J. N. VALKHOFF.

NOUVEAU DICTIONNAIRE

SECONDE ÉDITION, REVUE ET AUGMENTÉE PAR

P. VALKHOFF,
PROFESSEUR DE LANGUE FRANÇAISE AU GYMNASE DE ZWOLLE.

TOME I: FRANÇAIS-NÉERLANDAIS.

GRONINGUE, J.-B. WOLTERS, 1902.

Imprimerie J.-B. Wolters.

VOORBERICHT VAN DEN NIEUWEN DRUK.

Deze nieuwe uitgave verschilt in vele opzichten van de vorige. Ik heb getracht de onderscheidene beteekenissen van éénzelfde woord meer logisch te ordenen, altijd in zooverre de beschikbare ruimte dit toeliet. Tal van woorden en uitdrukkingen, die herhaaldelijk voorkomen in gesprek, krant of roman en dus ook in een werk als dit niet mogen ontbreken, heb ik in deze uitgave opgenomen.

Vele verouderde, ook vroeger weinig gebruikte woorden en een aantal in onbruik geraakte technische termen heb ik laten vervallen. Evenzoo de correlatieve woorden, die in de eerste uitgave onder elk hoofdwoord voorkwamen.

Mogen bovengenoemde wijzigingen en aanvullingen het werk van mijn vader ten goede komen!

ZWOLLE. P. VALKHOFF.

VERKLARING DER TEEKENS.

1. ‖ scheidt het gedeelte, dat alle woorden in een zelfde artikel gemeen hebben, van de daarop volgende verschillende uitgangen.

Voorb. **Agri‖cole; —culteur.**

2. — beteekent:

a. het aan 't begin van het artikel staande Fransche woord.

Voorb. **Abandon**; parler avec —.

b. dat gedeelte van 't Fransche woord, dat voor het teeken ‖ staat.

Voorb. **Agré‖able; —ablement.**

3. † beteekent dat 't woord verouderd is.
4. : geeft te kennen, dat er een voorbeeld volgt.

VERKORTINGEN.

a. *adjectif*, bijvoeglijk naamwoord.
adv. *adverbe*, bijwoord.
all. *allemand*, Duitsch.
angl. *anglais*, Engelsch.
ar. *arabe*, Arabisch.
(arg.) *argot* (woorden of uitdrukkingen, door bepaalde klassen van menschen gebruikt).
aux. *auxiliaire*, hulpwerkwoord.
celt. *celtique*, Keltisch.
conj. *conjonction*, voegwoord.
dém. *démonstratif*, aanwijzend voornw.
dim. *diminutif*, verkleinwoord.
esp. *espagnol*, Spaansch.
f. *féminin*, vrouwelijk.
fam. *familier*, gemeenzaam.
fig. *figuré*, figuurlijk.
gr. *grec*, Grieksch.
int. *interjection*, tusschenwerpsel.
irr. *irrégulier*, onregelmatig.
ital. *italien*, Italiaansch.
lat. *latin*, Latijn.
loc. adv. *locution adverbiale*, bijwoordelijke uitdrukking.
m. *masculin*, mannelijk.
num. *numéral*, telwoord.
part. *participe*, deelwoord.
pl. *pluriel*, meervoud.
pop. *populaire*, in de volkstaal.
p. p. *partic. passé*, verleden deelwoord.
pr. *prononcez*, spreek uit.
prép. *préposition*, voorzetsel.
pron. *pronom*, voornaamwoord.
prov. *proverbe*, spreekwoord.
p. u. *peu usité*, weinig gebruikt.
qch. *quelque chose*, iets.
qn. *quelqu'un*, iemand.
r. *régulier*, regelmatig.
rad. *radical*, wortel, stam.
rel. *relatif*, betrekkelijk.
s. *substantif*, zelfstandig naamwoord.
syn. *synonyme*, zinverwant.
v. *voir*, zie (verwijzing naar een ander artikel).
v. a. *verbe actif*, overgankelijk of transitief werkwoord.
v. fr. *vieux français*, oud Fransch.
v. imp. *verbe impersonnel*, onpers. werkw.
v. n. *verbre neutre*, onovergankelijk of intransitief werkwoord.
v. pr. *verbe pronominal*, wederkeerig werkwoord.

---

b.v. bij voorbeeld.
m. mannelijk.
v. vrouwelijk.

A.

A, a, m. de eerste letter van het alphabet, vr.; **petit a, a minuscule,** kleine a; **grand A, A majuscule,** groote A; **deux a,** twee a's; **il ne sait ni a ni b,** hij kent geen a voor eene b, hij weet niets; **c'est un homme marqué à l'a,** het is een uitstekend man; **il n'y entend ni a ni b,** hij begrijpt er niets van.

A, à, prép. te, aan, naar, op, met, bij, om, door, *in*, jegens, tot voor, te, ten, ter, als, van, uit, tegen: **à la ville,** in de stad; **à la campagne,** buiten; **à dix lieues de P.,** tien mijlen van P.; **à deux pas d'ici,** twee passen van hier, fig. hier zeer dicht bij; **à midi,** om twaalf uren; **au temps de Napoléon,** ten tijde van N.; **au (à) revoir,** tot wederziens; **à ce soir,** tot van avond; **à l'anglaise,** op zijn Engelsch, op Engelsche manier; **à bras ouverts,** met open armen; **un à un,** een voor een; **deux à deux,** twee aan twee; **travailler à l'aiguille,** met de naald werken, naaien; **fouler aux pieds,** met voeten treden; **un verre à vin,** een wijnglas; **un ver à soie,** een zijdeworm; **une maison à vendre,** een huis te koop; **l'homme au masque de fer,** de man met het ijzeren masker; **une tarte à la crème,** eene roomtaart; **une maison à moi,** een huis van mij; **sa manière à lui,** zijne eigenaardige manier; **au voleur!** houdt den dief! **au feu!** brand! **à vous!** 't is aan u, uwe beurt! **c'est à vous de décider,** gij moet beslissen; **elle aime à causer,** zij houdt van praten; **vous apprenez à chanter,** gij leert zingen; **à le voir,** als men hem ziet; **rien qu'à le voir,** als men hem maar ziet; **à vous entendre,** als men u hoort; **à qui mieux mieux,** om 't hardst, om strijd; **c'était à qui partirait le premier,** ieder wilde het eerst weg.

Abaca, m. Indische plataanboom, m.; hennep, m., vlas van de Manillen.

Abaco, zie **abaque.**

Abais‖sable, a. wat verlaagd kan worden; **tarif —** verlaagbaar tarief; **—sant,** a. wat verlaagt; fig. vernederend, onteerend; **—sement,** m. verlaging, daling, neerzakking, zakking, uitzakking, afneming, verkleining, v.; het zinken, zakken; **l'— du mercure,** het zakken, dalen van 't kwik; **l'— des salaires,** het dalen der werkloonen; fig.: verslapping, vermindering; vernedering, verootmoediging, verkleining, v.: **—ser,** v. a. (rad. **bas**) nederlaten, lager maken of zetten; van de hoogte wat afnemen; laten zinken of zakken; **— un tableau, son voile, les paupières, un store,** een schilderij lager hangen, zijn sluier (voile) laten zakken, de oogleden neerslaan, een rolgordijn neerlaten; **— une équation,** eene vergelijking tot haar eenvoudigste gedaante brengen; **— une perpendiculaire,** eene loodlijn neerlaten; fig. vernederen, verootmoedigen; **Dieu abaisse les superbes,** God verootmoedigt de hoovaardigen: **s'—ser,** v. pr. lager worden; (van water) vallen; (van den wind) bedaren, gaan liggen; (van de aardkorst) wegzinken, zakken; fig. zich vernederen, zich verootmoedigen, zich verkleinen, zich verlagen; **—se,** f. onderkorst van eene pastei; dun gerold deeg; **—seur,** m. spier, die een lid, waaraan ze gehecht is, nedertrekt, v.

Abajoue, f. neerhangende wang (van apen); hangkoon, v.

Abalié‖nation, f. vervreemding (van eigendom), Rom. recht; **—ner,** v. a. vervreemden.

Abalour‖dir, v. a. verstompen; **—dissement,** m. verstomping, v.

Aban‖don, m. volkomen verlating, eenzaamheid, v.; afstand (van goederen, rechten enz.), m.; verzaking; ongedwongenheid, losheid (in stijl, manieren), v.; **l'-à la volonté de Dieu,** volkomen onderwerping, overgave, aan den wil van God; **laisser ses enfants, son ménage à l'—,** zijne kinderen, zijn huishouden onverzorgd, onbeheerd laten, geheel en al verwaarloozen; **—donné,** m. **—donnée,** f. ontuchtige, goddelooze, onverlaat, m. en v.; **—donnement,** m. verlating; verzaking, begeving, v.; **—donner,** v. a. verlaten, begeven; laten varen, prijs geven, opgeven; overlaten; **—donné par le médecin,** door den dokter opgegeven; **s'—donner (à qch.)** v. pr. zich aan iets overgeven (aan vreugde, ontucht enz.); den moed verliezen.

Abannation, f. verbanning voor één jaar, v.

Abaque, m. (lat. abacus), rekentafel (bij de Rom.); schenktafel; dekstuk op het kapiteel eener zuil.

Abasour‖dir (pr. **zour**), v. a. (rad. **sourd**) bedoorig maken, ontstellen, doen verbazen; **—dissement,** m. ontsteltenis, verbijstering, v.

Abat, ou **abas,** m. stort-, slagregen, m.

Abat, m. het vellen (van hout); het slachten (van vee).

Abatage, m. afhouwing, omhakking (van hout); het slachten (van vee); klinkhamer, m.; (arg.) uitstalling van waren in de open lucht; hevige berisping.

Abâtar‖dir, v. a. fig. verbasteren, verderven, ontaarden, verslappen, doen vervallen, verergeren; **s'—,** v. pr. verbasteren, ontaarden, van

aard veranderen; **—dissement,** m. verbastering, ontaarding; vermindering, v.; **—dité,** f. ontaarding, v.

Abatee, f. afwijking (van een schip), v.

Abat-faim, m. groot stuk vleesch of brood (om den eersten honger te stillen); maagpleister, v.: **des abat-faim.**

Abat-foin, m. opening boven de ruif, om er het hooi in te doen, v.: **des abat-foin.**

Abatis, ou **abattis,** m. eene menigte over elkander neergevelde of dooreengeworpen dingen, v.; puin; afbraak, v.; vellen van boomen; afval (van geslacht), m.; kop, hals, pootjes van gevogelte: **un abatis d'oie;** (arg.) de ledematen van een mensch.

Abat-jour, m. soort van venster in een afdak, om het licht te doen vallen waar men het noodig heeft; koekoek, m.; vallicht; lampekap, v.

Abat‖tement, m. verzwakking, vermindering of afneming der krachten, v.; fig. neerslachtigheid, machteloosheid, flauwhartigheid, v.; **—teur,** m. houthakker, boomveller; **— de quilles,** goed kegelaar; fig. snoever, opsnijder, zwetser; **un — de besogne,** een flink werkman; **—tre,** v. a. (rad. **bas**) omverhalen, omverhakken, omwerpen, afbreken, omhouwen; neerschieten: afmaaien; afslaan; villen; **— des noix,** noten afslaan; **— du bois,** hout hakken; **— la tête,** het hoofd afhouwen; **le canon abat des rangs entiers,** het geschut maait heele gelederen weg; **la pluie a abattu la poussière,** de regen heeft het stof gelegd of neergeslagen; prov. **petite pluie abat grand vent,** met zachtheid kan men veel uitrichten; fig. verzwakken, verslappen, neerslachtig maken: **— l'orgueil,** den hoogmoed vernederen; **— la cataracte,** van de staar lichten; **— du bois,** schijven slaan (op een dambord); veel kegels gooien; **— de la besogne,** veel werk afdoen; **s'—tre,** v. pr. neerstorten, neervallen (van een paard); bedaren, gaan liggen (van den wind); neerstrijken (van een vogel); **son cheval s'est abattu sous lui,** zijn paard is onder hem neergevallen; **une nuée de corbeaux s'abattent sur les cadavres,** een zwerm raven strijkt op de lijken neer; fig. moedeloos worden, bezwijken; **—tu, ue,** a. omvergehaald, enz.; fig. machteloos, neerslachtig. mismoedig, bedrukt; **—ture,** f. het afslaan (van eikels); **—tures,** f. pl. spoor, dat een hert achterlaat in het kreupelhout.

Abat-vent, m. windscherm, afdak, luifel, v.: **des abat-vent.**

Abat-voix, m. hemel van een preekstoel, m.: klankbord; **des abat-voix.**

Abbatial, ale (pr. **cial**), a. dat tot den abt, de abdis of de abdij behoort.

Abbaye (pr. **abè-i**), f. abdij, v.; (arg.) oven.

Abbayer (pr. **abè-i**), v. a. eene abdij stichten; **s'—,** v. pr. in eene abdij gaan.

Abbe (lat. abbas, père), m. abt; wereldlijk geestelijke, kloostervoogd; **régulier,** geordende abt, geestelijke; **— commendataire, séculier,** wereldlijke abt; prov. **le moine répond comme l'— chante,** zoo heer zoo knecht.

Abbesse, f. abdis.

ABC ou **Abécé,** m. alphabet, ABboek; fig. beginselen, eerste gronden; **l'arithmétique n'est que l'— des mathématiques,** de rekenkunst is het begin der wiskunde.

Abcéder, v. n. zich tot een zweer zetten.

Abcès, m. (lat. abcessus, séparation), verzwering, v.; gezwel.

Abdi‖cation, f. nederlegging van een ambt enz., afdanking, v.; afstand van zijne goederen, m.; **— quer,** v. a. (lat. abdicare) (een ambt) vrijwillig nederleggen, van zijn goederen afstand doen; **— la couronne,** van de kroon afstand doen; fig. **— ses vices,** zijne ondeugden afleggen; (zonder voorwerp) **ce prince a abdiqué,** die vorst heeft afstand van de regeering gedaan.

Abdo‖men, (pr. **mène**) m. onderbuik, m.; achterlijf van insecten: **—minal, ale,** a, tot den onderbuik behoorende; **muscles —minaux,** onderbuiksspieren, v.; **—minaux,** m. pl. vischen met vinnen onder den buik.

Abduc‖teur, m. (préf. ab et lat. ducere, conduire) aftrekkende, buitenwaartstrekkende spier, v.; **—tion,** f. afleiding, v.; aftrekking van eene spier, v.

Abécé‖daire, m. ABboek; hij of zij, die nog in het ABC is; adj. alphabetisch; **— der,** v. n. het ABC leeren.

Abecquement, m. azen van jonge vogels, het eten geven met den bek.

Abecquer, abéquer (rad. **bec**) v. a. voeren, voedsel in den bek geven; fig. verwennen; (arg.) **abéqueuse,** f. voedster, min.

Abée, f. (du vieux fr. bée=baie, ouverture) opening, waardoor 't water op 't molenrad valt, v.

Abeille, f. (lat. apis) bij, honigbij, v.; **— commune, ouvrière, travailleuse,** werkbij; **— mâle,** hommel; **— cirière,** wasbij; **— maçonne,** muurbij; **coupeuse,** rozenbij; **mère —,** koningin.

Abeillon, m. bijenzwerm, m.

Aberration, f. (lat. aberratio), schijnbeweging van de vaste sterren; verspreiding van lichtstralen; fig. verwarring, afdwaling van 't verstand.

Abê‖tir, v. a. dof, dom maken; v. n. dof, dom worden; **s'—,** v. pr. verstompen, verdierlijken; **—tissement,** m. verstomping, ontaarding, v.

Ab hoc et ab hac (pr. **abokétabak**), adv. zonder orde, in 't wild, in 't honderd.

Abhorrer, v. a. verfoeien, een' afkeer hebben.

Abiétin, a. op eene dennenaald gelijkend; in dennebosschen levend.

Abigéat, m. veedieverij (bij de oude Romeinen).

Abî‖me, m. (**a** priv. et grec bussos, fond) afgrond, poel, m.; fig. onmeetbaarheid, ondoorgrondelijkheid, v.; **un — de malheur, de misère,** een poel van ellende; **—mer,** v. a. in een afgrond storten, te gronde richten; fig. bederven, beschadigen; v. n. verzinken, vergaan; **la pluie a abîmé les chemins,** de regen heeft de wegen beschadigd: **s'—,** v. pr. zich in een afgrond storten; vergaan, wegzinken; fig. zich verdiepen: **abîmé dans ses pensées,** in gedachten verdiept; **abîmé dans l'étude,** in de studie verdiept; **certaines étoffes s'abîment au soleil,** sommige stoffen verschieten, bederven in de zon.

Abintestat, (préf. in et lat. testari, tester), zonder testament.

Ab‖ject, ecte (pr. **jekte**), a. (lat. abjectus, jeté hors) verachtelijk; laag, verworpen; **— jection,** f. verachting, verlaging, v.

Abju‖ration, (lat. abjuratio, reniement) f. afzwering, v.; **—er,** v. a. afzweren; fig. verzaken.

Ablactation, f. staking van 't zogen, van de moeder sprekende; **sevrage,** van 't kind sprekende.

Ablatif, m. ablativus, de zesde naamval, m.

Ablation, f. wegneming, afzetting (van een lid, een gezwel enz.).

Able, m. ou **Ablette,** f. witvisch, blei, m.

Ablégat, (préf. ab et lat. legatus envoyé) m. pauselijk vice-legaat.

Ablégation, f. verbanning door een vader (bij de oude Romeinen) uitgesproken.

Ableret, m. totebel (ophaalnet), v.

Ablu‖ant, a. oplossend, weekmakend; **—er,** v. a. een geschrift ophalen, opfrisschen, om het wederom leesbaar te maken.

Ablution, afwassching, zuivering, reiniging, v.

Abnéga‖tif, a. zelfverloochenend; **—tion,** f. (lat. abnegatio, action de nier) verloochening, verzaking, v.; **— de soi-même,** zelfverloochening, v.

Aboi. Aboiement, Aboiment, m. het blaffen, geblaf van een hond; fig. **tenir qn. en aboi,** iem. met ijdele beloften paaien; **abois,** m. pl. laatste oogenblikken van een gejaagd hert; fig. wanhopige, hopelooze staat van eene zaak, een persoon; **être aux —,** in den uitersten nood zijn; **réduire aux —,** tot het uiterste drijven.

Abo‖lir, v. a. afschaffen, opheffen, vernietigen, te niet doen gaan, in onbruik brengen; **— un crime,** eene misdaad ongestraft laten, kwijtschelden; **s'—,** v. pr. in onbruik geraken; **—lissable,** a. dat afgeschaft moet worden; **—lissement,** m. afschaffing, vernietiging, v.; **—lition,** f. afschaffing, vernietiging; kwijtschelding eener misdaad, v.; **— de la torture,** afschaffing van de pijnbank, v.; **de l'esclavage,** afsch. van de slavernij; **—litionniste,** m. voorstander van de afschaffing van de slavernij.

Abominable, a. (préf. ab et lat. omine, rejeté par l'augure) verfoeielijk, afschuwelijk; **—nablement,** adv. op eene afschuwelijke wijze; **—nation,** f. gruwel, gruweldaad, goddeloosheid; verfoeiing, v.; **—ner,** v. a. verfoeien.

Abon‖damment, adv. overvloedig, in overvloed; **—dance,** f. overvloed, m.; met veel water gemengde wijn (op kostschoien enz); fig. rijkdom aan woorden, m.; **parler avec —,** lang et met rijkdom van woorden spreken; **parler d'—,** voor de vuist weg spreken, onvoorbereid spreken; **la corne d'—,** de hoorn des overvloeds; prov. **— de bien ne nuit pas,** hoe meer hoe beter; **de l'— du cœur la bouche parle,** waar 't hart van vol is, loopt de mond van over; **—dant, ante,** a. rijkelijk, overvloedig, menigvuldig; **style —,** een stijl, rijk aan gedachten; **—der,** v. n. in overvloed aanwezig zijn, toevloeien, krielen; fig. **— en son sens,** te sterk aan zijne eigen meening gehecht zijn; **— dans le sens de qn.,** iemands meening deelen.

Abon‖nataire, m. aannemer van eene leverantie (bij abonnement); **—né,** m. **—ée,** f. een, die voor een zeker geld iets geniet, geabonneerde; **—né,** a. **être — aux migraines, aux déceptions,** veel last van hoofdpijn hebben, veel teleurstellingen ondervinden; fam. **— au guignon,** ongeluksvogel; **—nement,** m. abonnement, inteekening; **prendre un — à un journal, à un théâtre; —ner,** v. a. onzekere inkomsten op een vaste som stellen; verpachten enz. **s'—,** v. pr. zich abonneeren, inteekenen.

Abon‖nir, v. a. verbeteren, veredelen; **s'—,** v. pr. beter worden; **—nissement,** m. verbetering, v.; beterwording, v. (van wijn; fig. van een karakter enz.).

Abord, m. (rad. **bord**) gang, toegang, m.; aankomst (in haven, aan kust), landing; fig. vijandelijke aanval; wijze van ontvangen: **ce ministre a l'— facile,** deze minister is gemakkelijk te naderen; **du premier —, de prime —, tout d'—,** van het eerste oogenblik af, terstond; **d'—,** eerst, in 't begin.

Abor‖dable, a. genaakbaar, waar men landen kan; fig. genaakbaar, spraakzaam; **—dage,** m. entering, aan boord klamping; aanzeiling (door ongeluk), v.; **aller, monter à l'—,** enteren; **d'—dée,** in 't begin, in het eerste oogenblik; **—der,** v. a. et v. n. landen; aan boord klampen, enteren; overzeilen, aanzeilen (door ongeluk); **—der un sujet, une question,** de behandeling van een vraagstuk ondernemen, ter tafel brengen; fig. iemand aanspreken, aanklampen; **je l'abordai avec confiance,** ik sprak hem met vertrouwen aan; **—deur,** m. aanklamper, m.

s'Aborgner, v. pr. (arg.) scherp rondkijken.

Aborigène, a. (préf. ab et lat. origo, origine) inheemsch (van planten en dieren); **—s,** m. pl. oorspronkelijke bewoners van een land.

Abor‖nement, m. afpaling, grensstelling, v.; **—ner,** v a. afpalen, grenspalen stellen.

Abortif, ve, a. ontijdig, vroegtijdig, onvolwassen; s. m. afdrijvend middel.

Abot, m. kluister, blok aan de pooten van een paard.

Abou‖chement, m. (rad. **bouche**) mondgesprek; **—cher,** v. a. in mondgesprek doen komen, eene bemiddeling bewerken; **s'—, (avec qn.)** v. pr. met iemand over eene zaak spreken.

Abouler, v. a. (arg.) geven; v. n. komen.

About (pr. **a-bou**), m. stopstuk, sluitstuk (van hout enz.); **—er,** v. a. de einden samenvoegen; **s'—,** v. pr. zich te zamen voegen.

Abou‖tir, v. n. tot aan iets gaan, zich uitstrekken, op iets uitloopen, uitgaan; **ce champ aboutit au chemin,** die akker komt op den weg uit; **la vie aboutit à la mort,** het leven loopt uit op den dood, eindigt met den dood; fig. met iets eindigen; ergens toe strekken; **à quoi aboutit cela?** waartoe leidt dit? **—tissant, ante,** a. belendend, uitkomend, grenzend, aangrenzend; m. pl. **les tenants et —tissants d'une terre,** de belendende gronden; **les tenants et —tissants d'une affaire,** alle omstandigheden, het fijne van de zaak; **—tissement,** m. aangezet stuk of aangezette lap, m.; het doorbreken van een rijp gezwel.

Ab ovo (à partir de l'œuf), adv. van 't begin af aan.

Abo‖yant, ante, a. blaffend; **meute —e,** troep blaffende jachthonden, m.; **—yer,** v. n. (**à** ou **contre** q n.), blaffen, aanblaffen, nablaffen; fig. naschreeuwen, najouwen; (begeerlijk) naar iets streven; **—yer à la lune,** vergeefsche moeite doen; vergeefsch geweld maken; prov. **chien qui aboie ne mord pas,** blaffende honden bijten niet; **jamais bon chien n'aboie à faux,** een verstandig mensch wordt niet boos zonder reden; **—yeur,** m. hond, die aanslaat bij de nadering van 't wild; blaffer, keffer; fig. kwaadsprekend mensch; rondventer; afroeper (van rijtuigen bij 't uitgaan der schouwburgen); (arg.) de gevangene, die de mede-gevangenen moet roepen.

Abracadabra, m. abacadabra (tooverwoord); woorden zonder zin.

Abraxas, m. edelgesteente, als amulet gebruikt.

Abré‖gé, m. korte inhoud, m; begrip, uittreksel; **en —,** in 't kort, met weinig woorden, in uittreksel; **écrire une phrase en —,** een zin afkorten; **—gement,** m., verkorting, afkorting, v.; **—ger,** v. a. (lat. abreviare, de brevis, court) verkorten, afkorten, korter maken, intrekken.

Abreu‖vage, abreu‖vement, m. het drenken; **—ver,** v. a. (préf. ad et lat. bibere, boire)

drenken; overstelpen; **— qn. de chagrins, d'outrages,** iemand met verdriet, met beleedigingen overstelpen; **s'—, de larmes,** zich in tranen baden; **—voir,** m. wed: drenkplaats voor de paarden, v.

Abrévia‖teur, m. verkorter (van een geschrift); **—tif,** a. verkortend, de verkorting aanduidend; **—tion,** f. verkorting in het schrijven, v.; **—tivement,** adv. in het kort, bij verkorting.

Abri, m. plaats, waar men in veiligheid is; schuilplaats; luwte, v.; fig. bescherming, toevlucht, v.; **à l'— de,** adv. beschut, beveiligd tegen.

Abri‖cot, m. abrikoos, v.; **—coté,** m. geconfijte stukjes of pitten van abrikozen; **—cotier,** m. abrikozenboom, m.; **—cotin,** m. vroege abrikozenboom, m.

Abriter, v. a. tegen wind en weder dekken, beschutten; onder dak brengen.

‖ **!Abrivent,** m. strooien bivouac-hut; riet- of stroomat om planten tegen den wind te schutten, v.

Abro‖gation, f. afschaffing, opheffing, vernietiging (van eene wet), v.; **—geable,** a. die afgeschaft, opgeheven kan worden; **—ger,** v. a. afschaffen, opheffen, vernietigen; **s'—,** v. pr. van zelf vervallen.

Abrou‖ti, ie, a. door het vee afgevreten; **—tissement,** m. afgrazing (door beesten), v.

Abrupt, e (pr. **abrupte**), a. (lat. abruptus) steil en afgebroken (van rotsen enz.); fig. **style —,** niet afgeronde stijl.

Abrupto, ab ou **ex abrupto,** adv. op eenmaal, plotseling, schielijk, onverwacht.

Abru‖tir, v. a. dom maken, het verstand benemen, verdierlijken; **s'—,** v. pr. dom, verstandeloos worden, verdierlijken; **—tissant,** a. verdierlijkend; **—tissement,** m. verregaande domheid, verdierlijking, beestachtigheid, v.

Abscisse, f. (lat. abscissus, coupé) snijlijn, as van eene kromme lijn, v.

Abscission, f. afsnijding, v.

Absence, f. (préf. abs et lat. ens, étant) afwezigheid, v.; **— d'esprit,** verstrooidheid van gedachten, v.; **— de goût,** gebrek aan smaak; **faire de fréquentes —s,** dikwijls afwezig zijn; fig. **avoir des —s,** verstrooid zijn; **en l'—de,** gedurende de afwezigheid van.

Absent, ente, a. et subst. afwezig, niet tegenwoordig; prov. **les —s ont toujours tort,** de afwezigen krijgen altijd ongelijk; fig. verstrooid.

s'Absenter, v. pr. zich verwijderen; weggaan.

Abside, f. half-gewelf (achter in de kerk).

Absin‖the, f. (a priv. et gr. psinthos, douceur) alsem, m.; zekere likeur, v.; **la vie est mêlée de miel et d'—,** het leven is een mengsel van zoet en bitter; **—ther,** v. a. met absinth mengen; **s'—,** v. pr. absinth drinken; **—theur,** m. absinthdrinker; **—thier,** m. absinthverkooper; **—thique,** a. wat op absinth betrekking heeft.

Absolu, ue, a. (préf. ab et lat. solutus, délié) onbeperkt, onafhankelijk; meesterachtig; volstrekt; op zich zelf staand, onafhankelijk; subst. het absolute: **le véritable —, c'est Dieu; —ment,** adv. op eene onbepaalde wijze; volstrekt, noodzakelijk; **il faut — que j'y aille,** ik moet er noodzakelijk heen; zonder bepaling (van een woord); **— parlant,** in het algemeen gesproken; **—tion,** f. (préf. ab et lat. solutio, dégagement) vergiffenis, vrijverklaring, v.; **—tisme,** m. volstrekte, onbeperkte oppermacht, v.; stelsel der oppermacht; **—tiste,** m. aanhanger der oppermacht; **—toire,** a. vrijsprekend, vrijverklarend.

Absor‖bant, a. opslurpend, inzuigend; fig. **un travail —,** m. arbeid, die allen tijd en alle gedachten in beslag neemt; subst. m. opslurpend, zuurverterend middel.; **—ber,** v. a. (lat. absorbere) opslokken, inslokken, inzwelgen, inzuigen, inslurpen; fig. geheel doen verdwijnen; geheel bezig houden (den tijd, de aandacht); **s'—,** v. pr. zich verteren: vergaan; **le Rhin s'absorbe dans les sables,** de Rijn verliest zich, verdwijnt in 't zand; fig. **s'— dans la méditation,** zich in overpeinzingen verdiepen.

Absorp‖tion, f. inzuiging, opslurping, vertering, inzwelging, v.; **—tivité,** f. opslurpingsvermogen.

Absoudre, v. a. (préf. ab et lat. solvere, dégager) vrijspreken, onschuldig verklaren; de zonden vergeven, absolutie geven.

Absoute, f. algemeene absolutie, of vergiffenis, op Witten Donderdag; lijkdienst rondom de doodkist.

Abstème, a. et subst. m. et f. (préf. abs et lat. temetum, vin) hij of zij, die zich van den wijn onthoudt.

s'Abstenir, v. pr. (préf. abs et lat. tenere, tenir) zich onthouden.

Absten‖tion, f. onthouding, v.; **—tionniste,** m. voorstander van onthouding bij eene verkiezing, eene stemming.

Abster‖gent, ente, a. reinigend, zuiverend; **—ger,** v. a. (préf. abs et lat. tergere, essuyer) eene wonde of zweer afvegen, reinigen; **—sif, ive,** a. hetgeen tot die reiniging dienstig is; **—sion,** f. het reinigen eener wonde.

Absti‖nence, f. matigheid, onthouding, v.; **jour d'—,** vastendag, m.; **—nent, ente,** a. matig (vooral in eten en drinken).

Abstrac‖tif, ive, a. afgezonderd, afgetrokken; **—tion,** f. afzondering, aftrekking, v.; fig. verstrooidheid van gedachten, v.; **— faite des circonstances,** afgezien van de omstandigheden, de omstandigheden niet meegerekend; **—tivement,** adv. afgezonderd, op zich zelf beschouwd.

Ab‖straire, v. a. (préf. abs et lat. trahere, tirer) aftrekken, scheiden, in gedachten afzonderen; **—strait, aite,** a. afgezonderd, afgetrokken; diepzinnig; verstrooid, in mijmering verzonken; **l'— et le concret,** het algemeene en het bijzondere; **—straitement,** adv. op eene afgetrokken wijze, diepzinnig.

Abstrus, use, a. fig. duister, diep verborgen, diepzinnig.

Absur‖de, a. (préf. ab et lat. surdus, sourd) ongerijmd, zot, belachelijk; **—dement,** adv. op eene ongerijmde wijze; **—dir,** v. n. ongerijmdheden zeggen; **—dité,** f. ongerijmdheid, v.

Abus, m. (préf. ab et lat. usus, usage) misbruik; dwaling, v.; ongerechtigheid, v.; **— de confiance,** misbruik van vertrouwen.

Abu‖ser, v. a. bedriegen, misleiden; v. n. **— de,** misbruik maken van; **s'—,** v. pr. zich bedriegen, dwalen; **—seur,** m. bedrieger; **—sif, ive,** a. verkeerd, wederrechtelijk, oneigenlijk, onbehoorlijk; dat tot misverstand aanleiding geven kan; **faire un usage — des liqueurs fortes,** een overmatig gebruik maken van sterke dranken; **—sivement,** adv. oneigenlijk; bij misbruik, verkeerd.

Abuter, v. n. (in het kegelspel) vooraf gooien, om te weten wie het eerst spelen zal.

Acabit (pr. **bi**), m. goede of slechte eigenschap; soort (bijzonder van vruchten); **des gens de même —**, lui van 't zelfde slag.

Acacia, m. acacia, m.

Acadé‖micien, m. Academicus; lid van een geleerd genootschap; een der veertigen van de Fr. Ac; **—mie,** f. academie, universiteit, v.; hoogeschool, v.; genootschap van geleerden: vergaderplaats van geleerden, v.; rijschool, v.; speelhuis; teekenschool, v.; teekening naar het leven, v.; **—mique,** a. academisch; **fauteuil —,** plaats in de Fr. Ac.; **séance —,** zitting der Fr. Ac.; fig. **pose —,** gedwongen, stijve houding; **style —,** gekunstelde stijl; **—miquement,** adv. op eene academische (stijve) wijze, gedwongen, stijf; **—miser,** v. n. naar het leven teekenen; **—miste,** m. academist; leerling in eene rijschool.

Acagnarder, v. a. aan een lui of weelderig leven wennen; **s'—,** v. pr., luieren, leegloopen.

Acajou, m. mahonieboom, m.; mahoniehout.

Acalèphes, m. plur. zeenetels, zeekwallen.

s'Acalifourchonner, v. pr. schrijlings gaan zitten.

Acampte, a. donker, het licht niet terugkaatsend.

Acanthacé, ée, a. stekelig, distelvormig (van planten); **acanthacées,** f. plur., berenklauwachtige planten.

Acanthe, f. berenklauw (plant), m.; versiering van loofwerk, v.

Acare, acarus (pr. **ce**), m. mijt, made, v. (**ciron**).

Acariâtre, a. twistziek, gemelijk, knorrig, eigenzinnig; **humeur —,** f. gemelijkheid, v.

Acarus, zie **acare.**

Acatalecte, acatalectique, a. volmaakt, waaraan geen lettergreep ontbreekt (van verzen).

Acatalep‖sie, f. onbegrijpelijkheid, v.; **—tique,** a. niets begrijpend.

Acaule, a. (a priv. et grec kaulos, tige), zonder stam, stengelloos (van planten).

Acca‖blant, ante, a. drukkend, bezwarend, moeilijk, verdrietig; fig. lastig; **—blé,** a. overstelpt, bezwaard, overladen; **— de dettes,** vol schulden; **— de douleur,** door smart overstelpt; **—blement,** m. verdriet; overlading, met onheilen of tegenspoeden, v.; **—bler,** v. a. overladen; overstelpen; fig. bezwaren.

Accalmie, ou **accalmée,** f. kortstondige stilte (op zee), v.; fig. tijd van rust, van verdooving.

Accapa‖rement, m. opkoop (van eetwaren), m.; **— des blés,** korenwoeker, m.; **—rer,** v. a. opkoopen (vooral levensmiddelen) om de prijzen te doen stijgen; fig. **— les voix, les suffrages,** de stemmen koopen; **—,** weghalen, inpalmen; **—reur,** m. opkooper.

Accareuse, f. (arg.) latafel, v.

Accastillage, m. het bovenwerk van een schip; vertuining, v.

Accastillé, a. van bak en schans voorzien, hoog opgeboeid.

Accéder, v. n. (lat. accedere, s'approcher) bereiken, naderen, gelangen; fig. **— à une proposition,** op een voorstel ingaan, er in toestemmen.

Accélé‖rateur, trice, a. voortdrijvend, bespoedigend; **—ration,** f. verhaasting, versnelling, bespoediging, v.; **—rée,** f. ou **—ré,** m. ijlpost; **—rer,** v. a. verhaasten, versnellen, bespoedigen; **pas accéléré,** versnelde pas; **roulage accéléré,** ijlgoed.

Accense, zie **acense.**

Accent, m. (préf. ad et lat. cantus, chant) klemtoon; toon- of klankteeken; uitspraak, tongval; toon van de stem; **— tonique,** klemtoon, m.; **— provincial** ou **local,** gewestelijke uitspraak, v.

Accen‖tuation, f. plaatsing van het toon- of klankteeken, v.; **—tuer,** v. a. van een klankteeken voorzien; zorgvuldig uitspreken, goed den klemtoon leggen op...; fig. **il a les traits du visage trop accentués,** hij heeft te scherpe trekken.

Accep‖table, a. aannemelijk, redelijk; **—tant,** m. **ante,** f. hij of zij, die iets aanneemt; die een wissel accepteert of aanneemt te betalen; **—tation,** f. aanneming, v.; **—ter,** v. a. (lat. acceptare) aannemen; **— une lettre de change,** een wissel accepteeren, aannemen te betalen; **—teur,** m. die een wissel accepteert, aanneemt te betalen; **—tion,** f. beteekenis van een woord, v.; aanneming, v.; aanzien; **—propre,** eigenlijke beteekenis; **— figurée,** figuurlijke beteekenis; **rendre la justice sans —tion de personnes,** zonder aanzien des persoons rechtspreken.

Accès, m. (lat. accessus) toegang, m.; aanval, m. (van koorts, enz.); bekruiping, v.; **de facile —,** gemakkelijk te naderen; **avoir — auprès de qn.,** bij iemand toegang hebben; **— de colère,** aanval, vlaag van toorn; **— de fièvre,** aanval van koorts.

Acces‖sibilité, f. genaakbaarheid, v.; **—sible,** a. genaakbaar, toegankelijk; **—sion,** f. toetreding, toestemming v.; **— au trône,** troonsbestijging, v.; **—sit,** m. (3e pers. sing. du parfait du verbe lat. accedere = il s'est approché) (pr. **site**) accessit, tweede prijs, m.

Acces‖soire, a. bijkomend, toevallig, bijgevoegd; **—soire,** m. bijkomende omstandigheid, v.; bijvoegsel, aanhangsel; bijkomende zaak, v.; **—soirement,** adv. bijkomenderwijze, toevoegenderwijze.

Acci‖dence, f. (lat. accidens, qui arrive) toevalligheid, v.; **—dent,** m. toeval; ongeval, ongeluk; oneffenheid, v.; **des accidents de terrain,** oneffenheden van den bodem; **accidents de lumière,** afwisseling van licht en donker (op een schilderij); **par —,** adv. bij toeval, op eene ongelukkige wijze; **—denté, e,** a. vol afwisseling, oneffen; veelbewogen; **terrain —denté,** oneffen terrein; **vie —dentée,** veelbewogen leven; **—dentel, elle,** a. toevallig; **—dentellement,** adv. toevallig, op eene toevallige wijze; **—er,** v. a. ongelijk, oneffen maken.

Accipitre, m. (lat. accipiter), roofvogel, m.

Accise, f. accijns, m.; belasting op wijn, bier enz., v.

Accla‖mant, ante, a. toejuichend; **—mateur,** m. toejuicher; **—mation,** f. toejuiching, gejuich; algemeene goedkeuring; **la loi fut votée par —,** de wet werd zonder hoofdelijke stemming, bij acclamatie, aangenomen; **—mer,** v. a. (préf. ad et lat. clamare, crier) toejuichen; bij acclamatie iem. kiezen, benoemen.

Acclamper, v. a. een mast wangen, met zijstukken vastzetten, vastklampen, vastmaken.

Acclima‖tation, f. gewenning aan een luchtstreek; **jardin d—,** zoölogische tuin; **—tement,** m. het aan de luchtstreek gewend worden; **—ter,** v. a. aan eene nieuwe luchtstreek wennen; inheemsch maken; **s'—,** v. pr. zich aan eene nieuwe luchtstreek gewennen; inheemsch worden.

Accoinçon, m. stopstuk aan weerskanten van een dak.

Accoin‖table, a. waarmede men verkeeren kan; spraakzaam, vriendelijk; **—tance,** f. vertrouwelijke, gemeenzame omgang, m.

s' Accointer, (de, avec qn.), vertrouwelijken omgang met iem. hebben.

Accoise‖ment, m. stilling, v.; **—r,** v. a. stillen. doen bedaren.

Acco‖lade, f. (préf. ad et lat. collum, cou) omhelzing, v.; ridderslag, m.; haak, accoladeteeken; **donner l'—,** omhelzen; **—lage,** m. het binden der ranken van een wijnstok aan de staken; **—ler,** v. a. omhelzen; aanbinden, opbinden; bij elkaar noemen; plaatsen (twee namen b.v.); **—lure,** f. band van stroo of teenen om op te binden.

Accommo‖dable, a. bij te leggen, te vereffenen; **—dage,** m. toebereiding (van spijzen); **—dant, ante,** a. toegevend, inschikkelijk, gedienstig; **—dateur,** a. **muscles —s,** accomodatie-spieren (van 't oog); **—dation,** f. schikking; accomodatie (van 't oog); **—dé, dée,** a. opgeschikt, gekleed; **peu** ou **mal —,** weinig of slecht bemiddeld, onvermogend; **—dement,** m. inrichting, v.; schikking, v.; vergelijk, verdrag; versiering tot gemak, v.: **en venir à un —,** tot eene schikking komen; **par voie d'—,** door middel van een vergelijk; prov. **un méchant — vaut mieux que le meilleur procès,** een mager verdrag is beter dan 't vetste proces; **—der,** v. a. in orde brengen, wèl inrichten; toebereiden (van spijzen); verzoenen (eenige personen); beslechten (een geschil); in overeenstemming brengen met; v. n. bevallen, lijken, aanstaan; **cette maison m'accommode,** dit huis staat mij aan; **— qn. de toutes pièces,** leelijk kwaad van iem. spreken; **— qch. à qch.,** iets ergens in overeenstemming mee brengen; **— qn. de qch.,** iemand ergens een' dienst mede doen; **s'— de qch.,** v. pr. zich iets laten welgevallen, ergens mede tevreden zijn; zich iets toeëigenen; **s' — à qch.,** zich ergens naar voegen, in iets schikken.

Accompagn‖ateur, m., **—atrice,** f. bij of zij, die met stem of instrument begeleidt; **—ement,** m. vergezelling, begeleiding, gevolg; aanvullend sieraad; begeleiding (met stem of instrument); **—er,** v. a. (rad. **compagnon**) vergezellen, begeleiden; begeleiden (met stem of instrument); **s'— de qn.** v. pr. iemand medenemen, zich iem. toevoegen; **s'—,** zelf spelen terwijl men zingt.

Accom‖pli, ie, a. volbracht, volmaakt, volkomen; **fait —,** voldongen feit; **—plir,** v. a. (préf. ad et lat. complere, remplir) volbrengen, volvoeren, voltooien, afmaken; **s'—,** v. pr. volbracht worden; **que la volonté de Dieu s'accomplisse!** Gods wil geschiede! **—plissement,** m. volbrenging, uitvoering, vervulling, v.

Accon, m. platgebodemde schuit om op ondiepten te varen, v.

Accord, m. (préf. ad et lat. cor, cordis, cœur) overeenstemming, goede verstandhouding; verdrag, vergelijk; accoord (in de muziek); **être d'—,** het eens zijn; **demeurer** ou **tomber d'—, (de qch.),** iets inwilligen, toestaan; **d'un commun —,** eenparig, eenstemmig; **l'— logique,** het logisch verband; **frapper un —,** een accoord aanslaan; **—s,** m. pl. verloving; tonen van een instrument of van de stem.

Accor‖dable, a. wat toegestaan kan worden; vatbaar voor overeenkomst; **—dage** ou **—dement,** m. het stemmen van een muziekinstrument; **—dailles,** f. pl. verloving, v.; **—dant, ante,** a. overeenstemmend; **—de!** haalt of roeit gelijk! **—dé,** m. **ée,** f. bruidegom; bruid; verloofde; **—dé, ée,** a. toegestaan, ingewilligd; **—déon,** m. handharmonica; **—der,** v. a. tot overeenstemming brengen; (een instrument) stemmen bewilligen, toegeven; **s'—,** v. pr. het éèns zijn; wèl met elkander overeenkomen; zich verdragen; prov. **ils s'accordent comme chien et chat,** zij leven met elkander als hond en kat; **—deur,** m. stemmer (van muziekinstrum.); **—deur de flûtes** (arg.) kantonrechter; **—do,** m. Italiaansche lier, v.; **—doir,** m. stemhamer, m.

Accore, m. steile kust, v.; steile kant van een rif enz., m.; stut, schoor onder een schip, m.; a. **côte —,** steile kust.

Accorer, v. a. een schip stutten of schoren, zeevast zetten.

Accorné, ée, a. gehoornd (in de wapenkunde).

Accort, orte, a. (Ital. accorto, clairvoyant, adroit) beleefd, hoffelijk, gedienstig; **—ise,** f. beleefdheid, hoffelijkheid, v.

Accos‖table, a. genaakbaar, vriendelijk; **—ter,** v. a. (préf. ad et lat. costa, côte) aanspreken; dicht langs varen, aan boord leggen; **s'— de qn.,** v. pr. met iemand omgaan, verkeeren (in ongunstigen zin).

Accotar, m. wigge om vast te zetten, v.; schans- of potdek.

Acco‖tement, m. ruimte tusschen een huis en de goot, v.; berm, m.: **—er,** v. a. zijdelings steunen, stutten; v. n. hellen, overhellen (van schepen); **s'—ter,** v. pr. leunen; **—toir,** m. schraag, v.; leunbankje: leuning, v.

Accou‖chée, f. kraamvrouw; **—chement,** m. kraam, verlossing, v.; **—cher,** v. n. in de kraam komen, bevallen; fig. **—de qch.,** iets t. wereld brengen, iets voortbrengen; pop. bekennen (voor 't gerecht); v. a. verlossen; prov. **c'est la montagne qui accouche d'une souris,** de berg heeft een muis gebaard; **—cheur,** m. vroedmeester; **—cheuse,** f. vroedvrouw.

s'Accouder, v. pr. (op den elleboog) leunen.

Accoudoir, m. armleuning, v.; kussen, leunkussen.

Accouer, v. a. aanstaarten, achter elkander spannen (van paarden).

Accou‖ple, f. koppelband der jachthonden, m.; **—plement,** m. paring, koppeling, v.; **—pler,** v. a. paren, samenvoegen; aankoppelen, koppelen; **s'—,** v. pr. zich paren, koppelen.

Accour‖cir, v. a. korten, bekorten, korter maken, inkrimpen; **s'—,** v. pr. korter worden; **—cissement,** m. verkorting, bekorting, v.

Accourir, v. n. (préf. ad et lat. currere, courir) toeloopen, toeschieten; **— au secours de qn.,** iemand te hulp snellen.

Accourse, f. buitenste galerij, v.; gang van den voor- naar den achtersteven, v.

Accou‖trement, m. opschik, m.; zotte kleeding, v.; **—trer,** v. a. opschikken, zot kleeden, toetakelen.

Accoutumance, f. gewoonte, v.

Accoutumer, v. a. gewennen; **avoir accoutumé de...,** iets gewoon zijn; **s'— à,** v. pr. zich aan iets gewennen; iets aanwennen; **accoutumé,** vertrouwd, gewoon; **à l'accoutumée,** als gewoonlijk, naar ouder gewoonte.

Accouvé, ée, a. stoelvast; op dezelfde plaats blijvende (als eene broedhen).

Accréditer, v. a. in een' goeden naam brengen; aanzien doen verkrijgen; **— un ambassadeur,** een gezant volmachtigen, hem geloofsbrieven geven; **— un faux bruit,** een valsch gerucht in omloop brengen, verspreiden; **sa loyauté l'a accrédité,** zijne rechtschapenheid heeft hem vertrouwen verschaft, krediet bezorgd; **— qn. auprès d'un banquier,** iemand bij een' bankier een krediet openen; **s'—,** v. pr. zich aanzien of krediet verwerven; al meer en meer geloof vinden (van een nieuwtje enz.).

Accrétion, f. aangroei, m. (heelk.).

Accroc (pr. **acrô**), m. scheur, v., winkelhaak, m.; het voorwerp, waaraan men zich scheurt; pop. hand; fig. hinderpaal, m.; **il est survenu un — dans cette affaire,** er is een kink in den kabel gekomen; **ce procès a fait un — à sa réputation,** dit proces heeft zijn' goeden naam veel nadeel gedaan.

Accroche, f. beletsel,' hinderpaal, m.; vertraging, v.

Accroche-cœurs, m. klein krulletje op de slapen; (pop.) bakkebaarden; plur. **des accroche-cœurs.**

Accrochement, m. het aanhaken; het stilstaan, blijven haken (van een uurwerk b.v.)

Accrocher, v. a. aan een' haak of spijker hangen, ophangen; haken, aanhaken; enteren; fig. verhinderen, ophouden; door list verkrijgen; fam. naar de bank van leening brengen; (arg.) **— un paletot,** liegen; **s'— à,** v. pr. zich hechten, vasthouden; **cet homme s'accroche à moi,** die man hangt mij aan als een klit.

Accroire, v. a. **faire accroire,** wijs of diets maken; **en faire — à qn.,** iemand bedriegen, hem iets op de mouw spelden; **s'en faire —,** zich te veel inbeelden.

Accroissement, m. groei, m.; aangroeiing, v.; aanwas, m.; toeneming, vermeerdering v.

Accroître, v. a. vermeerderen, vergrooten; v. n. toenemen; **s'—,** v. pr. grooter worden, toenemen; aanwassen.

Accrou|pi, ie, a. nedergehurkt, ineengedoken; **lion —,** zittende leeuw (wapenk.); **s'—pir,** v. pr. neêr gaan zitten, neêrhurken; **—pissement,** m. neêrhurking, v.

Accru, m. wortelspruit, v.; **—e,** f. aanwas, m.; vermeerdering, v.

Accueil, m. onthaal; bejegening, v.; ontvangst, v.; **faire bon — (à qn.),** iemand goed ontvangen, onthalen; **faire bon — à une traite,** een' wissel honoreeren.

Accueillir, v. a. verwelkomen, ontvangen, onthalen; **— une demande,** een verzoek goed opnemen, toestaan; fig. overvallen; **être accueilli par la tempête,** door den storm overvallen worden; **il fut accueilli par des huées,** hij werd met gejouw ontvangen.

Accul (pr. **a-kul**), m. enge plaats zonder uitgang, v.; blinde steeg, v.; kleine inham, m.; **—s,** m. pl. palen, om het terugloopen van een kanon te beletten.

Accu|lement, m. het achteroverhellen van een zwaar beladen wagen; boogsgewijze ronding in 't ruim van een schip, v.; **—ler,** v. a. in 't nauw brengen; fig. **le prévenu, se sentant acculé, fit des aveux,** de beklaagde, in 't nauw gedreven, bekende; v. n. van achteren diep liggen (van een schip); **s'—,** v. pr. met den rug tegen den muur, in een hoek, gaan staan; zich den rug dekken.

Accumu|lateur, a. et subst. m. wie of wat opstapelt; ophooper; accumulator (van electriciteit enz.); **—lation,** f. ophooping, opeenstapeling, v.; **—ler,** v. a. ophoopen, opstapelen; **s'—,** v. pr. zich verzamelen, vermeerderen.

Accu|sable, a. beschuldigbaar, te beschuldigen; **—sataire,** a. aanklagend, beschuldigend; **—sateur,** m. **—trice,** f. aanklager, beschuldiger; aanklaagster, beschuldigster; **— public,** openbaar ministerie (gedurende de Fransche revolutie); **—satif,** m. accusativus; vierde naamval, m.; **—sation,** f. aanklaging, beschuldiging, v.; aanklacht, v.; **—sé, ée,** f. aangeklaagde, beschuldigde; **— de réception,** bericht van ontvangst; **—ser,** v. a. aanklagen, beschuldigen; **— réception (de...),** de ontvangst berichten van...; **son jeu,** zijne kaarten open leggen; **— ses péchés,** zijne zonden biechten; **un vêtement qui accuse les formes,** een kleedingstuk, dat de vormen scherp doet uitkomen; **un nez carrément accusé,** een scherp geteekende neus; **cette action accuse de la folie,** deze daad getuigt van krankzinnigheid.

Acen|se, f. pachtcontract; **—sement,** m. verpachting, v.; erfpacht, v.; **—ser,** v. a. verpachten.

Acéphale, a. et subst. m. (**a** priv. et grec képhalé, tête) zonder hoofd; **les huîtres sont —s,** de oesters zijn hoofdeloos.

Acérain, a. staalachtig.

Acerbe, a. (lat. acer, aigre) wrang, scherp; fig. scherp, wreed; **langage —,** scherpe, bijtende taal, v.

Acerbité, f. wrangheid, scherpheid, v.

Acé|ré, ée, a. verstaald, scherp; **saveur —rée,** scherpe smaak, m.; fig. **les traits —rés de la calomnie,** de scherpe pijlen van den laster; **—rer,** v. a. verstalen, met staal voorzien; scherp, bijtend maken; fig. **— son style,** zijn stijl scherp, bijtend maken; **—rure,** f. stuk staal (om werktuigen te verstalen).

Acères, m. pl. ou **insectes —,** horenlooze insecten, (zonder voelhorens).

Acérinées ou **Acéracées,** f. plur. ahorngewassen.

Aces|cence, f. aanleg tot zuurheid, m.; het zuurworden; **—cent,** a. wat zuur begint te worden.

Acé|tabule, m. vochtmaat (der Ouden); gewrichtsholte; **—tate,** m. azijnzuurzout; **—teux,** a. wat naar azijn smaakt; **—tifier,** v. a. in azijnzuur veranderen; **—tique,** a. **acide acétique,** m. azijnzuur.

Acha|landage, m. beklanting; nering, v.; **—landé, ée,** beklant; **boutique —e,** beklante winkel, m.; **—lander,** v. a. nering aanbrengen.

Achar|né, ée, (de a et chair), a. begeerig, verwoed, verbitterd; **— au combat,** van strijdlust blakend, gloeiend; **un duel —,** een woedend tweegevecht: **un ennemi —,** een doodvijand; **un joueur —,** een eerste liefhebber van 't spel; **—nement,** m. grimmigheid, verwoedheid; woede om iets te verscheuren, v.; fig. verbittering; sterke begeerte, v.; **—ner,** v. a. aan hitsen, verbitteren; **s'—, (sur, contre, après quelqu'un),** iem. met woede vervolgen; **il s'acharne à l'étude, au jeu,** hij geeft zich geheel over aan de studie, het spel.

Achat, m., koop, inkoop, m.; **prix d'—,** inkoopsprijs, m.

Ache, f. eppe (soort v. peterselie), v.

Achée, f. regenworm, m.

Ache|miné, ée, a. afgericht, bereden (van een paard); **—minement,** m. voortgang; vor-

dering, v.; **—miner,** v. a. aan den gang brengen, doen vorderen; **s'—,** v. pr. zich op weg begeven, voortgaan, naderen tot.

Achéron (pr. **ché**), m. Acheron, m. (rivier van de onderwereld); fig. de onderwereld, de dood.

Ache‖ter, v. a. koopen, afkoopen; fig. omkoopen, door moeite en arbeid verkrijgen; **— au prix de sa vie,** met levensgevaar verkrijgen; **— ses juges,** zijne rechters omkoopen; **s'—,** te koop zijn; **—teur,** m. **euse,** f. kooper; koopster.

Achevé, ée, a. geëindigd, voltooid, afgemaakt; fig. volkomen, voortreffelijk, uitmuntend; gek, dol; **un tableau —,** een voortreffelijk schilderstuk; **imbécile —,** aartsdomkop.

Achèvement, m. voleinding, voltooiing, v.; fig. volkomenheid, v.

Achever, v. a. (rad. **chef**) eindigen, voleinden, afdoen, afmaken; den genadestoot geven; smoordronken maken; **— qn. à coups de poignard,** iemand met dolksteken afmaken; **nous avons achevé de dîner,** wij zijn met eten klaar; fig. **achever qn.,** iem. den doodsteek geven, geheel en al in het verderf storten enz.; **s'—,** v. pr. naar het einde loopen.

Achille; tendon d'Achille, m. Achillespees, -spier, v.

Achillée, f. duizendblad (zekere plant).

Achop‖pement, m. aanstoot, m.; ergernis, v.; fig. **pierre d'—,** steen des aanstoots, m.; **—per,** v. n. struikelen, een misstap doen; fig. falen, op iets stuiten.

Achroma‖tique, a. (**a** priv. et grec chrôma, couleur) (pr. **kro**) kleurloos; **—tisation,** f. opslorping der lichtkleuren; **—tiser,** v. a. achromatisch maken; **—tisme,** m. het achromatisch zijn (van glazen).

Acieulaire, a. naaldvormig.

Aci‖de, m. zuur; **— nitrique,** salpeterzuur; **—de,** a. scherp, zuur, wrang; **—difère,** a. zuurhoudend; **—difiable,** a. dat zuur gemaakt kan worden; **difiant,** a. zuurmakend; **-difier,** zuur maken; **s'—difier,** zuur worden; **—dité,** f. scherpheid, zuurheid, v.; **—dule,** a. zuurachtig; **—duler,** v. a. zuurachtig maken.

Acier, m. (lat. acies, pointe) staal; **— en barres,** staafstaal; **— brut,** ruw staal; **— fondu, de fonte,** gegoten staal; **— naturel,** Duitsch staal; **— de bonne trempe,** goed gehard staal; fig. **cœur d'—,** ongevoelig hart.

Acié‖rage, m. ou **acié‖ration,** f. verstaling; staalbereiding, v.; **—rer,** v. a. verstalen; **—rie,** f. staalfabriek, v.

Acinésie, f. stilstand van den pols, m.

Aclaste, a. niet straalbrekend.

Acné, f. puist, huidvin: **(couperose).**

Acolin, m. waterkwakkel, m.

Acoly‖tat, m. de rang van altaardienaar, acoliet; **—te,** m. (gr. akolouthos, serviteur) altaardienaar, acoliet; fig. aanhanger; **—tes,** m. pl. aanhang, m.

Acompte, m. betaling op afrekening, v.; **donner un —,** op afrekening geven; **il a reçu cent francs à compte,** hij heeft 100 fr. op afr. ontvangen.

Aconit (pr. **nite**), m. aconiet, monnikskap, v. (zekere plant).

Acoquinant, ante, a. aantrekkend, aanlokkend, verleidelijk.

Acoquiner, v. a. verwennen; lui, losbandig maken; **s'—,** v. pr. zich aan iets slechts wennen.

Acore, acorus, m. kalmus, v. (plant).

Acorie, f. geeuwhonger, m. (geneesk.).

Acotylédone ou **acotylédoné,** a. zonder zaadlobben; **acotylédones, acotylédonées,** f. plur. planten zonder zaadlobben.

A-coup (à-coup), m. ruk, m.; hevige beweging, v.

Acous‖tique, f. (gr. akoustikos, relatif au son) gehoorleer, v.; **—tique,** a. het gehoor betreffende; **nerf —,** gehoorzenuw, v.; **cornet —,** hoorbuis, v. (voor hardhoorenden).

Acqua-toffana, f. (ital. acqua, eau; Toffana, nom de femme), vergif, (in de XVIIe eeuw in Italië beroemd).

Acquéreur, m. kooper.

Acquérir, v. a. koopen, aankoopen, winnen, verkrijgen; **s'—,** v. pr. verwerven, verschaffen.

Acquêt, m. gekocht of verkregen goed; voordeel; winst, v.; **—er,** v. a. (door aankoop) vaste goederen verwerven.

Acquies‖cement, m. inwilliging, toestemming, v.; **—cer,** (**à**) v. n. inwilligen, toestaan.

Acquis, ise, a. verkregen; **ce droit lui est —,** dat recht komt hem onbetwistbaar toe; **je vous suis tout —,** ik ben u geheel genegen.

Acquis, m. kennis, ondervinding. v.

Acquisition, f. aanwinst, v., koop, m.; verkregen goed.

Acquit, m. quitantie; betaling, kwijting, afdoening eener schuld, v.; eerste stoot op het biljart, m.; **pour —,** betaald, ontvangen (onder wissels enz.); **par manière d'—,** welstaanshalve; **jouer à l'—,** spelen wie alles betalen zal; **pour l'— de ma conscience,** om mijn geweten gerust te stellen.

Acquit-à-caution, m. tolbriefje, geleibriefje, passeerbiljet.

Acquit‖table, te voldoen, betaalbaar; **—tement,** m. betaling, afdoening, v.; **—ter,** v. a. betalen, afdoen; quiteeren; fig. vrijspreken; fig. **s'—, d'un office, d'un devoir envers qn.,** zich van een last, plicht jegens iemand kwijten.

Acre, f. (lat. ager, champ), oude Fransche akkermaat (van ong. 52 ares), v.; morgen lands.

Acre (**âcre**), a. (lat. acer) scherp, wrang, bijtend.

Acrée, Aczay, (arg.) wantrouwen; **acrée donc!** wees op je hoede!

Acreté (**âcreté**), f. scherpheid, wrangheid, v.

Acri‖monie, f. scherpheid, wrangheid, v.; fig. bitterheid, v.; **—monieux, euse,** a. scherp, wrang.

Acroba‖te, m. (grec akron, sommet; bainô, je marche) koordedanser, m.; **—tie,** f. het koordedansen; **—tique,** a. het koordedansen betreffend.

Acrocéphale, a. et subst. met een hoofd, dat aan de kruin spits toeloopt.

Acrochordon, (pr. **kor**) m. wratje aan het ooglid.

Acrocome, a. langharig.

Acromion, m. uiteinde van het schouderblad.

Acronyque, a. tegen de zon over staand.

Acropole, f. (grec akros, élevé; polis, ville), citadel, v., der oude Grieksche steden.

Acrostiche, m. (grec akron, extrémité; stichos, vers) naamdicht, naamvers.

Acrotère, m. voetstuk; zuilvoet, m.

Acte, m. (lat. actum, chose faite) daad, v., werk; geschrift; bewijsstuk; acte, v.: bedrijf uit een tooneelstuk; **— de folie,** dwaze daad, v.; **faire — de présence,** zich welstaanshalve ergens vertoonen; **— de baptême,** doopceel, v.; **je prends — de vos**

promesses, ik zal uwe beloften onthouden (om er later gebruik van te maken); **actes,** m. pl. acten, handvesten, v.; openbare geschriften of besluiten; **— des Apôtres,** Handelingen der Apostelen, v.

Acteur, m. tooneelspeler; bewerker.

Actif, m. uitstaande schuldvordering, v.; bedrijvende beteekenis van een werkwoord, v.

Actif, ive, a. werkzaam; werkend; krachtig, snelwerkend; fig. opgeruimd, vlug, levendig; **dette active,** uitstaande schuld, v.; **verbe actif,** m. bedrijvend werkwoord.

Action, f. werking, daad, v.; beweging, v.; gevecht; voordracht, v.; gerechtelijke eisch, m.; aandeel; actie, v.: fig. drift, v.; ijver, m.; **— de grâces,** dankzegging, v.; **cet orateur a beaucoup d'—,** deze redenaar heeft eene levendige voordracht; **il y a peu d'— dans cette pièce,** er is weinig handeling in dit tooneelstuk; **— et réaction,** werking en tegenwerking; **l'— des vagues,** de golfslag; **jouer sur —s de chemin de fer,** in spoorwegaandeelen speculeeren; **intenter une — en justice,** eene rechtsvordering instellen.

Action‖naire, m. et f. aandeelhouder; aandeelhoudster; **—ner,** v. a. dagvaarden, in rechten vervolgen.

Acti‖vement, adv. werkelijk, bedrijvig; in een' bedrijvenden zin (van een werkw.); **—ver,** v. a. verhaasten, bespoedigen; **s'—,** zich reppen, zich haasten; **— les feux,** de vuren opstoken; **—vité,** f. werkzaamheid, werkende kracht, vlugheid, v.; vlijt, m.; **sphère d'—,** werkkring, m.; **un soldat en — (de service),** een soldaat in actieven dienst.

Actrice, v. tooneelspeelster, actrice .

Actua‖lisation, f. werkelijk making, verwezenlijking; **—liser,** v. a. werkelijk, wezenlijk maken; **—lité,** f. wezenlijkheid, werkelijkheid, v.; tijdsomstandigheden, v.; **des questions palpitantes d'—,** vragen van 't hoogste belang voor de tijdsomstandigheden; **la presse quotidienne ne vit que d'—s,** de dagbladpers leeft uitsluitend van 't dagelijksch nieuws.

Actu‖el, elle, a. (lat. actualis) werkelijk; tegenwoordig; **crise —elle,** crisis van 't oogenblik; **service —el,** werkelijke (actieve) dienst; **péché —el,** persoonlijke zonde; **—ellement,** adv. thans, tegenwoordig; werkelijk.

Acuité, f. (lat. acutus, aigu) puntigheid, scherpte, v.

Aculéiforme (lat. aculeus, aiguillon), angelvormig.

Acuminé (lat. acumen, pointe), a. in een punt uitloopend.

Acuponcture (pr. **ponk**), (lat. acus, aiguille; punctura, piqûre), f. naaldsteek, m. (geneesk.).

Acut, m. letter met een scherp klankteeken, v.

Acutangle, Acutangulaire, a. scherphoekig.

Adage, m. spreekwoord; zinspreuk, v.

Adagio, adv. langzaam, bedaard (in de muziek); subst. m. een langzaam te spelen stuk.

Adaimonie ou **Adémonie,** f. angst, m.; bekommernis, v.

Adam, Adam; **il se croit de la côte d'—,** hij meent van heel hooge afkomst te zijn; **je ne le connais ni d'Ève ni d'—,** ik ken hem in 't geheel niet; **pomme d'—,** Adamsappel.

Adamantin, ine, a. diamantachtig, van diamant.

Adamique, f.; **terre —,** aangespoeld land.

Adap‖tation, f. aanpassing, v.; **—ter,** v. a. (préf. ad et lat. aptare, ajuster) toepassen; doen passen, aanpassen, sluitend maken; **ce couvercle s'adapte bien à ce vase,** dit deksel past op dien pot.

Addi‖tion, f. (lat. additio, de addere, ajouter) bijvoeging; bijvoegsel; aanhangsel; optelling, v.; **demander l'—,** om de rekening vragen; **l'— s'il vous plaît!** hoeveel ben ik u schuldig? **—tionnel, elle,** a. aanhangend, bijgevoegd, aanvullend; **centimes —s,** opcenten; **—tionner,** v. a. bijeentellen, optellen, samentellen.

Adduc‖teur, m. aanvoerende spier, v.; **—tion,** f. werking van een aanv. spier, v.

Adelphe, a. vergroeid.

Ademption, f. herroeping van een legaat, v.

Adénoïdes, f. pl. kliergezwellen.

Adénographie ou **Adénologie,** f. klierbeschrijving, v.

Adent, m. snijwerk met tanden (in de bouwk.); burghaak, m.

Adéphagie, f. onverzadelijke honger, m.; vraatzucht, v.

Adepte, m. et f. (lat. adeptus, qui a acquis) goudmaker, alchimist; ingewijde.

Adéquat, te (pr. **koua**), a. (préf. ad et lat. æquare, égaler) volkomen, volledig; overeenstemmend.

Adextré, a. rechts (in de wapenk.).

Adhé‖rence, f. aanhechting, aankleving, v.; fig. gehechtheid, verkleefdheid, v.; **—rent,** m. aanhanger, voorstander; **—rent, ente,** a. (préf. ad et lat. hærere, s'attacher) aan iets vastzittend; aangegroeid; fig. verkleefd; **—rer,** v. n. aanhangen, gehecht zijn aan, aankleven, fig. toestemmen, goedkeuren; **— à une doctrine,** eene leerstelling aanhangen; **—sion,** f. aankleving, v.; fig. gehechtheid, verknochtheid; goedkeuring, v.

Ad hoc (pr. **adok**), adv. bijzonder, voor deze gelegenheid.

Ad hominem (pr. **adominème**), adv. rechtsstreeks, op den man af.

Ad honores (pr. **ad onorèce**), adv. eershalve; **titre —,** eeretitel, m.

Adiante, m. vrouwenhaar; muur- of steenruit, v.

Adiaphore, m. wijnsteengeest, m.; a. fig. onverschillig (in den godsdienst).

Adiaphoriste, m. gematigde Lutheraan.

Adiapneustie ou **Adiaphorèse,** f. onderdrukte huiduitwaseming, v.

Adieu, int. vaarwel; het is gedaan! **— mes espérances!** mijne hoop is vervlogen! **si la fièvre survient, —!** als de koorts er bij komt, dan is het gedaan! **faire ses —x,** afscheid nemen; **des — déchirants,** een hartroerend afscheid; **sans —,** tot straks.

Adipeux, a. (lat. adeps, graisse) vet (van aderen enz.).

Adirer, v. a. verliezen, verleggen (van papieren enz.).

Adition, f. (**d'hérédité**), f. aanvaarding van eene erfenis, v.

Adjacent, ente, a. (préf. ad et lat. jacere, être situé) nabijliggend, aanliggend, aangrenzend.

Adjec‖tif, m. (lat. adjectivus, qui s'ajoute) bijvoeglijk naamw.; bijvoegsel; a. bijvoeglijk; **—tion,** f. bijvoeging, v.; **—tivement,** adv. als bijvoeglijk naamw. gebruikt.

Adjoindre, v. a. (préf. ad et lat. jungere, joindre) toevoegen, tot ambtgenoot geven.

Adjoint, a. toegevoegd; **professeur —,** hulpleeraar; subst. m. wethouder.

Adjonction, f. bijvoeging, toevoeging, v.

Adjudant, m. (lat. adjuvare, aider) adjudant; onderofficier.

Adju‖dicataire, m. hoogste bieder (wien een koop gerechtelijk toegewezen wordt); **—dicateur,** m. toewijzer (notaris, deurwaarder); **—dicatif, ive,** a. toewijzend; **—dication,** f. gerechtelijke toewijzing, v.; **vente par —,** gerechtelijke verkoop, m.; auctie, v.; aanbesteding, inschrijving, v.

Adjuger, v. a. (préf. ad et lat. judicare, juger) toekennen, toewijzen; gunnen (van werken).

Adju‖ration, f. bezwering, v.: bezweringsformulier; **—rer,** v. a. (lat. adjurare) bezweren; smeeken.

Adjuvant, a. et subst. m.; **un —, une substance —e,** eene bij-artsenij.

Ad libitum, (pr. **ome**) adv. naar willekeur, naar welgevallen.

Admettre, v. a. (préf. ad et lat. mittere, envoyer) toelaten; aannemen; ontvangen; voor waarheid erkennen; **— un livre dans une école,** een boek op eene school invoeren; **— un compte,** eene rekening accoord bevinden; **cette affaire n'admet point de retard,** deze zaak lijdt geen uitstel.

Adminicule, m. hulpmiddel; omstandigheid, welke tot bewijs strekt, v.

Administra‖teur, m. **—trice,** f. opziener, bezorger, bestuurder, regent, voogd; opzienster, bezorgster, regentes, voogdes; **—tif, ive,** a. het bestuur eener zaak betreffend; **—tion,** f. bestuur, opzicht, bewind, gezag; ambtenaarspersoneel; **—tion de la justice,** rechtspleging, v.; **—tivement,** adv. door bestuur of opzicht.

Administrés, m. pl. onderhoorigen, de onder beheer staanden van een bestuur; **ce maire est aimé de ses —,** deze burgemeester wordt bemind door de burgerij.

Administer, v. a. (préf. ad et lat. ministrare, servir) besturen, waarnemen, bedienen; **— un vomitif,** een braakmiddel ingeven; **— les sacrements,** de sacramenten toedienen; **— un malade,** een zieke bedienen, hem het laatste oliesel toedienen; **— des coups de bâton, de pied,** op stokslagen, schoppen onthalen; **s'—,** bestuurd worden; aan zichzelf geven.

Admira‖ble, a. bewonderenswaardig, voortreffelijk; **—blement,** adv. voortreffelijk; **—teur,** m. **—trice,** f. bewonderaar; bewonderaarster; **—tif, ive,** a. verwondering of bewondering aanduidend; **point —tif,** uitroepingsteeken; **—tion,** f. bewondering, verwondering, verrukking, v.

Admirer, v. a. bewonderen, verbaasd staan over; **s'—,** v. pr. zich bewonderen.

Admis‖sibilité, f. aanneembaarheid; **—sible,** a. aannemelijk; **—sion,** f. aanneming, toelating, v.; **— à l'examen,** toelating tot 't examen, v.; **examen d'—,** toelatingsexamen.

Admones‖tation, f. waarschuwing, vermaning, v; **—ter,** v. a. vermanen. bestraffen.

Admoni‖teur, m. **admonitrice,** f. iemand die waarschuwt, vermaant, of herinnert; **—tion,** f. vermaning, waarschuwing, herinnering, v.

Adolescence, f. jongelingschap, v.

Adolescent, m. jongeling.

Adonien, a. uit een dactylus en een spondaeus bestaand (van een versmaat).

Adonis (pr. **nice**), m. fig. zeer schoon jongeling, m.

Adoniser, v. a. netjes opschikken; **s'—,** v. pr. zich opschikken.

Adonné, ée, (**à qch.**) aan iets overgegeven, tot iets genegen.

Adonner, v. n. gunstig worden, ruimen (van den wind); **s'—,** v. pr. (**à qch.**) zich overgeven, toewijden, zich verslaven; **s'— au jeu, au vin,** zich aan 't spel, aan den wijn verslaven, overgeven; **ce chien s'est adonné à moi,** die hond is met mij meegeloopen; **mon chemin s'y adonne,** mijn weg leidt er heen.

Adop‖ter, v. a. (préf. ad et lat. optare, choisir) tot kind aannemen; kiezen, aannemen; **— une opinion,** een gevoelen deelen; **—tif, ive,** a. tot kind aangenomen; **enfant —,** pleegkind; **père —,** pleegvader; **mère —ive,** pleegmoeder; **—tion,** f. aanneming tot kind, v.; opname, keuze, v.; **— de mots étrangers dans une langue,** het opnemen van vreemde woorden in eene taal; **patrie d'—,** aangenomen vaderland; **la physique est son étude d'—,** de natuurkunde is zijne lievelingsstudie.

Adora‖ble, a. aanbiddelijk, aanbiddenswaardig; **—teur,** m. **trice,** f. aanbidder: aanbidster; **—tif, ve,** a. aanbiddend; **—tion,** f. aanbidding, vereering, v.

Adorer, v. a. aanbidden; fig. vurig liefhebben; **— le veau d'or,** den mammon dienen.

Ados, m. afhellend, tegen een muur gelegen, tuinbed.

Adosser, v. a. (**contre qch.**) ergens tegen aan leunen, zetten; **s'— (à, contre),** met den rug leunen tegen....

Adouber, v. a. in orde brengen, herstellen, kalfateren (een zeil, een schip enz.); een stuk (in het schaakspel) aanraken, zonder er mee te spelen.

Adouci, m. het polijsten van spiegelglas of metalen.

Adou‖cir, v. a. zoet maken; fig. matigen, verzachten, verlichten; polijsten, slijpen (het glas; **s'—,** zachter van aard worden; bedaren; **—cissage,** m. polijsting; verzachting of tempering der kleuren, v.; **—cissant, ante,** a. verzachtend, pijnstillend; **—cissement,** m. verzachting, leniging, v.; **—cisseur,** m. spiegel- of glasslijper, polijster.

Adoué, a. gepaard, gekoppeld (van patrijzen).

Ad patres (pr. **ère**), adv. **être —,** gestorven zijn; **aller —,** tot de vaderen verzameld worden; **envoyer —,** naar de andere wereld zenden.

Adragant, m. soort van gom; boksdistel, v.

Ad rem, adv. kort en bondig, tot de zaak dienend; **répondre —,** kort en bondig antwoorden.

Adresse, f. adres, opschrift (van een brief); aanwijzing (om iemand of eene plaats te vinden); adres (aan den Koning); handigheid, behendigheid, list, v.; **tours d'—,** goochelaars-kunsten; handgreep, gauwigheid, v.; **à mon —,** aan mijn order (handelst.); **— au besoin,** noodadres (op wissels).

Adresser, v. a. richten, zenden; **— la parole à qn.,** het woord tot iemand richten, iemand toespreken; **s'—,** (**à qn.**) v. pr. zich tot iem. wenden of richten; **s'— mal,** aan een verkeerd kantoor beland zijn; **s'— rue Rivoli No. 40,** nadere inlichtingen te bekomen, men adresseere zich enz. (krantenstijl).

Adroit, oite, a. gauw, behendig, bekwaam; fig. listig, fijn, doortrapt.

Adroitement, adv. behendig; op eene listige wijze.

Adstriction, f. samentrekking van de maag, v.

Adula‖teur, m. **trice**, f. vleier, vleister; pluimstrijker, flikflooier; pluimstrijkster, flikflooister; **—tif**, v. a. vleiend; **—tion**, f. laffe vleierij, pluimstrijkerij, v.

Aduler, v. a. vleien, flikflooien.

Adulte, a. (lat. adultus de adolescere, croitre) volwassen, huwbaar; **l'âge —**, de mannelijke leeftijd, m.; subst. m. et f. volwassen jonkman, jonkvrouw; **les —s**, de volwassenen; **des cours d'—s**, school voor volwassenen.

Adul‖tération, f. vervalsching, v.; **—tère**, a. overspelig, echtbrekend; fig. vervalscht; subst. m. et f. overspeler, overspeelster; **—**, m. overspel, echtbreuk; **—térer**, v.n. overspel begaan; v.a. vervalschen; **—térin**, a. onecht, in overspel verwekt.

Adurer, v. a. branden, verharden (geneesk.).

Aduste, a. verbrand (van huidskleur); ontstoken, verhit (geneesk.).

Adustion, f. branding, v.; (geneesk.).

Ad valorem, adv. naar de waarde. **Droits —**, inkomende rechten, berekend naar de waarde.

Advenir, v. n. (préf. ad et lat. venire, venir) bij toeval gebeuren, plaats hebben; **advienne que pourra, quoi qu'il advienne**, er moge gebeuren wat er wil.

Adventice, a. toevallig; van buiten komend; **plantes —s**, in 't wild groeiende planten.

Adventif, ive, a. toevallig verkregen.

Adver‖be, m. (préf. ad et lat. verbum, verbe) bijwoord; **—bial, ale**, a. bijwoordelijk; **—bialement**, adv als bijwoord; **—bialité**, f. bijwoordelijkheid, v.

Adver‖saire, m. et f. (lat. adversus, opposé) tegenpartij, v.; tegenstander, m. en v.; vijand, vijandin; **—satif, ive**, a. tegenstellend; **—se**, a. **partie —**, tegenpartij, v.; **fortune —**, vijandig fortuin, v.; **avocat —**, advocaat der tegenpartij, m.; **—sité**, f. tegenspoed, rampspoed, m.; wederwaardigheid, v.; **abattu par l'—**, door den tegenspoed terneergedrukt.

Advertence, f. oplettendheid.

Adynamie, f. (**a** priv. et grec dunamis, force) krachteloosheid, v.

Adynamique, a. krachteloos, uitgeput.

Aède (grec aoidos, chanteur) m. zanger, dichter.

Ædicule, zie **édicule**.

Ægagropile, zie **égagropile**.

Ægilope, zie **égilope**.

Aé‖rage, m. ou **aé‖ration**, f. het luchten; **—ré**, a. luchtig, frisch; **—rer**, v. a. (grec aèr, air) luchten, lucht geven, verfrisschen; **—rien, enne**, a. tot de lucht behoorend: luchtvormig; **voyage —**, luchtreis, v.; **une tail'e —ne**, eene godengestalte, v.; **jardins —s**, hangende tuinen, m.; **—rifère**, a. luchtvoerend; **—rification**, f. het veranderen in lucht; **—riforme**, a. luchtvormig; **—riser**, v. a. dun als lucht maken.

Aéro‖graphie, f. luchtkunde, v.; **—le**, f. waterblaasje; **—lithe**, m. (gr. aèr, air; lithos, pierre) meteoorsteen, m.; **—logie**, f. leer van de lucht, v.; **—mancie**, f. waarzegging uit de lucht, v.; **—mètre**, m. (gr. aèr, air; metron, mesure) luchtmeter, m.; **—métrie**, f. luchtmeting, v.; **—naute**, m. (gr. aèr, air; nautès, navigateur) luchtschipper, luchtreiziger; **—nautique**, a. wat tot de luchtscheepvaart behoort; **—phobe**, a. et subst. die de lucht schuwt, m.; **—phobie**, f. luchtschuwheid, v.; **—sphère**, f. dampkring der planeten, m.; **—stat**, m. (gr. aèr, air; statos, qui se tient) luchtbol, m.; luchtschip; **—station**, f. luchtscheepvaart; **—statique**, a. tot de luchtvaart behoorend; kennis van het evenwicht der lucht: **ballon —**, luchtbol, m.; **—stier**, ou **aérostatier**, m. soldaat bij de luchtscheepvaart (Fr. Revolutie); luchtreiziger.

Æsthétique, zie **esthétique**.

Ætiologie, zie **étiologie**.

Aétite, f. arendsteen. m.

Aff (verkort. van affaire), (arg.) zaak; leven; ziel.

Affa‖bilité, f. vriendelijkheid, spraakzaamheid, v.; **—ble**, a. vriendelijk, spraakzaam; **—blement**, adv. vriendelijk, op minzame wijze.

Affabulation, f. zedeles eener fabel, v.

Affadir, v. a. flauw, smakeloos maken; doen walgen: **— le cœur**, misselijk maken.

Affadis‖sant, walgelijk; **—sement**, m. het laf maken; lafheid, walging, v.

Affai‖blir, v. a. verzwakken; **s'—**, v. pr. zwak worden, in krachten afnemen; **—blissant, ante**, a. verzwakkend; **—blissement**, m. verzwakking, v.

Affaire, f. bezigheid, aangelegenheid, zaak, v.; geding: handel, m.; eerezaak, duel; gevecht; **avoir — de**, behoeven, van noode hebben; **avoir — à** ou **avec qn**, met iemand te maken hebben; **c'est une autre —**, dat is wat anders; **— de rien**, eene onbeduidende zaak; **ce n'est pas une petite —**, dat is geen kleinigheid; **j'ai votre —**, ik heb wat gij verlangt of noodig hebt; **c'est mon —, cela fait mon —**, dat heb ik noodig, dat komt me te pas; **j'en fais mon —**, ik belast mij er mee; **—tirer qn. d'—**, iemand uit den brand, nood helpen; **se tirer d'—**, zich uit eene moeilijkheid, gevaar redden; **c'est l'—de quelques jours**, het is 't werk van een paar dagen; **il a eu son —**, hij heeft zijn verdiende loon ontvangen; **point d'—!** laat mij met rust!

Affaires, pl. zaken, aangelegenheden; **homme d'—**, m. zaakbezorger; **chargé d'—**, m. zaakgelastigde; **— temporelles**, wereldlijke z.; **— spirituelles**, geestelijke z.; **—publiques** staatszaken; **être dans les —**, zaken doen; **être bien dans les —**, geld verdienen: **parler —**, over zaken spreken; **à demain les —**, de zorgen tot morgen; **il n'est point de petites —**, er zijn geen kleinigheden, men moet niets gering achten; **aller à ses —**, zijn natuurlijke behoeften verrichten.

Affairé, ée, a. druk, volhandig; **faire l'—**, zich houden of men 't druk heeft, den bedrijvigen man uithangen.

Affais‖sement, m. inzakking, instorting; verzwakking, v.; **—ser**, v. a. doen zakken, doen bukken, indrukken; fig. verzwakken; overladen; **s'—**, v. pr. inzakken; **s'— sous le poids des années**, gebukt gaan onder den last der jaren.

Affai‖tage, m. africhting van een roofvogel; **—ter**, een' roofvogel africhten of dresseeren.

Affaler, v. a. neêrlaten of laten vallen (een zeil of touwwerk); **s'—**, zich langs een touw naar beneden laten glijden; aan lager wal komen (van een schip); **s'— sur un banc**, neervallen op een bank.

Affa‖mé, ée, a. hongerig, uitgehongerd; fig. **— de**, begeerig naar; prov. **ventre — n'a point d'oreilles**, eene hongerige maag luistert niet; **— de sang**, bloeddorstig; **—mer**, v. a. uithongeren.

Affanures, f. pl. betaling der korenmaaiers in koren, v.

Affèagement, m. leenverpachting, v.

Affèager, v. a. een leen verpachten; een onadellijke met een leen beleenen.

Affec‖tation, f. gemaaktheid, gedwongenheid, onnatuur; bestemming (tot zeker doel); verpanding, hypotheek, v.; **—té, ée,** a. opgesmukt, gezocht, gemaakt; **les parties —tées,** de aangedane, aangetaste deelen (geneesk.); **être — de la poitrine,** aan de borst lijden; **—ter** (lat. affectare), v. a. tot iets bestemmen; voorwenden, veinzen; veel houden van, streven naar; (een vorm) aannemen; aandoen, treffen; **— un bâtiment à un service public,** een gebouw tot staatsdienst bestemmen; **— des dehors vertueux,** zich braaf voordoen; **— certains mots,** zekere woorden gaarne gebruiken; **— la tyrannie,** naar de tyrannie streven; **les cristaux affectent des formes géométriques,** de kristallen nemen wiskunstige vormen aan; **un domaine affecté d'hypothèques,** een bezitting bezwaard met hypotheek; **cette nouvelle l'a péniblement affecté,** deze tijding heeft hem pijnlijk aangedaan; **s'—,** aangedaan, getroffen worden; **le poumon s'affecte facilement,** de long wordt licht aangedaan; **—tif, ive,** a. wat op 't gevoel betrekking heeft; aandoenlijk; liefhebbend, tot liefhebben geneigd; **—tion,** f. (lat. affectio) genegenheid, liefde; aandoening, ziekte, v.; sterke indruk, m.; **—tionné, ée,** a. bemind; toegedaan, toegenegen; **—tionnément,** adv. met genegenheid; **—tionner,** v. a. genegen zijn, bijzonder lief hebben; **— qch.,** iets behartigen, ergens grooten zin in hebben; **s'— (à),** v. pr. zich hechten aan, lief krijgen; **—tueusement,** adv. met genegenheid, met goedheid, liefderijk; **—tueux, euse,** a. zeer vriendelijk, hartelijk, liefhebbend (met eerbied).

Affener, v. a. voederen (het vee).

Afférent, e, a. toebehoorend, toevallend; **portion —e,** naar recht toekomend deel.

Affermage, m. pacht, v.; pachtgeld.

Affermer, v. a. verpachten, verhuren; pachten, huren.

Affer‖mir, v. a. vast en hecht maken; fig. versterken, bevestigen; **s'—,** v. pr. vaster, sterker, harder worden; **—missement,** m. bevestiging, verzekering, v.

Affè‖té, ée, a. opgesmukt, gezocht, gemaakt, gekunsteld; **—terie,** f. gemaaktheid, v.

Affetto ou **Affettuoso,** adv. met teedere bevalligheid, gevoel te spelen (in de muziek).

Affi‖chage, m. aanplakking, v.; **—che,** f. aangeplakt bericht; bekendmaking, v.; **les Petites Affiches,** advertentieblaadje; **— de spectacle, de théâtre,** programma; **bureau d'—s,** informatiekantoor; **homme-affiche(s),** man met een bord, waarop bekendmakingen staan; bewijs, kenteeken; **—cher,** v. a. (lat. affigere, fixer) openlijk aanplakken, aanslaan; fig. ten toon stellen; **— sa honte,** met zijne eigen schande te koop loopen; **s'—,** v. pr. (**pour**) fig. zich uitgeven (voor) ....; **s'—,** v. pr. zich aan de kaak stellen, zich ten toon stellen; **—cheur,** m. aanplakker; die iets openlijk aanslaat.

Affidavit (pr. **vite**), m. (3e pers. du parf. de affidare = **il affirma**) verklaring onder eede van de getuigen tegen den aangeklaagde, v. (in Engeland en Amerika).

Affidé, ée, a. (préf. ad et lat. fidere, se fier) vertrouwd; subst. m. vertrouweling; spion.

Affi‖lage, m. het wetten, slijpen; **—ler,** v. a. wetten, aanzetten, slijpen, tot draad trekken; **elle a la langue bien affilée,** zij is niet op haar mondje gevallen; **d'affilée,** op een rij; achter elkaar, zonder ophouden; **—lerie,** f. slijperij, v.; **—leur,** m. draadtrekker; **—liation,** f. aanneming tot kind; opneming in eene orde of in een genootschap; verbroedering, v.; **—lier,** v. a. aannemen; in eene orde toelaten; verbinden; **s'— (à),** zich aansluiten (bij), zich verbroederen (met); **—loir,** m. slijp-, wet- of oliesteen, m.; **—nage, —nement,** m. fijnmaking; fijnpunting (van spelden b.v.); zuivering, loutering (van metalen), v.; **—ner,** v. a. fijn maken; fijn punten (spelden); zuiveren, louteren (metalen); hekelen (vlas); v. n. ophelderen (van het weder op zee); fig. **la conversation affine l'esprit,** gesprekken verfijnen den geest; **—nerie,** f. werkplaats, waar men ijzerdraad trekt of ijzer zuivert; **—neur,** zuiveraar van metaal; ijzerdraadtrekker; **—nité,** f. (lat. affinitas) zwagerschap; verwantschap, v.; overeenkomst, v.; aantrekkingskracht (van chem. stoffen); **— élective,** keurverwantschap, v.; **— des langues,** taalverwantschap, v.; **—noir,** m. fijne hekel, m.

Affiquet, m. breihoutje; breischeede, v.; **—s,** m. pl. kleinigheden, die tot den opschik eener vrouw behooren, v.

Affir‖matif, ive, a. bevestigend; **—mation,** f. bevestiging, v.; verklaring (voor de rechtbank), v.; **—mative,** f. bevestigende stelling, v.; **—mativement,** adv. bevestigenderwijze; **—mer,** v. a. (lat. affirmare) bevestigen, bekrachtigen; onder eede verklaren.

Affixe, a. (lat. affixus, collé à), bijgevoegd; subst. m. —, voor- of achtervoegsel (in een woord).

Afflé, a. verschaald (van vochten).

Affleu‖rage, m. goed gemaal; verdunning der pap (bij het papiermaken), v.; **—rement,** m. effen-, waterpasmaking, v.; het aan den dag komend uiteinde van een steenkolenader; **—rer,** v. a. waterpas, effen maken; waterpas, op 't zelfde niveau zijn; te voorschijn komen aan de oppervlakte (van een mijnader).

Afflic‖tif, ive, a. lijfstraffelijk; **peine —tive,** onteerende lijfstraf, v.; **—tion,** f. droe heid, kwelling, v.; verdriet, ongeluk.

Affli‖gé, ée, a. bedroefd. bekommerd, verdrietig; geteisterd; met ziekte of ongemak bezocht; **—geant, ante,** a. droevig, treurig; **—ger,** v. a. bedroeven, kwellen, verdriet aandoen, teisteren; **la peste, la famine affligent un pays,** de pest, de hongersnood teisteren een land; **ce sot caquet afflige mon oreille,** dit dwaas gesnap vermoeit mijn oor; **être affligé d'une maladie,** door eene ziekte bezocht worden; (ironiquement) **il est affligé de cent mille livres de rente,** iron. hij is bezocht met enz.; **s'—,** v. pr. zich bedroeven, zich kwellen.

Afflu‖ence, f. toeloop, toevloed, samenloop, m.; overvloed, m.: **—ent, ente,** a. invloeiend, invallend (van eene rivier); **un —,** bijrivier; **—er,** v. n. (préf. ad et lat. fluere, couler) toevloeien, invloeien, toeloopen, bijeenkomen, samenstroomen; (arg.) een som gelds storten.

Afflux, m. samenvloeiing, v.; toevloed, aandrang, m. (van vochten).

Affo‖lement, m. dwaasheid, v.; **—ler,** v. a. dwaas, gek maken; **elle est affolée de cet homme,** zij is dol op dien man; **aiguille —lée,** miswijzende kompasnaald, v.

Affou‖age, m. recht om hout te hakken; onderhoud in brandstoffen; **—agé,** a. **bois —,** sprokkelhout; **—ager, ère,** a. het recht van houthakken betreffend.

Af‖fouillement, m. afspoeling, ondermijning (door 't water); **—fouiller,** v. a. afspoelen, ondermijnen (door 't water).

Affou‖ragement, m. voedering, v.; **—rager,** v. a. voederen.

Affour‖che, f. **Ancre d'—,** vertuianker, tweede anker; **—cher,** v. a. vertuien; het vertuianker laten vallen, om op twee ankers veiliger te liggen.

Affran‖chi, ie, a. vrijgelaten; gefrankeerd; m. et f. vrijgelatene; (arg.) bedorven mensch; **—chir,** v. a. (rad. **franc**) bevrijden, vrij maken, ontslaan; ontslaan (van lasten); frankeeren (een brief); **— la pompe,** de pomp lens pompen; **s'—,** v. pr. fig. zich vrij maken; **s'— du joug,** het juk afwerpen; **—chissement,** m. bevrijding, vrijmaking; frankeering, v.

Affres, f. pl. **— de la mort,** doodsangst, m.; (arg.) verwijten, blaam.

Affré‖tement, m. huring of bevrachting van een schip, v.; **—ter,** v. a. (rad. **fret**) een schip huren, bevrachten; **— teur,** m. bevrachter.

Affreusement, adv. op eene schrikbarende wijze, afgrijselijk.

Affreux, euse, a. verschrikkelijk, afschuwelijk, ijselijk, ontzettend.

Affriander, v. a. verlekkeren; aanlokken.

Affricher, v. a. braak laten; **s'—,** v. pr. braak worden.

Affrioler, v. a. verlekkeren; met iets lekkers lokken.

Affront, m. (préf. ad et lat., frontem, front) hoon, m.; beleediging; schande, v.; **essuyer un —,** eene beleediging ondergaan; **boire, avaler, dévorer, souffrir un —,** eene bel. slikken; **sa mémoire lui fait souvent —,** zijn geheugen speelt hem dikwijls parten; **avoir l'— de qch.,** in iets niet slagen.

Affrontement, m. waterpasmaking, v.

Affron‖ter, v. a. het hoofd bieden, trotseeren; hoonen, sterk beleedigen; tegenover elkaar plaatsen; **— le ciel,** den hemel tarten; **— l'opinion publique,** zich niet om de openbare meening bekommeren; **—terie,** f. bedrog; bedriegerij, v.; **—teur,** m. **euse,** f. bedrieger; bedriegster.

Affu‖blé, a. van het hoofd tot de voeten bedekt; vermomd; toegetakeld; fig. **— de superstitions,** vol bijgeloof; **—blement,** m. vermomming, toetakeling, v.; **—bler,** v. a. vermommen, inhullen, toetakelen; **— qn. de ridicules,** iemand met spot overladen; **s'—,** v. pr. zich zot kleeden, zich toetakelen; **s'— de qn.,** iemand voortdurend bij zich hebben.

Affur, m. (arg.) winst van een diefstal, v.

Affurer, Affuter, (arg.) bedriegen; verdienen (met te stelen).

Affusion, f. het opgieten.

Affût, m. affuit, v.; rolpaard; loop van een geweer, m.; loerpunt (op de jacht); **être à l'—,** op de loer staan, liggen; **être à l'— d'une chose,** op iets loeren; **— de scie,** zaagstoel (bij timmerl.), m.; **un homme d'—,** (argot) een sluwe vos.

Affû‖tage, m. het stellen van het geschut; het slijpen van gereedschappen; **—ter,** v. a. het geschut op de affuit zetten; slijpen, scherpen.

Affûtiou, m. kleinigheid (tot opschik), prul.

Afin que, Afin de, conj. om, ten einde, opdat.

Afioume, m. zeer fijn vlas (uit de Levant).

Afistoler, v. a. belachelijk opschikken.

A fortiori, adv. des te meer.

Aga, m. Tursch bevelhebber.

Agaçant, te, a. tergend, stekelig; aantrekkelijk, verlokkend, prikkelend.

Agace, Agasse, f. ekster, v.

Agacement, m. sleeuwheid, onaangename prikkeling (der tanden), v.; prikkeling (der zenuwen), v.

Aga‖cer, v. a. door iets zuurs sleeuw maken (tanden); fig. tergen, gaande maken, kwellen; lokken; **—cerie,** f. verlokking, v.; terging, verbittering, v.; **faire des —s à qn.,** met iemand coquetteeren.

Agaillardir, v. a. vroolijker maken.

Agalactes, m. pl. zoogbroeders, m.

Agalactie, f. gebrek aan melk.

Agame, a. met verborgen geslachtswerktuigen.

Agami, m. trompetvogel, m.

Agamie, f. afwezigheid van geslachtswerktuigen (bij planten).

Agante! (bevelwoord) aangevat!

Aganter, v. a. oploopen, inhalen (een schip).

Agape, f. (gr. agapê, affection) liefdemaal, maaltijd (bij de eerste Christenen); vriendenmaaltijd, m.

Agapètes, m. et f. plur. in gemeenschap levende geestelijken, m. en v.

Agaric (pr. **rik**), m. lorkenzwam, v.

Agate, f. agaat, agaatsteen, m.

Agatis, m. schade door het vee veroorzaakt, v.

Agave ou **agavé,** m. Amerikaansche boomaloë, v.

Age (**âge**), m. ouderdom, m.; jaren; leeftijd, m.; tijdperk; **le moyen âge,** middeleeuwen, v.; **le bas —,** de kinderleeftijd, m.; **l'— de discrétion,** jaren van onderscheid; **l'— viril,** manlijke leeftijd; **être à la fleur de l'—,** nog jong zijn; **être sur le retour, sur l'—,** de vijftig voorbij zijn; **être entre deux —s,** op middelbaren leeftijd; noch oud, noch jong zijn; **ne paraître point son —,** jonger schijnen dan men is; **les quatre —s du monde,** de vier tijdperken der wereld; **l'— d'or, d'airain,** gouden, koperen eeuw; **le héros de son —,** de held zijner eeuw; prov. **la raison vient avec l'—,** het verstand komt met de jaren.

Agé (**âgé**), **ée,** a. oud, bejaard.

Age, m. ploegbalk, m.

Agen‖ce, f. agentschap; **—cement,** m. goede schikking, inrichting, v.; **— Havas,** telegraphisch bureau van Havas; **—cer,** v. a. netjes schikken, in orde brengen; **s'—,** zich netjes kleeden, zich optooien.

Agenda (pr. **gin**), m. zakboekje; aanteekenboekje.

Agenouiller, (s'), —, — v. pr. knielen, op zijne knieën gaan liggen; **faire —,** doen knielen.

Agenouilloir, m. knielbankje, knielkussen.

Agent, m. (lat. agens de agere, agir); **— de change,** makelaar in effecten, wisselagent; **— de police,** politieagent, diender; **— de remplacement,** bezorger van plaatsvervangers, zielverkooper; **— de faillite,** beheerder van een' faillieten boedel; **— du service,** spoorwegbeambte; **— provocateur,** betaalde onruststoker; **— voyer,** wegopzichter; **—,** m. werkende oorzaak, v.; werkend wezen; **l'— et le patient,** het werkende en het lijdende deel; **le feu est un puissant —,** het vuur heeft eene krachtige werking.

Agglomérat, m. samenhoopsel van verschillende stoffen.

Agglomération, f. samenvoeging in klompjes enz., v.; ophooping, v.

s'Agglomérer, v. pr. (préf. ad et lat. glomus, peloton) zich ophoopen.

Aggluti‖nant, ante, agglutinatif, a. aanklevend; **langues —nantes** ou **agglomérantes,** f. pl. talen, waarin de verbuiging door eenvoudige aaneenvoeging van stammen plaats heeft; **—nation,** f. aankleving, v.; **—ner,** v. a. (préf. ad et lat. glutinum, colle) aankleven, aaneenhechten; **s'—,** v. pr. samenkleven.

Aggra‖vant, ante, a. verzwarend; **—vation,** f. verzwaring, v.; **—vé, ée,** a. verzwaard; **—ve,** m. kerkelijke waarschuwing, v.; **—ver,** v. a. (préf. ad et lat. gravis, lourd) verzwaren; **s'—,** v. pr. zwaarder worden.

Agi‖le, a. vlug, behendig, gezwind; **—lement,** adv. behendig; op eene vlugge, gezwinde wijze; **—lité,** f. vlugheid, behendigheid, gezwindheid, v.

Agio, m. (ital. aggio, mis en sus) opgeld, agio.

A giorno, adv. zoo licht als de dag.

Agio‖tage, m. handel en woeker met effecten, geld, enz., m.; **—ter,** v. n. met effecten, geld woekeren; **—teur,** m. woekeraar met effecten, geld, enz.

Agir, v. n. (lat. agere, faire) doen, handelen, werken; in rechten vervolgen; **— sur...,** werken op..; **— pour...,** eene zaak bezorgen, ten uitvoer brengen; **— contre...,** handelen tegen..; **— en...,** zich gedragen als; **— d'autorité,** op gezag handelen; **il s'—,** de zaak is, de vraag is, het komt er op aan; **il s'— de ma fortune, de mon honneur,** mijn vermogen, mijne eer staat op 't spel.

Agissant, ante, a. werkend, handelend; vlijtig, werkzaam.

Agi‖tateur, m. oproermaker, woelgeest; **—tation,** f. sterke beweging, ontsteltenis, onrust, v.; **—tato,** levendig, onstuimig (in de muziek); **—ter,** v. a. (lat. agitare) heen en weer bewegen, slingeren; **— les bras,** met de armen zwaaien; **— un mouchoir,** met een zakdoek wuiven; **— le sang,** het bloed in gisting brengen, doen koken; fig. verontrusten, beroeren, in opstand brengen; **— une question,** een vraagstuk opwerpen, onderzoeken; **s'—,** v. pr. bewogen worden, zich sterk bewegen, woelen; behandeld, beredeneerd worden (van een vraagstuk).

Aglutition, f. onvermogen om te slikken, v.

Agnan, m. klinkijzer.

Agnat (pr. **ag-na**), m. bloedverwant van vaderskant, m.

Agna‖tion, f. bloedverwantschap (van vaders zijde), v.; **—tique,** a. van vaderszijde verwant.

Agneau, m. (lat. agnus) lam; fig. een zachtzinnig mensch, m.; **— pascal,** paaschlam; **— de lait,** zooglam; **— sans tache,** fig. Jezus Christus, vlekkeloos lam.

Agnel, m. lammerkroon, v. oude Fransche munt (14 franken).

Agne‖ler, v. n. lammeren; lammeren werpen; **—let,** m. lammetje, zooglam; **—line,** a. et subst. f. **laine —,** lamswol, v.; **—lins,** m. pl. bereide lamsvellen; **—lle,** f. vrouwelijk lam.

Agnès (pr. **ès**), f. jong en zeer onnoozel meisje.

Agnus (pr. **ag-nuce**), m. wassen beeldje (met de afbeelding van 't lam er op).

Agnus-castus (pr. **ag-nuce-castuce**), m. kuischboom, m. (zekere heester).

Agnus-Dei, m. Agnus-Dei, wassenbeeld van een lam; zeker gebed in de Mis.

Agobilles, f. pl. (arg.) werktuigen van een dief.

Ago‖nie, f. (gr. agônia, combat) doodsnood, m., zieltoging, v.; fig. doodsangst, m.; zieltoging, v.; **être à l'—,** op sterven liggen; **souffrir l'—,** doodsangst uitstaan; **—nisant, ante,** a. zieltogend, met den dood worstelend; **la prière des —s,** het gebed voor stervenden; **—niser,** v. n. zieltogen, met den dood worstelen.

Agonir, v. a. **— de sottises, d'injures,** met dwaasheden, met beschimpingen overladen.

Agouti, m. Amerikaansche veldmuis, v; agouti, m.: varkenkonijn.

Agra‖fe, f. haakje; gesp, m. kram, v.; **— de diamants,** met diamanten versierde haak; **porte d'—,** oog; **—fer,** v. a. toehaken, vasthaken; (arg.) in hechtenis nemen.

Agraire, a. (lat. agrarius, de ager, champ) wat op den akker betrekking heeft; **loi —,** akkerwet bij de oude Romeinen, v.

Agran‖dir, v. a. vergrooten, uitbreiden; fig. verheffen, veredelen; **— le cercle de ses connaissances,** den kring zijner kundigheden uitbreiden; **ce vêtement vous agrandit,** dit kleedingstuk doet u grooter lijken; **s'—,** v. pr. grooter worden; zich uitbreiden; **—dissement,** m. vergrooting, v.; aanwas, m.; fig. toeneming, vermeerdering, v.

Agré‖able, a. aangenaam, behagelijk, vriendelijk; **faire l'—,** pogingen doen om aardig te zijn, om te behagen; **avoir pour —,** goedvinden, genoegen nemen in, voor lief nemen; **—ablement,** adv. vermakelijk, op eene aangename wijze.

Agré‖er, v. a. (rad. **gré**) goedkeuren; in dank aannemen; **agréez l'assurance de ma profonde considération,** neem de verzekering van mijne diepe hoogachting aan (briefst.); **— un vaisseau,** een schip uitrusten; v. n. behagen, bevallen; **cela ne m'agrée pas,** dat staat mij niet aan; **—eur,** m. takelmeester.

Agré‖gat, m. vereeniging, verzameling, v.; **—gation,** f. aanneming (in een gezelschap); samenhooping (van stoffen), v.; **—gé,** m. vereeniging, v.; buitengewoon leeraar; toegevoegd ambtenaar; **— à la faculté du droit,** buitengewoon hoogleeraar in de rechten; **—ger,** v. a. (lat. aggregare, réunir; préf. ad et grex, gregis, troupeau) in een gezelschap of genootschap aannemen als lid; bijeenvoegen (van verschillende stoffen).

Agrément, m. bewilliging, goedkeuring; bevalligheid, aangenaamheid, v.; vergenoegen; **arts d'—,** schoone kunsten (muziek, schilderen enz.); **voyage d'—,** pleizierreis, v.; **jardin d'—,** lusthof, m.; **—s,** pl. m. versiersels; **—er,** v. a. aangenaam maken; versieren.

Agréner, v. a. leeg hoozen.

Agrès, m. pl. takelwerk.

Agres‖seur, m. aanrander, aanvaller, twistverwekker; **—sion,** f. (lat. agressio, de aggredi, attaquer) eerste aanval, m.; aanranding, v.; **—sif, ive,** a. aanvallend, aanrandend, aangrijpend.

Agreste, a. (lat. agrestis) boersch, landelijk; ruw, woest, onbeschaafd.

Agri‖cole, a. (lat. agricola, laboureur; de ager, champ, et colo, je cultive) die zich op den akkerbouw toelegt; op den landbouw betrekkelijk; **produits —s,** landbouwproducten;

société —, maatschappij van landbouw, v.; **—culteur**, m. (lat. ager, champ; cultor, qui cultive) landman, boer, m.; **—culture**, f. landbouw, akkerbouw, m.

Agriffer (s'), v. pr. zich met de klauwen vast houden (van een dier sprekend).

Agripaume, m. hartekruid, o. (plantk.).

Agripper, v. a. begeerig grijpen.

Agrono‖me, a. et subst. (gr. agros, champ; nomos, loi), bedreven in de landbouwkunde; landbouwkundige; **—mie**, f. leer van den akkerbouw, v.; **—mique**, a. tot den akkerbouw behoorend.

Agrouper, v. a. in een' hoop verzamelen; groepeeren.

Agrostème, m. dolik, herrik, v.; veldvlam, v. (zekere bloem).

Agrostide, f. kwastgras.

Agrypnie, f. slapeloosheid, v.

Aguerrir, v. a. tot den krijgsdienst geschikt maken; fig. gewennen, oefenen; door gewoonte harden; **s'—**, v. pr. zich harden (in den krijg); fig. **s'— à la fatigue, à la douleur, contre les sarcasmes**, zich gewennen aan vermoeienis, smart, hatelijkheden; **soldat aguerri**, krijgshaftig, gehard soldaat.

Aguets, m. pl. hinderlaag, v.; loer, v.; loerpunt; **être aux —**, op de loer staan.

Aguicher, agricher (argot), v. a. lokken; aanvallen; prikkelen.

Ah! int. ach! o! och! ha!

Ahan, m. zware arbeid, m.; **suer d'—**, in het zweet zijns aanschijns werken.

Ahaner, zwaar werken, zwoegen.

Aheur‖tement, m. eigenzinnigheid, stijfhoofdigheid, v.; (beter: **entêtement**) **—ter (s')**, **à qch.** v. pr. hardnekkig volharden in iets; van iets niet af te brengen zijn (beter: **s'entêter de**).

Ahi! ou **Aïe**, int. ach! aai! ô wee!

Ahu‖ri, ie, a. verbaasd, ontsteld, verslagen; **—rir**, v. a. verbaasd, ontsteld maken.

Aï, m. luiaard.

Aï, m. soort champagnewijn (uit Aï).

Aiche, èche, m. aas, lokaas; peurworm, m.

Aicher, ècher, v. a. van lokaas voorzien; **— la ligne**, aas aan den vischhaak doen.

Aidant, Dieu aidant, onder of met Gods hulp.

Aide, f. hulp, v.; bijstand, m.; helpster, v.; **à l'— de, avec l'— de**, met hulp van, door middel van; **venir en — à qn.**, iemand te hulp komen; **ainsi Dieu me soit en aide**, zoo waarlijk helpe mij God; **crier à l'—**, om hulp roepen; **à l'—!** help! **aides**, f. plur., beden, schattingen; **cour des —**, accijnskamer; fig. **aller à la cour des —**, leentjebuur spelen.

Aide, m. helper; maat; **— de camp**, generaal-adjudant; **— de cuisine**, koksmaat; **— contre — maître**, bootsmansmaat; **— de cérémonies**, onderceremoniemeester; **— maçon**, opperman.

Aide-mémoire, m. notitie-, aanteekenboekje.

Aider, v. a. (rad. aide) helpen, bijstaan; **— qn. de qch.**, iemand met iets helpen of bijstaan; **— (à) qn. à qch.**, iemand aan iets helpen, ergens in behulpzaam zijn; **s'—**, v. pr. **de qch.**, zich van iets bedienen; elkander helpen; **aide-toi, le Ciel t'aidera**, God helpt hen, die zichzelven helpen.

Aïe! int. ô wee! ach!

Aïeul, m. plur. **aïeuls**, grootvader.

Aïeule, f. grootmoeder.

Aïeux, m. pl. voorvaders, voorouders, m.

Aigle, m. (lat. aquila) arend, adelaar, m.; fig. een mensch van groote hoedanigheden; **— royal**, koningsarend; **— des Alpes**, lammergier, m.; **— marin, pêcheur, poisson**, vischarend; fig. **cet homme n'est pas un —**, die man timmert niet hoog; **grand — de la légion d'honneur**, groot-officier van 't legioen van eer; **avoir des yeux d'—**, zeer scherp zien; **l'— de Meaux**, Bossuet; **—**, f. wijfjesarend; vaan, v. veldteeken (van een oud Romeinsch Legioen); adelaar, m.; **—s françaises, romaines**, Fransche, Romeinsche adelaars.

Aiglon, m. jonge arend of adelaar, m.

Aiglure, f. pl. rosse plek (op den rug der vogels, der valken b.v.), v.

Aigre, a. (lat. acer, âcre) zuur, scherp; fig. scherp, bits, bitter; **voix —**, scherpe, piepende stem, v.; **fer —**, broos ijzer; subst. m. zuur; zurigheid, v.; **— de cèdre, — de citron, — de limon**, m. soort van limonade, v.; limoendrank, m; **le lait tourne à l'—**, de melk begint te verzuren.

Aigre-doux, — ouce, a. zuur-zoet; fig. gemaakt beleefd.

Aigrefin (holl. schelvis), m. wijting, schelvisch, m.

Aigrefin, m. fig. een doorslepen man, een looze vos, bedrieger.

Aigre‖let, ette, a. zuurachtig; fig. een weinig bits; **—ment**, adv. fig. scherp, bits, bitter; **—moine**, f. leverkruid (zekere plant); **—more**, m. houtskoolpoeder, m. (voor de vuurwerkmakers).

Aigret, a. zuurachtig.

Aigret‖te, f. (du fr. aigron, héron), kleine reiger, m.; reigerbos, m. of kuif, v.; vederbos, m. op het hoofd van een paard enz.; tremulant (pluim van edelgesteenten); stralenbundel, m.; **—te**, gekuifd (van planten).

Aigr‖eur, f. zuurheid, v.; wrange smaak, m.; fig. verbittering, bitsheid, v.; verdriet; **—eurs**, pl. zuur in de maag; **—in**, m. jonge appel- of pereboom, m.; **—ir**, v. n. zuur maken, verzuren; fig. verbitteren, tergen, ergeren; **s'—**, v. pr. zuur worden; fig. verbitteren; **s'— d'un rien**, zich boos maken over eene kleinigheid; **—issement**, m. verzuring; fig. verbittering.

Aigu, uë, a. (lat. acutus, pointu) scherp, spits, puntig; fig. doordringend, schel (van de stem); hevig, smartelijk (van ziekten); **accent —**, scherp klankteeken; **angle —**, scherpe hoek, m.; **douleur —ë**, hevige smart, v.; **son —**, schel geluid.

Aiguade (pr. **ègade**), f. (v. fr. aigue, eau) versch water voor schepen; de plaats, waar men het versche water inneemt, v.

Aiguail, m. dauw, m.

Aiguayer (pr. **è-gai-ie**), v. a. doen waden (van dieren); spoelen (van linnen enz.).

Aigue-marine, f. beriltsteen, m.

Aiguière (pr. **ègue-ière**), f. lampetkan, v.; watervat.

Aiguièrée, f. lampetkan vol.

Aiguil‖lade, f. prikkel voor ossen, m.; **—lage**, m. het verzetten der wissels (op een spoorweg); **—le** (pr. **è-gu-i-ie**), f. (lat. acus, pointe) naald, v.; wijzer, m.; kompasnaald, m.; evenaar of tongetje van een balans; wissel (van een spoorweg), m.; spits van een toren of een monument, v.; naaldvisch, m.; (arg.) sleutel; **— aimantée** ou **de boussole**, kompasnaald, v.; **— de balance**, balansnaald; **— de cadran**, wijzer, m.; **grande —**, minuutwijzer; **petite —**, uurwijzer; **— à secondes**, secondewijzer; **— à coudre**, naai-

naald; **— à tricoter,** breinaald; **— à ravauder, à repriser,** stopnaald; **fusil à —,** naaldgeweer; achterlader, m.; fig. **de fil en aiguille,** haarfijn, in alle bijzonderheden; prov. **chercher une — dans une botte de foin,** eene stopnaald in een' hooiwagen zoeken; **vouloir passer par le trou de l'—,** het onmogelijke willen; **disputer sur la pointe d'une —,** om eene nietigheid twisten; **—lé,** a. naaldvormig; **—lée,** f. draad garen of zijde, m.; **—ler,** v. a. de wissels stellen (op spoorwegen); **— un train,** een trein op eene andere lijn brengen (door verplaatsing der wissels); **—letage,** m. aanzetting van nestels, v.; **—leter,** v. a. met nestels of veters toemaken; vastrijgen; **—letier,** m. nestelmaker; **—lette,** f. nestel, veter, m.; nestelsnoer, m. (op een uniform); lijn, touw (op een schip); dunne vleeschreep (vooral van gevogelte); **—leur,** m. wisselwachter; **—lière,** onder het water gespannen net; **—lier,** m. naaldenkoker, m.; naaldenmaker; **—lon,** m. prikkel; angel, m.; fig. aansporing, v.; aandrang, m.; **—lonné,** a. met een prikkel voorzien; **—lonner,** v. a. voortdrijven; fig. aansporen, aanprikkelen; **—lot,** m. roerhaak, m.

Aigui‖sement ou **aiguisage,** m. slijping, v.; **—ser,** v. a. slijpen, wetten, scherp maken; fig. scherpen, opwekken; **— l'appétit,** eetlust geven, den eetlust opwekken; **—seur,** m. slijper.

Ail, m. (lat. allium) knoflook; **sentir l'—,** naar knoflook rieken (plur. **aulx; ails** en termes de botanique).

Aile, f. (lat. ala) wiek, v.; vleugel, m.; vlerk, v.; (pop.) arm; fig. bescherming, v.; **les —s du temps,** de vleugels, de snelheid van den tijd; prov. **la peur lui donna des —s,** de vrees joeg hem voort; **voler de ses propres —s,** op eigen wieken drijven; **sous l'— maternelle,** onder moeders vleugelen; **battre de l'—,** vermoeid, in moeilijkheden zijn; **il ne bat plus que d'une —,** hij is zijne beste krachten kwijt, hij gaat achteruit; **avoir du plomb dans l'—, en avoir dans l'—,** aangetast zijn door ziekte, vermoeienis, geldverlies; **rogner les —s à quelqu'un,** iemand kortwieken, hem een deel van zijn macht, vermogen enz. ontnemen; **tirer une plume de l'— de qn.,** iemand eene veer uit den staart trekken, hem eene concessie afdwingen; **tirer pied ou — de qn. ou de qch.,** voordeel uit iets of uit iemand behalen, trekken; **à tire d'—,** vliegensvlug; prov. **le mal a des —s,** 't ongeluk komt snel; **— de moulin,** molenwiek, v.; **tourner l'— au vent,** den molen naar den wind zetten; **—s du nez, de l'oreille, des poumons,** neus-, oor-, longvleugels; **— d'un édifice,** vleugel van een gebouw.

Ailé, ée, a. gevleugeld.

Aileron, m. uiterst lid van den vleugel; vin van een visch, v.; scheprad van een watermolen.

Ailette, f. vleugeltje; belegstuk (van een schoen, eene kous, eene mouw); verlengstuk; looden pen (aan een kanonskogel).

Aillade, f. knoflook-saus, v.

Ailleurs, adv. (lat. aliorsum) elders, op eene andere plaats; **d'—,** aan een' anderen kant, daarenboven, overigens.

Ailloli (pr. **a-yoli**), m. knoflooknat.

Ai‖mable, a. (lat. amabilis) beminnelijk, beminnenswaardig; **—mant, ante,** a. minzaam, liefderijk, vriendelijk.

Aiman‖t, m. (contraction du gr. adamas, diamant) magneet, zeilsteen, m.; **—tation,** f. het magnetisch maken; **—té, ée,** a. met den zeilsteen bestreken; **—ter,** v. a. met den zeilsteen bestrijken, magnetisch maken; **—tin, ine,** a. magnetisch **(magnétique).**

Aimer, v. a. (lat. amare) beminnen, liefhebben, verliefd zijn; een liefhebber van iets zijn; iets gaarne zien, hebben; v. n. willen, wenschen, begeeren, gaarne hebben; **l'olivier aime les pays chauds,** de olijfboom groeit liefst, het best in heete landen; prov. **qui m'aime aime mon chien,** die mij lief heeft, heeft ook 't mijne lief; **— à,** ergens genoegen in vinden; iets gaarne doen; **j'aime à avouer,** ik beken gaarne; **j'aimerais à voir,** ik zou gaarne zien; **—mieux,** liever hebben, liever willen; **j'aime mieux danser que de chanter,** ik houd meer van dansen dan van zingen.

Aine, f. (lat. inguen) lies, v.

Aîné, ée, a. et subst. (v. fr. ains, avant, et ne) oudste, eerstgeborene (zoon of dochter); **il est mon —,** hij is ouder dan ik.

Ainesse, f. eerstgeboorte, v.; **droit d'—,** eerstgeboorterecht.

Ainsi, adv. (lat. in sic, de cette manière) dus, aldus, alzoo, op die manier; **— que,** conj. zoo als; **— dit, — fait,** zoo gezegd, zoo gedaan; **— soit-il!** int. amen! zoo zij het!

Air, m. (gr. aêr) lucht, v.; wind, m.; uiterlijk; zwier, m.; wijze, manier van doen, v.; wezen; (ital. aria) lied of zangstuk; aria, melodie, v.: **le grand —,** de open, frissche lucht, v.; **donner de l'— à une chambre,** eene kamer laten luchten; **— frais,** koeltje: **courant d'—,** tocht, m.; **être entre deux —s,** op den tocht staan, zitten; **un coup d'—,** een gevatte kou; **tirer en l'—,** in de lucht schieten; **des contes en l'—,** dwaze praatjes; **une chose en l'—,** eene onvaste zaak; **tout est en l'— dans la maison,** het heele huis is in wanorde; **il est toujours en l'—,** hij is verbazend druk, onrustig; **prendre l'— du bureau,** poolshoogte nemen: **avoir l'— malade,** er ziek uitzien: **avoir l'— d'un fripon,** op een schurk lijken; **— de famille,** familietrek, m.; **avoir un faux — de qn.,** iets van iemand weghebben; **le bel —,** de deftige manieren; **cette proposition n'a pas l'— sérieuse,** dit voorstel schijnt niet ernstig bedoeld; **se donner de l'—, se pousser de l'—, jouer la fille de l'—,** (argot) er van door gaan; **de grands —s,** zwierige manieren, v.; **prendre, se donner des —s,** zich een aanzien geven, zich veel inbeelden; **c'est l'— qui fait la chanson,** de toon maakt de muziek; **un — à boire,** een drinkliedje.

Airain, m. (lat. æramen) etskooper, plaatkoper; metaal; **d'—,** fig. wreed, ongevoelig, onmeedoogend; **avoir un front d'—,** onbeschaamd zijn; **un cœur d'—,** een ongevoelig hart; **siècle d'—,** m. fig. koperen eeuw, v.; **l'— tonnant,** het donderend geschut; **les sons lugubres de l'—,** de sombere klokketonen.

Aire, f. (lat. area) deel, v. dorschvloer, m.; nest van een roofvogel; **l'— d'un triangle, d'un champ,** de vlakke inhoud, ruimte van een driehoek, een akker; **— de vent,** kompasstreek, windstreek, v.

Airée, f. hoeveelheid schoven, die men in eens op een dorschvloer legt.

Airelle, f. mirtebes, boschbes, v.

Airer, v. n. een nest maken (van groote roofvogels).

Ais, m. deel of plank; hakbank van een' slager, v.

Ai‖sance, f. ongedwongenheid, handigheid, v.; fig. welstand, m.; gemak; **—s ou lieux d'—,** m. pl. heimelijk gemak; **—se,** f. (de l'anc. verbe aisier) blijdschap, vreugde, v., gemak; welstand, m.; **à l'—, à son —,** op zijn gemak, gemakkelijk; **être à son —,** er warmpjes in zitten; **prendre ses —s,** zijn gemak nemen; **vous en parlez à votre —,** gij hebt gemakkelijk spreken; **à votre —,** tot uw dienst; iron. geneer je niet! **—se,** a. verblijd, verheugd, tevreden; **—sé, ée,** a. gemakkelijk; fig. vrij, ongedwongen; gegoed, gefortuneerd; **—sément,** adv. gemakkelijk, zonder moeite.

Aisselle, f. (lat. axilla) oksel, m.

Aissette, f. kleine kuipersbijl, v.

Aisson, m. ankertje met vier armen.

Aitres, zie **êtres.**

Ajointer, v. a. aan elkaar voegen (planken, buizen).

Ajonc, m. (pr. **a-jon**), stekende brem (**genêt épineux**).

Ajoupa, m. negerhut, v.

Ajour, m. kleine opening, gat.

Ajouré, a. open gewerkt.

Ajour‖né, m. verdaagd; gedagvaard; **—nement,** m. dagvaarding, v.; **—ner,** v. a. voor het gerecht roepen, dagvaarden; uitstellen.

Ajou‖tage, m. bijvoeging (in het smelten), v.; **—tée,** f. verlengde lijn, v.; **—ter,** v. a. toe-, bij- of aanvoegen; **— foi (à qch.),** geloof aan iets hechten of slaan, iets gelooven.

Ajus‖tage, m. het afvijlen der munten, om ze het juiste gewicht te geven; het juist zetten van de deelen eener machine enz.; **—tement,** m. het schikken, aanpassen; opschik, m.; kleeding, v.; verdrag; bijlegging eener twist, v.; **—ter,** v. a. juist of effen maken; ijken (van maten en gewichten); passend maken; in orde brengen (eene machine b.v.); aanleggen (op) met een geweer; bijleggen (een geschil); schikken, in orde brengen (van kleedingstukken, 't toilet enz.); **s'—,** v. pr. zich schikken, zich gereed maken; zich ergens naar richten; met elkander overeenkomen; zich opschikken; **—teur,** m. die aan de munten het juiste gewicht geeft; monteerder; werkman, die de verschillende deelen van een werktuig ineenzet, m.; **—toir,** m. muntschaaltje.

Ajutage, ajutoir, ajoutoir, m. buisje of pijpje (dat als mondstuk of als vereenigingsstuk dienst doet).

Akène, m. zaadhuisje.

Alabandine ou **almandine,** f. glassteen, m.; bergkristal.

Alabastrite, f. valsch albast.

Alacrité, f. levendigheid, opgewektheid, v.

Alam‖bic (pr. **bike**), m. (ar. al, le; anbiq, vase à distillation) distilleerkolf, v.; fig. **passer une affaire à l'—,** eene zaak grondig onderzoeken, wikken en wegen; **—biqué, ée,** a. fig. vergezocht, hoogdravend, gekunsteld; **—biquer,** v. a. ou **s'alambiquer,** v. pr. kwellen, pijnigen, vermoeien, te nauwkeurig opnemen; **s'— l'esprit,** zijn hoofd ergens mede breken; den geest met spitsvondigheden vermoeien; muggeziften.

Alan, m. Engelsche dog, bulhond, m.

s'Alanguir, v. pr. wegkwijnen.

Alanguissement, m. wegkwijning, v.

Alarguer, v. n. het ruime sop kiezen, in zee steken.

Alar‖me, f. (anc. cri d'avertissement: **à l'arme**) alarm; oploop, m.; pl. fig. schrik, angst, m.; ongerustheid, ontsteltenis, vrees, v.; **donner l'—,** alarm roepen; **prendre l'—,** ongerust worden; **une fausse —,** een valsch alarm; prov. **l'— est au camp,** alles is in rep en roer; **—mer,** v. a. verschrikken, verontrusten; **s'—,** zich ongerust maken; **—miste,** m. stokebrand, twistzoeker, oproermaker; (arg.) waakhond.

Alaterne, m. altijdgroene wegedoorn, kruisdoorn, m.

Albarelle, f. eetbare paddenstoel, m.

Albâtre, m. (grec alabastron) albast; wit marmersteen, m.; blankheid, v.

Albatros (pr. **troce**), m. albatros, m.

Alberge, f. hartperzik (vroege perzik), v.

Alber‖geage, Albergement, m. verblijfsrecht; erfpacht, v.; **—ger,** v. a. herbergen; in erfpacht geven.

Albergier, m. hartperzikboom, m.

Albigeois, a. wat betrekking heeft op de stad Albi of op de Albigenzen; m. pl. Albigenzen.

Albion, f. Albion (dichterlijk voor Engeland).

Albi‖nisme, m. albinisme; **—nos** (pr. **noce**), m. (lat. albus, blanc) lijder aan albinisme, albino, m.; witte neger, kakkerlak.

Albique, f. soort van krijt, v.; witte bolus, m.

Albuginé, a. wit; **membrane —e,** oogwit.

Albugineux, a. witachtig.

Albugo, m. witte vlek op 't hoornvlies, v.

Album (pr. **bome**), m. album; **— de voyage,** schetsboek, reisindrukken.

Albu‖men (pr. **mène**), m., **—mine,** f. eiwit; **—mineux,** a. eiwitstof bevattend.

Alcade, m. (ar. al, le; kadi, juge) Spaansche rechter.

Alcahest, m. oplossend middel; **— de Glauber,** Glauberzout.

Alcaïque, a. in de viervoetige versmaat der Ouden.

Alcales‖cence, f. ontwikkeling van ammoniak bij de rottende gisting; **—cent,** a. tot rottende gisting overgaande.

Alca‖li, m. (ar. al, le; qali, plante marine dont on extrait la soude) loogzout; **— marin,** soda, v.; **— végétal,** potasch, v.; **— volatil,** ammoniak, m; **—lifiable,** a. voor rottende gisting vatbaar; **—lin, ine,** a. loogzoutachtig; **—linité,** f. loogzoutachtigheid; **—lisation,** f. alcaliseering, v.; **—liser,** v. a. alcalisch maken, alcaliseeren, uitloogen; **—loïde,** m. alcaloïde, v.

Alcarazas (pr. **ace**), m. koelkruik, v.

Alcée, f. (grec. alkea, mauve) herfstroos, stokroos, v. (**passe-rose, rose trémière**).

Alchi‖mie, f. (ar. al, le, la et fr. chimie) alchimie; goudmakerskunst, v.; het goudzoeken; **—mille,** f. leeuwenvoet, m. (plantk.); **—mique,** a. alchimistisch; wat tot de goudmakerskunst behoort; **—miste,** m. alchimist, goudmaker, goudzoeker.

Alco‖ol, m. (ar. al, le; qohl, antimoine porphyrisé) gezuiverde, van water beroofde wijngeest, voorloop, m.; **—olat,** m. welriekend gemaakte alcohol, m.; **—olique,** a. alcoholachtig; **un, une —,** een lijder (lijderes) aan alcoholisme; **—olisation,** f. alcoholiseering, wijngeestvorming, v.; **—oliser,** v. a. wijngeest uit wijn enz. halen, door gisting alcohol maken; zuiveren, overhalen; tot alcoholisme doen vervallen; **—olisme,** m. alcoholisme (ziektestoestand ontstaan door misbruik van alcohol); **—olomètre,** m. alcoholmeter, m.

Alcoran, m. (ar. al, le, la: qoram, lecture) de Alcoran, m. (het wetboek van Mahomet).

Alcôve, f. (esp. alcoba, chambre à coucher), alkoof, v.; slaapvertrek.

Alcyon, m. ijsvogel, m.; **—onien,** a. **les jours alcyoniens,** ijsvogeldagen (zeven dagen vóór en zeven dagen na den zomer, gedurende welke men zegt dat de ijsvogel zijn nest maakt); dagen van zeestilte.

Aldébaran, m. vaste ster in 't oog van den stier.

Aldée, f. door inboorlingen bewoond dorp in de Afrikaansche of Indische bezittingen.

Alderman (pr. **mane**), m. overheidspersoon, schepen in Engeland; plur. **les aldermen.**

Aldin, e, a. cursief: **lettre —e,** cursiefletter, v.

Ale (pr. **aile**), f. Engelsch ongehopt bier.

Aléa, (lat. alea, coup de dé) m. kans, v.

Aléatoire, a. op eene onzekere gebeurtenis berustend, van 't toeval afhankelijk.

Alègre, alègrement, alégresse, zie **allègre,** etc.

A l'encontre, zie **encontre.**

Alène, f. priem, m. els, v.

Alénier, m. priemmaker, elzensmid.

Alénois, a. **cresson —,** m. tuinkers.

Alentour, adv. rondom, in den omtrek; **d'—,** omliggend, van rondom, uit de naaste omgeving; **—s,** m. pl. omstreken; fig. omgeving van iemand, v.; **rôder dans les —,** in de omstreken rondzwerven, ronddwalen.

A l'envi, zie **envi.**

Alépine, f. (de Alep, nom de ville), zijden en wollen stof, v.

Alérion, m. arendje (in de wapenk.).

Alerte, a. vroolijk, waakzaam; lustig, levendig; subst. f. alarm; adv. ou int. vlug!

Alésage, m. het van binnen polijsten, uitboren (van een buis); **—er,** v. a. uithoren, polijsten, vijlen; **—soir,** m. witboor, polijstboor, v.

Alester, v. a. lichten (een schip).

Alésures, f. boorsel van metaal of erts.

Alevin, m. pootvisch, kleine visebjes ter bevolking van vijvers; **—age,** m. uitschot van visch; het loslaten van pootvisch: **—er,** v. a. met kleine visschen voorzien, visch poten; **—ier,** vijver ter aanfokking, m.

Alexandrin, a. **vers —** ou **—,** subst. m. vers van twaalf lettergrepen, alexandrijn.

Alexi|pharmaque, a. giftwerend, giftbestrijdend; **—pyrétique,** m. ou **remède —,** a. koortsverdrijvend middel; **—tère,** a. giftwerend, giftverdrijvend; uitwendig werkend (tegengift).

Alezan, m. vos, m. vospaard; **—zan, ane,** a. rosachtig.

Alèze, f. smal laken, om onder een zieke te leggen; sluitstuk.

Alfa, m. Turksch vlas.

Alfange, f. Moorsche sabel; soort van latuw, v.; bindsalade, v.

Alfénide, f. mengsel van koper, zink, nikkel en ijzer.

Algalie, f. aftappingsbuis, v. (heelk.).

Alganon, m. keten van de galeislaven, v.

Algarade, f. plotselinge uitval tegen iemand, m.

Algazelle, f. zie **Gazelle,** wilde geit in Arabië, v.

Algèbre, f. algebra, stelkunst, v.; **c'est de l'— pour lui,** dat gaat hem te hoog.

Algébrique, a. tot de stelkunst behoorend, algebraïsch; **—briser,** v. n. zich op de algebra toeleggen; al te geleerd spreken; **—briste,** m. stelkunstenaar.

Algide, a. (lat. algidus), ijskoud; **fièvre —,** koude koorts, v.

Algonquin, m. **Algonquine,** f. wilde uit Canada; fig. ruw, plomp en ongevoelig mensch.

Algorithme, m. cijferkunst, v.

Alguazil (pr. **gou-a-zile**), m. Spaansch gerechtsdienaar, m.

Algue, f. wier, zeegras; **— marine,** zeewier.

Alhambra, m. Alhambra (paleis d. Moorsche vorsten in Grenada); fig. prachtig gebouw.

Alibanies, f. pl. Oostindisch katoen.

Alibi, m. (lat. alibi, ailleurs) afwezigheid van de plaats, waar eene misdaad gepleegd is, v.; **il a prouvé son —,** hij heeft bewezen elders geweest te zijn dan op de plaats der misdaad; † **chercher des — s,** uitvluchten zoeken.

Alibiforain, m. kale uitvlucht, v.; nietig voorwendsel.

Alibi|le, a. voedend; **—lité,** f. voedzaamheid.

Aliboron, m. **maître —,** iemand. die alles beter wil weten; de ezel (in La Fontaine's fabelen).

Alibouſier ou **Alibousier,** m. storaxboom, m.

Alica, m. soort van spelt, v.

Alicante, m. soort likeurwijn (uit Alicante).

Alichon, m. schepbord (van een watermolenrad), schoep, v.

Alidade, f. graadboog, m. vizierliniaal, v.

Alié|nabilité, f. vervreemdbaarheid; **—nable,** a. vervreemdbaar; **—nation,** f. vervreemding, verkooping, v.; fig. **— d'esprit,** verbijstering, krankzinnigheid, v.; **—né,** a. vervreemd; verbijsterd; afkeerig; krankzinnig; **—ner,** v. a. (lat. alienare, rendre autre) vervreemden, verkoopen; fig. afkeerig maken; **— l'esprit,** de zinnen verbijsteren, van het verstand berooven; **s'—, de qn.,** v. pr. zich van iemand verwijderen, iemands omgang vermijden; **—niste,** a. **— médecin —,** ou **aliéniste,** subst. m. gencesheer voor krankzinnigen.

Align|ement, m. plaatsing, richting op eene rechte lijn, v.; rooilijn, v.: ligging van voorwerpen in eene rechte lijn, v.: **—er,** v. a. naar het richtsnoer afmeten; op eene rechte lijn plaatsen; **rues alignées,** rechte straten; **—er ses phrases,** zijne zinnen al te mooi maken; pop. **s'—,** zich tegenover elkaar plaatsen (om te vechten); **alignez-vous!** richt u!

Ali|ment, m. (lat. alimentum, de alere, nourrir) voedsel; spijs, v.; pl. onderhoud; **—mentaire,** a. dat tot onderhoud dient; **pension —,** f. jaargeld tot onderhoud; **canaux** ou **conduits —s,** spijskanalen; **régime —,** diëet; **—mentation,** f. voeding, v.: **—menter,** v. a. voeden, spijzigen, onderhouden; **—menteux, euse,** a. voedend, voedzaam.

Alinéa, m. (ad lineam, à la ligne) begin van een nieuwen regel; tekst tusschen twee zulke nieuwe regels, m.: **des alinéas.**

Aliquante (pr. **kante**), a. **partie —,** onevenmatig deel: **3 est l'— de 13.**

Aliquote (pr. **ko**), a. **partie aliquote,** evenmatig deel: **3 est l'— de 12.**

Ali|se, ou **alize,** f. vrucht van den elsbesseboom, v.; **—sier** ou **alizier,** m. elsbesseboom, m.

Ali|té, ée, a. bedlegerig; **—ter,** v. a. bedlegerig maken; **s'—,** v. pr. bedlegerig worden.

Aliza|ri, m. droge meekrap, v.; **—rine,** f. roode verfstof van de meekrap, v.

Alizé, a. **vents —s,** passaatwinden, m.

Alkékenge, m. jodenkers, v.

Alkermès, (pr. **ès**) m. alkermes, drank van kermes; likeur gekleurd met kermes, v.

Allah, m. God (bij de Arabieren).

Allaises, f. plur. zandbanken, v. (dwars door eene rivier).

Allaite, f. tepel eener wolvin, m.

Allai‖tement, m. het zoogen; **—ter,** v. a. zoogen, de borst geven.

Allant, m. gaande; zich gemakkelijk bewegend; **bien —,** vroolijk, hupsch; **les —s et les venants,** de gaande en komende man; **à tous —s et venants,** voor iedereen.

Alla ottava, adv. een octaaf hooger.

Alla Palestrina, adv. in den hoogen kerkstijl (muziek).

Allèchant, a. verleidelijk, aanlokkelijk.

Allèchement, m. lokaas; aanlokking, v.

Allécher, v. a. (lat. allicere, attirer) lokken, aanlokken.

Allée, f. gang, doorloop, m.; laan, dreef (in een hof), v.; **—couverte,** van boven dichte laan; **— découverte,** van boven open laan; **maîtresse —,** hoofdlaan; **—s et venues,** pl. f. het heen en weer loopen.

Allégа‖teur, m. aanhaler, bijbrenger van bewijsgronden enz.; **—tion,** f. aanhaling van eene spreuk, v.; aangehaald of bijgebracht bewijs.

Allé‖ge, f. lichter, m. (ontladingsvaartuig); scheepskameel; steunmuur van eene vensteropening, m.

†**Allégeance,** f. verzachting, verlichting.

Allegeance, f. trouw van den vazal; **serment d'—,** eed van trouw aan den koning (in Engeland).

Allé‖gement, m. verzachting, verlichting; **—ger,** v. a. verlichten; lichten (een schip); fig. verzachten, lenigen; **—gir,** verminderen, verdunnen.

Allégo‖rie, a. (grec allos, autre; agorein, représenter) allegorie, verbloemde taal, v.; beeldspraak, v.; zinspeling, v.; **—rique,** a. allegorisch, zinnebeeldig; **—riquement,** adv. zinnebeeldig; **—riser,** v. a. zinnebeeldig uitdrukken; v. n. in zinnebeelden spreken; **—riseur,** m. iemand, die overal zinnebeelden ziet; **—riste,** m. zinnebeeld-verklaarder.

Allé‖gre, a. (lat. alacris) levendig, vlug, gauw; **—grement,** adv. op vroolijke, levendige wijze.

Allé‖gresse, f. vroolijkheid, vreugde, v.; **—gretto,** adv. (in de muziek), wat vroolijk, lustig; **—gro,** adv. vroolijk, levendig (in de muziek); allegro (vroolijk te spelen stuk); plur. **des allégros.**

Alléguer, v. a. (lat. allegare) bijbrengen, aanhalen; **— pour raison,** als grond aanvoeren; **— pour prétexte,** als voorwendsel gebruiken.

Alléluia, (pr. **lui-ia**), m. halleluja; lofzang, m.; zure klaver, v.

Allemand, m., **Allemande,** f. Duitscher, Duitsche vrouw; **querelle d'—,** gezochte twist v.; **allemande,** f. Duitsche dans, m; **à l'allemande,** op Duitsche manier.

Aller, v. n. gaan, voortgaan; reizen; **— par terre, par eau,** over land, over water reizen; **— à cheval,** te paard rijden; **— à tâtons,** op het gevoel afgaan; **— à grands pas,** stappen; **— à reculons,** achteruitgaan; **laisser —,** laten loopen; **se laisser — au torrent,** zich door den stroom laten medeslepen; **— au cœur,** ter harte gaan; **cela va sans dire, cela va de soi,** dat spreekt van zelf; **— aux eaux,** de baden gaan gebruiken; **— à la rencontre de qn.,** iemand tegemoet gaan; **on y va!** (gemeenzaam) dadelijk! ik kom zoo bij je! **— ventre à terre,** in gestrekten galop rijden; **— aux voix,** stemmen, gaan stemmen; **il y va de mon honneur,** mijne eer staat op het spel; **— de pair avec,** gelijk zijn aan; **à bien,** slagen; fam. **faire — qn.,** iem. voor den gek houden; **— à Niort,** ontkennen; **le jaune et le bleu vont bien ensemble,** blauw en geel passen bij elkander; **cela** (ça) **me va,** dat past, lijkt me; **la clef va à la serrure,** de sleutel past op het slot; **on allait partir,** men wilde juist vertrekken; **— de mal en pis,** hoe langer hoe erger worden; **— son train,** zijn gang gaan; **— voir qn.,** iemand gaan bezoeken; **allons!** int. welaan! wakker! lustig! **le pis —,** op zijn ergst; **— à voile,** varen, zeilen; **se laisser — à qch.,** zich aan iets overgeven; **s'en —,** pr. heengaan, vertrekken, verdwijnen, vergaan, te niet loopen; verslijten; zijn einde voelen naderen; **—,** subst. m. het gaan; **un billet d'— et retour,** een retourbiljet.

Alleu, m.; **franc —,** vrij erfgoed (leenstelsel).

Alliacé, ée, a. knoflookachtig, naar knoflook riekend.

Alliage, vermenging van metalen door smelting, v.; bijvoegsel; fig. vermenging, v.; onzuiverheid, onvolkomenheid; **sans —,** onvervalscht; **règle d'—,** mengingrekening, v.

Alliance, f. verbintenis (door het huwelijk), v., verbond; trouwring, m.; fig. vereeniging, vermenging; **— de mots,** verbinding van woorden, die elkaar eigenlijk uitsluiten.

Allié, ée, m. et f. verwant; bondgenoot.

Allier, v. a. (préf. ad et lat. ligare, lier) vermengen; verbinden, vereenigen; huwen; **s'—,** v. pr. zich verbinden, een verbond met iemand sluiten; trouwen.

Allier, m. net om patrijzen te vangen.

Alligator, m. soort van krokodil, kaaiman, m.

Alliteration, f. herhaling van dezelfde letters of lettergrepen, v.

Allivrement, m. inschrijving in de kohieren, v.; aandeel in de grondlasten.

Allobroge, m. oud volk (in Savoye); fig. onbeschaafd, ruw, lomp mensch.

Allo‖cation, f. goedkeuring eener rekening, v.; **—cution,** f. toespraak, v.

Allo‖dial, ale, a. onleenroerig, vrij van alle leenrechten; **—dialité,** f. vrijheid van alle leenrechten, v.

Allon‖ge, f. verlengstuk; **—gement,** m. verlenging, v.; **—ger,** v. a. verlengen; **— le bras,** den arm uitstrekken; **— un coup d'épée,** een degenstoot toebrengen; **une mine, figure allongée,** een lang, bedroefd gezicht; **s'—,** v. pr. langer worden.

Allopathe ou **allopathiste,** allopaath (aanhanger van de allopathie); **—pathie,** f. (gr. allos, autre; pathos, maladie) bestrijding van eene ziekte door eene andere te verwekken, v.; **—pathique,** a. wat op de allopathie betrekking heeft; **—pathiser,** v. n. de allopathie uitoefenen.

Allou‖able, a. wat toegestaan kan worden; **—er,** v. a. inwilligen, toestaan, laten gelden.

Alluchon, m. tand aan een kamrad, m.

Allu‖mage, m. het aansteken; **—me,** m. stuk brandend hout; **allume-feu,** m., vuuraanmaker, m.; **—melle,** f. kolenbrandersoven, m.; **—mé, e,** a. aangestoken; roodgloeiend; pop. een weinig dronken; **—mer,** v. a (préf. ad et lat. lumen, lumière) aansteken; fig. ontsteken, verwekken; (pop.)

met aandacht (be)kijken, (be)zien; in enthousiasme brengen; **s'—**, v. pr. in brand geraken; **— du feu,** vuur aanmaken; **— un bûcher,** een brandstapel oprichten; **— la guerre,** den oorlog doen ontsteken; **—mette,** f. zwavelstok; lucifer m.; **— chimique,** lucifer, m.; **—mettier,** m. fabrikant van zwavelstokken, van lucifers; **—meur,** m. ontsteker, m.; pop. klantenlokker, publieklokker; (arg.) rechter v. instructie; **— des réverbères,** lantaarnopsteker.

Allu‖re, f. gang, tred, m.; **—res,** f. pl. spoor van het wild; **—res,** pl. fig. handelwijze, v.; gedrag; **je connais ses —,** ik ken zijne streken, gangen.

Allusion, f. (préf. ad et lat. ludere, jouer) toespeling, v.

Allu‖vial ou **alluvien,** a. aangespoeld; **terrains alluviaux; —vion,** f. (préf. ad et lat. luo, je lave) aanwas, m. aanspoeling, v.; aangespoeld land.

Almadie, f. prauw, boot van wilden, v.

Almageste, m. verzameling van sterrenkundige waarnemingen, v.

Almanach (pr. **na**), m. almanak, m.

Almée, f. Oostersche danseres of zangeres.

Aloès (ès), m. aloë, v.; aloësap.

Aloétique, a. van aloë gemaakt.

Alogique, a. onomstootelijk, geen bewijs behoevend.

Aloi, m. allooi, wettelijk gehalte (van goud en zilver); hoedanigheid, v.; **de bon —,** degelijk, van goed gehalte; **de bas —, de mauvais —,** slecht, zonder waarde.

Alopécie, f. (grec alôpekia) het uitvallen van het haar.

Alors, adv. alsdan, dan, toen, in dien tijd; **d'—,** adv. toenmaals, van dien tijd; **— comme —,** wie dan leeft, dan zorgt; **—que,** wanneer zelfs, wanneer, terwijl.

Alo‖se, f. elft, m. (zekere zeevisch); **—sier,** m. net om elft te vangen.

Alouette, f. (lat. alauda) leeuwerik, m.; **— des champs, commune,** veldleeuwerik; **— huppée,** kuifleeuwerik; **pied d'—,** ridderspoor, v.; **s'éveiller au chant de l'—,** vroeg wakker worden; prov. **il attend que les —s toutes rôties lui tombent dans le bec,** hij wacht tot de gebraden duiven hem in den mond vliegen; **si le ciel tombait, il y aurait bien des —s prises,** als de hemel viel, hadden alle menschen eene blauwe slaapmuts op.

Alour‖di, a bedwelmd; dom gemaakt, verstompt; **—dir,** v. a. zwaar, log maken; verstompen, bedwelmen.

Aloyage, m. het mengen der metalen; ze het vereischt allooi geven.

Aloyau, m. harst (ruggestuk van een' os), m.

Aloyer, v. a. aan metalen het vereischte allooi geven.

Alpa, alpague, m. (arg.) kleedingstuk.

Alpaca, m. Peruviaansche geit; stof, uit haar wol gemaakt, v.

Alpes, f. plur. Alpen, m.

Alpestre, a. tot de Alpen behoorend.

Alpha, m. eerste letter van het Grieksche alphabet, v.; fig. begin, beginsel; **l'— et l'oméga,** het begin en het einde.

Alpha‖bet, m. (gr. alpha et bèta, les deux prem. lettres de l'alph. grec) alphabet, a-b-boek; **n'en être encore qu'à l'—,** nog in de eerste beginselen zijn; **—bétique,** a. alphabetisch, in alphabetische orde geschikt; **—bétiquement,** adv. alphabetisch.

Alpin, ine, a. wat op de Alpen leeft of groeit.

Alpique, a. wat tot de Alpen behoort.

Alpiste, m. kanariezaad, kanariegras **(millet long).**

Alquifoux, m. loodglans, glazuurerts

Alsine, f. vogelkruid, muurkruid **(morgeline).**

Altaïque, a. van den berg Altaï afkomstig.

Altéque, a. (arg.), goed, mooi.

Altér‖rable, a. veranderlijk; **—rant, ante,** a. dorst verwekkend; **—ratif, ive,** a. wat eene verandering kan te weeg brengen: **—ration,** f. verandering ten kwade; vervalsching; ontroering; gemoedsbeweging, v.; hevige dorst, m.

Alter‖cas, (pr. **ka**) m. twist, oneenigheid, v.; **—cation,** f. woordentwist, oneenigheid, v.; geschil.

Altéré, ée, a. veranderd, vervalscht; dorstig; ontroerd, ontsteld; **— de sang,** bloeddorstig.

Alter ego (lat. alter, autre; ego, moi) m. plaatsvervanger, gevolmachtigde, m.; **c'est mon —,** hij is mijn tweede ik.

Altérer, v. a. (lat. alter, autre) ten kwade veranderen; vervalschen; dorst verwekken; verkoelen (de vriendschap); ontroeren; **s'—,** v. pr. slechter worden, bederven.

Alter‖nant, a. afwisselend; **—nat,** m. wisselbouw, m. (landbk.); recht om te mogen afwisselen; **—natif,** a. afwisselend; **—nation,** f. afwisseling, v.; **—native,** f. keuze tusschen twee dingen; af- en omwisseling, v.; **on lui a donné l'—,** men heeft hem of haar de keus gelaten; **—nativement,** adv. bij beurten, beurtelings.

Alterne, a. **angles —s,** wisselende hoeken; **feuilles —s,** beurtsgewijze geplaatste bladeren.

Alterner, v. n. **(avec qn.)** afwisselen; v. a. **— les cultures,** den bouw afwisselen.

Altesse, f. Doorluchtigheid, Hoogheid, v.; **— Royale, Impériale,** koninklijke, keizerlijke Hoogheid.

Althæa (pr. **altéa**), f. heemst, v. kaasjeskruid.

Al‖tier, ère, a. (lat. altior, plus élevé) hoogmoedig, trotsch; **—tièrement,** adv. trots, uit de hoogte.

Alti‖mètre, m. hoogtemeter; **—métrie,** f. hoogtemeting, v.; **—tude,** f. (lat. altitudo, hauteur), verticale hoogte van eene plaats boven 't oppervlak der zee, v.

Alto, m. altviool; altstem, v. Plur. **des altos.**

Altruisme, m. menschenliefde, v. altruïsme.

Aludel, m. sublimeerpot, m.

Alumelle, f. lemmet (van een mes); scherp (van een degen).

Alumi‖ne, f. aluinaarde, v. **— neux, euse,** a. aluinachtig; **—nium** (pr. **ome**), m. aluminium (metaal).

Alun, m. aluin, v.

Alu‖nage, m. het halen door aluinwater; **—ner,** v. a. aluinen, in aluinwater doopen; **—nière,** f. aluinkokerij, v.

Alute ou **Alude,** f. gekleurd leder.

Alvéo‖laire, a. tot de tandkas, tot de bijencellen behoorend; **—le,** f. (lat. alveolus, petite auge) tandkas, v.; celletje, honighuisje; holligheid, schaal (van een eikel) v.; **— d'une dent,** tandholte, v.

Alvin, e. a. den onderbuik betreffend.

Amabilité, f. vriendelijkheid, beminnelijkheid, v.

Amadis, (pr. **ice**), m. Amadis, dapper minnaar (titel en held van Amadis de Gaule, roman uit de XVe eeuw); nauwe mouw, v.; soort van slak, v.

Ama‖dou, m. zwam, v., tonder; **—douement,**

m. het vleien, flikflooien; **—doueur**, m. zwambereider; fig. vleier, flikflooier; **—douer**, v. a. liefkoozen, vleien, streelen; **—douvier**, m. eikenzwam, beukenzwam, v.

Amai‖grir, v. a. mager maken, doen uitteren; v. n. mager worden; **s'—**, v. pr. indrogen, inkrimpen, slinken, uitteren; **—grissement**, m. vermagering, uittering, v.

Amal‖gamation, f. menging van metaal met kwikzilver, v.; **—game**, m. vermenging van gesmolten metaal met kwikzilver, v.; amalgama; zonderlinge samenvoeging, mengelmoes; **—gamer**, v. a. amalgameeren, metaal met kwikzilver mengen; fig. ongelijksoortige dingen samenbrengen, -mengen; **s'—**, v. pr. fig. zich nauw vereenigen (van ongelijks. dingen).

Aman, m. geroep om genade (van Muzelmannen); genade, v.

Aman‖de, f. (gr. amugdalê) amandel, v.; pit (van een vrucht), v.; **—s lissées**, versuikerde amandelen, bruidsuikers; **—s pralinées, à la praline**, gebrande amandelen; **—s à coques tendres**, kraakamandelen; **pâte d'—s**, amandeldeeg; **savon de pâte d'—s**, amandelzeep; **des yeux en —**, lange, amandelvormige oogen; **—dé**, m. amandelmelk, v.; **—dier**, m. amandelboom, m.

Amant, ante, m. et f. minnaar, minnares; **— transi**, ongelukkig minnaar; fig. **— de la liberté**, vriend der vrijheid; **les —s**, de geliefden.

Amaran‖tacées, f. pl. duizendschoonachtigen; **—te**, f. (lat. amarantus) amarant, m.; duizendschoon, v., hanekam, m., fluweelbloem, v.; **—te**, a. amarantkleurig, purperrood; **—tine**, f. soort van anemoon, klaproos, v.

Amariner, v. a. een genomen schip van bootslieden voorzien; aan den zeedienst wennen.

Amarque, f. drijfton, v., boei op eene zandplaat, v.

Amar‖rage, m. het ankeren; groot ankertouw; **—re**, f. sjortouw, kabeltouw; **être sur ses —res**, voor anker liggen; **—rer**, v. a. met een touw vastmaken, aanleggen; **— à quai**, dicht bij den wal gaan liggen.

Amaryl‖lidées, f. pl. narcisachtigen; **—lide** ou **—lis** (pr. **lice**), f. amaryllis, narcislelie, v.; zekere fraaie dagvlinder, m.

Amas, m. hoop, m.; menigte, v.

Amas‖ser, v. a. ophoopen, bijeenbrengen, verzamelen; **s'—**, v. pr. zich ophoopen, zich verzamelen; **— des troupes**, troepen samentrekken; **—sette**, f. tempermes (van schilders); **—seur**, m. **seuse**, f. verzamelaar, —laarster.

Amatelo‖tage, m. het twee aan twee indeelen van de matrozen; **—ter**, v. a. de matrozen twee aan twee indeelen, opdat zij elkander aflossen.

Ama‖teur, m. (lat. amare, aimer) liefhebber, liefhebster, kunstvriend, dilettant; **—trice**, f. kunstvriendin, dilettante.

Amatir, v. a. dof, mat maken (v. metalen).

Amaurose, f. grauwe staar, v. (oogziekte); (**cataracte noire, goutte sereine**).

Amazone, f. (a priv. et grec mazos, mamelle) amazoon; heldhaftige vrouw; damesrijkleed; **la rivière des —s**, de Amazonenrivier.

Ambact, m. ambacht (jurisdictie, v.; rechtsgebied).

Ambages, f. pl. (lat. ambages, détours) omwegen; omhaal van woorden.

Ambas‖sade, (lat. ambactus, valet qui fait les commissions) gezantschap; gezantschapspost, m.; fam. boodschap, v.; **envoyer qn. en —**, iemand als gezant zenden; **—sadeur**, m. gezant; afgevaardigde, bode; **—sadorial**, a. tot een gezantschap behoorend; **—sadrice**, f. vrouw van een' gezant; boodschapster.

Ambe, m. ambe (twee te gelijk uitkomende nommers in het lottospel of in de loterij), v.

Ambesas, (pr. **zace**), m. één worp en twee azen **(beset)**.

Ambiant, ante, a. omgaand, omringend.

Ambidextre, a. (lat. ambo, deux; dextra, main droite) die rechts en links is.

Ambi‖gu, uë, (lat. ambiguus. équivoque) a. dubbelzinnig; **—gu**, subst. m. maaltijd, waarbij men het dessert tegelijk opdient met de andere spijzen, m.; fig. mengsel van tegengestelde dingen; **—guïté**, f. dubbelzinnigheid, verbloeming, v.; **—gument**, adv. dubbelzinnig.

Ambi‖tieusement, adv. hoogmoedig, heerschzuchtig; **—tieux, euse**, a. eerzuchtig, eergierig; **—de gloire**, naar roem hakend; **style —**, m. hoogdravende stijl, m.; **—tieux, se**, m. heerschzuchtig mensch; **—tion**, f. (lat. ambire, rechercher ardemment) eergierigheid, eerzucht, v.; **c'était là toute son —**, ander streven had hij niet; **—tionner**, v. a. uit eerzucht ergens naar streven; vurig wenschen, sterk najagen.

Am‖ble, m. (lat. ambulare, aller) telgang, m. (van paarden); **aller l'amble**, ou **—bler**, v. n. den telgang gaan; **—bleur**, a. **cheval —bleur**, m. telganger; m. onder-stalmeester (bij de voorm. kon. van Frankr.).

Ambly‖gone, a. stomphoekig; subst. m. stomphoek; **—opie**, f. verzwakking van het gezicht bij oude lieden, v.

Ambon, m.; hoog spreekgestoelte in de oude kerken; zie **jubé**.

Am‖bre, m. (ar. anbar) amber, barnsteen, m.; **—jaune**, barnsteen, m.; **fin comme l'—**, slim, geslepen; **—bré, ée**, a. naar amber riekend; **—bréade**, f. nagemaakte barnsteen, m.; **—brer**, v. a. met amber geurig maken; **—brette**, f. muskusbloem, v.; **poire d'—**, amberpeer, v.

Ambroisie, f. (a priv. et gr. brotos, mortel) ambrozijn, godenspijs, v.; fig. iets, dat lekker smaakt

Ambrosiaque, a. ambrozijngeurig.

Ambrosien, enne, a. wat op den dienst van den H. Ambrosius betrekking heeft.

Ambu‖lance, f. (lat. ambulare, marcher) veldlazareth, veldhospitaal; **—lancier**, m. hospitaalsoldaat; **—lancière**, f. verpleegster (bij het Roode kruis); **—lant, ante**, a. omzwervend, ongestadig; **comédiens —s**, rondtrekkende tooneelspelers; **rhumatisme —**, vliegende rheumatiek, v.; **—latoire**, a. wat geen vaste plaats, geen' vasten zetel heeft.

âme, f. (lat. anima, souffle et vie) ziel, v.; hart, leven; geest; mensch, m.; fig. hoofdzaak, v.; **—compâtissante**, deelnemend mensch, m.; **cœur sans —**, gevoelloos mensch; **être corps et — à qn.**, met hart en ziel aan iemand verknocht zijn; **il est l'— damnée du ministre**, hij is den minister met lijf en ziel verknocht; **une— en peine**, een bedroefd mensch; **avoir l'— en fête**, vroolijk, verheugd zijn; **avoir qch. sur l'—**, iets op 't geweten hebben; **il sait bien en son — que...**, zijn geweten zegt hem wel dat...; **fête des —s**, Allerzielen; **Dieu veuille avoir son —**, zijne ziel ruste in vrede; **rendre l'—**, den geest geven; **il n'y avait — qui vive**, er was geen sterveling; **l'— d'une conspiration**, de ziel eener samenzwering;

chanter avec —, met gevoel zingen; **être tout —**, in geestdrift zijn; **l'— d'un violon**, de stapel van eene viool; **l'— d'un canon**, de inwendige holle ruimte (v. een kanon), de ziel; **l'— d'une statue**, het stuk, waaromheen geboetseerd wordt.

†**Amé**, a. bemind; **à nos —s et féaux sujets**, aan onze lieve en getrouwe onderdanen.

Amélio‖ration, f. verbetering, v.; **—rer**, v. a. verbeteren, in beteren staat brengen.

Amen! (pr. **mène**), int. amen! het zij zoo! **dire — à qch.**, in iets toestemmen, ergens genoegen in nemen; **de pater à —**, van 't begin tot 't einde.

Aména‖ge, m. toevoer, m.; **—gement**, m. het inrichten; het beheer van den houthak in een bosch; **—ger**, v. a. inrichten; ordenen; **— une forêt**, den houthak in een bosch regelen.

Amendable, a. verbeterbaar; beboetbaar.

Amen‖de, f. geldstraf, geldboete, v.; **—honorable**, openbare schuldbekentenis, v.; **faire — honorable à qn.**, iem. (in 't openbaar) zijn excuses aanbieden; **—dement**, m. beterschap, verbetering; mesting, v.; **faire un —**, een amendement voorstellen; **—der**, v. a. (lat. amendare, corriger) beter maken, verbeteren; fig. **— un projet de loi**, een wetsontwerp wijzigen; v. n. beter worden; **s'—**, v. pr. zich beteren, beter worden.

Amène, (lat. amœnus, agréable), a. liefelijk.

Amener, v. a. medebrengen, aanbrengen, leiden, invoeren; fig. **— qn. à qch.**, iemand ergens toe overreden; **— un vaisseau à bord**, boegseeren, op sleeptouw nemen; **— les voiles**, de zeilen strijken, laten vallen; **qui vous amène?** wat voert u hierheen? **— une mode**, eene mode in zwang brengen; prov. **un malheur en amène un autre**, een ongeluk komt nooit alleen; **— son pavillon**, zijne vlag strijken; **chaque jour amène ses peines**, iedere dag brengt zijne lasten mede.

Aménité, f. (lat. amœnus, agréable) aangenaamheid, bevalligheid, v.

Amentacées, f. plur. katjesdragende planten.

Amenuiser, v. a. afschaven, dunner maken.

Amer, ère, a. (lat. amarus), bitter; fig. smartelijk; **avoir la bouche amère**, een bitteren smaak in den mond hebben; **sourire —**, gedwongen lach; **critique amère**, scherpe kritiek; **—**, subst. m. het bittere; **prendre des —s**, bittere artsenijen gebruiken; gal der visschen, v.

Amèrement, adv. fig. bitterlijk.

Américain, caine, a. Amerikaansch.

Amers, m. plur. landteekens voor den zeeman (molens, torens, enz.).

Amertume, f. bitterheid, v.; fig. smart, kwelling, v., verdriet.

Améthyste, f. amathist, m. (violetkleurig edelgesteente).

Ameu‖blement, m. ameublement, huisraad voor eene kamer, enz.; **—bler**, v. a. meubileeren, van huisraad voorzien; **—blir**, v. a. den grond los (meuble) maken (door spitten); in roerende goederen veranderen; **—blissement**, m. het los maken van den grond; verandering in roerende goederen, v.

Ameu‖tement, m. koppeling der jachthonden, v.; het opruien van het volk; **—ter**, v. a. koppelen (de jachthonden); fig. oproerig maken; opruien; **s'—**, v. pr. samenrotten, zich vereenigen.

Ami, m. **Amie**, f. (lat. amicus) vriend, liefhebber, beminnaar; vriendin; fig. beminde, minnares, v.; **un de mes —s**, een vriend van mij; **— de collége**, schoolkameraad; **amie de pension**, f. kostschoolvriendin; **être — au prêter, ennemi au rendre**, gaarne leenen, niet gaarne teruggeven; **il est — jusqu'à la bourse**, hij is een goed vriend, zoolang men niet aan zijne beurs komt; prov. **les bons comptes font les bons —s**, effen rekeningen maken goede vrienden; **— lecteur**, goedgunstige lezer; **être —** ou **—e de**, houden van; **—**, **—e**, a. genegen, toegedaan, gunstig.

À mi, (à mi) adv. ten halve; **à mi-chemin**, half weg.

Amia‖ble, a vriendelijk, minzaam.; **arranger un différend à l'—**, adv. een geschil in der minne schikken; **—blement**, op eene vriendelijke, minzame wijze, in der minne.

Amiante, m. (gr. amiantos, incorruptible) onverbrandbaar steenvlas; asbest.

Ami‖cal, ale, a. vriendschappelijk; **—calement**, adv. op eene vriendschappelijke wijze.

Amict (pr. **ami**), m. schoudermantel der priesters, m.

Amide, f. zekere op ammoniak gelijkende stof, v.

Ami‖don, m. (gr. amulon) stijfsel, v.; stijfselmeel; **—donner**, v. a. stijven, met stijfselpap besmeren; **—donnerie**, f. stijfselfabriek, v.; **—donnier**, m. stijfselmaker.

Amignarder, amignotter, v. a. vertroetelen.

A-mi-la, m. stemsleutel, m.; stemvork, v.

Amin‖cir, v. a. dunner maken; **—cissement**, m. verdunning, v.

Ami‖ral, m. (ar. amir, chef) admiraal, vlootvoogd; **vaisseau —**, het admiraalschip; **—rale**, f. gemalin van den Admiraal; admiraalsloep, v.; **—rante**, m. Admiraal in Spanje, m.; **—rauté**, f. waardigheid van Admiraal; admiraliteit, v.; **conseil d'—**, raad van toezicht op zeezaken, m.

Amis‖sibilité, f. verliesbaarheid, v.; **—sible**, a. (lat. amissio, perte) verliesbaar; **—sion**, f. verlies.

Ami‖tié, f. (lat. amicitia) vriendschap, toegenegenheid, v.; prov. **l'— passe le gant**, onder vrienden neemt men het zoo nauw niet, excuseer mijn handschoen; **les petits présents entretiennent l'—**, kleine geschenken onderhouden de vriendschap; **faites-moi l'—**, doe mij het genoegen; **—tiés**, f. pl. beleefdheden, v.; groeten, complimenten; **faites-lui mes amitiés**, doe hem (haar) mijne complimenten.

Amman, m. gemeentehoofd in de Zwitsersche kantons (Ambtman).

Ammi, m. heerenkomijn, m. (soort plant).

Ammochryse, f. goudzand, goudglimmer.

Ammon, m. **(corne d'ammon)**, zie **ammonite**.

Ammo‖niac, a. **sel —**, m. ammoniakzout; **gomme —niaque**, f. harsgom, v.; **—nical**, a. amoniakachtig; vlug loogzout bevattend; **—niacé**, a. ammoniak bevattend.

Ammonite, f. ou **corne d'Ammon**, ammonshoorntje (versteend weekdier).

Amnios, m. (pr. **oce**), lamsvlies.

Amnis‖tie, f. (gr. amnêstia, oubli) algemeene vergiffenis, amnestie, v.; **—tier**, v. a. iemand vergiffenis, amnestie schenken.

Amodia‖teur, m. pachter, huurder (van een land), m.; **—tion**, f. pacht, huur, v.; het verpachten.

Amodier, v. a. (préf. ad et lat. modium, boisseau) verpachten; pachten.

Amoin‖drir, v. a. verminderen, verkleinen;

v. n. et **s'—**, v. pr. minder worden, afnemen: **—drissement,** m. vermindering, afneming, v.

A moins de, à moins que, conj. ten zij, ten zij dan, ten ware.

Amol‖lir, v. a. weeker maken; fig. verslappen, verwijfd maken, verteederen; **s'—,** v. pr. week worden; fig. laf, verwijfd worden; **rien ne put l'—,** niets kon hem verteederen; **—lissement,** m. weekmaking; verslapping, v.

Amomi, m. piment; Jamaïcapeper, v.

Amoncel‖lement, m. ophooping, opstapeling, v.; **—er,** v. a. ophoopen, opstapelen.

Amont, adv. (préf. ad et lat. mons, montagne) opwaarts, tegen den stroom; **en — du pont, de la ville,** boven de brug, boven de stad.

Amor‖ce, f. (préf. ad et lat. morsus, action de mordre) lokspijs, v., lokaas; knalpoeder (voor slaghoedjes), lont, v.; opgelost goud, zilver of platina om er koperen voorwerpen in te dompelen; stuk van een aan te leggen straat; fig. aanloksel, aantrekkelijkheid, v.; **se laisser prendre à l'—,** zich laten verleiden; **trompeuses —s,** verleidelijk lokaas; **sans brûler une —,** zonder één schot te lossen; **—cer,** v. a. lokaas gebruiken; kruid op de pan doen; fig. lokken, aanlokken, verleiden; koperen voorwerpen in een mengsel van goud, zilver of platina dompelen; **— une rue, une route,** een stuk van een aan te leggen straat, of weg, openen.

Amor‖çoir, m. spitsboor, v.; blikken slaghoedjesdoosje.

Amorose, adv. verliefd, teeder (in de muziek).

Amorphe, a. zonder bepaalden vorm.

Amor‖tir, v. a. (rad. mort) de kracht benemen, verzwakken; **— de la viande,** vleesch murw maken; dempen; **— une dette,** eene schuld aflossen; fig. uitblusschen; uitdooven; **s'—,** v. pr. kracht verliezen; fig. versterven, verflauwen; **—tissable,** a. aflosbaar, uitdelgbaar (van schulden, renten); **—tissement,** m. aflossing, v. afkoop, m. uitdelging, amortisatie; **caisse d'—,** amortisatie-fonds; vermindering, verlichting, v.; topsieraad van een gebouw.

Amouillante, a. **vache —,** f. koe, die op 't punt is van te kalven, v.

Amouille, f. biest, v.; eerste melk van eene koe, die gekalfd heeft.

Amouler, v. a. slijpen.

Amour, m. (lat. amor, de amare, aimer) liefde, genegenheid, drift, v.; de liefdegód (Amor, Cupido), m.; fig. minnehandel, m.; geliefde, v.; **faire l'—,** vrijen, minnen; **l'— de Dieu, du prochain, du travail, du jeu,** de liefde tot God, tot den naaste, tot den arbeid, tot het spel; **pour l'— de Dieu,** om Gods wil; **cet enfant est l'— de ses parents,** dat kind is de lust zijner ouders; **c'est un —,** het is een allerliefst kind, een dotje; **cette montre est un véritable —,** dat horloge is een juweeltje; **les Amours,** de liefdegoodjes (broeders van Cupido); **—s,** f. plur. hartstocht; minnarijen; **il n'y a pas de laides —,** ieder vindt zijn meisje mooi; prov. **on revient toujours à ses premières —,** oude liefde roest niet; **les ris et les —,** de bevalligheden, v.

Amoura‖ché, a. verliefd; **s'— cher,** v. pr. **(de qn.)** smoorlijk verliefd worden op iem.; zich verslingeren aan.

Amou‖rette, f. vrijerij, minnarij, v.; **—reusement,** adv. verliefd, op eene verliefde wijze; **—reux, euse,** a. **(de qn.)** op iemand verliefd; **— de qch.,** met iets ingenomen; **—reux,** m. een verliefde, minnaar.

Amour-propre, m. eigenliefde, v.

Amovi‖ble, a. (préf. **a** et lat. movere, mouvoir) afzetbaar; **emploi —,** ambt, waarvan de bedienaar afgezet kan worden; **—bilité,** f. afzetbaarheid, v.

Ampélidées, f. pl. (gr. ampelos, vigne) wijnstokachtige planten, v.

Ampélite, f. zwarte kleiachtige leisteen, m.

Ampélographie, f. (gr. ampelos, vigne) wijngaardbeschrijving, v.

Amphi‖bie, a. et m. (gr. amphô, deux; bios, vie) tweeslachtig; land- en waterdier; fig. een man, die het met twee partijen te gelijk houdt; **—biens,** m. plur. kikvorschachtige amphibieën.

Amphi‖bole, m. hoornblende, v.; **—bologie,** f. dubbelzinnigheid, dubbelzinnige manier van spreken, v.; **—bologique,** a. dubbelzinnig, duister; **—bologiquement,** adv. op eene dubbelzinnige wijze.

Amphic‖tyon, (pr. **an-fik-cion**), m. vertegenwoordiger van eene bondstad (bij de oude Grieken); **—tyonide,** a. stemgerechtigd (van de Grieksche steden); **—tyonie,** f. Amphictyonenverbond (bondsraad der oude Grieken); **—tyonique,** a. wat tot den raad der Amphictyonen behoort.

Amphi‖gouri, m. verwarde taal, v.; **—gourique,** a. opgeblazen, verward, hoogdravend; **— gouriquement,** adv. verward, onverstaanbaar.

Amphisbène, m. soort van ringslang, v.

Amphisciens, m. pl. (gr. amphi, des deux côtés; skia, ombre) bewoners van de verzengde luchtstreek, tweeschaduwigen, m.

Amphismile, m. tweesnijdig wondheelersmes.

Amphithéâtre, m. (gr. amphi, autour; theatron, théâtre) trapsgewijze opgaande schouwburg (bij de Grieken en Romeinen); gedeelte van den schouwburg tegenover het tooneel; ontleedkamer, snijkamer v.; **terrain en —,** langzaam oploopend terrein.

Amphi‖trite, f. godin der zee, gemalin van Neptunus; fig. zee, v.; **—tryon,** m. gastheer, mild onthaler (naam ontleend aan l'Amphitryon van Molière).

Amphore, f. (lat. amphora) groote aarden flesch of kruik, v. (bij de Romeinen).

Am‖ple, a. (lat. amplus) wijd, ruim, breed, uitgestrekt; fig. wijdloopig, rijkelijk; **un plus — examen,** een nader en nauwkeuriger onderzoek; **de plus —s renseignements,** nadere inlichtingen; **—plement,** adv. wijdloopig; met ruimte, ruim; **—pleur,** f. wijdte, v. (van kleeren b.v.); **l'—pleur de la phrase,** de rijkdom van den zin.

Ampli‖atif, ive, a. uitbreidend, aanvullend (van een bul b.v.); **—ation,** f. uitbreiding, v.: duplicaat (van een geschrift enz.); uitstel; verlenging enz. van een vonnis, v.; **pour —,** voor gelijkluidend afschrift; **—er,** v. a. uitstellen (de uitvoering van een vonnis); **— un terme,** een termijn verlengen.

Amplifi‖ant, a. wat verwijdt; **—cateur,** m. die verwijdt, uitbreidt, m.; overdrijver; **—cation,** f. verwijding, uitbreiding, vergrooting, overdrijving, v.; **—er,** v. a. verwijden, uitrekken; fig. vergrooten, overdrijven.

Amplissime, a. zeer voortreffelijk (een voormalige eeretitel).

Amplitude, f. ruimte, grootte van een' boog (in de sterrenkunde en artillerie), v.

Ampou‖le, f. (lat. ampulla, sorte de vase) wijdbuikig fleschje; **la sainte —,** oliefleschje te Reims, waaruit de koningen van Frankrijk gezalfd werden; puist, blaas op de huid, v.; **ne pas se faire d'—s aux mains,** traag werken; **—lé, ée,** a. beblaard, vol blaren; winderig, hoogdravend (van stijl); **—lette,** f. zandtooper op schepen, m.; wachtglas, logglas.

Ampu‖tation, f. afzetting van een lid, v.; **—ter,** v. a. (lat. amputare, couper) afzetten (een lid).

Amulette, f. (lat. amuletum; de amoliri, écarter) toovermiddel; amulet, v.

Amunition‖ner, v. a. van krijgsvoorraad voorzien; **—nement,** m. het verschaffen van krijgsbehoeften.

Amu‖re, halstouw, hals (aan een zeil); **—rer,** v. a. de halzen toezetten, (scheepst.).

Amu‖sable, a. vatbaar voor vermaak of afleiding; **—sant, ante,** a. tijdverdrijvend, vermakelijk, onderhoudend; **—sement,** m. tijdverdrijf, vermaak; misleiding, v.; **—ser,** v. a. (rad. muser) vermaken, ophouden, den tijd doen verliezen; **— sa douleur,** zijn leed trachten te verstrooien; **— l'ennemi,** den vijand ophouden; **— qn. de belles paroles,** iemand met mooie praatjes bezighouden; **— le tapis,** den speler afleiden door praatjes; praten om te praten; **s'— de qn.,** iemand voor den gek houden; **s'— à la moutarde, avec des riens,** zich met nuttelooze dingen bezig houden; **s'— à qch., s'— à faire qch.,** iets tot tijdverdrijf doen; den tijd met iets onnuts doorbrengen; **—sette,** f. gering tijdverdrijf; speelgoed; speelpop, v.; **—seur,** m. bedrieger; **—soire,** f. kortswijl, v.; grappen, v.

Amyg‖dale, f. (grec amugdalê, amande) amandel in de keel, m.; **—dalées,** f. pl. amandelachtige rozenstruiken, **—dalite,** f. ontsteking der keelklieren, v.; **—daloïde,** f. amandelsteen, m.

Amylacé, e, a. stijfselachtig, zetmeelachtig.

Amyntique, a. bewarend, versterkend (artsenijk.).

An, m. (lat. annus) jaar; **le jour de l'—,** nieuwjaarsdag, m.; **par —,** jaarlijks; **bon — mal —,** 't eene jaar door 't andere.

Ana, m. verzameling van anecdoten, kwinkslagen, losse gedachten; plur. **des ana. Voltairiana, Bonapartiana,** etc., verz. van anecd. uit 't leven van V., van B.

Anabap‖tisme, m. leer der wederdoopers, v.; **—tiste,** m. (gr. ana, de nouveau; baptizô, je plonge dans l'eau) wederdooper.

Anacamptique, a. terugkaatsend (van licht en geluid).

Anacarde, f. acajou-noot, olifantsluis (zekere boomvrucht), v.

Anachorète (pr. **ko**), m. (gr. ana, en arrière; choreô, je vais) kluizenaar.

Anachronisme (pr. **kro**), m. (gr. ana, en arrière; chronos, temps) fout in de tijdrekening, v.

Anacoluthe, f. uitlating in een zin (gramm. figuur), v.

Anacréontique, a. anacreontisch, in den geest van den dichter Anacreon; vlug, bevallig.

Anadyomène, a (gr. anaduomai, je sors de la mer), bijnaam van Venus.

Anaérobie, a. zonder dampkringslucht levend (van microben).

Anagallis, m. guichheil (zeker pijnstillend kruid (**mouron**).

Anago‖gie, f. zielsverheffing, v.; symbolische en mystieke uitlegging van de Heilige Schrift; **—gique,** a. zinnebeeldig, mystiek.

Anagram‖matiser, v. a. letterverzetten, omzetten van letters; de omzetting van vigneron geeft ivrogne, van révolution française, un Corse la finira; **—matiste,** m. iemand, die in het letterverzetten geoefend is of er pleizier in vindt; **—me,** f. (gr. ana, en arrière; gramma, lettre) kunstige letterverzetting van een woord, v.

Anagyris, m. (pr. **ice**) boomklaver, v. (stinkende anagyris), stinkboom, m.

Anal, a. tot den aars behoorend.

Analcime, f. teerlingvormige zeolith, m.

Ana‖lectes, m. pl. (gr. analektos, recueilli) bloemlezing, v., analecta; **—teur,** m. bloemlezer.

Ana‖lepsie, f. herstelling, aansterking, v.; **—tique,** a. versterkend; **—tique,** m. versterkend geneesmiddel.

Analo‖gie, f. gelijkvormigheid, overeenkomst; **—gique,** a. gelijkvormig, overeenkomstig, evenredig; **—giquement,** adv. gelijkvormig, op eene evenredige wijze; **—gisme,** m. een op eene gelijkheid van betrekkingen gegrond besluit; **—gue,** a. overeenstemmend, overeenkomstig.

Analy‖se, f. (gr. analusis, décomposition) ontleding, oplossing eener zaak, v.; kunst van oplossing door de algebra, v.; **—ser,** v. a. iets oplossen, ontleden; **—ste,** m. bedreven analyticus, algebraïst, hij die iets oplost of ontleedt; **—tique,** a. oplossend, ontledend; **—tiquement,** adv. oplossender- of ontledenderwijze.

Anamnestique, m. geheugen versterkend middel.

Anamorphose, f. drogbeeldteekening, v.; drog- of schijnbeeeld.

Ananas, (pr. **anana**), m. ananas, v.

Anapes‖te, m. soort van Grieksche of Latijnsche versmaat, v.; **—tique,** a. **vers —,** m. Grieksche of Latijnsche versmaat van twee korte en één lange lettergreep.

Anaphore, f. herhaling van hetzelfde bij het begin van zindeelen of versregels, v.

Anaphrodite, a. ongevoelig voor de liefde; zonder geslachtsdrift.

Anar‖chie, f. (a priv. et gr. archê, commandement) regeeringloosheid, anarchisme; **—chique,** a. regeeringloos; **—chiste,** m. voorstander van regeeringloosheid; anarchist.

Anarrhée, f. opstijging van 't bloed naar 't hoofd, v.

Anasarque, f. huidwaterzucht, v.

Anastomo‖se, f. vertakking, samenloopende inmonding der aderen en andere buizen (ontleedk.); **s'—ser,** v. pr. ineenloopen, samenloopen (van buizen).

Anastrophe, f. woordenverplaatsing, v., b.v. me voici, voor voici moi.

Anathè‖matiser, v. a. in den ban doen; fig. vervloeken; **—matisme,** m. kerkelijke ban, banbliksem, m.

Anathème, m. kerkelijke ban, m.; fig. vervloeking, v.; banneling, m.; **frapper qn. d'—,** den banvloek over iemand uitspreken; adj. **qu'il soit —!** hij zij vervloekt!

Anati‖des, f. plur. eendachtigen; **—fère,** a, **conque —,** eendmossel, ganzemossel, v.; **—pède,** a. op een eendepoot gelijkend.

Anatocisme, m. woeker, m.; intrest op intrest, m.; conversie van rente in kapitaal, v.

Anatomie, f. (gr. ana, à travers; tomè,

action de couper) ontleedkunde, ontleding, v. (van lichamen); **pièce d'—**, ontleed lichaam, praeparaat; **—**, fig. nauwkeurig onderzoek; **—mique**, a. anatomisch, ontleedkundig; **—miquement**, adv. op eene ontleedkundige wijze; **—miser**, v. a. ontleden; fig. nauwkeurig onderzoeken, ontleden; **—miste**, m. ontleedkundige, m.

Ancêtres, m. pl. (lat. ante, auparavant; cedere, marcher) voorouders, voorvaderen, voorzaten, m.

Ancettes, f. pl. boeilijn-leuvers, m.

Anche, f. mondstuk van een blaasinstrument; tongwerk der orgelpijpen enz.; boord van eene galei; goot, sleuf, v.

Anché, a. gekromd; **cimeterre —**, kromme sabel, v.

Ancher, v. a. het mondstuk opzetten.

Anchilops, (pr. **ki**), m. ooghoeksgezwel.

Anchois, m. (esp. anchoa) ansjovis, v.

Ancien, enne, a. (ante, auparavant) oud (van vroege tijden af); oudste in bediening enz.; gewezen, voormalig: **l'— et le nouveau Testament**, het oude en het nieuwe Testament; **langue —ne**, doode taal; **Pline l'—**, de oudere Plinius; **— avocat**, gewezen advocaat; subst. m. oude schrijver (bijzonder van Grieken en Romeinen); oudste, ouder ambtgenoot; ouderling, m.; **citer un —**, een schrijver der oudheid aanhalen.

Ancien‖nement, adv. oudtijds; **—neté**, f. oudheid (eener zaak), v.; lange duur, m.: **avancement par —neté**, bevordering naar 't aantal dienstjaren.

Ancile, m. gewijd schild der Romeinen, palladium.

Ancolie, f. akelei, v.; klokjesbloem, v., (**gant de Notre-Dame**).

Ancrage, m. het ankeren, ankergrond, m.

Ancre, f. (grec agkura, crochet) anker; ijzeren haak, m.; **la grande ou la maîtresse —**, het groot anker, plechtanker; **être à l'—**, voor anker liggen; **chasser sur les —s**, op de ankers wegdrijven; **couper l'—**, het anker kappen; **mouiller l'—**, het anker laten vallen of werpen; **lever l'—**, het anker lichten; fig. **c'est mon — de salut**, dat is mijn eenige, mijn laatste toevlucht.

Ancr‖é, ée, a. vastgeankerd; **—er**, v. n ankeren, fig. stevig bevestigen; **s'— dans**, v. pr. fig. zich vastmaken in...; **—ure**, f. muuranker; kleine vouw of plooi in laken enz.

Andabate, m. geblinddoekt kampvechter.

Andaillots, m. pl. stagringen aan de marsstengen, m.

Andain, m. zwad, zwade (hetgeen een maaier in eens afmaait), v.

Andalou, ouse, a. Andalusisch.

Andan‖té ou **andante**, adv. (ital. andare, aller) andante; niet te schielijk, noch te langzaam (in de muziek); subst. muziekstuk, in die maat gespeeld; pl. **des andantes**; **—tino**, adv. (verkleinw. van **andante**) iets sneller dan andante (in de muziek); plur. **des andantinos**.

Andouil‖le, f. worst, v.; beuling, m.; **— de tabac**, tabakskarot, v.; **—ler**, m. uitspruitsel, horentje aan 't gewei van een hert; **—lette**, f. kalfsworstje.

Andrienne, f. vrouwenkleed.

Androgyne, a. tweeslachtig (van bloem of plant): subst. m. tweeslachtig mensch.

Androïde, m. menschelijke automaat, m., draadpop, v.

Andro‖manie, f. manziekte, v.; **—phobie**, f. mannenschuwheid, v.

âne, m. ezel, m; fig. domkop, domoor; ezel, bok, knecht (toestel bij velerlei ambachten); **oreilles d'—**, ezelsooren (vouwen in een boek); muts voor luie leerlingen; prov. **à laver la tête d'un — on perd sa lessive**, 't is den Moriaan gewasschen; **un — bâté**, een groote lomperd, stommerik; **c'est le pont aux —s**, 't is doodmakkelijk, 't is een ezelsbrug; **les chevaux courent les bénéfices et les —s les attrapent**, de paarden, die de haver verdienen, krijgen ze niet; **brider l'— par la queue**, het paard achter den wagen spannen; **être comme l'— de Buridan**, niet weten te kiezen tusschen twee dingen; **le coup de pied de l'—**, beleediging door een lafaard een weerlooze, te voren gevreesden, vijand aangedaan; **faute d'un point, Martin perdit son —**, een klein verzuim kan eene onderneming doen mislukken; **nul ne sait mieux que l'—, où le bât le blesse**, ieder weet zelf 't best waar de schoen hem drukt; **c'est l'— du moulin**, hij is de zondebok; **contes de Peau d'—**, kindersprookjes.

Anéan‖tir, v. a. vernietigen, te niet doen; uitroeien; verbijsteren; **s'—**, v. pr. te niet gaan, vergaan; fig. zich verootmoedigen, zijne nietigheid erkennen; **—tissement**, m. vernietiging, v.; fig. diep verval; diepste verootmoediging, v.

Anec‖dote, f. (grec anekdotos, non publié) anecdote, kort verhaaltje; **—dotier**, m. anecdoten-verteller; **—dotique**, a. tot eene anecdote behoorende of er op gelijkend, anecdotisch.

ânée, f. ezelsvracht, v.

Anélectrique, a. niet electrisch, niet de electriciteit geleidend.

Ané‖mie, f. (**a** priv. et grec aima, sang), bloedarmoede, v.; **—mique**, a. op bloedarmoede betrekking hebbend; aan bloedarmoede lijdend.

Anémo‖graphie, f. beschrijving of leer der winden, v.; **—mètre**, m. winddrukmeter, m.; **—métrie**, f. (gr. anemos, vent; metron, mesure) winddrukmeting, v.

Anémone, f. anemoon of klaproos, v.

Anémoscope, m. (gr. anemos, vent; skopeô, j'examine) windwijzer, m.

Anépigraphe, a. zonder opschrift.

ânerie, f. ezelachtigheid, verregaande lompheid of domheid, v.

ânesse, f. ezelin; **lait d'—**, ezelinnenmelk, v.

Anesthé‖sie, gevoelloosheid, v.; **—sier**, v. a. gevoelloos maken; **—sique**, a. betrekking hebbend op de gevoelloosheid; pijndoovend.

Aneth, m. (pr. **nè**) dille (zekere plant), v.

Anétique, a. pijnstillend, bedarend.

Anévrisme, m. slagadergezwel; —breuk, v.

Anfrac‖tueux, euse, a. dat vol kromten en bochten is; **—tuosité**, f. kromte, bochtigheid, v.

Ange, m. (gr. aggelos, messager; lat. angelus) engel, m.; fig. engel (in schoonheid, bevalligheid en deugd); kettingkogel, m.; **— gardien**, beschermengel; **— exterminateur**, verdelgende engel; **— bouffi**, bazuinengel, kind met dikke, bolle wangen; **— déchu**, gevallen engel; **être aux —s**, in verrukking zijn; **rire aux —s**, van verrukking lachen; onnoozel lachen; **lit d'—**, bed met hemel.

Ange, f. ou **Angelot**, m. een op den rog gelijkende haai, m.

Angé‖lique, a. engelachtig, voortreffelijk;

—lique, f. engelwortel. angelica, v.; soort van luit (muziekinstr.), angelica; **—liquement**, adv. engelachtig; **—lolâtrie**, f. aanbidding der engelen, v.

Angelot, m. kleine Normandische kaas, v.; angelot, (oud munt)stuk met het beeld van den engel St. Michaëlis); soort haavisch.

Angélus, (pr. **luce**), m. gebed om twaalf uur en s'avonds, engelgroete, v.; klokgelui, dat tot dit gebed noodigt.

Angevin, a. uit Angers, uit Anjou; —, subst. m. **—vine**, f. bewoner, bewoonster van Angers of Anjou.

Angi‖ne, f. (lat. angere, suffoquer) keelgezwel; ontsteking in de keel, v.; **— laryngée**, ontsteking van het strottenhoofd, v.; **— pectorale**, borstontsteking, v.; **— couenneuse**, vliezige keelontsteking, kroep, v.; **—neux, euse**, a. wat de keelontst. betreft.

Angio‖logie ou **angiographie**, f. (gr. aggeion, vaisseau; logos, discours) vatenleer, aderleer, v.; **—tomie**, f. ontleding der vaten, v.

Angite, f. vaatontsteking, v.

Anglais, se, a. Engelsch; **métal —**, Brittannia-metaal; **à l'—se**, op zijn Engelsch; **sortir, filer à l'—se**, heengaan zonder afscheid te nemen; —, subst. m. **—se**, f. Engelschman, m., Engelsche, v.; **un —**, een schuldeischer; **l'—**, het Engelsch, de Eng. taal; **l'—se**, f. zekere levendige dans; **écriture —e** ou **—e**, f. Engelsch schrift, loopend schrift; **—ses**, f. plur. lange krullen.

Anglaiser, v. a. kortstaarten (een paard).

Angle, m. hoek, m.; **— obtus**, stompe hoek; **— aigu**, scherpe hoek; **— saillant**, uitspringende hoek; **— rentrant**, inspringende hoek; **— rectangle**, rechte hoek.

Anglet, m. rechthoekige holte tusschen uitstekken, v.

Angleux, se, a. hoekig; **noix —se**, noot, waarvan de pit in de hoeken blijft zitten en moeilijk uit te halen is, v.

Angli‖can, ane, a. Engelsch, Anglicaansch (van de Engelsche kerk); **—canisme**, m. Anglicanisme (Engelsche staatskerk); **—ciser**, v. a. verengelschen; een Engelschen uitgang aan een woord geven; **—cisme**, m. eigenaardige Engelsche uitdrukking, v.

Angloma‖nie, m. bewonderaar van al wat uit Engeland komt; **—nie**, f. dwaze voorliefde voor al wat Engelsch is, v.; **—niser**, v. n. de Engelschen nadoen.

Anglo‖phobe, a. afkeerig van de Engelschen, **—phobie**, f. afkeer van de Engelschen, m.

Anglo-Saxon, onne, a. Angelsaksisch.

Angois‖se, f. (lat. angustia, resserrement) angst, m. benauwdheid, v.; **poire d'—**, wrange peer, v.; fig. zekere mondprop, m.: **avaler des poires d'—**, bittere pillen te slikken hebben; **—ser**, v. a. kwellen, benauwen.

Angon, m. werpspies der Franken, v.

Angora, m. kat, konijn of geit met lange haren (afkomstig uit Angora).

Angourie, f. watermeloen, m.

Angrois, m. houten wig in den steel van een hamer, v.

Anguichure, f. jachtriem, m.

Anguill‖ade, f. zweep van eene aalshuid, v.; slag met zoo'n zweep of met een zakdoek, als een aalshuid opgerold, m.; **—e**, f. (lat. anguis, serpent) aal, paling, m.; **— électrique, tremblеuse**, sidderaal; **écorcher l'— par la queue**, bij het verkeerde eind beginnen; **il y a quelque — sous roche**, de zaak is niet pluis, er schuilt eene adder onder 't gras; **toujours pâté d'—**, het lekkerste verveelt op den duur; **être comme l'anguille de Melun, qui crie avant qu'on l'écorche**, schreeuwen voor men geslagen wordt; **nœud d'—**, visschersknoop, m.; **nasse aux —s** aalkorf, m.; **—ière**, f. aalvijver, m.

Angu‖laire, a. (lat. angulus, angle) hoekig; **pierre —**, m. hoeksteen, m.; **—lairement**, adv. met hoeken; hoekig; **—leux, euse**, a. hoekig; fig. ruw, bits.

Angusticlave, m. purperstrook op het kleed der Rom. ridders; het kleed zelf.

Angustie, f. engte, v.; nauwte, vernauwing, v.

Anhydre, a, geen water bevattend, watervrij.

Anicroche, f. weerhaak, m; belemmering, zwarigheid, v.

ânier, m. **ière**, f. ezeldrijver; ezeldrijfster.

Anil (pr. **nile**), m. indigoplant, v.

Aniline, f. aniline (verfstof), v.

Animadversion, f. strenge bestraffing, afkeuring, v.; afkeer, m.

Animal, m. (lat. animal; de anima, principe de vie) dier, levend wezen; fig. dom en lomp mensch, m.; **— domestique**, huisdier; **— fossile**, versteend dier; **— aquatique**, waterdier; **— vertébré**, werveldier; **— terrestre**, landdier; **—, ale**, a. dierlijk, zinnelijk; **règne —**, dierenrijk; **—cule**, m. diertje; **—ier**, m. dierenschilder; **—isation**, f. verdierlijking; verandering van 't voedsel in dierlijke bestanddeelen, v.; **—iser**, v. a. verdierlijken; tot den rang van dier verlagen; **—ité**, f. staat van het dierlijk wezen, m.; dierlijke natuur, v., dierlijk leven.

Ani‖mation, f. bezieling, warmte, v.; gloed, m.; **—mé, ée**, a. bezield; aangevuurd; **—mer**, v. a. (lat. anima, âme) bezielen; fig. aanmoedigen, opwekken; **s'—**, v. pr. levendig, vroolijk, driftig worden; **—misme**, m. leer, die elk levensverschijnsel van de bewerktuigde lichamen tracht te verklaren door de ziel als eerste oorzaak aan te nemen; **—miste**, m. aanhanger van die leer; **—mosité**, f. hevige haat, m.; gramschap, verbittering, v.

Ani‖s, m. anijs, m., anijsplant, v.; **—ser**, v. a. met anijs kruiden of toebereiden; **—sette**, f. anijslikeur, v.

Ankylo‖se, f. (gr. agkulos, courbé) gewrichtsstijfheid, gewrichtsvergroeiing, v.; **—ser**, v. a. eene gewrichtsstijfheid te weeg brengen, determineeren: **s'—**, stijf worden; **son genou s'ankylose**, zijne knie wordt stijf.

Anna‖l, le, a. jarig, voor één jaar; **—les**, f. pl. jaarboeken; fig. geschiedenis, v.; **—liste**, m. schrijver van jaarboeken.

Annate, f. recht, dat men aan den Paus betaalde voor de ambten der bisdommen en aartsbisdommen, bestaande in het inkomen van één jaar.

Anneau, m. (lat. annellus) ring, gladde vingerring, m.; **— pastoral, épiscopal**, bisschoppelijke zegelring; **— nuptial**, trouwring; **— du pêcheur**, pauselijke zegelring; **les —x d'une chaîne**, de schakels van een keten.

Année, f. (lat. annus) jaar; jaarloop, m.; jaarlijksche inkomsten, v.; **— bissextile**, schrikkeljaar; **— lunaire**, maanjaar; **— scolaire**, schooljaar; **— sidérale**, sterrejaar; **— de pro-**

bation, proefjaar; **souhaiter la bonne —,** nieuwjaar wenschen.

Anne‖lé, a. geringd; **—lés,** m. plur. ringvormen (insecten, spinnen enz.); **—ler,** v. a. in krullen leggen; **— un porc,** een zwijn ringen, een ring door den snuit steken; **—let,** m. ringetje.

Annélides, m. pl. roodbloedige ringwormen, m.

Annelure, f. het krullen van het haar.

Anne‖xe, f. aanhangsel, bijvoegsel; **—xer,** v. a. bijvoegen, aanhangen; inlijven; **—xion,** f. vereeniging, v.; aanhechting, inlijving, annexatie, v.

Annihi‖lation, f. vernietiging, v.; **—ler,** v. a. (préf. ad et lat. nihil, rien) vernietigen.

Anniver‖saire, a. dat jaarlijks op denzelfden dag geschiedt; **—saire,** m. (lat. annus, année; versus, tourné) jaardag, herinneringsdag, m.

Annoise, f. St. Jans-kruid.

Annon‖ce, f. aankondiging, opgave, bekendmaking, v.; advertentie, v.; **—cer,** v. a. (préf. ad et lat. nuntius, messager) aankondigen, berichten, melden; afkondigen; **— l'évangile,** het Evangelie prediken; **— qn.,** iemand aandienen; **se faire —,** zich laten aandienen; **s'—,** v. pr. zich aanmelden, aandienen; **cette affaire s'— bien, mal,** deze zaak laat zich goed, slecht aanzien; **—ceur,** m. (oudt.) bij de tooneelspelers hij, die aan 't eind van eene voorstelling de stukken opgaf, welke een volgenden keer zouden gespeeld worden; **—ciade,** f. patroonnaam van verschillende geestelijke orden, m., zuster tot zoo'n orde behoorend; **—ciatif, ive,** a. aankondigend; **—ciation,** f. Maria-Boodschap, v.; het feest daarvan.

Annone, f. jaarlijksche voorraad van mondbehoeften (in 't oude Rome), m.; **préfet de l'—,** oppertoeziener der levensmiddelen.

Anno‖tateur, m. uitlegger, verklaarder van een boek door aanteekeningen; **—tation,** f. aanteekening, verklaring, v.; gerechtelijke opschrijving van goederen, v.; **—ter,** v. a. van aanteekeningen voorzien; **un Molière annoté,** een Molière met aanteekeningen; gerechtelijk opschrijven.

Annu‖aire, a. voor alle dagen van het jaar; **—aire,** m. jaarboekje; **— militaire,** mil. ranglijst, v.; **—el, elle,** a. jaarlijksch; wat één jaar duurt; **—el,** m. jaardienst, misdienst voor een' overledene, m.; **—ellement,** adv. jaarlijks, alle jaren; **—ité,** f. jaarlijksche lijfrente; geldleening, waarvan het kapitaal, benevens de rente, jaarlijks wordt afbetaald, v.

Annu‖laire, a. (lat. annularius, de annulus, anneau) ringvormig, geringd; **doigt —,** ringvinger, m.; **éclipse —,** ringvormige zonsverduistering, v.; **—le,** a. geringd.

Annu‖latif, ive, a. vernietigend; **—lation,** f. afschaffing, opheffing, v.; **—ler,** v. a. afschaffen, vernietigen, opheffen.

Ano‖bli, ie, a. tot den adelstand verheven; **—blir,** v. a. tot den adelstand verheffen; **—blissement,** m. verheffing tot den adelstand, v.

Anodin, ine, a. (a priv. et grec odunè, douleur) zacht werkend, pijnstillend, verzachtend; subst. m. pijnstillend middel.

Ano‖mal, ale, a (a priv. et grec omalos, régulier) onregelmatig; **—malie,** f. onregelmatigheid, v.; afwijkingshoek, m. (sterrenk.); monstruositeit, v.; **—malistique,** a. **révolution — d'une planète,** tijd, dien een planeet noodig heeft om weer in hetzelfde punt (perihelium) te komen.

Anomie, f. schelpdier met ongelijke schelpen; bastaardmossel, v.

ânon, m. ezeltje, ezelsveulen.

ânon‖nement, m. het werpen van eene ezelin; fig. gestamel, gestotter; **—ner,** v. n. jongen werpen (van eene ezelin); fig. stamelen, stotteren.

Anony‖me, a. (a priv. et grec onuma, nom) naamloos, ongenoemd; **société —,** naamlooze vennootschap, v.; subst. m. **garder l'—,** zich niet als maker noemen; **—ement,** adv. naamloos.

Anor‖die, f. storm uit het noorden, m.; **—dir,** v. n. naar het noorden loopen (van den wind).

Anormal, e, a. (a priv. et franç. normal) onregelmatig, afwijkend van den regel.

Anoure, a. (a priv. et grec oura, queue), staartloos.

Anquilleuse, f. (arg.), dievegge in een manufactuurwinkel.

Anse, f. handvatsel, hengsel, oor; kreek, kleine baai, bocht, v.; prov. **faire le pot à deux —s,** de handen in de zijden zetten; **panier à deux —s,** iemand, die aan elken arm eene dame heeft; **cette cuisinière fait danser l'— du panier,** deze keukenmeid steelt met de inkoopen.

Anse ou **Hanse,** f. Hanzeverbond; **anséatique** ou **hanséatique,** a. **ville (h)anséatique,** f. Hanzestad, v.

Anséri‖des, m. pl. (lat. anser, oie) ganswachtige vogels; **—n, ne,** a. **peau —ne,** ganzehuid, v.; kippevel (**chair de poule**); **—ne,** f. ganzevoet (soort plant).

Ansette, f. hengseltje.

Ansière, f. net dat men in de kreken spant.

Anspect (pr. **spèk**), m. handspaak, v.

†**Anspessade,** m. onderkorporaal bij het voetvolk.

Antagonis‖me, m. tegenwerking, v.; wedijver, m.; vijandschap, v; **—te,** m. (préf. and et grec agônizomai, je lutte) tegenpartij, tegenstrever, m.; a. **muscles —s,** tegenwerkende spieren.

Antalgique, a. verzachtend, pijnstillend.

†**Antan,** m. (lat. ante annum, l'année d'avant) vorig jaar; **je m'en soucie comme des neiges d'—,** ik geef er geen zier om.

Antanaclase, f. herhaling van een woord in verschillende beteekenissen, v., b.v. **le singe** (animal) **est toujours singe** (imitateur).

Antarctique, a. zuidelijk; **pôle —,** m. zuidpool, v.

Ante, f. uitspringende pilaar of pijler aan een muur, m.

Antécé‖demment, adv. vooraf, van te voren; **— à,** vroeger dan; **—dent, ente,** a. voorgaand, voorafgaand; **—dent,** m. (lat. antecedere, précéder) het voorafgegane; voorafgaand woord met betrekking tot een volgend; **il a de bons, de mauvais —s,** zijn vroeger levensgedrag was gunstig, ongunstig.

†**Antécesseur,** m. voorganger; hoogleeraar in de rechten.

Antéchrist (pr. **kri** ou **kriste**), m. antichrist, valsche Messias.

Antédiluvien, enne, a. (prép. ante et lat. diluvium, déluge) wat voor den zondvloed was.

Anten‖ne, f. spriet of dwarshout, waar het zeil aan hangt, ra, v.; voelspriet, voelhoren, m.; **—nules,** f. pl. voelspitsen, v.

Antéoccupation, f. ou **prolepse,** f. voorloopige weerlegging van mogelijke tegenwerpingen.

Antépénultième, a. de laatste op twee na; **syllabe —**, ou **—**, f. derde lettergreep, van achteren af gerekend, v.

Anté‖rieur, eure, a. (lat. anterior) voorgaand (van tijd, toestand en plaats); **—rieurement**, adv. vooraf, eerder, te voren; **—riorité**, f. voorrang, m.; vroegere dagteekening, v.

Antestature, f. kleine verschansing, v.

Anthelmintique, a. et subst. m. (préf. ant et gr. helmins, ver), wormafdrijvend (middel).

Anthère, f. (gr. anthêros, fleuri), stofkolfje (plantk.).

Anthologie, f. (gr. anthos, fleur; legos, discours), bloemlezing, v.; verhandeling over de bloemen, v.

Anthora, m. wolfswortel, m.; monnikskap, v.

Anthracite, m. glanskool, koolblende, v.

Anthrax, m. pestbuil, pestkool, v.

Anthrène, m. ou f. museumkever, m.

Anthropoïde, a. et subst. m. meest op den mensch gelijkende aapsoort.

Anthropo‖logie, f. (gr. anthrôpos, homme; logos, traité) menschkunde, v.; natuurleer van den mensch, v.; **—logique**, a. wat de natuurleer van den mensch betreft; **—logiste**, m. anthropoloog; **—morphe**, a. een menschelijke gedaante bezittend; **—morphisme**, m. voorstelling van God in menschelijke gedaante; **—morphiste** ou **morphite**, m. die aan God eene menschelijke gedaante toeschrijft, m.; **—morphoser**, v. a. veranderen in eene menschelijke gedaante; **—phage**, m. (gr. anthrôpos, homme; phagô, je mange) menscheneter; **—phagie**, f. het menscheneten.

Anti, Anto, Ant, (prép. lat. ante ou gr. anti) tegen, strijdig; voor, voorafgaand.

Antiapoplectique, a. et s. m. (middel) tegen de beroerte.

Antiarthritique, a. et subst. m. (middel) tegen de jicht.

Antiasthmatique, (pr. **asma**) a. et s. m. (middel) tegen de aamborstigheid.

Anticatarrhal, a. et subst. m. (middel) tegen verkoudheid, hoest enz.

Antichambre, f. zij-, spreek- of voorkamer, v.; **propos d'—**, dienstbodenpraatjes; **faire — chez qu.**, bij iem. op gehoor wachten.

Antichrèse (pr. **krèz**), f. verpanding van het vruchtgebruik van een onroerend goed ter uitdelging eener schuld, v.

Antichrétien, enne, a. het Christendom vijandig.

Antichristianisme, m. stelling of leering, met het Christendom strijdig, v.

Antichthones (pr. **ti-kto**), m. pl. tegenwoners.

Antici‖pation, f. verrichting vóór den bepaalden tijd; vervroeging, voorkoming; inbreuk, v.; **par —**, vóór den tijd, vooruit; **—pé, ée**, a. voorbarig, vroegtijdig; **—per**, v. a. (lat. anticipare, de ante, avant; capere, prendre) **qch.** iets vóór den tijd doen, vooruit nemen; voorkomen; **— qu.**, iemand voorkomen; **— sur qch.**, inbreuk op iets maken; **— sur les droits de qu.**, in iemands rechten grijpen; **— sur les revenus**, zijne inkomsten vooruit opmaken; **— sur les événements**, de gebeurtenissen vooruitloopen.

Anticlérical, a. et m. vijandig jegens de geestelijkheid.

Anticritique, a. tegenbeoordeelend; s. m. een tegenbeoordeelaar, m.: s. f. tegenbeoordeeling, v.

Anticonstitution‖nel, le, a. anticonstitutioneel, strijdig met de grondwet; **—nellement**, adv. op eene wijze, strijdig met de bestaande staatsregeling.

Antidartreux, euse, ou **Antiherpétique**, a. et m. den dauwworm bestrijdend (middel).

Anti‖date, f. vervroegde dagteekening, v.; **—dater**, v. a. van eene valsche, vroegere dagteekening voorzien.

Anti‖dotaire, m. verzameling van tegengiften, v.; **—dote**, m. (gr. anti, contre; dotos, donné) tegengift; fig. **le travail est un — contre l'ennui**, de arbeid bestrijdt de verveling; **—dyssentérique**, a. et m. (middel) tegen den buikloop.

Antienne, f. voor- en nazang; beurtzang in den Roomschen kerkdienst, m.; **chanter toujours la même —**, altijd hetzelfde liedje zingen; **chanter une mauvaise —**, eene kwade tijding brengen; **—s**, f. pl. bijzondere gebeden ter eere van de maagd Maria.

Anti‖épileptique, a. et s. m. (middel) tegen de vallende ziekte; **—étique**, a. et s. m. (middel) tegen de tering; **—fébrile**, a. et s. m. (middel) tegen de koorts; **—hémorroïdal**, a. et s. m. aambeien verdrijvend (middel); **—humain, e**, a. den menschen vijandig; **—hydrophobique**, a. et s. m. (middel) tegen de hondsdolheid; **—hydropique**, a. et s. m. (middel) tegen de waterzucht; **—hypocondriaque**, a. et s. m. (middel) tegen de miltziekte; **—hystérique**, a. et s. m. (middel) tegen de zenuwzwakte der vrouwen; **—laiteux** ou **lactifuge**, a. melkverdrijvend, zogwerend.

Antif (arg.), m. weg; **battre l'—**, loopen, vluchten.

Antilogie, f. (préf. anti et gr. logos, discours) tegenstrijdigheid, tegenspraak, v.

Antilope, f. antilope (zekere wilde hertegeit), v.

Anti‖matrimonial, e, a. vijandig tegen het huwelijk; **—mélancolique**, a. tegen de zwaarmoedigheid, droefheidwerend.

Antimoine, m. spiesglas.

Antimonarchique, a. tegen den monarchalen regeeringsvorm.

Antimonial, ale, a. tot het spiesglas behoorend, spiesglanzig.

Antimorveux, euse, a. et s. m. snotgenezend (middel), (veeartsenijk.).

Antinational, le, a. met den geest der natie strijdend.

Antinéphrétique, a. et subst. m. (middel) tegen nierziekte.

Antinomie, f. (préf. anti et gr. nomos, loi), strijdigheid van twee wetten, v.; tegenstrijdigheid.

Antipape, m. tegenpaus, opgeworpen, onwettige paus.

Antiparalytique, a. et s. m. (middel) tegen de verlamming.

Anti‖pathie, f. (préf. anti et gr. pathos, passion), natuurlijke afkeer; tegenzin, weêrzin, m.; **—pathique**, a. afkeerig, strijdig met elkander.

Anti‖patriotique, a. vijandig tegen 't vaderland; **—pestilentiel, elle**, a. et subst. m. (middel) tegen de pest.

Antiphlogistique, a. et subst. m. ontstekingwerend (middel).

Antipho‖ne, m. zekere kerkzang, m.; **—nier** ou **antiphonaire**, m. koorboek.

Anti‖phrase, f. het aanduiden van iets of iemand door het tegendeel (soort ironie), v. bijv. **modeste comme un Gascon**, bescheiden als een Gasconjer; **—physique**, a. met de natuur

strijdig; **—podagrique**, a. et s. m. (middel) tegen voetjicht.

Antipo‖dal, a. tot de tegenvoeters behoorende; **—de**, m. (préf. anti et gr. pous, podos, pied), tegenvoeter, m.; fig. het tegendeel; **votre raisonnement est l'— du bon sens**, uwe redeneering is lijnrecht in strijd met 't gezond verstand;. prov. **je voudrais qu'il fût aux —s**, ik wou dat hij op de Mookerhei zat (héél ver weg); **ce sont des —s**, het zijn lijnrecht strijdige karakters, zaken, personen.

Anti‖poétique, a. ondichterlijk; **—psorique**, a. et subst. m. (anti et gr. psôra, gale), (middel) tegen schurft; **—ptose**, f. naamvalsverwisseling, v.; **—putride**, a. bederfwerend.

Anti‖quaille, f. oude prullen of vodden; **—quaire**, m. (pr. **kè**) oudheidkenner; **—quariat**, m. (pr. **ka**) oudheidkennis, v.; **—que**, a. aloud, ouderwetsch, heel oud; **à l'—**, ouderwets; **—que**, f. oudheid, oude zeldzaamheid, v.; **dessiner d'après l'—**, naar standbeelden enz. (der oudheid) teekenen; **—quer**, v. a. de snede van een boek met figuren beschilderen; **—quité**, f. oudheid, v.; overblijfsel daaruit; **l'— la plus reculée**, de grijze oudheid; **de toute —**, van oudsher; **—s**, pl. overblijfsels van oude gedenkstukken, zuilen enz.

Anti‖religieux, a. den godsdienst vijandig; **—républicain, aine**, a. den republikeinschen regeeringsvorm vijandig; **—républicanisme**, m.; bestrijding van den republikeinschen regeeringsvorm; **—révolutionnaire**, a. et s. m. wat of wie tegen de omwenteling is of streeft; **—rhumatismal, e**, a. tegen rheumatiek, tegen jicht, enz.

Antisalle, f. voorzaal, v.

Antisciens, m. (préf. anti et gr. skia, ombre) pl. tegenschaduwigen, m.

Anti‖scorbutique, a. et s. m. (middel) tegen de scheurbuik; **—scrofuleux, euse**, a. et subst. m. de klierziekte bestrijdend (middel); **—septique**, a. et m. bederfwerend (middel); **—social, ale**, a. afkeerig van gezelschap, onmaatschappelijk, ongezellig.

Anti‖spasmodique, a. et m. (middel) tegen de kramp; **—spode**, f. planten-, dierasch, v. (scheik.); **—strophe**, f. (bij 't Gr. koor) antwoord op de strophe; omzetting eener spreekwijze, v.; **—théâtral, e**, a. ontooneelmatig; **—thèse**, f. (gr. antithesis, opposition), tegenstelling (in gedachten of woorden), v.; **—thétique**, a. eene tegenstelling in zich bevattend; **—trinitaire**, m. die de leer der drieëénheid loochent, m.; **—type**, m. tegenbeeld; **—vermineux, euse**, a. et subst. m. wormverdrijvend (middel).

Antoiser, v. a. mest op hoopen leggen.

Antonomase, f. (préf. ant et gr. onuma, nom.) gebruik van een eigen zelfst. n.w. voor een gemeen, en omgekeerd, bijv. **Mécène**, voor een' kunstbeschermer.

Ant‖onyme, m. (préf. ant et gr. onuma, nom.), tegenovergesteld begrip, bijv. **laideur** en **beauté**; **— onymie**, f. bijeenplaatsing van strijdige woorden, v. bijv. **un honnête fripon.**

Antre (lat. antrum), m. hol, spelonk, v.

Anuiter, s'—, v. pr. zich door den nacht laten overvallen.

Anus (pr. **nuce**), m. aars, m.

Anxiété, f. angst, m. benauwdheid, v.

Anxieux, se, a. angstig.

Aoriste, m. (gr. aoristos, indéterminé), onbep. verleden tijd der Gr. werkwoorden, m.

Aorte, f. groote pols- of slagader, v.

Août, m. (pron. **ou** ou **oute**), Augustus, Oogstmaand, v., oogst, m.; **la mi-—**, half Augustus; **—é, ée**, rijp, volwassen; **—eron**, m. maaier (van gras of koren).

A. P. (**A protester**), met protest; (**Année passée**), verleden jaar.

Apagogie, f. bewijs eener stelling uit het ongerijmde.

Apaisement, m. stilling, rust, v.; **—ser**, v. a. bevredigen, tot bedaren brengen, stillen; **s'—**, v. pr. tot bedaren komen.

Apana‖ge, m. (lat. apanagium, revenu annuel; de panis, pain) inkomen, door een vorst toegewezen aan een jongeren zoon of een broeder; fig. wat aan iem. of iets toebehoort, eigen is; **les infirmités sont l'— de la vieillesse**, de gebreken vergezellen den ouderdom; **la raison est l'— de l'homme**, de rede is den mensch eigen; **—gé, ée**, a. bedeeld; **—ger**, v. a. aan een' jongeren zoon een stuk land of een jaarlijksch inkomen geven; fig. beschenken, bedenken; **—giste**, m. bezitter van een lijftocht.

Apanthropie, f. menschenschuwheid, v. (als gevolg eener ziekte).

Aparine, f. kleefkruid, kliskruid.

A part, adv. ter zijde, aan eene zijde.

Apparté, m. alleenspraak (van een' tooneelspeler), v.; pl. **des apartés.**

Apa‖thie, f. (**a** priv. et gr. pathos, passion) gevoelloosheid, ongevoeligheid, v.; **—thique**, a. gevoelloos, ongevoelig.

Apédeu‖te, m. onwetende, weetniet, m.; **—tisme**, m. onwetendheid wegens gebrek aan opleiding, v.

Apepsie, f. slechte spijsvertering, v.

Aper‖ceptibilité, f. vermogen om waar te nemen; **—ception**, f. waarneming, v.; **—cevable**, a. waarneembaar, merkbaar; **—cevoir**, v. a. waarnemen, ontdekken; fig. verstaan; **s'—**, v. pr. (**de qch.**), gewaar worden, bespeuren, beginnen in te zien.

Aperçu, m., kort, vluchtig overzicht; **au premier —**, bij den eersten opslag.

Apéritif, ive, a. et subst. m. openend, afzettend, afdrijvend (middel); **un —**, een borrel vóór 't eten (den eetlust opwekkend).

†**Apertement**, adv. openlijk, duidelijk.

†**Apertise**, f. behendigheid, bekwaamheid, v.

Apétale, a. (**a** priv. et gr. petalon, pétale) kroonloos, zonder bloembladeren.

Apetissement, m. verkleining, v.

Apetisser, v. a. kleiner, korter maken, v. n. et **s'—**, v. pr. kleiner worden, inkrimpen.

à peu près, adv. bijna, omtrent, ten naaste bij.

Aphélie, m. (gr. apo, loin de; hêlios, soleil) het punt waar een planeet op haar grootsten afstand van de zon is.

Aphérèse, f. (gr. aphaireô, j'enlève) weglating eener letter of lettergreep in het begin van een woord, v.; bijv. **lors** voor **alors.**

Apho‖ne, a. klank- of stemloos; **—nie**, f. onvermogen om te spreken of te zingen.

Aphoris‖me, m. (gr. aphorismos, définition) korte spreuk, kernspreuk, v.; **—tique**, a. aphoristisch.

Aphrodisiaque, a. driftwekkend, liefdeprikkelend.

Aphrodite, f. Venus; zeerups, v.; **— hérissée**, goudworm, m.

Aphte, m. (gr. aphtê), mondzweertje; **—s**, m. pl. spruw, v.

Aphylle, a. (**a** priv. et gr. phullon, feuille) bladerloos.

Api, pomme d'—, f. Fransche appel, m.

Api‖aires, f. plur. bijachtigen; **—cole**, a. wat op de bijenteelt betrekking heeft; **—culteur**, m. bijenhouder, bijker; **—culture**, f. bijenteelt, v.

Apis (pr. **pice**), m. de heilige os Apis (bij de Egyptenaren).

à pic, a. loodrecht.

Api‖toiement, m. medelijden, deernis, meewarigheid; **—toyer**, v. a. mededoogen wekken, deernis inboezemen; **s'—**, (**sur qn.** ou **qch.**) v. pr. deernis hebben met . . ., zich erbarmen over . . .; beklagen.

Apivore, a. bijenetend.

Apla‖ner, ou **Aplaig‖ner**, v. a. de wol ophalen, de wolvezels losmaken; **—neur**, m. wolophaler.

Apla‖nir, v. a. effenen, gelijk maken; fig. uit den weg ruimen, gemakkelijker maken; **— les monts**, veel beloven en weinig doen; **s'—**, v. pr. gelijk en effen worden; fig. uit den weg geruimd worden; **—nissement**, m. het effenen, gelijk maken; fig. uit den weg ruiming, wegneming (van zwarigheden), v.

Apla‖ti, ie, a. plat, vlak gemaakt; **—tir**, v. a. plat maken, plat slaan of kloppen; **s'—**, plat worden; **—tissement**, m. het plat maken of plat worden; het plat zijn, afplatting, v.; **—tissoir**, m. plethamer, m. pletrol, v.

Aplester, v. a. zeilklaar maken.

Aplet, m. haringnet.

Aplomb, m. loodrechte stand, m.; fig. flinkheid van optreden; vastheid van karakter, v.; **avoir de l'—**, vast en kalm optreden; **d'—**, adv. loodrecht; **manquer d'—**, niet ferm genoeg optreden; **un peu plus d'—!** wat meer moed! **quel —!** welk eene driestheid! **retomber d'—**, weer op zijne beenen terecht komen.

Apoca‖lypse, f. (gr. apokalupsis, révélation) de Openbaring van Johannes, v.; fig. duistere manier van spreken, v.; **style d'—**, duistere stijl; **le cheval de l'—**, magere knol; **—lyptique**, a. geheimzinnig, duister.

Apocope, f. (gr. apo, hors de; koptô; je coupe) weglating eener letter of lettergreep, aan het einde van een woord, v.; bijv. **encor** voor **encore, je voi** voor **je vois.**

Apocryphe, a. (gr. apokruphos, caché) verdacht, van twijfelachtig gezag (bijbelboeken); **un auteur —**, een niet geloofwaardig schrijver.

Apo‖de, a. (**a** priv. et grec pous, podos, pied), voeteloos; **—des**, pl. ou **poissons —des**, m. visschen zonder buikvinnen, m.

Apodictique, a. overtuigend, klaar, onwederlegbaar.

Apogée, m. punt, waar de maan of de zon, het verst verwijderd is van de aarde; fig. toppunt.

Apographe, m. afschrift van een handschrift; werktuig om teekeningen na te maken.

Apollon, m. **un favori d'—**, een dichter; **—**, korte nachtrok, m.

Apolo‖gétique, a. verdedigend, vêrantwoordend; **—gie**, f. (gr. apologia) verdediging, schriftelijke verantwoording, v.; lofrede, lofspraak, v.; **faire l'— de qn.**, eene lofrede op iem. houden; **—giste**, m. verdediger; lofredenaar; **—gue**, m. (gr. apo, sur; logos, discours) leerfabel, v.

Aponévrose, f. vliesachtige uitbreiding eener spier, v., peesvlies.

Apophthegme, m. (gr. apophthegma, sentence) zedespreuk, gedenkspreuk, v.

Apophyse, f. beenuitwas, knobbelgezwel.

Apo‖plectique, a. wat eene beroerte betreft; middel tegen de beroerte; **—plexie**, f. (gr. apo, sur; plessô, je frappe) beroerte, v.

Apore, m. vraagstuk, waarvan de oplossing zeer moeilijk is.

Aposiopèse, f. het afbreken eener rede.

Apos‖tasie, f. (gr. apostasia, abandon) afval van het geloof, m.; verzaking van een gevoelen, eene leer, eene partij, v.; **—tasier**, v. n. van het geloof afvallen, afvallig worden; **—tat**, m. **tate**, f. et a. afvallige; verzaker, verzaakster van het geloof.

Apostème ou **Apostume**, m. zweer, gezwel.

Aposter, v. a. op de loer, op post stellen.

A posteriori, adv. uit ervaring, door gevolgtrekking.

Apostil‖lateur, m. wie aanmerkingen op den kant van een geschrift maakt; **—le**, f. (bas lat. apostilla, note, explication) kantteekening, v.; postscriptum; korte aanbeveling bij een verzoekschrift, v.; **—ler**, v. a. van eene kantteekening voorzien; een verzoekschr. van eene korte aanbev. voorzien.

Apostis, (pr. **ti**) m. dolboord van een schip.

Aposto‖lat, m. gr. (apostolô, départ) apostelschap; verbreiding eener leer; **—lique**, a. apostolisch, pauselijk; **siége —**, bisschopszetel; **nonce —**, pauselijk afgezant; **le royaume —**, het Hongaarsche rijk; **—liquement**, adv. naar de wijze, naar het voorbeeld der apostelen.

Apostro‖phe, f. (gr. apo, loin de; strophê, tour, c'est-à-dire détour) aanspraak, v.; fig. scherpe toespraak, v.; uitlatingsteeken; **—pher**, v. a. plotseling toespreken (vooral om te berispen); **—phier**, v. a. een woord van een uitlatingsteeken voorzien.

†**Apostumer**, v. n. zweren, etteren.

Apothème, m. loodlijn, die uit het middelpunt van een' regelm. veelh. op eene der zijden valt, v.

Apothéo‖se, f. vergoding, plaatsing onder het getal der goden, v.; fig. vergoding, overdreven loftuiting, v.; **—ser**, v. a. vergoden, onder het getal der goden stellen.

Apothi‖caire, m. (gr. apothêkê, boutique) apotheker, artsenijbereider, (beter: **pharmacien**); **mémoire d'—**, apothekers— d. i. te hooge rekening; †**—cairerie**, f. apotheek; artsenij-, kruidmenging, v. (thans: **pharmacie**).

Apôtre, m. (gr. apo, loin; stellô, j'envoie) apostel; fig. een die met ijver predikt; **faire le bon —**, den vromen, braven man spelen; **prêcher en —**, met innige overtuiging preeken.

Apotropéen, enne, a. het kwaad afwendend (van eene godheid, offerande).

Apozème, m. geneesdrank van kruiden, m.

Appa‖raître, v. n. plotseling verschijnen, te voorschijn komen; v. imp. toeschijnen; **il m'apparaît que**, het schijnt mij toe, dat . . .: **—rat**, m. prœcht; (oudt.) woordenboek, v.; **dîner d'—**, galadiner; **faire tout avec —**, alles met praal, vertooning doen; **—raux**, m. pl. (lat. apparatus, apprêt) al het scheepsgereedschap; **—reil**, m. toerusting, inrichting, v.: toestel, m.; verband eener wond; hoogte en dikte van een steenlaag, van een' steen. v.; **— de pompe**, zuiger, m.: **l'— respiratoire, circulatoire**, de ademhalings-, de bloedsomlooporganen; **mettre le premier —**, het eerste verband leggen; **lever l'—**, het verband afnemen; **— de sauvetage.**

reddingstoestel; **—reillage**, m. het onder zeil gaan, het uitloopen (van een schip of vloot); het lichten der ankers; **—reiller**, v. a. paren, paarsgewijze plaatsen of uitzoeken, koppelen; opmaken, stoffeeren; v. n. zich zeilvaardig maken; **s'—**, v. pr. zich paren (van vogels); **—reilleur**, m. meesterknecht, die den vorm en de plaatsing der bouwsteenen regelt; inrichter; fabrikant van toestellen; †**—reilleuse**, f. koppelaarster; **—remment**, adv. vermoedelijk, waarschijnlijk; **—rence**, f. (lat. apparere, apparaître) schijn, uiterlijk aanzien; waarschijnlijkheid, v.; **les —s sont trompeuses**, schijn bedriegt; **sauver les —s**, den schijn bewaren; **en —**, adv. in schijn; **—rent, ente**, a. oogenschijnlijk, zichtbaar, schijnbaar; in 't oog loopend, aanzienlijk; **—renté, ée**, a. verzwagerd, vermaagschapt; **s'—renter**, v. pr. zich vermaagschappen, verzwageren.

Appareſsser, v. a. traag of lui maken.

Appa‖riement, ou **appariment**, m. paring, bijeenvoeging van gelijke dingen, v.; **—rier**, v. a. paren, bijeenvoegen; **s'—**, v. pr. paren (van vogels).

Appari‖teur, m. (oudt.) gerechtsdienaar aan geestelijke hoven; pedel; **—tion**, f. verschijning, v.; kort verblijf.

Apparoir, v. n. duidelijk zijn, blijken; **il appert**, het blijkt; **faire — de son bon droit**, zijn goed recht in 't licht stellen (beide rechtst.), bewijzen, doen blijken.

Apparte‖ment, m. (préf. ad et lat. partiri, partager) afzonderlijk gedeelte van een groot huis, woning, v.; verdieping, v.; **—nance**, f. toebehoorende zaak, v.; toebehoorend recht; **—nant, ante**, a. toebehoorend; **—nir**, v. n. (préf. ad et lat. pertinere, se rapporter) toebehooren, toekomen; eigen zijn; **il appartient à qn.** (**de**...), het voegt, het betaamt iemand; het komt iem. toe te...; **s'—**, v. pr. vrij, onafhankelijk zijn.

†**Appas**, m. pl. aanloksel; bevalligheid, bekoorlijkheid, v.

Appât, m. (préf. ad et lat. pastus, nourriture) aas, lokaas, **mettre l'— à la ligne**, het aas aan het haakje doen; **le poisson a mordu à l'—**, de visch heeft beet.

Appâter, Appâteler, v. a. azen, voederen; vetmesten; lokken.

Appau‖vrir, v. a. arm maken; uitmergelen; **s'—**, v. pr. arm worden, verarmen; **—vrissement**, m. verarming, v.

Appeau, m. fluitje, waarmede men de vogels lokt; lokvogel, m.

Appel, m. beroep op hooger recht; het oplezen, afroepen der namen; uitdaging; bijeenroeping van soldaten door trommelslag enz., v.; **interjeter — (d'un jugement)**, appelleeren (van een vonnis); **faire l'— nominal**, de namen aflezen, afroepen; **battre, sonner l'—**, appel slaan, blazen; **juger sans —**, zonder verder beroep (in laatste instantie) vonnissen; **faire un — à la générosité de qn.**, iemands edelmoedigheid inroepen.

Appe‖lant, m. **ante**, f. hij of zij die appelleert, zich beroept op hooger recht; lokvogel, m.; **—lé, ée**, part. p. et a. geroepen; **il y a beaucoup d'—s, et peu d'élus**, velen zijn geroepen en weinigen uitverkoren; **—ler**, v. a. (lat. appellare) noemen; roepen; lokken; aflezen; ontbieden; voor het gerecht dagen; fig. opeischen; uiteischen; v. n. **—d'un jugement**, appelleeren; prov. **c'est le chien de Jean de Nivelle qui s'enfuit quand on l'appelle**, hij loopt weg als men hem roept; **— les choses par leur nom**, de dingen bij hun naam noemen, **— l'attention**, de opmerkzaamheid vestigen; **— les bénédictions du ciel sur qn.**, 's Hemels zegen over iemand afsmeeken; **— les soldats sous les drapeaux**, de soldaten onder de wapenen roepen; **— qn. sur le terrain**, iem. uitdagen; **en — à**, een beroep doen op, zich wenden tot; **j'en appelle à votre bon sens**, ik beroep mij op uw gezond verstand; **s'—**, v. pr. heeten, zich noemen; **voilà qui s'appelle parler**, dat is eerst flink gesproken.

Appel‖latif, a. **nom —**, m. gemeen zelfst. naamwoord, (beter: **nom commun**); **—lation**, f. beroep op hooger recht; benaming; **la cour met l'— au néant**, het hof verwerpt het hooger beroep; **— des lettres**, spelling, v.

Appen‖dice, (pr. **pin**) m. (lat. appendere, dépendre de) aanhangsel; **— vermiculaire**, wormvormig aanhangsel van den blinden darm, appendix; —, het supplement (v. een boek); **—dicite**, m. ontsteking van 't wormvormig aanhangsel; **—dicule**, m. klein verlengde; klein aanhangsel.

Appendre, v. a. ophangen (tot een aandenken).

Appentis, (pr. **panti**), m. (préf. ad et lat. pendere, pendre) afdak, loods, schuur.

Appert (il), zie **apparoir.**

Appesan‖tir, v. a. zwaar, moeilijk maken; fig. traag, log maken; **Dieu a appesanti sa main sur ce peuple**, Gods hand drukt zwaar op dit volk; **s'—**, v. pr. log, dof worden; fig. **s'— sur un sujet**, zich te lang bij een onderwerp ophouden; **ses paupières, ses yeux s'appesantissent**, zijne oogen vallen toe, hij krijgt slaap; **son esprit s'appesantit**, zijne geestvermogens nemen af; **—tissement**, m. dofheid, traagheid, logheid, v.

Appé‖tence, f. ingeschapen neiging v.; instinct; **—ter**, v. a. uit aangeboren neiging begeeren; **—tibilité**, f. begeervermogen; begeerlijkheid v.; **—tible**, a. begeerlijk; **—tissant, ante**, a. eetlustwekkend; lustopwekkend; fig. aanminnig, bekoorlijk; **—tit**, m. (lat. appetere, désirer) honger, eetlust, m.; fig. begeerte, v.; **à l'— de...**, uit begeerte naar...; **bon —!** eet smakelijk! **il n'est chère (sauce) que d'—**, honger is de beste kok; **l'— vient en mangeant**, al etende komt de trek; **c'est un cadet de grand —**, hij is niet kieskeurig; **demeurer sur son —**, zich niet zat eten; **—titif, ive**, a. begeerend; **—tition**, f. begeerte, v.

Appi‖écement, m. lapping, verstelling, v.; **—écer**, v. a. lappen, verstellen.

Appienne, Voie appienne, f. Appische straatweg (van Rome naar Brindisi), m.

Applau‖dir, v. n. (**à qch., à qn.**) v. a. (**qn.** ou **qch.**) (lat. applaudere) toejuichen, in de handen klappen (ten teeken van goedkeuring); over iets zijne tevredenheid betuigen, iets goedkeuren of prijzen; **s'—**, v. pr. (**de qch.**), zich prijzen, met iets ingenomen zijn; **—dissement**, m. vroolijk handgeklap; toejuiching, goedkeuring, v.; **—disseur**, m. toejuicher; lofredenaar; aanprijzer.

Appli‖cabilité, f. toepasselijkheid, aanwendbaarheid, v.; **—cable**, a. toepasselijk, tot iets geschikt; **—cage**, m. het aanbrengen van iets (tot versiering of tot nut); **—cation**, f. het opleggen, opbrengen, opdrukken van iets; **dentelle d'—**, echte kant aangebracht op tulle; verband; pop. oorvijg; fig. toepassing, v.; aandacht, oplettendheid, vlijt, v.; **— de la marque**, het brand-

merken; — **d'une somme à qch.**, het gebruiken van eene som gelds tot eenig doel; **faire une mauvaise — de qch.**, ergens een verkeerd gebruik van maken; **—que**, f. iets om ergens op te leggen of aan te zetten; wandkandelaar, m.; **—qué, ée**, a. vlijtig, oplettend, ijverig; **—quer**, v. a. (préf. ad et lat. plicare, plier) opleggen, opzetten, opplakken: fig. toepassen; op iets richten, op iets hechten; — **à la question**, op de pijnbank brengen; — **un coup**, een slag geven; — **des ventouses**, koppen zetten; — **des sangsues**, bloedzuigers aanleggen; — **l'oreille à la cloison**, zijn oor tegen 't beschot leggen (om te luisteren); **s'—**, v. pr. gehecht, vast gemaakt of gelegd worden; fig. (**à qch.**) zich bevlijtigen, zich op iets toeleggen; **s'— qch.**, zich iets toeëigenen; iets op zich toepasselijk maken; **s'— des louanges**, zich lof toeëigenen; — **queuse**, f. meisje, dat bloemen en kant op tulle aanbrengt.

Appogiature, f. voorslag, m. (kleine bijnoot, die men voor de hoofdnoot laat hooren, v.)

Appoint, m. kleingeld (dat dient om eene som vol te maken), saldo.

Appoin‖tage, m. laatste walsing van 't leder, v.; **—té, ée**, a. bezoldigd; in der minne bijgelegd; tot nader bescheid uitgesteld (rechtst.); elkander met de punten rakende (wapenk.); †**soldat —té**, vice-korporaal: **—tement**, m. schikking (in der minne); uitstel van eene zaak; **—s**, m. pl. jaarwedde, bezoldiging, v.; **—ter**, v. a. in der minne schikken (een proces); **—ter le cuir**, het leer voor 't laatst walsen; **un fonctionnaire**, een ambten. bezoldigen; aanpunten, spits maken; †**—teur**, m. bemiddelaar (tusschen twee partijen); **—tir**, v. a. aanpunten.

Apport, m. marktplaats, v.; toeloop aldaar, m.; inleg van een handelaar in eene zaak, m.; het ingebrachte huwelijksgoed.

Apportage, m. draagloon; **—ter**, v. a. (préf. ad et lat. portare, porter) brengen, medebrengen, bijdragen, aanbrengen, aanvoeren, toebrengen; fig. veroorzaken; bijbrengen; aanwenden.

Appo‖ser, v. a. opzetten, opdrukken; toevoegen, bijvoegen; — **son sceau sur un acte**, zijn zegel op een bewijsstuk drukken; **—les scellés**, gerechtelijk verzegelen; — **sa signature à un acte**, een stuk onderteekenen; — **des affiches**, biljetten aanplakken; **—sitif**, a. eene bijstelling bevattend (spraakk.); **—sition**, f. het opzetten, opdrukken (van een zegel b.v.); bijvoeging; bijstelling, v.

†**Appréhender**, v. a. iemand eene prebende, een geestelijk inkomen geven.

Appré‖ciable, a. waardeerbaar, schatbaar; **—ciateur**, m. waardeerder, schatter; **—ciatif, ive**, a. schattend, waardeerend; **—ciation**, f. waardeering, v.; **—cier**, v. a. (préf. ad et lat. pretium, prix) schatten, waardeeren; fig. waarde aan iets hechten.

Appré‖hender, v. a. lat. (apprehendere) (oudt.) vatten, grijpen, gevangen nemen; (thans) vreezen, duchten; **—hensif, ive**, a. vreesachtig; **—hensibilité**, f. begrijpelijkheid, v.; **—hension**, (oudt.) gevangenneming; vrees, bekommering, v.; bevatting, v. begrip.

Appren‖dre, v. a. (préf. ad et lat. prehendere, saisir par l'esprit) leeren, vernemen, bevinden; — **qch. à qn.**, iets aan iemand leeren; berichten; **on lui apprendra à vivre**, men zal hem wel leeren hoe 't hoort; **bien appris**, welopgevoed; **mal appris**, onbeschoft; **—ti**, m. **tie**, f. leerling, leerjongen, knaap, m.; leermeisje; **—tissage**, m. leertijd, m. leerjaren; fig. proefstuk; **être, mettre en —**, in de leer zijn, doen; **faire l'— d'une chose**, de eerste lessen in iets krijgen.

Apprêt, m. bereiding, opmaking (van stoffen, van leer); het toebereiden, kruiden (van spijzen); fig. gemaaktheid, gekunsteldheid, v.; **—s**, m. plur. toebereidselen.

Apprè‖tage, m. gebruik van een toebereidingsmiddel; **—té, ée**, part. et a. gereed gemaakt, bereid; fig. gemaakt, gekunsteld; **—ter**, v. a. gereed maken, vervaardigen; **s'—**, v. pr. zich gereed, tot iets bekwaam maken; toebereid, gereed gemaakt worden; zich berokkenen; **—teur**, m. toebereider, (van stoffen); glasschilder.

Apprêtoir, m. bank, waarop men het tin schaaft of bereidt, v.

Appris, ise, part. et a. geleerd, onderricht, onderwezen; — **il est bien appris**, hij is wel opgevoed; **c'est un mal appris**, het is een onbeschoft, lomp mensch.

Apprivoi‖sable, a. tembaar; **—sement**, m. temming, v.; **—ser**, v. a. (préf. ad et lat. privus, privé) temmen, tam maken, bedwingen; **s'—**, v. pr. tam worden; fig. **s'—avec (qch.)** aan iets gewennen.

Approba‖teur, m. goedkeurder; die iets goedkeurt of billijkt; lofredenaar; —, a. **geste, sourire —**, goedkeurend gebaar, glimlachje; **—tif, ive**, a. billijkend, goedkeurend; **—tion**, f. billijking, goedkeuring: gunstig oordeel; **—tivement**, adv. goedkeurend; **—trice**, f. goedkeurster, goedvindster, lofredenaarster.

Appro‖chable, a. genaakbaar, te naderen; **—chant, ante, (de)**, a. gelijkend, nabij komend: **—chant**, prép. et adv. omtrent, bijna, ongeveer; **dix lois ou—**, ongeveer tien louis d'or.; — **l'année 1700**, zoo omstreeks het jaar 1700; **—che**, f. nadering, v.; toegang, m.; **lunette d'—**, f. verrekijker, m.; afstand tusschen twee drukletters; **travaux d'—ches, —ches**, f. plur. pl. loopgraven, v.; **—cher**, v. a. nader bij brengen, nader zetten; — **qn.**, tot iemand toegang hebben; v. n. naderen, genaken; — **(de)**, naderen, nader komen; nabij komen; gelijk zijn, evenaren: **s'—**, v. pr. **(de)** naderen.

Approfon‖dir, v. a. verdiepen, dieper maken; fig. grondig onderzoeken, doorgronden; **—dissement**, m. uitdieping, diepermaking, v.; fig. doorgronding, v., grondig onderzoek.

Appro‖priation, f. toeëigening; inrichting tot een of ander doel, v.; **—prier**, v. a. (préf. ad et lat. proprius, convenable) — **à qch.**, geschikt maken voor...; in orde brengen, opknappen, reinigen; **s'— qch.**, v. pr. zich iets toeëigenen, iets voor 't zijne doen doorgaan.

Approuver, v. a. (préf. ad et lat. probare, prouver) billijken, prijzen, goedkeuren.

Approvision‖nement, m. bezorging van voorraad, proviandeering, v.; voorraad proviand, m.; **—ner**, v. a. van voorraad voorzien; proviandeeren; **—neur**, m. voorraadbezorger, proviandmeester.

Approxima‖tif, ive, a benaderend, nabijkomend; **—tion**, f. nabijkomende schatting of waardeering, v.; benadering (wisk.); **—tivement**, adv. bij benadering.

Appui, m. (préf. ad et lat. podium, piédestal) stut, schoor; leuning, v.; steunpunt aan een' hefboom; — **de fenêtre**, vensterbank; fig. ondersteuning, v. steun, m.; **ne pouvoir**

marcher sans —, niet zonder stokje kunnen loopen; **à hauteur d' —**, ter hoogte van de borst; **à l'— de**, tot staving van; **pièces à l'—**, bewijsstukken; **—-main**, m. schildersstokje, leunstokje; pl. **des appuis-main**; **—-reins**, m. rugsteun (photogr.) m. pl. **des appuis-reins**; **—-tête**, m. hoofdsteun (photogr.) m. pl. **des appuis-tête.**

Appuyer, v. a. stutten; aanleunen; zetten; fig. ondersteunen, begunstigen; **— qch. sur qch.**, iets ergens op doen steunen, gronden, staven; **— ses coudes sur la table**, met zijne ellebogen op de tafel leunen; **— le pistolet sur la poitrine**, het pistool op de borst zetten; **— l'éperon à un cheval**, de sporen hard aanzetten; **—les chiens**, de honden door den jachthoren aanwakkeren; v. n. **— sur...**, op iets rusten, zwaar drukken; fig. den nadruk leggen op; **s'—**, v. pr. **contre**, leunen, steunen (tegen); fig. (**sur**) vertrouwen op, zich gronden op.

Appuyoir, m. soldeerhout der blikslagers.

âpre, a. (lat. asper) ruw, wrang, scherp, bijtend; fig. (**à qch.**) gretig naar iets; **— au gain, au jeu**, gretig, begeerig naar winst, verzot op 't spel; **— à la curée**, vraatzuchtig (van een hond); fig. eerzuchtig, geldgierig.

âprement, adv. scherp, bits.

Après, prép. et adv. na, daarna, voorts, vervolgens; **d'—**, naar (van een voorbeeld enz. sprekend), volgens; **— cela**, hierop, daarop; **— coup**, te laat; **— tout**, na dat alles, met dat alles, intusschen; **— que**, nadat; **—quoi**, waarop, waarna; **ci-—**, hierna; **courir — qn.**, iemand naloopen; prov. **— la pluie, le beau temps**, na regen komt zonneschijn; **soupirer — les honneurs**, naar eereposten haken; **peindre d'— nature**, naar 't leven schilderen; **nous verrons —**, we zullen later wel zien; **tu m'as déjà dit cela, après?** dat hebt ge me al gezegd, wat nu verder? **d'— ce que vous me dites**, volgens hetgeen gij mij zegt.

Après‖-demain, adv. overmorgen; **—-dîner**, m. (**après-dîné**, m. **après-dînée**, f.) namiddagtijd, m.; **—-midi**, m. et f. namiddag; **—-souper** (**—-soupé**, m. **—-soupée**, f.) m. tijd na het avondeten, na den avondmaaltijd.

âpreté, f. wrangheid, ruwheid, scherpheid, vinnigheid, v.

à prima vista, adv. op zicht (handel); op 't eerste gezicht, van het blad (muziek).

à priori, adv. van voren, niet op ervaring of waarneming gegrond.

à-propos, m. het juiste oogenblik; gepaste inval, m.; zie **propos.**

Apside, f. een der beide keerpunten in de loopbaan eener planeet.

Apte, a. (lat. aptus) geschikt, bekwaam.

Aptère, a. et subst. m. (**a** priv. et gr. pteron, aile) vleugelloos (vooral van insecten).

Aptitude, f. **à, pour qch.**, natuurlijke geschiktheid of bekwaamheid tot iets, v.

Apur‖ement, m. het nazien van eene rekening; **—er**, v. a. **— un compte**, eene rekening nazien en juist verklaren.

Apyre, a. vuurvast.

Aqua-fortiste (pr. **koua**), m. (ital. acquaforte, eau-forte), kopergraveur, etser.

Aquarel‖le, (pr. **koua**), (ital. acquarella, détrempe) f. waterverfteekening, v.; **—liste** (pr. **koua**), m. waterverfschilder.

Aqua‖rium (pr. **a-koua-riom**), m. aquarium (bak voor waterplanten en dieren); pl. **des aquariums**; **—tile** (pr. **koua**), a. in 't water levend; **plante —**, waterplant, v.

Aqua-tinta ou **aqua-tinte** (pr. **koua**), f. (lat. aqua, eau, et ital. tinta, teinte), met sterkwater uitgevoerde plaat, die de gewasschen teekening nabootst, v.; pl. **des aqua-tinta, des aqua-tintes.**

Aquatique (pr. **koua**), a. wat in het water groeit of leeft.

Aqueduc, m. (lat. aqua, eau; ducere, conduire) waterleiding, v.

Aqueux, euse (pr. **akeu**), waterachtig, vochtig, waterhoudend.

Aquicul‖teur (pr. **kui**), m. die zich bezig houdt met aquicultuur; **—ture**, f. aquicultuur (het kweeken van waterdieren en -planten), v.

Aquiger, (arg.), stelen; slaan, kwetsen, beschadigen.

Aquilin (pr. **ki**), a. **nez—**, kromme neus, arendsneus, m.

Aquilon (pr. **ki**), m. noordenwind, m.

Aquosité (pr. **ko**), f. waterigheid, v.

A. R. (Alteste Royale), Koninklijke Hoogheid, v.

Ara, m. Westind. papegaai, v.

Ara‖be, a. et subst. m. Arabisch, Arabier; **chiffres —s**, Arabische, gewone cijfers; **c'est un —**, het is een woekeraar, een vrek; **—besque**, naar Arabischen smaak; **—besques**, f. pl. versierd lofwerk van takken, bloemen, vruchten, enz; **—bique**, a. Arabisch; **—biser**, v. a. een Arabischen uitgang geven; v. n. het Arabisch beoefenen; **—bisme**, m. Arabische spreekwijze, v.; **—biste**, m. beoefenaar van de Arab. taal en letterkunde.

Arable, a. (lat. arare, labourer) bebouwbaar.

Arachide, f. aardnoteboom, m.; aardnoot, v.

Arachnides (pr. **rak**), f. pl. spinvormige dieren.

Arachnoïde, (pr. **rak**) f. spinnewebs- of derde hersenvlies.

Arack ou **rack**, m. rijstbrandewijn, m.; arak, v.

†**Aragne** ou **araigne**, f. (thans: **araignée**) spin, v.

Araign‖ée, f. (lat. aranea) spin, v.; **— aviculaire**, vogelspin; **— porte-croix**, kruisspin; **toile d'—**, spinneweb, spinrag; fig. **avoir une — dans le plafond**, niet wel bij 't hoofd zijn; **—eux, euse**, a. op een spinneweb gelijkend.

Araire, m. ploeg zonder voorstel, m.; **—s**, algem. naam voor akkergereedschap.

Aramer, v. a. het laken spannen.

Aranéide, f. soort spin.

Ara‖sement, m. effening, gelijkmaking, v.; **—ser**, v. a. gelijk, effen, waterpas maken; **—ses**, f. pl. steenen, die ter gelijkmaking der metsellagen dienen, m.

Aratoire, a. (lat. arator, laboureur) tot den akkerbouw behoorend; **instruments —s**, landbouw-, akkergereedschap.

Arbalète, f. hand- of voetboog, m.; **cheval en —**, voorpaard, voorlooper, m. (voor de beide disselpaarden).

Arbalé‖trier, m. boogschutter; (pop.) zwaluw, v.; dakbalk, stut voor het hangende dakwerk, m.

Arbi‖trage, m. scheidsrechterlijke uitspraak, v.; wisselhandel, m.; **—tragiste**, wisselkoersvergelijker; **—traire**, a. willekeurig, eigendunkelijk; subst. m. willekeur, v.; **—trairement**,

adv. naar willekeur, willekeurig; **—tral, ale,** a. scheidsrechterlijk; **—tralement,** adv. scheidsrechterlijk; **—tration,** f. schatting, raming, v.; **—tre,** m. (lat. arbitrari, estimer, juger) scheidsman, scheidsrechter; eigen heer, gebieder; **le libre —, le franc—,** de vrije wil, m. (godsd.); **—trer,** v. a. als scheidsman beslissen; waardeeren, schatten.

Arbolade, f. perenvlade, v.

Arbo‖rer, v. a. (lat. arbor, arbre) planten, uitsteken (van vlaggen, enz.): **—un mât,** een mast oprichten; fig. zich openlijk verklaren voor; **— l'étendard de la révolte,** de vaan des oproers planten; **— l'impiété,** openlijk voor zijne ongodsdienstige gevoelens uitkomen; **—rescence,** f. boomwording, v.; **—rescent,** a. boomvormig groeiend; **—ricole,** a. boomen telend; **—riculteur,** m. boomkweeker; **—riculture,** f. boomkweekerij, v.; **—riforme,** a. boomvormig; **—risation,** f. natuurlijke teekening van boomen en bladeren (in steenen), v.; **—risé, ée, pierre —e,** m. steen die boomen en bladen vertoont, m.; **—riste,** m. boomkweeker.

Arbou‖se, f. haagappel, m. watermeloen, v.; **—sier,** m. haagappelboom, m.; **—commun,** gemeene aardbezieboom, m.

Arbre, m. (lat. arbor) boom, m.; as (van een werktuig), spil; **— de haute futaie, de plein vent,** hoogopgaande boom; **— nain,** laagstammige boom; **— en espalier,** leiboom; **— fruitier,** vruchtboom; **— de la science du bien et du mal,** boom van de kennis des goeds en des kwaads; —, dissel van den ploeg, m.; **—généalogique,** geslachtsboom, stamboom; prov. **on connaît l'— à son fruit,** men kent den boom aan zijne vrucht; **faire l'— fourchu,** op 't hoofd staan; **entre l'— et l'écorce il ne faut pas mettre le doigt,** men moet zich niet mengen in een geschil tusschen man en vrouw, tusschen nauwverbonden personen; **se tenir au gros de l'—,** zich houden aan het best gevestigd oordeel.

Arbrisseau, m. boompje, struik, m.

Arbuste, m. heester, struik, m.

Arc (pr. **ark**), m. (lat. arcus) boog, m.; schiet- of handboog, m.; cirkelboog; **tirer de l'—,** boogschieten; prov. **avoir plusieurs cordes à son —,** van alle markten thuis zijn; **— diurne,** dagboog; **— nocturne,** nachtboog; **— de triomphe, — triomphal,** zegeboog, triumfboog.

Arca‖de, f. boogvormige opening, v.; gewelf; overdekte wandelweg, m.; boog aan een' bril, m.; **— sourcilière,** wenkbrauwboog; **—ne,** m. (lat. arcanus, secret) geheim; **—nne** ou **—née,** f. rood krijt.

Ar‖canson, m. gezuiverde hars, vioolhars, v.; beter: **brai sec** of **colophane.**

Arcasse, f. spiegel of achterst gedeelte van een schip; katrol, v., blok.

Arcat, m. (arg.) **monter un —,** uit de gevangenis een brief schrijven, waarin men wijsmaakt een verborgen schat te weten (de brief = **lettre de Jérusalem.**

Arc-boutant (pr. **ar-bou**), m. steunboog, gewelfpijler; doove jut, uithouder (op schepen), m.; fig. hoofdpersoon, steunpilaar; plur. **arcs-boutants.**

Arc-bouter (pr. **ar-bou**), v. a. stutten, schragen; **s'—, (à qch.),** tegen iets steunen, ondersteund worden.

Arc-doubleau, m. (pr. **ar**), uitspringende boog (aan een gewelf), m.

Arceau, m. kromte (aan een gewelf), v., boog, m.

Arc-en-ciel, m. regenboog, m.; pl. **des arcs-en-ciel.**

Archa‖ïque, (pr. **arka**), a. verouderd, ongebruikelijk; **—ïsme** (pr. **ka**), m. (gr. archaios, ancien), verouderde uitdrukking, v. (het tegengest. van **archaïsme** is **néologisme**).

Archal, (lat. aurichalcum, laiton) **fil d'—,** m. koperdraad, m.

Archan‖ge, (pr. **kan**), m. (gr. archos, chef et fr. ange) aartsengel, m.; **—gélique,** a. als een aartsengel.

Arche, f. (bas latin arca, pour arcum, arc) boog (van eene brug, van een viaduc, van eene waterleiding); **l'— marinière,** de boog, waaronder de schepen doorgaan, m.; jok, juk.

Arche, f. (lat. arca, coffre), ark, arke, v.; **—de Noé,** f. arke Noachs, v.; **—d'alliance, — sainte,** f. ark des verbonds, v.; fig. **c'est l'— sainte,** men mag daar niet aanroeren, 't is eene heilige zaak.

Archéle, f. centraalvuur, oorsprong des levens, wereldziel, v.; (van arc, boog), boogschotsafstand, m.; **—ologie** (pr. **ké**), f. kennis of wetenschap der oudheid, v.; **—ologue,** (pr. **ké**), oudheidkenner; **—ologique,** a. oudheidkundig.

Archelet, m. kleine boog (aan de draaibank, enz.), m.

Ar‖cher, m. boogschutter; gerechtsdienaar; **—chet,** m. strijkstok; **coup d'—,** m. streek, m.; **—chet,** m. beugel, m.; draaiboog, m. (voor slotenmakers, draaiers, zilversmeden enz.).

Archétype, (pr. **arké**) m. oorspronkelijk beeld, model; eerste stempel eener munt.

Archeˈvêché, m. aartsbisdom; aartsbisschoppelijk paleis; **—vêque,** m. aartsbisschop.

Archi, a. zeer, aarts-, opper-; b.v. **—fou,** aartsgek; **—bigot,** aartsschijnheilig(e); **—fripon,** aartsbedrieger.

Archi‖âtre, m. voornaamste arts, lijfarts der koningen (vroegere titel); **—chambellan,** m. opper-kamerheer; **—chancelier,** m. opperkanselier; **—chapelain,** m. aartskapelaan, grootaalmoezenier; **—confrérie,** f. aartsbroederschap (van vrome personen); **—diaconat,** m. aartsdiakenschap; **—diaconé,** m. geestelijk gebied of huis van een diaken; **—diacre,** m. aartsdiaken; **—diocésain, aine,** a. aartsstiftelijk, hetgeen tot een aartsbisdom behoort; **—diocèse,** m. aartsbisdom; **—duc,** m. aartshertog; **—ducal,** aartshertogelijk; **—duché,** m. aartshertogdom; **—duchesse,** f. aartshertogin; **—échanson,** m. voormalige opperschenker; **—épiscopal, ale,** (pr. **ki**) a. aartsbisschoppelijk; **—épiscopat,** (pr. **ki**) m. aartsbisschoppelijke waardigheid, v.; **—fou,** a. **—folle,** aartsgek, aartsgekkin; **—fripon,** m. aartsschurk; **—mandrital,** m. waardigheid van een' Griekschen abt, v.; **—mandrite,** m. (gr. archos, chef; mandra, enclos, cloître) archimandriet (Grieksche abt); **—maréchal,** m. aartsmaarschalk (voormalige titel der keurvorsten van Saksen); **—patelin,** m. zeer listige schurk.

Archipel, m. Archipel, m. eilandenzee, v.; Grieksche eilandenzee, v.

Archi‖pompe, f. pompkas, v.; **—presbytéral, ale,** a. aartspriesterlijk; **—presbytérat,** m. aartspriesterschap; **—prêtre,** m. aartspriester; **—prêtré,** m. aartspriesterdom, aartspriesterlijk gebied; **—tecte,** m. (gr. archos, chef; tektôn, ouvrier) bouwmeester, bouwkundige;

—tectonique, a. wat tot de bouwkunst behoort; **l'—,** f. de bouwkunst; **—tectonographe,** m. die gebouwen beschrijft, m; **—tectonographie,** f. beschrijving van een gebouw, v.; **—tectural, le,** a. bouwkundig, tot de bouwkunde behoorend; **—tecture,** f. bouwkunde, v. bouwtrant, m.; **— militaire,** f. krijgsbouwkunde, v.; **— navale,** scheepsbouwkunst; **—trave,** f. architraaf, v.; onderst gedeelte der kroonlijst of kornis; **—travé,** a. van eene architraaf voorzien; **—trésorier,** m. aarts-schatmeester, aarts-thesaurier; **—trielin,** m. keukenmeester, opperhofmeester.

Arch‖ives, f. pl. (lat. archivum) archief; **—iviste,** m. archivaris; **—volte,** f. (lat. arcus, arc; volutus, roulé) omlijsting van den boog (van een venster, eene deur), v.

Archon‖tat (pr. **kon**), m. archontschap; **—te,** m. eerste magistraatspersoon in Athene.

Arcilières, f. pl. kromhouten van schuiten.

Arçon, m. (lat. arcus, arc) zadelboom, zadelboog, m.; **pistolets d'—,** zadelpistolen; **être ferme sur les —s,** stevig te paard zitten; fig. zich niet van zijn stuk laten brengen; **vider les —s,** zandruiter worden; fig. in de war raken; —, instrument om de wol, de zijde enz. te slaan en te kaarden.

Arçon‖ner, v. a. de wol enz. met den boog slaan en bereiden; **—neur,** m. wolslager.

Arcot, arco, m. metaalschuim.

Arc-rampant, m. hellende boog, m.

Arctique, a. (pr. **ar-kti-ke**) noordelijk; **pôle —,** noordpool, m.

Arctitude, f. samentrekking (in de ontleedk.), v.

Arcure, f. kromming in boogvorm, v.

Ardasse, f. grove Perzische floretzijde, v.

†**Ardélion,** m. (lat. ardelio) bemoeial, m.

Ardelle, f. likeur van kruidnagelen, v. nagelwater.

Ar‖demment, adv. fig. vurig, hevig, met grooten ijver; **—dent, ente,** a. (lat. ardere, brûler) vurig, gloeiend, brandend, heet; fig. **— au combat,** strijdlustig; **soif —e,** brandende dorst; **cheveux d'un blond —,** rossig haar; **chapelle —e,** verlicht praalgraf; **chambre —e,** vroegere rechtbank in Frankrijk, om de giftmengers te straffen, v.; **miroir —,** brandspiegel, m.; **verre —,** brandglas; **application —e,** stalen vlijt; **—dent,** m. dwaallicht; **le mal des —s,** het heilige vuur (in de XIIe eeuw in Frankr. heerschende ziekte); **—deur,** f. groote, brandende hitte, v.; fig. gloed, ijver, m.; hevigheid, vurige liefde, v.

†**Ardez!** pour **regardez,** zie!

Ardillon, m. tongetje van een' gesp.

Ardoi‖se, f. lei, leisteen, m.; **—sé, ée,** a. leikleurig; **—ser,** v. a. met lei bedekken; leikleurig maken; **—sier, —seux,** a. leisteenachtig; **—sière,** f. leigroeve, v.

Ardu, ue, a. (lat. arduus) steil; fig. moeilijk.

Are, m. (lat. area, surface) are, vierkante roede, v.

Aréage, m. landmeting, bij are, v.

Arec, (pr. **rek**) m. arekanoot, pinangnoot, v.

Aré‖cium, m. havikskruid.

Aré‖faction, f. uitdroging, droogmaking, v.; **—nacé,** a. zandachtig; **—nation,** f. (lat. arena, sable) bad van heet zand.

Aren‖dateur, m. pachter, planter (in de koloniën), m.; **—dation,** f. pacht, huurcedel, v.

Arène, f. (lat. arena, sable) zand; worstelperk, renbaan; **les —s brûlantes de la Libye,** de Libysche brandend heete zandwoestijnen; fig. **descendre dans l'—,** de uitdaging aannemen; **les —s de Nimes,** het amphitheater van Nimes.

Aré‖ner, v. n. ou **s'aré‖ner,** v. pr. zakken (van gebouwen sprekende); **—neux, euse,** a. zandig, met zand bedekt; **—nicole,** a. in 't zand levend; **—nifère,** a. zandhoudend.

Arénoïde, m. schorpioenspin, v.

Aréole, f. tepelkring, m.; kring om een ontstoken plaats; kring om de maan; vezelcel, v.

Aréomètre, m. (gr. araios, peu dense; metron, mesure) vochtweger, m.;

Aréo‖page, m. hoogste gerechtshof te Athene; fig. vergadering van eerwaardige mannen, v.; **—pagite,** m. raadsheer van Athene, rechter in den Areopagus.

Aréostyle, m. zuilenrij met ver van elkander staande zuilen.

Aréotectonique, f. (gr. Arès, Mars et tektonikè, art de construire) gedeelte der krijgsbouwkunde, den aanval en de verdediging betreffend.

Aréquier ou **arec,** m. Arecaboom, pinangpalmboom, m.

Arer, v. n. rijden op 't anker.

Arère, m. spil of as van een molenrad, v.

Aré‖te, f. (lat. arista, épi) graat, vischgraat, v.; rand, kant, m.; snijdingslijn van twee vlakken, ribbe; kam van een gebergte; draad (van 't lemmer van een' degen), m.; stoppelige paardestaart zonder haren, m.; haar op den rug van een' bever; baard aan eene korenaar, m.; **les vives —s d'un rocher,** de scherpe rotsranden; **voûte d'—s,** kruisgewelf; **—tier,** m. hoekbalk, graadbalk, m.; **—tière,** f. gips of kalk die tusschen de hoekbalken van een pannedak gestreken wordt.

Arétologie, f. gedeelte der zedelijke wijsbegeerte dat over de deugd handelt.

Argali, m. Siberisch steenschaap.

Arganeau, m. dikke ijzeren ring, ankerring, kabelring, m. (**organeau**).

Argémon ou **Argema,** m. oogvlek, zweer op het oogvlies, v.

Argémone, f. zilverschoon, zilverkruid; wilde papaver, v.

Argent, m. (lat. argentum) zilver, zilvermunt, v., geld; witte kleur (wapenk.) v.; **d'—,** zilveren; **— allemand, anglais,** nieuw zilver; **— en bain,** gesmolten zilver; **— en barres** ou **en lingots,** staafzilver; **— en feuilles,** bladzilver; **— en espèces,** gemunt zilver; **— natif, vierge,** gedegen zilver; **— corné,** hoornzilver; **— fulminant,** knalzilver; **— blanc,** wit zilvererts (alliage van nickel en koper); zilvergeld; **— courant,** gangbare munt; **— comptant,** gereed geld; **— clair, liquide,** gereedliggend geld; **payer — comptant, — sur table,** comptant betalen; fig. **prendre qch. pour bon —, pour — comptant,** iets voor goede munt aannemen; **il y va bon jeu bon —,** hij gaat rond en eerlijk te werk; **faire — de tout,** zich op alle wijzen geld verschaffen, uit alles geld slaan; **avoir le drap et l'—,** de koopwaar krijgen zonder ze te betalen; **avoir de l'— sur soi,** geld bij zich hebben; **être court d'—,** in geldverlegenheid zijn; **toucher de l'—,** geld ontvangen; **autant d'— perdu!** dat is weggesmeten geld! **point d'—, point de Suisse,** geen geld, geen Zwitser.

Argen‖tal, a. zilver-bevattend; **—tan,** m. argentaan (mengsel van nikkel met koper of zink); **—té, ée,** a. verzilverd; zilverkleurig; **—té,** m. **ou —tine,** f. zilvervisch, m.; **—ter,** v. a. verzilveren; met zilver beleggen; fig. **la lune argentait les flots,** de maan verzilverde de baren; **—terie,** f. zilverwerk, zilvergoed; **— cassée,** oud zilver (om te versmelten); **— Christophle,** galvanisch verzilverd nieuwzilver; **—teur,** m. iemand die verzilvert; **—teux, euse,** a. fam. die veel geld heeft, rijk; †**—tier,** m. kassier, penningmeester van een voornaam huis; **—tifère,** a. zilverbevattend; **—tin, ine,** a. zilverblank; als zilver klinkend; **son —,** zilverklank; **—tine,** f. zilverkruid; zilvervisch, m.; **—ture,** f. verzilvering, v.; zilverlaagje.

Argi‖le, f. (lat. argilla) leem, klei, v. potaarde, v.; **—leux, euse,** a. leemachtig, kleiachtig; **—lière,** f. kleigroeve, v.

Argon, m. soort van vogelknip, v.

Argonaute, m. papier-nautulus (zeeschelp).

Argot, m. gauwdieventaal, brabbeltaal, v.; woorden en zegswijzen van menschen van 't zelfde beroep; **— des casernes,** kazerne- of soldatentaal; **— des coulisses,** tooneelspelerstaal.

Argoter, v. n. koeterwaalsch spreken (beter: **argotiser,**

Argot, m. (beter: **ergot**), eind van een dooden tak; **—er,** v. a. het doode hout afsnijden (beter: **ergoter**).

†**Argou‖let,** m. karabinier; **—sin,** m. (esp. alguazil, agent de police) wachter of onderprovoost op eene galei (pop.) politieagent.

Ar‖gue, f. trekbank voor verdunning van goud- en zilverdraad, v.; **—guer** (pr. **gu-er**), v. a. et v. n. (lat. arguere, prouver) besluiten, gevolgtrekken; **— une pièce de faux,** een stuk valsch verklaren.

Argu‖ment, m. (lat. argumentum, de arguere, démontrer) bewijsreden, bewijs; korte inhoud; **—mentant,** m. opponent, tegendinger in eene openbare twistrede; **—mentateur,** m. **—trice,** f. redetwister; **—mentation,** f. bewijsvoering, betoog; **—menter,** v. n. betoogen, door sluitredenen bewijzen, redetwisten; **— contre qch.,** gronden tegen iets aanvoeren; v. a. **— qn.,** iem. weerleggen.

Argus (pr. **gu-ce**), m. Argus, m.; fig. waakzaam, scherpziend of jaloersch mensch; **des jeux d'—,** altijd waakzame en scherpziende oogen; **—,** pauwfazant, m.; soort vlinder; soort visch.

Argu‖tie (pr. **cie**), f. spitsvondigheid, v.; **—tieux, euse,** a. spitsvondig.

Argy‖rite, f. zilverhoudend zwavelijzer; **—rose,** f. kunstzilver; **—rolithe,** m. zilverkl. steen, m.; **—ropée,** f. kunst van zilver maken, v.

Aria, m. **aria,** v. liedje (pl. **des arias**); verwarring, v. omslag, m.

Arianisme, m. Arianismus, leer van Arius, v.

Ari‖de, a. (lat. aridus, de areo, je dessèche) onvruchtbaar, dor, schraal; fig. droog; **—dité,** f. droogheid, dorheid, onvruchtbaarheid, v.; fig. droogheid, v.

Arien, a. et subst. m. Ariaansch; Ariaan, aanhanger van de leer van Arius.

Ariette, f. (ital. arietta) licht en kort zangstukje.

Arille, m. bast of bolster, waarin het zaad opgesloten is, m.

Aristarque, m. fig. strenge, maar rechtvaardige kunstrechter.

Aristo‖crate, m. aristocraat, voornaam persoon, hoogmoedig mensch; **—cratie,** f. (gr. aristos, excellent; kratos, pouvoir) regeering van de edelen of voornaamsten des lands; aristocratie, v.; **—cratique,** a. aristocratisch; **—cratiquement,** adv. op eene aristocratische wijze; **—cratiser,** v. a. aristocratisch maken; **—-démocratie,** f. gemengde regeering van den adel en 't volk, v.; **—-démocratique,** a. aristo-democratisch; **—loche,** f. holwortel, baarwortel, m. (zekere plant); **— phanesque,** a. op de wijze, in den geest van den Griekschen dichter Aristophanes; **—télicien, ienne,** a. volgens de leer van Aristoteles; s. m. et f. volgeling(e) van Aristoteles; **—télique,** a. wat op Aristoteles of zijne leer betrekking heeft; **—télisme,** m. leer van Aristoteles, v.

Arith‖méticien, m. rekenaar, rekenmeester; **—métique,** f. rekenkunst, v. cijferkunst, v.; **—métique,** a. (gr. arithmos, nombre) arithmetisch, rekenkunstig; **—métiquement,** adv. rekenkunstig; **—mographe,** m. rekenliniaal, v.; **—momancie,** f. (gr. arithmos, nombre; manteia, devination), waarzeggerij uit getallen, v.; **—momètre,** m. (gr. arithmos, nombre; metron, mesure) rekenwerktuig met logarithmische afdeelingen.

Arle‖quin, m. harlekijn, hansworst, m.; **—politique,** m. iemand, die tot alle partijen behoort; **habit d'—,** m. harlekijnspak; een uit allerlei schrijvers samengeflanst werk fam. **un —,** restjes van allerlei spijzen bijeengevoegd; **—quinade,** f. klucht, v. of grap, v.; (van een hansworst).

Arma‖da, f. Spaansche vloot, v.; **—dille,** m. armadildier, schildvarken; **—dille,** f. kleine Spaansche vloot, v.

Armand, m. drank of pap voor paarden, m.

Arma‖teur, m. reeder; scheepsbevrachter; kaper, m. kaperschip; **—ture,** f. ijzerbeslag, ijzerwerk; gezamenlijke sleutelteekens (muziek); **—tures,** f. pl. wapensieraad.

Arme, f. (lat. arma, armes) geweer; **— à feu,** vuurwapen; **— blanche,** blank geweer (degen, bajonet enz.); **— de jet,** werpgeschut (als houwitser, bom); **— offensive,** aanvalswapen; **— défensive,** verdedigingswapen; **l'— de l'infanterie, du génie etc.,** het wapen der infanterie, der genie enz.; fig. pop. **passer l'— à gauche,** sterven; **faire — de tout,** elk middel aangrijpen; **—s,** f. pl wapens; schermkunst, v.; oorlogstoerusting, harnas; wapen, wapenschild; fig. krijgsdienst, m.; oorlogsdaden, v.; wapenen (middelen, aanlokselen); **porter des —s,** de wapens dragen, d. i. dienen; **aux —s!** te wapen! **sous les —s,** onder de wapens; **être sous les —s,** voorbereid, op zijn hoede zijn; **rendre les —s,** zich overgeven; **en venir aux —s,** den oorlog beginnen; **faire passer un soldat par les —s,** een soldaat laten doodschieten; **faire des —s,** schermen; **maître d'—s,** schermmeester; **salle d'—s,** schermzaal; **faire ses premières —s,** zijn eersten veldtocht doen; **la carrière des —s,** de krijgsdienst; **l'éclat de ses —s,** zijne schitterende wapenfeiten; **les —s sont journalières,** de oorlogskans is wisselvallig; **—s de famille,** stamwapen, familiewapen.

Arm‖é, ée, a. gewapend; **— jusqu'aux dents,** tot de tanden gewapend; **— de pied**

en cap, van 't hoofd tot de voeten gewapend; **à main —e,** gewapenderhand; **—ée,** f. leger, heer; **— navale,** vloot, v.; **— volante,** vliegend leger (benaming van het revolutionnaire leger in het binnenste van Frankrijk); **— permanente, régulière,** staand leger; **le Dieu des —s,** de Heer der heirscharen.

Arme‖line, f. hermelijnbont.

Armement, m. oorlogstoerusting; uitrusting; bemanning van een schip; de manschap, v.

Arménianisme, m. leer der Armenische Christenen, v.; **—nien,** m. **—nienne,** f. Armeniër, m. Armenische, v.; **—,** a. **pierre —ne,** Armenische steen uit kalk of kwarts, m.

Armer, v. a. wapenen, uitrusten; **— un vaisseau,** een schip uitrusten; **— le canon,** den kogel in het kanon doen; **— les avirons,** de riemen uitzetten; **— un fusil,** den haan van een geweer spannen; **— le faucon,** den valk de schelletjes aan den poot binden; **— un aimant,** een magneet beslaan; **— la clef,** den muzieksleutel van de vereischte teekens voorzien; v. n. troepen aanwerven, zich ten oorlog uitrusten; **s'—,** v. pr. zich wapenen, de wapens opvatten; fig. (**contre**) zich wapenen, op zijne hoede zijn tegen...

Armet, m. helm, stormhoed (van een' dolenden ridder) m.

Armil‖laire, a. (lat. armilla, bracelet) **sphère armillaire,** hemelglobe, uit verschillende ringen samengesteld, om de beweging der sterren te vertoonen, v.; **—lé, ée,** a. van bontkleurige ringen voorzien; **—les,** f. pl. ringen aan een Dorisch kapiteel, m.

Armini‖anisme, m. leer der Arminianen, v.; Remonstrantsch kerkgenootschap; **—en,** m. Arminiaan, remonstrant.

Armoi‖re, f. kas, kast, v.; **—ries,** f. pl. (lat. armarium, de arma, armes) geslachtswapenen; **—se,** f. bijvoet, Sint-Jans kruid; **—sin,** m. armozijn, soort van dunne taf of zijde, v.

Armon, m. tang, disseltang, v. (van wagens).

Armo‖rial, m. wapenboek; **—rial, ale,** a. tot geslachtswapenen behoorend, daarover handelend; **—rier,** v. a. een wapen op iets schilderen of uithouwen; **—riste,** m. wapenkenner; wapenschilder.

Armori‖cain, a. uit Armorica (Bretagne); bewoner van Armorica; **l'—que,** f. Armorica (thans Bretagne).

Armu‖re, f. wapenrusting; beslag van een magneet); **—rier,** m. wapensmid; koopman in wapens.

Arnache, arnac, arnacle, m. (arg.) politieagent.

Arnica, m. ou **arnique,** f. arnica, boschkruid.

Arobe ou **Arrobe,** f. maat voor vloeistoffen in Spanje en Portugal van 10 à 16 liters; naam van versch. gewichten van 12 à 15 kilogr.

Aroïdées, f. pl. kalfsvoetachtige gewassen.

Aroma‖te, m. kruiderij, v.; welriekend reukwerk; **—tique,** a. welriekend, geurig; **—tisation,** f. vermenging met welriekende kruiden, v.; **—tiser,** v. a. geurig maken.

Arome, m. (gr. arôma, parfum) planten- of kruidengeur, m.; aroma.

†**Aronde,** f. zwaluw, v.; **queue d'aronde,** zwaluwstaart, m.

Arondelle, f. een licht schip; steeknet.

Ar‖pège, m. arpeggio (muz.); **—pègement,** m. (ital. arpeggio) het vlug achtereen aanslaan van de tonen van een accoord; **—péger,** v. a. de tonen van een accoord vlug achtereen aanslaan.

Arpent, m. (lat. arpennis, mesure carrée des Gaulois) morgen lands (100 vierk. roeden).

Arpen‖tage, m. landmeting, landmeetkunst, v.; **—ter,** v. a. een land meten; fig. met groote stappen doorkruisen; **—teur,** m. landmeter; **—teuse,** f. spanrups, v.

Arpion, m. (arg.) voet.

Arqué, ée, a. krom, gebogen, boogsgewijze; **jambes —es,** kromme beenen; **cheval —,** paard met gebogen voorpooten; zie **arquer.**

Arquebu‖sade, f. schot met een vuurroer; **eau d'—,** wondwater; **—se,** f. (ital. arco, arc.: bugio, trou) oud vuurroer, handbus, v.; †**—ser,** v. a. doodschieten met een vuurroer; †**—serie,** f. vuurroermakerskunst; het vervaardigen van vuurwapens; **—busier,** voormalig buksschieter; wapensmid, wapenmaker.

Arquer, v. a. buigen, krommen; v. n. zich buigen of krommen; **s'—,** v. pr., krom trekken.

Arra‖chage, m. het uitrukken van wortels, gras; **—chement,** m. uittrekking, uitrukking, v.; uitgetand stuk muur, waarin de steenen van een anderen muur worden gehecht; **— d'une voûte,** begin van de boogsgewijze kromming van een muur; **travailler d'—che-pied,** zonder ophouden werken; **—cher,** v. a. (**qch. à qn.**) uittrekken, uitrukken, afscheuren, wegrukken, losrukken; fig. **— qch. de qn.** met moeite verkrijgen, afpersen; **— (qn. de qch.)** ontrukken, afbrengen; **s'—,** v. pr. **de qch.** zich van iets losrukken; **s'— qch.,** om iets twisten; **—cheur,** m. die iets uittrekt, m; **— de dents, de cors,** m. tanden-, likdorentrekker; **mentir comme un — cheur de dents,** onbeschaamd liegen; **—cheuse,** f. uitpluisster van beverhaar, touw enz.; machine om aardappelen te wieden; **—chis,** m. het ongeoorloofd uittrekken van jonge boomen; stek, stekje; **—choir,** m. ploeg om wortels uit te trekken, m.

Arraisonner, v. n. redeneeren met iemand, iem. bepraten; **— un vaisseau,** de gezondheidstoestand van een schip onderzoeken.

Arramer, v. a. laken op het raam spannen.

Arran‖geant, te, a. handelbaar, inschikkelijk; **—gement,** m. schikking, in orde brenging, v.; accoord; **—ger,** v. a. voegen, schikken, in orde brengen of zetten, inrichten; **— un procès,** een proces in der minne schikken; **il arrange bien ses amis!** hij behandelt zijn vrienden netjes! (d. w. z. hij mishandelt ze met woorden of daden); **s'—,** v. pr. zich inrichten; **s'— (avec qn.),** het met iemand omtrent eene zaak eens worden, met iemand eene schikking maken; **cela m'arrange,** dat lijkt me, dat past me; **—geur,** m. **— de phrases,** iem. die mooie zinnen samenknutselt.

Arren‖tement, m. verpachting; pachting, v.; **—ter,** v. a. verpachten, pachten.

Arréra‖ger, v. n. ten achteren zijn, in achterstand zijn; **se laisser —,** de renten op laten loopen; **—ges,** m. pl. achterstallige renten, huur enz.

Arrestation, f. in hechtenisneming, arrestatie, v.; **mandat d'—,** bevel tot inhechtenisneming.

Arrêt, m. het stilhouden, de stilstand; hechtenis, v.; fig. vonnis, besluit; **cinq minutes d'—,** vijf minuten oponthoud; **fusil en —,** ge-

weer met den haan in rust; **chien d'—**, staande hond; **maison d'—**, gevangenis; **—s**, m. plur. arrest; **lever les —**, het arrest opheffen; **mettre — sur les appointements de qn.**, beslag leggen op het traktement van iem.; **— de mort**, doodvonnis; **les —s de la Providence**, de raadsbesluiten des Heeren.

Arrê‖té, m. besluit; verordening, v.; **— de compte**, afrekening, v.; **—té, ée**, a. tegengehouden, staande gehouden, opgehouden; vast, zeker; **dessin —**, zeer uitgewerkte teekening, v.; **dessein, plan, parti —**, vast, onherroepelijk besluit; **il n'a pas l'esprit bien —**, hij is weifelend, wankelend van gedachte; **—te-bœuf**, m. prangwortel, m. stalkruid; **—ter**, v. a. (préf. ad et lat. restare, rester) ophouden; tegenhouden, vasthouden, in hechtenis nemen of beslag leggen; bespreken; bepalen, vaststellen, besluiten; **— ses yeux, ses regards sur qch.**, zijne oogen op iets gevestigd houden; **— une voiture**, een rijtuig bestellen; **— un compte**, eene rekening afsluiten; **—**, v. n. ophouden, blijven staan, stilstaan, tot bedaren komen, zich inhouden; zich onderweg ophouden; blijven staan (van jachthonden); **s'—**, v. pr. blijven staan, stilstaan; **s'— à qch.**, bij iets stil staan, zich met iets bezig houden, zijne aandacht op iets vestigen, tot iets besluiten; **—tiste**, m. verzamelaar van vonnissen.

Arrh‖ement, m. het geven van een godspenning; **—er**, v. a. een godspenning geven; **—es**, f. pl. (gr. arrhabôn, gages) godspenning, m.; handgeld, onderpand.

Arrière, en arrière, int. (lat. ad retro, par derrière) weg, van hier; adv. terug, achterna, achteruit, ruggewaarts; achterstallig; **avoir vent —**, voor den wind zeilen; **rester en —**, achter blijven; **il est en — pour ses études**, hij is achter met zijne studie; **—**, m. achtersteven, m., achterschip; achterste gedeelte van een wagen.

Arriéré, ée, a. achterlijk, achterstallig; **—**, s.m. uitgestelde of achterstallige betaling of schuld, v.; **avoir de l'— (dans son travail, sa correspondance)**, achter zijn met zijn werk, zijne correspondentie.

Arrière-ban, m. voormalig opontbod van den adel tot den krijg; laatste oproeping te wapen, v.; landstorm, m.; **—-bec**, m. scherpe hoek (van een brugpeiler), m.; **—-bouche**, f. achtermond, m.; **—-boutique**, f. achterwinkel, m.; **—-change**, m. intrest van intrest; **—-corps**, m. achtergebouw; **—-cour**, f. achterplaats, v.; **—-faix**, m. nageboorte, v.; **—-fermier**, m. onderpachter; **—-fief**, m.; achterleen; **—-fleur**, f. nablooi, v.; overgebleven haar op eene bereide huid; **—-garant**, m. tweede borg, m.; **—-garde**, f. achterhoede van een leger, v.; **—-goût**, m. nasmaak, m.; **—-ligne**, f. tweede of achterlinie van een leger, v.; **—-main**, f. keerzijde van de hand, v.; **—-neveu**, m. naneef, achterneef, zoon van neef of nicht, m.; **—-neveux**, pl. laatste nakomelingen, m.; **—-pensée**, f. gedachte, welke men voor zich behoudt, v.; **—-petite-fille**, f. dochter van een kindskind; achterkleindochter; **—-petit-fils**, m. zoon van een kindskind; achterkleinzoon; **—-petit-neveu**, neef van neef of nicht; achter-achterneef; **—-petite-nièce**, f. nicht van neef of nicht; achter-achternicht; **—-plan**, m. achtergrond, m.; **—-point** ou **point arrière**, m. achtersteek, m. of stiksteek, m.; **—-pointeuse**, f. striksteek, dekenstiksteek.

Arriérer, v. a. vertragen, opschorten, uitstellen (eene betaling); v. n. **et s'—**, v. pr. achter blijven (voornamelijk met betaling).

Arrière-saison, f. naherfst, m.; fig. herfst der jaren, m.; **—-train**, m. achterdeel; **—-vassal**, m. achterleenman; **—-voussure**, f. achterwulfsel.

Arrim‖age, m. schikking, stapeling, stouwing (van goederen in een schip), v.; **—er**, v. a. schikken, stapelen, stouwen (in een schip); **—eur**, m. schikker; hij, die stapelt enz.

s'Arrioler, v. pr. bedaren (van de golven).

Arriser, v. a. de stengen neerhalen.

Arrisser, v. a. op het dek vastsjorren, zeevast zetten.

Arriv‖age, m. aankomst van schepen; aankomst van goederen, v.; **—s**, m. pl. aangekomen schepen of goederen; **—ée**, f. aankomst, v.; **—er**, v. n. aanlanden, aankomen; **— à bon port**, gelukkig de plaats zijner bestemming bereiken; **— à ses fins**, slagen, zijn oogmerk bereiken; **avec de la patience, on arrive**, met geduld slaagt men; fig. zich toedragen; gebeuren; voor den wind afhouden; zich laten drijven, onder den wind sturen; **— à qn.**, v. imp. wedervaren; gebeuren, ontmoeten, overkomen; **il m'est arrivé un malheur**, er is mij een ongeluk overkomen.

Arrobe, zie **arobe**.

Arroche, f. melde, v.

Arrog‖amment, adv. aanmatigend, hoovaardig, verwaand; **—ance**, f. hoovaardigheid, aanmatiging, v.; **—ant, ante**, a. hoovaardig, laatdunkend, aanmatigend; **s'—er**, v. pr. **qch.** (lat. arrogare) zich iets aanmatigen.

†**Arroi**, m. stoet, m.; toe- of uitrusting, v.; **en mauvais —**, in armzaligen toestand.

Arron‖dir, v. a. ronden, rond maken, afronden; **une bourse bien arrondie**, eene goed gespekte beurs; **—**, door licht en schaduw ronding geven; **— une période**, een' zin afronden (vloeiend en welluidend maken); **— un cap**, een kaap omvaren; **— son bien**, zijne bezittingen uitbreiden; **s'—**, v. pr. rond worden; **—dissement**, m. rondmaking, ronding, afronding; verwijding, uitbreiding, v.; omtrek, kring, m. arrondissement; **—disseur**, m. afronder, m. (werktuig der kammenmakers).

Arros‖age, m. besproeiing, natmaking, v.; **—ement**, m. besproeiing, begieting, bevochtiging, v.; inleg in het spel, m.; **—er**, v. a. bevochtigen, begieten, besproeien, nat maken, bespoelen; **le Danube arrose beaucoup de pays**, de Donau bespoelt veel landen; **— de larmes**, met tranen besproeien; **— la terre de ses sueurs**, den grond in 't zweet zijns aanschijns bewerken; fam. **— ses galons**, zijn makkers trakteeren als men onderofficier geworden is; **— ses créanciers**, zijne schuldeischers betalen; **—**, aan de medespelers betalen; **—seur**, m. straatbesproeier; **—oir**, m. gieter, om bloemen, planten enz. te begieten, m.

Arrosion, f. invreting, v.; beeneter, m.

Arrow-root, (pr. **a-rô-rout**) m. pijlwortel, m.; pijlwortelmeel.

Arrudir, v. n. ruw, woest worden.

Arrugie, f. kanaal in de bergwerken.

Ars, m. pl. groef, plooi, waar borst en voorpoot van een paard elkander raken; schoftaderen.

Arsenal, m. wapenhuis, tuighuis.

Arséniate, m. arsenikzuurzout.

Arse‖nic, (pr. **nik** devant une voyelle) m,

(gr. arsèn, vigoureux; nikaô, je dompte) rottekruid, arsenicum; **—nicophage,** rottekruideter, m.; **—nical, ale,** a. vergiftig, als rottekruid; **arsénié, arsénieux, arsénique,** a. rottekruidachtig, met arsenik verbonden; **arsénite,** m. arsenikzuurzout.

Arsin, m. door 't vuur, door brand beschadigde boomen.

Arsis (pr. **sice**), m. verheffing der stem, v.

Art, m. (lat. ars), kunst, wetenschap; geschiktheid, fijnheid. v.; **les beaux —s,** de schoone kunsten; **maître ès —s,** meester der vrije kunsten, m.; **faculte des —s,** philosophische faculteit.

Artère, f. (lat. arteria) polsader, slagader, v.; fig. slagader van verkeer.

Artè‖riel, elle, a. tot de pols- of slagaders behoorend, slagaderlijk; **—riole,** f. kleine slagader, v.; **—riologie,** f. slagaderleer, v.; **—riotomie,** f. slagaderopening, v.

Artésien, ne, a. van Artois; **puits —,** Artesische put, m. (door boring verkregen bron).

Arthri‖te, f. jicht, gewrichtspijn; **—tique,** jichtig, onderhevig aan jicht; **douleur —tique,** gewrichtspijn.

Artichaut, m. artisjok, v.; **— des toits,** huislook; **avoir un cœur d'—,** een allemansvriend zijn; ijzeren rand met punten (op een hek, een balcon).

Article, m. (lat. articulus) gewricht, lid; lidwoord; punt, artikel; voorwaarde; koopwaar, artikel; artikel (in eene courant); **—s de Paris,** galanterieën; **— de foi,** geloofspunt; wat men onbepaald gelooven moet, een evangelie; **c'est un autre —,** dat is wat anders; **sur l'— de,** betreffende; **sur cet —,** in dat opzicht; **il fait l'—,** hij prijst zijne waar; **être à l'— de la mort,** op sterven liggen.

Articu‖laire, de leden en gewrichten betreffend; **rhumatisme —,** jicht, v.; **—lation,** f. gewrichtsverbinding, geleding, v.; duidelijke uitspraak, v.; artikelsgewijze uiteenzetting (van grieven, van punten van beschuldiging); **—lé, ée,** a. door eene geleding verbonden; s. m. **les (animaux) articulés,** de gelede dieren; duidelijk uitgesproken; van lid tot lid voorgedragen; **—ler,** v. a. artikelsgewijze opstellen of voordragen; duidelijk uitspreken; **s'—,** v. pr. met gewrichten vereenigd zijn; duidelijk worden uitgesproken.

Artifi‖ce, m. (lat. ars, artis, art; facere, faire) kunst, behendigheid; schuwheid, arglistigheid; kunstgreep, list, v. bedrog; **feu d'—,** vuurwerk; **tirer un feu d'—,** een vuurwerk afsteken; fig. **ce discours est un feu d'—,** deze redevoering is schitterend, maar onbedui dend; **—ciel, elle,** a. kunstmatig, nagemaakt; **fleurs —cielles,** kunstbloemen; **— ciellement,** adv. kunstig. op eene kunstige wijze; kunstmatig; **—cier,** m. vuurwerker, vuurwerkmaker; **—cieusement,** adv. listig, arglistig, op eene looze wijze; **—cieux, euse,** a. listig, doortrapt, geslepen, loos.

†**Artil‖le, ée,** a. van geschut voorzien (van schepen); thans: **armé; —lerie,** f. grof geschut, artillerie, v.; **— de siège,** zwaar geschut; vestingartillerie; **— de campagne,** veldstukken; veldartillerie; **une pièce d'—,** een kanon; **— électrique,** electrische batterij; **—leur,** m. artillerist, kanonnier.

Artimon, m. bezaanszeil; **mât d'—** ou **—,** m. bezaansmast, m.

Artisan, m. handwerksman, ambachtsman; fig. bewerker, oorzaak, v.; **être l'— de sa fortune,** de grondlegger van zijn fortuin zijn.

Arti‖son, m. houtworm, m.; mot, v.; **—sonné, ée,** a wormstekig, vermolmd.

Artis‖te, m. kunstenaar; beoefenaar der kunsten; fig. tooneelspeler; **— vétérinaire,** m. veearts; **— pédicure,** eksteroogsnijder; **—te,** a. kunstig, kunstrijk; **—tement,** adv. kunstig, met kunst; **—tique,** a. de kunst betreffend; kunstig, artistiek.

Arum (pr. **rom**), m. kalfsvoet, gemeene aronskelk (plant), m. (**pied-de-veau**).

Aruspice, m. (lat. aruspex) wichelaar, waarzegger bij de oude Romeinen, die uit de ingewanden der offerdieren voorzeggingen deed.

Arvicole, a. in bouwvelden levend (b.v. veldmuizen).

Arvin, e, a. op akkers groeiend.

Aryen, enne, a. Arisch (zeer oud Indisch volk); **les Aryens,** de Ariërs.

Arzel, m. paard met witten achterpoot.

As (pr. **ace**), m. (lat. as, un seul) aas (in het kaartspel); oog (op een' dobbel-, dominosteen); **amener des —,** azen werpen; **— de cœur, de trèfle, de carreau, de pique,** harten-, klaveren-, ruiten-, schoppen-aas; as (Rom. kopermunt); oud-Rom. pond; pop. **— de carreau,** ransel, m.

Asaret ou **asarum,** m. mansoor, hazelwortel (plant), m.; (**oreille—d'homme, rondelle**).

Asbeste, (pr. **az-bès-te**) m. asbest, steenvlas.

Ascarides, m. pl. (gr. askarizô, je m'agite) wormen in de ingewanden der menschen; spoelwormen, m.

Ascen‖dance, f. afstamming in opklimmende lijn, v.; beweging boven den horizont (van een hemellichaam), v.; **—dant, ante,** a. (lat. ascendere, monter) opstijgend; opgaand, klimmend, boven den horizon; **progression —dante,** f. opklimmende reeks, v.; **mouvement — d'un astre,** beweging boven den horizont (van een hemellichaam); **astre —,** ster, die zich bij de geboorte van iemand boven den horizont verheft (sterrenwichelarij); **—dant,** m. bloedverwant in opgaande linie, m.; punt, waar een hemellichaam het vlak van de aarde raakt; klimmende beweging van eene ster, geboorteteeken; inborst, natuurlijke neiging, v.; invloed, m.; overwicht; **prendre sur qn. de l'—,** een overwegenden invloed op iem. krijgen; **—dre,** v. n. opstijgen, opklimmen, opvaren; **—seur,** m. stijg- of hijschmachine, v.; lift; **—sion,** f. klimming eener ster, opklimming eener vloeistof in eene buis; hemelvaart van Christus, v.; **jour de l'—,** Hemelvaartsdag, m.; **faire l'— d'une montagne,** een' berg beklimmen; **l'— d'un ballon,** het opstijgen van een' luchtballon; **—sionnel, le,** a. opwaartsstrevend; **—sionniste,** m. bergbeklimmer.

Ascète, m. et f. (gr. askètès, qui s'exerce) streng, vroom mensch.

Ascéti‖que, a. streng, vroom, godvruchtig; stichtelijk; **les —s,** pl. m. zij, die een streng, godvruchtig leven leiden; **—sme,** m. staat van iemand, die een godzalig leven leidt.

Asciens, m. pl. (**a** priv. et gr. skia, ombre) bewoners van de verzengde luchtstreek, die geen schaduw op den middag hebben; onschaduwigen, schaduwloozen.

Ascite, f. waterzucht in den buik, v.

Asclépiade, a. et s. m. soort van gr. of lat. lyrisch gedicht.

Asclépi‖ade, f. ou **—as,** m. zwaluwwortel, m: (plantk.).

Asiatique, a. Aziatisch, dat tot Azië behoort of uit Azië komt; fig. weelderig, verwijfd; prachtig.

Asile, m. vrijplaats; schuilplaats, v.; **salle d'—,** ou **—,** kleinkinderschool, bewaarschool, v.; **— des orphelins,** weeshuis; **— des vieillards, pour la vieillesse,** oudemannenhuis.

Asine, a. (lat. asinus, ane) **bête asine,** ezel, ezelin; ezel, domkop, m. **race —,** ezelras.

Asparaginées, f. pl. aspergeachtige planten v.

Aspect, (pr. **pè**; mais **pèk** devant une voyelle) m. (lat. aspectus) aanblik, m. gezicht; uiterlijk aanzien; ligging, v. stand, m.; **être né sous un heureux —,** onder een gelukkig gesternte geboren zijn.

Asper‖ge, f. (gr. asparagos) asperge, sperge, v.; **couche d'—,** spergebed; **une — montée,** een lang en mager mensch; **—gerie,** f. spergeveld, —bed.

Asper‖ger, (lat. aspergere, répandre), besprenkelen (met wijwater enz.); **—ges,** (pr. **èce**), m. het oogenblik van de besprenkeling met wijwater; wijwaterkwast.

Aspérité, f. (lat. asper, âpre) hardheid, ruwheid; ongelijkheid, hobbeligheid, v.; fig. onbuigzaamheid, hardheid, stroefheid (van den stijl).

Asper‖sement, m. besprenging, besproeiing, v.; **—sion,** f. besprenkeling, besproeiing (voornamelijk met wijwater) v.; **—soir,** m. wijkwast, m.

Aspérule, f. sterleverkruid; **— odorante,** f. lieve-vrouwen-bedstroo.

Asphal‖te, m. jodemlijm, jodenhars, v.; met jodenlijm doortrokken kalkaarde om straten te plaveien; **se promener sur l'—,** op 't asphalttrottoir loopen; **—tique,** a. asphalthoudend; **—tite,** a. **lac asphaltite,** m. Doode zee, v.

Asphodèle, m. goudwortel, m. slaaplelie, affodil, v.

Asphy‖xiant, a, verstikkend; f. (**a** priv. et gr. sphuxis, pouls) verstikking, v., schijndood, m.; **—xié,** schijndood; verstikt; **un —,** een schijndoode; een verstikte; **—xier,** v. a. doen stikken, den adem benemen; v. n. stikken; **s'—,** pr. zich door stikking, door kolendamp dooden.

Aspic, (pr. **pik**) m. (gr. aspis) adder, v.; fig. **langue d'—,** gevaarlijke lasteraar, kwaadspreker, m.; groote lavendel (plant); vleeschpasteitje met gelei.

Aspi‖rant, ante, a. **pompe —e,** pomp, zuigpomp, v.; **—rant, ante,** m. et f. die naar een' post, een ambt of eene waardigheid staat of dingt; **— de marine,** adelborst; **— militaire,** kadet; **—rateur,** a. op-, inzuigend; s. m. luchtopzuigingstoestel, trekbuis, v.; **—ration,** f. inademing, ademhaling, v.; zuiging eener pomp; aanblazing van een' klinker, v.; fig. streven, verlangen; **l'— de l'âme vers Dieu,** het verlangen van de ziel naar God; **—ratoire,** a. **faculté —,** inademings- of inzuigingsvermogen; **—ré, ée,** a. aangeblazen, geaspireerd: **une h aspirée; —raux,** m. pl. roostergaten van een fornuis; **—rer,** v. a. (pr. ad et lat. spirare, respirer) inademen, ademhalen; naar zich toe trekken, inzuigen; met aanademing uitspreken; **—rer,** v. n. (**à qch.**), naar iets haken, verlangen, iets begeeren, enz.

Aspre, m. Turksche stuiver (asper),

Assa, f. assa (zekere plant), v.; **assa dulcis,** benzoëhars; zekere welriekende gom, v.; **assa fœtida,** duivelsdrek, m.

Assa‖blement, m. zandhoop, m.; verzanding, v.; **—bler,** verzanden.

Assa‖gir, v. a. wijs maken; v. n. wijs worden; **s'—,** wijs, verstandig worden; **—gissement,** m. wijsmaking; wijswording.

Assail‖lant, m. aanvaller, aanrander, bespringer; **—lants,** pl. stormloopende soldaten, belegeraars, m.; **—lir,** v. a. (pr. ad et lat. salire, sauter) aangrijpen, aanvallen, aantasten.

Assai‖nir, v. a. gezond maken; **s'—,** v. pr, gezond gemaakt worden; **—nissement,** m. gezondmaking, luchtzuivering, v.

Assaison‖nement, m. toebereiding van spijzen met specerijen, v. toekruid; fig. sieraad, fraaiheid, bevalligheid, v.; **—ner,** v. a. met specerijen toebereiden of toemaken (van spijzen); fig. aangenaam, smakelijk maken; **—neur,** m. toebereider van spijzen; kok, m.

Assa‖liment, m. zouting, v. der spijzen, v.; **—lir,** v. a. zout maken, zouten.

Assas‖sin, m. (ar. haschischin de haschisch, plante enivrante que le Vieux de la Montagne faisait prendre à ses affidés) moordenaar, m.; zwarte mouche, die onder 't oog werd geplaatst (XVIIe en XVIIIe eeuw); **—sin, ine,** a. moorddadig; **—sinant, ante,** a. fig. hoogst moeilijk, vermoeiend, verdrietig, lastig; **—sinat,** m. sluipmoord, verraderlijke doodslag, m.; **— siner,** v. a. vermoorden; fig. doodelijk vervelen, zeer lastig vallen.

Assation, f. koking in eigen vocht of sap, v.

Assaut, m. (préf. ad et lat. saltus, saut) aanval, storm, m. bestorming, v.; fig. strijd, m. gevecht; gevecht met schermdegens; **donner l'—,** een aanval doen; **— public,** openbare schermoefening; **— d'armes,** schermpartij, v.; **prendre une place d'—,** eene stad stormenderhand innemen; fig. **faire — d'éloquence, d'esprit,** wedijveren in welsprekendheid, in vernuft; **les —s de la tentation,** de aanvechtingen der verleiding.

Assauvagir, v, a. wild maken, verwilderen; v. n. verwilderen.

Assavoir, (**à** 'et savoir). **Faire —,** doen weten; **c'est —,** te weten...

Asseau, m. kromme leidekkershamer, m.

Assé‖che, m. klip enz. die met de eb droog loopt, v.; **—chement,** m. drooglegging, v.

Assécher, v. a. droog maken, droog leggen; v. n. droog loopen (v. een zandbank b.v.).

Asséieur, Asséeur, m. gaarder der schattingen ten platten lande.

Assem‖blage, m. samenvoeging, verzameling, vereeniging, v.; klinkwerk, ingelegd werk, voegwerk; **—blé,** m. danspas, m.; **—blée,** f. gezelschap, samenkomst, verzameling, vergadering, v.; **— électorale,** kiezersvergadering, v.; **l'— des fidèles,** de geloovigen; **— de famille,** familieraad; **lever l'—,** de vergadering sluiten; **battre, sonner l'—,** „verzamelen" trommelen, blazen; **quartier d'—,** verzamelplaats, rendez vous; **—blement,** m. het vergaderen; **—bler,** v. a. verzamelen, vergaderen; samenvoegen, samenstellen, opnemen (de bladen van een boek); **s'—,** v. pr. bijeenkomen, samenkomen, vergaderen; **—bleur,** m. verzamelaar, vergaarder, samenvoeger (van drukvellen).

Assener, v. a. (lat. assignare, désigner); **— un coup à qn.,** iem. een' geweldigen slag of stoot toebrengen.

Assente‖ment ou **assenti‖ment,** reuk

(van een jachthond); **—r,** ruiken; het spoor van 't wild volgen.

Assen‖timent, m. toestemming, inwilliging, v.; †**—tir,** v. n. **à qch.,** toestemmen, instemmen (met); bewilligen; goedkeuren.

Asseoir, v. a. (lat. sedes, siège) nederzetten, zetten, stellen; vaststellen, invoeren (van belastingen); **—un camp,** een kamp opslaan; **— une statue sur un piédestal,** een standbeeld op een voetstuk stellen; **— les fondements d'un édifice,** de grondslagen van een gebouw leggen; **— la première pierre,** den eersten steen leggen; **— une rente sur une maison,** hypotheek op een huis nemen; **— les impôts,** den omslag der belastingen maken; **— un jugement,** een oordeel gronden; **s'—,** v. pr. zich nederzetten, gaan zitten. Zie **assis.**

Asser‖menter, v. a. beëdigen, den ambtseed afnemen; **fonctionnaire assermenté,** beëdigd ambtenaar; **prêtre assermenté,** priester onder de eerste Fr. revol., die den eed op de constitutie had afgelegd; **—tif,** a. bevestigend, bekrachtigend; **—tion,** f. bewering, v.: verzekering, bekrachtiging, v.; **—tivement,** adv. bekrachtigender of bevestigender wijze; **—vir,** v. a. onderwerpen, dienstbaar, onderdanig maken; **— ses passions,** zijne hartstochten beteugelen; **s'—,** v. pr. zich onderwerpen; **—vissement,** m. onderwerping, dienstbaarheid, slavernij, v.

Asses‖seur, a. et s. m. (lat. assidere, s'asseoir auprès), bijzitter, bijzittend rechter, assessor; **—sorat,** m. bijzitterschap; **—sorial, ale,** a. hetgeen tot den bijzitter behoort.

Assette, f. zie **asseau.**

Assez, adv. (préf. ad et lat. satis, suffisamment); **— bien,** tamelijk wel; **il arrive — ordinairement,** het gebeurt nog al eens; **cela est —plaisant,** dat is heel kluchtig! **j'en ai —,** ik heb er genoeg van, het staat mij tegen.

Assi‖du, ue, a. (lat assidere, se tenir auprès) voortdurend bij iem.; (**à qch.**) vlijtig, ijverig, werkzaam; **—duité,** f. vlijt, werkzaamheid: voortdurende tegenwoordigheid bij iem.; **—dûment,** adv., met ijver, onafgebroken, onverdroten.

Assié‖geant, ante, a. belegerend; **—geants,** m. pl. belegeraars eener plaats; **—ger,** v. a. (préf. ad et lat. sedere, s'établir) belegeren (eene stad of plaats); fig. omringen, omgeven; **— qn.,** iemand overal op de hielen volgen; het iemand lastig maken; **—gés,** m. pl. belegerden, m.

Assiet‖te, f. (rad. **assis**) stand, toestand, staat, m. gesteldheid, ligging, v.; tafelbord; fig. stemming, gesteldheid, v.; grond op de sneê van een boek om het te vergulden, m.; **ce malade ne peut se tenir longtemps dans la même —,** die zieke kan niet lang stil blijven liggen: **perdre l'—,** niet vast in den zadel zitten; **je ne suis pas dans mon — ordinaire,** ik ben niet in mijne gewone stemming; **sortir de son —,** zijne gewone kalmte verliezen; **l'— d'une pierre, d'une poutre,** de bevestiging van een steen, van een balk; **l'— d'un impôt,** de omslag van eene belasting; **l'— d'une fortune,** de toestand van een vermogen; **—s blanches,** schoone borden; **— creuse,** diep bord; **relever les —s,** de borden wegnemen; **piquer l'—,** tafelschuimen, **un pique-assiette,** een tafelschuimer; **Ésaü céda son droit d'ainesse pour une — de lentiles,** Esau verkocht zijn eerstgeboorterecht voor een schotel linzen; **— à mouchettes,** snuiterbakje; **—tée,** f. bordvol.

Assign‖able, a. wat aangegeven kan worden; bepaalbaar; **—at,** m. assignaat (papiergeld); **—ation,** f. aanwijzing van een fonds tot betaling van eene schuld, eene rente enz.; order om aan toonder te betalen, assignatie, v.; dagvaarding; rendez-vous: **—er,** v. a. (préf. ad et lat. signum, signe) aanwijzen; **— un fonds pour le paiement d'une rente,** een fonds voor de betaling van eene rente aanwijzen; **— les véritables causes des événements,** de ware oorzaken der gebeurtenissen aangeven; **— à chacun ses fonctions,** ieder zijne bezigheden aanwijzen; **— à qn. un lieu de rendez-vous,** iem. eene plaats van samenkomst opgeven; **— qn.,** iem. dagvaarden, voor den rechter roepen of dagen.

Assimi‖lable, a wat voor gelijkmaking geschikt is; **—lateur,** a. gelijkmakend; **—lation,** f. gelijkmaking, gelijkwording, v.; **—ler,** v. a. gelijk maken, vergelijken; overeenbrengen; **s'—,** vergeleken worden.

Assimulation, f. veinzing, v.

Assis, a. gezeten, gelegen; **voter par — et levé,** stemmen door blijven zitten en opstaan; **la magistrature —e,** de gezeten magistratuur (de rechters); **une maison bien —e,** een goed gelegen huis; **des impôts bien —,** goed verdeelde belastingen.

Assise, f. laag van steenen in een muur, v: **— de parpaing,** schuinsche laag, dwarslaag, v.

Assises, f. pl. zitdagen, rechtdagen, m.; **cour d'—,** hof van lijfstraffelijke rechtspleging.

Assis‖tance, f. tegenwoordigheid (van geestelijke of ambtenaar); bijstand, onderstand, m. hulp, v.; bijeenkomst, vergadering, v.; **l'— publique,** openbare bijstand; **— judiciaire,** kostelooze rechtshulp; **—tant, ante,** a. aanwezig, tegenwoordig; hulp...; **—tant,** m. hulppriester; **—tants,** pl. aanwezigen, omstanders, toehoorders, aanschouwers, m.; **—ter,** v. a. (préf. ad et lat. sistere, se tenir) (**qn.**) bijstaan, helpen, de hand bieden, te hulp komen; —, v. n. (**à qch.**) ergens bij tegenwoordig zijn, iets bijwonen.

Associ‖ation, f. verbintenis, v.; gezelschap van kooplieden: verdrag daaromtrent aangegaan; vennootschap, v.; **— d'ouvriers, ouvrière,** werkliedenvereeniging of —bond; **— commerciale,** handelsvereeniging; **l'— des idées,** de aaneenschakeling der gedachten; **—é, ée,** a. in maatschappij getreden of aangenomen, medehandelend; **—é,** m. deelgenoot, compagnon, m.; **—er,** v. a. (préf. ad et lat. sociare, joindre) iem. deelgenoot, deelhebber maken; verbinden; **s'—** (**à qn.**), zich aansluiten bij...; **s' (avec qn).,** met iemand eene verbintenis, een verdrag aangaan; zich met iemand verbinden of associeeren; veel met iemand omgaan.

Assoiffé, a. van dorst versmachtend; fig. **assoiffé de...,** dorstig naar...; **—er,** v. a. dorstig maken.

Asso‖lement, m. verdeeling van het land in akkers, tot wisselbouw, v.; **—lé, ée,** a. in akkers verdeeld; **—ler,** v. a. (rad. **sole**) in akkers verdeelen.

Assom‖brir, v. a. verdonkeren, somber maken; droefgeestig maken; **s'—,** v. pr. somber worden; treurig worden; **—brissement,** m. versombering, verduistering, v.

Assom‖mant, e, a. doodelijk vervelend; **—mer,** v. a. doodslaan (met eene bijl, knots, enz.); deerlijk slaan; fig. zeer lastig vallen of

vervelen; in den grond helpen; **—meur,** m. doodslager; afklopper, m.; **—moir,** m. rottenval, valknip, v.; zware stok met looden knop, ploertendooder, m.; **un coup d'—,** een plotseling, verpletterend ongeluk; —, kleine, vuile kroeg, v.

Assomptif, tive, a. aangenomen.

Assomption, f. (lat. assumere, enlever) Maria Hemelvaart (feestdag bij de Roomschen), v.; de tweede of mindere stelling eener sluitrede, v.

Asso‖nance, f. gelijkheid van den laatsten betoonden klinker in versregels (zooals in **perte** en **peste**); **—nant, ante,** a. assoneerend.

Assor‖ti, ie, a. goed geschikt, wel overeenkomend; wèl voorzien van goederen; **mariage bien —,** welpassend huwelijk; **magasin —,** wel voorziene winkel; **—timent,** m. samenschikking, samenvoeging of vereeniging van dingen, die goed bij elkander passen; sorteering, v.; **un bel — de fleurs,** mooi geschikte bloemen; **livres d'—,** commissiegoed (v. boeken); **—tir,** v. a. samenschikken (v. kleuren b.v.); dingen, die overeenkomst met elkander hebben, samenvoegen; sorteeren (goederen); **ce marchand est bien assorti,** bij dien koopman heeft men veel keuze; **ce marchand a de quoi vous assortir,** bij dien koopman kunt ge alles krijgen; **s'—,** v. pr. goed bij elkaar komen, bij elkaar behooren; **ces deux couleurs ne s'assortissent pas bien l'une à l'autre,** deze twee kleuren komen niet goed bij elkaar; **—tissant, ante,** a. zich samen schikkend, wel bij elkander voegend of passend, met elkander overeenkomend; **—tissoire,** f. doos of kist met bij elkaar behoorende dingen.

Assot‖er, v. a. zot maken, verzot maken; **—é, ée,** a. **de qch.** ou **de qn.,** verzot op iets of op iemand.

Assouchement, m. laag steenen, die de basis van een gevel vormen.

Assou‖pir, v. a. (préf. ad et lat. sopire, endormir) slaperig, sluimerig, loom maken; fig. stillen, tot stilstand brengen, bijleggen, bevredigen; **s'—,** v. pr. door den slaap bevangen of overvallen worden, vaak krijgen; insluimeren; **—pissant, ante,** a. slaapverwekkend, slaperig makend; **—pissement,** m. slaperigheid, loomheid, v.; fig. ongevoeligheid, gevoelloosheid, zorgeloosheid, v.

Assouplir, v. a. zacht of gedwee maken; tam maken, temmen (van paarden); fig. iemand buigzaam, gedwee maken; tot een zachtzinniger en gezelliger wezen vormen.

Assour‖di, ie, a. doof gemaakt, verdoofd, bedwelmd; **—dir,** v. a. verdooven, doof maken, bedwelmen; de tinten verzachten; verminderen, flauwer maken; **un tapis qui assourdit les pas,** een tapijt dat de voetstappen smoort; **— les avirons,** de riemen omwoelen; **s'—,** v. pr. doof worden; **—dissant,** a. verdoovend; **—dissement,** m. verdooving, v.

Assou‖vir, v. a. (lat. pop. assopire) verzadigen, voldoen, boeten, stillen, vergenoegen; fig. zijn lust boeten, zijne gramschap koelen, aan zijne driften den teugel vieren; **s'— de...,** v. pr. zich verzadigen met... **—vissement,** m. fig. verzadiging, voldoening, vergenoeging, v.

Assujet‖tir, v. a. onderwerpen, bedwingen, ten onder brengen, overwinnen; **— une table,** eene tafel vastzetten; fig. **— qn. à un travail,** iem. tot een werk noodzaken; **s'— à qch.** v. pr. zich aan iets onderwerpen; **—tissant, ante,** a. onderdanig, onderworpen, slaafsch; **—tissement,** m. onderwerping, onderdanigheid, v. dwang, m.

Assumer, v. a. — **(sur soi) une grande responsabilité,** eene groote verantwoordelijkheid op zich nemen.

Assur‖ance, f. gewisheid; zekerheid; verzekering, v.; borgtocht, m.; onderpand; vertrouwen; vrijmoedigheid, stoutheid, vrijpostigheid; assurantie (in den handel), v.; **compagnie d'— contre l'incendie,** brandwaarborgmaatschappij, v.; **compagnie d'— sur la vie,** levensverzekeringmaatschappij; **—é, ée,** a. verzekerd, geassureerd; zeker, gewis; stout, stoutmoedig, onverschrokken; van wiens trouw men zeker is; **des pas mal —s,** wankelende schreden; **—é,** m. verzekerde, geassureerde; **—ément,** adv. voorzeker, zekerlijk, ongetwijfeld, gewis; **—ement,** m. verzekering, assurantie, v.; **—er,** v. a. vezekeren, bevestigen, betuigen, bekrachtigen; zeker en veilig stellen, onderstutten; fig. moed geven of inboezemen, aanmoedigen, geruststellen, enz.; verzekeren, assureeren; **faire — son mobilier,** zijne meubels doen verzekeren; **— une couleur,** eene kleur vast en duurzaam maken; **— son pavillon,** zijne vlag hijschen en een kanonschot lossen; **— la bouche d'un cheval,** den bek van een paard aan 't gebit gewennen; **s'—,** v. pr. (**de qch.**) zich ergens van verzekeren; **s'— de qn.,** zich op iemand verlaten; zich van iemand verzekeren, iem. in hechtenis nemen; **—eur,** m. verzekeraar, assuradeur.

Astéisme, m. fijne ironische scherts, v.

Astelle, f. verband bij eene beenbreuk, spalk, v.

Aster ou **astère** (pr. **a-stère**), m. sterrebloem, aster, v.

Asté‖rie, f. zeester (soort poliep); **—risme,** m. gestarnte, sterrenbeeld; **—risque,** m. sterretje, (bij een woord); **—roïde,** m. (gr. astèr, astre; eidos, aspect) kleine planeet, v.; meteoorsteen, m.

Asthénie, f. algemeene zwakte; krachteloosheid van 't vaatstelsel, v.

Asth‖matique (pr. **as-ma**), a. et subst. m. et f. kortademig, aamborstig, engborstig; **—me** (pr. **asme**), m. (gr. asthma, respiration difficile) kortademigheid, aamborstigheid.

Astic, m. likbeen of likhout, (dat de schoenmakers gebruiken om de zolen glad te maken en de soldaten om de patroontasschen enz. glad te wrijven).

Asti‖cot, m. regenworm, m.; aas.

Asticoter, v. a. fam. plagen, kwellen.

Astiquer, v. a. likken, polijsten, glad maken; fam. **un homme bien astiqué,** een keurig gekleed heer.

Astragale, m. (gr. astragalos) loofwerk aan eene zuil; dragant, wervelkruid; kootbeen.

Astrakan, m. pelswerk; pelsjas, v.

Astral, ale, a. dat tot de sterren behoort of daarop betrekking heeft; **année —e,** sterrejaar; **lampe —e,** hanglamp met reflector, v.

Astrance, f. sterrewortel, zwarte meesterwortel, m. astrantia, v.

Astre, m. (gr. astron) gesternte, ster, v.; **l'— du jour,** de zon; **l'— des nuits,** de maan; fig. **il est né sous un — favorable, funeste,** hij is onder een gelukkig, een noodlottig gesternte geboren; **un —,** een man van genie; eene zeer schoone vrouw.

Astrée, f. steenachtige poliep.

Astreindre, v. a. (lat. astringere, lier, attacher) **(qn. à qch.)** noodzaken, dwingen, verplichten; onderwerpen; **s'—,** v. pr. zich dwingen, verplichten; **s'— à qch.,** zich ergens toe verbinden, zich ergens aan binden.

Astriction, f. samentrekking, v.

Astrin‖gence, f. samentrekkende kracht, v.; **gent, ente,** a. (lat. astringere, resserrer) verstoppend, samentrekkend; **—gent,** m. verstoppend of samentrekkend middel.

Astrobolisme, m. zonnesteek.

Astroc, m. strop, m. dik touw aan eene dikke houten pen.

Astro‖gnosie, f. leer der vaste sterren, v.; **—graphie,** f. beschrijving der sterren, v.; **—ïde,** a. stervormig; f. pl. stervormige kostmossen; **—ïte,** f. sterresteen, m.; steenachtige poliep.

Astro‖labe, m. (gr. astron, astre; lambanô, je prends) graadboog, m.; astrolabium; **—logie judiciaire** ou **—logie,** f. (gr. astron, astre; logos, discours) sterrenwichelarij, v.; **—logique,** a. tot de sterrenwichelarij behoorend: astrologisch; **—logue,** m. sterrenwichelaar; astroloog, m.; **—nome,** m. sterrenkundige, astronoom; **—nomie,** f. (gr. astron, astre; nomos, loi) sterrenkunde, astronomie, v.; verhandeling, leerboek over de sterrenk.; **l'— de Kaiser,** de Sterrenhemel van Kaiser; **—nomique,** a. sterrenkundig, astronomisch; **—nomiquement,** adv. sterrenkundig.

Astu‖ce, f. (lat. astutia) loosheid, arglistigheid, list, v.; bedrog; **—cieusement,** adv. listig, loos, op looze wijze; **—cieux, euse,** a. loos, arglistig, listig, bedriegelijk.

Asyle, zie **asile.**

Asy‖métrie, (pr. **a-ci**) f. ongelijkvormigheid; onmeetbaarheid met betr. tot eene andere grootheid, v.; **—métrique,** a. ongelijkvormig; onmeetbaar.

Asympto‖te, f. (**a** priv. et gr. sun, avec; pipto, je tombe) rechte lijn, die zich niet met eene andere kromme vereenigt, hoewel zij haar voortdurend nadert, v.; **—tique,** a. de asymptoot betreffend.

Asyndéton, m. uitlating der voegwoorden, v.

Atara‖xie, f. volkomen zielsrust, v.

Atavisme, m. (lat. atavus, bisaïeul), hereditèit, gelijkenis op stamouders, v.

Ataxi‖e, f. onregelmatigheid (in de koorts, in de functiën van 't lichaam); **—que,** a. **fièvre** — onregelmatige koorts; **un, une —,** een lijder, eene lijderes aan ataxie.

Atèle, m. spinnekopsaap **(singe araignée).**

Atelier, m. werkplaats, v.; **— de construction,** scheepstimmerwerf, v.; **— de précision,** fabriek van mathem. instrumenten, v.; **chef d'—,** meesterknecht, baas van den werkwinkel, m.; fig. de gezamenlijke arbeiders.

Atellanes, f. pl. oud-Italiaansche kluchtspelen.

A tempo, adv. tegelijkertijd; — m. terugkeer tot de vorige tijdmaat (muz.), m.

Ater‖moiement, m. verlenging van termijn voor de betaling eener schuld, v.; **—moyé,** a. verlengd (van termijnen van betaling); **—moyer,** v. a. de betaling uitstellen; fig. uitstellen, dralen.

Atha‖mante, f. rosmarijnkruid; duurbloem, v.; **—nor,** m. oven, m. fornuis.

Athé‖e, (pr. **a-tè**) m. (**a** priv. et gr. theos, Dieu) godloochenaar, atheist; a. **une proposition —,** eene atheistische stelling; **—isme,** m. godloochening, atheisme.

Athénée, (gr. Athênê, Minerve), m. atheneum, school van wetenschappen, v.

Ath‖lète, m. (gr. athlos, combat) worstelaar, kampvechter (bij de ouden); fig. sterk, gespierd man; **les —s de la foi,** de geloofshelden, martelaars; **—létique,** a. sterk, groot en tot worstelen geschikt, reusachtig; — f. worstelkunst, v.

Athrepsie, f. kinderziekte (gebrek aan spijsvertering).

Atinter, v. a. op belachelijke wijze kleeden, overdreven opschikken; **s'—,** v. pr. zich belachelijk opschikken.

Atlan‖te, m. mansbeeld dat een' last draagt; beeld dat tot zuil dient; **—tique,** a. Atlantisch; **l'Océan —,** m. ou **l'Atlantique,** f. de Atlantische Oceaan; **format—,** atlas formaat.

Atlas (pr. **lace**) m. verzameling van kaarten, v. atlas, m.; de eerste halswervel, draaier; Indische atlas, satijn; een der grootste en schoonste nachtvlinders, m.

Atmo‖sphère, f. (gr. atmos, vapeur; sphaira, sphére) dampkring, m.; **l'— fétide d'une cave,** de vunzige kelderlucht; **une machine à vapeur de 20 —s,** eene stoommachine van 20 atmosfeeren; **—sphérique,** a. den dampkring betreffend; **air —,** dampkringslucht; **chemin de fer —,** spoorweg met luchtdrukking.

Atocie, f. onvruchtbaarheid, v.

Atoll, m. ringvormig koraaleiland.

Atom‖e, m. (gr. atomos, qu'on ne peut diverser) atoom; klein ondeelbaar lichaampje; **—ique, théorie —,** atoomtheorie; **—isme,** m. stelsel der kleine ondeelbare lichamen, atoomtheorie; **—iste,** m. voorstander van de leer der kleine ondeelbare lichamen; **—istique,** zie **—ique.**

Ato‖nie, (**a** priv. et gr. tonos, ton), a. krachteloos; **voyelle —,** onbetoonde klinker; **—nie,** f. zwakheid, v.; **—nique,** a. slap, zwak.

Atour, m. vrouwelijke opschik, m. tooisel, sieraad; **dame d'—,** vorstelijke kamenier, hofdame; **—nement,** m. het opschikken; **—ner,** v. a. opschikken; **—neuse,** f. kamenier.

Atout, m. troef, troefkaart (in het kaartspel), v.; fam. klap, oorveeg.

Atrabi‖laire, a. galziek, galzuchtig; fig. zwartgallig, gemelijk, twistziek, boosaardig; **un —,** een zwartgallig mensch; **—le,** f. (lat. atra, noire; bilis, bile) zwartegal, v.; **—leux, euse,** a. zwartgallig; hetgeen zwarte gal verwekt.

âtre, m. (lat. ater, noir) haard, m. haardstede, v.

Atrium (pr. **triome**) m. voorhof bij de Romeinen, m.

Atro‖ce, a. (lat. atrox, atrocis) gruwelijk, afschuwelijk; **—cement,** adv. op eene gruwelijke, afschuwelijke wijze; **—cité,** f. afschuwelijkheid, verfoeilijke wreedheid, v.

Atrope, f. ou **Atropos,** f. doodhoofdsvlinder, m.

Atro‖phie, f. (**a** priv. et gr. trophê, nourriture) uitdroging, tering, v.; **—phier,** v. a. doen uitteren; **s'—,** uitteren; **un membre atrophié,** een uitgeteerd, geheel vermagerd lid.

Atropine, f. atropine, v.

Attabler, (s') v. pr. om eene tafel gaan zitten.

Atta‖chant, ante, a. fig. aanlokkelijk, aantrekkelijk, boeiend; **—che,** f. het vastbinden; ieder ding, waarmede men iets aanbindt of vastmaakt, band, m. snoer, riem, m.; gewricht, lid; fig. neiging, verkleefdheid; verbintenis, verplichting; ylijt, naarstigheid, v. ijver, m.;

chien d'—, kettinghond, m.; **droit d'—**, geld te betalen voor 't aanleggen van schepen; **port d'— d'un navire, d'un officier de marine**, haven, waar een schip, een marine-officier op de rol staat ingeschreven; **une lettre d'—, une —**, voltrekkingsbevel, schriftelijke volmacht; **— de diamants**, haak van diamanten, m.; **les —s de la main, du pied**, de polsen, de wreef; fig. **avoir l'— de qn.**, met volmacht van iemand handelen; **être toujours à l'—**, een slaafsch leven lijden; **—ché**, m. hij, die aan een gezantschap is toegevoegd; **—ché, ée**, a. vastgemaakt enz.; fig. gehecht, verkleefd, genegen; **—chement**, m. gehechtheid, verkleefdheid, genegenheid; neiging, zucht, liefde, drift, v.; **—cher**, v. a. vastmaken, hechten, aanbinden, aanhechten, aanhangen, enz.; **— avec un clou**, vastspijkeren; **— à la croix**, aan 't kruis slaan; **— des boutons à un habit**, knoopen aan eene jas zetten; **— à qch.**, binden, kluisteren aan...; **s'—**, v. pr. kleven, aankleven, zich hechten; fig. **s'— à qn.**, iemand aanhangen, iemand bijzonder genegen zijn, zich aan iemand verbinden; **s'— à qch.**, zich met ijver op iets toeleggen; zich aan iets vasthouden; **— du prix à qch.**, waarde aan iets hechten; **— un sens à un mot**, eene beteekenis aan een woord hechten; v. n. **le ragoût a attaché**, de ragoût is aangebakken; fig. **ce roman attache**, deze roman boeit.

Atta‖quable, aantastbaar, hetgeen aangegrepen of bestreden kan worden; **—quants**, m. pl. aanvallers, aanranders; **—que**, f. aanval, overval, m.; aanranding, aantasting, v.; fig. aanzoek, dringend verzoek; **—volante, fausse —**, schijnaanval; **aller à l'—**, storm loopen; **travailler d'—**, flink werken; **y aller d'—**, eene zaak flink aanpakken; **— de fièvre, d'apoplexie**, aanval van koorts, beroerte; **— de mélancolie**, vlaag van droefgeestigheid; **— de nerfs**, zenuwtoeval, m.; **l'— d'une note**, het aanslaan van eene noot; **chef d'—**, voorzanger, voorspeler; **—quer**, v. a. aanvallen, aantasten, aangrijpen; tergen, beleedigen; **— un cheval**, een paard de sporen geven; **— l'honneur de qn.**, iemand in zijne eer tasten; **— qn. par son faible**, iemand in zijn zwak grijpen; **— un pâté**, eene pastei aansnijden; **avoir le poumon attaqué, être attaqué de la poitrine**, aan de longen lijden; **la rouille attaque le fer**, de roest vreet het ijzer in; prov. **bien attaqué, bien défendu**, zijn man vinden; **— un morceau de musique**, een muziekstuk beginnen te spelen; **— un sujet**, een onderwerp aanvatten; **— une note**, eene noot aanslaan; fig. **— qn. sur qch.**, iemand ergens over aanspreken, aanvallen; **s'—**, v. pr. **à qn.**, iemand aantasten, aangrijpen, aandoen enz.; prov. **on ne doit pas s'— à plus fort que soi**, men moet zijne meerderen ontzien.

Attarder, (s') v. pr. te lang toeven.

Attein‖dre, v. a. (préf. ad et lat. tangere, toucher) bereiken, treffen, raken; achterhalen, inhalen; fig. evenaren; iets even zoo goed doen als een ander; —, v. n. **(à qch.)** met eenige moeite iets bereiken, ergens bijkomen; fig. tot iets geraken; iets verkrijgen; **—t, te**, p. et a. **(de)** aangetast, geraakt, getroffen, gekwetst; achterhaald; overtuigd: **—te**, f. slag, stoot, houw: lichte wonde, v.; fig. verongelijking, beleediging, v. ongelijk, nadeel; lichte aanval (van ziekte), m.; **parer l'—**, den stoot pareeren; **—s du malheur**, slagen van 't lot; **— mortelle**, doodelijke slag; **donner — ou porter — à qch.**, iets aangrijpen, verbreken, overtreden; zoeken te verkorten (in rechten enz.); **hors d'—**, buiten bereik, beveiligd, schootvrij.

Attel‖age, m. het aanspannen; koppel paarden enz., span; wapentuig; fig. paar menschen enz.; **—er**, v. a. spannen, aanspannen, inspannen; **—le**, f. gedeelte van 't haam (van trekpaard); spalk (waarmede een gebroken arm of been gespalkt wordt), v.; strijkbord der pottenbakkers; **—oire**, f. disselpin, v.

Atte‖nant, ante, a. naast gelegen, aangrenzend; **—nant**, adv. et prép. dicht aan, nabij.

Atten‖dant, en —, intusschen, middelerwijl; **en —que**, conj. totdat; **—dre**, v. a. et v. n. **(qn. ou qch.)** (préf. ad et lat. tendere, tendre) wachten, verwachten; loc. prov. **attendez-moi sous l'orme**, 't zal lang duren eer ik kom, je zult me lang kunnen wachten; **faire — ses créanciers**, zijne schuldeischers niet betalen; **c'est où je l'attends** ou **c'est là que je l'attends**, tot zóóver zal ik hem laten gaan; **tout vient à celui qui sait —**, geduld overwint alles; **— après qn. ou qch.**, met groot verlangen op iets, iemand wachten, fig. zich iets beloven, in verwachting zijn, hopen; **s'—, (à qch.)** v. pr. ergens oprekenen of staat op maken; iets vermoeden; **je m'attends à vous**, ik reken op u; prov. **ne t'attends qu'à toi seul**, het oog van den meester maakt het paard vet.

Atten‖drir, v. a. zacht, week maken, verzachten; fig. vermurwen, verteederen, ontroeren; **s'—**, v. pr. week, zacht, gedwee worden; fig. ontroerd of aangedaan worden; mededoogen hebben; **—drissant, ante**, a. fig. aandoenlijk, ontroerend; **—drissement**, m. aandoening, ontroering, medelijden; **—du**, conj. aangezien, in aanmerking genomen...; **—du que**, conj. dewijl, vermits, naardien, aangezien.

Atten‖tat, m. aanslag; inbreuk op rechten, enz. v.; **—tatoire**, a. inbreukmakend.

Attente, f. verwachting; hoop, v.; **table d'—**, ledig veld, vak om iets in te schilderen of te snijden; **pierres d'—**, pl. kantsteenen, verbandsteenen in de gebouwen, m.; **salle d'—**, wachtkamer, v.; **ligature d'—**, voorloopig verband.

Attenter, v. n. **à qch.** (préf. ad et lat. tentare, tenter) een' aanslag smeden op...; ergens naar trachten; **— à qch.**, zich vergrijpen aan...; **— aux jours de qn**, een moordaanslag op iem. doen; **—tif, ive**, a. **(à qch.)** aandachtig, opmerkzaam, oplettend; **—tion**, f. (préf. ad et lat. tendere, tendre) aandacht, opmerkzaamheid, oplettendheid, v.; **faire, prêter — à qch.**, ergens op letten; zijne aandacht ergens op vestigen; **avoir — à qch.**, op iets acht geven; **faites —!** opgelet! **—tions**, pl. achting, dienstvaardigheid, zorg, v.; **il a eu pour moi des —s infinies**, hij heeft mij allerlei beleefdheden bewezen; **—tionné**, a. voorkomend, beleefd; **—tivement**, adv. aandachtig, met opmerkzaamheid.

Atténu‖ant, ante, a. verdunnend (van een geneesmiddel); verzachtend; **des circonstances —antes**, verzachtende omstandigheden; **—ation**, f. verdunning; verzwakking, afneming, vermindering (van krachten), v.; verzachting der beschuldigingen, v.; **—atif, ive**, a. verzachtend, verontschuldigend, schuldverminderend; lenigend; **—é**, a. et p. verzwakt, uitgeteerd, verzacht; **—er**, v. a. (préf. ad et lat. tenuis, léger) verzwakken, verminderen, van krachten

berooven; verdunnen; verzachten: **ce délit est beaucoup atténué par les circonstances**, dit vergrijp wordt door de omstandigheden merkelijk verzacht.

Atter‖rage, m. het aanlanden; landingsplaats; **—rir**, v. n. landen, aanlanden; **—ré**, a. et p. ter aarde geworpen; neêrgeslagen, neêrgeploft; **—rer**, v. a. op den grond werpen, smijten; diep bedroeven, terneder slaan; **—rissage**, m. landing, v.; **—rissement**, m. aanwas van land; landing, v.

Attes‖tation, f. bewijs, getuigschrift; **—ter**, v. a. (préf. ad et lat. testis, témoin) getuigen, getuigenis geven; als getuige aanroepen.

Atticis‖me, m. (gr. attikismos) Attische fijnheid, beschaafdheid in het spreken of schrijven, v.; **—te**, m. Grieksch schrijver, die den stijl der Attische schrijvers tracht na te volgen.

Attie‖dir, v. a. verkoelen, lauw maken; fig. verkoelen, koel, onverschillig doen worden; **s'—**, v. pr. verkoelen, koel worden; in genegenheid verflauwen; **—dissement**, m. fig. verkoeling, verflauwing, v.

Atti‖fage, ou **attifement**, m. opschik; bonte tooi; **—fer**, v. a. (v. fr. tuffe, touffe de cheveux) te veel opschikken, optooien, oppronken, opsieren; **—fet**, m. opschik, m. tooisel; hoofdsieraad (van vrouwen).

Attinter, v. a. de stukgoederen in de stuwing vastmaken.

Attique, a. (gr. attikos), Attisch, Atheensch: **sel —**, Attisch zout, fijne geestigheid, scherts; subst. m. kleine verdieping boven op een gebouw om 't dak te verbergen; **—ment**, a. op Attische, fijngeestige wijze.

Atti‖rable, a. voor aantrekking vatbaar; **—rage**, m. aantrekking, v.; **—rail**, m. toebehooren, gereedschap, tuig; gevolg; sleep, tros, stoet, m.; **—rant, ante**, a. fig. aanlokkend, aantrekkend, aanhalig, bekoorlijk; **—rer**, v. a. aantrekken, naar zich toe trekken of halen; **l'aimant attire le fer**, de magneet trekt het ijzer aan; fig. **elle attirait tous les regards**, zij trok aller blikken tot zich; prov. **un malheur en attire un autre**, een ongeluk komt zelden alleen; **— sur soi**, zich op den hals halen, zich berokkenen; **s'—, qch.** v. pr. iets tot zich trekken, iets verwerven; zich iets op den hals halen, zich iets berokkenen.

Atti‖se, f. hout onder den brouwketel; **—se-querelle**, m. et f. twiststoker; twiststookster; **—ser**, v. a. (préf. ad et lat. titio, tison) **— le feu**, aanstoken, opstoken (het vuur); fig. aanstoken, aanhitsen, olie in het vuur gieten; **—seur**, m. opstoker; hij, die het vuur opstookt; **—soir**, m. **—sonnoir**, m. stookijzer, pook, m.

Atti‖tré, p. et a. fig. met een ambt bekleed; gewoon, vast: **mon médecin —**, mijn gewone dokter; **des témoins —s**, omgekochte getuigen.

Attitude, f. (ital. attitudine; du lat. aptitudo, aptitude) houding, v.

Attole ou **attollon**, zie **atoll**.

Attorney (pr. **a-tor-né**), m. procureur (in Engeland).

Attouchement, m. aanraking, aanroering, betasting, bevoeling, v.

Attract‖if, ive, a. aantrekkend; **—ion**, f. (préf. ad et lat. trahere, tirer) aantrekking, aantrekkingskracht, v.; **— capillaire**, aantrekking der haarbuisjes; **—moléculaire, de cohésion**, cohesie; **la grande —**, de zaak die veel gerucht maakt, die veel toeloop heeft; **—rice**, a. f. **force attractrice**, f. aantrekkende kracht, v.; **—ionnaire**, m. voorstander der aantrekkingskracht.

Attrai‖re, v. a. aantrekken, aanlokken; **—t**, m. bekoring, v. aanloksel; trek, m. neiging, v.; **—ts**, pl. bekoorlijkheden, bevalligheden, schoonheid, v.

Attrap‖e, f. valstrik, m; fig. foppery, poets, v.; groote tang, die men in de smeltovens gebruikt, v.; keertakel, waarmede een schip bij het van stapel loopen gehouden wordt, m.; **jouer à l'—**, krijgertje spelen; **—-mouche**, m. vliegenvanger, m. (zekere plant); plur. **des attrape-mouches**; **—-niais, —-nigaud, —-lourdaud**, m. grove list voor domkoppen, v.; **—-parterre**, m. knaleffect (op het tooneel); **—er**, v. a. (rad. **trappe**) vangen (in een' strik enz.); betrappen: achterhalen, inhalen, krijgen, vatten, treffen; fig. verschalken, door list verkrijgen; oplichten, bedriegen; **— un bon numéro**, een hoog nommer trekken; **je vous attrape à mentir**, ik betrap u op een leugen; **jetez-moi cela, je l'attraperai**, werp 't mij toe, ik zal 't vangen; **ce peintre a bien attrapé votre ressemblance**, die schilder heeft u goed getroffen; **— un rhume**, eene kou vatten; **s'— à un clou**, aan een spijker blijven haken; **—eur**, m. **euse**, f. verschalker, fopper; **—oire**, f. val, v. valstrik, m. fig. kunstgreep, v.

Attrayant, ante, a. aanlokkelijk, aantrekkelijk, bekoorlijk.

Attremper, v. a. tot den hoogsten graad van hitte stoken; **— de l'acier**, staal harden.

Attribu‖able, a. toe te schrijven; **—er**, v. a. (préf. ad et lat. tribuere, accorder) toewijzen, toekennen; toeschrijven; **de grands avantages sont attribués à cette place**, er zijn groote voordeelen aan deze plaats verbonden; **s'—er**, v. pr. zich toeëigenen, toeschrijven, aanmatigen; **—t**, m. eigenschap, hoedanigheid, v.; merkteeken, zinnebeeld, kenmerk; **un glaive et une balance sont les attributs de la Justice**, een zwaard en een balans zijn de kenteekenen van de Gerechtigheid; gezegde, prædicaat; **—tif, ive**, a. toeëigenend, toeschrijvend; **—tion**, f. verleening van zekere voorrechten; werkzaamheden van een ambtenaar: **ceci rentre dans ses attributions, est en dehors de ses —s**, dit ligt binnen, buiten zijne ambtsbevoegdheid; †**lettres d'—**, volmacht aan een lager gerecht om in eene zaak uitspraak te doen, v.

Attrimer, (arg.) stelen.

Attrist‖ant, ante, a. bedroevend, treurig; **—er**, v. a. bedroeven; **s'—**, v. pr. zich bedroeven.

Attrition, f. (préf. ad et lat. terere, broyer); zondenberouw; wrijving van twee harde lichamen, v.

Attrou‖pement, m. oploop, samenloop, m., samenscholing, v.; **—per**, v. a. in groote menigte bijeen doen komen, oploop verwekken; **s'—**, v. pr. vergaderen, zich in menigte verzamelen; te hoop loopen, samenrotten.

Au, art. m. aan den, de of het, in, naar, met, enz. enz.

Aubade, f. ochtendmuziek, v. ochtendgezang; fig. ketelmuziek; fig. **il a eu une —**, hij heeft eene schrobbeering gehad.

†**Au‖bain**, m. vreemdeling in een land, m.; **—baine**, f. **droit d'—**, recht van den souverein om zich de goederen der vreemdelingen, die niet genaturaliseerd zijn, na hun overlijden, toe te eigenen (in Frankr. afgeschaft in 1819); fig. **c'est une bonne —**, het is een buitenkansje; **—ban**, m. recht op de winkels, recht om een'

winkel te doen; staangeld, voor winkel of kraam.

Aube, f. (lat. alba, blanche), **l'—, ou l'— du jour,** de ochtendschemering; het krieken van den dag; **l'— de la vie,** de jeugd; —, koorhemd.

Aube, f. schepbord, schoep (van een watermolenrad).

Aubépine, f. (lat. alba, blanche et fr. épine), witte haagdoorn, m.

Aubère, a. van eene kleur als de bloesem der perziken (tusschen wit en rood), vaal; **cheval —,** vaal paard.

Auber‖ge, f. (all. herberge) herberg, kroeg, v. logement; **—giste,** m. waard, herbergier, logementhouder, kastelein.

Aubergine, f. eierdragende nachtschade.

Aube‖ron, m. kram, waar de tong van het slot in schiet, v.; **—ronière,** f. slotkramplaat, v.

Aubervilliers, m. vroege salade, bitter van smaak, v.

Aubète, f. wachthuis voor de onder-officieren.

Aube-vigne, f. speklelie, v.

Aubier, m. (lat. albus, blanc) witte hazelaar, m.; spint of week hout tusschen den bast en het levend hout.

Aubifoin, m. blauwe korenbloem, v.

Aubin, m. gebroken gang van een paard tusschen tel en galop, m.; halfgalop, m.

Aubiner, v. n. gebroken draven en galoppeeren; v. n. wijngaardknoppen inkuilen.

Aubinet ou **Saint-Aubinet,** m. voorvinkennet (verdek op koopvaardijschepen).

Aubiton, m. korenbloem, v.

Aubour, m. ebbeboom, (der Alpen).

Aucun, une, pr. ou a. **ne ... aucun,** niemand, niet een, geen, geene; pr. pl. eenigen, sommigen; **— m'ont assuré que ....,** eenigen hebben mij verzekerd dat....

Aucunement, adv. geenszins, in geenen deele; beter: **nullement.**

Auda‖ce, f. stoutmoedigheid, vermetelheid, v.; **—cieusement,** adv. stoutmoedig, kloekmoedig; **—cieux, euse,** a. stoutmoedig, vermetel; subst. **un jeune —,** een vermetele jonge man.

Au deçà, adv. et prép. aan deze zijde, aan dezen kant.

Au dedans, adv. van binnen.

Au dehors, adv. van buiten.

Au delà, adv. et prép. aan gene zijde; **— du Rhin,** aan gene zijde van den Rijn; **— d'un million,** meer dan een millioen; **— de l'imagination,** meer dan men zich verbeelden kan.

Au-dessous, prép. onder, beneden; adv. onder, daar onder.

Au-dessus, prép. boven op; adv. boven, daar boven.

Au-devant, adv. et prép. te gemoet, tegen, in het gemoet; **aller — des objections,** de tegenwerpingen te voren weerleggen.

Audien‖ce, f. (lat. audire, entendre) gehoor, verhoor, audientie; de toehoorders; zitdag, zitting (van een rechtbank); rechterlijk district (in de Spaansche koloniën); **—cier,** a. **huissier audiencier,** ou —, m. gerechtsbode, m.

Audi‖teur, m. toehoorder, hoorder; auditeur of raad en bijzitter bij den krijgsraad; †**— des comptes,** opzichter in de rekenkamer; **—tif, ive,** a. dat het gehoor betreft; **nerf —,** gehoorzenuw, v.; **—tion,** f. het gehoor; **l'— des témoins,** het verhoor, het hooren van de getuigen; **— des comptes,** het nazien der rekeningen, v.; **—toire,** m. gehoorzaal, leerzaal; de toehoorders; gerechtskamer, v.

Aufe, f. Sparto-gras, Spaansch riet, waarvan men touwen en netten maakt.

Auge, f. (lat. alveus, bassin) trog, bak, (waaruit de beesten eten of drinken), m. krib (in een' paardenstal), v.; kalkbak; koelbak der smeden, slotenmakers enz.; **tambour des —s,** raderkast, v. (van eene stoomboot).

Augée, f. bak of trog vol.

Auge‖lot, m. schuimlepel, m.; **—t,** m. bakje, gootje, trogje; **creuser en —,** gootsgewijze uithollen.

Augite, f. soort van groen gesteente.

Augmen‖t, m. (lat. augmentum, accroissement) bijvoeging, v. bijvoegsel; vermeerdering van bruidschat; bijvoeging van eene lettergreep; verlenging eener klinkletter, v.; **—tateur,** m. vermeerderaar, m. (van een boek, enz.); **—tatif, ive,** a. vermeerderend, versterkend; **—tation,** f. vermeerdering, vergrooting, aangroeiing; opslag (van loon, van salaris); **—ter,** v. a. vermeerderen, vergrooten, doen aangroeien of toenemen; **— un domestique, un employé,** het loon van een knecht, het salaris van een klerk verhoogen, opslaan; —, v. n. et **s'—,** v. pr. vermeerderen, aangroeien, toenemen, grooter worden.

Augu‖ral, ale, a. wat tot de waarzeggerij uit de vlucht der vogels behoort; **bâton —,** wichelaarsroede, v.; **—re,** m. (lat. augur) waarzegging uit den zang of de vlucht der vogels, v.; waarzegger, wichelaar; voorteeken; fig. **oiseau de mauvais —,** m. ongeluksvogel, ongeluksbode, m.; **—rer,** v. a. voorzeggen, voorspellen; **je n'en augure rien de bon,** ik voorspel er mij niets goeds van.

Augus‖tal, a. keizerlijk, wat keizer Augustus betreft; **—te,** a. (lat. augustus) groot, verheven; eerwaardig, aanzienlijk, uitmuntend, voortreffelijk; **Histoire —,** f. geschiedenis der Rom. keizers (van af Adrianus); **mois —,** m. Augustusmaand; **—tement,** adv. statiglijk, achtbaar, doorluchtig; **—tin,** m. **—tine,** f. Augustijner monnik, m., non, v.

Aujourd'hui, adv. heden, vandaag; **d'—,** a. hedendaagsch; nieuwerwetsch; adv. hedendaags, naar de mode, nieuwerwets; **au jour d'—,** heden ten dage; **d'— en huit,** vandaag over een week; **jusqu'—, jusqu'à —,** tot op heden.

†**Auli‖que,** f. doctorale thesis, v. die verdedigd moest worden in de hoogeschool van Parijs; **—que,** a. **cour aulique,** rijkskamergerecht; **conseiller —,** hofraad.

Aulof! int. loefwaarts! te loevert! stuur tegen den wind!

Auloffée, f. het bijvallen van een schip; bijloeving, v.

Aumailles, f. pl. ou a. **des bêtes —,** hoornvee.

Aumô‖ne, f. (gr. eleëmosunê, pitié) aalmoes; geldboete ten voordeele der armen, v.; **faire l'—, donner l'—,** eene aalmoes geven; **—née,** f. brood aan de armen gegeven; †**—ner,** v. a. als eene aalmoes geven, tot boete; **—nerie,** f. aalmoezenierschap; **—nier,** m. aalmoezenier, armbezorger; geestelijke van een ziekenhuis, eene gevangenis; veldprediker; **—nier, ière,** a. weldadig jegens de armen; **—nière,** f. aalmoezenierster, v.; armzakje, kerkbuidel, m.; groote reistasch voor voetreizigers, v.

Aumusse, ou **Aumuce,** f. pelsmantel der Domheeren en Kanunniken, m.

Aunage, m. het meten met de el; ellemaat, v.
Aunaie, f. elzenboschje; elzenkweekerij, v.
Aune, m. (lat. ulnus) els, elzeboom, m.; **le roi des —s,** Erlkönig.
Aune, f. (lat. ulna, avant-bras) el, waar men mede meet, v.; **les messieurs de l'—,** de elleridders, bedienden in manufactuurwinkels; **mesurer les autres à son —,** de anderen naar zichzelf beoordeelen; zooals de waard is, vertrouwt hij zijne gasten; **savoir ce qu'en vaut l'aune,** weten wat er te koop is in de wereld; prov. **au bout de l'— faut le drap,** aan alles komt een eind; **tout du long de l'—,** overmatig.
Aunée, f. alantswortel, m.; lengte van eene el.
Auner, v. a. met de el meten; fig. fam. — **l'habit de qn.,** iem. een pak ransel geven.
Auneur, m. gezworen meter, m.
Auparavant, adv. te voren, van te voren, eerder.
Auprès, adv. zeer dicht bij; prép. bij, nabij, nevens; naar evenredigheid, in vergelijking van.
Aurantiacé, oranjeboomachtig; **—cées,** f. plur. oranjeboomachtigen.
Aurate, m. goudzout.
Auray, m. dukdalf, m.
Aure, m. koele, frissche zomerwind, m.
Auré‖lie, f. nimf van insecten **(chrysalide); —ole,** f. (lat. aureola, de couleur d'or) straalkrans, m.; **—olé,** a. van een straalkrans voorzien.
Auri‖culaire, a. tot het oor behoorend; **confession —,** oorbiecht, v.; **témoin —,** oorgetuige, m.; **doigt —,** pink, m.; **—cule,** f. het uitwendig oor (**pavillon de l'oreille**); oorvormige pluim aan den kop van nachtuilen enz.; sleutelbloem, v.; **—culé,** a. geoord; oorvormig.
Auri‖fère, a. goudhoudend, met goud vermengd; **—fier,** v. a. — **une dent creuse,** een hollen tand plombeeren (met goud); **—fication,** f. het plombeeren van een hollen tand (met goud); **—que** a. **acide —,** goudzuur; **—fique,** a. goud makend.
Auriste, m. oordokter.
Aurochs, m. (pr. **oroks**), (all. auerochs, bœuf de plaine) wilde os der wouden van Polen en Rusland, m.
Aurone, f. averuit, averoen (zekere plant), v. (**citronelle**).
Aurore, f. (lat. aurora) dageraad, m. morgenrood; fig. (dichterl.) het oosten; **—boréale,** noorderlicht; —, soort vlinder; —, a. donker oranje; **des rubans —.**
Aurure, f. goudverbinding, goudlegeering, v.
Auscul‖tation, f. drukking van 't oor tegen borst of rug om long of hart te onderzoeken; **—ter,** v. a. (lat. auscultare, écouter) den toestand der borst, der longen door 't gehoor onderzoeken.
Auspice, m. (lat. avis, oiseau; spicere, examiner) waarzegger uit de vlucht en den zang der vogels, m.; waarzegging, voorspelling, v.; voorteeken; pl. fig. bescherming, begunstiging; **sous d'heureux, sous de fâcheux —s,** onder gelukkige, onheilspellende omstandigheden; **se présenter sous les —s de qn.,** zich aanmelden met de aanbeveling, onder de bescherming van iem.
Aussi, conj. et adv. ook, even zoo, nog; dan ook; — **bien,** ook, daarenboven, toch; — **bien que,** zoo wel als, zoo goed als; — **peu que,** even zoo weinig, even zoo min als.
Aussière, f. paardelijn, v.; tros, m.
Aussitôt, adv. aanstonds, terstond; — **que,** conj. zoodra als.
Auster (pr. **tère**), m. (lat. auster) dichterl. naam voor den zuidenwind.
Austè‖re, a. wrang, scherp; fig. streng, hard; **—rement,** adv. strengelijk.
Aus‖térité, f. strengheid, gestrengheid, hardheid, v.; **—térités,** pl. strenge boetedoeningen, v.
Austral, ale, a. zuider, zuidelijk; **le pôle —,** de Zuidpool.
Australien, m. et a. **—ienne,** f. et a. bewoner of bewoonster van Australië; wat tot A. behoort.
Autan, m. zuidenwind, m.
Autant, adv. (lat. alterum tantum) even zoo veel, zoo veel, zoo zeer; — **dire,** men kon even goed zeggen; — **en emporte le vent,** dat zijn woorden in den wind; — **que,** conj. in zoo verre, voor zoo verre als; **d'—,** even zooveel, in dezelfde mate; **à la charge d'—,** op voorwaarde van gelijken wederdienst; **d'— plus,** adv. te meer, des te meer, zoo veel te meer; **d'— mieux,** adv. des te liever, des te beter; **d'— moins,** adv. zoo veel te minder, des te minder; **d'— plus que, d'— que,** te meer omdat, daar toch.
Autarcie, f. zelfgenoegzaamheid, v.
Autel, m. (lat. altus, élevé) altaar; **maître—,** hoogaltaar; **un défenseur du trône et de l'—,** een verdediger van het Koningschap en de Kerk.
Auteur, m. et f. (lat. auctor ou autor; de augere, accroître) bewerker, stichter; oorzaak, v.; schrijver, schrijfster; **les —s de nos jours,** onze ouders; **je vous cite mon —,** ik noem u mijn zegsman; **une femme —,** eene schrijfster; **droits d'—,** gedeelte dat de schrijver ontvangt van de opbrengst van zijn boek, de recette van zijn tooneelstuk.
Authen‖ticité, f. echtheid, geloofwaardigheid, v.; **—tique,** a. geloofwaardig, echt; subst. **l'— d'une pièce,** het origineel van een stuk; **—tiquement,** adv. geloofwaardig, op eene echte wijze; **—tiquer,** v. a. geloofwaardig maken, openlijk bekrachtigen, bevestigen.
Autobiographie, f. (gr. autos, soi-même; bios, vie; graphein, écrire) eigen levensbeschrijving, v.
Autochtone (pr. **tok**), a. et s. m. (gr. autos, soi-même; chthôn, terre) uit den grond, waarop men leeft, geboren; inboorling (**aborigène**).
Autoclave, a. (gr. autos, soi-même et lat. clavis, clef) zich zelf sluitend; —, s. m. zich zelf sluitende pot.
Autocra‖te, m. (gr. autokratès, de autos, soi-même; kratos, puissance) zelfheerscher, m.; fig. heerschzuchtig mensch; **—tie** (pr. **cie**), f. zelfheerschappij, v.; **—tique,** a. zelfheerschend; hetgeen tot den zelfheerscher of de zelfheerschappij behoort; **—tiquement,** adv. op eene autocratische wijze; eigendunkelijk, willekeurig.
Autodafé, m. (en esp. acte de foi) ketterverbranding, v.; fig. **faire un — de ses livres,** al zijne boeken verbranden.
Auto‖didacte, m. zelfgeleerde, m.; **—didactique,** a. zelfgeleerd, zonder meester.
Auto‖graphe, a. (gr. autos, soi-même; graphô, j'écris) eigenhandig geschreven; **—graphe,** m. handschrift (van den schrijver); **—graphie,** kunst om geschrift of teekening op steen over te brengen en door druk te ver-

menigvuldigen, v.; **—mate,** a. zich schijnbaar van zelf bewegend; s. m. automaat; fig. dom mensch, machine; **—matique,** a. werktuiglijk; **—matiquement,** adv. op eene werktuiglijke wijze; **—matisme,** m. werktuiglijke beweging; kunst om automaten te maken, v.; **l'— des bêtes,** de leer, die de dieren als machines beschouwt.

Automédon, m. bekwaam koetsier (zoo geheeten naar den wagenmenner van Achilles).

Autom‖nal, ale, a. (pr. **tom-nal**) herfstig, herfstachtig; **—ne** (pr. **tone**) m. (lat. autumnus) herfst, m.; **être à l'— de la vie,** in den herfst van 't leven zijn (die den ouderdom vooraf gaat).

Automobi‖le, a. zichzelf bewegend; s. f. —, automobiel; **—lisme,** m. het automobilisme.

Automoteur, trice, a. zelfbewegend.

Autono‖me, a. naar eigen wetten geregeerd: **—mie,** f. (gr. autos, soi-même; nomos, loi) vrijheid, om zich naar eigen wetten te besturen.

Autoplastie, f. (gr. autos, soi-même; plassô, je forme) zelfvorming, v.; plastische chirurgie, v.

Autopsie, f. (gr. autos, soi-même; opsis, vue) lijkschouwing, v.

Autori‖sation, f. goedkeuring; machtiging, gezaggeving, v.; **—ser,** v. a. machtigen, gezag geven; billijken, goedkeuren; **— qq. à qch.,** iem. tot iets wettigen, machtigen; **je l'ai autorisé à parler en mon nom,** ik heb hem gemachtigd uit mijn naam te spreken; **s'—,** v. pr. zich gezag geven, aanzien verkrijgen; **un écrivain autorisé,** een bevoegd schrijver; **s'— d'un exemple,** zich op een voorbeeld beroepen.

Autori‖taire, a. gezaghebbend; het gezag hoog houdend; **—té,** f. (lat. auctoritas, de auctor, auteur) macht, v.; gezag, vermogen; aanzien; gezag (aangehaalde plaats uit een bekend schrijver); **de son — privée, d'—,** eigendunkelijk, willekeurig; **de quelle —?** met welk recht? **de ma propre —,** op mijn eigen gezag; **cet auteur fait —,** dit is een gezaghebbend schrijver; **— locale,** plaatselijk gezag; **—supérieure,** hooge overheid, v.; **—s civiles et militaires,** burgelijke en militaire overheden; **— municipale,** burgemeester en wethouders;

Autour, prép. om, rondom; **autour de,** adv. om.... heen; prov. **tourner — du pot,** omwegen gebruiken, om 't kantje heen praten; **tout —,** aan alle zijden.

Autour, m. havik, m.

Autour‖serie, f. opkweeking en africhting van haviken, v.; **—sier,** m. africhter van haviken voor de jacht.

Au travers (de), A travers (le, la etc.), prép. midden door, dwars door, dwars over.

Autre, pr. et a. (lat. alter) ander; **l'un l'—,** elkander; **l'un et l'—,** de een en de ander, beide; **l'un ou l'—,** de een of de ander, een van beide; **ni l'un ni l'—,** noch de een noch de ander, geen van beide; **à d'autres!** maak dat anderen wijs! **nous autres Hollandais,** wij Hollanders; **de temps à —,** van tijd tot tijd; **l'— jour,** onlangs; **parler de choses et d'—s,** over koetjes en kalfjes praten; **de côté et d'—, de part et d'—,** van weerszijden; **de manière ou d'—,** op de een of andere manier; **il en sait d'—s,** hij weet meer dan dat; **j'en ai vu bien d'—s,** ik heb nog wel andere dingen gezien; **il n'en fait pas d'—s,** zoo doet hij nu altijd; **il en a fait bien d'—s,** hij heeft wel wat anders uitgehaald; **en voici bien d'une —!** dit is nog vrij wat erger; **il veut devenir un — Cicéron,** hij wil een tweede Cicero worden; **l'un dans l'—, l'un portant l'—,** gemiddeld, door elkaar.

Autre‖fois, adv. eertijds, weleer, voor dezen, voormaals; **—ment,** adv. anders, op eene andere wijze; zoo niet; zeer, in hooge mate; **voilà qui est — beau!** dat is bizonder mooi! **il n'en est pas — étonné,** hij is er niet erg verwonderd over; **—part,** adv. ergens anders, elders; **d'—,** adv. aan den anderen kant, voor het overige.

Autrichien, m. **ienne,** f. et a. Oostenrijker, m. Oostenrijksche, v. Oostenrijksch.

Autru‖che, f. struisvogel, m; **estomac d'—,** maag, die alles verteert; **—cherie,** f. struisvogelkweekerij.

Autrui, m. (lat. alteri, à un autre) iemand anders, een ander, andere lieden, de naaste, evenmensch, m.

Auvent, m. luifel, v.

Auvergnat, m. bewoner van Auvergne; fig. dom, lomp mensch; a. uit Auvergne; m. Romanische tongval.

Auvernat, m. zekere Fransche wijn, die van hoogroode kleur en zeer hoofdig is, m.

Auxiliaire, a. (lat. auxilium, secours) hulpgevend, helpend, behulpzaam; **soldats, troupes —s,** hulptroepen; **verbe —,** hulpwerkwoord

s'Avachir, v. pr. slap worden, neêrhangen, als leder, boomtakken, enz.; fig. et fam. al te log worden (van vrouwen).

A‖val, m. wisselborgtocht, m.; mede-onderteekening als borg op wissels (pl. **avals**); **—valiser,** v. a. wissels van eene handt. voorzien.

Ava‖l, adv. nederwaarts, naar beneden, met den stroom af; **vent d'—,** wind uit zee, westenwind, m; **en — d'un pont, d'une ville,** beneden eene brug, eene stad; **—lage,** m. het afvaren eener rivier (van booten, van visch); het recht daarvoor te betalen; het aflaten van wijnvaten in den kelder; **—laison** ou **—lasse,** f. waterval (op de bergen) door plasregens veroorzaakt, m.; wolkbreuk, v.; zeewind die ten minste 8 dagen aanhoudt, m.; **—lanche,** f. sneeuwval, m. sneeuwstorting, lawine, v.; **une — de pierres, de projectiles, d'injures,** een stortbui, een stortvloed van steenen, projectielen, scheldwoorden; **—lant, ante,** a. den stroom afvarend; **—lé, ée,** a. ingevallen en neêrhangend; **un cheval à croupe, —lée,** een paard met afdalend kruis; **un chien à oreilles — lées,** een hond met hangende ooren; **—lée,** f. zooveel als een wolwever achtereen kan afwerken zonder af te boomen; **—ler,** v. a. naar omlaag brengen; slikken, inslikken, inzwelgen, indrinken, verslinden; een tak bij den stam afhakken; fig. verduwen, opkroppen, met geduld lijden of verdragen; **— des travers,** zich verslikken; **— des couleuvres,** zich veel verdriet en ongemak getroosten; door den zuren appel moeten bijten; fig. **— sa langue,** stikken, sterven; **avoir soif à — sa langue,** versmachten van den dorst; **—le goujon, sa cuiller, sa fourchette, sa langue, sa gaffe** (argot), sterven; **— des sabres,** druktemaken, bluffen; **—qch. des yeux,** begeerig aankijken; **— une injure,** eene beleediging verkroppen; **— le calice jusqu'à la lie,** den lijdenskelk tot den bodem ledigen; **s'—,** v. pr. nederhangen (van den buik enz.); doorgeslikt, doorgezwolgen worden; **—leur,** m. gulzig mensch, gulzigaard,

vraat, slokop, m.; fig. **un — de gens,** een pochhans; **—lies,** f. pl. wol der vellen van geslachte schapen, v.; **—loire,** f. fam. wijd keelgat; staartriem (van een paard); **—lure,** f. overhoef (sponsachtig hoorn aan den hoef van een paard); ziekte van kanarievogels, v.

Avan‖ce, f. gewonnen tijd; vooruit verrichte arbeid, m.; vooraf betaling, verschot, uitschot; uitstek, uitsprong, het overhangen van een dak over de muren; **—ces,** pl. voorschotten; eerste stappen tot bemiddeling, verzoening enz.; **il me donne six points d'—ce au billard,** hij geeft mij zes punten voor op 't biljart; **la belle — ce!** wat brengt ons dat verder? **d'—ce, par —ce,** adv. vooruit; op rekening, op de hand, in verschot; **je vous préviens d'—,** ik zeg 't u vooruit; **je m'en réjouis d'—, (par —),** ik verheug er mij bij voorbaat over; **—cement,** m. voortgang, m. vordering, v.; bevordering; vermeerdering of verhooging van stand, fortuin; **— d'hoirie,** vooruitbetaling op eene erfenis; **—cé, cée,** a. et part. gevorderd; verhaast; **fruits —s,** al te rijpe vruchten; **des idées —es,** vrijzinnige denkbeelden; **sentinelle —e,** schildwacht, dicht bij den vijand geplaatst; **poste, ouvrage —;** subst. m. — ou **—e,** f. voorpost; **je n'en suis pas plus —,** dat helpt me niet veel, daar kom ik niet verder mede; **la voiture de M. le comte est —ée,** het rijtuig van mijnheer den graaf is vóór! **—cer,** v. a. (rad. avant) vooruitbrengen, nader bij brengen, uitstrekken, uitsteken, voorzetten; bevorderen, voorthelpen, voordeel of dienst doen; verhaasten, bespoedigen; vooruit betalen, verschieten; **— son départ,** zijn vertrek vervroegen; **— l'heure du dîner,** vroeger eten; **— sa mort,** zijn dood verhaasten; **— une montre, une pendule,** een horloge, eene pendule voorzetten; **— des officiers,** officieren bevorderen; **faire — une voiture,** een rijtuig laten vóórkomen; **—,** beweren, voordragen; **il ne prouve pas ce qu'il avance,** hij bewijst niet wat hij beweert; v. n. voortgaan, voorwaarts gaan; te gauw loopen, voor gaan (van een uurwerk); vooruitsteken (van een dak, een voorgebergte enz.); **— dans qch.,** in iets toenemen, vorderingen maken; **s'—,** v. pr. vooruitgaan; naderen, nabij komen; fig. zich te ver inlaten.

Avanie, f. afpersing, knevelarij (der Turken), v.; fig. moedwillige beleediging, v.

Avant, prép. voor; adv. ver in, diep in; **en —,** voorwaarts, vooruit; **il est en — des autres,** hij is de anderen voor; **en —, marche!** voorwaarts, marsch! **le jour d'—,** de dag te voren; **— que,** conj. voordat; **—,** subst. m. voorste gedeelte (van een wagen); voorste gedeelte (van een schip), voorsteven; **un navire qui va de l'—,** een schip, dat vaart heeft; fig. **aller de l'—,** eene zaak flink doorzetten; **mettre en —,** voorstellen, voordragen, voorslaan.

Avantage, m. voordeel, voorrecht; voorrang; winst; gave, begaafdheid; meerdere bekwaamheid, v.; gedeelte eener erfenis, dat men vooruit heeft; voorgift (in 't spel); **avoir l'— du vent,** den wind in zijn voordeel hebben; **—ger,** v. a. begunstigen, bevoordeelen; vooruit geven of vermaken (bij testament enz.); **s'—,** elkander bij contract bevoordeelen; **— geux, euse,** a. voordeelig, nuttig, dienstig; fraai, voortreffelijk; fig. aanmatigend, verwaand; **—geusement,** adv. voordeelig.

[N.B. *Van alle met* **avant** *samengestelde woorden krijgt slechts het tweede gedeelte der samenstelling het teeken des meervouds.*]

Avant‖-bec, m. ijsbreker (aan een brugpijler); **—-bras,** m. voorarm, m.; **—-chemin,** m. bedekte weg onder aan eene borstwering, m.; **—-cœur,** m. borstgezwel (bij paarden en runderen); **—-corps,** m. voorgebouw; **—-cour,** f. voorhof, m. voorplaats, v. voorplein van een huis of slot; **—-coureur,** m. voorlooper, voorrijder; fig. voorbode, m.; **—-courrier,** koerier, postrijder; **l'— du jour,** de dageraad; **—-dernier, ière,** f. et a. de of het voorlaatste; **—-deux,** m. de tweede der vijf figuren der quadrille; **—-duc,** m. paalwerk aan den kant van een water, om eene brug aan te leggen; **—-fossé,** m. voorgracht aan den voet eener borstwering, v.; **—-garde,** f. voorhoede; eerste linie van een leger, v.; **—-goût,** m. fig. voorsmaak, m.; **—-hier,** adv. eergisteren; **—-jeu,** m. voorspel; **—-jour,** m. tijd vóór den opgang der zon, m.; **—-logis,** m. voorgebouw; **—-main,** f. et m. vlakke hand, binnenste van de hand; voorste gedeelte van een paard; voorhand, v. (bij 't kaartspel); **—-midi,** m. voormiddag, m.; **—-mur,** m. voormuur, buitenwal, m.; **—-part,** f. vooruitgift (in erfenissen enz.), v.; **—-pêche,** f. vroege perzik, v.; **—-pied,** m. voorvoet, m.; bovenleder; **—-plancher,** m. voorvloer, looze vloer, m.; **—-poignet,** m. voorvuist, v.; **—-portail,** m. voorportaal; **—-port,** m. kleine voorhaven, v.; **—-poste,** m. voorpost, m.; **—-projet,** voorloopig ontwerp (van wet, van een monument enz.); **—-propos,** m. voorbericht; voorrede, inleiding, v.; **—-quart,** m. voorslag, klik, m.; **—-scène,** f. (bij de ouden) proscenium, 't tooneel waarop gespeeld werd; (thans) gedeelte van de zaal, dat 't dichtst bij 't tooneel is; **—-toit,** m. voordak, uitstekend dak; **—-train,** m. voorstel van een' wagen, eene affuit; voorste gedeelte van een paard, eene koe enz.; **—-veille,** f. de tweede dag te voren, m.

Ava‖re, a. gierig, schraapzuchtig; fig. **— de qch.,** spaarzaam met iets; **—re,** m. gierigaard, vrek, schraapzuchtig mensch enz., m.; **—rement,** adv. gierig; **—rice,** f. gierigheid, schraapzucht, vrekheid, v.; **—ricieux, euse,** a. gierig, vrekkig.

Ava‖riable, a. wat aan averij onderworpen is; **—rie,** f. averij, schade aan schip of lading, v.; buitengewone onkosten op de schepen; ankergeld, paalgeld, havenrecht; **— grosse,** buitengewone averij of averij-gros; **— de portefeuille,** verlies dat eene handelsbank lijdt; **—rié, ée,** a. bedorven, beschadigd (van goederen op schepen); **—rier,** v. a. beschadigen; **s'—,** beschadigd worden, averij lijden.

Avaste! int. houd op! houd stil! (scheepst.).

Avatar, m. ieder der incarnatie's van de godheid (bij de Hindoes); fam. de verschillende staten, die iem. doorloopt, wat zijne denkbeelden betreft.

Avau l'eau, ou **à vau-l'eau,** adv. met den stroom; fig. **aller —,** met den stroom meegevoerd worden; fig. **l'affaire est —,** de zaak is verloren, mislukt.

Avé ou **Avé Maria,** m. wees gegroet, Maria! (groet van den engel); klein gebed, dat met Ave Maria begint; kralen aan den rozenkrans, v. pl. **des avé.**

Avec, prép. et adv. met, mede, nevens, benevens; adv. **il est capable d'allumer sa pipe —,** hij is in staat zijn pijp ermee aan te steken; **distinguer l'ami d'— le flatteur,** den vriend van den vijand onderscheiden; vroeger ook: **avecque.**

Avelanède, f. schil van eikels, om te loogen, v.

Aveli‖ne, f. soort van groote hazelnoot, lammertsnoot, v.; **—nier,** m. hazelnoteboom, lammertsnoteboom, m.

Avé‖nacé, ée, a. haverachtig; **—ées,** f. plur. haverachtige planten; **—nage,** m. havertiende, v.

Avenant, ante, a. aanvallig, aangenaam, smakelijk; te pas, ter sneê, dat te pas komt; **le cas — que,** gesteld, in geval dat; **à l'—,** adv. naar mate, naar evenredigheid, naar verhouding; **à l'— de,** naar verhouding van; —, s. m. wijziging aangebracht in een assurantiepolis.

Avénement, m. komst, aankomst; aanvaarding der regeering, v.; **— au trône,** troonsbestijging; **don de joyeux —,** geschenk aan den vorst (bij zijne troonsbestijging).

Avénerie ou **Avoinerie,** f. haverveld; haverkamp, m.

Avéneron, m. dolle of wilde haver, v.

Avenir, v. n. gebeuren, geschieden, voorvallen; part. passé **avenu;** beter: **advenir.**

Avenir, m. het toekomende of toekomstige; de toekomst, v.; **à l'—,** adv. in het vervolg, in het toekomende, voortaan; **il a de l'—,** hij zal 't ver brengen in de wereld.

Avent, m. (lat. adventus, arrivée) advent, m. de vier weken, die het Kerstfeest voorafgaan.

Aventu‖re, f. (lat. adventurus, qui doit arriver) lotgeval, toeval; geval, voorval, wedervaren, avontuur; liefdesavontuur; buitenkansje; **à l'—,** bij geval, bij toeval, op goed geluk, op avontuur; **à la grosse —,** iets dat men op een schip waagt, zonder het te laten verzekeren, op bodemerij; **d'—,** ou **par —,** wellicht, misschien, mogelijk, bij geval; **un diseur, une diseuse de bonne —,** een waarzegger, eene waarzegster; **dire la bonne —,** waarzeggen; **mal d'—,** fijt aan den vinger; **—ré, rée,** a. gewaagd; **—rer,** v. a. wagen, in de waagschaal stellen, op 't spel zetten; **s'—,** v. pr. zich wagen, zich bloot stellen, zich in gevaar stellen; **—reux,** a. die alles durft wagen, waagziek, ondernemend; **—rier,** m. gelukzoeker; landlooper; waaghals; **vaisseau —,** vrijbuiter, smokkelaar; **—rière,** f. zwerfster, gelukzoekster, landloopster; **—rine,** f. goudsteen, goudglassteen, m.

Avenu, ue, part. p. de **avenir,** gebeurd; **considérer une chose comme non —,** eene zaak als ongedaan, niet gebeurd, beschouwen.

Avenue, f. (rad. venir) toegang, weg, langs welken men ergens aankomt, m.; laan, wandeldreef, v.

†**Avé‖rage,** m. doorsnede, v. gemiddeld getal; gemiddelde prijs, m.: **—ré,** a. et p. als waar bewezen, bewaarheid, waargemaakt; **—rer,** v. a. (préf. ad en lat. verus, vrai) als waar bewijzen, waarmaken.

Averne, m. Avernus, m.; fig. de hel bij de oude dichters, v.

Avéron, m. dolle of dorre haver, v.

Avers, m. de zijde van den beeldenaar (van eene munt).

Averse, f. (rad. verser) stortregen, plasregen, m.; fam. oorveeg, m.

à verse, adv. **il pleut —,** het regent dat het giet.

Adversion, f. (lat. adversio, de avertere, détourner) afkeer, tegenzin, weêrzin, m.

Aver‖ti, ie, a. et p. gewaarschuwd, bericht, onderricht; **—tin,** m. soort van dolheid bij hoornbeesten, v.; draaiziekte, v. bij schapen; **(tournis); —tineux,** a. dol; met de draaiziekte behept; **—tir,** v. a. onderrichten, kennis geven, berichten; waarschuwen; vermanen; prov. **un (bon) averti en vaut deux,** wie gewaarschuwd is heeft veel voor; **tenez-vous pour averti,** laat het u gezegd zijn; **—tissement,** m. bericht, kennisgeving; waarschuwing; kleine voorrede; aankondiging, v.; **—tisseur,** m. beambte, die 's vorsten aankomst aankondigde; **— d'incendie,** m. toestel, dat waarschuwt bij brand.

Aveu, m. (rad. avouer) toestemming, bekentenis; bewilliging, inwilliging, v.; belijdenis; liefdesverklaring, v.; **homme sans —,** mensch, die omzwerft zonder vaste woonplaats; landlooper; **de l'— de tout le monde,** naar ieders getuigenis.

Aveu‖glant, a. verblindend; **—gle,** a. (préf. ab et lat. oculus, œil) blind, verblind, onbezonnen; **à l'—,** blindelings, onbedacht, zonder nadenken; **—gle,** m. et f. een blinde man of vrouw; **asile des —s,** blindeninstituut; **l'— d'Albion,** de dichter Milton; prov. **au pays des —s, les borgnes sont rois,** in het land der blinden is éénoog koning; **—gle-né, e,** m. et f. et a. blindgeboren(e), m. en v. (plur. aveugles-nés, -nées): **—glement,** m. blindheid (verlies van het gezicht), v.; fig. blindheid, verblinding, onbezonnenheid, dwaling, v.; **—glément,** adv. blindelings; **—gler,** v. a. blind maken; het gezicht verduisteren of verdonkeren; fig. verblinden, misleiden, bedriegen, doen dwalen; **— une voie d'eau,** een lek stoppen; **s'—,** v. pr. zich verblinden; fig. **s'— sur les défauts de qn.,** de oogen sluiten voor de gebreken van iem.; **à l'—glette,** adv. blindelings, op den tast, op het gevoel.

Aviation, f. vlucht der vogels; luchtscheepvaart.

Aviceptologie, f. (lat. avis, oiseau; capere, prendre; gr. logos, discours) verhandeling over de kunst van 't vogelvangen.

Avicule, f. zwaluwschelp, v.

Avi‖de, a. (lat. avidus; de avere, désirer ardemment) gretig, begeerig, hongerig, graag; fig. **— de qch.,** gretig, begeerig naar iets; **—dement,** adv. gretig, met groote begeerte; **—dité,** f. gretigheid, begeerlijkheid, drift, v.

Avi‖lir, v. a. (rad. vil) verlagen, verachtelijk maken, vernederen, onteeren; spotgoedkoop maken; **s'—,** v. pr. zich verachtelijk maken, vernederen; tot een spotprijs dalen.

Avilis‖sant, ante, a. verlagend, onteerend, vernederend; **—sement,** m. verlaging, verachtelijke staat, m. vernedering, v.; **—seur,** m. verlager, eerroover; schandvlekker.

Avi‖né, ée, a. van wijn doortrokken; **un corps —,** een door drank verzopen mensch; **tonneau —,** met wijn doortrokken fust; **avoir les jambes —nées,** op zijne beenen waggelen, dronken zijn; **—ner,** v. a. (rad. vin) met wijn laten doortrekken, vochtig maken.

Aviron, m. roeiriem, m. roeispaan, v.; **—ner,** v. a. roeien, door roeien, door riemen voortbewegen; wrikken; **—nerie,** f. riemenmakerij, v.; **—nier,** m. riemenmaker.

Avis, m. (à et l'anc. franç. vis = lat. visum, ce qui est vu) meening, gedachte, v. gevoelen, raad, m.; bericht; tijding, v.; **— au lecteur,** bericht aan den lezer; **dire, donner son —,**

zijne meening uitspreken; **un donneur d'—,** iem. die gaarne ongevraagd raad geeft; **— amical,** vriendschappelijke raad; **donner —,** tijding zenden, bericht geven; **je vous donne — que...,** ik bericht u, dat...; **lettre d'—,** adviesbrief; **sauf meilleur —,** behoudens beter inzicht; **il m'est —,** ou **m'est —,** mij dunkt; prov. **autant de têtes, autant d'—,** zooveel hoofden, zooveel zinnen; **—,** fig. waarschuwing, v.

Avis‖é, ée, a. wijs, voorzichtig, wel bedacht, wel beraden, behoedzaam; **ce fut à lui bien —,** dat was heel slim van hem bedacht; **—er,** v. a. bericht geven; waarschuwen; raad geven; zien, aanschouwen, gewaar worden, bespeuren; v. n. **à qch.,** ergens op bedacht zijn, voor iets zorgen; **s'—,** v. pr. **de qch.,** aan of op iets denken; op een inval komen, in den zin krijgen; **—o,** m. (mot espagnol sign. avis) advies-jacht; plur. **des avisos; —ure,** f. koperen omgeslagen rand, m.

Avitail‖lement, m. bezorging van levensmiddelen; proviandeering, v.; beter: **ravitaillement** enz.; **—ler,** v. a. (v. fr. vitaille pour victuaille) van levensmiddelen voorzien; proviandeeren; **—leur,** s. m. et a. bezorger van levensmiddelen; die eene plaats enz. proviandeert; **vaisseau —,** proviandschip.

Avi‖vage, m. het eerste polijsten van spiegelglas of van tin; **—ver,** v. a. (rad. vif) levendig, helder, glanzig maken; polijsten; schoon en zuiver afwrijven; **— le feu,** het vuur opwakkeren; fig. opwekken, levendig maken; **s'—,** v. pr. levendig worden; **—ves,** f. pl. klieren in den hals van een paard, v.; ontsteking daarvan, keeldroes, m.; **—voir,** m. mes der vergulders.

Avocas‖ser, v. a. fam. voor advocaat spelen; **—serie,** f. fam. advocaatschap; rechtsgeleerde haarkloverij, v.; **—sier, ière,** a. wat op de advocaterij betrekking heeft; **la gent — sière,** de slechte advocaten; **un —sier,** een slecht advocaat.

Avoca‖t, m. (lat. advocatus: de ad, auprès, et vocatus, appelé) pleitbezorger, advocaat; fig. voorspraak, v.; voorstander; **— sans causes, sous l'orme,** advocaat, die geen praktijk heeft; **— d'office,** advocaat ex officio; **l'— du diable,** hij, die in een proces tot heiligverklaring tegen het voorstel moet spreken, of in 't algemeen, bij de behandeling van een leerstuk, tegen den godsdienst; fig. **se faire l'— du diable,** eene slechte zaak verdedigen; **— général,** advocaat-generaal; **—te,** f. fig. verdedigster, voorstandster; **—toire,** a. **lettre —,** opeischingsbrief, indagingsbrief, m.

Avocette, f. sabelbek m. (een strandvogel).

Avoi‖ne, f. (lat. avena) haver v.; **folle —,** dorre of windhaver; plur. **—s,** te velde staande, groene haver; **—nerie,** f. haverveld.

Avoir, v. a. et auxiliaire (lat. habere) hebben, bezitten, genieten, krijgen, verkrijgen; **— à..,** moeten; **n'— qu'à faire,** slechts te doen hebben, behoeven; **n'— que faire,** niet noodig hebben; **y —,** er zijn; **il y a,** v. i. er is, er zijn. men heeft; **— beau,** vergeefs doen; **vous avez beau parler,** gij moogt zeggen wat ge wilt, 't helpt toch niet; **— faim, soif,** honger, dorst hebben; **— de quoi,** er warmpjes inzitten; **— l'air de,** schijnen te; **qu'avez-vous?** wat scheelt u? **je n'ai rien,** mij scheelt niets; **— mal à la tête,** hoofdpijn hebben; **— vingt ans,** twintig jaar oud zijn; **vous n'avez qu'à parler,** gij hebt maar te spreken; **en — à qn.,** boos op iemand zijn; **elle eut un fils,** zij kreeg een zoon; **elle avait un fils,** zij had een zoon; **il y a six mois,** een half jaar geleden.

Avoir, m. goed, rijkdom, m. have, v.; actieve schulden der kooplieden, v.; **doit et —,** debet en credit.

Avoisi‖nant, ante, a. aangrenzend; **—nement,** m. aannadering, bijkoming, v.; **—ner,** v. a. **(qch.)** aangrenzen, naast aan liggen.

Avor‖té, p. et a. fig. mislukt, verijdeld; **—tement,** m. het ontijdig werpen van jongen (van dieren sprekend); miskraam; afdrijving der vrucht, v.; fig. het mislukken van plannen, pogingen enz.; **—ter,** v. n. te vroeg baren of ter wereld brengen; jongen werpen voor den door de natuur bestemden tijd (van dieren sprekend); niet opkomen (van vruchten); fig. mislukken, verijdeld worden, te niet gaan; **—ton,** m. misdracht, misgeboorte, onvoldragen vrucht, v.; fig. nietig manneke, misbaksel; slecht, onrijp werk.

Avou‖é, m. procureur, (bij een rechtbank); **—er,** v. a. (lat. advocare, reconnaître) bekennen, belijden, toestaan, toestemmen; **— qch.,** iets voor het zijne erkennen; **— la dette,** zijne schuld bekennen; bekennen, dat men ongelijk heeft; **s'—,** v. pr. zich verklaren voor...; **il s'avoue coupable,** hij bekent schuldig te zijn.

Avoyer, m. ambtman, schout bij sommige Zwitsersche Kantons.

Avril, (pr. **le**) April, Grasmaand, v.; **poisson d'—,** makreel, m.; fig. **faire manger** ou **donner un poisson d'— à qn.,** iem. op den eersten April voor den gek houden.

Avuer, v. a. (het wild) met de oogen volgen.

Avulsion, f. uitrukking, v.

Axe, m. rechte lijn door het middelpunt van een lichaam, as, spil, v.; steel eener plant, m.

Axi‖al, a. wat tot eene as behoort; in de gedaante van eene as; **—fère,** a. van eene as voorzien; **—forme,** a. asvormig; **—fuge,** a. middelpuntschuwend (beter: **centrifuge**).

Axillaire, a. tot de oksels behoorend.

Axio‖me, m. (gr. axiôma de axios, précieux) algemeene grondstelling, v. vaste grondregel, zetregel, m.; axioma; **—mètre,** m. roermeter, roerverklikker, axiometer, m.

Axipète, a. middelpuntzoekend. (beter: **centripète**).

Axis, m. Bengaalsch damhert.

Axoïde, a. asvormig.

Axones, f. pl. Axonen, Solon's wetten, v.

Axonge, f. reuzel, v. vet, wagensmeer; **— de verre,** glaszout, glasgal, v.

Ayant cause, m. erfgenaam, gevolmachtigde, rechtverkrijgende, pl. des **ayants cause.**

Ayant droit, m. rechthebbende, pl. **des ayants droit.**

Aynet, m. stokje om bokkingen op te hangen.

Azalé ou **Azalée,** f. azalia, v.

Aze, m. et f. ezel, ezelin.

Azero‖le, f. wilde mispelpeer, v.; **—lier,** m. wilde mispelboom, m.

Azi, m. stremsel van melk en azijn.

Azim‖ut, (pr. **ute**) m. topboog, topkring, m.; **—utal,** a. **compas —,** m. afwijkingskompas.

Azo‖tate, m. salpeterzuurzout (nitraat); **—te,** m. ou a. **gaz —,** m. stikstof, stiklucht, v.; **—ter,** v. a. met stikstof verzadigen; **—teux,** a. stikstofhoudend; **—tides,** m. plur. stikstofverbin-

dingen; **—tique,** a. **acide —,** salpeterzuur; **—ture,** m. stikstofverbinding (met een ander element).

Aztèque (pr. **astè**), m. et f. et a. Azteek, m. en v. (oud inboorling van Mexico); aztekisch.

Azur, m. azuursteen, m.; azuur, hemelsblauw; blauwe kleur in het wapenschild, v.

Azu‖re, ee, a. hoogblauw, hemelsblauw; **—rer,** v. a. lazuur opleggen; hemelsblauw schilderen.

Azy‖me, a. (**a** priv. et gr. zumè, levain) ongezuurd, ongerezen; **fête des —s,** feest der ongezuurde brooden, Paaschfeest; **—mite,** m. die zich van ongezuurd brood bedient; azimiet.

B.

B, m. B, tweede letter van het alphabet, v.; **homme marqué au b,** m. een man van den Hemel geteekend (bâtard, bigle, boiteux, borgne, bossu); **ne savoir ni a ni b,** aartsdom zijn.

Baal, Bel, Béel ou **Bélus,** m. naam der godheid bij vele Oostersche volken.

Baba, m. krentenkoek, m.

Babel, m. Babel; **la tour de —,** de toren van Babel, m.; fig. **c'est la tour de —,** het is eene Babylonische spraakverwarring, allen praten tegelijk.

Babeurre, m. karnemelk, botermelk, v. **(lait de beurre);** karnstok, m.

Babi‖che, f. klein langharig teefje; **— chon,** m. kleine langharige schoothond, m.

Babil, m. gesnap, gebabbel, gepraat; **—lage,** m. babbelarij, v.; **—lard, m. larde,** f. snapper, babbelaar, klapper; a. babbelachtig, snapachtig; die veel blaft (van honden); ijzeren as, klauwijzer, in een molen **(baille-blé); —lement,** m. het veel praten, gebabbel; **—ler,** v. n. snappen, babbelen, kakelen.

Babi‖nes, f. pl. lippen van apen, honden enz.; fam. lippen van een mensch; **se lécher les —s,** de lippen likken, met de tong; fig. genieten, aan iets lekkers denkend.

Babiole, f. kleinigheid, beuzelarij, v.

Babiroussa, m. Oostindisch hertvarken.

Bâbord, m. bakboord, (linkerzijde van een schip); **—ais,** m. matroos van bakboord.

Babouche, f. Turksche pantoffel, v.

Babouin, m. baviaan, groote aap, m.; fig. **—,** m. **—e,** f. druk en onbesuisd kind; **—,** puistje aan de lip; **—iner,** v. n. voor aap spelen, gezichten trekken.

Baby (pr. **bé-bi**), m. kindje (= **bébé**), plur. **babies.**

Baby‖lone, f. Babel; **la moderne —,** Parijs; **—lonien, ne,** a. Babylonisch.

Bac, (néerlandais bak) m. pont; brouwkuip, v.; kom, v. of waterbak van eene bron, m.; **passer le —,** overzetten; fig. **mener le —,** aan 't hoofd staan; fam. pour **baccara.**

Bacalas, m. stuk hout, of knie, v., onder de rollen (scheepst.).

Bacalau, m. gedroogde stokvisch, m. (= **morue sèche**).

Bacassas, m. soort van prauw (in Oost-Indië), v.

Baccalauréat, m. (lat. bacca, baie; laurus, laurier: allusion à la couronne de laurier décernée autrefois à celui qui sortait vainqueur du concours), eerste academische graad (die van **bachelier**), baccalaureaat.

Baccara(t), m. zeker hazardspel.

Bacha‖nal, (pr. **baka**), m. groot gedruisch, luidruchtig gezelschap; **—nales,** (pr. **baka**), f. Bacchusfeest, drinkfeest der ouden; afbeelding of schilderij van een Bacchusfeest, v.; fig. zwelgpartij; **—naliser,** v. n. zwelgen, zuipen.

Bacchante, (pr. **bakante**), (rad. Bacchus), f. priesteres van Bacchus; fig. wulpsch en uitgelaten vrouwmensch.

Bacchius, (pr. **ba-ki**), m. oude versmaat, v. (⏑ — —).

Bacchie, f. (pr. **baki**) roode gelaatskleur van een dronkaard, v.

Bacci‖fère (pr. **bak-si**), a. besdragend (van boomen); **—forme,** a. besvormig; **—vores,** besseneters (soort vogels).

Bacha, m. Pacha, Turksch bevelhebber of stadhouder; zie **pacha.**

Bachasson, m. waterbak in de papiermolens, m.

Bâche, f. kleed of dek van grof linnen over wagen of schuit, huif; vergaarbak, m.; broeibak; soort net.

†**Bache‖lard,** m. verliefde knaap; †**—lette,** f. aardig jong meisje; **—lier,** m. **—lière,** f. candidaat in de godgeleerdheid, wijsbegeerte enz. Vroeger: edelknaap; jonkman; hoofdman van een gilde.

Bâcher, v. a. met grof linnen overdekken, een dekzeil over een wagen spannen.

Bachi-Bouzouck, m. Turksch soldaat.

Bachique, a. tot Bacchus behoorend, aan B. gewijd; **chanson —,** drinkliedje.

Bachon, m. houten vat, dat gedragen wordt, van boven wijd en van onderen nauw.

Bacho‖t, m. (rad. bac) klein vaartuig; schouw om mede over te varen, v.; fam. baccalaureaatsexamen; **—tage,** m. het overzetten over eene rivier; veergeld; **—teur,** m. veerman; **—tier,** m. omroeper; **—tte,** f. vischkaar, vischtobbe, v.

Bacile, m. zeevenkel, zeepeterselie, v.; **(perce-pierre, fenouil de mer).**

Bacille, m. bacil; **— en virgule,** kommabacil.

Bâ‖clage, m. het vastleggen van een schip om het te lossen of te laden; havengeld; sluiting eener haven, v.; **—clé, ée,** part. et a. (lat. baculus, bâton) gesloten enz.; fig. afgedaan, uitgemaakt, bepaald, vastgesteld, besloten; **— cler,** v. a. eene deur met een boom toesluiten, eene haven versperren door ketens, enz.; fam. afdoen, uitmaken; **— un bateau,** een schip vastleggen, om het te lossen of te laden; fig. in der haast afdoen: **bâcler un travail, une affaire.**

Baco‖logique, a. op de zijdewormen betrekkelijk.

Baconisme, m. proefondervindelijke wijsbegeerte, v.

Bactérie, f. plant-infusiediertje.

Bacu‖l, m. staartriem, m.; **—ler**, v. a. afkloppen; **—lomètre**, m. meetroede (van landmeters); **—lométrie**, f. meting met roeden of staven, v.

Badail, m. schrobnet, sleepnet.

Badamier, m. benzoë-boom, m.

Badau‖d, m. **aude**, f. (rad. bade, vieux mot qui signifie baliverne) nieuwsgierige kijker, begaper; botmuil, zot, dom mensch, m. zottin enz. v.; **—dage**, m. nieuwsgierige aangaperij; zotternij, onnoozelheid, v.; **—der**, v. n. fam. nieuwsgierig aangapen; al rondkijkende lanterfanten; **—derie**, f. nieuwsgierige aangaperij, v.; **—disme**, m. malligheid, gekheid, v.

Bade, f. cirkelspanning, v.

Badelaire, m. korte kromme sabel, v.

Baderne, f. serving, bekleeding van strengen, gevlochten op een touw, eene ra, enz. v.; fig. fam. onbruikbaar ding.

Badiane, f. steranijs, m. (**anis étoilé**).

Badi‖geon, m. geelachtige of grijsachtige mortel van steengruis, v.; **—geonner**, v. a. met steenmortel overstrijken; **—geonneur**, m. die met gele mortel overstrijkt.

Badin, ine, a. boertig, grappig, koddig; **—, ine**, s. m. et f. spotvogel, grappenmaker; fig. **ce graveur a la pointe —e**, deze graveur hanteert gemakkelijk de graveerstift; **—age**, m. scherts, boerterij, spotternij, kortswijl: †**—ant**, m. handpaard, bijpaard; **—e**, f. klein wandelstokje of rottinkje; pl. vuurtangetje; **—ement**, adv. op eene boertige, kluchtige wijze, schertsenderwijze; **—er**, v. n. boerten, kortswijlen, schertsen; fig. **ce ruban, cette dentelle badine**, dit lint, deze kant fladdert, zit los; **—erie**, f. zottigheid, malligheid, gekheid.

Badrouille, f. bossen werk om de schepen van onderen schoon te branden, m.

Bafouer, v. a. beschimpen, uitjouwen, uitmaken, doorhalen; met verachting behandelen.

Bâfr‖e, f. pop. vette maaltijd, m. slemperij, smulpartij, v.; **—er**, v. n. pop. met gulzigheid eten; **—eur**, m. pop. vraat, m.

Bagace, Bagasse, f. uitgeperst suikerriet.

Bagage, m. reistuig; pakkage, bagage, v.; fig. fam. **plier ou trousser —**, met pak en zak vertrekken, zich heimelijk wegmaken; sterven; —, fig. de werken van een schrijver; de kundigheden van iemand.

Bagarre, f. geraas, getier, herrie, tumult.

Bagatelle, f. (ital. bagatella, tour de bateleur) beuzeling, beuzelarij, kleinigheid; kleine ring, m.; **les —s de la porte**, parade van de artiesten vóór een kermistent; fig. het allereerste, onbeteekenend begin; **s'amuser à la —**, beuzelen, zich met beuzelingen ophouden; —, minnekoozerij; gedichtje.

Bagne, m. (ital. bagno, bain, parce que, à Constantinople le bagne avait été primitivement un établissement de bains) slavenkerker, m.; plaats, waar men de galeislaven opsluit, v.

Bagnolet, m. ou **Bagnolette**, f. sluier die slechts het halve gezicht bedekt, m.; geteerd linnen over de beting van een anker.

Bagou, m. onbeduidende welbespraaktheid.

Bague, f. (lat. bacca, anneau de chaine) ring, vingerring met edelgesteenten; ring, naar welken men rent of steekt, m.; **courir la —**, naar den ring steken; **emporter la —**, den ring afsteken; **course de —, jeu de —**, ringrijden.

Bagues, f. plur. (vroeger:) bagage; (nog in:) **sortir d'une place de guerre vie et bagues sauves**, uit een genomen vesting vrij aftrekken; fig. **revenir — sauves**, er heelhuids afkomen.

Baguenau‖de, f. schapeboon, linzeboon, v.; fig. beuzelarij; **—der**, v. n. lanterfanten zich kinderachtig aanstellen; **—dier**, m. klappertjesboom, m.; **—dier**, m. beuzelaar; kinderspel (met ringen).

Baguer, v. a. van ringen voorzien; plooien in een kleed rijgen of hechten; beter: **fauffiler.**

Baguet‖te, f. (ital bacchetta; du lat. baculus, bâton) dun stokje, spitsroede, v.; laadstok; trommelstok, m.; stafvormig loofwerk aan eene kroonlijst (in de bouwkunde); fig. **mener qn. à la —**, zich blindelings door iem. doen gehoorzamen; **obéir à la —**, slaafs gehoorzamen; **— divinatoire**, wichelroede, v. wichelstokje; **— magique**, tooverroede, v.; **les rôles à —s**, de feeën —, de toovenaarsrollen (op het tooneel); **—tes**, f. pl. **passer par les —**, spitsroeden loopen.

Baguier, m. ringenkistje.

Bah! int. kom, kom!

Bahu‖t, m. (oudt.) groote met leder overtrokken koffer; als kast gebruikte kist; gebogen muurkap; **en —**, gewelfd, rond behouwen; **—tier**, m. koffer- of kistenmaker.

Bai, aie, a. (lat. badius, brun) bruinrood, kastanjebruin (van paarden); **un cheval —** ou **un —**, een bruinrood paard.

Baie, f. (v. fr. bayer, être ouvert) baai, v. zeeboezem of inham van de zee in het land, m.; gat, opening (in een muur, eene straat enz.); fig. ijdele hoop, v. bedrog (uit kortswijl).

Baie, f. (lat. baca), bes, bezie.

Baign‖ade, f. het baden; troep baders; **—er**, v. a. (rad. bain) baden; dicht voorbij vloeien, bespoelen, besproeien; bevochtigen, nat maken; v. n. in iets vochtigs liggen, geweekt worden; **se —**, v. pr. baden, in het bad gaan; zich in iets dompelen; fig. volop genieten; **—eur**, m. **—euse**, f. hij of zij die zich baadt; **—euse**, badvrouw; badkleed; **—euse**, f. oudt. vrouwenmuts, v.; **—oir**, m. plaats in eene rivier om zich te baden of te zwemmen, v.; **—oire**, f. badkuip, v.; waschvat; loge (in den schouwburg), baignoire.

Bail, m. (de bailler, donner) pacht, verpachting, v.; pachtbrief, m.; huurcedel, v. huurceel v. huurcontract; pl. **baux**.

Bâillant, a. gapend, zich openend.

Baille, f. balie, tobbe op schepen, v.

Baille-blé, m. klauwijzer in een molen, (**babillard**).

Bâil‖lement, m. geeuwing, gaping, v. gegeeuw; vereeniging van twee klinkers, hiaat; **—ler**, v. n. (v. fr. baailler, du bas lat. badare, ouvrir la bouche) geeuwen, gapen; —, half open staan (van deuren, vensters, kleedingstukken).

Bail‖ler, v. a. geven, overgeven; **la — belle**, fam. met iemand den gek scheren; iemand iets wijs maken, op den mouw spelden; **—leresse**, f. verpachtster, verhuurster; †**—let**, a. m. bleekrood, vaal (van paarden, koeien); †**—leul**, m. wondheeler, die verrekte of gebroken leden zet of hecht.

Bâilleur, m. die dikwijls gaapt of geeuwt, gaper, geeuwer.

Bail‖leur, m. **bailleresse**, f. verpachter, verhuurder; **un — de fonds**, een geldschieter; **—li**, m. (v. fr. baillir, gouverner) drossaard,

drost; landvoogd, schout; baljuw; **—liage,** m. drossaardschap; landvoogdijschap, baljuwschap; **—liager,** a. tot het baljuwschap behoorend; **—live,** f. vrouw van een' drossaard of baljuw.

Bâillo‖n, m. mondprop, v., knevel, m.; **mettre un — à qn.,** iem. knevelen; fig. iem. noodzaken te zwijgen; **—nner,** v. a. een prop in den mond steken; muilbanden; fig. het stilzwijgen opleggen.

Bailloque, f. bonte struisveder, v.

Baillotte, f. schep- of wateremmer (op schepen), schepper, m.

Bain, m. (lat. balneum) bad; badhuis; badstoof; badkuip, v.; elk vloeistof, waarin men zich baadt of wascht, of waarin men iets weekt; ververskuip, v.; **— de vapeur,** stoombad; **— de surprise,** stortbad; **— de pieds,** voetbad; fig. fam. de op het schoteltje overgeloopen koffie; **— de siège,** zitbad; **—-marie,** kokend water waarin men een vat plaatst met een vloeistof, die verwarmd moet worden; fig. **c'est un — qui chauffe,** er broeit wat (een regenwolk bij warm weer); **—s,** pl. badplaats, baden; stoving, v.; **les — de Spa, de Hombourg; prendre les —,** de badkuur gebruiken; **saison des —,** badseizoen.

Baïonnette, f. (de Bayonne, ville où cette arme fut d'abord fabriquée) bajonet, v.

Baïoque, f. bajocco, m. Ital. munt 2½ cent.

Bairam ou **Beïram** (pr. **bérame**), m. naam van de twee groote feesten der Turken.

Baise‖main, m. handkus (dien de vassal aan zijn leenheer gaf); plechtigheid, waarbij de hand van den vorst gekust wordt, handkus; fig. plur. plichtpleging, kompliment; handkus, m.; **à belles —s,** f. met onderdanigheid; **—ment,** m. voetkus (bij den Paus), m.

Bais‖er, v. a. (lat. basiare) kussen, zoenen; beter: **embrasser;** fig. zacht aanraken, streelen; **— les mains à qn.,** iem. zijne toegenegenheid, zijne gehoorzaamheid betuigen; **je vous baise les mains,** (vroeger) formulier, waarmee men een brief eindigde; thans fam: daarvoor dank ik je hartelijk! **— les pieds à qn.,** iem. laag vleien; **se —,** v. pr. elkander kussen, zoenen; fig. elkander raken; **deux pains qui se sont baisés dans le four,** twee brooden die aan elkaar gebakken zijn in den oven; **—er,** m. (lat. basium) kus, zoen, m.; **— Lamourette,** eene kortstondige verzoening; **—eur,** m. **baiseuse,** f. fam. bij of zij die gaarne kust, veel van kussen houdt; **—oter,** v. a. fam. dikwijls kussen, telkens zoenen.

Bais‖se, f. verval, buiging, neêrlating; daling, vermindering (van prijs), v.; **jouer à la —,** op 't dalen der effecten speculeeren; fig. **mes fonds sont en —,** mijn geld is op, mijn kas is leeg; **—sé, ée,** part. et a. nedergelaten, gebogen, gebukt; fig. **tête —ée,** blindelings, zonder overleg; onverschrokken; **—ser,** v. a. (rad. bas) nederlaten, buigen, bukken, nederslaan; **— les voiles,** de zeilen strijken, laten vallen; fig. **— pavillon devant qn.,** voor iem. de vlag strijken; fig. **—l'oreille,** zich verlegen toonen; **— les yeux,** de oogen nederslaan; **— la voix, le ton,** de stem, den toon verzachten; op zachteren toon beginnen te spreken; fig. **— le ton,** een toontje lager spreken; **— un instrument,** een instrument een toon lager stemmen; **—,** v. n. vallen, afzakken, lager worden, verminderen, verslappen, verflauwen, vervallen; **le vent baisse,** de wind neemt af; fig. **sa vue baisse,** zijn gezicht verzwakt; **ce vieillard baisse,** die grijsaard neemt af in krachten; **les effets publics baissent,** de effecten dalen; **se —,** v. pr. zich nederbukken, nederbuigen; **—sier,** m. hij, die op het dalen der effecten speculeert; **—sière,** f. zaksel, bezinksel, onderste uit het vat, drab, v.; **—soir,** m. waterbak (bij de zoutketen), m.; **—ure,** f. kruimige of zachte, weeke zijde van een brood, (waar het in den oven een ander geraakt heeft).

Bajoire, f. gedenkpenning met twee gezichten op elkander, m.

Bajou, m. bovenste plank van het roer eener schuit, v.

Bajoue, f. kinnebakshammetje; hangwang, v.

Bajoyer, a. **mur, —** ou s. m. —, zijmuur van eene sluis; zijwanden van een' dijk, m.

Bal, m. (bas lat. ballare, danser) bal, dansgezelschap; danspartij, v.; **— blanc,** bal van jongelui; **— travesti, costumé,** gecostumeerd bal; **— masqué,** gemaskerd bal; **— paré,** gekleed of galabal; **— champêtre,** bal in de open lucht; **la reine du —,** de schoonste danseres; fig. fam. **donner le — à qn.,** iem. mishandelen; **mettre le — en train,** iets aan den gang helpen.

Baladeur, m. luiaard, straatslijper.

Bala‖din, m. **Baladine,** f. (v. fr. baller, danser) balletdanser(es); potsenmaker of potsenmaakster; fig. grappenmaker, -maakster, **—dinage,** m. laffe scherts, potsenmakerij, boert van slechten smaak, v.

Bala‖fre, f. groote schram of snede in het aangezicht, v.; litteeken; **—frer,** v. a. iemand eene schram of snede in het aangezicht geven, het aangezicht opsnijden.

Balai, m. bezem, m.; **le — d'un faucon, d'un chien,** (jachtterm) de staart (van een valk, van een hond); **donner un coup de —,** een hoop werk afdoen; een aantal bedienden wegzenden; **faire — neuf,** volijverig zijn (van iem. die pas in betrekking is); prov. **il n'est rien tel que — neuf,** nieuwe bezems vegen schoon; **rôtir le —,** een wuft, losbandig leven leiden; **— du ciel,** wind, die de wolken verdrijft, m.

Balais, a. m. **rubis —,** bleeke rozeroode robijn, m.

Balan‖ce, f. (lat. bilanx; de bis, deux fois et lanx, bassin) weegschaal, schaal, waag, v. evenaar, m. balans, v.; plat net (voor de kreeftenvangst); de weegschaal (teeken van den dierenriem); fig. evenwicht, gelijkheid, gelijkmatigheid, eenzijdigheid, v.; onzekerheid, twijfelachtigheid, besluiteloosheid, v.; balans, v.; staat, dien een koopman maakt van ontvangst en uitgave, m.; **fausse —,** valsche balans; **— juste,** zuivere b.; **les bassins (plateaux), la languette, le fléau, les couteaux de la —,** de schalen, de tong, het juk, de messen der b.; **— à bascule,** brug- of tafelbalans; **— active,** batig slot; **— passive,** nadeelig slot; **faire la —,** beter: **dresser le bilan,** de balans opmaken; **être en —,** weifelen; **le poids emporte, fait pencher la —,** het gewicht doet de schaal doorslaan; fig. **cette raison emporte la —,** deze reden geeft den doorslag; **mettre dans la —, en —,** het voor en tegen overwegen; **—cé,** m. soort van danspas, m.; **—celle,** f. zeeschepje (uit Napels); **—cement,** m. zweving, slingering, houding van het evenwicht, v.; **—cer,** v. a. (qch.) in evenwicht houden; fig. wikken, wegen, overwegen, bedenken, overdenken, in bedenking nemen;

v. n. heen en wederslingeren; fig. wankelen, onzeker, twijfelachtig, besluiteloos zijn; — **un compte,** eene rekening afsluiten, doen sluiten: **ses vertus balancent ses vices,** zijne deugden wegen op tegen zijne gebreken; **sans —,** zonder te weifelen, te aarzelen; **se —,** v. pr. schommelen of slingeren; in de lucht zweven (van vogels); **—cier,** m. balansmaker, schalenmaker, schalenverkooper; slinger aan een uurwerk, beugel of slinger van een kompas, m.; zwengel eener pomp, m.; hefboom aan een muntschroef; schaar aan de weegschaal, waardoor de evenaar slaat, v.; balanceerstok van koordedansers, m.; **—cine,** f. toppenant, m. ratouw, (scheepsterm); **—çoire,** f. schommel, m.; wip, v.; pop. afgezaagd, vervelend gezegde.

Balandran, balandras, m. reismantel, grove mantel, m.

Balandre ou **bélandre,** f. soort van schip, bijlander, binnenlander, m.

Balane, m. zeeëikel, m. (zeker weekdier).

Balant, m. loshangend touw; zie **ballant.**

Balasse, f. stroozak, beddezak; aarden kruik waarin men het water laat verkoelen, v,

Balast ou **ballast,** m. (mot angl.) ballast, m.

Balaus‖te, f. wilde granaatappel, m.; **—tier,** m. wilde granaatboom (**grenadier sauvage**).

Bala‖yer, v. a. vegen, met een bezem schoon maken; fig. langs den grond, den vloer slepen (van eene lange japon of een sleep); de wolken weg waaien (van een' sterken wind); den vijand verjagen, op de vlucht drijven; de zee van roovers zuiveren; **—yette,** f. kleine bezem, m.; **—yeur,** m. **euse,** f. veger, schoonmaker, veegster, schoonmaakster, **—yeuse,** f. veegmachine; — **de rues,** straatveger; **—yures,** f. pl. veegsel, uitvaagsel, drek, m. vuiligheid, v.

Balbuti‖e, f. (pr. **cie**) toestand van een stamelaar; het stamelen; **—ement,** m. stameling, stottering, v.; **—er** (pr. **cié**), v. n. (lat. balbutire; de balbus, bègue) stamelen, stotteren; fig. verward spreken; v. a — **un compliment,** stamelend een kompliment uitbrengen; **—eur,** m. stamelaar, stotteraar.

Balbuzard, m. vischarend, m.

Balcon, m. (ital. balcone, plancher, estrade) balkon, uitstek, bordes; open galerij aan het achterst gedeelte der schepen; eerste galerij in den schouwburg, v.

Baldaquin, m. draaghemel, m. verhemelte; bedhemel, ledekantshemel, m.

Bale, bâle, balle, f. schil, vlies, hulsel van graankorrels; — **d'avoine,** haverkaf.

Balei‖ne, f. (gr. phalaina) walvisch, m.; walvischbeen, balein; **huile de —,** walvischtraan, v.; **fanons de la —,** walvischbaarden; — **franche,** Noordsche w.; — **gibbar,** cachelot, potvisch; **blanc de —,** spermaceti; — **né,** a. van baleinen voorzien; **—neau, non,** m. jonge walvisch, m.; **—nier,** a. **navire —,** schip voor de walvischvangst; Groenlandsvaarder; walvischvaarder; **—nière,** f. harpoeniersloep.

†**Balèvre,** f. onderlip, v.; groote uitstekende lippen; uitstekende steen, die gelijk moet gemaakt worden, m.

Balin, m. zeefdoek, m. ziftlaken, tot het wannen van koren.

Baline, f. grof paklinnen.

Bali‖sage, m. het plaatsen van bakens en verkenningsteekens; **—se,** f. baak, boei, ton, v. of ander teeken in zee; jaagpad langs eene rivier; **droit de —,** bakengeld; **inspecteur des —s,** bakenmeester; **—ser,** v. a. boeien, bakens, tonnen of andere teekens in zee plaatsen; **—seur,** m. strandvoogd, bakenmeester.

Balisier, m. Indisch riet.

Bali‖ste, f. storm- of werptuig, waarvan de Ouden zich bedienden om steenen enz. te werpen; balista of ballista; **—stique,** f. werptuigkunst, v.; wat tot de leer van het werpgeschut behoort.

Bali‖vage, het m. opteekenen, merken van 't jonge houtgewas bij het kappen der bosschen; **—veau,** m. scheut, of jonge telg, welke men laat staan, als men een bosch afkapt, v.

Baliver‖ne, f. zotteklap, m.; **—ner,** v. n. zotternijen uitslaan, grappen maken, enz.

Balla‖de, f. gedicht, bestaande uit drie strophen met refrein, en aan 't eind een coupletje, envoi genaamd; thans: gedicht, waarvan 't onderwerp eene legende of een avontuur is; fig. **c'est le refrain de la —,** 't is altijd bij hem 't zelfde liedje.

Ballant, a. **aller les bras —s,** met de armen slingeren, terwijl men loopt; **cordage —,** ou —, s. m. loshangend scheepstouw; —, lichte schommeling.

Balle, f. schil van graankorrels; zie **bale.**

Bal‖le, f. (gr. ballô, je lance) bal, speelbal, m; baal (met koopmansgoederen of waren), v.; kogel, m.; pop. hoofd, kop; éénfrankstuk; — **à fusil,** geweerkogel; **tirer à —,** met scherp schieten; — **morte, perdue,** matte kogel; — **de coton, de café,** katoen-, koffiebaal; fam. **rond comme une —,** zoo dik als een ton; prov. **prendre une — au bond,** van de gelegenheid gebruik maken; **renvoyer la — à qu.,** iem. 't antw. niet schuldig blijven; **ils se renvoyaient bien la —,** ze bleven elkaar 't antwoord niet schuldig; **enfant de la —,** hij, die in 't vak van zijn vader is grootgebracht; **porter la —,** marskramer zijn; **marchandises de —,** marskramerswaren (van geringe kwaliteit).

Bal‖ler, v. n. dansen, springen; **—lerine,** f. danseres; **—let,** m. figurendans; ballet.

Bal‖lon, m. (rad. balle), bol, m. luchtbal, m.; ronde bergtop, m.; soort van roeischuit in het rijk Siam, v.; ronde bol op den top eener zuil, m.; soort van kogel of bom; **— aérostatique,** luchtbol, m.; — **captif,** met touwen vastgehouden luchtbol; — **perdu,** aan de winden prijsgegeven ballon; — **d'essai,** proefballon; fig. **lancer un — d'essai,** poolshoogte nemen; **—lonné,** a. gespannen, gezwollen; **—lonnement,** m. opzetting, opzwelling; **—lonner,** v. a. et v. n. opzetten, bolvormig uitzetten; — **lonnet,** m. kleine glazen bol, m.; **—lonnier,** m. luchtbalmaker.

Ballo‖t, m. (rad. balle) baal, v. groot pak goederen; fig. fam. **voilà votre —,** dat is juist wat je noodig hebt; **—tin,** m. kleine baal; **—tade, ballottade,** f. luchtsprong van een paard, m.; **—ttage,** m. onbesliste verkiezing, stemming; tweede verkiezing, stemming; **—tte,** f. stemballetje (= **boule**); **—ttement,** m. het slingeren, heen en weer bewegen; **—tter,** v. a. slingeren, schudden; **—tter qu.,** fig. iemand door gedurig uitstel voor den mal houden; **des candidats ballottés,** candidaten, van wie geen de vereischte meerderheid heeft verkregen, die in herstemming moeten komen.

Balné‖aire, a. wat op de baden betrekking heeft; **station —,** badplaats; **saison —,** badseizoen; **—atoire,** a. **appareil —,** badtoestel.

Baloche, f. kruisbes.

Balocher, v. n. pop. in slechte huizen omzwerven.

Baloires, f. pl. scheergangen, zetgangen, scheerstokken (van schepen).

Balour‖d, a. et s. m. **balourde,** f. fam. dom en lomp; domoor, domkop, botterik; **—dise,** f. fam. domheid, lompheid.

Balsa‖mier (pr. **za**), **Baumier,** m, balsemboom, m.; **—mine** (pr. **za**), f. balsemijn, v.; **—minées,** f. plur. balsemijnachtige planten; **—mique,** a. balsemachtig; fig. welriekend, geurig; **—mite,** f. tuinbalsem, m. (**menthe-coq, tanaisie**).

Balus‖trade, f. leuning, hek van uitgewerkte pijlertjes; **—tre,** m. kleine uitgewerkte leuningpijler, m.; **—trer,** v. a. met een balustrade omsluiten.

Baltique, s. f. et a. Oostzee, v.; **provinces —s,** Oostzee provinciën.

Bal‖zan, a. m. **cheval —,** zwart of bruin paard. met witte plekken (spatten) aan de pooten; **—zane,** f. witte plek (spat) aan de pooten van een paard, v.

Bambelle, f. houten of ijzeren stang (= **bielle**).

Bambin, m. **ine,** f. fam. zuigeling, kindje.

Bambo‖chade, f. landgezicht met koddige beelden en vertooningen; fam. dolle streek; **—che,** f. marionet, v.; fig. kort, mismaakt mensch; uitspatting; **—cher,** v. n. boemelen, uitspatten; **—cheur, euse,** m. et f. losbol, zwierbol.

Bam‖boche, f. bamboe-rotting; **—bou,** m. bamboes (dik en lang riet, dat in Indië groeit): stok van dat riet, m.

Bamboula, f. negerdans, m.

Ban, m. openbare afkondiging van een bevel; huwelijksafkondiging, v.; ban, m. ballingschap, verbanning, v.; rechtsban, m. rechtsgebied; **convoquer le — et l'arrière-—,** de weerbare mannen en de reserve oproepen; **publier les —s (de mariage),** de huwelijksgeboden afkondigen; **mettre qn. au —,** iem. verbannen; fig. **mettre qn. au — de l'opinion,** iem. aanklagen bij de openbare meening; **rompre son —,** de verbanning verbreken; **en rupture de —,** het tuchthuis ontloopen; **rappel de —,** herroeping van het banvonnis; **—,** titel eener oude rijkswaardigheid in Hongarije enz.; landvoogd of banus.

Bana‖l, ale, a. (rad. b a n) voor het gebruik van allen bestemd; **four —,** gemeenschappelijke oven; fig. alledaagsch, afgezaagd; **cœur —,** dat zijn vriendschap aan iedereen geeft; **phrase —le,** gemeenplaats, afgezaagde of alledaagsche uitdrukking, v.; **—lité,** f.; fig. alledaagschheid, afgezaagdheid, v.

Bana‖ne, f. banaan- of pisangvrucht, v.; **—nier,** m. banaan- of pisangboom, m.

Banat ou **Bannat,** m. naam eener prov. door een banus bestuurd (Temesvar in Hongarije vroeger).

Banc, m. bank, zitbank; rechtbank; zandbank; roeibank; **— de gazon,** zodenbank; **— d'œuvre,** bank voor de kerkbewaarders; **— de harengs,** haringschool; **— d'huitres,** oesterbank; **— de moules perlières,** pareloesterbank; fig. **être sur les —s,** de lessen op een college bijwonen.

Ban‖cal, a. krombeenig; s. m. kromme sabel; **—cal, croche,** m. fam. krombeenig man; **—casse,** f. scheepskist, v. tot bank en bed dienende; †**—celle,** f. lange smalle bank; **—che,** f. gladde en zachte steengrond in de zee, m.; kleiachtige mergelbank, v.

Banco, a. (mot ital.) benaming van den muntvoet, waarnaar 't geld bij de bank gerekend wordt; **marcs-—,** marken-banco (87½ ct.); **faire —,** de heele bank houden (in 't spel).

Bancroche, zie **Bancal.**

Banda‖ge, m. het verbinden; verband (eener wond), zwachtels, m. windsels; breukband, m.; ijzeren band om de raderen van een rijtuig, m.; **—giste,** m. breukbandmaker, m.

Ban‖de, f. (all. b a n d, lien) zwachtel, windsel; band, rand, m.; biljartband; streek (op zee); zijde van een schip; opzijdehelling van een schip; bende, troep (soldaten, volk), gezelschap; **— de papier,** papierstrook; **envoyez-moi ce journal sous —,** zend mij die courant onder kruisband; **— de billard,** biljartband; **jouer par —,** op den band spelen; **faire la bille par —,** den bal over den band maken; **être collé sous —,** onder den band liggen; **mettre un vaisseau à la —,** een schip overzij leggen (om het te repareeren); **ce vaisseau prend une forte —,** dat schip haalt sterk over; **une — de terre,** eene strook gronds; **la — noire,** gezelschap speculateurs, die groote eigendommen (kasteelen enz.) opkoopen, om ze in gedeelten te verkoopen; fig. **faire — à part,** zich van 't gezelschap afzonderen; **—deau,** m. band voor de oogen, m. blinddoek, m.; **— royal,** diadeem; fig. **avoir un — sur les yeux,** vooringenomen, verblind zijn; **faire tomber le — de dessus les yeux de qn.,** iem. de oogen openen; **se coiffer en —x,** het haar in twee gladde strooken aan beide zijden van 't hoofd dragen; **—delette,** f. kleine band, m.: zwachteltje, windseltje; **—der,** v. a. binden, verbinden; blinddoeken; spannen, uitrekken; **— la corde d'un arc, — un arc,** een boog spannen; v. n. gespannen, uitgerekt zijn, stijf staan; **se —,** zich verbinden; zich spannen.

Bande‖reau, m. trompetlint of -snoer; **—ret,** m. opperhoofd eener bende; baanderheer (= **banneret**); **—role,** f. wimpel aan den mast van een schip, m.; vaantje aan eene trompet, eene lans; lintje of strikje tot sieraad; geweerriem, m.

Ban‖dière, f. zijden banier, v.; wimpel eener galei, m.; **en front de —,** geschaard met de vaandels aan het hoofd.

Bandins, m.pl. traliewerk achter aan een schip.

Bandit, m. (ital. b a n d i t o) bandiet, landlooper, roover; **—ditisme,** m. bandietenwezen.

Bandoir, m. spanrad van een weefgetouw; metalen spanveer, v.

Bandoline, f. welriekend water om 't haar glad te maken.

Bandore, f. Russische luit of mandoline, v.

†**Bandou‖lier,** ou **bandolier,** m. struikroover; deugniet; **—lière,** m. leêren band of riem, waaraan de patroontasch enz. der soldaten hangt; sabelkoppel, m.; **le fusil en —,** het geweer dwars op den rug.

Banian, m. lid van de handelskaste der Indiërs, m.; Indische vijgeboom, m.

Banknote, f. banknoot, v.; plur. **des banknotes.**

Banlieue, f. grondgebied eener stad; gemeentegrond, m.

Banne‖e, f. wagenkleed, zeil over een' wagen of voor een' winkel; groote teenen mand; kolen-, mestkar, v.; **—eau,** m. handkar, v.; klein zeil, of kleed; houten draagkorf, m.; **—er,** v. a. met grof linnen of zeildoek, met een dekkleed dekken.

Banneret, a. **seigneur —,** baanderheer, voornaam edelman, die het recht had een vaandel te voeren.

Banne‖ton, m. vischkaar, v.; bakschotel, m.; **—tte,** f. draagkorf (voor lastdieren), m.; korfje.

Ban‖ni, m. **nie,** f. balling, banneling, m. en v.; **—nière,** f. (du goth. bandva, signe, enseigne) banier, v. vaandel, standaard, m.; vlag, v.; fig. partij, v.; **se ranger sous la — de qn.,** zich aan iemands zijde scharen; **la — de la révolte,** de banier des opstands; **—nir,** v. a. (rad. ban) bannen, verbannen; fig. uitsluiten, uitzetten, wegjagen, verdrijven, verwijderen; **se — du monde,** v. pr. zich afzonderen van de wereld; **—nissable,** a. verbannenswaardig; **—nissement,** m. verbanning, uitbanning, ballingschap, v.

Ban‖que, f. (rad. banc, à cause des bancs ou comptoirs des anciens changeurs) bank, wisselbank; speelbank, v.; wisselhandel, m.; openbare kas, v.; banco; **billet de —,** banknoot, v.; **faire sauter la —,** de (speel)bank doen springen; —, kwakzalversstellage; fig. **monter en —,** op kwakzalversmanier aanprijzen; **— quereau,** m. kleine zandbank, v.

Banquerou‖te, f. (ital. banco, banc; rotto, rompu; allusion au vieil usage de rompre le banc ou comptoir du banqueroutier) bankbreuk, v. bankroet; fig. **faire — à qn.,** het woord, dat men aan iemand gegeven heeft, niet houden; **faire — à l'honneur,** den weg der eer verlaten, eerloos handelen; zijn eerewoord schenden; **—tier,** m. **ière,** f. bankroetier; bankroetierster.

Banqu‖et, m. (rad. banc) groot gastmaal of feest; **— nuptial,** bruiloftsmaal; **le — sacré, eucharistique,** het heilig Avondmaal; fig. **le — de la vie,** het levensgastmaal, het leven; **—eter,** v. n. brassen, slempen, feestmalen bijwonen; **—ette,** f. zitplaats zonder leuning, v.; voetpad langs een weg of eene brug; trap, gang achter eene borstwering; vensterbank, v.; hekwerk, v.; **jouer devant les —s,** voor ledige banken, weinig toeschouwers, spelen.

Banquier, m. bankier, wisselaar; bankier aan eene speelbank.

Banquise, f. (franç. banc et angl. ice) ijsbank, verzameling van ijs in volle zee, v.

Banquiste, m. kwakzalver, gelukzoeker.

Bans, m. pl. ligplaats der honden, v. hondenleger.

Banse, f. groote vierkante teenen mand, v.; ketellappersmand, v.

†**Banvin,** m. uitsluitend recht om wijn te mogen verkoopen.

Baobab, m. baobab, apenbroodboom, m.

Bap‖tême (pr. **batè**), m. (gr. baptizô, je lave) doop, m.; **administrer le —,** den doop toedienen; **— d'une cloche,** inwijding eener klok; **tenir un enfant sur les fonts de —,** een kind voor den doop houden; **extrait de —,** doopceel; **nom de —,** voornaam; **— du tropique, de la ligne,** keerkrings-, liniedoop; **—tiser** (pr. **bati**), v. a. doopen,; fam. **— le vin, le lait,** water in den wijn, de melk doen; **—tismal** (pr. **batis**), **ale,** a. van den doop, tot den doop behoorend; **fonts baptismaux,** doopvont; **—tiste,** m. dooper; **—tistère,** m. doopkapel, v.; plaats der doopvont, v.; **—tistaire** (pr. **batis**), a. **registre —,** doopboek, doopregister; **extrait —,** doopceel, v. doopbewijs.

Baque‖t, m. bakje, kuipje of tobbetje; **—ter,** v. a. uithoozen, uitscheppen; **—tures,** f. pl. lekwijn, m.

Baquettes, f. plur. tang der draadtrekkers, v.

Bar, m. zeebaars, m.; drankwinkel.

Baracan, ou **Bouracan,** m. barkan (zekere grove wollen stof).

Baragou‖in ou —inage, m. wantaal, brabbeltaal, v.; koeterwaalsch; **—iner,** v. a. eene wantaal of brabbeltaal spreken; **— le français,** het Fransch radbraken; **—ineur,** m. **euse,** f. brabbelaar, brabbelaarster.

Bara‖que, f. (bas lat. baraca) veldhut, soldatenhut, barak, v.; slecht gebouwd of onderhouden huis, krot; **—quement,** m. de gezamenlijke veldhutten (barakken); het legeren in veldhutten; **—quer,** v. a. et v. n. in barakken legeren; barakken opslaan; **se —,** v. pr. zich in barakken legeren.

Baraterie, f. smokkelarij, sluiking van den schipper, ten opzichte der reeders, v.

Barat‖te, f. karn, boterkarn, v.; **—ter,** v. a. boter karnen, boter maken.

Barba‖cane, f. spleet in een muur tot waterloozing, v.; schietgat **(meurtrière).**

†**Barbacole,** m. dorpsschoolmeester, pedant, schoolvos (door La Fontaine gebruikt).

Barba‖re, a. (lat. barbarus, du grec barbaros, étranger) onmenschelijk, wreed, barbaarsch; fig. **un terme —,** eene verkeerde, onjuiste uitdrukking; **—re,** m. en f. wreedaard, onmensch, barbaar, wreedaardige vrouw, enz.; pl. wilde volken, barbaren; **—rement,** adv. wreedelijk, onbarmhartig, op eene onmenschelijke wijze; **—resque,** a. Barbarijsch, hetgeen tot de Barbarijsche kust behoort; **états —s,** de Noord-Afrikaansche roofstaten; **—resque,** m. zeker eekhorentje; **—rie,** f. wreedheid, onmenschelijkheid; woestheid, verregaande onwetendheid; **—riser,** v. n. tegen de zuiverheid der taal zondigen; **—risme,** m. (rad. barbare) fout tegen 't juiste taalgebruik.

Barbe, f. (lat. barba) baard (van menschen, dieren enz.), m.; **— postiche, fausse —,** valsche baard; **sa — pousse,** hij krijgt een baard; **faire la — à qn.,** iem. scheren; fig. iem., wat verstand betreft, de baas zijn; **se faire la —,** zich scheren; **bassin à —,** scheerbekken; **une jeune —,** een vlasbaard, melkmuil; **une — grise,** een grijsaard; **à la — de qn.,** fam. in tegenwoordigheid van iemand, om hem te trotseeren; in spijt van; **rire dans sa —,** in zijn vuistje lachen; **sainte-—,** konstabelskamer, kruitkamer, v.; **— du pène,** de baard van den schoot (van slot of sleutel); **—-de — capucin,** tuincichorei; **—-de — boue,** boksbaard **(salsifis sauvage); —s,** f. pl. angels der korenaren, m.; veertjes aan de schachten der pennen; weerhaken aan een vischhoek; punten of haken aan een' pijl, m.; draadjes of pluisjes aan een kleed; strooken van kamerdoek, kant, enz. aan een vrouwenkapsel, die van boven neerhangen, v.; naam van sommige touwwerken; baarden (v. walvisschen).

Barbe, s. m. et a. **cheval —,** paard uit Barbarije.

Bar‖bé, a. **épi —,** gebaarde aar; **—beau,** m. barbeel (zekere riviervisch), m.; blauwe korenbloem; **bleu —,** korenblauw, lichtblauw, **—belé, ée,** a. met weerhaken, van weerhaken voorzien; **—belette,** f. baardje; †**—berie,** f. barbiersberoep; barbierswinkel, m.; **—beron,** m. boksbaard **(salsifis); —bet,** m. poedel, m.; **crotté comme un —,** geheel bespat met modder; —, smokkelaar in de Alpen; pop. verklikker bij de

politie; **—bette,** f. halsdoek der nonnen, m. (beter: **guimpe**); aarden verhooging, waarop men de kanonnen plaatst (gelijkvloers met de borstwering); fam. **coucher à la —,** op een matras op den grond slapen; **—beyer,** v. n. wapperen, slingeren, slaan (van zeilen); **—biche,** f. kleine kinbaard; **—bichon, barbichet,** m. poedelhondje; **—bifier,** v. a. scheren; **—bier,** m. scheerder, barbier; fig. **un — rase l'autre,** collega's helpen elkaar; de eene hand wascht de andere; **—billon,** m. kleine barbeel (riviervisch), m.; baard der visschen, m.; **—bon,** m. fam. man met grooten of langen baard, grauwbaard, man van jaren.

Barbo‖tage, m. het ploeteren, plassen (in 't water); zemeldrank voor het vee; **—te,** f. puitaal, m.; **—ter,** v. n. in modderig water slobberen (als eenden), in het water plassen; fam. zich verwarren (bij 't spreken); **—teur,** m. tamme eend, v.; **—teuse,** f. straatslet; **—tière,** f. eendenpoel; paardendrinkbak; **—tine,** f. wormkruid.

Barbouil‖lage, barbouillis, m. kladschilderstuk, slechte schilderij, v.; slecht schrift; fig. onverstandig gepraat of gebabbel, zot geklap of gesnap; **—lé, ée,** p. et. a. bemorst, beklad, besmeerd; **se moquer de la —lée,** zich niet bekommeren om 't gepraat van de menschen; **—ler,** v. a. bemorsen, bekladden, besmeren; knoeien, slecht schilderen; **— du papier,** papier bekladden, slecht schrijven; **— un récit,** een onverstaanbaar, verward verhaal doen; v. n. zonder smaak arbeiden; onduidelijk spreken; **se —,** v. pr. zich bemorsen, morsig maken; fig. fam. zijn goeden naam bezwalken; **—leur,** m. kladschilder, grofschilder, slecht schilder; **— de papier,** papierbekladder, slechte schrijver; —, brabbelaar, verward spreker; **—lon,** morspot; slecht muzikant.

Barbouquet, m. puistje aan de lip; dauwworm aan de lippen van schapen.

Barboute, f. stuk ongeraffineerde suiker.

Barb‖u, ue, a gebaard, die veel baard heeft; **—ue,** f. heilbot (zeevisch); **—ures,** f. pl. ruwe kant van een gietsel, m.

Barbuquet, zie **barbouquet.**

Barcade, f. troep paarden, ter inscheping bestemd, m.

Barcarolle, f. (ital. barca, barque), lied der gondeliers in Venetië.

Barcasse, f. groote sloep, barkas, v.

Barcelonnette, bercelonnette f. k'eine draagkorf, m.; wiegje.

Bard, m. draagbaar, groote berrie, waarop steenen enz. gedragen worden, v.; **—age,** m. het laden en het dragen op een berrie.

Bardane, f. klisblad, kliskruid.

Barde, f. (bas lat. barda, bât) voorm. borstwapen voor een paard; soort zadel; reep dun gesneden spek voor het braden van gevogelte.

Barde, m. (celt. bardas) bard, m. (dichter en zanger bij de oude Kelten).

Bar‖deau, m. dekbordje, dakplankje; muilezel van een paard en van eene ezelin, m.; **—dée,** f. berrievol, dracht, v.; **—delle,** f. rijkussen, boerenzadel, m.; **—dé,** a. geharnast; bespekt; **—der,** v. a. het paard een borstwapen aandoen; op eene berrie dragen; bespekken (het gevogelte); **—deur,** m. berriedrager, kruier; **—di** ou **—dis,** m. losse beschotten (op schepen); **—dit,** (pr. **ite**) m. (bas. lat. barditus, clameur) barden-gezang, strijdlied; **—dot,** m. jonge muilezel, m.; fig. pakezel, zondenbok, m.; defect exemplaar van een boek, enz.

Barège, m. wollen stof voor sjaals, japonnen, v., barége.

Barème, m. een klein door zekeren Barrême uitgevonden boekje, waarin men uitgewerkte berekeningen vindt, die in het leven te pas komen; rekenknecht.

Bare‖t ou **Barrit,** m. geluid van den olifant; **barèter, bareter, barrir,** v. n. schreeuwen van den olifant.

Bar‖gache, m. soort van vlieg of mug, v.; **—ge,** f. moerassnip, v.; boot, schuit, v.; hooiberg, m. houtmijt, v.

Barguign‖age, m. fam. getalm, aarzeling, weifeling, v.; **—er,** v. n. (bas lat. barcaniare, marchander) besluiteloos zijn, talmen; knibbelen (bij het koopen van iets), enz.; **—eur,** m. **euse,** f. fam. talmer, knibbelaar, afdinger.

Baricaut ou **Barriquaut,** m. vaatje.

Barigel, m. hoofdman der sbirren (in Rome); gerechtsdienaar.

Barigoule, f. 't toebereiden van artisjokken met olijfolie; zekere eetbare paddenstoel, m.

Baril, (pr. **ri**) m. tonnetje, vaatje.

Baril‖lage, m. het tappen van den wijn in flesschen of klein vaatwerk; invoer van den wijn in flesschen enz., m.; al de vaten op een schip; **—le,** f. barilla, v. algemeene naam der zeeplanten, waaruit men soda bereidt; **—let** (pr. **ri-iet**), m vaatje, tonnetje; buis van eene waterpomp, v.; trom, waarin de veer van een uurwerk is, v.; rol van een draaiorgel, v.; recipient, bij de gasfabricatie; trommelholte, van 't oor; **—lon,** m. klein tonnetje.

Bario‖lage, m. fam. verwarde mengeling van kleuren; fig. **— du style,** bonte wanorde van stijl; **—lé,** a. bont; kakelbont; **—ler,** v. a. fam. kakelbont verven, verward spikkelen; **—lure,** f. spikkel, m. schildering, met vlekken, met spikkels, v.

Bari‖te zie **Baryte; —ton,** zie **Baryton.**

Barlong, ongue, a. onregelmatig vierkant; aan den eenen kant langer dan aan den anderen.

Barlotière, f. ijzeren dwarsroede aan vensters, v.

Barnabite, m. soort van monnik; barnabiet.

Barnache, f. eendmossel (soort schelpdier); rotgans, v.

Barographe, m. zelf registreerende barometer, m.

Barolithe, m. koolzure zwaaraarde, v.

Baro‖mètre, m. weerglas; barometer, m.; **— à cadran,** wijzerb.; **— à capucin,** weerglas met een mannetje; **— portatif,** reisbarometer; **— an(a)éroïde,** b. met luchtledige metalen bus; **—métrique,** a. tot het weerglas behoorend, op den barometer betrekkelijk; **—métrographe,** m. barometer-uurwerk; **—métrographie,** f. barometerbeschrijving, v.

Baron, m. **onne,** f. vrijheer, baron; vrijvrouw, barones; **—nage,** m. hoedanigheid van vrijheer, vrijheerschap, v.; **—net,** m. baronet (edelman in Engeland tusschen den rang van baron en ridder); **—nial,** a. vrijheerlijk; **—nie,** f. vrijheerlijkheid, v. (landen en heerlijkheid van een' baron).

Baro‖que, a. hoekig, bochtig, ongelijk, scheef (van parels); fig. onregelmatig, zonderling; **accoutrement —,** zotte kleedij; **expression —,** zonderlinge uitdrukking; **—querie,** f. wonderlijkheid, zonderlingheid, v.

Baroscope, m. hoogst gevoelige barometer, m.

Barouche, m. soort rijtuig.

Bar‖que, f. bark, schuit, v.; klein vaartuig; fig. zaak, onderneming, v.; fig. **bien conduire sa —,** zijne zaken goed besturen; **la — de Caron, la — infernale,** Charons boot, v.; fig. **passer dans la —,** sterven; **—quée,** f. schuitvol; **—querolle,** f. klein schip of schuitje zonder masten, pleiziervaartuig op de lagunen der Adriatische zee; **—quette,** f. kleine bark, v.; schuitvormig gebak.

Barra‖ge, m. het afsluiten van straat, rivier of haven; slagboom, sluitboom, tolboom; dam (tegen 't water), m.; bruggegeld, straatgeld, passagegeld; †**—ger,** m. tolgaarder.

Bar‖re, f. staak, m. stang, staaf, v.; houten of ijzeren boom, grendelboom, m.; dwarshout; grendel, m.; riem, m.; stalsluitboom; slagboom, m.; streep, waarmede men iets aanteekent of doorhaalt, dwarsstreep, v.; zandbank of rij van klippen vóór eene haven, v.; staketsel of balie, v. in het gerechtshof; sport (van een stoel); fig. **c'est de l'or en —,** het is zoo goed als gereed geld; (van een persoon) hij is volkomen te vertrouwen, hij is zoo solied als de bank; **c'est une — de fer,** 't is een onbuigzaam, koppig mensch; **jouer aux —s,** krijgertje, diefje spelen; fig. **il n'a fait que toucher — ici,** hij heeft zich maar even hier opgehouden; **avoir — sur qn.,** de overhand op iem. hebben; **cet écolier ne fait encore que des —s,** die scholier schrijft nog maar streepjes; **— de t,** streepje door de t; **—reau,** m. (rad. barre) ijzeren spijl vóór een venster, v.; diefijzer, grendel; sport (van een stoel); persboom; ijzeren bout, m.; boom van eene drukpers; pleitzaal, vierschaar, v.; lichaam der rechtsgeleerden; het beroep van advocaat; **style du —,** gerechtsstijl, m.; **éloquence du —,** de welsprekendheid der pleitzaal; **se destiner au —,** zich aan 't beroep van advocaat wijden.

Bar‖rement, m. toeschroeiing, toebinding eener ader, v.; **—rer,** v. a. sluiten, met ijzeren bouten of boomen sluiten; het roer houden; **— trop un navire,** te veel naar rechts of naar links sturen; —, een streepje halen door; onderstrepen; doorhalen (een geschrift); **— le chemin,** den weg versperren; fig. dwarsboomen, in den weg staan; **— les veines d'un cheval,** de aderen van een paard toeschroeien; **—rette,** f. baret, doctorsmuts, v.; **— rouge,** kardinaalshoed, m.; fig. **parler à la — de qn.,** iem. de waarheid in zijn gezicht zeggen; —, stiftje in de trom van een uurwerk; **—reur,** m. hond, op de jacht der reebokken afgericht, m.; de man aan 't roer.

Barrica‖de, f. straatversperring, barricade, v.; **—der,** v. a. den toegang versperren, straatversperringen opwerpen; sluiten, grendelen; **se —,** v. pr. zich verschansen; fig. zich in zijne kamer opsluiten.

Barrière, f. (rad. barre) alles, in het algemeen, wat een toegang sluit; hek; kruispoort, v., voorm. poorten van Parijs, v.; slagboom, draaiboom, valboom, m.; grensvesting, schans, v. bolwerk; palen, m. grenzen, v.; fig. verhindering, v. hinderpaal, m. tegenstand, m. beletsel; **demeurer à la —,** in de voorstad wonen; **cabaret de —,** herberg even buiten de stadsgrenzen; **droits de —,** tolgeld.

Barrillot, m. kuiper op schepen.

Barri‖quaut, m. klein okshoofd, (beter: **Baricaut**); **—que,** f. okshoofd.

Barrit (pr. **ri**), m. ou **baret,** m. geschreeuw van den olifant.

Barroir, m. zwikboor (van de kuipers), v.

Barro‖t, m. rib, v. dunne balk, m.; **—ter,** v. a. een schip geheel vol laden; **—tin,** m. kleine rib, v. balk, m.

Barses, f. pl. tinnen doozen, waarin de thee uit China komt, v.

Bartavelle, f. roode patrijs, m.

Barthélemy, m. Bartholomeus; **la St. —,** de Parijsche bloedbruiloft.

Baryte, f. (gr. barus, lourd) baryt; zwaarspaath.

Baryton, m. (gr. barus, grave, et fr. ton) stem tusschen den bas en de tenorstem; soort van basviool, v.; **—(n)er,** baryton zingen.

Baryum (pr. **ri-ome**), m. (gr. barus, lourd) barium, metall. basis der barytaarde.

Bas, basse, a. laag, niet hoog, dat onder of beneden is; fig. zacht (van stem), stil, zoet; fig. slecht, gering, laag, verachtelijk; **à —se note,** met zachte stem; **avoir la vue —se,** bijziende zijn; **parler à voix —se,** zacht spreken; **ce — monde,** dit ondermaansche; **le — Rhin,** de Neder-Rijn, Beneden-Rijn; **la —se marée,** de eb; fig. **les eaux sont —ses chez lui,** hij zit in geldverlegenheid; **messe —se,** stille mis; **faire main —se sur qch.,** zich meester maken van iets; **avoir l'oreille —se,** beschaamd zijn; **en — âge,** jong, onmondig; **de —se extraction,** van geringe afkomst; **le — peuple,** het gemeene volk; **à — prix,** goedkoop; **au — mot,** op zijn minst; **— latin,** latijn van de middeleeuwen; **la chambre —se,** het lagerhuis.

Bas, adv. laag, beneden; fig. zachtjes, zoetjes, stilletjes; **là-—,** daarginds; **ici-—,** hier onder; hier beneden; **chapeaux —!** hoeden af! **mettre pavillon —,** de vlag strijken; **couler —,** in den grond boren; **mettre —,** jongen (van dieren); **ce malade est bien —,** deze zieke is erg min; **parler —, chanter —,** zacht spreken, zingen.

Bas, subst.m. het onderste, het benedenste, het laagste, de voet van een ding, m.; **au — de la page,** aan den voet van de bladzijde; **en —,** beneden, naar beneden; fig. **regarder, traiter qn. de haut en —,** iem. met minachting aankijken, behandelen; **à —,** terneer; **à — le tyran!** weg met den tyran! **jeter à —,** neerwerpen; **sauter à — de son lit, de son cheval,** uit zijn bed, van zijn paard springen; —, m. kous, v.; **des — au métier, à la mécanique,** geweven kousen; **des — au tricot, à la main, à l'aiguille,** gebreide kousen; **des — à jour,** opengewerkte kousen.

Basal‖te, m. soort van zwart marmer, basalt; **—tique,** a. uit basalt bestaand.

Basa‖ne, f. bezaanleder, als kalfsleder bereid schapenleder; **—né, ée,** a. verbrand, bruin gebronsd door de zon; **—ner,** v. a. taankleurig, bruin maken.

Bas-bleu, m. blauwkous (spotn. voor halfgeleerde dames). pl. **des bas-bleus.**

Bas-bord zie **bâbord.**

Bascu‖le, f. balans, v. weegtoestel; wip of boom, waarmede men water put; wip eener ophaal- of valbrug, m. wipplank, v.; **chaise à —,** schommelstoel; **la — d'une souricière,** het valdeurtje van eene muizenval; **jouer à la —, faire la —,** wippen; **—ler,** v. n. op en neer gaan, wippen.

Bas-dessus, m. lage bovenstem, v.

Ba‖se, f. (gr. basis) grondslag, grond, voet, bodem, m. steunsel; basis, grondlijn, v.; grondvlak; fig. grond, grondregel, m. beginsel; **—sement,** m. grond, grondslag, m. fondament; **—ser,** v. a. gronden, grondvesten.

Bas-fond, m. verlaging van den grond; ondiepte in zee, v.; pl. **des bas-fonds**; **les —s de la société,** de onderste lagen der menschelijke samenleving.

Basi‖laire, a. op de basis of grondvlakte vastzittend.

Basi‖lic (pr. **lik**), m. basilicum (zekere plant), v.; koningshagedis, draakslang, v.; basiliscus (oud stuk geschut); **des yeux de —,** basiliscus oogen, van toorn gloeiende blikken; **—licon,** m. basilicon (zekere zalf), v.; **—lique,** f. hoofdkerk, basiliek, v.; groot raadhof; ruime zaal aan weerszijden met twee rijen pilaren en vleugels, v.; ellepijpsader, v.; **—liques,** f. pl. verzameling van Romeinsche wetten, v.

Basin, m. fijn en sterk bombazijn, streepjesgoed.

Basio-glosse, f. neertrekkende tongspier, v.

Basique, a. basisch (in de scheikunde).

Baso‖che, f. (lat. basilica, maison royale) voormalige vereeniging der klerken van 't Parlement van Parijs; **—chien,** a. et s. m. lid van die vereeniging.

Bas‖que, f. pand van een jas; fig. **il est toujours pendu à mes —s,** hij volgt mij als mijn schaduw; —, stuk blik of lood, waarmee men de pannen aan den nok vast maakt

Bas‖que, a. et s. m. ou f. Baskisch; Biscayer, Baskiër; fig. **aller comme un —,** zeer hard loopen; **tambour de —,** rinkelbom; **le —,** het Baskisch; **—quine,** f. wijde overrok met franje der Spaansche vrouwen.

Bas-relief, m. verheven beeldwerk op metaal, marmer, enz.; pl. **des bas-reliefs.**

Basse, f. bas, m. basstem, v.; baszanger, bassist; basviool, violoncel, v.; **— chantante,** baryton; **— continue,** generale, accompagneerende bas; fig. **c'est la — continue de son discours,** dat is zijn lievelingsonderwerp; **—-contre,** f. diepe bas, m. contre-bas, v.; pl. **des basses-contre**; **— de violon,** alt, altviool, v.; —, f. ondiepte, v.

Basse-cour, f. voorplaats van een huis, voor het gevogelte, v.; hoenderhof.

Basse-fosse, f. onderaardsche kerker, m.

Basse-justice, f. laag gerechtshof.

Basse‖-lisse (lice), f. tapijt van wol en van zijde; **—-lissier (licier),** m. wever van zulke tapijten.

Bassement, adv. fig. op eene slechte, lage, verachtelijke wijze.

Basse-mer, f. ebbe, v.

Bassesse, f. fig. laagheid.

Basse-voile, f. schooverzeil.

Basset, m. brak, dashond, m.; fig. a. klein of kort van gestalte.

Basse-taille, f. stem nabij den bas komende, v. diepe tenor, m.; zanger die zulk eene stem heeft; pl. **des basses-tailles.**

Basse-terre, f. kust onder den wind, lijzijde, v.

Bassette, f. zeker kaartspel, uit Venetië afkomstig (basset).

Basse-vergue, f. groote ra, fokkera, v.

Bassiers, m. pl. zandplaten in rivieren, v.

Bas‖sin, m. (celt. bac, creux, cavité) bekken, schaal, v. groote schotel, m.; weegschaal, v.; regenbak, waterbak, m. kom van eene fontein, v.; dok (binnenste gedeelte eener haven); bekken (onderste gedeelte van den romp); stroombekken (van de zee, van eene rivier); fig. eene met bergen omringde vlakte, v.; **— de garderobe,** bekken in een nachtstoel; **— à flot,** drijvend dok; **—sinage,** m. lichte besproeiing, begieting, v.; het kneden van het deeg; **—sine,** f. diepe pan van rood koper, v.; **—siner,** v. a. zacht bevochtigen, betten; besproeien; **— un lit,** een bed met een beddepan verwarmen; **se — les yeux,** de oogen wasschen; **—sinet,** m. hoedje of blakertje van een kandelaar op eene kerkkroon; pan van een schietgeweer, v.; boterbloem, v.; ijzeren mutsje, dat men onder den helm droeg; pop. **cracher au —,** betalen; **—sinoire,** f. beddepan; **—sinot,** m. bekkentje.

Bassiste, m. bassist, baszanger, basspeler.

Basson, m. (fr. bas et son) basson, (blaasinstrument), fagot, v.; fagotspeler.

†**Bastant, ante,** a. genoegzaam, toereikend.

Bas‖te, int. het is genoeg! genoeg daarvan! houd op! zwijg stil! **—te,** m. basta, v. de derde matador in 't omberspel; **—te,** f. draagkorf voor lastdieren, m.; melkvat; stof van boombast, v.; inslag, plooi; †**—ter,** v. n. voldoen.

†**Basterne,** f. draagkoets (bij de Rom.); ossenwagen (bij de Franken), m.

Bastide, f. kleine villa, landhuis van Provence; tijdelijke schans (bij de belegering van eene stad).

Bastille, f. (v. fr. bastir, construire) oude vesting en staatsgevangenis te Parijs, v. (verwoest 14 Juli 1789).

Bastillé, a. met omgekeerde kanteelen (wapenk.).

Bastin‖gage, m. (celt. bast, rempart); verschansing, v. (met doek of netten op de schepen); **—gue,** f. schanskleed, schansdek (op schepen); **—guer,** v. a. (het schip) verschansen; **— les hamacs,** de hangmatten aan de verschansing vastsjorren; **se —,** v. pr. zich verschansen.

Basti‖on, m. (v. fr. bastillon, petit fort) bolwerk; **—onné, ée,** a. **tour —onnée,** soort van klein bolwerk; **—ionner,** v. a. met bolwerken voorzien.

Bas‖tir, v. a. aan een hoed den eersten vorm geven, vilten; **—tissage,** m. het vilten van een hoed.

Baston‖nade (pr. **basse-to**), f. (v. f. baston pour bâton) stokslagen, m.; **—ner,** v. a. afkloppen, stokslagen geven.

Bastringue, m. danspartij in eene kroeg, v; kroeg, v. fig. verward lawaai.

Bastude, f. zeker vischnet.

Bas-ventre, m. ondertijf, buik, m.

Bat, m. eind van een vischstaart; **entre œil et —,** tusschen kop en staart.

Bât, m. zadel, dien men op den rug van een lastdier legt, houten pakzadel, m.; prov. **chacun sait où le — le blesse,** ieder weet het best waar de schoen hem wringt.

Bat-à-beurre, m. karnstok, m.

Bataclan, m. fam. bagage, v. nuttelooze nasleep, m.

Batadoir, m. plank of bank tot het spoelen en wasschen, v.

Bâtage, m. belasting op de lastdieren, v.

Batail‖le, f. strijd, veldslag, m. gevecht; zeker kaartspel; fig. moeite, poging, v.; **champ de —,** slagveld; **cheval de —,** strijdros, strijdpaard; fig. iets waarop men het meest

gesteld is, waar men het sterkst in is; **c'est son cheval de —**, dat is zijn stokpaardje; dat is zijn lievelingsargument; **— rangée**, geregelde veldslag, m.; **— navale**, zeegevecht; **chapeau (tricorne) en —**, driekante hoed op zij gezet; **—ler**, v. n. fig. strijden, harrewarren; **—lière**, f. val van een molen, v.; **—leur**, a. et s. m. strijdlustig; vechter, twistzoeker, kemphaan; **—lon**, m. hoop krijgsvolk, m.; bataljon; **chef de —**, majoor; **école de —**, exerceeren in de bataljonsschool.

Bâtard, m. **arde**, onecht kind; bastaard, m.; a. fig. onecht, valsch, onwaarachtig: van twee soorten afstammend (van dieren, planten, enz.); **marée —e**, f. dood tij; **porte —e**, deur of poort van middelmatige grootte, v.; **écriture —e**, ou **—e**, f. middelschrift; **—eau**, m. dam, kistdam, keerdam, m.; **—ière**, f. enterij, kweekerij van boomen, die geënt zijn, v.; **—ise**, m. onwettige of onechte geboorte, onechtheid, v.

Bata‖ve, m. et f. Batavier, Nederlander, Hollander, m. en v.; a. Bataafsch; **—vique**, a.

larme —, f. glasdruppel, die in stof uiteenvalt, als men de punt ervan aanraakt, m.

Bâté, a. **ànе —**, fig. fam. lomperd, vlegel.

Bâte, f. rand van eene snuifdoos of van een horloge, m.; tinplaat, v.

Ba‖teau, m. groote schuit of boot, marktschuit, v.; houtwerk aan den bak eener koets; **— à vapeur**, stoomboot; **— à vapeur à hélice**, schroefstoomboot; **— remorqueur**, sleepboot; **— délesteur**, lichter; **— de sauvetage**, reddingboot; **— de transport**, vrachtschuit; **— -bête**, m. veetransportschip; **pont de —x**, schipbrug; **lit en —, à —**, bootvormig gerond bed; **un — de table**, bootvormige schotel (voor de hors-d'œuvre); (arg.) **monter un — à qn.**, iem. iets belachelijks wijsmaken; **—telage**, m. potsenmakerij, goochelarij, bedriegerij, v.; het vervoer van goederen met lichters; **frais de —**, transportkosten; **—telée**, f. lading, vracht van eene marktschuit, v.; fig. et fam. zwerm van menschen, m., hoop volks, m.; **—teler**, v. a. met schuiten vervoeren; potsen maken; **—let**, m. schuitje, bootje; **—teleur**, m. **euse**, f. potsenmaker, potsenmaakster; goochelaar, goochelaarster; **—telier**, m. **ière**, f. schipper, schippersvrouw; **—tellerie**, f. het vervoer met booten; rivierscheepvaart.

Bâter, v. a. (een lastdier) zadelen. Zie **Bâté**.

Bât-filière, m. ijzerdraadslager of -klopper.

Bath, papier — soort postpapier; —, pop. fijn, chic.

Bathomètre, m. werktuig om de diepte der zeeën te bepalen.

Bâti, m. wijd naaisel, rijgsel; rijgdraad, m.; samenvoeging der voornaamste stukken (van schrijn- of timmerwerk), v.

Bâtier, m. pakzadelmaker (voor lastdieren).

Batifo‖lage, v. n. fam. gestoei, gedartel; **—ler**, v. n. fam. stoeien, mallen, dartelen; **—leur, euse**, m. et f. die van mallen, stoeien houdt.

Bâtiment, m. gebouw; schip.

Bâtir, v. a. bouwen, stichten, timmeren; fig. **— sur qch.**, op iets bouwen; zijne hoop op iets vestigen, stellen; **un homme bâti à chaux et à sable**, een stevig gebouwd man; **voila comme je suis bâti**, zoo is mijn karakter; fig. **— en l'air, — des châteaux en Espagne**, luchtkasteelen bouwen; **— un système**, een stelsel ontwerpen; fam. **— sur le devant**, dik worden.

Bâtir, v. a. met groote, wijde steken voorloopig aaneennaaien **(faufiler)**.

Bâtis, m. verzameling van stukken hout, v.; bodem van ingelegd schrijnwerk, m.; **—se**, f. bouwing, v.; muurwerk, metselwerk, van een gebouw zelf; **une belle —**, een fraaie bouw of een fraai gebouw; **une — solide**, een stevige bouw; **—seur**, m. bouwziek mensch, m.; **—soir**, m. ijzeren hoepel, m.

Batiste, f. batist, zeer fijn linnen; **— de Canton**, graslinnen; **— d'Ecosse**, katoenbatist.

Bâtitures ou **Battitures**, f. pl. hamerslag, schilfer van metaal, v.

Bâton, m. stok, staf, wandelstok; knuppel, m.; staak, paal, m.; rond lijstwerk; **— de cire d'Espagne**, pijp lak, v.; **— à deux bouts**, stok, die aan de beide einden gepunt of beslagen is, m.; **— de vieillesse**, fig. hij of zij, die een grijsaard verzorgt; **à —s rompus**, met horten en stooten; **faire qch. à —s rompus**, iets met horten en stooten, ongeregeld doen; **mettre (jeter) des —s dans les roues**, eene spaak in 't wiel steken, beletselen in den weg leggen; **il est venu dans ce pays le — blanc à la main**, hij is hier op een stroowisch komen aandrijven, hij is doodarm in 't land gekomen; (**le bâton blanc** = de pelgrims —, de bedelaarsstaf); **mener qn. le — haut**, iem. streng behandelen; **le tour du —**, ongeoorloofde, geheime winst; **—nage**, m. het vormen tot pijpjes of staafjes; het linieeren van papier; **—nat**, m. waardigheid van den deken (der advocaten); **—née**, f. **— d'eau**, steek, pompslag, m. (hoeveelheid water, die de pomp bij elken slag opgeeft); **—ner**, v. a. stokslagen geven, met een stok slaan, afrossen; doorstrepen; **— des serviettes**, servetten in kleine ruiten plooien; **— un gant**, de vingers van een handschoen met een stokje, een rekker, wijd maken, oprekken; **—net**, m. wipstokje (zeker kinderspel); **—nier**, m. bewaarder van een' gildestaf, stafdrager; deken der advocaten; **—niste**, m. stokvechter; balanceerder met den stok.

Batrachomyomachie, (pr. **trako**) f. kikvorschen- en muizenkrijg (oud Grieksch gedicht).

Batraciens, pl. m. (gr. batrachos; grenouille) kikvorschachtige dieren.

Battage, m. het kloppen, het dorschen; dorschloon; het vlaken van de wol; het stampen van het buskruit.

Bat‖tant, m. klepel eener klok, klopper aan eene deur, m.; vleugel (eener deur), m.; klink (eener deur), v.; **—tant, ante**, a. kloppend, slaand; **métier —**, werkend weefgetouw; **porte —e**, van zelf toeslaande deur; tochtdeur; **pluie —e**, slagregen; **tout — neuf**, fonkelnieuw, splinternieuw, nagelnieuw; **tambour —**, met slaande trom; fig. **mener qn. tambour —**, iem. met kracht aanzetten of drijven; **—te**, f. stamper, straatstamper, m.; alle werktuigen, waarmede men iets klopt, slaat: linnenbeuker of klopper, m.; karnstok; waschbank, waar men het linnen op uitklopt en wascht, v.; plak, stok, houten sabel van een' harlekijn; **—tée**, f. wat een werkman in één keer stampt, klopt enz.; plaats waar de deur tegen aanslaat (aanslag).

Batte‖ment, m. slag, m., het slaan, het kloppen; **— des mains**, handgeklap; **— d'ailes**, geklapwiek; **— des vagues, de mer**, aanslaan der golven; **— d'une horloge**, tikken van eene klok; **— du pouls**, polsslag; **— du cœur**, hartklopping; **—rand**, m.

ijzeren hamer om steenen te verbrijzelen, m.; **—rie,** f. gevecht, vechterij, v. schietschans, batterij, v.; trommelslag, m; het aanroeren van verscheidene snaren tegelijk bij snaarinstrumenten; deksel op de laadpan; bodem van eene fijne zeef, m.; volling der hoeden, v.; werkplaats daarvoor, v.; fig. listige aanslag, looze vond (om iemand te bedriegen), m.; **— de cuisine,** keukengereedschap, keukengoed; **faire jouer une —,** met eene batterij vuur geven; **dresser une —,** eene batterij opwerpen; fig. **dresser ses —s,** zijne maatregelen nemen om te slagen; **démonter une —,** eene batterij onbruikbaar maken; **changer de —s, dresser de nouvelles —s,** fig. de zaken anders aanpakken, andere maatregelen nemen; **— flottante,** drijvende b.; **— volante,** rijdende b.

Bat‖teur, m fam. slager, iemand die slaat, vechter; **— de blé** ou **en grange,** dorscher, korendorscher, m.; **— d'or,** goudslager, m.; **— de plâtre,** gipsstamper; **— de soute,** sodastamper; **— d'estrade,** verkenner, éclaireur; strooper, vrijbuiter; **— de pavé,** fig. straatslijper, leeglooper; **—teuse,** f. dorschmachine, v.; **—titure,** f. ijzerschilfer; **—toir,** m. stamper; linnenklopper; palet (om te kaatsen), v.; fig. fam. **avoir de bons —s,** groote handen hebben (om te applaudisseeren); **—toire,** f. boterkarn, v.; beter: **baratte; —tologie,** f. noodelooze herhaling van woorden, v.; ijdel geklap.

Battre, v. a. (lat. batuere, frapper, comprimer) slaan, afrossen, afkloppen, mishandelen; stampen, stooten; **— du blé en grange,** koren dorschen; **— le fer,** ijzer smeden; zich in het schermen oefenen; prov. **il faut — le fer quand il est chaud,** men moet het ijzer smeden als het heet is: **— en brèche,** bres schieten; fig. **— en brèche la réputation de qn.,** iemands goeden naam benadeelen; **— des œufs,** eieren klutsen; **— du beurre,** boter karnen; **— monnaie,** munten, geld slaan; fig. zich geld verschaffen; **— qn. comme plâtre,** iemand geducht afrossen; **— le tambour, la caisse,** trommelen, de trom roeren; **— la retraite,** den aftocht trommelen; de taptoe slaan; **— la grosse caisse,** de Turksche trom roeren; fig. met veel drukte reclame maken; **— le pavé,** straatslijpen, op straat slenteren; **— les bois, les buissons,** het bosch, het kreupelhout afloopen (om 't wild op te jagen); **— la campagne,** het land doorkruisen, doorzwerven; fig. in het wild praten, verward spreken; **— les cartes,** de kaarten mêleeren, doorschudden; **— la mesure,** de maat slaan, bij het zingen of spelen; —, v. n. kloppen, slaan, klepperen (van hoefijzers); **— de l'aile,** fladderen (van een gekwetsten vogel); fig. **cet homme ne bat plus que d'une aile,** deze man is zijne beste krachten kwijt, gaat achteruit; **— froid à qn.,** iem. koel behandelen; **— les oreilles de qn.,** iem. lastig vallen met nutteloos gepraat; **— en retraite,** al vechtende terugwijken; fig. 't gezelschap verlaten; zich uit de zaken terugtrekken; **rien ne lui bat sous sa mamelle gauche,** het is een gevoelloos, koud mensch; **— des mains,** in de handen klappen; juichen, toejuichen; **se —,** v. pr. vechten, strijden; **— son plein,** in vollen gang zijn, op zijn mooist zijn; fig. **se — les flancs,** zich inspannen, alle mogelijke moeite doen: fig. fam. **je m'en bats l'œil,** ik trek er mij geen zier van aan.

Bat‖tu, ue, p. et a. geslagen, geteisterd, mishandeld; **fer —,** geslagen ijzer; **chemin —, s,** den ouden slenter volgen; **avoir les yeux —s,** blauwe kringen om de oogen hebben; **—tu (d'or, d'argent),** m. gouddraad, zilverdraad, m.; **—tue,** f. klop- of drijfjacht, het jagen van het wild uit de struiken; **—ture,** f. zekere manier van vergulden, v.; **—tures,** f. pl. hooge steenachtige gronden, m.; gevaarlijke plaatsen in zee; branding op ondiepten.

Batz, m. voorm. Zwitsersch en Duitsch geldstukje ($7^1/_2$ ct.).

Bau, m. verdeksbalk (op een schip), m.; grootste wijdte van een schip, v.

Baubau, m. 't geblaf van een' hond.

Baubi, m. Engelsche hazenwindhond, m.

Bauche, f. leem, met gehakt stroo vermengd, waarmee buiten ruwe woningen opgetrokken worden.

Baud, m. Barbarijsche hond voor de hertenjacht, m.

Baudelaire, m. tweesnijdende korte sabel, v.

Baudet, m. ezel, m.; fig. weetniet, domoor, ezel; timmermansschraag, v.

Baudir, v. a. de honden, valken enz. aanzetten.

Bau‖drier, m. (v. fr. baudre, morceau de cuir) draagband, m.; leer voor schoenen; **— druche,** m. fijn vlies rondom runderdarmen; goudvlies.

Bau‖ge, f. (bas lat. baugium) leger van een wild zwijn; nest van een eekhoorn; modderkuil; fig. vuile woning; —, leem, klei (**bauche**); **—gue, —que,** f. wier (zeeplant); zeeplanten, die op de kusten geworpen worden, v.

Bau‖me, m. (gr. balsamon) balsem, m.; zalf om wonden te genezen, v.; **— des jardins,** munt (soort plant); fig. pop. **le — d'acier,** tangetje, van den tandentrekker; fig. troost, m.; **cette nouvelle fut un — pour moi,** deze tijding was mij eene verkwikking, eene lafenis; **—mier,** m. balsemboom (**balsamier**).

Bauquière, f. balkweger; gang van bakboord naar stuurboord, m.

Bavard, m. **arde,** f. et a. (rad. bave) babbelaar, babbelaarster.

Bavar‖dage, m. gepraat, gebabbel, gesnater, gesnap; **—der,** v. n. babbelen, klappen, in het wild praten; **—derie,** f. babbelzucht; **—dise,** f. gesnap, babbelpraat.

Bava‖rois, e, a. Beiersch; **—roise,** f. soort van drank van thee en siroop, m.; **—roise au chocolat,** melkchocolade.

Ba‖ve, f. zeever, kwijl, v.; schuim der dieren; slijm der slak; **—ver,** v. n. zeeveren, kwijlen; **—vette,** f. slabbetje, kwijldoek (voor kinderen) m.; voorschoot; fig. **tailler des —s,** babbelen; **il (n'est) encore (qu)'à la —,** hij is nog niet droog achter de ooren; —, looden plaat, of band m.; **—veux, euse,** a. zeeverend, kwijlend; **plaie —se,** etterende wonde; **omelette —se,** halfgare omelet (met nog wat vloeibaar ei aan de randen); **—voché, ée,** a. onzuiver afgeteekend of afgedrukt; **épreuve —chée,** onzuiver afgedrukte proef; **—vocher,** v. n. slecht afteekenen of afdrukken; **—vochure,** f. slechte teekening of plaat, v.; blad, dat slecht of onzuiver afgedrukt is.

Bavo‖ler, v. n. laag vliegen; **—let,** m. linnen kapsel van de boerenmeisjes in Frankrijk.

Bavure, f. moet, v. spoor der samenvoeging van een vorm.

Bayadère, (pr. **ba-ia**), f. (portug. bailadeira), Ind. danseres.

Bayart ou **baïart,** m. draagbaar.

Bayer (pr. **bè-ier**), v. n. **à qch.** (v. fr. béer, être ouvert) iets aangapen; fig. **— après qch.,** met groote begeerte naar iets trachten; **— aux corneilles,** onnoozel staan kijken of gapen.

Bayeur (pr. **bè-ieur**), m. **euse,** f. gaper, gaapster, hij of zij, die iets met onnoozele verbazing aangaapt.

Bayette, f. fijn flanel.

Bazar, m. (in het Oosten) marktplaats, v.; rijk voorziene en prachtige winkel, m. verkoophuis.

Bdellium (pr. **ome**), m. soort van gomachtige hars.

Béant, ante, a. (v. fr. béer, être ouvert) gapend, geeuwend, met een' open mond; **bouche —e,** gapende mond; **regarder, écouter qn.** (ou **qch.**) **bouche —e,** iemand of iets met open mond (verbaasd) aangapen, aanhooren; **gouffre —,** gapende afgrond.

Béarnais, e, a. uit Bearn (voorm. prov. v. Frankrijk); **le —,** bijnaam van Henri IV.

Béat, m. **ate,** f. a. et subst. (lat. beatus, heureux) gelukzalig; in heilige aandacht verzonken; schijnheilig; **un —,** een schijnheilige; iem. die deelt in de winst van 't spel, maar toekijkt.

Béatifi||cation, f. gelukzaliging, opneming onder het getal der heiligen, v.; **—er,** v. a. onder het getal der heiligen stellen; **—que,** a. gelukzalig makend; **vision —que,** zalige verrukking of mijmerij (van dweepachtige menschen), v.

Béatilles, f. pl. allerlei lekkernijen, die men in pasteien doet, v.; kleine handwerkjes, door nonnen vervaardigd.

Béatitude, f. gelukzaligheid, v.

Beau, bel, a. m. **belle,** f. (lat. bellus) schoon, fraai; fig. goed; voortreffelijk, uitmuntend; **l'échapper belle, la manquer belle, la laisser échapper belle,** eene gunstige gelegenh. laten voorbijgaan; **il l'a échappé belle!** hij is gelukkig aan het gevaar ontsnapt; **la donner, la bailler belle à qn.,** iem. een voordeel verschaffen; (ironisch) iem. iets wijsmaken; **vous me la baillez belle!** je spelt me iets op de mouw; **cela vous fait une belle jambe!** wat geeft je dat! wat brengt je dat verder! **de plus belle,** van voren af aan, op nieuw, nog sterker dan voorheen; **un beau matin,** op zekeren morgen; **les —x jours,** de zomer, de jeugd; **à la belle étoille,** onder den blooten hemel; **un bel-esprit,** een vernuft; **de belles promesses,** ijdele beloften; fig. **de belles espérances,** hoop op een mooie erfenis; **en faire de belles,** fraaie streken uitvoeren; **se faire beau, belle,** zich optooien; **la belle demande!** een mooie vraag! **au beau milieu de l'été,** in 't hartje van den zomer; **être sur son — dire,** op zijn praatstoel zitten; prov. **la belle plume fait le bel oiseau,** kleederen maken den man; **mettre dans un — jour,** in een gunstig daglicht stellen; **il y a — jour, — temps que je ne l'ai vu,** ik heb hem in een heelen tijd niet gezien; **avoir — jeu,** eene goede gelegenheid, vrij spel hebben; **être dans de —x draps,** in netelige omstandigheden zijn; **manger à belles dents,** smakelijk eten; fig. **déchirer qn. à belles dents,** kwaad van iem. spreken; **une belle fourchette,** een smakelijk eter; **le beau sexe,** de vrouwen; **le beau monde,** de voorname, rijke stand.

Beau, m. het schoone, de schoonheid, v.; **il voit tout en —,** hij ziet van alles den mooien kant; **le — idéal,** m. de hoogste trap van volkomenheid, m.; **faire le —,** opzitten (van een hond); eene hooge borst zetten, parmantig rondstappen.

Beau, adv. schoon; **il fait beau,** het is mooi of aangenaam weder; **il fait — marcher, se promener,** het is goed weer om te gaan, om te wandelen; **il fait — voir,** het is fraai om te zien; **il ferait — voir,** het zou wat mooi zijn; **avoir — faire,** vergeefs trachten; vruchtelooze moeite doen: **on a — lui défendre,** men moge hem al verbieden, hoe men hem ook verbiede; **tu as — dire,** je mag zeggen, wat je wil; **bien et —, bel et —,** geheel, volkomen, ongedwongen; **tout —,** int. zacht wat! zoetjes aan!

Beaucoup, adv. veel; **— —,** zeer veel; **à — près,** op verre na niet; **il s'en faut —,** het scheelt veel; **de — plus grand,** veel grooter.

Beau-||fils, m. schoonzoon, behuwd zoon; pl. **des beaux-fils; —frère,** schoonbroeder of zwager; pl. **des beaux-frères; —père,** schoonvader.

Beaupré, m. boegspriet, m.

Beau-semblant, m. veinzerij, v.

Beauté, f. schoonheid, bevalligheid, fraaiheid, v.; fig. eene schoonheid, schoone vrouw; bevallig voorwerp; **pour la — du fait,** om 't vreemde, 't bijzondere van 't geval.

Beaux-arts, m. pl. schoone kunsten, v.

Bébé, m. kindje; zie **Baby.**

Bec, m. bek van een vogel enz. m.; punt eener pen, v.; fig. mond, m.; snuit, m. neus, m. punt, v.; tuit, v.; pijp, v.; landtong tusschen twee stroomen, v.; kant der pijlers eener brug, m.; **— de gaz,** gasbek, brander; **combien de —s de gaz?** hoeveel gasvlammen? **— jaune,** (pr. **béjône**) bek van een jongen vogel; fig. onervarenheid, naïeveteit; fig. **montrer à qn. son — jaune,** iem. toonen, dat hij onnoozel of dom is (zie **béjaune**); **donner un coup de —,** fig. kwaadspreken; **se prendre de — avec qn.,** ruzie krijgen (met iem.); **une prise de —,** een ruzie; fam. **causer — à — avec qn.,** met iem. onder vier oogen spreken; **Marie bon —, caquet bon —, un(e) bon-—,** eene babbelaarster; **c'est un bon-—,** zij is niet op haar mondje gevallen; **elle a le — bien affilé,** zij laat zich de kaas niet van 't brood eten; **avoir — et ongles,** fam. haar op de tanden hebben; **avoir le — gelé,** met den mond vol tanden staan: **mener par le —,** fam. om den tuin leiden; naar welgevallen besturen; **tenir qn. le — à (dans) l'eau,** fam. iem. met ijdele beloften paaien; **passer la plume par le — à qn.,** iem. doen watertanden, iem. „lekker" maken; **clore le — à qn.,** iem. het zwijgen opleggen; **faire le — à qn.,** iemand zijne les leeren, de woorden in den mond geven.

Bécabunga (pr. **bon**), m. soort van veronica (plant), v. **(véronique cressonnée).**

Bécane, f. fiets.

Bécard, m. duikergans, v.; het wijfje van een zalm.

Bécarre, m. B duur (in de muziek), v.; herstellingsteeken.

Bécas||se, f. (rad. bec) snip of snep, v.; mandenmakershaak; prov. fig. **la — est bridée,** de vogel is gevangen; hij (zij) is erin gevlogen; **—seau,** m. jonge snip, v.; soort van kievit, m.; **—sine,** f. water of poelsnip, v.; fig. **tirer la —sine,** opzettelijk slecht spelen om een zwakken speler aan te lokken.

Beccard, zie **bécard.**

Bec-cornu, m. domkop, pl. **des becs-cornus.**

Bec-d'âne (pr. **bé-dâne**), scheef- of schietbeitel, m.; plur. **des becs-d'âne.**

Bec-de-cane, m. haakspijker, m.: slotje, dat open gaat door te drukken op een knopje.

Bec-de-corbin, m. kromme hellebaard, v.; kromme trekker of nijper, m.; **canne à —**, rotting met bekvormige greep, m. pl. **des becs-de-corbin.**

Bec-de-grue, m. kraanvogelbek (geranium); tang van een chirurg, v.

Bec-de-lièvre, m. hazenlip, v.; bij of zij, die eene hazenlip heeft; pl. **des becs-de-lièvre.**

Becfigue, m. vijgenbijter, m. zeker vogeltje, dat zich met vijgen voedt.

Bec-fin, m. fijnsnavel, m. naam van een talrijk vogelgeslacht; pl. **des becs-fins.**

Bechamel, f. blanke roomsaus, v.

Becharu, m. flamingo (**flament**).

Bè‖che, f. schop, spade, v.; kleine tor, v.; **—cher**, v. a. spitten, omspitten; **—chette**, f. kleine spade; **—cheur**, m. spitter; **—choir**, m. vierkant houweel; **—chot**, m. klein houweel; **—chottage**, m. 't luchtig omspitten, omschoffelen; **—chotter**, v. a. luchtig omspitten.

Béchique, a. et s. m. (gr. bèx, toux) (middel) dat goed voor de borst, den hoest is.

Bec-jaune, zie **bèjaune** en **bec.**

Bécot, m. kleine watersnip, v.

Becqu‖ée ou **bèquée**, f. snavelvol, m.; **donner la — à ses petits**, zijne jongen voeren; **—et**, m. ou **béquet**, beschreven papierstrookje (aan een proef); **—eter**, v. a. met den bek pikken; **se —**, v. pr. trekkebekken, elkander liefkoozen (van vogels).

Becquillon, m. bekje, nebje, van een jong vogeltje.

Bécune, f. zeesnoek, m.

Bedaine, f. fam. dikke buik, m.

Bédâne, zie **bec-d'âne.**

Bedeau, m. kerkedienaar, koster.

Bédegar ou **Bedeguar**, m. sponsachtig uitwas aan wilde rozenboomen.

Bedon, m. trom, v.; dikbuik, m.

Bédouin, e, a. op de wijze der Bedouinen, tot de B. behoorend.

Bée, a. f. wijd open; **tonneau à gueule —**, ton, vat, waaraan eene der zijden open is; s. f. opening, waardoor 't water op 't molenrad valt (**abée**).

Beefsteak, zie **Bifteck.**

Beffroi, m. wachttoren met eene klok, m.; brand- of stormklok; bid- of poortklok, v.; klokkestoel, m.; **sonner le —**, de stormklok luiden.

Bégaiement ou **Bégayement**, m. stameling, stottering, v.

Bégaud, m. domoor, m.; beter: **nigaud.**

Bégayer, v. n. et a. stamelen, stotteren; **— un discours, une excuse**, eene rede, eene verontschuldiging stamelend uitbrengen; den kop op- en nederwerpen (van paarden).

Bégonia, m. begonia (plant).

Bègu, uë, a. paard, dat van het vijfde jaar af, alle jaren teekent.

Bègue, a. stamelend, stotterend, hakkelend; subst. m. et f. stamelaar(ster), stotteraar(ster).

Béguettes, f. pl. kleine slotenmakerstang, v.

Bégueu‖le, f. preutsche, schijnheilige; **—lerie**, f. (schijn)preutschheid, schijnheiligheid, v.

Bégui‖n, m. kindermutsje, nonnenkap, v.; fig. fam. **je lui ai lavé son —**, ik heb hem flink de les gelezen, geducht beknord; fam. **avoir un — pour qn.**, verzot op iem. zijn; **—nage**, m. klooster der begijnen, begijnenhofje; **—ne**, f. begijn, bagijn (zekere geestelijke zuster); fig. fam. fijn, vroom zusje.

Beige, a. geelachtig grijs; ongeverfd, ruw; **laine —**, ongeverfde, natuurlijke wol.

Beignet (pr. **bègnè**), m. pannekoek, m. oliekoekje; **— de pommes, — aux pommes**, appelbeignet.

Bèjaune, m. (rad. bec et jaune), gele snavel (van een jongen vogel); fig **montrer à qn. son —**, iem. zijne onnoozelheid onder 't oog brengen; **—**, een jonge vogel; fig. een onnoozele, onervaren knaap, groene; **payer son —**, als nieuw opgenomen lid een fuif geven.

Bel, zie **Beau.**

Bélandre ou **Balandre**, f. bijlander, binnender (soort van klein vrachtschip), m.

Bè‖lant, a. blatend; **—lement**, m. geblaat; **—ler**, v. n. (lat. balare), blaten.

Bélemnite, f. belemniet, dondersteen, pijlsteen, m.

Bel-esprit, m. s., schoone geest, geestig schrijver; fraai vernuft; pl. **des beaux-esprits.**

Belette, f. wezel, v.

Belge, a. Belgisch; s. m. et f. Belg, Belgische.

Bélial, m. hellevorst.

Bélier, m. ram (mannetje van een schaap); Ram (teeken van den dierenriem); stormram, m. (oorlogswerktuig der ouden); heiblok; ramschip, ramtorenschip.

Bélière, f. ring, waar de klepel eener klok aan hangt; ring van eene lamp, van een cavaleriesabel, m.; schelletje van den hamel.

Bélitre, m. bedelaar, deugniet, schurk.

Belladone, f. (ital. belladonna; de bella, belle, donna, dame) wolfkers, belladonna (plant) v.

Bellâ‖tre, a. gekunsteld, schoonachtig; **—tre**, m iem. die zich voor mooi houdt.

Belle, f. schoon meisje of schoone vrouw; fig. geliefde.

Belle-dame, f. mel, melde (plant) v. (**arroche**); wolfkers (**belladone**); soort vlinder.

Belle-de-jour, f. soort van winde, v.; affodillelie, v.; pl. **des belles-de-jour.**

Belle-de-nuit, f. nachtschoone (bloem), jalappe, v.; pl. **des belles-de-nuit.**

Belle-d'un jour, f. gele daglelie (**hémerocalle**).

Belle-fille, f. schoondochter, behuwd-dochter; pl. **des belles-filles.**

Bellement, adv. zachtjes, zoetjes!

Belle-maman, f. schoonmoeder, stiefmoeder.

Belle-mère, f. schoonmoeder, stiefmoeder; pl. **des belles-mères.**

Belles-lettres, pl. f. fraaie letteren, v.

Belle-petite-fille, f. stiefkleindochter.

Belle-sœur, f. schoonzuster, stiefzuster; pl. **des belles-sœurs.**

Belli‖gérant, ante, a. (lat. bellum, guerre; gerere, faire) oorlogvoerend; **—queux, euse**, a. (lat. bellicosus; de bellum, guerre) strijdbaar, oorlogzuchtig.

Bellissime, a. allerschoonst; subst. f. soort van peer; soort van tulp, v.

Bellot, otte, a. lief, aardig; die denkt, dat hij mooi is.

Belluaire, m. (lat. bellua, bête féroce) dierenbevechter.

Belvédère ou **belvéder**, m. (ital. belve-

dere; de bello, beau; vedere, voir) plaats, van waar men een schoon uitzicht heeft, v.; schoonzicht.

Belzébuth, m. God der Phoeniciërs en Syriërs; Beëlzebub, opperduivel.

Bémol, m. B-mol (in de muziek), v.; **—iser,** v. a. eene noot met b teekenen.

Bénarde, f. slot, dat van binnen en van buiten sluit.

Bénaut, m. tobbe, v.

Bénédi‖cité, m. (lat. benedicite, bénissez) gebed vóór het eten; **—ete,** m. soort van slikartsenij, v.; **—etin, ine,** f. (lat. Benedictus, Benoît) benedictijn, monnik of non van de benedictijner orde; **—etion,** f. (lat. benedictio; de bene, bien; dicere, dire) zegen, m.; inzegening, v.; zegenwensch, gelukwensch, m.; **— nuptiale,** huwelijksinzegening; **pays, maison de —,** land, huis waar alles in overvloed is, een gezegend land, huis; fig. fam. **ils se rossent que c'est une —,** ze rossen elkaar af, dat het een lust is; **—etionnaire,** m. kerkboek, waarin de formulieren der inzegening vervat zijn, zegenformulierboek.

Bénéfi‖ce, m. (lat. beneficium; de bene, bien; facere, faire) weldaad, vrijheid, begunstiging, v.; winst, v. nut, voordeel; kerkelijk ambt; **— d'inventaire,** voorrecht van boedelbeschrijving, beneficie van inventaris; fig. **n'admettre une chose que sous — d'inventaire, croire une chose sous — d'inventaire,** iets onder voorbehoud voor waar aannemen; **— de nature,** natuurlijke stoelgang, m. (zonder artsenij); **— à charge d'âmes,** m. kerkelijk ambt met zielenzorg; prov. **il n'est pas de — sans charges,** geen lusten zonder lasten; prov. **les chevaux courent les —s et les ânes les attrapent,** de paarden die de haver verdienen, krijgen ze niet; **une représentation à —,** een benefiet (voorstelling); **—cence,** f. weldadigheid, v.; **—ciaire,** a. et s. **un —,** iem. die een prebende, beneficium bezit; tooneelspeler, voor wien een benefiet gegeven wordt; **héritier —,** erfgenaam, onder beneficie van inventaris, m.; **—cial, ale,** a. hetgeen tot kerkelijke of geestelijke ambten behoort; **—cier,** m. iemand, die een kerkelijk ambt heeft; **—cier,** v. n. (**sur, de qch.**) winnen; voordeel trekken; **outre ses appointements, il bénéficie du logement et du chauffage,** behalve zijn inkomen, heeft hij vrije woning en vrij vuur.

Benêt, a. bekrompen van geest, dom, onnoozel; subst. m. zotskap, gek, uilskuiken; **un grand —, un franc —,** een groote lummel, een echte uil.

Bénevole, a. (lat. benevolus; de bene, bien; volo, je veux) **lecteur, auditeur —,** goedgunstig, genegen lezer, toehoorder; **—ment,** adv. goedgunstig.

Bengali, a. uit Bengalen, Bengaalsch; subst. m. de Bengaalsche taal; Bengaalsche vink, m.

Béni‖gnement, adv. gunstig, goedaardig; **—gnité,** f. goedaardigheid, zachtzinnigheid, v.

Bénin, Bénigne, a. (lat. benignus) goedaardig, liefderijk; zachtzinnig; **remède —,** zacht laxeerend middel.

Bénir, v. a. (lat. benedicere: de bene, bien; dicere, dire) inwijden: inzegenen; zegenen; loven, prijzen; gelukkig maken; **Dieu soit béni!** God zij geprezen! geloofd! fig. **Dieu vous bénisse!** heilwensch aan iem., die niest (God zegen je! gezondheid! enz.).

Bénit, ite, a. gewijd, gezegend (door de hand des priesters); **pain bénit,** nachtmaalsbrood; **eau bénite,** wijwater; fig. **eau bénite de cour,** valsche beloften of vriendschapsbetuigingen; fig. **c'est pain — (pour lui),** dat is zijn verdiende loon; **chandelle —e,** gewijde kaars; fig. **être réduit à la chandelle —e,** stervende zijn; pop. **— des pieds,** opgehangen.

Bénitier, m. wijwater-vat; fig. fam. **se démener comme un diable dans un —,** rust noch duur hebben.

Ben‖jamin (pr. **bin**), m. troetelkind, jongste kind; **—jamine,** (pr. **bin**) f. stagfok, v.

Benjoin, (pr. **bin**) m. benzoë, v. welriekende gom of hars van den benzoëboom.

Benne ou **Banne,** f. ben, v.; draagkorf der wijngaardeniers; afgeperkte vischplaats, v.

†**Benoit, e** (lat. benedictus, béni), a. (oud woord voor **béni,** gezegend); thans: schijnheilig; **un — personnage,** een kwezel.

Benoite, f. nagelkruid.

Benoiton, une Madame —, eene vrouw, die nooit thuis is.

Ben‖zine (pr. **bin**), f. benzine, v. (vluchtige olie door overhaling van het benzoë-zuur); **— zoate** (pr. **bin**), m. benzoëzuur-zout; **—zoïque,** a.; **acide —,** benzoëzuur.

Béo‖tien, ienne, a. uit Bœotië, van Bœotië; fig. dom, onvatbaar voor 't schoone; **—tisme,** m. smakeloosheid, v., onzin, m., botheid, v.

Bèque-bois, m. grauwe specht, m. spechtmees, v. (**pivert, sittelle**).

Bèque-fleur, m. volksn. voor **colibri.**

Bèquée, f. zie **Becquee.**

Bèqueter, v. a. zie **Becqueter.**

Bèquet, m. kleine bek, m.; klein beschreven strookje papier (drukkersterm); neus (aan een schoen), m.

Bèquette, f. trektang, v.; trekijzer.

Bèquil‖lard, m. fam. krukker, een oude man op krukken; **—le,** f. kruk, v.; stut onder een schip, m.; kleine spade, v.; **marcher avec des —s,** op krukken loopen; **—ler,** v. n. fam. met krukken gaan; v. a. het land een weinig omspitten; een schip stutten; **se —,** gestut, geschoord worden; **—lon,** m. klein spitstoeloopend blad; kleine spade, v.

Bèquot, m. jonge snip, v.

Ber, m. bedding, slede, v. waarop een schip van stapel loopt; †wieg, v.

Berbère, a. Berberisch (Afrik. volksstam).

Berbéris, m. berberis, v. (zekere plant welker bessen gekonfijt worden).

Ber‖cail, m. schaapskooi, v. schapenstal, m.; beter: **bergerie**; fig. schoot (der kerk); fig. **ramener au — la brebis égarée,** een zondaar tot bekeering brengen; **rentrer** ou **revenir au —,** zijn leven beteren; —, huis; familie, v.; pl. **des bercails.**

Berce, f. berenklauw (zekere plant); (**panais de vache**).

Ber‖ceau, m. wieg, v.; fig. eerste kindsheid, v.; begin eener zaak, plaats waar iets ontstaan is, bakermat, v.; boog van een gewelf, m.; priëel; bedding langs welke men een schip laat afloopen, v.; **dès le —,** van kindsbeen af, sedert de vroegste jeugd; **—celle,** f. tangetje der emailleerders; **—cement,** m. gewieg, geschommel; **—cer,** v. a. (een kind) wiegen; fig. misleiden, ophouden, in slaap wiegen; fig. **— qn. de vaines promesses,** iem. met ijdele beloften paaien; **se —,** zich wiegen, schommelen; wiegelend loopen (van een paard); fig. **se — de chimères,**

zich met hersenschimmen vleien; **—ceuse,** f. wiegster; wiegelied; schommelstoel, m.

†**Berche,** f. klein scheepskanon, draaibas.

Béret ou **Berret,** m. wollen muts der Baskische boeren, v.; baret (van dames, studenten enz.).

Bergamasque, a. uit Bergamo; —, f. Italiaansche boerendans, m.

Berga‖me, f. slecht tapijtwerk (waarmee men de muren bedekte en dat 't eerst uit Bergamo kwam).

Bergamo‖te, f. bergamot-peer, v.; bergamot-citroen; **essence de —,** bergamot-olie, daaruit bereid; —, bonbondoosje (uit de welriekende bergamot-citroen-schillen gemaakt); **—tier,** m. bergamot-citroenboom, m.

Berge, f. hooge of steile oeverkant; steile kant (van een weg); berm (**talus**), m.; schuit, bark, v. (**barge**).

Berger, m. (lat. berbex. brebis) herder; **ère,** f. herderin; fig. **heure du —,** f. gunstig tijdstip voor minnenden; **le — de Mantoue,** Virgilius; **le — de Syracuse,** Theocritus; **la bergère de Domrémy,** Jeanne d'Arc; **l'étoile du —,** de planeet Venus.

Bergerac, m. soort van witten Bordeaux-wijn, m. (**petit champagne**).

Bergère, f. herderin; vrouwenkapsel; gemakkelijke leuningstoel, m.; kwikstaart (**bergeronnette**).

Berge‖rette, f. jonge herderin; kwikstaart; herderslied; drank, van wijn en honig gemaakt (**œnomel**), m.; **—rie,** f. schapenstal, m.: schaapskooi, v.; †**—ries,** f. pl. herdersdichten, herderszangen, m.; **—ronnette,** f. kwikstaart, m.; jonge herderin.

Béril ou **Béryl,** m. beril, berilsteen, m.

Berle, f. watereppe, v.; soort van kervel, v.

Berline, f. (rad. Berlin) openslaande koets voor vier personen, v.

Berlingot, m.; koets-coupé, halve berline; fam. slecht rijtuig; gebrande suiker, caramel.

Berlinois, e, a. Berlijnsch.

Berlue, f. verblinding van het gezicht; fig. verblindheid, v.; **avoir la —,** niet goed zien, fig. verkeerd oordeelen.

Berlurette, f. soort van blindemannetjesspel.

Ber‖me, f. berm, walrand, m.; smalle weg onder aan den wal, tusschen den wal en de gracht, m.; gistkuip, v.; **—mier, m. ière,** f. bronknecht of -meid, (die uit de zoutbronnen het water put).

Bernable, a. die verdient in een deken op en neer gewipt, gejonast te worden; fig. uitlachens-, bespottenswaardig; zie **berner.**

Bernacle, Bernache, ou **Barnache,** f. eendekroonmossel (schelpd.); rotgans, v.

Bernage, m. voederzaad, voerzaad.

Bernar‖dière, f. zekere peer, v.; **—din,** m. **ine,** f. Bernardijnermonnik, Bernardijnernon.

Bernard-l'hermite, m. Bernardskreeft, v.

Bernaudoir, m. groote mand waarin men de wol wascht, v.

Berne, f. deken of kleed, waarin men iemand op en neder wipt; opwipping in zulk een kleed, v.; sjouw, opgerolde vlag, v.; fig. foppery, spotternij, v.; **mettre le pavillon en —,** de vlag in sjouw hijschen.

Ber‖nement, m. het opwippen in een deken of kleed, het jonassen; fig. foppery, v.; **—ner,** v. a. in een deken of kleed opwippen, jonassen; fig. **berner qn.,** iemand belachelijk maken, bespotten; **—neur,** m. die iemand in een deken of kleed op en neder wipt; fig. onbeschofte spotter.

Bernicle, f. eendenmossel; **bernicles,** interj. dwaasheid, gekheid!

Bernique! int. daar komt niets van! gekheid!

Berniquet, m. **être au —,** tot den bedelzak gebracht zijn, zoo arm als de mieren zijn; fam. **— pour sansonnet,** daarvan krijg je niets!

Bernois, e, m. et f. bewoner van Bern, bewoonster van Bern; a. van of uit Bern.

Berquinade, f. werkje voor de jeugd geschreven, op de wijze van Berquin; fig. laf, smakeloos geschrift.

Berrichon, onne, m. et f. bewoner, bewoonster van Berry; a. uit Berry.

Bers, m. zie **ber**; †wieg (**berceau**).

Bersaglier, m. (ital. bersagliere, tirailleur) Italiaansch soldaat, (jager te voet).

Berthe, f. kraagje; smalle pelerine, v.; Bertha (voornaam); **au temps où la reine Berthe filait,** in overoude tijden, in moeder Eva's tijd.

Berubleau, m. bergblauw, berggroen; (**vert-de-montagne, cendre verte**).

Béryl, m. zie **Béril.**

Besa‖ce, f. (lat. bis, deux fois; saccus, sac) knapzak, bedelzak, m.; **porter la —,** arm zijn, bedelen; fig. groote armoede lijden; **réduire, mettre qn. à la —,** iemand tot den bedelstaf brengen; **—cier,** m. iron. die den bedelzak draagt, bedelaar.

Besai‖gre, a. zuurachtig wordend (van wijnen); **tourner au —,** zuurachtig worden (van wijn).

Besaiguë, f. (lat. bis, deux fois, et fr. aiguë) steekbijl, v.; glazenmakershamer, m.; likhout.

Besant, m. Byzantische goudmunt, v., penning op 't wapen van een ridder, ten bewijze dat hij naar 't Heilige Land geweest was; **—é,** a. van zulke penningen voorzien.

Besas, (pr. **ace**) ou **Beset,** m. twee azen, in 't triktrak.

Besi, m. soortnaam van velerlei peren, m.

Besicles, f. pl. (lat. bis, deux fois; oculus, œil) bril, m.; thans: **lunettes;** fig. fam. **prenez vos —,** zet uw bril eens op, bekijk de zaak eens wat beter.

Besigue ou **Besy,** m. soort van kaartspel.

Besoche, f. boomkweekers-pootijzer, houweel.

Beso‖gne, f. (it. bisogna, besoin) werk, arbeid, m. bezigheid, beslommering, v. omslag, m.; fig. lastig werk; **donner, tailler de la — à qn.,** iem. veel last, moeilijkheden bezorgen; **abattre de la —,** veel werk afdoen; **aller vite en —,** voortvarend zijn; **beaucoup de bruit et peu de —,** veel geschreeuw en weinig wol; **—gner,** v. n. (vroeger) zich bezig houden, werken; (nu) drukte maken; **—gneux, euse,** a. behoeftig.

Besoin, m. behoefte, v.; nood, m.; noodwendigheid; nooddruft, v.; **avoir — de qch.,** iets noodig hebben, behoeven; **faire —,** noodig zijn, ontbreken; **au —,** desnoods, in geval van nood; **—(s) naturel(s),** natuurlijke behoefte.

Besolet, m. zeezwaluw, v.

Besson, m. bessonne, f. tweeling, m. en v.

Besti‖aire, m. (lat. bestiarius; de bestia, bête) kampvechter tegen de dieren bij de Romeinen; (in de middeleeuwen) dierenboek, dierenbeschrijving, v.; **—al, ale,** a. (lat. bestialis) beestachtig, beestig; **—alement,** adv. op eene beestachtige wijze; **—alité,** f. beestachtigheid, v.; **—asse,** f. pop. domoor, domkop, m.; **—aux,** m. pl. vee; **être riche en —,** een rijken veestapel hebben; **commerce de —,** veehandel; **con-**

ducteur de —, veedrijver; **marchand de —**, veekooper; **—ole**, f. beestje, diertje; fig. fam. dom schepseltje; **—on**, m. diertje, beestje; behangsel met beesten; punt van den voorsteven, v.

Bèta, m. fam. groote domkop; tweede letter vsn 't Gr. alphabet, v.

Bétail, m. vee, (als ossen, koeien, geiten en schapen).

Bête, f. (lat. bestia) beest, redeloos dier; fig. domkop, zot, m.; **—s à laine**, wolvee; **—s à cornes**, hoornvee; **—s fauves**, rood wild (herten, damherten, reebokken); **—s noires**, zwart wild (wilde zwijnen); **— de somme** ou **de charge**, lastdier; **— de trait**, trekdier; **relancer, retourner la —**, het wild opjagen; **remonter sur sa —**, weer opstijgen; fig. er weer bovenop komen; **être livré aux —s**, aan boosaardige critici overgeleverd zijn; **c'est ma — noire, ma — d'aversion**, ik kan hem luchten noch zien; **chercher la petite —**, op onderdeelen aanmerkingen maken, muggeziften; **morte la —, mort le venin**, een doode hond bijt niet meer; **— à Dieu, à bon Dieu**, Onze-Lieve-Heers-beestje; fig. **une — du bon Dieu**, een sukkel; **c'est une bonne —**, 't is een goeie sukkel; **à son tour de —**, naar ancienneteit; **—**, zeker kaartspel (waaraan 3 tot 7 personen deelnemen); strafinzet (van hem, die verliest); a. dom. zot; **— comme (un) chou**, aartsdom.

Bétel, m. betel (Oost-Indische plant), v.; betelblâren, die men kauwt.

Bètement, adv. op eene domme wijze.

Bètille, f. soort van neteldoek, Bengaalsch katoen.

Bètise, f. domheid, v.; onverstand.

Bétoi‖ne, f. betonie (zekere plant), v.; **— officinale**, bruine betonie.

Bé‖ton, m. kalk, die men gebruikt om in den grond of onder water te metselen, v.; beton, m., trasspecie, v., steenmortel, v.; **—tonnage**, m. metselwerk van beton; **—tonner**, v. a. met beton, trasspecie metselen.

Bette, f. beet, biet, v.

Bette-marine, f. platboomde vischschuit, v.

Bettera‖ve, f. roode beetwortel, m., mangelwortel, m., kroot, v.; **—vier, ière**, a. de beetwortels betreffend.

Bétuse, f. vischvat.

Beuglant, m. fam. tingel-tangel (café-chantant); **—e**, f. café chantant-zangeres.

Beugle‖ment, m. geloei, gebulk (van ossen, koeien, enz.); **—r**, v. n. (lat. buculus, diminutif de bos, bœuf), loeien, bulken; fig. luid schreeuwen, bulken.

Beuglon, m. misthoren, m.

Beur‖re, m. (lat. butyrum; du gr. bous, vache; turos, fromage) boter, v.; **— fort**, oude of sterke boter; **— noir**, bruine boter; bruin gebraden boter; **lait de —**, karnemelk, v.; fig. **avoir les yeux pochés au — noir**, een paar blauwe (blauwgeslagen) oogen hebben; **promettre plus de — que de pain**, meer beloven dan men houden kan; **ôter à qn. son bon —**, iem. de boter van 't brood eten; **— de cacao**, cacaoboter; **— de coco**, kokosboter; **— d'antimoine**, spiesglansboter; **—**, pop. geld; **faire son —, ses —s**, ongeoorloofde winst maken; **—ré**, m. boterpeer, v.; **— rée**, f. boterham, v.; **—rer**, v. a. met boter besmeren; in gesmolten boter doopen; **—rerie**, f. karnhuis, boterhuis; **—rier**, m. boterboer; botervlootje; **—rière**, f. boterboerin; karn, karnton, v.

Beuverie, f. fam. zuiperij, v.

Bévue, f. feil, v.; misslag, m.

Bey, (pr. **bè**) m. bey, landvoogd (in Turkije).

Bey‖lier, m. (pr. **bè**) werktuig, waarop de wol het eerst gesponnen wordt; **—lieur**, m. werkman, die het eerst de wol spint.

Bezestan, m. bedekte marktplaats in de Levant, v.

Bezoard, m. bezoarsteen (steen in de maag van sommige dieren), m.

Bi ou **Bis**, (lat. bis, deux fois) voorvoegsel bij vele woorden, waardoor hunne beteekenis verdubbeld wordt.

Biais, a. scheef; m. scheefheid, schuinheid, dwarsheid, v.; **en —, de —**, adv. schuin, scheef, overdwars; fig. **regarder qn. de —**, iemand over den schouder, met minachting aanzien; **prendre le bon —**, het goede middel aangrijpen; **—**, schuine strook; **—ement**, m. kromte, v; fig. uitvlucht, v.; voorwendsel; **—er**, v. n. scheef zijn, schuin gaan; fig. niet oprecht handelen, omwegen nemen; **—eur**, m. fig. vriend van omwegen, draaier.

Bi-annuel, a. halfjaarlijksch, om 't halfjaar verschijnend.

Biasse, f. ruwe Levantsche zijde, v.

Bibasique, a. met dubbele basis (scheik.).

Bibelot, m. snuisterij, klein voorwerp om op eene étagère enz. te plaatsen.

Biberon, m. (lat. bibere, boire) zuigflesch, v.; drinkebroer.

Bibion, m. stiletvlieg, v. (**mouche de Saint-Marc, mouche de Saint-Jean**).

Bibition, f. het drinken.

Bible, f. (gr. biblion, livre) bijbel, m.

Biblio‖gnostie, f. boekenkunde, v.; **—graphe**, m. (gr. biblion, livre; graphô, j'écris) kenner van handschriften of van boeken, uitgaven, enz.; **—graphie**, f. kennis van de boeken, handschriften enz. die betrekking hebben op een onderwerp; v.; **—lâtre**, m. boekengek, die boeken bezit zonder ze te kennen; **—mancie**, f. het waarzeggen uit toevallig opgeslagen bijbelplaatsen; **—mane**, m. (gr. biblion et mania, folie) groote liefhebber van boeken; **—manie**, f. groote lust om een aantal boeken te verzamelen, m.; **—phile**, m. (gr. biblion et philos, ami) beminnaar van boeken; **—thécaire**, m. opzichter eener boekerij, bibliothecaris; **—thèque**, f. (gr. biblion et thêkê, armoire) boekerij, bibliotheek, v.; boekenkast, boekenzaal, v.

Bibli‖que, a. bijbelsch; **société —**, bijbelgenootschap, v.; **—ste**, m. hij, die slechts den zuiveren tekst des bijbels aanneemt.

Bibus, de —. (pr. **uce**) a. fam. nietswaardig, ellendig, niet steekhoudend.

Bicapsulaire, a. met dubbel zaadhuisje (plantk.)

Bicarbo‖nate, m. dubbelkoolzuur-zout; **—né**, a. **hydrogène —né**, dubbele koolwaterstof.

Bicarbure, m. dubbele koolwaterstofgas.

Bicarré, a. in de vierde macht; **équation —e**, vierdemachts-vergelijking, v.

Bicéphale, a. tweehoofdig.

Biceps (pr. **sèpse**), m. tweehoofdige armspier, v.; fam. **il a du —**, hij heeft een gespierden arm, hij is héél sterk.

Bicêtre, m. naam van een gesticht voor ouden en krankzinnigen bij Parijs; fig. **c'est un échappé de —**, hij lijkt wel uit het dolhuis ontsnapt.

Biche, f. hinde (wijfje van een hert), v.; **ventre de —**, rossig-witte kleur (als de buik van de hinde); fig. **ma —**, mijn liefje!

Biche‖t, m. oude Fransche korenmaat, v.; **—tte**, f. jonge hinde, v. fam. **ma petite —**, mijn lieve engel; **—**, soort net.

Bichof, m. warme kruiden-wijn, bisschop.

Bichon, m. **onne**, f. soort van klein langharig hondje; **—ner**, v. a. krullen, kroezen (het haar); fig. opschikken, optooien.

Bicolore, a. tweekleurig.

Biconcave, a. dubbel-bolrond.

Biconvexe, a. dubbel-bolrond.

Bicoque, f. kleine en slecht versterkte plaats, v.; nest, krot.

Bicor‖ne, a. met twee horens, met twee punten; **chapeau —** ou **—**, m. hoed met twee punten; **—nes**, f. pl. tweehoornige, tweepuntige planten, v.; **—nu, ue**, a. tweehoornig.

Bicy‖cle, m. tweewieler, m; **—clette**, f. rijwiel, fiets; **—cliste**, m. wielrijder.

Bidaut, m. roet, zwartsel om te bruineeren.

Bident, m. tweetandige vork, v.; tweetand (soort plant; **chanvre d'eau**); **—é**, a. tweetandig.

Bidet, m. klein paard; hitje; fig. **pousser son —**, zijn gang gaan; **—**, soort van leuningstoel, m.; zekere wasch- of badkuip voor vrouwen, v.

Bidoche, f. (arg.) slecht vleesch.

Bidon, m. drinkvat voor zeven personen op schepen; blikken veldflesch, v. voor soldaten; langwerpige kogel, m.

Bief, m. (pr. **biéfe**), **biez** (pr. **bié**), m. waterkom tusschen twee sluizen; kanaaltje, waardoor 't water op een molenrad of eene hydraulische machine gevoerd wordt.

Bielle, f. stang, die de beweging overbrengt, drijfstang, v.

Bien, m. goed, het beste, welzijn; vermogen, bezitting, v., rijkdom, m.; geluk; rechtschapenheid, v.; **homme, femme de —**, man of vrouw, die eerlijk en braaf is; **dire du — (de qn.)** met lof spreken, veel goeds zeggen (van iemand); **faire du —**, goed doen; voordeel aanbrengen; nuttig, dienstig zijn; **vouloir du — à qn.**, iemands welzijn beoogen, iemand gelukkig willen maken; **dire mille —s**, fam. alle goeds zeggen; **— vous fasse**, wel bekome het u! **en tout — tout honneur**, in alle eer en deugd.

Bien, adv. goed, wel; zeer, veel; inderdaad; gaarne, enz.; **en —**, ten goede; **— vous en prend**, het is uw geluk; **— leur en a pris de s'en aller**, het is hun geluk geweest, dat ze heengegaan zijn; **bel et —, — et beau**, geheel en al; **faire —**, wel doen; **venir, aller à —**, gelukken, slagen; **mener à —**, doen slagen; **il est — dans ses affaires**, zijne zaken staan goed; (iron) **vous voilà bien!** daar zit je fraai mee! **être — avec qn.**, op een goeden voet met iem. staan; **ce jeune homme est très —**, deze jonge man heeft een zeer net voorkomen. **—-aimé**, a. et subst. m. **ée**, f. geliefde; lieveling, m. en v.; **—-dire**, m. fam. welbespraaktheid, v.; **être sur son —**, op zijn dreef zijn (bij 't spreken); **—-disant, ante**, a. welsprekend; **—-être**, m. welstand, m.; welvaren, welzijn; **—faisance**, f. weldadigheid, v; **—faisant, ante**, a. weldadig; **—fait**, m. weldaad, gunst, v.; **—faiteur**, m. **trice**, f. weldoener, weldoenster; **—-fonds**, m, vast goed; **—heureux, euse**, a. zeer gelukkig, gelukzalig; m. pl. de gelukzaligen in den hemel; **— loin de**, conj. wel ver van, ver van daar dat, enz.

Biennal, ale, a. (préf. bi et lat. annus, année) twee jaren durend; wat om de twee jaren plaats heeft.

Bien que, conj. ofschoon, hoewel, alhoewel.

Bien‖séance, f. welvoeglijkheid, betamelijkheid, v.; **observer la —**, de welvoeglijkheid in acht nemen; **manquer à la —, offenser la —**, tegen de welvoeglijkheid zondigen; **être à la — de qn.**, fam. iem. aanstaan, behagen; **—séant, ante**, a. (rad. bien et séant) welvoeglijk, betamelijk, passend; **—-tenant**, m. **ante**, f. goedbezitter, goedbezitster; pl. **bien-tenants, tenantes**; **—-tenue**, f. bezit; bezitting, v.

Bientôt, adv. (rad. bien et tôt) binnen kort, weldra; **à —**, tot spoedig! **cela est — dit**, dat is gemakkelijk gezegd.

Bienveil‖lance, f. toegenegenheid, welwillendheid, gunst, v.; **—lant, ante**, a. (rad. bien et veuillant, part. aujourd'hui inusité de vouloir) toegenegen, welwillend; **des paroles —es**, vriendelijke woorden.

Bienve‖nir, v. n. **se faire — de qn.**, in iemands gunst komen, maken dat men goed ontvangen wordt; **—nu, ue**, a. welkom; **—nue**, f. intrede, welkomst, v.; **payer sa —**, een intree-diner geven (als nieuw lid).

Bienvoulu, ue, a. geacht, geliefd.

Bière, f. doodkist; lijkbaar, v.

Bière, f. bier; **petite —**, dun bier; **— mousseuse**, schuimend bier; fam. **ce n'est pas de la petite —**, dat is geen kleinigheid; **double —**, zwaar, donker bier; fig. **une enseigne à —**, een slecht schilderij.

†**Bièvre**, m. oude naam voor den bever, m. thans: **castor.**

Biez, zie **bief.**

Bif‖fage, m. uitschrapping, v.; onderzoek van eene rekening; **—fe**, f. valsche steen, m.; iets, waarmee men doorhaalt; **—fer**, v. a. doorhalen. doorschrappen, uitwisschen.

Bifide, a. gespleten (plantk.).

Bifteck, m. (angl. beef, bœuf; steak, grillade) biefstuk, m.

Bifur‖cation, f. tweetandige verdeeling; splitsing in twee takken, twee wegen, v.; **—qué, ée**, tweetandig, gevorkt, in twee takken gesplitst; **—quer**, v. n. (préf. bi et lat. furca, fourche) ou **se —quer**, v. pr. zich vorksgewijze in tweeën verdeelen.

Bigaille, f. kleine vliegen en muggen, v. (in de koloniën).

Biga‖me, a. die in een' dubbelen echt leeft; **—me**, m. et f. (préf. bi et gr. gamos, mariage) man, die twee vrouwen, of vrouw, die twee mannen te gelijk heeft; **—mie**, f. dubbele echt, m.; tweewijverij, tweemannerij, v.

Bigara‖de, f. groote bittere oranjeappel, m., (**orange amère**); **—dier**, m. bittere-oranjeappelboom, m.

Bigar‖ré, e, a. bont, veelkleurig; **—reau**, m. bonte Spaansche kers, v.; **—reautier**, m. Spaansche kerseboom, m.; **—rer**, v. a. bont maken maken of schilderen; fig. **— son style**, een bonten stijl schrijven; **—rure**, f. mengeling van verschillende kleuren, v.; bontheid. v.; fig. verscheidenheid.

Bige, m. tweespan.

Bi‖gle, m. Engelsche hazewindhond, m.

Bi‖gle, a. scheel; **—gler**, v. n. scheel zien.

†**Bigne**, f. buil, v. door val of slag.

Bignone, f. bignonia, v. (soort v. plant).

Bigor‖ne, f. aanbeeld met twee punten, speerhaak, m.; soort van stamper, m.; **—neau**, m. kleine speerhaak, m.; **—ner**, v. a. op den speerhaak rondslaan.

Bigo‖t, ote, a. overdreven vroom; schijnheilig, huichelend; **—terie,** f. schijnheiligheid, huichelarij, v.; subst. **—t,** m. **—ote,** f. overdreven vrome, schijnheilige man, vrouw; **—terie,** f. overdreven vroomheid, v.; **—tisme,** m. valsche godsdienstigheid, geveinsdheid, v.

Bigre, m. **Bigresse,** f. gemeene kerel, vrouw.

Bigre, int. sapperloot, verduiveld (verzachting van **bougre**).

Bigue, f. balk, mast (waaraan men lasten ophijscht).

†**Biguer,** v. a. ruilen, verruilen (van kaarten sprekend).

Bihoreau, m. kleine reiger, m.; nachtraaf, v.

Bijon, m. Straatsburger terpentijn, v.; hars, die uit den pijnboom vloeit.

Bijou, m. kleinood, versiersel, juweel; kostbaarheid, v.; fig. **cet enfant est un —,** dit kind is een dotje; **—terie,** f. handel in juweelen enz., m.; **—tier,** m. **tière,** f. koopman in juweelen of kostbaarheden, juwelier; liefhebber of verzamelaar van juweelen; juwelierster, koopvrouw, liefhebster van juweelen.

Bilabié, ée, a. tweelippig (plantk.).

Bilan, m. (lat. bilanx, balance) balans, v. (berekening van hetgeen men in te vorderen en te betalen heeft); **— brut, — en l'air,** ruwe balans, proefbalans; **— de clôture,** slotbalans; **dresser son —,** de balans opmaken; **déposer son —,** zich voor onvermogend tot betaling verklaren, zijne betalingen staken.

Bilateral, a. wederzijdsch; naar twee tegenovergestelde zijden gericht (plantk.); **un contrat —,** een verdrag, dat beide partijen bindt.

Bilboquet, m. vangertje, vangbekertje (kinderspel), duikelaartje.

Bile, f. (lat. bilis) gal, v.; fig. toorn, m.; gramschap, v.; fig. **se faire de la —,** zich boos maken; **échauffer la — à qn.,** iemands toorn opwekken.

Bili‖aire, a. galachtig, wat de gal betreft; **—eux, euse,** a. galachtig; fig. oploopend, toornig.

Bilingue, a. in twee talen geschreven.

Bill (pr. **bile**), m. wetsontwerp (in 't Eng. Parlement).

Billar‖d, m. (rad. bille) biljartspel; biljarttafel, v.; biljartzaal; biljartstok (thans: **queue**); moker om wiggen in te slaan, m.; (arg.) **dévisser son —,** sterven; **—der,** v. n. tweemaal in één stoot zijn biljartbal met de keu aanraken; (thans: **queuter**); de beenen binnenwaarts werpen (van een paard); ijzeren banden om den mast slaan; **—dier,** m. biljartmaker, -repareerder.

Bil‖le, (pr. **bi-ie**) f. biljartbal; knikker, m.; blok hout; stuk (staal, goud, zilver enz.); stok, rolhout; dwarshout; **faire une —, blouser une —** een bal maken, een bal in den zak stooten; **coller une —,** een bal dicht onder den band brengen; **jouer aux —s,** knikkeren; **— lebarrer,** v. a. veelkleurig of kakelbont maken (van een kleed), bespikkelen; **—lebaude** (pr. **bi-ie**), f. fam. verwarring, wanorde, v.; **à la —,** adv. zonder eenige orde, het onderst boven; **feu de —,** m. het zonder orde vuren; **—ler,** v. a. huiden uitwringen; met een pakstok aanhalen, toesnoeren; deeg met een rolhout rollen; de jaaglijn eener schuit aan het paard vast maken; **—let,** m. (bas lat. bulla, cédule) briefje; loterijbriefje; entrée-biljet; schuldbekentenis, v.; **— doux,** minnebriefje; **— de banque,** banknoot, v.; **— au porteur,** briefje aan toonder; **— blanc,** niet (in de loterij), v.; **— de faire part, — de part,** kennisgeving, bekendmaking; **— de convocation,** oproepingsbriefje; **— de faveur,** vrijkaartje; **— d'aller et retour,** retourbiljet; **— de logement,** biljet van inkwartiering; fam. **prendre un — de parterre,** op den grond vallen.

Bille‖té, ée, a. genommerd, met een prijsbriefje geteekend; **—ter,** v. a. nommeren, merken (goederen enz.); van een inkwartieringsbiljet voorzien; **—tier,** m. uitgever van briefjes; **—tte,** f. bord (waarop staat, dat tol betaald moet worden); tolbriefje (afgegeven door den tolbeambte, ten bewijze dat de rechten betaald zijn); stuk hout; brandhout; vierkant zilveren blokje (in het wapenschild); spil der droogscheerders; zware stutbalk in een kolenmijn; **— de réglisse,** pijp drop.

Billevesées, f. pl. dom geklap; gekheid, v.; zotte inbeeldingen, v.

Bill‖ion (pr. **li-on**), m. billioen (1000 millioen); als financieterm: **milliard.**

Billon (pr. **bi-ion**), m. alliage van kopergeld met een weinig zilver; kopergeld; slecht geld; plaats waar men dit geld smolt; **mettre, envoyer des objets d'or (d'argent) au —,** gouden, zilveren voorwerpen weer laten smelten; **—,** afgesnoeid wijngaardhout; verhooging van opgeploegde aarde; **—nage,** m. het wisselen en uitgeven van verboden geld; snoeiing van muntstukken, v.; het ploegen van aardstrooken, door diepe voren gescheiden; **—nement,** m. het snoeien van geld; **—ner,** v. n. verboden geld wisselen en uitgeven; gangbaar geld snoeien; het wijngaardhout snoeien; strooken aarde, door diepe voren gescheiden, ploegen; **—neur,** m. besnoeier van gangbaar geld.

Billot (pr. **bi-iot**), m. blok (kort en dik stuk hout); hout, dat men aan den hals van een hond hangt; muizenval met ronde gaten en stroppen van ijzerdraad, v.; slagers hakblok; fig. **j'en mettrais ma tête au —,** ik zou er mijn hoofd onder durven verwedden; **—tée,** f. verkoop van visch bij afslag, m.

Bilobé, ée, a. tweelobbig (plantk.).

Biloculaire, a. met twee vakken of holten (plantk.).

Biloquer, v. a. het land omploegen (in den herfst).

Bimane, a. (préf. bi et lat. manus, main) tweehandig; **—,** m. mensch, m.

Bimauve, f. witte maluwe (kaasjeskruid), v.

Bimbe‖lot, m. speelgoed (voor kinderen); klein ivoren voorwerp; **—loterie,** f. handel in poppengoed, speelgoed enz., m; **—lotier,** m. maker van speel- of poppengoed enz..

Bimensuel, elle, a. tweemaal in de maand plaats hebbend, verschijnend.

Bimestre, m. tijd van twee maanden, m.

Bi‖nage, m. het voor de tweede maal omspitten van den grond; het tweemaal lezen eener mis op één dag; **—naire,** a. tweeledig, uit twee éénheden bestaand; **nombre —,** even getal; **mesure —,** twee- of vierkwartsmaat, v.; **—nard,** m. blokwagen met vier even hooge wielen, tot vervoer van zware lasten, m.; **—ne,** f. hak, houweel; **—nement,** m. tweede omspitting v. een wijngaard, v.; **—ner,** v. a. (lat. binus, double) een wijngaard of akker voor de tweede maal omspitten; op één dag twee missen lezen; twee parochies bedienen.

Bine‖t, m. zuinigje, profijtertje; **faire —,**

fig. veel uitzuinigen; **—tte,** f. lichte ploeg, m., hak, v.

Binette, f. fam. potsierlijk gezicht; vroeger: pruik (Binet was kapper van Louis XIV).

Biniou, m. doedelzak (in Bretagne), m.

Bino‖cle, m. (lat. binus, double; oculus, œil) lorgnet, pince-nez; tooneelkijker; **—culaire,** a. voor de beide oogen te gebruiken.

Binoir, m. lichte ploeg, m.

Binôme, m. (préf. bi et gr. nomê, division) tweeledige grootheid (in de stelkunde), v., **— de Newton.**

Biogra‖phe, m. levensbeschrijver; **—phie,** f. (gr. bios, vie; graphô, j'écris) levensbeschrijving, v.; **—phique,** a. dat tot de levensbeschrijving behoort

Biolo‖gie, f. (gr. bios, vie; logos, discours) levensleer, v.; **—giste,** ou **—gue,** m. beoefenaar der levensleer, m.

Bioxyde, m. dubbel oxyde (scheik.).

Bipède, a. (préf. bi et lat. pes, pedis, pied) tweevoetig; subst. m. tweevoetig dier; twee voeten van een paard.

Bipenné, bipenne, a. tweevleugelig.

Bique, f. pop. geit, v.

Bique‖t, m. geitje, sikje; jonge geit, v.; goudschaaltje; **—ter,** v. n. jongen werpen (van eene geit); goud of zilver afwegen; **—tte,** f. jonge geit, v.

Birambrot, (holl. bierenbrood) m. fam. biersoep, v.

Bire, Bure, f. flesch met matwerk overtrokken; vischkaar, v.

Birème, f. galei met twee rijen roeibanken aan elken kant, v.

Birette, f. soort van muts, v.

Biribi, m. biribispel (Italiaansch dobbelspel).

Birloir, m. wervel, die een opgeslagen raam openhoudt, m.

Birouche, f. licht rijtuig.

Birrette, f. soort van muts, v.

Bis (pr. **bice**), adv. tweemaal (in de muziek); **avoir les honneurs du —,** teruggeroepen worden.

Bis (pr. **bi**), **ise,** a. zwartachtig, donkerbruin (voornamelijk van brood).

Bisage, m. oververving, v.; het verbergen der gebreken eener waar.

Bisaïeu‖l, m. overgrootvader; **—le,** f. overgrootmoeder.

Bisaiguë, f. zie **Besaiguë.**

Bisaille, f. slecht meel; mengsel van erwten en wikken (duivenvoer).

Bisannuel, elle, a. tweejarig (van planten, die twee jaren leven).

Bisbille, f. geschil; oneenigheid, v.; gehaspel, gekijf.

Bis-blanc, a. halfwit (van brood).

Biscaïen, m. Biscayer, m.; snaphaan, die ver draagt, m.; kogel van zoo'n geweer; kleine kanonskogel, m.; **—ne,** f. kleine Spaansche roeisloep, v.

Biscapit, m. misslag van iets tweemaal in rekening te brengen, m.

Bisché, a. m. **œuf —,** aangezet ei.

Bischof ou **Bichof** (pr. **bi-chof**), m. bisschop, v. (warme kruidenwijn).

Bis‖cornu, ue, a. (préf. bis et cornu) fig. zonderling, wonderlijk.

Bis‖cotin, m. kleine, harde beschuit; **—cotte,** f. geroosterd sneetje brood; **—cuit,** m. (préf. bis et cuit) beschuit, v.; **— de mer,** scheepsbeschuit, v.; **— glacé,** schuimpje; **— de Savoie,** tulband, m.; —, porselein zonder glans.

Bise, f. noordoostenwind; zeer droge en koude wind; fig. de winter, m.

Biseau, m. schuin geslepen rand (aan een mes, een spiegelglas, een beitel enz.); steekbeitel; weeke, kruimige zijde van 't brood.

Biseau‖tage, m. het schuinslijpen van horlogeglazen enz.; **—ter,** v. a. schuinslijpen van horlogeglazen enz.; **— les cartes,** kaarten schuin afsnijden (om valsch te spelen).

Biser, v. a. oververven (van stoffen); v. n. grauw, zwart worden (van koren).

Biset, m. houtduif, steenduif, v.; grove, donkergrijze stof; fam. **un —,** garde national (schutter), die dienst deed in burgerkleeding.

Biset‖te, f. eenvoudige, smalle kant, v.; **—tière,** f. vrouw, die smalle, eenvoudige kant maakt.

Bisexe, zie **bissexe.**

Bismuth (pr. **ute**), m. bismuth.

Bison, m. wilde os in Amerika (bison), m.

Bisonne, f. grove, donkergrijze stof voor voering, v.

Bisontin, e, a. (de Bisontium, nom lat. de Besançon) uit Besançon; m. et f. bewoner, bewoonster van Besançon.

Bisouard, m. uitventer, rondloopende kramer.

Bisquain, m. gelooide schapevacht, waar de wol nog op is, v.

Bis‖que, f. krachtige soep van gevogelte, kreeften, enz.; (in de kaatsbaan) vijftien punten vooruit; **—quer,** v. n. fam. pop. barsten van spijt, berouw hebben.

Bissac, m. knapzak, bedelzak, m.; fig. **avoir de bons tours dans son —,** vol listen, streken zijn.

Bissec‖tion, f. (préf. bis et section) verdeeling in tweeën (van een hoek, eene lijn); **—teur, trice,** a. in twee gelijke deelen verdeelend.

Bisser, v. a. bis of da-capo roepen; **— un acteur,** verlangen, dat een acteur nog eens optreedt; **— un morceau,** verlangen, dat een stuk nog eens gespeeld wordt.

Bissexe, bissexué, ée, bissexuel, elle, a. (pr. **seks**) tweeslachtig (plantk.).

Bissex‖te (pr. **sekst**), m. schrikkeldag, m.; **—til, ile,** a. **an —, année —,** schrikkeljaar.

Bissoc, m. ploeg met dubbele ploegschaar, m.

Bissus, m. zie **Byssus.**

Bistoquet, m. soort van biljartstok, m.

Bistor‖te, f. addertong, tong (zekere plant), v. (**grande oseille**); **—tier,** m. rolstok (der apothekers); palmhouten stamper, m.

Bistour‖i, m. mes, waarmede men insnijdingen doet, incisiemes; **—ner,** v. a. een paard ruinen; door omdraaien mismaken.

Bis‖tre, m. roetzwart, roetbruin met water gemengd; geelachtig bruin (zekere verf); **teint —tré,** roetbruine kleur; **—trer,** v. a. roetbruin maken, schilderen.

Bisulce ou **Bisulque,** a. met gespleten hoeven.

Bitord, m. schiemansgaren (op schepen).

Bitte, f. beting, waaraan men het ankertouw vast maakt, v.; **—r,** v. a. **— le câble,** den kabel om de beting leggen.

Bitter, m. bitter (sterke drank).

Bittern, m. moederloog, v.

Bitton, m. kruisbeting, v. marsschootknecht.

Bitture, f. bocht van den kabel op 't dek; fig. pop. **prendre, se donner une — de qch.,** ruim van iets nemen.

Bitu‖mage, m. het werken, bestrijken met jodenlijm; **—me**, m. jodenlijm, aardpek; **—miner**, v. a. met jodenlijm bestrijken; **—mineux, euse**, a. jodenlijmachtig, aardpekachtig.

Bivac, m. zie **Bivouac.**

Bivalve, a. (préf. bi et lat. valva, valve) tweeschalig; **—**, subst. m. schelpdier, schaaldier met twee schalen.

Bivaquer, v. n. zie **Bivouaquer.**

Biveau, m. winkelhaak, m.

Biviaire, bivial, e, a. waar twee wegen zich scheiden.

Bivoie, f. plaats, waar twee wegen zich scheiden, v.

Bivoua‖c, m. (all. bei, auprès; wache, garde) buitengewone nachtwacht in een leger; open kamp in den nacht; **feu de —**, wachtvuur; **—quer**, v. n. den ganschen nacht onder het geweer staan; in de open lucht legeren.

Bizar‖re, a. vreemd, wonderlijk, eigenzinnig; **—rement**, adv. wonderlijk, eigenzinnig; **—rerie**, f. vreemd, wonderlijk gedrag; eigenzinnigheid, v.

Blackbouler, v. a. tegen iemand stemmen, deballoteeren.

Blafard, arde, a. loodkleurig, mat, bleek.

Bla‖gue, f. tabakszak, m.; snoeverij, pocherij, v.; bluf, m.; **—guer**, v. n. snoeven, bluffen; v. a. bespotten; **—gueur**, m. **euse**, f. bluffer, blufster.

Blai‖reau, m. das, m.; penseel van dassenhaar; scheerkwastje.

Blâm‖able, a. berispelijk; **—e**, m. berisping, laking, v.; blaam, m.; verwijt; rechterlijke vermaning; **—er**, v. a. (**qn. de qch.**), berispen, laken, afkeuren, kwalijk nemen; eene rechterlijke vermaning geven.

Blanc, blanche, a. wit, blank, rein, niet morsig; fig. rein, onschuldig; **fer—**, blik; **linge —**, schoon linnen; **argent —**, zilvergeld; **billet —**, niet (in de loterij); **cordage —**, ongeteerd touwwerk; **carte blanche**, kaart zonder pop, prentje (kaartspel); fig. **donner carte blanche à qn.**, iem. volmacht geven, om in eene zaak naar goedvinden te handelen, v.; **nuit blanche**, slapelooze nacht, m.; **note blanche**, halve noot (muziek), v.; **il est devenu — comme un linge**, hij is zoo wit als een doek geworden; **faire des yeux —s**, het wit van zijn oogen laten zien; **cheveux blancs**, grijze haren; **page blanche**, onbeschreven, onbedrukte bladzijde, v.; **gelée blanche**, rijm, rijp, m.; **c'est bonnet blanc et blanc bonnet**, 't is een zusje en een broertje, 't is om het even; **magie blanche**, natuurlijke tooverkunst, v.; **vers blancs**, rijmlooze verzen; **chair blanche**, wit vleesch; vleesch van gevogelte; **armes blanches**, blank geweer (geen schietgeweer): **il n'est pas —**, hij heeft veel op zijn kerfstok; **une voix blanche**, eene hooge stem; **faire chou —**, zijn slag missen (bij een spel); fig. zijn doel missen; **couper un arbre à — estoc**, al 't hout van een boom hakken; **la coupe à — estoc, à — être**, het hakken van al het hout.

Blanc, m. een blanke, m.; het wit; witte verf, v.; soort van blanketsel; wit, waar men naar schiet; zetlijn, v.; wit stof op de planten; vel of half vel wit papier, waarop, onderaan, iemands naam geteekend staat (onbepaalde volmacht); zilveren geldstukje (waarde van 5 deniers); **les —s**, de aanhangers van de Bourbons, royalisten; **tirer au —**, naar het wit schieten; fig. **de but en —**, onbedacht, zonder nadenken; **parler de but en —**, onbedacht, in 't wild spreken; **regarder qn. dans le — des yeux**, iemand strak aanzien; **rougir jusqu'au — des yeux**, tot over de ooren rood worden; **— d'œuf**, eiwit; **—-Rhasis**, witte zalf, v.; **— de baleine**, sperma ceti, (vette stof, welke uit de hersenen van den potvisch getrokken wordt); **il a gelé (à) —**, het heeft gerijpt; **chauffer à —**, witgloeiend maken; **tirer à —**, schieten zonder kogel; **un magasin de —**, een magazijn van witte goederen; **laisser en —**, adv. onbeschreven, open laten; **— de zinc**, zinkwit; **— de chaux**, kalkmelk, v.; **— d'Espagne**, Spaansch krijt; **— de céruse**, loodwit; **—-bec**, vlasbaard, melkmuil; pl. **des blancs-becs.**

Blanc-aune, m. meelbesseboom, m.

Blanc-cul, m. bloedvink, m.

Blanchaille, f. allerhande kleine witvisch, als lokaas.

Blanchard, m. Afrikaansche arend, m.

Blanchâtre, a. witachtig.

Blanch‖e, f. halve noot; kaart zonder beeld, v.; witte biljartbal, m.; **—ement**, adv. witjes, schoon; **—er**, m. leêrbereider, leêrlooier van kleine vellen; **—erie, isserie**, f. bleekerij, bleek, v., bleekveld; blikslagershamer, m.; **—et**, m. grijs wollen stof; spruw (mondziekte; **muguet**); filtreerdoek, m.; witte wollen doek tusschen het timpaan en de bom van de drukpers; **—ette**, f. veldsalade, veldlatuw, v.; **—eur**, f. witheid, witte verf, v.; **—ie**, f. witgeschaafde plank, v.; **—iment**, m. het bleeken, wit maken; het witten, pleisteren; wit koken (van zilverwerk); vertinnen; plaats, waar men de muntstukken wit kookt, v.; wijnsteenwater der goudsmeden om het zilverwerk wit te koken; **—ir**, v. a. witten, pleisteren; bleeken, reinigen, wasschen; wit branden; wit koken; vertinnen; schoon vijlen; zuiver afschaven, glad schaven; **— qn.**, iemand bewasschen; fig. iemands onschuld aantoonen; **être blanchi et nourri**, in den kost en in de wasch zijn; **cette femme nous blanchit**, deze vrouw wascht voor ons; **— des légumes**, groenten in kokend water afkoken; **—**, v. n. wit worden, grijze haren krijgen; fig. **ne faire que —**, vruchteloos zijn, niets uitrichten; **se —**, zich wit maken, zich blanketten; fig. zich van blaam zuiveren; **—issage**, m. bleeking, wassching, v.; bleekloon, waschloon; **le — use beaucoup le linge**, het linnengoed slijt zeer door 't wasschen; **mettre le linge au —**, het linnen in de wasch doen.

Blanchis‖sage, m. het wasschen, bleeken van linnengoed; zuivering van suiker; **—sant, te**, a. wit makend; bleekend; schuimend; **—serie**, bleekerij, v.; waschhuis, bleekveld; **—seur**, m. **euse**, f. wasscher, bleeker; waschvrouw, bleekster; witter, pleisteraar; fig. fam. **porter le deuil de sa —seuse**, vuil linnen dragen; **—sure**, f. het wit worden.

Blanchœuvrier, m. maker (en verkooper) van scherpe stalen werktuigen.

Blanc‖-manger, m. soort van toespijs met amandelen, melk, enz., v.; pl. **des blancs-mangers**; **—-manteau**, m. witmantel, zekere Parijsche monnik; **—-Rhasis** (pr. **ice**) ou **—-raisin**, m. zekere witte zalf, uit was, olie, loodwit en kamfer, v.; **—-scellé**, m. papier, waarop niets dan het zegel van een' vorst staat, en dat gewoonlijk tot volmacht dient; **—-seing**, m. blank papier,

waarop, onderaan, iemands naam geteekend staat; volmachtsblad; pl. **des blancs-seings.**

Blandices, f. pl. koozerij, vleierij, v.

Blanqu‖e, f. lottospel; **amener —,** een niet trekken (in 't hazardspel); soort druif; **—ette,** f. soort van zomerpeer, v.; gewone witte wijn in Languedoc, m.; gestoofd kalfs- of lamsvleesch; voorloop (van gedistilleerden brandewijn), m.

Bla‖se, ée, a. verstompt, ongevoelig, door overprikkeling bedorven; **—sement,** m. ongevoeligheid, verstomping; **—ser,** v. a. verstompen, ontzenuwen; **se —,** v. pr. zijne gezondheid verwoesten, uitputten; fig. **être blasé sur qch.,** door het misbruik geen smaak, geen lust meer in iets hebben.

Blason, m. wapenschild; wapenkunde, v.; **dorer le —,** een rijk burgermeisje huwen (van een arm edelman sprekende).

Blason‖nement, m. wapenkunde; wapenschilderkunst, v.; het blasonneeren; **—ner,** v. a. wapenschilderen; iemands wapen uitleggen; **—neur,** wapenschild- of blazoenkundige.

Blasphé‖mateur, m. **trice,** f. godslasteraar; godslasteraarster; **—matoire,** a. godslasterlijk.

Blas‖phème, m. godslastering, v.; **—phémer,** v. n. (gr. blaptein, nuire; phêmê, réputation) godslasterlijk spreken, vloeken.

Blatier, m. (lat. bladarius; de bladum, blé) korenhandelaar.

Blatte, f. kakkerlak, m.

Blaude, f. boerenkiel, voermanskiel, m.

Blé, m. (autrefois bled; bas lat. bladum) koren, graan, zaad; tarwe, v.; **— noir** ou **sarrasin,** boekweit, v.; **— de Turquie,** Turksche tarwe, maïs, v.; **— de vache,** koetarwe, wilde tarwe, v.; **petits —s,** pl. garst, haver, v.; **grands —s,** pl. tarwe, rogge, v.; **— méteil,** tarwe en rogge; **— de Mars,** zomertarwe; **—,** korenakker, m.; **être pris comme dans un —,** in de val zitten, niet meer kunnen ontsnappen; fig. **crier famine sur un tas de —,** over gebrek klagen, terwijl men overvloed heeft; prov. **manger son — en herbe,** zijne inkomsten vooruit verteren; **halle au —,** korenbeurs, v.

Blè‖che, a. fam. verwijfd; onbetrouwbaar, huichelachtig; **—,** m. laf mensch, oud wijf; **—chir,** v. n. laf, verwijfd worden.

Bleime, f. ontsteking aan den hoef van een paard, v.

Blè‖me, a. bleek, bestorven; **—mir,** v. n. verbleeken, besterven; **—missement,** m. verbleeking, bleekwording, v.

Blen‖de, f. blende, v.; zinkerts; zwavelzink; **—ne** ou **—nie,** f. slijmvisch, rotvisch.

Blépharite, f. ooglidontsteking, v.

Blè‖sement, m. het lispen; **—ser,** v. n. lispen, scherpe letters als zacht uitspreken; **—sité,** f. het lispen; lisping, v.

Bles‖sant, e, a. kwetsend, beleedigend; **—sé,** m. gekwetste; **—ser,** v. a. verwonden, kwetsen, beschadigen, zeer doen, drukken; fig. beleedigen, te kort doen, verongelijken; **se —,** v. pr. zich kwetsen; elkander kwetsen; zich bezeeren; voor den tijd bevallen; **—sure,** f. wond, kwetsing, bezeering, v.; fig. beleediging, verongelijking, v.

Blet, ette, a. week, al te rijp, beursch.

Blet‖te ou **Blète,** f. meier (zeker moeskruid) v. **(épinard-fraise); —tir,** v. n. al te rijp worden.

Bleu, euse, a. blauw; **contes —s,** sprookjes, oude-wijvenpraatjes; **parti —,** m. plunderbende, v.; **cordon —,** blauw lint van de ridders van de Heilige-Geestorde; ridder van de Heilige-Geestorde; fig. bekwame keukenmeid; **—,** subst. m. blauwe kleur of verf, v.; fam. **j'en suis —,** ik ben er ontdaan van; **les bleus,** de Republikeinsche soldaten; **un —,** een blauwe plek (op 't lichaam); **un petit —,** gesloten telegram op blauw papier; pop. **petit —,** slechte roode wijn; **vouer un enfant au —,** een kind aan de Heilige Maagd wijden; **une chose passée au —,** eene geheel en al verdwenen zaak; **— d'outremer,** ultramarijn-blauw; **— céleste,** hemelsblauw; **— turquin,** donkerblauw, Turksch blauw; **— mourant,** bleekblauw; **—de montagne,** m. bergblauw; **— de Prusse,** m. Berlijnsch blauw; **passer au —,** (linnen) doorhalen; **mettre un poisson au —,** een visch blauw stoven.

Bleu‖âtre, blauwachtig; **—ir,** v. a. blauw maken; v. n. blauw worden; **—issage, —issement,** m. het blauw worden.

Blin, m. ramhout.

Blin‖dage, m. dekking met luiken of blinden, v.; het blindeeren of pantseren van schepen; bepantsering; **—der,** v. a. rammen; met luiken of blinden dekken; pantseren of blindeeren, met pantserbladen bedekken; **—des,** f. pl. blinden; luiken, blindeering, pantsering, v.

Bliner, v. a. met het ramhout slaan, inslaan.

Bloc, m. (all. block) blok (dik stuk hout, marmer, lood enz.); stapel (voornamelijk van waren), m.; fig. **être au —,** kamerarrest hebben (in de kazerne); **acheter une partie de marchandises en —,** eene partij koopwaren voetstoots, zonder te tellen, koopen.

Blo‖cage, m. ou **Blocaille,** f. vul- of stopsteenen, m.; het inzetten van eene gekeerde letter tot aanvulling; **—chet,** m. steekbalk, m.

Blockhaus, (pr. **blokôce**), m. (all. block, bloc; haus, maison) blokhuis.

Blocus (pr. **uce**), m. insluiting eener stad, blokkade, v.; **le — continental,** het continentale stelsel (van Napoleon).

Blond, onde, a. blond, bleekgeel; — subst. m. blonde kleur, v.; man, die blond van haar is; **— cendré,** aschblond; **— ardent, hasardé, hardi,** rosachtig; **— doré,** geelblond, goudgeel; **— de filasse,** vlasblond.

Blon‖dasse, a. matblond; **—de,** f. blonde vrouw; blonde (zijden kant), v.; **—dier,** m. blondesmaker; **—din, m. ine,** f. man of vrouw, die blond van haar is; fig. fam. pronker, saletpop; **—dir,** v. n. geel of rijp worden (van koren sprekend); **—dissant, ante,** a. fig. geel wordend.

Bloquer, v. a. omsingelen, insluiten of blokkeeren; met stukken van steenen, mortel enz. aanvullen of stoppen; met koehaar en teer bekleeden (op schepen); een biljartbal met forschen stoot en rechtuit maken (in een der zakken werpen); **— une lettre,** eene letter keeren (drukkersterm).

Bloquette, f. knikkerspel met een kuiltje **(fossette).**

Blossir, v. n. te rijp of beursch worden.

Blot, m. log, om de vaart van een schip te meten, v.; (arg.) prijs.

Blottir (se), v. pr. nederhurken; dicht bijéén schuilen.

Blou‖se, f. biljartzak; boerenkiel; blouse; **cette — tire,** die zak trekt; **sauver cinq, quatre, trois —s,** slechts op één, twee, drie zakken spelen; **—ser,** v. a. een bal in een' der

zakken stooten, stoppen; **— son adversaire,** den bal van zijn tegenpartij in een der zakken stooten; **se —,** zijn eigen bal in den zak stooten (op het biljart); fig. fam. zich bedriegen, zich vergissen.

Blousse, f. kortharige wol, v.

Bluet, m. blauwe korenbloem, v.

Bluette, f. vonkje; fig. schrandere of geestige trek, m.; klein geestig werkje, tooneelstukje.

Blu‖tage, m. het gebuilde meel; **—teau, —toir,** meelbuil, m.; meelzeef, v.; **—ter,** v. a. meelzeef, v.; **—ter,** v. a. meel builen; **—terie,** f. plaats, waar de bakkers het meel builen.

Boa, m. reuzenslang, v.; **— constricteur, — devin,** boa constrictor; **—,** boa, v. (lang en smal halsbont der dames).

Bobèche, f. hoedje van een kandelaar; pijp van een kandelaar, v.; staal aan een scheermes; grappenmaker, clown; fam. domme vrouw.

Bobi‖ne, f. garenklos, m.; **—neau,** m. klosje; **—ner,** v. a. spoelen, garen op klossen winden; **—nette,** f. houten klink (aan deuren op 't platte land), v.; **—neuse,** f. garenspoelster, spoelmachine, v.; **—nière,** f. bovenste gedeelte van een gouddraadmolen; **—noir,** m. spoelmachine, v.

Bobo, m. zeer, pijn, v. (in de kindertaal).

Boca‖ge, m. boschje (dichterl.); **—ger, ère,** a. in bosschen wonend; **nymphes —gères,** boschnimfen; **dieux —gers,** boschgoden.

Bocal, m. (gr. baukalion) groote drinkbeker, m. bokaal, v.; met water gevulde glazen bol, m.; mondstuk aan blaasinstrumenten, beter: embouchure.

Bocar‖d, m. stampmolen (van erts), m.; **—dage,** m. het stampen van erts; **—der,** v. a. erts stampen.

Bock, m. glas bier.

Bodi‖ne, f. scheepskiel, v.; **—nure,** f. omwindsel van touwen aan den ankerring; het touw zelf.

Boës‖se, f. krasborstel, m.; **—ser,** v. a. met den krasborstel schoon maken.

Bœuf, (pr. **beufe,** au pl. **beu**), m. (gr. bous ou lat. bos) os, m.; rundvleesch; fig. lomp, dom mensch, m.; **— à la mode,** gestoofd rundvleesch; **du — au naturel,** in de soep gekookt rundvleesch; **du — rôti, bouilli, fumé,** gebraden, gekookt, gerookt rundvleesch; **du — salé,** pekelvleesch; **promener le — gras,** (pr. **beu**), den vastenavondos rondleiden; prov. **mettre la charrue devant les —s,** de paarden achter den wagen spannen; **donner un œuf pour avoir un —,** een spiering uitwerpen om een kabeljauw te vangen; fig. **c'est un — au travail,** het is een werkezel; **pied de —,** kinderspel (waarbij de handen op elkaar gelegd worden); **œil-de-—,** rond dakvenster.

Bog, m. zeker kaartspel.

Boghei (pr. **bo-guè**), (angl. buggy) m. soort tweewielig rijtuig.

Bogue, f. kastanjebolster; **—,** m. ossenoog (visch in de Midd. Zee).

Bohème, bohème, bohémien, enne, subst. m. et f. zigeuner, zigeunerin; mislukt genie, schrijver of artist, die bij den dag leeft; **une maison de bohème,** een wanordelijk huishouden; **la bohème,** de zigeuners; de liederlijke studenten- en artistenwereld; **mener une vie de —,** een losbandig leven leiden; **les frères de Bohème,** de Moravische broeders, de Hernhutters.

Boïard, m. **Boyard,** m. bojaar (edelman in Rusland).

Boire, v. a. et. v. n. (lat. bibere) drinken; zuipen; zwelgen; inzuigen (van sponsen enz. sprekend); doorslaan, vloeien (van papier); **— (à) la santé de qn.,** op iemands gezondheid drinken; **— dans qch.,** ergens uit drinken; **chanson à —,** drinkliedje; **donner à —,** een herberg, een kroeg hebben; **donner pour —,** drinkgeld geven; **— un affront,** fig. eene beleediging verduwen, opkroppen; **c'est la mer à —,** het is een ontzaglijk groot, moeilijk werk; **qui a bu, boira,** men vervalt, vroeg of laat, weer in zijne oude gewoonten; **— sec,** geducht drinken; den wijn onvermengd drinken; **il a bu l'eau de la Garonne,** het is een Gasconjer; **avoir toute honte bue,** ongevoelig geworden zijn voor schande, voor smaad; **faire — les peaux,** de huiden in de week leggen, laten weeken; **—,** het drinken; het drinkgeld; de drank, m.

Boirin, m. touw aan een ankerboei.

Bois, m. hout; woud, bosch; schacht van een lans of speer, v.; gewei van een hert; ruimte tusschen de kolommen (drukwerk), v.; kogel, m.; schijf (op het dambord), v.; **— mort,** dood, dor hout; **— en état,** stamhout; **— pelard,** geschild hout; **— abougri,** kort en krom hout; **— vert,** jong, groen hout; prov. **il n'est feu que — de vert,** de jeugd alleen bezit geestdrift en vuur; **donner à qn. une volée de — vert, charger qn. de —,** iemand een pak ransel geven; **— de corde,** vaamhout; **— flotté,** vlothout; fig. **un visage de — flotté,** een bleek, ontdaan gezicht; **— de chauffage,** brandhout; **faire du —,** brandhout gaan halen, sprokkelen; **— de charpente,** m. timmerhout; **— en grume,** m. ruw hout; **— taillis,** m. hakhout; **— bénit,** hukshout; **— de lit,** ledekant; **—-gentil,** m. vijfvingerkruid; **aller au —,** (in Parijs) naar het bois de Boulogne gaan; **l'homme des —,** de orang-outang; **faire le —, chasser sous —,** het wild opjagen; prov. **il est du bois dont on fait les....,** hij heeft de vereischte talenten, de noodige verdiensten om.... te worden; **il est du — dont on fait les flûtes,** hij heeft een zacht, meegaand karakter; **faire flèche de tout —,** alle krachten inspannen; **trouver visage de —,** niemand thuis vinden; **on verra de quel — je me chauffe,** men zal zien wie ik ben; **il ne faut pas mettre le doigt entre le — et l'écorce,** men moet niet tusschen man en vrouw spreken.

Bois‖age, m. het zetten van een schip in zijn hout; beschotwerk, houtwerk; het beschieten, bekleeden met hout; **—é, ée,** a. met houtwerk beschoten; met hout (boomen) bedekt; **—ement,** m. houtbouw, m.; houtplanting, v.; **—er,** v. a. de muren eener kamer met houtwerk beschieten; een schip in zijn hout zetten; beplanten met hout (boomen); **—erie,** f. beschot van houtwerk; **—eux, euse,** a. houtachtig.

Bois‖seau, m. schepel (voorm. inhoudsm. voor droge waren); fig. **mettre la lumière sous le —,** zijn licht onder de korenmaat zetten; **—,** holle cylinder, m.; **—selée,** f. een schepel vol; **—selier,** m. schepelmaker, vervaardiger van houten vaatwerk; **—sellerie,** f. schepelmakerij, matenmakerij, v.

Boisson, f. drank, m.; alcoholische drank; scheepswater, azijnwater; vruchtennat; **il est adonné (sujet) à la —,** hij is aan den drank.

Boite, f. doos, bus, v.; koker, m.; scheede, v; kas (van een zakhorloge), v.; soort van mortier, m.; naafbus van een wagen-as, v.; het gewricht der beenderen; **— à chapeau,** hoededoos; **— à musique,** speeldoos; **— d'optique,**

kijkkast; **— de mathématiques,** passerdoos; **— des pauvres,** armbus; **— aux lettres,** brievenbus; fig. **la — à Perrette,** kas met geld, waarvan de bestemming geheim is; **elle a l'air de sortir d'une —,** ze is als uit een doosje, bizonder netjes; **il faut la mettre dans une —,** zij is zoo teer als kraakporselein; prov. **dans les petites —s les bons onguents,** in de kleinste potjes is de beste zalf (een knappe geest in een klein lichaam); **— de montre,** horlogekast, v.; **la — du crâne,** de schedelholte; **— à mitraille,** schrootbus.

Boite, f. het drinken; **vin qui est en sa —, vin en —,** drinkbare wijn.

Boi‖tement, m. hinking, v; het mank gaan; **—ter,** v. n. hinken, kreupel gaan; **—terie,** f. het kreupelgaan (van een dier); **—teux, euse,** a. hinkend, kreupel; hij of zij, die hinkt of kreupel gaat; **il ne faut pas clocher devant les boiteux,** men moet geen ongelukkigen bespotten (door ze na te doen); **attendre le —,** te vergeefs op eene tijding, eene goede gelegenheid wachten; **table —se,** waggelende tafel; **vers —,** hinkend vers (dat één lettergreep te veel of te weinig heeft).

Boitier, m. kistje voor chirurgische instrumenten; zalfdoos, v.; horlogekast, v.; vervaardiger van doozen enz.

Boit-tout ou **boitout,** m. fam. zuiper; drinkglas zonder voet; zinkput, m.; fam. een klein glaasje; een glaasje met een gebroken voet, een wippertje.

Bol, m. bal, brok, m.; **— alimentaire,** spijsbrok; **— oriental, d'Arménie,** soort roodachtige kleiaarde; **—** ou **bolus,** m. artsenijballetje.

Bol, m. (angl. bowl, jatte) punchkom, kom, schaal, v.

Bolaire, a. **terre bolaire,** soort roodachtige kleiaarde (zie **bol**).

Bolet, m. soort eetbare paddenstoel.

Bolide, m. (gr. bolis, bolidos, jet) meteoorsteen, luchtsteen, m.

Bolivar, m. hooge manshoed, m.

Bollandiste, m. lid van een Antwerpsch Jezuïetengenootschap.

Bolonais, e, a. uit Bologne.

Bombance, f. fam. goede sier, v.; slemperij, brasserij, v.

Bombar‖de, f. (gr. bombos, fracas) donderbus, v.; zwaar stuk geschut; bombardeergaljoot; klein koopvaardijschip; opening van een tichel- of steenoven, v.; een zeer veel gedruisch makend register van een orgel, of basbrommer; **—dement,** m. bombardeering, v.; bombardement; beschieting met bommen, v.; **—der,** v. a. met bommen beschieting, bombardeeren; fig. **— qn. de sarcasmes,** iem. met hatelijkheden overladen; **— qn. général,** iem. geheel onverwacht tot generaal benoemen; **—dier,** m. konstabel, bombardier; **—don,** m. groote trombone, v.

Bom‖basin, m. bombazijn.

Bombe, f. (gr. bombos, fracas) bom, v.; vuurkogel, m.; **éclat de —,** stuk, scherf, splinter van een bom; fig. **la — creva,** het onweer barstte los; **éclater comme une —,** hevig uitvallen; **tomber quelque part comme une —,** uit de lucht komen vallen, ergens onverwacht komen; **—bé,** a. gebogen, boogsgewijze verhoogd; **—bement,** m. kromte, boogsgewijze uitholling, v.; gesuis in de ooren; **—ber,** v. a. krom maken, uithollen; v. n. boogsgewijze verhoogd zijn; **—berie,** f. bommengieterij; **—beur,** m. koopman in lenzen of stolpen.

Bombique ou **Bombycique,** a. **acide —,** zijdewormzuur.

Bombyx ou **Bombyce,** m. (gr. bombux, ver à soie) zijdeworm, m.

Bôme, f. gijk (of boom) van het bezaanzeil **(gui).**

Bomerie, f. bodemerij, v., geldleening op een schip, v.

Bon, Bonne, a. (lat. bonus) goed; voortreffelijk; kloek, sterk; goedaardig, zachtzinnig; eenvoudig, onnoozel, zwak van geest; **— à qch.,** voor iets nuttig, dienstig, bekwaam; **de — matin,** vroeg, tijdig; **à la —ne heure,** goed! welaan! het zij zoo! **de —ne foi,** oprecht; **un — rhume,** eene zware verkoudheid; **jouer à qn. un — tour,** iemand een poets bakken; **—ne fortune,** buitenkansje; **un homme à — nes fortunes,** iem. die veel succes heeft bij de schoone sekse; **— sens,** gezond verstand; **souhaiter la —ne année,** een gelukkig nieuwjaar wenschen; **— garder qch. pour la —ne bouche,** iets lekkers voor het laatst bewaren; **se donner du — temps,** rondslenteren, lanterfanten; **— an, mal an,** gemiddeld, het eene jaar door 't andere; **— marché,** goedkoop; **— mot,** aardig, geestig gezegde; kwinkslag, m.; **de — compte,** oprecht; **—ne aventure,** f. goed geluk, wedervaren; **une —ne fois,** adv. eens voor al; **la donner —ne,** iets op de mouw spelden of wijs maken; **à la —ne,** onnoozel; goedaardig, **y aller — jeu, — argent, jouer — jeu, — argent,** rond en eerlijk te werk gaan; **— à tirer,** afdrukken! (op een drukproef); **une — ne feuille,** een afgedrukt blad.

Bon, m. het goede; schriftelijke verzekering; goedkeuring, v.; bewijs van ontvangst; winst, v.; **un — de pain,** een briefje, bon, waarop men brood kan krijgen.

Bon, adv. et int. goed! recht zoo! **tout de —,** fam. **pour de —,** in allen ernst, werkelijk; **tout cela est bel et —, mais l'argent vaut mieux,** dat is allemaal goed en wel, maar geld is beter; **coûter —,** veel kosten; **tenir —,** standhouden; **il fait —,** het is goed weer; **il fait — ici,** het is hier heel aangenaam.

Bonace, f. stilte op zee, v.; fig. rust en vrede, v.

Bonapart‖isme, m. gevoelen, stelsel van de aanhangers van Bonaparte; **—iste,** m. aanhanger van Bonaparte.

Bonasse, a. fam. eenvoudig, al te goed.

Bonbec, m. ou **une Marie bonbec,** babbelkous, klappei, v.

Bonbon, m. lekkernijen, v.; suikergoed.

Bonbonne, f. groote flesch, v.

Bonbonnière, f. pepermuntdoosje, bonbondoosje; fig. net huisje.

Bon-chrétien, m. soort van peer, v.

Bond, m. terugstuiting; huppeling, v.; sprong, weerstuit, m.; **faux —,** misstap, m.; bankroet; **prendre la balle au —, prendre la balle entre — et volée,** het gunstig oogenblik waarnemen; **il nous a fait faux —,** hij heeft ons in den steek gelaten; **n'aller que par sauts et par —s,** met horten en stooten spreken, schrijven, te werk gaan.

Bon‖de, f. duikerklep aan een vijver, m.; sluisdeurtje; spon, v. (van een ton); spongat; **lâcher la — à ses larmes, à sa colère,** aan zijne tranen, zijn toorn, den vrijen loop laten;

—dé, a. vol, vol gestuwd; **une salle —e (de spectateurs),** eene stampvolle zaal; **—der,** v. a. vol stoppen, vol laden, vol gieten.

Bondir, v. n. springen, opspringen, sterk en ongeregeld kloppen (van het hart); **cela fait — le cœur,** dat doet walgen.

Bondis‖sant, ante, a. huppelend; **—sement,** m. gehuppel (van geiten enz.); fig. walging, v.

Bon‖don, m. spon, v.; Zwitsersch kaasje; **—donner,** v. a. met een spon of bom toestoppen; **—donnière,** f. sponboor, v.

Bondrée, f. roofvogel (soort buizerd), m.

Bon-Henri, m. wilde spinazie, v. **(épinard des champs).**

Bonheur, m. geluk; **— du jour,** soort spiegelkast, v. **(vertikow); par —,** adv. bij geluk; **jouer de —,** geluk hebben, boffen; **au petit —!** ik waag het er op! **au petit —,** zooals het toeval het meebrengt.

Bonho‖mie, f. goedhartigheid, v.; onnoozelheid, v.; **—mme,** m. goed en eenvoudig mensch; goede ziel, onnoozel mensch; pop. man, zooals een kind dien teekent; **un — de plomb,** een looden duikelaartje; **il a fait son petit — de chemin,** langzamerhand heeft hij zijn doel bereikt; **aller son petit — de chemin,** stilletjes zijn gang gaan; **—mmeau,** m. sukkel.

Boni, m. overschot van de ontvangst op de uitgaaf; fig. voordeel; winst, v.

Bonifi‖cation, f. verbetering; voordeel bij vooruitbetaling; **—ier,** v. a. (lat bonus, bon; facere, faire) verbeteren, mesten (van een' akker); vergoeden, bevoordeelen.

Boniment, m. toespraak van kwakzalvers, kunstenmakers om 't publiek te lokken; redevoering, waarin men zichzelf aanprijst.

Bonite, f. gestreepte boniet, m. (zekere gevleugelde zeevisch).

Bonjour, m. et int. goeden dag!

Bon‖ne, f. dienstmeid; kinderjuffrouw; **une — à tout faire,** eene meid-alleen; **—-dame,** f. mel, melde, v. (plantk.) **(arroche): —-maman,** f. grootmoeder; **—neau,** m. boei of ankerteeken in zee; **—nement,** adv. fam. eenvoudig, rondweg; **—net,** m. (bas. lat. boneta, sorte d'étoffe) muts, v.; kap, m.; doctorale hoed, m.; **— à poil,** berenmuts; **— vert,** groene muts (die onvermogende schuldenaars en later de galeislaven moesten dragen); **— grec,** fez; roodwollen mutsje; **— carré,** baret (van priesters, advokaten enz.); **—phrygien,** Phrygische muts, roode vrijheidsmuts; fig. **un — rouge,** een revolutieman; **— chinois, (chapeau chinois),** stok met kap en bellen; **prendre le —,** den doctoralen hoed ontvangen; promoveeren; **opiner du —,** met het hoofd toestemmend knikken; **parler à son —,** in zichzelven spreken; **il a mis son — de travers,** hij is slecht gemutst; loc. prov. **ce sont deux têtes dans un —,** het zijn dikke vrienden, twee handen op één buik; **triste comme un — de nuit,** droefgeestig als een uil; **prendre une chose sous son —,** iets verzinnen, bedenken; de verantwoordelijkheid van iets op zich nemen; **c'est — blanc et blanc —,** 't is een zusje en een broertje; **jeter son — par-dessus les moulins,** de publieke opinie en de vooroordeelen der menschen trotseeren; **un gros —,** een gewichtig persoon; **avoir la tête près du —,** driftig, kort van stof zijn; **— à prêtre,** soort van buitenwerk; zwaluwstaart, m.

Bonne‖tade, f. ontblooting van het hoofd; diepe buiging, v.; **—teau,** m. partijtje kaart (van kwartjesvinders); **—ter,** v. a. fam. **qn.,** voor iem. den hoed afnemen, eene diepe buiging maken; **—terie,** f. confectie van gebreide goederen (kousen, mutsen, borstrokken enz.); handel in gebreide goederen, m.; **—teur,** m. kwartjesvinder, valsche kaartspeler; **—tier,** m. fabrikant van of handelaar in gebreide goederen (kousen, mutsen enz.); **—tte,** f. klein buitenwerk aan vestingen, half maantje; lijzeil.

Bonsoir, m. et int. goeden avond!; pop. **dire — à la compagnie,** goedennacht zeggen, sterven.

Bonté, f. goedheid; hoffelijkheid; goedhartigheid; bruikbaarheid, deugdelijkheid, v.

Bonze, m. Bonze, Chineesch of Japaneesch priester.

Bonzerie, f. Bonzenklooster.

Boquillon, m. houthakker.

Borate, m. boraxzuur-zout.

Borax, m. borax, m.

Borborygme, m. (gr. borboruzein, gargouiller) gerommel van winden in de darmen.

Bord, m. kant, rand; oever; boord, m.; schip; zoom, m.; lijst, v.; boordsel; **rouge —,** fam. boordevol glas wijn; **de son —,** fig. van zijne partij, van zijne denkwijze; **virer de —,** wenden; fig. van partij, van denkwijze veranderen; **courir un —,** een gang op zee doen; **un vaisseau de haut —,** een oorlogsschip; **—s,** pl. randen van een hoed of schotel, m.; **— à —,** adv. tot aan den rand, met den rand gelijk; **rouler, courir — sur —,** in den wind op werken.

Bordage, m. buitenplanken van een schip, v.; buitenhuid, v.; boordsel (van een schoen, van een hoed).

Bordaille, f. boordplank, v.

Bordayer, v. n. laveeren (van schepen).

Bordeaux, m. Bordeaux wijn, m.

Bordé, m. zoom, m.; boordsel.

Bordé, ée, part. et a. geboord, gezoomd; omzoomd.

Bordée, f. gang van een schip, wanneer men laveert of tegen den wind zeilt, m.; fig. pop. **courir des —s,** de kroegen afloopen; **—,** laag (het tegelijk losbranden van alle stukken op eene zijde van het schip), v.; fig. eene menigte scheldwoorden; —, de wacht (op een schip), de wachters.

Bordel, m. bordeel.

Bordelais, e, a. van of uit Bordeaux; s. m. et f. inwoner, inwoonster van B.

Bor‖dement, m. randing, randschildering, v.; **—der,** v. a. boorden, zoomen, met een boordsel beleggen, een rand maken of leggen; langs een schip of eene kust varen; **— un drap, une couverture, — le lit, — qn. dans son lit,** een laken, een deken, het bed, iem. instoppen; **— un vaisseau,** een schip boeien, opboeien; er langs zeilen; **—dereau,** m. schriftelijke opgaaf, v.; lijstje; speciebriefje; uittreksel uit eene rekening; rekeningboek; **—derie,** f. kleine pacht- of landhoeve, v.; **—deyer,** v. n. laveeren; **—dier,** m. landeigenaar, pachter; **—dier,** m. schip met ongelijke boorden; **—digalier,** m. visscher; **—digue,** f. rietpark op het strand om visch te vangen of te bewaren; **—dure,** f. lijst, v.; rand (van een bloembed), m.; raam.

Bore, m. borium (scheik.).

Boréal, ale, a. noordelijk; **pôle —,** Noordpool; **aurore —e,** noorderlicht.

Borée, m. fig. noordenwind, boreas, m.

Borgne, a. et subst. m. éénoogig; éénoogige, hij die éénoogig is; prov. **dans le pays des aveugles, les —s sont roi,** in het land der blinden is éénoog koning; **changer son cheval — pour un aveugle,** zijn éénoogig paard tegen een blind verruilen; een slecht ding tegen een nog slechter verruilen; fig. duister, verdacht; **cabaret —,** verdachte kroeg, v.; **conte —,** sprookje; praatje; beuzeling, v.; **ancre —,** katanker.

Borgnesse, f. fam. éénoogig vrouwspersoon.

Borin, m. arbeider in eene kolenmijn.

Borique, a. **acide —,** boraxzuur.

Bor‖nage, m. het zetten der grenspalen; **—ne,** f. grenspaal, m.; hoeksteen, m. grens, v.; pl. grenzen, v. palen, m.; **— milliaire,** mijlpaal; **il est planté là comme une —,** hij staat daar als een paal; **jeter qch. au coin de la —,** iets onder 't vuil werpen; fig. **sortir des —s,** de welvoeglijkheid uit 't oog verliezen; **—né,** a. afgepaald, eng; fig. bekrompen; **—ner,** v. a. begrenzen, afpalen; fig. matigen; bepalen, beperken; **se — à qch.,** zich tot iets bepalen, zich ergens mede vergenoegen.

Bornoyer, v. a. richten met één oog; **— un mur, une allée,** een muur, een laan afbakenen.

Borraginées, f. pl. borago- of bernagieplanten.

Bosan, m. drank der Turken, van gierst en en melk gekookt, m.

Bosel, m. ring om den voet van een pilaar, m.

Bosniaque ou **Bosnien, ienne,** a. uit Bosnië; m. et f. een Bosniër, bewoonster van Bosnië.

Bosphore, m. zeeëngte, straat, v.

Bosquet, m. boschje.

Bos‖sage, m. opzettelijk vooruitstekende steen aan een muur, om er iets op te beitelen enz., m.; rondheid van een gebogen timmerhout, v.; uitstekend eind van een balk; **—se,** f. bult, bochel, m.; buil, v.; knobbel of hoorn die eerst uitkomt bij de herten, m. (**meule**); knipslot; glasklomp (in glasblazerijen), m.; knobbelig uitwas aan boomen; verheven beeldhouwwerk; verheven plaats aan den muur van de kaatsbaan, v.; pl. (op schepen) vuurflesschen, v.; stoppers (einden touw van eene middelmatige lengte), m.; fig. fam. **rouler sa —,** overal heen trekken (met zijn bult); **se donner une —,** zuipen, zwelgen; **il ne rêve que plaie et —,** vechten is zijn lust en zijn leven; **dessiner d'après la —,** naar pleister teekenen; **avoir la — du dessin,** een natuurlijken aanleg voor teekenen hebben.

Bosse‖lage, m. gedreven werk op zilver; **—lé,** a. gebult, gedeukt; **—ler,** v. a. gedreven werk maken: bulten, deuken; **se —,** gebult, gedeukt worden; **—lure,** f. natuurlijke bolheid aan bloemen of bladeren, v.; drijfwerk op zilver; †**—man,** m. bootsman.

Bosser, v. a. stoppen; stopperij opzetten; **— l'ancre,** het anker opzetten, aan den kraanbalk hijschen.

Bosse‖tier, m. geelgieter, glasblazer. m.; **—tte,** f. kopje aan het gebit van een paard.

Bos‖seur, Bossoir, m. kraanbalk, m.; **—su, ue,** a. gebocheld, gebult; m. et f. hij of zij, die gebocheld is; **—sué, ée,** a. vol bulten (van koper of tinwerk); **—suelle,** f. welriekende tulp, v.; **—suer,** v. a. met deuken of bulten maken.

Bostangi, m. Turksche tuinman.

Boston, m. Boston (zeker kaartspel).

Bot, a. **pied bot,** mismaakte voet, horrelvoet, m.; iemand die zulk een voet heeft.

Botani‖que, f. (gr. botanikê: de botanê, plante) plantenkunde, v.; **—que,** a. kruid- of plantkundig; **—ser,** v. n. de plantkunde beoefenen; (**herboriser,** planten of kruiden zoeken); **—ste,** m. plantenkundige.

Botte, f. bos, bundel, m.; hoop, m.; soort van wijnvat; laars, v.; steek, stoot (in het schermen), m.; portier aan eene koets; trede om in eene koets te klimmen, v.; touw, riem voor honden; **— d'oignons,** rist uien; **— de foin,** bos hooi; **—s à l'écuyère,** rijlaarzen; **—s à la hussarde,** huzarenlaarzen; **être en —s,** in rijkostuum zijn; fig. **avoir du foin dans ses —s,** er warmpjes inzittten; **graisser ses —s,** zich gereedmaken om te vertrekken; **parler d'une chose à propos de —s,** zonder aanleiding over iets beginnen te spreken; **—(s),** klomp(en) sneeuw (of modder) onderaan de laarzen; **porter une —,** een stoot toebrengen; fig. plotseling scherp uitvallen tegen iem.

Botte‖lage, m. het binden van het hooi aan bundels; loon der hooibinders; **—ler,** v. a. in een bundel bijéén binden; **—leur,** m. hooibinder.

Botter, v. a. laarzen maken; iemand de laarzen aantrekken; **se —,** v. pr. zijne laarzen aandoen; zich tot het vertrek gereed maken; modder of sneeuw aan schoenen of laarzen krijgen; fig. **avoir l'air d'un singe botté,** belachelijk gekleed, toegetakeld zijn; **il est mal botté,** hij heeft leelijke laarzen aan; fig. fam. **cela me botte,** dat lijkt, past mij.

Bot‖tier, m. laarzenmaker; **—tillon,** m. bundeltje; **—tine,** f. halve laars, dameslaars, v.

Bouc, m. bok, m.; lederen zak, m.; fig. onzindelijk mensch; **— émissaire,** zondenbok, m.

Bou‖cage, m. witte pimpernel, steen-pimpernel, v.; **—can,** m. rookhut der wilden, v.; rooster, waarop zij het vleesch rooken, m.; houten tralie, v.: fam. leven, geraas; **—caner,** v. a. vleesch rooken of roosteren, zooals de wilden doen; naar de wijze der wilden leder bereiden: v. n. op de jacht van wilde ossen uitgaan; pop. kwellen, plagen; **—canier,** m. die op wilde dieren jaagt; Amerikaansche vrijbuiter; woudlooper; soort van zeer lang jachtgeweer.

Boucas‖sin, m. bombazijn; zeil voor een scheepspaviljoen.

Boucaut, m. vat.

Bouchage, m. het toestoppen; wat tot toestoppen dient.

Boucharde, f. beeld- of steenhouwersbeitel; spitse hamer, m.

Bouche, f. (lat. bucca) mond, bek (van dieren), m.; gat, mond van een' oven, m.; opening, v. mond (eener rivier enz.); eter; **garder qch. pour la bonne —,** iets als lekkernij tot 't laatst bewaren; **être sur sa —,** gulzig zijn; een lekkerbek zijn; **prendre sur sa —,** op zijn eten bezuinigen; fig. **il est à — que veux-tu,** hij wordt er erg verwend; **une fine —,** een lekkerbek; **avoir le cœur sur la —,** oprecht, openhartig zijn; **à pleine —,** openlijk, vrijelijk; **faire la — en cœur,** een lief mondje zetten; **la déesse aux cent —s,** de Faam; **— à feu,** vuurmond, kanon; **les —s du Nil,** de Nijlmonden; **faire venir l'eau à la —,** doen watertanden; **faire la petite —,** kieskeurig zijn; **— close, — cousue,** mondje toe! spreek niet! **de —,** adv. mondeling; pl. **tuyaux à —,** fluitwerk in een orgel.

Bouché, ée, a. gestopt, verstopt; **avoir l'esprit —,** fig. onbevattelijk, stomp zijn.

Bou‖chée, f. mondvol, bete, v.; **—chement,** m. verstopping, v.; **il n'a fait qu'une — de ce gâteau,** die koek was in een oogwenk in zijn keelgat verdwenen; fig. **il ne ferait qu'une — d'un tel adversaire,** zoo'n tegenstander heeft hij spoedig overwonnen, is hij gauw de baas; **—cher,** v. a. toestoppen; sluiten, dichtmetselen, toekurken; fig. **se — les yeux et les oreilles,** niet willen zien noch hooren; **—cher,** m. slager, vleeschhouwer; fig. bloedgierig mensch; onkundige wondheeler; **—chère,** f. slagersvrouw; **—cherie,** f. slachthuis, vleeschhal, v.; fig. groote slachting, v. bloedbad; **—chet,** m. drank van water, suiker en kaneel, m. (soort van hypocras); **—che-trou,** m. stroopop, noodhulp, m. pl. **des bouche-trous; —cheture,** f. heining, v. hek; **—choir,** m. ovendeur, v.

Bouchon, m. stop, prop, kurk, v.; groene tak, die als uithangbord dienst doet voor een herberg; herberg, kroeg; bosje hooi of stroo; pakje Engelsche wol; **jouer au —,** soort spel (waarbij geldstukjes van kurken worden geslagen); **—chon,** m. **onne,** f. fam. liefje, hartediefje; **—chonner,** v. a. in eene prop te zamen drukken, kreukelen, frommelen; **— un cheval,** een paard met een bosje stroo wrijven; **— un enfant,** fam. een kind liefkoozen. **—chonnier,** m. kurkenmaker, -verkooper; **—chot,** m. teenpark (soort van vischvang); kunstmatige oesterbank, v.

Boucle, f. (bas lat. buccula) ring, m.; gesp, m.; haarlok, v.; ringbout aan een schip, m.; oog van den strop van een blok; beugel, m.; **— de porte,** ring van eene deur, m.; **— de rideaux,** gordijnring, m.; **— d'oreille,** oorring, m.; **— de cheveux,** ronde haarkrul, v.; **—s à l'anglaise, en tire-bouchon,** lange krullen.

Boucle‖ment, m. het krullen; het toegespen; **—r,** v. a. toegespen; haren krullen; **— un port,** eene haven sluiten; **— une cavale,** eene merrie gespen; pop. **— une affaire,** eene zaak op gang brengen; v. n. **ses cheveux bouclent naturellement,** heur haar krult van nature; **—tte,** klein ringetje, waardoor een draad van de schering loopt.

Bouclier, schild, fig. bescherming, hoede, v.; **une levée de —s,** een algemeen verzet.

†**Boucon,** m. vergiftigde drank, m.

Bouddh‖ique, a. naar den godsdienst van Boeddha; **—isme,** m. de godsdienst van Boeddha, m.; **—iste,** m. belijder van den godsdienst van Boeddha.

Bou‖der, v. n. knorren, pruilen; v. n. **— qn.,** tegen iem. pruilen; **— contre son ventre,** uit koppigheid niet willen eten; **il ne boude pas au jeu,** hij speelt er wakker op los; **—derie,** f. het pruilen; **—deur,** a et subst. m. **euse,** f. pruiler, pruilster.

Boudi‖n, m. bloedworst, v.; bloedbeuling, m.; mijnlont, met werk en brandstoffen gevuld, v.; ringvormig sieraad; kleine wrong aan eene zuil, v.; klein rond valies; haarkrul, v.; slakvormige veer, v.; fig. **s'en aller en eau de —,** mislukken (van eene zaak, onderneming); **—ne,** f. knopje in het midden eener glasschijf of glasplaat; **—nier,** m. worstmaker; **—nière,** f. worsthoren, worsttrechter, m.

Boudoir, m. pruilhoek, m.; klein sierlijk vertrek.

Boue, f. slijk, modder, v.; drek, m.; fig. slechte, schandelijke plaats, v. of toestand, m.; **âme de —,** zeer lage ziel, v.

Bou‖ée, f. boei, v.; ankerboei, v.; zeeton, drijfton, v. (of eenig ander teeken in zee); **—ement,** m. samenvoeging van planken, v.; **—er,** v. a. muntstukken gelijk slaan; **—eur,** m. vuilnisman, straatveger; **—es,** f. pl. moerassen bij minerale bronnen, slijkbronnen, v. slijkbaden; **—eux, euse,** a. slijkerig, modderig; onzuiver (van druk enz.); ongelijk (van metsel- of timmerwerk); **ancre —euse,** het kleinste anker, werpanker.

Bouf‖fant, ante, a. opgezwollen, opgeblazen; **—fant,** m. pofmouw, v.; **—fante,** f. bouffante, v.; winterdas, v.

Bouffe, a. (ital. buffa, chose bouffonne) komisch: **opéra bouffe; chanteur —** ou **bouffe,** Ital. komisch zanger.

Bouf‖fée, f. snelle rukwind, m.; damp, m. bui, vlaag, v.; fig. aanval van koorts enz. m.; bui (van gramschap enz.), v.; **par —s,** bij of met rukken; **—fer,** v. n. zwellen, bol staan (van stoffen); **— de colère,** van gramschap hijgen; fig. gulzig eten; v. a. de huid van een geslacht dier opblazen (om ze gemakkelijker los te maken); **—fette,** f. kleine kwast, strik van lint, m.; derde zeil aan den grooten mast eener galei; **—fi, ie,** part. et a. opgezwollen, opgezet; fig. opgeblazen, hoogdravend; **style —,** hoogdravende stijl, m.; **—fir,** v. a. et n. opblazen, opzwellen; **—fissure,** f. zwelling, bolheid, v.; fig. gezwollenheid van stijl, v.; **—foir,** m. koperen pijp om een geslacht dier op te blazen, v.

Bouffon, onne, a. aardig, kluchtig, grappig; **—fon,** m. **onne,** f. potsenmaker, hofnar, kluchtspeler; **—ner,** v. n. potsen maken, boerten; **—nerie,** f. klucht, pots, v.

Bouge, m. vertrekje naast eene groote kamer, alcoof; kamertje; hokje; pothuis; kromte of bocht van een hout; buik van een vat, m.

Bougeoir, m. handblaker, m.

Bou‖ger, v. n. van zijne plaats wijken; **—gette,** f. kleine reiszak, m; **—gie,** f. (de Bougie, ville de l'Algérie) waslicht, waskaars, v.; katheter (van was), m.; blaas met ontvlambare lucht, v.

Bougier, v. a. den rand van eenige stof met was bestrijken.

Bougon, a. kijfachtig; subst. m. fam. knorrepot, m.; **—ner,** fam. knorren, grommen, pruttelen.

Bougran, m. stijf, gewast grof linnen; **—grannée,** a. **toile —,** stijf, grof gegomd linnen.

Bougre, m. **bougresse,** f. schoft, smeerlap; **—,** interj. (op schrift b...), verduiveld!

Boui-boui, m. pop. kleine schouwburg; kroegje.

Bouillabaisse ou **Bouille-abaisse,** f. soort van vischsoep, v.

Bouil‖laison, f. gisting (van appeldrank), v.; **—lant, ante,** a. ziedend, kokend; fig. driftig, opvliegend.

Bouil‖le, f. stok, om visschen mee op te jagen; steenkolenmaat; pols, lakenstempel, m.; **—ler,** v. a. het water roeren met een stok, om de visschen op te jagen; **—ler,** v. a. laken enz. stempelen, plombeeren.

Bouil‖leur, Brûleur, m. brandewijnstoker; stoomketel, m.; **— de (en) cru,** iem. die den oogst van zijn land voor eigen gebruik distilleert; **—lerie,** f. brandewijnstokerij,

v.; **—li,** a. gekookt; fig. **visage de cuir —,** gelaat met een harde, taankleurige huid; **—li,** m. gekookt rundvleesch; **—lie,** f. pap, v. brij, v.; fig. prov. **faire de la — pour les chats,** een vergeefschen arbeid verrichten; **—lir,** v. n. et a. (lat. bullire) zieden, koken; **faire —,** koken, laten koken; fig. gisten, bruisen, opborrelen; fig. **avoir de quoi faire — la marmite,** geld hebben om te leven; **il n'est bon ni à — ni à rôtir,** hij deugt nergens voor; **—litoire,** m. goud- of zilver-opkoking, v.; het witkoken der muntschijven; **—loire,** f. koperen ketel, waarin men de gouden en zilveren schijven kookt, eer ze gemunt worden, m.; schenkketel, theeketel, waterketel, m.; **—lon,** m. vloed, m. gebruis, opborreling, van kokend vocht; vleeschnat; fam. **du —,** regen; fig. oploopendheid, onstuimigheid; drift der jeugd, v.; fam. **il ne cuit pas de premier —,** hij gaat niet over ijs van één nacht; fig. **boire un —,** bij het zwemmen water inkrijgen; veel geld verliezen (in eene zaak); **un établissement de —, un —,** een restauratie, waar men bouillon drinkt; **faire prendre à qn. un — d'onze heures,** iem. vergiftigen; **—,** boordsel aan kleederen; waterblaas, v.; samengerold zilver- of gouddraad; wen of uitwas (aan de pooten der paarden); bolle plooi (op vrouwenjaponnen); **—-blanc,** m. wit wolkruid.

Bouillon‖nant, ante, a. opborrelend; fig. opvliegend, oploopend; **—nement,** m. koking; borreling; gisting, v.; **—ner,** v. n. hard of sterk koken; opwellen, opborrelen (van bronnen); v. a. met rond boordsel beleggen; bol plooien.

Bouillotte, f. zeker kaartspel; theestel, m.

Bouin, m. pak strengen zijde om geverfd te worden.

Boujaron, m. blikken maatje om drank onder 't scheepsvolk uit te deelen.

Boulaie, f. berkenboschje.

Boulan‖ger, m. **ère,** f. bakker; bakkerin; **—ger,** v. a. deeg kneden en brood bakken; **—gerie,** f. bakkerij, v.; bakkershandwerk; bakhuis.

Bouldure, f. krib, v. onder het rad van een watermolen.

Boule, f. (lat. bulla) bal, bol, m.; **— de neige (pelote),** sneeuwbal; **— de savon (bulle),** zeepbel; **jeu de —,** balspel; **avoir la —,** eerst uitslaan, den voorslag hebben; loc. prov. **laisser rouler sa —,** Gods water over Gods akker laten loopen; **rond comme une —,** zoo rond als een bal; **à (la) — vue,** ondoordacht, overhaast; fam. **perdre la —,** het hoofd verliezen, zijne tegenwoordigheid van geest verliezen; **tenir pied à —,** onvermoeid aan den arbeid blijven; **faire la — de neige,** aangroeien (als een sneeuwbal, die voortrolt).

Boule, (Boule, sculpteur-ébéniste célèbre) **meubles de —,** meubels in rococostijl met brons en mozaïek versierd.

Bouleau, m. berkeboom, m.

Boule-de-neige, f. watervlierboom; witte sneeuwbal.

Bouledogue, m, (de l'angl. bulldog) groote dog, m.

Boulée, f. kaan, kanen, v. (overblijfsel van uitgesmolten vet); droesem van gesmolten talk, m.).

Bouler, v. n. den krop opzetten, kroppen (van duiven); aan den wortel uitgroeien (van planten); rijzen (van brood); v. a. fam. **— qn.,** iem. op den grond rollen.

Boulet, m. kogel, kanonskogel, m.; gewricht aan den voet van een paard boven den hiel; **— ramé,** kneppelkogel, m.; fig. **tirer sur qn. à — rouge,** iem. hevig aanvallen; **— à deux têtes,** staafkogel, m.; **— à l'ange,** kettingkogel; **— de condamné,** sleepkogel der galeiboeven; fig. fam. **traîner le —,** een ellendig leven leiden; fig. **compagnon de —,** lotgenoot in 't lijden; **porter son —,** zijne lasten hebben.

Bouleté, a. **cheval —,** paard, dat zich overkoot, verwrikt heeft.

Boulette, f. balletje (van brood, papier enz.); vleeschballetje; fig. **faire des —s,** domheden doen, zeggen.

Bouleux, m. sterk karrepaard; fig. **un bon —,** een ijverige, goede sukkel.

Boulevar‖d, Boulevart, m. (all. bollwerk) bolkerk; wal, m.; wandelplaats rondom eene stad, v.; fig. bolwerk; **Malte fut longtemps le — de la chrétienté contre les Turcs,** Maltha was lang de voormuur der christenheid tegen de Turken; **—der,** v. n. op de Parijsche boulevards wandelen; **—dier, dière,** a. op de b. thuis behoorend.

Boulevari m. (voor **hourvari**), fig. tumult, wanorde.

Boulever‖sement, m. omkeering, verwoesting, vernieling, v.; **—ser,** v. a. omkeeren, verwoesten, vernielen.

Boulevue, à la boulevue, adv. ondoordacht, overhaast; zie **Boule.**

Boulièche, f. groot net.

Boulier, m. zeker vischnet; **— compteur,** rekenraam.

Boulimie, f. (gr. bous, bœuf; limos, faim) razende honger, geeuwhonger, m.

Boulin, m. duivennest; aarden pot als een duivennest, m.; **trous de —,** steigergaten.

Bouli‖nage, m. 't loeven, het zeilen bij den wind; **—ne,** f. boeilijn, v.; zijtouw; zijzeil; **vent de —,** halve wind, zijwind, m.; **aller à la —,** bij den wind zeilen, bij de boelijn opwerken; **—ner,** v. n. et a. loeven, bij den wind zeilen; de boelijnen aanhalen; fig. stelen, ontvreemden; waggelend loopen; de huik naar den wind zetten.

Boulin‖grin, m. (angl. bowling-green, proprt. gazon pour jouer aux boules) perk van zoden, grasperk in een tuin of park.

Boulingue, f. topzeil.

Boulinier, m. een schip dat met aangehaalde boelijnen zeilt, bij den wind.

Bouloir, m. kalkkloet der metselaars, m. (werktuig, waarmede men de kalk roert).

Bou‖lon, m. groote ijzeren bout, klinknagel, m.; tentijzer; **—lonner,** v. a. met een klinknagel bevestigen; **—nière,** f. zwikboor; **—lot, otte,** a. dik en klein; **—lotter,** v. n. tamelijk vroolijk zijn; (arg.) eten; **ça —lotte,** dat gaat een gangetje, dat gaat zoo zoo.

Boulonais, a. uit Boulogne-sur-Mer.

Bouque, f. pas, smalle doorgang, m.; nauwe doorvaart, v.

Bouquer, v. a. gedwongen kussen (van kinderen en apen); fig. **faire — qn.,** iem. iets tegen zijn zin, zijns ondanks, laten doen

Bouque‖t, m. ruiker, m.; bosje; fig. gedicht op een' verjaardag; verzameling van aardige geschiedenissen enz., v.; bloemenstempel der boekbinders en leervergulders, m.; het bloemversiersel zelf; bundel vuurpijlen, m.; aangename geur (van den wijn), m.; kleine zeekreeft; **— de bois,** klein tot vermaak aangelegd boschje; **c'est le**

—, dat is 't mooiste of beste (tot slot); **réserver une chose pour le —**, 't beste voor 't laatst bewaren; **—tier, m.** ruiker- of bloemkransmaker; bloemvaas, v.; bloempot, m.; **—tière,** f. vrouw, die ruikers maakt en verkoopt, bloemenverkoopster.

Bouquetin, m. steenbok, m.

Bouqui‖n, m. oude bok; rammelaar (mannetje van een haas of konijn); sater of boschgod; oud boek; mondstuk (van een horen, van een pijp); **cornet à —,** alpenhoren, m.; **—ner,** v. fam. in oude boeken snuffelen; rammelen (van hazen en konijnen); **—nerie,** f. boekenstalletje; handel in oude boeken, m.; **—neur,** m. liefhebber van oude boeken; **—niste,** m. handelaar in oude boeken.

Bouracan, m. kamelot (zekere wollen stof); grof kemelsgaren.

Bouracher, m. zijdewever.

Bour‖be, f. modder, v.; drek, m.; slijk; **—belier,** m. borst van een wild zwijn, v.; **—beux, euse,** a. modderig, slijkerig; **la tortue — se,** ou **—se,** f. slijkschildpad, v.; **—bier,** m. modderkuil, modderpoel, slijkhoop, m.; fig. gevaar; nood, m.; **—billon** (pr. **bi-ion**), m. dikke etter, etterprop, m.

Bourbo(n)n‖ien, ienne, —iste, a. wat de familie der Bourbons betreft; m. aanhanger der Bourbons.

Bourbonnais, aise, a. uit Bourbonnais.

Bour‖cer, v. a. het zeil half ophalen; **—cet,** m. bezaan, v. (het onderste zeil aan den bezaansmast); **—cette,** f. veldsalade, v. (**mâche**).

Bour‖daine, ou **bourgène,** f. sporkeboom.

Bour‖dalou, m. hoedeband of —riem met gesp (zooals Bourdaloue dien droeg); langwerpige kamerpot, m.; **—daloue,** f. soort van gewone stof (voor kleederen), v.

Bour‖de, f. grove leugen, v.; uitvlucht, v.; stut (ter ondersteuning van een gestrand schip); mengsel van zout en soda; †**—der,** v. n. liegen, sprookjes vertellen; **—deur,** m. **euse,** f. leugenaar; leugenaarster; **—digue,** f. zie **bordigue**; **—dillon,** m. eikenhout voor duigen (van een vat); beter: **merrain.**

Bour‖don, m. hommelbij, v; hommel, m.; brombas, brommer (van lier, doedelzak enz.); snaar, die dien toon aangeeft; **— d'orgue,** brompijp; —, groote klok; **faux —,** ééntonig muziekstuk; mannetjesbij; —, pelgrimsstaf, m.; **planter le — en quelque lieu,** zich ergens metterwoon nederzetten; uitlating van één of meer woorden (zettersfout), v.; **—donnement,** m. gegons, gebrom (van meikevers, muggen, hommels); gemompel, gemor; **— d'oreille,** suizing, tuiting, v.; geruisch (der ooren); **—donner,** v. n. gonzen, ruischen; mompelen; v. a. fam. binnensmonds zingen, neuriën; den klepel eener klok heen en weer bewegen; **—donnet,** m. wiek om het bloeden eener wond te stillen of om eene wonde open te houden, v.; **—donneur,** gonzer (vliegenvogeltje, kolibri enz.); **—donnier,** m. die een' pelgrimsstaf draagt; anker in het muurwerk; har, of duim aan een deurpost, m.; boveneind van een deurpost.

Bour‖g (pr. **bour**), m. (all. Burg) vlek, groot dorp; **—gade,** f. klein vlek; **—geois,** m. burger, inwoner eener stad; patroon, baas; hospes, huisbaas; eigenaar van een schip, scheepspatroon; **mon — m'a congédié,** mijn baas heeft mij gedaan gegeven; **cela sent le —,** daar kan men den burgerman uit proeven; **être du dernier —,** erg burgerlijk zijn; **vêtu en —,** in burgerkleeding, in politiek; **—geois, oise,** a. burgerlijk; **—geoise,** f. burgeres; burgervrouw; hospita; soort van tulp, v.; **—geoisement,** adv. burgerlijk, als een burger; **—géoisie,** f. burgerij, burgerschap, v.; **droit de —,** burgerrecht.

Buor‖geon, m. knop, m.; spruit, v.; uitspruitsel; fig. puist in het aangezicht, v.; pl. vlokjes fijne en korte wol; **—geonné, ée,** a. puistig dat vol puisten is; **—geonner,** v. n. uitbotten, uitspruiten, uitloopen; puisten in het aangezicht krygen; **—geron,** m. linnen of katoenen werkkiel, m.

Bourgmestre (pr. **gue**), m. burgemeester van eene Nederlandsche of Duitsche stad.

Bour‖gogne, m. Bourgogne-wijn; hooizak aan den kop van een paard; —, f. spurrie, klaver (**sainfoin**); **—guignon,** m. los ijsveld; soort van druif, v.; **—guignon, onne,** a. uit Bourgondië, m. et f. bewoner, bewoonster van Bourgondië; †**—guignotte,** f. voormalige stormhoed, m.

Bourlet, m. zie **Bourrelet.**

Bourlinguer, v. n. vruchteloos opwerken, kampen tegen hooge zeeën, winden enz.

Bournous, m. zie **Burnous.**

Bour‖rache, f. bernage, borage (zeker kruid), v.; fuik, net; **—rade,** f. beet van een hond in een haas, het ramen; stoot of slag met de vuist, eene geweerkolf, enz., m.

Bour‖rage, m. vulsel, opvulsel; **—ras,** m. zie **Bure.**

Bourrasque, f. plotselinge stormwind, rukwind, m; onweersbui, v.; fig. nieuwe, hevige aanval; storm, m.; driftbui, v.

Bour‖re, f. (bas lat. burra, poil) haar, dat men gebruikt om kussens, zadels enz. op te vullen; prop (in een vuurwapen), m.; bloemknop, m.; pluis, dons (van planten); fig. onnut geschrijf (in boeken); **— laniee, de laine,** wolafval; wollen watten, v.; **— tontice,** scheerwol, v.; **— de soie,** zijden watten, v.; floretzijde, vlokzijde, v.; **—reau,** m. beul, scherprechter, m.; fig. beul; wreed, boosaardig mensch; fig. **— d'argent,** verkwister; **être le — de soi-même,** zijne gezondheid te gronde richten; zich niet sparen; **—rée,** f. takkenbos, rijsbos, m.; zekere moeilijke dans, m.; **—rèlement,** m. kwelling, marteling, v. (vooral van 't geweten); **—reler,** v. a. martelen, kwellen, pijnigen (bijzonder van het geweten); **—relet,** m. rond gevuld kussen (van een kinderstoel b.v.); valhoed, m.; lendengezwel; valsche vouw of plooi in 't laken; wrong aan een' mast, v.; **—relier,** m. gareeltuigmaker; **—rellerie,** f. gareeltuigmakerij, v.; **—rer,** v. a. met haar opvullen, volstoppen, volproppen; fig. harde stooten of slagen geven; sterk uitmaken of doorhalen, ruw bejegenen, harde woorden geven; een prop op een schietgeweer doen; ramen (van jachthonden); **se —,** zich volproppen; elkaar met stooten, slagen of harde woorden mishandelen; **—rette,** f. floret; vlokzijde, v.; **—riche,** f. korf zonder handvatsel of oor, m.; **—riers,** m. kaf (van koren).

Bour‖rique, f. ezel; ezelin; slecht paard; fig. dom, onwetend mensch; verschietbank, v.; stelletje (der leidekkers); **—riquet, —ricot,** m. ezeltje; **—riquier,** m. ezeldrijver.

Bourroir, m. stamper, vulstok, m.

Bourru, ue, a. gemelijk, norsch, stuursch, vol kuren; ruig, wollig; onklaar (van wijnen);

—ru, m. knorrepot, stuursch mensch, ijzegrim, m.

Bour‖se, f. (gr. bursa) geldbeurs, beurs; beurs der kooplieden (gebouw); haarzakje; beurs (fonds, waaruit jonge lieden studeeren); wedde, jaarlijksche inkomst, vrije tafel, v.; blaasje, waarin de gal besloten is; bast m. of hulsel, (van vruchten of zaad); zadeltasch, v.; Turksche geldswaarde; **— à ressort,** knipbeurs; **— bien garnie,** gespekte beurs; **coupeur de —s,** zakkenroller; loc. prov. **faire bon marché de sa —,** in zijn zak liegen; **sans — délier,** met gesloten beurs; **tenir les cordons de la —,** de beschikking over 't geld hebben; **donner la — à garder au larron,** den vos de kippen te bewaren geven; **loger le diable dans sa —,** geen duit op zak hebben; **nouvelles de —,** beursberichten; **l'ouverture, la clôture de la —,** de opening, de sluiting der beurs; **le cours de la —,** de stand der effecten; **bulletin de la —,** beursbericht; **un coup de —,** eene gelukkige beursspeculatie; **—-à-pasteur, —-de-berger,** herderstaschje, taschjeskruid; **—seau,** m. versieringslijst aan leidaken, v.; klopper (van een' loodgieter); **—ser,** v. a. het zeil half ophalen; **—set,** m. netklos (van hout of kurk om een sleepnet boven te houden); **—sette,** f. kleine beurs, v.; popje in de windlade van een orgel; taschjeskruid, veldsla; **—sicaut,** m. beursje, spaarpotje; **— sicoter,** v. n. kleine beursspeculatie's doen; **— sicotier,** m. hij, die kleine beursspeculatie's doet; **—sier,** m. **ière,** f. beurzenmaker of verkooper; student, die van eene beurs studeert; spijsmeester (in kloosters); schatmeester; beursspeculant; **—siller,** v. n. geld bijeen leggen, toeleggen; sparen, potten; †**—son,** m. horlogezakje; beter: **gousset, — souflage,** m. gezwollenheid, hoogdravendheid van den stijl, v.; bombast, m.; **—soufflé, ée,** a. ongezwollen, opgezet, bol; fig. opgeblazen, hoogdravend; **—soufflement,** m. uitzetting door warmte (scheikunde), v.; **—soufler,** v. a. opblazen, doen opzwellen (van wangen enz.); **se —,** v. pr. opzetten, uitzetten; **—souflure,** f. opgezwollenheid van de huid, v.; fig. gezwollenheid van den stijl, v.

Bouscu‖lade, f. ou **—lement,** m. het onderste boven, door elkaar gooien; **—ler,** v. a. het onderste boven smijten, overhoop gooien.

Bou‖se, f. (gr. bous, bœuf) koemest, ossenmest, m.; **—ser,** v. a. een dorschvloer met koemest bedekken; **—sier,** m. mestkever, m.; **—sillage,** m. mengel van stroo en leem; het bouwen met stroo en leem; fig. kladwerk, broddelwerk; **—siller,** v. a. muren met leem bestrijken; met leemkalk metselen, bouwen; fig. broddelen, knoeien; **—silleur,** m. metselaar, die met leemkalk bouwt; fig. kladder, broddelaar; **—sin,** m. slechte turf; weeke korst aarde aan de hardsteenen, v.; sponzig, onzuiver ijs; vuile kroeg; herrie, lawaai; **—singot,** m. zuidwester, zeemanshoed, m.

Boussole, f. (ital. bussola, petite boite) kompas; magneetnaald, v.; fig. wegwijzer, leidsman.

Boustrophédon, m. het afwisselend rechts- en links loopend schrift.

Bout, m. einde; punt; strook, v.; hoek, kant, rand, m.; stukje, overschot, einde; tepel, m.; beslag aan het uiterste einde van 't een of ander; **— d'aile,** m. boutje (schrijfpen); **— de l'an,** m. fig. dienst voor een' overledene, een jaar na zijn dood, m.; **—d'or, d'argent,** staaf van goud of zilver, waar men draad van trekt, v.; **des —s de manche,** morsmouwen; **un — d'ambre,** een barnsteenen sigarenpijpje; **le — d'un navire,** de voorsteven van een schip; **faire un — de toilette,** een weinig toilet maken; **le haut —,** het hoogereinde; de hoogerhand, eerste plaats, v.; **tenir le haut — dans une ville, à la cour,** de eerste zijn in eene stad, aan het hof; **— d'homme,** m. fam. een mannetje (klein van gestalte); **(savoir) sur le — du doigt,** fam. op zijn duimpje d. i. zeer goed (kennen); **resté au — de la plume,** in de pen gebleven (als men vergeten heeft iets te schrijven); maar ook: **ce mot s'est présenté au — de ma plume,** dat woord vloeide mij van zelf uit de pen; **joindre les deux —s,** uitkomen (op 't eind van 't jaar); **économie de —s de chandelles,** zuinigheid in kleinigheden; **brûler la chandelle par les deux —,** zijn vermogen verkwisten; zijne gezondheid te gronde richten; **nous ne sommes pas encore au —,** wij zijn er nog niet; **avoir des yeux, de l'esprit au — des doigts,** zeer vlug met de handen zijn; **avoir un morceau (de musique) au — du doigt,** een muziekstuk kunnen spelen; **j'ai le mot au — (sur le —) de la langue,** het woord zweeft mij op de lippen; **rire du — des lèvres,** gedwongen lachen; **manger du — des dents,** met lange tanden eten; **cela lui pend au — du nez,** dat hangt hem boven 't hoofd; **laisser voir (montrer) le — de l'oreille,** zijn ware bedoelingen op de een of andere wijze verraden; **aller — au vent,** tegen den wind zeilen; **donner le — à terre à son vaisseau,** recht op 't land aanhouden; **— à —,** adv. twee einden tegen elkander; **à —,** adv. tot het uiterste, in het nauw; **être à — de patience, de forces,** geen geduld, geen krachten meer hebben; **venir à — de qch., de qn.,** iets te boven komen of volbrengen; iem. overwinnen, de baas worden; **pousser qn. à —,** iemand tot het uiterste brengen; **tirer à — portant,** van zeer nabij, met de tromp op de borst schieten; **attaque à — portant,** rechtstreeksche aanval, m.; **être au — de son rôle, (de son rôlet, de son rouleau),** niet meer weten wat men doen of zeggen zal; **s'il obtient cela, c'est tout le — du monde,** dat is wel het laatste dat hij verkrijgen kan; **au — le —,** het ga hoe het wil en zoolang het wil; **au — du compte,** adv. eindelijk, alles wel overwogen, per slot van rekening; **d'un — à l'autre, —,** adv. van het eene einde tot het andere, geheel en al, tot het eind toe; **à tout — de champ,** adv. fam. alle oogenblikken, bij elke gelegenheid.

Bouta‖de, f. snelle, wonderlijke inval, m. vreemde kuur of gril, eigenzinnigheid, v.; **il travaille par —s,** hij werkt bij vlagen; **—deux, euse,** a. grillig; knorrig, die buien heeft.

Bou‖tant, a. zie **Arc-boutant.**

Boutargue, f. gezouten en in azijn ingelegde vischkuit, v.

Boutdehors, zie **boute-hors.**

Bou‖te, f. groot watervat, tobbe (op schepen), v.; **—té,** a. **cheval —,** m. paard dat al te rechtbeenig is; **— te-à-port,** m. havenmeester; **—teau,** m. schepnet; **—tée,** f. schoor, stut, m.; **—te-en-train,** m. zangvogel, die anderen tot zingen opwekt; springhengst; fig. aanlegger, aanspoorder tot vermaak, tot arbeid enz. (pl. **des boute-en-train**); **—tefeu,** m. vuuraanlegger; fig. stokebrand, twistmaker, oproermaker, belhamel; lontstok; konstabel (op schepen), (pl.

des boutefeux); **— te-hors,** m. spier, spaak, v.; brandhaak, m. (pl. des **boute-hors**).

Bouteil‖le, f. (v. fr. boute, tonneau) flesch; fleschvol; waterblaas, v.; fig. **c'est la — à l'encre,** het is eene duistere zaak; **être dans la —,** in het geheim zijn; **mettre du vin en —s,** wijn bottelen; **il n'a rien vu que par le trou d'une —,** hij heeft nog weinig ondervinding, nog een beperkten blik; **—ler,** ou **boutillier,** m. keldermeester, opperschenker; **—lerie,** f. ambt van opperschenker; flesschenmakerij, v.

Bou‖te-lof, Boute-de-lof, m. botteloef, v., loefhouder, m. uitlegger (op schepen), m.; †**—ter,** v. a. zetten, leggen, plaatsen; **— un cuir,** eene uit den looiput gekomen huid van de vleezige deelen zuiveren; v. n. **— au large,** in zee steken; **—terolle,** f. metalen beslag; oorband aan de scheede van een degen, m.; werk (van een slot); opening (in den baard van een slot, in den baard van een sleutel), v.; rond graveerijzer der steensnijders, enz.; **—teroue,** f. leuning langs een weg, v.; hoekpaal, m.; **—te-selle,** m. trompetsein om te zadelen en op te zitten; †**—te-tout-cuire,** m. verkwister.

Bouticlard ou **bouticlar,** m. vischschuit, v. vischkaar, v.

†**Boutillier,** m. zie **Bouteiller.**

Bouti‖que, f. winkel, m. kraam; werkplaats; vischkaar in een vaartuig, v.; al de goederen in een' winkel of de werktuigen van eene werkplaats; mars van een' kramer, v.; **quelle —!** welk een boel! **toute la —,** de heele rommel; **garçon, fille de —,** winkelbediende, winkeljuffer; **monter, dresser les —s,** de kramen opzetten; **démonter les —s,** de kramen afbreken; **cette calomnie sort (vient) de la — de X.,** deze laster heeft X. verzonnen; **—quier,** m **ière,** f. winkelier, winkelierster.

Boutisse, f. steen in een muur, welks smalle zijde zichtbaar is, streksteen, m.

Boutoir, m. veegmes (der smeden); mes, waarmede de looiers de huiden schoon maken; snuit van een wild zwijn, m; fig. **coup de —,** plotselinge, ruwe uitval.

Bouton, m. knop; knoop, m.; puist in het aangezicht enz., v.; mikknop, m.; vizierkorrel, v. (op een vuurwapen); **tournez le —, s. v. p.!** binnen zonder te kloppen! (op de deuren); fig. **l'affaire ne tient qu'à un —,** de zaak hangt aan een draad; **mettre le — haut à qn.,** iem. iets moeilijk maken; **— de culasse,** druif van een kanon; **—s,** kleine goud- of zilverkorrels, die men, na het smelten, onder in den smeltkroes vindt, v.; **— de feu,** brandijzer der chirurgen; **— de vaccine,** pok, v.; **— de la bride,** teugelknoop; fig. **serrer le — à qn.,** bij iemand sterk op iets aandringen; **—-d'argent,** m. leeuwenbek, m.; **—-d'or,** m. boterbloem, v.; **—-rouge,** judasboom, m.; **—-noir,** belladonna, wolfkers, v.; **—-de-culotte,** witte radijs, v.; **—nant, e,** a. tot toeknoopen geschikt; **—né, ée,** part. et a. toegeknoopt; puistig, vol puisten; fig. geheimzinnig, achterhoudend; **—ner,** v. n. knoppen, uitspruiten; puistig zijn; v. a. knoopen, toeknoopen; **se —,** v. pr. zijne knoopen vastmaken; **—nerie,** f. knoopenhandel, m., knoopenmakerij, v.; **—neux,** a. puistig; **—nier,** m. knoopenmaker; **—nière,** f. knoopsgat; fam. **faire une — nière à qn.,** iem. een degenstoot toebrengen.

Bouts-rimés, m. pl. gegeven eindrijmen, die tot goede versregels moeten worden aangevuld.

Bout-saigneux, m. halsstuk van een geslacht schaap of kalf.

Bou‖ture, f. takje van een boom, dat geplant wordt, aflegger, loot, stek, spruit, v.; loog waarin men het zilver wit kookt; **—turer,** v. a. stekken, afleggers maken; v. n. stekken schieten, loten krijgen.

Bou‖vard, m. munthamer, m.; **—vart,** m. jonge stier, m.; **—veau,** m., **—velet,** m. jonge os; **—vement,** m. holle schaaf, kornisschaaf, v.; schaafsel; **—verie,** f. ossenstal, m.; **—vet,** m. ploegschaaf, v.; **—vet brisé,** m. veerploeg, schaaf, v.; **—vier,** m. **ière,** f. ossendrijver, ossenhoeder; ossendrijfster, ossenhoedster; vliegeneter (zekere kleine vogel), m.; fig. lomp, onbeschoft mensch; **—villon,** m. jonge os, m.

Bou‖vrette, f. orgeltje, om bloedvinken af te richten; **—vreuil,** m. goudvink, bloedvink, m.

Bovine, a. **race —,** rundergeslacht; **peste —,** veepest, v.

Boxe, f. (angl. box) Engelsch vuistgevecht; bokspartij, v.; —, f. ou **box,** m. stalruimte voor één paard

Boxer, v. n. met de vuisten vechten, boksen; v. a. **— qn.,** met iem. boksen.

Boxeur, m. bokser.

Boyard, m. (mot russe sign. seigneur) Bojaar, adellijk grondbezitter.

Boyau, m. darm, m.; fig. lange en smalle plaats, v.; **cette chambre est un vrai —,** deze kamer is een echte pijpenlâ; recht voortloopend gedeelte der loopgraven; fam. **descente de —,** breuk; **corde à —,** snaar (van een speeltuig), v.; **racler le —,** slecht vioolspelen, krassen; **—derie,** f. darmwasscherij, v.; **—dier,** m. snarenmaker of -verkooper.

Boyer, m. boeier (zeker vaartuig), m.

Brabançon, çonne, a. Brabantsch, m. et f. Brabander; Brabandsche vrouw; **Brabançonne,** f. Belgisch volkslied.

Bracelet, m. (v. fr. brachelet, petit bras; du lat. brachium, bras) arming, armband, m.; armleder der vergulders.

Brachet, m. brak (zekere jachthond), m.

Brachial, ale (pr. **kiale**), a. (lat. brachium, bras) tot den arm behoorend.

Brachycéphale, (pr. **ki**)a. met korten schedel (grec brachus, court, et kephalé, tête).

Braco‖n, m. stut van eene sluisdeur, m.; **nnage,** m. wilddieverij, v.; **—nner,** v. n. (rad. braque) stroopen; **—nnier,** m. wildstrooper.

Braconnière, f. maliënrok voor buik en dijen, m.

Brac‖tée, f. bijblad, dekblad (der bloemen); **—téole,** f. goudblaadje, dekblaadje.

Bradypepsie, f. (gr. bradus, difficile; pepsis, digestion) trage en zwakke spijsvertering, v.

Bra‖gue, f. (vroeger) broek; broeking, v., strop, m. (van een scheepsaffuit); **—guette,** f. gulp; broek; zie **brayette.**

Brahma‖ne, Brame, Bramin ou **Bramine,** m. Brahmin, priester der Hindoes; **—nique,** a. wat tot den godsdienst van Brahma behoort; **—nisme,** m. Brahmaïsme (de overoude godsdienst der Indiërs), m.

Brai, m. scheepsteer, harpuis; **— gras,** schoenmakerspik; **— liquide,** teer; **— sec,** vioolhars.

Braie, f. luier, luur, v. (beter: lange); gepekt zeildoek aan het onderste gedeelte van een' mast; stuk perkament, op het frisket der drukpers; (vroeger:) broek.

Brail‖lard, arde, Brailleur, euse, a. fam. schreeuwend; **—lard,** m. **arde,** f. schreeuwer; schreeuwster; **—lard,** m. kleine scheepsroeper; **—ler,** v. n. (rad. braire) schreeuwen (van pauwen); fig. schreeuwend of al te luidruchtig zingen; v. a. haring zouten en met schoppen roeren.

Brai‖ment, m. gebalk (van den ezel); **—re,** v. n. (bas lat. bragere, hennir), balken (als een ezel); subst. m. gebalk.

Brai‖se, f. gloed, m. gloeiende kolen, v.; **une —,** gestoofd stuk vleesch; fig. **passer sur qch. comme chat sur —,** licht over een onderwerp heenglijden; **être sur la —,** in angst zitten; —, (arg.) geld; **—ser,** v. a. smoren, stoven; **—sier,** m. doove-kolenbak (der bakkers), m.; **—sière,** f. kolenkomfoor; doofpot (in eene bakkerij), m; **—sine,** f. mengsel van klei, koedrek, enz. om de vormen te bestrijken.

Bra‖mement, m. geschreeuw (van herten); **—mer,** v. n. schreeuwen (van herten).

Bran, m. (bas) menschendrek, m.; grofste zemelen; **— de scie,** zaagsel.

Brancades, f. pl. ketens der galeiboeven, v.

Brancar‖d, m. draagbaar, v.; draagstoel; disselboom, m.; steenkar, v.; **cheval de —,** disselpaard; **—dier,** m. disselpaard (**mallier**); drager van een draagbaar.

Bran‖chage, m. takken aan een boom, m.; gewei van een hert; **—che,** f. tak, m.; telg, v.; arm eener kerkkroon; zijgang in eene mijn; beugel aan het gevest van een degen, m; handvatsel eener trompet; fig. zijlinie van een stamboom, v.; tak eener ader, m.; **— de commerce,** tak van handel, m.; **— d'une banque,** kleine bijbank; **— d'industrie,** tak van nijverheid; **— ainée, cadette,** oudere, jongere linie; **sauter de — en —,** van den hak op den tak springen; **être comme l'oiseau sur la —,** in onzekerheid zijn; **s'accrocher aux —s,** zich aan een stroohalm vastklampen; **—ches,** pl. stangen van een toom, m.; bladen eener knipschaar; de beenen van een passer; draagboomen, m.; spoorradertjes; **—chement,** m. vertakking, v.; **—cher,** v. a. aan een boomtak ophangen; in takken splitsen; v. n. op een tak zitten (van vogels); **un mousse branché sur une vergue,** een scheepsjongen op een ra gezeten; **—chette,** f. klein, dun takje; **—cheursine,** f. echte berenklauw, m. (plantk.); **—chiale,** f. soort van lamprei, v.; **—chial, ale,** a. tot de kieuwen behoorend; **—chies,** f. pl. (gr. bragchia) kieuwen, v. (van visschen en weekdieren) (**ouïes**); **—chier,** a. m. **oiseau —,** jonge roofvogel, m.; **—chu, ue,** a. getakt.

Brandade, f. **morue à la —,** zeker Provençaalsch gerecht (stokvisch met room, olie en knoflook).

Bran‖de, f. heidestruik, m.; heide, v.; **—debourg,** f. soort van reisrok of overrok; tuinhuisje; s. m. uniform- of roksnoer; versierde knoopsgaten; **—debourgois, e,** a. Brandenburgsch; s. m. et f. Brandenburger; Brandenburgsche.

Branderie, f. branderij.

Brandevi‖n, m. (flam. brandewijn) brandewijn, m.; **—nier, ière,** f. brandewijnstoker of -stookster; verkooper (bij de legers), verkoopster; marketenter, marketentster (nu beter: cantinier, cantinière).

Brandil‖lement, m. het schommelen, slingeren; **—ler,** v. a. heen en weder slingeren; **se —ler,** et **—ler,** v. pr. zich schommelen; **—loire,** f. schommel, (**balançoire**).

Bran‖dir, v. a. (vieux fr. brand, épée) drillen, schudden, zwaaien (eene spiets); iets met een nagel of pen vast slaan.

Bran‖don, m. (all. brand, torche allumée) stroofakkel, v.; stroowisch, aan een stok bevestigd, die men aan den rand van een akker plaatst, als er beslag op de vruchten gelegd is; stuk brandend of gloeiend hout, dat bij een brand opvliegt; **dimanche des —s,** eerste Zondag in de vasten; fig. **un — de discorde,** eene oorzaak van twist; een twiststoker; **— donner,** v. a. een stok met eene stroowisch plaatsen (bij een akker, op welks vruchten beslag is gelegd).

Bran‖lant, ante, a. waggelend, schuddend; bouwvallig; **—le,** m. waggeling, schudding, slingering, v.; rondedans, rei, m.; fig. onzekerheid; eerste beweging om iets te verrichten; **donner le — à une affaire,** eene zaak aan den gang helpen; **mener le —,** voordansen; **mettre les autres en —,** de anderen aan den gang helpen; **se mettre en —,** zich in beweging zetten; aan den gang gaan; **—,** hangmat voor de matrozen of soldaten op schepen, v.; beter: hamac; **—le-bas,** m. het afhangen en wegbergen der kooien of hangmatten; **le —le-bas de combat,** de toebereidselen tot 't gevecht (op 't schip); fig. **c'est un — général,** het is een algemeene herrie; **—lement,** m. waggeling, schudding, slingering, v.; **—lequeue,** m. kwikstaart, m.; **—ler,** v. a. schudden, slingeren; doen waggelen; v. n. waggelen, wankelen; niet vast zijn; afwijken; **— dans le manche,** los in het hecht, in den steel zitten; fig. onzeker, zwak staan; wankelen; **se —,** v. pr. zich slingerend bewegen; **—loire,** f. wip, wipplank, v.; beter: balançoire; hefboom met ketting van een smidsblaasbalg, m.

Braque, m. brak (zekere jachthond), m.; fig. onbezonnen, onbesuisd; fam. dwaas, zot; **—s,** f. pl. scharen van kreeften, v.

†**Braque‖mart,** m. kort en breed zwaard (in vroegere tijden gebruikt).

Braque‖ment, m. het planten, wenden (van geschut); **—r,** v. a. planten, wenden, richten (van geschut); **avoir les yeux braqués sur qn.,** de oogen op iem. gericht houden; **—t,** m. schoenspijkertje.

Bras, m. (lat. brachium) arm; arm van een' leuningstoel, eene kroon enz.; arm eener rivier, m.; scharen van een kreeft; vinnen van een' walvisch, v.; fig. aanzien; macht, dapperheid, v.; pl. ranken van eenige planten; brassen (scheepstouwen), v.; **en — de chemise,** in hemdsmouwen; **les — retroussés,** met opgestroopte hemdsmouwen; **couper — et jambes à qn.,** iemand kortwieken; **cette nouvelle me coupe — et jambes,** die tijding doet mij verstomd staan; **avoir qn. sur les —,** met iem. opgescheept zitten; iem. moeten onderhouden; **avoir beaucoup d'affaires sur les —,** veel zaken aan de hand hebben; **les — m'en tombent,** ik ben er ontdaan van; **dans les — de Morphée,** in slaap; **avoir le(s) — long(s),** veel macht, gezag, invloed hebben; **demeurer les — croisés,** de handen in den schoot leggen; ledig gaan; **à —,** adv. met de armen, met de handen; **à force de —,** door kracht van armen; **à tour de —, à — raccourci,** adv. uit alle macht; **saisir qn. à — le corps,** (**à brasse-corps**) iem. om het middel vatten; **à pleins**

—, adv. bij armvollen; **— dessus — dessous,** adv. arm aan arm, gearmd.

Bra‖ser, v. a. ijzer aan elkander smeden, soldeeren; **—sero,** (pr. **zé**), m. komfoor; gloedpan, v.; **—sier,** m. gloed, kolengloed, m.; komfoor; vuurwagen, m.; fig. liefdegloed, m.; **sa tête est un vrai —,** hij heeft eene verhitte verbeelding; **—siller,** v. a. braden, roosteren; v. n. lichten, phosphoriseeren (der zee).

Brasque, f. pleister (van klei en kolen); **—r,** v. a. met zulk pleister bedekken.

Bras‖sage, m. het bierbrouwen; muntrecht; bewerking (omroeren) der metalen, v.; †**—sard,** m. (rad. bras) armwapen, armstuk; armplaat, v.; strik om den bovenarm; **—se,** f. vadem m. (lengtemaat van 6 voet = 1,6 M.); **pain de —,** groot brood; **nager à la —,** bij 't zwemmen 't lichaam snel voor- en achterwaarts bewegen; **—sée,** f. armvol, v.; armbeweging, v.; slag, m. bij 't zwemmen; **—ser,** v. a. sterk omroeren, onder elkander mengen (van vloeibare dingen sprekend); bij het visschen het water roeren; bier brouwen; de brassen aanhalen, brassen, aanbrassen; **— la besogne,** het werk doen; **se —,** v. pr. fig. gebrouwd (eenig kwaad), gesmeed (een booze aanslag) worden; **—serie,** f. bierbrouwerij, v.; brouwhuis; **—seur,** m. **euse,** f. bierbrouwer; brouwster, brouwersvrouw; **un — d'affaires,** iem. die eene zaak aan den gang brengt; **—seyer,** v. n. brassen; **—siage** m. meeting naar vademen; getal der vademen bij het peilen; **—sicaire,** m. witte koolvlinder, koolwitje; **—sicourt,** m. krombeenig paard; **—sière,** f. nacht- of slaapborstrokje (van vrouwen of kinderen); fig. **tenir qn. en —s,** iem. kort houden, aan den leiband houden; —, draagriem (aan een ransel); **—sin,** m. brouwkuip, v.; brouwketel, m.; brouwsel; **—soir,** m. roerstok, m.; roerstang, v., om metaal om te roeren; **—ure,** f. plaats van een soldeersel, v.; soldeersel: soldeernaad, m.

Brava‖che, m. fam. (ital. bravaccio) grootspreker, pocher, zwetser; **—cherie,** f. fam. zwetserij, v.; **—de,** f. trotschheid, opgeblazenheid, pocherij enz, v.

Brave, a. et subst. moedig, dapper; wakker, braaf, rechtschapen; † wèl opgeschikt, wèl uitgedost, mooi gekleed; **un homme —, un —,** een dapper man; **un — homme,** een braaf man; **faux —,** zwetser, pocher; **—ment,** adv. moedig, dapper; fam. heel wel, voortreffelijk; **—r,** v. a. tarten, trotseeren, trotsch bejegenen; fig. verachten; †**—rie,** f. fam. kleederpracht, praal, uiterlijke vertooning, v.

Bravissimo, int. bravissimo, sterker toejuiching dan bravo.

Bravo! int. et s. m. (m. ital.) bravo! plur. **des bravos.**

Bravo, m. (m. ital.) gehuurde moordenaar, pl. **des bravi.**

Bravoure, f. moed, m.; dapperheid, v.; pl. heldendaden, v.; **air de —,** m. bravour-aria (in de muziek), v.

Bray‖er, v. a. een schip met teer of pek besmeren, teren, harpuizen; subst. m. breukband, m.; as van een' unster, v.; lederen riem van den klepel eener klok; schoen van den vaandelstok, m.; **—ette,** f. (dim. de braie) spleet van de broek, gulp, v.; (braguette) **—on,** m. val, v.; strik, m.

Break (pr. **brèk**), m. (m. angl.) soort van vierwielig rijtuig.

Bréant, m. groote vlasvink, m.

Brebis, f. (bas lat. berbix) schaap; **— galeuse,** fig. schurftig schaap; **faire un repas de —,** een' muizenmaaltijd doen, eten zonder drinken; **à — tondue Dieu mesure le vent,** God geeft kracht naar kruis en kruis naar kracht; **qui se fait —, le loup le mange,** al te goed is buurmans gek.

Brèche, f. (all. brechen, briser) stormgat; stormbreuk, opening in een muur geschoten, bres, v.; fig. schade, afbreuk, verongelijking, v.; schaarde in eenig snijwerktuig; **battre en —,** bres schieten; **battre en — une personne, une doctrine,** iemands goeden naam, een stelsel benadeelen; **monter à la —,** de bres beklimmen; **emporter une —,** eene bres bestormen, innemen; **faire — à un pâté,** een flink stuk uit een pastij snijden; **cela fait — à sa réputation,** dat benadeelt zijn' goeden naam.

Brèche-dent, a. et subst. m. et f. die een of meer van de voorste tanden verloren heeft; plur. **brèche-dents.**

Brechet, m. borstbeen, kam (van vogels).

Brecin, m. talie, v. (touw om eene ra op te hijschen).

Bredi-breda, loc. adv. met overhaasting, verward.

Bredindin, m. kleine takel op een schip om kleine lasten te hijschen, m.

Brédir, v. n. met strookjes leer aan elkander naaien of voegen.

Brédissure, f. mondklem, v. (geneesk.); naad met strookjes leer, m.

Bredouil‖le, f. de verdubbelende partij in het triktrak, v.; **gagner la (partie) —,** de dubbele partij winnen; **sortir —,** ergens beschaamd, onverrichter zake afkomen; **revenir —,** met platten zak thuis komen (van jagers); **—lement,** m. stameling, stottering, v.; **—ler,** v. n. stamelen, stotteren, snel en onduidelijk spreken; **—leur,** m. **euse,** stamelaar, stotteraar.

Bref, m. pauselijke herderlijke brief, m.; Roomsch gebedenboek voor elken dag; pas, zeebrief, m.; **brève,** f. korte lettergreep, v.; korte klinker, m.; korte noot, twee-kwartsnoot, v. (muziek).

Bref, brève, a. (lat. brevis) kort; **avoir la parole brève,** zich kort uitdrukken; **syllabe, voyelle brève,** korte lettergreep, korte klinker; **Pepin le Bref,** Pepijn de Korte.

Bref, adv. et int. kortom, met één woord; **en —,** in 't kort.

Brégin, Bergin, Bourgin, Brégier, m. sleepnet met kleine steken.

Brehai(g)ne, a. onvruchtbaar, geen jongen voortbrengend (van dieren).

Brelan, m. zeker kaartspel met drie kaarten; speelhuis, dobbelhuis; **tenir —,** een speelhuis houden; **hanter, fréquenter les —s,** de speelhuizen bezoeken.

Brelan‖der, v. n. altijd met de kaart spelen, gedurig in speel- of dobbelhuizen verkeeren; **—dier,** m. **ière,** f. speler, dobbelaar; speelster, dobbelaarster; **—dinier,** m. **ière,** f. hij of zij, die op den hoek eener straat eene kleine kraam heeft.

Brelée, f. wintervoer voor schapen.

Brelique-breloque, fam. in verwarring, hals over kop.

Brelle, f. klein vlot van timmerhout.

Breloque, f. sierlijke dingetjes aan een horlogeketting; **battre la —,** de trommel roeren; fig. **il bat la —,** hij raaskalt; **—t,** m. al

de sierlijke dingetjes, die aan een ketting hangen.

Breluche, f. soort van droget, half wollen stof, v.

Brème, f. brasem (zekere visch), m.

Breneux, euse, a. pop. met menschendrek bevuild.

Brenn, m. Gallisch woord, dat opperhoofd beteekent.

Brequin, m. boorijzer (van timmerlieden); ijzeren boorstift (**mèche**).

Brésil, m. Braziliehout, fernambuk, rood hout.

Brésilien, ienne, a. Braziliaansch; m. et f. Braziliaan; Braziliaansche.

Brésiller, v. a. met Braziliehout verven; v. n. door droogte scheuren en barsten.

Bressin ou **Brécin,** m. talie, v.; hijschtouw.

Breste, f. vogelvangst met lijmroede en aas, v.

Brestois, e, a. uit of van Brest; m. et f. inwoner, inwoonster van Brest.

Brétail‖ler, v. n. dikwijls vechten, om elke kleinigheid van leer trekken; **—leur,** m. die gaarne vecht, voorvechter.

Bretauder, v. a. (een paard, een hond) kortooren; (het haar) te kort afsnijden; ongelijk scheren.

Bretel‖le, f. draagband, draagriem, m.; kruiszeel, hennepzeel; **—les,** pl. broekgalg, bretels; fig. fam. **il en a jusqu'aux —les, par-dessus les —les,** hij zit er tot over de ooren in (in ellende, ongeluk); ook: hij heeft te veel gedronken.

Breton, onne, a. uit Bretagne; m. et f. bewoner, bewoonster van Bretagne.

Brette, f. fam. lange degen, m.

Bret‖té, bret‖telé, ée, a. getand, getakt (van werktuigen sprekend); **—teler, —ter,** v. a. tanden; **— la pierre,** steen bewerken met een getand werktuig; **—tures,** f. pl. takken of tanden aan allerhande werktuigen, m.

Bretteur, m. twistzoeker, vechtersbaas.

Breui‖l, m. omheind boschje; geitouwen; **—ller,** v. a. de zeilen opgeien, geien.

Breuilles, brouailles, f. pl. grom, ingewand van haring enz.

Breuvage, m. drank; geneesdrank voor ziek vee, m.; water met wijn gemengd (scheepsdrank).

Brève, f. korte zangnoot; korte lettergreep, v., zie **Bref.**

Breve‖t, m. (rad. bref) gunstbrief, m.; patent; bul van een geneesheer, v.; diploma; vrachtbrief van een schipper, m.; **— de capacité,** akte van bekwaamheid (om te onderwijzen); **— d'apprentissage,** leerbrief, m.; leercontract; **— d'invention,** patent; **—taire,** m. houder van een gunstbrief, m.; **—ter,** v. a. een gunstbrief tot een ambt enz. verleenen; van een patent voorzien; **se faire — par le gouvernement,** zich door de regeering een octrooi doen uitreiken.

Bréviaire, m. Roomsch kerkboek of getijboek; fig. lievelingsboek.

Brévipenne, a. kortvleugelig.

Briard, e, a. uit Brie; m. et f. bewoner, bewoonster van la Brie.

Bribe, f. stuk brood; pl. brokken, m.; overgeschoten spijs, v.; fig. brokstukken (uit een boek, eene wetenschap).

Bric-à-brac, m. oude rommel, m.; **marchand de —,** koopman in oud ijzer, oude meubels enz.; **de bric et de brac,** op allerlei wijzen.

Brick, m. (angl. brig) brik, v.

Brico‖le, f. werpmachine (in de middeleeuwen); borstriem (aan het tuig der paarden); draai of bocht van een bal, als ze terugstuit (op het biljart of in de kaatsbaan), m.; fig. **donner une — à qn.,** iemand leugens op de mouw spelden; **par —,** fam. door omwegen; door uitvluchten; **jouer par —,** raken door op den band te spelen (bilj.); —, leêren draagriem, m.; jachtnet; **—ler,** v. n. een bal door afstuiting van den band, op den band, maken, bricoleeren; met een kanon schuin tegen een muur schieten; fig. omwegen maken, uitvluchten zoeken; fam. allerlei zaakjes doen; **—leur,** m. fam. hij, die allerlei zaakjes doet; **—lier,** m. paard, dat naast het disselpaard loopt.

Bricoteaux, m. pl. treden van een weefgetouw, v.; treden van het want van een schip, v.

Bri‖de, f. (all. breidel) toom, teugel, m.; de trenzen der knoopsgaten, enz., v.; keelband, m.; **à toute —, à — abattue,** adv. met den toom op den nek, met losse teugel, in vollen ren; **la main de la —,** de linkerhand van den rijder, v.; **tenir qn. en —, serrer la — à qn., tenir la — haute à qn.,** fig. iem. in toom houden, onder den duim houden; **— en main,** adv. fig. met omzichtigheid; **lâcher la —, mettre la — sur le cou,** fig. den toom, den vrijen teugel vieren; prov. **à cheval donné on ne regarde pas la —,** men moet een gegeven paard niet in den bek zien; **tourner —,** zijn paard omkeeren; fig. van besluit veranderen; **—dé,** a. **oison —,** fam. gek; gekkin; **juge —,** fam. onwetend, onkundig rechter; **—der,** v. a. toomen, optoomen; vast toebinden; fig. bedwingen, beletten, intoomen, verhinderen; **— son cheval par la queue,** eene zaak averechts aanvatten; **— la figure à qn.,** iem. een zweepslag over zijn gezicht geven; **la bécasse est bridée, il est bridé,** de vogel is gevangen, hij is er in gevlogen; **— une pierre,** de koord van het windas om den steen slaan, om hem uit de steengroeve te winden; **— l'ancre,** het anker bekleeden, op het boord sjorren; **—doir,** m. kindoek, kinband, m.; **—don,** m. lichte toom voor jonge paarden, m.; kindoek aan den sluier der nonnen, m.

Brie, f. bakkersbraak, v. (om het deeg te kneden).

Brie, m. Briesche kaas, v.

Brief, ève, a. (ancienne forme de bref) kort (in gerechtsstijl).

Brièvement, adv. kortelijk; **—té,** f. kortheid, v.

Briga‖de, f. brigade, v. (bestaande uit 2 of 3 regimenten); cavalerie-escouade (15 of 16 man); fig. fam. troep personen; **—dier,** m. vroeger: hoofdofficier, brigadier, generaal-majoor; nu: brigadier (bij de cavalerie).

Brigan‖d, m. struikroover; fig. geldafperser, roover; **—dage,** m.; struikrooverij, v.; fig. elke afpersing of plundering, v.; **—deau,** m. fam. kleine struikroover; fig. oneerlijk zaakwaarnemer; **—der,** v. n. rooven, plunderen; **—dine,** f. borstharnas; **—tin,** m. brigantijn, m. (klein, licht vaartuig); **—tine,** f. groote bezaan (zeil van een brigantijn of brik); soort brigantijn.

Brignole, f. gedroogde pruim van Brignoles (in Provence), v.

Brigu‖e, f. (ital. briga, querelle) het ijverig aanhouden, najagen; kuiperij (om iets te verkrijgen); kabaal, partij, v.; **il a obtenu cette place à force de —s,** door kuiperij heeft hij

dien post verkregen; **—er**, v. a. **—er qch.**, kuipen, ijverig werken om iets te verkrijgen; **—eur**, m. die naar een ambt of gezag dingt, die door kuiperij iets tracht te verkrijgen.

Brillamment, adv. op eene schitterende wijze.

Brillan‖t, ante, a. schitterend, glinsterend, flonkerend; fig. levendig, vlug; vroolijk, opgeruimd, blijmoedig; **—t**, m. glans, luister, m.; zekere diamant, m. fig.; levendigheid, vlugheid, v.; **—té, ée**, p. et a. glinsterend, schitterend; fig. vol valschen glans; s. m. wit katoen waarin schitterende figuurtjes geweven zijn: **—ter**, v. a. diamanten tot brillanten slijpen; fig. glans geven— **tine**, f. soort zijden stof; baardpommade.

Briller, v. n. (vieux fr. bril, éclat, lueur; lat. berillus, pierre précieuse très brillante) glinsteren, flikkeren, schitteren, flonkeren, blinken; fig. levendig, vlug van geest zijn.

Brimade, f. het foppen, beetnemen van nieuwe scholieren (groenloopen).

Brim‖bale, f. gekstok, zwengel der pomp, m.; **—balement**, m. slingering, v.; **—baler**, v. a. fam. doen slingeren; v. n. slingeren.

Brimborions, m. pl. fam. kleinigheden, vodderijen, v.

Brimer, v. a. een nieuwen scholier beetnemen, foppen.

Brin, m. halm, steel, m.; beentje van een waaier; stukje, grasje, spruitje; beetje, korreltje, splintertje, vezeltje, draadje, pluisje; **— d'herbe**, grassprietje; **— de paille**, stroohalmpje; **un beau — de fille**, een mooi meisje; **pas un — d'amour**, geen vonkje liefde; **pas un — de religion**, geen aasje godsvrucht; **un — d'espérance**, een flauwe hoop; **bois de —**, hout dat niet doorgezaagd is; **— à —**, stuksgewijze, een voor een.

Brinde, f. toast, dronk op iemands gezondheid; **être dans les —s**, dronken zijn.

Brin d'estoc, brindestoc, m. springstok, m.

Brindille, f. kleine, dunne twijg, v.

Brindezingues, être dans les —s, dronken zijn.

Bringue, f. fam. stuk; **en —s**, in stukken; **une grande — de femme**, groote, leelijk gebouwde vrouw; **une — de cheval**, een leelijk paard.

Bringuebale, f. pompzwengel (**brimbale**).

Brio, m. (*m.* ital.) vuur, gloed (in muziek, literatuur enz.).

Brioche, f. koekgebak van meel, eieren, melk, boter, enz.; tulband, m.; fig. domme streek, m.

Brion, m. voorsteven-knie; mos aan boomen (bijzonder aan eiken); zie **bryon.**

Brioso, adv. levendig, vurig (muziek).

Briquaillons, m. pl. puin van tichelsteenen.

Brique, f. tichelsteen, baksteen; mopsteen; klinker, m.; **— de savon**, stuk zeep.

Brique‖t, m. vuurstaal; vuurslag, m.; korte, kromme sabel (der infanterie); dashondje; **battre le —**, vuur slaan; fig. bij 't loopen zich de enkels stooten; **—tage**, m. metselwerk; hoop van tichelsteenen, m.; baksteensgewijze pleisterwerk aan een muur; **—ter**, v. a. pleisterkalk van een muur baksteensgewijze aanstrijken; met baksteenen bestraten; **teint briqueté**, (bak)steenkleurige gelaatstint; **—terie**, f. steenbakkerij, v.; tichelоven, m.; **—teur**, m. steenbaas; **—tier**, m. steenbakker, tichelaar; **—tte**, f. stukken brandstof van kolengruis, klei, turf en run.

Bris, m. het met geweld openbreken; braak, v.; wrak (van een verongelukt schip); **droit de —**, strandrecht.

Brisable, a. verbrijzelbaar; broos.

Brisant, m. branding der zee, v.; geklots der golven tegen de rotsen of tegen het strand; blinde, verborgen klip onder het water, v.

Briscambille, zie **Brusquembille.**

Brise, f. koeltje; bries, v.; koele en geregelde wind op zee, m.

Brise-bise, f. tochtband, m.

Brise-cou, m. slechte, donkere trap, v.; trede, waar men gevaar loopt den hals te breken, v.; beter: **casse-cou.**

Brisées, f. pl. afgebroken takken, die de jagers in de bosschen werpen om het rechte pad weder te vinden, m.; fig. spoor; voetstappen, m.; **suivre les — de qn.**, in iemands voetstappen treden, iemands voorbeeld volgen; **aller sur les — de qn.**, fig. iemand in den weg zijn, benadeelen of ergens in verhinderen.

Brise-glace, m. ijsbreker, m.

Brise-image, m. beeldstormer.

Brise-lames, m. golfbreker, m.

Brisement, m. het breken; het aanklotsen en breken der golven; fig. **— de cœur**, diepe droefheid (over zijne zonden).

Brise-mottes, m. zware rol om de lanen glad te maken, v.

Brise-os, (pr. **brizô**) m. vischarend (**orfraie**).

Briser, v. a. breken, verbrijzelen, vernielen; fig. geheel afmatten; het spoor van het wild door gebroken takken ontdekken; (vlas enz.) braken; (wol) kaarden enz.; **—**, v. n. stranden, verongelukken (van een schip); zich breken (van de golven); fig. **— avec qn.**, alle gemeenschap met iemand afbreken; **— le joug**, het juk afwerpen; **brisé de fatigue**, uitgeput van vermoeienis; **heures brisées**, ongeregelde uren; **brisons là-dessus**, laat ons daarover zwijgen; laat ons daar een speldje bij steken; **se —**, v. pr. breken, in stukken gaan of springen; uit elkander geschroefd worden (van werktuigen); toegevouwen kunnen worden (van deuren, vensters, enz.).

Brise-raison, m. fam. rammelaar, kakelaar, onverstandige babbelaar.

Brise-scellé, m. zegelschender, dief, inbreker.

Brise-tout, m. breekal, onhandig mensch.

Briseur, m. **— d'images**, beeldstormer; **— de sel**, zoutstamper, (die het zout in de zoutkeeten breekt).

Brise-vent, m. windscherm; heining, schutting, v.

Brisis (pr. **zi**), m. hoek van eene nok, m.

Briska, m. (mot russe) lichte open reiswagen, m.

Brisoir, m. braak voor vlas of hennep, v.; **(broie).**

Brisque, f. zeker kaartspel; pop. mouwstreep; **une vieille —**, een oude soldaat.

Brissus, m. soort van zeeëgel, m.

Brisure, f. breuk, barst; balk, m., of keep in een wapen, v.; plaats waar de deelen van toeslaande voorwerpen door scharnieren verbonden zijn; **à —s**, vouwbaar.

Britannique, a. (lat. Britannia) Britsch, Engelsch; **métal —**, Brittannia metaal.

Broc (pr. **brô**), m. groote wijnkan, v.; **de bric et de —**, (pr. **brok**) adv. fam. op allerlei wijzen, op de eene of andere wijze; **—**, braadspit; **manger de — en bouche** (pr. **brok**), van het spit in den mond eten; fig. **faire une**

chose de — en bouche, iets onmiddellijk, zonder uitstel doen.

Brocaille, f. kleine straatkei.

Brocan‖tage, m. het schacheren, het handelen in rariteiten; **—ter,** v. n. in rariteiten, antiquiteiten enz. handel drijven; **—teur,** m. handelaar in rariteiten, antiquiteiten enz.

Brocar‖d, m. fam. bittere scherts, v.; bijtend schimpwoord; **—der,** v. a. fam. beschimpen, door bittere scherts beleedigen; **— le tiers et le quart,** op iedereen wat te zeggen hebben; **—deur,** m. **euse,** f. fam. schimper, spotter; schimpster, spotster.

Brocart, m. zijden goud- of zilverstof, brocade, v.

Brocatelle, f. brocatel (stof van garen en wol, waarvan men behangsels enz. maakt, v.); geel, paars of roodachtig Italiaansch marmer.

Brochage, m. het innaaien van boeken.

Brochant, e, a. **— sur le tout,** over alles heen (wapenk.); fig. nog bovendien, op den koop toe.

Bro‖che, f. braadspit; stokje om de kaarsen aan te hangen; nagel in de schietschijf, m.; tapje of zwikje in een vat; spil van een spinnewiel; rons (bij de drukkers); spil; breinaald; schoenmakers bros, v.; priem, m.; ijzeren stift in het binnenste van een slot, v.; papier, wissel van weinig waarde; pl. slagtanden van een wild zwijn, m.; **—chée,** f. spitvol (gebraad); **—cher,** v. a. stikken, doorwerken, heen en weer steken; brocheeren, zijde, goud enz. door eene stof werken; een nagel in den hoef van een paard slaan; pannen op een dak leggen; de pollevijen der schoenen vastpennen; innaaien (een boek); fig. vluchtig ontwerpen, in haast doen, broddelen.

Broche‖t, m. snoek, m.; **—ter,** v. a. vastpennen; sloeren (de ribben en buitenplanken van een schip meten); **—teur,** m. sloerder, uitmeter van de scheepsboorden; **—teuse,** f. kantwerkster; **—ton,** m. snoekje; **—tte,** f. vleeschpen, v.; speetje, klein braadspit; daaraan gebraden schijfjes van zwezerikken, stukjes lever enz.; houtje, waarmede men jonge vogels voedt; **élever des oiseaux à la —,** vogels met de pen voeren; fig. **élever un enfant à la —,** een kind al te zorgvuldig grootbrengen; **—,** knooppriem, m.; klokkengieters maatstokje.

Bro‖cheur, m. **euse,** f. hij of zij die boeken innaait; **—choir,** m. hoefsmidshamer, m.; **—chure,** f. klein geschrift, brochure; **—churier,** m. schrijver van brochures.

Brocoli, m. (m. ital.) spruitkool, soort van Italiaansche kool, v.; spruitje van eene oude kool na den winter.

Brodequin, m. halve laars der ouden, v.; schoen der blijspelers; fig. **chausser le —,** een blijspel spelen, schrijven; pl. scheenijzers, voetijzers, waarin men de gevangenen sloot; **donner les —s à un criminel,** een' misdadiger de Spaansche laarzen aanleggen.

Bro‖der, v. a. strikken, borduren, den rand van een hoed omboorden; fig. een verhaal versieren, verdichte omstandigheden er bij voegen: **— un conte, une nouvelle; —derie,** f. stikwerk, borduurwerk: bloemperken van palm gemaakt; fig. fam. bijvoegsel om een verhaal op te smukken; **—deur,** m. **euse,** f. hij of zij, die stik- of borduurwerk maakt; grootspreker; grootspreekster; **—doir,** m. klos der zijde, waarmede de hoeden omgeboord worden, m.

Brogues, f. pl. schoenen met riemen der Bergschotten.

Broi‖e, f. braak (voor hennep of vlas), v.; **—ement, broiment,** m. wrijving, van verven; verbrijzeling v. van steenen.

Brome, m. (gr. brômos, puanteur) bromium, broom, (scheik.).

Brome, m. herrik, dolik (op haver gelijkende plant).

Bromure, m. bromium-verbinding, v.

Bron‖chade, f. struikeling, v., valsche stap (van paarden), m.; **—chement,** m. struikeling, v.; **—cher,** v. n. een mistred doen, struikelen; fig. feilen, dwalen, struikelen; haperen in het spreken; prov. **il n'y a si bon cheval qui ne bronche,** het beste paard struikelt wel eens, dwalen is menschelijk; **—ches,** f. pl. (gr. brogchos, gorge) luchtvaten, van de long; luchtpijpstakken, m.; **—chial, ale,** a. tot de takken van de luchtpijp behoorend; **—chique,** a. wat tot de luchtpijpen behoort; **—chite,** f. ontsteking der luchtpijpstakken, v.; **—chotomie** (pr. **ko**), f. (gr. brogchos, gorge; tomê, incision) luchtpijpsnede, v.

Bron‖zage, m. het bronzen, een bronskleur geven; **—ze,** m. metaal; klokspijs (gemengd metaal), v.; oud afbeeldsel, of munt, v. (van metaal); bronzen voorwerp; poét. **le —,** de klokken, de kanonnen; fig. **un coeur de —,** een ongevoelig hart; **—ze,** a. koper- of metaalkleurig; **—zer,** v. a. bronzen, bronskleurig maken; verkoperen; fig. harden, verstalen; **teint —zé,** donkerbruine kleur; **—zier,** m. bronswerker; fabrikant van bronzen voorwerpen.

Broquart, m. eenjarig hert; zie **brocart.**

Broque, m. top van eene loot of scheut, m.; kop van eene kool.

Broquette, f. nageltje, waarmede men behangsels enz. vastmaakt.

Bros‖sage, m. het af- en uitborstelen; **—se,** f. borstel, schuier, m.; schilderskwast, m.; **— à habits, à souliers, à dents, à cheveux,** kleer-, schoen-, tand-, haarborstel; **— à cheval,** roskam; **donner un coup de — à qch.,** iets afborstelen; pl. kleine haartjes aan de pooten van sommige insekten; **—sée,** f. fam. afborstéling; fam. **les ennemis ont reçu une —,** de vijanden hebben klop gehad; **—ser,** v. a. borstelen, afborstelen, schoon maken; fam. **— qn,** iem. slaag geven, iem. afrossen; **l'ennemi a été brossé,** de vijand is totaal verslagen; v. n. door heggen en struiken loopen; de bosschen doorkruisen; **—serie,** f. het borstelmaken; borstelmakerij; **—seur,** m. knecht, die schoenen en laarzen poetst; oppasser (van een officier); **—sier,** m. borstelmaker; **—sure,** f. kleur, welke met den borstel aan het leder gegeven wordt, v.

Brou, m. schil, v., bolster, m. van groene noten; **— de noix,** notenbrandewijn, m.

Brou‖illes, f. pl. ingewand van visch en en gevogelte enz.

Brouée, f. nevel, stofregen, m.

Brouet, m. dunne soep; dunne spijs, v.; **—d'andouilles,** worstesoep; fig. **ses projets s'en sont allés en — d'andouilles,** zijne plannen zijn op niets uitgeloopen; **— noir,** de zwarte soep der Spartanen.

Brouet‖tage, m. het vervoer met den kruiwagen; **—te,** f. kruiwagen; handwagen met twee wielen, m.; **—ter,** v. a. kruien; **—teur,** m., **—tier,** m. kruier.

Brougham (pr. **broum**), m. zeer laag rijtuig.

Brouhaha, m. verward geschreeuw, gedruisch; **faire un —,** hoera, hoezee roepen.

Broui, m. blaaspijp der glasblazers en emailleerders, v.

Brouillamini, m. fam. verwarring, v.; mengelmoes; soort van bolusplеister voor de paarden, v.

Brouil‖lard, a. **papier —,** vloeipapier, (**buvard**); **—lard,** m. mist, nevel, m.; **il fait du —,** het mist; fam. **une créance hypothéquée sur les —s de la rivière,** eene zeer onzekere schuldvordering; fig. **être dans les —s,** dronken zijn; **—,** kladboek (van een koopman); **—lasse,** f. fijne, dunne nevel, m.; motregen, m.; **—lasser,** v. n. motregenen, motten; **—le,** f. fam. oneenigheid, v.; twist, m.; vlotgras; **—lé,** a. **œufs —lés,** geroerde, geklutste eieren; **—lement,** m. fam. verwarring, mengeling, v.; **—ler,** v. a. vermengen, onder elkander mengen of roeren; doorschudden; fig. verwarren; oneenig maken, onlust verwekken; **— les cartes,** de kaarten in de war brengen; fig. tweedracht brengen, den vrede verstoren; **— une serrure,** een slot verdraaien; v. n. alles onder elkander werpen of mengen; fig. verward praten; **se—,** v. pr. in verwarring geraken, zich vergissen; broeien (van het weder), betrekken (van de lucht); fig. de vriendschap met iemand breken; **se — avec la justice,** het met de justitie te kwaad krijgen; **—lerie,** f. verwarring, oneenigheid, v.; strijd, twist, m.; **—lon, onne,** a. twistmakend, verwarrend, onlustwekkend; **—lon,** m. **onne,** f., **esprit —,** wargeest, twiststoker, enz.; **—lon,** m. eerste ontwerp, concept; kladboek; klad, ruw opstel; **en —,** in 't klad; **—lonner,** v. a. ontwerpen, vluchtig opstellen, in 't klad zetten.

Brouir, v. a. bloesems en knoppen, door rijp beschadigd, zengen (van de zon).

Brouis‖sure, f. schade, welke door den rijp en de zon aan het gewas wordt toegebracht, v.

Broussailles, f. pl. struiken, m.; kreupelbosch; **barbe en —,** geknipte stoppelbaard, m.; fig. **s'échapper par les —,** zich uit eene moeilijke zaak redden zoo goed men kan.

Brousse, f. soort kaas; met dicht struikgewas bedekte ruimte.

Broussin, m. houtig uitwas, op den stam of de takken van sommige boomen; **— d'érable,** uitwas aan een ahorn.

Brout, (pr. **brou**), m. jonge loot, v. (van hakhout); **mal de —,** ziekte bij dieren, die ontstaat door het afvreten van het jonge groen der boomen.

Brou‖tant, ante, a. **bêtes broutantes,** loofetende dieren; **—ter,** v. a. et n. afweiden, afeten, grazen; de toppen der kleine takken afbreken of afsnijden; **—tilles,** f. pl. afgehouwen takken voor brandhout, m.; fig. fam. vodderijen, v.

Broyage, m. het wrijven van verf; vlasbraak, v.

Bro‖ye, f. vlas- of hennepbraak, v.; **—ement,** f. wrijving van kleuren enz., v.; **—yer,** v. a. (gothique brikan, rompre) malen, wrijven stampen; **— la main à qn.,** iem. te stijf de hand drukken: fig. **— du noir,** alles donker inzien; **—yeur,** m. wrijver (van kleuren), m.; hennepbraker, m.; **—yon,** m. wrijfsteen, looper (van schilders en drukkers), m.

Bru, f. schoondochter.

Bruant, m. groene vlasvink, geelvink, m.

Brucelles, f. pl. klein tangetje met veeren, (der horlogemakers).

Bruche, m. zaadkever, m.

Brugnon, m. soort van perzik, v.

Bruï‖ne, f. fijne stofregen, m.; **—né, ée,** a. door een fijnen stofregen beschadigd; **—ner,** v. imp. stofregenen, motregenen.

Bruir, v. a. **— une étoffe,** den wasem van heet water in stoffen laten trekken.

Bruire, v. n. tieren, razen, bruisen, gonzen; **faire — ses fuseaux,** lett. zijne klossen laten ruischen (bij 't spinnen); fig. veel gedruisch maken, veel van zich laten hooren in de wereld.

Bruisiner, v. a. het mout grof malen.

Bruissant, e, a. bruisend, ruischend.

Bruissement, m. het bruisen, het suizen, het ruischen; **— d'oreilles,** gesuis in 't oor.

Bruit, m. geluid; geraas, gedruisch enz.; vermaardheid, v.; roem, naam, m.; gerucht; strijd, twist, oploop; **le — du tonnerre,** het geratel van den donder; **— de mer,** geruisch (in schelpen); **le — du canon,** het kanongebulder; **— du tambour,** tromgeroffel; **un — court que....,** 't gerucht loopt dat....; **un — sourd,** een gemompel; **il en est grand — dans le monde,** ieder heeft er den mond vol van; loc. fam. **faire plus de — que de besogne,** veel geschreeuw en weinig wol; **tant de — pour une omelette,** zooveel drukte om niets; **à petit —,** in alle stilte.

Brû‖lable, a. verbrandbaar; **—lage,** m. het afbranden van verdroogd gras; **— lant, ante,** a. brandend, driftig; **une question — lante,** een teer, moeilijk te behandelen vraagstuk; fig. **marcher sur un terrain —lant,** zich op een gevaarlijk terrein bewegen; **—le, ée,** a. verbrand, verzengd; **vin —,** warme wijn met specerijen enz., m.; **cerveau —,** m., **tête —e,** f., heethoofd; **—lé,** m. iets, dat aangebrand is; brandige reuk of smaak, m.; **cette soupe sent le —,** die soep ruikt aangebrand; fig. **une personne qui sent le —,** een verdacht persoon; **— le-bout,** m. profijtertje (**binet, brûle-tout**); **—le-gueule,** m. pop. neuswarmertje, (kort eindje pijp); pl. **des brûle-gueule; —lement,** m. verbranding; brandstichting, v.; **—le-pourpoint,** adv. **tirer à —, (sur qn.),** de tromp op de borst zetten, van zeer dichtbij schieten; **dire qch. à qn. à —,** iemand iets in 't gezicht zeggen; **—ler,** v. a. verbranden, in brand steken, branden; fig. sterk verhitten; ontsteken, ontvonken; **— la cervelle à qn.,** iemand een' kogel door den kop jagen; **— la politesse à qn.,** iem. verlaten zonder hem goeden dag te zeggen; **— les planches,** met vuur spelen (van een tooneelspeler); **— le pavé,** zeer hard op de straat rijden; **— un gîte, une étape,** een nachtkwartier, eene proviandplaats voorbij gaan, zonder zich op te houden; **sans — une amorce,** zonder één schot te doen; v. n. branden, verbrand worden, zeer heet zijn; fig. branden (van begeerte) enz.; **le tapis brûle,** er moet nog ingezet worden (bij 't spel); fam. **le torchon brûle,** er is hevige twist (tusschen man en vrouw); **les pieds lui brûlent,** hij brandt van verlangen, heen te gaan; **— à petit feu,** in vergeefsch verlangen versmachten; **se brûler,** v. pr. zich branden, zich verbranden; **—lerie,** f. branderij, v.; **——le-tout,** m. zuinigje, profijtertje, (van een kaars); pl. **des brûle-tout; —leur,** m. brander; gasbrander; **— de maisons, de granges,** brandstichter; **—lis,** m. afgebrand stuk bosch of heide; **—loir,** m. (vroeger:) de plaats waar de ketters verbrand werden, v.; koffiebrander, m.; trommel om

koffie te branden, v.; **—lot,** m. brander, m. brandschip; fig. stuk vleesch, dat te sterk gezouten of gepeperd is; fam. heethoofd, stokebrand; brandewijn, met suiker op koffie gebrand; **—lure,** f. brand, m.; brandwond, brandblaar, v.

Brum‖aire, m. nevelmaand (van 23 October tot 21 November), v.; **—al, ale,** a. wat tot den wintertijd behoort; winterachtig, wintersch; **—asse,** f. dunne nevel, m.; **—asser,** v. imp. een weinig misten; **—e,** f. (lat. bruma, hiver) dikke mist, zware nevel (op zee), m.; **—er,** v. imp. misten op zee; **—eux, euse,** a. nevelig, mistig; fig. somber, duister.

Brun, une, a. bruin; subst. m. man, die bruin van kleur is, of bruin haar heeft; het bruin; bruine kleur, v.; **les —s d'un tableau,** schaduw op schilderijen, v.; **— rouge,** m. gebrande oker; **brune,** f. vrouw, die bruin van kleur is of bruin haar heeft; brunette; het vallen van den avond; **sur la —,** tegen den avond.

Brunâtre, a. bruinachtig.

Brune, f. zie **brun.**

Bru‖nelle, f. berenoor, senegroen, soort van wondkruid; **—net,** m. **ette,** f. a. bruinachtig; subst. hij of zij, die bruin van kleur of van haar is, m. en v.; **—nette,** f. klein minneliedje.

Bruni, m. het gebruineerde, het gepolijste.

Brunir, v. a. bruin maken; bruineeren, door wrijven glad maken; v. n. bruin worden.

Brunis‖sage, m. bruineerwerk; bruineering, v.; **—sant, e,** a. bruin wordend; **—seur,** m. **—seuse,** f. bruineerder, bruineerster (van zilverwerk); **—soir,** m. bruineerstaal, ijzer waarmede men iets glad maakt; **—sure,** f. bruinverving; glanzing van goud, zilver, brons enz., v.; het gladde aan de horens van herten of ander wild.

Bruse, m. soort van heide, stekende brem, v.

Brus‖que, a. oploopend, driftig, barsch, norsch, onheusch; schielijk, plotseling; **—quembille,** f. zeker kaartspel; **—quement,** adv. op eene barsche, norsche wijze, enz.; eensklaps; **—quer,** v. a. **— qn.,** iemand onheusch bejegenen, op eene onbeschofte wijze tegen iemand uitvaren; **— une affaire,** eene zaak sterk doorzetten; **— une place,** eene plaats stormenderhand innemen; **— (la) fortune,** zijn fortuin beproeven; **— un navire à réparer,** een schip, dat gekalefaterd wordt, van onderen branden; **—querie,** f. barschheid, norschheid, onheusche bejegening, v.; **—quet, tte,** a. onstuimig, ruw; **à brusquin —,** loc. prov. bij eene lompe vraag past een lomp antwoord.

Brut (pr. **brute**), **ute,** a. (lat. brutus, lourd) ruw, onbewerkt; bruto; fig. redeloos, beestachtig; **une (bête) brute,** een redeloos dier; fig. dom, ruw mensch.

Bruta‖l, m. onbeschoft, lomp mensch, m.; pop. **le brutal,** het kanon; **—l, ale,** a. beestachtig, onbeschoft en dom; **—lement,** adv. op eene onbeschofte, beestachtige wijze; **—liser,** v. a. fam. onbeschoft bejegenen, mishandelen; **—lité,** f. beestachtige drift; onbeschofte bejegening; verregaande lompheid, v.

Brute, f. zie **brut.**

Brutier, m. soort van havik, m.

Brutifier, v. a. dom maken.

Bruxellois, e, (pr. **sè-loi**), uit Brussel; Brusselsch; bewoner, bewoonster v. B.

Bruyamment, adv. met groot geraas.

Bruyant, ante, a. (rad. bruire) luidruchtig, bruisend, razend, gonzend; sterk, hard, krachtig (van de stem).

Bruyère, f. hei, heide, v.; heideveld; **coq de —,** korhaan, m.

Bryon, m. mos (aan boomen).

Bryone, f. wilde wijngaard, m.

Buade, f. gebit met lange stangen.

Buan‖derie, f. waschhuis; **—dier,** m. **ière,** f. hij of zij, die nog ongebruikt linnen wascht en bleekt.

Bubale, m. soort van buffel, m.

Bube, f. klein gezwel, puistje.

Bubon, m. liesontsteking, v.; gezwel, zweer, v. (aan de liesklieren).

Bubonocèle, f. liesbreuk, v.

Bucail, m. soort van boekweit, v.

Bucarde, f. hartmossel, v.

Buc‖cal, e, a. (lat. bucca, bouche) hetgeen tot den mond behoort; **—co-labial, e,** a. tot mond en lippen behoorend.

Buc‖cin, (lat. buccina, trompette); **—cinal ale,** a. trompetvormig; **—cinateur,** m. trompetterspier, blaas-, kaakspier, v.; hoornblazer (bij de oude Romeinen); **—cine,** f. trompet (bij de Rom.), m.; horenslak, v.

Bucentaure, m. (gr. bous, bœuf, et fr. centaure) groot, prachtig schip in Venetië, waarop de Doge voer, wanneer hij met de Adriat. zee ging trouwen; Bucentaurus, m. half mensch en half stier (fabelleer).

Bucéphale, m. naam van het paard van Alexander den Grooten; pronk-, staatsiepaard; ironisch: knol.

Bûche, f. blok, dik stuk brandhout; kolenblok; fig. dom, onverstandig mensch; buis, haringbuis, v.; pop. **temps de —,** bloktijd (vóór 't examen).

Bûche‖r, m. houtstapel, m.; houtmijt, v.; houtschuur, v.; **— (funèbre),** brandstapel; **—r,** v. a. behakken; pop. afranselen; v. n. pop. zwaar werken, blokken; **se —,** elkaar afrossen; **—ron,** m. **onne,** f. houthakker, m. **—tte,** f. klein hout, afgevallen hout in de bosschen, sprokkelhout; spaanders m.; **—ur,** m. pop. vlijtig ambachtsman; blokker.

Bûchilles, f. plur. metaalschilfers (bij 't maken van een kanon).

Bucolique, a. (gr. boukolikos; de boukolein, faire paître les bœufs) herderlijk, dat het herdersleven beschrijft; subst. f. plur. **—s,** herderszangen, m.; pop. waardelooze papieren, paperassen.

Budget, m. begrooting van de staatsbehoeften, v.; **—aire,** a. wat de staatsbegrooting betreft.

Buée, loogwasch, v.; f. uitwaseming, v., damp, m.

Buénos-ayrien, ienne, a. van of uit Buenos-Ayros: m. et f., bewoner, of bewoonster, van B.-A.

Buffe‖t, m. kas, zilverkas; schenktafel, aanrechttafel, v.; buffet, restauratie, v. (aan de stations); orgelkas, v.; **— d'orgue,** m. huisorgel; **—tage,** m. belasting op den wijnverkoop, v. (eertijds); **—ter,** v. a. wijnvaten opsteken (van voerlieden sprekend); **—teur,** m. voerman, die de wijnvaten, welke hij vervoert, opsteekt, om er uit te drinken; **—tier,** m. buffethouder van een station; **—tin,** v. **Buffletin.**

Buffle, m. buffel, wilde os, m.; buffelleêr; zeker strijkleêr om te polijsten; fig. buffel, domkop, m.

Buffle‖terie, f. al wat van buffelleêr gemaakt wordt; lederwerk, ledergoed, van de militairen; **—tin,** m. buffelkalf; vel er van.

Bufflon, m. jonge buffel; **—ne**, f. buffelkoe, v.
Bugalet, m. kleine lichter, m.
Bugle, m. zware trompet, v.; berenoor (soort plant).
Buglose ou **Buglosse**, f. ossetong (zekere plant), v.
Bugrane, f. purperbloemige heester, m. **(arrête-bœuf)**.
Buhots, m. pl. geverfde ganzeveeren, voor de winkels der pluimmakers.
Buhotier, m. garnalen- of krabbennet.
†**Buie**, f. zekere kruik, v.
†**Buire**, f. groote schenkkan, v.
Buis, m. (lat. buxus) buksboom, palmboom, m.; likhout der schoenmakers.
Buisse, f. persplank (van de kleermakers); klopsteen (van de schoenmakers).
Buisson, m. kreupelbosch, doornbosch, struiken, m.; **guerre de —s**, guerilla-oorlog; **battre les —s**, het wild opjagen; **trouver — creux**, het opgejaagde wild niet meer in de struiken vinden; fig. niet meer vinden wat men zocht; den vogel gevlogen vinden; **un — d'écrevisses**, een schotel kreeften, opgediend in pyramidevorm.
Buisson‖naie, f. met struikgewas bedekte plaats; **—ner**, v. n. struikachtig worden; **—net**, m. klein kreupelbosch; **—neux, euse**, a. heesterig, vol struiken en kreupelbosschen; **—nier, ière**, a. dat in struiken leeft; **lapins —s**, pl. boschkonijnen; **faire l'école buissonnière**, gaan spelen in plaats van naar school te gaan, spijbelen; **—nier**, m. plaats met dwergboomen beplant, v.
Bul‖be, f. (lat. bulbus) bloembol, bloemwortel, m.; **—beux, euse**, a. bolachtig; uit een' bol groeiend; **—bifère**, a. **plante —**, f. plant die bollen draagt, v.; **—biforme**, a. bolvormig (van planten).
Bullaire, m. verzameling van Pauselijke bullen, v.
Bulle, f. waterblaas, luchtblaas. v.; **— de savon**, zeepbel; zegel (van lood) aan een oorkonde; pauselijke bul. v.; bevel; **— d'or**, gouden bul (van Keizer Karel V).
Bullé, ée, a. met een bul gezegeld; bobbelig, van blaasjes voorzien.
Bulletin, m. bericht, bulletin, rapport; **— médical**, bericht van den dokter (over een zieke); **— de vote**, stembriefje; **— de bagages**, bagage-bewijs.
Bulleux, a. blaarachtig.
Bulteau, m. rond gesnoeide boom, m.
Bune, f. brandmuur, m.; metselwerk boven eene smederij.
Bunette, f. winter-bastaardnachtegaal, m.
Buphthalmie, f. het zwellen van het oog; ossenoogigheid, v.
Bupreste, m. prachtkever, m. (**richard**); stinkwesp, v.
Burail, m. soort van serge of baai, v.
Buraliste, m. houder van een tabaksdepot (bureau de tabac), van een zegelkantoor; boekhouder, kassier; bureaulist.
Burat, m. soort van grof doek.
Bura‖té, a. bewerkt als grove wollen stof; **—tin**, m., **—tine**, f. soort van half zijden stof, v.
Bure, f. duffel, baaisoort van grove wollen stof, v.; put, schacht in de mijnen, m.; prov. **n'avoir ni — ni buron**, niets ter wereld bezitten.
Bureau, m. pij, soort van grove dikke stof; toonbank; schrijftafel, v.; schrijflessenaar, m.; schrijfvertrek, kantoor, postkantoor, enz.; vergaderzaal van aangestelde rechters; kanselarij, v.; fig. **payer à — ouvert**, gemakkelijk betalen; **— d'adresses**, plaats, waar men de berichten kan krijgen of brengen van al wat er omgaat, v.; **— de douane**, tolkantoor; **— des comptes**, rekenkamer; **— des messageries**, expeditiekantoor; **— de change**, wisselkantoor; **— de tabac**, tabakswinkel; **— de location (d'un théâtre)**, plaatsbureau (van een schouwburg); **— de placement**, huurkantoor (voor dienstboden); kas van een schouwburg; **—x de la guerre**, bureaux van 't ministerie van oorlog; **adresser une lettre — restant**, een brief poste restante zenden; fig. **— d'esprit, de littérature**, verzameling van schrandere geesten, v.; letterkundig gezelschap; **air du —**, m. geest der ambtenaren of rechters, m.; fig. **aller prendre l'air du —**, de gevoelens gaan polsen van hen, die over iets moeten beslissen.
Bureau‖crate, m. persoon die doorkneed is in den arbeid der bureaux; **—cratie**, f. ambtenaarsheerschappij, v.; **—cratique**, a. wat de bureaux aangaat.
Burette, f. kleine kruik, v.; kannetje, waarvan men zich bij de mis bedient; olie- of azijnfleschje.
Burgau, m. volksnaam voor de paarlemoermossel; **—dine**, f. schoonste soort van paarlemoer.
Burgra‖ve, m. (all. Burg, forteresse; Graf, comte) burggraaf; **—viat**, m. burggraafschap; **—vine**, burggravin.
Buridan; il en est de lui comme de l'âne de —, hij weet niet te kiezen tusschen twee dingen.
Buri‖n, m. (all. bohren, percer) graveerstift, etsnaald; **—ner**, v. a. met de graveerstift bearbeiden, snijden, graveeren; **une page d'écriture burinée**, eene bladzijde keurig schrift; **—**, fig. met forsche trekken schilderen.
Burles‖que, m. (ital. burlesco; du lat, burla, farce) boertachtige schrijfwijs, v.; **—que**, a. aardig, koddig, boertig, kluchtig; **—quement**, adv. aardig, koddig enz.
Burnous, (pr. **nouce**), m. (ar. bournous) bedoeïenen-mantel, m.
Buron, m. hut; kaashut, v.
Bursal, a. m. (lat. bursa, bourse) eene buitengewone belasting betreffend.
Busard, m. wouw, kiekendief.
Buse, m. balein (in een corset); kromming (van de geweerkolf); vloer onder de deuren eener sluis, m.
Buse, f. (lat. buteo) buizerd, muizenvalk, m.; fig. zot, domkop; houten of looden buis (die 't water op 't molenrad voert enz.), v. (zie **bief**).
Bus‖qué, a. krom, gekromd; **—quer**, v. a. een corset van een balein voorzien; van voren innemen (van een kleed enz.); krom maken; met hout bekleeden (van eene sluis); **—quière**, f. scheede in een corset voor de balein.
Buste, m. (ital. busto) bovenlijf; borstbeeld.
But, (pr. **bu**, mais **bute** dans la liaison et à la fin d'une phrase), m. wit, doelwit; fig. oogmerk, doel, voornemen; **— en blanc**, rechtlijnig schot; **de — en blanc**, adv. fig. onbedacht, zonder overleg; **— à —**, gelijk op, zonder voordeel van een van beide kanten; **donner, frapper au —**, het wit treffen, raken; **toucher, manquer le —**, het wit raken, missen; **aller droit au —**, recht op den man af gaan.
Bu‖te, f. veegmes der hoefsmeden (**boutoir**); **—tée**, f. zware steenen aan beide einden eener

brug, m.; **—ter,** v. n. — (**contre qch.**), steunen tegen iets, stooten tegen iets; fig. — **à qch.** op iets doelen; v. a. — **un mur,** een muur stutten; fig. — **qn.,** iem. aandrijven; **se —,** v. pr. (**contre la table**), tegen de tafel steunen; fig. **à qch.,** halsstarrig op iets staan.

Buti‖n, m. (all. Beute, proie) buit, roof, m.; **—ner,** v. n. op roof uitgaan, buit maken; **les abeilles vont — sur les fleurs,** de bijen gaan op de bloemen honig inzamelen; **—neur, euse,** a. buitmakend.

Butoir, m. stomp stootmes der leerlooiers, (**boutoir**).

Buto‖r, m. roerdomp (zekere vogel), m.; fig. dom, onhandig of onbeschoft mensch; **—rde,** f. fig. malloot, zottin; **—rderie,** f. domheid, zotheid, v.

But‖tage, m. het aanhoogen met aarde rondom een boom of eene plant, aanaarding; **—te,** f. hoogte, v.; heuveltje; verhooging van aarde of muurwerk achter het wit, daar men naar schiet, v.; **poudre de —,** kruit der schijfschieters; fig. **être en — à qch.,** aan iets onaangenaams blootgesteld zijn; **—té,** a. **chien —té,** hond die een gezwel aan het voetgewricht heeft; **—tée,** f. groote hoeksteen van een bruggehoofd, m.; zie **butée**; **—ter,** v. a. de aarde rondom een boom, eene plant ophoogen, aanaarden; **—toir,** m. aanaardploeg, m.; **—ture,** f. gezwel aan de pooten der honden.

Buty‖reux, a. (lat. butyrum, beurre) boterachtig; **—rine,** f. boterstof, v.; **—rique,** a. **acide —,** boterzuur.

Buv‖able, a. drinkbaar (**potable**); **—ant,** a. **il est bien —ant et bien mangeant,** hij eet en drinkt goed, hij is welvarend; **—ard,** a. **papier —,** vloeipapier (**papier brouillard**); s. m. **un —,** een vloeiboek; **—etier,** m. waard, kroeghouder; **—ette,** f. ververschingslokaal, koffiekamer; restauratiezaal 3e klasse; pl. fam. gastmaal onder goede vrienden, kransje; ook: slokje, borreltje; **—eur,** m. **—euse,** f. drinker, zuiper, zwelger; drinkster; **—eur, —euse d'eau,** waterdrinker of -drinkster; **—oter,** v. n. fam. weinig, maar dikwijls drinken, lepperen.

By, m. groote sloot aan een vischvijver, v.

Byronien, ienne, a. in den geest van Byron's geschriften, in Byron's stijl.

Bys‖sus, —se, m. (gr. bussos) soort van kostbaar lijnwaad bij de Ouden; bos van draden, waarmede schelpen aan de rotsen vastzitten, m.

Byzantin, e. a. Bijzantijnsch; fig. **discussion —es,** haarkloverijen op een gevaarlijk tijdstip.

C.

C, m. C, de derde letter van het alphabet, v.

Ça, adv. hier, herwaarts; **— et là,** hier en daar, ginds en herwaarts; **qui —, qui là,** fam. p. u. de een hier, de ander daar; —, int. nu, welaan! **oh —,** lustig! kom aan! **or —,** nu! kom!

Ça fam. = **cela,** dat; **—ira,** het zal wel gaan (refrein van een Jacobijnsch lied); **comme ci comme —,** zoo zoo; **c'est —,** dat is het; juist!

Caaba, f. Mahomets vierkante tempel te Mekka, m.

Cab, m. (mot angl.) licht wagentje, met één paard, waar de koetsier achterop zit.

Caba‖le, f. (hébr. kabbalah, tradition) geheime leer, verborgen kunst (der Joden); verborgen uitlegging van de woorden der Heilige Schrift; samenspanning van eenige lieden tot een aanslag, kabaal, v.; **—ler,** v. n. samenspannen, een heimelijk ontwerp smeden; een kabaal maken; **—leur,** m. samenspanner; **—liste,** m. kabbalist; Jood, die in de verborgen kunst van de uitlegging der Heilige Schrift ervaren is; **—listique,** a. geheimkundig, tot de verborgen uitlegging der Heilige Schrift behoorend; kabbalistisch.

Caballero, m. (esp. sign. cavalier) lid van den kleinen adel in Spanje.

Caballin, ine, a. voor paarden geschikt.

Caban, m. (esp. gaban) grove en wijde mantel; waakrok met eene kap, m. op schepen).

Caba‖nage, m. het oprichten van hutten; legerplaats der wilden, v.; **—ne,** f. (celt. cab, hutte) hut; vogelkweekerij, broeikooi; kooi (op schepen); kajuit op kleine vaartuigen; bedekte schuit, v.; konijnenhok; **—ner un vaisseau,** v. a. een schip het onderst boven keeren, kenteren; **—ner,** v. n. omslaan, kenteren (van een schip); **se —ner,** v. pr. hutten opslaan; **—non,** m. cel (voor gevaarlijke gevangenen of krankzinnigen), v.; kleine hut, v.

Cabare‖r, v. n. het water in brouwerijen overscheppen; **—t,** m. herberg, kroeg, v.; wijnhuis; koffie- of thee-blad; mansoor, hazelwortel; soort van vlasvink; **— borgne,** gemeene kroeg: v.; **—tier,** m. **ière,** f. waard, herbergier, tapper; waardin, herbergierster, tapster.

Cabas, m. platte biezen vrouwentasch, v.; rond biezen vijgenkorfje; ouderwetsch rijtuig.

Cabestan, m. gangspil, v.; kaapstander, m.; windas.

Cabiai, m. moeraszwijn, van Z.-Amerika.

Cabillaud, Cabliau, Cabéliau, m. kabeljauw, m.

Cabillots, m. pl. juffers, rondhouten of karviel-nagels, knevels, enz. (op schepen).

Cabine, f. (corruption de cabane) kajuit, v.; kooi, v.; **— (à roues),** badkoetsje.

Cabinet, m. (dim. de cabine) klein vertrek; kantoor; studeerkamer, v.; kunstvertrek; kunstkabinet, waarin men eene verzameling van kostbaarheden en zeldzaamheden bewaart; **— de toilette,** kleed-, kapkamer; **— d'aisances,** plee, No. 100; **— de bains,** badkamertje; **— de peinture, de tableaux,** kabinet van schilderijen; **— d'histoire naturelle,** kabinet van natuurlijke historie; **— de médailles,** muntverzameling; **— de lecture,** openbare leesbibliotheek; **— de travail, — d'étude,** studeerkamer; **homme de —,** kamergeleerde; **— de consultations,** spreekkamer; fig. de verzameling zelve; kast met schuifladen, v. kabinet; tuinhuisje, priëeltje; geheime Staatsraad, m.; geheime staatszaken, v.; **ordre du —,** kabinetsorder; **le — des Tuileries, de la Haye,** het kabinet der Tuileriën, van den Haag; **question**

du —, staatsvraagstuk; **— d'orgue**, orgelkas, v.

Câ‖ble, m. (bas lat. capulum, corde) kabeltouw, ankertouw; **filer du —**, het ankertouw vieren; **— sous-marin**, onderzeesche telegraafkabel; **—blé**, m. gedraaid koord; a. ineengedraaid; **—bleau**, m. klein kabeltouw, schuitlijntje; tros, m.; **—-chaine**, m. kettingkabel, m.; **—blée**, f. kabellengte, v.; **—bler**, v. a. touwslaan, draaien; **—blière**, f. steen aan het snoer van eene hengelroede of een net, m.

Cabo‖che, f. schoenspijker met breeden kop; oude hoefspijker, m.; fam. hoofd, kop; kop (van gedroogde tabaksblâren); katuil (**chevèche**); **—chon**, m. ongeslepen robijn- of granaatsteen; schoenspijker, m.; nap, narrenkap, v. (zeeschelp).

Cabos‖se, f. vrucht van den cacaoboom; fam. buil, kneuzing; **—ser**, v. a. een bult, buil maken in...

Cabo‖t, m. harder (zekere zeevisch), m.; zeker rashondje; **—tage**, m. (esp. cabo, cap) vaart langs de kusten, v.; **—ter**, v. n. langs de kust zeilen; **—teur**, m. kustvaarder, (schip en schipper); **—tier**, m. **ière**, f. kustvaarder; **—tin**, m. rondreizend tooneelspeler; slecht acteur; **—tinage**, m. komediantenleven; **—tiner**, v. n. slecht spelen; een komediantenleven leiden.

Cabouille, f. Mexicaansche agave (**chanvre des Indiens**).

Caboulot, m. pop. vuile kroeg.

Cabre, f. kraan, hefkraan, v.; bok, m.

Cabrer, v. n. (lat. capra, chèvre) **faire — un cheval**, een paard doen steigeren; **se —**, v. pr. steigeren; fig. opvliegen, opstuiven, boos worden.

Cabri, m. (lat. capra, chèvre) jonge geit, v.

Cabrio‖le, f. (vieux fr. capriole; du lat. capra, chèvre) bokkesprong, luchtige sprong (van een paard of van een danser), m.; **—ler**, v. n. luchtige sprongen doen, kapriolen maken; **—let**, m. cabriolet, v. (kleine wagen met twee wielen); kleine leuningstoel, m.; handboei, v.; **— compteur**, uurcabriolet; **— de place**, genummerd huurrijtuig; **— de règle, de remise**, huurrijtuig van een' stalhouder; **couteau à —**, mes, welks hecht voor verschillende lemmers kan dienen; soort van schoenmakersleest, v.; **—leur**, m. luchtspringer.

Cabrions, m. pl. stutklampen achter de affuiten (van een stuk kanon), m.

Cabron, m. geiteleêr, kabretleer.

Cabus, (pr. **bu**) a. m. **chou —**, kabuiskool, sluitkool, v.

Caca, m. fam. kinderdrek, m.; **faire —**, poepen (in de kindertaal).

Cacade, f. pop. afgang; fig. smadelijke vlucht, v.

Cacao, m. cacaoboon, v.; cacao, v.; **—yer, —tier**, m. cacaoboom, m.; **—yère**, (pr. **o-ière**), ou **—tière**, f. plantsoen van cacaoboomen.

Cacarder, v. n. schreeuwen als de ganzen.

Catatois, Kakatoès, m. kakketoe, kakatoe, v.; bovenbramsteng, v.; bovenbramzeil.

Cachalot, Cachelot, m. cachelot, potvisch, m.

Cache, f. fam. schuilhoek, m.; net op palen.

Cache-cache, m. schuilhoekje; **jouer à —**, verstoppertje spelen.

Caché, a. verborgen, geheim; geveinsd; **esprit —**, veinzer.

Cache-entrée, m. sleutelplaatje.

Cachectique, a. die wegens bedorven sappen een ziekelijk lichaam omdraagt.

Cachement, m. verberging, v.

Cachemire, m. soort van shawl of omslagdoek; kasjemir, m.

Cache-misère, m. overjas om oude kleeren te bedekken, v.

Cache-nez, m. halsdoek, winterdas, v,

Cache-peigne, m. strik of haarlok (om een haarkam te bedekken).

Cache-pot, m. overtrek van papier enz. over een' bloempot; **vendre du vin à —**, gesmokkelden wijn verkoopen; fig. **à —**, in 't geheim, in 't verborgen.

Cache-poussière, m. stofjas, v.

Cacher, v. a. versteken, verbergen; vermommen, bedekken; fig. verbergen, ontveinzen; fig. **— son jeu**, zijn plannen geheim houden; **se — à qn.**, v. pr. zich voor iem. versteken of verbergen; fig. **se — de qn.**, zijn doen en denken voor iemand geheim houden, achterhoudend zijn; **se — de qch.**, iets verbergen, iets niet willen weten; **je ne m'en cache pas**, ik maak er geen geheim van.

Cacheron, m. grof bindtouw.

Cache‖t, m. zegelring, m.; zegel; **— volant**, open zegel: **lettre de —**, voormalige gezegelde lastbrief des konings (om iemand in hechtenis te nemen), m.; **porter le — du génie**, het kenmerk van vernuft dragen; **avoir un — de distinction, avoir du —**, zich deftig en gemakkelijk voordoen; **briser un —**, een zegel openbreken; **—**, abonnementskaart; loc. fam. **courir le—**, buitenshuis les geven; **combien le —?** wat kost de les? **—-tampon**, m. kinderspel (vos in 't hol); **—ter**, v. a. verzegelen, toezegelen; **du pain à —**, ouwels; **cire à —**, lak; **—tte**, f. fam. schuilhoekje; **en —**, adv. heimelijk, in het verborgen.

Cacheur, m. euse, f. verberger; verbergster.

Cachexie, (pr. **kakeksie**), f. (gr. kakos, mauvais; exia, état) ziekelijke lichaamsgesteldheid, uit kwade vochten ontstaande, v.

Cacholon(g), m. cacholong, melkwitte opaal, m.

Cachot, m. gevangenis, v.; kerker, m.; donker gat of hol, hok.

Cachot‖ter, v. a. onbeduidende dingen verbergen; **—terie**, f. fam. fig. geheimzinnig gedrag in kleinigheden; **—tier, ière**, a. hij of zij, die van nietige dingen geheimen maakt.

Cachou, m. cachou (zekere gom), v.

Cachucha, (pr. **tchou-tcha**) f. Spaansche dans, m.

Cacique, m. titel van Mexikaansche vorsten, m.; opperhoofd van een' stam van Amerikaansche wilden.

Cacis, zie **cassis**.

Caco‖chylie, f. bedorven spijsvertering, v.; **—chyme**, a. (gr. kakos, mauvais; chumos, suc) ongezond, vol van bedorven vochten; fig. wonderlijk, grillig; **—chymie**, f. bedorven staat der vochten in het menschelijk lichaam, m.; **—démon**, m. booze geest, m.

Caco‖graphie, f. (gr. kakos, mauvais; graphein, écrire) gebrekkige spelling, v.; oefening ter verbetering, v.

Cacolet, m. draagmand voor gewonden (in 't leger), v.

Caco‖logie, f. (gr. kakos, mauvais, logos, discours) gebrekkige, foutieve zegswijze, v.; **—phonie**, f. (gr. kakos, mauvais; phônê, voix) wanluidendheid, v.; **—phonique**, a. wanluidend.

Cactées, f. pl. plantengeslacht, waarvan de cactus de type is.

Cactier ou **Cactus** (pr. **tuce**), m. cactus (zekere plant), m.

C.-à-d. = **c'est-à-dire**, dat wil zeggen, namelijk.

Cadas‖trage, m. opneming van de belastbare goederen, v.; **—tral, e**, a. wat tot het kadaster behoort; **—tre**, m. erfregister, schattingsregister; kohier; **—trer**, v. a. een schattingsregister of kohier opmaken.

Cada‖véreux, euse, a. lijkkleurig, doodsch; **—vérique**, a. wat het lijk betreft; **autopsie —**, lijkschouwing; **—vre**, m. (lat. cadaver, de cadere, tomber) dood lichaam, lijk.

Cade, m. Fransche inhoudsmaat van 1000 liter.

Cadeau, m. geschenk; (vroeger) sierlijke beginletter.

Cadédis ou **cadédiou**, vloek der Gasconjers.

Cadeler, v. a. van sierlijke krullen voorzien.

Cadena‖s, m. (lat. catena, chaîne) hangslot; **—sser**, v. a. met een hangslot sluiten.

Caden‖ce, f. (ital. cadenza; du lat. cadere, tomber) maat, zangmaat; welluidende overeenkomst van de deelen van een' zin, v.; toonval (in de muziek), m.; dansmaat; kunstmatige beweging, v.; gelijke stap (van een paard), m.; **—cer**, v. n. wel afpassen, schikken, vloeiend maken, naar de toonmaat regelen; **— ses périodes**, v. a. de volzinnen behoorlijk schikken, aangenaam voor het gehoor maken.

Cadène, f. ketting, m.; galeiketen, v.

Cadenette, f. lange haarvlecht, v.

Cade‖t, ette, m. f. et a. hij of zij, die de jongste van twee broeders of zusters is; de jongste broeder; de jongste zuster; **il est mon — de quatre ans**, hij is vier jaar jonger dan ik; fig. **c'est le — de mes soucis**, dat is mijn allerlaatste zorg; **—t**, m. weleer: kadet (jonge edelman, die voor den krijgsdienst wordt opgeleid, kweekeling op eene krijgsschool); doorbrenger; **un — de haut appétit**, lichtmis van goeden huize.

Cadet‖te, f. het kleinste der twee groote biljartkeus; vierkant gehouwen vloersteen, m.; **—ter**, v. a. met zulke steenen beleggen.

Cadi, m. kadi (Turksche rechter).

Cadis, m. soort van serge (wollen stof), v.

Cadmie, f. cadmia, ovengalmei, v.

Cadmium (pr. **ome**), m. kadmium, een blinkend wit metaal.

Cadogan, Catogan, m. korte en dikke haarvlecht achter aan het hoofd, v.

Cadole, f. klink eener deur, v.

Cadra‖n, m. zonnewijzer, m.; wijzerplaat; **faire le tour du —**, twaalf uren achter elkaar iets doen (slapen vooral); **—**, schroef der diamantslijpers, v.; ziekte aan boomen (splijting van den stam), v.; **—né**, a. gekankerd, gespleten (van boomen); **—nerie**, f. winkel van zee-instrumenten, m.; kompasmakerij, v.; **—nure**, f. ziekte van oude boomen (splijting van den stam); zie **cadran; —nt**, zie **Cadran; —t**, m. quadraat, (boekdr.); **—tin**, m. vierkant, van 2 cijfers breed (boekdr.); **—ture**, f. verzameling der stukken, die de wijzers enz. doen loopen, wijzerwerk.

Cadre, m. (lat. quadrum, carré) lijst (eener schilderij), v.; paneel; raam (om papier te maken); fig. omlijsting; plan (van een werk); het kader, stamboek (van een leger); bed, aan boord van schepen.

Cadrer, v. a. een vierkant, lijst of raam maken; v. n. **— avec qch.**, passen, voegen, overeenkomen, uitkomen.

Cadu‖c, uque, a. (lat. caducus; de cadere, tomber) vervallen, oud en zwak; bouwvallig; fig. broos, vergankelijk; **mal —**, vallende ziekte, v.; **legs —, succession —que**, vervallene erfgift, legaat; **voix —que**, krachtelooze stem, v.

Caducée, m. (lat. caduceum) staf van Mercurius; staf des vredesgezanten, m.; **porter le —**, fig. vrede aanbrengen.

Caducité, f. zwakheid, afgeleefdheid; bouwvalligheid, v.; het vervallen van eene erfenis of van een legaat.

Cadurcien, ienne, a. (lat. Cadurci, peuple qui habitait Cahors et ses environs) van of uit Cahors; m. et f. bewoner, bewoonster, van Cahors. Ook: **Cahorsin, Cahorsine.**

Cœ‖cal, (pr. **cé**) a. tot den blinden darm behoorend; **—cum**, (pr. **cécome**), m. (lat. cæcus, aveugle) blinde darm, m.

Caennais, aise (pr. **kanè**), a. van of uit Caen; m. et f. inwoner, inwoonster, van Caen.

Cafar‖d, arde, a. geveinsd, schijnheilig; m. et f. huichelaar, huichelaarster; klikspaan; rouwkever; kakkerlak; **damas —**, half zijden damast; **—der**, v. n. schijnheilig handelen; klikken; **—derie, —dise**, f. geveinsdheid, huichelarij, v.

Café, m. koffieboon, koffie, v.; koffiehuis; **rôtir, brûler le —**, koffieboonen branden; **moudre le —**, koffie malen; **faire du —**, koffie zetten; **prendre le —**, koffie drinken; **— au lait, à la crème**, koffie met melk; **— à l'eau, pur** ou **noir**, koffie zonder melk; **—-chantant, —-concert**, een koffiehuis, waar muziek gemaakt wordt.

Café‖iforme, a. op koffie gelijkend; **—ier** ou **Caffer**, m. koffieboom, m.; koffieplanter, eigenaar eener koffieplantage; **—ière, Caféyère**, f. koffieplantage, v.; **—ine**, f. stikstofhoudend onzijdig bestanddeel der koffie; **—-jardin**, m. koffietuin, m.; **—-restaurant**, m. koffiehuis, waar men tevens eten kan.

Cafetan ou **caftan**, m. zeker eergewaad bij de Turken.

Café‖tier, m. koffieschenker; koffiehuishouder; **—tière**, f. koffiepot, m.; koffiekan, v.

Caffer, zie **cafeier.**

Cafre, a. uit het Kafferland; m. et f. Kaffer; Kafferin.

Caftan, zie **cafetan.**

Cage, f. vogelkooi, v.; hok, kooi (voor wilde dieren); vischkooi; fig. gevangenis, v.; eng vertrek of huis; de vier buitenmuren van een gebouw, m.; kas, waarin het werk van een uurwerk besloten is, v.; klokkehuis; kas van een' windmolen, v.; muurwerk, dat een trap omsluit; mars (plat om den bovenmast), v.; vliegenkast, tralie (aan een venster); glazen stolp, v.; **mettre qn. en —**, iemand gevangen zetten; **être en —**, gevangen zitten; prov. **la belle — ne nourrit pas l'oiseau**, van een fraai huis alleen kan men niet leven.

Cagée, f. kooivol, v.

Ca‖gette, f. kleine kooi, v.; **—gier**, m. iem. die vogelkooien maakt of verkoopt.

Cagn‖ard, arde, a. (rad. cagne) lui, vadzig; leêglooper, dagdief; **—ard**, m. zeildoek, in het want gespannen, om achter te schuilen, v.; **—arder**, v. n. fam. leêgloopen, luieren; **(s'acagnarder); —ardise**, f. fam. luiheid, vadzigheid, v.; **—e**, f. lui, verachtelijk mensch; **—eux, euse**, a. met binnenwaarts gebogen knieën of beenen, krombeenig; **—ot**, m. rob, zeehond **(chien de mer).**

Cagnotte, f. speelpot, whistpot, m.; fooi, v.

Cago‖t, ote, a. geveinsd, schijnheilig; **—t,** m. **—te,** f. schijnheilige, m. en v.; **—terie,** f. schijnheiligheid, v.; **—tisme,** m. geveinsdheid, huichelarij, v.

†**Cagouille,** f. krul, v.: knop van het galjoen (op een schip), m.

Cagoule, f. monnikskap, v.; monniksgewaad.

Cague, (holl. kaag), m. kaag (soort van vaartuig), v.

Cahier, m. schoolschrijfboek; schrift; boekje papier papier of perkament; **les —s d'un cours,** dictaat (van een student); **— blanc,** schoon, onbeschreven schrijfboek; **— écrit,** beschreven schrijfboek; **— de musique,** muziekboek; **— de papier à lettres,** katerntje postpapier; **— des charges,** veilingsvoorwaarden.

Cahin-caha, adv. fam. bezwaarlijk, met moeite; **sa santé va —,** met zijne gezondheid gaat 't zóó zóó.

Cahorsin, zie **Caduceien.**

Caho‖t, m. stoot of schok van een wagen, m.; **—tage,** m. het schudden of schokken van wagen of kar; **—ter,** v. a. et v. n. schokken, schudden (van een wagen); fig. **cahoté par la destinée,** door het lot geslingerd **(ballotter).**

Cahut(t)e, f. stulpje, armoedig huisje.

Caiche, Quaiche, f. kits (zeker Engelsch vaartuig), v.

Caïd, m. (ar. kaïd, chef) kaïd, gouverneur in de Barbarijsche staten.

Caïeu, m. klein bolletje, dat aan grootere bloembollen groeit; subst. m. bloem uit een jongen bol, v.

Caille, f. kwartel, wachtel, m.

Caillé, ée, a. gestremd, geronnen; subst. m. geronnen melk, v.; stremsel.

Caille‖botis, m. soort van traliewerk, of rooster, op het verdek der schepen.

Caille‖botte, f. kaaswrongel, v.; stuk geronnen melk; **—botté, ée,** a. geronnen, gestremd (van melk); **—-lait,** m. kleine meibloem, v. **(gaillet); —ment,** m. stremming van de melk, van het bloed, v.

Cail‖ler, v. a. (lat. coagulare) doen stremmen of stollen; **se —,** v. pr. stremmen, stollen, dik worden.

Cail‖letage, m. fam. zot geklap of gepraat; **—leteau,** m. jonge kwartel of wachtel, m.; **—leter,** v. n. babbelen, snappen, snateren; **—lette,** f. lebmaag van herkauwende dieren, v.; praatachtig mensch, m.; babbelaarster; stormvogel **(pétrel); —lot,** m. stuk geronnen bloed.

Caillot-rosat, m. rozepeer, v.

Cail‖lou, m. keisteen, kei, m.; kiezel, m.; **—loutage,** m. hoop keisteenen, m.; keiwerk, tuinversiering met gekleurde keisteentjes; fijn aardewerk; **—loutée,** f. fijn aardewerk; tuinversiering met gekleurde keisteentjes; **—louter,** v. a. met keien bestraten; **—louteur,** m. vuursteensnijder; straatmaker; **—louteux, euse,** a. vol keien, met keien bezaaid; **—loutis,** m. grint, v.

Caïmacan, m. plaatsvervanger van den Grootvizier.

Caïman ou **Alligator,** m. Kaaiman, m.; soort van krokodil.

Caimander etc. zie **quémander.**

Caïque, f. kaïk, galeisloep, v.; Turksch vaartuig.

Ça ira, m. „het zal wel gaan", refrein van een geliefd Jacobijnsch volkslied (Fr. revol.).

Cairn, m. Celtische steenen grafheuvel, m.

Cais‖se, f. (lat. capsa, coffre) kist, v.; koffer, m.; kas, geldkas, v.; fig. geld; trom, trommel, halfronde holte in het midden der oortrommel, v.; **tenir la —,** de kas houden; **faire sa —,** den staat van zijne kas opmaken; fam. **sauver la —,** er met de kas van door gaan; **livre de —,** kasboek; **— publique,** staatskas; **— de pensions et retraites,** pensioenfonds; **— militaire,** krijgskas; **— d'épargne,** spaarbank; **la grosse —,** de groote of Turksche trom; fig. **battre la (grosse) —, donner de la (grosse) caisse,** de groote trom roeren; reclame maken (met veel lawaai); **—setin,** m. rozijnenkistje van dennehout; kastje der gouddraadtrekkers enz.; **—sette,** f. kistje; **—sier,** m. kassier; **—son,** m. legerkist, v.; proviandwagen; kruitwagen, m.; kistje onder den bok (van een wagen); toestel (om onder water te bouwen); bewerkt plafond-vlak.

Cajepu‖t, m. **huile de —,** kajaputolie, v.; **—tier,** m. kajaputboom, m.

Cajo‖ler, v. a. liefkozen, vleien, door vleierij zoeken te verkrijgen; **— le vaisseau,** met den stroom zachtjes tegen den wind opvaren; **—lerie,** f. liefkozing, vleierij, v.; **—leur, m. euse,** f. vleier, pluimstrijker.

Cajute, f. kajuit; kooi, slaapplaats op schepen, v.

Cal, m. eelt; vereelting, v.; beenaardige verharding, v.; verharde uitwas (v. planten); pl. **des cals.**

Calabrais, e, uit Calabrië; m. et f. bewoner; bewoonster, van Calabrië.

Calade, f. helling welke men een paard laat afklimmen om het te dresseeren, v.

Calage, m. het strijken, neerlaten der stengen.

Calais, m. korf, eenheid der groentemaat in de Parijsche hallen, v.

Calaisien, ienne, a. van of uit Calais; m. et f. inwoner, inwoonster, van Calais.

Calaison, f. diepgang van een schip, van het eerste verdek tot aan het ruim.

Calament, m. **Calamenthe,** f wilde polei, v.; kattenkruid.

Calami‖naire, a. **pierre calaminaire,** f. **calamite,** m. kalamijnsteen, m.; **—ne,** f. kalamijnsteen, m.

Calamistrer, v. a. fam. haar krullen.

Calamite, f. oude naam van den zeilsteen en de magneetnaald.

Calami‖té, f. (lat. calamitas) algemeene ellende, landplaag, v.; ongeluk, nood, rampspoed, m.; **—teux, euse,** a. ellendig, ongelukkig, rampspoedig.

Calamus, m. kalmus, m.

Calan‖drage, m. het glanzen, mangelen van stoffen; **—dre,** f. soort van grooten leeuwerik; korenworm, m **(charançon);** mangel, m.; **—drer,** v. a. mangelen; glanzig maken; **—dreur,** m. glanzer; **—drine,** f. liksteen, m.

Calangue, ou **calanque,** f. baai, v. **(crique).**

Calcaire, a. (lat. calcarius) kalkachtig, kalkhoudend; s. m. kalksteen; kalkgebergte.

Calcanéum (pr. **ome**), m. hielbeen.

Calcarifère, a. kalkhoudend.

Cal‖cédoine, f. nevel- of melksteen, m.; **—cédonieux, euse,** a. gevlekt als een melksteen.

Calcéolaire, f. pantoffeltje (soort plant).

Calcet, m. mast, die vierkant van boven is, om een razeil eraan te hijschen, m.

Calci‖cole, a. op kalkachtigen bodem levend;

—de, a. op calcium gelijkend; **—fère,** a. koolzure kalk bevattend; **—fier,** v. a. verkalken; **—fication,** f. verkalking, v.

Calci‖n, (lat. calx, calcis, chaux) m. door gloeiing verkalkte of geoxydeerde zelfstandigheid, v.; metaalkalk, m.; glasgruis, **(casson); —nabilité,** f. oplosbaarheid tot kalk, v.; **—nable,** a. wat zich laat verkalken; **—nation,** f. verkalking, v.; **—ner,** v. a. verkalken; verschroeien, verbranden; **—um** (pr. **cio-me**), m. calcium, kalkmetaal.

Calcul, m. (lat. calculus, caillou, parce que anciennement on comptait avec de petits cailloux) rekening, uitrekening, v.; het graveel; de steen, m.; **— différentiel,** differentiaalrekening; **— mental,** rekenen uit het hoofd; **erreur de —,** rekenfout; fig. overdacht plan; berekend middel; **les —s de l'intérêt,** de berekende plannen van de baatzucht; **de—fait,** welberekend; **sauf erreur de —,** behoudens abuis; **— biliaire,** galsteen; **— urinaire,** blaassteen.

Calcul‖able, a. wat zich laat berekenen; **—ateur,** a. et s. m. **trice,** f. rekenaar, rekenaarster; **—er,** v. a. uitrekenen, berekenen, overrekenen; **—eux, euse,** a. steenachtig, gruisachtig; subst. **un —eux,** iem. die lijdt aan een (blaas- of gal)steen.

Calé, e, a. fam. rijk, in goeden doen.

Cale, f. het onderste van een schip, ruim; bocht, m.; sluiphaven, v. **(calanque, crique);** hellende oever aan de zee, m.; houtje onder een voorwerp (om het vast te zetten); lood aan het snoer van een' hengel; kielhaling (voormalige zware straf op schepen), v.; **fond de —,** onderste scheepsruim; fig. fam. **il est à fond de —,** hij is geruineerd; **— de carène, — de construction,** helling; **— au vin,** achterruim; **— à l'eau,** waterruim; **donner la —,** kielhalen.

Cale‖basse, f. kalebas (soort van pompoen), v.; kalebasflesch; smeltkroes **(cubilot);** afgevallen onrijpe pruim, v.; **—bassier,** m. kalebasboom, m.; **—botin,** m. korfje, garenkorfje der schoenmakers **(saint-crépin).**

Calèche, f. lichte open koets, kales, v.; vrouwekap.

Cale‖çon, m. onderbroek, v.; **— de bain,** badbroek; **— de nageur,** zwembroek; **—çonnier,** m. die onderbroeken maakt.

Calédonien, ienne, a. Schotsch.

Caléfac‖teur, m. verwarmingstoestel, m; **—tion,** f. (lat. calefacere, chauffer) warmmaking, verwarming, v.

Caléidos‖cope, m. beeld- of tooverspiegel, kaleidoscoop, m.; **—copique,** a. het spel van den tooverspiegel vertoonend.

Calem‖bour, m. soort van woordspel; **—bourder,** v. n. woordspelingen maken; **—bourdier,** m. **dière,** f. **—bour(g)iste,** iem. die graag woordspelingen maakt; **—bouromanie,** f. liefhebberij in 't maken van woordspelingen, v.

Calembredaine, f. fam. belachelijk praatje.

Calencar, Calencas, m. gedrukt lijnwaad uit Indië.

Calen‖der (pr. **landère**), m. kalender, m. (Turksche of Perzische monnik).

Calendes, f. pl. (lat. calendæ) eerste dag der maand bij de Romeinen, m.; vergadering der landgeestelijken van een kerspel bij hunnen bisschop, v. **renvoyer qn., qch. aux — grecques,** een tijd aanwijzen, die niet komen zal, (de Grieken hadden geen kalenden).

Calendre, f. zwarte korenworm, m. **(charançon).**

Calendrier, m. (lat. calendarium, de calendæ, calendes) maand- of dagwijzer, almanak, m.

Calenture, f. heete koorts onder de zeelieden, v.

Calepin, m. oud vermaard woordenboek in elf talen; aanteekenboekje; fig. **mettez cela sur votre —,** neem dat ad notem.

Caler, v. a. een steentje of spaantje onder iets steken, om het recht te doen staan; **— les pieds d'une table,** iets onder de pooten van eene tafel steken, om ze vast te zetten; **— la voile,** het zeil neêrlaten, strijken; v. n. **le bâtiment cale trop,** het schip gaat te diep; **— qn.,** iem. kielhalen; **—,** pop. terugdeinzen, niet durven.

Calfait, m. kalfaatijzer.

Calfa‖t, m. breeuwer, kalfateraar; **—tage,** m. het kalfateren, het daartoe gebruikte werk; **—ter,** v. a. een schip dicht maken, breeuwen, kalfateren; **—teur,** m. scheepslapper, scheepslapper, scheepskalfateraar.

Calfeu‖trage, m. kalfating, v. (het stoppen of lappen van schepen); werk, daartoe benoodigd, **—trer,** v. a. scheuren of reten aan vensters enz. stoppen of toeplakken; fam. **se —,** v. pr. **(chez soi),** warmpjes thuis blijven.

Cali‖brage, m. het bepalen der geschutwijdte; **—bre,** m. maatstaf van middellijn en doorsnede van een lichaam, m.; vorm of wijdte van een stuk geschut; dikte of grootte van een kogel, v.; omvang van eene zuil, m.; fig. fam. slag; soort, v.; **être d'un bon —, d'un mauvais —,** van goed, slecht gehalte zijn; **—brer,** v. a. op den vorm of de wijdte maken, de wijdte meten (van een stuk geschut).

Calice, m. (lat. calix, du gr. kalux) kelk (bij het avondmaal); bloemkelk, m.; fig. **il a bu le — jusqu'à la lie,** hij heeft den lijdenskelk tot op den droesem geledigd.

Caliciforme, a. kelkvormig.

Calicot, m. (rad. Calicut, nom de ville) soort van katoen; **— pour chemise,** shirting; fam. **un —,** een elleridder.

Cali‖fat, m. waardigheid eens Kalifs, v.; Kalifaat; **—fe** ou **—phe,** m. (ar. chalifa, vicaire) Kalif (Mohammedaansch geestelijk vorst).

Californien, ienne, a. Californisch, van of uit Californië; s. m. et f. Californiër; Californische vrouw.

Califourchon, adv. **à —,** schrijlings; **être à — sur un bâton,** op een stok rijden.

Calige, f. (lat. caliga) schoeisel der Rom. soldaten.

Calin, m. soort van metaal voor theekisten, uit tin en lood samengesteld (in China).

Câlin, e, a. vleiend, flikflooiend; s. m. et f. vleier, vleister; **—er,** v. a. vertroetelen; **se —,** v. pr. zijn' tijd werkeloos doorbrengen, zijn gemak nemen; **—erie,** f. fleemerij, v.

Caliorne, f. gijntouw; jijn (op schepen), v.

Calisson, m. amandelkoek, m.

Calleux, euse, a. eeltig, hard.

Calligra‖phe, m. schoonschrijver, naschrijver; **—phie,** f. (gr. kallos, beauté; graphô, j'écris) schoonschrijfkunst, v.; naschrijving, v.; **—phique,** a. wat op het schoonschrijven betrekking heeft.

Callisthénie, f. het gymnastiseeren door meisjes.

Callosité, f. eeltachtigheid, vereeltheid, v.; wild vleesch.

Calmande, f. kalmink, (wollen stof).
Calmant, m. pijnstillend middel; **potion —e** bedarend, kalmeerend drankje.
Calmar, m. inktvisch.
Cal‖me, a. stil, rustig; s. m. stilte, kalmte, v.: stil weèr; fig. rust, v.; **—mer,** v. a. stillen, bevredigen, geruststellen; **se —,** v. pr. bedaren, stil worden.
Calmou(c)k, m. kalmuk; (grove wollen stof), v.
Calomel, m. gesublimeerd kwikzilver; zoete kwik.
Calom‖niateur, m. **trice,** f. lasteraar, lasteraarster; **—nie,** f. (lat. calumnia) laster, m.; kwaadsprekendheid, v.; **—nier,** v. a. lasteren, eerrooven; **—nieusement,** adv. op eene lasterlijke, valsche wijze; **—nieux, euse,** a. lasterlijk, valsch.
Calophylle, a. schoon gebladerd (plantenk.).
Caloptère, a. schoon gevleugeld.
Calori‖cité, f. warmtekracht, v.; vermogen om warmte te ontwikkelen; **—fère,** m. (lat. calor, chaleur; ferre, porter) warmteleider, m.; groote kachel met buizen, m.; **—fication,** f. werking van de warmtestof, v.; verwarming, v.; **—fique,** a. verwarmend, warmte voortbrengend; **—mètre,** m. (lat. calor, chaleur; et gr. metron, mesure) warmtemeter, m.; **—que,** m. (lat. calor, caloris, chaleur) warmtestof, v.
Calotin, m. nar; spotnaam voor een' priester.
Calot‖te, f. kruinmutsje. kruinkapje; kapje (bijzonder van de geestelijken); **— à oreilles,** kap, die de ooren bedekt; deksel over den slinger van een uurwerk; pikpleister bij het hoofdzeer, v.; plaat over een knoop, v.; fam. een muilpeer, oorveeg; fam. **la — des cieux,** het hemelgewelf; **—ter,** v. a. fam. muilperen, klappen geven; **—tier,** m. die mutsen of kalotten maakt.
Caloyer, m. Grieksche monnik.
Cal‖que, m. afdruk van eene doorgetrokkene op doorschijnend papier nagemaakte teekening, m.; fig. slaafsche navolging; **—quer,** v. a. (lat. calcare, fouler) **calquer sur qch.,** eene teekening doortrekken, nateekenen, calqueeren; fig. nabootsen; slaafs navolgen; **—quoir,** m. calqueerstift, v.; stompe stift om te teekenen, v.
Calumet, (pr. è) m. groote met afbeeldsels versierde tabakspijp der Indianen in Amerika; vredespijp, v.
Calus (pr. **luce**), eelt (op de breuk van een been enz.); fig. verharding van het hart, v.
Calvaire, m. **le —, mont (roche) du —,** Golgotha; schedelplaats, v.; kleine heuvel met een kruis, calvarieberg, m.; **gravir son —,** den lijdensweg gaan.
Calville (pr. **ville**), m. kalvijnappel, m.
Calvinis‖me, m. Calvinisme; leer van Calvijn, v.; **—te,** m. Calvinist, die de gevoelens van Calvijn volgt.
Calvitie (pr. **cie**), f. (lat. calvities; de calvus, chauve) kaalheid (van het hoofd), v.
Camaïeu, m. gesneden steen met kleuren; steen, waar iets op afgebeeld wordt, m.; eenkleurig schilderwerk.
Camail, m. (v. fr. cap, tête; mail, armure de mailles) priesterkap; bisschopsmanteltje; damesmanteltje.
Camaldules, m. pl. zekere Benediktijner geestelijken.
Cama‖rade, m. et f. (esp. camarada; de camara, chambre) makker, maat, metgezel, spitsbroeder; gezellin; **— de lit,** slaapkameraad; **— de classe,** klasgenoot; **— de collège,** schoolkameraad; **— de fortune,** lotgenoot; **—raderie,** f. kameraadschap.
Camard, arde, a. stompneuzig; subst. m. et f. stompneus, m.: fig. **la camarde,** de dood.
Camarilla, (pr. **ril-la**), f. (esp. camarilla, cabinet particulier du roi, dim. de camara, chambre), intrigueerende hofkliek.
Camarluche, camerluche, m. (arg.) kameraad.
†**Cambiste,** m. wisselaar, die in wissels handelt.
Cambium (pr. **bi-ome**), m. dik boomsap.
Cambouis, m. verdikt wagensmeer.
Cambrai, m. fijn linnen; kant.
Cambraisien, ienne, a. Kamerijksch; m. et f. bewoner, bewoonster, van Kamerijk.
Cam‖bré, a. gebogen, gerond; **—brer,** v. a. boogvormig uitwerken, krommen; **se —brer,** v. pr. krom trekken (van hout b.v.); de borst vooruit zetten; **—breur,** m. rondzetter, buiger van 't leder.
Cambrésine, f. kamerdoek, batist.
Cambrioleur, m. inbreker.
Cambrure, f. boogvormige kromming, kromte, bocht, v.
Cambu‖se, f. kombuis, kookhuis; bottelarij, v.; kleine kroeg; **—sier,** m. bottelaar.
Came, f. soort van mossel, kammossel, v.; tand, kam van een kamrad.
Camée, m. camee, v. (gesneden edelgesteente).
Caméade, f. wilde zwarte peper, v.
Camélée, f. dwergolijfboom, m. (altijd groene heester).
Caméléon, m. kameleon, m.; fig. onbestendig, dubbelhartig mensch, m.; **—oniens,** m. pl. dieren als de kameleon.
Caméléopard, ou **camélopard,** m. giraffe, f. kameelpardel, m. (oude naam van de giraffe).
Camélia ou **Camellia,** m. Camelia, f. (bloem).
Cameline, f. vlasdotter, v.; vliegenkruid.
Camelo‖t, m. kamelot (zekere stof); onbeduidende of slechte koopwaar; venter van speelgoed, kranten enz. (in de straten van Parijs); **—(t)te,** f. slechte waar, v.; prulwerk; **—té, ée,** a. als kamelot geweven of gewaterd; **—ter,** v. a. het kamelot nabootsen, als kamelot bewerken; v. n., slecht werk leveren; **—tier,** m. maker van prullige artikelen; soort van slecht papier; **—tine,** f. dunne stof als kamelot, v.
Camembert, m. kaas, v. (te Camembert gemaakt).
Caméral, e, a. wat de waardigheid, de bediening van den kameraar betreft.
Camérier, m. (it. camera, chambre) opperkamerheer van den Paus.
Camérière, f. Spaansche kamerjuffer.
Caméristе, f. kamerjuffer eener prinses (aan zekere hoven).
Camer‖lingat, m. waardigheid van Pauselijken kamerheer; **—lingue,** m. kardinaalkamerling.
Cami‖on, m. lange, smalle en lage wagen, boomwagen, m.; korte en fijne speld, v.; **—onnage,** m. vervoer met boomwagens; **—onner,** v. a. met den boomwagen vervoeren; **—onneur,** m. boomwagentrekker, vrachtrijder.
†**Cami‖sade,** f. overval der vijanden in den nacht, m.; **—sard,** m. oude schimpnaam der hervormden uit de Cevennes, m.; **—sole,** f. (dim. du lat. camisa, chemise) hemdrok, borstrok, m.; **— de force,** dwangbuis.
Camomille (pr. **mi-ie**), f. kamille (zekere plant), v.

Camoufler (se), arg. zich vermommen.

Camouflet, m. toegerold papier, dat aan het eene einde wordt aangestoken, en waarvan men door het andere den rook in iemands neus blaast; fig. beschimping, v.; bitter verwijt.

Camourlot, m. soort van hars.

Cam‖p, m. (lat. campus, champ) legerplaats, v.; veldleger; gelegerde armee, v.; **—volant,** vliegend leger (klein heen en weer trekkend leger); fig. **être en — volant,** tijdelijk ergens wonen; **se retrancher dans un —,** zich in eene legerplaats verschansen; **lever le —,** de legerplaats opbreken; **lit de —,** veldbed; (vroeger:) strijdperk; strijd; **prendre, ficher le —,** er van doorgaan, op den loop gaan; **—pagnard,** m. **arde,** f. et a. (lat. campus, champ) landelijk; boersch, onbeschaafd; hij of zij die op het land woont; boer, boerin; **gentilhomme —,** landedelman; **air —,** boersch voorkomen; **manières —es,** onbeschaafde manieren; **—pagne,** f. veld, land; vlakte, v.; veldtocht, m.; **en rase —, en pleine campagne,** op het vlakke veld; **maison de —,** landhuis; buitenplaats, v.; hofstede v.; **pièce de —,** veldstuk; **aller à la —,** buiten gaan wonen; **à la —,** buiten op 't land (en niet in de stad); **dans la —,** te platten lande; **aller en —,** te veld trekken; voor zaken uitgaan; **battre la —,** het veld afloopen, heen en weder trekken; fig. bazelen, dwaas redeneeren; **avoir l'esprit en —,** zijn fantasie vrij spel laten; **se mettre en —,** zich aan 't werk begeven, ook: fam. driftig worden, opvliegen; **faire paroli de —,** valsch merken (met de kaart); **—pagnol,** m. kleine veldrat, m.

Campa‖n, m. soort van geäderd marmer; **—ne,** f. kwast, m.; versiersel als franje; klokvormig sieraad aan Corinthische kapiteelen; **—nelle,** f. ou **campanette,** f. winde, v.; **—nile,** f. (lat. campana, cloche) open klokketoren, m.; **—nulacées,** f. pl. klokbloemachtige planten, v.; **—nulé,** a. klokvormig; **—nule** ou **cantelée,** f. klokbloem, v.

Campé, e, a. gelegerd, geplaatst.

Campêche, m. campêchehout (zeker verfhout).

Cam‖pement, m. legering, v.; veldleger; **—per,** v. a. legeren; iets vast zetten; **— un coup, un soufflet,** fam. een slag of klap geven; fig. **— là qn.,** iem. in den steek laten; **— qch. sur le dos de qn.,** de schuld van iets op een ander schuiven; v. n. gelegerd zijn; **me voilà bien campé!** ik ben in een mooie positie! ik ben er fraai aan toe! **se —,** v. pr. zich legeren; zich goed in stand zetten; zich stellen; bij het schermen zich in postuur zetten.

Camph‖re, m. (bas lat. camphora) kamfer, v.; **—ré, ée,** gekamferd; **—rée,** f. kamferkruid; **—rier,** m. kamferboom, m. **—rer,** v. a. kamferen, met kamfer doortrekken; **—orique,** a. **acide camphorique,** kamferzuur.

Campine, f. gemest jong hoentje.

Campos (pr. **pôs**), m. schoolvacantie, v.; fam. rust, vacantie, v.; **avoir —,** vrij hebben; **donner —,** vrij geven.

Camus, use, a. platneuzig.

Camus, m. **Camuse,** f. platneus, m. en v.; fig. fam. hij of zij, die beschaamd staat; **—et, ette,** met platte neus; subst. platneus; **—on,** f. platneusje (meisje of vrouw).

Canada, m. soort van reinetappel, m.

Canadien, ienne, a. uit Canada; m. et f. Canadiër; vrouw uit Canada.

Canaille, f. (ital. canaglia, du lat. canis chien) het grauw, gemeenste volk, janhagel; **petite —,** lastig goedje; schreeuwleelijkers (van kinderen); vlegel, schurk; **—,** a. laag, gemeen.

Cana‖l, m. kanaal; waterleiding, gracht, v.; vaart, zeeëngte, v.; kil, v.; grond eener rivier, m.; nauw; buis, goot; holligheid, holte, v.; fig. weg, m.; middel; **par le — d'un ami,** door tusschenkomst van een' vriend; **— alimentaire,** spijskanaal; **— auditif,** gehoorgang; **—lifère,** a. van kanalen voorzien; **—lisable,** a. wat tot een kanaal gemaakt kan worden, kanaliseerbaar; **—lisation,** f. het aanleggen van kanalen; het kanaliseeren (van eene rivier); **—liser,** v. a. van kanalen voorzien; kanaliseeren (van eene rivier).

Canamelle ou **Cannamelle,** f. (lat. canna, canne) suikerriet.

Canapé, m. rustbank, v.; ruststoel, m.; rustbed; **un — d'anchois,** met ansjovis belegd brood.

†**Canapsa,** m. knapzak, ransel, m.

Canar‖d, m. eend, v.; waterhond, m.; vertelsel; poets, fabel, v.; valsch bericht; fig. **il sait plonger comme un —,** hij weet zich behendig aan een gevaar te onttrekken; **un —,** stukje suiker, in koffie of likeur gedoopt; een valsche toon, bij 't zingen of spelen **(couac); bois —,** vlothout; **chien —,** m. soort waterhond, voor de eendenjacht gedresseerd; **—deau,** m. jonge eend, v.; **—der,** v. a. van verre of uit eene hinderlaag neerschieten; **se —,** v. pr. elkander uit schuilhoeken beschieten; **—,** iem. iets wijsmaken; v. n. een onaangenaam geluid (in het zingen of spelen) geven; **—dier,** m. verspreider, rondstrooier van valsche berichten; **—dière,** f. eendenkooi, v.; ganzenroer.

Canari, m. kanarievogel, m.

Canarie, f. soort van voormaligen dans, m.

Canasse ou **Canastre,** m. knastertabak, v.; de korf, waarin die tabak aangevoerd wordt, v.

Can‖can, m. (pop.) lasterpraatje, geklets; luidruchtige klacht, v.; zekere ontuchtige dans, m.; **—caner,** v. n. kletsen, snateren; den cancan dansen; **—canier, ière,** m. et f. wauwelaar; wauwelaarster; cancandanser, -danseres.

Cancel ou **Chancel,** m. eene door traliewerk afgeschutte plaats in het koor eener kerk, bij het hoogaltaar; zegelkamer in de kanselarij, v.

Cancel‖lariat, m. waardigheid van kanselier; **—lation,** f. gerechtelijke vernietiging eener acte, v.; **—le,** m. kleine krabbe, op eene spin gelijkend, v.; **—ler,** v. a. gerechtelijk vernietigen (eene akte); een stuk, een zin enz. doorhalen ten blijke van ongeldigheid.

Can‖cer, m. kanker; kreeft (hemelteeken), m.; **tropique du —,** kreeftskeerkring; **—céreux, euse,** a. kankerachtig.

Canche, f. grassoort.

Cancre, m. (lat. cancer) krabbe, v.; zeekreeft, m.; fig. fam. verachtelijke gierigaard, vrek; arme slokker; lui scholier.

Cancrelat, m. Amerik. kakkerlak, m.

Candé‖labre, m. (lat. candela, chandelle) kroonkandelaar met armen, m.; soort van zeer hooge vaas, in de bouwkunde, v.

Candelette, f. boegtouw.

Candeur, f. (lat. candor, blancheur éclatante) ongeveinsdheid, oprechtheid, v.; onschuld, v.

Candi, ie, a. regelmatig gekristalliseerd, hard gemaakt, verstijfd; **sucre —,** kandijsuiker, v.; **fruits —s,** in suiker ingemaakte vruchten.

Candi‖dat, m. (lat. candidus, blanc; parce

que les candidats, à Rome, étaient vêtus de blanc) kandidaat (voor eene betrekking; bij een examen); **—dature,** f. kandidaatschap; **—de,** a. openhartig, oprecht, onschuldig; **—dement,** adv. openhartig, onschuldig.

Candiote, a. van 't eiland Candia.

Candir, v. n. et **se —,** v. pr. stijf of hard worden (van suiker b.v.), kristalliseeren.

Cane, f. eend, v.; wijfjeseend, v.; fig. fam. **faire la —,** wegduiken, zich verstoppen (bij gevaar).

Canéfi‖ce, f. kassia: **—cier,** m. kassiaboom, m.

Canepetière, f. kleine trapgans, v.

Canè‖phore, f. korfdraagster, te Athene bij de godenfeesten; **—phories,** f. pl. feesten van Diana.

Canepin, m. dun en zacht schapeleêr.

Canequin, m. wit Indiaansch katoen.

Caner, v. n. pop. terugdeinzen (voor 't gevaar).

Cane‖ter, v. n. waggelen als eene eend; schreeuwen als eene eend; **—ton,** m. jonge eend, v.

Canette, f. jonge of kleine eend, v.; bierkan, v. (zie **cannette**).

Canevas, m. (ital. canevaccio, toile de chanvre) kanevas, zeildoek; stijf ongebleekt linnen; stramien (om op te borduren); fig. eerste ontwerp; schets, v.

Canezou, m. roklijfje, zonder mouwen.

†**Cangrène,** zie **Gangrène.**

Cangue, f. schandbord; kaak, v. (in China).

Caniche, f. (lat. canis, chien) poedel, krulhond, m.

Canicu‖laire, a. tot de hondsster behoorend; **jours —s,** hondsdagen, m; **chaleur —,** warmte der hondsdagen; **—le,** f. (lat. canis, constellation du Chien) de hondsdagen, m.; hondsster, v.

Canif, m. pennemes; fig. fam. **donner des coups de — dans le contrat,** ontrouw in het huwelijk zijn.

Canin, e, den hond betreffend.

Canine, a. f. **faim —,** razende honger, geeuwhonger, m.; **dent —,** hondstand, oogtand, m.

Canitie, f. grijsheid (van haar), v.

Caniveau, m. in 't midden uitgeholde groote steen midden door eene straat: gootsteen, m.

Canivet, m. fraaie en groote Amerikaansche papegaai, m.

Can‖nage, m. het uitmeten met de el; het rottingvlechten; **—naie,** f. rietbosch, rietveld; rietplanting, v.; **une chaise —née,** een uit riet gevlochten stoel, een rieten stoel.

Canne, f. (lat. canna, roseau) zekere ellemaat, v.; riet; Spaansch riet; rotting, m.; **— à pomme d'or,** rotting met gouden knop; **— plombée,** stok met looden knop; **— à épée, à dard, — armée,** degenstok; —, ijzeren werktuig, waarmede men het gesmolten metaal omroert; **— à sucre,** suikerriet; **faire la —,** batonneeren; **— à pêche,** hengel.

Canneberge, f. kanneberg (soort van bezie), v.

Can‖nelade, f. spijs van suiker, kaneel en reigermerg, welke men aan de valken geeft, om ze op de vogeljacht verhit te maken, v.; **—nelas,** m. oversuikerde kaneel, v.; **—nelé, ée,** a. dat de kleur van kaneel heeft; dat gootsgewijze groeven heeft (van zuilen, enz.); **—neler,** v. a. uitholen, met groeven maken; **—nelier,** m.; kaneelboom, m.; **—nelle,** f. kaneel; kraan aan een vat, v.; holte of goot aan de beide zijden van den naaldekop, v.; **bâton de —,** pijp kaneel; **poudre de —,** kaneelpoeder; fig. **mettre en —,** in verwarring brengen, vernietigen; **— nelier,** m. kaneelboom, m.; **—nelure,** f. groeve in pilaren of zuilen, v.

Canner, v. a. met de el uitmeten; met rotting vlechten.

Canne‖tille, f. gedraaid zilver- of gouddraad; **—tiller,** v. a. gedraaid goud- of zilverdraad bewerken.

Cannette, f. kraan aan een vat, v.; spaansch rietje; weversspoelklosje; bierkan, v. (**canette**).

Canniba‖le, m. menscheneter, kannibaal; **—lisme,** m. 't gebruik van menschen te eten; fig. woestheid, wreedheid, v.

Canon, m. kanon; zwaar geschut; loop van een geweer of pistool, m.; pijp (in een slot, sleutel enz.); lange weversspoel, v.; het mondstuk aan het gebit van een paard; kous zonder voet, v.; ouderwetsche knieband, m.; maat voor bier, wijn (1/8 liter); **— rayé,** getrokken kanon; **monter, charger, pointer, tirer un —,** een kanon op 't affuit leggen, laden, richten, afvuren; **un coup de —,** een kanonschot; **chair à —,** kanonnenvleesch (soldaten).

Canon, m. (gr. kanôn, règle) recht; wet, v.; regel, m.; voorschrift; **droit —,** kerkelijk recht, kennis van de instellingen der kerk, v.; **—des écritures,** canonieke boeken; **gros —, petit —,** kanonletter (bij de drukkers), v.; **— emphytéotique,** erf- of grondrente, v.

Canoni‖al, ale, a. wat de canons der Kerk betreft, wat door de Kerk geregeld is; wat een' domheer aangaat, er toe behoort; **maison —ale,** huis van een domheer; **heures —ales,** bepaalde uren, waarop in de Roomsche kerk gezongen wordt; **—cat,** m. (bas lat. canonicus, chanoine) domheerschap, domheersambt; **—cité,** f. kerkwettigheid, v.; **—que,** a. dat met de regels der kerk overeenstemt, canoniek; **—quement,** adv. volgens de canons of kerkelijke wetten; **—sation,** f. heiliging, v.; heiligverklaring, v.; **—ser,** v. a. onder het getal der heiligen stellen; fig. in den hoogsten graad prijzen; **se —,** v. pr. elkaar bewierooken; **—ste,** m. leeraar in het kerkrecht.

Canon‖nade, f. het schieten met geschut; kanonvuur; **—nage,** m. kanonnierskunst, v.; **—ner,** v. a. met grof geschut schieten; beschieten; **—nerie,** f. geschutgieterij, v.; **—nier,** m. kanonnier, konstabel; **—nière,** f. soldatentent, die aan beide zijden open is; konstabelstent, v.; schietgat; klapbus (kinderspeelgoed); kanonneerboot, v.; **chaloupe — blindée, cuirassée,** gepantserde kanonneerboot, v.

Cano‖t, m. kleine Indiaansche boot, v.; kano, v.; **— en portemanteau,** boot, achter op het schip vastgemaakt; **—tage,** m. het varen met een sloep; **—ter,** v. n. schuitje varen; **—tier,** m. sloep-, bootroeier; liefhebber van schuitjevaren; **chapeau —,** matrozenhoed.

Cant, m. schijnheilige vormen (der Engelschen); eigenaardige woorden en uitdrukk. van eene bepaalde klasse menschen.

Cantabile (pr. **bilé**), m. aangenaam en sprekend muziekstuk, dat gemakkelijk kan gezongen worden.

Cantal, m. soort van kaas, v. (uit Auvergne).

Cantalabre, m. rand, m. of lijst, v. van de deur.

Cantalou(p), m. kleine meloen, v.

Cantanettes, f. pl. kajuitraampjes.

Canta‖te, f. (lat. cantatus, chanté) cantate, v. (op muziek gebracht verheven dichtstuk); **—tille** (pr. **ti-ie**), f. kleine cantate, v.; **—trice,** (f. lat. cantatrix) zangster, zangeres.

Cantharide, f. (gr. kantharos, scarabée; cidos, aspect) Spaansche vlieg, v.; zie **vésicatoire.**

Canti‖ilène, f. (lat. cantilena, chanson) zacht, droefgeestig lied.

Canti‖ne, f. likeurkeldertje; cantine (in de kazerne); verbandkist, v.; **—nier,** m. waard in eene cantine.

Canti‖que, m. (lat. canticum, chant) geestelijk lied; lofzang ter eere van God, m.; **— des — s,** het hooglied van Salomo.

Canto‖n, m. landstreek, v., kanton; **—nade,** f. de beide zijden van het tooneel, v.; **parler à la —,** van het tooneel tot iem. achter de coulissen spreken; **—nal, e,** a. tot het kanton behoorend.

Canton‖nement, m. het plaatsen van krijgsvolk in dorpen; **les —s d'hiver,** de winterkwartieren; **—ner,** v. a. et n. krijgsvolk in dorpen en steden leggen; **se —,** v. pr. zich samentrekken en verschansen; **—nier,** m. wegwerker; **—nière,** f. smalle gordijn aan den voet van een ledikant, v.; hoekband aan een koffer, m.; schenkel van den penterhaak (op schepen), m.

Canule, f. tuit eener spuit; pijp tot verschillende doeleinden, v.

Canut, m. volksnaam der zijdewevers te Lyon.

Canzone (pr. **dzo-né**), f. soort van Ital. lied.

Caolin, zie **Kaolin.**

Caouane, f. groote schildpad.

Caout‖chouc (pr. **chou**), m. gomelastiek, v.; fam. **des —s,** overschoenen; **—chouter,** v. a. met gomelastiek waterdicht maken.

Cap, (pr. **kape**), m. (lat. caput, tête) kaap, v.; **doubler un —,** eene kaap omzeilen; **le — de Bonne-Espérance,** de Kaap de Goede Hoop; **mettre le — sur la terre, porter le — à (sur) terre,** landwaarts aanhouden; **—,** hoofd; **armé de pied en —,** van het hoofd tot de voeten gewapend; **—s de mouton,** pl. soort van houten schijven of rollen (juffers) op schepen, v.

Capa‖ble, a. (lat. capax) **— de qch.,** tot iets bekwaam, geschikt, in staat; knap, snugger; **— de tenir, contenir,** kunnende bevatten of inhouden; **—cité,** f. wijdte, ruimte, v.; bekwaamheid, vatbaarheid, geschiktheid; **brevet de —,** onderwijzersacte; **les —s,** de kiesgerechtigden; **mesure de —,** inhoudsmaat.

Capara‖çon, m. dekkleed (voor paarden); **—çonner,** v. a. een dekkleed op een paard leggen; **—çonnier,** m. vervaardiger van paardendekken.

Cape, f. (rad. cap, tête) kap; soort van regenmantel; sluier (voor vrouwen), m.; **rire sous —,** in zijn vuistje lachen; **n'avoir que la — et l'épée,** alleen kap en degen, geen fortuin bezitten; fig. geen verdienste hebben; **des romans de — et d'épée,** ridder —, soldatenromans; **mettre à —,** bijleggen (van een schip).

Capéer ou **Capéyer,** v. n. met één zeil bijhouden; bijleggen bij storm.

Capelan, m. oud woord voor **chapelain,** kapelaan, priester.

Cape‖ler, v. a. **— les haubans,** het want aanleggen; **—let,** m. kniegezwel (bij paarden); **—line,** f. (dim. de cape) soort van stroohoed of zonnehoed, m.; wondverband; gevleugelde hoed van Mercurius, m.; **—luche,** f. kapje.

Capendu, m. **pomme de —,** soort van winterappel, m. **(reinette de Belges).**

Capétien, ienne (pr. **ci**), a. van Hugo Capet afstammend, Capetingisch.

Capharnaüm (pr. **ome**), m. plaats van wanorde en uitspattingen.

Capil‖laire (pr. **pilère**), m. vrouwenhaar, Venushaar (zekere plant); **—laire,** a. (lat. capillus, cheveu) zoo dun als haar; **tuyau —,** haarbuisje; **artiste —,** kapper; **—lament,** m. **—lature,** f. vezelachtigheid der wortelen of bladeren eener plant, v.; **—larité,** f. aantrekking der haarbuisjes, capillariteit; dunheid (als van een haar), v.; **—otade,** f. opstoofsel van reeds gekookt en klein gesneden vleesch; fig. fam. **mettre qn. en —,** aan iem. geen haar heel laten.

Capitai‖ne, m. (lat. caput, tête) hoofdman, kapitein; fig. krijgsoverste; **— d'infanterie, de cavalerie; — en second,** kapitein-adjudant; **— au long cours,** koopvaardijkapitein; **—d'armes,** onderofficier, die de politie aan boord uitoefent; **— des chasses,** opperjagermeester; **— nerie,** f. hoofdmanschap, ambt van een'slotvoogd: opperjagermeester enz., m.; het gebied, huis van een opperjagermeester; **—nesse,** zie **Capitane.**

Capi‖tal, ale, a. (lat. capitalis; de caput, tête) voornaamst, gewichtigst; **lettre —e,** hoofdletter, v.; **crime —,** misdaad, waarop de doodstraf staat; **ennemi —,** doodvijand; **peine —le,** doodstraf; **péchés capitaux,** hoofdzonden; **—tal,** m. hoofdsom, v., kapitaal; hoofdzaak, v., hoofdwerk; **— productif,** rentegevend k.; **— improductif,** dood k.; **— commercial,** bedrijfsk.; **— social,** kapitaal der vennootschap; **—tale,** f. hoofdstad; groote letter, v.; **—talement,** adv. voornamelijk; **—talisation,** f. kapitaalvorming, v.; **—taliser,** v. a. tot kapitaal maken; **—taliste,** m. rentenier, kapitalist.

Capi‖tan, m. grootspreker, zwetser, (in kluchtspelen); **—tane,** f. **galère —,** hoofdgalei, v.; **—tan-pacha,** m. Groot-admiraal der Turksche vloot; Turksch admiraalschip, v.; **—tation,** f. (lat. caput, capitis, tête) hoofdgeld, hoofdelijke omslag, m.

Capi‖tel, m. dunne loog uit asch en kalk tot de zeepbereiding, v.; **—teux, euse,** a. naar het hoofd stijgend, bedwelmend, koppig; **—tole,** m. kapitool (vesting en tempel in oud Rome; **—tolin,** a. m. tot het Kapitool behoorend.

Capiton, m. grove vlokzijde, v.

Capitonner, v. a. met vlokzijde stoffeeren; capitonneeren, opvullen, bekleeden.

Capitou‖l, m. (weleer) schepen of raadsheer in Toulouse; **—lat,** m. ambt van schepen of raadsheer.

Capitu‖laire, a. tot een stift of kapittel behoorend; tot een hoofdstuk behoorend; **—laires,** m. pl. verzameling van wetten der voormalige Fransche koningen, v.; **—lairement,** adv. kapittelsgewijze; **—lant,** a. et m. die eene stem in het kapittel heeft; onderhandelaar over de overgave eener plaats; **—lard,** m. scheldnaam aan de soldaten, die in den Fransch-Duitschen oorlog (70—71) capituleerden; **—lation,** f. verdrag wegens de overgave eener stad, capitulatie, v.; kiesverdrag (bij de verkiezing der Duitsche keizers); fig. fam. alle soort van verdrag, toenadering, v., verzoeningsmiddelen; **—le,** m. klein kapittel in het getijboek; **—ler,** v. n. een verdrag aangaan (voornamelijk wegens de overgave eener stad), capituleeren; fig. in vergelijk treden; **il capitule avec sa conscience,** hij maakt zijn geweten ruimer.

Caplan ou **Capelan,** m. kleine kabeljauw.

Capoc, m. kapok, m. (soort van fijne en korte boomwol).

Capon, m. fam. listig, laag en bedriegelijk

mensch; pop. lafaard, bloodaard; onder kinderen: verklikker, aanbrenger; penter, kat, katlooper aan den kraanbalk (scheepst).

Capon‖ner, v. n. fam. in het spel bedriegen; zich als lafaard gedragen; verklikken; **— l'ancre,** het anker opkatten; onder de kraanbalk halen met den penter (kat); **—nière,** f. bedekte gang in de loopgraven, m.

Caporal, m. korporaal; **le petit —,** naam aan Napoleon I gegeven; **—,** tabak (van de Fransche regie); v. **faire venir quatre hommes et un —,** geweld gebruiken; **—isme,** m. soldatenheerschappij, v.

Capo‖t, m. regenmantel met een' kap, m.; kapot (in het piketspel); kap boven een luik (op schepen), v.; **—,** adj. invariable; fig. fam. **être ou demeurer —,** beschaamd, verlegen staan; **faire —,** omslaan (van een boot); **—tage,** m. kunst om den afstand te meten, dien een schip aflegt, v.; **—te,** f. (dim. de cape) vrouwen-regenmantel, m.; kapotjas, v.; cabrioletkap, v.; schoorsteenkap; **—ter,** v. n. omslaan, kenteren; v. a. pop. kapot of beest maken bij 't spel.

Câpre, Câperon, m. kapper, v. (vrucht van den kapperboom).

†**Capre,** (holl. kaper) m. kaper, kruiser, vrijbuiter, m.; kaperschip.

Capricant, e, a. hard, onregelmatig en driftig (van den pols).

Capri‖ce, m. (ital capriccio, de capra, chèvre, à cause de l'allure capricieuse de cet animal) eigenzinnigheid, koppigheid, v.; nuk, kuur, gril, luim, bui, v.; dartel muziekstuk; **—cieux, euse,** a. eigenzinnig, grillig, luimig; **—cieusement,** adv. op eene eigenzinnige wijze; **—corne,** m. steenbok)het 10e teeken van den dierenriem).

Câprier, m. kapperboom, m.

Caprifiguier, m. wilde vijgeboom, m.

Caprin, ine, a. geitachtig; **la race caprine,** het geitenras.

Capro‖n, m. dikke aardbezie, v.; **—nier,** m. ananas-aardbezieplant, v.

Capriole, zie **Cabriole.**

Caprisant, zie **capricant.**

Capselle, f. beursjeskruid, herderstaschjeskruid; (**bourse-de-pasteur**).

Capsu‖laire, a. vliesachtig; wat tot een hulsel, vliesje, koker in betrekking staat; **—le,** f. (lat. capsula; dim. de capsa, boite) slaghoedje (voor geweren); hulsel; **— gélatineuse,** capsule van gelatine om geneesm. in te nemen; **—,** beursje, zakje; verdampingsschaal; klokhuisje; vlies dat de gewrichten of kleine vaten omringt; pop. hoed; **—lerie,** f. percussiefabriek, v.

Captal, m. hoofd, opperste, heer.

Capta‖ge, m. het leiden van eene minerale bron; **—teur,** m. die door list in eene erfenis weet te sluipen, m.; **—tion,** f. insluiping in eene erfenis door list of bedrog, v.; **—toire,** a. door list verkregen.

Cap‖ter, v. a. (lat. captare) door list verkrijgen of winnen; **—tieusement,** adv. op eene listige, bedriegelijke wijze; **—tieux, euse,** a. listig, bedriegelijk; **—tif,** m. (lat. captivus; de capere, prendre) gevangene in den oorlog (in oude tijden); **—tif, ive,** a. gevangen; **un ballon —,** een aan een koord opgelaten luchtballon; **—tiver,** v. a. fig. dienstbaar maken, bedwingen, onderwerpen, fig. **son éloquence a captivé l'auditoire,** zijne welsprekendheid heeft de toehoorders geboeid; **se —,** v. pr. fig. zich geweld aandoen, zich matigen; **—tivant, e,** a. boeiend; **—tivité,** f. gevangenschap, v.; fig. groote dwang, m.; **—ture,** f. (lat captura; de capere, prendre) vangst, v.; buit, m.; wegneming of aanhaling van verboden waren, v.; het in hechtenis nemen van een' schuldenaar of misdadiger; gevangenis, v.; **—turer,** v. a. vangen, buit maken; aanhalen (van goederen); **—tureur,** m. kaper, m.

Capu‖ce, m. (rad. cap) kap, monnikskap, v.; **—che,** f. **chon,** m. regenkap; monnikskap, v.; groote vrouwenmantel, m.; kap (op een schoorsteen); **—chonné,** a. in een kap gehuld; kapvormig (van een bloem); **—cin,** m. (ital. capucino) Kapucijner monnik; **barbe de —,** lange baard; **barbe-de-capucin,** tuincichorei; **des —s de carte,** gevouwen, achter elkaar opgezette speelkaarten; **tomber comme des —s de carte,** tegen elkaar vallen (de een tegen den ander); **—cinade,** f. slechte redevoering, v.; **—cine,** f. Kapucijner non, v.; oostindische kers, v.; soort van saus- of boterpannetje; **câpres de —s,** in azijn ingemaakte knoppen van de oostindische kers; **—cinière,** f. Kapucijner-klooster.

Capulet, m. vrouwenkap in de Pyreneeën.

Caput mortuum, (pr. **caputemortuome**), m. bezinksel, residu, doodenkop, m.

Caquage, m. het kaken van de haring.

Ca‖que, f. tonnetje of vaatje, (voor haring, kruit enz.); prov. **la caque sent toujours le hareng,** het tonnetje riekt altijd naar de haring (men toont altijd van welke afkomst men is, of welke opvoeding men gehad heeft); **—quer,** v. a. haring kaken (inzouten en in tonnen doen); in een tonnetje doen.

Caquerolle, f. kleine koperen pot, m.

Caque-sangue, f. pop. roode loop, m.

Caquet, m. gepraat, geklap; **rebattre le — à qn.,** iem., den mond snoeren; **— bon bec,** babbelaarster, klappei; **—s,** achterklap, m.; kwaadsprekerij, v.

Caquetage, m. het kakelen.

Caquète, f. vischbak, m.; vischben, v.

Caqueter, v. n. kakelen als de hennen; fig. praten, snappen.

Caqueterie, f. gebabbel, gepraat.

Caque‖teur, m. **euse,** f. babbelaar, snapper, babbelaarster enz.; **—toire,** f. kleine lage leuningstoel, m.; praatstoel, m.; klapbankje; dwarshout tusschen de ploegstaarten.

Caqueur, m. kaker (van haring), m.; klein kaakmes.

Car, conj. (lat. quare, c'est pourquoi) want, dewijl, omdat, doordien, vermits, naardien.

Carabas, m. groote ouderwetsche koets, v.

Carabe, draagstoel, m.; aardtor of loopkever, m.

Carabé, m. barnsteen.

Cara‖bin, m. (vroeger) lichte ruiter; fig. **il a tiré en —,** hij heeft een duit in 't zakje gedaan, een woordje meegepraat; **— de Saint Côme,** chirurgijnsjongen; met minachting: **un —,** een student in de medicijnen; **—binade,** f. fam. aanval van lichte ruiterij, m.; **—bine,** f. karabijn, v.; buks, v.; geweer; **—biné, ée,** a. getrokken (van schietgeweren); **brise —binée,** stijve bries; **—biner,** v. a. een geweerloop van binnen van groeven voorzien; **—bineur,** m. looptrekker; **—binier,** m. karabinier, scherpschutter.

Caracal, m. steppenlynx, m.

Caraco, m. jakje, zeker vrouwenkleed.

Caraco‖l, m. slakkenhuis; **escalier en —,** m. wenteltrap, m.; **—le,** f. zwenking van een

paard in een' heelen of halven kring, v.; **—ler,** v. n. snelle wendingen met het paard maken; **—li,** m. mengsel van goud, zilver en koper.

Carac‖tère, m. (gr. charaktêr de charassô, je grave) teeken, merkteeken, letter, v.; schrift, handschrift, hand, v.; tooverteeken; ambt, bediening, v.; titel, m.; denkwijze, v.; karakter, aard, m.; **avoir du —,** kordaat zijn; **imprimé en beaux —s,** met fraaie letter gedrukt; **—s algébriques,** algebraïsche teekens; **il est d'un — doux,** hij heeft een' zachten aard; **il n'a point de — dans sa physionomie,** hij heeft geen uitdrukking in zijn gelaat; **— d'évêque,** bisschoppelijke waardigheid; **—tériser,** v. a. afschilderen, kenschetsen; **se —,** v. pr. zich kenmerken; **—térisme,** m. overeenkomst van zekere planten met deelen van het menschelijk lichaam, v. (in de oude geneeskunde); **—téristique,** a. eigenaardig, kenschetsend; **signe —,** kenteeken; **lettre —,** ken-, grondletter, v.

Cara‖fe, f. (ar. garafa, puiser) soort van geslepen flesch; karaf, v.; **— frappée,** waterkaraf met ijs; **— glacière,** koelkaraf; fig. **c'est une — d'orgeat,** het is een koel karakter; **—fon,** m. kleine karaf of flesch, v.; koelemmer; m.: koelvat.

Caragne, f. soort van welriekende gom, v.

Caraïbe, a. Caraïbisch (in betr. tot de Caraïbische eilanden); m. et f. bewoner, bewoonster der Caraïbische eilanden.

Caraïte, m. jood, van eene secte, die zich stipt aan de letter der Wet houdt.

Carambo‖lage, m. het treffen van meer dan één bal met den gespeelden bal; **—le,** f. de roode bal; het met drie ballen spelen (in het biljartspel); **—ler,** v. n. twee ballen raken (in het biljartspel); **—leur,** m. hij, die op carambolage speelt.

Caramel, m. half gebrande en geharde suiker, v.

Caraméli‖sation, f. bewerking om suiker bruin te branden, v.; **—ser,** v. a. suiker bruin of tot karamel branden.

Caranguer, v. n. met zwaar weêr kruisen en laveeren, zonder iets te winnen; fig. zich afsloven.

Carapace, f. ruggeschild, der schildpadden.

Caraque, f. karak (Portugeesch schip), m.; **—quon,** m. kleine karak, v. (zeker vaartuig).

Cara‖t, m. karaat (zeker gewicht), graad van fijnte in het goud, m.; keur, v.; prov. **c'est un sot à 24 —ts,** 't is een groote gek; **c'est un fou à 36 —ts,** het is een gek in folio; **du —,** kleine diamanten, die men naar het gewicht verkoopt, m.; **—ture,** f. mengsel van goud en zilver enz. om essayeer- of toetsnaalden te maken.

Caratch, m. belasting opgelegd aan de onderdanen van den sultan, die niet Mohammedanen zijn.

Carava‖ne, f. karavaan, v.; groot gezelschap van reizende kooplieden, pelgrims enz. in het oosten; **—neur,** m. schip in de Levant; gezagvoerder op zulk een schip; **—nier,** m. kameeldrijver bij eene karavaan.

Caravansérail, Caravansérai, m. herberg voor de karavanen enz. in het Oosten, v.

Caravelle ou **Carvelle,** f. karveel (snelzeilend Portugeesch schip); haringschuit, v.

Carbatine, f. vel, huid, v. (van een dier, dat pas geslacht is).

Carbet, m. hut der wilden, v.

Carbona‖risme, m. grondstellingen der carbonari, v.; **—ro,** m. (ital. signifiant charbonnier) lid van een uitgebreid geheim politiek genootschap in Italië; plur. **carbonari.**

Carbo‖nate, m. koolstofzuur zout, koolzuur; **— de chaux, de cuivre, de potasse,** koolzure kalk, koolzuur koper, koolzure potasch; **—nater,** v. a. met koolzuur verzadigen, in koolzuur veranderen; **—ne,** m. koolstof, v.; **—né,** a. koolstof bevattend; **hydrogène —né,** koolwaterstof; **—nique,** a. **acide carbonique,** koolzuur, koolstofzuur; **—nisation,** f. verkoling, v.; **—niser,** v. a. verkolen, tot kool maken; **—nite,** m. oxalzuur zout.

Carbonnade, karbonade, v.

Carbosul‖fure, m. zwavelkoolstofverbinding, v.; **—fureux,** a. zwavelkoolstof houdend.

Carbouille, f. brand(ziekte) in het koren.

Carbure, m. koolstofverbinding, v.

Carcadet, Carcaillot, m. pop. kwartel, m.

Carcailler, v. n. slaan (als een kwartel); ook: **courcailler.**

Carcaise, f. oven in glasblazerijen, m.; calcineeroven, m.

Carcajou, m. Amerikaansche veelvraat, m. (soort das).

Carcan, m. ijzeren halsband (voor misdadigers), m.; schandpaal, pranger, m., kaak, v.; **condamner qn. au —,** iem. tot de straf der kaak veroordeelen, **attacher au —,** aan de kaak stellen; **—,** houten halsblok (voor varkens.)

Carcasse, f. geraamte; fig. zeer mager mensch, m.; **il n'a que la —,** hij is zoo mager als een brandhout; **— de poulet,** romp van een hoentje, m.; groote langwerpige bom vol handgranaten, v.; met zijde omwonden ijzerdraad, m.; **— de vaisseau,** romp of geraamte van een schip, m.

Carcel, lampe —, een door Carcel uitgevonden lamp met twee perspompen, v.

Carci‖nomateux, euse, a. kankerachtig; **—nome,** m. kanker, m.

Cardage, m. het kaarden (der wol).

Carda‖mine, f. waterkers, v. **(cresson des prés); —mome,** m. paradijskorrel, v.

Car‖dasse, f. kaarde voor vlokzijde, v.; **—de,** f. (lat. carduus, chardon) eetbare steel van de preiën of artisjokken, m.; kaarde, wolkaarde, v.; **—dée,** f. kaardsel; **—der,** v. a. wolkaarden; **—dère,** f. distel, v.; weverskaarde, v.; **—derie,** f. kaarderij, v.; plaats waar gekaard wordt, v.; **—deur, m. euse,** f. wolkaarder, -kaardster.

Car‖dia, m. (gr. kardia, cœur) maagmond, m.; **—diacés,** m. pl. hartmosselen; **—diaire,** a. tot het hart behoorend; **ver —,** n. hartworm; **—dialgie,** f. maagkramp, maagpijn, v.; **—diaque,** a. hartsterkend; tot het hart behoorend; aan het hart lijdend; **—diaque,** m. hartsterkend middel.

Cardier, m. wolkaardemaker of -verkooper.

Cardi‖nal, ale, a. (lat. cardinalis, de cardo, cardinis, gond) hoofdzakelijk, voornaamst; **vents cardinaux,** de vier hoofdwinden, m.; **nombres cardinaux,** de hoofd- of grondgetallen; **points cardinaux,** de vier hoofdwindstreken; **—nal,** m. kardinaal; vogeltje als eene kleine papegaai; soort dagvlinder, m.; kleine wolkaarde, v.; **—nalat,** m. waardigheid van kardinaal, v.; kardinaalschap; **—nale,** f. soort van ronde lobelia, v.; **—nalice,** a. tot de kardinaalswaardigheid behoorend; **—naliste,** m. aanhanger van de partij der kardinalen (Richelieu en Mazarin).

Cardite, f. (gr. kardia, cœur) kardiet, m.; harteschelp, v.; hartontsteking, v.

Cardon, m. (lat. carduus, chardon) Spaansche artisjok, v.

Carême, m. vasten, v.; vastentijd, m.; vastenpreek, v.; **il arrive comme marée en —,** hij komt juist van pas (als visch in de vasten); **la mi-—,** halfvasten; **face de —,** fam. bleek, mager gezicht; **un amoureux de —,** een bloode minnaar.

Carême-prenant, m. de drie dagen voor aschdag; vastenavondpret; **un —,** een vastenavondgek.

Carénage, m. scheepstimmerwerf; helling, v.

Carence, f. (lat. carere, manquer) gebrek, afwezigheid (van roerende goederen), (rechtsterm).

Carène, f. (lat carina) kiel van een schip, v.; **donner une —,** op zijde winden, om te kielen (een schip).

Caréné, ée, a. kielvormig, schuitvormig.

Caréner, v. a. een schip op zijde halen om het te kalfaten; kielen.

Cares‖sant, ante, a. liefkoozend, vleiend, streelend; **—se,** f. liefkoozing, v.; **—ser,** v. a. liefkoozen, streelen; fig. — **la bouteille,** te veel van een glaasje houden; (iron.) — **à qn. la colonne vertébrale, les épaules à coups de bâton,** iem. afrossen.

Caret, m. soort van schildpad, v.; schildpad, dat men bewerkt; touwklos, m.; **fil de — fin,** linnen garen.

Carex, m. rietgras, zegge **(laiches).**

Car‖gaison, f. lading van een schip, v.; **—gue,** f. geitouw, gording, v.; het werk, dat hierbij verricht wordt; **—guer,** v. a. optuien, zeil minderen, geien en gorden; **—guer,** v. n. op eene zijde hellen (van schepen).

Cargueur, m. bramzeilsvalblok.

Cariatide, f. vrouwenbeeld van steen tot ondersteuning van uitstekende deelen enz. aan gebouwen.

Caribou, m. kariboe, m.; rendier of hert in Canada.

Caricatu‖ral, e, a. tot de caricatuur behoorend; **—re,** f. overdreven afbeelding, caricatuur, v.; **—rer,** v. a. een caricatuur van iem. maken; **—riste,** m. caricatuurteekenaar.

Carie, f. beeneter, m.; been-, tandbederf; wormsteek, m.; bederf van het koren.

Cari‖er, v. a. aansteken, wegvreten; **une dent cariée,** een verrotte tand, kies; **se —,** v. pr. ineten, verrotten, bederven (van tanden en beenderen); **—eux, euse,** a. aangestoken, aangetast door bederf.

Caril‖lon, m. klokkenspel, klokkengespeel; fig. geraas, geschreeuw; **sonner à double, à triple —,** twee-, driemaal aan de bel trekken; fig. **il a été sifflé à double, à triple —,** hij is geweldig uitgefloten; **lorsqu'il revint, sa femme lui fit un beau —,** toen hij thuiskwam, veegde zijn vrouw hem den mantel uit; **—lonnement,** m. het klokkengelui, klokkenspel; **—lonner,** v. n. de klokken spelen; de klok luiden; hard bellen; **c'est fête carillonnée,** het is een groote feestdag; **—lonneur,** m. klokkenspeler, klokkenluider, klokkenist.

Cari‖sel, Cariseau, creseau, f. m. grof doek als kanevas, omer tapijt op te werken; karsaai.

Carlet, zie **carrelet.**

Carlin, m. **Carlino,** m., zekere Italiaansche munt; mopshond, mops, m.; **nez —,** mopsneus.

Carline, f. everwortel, m.; witte kameleon, m.

Carlingue, f. tegenkiel, v.; zaadhout, spoor van den mast of van het spil; stuk hout, waarop de mast rust.

Carlis‖me, m. gevoelens der Carlisten; **—te,** m. aanhanger van de oude Bourbons (in Spanje).

Carlovingien, ienne, a. Carolingisch, tot het geslacht van Karel den Groote behoorend.

Carmagnole, f. zekere patriotische dans, m.; vaderlandsch lied, carmagnole, v.; wambuis.

Carme, m. Karmelieter monnik; **acier de —,** staal in dunne vierhoekige staven; **eau des —s,** Karmelieter-water.

Carmeline, a. **laine —,** de tweede soort van Vigognewol, v.

Carmélite, f. Karmelieter-non; **couleur —,** lichtbruine kleur.

Carmi‖n, m. zekere fijne roode verf, v.; karmijn; **—né, e,** a karmijnkleurig.

Carminatif, ive, a. windbrekend, windverdrijvend; s. m. **un —,** een windverdrijvend middel.

Carnage, m. (lat. caro, carnis, chair) bloedbad; slachting van wild, v.; vleesch van geslachte dieren.

†**Car‖nal,** m. onderste nok, v. takel, m.; †**—nalette,** f. kleine onderste nok, v.

Carnas‖sier, ière, a. (lat. caro, carnis, chair) vleeschetend, verslindend; **les —s,** de vleeschetende dieren; **—sière,** f. weitasch, v.

Carnation, f. (lat. caro, carnis, chair) vleeschkleur, v.

Carna‖val, m. carnaval; vleesch- of slemptijd, m.; vastenavondvermaak; pl. **des carnavals,** fig. **c'est un vrai —,** hij is raar toegetakeld, hij ziet er uit als een harlekijn; **—valesque,** aan den vastenavond eigen.

Carne, f. spitse hoek, kant (van een' steen, tafel enz.), m.; slecht vleesch; fig. kreng (als scheldwoord).

Carné, ée, a. vleeschkleurig (van bloemen).

Carnèle, f. kartel; rand der muntstukken, m.

Carneler, v. a. een kartelrand aan de muntstukken maken.

Carnet, m. agenda, v.; koopmanszakboekje; schuldregister; — **de bal,** balboekje; — **de visite,** visiteboekje.

Carnier, m. weitasch, v.

Carni‖fication, f. vleeschwording, v.; **se —fier,** v. pr. vleesch worden; **—forme,** a. vleeschvormig; **—vore,** a. (lat. caro, carnis, chair; voro, je dévore) vleeschetend; **les carnivores,** de vleeschetende dieren.

Carnosité, f. uitwas van vleesch.

Carogne, f. pop. kreng; slecht, ondeugend vrouwspersoon.

Carolin, e, a. Karolinisch, wat Karel en zijne verordeningen betreft; **—gien,** a. zie **carlovingien.**

Carolus, (pr. **luce**), m. Carolus, m. (oude Fransche munt).

Caron, m. stuk spek, waarvan het mager afgesneden is; fig. de veerman der onderwereld: **la barque de —.**

Caronade, f. oud scheepskanon.

Caroncule, f. vleeschklier, v.; vleezig uitwas.

Caro‖tidal, tidien, a. wat op de strotslagaderen betrekking heeft; **—tide,** f. strotslagader, v.; **—tique,** a. slaapzuchtig.

Carot‖te, f. gele wortel, m.; gele peen, v.; tabakssteel; m., tabakskarot, v.; fig. **ne vivre que de —s,** armoedig leven; **jouer la —,** weinig wagen (bij 't spel); loc. pop. **tirer une — à qn.,** iemand iets aftroggelen; **—ter,** v. n.

pop. karig in het spel zijn; v. a. iets aftroggelen; **—teur,** m. **euse,** f.; **—tier,** m., **—tière,** f. pop. vreesachtige speler of speelster.

Carou‖be, Carouge, m. St. Jansbrood; **—bier,** m. St. Jansbroodboom, m.

Car‖pe, f. karper, m. (zekere visch); fig. **faire le saut de —,** den karpersprong doen (plat op den buik liggende opspringen); **faire des yeux de — pâmée,** verliefde oogjes zetten; **muet comme une —,** stom als een visch; **—,** m. handwortel, m.; **—peau,** m. kleine karper, m.; **—pelle,** m. (gr. karpos, fruit), vruchtje, deel, van eene samengestelde vrucht; **—pette,** f. grof gestreept pakdoek; karpet; kleine karper, m.; **—pie,** f. gehakt van karpers; **—pier,** m. kleine vijver voor karpers, m.; **—pière,** f. vischkaar (vooral voor karpers), v.; **—pillon,** m. kleine karper, m.

Carpologie, f. vruchtenleer, v.

Carquaise, m. calcineeroven, m.

Carquois, m. pijlkoker, m.

Carrare, m. soort van fraai Carrarisch marmer.

Carre, f. hoek, vlak; het bovenste (van den bol van een hoed, van het kleed over de schouders); stompe neus (aan schoenen), m.

Carré, ée, a. vierhoekig; **nombre —,** vierkant getal; **bonnet —,** dokters-, rechter-, priestermuts; **partie —e,** fam. gezelschap van vier personen, twee mannen en twee vrouwen; **racine —e,** vierkantswortel, m.; fig. **un homme — par la base,** een flink, beslist man; **une tête —e,** een degelijke kop; een stijfkop; **une réponse —e,** een beslist, flink antwoord; subst. m. vierkant, m. kwadraat; vierkant perk (voor bloemen enz.); muntstempel, m.; veld op het dambord enz.; touwslagers-slee, v.; carré (dans); afdeeling van eene verdieping; **nous logeons sur le même —,** wij komen op hetzelfde portaal uit; **— de mouton,** vierkant ribbestuk, (van een schaap).

Carreau, m. vierkante vloertegel of vloersteen, m.; ruit, v.; weg, die bestraat is, m.; vloer, grond, m.; glasruit, v.; kussen; persijzer (van de kleêrmakers); dondersteen, m.; ruit op eene kaart, v.; groote vierkante vijl, m.; verstopping, maagpijn, v.; **valet de —,** fig. fam. zeer verachtelijk mensch; **— de pierre,** vierkante steen, m.; **coucher, jeter qn. sur le —,** iem. dood of zwaar gewond doen neervallen (in een duel); **demeurer sur le —,** op de plaats dood blijven liggen; **à petits —x,** met ruitjes; **— électrique,** electrische met bladtin belegde glasplaat; **roi, dame, valet de —,** ruiten heer, vrouw, boer; **les —x de la foudre,** de bliksemschichten.

Carrefour, m. kruisweg, m.; kruisstraat, v.; **orateur de —,** straatprediker, volksredenaar; **langage de —, le langage des —s,** ruwe taal, straattaal.

Carréger, v. n. kruisen, laveeren.

Carre‖lage, m. het leggen van een' vloer; het loon voor 't leggen; **—ler,** v. a. met vierkante steenen bevloeren; oude laarzen of schoenen verzolen; **—let,** m. schol, schar (zekere visch); wollen stof; kleine zeef, v.; paknaald, v.; zinknet; hoedemakerskaarde, v.; **—lette,** f. zoetvijl, zeer fijne polijstvijl, m.; **—leur,** m. vloerlegger, plaveier; rondreizend schoenlapper; **—lier,** m. tegelmaker, tegelbakker; **—lure,** f. verzoling van laarzen of schoenen, v.

Carrément, adv. vierhoekig; fig. zonder omwegen, flink.

Carrer, v. a. vierkant maken; het vierkant van iets vinden; **— un nombre,** een getal met zich zelf vermenigvuldigen; **— un polygone,** een vierkant van een veelhoek maken; **se —,** v. pr. fam. eene trotsche, zelfbewuste houding aannemen.

Carrick, m. wijde kraagjas, v.

Carrier, m. steenhouwer; handelaar in steen; eigenaar van eene steengroeve.

Carrière, f. (lat. carrus, char) renbaan, loopbaan, v.; strijdperk, worstelperk; fig. levensbaan, v., levensloop; tijd, gedurende welke men een post bekleedt, m.; **donner — à un cheval,** een paard den vrijen teugel laten; fig. **donner — à qch.,** aan eene zaak den vrijen loop laten, den teugel vieren; **se donner —,** zijn lust boeten, een los en ongebonden leven leiden; **se donner — aux dépens de qn.,** zich vermaken ten koste van iemand; **commencer sa —,** zijne loopbaan betreden; **terminer sa —,** zijne loopbaan volbrengen, sterven; **la — des armes,** de krijgsmansloopbaan; **—,** f. steengroeve, kolenmijn, v.

Carriole, f. (dim. du lat. carrus, char) licht open rijtuig.

Carros‖sable, a. berijdbaar voor rijtuigen; **—se,** m. (ital. carrozza) koets, v.; **cheval de —,** koetspaard; fig. **il est brutal, stupide comme un cheval de —,** hij is zoo lomp, dom als een os; **rouler —,** paard en rijtuig houden; **la cinquième roue à un —,** het vijfde wiel aan een wagen, d. i. overtollig; **— sée,** f. koetsvol, v.; **—serie,** f. koetsenmakerij, v.; rijtuigfabriek; **remise de —,** loods voor spoorwegwagons; **—sier,** m. koetsenmaker; koetspaard.

Carrousel, m. ridderspel; het steken naar den ring; de plaats, waar zulk een ridderspel gehouden wordt, v.; manège, v.; mallemolen, m.

Carrure, f. breedte van den rug tusschen de schouders, v.

Cartable, m. (school)tasch, v.; teekenportefeuille, v.

Cartahu, m. gording aan den top van een' mast, v.

Cartayer, (pr. tè-yé), v. n. half spoor rijden.

Car‖te, f. (lat. charta, papier) bordpapier; kaart, speelkaart, v.; kaarteblad; **— blanche,** kaart zonder beeld; fig. volmacht, v.; **donner — blanche à qn.,** iem. volmacht, vrijheid van handelen geven; **faire la —,** een slag, trèk maken; **filer la —,** valsch spelen; fig. **brouiller les —s,** eene zaak in de war sturen; **tirer les —s à qn.,** iem. waarzeggen (uit de kaarten); **savoir la —,** fam. de kaart kennen; nauwkeurig van iets onderricht zijn; **le dessous des —s,** fig. de geheime drijfveeren, het fijne eener zaak; fig. **jouer —s sur table,** met open kaart spelen, open te werk gaan; **— géographique,** landkaart; **— marine, nautique,** zeekaart; **— céleste, astronomique,** sterrenkaart, hemelkaart; fig. **perdre la —,** in de war raken; **— d'entrée,** toegangskaartje; **— d'adresse,** adreskaart; **— d'échantillons,** staalkaart; **dîner à la —,** volgens de spijskaart eten; **demander, payer la —,** afrekenen, 't dîner betalen; **—s,** f. pl. kaartenspel; **château de —s,** kaartenhuisje.

Carte-calque, f. kaartenet; pl. **des cartes-calque.**

Cartel, m. schriftelijke uitdaging, m.; verdrag wegens het uitwisselen van krijgsgevangenen enz.; handelsverdrag (voornamelijk ter zee in oorlogstijd); randomlijsting (waarin b. v. een uurwerk); uurwerkkastje; wandklokje.

Cartelle, f. dikke plank, waarop de molensteenen rusten, v.; hout, dat tot inleggen gebruikt wordt.

Carte-passeport, f. paskaart, v.

Carte-poste, f. correspondentiekaart **(carte-correspondance); des cartes-poste.**

Carteron, m. **onne,** f. quadroon, m. quadrone, v.; zie **quarteron.**

Carté‖sianisme, m. wijsgeerig stelsel van Descartes; **—sien, ienne,** a. Cartesiaansch, d. i. naar 't stelsel van Descartes.

Carthame, m. wilde saffraan, v.

Cartier, m. speelkaartenmaker.

Carti‖lage, m. (lat. cartilago) kraakbeen, knorbeen; **—lagineux, euse,** a. kraakbeenig.

Cartisane, f. stuk dun karton, bedekt met zijde-, goud- of zilverdraad.

Cartogra‖phe, m. kaartenteekenaar; **—phie,** f. het teekenen van kaarten.

Cartoman‖cie, f. (fr. carte, et gr. manteia, divination) waarzeggerij uit de kaart, v.; het kaartleggen; **—cien,** m. **—ienne,** f. kaartlegger; kaartlegster.

Carton, m. (ital. cartone; du lat. charta, papier) bordpapier; proefteekening, v.; staalkaart, v.; staalboek; doos, v.; **— à chapeaux,** hoedendoos; **une pièce qui reste dans les —s du théâtre,** een stuk, dat niet wordt opgevoerd; **—d'écolier,** schooltasch, v.; **—,** schets (van een schilderij).

Carton‖nage, m. het binden in kartonnen band; kartonwerk; **—ner,** v. a. een boek in kartonnen band binden; **—nerie,** f. kartonmakerij, v.; **—neur,** m. bordpapier- of kartonmaker; **—nier,** m. **ière,** f. bordpapiermaker of -verkooper, maaksters, verkoopster; **—nier,** m. kast met vakken (voor bordpapieren doozen); **—nières,** f. pl. soort van Amerikaansche wespen, v.

Carton-paille, m. strookarton; **—pâte,** m. papier-maché.

Cartouche, m. loofwerk of bijsieraad van beeld- of schilderwerk (aan lijsten enz.); soort van versiering in een bloemperk.

Cartou‖che, f. (ital. cartoccio, gargousse) kardoes (voor kanon of ander schietgeweer), patroon, v.; paspoort of verlofbriefje; **—cherie,** f. fabriek van geweerpatronen, v.; **—chier,** m. patroontasch, v.; **—chière,** f. kardoesdoos, v.

Cartulaire, m. (lat. cartula, dim. de carta, papier) verzameling van oorkonden in eene kerk of in een klooster, v.

Carus (pr. **ruce**), m. groote slaapzucht, v.

Carvelle, f. ou **clou à —,** groote karvielnagel.

Carvi, m. karwij, karwijzaad (plant).

Caryatide ou **Cariatide,** f. vrouwenbeeld (als sieraad of steunsel van een architraaf).

Carybde, m. **Carybdis,** f. draaikolk op de kusten van Sicilië, m.

Caryophylées, f. pl. bloemen tot de anjelieren behoorend, v.

Cas, m. (lat. casus, accident) geval, toeval; daad, v.; bedrijf; naamval, m.; **— de conscience,** gewetenszaak, v.; fig. **faire (grand) — de qch., de qn.,** veel werk van iets maken, veel met iemand op hebben; **en —, au — que,** conj. zoo, indien, in gevalle dat; **en tout —,** in allen gevalle, hoe het ook zij.

†**Cas, se,** a. holklinkend, schor.

Casanier, ière, (lat. casa, maison) die graag te huis zit; **mener une vie —ière,** bijna altijd in huis zitten.

Casa‖que, f. (ital. casacca, vêtement pour mettre dans la maison) reisrok, overrok, m.; fig. **tourner —,** tot eene andere partij overgaan; **—quin,** m. huisjas, v.; korte overrok, m.; vrouwenjak; pop. **il m'est tombé sur le —,** hij heeft zich op mij geworpen (om mij te slaan).

Casbah, f. vorstelijk paleis in Barbarije.

Cascade, f. (ital. cascata, chute; du lat. cadere, tomber) waterval, m.; fig. sprong; plotselinge overgang, m.

Cascarille, f. bast van zekeren boom in Peru, m., cascarille, v.

Cascatelle, f. kleine waterval, m.

Case, f. (lat. casa) ruit, v.; vak, ruit, op een dam- of schaakbord; band op het triktrakbord, m.; vak, afdeeling (van een kastje, eene lade); negerhut, v.; smeltkroes in eene gieterij, m.; **patron de la —,** fam. huisheer.

Casé‖ation, f. stremming der melk, kaasvorming, v.; **—eux, euse,** a. (lat. caseus, fromage) kaasachtig; **—iforme,** a. kaasvormig; **—ine,** f. kaasstof, v.

Casema‖te, f. kazemat, v.; bomvrij gewelf; **—té,** a. **bastion casematé,** bolwerk van kazematten voorzien; **—ter,** v. a. van kazematten voorzien, versterken.

Caser, v. a. plaatsen, schikken; (in 't tric-tracspel) twee schijven op één veld zetten; fig. onder dak brengen; **on l'a casé dans un petit emploi,** men heeft hem een postje bezorgd; **se —,** v. pr. een plaatsje vinden; zich neerzetten; trouwen.

Caserel, m. **Caserette,** f. kaasvorm, m.

Caserne, f. barak, woning voor soldaten, kazerne, v.; **—nement,** m. kazerneering, gezamenlijke huisvesting der soldaten, v.; **—ner,** v. a. in kazernen plaatsen of leggen; **—,** v. n. in kazernen liggen; **—net,** m. wachtbriefje; wachtlei, v.; officiersregister, logboek.

Caséum (pr. **ome**), m. ou **Caséine,** f. kaasstof, v.

Casier, f. loketkast, v.; **le — judiciaire d'un individu,** al de stukken, die op een verdacht of veroordeeld individu betrekking hebben.

Casilleux, euse, a. bros, dat licht in stukken breekt.

Casimir, m. dun gekeperd laken; pop. vest.

Casino, m. (ital. signifiant maison de campagne) gezelschapsgebouw, Casino.

Casoar, m. casuaris, m. (zekere vogel).

Cas‖que, m. (esp. casco, écorce, casque) stormhoed, helm, m.; fam. **— à mèche,** slaapmuts; fam. **avoir son —,** dronken zijn; **—qué, ée,** a. van een' helm voorzien; **—quette,** f. pet, muts, v.

Cas‖sade, f. verhooging van inzet in een spel om de andere spelers bang tè maken; leugen om zich uit den nood te redden; **—sage,** m. het kleinslaan van het erts; **—saille,** f. eerste ploeging van een akker; **—sant, ante,** a. bros, hetgeen licht breekt; fig. bits, kortaf; **parler d'un ton —,** op scherpen toon spreken; **—sation,** f. vernietiging, afschaffing, v.; cassatie; **se pour- voir en —,** in hooger beroep gaan (bij 't hof van cassatie).

Cassave, f. brood van manioksmeel gebakken.

Cas‖se, f. kassia (zeker geneesmiddel), v.; pennenbakje; het breken; de breuk, v.; gebroken aardewerk; letterkas (op de drukkerij), v.; smeltkroes der goudsmeden, m.; fig. ontslag; **— à rôt,** braadpan; **—sé, ée,** part. et a. gebroken; fig. **payer les pots —s,** het gelag betalen; **—,** fig. gebroken (van de stem); oud, zwak, afgeleefd; **voix cassée,** gebroken stem; **—seau,**

m. helft van de letterkas; houten nijptang, v.; **—se-cou,** m. halsbrekende, donkere trap, m.; gevaarlijke plaats, v.; waaghals; onvaste ladder; **—se-cou!** (au jeu de colin-maillard), je brandt je! (bij 't blindemanspel); pl. **des casse-cou; —se-croûte,** m. ijzeren of stalen werktuig om harde korsten te breken; pl. **des casse-croûtes; —se-cul,** m. pop. val op 't achterdeel, m.; pl. **des casse-cul; —sement,** m. het breken; fig. **— de tête,** hoofdbreken, vermoeidheid in het hoofd; **—se-motte(s),** m. werktuig waarmede men de aardkluiten breekt; pl. **des casse-motte(s); —se-museau,** m. fam. slag in het aangezicht of op het hoofd; sneeuwbal (soort van gebak), m.; pl. **des casse-museau; —se-noisette** ou **casse-noix,** m. m. notenkraker; blauwspecht (zekere vogel), m.; pl. **des casse-noisettes; une figure en —,** een notenkrakergezicht (waarop neus en kin dicht bij elkaar komen); **—se-pierre,** f. steenbreker, bikhamer, m.; pl. **des casse-pierres, —ser,** v. a. breken, aan stukken slaan, verbrijzelen; fig. afdanken (een officier of ambtenaar); vernietigen, afschaffen; verzwakken, van kracht berooven; fig. **— les vitres,** niets ontzien in cene zaak, door dik en dun gaan; **il n'en a cassé que d'une dent,** hij heeft er nauwelijks van geproefd; **cassez donc une croûte avec nous,** eet toch een stukje mee; **cette nouvelle lui a cassé bras et jambes,** deze tijding heeft hem als verpletterd; **ce bruit me casse la tête,** dit lawaai vermoeit mij; **un vin qui casse la tête,** een koppige wijn; **— qn. aux gages,** iem. ontslaan; **se —,** v. pr. breken; fig. oud en zwak worden; **se — le cou,** den nek breken; fig. zich in den grond helpen; **se — le nez à la porte de qn.,** voor een gesloten deur komen; **—serole,** f. stoofpan, braadpan, v.; **—serolée,** f. panvol, v.; **—setée,** f. laadje of bakje vol; **—se-tête,** m. knods der wilden, m.; ploertendooder, m.; stok met looden knop, m.; fam. hoofdbrekende arbeid; wijn, die naar het hoofd vliegt, m.; pl. **des casse-tête; —setin,** m. bakje der letterkas; **—sette,** f. koffertje, kistje; drinknapje; **la — d'un roi,** bijzondere kas van een regeerend vorst; **—seur,** m. breker; **— de pierres,** steenbikker; **un — d'assiettes,** een lawaaimaker, ruziemaker; **grand — de raquettes,** fig. fam. flinke, sterke man; **—sier,** m. kassiaboom, m.; plank voor de letterkasten, m.; **—sin,** raam boven een weefgetouw.

Cassine, f. klein gering landhuis; slecht onderhouden huis; cassine (soort van gewas als thee gebruikt) v.

Cassiopée, f. een der noordelijke sterrenbeelden.

Cassis (pr. **cice**), m. volksnaam voor de zwarte aalbes, v.; bessenjenever.

Cassolette, f. reukvat, wierookvat; aangename geur of reuk, m.

Cassol(l)e, f. komfoor om de lijm te warmen (bij papiermakers).

Cas‖son, m. lompensuiker, v.; gebroken kakao, v.; glasgruis **(calcin); —sonade,** f. ruwe, maar éénmaal geraffineerde suiker, v.

Cassot, m. sorteerkist (voor vodden), v.

Cassure, f. breuk, v. (plaats, waar iets gebroken is).

Castagnettes, f. pl. klaphoutjes; duimkleppers, m.

Caste, f. (esp. casta, non mélangé, du lat. castus, chaste) kast, v.; stand, m.; stam, waarin de volken in Indië verdeeld zijn, m.; menschenklasse, burgerklasse, v.

†**Castel,** m. (lat. castellum) klein kasteel, fort.

Castillan, e, a. Castiliaansch.

Castille, f. fam. twist, gekijf over beuzelingen.

Castor, m. (gr. kastôr) bever; hoed van beverhaar, kastorenhoed, m.

Castor et Pollux, m. St. Elmus vuur, (electrisch verschijnsel op zee).

Casto‖réum (pr. **ome**), m. bevergeil, v.; **— rine,** f. soort van lichte, zijdeachtige wollen stof, v.

Castramétation, f. (lat. castra, camp; metari, mesurer) legeringskunst der Ouden, v.

Castra‖t, m ontmande; ontmande sopraanzanger; **—tion,** f. ontmanning, v.

Casu‖alité, f. toevalligheid, toevallige zaak of gebeurtenis, v.; **—el, elle,** a. toevallig, dat bij toeval geschiedt; **—el,** m. (lat. casus, accident) wisselend, onvast bijinkomen; emolumenten; **—ellement,** adv toevallig, bij toeval; **—iste,** m. godgeleerde, die twijfelachtige gewetensvragen verklaart of beslist; **—istique,** f. gewetensleer, v.

Cata‖chrèse, (pr. **krè**), onjuist gebruik; woord, dat in een verkeerden zin gebruikt wordt; **—clysme,** m. (gr. kataklusmos) groote overstrooming, geweldige beroering der aardoppervlakte, v.; **—combes,** f. pl. (gr. kata, en bas; kumbos, cavité) onderaardsche begraafplaatsen der Ouden of der martelaars te Rome, v.; **—coustique,** f. terugkaatsingsleer der geluiden, v.; **—dioptrique,** f. leer of wetenschap, der vereenigde werking van het teruggekaatste en van 't gebroken licht; **—doupe,** f. waterval, m.; **—falque,** m. (ital. catafalco) praalbed; katafalk, m

Cataire, f. kattenkruid. **(herbe aux chats).**

Catalan, e, a. Catalonisch.

Cata‖lecte, m. **Catalectique,** a. **—lectes,** m. pl. verzameling fragmenten van oude schrijvers; **vers —,** versregel, waaraan een voet ontbreekt.

Catalep‖sie, f. (gr. kata, dans; lêpsis, prise) beroerte in het hoofd, v.; **—tique,** a. die eene beroerte in het hoofd heeft.

Cata‖logue, m. (gr. katalogos, dénombrement) naamlijst, v.; catalogus, m. (van boeken, schilderijen enz.); **—loguement,** m. het catalogiseeren; **—loguer,** v. a. een catalogus maken; **—logueur,** m. lijst- of catalogusmaker.

Catalpa, m. trompetboom, m.

Cata‖plasme, m. (gr. kata, sur; plasma, application) verzachtende pap, die men op een gezwel legt, v.; mengsel van koemest en aarde voor de beschadigde plaatsen der boomen **(onguent de Saint-Fiacre); —plexie,** f. plotselinge verstijving, v.; **—puce,** f. springkruid, **—pulte,** f. (gr. kata, contre; pallein, lancer) oorlogswerptuig der Ouden, waarmede zij groote en zware steenen in de belegerde plaatsen wierpen, (catapult).

Catarac‖te, f. (gr. kataraktês, écluse) oogvlies, grauwe staar, v.; groote waterval, m.; verval van 't water; **—tes,** pl. wolkbreuk, v.; **les —tes du ciel,** de sluizen des hemels; **—té, ée,** a. die een vlies op het oog heeft, met de staar behebt; **se —ter,** v. pr. een vlies op het oog krijgen.

Catar‖rhal, e, a. zinkingachtig; **fièvre — rhale,** f. zinkingkoorts, v.; **—rhe,** m. (gr. kata, en bas; rhein, couler) zinking, v.; **—rheux,**

euse, a. met zinkingen gekweld, zinkingachtig.

Catastrophe, f. (gr. kata, en bas; strephô, je tourne) treurig eind van een gedicht of van een treurspel; fortuinswending, v.; groot ongeluk.

Catau, f. slet.

Caté‖chèse, f. geloofsonderwijs; **—chète,** m. geloofsonderwijzer; **—chétique,** f. tot de leer van den catechismus (het mondeling onderwijs) behoorend; **—chiser,** v. a. (gr. katêchêsis, instruction) in de geloofs-artikelen onderwijzen; fig. goed onderrichten.

Catéchis‖me, m. onderwijs in de geloofsartikelen; het boek dat ze bevat; catechismus, m.; **faire le — à qn.,** fig. iemand onderrichten in hetgeen hij doen moet; **—te,** m. geloofsonderwijzer, catechiseermeester; **—tique,** a. met de geloofsartikelen overeenstemmend.

Catéchu‖ménat (pr. **ku**), m. tijd, dien men in het Christengeloof onderwezen wordt, m.; **—ména** (pr. **ku**), m. et f. (g. katêchoumenos, instruit de vive voix) hij of zij, die in het Christengeloof onderwezen wordt, catechisant.

Catégo‖rie, f. fig. klasse, v.; vak, soort, slag, categorie; **—rique,** a. bepaald, beslissend; **une réponse —,** een beslist, helder antwoord; **— riquement,** adv. op besliste, heldere wijze, beslist.

Carthartique, a. zuiverend, afleidend (geneesk.).

Cathédra (Ex), adv. van den zetel, leerstoel.

Cathédrale, (f. lat. cathedra, chaire) **église —,** domkerk, hoofdkerk, v.

Cathérétique, a. licht bijtend; s. m. licht bijtend middel.

Cathète, f. cathetus, m. (loodlijn, die op eene andere lijn of op een vlak valt).

Cathé‖ter (pr. **tère**), m. blaaspeiler, m. (kromme buis, waarmede men de waterloozing bewerkt); **—térisme,** m. wateraftapping, v.

Catholi‖cisme, m. Roomsch-katholiek geloof; **—cité,** f. Katholieke kerk, v.; rechtgeloovigheid, rechtzinnigheid der leer, v.; **—con,** m. algemeen geneesmiddel; **—que,** m. (gr. katholikos, universel) algemeen; katholiek; fig. **cela n'est pas —,** dat is niet zooals 't behoort; **—que,** m. et f. hij of zij, die het Roomsch-katholiek geloof belijdt; **fourneau —,** fornuis; oven, m.; **cadran, gnomon —,** zonnewijzer voor iedere poolshoogte, m.; **roi —,** zijne Katholieke Majesteit (koning van Spanje); **—quement,** adv. volgens de leer der Roomsche kerk; **—sation,** f. het katholiek-worden; **—ser,** v. a. tot het catholicisme bekeeren.

Cati, m. toebereiding en glanzing van wollen stoffen, v.; glans van het persen, m.

Catilinaire, f. Catilinische redevoering (eene der vier vermaarde redevoeringen van Cicero tegen Catilina); hevige redevoering tegen iem. gericht.

Catillac, Catillard, m. groote, late stoofpeer, v.

Catimini, (en —), adv. fam. in het geheim, tersluiks.

Catin, f. pop. lichtekooi.

Catin, m. ontvangbekken, voor 't gesmolten metaal.

Catir, v. a. laken of andere stoffen persen of glanzen; verguldsel aanbrengen.

Catis‖seur, m. perser of glanzer; **—soir,** m. vuurpan der wolfabrikanten, v.; mesje der vergulders.

Catogan ou **Cadogan,** m. opgerolde haarvlecht, v. (door de Fransche infanterie tot 1792 gedragen).

Ca‖ton, m. zeer wijs man; zeer ernstig, streng zedig mensch; **—tonien, ne,** a. deugdzaam, gestreng.

Catop‖trique, f. (gr. katoptron, miroir) spiegelleer, v.; **—tromancie,** f. spiegelwaarzeggerij, spiegelwichelarij, v.

Caucasien, ienne, ou **Caucasique,** a. Kaukasisch; m. et f. Kaukasiër; Kaukasische vrouw.

Cau‖chemar, m. nachtmerrie, v.; fig. schrikbeeld, spook.

Caucher, m. boekje om er blaadjes goud in te leggen.

Cauchois, se, a. uit Caux; bewoner, bewoonster van Caux.

Cau‖dal, e, a. (lat. cauda, queue) wat tot den staart behoort; **—dataire,** m. sleepdrager; **—dé,** a. gestaart, staart...; †**—debec,** m. vilten hoed, m.

Caudex, m. stam, tronk, stengel, m.

Caudines, fourches Caudines, Caudijnsche vorken (bergengte in Italië); fig. **passer sous les f. C.,** harde, vernederende voorwaarden moeten aannemen.

Caudrette, f. soort ophaalnet.

Caulescent, a. stengelvormend.

Cauli‖cole, a. op stengels groeiend; **—cule,** f. stengeltje; **—fère,** a. stengeldragend; **—flore,** a. met bloemen aan den stengel; **—forme,** a. stengelvormig; **—naire,** stengelstandig.

Cauris, Coris, m. kleine schelp, waarvan men zich in Afrika in plaats van geld bedient, 25000 = 24 gulden.

Cau‖sal, e, a. (lat. causa, cause) oorzakelijk; **—salité,** f. oorzakelijkheid, v.

Causant, ante, a. fam. die gaarne praat, praatzuchtig.

Causati‖f, ive, a. redengevend; **conjonction —ve,** redengevend voegwoord; **—vement,** adv. ter oorzake; als oorzaak handelend.

Cau‖se, f. (lat. causa) oorzaak, v.; **— finale,** eindoorzaak, einddoel; beweeggrond, m.; zaak; partij; rechtzaak, v.; pleitgeding; fig. **avoir gain de —,** gewonnen spel hebben; **donner gain de —,** een proces winnen voor iemand; ook: gewonnen spel geven; **sa probité n'est pas en —,** aan zijne eerlijkheid wordt niet getwijfeld; **parler (agir) en connaissance de —,** met kennis van zaken spreken (handelen); **en tout état de —,** in ieder geval, ten allen tijde; **faire — commune avec qn.,** gemeene zaak met iem. maken; **prendre fait et — pour qn.,** iemands partij op zich nemen; **les ayants —,** de rechthebbenden; **à — de,** prép. om, uit hoofde van, wegens; **à — que,** conj. omdat, dewijl; **pour —,** adv. om reden; **—ser,** v. a. veroorzaken, te weeg brengen; **—ser,** v. n. praten, klappen; **—serie,** f. gepraat, geklap; **—sette,** f. fam. gekout; **—seur,** m. **euse,** f. prater, klapper; praatster, klapster; **—seur, euse,** a. praatachtig; **—seuse,** f. canapé (voor twee personen).

Caus‖ticité, f. scherpe, bijtende kracht, v.; fig. kwaadaardige bedilzucht, v.; **—tique,** a. (gr. kaustikos, qui brûle) brandend, bijtend; fig. bijtend, spotachtig, scherp; **—tique,** m. bijtend middel; —, f. soort van kromme lijn, v.

†**Cautèle,** f. (lat. cautela; de cautus, prudent) voorzichtigheid, behoedzaamheid, list, v.

Caute‖leusement, adv. loos, listig; **—leux, euse,** a. loos, listig, doortrapt.

Cautère, m. (gr. kautêrion) bijt- of brand-

middel; fistel, fontanel; fig. **c'est un — sur une jambe de bois,** het is een onnut middel.

Cauté‖rétique, a. bijtend, brandend; **—risation,** f. het toebranden met een gloeiend ijzer, het zetten van eene fontanel; **—riser,** v. a. met een gloeiend ijzer toebranden, eene fontanel zetten; wegbijten, wegvreten.

Caution, f. (lat. cautio; de caveo, je prends garde) borg, m.; verzekering, v.; pand, onderpand; **être — de qn., se porter — pour qn.,** borg voor iemand staan; **sujet à —,** a. onbetrouwbaar, niet te vertrouwen; **—nnement,** m. borgstelling, v.; **—nner,** v. a. voor iemand borg staan.

Cavagnole, m. voormalig hazardspel.

Cavalca‖de, f. (ital. cavalcare, chevaucher) schitterende ruiteroptocht, m.; gezelschap te paard; **—dour,** a. m. **écuyer —,** hofstalmeester.

Caval‖e, f. merrie, v.; **—erie,** f. ruiterij, v.; paardenvolk; **la — de la Compagnie des omnibus,** de gezamenlijke paarden van de omnibusmaatschappij; **—et,** m. deksel van een' smeltoven; **—ier,** m. (lat. caballus, cheval) ruiter; cavalerist; edelman; paard (in 't schaakspel); heer (bij 't dansen); **les —s,** de aanhangers van de Stuarts (XVIIe eeuw); —, soort papier; **—ier, ière,** a. vrij, ongedwongen, aardig; een weinig trotsch, hoovaardig; **à la — ière,** op eene vrije, losse wijze; **—ièrement,** adv. los, vrij; trotsch; sierlijk, hoffelijk; **—quet,** m. trompetgeschal; ruitermarsch, m.

Cavatine, f. kort zangstukje.

Cave, f. (lat. cavus, creux) kelder, m.; gewelf, hol; likeurkelder, m.; eerste inleg in zekere spelen, m.

Cave, a. hol; **veine —,** holle ader, v.; **lune —,** maanmaand van 29 dagen, v.

Caveau, m. kleine kelder; grafkelder, m.

Cavecé, ée, a. zwartkoppig (van paarden).

Caveçon, m. neuspranger, neusnijper (voor paarden), m.

Cavée, f. holle weg (in een bosch), m.

Caver, v. a. uithollen; hol maken; uitgraven; —, v. n. geld uitleggen, voor zich leggen (in het spel); den kling zijner tegenpartij in het schermen buitenwaarts afhouden; **— au plus fort,** fig. het hoogste inzetten (in het spel); fig. fam. het uiterste wagen.

Caver‖ne, f. (lat. caverna; de cavus, creux) hol; spelonk, m.; **—neux, euse,** a. vol van holen en gaten; **voix —euse,** grafstem, v.; **—nosité,** f. ledige ruimte van een hol lichaam, v.

Cavet, m. hol snijwerk op zuilen.

Caviar, m. gezouten kuit van den steur, v.; kaviaar, v.

Cavillation (pr. **vila**), f. drogreden, spitsvondigheid, v.

Cavin, m. holle weg, m.

Cavité, f. (rad. cave) engte, holligheid, holte, v.

Cavoir, m. uitsnijmes (van glazenmakers).

Caye, f. klip, rots (onder water), v.

Cayennais, e, a. van of uit Cayenne.

Cayenne, f. haven-kazerne, v.; matrozenkeuken (aan land), v.

Cazelle, f. klos voor 't gouddraad trekken, m.

Ce, cet, cette, ces, pr. dém. deze, die, dat, dien, dezen; **c'est-à-dire,** dat is te zeggen; **c'en est fait de lui,** het is uit, het is gedaan met hem; **c'est que,** het is omdat; **ce n'est pas que,** niet omdat...; **si ce n'est,** tenzij...; **si ce n'est que,** behalve wanneer....

Ce que, ce qui, pr. dém. hetgeen, wat,

†**Céans** (pr. **céan**), adv. hier, in dit huis, hier binnen.

Ceci, pr. dém. dit, deze zaak.

Cécité, f. blindheid, v.

Cédant, e, a. wie een recht afstaat; m. et f. afstanddoener; afstanddoenster.

Céder, v. a. (lat. cedere, s'en aller) afstaan, overlaten; zich laten overhalen; —, v. n. doorbuigen, wijken, bezwijken; **— à qn.,** voor iemand wijken of zwichten; **il ne le cède à personne en générosité,** hij doet voor niemand onder in edelmoedigheid; **la porte céda (sous leur effort),** de deur week, bezweek (voor hun drukken).

Cédil‖le, f. teeken onder de letter **c** (vóór **a, o, u**) als ze scherp wordt uitgesproken; **—ler,** v. a. met eene cédille voorzien.

Cédrat, m. welriekende citroen; citroenboom, m.

Cèdre, m. ceder, cederboom, m.

Cédrie, f. cederhars, v.

Cédule, f. (lat. schedula, feuillet) klein briefje; handschrift; cedel, ceêl, v.; **— de citation,** dagvaarding binnen korten termijn (van een kantonrechter), v.

Ceindre, v. a. (lat. cingere) omgorden; omgeven; omringen; **se —,** v. pr. zich omgorden; **—t, te,** a. omringd, omgeven; **—tes,** f. pl. berg- of berkhouten (uitstekende balken, die rondom een schip loopen); **—trage,** m. touwwerk; omgording van een schip, v.; **—tre,** m. strop om eene sloep, m.; **—trer,** v. a. een strop om een schip leggen; v. a. omwoelen, omwinden; **—ture,** f. gordel; ceinture, v.; band aan een' broek, m.; fig. de lenden, het middel; lijst, krans, v.; lijstje boven en onder eene zuil, v.; **— de natation,** zwemgordel; fig. **— dorée,** rijke huwelijksgift; fam. **bonne renommée vaut mieux que — dorée,** een goede naam is beter dan rijkdom; **—turé,** a. omgord; **—turer,** v. a. met een gordel omgeven.

Ceintu‖rette, f. jachthorenriem, m.; **—rier,** m. gordelmaker of -verkooper; **—ron,** m. draagband van een degen, m.; **—ronnier,** m. gordelmaker, gordelverkooper.

Cela, pr. dém. dat, die zaak; **il ne manque plus que —,** dat moest er nog maar bij komen; **avec —,** desniettemin; **comme —!** zoo, zoo; zoo tamelijk! **c'est —,** zoo is het, juist zoo.

Céladon, m. fig. verliefd man, smachtend minnaar; zeegroen.

Célation, f. geheimhouding, v.

Célé‖brant, m. priester, die een kerkdienst doet, mislezer; **—bration,** f. viering, bediening, plechtigheid, v.

Célèbre, a. (lat. celeber) vermaard, beroemd.

Célé‖brer, v. a. vieren, plechtig verrichten; roemen, prijzen; **— un mariage,** een huwelijk voltrekken; **— la messe,** de mis lezen of bedienen; **se —,** v. pr. gevierd worden; **—brité,** f. plechtigheid; vermaardheid, v.; roem, m.; beroemd persoon.

Céler, v. a. (lat. celare) verbergen; verzwijgen, helen, geheim houden; **se faire —,** zeggen dat men niet te huis is.

Célère, a. (lat. celer, rapide) haastig, gezwind; **—s,** m. pl. ruiterbende, door Romulus opgericht om hem tot lijfwacht te dienen.

Céleri (pr. **sèlri**), m. selderij, zoete eppe, v.

Célérité, f. snelheid, gezwindheid, v.

Céleste, a. (lat. cœlestis; de cœlum, ciel) hemelsch; **bleu —,** hemelblauw; **le Céleste Empire,** het Hemelsche Rijk (China).

Célestin, m. Celestijner monnik.

Céliaque, a. de ingewanden betreffend; **flux —,** spijsloop, witte loop, m.

Célibat, m. (lat. cœlibatus) ongehuwde staat, m.; **—bataire,** m. die ongehuwd leeft; oude vrijer.

Celle, zie **Celui.**

Cellérierie, f. keldermeesterschap (in kloosters); **—rier,** m. **—rière,** f. keldermeester, keldermeesteres (in een klooster).

Cellier, m. (lat. cella, cave) spijskelder, m.

Cellite, m. et f. zekere monnik, celbroeder; celzuster.

Cellulaire, a. celachtig, celvormig; **prison —,** cellulaire gevangenis; **voiture —,** gevangeniswagen, m.; **—le,** f. (lat. cellula) cel, v.; koosterkamertje; bijenceletje; vakje; **—leux, euse,** a. van vakjes voorzien; in cellen verdeeld; **—lose,** f. cellulose, v.

Celte ou **Celtique,** a. Celtisch; subst. m. het Celtisch; Celt, Celtische vrouw.

Celui, celle, ceux, celles, celui-ci, celle-ci, ceux-ci, celles-ci, p. dém. hij, zij, degene die, hij of zij die.

Cémen|t, m. cement; kalkachtige substantie der tandwortels; **—tation,** f. het gloeien van een lichaam in gesloten vaten tusschen een ander tot poeder gebracht lichaam; **—tatoire,** a. hetgeen tot cementeering dient; **—ter,** v. a. gloeien, branden, zuiveren, louteren; **—teux, euse,** a. wat den aard van 't cementeerpoeder heeft.

Cénacle, m. (lat. cœnaculum) spijsvertrek, waar Jezus met zijne jongeren het avondmaal gehouden heeft; vereeniging van letterkundigen, v.

Cenchrite, m. kleine diamant.

Cen|dre, f. (lat. cinis, cineris) asch, v.; **réduire, mettre un bâtiment en —s,** een gebouw in de asch leggen; **un feu qui couve sous la —,** een smeulend vuur; fig. **prendre la —,** boete doen; **il faudrait le brûler pour en avoir de la —,** men mocht hem wel in goud laten zetten! (van een zeldzaam uitstekend persoon); **— de plomb,** fijne jachthagel; **—verte,** berggroen (**bérubleau**); **— bleue,** bergblauw; **—dres,** pl. gewijde asch (in de katholieke kerk), v.; **le jour, le mercredi des Cendres,** Aschdag (de eerste dag der vasten); fig. overblijfsels der afgestorvenen; gedachtenis, v.; **renaître de ses —s,** uit zijne asch herrijzen; **—dré, ée,** a. aschkleurig; **—drée,** loodasch, v.; fijne hagel, musschenhagel, m.; **—dreux, euse,** a. met asch bestrooid of bestoven, vol asch; **—drier,** m. aschbak, aschkuil, m.; **—drille,** f. koolmees, blauwe mees, v.; **—drillon,** f. asschepoester, v.; **—drures,** f. pl. aschvlekken op gepolijst ijzer; aderen in het staal, v.

Cène, f. (lat. cœna, souper) nachtmaal, avondmaal.

Cenelle, f. hulstbezie, v.

Céno|bite, m. (gr. koinos, commun; bios, vie) kloosterbroeder, in gemeenschap levende monnik; **—bitique,** a. tot het kloosterleven behoorend; **—bitisme,** m. het monnikskleven; **—taphe,** m. (gr. kenos, vide; taphos tombeau) ledig praalgraf (bij de Ouden).

Cens (pr. **cense**), m. (lat. census, compte) volkstelling; schatting, v.; jaarlijksche rente, welke men aan een leenheer betaalde, v.; **— (électoral),** m. kiezerscensus, cyns m.

Cen|se, f. pachthoeve, landhoeve, v.; **—sé, ée,** a. geacht, geschat, gehouden; **—sément,** adv. bij vooronderstelling; **—seur,** m. zedemeester (bij de Romeinen), censor; beoordeelaar, kunstrechter; surveillant (op eene school); **—sier,** a. wat op den cijns betrekking heeft; **seigneur —,** grondheer, cijnsheffer; **—sier,** m. **ère,** f. hoefpachter of -pachtster; **—sitaire,** m. bezitter van een cijnsbaar goed; die den census om kiezer te zijn betaalt; **—siste,** a. cijnsplichtig; **—sive,** f. grondrecht; uitgestrektheid van een leengoed, v.; **—sivement,** adv. met recht van cijns; cijnsrechtelijk; **—sorial, e,** a. wat de censuur betreft; **—suel, le,** a. cijnsbaar.

Censu|rable, a. berispelijk; **—re,** f. (lat. censura) ambt van een zederechter of censor; beoordeeling, boekbeschouwing; berisping, v.; kerktucht, v.; kerkelijke ban, m.; **—rer,** v. a. berispen; beoordeelen, afkeuren; in den ban doen.

Cent, a. numéral cardinal, honderd; **je vous le donne en —,** ik zet het je in tienen! waarom wedden dat je het niet raadt? **en un mot comme en —,** kort en goed; **faire les — pas,** heen en weer drentelen; **faire les — coups,** dolle streken uithalen; **être aux — coups,** erg ongerust zijn; **faire les — volontés de qn.,** altijd iemands zin doen; —, subst. **cette terre rapporte trois pour —,** dit land brengt drie procent op; **de la rente à trois pour —, du trois pour —,** drie procents effecten; **un — d'œufs,** een honderdtal eieren; **gagner des mille et des —s,** veel geld verdienen; —, honderdste gedeelte van een gulden, van een dollar.

Cen|taine, f. honderdtal; einde van een streng zijde; **—taure,** m. paardmensch, Centaurus, m. (fabelachtig wezen); **—taurée,** f. witte winterbloem, v. (zeker kruid); **petite —,** f. duizendguldenkruid.

Cente|naire, a. honderdjarig; **nombre —,** honderdtal; subst. m. eeuwfeest; honderdste verjaardag; honderdjarige grijsaard; **—nier,** m. hoofdman over honderd.

Centési|mal, e, a. honderddeelig; **—mo,** adv. ten honderdste.

Cent-garde, m. soldaat van de keizerlijke garde; pl. **des cent-gardes.**

Centiare, m. centiare (vierk. meter).

Centième, a. de of het honderdste.

Centi|grade, a. (préf. centi et lat. gradus, degré) in 100 graden ingedeeld; **thermomètre —,** thermometer van Celsius; **—gramme,** m. centigram; **—litre,** m. een honderdste van eene kan; **—me,** m. een honderdste van een' frank (½ cent Ned.); **—mes additionnels,** opcenten; **—mètre,** m. centimeter; **—stère,** m. centistère.

Centon, m. harlekijnspak; lappendeken, v.; mengelmoes van verzen, van brokstukken muziek, enz.

Centra|l, le, a. middelpuntig, dat op het middelpunt uitloopt; in het midden gelegen; **feu —,** kernvuur (der aarde); **—lisation,** f. vereeniging der macht in één middelpunt, v.; **—liser,** v. a. in één middelpunt vereenigen; **—lité,** f. middelpunt; vereeniging in het middelpunt, v.

Cen|tre, m. (lat. centrum) middelpunt; fig. verzamelplaats, hoofdplaats, v.; **— de gravité,** zwaartepunt; **—trer,** v. a. een glas zoo slijpen, dat de grootste dikte in het midden is, convex of bolrond slijpen; een kijker richten; **—trifuge,** a. (lat. centrum, centre; fugio, je fuis) middelpuntvliedend of -schuwend; **—tripète,** a. (lat. centrum, centre; peto, je gagne) middelpuntzoekend; **—troscopie,** f. middelpuntsleer, v.

Cent-Suisse, m. een soldaat der voormalige Zwitsersche garde der Fransche koningen; pl. **des Cent-Suisses.**

Centum‖vir, (pr. **tome**), a. (lat. centum, cent; vir, homme) een van de honderd (105, later 180) rechters (bij de Romeinen); **—viral** (pr. **tome**), wat tot de centumvirs behoort; **—virat** (pr. **tome**), m. vergadering of waardigheid van de honderdmannen (centumvirs), v.

Centu‖ple, a. honderdvoudig; **le —,** het honderdvoud; **—pler,** v. a. honderdvoudig vermeerderen; **se —pler,** v. pr. zich verhonderdvoudigen.

Centuriateur, m. schrijver eener in eeuwen afgedeelde kerkgeschiedenis.

Centu‖rie, f. (lat. centuria; de centum, cent) honderdtal Romeinsche burgers; **les —s de Nostradamus,** de centuriën (voorspellingen) van N. (in honderdtallen van vier- of zesregelige verzen); geschiedenis in eeuwen afgedeeld, v.; **—rion,** m. hoofdman over 100 krijgslieden (bij de Romeinen).

Cep (pr. **cèp** ou **cè**), m. (lat. cippus, souche) wijnstok, m.; ploeghoofd.

Cépage, m. wijnstok met betrekking tot de vrucht.

Cèpe, ceps, m. cepes, m., eetbare paddestoel).

Cépeau, m. muntstempel, m.

Cépée, f. scheuteling van een' afgehouwen boom, m.; een of tweejarig hout.

Cependant, adv. ondertusschen, terwijl, gedurende dezen tijd; echter, evenwel, nochtans.

Céphalalgie, f. (gr. kephalè, tête; algos, douleur) hoofdpijn, v.; **—lalgique,** a. tot hoofdpijn geneigd; **—lique,** a. (gr. kephalè, tête) wat tot het hoofd behoort; **—lopodes,** m. pl. hoofdvoeters, m. (soort weekdieren).

Céra‖mique, f. (gr. keramos, terre à potier) pottebakkerskunst, v.; **—miste,** m. fabrikant van aardewerk.

Céraste, m. horenslang, v.

Cérat, m. (lat. ceratus) qui contient de la cire) waszalf, v.

Céraunite, f. meteoorsteen, m.

Cerbère, m. helhond (bij de dichters), m.; fig. fam. stugge, onvriendelijke bewaker.

Cerce, f. ronde rand of ring.

Cer‖ceau, m. (lat. circulus), hoepel (voor vaten); hoepel, dien men bij het waterdragen gebruikt; vogelstrik, m.; **jouer au —,** hoepelen; **jambes en —,** kromme beenen; **—ceaux,** m. pl. buitenste vederen van een roofvogel, v.

Cercelle, Sarcelle, f. taling (zekere eendvogel), m.

Cer‖clage, m. het omleggen van hoepels; **—cle,** m. (lat. circulus) kring; ring, hoepel, m.; fig. kring, m.; club, v.; kransje; societeit, v.; gezelschap; **cercle (vicieux),** foutieve redeneering, waarbij men als bewezen aanneemt, 't geen bewezen moet worden; **—cler,** v. a. hoepels of banden omleggen; **—clier,** m. hoepelmaker.

Cercopithèque, m. meerkat, v.; langstaartige aap, m.

Cercueil, m. (gr. sarkophagos) doodkist, v.

Céréale, a. (rad. Cérès, déesse des moissons) wat het graan betreft; **plantes —s** ou **—s,** f. plur. graangewassen; **—s,** f. plur. landbouwfeesten bij de Romeinen ter eere van Ceres.

Cérébral, ale, (lat. cerebrum, cerveau) a. tot de hersenen behoorend; **fièvre —e,** hersenkoorts, v.

Cérébro-spinal, a. de hersens en het ruggemerg beide betreffend,

Cérémo‖nial, m. ceremonie-boek voor de kerk; de plechtigheid, welke aan iemand bewezen wordt, v.; het ceremonieel; plichtplegingen, beleefdheidsgebruiken; **—nial, ale,** a. plechtig, ceremoniëel; **—nie,** f. plechtigheid, uiterlijke godsdienst-oefening, ceremonie; praal; hoffelijkheid, beleefdheid, v.; **sans —,** zonder complimenten; **en —,** plechtig, met plechtigheid; **—nieusement,** adv. plechtig, statig, met vele plichtplegingen; **—nieux, euse,** a. al te hoffelijk; die te veel complimenten maakt; overdreven beleefd en vormelijk.

Cerf (pr. **sèr** ou **sèrfe**), m. (lat. cervus) hert; **— dix-cors,** zevenjarig hert; **bois de —,** gewei van een hert; **lancer le —,** het hert uit zijn leger opjagen.

Cerfeuil, m. kervel (zekere plant), v.

Cerf-volant (pr. **cèr**), m. vliegend hert; schalebijter, m. (zekere kever); vlieger (speeltuig), m.; **faire monter le —,** den vlieger oplaten; pl. **des cerfs-volants.**

Ceri‖saie, f. kerseboomgaard, m.; **—se,** f. (lat. cerasus) kers, v.; **des rubans —,** kersroode linten; **—sette,** f. kleine roode pruim, v.; gedroogde kers, v.; **—sier,** m. kerseboom, m.

Cerne, m. kring op den grond of in het zand, m.; witte kring; blauwe kring onder de oogen; kring om eene wonde; kring om de maan; ring in het hout van een boom, m.

Cerné, ée, a. geheel ingesloten; die blauwe kringen onder de oogen heeft; **avoir les yeux —s,** blauwe kringen om de oogen hebben.

Cerneau, m. halfrijpe pit of kern, van eene gebolsterde noot, v.; **vin de —x,** soort van rooden wijn, die in den notentijd het best is, m.

Cer‖nement, m. insluiting, v.; **—ner,** v. a. een kring om iets maken; rond of kringsgewijze snijden; noten uit den dop doen, er de pit uithalen; van alle kanten insluiten, omsingelen; **—un arbre,** den grond rondom een boom opgraven; **— une place,** eene vesting insluiten.

Céro‖mancie, f. waarzeggerij uit wasdruppels; **—mel,** m. zalf van honig en was, v.; **—plastique,** f. wasboetseerkunst, v.

Cer‖tain, aine, (lat. certanus, certus), a. zeker, voorzeker, gewis, stellig, vast; **—tain,** pr. een zeker, m.; eene zekere, v.; **—tain,** m. het zekere; **—s,** pl. sommigen; **—tainement,** adv. zekerlijk, gewis.

Certes, adv. voorzeker, in waarheid, voorwaar.

Certifi‖cat, m. (lat. certum, certain; facere, faire) schriftelijke getuigenis, verklaring, v.; certificaat; **— de bonne vie et mœurs,** bewijs van goed zedelijk gedrag; **—de mariage,** trouwacte; **—cateur,** m. bekrachtiger eener borgstelling, die iets gerechtelijk getuigt of verklaart; **—cation,** f. schriftelijke verzekering of verklaring, v.; **—er,** v. a. verzekeren, voor waarheid verklaren; **— une caution,** eene borgstelling bekrachtigen.

Certitude, f. (lat. certitudo; de certus, certain) zekerheid; vastigheid, v.

Céru‖men (pr. **mène**), m. oorsmeer, oorwas; **—mineux, euse,** a. oorsmeerachtig.

Céruse, f. ou **blanc de —,** lijn loodwit, v.

Cervaison, f. hertentijd (wanneer de herten vet zijn), m.

Cerveau, m. (lat. cerebellum) brein; hersenen, v.; fig. verstand; **rhume de —,** verkoudheid in 't hoofd; **avoir le — fêlé, blessé, malade,** een weinig gek zijn; **— troublé,** verward verstand; **— brûlé,** verhitte verbeelding; heethoofd; **— creux,** droomer;

— étroit, bekrompen verstand; **se creuser le —,** zich stomp denken.

Cervelas, m. sterk gekruide vleeschworst. v.

Cervelet, m. achterbrein (achterst en minder gedeelte van het brein).

Cervelle, f. (lat. cerebellum) hersenen, v. brein; **des —s frites,** gebakken schape-, kalverhersentjes; —, fig. verstand, oordeel; **se brûler la —, se faire sauter la —,** zich voor den kop schieten, zich een' kogel door 't hoofd jagen; **se mettre la — à l'envers pour...,** zich alle mogelijke moeite geven om...; **cela lui trotte dans la —,** dat denkbeeld maalt hem sedert lang in 't hoofd; **homme sans —,** dwaas, lichtzinnig man.

Cervical, ale, a. (lat. cervix, cervicis, cou) tot den nek behoorend.

Cervier, loup-—, m. los, m.; **chat-—,** bruine los, lynx.

Cervoise, f. soort van bier, (drank der Ouden).

Ces, pr. dém. deze, die.

César, m. titel der Romeinsche alleenheerschers, m.; fig. krijgsheld, m.

Césarienne, a. **opération —,** keizerssnede, v.;

Césarisme, m. (rad. César) oppermacht van een alleenheerscher, v.

Ces‖sant, ante, a. ophoudend, stakend, stilstaand; **—sation,** f. aflating, ophouding, v.; stilstand, m.; **—se,** f. **n'avoir point de —,** niet ophouden; **sans —,** onophoudelijk, gedurig; **—ser,** v. a. lat. cessare) **qch.** et v. n. ophouden, aflaten, stilstaan, nalaten, staken; **—sibilité,** f. vervreemdbaarheid, v.; **—sible,** a. dat overgegeven of afgestaan kan worden, vervreemdbaar; **—sion,** f. afstand, m.; aftreding, overdracht, v.; **— de biens,** afstand van goederen, aan de schuldeischers; **—sionnaire,** m. iemand aan wien een recht afgestaan is.

Ceste, m. strijdhandschoen, m.

Cestoïde, a. **les vers —s,** ou **les —s,** de lintwormen.

Césure, f. (lat. cæsura, action de couper) verssnede, cæsuur, v.; rustpunt (in het midden van een vers).

Cet, cette, pr. dém. die, dat, deze, dit.

Céta‖cé, e, a. tot het geslacht van de walvisschen behoorend; **—cées,** m. pl. (gr. kêtos, baleine) walvischsoorten, groote zoogdieren, die in 't water leven.

Cétérac(h), m. miltkruid, **(doradille).**

Cétoine, f. metaalkever, m.

Ceux, pr. dém. meervoud van **celui,** deze, die.

Cévadille, f. sabadilzaad, ter verdrijving van ongedierte.

Chablage, m. hijsching, ophijsching, v.; scheepsloodsing, v.

Cha‖bleau, m. jaaglijn, v.; hijschtouw (op schepen); **—bler,** v. a. een touw om een' last slaan, om hem op te hijschen; noten afslaan; **—bleur,** m. loods voor schepen, die de rivieren bevaren; hijscher, ophijscher.

Chablis, m. afgewaaid hout (in bosschen); witte wijn uit Chablis, m.

Chabot, m. post, v. (zekere visch).

Chabraque, f. schabrak, v. (sierlijk paardedek).

Chacal, m. (turc schakal) jakhals, m.; pl. **des chacals.**

Chaconne, f. soort van muziekstuk; voor den dans gezet stuk.

Chacun, une, pr. elk, een ieder, iedereen.

Chafée, f. zemelen, v. (bij de stijfselmakers).

Chaff, m. kaf, mengsel van hooi- en strooihaksel.

Chafouin, ine, a et subst. m. et f. met het uiterlijk van een bunzing, smal en listig.

Cha‖grin, m kommer, m.; hartzeer, verdriet, ongenoegen; droefheid, v.; **—grin,** m. (ital. zigrino) sagrijnleêr; vischhuid; soort van lichte zijden stof, v.; **peau de —,** sagrijnleer; **—grin, ine,** a. verdrietig, bedroefd, ontevreden, lusteloos; **—grinant, ante,** a. verdrietig; **—griner,** v. a. eene huid tot sagrijn bewerken; verdrietig of gemelijk maken, ergeren; **se —,** v. pr. verdrietig of gemelijk worden, zich ergeren; **—grinier,** m. sagrijnmaker.

Chah, shah, m. Sjah, Schach (titel der Perzische vorsten).

Chahut, f. pop. onwelvoeglijke dans, m. **(cancan).**

Chai, m. gewelf (voor wijnen en brandewijn).

Chai‖nage, m. landmeten, met den ketting; ijzerwerk tot steun van muren; **—ne,** f. ketting, keten; galeistraf, v.; troep galeislaven, m.; fig. gevangenschap, slavernij, v.; onafgebroken schakel, m.; aaneenschakeling, v.; ketting, schering (op het weeftouw), v.; kettingdans, m.: **— en S,** ketting, waarvan de schakels S-vormig zijn; **— catalane,** ketting, waarvan elke schakel twee andere in zich vat; **— de touage,** sleepketting; **la —,** de sleepboot en hetgeen gesleept wordt; **— d'arpenteur,** landmetersketting; **faire, former la —,** de keten vormen (bij brand b.v. om elkaar de emmers aan te reiken); **— anglaise,** Engelsche keten (dansfiguur); **— de pierres,** opeen gemetselde steenen, daar de balken op rusten, m.; **— de montagnes,** bergketen, m.; bergschakel, m.; **—s,** pl. fig. kluisters, m.; **—neau,** m. groote pijp van lood of ander metaal tot afleiding van het water, v.; **—ner,** v. a. een afstand met den ketting afmeten; **—netier,** m. kettingmaker of verkooper; **—nette,** f. kleine keten; kinketting (voor paarden); horlogeketting, m.; **point de —,** kettingsteek, m.; **—neur,** m. kettingdrager der landmeters; **—nier, —niste,** m. maker van horlogekettingen; **—non,** m. schalm, schakel van een keten, m.

Chair, f. (v. fr. car, char; du lat. caro) vleesch; fig. menschelijke natuur, v.; dierlijk mensch; vleeschelijke lusten, m.; vleeschkleur, v.; vleeschkant (bij leêr), m; **entre cuir et —,** onder de huid; **hacher menu comme — à pâté,** fijn hakken; **— blanche,** hoendervleesch; **— noire,** hazen-, snippenvleesch enz; **de la — à canon,** kanonnenvleesch (soldaten); fig. **il n'est ni — ni poisson,** hij is vleesch noch visch (een onbeduidend, onbepaald karakter); **ça fait venir la — de poule,** daar krijg je kippenvel van.

Chair, m. (angl. chair, siége) railkussen **(coussinet).**

Chaire, f. bisschoppelijke, pauselijke stoel; preekstoel; leerstoel, preekstoel voor een' redenaar, kansel, m.; fig. hoogleeraars-ambt; **monter en —,** den kansel beklimmen; **éloquence de la —,** kanselwelsprekendheid: **la — de philosophie,** de leerstoel, het hoogleeraarschap in de wijsbegeerte.

Chaise, f. stoel, zetel; draagstoel, m.; zeker licht rijtuig met twee wielen; **— longue,** sofa; **— de cannes,** rieten stoel; **— percée,** nacht- of kamerstoel; **— roulante,** stoel op rollen, **porteur de —,** draagstoeldrager; **— à porteurs,** draagstoel; **— de poste,** postkar.

Chaisier, ière, f. stoelenmaker; stoelenverhuurder, -verhuurster (in de kerk).

Cha‖land, m. **—lande,** f. klant (beter: **client, pratique**); **—land, —lan,** m. lange schuit, v.; **— à lest,** ballastschuit; **—land,** a. m. **pain —,** soort van hard gebakken wittebrood; **—landise,** f. nering, klandizie, v.

Chalaze, f. (pr. **ka**), hanetred, m. (in een ei).

Chalcogra‖phe (pr. **kal**), m. plaatsnijder, graveur; **—phie** (pr. **kal**), f. plaatsnijkunst, graveerkunst, v.; verzameling van kopergravures, v.

Chal‖daïque (pr. **kal**), a. chaldeeuwsch; **—déen, éenne,** a. Chaldeër, m.; Chaldeesche v.,

Châle, m. shawl, omslagdoek, m.

Chalet, m. kaashut (in de Zwitsersche Alpen) v.; houten landhuisje; **— de nécessité,** openbaar privaat.

Cha‖leur, f. (lat. calor) warmte, hitte, v.; fig. ijver, m.; vuur; groote drift, v.; **—leureux, euse,** a. heet, van heeten aard (van menschen); vol vuur, gloed en leven; **—leureusement,** adv. met vuur, gloed en drift.

†**Châlit,** m. bedstede, v.; ledekant.

Chaloir (lat. calere, avoir de la chaleur), v. schelen; **il ne m'en chaut, peu m' en chaut,** het kan mij niet schelen, het raakt mij niet.

Chalon, m. groot vischnet; soort van wollen stof, v.

Chalou‖pe, f. (holl. sloep) sloep, (roeivaartuig); barkas, v.; **— canonnière,** kanonneerboot, v.; **—per,** v. n. in een sloep varen; **—pier,** m. sloeproeier.

Chalu‖meau, m. (lat. calamus) pijpje, tuitje; halm, m.; herdersfluitje; fluit van eene zakpijp, v.; blaaspijpje der goud- en zilversmeden, soldeerpijpje; lijmstokje (om vogels te vangen); **—met,** m. eindje pijp; mondstuk eener pijp; **—ner,** v. a. fam. drinken, zuipen.

Chalut, m. visschersnet.

Chamade, f. tromslag, m.; trompetgeluid, (waarmede men den wensch om te onderhandelen of zich over te geven te kennen gaf); **battre, sonner la —,** zich overgeven.

Chamailler, v. n. et **se —,** v. pr. fam. vechten, in het honderd slaan; fig. met elkander twisten of strijden.

Chamaillis, m. fam. gevecht in het honderd; luidruchtige twistpartij, v.

Chamar‖rer, v. a. (v. fr. chamarre, simarre) iron. beleggen, bezetten (met gouden of zilveren passementen); **—rure,** f. opzichtig boordsel (met gouden of zilveren passementen).

Chambellan, m. kamerheer; maarschalkstafel, v.; **grand —,** opperkamerheer.

Chambertin, m. goede soort van bourgognewijn, m.

Chambourin, m. valsche kristalsteen, m.

Chambranle, m. lijstwerk, houten snijwerk aan deuren, vensters, enz.

Cham‖bre, f. kamer, v.; vertrek; koningskamer, v.; tot den kamerdienst behoorende hovelingen; naam van verschillende rechtbanken enz.; **— haute, des Pairs, des Lords,** hoogerhuis; **— basse, des Communes,** lagerhuis, huis der gemeenten (in het Engelsche Parlement); **les deux —s,** de beide kamers (1e en 2e); **— des députés,** kamer der afgevaardigden; **— ardente,** halsgericht, bloedgericht, veemgericht; **— à coucher,** slaapkamer; **— à manger,** eetkamer; **— d'ami,** logeerkamer; **valet de —,** kamerdienaar; **femme de —,** kamerjuffer; **robe de —,** kamerjapon; **des pommes de terre en robe de —,** aardappelen met de schil er om; **travailler en —,** in zijn eigen huis werken voor een ander (van een handwerksman); **pot de —,** waterpot; **faire la —,** de kamer doen; **garder la —,** de kamer houden, wegens ziekte niet kunnen uitgaan; **— garnie,** gemeubileerde kamer; **— à louer,** kamer te huur; **— d'un canon,** kruitkamer van het geschut; **— d'une écluse,** ruimte tusschen de twee sluisdeuren; **—-obscure,** f. **camera obscura,** v., donkere kamer, v.; camera obscura; **—brée,** f. soldaten, die in dezelfde kamer of tent te zamen wonen; zaal vol menschen (bij tooneelvoorstelling of concert); **—brelan,** m. handwerksman, die binnenshuis werkt; **—bré,** a. gekamerd; **une pièce —ée,** een kanon met holten en deuken; **—brer,** v. n. te zamen wonen en leven (van soldaten); **—,** v. a. **qn.** iemand in eene kamer opgesloten houden; **—qn. (se — avec qn.),** met iemand in een afzonderlijk vertrek gaan om met hem te spreken enz.; **— une selle,** een' zadel hol maken op de plaats, waar het paard er door gedrukt wordt; **—brette,** f. fam. kleinekamer, v.; kamertje; **— brier,** m. kloosterverzorger; (weleer) intendant van 's konings kamer; **—brière,** f. kamenier, v.; lange zweep (in eene rijschool), v.; gaffelsteun, m.; houten kandelaar, der wagenmakers; ijzeren houvast; strop, m.; **—brillon,** m. pop. kleine dienstmaagd, v.; **—briste,** m. bewoner eener kamer, commensaal.

Chameau, m. (lat. camelus) kameel, kemel, m.; scheepskameel; (arg.) student, die niet lid is van 't corps, varken.

Chamelier, m. kemeldrijver.

Chamelle, f. wijfjeskameel; kameelkoe, v.

Chamoi‖s, m. wilde geit, gems, v.; **(peau de) —,** zeemleer; soort van izabelkleur, v.; **—ser,** v. a. tot of als zeemleder bereiden; **—serie,** f. looierij van zeemleder, v.; zeemlederhandel, m.; **—seur,** m. looier of bereider van zeemleder.

Chamounier, ière ou **Chamonien, ne,** a. van of uit Chamouni.

Champ, m. (lat. campus) akker, m.; land, veld; gebied; achtergrond eener schilderij; grond waarop men schildert of graveert, m.; veld (van een wapenschild); **le — d'une lunette,** het gezichtsveld (van een kijker); **laisser le — libre,** uit het veld wijken; **— clos,** besloten tournooiveld; **— de bataille,** slagveld; **— du repos,** kerkhof; **— de courses,** renbaan; **prendre du —,** ruimte nemen tot een' aanloop; **à tout bout de —,** adv. gedurig, om een haverklap; **à —,** uit de hand, al strooiend, (bij het zaaien, in tegenoverstelling van het plaatsen der zaadkorrels in putjes of kuiltjes); **de —,** adv. liggende, waterpas, (van steenen of balken); **sur-le-—,** adv. terstond, op staanden voet; **— de Mars,** oorlogsveld; **champ** ou **chant** (lat. canthus, coin d'un objet), smalle kant van een voorwerp; **mettre, poser de —,** op zijn kant leggen (een' balk); **roue de —,** kroonrad (in een uurwerk); **—s,** m. pl. het platte land, vrije veld; **battre aux —s,** den veldmarsch slaan (om op te rukken of ter eere van een generaal of vorst); fig. **mettre qn. aux —s,** iemand tergen, boos of toornig maken; **— être aux —s,** driftig, boos worden; ook: afwezig zijn met zijne gedachten; **maison des —s,** landhuis; **donner la clef des —s,** de vrijheid geven; **prendre la clef des —s,** uitgaan, vluchten; **—s, Elysées, Elysiens,** Elysische velden, de hemel der zaligen; **demeurer aux —s,** buiten, op 't land wonen; **courir les —s,**

hier en daar omzwerven; **à travers —s**, dwars door het veld.

Champagne, m. Champagne wijn, m.; — **frappé**, Champagne in ijs; —, verversnet, in de blauwkuip.

Champar‖t, m. korentiende (zeker recht) v.; mengsel van tarwe en rogge; **—tage**, m. tweede korentiende, v.; **—tel, elle**, a. tiendeplichtig, aan de korentiende onderworpen; **—ter**, v. a. de korentiende heffen; **—teur**, m. hij die de korentiende invordert.

Champéage, m. hakrecht.

Cham‖peaux, m. pl. weiden, v., weilanden; **—penois, oise**, a. uit Champagne; m. et f. inwoner, inwoonster, van Champagne; **—pètre**, a. dat tot het land behoort, landelijk; **travaux —s**, veldarbeid; **vie —**, landleven; **garde —**, veldwachter; **—peur**, m. stoker in zoutkeeten; **—pi**, m. soort van papier voor vensterramen; vondeling, m.

Champi‖gnon, m. (bas. lat. campinolius) kampernoelje, v.; paddenstoel, m.; duivelsbrood; zeker gezwel, voornamelijk aan de knie; fig. **il pousse comme un —**, hij groeit als kool (van een kind); **— de lampe**, neus of kop aan het katoen eener brandende lamp, m.; —, wild vleesch; fontein, die de gedaante van een paddenstoel heeft, v.; **—gnonnière**, f. mistbed, waarop men paddenstoelen kweekt.

Champion, m. kampvechter; krijgsman, moedig strijder, held; **— de la foi**, martelaar.

Champlé, a. door vorst beschadigd.

Champlever, v. a. uithollen om kostbare steenen enz. in te zetten (bij juweliers).

Champlure, beschadiging van planten, vooral van den wijnstok, door vorst, v.

Chance, f. (lat. cadere, tomber) zeker spel met twee of drie dobbelsteenen; de oogen, die men daarin werpt; de worp zelf, m.; fig. kans, v.; geluk; **bonne —!** goed succes! **la — a tourné**, het geluk keerde; **avoir de la —**, geluk hebben, boffen; **il n'a pas eu de — en cette occasion**, hij heeft niet geboft bij die gelegenheid.

Chance‖lant, ante, a. wankelend, struikelend; fig. wankelbaar, besluiteloos; **—ler**, v. n. wankelen, struikelen; fig. wankelbaar, besluiteloos zijn; **—lier**, m. (lat. cancellarius) kanselier; **— de l'échiquier**, minister van financiën (in Engeland); **— de l'Empire**, rijkskanselier; **—lière**, f. kanseliersvrouw; voetenzak met bont gevoerd, m.

Chancel‖lement, m. waggeling, wankeling, v.; **—lerie**, f. kanselarij, v.

Chan‖ceux, euse, a. onzeker, wisselvallig; gelukkig (van een persoon); †**—ci**, m. gedroogde en witgeworden mest, v.; a. beschimmeld, bedorven; †**—cir**, v. n. et **se —**, v. pr. uitslaan van muren; schimmelen, beschimmelen (beter: **moisir**); †**—cissure**, f. schimmel, m.; uitslag, m. (beter: **moisissure**).

Chan‖cre, m. kanker, m.; kankerachtig gezwel; puistjes, die door de warmte aan tong of lippen komen; vuiligheid aan de tanden, v.; kanker aan boomen, m.; **—creux, euse**, a. kankerachtig; met brand behept.

Chandeleur, f. Vrouwendag, m.; Marialichtmis, v.

Chandelier, m. kandelaar; kaarsenmaker; standaard, arm (voor lantaarns); meetstok der pottenbakkers, m.

Chandel‖le, f. (lat. candela; de candeo, je brûle) kaars, v.; **—s plongées**, getrokken kaarsen; **—s moulées**, gegoten kaarsen; **— de veille**, nachtkaars; **— bénite**, wijkaars; **allumer, moucher, éteindre, souffler la —**, de kaars aansteken, snuiten, uitdoen, uitblazen; **belle à la —**, kaarsschoon; **il s'en va comme une —**, hij gaat uit als eene nachtkaars; pop. **moucher sa —**, sterven; **moucher une — à cent pas**, een uitstekend schutter zijn; **brûler la — par les deux bouts**, verkwistend leven; zijne gezondheid verwoesten door eene buitensporige levenswijze; **voir mille —s, trente—six —s**, zich zóó stooten, dat het vuur uit de oogen springt; **économie de bouts de —**, zuinigheid in kleinigheden; prov. **le jeu ne vaut pas la —**, het sop is de kool niet waard; **je lui dois mille —s, une belle —**, ik ben hem oneindig veel dank verschuldigd; **—s**, Romeinsche kaarsen (vuurwerk); —, rechtstaande balk, die een dwarsbalk stut, m.; pop. schildwacht; **— de glace**, f. ijskegel, m.; **—lerie**, f. kaarsenmakerij, v.

Chanée, f. goot, die het water op het rad van den molen leidt (in papiermolens), v.

Chan‖frein, m. (weleer) ijzeren voorhoofdsplaat van een oorlogspaard; (nu) voorhoofd van 't paard; bles, witte vlek voor den kop van een paard, v.; vederbos op den kop van een paard; zwarte lap op het voorhoofd der rouwpaarden; afgehakte kant van een' balk of steen, m.; **—freindre, —freiner**, v. a. afkanten, schuin bijwerken (een stuk hout).

Chan‖ge, m. ruiling, verwisseling, v. wissel, m.; wisselbank, v.; wisselhandel, m.; fig. **rendre le —**, met gelijke munt betalen; **courtier ou agent de —**, makelaar in wissels; **bureau de —**, wisselkantoor; **lettre de —**, wissel; **première, deuxième de —**, prima-, secundawissel; **seule de —**, sola-wissel; **— à vue**, wissel op zicht; **le — est au pair**, de wissel staat pari; —, misleiding van een jachthond, doordat het vervolgde dier een ander in zijne plaats zet; vandaar: fig. **donner, faire prendre le — à qn.**, iem. om den tuin leiden, van 't spoor brengen; **prendre le —**, zich om den tuin laten leiden; **—geable**, a. veranderlijk; **—geant, ante**, a. veranderlijk; weerschijnend (van kleuren); **—gement**, m. verandering, v.; **—ger**, v. a. wisselen, ruilen; **il faut qu'on l'ait changé en nourrice!** hij moet in de wieg verruild zijn! (hij lijkt niets op zijne ouders); **on me l'a changé!** wat is hij veranderd! **— qch. pour ou contre qch.**, het eene voor het andere geven; (geld) wisselen, verwisselen; veranderen, herscheppen, hervormen; **— la barre (du gouvernail)**, het roer omwerpen, omsmijten, wenden; —, v. n. (**de qch.**) veranderen, omwisselen; **— de note**, van toon veranderen; **— de linge**, zich verschoonen; **— de bord**, keeren (op zee); **se —**, v. pr. zich veranderen; andere kleeren aantrekken; zich verschoonen; **—geur**, m. **euse**, f. geldwisselaar; geldwisselaarster.

Chanlat(t)e, f. waterbord, dekstuk (van een dak); stok tot waterkeering; stok om bokking te rooken, m.

Chanoi‖ne, m. (gr. kanonikos, régulier) domheer, stiftsheer, kanunnik; **—nesse**, f. geestelijke zuster, welke eene prebende bezit, kanunnikes, stichtsdame; **—nie**, f. domheerschap.

Chanson, f. (lat. cantio, action de chanter) lied, deuntje; **— à boire, — bachique, — de table**, drinklied; **— de geste**, oud-Fransch heldendicht; **— du Pont-Neuf**, straatliedje;

— obscène, ontuchtig, gemeen liedje; fig. et fam. **il n'a qu'une —,** hij zingt het oude liedje, 't is het oude gezeur; **voilà bien une autre —,** dat klinkt heel anders; **—s!** ou **chansons que tout cela!** pl. praatjes! gekheid! larie!

Chanson‖nable, a. bezingenswaard; bespottelijk; **—ner,** v. a. **(qn.)** liedjes op iemand maken; **—nette,** f. liedje of deuntje; **—nier,** m. **ière,** f. liedjesmaker, liedjesdichter; liedjesmaakster enz.; **—nier,** m. liedjesboek; liedjesverzameling, v.

Chant, m. (lat. cantus) zang, m.; gezang; zangwijs, v.; **plain-—,** koorgezang; **— national,** volkslied; **— nuptial,** bruiloftslied; **le premier — de l'Enéide,** de eerste zang van den Eneas; fig. **le — du cygne,** de zwanezang (het laatste werk van een componist of dichter); **— du coq,** gekraai van den haan; **— de la cigale,** gepiep van den krekel; **chant,** m. smalle kant van een voorwerp (zie **champ**).

Chantable, a. wat bezongen kan worden.

Chan‖tage, m. vischvangst (waarbij men den visch door lawaai in het net drijft); bedreiging tegen iemand om hem geld af te persen, v.; **—tant, ante,** a. zingend; gemakkelijk om te zingen, zingbaar, zangerig; **musique —e,** zangmuziek; **café —,** koffiehuis, waar muziek gemaakt en gezongen wordt; **—teau,** m. homp, v.; dikke snede brood, v.; stukje gewijd brood; afgesneden stuk laken of andere stof; stukken, die onder aan een mantel gelascht zijn; maanstuk aan den bodem van een vat.

Chante-clair, m. naam van den haan in „Reinaert de Vos"

Chantepleure, f. groote trechter (voor bier, wijn enz.); gieter, m.; kraan (aan een vat); spleet in een muur, in een dijk, voor den waterafvoer.

Chan‖ter, v. a. et n. (lat. cantare) zingen; kraaien; piepen; fig. openlijk loven, prijzen; bezingen; fam. iets verhalen, vertellen; **je lui ferai — une autre gamme,** ik zal hem een ander liedje doen zingen; **— la palinodie,** herroepen hetgeen men eerst heeft staande gehouden; **pain à —,** hostie, v.; ouwel, m.; misbrood (**azyme**); **— toujours la même chanson, le même refrain, — la même antienne,** het oude liedje zingen; **— une antienne, sa gamme à qn.,** iem. verwijten doen; **que me chantes-tu là?** wat klets jij daar? **voyons ce que cette lettre chante,** laat ons hooren wat die brief zegt; **faire — qn.,** iem. geld afpersen (door bedreigingen); **la porte chante,** de deur piept; **—terelle,** f. fijnste snaar (quintsnaar) van een speeltuig, v.; lokvogel, m.; blaasflesch; eetbare paddenstoel; kleine klos van de gouddraadtrekkers; fig. **appuyer sur la —,** den nadruk leggen op zeker punt; **—terille,** f. kleine klos van de gouddraadtrekkers; **—teur,** m. **euse,** f. zinger of zanger; zangeres; zangvogeltje; **oiseaux chanteurs,** zangvogels; **—tier,** m. houttuin, m.; loods, werkplaats der timmerlieden; werf, timmerwerf; helling, v.; stapel, m.; stelling in een' kelder, v.; wagenhuis; fig. **mettre un ouvrage sur le —,** een werk op stapel zetten.

Chantignole, f. klamp, waarop de draagbalken rusten, m.; dunne steen, tegel.

Chanton‖né, e, a. **papier —,** bedorven, bevlekt papier; **—ner,** v. a. et n. neuriën, halfluid zingen.

Chantour‖nage, m. het uithollen naar een gegeven model; **—né,** m. sieraad van beeldhouwwerk aan het hoofd van een ledekant; **—ner,** v. a. naar een model uitsnijden, uitwerken, uithollen, fatsoeneeren.

Chan‖tre, m. (lat. cantor, chanteur) voorzanger in eene kerk; zanger; fig. dichter; **le — thébain,** Pindarus; **le — de la Thrace,** Orpheus; **le — d'Ionie, d'Ilion,** Homerus; **le — d'Ausonie,** Virgilius; **les —s des bois,** de vogels; **le — du jour,** de haan; prov. **il boit comme un —,** hij zuipt als een ketter; **—tre,** f. voorzangster, non, die in den koorzang voorzingt; **—trerie,** f. voorzangerschap in eene kerk.

Chan‖vre, m. hennep, m.; fam. **il mérite une cravate de —,** hij verdient den strop; **—vrier, —vreur,** m. hekelaar, die den hennep bereidt; **—vrier,** a. **l'industrie —vrière,** f. de hennep-industrie; **—vreux, euse,** a. hennepachtig.

Chaos (pr. **ka-o**), m. (gr. chaos, abîme) mengelklomp, verwarde klomp, baaierd, chaos, m.; fig. verwarring, v.; mengelmoes.

Chaotique (pr. **ka-o**), a. woest, verward, opgeordend.

Chape, f. lange en wijde mantel, m.; koorkleed; kardinaalsrok, m.; kap, v.; overtreksel; kap van een vuuroven, m.; overdekking over de orgelpijpen, v. enz.; gesphaak, m.; beslag eener degenschede; bekleedsel van een vorm; soort van ring of ijzeren band, m.; onderst gedeelte van een' smeltoven; **sous —,** heimelijk; **disputer de la — à (de) l'évêque,** over iets twisten, waarop men geen recht heeft, om den baard van den keizer.

Chapé, e, a. in den koormantel gekleed.

Chapeau, m. (dérivé de chape) hoed, m.; fig. waardigheid eens kardinaals, v.; fam. mannspersoon; deksel; kap van een dakvenster of van een' schoorsteen; bovenst gedeelte van een paddenstoel; stoplap (versregel om te vullen); **— de fleurs,** bloemkrans, m.; **mettre, ôter son —,** zijn' hoed op-, afzetten; **ôter son — à qn., donner un coup de — à qn.,** voor iemand den hoed afnemen; **mettre, avoir son — de travers, sur l'oreille,** den hoed op één oor zetten, boos worden; **enfoncer son —,** zijn hoed in de oogen drukken; fig. moed vatten, een kloek besluit nemen; **—x bas!** hoeden af! **aspirer au —,** naar de kardinaalswaardigheid streven; **— chinois,** bellenstok met kap (oud muziekinstrument).

†**Chape-chute,** f. gelukkige vondst, v.; buitenkansje (ook wel ten nadeele van een ander).

Chape‖lain, m. (lat. capellanus) kapelaan, aalmoezenier; **—ler,** v. a. **— du pain,** de bovenste korst van het brood afraspen; **—let,** m. rozenkrans, m.; paternoster; stijgbeugelriemen, m.; scheprad van een watermolen; paternosterkoord; puistjes aan het voorhoofd; **— de marrons,** rist van gebraden kastanjes; **dire, réciter son —,** zijn rozenkrans bidden; fig. **défiler son —,** alles zeggen wat men op 't hart heeft; **un — de reproches,** een reeks verwijten; **—lier,** m. **—lière,** f. hoedenmaker; hoedenmaakster.

Chapel‖le, f. (lat. capella) kapel, v.; 't zilverwerk er van; de muziek (het muziekkorps) van eene kapel; kist voor de kleeding der priesters, v.; huisje of kasje van eene lier; hals, van eene viool; gewelf van een' bakoven; kas of pot der gezellen; **faire —,** een uil

vangen, (zeeterm), een' stoot (door een rukwind) krijgen; **faire petite —**, zich afzonderen; **contribuer un florin à la —**, een gulden tot de kas bijdragen; **— ardente**, verlichte kapel, waarin een lijk wordt ten toon gesteld, v.; **conduire un enfant à la — blanche**, (gekscherend), een kind naar bed brengen; **—lenie**, f. prebende van een kapelaan, v.; **—lerie**, f. hoedenmakerij, hoedenfabriek, v.

Chapelure, f. korst van geraspt brood, v.

Chape‖ron, m. voormalig hoofddeksel; kap, v.; borduursel op de mantels der prelaten enz.; kap van een roofvogel; kap van een muur of van een galg; kap van een pistoolholster; kroon der drukpers, v.; bovenst gedeelte van eene kruk; fig. bejaarde vrouw, die het toezicht houdt op een jong meisje; **petit — rouge**, roodkapje; **—ronner**, v. a. een roofvogel kappen; een muur met eene kap dekken; fig. — **une jeune personne**, een jong meisje tot geleide dienen, beschermen; **—ronnier**, m. gekapte valk, m.

Chapier, m. koormanteldrager; kast, waarin het koorhemd bewaard wordt, v.

Chapi‖teau, m. (lat. capitellum; de caput, tête) kapiteel, bovenste gedeelte van eene zuil; **—tral, e**, a. het kapittel behoorend; **—tre**, m. (lat. capitulum; de caput, tête) hoofdstuk, hoofddeel, kapittel; vergaderplaats, v.; vergadering der domheeren, v.; fig. **avoir voix au —**, stem in het kapittel hebben; mogen meepraten, ook wat te zeggen hebben; —, fig. onderwerp; zaak, v.; **être sur le — de qn.**, over iem. spreken (meestal kwaad); **—trer**, v. a. fig. fam. bestraffen, berispen, bekijven; kapittelen.

Chapon, m. kapoen, m.; stuk brood in vleeschnat geweekt; **— (de Gascogne)**, broodkorst met knoflook gewreven (bij de sla); aflegger van wijnstokken, wijngaardloot, m.

Chapon‖neau, m. jonge kapoen, m,; **—ner**, v. a. jonge hanen kapoenen, snijden; **—nière**, f. stoofpan voor kapoenen, v.; kapoenenmesterij, v.

Chapoter, v. a. een stuk hout met een snijmes glad maken, behouwen.

Chaque, pr. ieder, elk; pop. iedereen, elkeen.

Char, m. (lat. carrus) wagen op twee wielen, zegekar, v.; strijdwagen, m.; (in dichterlijken stijl) prachtige wagen, m.; **— funèbre**, lijkkoets, v.; **— à bancs**, groote wagen met banken, kiereboe, jan pleizier, v.

Charabia, m. pop. dialect van Auvergne; koeterwaalsch.

Charade, f. woordenraadsel; **— en action**, geacteerd lettergrepenraadsel; **jouer des —s**, charades vertoonen.

Charagne, f. waterhalm, m. (soort waterplant).

Charan‖çon, m. kalender, korenworm, m.; **—çonné, e**, a. door den korenworm aangetast.

Charbon, m. (lat. carbo) kool, houtskool, v.; pestbuil; bloedzweer, v.; brand of bederf in het koren; **— de terre**, steenkolen, v.; **cuire le —**, kolen branden; **passer en —**, verkolen; **— à dessiner, de saule**, houtskool, v. **(fusain); s'asphyxier avec du —**, zich door kolendamp van 't leven berooven; fig. **être sur des —s (ardents)**, op heete kolen staan, zeer ongeduldig, zeer ongerust zijn.

Charbon‖nage, m. steenkolenmijn, v. **(houillère); —né**, a. **blé —**, koren, waar de brand in is; **— née**, f. stuk vleesch, dat men op den rooster braadt; kleine harst, m.; osserib, v.; houtskoolteekening, v.; **—ner**, v. a. verkolen; met houtskool zwart maken; met houtskool teekenen; v. n. **la mèche, la lampe charbonne**, de pit van de lamp verkoolt, krijgt een neus; **—nerie**, f. kolenpakhuis; vereeniging der Carbonari, v.; **—neux, euse**, a. koolhoudend; pestbuilachtig, brandig; **—nier**, m. kolenbrander; kolendrager; kolenverkooper; kolenhok; kolenschip; **la foi du —**, blind, onberedeneerd geloof; **— est maître chez soi**, ieder is baas in zijn eigen huis; **—nière**, f. vrouw van een' kolenbrander enz.; kolenbranderij, v.

Char‖bouille, f. bederf (in koren); **—bouiller**, v. a. bederven (van koren).

Charcu‖ter, v. a. (vroeger) vleesch klein hakken; onzindelijk of onhandig voorsnijden; villen (ook in het behandelen eener wond); **—terie**, f. spekslagerij, v.; spek en worst; **—tier**, m. **ière**, f. (de chair et cuit) spekslager; spekverkoopster.

Chardon, m. (lat. carduus) distel, v.; ijzeren punten op een' muur enz., v.; fig. **c'est un vrai —**, het is een stug, norsch mensch; **— bénit**, gezegende distel, m.; benedictenkruid; **— à foulon**, kaardedistel, m. **(cardère)**.

Chardon‖ner, v. a. de wol van eene stof kaarden; **—neret**, m. distelvink, putter, m.; **—nerette**, f. zekere artisjokkensaus, v.; **—net**, m. post of stijl, waarop een hek of zware deur draait, m.; **—nette** ou **cardonnette**, f. wilde artisjok, v.; **—nière**, f. distelveld, veld vol distels.

Charentais, e, a. uit het departement Charente; m. et f. inwoner, inwoonster van Charente.

Char‖ge, f. last, m.; vracht, lading, v.; voeder; fig. last, m.; moeielijkheid, zorg, v.; bevel, gebod, belasting, v.; ambt, beroep, bediening, v.; lading van een vuurwapen, v.; aanval op den vijand, m.; laag kalksteenen, v.; bloesemdragende knop van een' vruchtboom, m.; overdreven teekening, caricatuur; **— foncière**, grondbelasting, v.; **être à —**, tot last zijn; **donner —**, een' last of eene commissie opdragen; **femme de —**, huishoudster; **témoins à —**, bezwarende getuigen; **pas de —**, stormpas; **— à la baïonnette**, aanval met de bajonet, m.; **sonner la —**, het sein geven tot den aanval (op den vijand); **retourner à la —**, op nieuw aanvallen; fig. een nieuwe poging doen; **à (la) — de** ou **que**, conj. onder beding, onder voorwaarde dat; **à la — d'autant, à — de revanche**, adv. op voorwaarde van wederdienst; **une — d'avoué, de notaire**, een procureurs-, notariskantoor; **avoir — d'âmes**, voor het zieleheil van anderen zorgen; **faire la — de qn.**, eene caricatuur-teekening van iem. maken; **—s**, pl. bezwaren en bewijzen tegen een' beschuldigde; belastingen, v.; **—gé, ée**, part. et a. belast, beladen; bezet (van een schip); door eene bui overvallen; fig. beladen, overladen; overdreven; **temps —**, dikke, betrokken lucht, v.; donker weder; **couleur —e**, zeer zware kleur, v.; **lettre —e**, aangeteekende brief; **—gé d'affaires**, m. zaakgelastigde; **—geant, ante**, a. belastend, beladend; **—gement**, m. scheepslading, v.; vrachtbrief, m.; het aanteekenen (van een brief of een pakket); **—geoir**, m. lader, voormalige laadlepel van grof geschut, m.; **—ger**, v. a. beladen, bevrachten; belasten, bezwaren; laden (een geweer enz.); fig. overladen; overdrijven; den vijand aantasten; **— qn. de qch.**, iemand ergens mede belasten; een' beschuldigde bezwaren; iets

ergens op laden, zetten of leggen; — **à la côte,** op lager wal raken; **se —,** v. pr. **se — de qch.,** zich met iets belasten; zich tot iets verbinden of verplichten; fig. iets overnemen; **— une plume,** eene pen indoopen; **— une batterie électrique,** eene electrische batterij laden; **— un compte,** eene rekening belasten; **— les frais,** de onkosten te hoog berekenen; **— un portrait,** een portret door overdrijving belachelijk maken; **— une lettre, un paquet,** een' brief, een pakje aanteekenen; **— une pipe,** eene pijp stoppen; **— un navire,** een schip bevrachten; **—geur,** m. lader, reeder, bevrachter; geschutstamper; konstabel; stapelmeester; houtkeurder; kolenmeter.

Chari‖age, zie **Charriage; —er,** zie **Charrier.**

Chariot, m. (rad. char) wagen, boerenwagen, m.; kinderwagentje (om te leeren loopen); lijndraaiersslede, v.; soort van hefboom, m.; de wagen of groote en kleine beer (zeker gesternte).

Charita‖ble, a. weldadig, liefderijk, medelijdend, goedaardig, verdraagzaam; **—blement,** adv. weldadig, op eene liefderijke wijze.

Charité, f. christelijke liefde; liefdegift, aalmoes, v.; ziekengasthuis, hospitaal; **demander la —,** om eene aalmoes vragen, bedelen; **faire la —** ou **des —s,** eene aalmoes geven; veel goeds aan behoeftigen doen; **la — s'il vous plaît!** eene kleinigheid, als 't u belieft! **établissements de —,** gestichten van liefdadigheid; **frères, sœurs de la —,** barmhartige broeders, zusters; prov. **— bien ordonnée commence par soi-même,** het hemd is nader dan de rok.

Chariva‖ri, m. ketelmuziek, v. (verward geraas met ketels, pannen enz. vóór iemands huis); fig. vreeselijk getier; groote twist, m.; **—rique,** a. met veel geraas; **—riser,** v. a. iemand eene ketelmuziek brengen; **—riseur,** m. **euse,** f. ou **—riste,** m. et f. hij of zij, die ketelmuziek, rumoer, maakt.

Charla‖tan, m. (ital. ciarlatano, de ciarlare, bavarder) kwakzalver; fig. zwetser, windbuil; **—taner,** v. a. fam. bepraten; door vleierij zoeken te verkrijgen; **—tanerie,** f. kwakzalverij, v.; gezwets; **—tanesque,** a. kwakzalverachtig; **—tanisme,** m. kwakzalversberoep.

Charlemagne (faire), uitscheiden met spelen, na gewonnen te hebben.

Charlotte, f. tusschengerecht van vruchtmoes; **— russe,** koude spijs, bestaande uit geslagen room en eene korst van beschuit.

Char‖mant, ante, a. bekoorlijk, bevallig; aanlokkend, betooverend; **—me,** m. betoovering, tooverij, v.; tooverwerk; toovermiddel; witte beuk, m.; fig. aanlokking, bekoring, aantrekkelijkheid, bekoorlijkheid, v.; **le — est rompu,** de illusie is verdwenen; **se porter comme un —,** welvarend, in welstand zijn; **—mes,** pl. aanlokkelijkheden, bevalligheden, v.; **—mer,** v. a. betooveren, bezweren; fig. innemen, bekoren, behagelijk zijn; stillen, verdrijven, nederzetten; **être —mé de qch.,** sterk met iets ingenomen zijn, ergens over verrukt of zeer verblijd zijn; **—meur,** m. toovenaar; **— des serpents,** slangenbezweerder; **—meuse,** f. tooveres; geliefde.

Charmille, f. stek, m.; heg van hagebeuken, v.; hagebeukenlaan, v.

Charmoie, f. boschje, plantsoen, van hagebeuken.

Char‖nage, m. vleeschtijd (bij de katholieken), m.; **—naigre,** m. staande hond, brak; **—nel, elle,** a. (lat. carnalis; de caro, carnis, chair) vleeschelijk, zinnelijk, wellustig; **—nellement,** adv. vleeschelijk; **—neux, euse,** a. vleezig; **—nier,** m. (lat. carnarium; de caro, carnis, chair) beenhuis, knekelhuis; vleeschkuip, vleeschton, v.; **—nière,** f. (bas lat. cardinaria; de cardo, cardinis, gond) lid, scharnier; steekbeitel der graveerders, m.

Charnon, m. scharnierlid; oogje van een horloge.

Char‖nu, ue, m. (lat. caro, carnis, chair) vleezig, lijvig; **—nure,** f. vleeschdeelen; vleesch.

Charogne, f. (lat. caro, chair; on disait autrefois carogne) kreng, dood aas; een door uitspattingen verwoest lichaam.

Charpen‖te, f. (lat. carpentum, char) getimmerte, timmerwerk; **bois de —,** timmerhout; **— osseuse,** skelet, geraamte; fig. **la — d'une pièce de théâtre, d'un poème,** het plan van een tooneelstuk, van een gedicht; **—té,** a. gebouwd, in elkaar gezet; **un homme fortement —té,** een stevig gebouwd man; **—ter,** v. a. timmeren; uit den ruwe houwen, bedisselen; in elkaar zetten; fig. fam. slordig voorsnijden; villen, kerven; **—terie,** f. timmerkunst, v.; timmermanshandwerk; timmerwerk, houtwerk; **—tier,** m. timmerman; speksnijder (op walvischvaarders); **—tière,** f. houtkever.

Charpi, m. kuipersblok.

Charpie, f. (v. fr. charpir, mettre en menus morceaux) pluksel, wiek van geplukt doek, v.; **— anglaise,** Engelsche pleister; **— vierge,** pluksel van ongebruikt linnen; **— brute,** gerafeld pluksel; **viande en —,** tot vezels verkookt vleesch.

Charree, f. loogasch; watervlieg, v.

Charre‖tée, f. karrevracht, karvol, v.; **— tier,** m. karreman, voerman; prov. **il n'est si bon — qui ne verse,** het beste paard struikelt wel eens (lett. de beste voerman slaat wel eens om met zijn kar); **jurer comme un — (embourbé),** vloeken als een ketter; **—tière,** f. vrouw, die met eene kar rijdt.

Char‖rette, a. afstand tusschen de wielen van een kar; kar, v.; **avaleur de —s ferrées,** pochhans; **—riable,** a. met een wagen vervoerbaar; **—riage,** m. het vervoeren op een wagen; vracht of voerloon, m.; **—rier,** v. a. met een' wagen enz. rijden of voeren; **— droit,** recht door zee gaan; —, meevoeren in den loop, kruien (ijs, zand enz.); **la rivière —rie du sable,** de rivier voert zand mede; **la rivière —rie (des glaçons),** de rivier kruit (schotsen); **— de la voile,** veel zeil voeren; **se —,** v. pr. per as vervoerd worden; **—roi,** m. het vervoer per wagen; wagenvracht, v.; voer, vrachtloon; **— ron,** m. wagenmaker; **—ronnage,** m. wagenmakerswerk; **—royer,** v. a. per as vervoeren; **— royeur,** m. vrachtvoerman; **—rue,** f. ploeg, m.; fig. **tirer la —,** hard moeten werken; prov. **mettre la — devant les bœufs,** de ossen achter den ploeg spannen; bij het verkeerde eind beginnen; **cette ferme est d'une —,** het land van die hoeve kan met één ploeg bewerkt worden; **faire passer la — sur qch.,** iets geheel doen verdwijnen.

Charte, Chartre, f. (lat. charta, papier) oude handvesten, bewijsschriften, oorkonden en registers van een land; **la — (constitutionnelle),** grondwet, constitutie (o. a. die gegeven werd in 1814 door Lodewijk XVIII).

Charte-partie, vrachtbrief van een schip, m.; vracht-contract tusschen een' schipper en een' reeder, certe-partie, v.

Chartil, (pr. **ti**), m. werk of gestel, waarop de wagenbak rust; lange kar, waarmede men de korenschoven van 't veld haalt, v.; wagenhuis.

Chartogra‖phe (pr. **kar**), m. (de charte, et du gr. graphô, je décris) oorkondenbeschrijver; **—phie,** (pr. **kar**), verhandeling over de oorkonden, v.

Chartrain, e, a. van of uit Chartres; m. et f. inwoner, inwoonster, van Chartres.

†**Chartre,** f. (lat. carcer) gevangenis, v.; kerker, m.; **tenir qn. en — privée,** iem. in 't geheim gevangen houden; **—,** kliertering, kwijnende ziekte, v., hardheid van de buik **(carreau).**

Char‖treuse, f. Karthuizer klooster; Karthuizer non, v.; soort likeur, v.; blauwachtig grijze tulp, v.; **—treux,** m. Karthuizer monnik, blauwgrijze kat, v.; blauwgrijze paddenstoel, m.

Char‖trier, m. archief; plaats waar de handvesten eener kerk, bewaard worden, v.; bewaarder van handvesten.

Charybde, (pr. **ka**), m. draaikolk, v. op de kusten van Sicilië; **tomber de — en Scylla,** van den regen in den drop komen.

Chas (pr. **chà**), m. gat of oog eener naald; metselaarspaslood.

Chasse, f. jacht, v.; gezelschap van jagers; geschoten wild; fig. vervolging, najaging, vlucht, v.; bewegelijkheid, v.; speling, slingering, ruimte om zich te bewegen; kaats (in het kaatsspel), v.; drijfhamer der wagenmakers; weversaanslag, m. enz.; **donner la —,** au **donner —, (à qn. ou à qch.),** jacht maken (op iem. of op iets); een vijand vervolgen of najagen; **qui va à la —, perd sa place,** wie zijn plaats verlaat, een ander erop zitten gaat; **couteau de —,** hartsvanger; **— clameuse,** drijfjacht; **— au furet,** konijnenjacht; **— à la butte,** kooijacht op eenden; **— aux chiens, — à courre,** lange of groote jacht; **— au vol,** vogeljacht; **— au tir,** korte jacht; **cor de —,** jachthoorn; **pièces de —,** stukken geschut aan den voorsteven van een schip; loc. prov. **marquer une —,** zich een woord van den een of ander in 't oor knoopen; pop. **donner une —,** een standje geven; **— morte,** verloren, vergeefsche slag (in het kaartspel).

Châsse, f. (lat. capsa, boîte) kas waarin de overblijfsels van een heilige bewaard worden, reliquieën-kas, v.; **pare(e) comme une —,** opgeschikt; **—,** hecht van een scheermes; schaar (of bril) eener weegschaal, v.; montuur van een' bril; plaatje van een' gesp.

Chassé, m. soort van danspas, chassé; **—croisé,** m. beweging naar rechts en links; pl. **des chassés-croisés.**

Chasse-avant, m. meesterknecht, opzichter over het werkvolk; **—bosse,** f. weegbree (zekere plant), v.; **—coquin,** m. hondenslager, kerkeknecht; pl. **des chasse-coquins; —cousin,** m. fam. slechte wijn; schermdegen, die niet buigt, m.; **—fleurée,** f. schuimplankje der kuipververs.

Chasselas, m. soort van witte druif.

Chasse‖-marée, m. snel vischkarretje; snel (kust)vaartuigje (om visch te vervoeren); **—mouches,** m. vliegennet (voor paarden); vliegenklap, m.; pl. **des chasse-mouches; —neige,** m. sneeuwstorm, m.; sneeuwschop, v. (aan locomotieven); **—pierres,** m. steenopruimer, m. (toestel voor aan de raderen eener locomotief); **—pointe,** f. klinkhamertje.

Chassepot, m. naaldgeweer (naar zijn uitvinder zoo genoemd).

Chasser, v. a. (lat. captare, chercher à prendre) jagen, verjagen, verdrijven, wegjagen, najagen, vervolgen; inslaan (een' spijker enz.); prov. **la faim chasse le loup hors du bois,** honger is een scherp zwaard; nood leert bidden; **un clou chasse l'autre,** de eene zorg (gedachte) verdrijft de andere; **— la terre,** het land naderen, om het te verkennen (van een schip); v. n. jagen, op de jacht gaan; fig. **— sur les terres d'un autre,** inbreuk maken op de rechten van een ander; **—,** uitloopen, plaats wegnemen (van drukletters); **— sur les ancres,** op het anker rijden, driftig raken, doorgaan; prov. **bon chien chasse de race,** de appel valt niet ver van den stam.

Chasseresse, f. (poét.) jachtgodin (Diana), v.; **les nymphes —s,** jagende nimfen; **Diane la —,** de jachtgodin Diana.

Chasse-rivet, m. klinkijzer.

Chasseur, euse, m. f. jager; jageres, liefhebber of liefhebster van de jacht; **— à pied,** jager te voet (soldaat); **— d'Afrique,** bereden jager; **il sert dans les —s,** hij dient of staat bij de jagers; **—,** livreiknecht, portier (als jager gekleed); **araignée chasseuse,** f. spin, die geen web maakt, maar haar prooi beloopt.

Chasse-vase, m. toestel, om modder uit havens te verwijderen.

Chassez-huit, m. chassé croisé met 8 personen (4 paren tegelijk).

Chassie, f. (lat. cæcus, aveugle) dracht van de oogen, leepoogigheid, v.

Chassieux, euse, a. leepoogig.

Châssis, m. raam; raam eener schilderij; voet eener tafel, m.; glasraam, op broeibakken; drukkersraam; borduurraam; **double —,** winter- of dubbel venster; **— de papier,** papieren venster; **— d'osier,** teenen matje, dat men voor de glazen zet; **— à verre dormant,** raam met matglas.

Chassoir, m. drijfhout der kuipers.

Chas‖te, a. (lat. castus) kuisch, eerbaar, rein; zuiver, net, nauwkeurig, volkomen; **—tement,** adv. op eene kuische, eerbare wijze; **—teté,** f. kuischheid, eerbaarheid, v.

Chasu‖ble, f. (bas lat. casubula) gewaad van den priester, als hij de mis bedient; **—blerie,** f. de bij den eeredienst behoorende kleedij, het gereedschap en de sieraden; **—blier,** m. die miskleederen maakt en verkoopt.

Chat, m. **Chatte,** f. (lat. catus) kater, kat, v.; prov. **la nuit tous les —s sont gris,** 's nachts zijn alle katten grauw; **— échaudé craint l'eau froide,** een ezel stoot zich niet tweemaal aan denzelfden steen; **n'éveillez pas le — qui dort,** maak geen slapende honden wakker! **ils vivent ensemble comme chien et —,** ze leven als hond en kat; **une musique de —s,** kattenmuziek, erbarmelijke muziek; **avoir un — dans la gorge,** schor zijn (van zangers b.v.); **emporter le —,** heengaan zonder goeden dag te zeggen, zonder te betalen; **à bon — bon rat,** hij heeft zijn partuur gevonden; **acheter — en poche,** eene kat in den zak koopen; **écrire comme un —,** onleesbaar schrijven; **appeler un — un —,** de dingen bij hun waren naam noemen; **quand le — n'y est pas, les souris dansent,** als

de kat van honk is, dansen de muizen op tafel; **il n'y avait pas un —**, er was geen levende ziel; **c'est le —!** de kat heeft 't gedaan (antwoord op eene verontschuldiging, waaraan men niet gelooft); **—**, visiteerijzer, (waarmede men onderzoekt of een stuk geschut goed geboord is); schraper; katschip; vischdreg, v.; penterhaak, *m.*; **—s**, m. plur. katjes van wilg enz., (zie **chaton**); **—, te**, a. lief, speelsch.

Châtai‖gne, f. (lat. castanea) kastanje, v.; **— d'eau**, waternoot, v.; **—gneraie**, f bosch van kastanjeboomen; **—gnier**, m. kastanjeboom, m.

Châtain, a. m. (rad. châtaigne) kastanjebruin (van het haar sprekend); **— clair**, lichtkastanjebruin.

Chat-cervier, m. Amerikaansche lynx, m.

Château, m. (lat. castellum, forteresse) slot, kasteel; burg, m.; vesting, citadel, v.; **— d'eau**, waterslot (voor fonteinen, molens); vergaarbak van water aan de spoorwegen voor 't vullen van de stoomketels; groote fontein; **— de poupe** ou **d'arrière**, **de proue** ou **d'avant**, schans of stuurplecht, voorplecht van een schip, v.; fig. **faire des —x en Espagne**, luchtkasteelen bouwen.

Chateaubriand, m. biefstuk, m.

Château-Lafitte, —-la-Rose, —-la-Tour, —-Margaux, m. namen van fijne soorten van Bordeaux-wijn.

Châte‖lain, m. burchtvoogd; **seigneur —**, heer van een slot; **juge —**, door een' ambachtsheer aangestelde rechter; **—laine**, f. burchtvoogdes; sjaaltje; ketting aan de ceinture van dames (voor sleutels, schaar enz.); **—let**, m klein kasteel; weleer: zekere rechtbank te Parijs, v.; **—llenie**, f. burchtvoogdij of landvoogdij, v.

Chat-huant, (**h** en **huant** est aspiré), m. nachtuil, m.; steenuiltje; pl. **des chats-huants**.

Châti‖able, a. kastijdenswaard, strafwaardig; **—er**, v. a. (lat. castigare; de castus, pur) kastijden, straffen; fig. beschaven (zijn stijl b.v.); prov. **qui aime bien, châtie bien**, wie zijn kind lief heeft, spaart de roede niet; **—ère**, f. kattegat; sluipweg, m.; achterdeurtje; **—eur**, m. tuchtmeester; **—ment**, m. kastijding, straf, v.

Chatoiement, Chatoyement, m. het blinken (in verschillende kleuren) van een kattenoog, van zekere steenen.

Chaton, m. jong katje; kas van een' ring, waarin de steen zit; buitenste schil eener noot; katje (van een wilg enz.).

Chatouil‖lant, e, a. vleiend, streelend; **— lement**, m. kitteling, v.; **—ler**, v. a. kittelen; fig. de zinnen op eene aangename wijze streelen; **— les oreilles de qn.**, iemands ooren streelen; iemand iets zeggen dat hij gaarne hoort; **—leux, euse**, a. kittelig; fig. kitteloorig, licht geraakt; korzelig, netelig; zorgelijk, gevaarlijk.

Chatoy‖ante, f. kattenoog (zeker edelgesteente); **—ant, e**, a. weerschijnend, met weerschijn; **—er**, v. n. blinken, glinsteren als een kattenoog.

Chat-pard, m. (de chat et du lat. pardus, léopard) tijgerkat, panterkat, v.; pl. **des chats-pards**.

Châ‖trer, v. a. snijden, ruinen, kapoenen, ontmannen; fig. verminderen, ergens van afnemen; vervalschen, verminken, besnoeien (een werk of boek); **— des ruches**, een gedeelte honig en was uit een bijenkorf nemen; **—treur**, m. dierensnijder; fig. verminker of vervalscher van een werk of boek.

Chatte, f. kat, v.

Chat‖tée, f. nestvol jonge katten; **—temite**, f. fam. **faire la —**, den heilige spelen, huichelen; **—ter**, v. n. jonge katten werpen; **—terie**, f. snoepachtigheid, v.; vleierij, speelschheid, v.; fig. valsche liefkoozing, v.

Chat-tigre, m. tijgerkat, v.; pl. **des chats-tigres**.

Chat-volant, m. vliegend eekhorentje; pl. **des chats-volants**.

Chauche-branche, f. hefboom tot het oplichten van zware lasten, m.

Chaud, aude, a. (lat. calidus), warm, heet; fig. hartstochtelijk, driftig, ijverig; **avoir —**, warm zijn; **être —**, heet, vurig, hartstochtelijk zijn; **il fait —**, het is warm; **avoir la tête —e**, oploopend zijn; **pleurer à —es larmes**, heete tranen storten; prov. **il faut battre le fer pendant qu'il est —**, men moet het ijzer smeden terwijl het heet is; fig. **tomber de fièvre en — mal**, van kwaad tot erger vervallen; **jeu de la main —e**, handjeklap; **chaud chaud!** gauw, gauw! **—**, adv. warm, heet; **boire, manger —**, warm, heet drinken, eten; **servir —**, heet opdisschen; **coûter —**, duur zijn; **tout —**, op staanden voet, terstond; **—**, subst. m. warmte, hitte, v.; **il fait grand —**, 't is heel warm weder; **cela ne fait ni froid ni —**, dat geeft of neemt niet; prov. **souffler le — et le froid**, uit twee monden spreken; **prendre un — et froid**, eene beklemming krijgen, eene zware verkoudheid vatten; **—de**, f. sterk vuur; gloed, m. (bij de goudsmeden); zooveel glas als te gelijk in de glasblazerijen gesmolten wordt; **à la —**, adv. fam. in de eerste drift; **—deau**, m. kandeel, v.; warme kaneelmelk, v.; **—dement**, adv. warm; fig. met ijver of drift; schielijk, op heeter daad; **—de-pisse**, f. koudepis, v.; **—frois**, m. ou **chaud-froid**, m. fijn gerecht van gevogelte en wild; **—dière**, f. (lat. caldaria) groote ketel, m.; stoomketel, m.; **—drée**, f. een ketelvol zijde om zwart te verven.

Chaudro‖n, m. (dim. de chaudière) ketel, m.; fig. et fam. oude rammelkast, oude piano, v.; **taper sur le —**, piano spelen; **—née**, f. ketelvol, m.; **—nnerie**, f. allerhande koperwerk; koperslagerij, v.; **—nnier**, m. koperslager.

Chauf‖fage, m. stoking, v.; verhitting, v.; brand, m.; **bois de —**, brandhout; **droit de —**, recht, om een' zekeren voorraad van brandhout in de bosschen te kappen; **—fe**, f. stookgat (in een smeltoven); ovenhaard, m.; **—fe-assiettes**, m. bordwarmer, m.; **—fe-chemise, —fe-linge**, m. vuurmand, v., **—fe-lit**, m. beddepan, v.; **—-fe-pieds**, m. stoof, v.; **—fer**, v. a. (lat. calefacere) warmen, verwarmen, heet maken; **— un vaisseau**, een schip branden (de kiel door vuur schoonmaken); **— une affaire**, spoed achter eene zaak zetten; **— qn.**, iem. 't vuur na aan de schenen leggen; v. n. warm worden, warm zijn; **c'est un bain qui chauffe**, een bewolkte hemel (bij zonneschijn); **cela chauffe**, het gaat er warmpjes toe (in eene vergadering b.v.); **se —**, v. pr. zich warmen; fig. **il verra de quel bois je me chauffe**, hij zal merken, met wien hij te doen heeft; **—ferette**, f. komfoortje, om de spijzen warm te houden; stoof, ter verwarming der voeten, v.; **—ferie**, f. fineer- of louteringsoven, m.; werkplaats in eene groote smederij, v.; **—feur**, m. stoker; blaasbalgtrekker; **—feurs**, m. pl. voetschroeiers (rooversbende in 't begin dezer eeuw); **—feuse**, f. gemakkelijke,

warme leuningstoel, m.; **—foir,** m. stookplaats (in een klooster), v.; warme doek, waarmede men het zweet der zieken afdroogt, m.; warm, uitgewasemd linnen (voor zieken, kraamvrouwen, kinderen enz.); **—fure,** f. afval van ijzer of koper, dat te veel vuur gehad heeft; brosheid, bladderigheid, als gevolg van te groote hitte.

Chau‖four, m. kalkoven, m.; **—fournier,** m. kalkbrander.

Chau‖lage, m. kalking van de zaaitarwe, v.; **—ler,** v. a. het koren inkalken, met kalk en water mengen; de boomstammen met witte kalk besmeren (tegen de insecten); **—lier,** m. kalkbrander.

Chau‖me, m. (lat. calamus) stroo; korenstoppel, m.; dekstroo, dekriet; **—mer,** v. a. et n. de korenstoppels afsnijden; **—met,** m. zeis, waarmede men de stoppels afmaait, v.; **—mier,** m. hoop stroo of stoppels, m.; stoppelsnijder, rietdekker; **—mière,** f. stroohutje; boerenstulp, v.; **—mine,** f. hutje, stulpje.

Chaus‖sage, m. vernieuwing van de bedding eener zoutpoel, v.; aanaarding eener plant, v.; **—sant, ante,** a. fam. p. u. dat zich gemakkelijk laat aantrekken (van kousen enz.); **—se,** f. schouderlap, m.; filtreerzak, m.; **—se d'aisance,** pijpen of buizen voor sekreten; **—sé, ée,** a. geschoeid; **je suis —sé trop juste,** mijne schoenen knellen; fig. **il est —sé de cette opinion,** hij houdt stijf en strak dat oordeel staande; **—séage,** m. weggeld; **—sée,** f. dijk of hooge weg, damweg, m.; straatweg, m.; kunststraat, v.; **ponts et —s,** bruggen en wegen (waterstaat); **rez-de—,** gelijk met den weg, met de straat; s. m. benedenverdieping; **—se-pied,** m. schoenhoren, m.; schoenaantrekker, m.; fig. middel om eene zaak gemakkelijker te maken of te bespoedigen; **—ser,** v. a. (lat. calceare; de calceus soulier) schoenen of kousen aantrekken; schoenen maken; **— une opinion,** zich sterk aan een denkbeeld hechten; **— le brodequin,** een blijspel schrijven; in een blijspel optreden; **— le cothurne,** fig. treurspelen schrijven; een' hoogdravenden schrijfstijl aannemen; —, v. n. goed passen (van schoenen enz.); **ce cordonnier me chausse,** deze schoenmaker werkt voor me; fig. **cela me chausse,** dat bevalt me, past me uitstekend; **— au même point,** fig. met iemand één en zin hebben; **se —,** v. pr. zijne kousen en schoenen aantrekken. Men zegt nu; **mettre ses bas, ses souliers, ses bottes;** †**—ses,** f. pl. broek, v.; **quitter les —,** fig. de kinderschoenen uittrekken: **tirer ses —,** fam. zijne biezen pakken, schielijk de vlucht nemen; **porter les —,** fam. de broek aan hebben, de baas zijn; †**—setier,** m. kousenmaker, koopman in kousen; nu: **bonnetier; —se-trape,** f. voetangel, m.; ijzer, waarin men wolven of vossen vangt; zekere distel, m.; pl. **des chausse-trapes; —sette,** f. sok v.; **—son,** m. sok, v.; lichte schoen zonder hielen (voor het dansen en schermen), m.; het boksen met de beenen **(savate); —sure,** f. (lat. calceus, soulier; de calx, talon) schoeisel.

Chau‖ve, a. (lat. calvus) kaal; subst. m. kaalkop, m.; **—-souris,** f. vledermuis, v.; pl. **des chauves-souris; —veté,** f. kaalheid, v. (beter: **calvitie**).

Chauvin, soldaat en overdreven bewonderaar van Napoleon I (in een tooneelstuk van Scribe); overdreven patriot; adj. overdreven patriottisch gezind; **—isme,** m. overdreven vaderlandsliefde.

Chauvir, v. n. **— des oreilles,** de ooren opsteken (van ezels, paarden enz.).

Chaux, f. (lat. calx) kalk, v.; **— vive,** ongebluschte kalk, v.; **— éteinte, hydratée,** gebluschte kalk, v.; **lait de —,** kalkmelk, v.; **four à —,** kalkoven; fig. **être bâti à — et à sable, à — et à ciment,** een ijzeren gestel hebben.

Chavi‖rement, m. kentering, v.; het omslaan; **—rer,** v. n. omslaan, kenteren (van een vaartuig).

Chebec, m. soort van vaartuig, dat men in de Middellandsche zee gebruikt.

Chechia, m. roode muts, in Tunis vervaardigd, v.

Chef, (pr. èf) m. (gr. kephalè, tête) hoofd, kop, m.; hoofdartikel, hoofdpunt (van een werk, van eene beschuldiging); fig. opperhoofd; de voornaamste; legerhoofd, veldheer, generaal; **— de file,** vleugelman; fig. leider; **— de cuisine,** keukenmeester; **général en —,** opperbevelhebber; **gouverneur en —,** stadhouder; **brigadier en —,** opperwachtmeester; **— de gare, — de station,** stationschef; **— du matériel,** opzichter over 't materiëel; **— de train,** hoofdconducteur; **— de bureau,** bureauchef; **— d'atelier,** werkmeester, meesterknecht; **— d'orchestre, — d'attaque,** kapelmeester, orkestmeester; **— d'emploi,** eerste, oudste tooneelspeler; **le premier — d'une accusation,** het hoofdpunt van eene aanklacht; fig. **il est coupable au premier —,** hij is door en door schuldig; **de son —,** adv. uit eigen beweging, op zijn eigen houtje.

Chef-d'œuvre (pr. chè), m. proefstuk, meesterstuk; pl. **des chefs-d'œuvre.**

Chefferie, f. ambtgebied van een genieofficier; bureau van de genie.

Chef-lieu, (pr. èf) m. hoofdplaats, v.; pl. **des chefs-lieux.**

Chégros, m. pikdraad.

Cheik ou **Scheik** (pr. chèk), m. (ar. Scheikh, vieillard) Sheik (stamhoofd, bij de Arabieren).

Chéiroptères (pr. kè-i), m. pl. (gr. cheir, main; pteron, aile) vleugelhandigen, m.; vleermuizen, v.

Chelem, (pr. èm), (angl. slam), m. slem, het halen van al de slagen in 't whist- en bostonspel.

Chélidoine, (pr. ké), f. schelkruid, goudwortel, m.; stinkende gouw, v.

Chéloniens, (pr. ké), m. pl. (gr. chelônê, tortue) schildpadachtige dieren.

Chémer (se), v. pr. p. u. zeer mager worden, afnemen.

Chemin, m. weg, m.; fig. middel; weg, m.; **— fourchu,** weg, die op drie wegen uitloopt (driesprong), m.; **— couvert,** bedekte weg (eener vesting), m.; **— public,** openbare weg, heerenweg; **— privé,** particuliere weg; **— communal, vicinal,** gemeenteweg; **— coupé,** binnenpad; **— de traverse,** dwarsweg; **— de fer,** spoorweg; **— de fer américain,** tramweg; **— de halage,** trek- of jaagpad; **grand —,** groote of gemeene weg, m.; **le grand — des vaches,** de oude slenter; **un voleur de grands —s,** een struikroover; **— battu,** gebaande weg, m.; **suivre les —s battus,** doen wat iedereen doet; **prendre le — de l'école, (des écoliers),** den langsten weg nemen; **aller son petit bonhomme de —,** stilletjes zijn gang gaan; **il a fait beaucoup de —, il a**

fait du —, hij heeft een groot stuk afgelegd; fig. **(bien) faire son chemin**, slagen, vooruitkomen; fig. **faire voir bien du — à qn.**, iem. 't leven onaangenaam maken; **vieux comme les —s**, stokoud; **le — de Saint Jacques**, de melkweg; **— faisant**, adv. op weg, onder weg, in het voorbijgaan; **rebrousser —**, denzelfden weg terugkeeren; —, m. looper (in de gang, op de trap, op eene tafel), m.

Chemi‖neau, m. zetschoorsteentje van gebakken aarde; landlooper; rondtrekkend steenbikker, wegwerker (ook: **cheminot**): **—née**, f. (gr. kaminos, fourneau) schoorsteen, m.; schoorsteenmantel; **chambranle de —**, schoorsteenlijst; **manteau de —**, schoorsteenmantel; **faire une chose sous la —, sous le manteau de la —**, iets in 't geheim doen; fig. **il faut faire une croix à la —**, dat mag men wel aan den balk schrijven (van iets, dat men niet verwacht had); **tuyau de —**, schoorsteenpijp; **feu de —**, schoorsteenbrand; **— d'une lampe**, bovenstel van een lamp, lampeglas; —, zundstift aan een geweerslot; **—nement**, m. het gaan, voortgaan op een' weg; het al dichter en dichter omsluiten van eene belegerde plaats; **—ner**, v. n. gaan, reizen, trekken; fig. voortkomen, voorwaarts gaan; vloeiend zijn (van den stijl); **le temps chemine toujours**, de tijd gaat altoos voort; **cet homme chemine bien**, die man komt vooruit; **l'affaire chemine**, de zaak is in goeden gang; **— vers la place**, al meer en meer eene belegerde plaats naderen; **—neux, euse**, a. voortspoedend, veel weg afleggend.

Chemiquer, v. a. de luciferstokjes van phosphor voorzien.

Chemi‖se, f. (bas lat. camisia, tunique, sarrau) hemd; muurmantel, m.; omhulsel van linnen of papier, zak, overtrek; **mettre une — blanche, changer de —**, een schoon hemd aandoen; **être en —**, niets dan 't hemd aanhebben; **être en manches de —**, in hemdsmouwen zijn; **cacher entre la peau et la —**, zorgvuldig verbergen; prov. **la peau est plus proche que la —**, het hemd is nader dan de rok; **col de —**, hemdskraag; **— d'Hercule**, Nessusgewaad; fig. noodlottig geschenk; **— ardente**, met zwavel bestreken hemd, dat men de tot levende verbranding veroordeelden aantrok; **—serie**, f. hemdenfabriek, -handel, -winkel; **—sette**, f. overhemd, halfhemd; kraaghemdje, halsboordje; **—sier**, m. **ière**, f. hemdenverkooper, -maker; hemdenverkoopster, -maakster.

Chènaie, f. eikenbosch, eikenplantsoen.

Chena‖l, m. (anc. forme du mot canal) kil, v.; vaarwater, eng kanaal; **—ler**, v. n. in een kil varen; het vaarwater zoeken.

Chenapan, m. fam. deugniet, struikroover, strooper.

Chêne, m. eik, eikeboom, m.; **— vert**, steeneik; **—liège**, kurkeik; **pomme de —**, galappel.

Chêneau, m. jonge eik, m.

Chéneau, m. looden goot langs het dak, v.

Chenet, m. haardijzer, vuurijzer.

Chêneteau, m. jonge eik, m.

Chênevière, f. hennepakker, m.

Chênevis, m. hennepzaad.

Chênevot‖te, f. hennepstok, hennepstoppel, m.; **—ter**, v. n. zwakke loten schieten; schraal van hout zijn.

Chenil (pr. **ni**), m. (lat. canis, chien) hondenhok, hondenest; fig. morsige woning, v.

Chenil‖le, f. rups, v.; van fluweelzijde gewerkte boordsels of koorden aan kleederen; fig. leelijk mensch; **—ière**, f. rupsennest; **—lette**, f. rupsenkruid, schorpioenkruid; **—leur**, m. **leuse**, f. passementwerker, -werkster.

Chénopo‖de (pr. **kè**), m. (gr. chèn, oie: pous, podos, pied) ganzevoet, m. **(patte-d'oie)**; **—dées** (pr. **kè**), f. pl. ganzevoetsoortige planten, v.

Chenu, ue, a. (lat. canus, blanc) grijs (van ouderdom); fig. sneeuwwit; **des montagnes —es**, met sneeuw bedekte bergen; **des vagues —es**, schuimende baren; **devenir —**, verouderen; —, pop. uitstekend, voortreffelijk; **c'est du —**, dat is van de beste soort.

Cheptel (pr. **chetèl**), m. het verpachten of pachten van vee voor een gedeelte van de opbrengst.

Chèque, m. kasaanwijzing op de bank, v.; **cahier de —s**, checksboekje.

Cher, ère, a. (lat. carus) lief, waard, dierbaar; kostbaar, duur; **mon —, ma chère**, mijn lieve, mijn waarde; mijne geliefde.

Cher, adv. veel, duur; **coûter —**, hoog, duur te staan komen; **il fait — vivre à X**, het is te X duur leven.

Cherche, Cerche, Cerce, f. boog, m.

Cherche, f. het zoeken.

Cher‖ché, a. gezocht, gekunsteld; **—cher**, v. a. (lat. circare, aller autour) zoeken, opsporen, navorschen, onderzoeken; **—cheur**, m. **euse**, f. zoeker, vorscher; —, a. zoekend, vorschend.

Chère, f. maaltijd, m. goede tafel, v.; **faire bonne — à qn.**, iem. goed onthalen; **faire bonne —**, lekker eten en drinken; **maigre, petite —**, mager, karig onthaal; **— entière**, prachtig gastmaal.

Chèrement, adv. teederlijk, hartelijk; duur.

Ché‖ri, ie, part. et a. teederlijk bemind, hartelijk geliefd; subst. **(mon) chéri, (ma) chérie**, lieveling; **—rif**, m. (ar. sharif, noble) afstammeling van Mahomed, Sherif; **—rir**, v. a. (rad. cher) hartelijk liefhebben, in groote waarde houden; **—rissable**, a. beminnenswaardig.

Chersonèse (pr. **ker**), f. (gr. chersos, continent; nèsos, île) schiereiland.

Chertè, f. (rad. cher) duurte, v.

Chérubin, m. (hébr. cheroubim) cherub, cherubijn, m.; engel, m.; kinderhoofd met vleugelen.

Chervi(s), m. suikerwortel, m.

Chester (pr. **tèr**), m. gezochte Engelsche kaas, v.

Chéti‖vement, adv. armzalig, ellendig; **—f, ive**, a. armzalig, ellendig; nietig, tenger; **—veté**, f. armelijkheid, ellendigheid, v.; nietig voorkomen.

Chétodon (pr. **kè**), m. klipvisch, m.

Chétron, m. kleine lade in een koffer, v.

Cheux, pop. zie **chez**.

Cheval, m. (lat. caballus) paard, ros; **— de carrosse**, koetspaard; fig. lompert, dom mensch; **— de bataille**, m. strijdpaard; fig. lievelingsargument; lievelingsonderwerp, stokpaardje; **— de selle**, rijpaard; **— de trait**, trekpaard; **— de somme**, lastpaard; **— de trompette**, m. kavaleriepaard; fig. iemand, die voor niets vervaard is; **— fantôme**, vilderknol; **— entier**, hengst; **— de haras**, springhengst; **— hongre**, ruin; **— pur sang**, volbloed paard; **— alezan**, vos; **— bai**, roodachtig

bruin paard; **— grison,** grauwe schimmel; **— gris pommelé,** appelschimmel; **— moreau, noir,** zwart paard; **— pie,** bont paard; **— courtaud,** kortstaart; **— de louage,** huurpaard; **— de manège,** bereden paard; prov. **l'œil du maître engraisse le —,** het oog des meesters maakt het paard vet; **fermer l'étable quand les chevaux n'y sont plus,** den put dempen, als 't kalf verdronken is; prov. **à — donné on ne regarde pas la bride,** een gegeven paard moet men niet in den bek zien; **changer son — borgne contre un aveugle,** een slecht ding tegen een nog slechter verruilen; **cela ne se trouve pas dans le pas d'un —,** dat is een zeldzaam ding, dat is moeilijk te vinden; **il n'y a si bon — qui ne broncbe,** het beste paard struikelt wel eens, dwalen is menschelijk; **—-marin,** zeepaard; **— de frise,** Spaansche ruiter; **— fondu,** bok, bok, sta vast! (kinderspel); **il est à — sur un banc,** hij zit schrijlings op een bank; **l'armée était à — sur les deux rives,** het leger hield de beide oevers bezet; fig. **il est à — sur les principes,** hij staat stijf op zijne principes; **monter sur ses grands chevaux,** toornig worden; op een hoogen toon spreken; **tirer à quatre chevaux,** vierendeelen; **lettre à —,** f. fig. brief vol verwijtingen, m.; **— (-vapeur), —,** paardekracht; **machine de 400 chevaux,** stoommachine van 400 paardenkrachten; **chevaux,** m. pl. paarden; manschappen te paard, ruiterij, v.; **aller sur les — de bois,** in den mallemolen, draaimolen zitten.

Cheva‖lement, m. stutbalken; schraagbalken; **—ler,** v. a. een gebouw ondersteunen of onderschragen; **—leresque,** a. ridderlijk; **—leresquement,** adv. op ridderlijke wijze; **—lerie,** f. ridderschap, v.; **ordre de —,** ridderorde, v.; **romans de —,** ridderromans; **— let,** (weleer) pijnbank, v.; kam waarop de snaren rusten (van speeltuigen); stut, schraag, stelling, v.; schilders-ezel, m.; **tableau de —,** schilderij van middelmatige grootte; **— lier,** m. (rad. cheval) ridder; paard (in het schaakspel) (thans: **cavalier**); strandlooper (zekere watervogel), m.; †**— du guet,** kapitein van de nachtwacht, m.; †**— de l'arquebuse,** gildebroêr van de handbuks; **— de fortune, d'industrie,** iemand die door het spel en listige kunstgrepen aan den kost zoekt te komen, gelukzoeker; **— sans peur et sans reproche,** Bayard; **— de la Triste Figure,** Don Quichotte; **— de la Légion d'honneur,** ridder van 't legioen van eer; **— de la Toison d'or,** ridder van 't Gulden Vlies; fam. **— de l'aune,** ellenridder, bediende in een manufactuurwinkel; **— du lustre,** claqueur (in den schouwburg); **—lière,** f. echtgenoote van een' ridder; breede platte zegelring, m.; **—line,** a. f. **bête —,** paard; **race —,** paarderas; **—lis,** m. gemaakte geul, om door de varen (in eene rivier).

†**Chevance,** f. alles wat iemand bezit.

Chevauchantes, a. f. pl. **feuilles —,** gootsgewijs in elkander liggende bladeren.

†**Chevau‖chée,** f. omrit, rondrit, m.; afstand, dien een lastdier kan afleggen, zonder stil te houden; **—chement,** m. het over elkander schuiven der beenstukken bij eene beenbreuk; **—cheur,** m. ruiter; postmeester; **—cher,** v. n. te paard rijden; **— court** ou **long,** met korte of lange beugels rijden; **—,** schrijlings zitten; niet in eene rechte lijn liggen (van regels, woorden); kruiswijze op elkander liggen (van leien op daken); **à —chons,** adv. schrijlings, met de beenen van elkander; **—-légers,** m. pl. lichte ruiterij, v.; singulier: **un chevau-léger,** een licht gewapend ruiter.

Chevèche, f. nachtuil.

†**Chevecier,** m. kerkbewaarder.

Cheve‖lé, ée, a. van wortels voorzien; **—lu, ue,** a. (rad. cheveu) langharig; **les rois —s,** de Merovingers; **racines —lues,** harige, vezelachtige wortels, m.; **comète —lue,** haarkomeet, v. (ster, die van stralen, even als haar, omringd is); **poète —,** dichter der eerste romantische school; **—lu,** m. vezels aan de wortels, v.; **—lure,** f. (rad. cheveu), hoofdhaar, haarbos; fig. stralen eener komeet; vezels aan de wortels, v.; loof der boomen.

Chever, v. a. een edelgesteente van onder uithollen; **verres chevés,** glazen voor horloges en pendules.

Chevesne ou **Chevaine,** m. grootkop, snotvisch, m.

Chevet, m. (rad. chef, dans le sens de tête) hoofdkussen; al wat men, om te rusten, onder het hoofd legt; hoofdeneind van het bed; blok, waar het geschut op rust; kap van het koor, v.; fig. **épée de —,** degen, dolk, dien men 's nachts bij zijn bed heeft; fig. lievelingsboek; lievelingsargument, stokpaardje.

Chevè‖tre, m. halster; traveelbalk; steekbalk; halsterverband; **—trier,** m. stut of balk, die eene draaispil ondersteunt, m.

Cheveu, m. (lat. capillus) hoofdhaar; **être coiffée en —x, être en —x,** blootshoofds zijn; **cela fait dresser les —x à la tête,** dat doet de haren te berge rijzen; **avoir mal aux —x,** katterig zijn; **prendre l'occasion aux —x,** de gelegenheid juist waarnemen; loc. prov. **fendre un — en quatre,** haarkloven, muggeziften; **un raisonnement tiré par les —x,** eene gezochte redeneering; fig. **se prendre aux —x,** heftig redetwisten; fam. **cela va comme des —x sur la soupe,** dat is heelemaal misplaatst; **—x d'ange,** in suiker geconfijte reepjes van sinaasappelschillen.

Chevil‖lage, m. nagel- of pinwerk; het inslaan van bouten; **—le,** f. (lat. clavicula, petite clef) pin, v.; houten nagel, bout, m.; schroeven van snaarinstrumenten, v.; fig. stopwoord; **— ouvrière,** ijzeren bout aan het voorstuk van een rijtuig, m.; fig. hoofdpersoon; hoofdoorzaak; **autant de trous, autant de —s,** heb jij een spijker, hij heeft een gat; **— du pied,** enkel van den voet, m.; fig. **il ne lui va pas à la —,** hij komt niet bij hem (haar) in vergelijking; **—les,** pl. takjes der horens van een hert; **—le, ée,** part. et a. vastgepint, met bouten vastgemaakt; **avoir l'âme —lée dans le corps,** een taai leven hebben; **—ler,** v. a. met houten of ijzeren nagels vast maken; verzen met stopwoorden vullen; **—lette,** f. kleine pin of bout, nageltje; **—lier,** m. voorste paard van een achter elkaar aangespannen tweespan; **—lon,** m. rijstok, draaiboom, bij draaiers; **—lons, —lots,** m. pl. karveelnagels, karvielnagels, m.; **—lure,** f. boventakjes (aan het gewei van een hert).

Cheviot, m. ou **cheviote,** f. cheviot-wol, v.

†**Chevir,** v. n. **(de qu., de qch.),** meester zijn, beschikken (over iemand, iets).

Chèvre, f. (lat. capra) geit, v.; kraan, v.; bok, m. (waarmede men lasten opheft of waarop men zaagt); prov. **ménager, sauver la — et le chou,** twee elkaar vijandige partijen te vriend

houden; **où la — est attachée il faut qu'elle broute**, men moet roeien met de riemen die men heeft; fam. **avoir, prendre la —**, prikkelbaar zijn, kwaad worden zonder reden.

Chevreau, m. jong eener geit; geitenleer.

Chèvrefeuille, m. (de chèvre et feuille) kamperfoelie, v.; geitenblad.

Chèvre-pied, a. boksvoetig; m. plur. **les —s,** de satyrs.

Chevrette, f. wilde reegeit; garnaal, v. beter: **crevette;** klein stookijzer; strooppot (bij de apothekers), m.

Chevreuil, m. (rad. chèvre) reebok, m.

Chevrier, Chevrière, f. geitenhoeder of herder; geitenhoedster.

Chevrillard, m. jong eener reegeit.

Chevron, m. balk, m. of rib, v. (waarop het dak van een huis rust); richel, v.; taveelbalk, klamp, m.; keper in het wapenschild, m.; mouwstreep, v. (bij korporaals, sergeants enz.); **—né, e,** a. van dakribben voorzien; met mouwstrepen, chevrons.

Chevro‖tain, m. (rad. chèvre) muscusdier; **—tant, e,** a. blatend; trillend, bevend; **—tement,** m. valsch geluid in het zingen, bevend geluid als van eene geit; **—ter,** v. n. (rad. chèvre) jongen werpen (van geiten); fig. fam. huppelen als eene geit; ongeduldig worden. met bevende stem spreken, zingen; **—tin,** m; geitenleder; zeemsleder; reekalf (in 't tweede halfjaar); muskusdier; **—tine,** f. hagel om reebokken te schieten, m.

Chez, prép. tot, bij, onder; **— soi, lui, etc.,** te zijnen huize; **un —-soi,** een eigen thuis.

Chiaoux, m. Turksche deurwachter.

Chiasse, f. metaalschuim; muggen-, vliegen-, wormendrek, m.

Chibouque, f. ou **Chibouk,** m. Turksche tabakspijp, v.

Chic, m. geschiktheid, handigheid, v.; slag, m.; smaak, sierlijkheid, v.; **cet homme a du —,** die man ziet er netjes uit; a. keurig, fijn, elegant.

Chica, m. gegiste drank uit mais of andere vruchten in Z.-Amerika, m.; negerdans, m.; Amerikaansche trompetboom, m.

Chicabaut, Chicambault, m. steven van een klein schip, m.

Chicandard, zie **chicard.**

Chica‖ne, f. verdraaiing van het recht, listige doorslepenheid in pleitzaken, v.; haarkloverij, kibbeling; looze streken, bedriegerijen, v.; **gens de —,** praktizijns, rechtsverdraaiers; **aimer la —,** van processen houden; **—ner,** v. n. looze streken, bedrieglijke listen in het werk stellen; fig. zonder grondige reden procedeeren; haarkloven, vitten, kibbelen; v. a. **—qn.,** iem. zonder reden een proces aandoen; iem. bedillen, bevitten; **—qch.,** iets aan iem. betwisten; scherp bij den wind houden, knijpen (scheepst.); **—nerie,** f. bedriegerij in pleitzaken, m.; haarkloverij, kibbeling, v.; **—neur, m. euse,** f. hij of zij, die gaarne pleit, die om de minste beuzeling twist en kibbelt; **—nier,** a. et s. m. **ière,** f. fam. die over kleinigheden twist en een proces begint.

Chicard, m. pop. harlekijn bij het Carnaval; a. chic, fijn; subst. chic, fijn heer.

Chi‖che, a. gierig, vrekkig, karig; fig. **être — de qch.,** karig zijn met iets; **pois —s,** grauwe erwten, v.; **—chement,** adv. op eene vrekkige, karige wijze.

Chicon, m. gekruide andijvie, roomsche latuw, v.

Chicoracées, f. pl. cichoreiplanten. v.

Chicorée, f. cichorei, suikerij, v.; pop. berisping, v.; standje.

Chic‖ot, m. wortelstuk (van een' boom); knoest (aan den stam van een' boom); houtsplinter; wortel van een afgebroken tand, m.; **—ter,** v. n. pop. over beuzelingen twisten of kibbelen; **—tin,** m. kolokwint, m.; **amer comme —,** bitter als gal; **dragées de —,** kolokwintkoekjes.

Chie-en-lit, m. pop. morsig gemaskerde, pl. **des chie-en-lit.**

Chien, m. (lat. canis) hond, m.; fig. hond, deugniet, schobbejak, schurk; **— courant,** loophond, brak, m.; **— couchant, — d'arrêt,** staande hond, patrijshond; fig. **faire le — couchant,** kruipen, laag vleien; **— barbet,** poedel; **— de berger,** herdershond; **— de basse-cour, — de garde,** hofhond, waakhond; **une meute de —s,** een koppel honden; **— loup,** wolfshond; **— marin, — de mer,** zeehond; ook: kleine haai; **— des bois,** waschbeer; **— rat,** ichneumon; **—,** fig. lage vleier of flikflooier; haan aan het slot van een geweer; bandhaak, m.; **entre — et loup,** fam. tusschen licht en donker, in de schemering; **rompre les —s,** eene andere wending aan het gesprek geven; **vie de —,** fig. hondenleven; prov. **bon — chasse de race,** de appel valt niet ver van den stam; **— qui aboie ne mord pas,** blaffende honden bijten niet; **— hargneux a toujours l'oreille déchirée,** twistzoekers krijgen dikwijls slaag; **quand on veut noyer son —, on dit qu'il a la rage, qui veut noyer son —, l'accuse de la rage,** wie een' hond wil slaan, kan licht een' stok vinden; **c'est saint Roch et son —,** het zijn twee onafscheidelijke personen; **c'est le — de Jean de Nivelle, il s'enfuit quand on l'appelle,** hij komt niet als men hem roept; **qui m'aime, aime mon —,** wie van mij houdt, houdt ook van 't mijne; **on l'a reçu comme un — dans un jeu de quilles,** men heeft hem zeer slecht ontvangen; **il fait un temps à ne pas mettre un — dehors, il fait un — de temps,** het is hondeweer; **cela ne vaut pas les quatre fers d'un —,** dat is niets waard; **vivre comme — et chat,** altijd ruzie hebben; **je donne ma langue aux —s,** ik geef 't op (bij het raden); **je lui garde un — de ma chienne,** ik heb nog een appeltje met hem te schillen; **une —ne d'affaire,** eene lamme zaak; fam. **piquer un —,** een dutje doen; **—,** a. hardvochtig, gierig.

Chiendent, m. graswortel, m.; hondsgras; fig. et fam. **voilà le —,** dat is de moeilijkheid.

Chien‖ne, f. teef, v.; **—née,** f. worp van eene teef, nest jonge honden; **—ner,** v. n. jongen werpen (van honden); **—nerie,** f. pop. hondsche streek, m.

Chi‖er, v. n. pop. et bas. zijn gevoeg doen; **—eur,** m. **euse,** f. pop. et bas. hij of zij, die zijn of haar gevoeg doet.

Chiffe, f. fam. dunne slechte stof, v. (van laken, linnen enz.); vodden, v.; nu beter: **chiffons.**

Chif‖fon, m. vod; fig. **c'est un —,** hij heeft een slap karakter; **—,** oude lap, m.; **un — de pain,** een stuk brood; **un — d'enfant,** een een lief kindje, popje; **—fon, onne,** a. kromgegroeid, onnut (van boomtakken); **—fonnage,** m. het verfrommelen; **—fonné, e,** a. gekreukeld, verfrommeld; **petite mine —e,** aardig bekje.

Chiffon‖ner, v. a. kreuken, verfrommelen; fig. verontrusten, kwellen; **—nier, m. ière,** f. opkooper, opkoopster van oude vodden; voddenraper, voddenraapster; **—nière,** f. latafel, waarin men vodden bergt, chiffonnière, v.; meubel met vele laden; lappenkast, v.

Chif‖fre, m. (arabe sifr, zéro) cijfer, teeken, dat een getal uitdrukt; geheimschrift; fig. geheime taal; samenvlechting van de naamletters, naamcijfer, monogram; totale som gelds, totaal bedrag; **parler —s,** over geldzaken spreken; **la clef du —,** de sleutel van 't geheimschrift; **c'est un zéro en —,** het is een nul; **—frer,** v. a. cijferen, rekenen: met geheime teekens schrijven; de bladzijden nommeren; v. n. met de pen rekenen; **se —,** v. pr. bedragen; **une dépêche chiffrée,** een cijfertelegram; **—freur,** m. goed cijferaar, rekenaar.

Chignon, m. nek, m.; opgemaakt nekhaar der vrouw; halsvlecht, v.

Chilien, ienne, a. uit of van Chili; m. et f. bewoner, bewoonster, van Chili.

Chimère, f. verdicht wonderdier; fig. hersenschim, gril, ongegronde onderstelling, v.

Chimèri‖que, a. ingebeeld, grillig, hersenschimmig; **—quement,** adv. op eene zotte, grillige wijze.

Chimiatrie, f. chemische geneeskunde, v.

Chimie, f. (gr. chêmeia) scheikunde, v.

Chimi‖que, a. scheikundig; **allumette —,** lucifer, m.; **—quement,** adv. op scheikundige wijze; **—ste,** m. scheikundige.

Chimpan‖zé, m. sjimpansé, m., Afrikaansche boschmensch, m.

China, m. onechte kinawortel, m. **(squine).**

Chinage, m. het chineeren der stoffen.

Chinche, m. Braziliaansch stinkdier.

Chinchilla, m. Peruviaansche wolhaas, m.

Chiner, v. a. met vlammen weven of werken, chineeren.

Chinfreneau, m. slag, houw, m.

Chinois, e, a. Chineesch; m. et f. Chinees; Chineesche vrouw; **ombres —es,** Chineesche schimmen; **coiffure à la —e,** van achteren opgebonden kapsel; —, m. kleine groene oranjeappel, in brandewijn geconfijt.

Chinoiserie, f. Chineesch werk; Chineesch kunstvoorwerp; **les —s de la procédure,** de ingewikkelde formaliteiten van het rechtsplegen.

Chinure, f. het chineeren van stoffen.

Chiourme, f. galeislaven, galeiboeven, m.

Chi‖page, m. het bereiden en looien van kleine vellen; **—peau,** m. snatereend **(ridelle); —per,** v. a. het leder op de Deensche wijze bereiden; fam. kapen, stelen.

Chipeur, m. euse, f. lederbereider; lederbereidster; fam. kaper; dievegge.

Chipie, f. fam. snibbig, kieskeurig meisje.

Chipolata, f. soort van ragout met uien, m.

Chipolin, m. gevernist schilderwerk.

Chipo‖ter, v. n. fam. kieskauwen; beuzelen, treuzelen; pingelen, afdingen; kibbelen, om elke beuzeling twisten; **—tier, a.** et s. m. **ière,** f. fam. hij of zij die talmt, teemt of treuzelt; kibbelaar, kibbelaarster.

Chique, f. soort van kleinen worm (Antillen), m.; knikker, stuiter, m.; slechte zijdecocon; zijde daarvan; pruimtabak; **prendre une —,** een pruimpje nemen.

Chiquenau‖de, f. knip voor den neus, m.; **—der,** v. a. knippen voor den neus geven.

Chiquer, v. a. et n. pruimen; pop. flink eten.

Chiquet, m. fam. beetje; **— à —,** met beetjes, in kleine sommen.

Chiqueter, v. a. in stukken hakken, openrijten; de wol scheuren; den rand eener pastei versieren.

Chiqueur, m. pruimer.

Chiragre (pr. **ki**), handjicht, v.; a. et subst. m. et f. die met de handjicht gekweld is.

Chirite, (pr. **ki**), f. zekere steen, die de gedaante eener menschenhand heeft, m.

Chirogra‖phaire, (p. **ki**), a. (gr. cheir, cheiros, main; graphô, j'écris) **creancier —,** schuldeischer, wiens recht op een handschrift van den schuldenaar gegrond is; **—phe,** m. handschrift, eigenhandig geteekend stuk.

Chirologie, (pr. **ki**), f. kunst om door gebaren zijne gedachten uit te drukken, v. **(dactylolalie).**

Chiroman‖cie, (pr. **ki**), f. (gr. cheir, cheiros, main; manteia, divination) waarzeggerij uit de hand en hare lijnen, v.; **—cien, m. enne** (pr. **ki**), f. hij of zij die uit de lijnen van de hand waarzegt.

Chirur‖gical, ale, a. heelkundig; **—gie,** f. (gr. cheir, main; ergon, travail) heelkunde, v.; **—gien,** m. wondheeler, heelmeester; **—gique,** a. heelkunstig.

Chiure, f. vliege-, muggedrek, m.

Chlamyde (pr. **kla**), f. (gr. chlamus, chlamudos) chlamys, v. (krijgsmantel der oude Romeinen).

Chlo‖ral m. (pr. **klo**), chloraal; **—rate,** m. chloorzuurzout; **—ré,** a. chloorhoudend; **—re,** m. (gr. chlôros, jaune verdâtre) chloor; **—reux, euse,** a. chloorachtig; **—rhydrate,** m. chloorhydraat; **—rique,** a. chloorzuurachtig; **—rite,** m. chloriet; chlorigzuur zout; **—roforme,** m. chloroform, v. (verdoovingsmiddel); **—roformisation,** f. het chloroformiseeren; **—roformiser** ou **—roformer,** v. a. door chloroform in gevoelloozen toestand brengen; **—rophylle,** f. bladgroen.

Chloris, f. bloemengodin; **bouquet à —,** klein, galant gedicht.

Chlo‖rose (pr. **klo**), f. bleekzucht, v.; **—rotique,** a. met bleekzucht behept; **—rure,** m. positief-electrische chloorverbinding, v.

Choc, m. stoot, schok; aanval, strijd, slag, m.; gevecht; fig. verlies, ongeluk.

Choco‖lat, m. chocolade, v.; **—,** a. invariable chocolade-bruin; **—laterie,** f. chocoladefabriek, v.; **—lats,** chocoladewaren; **—latier,** m. chocoladefabrikant, -verkooper of -schenker, m.; **—latière,** f. chocoladekan, v.

Choéphore, f. (pr. **ko**), draagster van de offers voor de dooden, v.

Chœur, m. (gr. choros) koor (van eene kerk); rei, m.; gezamenlijke zangers, m.; **enfant de —,** m. koorknaap.

†**Choir,** v. n. (lat. cadere) vallen.

Choi‖si, ie, part. et a. gekozen; uitgezocht, uitgelezen; **—sir,** v. a. et n. kiezen, verkiezen; uitzoeken, uitlezen.

Choix, m. keuze, verkiezing, v.; **faire — de qn.,** iemand kiezen, verkiezen; **un — de poésies,** eene keur van gedichten; **de —,** uitverkoren, uitmuntend.

Cholagogue, cholédoque (pr. **ko**), a. galafvoerend.

Cholé‖ra (pr. **ko**), m. **— morbus,** braakloop, m.; braakkoliek, v.; **—rine,** (pr. **ko**), goedaardige soort van cholera, v.: **—rique,** (pr. **ko**), m. choleralijder; a. galzuchtig.

Chô‖mable, a. dat te vieren is, waarop men

niet mag werken (van feestdagen); **—mage,** m. viering, v.; **le — d'un moulin,** het stilstaan van een molen; **—mer,** v. n. vieren, ledig zitten, maandag houden; braak liggen (van land); stilstaan (van een molen); **—d'argent,** geen geld hebben; **—,** v. a. (een feest) vieren; **c'est un saint qu'on ne chôme plus,** hij is zijn invloed kwijt, zijn rijk is uit.

Chondrologie, (pr. **kon**), f. kraakbeenleer, v.

Chope, f. pint, v.; halve liter; klein bierglas.

Chopi‖ne, f. pint, v.; **—ner,** v. n. fam. met pintjes drinken, veel en dikwijls drinken; **—nette,** f. pintje; pompemmertje.

Chop‖pement, m. struikeling, v.; **—per,** v. n. struikelen, strompelen.

Cho‖quant, ante, a. aanstoot gevend, beleedigend; **—que,** f. hoedenmakersstamper, m.; **—quer,** v. a. stooten, aanstooten; fig. beleedigen; mishagen, tegen de borst stooten; **— les verres,** klinken **(trinquer); — un cordage,** een schrikje (kleine viering) geven (aan een touw); **se —,** v. pr. handgemeen worden, op elkander aanvallen (van twee legers sprekend; **se — (de qch),** zich (door iets) beleedigd gevoelen.

Choral, e (pr. **ko**), a. tot het koor behoorend; **société —e,** zangvereeniging; **—,** subst. m. koraal, kerkgezang.

Chorée (pr. **ko**) ou **Trochée,** m. versvoet van eene lange en eene korte lettergreep, m.

Choree, f. St. Vitus-dans **(danse de Saint-Guy).**

Chorège (pr. **ko**), m. (grec chorêgos), reivoerder (in het Grieksch tooneel).

Chorégie, f. ambt van den reivoerder; de kosten, die hij maakte.

Chorégra‖phe (pr. **ko**), m. (gr. choreia, danse; graphô, j'écris) balletten-arrangeerder, -bestuurder, -beschrijver; **—phie,** f. kunst om balletten te maken of te arrangeeren; danstee-kening, v.; **—phique** (pr. **ko**), a. wat tot de balletkunst behoort.

Cho‖révêque (pr. **ko**), m. koorbisschop; **— riambe,** (pr. **ko**), m. Grieksche en Latijnsche voetmaat, v.; **—riste** (pr. **ko**), m. koorzanger.

Choriam‖be, m. (pr. **ko**), choriambus (viersylbige voet, bestaande uit een choraeus en een iambus); **—bique,** a. choriambisch.

Chorogra‖phie (pr. **ko**), f. (gr. chôra, contrée; graphê, description), beschrijving van een land, gewest enz., v.; **—phique** (pr. **ko**), a. tot de landbeschrijving behoorend.

Choroïde, a. **membrane —** ou **—,** s. f. adervlies van 't oog.

Chorus (pr. **ko-rus**), m. **faire —,** een koor aanheffen, te zamen zingen; fig. **faire — avec qn.,** luid zijne ingenomenheid met iemands woorden te kennen geven.

Cho‖se, f. (lat. causa, cause) ding; zaak, v.; persoon, dien men niet noemen kan of wil; **dites-lui bien des —s de ma part,** doe hem (haar) mijne hartelijke groeten; **— publique,** 's lands zaken of aangelegenheden, v.; staat, m.; **la — jugée,** het gewijsde; **ce n'est pas grand' —,** het beteekent weinig; **un (une) pas grand' chose,** een deugniet, eene vrouw van niets; **quelque —,** m. iets; **peu de —,** weinig; **Monsieur, Madame Chose,** mijnheer, mevrouw Die en Die, of mijnh. of mevr. Dings; **aller au fond, au bout des —s,** de zaken grondig onderzoeken; **avoir l'air —,** verslagen zijn; **être tout —,** vreemd, zonderling zijn; **—sette,** f. fam. zaakje, dingetje **—sier,** m. alleen in: **il y a bien des choses dans un —,** er zijn heel wat dingen, die je niet zoo dadelijk begrijpt.

Chou, m. (lat. caulis) kool, v.; moes; **—-fleur,** bloemkool, v.; **—vert,** boerenkool; **— —-navet,** knolkool; **— de Bruxelles,** Brusselsche spruitjes; **—-rave,** raapkool; **—salé,** zuurkool; **des —x couronnés à l'impériale,** zuurkool met worst; fam. **mon —, mon petit —,** mijn hartje, mijn dotje (tot kinderen); fig. **il est allé planter des —x,** hij heeft zijne zaken vaarwel gezegd en zich op het land gevestigd; **à travers —,** onbedachtzaam, zonder overleg; **il a été trouvé dans un —,** het is een vondeling; **il s'y entend comme à ramer des —x,** hij weet er niets van; **faire ses —x gras de qch,** zich aan iets te goed doen; **faites en des —x et des raves,** doe er mee wat je wilt; **bête comme (un) —,** aartsdom; **faire — blanc,** een poedel gooien (bij 't kegelen); geen enkelen slag halen (bij 't kaarten); fig. ongeluk hebben, wanboffen; **feuille de —,** onbeduidend krantje; **—** luchtig gebakje; rozet, v.

Chou! Chou-là! int. zoek! zoek! (tot honden).

Chou‖an, m. roode uil, hoornuil, m.; aanhanger der koningsgezinde partij in de Vendée, (gedurende de Fr. revolutie), Chouan: **—anner,** v. n. onder de Chouans dienen; oorlog voeren op de manier der Chouans; **—annerie,** f. naam der koningspartij in de Vendée; handelingen dier partij, v.

Choucas, m. kerkkauw, kerkkraai, v.

Choucroute, f. (all. sauer, aigre; kraut, chou) zuurkool, v.

Chouette, f. steenuil, kerkuil, m.; **faire la —,** alleen tegen allen zijn (bij 't spel, bij plagerij enz.); **jeu de la —,** dierjesspel (van kinderen); grijze nachtvlinder; **—,** a. pop. lief, mooi.

Chou-fleur, m. bloemkool, v. (plur. **des choux-fleurs).**

Chou-frisé, m. Savoyekool, v.

Chou-navet, m. raapkool, v.; pl. **des choux-navets.**

Chou-palmier, —-palmiste, m. palmkool; pl. **des choux-palmiers** ou **palmistes.**

Chouquet, m. blok, waarop het ijzerdraad geklopt wordt; ezelskop (om de bramstengen vast te maken).

Chou-rave, m. raapkool, v.; pl. **des choux-raves.**

Chouri‖neur, m. (arg.) moordenaar; **—ner,** v. a. doodsteken.

Choyer, v. a. fam. zorgvuldig behandelen; vertroetelen, koesteren; **se —,** v. pr. zich koesteren, zich zeer ontzien.

Chrême ou **le Saint-Chrême,** (pr. **krême**) m. (gr. chrisma, onguent) gewijde of heilige olie (in de Roomsche kerk), v.

Chrémeau (pr. **kré**), m. doopmutsje.

Chrestomathie (pr. **krès-to-ma-si**), f. (gr. chrêstos, utile; mathein, apprendre) verzameling van stukken uit de beste schrijvers, chrestomathie, v.

Chré‖tien, ienne, f. (lat. christianus; de Christus, le Christ) Christen; Christin; **—,** a. christelijk; **poire de bon —,** kalebaspeer, v.; **parler —,** verstaanbaar spreken; **—tiennement,** adv. op eene christelijke wijze, christelijk; **—tienté** (pr. **ti-inté**), f. Christenheid, v.; Christendom.

Chrie (pr. **kri**), f. korte spreuk; opgave ter schriftelijke uitwerking, v.

Chris‖mal, m. (pr. **kri**), fleschje der heilige olie; **—mation,** f. zalving met die olie (bij den doop en het vormsel), v.

Christ (pr. **kris-te**), m. (lat. Christus; du gr. christos, oint) Christus; schilderij of plaat, waarop de Heiland aan het kruis is afgebeeld, v.; **un — de Raphaël,** een Christusbeeld van Raphaël.

Christe-marine (pr. **kri**), f. zeevenkel, v.; pl. **des christes-marines.**

Christia‖niser (pr. **kri**), v. a. verchristelijken, tot christen maken; **—nisme,** m. Christendom.

Christino (pr. **kri**), m. aanhanger van koningin Christina in Spanje.

Chromate, m. (pro **kro**), chromium-zuurzout, chromaat.

Chromati‖que, a. (pr. **kro**), chromatisch (in de muziek), door verschillende halve tonen loopend); wat op de kleuren betrekking heeft; —, f. het chromatische in de muziek; kleurenmenging, koloriet; **—quement,** adv. op een chromatische wijze, door halve tonen op- en afloopend.

Chrome, m. (gr. chrôma, couleur) (pr. **krôme**), chroom.

Chromique, a. (pr. **kro**) chromium —; **acide —,** chromium-zuur.

Chromolithogra‖phie, f. (pr. **kro**) (par abréviation: **chromo**; gr. chrôma, couleur et lithographie) kleurensteendruk, m.; **—phique,** a. wat tot den kleurensteendruk behoort.

Chroni‖cité, f. (pr. **kro**) chronisch of slepend ziektekarakter; **—que,** f. tijdboek, kroniek, v.; kroniek, overzicht (in eene courant); **— scandaleuse,** schandkroniek, v.; **—que,** a. (gr. chronos, temps) langdurig, slepend (van ziekten sprekend); **—queur,** m. kroniekschrijver, hij die oude geschiedenissen verhaalt; kroniekschrijver (van eene courant).

Chrono‖gramme, m. (pr. **kro**) (gr. chronos, temps; gramma, lettre) getalvers; getalspreuk, v.; **—graphe,** m. kroniekschrijver; toestel, die den tijd aangeeft, v.; **—graphie,** f. tijdbeschrijving, v.; **—logie,** f. (gr. chronos, temps; logos, discours) tijdrekening, v.; **— logique,** a. tot de tijdrekening behoorend, tijdrekenkundig; **—logiste, —logue,** m. tijdrekenkundige; **—mètre,** m. (gr. chronos, temps; metron, mesure) tijdmeter, m.; **— scope,** m. = **—graphe.**

Chrysali‖de, f. (gr. chrysallis) (pr. **kri**) pop eener rups **(nymphe); se —der,** v. pr. zich verpoppen (van rupsen).

Chrysan‖thème, m. (gr. chrusos, or; anthemon, fleur) (pr. **kri**) goudsbloem, ganzebloem, v.

Chrysis, m. goudgele wesp, v.

Chryso‖béril, m. (pr. **kri**) goudberilsteen, groengele beril, m.; **—cale,** ou **—chalque,** m. (gr. chrusos, or; chalkos, cuivre) nagemaakt goud (alliage van zink en koper); **—come,** f. goudhaar, (plantk.); **—lithe,** f. (gr. chrusos, or; lithos, pierre) chrysoliet, m.; gele topaas, (zeker edelgesteente), m.; **—pée,** f. goudmakerij, v.; **—prase,** f. lichtgroene agaat, m. (edelgesteente).

†**Chrysulée,** f. koningswater **(eau régale).**

Chucheter, v. n. fam. als eene musch piepen of tjilpen.

Chucho‖tement, m. gefluister; **—ter,** v. n. fluisteren, in het oor fluisteren; **—terie,** f. fam. fluistering, v.; **—teur,** m. **euse,** f. hij of zij, die altijd fluistert.

Chuin‖tant, a. slepend, sissend; **articulation —e,** sissende uitspraak van de j en ch.

Chut (pr. **ute**)**!** int. fam. st! stil! houd u stil!

Chute, f. (du v. part. passé chu, chute, de choir) val, m. het vallen; waterval; fig. ongeluk, verval; slot van een vers; eindval eener rede, m.; diepte van een zeil, v.

Chuter, v. n. fam. vallen, uitgefloten worden (van een tooneelstuk); v. a. tot zwijgen brengen door st! te roepen; **— un acteur,** een tooneelspeler uitsissen.

Chy‖le, m. (gr. chulos, suc) chijl in 's menschen lichaam, v.; maagsap; **—leux, euse,** a. chijlachtig, maagsapachtig; **—lifère,** a. chijlaanbrengend, chijlaanvoerend; **—lification,** f. chijlwording, verandering der spijzen in chijl, v.; **—me,** m. spijspap in de maag.

Ci, adv. hier; **Ci-gît,** hier ligt (op grafschriften); **Ci-joint,** bijgaand; **par- —, par-là,** hier en daar, nu en dan; pron. = ceci; fam. **comme — comme ça,** tusschenbeide, zóó zóó.

Ci-annexé, ée, a. hierbij gevoegd, in de bijlage.

Ci-après, adv. hierna.

Cibaudière, f. soort van vischnet.

Cible, f. wit; schietschijf, v.; **— tournante,** draaischijf; **tir à la —,** schijfschieten,

Ciboire, m. (lat. ciborium, vase où l'on conserve les provisions) hostievaas (in de Roomsche kerk), v.

Cibou‖le, f. sauslook, bieslook; **—lette,** f. klein bieslook **(civette).**

Cicatri‖ce, f. (lat. cicatrix) litteeken eener genezende wonde; fig. schandvlek, v.; **—sé,** a. gelitteekend; **—ciel, elle,** a. litteeken ..... (in samenstellingen); **—cule,** f. klein litteeken; wit teeken in het ei; plaats der bevruchting, v.; **—sable,** a. dat tot een litteeken kan overgaan; **—sant, —satif,** m. genezend, heelend; **—sation,** f. heeling, sluiting eener wond, v.; **—ser,** v. a. met een litteeken genezen of heelen (eene wonde); fig. verzachten, doen vergeten; v. n. zich sluiten, heelen (van eene wonde); **se —,** zich tot een litteeken vormen, genezen.

Cicéro, m. Ciceroletter, v.; mediaan, v. (bij de drukkers).

Cicerole, f. grauwe erwt; sisser, v. **(pois chiche).**

Cicerone (pr. **ci-cé-ro-né**), m. wegwijzer van vreemdelingen (in Italië).

Cicéronien, ienne, a. op de wijze van Cicero; fig. sierlijk, welsprekend.

Cicindèle, f. zandkever, glimkever, m.

Ci-contre, adv. hiertegenover, hiernaast, hiernevens; **voyez —,** zie hiernevens.

Cicutaire, f. waterscheerling, v. **(ciguë vireuse).**

Cid, m. Moorsch heer.

Ci-dessous, adv. hieronder.

Ci-dessus, adv. hierboven.

Ci-devant, adv. voor dezen, voormaals, weleer; a. voormalig; m. fam. **un —,** aanhanger van het oude régime, edelman (gedurende de Fr. revolutie).

Cidre, m. appeldrank, cider, m.

Ciel, m. (lat. cœlum) (pl. **cieux**) hemel, m.; luchtstreek, v.; land, gewest; lucht, v.; —, pl. **ciels,** lucht op eene schilderij, v.; verhemelte van een ledikant.

Cierge, m. (lat. cereus; de cera, cire) waskaars, die men in kerken gebruikt, v.; **droit comme un —**, kaarsrecht; fig. **il doit un beau —**, hij mag wel dankbaar zijn; **— du Pérou**, fakkeldistel (soort cactus).

Ciergier, m. maker of verkooper van waskaarsen.

Cigale, f. (lat. cicada) cicade, krekel, m.; **— de mer**, soort van zeekreeft, m.; —, ankerring.

Ciga‖re, m. (esp. cigarro) sigaar, v.; **—rette**, f. sigarette, v.

Cigo‖gne, f. (lat. ciconia) ooievaar, m.; **contes de la —**, praatjes voor de vaak; **— gneau**, m. jonge ooievaar, m.

Ciguë, (lat. cicuta) scheerling, dolle kervel, v.; giftdrank, die daarvan gemaakt is, m.; **— vireuse**, waterscheerling.

Ci-inclus, e, a. hiernevens, hierbij ingesloten.

Ci-joint, adv. hiernaast, hiernevens, hier bijgevoegd.

Cil, m. (pr. **cile**) (lat. cilium) ooghaartje.

Ciliaire, a. met ooghaartjes bezet.

Cilice, m. (gr. kilikion, étoffe de poil de chèvre fabriquée en Cilicie) hemd van garen en paardehaar gemaakt, boetekleed, boetehemd.

Cilié, ée, a. met (oog)haren bezet.

Cilindre, zie **Cylindre.**

Cilindrique, zie **Cylindrique.**

Cillement (pr. **ci-iement**), m. het knipoogen.

Ciller (pr. **ci-ier**), v. a. **(les yeux, les paupières)** gedurig met de oogen knippen, knipoogen; een valk blinden; v. n. grijs boven de oogen worden (van paarden).

Cimaise ou **Cymaise**, f. hol snijwerk, aan eene kroon- of deklijst

Cim‖bale, zie **Cymbale**; **—balée**, zie **Cymbalée.**

Cimbrique, a. Kimbrisch; m. et f. een Kimbriër; eene Kimbrische vrouw.

Cime, f. top, m., kruin, spits, v. (van een' berg, boom, enz.).

Ciment‖t, m. (lat. cæmentum, mortier) tras; cement; **— romain**, Romeinsche tras; **—ter**, v. a. met cement metselen; fig. bevestigen, bekrachtigen; **—tier**, m. cementmaker.

Cimeterre, m. (turc scimitare) sabel, groote houwer der Turken, m.

Cimetière, m. (gr. koimêtêrion; de koimaô, je fais dormir) kerkhof; begraafplaats, v.; doodenakker, m.

Cimette, f. spruitkool, Brusselsche spruitjes.

Cimicaire, f. weegluizenkruid.

Cimier, m. (rad. cime) lendestuk (van een' os enz.); helmtopsieraad; figuur boven den helm (in het wapenschild).

Cimmérien, enne, m. et f. Cimmeriër, naam van een mythologisch volk bij Homerus.

Cimolithe, pierre cimolée, f. volaarde, v.; a. **matière cimolée**, slijpsel (dat in den bak van den slijpsteen valt).

Cinabre, m. (lat. cinnabaris) vermiljoen, bergrood, cinnaber.

Cincenelle, f. scheepstouw; striklijn; jaag- of treklijn, v.; **— à flot**, vlotlijn, v.

Cinéma‖tique, a. (grec kinêmatikos, de kinêma, mouvement), op de beweging betrekking hebbend; —, s. f. de bewegingsleer; **— tographe**, m. cinematograaf.

Ciné‖faction, f. verbranding tot asch v.; **—fier**, v. a. tot asch maken, in asch veranderen; **—raire**, a. (lat. cinis, cineris, cendre) **urne cinéraire**, lijkbus, aschkruik, urne, v.; s. f. aschplant; **—ration**, f. verbranding tot asch, v.

Cingl‖age, m. weg, dien een schip in 24 uren aflegt of afleggen kan, m.: loon der scheepslieden; **—eau**, m. schietlood; meetsnoer; **— ement**, m. het zeilen; **—er**, v. n. alle zeilen bijzetten, met volle zeilen varen; sturen; koers zetten; v. a. met eene zweep een' slag in het aangezicht geven; door het aangezicht snijden (van den wind).

Cinname ou **Cinnamome**, m. cinnamom, kaneel; kaneelboom, m.

Cinq (pr. **cink**; devant une consonne **cin**) a. vijf; —, m. eene vijf, v.; **le — de coeur**, harten-vijf.

†**Cinquain**, m. vijfregelig gedicht; slagorde van vijf bataljons, v.

Cinquan‖taine, f. vijftigtal; **il a atteint la —**, hij is vijftig jaar oud geworden; **célébrer la —**, het vijftigjarig huwelijksfeest, de gouden bruiloft (les noces d'or) vieren; **—te**, a. vijftig; **—tenier**, m. die over vijftig man het bevel voerde; **—tième**, a. vijftigste; s. m. het vijftigste deel.

Cinquiè‖me, a. vijfde; —, m. een vijfde, vijfde gedeelte; —, f. vijfde klasse op eene school, v.; **—ment**, adv. ten vijfde, in de vijfde plaats.

Cin‖trage, m. touwen om te binden of om te gorden; **—tre**, m. boog, m.; gewelf; **plein —**, rondboog (halve cirkel); **les loges du —**, de laatste rij loge's; **—tré**, gewelfd; **fenêtre —e**, boograam; **—trer**, v. n. een gewelf of een' boog maken, overwelven.

Cipaye (pr. **pâ-ie**), m. Sepoy, m.; Indisch soldaat.

Cipolin, m. groen Italiaansch marmer.

Ciprès, zie **Cyprès.**

Cippe, m. halve zuil zonder kroonlijst; gedenkzuil, v.

Cirage, m. het besmeren met was, met schoensmeer; wrijfwas, boenwas, schoensmeer; **un tableau de —**, een gele camaïeu-schilderij.

Circassien, ienne, a. Circassisch; m. et f. Circassiër; Circassische vrouw.

Circée, f. alruin (zekere plant); **(herbe à sorciers).**

Circompolaire, a. om de pool liggend.

Circon‖cire, v. a. besnijden; **—cis**, m. besnedene; **—ciseur**, m. besnijder; **—cision**, f. besnijding, besnijdenis, v.

Circon‖férence, f. (lat. circum, autour; ferre, porter) omtrek, omvang, m.; **—flexe**, a. (lat. circum, autour; flexus, plié) **accent —**, omgebogen toon- of klankteeken; **—locution**, f. (lat circum, autour; loqui, parler) omschrijving met woorden, v.; **—scription**, f. omgrenzing, bepaling, v.; het beschrijven van een cirkel om eene figuur; gebied, district; **— électorale**, kiesdistrict; **—scrire**, v. a. (lat. circum, autour; scribere, écrire) omgrenzen, bepalen; omschrijven; **— une circonférence à un polygone**, een cirkel beschrijven om een veelhoek; **—spect** (pr. **pè**; devant une voyelle **pèk**), fém. **ecte** (pr. **èkte**), a. omzichtig, voorzichtig, behoedzaam; **—spection**, behoedzaamheid, voorzichtigheid, bedachtzaamheid, v.

Circonstan‖ce, f. (lat. circumstantia) omstandigheid, v.; **poète de —s**, gelegenheidsdichter; **poème de —s**, gelegenheidsgedicht; **—ciel, ielle**, a. m. de omstandigheid aangevend; **complément —**, bijwoordelijke bepaling; **—cier**, v. a. omstandig verhalen of beschrijven.

Circon‖vallation, f. omschansing, omwalling, insluiting (van eene belegerde stad), v.;

†**—venir,** v. a. (lat. circum, autour; venire, venir) bedriegen, misleiden; **—vention,** f. bedrog; misleiding, v.; **—voisin, ine,** a. naburig, omliggend; **—volution,** f. krulvormige draaiing, kronkeling, v.

Circuit, m. (lat. circuitus; de circumire, entourer) omtrek, omkring, omvang, m.; omweg; fig. — **de paroles,** omhaal van woorden, m.

Circulai‖re, a. (lat. circulus, cercle) cirkel...; cirkelrond, kringvormig, rondachtig; **lettre —,** ou —, s. f. rondgaande brief, m.; circulaire; **mouvement —,** kringbeweging; **voyage —,** rondreis, v.; **—rement,** adv. in het rond, rondom gaand.

Circu‖lant, ante, a. wat in omloop is; — **lation,** f. omloop, m.; doorstraling, v.; — **du sang,** bloedsomloop, m.; het verkeer (op straten, wegen, spoorwegen); **la — de l'air,** de ventilatie; omloop (van geld, effecten enz.); verspreiding (van een geschrift); **—latoire,** a. wat tot den omloop van het bloed en 't plantensap behoort; **—ler,** v. n. (lat. circlari; de circulus, cercle) omloopen, in omloop zijn; zich in een kring bewegen; v. a. dikwijls overhalen

Circumnavigation, (pr. **kome**), f. (lat. circum, autour; et navigation) reis om de wereld, v.; omvaring van een land, eiland enz.

Ci‖re, f. (lat. cera) was; waslicht; kanselarijzegel; **ils sont égaux comme de —,** zij gelijken sprekend op elkaar; **cela va comme de —,** dat past uitstekend; **de la — à cacheter, (d'Espagne),** lak, zegellak; **— à polir,** boenwas; **modeleur en —,** boetseerder in was; **— des oreilles,** f. oorsmeer (**cérumen**); **— des yeux,** dracht in de oogen (**chassie**); **— rer,** v. a. met was bestrijken; met schoensmeer insmeren; **taffetas ciré,** gewast taf; **toile cirée,** wasdoek; **—reur,** m. wrijver met was; schoenpoetser (op straat); **—rier,** m. wasmaker of -verkooper; waskaarsenmaker; wasboom; **abeille cirière,** wasbij.

Ciroène, m. waspleister, v.

Ciron, m. mijt, made, v.; wormpje, dat tusschen vel en vleesch komt en jeukte veroorzaakt; fig. stipje, puntje.

Cirque, m. (lat. circus, cercle) renbaan, renplaats, v. (zekere groote met galerijen en zitbanken omringde plaats bij de Romeinen); schouwburg, m.; circus; bergketel.

Cir‖re, m. rank aan den wijnstok, m.; baardlooze veer; **—ré,** a. rankvormig: **—reux, euse,** a. rankig; **—ripède, les —ripèdes,** soort weekdieren; **—rifère,** a. rankdragend.

Cirrus, (pr. **ruce**), m. vederwolk, v.

Circe, f. soort distel.

Cirure, f. smeersel, was, waarmede men iets besmeert of bestrijkt.

Cisail‖le, f. afknipsel van de muntstukken; metaalknippers; **—les,** f. pl. muntwerkers of koperslagers schaar (waarmede het metaal gesneden of geknipt wordt), v.; **—ler,** v. a. met eene metaalschaar snijden.

Cisalpin, e, a. aan deze zijde der Alpen.

Ciseau, m. beitel, m.; pl. schaar, v.; **des —x, une paire de —x,** eene schaar; — **admirable,** fig. bekwaam beeldhouwer; **ouvrage de —,** beeldhouwwerk.

Cise‖lage, m. het drijven, snijden, sierlijk bewerken met den beitel; **—lé,** a. gehouwen, uitgesneden; **velours —,** gebloemd fluweel; **—ler,** v. a. (v. fr. ciseau) met den beitel bewerken, uithouwen, uitsteken; snijden (van fluweel); fig. — **sa phrase, un vers, un sonnet,** zijne zinnen, een versregel, een sonnet sierlijk bewerken; **—let,** m. drijfijzertje; beitel, m. (der goudsmeden); **—leur,** m. drijver, graveur; **—lure,** f. gedreven of gesneden werk.

Cisjuran, e, a. aan deze zijde van 't Jurageberg te.

Cisoir, m. metaalbeitel, -schaar.

Cisoires, f. pl. groote schaar, v.

Cispadan, e, a. aan deze zijde van den Po.

Cisrhénan, e, a. aan deze zijde van den Rijn.

Ciste, f. kist, kast, v.; feestkorf (bij de feesten der Ouden).

Ciste, m. cistroos, veldroos, v.

Cistercien, enne, f. Cisterciënser monnik: Cisterciënser non.

Cistre, m. soort citer, mandoline; zie **sistre,**

Cita‖delle, f. (ital. citadella; de città, ville) kasteel; kleine vesting in of bij eene stad, v.; **—din,** m. **ine,** f. (ital. cittadino; de città, ville) burger, burgeres (van zekere steden in Italië); stadbewoner, -bewoonster; a. steedsch; **—dine,** f. soort omnibus in Parijs, m.

Cita‖teur, m. **—trice,** f. schrijver, schrijfster, die plaatsen uit andere geschriften aanhaalt; **—tion,** f. aanhaling (van eene plaats uit eenig geschrift); dagvaarding, v.; †**—toire,** a. dagvaardend.

Cité, f. (lat. civitas) stad, oude stad, v.; **la sainte —,** Jeruzalem; — **ouvrière,** werklieden-, arbeidersbuurt; **le droit de —,** het burgerrecht.

Citer, v. a. aanhalen (plaatsen uit een' schrijver); **il est cité pour sa bravoure,** men haalt hem aan om zijn moed; — **son auteur,** zijn zegsman noemen; dagvaarden, voor het recht roepen.

Citérieur, eure, a. aan deze zijde liggend.

Citer‖ne, f. (lat. cisterna; de cista, coffre) regenbak, m.; — **flottante,** waterschuit, v.; **—neau,** m. kleine regenbak, m.

Cithare, f. (gr. kithara) citer, lier, v.

Citoyen, m. **enne,** f. burger, vrije staatsburger; burgeres; — **actif,** stemgerechtigd burger; **droit de —,** burgerrecht; **le roi —,** de burgerkoning (Louis Philippe).

Citragon, m. citroenkruid, mélisse.

Citrate, ou **Citronite,** m. met citroenzuur vermengd zout.

Citrin, ine, a. citroenkleurig.

Citrinelle, f. geelvink, m.

Citrique, a. **acide —,** citroenzuur.

Citro‖n, m. (gr. kitron) citroen m.; a. citroenkleurig; **—nien, enne,** a. met citroenzuur vermengd; **—nnat,** m. ingemaakte citroenschillen, v.; **—nné, ée,** a. citroenachtig, dat den reuk en den smaak van een' citroen heeft; **—nelle,** f. citroenwater; citroenbrandewijn, m.; **—nner,** v. a. met citroensap bevochtigen, met citroengeur doortrekken; **—nnier,** m. citroenboom, m.

Citrouille, f. pompoen, m.

Civadière, f. blinde, v.; blindzeil, boegsprietzeil.

Cive, f. bieslook.

Civet, m. hazepeper, v.

Civette, f. civetkat, v.; civet.

Civière, f. draagbaar, v.; hanger of strop van de blinde ra (zeeterm), m.

Civi‖l, ile, a. (lat. civilis; de civis, citoyen) burgerlijk; beleefd, hoffelijk, heusch; **mort —ile,** het verlies van alle burgerrechten; **un —,** een burger (in tegenst. met militair); **un officier en —,** een officier in politiek; —

lement, adv. burgerlijk, in burgerlijke zaken; beleefd, hoffelijk, heusch; **—lisable,** a. voor beschaving vatbaar; **—lisateur, trice,** a. beschavend; s. m. et f. beschaver, beschaafster; **—lisation,** f. beschaving, verbetering der zeder, **—ser,** v. a. (rad. civil) beschaven; beleefd of welgemanierd maken; eene rechtszaak van crimineel civiel maken; **se —,** beschaafder, welgemanierder worden; **—lité,** f. hoffelijkheid, beleefdheid, v.; **—s,** pl. plichtplegingen, v.; complimenten; **—que,** a. (lat. civicus; de civis, citoyon) burgerlijk, dat den burger toekomt; **couronne —,** burgerkroon, v.; **garde —,** burgerwacht; **droits —s,** burgerrechten; **—sme,** m. burgerzin, m., burgerdeugd, v.

Clabau‖d, m. brak met lange hangende ooren, m.; fig. domoor, lompe vlegel; **chapeau en —, chapeau —,** hoed met neerhangenden rand, m.; **—dage,** m. geblaf der honden; fig. geweld, geraas over kleinigheden; **—der,** v. n. herhaald blaffen; fig. schreeuwen, blaffen, keffen; **—derie,** f. lastig en onnut geschreeuw of getier; **—deur,** m. **euse,** f. schreeuwer, blaffer, keffer.

Claie, f. teenen horde; teeenen slede, v.; fig. **traîner qn. sur la —,** iem. in 't openbaar gruwelijk beleedigen.

Clair, aire, a. (lat. clarus) klaar, helder; gepolijst; schitterend; dun; fig. klaar, duidelijk, verstaanbaar; **bleu —,** lichtblauw; **—,** s. m. schijnsel, licht; **au — de la lune,** in den maneschijn; **les —s d'une peinture,** de lichte plekken van een schilderij; **tirer un liquide au —,** een vloeistof helder aftappen; fig. **tirer une affaire au —,** eene zaak geheel en al helder maken (voor zich of voor anderen); **elle a dépensé le plus — de sa fortune,** zij heeft het voornaamste deel van haar vermogen verkwist; **une dépêche en —,** een verstaanbaar telegram (niet in cijfers); **—,** adv. klaar, helder; **il ne voit pas —,** hij is blind; **le jour tombe, on ne voit plus —,** de dag valt, men kan niet goed meer zien; **je commence à voir — dans cette affaire,** de zaak begint helderder voor mij te worden; **semer —,** dun zaaien; **parler — et net,** helder, onbewimpeld spreken: **ce champ lui rapporte mille francs — et net,** dit land geeft hem duizend francs zuivere winst.

Clair‖çage, m. klaring (van de suiker), v.; **—ce,** ou **clairée,** f. klaar gekookte suiker, v.; **—cer,** v. a. de suiker klaren.

Claire, f. zuiveringsstof der goud- en zilversmelters, uit gecalcineerd hertshoorn of beenderen, v.; klaarketel (bij de suikerfabricage).

Clairement, adv. op eene klare, duidelijke wijze.

Clairet, ette, a. **vin —,** bleekroode wijn, bleeker, m.; claret, naam dien de Engelschen aan de fijne Bordeaux-soorten geven; **eau clairette,** soort van rooden brandewijn, kersenbrandewijn, m.; **—te,** f. witte wijn uit het departement Die, m.; lichte Zuidfr. witte wijn, m. (clarette).

Claire-voie, f. opening in een' muur; al te groote ruimte tusschen de balken van een gebouw, v.; beschot van een traliewerk; **semer à —-—,** adv. dun zaaien; **à —-—,** doorschijnend gevlochten (v. traliewerk); pl. **des claires-voies.**

Clairière, f. open plaats in een bosch, v.; dunne plaats in een weefsel.

Clair-obscur, m. licht en schaduw; kunst van licht en donker wel aan te brengen, v. (in eene schilderij); pl. **des clairs-obscurs.**

Clairon, m. (rad. clair, dans le sens d'aigu) klaroen, v. (zeker blaasspeeltuig); klaroenblazer; kornet-register van een orgel.

Clair-semé, ée, a. dun gezaaid, wijd uiteen geplant; fig. schaarsch.

Clair‖voyance, f. scherpzinnigheid, v.; **—voyant, ante,** a. helderziend (van somnambules); scherpzinnig.

†**Cla‖mable,** a. dat geëischt kan worden; **—mant,** m. iemand die een' eisch instelt.

Clamart, m. naam van een groot kerkhof bij Parijs.

Cla‖meur, f. (lat. clamor) groot oproerig geschreeuw; **— publique,** openbare kreet, openlijke verontwaardiging, v.; volksmisnoegen; **—meur, euse,** a. schreeuwend; **chasse —euse,** jacht, met groot geraas, v.

Clamp, m. schijf van het hombergat (aan den mast van een schip), v.; ijzeren band, m.

Clampin, ine, a. kreupel, hinkend; s. m. achterblijver, luiaard.

Clan, m. stam, m., geslacht (in Schotland).

Clandes‖tin, ine, a. (lat. clandestinus, de clam, secrètement) heimelijk, verborgen, geheim, volgens de wetten verboden; **—tin, e,** a. heimelijk, geheim; **—tine,** f. moederkruid; **—tinement,** adv. in het geheim, heimelijk, in het verborgen; **—tinité,** f. heimelijke, verboden handelwijs, v.

Clapet, m. klepje in eene pomp.

Clapier, m. konijnenhok, konijnenhol; tam konijn.

Clapir, v. n. piepen als een konijn; **se —,** v. pr. zich verbergen, wegschuilen (voornamelijk van konijnen).

Clapo‖tage, m. geklots der golven; **—ter,** v. n. klotsen; **—teux, euse,** a. klotsend; **—tis,** m. geklots.

Clap‖pement, m. het smakken met de tong tegen 't verhemelte; **—per,** v. n. smakken met de tong.

Claquade, f. herhaalde slagen, m.

Claque, f. klap, m.; overschoen, m.; **—,** m. soort van lijstertje; **— ou chapeau —,** soort van hoed, die plat gevouwen kan worden, m.; gezamenlijke claqueurs in den schouwburg.

Claqué, ée, a. gewond, verrekt (van pezen); met leer overtrokken (als een overschoen).

Claque‖bois, m. veldriet; ruischpijp, v.; spinet (voormalig speeltuig); **—dent,** m. fam. bedelaar, schooier; **—ment,** m. het klappertanden; handgeklap; geklap van eene zweep enz.; **— murer,** v. a. fam. opsluiten, vastzetten; **se — chez soi,** fam. altijd thuis zitten; zich beperken tot een enkele zaak; †**—-oreille,** m. fam. neêrhangende hoed, m.

Claquer, v. n. klappen (in de handen enz.); **— des dents,** klappertanden; fig. **faire — son fouet,** fig. met zijn aanzien, zijn invloed enz. pronken; **le verre de la lampe a claqué,** het lampeglas is gesprongen; **—,** (arg.) sterven; v. a. **— qn.,** iem. klappen geven; **— un acteur,** een tooneelspeler toejuichen (met handgeklap).

Claque‖t, m. babbelaar; klapper, onrust in een' molen, m.; **—ter,** v. n. klepperen (van ooievaars b. v.); **—tte,** f. klepper of kleine ratel, m. fig. **c'est une —,** zij (bij) is een ratel, rammelt maar steeds door; **—s,** f. plur. klaphoutjes; **—ur,** m. betaald toejuicher (in schouwburgen).

Clarifi‖cation, f. louteren, klaring, van vloeistoffen; **—er,** v. a. (lat. clarus, clair; facere, faire) louteren, klaar maken, zuiveren.

Clari‖ne, f. schelletje aan den hals eener koe; **—nette,** f. klarinet (blaasinstrument), v.; **—nette,** f. et †**—nettiste,** m. klarinetblazer.

Clarté, f. (lat. claritas; de clarus, clair) licht, schijnsel; glans, m.; doorschijnendheid, v.; fig. duidelijkheid, v.

Clas‖se, f. (lat. classis) orde, verdeeling van personen of zaken, stand; **la — de 1878,** de lichting van 1878; school, klasse, v.; **ouvrir une —,** eene school openen; **la rentrée des —s,** het hervatten der lessen (na de vacantie); **faire la —,** onderwijs geven; **suivre la —, faire ses —s,** schoolgaan; **il a fait ses —s,** hij heeft de school afgeloopen; **—sement,** m. rangschikking, v.; **—ser,** v. a. in klassen verdeelen, rangschikken, afdeelen, regelen; **—seur,** m. groote brieventasch, v. met vakken; **—sification,** f. verdeeling in klassen, v.; **—sifier,** v. a. in klassen verdeelen, rangschikken; **—sique,** a. (rad. classe) classiek, algemeen goedgekeurd, voor de school geschikt; **les auteurs —s** ou **les —s,** de Grieksche en Rom. schrijvers; de uitstekende schrijvers (van alle volken), de classieken; **—,** classiek (in tegenstelling van romantisch); **ces ouvrages sont devenus —s,** deze werken hebben gezag gekregen; **terre, sol —,** grond, vroeger bewoond door een kunstlievend volk (Griekenland, Italië).

Claude, (l'empereur romain Claude, faible d'esprit) m. fig. gek, zotskap.

Claudication, f. (lat. claudicare, boiter) hinking, v.

Clause, f. beding; bijzondere bepaling, bepaalde voorwaarde, clausule, v.

Clausoir, m. sluitsteen van een' muur, m.

Claus‖tral, ale, a. (lat. claustrum, verrou) kloosterlijk; **—tration,** f. opsluiting in een klooster, eene enge, besloten plaats, v.

Clavaire, f. soort van paddenstoel, m.

Claveau, m. schapenpokken, v. (**clavelée**); wigvormige sluitsteen, m.

Clave‖cin, m. (lat. clavis, clef) klavecimbaal, v.; nu: piano; **—ciniste,** m. die op de klavecimbaal speelt of anderen leert spelen; nu: **pianiste.**

Clave‖lé, ée, a. pokkig (van schapen); **—lée,** f., zie **Claveau,** m.

Clavelisation, f. inenting der schapenpokken, v.

Clavet, m. soort van breeuw- of kalfaatijzer.

Clavette, f. wig, v.; pinnetje.

Clavi‖corde, m. clavicordium; soort van klavier met zeer zachten toon; **—cule,** f. (lat. clavicula; dim. de clavis, clef) sleutelbeen; **—culé, ée,** van een sleutelbeen voorzien.

Clavier, m. (lat. clavis, clef) sleutelring, m.; klavier aan een orgel; klavecimbaal enz. v.; vingerzetting, v. (in de muziek).

Clavi-harpe, m. harp-klavier.

Clayère, (pr. **klè-ière**), f. oestervijver, m.

Claymore, (pr. **klé**), f. groot tweehandig zwaard der Schotten.

Clayo‖n (pr. **klè-ion**), m. gevlochten korf, waarop men iets draagt; kaaskorf, m.; **—nnage,** m. teenwerk.

Clef (pr. **clé**), f. (lat. clavis) sleutel, m.; fig. grondvesting, v.; pin, spil, v.; sleutel van een roer; sluitsteen, m., slothout; **clef forée,** pijpsleutel; **la — des champs,** de vrijheid, het verlof om uit te gaan; **prendre la — des champs,** vluchten, het hazenpad kiezen; **mettre la — sous la porte,** met de noorderzon vertrekken; **fausse —,** dievensleutel, valsche sleutel, m.; **— fausse,** verdraaide sleutel, m.; **à —,** adv. met den sleutel; **fermer une porte à —,** een deur op slot doen; **sous —,** adv. achter slot; **fausser, forcer une —,** een' sleutel omdraaien; **trousseau de —s,** bos sleutels; **— de montre,** horlogesleutel; **la — d'un poêle,** de klep van een kachelpijp; **— de voûte,** sluitsteen, grondsteen.

Clématite, f. (gr. klêmatitis) meelkruid; meelbloem, v.

Clémence, f. (lat. clementia) zachtmoedigheid, goedertierenheid, v.

Clément, ente, a. zachtmoedig, goedertieren.

Clenche (pr. **clan**), ou **Clinche,** f. klink, v.; klinklichter (knipje aan de klink van eene deur).

Clepsydre, f. (gr. klepsudra) wateruurwerk.

Clerc, m. geestelijke; (oudtijds) geleerde; klerk (van advocaat, notaris, deurwaarder); **le maître —,** de eerste klerk; **le petit —,** het jongste klerkje; **pas de —,** misslag, m.; feil, onhandigheid, v.; **compter de — à maître,** met zijne meerderen afrekenen; voor niets dan voor ontvangst en uitgaaf instaan.

Clergé, m. geestelijkheid, v.

Clergie, f. kunde, geleerdheid, v.

Clérica‖l, ale, a. geestelijk; clericaal; s. m. **les clèricaux,** de clericalen; **—lement,** adv. geestelijk; **—ture,** f. stand, m.; waardigheid, v. van geestelijke.

Cli‖chage, m. het maken van gietafdrukken; **—ché,** m. gietafdruk, m.; verkregen plaat, v. bij photographen; fig. afgezaagde uitdrukking, v.; **—cher,** v. a. gietafdrukken maken; **—cherie,** f. fabriek van gietafdrukken, v.; **—cheur,** m. vervaardiger van gipsafdrukken.

Clien‖t, te, m. **ente,** f. cliënt (plebejer, onder bescherming van een patroon, bij de oude Rom.); cliënt, klant, patient; **—tèle,** f. de gezamenlijke cliënten van een patroon; (fig. bij de oude Rom.); al de cliënten van een advocaat, notaris enz.; al de klanten van een koopman; fig. bescherming, v.

Clifoire, f. spuitje van vlierhout.

Clignement, m. het pinkoogen, knipoogen **(cillement).**

Cligne-musette, f. blindemannetje; **jouer à la —,** blindemannetje spelen, beter schuilevinkje of schuilertje, ook **cache-cache.**

Cligner, v. n. **— de l'œil,** knipoogen.

Cligno‖tant, e, a. knipoogend; **—tement,** m. m. het bestendig knippen met de oogen; **—ter,** v. n. dikwijls knipoogen.

Clima‖t, m. (gr. klima) luchtstreek, v.; landschap, gewest, klimaat; **—térique,** a. wat het klimaat betreft; **année —,** trapjaar (elk zevende of negende jaar); **la grande année —, —,** het 63ste jaar; **—tologie,** f. leer der luchtstreken, v.; **—tologique,** a. wat de leer der luchtstreken betreft.

Clin, m. **en un — d'œil,** in een oogwenk, oogenblik.

Clinche, f. zie **clenche.**

Clinfoc, m. buitenschuiver, vliegende kluiver, m. (soort zeil).

Clinicien, m. een clinisch genesheer, practisch, aan 't ziekbed gevormd.

Clinique, a. (gr. klinê, lit) bij het ziekbed; **médecine —,** geneeskundige behandeling aan 't ziekbed, v.; **la —,** het geneesk. onderricht bij het ziekbed.

Clinquan‖t, m. klatergoud; fig. valsche glans; ijdele pronk, m.; **—ter,** v. a. met klatergoud bezetten of beleggen; fig. opsmukken.

Clipper (pr. **cli-peur**), m. (mot angl.) klipperschip.

Clique, f. pop. bende, v.; rot, pak.

Cliqueur, m. gauwdief.

Clique‖t, m. pal, m. waardoor een getand rad belet wordt terug te draaien; **—ter,** v. n. kleppen, klapperen; **—tis,** m. gekletter, gerinkel, geraas, gerammel; **— des armes,** wapengekletter.

Cliquette, f. klap, klep, m.: **— de ladre, de lépreux,** lazarusklep; **—,** klaphoutje; pl. steenen aan een sleepnet, m.

Clicquot, m. soort van Champagne-wijn.

Clis‖se, f. kaashorde; scheen of spalk (bij de wondheelers), v. (**éclisse**); **—sé, ée,** part. et a. omvlochten; gespalkt; **—ser,** v. a. met matwerk omgeven; **flacon clissé,** matflesch.

Clitoris, (pr. **ice**) m. kittelaar.

Clivable, a. splijtbaar, kloofbaar.

Clivage, m. diamantsplijting, v.

Cliver, v. a. kloven (van diamanten).

Cloaque, m. (lat. c l o a c a) riool, onderaardsch afvoerkanaal; moddergoot, mestput, v.; fig. vuile, morsige plaats, v.; vuil, stinkend mensch.

Clo‖che, f. klok, glazen klok, bel, v.; bengel, m; **la — sonne,** de klok slaat; **sonner les —s,** de klokken luiden; **faire sonner la grosse —,** iets aan de groote klok hangen; **un coup de —,** een klokslag, m.; prov. **qui n'entend qu'une —, n'entend qu'un son,** men moet beide partijen hooren; **se sauver à la — de bois,** met de stille trom vertrekken; **fondre la —,** eene zaak uit de voeten maken; **— de plongeur,** duikerklok; kaasstolp; tuinklok (voor fijne planten); fig. **un enfant élevé sous —,** een zorgvuldig grootgebracht kind; **—,** blaasje (op de huid); **—che, ée,** a. met glazen klokken bedekt; **—chement,** m. het hinken; **—che-pied,** m. soort van driedraadsche zijde of stof, v.; **à —che-pied,** adv. op één been; **aller à —,** hinken; **—cher,** m. klokketoren, m.; fig. kerspel; **il faut placer le — au milieu de la paroisse,** men moet de kerk midden in het dorp plaatsen (men moet wat tot algemeen gebruik dient, onder ieders bereik brengen); **des rivalités, des querelles de —,** plaatselijke naijver, ruzie; **course au —,** steeple-chase; **—cher,** v. n. hinken, mank gaan; fig. niet recht door zee gaan, onoprecht handelen; **il y a quelque chose qui cloche dans cette affaire,** er is iets niet in den haak in deze zaak; **un vers qui cloche,** een hinkende versregel; v. a. met eene glazen klok bedekken; **—cheton,** m. kleine klokketoren, m.; **—chette,** f. klokje; schel, bel, v.; klokje (zekere bloem).

Cloi‖son, f. (lat. c l a u s u s, fermé) schutting, v.; beschot, afschutsel; scheidsmuur, m.; **— sonnage,** m. beschotwerk; **—sonné, ée,** a. afgeschoten; met planken, eene schutting of ander schotwerk omheind; **—sonner,** v. a. afschieten, met eene schutting enz. omheinen.

Cloi‖tre, m. (lat. c l a u s t r u m, verrou, barrière) kruisgang, m.; kloostergalerij, v.; **— trer,** v. a. in een klooster opsluiten, steken; **—trier,** m. kloostermonnik.

Clopin-clopant, loc. adv. fam. al hinkend.

Clopiner, v. n. fam. een weinig hinken, mank gaan.

Cloporte, m. duizendpoot, m.; pissebed, v. (insect).

Cloque, f. blaas, blaasje; samenkrimping en oprolling der bladeren, v. (ziekte der perzikboomen).

Clorophane, f. groen vloeispaath.

†**Clore,** v. a. (lat. c l a u d e r e) toesluiten; insluiten, omgeven, omheinen; sluiten, afdoen; v. n. sluiten, toegaan; **clore la bouche (le bec) à qn.,** iem. den mond snoeren.

Clos, ose, part. et a. toegesloten, ingesloten, besloten; **champ —,** krijt, strijdperk; **juger une affaire à huis —,** eene zaak met gesloten deuren behandelen; **le huis —,** de rechtspraak met gesloten deuren; **— et coi,** fam. zonder beweging; **pâques —es,** de eerste Zondag na Paschen; **bouche —e!** mondje dicht! **rester bouche —e,** niet weten wat te antwoorden; **à nuit —e,** als de avond gehcel gevallen is.

Clos, m. ingesloten stuk lands; beslotene, omheinde plaats, v.; **— (de vigne),** wijnberg, m.

Closeau, m. **Closerie,** f. besloten boomgaard, m.; kleine hoeve, v.; boerenhofje; afgesloten moestuintje.

Closoir, m. sluitijzer der mandenmakers.

Clossement, m. het klokken eener hen; beter: **glousement.**

Closser, v. n. klokken (als eene hen); beter: **glousser.**

Clo‖toir, m. sluitijzer (der mandenmakers).

Clô‖ture, f. (lat. c l a u d e r e, fermer) muur, m.; omheining, omtuining, hek; omtrek van een klooster, m.; fig. gelofte om een klooster niet te verlaten, v.; slot, afsluiting; laatste zitting; laatste voorstelling; **—turer,** v. a. afsluiten; met een' muur omringen; insluiten, omtuinen.

Clou, m. (lat. c l a v u s) spijker, nagel, m.; **cela ne vaut pas un —,** dat is geen speldeknop waard; **river à qn. son —,** iem. den mond snoeren; **maigre comme un cent de —s, comme un —,** zoo mager als een hout; **compter les —s de la porte,** lang moeten wachten, vóór er opengedaan wordt; **un — chasse l'autre,** de eene bezigheid, zorg, doet de andere vergeten; **ce cheval a pris un — (de rue),** dit paard heeft zich een spijker in zijn poot getrapt; **—,** pop. bank van leening, lommerd; politiekamer; **le — d'une fête,** het hoofdnummer van een feest; **—,** bloedzweer, bloedvin, v.; **— de girofle,** kruidnagel, m.

Clou‖age ou **—ement,** m. het vastspijkeren; de nageling, v.; **—er,** v. a. spijkeren, vastspijkeren; **—(i)ère,** f. klein aanbeeld.

Clou‖ter, v. a. met nagels beslaan; met stiftjes voorzien; **—terie,** f. nagelsmederij, v.; spijkerhandel, m.; **—tier,** m. spijker- of nagelsmid; **—tière,** f. mal (stuk ijzer, waarmede de nagelsmeden de koppen aan de spijkers maken); klein aanbeeld; spijkerbak.

Clovisse, f. soort eetbare mossel. v.

Clown (pr. **cloune**), m. potsenmaker, hansworst.

Cloyère, f. oesterkorf, m.; mand met vijf en twintig dozijn oesters, v.

Clu‖b, m. club, v., besloten gezelschap, sociëteit, casino; **—biste,** m. lid eener (politieke) club.

Cludiforme, a. spijkervormig.

Cluse, f. nauwe rotskloof, v.

Clute, m. soort van slechte steenkolen, v.

Clysoir, m. (gr. k l u z e i n, laver) klisteerspuit, m.

Clysopompe, m. (de c l y s o i r et de p o m p e) klisteerspuit, v.; pomp van hooge drukking, v.

Clystère, m. spuiting, v.; klisteer, lavement; nu: **remède.**

Cnémide, (pr. **kné**) f. beenplaat der Grieksche soldaten, v.

Co, Col, Com ou **Con,** (lat. cum, avec) voorvoegsel bij vele woorden, dat gelijktijdigheid van handeling enz. uitdrukt, ons Nederl. mede.

Coaccusé, ée, f. medebeschuldigde.

Coacqu‖éreur, m. medeverwerver, medeverkrijger; **—isition,** f. gemeenschappelijke koop m.

Coac‖tif, ive, a. dwingend; **—tion,** f. dwang, m.

Coadju‖teur, m. (préf. co et lat. adjutor, aide) medehelper of opvolger van een' bisschop enz., coadjutor; **—torerie,** f. waardigheid van een' coadjutor, v.

Coagu‖lant, a. stremmend, stollend; **—lation,** f. stremming, stolling, verdikking, v.; **—ler,** v. a. (lat. coagulare) doen stremmen; **se —,** v. pr. stremmen, stollen, verdikken; **—lum** (pr. **ome**), m. stremsel.

Coaille, Quoaille, f. grove wol, v.

Coak, zie **Coke.**

Coali‖sé, ée, a. verbonden; **se —ser,** v. pr. (lat. coalescere, se souder) zich verbinden, zich bijeen voegen; **—tion,** f. verbond; vereeniging, v., coalitie.

Coaltar, m. koolteer.

Coas‖sement, n. gekwaak der kikvorschen; **—ser,** v. n. kwaken (als de kikvorschen).

Coassocié, m. mededeelgenoot, medeverbondene.

Coati, m. Braziliaansche waschbeer, m.

Cobæa, Cobéa, m. ou **Cobée,** f. cobea, v. (klokdragende klimplant).

Cobalt, m. cobalt (zeker halfmetaal).

Cobaye, m. marmot **(cochon d' Inde).**

Coca, m. honger-en-dorstboom (in Peru), m.

Cocagne, f. **mât de —,** m. kokagnemast, klimmast, m.; fig. **pays de —,** Luilekkerland; —, pastelkoek, koek van weede.

Cocarde, f. strik aan den hoed, m., kokarde, v.

Cocas‖se, a. fam. grappig, boertig; bespottelijk, belachelijk; **—serie,** f. fam. belachelijke onzin, m.

Cocâtre, m. halve kapoen, m.

Coccinelle, f. Onze-Lieve-Heersbeestje **(bête à bon Dieu).**

Coccus, m. de wetenschappelijke naam der cochenille, v.

Coccyx (pr. **kok-cisse**), m. stuitbeen.

Coccygien, ienne, a. tot het stuitbeen behoorend.

Coche, m. postkoets, diligence, v.; **manquer le —,** eene goede gelegenheid, het geschikte oogenblik voorbij laten gaan; **il fait la mouche du —,** hij hangt den bedrijvigen, onmisbaren man uit; **— d'eau,** marktschuit, trekschuit, v.;

Coche, f. keep, kerf (in den kerfstok van een bakker, in een boog, een pijl) v.; zog, zeug, v.

Cochenil‖lage, m. het verven met cochenille; **—le,** f. (lat. coccinus, écarlate) Amerikaansche schildluis, cochenille, v.; purperworm, m.; scharlakenverf, v.; **—ler,** v. a. met cochenille verven; **—lier,** m. nopal of opuntie, v.; cochenilleplant, v.

Cocher, m. (rad. coche) koetsier, voerman; wagenman, voerman (zeker sterrenbeeld), m.; **fouette, —!** vooruit, koetsier!

Cocher, v. a. kerven, een kerfje maken.

Côcher, v. a. treden, dekken (van hanen en ander gevogelte); **des œufs cochés,** bevruchte eieren.

Cochère, a. f. **porte —,** groote koetspoort, stalpoort, v.

Cochet, m. jonge haan.

Cochevis, m. kuifleeuwerik, m.

Cochinchinois, e, a. van of uit Cochin-china.

Cochléaria (pr. **kok**), m. (lat. cochlear, cuiller, à cause de la forme des feuilles) lepelblad; lepelwortel, m. **(herbe au scorbut).**

Cocho, m. soort van parkiet of papegaai.

Cochoir, m. keepmes; kerfbeitel, m.; touwslagerswerktuig, dienende om de strengen van elkander te houden.

Cochon, m. varken, zwijn; **— de lait,** speenvarken; **— d'engrais,** mestvarken; **— de mer,** bruinvisch, m.; **— d'Inde,** marmot **(cobaye); nous n'avons pas gardé les —s ensemble,** niet al te familiaar! —, **onne,** a. vuil, smerig; —, mengsel van metaal en andere vuiligheid, dat somtijds den smeltoven verstopt, metaalslak.

Cochon‖naille, f. fam. varkensworst, v.; **—née,** f. worp biggen of jonge varkens, m.; **—ner,** v. n. biggen werpen; v. a. een werk vuil en slordig doen; **—nerie,** f. fam. morsigheid, vuilheid, onreinheid, v.; **—net,** m. jong varken, speenvarkentje; kleine bal, dien men vooruitwerpt bij het balspel om als doel te dienen.

Cockney (pr. **ko-kné**), m. modegek, fat (van Londen).

Coco, m. kokosnoot, v.; zoethoutwater (met citroen); ei; kinderschoen (in de kindertaal); **mon petit —,** mijn ventje; **un vilain —,** een leelijke kerel.

Coco‖n, m. poppetje of tonnetje van een' zijdeworm; **—nage,** m. vorming van 't tonnetje der zijdewormen, v.; **—ner,** v. n. zich inspinnen (van rupsen).

Cocotier, m. kokosboom, m.

Cocotte, f. kip (in de kindertaal); fam. klein meisje; fam. vrouw, meisje van lichte zeden; ooglidontsteking, v.; komfoorfornuis, stoofpan.

Coction, f. (lat. coctio; de coquere, cuire) koking; vertering, toebereiding, v.

Cocu, m. fam. horendrager, bedrogen echtgenoot.

Cocuage, m. fam. horendragerschap.

Coda, f. aanhangsel, toevoegsel, van een muziekstuk.

Code, m. (lat. codex) wetboek; **— civil,** burgerlijk wetboek; **— criminel, pénal,** wetboek van strafrecht; **— d'instruction criminelle,** wetboek van strafvordering; **— de commerce,** wetb. van koophandel; **— pharmaceutique,** pharmacopœa (van apothekers enz.).

Codébiteur, m. **codébitrice,** f. medeschuldenaar.

Codécimateur, m. **codécimatrice,** deelnemer aan de tienden.

Codemandeur, m. **codemanderesse,** f. mede-eischer.

Codétenteur, m. **codétentrice,** f. medebezitter van een erfgoed.

Codétenu, m. **ue,** f. mede-gevangene.

Codex, m. pharmacopœa (der apothekers enz.).

Codi‖cillaire, a. in een codicil begrepen; tot een codicil behoorend; **—cille,** m. aanhangsel op een uitersten wil of testament, codicil; **—fication,** f. wetboekvervaardiging, v.; **—fier,** v. a. een wetboek vervaardigen.

Codille, m. (in het omber- en quadrillespel) **faire —, gagner (par) —,** winnen zonder te hebben laten spelen.

Codonataire, m. medebegiftigde.

Cœcum, m., zie **cæcum.**

Coefficient, m. coëfficient, m.; **— de dilatation,** uitzettingscoëfficient.

Cœliaque ou **Céliaque,** sterke buikloop, m.

Coéquation (pr. **kou**), f. gelijkelijke omslag (van de belastingen), m.

Coerci‖bilité, f. samendrukbaarheid, v.; **—ble,** a. (lat. coercere, comprimer) bedwingbaar; samendrukbaar; **—tif, ive,** a. bedwingend; **—tion,** f. bedwingende macht, v.

Coétat, m. mede verbonden staat, m.

Coéternel, elle, a. mede-eeuwig.

Cœur, m. (lat. cor) hart; maag, v.; **mal de (au) —,** misselijkheid, v.; **mal au —,** leed, verdriet; —, fig. moed, m.; kloekmoedigheid, v.; hart, midden, het inwendige eener zaak; kern, v.; hart van het hout; harten (in het kaartspel); soort van mossel, v.; hart of rood (in de kaart); **de bon —** ou **de grand —,** adv. van ganscher harte, met het grootste genoegen; **un homme sans —, un (une) sans cœur,** een karakterloos mensch; **un — d'or,** een voortreffelijk mensch; **noble —,** edel mensch; **à contre-—,** adv. ongaarne, met tegenzin; **s'en donner à — joie,** het naar hartelust er van nemen; **perdre —,** den moed verliezen; **je veux en avoir le — net,** ik wil precies weten wat er van de zaak is; **si le — vous en dit,** als gij lust hebt; **avoir sur le —,** op het hart dragen; **avoir qch. sur le — contre qn.,** een wrok tegen iem. hebben; **avoir le — gros,** diepbedroefd zijn; **prendre à —,** ter harte nemen; **j'ai cela à —, cela me tient au —,** dat ligt mij na aan 't hart; **avoir le — sur les lèvres, sur la main,** openhartig zijn; **faire contre fortune bon —,** zijn tegenspoed goed dragen; **de gaité de —,** met opzet; **faire le joli — avec les dames,** de dames 't hof maken; **à — ouvert,** adv. openhartig, ronduit; **de l'abondance du — la bouche parle,** daar het hart van vol is, loopt de mond van over; **avoir le — au métier,** met liefhebberij aan iets werken; **dîner par —,** den hond in den pot vinden; **par —,** adv. van buiten; **Rodrigue, as-tu du —?** Rodrigo, hebt gij moed? **remettre du — au ventre,** een riem onder 't hart steken; **un homme de —,** een man van moed; **un — de poule,** een lafaard; **un — d'artichaut,** een allemansvriend.

Coévêque, m. medebisschop.

Coexis‖tant, e, medebestaande, gelijktijdig aanwezig; **—tence,** f. medeaanwezigheid, medebestaanbaarheid, v.; **—ter,** v. n. medeaanwezig zijn, met iets anders te gelijk bestaan.

Coffin, m. korfje. overdekt mandje; koker met water, waarin de maaier zijn slijpbout zet.

Coffine, a. **ardoise —,** buitenwaarts gebogen leisteen, m.

Coffiner (se), v. pr. omkrullen (van bloembladeren sprekend); krom trekken (van planken).

Coffre, m. koffer, m.; kist of kas voor eene viool enz.; borstkas; kar eener drukpers, v.; soort van mijngang, m.; **raisonner comme un —,** onverstandig spreken; **rire comme un —,** lomp lachen, schateren; **avoir un bon —,** een stevige borst hebben.

Coffre-fort, m. geldkist, brandkast, v. plur. **des coffres-forts.**

Coffrer, v. a. fig. et fam. gevangen zetten, opsluiten.

Coffret, m. kistje, koffertje.

Coffretier, m. koffermaker.

Cofidejusseur, m. medeborg, voor eene schuld.

Cogitation, f. overdenking, overweging, v.

Cognac (pr. **ak**), m. Fransche brandewijn, cognac, m.; **— fine champagne,** de fijnste cognac.

Cognas‖se, f. wilde kwee, v.; **—sier,** m. wilde kweepereboom, m.

Cogna‖t (pr. **cogue-na**), bloedverwant van moeders zijde; **—tion** (pr. **cogue-na**), bloedverwantschap van moeders zijde, v.

Cognée, f. bijl, v.; **— à l'abordage,** enterbijl; **mettre la — à l'arbre,** de bijl aan den boom leggen; fig. de hand aan 't werk slaan; prov. **jeter le manche après la —,** den steel naar de bijl werpen, de zaak opgeven.

Cogne-fétu, m. bedrijvige doeniet; pl. **des cogne-fétus** ou **des cogne-fétu.**

Cogner, v. a. inkloppen, inslaan; afrossen; v. n. slaan, stooten, kloppen; **se —,** v. pr. zich (ergens tegen) stooten; **se — la tête contre le mur,** met het hoofd tegen den muur loopen; fig. het onmogelijke willen.

Cognet, m. kegelvormige tabaksrol, v.

Cogni‖tif (pr. **cogue-ni**), a. **être —,** wezen, in staat om te kennen, te onderscheiden; **—tion** (pr. **cogue-ni**), f. macht, eigenschap om te kennen, v.

Cognoir, m. kooihoutje, wig, v. der boekdrukkers.

Cohabi‖tation, f. echtelijke samenwoning, v.; **—ter,** v. n. echtelijk samenwonen.

Cohé‖rence, f. samenhang, m.; overeenkomst, v.; **—ritier, m. ière,** f. mede-erfgenaam of erfgename; **—sion,** f. samenhang (der deelen van een lichaam), m.

Cohibition, f. bedwang, verbod.

Coho‖bation, f. wederoverhaling of -distilleering, v.; **—ber,** v. a. wederoverhalen of distilleeren.

Cohorte, f. (lat. cohors, cohortis) Romeinsche krijgsbende, v. fig. hoop volks, m.; bende, v.

Cohue, f. verwarde, schreeuwende menigte, v.

Coi, te, a. (lat. quietus) **se tenir —, demeurer —,** stil, rustig blijven.

Coiffe, f. (bas lat. coffia, sorte de casque) muts, kap, v.; **— de chapeau,** kap van een' hoed, v.; net- of darmvlies in den buik; helm, m.; lamsvlies.

Coiffé, ée, part. et. a. gekapt, gemutst; fig. **il est — de cet homme,** hij is verbazend ingenomen met dezen man; **être né —,** met den helm geboren zijn; fig. geluk hebben; **il ressemble à un chien —,** hij ziet er vreemd toegetakeld uit.

Coiff‖er, v. a. het hoofd bedekken, versieren; het haar opmaken of kappen; **— une bouteille,** eene kapsule, een stukje perkament over de kurk van een flesch doen; fig. **— qn.,** iemand iets in het hoofd brengen; iem. horens opzetten; iemand dronken maken; **— sainte Catherine,** ongehuwd blijven (van een meisje); v. n. wèl passen, goed staan (van hoeden, mutsen, pruiken enz.); de ooren dragen (van paarden); **se —,** v. pr. zich kappen of hullen; de kap of muts opzetten; **se — en cheveux,** zich in 't haar kappen; met het bloote hoofd gaan; **se — le cerveau,** dronken worden, zich bedrinken; tegen liggen, den wind uit de lij krijgen; tegen vallen van de zeilen; **—eur,** m. **euse,** f. kapper, kapster; **—ure,** f. kapsel, hoofdsieraad.

Coin, m. (lat. cuneus) hoek, m.; eind; stempel, m.; muntstempel, m.; beitel, m.; wig, keg, v.; klink (eener kous), v.; hoekkastje;

sieraad aan banden van boeken; boekstempel, m.; fig. **être marqué au — de (la vérité)**, den stempel dragen van (de waarheid); **— de beurre**, kluit boter; v.; **au — du feu**, in 't hoekje van den haard; **jouer aux quatre —s**, stuivertje wisselen; **un — de terre**, een hoekje, stukje gronds; **regarder qn. du — de l'œil**, iemand ter sluik aanzien; **—s**, pl. hoektanden (van een paard), m.; zijveeren aan den staart van een' valk; valsche zijlokken, v.

Coincer, v. a. keggen of wiggen indrijven.

Coïnci‖dence, het samentreffen, samenvallen; **—dent, ente**, a. op elkander passend; op hetzelfde punt vallend (van lichtstralen sprekend); tegelijk gebeurend, gelijktijdig; **—der**, v. n. (préf. co et lat. incidere, tomber sur) op hetzelfde punt vallen, samentreffen; op een en denzelfden tijd plaats hebben.

Coïndi‖cant, a. medeaanwijzend (geneesk); **—cation**, f. medeteeken; medeaanwijzing, v.

Coing, m. kwee, kweepeer, v.

Coïntéressé, ée, a. deelhebbend, deelnemend; —, m. et f. deelnemer, deelneemster.

Coïon, m. pop. et bas. bloodaard, lafhartig mensch; **—nade**, f. grofheid, gemeene smadelijke bejegening, v.; **—ner**, v. a. pop. et bas, beschimpen, tergen, voor den gek houden; v. n. laag schertsen; laf zijn: **—nerie**, f. fam. lafhartigheid, lompheid, spotternij, v.

Cojouissance, f. medegenot.

Coït, (pr. **ite**) m. paring, v.

Coite, f. veeren bed (**couette**).

Coke, m. (mot angl.) cokes, v.

Col, m. (lat. collum) hals; stropdas (om den hals), v.; boordje, kraag; **faux —**, los boordje; —, (in de aardrijksk.) bergengte, v.; nauwe opening, hals.

Colarin, m. fries van een kapiteel, v.

Colature, f. filtreering, v.; filtreelsel; afreksel.

Colback, m. (turc kalpak) huzarenberenmuts, v.

Colchique, m. tijloos (zekere bloem), v.

Colcotar, m. doodenkop, v.; Engelsch rood.

Cold-cream, m. (pr. **col-krème**), cold-cream (soort pommade).

Colégataire, m. mede-gelegateerde, medebegiftigde.

Coléoptère, m. et a. (gr. koleos, étui, gaine; pteron, aile) schildvleugelig insect.

Colère, f. (lat. cholera, bile; gr. kolé, bile) toorn, m; gramschap, oploopendheid, v.; a. toornig, gram.

Colérique, a. opvliegend, oploopend; choleriek.

Colérique, m. et. f. choleralijder, choleralijderes.

Coliart, m. rog (zekere visch), m.

Colibri, m. kolibri, v. (vogeltje in Amerika).

Colicitant, e, a. medeverkoopend; m. et f. medeverkooper, -koopster.

Colifichet, m. sieraad van geringe waarde; pl. vodden, beuzelingen, snuisterijen, v.; prullekraam, v.; licht beschuit (voor jonge vogeltjes).

Colimaçon, m. slak zonder huisje, v.; **escalier en —**, wenteltrap.

Colin, m. verliefde herder; zwarte zeesnoek; zwart waterhoen.

Colin-maillard, m. blindemannetje (zeker kinderspel); **jouer à —**, blindemannetje spelen.

Colin-tampon, m. (vroeger:) trommelslag van de Zwitsersche garde, m.; (nu:) fig. **je m'en soucie comme de —**, ik geef er geen zier om.

Coli‖que, f. (bas lat. colica, de cola, partie du gros intestin) darmpijn, darmjicht, v.; koliek; **— métallique, — de plomb, de miserére**, loodkoliek (van loodwitwerkers); **la — le tient**, hij heeft koliek; fig. **avoir la —**, bang zijn; **—queux, euse**, a. met koliek behept; koliek veroorzakend.

Colis, m. **marchandises en —**, f. pl. stukgoederen (vat, fust, kist, baal).

Colisée, m. schouwburg, m., schouwplaats, v. (bij de Romeinen).

Collabo‖rateur, m. **trice**, f. (préf. col et lat. laborare, travailler) medewerker, medewerkster; **—ration**, f. medewerking, v.; **—rer**, v. n. medewerken.

Collage, m. het lijmen, plakken, (bij het papier maken); het aanplakken (van biljetten, behangselpapier); het zuiveren van wijn met vischlijm; pop. omgang, samenwonen buiten echt.

Collant, e, a. lijmend, plakkend; **pantalon —**, nauwsluitende broek.

Collapsus, m. het plotseling bezwijken der krachten.

Collataire, m. begiftigde met een geestelijke prebende, ambt.

Collaté‖ral, (préf. col et fr. latéral, lat. latus, côte), a. zijdelingsch, tot de zijdelingsche linie behoorend; **points —raux**, m. pl. tusschenwindstreken (zuidoost, noordoost enz.); **ligne —rale**, zijlinie (in bloedverwantschap); —, s. m. zijdelingsche erfgenaam; **—ralement**, adv. in zijdelingsche linie.

Colla‖teur, m. begever van een geestelijke prebende, ambt; **—tif, ive**, a. dat begeven kan worden (van eenig geestelijk ambt); **—tion**, f. begeving van eenig geestelijk ambt, v.; het recht daartoe; vergelijking van een afschrift met het oorspronkelijk, v.; **—tion**, f. lichte maaltijd van de katholieken op vastendagen; lichte en koude maaltijd, m.

Collation‖nage, m. het vergelijken of collationneeren van geschriften; **—nement**, m. het vergelijkend nazien; **—ner**, v. n. een' lichten en kouden maaltijd houden; v. a. een afschrift met het oorspronkelijk geschrift vergelijken, collationneeren; nazien of de bladen van een boek goed op elkander volgen.

Colle, f. (lat. colla, gr. kolla) lijm, v.; stijfsel, v.; plaksel; **— à bouche**, mondlijm; **— forte**, schrijnwerkerslijm; —, fam. leugen, v.; **donner, conter une — à qn.**, iemand wat op de mouw spelden; —, lastig voorexamen.

Collec‖te, f. (lat. collectus, recueilli) †inzameling der belastingen of schattingen; geldinzameling voor de armen, v.; collecte, v.; algemeen gebed der Roomsche kerk voor al de geloovigen; **—ter**, v. a. inzamelen; **—teur**, m. inzamelaar, collectant; †invorderaar (der schattingen); —, a. **égout —**, hoofdkanaal; **aqueduc —**, hoofdreservoir (van de waterleiding); **—tif, ive**, a. gezamenlijk, volledig, gemeenschappelijk; **(nom) —**, m. verzamelwoord; **—tion**, f. (lat. collectio; de colligere, réunir) verzameling, v.; **—tionner**, v. a. verzamelen; **—tionneur**, m. **euse**, f. verzamelaar, verzamelaarster; **—tivement**, adv. gezamenlijk; **—tiviste**, m. aanhanger van het collectivisme (leer van het gemeenschappelijk bezit); **—tivisme**, m. collectivisme, leer v. h. gemeensch. bezit; **—tivité**, f. gemeenschappelijk bezit.

Collège, m. (lat. collegium; de colligere, réunir), vergadering, bijeenkomst, v.; gezelschap, college; stedelijk gymnasium; schoolgebouw; **— électoral**, kiescollege; **ami de —**,

schoolkameraad; **mettre un enfant au —**, een kind school doen; **au sortir du —**, bij 't verlaten der school; **le — est à la promenade**, al de scholieren zijn aan 't wandelen.

Collé‖gial, ale, a. wat tot een kapittel van kanunniken behoort; wat tot de school behoort: **église —e,** stiftkerk, v.; **—gien,** m. gymnasiast.

Collègue, m. ambtgenoot, collega, ambtsbroeder.

Collement, m. samenkleving der oogleden, v.

Coller, v. a. lijmen, plakken; met lijm of stijfsel aaneen hechten; dicht hechten; **— une bille,** een' bal onder den band spelen, **il est collé,** zijn bal ligt vlak onder den band; **— du vin,** wijn met vischlijm schoon maken; **avoir les yeux collés sur qch.,** iets stijf aankijken; **avoir la bouche collée sur qch.,** de lippen lang op iets drukken; **il est toujours collé sur ses bouquins,** hij zit altijd over zijne boeken gebogen; fam. **— qn.,** iem. den mond snoeren, in de war brengen, foppen; **être collé à un examen,** niet weten te antwoorden; zakken; **—,** v. n. **un pantalon qui colle sur la jambe,** een broek die nauw om het been sluit; **se —,** v. pr. kleven, aankleven; fig. fam. ergens pal tegen aan staan.

Col‖leret, m. sleepnet; **—lerette,** f. vrouwen- en kinderkraagje, halsdoekje der boerinnen.

Colle‖t, m. (rad. col) bef, v.; kraag (van een kleedingstuk); halsboord (van een hemd), m.; hals, m.; halsstuk aan verschillende dingen; strik, waarmee men dieren vangt, m.; **— monté,** stijve kraag; fig. iemand van groote deftigheid; **cela est — monté,** dat is ouderwetsch; **prendre qn. au —,** iemand bij den kraag vatten; **petit —,** kleine bef van roomsche geestelijken, v.; fig. geestelijke; **— de mouton,** halsstuk van een schaap; **—ter,** v. a. (rad. collet) bij den kraag vatten, aanpakken; v. n. strikken spannen (om wild te vangen); **se —,** v. pr. elkander aanpakken, met elkander worstelen; fig. harrewarren, plukharen; **—teur,** m. strikkenzetter; **—tier,** m. wambuismaker; **—tin,** m. wambuis zonder mouwen; lederen manteltje der pelgrims.

Collétique, m. samenhechtend middel, hechtpleister.

Colleur, m. behanger, kamerbehanger; plakker, lijmer (in papiermolens).

Collier, m. (lat. collum, cou) halssnoer; halsband, m.; haam of gareel (voor de paarden); natuurlijke ring om den hals van sommige dieren, m.; snoer aan het einde van een hoepnet, ordensketen der Ridders, v.; halsstuk van een' os, een schaap of kalf; ring van uitslag om den hals, m.; bakkebaard; fig. **— de misère,** dagelijksche harde arbeid; **cheval franc du —,** paard dat sterk trekt, zonder aanmoediging; fig. **homme franc du —,** oprecht, rondborstig man; onversaagd krijgsman; fig. **donner un coup de —,** een krachtigen stoot aan een werk, eene onderneming geven.

Collières, f. pl. houtwerk dat tot grondslag van houtvlotten dient, leggers, m.

†**Colliger,** v. a. (lat. colligere, réunir), verzamelen; de schoonste en merkwaardigste plaatsen uit een boek samenbrengen.

Collimation, f. **collinéation,** f. het viseeren; **ligne de —,** gezichtslijn, kijklijn, v.

Colline, f. (lat. collis) heuvel, m.

Colliqua‖tif, ive, (pr. **koua**) a. smeltend (van de vochten in het lichaam); **—tion,** f. smelting, samensmelting, v.

Collision, f. (lat. collisio) botsing, harde wrijving of stooting, v.; **une — de trains,** eene botsing van twee treinen; fig. botsing, v. strijd, m.

Collo‖cation, f. orde, naar welke de schuldeischers betaald worden, v.

Collodion, m. (gr. kolla, colle, et eidos, ressemblance) oplossing v. van schietkatoen, in aether.

Colloïde, a. lijmachtig, geleiachtig; s. m. geleiachtige massa, v.

Collo‖que, m. (préf. col et lat. loqui, parler) redewisseling, samenspraak, v.; mondgesprek; **—quer,** v. a. (préf. col et lat. locare, placer) de schuldeischers in klassen indeelen; fam. plaatsen; **il lui a colloqué son vieux mobilier,** hij heeft hem zijn oude meubels aangesmeerd; **— un soufflet,** een klap toedienen.

Collu‖dant, ante, a. het eens zijnde, onder één deken stekend; **—der,** v. n. eene heimelijke verstandhouding hebben, het eens zijn; **—sion,** f. geheime verstandhouding, v.; **—soire,** a. bedriegelijk, wat door eene heimelijke verstandhouding geschiedt; **—soirement,** adv. op eene bedriegelijke wijze.

Collutoire, m. mondspoelsel, mondspoeling, v.: **(gargarisme).**

Collyre, m. uitwendig oogmiddel.

Colma‖tage, m. kunstmatige verhooging, v. van lage gronden; **—ter,** v. a. kunstmatig verhoogen.

Colombage, m. rij van rechtopstaande balken in een gebouw, v.

Colom‖be, f. (lat. columba) duif, v. (wijfje van een' doffer); **— ramier,** ringduif; rechtopstaande paal; †duifvormige hostiekelk; kuipersvoegbank; **—beau,** m. duifje; **—bier,** m. duivenhuis, duivenhok; pl. te veel wit tusschen de woorden (bij drukkers); soort groot formaat papier; fig. **attirer les pigeons au —,** klanten lokken; **chasser les pigeons du —,** de lieden verwijderen; **—bin,** m. houtduif, v.; looderts; **—bin, ine,** a. duivenhalskleurig (tusschen rood en violet); **—bine,** f. duivendrek, m.; akelei (zekere plant), v.

Colombine, bruid van Harlekijn (in kluchten); **—binées,** f. pl. duifachtige vogels, m.

Colon, m. (lat. colonus; de colo, je cultive) bezitter eener landhoeve; planter, kolonist, m.; **— partiaire,** pachter, die de vruchten met den eigenaar deelt.

Côlon, m. (gr. kôlon, intestin) karteldarm, kronkeldarm, m.

Colonage, m. nederzetting van planters, v.; ontginning van het land door planters, v.

Colonel, m. kolonel; kolonelletter (bij drukkers), v.; **lieutenant-—,** luitenant-kolonel, overste; **—le,** f. kolonelsvrouw; **la (compagnie) —le,** (vroeger:) eerste compagnie van een regiment.

Coloni‖al, ale, a. tot eene volkplanting of kolonie behoorend; **denrées —ales,** koloniale waren; **—e,** f. volkplanting, kolonie, v.; planters; **la —pénitentiaire de Mettray,** de strafkolonie v. Mettray; **—sable,** a. geschikt om tot eene kolonie gemaakt te worden; **—sateur, trice,** a. koloniseerend; s. m. kolonist; **—sation,** f. vestiging eener volkplanting, v.; **—ser,** v. a. eene volkplanting of kolonie vestigen.

Colon‖nade, f. zuilenrij, v.; rond gebouw, op zuilen rustend; **—ne,** f. (lat. columna;

de columen, soutien) zuil, v.; pilaar; bedstijl, m.; lange rij van krijgsvolk, m.; kolom, colonne, v.; — **d'air, d'eau, de mercure (mercurielle),** lucht-, water-, kwikkolom, v.; — **itinéraire,** zuil, die den weg aanwijst, v.; **un dictionnaire à deux —s, un journal à quatre —s,** een woordenboek in 2 kolommen, een dagblad in 4 kolommen gedrukt; **la — des unités,** de rij der eenheden; — **vertébrale,** wervelkolom; — **épinière,** ruggegraat; — **mobile,** vliegende colonne; fig. zuil, v.; steunpilaar, beschermer, verdediger, m.; **—nette,** f. kleine zuil, zuiltje.

Colo‖phane, —phone, f. (rad. Colophon, ville de l'Asie Mineure d'où l'on tirait cette substance) gezuiverde hars, vioolhars, v.; **—quinte,** f. wilde kauwoerdappel, bittere appel, kolokwint, m.

Colo‖rant, ante, a. dat de kleur geeft, kleurend; **—ration,** f. kleuring, kleur, v.; **—ré, ée,** a. gekleurd; **langage —,** beeldrijke taal; **—rer,** v. a. (lat. colorare; de color, couleur) verven, kleuren; fig. verschoonen, verbloemen, verontschuldigen; **se —,** v. pr. kleur krijgen; **—riage,** m. het kleuren, wasschen; **—rier,** v. a. kleuren (platen, teekeningen enz.); **—rifique,** a. kleurend, kleurmakend, kleurgevend, kleurvormend; **—ris,** m. kleurmenging, v.; koloriet; fig. natuurlijke, frissche, schoone kleur, v; — **risation,** f. kleuring, menigvuldige verandering der kleuren, v.; **—riste,** m. schilder, die een goed koloriet maakt, kolorist.

Colos‖sal, ale, a. van eene buitengewone grootte, kolossaal; **—se,** m. (lat. colossus) beeld van eene buitengewone grootte; kolossus, m.; fig. reus.

Colostrum, (pr. **ome**), **colostre,** m. eerste melk der vrouwen, biest, v.

Colpor‖tage, m. marskramerij, v.; het rondventen; fig. het uitstrooien van nieuwtjes; **—ter,** v. a. (lat. collo portare, porter sur le cou) met een' marskraam rondgaan, aan de deuren rondventen; **—teur,** m. marskramer; uitroeper en rondventer; kramer in oude boeken; fig. — **de nouvelles,** rondverteller van nieuwtjes.

Colti, Coltis, m. luizenplecht (op een schip), v.

Coltineur, coltin, m. sjouwer, losser.

Columelle, f. zuiltje, pilaartje (als grafteeken); zaadzuiltje, zaadbuisje.

Colure, m. kruiskring, groote kring van den hemelbol, m.

Colza, Colzat, m. koolzaad.

Coma, m. (gr. kôma, sommeil profond) slaapzucht, v.; slaapziekte, v.; **—teux, euse,** a. slaapzuchtig; slaapverwekkend.

Comba‖t, m. slag, strijd, kamp, m.; gevecht, fig. strijd, redetwist, m.; — **d'avant-postes,** voorpostengevecht; — **judiciaire,** godsgericht; — **de (sur) mer, — naval,** zeegevecht; — **singulier,** tweegevecht; — **à outrance,** gevecht op leven en dood; **être hors de —,** buiten gevecht gesteld zijn; **—tivité,** f. strijdlustigheid, v.; **—ttable,** a. bestrijdbaar; **—ttant,** m. strijder, gewapend krijgsman; kemphaan; **—ttre,** (préf. com et fr. battre) v. a. bestrijden, bevechten; v. n. strijden, vechten, slaan, kampen; fig. bestrijden; wederstaan, tegengaan; — **corps à corps,** man tegen man vechten; — **de pied ferme,** pal staan.

Combe, f. dal, vallei, v.; diepland.

Combien, adv. hoeveel, hoezeer, hoe; —, s. m. fam. de hoeveelheid, v.; †— **que,** conj. ofschoon, hoewel.

Combi‖nable, a. vereenigbaar, overeen te brengen; **—naison,** f. samenvoeging, koppeling, paring, verbinding, v.; fig. berekening, combinatie; **—natoire,** a. verbindend, koppelend; **—né,** m. vermenging (in de scheik.), v.; **—ner,** v. a. (lat. combinare) samenvoegen, samenverbinden; verbinden, vermengen; fig. berekenend uitdenken.

Comble, m. (lat. culmen, faite) dakwerk, dak; fig. hoogste graad, m.; toppunt, overmaat; toegift, v.; **loger sous les —s,** onder de hanebalken wonen; **pour —, (de malheur),** tot overmaat (van ramp); **de fond en —,** lett. van den bodem tot de nok; van top tot teen, geheel en al; **être au — de ses vœux, de ses désirs,** zijn hoogsten wensch bereikt hebben; **mettez le — à vos bontés,** meet de maat uwer goedheden vol.

Com‖ble, a. overvol, opgehoopt; **salle —,** eivolle zaal; fig. **la mesure est —,** de maat (zijner zonden, overtredingen, ongerechtigheden) is vol; **cheval à pied —,** volhoevig paard; **—blement,** m. demping, opvulling, v.; **—bler,** v. a. ophoopen, opgehoopt vol maken; overladen; vullen, vol gieten, dempen; fig. — **les voeux de qn.,** iemands (stoutste) wenschen vervullen; fig. — **qn. de qch.,** iemand met iets overladen.

Combourgeois, m. **e,** f. medeburger, medeburgeres; medereeder of eigenaar van een schip.

Combrière, f. groot vischnet.

Comburer, v. a. vaten doorwateren.

Comburant, e, a. verbranding bewerkend.

Combus‖tibilité, f. brandbaarheid, v.; — **tible,** a. dat vuur vatten kan; fig. licht ontvlambaar; **—tible,** m. (lat. combustus, brûlé) brandstof, v.; **—tion,** f. (lat. combustio; de comburere, brûler) verbranding (door misbruik van spiritualiën b.v.), v.; — **spontanée,** zelfverbranding, v.; —, fig. oproer, groote verwarring, v.

Comé‖die, f. (lat. comœdia) blijspel; tooneelstuk; schouwburg, m.; fig. aardige potsen, koddigheden, snakerijen, v.; fig. **c'est le secret de la —,** het is een geheim, dat iedereen kent; **—dien,** m. **ienne,** f. tooneelspeler, tooneelspeelster; fig. veinzer, huichelaar, huichelares, zwendelares.

Comestible, a. (lat. comedere, comestum, manger) eetbaar; m. pl. eetwaren, v.

Cométaire, a. hetgeen tot de staartsterren behoort.

Comète, f. (lat. cometa; du gr. komè, chevelure) staartster, komeet, v.; komeet (zeker kaartspel); vuurpijl met schitterenden staart, m.; **le noyau d'une —,** de kern eener komeet; **vin de la —,** wijn van 't jaar 1811.

Cométographie, f. verhandeling over de staartsterren.

Comi‖ces, m. pl. (lat. comitium) volksvergadering der oude Romeinen, v.: volksvergadering; **—ce agricole,** landbouwvereeniging; landbouwfeest; **—cial, e,** a. wat op de volksvergaderingen betrekking heeft.

†**Cominge,** f. (Cominge, aide de camp de Louis XIV) groote bom, v.

Comi‖que, a. (lat. comicus) tot het blijspel behoorend, komisch; fig. aardig, kluchtig, geestig, koddig; **il a le masque —,** zijn gezicht leent zich uitstekend tot het spelen van komische rollen; —, subst. m. het komische; kluchtige, snaaksche rol, v.; kluchtspeler; **le — de la troupe,** de grappenmaker van 't gezelschap; **—quement,** adv. op eene aardige, kluchtige wijze.

Comité, m. vergadering van personen, die gekozen zijn om eene zaak te onderzoeken en te overwegen; commissie van onderzoek, v.; **— de lecture**, commissie, die de aangeboden tooneelstukken onderzoekt; fam. **petit —**, klein gezelschap van vertrouwden; **se réunir en petit —**, met enkele vertrouwden bijeenkomen.

Comma, m. zinsnede, v.; kleine tusschenpoozing (in de muziek); dubbelpunt; zekere Afrikaansche vogel.

Command, m. lastgever, hij die iemand belast iets voor hem te koopen.

Comman‖dant, m. bevelhebber in eene vesting, commandant; scheepsbevelhebber; majoor (bij de infanterie); ritmeester (bij de cavalerie); **—dante**, f. vrouw van een commandant, majoor enz.; **—de**, f. volmacht, v.; order, last om iets te koopen of te doen, m.; **forte —**, aanzienlijke bestelling; **ouvrage de —**, besteld werk; fig. **maladie, larmes etc. de —**, fam. gemaakte, geveinsde, voorgewende ziekte, v.; valsche tranen enz., m.; **—dement**, m. bevel; gebod, commando, opperbevel, macht om over een leger te gebieden, v.; **avoir qch. à son —**, iets tot zijne beschikking hebben; **avoir le — rude**, op ruwen toon bevelen; **bâton de —**, opperbevelhebbersstaf, m.; **les dix —s**, de tien geboden; **—der**, v. a. (préf. com et lat. mandare, ordonner) bevelen, gebieden; belasten; bestellen; aanvoeren, commandeeren; van eene hoogte kunnen beschieten of bestrijken; v. n. heerschen, beheerschen, het bevel voeren; **— une paire de bottes**, een paar laarzen bestellen; **— en maître**, als meester, heer gebieden; **le château commande la ville**, het kasteel bestrijkt de stad; fig. **sa conduite commande le respect**, zijn gedrag dwingt eerbied af, boezemt eerbied in; v. n. **— à**, beheerschen, beteugelen; **— à ses passions**, zijne hartstochten beheerschen; **se —**, v. n. zich beheerschen, zich bedwingen; geëischt worden; **la sympathie ne se commande pas**, sympathie laat zich niet afdwingen; **—derie**, f. kommandeurschap; ridderlijke inkomst, v.; **—deur**, m. kommandeur, ridder, die een kommandeurschap heeft; **—ditaire**, m. stille deelgenoot in eene maatschappij van kooplieden; **—dite**, f. (lat. commendare, confier), **—**, ou **société en —**, maatschappij van kooplieden, waarvan eenigen het geld schieten en anderen de zaken drijven, commanditaire vennootschap, v.; **—diter**, v. a. et n. fondsen in een handelshuis plaatsen, zonder zelf een actief deel aan de handelsverrichtingen te nemen.

Comme, adv. gelijk, gelijk als, als, zooals, evenals; hoedanig; conj. dewijl, daar; **— il faut**, zooals 't behoort, fatsoenlijk; fam. **tout —**, eenerlei, hetzelfde; **si ce n'est pas fait, c'est tout —**, al is het niet gedaan, het is toch zoo goed alsof het gedaan was; **— qui dirait**, zoo iets als, ongeveer als . . .; **comme ceci, comme cela**, zóó zóó; **il paiera, Dieu sait —**, hij zal betalen, God weet hoe; **—, quoi**, hoe, op welke wijze; **— de juste**, zooals billijk is.

Commémo‖raison, f. vermelding, herinnering aan een heilige **(commémoration)**; **—ratif, ive**, a. herinnerend; **—ration**, f. gedachtenis, v.; aandenken aan afgestorvenen (inzonderheid in het gebed); fam. herinnering, v.

Commen‖çant, m. **ante**, f. beginner, leerling, beginster enz.; **—cement**, m. begin, aanvang, m.; beginsel; **au —**, aanvankelijk, in het begin; **—cer**, v. a. (préf. com et lat. initiare, commencer) beginnen, aanvangen; **— un élève**, een leerling het eerste onderricht geven; v. n. **— (par, de, à)** beginnen (met); **il commence d'écrire**, hij begint te schrijven; **il commence par écrire**, hij schrijft het eerst (om later iets anders te doen); v. imp. **il commence à neiger**, het begint te sneeuwen.

Commen‖dataire, a. et. subst. m. die de inkomsten van een geestelijk goed geniet; **—de**, f. geestelijk goed, prebende, v. door een leek genoten; **—der**, v. a. met een geestelijk goed begiftigen.

Commen‖sal, m. **—saux**, pl. (préf. com et lat. mensa, table) dischgenoot, kostganger; officier, die aan 't hof at; **—salité**, f. recht van vrije tafel aan 't hof.

Commensu‖rabilité, f. samenmeetbaarheid, gelijkmatigheid, v.; **—rable**, a. (préf. com et lat. mensurabilis, qui peut être mesuré) onderling meetbaar, gelijkmatig; **—ration**, f. samenmeting, v.; het vinden en gebruiken eener gemeene maat.

Comment, adv. hoe, waarom.

Commen‖taire, m. (lat. commentarius) uitlegging, verklaring, aanteekening, v.; fig. kwade uitlegging, aanmerking; **—s**, m. plur. gedenkschriften; geschiedenis, v.; **—tateur**, m. **trice**, f. uitlegger, uitlegster; **—ter**, v. a. (lat. commentari) uitleggen, verklaren, door aanmerkingen ophelderen, commentarieeren; v. n. kwalijk uitleggen; bijvoegen; **il n'y a rien à — là-dessus**, daarover valt niet meer te zeggen.

Commérage, m. fam. groot gebabbel (onder vrouwen), oudewijvenpraat, m.

Commer‖çable, a. dienstig, geschikt tot handel; **—çant**, m. handelaar, koopman, die in het groot handel drijft; **—çant, ante**, a. handeldrijvend; **—ce**, m. (préf. com et lat. merx, mercis, marchandise) handel, koophandel, m.; nering, v.; fig. omgang, m.; verkeering, v.; **— de lettres**, briefwisseling, v.; **— en gros**, groothandel; **— en détail**, kleinhandel; **maison de —**, handelshuis; **raison de —**, handelsfirma; **code de —**, wetboek van koophandel; **faire —**, handel drijven; **j'ai rompu tout — avec lui**, ik heb allen omgang met hem afgebroken; **le — du monde**, de omgang met de wereld: **être d'un — sûr**, geheel te vertrouwen zijn; **—cer**, v. n. handel drijven, handelen; fig. **— (avec)**, omgaan (met); **—cial, ale**, a. tot den handel behoorend; **correspondance —e**, handelscorrespondentie; **transaction —e**, handelsoperatie; **—cialement**, adv. op handelsmanier.

Commère, f. (préf. com et lat. mater, mère) petemoei, v.; moedertje; fam. babbelaarster, v.; **une franche —**, eene echte babbelkous, v.

Commet‖tage, m. het slaan van touwen; **—tant**, m. die iemand een' last opdraagt, committent; **—tre**, v. a. (préf. com et fr. mettre) begaan (een misslag, eene misdaad); benoemen tot iets; toevertrouwen; blootstellen, in de waagschaal stellen; touwwerk slaan; **— deux personnes l'une avec l'autre**, twee personen oneenig maken; **se —**, v. pr. **(à qch.)**, zich blootstellen (aan iets); **se — avec qn.**, met iemand twist zoeken.

Commi‖nation, f. bedreiging, v.; **—natoire**, a. (lat. comminari, menacer) dreigend, bedreigend; **—ner**, v. a. dreigen, bedreigen; **— nuer**, v. a. vergruizelen; **—nutif**, a. vergruizelend; **—nution**, f. vergruizeling, fijnstamping tot kleine deeltjes, v.

Commis, m. (lat. commissus) kantoorbediende, koopmansbediende; kommies, schrijver, secretaris; **— aux vivres,** proviandmeester (op een schip); **— voyageur,** handelsreiziger.

†**Commise,** f. verbeurtvalling van een leen, v.; **fief tombé en —,** vervallen leen.

Commisération, f. (lat. commiseratio) ontferming, v.; medelijden, mededoogen.

Commis‖saire, m. (lat. commissus, commis, délégué) gevolmachtigde, bezorger, opzichter, commissaris; **—-priseur,** m. auctiecommissaris, beëedigd taxateur; **—sariat,** m. commissarisschap; kantoor van een' commissaris; commissariaat; **—sion,** f. (lat. commissio; de committere, confier) last, m.; order, macht, commissie, boodschap, v.; ambt, bediening, v.; **— d'examen,** examencommissie; **— d'un navire,** kaperbrieven; **—sionné, ée,** a. gevolmachtigd; begiftigd met kaperbrieven; **—sionnaire,** m. factoor, zaakbezorger, commissionnair, pakjesdrager, dienstman; **—sionner,** v. a. last geven, commissie geven; kaperbrieven geven; **—soire,** a. **clause —,** beding, dat, als het niet vervuld wordt, het geheele verdrag vernietigt; **pacte —,** pandverdrag, waarbij het pand verbeurd wordt, als het niet op tijd wordt ingelost; **—sure,** f. verbindingsplaats, v.; **les —s des lèvres,** de hoeken van de lippen; voeg der steenen; scheur, opening, v.

Committant, ante, a, lastgevend.

Committimus, m. (pr. **uce**), **lettres de —,** koninklijke volmacht, waarbij vergund werd eene zaak voor een ander gerechtshof te brengen.

Committitur, m. opdracht aan een rechter (om eene zaak te onderzoeken enz.), v.

Commixtion, f. vermenging, v.

Commo‖dat, m. bruikleen; in bruikleen afgestane zaak; **—dataire,** m. die iets ten gebruike bekomen heeft; **—de,** a. (lat. commodus) geriefelijk, gemakkelijk; al te zacht; **—de,** f. kas met schuifladen, soort van latafel, commode, v.; **—dément,** adv. gemakkelijk, met gemak; **—dité,** f. gemak, gemakkelijkheid, goede gelegenheid, v.; gemak, huisje, No. 100; **—dore,** m. (mot angl.) scheepskapitein, die het bevel over één of meer schepen voert, commodore.

Commotion, f. (lat. commotio; de commovere, mouvoir) geweldige beweging, v.; schok, m. (door vallen, slaan, enz.); **— électrique,** electrische schok; **— du cerveau,** hersenschudding, v.

Commu‖abilité, f. veranderbaarheid, v.; **— able,** a. dat veranderd of verzacht kan worden; **—er,** v. a. (préf. com et lat. mutare, changer) **— une peine,** eene straf veranderen of verzachten.

Com‖mun, une, a. (lat. communis) gemeen, algemeen, gemeenschappelijk; gewoon, gemeen, gering; **faire bourse —e,** op gezamenlijke kosten leven; **époux —s en biens,** echtelieden, in gemeenschap van goederen levende; **d'une —e voix,** éénstemmig; **le plus grand — diviseur,** de grootste gemeene deeler; **lieux —s,** gemeenplaatsen, v.; **sens —,** gezond verstand; **cela n'a pas le sens —,** dat is onzin; **en —,** adv. in gemeenschap, gemeenschappelijk; **—mun,** m. gemeenschap, v., het gemeen; het grootste gedeelte; het gemeene volk, de gemeene man; **il est comme le — des martyrs,** het is een alledaagsch mensch; **un homme du —,** een man uit het volk; een alledaagsch mensch; **—s,** plur. privaat; gedeelte van een gebouw, waarin de stallen, keukens enz. zijn; **—munal, ale,** a. tot eene gemeente behoorend; **—munaux,** m. pl. gemeente weilanden; **—munaliste,** m. lid eener gemeente; **—munauté,** f. gemeente, v.; gezelschap, gild, gemeenschap, v.

Commu‖n-diviseur, m. gemeene deeler; **—ne,** f. (rad. commun) gemeente (stad of dorp), v.; gemeenteraad van Parijs in 1792 en 1871; **chambre des —s,** lagerhuis van het parlement in Engeland; **—nément,** adv. gemeenlijk; over het geheel, in het algemeen; **— parlant, à parler —,** naar de gewone wijze van spreken; **—niant,** m. **ante,** f. hij of zij, die lidmaat der kerk is en ten avondmaal gaat; **—nicabilité,** f. mededeelbaarheid, v.; **—nicable,** a. mededeelbaar; toegankelijk tot iets; **—nicant, e,** a. gemeenschap gevend; **—nicateur,** m. **trice,** f. tusschenpersoon, middelaar, middelaarster; **—nicatif, ive,** a. mededeelzaam; wat zich gemakkelijk mededeelt, besmettelijk; **—nication,** f. kennis, mededeeling; gemeenschap, v.; omgang, m; vertrouwelijkheid, v.; vereeniging, samenvoeging van twee dingen, verbinding, v.; **—nicativement,** adv. gemeenschappelijk; bij mededeeling; **— nier,** v. n. (lat. communicare, communiquer) ten avondmaal gaan; v. a. het avondmaal bedienen of uitdeelen; **—nion,** f. gemeenschap in het geloof, v; avondmaal, nachtmaal; **faire sa première —,** zijne eerste communie doen; **—niquant, ante,** a. mededeelend; **—niqué,** m. bericht, verbetering, door de regeering in een courant geplaatst; **—niquer,** v. a. (lat. communicare; de communis, commun) mededeelen; ontdekken, openbaren; bekend maken; v. n. **— avec qn.,** met iem. omgaan, in verbinding staan, verkeeren; **— avec qch., à qch.,** met iets in verbinding staan, aan iets grenzen; **les deux maisons communiquent par une galerie,** de beide huizen staan in verbinding door eene galerij; **se —,** v. pr. elkaar mededeelen; besmettelijk zijn; gemeenzaam zijn; zich aan iemand openbaren; naast elkander zijn, inéénloopen (van vertrekken); **—nisme,** m. leer van de gemeenschap der goederen, v.; **—niste,** a. communistisch; —, m. voorstander, aanhanger van het communisme, communist; **—table,** a. hetgeen veranderd of verzacht kan worden; **—tateur,** m. inrichting, om aan den electrischen stroom in den geleidenden draad eene tegengestelde richting te geven; **—tatif, ive,** a. dat te veranderen is; den ruil betreffend; **contrat —,** ruilverdrag; **—tation,** f. verandering, verwisseling (van straf sprekend), v.

Compacité, f. dichtheid, v.

Compact, (pr. **akte**) **e,** a. dicht, vast, inééngedrongen; **foule —e,** dichte menschenmassa, v.; **une édition —e,** uitgave, met kleine letter gedrukt en veel bevattend.

Compa‖gne, f. (préf. com et lat. panis, pain) gezellin, speelgenoote; echtgenoote, gade, v.; **—gnie,** f. gezelschap, vergadering, v.; maatschappij van kooplieden; vlucht patrijzen enz.; bende krijgslieden, v.; compagnie, v.; **de —,** tezamen, gemeenschappelijk; **fréquenter la bonne —,** in goed gezelschap verkeeren; **tenir —,** gezelschap houden; **dame de —,** gezelschapsjuffrouw; **fausser —,** stilletjes heengaan; niet komen; zijn woord niet houden; **être de bonne —,** beschaafd in den omgang zijn; **être de mauvaise —,** onwellevend in gezelschap zijn;

la — de Jésus, de Jezuïeten; **— d'assurance,** assurantie-maatschappij; **être bête de —,** van gezelligheid houden; **la règle de —,** de gezelschapsrekening; **—gnon,** m. makker, metgezel, deelgenoot; ambachtsgezel; **ouvrier —,** ou **—,** werkman, gezel; **la mère des —s,** de hospita van de reizende gezellen; fig. **un gai —,** een vroolijke baas; **vivre de pair à — avec qn.,** als kameraden leven; **—gnonnage,** m. gezellentijd, m.; leerjaren; bijeenkomst der ambachtsgezellen, v.

Compa‖rable, a. te vergelijken; **—raison,** f. vergelijking, gelijkenis, v.; **en — de,** in vergelijking van; **par —,** bij vergelijking; **faire — de,** vergelijken bij of met; **sans —,** zonder vergelijking, onvergelijkelijk; **—raitre,** v. n. voor het gerecht verschijnen; **—rant, ante,** a. hij of zij, die vóór den rechter verschijnt; **— rateur,** m. vergelijker, m. (werktuig); a. **esprit —,** waarnemende geest; **—ratif, ive,** a. vergelijkend; **—ratif,** m. tweede trap van vergelijking, m. comparativus; **—rativement,** adv. vergelijkenderwijze; **—ré,** a. vergelijkend; **philologie —e,** vergelijkende taalstudie; **—rer,** v. a. (lat. comparare; de compar, pareil) vergelijken, eene vergelijking maken; gelijk stellen; **— des écritures,** handschriften vergelijken, of zij door eene en dezelfde hand geschreven zijn of niet; **—roir,** v. n. vóór den rechter verschijnen; **assigné à —,** gedagvaard.

Comparse, m. et f. figurant, m.; —, f. rondrit, der ridders in een steekspel.

Compar‖timent, m. (préf. com et lat. partior, je partage) vak, veld; sierlijk ingelegd kabinetwerk; verdeeling van iets, afdeeling, v.; bloemperk in een tuin; spoorwegcoupé, m.; **—tir,** v. a. regelmatig verdeelen; in vakken afdeelen; †**—titeur,** m. rechter, die door de uiting van zijn gevoelen aanleiding geeft, dat de stemmen der overigen zich verdeelen; **— ution,** f. verschijning vóór eene rechtbank, v.

Compas, m. passer, m.; schoenmakers-, hoedenmakersmaat, v.; **— de mer,** kompas (beter: **boussole**); **faire tout par règle et par —, par — et par mesure,** alles verbazend nauwkeurig doen; **avoir le — dans l'œil,** eene goede oogmaat hebben.

Compas‖sage, m. afpassing, afmeting met den passer, v.; **—sé, ée,** a. ten uiterste nauwkeurig; **une personne —sée,** een afgemeten persoon; **—sement,** m. afpassing, v.; **— ser,** v. a. (rad. compas) afmeten, afpassen; fig. inrichten; nauwkeurig overleggen; **ayant tout —sé,** alles wel gewikt en gewogen hebbende.

Compassion, f. (lat. compassio; de cum, avec, et patior, je souffre) medelijden, meedoogen.

Compa‖ternité, f. gevaderschap, geestelijke vermaagschapping, v.; **—tibilité,** f. overeenkomst van twee dingen, gelijkvormigheid, v.; **—tible,** a. (rad. compatir) overeenkomstig, gelijkvormig.

Compa‖tir, v. n. (préf. com et lat. pati, souffrir) **(à),** medelijden hebben (met); **— (avec),** vereenigbaar zijn, overeenkomen (met); **— tissant, ante,** a. medelijdend.

Compatriote, m. et f. (préf. com et lat. patria, patrie) landsman, landsvrouw.

Compellatif, a. aansprekend, oproepend; —, s. m. volzin, waarmee men aanspreekt, oproept.

Compen‖dieusement, adv. bij verkorting, bij wijze van uittreksel; in bizonderheden; **— dieux, ieuse,** a. verkort, beknopt; **—dium** (pr. **pin-diome**), m. (mot lat.) kort begrip, uittreksel, handboek.

Compensa‖ble, a. vereffenbaar, vergoedbaar; **—teur,** m. vereffenaar, compensator, m. (natuurk. werktuig); **pendule —,** compensatieslinger; **—tif, ive,** a. vergoedend; **—tion,** f. vereffening, vergoeding, schadeloosstelling, v.; **— de frais,** gelijkstelling, gelijke verdeeling van kosten, v.; **horloge à —,** compensatieuurwerk.

Compenser, v. a. (préf. com et lat. pendere, peser) vergoeden; tegen elkander opwegen of vergelijken; **se —,** elkander te niet doen, tegen elkander opwegen.

Compérage, m. gevaderschap; geheime verstandhouding van een uit het publiek met een goochelaar of kwakzalver; fig. geheime verstandhouding, v.

Compère, m. gevader, peet; **bonjour, mon —,** goeden dag, vadertje (vriend, makker); **un rusé —,** een slimme vos; **—,** een uit het publiek, die het eens is met een goochelaar, een kwakzalver; fig. geheime helper; fig. doortrapte knaap, vroolijke gast; f.m. **par — et par commère,** naar gunst.

Compère-loriot, volksnaam van den gelen specht, gezwelletje aan 't oog, strontje **(orgelet).**

Compétemment, adv. behoorlijk, betamelijk.

Compe‖tence, f. bevoegdheid van een' rechter om eene zaak te beoordeelen, v. competentie; bevoegdheid, bekwaamheid om te oordeelen, v.; **—tent, ente,** a. behoorlijk bevoegd, wettig, competent; **part —e,** wettig aandeel; **—ter,** v. n. wettig toebehooren, toekomen, competeeren; **—titeur,** m. **—titrice,** f. (préf. com et lat. petere, demander) mededinger, mededingster; **—tition,** f. mededinging, v.

Compi‖lateur, m. verzamelaar van stukken uit onderscheiden schrijvers; **—lation,** f. verzameling van stukken uit verschillende geschriften, v.; samenraapsel uit het werk van anderen; **—ler,** v. a. (préf. com et lat. pilare, épiler) samenbrengen, verzamelen; uit verschillende schrijvers stukken bijeenverzamelen.

Compitales, f. pl. feesten der Romeinen ter eere van hunne huisgoden.

Complai‖gnant, ante, a. in rechten aansprekend; m. et f. aanklager, aanklaagster; †**—ndre,** v. a. betreuren, heweenen; **se —,** v. pr. zich beklagen; **—nte,** f. beklag in rechten, aanklacht, v.; klaaglied, volkslied van treurigen inhoud.

Complai‖re, v. n. zich inschikkelijk betoonen, toegevend, gedienstig zijn, te wille zijn; **se — (à),** ergens genoegen in vinden; **se — (en soi-même),** met zichzelf zeer ingenomen zijn; **— samment,** adv. beleefdelijk, dienstvaardig; **— sance,** f. toegevendheid, gedienstigheid, v.; **— sant, ante,** a. gedienstig, inschikkelijk, toegevend, dienstvaardig; **—sant,** m. **e,** f. oogendienaar, oogendienster; koppelaar, koppelaarster.

†**Complan‖t,** m. plantsoen van vruchtboomen; een met wijngaarden of vruchtboomen beplante akker, m.; jaarlijksche opbrengst daarvan aan den verpachter; **—ter,** v. a. met wijngaarden of vruchtboomen beplanten.

Complé‖ment, m. (lat. complementum; de complere, remplir) vervulling, voltooiing, v.; aanvulling van een' hoek of boog (in de meetkunde), v., complement; **—mentaire,** a. aanvullend.

Com‖plet, ète, (lat. completus, rempli)

a. geheel, volkomen, voltooid; **wagon, omnibus —**, geheel bezette wagon, omnibus; s. m. **uur —**, een volledig heerencostuum; **—**, voltalligheid, v.: **nous sommes au —**, wij zijn voltallig; **—plètement**, adv. gansch, volkomen; **—plètement**, m. voltalligmaking, volmaking, aanvulling, v.; **—pléter**, v. a. aanvullen, voltallig, volkomen maken; **—plétif, ive**, a. dat volkomen maakt, aanvullend.

Complex‖e, a. (préf. com et lat. plexus, plié) samengesteld, verschillende dingen in zich bevattend; **—ion**, f. lichaamsgesteldheid, v.; aard, m.; natuur, v.; **—ionné**, n. welgesteld van lichaam; **—ité**, f. samengesteldheid, v.; **—us**, m. bovenhalsspier, v.

Compli‖cation, f. verwikkeling, samenloop van velerlei dingen van verschillenden aard; **—ce**, a. (lat. complex, complicis) medeplichtig, medeschuldig; m. et f. medeplichtige, medeschuldige; **—cité**, f. deelneming aan eene misdaad, medeplichtigheid, v.

Complié, ée, a. samengevouwen (plantkunde).

Complies, f. pl. psalmen en lofzangen, die, in de Roomsche kerk, na den avonddienst gezongen worden, m.

Compli‖ment, m. feestelijke, plechtige toespraak, v.; verjaar-, nieuwjaarsgedichtje; loftuiting, plichtpleging, compliment; **sans —s**, zonder plichtplegingen; **trève de —s**, houd op met plichtplegingen; fam. **rengainer son —**, zijn compliment terughouden; †**—mentaire**, m. procuratie-houder; **—menter**, v. a. **(de, sur qch.)**, hoffelijk ontvangen, begroeten, complimenteeren; **—menteur**, m. **euse**, f. hij of zij, die overtollige beleefdheden bewijst, altijd complimenten maakt; **—**, a. vol complimenten; **—qué, ée**, a. ingewikkeld, verward; **—quer**, v. a. (préf. com et lat. plicare, plier) inwikkelen, ingewikkeld maken; **se —**, v. pr. ingewikkeld, duister worden, verward raken.

Com‖plot, m. (préf. com et angl. plot, intrigue) complot; **—ploter**, v. a. et n. een boozen aanslag smeden, een complot maken, iets heimelijk brouwen; **—ploteur**, m. samenspanner, samenzweerder.

Componction, f. verbrijzeling des harten, v.; berouw; ernst, afgemetenheid.

†**Compor‖tement**, m. gedrag, levenswijze, v.; **—ter**, v. a. et n. (préf. com et porter) verdragen, toelaten, vergunnen; **se —**, v. pr. zich gedragen, zich kwijten; goed zee houden (van een schip).

Compo‖sant, e, a. samenstellend; **partie —e**, bestanddeel; **—**, m. samenstellend deel; **—e**, f. samenstellende kracht, composante; **—sé, e**, a. samengesteld; gemaakt, gekunsteld; **intérêts —sés**, samengestelde intrest; s. m. samenstel, samenstelling; samengesteld woord; **—ées**, f. plur. korfbloemigen; **—ser**, v. a. (lat. componere; de cum, avec, et ponere, placer) samenstellen, samenmengen; vervaardigen, uitwerken; uitmaken; (in de muziek) opstellen, componeeren; zetten (bij de boekdrukkers); **—**, v. n. **avec qn.**, overeenkomen, een verdrag maken; **— son visage**, zijn gelaat in zekere plooi zetten; **se —**, v. pr. een gelaat, eene houding enz. aannemen; samengesteld zijn uit; **—site**, a. **ordre —**, de gemengde of samengevoegde orde (eene der vijf orden van de bouwkunde), v.; **—siteur**, m. maker van muziek of zangstukken, componist; letterzetter; **amiable —**, die een geschil in der minne bijlegt; **—sition**, f. (rad. composer) samenstelling, vermenging; uitwerking; het componeeren, de compositie; opstel; het letterzetten; fig. verdrag, minzaam vergelijk; **les assiégés entrèrent en — avec l'ennemi**, de belegerden knoopten onderhandelingen aan met den vijand; **une personne de bonne, de facile —**, een inschikkelijk, gewillig persoon; **—soir**, m. zetplank, v.

Compost, m. mestmengsel.

Composteur, m. zettershaak; winkelhaak der lettergieters, m.

Compo‖te, f. met suiker ingemaakt of gestoofd ooft; **pigeons en —**, gestoofde jonge duiven met krachtige saus, v.; **viande en —**, tot pap gekookt vleesch; fig. **il a les yeux, le visage en —**, zijn oogen, zijn gelaat zijn bont en blauw geslagen; **—tier**, m. compot-glas; fruitschaal, v.

Compréhen‖sibilité, f. begrijpelijkheid, v.; **—sible**, a. begrijpelijk, verstaanbaar: **—sif, ive**, a. veelomvattend, samenvattend; **—sion**, f. (lat. comprehensio; de comprehendere, comprendre) bevatting, v.; vermogen om iets te begrijpen, volkomen kennis, v.

Comprendre, v. a. (lat. comprehendere) bevatten, begrijpen; inhouden; fig. verstaan, vatten, begrijpen; **y compris**, daaronder begrepen; **non compris**, niet daaronder begrepen.

Compres‖se, f. (lat. compressus, comprimé) vouwdoekje of compres op eene wonde; **—seur**, m. samendrukker, m; samendrukkende spier, v.; compressorium (werktuig ter samendrukking van slagaders enz.); **—sibilité**, f. samendrukbaarheid, v.; **—sible**, a. (lat. compressus, comprimé) dat geperst of samengedrukt kan worden; **—sif, ive**, a. samendrukkend; fig. **mesures —sives**, maatregelen, die iederen tegenstand onderdrukken; **—sion**, f. samendrukking, samenpersing, v.

Compri‖mable, a. samendrukbaar; **—mé, ée**, gedrukt, afgeplat (aan de kanten); **—mer**, v. a. samenpersen, samendrukken; onderdrukken; fig. **— sa douleur, ses sanglots**, zijn smart, zijne snikken bedwingen; **—meur**, m. samendrukker, ineendrukker.

Compro‖mettant, e, a. in gevaar, in opspraak brengend, compromitteerend; **—mettre**, v. n. (lat. compromittere) het met elkander eens worden om de beslissing van een geschil aan scheidsmannen over te laten; v. a. **(qn. ou qch.)** iemand aan eenig gevaar bloot stellen, in opspraak brengen; **se —**, v. pr. zijn' goeden naam op 't spel zetten; **se — avec qn.**, zich met iemand inlaten: **—mis**, m. wederzijdsche verbintenis om de beslissing eener zaak aan scheidsrechters over te laten, v.; **mettre qn. en —**, fig. iemands gezag, aanzien of waardigheid in de waagschaal stellen; **—missaire**, a. scheidsrechterlijk; **—mission**, f. handeling waardoor men zich blootstelt, v.; schikking, v., vergelijk; het schipperen met zijne beginselen.

Comprotecteur, m. medebeschermer.

Compta‖bilité, f. rekenplichtigheid, v.; het boekhouden; **—ble**, a. rekenplichtig, verantwoordelijk; **—**, m. rekenschuldige, rekenplichtige.

Comp‖tant, (pr. **kon-tan**), a. **argent —**, baar, gereed geld; fig. **prendre qch. pour argent —**, iets voor goede munt aannemen; **avoir de l'esprit argent —**, gauw een geestig antwoord klaar hebben; niet op zijn mondje gevallen zijn; adv. gereed, baar. comptant; **—**, s. m. gereed geld, baar geld, gereede penningen, v.; **au —**, voor gereed geld; **—te**, m. rekening, berekening, v.; getal, optelling, v.; worp (bij

het tellen van geld), m.; voordeel; **— rond,** rond getal; **rendre —,** rekening doen, rekenschap geven; **régler ses —s avec qn.,** met iem. afrekenen; **— rendu,** verslag; **mettre, faire entrer en ligne de —,** in rekening brengen; **faire son — de,** denken, hopen; **tenir — de qch.,** veel van iets houden; **tenir — à qn. de qch.,** iem. dankbaar zijn voor iets; **vendre à bon —,** goedkoop verkoopen; **au — de qn.,** volgens de wijze van rekenen van iemand; **dresser un —,** eene rekening opmaken; **— de frais,** onkosten-rekening; **— simulé,** gefingeerde rekening; **à —,** in mindering, op afrekening; **un à-—,** eene op rekening, in mindering betaalde som; iets op afkorting; **être de — à demi avec qn.,** winst en verlies met iem. gelijkelijk deelen; **avoir un — ouvert, un — courant chez un banquier,** eene open rekening bij een bankier hebben; **— courant,** rekening-courant; **n'en tenir —,** niet achten, niet rekenen; **être de bon —,** fam. nauwkeurig en eerlijk in zijne rekening zijn, beoordeelen; **au bout du —,** eindelijk, alles wel ingezien of overwogen; **les bons —s font les bons amis,** effen rekeningen maken goede vrienden; **donner son — à un domestique,** een bediende zijn loon uitbetalen en hem wegzenden; **il a son —,** hij heeft zijn verdiende loon; **pour mon —,** wat mij betreft; **la cour des —s,** de Rekenkamer; **—te-fils,** m. draadteller (kleine loupe om de draden van een weefsel te tellen); **—te-gouttes,** m. druppelteller, m. (in de apotheek); **—te-pas,** m. wegmeter, m.; **(podomètre, odomètre); —ter** (pr. **kon-té**), v. a. (lat. computare) tellen; rekenen; schatten, achten, waardeeren, betalen; v. n. rekenen, afrekening houden; **— sur...,** rekenen op..., zich verlaten op...; voornemens zijn, denken; **donner sans —,** rijkelijk, overvloedig geven; **ce coup ne doit pas —,** deze slag, trek, mag niet meetellen; **tout compté, tout rabattu,** alles wel overwogen.

Comp‖teur, m. geldteller, rekenaar; **—teur,** m. teltoestel; **boulier —,** rekenmachine, v.; **— à gaz (gazomètre),** gasmeter; **—toir,** m. toonbank, wisselbank, v.; kantoor, factorij, v.; **demoiselle, garçon de —,** winkeljuffrouw, winkelbediende; **les —s des Hollandais dans les Indes,** de kantoren, factorijen der Hollanders in de Oost.

Compulser, v. a. zich eene acte enz. gerechtelijk doen vertoonen; papieren, boeken nazien, naslaan, doorsnuffelen; **—seur,** m. doorsnuffelaar van boeken of papieren; **—sion,** f. dwang, m.; **—soire,** m. gerechtelijk bevel om deze of gene papieren te vertoonen.

Compu‖t, (pr. **pute**), m. uitrekening van de veranderlijke feestdagen, kalenderberekening, v.; **—tation,** f. tijdberekening voor den almanak; **—tiste,** m. berekenaar van den kerkelijken almanak.

Com‖tal, ale, a. grafelijk; **—tat,** m. graafschap; **—te,** m. (lat. comes, comitis, compagnon) graaf; **—té,** m. graafschap; **—tesse,** f. gravin.

Conas‖sière, f. vingerling aan het roer, m.; oog, waarmede het anker aan den achtersteven gehecht is.

Concamération, f. (lat. concameratio, voûte) welving van een boog; wijdte van den boog van een geluidsgolf, v.

Concas‖sation, f. verbrijzeling, kneuzing, v.; **—ser,** v. a. kneuzen, half verbrijzelen; **—seur,** m. stampmolen, breekmolen, m.

Concaténation, f. aaneenschakeling, v.; verband.

Conca‖ve, a. (lat. concavus) hol, holrond; **miroir —,** brandspiegel; **verre —,** holle lens; **—vité,** f. ronde holte, rond uitgeholde vlakte, v.

Concéder, v. a. (lat. concedere) inwilligen, toestaan, verleenen; **je vous concède que j'ai eu tort,** ik geef u toe dat ik ongelijk heb gehad.

Concélébrer, v. a. medevieren.

Concen‖trable, a. wat zich in één middelpunt laat samentrekken; **—tralisation,** f. vereeniging in één punt, centralisatie; **—tration,** f. vereeniging, samendringing naar het middelpunt, dichte vermenging en vereeniging, v.; **—tré, ée,** a. in één punt samengedrongen; **alcool —,** watervrije alcohol; fig. **un homme —,** iemand met een gesloten karakter; in zich zelf gekeerd mensch; **—trer,** v. a. (préf. con et centre) naar binnen drijven; op één punt samentrekken; fig. terughouden eene drift); **se —,** ou **être concentré en soi-même,** in zich zelven gekeerd zijn; **—trique,** a. éénmiddelpuntig; éénzelfde middelpunt hebbend, concentrisch.

Concep‖t (pr. **cè-pte**), m. (lat. conceptus, conçu) denkbeeld, begrip; **—tibilité,** f. begrijpelijkheid, v.; **—tible,** a. begrijpelijk; **—tif, ive,** a. vatbaar, vlug van begrip; **—tion,** f. (lat. conceptio; de concipere, concevoir) ontvangenis, v.; fig. bevatting, v.; vermogen om iets te begrijpen, begrip; **l'immaculée —,** de onbevlekte ontvangenis (van Maria); **avoir la — facile, lente,** vlug, traag van begrip zijn; **—tive,** f. **faculté —,** vatbaarheid om te begrijpen, v.

Concer‖nant, prép. rakende, betreffende; **—ner,** v. a. (lat. concernere) raken, betreffen, aangaan.

Concer‖t, m. harmonie van stemmen en van speeltuigen, v.; concert; fig. overeenstemming, overeenkomst, v.; **agir de — avec qn.,** in overeenstemming met iem. handelen; **—tant, ante,** a. concerteerend; **musique —ante,** muziek met afwisselend boven de andere klinkende stemmen; s. m. et f. concertzanger, -zangeres; **—té, ée,** a. voorbedacht, overwogen; fig. gedwongen, gemaakt; **—ter,** v. a. een muziekstuk gemeenschappelijk instudeeren; fig. beramen, overleggen; v. n. een concert houden; **se —,** v. pr. met elkander afspreken, overleggen, raadplegen; **—to,** m. concert; muziekstuk, voor één instrument met orchestbegeleiding; pl. **des concertos.**

Conces‖sion, f. vergunning, bewilliging, verleening, toelating, v.; afgestaan stuk land in eene kolonie; inruiming, concessie, v.; **— sionnaire,** m. et f. hij of zij, aan wien iets bewilligd of verleend is, concessionnaris; **—,** a. door concessie verkregen.

Concetti, m. pl. (mot italien) schijnbaar geestige invallen of zetten, m.

Conce‖vable, a. begrijpelijk, bevattelijk; **— voir,** v. a. (lat. concipere) ontvangen, zwanger worden van...; fig. begrijpen, bevatten; verzinnen, bedenken; opvatten; uitdrukken; **— un projet,** een plan uitdenken; **— de l'espérance,** hoop opvatten; **se —,** begrepen worden; uitgedacht worden.

Con‖che, f. tweede verlaatbak in zoutvijvers, v.; **—chiforme,** a. schelpvormig; **—chile,** (pr. **kile**) a. f. **ligne —,** gebogen lijn, v.; **—chites,** (pr. **ki**), f. pl. schelpversteeningen, v.

Conchoï‖dal, e, (pr. **ko**), a. schelpvormig; **—de** (pr. **ko**), f. halve-maanslijn, v.

Conchy‖lien, ienne, a. (pr. **ki**), schelpen bevattend; **—liologie,** (pr. **ki**), f. (gr. kogchulion, petite coquille; logos, discours) schelpkunde, v.; **—liologue, —liologiste,** (pr. **ki**), m. schelpkundige.

Concier‖ge, m. et f. (lat. conservare, conserver) concierge, bewaarder, portier (van een kasteel, huis, gevangenis, schouwburg); **—gerie,** f. burchtvoogdij; gevangenis; cipierswoning.

Conci‖le, m. (lat. concilium, assemblée) kerkelijke vergadering, v.: de in een concilie genomen besluiten; **—liable,** a. bestaanbaar met iets; **—liabule,** m. onwettige kerkvergadering, v.; fig. verdachte bijeenkomst, v.; **—liaire,** a. hetgeen tot eene kerkvergadering behoort; **—liairement,** adv. in eene kerkvergadering gedaan; **—liant, ante,** a. vereenigend, verzoenend; **—liateur,** m. **trice,** f. bemiddelaar, bemiddelaarster; **—liation,** f. bemiddeling, vereeniging, verzoening, v.; **—liatoire,** a. verzoenend; **—lier,** v. a. (lat. conciliare) bemiddelen, vereenigen, overeenbrengen; verzoenen, bevredigen; verschaffen; **se —,** v. pr. zich verwerven, winnen (de achting enz.); **se — les bonnes grâces de qn.,** iemands gunst of genegenheid winnen.

Conci‖s, ise, a. (lat. concisus, coupé) kort, beknopt; **—sion,** f. beknoptheid in spreken of schrijven, v.

Concitoyen, m. **enne,** f. medeburger, medeburgeres.

Conclamation, f. levendig gejuich der soldaten, die hun' veldheer tot imperator uitriepen (bij de Romeinen).

Concla‖ve, m. (préf. con et lat. clavis, clef) plaats, waar de kardinalen vergaderen, om een' paus te verkiezen; die vergadering zelve, v.; **—viste,** m. bediende van een' kardinaal in een conclave.

Concluant, ante, a. bewijzend, bondig, afdoend.

Conclure, v. a. et n. (lat. concludere; de cum, avec, et claudere, fermer) sluiten, eindigen; een gevolg (ergens uit) trekken; vaststellen, besluiten; stemmen, wijzen; **— à,** vonnissen op...; **l'avocat-général concluait à la mort,** de advocaat-generaal eischte den dood; **ce raisonnement conclut bien,** deze redeneering houdt steek.

Conclu‖sif, ive, a. besluitend, gevolgtrekkend; **—sion,** f. gevolgtrekking, v.; slot, besluit; **—,** adv., kort en goed, in één woord.

Concoc‖teur, trice, a. de spijsvertering bevorderend; **—tion,** f. spijsvertering, v.

Concombre, m. komkommer, v.

Concomi‖tance, f. (lat. concomitari, accompagner) vergezelling, gelijktijdigheid, v.; **par —,** elkaar vergezellend; **—tant, ante,** a. vergezellend; medewerkend (van de genade Gods sprekend).

Concor‖dance, f. overeenkomst (inzonderheid van de gewijde schrijvers), v.; woordenboek van den Bijbel; goede woordschikking, v.; **— dant,** m. middelstem tusschen den hoogen en lagen tenor, v.; **—dant, ante,** a. overeenstemmend; **—dantiel, elle,** a. overeenkomstig; **— dat,** m. verdrag (voornamelijk in kerkelijke zaken); accoord, schikking (bij een faillissement); **—dataire,** a. het concordaat betreffend; **—de,** f. (lat. concordia; de cum, avec, et cor, cœur) éénheid, eendracht, v.; **—der,** v. n. overeenstemmen; **faire —,** in overeenstemming brengen.

Concourir, v. n. (lat concurrere; de cum, avec, et currere, courir) **(avec qch.),** samenvallen met (wat den tijd betreft); **(à qch.),** (tot iets) medewerken, bijdragen; in één punt samenloopen; **(pour qch.),** te zamen strijden om iets, te zamen dingen naar iets.

Concours, m. samenloop, m.; samenwerking, hulp, medewerking; wedstrijd, m.; vergelijkend examen, het dingen naar een ambt enz.; **hors —,** buiten mededinging (b.v. op eene tentoonstelling het werk van een jurylid).

Concret, ète, a. (lat. concretus) wat de eigenschap met het onderwerp vereenigt; **nombre —,** benoemd getal; **—,** geronnen, gestold; **—,** s. m. het werkelijk aanwezige, voorhanden zijnde.

Concréter, v. a. een concreten zin geven; **se —,** v. pr. stollen, vast of hard worden.

Concrétion, f. het samengroeien, ineenwassen.

Concrétionner (se), v. pr. samenhoopen, samengroeien.

Concubi‖nage, m. bijzitschap, onechtelijke samenwoning, v.; **—naire,** m. die eene bijzit houdt; **—ne,** f. bijzit, v.; bijwijf.

Concupis‖cence, f. zondige begeerte, v.; **—cible,** a. begeerend.

Concur‖remment, adv. gemeenschappelijk, met mededinging; **—rence,** f. (lat. concurrere, concourir) mededinging, v.; medeverzoek (tot verkrijging van iets), wedstrijd, m.; gelijkheid der rechten enz., v.; samenloop, m.; concurrentie, v.; **jusqu'à —, jusqu'à la — de...,** tot op de som van...; **—rent,** mededingend; subst. m. **ente,** f. mededinger, mededingster, concurrent.

Concus‖sion, f. (lat. concussio) geldafpersing, knevelarij, v.; samenstooting, botsing, v.; **—sionnaire,** m. knevelaar, die het volk onbehoorlijke schattingen afperst.

Condam‖nable, a. berispelijk; strafbaar; verwerpelijk; **—nation,** f. veroordeeling, v.; vonnis; bekentenis van ongelijk, van schuld; fig. **passer —,** bekentenis van schuld doen; **subir, accepter —,** genoegen nemen met eene uitspraak, van welke men appelleeren kon; **—natoire,** a. veroordeelend; **—né,** a. veroordeeld; opgegeven (van een zieke sprekend); **une porte —e,** eene toegespijkerde, niet gebruikte deur; **—,** s. m. **née,** f. veroordeelde; **—ner,** (pr. **da-né**), v. a. (lat. condemnare) veroordeelen; verwerpen; afkeuren (een schip); fig. toemetselen, dicht spijkeren (een deur, venster enz.); **— sa porte,** „niet thuis", „belet" geven; **— qn. au silence,** iemand het stilzwijgen opleggen; **— un malade,** een' zieke opgeven; **se —,** v. pr. fig. zich veroordeelen, schuld bekennen.

Condensa‖bilité, f. verdichtbaarheid, v.; **—ble,** a. samenpakbaar, samendringbaar, verdichtbaar; **—teur,** m. werktuig om de lucht te verdichten; **—tif, ive,** a. verdichtend; **—tion,** f. verdichting, v.; **la — de la vapeur d'eau,** de verdichting van den waterdamp; **— d'une colonne,** aaneensluiting van eene colonne.

Conden‖ser, v. a. (lat. condensare; de cum, avec, et densus, serré) verdikken, verdichten; fig. beknopt uitdrukken; **se —,** aaneensluiten (van gelederen); dichter worden; **— seur,** m. condensator, m.; koelvat, ontvanger.

Condescen‖dance, f. inwilliging, toegevendheid, inschikkelijkheid, v.; **—dant, ante,** a. inwilligend, toegevend; **—dre,** v. n. (préf. con et lat. descendere, descendre) **(à)** toegeven,

zich laten welgevallen, inwilligen; toegevend heid hebben.

Condimen‖t, m. kruiderij, specerij, v.; **—taire,** ou **—teux, euse,** a. specerij betreffend.

Condisciple, m. (lat. condiscipulus; de cum, avec, et discipulus, disciple) medeleerling, medescholier.

Condit, m. ingemaakt goed (konfituren).

Conditi‖on, f. (lat. conditio; de condere, établir) toestand, m.; eigenschap, gesteldheid, v., aard; staat, stand, afkomst, v.; dienst, m.; voorwaarde, v.; **une personne de —,** iemand van aanzien; **chercher une —,** eene huur, een dienst zoeken; **être de —, être en — chez qn.,** in dienst zijn bij iem.; **hors de —,** buiten dienst; **acheter une marchandise à —, sous —,** een koopwaar koopen onder voorwaarde van het te kunnen teruggeven; **à — que...,** onder beding, onder voorwaarde, dat...; **—,** zijdedrogerij, v.; **—onné, ée,** part. et a. gesteld; **mal —,** in slechten toestand; **— onnel, elle,** a. voorwaardelijk; **—onnel,** m. voorwaardelijke tijd (in de spraakkunst), m.; **—onnellement,** adv. onder beding of voorwaarde; **—onnement,** m. het stellen eener voorwaarde; het drogen van ruwe zijde; **— onner,** v. a. een' koop van de behoorlijke eigenschappen voorzien, bedingen; **bien conditionné,** goed, gaaf (van koopwaren).

Condoléance, f. (préf. con et lat. dolere, s'affliger) rouwbeklag.

Condor, m. condor, grijpgier (zekere zeer groote roofvogel), m.

Condottierre, m. (mot ital.) voormalige hopman van huurtroepen; nu: avonturier, pl. **des condottieri.**

Condouloir (se), v. pr. p. u. (lat. condolere; de cum, avec et dolere, s'affliger) deelnemen in iemands smart.

Conduc‖teur, m. **trice,** f. leidsman, opziener, leidsvrouw, opzienster; conductor, geleidend lichaam; **— de travaux,** opzichter bij een werk; **—,** a. geleidend; **—tibilité,** f. geleidbaarheid, v.; **—tible,** a. geleidbaar; **—tion,** f. huring, huur, v.

Conduire, v. a. (lat. conducere; de cum, avec, et ducere, mener) leiden, geleiden; begeleiden; opzicht hebben, aanvoeren, regeeren; **se —,** v. pr. zich gedragen.

Conduiseur, m. beambte bij de houtverkoopingen; bakbestuurder bij de leigroeven, m.

Conduit, m. goot, buis, pijp, v.; verlaat, riool; **— auditif,** gehoorbuis, v.

Conduite, f. leiding, v.; bestuur, begeleiding, aanvoering, v.; gedrag; waterleiding, gasleiding, v.; geleide; **faire la — à qn.,** iem. uitgeleide doen, een eind wegbrengen; **être sans —,** zich onbehoorlijk gedragen; **un caractère tracé avec beaucoup de —,** een goed volgehouden karakter (in een tooneelstuk).

Condy‖le, m. gewricht, knokkel, m. (der vingers); **—lome,** m.; knoopgezwel; verhard uitwas.

Cône, m. (gr. kônos) kegel, m.; kegelvormige spits, v.; toot (zekere horen of schelp), v.; **— droit,** rechte kegel; **— tronqué,** ou **tronc de —,** afgeknotte kegel; **le — du pin,** de pijnappel **(pomme du pin).**

†**Confabu‖lateur,** m. fam. vertrouwelijke prater; †**—lation,** f. fam. vertrouwelijk gesprek; **—ler,** v. n. vertrouwelijk met elkander praten.

Confec‖tion, f. (lat. confectus, achevé); opmaken (van lijsten, papieren enz.); vervaardiging, toebereiding van verschillende geneesmiddelen; soort geneesmiddel; fabriekmatige vervaardiging van artikelen, v.; magazijn, handel, m. in gemaakte kleederen; **une —,** geheel gemaakt kleedingstuk; damesmantel; **—tionner,** v. a. vervaardigen; toebereiden; opmaken (v. lijsten); kleeren niet naar maat maken; **—tionneur,** m. **euse,** f. maker, maakster, van kleedingstukken.

Confédé‖ral, ale, a. tot een bondgenootschap behoorend; **—ratif, ive.** a. bondgenootschappelijk; **—ration,** f. bondgenootschap, verbond; **—ré, ée,** a. verbonden, samenvereenigd; m. pl. verbondenen; **se —rer,** v. pr. (lat. confœderare; de cum, avec, et fœdus, fœderis, alliance) een verbond aangaan, zich verbinden.

Conféren‖ce, f. vergelijking, tegenoverstelling; bijeenkomst (om iets te bespreken); onderhandeling, conferentie, v.; openbare voorlezing, populaire voordracht; **—cier,** m. voorzitter in zulk eene bijeenkomst; iemand die lezingen houdt.

Conférer, v. a. (lat. conferre, comparer) vergelijken, tegenoverstellen; verleenen, opdragen; v. n. een gesprek met iemand hebben; in onderhandeling zijn; **conférer (Cf.),** vergelijk...

Conferve, m. watermos.

Confes‖se, f. biecht, v.; **aller à —,** gaan biechten; **—ser,** v. a. (lat. confiteor, confessum, j'avoue) bekennen, belijden, biechten; **se —,** v. pr. biechten; **—seur,** m. zielverzorger, belijder, biechtvader; **—sion.** f. bekentenis, belijdenis; biecht, v.; **— de foi,** geloofsbelijdenis, v.; **on lui donnerait le bon Dieu sans —,** men zou hem zijn laatsten stuiver toevertrouwen; **—sionnal,** m, biechtstoel. m.; groote leunstoel; **—sionniste,** m. die de Augsburgsche geloofsbelijdenis is toegedaan.

Confetti, m. kleine ronde stukjes gekleurd papier, waarmee men elkaar bestrooit bij feesten.

Confian‖ce, f. vertrouwen; toeverlaat, m.; betrouwen; vrijmoedigheid, v.; zelfvertrouwen, inbeelding, v.; **—t, ante,** a. ingebeeld; vertrouwend; lichtgeloovig.

Confidemment, adv. in vertrouwen.

Confiden‖ce, f. (lat. confidentia) vertrouwen; vertrouwelijkheid; toevertrouwing van een geheim, v.; bezit van een kerkelijk ambt in naam van een ander, die daarvan slechts den titel heeft; **faire — de qch. à qn.,** iem. iets in het vertrouwen zeggen; **—t,** m. **ente,** f. vertrouweling, vertrouwde; **—tiaire,** m. vertrouwd persoon, onwettige bezitter van een kerkelijk inkomen; **—tiel, tielle,** a. vertrouwelijk; **—tiellement,** adv. vertrouwelijk, met vertrouwen.

Confier, v. a. **(qch. à qn.)** (lat. confidere, avoir confiance) iemand iets vertrouwen, toevertrouwen; **se —,** v. pr. **en qn.** op iemand betrouwen, zijn vertrouwen op iemand stellen.

Configu‖ration, f. uiterlijke gedaante, v.; stand (aspect) der dwaalsterren (planeten), m.; **—rer,** v. a. (préf. con et lat. figura, figure) gedaante geven.

Confi‖nement, m. verbanning naar eene plaats; eenzame opsluiting (van gevangenen); **—ner,** v. n. aangrenzen, nabij gelegen zijn; v. a. naar eene zekere plaats verbannen; **se —,** v. pr. zich in eene eenzame plaats begeven, zich afzonderen.

Confins, m. pl. grenzen, v.

Confire, v. a. (lat. conficere, achever) inleggen, inmaken, vellen of huiden bereiden; **— au sel,** inzouten; **— au vinaigre,** in azijn leggen; zie ook **confit.**

Confirma‖tif, ive, a. bevestigend, bekrachtigend; **—tion,** f. bevestiging, bekrachtiging, v.; vormsel.

Confirmer, v. a. (préf. con et lat. firmare, rendre ferme) versterken, vaster maken, bevestigen; bekrachtigen; het sacrament van het vormsel geven; **se —,** v. pr. vaster, duurzamer worden; zich bevestigen.

Confis‖cable, a. hetgeen aangeslagen, verbeurdverklaard kan worden; †**—cant,** m. die gevaar loopt, dat zijne goederen verbeurd verklaard kunnen worden; **—cation,** f. verbeurdverklaring van goederen; aanhaling van verboden waren, v.; geconfisceerde dingen.

Confi‖serie, f. kunst van suikerbakken, v.; suikerbakkerij, v.; **—seur,** m. (rad. confire) suikerbakker.

Confis‖qué, ée, a. fam. **homme —,** iemand wiens gezondheid verwoest of wiens vermogen verloren is; **—quer,** v. a. (préf. con et lat. fiscus, fisc) verbeurd verklaren; aanhalen, aantasten; **— qch. à un écolier,** iets aan een scholier ontnemen.

Confit, ite, part. et a. ingemaakt, ingelegd; fig. **— en dévotion etc.,** fam. vol van godsvruchtige aandacht; **—,** s. m. zemelpap, v. (voor leerbereiders).

Confiteor, (pr. **té-or**) m. (mot lat. signifiant je confesse) gebed vóór de biecht; **dire son —,** zijne ziel Gode aanbevelen; pl. **des confiteor.**

Confitu‖res, f. pl. suikerwerk, ingemaakte vruchten enz. confituren, v.; **—rerie,** f. suikerbakkerij v.; **—rier, ière,** f. hij of zij, die suikerwerk of confituren maakt.

Confla‖gration, f. (préf. con et lat. flagrare, bruler) verbranding, v.; fig. beroering; **—grer,** v. n. verbranden.

Conflit, m. (lat. conflictus; de confligere, heurter) strijd, stoot, aanval, twist, m.

Conflu‖ent, a. samen- of in elkander loopend; **—ent,** m. plaats, waar twee rivieren samenvloeien, v.; **—er,** v. n. (préf. con et lat. fluere, couler) samen- of in elkander loopen, vloeien.

Confondre, v. a. (préf. con et lat fundere, fondre) vermengen; verwisselen, onder elkander werpen; verwarren, door elkaar halen; verward, verlegen, beschaamd maken; verijdelen; doen verstommen; **se —,** v. pr. samenvloeien; **se — en excuses, en remerciements,** zich zeer verontschuldigen, veel dank betuigen.

Confor‖mateur, m. hoedvorm (van hoedenverkoopers); **—mation,** f. gedaante, inrichting der deelen van een lichaam, v; **—me,** a. (préf. con et lat. forma, forme) gelijkvormig, overeenkomstig; **—me à ...,** overeenkomend met, gelijk aan ...; **—mé, ée,** part. et a. **bien ou mal —,** wel of slecht gemaakt, geschapen, gebouwd; **—mément,** adv. overeenkomstig, naar, volgens; **—mer,** v. a. gelijkvormig maken, inrichten (naar iets); **se — à qch.,** v. pr. zich naar iets schikken of voegen; **—miste,** m. die den heerschenden godsdienst in Engeland belijdt; **—mité,** f. gelijkvormigheid, overeenstemming, v.; **en —,** adv. ingevolge, overeenkomstig; **agir en — des ordres qu'on a reçus,** overeenkomstig de ontvangen bevelen handelen.

Confort, m. (vroeger:) hulp, v.; bijstand, m.; (nu:) gemak, welstand.

Conforta‖ble, a. wat gemak en genoegen aanbrengt, tot gemak ingericht; **un —,** soort gemakstoel; **le —,** het leven van gemak; **—blement,** adv. op gemak aanbrengende wijze; **—nt,** a. versterkend; subst. m. versterkend middel; **—tif, ive,** a. versterkend; **—,** m. subst. versterkend geneesmiddel; **—tion,** f. versterking (van de zenuwen, van de maag), v; **—ter,** v. a. versterken; fig. opbeuren, vertroosten.

Confrater‖nel, elle, a. ambtsbroederlijk; **—nité,** f. broederschap; verbroedering, v.; **—niser,** v. a. verbroederen; **se —,** v. pr. zich verbroederen.

Confrère, m. medebroeder, ambtsbroeder, confrater; **les —s de la Passion,** gezelschap, dat in de XVe en XVIe eeuw passiespelen opvoerde.

Confrérie, f. broederschap, v.; gild.

Confrication, f. fijnwrijving, uitknijping, v.

Confron‖tation, f. het stellen der getuigen tegenover een' beschuldigde; het tegen elkander hooren der getuigen en der beschuldigden; fig. vergelijking, tegenoverstelling, v.; **—ter,** v. a. (rad. front) de getuigen tegen een' beschuldigde stellen of hooren; fig. **(qch. à qch.)** vergelijken.

Confucianisme, m. leer, v. van den Chineeschen wijsgeer Confucius.

Confu‖s, use, a. (lat. confusus) vermengd, ongeregeld, verward; fig. duister; verward; beschaamd; ontsteld, verlegen; **—sément,** adv. onordelijk, verward; **—sion,** f. wanorde, verwarring, ontsteltenis; beschaming, v.; groote overvloed, m.; menigte, v.; **en —,** adv. verward, zonder orde, in het honderd; in groote menigte; **c'est la — des langues,** het is eene Babylonische spraakverwarring

†**Confutation,** f. wederlegging, v.; zie **Réfutation.**

Conge, m. Oud-Romeinsche maat, v.; Congo, eene theesoort, v.; mand voor het vervoer van erts.

Congé, m. verlof; afscheid; vacantie; opzegging der huur, enz., v.; zeebrief, pas; **jour de —,** vrije dag, m.; **— d'encavement,** verlof om wijn op te slaan; **prendre —,** afscheid nemen, vaarwel zeggen; **donner (son) à qn.,** iem. wegzenden, den dienst opzeggen; **donner —,** de huur opzeggen; **il a reçu —,** men heeft hem de huur opgezegd; **faire un second —,** opnieuw teekenen (in dienst); **un — de réforme,** een paspoort.

Congé‖able, a. **domaine —,** goed, dat door den eigenaar weer terug kan genomen worden; **—dier,** v. a. verlof of afscheid geven; wegzenden, ontslaan.

Congelable, a. bevriesbaar.

Congé‖lateur, m. werktuig om ijs te maken; **—lation,** f. stremming, stolling, bevriezing, v.; **—lation,** f. verstijving der leden, v.

Congeler, v. a. (lat. congelare; de cum, avec, et gelare, geler) doen stremmen, stollen of bevriezen; **se —,** v. pr. bevriezen, stremmen, stollen.

Congénère, a. (préf. con et lat. genus, generis, genre) gelijkaardig, eenslachtig; **muscles —s,** gelijkwerkende spieren.

Congénial, e, a. overeenstemmend, geestverwant.

Congénital, a. aangeboren **(connè).**

Conges‖tif, ive, a. door ophooping of aandrang van bloed veroorzaakt; **—tion,** f. (lat. congestio) ophooping, aandrang van bloed;

—tionner, v. a. ophoopen, aandrang van bloed veroorzaken.

Congiaire, m. (lat. congiarium) buitengewone uitdeeling van geld, wijn enz. in 't oude Rome door de keizers, v.

Conglo‖bation, f. ophooping; verzameling van bewijsgronden, v.; **—bé, ée,** a. in een' klomp bijeen liggend (van klieren sprekend), samengehoopt; **—mérat,** m. conglomeraat (ertsmassa, uit verschillende deelen bestaande); **—mération,** f. samenwikkeling, samenrollen) v.; **—mérer,** v. a. (lat. conglomerare, samenrollen, samenpakken.

Congluti‖natif, ive, a. klevend, kleverig, slijmerig makend; **—nation,** f. verdikking, verslijming; samenlijming, v.; **—ner,** v. a. (lat. conglutinare; de cum, avec, et gluten, glu) slijmerig maken, verdikken, samenlijmen.

Congratu‖lation, f. begroeting, gelukwensching, v.; **—latoire,** a. geluk wenschend, tot gelukwensching dienend; **—ler,** v. a. (lat congratulari) geluk wenschen; beter: **féliciter.**

Congre, m. zeeaal, m. **(anguille de mer).**

Congré‖age, m. touw, waarmede de hoofdtouwen omwonden worden; **—er,** v. a. een touw trensen.

Congré‖ganisme, m. stelsel der tegenstanders van 't liberalisme; **—ganiste,** m. et f. leekebroeder, leekezuster; a. **école —,** school, die tot eene geestelijke orde behoort; **—gation,** f. (lat. congregatio; de cum, avec, et grex, gregis, troupeau) godsdienstige broederschap; vergadering, v.; gezelschap, (van geestelijken); **—gé, e,** samengehoopt, bij menigte staand.

Congrès, m. (lat. congressus, réunion) bijeenkomst van vorsten, gezanten of wetenschappelijke mannen, v.; gezamenlijke volksvertegenwoordiging, v.; congres.

Congrève, (fusée à la), f. Congrevische vuurpijl of raket, v.

Congru, e, a. regelmatig, naar de regels der spraakkunst; schikkelijk, behoorlijk; toereikend, genoegzaam; **réduire qn. à la portion —e,** iem. net genoeg laten om van te leven.

Congruaire, m. pastoor of kapelaan op een vast inkomen.

Congru‖ence, f. gelijk- en gelijkvormigheid, v. (meetk.); nu: **coïncidence; —ent, ente,** a. behoorlijk, passend; **—isme,** m. congruismus, leer waardoor de anti-molinisten de werking der genade beperkten, v.; **—iste,** m. aanhanger van die leer; **—ité,** f overeenkomst der goddelijke genade met den wil der menschen, v.

Congrûment, adv. grondig, nauwkeurig, zuiver.

Conifère, a. eene kegelvormige vrucht dragend; **—s,** m. plur. kegeldragers, naaldboomen.

Conille, f. bedekte ruimte aan beide zijden van eene galei, v,

Conique, a. kegelvormig, conisch; **les sections —s,** de kegelsneden.

Conirostres, m. pl. kegelsnavels, muschachtige vogels, m.

Conjectu‖ral, ale, a. vermoedelijk, bij gissing; **—ralement,** adv. bij vermoeden, bij gissing; **—re,** f. gissing. v.; vermoeden; **—rer,** v. a. gissen, vermoeden; **—reur,** m. gisser, iemand die gist, vermoedens uit.

Conjoin‖dre, v. a. samenvoegen, vereenigen, met elkander verbinden; **—t, te,** a. samengevoegd, verbonden: **—tement,** adv. gezamenlijk, te zamen; **—ts,** m. pl. getrouwde lieden, echtelieden.

Conjone‖tif, ive, a. verbindend, koppelend, samenvoegend; **—tif,** m. aanvoegende wijs (bij de werkwoorden), v.; **—tive,** a. f. **la membrane —, la —,** het vereenigend vlies in het oog, gewoonlijk het wit van het oog genoemd; **—tion,** f. samenvoeging, verbinding, vereeniging, v.; voegwoord; ontmoeting van twee planeten in 't zelfde punt van een hemelteeken, v.; **—tivité,** f. ontsteking van het oogwit; **—ture,** f. (lat. cum, avec; junctura, liaison) omstandigheid, gelegenheid, v.; staat, toestand, m.

†**Conjouir, (se),** zich verheugen met een ander.

Conjouissance, f. deelneming; gelukwensching, v.

Conju‖gable, a. vervoegbaar; **—gaison,** f. vervoeging van de tijden der werkwoorden, conjugatie; samenvoeging van twee zenuwen, v.; **—gal, ale,** a. echtelijk; **amour —,** huwelijksliefde, v.; **une scène —e,** twist tusschen man en vrouw; **—galement,** adv. op eene echtelijke wijze; **—gué, e,** a. **feuilles —es,** gepaarde blaadjes; **machines —es,** verbonden, samenwerkende machine's; **nerfs —s,** zenuwen, die tot dezelfde verrichting dienen; **—guer,** v. a. (lat. conjugare, réunir) de tijden van werkwoorden vervoegen, conjugeeren; **se —,** v. pr. vervoegd worden.

Conjungo, (pr. **jon**), m. fam. huwelijksformulier, huwelijk.

Conjura‖teur, m. samenzweerder; toovenaar, geestenbezweerder; **—tion,** f. samenzwering; bezwering van geesten enz.; dringende, ootmoedige bede, v.

Conju‖rer, v. a. (lat. conjurare) samenzweren, samenspannen; bezweren, dringend bidden, ootmoedig verzoeken; geesten enz. bezweren, bannen; **se —,** v. pr. samenzweren; **—rés,** m. pl. saamgezworenen.

Connais‖sable, a. kenbaar, kennelijk, merkelijk, merkbaar; **—sance,** f. kennis, wetenschap, erkenning, v.; bewustzijn, kennis; verkenning van land, schepen enz., v.; sporen van een hert; **avoir — d'une côte, d'un navire,** een kust, een schip, in zicht krijgen; **faire la — de qn.,** met iemand kennis maken; **une vieille —,** een oude kennis; **en âge de —,** in de jaren van onderscheid; f. pl. kennis, kunde, kundigheden, v.; **parler, agir en — de cause,** met kennis van zaken spreken, handelen; **être en pays de —,** onder bekenden, op bekend terrein zijn; **perdre —,** zijn bewustzijn verliezen; **—sement,** m. schriftelijke verklaring eens schippers van de goederen, die hij geladen heeft, cognossement, vrachtbrief, m.; **—seur,** m. **euse,** f. kenner, kenster.

Connaître, v. a. (lat. cognoscere) kennen, erkennen; v. n. kennis van eene zaak hebben, rechter over eene zaak zijn; **— qn. de nom,** iem. bij naam kennen; **— qn. de vue,** iem. van gezicht kennen; **je ne connais autre,** ik ken hem uitstekend; **je ne le connais ni d'Ève ni d'Adam,** ik ken hem volstrekt niet; **se —,** v. pr. zich kennen; ergens in geoefend of bedreven zijn; **il se connaît en tableaux, en musique,** hij heeft verstand van schilderijen, van muziek; **je me connais à ces sortes de choses,** ik heb verstand van dat soort zaken; **il ne se connaît plus,** hij is buiten zichzelf (van woede).

Conné, e, a. aangeboren.

Connec‖ter, v. a. in verband brengen; **—tif, ive,** a. verbindend.

Connétable, m. (in vroegere tijden) opper-

veldoverste, die, na den koning, het opperhoofd van het leger was, connetabel; deken van het maarschalks-gerechtshof; constabel, gerechtsdienaar (in Engeland); —, f. gemalin van een' connetabel; **—tablie,** f. maarschalks-gerechtshof.

Conne‖xe, a. (lat. connexus; de cum, avec, nectere, lier) verbonden, gehecht, overeenkomstig; **—xion,** f. samenhang, m.; verband, overeenstemming, v.; **—xité,** f. overeenkomst, betrekking, v.

Conni‖vence, f. oogluiking, toelating, medeplichtigheid, v.; **être de —,** het met elkander eens zijn; **agir de — avec qn.,** twee handen op één buik zijn; **—ver,** v. n. (lat. connivere, fermer les yeux) oogluikend toelaten, laten doorgaan, gedoogen; fam. door de vingers zien.

Connota‖tif, ive, a. een bijdenkbeeld te kennen gevend; mede-aanwijzend; **—tion,** f. tweede (onzekere) beteekenis, bijbeteekenis, v.

Connu, ue, part. et a. gekend; erkend; bekend; **ni vu ni —,** geheel en al onbekend; —, s. m. het bekende; **—es,** bekenden, gegevens.

Conoï‖dal, ale, a. kegelachtig, kegelvormig; **—de,** m. lichaam, dat eene kegelvormige gedaante heeft.

Conque, f. (gr. konchè, coquille) groote zeeschelp of schulp; holte van het oor, v.; **— marine,** groote zeeschelp.

Conquê‖rant, m. veroveraar, overwinnaar; **—rir,** v. a. (lat. conquirere, rassembler) veroveren, overwinnen.

Con‖quèt, m. aangewonnen huwelijksgoed; **—quête,** f. verovering, v.; **il a fait sa —,** hij heeft haar hart veroverd.

Consa‖crant, a. m. inwijdend; **évêque —,** bisschop, die een' anderen bisschop inwijdt; **le prêtre —,** de dienstdoende priester; **—cré, ée,** a. geheiligd, gewijd; **terme —,** gejijkte term; **—crer,** v. a. (lat. consecrare) wijden, inwijden, inzegenen; toewijden, aan iets besteden (den tijd enz.); huldigen, wettigen; heilig of eerwaardig enz. maken, heiligen; **se —,** v. pr. **à qch.** zich (toe)wijden (aan iets).

Consan‖guin, ine, (pr. **gain**), a. bloedverwant, bloedverwante (van vaders zijde); **— guinité** (pr. **gu-i**), f. bloedverwantschap, v. (aan vaders zijde).

Conscien‖ce, f. (lat. conscientia; de cum, avec, et scire, savoir) geweten, bewustzijn; **en —,** adv. in waarheid, waarachtig; **en bonne —,** met een gerust geweten; **pour l'acquit de sa —, par acquit de —,** om zijn geweten gerust te stellen; **avoir, faire —, se faire une — de...,** er een gewetenszaak van maken, te...; **c'est — de, il y a (de la) — à faire cela,** men kan dat nauwelijks met een gerust geweten doen; **cas de —,** gewetenszaak; **mettre la main sur la —,** de hand op 't hart leggen; **avoir la — nette,** een zuiver geweten hebben; **—cieusement,** adv. op eene nauwgezette, gemoedelijke wijze; **—cieux, euse,** a. nauwgezet, gemoedelijk; **—t, e,** a. bewust.

Consciosité, f. zelfbewustheid, v.

Conscrip‖tible, a. dienstplichtig; **—tion,** f. (lat. cum, avec; scriptio, action d'écrire) opschrijving of lichting tot den krijgsdienst; conscriptie, loting, v.; **tirer à la —,** loten; **tomber à la —,** in de loting vallen.

Conscrit, m. dienstplichtige loteling, recruut, ongeoefend soldaat; fig. groene, nieuweling; pl. **les pères —s,** de oude Romeinsche senatoren.

Consécra‖teur, m. zie **Consacrant**; **—tion,** f. (lat. consecratio) inwijding, inzegening, v.

Consection, f. snijding, ontleding, verdeeling door middel van een snijdend werktuig, v.

Consécu‖tif, ive, a. (lat. consequor, consecutum, je suis) achtereenvolgend; **—tion,** f. opeenvolging, aaneenschakeling, v.; **mois de —,** synodische maand; **—tivement,** adv. onmiddellijk na elkander, achtereenvolgens.

Conseil, m. (lat. consilium) raad, m.; overweging, v.: raad, m., raadsvergadering, v.; besluit, raadsbesluit; raadgever, raadsman; **prendre — de qn.,** iemand raadplegen; **prendre — de son bonnet de nuit,** zich op iets beslapen; **être de bon —,** overal raad op weten; **— de commerce,** kamer van koophandel; **— municipal,** gemeenteraad; **— de guerre,** krijgsraad; **— de famille,** familieraad; **— de recrutement,** raad van recruteering; **— de révision,** keuringscommissie, militieraad.

Conseil‖ler, v. a. raden, raad geven; **—ler,** m. **ère,** f. raad, raadsheer; raadsman, raadsvrouw; **—leur,** m. raadgever.

Consens, m. schriftelijke bewilliging van 't hof van Rome, v.

Consensuel, elle, a. **contrat —,** verdrag, waarbij de verplichtingen der contracteerende partijen alleen op de overeenstemming van hunnen wil berusten.

Consen‖tant, ante, a. inwilligend; **—tement,** m. inwilliging, v.; **—tir,** v. n. (lat. consentire) **(à qch.)** inwilligen, toestaan; v. a. **(qch.)** zijne toestemming tot iets geven; iets billijken, iets als waar erkennen; prov. **qui ne dit mot consent,** wie zwijgt stemt toe.

Consé‖quemment, adv. **— à,** overeenkomstig met, getrouw aan; —, bijgevolg; **—quence,** f. gevolgtrekking, v.; besluit, gevolg, aangelegenheid, v.; **en —,** adv. diensvolgens; **sans —,** adv. zonder gevolg; **cette parole ne tire pas à —,** dit woord kan geen gevolgen hebben, men zal zich later niet op dit woord beroepen; **homme de —,** man van aanzien; **affaire de —,** zaak van gewicht; **parler, agir sans —,** spreken, handelen zonder eenig opzet of kwaad oogmerk; **—quent,** m. gevolg, laatste stelling eener bewijsrede, v.; **—quent, ente,** a. (lat. consequens; de consequi, s'ensuivre) aanzienlijk, aanmerkelijk; hij of zij die volgens aangenomen grondbeginselen spreekt of handelt, consequent; **par —,** adv. bijgevolg, derhalve, daarom.

Conserva‖teur, m. **trice,** f. behoeder, bewaarder, behoedster, bewaarster; opziener, conservator; **— des hypothèques,** hypotheekbewaarder; conservatief (in de politiek); **—tif, ive,** a. behoudend; conservatief; **—tion,** f. instandhouding, bewaring, v.; behoud; ambt van bewaarder, opziener, conservator; **—toire,** a. tot het behoud en de handhaving van vrijheden en voorrechten behoorend; tot het behoud dienend; **—toire,** m. hoogere muziekschool, v.; conservatorium.

Conser‖ve, f. geconserveerde, ingelegde vruchten, groenten, vleesch; convooischip; **voguer, naviguer de —,** convooi zeilen; **aller de —,** te zamen reizen; **—ver,** v. a. (lat. conservare) behoeden, bewaren, behouden, handhaven; **se —,** v. pr. zich bewaren, frisch en gezond blijven; **—ves,** f. pl. conservatiebril, m., bril tot bewaring van het gezicht.

Considé‖rable, a. (rad. considérer) aanmerkelijk, aanzienlijk, gewichtig; **—rablement,** adv. aanmerkelijk, zeer veel.

†**Considé‖rant, ante,** a. †omzichtig, nauw-

lettend; s. m. rechtsgrond, motief, considerans; **—ration,** f. beschouwing; behoedzaamheid; reden, v.; inzicht, overweging, v.; beweegrond, m.; hoogachting, v.; belang, gewicht; aanzien, m.; **le tribunal prit en — sa jeunesse,** de rechtbank nam zijne jeugd in aanmerking; **j'ai fait cela en — de votre père, par — pour vous,** ik heb dat gedaan uit achting voor uw vader, voor u; **—ré, ée,** part. et a. aangezien, aangemerkt enz.; **un homme fort —,** een zeer geacht man; **tout bien —ré,** adv. alles wel overwogen; **—rément,** adv. voorzichtig, bedaard, omzichtig, bedachtzaam; **—rer,** v. a. (lat. considerare) overdenken, beschouwen, met aandacht overwegen; bezinnen, inzien; hoogachten, waardeeren.

Consigna‖taire, m. bewaarder van een gedeponeerd goed of geld; **—tion,** f. gerechtelijke toevertrouwing van gelden of goederen, v; toezending van waren om ze voor rekening van den afzender te verkoopen, v.; consignatie, v.; **marchandises en —,** goederen in commissie; **caisse des dépôts et —s,** depositokas, v.

Consi‖gne, f. order der schildwachten, v.; wachtwoord; kamerarrest; **forcer la —,** ondanks verzet binnenkomen; **manger la —,** niet op de instructie letten; **— des bagages,** plaats voor 't bewaren der bagage (op stations); **—gner,** v. a goederen in gerechtelijke bewaring geven, deponeeren; toevertrouwen; verbieden dat iemand voorbij of doorga; **— des marchandises,** v. a. goederen aan iemand zenden om te verkoopen, consigneeren; **— des bagages,** bagage in bewaring geven (aan een station); **— des troupes,** troepen bevel geven om in de kazerne te blijven en zich op 't eerste appèl gereed te houden; **— qn. à sa porte,** iem. niet willen ontvangen; **— un officier,** een' officier kamerarrest geven; —, v. n. orders aan' een' schildwacht geven; **on lui a consigné de ne laisser passer personne,** men heeft hem last gegeven niemand door te laten.

Consimilitude, f. gelijkheid, gelijkvormigheid; overeenstemming, v.

Consis‖tance, f. vastigheid, lijvigheid; bestendigheid, v.; toestand, grootte (van een nalatenschap enz.); **acquérir, prendre de la —,** (van personen) in aanzien, invloed toenemen; (van zaken) stevig, vast worden; **—tant, ante,** a. bestaande; vast, lijvig; fig. standvastig; **—ter,** v. n. (lat. consistere; de cum, avec, et sistere, fixer) **(en** ou **dans qch.),** bestaan (in of uit iets); **—toire,** m. (lat. consistorium; de consistere, s'asseoir ensemble) kerkeraad, m.; consistorie, v.; **—torial, ale,** a. kerkelijk, tot den kerkeraad behoorend; **—torialement,** adv. in den kerkeraad, naar de wijze van den kerkeraad.

Conso‖lable, a. troostbaar; **—lant, ante,** a. vertroostend, troostrijk; **—lateur,** m. **trice,** f. trooster, troostster; **—latif, ive,** a. troostelijk, vertroostend; **—lation,** f. troost, m.; vertroosting, v.; **fiche de —,** boete van den verliezer bij 't kaartspel; fig. kleine vergoeding, schadeloosstelling, v.; —, (arg.) partijtje kaart van kwartjesvinders; **—latoire,** a. vertroostend; **—le,** f. lijst, waarop de gevel van een huis rust, v.; spiegeltafeltje; **—ler,** v. a. (lat. consolari) troosten, vertroosten; **se —,** v. pr. zich troosten.

Consoli‖dable, a. wat hecht en duurzaam gemaakt kan worden; **—dant,** m. heelend, geneesmiddel; **—dation,** f. heeling eener wond; bekrachtiging; fig. vereeniging van vruchtgebruik en eigendom; het consolideeren (van schuld); **—dé,** a. bevestigd, steviger gemaakt; fig. gestaafd; **dette —dée,** f. gevestigde schuld, v.; **le tiers —de,** Fransche staatsschuld tot op een derde van hare waarde teruggebracht (in 1797); **—dés,** m. pl. consols, Engelsche geconsolideerde staatsschuld, v.; **—dement,** m. consolideering, bevestiging, v.; **—der,** v. a. (lat. cum, avec; solidus, solide) heelen, sluiten (eener wond); staven; eene schuld consolideeren, vestigen; fig. vereenigen; bekrachtigen.

Consomma‖ble, a. verteerbaar, verbruikbaar, **—teur,** m. voleindiger, vervuller (van Christus sprekend); verbruiker, verteerder; **—tion,** f. voleindiging, vervulling; vertering, v.; verbruik; **la — d'un ouvrage,** de voltooiing van een werk; **la — des siècles,** de voleinding der eeuwen; **la — des prophéties,** de vervulling der voorzeggingen; **impôt sur les objets de —,** belasting op de verbruiksartikelen; **payer la —,** de vertering, het gelag, betalen.

Consom‖mé, ée, a. volbracht, vervuld, voleind; volkomen, bekwaam, volleerd; **—mé,** m. krachtig vleeschnat (tot versterking van zieken); **—mer,** v. a. (lat. cum, avec; summa, fin) voleinden; voltrekken; verbruiken, verteren; **se —,** v. pr. volbracht, voltrokken worden; verbruikt worden; in bouillon trekken (van vleesch).

Consomp‖tif, ive, a. verterend, wegbijtend; **—,** s. m. wegbijtend middel; **—tion,** f. (lat. consumptio; de consumere, consumer) volkomene vertering, slijting; uittering (zekere ziekte), v.

Conso‖nance, f. (lat. cum, avec; sonare, sonner) overeenstemming van twee klanken; gelijkluidendheid in het rijm, v.; **—nant, e,** a. in toon overeenstemmend; **—nne,** f. (pref. con et sonner) medeklinker, m.; **—nner,** v. n. gelijkluidend zijn.

Consorts, m. pl. (lat. cum, avec; sors, sortis, sort) medebelanghebbenden; deelgenooten; **le prince consort,** de gemaal van de Engelsche koningin.

Consoude, f. waalwortel, smeerwortel, m.; **— royale,** ridderspoor (plant).

Conspi‖rant, ante, a. te gelijk en naar eene en dezelfde richting werkend; **—rateur,** m. samenzweerder; **—ration,** f. samenzwering, v.; **la — des poudres,** het buskruitverraad; **—rer,** v. n. (lat. conspirare; de cum, avec, et spirare, souffler) tot het eene of andere oogmerk met elkander verbonden zijn; samenzweren, samenspannen; fig. **— à qch.,** zich tot iets vereenigen, medewerken; v. a. **— la ruine de qn.,** v. n. iemands ondergang zoeken te bewerken; tot iemands ondergang samenspannen.

Conspuer, v. a. (lat. conspuere, cracher dessus) fig. fam. verachten, bespotten, uitjouwen.

Constable, m. konstabel, Engelsch gerechtsdienaar.

Constamment, adv. standvastig, bestendig; gewis, zeker; **—stance,** f. (lat. constantia; de constare, persévérer) standvastigheid, bestendigheid, v.; **—stant, ante,** a. standvastig, bestendig; zeker, gewis; **un fait —,** een vaststaand feit, **il est — que,** het staat vast, dat...; **—stante,** f. standvastige of onveranderlijke grootheid, v.

Constantinopolitain, e, a. van of uit Constantinopel; m. et f. bewoner, bewoonster van Constantinopel.

Consta‖tation, f. bevestiging, v.; het vast-

stellen, constateeren; **—ter,** v. a. (lat. constare, être certain) bewijzen, bekrachtigen, buiten allen twijfel stellen; **se —,** v. pr. gestaafd worden.

Constel‖lation, f. (lat. constellatio; de cum, avec, et stella, étoile) gesternte, hemelteeken; **—lé, ée,** a. onder een zeker gesternte gemaakt of ontstaan; met sterren bezet of bezaaid; toover...

†**Conster,** v. imp. zeker zijn, blijken, blijkbaar zijn; **il conste de cela,** daaruit blijkt...

Conster‖nation, f. ontsteltenis, verslagenheid, neerslachtigheid, v.; **—ner,** v. a. (lat. consternere; de cum, avec, et sternere, renverser) ontstellen, neerslachtig maken.

Consti‖pation, f. verstopping, hardlijvigheid. **—pé, ée,** part. et a. verstopt, hardlijvig; **—per,** v. a. verstoppen, hardlijvig maken.

Consti‖tuant, ante, a. samenstellend; **les éléments —s d'un corps,** de bestanddeelen van een lichaam; **—,** machtgevend, lastgevend, eene staatsregeling of constitutie vestigend; **—tuante,** f. constitueerende vergadering, v. (in Frankrijk in 1789 en 1848); **—tué, ée,** part. et a. bestaand, enz.; **bien ou mal —,** van een goed of slecht lichaamsgestel; **rente —ée,** lijfrente; **—tuer,** v. a. (lat. constituere) (een geheel) uitmaken; stellen, doen bestaan in . . .; inzetten, bestellen, belasten; **— qn. héritier,** iem. erfgenaam maken; **—qn. prisonnier,** iem. gevangen zetten; **qn. — en frais, en dépense,** iem. op kosten jagen; **— une société,** eene vereeniging oprichten; **se —,** v. pr. zich stellen; zich inrichten; **se — prisonnier,** zich aangeven als gevangene; **la Chambre s'est constituée,** de Kamer heeft zich voor wettig en voltallig verklaard; **—tutif, ive,** a. wat eene zaak wezenlijk uitmaakt; **titre —,** rechtstitel, rechtsaanspraak; **—tution,** f. samenstelling, lichaamsgesteldheid; aanwijzing, benoeming; wet, staatsregeling, constitutie; inrichting, v.; **—tutionnaliser,** v. a. **— un pays,** eene grondwet geven aan een land; **—tutionnaliste,** m. aanhanger van eene constitutie, grondwet; **—tutionnalité,** f. grondwettigheid, v.; **—tutionnel, elle,** a. overeenkomstig de staatsregeling; constitutioneel, grondwettig; **—tutionnellement,** adv. op eene met de staatsregeling overeenkomstige wijze, grondwettig.

Constric‖teur, m. (lat. constrictus, serré) samentrekkende spier, v.; **boa —,** boa constrictor, v.; **—tif,** a. samentrekkend; **—tion,** f. samentrekking, v.; **—tor (boa),** zie **Constricteur.**

Constringent, ente, a. samentrekkend.

Construc‖teur, m. vervaardiger, oprichter, samensteller, bouwmeester, maker; **mécanicien —teur,** vervaardiger van machines; **—tion,** f. bouwing; scheepsbouw; timmering, v.; bouwwerk; woordvoeging, zinsbouw; constructie (van een wisk. figuur); **chantier de —,** scheepstimmerwerf.

Construire, v. a. (lat. construere; de cum, avec, et struere, édifier) samenstellen; bouwen, vervaardigen; fig. schikken; de woorden behoorlijk samenvoegen; **— un triangle,** een driehoek construeeren.

Consubstan‖tialité, f. (lat. cum, avec; substantia, substance) medezelfstandigheid van het wezen der Drieëénheid, v.; **—tiation,** f. het werkelijk aanwezig zijn van 't lichaam en bloed van Christus in 't Avondmaal; **—tiel, elle,** a. medezelfstandig; **—tiellement,** adv. medezelfstandig.

Consuétudinaire, a. gewoon, die de gewoonte heeft.

Con‖sul, m. (mot latin) Rom. consul; rechter of agent in alle zaken, den handel betreffend; **—sulaire,** a. tot het ambt van een' consul behoorend; **—sulat,** m. waardigheid van een' consul, consulaat.

Consul‖tant, m. **te,** f. hij of zij, die om raad vraagt; die raad geeft; **médecin —,** geneesheer, die in consult geroepen wordt: ook: geneesheer, die alleen raad geeft (geen zieken bezoekt); **avocat —,** raadgevend advocaat, consulent; **—tatif,** a. beraadslagend; **avoir une voix —tative,** eene raadgevende stem hebben; **—tation,** f. beraad; medisch consult; spreekuur (van den dokter); raadgeving (der rechtsgeleerden); oordeel of gevoelen van een' geneesheer; **—te,** f. politieke raad, justitieraad (in Zwits. en Italië); **—ter,** v. a. (lat. consultare) om raad vragen, raadplegen; **—ter son chevet,** zich op iets beslapen; **— qn.** ou **qch.,** met iemand of iets raadplegen; **—** v. n. te zamen overleggen; **se —,** v. pr. met zich zelven raadplegen; **—teur,** m. raadgever; pauselijk consulent.

Consu‖mable, a. verteerbaar, wat zich laat verbruiken; **—mant, ante,** a. verterend; **—mer,** v. a. (lat. consumere) verteren, verslijten, doorbrengen, verkwisten; **se —,** v. pr. zich verteren; vergaan, verteren; verkwijnen, verwelken.

Contabes‖cence, f. uittering, v.; **—cent, e,** a. uitterend.

Contact (pr. **takte**), m. (lat. cum, avec; tactus, toucher) aanraking, aanroering, v.; **point de —,** m. aanrakingspunt.

Contadin, m. dine, f. landman, boerin.

Conta‖ge, m. smetstof, v.; **—gier,** v. a. besmetten, aansteken; **—gieux, euse,** a. aanstekend, besmettelijk; **—gion,** f. (lat. contagio; de cum, avec, et tangere, toucher) besmettelijkheid; aanstekelijkheid, v.

Contami‖nation, f. bevlekking, bezoedeling, verontreiniging, v.; **—ner,** v. a. bevlekken, bezoedelen, verontreinigen; besmetten.

Conte, m. vertelling, v.; sprookje; **— à dormir debout, de Peau d'âne, borgne, bleu,** fam. praatje voor de vaak, oude wijvenpraatje; **— gras,** vuil vertelsel; **— en l'air,** vertelsel zonder eenigen schijn van waarheid; **les —s de ma mère l'oie,** de vertellingen van Moeder de Gans; **— de bord,** matrozenverhaal; **—s,** plur. lasterpraat, leugen; **voilà un beau —, de beaux —s!** geloove 't wie wil!

Contem‖plateur, m. **trice,** f. hij of zij, die iets met aandacht beschouwt en overdenkt; **—platif, ive,** a. diep nadenkend, beschouwend, bespiegelend; **—plation,** f. ernstige beschouwing of bespiegeling, v.; **—pler,** v. a. (lat. contemplari) met aandacht beschouwen; v. n. nadenken, overpeinzen.

Contempo‖rain, aine, a. (lat. cum, avec; tempus, temporis, temps) gelijktijdig; **—,** m. et f. tijdgenoot; **—ranéité,** f. gelijktijdigheid, gelijktijdige zaken.

Contemp‖teur (pr. **tamp**), m. versmader, verachter; **—tible,** a. versmadend, verachtend.

Conte‖nance, f. inhoud; oppervlakte, v.; stand, m.; gestalte, houding; gelaat, wezen; **perdre —,** van zijn stuk raken; **faire bonne —,** zich goed houden, niet van zijn stuk raken; **il prit un livre pour se donner une —, par —,** hij nam een boek om zich eene houding te geven; **—nant, ante,** a. inhoudend, bevattend; **—nant,** m. het houdende of inhoudende, de capaciteit.

Conten‖dant, ante, a. strijdend, twistend; **—dants,** m. pl. fam. strijdende partijen, v.

Contenir, v. a. (préf. con et tenir) inhouden, bevatten, behelzen; fig. terug houden, intoomen; **se —,** v. pr. zich bedwingen, zich matigen; zich inhouden.

Conten‖t, ente, a. (lat. contentus) vergenoegd, voldaan, tevreden; **— de,** vergenoegd, tevreden (over of met); **—,** s. m, **avoir son — de qch.,** zijn genoegen van iets hebben; **—tement,** m. tevredenheid, v.; vergenoegen; vermaak; **—ter,** v. a. tevreden stellen, voldoen, genoegen geven; **se —,** v. pr. **de qch.,** zich met iets vergenoegen, met iets tevreden zijn.

Conten‖tieusement, adv. met, onder twist; **—tieux, ieuse,** a. tot strijd aanleiding gevend; twistend, twistgierig, netelig; **le —,** procesaangelegenheden, twistzaken; **—tif, ive,** a. samenhoudend, vasthoudend; **—tion,** f. twist, m.; krakeel, gekijf; hevigheid; inspanning van geest, v.; het samenhouden van gebroken deelen in de heelkunde.

Con‖tenu, a. bedwongen; **un caractère —,** een gesloten karakter; s. m. inhoud, m.; **—tenue,** f. uitgestrektheid, v. van een grondgebied (zie **contenance**).

Conter, v. a. vertellen, verhalen; **en — à qn.,** iemand iets wijs maken; **en — à une femme, — fleurette à une femme,** eene vrouw door vleierijen trachten te behagen; **en avoir long à —,** veel te vertellen hebben; **en — de fortes,** opsnijden.

Conterie, f. grove glaswaren, die men te Venetië vervaardigt, v.; glaspaarlen, v.

Contes‖tabilité, f. betwistbaarheid, v.; **—table,** a. betwistbaar; **—tant, ante,** a. voor 't gerecht twistend; **—tants,** m. pl. twistende partij, v.; **—tation,** f. strijd, twist, m.; betwisting, v.; **—te,** f. geschil; **—ter,** v. a. (lat. cum, avec; testari, témoigner) betwisten, bestrijden; v. n. twisten, strijden.

Conteur, m. **euse,** f. verteller, vertelster; snapper, klapper; snapster, klapster; **— (de chansons, de fagots, de sornettes),** windmaker, pochhans.

Contex‖te, m. (préf. con et texte) samenhang van den tekst, m.; **—ture,** f. (préf. con et texture) samenhang, m.; samenvoeging, v. (der deelen van een geheel).

Contignation, f. getimmerte; verbinding van houtwerk om iets te ondersteunen, v.

Conti‖gu, uë, a. (lat. cum, avec; tangere, toucher) aanrakend, aanliggend, aangrenzend, belendend; **—guïté,** f. aanraking, aangrenzing, v.

Conti‖nence, f. onthouding, matigheid; ingetogenheid, kuischheid, v.; **—nent, e,** a. matig, ingetogen; **—nent,** m. (lat. cum, avec; tenere, tenir) vasteland; **—nental, ale,** a. tot het vasteland behoorend.

Contin‖gence, f. toevalligheid, mogelijkheid, gebeurlijkheid, v.; **—gent, ente,** a. (lat. contingens, qui arrive) gebeurlijk; toevallig; **—gent,** m. bijdrage, v.; aandeel, contingent; **les futurs —s,** de gebeurlijkheden.

Conti‖nu, ue, a. (lat. continuus) aan elkander hangend; voortdurend, gestadig; **—nu,** m. het geheel; **—nuateur,** m. vervolger, voortzetter (van een' schrijver); **—nuation,** f. vervolg; voortzetting, volharding, aanhouding, v.; **—nue,** f. voortgang, m.; onafgebroken voortduur, v.; **à la —,** adv. op den duur (beter: **à la longue**); **—nuel, elle,** a. gedurig, gestadig, bestendig, onophoudelijk; **—nuellement,** adv. gedurig, zonder ophouden; **—nuer,** v. a. (lat. continuare) vervolgen, voortzetten; verlengen; bijblijven; **—nuer,** v. n. voortduren, aanhouden; **se —nuer,** v. pr. voortgezet worden, voortgaan; **—nuité,** f. samenhang, m.; gedurigheid; bestendige aanhouding, v.; **solution de —,** scheiding van vroeger samenhangende deelen; **—nûment,** adv. onafgebroken, zonder ophouden.

Conton‖dant, e, a. kneuzend; **—dre,** v. a. kneuzen.

Contorsion, f. (lat. contorsio; de cum, avec, torsio, torsion) verdraaiing, omwringing, overdreven houding of gebaar; buitengewone beweging, v.

Contour, m. (préf. con et tour) omtrek, m.; omvang, omkring, m.

Contour‖nable, a. ombuigbaar, verdraaibaar; **—né, ée,** a. afgerond; scheef, verdraaid; **style —,** gewrongen stijl; **—nement,** m. draaiing, verwringing, v., **—ner,** v. a. den omtrek (eener teekening enz.) maken; om iets heen loopen, trekken; misvormen; **se —,** v. pr. krom worden, krom trekken (van hout).

Contrac‖tant, ante, a. et s. m. et f., die een verdrag maakt; **—tants,** m. pl. overeenkomende partijen, v.; **—tation,** f, het sluiten van een verdrag; **—te,** a. eene samentrekking bevattend: **verbes —tes,** verba contracta; **—te,** f. verkorting, ineensmelting, v.; **—té, ée,** a. samengetrokken; verkort, ineengesmolten; **—ter,** v. a. et n. (lat. contrahere, contractum; de cum, avec, et trahere, tirer) een verdrag enz. aangaan, maken of sluiten; samentrekken; **— une obligation,** eene verplichting aangaan; **— des dettes,** schulden maken; **— une maladie,** zich eene ziekte op den hals halen; **— une habitude,** eene gewoonte aannemen; **se —,** v. pr. zich samentrekken, ineenkrimpen; **—teur,** m. soort van spit of braadijzer; **—tif, ive,** a. samentrekkend; **—tile,** a. samentrekbaar, verkortbaar; **—tilité,** f. samentrekbaarheid, krimpbaarheid, v.; **—tion,** f. samentrekking, inkrimping, v.; **—tuel, elle,** a. bij verdrag aangegaan, geregeld; **—ture,** f. verdunning eener zuil aan haar boveneind; stijfheid der spieren, v.

Contradic‖teur, m. tegenspreker, betwister; tegenpartij, v.; **—tion,** f. tegenspraak, tegenstrijdigheid, v.; **—toire,** a. tegenstrijdig; **débat —,** verhoor van beide partijen te gelijk; **jugement —,** uitspraak van den rechter na het hooren van beide partijen, v.; **—toirement,** adv. op eene tegenstrijdige wijze, tegenstrijdig.

Con‖traignable, a. aan rechtsdwang onderworpen, betwistbaar; **—traignant, e,** a. dwingend, hinderend; **—traindre,** v. a. (lat. constringere; de cum, avec, et stringere, étreindre) dwingen, noodzaken; fig. kwellen, drukken; **se —,** v. pr. zich bedwingen; **—traint, ainte,** a. gedwongen, genoodzaakt; fig. gedwongen, onnatuurlijk, stijf, verlegen; **—trainte,** f. dwang, m.; terughouding, v.; fig. verdriet; moeilijkheid, v.; gerechtelijk dwangmiddel; dwangbevel (tegen achterstallige belastingschuldigen); **— par corps,** dwang door gevangenzetting, lijfsdwang; **— par saisie,** dwang door beslaglegging op de goederen.

Contrai‖re, a. (lat. contrarius; de contra, contre) tegengesteld; tegenstrijdig; schadelijk; **vent —,** tegenwind, m.; **— re,** m. tegendeel, tegengestelde; **au —,** adv. integendeel.

Contral‖tiste, m. et f. iemand met eene diepe

altstem, contralt, contraltist; **—to,** m. (mot ital.) alt, altstem, v.

Contrapontiste, m. hij, die de regels van 't contrapunt verstaat (muziekleer).

Contra‖riant, ante, a. tegensprekend, twistgierig; **cela est bien —,** dat is zeer onaangenaam; **—rié,** a. tegengewerkt; **il a l'air —,** hij schijnt geërgerd; **—rier,** v. a. et n. (lat. contrarius, contraire) tegenspreken; tegenwerken, hinderen; ergeren; **se —,** v. pr. tegengesteld zijn; zich tegenspreken; elkaar ergeren; **—riété,** f. tegenstrijdigheid; hindernis, tegenkanting, zwarigheid, v.

Contrastant, e, a. tegen elkander afstekend.

Contras‖te, m. tegenstelling, v.; contrast; **—ter,** v. a. et n. (lat. contra, contre; stare, se tenir) tegen elkander afsteken; **— avec qch.,** met iets eene groote tegenstelling vormen.

Contrat, m. (lat. cum, avec; trahere, tractum, tirer) verdrag, overeenkomst, v.; contract.

Contraven‖teur, m. overtreder; **—tion,** f. verbreking, overtreding, v.; **être en —,** eene overtreding begaan.

Contre, prép. et adv. (lat. contra) tegen; in weerwil van; bij, nevens, nabij; **être — à —,** naast elkaar liggen (van schepen); **il est tout —,** hij is dicht (er) bij; **laisser la porte tout —,** de deur aan laten staan; **ci-contre,** hiernaast; **—,** m. hetgeen met eene zaak strijdig is of er tegen kan worden aangevoerd; **le pour et le —,** het voor en het tegen; **de —,** van den tegenovergestelden kant; **deux navires qui courent à —,** twee schepen, die elkaar tegemoet loopen; **par —,** daarentegen, daartegenover; **un —,** een tegenstoot, klots (op het biljart). NB. In alle samenstellingen blijft **contre** in 't meerv. onveranderd.

Contre-accusation, f. tegenbeschuldiging, v.

Contre-allée, f. bijlaan, zijlaan, v.

Contre-amiral, m. schout-bij-nacht; schip van den schout-bij-nacht.

Contre-appel, m. tweede appel, tegen-uitval, m.

Contre-approches, f. pl. tegen-loopgraven, v.

Contre-archet, jouer à —, den strijkstok in tegengestelde richting bewegen.

Contre-avis, m. tegenovergestelde meening, v.

Contre-balance, f. tegenwicht.

Contre-balancer, v. a. fig. opwegen (tegen), evenaren; **se contre-balancer,** v. pr. tegen elkander opwegen, elkander in evenwicht houden.

Contreban‖de, f. (ital. contrabbande, contre le ban) verboden goederen, sluikgoederen, sluikhandel, m.; sluiking, smokkelarij, v.; fig. ongeoorloofde handelwijze, v.: **de —,** onwettig, verdacht, vervalscht; **en —,** tersluiks, in 't geheim; **—dier,** m. **ière,** f. sluikhandelaar, smokkelaar; sluikhandelaarster, smokkelaarster, hij of zij, die met verboden goederen handel drijft; **—dier,** m. smokkelschip, sluikersvaartuig.

Contre-bas, en —, adv. van boven naar beneden.

Contre-bas‖se, f. groote bas, v.; contrebas; diepe basstem, v.; **—siste,** m. die op de contrebas speelt.

Contre-batterie, f. tegenbatterij, v.; fig. tegenwerking, v.

Contre-battre, v. a. eene vijandige batterij demonteeren, onklaar maken, door schieten.

Contre-biais, (à), adv. verkeerd, averechts.

Contre-bittes, f. pl. betingsteunders, m.; betingknieën, v.

Contre-bord, à —, tegen elkaar, elkaar tegemoet (van twee schepen).

Contre-boutant, m. tegenpilaar, m.

Contre-bouter, v. a. van stutten voorzien.

Contre-brasser, v. n. tegenbrassen.

Contre-brodes, contre-brodés, m. pl. soort van zwarte en witte kraaltjes.

Contre-calquer, v. a. **(qch.),** een tegenafdruk maken (van iets).

Contre-capion, m. verdubbeling der voor- en achterstevens, v. (op de Levantijnsche schepen).

Contre-carène, f. zaadhout; tegenkiel, v.

Contrecarrer, v. a. tegenwerken, dwarsboomen.

Contre-change, m. tegenruil, m; wedervergelding, v.

Contre-charge, f. tegenwichtsteen, m. (aan weefstoelen).

Contre-charme, m. tegentoovermiddel.

Contre-châssis, m. dubbel raam, tegenvenster, wintervenster.

Contre-chevron, m. tegenkeper (wapenkunde), m.

Contre-civadière, f. schuifblinde (scheepsterm), v.

Contre-clef, f. tegensluitsteen, m. van een gewelf.

Contre-cœur, m. achtermuur (van een haard, schoorsteen) m.; staande haardplaat in een' schoorsteen, vuurplaat, v.; **à —-—,** adv. fig. met tegenzin, ongaarne.

Contre-coup, m. tegenstuit, weêrstuit, terugslag, m.; fig. gevolg.

Contre-courant, m. tegenstroom, m.

Contre-critique, f. tegencritiek, v.

Contredanse, f. oude Engelsche dans, contredans, m.

Contre-dater, v. a. verkeerd dagteekenen.

Contre-déclaration, f. verklaring strijdig met die van een ander.

Contre-dégagement, m. tegen-losrukking van den degen, v.

Contre-dégager, v. a. tegen-losrukken van den degen (bij het schermen).

Contre-digue, f. tegendijk, steundijk, m.

Contre‖dire, v. a. **qu.,** iemand tegenspreken; **—qch.,** iets wederleggen; **se —,** v. pr. zich zelven tegenspreken; **—disant, ante,** m. et f. hij of zij, die gaarne tegenspreekt; **—,** a. tegensprekend, tegenstribbelend, twistgierig; **—dit,** m. tegenspraak, betwisting, v.; beantwoording, repliek, v.; **sans —,** adv. zonder tegenspraak; **—dits,** pl. wederlegging van stukken, die door de tegenpartij worden ingeleverd, v.

Contrée, f. (lat. contra, contre, vis-à-vis) landschap, landstreek, oord.

Contre-écaille, f. onderste gedeelte eener schelp; **à —,** adv. tegen de schubben in.

Contre-échange, m. wederzijdsche ruiling, v.; tegenruil, m.

Contre-effort, m. tegenpoging, v.

Contre-enquête, f. tegenonderzoek.

Contre-épaulette, f. epaulet zonder troetels, v.

Contre-épreuve, f. overdruk eener plaat, m.; fig. flauwe navolging; tegenproef (bij het stemmen).

Contre-espalier, m. tegenlatwerk; leiboom, tegenover een' anderen, m.

Contre-étambord, contre-étambot, m. knie aan den achtersteven, v.

Contre-étrave, f. binnenvoorsteven, m.: slaper, m.

Contre-expertise, f. tegenonderzoek.
Contre-extension, f. tegenspanning, uitrekking van een gebroken lid, v.
Contre-face, f. soort van beschermwal, m.
Contre‖façon, f. nabootsing, namaking, v.; bedriegelijk namaaksel; nadruk, m.; **—facteur,** m. namaker, nadrukker; **—faction,** f. nadruk, m.; namaking, v.; **—faire,** v. a. nadoen, namaken; mismaken, vervalschen, nadrukken; **se —,** v. pr. zich geveinsd aanstellen, veinzen; **—faiseur,** m.; **—euse,** f. naäper, nabootser, namaker; naäapster enz.; **—fait, aite,** a. mismaakt, wanstaltig, leelijk.
Contre-fanon, m. nokgording, dempgording, v. (scheepst.).
Contre-fenêtre, f. dubbel venster, tochtvenster.
Contre-feu, m. vuur-, haardplaat, v.
Contre-fiche, f. schoor; kruisband, m.
Contre-fil, m. tegenstelling, tegenovergestelde richting, v.; **à —,** tegen den draad in.
Contre-finesse, f. tegenlist, v.
Contre-forces, f. pl. tegenkrachten, v.
Contre-forger, v. a. tegensmeden, het ijzer opwerken door aan weerszijden te slaan.
Contrefort, m. tegenmuur, steunmuur, m.; hielbetegstuk (van een schoen); uitlooper (van een gebergte).
Contre-frase, het afdeelen van den klomp onbewerkt deeg in groote stukken, derde gedeelte der deegbereiding.
Contre-fraser, v. a. voor den derden keer deeg kneden en afdeelen.
Contre-fruit, m. zijwaartsche aanmetseling van een' muur van boven naar beneden, v.
Contre-fugue, f. tegenfuge, v. (soort van tegenzang).
Contre-gage, m. tegenpand.
Contre-garde, m. bolwerkschild; met steenen vol gestorte kribbe, v. voor een' brugpijler.
Contre-garder, v. a. zorgvuldig bewaren; **se —,** v. pr. zich in acht nemen, op zijne hoede zijn.
Contre-gouvernement, m. der regeering vijandige maatregelen, m.; tegenregeering, v.
Contre-hacher, v. n. kruisstrepen maken (bij plaatsnijders).
Contre-hachure, f. kruisstrepen op eene koperen plaat, v.
Contre-hâtier, m. stookijzer; groote standaard in eene keuken, m.; staand spitijzer.
Contre-haut (en), a. van beneden naar boven, opwaarts.
Contre-heurtoir, m. ijzeren plaat, waartegen de klopper slaat, v.
Contre-indication, f. valsch teeken bij ziekten.
Contre-jour, m. tegenlicht; valsch licht in een schilderij; **à contre-jour,** adv. tegen het licht; in een valsch licht.
Contre-jumelles, f. pl. steenen wangen in een riool, v.
Contre-latte, f. tegenlat, spar, rib, v.
Contre-latter, v. a. van tegenlatten voorzien.
Contre-lettre, f. geheime, herroepende mededeeling, brief; herroeping van een' voorgaanden brief, v.
Contre-ligue, f. tegenverbond.
Contre-lorgner, v. a. tegenbegluren.
Contre-mailler, v. a. dubbele steken maken.
Contremaître, m. bootsman, onderstuurman; werkbaas (in een fabriek enz.).
Contreman‖dement, m. tegenbevel; **—der,** v. a. tegenbevel geven; afzeggen, weder inroepen.
Contre-marc, m. merk, dat de timmerlieden op ieder afgewerkt stuk hout zetten, om het te herkennen.
Contre-marche, f. tegentocht, m.
Contre-marée, f. tegenstroom, m.
Contremarque, f. tegenteeken, bijteeken; tweede brief, waarin herroepen wordt hetgeen te voren geschreven is, m.; uitgangskaartje, (in den schouwburg enz.); valsch teeken (aan een paard).
Contremarquer, v. a. van een merkteeken voorzien; **se —,** v. pr. valsch geteekend worden.
Contre-mine, f. tegenmijn, v.; fig. tegenlist, v.
Contre-miner, v. a. tegenmijnen maken; fig. door tegenlist verijdelen.
Contre-mineur, m. tegenmijner.
Contre-mont, adv. opwaarts; **à contre-mont,** tegen den stroom.
Contre-mot, m. tegenwoord, tegenwachtwoord, antwoord op het wachtwoord.
Contre-moule, m. tegenvorm, m.
Contre-mouler, v. a. een tegenafdruk maken.
Contre-mur, m. tegenmuur, m. (muur, tegen een anderen, om dien te versterken).
Contre-murer, v. a. van een' tegenmuur voorzien.
Contre-ongle, m. keerspoor.
Contre-opposition, f. partij, v. die zich aan de oppositie houdt, maar van andere grondstellingen uitgaat.
Contre-ordre, m. tegenbevel.
Contre-ouverture, f. tegenopening, tweede opening (bij eene wonde), v.
Contre-paroi, f. buitenwand, m.; ruwschacht, v. (van een hoogoven).
Contre-partie, f. tegenstem, bovenstem, v.; contra-boek; tegenovergesteld gevoelen.
Contre-passation, f. wederafstand, m. van een' wissel.
Contre-passer, v. a. een' wissel afschrijven; een' tegenpost maken.
Contre-pente, f. plaats in eene waterleiding, goot enz., waar het water niet afloopt, v.; tegenovergestelde helling van de twee kanten eener laan.
Contre-percer, v. a. tegenboren.
Contre-peser, v. a. tegenwegen, opwegen; beter: **contre-balancer.**
Contre-pied, m. tegenspoor; fig. het tegendeel.
Contre-pilastre, m. tegenpilaar, m.
Contrepoids, m. tegenwicht; tegenwicht van een uurwerk; balanceerstok (van de koorddansers), m.; fig. verkleining, krenking, v.
Contre-poil, m. verkeerde richting van het haar, v.; **à —,** tegen het haar aan; tegen de vleug; **prendre à —,** fig. verkeerd opvatten.
Contrepoint, m. contra-punt; tegenzang (in de muziek), m.
Contre-pointe, f. scherp, van den rug der sabel; het schermen met de infanteriesabel.
Contre-pointer, v. a. stikken, doornaaien; eene batterij tegen eene andere opwerpen; fig. iemand tegenspreken.
Contrepoison, m. tegengif; fig. tegenmiddel.
Contre-porte, f. tochtdeur, v.
Contre-poser, v. a. een' post verkeerd overdragen (bij de kooplieden).
Contre-position, f. verkeerde overdraging van een post (op een koopmansboek), v.
Contre-pression, f. tegendrukking, v.

Contre-projet, m. tegenplan, tegenontwerp.
Contre-proposition, f. tegenbewerking, v.; tegenvoorstel.
Contre-quille, f. dubbele kiel, v.
Contre-regarder, v. a. van den tegenovergestelden kant bekijken; opnieuw beschouwen.
Contre-retable, m. achtergrond van een altaarstuk, m.
Contre-révolution, f. tegenomwenteling, contrarevolutie, v.
Contre-révolutionnaire, m. die voor eene tegenomwenteling is.
Contre-ruse, f. tegenlist, v.
Contre-sabords, m. pl. schietpoorten (aan een schip), v.
Contre-salut, m. tegengroet of saluut (met het geschut op zee).
Contre-sangle, f. **Contre-sanglon,** m. riem aan den zadelboom, om den buikriem vast te gorden, m.
Contrescarpe, f. uiterste grachtmuur, m.; helling van den uitersten muur naar het veld, v.
Contre-scel, m. klein zegel, tegenzegel, tegenteeken.
Contre-sceller, v. a. een tegenzegel opdrukken.
Contreseing, m. tegenteekening, tweede onderteekening, v.
Contresens, m. verkeerde zin, m; verkeerde zijde, v.; **à contresens,** adv. averechts, verkeerd.
Contre-signal, m. antwoord op een gegeven sein.
Contre‖signataire, a. medeonderteekenaar; **—signer,** v. a. medeonderteekenen.
Contretemps, m. onverwacht, onaangenaam voorval; trede of pas tegen de maat (in het dansen); **tomber dans un —,** iets ontijdig verrichten; **à —,** adv. ontijdig, ten onpas.
Contre-terrasse, f. aanhooging boven een terras, v.
Contre-tirer, v. a. aftrekken, nateekenen, naschilderen.
Contrevallation, f. (lat. contra, contre; vallum, retranchement) tegenomwalling; tegenverschansing, v. om de uitvallen der belegerden te beletten.
Contre‖venant, ante, a. overtredend; subst. m. et f. hij of zij, die eene wet of instelling overtreedt; **—venir,** v. n. **(à qch.)** overtreden, het tegendeel doen van hetgeen bevolen is.
Contre‖vent, m. vensterluik; buitenblind; windstut, m.; **—venter,** v. a. tegen den wind beveiligen.
Contre-verge, f. tegenroede (bij het fluweelweven), v.
Contre-vérité, f. iets dat in tegenovergestelden zin verstaan moet worden.
Contre-visite, f. tweede onderzoek; tegenbezichtiging, v. ons contra-visite is in 't Fransch: **visite réciproque.**
Contribu‖able, a. schatplichtig, belastingschuldig; **—able,** m. et f. schatplichtige, belastingschuldige; **—ant,** m. belastingbetaler; **—er,** v. n. et a. (lat. contribuere) **(à qch.)** bijdragen (tot iets); schatting betalen; **—tif, ive,** a. tot de belasting behoorend; **—tion,** f. bijdrage, belasting; brandschatting, contributie, v.; **mettre à —,** brandschatten; **pour faire son livre il a mis les anciens à —,** om zijn boek te maken, heeft hij veel van de oude schrijvers gebruik gemaakt; **—toirement,** adv. bij wijze van schatting.

Contris‖tant, e, a. bedroevend; **—ter,** v. a. (lat. contristare) bedroeven.
Contri‖t, ite, a. (lat. contritus; de cum, avec, et tritus, broyé) bedroefd, rouwig, bedrukt; **—tion,** f. diepe droefheid, v.; berouw.
Contrô‖le, m. (de contre et rôle) dubbel register, tegenboek; tegenrekening, v.; post van een' tegenboekhouder, m.; ambt van controleur; naamlijst van een regiment, eene compagnie, conduite-lijst; stempel op goud- en zilverwerk, m.; fig. toezicht; critiek, v.; **—ler,** v. a. tegenboek houden; goud- en zilverwerk stempelen; onder toezicht houden; fig. berispen, bedillen; **—leur,** m. tegenboekhouder; opziener; ambtenaar, belast met het toezicht, controleur; ontvanger van de toegangskaartjes (schouwb. enz.); controleermachine, v.; **— du gaz,** gasmeter; **—leur,** m. **—leuse,** f. fig. fam. bedilal.
Controu‖vement, m. verdichting, verzinning, v.; **—ver,** v. a. verdichten, verzinnen (eene onwaarheid).
Controver‖sable, a. voor betwisting vatbaar; **—se,** f. (lat. contra, contre; versus, tourné) strijd, twist, m.; verschil of geschil over geloofsstukken; wederleggende godgeleerdheid, v.; **—sé, ée,** a. betwist, waarover geredetwist wordt; **—ser,** v. a. een verschil van gevoelen, een geschilpunt van geloof behandelen; **—siste,** m. bestrijder van een vraagstuk, een gevoelen enz.; hij die twist over den zin van geloofsgeschillen.
Contuma‖ce, f. verzuim om voor den rechter te verschijnen, verstek; **condamner par —,** bij verstek veroordeelen; —, ongehoorzaamheid, v., †**—cer,** v. a. wegens verzuim om voor den rechter te verschijnen, bij verstek vonnissen; **—ce,** †**—x,** m. gedaagde, die weigert vóór den rechter te verschijnen; bij verstek veroordeelde.
Contu‖s, use, a. gekneusd; **—sion,** f. (lat. contusio) kneuzing, v.; **—sionner,** v. a. kneuzen.
Convain‖cant, ante, a. overtuigend, overredend; **—cre,** v. a. (préf. con et vaincre) **(qn. de qch.)** overtuigen (iem. van iets), overreden; **—cu, ue,** a. overtuigd, klaar aangetoond, overreed.
Convales‖cence, f. genezing, v.; herstelling, beterschap, v.; **—cent, ente,** a. herstellend, genezend; **—cent, ente,** m. et f. hij of zij, die aan de beterhand is, herstellende, reconvalescent.
Convena‖ble, a. behoorlijk, betamelijk; evenredig; dienstig, raadzaam; fatsoenlijk; **—blement,** adv. op eene behoorlijke, betamelijke wijze.
Convenan‖ce, f. overeenkomst, gelijkheid, evenredigheid; welvoeglijkheid, v.; welstand, m.; **un mariage de —,** een huwelijk, waarbij rang, geboorte of fortuin, maar niet de liefde is geraadpleegd; **—ces oratoires,** pl. welgepastheid in den stijl eens redenaars, v.; **—t,** m. overeenstemming der deelen om een goed geheel te vormen, v.; **—t, e,** a. gepast, betamelijk; overeenkomstig.
Convenir, v. n. (lat. convenire; de cum, avec, et venire, venir) toestemmen; met être vervoegd: **— (de qch.)** overeenkomen, het eens worden, afspreken; inwilligen, toegeven; **nous sommes convenus que ...,** wij hebben afgesproken, dat...; **c'est convenu, voilà qui est convenu,** dat is afgesproken, daar blijft het bij! **— (sur qch.),** het eens zijn (over iets); met avoir vervoegd: **— (à qn.** ou **à qch.)**

te pas komen, geschikt zijn; **cette étoffe vous convient-elle?** bevalt u deze stof? —, v. imp. **il convient,** het betaamt, het voegt, het past.

Conven‖ticule, m. kleine vergadering, heimelijke bijeenkomst, v.: **—tion,** f. (lat. conventio) overeenkomst, v.; verdrag, vergelijk; conventie, v.; vergadering, v.; **— nationale,** nationale vergadering, v.; **sentiments de —,** conventioneele, gewoonte-geworden, gevoelens; **—tionnel, elle,** a. op een verdrag steunend; tot eene landsvergadering behoorend, conventionneel; bij stilzwijgende overeenkomst in acht genomen, gewoonte-geworden; **—tionnels,** m. pl. leden der nationale of landsvergadering; **—tionnellement,** adv. door middel van een verdrag; **—tualité,** f. kloosterbroederschap, v.; kloosterleven; **—tuel, elle,** a. kloosterlijk; **—tuel,** m. kloostermonnik; **—tuels,** pl. Franciscaner monnikken, die jaarlijksche inkomsten genieten; **—tuellement,** adv. in gemeenschap, naar de regelen en het gebruik van een klooster.

Convenu, e, a. overeengekomen, afgesproken; conventioneel, banaal (zie **convenir**).

Conver‖gence, f. toenadering, helling, richting, v.; samenloop van twee lijnen in één punt, m.; **—gent, ente,** a. in één punt samenloopend, convergeerend; **—ger,** v. n. (lat. convergere; de cum, avec, et vergere, se tourner) in één punt samenloopen, convergeeren.

Convers, erse, a. omgekeerd; **frère —,** leekebroeder; **sœur —e,** f. leekezuster; **proposition —se** (ou **Converse,** f.) omgekeerde zin, stelling; —, m. jonge elft, m.

Conver‖sation, f. gesprek, onderhoud; omgang, m.; **—se,** f. zie **Convers; —ser,** v. n. (lat. conversari) **(avec qn.)** met iemand een gesprek houden; met iem. omgang hebben, verkeeren; eene zwenking uitvoeren; **—sible,** a. veranderlijk, bekeerbaar; ruilbaar; verwisselbaar; **—sion,** f. (lat. conversio; de convertere, retourner) verwisseling, verandering; bekeering, verandering van geloof; draaiing, zwenking; conversie, verandering van de renten der staatsschuld, v.; **— d'une proposition,** omkeering van het voorstel eener bewijsrede, v.

Conver‖ti, ie, part. et a. verwisseld, veranderd; bekeerd; **un —, une —e,** een bekeerling, eene bekeerlinge; **prêcher un —,** iem. willen overtuigen, die al overtuigd is; **—tibilité,** f. verwisselbaarheid, v.; **—tible,** a. verwisselbaar, omzetbaar; **un billet — en argent,** een briefje, dat in geld verwisseld kan worden; **—tir,** v. a. (lat. convertere; de cum, avec, et vertere, tourner) veranderen; omzetten; versmelten, hermunten; fig. bekeeren; **se —,** v. pr. zich bekeeren; veranderen, omgezet worden, overgaan in; **—tissable,** a. veranderbaar, omzetbaar; fig. hetgeen bekeerd kan worden, bekeerbaar; **—tissement,** m. verandering; versmelting; **—tisseur,** m. fam. bekeerder.

Conve‖xe, (pr. **veks**), a. (lat. convexus) bolrond, lensvormig; **miroir —,** bolronde spiegel, m.; **verre —,** vergrootglas, brandglas; **—xité,** f. bolrondheid, lensvormigheid, v.; **—xo-concave,** a. bol aan de eene en hol aan de andere zijde.

Convic‖tion, f. (lat. convictio; de convincere, convaincre) overtuiging, overreding, v.; **—tionnel,** a. overtuigend.

Convié, m. genoodigde, gast.

Convier, v. a. **(à qch.),** noodigen (tot iets); fig. aanzetten, aansporen.

Convive, m. (lat. conviva; de cum, avec, et vivere, vivre) genoodigde op een gastmaal, gast.

Convoca‖ble, a. bijeen te roepen, samen te roepen; **—tion,** f. bijeenroeping, v.

Convoi, m. (préf. con et voie) soldaten, tot bedekking van munitie, proviand enz.; geleischip, -schepen; konvooi; begrafenis, lijkstoet; trein, spoortrein; troep (gevangenen enz.).

Convoiement, m. geleide, konvooi.

Convoi‖table, a. begeerlijk; **—ter,** v. a. (lat. cum, avec; votum, vœu) sterk verlangen; begeeren; **—teux, euse,** a. verlangend, begeerig; **—tise,** f. sterk verlangen; begeerlijkheid, v.

Convoler, v. n. **(en secondes noces)** een tweede huwelijk aangaan.

Convoluté, e, a. spiraalvormig om een ander lichaam.

Convol‖vulacées, f. pl. geslacht der windeplanten; **—vule, —vulus,** (pr. **uce**) m. winde, v.; **(liseron); —vuloïde,** a. van den aard der winden (planten).

Convoquer, v. a. (lat. convocare; de cum, avec, et vocare, appeler) bijeenroepen, samenroepen.

Convoyer, v. a. begeleiden, vergezellen; convooieeren (van schepen sprekend).

Convul‖sé, ée, a. krampachtig vertrokken; **—sif, ive,** a. stuiptrekkend, krampachtig; **toux —sive,** kramphoest; **—sion,** f. (lat. convulsio) stuip, stuiptrekking, v.; **—sionnaire, —sionniste,** m. et f. hij of zij, die met stuipen gekweld is; aanhanger der dwepers, die voorgaven op het graf van den abt Pâris stuiptrekkingen te krijgen; **—sivement,** adv. stuiptrekkend, op krampachtige wijze.

Cooblige, m. medeverplichte.

Co-occupant, m. medebezitter.

Coolie, m. koelie, m.

Coopéra‖teur, trice, f. medewerker; medewerkster; medehelper; medehelpster; **—tif, ive,** a. medewerkend; **système —,** stelsel van gemeenschappelijke medewerking; **—tion,** f. medewerking, medehulp, v.

Coopérer, v. n. (préf. co et opérer) **(à qch.)** medewerken, toebrengen, bijdragen (tot eene zaak).

Coop‖tation, f. buitengewone aanneming als lid van eenig gezelschap), v.; **—ter,** v. a. (op buitengewone wijze verkiezen, aannemen (als lid enz.).

Coordi‖nateur, a. samenvoegend, -schikkend; **—nation,** f. rangschikking, vereeniging, v.

Coordonné, ée, a. samen gerangschikt, geordend; **—ner,** v. a. (préf. co et ordonner) samenschikken, verbinden.

Copa‖hine, f. uit Copaivabalsem getrokken geneesmiddel; **—hu,** m. balsem van Copaiva, m.

Copaïer, zie **Copayer,** m.

Copain, m. intieme (school)kameraad.

Copal, m. copal, copalgom, v.

Coparta‖geant, ante, a. deelhebbend; — m. et f. deelgenoot; deelgenoote; **—ger,** v. a. deelen met een of meer personen; **—geur,** m. deelgever.

Coparticipant, m. aandeelhouder, deelhebber.

Copayer, m. copahu- of witte balsemboom, m.

Copeau, m. (rad. couper) schaafspaander, m.; krul, v.; **vin de —,** wijn, die met schaafspaanders geklaard is, m.

Copeck, m. kopek (Russische kopermunt), m. = $^1/_{100}$ roebel.

Copermutant, m. die met een' ander een geestelijk ambt ruilt.

Cophte, zie **Copte.**

Copi-culture, f. uitvoerige schildering, v. van planten (sans pl.).

Copie, f. (lat. copia, abondance) afschrift, kopie; in het net geschreven huiswerk; kopij (voor den zetter); nabootsing; evenbeeld of naäper van een ander mensch; **tirer des —s,** afschriften maken; **pour — conforme,** voor eensluidend afschrift; **livre de — de lettres** ou **copie,** m. kopieboek.

Copier, v. a. afschrijven; namaken; nateekenen; nabootsen; naäpen.

Copi‖eusement, adv. overvloedig, rijkelijk, veel, ruim; **—eux, euse,** a. (lat. copiosus; de copia, abondance) ruim, overvloedig, rijkelijk.

Copiste, m. afschrijver, nabootser; kopiïst; naäper.

Copreneur, m. medepachter, medehuurder.

Coprophage, a. (grec. kopros, excrément, et phagein, manger), zich met uitwerpsels voedend; —, m. mestkever, m. **(bousier).**

Copropriétaire, m. medeëigenaar.

Copropriété, f. mede-eigendom, m.

Coprose, f. klaproos, v.

Copte ou **Cophte,** m. Christelijke afstammeling der oude Egyptenaren.

Cop‖tée, f. het kleppen van de klok; **—ter,** v. a. kleppen, de klok kleppen.

Copula‖tif, ive, a. samenvoegend, koppelend, verbindend; **conjonction —tive,** verbindend voegwoord; **—tion,** f. koppeling, paring, v.; **—tive,** f. koppelwoordje.

Copu‖le, f. koppelwoord, verbindingswoord; **—ler,** v. n. koppelen, paren.

Coq, m. haan; weerhaan; kloof van een zakuurwerk, v.; **chant du —,** hanengekraai; **rouge comme un —,** zoo rood als een kalkoensche haan; **au chant du —,** met het aanbreken van den dag; **le — de la paroisse, du village,** fam. de baas of voornaamste van de buurt; **être comme un — en pâte,** een lekker leventje hebben, kunnen krijgen wat men verlangt; **avoir des mollets de —,** dunne kuiten hebben; **la poule ne doit pas chanter devant le —,** de vrouw moet onderdoen voor den man; **— d'Inde,** kalkoen; **— faisan,** fazantenhaan; **— de bruyère,— de bouleau,** boschhaan **(tétras); le — gaulois,** de Gallische haan (op Fransche vaandels).

Coq, m. (holl. kok; lat. coquus), scheepskok.

Coq-à-l'âne, m. onsamenhangende rede, onzin; satirisch, opzettelijk onsamenhangend gedicht; plur. **des coq-à-l'âne.**

Coq-héron, m. mannetjes-reiger.

Coq-de-mer, m. zeeëend, v.

Coquard, Coquart, m. bastaardfazant, m.; oude, booze haan; fam. oude meisjesgek; gekookt ei (in de kindertaal).

Coquardeau, m. zotskap, domkop, m.

Coquâtre, m. halfkapoen.

Coque, f. (lat. concha, coquille) schaal, v. of dop, m. (van eieren, amandelen, noten); **œuf à la —,** zacht ei; fig. **il ne fait que sortir de la —,** hij komt pas uit den dop, hij is nog niet droog achter de ooren; **la — d'un navire,** de romp van een schip (zonder masten of tuig); —, strik; **— de cheveux, de rubans,** schaalvormig gevlochten haar, linten; **— de perles,** halfbolvormige uitwas aan paarlemoer; —, popje of tonnetje van een' zijdeworm; kink, draai of kreuk in scheepstouwen.

Coquecigrue, f. watervogel, m. waarvan men vele fabelen vertelt; **à la venue des —s,** te Sint-Jutmis, nooit; fam. zottepraat, zotteklap, m.; gekheid, v.; **raisonner comme une —,** in 't honderd praten, beuzelen.

Coquefredouille, m. sukkel, stumper, bloed.

Coque‖licot, m. klaproos, v.; **couleur de —licot,** hoogrood; **—liner,** v. n. fam. kraaien (als een haan); **—lourde,** f. keukenkruid, windkruid; **—luche,** f. (vroeger) vrouwenkap; fig. fam. iemand, die overal goed gezien is; **il est la — de toutes les femmes,** alle vrouwen zijn dol op hem; —, kinkhoest, m; het mannetje van de rietmusch; **—luchon,** m. soort van kap, zoo als de geestelijken dragen, v.; **—mar,** m. waterketel, m.

Coque‖melle, f. soort paddenstoel; **—relle,** f. jodenkers.

Coquerico, m. gekraai van een haan, kukeleku.

Coquerie, f. groote keuken voor het scheepsvolk (op het schip of aan land), v.

Coqueriquer, v. n. kraaien.

Coque‖t, m. kleine schuit, v.; **—t, ette,** a. (rad. coq) behaagziek, coquet; keurig; **—ter,** v. n. zoeken te behagen; **—ter,** v. a. wrikken met een' riem; beter: **godiller; —tier,** m. eierkooper in het groot; eierdopje; **—ttement,** adv. op behaagzieke wijze, keurig; **—tte,** f. behaagzieke, behaagzuchtige, verleidster; **—tterie,** f. zucht om te behagen, v.; keurigheid, v.

Coquillade, f. kuifleeuwerik, m.

Coquil‖lage, m. schelp, v. (als mossel, oester enz.); leege schelp; **—lart,** m. laag steenen vol schelpen, v.; **—le,** f. (dimin. de coque) schelp, mosselschelp, v.; slakkenhuisje; eierschaal, v.; notedop, m.; **— de nacre,** paarlemoerschelp; **rentrer dans sa —,** in zijne schulp kruipen; **il ne fait que sortir de sa —,** hij komt pas uit den dop, hij is nog niet droog achter de ooren; **portez ailleurs vos —s,** maak dat anderen wijs; **faire payer, ne pas donner ses —s,** iets duur verkoopen; **c'est une — de noix,** het is een notedop (klein vaartuigje); —, schelpvormig schoteltje, schaaltje **(ravier); papier —,** soort gelijmd papier, met een schelp tot merk; **or en —,** schelpgoud, goudpoeder (ter vergulding); —, pan van een geweer, v.; lichtertje aan de klink eener deur; koetsiers voetbank, v.; verkeerde letter op een afgedrukt blad, v.; rand van een hoed, m.; fam. waren, v.; uitschot; slechte waar; **—lé,** a. **pain —lé,** blazerig brood; **—ler,** v. n. blazerig worden; ongelijke hollingheden krijgen (van het brood, wanneer het niet gaar genoeg geworden is); **—leux, euse,** a. **pierre —leuse,** steen, die vol horens en schulpen is, m.; **—lier,** m. verzameling van schelpen, v.; doos met schelpen, v.; **—lier, —lière,** a. schelpen bevattend; **pierre —lière,** schelpsteen, m.; **—lon,** m. schelpje.

Coqui‖n, ine, a. schelmachtig, ondeugend, nietswaardig; **—n,** m. schelm, deugniet, **maître —, franc —, fieffé —,** doortrapte schurk; **ver —,** lintworm; **— ne,** f. slecht, ondeugend vrouwspersoon; —, a. schurkachtig, nietswaardig; **— ner,** v. n. een liederlijk leven leiden; **—nerie,** f. schelmerij, v.; guitenstuk; **—net,** m. schavuitje, bedriegertje.

Cor, m. (lat. cornu, corne) horen; likdoorn, m.; **— de chasse,** jachthoren; **à — et à cri,** adv. met blazen en schreeuwen (op de jacht); fig. met groot geweld of getier; **— à pistons,** horen met kleppen; **donner, sonner du —,** op den horen blazen; **au son du —,** bij 't horengeschal; —, hoornblazer; **—s,** m. pl. einden, uitspruitsels aan 't gewei van een hert.

Coraces, m. pl. ravengeslacht.

Coracien, ienne, a. raafachtig.

Corail, m. (gr. korallion) koraal; — **des jardins**, Spaansche peper, v.

Corail‖ler, v. n. krassen (van een raaf); beter: **croasser.**

Corail‖lère, f. koraalschuit, v.; **—leur**, m. koraalvisscher; a. **bateau —**, koraalschuit, v.

Coral‖laire, m. koraalpoliep, v.; **—lé, ée**, a. met koraal gemengd (v. geneesmiddelen); **—lin, ine**, a. koraalachtig; koraalkleurig, koraalrood; **—lin**, m. koraalslang, v.; **—line**, f. koraalgewas.

Coran, m. (ar. koran, livre) Koran, Alkoran, m. (het Mahomedaansche wet- en godsdienstboek).

Cor‖beau, m. (bas lat. corbellus) raaf, v.; lijkdrager; ijzeren haak in een' muur om houtwerk te houden, m.; krijgswerktuig bij de Ouden, om schepen, stormrammen op te heffen, ook om soldaten op de vijandelijke wallen te brengen; enterhaak; Raaf, sterrenbeeld van het zuidelijk halfrond; krolsteen, m.; **—beaux**, m. pl. spotnaam voor geestelijken; de mannen van 't gerecht; **—beau de nuit**, m. nachtraaf, v. (soort van reiger).

Corbeil‖le, f. (du lat. corbicula, dimin. de corbis, panier) korf, m.; korfje; opschik eener bruid, m.; **la — (de mariage)**, bruiloftsgeschenk (van den bruigom aan de bruid); in steen of marmer uitgehouwen bloemen- of vruchtmandje; —, korfvormig bloemenvak in een tuin; afgesloten ruimte voor de makelaars in de Beurs te Parijs; —, met aarde gevulde schanskorf, m.; **—lée**, f. korf- of mandvol.

Corbil‖lard, m. (du nom du bateau qui faisait autrefois le service entre Paris et Corbeil) lijkkoets, v.; groote wagen, m.; **—lat**, m. jonge raaf, v.; **—lon**, m. korfje zonder hengsel; zeker spel (waarbij men moet antwoorden met woorden uitgaande op on); houten bak voor scheepsbeschuit, m.

Corbin, m. oude naam voor corbeau, raaf; **nez en bec à —**, gebogen neus, haviksneus, m.; zie **bec-de-corbin.**

Corbleu, interj. (de corps Dieu), drommels, verduiveld.

Corda‖ge, m. touwwerk; touw; het meten van brandhout; **—ger**, v. n. touwslaan.

Cordat, m. soort van serge, v.; wollen pakgoed.

Corde, f. (lat. chorda, corde de boyau) touw, koord, lijn; strop; koorde (in een cirkel); pees van een' boog enz., v.; snoer (om te visschen); draad op het laken, m.; snaar van een speeltuig, v.; spanning eener spier enz.; kettingen van stof of laken; **il mérite la —**, hij verdient den strop; **friser la —**, een groot gevaar loopen; nog net den galg ontloopen; **un homme de sac et de —**, een schelm, schurk; **avoir la — au cou**, een strop om den hals hebben; in gevaar, verlegenheid zijn; **se mettre la — au cou**, zichzelven eene strop om den hals doen, zich moedwillig in 't verderf storten; eene noodlottige verbintenis aangaan; **se présenter la — au cou**, zich op genade of ongenade overgeven; **parler de — dans la maison d'un pendu**, onaangename herinneringen opwekken; **avoir de la — de pendu dans sa poche**, voortdurend geluk hebben (vooral in 't spel); **filer sa —**, de galg niet ontloopen; **un danseur, une danseuse de —**, een koordedanser, eene koordedanseres; **sauter à la —**, touwtje springen; **tenir la —**, dicht bij het touw blijven (bij een wedren); voordeel hebben; **tirer sur la même —**, gezamenlijk hetzelfde doel najagen; **une — de bois**, vaam (maat voor brandhout); **tabac en —**, roltabak; **—**, pees; **avoir plusieurs —s à son arc**, veel pijlen op zijn boog hebben, veel hulpmiddelen hebben; **—**, snaar; **instruments à —s**, snaar-, strijkinstrumenten; **la grosse — du violon**, de G-snaar; **toucher la — sensible**, eene gevoelige snaar aanroeren; **flatter la —**, de snaar streelen, zacht beroeren; **les —s vocales**, de stembanden; **—**, draad op het laken; **montrer la —**, kaal, versleten zijn; **cet homme montre la —**, deze man toont zijn waren aard; ook: het loopt met dezen man op een eind.

Cordé, ée, part. et a. gesponnen, gedraaid; gemeten, gestapeld (van hout sprekend); hard, stokkig, draderig, vezelig (van radijs, knollen enz.); krom, gekromd.

Cordeau, m. snoer, meetsnoer; bootslijn, v.

Corde‖ler, v. a. vlechten; **—lette**, f. touwtje, snoertje; **—lier**, m. Franciscaner monnik; **—lière**, f. Franciscaner non; gordelkoord van de Franciscaners; koord met zijden kwasten of franje (van een kamerjapon); halslint; sieraad in de gedaante van een touw op de schachten eener zuil enz.; **—line**, f. zelfkant van zijde enz., m.; ijzeren werktuig in de glasblazerijen.

Cordelle, f. lijntje, snoertje; jaaglijn, v.; fig. aanhang, m.

Cor‖der, v. a. touwslaan, lijndraaien, touwspinnen; tabak spinnen; hout meten, stapelen; pakken, ombinden; **se —**, v. pr. tot touw geslagen worden, gedraaid worden; draderig, vezelig worden (van radijs enz. sprekend); **—derie**, f. lijnbaan, touwslagerij, v.

Cordia‖l, ale, a. (lat. cor, cordis, cœur) hartsterkend, verkwikkend; fig. oprecht, hartelijk; wat op het hart betrekking heeft; **—l**, m. hartsterking, v.; **—lement**, adv. oprecht, hartelijk; **—lité**, f. oprechtheid, hartelijkheid, v.

Cordier, m. lijndraaier, lijnslager, touwslager.

Cordieu, interj. drommels!

Cordiforme, a. hartvormig.

Cordigère, a. met hartvormige bladeren.

Cordillas, m, soort van grof laken of van groven duffel.

Cordille, m. jonge tonijn (zekere zeevisch), m.

Cordon, m. (dimin. de corde) snoer; hoedeband, m.; ordelint; bandje, snoertje: rand der muntstukken; band van een muur; rand van graszoden aan een bloemperk, m.; cordon (van troepen); **le — d'une sonnette**, het schellekoord; **demander le —**, den portier (van een Parijsch huis) waarschuwen, dat men 's nachts thuiskomt; **tirez le —, s'il vous plaît**, doe open, als 't u blieft; **des —s de souliers**, schoenriemen; —, ordelint; **le grand — (de la Légion d'honneur)**, grootkruis (van het Legioen van eer); **un grand —**, iem. die 't grootkruis v. h. Legioen van eer draagt; **— bleu**, cordon, gedragen door de ridders van de Orde van den Heiligen Geest; **un — bleu**, ridder van de orde van den Heiligen Geest; fig. eene bekwame keukenmeid; **fil à deux, trois —s**, twee-, driedraads garen; **tenir les —s de la bourse**, het bestuur over het geld hebben; **— ombilical**, navelstreng, m.; —, cordon (van troepen); rij, reeks.

Cordon‖ner, v. a. draaien, vlechten; den rand om een muntstuk maken; **—nerie**, f. schoenmakersambacht; schoenenmarkt, v.; schoenmakerij, v.; **—net**, m. rijgsnoer, rijgveter, m.; rand van eene munt, m.; **—nier**, m. (v. fr. cordouan, cuir de Cordoue) schoenmaker; **—nière**, f. schoenmaakster.

Co‖régence, f. mederegentschap; **—régent,** m. mederegent.

Coreligionnaire, m. et f. geloofsgenoot, -genoote.

Coria‖ce, a. (lat. corium, cuir) taai, hard als leer; fig. gierig, vrekkig; **—cé,** a. leerachtig; **—cité,** f. taaiheid, hardheid (als van leer).

Coriandre, f. korianderzaad.

Corindon, m. diamantspaath (uit China en Coromandel).

Corinthien, ienne, a. **ordre —,** m. Corinthische bouworde, v.

Corlieu, m. kleine heidesnip, v.

Cor‖me, f. sorbe, sorbepeer, v.; **—mé,** m. sorbedrank, m.; **—mier,** m. sorbeboom, m.

Cormoran, m. zeeraaf, v.

Cornac, (pr. **nak**), m. olifantsdrijver.

Cornage, m. gesnuif, van kortademige paarden **(sifflage).**

Cornailler, v. n. scheef gaan: **le tenon cornaille dans la mortaise,** de pin gaat scheef, past niet recht in 't gat.

Cornaline, f. kornalijn, m. (zeker edelgesteente).

Cornard, m. (bas) horendrager, door zijne vrouw bedrogen echtgenoot; soort van tang in glasblazerijen, v.

Cornard, e, a. snuivend, dampig (van paarden)

Corne, f. (lat. cornu) horen aan den kop; hoef, m.; tuit, v.; **— de cerf,** hertshoorn, m.; **bêtes à —s,** hoornvee; fig. **prendre le taureau par les —s,** de koe bij de horens pakken, eene zaak flink aanvatten; **— à bouquin,** koehoorn; **— à chaussure,** laarzentrekker; **— d'amorce,** kruithoorn; **— d'abondance,** hoorn des overvloeds; **—s,** pl. hoeken van een altaar, m.; tuiten van zeker gebak, van de wassende maan, v.; gaffel (scheepsterm), v.; **ouvrage à —s,** horenwerk; loc. prov. **donner un coup de — à qn.,** iemand een' vinnigen zet geven; **faire porter des —s à son mari,** haar echtgenoot bedriegen, ontrouw zijn; **chapeau à trois —s,** driekantige steekhoed; **tabatière, peigne de —,** hoornen snuifdoos, kam; **gelée de —,** hertshoorn gelei; **faire une — à une carte,** een der hoeken van een kaartje omvouwen; **faire une — à un livre,** een vouw in een boek leggen; **—,** f. kornoelje, v.

Corné, ée, a. van hoorn, hoornachtig; **harengs —s,** volle haringen, m.: **—,** met een vouw, gevouwd (van eene bladzijde, een visitekaartje).

Cornée, f. hoornvlies van het oog; het oogwit; hoornsteen, m.

Corneillard, m. jonge kraai, v.

Corneille, f. (lat. cornix) kraai, v.; fig. **bayer aux —s,** onnoozel kijken, gapen; **c'est la — de la fable,** hij pronkt met eens anders veeren.

Corneille, f. weede, weedeplant, v. (**lysimachie, cornéole** etc.).

Cornélien, ienne, a. in den trant van Corneille; **style —,** stijl, m. in den trant van Corneille.

Cornement, m. fam. tuiting in de ooren, v.

Cornemuse, f. doedelzak, m.; zakpijp, v.; fig. maag, v.

Corneole, f. weede, weedeplant, v.

Corner, v. n. op een' hoorn blazen; in het oor schreeuwen; met een' hoorn in iemands oor spreken; fig. tuiten (van de ooren sprekend); muf ruiken; snuiven, dampen (van een paard); **les oreilles ont dû vous —,** de ooren hebben u wel moeten tuiten (men heeft het druk over u gehad); v. a. fig. fam. uitbazuinen, onbedachtzaam uit den mond laten vallen: **— une page d'un livre, une carte de visite,** een vouw in het blad van een boek, een visitekaartje leggen; v. pr. **se —,** elkaar met de horens stooten; hard als hoorn worden.

Cornet, m. kleine hoorn, jachthoorn; spreekhoorn, m.; kornetspeler; inktpotje; hoorntje, waaruit men de dobbelsteenen werpt (o. a. bij 't trictracspel); peperhuisje; worstenstoppertje; toegerolde dunne wafel, oublie, v.; kop van tin of glas; kruithoorn, m.; kornet (in het orgelspel); toot (zekere zeehoorn), v.; **— à encre,** inktkokertje; inktvisch (**calmar**); **— à pistons,** klephoren; kornettist; **— à bouquin,** koehoorn, Alpenhoorn; **— acoustique,** spreekhoorn voor dooven; **— de dragées,** peperhuisje met suikergoed; **— à ventouse,** kop, laatkop; **—,** pop. maag, v.; **n'avoir rien dans le —,** nuchter zijn.

†**Cornetier,** m. hoornbereider.

Cornet‖te, f. vrouwenmuts, kornet, v.: ridderspoor (zekere bloem); hoofd- en halssieraad van magistraatspersonen; breede drijvende wimpel, m. (van het kommandantschip); ruitervaan; **— blanche,** witte vlag; **—te,** m. standaarddrager, kornet.

Corneur, m. hoornblazer, toeter; **cheval —,** snuivend, kortademig paard.

Corni‖che, f. lijstwerk; kroonlijst, v. kornis; figuur op den spiegel van een schip, v.; smal voetpad (langs eene steile berghelling); waterkastanje; **—chon,** m. (dimin. de corne) kleine horen, v.: augurk; fig. onnoozel mensch; **—cule,** f. horentje; hoornvormige laatkop; **—culé,** a. in den vorm van een kleinen hoorn.

Cor‖nier, ière, a. wat op een' hoek staat; **—s,** m. pl. hoekstijlen van eene koets, m.; **—nière,** f. looden dakgoot, tusschen twee dakhellingen; haaksgebogen ijzeren staaf.

Cornillas, Cornillat, m. jonge kraai, v.

Cornillon, m. beenige kern van een ossenhoren; jonge kraai; kerkkraai (**choucas**).

Cornion, m. benedenopening eener fuik, waaraan de zak gehecht wordt, v.

Corniste, m. horenblazer.

Cornouil‖le, f. kornoelje, v.; **—ler,** m. kornoeljeboom, m.

Cornu, ue, a. gehorend, dat veel hoeken en punten heeft; fig. fam. gek, mal (van redeneeringen); **lièvres —s,** dwaze gedachten; **blé —,** brandig koren; **cheval —,** paard met hooge heupen; prov. **à mal enfourner, on fait les pains —s,** een slecht begin heeft een slecht einde.

Cornue, f. distilleerglas met krommen hals, retort.

Cornuet, m. gebak in de gedaante van twee horentjes; houweel (of hak) met twee punten.

Corol‖lacé, a. op een kroon gelijkend: **—laire,** m. aanhangsel, bijvoegsel; gevolg eener voorstelling; **—laire,** a. toegevoegd, ten overvloede bijgevoegd; **—le,** f. (lat. corolla, corruption de corona, couronne) bloemkroon, v.; **—lé, ée,** a. van eene bloemkroon voorzien; **—lifère,** a. bloemkroondragend, gekroond; **—liforme,** a. bloemkroonvormig; **—lin, ine,** a. wat op de bloemkroon betrekking heeft; bloemkroonachtig; **—litique,** a. met lofwerk versierd (van zuilen sprekend); **—lule,** f. klein bloemkroontje.

Coron, m. mijnwerkerswoning, v.

Coro‖naire, a. kransvormig; **or —,** gouden

krans (aan een Romeinsch veldheer geschonken); **artères —s,** krans- of kroonslagaderen; **—nal, ale,** kransvormig; **os —nal,** m. voorhoofdsbeen; **—né,** m. puntig uitsteeksel der beenderen; **—ner** (pr. **nère**), m. gerechtelijk lijkschouwer (in Engeland); **—net,** m. kleine kroon, v.; **—nille,** f. kornielje, v.; **—noïde,** a. kraaienbekvormig (in de ontleedkunde).

Coros‖sol, m. fleschappel, m.; **—solier,** m. stekelachtige flesschenboom, m.

Corporal, m. misdoek, altaardoek, m.

Corporalier, m. misdoek-kistje.

Corpo‖ration, f. (lat. corpus, corporis, corps) gild; gemeente, v.; **—réité,** f. lichamelijkheid, v.; **—rel, elle,** a. lichamelijk; **peine —relle,** f. lijfstraf, v.; **—rellement,** adv. aan het lichaam, lijfelijk; wezenlijk, lichamelijk; **—rification, —risation,** f. belichaming, v.; **—rifier, —riser,** v. a. belichamen; **se —rifier,** v. pr. **avec qch.,** zich in eene zaak inlijven.

Corps, m. (lat. corpus) lichaam, lijf; lijk; gezelschap; gild; gemeente; troep krijgslieden, v.; krijgsheer, corps; verzameling van geschriften, v.; fig. kracht, stevigheid, v.; **il est bourreau de son —,** hij ontziet volstrekt zijn lichaam (gezondheid) niet; **faire bon marché de son —,** zijn leven op 't spel zetten, zijn leven niet ontzien; **il n'est pas traître à son —,** hij doet zich zijn lijf te goed; **il prend du —,** hij wordt zwaarlijvig, gezet; fig. **prendre —,** zich ontwikkelen, zich verspreiden (v. denkbeelden b. v.); **se donner — et âme à qn.,** iem. met lijf en ziel verknocht zijn; **passer sur le — à qn.,** iem. de baas worden; **avoir le diable au —,** voortvarend zijn; heet gebakerd zijn; **faire rentrer à qn. ses paroles dans le —,** iem. zijne woorden doen herroepen; **— à —,** man tegen man; **à son — défendant,** uit lijfsbehoud; fig. met weerzin; **à — perdu,** blindelings, zonder vrees, onstuimig; **répondre de qn. — pour —,** voor iem. instaan als voor zichzelf; **avoir une mauvaise affaire sur le —,** in eene leelijke zaak gewikkeld zijn; **c'est l'ombre et le —,** zij zijn onafscheidelijk; **prendre l'ombre pour le —,** den schijn voor het wezen nemen; **faire — avec,** deel uitmaken van; **pauvre —,** arme bloed; **drôle de —,** grappige vent, potsenmaker; **— mort,** lijk; paal in den grond om een schip aan vast te leggen; **— saint,** lichaam van een heilige; **— de garde,** wacht, v; wachthuis; wachtkamer, v.; fig. **plaisanteries, habitudes de — de garde,** ruwe grappen, gewoonten; **— de voilure,** al het zeilwerk; **— de bâtiment,** geheel van een gebouw, hoofdgebouw; **— d'une devise,** figuur van een devies, v.; **le — d'un navire,** de romp van een schip; **le vaisseau a péri — et biens,** het schip is met man en muis vergaan; **— de délit,** bewijsstuk eener misdaad, corpus delicti; **— de jupe, de robe, de baleine,** lijf van een kleed, rijglijf, keurslijf; **— de droit,** wetboek; **cette étoffe n'a pas de —,** deze stof heeft geen vastheid, dichtheid; **vin qui a du —,** krachtige wijn.

Corpu‖lence, f. zwaarlijvigheid, dikte of gezetheid des lichaams, v.; **—lent, te,** a. (lat. corpulentus) zwaarlijvig, dik, gezet.

Corpus, m. (pr. **uce**), **le — juris,** het Romeinsche recht.

Corpus‖culaire, a. wat uit kleine lichaampjes bestaat; **—cule,** m. (lat. corpusculum, dimin. de corpus, corps) klein lichaam, natuurkundig deeltje.

Correct, (pr. **èkte**) **ecte,** a. (lat. correctus, corrigé) nauwkeurig, juist, zuiver, zonder fouten.

Correc‖tement, adv. nauwkeurig, juist; **—teur,** m. verbeteraar, berisper, bestraffer; **— d'imprimerie,** verbeteraar der drukproeven, corrector; **—tif, ive,** a. verbeterend; verzachtend; **—tif,** m. verzachting, v.; middel om te temperen; **—tion,** f. (lat. correctio; de corrigere, corriger) verbetering; berisping, bestraffing, kastijding, straf; nauwkeurigheid, v.; het nazien; de correctie der proefbladen, v.; **maison de —,** tuchthuis, verbeterhuis; **sauf —, sous —,** onder verbetering, behoudens....; **—tionnel, elle,** a. verbeterend, bestraffend; **tribunal de police —tionnelle, la —tionnelle,** soort politierechtbank, kantongerecht; verbeteringspolitie, v.; **—toire,** m. boeteboek, penitentieboek; **—trice,** f. verbeteraarster; kloostervoogdes.

Corrégidor, m. (esp. corregir, corriger) rechter of opperschout (in Spanje).

Corréla‖tif, ive, a. wederzijdsch betrekkelijk; **—tif,** s. m. correlatieve uitdrukking; **—tive,** f. correlatieve zin; **—tion,** f. (préf. co et relation) betrekkelijkheid van eene zaak op eene andere, v.; **— des lettres,** klankverschuiving, v.

Correspon‖dance, f. (lat. correspondere) overeenstemming; vereeniging; onderlinge gemeenschap, v. of verkeer; briefwisseling, correspondentie, v.; **—dance,** f. middel van verkeer; omnibus, m; **une —,** een overstapkaartje; **cahier de —,** cahier, waarin de onderwijzer het gedrag en de vlijt van zijn leerling aanteekent; **—dant, ante,** a. overeenkomstig, in verband staand; **membre — (d'une société),** correspondeerend lid (van een genootschap); **angles —s,** overeenkomstige hoeken; **—dant,** m. handelsvriend, medehandelaar, correspondent; persoon, die zorg draagt voor een kind dat in de stad waar hij woont op school is; **—dre,** v. n. (lat. cum, avec; respondere, répondre) (**à qch.**) beantwoorden; (**avec qch.**) overeenkomen met...; **— avec qn.,** in briefwisseling met iemand staan, met iemand brieven wisselen; **les deux pièces correspondent par un corridor,** de beide vertrekken staan door eene gang met elkaar in verbinding; **se —,** v. pr. recht overelkander staan, met elkander gemeenschap hebben, op elkander uitloopen; met elkander verbonden zijn.

Corridor, m. (ital. corridore, de correre, courir) lange gang in een huis, v.

Corri‖gé, m. verbeterd opstel; **—ger,** v. a. (lat. corrigere; de regere, redresser) verbeteren; corrigeeren; berispen, straffen; verzachten, matigen; **— le sort,** (iron.) valsch spelen; **se —,** v. pr. zich beteren, beter worden; **—geur,** m. zetter, die de in de proef aangegeven correcties uitvoert; **—gible,** a. verbeterlijk.

†**Corrival,** m. mededinnaar, mededinger.

Corrobo‖rant, te, a. versterkend; **—ratif, ive,** a. versterkend; —, m. versterkend geneesmiddel; **—ration,** f. versterking, v.; **—rer,** v. a. (lat. cum, avec; robur, roboris, force) versterken, kracht geven.

Corro‖dant, ante, a. bijtend, scherp, invretend; **—der,** v. a. (lat. cum, avec; rodere, ronger) bijten, invreten, doorknagen.

Cor‖roi, m. lederbereiding; doorknede klei, v.; scheepssmeer; **—roirie,** f. leertouwerij, v.

Corrompre, v. a. (lat. corrumpere; de cum, avec, et rumpere, rompre) bederven; erger maken; vervalschen; fig. omkoopen, ver-

leiden; **se —**, v. pr. bederven, slechter worden; verrotten.

Corro‖sif, ive, a. bijtend, doorknagend, invretend; **—sion**, f. bijting, invreting van al wat bijtend of scherp is, v.; afspoeling, afbrokkeling van de oevers; **—sivité**, f. scherpheid, wegbijtendheid; knaging, v.

Corro‖yage, m. het ledertouwen; **—yer**, v. a. lederbereiden; klei, zand, kalk enz. kneden; met eene geknede zelfstandigheid bestrijken; twee stukken ijzer of staal aan elkander smeden; hout in den haak schaven; **—yeur**, m. lederbereider.

Corrude, f. wilde asperge, v.

Corrugation, f. fronsing, rimpeling, v. der huid.

Corrup‖teur, trice, a. bedervend, verleidend: **—teur**, m. **trice**, f. bederver, bederfster; omkooper, omkoopster; vervalscher, vervalschster; **—tibilité**, f. bederfelijkheid, vergankelijkheid, v.; fig. omkoopbaarheid, v.; **—tible**, a. bederfelijk; fig. omkoopbaar; **—tif, tive**, a. bedervend; **—tion**, f. (lat. corruptio; de corruptus, corrompu) bederf; verrotting, v.; fig. zedenbederf; verdorvenheid; omkooping, verleiding, v.

Cors, m. pl. takken aan de horens van een hert of reebok, m.

Corsac, m. steppenvos, m. (soort van vos uit Tartarije).

Corsage, m. (rad. corps) bovenlijf; lijf (van een japon).

Corsaire, m. (ital. corsaro; de corsa, course) kaper, zeeroover, zeeschuimer; prov. **à —, — et demi**, hard tegen hard; fig. woekeraar; hardvochtig mensch.

Corse, a. Corsikaansch; **—**, m. et f. Corsikaan; Corsikaansche vrouw; **le Corse**, de Corsikaan (naam waarmee Napoleon I soms aangeduid wordt).

Corselet, m. borstharnas, borstwapen; achterlijf (der insecten).

Corsé, a. sterk, krachtig; **drap —**, sterk, dicht laken; **vin —**, krachtige wijn.

Corser, v. a. vast, krachtig maken; **l'affaire se corse**, de zaak wordt ernstig.

Cor‖set, m. keurslijf, lijfje, corset; **—setier, ière**, f. corsetmaker, -maakster.

†**Corsin**, m. woekeraar.

Cortège, m. (ital. corteggia; de corte, cour) gevolg; stoet, m.

Cortès (pr. ès), m. pl. (esp. cortes, plur. de corte, cour) vergadering der Staten in Spanje, v.

Cortical, ale, a. (lat. cortex, corticis, écorce) tot de schors behoorend; bastig, schorsig.

Coruscation, f. licht, schijnsel; flikkering die het smeltend zilver geeft, v.

Cor‖véable, a. aan leenheerendienst onderworpen; **—vée**, f. (bas lat. corvada) leenmansdienst, heerendienst, m.; **homme de —**, soldaat, die op zijn beurt handenarbeid verricht; **une —**, een ondankbaar, vervelend werk.

Corvette, f. jacht, adviesjacht; korvet, v.

Coryban‖te, m. priester van Cybele; **—tique**, a. tot de Corybanten behoorend; **—tisme**, m. koortsige ijlhoofdigheid, v.; razende gemoedstoestand, m.

Corym‖be, m. bloemtrosje; **—beux, euse**, a. trosgewijze (van bloemen); **—bifères**, m. pl. bloemen, die trosgewijze groeien, v.; **—biflore**, a. met tuilvormige bloemen.

Coryphée, m. (gr. koruphaios, chef) fig. kooraanvoerder bij de Grieken; voornaamste; opperhoofd.

Coryza, m. (gr. koruza) verkoudheid in het hoofd, v. (**rhume de cerveau**).

Cosaque, m. Kozak; fig. boos en hardvochtig mensch; **—**, f. oude dans.

Cosécante, f. cosecans, m.

Coseigneur, m. medeleenheer.

Cosignataire, m. mede-onderteekenaar.

Cosinus (pr. **cinuce**), m. cosinus, m.

Cosmé‖tique, a. wat de huid glad en schoon maakt; **—tique**, m. (gr. kosmeô, je pare) middel om het vel glad en schoon te maken; schoonheidsmiddel (blanketsel, reukwater, pommade enz.); **—tique**, f. leer der schoonheidsmiddelen.

Cosmi‖que, a. (gr. kosmos, monde) wat op het heelal betrekking heeft; **lever, coucher — d'une étoile**, het op- en ondergaan eener ster bij dag; **—quement**, adv. cosmisch, met het opgaan der zon.

Cosmo‖gonie, f. (gr. kosmos, monde; gonos, création) beschrijving van de wijze, waarop het heelal ontstaan is, v.; **—gonique**, a. het ontstaan van het heelal betreffend; **—graphe**, m. wereldbeschrijver: **—graphie**, f. (gr. kosmos, monde; graphein, écrire) wereldbeschrijving, v.; **—graphique**, a. tot de wereldbeschrijving behoorend; **—labe**, m. werktuig om hemel en aarde te meten; **—logie**, f. (gr. kosmos, monde; logos, discours) leer van de wereld, v.; **—logique**, a. tot die leer behoorend; **—polite**, a. wereldburgerlijk, cosmopolitisch; s. m. et f. ou **—politain, aine**, f. (gr. kosmos, monde; politès, citoyen) wereldburger of burgeres; **—politisme**, m. wereldburgerschap; **—rama**, m. (gr. kosmos, univers; orama, vue) tafereel der wereld, soort van panorama.

Cosmos, m. wereld, v.; heelal.

Cosse, f. peul, v.; schil, v.; bast, m. (van peulgewassen); ijzeren ring aan de scheepstouwen, m.; **parchemin en —**, schapenhuid, v. waarvan slechts de wol af is; **des pois en —**, erwten in den dop; **des pois sans —** ou **des pois goulus**, doperwten.

Cosser, v. n. met de horens stooten, elkander stooten (van de rammen).

Cosson, m. korenworm; houtworm, m.; nieuwe rank, welke na het snoeien aan den wijnstok groeit, v.

Cossu, ue, a. dik van schil of bast; fig. **en conter des —es**, onbeschaamd opsnijden; **—**, fig. welgesteld, rijk; met vele mooie kleeren.

Costal, ale, a. tot de ribben behoorend.

Costu‖me, m. (ital. costume, coutume) gewoonte, v.; modegebruik; wijze van kleeden, v. kostuum; **—mer**, v. a. kleeden overeenkomstig het gebruik en den tijd; kostumeeren; **se —**, v. pr. zich voor eene rol kleeden; **—mier**, m. kleermaker of koopman, die tooneel- of maskeradekleederen maakt of verhuurt; bewaarder, bewaarster van de costume's (in een schouwburg).

Cotangente, f. cotangens, m.

Cote, f. aandeel in eene belasting (**quote-part**); **une — mal taillée**, ruwe omslag, berekening; **—**, maataanwijzing, maatstreep (op een kaart); letter of cijfer van stukken in een archief, bij eene rechtszaak; prijsnoteering van effecten, van den wisselkoers.

Côte, f. (lat. costa) rib; heuvelhelling; kust, oever; **nous sommes tous de la —**

d'Adam, wij stammen allen van Adam af; **on lui voit les —s, on pourrait compter ses —s,** men kan zijn ribben tellen, hij is zoo mager als brandhout; fam. **avoir les —s en long,** lui, traag zijn; **se tenir les —s de rire,** den buik vasthouden van 't lachen; **mesurer, chatouiller, rompre les —s à qn.,** iem. de ribben smeren, ransel geven; **— à —,** naast elkaar; **serrer les —s à qn.,** iem. het vuur na aan de schenen leggen, in het nauw drijven; **—,** ribbenstuk (van schaap, os enz.); **les —s d'un navire,** de ribben, inhouten van een schip; **les —s d'un melon,** de ribben, sneetjes van een meloen; **— rouge, — blanche,** roodkorst, witkorst (twee soorten Holl. kaas); **feuille à —s,** geribd blad; **à mi—,** halverwege de helling; **faire —,** stranden; fig. **il est à la —,** hij heeft geldgebrek.

Côté, m. (rad. côte) zijde, v.; **avoir un point de —,** pijn in de zijde hebben; **être sur le —,** ziek op bed liggen; fig. slecht staan (wat gezondheid of zaken betreft); **mettre une bouteille sur le —,** eene flesch leegdrinken; **— sous le vent,** lijzijde, v.; **— au vent,** loefzijde, v.; **le — cour, le — jardin,** de rechter-, de linkerkant van het tooneel; **de — et d'autre,** van weerskanten; **se mettre du — de qn.,** zich aan de zijde van iem. scharen; **à — (de),** naast, bij; **être à — du sujet,** niet bij de zaak zijn; **donner à —,** het doel missen; **du — de,** naar den kant van, in de richting van; **de —,** van ter zijde, schuins; **regarder de —,** scheel kijken; schuins, onvriendelijk aankijken; **mettre de l'argent de —,** geld wegleggen, opsparen; **laisser de —,** laten rusten.

Coteau, m. heuveltje; hoogte, v.

Côtelé, e, a. geribd.

Côtelette, f. ribbetje (van een kalf, schaap of varken), cotelet, v.; **— panée,** in broddeeg gewentelde cotelet; **— au naturel,** gewoon gebraden cotelet; **—s,** plur. bakkebaarden.

Coter, v. a. aanslaan (in eene belasting); den maatstaf aangeven (op een kaart, teekening); met cijfers of leesteekens teekenen; een hoofdstuk enz. van een boek naar het getal aanhalen; **— le prix de marchandises,** den prijs van koopwaren noteeren; **— le cours des effets publics,** den koers der effecten aanteekenen.

Coterie, f. besloten gezelschap, kransje.

Cothurne, m. (gr. kothornos) soort van schoeisel der tooneelspelers (bij de Ouden); fig. **chausser le —,** een treurspel schrijven; fig. hoogdravende stijl, m.; lint aan een damesschoen.

Côtier, ière, a. wat de kust betreft; **pilote —,** m. kustloods; **un habile —,** een bekwame loods; **navigation côtière,** f. kustvaart, v. (**cabotage**); een heuvel, helling betreffend; (**cheval**) **—,** m. hulppaard (voor het beklimmen van eene helling).

Côtière, f. hellend muurbed (**ados**).

Cotignac, m. confituur van kweeperen; kweeënconserf, v.

Cotillon, m. vrouwen-onderrok, m.; Fransche contredans, m.

Cotin, m. fustet, Hongaarsch geelhout.

Cotinga, m. kotinga (prachtig Amerikaansch vogeltje).

Cotir, v. a. pop. beschadigen, kneuzen (vanooft).

Coti‖sation, f. hoofdelijke aanslag, m.; bijdrage van geld; schatting, belasting, v.; **—ser,** v. a. een hoofdelijken omslag maken, schatten wat ieder tot zeker eind zal bijdragen; **se —,** v. pr. zijn aandeel bijdragen; zich tot het opbrengen eener zekere som gelds verbinden.

Cotissure, f. kneuzing van vruchten, door het vallen veroorzaakt, v.

Coton, m. boomwol, v.; katoen; wollig pluis aan de vruchten of bladeren van boomen; **du —-poudre,** schietkatoen (**fulmicoton**); fig. **élever un enfant dans du —,** een kind te weekelijk opvoeden, grootbrengen; **cet homme file un mauvais —,** met dien man gaat het slecht (wat gezondheid, zaken enz. betreft).

Coton‖nade, f. katoenen stof, v.; **—né, ée,** a. wollig, gekruld; voos, melig (v. vruchten); **—née,** f. half katoenen stof, v.; **—ner,** v. a. iets met gekaard katoen, voor de warmte, voeren; **se —,** v. pr. wollig, ruig, pluizig worden; voos, melig worden (van vruchten); **—nerie,** f. boomwol- of katoenteelt, v.; katoenplantage, v.; **— neux, euse,** a. wollig, donzig; week, melig, voos (van vruchten enz. sprekend); **—nier,** m. katoenboom, m.; a. **l'industrie —nière,** de katoenindustrie, v.; **—nière,** f. wolgras; **—-poudre** ou **Fulmicoton,** m. schietkatoen; **—nine,** f. soort van grof katoen tot zeildoek.

Côtoyer, v. a de kust enz. langs varen; ter zijde gaan; dicht langs gaan.

Cotre, m. kotter, m. (snelzeilend eenmastig vaartuig).

Cotret, m. rijs- of takkebosje; ieder der takken uit zulk een bosje, talhout; **huile de —,** fig. fam. stokslagen, m.; rottingolie, v.

Cottage, m. (mot angl.) landhuisje; hermitage v. (in een park).

Cotte, f. gewone vrouwenrok, m.; **— d'armes,** wapenrok, m.; **— de mailles,** pantser; maliënkolder, m.; **—,** blauwlinnen werkbroek; post, soort visch (**chabot**), knorhaan.

Cottière, f. ijzerstaaf, die breeder is dan de overige, v.

Cotuteur, m. medevoogd.

Coty‖le, m. oude maat voor natte waren, v.; gewrichtsholte, v.; **—lédon,** m. zaadlob; navelkruid; **—lédoné, ée,** a. van zaadlobben voorzien.

Cou ou **Col,** m. (lat. collum) hals, m.; **— rouge,** roodborstje; **prendre ses jambes à son —,** hard wegloopen; **se mettre la corde au —,** zichzelf een strop om den hals doen, zichzelf in gevaar brengen; **mettre, laisser la bride sur le — (à un cheval),** een paard den vrijen toom laten; fig. iem. te veel vrijheid geven; **rompre le — à un projet,** een plan, een voornemen verijdelen; **le — du pied,** de wreef van den voet.

Coua, m. steltkoekoek, m.

Couac, m. geschreeuw, gekras van de raaf; valsche toon (bij 't zingen, 't spelen).

Coua(g)ga, m. quagga, bruine, Afrikaansche zebra, m.

Couard, e, a. fam. bloode, lafhartig; —, m. bloodaard, lafaard.

Couardise, f. blooheid, vreesachtigheid, lafhartigheid, v.

Couchage, m. bereiding van doek met volderskaarde, v.; slaapplaats, ligplaats, v.; slaapgeld; beddegoed.

Couchant, m. ondergang der zon, avond, m.; het westen; fig. **être à son —,** in verval, aan het afnemen zijn; —, a. ondergaand; **soleil —,** ondergaande zon, v.; **chien —,** patrijshond, staande hond, m.; fig. laaghartige vleier; **faire le chien —,** laaghartig vleien.

Couche, f. bed; bedstede, v.: huwelijksbed, kraambed; kraam, verlossing; **fausse —,** miskraam; —, luier of luur, v., windsel (voor kinderen); laag, rij, bedding, v.; zaai- of broeibed (in een' tuin); leggerhout; balk, m.; doek, waarop de bakkers het brood doen; grond eener schilderij enz.; zet of inzet (in het spel), m.; kolfwang, v. van 't geweer; **arbre de —,** drijfstang (van stoommachine).

Couché, zie **coucher.**

Couchée, f. herberg, waarin de reizigers overnachten, v.

Coucher, (lat. collocare) v. a. leggen, nederleggen; te bed brengen; nederwerpen; inzetten (in het spel); verven opleggen; **— qn. sur le carreau,** iem. dood of zwaar gewond ter aarde werpen; **— qn.** ou **qch. en joue,** op iemand of iets aanleggen of mikken (met een geweer); fig. ergens naar staan, iets in het oog hebben; **—, par écrit, sur le papier,** in geschrift stellen, opschrijven; **— la pâte,** het deeg in doeken of manden leggen, om het weder te doen rijzen; v. n. liggen; slapen; overnachten; **— à la belle étoile,** onder den blooten hemel overnachten; **se —,** v. pr. zich neder leggen; te bed gaan; ondergaan (van de zon en de sterren); **allez-vous —,** loop heen; **Couche!** koes! stil! (tot een' hond).

Coucher, m. het naar bed gaan; slapenstijd, m.; slaapgeld; bedkleed; slaapplaats, legerstede, v.; het slapen; **le — du roi,** avondreceptie bij den koning; —, ondergang van de zon en de sterren, m.

Coucherie, f. bijslaap, m.

Couchette, f. bedje; krib, rustbank, v.

Coucheur, m. **euse,** f. **bon ou mauvais —,** gemakkelijke of lastige bedgenoot, bijslaap; fig. **c'est un mauvais —,** het is een lastige baas om mee om te gaan.

Couchis, m. laag zand, aarde enz. v.; stek, loot **(marcotte).**

Couchoir, m. vergulderswerktuig.

Couchure, f. borduursteek, m.

Couci-couci, adv. zoo zoo, zoowat, ten naastenbij.

Coucou, m. koekoek, m.; **horloge à —,** f. ou —, m. koekoeksklok, v.; zekere aardbezieplant (die veel bloeit en geen vruchten draagt), v.; kleine diligence; slecht publiek rijtuig.

Coucouer, v. n. koekoek roepen.

Coucoumelle, f. soort paddenstoel.

Coude, m. (lat. cubitus) elleboog, m.; **jouer des —s,** met de ellebogen door de menigte dringen; **être — à —,** zeer dicht bij elkaar staan; **se serrer, se tenir les —s,** in gesloten gelederen staan; fig. eensgezind elkaar bijstaan; **lever, hausser le —,** van drinken, pooien houden; **il ne se mouche pas du —,** hij is lang niet dom; —, kromte, bocht, v.; stompe hoek aan een' muur, m.

Cou-de-cigogne, m. langsnavelige ooievaarsbek, m.; geranium, v.

Coudé, ée, a. gebogen, hoeks- of boogsgewijze uitstekend.

Coudée, f. elleboogslengte; maat van zulk eene lengte, v.; **avoir ses —s franches,** zich kunnen roeren; fig. vrij spel hebben.

Cou-de-main, Coude-main, m. rug van de hand, m; pl. **des cou-de-main, coudes-mains.**

Cou-de-pied, m. (rad. cou et pied) wreef, v.; pl. **des cous-de-pied.**

Couder, v. a. knievormig ombuigen; den elleboog aan een kleed snijden of naaien.

Coudoiement, m. het stooten met den elleboog.

Coudoyer, v. a. met den elleboog stooten; aanraken, ontmoeten.

Coudraie, f. (hazelaars)bosch.

Coudran, m. teer; **—ner,** v. a. teren; **—neur,** m. touwwerkteerder; beter: **goudron, goudronner, goudronneur.**

Coudre, v. a. (lat. consuere) naaien, aanhechten; vastbinden, vastspijkeren; fig. aan elkander lappen; **— des phrases,** zinnen samenflansen; **— en surjet,** overhands naaien; **— à grands points,** rijgen; **— à petits points,** met kleine steken naaien; zie **cousu.**

†**Coudre,** m. hazelaar, hazelnoteboom, m.

Coudrée, f. uitgedroogd, dor land.

Coudrement, m. het runnen (van leder); run, v.

Coudrer, v. a. runnen (het leêr).

Coudrette, f. hazelaarsbosch.

Coudrier, m. hazelaar, m.

Couen‖ne, f. zwijnshuid, v.; zwoord van het spek; dikke grauwe huid op het afgetapt bloed, v.; **—neux, euse,** a. dik van huid; slijmig, kleverig (van afgetapt bloed sprekend); **angine —neuse,** vleezige keelontsteking, kroep.

Couet, m. hals, m.; smijt, v. (zeker touw op schepen).

Couette, f. veeren bed; **(coite);** gestikte beddedeken, v.; balk van een scheepshelling.

Couffe, f., **Couffe,** m. mand; baal, v.

Couguar, Cougouar, m. puma, kuguar, m. (soort van Amerikaansch luipaard).

Coui, m. kalebasboom, m.

Couier, m. touw, waarmede het achterste van eene schuit vastgemaakt is.

Couillard, m. noodgording op een onderzeil, v.

Couille, f. **Couillon,** m. teelbal, m.

Coulage, m. gieten; gieting, v.; lekking, lekkage, v.; het afvallen van de wijngaardbloesems (door den regen); fig. verkwisting van geld.

Coulamment, adv. vloeiend, vlug, gemakkelijk, zonder moeite.

Coulant, ante, a. vloeiend, loopend; fig. zacht, gemakkelijk; vloeiend; **nœud —,** m. lus, v.; strikknoop, m.; **homme —,** inschikkelijk man; **dessin —,** zachte teekening, v.; **vin —,** aangename wijn, m.; **musique —e,** vloeiende muziek, v.

Coulant, m. halsversiersel van edelgesteenten der vrouwen; schuifring, m. om eene parapluie, eene beurs, een servet enz.; uitlooper, rank.

Coule, f. monnikskoorkleed met wijde mouwen: ongeoorloofde bijverdienste, v.

Coule, m. gesleepte noot, v. (in de muziek); een slepende pas (in het dansen), **(glissé);** opening voor het uitloopend water (in zoutkeeten), v.; gegoten werk (bij smelters, goudsmeden enz.); bij het biljarten: stoot, waardoor de ballen elkaar naloopen; eerste aanleg van tinten (bij schilders), m.

Coulée, f. het uitstroomen; het uitspoelen; **faire la —,** spoelen; —, stroom van lava, van gesmolten metaal; loopend, schuinliggend schrift; ronding of scherpte van een schip; opening waardoor het gesmolten ijzer loopt (in smederijen); het gieten van metaal.

Coulement, m. vlieting, vloeiing, v.; het strijken van den degen langs dien der tegenpartij (in het schermen).

Couler, v. n. (lat. colare, filtrer) vloeien, loopen; lekken; verloopen; afloopen (eener kaars); sluipen; uitglijden (van eene ladder); door of langs iets heen sluipen; luchtig glijden (in het

dansen); **la vigne coule**, de druiven vallen af, vóór ze rijp zijn; **— sur qch.**, fig. over iets heen stappen of maar in het voorbijgaan ervan spreken; **— bas, — à fond**, zinken, naar den grond gaan; **— de source**, natuurlijk of vloeiend zijn (van verzen); vrij uit 't hart opwellen; **toute sa fortune y a coulé**, zijn geheele fortuin is er bij ingevlogen; fig. v. a. stilletjes onder iets mengen; doorzijgen, door eene zeef laten loopen; fig. ongemerkt, behendig inbrengen, insteken, inschuiven, tusschenschuiven, behendig inlasschen, enz.; in den vorm gieten (van metaal enz.); eene noot even aanroeren (in de muziek); **— à fond**, in den grond boren, doen zinken; **— une affaire à fond**, eene zaak voor goed afdoen; **se la — douce, (la = la vie)**, een prettig leventje leiden, het ervan nemen; **— (à l'oreille)**, influisteren; **— la lessive**, het heete water gedurig over de wasch doen gaan; **c'est un homme coulé (à fond)**, het is een geruïneerd man; **— des jours heureux**, gelukkige dagen slijten; **se —**, v. pr. onbemerkt insluipen.

Couleresse, f. zeef, vergietpan, suikerpan, v. (bij raffinadeurs)

Coulette, f. zeker vischnet; spil eener zijdespoel, v.

Couleur, f. (lat. color) verf, kleur, v.; **— de rose, de feu**, rozenkleur, vuurkleur, v.; **voir les choses — de rose**, alles rooskleurig inzien; **avoir des —s**, roode lippen, wangen hebben; **être haut en —**, eene hoogroode kleur hebben; **perdre ses —s**, bleek worden; **changer de —**, verbleeken; **les pâles —s**, de bleekzucht; **une affaire qui prend —**, eene zaak die goed begint te gaan; **je ne connais pas la — de son argent, de ses paroles**, hij heeft mij nooit geld gegeven, nooit toegesproken; **de —**, gekleurd; **gens de —**, kleurlingen, m.; **—**, fig. schijn, m; voorwendsel; **sous — de**, onder den schijn van...; **ce sont des —s**, het zijn leugens; **faire voir des —s à qn.**, iemand iets wijs maken.

Couleu‖vre, f. (lat. coluber) (niet vergiftige) slang, v.; fig. verdriet, hartzeer; **il a avalé bien des —s**, hij heeft veel verdriet opgekropt; **—vrée**, f. witte wijngaard, m.; **—vreau**, m. jonge slang, v.; **—vrin**, a. slangachtig; **—vrine, coulevrine**, f. veldslang; vérdragend kanonstuk; **—vrinier, coulevrinier**, m. soldaat die de veldslang bediende.

Couli, m. koelie, m.

Coulis, m. (rad. couler) door een' doek of zeef gezegen sap van vleesch; het lekken van een vat; dunne gips, of kalk, m.

Coulis, a. (rad. couler) **vent —**, tocht, trekwind, m.

Coulis‖se, f. rad. couler) sleuf of sponning, in welke een ander lichaam schuift, v.; schuifraam; schuifdeur; **— de confessionnal**, schuifraampje van een biechtstoel; —, schuifwand op het tooneel, coulisse; de ruimte achter de coulissen; **intrigues de —s**, tooneelkuiperijen; **faire les yeux en —**, verliefde blikken ter zijde werpen; **la —**, ruimte voor de onwettige beursmakelaars (op de Parijsche Beurs); **—sé, ée**, a. van coulissen voorzien; **château —sé**, m. kasteel met eene valpoort; **—seau**, m. houten latje of tongetje in plaats van eene sponning of groef; rand of ploeg aan houtwerk, m.; **—sier**, m. effecten-beunhaas, onwettig beursmakelaar.

Couloir, m. (rad. couler) melkzeef, v.; zijgdoek; lekzak, m.; teems, (zeef) v.; smalle gang tusschen kamers, m.; gangboord in een binnenvaartuig; fig. uitvlucht, verschooning, v.

Couloire, f. zijgdoek, vergiettest, zijgkorf; speldemakers-trekijzer.

Coulpe, f. lat. culpa) zondenschuld, v.; **j'en dis ma —**, ik belijd schuld; **battre sa —**, schuld belijden, terwijl men zich op de borst slaat; fig. zijn leedwezen betuigen.

Coulure, f. vloeiing van gesmolten metaal, v.; het metaal zelf; het afvallen van den bloesem of de vrucht des wijngaards.

Coumarou, m. tonkaboom, m.

Coup, m. slag, stoot, houw, steek, m.; snede; streek, v.; worp; schoot, m.; schot; dronk, m.; teug, m.; keer, m.; uitwerksel, teeken van een' slag, houw enz.; **— de partie**, m. beslissende slag, stoot (op 't biljart), m.; schaakmatzet, m.; **faire un — de sa tête**, handelen zonder iemands raad te vragen, op zijn eigen houtje iets doen; **un — de tête**, een onbezonnen daad; **— de jarnac**, verraderlijke stoot, m.; fig. steek onder water; **porter —**, treffen, veel indruk maken, groote gevolgen hebben; **— de poing**, vuistslag, m.; boksijzer; klein pistool; boor om met één stoot de vaten te steken, v.; **— de pied**, schop; **le — de pied de l'âne**, beleediging een onmachtigen, te voren gevreesden vijand, aangedaan; **— de patte**, slag met den poot, klauw; fig. bitse uitval; **— de bec, — de dent**, beschimping, hatelijkheid; **— de langue**, kwaadsprekerij; **— d'épée**, degenstoot; **un — d'épée dans l'eau**, vergeefsche inspanning; **— de canif** (arg.), ontrouw (in 't huwelijk); **— de sang**, m. bloedstorting in de hersens; beroerte, v.; **— d'œil**, blik, wenk, m.; uitzicht; **avoir du — d'œil**, scherp zien; fig. een scherp, vlug oordeel hebben; **— de théâtre**, plotselinge wending (in een tooneelstuk); fig. onverwachte daad, onverwacht besluit; **— de soleil**, zonnesteek, m.; fam. **avoir un — de soleil**, een weinig dronken zijn; ook: plotseling blozen; **— de main**, overrompeling, v.; schielijke en gelukkige aanval, m.; **donner un — de main à qn.**, iem. een handje helpen; **— de peigne**, losse streek met den kam, m.; **— de grâce**, genadeslag, m.; **— de feu**, schot; **avoir un — de hache, de marteau (à la tête)**, fig. half gek zijn; **être aux cent —s, les cent mille —s**, dolle streken uithalen; **le cuisinier est dans son — de feu**, de kok is bezig met het vuur aan te wakkeren; **le — de feu**, het oogenblik vóór het gaar worden; fig. het beslissende oogenblik; **— d'essai**, proefstuk; **— de vent**, windstoot, m.; windbui, windvlaag, v.; rukwind, m.; fig. **entrer en — de vent**, binnenstormen; **— de mer**, storting van eene zee of golf, v.; **— fourré**, slag of stoot, dien twee elkander tegelijk toebrengen, m.; fig. nadeel, elkaar in 't geheim toegebracht; **— de l'étrier**, afscheidsdronk, m.; **— d'essai**, proefstuk; **— de maître**, voortreffelijke, meesterlijke daad; **— de filet**, trek met een vischnet, m.; fig. groote, vangst van dieven enz. door de politie; **— d'Etat**, staatsgreep, v.; **— de bourse**, beursspeculatie; **un —, le premier —**, eenmaal, de eerste maal; **rompre le —**, de werking van een' stoot verminderen; **boire un —**, een borrel, een glas wijn drinken; **buvez encore un —**, drink nog eens; **boire à petits —**, lepperen, met kleine teugen drinken; **boire un grand —**,

een flinken slok nemen; **donner un — de télégraphe,** een telegraphisch bericht afzenden: **— de malheur,** ongelukkig voorval, rampspoed, slag, m.; **au — de 5 heures,** op slag van vijven; **— de dés,** worp, gooi, m. (met de dobbelsteenen); **— de chapeau,** groet, m.; **sans — férir,** zonder slag of stoot; **être sous le — de...,** bedreigd worden door...; **tout à —,** adv. eensklaps, in een oogenblik, plotseling; **tout d'un —,** adv. in één slag, tegelijk; **à — sûr,** adv. zeker, gewis, ongetwijfeld; **— sur —,** slag op slag, aaneen, onmiddellijk na elkander; fig. **manquer son —,** niet slagen; **après —,** adv. ontijdig, te laat, achter het net; **encore un —,** nog eens, voor de laatste maal; **pour le —, à ce —,** adv. ditmaal, voor ditmaal; **à tous —s,** alle oogenblikken, telkens; **du —,** terstond; **à tout —,** telkens, ieder keer; prov. **faire d'une pierre deux —s,** twee vliegen in één' klap slaan; **monter un — à qn.,** iemand om den tuin leiden; **pour le —, c'en est trop!** voorwaar, dat is te erg!

Coupable, a. (lat. culpabilis; de culpa, faute) schuldig, strafbaar, misdadig; **—,** m. et f. schuldige.

Coupage, m. **le — du vin,** het versnijden (verzwakken) van den wijn; **droit de —,** recht om het hout te hakken.

Coupang, m. kobang, m. (Japansche goud- en zilvermunt).

Coupant, ante, a. snijdend, scherp; s. m. scherpe kant, scherp.

Coupe, f. wijze van houwen en snijden; snede, doorsnede; het afnemen (coupeeren) van de kaarten; afhouwing van een bosch, v.; tijd daartoe; slag; **mettre un bois en — réglée,** elk jaar een bepaald gedeelte van een bosch hakken; fig. **mettre qn. en — réglée,** iem. geregeld geld afhalen; **— d'habit,** snit van een jas, m.; **ce drap est beau à la —,** dit laken is mooi op de snede; **— des cheveux,** het knippen van het haar; **— des pierres,** het steenhouwen; **— d'un escalier, etc.,** maaksel, bouwsel van eene trap; **faire sauter la —,** de beide pakjes kaarten bedriegelijk leggen als vóór het coupeeren; fig. **être sous la — de qn.,** van iemand afhankelijk zijn; **tirer sa —,** het water klieven bij het zwemmen.

Coupe, f. (lat. cuppa), drinkbeker; kelk (bij het Heilig Avondmaal).

Coupé, m. pas in het dansen, waarbij een been achter of voor het andere komt, m.; **—,** m. rijtuig met twee zitplaatsen, voorste afdeeling (van een diligence); **— simple,** afdeeling van een wagon met geen plaatsen er tegenover; **— chaise à porteur,** gesloten draagkoets, v.

Coupé, ée, part. et a. gesneden, gehouwen enz.; fig. kortbondig, beknopt; met grachten, rivieren enz. doorsneden.

Coupe-bourgeon, m. knoppenbijter, kever, m.

Coupe-bourse, m. beurzensnijder, (naam eener bende gauwdieven uit den tijd van Hendrik IV).

Coupe-cercle, m. snijstuk aan een' passer; kraanboor, v.

Coupe-chou, m. (pop.) slakkeprikker, m. (sabel der infanteristen).

Coupe-cigare, m. sigarenknippertje.

Coupe-cors, m. likdoornsnijder; mes voor de likdorens; pl. **des coupe-cors.**

Coupe-cul, m. spel zonder revanche.

Coupe-faucille, m. gewone leeuwenbek, (plant) **(muflier).**

Coupe-gazon, m. spade, v. om de zoden af te steken.

Coupe-gorge, m. moordhol, fig. elke plaats, v. waar men bestolen, bedrogen enz. wordt; pl. **des coupe-gorge.**

Coupe-jarret, m. struikroover, moordenaar; pl. **des coupe-jarrets.**

Coupe-légumes, m. groentesnijder, m. (werktuig).

Coupé-lit, m. slaapcoupé.

Coupel‖lation, f. uitsmelting van zilvererts met lood, v.; **—le,** f. smeltkroes, waarin men het goud en zilver loutert, m.; kruitschop (bij de artillerie), v.; **—ler,** v. a. met den smeltkroes louteren.

Coupe-paille, m. stroosnijmes; hekelbank, v.; pl. **des coupe-paille.**

Coupe-papier, m. papiermes; pl. **des coupe-papier.**

Coupe-pâte, m. deegmes; pl. **des coupe-pâte.**

Coupe-queue, m. zeemtouwersmes.

Couper, v. a. snijden, besnijden; doorsnijden; houwen, hakken, afhouwen; maaien, afmaaien (hooi enz.); eene snede doen; de kaarten afnemen, coupeeren; **— la gorge,** de keel afsnijden, vermoorden; fig. te gronde richten; **— le sifflet à qn.,** iem. de keel afsnijden; fig. iem. het zwijgen opleggen; **— le chemin à qn.,** iemand den weg afsnijden, den toegang benemen; **— la bourse à qn.,** iemand de beurs afnemen; **— la vapeur,** den stoom afsluiten; **— dans le vif,** in 't levende vleesch snijden; fig. doortastend zijn; afdoende maatregelen nemen; **— du vin,** verschillende soorten van wijnen met elkander vermengen; wijn versnijden; **— du lait,** melk met water vermengen; fig. **— l'herbe sous les pieds à qn.,** iemand het gras voor de voeten wegmaaien; **— bras et jambes à qn.,** aan iemand alle middelen ontnemen om te kunnen handelen; iem. moedeloos maken; **— la fièvre,** de koorts doen ophouden; **— les câbles, les mâts,** de kabels, de masten kappen; **— la communication d'une ville,** de gemeenschap met eene stad afsnijden; fig. **— les vivres à qn.,** iem. zijne middelen van bestaan ontnemen; **— la parole à qn.,** iem. in de rede vallen; hem het stilzwijgen opleggen; **— un cheval,** een paard ruinen; **—,** v. n. snijden, scherp zijn; (in het dansen) de knie buigen; **— court,** fig. kort afbreken, kort gaan; **coupez court, je vous prie,** maak het kort, als 't u blieft; **— court à qch.,** korte wetten met iets maken; **se —,** v. pr. zich snijden, zich kwetsen; elkander snijden; zich strijken (van paarden sprekend); fig. zich tegensprekend; fig. **se — la gorge,** zich in 't verderf storten; **se — la gorge avec qn.,** met iemand een tweegevecht aangaan.

Coupe-racine(s), m. wortelmes.

Couperet, m. breed keukenmes, hakmes.

Coupe‖rose, f. koperrood; vitriool, m.; roode vlekken in 't aangezicht; **—rosé, ée,** a. puistig, vol roode vlekken.

Coupe-tête, m. haasje-over (zeker kinderspel).

Coupeur, euse, f. hij of zij, die iets afsnijdt; wijnlezer enz.; kleermaker die bepaaldelijk met het snijden en knippen belast is, knipster; hond, die het wild den weg zoekt af te snijden; **— de bourses,** beurzensnijder,

gauwdief; **coupeuse,** f. soort bij; papiersnijmachine.

Couplage, m. koppeling, v.

Couple, m. (lat. copula, lien) twee door liefde, vriendschap, belang verbonden personen; tweetal, paar dieren, die tot paring bestemd zijn; **un beau —,** een schoon paar (echtgenooten); **un — de fripons,** een paar deugnieten; **un — de pigeons,** een paar (gepaarde) duiven; **— de forces,** paar, koppel krachten; —, f. tweetal, paar; **donnez-moi une — d'œufs,** geef me een paar (twee) eieren; —, f. koppel, koppelriem.

Coupler, v. a. koppelen, paren; samenbinden.

Couplet, m. couplet, vers; ijzeren hengsel, met twee gelijke bladen.

†**Coupleter,** v. a. fam. iemand in verzen of in liedjes bespotten of hekelen.

Couplière, f. rolletjes, waarmede de vlotten aan de werf gehecht worden.

Coupoir, m. muntschaar; groote ijzeren knipschaar, v.

Coupole, f. (dimin. de coupe) koepelgewelf, helmdak; binnenwelving van een koepeldak, v.

Coupon, m. lap van laken enz., m.; bewijs van intrest; rentebriefje; coupon, m.; **— de loge,** logekaartje; (achttiende) deel van een houtvlot.

Coupure, f. snede, insnede, v.; afsnijding, soort van verschansing, v.; bankbiljet; fig. verkorting.

Cour, f. (lat. chors, chortis) hof; hofhouding, v.; hofstaat, m.; gerechtshof; plaats bij een huis, binnenplaats, speelplaats, v.; **c'est la — du roi Pétaud,** het is een Poolsche landdag, allen spreken tegelijk; **— plénière,** algemeene hofvergadering; **ami de —,** schijnvriend; fig. **faire la —, sa — à qn.,** zijn hof bij iemand maken; **mettre hors de —,** afwijzen (bij eene rechtbank).

Courable, a. jaagbaar, geschikt, goed te jagen.

Coura‖ge, m. (lat. cor, cœur) dapperheid, v.; moed, m.; **il y va de grand —,** hij grijpt het met ijver, van heeler harte aan; **prendre, tenir son — à deux mains,** al zijn moed bijeenverzamelen; **—ge,** interj. lustig! wakker! houd moed! **—geusement,** adv. dapper, moedig, standvastig; **—geux, euse,** a. moedig, stout, manhaftig, dapper.

Courailler, v. n. gedurig loopen; pop. rondslenteren, een liederlijk leven leiden.

Couramment, adv. haastig, vlug, ijlings; vlot.

Courant, ante, a. loopend, vloeiend, stroomend; fig. gangbaar; **tout —,** adv. vaardig, vlug, zonder moeite, gezwind; **prix —,** prijscourant; **chien —,** jachthond; **le cinq —,** de vijfde dezer; **compte —,** rekening-courant; **argent —,** gangbare munt; **écriture —e,** loopend schrift; **main —e,** kladboek, memoriaal, **(brouillard); le titre — d'un livre,** de loopende titel van een boek (die op elke bladzijde herhaald wordt).

Courant, m. vloed, stroom, loop, m.; fig. **— du marché,** marktprijs, m.; **dans le — de l'année,** in den loop van 't jaar; **le cinq du —, le cinq —,** de vijfde dezer; **le — des affaires,** de loopende zaken; —, loopende termijn (van renten), m.; **— de comble,** lengte van een dak, v.; **être au —,** den loop der omstandigdigheden (zaken) kennen, op de hoogte zijn; **se mettre au —,** het achterstallige werk afdoen; ook: betalen wat men nog schuldig is; **les livres ne sont pas au —,** de boeken zijn niet bij, alle posten zijn nog niet geboekt.

Courante, f. oude statige tooneeldans, m.; cursiefschrift; sterke afgang, m.; bovenste molensteen, m.

Courantille, f. drijfnet, voor de tonijnvangst.

Courantin, m. lanterfanter; loopjongen; vuurpijl, die langs een touw loopt.

Couraquet, m. rietmusch, v.

Courau, zie **Coureau.**

Courbable, a. buigbaar.

Courbache, f. stok met leer bekleed, om mee te ranselen, m.

Courbant, e, a. buigend, krommend.

Courbaton, m. zie **Courtbâton.**

Courba‖tu, ue, a. pijnlijk vermoeid; bevangen (van paarden); **—ture,** f. smartelijke vermoeidheid, stijfheid, v.; **—turé, e,** stijf en afgemat; **—turer,** v. a. eene pijnlijke stijfheid en afgematheid veroorzaken; **se —,** v. pr. stijf worden.

Cour‖be, a. (lat. curvare) krom, gebogen; **—be,** f. kromme lijn, v.; kromhout; gezwel achter de knieschijven der paarden; twee samengekoppelde paarden, die dienen om een schip voort te trekken; juk, der waterdragers; **—bes d'écusson,** banden van den hekbalk, m.; **—bé, ée,** part. et a. (lat. curvus) gekromd, gebogen; gebukt; **—bement,** m. p. u. kromming, buiging, v.; **—ber,** v. a. (lat. curvare) krommen, buigen; —, v. n. buigen, krom worden; **se —,** v. pr. zich krommen, bukken; buigen; **—bet,** m. boog aan een' pak- of draagzadel, m.; groot krom snoeimes; **—bette,** f. boog- of kromsprong, sprong (van een paard), m.; fig. **faire des —bettes,** nederige diepe buigingen maken; fig. voor iemand kruipen; **—better,** v. n. met korte boogsprongen rijden; **—botte,** f. hefboom van een smids-blaasbalg, m; **—bure,** f. kromming, kromte, bocht, v.

Cour‖cailler, v. n. slaan (van kwartels); **—caillet,** m. kwartelslag, m.; kwartelfluitje.

Cour‖ée, m. hout, dat bij het snoeien aan den wijnstok blijft; **—cet,** m. groot snoeimes; **—c(s)ive,** f. gangboorden op open vaartuigen; **—çon,** m. staaf, die langs de kanonvormen gelegd wordt; paal onder water, m.

Cou‖reau, m. kleine lichter op de Garonne; invaart aan riviermonden; **—rée,** f. **—ret,** m. scheepssmeer; pap, v. of harpuis, (waarmede men de schepen bestrijkt; **—rette,** f. soort hofje, in sommige steden van noordelijk Frankrijk, **—reur,** m. looper; hardlooper, renpaard, harddraver; **— de bague,** ringsteker; —, rondlooper, rondzwerver; **— de bals,** hij, die alle bals bezoekt; **— de bois,** woudlooper, trapper; —, uitgezonden soldaat, om den vijand te verkennen, enz.; **—reurs,** m. pl. loopvogels; —, a. **filon —,** mijnader, die bloot ligt aan de oppervlakte; **—reuse,** f. straatloopster.

Cour‖ge, f. (v. fr. gougourde; du lat. cucurbita) kauwoerde (zeker pompoengewas), v.; houten of ijzeren neus aan een' schoorsteen, m.; houten juk om twee emmers te dragen; **—gée,** f. twee emmers aan een juk; aan latwerk gebonden wijnstok, m.

Cou‖rier, zie **Courrier.**

Cou‖rir, v. n. (lat. currere) loopen, draven; jagen; dikwijls bezoeken, heen en weder loopen; zich uitstrekken (van bergen); zich verspreiden (van tijdingen, geruchten); gangbaar zijn; reizen; stroomen, vlieten; voortloopen; zwerven; zeilen; **— après qn.,** iem. naloopen; **— après l'argent,** het geld najagen; ook: bij het spel trachten te herwinnen wat men verloren heeft; **— sus à qn.,** op iem. lostrekken; —, in volle zee zijn;

— à **toutes jambes**, uit alle macht loopen; **faire — (des chevaux)**, renpaarden houden; **faire — une santé**, voorstellen op de gezondheid van iem. te drinken; — **vent arrière**, voor den wind zeilen; **il court d'étranges nouvelles**, er loopen vreemde geruchten; **par (dans) le temps qui court**, in den tegenwoordigen tijd; —, v. a. in den loop vervolgen of jagen; doorreizen, doorkruisen; — **la poste**, met de post reizen; fig. iets overijld doen; — **la pretentaine**, lanterfanten; — **(courre) un cerf**, een hert jagen; — **le cachet**, les bij den leerling aan huis geven; — **les rues**, rondslenteren; **l'esprit court les rues**, de geestigheid, het vernuft zit overal, is algemeen; **cette nouvelle court les rues**, dit nieuws is in ieders mond; **il est fou à — les rues, les champs**, hij is stapelgek; — **les théâtres, les bals**, druk de schouwburgen, de bals bezoeken; — **le monde**, de wereld doorkruisen, doorreizen; **être —ru**, een sterken toeloop hebben; zeer gezocht zijn; — **un prix**, om een prijs mee laten rennen; — **fortune, — hasard, (la chance, le risque)**, gevaar loopen; — **des bords, des bordées**, laveeren; kroegloopen; — **le bon bord**, een koopvaardijschip aanvallen (van een zeeroover); — **la bague**, ringsteken.

Courlis, Courlieu, m. wulp of welp, heidesnip (watervogel).

Couroi, m. harpuis.

Couroir, m. renbaan; verbindingsgang (op een schip).

Couron‖nade, f. omsingeling van eene aan te vallen plaats; **—ne**, f. (lat. corona) krans, m.; kroon, v.; fig. staat, m.; koninkrijk; haarring om de geschoren kruin van een' priester of monnik, m.; kleine rozekrans, m.; papier met eene kroon tot watermerk; kroon (geldstuk); kroonlijst, v.; bovenst gedeelte van den hoef (van een paard); ring om de zon of maan; baard van een' valk, m.; — **de laurier**, lauwerkrans; — **civique**, burgerkroon; — **murale**, muurkroon; — **rostrale, navale**, scheepskroon; — **d'épines**, doornenkroon (van Jezus); — **du martyre**, martelaarskroon; **aspirer à la —**, naar de kroon staan, streven; **abdiquer la —**, de kroon nederleggen; **discours de la —**, troonrede; **avènement à la —**, troonsbestijging; **le plus beau fleuron de sa —**, de schoonste parel aan zijne kroon; **le peuple lui a mis la — sur la tête**, het volk heeft hem tot souverein verheven; **—né, ée**, p. et a. gekroond enz.; **cheval —**, paard, dat door gedurig vallen aan de knieën eene kale plek heeft; **arbre —**, boom, die van boven kaal wordt tengevolge van ouderdom; **ouvrage —**, bekroond werk; ook: kransvormig vestingwerk; **—nement**, m. kroning, v.; **ligne de —**, nok (van een dak); fig. voltooiing, volmaking, v.; hakbord, spiegelboog (op schepen), m.; kale plek op de knie van een paard; **—ner**, v. a. kronen, bekronen; fig. beloonen, vergelden; omringen, insluiten; bekronen (staan op), bezetten, bezet houden; **se —**, zich kronen, zich bekransen; zich tooien; zich een kale plek aan de knie vallen (van een paard); **—nure**, f. kroon der hertshoornen, v.

Cou-rouge, m. volksnaam van 't roodborstje.

Cour‖re, v. n. et a. — **le cerf, le lièvre**, het hert, den haas jagen; **chasse à —**, jacht met windhonden; — **un cheval**, een paard laten harddraven, met lossen teugel; —, m. jaagland; jachtgrond, m.; **—rier**, m. postbode, postrijder, koerier; postkar; — **par —, par le retour du —**, met omgaande post; **faire son —**, zijne brieven voor de post klaar maken; **dépouiller son —**, de ontvangen brieven open maken; **lire son —**, zijne ontvangen brieven lezen; **le Courrier**, de Koerier, de Post (naam v. versch. couranten); — **de malheur**, ongeluks-, jobsbode; **—rière**, f. bode, loopster (in dichterl. stijl); **la —rière du jour**, de dageraad, m.; **—roi**, m. rol, waarop men de stoffen legt, die uit den verfketel komen, v.; **—roie**, f. (lat. corrigia; de corium, cuir) lederen riem, m.; fig. **allonger, étendre la —**, door bezuiniging lang met weinig geld toe kunnen; **lâcher, serrer la — à qn.**, iem. den vrijen teugel laten, iem. korthouden; **faire du cuir d'autrui large —**, van een andermans leer riemen snijden; vrijgevig zijn met andermans goed.

Courrou‖cer, v. a. toornig of vergramd maken, vertoornen, vergrammen; **se —**, v. pr. toornig of vergramd worden; onstuimig worden (van de zee); **—x**, m. hevige toorn of gramschap, m.; fig. verbolgenheid, onstuimigheid (der zee), v.

Courro‖yer, v. a. de geverfde stoffen op rollen hangen; **—yeur**, m. verversknecht, die de geverfde stoffen op rollen uithangt.

Cours, m. (lat. cursus, cours) loop, gang, m.; vaart, v.; wandelplaats, v.; stroom, m.; beweging, loop (van een planeet enz.); fig. verloop; omloop (v. geld, geruchten enz.); koers; cursus, college; verhandeling; —, vaart; **capitaine au long —**, kapitein op de groote vaart; — **de ventre**, buikloop; **donner libre — à ses larmes**, zijn tranen den vrijen loop laten; **prendre (son) —**, ontspringen (van eene rivier); **cette monnaie n'a plus (de) —**, dat geld is niet meer gangbaar; **ces étoffes n'ont plus de —**, die stoffen zijn niet meer in de mode; — **de la bourse**, rijzing of daling (koers) der effecten; — **du marché**, marktprijs, m.; — **du change**, wisselkoers, m.; **faire son — de droit**, in derechten studeeren; **avoir fini ses —**, zijne studiën voleind hebben; — **de plinthe**, streep, lijst, steenen tusschen twee verdiepingen.

Coursable, a. koers hebbende, gangbaar.

Cour‖se, (lat. cursus) loop; wedloop, m.; reis, v.; weg, m.; rit; boodschap; strooperij, kaperij, v.; loon van een' koerier; fig. loopbaan, v.; **prendre (sa) —**, beginnen te loopen; vertrekken; **pas de —**, looppas; — **de chevaux**, harddraverij, wedren; — **en traineau**, sledevaart; — **au clocher**, steeple-chase; — **plate**, wedren op de vlakke baan; — **à obstacles**, wedren met hindernissen; — **de race, de vélocité, de vitesse**, hardloopen; **faire des —s**, boodschappen doen; **prendre un cabriolet à la —**, een rijtuig bij de rit huren; **achever sa —**, zijne loopbaan gelukkig afleggen; **—sier**, m. schoon oorlogs- of strijdpaard, strijdros; stuk geschut op den voorsteven der kanonneerbooten; doorgang tusschen de roeibanken eener galei, m.; molengoot (**abée**); **—sion**, m. bladrozet, v.; **—sive**, f. gangboord; **—son**, m. afgesneden loot eener wijngaardrank, v.; bijtak van een' boom, m.

Court, e, a. (lat. curtus) kort, klein; **il a les bras trop —s, son épée est trop —e**, zijn invloed, zijne bevoegdheid is te gering; **tirer à la —e paille**, om het kortste (of langste) strootje trekken; **faire la —e échelle**, iem. op zijne schouders laten klimmen (tegen een muur b.v.); fig. iem. vooruithelpen; **sauce —e**, te weinig saus; **être (à) — d'argent, de**

monnaie, slecht bij kas zijn; **prendre par le plus —,** den kortsten weg volgen; **vent —,** tegenwind; **savoir le — et le long d'une affaire,** eene zaak haarfijn kennen; **avoir la vue —e,** bijziende zijn; fig. geen doorzicht hebben; **avoir la respiration —e, l'haleine —e,** kortademig zijn; **il en sera pour sa —e honte,** hij zal er met schande afkomen; **—,** adv. kort; **demeurer —, rester —,** blijven steken (in eene rede); **se trouver —,** niet verder kunnen; **couper —,** kort afbreken; **tenir de —,** in toom, in bedwang houden; kort houden; **tout —,** kort af; zonder meer; **prendre qn. de —,** iemand overjachten, den tijd niet gunnen; **tourner —,** een te korten draai nemen (met een wagen); plotseling van richting veranderen; fig. het gesprek plotseling op iets anders brengen.

Cour‖tage, m. makelaardij, v.; makelaarsloon; courtage, v.; **—taille,** f. draadknipsel, afknipsel van metaaldraad; **—tanelle,** f. soort van druif; **—taud, aude,** a. kort en dik, gezet; kort afgesneden, gekort; **cheval —,** paard met afgesneden staart en ooren; **étriller comme un chien —,** geducht afrossen, **—taud,** m. **—taude,** f. korte, ineengedrongen man, vrouw; **—taud,** m. paard met afgesneden ooren en staart; bas eener zakpijp, v.; fam. winkelknecht; **—tauder,** v. a. paarden of honden den staart of de ooren afsnijden, kortstaarten; fig. **— qn.,** iem. geducht afrossen, leelijk toetakelen.

Court-bâton, m. halve piek, v.

Court-bouillon, m. korte of Poolsche vischsaus, v.; sap, waarmede men visch stooft of opkookt; pl. **des courts-bouillons; —né,** a. in Poolsche vischsaus gekookt.

Court-bouton, m. houten pin, waarmede men de ossen aan den dissel vast maakt, v.; pl. **des courts-boutons.**

Court-côté, m. bovenste gedeelte van het hoofdstel der paarden; pl. **des courts-côtés.**

Courte-botte, m. kort ventje, mannetje, dreumesje; pl. **des courtes-bottes.**

Courte-boule, f. korte balbaan (zeker spel), v.

Courte-épée, f. dolk, m.; pl. **des courtes-épées.**

Courte-épine, f. kortvin, v. (zekere visch).

Courte-haleine, f. aamborstigheid, v.

Courtement, adv. in 't kort, beknopt.

Courte-paille, f. zeker spel, waarin strootjes (het langste of het kortste) getrokken worden; **tirer à la —,** om 't kortste of 't langste strootje trekken.

Courte-paume, f. soort van kaatsspel met raketten.

Courtepointe, f. beddesprei of pronkdeken, v.

Courte-pointier, m. spreimaker.

Courte-queue, f. kortgestaarte schildpad; kortgesteelde kers.

Courter, v. n. het makelaarschap drijven; v. a. iets zoeken te verkoopen.

Cour‖tier, m. makelaar; **— d'assurances,** assurantie-makelaar; **— breveté,** aangesteld makelaar; **— de change,** wisselmakelaar; **— marron,** beunhaas; **— électoral, électoire, d'élection,** verkiezingsagent; **—tière de mariage,** f. koppelaarster.

Cour‖til (pr. **ti**), m. tuintje bij een boerenhuis; hennepakker, m.; **—tilière,** f. (rad. courtil) aardkrekel, molkrekel, m. **(taupe-grillon).**

Courtine, f. (lat. cortina) gordijn; voorgevel van een gebouw tusschen twee vleugels; tusschenwal, gordijn, tusschen twee bolwerken.

Courti‖san, m. (rad. cour) hoveling, vleier, pluimstrijker; **—sane,** f. voornaam ontuchtig vrouwspersoon; **—sanerie,** f. hoofsche manieren, v.: pluimstrijkerij, v.; **—sanesque,** a. hoofsch; **—sanisme,** m. spreekwijze, aan de hovelingen eigen; **—ser,** v. a. fam. uit winzucht vleien, pluimstrijken; aan eene vrouw het hof maken.

Court-jointé, ée, a. kort gekoot, kort van hiel.

Court-mancher, v. a. met houten pinnen het vleesch opmaken.

Court-monté, cheval —·—, paard dat laag van lenden is.

Cour‖tois, oise, a. hoffelijk, vriendelijk, minzaam; **armes —es,** stompe wapenen (in de steekspelen); fig. **une polémique à armes —es,** een hoffelijk debat; **chambre —e,** No. 100, plee; **—toisement,** adv. hoffelijk, op beleefde wijze; **—toisie,** f. hoffelijkheid, vriendelijkheid, v.; **—ton,** m. korte hennep, m.

Court-vêtu, ue, a. kortgerokt, met korte rokken.

Couru, ue, part. passé de courir, et a., gejaagd, vervolgd, enz.; fig. **être fort —,** sterk gezocht worden, veel toeloop hebben.

Couscou, m. het gepelde zaad van maïs en van honiggras.

Couscous ou **couscoussou,** m. (ar. kouskous) klontjes uit meel en vleesch in olie gebraden.

Couseuse, f. naaister; innaaister van boeken; naaimachine, v.

Cousi‖n, m. neef (kind van oom of tante); kleine mug, v.; soort van gebak; **—ns germains,** volle neven; fig. **si cette fortune m'arrivait, le roi ne serait pas mon —,** als dat geluk mij te beurt viel, zou ik den koning te rijk zijn; **être —ns,** goede vrienden zijn; **—nage,** m. fam. neefschap, al de neven; **—ne,** f. nicht; **—ner,** v. a. neef zeggen, neef noemen; v. n. fam. bij zijne familie en vrienden rondreizen om vrijen kost te hebben; **ils ne cousinent pas ensemble,** zij kunnen het samen niet vinden; **—nette, coussinette, cousinotte,** f. St. Jansappel, m.

Cousinière, f. behangsel van gaas of andere dunne stof voor eene bedstede, om muggen af te weren, **(moustiquaire).**

Cousoir, m. boekbinders-naaibank, v.

Coussi‖n, m. kussen; **— (d'amure),** omwoeling van touwwerk, om de wrijving te beletten, v.; **— de canon,** stelhout, of groote keg, v.; **—ner,** v. a. met kussens voorzien; **—net,** m. kussentje: fig. **mettre, jeter son — sur qn., qch.,** zich van iem., iets meester maken; **—,** gegoten stuk ijzer, waarop de rails rusten (**chair**); **—nets (d'une voûte),** imposten, m.

Cousson, m. warme, vochtige wind, die voor den wijnstok nadeelig is, m.

Cousu, ue, part. passé de coudre et a. genaaid enz.; **être tout — d'or,** schatrijk zijn; **une malice —e de fil blanc,** eene gemakkelijk zichtbare booze toeleg; **bouche —e,** fam. mondje dicht!

Coût, m. kosten, prijs, m.; waarde, v.; **les menus —s,** de kleine uitgaven, v.; **le — fait perdre le goût,** de kosten doen er van afschrikken (lett. de k. doen den lust vergaan).

Coûtant, a. **prix —,** inkoopsprijs, m.

Coutarde, f. gebak van melk, eieren, honig en meel.

Couteau, m. (lat. cultellus) mes; **— tranchant,** scherp mes; **— pliant,** knipmes; **la lame, la pointe, le tranchant, le dos,**

le manche d'un —, het lemmet, de punt, het scherp, de rug, het heft van een mes; **— de chasse**, hartsvanger, jachthouwer, m.; **— de tripière, — à deux tranchants**, mes, dat aan weerskanten snijdt; fig. dubbelhartig mensch; **—-poignard**, dolkmes; **être sous le —**, aan nadeel, gevaar, wraak blootstaan; fig. **être à —x tirés avec qn.**, in openbare vijandschap met iem. zijn; **c'est le — de Jeannot**, het is zoo vaak veranderd, dat alleen de naam gelijk is gebleven; **jouer des —x**, vechten; fig. **se couper de son —**, zich tegenspreken, vastpraten.

Coutel, m. rietmes.

Coutelas, m. korte en breede sabel, v.; hartsvanger; groot keukenmes; lijzeil.

Coutelet, m. mesje; ingang eener afzetting, door netten gevormd.

Coute‖lier, m. messenmaker; soort van schelp, welke de gedaante eener messcheede heeft, v.; **—lière**, f. messenkoker, m.; **—llerie**, f. messenmakerij, v.; messenmakerswinkel, m.; messenmakerswerk; **—lure**, f. snede (in perkament enz.), v.

Coût‖er, v. a. et n. (lat. constare) kosten; **cette démarche me coûte**, die stap valt mij zwaar; **l'argent ne lui coûte guère**, hij hecht geen waarde aan 't geld; **rien ne lui coûte**, hij neemt alles licht op; hij ontziet geen moeite; **tout lui coûte**, alles is hem te veel, valt hem zwaar; **— les yeux de la tête**, duur te staan komen; **coûte que coûte**, 't mag kosten wat het wil; **il en coûte pour...**, het valt zwaar om...; **—teusement**, adv. kostbaar; **—teux, euse**, a. kostbaar.

Coutier, m. tijkwever.

Coutil, Coutis, (pr. **ti**), m. tijk, v.

Couton, m. stoppels (die na 't plukken van 't gevogelte overblijven).

Coutre, m. ploegijzer; kouter; ploeg, m.; houtbijl.

Coutu‖me, f. gewoonte, v.; gebruik; lands-, stadsrecht; **avoir — de...**, gewoon zijn om..., plegen te...; loc. prov. **une fois n'est pas —**, eens is niet altijd; **cela passera en —**, dat zal gewoonte worden; **de —**, gewoonlijk; **—mier, ière**, a. gewoon, tot een oud gebruik behoorend; **il est —mier du fait**, hij heeft dat meer gedaan; **le droit —mier**, het gewoonterecht; **pays —mier**, land waar 't gewoonterecht geldt; **—mier**, m. lands-, stadsrecht; **—mièrement**, adv. naar gewoonte, volgens gebruik.

Coutu‖re, f. (rad. coudre) naad, m.; naaisel, het naaien: litteeken (naad in het gezicht); naad of voeg van een schip; werk, waarmee de naden gestopt worden; **— lacée**, kettingnaad; **— piquée**, gestikte naad; **— en surjet**, overhandsche naad; **machine à —** (beter: **à coudre**), naaimachine, v.; **— en travers**, dwarsnaad; **rabattre les —res**, de naden gladstrijken; fig. **rabattre les —res à qn., battre qn. à plate —re**, iem. geducht afrossen; **battu, défait à plate —re**, gansch, geheel en al geslagen (van een leger); **—ré, ée**, a. met naden of litteekens bedekt; **—rer**, v. a. met naden of litteekens bedekken; **—rier**, m. die goed naait; kleermaker; dameskleermaker; schenkelspier, snijderspier, windelspier, v. (zekere dijspier); **—rière**, f. naaister; **— en linge, en robes**, linnen-, wollenaaister.

Cou‖vain, m. broedsel, eieren van insecten; honigraat van bijen, enkel eieren en larven bevattend; **—vaison**, f. broeitijd, m; **—vée**, f. broeisel of broedsel, nest vol eieren, vol jongen; fig. fam. gebroed, gebroedsel.

Couvent, m. (lat. conventus, assemblée) klooster; kloosterkostschool, v.

Couver, v. a. et n. (lat. cubare, être couché) broeden, uitbroeden; fig. heimelijk beramen of smeden; **— une maladie**, eene ziekte onder de leden hebben; **— qch. des yeux**, geen oog van iets afwenden (uit begeerlijkheid); v. n. **le feu couve sous la cendre**, het vuur smeult onder de asch; fig. **c'est un feu qui couve sous la cendre**, het is een verkropte wrok; fig. **se —**, v. pr. **il se couve**, er broeit of smeult.

Couvercle, m. (lat. cooperculum, de cooperire, couvrir) deksel; **— en tôle**, blikken deksel.

Couver‖t, te, part. passé de couvrir et a. bedekt; gekleed, bekleed; fig. geveinsd, heimelijk, arglistig; **être — chaudement**, warm gekleed zijn; **vin —**, donkerroode wijn, m.; **pays —**, land vol boomen; **temps —**, betrokken weder; **mot, terme —**, bedekt woord, bedekte term; **—t**, m. huisvesting, herberg, v.; lommer, belommerde plaats, v.; omslag van een' brief, m.; tafelgoed; deksel, dekkleed; mes, vork, servet enz. (tafelgereedschap) voor iemand aan tafel; **le soleil brûle, allons chercher le —**, de zon brandt, laat ons de schaduw opzoeken; **à —**, adv. bevrijd, beveiligd: **à — de...**, beschermd tegen, veilig voor; ook: onder bescherming van...; **se mettre à — de la pluie**, voor den regen schuilen; **envoyer une lettre sous le — d'un autre**, een brief zenden, voor iem. bestemd, aan 't adres van een derde; **il l'a trompé sous le — de l'amitié**, hij heeft hem bedrogen onder den schijn, dekmantel van vriendschap; **mettre le —**, dekken (de tafel); **une table de douze —s**, eene tafel voor twaalf personen gedekt; **—te**, f. verglaassel, glazuur van het porcelein; dek (op zekere schepen in de Levant); dek (staldek) op paarden; **—tement**, adv. bedekt, heimelijk; **—ture**, f. deken, v.; deksel; beddedeken, v.; dak van een huis; kleed over huisraad enz.; paardedeken, v.; **faire la —**, het dek half opslaan (om gemakkelijker in bed te kunnen stappen); fig. **tirer la — à soi**, het grootste deel aan zich trekken; **— de serrure**, slotdeksel, slotplaat; **troupes de —**, dekkingstroepen; **—**, dekking, zekerheid, pand, hypotheek; fig. voorwendsel, schijn, dekmantel, m.; **—turier**, m. dekenmaker of -verkooper.

Couvet, m. vuurtest, v.

Couveuse, f. broeihen, v.; **— artificielle**, kunstmatige broeioven.

Couvi, a. m. **œuf —**, vuil, bedorven ei.

Couvoir, m. toestel voor kunstmatige uitbroeiing der eieren.

Couvraille, f. zaaitijd, m.

N.B. in samenstellingen blijft **couvre** onveranderd.

Couvre-chef, m. hoofddeksel, hoofdbedekking; **—-feu**, m. vuurdeksel; braadscherm; taptoe, v.; avondgelui; **—-lit**, m. sprei, v.; **—-lumière**, m. platlood (op schepen); **—-pied**, m. deken voor de voeten; dekbed; **—-plat**, m. schoteldeksel.

Cou‖vreur, m. leidekker; **—vreuse**, f. leidekkersvrouw; †stoelenmatster.

Couvrir, v. a. (lat cooperire) dekken, bedekken, toedekken; overtrekken; kleeden; bespringen (van viervoetige dieren sprekend); fig. bewimpelen, verschoonen, verbergen; dekken; **— un tableau d'or**, een hoogen prijs betalen

voor een schilderij; — **son jeu,** niet in zijne kaarten laten zien; — **une carte,** (geld) op eene kaart zetten; — **le feu,** het vuur inrekenen; — **une enchère,** bij eene verkooping hooger bieden dan een ander; **se —,** v. pr. zich dekken; den hoed opzetten; betrekken enz. (van de lucht sprekend).

Covenan‖t, m. (lat. conventus, alliance) verbond der Schotten ter bescherming der kerk in 1638; **—taire,** m. et f. aanhanger, aanhangster van 't covenant.

Covendeur, m. medeverkooper.

Cowpox (pr. **kou-poks**), m. (angl. cow, vache; pox, vérole) echte koepokstof, v.

Cox‖al, e, a. de heup betreffend; **—algie,** f. (lat. coxa, hanche; gr. algos, douleur) heupgewrichtsontsteking, v.

Coyau, m. klein balkstuk onder de sparren; hout, waarop de bladen of scheppers van een watermolen rusten.

Coyer, m. nokbint; slijpsteenkast, v.

Crâ‖be, m. krabbe, v.; soort van kreeft, m.; witachtige zweertjes aan de voetzolen; **—bier,** m. krabbeneter, bruine roerdomp, m.

Crabite, m. versteende krab, v.

Crabron, m. zilverwesp, v.

Crac, int. plotseling, op eenmaal; **— le voilà parti!** weg was hij; **—,** s. m. ziekte der roofvogels.

Cra‖chat, m. speeksel; vluim; ordester; fig. **se noyer dans un —,** in verlegenheid geraken bij de geringste moeilijkheid; **—ché, tout —,** fam. op een prik gelijkend; **c'est son père tout —,** hij is sprekend zijn vader; **—chement,** m. spuwing, v.; **— de sang,** bloedspuwing, v.; **—cher,** v. a. spuwen, uitspuwen; —, v. n. spatten (van gesmolten metaal, van een geweer); openbersten (van deeg); fig. **— sur qch.,** iets minachten; **— ses poumons,** sputa opgeven; **— du coton,** een droge keel hebben, dorstig zijn; **— son fait à qn. (sans le mâcher),** iem. terstond geducht de waarheid zeggen; **— du latin,** latijn uitkramen, te onpas latijnsche woorden in een gesprek gebruiken; **— au bassinet (bassin),** iets met tegenzin betalen; **cette plume crache,** die pen spat; **—cheur,** m. **euse,** f. spuwer, spuwster; **—choir,** m. kwispedoor, v.; fig. fam. **tenir le —,** het woord niet aan een ander laten, voortdurend alleen spreken.

Cracho‖tement, m. het menigvuldig spuwen; **—ter,** v. n. dikwijls en weinig tegelijk spuwen.

Craco‖vien, ienne, a. van of uit Krakau; —, m. et f. man of vrouw uit Krakau; **—vienne,** f. luchtige Poolsche dans, m.

Craffe, f. bank van steen in eene leigroeve, v.

Craie, f. (lat. creta) krijt; **blanc comme —,** zoo wit als krijt; (vroeger:) teeken van inkwartiering op de huizen; **cette maison est exempte de la —,** dit huis is vrij van inkwartiering.

Craillement, m. gekras (van de kraai).

Crailler, v. n. krassen (van kraaien).

Crain‖dre, v. a. vreezen; zorgen, beducht zijn; schuwen; eerbied of ontzag betoonen of toedragen; **ce vase de terre ne craint point le feu,** die aarden pot kan tegen 't vuur; **—te,** f. vrees; bezorgdheid, beduchtheid, bangheid, v.; **dans la —te, de —te, de —te que,** conj. uit vrees enz.; **—tif, ive,** a. vreesachtig, beschroomd, beducht, bang; **—tivement,** adv. vreesachtig, met schroom.

Cramailler, m. tandwerk aan een repetitiehorloge.

Crambe ou **crambé,** m. veldkool, v.

Craminer, v. a. vellen vollen of afpersen.

Cramoi‖si, m. (ar. karmesi) karmozijnrood; **—si, ie,** a. karmozijnrood.

Cram‖pe, f. kramp, v.; **goutte —,** vliegende jicht, v.; **—pon,** m. kram, v.; anker; houvast; punt aan een hoefijzer, om een paard scherp te zetten; weerhaakjes aan planten; fig. lastige indringer; **—ponner,** v. a. met krammen vast maken; scherpen, scherp zetten (van paarden sprekend); **se — à ...,** v. pr. zich vastklemmen aan ...; **—ponnet,** m. krammetje; kleine kram (in een slot), v.

Cran, m. kerf, v. of tand, m. (in ijzers enz.); teeken aan gegoten letters ter aanwijzing der rechte zijde; **— de mire,** vizierkorrel; **il est monté d'un —,** hij is een graad verhoogd; **baisser d'un —,** fig. fam. zichtbaar afnemen; een toontje lager zingen; **lâcher d'un —,** plotseling verlaten; **—,** het kielen van een schip; **mettre un navire en —,** een schip kielen, kalfateren, herstellen.

Crancelin, m. kransje, stuk van eene kroon.

Crâ‖ne, m. (lat. cranium; du gr. kranion) bekkeneel, hersenpan, v.; schedel, m.; fig. hachje; twistzoeker; **—ne,** a. zeer knap, mooi enz.; **—nerie,** f. fam. zwetserij, twistzoekerij, v.; **—nien, ienne,** a. wat op de hersenpan betrekking heeft.

Cra‖niographe, m. schedelbeschrijver; **— niologie,** f. schedelleer, schedelkunde, v.; **— niologue, —niologiste,** m. schedelkundige; **—nioscopie,** f. (gr. kranion, crâne; skopeô; j'examine) schedelbeschouwing, v.

Crapau‖d, m. pad, v.; zwaanshals aan het roer, m.; lage stoel, m.; fig. gedrocht, klein leelijk mensch; beleediging; **sauter comme un —,** onbeholpen springen; **avaler un —,** in den zuren appel bijten; —, (vroeger:) haarzak, haarbeurs; **—daille,** zie **crépodaille; —dière,** f. paddennest; fig. fam. morsige, onreine plaats, v.; **—dine,** paddesteen, m.; ijzeren of koperen plaat, waarin de spil of bout van eene koetspoort enz. draait; duizendblad; kloof aan de pooten der paarden door het aanslaan der hoefijzers, v.; stuk blik met gaten vóór eene waterbuis; kamrad van een molen; **— de l'hélice,** drukschijf van een schroef (van eene stoomboot); **pigeons à la —,** opengesneden duiven, die men op den rooster braadt, v.

Crapelet, m. jonge pad, v.

Craponne, f. horlogemakersvijl, v.

Crapoussin, m. **ine,** f. fam. klein, mismaakt mensch.

Crappe, f. molensmeer, molenvet.

Crapu‖le, f. (lat. crapula, ivresse) fam. zwelgerij, liederlijke levenswijze, v.; zwelgers, dronkaards; **c'est une —,** het is een liederlijk sujet; **—leusement,** adv. op liederlijke wijze; **—leux, euse,** a. liederlijk, laag, uitspattend.

Craque, f. leugen, v.; bluf, m.; holte, gevuld met kristallen, v.

Craque‖lé, ée, a. vol kleine barsten of scheurtjes (van porcelein); **—lin,** m. krakeling, m. (zeker gebak); lichtgebouwd, zwak vaartuig; fig. zwak mensch; krab, die haar schaal heeft afgeworpen en waarvan de visschers zich als aas bedienen; **—lot,** m. zie **craquelin,** krab enz.; nieuwe bokking; weinig gezouten en weinig gerookte haring; **—lotière,** f. bokkingrookster; **—lure,** f. afschilfering, van vernis, kleuren enz.

Craquement, m. geknars, gekraak.

Craque‖r, v. n. kraken, knakken, knarsen; fig. fam. liegen, zwetsen; **—rie,** f. fam. zwetserij, windmakerij, v.

Cra‖quètement, m. knarsing der tanden, v.; **—queter,** v. n. kraken, knarsen, klateren; klepperen als de ooievaars; **—quette,** f. kleermakersijzer, dat bij het gladstrijken over de knoopsgaten gelegd wordt; **—queur,** m. **euse,** f. zwetser, windmaker; zwetster.

Crase, f. inéénsmelting van twee lettergrepen, v.; menging der vochten, v.

Crassane ou **Cresane,** f. soort bergamotpeer, zekere herfstpeer, v.

Cras‖se, a. (lat. crassus, épais) dik; grof, onbeschoft; fig. **ignorance —,** grove onwetendheid, v.; **—,** s. f. vuiligheid, smerigheid, onzuiverheid; metaalschuim, ijzerslak; hamerslag; fig. lompheid, onbeschaafdheid; laagheid van geboorte; groote gierigheid, v.; **la — de l'école,** het schoolstof (gebrek aan wereldkennis); **—ser,** v. a. vuil maken, **—seux, euse,** a. vuil, smerig, onzuiver; vrekkig; **—seux,** m. fig. vrek, gierigaard.

Cratère, m. (lat. crater, vase à boire) mengvat bij de ouden; mond (krater) van een' vuurspuwenden berg, m.

Craticuler, v. a. een kaart, plaat enz. overtraliën, met ruiten overtrekken, om ze verkleind na te teekenen (**graticuler**).

Crava‖che, f. rijzweep, karwats, v.; **—chée,** f. karwatsslagen; **—cher,** v. a. met de karwats afranselen.

Cravan, m. boomgans, Schotsche gans; soort van zeemossel, v.

Crava‖te, (de Croate), m. paard uit Croatië; Croatisch ruiter; licht gewapend ruiter; —, f. das om den hals, v.; halsdoek, m.; vaandelkwast; toplijn, vanglijn, v.; **prendre une ancre en —,** een anker opvangen; **—ter,** v. a. de das omdoen; **bien —té, mal —té,** met goed zittende, met slecht zittende das.

Crayer, m. tot glas gebrande koolasch (in de glasovens), v.; Zweedsche of Deensche driemaster, m.

Crayère, f. krijtgroeve, v.

Crayeux, euse, a. krijtachtig, krijt bevattend.

Crayon, m. (rad. craie) teekenkrijt, rood krijt, potlood, crayon; teekening, welke daarmede gemaakt wordt, v.; fig. schets, v.; eerste ontwerp; beschrijving, schets, v.

Crayon‖nage, m. teekening met potlood of krijt, v.; **—ner,** v. a. met krijt teekenen; schetsen, eene schets maken; **—neur,** m. slechte teekenaar; **—neux, euse,** a. krijtachtig, potloodachtig.

Cré, interj. pop. verkorting van **sacré,** vervloekt.

Créable, a. te scheppen, wat geschapen kan worden.

Créadier, m. sleepnet.

Créan‖ce, f. (lat. credere, croire) geloof, geloofwaardigheid; geheime last, m.; instructie voor een' minister; **lettre de —,** geloofsbrief; —, som die men schuldig is; deugdelijke schuldbekentenis, v.; **—cier,** m. **—ière,** f. schuldeischer; schuldeischeres.

†**Créat,** m. onder-pikeur in eene rijschool.

Créa‖teur, trice, a. (lat. creator; de creare, créer) scheppend; —, m. Schepper, formeerder; fig. oorzaak, v.; **—tif, —tive,** a. scheppingsvermogen bezittend; **—tine,** f. vleeschstof, v.; **—tion,** f. schepping, v.; fig. aanstelling, verkiezing, v.; oprichting, v.; het eerste spelen van een rol; **les merveilles de la —,** de wonderen der schepping; **—ture,** f. (lat. creatura; de creare, créer) schepsel; gunsteling.

Crécelle, f. ratel, m.; schel, bel, v.; fig. **c'est une —,** ze rammelt maar altijd door.

Crécerelle, f. torenvalk, m.

Crèche, f. eetbak, m. of krib, v. voor schapen, koeien enz.; krib (slaapplaats voor kinderen), v.; vondelingengesticht; kleinkinderbewaarplaats, v.; puntig of scherp uitstek aan eene brug.

Crécy, f. soort van gelen wortel.

Créden‖ce, f. (ital. credenza) credenstafeltje, tafeltje ter zijde van het altaar; (vroeger:) spijs- of provisiekamer, v.; **—cier,** m. (vroeger:) spijsmeester.

Crédibilité, f. (lat. credibilis, croyable) geloofwaardigheid, v.

Crédi‖t, m. (lat. credere, croire) trouw, geloof; krediet; aanzien; invloed, m.; **faire ou donner à —,** op krediet doen of geven; **lettre de —,** geloofs- of kredietbrief, m.; **à —,** zonder dadelijk te betalen; fig. te vergeefs, zonder grond; **— mobilier,** maatschappij die op effecten geld schiet; **— foncier,** bank, die op landerijen geld schiet; **—ter,** v. a. borgen, crediteeren; **—teur,** m. schuldeischer; —, a. **le compte —teur,** de op het credit gebrachte rekening, v.

Credo (pr. **kré**), m. (mot lat. qui signifie je crois) geloofsbelijdenis der Apostelen, v.; het credo.

Crédu‖le, a. (lat. credulus; de credere, croire) lichtgeloovig; **—lement,** adv. lichtgeloovig; **—lité,** f. lichtgeloovigheid, v.

Créer, v. a. (lat. creare) scheppen; fig. instellen, oprichten, stichten; aanleggen; **— un rôle,** het eerst een rol spelen.

Crémail‖lère, f. haal, haak (in een keukenschoorsteen, ter ophanging van ketels enz.), heugel, m.; hangijzer; fig. **pendre la —,** een maaltijd of partijtje geven als men een nieuwe woning betrokken heeft; —, veer in een repetitie-horloge, v.; stelhout, stelijzer (waardoor een leunstoel, een lessenaar, een lamp enz. hooger of lager gesteld kan worden); **—lon,** m. haaltje of heugeltje.

Créma‖teur, m. lijkverbrandingsoven, m.; **—tion,** f. (lat. cremare, brûler) lijkverbranding, v.; **—toire,** a. **four —toire,** lijkverbrandingsoven, m.

Crème, f. room, m.; dik afkooksel van meelachtige zelfstandigheden; fig. het beste van iets; het puikje; het neusje van den zalm; **c'est la — des honnêtes gens,** het zijn allernetste menschen; **— fouettée,** geslagen room; fig. ijdel woordgepraal; **— aux amandes,** amandelmelk of -pap, v.; —, dun vliesje op gekookte melk; **— de tartre,** gezuiverde wijnsteen, m.; —, schuimend gerecht (uit melk, eieren, suiker bestaande); likeur; blanketsel, cosmetiek.

Crémé, ée, a. gebleekt.

Crément, m. (lat. crementum, accroissement) verlenging van een woord bij de vervoeging en verbuiging, v.

Cré‖mer, v. n. room worden, roomen; schuimen; **—merie, Crèmerie,** f. roomwinkel, m.; melkinrichting, v.; **—meux, euse,** a. roomhoudend; **—mier, ière,** f. roomverkooper, -koopster; eigenaar, eigenares van eene melkinrichting.

Crémone, m. Cremoner viool, v.; —, f. ijzeren vensterroede, v. (**espagnolette**).

Crénage, m. het maken van een kerf in de letter.

Créné, e, a. **lettre —e,** gesneden letter, v.

Cré‖neau, m. opening boven in een muur, v.; schietgat; torentrans, m.; tusschenruimte van pelotons; **—nelage,** m. kartelrand der muntstukken, m.; **—nelé, ée,** part. et a. gekerfd, getand; **—neler,** v. a. de muren met schiet- en kijkgaten voorzien; uittanden, kerven; **—nelure,** f. kerftand; getande rand.

Créner, v. a. met een puntig werktuig de te veel uitstekende deelen afnemen (bij lettergieters); eene letter inkerven, van het kerfje voorzien.

Créole, m. et f. Kreool, Kreoolsche; hij of zij, die van Europeesche ouders in Amerika geboren is.

Créophage, a. (gr. kreas, chair; phagein, manger) vleeschetend; m. plur. vleeschetende kevers.

Créosote, f. creosoot, v.

Crépage, m. het kronkelen van floers.

Crè‖pe, m. (lat. crispus, frisé) krip, floers; rouwband, m.; **porter un —,** een' rouwband om den hoed of arm dragen; **—pe,** f. dun pannekoekje; **—pé,** m. soort van kapsel van gekroesd haar; dun deeg; **—per,** v. a. in elkander krullen; **se —,** v. pr. krullen, kroezen.

Crépelé, ée, a. gekroesd.

Crè‖pi, m. pleisterkalk, m.; **—pin,** m. **saint-—,** fig. fam. alles wat men bezit; handwerkszak der rondreizende schoenmakers, m.; **—pine,** f. soort van franje, v.; net- of darmvlies van een lam, varken, kalf; **—piné, ée,** a. van franje voorzien; **—pinette,** f. in een netvlies gewikkelde cervelaatworst, v.; **—pinière,** f. soort van barbarisseboom, m.; **—pir,** v. a. met kalk bestrijken (een muur); den nerf op het leder maken; **—pissage,** m. het bestrijken van een' muur met pleisterkalk; **—pissure,** f. pleistering, bestrijking met kalk, v.; pleisterkalk, m.

Crè‖pitant, e, a. knappend, knetterend; **—pitation,** f. het geknetter enz. van vuur; geluid van gebroken beentjes; **—piter,** v. n. (lat. crepitare, faire du bruit) knappen, knetteren; knersen.

Crépodaille, f. dunne krip, v.

Crépon, m. gekronkeld floers, krip; haarkussen, onder de haarfrisuur.

Crépu, ue, a. gekruld, kroes (van haar).

Crépure, f. het krullen, kroezen.

Crepuscu‖laire, a. **cercle —,** schemeringskring, m.; **lumière —,** schemerlicht; **les —s,** de avondvlinders; **—le,** m. (lat. creperus, douteux; lux, lumière) schemerlicht; morgen- of avondschemering, v.

Crèque, m. wilde pruim.

Créquier, m. wilde pruimeboom, m.

Cresane, f. soort bergamotpeer.

Crescendo, m. (pr. **krèssindo**) (mot ital. qui signifie en renforçant) toenemend in kracht van toon (muziek); **—,** m. toeneming, aanzwelling, v.; pl. **des crescendo.**

Créseau, m. grof doek, om er tapijt op te werken.

Cres‖son, m. kers, sterrekers, tuinkers, bitterkers, waterkers, v.; **— alénois, — des jardins,** tuinkers; **—,** (arg.) hoofdhaar; **—sonnière,** f. plaats, waar veel kers groeit, v.

Crésus (pr. **zuce**), m. schatrijk mensch.

Crétacé, ée, a. (lat. creta, craie) krijtachtig.

Crête, f. (lat. crista) kam (van hanen enz.); kuif (van zekere vogels); fig. **il lève, il dresse la —,** hij wordt hoogmoedig; **il baisse la —,** hij laat den moed zakken; **—,** kroon (der slangen); kamvormig uitwas; kam (van een helm), helmsieraad; bergkam; kegelvormige hoop koren; rij graten aan den ruggegraat van visschen; opgeworpen aarde naast eene gracht, v.; **— marine,** zeevenkel, v.

Crêté, ée, a. met een kam of kuif voorzien.

Crête-de-coq, f. hanekam, m. (bloem); soort schelpen; ziekelijke uitwas, m.; pl. **des crêtes-de-coq.**

Crételer, v. n. kakelen (als de hennen).

Crételle, f. kamgras.

Crétin, m. kropmensch, cretin; fig. idioot; **—iser,** v. a. tot een' stompzinnige maken; **se —,** v. pr. verstompen; **—isme,** m. kropziekte, v.; stompzinnigheid, v.

Crétois, oise, a. van of uit Kreta; —, m. et f. Kretenzer; vrouw uit Kreta.

Cretonne, f. (rad. Creton, village de Normandie) soort Normandisch linnen, cretonne.

Cretons, m. pl. kanen, v.; kanenbrood, overblijfsel van uitgesmolten vet.

Creu‖sage, m. het uithollen, uitgraven; het graveeren der vergezichten in houtsnee; **—se,** m. uitgraving, uitholling, v.; **—sement,** m. uitholling, v.; **—ser,** v. a. et n. graven, delven, uithollen; fig. doorgronden; **— un port,** een haven uitbaggeren; **la chasse creuse l'estomac,** de jacht maakt hongerig; **machine à —,** baggermachine, v.; fig. **— un sujet, une question,** een onderwerp, een vraagstuk doorgronden, navorschen; **— un problème,** zich 't hoofd breken met een vraagstuk; **se — la tête, le cerveau,** zich 't hoofd breken (met denken); **ses joues se creusent,** zijne wangen worden hol; **—set,** m. smeltkroes, m.; **mettre au —,** eene harde proef laten doorstaan; **passer par le —,** den vuurproef, een zware beproeving doorstaan; **—sure,** f. holte, v.

Creux, euse, a. hol, uitgehold, diep; fig. verward, ijdel, hersenschimmig; **dent creuse,** holle kies; **joues creuses,** ingevallen wangen; **assiette creuse,** soepbord; **ventre creux,** ledige maag; **drap creux,** te los geweven laken; **viande creuse,** vleesch, waar weinig voedsel in zit; fig. ijdele droomerijen, hersenschimmen; **trouver buisson —,** het opgejaagde wild niet meer in de struiken vinden; fig. niet meer vinden wat men zocht; fig. **cervelle, tête creuse,** leeghoofd; **—,** adv. **songer —,** droomen, over hersenschimmen peinzen; **—,** s. m. holte, holligheid, diepte, v.; kuil; lage toon, bastoon, m.; basstem, v.; vorm, waarin men iets afgiet, m.; **— de la poitrine,** borstholte; **— de la main,** handholte; **moulage à — perdu,** het gieten waarbij de vorm verbroken wordt; **le — et la platerie,** het holle, diepe vaatwerk (borden enz.) en het platte vaatwerk; **avoir un bon —,** eene schoone basstem hebben; **je me sens un — dans l'estomac,** ik heb een holle maag, ik heb honger.

Crevaille, f. fam. vreetmaaltijd, m.; slempartij, v.

Crevaison, f. pop. dood, m.

Crevas‖se, f. (rad. crever) reet, spleet, scheur, v.; barst, m.; **avoir des —ses aux lèvres, aux mains,** gespleten, gesprongen lippen, handen hebben; **—ser,** v. a. doen opensplijten, reten enz. maken; **—,** v. n. et **se —,** v. pr. splijten, openbarsten.

Crevé, ée, part. et a. geborsten, gespleten

enz.; gestorven (van dieren en menschen verachtelijk gesproken); —, s. m. mouwsplit; hemdsplit; fig. **un gros —, une grosse —e,** fam. slokop, vraat, gulzig mensch; **un petit—,** een gekke modepop.

Crève-cœur, m. groot hartzeer, verdriet.

Crever, v. a. (lat. crepare) doen springen; fig. fam. — **les yeux,** de oogen uitsteken; **cela crève les yeux,** dat springt in 't oog; — **le cœur,** door het hart gaan; — **un cheval,** een paard dood, bek-af rijden; —, v. n. barsten, aan stukken springen; —, bas. sterven, krepeeren; — **de rage etc.,** van woede barsten; **c'est à — de rire,** 't is om je dood te lachen; **se —,** v. pr. barsten, aan stukken springen; **il s'est crevé de travail,** hij heeft zich doodgewerkt.

Crevet, m. veter, m.

Crevette, f. garnaal (kleine zeekreeft), v.

Cri, m. schreeuw, gil, m.; geschreeuw, geroep; krijgsgetier; galm, m; **pousser un —,** een kreet slaken, uitstooten; — **de guerre,** oorlogskreet; **à grands —s,** luidkeels; **jeter les hauts —s,** zich luide beklagen; — **public,** openbare bekendmaking, bij omroeping, tromslag enz.; fig. openbare meening, algemeene stem van het publiek, v.; **les —s de Paris,** het geroep der rondventende kooplui (in de straten van Parijs); **le dernier —,** de laatste nieuwigheid, het nieuwste snufje; **chasser à cor et à —,** de honden met geschreeuw aanzetten bij 't jagen; **demander qch. à cor et à —,** iets onstuimig eischen; — **de la plume,** het krassen der pen.

Criage, m. het omroepen; het omroeperschap.

Criail‖ler, v. n. fam. gedurig schreeuwen, razen of tieren; **—lerie,** f. fam. herhaald geschreeuw of getier; **—leur,** m. **euse,** f. fam. schreeuwer, kijver; schreeuwster, kijfster.

Criant, ante, a. schreeuwend, wraakroepend.

Criard, arde, a. schreeuwend; **oiseaux —s,** jonge vogels, altijd doorpiepende vogels, m.; **dettes —es,** kleine schulden, kladschulden, om welke men gedurig gemaand wordt; **voix —e,** schelle stem; **tons —s,** schreeuwende kleuren; —, m. **arde,** f. schreeuwer, schreeuwster.

Cri‖blage, m. het zeven; **—ble,** m. (lat. cribrum) zeef, korenzeef, v.; vizier aan een helm; **passer au —,** zeven, ziften; **—blé,** part. et a. doornageld, doorschoten, doorvreten; — **de coups,** vol wonden, met wonden bedekt; **il est — de dettes,** hij zit tot over de ooren in de schulden; **—blement,** m. ziften, v.; **—bler,** v. a. ziften, met de zeef zuiveren; met gaten doorboren als een zeef; dicht overdekken met; **—bleur,** m. zifter; **—bleux, euse,** a. met gaatjes als eene zeef; **os —,** zeefbeen; **—blier,** m. zeefmaker, zeefverkooper; — **—blure,** f. uitziftsel; **—bration,** f. doorzifting, v.

Cric (pr. **cri**), m. dommekracht, v.; **—, Crid, Criss,** m. kris der Maleiers, v.

Cric crac (pr. **krike-krake**), adv. het geluid van iets dat breekt.

Cricet, m. veldrat, veldmuis, v.

Cricket, m. cricket, (Engelsch balspel).

Cri-cri, cricri, m. krekel, m.; — **des champs,** veldkrekel; — **domestique,** huiskrekel; —, goudmerel, v.

Crid, zie **cric** of **criss.**

Crie, f. gerechtelijke uitroep, m.; afkondiging, oproeping, v.; **vente à la —,** verkoop bij opbod of afslag; **vendre à la —,** bij opbod (afslag) verkoopen.

Crier, v. n. schreeuwen, uitroepen; fig. overluid klagen; kijven, razen; aanslaan (van jachthonden sprekend); — **à tue-tête,** luidkeels schreeuwen; — **famine, misère,** over zijn nood, ellende klagen; — **à qn. (qch.),** om iemand (iets) schreeuwen; — **après (contre) qn.,** tegen iem. te keer gaan; ook: om iem. schreeuwen; — **au blasphème, au sacrilège,** roepen, dat er heiligschennis gepleegd wordt; —, v. a. openlijk omroepen of afkondigen; openlijk uitventen; — **la faim,** van honger schreeuwen, schreien; **tout le monde en crie,** ieder roept er wraak over.

Crierie, f. fam. geschreeuw.

Crieur, m. **euse,** f. schreeuwer; schreeuwster; **juré-—,** ou —, afslager (bij verkoopingen); **—(public),** omroeper; — **de rues,** straatventer.

Crime, m. (lat. crimen) misdaad, euveldaad, v.; schelmstuk.

Crimenne, f. grove manteljas, v.

Crimina‖liser, v. a. tot eene strafzaak maken; **—liste,** m. rechter of rechtsgeleerde in het lijfstraffelijk recht ervaren; hij, die over het lijfstraffelijk recht geschreven heeft; **—lité,** f. het misdadige, het strafwaardige van eene zaak; **—toire,** a. hetgeen tot eene lijfstraffelijke beschuldiging behoort.

Crimi‖nel, elle, (lat. criminalis) a. misdadig; strafbaar, schuldig; strafrechterlijk; s. m. et f. misdadiger; misdadige; strafrechterlijke, crimineele rechtspraak; crimineel rechtsgeding; **—nellement,** adv. op strafbare of zondige wijze; crimineel, strafrechterlijk.

Crin, m. (lat. crinis) lang haar (van manen en staart) der paarden en andere dieren; paardenhaar, de manen; fam. slecht haar; slechte pruik, v.; het afbreken eener ader in eene mijn; **cheval à tous —s,** paard met volle manen en langen staart; **à tous —s,** met lang, onordelijk haar; fig. dol, wild; ook: echt, volbloed, tot in de nieren; **un matelas, un oreiller en —,** een matras, een hoofdkussen met paardenhaar gevuld; **poète à tous —s,** romantisch dichter; **se prendre aux —s,** fam. elkaar in 't haar zitten, plukharen; fam. **être comme un —,** een norschen, stuggen aard hebben; — **de cheval,** m. soort van korstmos; — **végétal,** plantenhaar.

Crinerin, m. fam. slechte viool.

Crinier, m. bereider van paardenhaar.

Crinière, f. manen (van een paard of ander dier), v.; **la — d'un casque,** de haarbos van een helm; lang, (wanordelijk) hoofdhaar; halsdek (van een paard).

Crinole, f. lelie-narcis, haaklelie, v.

Crinoline, f. (rad. crin) stof uit paardenhaar geweven; hoepelrok, m., crinoline, v.

Cri‖que, f. kreek (kleine zeehaven), v.; grachten in allerlei richtingen buiten eene vesting, v.; **—que** ou **—qûre,** barst, m. scheur, v. in metalen; **—quer,** v. n. ruischen, kraken; scheuren, barsten (van staal); **—quet,** m. sprinkhaan; krekel **(grillon);** jakhals (slecht paard), m.; klein paard; klein mannetje; gewone landwijn **(piquette).**

Crise, f. (gr. krisis; de krinein, juger) keerpunt, beslissingspunt, verandering in eene ziekte (ten goede of ten kwade); crisis, v.; — **nerveuse,** aandoening der zenuwen; — **monétaire,** geldcrisis; — **commerciale,** handelscrisis.

Cris‖pation, f. krulling, kronkeling, v.; samen-

krimping, v.; **donner des —s,** kippevel doen krijgen, ergeren, ongeduldig maken; **—pé, e,** a. opgekruld; samengekrompen; samengetrokken; **—per,** v. a. (lat. crispare, de crispus, frisé) doen krimpen, opkrimpen, doen opkrullen; fig. hevig aandoen; **se —,** v. pr. opkrullen, opkrimpen, kroezig worden; **se —,** ongeduldig, opgewonden worden.

Crispin, m. (ital. Crispino, valet de comédie) grappig bediende in 't blijspel; fig. koddige vent; kort manteltje.

Criss, m. kris (der Maleiers), v.

Cris‖sement, m. gekners, tandengekners; **—ser,** v. a. met de tanden knarsen of knersen; **—sure,** f. scheuren of rimpels in het ijzerdraad, v.

Cristal, m. (gr. krustallos) kristal, bergglas; glas als kristal; **— de roche,** bergkristal; **— de montre,** kristallijnen glas op een zakuurwerk; **cristaux,** pl. kristalwaren, kristallen voorwerpen; pop. koolzure potasch.

Cristal‖lerie, f. kristalmaking, v.; kristalfabriek, v.; **—lier,** m. graveur in kristal en edelgesteenten; kristalkast, v.; **—lière,** f. kristalmijn, v.; werktuig, waarop men de kristallen bewerkt; **—lifère,** a. kristalhoudend, -bevattend; **—lin, ine,** a. kristallijn, kristalhelder; **lentille —line,** f. ou **—lin,** m. kristallens (van 't oog); **—lisable,** a. kristalliseerbaar; **—lisation,** f. verandering in kristal, kristallisatie, v.; kristalvorm, m.; **—liser,** v. a. et n. als kristal stollen of maken; helder maken (als kristal); **se —,** v. pr. den kristalvorm aannemen, kristalliseeren; helder worden als kristal; **—lisoir,** m. kristalliseervat; bekken eener zoutpoel; **—lographe,** m. kristalkundige; **—lographie,** f. (gr. krustallos, cristal, graphô, j'écris) kristalkunde, v.; **—lographique,** a. kristalbeschrijvend; **—loïde,** a. kristalvormig; **—lométrie,** f. kristalmeting, v.; **—lotechnie,** f. kristalliseerkunst, v.

Cristé, e, (lat cristatus, orné de crête) van een kam voorzien **(crêté).**

Cristi, interj. (abrév. de **sacristi**), sapperloot, sakkerloot.

Critérium, (pr. **ome**), **critère,** m. (gr. kriterion; de krinô, je juge) kenteeken, merk, onderscheidingsteeken; pl. **des critériums.**

Criticis‖me, m. Kants critisch wijsgeerig stelsel; **—te,** m. aanhanger van 't criticisme.

Criti‖quable, a. berispelijk, aan berisping onderworpen; **—que,** a. (gr. krinein, juger) hachelijk; hekelzuchtig, bedilziek; opheldernd; fig. gevaarlijk; —, m. kunstrechter, beoordeelaar, criticus (van boeken enz.); hekelaar, bediller; —, f. beoordeeling; oordeelkunde; berisping, bestraffing, v.; **—quer,** v. a. beoordeelen; hekelen, bedillen; **—queur,** m. berisper, hekelaar.

Croas‖sant, e, a. krassend, schreeuwend; **le peuple —,** de raven, v.; **—sement,** m. gekras (der raven); **—ser,** v. n. krassen (van de raven).

Croate, a. Kroatisch; m. et f. Kroaat; Kroatische vrouw.

Croc (pr. **krok**), interj. krak, kraak; **cela fait — sous la dent,** dat kraakt tusschen de tanden.

Croc, (pr. **krô**), m. haak; brandhaak, loodshaak; haaktand, oogtand (van een paard, een hond); kreeftsschaar; fig. fam. fijne speler, bedrieger; **pendre son épée au —,** zijn degen aan den wand hangen, den krijgsdienst verlaten; **son procès est au —,** zijn proces is tijdelijk geschorst; **—s,** pl. groote knevels, m.

Croc-en-jambe, m. (pr. **krok**), **donner le — à qn.,** iem. een beentje lichten; fig. iem. onderkruipen door list.

Cro‖che, a. krom; —, f. achtste noot, v. (muziek); **double —,** zestiende noot; **—cher,** v. a. inhoeken; inpikken, krengen (zeeterm); een staart aan een noot maken (bij 't muziek schrijven of graveeren); inhaken, den stoel in rust brengen (bij het kousen weven); **—chet,** m. haak, m; haakje; haakpen, v.; **broder, travailler au —, faire du —,** haken; **—,** voddenrapershaak; haaksleutel (der slotenmakers en dieven); weeghaak; luiwagen van een roer, m.; kromming; omweg; pl. kleine haarlokken op het voorhoofd, v.; haaktanden; **—s de portefaix, de commissionnaire,** rughouten der sjouwers, pakdragers; fig. **être aux —s de qn.,** op iemands kosten leven; **la route fait un — en cet endroit,** de weg maakt op die plaats eene kromming.

Croche‖table, a. wat met een haaksleutel kan opengemaakt worden; **—tage,** m. het opensteken van een slot; werk en loon der kruiers; het bewerken van den grond met den haakploeg; **—ter,** v. a. opensteken (een slot); eene deur met een haaksleutel of looper openen; **—teur,** m. **euse,** f. kruier, pakdrager of -draagster, lastdrager of -draagster; fig. plompe kinkel, onbeschaafde kerel; **— de portes,** opensteker (van sloten), inbreker; **—tier,** m. draag- of rughoutmaker; **—tons,** m. pl. haakjes aan de rughouten der pakdragers.

Crochu, ue, a. als een haak omgebogen, krom; fig. **avoir les mains —es,** lange vingers hebben.

Crocodile, m. (gr. krokodeilos) krokodil, m.; **larmes de —,** krokodillentranen, geheuchelde tranen; fam. ruwe, slimme kerel, onoprecht mensch.

Crocotte, f. tijgerwolf, m.; gevlekte hyena, v.

Crocus (pr. **cuse**), m. saffraanplant, v.; krokus, m.

Croire, v. a. **(qch.** ou **qn.)** (lat. credere) gelooven, meenen, voor waar houden; vertrouwen, denken; **à l'en —, s'il faut l'en —,** als men hem gelooven wil; **si vous m'en croyez,** als ik u een raad mag geven; **en faire — à qn.,** iem. iets wijs maken; **— à qn.** ou **qch.,** aan iemand of aan iets gelooven; v. n. gelooven, geloof hebben; **— en Dieu,** aan God gelooven; **— en soi,** met zichzelf zeer ingenomen zijn; **— conseil,** naar raad luisteren; **se —,** v. pr. zich achten, zich gelooven; **s'en —,** zijn eigen zin doen; **s'en — beaucoup, trop,** zeer, te zeer met zichzelf ingenomen zijn.

Croi‖sade, f. (rad. croix) kruistocht, m.; kruisvaart, v.; zuiderkruis (zeker gesternte); **— aurifère,** expeditie van goudzoekers; **—sé, ée,** p. et a. gekruist; met een kruis voorzien; gekeperd (van laken enz.); **rimes —ées,** kruisrijmen; **—sé,** m. kruisvaarder; **—sée,** f. kruispunt; kruisraam, raam, venster; kruis (van een anker); inslag van een weefsel, m.

Croi‖sement, m. het kruisen; het kruisen der degens (in het schermen); **pièce de —,** beweegbare rail, wissel (op spoorwegen); **—ser,** v. a. kruisen, doorkruisen, kruisgewijze leggen of plaatsen; dwars over iets gaan; uitstrijken; fig. **— qn.** iemand in den weg treden; met een kruis teekenen; v. n. kruisen (op zee); over elkander gaan (van kleederen); **se —,** v. pr. zich tot een' kruistocht gereed maken; kruisgewijze loopen; **les bras croisés,** met de armen over elkander; **demeurer les bras croisés,** niets

uitvoeren; **—serie,** f. kruiselings gevlochten mandwerk; **—sé, e,** a. met kruisjes voorzien; **—sette,** f. kruisje, schermmeesters-rapier; slothout van den vlaggestok; kruiswortel (soort plant); **—seur,** m. kruiser, kruisvaarder, kapitein van een schip dat kruist; zeezwaluw (**hirondelle de mer**); **—sière,** f. plaats, waar schepen, waar twee spoorlijnen elkander kruisen, v.; het kruisen der schepen, kruisvaart; kruispost; **vaisseau en —,** kruiser; **—sille,** f. kruisje; wervel aan het rad der touwslagers, m.; **—sillon,** m. dwarshout van een kruis; vensterroede, -stijl; **—soire,** f. bakkerskam om kruislijnen op de scheepsbeschuit te trekken.

Crois‖sance, f. wasdom, groei, m.; pl. zeeplanten, schelpen, v. tot versiering van kunstmatige grotten; **—sant,** m. wassende maan, v.; **la lune est à (dans) son —,** de maan is aan 't wassen; fig. halve maan, v.; **le —, l'empire du —,** het Turksche rijk; **—,** krom ijzer in schoorsteenen, waaraan men eene aschschop enz. hangt; sikkel, v.; rond snijmes (der tuinlieden); halve maantje (soort broodje); **—sant, e,** part. et a. aangroeiend, toenemend.

†**Croisure,** f. kepering, keper, v.; inslag, m.; **— des rimes,** kruising der rijmen.

Croît, m. aanwas, vermeerdering (van vee); vermenigvuldiging, v.

Croître, v. n. (lat. crescere) wassen, groeien, toenemen; vermeerderen; **les jours croissent, commencent à croître, vont croissant,** de dagen lengen; **la rivière est crue,** de rivier is gewassen; loc. prov. **mauvaise herbe croît toujours,** onkruid vergaat niet.

Croix, f. (lat. crux) kruis; ordekruis; fig. kruis, lijden; ellende, v.; **signe de —,** teeken van het kruis; **faire le signe de la —,** een kruis slaan; **prendre la —,** ter kruisvaart gaan; **en —,** adv. kruisgewijze; **— de par Dieu,** f. abcboekje, spelboekje; **il faut faire une — à la cheminée,** dat mag men wel aan den balk schrijven; **il faut la — et la bannière pour le décider à venir,** het kost ongelooflijke moeite hem over te halen te komen; **— ou pile,** kruis of munt; **n'avoir —, ni pile,** kruis noch munt hebben; geheel van geld ontbloot zijn; **jouer à — ou pile, à —-pile,** kruis of munt spelen; fig. begin (eener zaak).

Croix-pile, f. kruis of munt.

Cromlech (pr. **lèk**), m. Druidisch steenen bouwwerk.

Cromorne, m. een der registers van het orgel.

Cron, m. schelpzand.

Crône, m. kraan (om zware lasten op te heffen); **—,** f. begroeide plaats op den grond van het water, v.; uitholling van den oever, v.

Cropetons, à —, zie **à croupetons.**

Croquade, f. vluchtige schets, teekening, v.

Cro‖quant, m. boer; schoft; kraakbeen (in vleesch); **—quant, ante,** a. knappend (tusschen de tanden); **—quante,** f. knaptaartje; **—que,** f. **manger qch. à la croque au sel,** (ou: **à la croque-au-sel**) iets enkel met zout eten; fig. **je mangerais cet homme à la croque au sel** (**croque-au-sel**), ik kan dien man maken en breken.

Croque-abeille, f. pop. koolmees, v.

Croque-lardon, m. et f. schuimlooper, tafelschuimer, pannelikker.

Croquembouche, (**croque-en-bouche**) m. knapkoek; knapgebak.

Croque‖-mitaine, m. boeman, kinderendief; pl. **des croque-mitaines; —-mort,** m. lijkdrager; pl. **des croque-morts.**

Croque-note, m. muzikant; fam. werktuigelijk speler, musicus; pl. **des croque-notes.**

Croquer, v. n. (rad. croc) tusschen de tanden knappen of knarsen; v. a. opknabbelen; verslinden; fig. verschalken; **— une fille, — un jeune cœur,** een meisje misleiden; **— un poulet,** een boutje oppeuzelen; **— le marmot,** lang moeten wachten; **— une note,** een noot weglaten (onder 't spelen); **—,** ruw schetsen; **elle est jolie (gentille) à —, elle est à —,** zij is om te stelen; **—,** aanhaken.

Croque-sol, zie **croque-note.**

Croquet, m. dunne en harde peper- of honigkoek, m.; knapkoek; croquetspel.

Croquette, f. knappend gebakje; vleeschpasteitje.

Croqueur, m. **euse,** f. knabbelaar, peuzelaar; knabbelaarster enz.; schalk, listige bedrieger.

Croquigno‖le, f. knip (voor den neus), m.; knapkoekje; **—ler,** v. a. knippen voor den neus geven.

Croquis, m. vluchtige schets, v.

Cros‖se, f. (bas lat. crocia) bisschoppelijke staf, m.; kolf (waarmede men speelt), v.; **— de fusil,** kolf (van een vuurwapen), v.; **mettre la — en l'air,** het geweer omkeeren (zich overgeven); **la — de l'aorte,** de boog der aorta; **marcher avec des —s,** op krukken loopen; **— d'aiguière,** oor aan een lampetkan; **jeu de —,** kolfspel; **jouer une partie de —,** een partijtje kolven; **—sé, ée,** a. die recht heeft een' bisschopsstaf te voeren; **—ser,** v. a. kolven; fig. fam. ruw, minachtend behandelen; **c'est un homme à —,** het is een verachtelijk mensch; **se —,** fam. bakkeleien, plukharen; **—sette,** f. gesnoeide tak van wijnstok of vijgeboom, waaraan men eenig hout gelaten heeft om loten te schieten; **—seur,** m. kolver, die met de kolf speelt; fig. kwaadspreker.

Crotale, m. klapper, castagnette; ratelslang, v. (**serpent à sonnettes**).

Croton, m. kreeftsbloem, v., croton (een plantengeslacht van de familie der wolfsmelkachtigen).

Crot‖te, f. slijk, vuiligheid der straten, v.; drek (van dieren), m.; **—té, ée,** part. et a. beslijkt, bevuild; **il est — comme un barbet,** hij is tot over de ooren bespat; **—,** fig. arm, ellendig; **il fait — dans les rues,** het is modderig op straat; **—ter,** v. a. beslijken, bekladden, vuil maken; **se —,** v. pr. zich in het gaan beslijken; bespat worden; **—tin,** m. droge mest, m.; **—ton,** m. grof stuk suiker.

Crottu, ue, a. pokdalig.

Crouchaut, m. kromhout.

Crou‖lant, e, a. bouwvallig; **—lement,** m. instorting, v.; **—ler,** v. n. instorten, omvallen; v. a. wiegen (een schip), om het van stapel te doen loopen; **—lier, ière,** a. los, mullig, wat onder de voeten wegglijdt; **—lière,** f. onvaste grond, m.

Croup, (pr. **pe**) m. soort van keelziekte, v.; croup, v.

Croupade, f. boogsprong, luchtsprong (zekere sprong van een paard), m.

Croupal, ale, a. tot de croup behoorend.

Crou‖pe, f. achterste, kruis van een paard of eenig ander lastdier; top, m. of kruin, v. van een' berg; **en —,** achterop; **mettre, prendre qn. en —,** iem. achterop zijn paard laten zitten; **—pé, ée,** a. **cheval bien —pé,** paard met een

mooi kruis; **—petons (à),** loc. adv. gehurkt, op de hurken zittend; **—peux, euse,** a. door croup aangetast; **—piader,** v. n. een schip van achteren vertuien; **—piat,** m. kabelknoop, spring, m. (zeeterm); **—pier,** m. (vroeger:) medestander in het spel; plaatsvervanger van den bankhouder in groote speelhuizen, croupier; deelhebber aan de winst eener onderneming, waartoe hij ook geld schiet; —, a. achteropzittend; **—pière,** f. staartriem, m.; achterdwarstouw (op schepen); **tailler des —s à qn.,** sabelslagen geven (aan een achtervolgden vijand, door een troep cavalerie); fig. iem. het leven zuur maken; **—pion,** m. stuit (van een' vogel), v.; aars, gat; **—pir,** v. n. stilstaan (van water); fig. **— dans qch.,** in iets blijven steken, verderven; **— dans l'ignorance, dans la misère,** in onwetendheid, ellende verzonken zijn.

Croupis‖sant, ante, a. stilstaand en aan bederf onderhevig; **—sement,** m. bederving, verrotting, v. (der vochten, als zij stil staan).

Croupon, m. gelooide koe- of ossehuid, zonder kop en buik, v.

Crousille, f. net met palen, dat tot afzetting in meren of groote vijvers gebruikt wordt.

Croustade, f. (ital. crostata du lat. crusta, croûte) warme pastei van broodkorsten.

Croustil‖lant, e, a. knappend (van gebak tusschen de tanden); **—le,** f. (rad. croûte) korstje brood; kleine maaltijd, m.; soort van hoofdsieraad; **—ler,** v. a. et n. een korstje brood bij het drinken eten; knappend zijn; **—leusement,** adv. op eene koddige, kluchtige wijze; **—leux, euse,** a. fam. kluchtig, koddig; onbetamelijk, onzedelijk.

Croû‖te, f. (lat. crusta) korst, v.; gebakken deeg aan eene pastei; groot stuk brood met veel korst, in vleeschnat gedoopt; **casser une — avec nous,** eet een stukje mee; **— au pot,** geroosterd sneetje brood, in bouillon geweekt; slechte schilderij, v.; **(vieille) —,** aan verouderde denkbeelden vastgeroest mensch; **—telette,** f. broodkorstje; **—teux, euse,** a. korstig; **—tier,** m. kladschilder, prulschilder; **—ton,** m. broodkorst; eind of punt van 't brood; fig. aan verouderde denkbeelden vastgeroest mensch (zie **croûte**).

Croyable, a. geloofelijk; geloofwaardig.

Croyan‖ce, f. (rad. croire) geloof; meening; geloofsleer, v.; **—t, ante,** a. geloovig; s. m. et f. geloovige; **un vrai —,** een rechtgeloovige.

Cru, (part. passé de croître) m. grond, waarop iets groeit, m.; gewas; **d'un bon —,** van een goed gewas; **vin du —,** landwijn; **les grands —s, les —s classés,** de erkend fijne wijnsoorten; **un bouilleur de —,** iem. die den oogst van zijn land voor eigen gebruik distilleert; **du —,** uit de streek afkomstig; fig. **de son —,** zelfgevonden, oorspronkelijk, zelfgemaakt.

Cru, ue, a. (lat. crudus) rauw, ongekookt; onbewerkt; onverteerbaar; schel (van kleuren); **eau —e,** hard water; fig. **tout —, bien —,** ruw, onbescheiden; **je vais vous dire ma pensée toute crue,** ik zal u onbewimpeld mijne meening zeggen; **à —,** adv. ruw; op de bloote huid; **monter un cheval à cru** (beter: **à poil**), te paard rijden zonder zadel of dek.

Cruauté, f. (lat. crudelitas) wreedheid, bloeddorstigheid, v.

Cru‖che, f. aarden of andere kruik, v.; fig. dom mensch, domkop, onnoozele hals; **—chée,** f. kruikvol; **—chon,** m. kruikje.

Crucial, ale, a. kruisvormig.

Cruci‖fère, a. (lat. crux, crucis, croix; fero, je porte) kruisdragend; kruisbloemig; **les —s,** f. pl. de kruisbloemige planten; **—fiement, —fiment,** m. kruisiging, v.; **le — de la chair,** de kastijding van 't vleesch; **—fier,** v. a. (lat. crux, crucis, croix; fixus, fixé) kruisigen; **— la chair,** zich kastijden; **—fix,** (pr. **fi**) m. kruisbeeld, crucifix; **—fixion,** f. kruisiging, v.; **—forme,** a. kruisvormig.

Crudité, f. (lat. cruditas; de crudus, cru) rauwheid; hardheid (van water); **—s,** pl. rauw voedsel, moeilijk te verteren spijzen; —, zuur in de maag; fig. ruwe uitdrukking, grofheid; schelle kleur (op eene schilderij).

Crue, f. wasdom, groei, het toenemen; het wassen (van eene rivier); vermeerdering, v.; †het betaalde boven den prijs, bij openbare verkoopingen.

Cruel, elle, a. (lat. crudelis) wreed, onmeedoogend, lastig; **un — temps,** een boos, guur weder; m. et f. wreedaard, wreede vrouw.

Cruellement, adv. op eene wreede wijze.

Crûment, adv. ruw, onbeschoft; ronduit.

Crural, e, a. (lat. crus, cruris, jambe) tot de dij behoorend.

Crusta‖cé, e, a. (lat. crusta, croûte) met een schub, schaal bedekt; **—cés,** m. pl. schaaldieren.

Cruzade, Crusade, f. krusade (Portugeesche munt), v. = *f* 1,37.

Crypte, f. (gr. kruptos, caché) onderaardsch gewelf in eene kerk.

Cryptie, f. oefening der jonge Spartanen in list enz.

Crypto‖game, a. (gr. kruptos, caché; gamos, mariage) waarvan de geslachtsdeelen moeilijk te ontdekken zijn (van planten); bedekt bloeiend; **—game,** f. (plant) met moeilijk te ontdekken geslachtsdeelen, v.; bedekt bloeiende plant, v.; **—gamie,** f. onduidelijke bevruchting der cryptogamen, v.; **—gamique,** a. tot de cryptogamie behoorend; **—gramme,** m. hetgeen in cijfers of geheimschrift geschreven is; **—graphe,** m. geheimschriftmaker; hij, die met geheime teekens schrijft, m.; **—graphie,** f. (gr. kruptos, graphô, j'écris) kunst van met geheimschrift te schrijven, v.; **—graphique,** a. hetgeen tot die kunst behoort; **—nyme,** a. met een verborgen naam.

Cuba‖ge, m. inhoudsmeting, v.; **—ture,** f. verandering van een lichaam in een kubus van dezelfde grootte.

Cube, m. (gr. kubos, dé à jour) kubus, teerling, dobbelsteen, m.; kubiek getal; **un mètre —,** een kubieke meter; **le — d'un nombre,** de derde macht van een getal.

Cubèbe, m. staartpeper, v. (van het eiland Java).

Cuber, v. a. den inhoud meten; in de derde macht verheffen; v. n. inhouden.

Cubilot, m. schachtoven, m. **(fourneau à manche).**

Cubique, a. kubiek; **racine —,** derdemachtswortel.

Cubital, m. tot den ellepijp, tot den elleboog behoorend.

Cubitus (pr. **tu-ce**), m. (mot lat. sign. coude) ellepijp, v.

Cubo‖cube, m. negende macht van een getal, v.; **—ïde,** a. kubusvormig.

Cucceron, m. erwtenkever, m.

†**Cuculle,** f. monnikskap; scapulier der Karthuizers.

Cucumelle, f. soort paddenstoel.

Cucurbi‖tacé, e, a. (lat. cucurbita, courge) van den aard der pompoenen, pompoenvormig; **—tacées,** f. pl. pompoenachtige planten; **—te,** f. distilleerkolf, v.; overhaalglas met een' langen hals; **—tin, ine,** a. gelijkend op pompoenzaad; **—tin,** m. soort lintworm.

Cueil‖lage, m. de pluk, het plukken; het opnemen van de gesmolten glasstof met den kop der blaaspijp; **—laison,** f. het vruchten plukken; **—le,** f. baan van een zeil, v.; het vruchten plukken; **—lée,** f. bos koperdraden bij speldenmakers, m.; **—lette,** f. oogst, m.; inzameling, v.; (v. lompen b.v.); (vroeger:) collecte, v.; **charger en —,** (een schip) met stukgoederen en bij gedeelten laden; **—leur,** m. **euse,** f. hij of zij, die de vruchten plukt en inzamelt; uitschepper van 't gesmolten glas (in eene glasblazerij); **—lie,** f. eerste pleistering van een' muur, v.; bos koperdraden bij speldenmakers, m.; **—lir,** v. a. (lat. colligere, rassembler) plukken; inzamelen; (van vruchten bloemen enz. sprekend); opschieten (van touwwerk); een klomp gesmolten glas met de pijp opnemen; **—loir,** m. plukmand, plukkorf; plukhaak, m.

Cuffat, m. bak, om 't erts of de mijnwerkers op te hijschen of neer te laten.

†**Cuider,** v. n. meenen, wanen.

Cuider, m. lange plukmand, v.

Cuil‖ler ou **cuil‖lère,** (pr. **cui-ière**), f. (lat. cochlear, de cochlea, coquille) lepel; schuimspaan, m.; pompboor, v.; **— à la bague, à boulets rouges, — porte boulet,** ring om gloeiende kogels naar het kanon te dragen; **herbe à cuillères,** lepelblad **(cochléaria); —lerée** (pr. **cui-ierée**), f. lepelvol, m.; lepelkruid: **—leron,** m. blad, holte van een' lepel.

Cuine, f. distilleerkruik, v.

Cuir, m. (lat. corium) huid, v.; vel, leder; **— chevelu,** schedelhuid; fam. **tanner le — à qn.,** iem. afranselen; **orfèvre en (vieux) —,** schoenlapper; **— de Russie, — de roussi,** juchtleder; **— bouilli,** gesmeerd en gegomd leder; **visage de — bouilli,** geel gezicht; **— fossile ou de montagne,** bergkurk, bergleder (volksnaam van 't asbest); **— à rasoir,** scheerriem; **—,** fout tegen de uitspraak (vooral *t* voor *s* en *s* voor *t* bij de verbinding); zie **pataquès** et **velours.**

Cuiras‖se, f. borstpantser, harnas; **le défaut de la —,** opening tusschen 't borstharnas en de andere deelen der wapenrusting; fig. iemands kwetsbare plaats, iemands zwak; **—,** bekleedsel der visschen; scheepspantser; **—sement,** m. pantsering van een oorlogsschip, v.; **—sé, ée,** a. met een harnas gewapend, gepantserd; ongevoelig, verhard; **un navire —sé,** ou **un —sé,** een pantserschip; **—ser,** v. a. met een harnas wapenen, bepantseren; **se —,** v. pr. zich pantseren; zich harden; **—sier,** m. kurassier, ruiter met een harnas gewapend.

Cuiratier, m. leerbereider.

Cuire, v. a. (lat. coquere) koken, zieden; bakken; braden; **être dur à —,** moeilijk gaar te krijgen zijn; fig. **un dur à —,** iem. die voor niets vervaard is; **il a son pain cuit,** hij heeft zijn schaapjes op 't droge; **de la terre cuite,** gebakken aarde, terra cotta; **une terre cuite,** een voorwerp van terra cotta; **cuit à point,** goed gaar; **il est cuit,** hij is geruineerd; hij zal spoedig sterven; **—,** v. n. koken, braden enz.; **les yeux me cuisent,** mijne oogen branden; **—,** v. imp. **il vous en cuira,** 't zal u berouwen, opbreken.

Cuiré, ée, a. **malle, —ée, coffre —,** met leder bekleede koffer, m.

Cuirée, f. overrok, van buffelleer of dik, ruig laken.

Cuiret, m. onthaarde huid; boogleertje der hoedenmakers.

Cui‖sage, m. koking; jeuking, v.; verbranding van het hout tot houtskool, v.; **—sant, ante,** a. brandend, zeer smartelijk; **douleur —e,** gevoelige smart; **froid —,** bijtende koude, v.; **soucis —s,** knagende zorgen, v.; **—seur,** m. stoker, koker; bestuurder van een vuur in een branderij.

Cuisi‖ne, f. (lat. coquina; de coquere, cuire) keuken; kookkunst, v.; kombuis (op schepen), v.; **faire la —,** koken, het eten toebereiden; **faire aller la —,** voor het daaglijksch eten, voor de keuken zorgen; **latin de —,** kramerlatijn, keukenlatijn, zeer slecht latijn; **flaireur de —,** potkijker; **la — est bien froide, n'est guère échauffée dans cette maison,** in dat huis is schraalhans keukenmeester; **—ner,** v. n. voor de keuken zorgen, koken; **—nerie,** f. kokerij, spijzenbereiding, v.; **—nier, m. ière,** f. kok; keukenmeid; **—nière,** f. blikken braadgereedschap om vleesch te laten braden.

Cuis‖sard, m. dijstuk van een harnas; kunstdij van een geamputeerde; **—se,** f. (lat. coxa) dij, v.; boutje (van gevogelte); verglaasde zelfstandigheid, die uit de smeltboor gehaald wordt, v.; **— d'une noix, d'un fruit,** vierde gedeelte eener noot, eener vrucht; **—seau,** m. (rad. cuisse) lendestuk van een kalf; **—se-madame,** f. soort van langwerpige peer, v.; pl. **des cuisses-madame; —sette,** f. halve gang bij het lakenweven, m.; **—sière,** f. knielap, dijlap van de trommelslagers; **—son,** f. het koken, braden, bakken; brandende pijn, v.; **— sot,** m. dijstuk; bout (van wildbraad), m.

Cuistre, m. schoolvos, zotskap, pedant.

Cuit, e, part. et a. gekookt, gebakken enz.

Cuite, f. het bakken; baksel (van steenen enz.); fig. pop. **se donner une —,** zich bedrinken.

Cui‖vrage, m. het verkoperen; **—vre,** m. (lat. cuprum) koper; **— tiré en verges,** koperdraad; fig. **couper le — hardiment, adroitement,** de graveerstift stout, vlug weten te voeren; **des —s,** op koper gegraveerde platen; **les —s,** de koperen blaasinstrumenten; **—vré, ée,** a. gekoperd, koperachtig; **voix —e,** helderklinkende stem **(voix métallique); —vrée,** f. vergulding met bladkoper; **—vrer,** v. a. met koper beleggen; valsch vergulden; **—vrette,** f. koperen mondstuk aan blaasinstrumenten; **— —vreux, euse,** a. koper inhoudend; koperachtig; **—vrique,** a. koperhoudend; **—vrot,** m. koperen radje der horlogemakers.

Cujelier, m. boomleeuwerik, woudleeuwerik, m.

Cul (pr. **cu**), et peu usité **Cu,** m. très pop. achterste; aars, m.; fig. achtergedeelte; oog (eener naald); bol (van een' hoed); bodem (eener flesch enz.), m.; **montrer le —,** een kapotte broek aanhebben; ook: bang zijn, op den loop gaan; **être à —,** niet achteruit kunnen; fig. fam. tot het uiterste gebracht zijn, geen raad meer weten; **tenir qn. au — et aux chausses,** iemand in 't nauw brengen; ook; iem. over den

hekel halen; — **de basse-fosse,** onderaardsche kerker, m.; pl. **des culs de basse-fosse.**

Culaignon, m. zak, m.; ondereind van een net.

Culasse, f. kulas, v.; stootbodem, m.; kamer (van het geschut); staartschroef aan den loop van een geweer, v.

Cul-blanc, m. witstaart, m. (zekere snip); pl, **des culs-blancs.**

Culbu‖tant, m. tuimelaar, m. (zekere duif); **—te,** f. ombuiteling, v.; val over het hoofd, m.; fig. bankroet, val, ondergang; **faire la —,** eensklaps in armoede, in ongenade vervallen; **au bout du fossé la —,** 't gaat zoo lang als 't gaat, op 't einde komt toch de dood; **—ter,** v. a. doen tuimelen, omgooien; fig. doen vallen, in het verderf storten; v. n. tuimelen, buitelen, over het hoofd vallen; **—teur,** m. buitelaar, tuimelaar (natuurk. speelgoed); **—tis,** m. het door elkander vallen; hoop dooreengeworpen dingen, verwarring.

Cul-de-bouteille, m. bodem eener flesch, m. plur. **culs-de-bouteille.**

Cul-de-jatte, m. iem. zonder beenen; plur. des **culs-de-jatte.**

Cul-de-lampe, m. afhangend sieraad eener zoldering, in den vorm van het onderstuk eener kerklamp; sieraad (vignet) aan 't eind van een hoofdstuk; plur. **des culs-de-lampe.**

Cul-de-pore, m., **cul-de-pot,** m. knoop aan 't eind van een touw, m.

Cul-de-poule, m. opzwelling, gezwel, verhooging.

Cul-de-sac, m. straat zonder uitgang, v., doodloopende straat of steeg (beter: **impasse**); fig. ambt, dat geen uitzicht op bevordering aanbiedt; plur. **des culs-de-sac.**

Cul-de-verre, m. groenachtige vlek in 't oog van sommige paarden, v.

Culée, f. leigroeve, v.; onderlaag (van een brug); pijler; stomp (van een boom); het stooten op den grond (van een schip); gedeeelte eener huid, waaraan de staart vast zit; — **d'arc-boutant,** pilaar of pijler, die een gewelf ondersteunt, m.

Culer, v. a. achteruit zeilen, deinzen of drijven (van schepen).

Culeron, m. lis of lus v. aan den staartriem (van een paard).

Culier, ière, a. wat met den aars in verband staat; **boyau —,** endeldarm (beter: **rectum**); **sangle —ière** ou **culière,** f. staartriem van 't paard; **—ière,** f. druipsteen onder eene goot, m.

Culinaire, a. (lat. culina, cuisine) hetgeen tot de keuken, tot de kookkunst behoort; **art —,** kookkunst, v.

Culinosophie, f. hoogere kookkunst, v.

Culmi‖fère, a. halmdragend; **—nant, e,** a. (rad. culminer); **point —,** toppunt, punt der middaglijn, waardoor eene ster loopt; **—nation,** f. tijdstip, waarop eene ster door de middaglijn gaat; **—ner,** v. n. (lat. culmen, culminis, faîte) de middagshoogte bereiken; fig. het hoogste punt bereikt hebben.

Culot, m. nestkuiken (het laatst uit 't ei gekomen kuiken); fig. fam. laatstgeboren, jongste kind; laatstaangenomene in een gezelschap; zwart aanzetsel in een lang gebruikten pijpekop; klomp (van metaal), m.; gesmolten stuk goud of zilver in den smeltkroes; onderst rond deel van allerhande dingen, (van een kerklamp b.v.).

Culot‖tage, m. het broekaantrekken; het doorrooken van eene pijp; **—te,** f. broek, v.; metalen kap van een pistool, v.; staartstuk van een os; **une vieille — de peau,** een soldaat in hart en nieren; een oud-gediende; — **de pigeon,** stuit (eener duif), v.; het doorgerookte gedeelte eener pijp; **cette femme porte la —, (les —s),** die vrouw heeft de broek aan; pop. **se donner une —, prendre une —,** zich bezuipen; **avoir une —,** dronken zijn; **—té, ée,** a. die eene broek aanheeft; fig. fam. welgesteld. gegoed; doorgerookt (van eene pijp); **nez —,** roode neus (van te veel drinken); **—té,** m. †aristocraat; **—ter,** v. a. in de broek steken; fam. — **une pipe,** eene pijp doorrooken; **se —,** doorgerookt worden (van eene pijp); zich bedrinken; **—tier,** m. **tière,** f. broekenmaker; broekenmaakster of verkoopster; **—tin,** m. soort van nauwe broek, v.; fam. kind dat pas in de broek gekomen is; broekman.

Culpabilité, f. (lat. culpabilis, de culpa, faute) schuld, strafbaarheid, v.

Cul-rousselet, m. pop. roodstaart, m. (zekere vogel).

Culte, m. (lat. cultus) eeredienst, m.; godsdienstige eerbewijzing, v.; fig. vereering. aanbidding, v.

Cultel‖laire, a. mesvormig; **—lation,** f. land- en hoogtemeting zonder berekening, v.

Cultiva‖ble, a. bebouwbaar; **—teur,** m. **trice,** f. akkerman, landbouwer, boer; schoffelploeg, m.; —, a. **un peuple —,** een landbouwend volk; **—tion,** f. bebouwing van landerijen, v.

Cul‖tivé, e, a. bebouwd, beplant; fig. beschaafd, ontwikkeld; **—tiver,** v. a. bebouwen, beplanten; aankweeken, aanfokken; fig. beoefenen, bearbeiden; vormen, beschaven; in eere houden.

Cultrivore, m. goochelaar, die messen enz. inslikt, degenslikker.

Culture, f. (lat. cultura) landbouw, akkerbouw, m.; — **alterne,** wisselbouw; **les —,** de cultuurplanten, v.; —, fig. aankweeking, beoefening, beschaving, v.

Cumin, m. komijn, m.

Cumul, m. (lat. cumulus, amas) ophooping van rechtszaken; samenvoeging van ambten en bedieningen in één persoon, v.

Cumulard, m. bezitter van verschillende bezoldigde ambten.

Cumula‖tif, ive, a. nog bijkomend, ophoopend; **—tion,** f. ophooping, opstapeling, v.; **—tivement,** adv. nog daarenboven, te zamen.

Cumuler, v. a. ophoopen, opeenstapelen; verschillende bezoldigde ambten tegelijk bekleeden.

Cunctateur, trice, a. dralend, talmend.

Cunéaire, cunéiforme, a. (lat. cuneus, coin, et fr. forme) wigvormig.

Cunette, Cuvette, f. sloot in eene droge gracht, v.

Cunicunaires, m. pl. knaagdieren (waartoe de konijnen en verwante dieren behooren).

Cupi‖de, a. (lat. cupidus, qui désire) begeerig, gretig (naar iets); **—dement,** adv. op begeerige wijze; **—dité,** f. begeerlijkheid, gretigheid, v.

Cupidon, m. minnegod, cupido, m,

Cuprides, m. pl. kopermetalen; koperertsen.

Cupri‖fication, f. koperwording; kopermaking, v.; **—que,** koperbevattend a. **acide —,** koperzuur.

Cu‖pulaire, a. bekervormig; **—pule,** f. (lat. cupula, petite coupe) bekertje, schaaltje (in de plantkunde).

Cupulifères, f. pl. (de cupule et du lat. ferre, porter) bekerdragende planten.

Cura‖bilité, f. geneesbaarheid, v.; **—ble,** a. geneeslijk, geneesbaar.

Curaçao (pr. **so**), m. likeur, v. uit oranjeappelen; curaçao.

Curage, m. reiniging, zuivering; uitdieping, uitmoddering, v.; **—,** f. waterpeper, v.

Curare, m. plantenvergift (voor pijlen).

Cura‖telle, Curatèle, f. voogdijschap, voogdij, curateele, v.; **—teur,** m. (lat. curator; de curare, soigner) voogd, curator; **—tif, ive,** a. genezend; **—tif,** m. artsenij, v.; geneesmiddel; **—tion,** f. genezing, geneesk. behandeling (eener ziekte), v.; **—trice,** f. voogdes, v.

Curcuma, m. kurkuma, v.; geelwortel, m.

Cure, f. (lat. cura, soin) genezing, heeling, v.; geneesk. behandeling, kuur; priesterschap; pastoors- of priesterswoning, v. **(presbytère)**; geneesmiddel voor vogels; †zorg; **il n'en a —,** hij bekreunt er zich niet om.

Curé, m. priester, pastoor; prov. **c'est Gros-Jean qui veut en remontrer à son —,** het ei wil wijzer zijn dan de hen.

Cureau, m. droogscheerders-grijpbout.

Cure-dent, Cure-dents, m. tandenstoker, m.; pl. **des cure-dents.**

Curée, f. hetgeen men aan honden of jachtvogels van het gevangen wild geeft; fig. **mettre en —,** aanvuren tot winst; **âpre à la —,** begeerig naar winst; eergierig; **la — des places,** de jacht naar ambten.

Cure-feu, m. stookijzer der smeden; pl. **des cure-feux.**

Cure-langue, m. tongschraper, m.; pl. **des cure-langues.**

Curement, m. ruiming, baggering, v.

Cure-môle, m. baggermachine, v.; pl. **des cure-môles.**

Cure-oreille, m. oorlepeltje; pl. **des cure-oreilles.**

Cure-pied, m. schraapijzer (voor de hoeven der paarden); pl. **des cure-pieds.**

Cure-pipe, m. pijpdoorsteker, m.; pl. **des cure-pipes.**

Curer, v. a. (lat. curare, soigner) schoonmaken, uitvegen, uitbaggeren; **se — les dents, les oreilles,** zijne tanden, zijne ooren schoonmaken; **— l'oiseau,** den valk een purgeerpil geven.

Curet, m. polijstleder der wapensmeden.

Curette, f. steengruislepelte der chirurgijns; krabber der wolkaarders, tot zuivering der kaarde; der scheepstimmerlieden, tot het uitkrabben der pompen; der bergwerkers, tot ruiming van het boorgat; pompschraper.

Cureur, m. putruimer, baggerman.

Curial, ale, a. tot de pastorie, tot den pastoor behoorend.

Curie, f. (lat. curia) volksafdeeling, wijk, v.; vergaderplaats van den Senaat, v.; **— romaine,** pauselijke regeering, het hof van Rome.

Curi‖eusement, adv. nieuwsgierig; nauwkeurig; zorgvuldig; **—eux, euse,** a. (lat. curiosus, de cura, soin) nieuwsgierig; weetgierig; nieuw, zeldzaam, eigenaardig; —, m. et f. hij of zij, die nieuwsgierig of weetgierig is; liefhebber, verzamelaar van zeldzaamheden enz.; **le — de l'affaire,** het eigenaardige van de zaak.

Curion, m. opperpriester.

Curi‖osité, f. nieuwsgierigheid; weetgierigheid; rariteit- of poppenkast, v.; **—osités,** pl. zeldzaamheden, bezienswaardige dingen.

Curle, f. klein rad voor 't kabeltouw **(molette).**

Curoir, Curon, m. stok, waarmede men den ploeg schoonmaakt, m.

Curseur, m. (lat cursor, coureur) looper op eene schroef, een' passer, m.; beweegbare draad in een micrometer, m.; kruis van een' graadboog.

Cursif, ive, a. loopend, vlug; **(écriture) —ive,** f. cursiefschrift.

Curule, a. (lat. curulis) **chaise** ou **chaire —,** ivoren stoel der Romeinsche raadsheeren, m.

Curures, f. pl. modder, m. of vuilnis, v. (die op den grond van vijvers en putten gevonden wordt).

Cur‖vateur, a. buigend, krommend; **—vature,** f. kromming, buiging, v.; **—viligne,** a. (lat. curvus, curvi, courbe, et fr. ligne) kromlijnig; **—vité,** f. kromte, bocht, v.

Cuscute, f. warkruid, wrangkruid.

Cuspidé, ée, a. (lat. cuspis, cuspidis, pointe) fijnpuntig (plantk.).

Cussoné, ée, a. wormstekig.

Custo‖de, m. (lat. custos, custodis, gardien) opperste of prior van zekere geestelijke orde; kerkwachter; opziener, custos (in museums); —, f. voorhangsel van de hostiekast (in de Romeinsche kerk); kap van de holsters der pistolen; kussen in eene koets; **—dial, ale,** a. wat tot het ambt van een custos behoort; wat den opperste of prior eener geestelijke orde toekomt; **—die,** f. onder-afdeeling van een kerkelijk district van bedelmonniken.

Cutané, ée, a. (lat. cutis, peau) tot de huid behoorend, in de huid.

Cuticole, a. onder de huid levend.

Cuticule, f. opperhuidje.

Cutter (pr. **cotre**), m. kotter (zeker Engelsch vaartuig), m. **(cotre).**

Cuvage, m. al de kuipen, v.; het gisten van den wijn in de kuipen.

Cuve, f. (lat. cupa) kuip, v.

Cuveau, m. kleine kuip, v.

Cuvée, f. hoeveelheid wijn, die een enkele perskuip oplevert, kuipvol, v.; fig. **ce sont deux contes de la même —,** het zijn twee vertelsels van dezelfde herkomst, van dezelfde makelij.

Cuve‖lage, m. bekleeding van de mijngroeven met balken en planken, v.; **—ler,** v. a. de mijngroeven met balken enz. bekleeden, om het instorten der aarde te beletten.

Cuver, v. n. op de kuip staan (van wijn, die gist); v. a. fig. **— son vin,** zijn roes uitslapen.

Cuverie, f. plaats waar de perskuipen staan, v.

Cuvette, f. (dimin. de cuve) waschvat; watervat; waschkom, spoelkom, v.; **marbre à —,** bovenblad van eene waschtafel; —, bakje, onderaan den barometer; plaat over 't werk in horloge's; klein afvoerkanaal, greppel.

Cuvier, m. tobbe, waschtobbe, v.

Cyan‖hydrique, a. op cyaanwaterstof betrekkelijk; **acide —,** blauwzuur; **—ique,** a. **acide —,** blauwstofzuur; **—ogène,** m. blauwstof; **—ose, —opathie,** f. blauwzucht, blauwe kleur der huid (bij sommige hartziekten enz.); **—ose,** f. zwavelkoper; **—ure,** m. verbinding van een metaal met cyaan, v.; **— de fer,** Berlijnsch blauw

Cyathe, m. beker, m.; inhoudsmaat der Ouden (½ liter ongeveer).

Cyclade, f. kammossel, v.

Cyclame, Cyclamen (pr. **mène**), m. varkensbrood, **(pain de pourceau)** (plantk.).

Cycle, m. (gr. kuklos, cercle) jaarkring, tijdkring, m.; — **solaire,** zonnecirkel (28 jaar); cyclus van zangen, gedichten; **le — carlovingien,** heldendichten, die Karel den Groote en diens verwanten tot onderwerp hebben; —, rijwiel.

Cyclique, a. tot een' tijdkring behoorend; **poëtes —s,** cyclische dichters, epische dichters na Homerus.

Cyclis‖me, m. het wielrijden; **—te,** m. wielrijder.

Cycloï‖dal, a. radlijnig, cycloïdaal; **—de,** f. (gr. kuklos, cercle; eidos, aspect) radlijn, v. (meetk.).

Cyclométrie, f. cirkelmeting, cirkelmeetkunde, v.

Cyclone, m. (gr. kuklos, cercle) cycloon, wervelwind, m. (in de nabijheid der keerkringen).

Cyclo‖pe, m. (gr. kuklos, cercle; ôps, œil) Cycloop, éénoogige reus; **—péen, éenne** (pr. **pé-in**) a. Cyclopisch.

Cygne, m. (lat. cycnus) zwaan, m.; fig. **chant du —,** zwanezang, m. (laatste werk van een dichter, een componist).

Cylin‖dre, m. (gr. kulindros; de kuliein, faire rouler) rol, v.; rolsteen, m.; ronde en langwerpige gedaante als eene zuil, v.; cylinder, m.; **—drer,** v. a. met een cylinder, rol bewerken; rollen, walzen; mangelen **(calandrer); —drique,** a. rolvormig, cylindervormig; **—drite,** f. versteende rolslak, v.; **—droïde,** f. cylindroïde, v.; bijna rolvormig lichaam; **—droïdes,** m. pl. rolkevers, m.

Cymaise, f. kroonlijst aan een gebouw, v.

Cymba‖laire, f. cimbaalkruid, nagelkruid; **—le,** f. (gr. kumbalon; de kumbos, objet creux) cimbaal, v. (klank)bekken (zeker speeltuig); **battre les —les,** de bekkens slaan; **—lier,** m. cimbaalspeler.

Cyme, f. loos scherm (plantk.).

Cymette, f. Brusselsche spruitjes; uitspruitsel aan een koolstruik **(cimette).**

Cynancie, f. soort keelontsteking.

Cynégétique, a. (gr. kuôn, chien, agô, je conduis) wat de jacht betreft.

Cynips, m. galwesp, v.

Cyni‖que, a. vuil, onbeschaamd; **—que,** m. (gr. kuôn, kunos, chien) hondsch, cynisch, vuil, onbeschaamd mensch; **—sme,** m. leer der cynische wijsgeeren, v.; cynisme; vuil, onbeschaamd gedrag.

Cyno‖céphale, m. (gr. kuôn, kunos, chien; kephalè, tête) hondekop, baviaan, m.; **—glosse,** f. (gr. kuôn, kunos, chien; glôssa, langue) hondstong, v. (plantk.).

Cypéracées, f. pl. cypergrassoorten, v.

Cyprès (pr. **prè**), m. (gr. kuparissos) cypresboom, m.; **— pendant,** treurcypres.

Cyprière, f. cypressenbosch.

Cyprin, m. karper, m.

Cypriote, a. van of uit Cyprus; m. et f. bewoner, bewoonster van Cyprus.

Cys‖talgie, f. (grec kustis, vessie; algos, douleur) blaaspijn, v.; **—tite,** f. blaasontsteking, v.; **—totome,** m. blaassnijmes; **—totomie,** f. blaassnede, v.

Cythère, f. Cythera, een der Ionische eilanden; **plaisirs de —,** mingenot.

Cytise, m. (lat. cytisus) vuilboom, gouden regen, m.

Czapka (pr. **tsch**), m. hoofddeksel der Ulanen.

Czar (pr. **ksar** ou **tsar**), m. (russe tsar) alleenheerscher aller Russen **(tsar).**

Czarien, ienne, (pr. **ksa**), a. den czaar of de czarin betreffend.

Czarine (pr. **ksa** ou **tsa**), f. keizerin van Rusland **(tsarine).**

Czarowitz, Czaréwitch (pr. **ksa**), m. titel van den vermoedelijken troonsopvolger in Rusland.

D.

D, m. D, vierde letter van het alphabet, v.; Romeinsche getalmerk voor 500.

Da, int. **oui-da,** fam. ja toch, ja voorwaar, ja zeker; **nenni-da,** fam. neen toch niet, neen zeker niet.

D'abord, zie **Abord.**

Da Capo, (loc. ital. qui signifie: à partir de la tête) van voren af aan (muz).

Dace, a. van of uit Dacië; m. et f. man, vrouw uit Dacië.

Dacty‖le, m. vingervoet, versvoet van 3 lettergrepen (in de Grieksche en Latijnsche dichtkunst), dactylus, m.; **— pelotonné,** hondsgras; **—lique,** a. dactylisch; **—lolalie, —lologie,** f. (gr. daktulos, doigt; logos, discours) vingerspraak, v.; **—lonomie,** f. tel- of rekenkunst op de vingers, v.

Dada, m. fam. kinderwoord vóor paard; stokpaardje; **c'est son —,** dat is zijn stokpaardje, zijn lievelingsdenkbeeld.

Dadais, m. fam. domkop, onnoozele bloed.

†**Dagorne,** f. koe, die een' horen verloren heeft, v.; fam. oud knorrig wijf.

Dague, f. dagge, v. (soort van dolk); — **de prévôt,** eind touw, waarmede het volk op de schepen geslagen werd; **—s,** plur. eerste gewei van een tweejarig hert.

†**Daguer,** v. a. met eene dagge steken. **(poignarder).**

Daguer‖réotypage, m. het daguerrotypeeren; **—réotype,** m. (de Daguerre, nom de l'inventeur, et du gr. tupos, empreinte) lichtbeeld; daguerrotype, v.; **—réotyper,** v. a. lichtbeelden volgens de vinding van Daguerre maken; **—réotypeur,** m. iemand, die lichtbeelden maakt; **—réotypie,** f. kunst van lichtbeelden te maken, v.; **—rien, ienne,** a. daguerrotypisch.

Daguet, m. tweejarig hert.

Dahlia, m. (de Dahl, botaniste suédois) dahlia, v. (bloem).

Daigner, v. n. (lat. dignari, de dignus, digne) zich verwaardigen, de goedheid hebben van enz.; goedvinden.

D'ailleurs, zie **Ailleurs.**

Daillots, m. pl. ringen om het zeil aan te slaan, m. **(andaillot).**

Daim, m. (lat. dama) damhert; hertenleder.

Daine, f. het wijfje van een dambert.

Daintiers, m. pl. teelballen van een hert, m.

Dais, m. troonhemel; altaarhemel, draaghemel, m.; **un — de verdure,** een loofdak; **le — du ciel,** het hemelgewelf.

Daleau, m. zwikgat van eene kuip of een vat.

Dallage, m. het beleggen met vloersteenen; vloer van tegels, m.

Dalle, f. vloersteen; gootsteen; wetsteen (der maaiers), m.; **— de poisson,** vischmoot, zie **Darne; — de pompe,** daal, buis eener pomp, m.

Daller, v. a. met vloertegels beleggen.

Dalma‖te, a. van of uit Dalmatië; **—tique,** f. soort van misgewaad.

Dalot, m. spiegat (in een schip).

Daltonisme, m. kleurenblindheid, v.

Dam (pr. **dan**), m. (lat. damnum, perte) **à son —,** tot zijne schade, zijn nadeel; **peine du —,** straf der verdoemden, v.

Damas (pr. **ma**), m. (Damas, ville d'Asie Mineure) damast (zekere stof); pruim van Damascus, v.; **—,** ou **acier de —,** damascener staal; **lame de —,** damascener kling.

Damas‖quinage, m. het damasceeren van staal; **—quine,** zie **Damasquinure; —quiner,** v. a. (rad. damas) ijzer of staal doorvlammen en met gouden of zilveren draden beleggen; **—quineur,** m. die het ijzer of staal met goud of zilver belegt; **—quinure,** f. werk van ijzer of staal, met goud of zilver belegd; **—sé, ée,** part. et a. damastvormig geweven, gebloemd, met ingewerkte bloemen en figuren; **une nappe —sée,** een damasten tafellaken; **—ser,** v. a. damast maken; met bloemen of figuren voorzien; **—serie,** f. damastfabriek, v.; **—seur,** m. damastwever; **—sin,** m. klein damast; zekere wollen stof, v.; **—sure,** f. damastwerk.

Dame, f. (lat. domina) vrouw, mevrouw, dame; dam (in 't damspel); koningin of vrouw in het schaak- en kaartspel; schijf, steen (in 't trictrac-spel); eerste worp in de kaatsbaan; stamper der straatmakers, m. (**hie, demoiselle**); pl. damspel: **les —s seules,** damescoupé; **— d'honneur,** hofdame; **— chanoinesse,** stichtsdame, domjuffer; **— du comptoir,** winkeljuffrouw, buffetjuffrouw; **— de la halle,** visch-, groenvrouw; **jouer aux —s,** dammen; **le jeu des —s,** het damspel; **aimer les —s,** van dammen houden; **aller à —,** dam halen; **— de cœur, de pique, de trèfle, de carreau,** harten-, schoppen-, klaveren- en ruitenvrouw; **dame dame,** m. soort van kaas in Frankrijk, v.; **dame (damée),** f. dam, m.

Dame! int. fam. waarlijk, voorwaar, zeker.

Dame-jeanne, f, groote kan, voor het vervoer van dranken; plur.: **des dames-jeannes.**

Damer, v. a. een' dam opzetten; een pion, die de laatste rij bereikt heeft, tot koningin maken (in 't schaakspel); **— le pion à qn.,** fig. iemand eene vlieg afvangen, iemand het gras voor de voeten wegmaaien; —, den grond vastslaan (met een stamper).

Dameret, m. saletjonker.

Damerette, f. nachtvlinder, m.

Damier, m. dambord, schaakbord; **les cases du —,** de ruiten, of velden, van 't dam- of schaakbord; —, Kaapsche duif (**pétrel tacheté**); soort dagvlinder, schelp enz.

Damna‖ble, a. (pr. **da-na**) verdoemenswaardig; afschuwelijk, schandelijk; **—blement,** adv. verdoemelijk; op eene doemwaardige wijze; **—tion,** f. verdoemenis, v.

Dam‖né, ée (pr. **da-né**), part. et a. verdoemd; **être l'âme —née de qn.,** fig. fam. iem. met lijf en ziel verknocht zijn; —, m. verdoemde, m.; **souffrir comme un —né,** helsche pijnen uitstaan, vreeselijk lijden; **—ner,** v. a. (lat. damnare, condamner; de damnum, perte) verdoemen; **faire — qn.,** iem. razend maken, vreeselijk plagen; **se —ner,** v. pr. zich verdoemen; **il y a de quoi se —ner,** het is om razend te worden.

Damoclès (pr. **ès**), m. **épée de —,** het zwaard van Damocles, gevaar, dat iemand steeds boven 't hoofd hangt.

Damoi‖seau, Damoisel, m. vroeger: jong edelman, eer hij ridder werd; fam. saletjonker; †**—selle,** f. adellijke vrouw.

Danaïdes, f. pl. fig. **c'est le tonneau des —,** dat is een nooit te voltooien arbeid.

Dandi‖n, m. fam. sukkel, onnoozele bloed; **George Dandin** (bij Molière), rijke, domme, verwaande boer; **tu l'as voulu, George Dandin,** je hebt je verdiende loon; **—nant, e,** a. slingerend, schommelend; **—nement,** m. slingering, v.; **—ner,** v. n. **se —,** v. pr. langs den weg slingeren; drentelen, lanterfanten; slingeren, schommelen.

Dan‖dy, m. (mot anglais) modegek, saletjonker; **—dysme,** m. zucht om den dandy te spelen, v.

Dange‖r, m. gevaar; **—rs,** pl. banken, klippen, droogten, v. (scheepsw.); **—reusement,** adv. op eene gevaarlijke wijze; **—reux, euse,** a. gevaarlijk.

Danois, m. Deensche hond, m.

Danois, e, a. Deensch; m. et f. Deen; Deensche vrouw.

Dans, prép. in, binnen, onder, gedurende, over.

Dansant, e, part. et a. dansend, danslustig; waar men danst; **thé —,** theegezelschap; **soirée —e,** avondpartij, waarop gedanst wordt.

Danse, f. dans, m.; **n'avoir pas le cœur à la —,** neerslachtig, vol zorgen zijn; fig. **entrer en —,** aan den gang raken; fig. **mener la —,** de zaken besturen; **donner, flanquer une — à qn.,** iem. duchtig afrossen.

Dan‖ser, v. n. et a. dansen; **il va la —,** hij zal gestraft worden; pop. **il en dansera,** hij zal er aan moeten; **faire — qn. sans violon,** iem. naar zijne pijpen laten dansen; **faire — qn.,** iem. mishandelen; **ne savoir sur quel pied —,** niet weten wat men doen moet; **—seur,** m. **euse,** f. danser; danseres; **— de corde,** koordedanser; **chien —,** hond die niet spoorvast is, die van 't spoor wijkt; **—sotter, —soter,** v. n. fam. stijf, slaperig dansen.

Dantesque, a. in den stijl, in den trant van Dante, beroemd Italiaansch dichter.

Danubien, ienne, a. van of aan den Donau.

Daphné, m. daphne, v.; peperboompje.

Daphnite, f. laurierssteen, steen die het laurierblad nabootst, m.

D'après, zie **Après.**

Daraises, f. pl. latwerk voor den uitloop van een vijver, om de visch binnen te houden.

Dard (pr. **dar**), m. werpschicht, werppijl, m.; —, angel (v. bijen, wespen enz.); spitse tong (van een slang); stijl, stamper (van eene bloem); fig. steek, scherpe of vinnige zet, m.

Darder, v. a. een' werpschicht werpen; met een' werppijl doorboren; fig. stralen schieten (van de zon sprekend).

Dardillon, m. weerhaak van een vischhoek, m.

Dare dare, adv. in groote haast, snel, vlug.
Dariole, f. kleine roomtaart, v.
Darique, f. oud-Perzische goudmunt, v.
Darivettes, f. pl. stokken tot het maken van een vlot, m.
Darne, f. moot van een' visch, v.
Daron, daronne, f. (arg.) vader, moeder.
Darse, Darsine, f. havenkom, binnenhaven, v.; inwendig gedeelte eener zeehaven, dok.
Dar‖tre, f. vurigheid op de huid, v.; dauwworm, m. soort van schurft, v.; **—treux, euse,** a. (ook subst.) dauwwormachtig; met schurft gekweld.
Darwi‖nisme, m. Darwinisme; **—niste,** m. aanhanger van de leer van Darwin.
Dataire, m. voorzitter der pauselijke kanselarij (te Rome).
Date, f. (lat. datum, donné) dagteekening, v.; datum, m.; **de vieille —, d'ancienne —,** lang geleden, oud; **de fraiche —, de nouvelle —,** nieuw, pas gebeurd; **être le premier en —.** de oudste brieven hebben.
Dater, v. a. dagteekenen; v. n. bestaan sedert..., dateeren van...; **une toilette qui date,** eene ouderwetsche kleeding; **cet événement datera dans sa vie,** deze gebeurtenis is een belangrijk feit in zijn leven.
Daterie, f. dataria, gedeelte der pauselijke kanselarij.
Datif, m. derde naamval; **—, ive,** a. door 't gerecht benoemd (van een voogd, een curator).
Dation, f. **— en paiement,** afstand, m.; in betalinggeving, v.; **— d'hypothèque,** pandgeving.
Datisme, (gr. datismos, de Datis, personnage d'une comédie d'Aristophane) m. langwijlige manier van spreken door herhalingen.
Dat‖te, f. dadel, m.; **—s des Indes,** tamarinden, v.; **—tier,** m. dadelboom, m.
Datura, m. steekappel, m.; datura, v.
Dau‖be, f. het stoven der spijzen; gestoofd vleesch; **—ber,** v. a. vleesch stoven; fam. met vuisten slaan; **— des mâchoires,** geducht eten; **—,** bespotten, steken onder water geven; van iemand kwaad spreken; **—beur,** m. fam. schertser, spotter, kwaadspreker; **—bière,** f. stoofpan, v.
Daudent, m. soort van appel, m.
Daumont, m. **attelage à la —,** voorspan met voorrijder.
Dau‖phin, m. dolfijn (zekere visch); titel der Fransche kroonprinsen, m.; klamp aan den mast, m.; dolfijn of metalen kanon; **—phine,** f. titel der gemalin van den Franschen kroonprins.
Dauphinelle, f. ridderspoor, v.
Dauphinois, e, a. van of uit Dauphiné; m. et f. bewoner, bewoonster van Dauphiné.
Daurade, f. goudbrasem, goudvisch, m. (te onderscheiden van **dorade**).
D'autant, zie **Autant.**
Davantage, adv. meer, nog meer; daarenboven; **je ne le connais pas —,** ik ken hem evenmin.
Davier, m. pelikaan, m. (werktuig, waarmede men de tanden trekt); kuipers hoeptang, v.; doove jut, om de ankers te lichten, v.; rad aan eene kettingpomp; rol in den beugel van de lijzeilspier, v.
De, prép. (lat. de), van, bij, uit, met, door, te.
Dé, m. dobbelsteen, teerling; vingerhoed, m.; vierkant middenstuk van den voet eener zuil; **— de fer,** vierkant stuk ijzer, waarmede men zeker geschut laadt; **jouer aux —s,** dobbelen; **—s pipés,** valsche dobbelsteenen; **tenir le — dans une compagnie,** het hoogste woord in een gezelschap voeren; **le — en est jeté,** de teerling is geworpen; **à vous le —,** het is uwe beurt.
Déalbation, f. witwording (in de scheikunde), v.
Déambuler, v. n. wandelen.
Débâcher, v. a. het wagenkleed wegnemen, de huif afdoen.
Débâ‖clage, m. ruiming, ontruiming, van een haven (door 't laten wegvaren van de ontladen schepen); **—cle,** f. ijsgang, m.; het losbreken van 't ijs; fig. onverwachte ommekeer, m.; verwarring, v.; groote sterfte, v.; **la belle —!** eene mooie opruiming! **—clement,** m. het losgaan van 't ijs; **—cler,** v. n. losgaan, losbreken (van het ijs); v. a. openbreken, opruimen (eene haven); ruimen of ontlasten; **— cleur,** m. havenmeester.
Débadiner, v. n. de gewonnen punten uitdoen.
Débagou‖ler, v. n. pop. braken, kotsen, overgeven; fig. beleedigingen, scheldwoorden uitbraken; **—leur,** m. pop. hij, die braakt; fig. uitbraker van beleedigingen, scheldwoorden enz.
Débâillonner, v. a. iem. van den knevel (mondprop) bevrijden.
Débal‖lage, m. ontpakking, uitpakking, v.; **—ler,** v. a. (préf. **dé** et **balle**) uitpakken, ontpakken; †**—leur,** m. rondreizend koopman, die in de steden uitstalt.
Déban‖dade, f. wanorde, verwarring, v.; fig. zorgeloosheid; **à la —,** adv. onordelijk, in het wild, ongebonden, in de grootste wanorde; **feu à la —,** tirailleursvuur; **les troupes s'en vont à la —,** de troepen loopen verward door elkander; **—dement,** m. ontspanning, losbinding, v.; het met gebroken gelederen loopen der soldaten; **—der,** v. a. (préf. **dé** et **bande**) ontspannen; losmaken, een eind afnemen; **— les yeux,** den blinddoek afdoen; **se —,** v. pr. losgaan of lossspringen; zachter worden (van de lucht); uitéén loopen (van soldaten); zich verstrooien; **—quer,** v. a. (de banque) den bankhouder alles afwinnen; de bank doen springen; **—quer,** v. a. (de banc), **— une chaloupe,** de roerbanken uit een sloep nemen.
Débaptiser, (pr. **ba-ti-zé**) v. a. van de voordeelen des doops berooven; **qu'on me débaptise, si jamais je fais rien de semblable,** eer ik zoo iets doe, mag men een Jood of Turk van mij maken; verdoopen, iemands naam veranderen; **— une rue,** eene straat een anderen naam geven, verdoopen; **se —,** v. pr. van naam veranderen.
Débarbariser, v. a. uit de barbaarschheid trekken, beschaven; **se —,** v. pr. zich beschaven.
Débarber, v. a. de bovenste wortels der wijnstokken afsnijden.
Débarbouiller, v. a. afwasschen, reinigen (van gezicht en handen); **se —,** zich wasschen, zich reinigen; zich ontwikkelen; zich redden (uit een moeilijke zaak, uit verlegenheid).
Débar‖cadère, m. (rad. débarquer) strand, waar eene goede landing is; losplaats, stapelplaats, v.; station; †**—cadour,** m. bestemde losplaats van een schip, v.; **—dage,** m. ontlading van hout uit een vlot, een vaartuig; het lossen van waren; **—der,** v. a. een vlot losmaken; hout uit een vaartuig lossen en aan land brengen; goederen, waren lossen; 't gevelde hout uit 't bosch brengen; sloopen (een

schip, een schuit); zich van een last ontdoen; **—deur,** m. sjouwer, losser of ontlader der schepen; opkooper en slooper van oude schepen, schuiten; **—deur, euse,** f. masker met het costuum van een houtlosser. sjouwer (bij 't carnaval).

Débar‖qué, e, a. ontscheept; aangekomen; **il est fraîchement —,** hij is pas aangekomen (uit de provincie); pas teruggekomen (van eene reis); **—,** m. **un nouveau —,** een pas aangekomen vreemdeling; **il fut arrêté au —,** hij werd onmiddellijk bij zijne aankomst gearresteerd; **—quement,** m. landing, ontscheping, v.; **troupes de —,** landingstroepen; **—quer,** v. a. ontschepen; **— un officier,** een officier afdanken; **—,** v. n. landen, voet aan land zetten.

Débar‖ras, m. opruiming, bevrijding uit verlegenheid, v.; **il est parti; bon —!** hij is vertrokken; dat is eene opluchting! **—,** bergkamertje, rommelkamer, v.; **—rasser,** v. a. ontwikkelen, ontlasten, verlossen, uit de ongegenheid helpen; opruimen, vrij maken; **se —,** v. pr. **de qn.** ou **de qch.,** zich van iets of van iemand losmaken of ontslaan; **se — de son manteau, de sa canne,** zich van zijn mantel, zijn wandelstok ontdoen.

Débar‖rer, v. a. den slagboom enz. wegnemen, ontsluiten, opendoen; **—reur,** m. iemand die met een penseel de gebreken in de tint der stoffen herstelt.

Débarricader, v. a. de straatversperringen wegnemen of wegruimen.

Débat, m. geschil; woordenstrijd, m.; **vider un —,** een' twist bijleggen; **déclarer les —s terminés,** de debatten sluiten.

Débatelage, m. lossing, ontscheping, v.

Débâter, v. a. ontzadelen, den zadel afnemen.

Débâtir, v. a. 't gebouwde omverwerpen, afbreken.

Débattre, v. a. (préf. **dé** et **battre**) bestrijden, betwisten, redetwisten; **tout débattu,** (nadat) alles goed overwogen (was); **se —,** v. pr. zich bewegen, woelen, spartelen; fig. zich kwellen, zich bekommeren.

Débau‖che, f. slemperij; ongebondenheid, losbandigheid; vroolijkheid, v.; vroolijke maaltijd, m.; fig. **— d'esprit, d'imagination,** overdrevene, ongeregelde inspanning van geest, van verbeelding; **—ché,** m. lichtmis, losbandig mensch; **—chée,** f. ontuchtige vrouw; schofttijd voor de werklieden, m.; het afgaan van de werf; **—cher,** v. a. (préf. dé et vieux fr. bauche, verleiden; ontronselen; een' werkman van zijn werk aftrekken; **se —,** in losbandigheid vervallen; **—cheur, euse,** m. et f. verleider, verleidster.

Débet, (pr. bè), m. (mot lat. signifiant il doit) schuld, v. debet.

Débiffer, v. a. fam. bederven, verzwakken, ontstellen.

Débi‖le, a. (lat. debilis, faible) zwak, slap, machteloos; fig. **avoir le cerveau —,** niet veel verstand hebben; **—lement,** adv. zwakkelijk; **—litant, e,** a. verzwakkend; **—,** m. verzwakkend middel; **—litation,** f. verzwakking, v.; **—lité,** f. zwakheid, machteloosheid, v.; **—liter,** v. a. (lat. debilitare) verzwakken.

Débillar‖dement, m. schuinsche doorzaging of doorhakking van een stuk hout, v.; **—der,** v. a. schuin doorzagen of doorhakken.

Débiller, v. a. de trekpaarden van een schip afspannen.

Débinage, m. pop. gebabbel, geklets.

Dé‖bine, f. pop. ellendige toestand, m.; groote geldverlegenheid, v.; **—biner,** v. n. pop. tot armoede, ellende vervallen; v. a. van iemand kwaadspreken, iem. zwart maken.

Débi‖t, m. verkoop, aftrek, m.; vertier; nering, v., kleinhandel; het kappen van hout tot balken (naar 't verschillend gebruik); de massa, die uit eene waterleiding enz. stroomt (in een bepaalden tijd); fig. voordracht (van een redenaar, een tooneelspeler); debetzijde, debet (in een koopmansboek); **—tage,** m. het kappen van hout tot balken (naar 't verschillend gebruik); **—tant, m. ante,** f. hij of zij, die in het klein verkoopt; slijter; **—ter,** v. a. in 't klein verkoopen, slijten, afzetten, afleveren; fig. met vlugheid en vaardigheid spreken, vertellen; in omloop brengen; in het schuldboek schrijven, debiteeren; hout, steen bewerken, op de maat kappen of houwen; doen uitstroomen (in een bepaalden tijd); **—teur,** m. **euse,** f. fig. uitstrooier, verspreider; uitstrooister, verspreidster (van geruchten, praatjes enz); **—teur,** m. **trice,** f. (lat. debitor, debitrix; de debeo, je dois) schuldenaar; schuldenaarster.

Débitter, v. a. het touw van de beting afnemen of rollen.

Déblai, m. wegruiming van uitgegraven aarde, v.; fig. fam. bevrijding, ontlasting, v.

Déblaiement, ou **Déblayement,** m. het wegnemen van ongelijkheden van den bodem; wegruiming van aarde, puin, v.

Déblanchir, v. a. de korsten afnemen van gesmolten metalen.

Déblaté‖ration, f. het sterk uitvaren tegen iemand; **—rer,** v. n. (lat. deblaterare, bavarder) **contre qn.,** sterk tegen iemand uitvaren.

Déblay‖er, v. a. puin wegbrengen, wegruimen, opruimen; fig. fam. lucht maken; bevrijpen; **—eur,** m. wegruimer (van aarde, puin), afgraver.

Déblo‖cage, m. het uitnemen der vliegen (gekeerde letters) om die door de ware te vervangen; **—cage, —cus, —quement,** m. het opheffen der blokkade; **—quer,** v. a. de omgekeerde letters wederom uit den vorm nemen; eene blokkade opheffen, eene belegerde stad ontzetten; **se —,** v. pr. weer uit den zak springen (van een biljartbal).

Déboire, m. kwade nasmaak, m.; fig. ongenoegen, verdriet; krenking door een hoogeren aangedaan, v.

Déboi‖sement, m. het rooien en kappen van 't houtgewas; het ontbosschen; **—ser,** v. a. ontbosschen; **se —,** v. pr. van hout beroofd worden.

Déboî‖tement, m. verrekking, verstuiking (van een lid), v. (beter: **luxation**); **—ter,** v. a. verrekken, ontwrichten, verstuiken (een lid); (beter: **luxer**).

Débon‖dade, f. uitstrooming, v.; **—der,** v. a. de spon wegnemen (van een vat); fig. **— son cœur,** zijn hart uitstorten; **—,** v. n. et **se —,** v. pr. overstroomen, overvloeien; **—donnement,** m. het wegnemen der spon van een vat; **—donner,** v. a. de spon uit een vat trekken.

Débonnai‖re, a. zachtmoedig, goedaardig; **—rement,** adv. zachtmoedig, goedaardig; **un homme —re,** een goedbloed, jansul; **—reté,** f. goedaardigheid, zachtmoedigheid, v.

Débonneter, v. a. 't papieren dekseltje of kapje van een vuurpijl nemen; v. n. de bloemkroon afwerpen.

Débor‖d, m. ontlasting van vochten, v.; overloop, m.; **— de bile,** overloop van gal; **—,** buitenste muntrand, m.; buitenrand van een weg, m.; uitstekende voering, stootkant; **—dé, ée,** a. ongebonden, losbandig, liederlijk; **—dement,** m. ontlasting (van vochten); overstrooming, v.; overloop, m.; fig. inval van vreemde krijgsbenden in een land, m.; ongebondenheid, v.; ongeregeld leven; **—der,** v. a. den rand of het boordsel afnemen of aftornen; omtrekken (van een leger); uitsteken, overhangen, zich verder uitstrekken dan...; **— les avirons,** de riemen inleggen; **— une embarcation,** een boot uitzetten; **débordé!** zet af! (commando om een sloep enz. van wal af te stooten); **— un drap, une couverture,** een laken, een deken, die ingestopt is, lostrekken; **— les voiles,** de zeilen losmaken, de schooten vieren; fig. **il est débordé par l'ouvrage,** hij zit tot over de ooren in 't werk; **il a été débordé par les événements,** de gebeurtenissen zijn hem te machtig geweest; **— une table de plomb,** eene loodplaat afranden, aan de randen gelijk maken; v. n. et **se —,** v. pr. overstroomen, overloopen (van rivieren); overhangen, uitsteken; **se —,** zich los maken (van een schip, dat men geënterd heeft); afzetten, zich verwijderen (met een vaartuig); zich blootwoelen (van een kind); **—doir,** m. schaaf, die de loodgieters en kuipers gebruiken om de randen af te schaven, v.

Débosseler, v. a. de bulten of oneffenheden doen verdwijnen.

Débosser, v. a. de stoppers van ankertouwen of kabels losmaken.

Débot‖té, ou **—ter,** m. oogenblik waarop men de laarzen uittrekt; fig. het oogenblik van aankomst; **—ter,** v. a. **qn.** iemand de laarzen uittrekken; **se —,** v. pr. zijne laarzen uittrekken.

Débou‖ché, m. uitgang, uitweg, m. (van een bergpas); ruimte tusschen de pijlers van een brug, v.; fig. middel tot slijting of uitvoer van waren; vertierweg, m. markt, v.; **il a trouvé un —pour ses marchandises,** hij heeft eene markt voor zijne goederen gevonden; **cette province manque de —s,** 't ontbreekt die provincie aan vertierwegen; **—chement,** m. uitgang, m.; uitwatering, v.; het ontkurken; fig. zie **Débouche; —cher,** v. a. iets, dat verstopt is, openen; ontkurken (van flesschen); fig. **— qn.,** iemands verstand, oordeel doen ontwaken; v. n. uit of door eene engte geraken; uitloopen in, op ...

Débouceler, v. a. ontgespen; de ringen van eene merrie afdoen; (de haarlokken) uitkammen; den ingang van eene haven ruimen; fig. in vrijheid stellen, bevrijden; **se —,** v. pr. losgaan (van gespen enz.); in de war geraken, uit de krul gaan (van haar).

Débouil‖li, m. kleurproef, kookproef, v.; **passer une étoffe au —,** eene stof de kleurproef doen ondergaan; **—lir,** v. a. stoffen de kleurproef doen ondergaan.

Débouler, v. n. fam. van boven naar beneden rollen **(dégringoler).**

Déboulonner, v. a. de bouten wegnemen, uit elkaar nemen.

Débou‖quement, m. uitzeiling uit zeeëngten enz., v.; mond van een kanaal, m.; **—quer,** v. n. eene zeeëngte enz. uitzeilen.

Débour‖ber, v. a. uit den modder halen; van den modder zuiveren; modderen, baggeren; fig. **— qn.,** iem. uit een netelig geval redden; uit armoede, ellende verheffen; **se —,** v. pr. uit den modder geraken, ontmodderd worden.

Débourgeoiser, v. a. ontburgeren; iem. de burgerlijke manieren doen afleggen; iem. uit den burgerstand in de hoogere kringen brengen; **se —,** v. pr. zich in toon, manieren enz. boven den burgerstand verheffen, zich ontdoen van burgerlijke manieren.

Débourrer, v. a. de scheerwol uittrekken of wegnemen; een prop uithalen; **— un fusil,** een prop van een geweer trekken; **— une pipe,** een pijp uithalen, schoonmaken; fig. fam. beschaven, ontbolsteren; een jong paard laten draven; **se —,** v. pr. ontbolsterd, beschaafd worden, beschaafde manieren aannemen; zijn pijp uitkloppen.

Débour‖s, m. plur. verschotten, uitschotten: **—sé,** m. uitgeschoten geld, verschot; uitgave, v.; **—sement,** m. uitbetaling, v.; verschot; **—ser,** v. a. uitbetalen, geld uit den zak halen; verschieten; **acheter sans rien —,** koopen zonder de beurs te openen.

Debout, adv. (préf. **de** et **bout**) overeind, op de been, staande, op; **passer —,** vrij doorgaan, zonder octrooi of tol te betalen; **avoir vent —, être — au vent,** tegenwind hebben, tegen den wind opzeilen; **être —,** opzitten, opzijn; **—,** int. op! sta op! **il dort tout —,** hij slaapt waar hij staat; **il est déjà —,** hij is al op; fig. **des contes à dormir —,** praatjes voor den vaak; **sape —,** rechte loopgraaf.

Débou‖té, m. ontzegging van een eisch, v.; **—ter,** v. a. afwijzen, uitsluiten, van de hand wijzen.

Débouton‖nement, m. losknooping, ontknooping, v.; **—ner,** v. a. ontknoopen, losknoopen; **se —,** v. pr. zijne knoopen losmaken; fig. zijn hart uitstorten; **rire, manger à ventre —né,** zich zat eten; zijn buik vasthouden van 't lachen.

Débrail‖lé, e, a. onfatsoenlijk gekleed, half naakt; fig. te los, te vrij, zonder gevoel van schaamte; **—,** m. **il ne faut pas aller jusqu' au —,** men moet niet al te uitgelaten wezen; **—ler,** v. a. **se —,** v. pr. (préf. de et braie) fam. (zich) den hals en de borst ontblooten.

Débrai‖sage, m. het uitnemen der kolen en der asch uit een' glasoven; **—ser,** v. a. den haard van kolen en asch zuiveren.

Débrayer, v. a. afschrappen (het harpuis).

Débredouiller, v. a. de bredouille wegnemen (in het triktrakspel); fig. fam. iemands omstandigheden verbeteren, hem weer op de been helpen.

Débri‖dé, e, a. onttoomd; gulzig; **—,** m. **au —,** bij de aankomst; **—dée,** f. voerloon, voergeld; oponthoud aan een herberg; troep lieden, die halt houden aan een herberg; **—dement,** m. ontbreideling, onttooming, v.; **—der,** v. a. onttoomen, den toom afdoen; zekere kleine deelen des lichaams afzetten; het touw van een' gehesehen steen (in steengroeven) afnemen; fig. met overhaasting verrichten; **sans —,** fig. zonder ophouden of stilstaan; **—une affaire,** eene zaak in der haast afdoen.

Débris, m. (préf. de et bris) puinhoop, m.; wrak; fig. overschot.

Débro‖chage, m. het afnemen van den omslag van een boek (om het in te binden); **—cher,** v. a. van het spit afnemen; een omslag van een boek nemen.

Débrouil‖lard, arde, a. sluw, uitgeslapen; **—lement,** m. ontwarring, ontwikkeling, v.; **—**

ler, v. a. in orde brengen; fig. ontwarren, ontwikkelen, ophelderen; **— du fil,** garen ontwarren; **— une écriture,** een geschrift ontcijferen; **— une affaire,** eene duistere zaak uiteenzetten; **se —,** ontward worden, opgehelderd worden; ophelderen (van 't weer); **il sait se —,** hij weet zich uit de verlegenheid te redden; **—leur, euse,** m. et f. ontwarder, ontwarster.

Débru‖tir, v. a. polijsten, afslijpen; **—tissement,** m. wegneming der eerste ruwheid, eerste polijsting, v.

Débuché, m. zie **débucher.**

Débu‖cher, v. a. opjagen; v. n. het leger verlaten (van wild); **—cher,** m. het komen uit het bosch (van het wild); geluid van den jachthoren, dat daarvan kennis geeft.

Débus‖quement, m. verdrijving, verjaging, v.; **—quer,** v. a. verdrijven, verjagen; fig. **—on.,** iemand den voet lichten.

Débu‖t, m. (préf. dé et but) eerste worp, slag enz. (in het spel), m.; fig. begin; aanvang, m.; eerste optreden van een' tooneelspeler; debuut; inleiding, v. (van een werk, ambt, eene rede enz.); **—tant, ante,** m. et f. tooneelspeler of tooneelspeelster, die voor het eerst op het tooneel optreedt; **—ter,** v. n. beginnen (in zekere spelen); fig. een' aanvang maken; voor 't eerst optreden; v. a. van het wit wegslaan.

Déca, préf. (gr. deka, dix) tienmaal.

Deçà, adv. aan deze zijde, hier; **— (et) delà,** heen en weder, over en weder; **être assis jambe —, jambe delà,** schrijlings zitten; **au —, en —, par —,** aan deze zijde; —, prép. **en — des Alpes,** aan deze zijde van de Alpen.

Décache‖tage ou **Décachètement,** m. het ontzegelen; **—ter,** v. a. ontzegelen, openen, het zegel losbreken.

Déca‖daire, (gr. dekas, de deka, dix) a. alle 10 dagen; **—de,** f. tiental; week van 10 dagen, decade, v.

Déca‖dence, f. (lat. decadentia; de cadere, tomber) verval; afneming, v.; de laatste eeuwen van het Rom. keizerrijk; **—dent, ente,** a. tot het verval behoorend; **les —dents,** de verfijnde schrijvers uit eene vervalperiode van de letterkunde; **—di,** m. tiende dag eener Fransch-republikeinsche week of decade (Zondag), m.

Décaèdre, a. (préf. **déca** et gr. edra, face) tienzijdig, tienvlakkig; —, m. tienvlak.

Décagone, m. (préf. **déca** et gr. gònia, angle) tienhoek, m.

Décagramme, m. decagram.

Décaisser, v. a. uitpakken; uit de kisten halen; uit een broeikas overplanten.

Décalcomanie, f. het overdrukken (decalqueeren) van plaatjes.

Décaler, v. a. de onderlegsels van een voorwerp wegnemen.

Décalitre, m. decaliter, m.

Décalogue, m. (gr. deka, dix; logos, discours) de tien geboden.

Décalotter, v. a. de kalot, den helm, het bovenste afnemen.

Décal‖que, m. tegenafdruk, m.; **—quer,** v. a. een tegenafdruk maken.

Décaméron, m. (gr. deka, dix; èmera, jour) tiendaagsch verhaal (titel van een bekend werk van den Italiaanschen schrijver Boccacio).

Décamètre, m. decameter, m.

Décam‖pement, m. het opbreken van een leger; **—per,** v. n. uit eene legerplaats opbreken; fig. fam. de vlucht nemen, zich wegpakken.

Décanailler, v. a. iemand uit het gepeupel verheffen; **se —,** v. pr. zich boven 't gemeen weten te verheffen, ophouden er toe te behooren.

Décanal, ale, a. tot het dekenschap behoorende.

Décanat, m. dekensambt, dekenschap.

Décaniller, v. n. pop. uitknijpen.

Décan‖tation, f. langzame afgieting van eenig vocht, v.; **—ter,** v. a. (lat. de, hors de; canthus, goulot d'un vase) langzaam afgieten (eenig vocht); **—teur,** m. toestel om af te gieten.

Décapage, m. het wegnemen van den roest; het schuren.

Déca‖peler, v. a. onttuigen, aftakelen; **—per,** v. a. metaal door sterk water reinigen; v. n. kapen omzeilen; uit eene baai of golf zeilen.

Décapi‖tation, f. onthoofding, v.; **—ter,** v. a. (préf. **dé** et lat. caput, capitis, tête) onthoofden.

Décapodes, m. pl. (préf. **déca** et gr. pous, podos, pied) tienvoetige schaaldieren.

Décarêmer (se), v. pr. zich schadeloos stellen voor de ontberingen van den vastentijd.

Décarreler, v. a. de vloersteenen op- of wegnemen.

Décas‖tère, m. maat van 10 stères, decastère, v.; **—tyle,** a. met 10 zuilen van voren (van tempels, gebouwen).

Décasyllabe, décasyllabique, a. **vers —,** vers van tien lettergrepen.

Déca‖tir, v. a. aan 't laken den persglans ontnemen; den glans ontnemen, oud doen worden; **se —,** den glans verliezen; oud, leelijk worden; **—tissage,** m. ontglanzing, v.; **—tisseur,** m. ontglanzer.

Déca‖vé, m. geruineerd speler; **—ver,** v. a. een speler al zijn geld afwinnen.

Décé‖dé, ée, a. overleden, dood; **—der,** v. n. (lat. decedere, s'en aller) overlijden, sterven.

Déceindre, v. a. ontgorden, los gorden.

Décèlement, m. ontdekking, v.

Déceler, v. a. ontdekken, verraden.

Décembre, m. (lat. december, de decem, dix) December, wintermaand.

Décemment, adv. betamelijk, welvoeglijk.

Décemvi‖r (pr. **cème**), m. (lat. decem, dix; vir, homme) tienman (in 't oude Rome); **—ral, ale** (pr. **cème**), wat de tienmannen aangaat; **—rat,** (pr. **cème**), m. tienmanschap; waardigheid van een' tienman, v.; tijd van zijne regeering, m.

Décence, f. betamelijkheid, welvoeglijkheid, v.

Décen‖naire, a. tientallig; **—nal, ale,** a. (lat. decem, dix; annus, année) tienjarig, wat om de tien jaar plaats heeft; **—nales,** f. plur. tienjarige feesten.

Décent, ente, a. (lat. decens; de decet, il convient) betamelijk, welvoeglijk.

Décentrali‖sateur, trice, a. wat de centralisatie tegenwerkt; **—sation,** f. vernietiging der centralisatie, v.; **—ser,** v. a. de centralisatie opheffen.

Décep‖tif, ive, a. bedriegelijk, misleidend; **—tion,** f. (lat. deceptio, de decipere, tromper) (vroeger:) ongelijk, bedrog; (nu:) ontgoocheling, teleurstelling, v.

De ce que, conj. dewijl, omdat, vermits, doordien.

Décercler, v. a. de hoepels afdoen.

Décerner, v. a. (lat. decernere) erkennen; gerechtelijk besluiten; toewijzen, toekennen (een prijs); opdragen.

Décès, m. (lat. decessus, départ) het overlijden of sterven; **acte de —,** acte van overlijden, doodsacte; beter: **extrait mortuaire.**

†**Dèce‖vable,** a. dat bedrogen kan worden, misleidbaar; **—vant, ante,** a. bedrieglijk, misleidend; **—voir,** v. a. (lat. decipere) bedriegen, misleiden.

Déchai‖nement, m. ontketening, v.; vervoering, verbittering, hevige opstuiving (tegen iemand), v.; **—ner,** v. a. (préf. **dé** et **chaine**) ontketenen, ontbinden; fig. aanhitsen, opstoken; **se —,** v. pr. fig. **contre qn.,** geweldig tegen iemand uitvaren of opstuiven.

Déchalander, v. a. iemand de klanten afroggelen.

Déchalasser, v. a. de wijngaardstaken wegnemen.

Déchalement, m. het terugwijken van de zee; het droogloopen (van een wrak enz.); **—ler,** v. n. terugwijken (van de zee); droogloopen (van een wrak, het strand).

Déchanter, v. n. fam. op een' minder hoogen toon spreken, een toontje lager zingen.

Déchaperonner, v. a. den valk het kapje afnemen; de kap van een muur nemen.

Déchar‖ge, f. ontlading, aflading, lossing; losbranding van stukken geschut of geweren tegelijk, salvo; vrijspraak; verlichting; kwijting; bewijs van ontvangst, reçu; kamer, waarin men allerlei rommel bergt, v.; vuilnishoop; drop, m. (plaats, waar het water zich ontlast, dat van de daken druipt); gemetselde boog; uitstekende balk; band, m. (plank); **— publique,** plaats, waar puin, vuil enz. mag neergestort worden; **— d'un accusé,** vrijspraak van een' beschuldigde; **entendre les témoins à —,** de getuigen vóór den beschuldigde hooren; **témoins à charge et à —,** getuigen vóór en tegen; **la — de la conscience,** de vrijspraak van 't geweten; **la — du canon,** het losbranden der kanonnen, kanonvuur; **tuyau de —,** ontlastingsbuis; **—gement,** m. ontlading, lossing van goederen uit een schip, v.; **—geoir,** m. weversboom, m.; **—ger,** v. a. ontladen, lossen (van goederen uit een schip enz.); ontlasten, verlichten; afschieten, losbranden (van geschut); vrijspreken; zijn naam teekenen, dat men voldaan is; een' houw toebrengen; den zeilen minder wind geven; **se —,** v. pr. zich ontlasten, zich verlichten; zich uitstorten in . . . (van rivieren); afgeven (van kleuren); geen water houden (van eene pomp); fig. **— son cœur,** zijn hart ontlasten, uitstorten; **se faire — d'une tutelle,** zich van eene voogdijschap laten ontheffen; **— un accusé,** in het voordeel van een' beschuldigde getuigen; **— une arme à feu,** een geweer afschieten; **— sa bile,** zijn gal uitstorten, uitspuwen; **— la chaloupe,** de sloep uitzetten; **— la pompe,** de pomp lens maken; **la rivière se — dans la mer,** de rivier ontlast zich in zee; **cette couleur se —,** die kleur geeft af; **—geur,** m. ontlader, losser (der schepen).

Déchar‖né, ée, part. et a. zeer mager, uitgeteerd; fig. droog (van stijl enz.); **—ner,** v. a. (préf. **dé** et **chair**) ontvleezen; vermageren, uitteren; te sterk snoeien (van een boom).

Déchassé, m. danspas, naar de linkerzijde, m. (tegenovergestelde van chassé).

Déchasser, v. a. een' spijker uitslaan of uitdrijven; v. n. naar links dansen.

Déchau‖mage, m. het omwerken van een stoppelveld; **—mer,** v. a. een stoppelakker omploegen, de stoppels onderwerken.

Déchaus‖sage, m. zie **Déchaus‖sement; -sé, ée,** part. et a. blootsvoets, barrevoets; **mur —sé,** muur, waarvan de fondementen bloot liggen; **—sement,** m. het losgraven van de aarde om een' boom, om de wortels lucht te geven; het blootmaken, het blootliggen van de tandwortels; **—ser,** v. a. schoenen en kousen uittrekken; **— des arbres,** de aarde om de boomen losgraven; **— une dent,** het tandvleesch om een' tand losmaken; **— un mur,** de fondementen van een muur blootleggen; fig. **il n'est pas digne de le —,** hij is niet waard hem de schoenriemen los te maken, hij staat ver beneden hem; **ses dents commencent à se —,** het tandvleesch begint van zijne tanden los te laten; **—sés ou déchaux,** a. **carmes —,** karmelieter monniken (die barrevoets gingen); **—sière,** f. zie **Déchaussure; —soir,** m. werktuig, waarmede men het tandvleesch losmaakt; **—sure,** f. wolfsleger.

Déchaux, zie **Déchaussés.**

Dèche, f. (arg.) **être dans la —,** in geldverlegenheid, ellende zijn.

Déchéance, f. verlies der kroon, des troons; afschaffing, vervallenverklaring van de souvereine waardigheid; vervalling (van een recht), v.

Déchet, m. afval, m.; afvalling, afneming, vermindering in waarde, v.; verlies.

Déche‖veler, v. a. de haren uitrukken, de kap aftrekken; **—vêtrer,** v. a. den halster afdoen.

Déchevêtrer, v. a. lospinnen.

Déchif‖frable, a. dat ontcijferd kan worden; **—frement,** m. ontcijfering, v.; **—frer,** v. a. (préf. **dé** et **chiffre**) ontcijferen, verklaren; fig. ophelderen, ontdekken; van 't blad, op 't eerste gezicht, spelen of zingen; **— qn.,** iemand doorgronden in al zijne bedoelingen; **—freur,** m., **euse,** f. ontcijferaar, ontcijferaarster van geheim schrift.

Déchique‖ter, v. a. aan vele en kleine stukken snijden, doorkerven; doorslaan (van stoffen); onhandig snijden; **—teur,** m. kerver, uitsnijder; **—ture,** f. kerf, insnede, uittanding, v.

Déchi‖rage, m. het sloopen van oude schepen; **bois de —,** brandhout van oude schepen; **— rant, ante,** a. hartverscheurend; **cris —rants,** jammerkreten; **—rement,** m. verscheuring, oprijting, v.; **— d'entrailles,** hevige pijn in het lijf, v.; fig. **— de cœur,** harteleed, hevig verdriet; **—rer,** v. a. (all. scheren, couper) verscheuren; oprijten; vaneenrijten; fig. schenden, lasteren; **— le cœur,** het hart verscheuren; hevig aangrijpen; **des bateaux, une voiture,** schuiten, een rijtuig sloopen; **— les oreilles,** het oor onaangenaam aandoen; **— le sein de la terre,** den grond omploegen; **— la toile,** een ongeregeld pelotonvuur afschieten; fig. **— qn. à belles dents,** geen haar aan iemand goed laten; prov. **chien hargneux a toujours l'oreille déchirée,** een vechtersbaas loopt altijd met een blauw oog; **— la réputation de qn.,** iemands goeden naam bezwalken; **se —,** v. pr. verscheurd, gescheurd worden; elkander verscheuren; fig. elkander belasteren, beleedigen; zich vanéén scheiden (van water sprekend); **—reur,** m. verscheurder; slooper van oude schepen, oude rijtuigen; **— rure,** f. scheur, v.; gat.

Déchoir, v. n. (préf. **dé** et **choir**) vervallen, in verval raken; afnemen; afvallen; **— de qch.,** iets verliezen.

Déchouer, v. a. wederom vlot maken (een schip).

Déchu, e, a. vervallen; **ange —,** gevallen engel.

Déci, verkorting van 't lat. decimus, préf. tiende.

Déciare, m. tiende deel van de are of Ned. roede.

Déci‖dé, a. vastberaden, onwrikbaar, standvastig; stellig, zeker; **—dément,** adv. vast besloten, uitdrukkelijk; voorzeker, zonder eenigen twijfel; **—der,** v. a. **(qch.)** over iets beslissen; **— qn.,** iemand tot iets doen besluiten, tot een besluit brengen; v. n. **— de qch.,** zijn oordeel over iets vellen, beslissen over iets; **cette manoeuvre a décidé de la victoire,** deze beweging heeft over de overwinning beslist; **se —,** v. pr. besluiten (tot iets).

Décigramme, m. decigram.

Décilitre, m. deciliter, m.

Déciller, zie **Dessiller.**

Décimable, a. aan tiend onderhevig, tiendplichtig.

Déci‖mal, ale, a. (lat. decimalis; de decem, dix) tot de tienden behoorend; decimaal, tientallig (van breuken); **—mateur,** m. heffer van de tienden; **—mation,** f. loting om den tienden soldaat te straffen met de doodstraf, v.; **—me,** f. (lat. decimus, dixième) heffing der tienden van de inkomsten der geestelijken, in bijzondere gewichtige gevallen; **— me,** m. decime, tiende deel van een frank; **— de guerre,** opcenten van één decime per frank (voor de oorlogskosten); **— sur les spectacles,** opcenten van één decime per frank van de ontvangsten cener voorstelling ten voordeele van de armen; **—mer,** v. a. (lat. decimus, dixième) van tien schuldige soldaten één, bij loting, ter dood brengen; dunnen; **le choléra a —mé la population,** de cholera heeft de bevolking sterk gedund.

Décimètre, m. decimeter, m.

Décimo, adv. (mot lat.) ten tiende.

Décin‖trage, ou **décintrement,** m. het wegnemen van de boogstelling onder een gewelf; **—trer,** v. a. het houten boogwerk, waarop men een gewelf gemetseld heeft, wegnemen; **—troir,** m. breek-, bikhamer, m.

Décirer, v. a. het was afdoen.

Déci‖sif, ive, a. beslissend; **—sion,** f. (lat. decisio; de decidere, décider) beslissing, uitspraak, v.; **—sivement,** adv. op beslissende wijze; **—soire,** a. m. **serment —,** eed, waardoor een geschil beslist wordt, m.

Décistère, m. decistere, tiende deel eener stere.

Décivili‖sant, ante, a. **décivili‖sateur, trice,** a. de beschaving vernietigend; **—sateur,** m. vernietiger der beschaving; **—sation,** f. vernietiging van de beschaving, verwildering, v.; **—ser,** v. a. de beschaving vernietigen.

Déclama‖teur, m. **—trice,** f. gezwollen, hoogdravend redenaar of voorlezer; **—teur,** a. **style —,** hoogdravende stijl; **ton —,** gezwollen toon; **—tion,** f. redevoering, voordracht (die in het openbaar uitgesproken wordt), v.; hevige uitvaring tegen iemand met scheldwoorden enz., v.; gebruik van hoogdravende woorden; **—toire,** a. wat de uiterlijke voordracht betreft, wat tot eene openbare redevoering enz. behoort; **style —,** hoogdravende, gezwollen stijl, m.

Déclamer, v. a. et n. (lat. declamare; de clamor, cri) kunstmatig lezen of spreken met luide stem, in den toon eens redenaars; fig. **— contre qn., qch.,** hevig tegen iemand, iets uitvaren.

Déclara‖teur, m. **—trice,** f. verklaarder, verklaarster; **—tif, ive,** a. verklarend; **—tion,** f. verklaring, bekendmaking; aangifte, v.; **— de décès,** aangifte van overlijden; **— de sortie,** aangifte tot uitvoer (van goederen); **— d'entrée,** aangifte tot invoer; **—toire,** a. verklarend, getuigend.

Décla‖ré, ée, a. verklaard, openbaar; **—rer,** v. a. (lat. déclarare; de clarus, évident) verklaren; aankondigen, bekend maken; ontdekken; **— son mariage,** zijn huwelijk bekend maken; **— un décès, la naissance d'un enfant, — un enfant,** aangifte doen van een sterfgeval, van de geboorte van een kind (bij den burgerlijken stand); **— bon et valable,** goed en van waarde verklaren; **— des marchandises à la douane,** goederen aan 't tolkantoor aangeven; **se —,** v. pr. zich verklaren; zich openbaren, uitbreken (van ziekten, van brand).

Déclas‖sé, ée, a. uit zijn stand, zijne klasse, geschrapt; gevallen, gezonken; verwaarloosd (van vestingwerken); **—,** m. **ée,** f. iemand die uit zijn' sfeer of stand gerukt is; gezonken, gevallen man of vrouw; **—sement,** m. het schrappen uit eene klasse; het overgaan van de eene wagonklasse in de andere; vernietiging van het onderscheid in stand, v.; **— de la rente,** renteverwisseling; **—ser,** v. a. uit eene klasse, een stand schrappen; het verschil in stand opheffen; een zeeman van de rol schrappen.

Déclen‖chement, m. het oplichten der klink van eene deur; **—cher,** v. a. de klink eener deur oplichten.

Déclic (pr. **klik**), m. veer, v. (die bij 't oplichten eene machine in beweging brengt); haak, m.; zeer zwaar heiblok.

Déclimater, v. a. aan eene luchtstreek ontwennen.

Déclin, m. afneming, zakking, v.; ondergang, m.; **le — du jour,** het vallen van den avond; **le — de l'âge,** de avond des levens; **le — de l'empire romain,** 't verval van 't Romeinsche rijk; **le — de la fièvre,** het afnemen der koorts.

Déclina‖bilité, f. verbuigbaarheid (van een naamwoord), v.; **—ble,** a. wat zich laat verbuigen, verbuigbaar.

Décli‖naison, f. naambuiging, declinatie; afwijking v. (afstand van een ster van den equator); miswijzing van de kompasnaald, v.; **—nant, e,** afnemend; **—nateur,** m. afwijkings-, of declinatiemeter, m.; **cadran solaire —,** afwijkende zonnewijzer, m. (die niet tegenover een van de vier hoofdhemelstreken gericht is); **—natoire,** a. waardoor men eene rechtbank niet erkent; afwijkend van de kompasnaald; **—,** m. afwijkingsmeter, m. (van den landmeter); **—né, ée,** neerhangend, neergebogen (van deelen eener bloem); **—ner,** v. n. (lat declinare) afnemen, verzwakken; v. a. (een naamwoord enz.) verbuigen, declineeren; afwijzen, weigeren, van zich afweren; eene rechtbank niet erkennen; **— son nom,** zijn' naam zeggen of opgeven; **— une invitation,** geen gevolg geven aan eene uitnoodiging.

Décliquer, v. a. de veer of den haak oplichten om eene machine in beweging te brengen.

Décliqueter, v. a. den pal losmaken (in een uurwerk).

Décli‖ve, a. (lat. declivis) hellend; **—vité,** f. helling, schuinte, glooiing, v.

Décloîtrer, v. a. uit het klooster doen gaan.

Déclore, v. a. de heining, omtuining enz. wegnemen.

Déclos, ose, part. et a. openliggend, niet meer omheind.

Déclouer, v. a. de spijkers losmaken, ergens uittrekken; fig. uit den lommerd halen.

Déco‖chement, m. afschieting, lossing (van een' pijl), v.; **—cher**, v. a. (préf. dé et coche, entaille) een' pijl afschieten; v. n. pijlsnel wegvliegen; fig. — **un trait mordant**, een schimpscheut zeggen.

Décoc‖té, m. afkooksel; **—tion**, f. (lat. decoquere, decoctum, faire cuire) het afkoken; afkooksel; fig. — **de coups de bâton**, pak ransel.

Décognoir, m. sluithout, sluitijzer (bij drukkers).

Décoiffer, v. a. de kap afzetten of aftrekken; het haar in de war maken; — **une bouteille**, eene flesch de capsule afnemen; eene flesch open maken; — **une fusée**, het kapje van een vuurpijl nemen; **se —**, v. pr. de kap afzetten; zich de haren losvlechten; fig. **se — d'une idée, d'une personne**, zijn ingenomenheid met een denkbeeld, een persoon laten varen.

Décolérer, v. n. fam. ophouden toornig te zijn.

†**Décol‖lation**, f. onthoofding, v.; **—lement**, m. het losgaan of losmaken (van het gelijmde); **—ler**, v. a. (préf. dé et lat. collum, cou) onthoofden; v. a. (préf. dé et colle) het gelijmde losmaken; den bal van den band afspelen (op het biljart); **se —**, v. pr. losgaan (van dingen, die gelijmd zijn); losgaan (van enttakjes); **—letage**, m. het koppen der beetwortels; het uitsnijden van een kleedingstuk; **—leté, ée**, a. laag uitgesneden (van kleederen); gedecolleteerd; fig. te vrij, te ongegeneerd; **—leté**, m. naaktheid, v.; fig. te groote vrijheid; **—leter**, v. a. den hals of de borst ontblooten; **se —**, v. pr. zich decolleteeren; **—leur**, m. matroos, die de koppen van den kabeljauw afsnijdt.

Décolo‖rant, ante, a. ontkleurend; **un —**, eene ontkleurende stof; **—ration**, f. ontkleuring, v.; **—ré, ée**, part. et a. ontkleurd, bleek, verschoten; **—rer**, v. a. de kleur benemen, bleek maken, ontkleuren; — **le sucre**, de suiker klaren; **se —**, v. pr. de kleur verliezen, verbleeken, verschieten; **—rimètre**, m. ontkleuringsmeter, m.

Décombant, ante, a. neerliggend.

Décom‖brement, m. wegruiming van puin, v.; **—brer**, v. a. het puin wegruimen; **—bres**, m. pl. puin; afval van hout, als spaanders enz., m.

Décommander, v. a. een bevel terugnemen, afzeggen; afbestellen.

Décompléter, v. a. onvoltallig maken.

Décom‖posable, a. ontleedbaar, ontbindbaar, oplosbaar; **—posant, ante**, a. ontledend, ontbindend, oplossend; **—posé, e**, ontleed, ontbonden, opgelost; ontsteld, vertrokken (van 't gelaat); **—poser**, v. a. ontbinden; oplossen; scheiden; **—position**, f. oplossing; scheiding; ontbinding, v.

Décomp‖te, m. afrekening, korting, v.; aftrek, m.; **faire le — des avances**, de voorschotten aftrekken; **il trouvera du —**, hij zal minder ontvangen, dan hij denkt: fig. hij zal bedrogen uitkomen; **—ter**, v. a. afrekenen, korten; de punten, die men gemaakt had, aftrekken (bij 't spel); v. n. fig. misrekenen.

Déconcer‖t, m. misverstand; oneenigheid, v.; beter: **désaccord**; **—té, ée**, part. et a. verward, verlegen, confuus; **—tement**, m. ontstelteuis, v.; het van zijn stuk raken; **—ter**, v. a. (préf. dé et concert) de harmonie van een concert verstoren; fig. verwarren; van zijn stuk afbrengen, verlegen maken; **se —**, v. pr. verlegen worden.

Déconfès, esse, a. niet gebiecht hebbend.

†**Décon‖fire**, v. a. eene volkomen nederlaag toebrengen, in de pan hakken; fig. fam. geheel van zijn stuk brengen; **—fit, e**, a. geheel verslagen; fig. verbluft; **—fiture**, f. volkomene nederlaag, v.; slachting, v.; **faire une — de qch.**, iets verdelgen; **—**, onvermogen tot betalen (van een koopman); fig. volkomen ondergang, m.

†**Déconfort**, m. neerslachtigheid, v.; **—forter**, v. a. den moed benemen; **se —**, v. pr. den moed verliezen.

Décon‖seiller, v. a. afraden; **—sidération**, f. verlies der openbare achting; geringschatting, minachting; **—sidérer**, v. a. de achting benemen, de eer rooven; **—stiper**, v. a. de hardlijvigheid ontnemen; **—struire**, v. a. uit elkander nemen, afbreken, sloopen; **—tenancer**, v. a. verlegen maken, verbluffen, uit 't veld slaan; **—venue**, f. ongeluk, teleurstelling.

Décor, m. (lat. decor, beauté) het opsieren; het aangebracht sieraad; **—s**, tooneelversieringen, v.

Décora‖teur, m. decoratieschilder van een' schouwburg; **peintre —**, decoratieschilder; **—tif, ive**, a. opsierend; **—tion**, f. tooneelversiering, v.; eereteeken; versiering met eene ridderorde, v.

Décorder, v. a. losdraaien (een touw).

Déco‖ré, ée, a. die eene ridderorde heeft en draagt: mooi opgeschikt of versierd (van een vertrek); —, m. gedecoreerde; **—rer**, v. a. (lat. decorare; de decus, ornement) versieren, opschikken; decoreeren, met een ridderorde, medaille begiftigen; **ses produits ont été décorés**, zijn fabrikaat heeft eene medaille, een prijs behaald.

Décorner, v. a. de horens afstooten; de vouwen uitdoen.

Décorporation, f. ontbinding van eene vereeniging, v.

Décorti‖cation, f. ontschorsing, v.; het afstroopen der schors; **—quer**, v. a. (préf. dé et lat. cortex, corticis, écorce) ontschorsen, schillen.

Décorum, (pr. **rome**), m. (m. lat.) welvoeglijkheid, v.; **garder le —**, zijn fatsoen houden.

Découcher, v. n. buitenshuis slapen; v. a. iemand zijn bed doen ruimen.

Découdre, v. a. los tornen, lossnijden; planken van het boord losmaken en afnemen; — **un chien**, een hond den buik openrijten (van een wild zwijn of een hert sprekende); **en —**, v. n. fig. fam. vechten, op iemand losgaan; **il en faut —**, men moet het er op wagen; **se —**, v. pr. losgaan (van een' naad).

Découenner, v. a. het zwoord van het varkensvleesch nemen.

Décou‖lement, m. afvloeiing, afdruiping, v.; **—ler**, v. n. afvloeien, afdruipen; fig. — **de ...**, voortvloeien uit, afgeleid worden uit ...

Décou‖page, m. het kleinsnijden, doorsnijden; **—pé, e**, uitgesneden; uitgetand, getand; **pied bien —**, schoon gevormde voet; **—pe**, m. bloemperk; **—per**, v. a. in stukken snijden; uitsnijden; voorsnijden; afteekenen; **couteau à —**, voorsnijmes; **se —**, v. pr. uitgesneden worden; zich afteekenen; **—peur**, m. **euse**, f. voorsnijder, uitsnijder, uitknipper; **—euse**, f. scheermachine, v.

Décou‖ple, Découplé, m. het loskoppelen der

honden; a. fam. **bien —plé,** kloek van lijf en leden; **—pler,** v. a. (préf. dé et couple) ontkoppelen; fig. afzenden (op iemand); —, m. het losmaken der honden (zie **découple**).

Décou‖poir, m. knipschaar, schaar om uit te knippen, v.; ijzer om iets uit te snijden of uit te steken; **—pure,** f. het uitsnijden; het uitgesnedene, uitgeknipte; insnijding, karteling (van een blad), v.; gepikeerde of doorgeslagen stof, v.

Découra‖geant, ante, a. ontmoedigend; **—gement,** m. moedeloosheid, verslagenheid, v.; **—ger,** v. a. (préf. priv. dé et courage) ontmoedigen, moedeloos, neerslachtig maken; afschrikken, den lust benemen.

Décourber, v. a. weder recht buigen; het jagerspaard (van eene schuit) afspannen.

Découron‖nement, m. ontkroning, v.; **—ner,** v. a. ontkronen; een heuvel, eene hoogte van vijanden zuiveren; een boom ontkronen.

Décours, m. het afnemen van de maan, van eene ziekte.

Décou‖su, ue, part. passé de **découdre** et a. losgetornd enz.; fig. zonder verband, onsamenhangend; —, m. **il y a du — dans sa conversation,** er is iets onsamenhangends in zijn spreken; **—sure,** f. losgetornde naad, m.; wonde, die een wild zwijn of een hert een hond toebrengt, v.

Décou‖vert, erte, part. et a. ontdekt, open, bloot; ongedekt (van troepen); naakt (van vruchten); zonder dekstuk (van de vleugels der insecten); **deniers —verts,** baar geld, klinkende munt; **à —,** adv. open, ongedekt, zonder bedekking (van troepen); **crédit à —,** blanco-krediet, open krediet (enkel op persoonlijk vertrouwen); openlijk, in het openbaar; fig. ronduit, zonder omwegen; **—vert,** m. blanco-krediet; **il n'y avait pas de —s,** alles was gedekt; —, deficit, te kort; **—verte,** f. ontdekking, v.; **aller à la —,** op verkenning uitgaan; **—vreur,** m. veldontdekker, verkenner; landontdekker; **—vrir,** v. a. (préf. dé et couvrir) het deksel afnemen; ontblooten; fig. ontdekken; verraden; **se —,** v. pr. zich ontdekken, zich ontblooten; den hoed afnemen; zich bloot geven (in het schermen); opklaren (van het weer); fig. zich openbaren, zijn gevoelen bekend maken; **— les frontières,** de grenzen van troepen ontblooten; **— une pièce,** een stuk ongedekt laten (in dam of schaakspel); **— son jeu,** zijn spel bloot geven, zich in de kaart laten zien; loc. prov. **il est allé — le pot aux roses,** hij heeft het geheim verklapt.

Décrampiller, v. a. geverfde zijde scheiden.

Décras‖sement, m. reiniging, wegneming van vuil, v.; **—ser,** v. a. zuiveren, reinigen; **— du linge,** linnen wasschen; —, fig. manieren leeren, beschaven; **se —,** v. pr. zich in den omgang met fatsoenlijke lieden beschaven.

Décrédi‖tement, m. verlies van aanzien en krediet; **—ter,** v. a. (préf. priv. dé et crédit) van aanzien, krediet berooven; fig. **—qn.** iem. zijn aanzien benemen; **se —,** v. pr. zijn aanzien of krediet wegwerpen **(discréditer).**

Décré‖pir, v. a. de pleisterkalk afbikken; **se —,** de pleisterkalk verliezen; **—pissage,** m. het afbikken; **—pit, ite,** a. afgeleefd, stokoud; **—pitation,** f. ontploffing, v.; **—piter,** v. n. knetteren, knapperen; ontploffen; met een knal uit elkander springen; **—pitude,** f. afgeleefdheid, v.

Decrescendo (pr. **dé-krès-cin**), m. (mot ital.) afnemend, in kracht van toon dalend.

Décret, m. (lat. decretum; de decernere, décider) instelling, v.; gebod, bevel, besluit, decreet; **— de prise de corps,** bevel tot inhechtenisneming.

Décré‖tales, f. pl. pauselijk wetboek, geestelijk recht; **—taliste,** m. kenner van het geestelijk recht; **—ter,** v. a. et n. (rad. décret) bevelen, gerechtelijk besluiten, decreteeren; **— qn. de prise de corps,** bevel geven iemand in hechtenis te nemen.

Décreuser, v. a. ontschalen, ontgommen, uitkoken met loogwater (van het garen); zie: **décruer.**

†**Décri,** m. openbare bekendmaking, waarbij de overheid den verkoop enz. van iets verbiedt, v.; verlaging der muntwaarde, v.; fig. verlies van krediet en goeden naam.

Décrier, v. a. (préf. dé et cri) openlijk verbieden (munten enz.); fig. iemand een' slechten naam geven, iem. zijn krediet benemen.

Décrire, v. a. (lat describere) beschrijven.

Décro‖chement, m. loshaking, v.; **—cher,** v. (préf. priv. dé et croc) loshaken; uit den lommerd halen; **décroche(z)-moi ça,** m. afgedragen vrouwenhoed; uitdragerswinkel; **— la timbale,** (bij 't mastklimmen) den eersten prijs behalen; fig. een moeilijk doel bereiken; **— choir,** m. afhaakijzer.

Décroiser, v. a. uit den kruisvormigen stand, uit het kruis brengen.

Décrois‖sement, m. ou **Décroissance,** f. afneming, vermindering, v.; **le — des jours,** het korten der dagen; **le — d'une rivière,** het vallen eener rivier; **—sant, ante,** a. afnemend, vallend.

Décroît, m. het afnemen; **la lune est dans son —,** de maan is aan 't afnemen (laatste kwartier).

Décroître, v. n. (préf. priv. dé et croître) afnemen, verminderen; vallen (van 't water).

Décrot‖tage, m. het schoonmaken van kleederen, het poetsen van schoenen; **—ter,** v. a. afvegen, schoonmaken; fig. **—qn.,** iem. manieren leeren; **— un jambon,** een ham tot 't been afkluiven; **—teur,** m. schoenpoetser; **—toir,** m. voetschraper bij den ingang der huizen, m.; **—toire,** f. schoenborstel, v.

Décroûter, v. a. ontkorsten; de korst van den ruwen diamant nemen; **— sa tête,** den kop aan boomen schuren (van herten).

Décrue, f. val, m. (van het water).

Décruer, v. a. het garen met loogwater wasschen.

Décrûment, Décruage, m. ontschaling, ontgomming, v.; het wasschen van garen met loogwater.

Décru‖sage, m. ontgomming, ontschaling, v.; **—sement,** m. het afkoken der zijde; **—ser,** v. a. zijde afkoken.

Déçu, e, part. passé de décevoir et a. misleid.

Décuire, v. a. verdunnen, weder dun maken (van stroop of siroop sprekend); **se —,** v. pr. weder dun of vloeibaar worden, ontlaten.

Déculasser, v. a. een vuurwapen berooven van de staartschroef.

Déculotter, v. a. iemand de broek uittrekken.

Décu‖ple, m. (lat. decuplum; de decem, dix) tienmaal zooveel; a. tienmaal grooter; **le —,** het tienvoud; **—plement,** m. vertienvoudiging, v.; **—pler,** v. a. tienmaal vergrooten, vertienvoudigen.

Décu‖rie, f. (lat. decuria; de decem, dix) afdeeling van tien soldaten, v.; **—rion,** m.

aanvoerder van tien ruiters (bij de Romeinen).

Décursif, ive, a. naar beneden gekeerd (plantk.).

Décurtation, f. kruinverdorring, v.

Décussation, f. kruising, v.; **point de —,** brandpunt, punt waar de stralen zich kruisen.

Décussoire, m. werktuig bij de schedelboring.

Décu‖vage, m. ou **Décuvaison,** f. overtapping, v.: **—ver,** v. a. overtappen, aftappen.

Dédai‖gner, v. a. et n. verachten, versmaden; **—gneusement,** adv. op eene verachtende, versmadende wijze; **—gneux, euse,** a. verachtend, versmadend; preutsch; **faire le —, la —se,** uit de hoogte neerzien; zich verontwaardigd houden.

Dédain, m. (préf. priv. dé et lat. dignus, digne) minachting, versmading, v.; **traiter qn. avec —,** iemand uit de hoogte behandelen.

Dédale, m. (Dédale, constructeur du labyrinthe de Crète) doolhof; fig. verwarring, v.

Dédaller, v. a. ontdoen van de vloersteenen, ontvloeren.

Dédamer, v. a. de verkeerd tot dam verdubbelde schijf weer afnemen; v. n. de laatste rij van schijven ontblooten.

Dedans, adv. binnen, in, inwendig; **on l'a mis —, il est —,** men heeft hem in de gevangenis gestopt, hij zit in de gevangenis; **mettre qn. —,** iem. voor den gek houden, iemand beet nemen; **donner —,** er in loopen; **là —,** daarin, daarbinnen; **de —,** van binnen; **en —,** van binnen; fig. **une personne en —,** een in zichzelven gekeerd, achterhoudend mensch; **en — de,** binnen, naar binnen; aan den binnenkant van; **par —,** van binnen, inwendig, midden door; **—,** m. het binnenste, het inwendige; **au — de,** binnen in ...; galerij eener kaatsbaan, v.

Dédica‖ce, f. inwijding, kerkmis; toeëigening, opdracht (van een geschrift); v.: **fête des —ces,** het feest der tempelwijding (bij de Joden); **— teur,** m. opdrachtmaker, vleiend schrijver; **— toire,** a. **épître —,** opdracht van een boek, v.

Dédier, v. a. (lat. dedicare; de dicare, consacrer) toewijden; opdragen (een boek); **se — à qch.,** zich aan eene zaak toewijden.

Dédire, v. a. intrekken hetgeen iemand, in onzen naam, gezegd of gedaan heeft; **se —,** v. pr. zijn woord niet houden; zijn woord herroepen; terugtreden; **il n'y a pas à s'en —,** de zaak is te ver gevorderd om terug te treden; loc. prov. **il vaut mieux se — que se détruire,** het is beter ten halve gekeerd, dan ten heele gedwaald.

Dédit, m. herroeping van zijn woord, v.; fam. **il a son dit et son —,** vandaag spreekt hij zus en morgen zóó; **—,** verbreking van een contract, eene overeenkomst; rouwkoop, m. (geld, dat men betalen moet als men een gesloten koop niet houdt).

Dédomma‖gement, m. schadeloosstelling, v.; **—ger,** v. a. **qn. de qch.,** iemand voor iets schadeloos stellen of houden; **se — de qch.,** zich schadeloos stellen voor iets.

Dédorer, v. a. het verguldsel afdoen; **un noble dédoré,** een edelman, die geldgebrek heeft; **se —,** v. pr. het verguldsel verliezen.

Dédou‖blage, m. **— de l'alcool,** het versnijden van alcohol; **—blement,** m. opheffing der verdubbeling; scheiding, v.; verdeeling in tweeën, verdubbeling, v.; **—bler,** v. a. in tweeën verdeelen; twee deelen tot één samenvoegen; alcohol versnijden; de voering wegnemen; **— un régiment,** uit twee regimenten één vormen.

Déduc‖tif, tive, a. afleidend, door afleiding; **—tion,** f. (lat. deductio; de deducere, extraire) afleiding, gevolgtrekking, v.; aftrekking of afkorting van eene som, v.; afslag, m.; uitvoerig bericht of verhaal.

Déduire, v. a. (lat. deducere, extraire) afleiden; aftrekken, afkorten; verhalen, voordragen.

Déduit, m. p. u. vermaak; tijdkorting, v.

Dédureir, v. a. zacht maken, zacht doen worden.

Déesse, f. (lat. dea) godin.

Défâcher (se), v. pr. fam. weder goed worden (als men kwaad geweest is).

Défail‖lance, f. flauwte, bezwijming, zwakheid; onmacht, v.; fig. vermindering, verzwakking, v. (van krachten, van zielsvermogens); **— lant, ante,** a. flauw, machteloos; bij of zij, die, voor de rechtbank gedaagd zijnde, nalatig is in het verschijnen; **—lir,** v. n. (préf. dé et faillir) in krachten afnemen, zwak worden; bezwijmen.

Défaire, v. a. losmaken, ontknoopen, open maken, ontbinden; verbreken, vernietigen; ombrengen; volkomen slaan (een leger); fig. iemand overtreffen, beschaamd maken; **— qn. de qch.,** iemand van iets bevrijden; **se —,** v. pr. zich van het leven berooven; verschalen (van wijn); fig. verlegen worden; **se — de qch.,** zich van iets ontdoen, iets afschaffen, vervreemden, verkoopen; **— un nœud,** een knoop losmaken; **— sa malle,** zijn' koffer uitpakken; **— un marché,** een koop afbreken.

Défait, aite, part. et a. losgemaakt enz.; **il est —,** zijne kleeren zijn in wanorde; **—,** mager, uitgeteerd.

Défaite, f. afzet van waren, m.: **marchandises de bonne, de prompte —, de —,** waren, die veel aftrek hebben; **c'est une fille de —,** het is een meisje, dat licht een man vindt; **—,** nederlaag, v.; fig. uitvlucht, v.

Défal‖cation, f. aftrekking, afkorting (van eene som), v.; beter: **déduction; —quer,** v. a. aftrekken, afkorten (van eene som).

Défausser, v. a. het vervalschte, verbogene herstellen; **se —,** v. pr. eene kaart wegwerpen (in het spel); zijne kaart zuiveren.

Défaut, m. (lat. defectus; de deficere, manquer) gebrek; feil, ondeugd, v.; nalatigheid in het verschijnen voor het gerecht, v.; **les vivres ont fait —,** de levensmiddelen hebben ontbroken, waren niet voorhanden; **faire —,** niet verschijnen (voor 't gerecht); **condamné par —,** bij verstek veroordeeld; **à — de, au — de,** bij gebreke van; **— des côtes,** plaats, waar de ribben eindigen, v.; **le — de la cuirasse,** iemands zwakke zijde, iemands zwak; **—s corporels,** lichaamsgebreken; **mettre en —,** het spoor bijster maken; **être en —,** eene dwaling begaan; **ma mémoire est en —,** mijn geheugen schiet te kort; **rester en —,** in gebreke blijven; **trouver, prendre qn. en —,** iem. op eene fout, tekortkoming betrappen; **réformé pour — de taille,** afgekeurd wegens onvoldoenden lichaamsbouw.

Défa‖veur, f. ongenade, v.; wantrouwen; discrediet; **—vorable,** a. ongunstig; **—vorablement,** adv. ongunstig, nadeelig.

Défécation, f. (préf. dé et lat. fæx, lie) zuivering, reiniging, v.

Défec‖tible, a. gebrekkig, onvolledig; **—tif, ive,** a. onvolmaakt (van werkwoorden); gebrekkig; **—tion,** f. (lat. defectio; deficere, manquer) afval (van bondgenooten, provincies

enz.), m.; het verlaten van eene partij; **—tueusement,** adv. op eene gebrekkige wijze; **—tueux, euse,** a. (lat. defectus, manque) gebrekkig; **—tuosité,** f. gebrekkigheid, onvolkomenheid, v., leemte, v.

Défen‖dable, a. verdedigbaar; **—deur,** m. **deresse,** f. verweerder; verweerster; hij of zij, die gedaagd is; **—dre,** v. a. (lat. defendere) verdedigen; verbieden; **à son corps défendant,** uit lijfsbehoud; fig. **faire qch. à son corps défendant,** iets tegen zijn zin doen; **faire — sa porte,** niet thuis geven; **se —,** v. pr. zich verdedigen of verweren; **se — de qch.,** iets van zich afweren, iets niet gaarne doen; dingen (over den prijs); zich van eene zaak onthouden; zich tegen iets beveiligen; **je ne puis me — de...** ik kan niet nalaten, te...; **je ne m'en défends pas,** ik ontken het niet.

Défens, m. **bois en —,** hout, waarin geen vee mag gedreven worden, waarin niet gehakt mag worden.

Défen‖sable, a. wat verboden worden kan; verdedigbaar; **bois —,** hout, waarin vee gedreven mag worden; **—se,** f. (lat. defensio; de defendere, defensum, défendre) verdediging; rechtvaardiging, v.; verbod; alles wat het stooten van een schip belet; lijn der leidekkers, v.; kruiselings over elkander gespijkerde lat, ter waarschuwing der voorbijgangers, voor huizen waar gebouwd wordt; wrijfhout (op schepen); **—ses,** pl. verdedigings- of bedekkingswerken; schriftelijke verdediging van gedaagden, v.; wrijfhouten. berghouten; de slagtanden van een wild zwijn, m.; **—seur,** m. verdediger, beschermer; **—sible,** a. verdedigbaar; **—sif, ive,** a. tot verdediging dienend; **traité —sif,** verdedigend verdrag; **alliance —sive,** verdedigend verbond; **—sif,** m. behoedmiddel (tegen ontsteking enz.); **— sive,** f. tegenweer, v.; **se tenir sur la —,** alleen verdedigenderwijze te werk gaan; **—sivement,** adv. verdedigenderwijze.

Défèquer, v. a. zuiveren (van droesem).

Déférant, ante, a. toegevend; **—rence,** f. toegevendheid uit ontzag en achting, v.; **—rent,** m. teeken der muntplaats op munten; **—rer,** v. n. **(à)** uit achting toegeven, goedkeuren, zich aan iemands oordeel onderwerpen; v. a. toestaan, bewilligen, opdragen; aanklagen; **— le serment,** den eed (van iemand) vorderen; **— le gouvernement,** het bestuur opdragen.

Défer‖lage, m. het losmaken der zeilen; **—ler,** v. a. de zeilen laten vallen; v. n. et **se —,** breken, in schuim uiteenspatten (van golven).

Défer‖rement, m. het ontboeien (van gevangenen); het afnemen van de hoefijzers; wegneming van ijzeren beslag; **—rer,** v. a. de hoefijzers afdoen; het ijzerwerk afslaan; fig. **(qn.)** iemand van zijn stuk afbrengen of verlegen maken; **se —,** v. pr. een hoefijzer verliezen; fig. verlegen worden.

Défets, m. pl. afzonderlijke en overtollige vellen van een boek.

Défeuil‖laison, f. het afvallen der bladeren: beter: **chute des feuilles; —ler,** v. a. ontbladeren; **se —ler,** v. pr. de bladeren verliezen.

Défi, m. uitdaging, v.

Défi‖ance, f. (lat. diffidentia) mistrouwen, wantrouwen; argwaan, m.; **—ant, ante,** a. wantrouwend, mistrouwend, kwaad vermoedend.

Défibrer, v. a. ontvezelen.

Déficeler, v. a. het touwtje van een pakje losmaken.

Défi‖cient, a. **nombre —,** onvolkomen getal; **—cit,** (pr. **cite**), m. (mot lat. qui sign. il manque) het ontbrekende (voornamelijk in eene rekening of kas), deficit; **combler** ou **couvrir le —,** het tekort dekken.

Défier, v. a. (préf. priv. dé et fier) uitdagen, tarten; braveeren, trotseeren; **se —,** v. pr. **de qn.** ou **de qch.,** iemand mistrouwen, geen vertrouwen in iemand of iets stellen; **se —que,** vermoeden, voorzien, dat...

Défigu‖rant, e, a. misvormend; **—ration,** f. misvorming; **—rer,** v. a. misvormen, mismaken, verminken.

Défi‖lade, f. het voorbijtrekken; **—lé,** m. enge weg, pas, m.; nauwte, v.; **—lement,** m. het beveiligen van een of ander werk voor het bestrijken van 't geschut; het voorbijdefileeren in colonnes; **—ler,** v. a. afrijgen; den draad ergens uittrekken; v. n. achter elkander in eene rij gaan, defileeren (van krijgsvolk); **— la parade,** heengaan, verdwijnen; sterven; **se —,** v. pr. losgaan, losbreken, afvallen (van een snoer enz.).

Défi‖ni, ie, part. et a. verklaard, beschreven; bepaald; **—ni,** m. het bepaalde; eene beschrevene zaak, v.; **—nir,** v. a. (lat. definire; de finis, fin, terme) uitleggen, nauwkeurig beschrijven, verklaren; bepalen, vaststellen; **— nissable,** a. hetgeen bepaald of omschreven kan worden; **—niteur,** m. raadgever van het hoofd van sommige geestelijke orden; **—nitif, ive,** a. beslissend: **jugement, arrêt —,** eindelijk, beslissend vonnis of besluit; **en —nitive,** adv. door een beslissend vonnis; eindelijk.

Défini‖tion, f. (lat. definitio; de definire, définir) bepaling, beschrijving of verklaring; beslissing, v.; **—tivement,** adv. volkomen, geheel en al; **—toire,** m. definitorium; ordevergadering, v.

Déflagration, f. (lat. deflagratio) uitbranding, zuivering van iets door branden, v.

Défle‖gmation, f. zuivering van waterdeelen, v.; **—gmer,** v. a. van waterdeelen zuiveren.

Défleu‖raison, Défloraison, f. **Défleurissement,** m. het afvallen der bloesems; **—rir,** v. n. et **se —,** v. pr. den bloesem verliezen; v. a. den bloesem doen afvallen; van het fluweelige dons berooven; het blauwe van de pruimen enz. afvegen; fig. aan iets de frischheid van 't nieuwe ontnemen.

Déflexion, f. afwijking, verandering van richting, v.

Déflo‖raison, zie **Défleuraison; —ration,** f. **Défloremeut,** m. ontmaagding, onteering, v.; **—rer,** v. a. den bloesem doen verliezen; **—re, e,** a. uitgebloeid; **—rer,** ontmaagden, verkrachten, onteeren; fig. aan iets de frischheid van 't nieuwe ontnemen.

Défoliation, f. vroege afval der bladeren, m.

Défon‖çage, m. het diep omspitten, omwerken van den grond; **—cement,** m. het inslaan van den bodem van een vat; het diepe omwerken van den grond; **—cer,** v. a. den bodem van een vat inslaan, instooten; iets inslaan, instooten; den grond diep omspitten, omwerken; v. n. uit de lijken waaien (zeeterm); inslaan; **— le cuir,** het leder treden; **les pluies ont défoncé les chemins,** de regens hebben de wegen onbruikbaar gemaakt; **se —,** v. pr. den bodem verliezen (van een vat); invallen, instorten, inzakken; **—ceuse,** f. ploeg zonder strijkbord, m.

Défor‖mation, f. misvorming, vervorming,

v.; **—mer,** v. a. misvormen, mismaken, verminken.

Défortifier, v. a. ontmantelen.

Défouetter, v. a. het touw, waarmede een boek gecordeerd is, losmaken.

Défourner, v. a. uit den oven nemen, uitschuiven.

Défourrer, v. a. ontwoelen, loswoelen.

Défrai, m. vrijhouding, v.

Défraîchir, v. a. den glans ontnemen.

Défranciser, v. a. ontfranschen.

Défra‖yer, v. a. voor iemand betalen, iemand vrijhouden; fig. fam. **— une compagnie,** een gezelschap op eene aangename wijze onderhouden, een gezelschap stof tot lachen geven; **— la conversation,** het hoogste woord hebben; **—yeur,** m. vrijhouder, die voor anderen betaalt, die anderen vrijhoudt.

Défri‖chement, m. ontginning (van een stuk land), v.; **—cher,** v. a. (préf. dé et friche) ontginnen (een stuk land); fig. (eene zaak) ontwarren, ophelderen; **—cheur,** m. ontginner.

Défriper, v. a. weer glad maken.

Défriser, v. a. uit de krul doen, ontkrullen (van het haar); **— une perruque,** eene pruik uitkammen; fig. et pop. teleurstellen; foppen; **cela vous défrise,** dat is een leelijke streep door uwe rekening.

Défron‖cement, m. ontfronsing, ontkreuking, v.; **—cer,** v. a. de plooien ergens uit doen, uitstrijken; ontkreuken; fig. **— les sourcils,** de wenkbrauwen ontfronsen, weder een vroolijk gelaat aannemen.

Défro‖que, f. nalatenschap, v. van een' abt, monnik enz.; fam. afgelegde, afgedragen kleeren; **—qué, ée,** a. (préf. dé et froc) **moine —,** weggeloopen monnik; weggeloopen non; **—quer,** v. a. de monnikskap doen afleggen; fig. uitplunderen, uitkleeden; **se —,** v. pr. den monniksstand verlaten.

Défruiter, v. a. fruit afplukken.

Défuner, v. a. aftakelen, onttakelen (de masten).

Défunt, unte, a. (lat. defunctus) overleden, gestorven, wijlen; **le roi —,** de overleden koning; **priez pour les —s,** bidt voor de afgestorvenen.

Déga‖gé, ée, a. vrij, los; ongedwongen; openhartig, vrijmoedig; **avoir des airs —gés,** losse manieren hebben; **—gement,** m. inlossing, losmaking; ontlasting; volbrenging of intrekking (eener belofte), v.; fig. ongedwongenheid, v.; geheime trap, v.; beweging, waardoor men zijn' degen vrij maakt (in de schermkunst), v.; **—ger,** v. a. (préf. dé et gage) lossen, inlossen, ontlossen; van zich geven; **— le pied,** den eenen voet vlug van den anderen brengen (bij het dansen); —, losmaken; ontzetten, ontslaan, vrij maken; de kling enz. vrij maken; **— sa parole,** zijn woord intrekken of niet houden; **— on. de sa parole,** iem. ontslaan van zijn woord; **— une corde, une manœuvre,** een touw klaren; **— un appartement,** eene sluiptrap in eene kamer maken; **— une inconnue,** eene onbekende oplossen (in de algebra); **se —,** v. pr. zich van iets losmaken, zich ergens van bevrijden; zich ergens uitredden; ophelderen, ruimer, lichter worden.

Dégai‖ne, f. pop. linksche en onbevallige houding, v.; fam. **quelle —! belle —!** wat ziet hij (of het) er uit!; **—ner,** v. a. uit de scheede trekken; v. n. van leer trekken; **—neur,** m. voorvechter, vechtersbaas; snoever, zwetser.

Dégaler, v. a. de huiden kammen en kloppen.

Déganter, v. a. et **se —,** v. pr. de handschoenen uittrekken.

Dégarnir, v. a. het boordsel afdoen; het huisraad wegnemen; (eene vesting) ontblooten, een gedeelte der bezetting er uit lichten; (een schip) onttakelen; **— une robe,** een kleedje van belegsel en boordsel ontdoen; **— un chapeau,** een hoed van bloemen, linten enz. ontdoen; **— un lit,** van een bed de gordijnen afnemen; **— un appartement,** de meubelen uit een vertrek nemen; **bouche dégarnie,** tandelooze mond; **cave dégarnie,** leege wijnkelder; **tête dégarnie de cheveux,** kaalkop; **se —,** v. pr. zich lichter dan naar gewoonte kleeden; ontbloot raken; de takken, haren enz. verliezen; **la salle se dégarnit,** de zaal loopt leeg; **sa tête se dégarnit,** hij wordt kaal.

Dégasconner (se), v. pr. zich van zijn' Gaskonschen tongval ontwennen; fig. v. a. iemand de grootspraak verleeren.

Dégât, m. (rad. gâter) verwoesting, schade, vernieling; onnoodige vertering, v.; **faire un grand — de qch.,** veel van iets gebruiken.

Dégau‖chir, v. a. (préf. priv. dé et gauche) gelijk maken, bereiden of eene regelmatige gedaante geven (van hout, steen enz.); fig. et fam. **— un jeune homme,** een jong mensch zijne linkschheid en onhandigheid afleeren; **— chissement,** m. gelijkmaking, bereiding, v.

Dégel, m. ontdooiing, v.; dooi, m. dooiweder.

Dégelée, f. **— de coups de bâton,** pak slaag, dracht stokslagen.

Dégeler, v. a., v. n., v. imp. et **se —,** v. pr. ontdooien, dooien.

Dégéné‖ration, f. verbastering, ontaarding, v.; **—rer,** v. n. (lat. degenerare; du préf. priv. dé et genus, generis, race) verbasteren, ontaarden; fig. veranderen in .., overslaan tot . .; **—rescence,** f. neiging tot ontaarding, v.

Dégingan‖dé, ée, a. fam. onvast van gang, wankelend, waggelend; slungelig; **—der (se),** v. pr. wankelend en slingerend van gang zijn.

Déglu‖ement, m. het losmaken van den vogel van den lijmstok; **—er,** v. a. hetgeen met vogellijm vast is losmaken; **se —,** v. pr. losraken; **se — les yeux,** den slaap uit de oogen wrijven.

Déglutition, f. doorslikking, v.

Dégobil‖ler, v. a. et n. fam. spuwen, braken; **—lis,** m. braaksel, uitbraaksel.

Dégoiser, v. a. et n. kwetteren, kwelen (van vogels); fam. klappen, snappen, babbelen.

Dégom‖mage, m. het eerste ontgommen der zijde door het koken; **—mer,** v. a. de gom van de zijde afkoken; fig. van een ambt of eene bediening ontzetten; **—mé, ée,** a. ontgomd; fig. ontzet (van een ambt); vervallen, geruineerd.

Dégon‖flement, m. het verdrijven, wegnemen der zwelling; het inzakken, afnemen der zwelling; **—fler,** v. a. het gezwel, de zwelling doen verminderen; **— un ballon,** de lucht of het gas uit een ballon doen ontsnappen; fig. **— le cœur, se —,** zijn hart uitstorten.

Dégor, m. afvoerbuis, v.

Dégor‖gement, m. uitstorting, losbreking; reiniging, doorsteking van iets, dat verstopt is, v.; het zuiveren, wasschen (van wol, zijde enz.); **—geoir,** m. vergaarplaats, v.; ontvangbak, m.; ruimnaald, v.; priem, waarmede men iets, dat verstopt is, doorsteekt, v.; vijl met twee stelen, v.; smidshamer, m.; molen, tot het wasschen en spoelen der stoffen (in de lakenfabrieken),

m.; **—ger,** v. a. et n. (préf. dé et gorger) gebruikte spijzen enz. weer uitbraken; reinigen, openen, opruimen; afspoelen (wol enz.); **faire — le poisson,** visch in versch water doen, de visch spenen; **se —,** v. pr. braken, overgeven; zich ontlasten; **l'Escaut se dégorge dans la mer du Nord,** de Schelde ontlast zich in de Noordzee; **la gouttière s'est dégorgée,** de goot is doorgebroken; **—geur,** m. goot, riool, v.; afloop, m.

Dégoter, v. a. fam. iets met een bal of steen omwerpen; **—qn.,** iem. van zijn post verdrijven.

Dégouliner, v. n. pop. langzaam en zachtjes druipen, druppelen.

Dégour‖di, ie, a. opgewekt, wakker, listig; —, m. listige knaap, schrandere kop, m.; **—dir,** v. a. (préf. priv. dé et gourd) de verstijving (van een lid) verdrijven; lenig, buigzaam maken; fig. **— qn.,** iemand het stijve en gedwongene in zijne manieren en in zijn' omgang afwennen; **faire — de l'eau,** aan water de koude benemen; **se —,** v. pr. weer warm en lenig worden, ontdoolen; fig. beleefder worden, betere manieren aannemen; **—dissement,** m. het verdrijven der verstijving uit eenig lid; ontdooiing, v.; zachte verwarming, v.

Dégoû‖t, m. (préf. dé et goût) afkeer, m.; afgrijzen; walging, v.; fig. tegenzin, m.; verdriet; **il a du — pour l'étude,** hij heeft eene walging van de studie; **prendre qch. en —,** van iets walgen; een afkeer tegen iets opvatten; **— tamment,** adv. walgelijk, op weerzinwekkende wijze; **—tant, ante,** a. onsmakelijk, wansmakend, walgelijk; onaangenaam, onbehagelijk; **—té, ée,** a. wars, beu; keurig, moeilijk te voldoen; —, m. et f. fam. **faire le —té, faire la — tée,** doen alsof men vies van iets is; **—ter,** v. a. (**qn.** de **qch.**) doen walgen van, afkeerig maken van; **ça me dégoûte,** dat staat mij tegen, daar walg ik van; **se —,** v. pr. **de qch.,** een' tegenzin ergens in krijgen, iets moede worden.

Dégout‖tant, ante, a. druipend, druppelend; **—tement,** m. druiping, druppeling, v.; **—ter,** v. n. druipen, afdruppelen, lekken; **— de qch.,** druipen van.

Dégra‖dant, e, a. verlagend, vernederend; **—dation,** f. ontzetting of berooving van eene waardigheid of van een eereambt; vermindering, schade aan een gebouw, landgoed, bosch enz., v.; vermindering of verzwakking der kleuren of van het licht (in eene schilderij), v.; **— civique,** ontzetting van het burgerrecht; **— militaire,** rangverlaging van een' militair; fig. vernedering, onteering, v.; **—der,** v. a. (préf. priv. dé et grade) (iemand) van eene waardigheid of een ambt ontzetten; schenden, onteeren; vernielen, bederven (van gebouwen, bosschen enz.); het licht of de kleuren eener schilderij allengs verminderen of verzwakken; onder den wind vervallen; **se —,** v. pr. zich verlagen, verminderen, slechter worden, bederven.

Dégrafer, v. a. loshaken, onthaken, losmaken.

Dégrais‖sement, Dégraissage, m. het zuiveren van vet; het uitdoen van vetvlekken (uit laken enz.); **—ser,** v. a. het vet afscheppen; de vetvlekken uitmaken; van vet zuiveren; fig. fam. **— qn.,** iemand een gedeelte van zijne bezitting ontnemen; iemand plukken; **—seur,** m. **euse,** f. vlekkenverdrijver, uitmaker van vlekken; vlekkenverdrijfster; **—soir,** m. ontvettingsmachine, v.; waschbank der wolkammers, v.

Dégrappiner, v. a. de dreggen losmaken (van een schip).

Dégras, m. vischtraan, waarmede zeemleder bereid is, v.

Dégraveler, v. a. den modder, het zand enz. uit eene pijp (waardoor water loopt) nemen.

Dégra‖voiement, m. het afspoelen van zand en aarde aan den voet van een' muur enz. door het water; **—voyer,** v. a. een muur, een paal van onderen afspoelen; een kanaal uitmodderen.

Degré, m. (lat. gradus) trap, m.; trede, v.; graad, m.; fig. trap, m.; middel; **prendre ses —s,** promoveeren; **les —s de comparaison,** de trappen van vergelijking.

Dégre‖ement ou **Dégreage,** m. aftakeling, v.; **—er** ou **Désagréer,** v. a. (een schip) aftakelen.

Dégrèvement, m. bevrijding (van belasting), ontlasting, v.; afslag, m.

Dégrever, v. a. bevrijden (van belasting enz.), ontlasten; eene belasting verminderen.

Dégrin‖golade, f. het snel afloopen, afvliegen van eene trap; het naar beneden tuimelen; fig. bankroet, failliet; **—goler,** v. n. naar beneden tuimelen; v. a. fam. schielijk afloopen, afvliegen.

Dégri‖sement, m. fam. het nuchteren worden; ontnuchtering, v.; **—ser,** v. a. nuchteren maken, ontnuchteren; fig. fam. van eene hartstocht genezen; **se —,** v. pr. ontnuchterd worden.

Dégros‖sage, m. het trekken van goud- of zilverdraad; **—ser,** v. a. goud- of zilverdraad trekken, dunner maken; **—si,** m. pletmolen (in de munt), m.; **—sir,** v. a. uit den ruwe bewerken; in het ruwe uithouwen (van marmer, hout enz.); een proefblad voor de eerste maal nazien; fig. ophelderen, beginnen in orde te brengen; fam. iem. ontbolsteren; **—sissage, —sissement,** m. het uit den ruwe bewerken; de eerste fatsoeneering, v.; **—sisseur,** m. pletwerk; pletmachine, v.; filtreertoestel, waarin 't water van de grofste onreinheden ontdaan wordt.

Déguenillé, ée, a. gescheurd, slordig, haveloos; —, m. havelooze, in lompen gekleede.

Déguer‖pir, v. a. een huis ontruimen, van een' boedel of van eene erfenis afzien; v. n. fig. fam. uit vrees eene plaats verlaten, zich wegpakken; **faire — qn.,** iem. wegjagen; **—pissement,** m. overlating van een onroerend goed aan de schuldeischers, v.; **—pisseur,** m. afstanddoener van een onroerend goed, ontruimer.

Dégueu‖ler, v. n. fam. braken, spuwen; **†—leux, —leur,** m. gezicht of kop van steen, die het water door den mond in eene kom werpt; **—lis,** m. braaksel.

Déguignonner, v. a. fam. uit het ongeluk helpen, er boven op brengen; **se —,** v. pr. uit het ongeluk geraken.

Dégui‖sement, m. verkleeding, vermomming, v.; fig. ontveinzing, v.; dekmantel, schijn, m.; **—ser,** v. a. verkleeden, vermommen; fig. verbloemen; verbergen, ontveinzen; **se —,** v. pr. zich vermommen; fig. veinzen.

Dégus‖tateur, m. voorproever; **—tation,** f. het proeven van wijn of andere dranken; **—ter,** v. a. (lat. degustare; de gustus, goût) voorproeven, proeven om de hoedanigheid van een vocht te kennen, proeven als kenner.

Déhaler, v. a. terughalen, achteruittrekken (een vaartuig); fig. uit de verlegenheid redden.

Déhâler, v. a. de door de zon bruin geworden huid blank maken; **se —,** v. pr. wederom blank worden.

Déhan‖ché, ée, a. slap in de lendenen; **—chement,** m. het slap, uitgerekt zijn der ledematen; **se —cher,** v. pr. zich de heup ontwrichten; fam. slap en slungelig loopen.

Déharder, v. a. loskoppelen.

Déharna‖chement, m. het uitspannen of onttuigen (van paarden); **—cher,** v. a. uitspannen, het tuig afdoen; fam. **se —,** v. pr. zich ontdoen van jas, hoed enz.

Déhis‖cence, f. het openspringen van zaadhulsels; **—cent, e,** a. (lat. dehiscere, s'ouvrir) openberstend.

Déhonté, e, a. schaamteloos **(éhonté).**

Dehors, adv. buiten, van buiten: uitwendig; **mettre un domestique —,** een knecht wegjagen; **mettre toutes voiles —,** alle zeilen bijzetten; **par —,** van buiten; **en —,** uitwendig, buitenwaarts; **un caractère en —,** een openhartig karakter; **être (tout) en —,** (zeer) openhartig zijn; **être —,** (van zeilen) bijstaan; **de —,** van buiten naar binnen; **—,** m. uitwendig deel, buitenste; **au —,** uitwendig, uiterlijk; **—,** m. pl. buitenwerken eener vesting; buitengedeelten van een gebouw; fig. uiterlijke schijn, m.; uiterlijkheid, v.; **garder, sauver les —,** den uiterlijken schijn bewaren, redden.

Déhortatoire, a. afradend.

Déicide, a. godmoordend; **—,** m. (lat. Deus, Dei, Dieu; cædere, tuer) godsmoord (aan den Heiland); godsmoordenaar.

Déicole, m. et f. dienaar, dienares van éénen eenigen God.

Déifi‖cation, f. vergoding, vergoddelijking, v.; **—er,** v. a. (lat. deus, dei, dieu; facere, faire) vergoden, onder het getal der goden stellen; (iemand) als een' god eeren.

Déis‖me, m. geloof in God, buiten de openbaring, geheel uit verstandsgronden; **—te,** m. et f. deïst, deïste, die dit geloof omhelst.

Déité, f. (lat. deitas) Goddelijk Wezen; Godheid, v.

Déjà, adv. reeds, bereids.

Déjauger, v. n. gelicht zijn; minder diepgaan (van schepen).

Déjection, f. stoelgang, m.; f. plur. uitwerpselen.

Déjeter (se), v. pr. trekken, opkrimpen, krom worden (van hout).

Déjeu‖ner, Déjeuné, m. ontbijt; **— (à la fourchette)** ontbijt, waarbij vleesch gegeten wordt; fam. **— de perroquet,** beschuit met wijn; **— de soleil,** japonstofje, dat gauw verschiet; **—-dîner,** ou **— dînatoire,** ontbijt, dat voor een middagmaal kan doorgaan; **—,** ontbijtservies; **—ner,** v. n. (préf. priv. dé et jeuner) ontbijten.

Déjoindre, v. a. ontbinden, losmaken; **se —,** v. pr. uiteengaan, losgaan.

Déjouer, v. n. (préf. dé et jouer) wapperen, uitwaaien (van vlaggen); het stuk, de schijf terugnemen (bij het schaak-, damspel); slecht spelen; v. a. verijdelen, doen mislukken.

Déjour, m. ruimte tusschen de velgen van een rad, v.

†**Déjuc,** m. het oogenblik, waarop de hoenders van het rek springen.

Déjucher, v. a. et n. (hoenders enz.) van het rek jagen; van het rek springen of vliegen; fig. fam. ergens afjagen.

Déjuger (se), v. pr. terugkomen op zijne vroegere uitspraak.

Delà, adv. aan gene zijde; **jambe deçà jambe —,** schrijlings; **deçà et —,** aan weerskanten; **au —,** adv. et prép. over, naar de andere zijde; **au — des Alpes,** aan gene zijde van de Alpen; **il a obtenu au — de ce qu'il espérait,** hij heeft meer verkregen dan hij hoopte; **par —,** adv. et prép. aan de overzijde.

Déla‖bré, ée, part. et a. ontredderd, gescheurd, haveloos: in een' slechten staat; **—brement,** m. reddelooze toestand, m.; verval; **—brer,** v. a. verscheuren, bederven, onbruikbaar maken, ontredderen; fig. bederven, vernielen; **se —,** v. pr. te gronde gaan.

Délacer, v. a. losrijgen, ontsnoeren; **se —,** v. pr. zich ontrijgen.

Délai, m. (lat. dilatio; de dilatus, différé) uitstel, verwijl, vertoef; opschorting eener zaak, v.; bestemde tijd, m.

Délaiement, délayement, m. oplossing, v.

Délais‖sée, f. verlatene, versmade, v. (vrouw of minnares); **—sement,** m. verlatenheid, hulpeloosheid, v.; vrijwillige afstand (van een erfenis, een pand enz.), m.; **—ser,** v. a. verlaten; afstand doen van een erfenis, een pand enz.

Délaiter, v. a. de boter wasschen en uitkneden; onthommen (de visch).

Délar‖dement, m. het verwijderen, uitsnijden van het spek; het afschaven van den kant eener plank; het behouwen, afronden van een steen; **—der,** v. a. van het spek ontdoen; den kant eener plank schuins afschaven; een steen afronden.

Délas‖sement, m. ontspanning, v.; uitrusting, verademing, v.; **—ser,** v. a. de vermoeidheid benemen; uitspanning, verademing geven, verkwikken; **se —,** v. pr. uitrusten, zich verkwikken.

Déla‖teur, m. **trice,** f. aanbrenger, aanbrengster; verklikker; verklikster; **—tion,** f. (lat. delatio) aanbrenging, verklikking, v.

Délatter, v. a. aflatten, van de latten ontdoen.

Déla‖vage, m. het verwasschen of verzwakken der kleuren; **—vé, ée,** a. verwaterd; bleek, flauw van kleur; **—ver,** v. a. bleek maken, verwasschen (van kleuren) bij ververs.

Déla‖yant, e, a. verdunnend; **—,** m. verdunnend geneesmiddel; **—yage,** m., **—yement,** m. verdunning, weekmaking, v.; **—yer,** v. a. mengen; verdunnen; **— la pâte,** het deeg beslaan; **— de la chaux,** kalk blusschen; fig. breedsprakig uitdrukken, verwateren.

Deleatur (pr. **délé**), m. (mot lat. signifiant qu'il soit effacé) weglatingsteeken op drukproeven.

Délébile, a. (lat. delebilis, de delere, effacer) uitwischbaar, uitdelgbaar.

Délec‖table, a. aangenaam, liefelijk, streelend; **—tation,** f. verlustiging, v.; vermaak, genot; **—ter,** v. a. (lat. delectare) verheugen, vermaken, verlustigen; **se —,** v. pr. **à (en)qch.,** ergens genoegen in vinden of scheppen.

Délégant, m. **ante,** f. lastgever, lastgeefster.

Déléga‖taire, m. et f. lasthebber, lasthebster; **—teur,** m. **trice,** f. lastgever, lastgeefster; **—tion,** f. opdracht, v. last, m.; volmacht (aan een' rechter gegeven), v.; aanwijzing op iemand; overdracht eener schuld, v.; delegatie, afgevaardigden; **— de pouvoir,** overdracht van bevoegdheid; **—toire,** a. volmachtgevend, machtigend.

Délé‖gué, m. afgezant, afgevaardigde; **—guer,** v. a. (lat. delegare) last geven, machtigen; aanwijzen; afvaardigen; **— une créance,** eene schuld overdragen.

Déles‖tage, m. het uitladen van den ballast; **—ter,** v. a. van den ballast ontdoen; **—teur,**

m. opziener over het lossen van den ballast; **(bateau) —**, m. ballastlichter.

Délétère, a. (gr. dèleó, je détruis) nadeelig, schadelijk, vergiftig (van planten).

Déliaison, f. gebrekkige verbinding van metselsteenen, v.; loslating, uiteenwijking van de balken van een schip; fig. geschrift zonder samenhang.

Délibé‖rant, ante, a. overleggend, beraadslagend; besluiteloos; **—ratif, ive,** a. overwegend, beradend; **voix —rative,** beraadslagende stem, v.; **—ration,** f. overweging, beraadslaging, v.; genomen besluit; **—ré, ée,** part. et a. overwogen, beraden; stout, onbeschroomd; **de propos —ré,** adv. met voordacht, opzettelijk; **—ré,** m. het beraadslagen der rechters; **—rément,** adv. stoutelijk, onbeschroomd; met voorbedachten rade, met overleg; **—rer,** v. n. (lat. deliberare; du préf. dé et de librare, peser) **de qch., sur qch.,** over iets beraadslagen; iets bij zichzelf overwegen, overleggen, in beraad nemen.

Délica‖t, ate, a. heerlijk, lekker van smaak; teeder, fijn, aardig, fraai, net; zwak, tenger; fig. gemakkelijk, die veel van zijn gemak houdt; schrander, geestig; kiesch; teergevoelig, hachelijk, moeielijk; **avoir le palais —,** een' fijnen smaak hebben; **un connaisseur —,** een fijn kenner; **attentions —tes,** kiesche beleefdheden; **un enfant très —,** een zeer tenger, zwak kind; **une santé —te,** eene zwakke gezondheid; **avoir le sommeil —,** los slapen; **une affaire —te,** eene netelige zaak; **—,** m. lekkerbek, verweekt persoon; **faire le —,** niets goed vinden; den teergevoelige spelen; **—tement,** adv. lekker; sierlijk; op eene kunstige, geestige wijze; zoetjes, zachtjes; al te weekelijk; **—ter,** v. a. p. u. koesteren, in weelde en gemak opvoeden; **se —,** v. pr. zich koesteren, zich verwennen; **—tesse,** f. lekkernij; teederheid, kieschheid; zwakheid, weekelijkheid, v.; fig. scherpzinnigheid, schranderheid, v.; teeder gevoel; **être en — avec qn.,** met iem. op een gespannen voet staan; **les —s de la table,** f. pl. de fijne schotels, m.; **—tissime,** a. zeer zacht.

Déli‖ce, m. aangenaamheid, v.; vermaak; **— ces,** f. pl. wellust, genougte, v.; lekkernijen, v.; **faire ses —s de qch.,** zijne grootste vreugde in iets vinden; **être, faire les —s de qn.,** de grootste vreugde van iem. zijn; **lieu de —s,** paradijs; **—cieusement,** adv. op eene lekkere wijze, weelderig, wellustig; **—cieux, euse,** a. lekker, smakelijk; zeer aangenaam, heerlijk.

Délicoter (se), v. a. et pr. (zich) den halster afdoen.

Délictueux, euse, a. misdadig.

Délié, ée, a. (lat. delicatus) dun, teer, fijn; fig. snedig, schrander, leep; —, m. ophaal (bij eene schrijfletter), m.

Délier, v. a. ontbinden, losbinden; fig. vrijspreken, vergeven; losmaken (de tong) enz.; **sans bourse —,** zonder te betalen; **il n'est pas digne de — les cordons de vos souliers,** hij is niet waardig uwe schoenriemen los te binden; **— la langue de qn.,** iem. vrijheid geven te spreken; **avoir la langue déliée,** een gladde tong hebben; **se — (de qch.),** zich losmaken (van iets).

Délies, f. pl. Apollofeesten, die de Atheners alle vier jaren te Delos vierden.

Déligation, f. verband (op eene wonde).

Délimi‖tation, f. grensscheiding, v.; **—ter,** v. a. de grenzen bepalen, afpalen; begrenzen.

Délimoner, (rad. limon) v. a. visch afwasschen, visch schoonmaken.

Délinéation, f. (lat. delineatio; de delineare, tracer) teekening, schets, v. plan.

Délin‖quant (pr. **kan**), m. misdadiger, delinquent; **—quer** (lat. delinquere, faillir) v. n. p. u. misdoen, overtreden.

Déliques‖cence (pr. **kuèss**), f. (lat. deliquescere, se fondre en eau) vervloeibaarheid, v.; **—cent, e,** a. wegvloeiend, wegsmeltend.

Déliquium, m. (mot lat.) toestand van vervloeiing, m.

Déli‖rant, ante, a. fig. ijlend, raaskallend, zinneloos; **c'est —!** het is om razend te worden! **—re,** m. ijlhoofdigheid, raaskalling, zinneloosheid, v.; **—rer,** v. n. (lat. delirare, s'écarter du sillon) ijlen, raaskallen.

Delirium tremens (pr. **dé-li-riome — trémince**), m. (mot lat.) dronkemanswaanzin, m.

Délis‖sage, m. het sorteeren en gladstrijken der lompen (in de papierfabrieken); **—ser,** v. a. lompen, vodden gladstrijken, sorteeren; **— les cheveux,** het haar in verwarring brengen; **— seur,** m. **—euse,** f. lompensorteerder, -sorteerster (op de papiermolens); **— mécanique,** snijmachine voor lompen, v.; **—soir,** m. plaats, waar men de lompen sorteert.

Délit, (lat. delictum) m. misdaad, v. overtreding, v.; **— de chasse,** jachtovertreding, v.; **— de presse,** persdelict; **en flagrant —,** op heeterdaad; **corps de —,** corpus delicti, het overtuigend bewijs eener misdaad; **arbres de —,** boomen, die heimelijk omgehakt zijn, m.

Dé‖lit, m. (rad. lit) (in het bouwen) zijde van een steen, die de tegengestelde is van die, waarop ze in de steengroeve lag, v.; **—liter,** v. a. een' steen in het bouwen anders leggen, dan hij in de steengroeve lag; **se —,** v. pr. splijten (van steenen sprekend).

Délitescence, f. verdwijning van een gezwel zonder ettering, v.

Délivraison, f. levering, overhandiging, v.

Déli‖vrance, f. bevrijding, verlossing, redding; verlossing, bevalling eener vrouw; levering, uitlevering; afgifte, v.; **—vre,** m. pop. nageboorte, v.; **—vrer,** v. a. (lat. deliberare; de liber, libre) bevrijden, redden, verlossen; overleveren, leveren, overgeven, afgeven; **— un ouvrage à un entrepreneur,** een werk aan een' aannemer opdragen, gunnen; **se —,** v. pr. zich bevrijden; **—vreur,** m. leveraar, bezorger; uitdeeler van haver, van voedsel, ammunitie (bij de soldaten); fam. redder, verlosser.

Délo‖gement, m. verhuizing, v.; aftocht van krijgsvolk, m.; **—ger,** v. n. verhuizen; opbreken, aftrekken (van krijgsvolk); v. a. verdrijven, verjagen; **— sans (tambour ni) trompette,** fam. zich stilletjes wegpakken, met stille trom verhuizen.

Délot, m. lederen vingerhoed der breeuwers, m.

Délover, v. a. een rondgelegd touw weder uitleggen, afrollen.

Délo‖yal, ale, a. trouweloos, bedriegelijk; **—yalement,** adv. op eene trouwelooze, bedriegelijke wijze; **—yauté,** f. trouweloosheid, v.

Delphinette, f. ridderspoor, v. **(dauphinelle).**

Delphiniens, m. plur. dolfijnachtige dieren.

Delta, m. (nom de la quatrième lettre de l'alphabet grec, qui a la forme d'un triangle) delta, v.; driehoekig eiland.

Deltoïde, a. driehoekig, deltavormig.

Déluge, m. (lat. diluvium: de diluere, noyer) zondvloed, m.; fig. vloed (van tranen enz.), m.: **après nous le —!** na ons de zondvloed (d.w.z. wie dan leeft dan zorgt); **passons au —,** ter zake! **cela date du —,** dat is stokoud.

Déluré, e, a. slim, bijdehand.

Délustrer, v. a. ontglanzen.

Déluter, v. a. het kleefdeeg wegnemen, waarmede een vat dicht gemaakt was.

Déma‖clage, m. omroering van het gesmolten glas met eene ijzeren stang, v; **—cler,** v. a. het gesmolten glas omroeren.

Démago‖gie, f. volksregeering, demagogie, v.; **—gique,** a. tot de volksregeering behoorend; **—gisme,** m. stelsel der demagogen; **—gue,** m. (gr. dêmos, peuple, agô, je conduis) demagoog, volksleider, volksmenner.

Démai‖grir, v. a. uitdunnen, verdunnen, scherpen, spits maken (van hout of steen sprekend); v. n. minder mager worden; **—grissement,** m. spitsgemaakte zijde (van hout of steen), v.

Démail‖ler, v. a. ontmazen, de mazen uittrekken; het lijzeil van het grootzeil losmaken; **—loter,** v. a. ontbakeren, uit het pak doen, (een kind) uit de windselen of doeken doen, ontzwachtelen.

Demain, adv. (lat. de, du; mane, matin) morgen; **— (au) matin, — (au) soir,** morgen vroeg, morgen avond; **(de) — en huit,** morgen over acht dagen; **il peut venir aujourd'hui pour —,** hij kan elk oogenblik komen; **d'ici à —,** zonder ophouden; **à — les affaires,** morgen komt er weer een dag; **allons chercher —,** laat ons naar bed gaan.

Déman‖ché, e, part. et adj. zonder steel of hecht; uit elkaar gehaald, ontwricht; plomp, links; **esprit —,** verward verstand; **—,** m. het overgrijpen met de vingers (op een muziekinstrument); **—chement,** m. het afnemen of afdoen van den steel van een werktuig; het overgrijpen met de vingers op een muziekinstrument; **—cher,** v. a. van het hecht of den steel ontdoen; uiteennemen, ontwrichten, verstuiken; v. n. overgrijpen met de vingers (op een muziekinstrument); **se —,** v. pr. van het hecht of den steel losgaan; fig. niet goed gaan, haperen; zich afsloven.

Deman‖de, f. verzoek; begeerte, vraag, v.; bestelling, v.; klacht, v.; eisch (in rechten), m.; **belle —!** eene mooie vraag! **faire une —,** de hand van een meisje vragen; **il y a peu de — en café,** naar koffie is weinig vraag; **marchandise non conforme à la —,** waar die niet gelijk is aan 't bestelde; **payable sur —,** op aanvraag betaalbaar; **l'offre et la —,** vraag en aanbod; **—der,** v. a. et n. (lat. demandare, ordonner) verzoeken, vragen, eischen; vereischen, vorderen; **je ne demande pas mieux,** ik ben het daarmee eens, ik verlang niet meer; **— du temps,** uitstel verzoeken; tijd vorderen; **qui demandez-vous?** wien wenscht gij te spreken? **on vous demande,** er is iemand om u te spreken; **on demande .....,** er wordt ..... gevraagd; **demandez-moi pourquoi!** wat weet ik er van! **se —,** v. pr. zich afvragen; gevraagd, verlangd worden; **cela ne se demande pas,** daarom gaat 't niet; dat spreekt vanzelf; **—deur,** m. **euse,** f. hij of zij, die veel en ten ontijde vraagt; **—deur,** m. **eresse,** f. eischer, klager; eischeres, klaagster (in rechten).

Déman‖geaison, f. jeukte, jeuking, v.; fig. lust, trek, m.; begeerte, v.; **—ger,** v. n. (préf. dé et manger) jeuken; fig. fam. eene brandende begeerte hebben om iets te doen.

Déman‖tèlement, m. slechting of afbreking van de muren eener vesting, v.; **—teler,** v. a. (préf. dé et v. fr. mantel, manteau) de muren eener vesting slechten of afbreken; **—tibuler,** v. a. (préf. dé et lat. mandibula, mâchoire) fig. fam. van elkander scheuren; ontwrichten, onbruikbaar maken, stuk slaan.

Démar‖catif, ive, a. afperkend, begrenzend; **—cation,** f. (préf. dé et marquer) **ligne de —,** grens- of scheidingslinie, demarcatie-linie, v.

Démarche, f. gang, m., houding, v.; fig. poging, v. stap, m.; gedraging, v.

Démarier, v. a. wettelijk scheiden, het huwelijk breken, ontbinden; **se —,** v. pr. zich laten scheiden.

Démar‖que, f. het uitdoen van punten (bij 't spelen); **—quement,** m. het bedriegelijk wegnemen van merk of teeken op een boom; **—quer,** v. a. het merk of teeken uitwisschen; punten weer uitdoen (in 't spel); v. n. niet meer teekenen (van paarden sprekend).

Démar‖rage, m. het losmaken van een schip van zijne kabels; **—rer,** v. a. het vastgelegde, vastgesjorde losmaken (van een schip); fig. fam. van de plaats brengen; v. n. uitzeilen, de haven verlaten; fig. fam. van de plaats wijken.

Démasquer, v. a. ontmaskeren; **— une batterie,** eene batterij ontblooten; fig. **— ses batteries,** zijn plannen verraden; openlijk aanvallen; **se —,** v. pr. het masker afnemen.

Démastiquer, v. a. het cement, de stopverf van iets afdoen.

Démâ‖tage, m. ontmasting, v.; **—ter,** v. a. ontmasten; v. n. masteloos raken, de masten verliezen.

Dématérialiser, v. a. van 't materialisme afbrengen; zuiveren, veredelen.

Dème, m. (gr. dêmos, peuple) naam der vlekken van Attica, die een stam vormden.

Demè‖lage, m. het ontwarren van wol; het omroeren van het mout en 't water, bij de bierfabricage **(brassage); —lé,** m. strijd, twist, m.; geschil; kibbelpartij, v.; **—ler,** v. a. (préf. dé et mêler), ontwarren, vanéén scheiden; fig. herkennen; onderscheiden; doorzien; **art de — les hommes,** menschenkennis; **—,** ophelderen; **je ne veux rien avoir à — avec vous,** ik wil niets met u te maken hebben; **se —,** v. pr. zich ontwarren; zich ergens van ontslaan, zich ergens uit redden; **—loir,** m. wijde kam, kam om te ontwarren, m.; haspel, m. (werktuig om te winden).

Démem‖brement, m. fig. verscheuring, verdeeling, v.; afgescheiden stuk; **—brer,** v. a. een lichaam vanéén scheiden, van elkander scheuren; fig. verdeelen, verbrokkelen (een land enz.).

Démena‖gement, m. verhuizing, v.; **—ger,** v. a. in een ander huis overbrengen; opruimen; v. n. verhuizen; **— à la ficelle, — à la lune,** stilletjes, des nachts, verhuizen; fam. sterven; **sa tête déménage,** zijn verstand begeeft hem; hij bazelt; ook: hij wordt kindsch; **—geur,** m. iemand die bij 't verhuizen helpt, verhuizer.

Démence, f. (lat. dementia; du préf. priv. dé et lat. mens, esprit) dwaasheid, krankzinnigheid, v.

Démener (se), v. pr. zich sterk heen en weer bewegen, woelen; fig. woelen; **se — comme un possédé,** als een bezetene te werk gaan; **—,** zich afsloven.

Demen‖ti, m. logenstraffing, v.; **donner un — à qn.,** heeten liegen; **avoir un —,** gelogenstraft worden; **—,** fig. smaad wegens eene mislukte onderneming, m.; **il en aura le —,** hij zal er met schande afkomen; **—tir,** v. a. (préf. de et mentir) logenstraffen, heeten liegen; fig. wederleggen, terecht wijzen; **— sa naissance, — le sang dont on est sorti,** zijne geboorte of afkomst verzaken, dingen doen, die beneden zijne geboorte zijn; **— sa promesse,** zijne belofte niet houden; **se —,** v. pr. zich tegenspreken; zich verloochenen; **ne se — jamais,** zich steeds gelijk blijven (van een schrijver); **se — (de qch.),** zijn woord enz. terugnemen; slecht worden, beginnen te vervallen (van huisraad, gebouwen enz.).

Démeri‖te, m. wangedrag; het laakbare, het strafbare in eene daad; **quel — ai-je auprès de lui?** wat heb ik hem misdreven? **—ter (auprès de qn.),** v. n. iets strafwaardigs doen (in iemands oogen).

Démesu‖ré, ée, a. onmatig, bovenmatig; **—rément,** adv. onmatig, bovenmatig, uitermate.

Démettre, v. a. afzetten, van een ambt ontzetten; verstuiken (van een lid des lichaams); **se —,** v. pr. **le bras,** zich den arm verstuiken; **se — d'une charge,** een ambt, een' eerepost nederleggen.

Démeu‖blement, m. ontblooting van huisraad, v.; leegte (van eene kamer); **—bler,** v. a. van huisraad ontblooten, meubelen uit het huis brengen.

Demeu‖rant, ante, a. woonachtig, gehuisvest; m. et f. bewoner, bewoonster; woonachtige; **au —,** adv. fam. overigens, voor het overige; **—re,** f. woning, v.; verblijf; duur, m.; **à —,** blijvend voor altijd, duurzaam; **semer à —,** zaaien op de plaats zelve waar de plant zal blijven staan; **—,** oponthoud; uitstel, vertraging; **être en — de qch. (envers qn.),** met iets achterstallig, achterlijk zijn (ten opzichte van iem.); **—,** achterlijkheid (in betaling), v.; **mettre en —,** gerechtelijk sommeeren; fig. noodzaken; **on l'a mis en demeure de tenir ses engagements,** men heeft hem aangemaand zijne verplichtingen na te komen; **il y a péril en la —,** er is gevaar in vertraging, 't kan geen uitstel lijden (*periculum in mora*); **—rer,** v. n. wonen; blijven; zich ophouden, vertoeven; overig blijven; **demeurez — en là,** laat het daarbij rusten; **il en est demeuré là de sa lecture,** hij is met zijne lezing opgehouden, heeft zijne lezing gestaakt; **— en arrière, en reste,** achterblijven, schuldig blijven, zijne verplichtingen niet nakomen; **— sur sa bonne bouche,** niets meer eten na een lekker gerecht; den lekkeren smaak niet willen verliezen; **— sur son appétit,** niet voldoende eten, zich niet zat eten; **— court,** blijven steken (in eene rede).

Demi, ie, a. half; adv. half; **une heure et —e,** anderhalf uur; **midi et —,** half één ('s middags); **à trompeur, trompeur et —,** list tegen list; **—,** m. een half; **—e,** f. een half uur; eene halve flesch; **la —e sonne,** het slaat half; **à —,** halverwege, voor de helft.

N.B. Demi met het zelfst. naamw. door een koppelteeken verbonden blijft altijd onveranderd; achter het zelfst. nw. staande, is het veranderlijk in het geslacht.

Demi‖-bain, m. bad tot aan 't midden; **—battoir,** m. klein kaatsraket; **—brigade,** f. halve brigade, v.; **—cercle,** m. halve cirkel, m. transporteur, m.; **—chemise,** f. glasblazerskiel, m.; **—clef,** f. knoop, die twee touwen aaneen hecht, m.; **—deuil,** m. halve rouw, m; rouwmantel (zekere vlinder), m.; **—dieu,** m. halfgod, m.

Démieller, v. a. den honig van het was scheiden.

Demi‖-folle, f. klein zaknet; **—fortune,** f. eigen wagentje op vier wielen; **—futaie,** f. hout van 40 à 60 jaren; **—gros,** m. handel tusschen groot-, en kleinhandel, m.; **—jeu,** m. spel tusschen het forte en piano; **—jour,** m. half licht; **—laine,** f. beslagijzer; **—lune,** f. halve maan, v.; (vestingwerk); **—mesure,** f. halve maatregel, v.; **—mondaine,** f. vrouw uit de demi-monde; **—monde,** m. de demi-monde, v.; de elegante en bedorven wereld van 't tweede Fransche keizerrijk, v.; **—mort,** a. half dood; **à —mot,** loc. adv. met een half woord; **—parallèle,** f. wapenplaats in de loopgraven, v.; **—paume,** f. licht kaatsraket; **—pension,** f. halve kost, v.; **—pensionnaire,** m. leerling, die in de halve kost is; **—place,** f. plaats, waarvoor men half geld betaalt (spoorwegen en schouwburg); **—pont,** m. halfdek; **—saisons,** f. pl. voorjaarsstoffen, v.; **prendre les —,** de halfzomerkleeding aandoen; **—savant,** m. halfgeleerde; **—savoir,** m. het half weten; **—setier,** m. halve pint, v.; mutsje; **—solde,** f. halvesoldij, v.; wachtgeld; **—soupir,** m. achtste rust, v. (muziek).

Démis‖sion, f. (lat. dimissio, renvoi) afdanking, nederlegging van een ambt, v.; ontslag; **donner sa —,** zijn ontslag nemen; **—sionnaire,** m. hij die aftreedt, zijn ontslag neemt; **—sionner,** v. n. zijn ontslag nemen.

Demi‖-teinte, f. halfschaduw, v.; overgang van licht tot schaduw, m.; **—ton,** m. halve toon, v.; **—tour,** m. halve slag, m.; halve wending, v.; **— à droite,** rechtsom, keert!

Démobilisation, f. het naar huis zenden van soldaten.

Démocra‖te, m. (gr. dêmos, peuple; kratos, autorité) die de volksregeering is toegedaan; volksvriend, democraat; **—tie,** f. volksregeering, democratie, v.; **—tique,** a. van het volk, democratisch; **—tiquement,** op eene met de volksregeering overeenkomstige wijze; **—tiser,** v. a. tot een' democraat maken, democratisch maken.

Démo‖dé, e, verouderd, ouderwetsch; **—der,** v. a. uit de mode doen gaan; **se —,** v. pr. uit de mode gaan.

Demoiselle, f. (lat. dominicella; dimin. de domina, dame, maîtresse) juffrouw, juffer, jonge dochter; schoenlapper (zekere vlinder), m.; waterjuffer, waternimf **(libellule);** soort van beddepan; soort van papier, v.; heiblok; stamper; vorm voor handschoenen, m.; **les —s de la maison,** de dochters des huizes; **externat de —s,** meisjesschool; **— d'honneur,** bruidsmeisje gezelschapsdame (van eene vorstin, eene prinses); **temps de —,** twijfelachtig weder (noch regen, noch zon).

Démo‖lir, v. a. (préf. dé et lat. moliri, élever) nederwerpen, afbreken, slechten, sloopen; **—lisseur,** m. slooper; **—lition,** f. nederwerping, afbreking, slooping, v.; **—litions,** f. pl. afbraak.

Démon, m. (gr. daimôn, divinité, génie) beschermgod, geleigeest; booze geest, duivel; fig. boos mensch, duivel; **le — de Socrate,** de inwendige stem van Socrates; fig. **avoir de l'esprit comme un —,** een gladden en ondeugenden geest hebben.

Démoné‖tisation, f. het buiten omloop brengen van papier of geld; **—tiser,** v. a. (préf. dé et lat. moneta, monnaie) buiten omloop brengen (van geld); fig. in kwaad gerucht brengen, verlagen.

Démoniaque, a. et m. et f. van den duivel bezeten; fig. razend, dol.

Démono‖graphe, m. schrijver over duivels en geesten; **—graphie,** f. beschrijving van duivels en geesten; **—manie,** f. (gr. daimôn, démon; mania, fureur) waanzinnigheid, waarbij de lijder waant door den duivel bezeten te zijn.

Démonstra‖teur, m. betooger, bewijzer; **—tif, ive,** a. (lat. demonstrativus; de demonstrare, démontrer) betoogend; bondig, overtuigend; aanwijzend; zijne gevoelens spoedig openbarend; vriendschap—, liefdebetuigend; **pronom —tif,** aanwijzend voornaamwoord; **—tion,** f. bewijs; betuiging, v.; voorlezing, v.; **une grande — de joie,** eene groote vreugdebetooning; —, dreigende schijn-beweging, (bij de militairen); **—tivement,** adv. betoogend, op eene overtuigende wijze.

Démon‖tage, m. het uit elkander nemen van de verschillende deelen van een voorwerp, een werktuig enz.; **—té, ée,** a. uit elkaar genomen; ontzadeld, van zijn paard beroofd; onbruikbaar gemaakt, gedemonteerd (van geschut); in de war, van streek (van een horloge); fig. in de war, ontdaan; **—ter,** v. a. een' ruiter zijn paard enz. ontnemen; uit elkander nemen of doen; diamanten, edelgesteenten uit de omvatting nemen, ontkassen; een stuk geschut van zijn affuit nemen, het onbruikbaar maken, demonteeren; fig. iemand van zijn stuk, in de war brengen; fig. **— les batteries de qn.,** iemands plannen verijdelen; **— une perdrix,** een patrijs aan een of beide vleugels lam schieten; **se —,** v. pr. ontstemd, vanstreek, van den gang raken (van een horloge enz.); fig. van zijn stuk raken; afnemen (van gezondheid).

Démon‖trable, a. betoogbaar, bewijsbaar; **—trer,** v. a. (lat. demonstrare) betoogen, bewijzen; duidelijk aantoonen, demonstreeren; **ses cris démontrent qu'il souffre,** zijn geschrei toont duidelijk, dat hij lijdt.

Démora‖lisant, e, a. zedenbedervend, ontzenuwend; **—lisateur, trice,** a. zedenbedervend; **—lisation,** f. zedenbederving; verbastering, v.; **—liser,** v. a. zedelijk bederven, doen verbasteren; ontmoedigen, het zelfvertrouwen doen verliezen; **—liseur,** m. zedenbederver.

Démordre, v. n. loslaten (hetgeen men met de tanden gevat heeft); fig. **— de qch.,** ergens van afzien; **il n'a point voulu — de cette entreprise,** hij heeft van die onderneming niet willen afzien; **il n'en veut pas —,** hij is er niet af te brengen.

Démotique, a. (gr. dêmos, peuple) wat het volk betreft, tot gebruik van 't volk dient, demotisch.

Démoucheter, v. a. den knop van een' schermdegen afdoen.

Démou‖lage, m. het uit den vorm nemen van afgietsels; **—ler,** v. a. uit den vorm nemen.

†**Démouvoir,** v. a. **qn. de qch.,** iemand van iets afkeerig maken.

Démunir, v. a. eene plaats van krijgstuig, vestingwerken enz. ontblooten; berooven, ontblooten van ....; **se —,** v. pr. zich ontblooten (van).

Démurer, v. a. eene toegemetselde deur of een venster wederom open maken.

Démuseler, v. a. den muilband afdoen.

Dénaire, a. (lat. denarius) wat betrekking op het getal tien heeft, tientallig.

Dénantir, v. a. **qn.,** iem. van zijn pand berooven; **se —,** v. pr. (préf. dé et nantir) zich van zijne bewijzen ontdoen; zijn onderpand uit de handen geven.

Dénationaliser, v. a. het nationaal karakter ontnemen; niet meer als nationaliteit erkennen.

Dénatter, v. a. losvlechten, ontvlechten; **— des cheveux,** ineengevlochten haar uit elkander doen.

Dénatu‖ralisation, f. het ontnemen van 'tinboorlings- of burgerrecht; **—raliser,** v.a. het recht van inboorling ontnemen; **—rant, e,** a. van aard veranderend, vervalschend; **—ration,** f. verandering, misvorming, v.; **—ré, ée,** a. onnatuurlijk, onmenschelijk; ontaard; **—rer,** v. a. den aard van iets veranderen, iets verbasteren, vervalschen; misvormen; **— ses biens,** zijne vaste goederen tot geld maken, om daarvoor andere te koopen enz.

Dendrite, f. (gr. dendritês, de dendron, arbre) boomsteen, m. (zekere steen, waarop de natuur boomen, bosschen, kruiden enz. heeft afgebeeld).

Dendro‖ïde, a. (gr. dendron, arbre) boomvormig; **—lithes,** m. pl. versteende planten of takken, v.; **—logie,** f. boombeschrijving, v.; **—mètre,** m. boommeter, m. (werktuig, waarmede men zonder berekening den inhoud der boomen meten kan; **— phage,** a. houtvretend.

Dénéga‖teur, m. ontkenner, loochenaar; **—tion,** f. loochening, ontkenning, v.; **—toire,** a. loochenend.

Dénéral, m. proefplaat (bij de munt), v.

Déni, m. weigering, ontzegging van 't geen iemand wettig toekomt, weigering van recht, v.

Déniai‖sé, ée, a. ontgroend, ontbolsterd, bij de hand; m. listig, doortrapt mensch; ontgroende, ontbolsterde; **—sement,** m. het ontgroenen, het slimmer maken; **—ser,** v. a. fam. de onnoozelheid ontnemen, ontgroenen, slim maken; **se —,** v. pr. zijne onnoozelheid afleggen, slimmer worden; **—seur,** m. p. u. behendige bedrieger, sluw mensch.

Déni‖cher, v. a. (préf. dé et nicher) uit het nest nemen; fig. verjagen; opsporen, na veel moeite vinden; v. n. uitvliegen; fig. eene plaats ruimen, zich wegpakken; — (dé et niche), **— une statue,** een standbeeld uit zijn nis nemen; fig. **— un saint,** een heilige van zijn stralenkrans berooven; **—cheur,** m. nestenuithaler; **— de curiosités,** opspoorder van merkwaardigheden; fig. **— de merles, de fauvettes,** gelukzoeker; wellusteling; **à d'autres, — de merles!** loop heen, bij mij zijt ge aan 't verkeerde kantoor, ik vertrouw u niet.

Dénier, v. a. loochenen, ontkennen; weigeren.

Denier, m. (lat. denarius) Rom. munt (10 asses); oud-Fransche munt ($^1/_{12}$ sou); **— tournois,** in Tours geslagen; **— parisis,** in Parijs geslagen; penning, m.; renten, v. interessen; pl. som gelds, v.; **— à Dieu,** godspenning, m.; geld op de hand; **le — de la veuve,** het penninkske der weduwe; **— de St. Pierre,** St. Pieters-penning, m. (belasting, in verschillende landen aan den paus betaald); **— de fin** ou **de loi,** waarde eener zilvermunt enz., v.; **au — vingt, vingt-cinq etc.,** vijf, vier enz. procent; **à douze —s,** van zestien lood, fijn; **—s de monnayage,** gemunt stuk geld; **—s de boite,** proefmunt, v.; **— fort,** hooger intrest dan naar

gewoonte; **fort —**, breuk, die nabij het geheel komt; **les —s publics**, 's lands penningen, de schatkist, v.; fig. **vendre qn. à beaux —s comptants**, iem. verkoopen en verraden, iem. veel te slim af zijn.

Dénigrant, e, a. zwartmakend, onteerend, lasterend; **—grement**, m. zwartmaking, lastering; verachting, v.; **—grer**, v. a. (préf. dé et lat. niger, noir) zwart maken, in minachting brengen; **—greur**, m. zwartmaker, lasteraar; minachter.

Déniveler, v. a. uit de horizontale ligging of richting brengen.

Dénoircir, v. a. de zwarte kleur wegnemen, schoonmaken; **vouloir — un More**, den Moriaan wasschen, vergeefsche moeite doen; —, v. n. de zwarte kleur verliezen.

Dénombrement, m. telling, v.; staat, m.; register (van goederen); **—brer**, v. a. tellen, optellen, opsommen.

Dénomi|nateur, m. noemer eener breuk, m.; **—natif, ive**, a. afkomstig van een naamwoord, benoemend; **—nation**, f. benoeming, benaming, v.

Dénommer, v. a. (préf. dé et nommer) noemen, benoemen; **se —**, v. pr. heeten, zich noemen.

Dénon|cer, v. a. (lat. denuntiare; du préf. de et nuntiare, annoncer) verkondigen, bekend maken; gerechtelijk aanbrengen, aanklagen; **—ciateur**, m. aanklager, verklikker; **—ciation**, f. verkondiging, afkondiging, bekendmaking; aanklacht, v.

Déno|tation, f. aanwijzing, v. (door zekere teekens); **—ter**, v. a. beteekenen, te kennen geven, aanwijzen.

Dénouement, Dénoûment, m. (rad. dénouer) ontwikkeling, ontknooping, v.

Dénouer, (préf. dé et nouer) v. a. ontknoopen, losknoopen, een' knoop los maken; fig. oplossen, ontwikkelen; **— les cordons de sa bourse**, betalen; **— la langue à qn.**, iemands tong losmaken, iem. aan het spreken brengen; **se —**, v. pr. zich oplossen; fig. vlugger, buigzamer worden; zich ontwikkelen.

Denrée, f. eetwaar, v.; pl. levensmiddelen; **—s coloniales**, koloniale waren.

Den|se, a. (lat. densus) dicht, vast; **—sité**, f. dichtheid, ineengedrongenheid, v.; soortelijk gewicht.

Dent, f. (lat. dens, dentis) tand, m.; **— incisive**, snijtand; **— canine**, hoektand, oogtand; **— molaire, — de derrière, grosse —**, kies; **— de sagesse**, verstandskies; **— de lait**, melktand; **— creuse**, holle kies; **— cariée, gâtée**, rotte kies; **l'enfant fait ses —s**, het kind krijgt tandjes; **mourir aux —s**, sterven aan de tanden, door het tanden krijgen; **mal aux —s, maux de —s**, tandpijn, kiespijn; **une rage de —s**, een hevige kiespijn; fam. **avoir de la —**, nog jong zijn; fam. **n'avoir plus mal aux —s**, gestorven zijn; **arracher une —**, een kies trekken; **mentir comme un arracheur de —s**, onbeschaamd liegen; **une sans-dents**, eene tandelooze vrouw; **ne pas desserrer les —s**, geen mond open doen, geen woord zeggen; **n'avoir rien à mettre sous les —s**, niets te eten hebben; **manger du bout des —s**, kieskauwen; met lange tanden eten; **rire du bout des —s**, gedwongen lachen; **parler entre ses —s**, mompelen; **il n'y en a pas pour sa — creuse**, hij kan het gemakkelijk in zijn holle kies steken; **avoir les —s longues, aiguisées**, een geweldigen eetlust hebben; **mordre à belles —s**, begeerig happen; **un coup de —**, een hap, beet; fig. schimpscheut, vinnige zet; **avoir une — (de lait) contre qn.**, wrok jegens iem. koesteren; **en dépit de mes —s**, in weerwil van al mijn tegenstand; **vouloir prendre la lune avec les —s**, het onmogelijke willen; **n'en pas perdre un coup de —**, zich iets volstrekt niet aantrekken; **prendre le mors aux —s**, op hol slaan; fig. het juk afschudden; een ongeregeld leven gaan leiden; plotseling hard gaan werken, een werkwoede krijgen; **être sur les —s**, doodop zijn.

Den|taire, a. tot de tanden behoorend; f. tandkruid; hanevoet, m.; **—tal, e**, a. tot de tanden behoorend; **nerf —**, tandzenuw; **lettre —e**, ou **—e**, f. tandletter (die men met de tong tegen de tanden uitspreekt), v.; **—tale**, f. tandbrasem, m.

Dent-de-chien, f. hondstand, m. (soort plant).

Dent-de-lion, f. paardenbloem, v. **(pissenlit)**.

Den|té, ée, a. getand, tandig; **elle est bien —e**, zij heeft mooie tanden; **— en scie**, zaagtandig; **—tée**, f. beet van een hond; kwetsing der slagtanden van een wild zwijn; **—telaire**, f. loodkruid; **—telé, ée**, a. tandsgewijze gemaakt, getand; **—teler**, v. a. uittanden, scherpen, inkervingen maken; **—telle**, f. (rad. dent) kant, v.; naaldenwerk; **— de Hollande**, puntjes; **— de soie**, blonde, v.; **— de mer**, soort poliepen; **—tellière**, f. kantwerkster; kantmachine; **—telure**, f. werk, dat tandsgewijze gemaakt is; getande rand; **— ter**, v. a. van tanden voorzien; **—tex**, m. tandbrasem, m.; **—ticule, —telet**, m. snijwerk met tanden (aan zuilen); **—tier**, m. de twee rijen tanden, v.; het gebit; rij van valsche tanden, v.; **—tiforme**, a. tandvormig; **—tifrice**, m. (lat. dens, dentis, dent; frico, je frotte) tandpoeder; **—tirostres**, m. pl. tandsnaveligen (muschachtige vogels); **—tiste**, m. tandmeester; **—tition**, f. het krijgen der eerste tanden; **—to-labial, lettre —to-labiale**, ou **—to-labiale**, f. tand-lipletter (**v** en **f** b.v.); **—ture**, f. gebit; tandwerk.

Dénu|dation, f. ontblooting, v.; het bloottiggen; **—dé, e**, a. ontbloot, naakt; ontvleesd; kaal, bladerloos; **—der**, v. a. (préf. dé et lat. nudus, nu) ontblooten, blootleggen; ontbladeren; **—ti, ie**, part. et a. ontbloot, zonder; **—d'esprit**, verstandeloos; **—ement** ou **Dénûment**, m. ontblooting, v.; gebrek, hulpeloosheid; **—er**, v. a. (lat. denudare; du préf. de et nudus, nu) ontblooten, berooven.

Dépailler, v. a. van stroo ontdoen.

Dépaissance, f. plaats om te weiden.

Dépaisseler, v. a. de staken der wijnstokken wegnemen.

Dépa|lissage, m. het wegnemen van 't latwerk van een' leiboom; **—lisser**, v. a. aan een leiboom zijne vrijheid wedergeven, van het latwerk losmaken.

Dépaqueter, v. a. uitpakken, ontpakken.

De par, prép. vanwege, op bevel, in naam van.

†**Déparager**, v. a. een meisje beneden haar stand uithuwelijken **(mésallier)**.

Dépa|reiller, v. a. wat niet samenhoort samenbrengen; wat bij elkaar hoort, scheiden, ontparen; **volumes —reillés**, ongelijk gebondene deelen (van eenzelfde werk); **—rer**, v. a. het sieraad van iets wegnemen; ontsieren; **— rier**, v. n. ontparen.

Déparler, v. n. (s'emploie toujours avec une nég.) fam. ophouden met spreken; **il ne déparle pas**, zijn mond staat geen oogenblik stil.

Déparquer, v. a. uit de kooi, uit het park drijven (v. schapen); uit het park nemen om te verkoopen (v. oesters).

Départ, m. (préf. dé et partir) vertrek; afreis, v.; scheiding (van goud en zilver door sterk water), v.; **être sur son —**, op 't punt staan te vertrekken; **point de —**, plaats vanwaar men vertrekt; fig. uitgangspunt.

Dépar‖tager, v. a. de gelijkheid der stemmen opheffen; **—tement**, m. (rad. départir) verdeeling, uitdeeling; afdeeling, v.; departement; fig. vak, ambt; **ceci n'est pas dans son —**, dit behoort niet tot zijne ambtsbevoegdheid; **—temental, —tementaire**, a. wat de departementen betreft, departementaal; **—teur**, m. scheider (van goud en zilver); †**—tie**, f. scheiding, v.; **—tir**, v. a. (préf. dé et lat. partiri, partager) uitdeelen, verdeelen; scheiden (het goud van het zilver met sterkwater); **se — de qch.**, v. pr. van iets afstand doen, iets laten varen; verdeeld worden; **—titeur**, m. scheider, verdeeler; uitbrenger eener beslissende stem.

Dépasser, v. a. inhalen, achter zich laten, voorbij rijden, voorbij zeilen; uitsteken boven ...; fig. overtreffen, voorbijstreven; **— un lacet**, een veter weer uit 't gat halen; **se —**, v. pr. elkaar inhalen, overtreffen.

Dépatisser, v. a. de letters weder in de kasjes zetten (bij drukkers).

Dépa‖vage, m. het opnemen der bestrating: **—ver**, v. a. de straatsteenen opnemen.

Dépay‖sé, e, a. in een vreemd land verplaatst; fig. niet op zijn gemak, op zijne plaats; **—sement**, m. het overplaatsen naar een ander land, fig. het van zijn stuk brengen; **—ser**, v. a. **— qn.**, iemand naar een vreemd land zenden; fig. iemand betere manieren leeren; iemand op vreemd gebied brengen; uit zijn sfeer rukken; iemand bedriegen, bedotten.

Dépeçage, ou **Dépècement**, m. het aan stukken snijden of hakken.

Dépe‖cer, v. a. in stukken houwen, slaan, snijden, enz.; sloopen **(déchirer)**; **—ceur**, m. slooper van schuiten, enz.

Dépê‖che, f. brief over staatszaken, m.; dépêche, v.; pl. gewichtige papieren; **(télégraphique)**, telegram; **une marchandise de mauvaise —**, een artikel, dat weinig aftrek heeft; **—cher**, v. a. bespoedigen, met spoed gereed maken; **— qn.**, iemand afzenden, afvaardigen; fig. van kant helpen, naar de andere wereld zenden; **travailler à dépêche compagnon**, haastig, vluchtig werken; **se battre à dépêche compagnon**, verwoed vechten; **se —**, v. pr. zich haasten of spoeden, ijlen.

Dépeçoir, m. werktuig om iets in stukken te snijden, hakmes.

Dépeindre, v. a. afschilderen, afmalen, beschrijven (met woorden).

Dépelotonner, v. a. afwikkelen; **se —**, afgewikkeld worden (van een peloton, een kluwen).

Dépenail‖lé, ée, a. fam. haveloos, in lompen; **—lement**, m. haveloosheid, v.

Dépen‖damment, adv. afhangend, afhankelijk; **—dance**, f. afhankelijkheid, v.; pl. aanhangsel, toebehooren; **—dant, ante**, a. afhangend, afhankelijk; **—deur**, m. afhanger, afnemer; (pop.) **— d'andouilles**, groote magere kerel; **—dre**, v. a. (lat. dependere; du préf. dé et pendere, pendre) iets dat opgehangen is afnemen, afhangen; v. n. **(de ...)** afhangen, afhankelijk zijn; ergens uit volgen.

Dépen‖s, m. pl. (rad. dépense) kosten, onkosten, gerechtskosten, m.; **un homme qui gagne bien ses —**, een man, wiens diensten wel opwegen tegen de kosten, die hij veroorzaakt; **vivre aux — d'autrui**, op eens anders kosten leven; **aux — de**, ten koste van; **rire, s'égayer aux — de qn.**, met iemand den spot drijven; **il est condamné aux —**, hij is in de kosten verwezen; **—se**, f. (lat. dispendium) uitgave, vertering, v.; **menues —s**, kleine onkosten; **— de bouche**, uitgaaf voor eten en drinken; **se mettre en —s**, zich op onkosten jagen; fig. **faire une grande — d'érudition**, een groot vertoon van geleerdheid maken; **—**, hoeveelheid water, die een buis of een reservoir in een gegeven tijd levert; verbruik (van steenkool, van stoom); spijskamer, provisiekamer; bottelarij; **—ser**, v. a. (lat. dispendere) geld uitgeven, verteren; **— en qch.**, ergens aan besteden; **—sier, ière**, a. verkwistend; m. et f. verkwister, verkwistster; spijsmeester, keldermeester; bottelier van een schip **(cambusier)**.

Déperdition, f. (lat. deperdere, perdre peu à peu) verlies; vermindering, v.; afgang, m.

Dépé‖rir, v. n. (préf. dé et lat. perire, périr) zwakker, slechter worden, bederven, in verval geraken, bouwvallig worden; **—rissant, e**, a. dood, verloren gaand, wegkwijnend; **—rissement**, m. verval; afneming, bederving, wegkwijning, v.

Dépersuader, v. a. fam. uit den droom helpen, tot andere gedachten brengen.

Dépêtrer, v. a. los maken (de pooten van een dier, die vast zitten); fig. bevrijden, verlossen, uit de verlegenheid helpen; **se —**, v. pr. **(de qch.)** zich uit iets bevrijden, losmaken; fig. fam. **(de qn.)** zich van iemand ontslaan.

Dépeu‖plement, m. ontvolking; ontblooting (van een bosch), v.; **—pler**, v. a. ontvolken; ontblooten (een bosch van hout); berooven (een vijver van visch of een land van wild); **— les boutiques d'un livre**, veel navraag doen naar een boek.

Déphlegmation, Déphlegmer, zie **Déflegmation, Déflegmer**.

Déphlogisti‖qué, ée, a. van ontbrandingsstof beroofd, geoxydeerd; **—quer**, v. a. van brandingsstof, zuurstof berooven.

Dépicatoire, a. wat tot het dorschen van 't graan dient; **fléau —**, dorschvlegel, m.

Dépiécer, v. a. ontleden, aan stukken snijden.

Dépiéter, v. a. **— un arbre**, de aarde loswoelen aan den voet van een boom; **— un drap**, laken glad maken, gelijk noppen.

Dépi‖lage, m. ontharing, het ontharen (van huiden); **—lage**, ou **—lement**, m. het wegnemen der stutten (in een mijn); **—latif, ive, —lant, ante**, a. dat het haar doet uitvallen; ontharings...; **—lation**, f. het uittrekken of uitvallen van het haar; **—latoire**, a. het haar wegnemend, ontharend, kaalmakend; m. ontharend middel; **—ler**, v. a. (lat. depilare; du préf. de et pilus, poil) ontharen (huiden b.v.); het haar doen uitvallen.

Dépingler, v. a. los spelden.

Dépi‖quage, dépicage, m. het graandorschen; **—quer**, v. a. de steken uithalen; dorschen; fam. iem. weer in goede luim brengen, troosten.

Dépis‖ter, v. a. (rad. piste) op het spoor komen, het spoor ontdekken; **— un secret**, achter een geheim komen; **—**, iem. van het spoor brengen, het spoor bijster maken; **—teur**, m. opspoorder, navorscher, ontdekker.

Dépi‖t, m. (lat. despectus, mépris) verdriet, hartzeer; spijt, v.; — **amoureux,** liefdesmart; **en — de qn., de qch.,** ten spijt, in weerwil van iemand, van iets; **—té, ée,** a. geërgerd, boos, kwaad; **—ter,** v. a. kwaad, verdrietig maken; **se—,** v. pr. kwaad, verdrietig worden, zich ergeren: **—teux, euse,** a. spijtig, verdrietig, gemelijk.

Dépla‖cé, ée, part. et a. verplaatst; misplaatst, ongepast; **—cement,** m. verplaatsing, verzetting, v.; **frais de —,** verhuiskosten; **le — d'un navire,** de watermassa, die een schip verplaatst; **—cer,** v. a. verplaatsen, verzetten, verschuiven; **qn.,** iem. verplaatsen; ook: iem. zijne plaats ontnemen, iem. ontslaan; **se —,** zich verplaatsen; van plaats, woonplaats veranderen.

Déplai‖re, v. n. mishagen, niet bevallen, niet aanstaan; verdrietig maken; v. imp. **il lui déplait fort que...,** het mishaagt hem zeer dat...; **ne vous (en) déplaise,** neem het mij niet kwalijk, met uw verlof; **n'en déplaise à ...,** niettegenstaande, trots...; **se —,** v. pr. misnoegd, ontevreden zijn; niet tieren op eene plaats (van planten en dieren); **—samment,** adv. op onbehaaglijke wijze; **—sance,** f. weerzin, afkeer, m.; mishagen, ongenoegen, verdriet; **— sant, ante,** a. onaangenaam, verdrietig; **—sir,** m. verdriet, misnoegen; kommer, m.

Déplan‖tage, m. ou **Déplantation,** f. het verplanten; **—ter,** v. a. verplanten; berooven van 't geen geplant is; uitrukken: — **l'ancre,** het anker lichten; **le navire déplante,** het anker van 't schip wordt gelicht; **—teur,** m. verplanter; **—toir,** m. boor (welke tot het verplanten gebruikt wordt), v.

Déplâtrer, v. a. ontpleisteren, van pleister ontblooten.

Déplétion, f. ontlediging, aderlating, v.

Dépli, m. ontvouwing, v.

Dépliant, m. uitslaand prentenboek of album.

Déplier, v. a. los maken, ontvouwen, uit de vouwen doen; — **une serviette,** een servet uit elkander doen; — ou **faire le déplie,** etaleeren (van koopwaren).

Déplis‖sage, m. het ontvouwen; **—ser,** v. a. de plooien uitdoen; **se —,** uit de plooien gaan.

Déploiement, Déploiment, m. ontvouwing, openvouwing; — **de forces,** krachtsontwikkeling, v.; — **de luxe,** weeldevertoon.

Déplom‖bage, m. het afnemen van 't zegellood; **—ber,** v. a. ontdoen van het zegellood; een kies ontdoen van het plombeersel.

Déplo‖rable, a. beklagenswaardig, jammerlijk, erbarmelijk; **—rablement,** adv. op eene beklagenswaardige, jammerlijke wijze; **—rer,** v. a. (lat. deplorare: du préf. de et plorare, pleurer) beweenen, bejammeren, betreuren.

Déployer, v. a. ontvouwen, uitbreiden; **enseignes déployées,** vliegende vaandels; — **les voiles,** de zeilen bijzetten; —, fig. uitkramen, vertoonen; **rire à gorge déployée,** luidkeels lachen; **se —,** v. pr. zich ontvouwen.

Déplumer, v. a. de veeren uittrekken, plukken; **se —,** v. pr. de veeren verliezen; kaal worden; fig. **il est bien déplumé,** hij is tot armoede vervallen.

De plus, zie **Plus.**

Dépocher, v. a. uit den zak of uit de beurs halen.

Dépoétiser, v. a. het dichterlijke waas ontnemen.

Dépointer, v. a. een stuk linnen enz. opsnijden.

Dépo‖li, m. matheid, dofheid, v. eener oppervlakte; **—lir,** v. a. den glans benemen; **verre dépoli,** matglas; **—lissage,** m. het dof maken.

Déponent, a. **verbe —,** in het latijn: werkwoord met eene bedrijvende beteekenis en eenen lijdenden uitgang.

Dépopula‖risation, f. het verlies, het doen verliezen der volksgunst; **—riser,** v. a. van de volksgunst berooven, bij het volk zwart maken; **se —,** v. pr. de volksgunst verliezen; **—tion,** f. ontvolking, v.

Dépor‖t, m. uitstel; recht om de inkomsten van een leen, eener openstaande kerk een jaar lang te genieten, na den dood van den bezitter; weigering, van de zijde eens rechters; **sans —,** zonder uitstel, onverwijld; **—tation,** f. ballingschap, verbanning, v.; **—té,** m. banneling, gedeporteerde; **—tements,** m. pl. gedrag; leefwijze, v. (gewoonlijk ongunstig); **—ter,** v. a. (préf. dé et porter) **qn.,** iemand verbannen, iem. eene afgelegene woonplaats, tot straf, aanwijzen; **se —,** v. pr. **de qch.,** van iets afzien, iets laten varen.

Dépo‖sable, a. te deponeeren, deponeerbaar; **—sant, ante,** a. et m. f. hij of zij, die voor de rechtbank eene getuigenis aflegt; verhoorde, ondervraagde getuige; inlegger, inlegster (bij eene spaarbank); **—se,** f. het afnemen, wegnemen, afbreken (van een vastgemaakt voorwerp); **— ser,** v. a. (lat. deponere, depositum) afzetten, nederleggen; in bewaring leggen, deponeeren; overdragen, toevertrouwen; — **les armes,** de wapens neerleggen; — **la couronne,** afstand doen van de kroon; — **un corps,** een lijk bijzetten; **cette eau dépose du sable,** dit water zet zand af, doet zand bezinken; — **son bilan,** zich onvermogend tot betaling verklaren; — **un secret dans le sein d'un ami,** een geheim aan een' vriend toevertrouwen; v. n. gerechtelijk getuigen; **—sitaire,** m. et f. bewaarder (van eenig goed); schatmeester, -meesteres (in kloosters); **—sition,** f. afzetting (van een ambt); getuigenis.

Dépos‖séder, v. a. **qn. de qch.,** iemand het bezit ontnemen; **—session,** f. ontzetting uit het bezit, v.

Déposter, v. a. — **l'ennemi,** den vijand uit zijne stelling verdrijven.

Dépôt, m. (lat. depositum, déposé) het in bewaring geven; het toevertrouwde goed, de schat; **mettre de l'argent en —,** geld in bewaring geven; —, bewaarplaats; huis van bewaring; **mandat de —,** bevel tot inhechtenisneming; —, gebouw voor 't krijgsarchief; **le — d'une communauté,** de gemeentekas; — **de mendicité,** bedelaarsgesticht; — **public,** openbare bewaarplaats; —, bezinksel, neerslag; ophooping van kwade vochten, v.

Dépo‖tage, ou **Dépotement,** m. het uit de potten nemen der planten, het overplanten; het overgieten van vlocistoffen (wijn b.v.); — **ter,** v. a. (planten) uit de potten nemen; wijn (of een andere vloeistof) overgieten.

Dépotoir, m. mesthoop, m.; mestvaalt, v.; werktuig om de overgegoten dranken te meten.

Depoudrer, v. a. ontpoederen, het poeder uit de haren doen.

Dépouil‖le, f. (préf. dé et lat. spolium, dépouille) afgestroopt, afgeschud vel; huid, v.; afgelegde kleederen; buitgemaakte wapens, kleeren (van den vijand); buit, m.; nalatenschap eens geestelijken aan huisraad, v.; fig. sterfelijk, stoffelijk deel (van den mensch); overblijfsels; **quitter sa — mortelle,** sterven; **la — des**

bois, de afgevallen bladeren; **il remporta de riches —s sur les ennemis**, hij behaalde rijken buit op de vijanden; **—s opimes**, krijgsbuit van een Rom. veldheer; **droit de —**, recht van een bisschop om zich de goederen toe te eigenen, die behoord hadden aan een geestelijke van zijn bisdom; **dans cette maison les domestiques ont la — du maitre**, in dat huis krijgen de bedienden de afgelegde kleêren van hun heer; **—lement**, m. berooving: **le — d'une anguille**, het stroopen van een paling; **—**, vrijwillige afstand, berooving van het genot eener zaak, v.; **le — du scrutin**, het opnemen van de stemmen, het leegen van de stembus: **—**, uittreksel uit eene rekening enz.; **—ler**, (lat. despoliare) v. a. het vel afschudden, afstroopen (van een paling, slang enz.): berooven (van de kleederen); uitschudden; ontblooten; ontbladeren; (in)oogsten; fig. berooven; afleggen; **jouer au roi —lé**, den koning geheel ontblooten (schaakspel); kinderspel, waarbij degene, die tot koning gemaakt is, geheel uitgekleed wordt; **— le vieil homme**, een ander mensch worden; **— le scrutin**, de stembus leegen, de stembriefjes openen; **—**, een uittreksel uit eene rekening enz. maken; **— un livre**, een boek raadplegen, plunderen; **se —**, v. pr. zijne kleederen uittrekken; het vel of de huid uitschudden; de bladeren verliezen; **le vin se dépouille**, de wijn klaart zich: **se — de toute haine**, allen haat afleggen, laten varen.

Dépour‖voir, v. a. ontblooten; **—vu, e**, a. ontbloot, beroofd; **au —**, adv. onverhoeds, onvoorziens.

Dépra‖vant, e, a. bedervend; **—vateur, trice**, a. bedervend; m. et f. bederver; bederfster; **—vation**, f. bederf; verdorvenheid, v.; **—vé**, a. et part. bedorven; **—ver**, v. a. (lat. depravare; du préf. de et pravus, perverti) bederven.

Dépréca‖tif, tive, a. wenschend, afbiddend: **—tion**, f. afsmeeking, v.; gebed om een onheil of straf af te wenden; oratorische zegenwensch of vloek, m.; **—toire**, a. afbiddend, door bidden afwendend.

Dépré‖ciateur, trice, a. geringschattend; m. et f. geringschatter, geringschatster; **—ciation**, f. vermindering der waarde, v.; **—cier**, v. a. (lat. depretiare; du préf. de et pretium, prix) geringschatten, vernederen, verlagen; **— une marchandise**, de daling van den prijs eener koopwaar bewerken.

Dépré‖dateur, m. plunderaar, roover, verwoester; **—datif, ive**, a. plunderend, beroovend; **—dation**, f. (lat. deprædatio; de deprædari, saccager) berooving, plundering, verwoesting, v.; diefstal, m.; **—der**, v. a. rooven, plunderen, verwoesten.

Déprendre, v. a. los maken, scheiden; **se — (de qch.)**, v. pr. zich ontdoen of los maken (van iets).

Dépres‖ser, v. a. uit de pers doen; het laken den glans ontnemen: **—sion**, f. (lat. deprimere, depressum, déprimer) het nederdrukken; indieping, v.; het dalen der prijzen; fig. onderdrukking, v.; **—soir**, m. werktuig bij het boren van den schedel, om het harde hersenvlies neer te drukken.

Déprévenir, v. a. een vooroordeel benemen; **se —**, v. pr. zich van zijne vooroordeelen ontdoen.

Déprier, v. a. iemand afzeggen, iem. verzoeken niet te komen.

Déprimer, v. a. (préf. dé et lat. premere, presser), neerdrukken, onderdrukken; fig. verlagen, verachtelijk behandelen.

†**Dépriser**, v. a. beneden de waarde schatten; minachten, misprijzen.

De profundis (pr. **dé profondice**), m. (mots lat. qui signifient des profondeurs) boetpsalm, v.; gebed voor de dooden.

Dépuceler, v. a. pop. ontmaagden (**défiorer**).

Depuis, (préf. de et puis) prép. sedert, van.... aan; **— le couchant jusqu' à l'aurore**, van 't Westen tot 't Oosten; adv. sedert, daarna; **— que**, conj. sedert dat.

Dépura‖tif, ive, a. zuiverend; bloedzuiverend; m. bloedzuiverend middel; **—tion**, f. reiniging, loutering, v.; **—toire**, a. reinigend.

Dépurer, v. a. (préf. dé et pur) reinigen, louteren.

Dépu‖tation, f. afvaardiging, afzending, deputatie, v.; de afgevaardigden, de afgezondenen; het kamerlidmaatschap; **—té**, m. afgevaardigde, afgezant; gedeputeerde; kamerlid; **chambre des —s**, tweede kamer; **—ter**, v. a. (lat. deputare) afzenden, afvaardigen, deputeeren.

Déquali‖fication, f. verlies eener eigenschap, bevoegdheid, verlies van een titel; **—fier**, v. a. et **se —fier**, v. pr. eene eigenschap, bevoegdheid doen verliezen; eene eigenschap, bevoegdheid verliezen.

Déraci‖nable, a. uitroeibaar; **—nement**, m. ontworteling, uitroeiing, v.; **—ner**, v. a. ontwortelen, met den wortel uittrekken; fig. uitroeien.

Dérader, v. n. door den wind, den stroom buiten de reede worden gevoerd.

Déraidir, ou **Déroidir**, v. a. de stijfheid ontnemen, lenig maken.

Dérail‖lement, m. het uit de rails raken, het derailleeren; **—ler**, v. n. uit de rails raken of uit het spoor gaan.

Déraison, f. onverstand; onredelijkheid, v.

Déraison‖nable, a. onverstandig, onredelijk; **—nablement**, adv. op eene onverstandige, onredelijke wijze; **—nement**, m. wartaal, v.; onzin, m.; **—ner**, v. n. onverstandig spreken, raaskallen.

Déralinguer, v. a. **— une voile**, een zeil ontdoen van de lijken of zoomtouwen.

Déran‖gé, ée, a. in wanorde gebracht; ongeregeld; verward; **estomac —**, bedorven maag; **avoir le corps —, être —**, diarrhee hebben; **avoir le cerveau —**, verward van geest zijn, getroubleerd zijn; **—gement**, m. wanorde, v.; fig. verwarring, v.; storing, v.; **— de la santé**, ongesteldheid; **— (de corps)**, diarrhee; **— d'esprit**, storing in de geestvermogens; **—**, uitspatting, v.; **—ger**, v. a. van zijne plaats nemen, in wanorde brengen; storen, verwarren; **se —**, in verwarring geraken; gestoord worden; een ongeregeld leven gaan leiden; **ne vous dérangez pas**, blijf zitten, blijf aan 't werk.

Déra‖pé, ée, a. **ancre —e**, uit den grond gesprongen, geslipt anker; **—per**, v. a. (préf. dé et lat. rapere, saisir) het anker lichten; v. n. slippen, doordreggen (van 't anker).

Déra‖té, ée, a. listig, doorslepen; m. et f. gladde vogel; **—ter**, v. a. de milt uitsnijden; **courir comme un (chien) —té**, hard loopen.

Dérayure, f. de laatste vore, welke men bij het omploegen van een land maakt, v.

Derby, m. (du nom de son fondateur) wedren van paarden, m.

Derechef, adv. nogmaals, op nieuw.

Déréglé, ée, a. ongeregeld, ongebonden.

Déréglement, m. wanorde, ongeregeldheid; verwarring, v.; fig. ongebondenheid, v.

Déré‖glément, adv. op eene ongeregelde wijze; **—gler**, v. a. in wanorde brengen, verderven; **se —**, v. pr. in wanorde geraken; onbestendig worden (van 't weer); ongebonden van leven worden.

Dérider, v. a. ontrimpelen; de vouwen uitdoen; **— (le front)**, vervroolijken; **se —**, v. pr. zich ontrimpelen; fig. vroolijker worden.

Déri‖sion, f. uitlaching, bespotting, v.; **— soire**, a. bespottend.

Dériva‖tif, ive, a. afkomstig, afgeleid; afleidend; m. afleidend middel; **—tion**, f. afleiding, (van een waterstroom, van vochten) v.; fig. afleiding (van een woord); afdrijving (van een schip); afwijking (van een kogel van zijn baan).

Déri‖ve, f. afzeiling, wegdrijving in het zeilen, v.; zwaard aan kleine schepen; **aller à la —, en —**, afdrijven; **—vé**, m. afgeleid woord; **— ver**, v. n. (préf. dé et rive) afkomstig zijn, afstammen; afdrijven, van den rechten koers afwijken; **ce mot dérive du latin**, dit woord is van 't latijn afgeleid, komt van 't latijn; v. a. (eene bron of wel) afleiden; afleiden (de beteekenis van een woord); **se laisser —**, zich laten afdrijven; **—vette**, ou **—vonette**, f. vischvangst met drijfnetten; **—voir**, m. drijfpriem der uurwerkmakers tot het uitlichten van een rad; **—vote**, f. lange stok om een vlot van den oever af te stooten, m.

Derle, f. porseleinaarde, v.

Der‖matose, f. (gr. derma, peau) huidziekte, v.; huiduitslag, m.; **—me**, m. legerhuid v. (bedekt door de épiderme, opperhuid); **—mique**, a. wat de huid betreft; **—mographie**, f. huidbeschrijving, v.; **—mologie**, f. leer van de huid, v.; **— motomie**, f. huidontleding, huidsnijding, v.

Dernier, ière, a. laatste, vorige; geringste, minste; uiterste, hoogste; **en — lieu**, adv. ten laatste, eindelijk; **jugement —**, laatste oordeel; **le — prix**, de naaste prijs; **rendre le — soupir**, den laatsten snik geven; **être à la —ière extrémité**, op sterven liggen; **le — supplice**, de doodstraf; **le — des hommes**, de nietswaardigste mensch; **affaires de la —ière conséquence**, zaken van 't hoogste belang, 't grootste gewicht; **c'est du — ridicule**, het is allerbelachelijkst; **être du — bien avec qn.**, zeer vertrouwelijk met iem. zijn; **—**, m. de, het laatste; **il arrive le —**, hij komt het laatst; de laagste, geringste; de jongste; (bij het spel:) de laatste tik; fig. **il ne veut jamais avoir le —**, hij wil altijd 't laatste woord hebben.

Dernièrement, adv. laatst, onlangs, kortelings.

Dernier-né, m. laatstgeborene; pl. **des derniers-nés.**

Déro‖bé, ée, part. et a. gestolen; heimelijk, verborgen; ontbolsterd, geschild; **escalier —**, verborgen trap; **heures —bées**, snipperuurtjes; **à la —bée**, adv. heimelijk, steelswijze; **—bement**, m. het in het ruwe uithouwen der steenen tot een gewelf enz.; ontrooving, ontvreemding, v.; **—ber**, v. a. stelen, ontvreemden; verbergen, onttrekken, geheim houden; **se —**, v. pr. zich onttrekken; **se — à qch.**, zich aan eene zaak onttrekken; **se — d'une compagnie**, (uit een gezelschap) ongemerkt wegsluipen; **ses genoux se dérobent sous lui**, zijn knieën knikken, weigeren hem den dienst.

Déro‖chage, m. het reinigen van 't metaal door sterk water; **—cher**, v. a. metaal met sterk water reinigen; dwingen zich van rotsen naar beneden te storten (wordt gezegd van roofvogels, die ander wild vervolgen); **se —**, zich van een rots afstorten, afwerpen.

Déro‖gation, f. afschaffing, vernietiging, krenking, afbreuk, v.; **—gatoire**, a. dat afbreuk doet, allengs vernietigt; **—geance**, f. krenking (van waardigheid, stand enz.), v.; **—geant, eante**, a. benadeelend, inbreuk makend; nadeelig; **—ger**, v. a. (lat. derogare) **(à qch.)** te kort doen, krenken, afbreuk doen, weder opheffen, tegenwerken; **— à (sa naissance, à son rang)**, iets doen, dat zijner geboorte, zijn rang onwaardig is.

Déroidir, v. a. slap maken; zie **Déraidir.**

Dérom‖page, m. het stuksnijden van de lompen; **—poir**, m. snijmachine voor lompen; **—pre**, v. a. de lompen aan stukken snijden; **— un pré**, eene weide omploegen, bouwland er van maken; **—**, in de vlucht raken en naar beneden doen vallen (van valken).

Déroquer, v. a. van een rots afwerpen, naar beneden doen rollen; de tegenpartij het roqueeren beletten (in het schaakspel).

Dérougir, v. a. de roode kleur benemen; v. n. ou **se —**, v. pr. de roode kleur verliezen, bleeker worden.

Dérouil‖lement, m. wegneming van den roest, ontroesting, v.; **—ler**, v. a. den roest afdoen, afschuren; fig. beschaven, wellevender maker; **se —**, v. pr. den roest verliezen; fig. beschaafd worden; **se — l'esprit**, eindelijk weer aan 't werk gaan.

Dérou‖lement, m. het ontrollen, afwikkelen, ontwikkelen; **—ler**, v. a. ontrollen.

Dérou‖tant, e, a. van den rechten weg afbrengend, op een dwaalspoor voerend; **—te**, f. (préf. dé et route) nederlaag (van een leger), v.; fig. wanorde, verwarring, v.; verval; **— ter**, v. a. van den rechten weg afbrengen; fig. in de war brengen, verlegen maken; iemands ontwerp verijdelen; **se —**, v. pr. van den rechten weg afraken, verdwalen; verlegen, onthutst, verward worden.

Derri, m. derrie, veenlaag, v.

Derrière, prép. achter; adv. achter, achter aan; **par —**, van achteren; **—**, m. achterdeel, achterste; achterdeel (van een gebouw); **les —s d'une armée**, de achterhoede van een leger; adv. **sens devant —**, het achterste voor, averechts.

Dervis, (pr. **vice**) ou **Derviche**, m. Turksche monnik.

Des, art. van de, der; eenige.

Dès, prép. sedert, van ... aan, af, met; **il tomba malade dès Lyon**, hij werd al in Lyon ziek; **dès demain**, van morgen af aan; **dès que**, conj. zoodra als.

Dès, préf. voorvoegsel dat ontkenning, ontneming, berooving uitdrukt.

Désabonner, v. a. iemands abonnement opzeggen; **se —**, v. pr. zijn abonnement opzeggen.

Désabu‖sement, m. het uit de dwaling helpen aflegging eener dwaling, v.; **—ser**, v. a. **(qn. de qch.)** iem. uit de dwaling helpen, iem. de oogen openen.

Désac‖cord, m. slechte stemming van muziekinstrumenten, v.; fig. oneenigheid, v.; **— corder**, v. a. ontstemmen (van muziekinstrumenten); fig. oneenig maken; **se —**, v. pr. ontstemd worden (van een muziekinstr.); fig. oneenig worden.

Désaccoupler, v. a. ontkoppelen, los maken hetgeen samengebonden of gepaard is.

Désaccoutumer, v. a. **qn. de qch.**, iemand

iets afwennen; **se —**, v. pr. **de qch.**, zich iets afwennen.

Désachalan‖dage, m. onttrekking van klanten, v.; **—der,** v. a. de klanten benemen.

Désacièrer, v. a. ontstalen.

Désaffec‖ter, v. a. buiten eene bijzondere bestemming stellen; **—tation,** f. het stellen buiten eene bijzondere bestemming.

Désaffamé, ée, a. verzadigd.

Désaffec‖tionner, v. a. de genegenheid doen verliezen; **—tion,** f. ongenegenheid, afkeer; **—tionné, ée,** a. ongenegen.

Désaffleurer, v. a. doen uitsteken, doen uitpuilen (in de bouwkunde).

Désaffourcher, v. n. het tuianker lichten.

Désagencer, v. a. overhoop werpen hetgeen geschikt was; het verband verbreken.

Désagréa‖ble, a. onaangenaam, verdrietig; **—blement,** adv. op eene onaangename wijze.

Désagré‖er, v. n. mishagen; v. a. (een schip) onttakelen.

Désagré‖gation, f. scheiding, opheffing, v.; **—geant, e,** a. scheidend, oplossend; **—ger,** v. a. den samenhang der deelen van een geheel opheffen, verstoren (natuurk.); **se —**, v. pr. uit elkaar vallen; **—ment,** m. onaangenaamheid, onbehagelijkheid, v.; verdriet.

Désaimanter, v. a. aan een lichaam de magnetische kracht ontnemen.

Désaisonner ou **Dessaisonner,** v. a. het land van bestemming doen verwisselen, weiden tot bouwland en bouwland tot weiden maken.

Désajuster, v. a. verzetten, verplaatsen, in wanorde brengen, ontsieren, over hoop smijten; fig. van den gang helpen.

Désali‖gnement, m. het uit de richtingslinie brengen; **—guer,** v. a. buiten de richtingslijn plaatsen.

Désallier (se), v. pr. een huwelijk aangaan, dat beneden zijn stand is.

Désalté‖rant, e, a. den dorst stillend, lesschend; **—rer,** v. a. iemands dorst lesschen; stillen; drenken; **se —rer,** v. pr. zijn dorst lesschen.

Désamarrer, zie **démarrer.**

Désancrer, v. n. het anker lichten.

Désappareil‖lage, m. het aftakelen van een zeilklaar schip; **—ler,** v. a. een zeilklaar schip aftakelen.

Désapparier, v.a. ontparen, een paar schenden.

Désappliquer, v. a. aftrekken (van eenige bezigheid).

Désappoin‖tement, m. teleurstelling, v.; **—ter,** v. a. (vroeger:) van de rol schrappen (van militairen sprekend); de inkomsten ontnemen of intrekken; fig. teleurstellen.

Désapprendre, v. a. verleeren, afleeren.

Désappro‖bateur, m. afkeurder; **—bateur, trice,** a. afkeurend, misprijzend; **—bation,** f. afkeuring, v.

Désappro‖priation, f. verzaking van eigendom, v.; **—prier,** v. a. van het eigendomsrecht berooven; **se,** v. pr. **(de qch.)** een eigendom afstaan.

Désapprouver, v. a. afkeuren, misprijzen.

Désapprovisionner, v. a. van levensmiddelen ontblooten.

Désarborer, v. a. omverhalen wat opgericht was; de vlag neerhalen, de vlag strijken; een mast kappen.

Désarçonner, v. a. uit den zadel lichten of werpen; fig. fam. in een woordentwist tot zwijgen brengen, den mond snoeren.

Désargenter, v. a. ontzilveren, het zilver afdoen van iets, dat verzilverd is; fig. fam. **qn.,** iemand zijn geld ontnemen, het geld uit den zak kloppen.

Désar‖mement, m. ontwapening; afdanking van krijgsvolk; onttakeling (van een schip), v.; ontwapening (in de schermkunst), v.; **—mer,** v. a. et n. ontwapenen; krijgsvolk afdanken; onttakelen (een schip); ontwapenen (den degen uit de hand slaan); **— un canon,** een kanon ontladen: **— un fusil,** den haan van een geweer in rust zetten; fig. bevredigen, stillen, tot bedaren brengen; ontwapenen.

Désarranger, v. a. in wanorde brengen.

Désarrimer, v. a. de lading van een schip anders stouwen.

Désarroi, m. (préf. dés et v. fr. arroi, attirail) **en —, dans le —,** wanorde, verwarring (in zaken enz.), v.

Désarticu‖lation, f. het uit elkander nemen van de deelen van een geraamte; **—ler,** v. a. uiteennemen (een geraamte).

Désassembler, v.a. uiteennemen; fig. scheiden.

Désasso‖ciation, f. ontbinding van een vennootschap, genootschap, gezelschap; **—cier,** v. a. een vennootschap, een genootschap ontbinden; **se —,** v. pr. uit een vennootschap treden.

Désassor‖timent, m. scheiding van dingen, die bij elkaar hooren; onvolledig geworden winkelvoorraad, m.; **—tir,** v. a. dingen, die bij elkaar hooren, vanéén scheiden; den winkelvoorraad onvolledig maken; **les marchands sont désassortis à la fin de la saison,** de kooplieden hebben een onvolledigen winkelvoorraad, zijn niet meer goed gesorteerd aan het einde van het seizoen.

Désas‖tre, m. ongeluk, onheil, ramp; **—treusement,** adv. noodlottig; verderfelijk; **—treux, euse,** a. rampspoedig, noodlottig, jammerlijk.

Désattrister, v. a. de droefheid benemen.

Désautoriser, v. a. het gezag ontnemen.

Désavan‖tage, m. schade, v.; nadeel, verlies; **—tager,** v. a. het voordeel benemen, nadeel toebrengen; **—tageusement,** adv. op een nadeelige wijze, met schade; **—tageux, euse,** a. nadeelig; ongunstig.

Désaveu, m. loochening, herroeping; ontkenning, v.

Désaveugler, v. a. fig. de oogen openen.

Désavou‖able, a. loochenbaar, ontkenbaar; **—er,** v. a. loochenen, dat men iets gezegd, gedaan of vervaardigd heeft; voor onbevoegd, ongeldig verklaren, niet erkennen; afkeuren, veroordeelen.

Descel‖lement, m. ontzegeling, v.; **—ler,** v. a. iets dat met cement enz. vast gemaakt is los maken; ontzegelen.

Descen‖dance, f. afkomst, afstamming, v.; **—dant, ante,** a. afdalend, afklimmend; afstammend; afkomstig; **—dants,** m. pl. nakomelingen, afstammelingen; **—dre,** v. n. (lat. descendere) afstijgen, afklimmen, afkomen, dalen; afhangen, naar beneden hangen; nederlaten, aflaten, afnemen; lager stellen (van snaren); eene landing doen, voet aan land zetten; een inval te land doen; zich op een gerechtelijk bevel naar eene aangewezene plaats begeven, of als rechter naar eene plaats gaan, om iets te onderzoeken; fig. afstammen, afkomstig zijn; dalen, tot een' lageren staat komen; zich inschikkelijk betoonen; zich verlagen; v. a. lager plaatsen, naar beneden brengen, nederlaten, laten vallen; aan wal zetten; doen uitstijgen,

afzetten; — **de cheval,** van 't paard stijgen; — **aux enfers,** ter helle varen; — **à terre,** aan wal gaan, ontschepen; — **au tombeau,** in 't graf dalen; **il descend toujours au Lion d'or,** hij logeert altijd in den Gouden Leeuw; **le baromètre a descendu,** de barometer is gedaald; **ce sentier descend vers le village,** dit voetpad leidt naar 't dorp; — **un tableau,** een schilderij afnemen; — **la scène,** naar voren op het tooneel komen; — **la garde,** van de wacht aftrekken; fig. in verval raken; sterven; —**te,** f. afdaling, nederdaling, afneming, nedervalling, zakking, enz.; afhelling, v.; het afhangen; landing, v.; pijp langs de muren der huizen, door welke het water loopt; breuk, darmbreuk; gerechtelijke bezichtiging of schouwing, v.; — **de croix,** afneming van 't kruis; — **de boyaux,** darmbreuk; — **de la garde,** het aftrekken van de wacht; — **de lit,** kleedje vóór 't bed.

Descrip‖teur, m. beschrijver; a. beschrijvend; —**tif, ive,** a. beschrijvend, schriftelijk voorstellend; **géométrie —tive,** beschrijvende meetkunde; —**tion,** f. (lat. descriptio; de describere, décrire) beschrijving, v.

Désembal‖lage, m. ontpakking, v.; —**ler,** v. a. ontpakken, uitpakken.

Désembar‖quement, m. weder ontscheping, v.; —**quer,** v. a. weder ontschepen.

Désembarrasser, zie **Débarrasser.**

Désembourber, v. a. uit het slijk helpen.

Désembrunir, v. a. weer helder maken; **son front se désembrunit,** zijn gelaat heldert op.

Désemmancher, v. a. den steel, het hecht of handvat afdoen.

Désem‖parement, m. ruiming, verlating eener plaats; wederaftrekking, v.; —**parer,** v. a. et n. (préf. dés et emparer) ergens van daan trekken, (eene plaats) ruimen, verlaten; **sans —,** op de plaats zelve, onmiddellijk; (een schip) reddeloos schieten.

Désempeser, v. a. de stijfsel uit het linnen wasschen.

Désemplir, v. a. uitgieten, gedeeltelijk ledigen of ledig maken; v. n. ledig worden; **se —,** v. pr. lediger worden, niet meer zoo vol zijn.

Désemprisonner, v. a. op vrije voeten stellen.

Désencanailler, v. a. aan onbehoorlijk, gemeen gezelschap onttrekken.

Désenchaîner, v. a. ontketenen, ontkluisteren, uit de gevangenis verlossen.

Désenchan‖tement, m. onttoovering, ontgoocheling, v.; —**ter,** v. a. fig. van eenen hevigen hartstocht genezen; ontgoochelen; **se —,** v. pr. ontgoocheld worden; —**teur, teresse,** a. onttooverend, ontgoochelend.

Désenclaver, v. a. de insluiting opheffen.

Désenclou‖age, m. het uittrekken van een spijker; —**er,** v. a. een nagel of spijker uittrekken.

Désencom‖brement, m. wegruiming van puin, v.; —**brer,** v. a. puin wegruimen.

Désendormi, ie, a. ontwaakt.

Désenfiler, v. a. den draad uittrekken.

Désen‖fler, v. a. iets dat gezwollen is doen slinken; v. n. et **se —,** v. pr. slinken, dunner worden; —**flure,** f. slinking, verdunning (van iets dat gezwollen is), v.

Désenfourner, v. a. uit den oven nemen.

Désengager, v. a. losmaken; bevrijden; loskoopen (van den dienst).

Désengainer, v. a. uit de scheede halen.

Désengrener, v. a. het in elkander grijpen van raderwerk beletten.

Désenivrer, v. a. (pr. **dézanivrer**) ontnuchteren; v. n. nuchter worden.

Désenla‖cement, m. losmaking uit een strik, ontvlechting, v.; —**cer,** v. a. uit een strik los maken, ontvlechten.

Désenlaidir, v. a. minder leelijk maken; v. n. minder leelijk worden.

Désennoblir, v. a. den adeldom ontnemen.

Désennui, m. verdrijving der verveling, tijdverdrijf.

Désennuyer, v. a. de verveling verdrijven, lustig of opgeruimd maken; **se —,** v. pr. zich een aangenaam tijdverdrijf verschaffen, zich verlustigen.

Désenray‖ement, m. ontremming, het vrijmaken van een vastgezet rad; —**er,** v. a. et n. ontremmen; den rem- of spanketting van het vastgezette rad wegnemen.

Désenrhumer, v. a. de verkoudheid genezen, verdrijven; **se —,** v. pr. zich van de verkoudheid genezen.

Désenrô‖lement, m. vrijmaking van den krijgsdienst, v.; —**ler,** v. a. (een soldaat) van den dienst vrij maken, zijn' naam op de rol uitdoen; **se —,** v. pr. zijn afscheid of paspoort nemen (van soldaten).

Désenrouer, v. a. de heeschheid verdrijven; **se —,** v. pr. van de heeschheid genezen.

Désensabler, v. a. van den grond losmaken; vlot maken (van vaartuigen).

Désenseigner, v. a. afleeren.

Désensevelir, v. a. opgraven; de doeken van een lijk afdoen.

Désensor‖celer, v. a. onttooveren, de betoovering opheffen; fig. van een geweldigen hartstocht bevrijden; —**cellement,** m. onttoovering, v.

Désentêter, v. a. uit het hoofd praten, uit den zin brengen; **se —,** v. pr. zich van een vooroordeel enz. ontdoen, zich iets uit den zin zetten.

Désentortiller, v. a. ontwinden, los draaien, ontwarren.

Désentraver, v. a. de voetkluisters van een paard los maken.

Désenvenimer, v. a. het venijn wegnemen, van venijn zuiveren.

Désenverguer, zie **déverguer.**

Déséquilibrer, v. a. het evenwicht van iets verstoren; **se —,** het evenwicht verliezen.

Déséquiper, v. a. (een schip) onttakelen; de bemanning afdanken.

Déser‖t, erte, a. (lat. desertus; de desere re, abandonner) verlaten, woest, onbewoond; **rue —te,** stille, uitgestorven straat; m. woestijn, woestenij, wildernis, v.; loc. prov. **prêcher dans le —,** voor doove ooren preeken; —**ter,** v. a. verlaten; verwoesten, tot eene woestenij maken; v. n. wegloopen, van het vaandel loopen, deserteeren; —**teur,** m. weglooper, deserteur; fig. afvallige; —**tion,** f. weglooping (van soldaten), desertie, v.; fig. afvalling, v.

†**Désespérade,** f. fam. wanhopige daad, v.; **à la —,** adv. fam. als een razend, wanhopig mensch.

Désespé‖rance, f. wanhoop, vertwijfeling, v.; —**rant, ante,** a. vertwijfelend; —**ré, ée,** a. wanhopig, hopeloos; m. et f. wanhopige; razende; —**rément,** adv. hopeloos; onzinnig, razend; —**rer,** v. n. **de qch.,** aan iets wanhopen; v. a. iemand tot wanhoop brengen, alle hoop benemen; **se —,** v. pr. tot wanhoop vervallen, alle hoop verliezen.

Désespoir, m. wanhoop, vertwijfeling, v.; **être au —,** wanhopig zijn; fig. zeer verdrietig zijn, in den hoogsten graad betreuren; **faire qch. en — de cause,** iets als laatste redmiddel beproeven.

Désestimer, v. a. minder achten, ophouden te achten.

Déshabil‖lé, m. nachtgewaad; huiskleed; **—ler,** v. a. ontkleeden, uitkleeden; **se —,** v. pr. zich ontkleeden; het priesterlijk plechtgewaad afleggen.

Déshabité, ée, a. onbewoond.

Déshabituer, v. a. afwennen, ontwennen; **se —,** v. pr. **de qch.,** zich iets afwennen, ontwennen.

Dés‖harmonie, f. tweedracht, v.; **—harmonier, —harmoniser,** v. a. de eensgezindheid, de goede harmonie verstoren.

Déshérence, f. (préf. dés et lat. hæres, héritier) gemis van wettige erfgenamen, zoodat de erfenis aan den staat vervalt.

Désherber, v. a. van onkruid zuiveren.

Déshéri‖té, e, a. onterfd; misdeeld; m. et f. onterfde; misdeelde, arme; **—tement,** m. onterving, v.; **—ter,** v. a. onterven.

Désheu‖rer, v. a. iem. uit zijn geregelde doen brengen; **une horloge —rée,** een klok, die een ander uur slaat dan de wijzers aangeven.

Déshonnê‖te, a. onbetamelijk, onfatsoenlijk; **—tement,** adv. op eene onbetamelijke, onfatsoenlijke wijze; **—teté,** f. onfatsoenlijkheid, onbetamelijkheid, v.

Déshonneur, m. oneer, schande, v.

Déshono‖rable, —rant, ante, a. onteerend, smadelijk; **—rer,** v. a. onteeren, schande aandoen, schenden; **— un bâtiment,** een gebouw ontsieren; **— un arbre,** een boom verminken, door hem van de kruin te berooven.

Déshydrogéner, v. a. van waterstof berooven.

Desideratum, m. (pr. **dézidératome**) (m. lat. qui signifie chose désirée) zaak, die men wenscht te bezitten, v. ontbrekende zaak; plur. **des desiderata.**

Désigna‖teur, m. plaatsaanwijzer, ceremoniemeester; **—tif, ive,** a. aanwijzend, aanduidend; **—tion,** f. aanwijzing; benoeming, v.

Désigner, v. a. (lat. désignare; du préf. de et signare, marquer) aanwijzen, te kennen geven; **— qn. à la haine publique,** iem. aan de algemeene verachting prijsgeven; —, aantoonen; bepalen; benoemen.

Désillu‖sion, f. ontgoocheling, v.; **—sionner,** v. a. ontgoochelen.

Désincorporer, v. a. de inlijving opheffen of te niet doen; van één scheiden.

Désinence, f. (lat. desinere, finir) uitgang van een woord, m.

Désinfatuer, v. a. iemand van eene dwaze meening, zotte inbeelding afbrengen; iemand de oogen openen.

Désinfec‖tant, e, a. ontsmettend; m. ontsmettingsmiddel; **—ter,** v. a. ontsmetten; **—tion,** f. ontsmetting, v.; **—teur,** a. ontsmettend; **appareil —teur,** ontsmettingstoestel.

Désintéres‖sé, ée, a. belangeloos, onpartijdig; niet belang hebbend, niet betrokken bij; **—sement,** m. belangeloosheid, onpartijdigheid, v.; **—ser,** v. a. **qn.,** iemand schadeloos stellen, voor zijn aandeel tevreden stellen; **se —ser sur qch., à l'égard de qch.,** zich voor iets schadeloos stellen; **se — de la politique,** geen belang meer stellen in de politiek.

Désinves‖tir, v. a. de blokkade opheffen; fig. het recht of de bevoegdheid tot iets ontnemen; **—tissement,** m. opheffing der blokkade, v.; berooving van een recht of bevoegdheid, v.

Désinviter, v. a. een genoodigde afzeggen, verzoeken niet te komen.

Désinvol‖te, a. los, ongedwongen, onbelemmerd; **—ture,** f. (ital. desinvoltura) bevallige losheid van manieren, v.

Dési‖r, m. (lat. desiderium) verlangen; wensch, m.; begeerte, v.; lust, m.; **au gré de mes —s,** geheel naar wensch; **—rable,** a. wenschelijk; **—ré, e,** a. gewenscht, begeerd; **Louis le —,** Lodewijk de Gewenschte (bijnaam van Lodewijk XVIII); **—rer,** v. a. verlangen, wenschen, begeeren, lust hebben; **se faire —,** op zich laten wachten; **—reux, euse,** a. begeerig, verlangend.

Désis‖tement, m. afstand (van een recht enz.), m.; **se —ter,** v. pr. (lat. desistere, cesser) **de qch.,** van iets afstand doen; iets laten varen.

Desman, m. muskusrat, v.

Desmodère, m. Braziliaansche houtkever, m.

Désobé‖ir, v. n. **(à qn.)** ongehoorzaam zijn, niet gehoorzamen; **je ne veux point être désobéi,** ik duld geen ongehoorzaamheid; **— issance,** f. ongehoorzaamheid, v.; **—issant, ante,** a. ongehoorzaam.

Désobli‖geamment, adv. op eene onheusche wijze; **—geance,** f. onvriendelijkheid, onheuschheid, norschheid, v.; **—geant, ante,** a. onbeleefd, onheusch, norsch; **—geante,** f. nauw rijtuig voor twee personen: **—ger,** v. a. **qn.,** iemand een slechten dienst bewijzen, voor het hoofd stooten, beleedigen.

Désobstru‖ant, e, ou **Désobstructif, ive,** a. tegen de verstopping; m. middel tegen de verstopping; **—er,** v. a. ruimen, opruimen; de verstopping wegnemen.

Désoccu‖pation, f. ledigheid, v.; **—pé, ée,** part. et a. zonder bezigheid, ledig; **se —per,** v. pr. zich van bezigheid ontslaan.

Désœu‖vré, ée, a. werkeloos, ledig; **—vrement,** m. werkeloosheid, ledigheid, v.; **—vrer,** v. a. (préf. dés et œuvre) de bladen papier van elkander los maken.

Déso‖lant, ante, a. bedroevend, treurig; ondragelijk; **—lateur, trice,** a. verwoestend; m. et f. verwoester, verwoestster; **—lation,** f. verwoesting; groote droefheid, v.; **—lé, ée,** part. et a. verwoest; zeer bedroefd, troosteloos, mismoedig; **—ler,** v. a. (lat. desolare) verwoesten; diep bedroeven; kwellen.

Désopi‖lant, e, a. de verstopping opheffend; fig. lachwekkend, vroolijkmakend; **—latif, ive,** a. openend, de verstopping wegnemend; **—lation,** f. opening eener verstopping, v.; **—ler,** (préf. dés et lat. opilare, boucher) v. a. de verstopping wegnemen, openen; fig. et fam. **— la rate,** hartelijk doen lachen (eig. de verstopping van de milt wegnemen).

Désordon‖né, ée, a. onordelijk, ongeregeld; liederlijk; buitensporig; onmatig; **—nément,** adv. ongeregeld, onordelijk; op buitensporige, onmatige wijze.

Désordre, m. (préf. dés et ordre) wanorde, verwarring; buitensporigheid; twist, oneenigheid, v.; uitspatting, v.

Désorgani‖sateur, trice, a. in wanorde brengend, ontbindend, oplossend, verwoestend; —, m. ordeverstoorder, wanordestichter; **—sation,** f. verstoring, wanorde, beroerte, tweedracht, v.; **—ser,** v. a. verstoren, in wanorde brengen, beroeren, tweedracht zaaien; **se —ser,** v. pr. ontbonden, opgelost worden; verwoest worden.

Désorien‖té, e, a. van den weg geraakt,

verdwaald, verlegen, onzeker; **—ter,** v. a. **qn.,** iemand van den weg doen raken; fig. iemand van zijn stuk brengen, verlegen maken; **se — ter,** v. pr. verdwalen; in de war geraken.

Désormais, adv. voortaan.

Désos‖sement, m. ontbeening, ontgrating, v.; **—ser,** v. a. het been uit het vleesch doen; de graten uit een visch doen.

Désoxy‖dation, Désoxygénation, f. wegneming der zuurstof uit een lichaam, v.; **—der, —géner,** v. a. een lichaam van zuurstof berooven.

Despo‖tat, m. land, dat door een despoot geregeerd wordt; waardigheid van een' despoot; **—te,** m. (gr. despotès, maître des esclaves) willekeurige heerscher, despoot; **— tique,** a. oppermachtig, willekeurig, despotisch; **—tiquement,** adv. oppermachtig, willekeurig; **—tiser,** v. a. oppermachtig beheerschen; **— —tisme,** m. onbepaalde macht, v.; despotismus.

Despu‖mation, f. afschuiming, v.; **—mer,** v. a. afschuimen.

Desquamation, f. (pr. **dè-skoua**), afschilfering van de huid na ziekte, afschraping, v.

Dessabler, v. a. van zand ontblooten, reinigen.

Dessaigner, v. a. (huiden) te week leggen, om ze van bloed te zuiveren.

Dessai‖sir, v. a. uit het bezit zetten; **se —,** v. pr. **de qch.,** iets afstaan, uit zijne handen geven, zich van iets ontdoen; **—sissement,** m. afstand, m.; overgeving, loslating, v.

Dessaisonner, v. a. buiten tijds ploegen of zaaien.

Dessa‖laison, f. ontzouting, v.; **—lé, e,** a. ontzout; fig. uitgeslapen, sluw; m. et f. sluwe man, sluwe vrouw; **—lement,** m. ontzouting, v.; **—ler,** v. a. weeken; de zoutheid wegnemen, het zout doen uittrekken.

Dessangler, v. a. den buikriem (van een paard) los maken.

Dessé‖chant, ante, a. uitdrogend; **—chement,** m. uitdroging, droogmaking, v.; **—cher,** v. a. uitdrogen, droogmaken; **se —cher,** v. pr. uitdrogen; verdorren; mager worden.

Dessein, m. voornemen, oogmerk; toeleg, plan, m.; ontwerp; **de — formé, prémédité,** met voorbedachten rade; **à —,** adv. voorbedachtelijk, met opzet; **sans —,** zonder opzet.

Desseller, v. a. den zadel afnemen, ontzadelen.

Dessemeler, v. a. ontzolen.

Desser‖re, f. fam. **être dur à la —,** gierig, vasthoudend zijn, niet gaarne geven; **—rer,** v. a. loslaten, losmaken, ontsluiten; **— les dents,** den mond opendoen, spreken; fam. **— un soufflet à qn.,** iemand een oorveeg geven; **—roir,** m. schroevendraaier, m.

Dessert, m. (tiré de desservir) nagerecht, dessert.

Desser‖te, f. afgenomen spijzen, v.; waarneming van een kerkdienst, v.; **—tir,** v. a. **— un diamant,** een diamant uit de kas nemen, waarin hij gezet was; **—vant,** m. priester, die op eene andere plaats den kerkdienst verricht, waarnemend geestelijke, kapelaan; **—vir,** v. a. (de spijzen) afnemen; iemand een slechten dienst bewijzen, benadeelen; een kerkdienst in iemands plaats waarnemen; den dienst doen op... (van een omnibus); voor verschillende gemeenten dienen (van een postkantoor b.v.).

Dessicca‖tif, ive, a. uitdrogend; m. uit-, opdrogend middel; **—tion,** f. (lat. dessiccatio; de dessiccare, dessécher) uitdroging, v.

Dessiller (pr. **déci-ier**), v. a. (préf. des et v. fr. ciller, coudre les paupières d'un oiseau de proie pour le dresser) de oogen openen; fig. **— les yeux à qn.,** iem. zijne dwaling doen inzien.

Dessi‖n, m. (lat. designare, désigner) teekening, schets, v.; ontwerp; teekenkunst, v., het teekenen; **— lithographié,** gesteendrukte teekening; —, plan; patroon; **étoffe d'un beau —,** stof van een fraai patroon; **— linéaire,** lijnteekenen; **maître de —,** teekenmeester; **le — d'une ville,** de platte grond van eene stad; **—nateur,** m. **trice** f. teekenaar; teekenares; **— ner,** v. a. teekenen, schetsen, ontwerpen; **se —,** zich afteekenen; zichtbaar worden; scherpere omtrekken krijgen.

Desso‖ler, v. a. den hoef van den poot van een paard nemen; een akker niet op den gewonen tijd beploegen of bezaaien; **—lure,** f. het wegnemen van den hoef.

Dessoucher, v. a. (een stuk grond) ontdoen van de boomstompen, worteleinden.

Dessouder, v. a. het soldeersel losmaken; **se —,** v. pr. los gaan (van gesoldeerde dingen).

Dessouler, v. a. trés pop. ontnuchteren; v. n. et **se —,** v. pr. nuchter worden.

Dessous (pr. **d-çou**), prép. †onder; **par-—,** onder; fig. **par-— la jambe,** vlug en gemakkelijk; **de —,** van onderen; fig. **se tirer de —,** zich behendig uit iets redden; —, adv. onder, er onder; **là-—,** er onder; **ci-—,** hierbeneden, hieronder; **par-—,** er onder door; **les vêtements de —,** de onderkleeren; **regarder en —,** schuins, tersluiks kijken; **un caractère en —,** een onoprecht karakter; **être en —,** onoprecht, geveinsd zijn; **mettre la maison sens dessus —,** het huis onderste boven halen; —, m. de onderkant, het onderste gedeelte; **— du pied,** voetzool; **prendre le — du pavé,** links gaan; fig. **le — des cartes, du jeu,** het fijne van de zaak; **ne pas prévoir le —,** niet vermoeden dat er iets achter steekt; **les — d'un théâtre,** de onderverdieping of machinerie van een tooneel; **être (enfoncé) dans le troisième —,** allerslechtst staan, wat zijne zaken betreft; **avoir le —,** het onderspit delven; **au-—,** onder, beneden; **cela est au-— de lui,** dat is zijner onwaardig; **il est au-— de ses affaires,** hij heeft een nadeelig saldo; **le — du vent,** de lij, lijzijde.

Dessuintage, m. eerste zuivering der wol, v.

Dessus (pr. **d-çu**), adv. op, boven, boven op, over; **là-—,** daarop; naar aanleiding daarvan, daarover; **mettre le doigt —,** den spijker op den kop slaan; den vinger op de wonde leggen; **sens — dessous,** onderste boven; **ci-—,** hierboven; —, prép. †boven; **par-—,** er over heen, meer dan; bovendien nog; **en avoir par-— les yeux, la tête,** tot over de ooren in 't werk zitten; van iets walgen; —, m. het bovenste, bovenste gedeelte; **— de boîte,** deksel van een doos; **le — du panier,** de bovenste vruchten, groenten; fig het fijnste, het beste; **le — d'une lettre,** het opschrift van een brief; **— de table,** tafelblad; **— de porte,** deurstuk, lijstsieraad boven een deur; —, hoogste partij; bovenstem, discant, sopraan; **— de viole,** altviool; **avoir le —,** de overhand hebben; **prendre le — (sur sa douleur),** (zijn smart) meester worden; **le — du vent,** de loefzijde; **au-— de,** ..., boven....

Desti‖n, m. (lat. destinare, destiner) noodlot, lot; (onzekere) uitslag; **faire son —,** sterven; **—nataire,** m. et f. geadresseerde; **—nateur,** m. **trice,** f. afzender; afzendster; **—nation,** f. bestemming, v.; **—natoire,** a. bestemmend;

—née, f. noodlot; voorbeschikking, v.; **finir sa —,** zijn leven eindigen; **—ner,** v. n. (rad. destin) besluiten, voornemen; v. a. bestemmen, bepalen.

Destitu‖able, a. afzetbaar; **—é, ée,** a. afgezet; beroofd, ontbloot; **—er,** v. a. (préf. des et lat. statuere, établir) afzetten, ontzetten; berooven, ontblooten; **—tion,** f. afzetting, ontzetting (van een ambt enz.); berooving, ontblooting, v.

Destrier, m. handstrijdpaard; strijdros.

Destruc‖teur, trice, a. (lat. destructor; de destruo, je détruis) vernielend, verwoestend, te gronde richtend; m. et f. vernieler, verwoester, verdelger; **—tibilité,** f. verderfelijkheid, vergankelijkheid, v.; **—tible,** a. verwoestbaar; **—tif, ive,** a. verwoestend, vernielend; **—tion,** f. (lat. destructio) verwoesting, vernieling, v.; fig. ondergang, m; **—tivité,** f. vernielzucht, v.

Désuétude (pr. **çué**), f. (préf. lat. de et suetudo, coutume) het in onbruik of ongewoonte raken van eene wet enz.; verval; **tomber en —,** in onbruik, verval raken.

Désulfu‖ration, f. ontzwaveling, v.; **—rer,** v. a. ontzwavelen.

Désultoire, a. van het eene onderwerp op het andere, van den hak op den tak springend; onsamenhangend.

Désu‖nion, f. oneenigheid, verdeeldheid; scheiding, v.; **—nir,** v. a. scheiden; oneenig maken; **se —,** v. pr. los gaan; scheiden, oneenig worden.

Déta‖chement, m. losmaking, afzondering (van de aardsche dingen); losheid, onbevangenheid; afgezonden troep soldaten; detachement; **—cher,** v. a. (préf. dé et attacher) ontbinden, losmaken, losrukken enz.; een troep soldaten afzenden, detacheeren; **— les yeux,** de oogen afwenden; **— qn. de qch.,** iem. van iets bevrijden, van iets afbrengen; **pensées —chées,** losse gedachten; **—,** doen uitkomen (de beelden op eene schilderij); **— une note,** een noot afstooten; **— la ruade,** sterk achteruitslaan; **— un coup,** een slag toebrengen; **se —,** v. pr. zich losmaken, zich afzonderen, zich ontslaan; afgeven (van kleuren), uitrafelen (van stoffen); uitkomen (van beelden op een schilderij); **—,** (préf. dé et tacher), van vlekken bevrijden **(dégraisser); — cheur,** m. **euse,** f. vlekkenverdrijver, -verdrijfster.

Détail‖l, m. (préf. dé et tailler) verkoop bij het stuk, m.; omstandig verhaal; bijzondere omstandigheden er van, v.; **en —, au —,** in het klein, bij het stuk, bij de kleine maat; in bijzonderheden, in onderdeelen; **débiter en —,** in 't klein verkoopen; **commerce de —,** kleinhandel; **sans entrer dans le —, sans descendre dans le(s) —(s),** zonder in bijzonderheden te treden; **guerre de —,** guerillaoorlog; **—llant, e,** a. in het klein verkoopend; **—llant,** m. **ante,** f. kleinhandelaar, -laarster; **—ller,** v. a. in stukken snijden of hakken; in het klein, bij de el, bij de kleine maat of bij het stuk verkoopen; omstandig verhalen, beschrijven, oplezen; **—lleur,** m. handelaar, verkooper in het klein enz.

Déta‖lage, m. het innemen van uitgestalde goederen; opkraming, v.; **—ler,** v. a. et n. inpakken, innemen, installen (van winkelgoederen); fig. fam. zich wegpakken, opkramen; **il détala bien vite,** hij pakte zich schielijk weg.

Détalinguer, v. a. den ankerkabel losmaken.

Détaper, v. a. iets, dat toegestopt is, open maken; de stop van het geschut doen.

Détapisser, v. a. ontdoen van de tapijten.

Détasser, v. a. een hoop uiteennemen.

Dé‖taxe, f. vermindering van belasting, van porto; **—taxer,** v. a. den prijs, de belasting, het porto verminderen.

Détective, m. (angl. detective) geheime politieagent, detective.

Déteindre, v. a. verkleuren, ontkleuren; v. n. et **se —,** v. pr. afgeven (van kleuren), verschieten; fig. **son caractère a déteint sur le vôtre,** zijn karakter heeft eenigen invloed op het uwe gehad.

Dète‖lage, m. het uitspannen (van paarden); **—ler,** v. a. uitspannen (de paarden); fig. iets niet voortzetten; v. n. fig. solide worden.

Déten‖doir, m. haspelkruis van een weefgetouw; **—dre,** v. a. ontspannen, losmaken en afnemen; uit elkander nemen; fig. **— l'arc, — l'esprit,** zijn geest ontspannen, rust geven; **se —,** v. pr. los gaan; slap worden; fig. zich ontspannen; beter, zachter worden (van het weder); verbeteren, minder gespannen zijn (van de verhouding tusschen twee personen).

Détenir, v. a. onthouden, terug houden; gevangen houden.

Déten‖te, f. (rad. détendre) trekker aan een wapen, m.; **un fusil dur à la —,** een geweer dat moeilijk afgaat; fig. **être dur à la —,** gierig zijn, niet graag geven; **—,** veer, haak (in een uurwerk, horloge); ontspanningstoestel bij stoommachines; het lostrekken; het ontspannen; vermindering van spanning, ontspanning; **—teur,** m. **trice,** f. houder (van een wissel enz.); onrechtmatige bezitter, bezitster; **—tion,** f. gevangenhouding, hechtenis; gevangenis; vestingstraf (van 5 tot 20 jaar); **maison de —,** verbeterhuis, huis van bewaring; **—,** onthouding, terughouding, v.; onrechtmatig bezit van eenig goed.

Détenu, ue, part. passé de détenir et a. gevangen; bedlegerig.

Déter‖gent, e, a. reinigend, zuiverend; **— ger,** v. a. (lat. detergere) reinigen, zuiveren, afwisschen.

Détério‖rant, e, a. verergerend, bedervend, verderfelijk; **—ration,** f. verergering, bederving, v.; **—rer,** v. a. (lat. deterior, plus mauvais) verergeren, bederven, verslimmeren; **se —rer,** v. pr. slechter worden.

Détermi‖nable, a. bepaalbaar, voor omschrijving vatbaar; **—nant, ante,** a. bepalend; beslissend; **—natif, ive,** a. nader bepalend; **— nation,** f. besluit; bepaling; vastberadenheid, v.; **—né, ée,** part. et a. beslist, besloten, bepaald; dapper, stoutmoedig, onverschrokken; **—né,** m. boos, vermetel mensch, dolleman, waaghals; **—nément,** adv. op eene stellige wijze; vastbesloten; stoutmoedig, met onverschrokkenheid; **—ner,** v. a. (lat. determinare; du préf. de et terminus, terme) bepalen, vaststellen; beslissen; doen besluiten; v. n. besluiten; **se —,** v. pr. **à qch.,** tot iets besluiten; **—nisme,** m. determinisme (zeker wijsgeerig stelsel); **—niste,** m. aanhanger of verdediger van het determinisme.

Déter‖rer, v. a. uitgraven, opdelven, oploopen; fig. ontdekken, uitvinden; **—ré, e,** opgegraven; fig. **avoir l'air d'un —ré,** er uitzien als een lijk; **—reur,** m. opgraver van lijken; opzoeker, opspoorder van curiositeiten.

Détersif, ive, a. (de detersus, part. passé

de detergere, déterger) reinigend; afleidend, afdrijvend.

Détes‖table, a. afschuwelijk, verfoeielijk; — **tablement,** adv. op eene afschuwelijke wijze; **—tation,** f. gruwel, afschuw, m.; afschuwelijkheid; verfoeiing, v.; **—ter,** v. a. (lat. detestari) verfoeien; verwenschen.

Détirer, v. a. rekken, uitrekken; **se —,** v. pr. zich uitrekken.

Détiser, v. a. (vuur) inrekenen, dekken, uitdooven.

Détisser, v. a. een weefsel losmaken.

Déto‖nant, e, a. ontploffend; **—nation,** f. ontploffing, v.; knal, m.; **—ner,** v. n. ontploffen, met een' knal ontvlammen.

Détonner, v. n. afwijken van de juiste toonshoogte in de muziek; fig. **un mot, une phrase qui détonne,** een wanklinkend woord, een zin die niet past in 't geheel.

Détordre, v. a. ontwringen, losdraaien, uit elkaar draaien; verdraaien.

†**Détorquer,** v. a. (lat. detorquere, détourner) ombuigen, verdraaien; fig. een zin, een tekst verdraaien.

Détors, e, a. uit elkander gedraaid, los gedraaid.

†**Détorse,** f. verrekking, verwrikking, v.

Détortiller, v. a. uit elkander draaien, ontvlechten.

Détoucher, v. n. weer vlot worden.

Détou‖per, v. a. iets, dat met werk toegestopt is, open maken; van dorens zuiveren; — **pillonner,** v. a. de uitbotsels wegsnijden.

Détour, m. (préf. dé et tour) kromte, v.; omweg, m.; fig. omweg, m.; uitvlucht, v.; **au — de la rue,** op den hoek van de straat; **parler sans —,** zonder omwegen, ronduit spreken; **il cherche des —s,** hij zoekt uitvluchten.

Détour‖ne, f. (arg.) ontvreemding, v.; **vol à la —,** winkeldiefstal, m.; **—né, ée,** part. et a. afgewend; afgelegen; **chemin —,** afgelegen weg; fig. omweg; fig. **compliment —,** bedekt compliment; **sens —,** verwrongen, verdraaide beteekenis; **voie —ée,** slinksch middel, geheime list; **—nement,** m. afwending, wegdraaiing, v.; ontvreemding (van geld); **— de mineur,** het schaken van een minderjarig kind; **—ner,** v. a. afwenden, afbrengen; verbergen, terug houden; verdraaien, verkeerd uitleggen; oplichten, schaken; opjagen (een hert, een wild zwijn); ontvreemden; fig. **— le sens d'une loi, d'un passage,** den zin van eene wet, de beteekenis van eene plaats verdraaien; **— les yeux,** de oogen afwenden; **— les soupçons,** de verdenking afleiden; **— qn. de ses occupations,** iemand van zijne bezigheden afleiden; **— les deniers publics,** 's lands penningen ontvreemden; **—,** v. n. omdraaien, ter zijde gaan; **— à gauche,** links afslaan; **se —,** v. pr. een omweg nemen; zich (van iets) verwijderen, afwenden; **se — de ses devoirs,** van zijne plichten afwijken; **—neur,** m. (arg.) winkeldief.

Détrac‖ter, v. a. (lat. detrahere, detractum) lasteren, kwaad spreken; **—teur,** m. lasteraar, kwaadspreker; a. lasterend; **—tion,** f. lastering, eerschending, v.

Détranger, v. a. schadelijke dieren verdrijven.

Détranspo‖ser, v. a. verkeerd geplaatste bladzijden te recht brengen; **—sition,** f. terechtplaatsing, v.

Détrape, f. bevrijding, opluchting, v.

Détra‖quement, m. verwarring, v.; **—quer,** v.a.(préf. dé et trace) bederven, storen, in wanorde brengen; fig. verleiden; **avoir le cerveau détraqué,** malende zijn; **se —,** v. pr. van streek raken, bedorven worden (van de maag); van gang raken (van eene machine).

Détrem‖pe, f. waterverf, met lijm en gom aangemaakt, v.; iets, dat met waterverf geschilderd is; het week maken van het staal; **—per,** v. a. weeken; (het staal) week maken, ontharden; **—peur,** m. werkman, die het staal week maakt, onthardt; koksmaat, die het gezouten vleesch in water legt.

Détres‖se, f. (lat. districtio, étreinte) angst, benauwdheid, v. (van den geest); **cri de —,** noodkreet; **signal de —,** noodsein; noodschot; **un train en —,** een trein die voor- noch achteruit kan; **—ser,** v. a. los vlechten.

Détret, m. handschroef, v.

Détriment, m. (lat. detrimentum; de deterere, user) schade, v.; nadeel; **à mon —,** tot mijn nadeel.

Détripler, v. a. de derde rij wegnemen (bij het exerceeren).

Détri‖tage, m. het kneuzen der olijven; **—ter,** v. a. (lat. deterere, broyer) olijven enz. kneuzen; **—tion,** f. afslijting door wrijving, v.; — **tique,** a. uit verweering, afschilfering ontstaan; **—toir,** m. stampmolen ter kneuzing van olijven enz.; **—tus,** m. (pr. **uce**) (lat. detritus, part. passé de deterere, broyer) brokken, schilfers (van verweerde rotsen enz.).

Détroit, m. (lat. districtus, serré) zeeëngte, straat, v.; enge weg, pas (tusschen gebergten), m.; fig. verlegenheid, benauwde toestand; rechtsgebied.

Détromper, v. a. uit de dwaling brengen, uit den droom helpen, te recht brengen; **se —,** v. pr. zijne dwaling inzien.

Détrô‖nement, m. onttroning, v.; **—ner,** v. a. onttronen; fig. **un roi détrôné,** eene gevallen grootheid; **jouer au roi détrôné,** kinderspel, waarbij de kinderen een kameraad, die op eene hoogte staat, trachten omlaag te trekken.

Détrous‖sement, m. het laten vallen van een opgeschort, opgenomen of opgeslagen kleedingstuk; uitplundering op den openbaren weg, v.; **—ser,** v. a. laten vallen (een opgenomen of opgespeld kleedingstuk); fig. berooven, uitplunderen; **—seur,** m. struikroover, afzetter.

Détrui‖re, v. a. (lat. destruere; du préf. de et struere, édifier) vernielen, verwoesten, verderven; fig. in den grond helpen; zwart maken, valsch beschuldigen; **se —,** v. pr. vergaan, invallen; elkaar omverstooten, weerspreken (van gevoelens b.v.); elkander dooden; de hand aan zichzelf slaan, zich dooden; **—sant, e,** a. verdelgend, verwoestend, vernietigend.

Dette, f. (lat. debitum; de debere, devoir) schuld, v.; **— véreuse,** schuld, waarvan de betaling zeer onzeker is; **— publique,** staatsschuld; **— passive,** wat wij schuldig zijn; **— active,** wat men ons schuldig is; pl. **dettes criardes,** kleine, dringende schulden, v.; **payer sa — à la nature,** sterven; fig. **nier la —,** zijn ongelijk niet willen bekennen; **avouer, confesser la —,** zijn ongelijk bekennen.

Détumes‖cence, f. slinking van gezwellen, v.; **—cent, e,** a. slinkend.

Deuil, m. (lat. pop. dolium, de dolere, s'affliger) rouw, m.; rouwtijd, m.: droefheid, v.; **faire son — d'une chose,** te voren in 't verlies van iets berusten; **—,** rouwkleeren; **grand —,** zware

rouw; **petit —**, lichte rouw; **prendre le —**, in den rouw gaan; **être vêtu de —**, in den rouw zijn; **porter le — de qn.**, **être en — de qn.**, over iemand in den rouw zijn; fam. **avoir les ongles en —**, nagels met zwarte randen hebben; **porter le — de sa blanchisseuse**, vuil linnengoed dragen; **—**, rouwtapijten, zwart krip; **—**, lijkstoet, lijkstaatsie; **conduire le —**, voorop loopen (bij een lijkstoet); fig. **il a mené le — de sa génération**, hij heeft zijne tijdgenooten overleefd.

Deus ex machinâ (pr. **dé-uce-eks-ma-ki-na**), loc. het onverwacht optreden van een persoon, die uitredding bezorgt, hulp aanbrengt enz.

Deutéronome, m. het vijfde boek van Mozes.

Deuto, in samenst. tweede, in den tweeden graad; **—sulfure**, m. tweede zwavelverbinding, v.; **—xyde**, m. tweede graad van oxydatie, m.

Deu‖x, a. (lat. duo) twee: **— à —**, twee aan twee, paar aan paar; **piquer des —** (éperons), een paard ferm de sporen geven; fig. volijverig zijn; **ni faire ni un (une) ni —**, op staanden voet doen, niet treuzelen; **ce n'est qu' à — pas d'ici**, het is hier vlak bij; **j'ai — mots à vous dire**, ik heb u iets te zeggen; **—**, m. twee, v.; bij tijdsbepalingen voor **deuxième: le — (du mois)**, de tweede van de maand, m. de twee, v. (cijfer, dat het getal van twee aanduidt); **le — de cœur**, harten-twee; **amener le —**, twee gooien (bij het dobbelen); **être à — de jeu**, gelijk staan in 't spel; fig. tegen elkaar opgewassen zijn; **—xième**, a. tweede; m. **au —**, op de tweede verdieping; **—xièmement**, adv. ten tweede.

Deux-mâts, m. tweemaster, m.

Deux-points, deux points, m. dubbelpunt (:); **mettre un —**, een dubbelpunt zetten.

Deux-ponts, m. schip met dubbel dek.

Deux-quatre, m. twee-vierde maat, v.

Dévaler, v. a. et n. naar beneden brengen, laten; afkomen.

Dévali‖ser, v. a. berooven, uitschudden; **—seur, euse**, m. et f. struikroover; afzetster.

Devan‖cer, v. a. (rad. devant) voorkomen, vooruitgaan, voorafgaan; fig. overtreffen; **— son siècle**, zijn eeuw vooruit zijn; **—cier**, m. **ière**, f. voorganger, voorzaat, m.; m. pl. voorouders.

Devant, prép. (préf. de et avant) voor, tegenover; **avoir de l'argent — soi**, geld in voorraad hebben; **avoir le pas — qn.**, vóór iem. gaan; **ôtez-vous de — mon jour, de — moi**, ga uit 't licht; **par-— notaire**, ten overstaan van den notaris; **au-— (de)**, tegemoet; adv. voor, vooruit; **par —**, van voren; **ci-—**, te voren, voorheen; **un ci-—**, een aanhanger van het oude régime (tijdens de Fransche rev.); **sens — derrière**, het achterste voren; **être vent —**, tegen den wind ingaan; **—**, m. de voorkant, het voorste gedeelte; **prendre les —s (le —)**, vóór zijn, de eerste zijn: vooruit vertrekken; **— de cheminée**, voorstuk, mantel van een schoorsteen; **— de voiture**, voorstel van een wagen; **jouer à qui aura le —**, spelen om den eersten stoot (bij 't biljarten); †**—que**, voordat.

†**Devan‖tier**, m. voorschoot, boezelaar, m.; **—tière**, f. van voren en van achteren gesplit rijkleed voor dames die als heeren te paard zitten.

Devanture, f. voorzijde, v.; voorste gedeelte; winkelkast, v.

Dévasta‖teur, m. **trice**, f. verwoester, vernieler; **—teur, trice**, a. verwoestend; **—tion**, f. verwoesting, vernieling, v.

Dévaster, v. a. (lat. devastare) verwoesten, vernielen, verderven; **crâne dévasté**, kale schedel.

Dévei‖nard, m. ongelukkig speler, ongelukskvogel; **—ne**, f. voortdurend ongeluk (vooral in 't spel).

Dévelop‖pable, a. ontwikkelbaar, ontvouwbaar; **—pement**, m. ontwikkeling, v.; **—per**, v. a. (préf. dé et envelopper) ontwikkelen, ontwinden, ontzwachtelen; fig. ontwikkelen, verklaren; **se —**, v. pr. zich los maken; fig. zich ontwikkelen; zich uitbreiden.

Devenir, v. n. worden, in een' anderen toestand overgaan; **que deviendrai-je?** wat zal er van mij worden? **qu'étais-tu devenu?** waar was je gebleven? **que —?** wat nu gedaan?

Deventer, v. a. te loever aanbrassen (uit den wind brengen).

Dévergon‖dage, m. (préf. dé et lat. verecundia, pudeur) schaamteloosheid, v.; ontuchtige levenswandel, m.; **—dé, ée**, a. onbeschaamd, schaamteloos; **—dée**, f. schaamtelooze vrouw.

Déverguer, v. a. de ra's wegnemen (**désenverguer**).

Dévernir, v. a. van het vernis ontdoen; **se —**, v. pr. zijn vernis verliezen.

Déverrouiller, v. a. ontgrendelen.

†**Devers**, prép. naar, tot; **par — soi**, bij zich, onder zich; **par — le juge**, vóór den rechter.

Dévers, erse, a. niet loodrecht, overhellend, scheef; m. scheeve kant van hout; hoogere ligging der buitenste rails bij spoorwegkrommingen.

Déver‖sement, m. het scheef of niet loodrecht staan; het ontlasten van 't overtollige water; uitstorting, v.; **—ser**, v. a. krommen, krom zetten, scheef inzetten; v. n. scheef staan, overhellen; uitgieten, uitstorten; fig. **— le blâme sur qn.**, iem. hevig berispen; **se —**, v. pr. zich uitstorten; **—soir**, m. opening (in een bekken, kuip enz.) voor den afvoer van 't overtollige water; verlaat van een molen; steenen goot aan een dijk, weghelling (voor den afvoer van 't water).

Dévè‖tir, v. a. ontkleeden; **se —**, v. pr. zich ontkleeden; zich lichter kleeden; **se — d'un héritage etc.**, van een erfenis enz. afstand doen; **—tissement**, m. afstand van een erfenis, land, ambt enz., m.

Déviation, f. afwijking van richting in eene straat, een' weg, eene spoorlijn; afwijking van het licht (natuurk.); fig. afwijking (van eenige zaak), v.

Dévi‖dage, m. afhaspeling, v.; **—der**, v. a. (préf. dé et vider) ontwinden, haspelen; fig. **—der son chapelet**, (lett. zijn rozenkrans afbidden), alles zeggen wat men op 't hart heeft; **—deur**, m. **euse**, f. haspelaar, haspelaarster; garenwinder, garenwindster; **—doir**, m. haspel, garenwinder, m.; wagen van de brandspuitgasten.

Dévier, v. n. (lat. deviare; du préf. dé et via, voie) van den weg afkomen; fig. afwijken; v. a. van den rechten weg afbrengen.

Devi‖n, m. **devineresse**, f. (lat. divinus, divin) waarzegger; waarzegster; boa constrictor; fig. **je ne suis pas —**, dat kon ik vooraf niet weten; **—nable**, a. licht te raden; **—ner**, v. a. waarzeggen; raden, gissen; **—neresse**, zie **Devin**; **—nette**, f. **—note**, f. raadseltje; **—neur**, m. fam. waarzegger; rader, liefhebber

van raden; **—neuse**, f. liefhebster van raden.

Dévirer, v. a. terugdraaien (een kaapstander b.v.); draaien, rond maken; v. n. terugdraaien.

Devis, m. bestek of ontwerp (van een gebouw); †vertrouwelijk gesprek.

Dévisager, v. a. het aangezicht open krabben; scherp aankijken.

Devi‖se, f. zinnebeeld; zinspreuk, v.; spreuk op een papiertje om een bonbon; zoo'n bonbon zelf; **—ser**, v. n. kouten, keuvelen, vertrouwelijk met elkander praten.

Dévis‖sage, ou **—sement**, m. af-, openschroeving, v.; **—ser**, v. a. afschroeven, openschroeven; (arg.) **— son billard**, sterven.

Dévitrifier, v. a. de verglazing wegnemen.

Dévoiement ou **Dévoiment**, m. buikloop, buikvloed, m.

Dévoi‖lement, m. fig. ontsluiering, ontdekking, v.; **—ler**, v. a. ontsluieren; fig. ontdekken; **se —ler**, v. pr. ontsluierd worden; helder worden.

Devoir, v. a. (lat. debere) schuldig zijn; te danken hebben, verschuldigd zijn; zullen, moeten: **— de tous côtés, au tiers et au quart, à Dieu et au monde**, aan Jan en alleman geld schuldig zijn: **cela lui est dû**, dat komt hem toe, dat verdient hij; **je lui en dois**, hij heeft wat van mij te goed, ik zal 't hem betaald zetten; **un bon roi se doit à son peuple**, een goed koning behoort voor zijn volk te leven; **—**, m. plicht; **se mettre en — de faire qch.**, zich gereed maken iets te doen; taak, huiswerk; pl. **rendre ses —s**, bij iem. zijne opwachting maken, iem. een beleefdheidsbezoek gaan brengen; **rendre les derniers —s à qn.**, iem. de laatste eer bewijzen.

Dévo‖le, f. verlies der aangekondigde vole (bij 't kaartspel); **—ler**, v. n. de vole verliezen; **—lu, lue**, a. (lat. devolutus, part. passé de devolvere, attribuer) vervallen, te beurt gevallen; **—lu**, m. brief van den Paus, waarbij iemand in een geestelijk ambt gesteld wordt, waartoe een ander, die het bezit, onbekwaam is; fig. **jeter un (son) dévolu sur qch.**, naar 't bezit van iets dingen, zijn keus tot iets bepalen; **—lutaire**, m. hij, die door den Paus in eens anders plaats tot een geestelijk ambt benoemd is; **—lutif**, a. **appel —**, beroep, waardoor een geding voor eene hoogere rechtbank gebracht wordt; **—lution**, f. vervalling van een erfenis van de eene linie aan eene andere; vervalling van de bezittingen van een der echtgenooten aan kinderen uit het eerste huwelijk; **la guerre de —**, de devolutie-oorlog (1667—1668); **—**, vervalling aan een ander van een geestelijk ambt.

Dévo‖rant, ante, a. verslindend, verscheurend, verterend; **—rateur, reur**, m. fig. vraat, verslinder; **—rer**, v. a. (lat. devorare) verscheuren, verslinden, opslokken, verzwelgen; gulzig eten, vreten; slijten, verteren; opkroppen; zeer gretig zijn (naar iets); **— son chagrin**, zijn verdriet verkroppen; **— ses larmes**, zijne tranen verbergen, weerhouden; **— le terrain**, in razende haast voortijlen; **— des yeux**, met de oogen verslinden, begeerig, met jaloezie beschouwen.

Dévo‖t, ote, a. (lat. devotus, dévoué) aandachtig, vroom; **—**, m. et f. godvruchtige, vrome; schijnheilige; fijn zusje; **—tement**, adv. aandachtig, godvruchtig; schijnheilig; **—tieux, euse**, a. streng vroom, stijf rechtzinnig; **—tion**, f. (lat. devotio, dévouement) aandacht, vroomheid, godvruchtigheid, v.; fig. groote, eerbiedige liefde, volkomene onderwerping, v.; **l'offrande est à —**, men geeft wat men wil; **—s**, pl. het ten avondmaal gaan; **faire ses —s**, zijne godsdienstige plichten vervullen, bidden; biechten en het avondmaal gebruiken.

Dévou‖é, e, a. toegedaan; **votre — (serviteur)**, uw toegenegen (dienaar); **—ement, Dévoûment**, m. toewijding, eerbiedige gehechtheid, v.; **—er**, v. a. (préf. dé et vouer) wijden, bestemmen, toewijden; offeren; **se —**, v. pr. zich toewijden; zich opofferen.

Dévoyer, v. a. (préf. dé et voie) van den weg brengen, doen verdwalen; scheef richten, scheef bouwen; de maag bederven; een buikloop veroorzaken; **être dévoyé**, aan de diarrhee zijn; **se —**, v. pr. van den weg afraken, verdwalen.

Dextérité, f. (lat. dexteritas; de dexter, droit) behendigheid, vaardigheid, vlugheid, gauwheid, handigheid, v.

Dex‖tre, f. de rechterhand, v.; de rechterkant, m.; **—trement**, adv. behendig, kunstig, handig, geestig.

Dextrine, f. gomachtige stof uit zetmeel verkregen, v.

Dey, m. (pr. dè) (ar. daï, qui conduit) titel van den voormaligen beheerscher van Algiers.

Dia! int. haar! (uitroep der voerlieden tot hunne paarden, wanneer ze links moeten gaan); **l'un crie à hue, l'autre à —**, de een wil zus, de ander zoo; **il n'entend ni à — ni à hue**, hij wil naar geen rede luisteren.

Diabase, m. soort van brem of paardenvlieg, v.

Dia‖bète, m. kwelbeker, m. (zeker waterwerktuig); **—**, ou **diabétès**, m. pisvloed, diabetes; **— sucré**, suikerziekte; **—bétique**, a. pisvloedachtig; **—bétique**, m. et f. pisvloedlijder, -lijderes; **—bétomètre**, m. pissuikermeter, m.

Dia‖ble, m. (lat. diabolus; du gr. diabolein, tenter) duivel, m.; rolwagen, m.; **c'est le — qui bat sa femme et marie sa fille**, het is kermis in de hel (het regent en de zon schijnt); **se donner au —**, vertwijfelen; **l'affaire s'en va au —**, de zaak loopt mis; **en —**, adv. duivels, verduiveld (om een' hoogen of sterken graad te kennen te geven); **bon —**, goede jongen, goede vent; **faire le —**, veel moeite doen, zich inspannen; **faire le — à quatre**, zeer veel geweld maken; **avoir le — au corps**, uitgelaten, dol zijn; rusteloos werkzaam zijn, zich geene rust gunnen; **le — m'emporte**, de drommel hale mij; **donner, envoyer qn. à tous les —s, (au —)**, iemand naar de Mookerhei wenschen; **jurer de par tous les —s**, bij kris en kras zweren; **il demeure au —**, hij woont verbazend ver weg; **—s bleus** (angl. blue devils), zenuwaandoeningen, spleen, vapeurs; **elle a la beauté du —**, zij heeft de schoonheid (frischheid) van de jeugd; **tirer le — par la queue**, armoe, gebrek lijden; **loger le — dans sa bourse**, geen duit op zak hebben; **il mangerait le — et ses cornes**, hij is uitgehongerd; **c'est là le —**, daar zit 'm de moeilijkheid; **à la —**, slordig: wanordelijk; erbarmelijk, verduiveld slecht; **—! cela devient sérieux**, te duivel! dat wordt ernstig; **—**, a. luidruchtig; **—blement**, adv. verduiveld, duivels, drommels, zeer; **—blerie**, f. duivelarij, hekserij, tooverij, v.; duivel-comedie (in de middeleeuwen); schilderij of teekening, duivels voorstellende; **—blesse**, f. duivelin, v. (boos, kwaadaardig wijf); **c'est une bonne —blesse**, het is een goed wijf; **—bleteau**, m. duiveltje; **—blotin**, m. duiveltje; kleine duivel,

m.; klein ondeugend kind; pl. oversuikerd chocolade koekje; bonbon met papiertje; —**bolique**, a. duivelsch, helsch; —**bolique-ment**, adv. op eene duivelsche wijze, als een duivel.

Diachylon ou **Diachylum** (pr. **chi**), m. (gr. dia, avec; chulos, suc) weekmakende pleister, v.

Diacode, m. slaapbollenstroop, v.

Diaco‖nal, e, aux, a. wat tot het ambt van een diaken behoort; —**nat**, m. (rad. diacre) diakenschap, diakenambt; —**nesse**, f. diakones, v.; —**nie**, f. diaconie, v.

Diacoustique, f. leer of wetenschap van de terugkaatsing der geluiden, v.

Diacre, m. (gr. diakonos, serviteur) armbezorger, diaken.

Diadel‖phe, a. tweebroederig (plantk.); —**phie**, f. tweebroederige plant, v.

Diadème, m. (gr. diadêma, de diadeô, je ceins) koninklijke hoofdband, m.; koningskroon, v.; diadeem, m.

Diagnо‖se, f. onderscheiding, onderkenning van ziekten, diagnose, v.; —**stic**, (pr. **diag-nos-tik**), m. (gr. diagnôsis, connaissance) leer van de onderkenning der ziekten, v.; —**stique**, (pr. **diag-nos-ti-ke**) m. et a. **signe** —, kenteeken eener ziekte; —**stiquer**, v. a. de diagnose van eene ziekte vaststellen.

Diago‖nal, ale, a. dwars loopend, diagonaal; —**nale**, f. (gr. dia, à travers; gônia, angle) hoeklijn, diagonaallijn, v.; —**nalement**, adv. dwars door.

Diagramme, m. schets, v.; ontwerp.

Diaire, a. (lat. diarius, de dies, jour) één dag durend,

Dialec‖tal, ale, a. tot een dialect behoorend; —**te**, m. (gr. dialektos) tongval, wijze van uitspraak, v.; dialekt; —**ticien**, m. (gr. dialektikos, qui sait raisonner) redekunstenaar; —**tique**, a. tot de dialectiek, redeneerkunst behoorend; f. redekunst, redeneerkunst, v.; —**tiquement**, adv. naar de regelen der redeneerkunst.

Dialo‖gique, a. in den vorm, op de wijze van een gesprek; —**gisme**, m. kunst, om samenspraken op te stellen, v.;schriftelijk gebruik van den dialogischen vorm; —**giste**, m. die eene samenspraak maakt; —**gue**, m. (gr. dia, avec; logos, discours) samenspraak, v. dialoog; —**guer**, v. a. verschillende personen sprekende invoeren; **la scène est bien** —**guée**, het gesprek in dit tooneel is goed weergegeven; v. n. een gesprek voeren; in gesprekvorm schrijven; —**gueur**, m. een der sprekers in eene samenspraak; praatvaar, veelpraat.

Diaman‖t, m. (gr. adamas, indomptable) diamant (kostbaar gesteente), m. — **brut**, ruwe diamant; **édition** —, kleine, kostbare uitgave; —**taire**, m. diamantslijper, juwelier; a. diamant....; —**ter**, v. a. met diamanten bezetten; schitterend als diamant maken; fig. —**té, ée**, a. met diamanten bezet; schitterend als diamant; —**tifère**, a. diamanthoudend; —**tin, e**, a. zoo hard als diamant.

Diamé‖tral, ale, a. middellijnig, diametraal; —**tralement**, adv. lijnrecht tegen elkander, den kring of cirkel midden doorsnijdend; fig. volkomen tegengesteld; **les opinions sont** — **opposées**, de gevoelens staan lijnrecht tegen elkander over.

Diamètre, m. (gr. dia, à travers; metron, mesure) middellijn, v.; diameter, m.

Dian‖dre, a. met twee meeldraden, tweehelmig; —**drie**, f. tweehelmige plant, v.

Diane, f. Diana; de godin der jacht, v.; (dichterl.) de maan; reveille, soort van tromslag, die des morgens vroeg geschiedt; **battre la** —, de reveille slaan.

Dian‖tre, m. fam. duivel, drommel, m.; **cette** — **de cérémonie**, die malle, verduivelde plechtigheid; —, interj. verduiveld! drommels!; —**trement**, adv. drommels, verduiveld.

Diapalme, m. weekmakende pleister, v.; diapalm.

Diapason, m. (gr. dia, à travers; pasôn, toutes [les notes]) octaaf, v. (bij de oude Grieken en Romeinen); uitgestrektheid of omvang van eene stem of van een speeltuig; fig. **se mettre au** — **de qn.**, zich naar iemands wenschen schikken; **faire baisser le** — **à qn.**, iem. een toontje lager doen zingen; —, stemvork, v.

Diapha‖ne, a. (gr. dia, à travers; phainô, je brille), doorzichtig, doorschijnend; —**néité**, f. doorzichtigheid, doorschijnendheid, v.

Dia‖phorèse, f. huiduitwaseming, v.; —**phorétique**, a. zweetdrijvend.

Diaphrag‖matique, a. tot het middelrif behoorend; —**me**, m. (gr. dia, entre; phrassô, je ferme) middelrif (van 's menschen lichaam), middelschot; middelschot van den neus; middelschot van eene vrucht; —**mite**, m. ontsteking van het middelrif, v.

Dia‖pré, ée, a. bont, veelkleurig; —**prée**, f. violetkleurige pruim, v.; —**prer**, v. a. met bonte kleuren tooien; —**prure**, f. bontheid, veelkleurigheid, v.

Diar‖rhée, f. (gr. dia, à travers; rheô, je coule) buikloop, buikvloed, m.; —**rhéique**, a. den buikloop betreffend; m. diarrhee-lijder.

Diascordium (pr. **di-orne**), m. slikartsenij, v.

Diasostique, f. gezondheidsbewaring; voorbehoedende geneeskunde, v.

Diastase, f. uiteenwijking van aan elkander verbonden beenderen, v.; organisch ferment in gekiemd graan, dat zetmeel omzet in dextrine en suiker.

Diastole, f. natuurlijke beweging van het hart, wanneer het zich opent om het bloed te ontvangen, v.

Diathermane, a. de warmtestof doorlatend.

Diathèse, f. gesteldheid van 't lichaam, v.; ziekteaanleg, m.

Diatoni‖que, a. de toonladder doorloopend, diatonisch; —**quement**, adv. op eene diatonische wijze.

Diatribe, f. (gr. diatribê, broiement) scherp en beleedigend geschrift; bittere en hevige critiek, v.

Dichoto‖me (pr. **ko**), a. half verlicht, half zichtbaar (van de maan): gevorkt, gaffelvormig gespleten; —**mie** (pr. **ko**), f. half verlichte maanschijf; vork- of gaffelvormigheid, v.

Dicline, a. met gescheiden geslachten (plantk.).

Dicotylédones ou **Dicotylédonées**, f. pl. tweelobbige planten, v.

Dictame, m. (gr. diktamon) esschenkruid; woudlelie; wilde polei, v.; fig. troost, balsem.

Dictamen (pr. **mène**), m. (lat. dictare, suggérer) ingeving van het geweten, v.

Dicta‖teur, m. opperbevelhebber bij de oude Romeinen, dictator; fig. machthebber; —**torial, ale**, a. tot het dictatorschap behoorend, dictatoriaal; —**ture**, f. ambt, waardigheid eens dictators.

Dic‖tée, f. het tot nederschrijven voorgezegde, het geschrevene zelf; **écrire sous la** — **de qn.**,

neerschrijven wat iemand voorzegt; **—ter**, v. a. (lat. dictare; de dicere, dire) voorzeggen, dicteeren; ingeven; voorschrijven.

Diction, f. (lat. dictio; de dictus, dit) voordracht, wijze van uitdrukken, kunst van zeggen, dictie.

Diction‖naire, m. (lat. dictionarium) woordenboek; **un — vivant**, een wandelend woordenboek; **—nariste**, m. woordenboekschrijver.

Dicton, m. (lat. dictum) spreekwoord; spreuk, v.; kwinkslag, m.; **un vieux —**, een oud spreekwoord; **un — populaire**, een volksspreukje.

Dictum (pr. **tome**), m. gerechtelijke uitspraak, v.

Didacti‖que, a. (gr. didaktikos; de didaskô, j'enseigne) onderwijzend, leerend; —, f. onderwijzende voordracht; leerkunst, v.; **poème —**, leerdicht, v.; **—quement**, adv. op onderrichtende, didactische wijze.

Didactyle, a. tweeteenig (dierkunde); uit twee dactylen bestaande (verskunst).

Didascalie, f. (grec didaskalia) aanwijzing van den tooneelschrijver aan de tooneelspelers; instudeering van een stuk; kort bericht over de geschiedenis van een tooneelstuk.

Didelphe, m. buidelrat, v.

Didyme, a. dubbel, gepaard (plantk.).

Dièdre, a. **(angle) —**, m. hoek, door twee vlakken gevormd, m.

Dieppois, e, a. uit of van Dieppe; m. et f. inwoner, inwoonster van Dieppe.

Diérèse, f. verdeeling van een tweeklank in twee lettergrepen; kunstige verdeeling van inéén gegroeide leden van het menschelijk lichaam, v.

Dièse, m. kruis vóór eene noot (in de muziek); de door dat kruis verhoogde toon.

Diéser, v. a. den sleutel van een of meer kruisen voorzien; (eene noot) met een kruisje teekenen; **note diésée**, eene met een halven toon verhoogde noot.

Dies irae, m. smeekzang, m.; deel van 't Requiem of de mis voor de overledenen.

Diète, f. (gr. diaita, régime) leefwijze, v.; eetregel, m.; diëet.

Diète, f. rijksdag, landdag, m.

Diététique, a. tot den leefregel behoorend; f. leefregelkunde, v.

†**Diétine**, f. kleine landdag, m.; afzonderlijke landsvergadering, v.

Dieu, m. (lat. Deus) God, m.; **le bon —**, de goede God; de gewijde hostie; **recevoir, manger le bon —**, het heilig avondmaal gebruiken; **porter le bon — à un malade**, een zieke de communie toedienen; fig. **on lui donnerait le bon — sans confesser**, (lett. men zou hem de communie toedienen zonder biecht) hij ziet er alleronschuldigst uit; **trêve de —**, godsvrede (in de Middeleeuwen); **à — ne plaise**, God verhoede het! **pour — et pour argent**, voor geld en goede woorden; fig. **il fait un — de son ventre**, hij maakt een afgod van zijn maag; **jurer ses grands —x**, bij kris en kras zweren.

Diffa‖mant, ante, a. eerroovend, onteerend; **—mateur**, m. lasteraar, eerroover; **—mation**, f. lastering, eerrooving, v.; **—matoire**, a. onteerend, eerroovend; **—mer**, v. a. (lat. diffamare) schenden, beschimpen, lasteren, onteeren.

Diffé‖remment, adv. verschillend, anders; **—rence**, f. (lat. differentia) verschil, onderscheid; verscheidenheid, v.; verschil tusschen den koop- of den verkoopprijs van effecten bij de verhandeling op tijd; **calcul des —s infinies**, differentiaal-rekening; **—rencier**, v. a. onderscheiden; **— une quantité**, het oneindig klein gedeelte eener grootheid zoeken; **—rend**, m. strijd, twist, m.; geschil; oneenigheid, v.; verschil; **partager le —rend**, het verschil deelen; **—rent, ente**, a. verschillend, onderscheiden, verscheiden; **c'est —rent**, dat is wat anders; **—rentiel, elle**, a. **quantité —rentielle**, oneindig kleine grootheid, v.; **calcul —rentiel**, differentiaal-rekening, v.; **droits —rentiels**, differentieele rechten; **—rentier**, v. a. zekere eigenschappen eener kromme lijn berekenen; de bewerkingen der differentiaal-rekening toepassen; **—rer**, v. a. (lat. differre) uitstellen, verschuiven; **ce qui est —ré n'est pas perdu**, uitstel is geen afstel; v. n. verschillen, ongelijk zijn; niet van hetzelfde gevoelen zijn.

Diffi‖cile, a. (lat. difficilis) zwaar, moeilijk; fig. eigenzinnig, wonderlijk; moeilijk te voldoen; **faire le —cile**, veeleischend zijn, moeilijk te voldoen zijn; **—cilement**, adv. op eene moeilijke wijze, met moeite; **—culté**, f. (lat. difficultas) zwarigheid; tegenwerping, bedenkelijkheid; moeilijkheid, v.; klein geschil; **—culter**, v. a. verzwaren, moeilijk maken; **—cultiste**, m. iem. die van moeilijkheden, zwarigheden houdt; **—cultueusement**, adv. met zwarigheden, bezwarend; **—cultueux, euse**, a. vele zwarigheden makend; m. et f. hij of zij die vele zwarigheden opwerpt.

Difflu‖ence, f. vervloeibaarheid, v.; **—ent, e**, a. vervloeiend.

Diffor‖me, a. mismaakt, misvormig, wanstaltig, leelijk; **—mer**, v. a. misvormen, mismaken, leelijk maken; **—mité**, f. mismaaktheid, leelijkheid; hatelijkheid, v.

Dif‖fracter, v. a. de lichtstralen breken of buigen; **—fractif, ive**, ou **—fringent, ente**, a. straalbrekend; **—fraction**, f. breking der lichtstralen, v.

Diffu‖s, use, a. (lat. diffusus de diffundere, répandre en tous sens) verward, wijdloopig, uitgebreid; fig. onsamenhangend; wijdloopig, breedsprakig; **—sément**, adv. op eene wijdloopige, verwarde wijze; **—ser**, v. a. verstrooien, verspreiden; **—sible**, a. verstrooibaar, wat verspreid kan worden; **—sif, ive**, a. vluchtig, wat gemakkelijk vervliegt; **—sion**, f. verspreiding, verdeeling, uitbreiding; fig. verspreiding; breedsprakigheid.

Digérer, v. a. (lat. digerere) verduwen, verteren; fig. overwegen, overdenken; met lijdzaamheid verdragen, verkroppen, verduwen; fig. **cela est dur à —**, dat is moeilijk te gelooven; **—**, v. n. **faire —**, oplossen en ontbinden in een zacht verwarmde vloeistof; **machine à —**, papiniaansche pot.

Diges‖te, m. de vijftig boeken, waarin de Romeinsche rechtspraken vervat zijn, op last van Justinianus in orde gebracht; pandecten; **—teur, toire**, m. digestor (hermetisch gesloten ketel om te koken); **— de Papin**, papiniaansche pot; **—tible**, a. verteerbaar; **—tif, ive**, a. de spijsvertering, de ettering bevorderend; m. middel dat de spijsvertering, de ettering bevordert; **—tion**, f. (lat. digestio) spijsvertering, v.; **de dure —**, moeilijk te verteren; fig. moeilijk te gelooven; **la — d'un ulcère**, het rijpworden eener zweer; **—**, oplossing van vaste stoffen in een vloeistof bij zachte warmte.

Digi‖tal, e, aux, a. (lat. digitus, doigt) de vingers en teenen betreffend; vingervormig; **—tale**, f. vingerhoedkruid; **petite —**, nies-

kruid; **fausse —**, drakenkop; **—taline**, f. digitaline, bestanddeel van 't roode vingerhoedkruid; **—tation**, f. vingervormig voorkomen; **—té, ée**, a. vingervormig uitgesneden (van bladeren); **—tés**, m. pl. zoogdieren met gespleten klauwen; **—tigrades**, m. pl. (lat. digitus, doigt; gradior, je marche) dieren die op de toppen der teenen loopen, teentreders.

Diglyphe, m. krolsteen, of lijst met dubbele uithollingen.

Digne, a. (lat. dignus) waard, waardig, eerlijk, braaf.

Dignement, adv. waardig, naar verdiensten; behoorlijk, naar behooren.

Digni‖taire, m. waardigheidbekleeder; bezitter van een geestelijk ambt; **—té**, f. waardigheid, v.; aanzien.

Digon, m. soort van vischspeer, v.; wimpelstok, m.

Digone, a. tweehoekig.

Di‖gramme, m. twee naast elkander staande letters die maar één klank hebben; **—graphe**, a. in tweeërlei schrift geschreven.

Di‖gresser, v. n. uitweiden; **—gresseur**, m. iem. die van uitweidingen houdt; **—gressif, ive**, a. uitweidend; **—gression**, f. (lat. digressio; de digredi, s'écarter de son chemin) uitweiding, afwijking van de hoofdzaak, v.

Di‖gue, f. (holl. dijk) dijk, dam, m.; fig. hinderpaal, m.; beletsel; **—guer**, v. a. bedijken; aan een paard de sporen geven.

Digyne, a. van twee stampers voorzien.

Dijonnais, e, a. van of uit Dijon; m. et f. bewoner, bewoonster van Dijon.

Dilacé‖ration, f. verscheuring, v.; **—rer**, v. a. verscheuren.

Dilapi‖dateur, m. **trice**, f. verkwister; doorbrenger; **—dation**, f. verkwisting, verspilling, v.; **—der**, v. a. (lat. dilapidare) verspillen, verkwisten, onnoodige kosten maken.

Dilata‖bilité, f. uitzetbaarheid, rekbaarheid, v.; uitzettingsvermogen; **—ble**, a. uitrekbaar, uitzetbaar; **—nt, te**, a. uitzettend, verwijdend; **—nt**, m. ou **—teur**, m. verwijdingsmiddel, (wieken, katheters, tangen enz.); **—teur, trice**, a. verwijdend; **—tion**, f. uitspanning, uitzetting, v.; verwijding, v.; **—tion du cœur**, verheffing des harten.

Dila‖ter, v. a. (lat. dilatare, étendre) verwijden, uitzetten, uitspannen; **se —**, v. pr. zich uitspannen, zich uitzetten, wijder worden; fig. **cœur dilaté**, verruimd hart; **—teur**, m. verwijdende spier, v.

†**Dila‖tion**, f. uitstel; **—toire**, a. uitstellend, verschuivend; **—toirement**, adv. met het gewone uitstel; **—yer**, v. a. uitstellen, verschuiven.

Dilection, f. liefde, v.

Dilemmatique, a. fig. moeilijk, netelig.

Dilemme (pr. **lè**), m. (gr. dilemma; de dis, deux fois, et lambanô, je prends) tweeledige bewijsrede, v.; tweeledige keus, dilemma.

Dilettan‖te, m. et f. (m. ital. signifiant qui se délecte) dilettant, dilettante (die zich met eene kunst of wetenschap uit liefhebberij bezighoudt); kunstliefhebber, -hebster; pl. **dilettanti; —tisme**, m. kunstliefhebberij, v.

Dili‖gemment, adv. naarstig, vlijtig, vaardig, met spoed; **—gence**, f. (lat. diligentia) naarstigheid; vaardigheid, gezwindheid; vlijt, v.; **être poursuivi à la — de ...**, gerechtelijk vervolgd worden op verzoek van ...; **—**, postwagen, m.; diligence, v.; spoorwegwagon 1ste klasse; de daarmee reizende passagiers; veerschuit, v.; **—gent, ente**, a. (lat. diligens) zorgvuldig, nauwkeurig, oplettend; vaardig, gezwind; naarstig, vlijtig; †**—genter**, v. a. voortzetten, bespoedigen; v. n. et **se —**, v. pr. fam. zich spoeden.

Dilobé, ée, a. met twee zaadlobben.

Dilogie, f. dubbelzinnigheid, v.

Dilu‖er, v. a. (lat. diluere) met water verdunnen; **—tion**, f. verdunning, v.

Dilu‖vien, ienne, a. (lat. diluvium, déluge) tot den zondvloed behoorend; **pluie —vienne**, stortregen; **—vium**, (pr. **ome**), m. (m. lat. signif. déluge) in voorhistorische tijden aangeslibde aardlagen, v., diluvium.

Dimanche, m. (lat. dies dominica, jour du Seigneur) Zondag, m. — **gras**, laatste Zondag voor de vasten, slempzondag; — **des Rameaux**, Palmzondag.

Dîme, f. (lat. decima, dixième partie) tiende (zekere belasting), v.: fig. **lever la —**, ongeoorloofde schatting heffen, iemand doen bloeden.

Dimension, f. (lat. dimensus, mesuré) afmeting, v.

Di‖mer, v. a. tienden heffen; **—meur**, m. heffer of ontvanger van tienden.

Diminu‖er, v. a. (lat. diminuere; du préf. de et minus, moindre) verminderen, verkleinen, inkorten; v. n. afnemen, verminderen; **—tif, ive**, a. verminderend, verkleinend; m. verkleinwoord; **—tion**, f. vermindering, inkorting, verdunning; daling, v.; afslag, m.; mindering (bij 't breien enz.).

Dimis‖soire, m. bisschoppelijke verlofbrief, m.; volmacht, v.; **—sorial, ale**, a. demissoriaal, waarbij door een bisschop zijne macht op een ander overgedragen wordt.

Dinan‖derie, f. allerlei geelkoperwerk; **—dier**, m. (de Dinant, ville de Belgique) geelgieter, werkman en winkelier in geel koper.

Dînatoire, a. **heure —**, uur van den middagmaaltijd; **déjeuner —**, groot ontbijt.

Din‖de, m. et f. (abréviat. de poule d'Inde, à cause de l'origine) kalkoensche hen, v.; kalkoen, m.; fig. domme vrouw, gans; **—don, Coq d'Inde**, m. kalkoensche haan, m.; fig. **être le — de la farce**, 't kind van de rekening zijn; **—donneau**, m. jonge kalkoensche haan, m.; **—donner**, v. a. iem. afzetten, villen; **—donnière**, f. kalkoenenhoedster, v.; fig. fam. dorpsmeisje; boerin, v.; **la —donnière gent**, het kalkoenen volkje.

Dî‖née, f. plaats, waar men 's middags eet, als men op reis is, v.; het middagmaal op reis; **—ner**, v. n. het middagmaal houden; **donner à —**, een diner geven; **— chez soi**, te huis eten; **— en ville**, uit eten zijn; loc. — **par cœur**, den hond in den pot vinden; prov. **qui dort dîne**, slapen is zoo goed als eten; **—ner, ou Diné**, m. middagmaal; middageten; middagmaaltijd, m.; **—nette**, f. middagmaaltje; **—neur**, m. gast; middagkostganger; **beau —**, sterke eter.

Dinguer, v. n. pop. raken, treffen; lanterfanten, straatslijpen.

Dinothérium (pr. **ome**), m. zeezoogdier van voor den zondvloed.

Dio‖césain, aine, a. et m. et f. onder hetzelfde kerspel behoorend; **—cèse**, m. (gr. dioikêsis) bisdom, kerspel.

Diog(g)ot, m. berkenteerolie, v.

Dioïque, a. tweehuizig (plantk.).

Dionée, f. vliegenvanger (zekere plant); **(attrape-mouche, gobe-mouches)**.

Diony‖siaque, a. Bacchus of Dionysius betreffend; **—siaques**, ou **—sies**, f. pl. Bacchusfeesten.

Dioptase, f. kopersmaragd, m.

Diop‖tre, m. ou f. dioptron, vizier; **—**, m. verwijder, spiegel; **—trique**, f. leer van de licht- of straalbreking, v.

Diorama, m. (gr. dis, double; orama, vision) rond, doorschijnend kunsttafereel.

Dioscures, m. pl. de tweelingen, Castor en Pollux.

Dipétale, a. met twee bloembladeren.

Diphthérie, **diphthérite**, f. (pr. **dif-té**) diphtheritis, v. (keelziekte).

Diphton‖gaison, f. (pr. **dif-ton**) tweeklankvorming, v.; **—gue**, f. (gr. dis, deux; phthoggos, son) tweeklank, m.; **—guer**, v. a. tot een tweeklank vormen.

Diploma‖te, m. staatsman, diplomaat; **—tie**, f. kunst om over staatszaken te handelen, diplomatie, v.; buitenlandsche betrekkingen; fig. list, v.; **—tique**, f. kennis van de oude handvesten, oorkonden enz.; a. oude handvesten, oorkonden betreffend; tot de diplomatie behoorend; **corps —**, gezamenlijke gezanten aan een hof; **—tiquement**, adv. diplomatisch.

Diplô‖me, m. machtbrief, m.; handvest, v.; bewijs van lidmaatschap; diploma; **—mé, ée**, a. van een diploma voorzien; **professeur —**, gediplomeerd, geëxamineerd leeraar.

Diplopie, f. het dubbelzien, dubbelzichtigheid.

Diplotère, a. met dubbele of gevouwen vleugels.

Dipode, a. tweevoetig.

Dipse, m. **Dipsade**, f. Libysche slang, v.

Dipsomanie, f. drinkwoede, v.; dronkemanswaanzin, m.

Dip‖tère, m. met twee rijen zuilen omringde tempel, m.; **—tère**, a. (gr. dis, deux; pteron, aile) tweevleugelig; **—tyques**, m. pl. schrijftafeltjes der Grieken en Romeinen.

Dire, v. a. (lat. dicere) zeggen; opzeggen; heeten, bevelen; beduiden, beteekenen; **à vrai —, à — vrai**, om de waarheid te zeggen; **à qui le dites-vous?** zou ik dat niet weten? **cela va sans —**, dat spreekt vanzelf; **— d'un, puis d'un autre**, nu eens zus dan weer zoo praten; **se moquer, être au-dessus du qu'en dira-t-on, braver le qu'en dira-t-on**, niets geven om het geklets, het kwaadspreken der menschen; **il n'y a pas à —, cela est ainsi**, er is twijfel daaromtrent, het is zoo; **ce n'est pas à — que**, daarmee is nog niet gezegd dat...; **comme qui dirait**, ongeveer als...; **on dirait d'un fou**, hij stelt zich aan als een gek; **faites ce que je dis et non ce que je fais**, zie naar mijn woorden en niet naar mijn daden; **— la messe**, de mis lezen; **— la bonne aventure**, waarzeggen; **et — que...**, en als men dan bedenkt, dat...; **le bien —, l'art de bien —**, de welsprekendheid; de sierlijke voordracht; **se —**, v. pr. tot zich zelf zeggen; zich noemen; gezegd worden; **cela ne se dit pas**, dat zegt men niet; **s'en —**, zich verwijten doen; **—**, m. het zeggen; gesprek; rede; **au — de**, volgens het zeggen van...; **à — d'experts**, krachtens de uitspraak van zaakkundigen.

Direc‖t, ecte (pr. **rek-te**), a. (lat. directus; de dirigere, mener droit) regelrecht; lijnrecht; onmiddellijk; **—te**, f. onmiddellijk leen; **—tement**, adv. regelrecht; in eene rechte lijn; fig. rechtuit; **—teur, trice**, f. (lat. director; de dirigere, diriger) bestuurder, bestuurderes; **— de conscience**, geestelijk raadsman; **— d'une maison d'orphelins**, weesvader; **—tif, ive**, a. besturend; **—tion**, f. (lat. directio) bestuur, bewind, opzicht; directie; richting, v.; **—toire**, m. raad of commissie van openbaar bewind; kleine kerkelijke kalender, m.; **Directoire**, m. uitvoerend bewind van Frankrijk (1795—1799); **—torat**, m. directoraat, bestuurdersambt; **—torial, e, aux**, a. leidend, besturend; van een directeur, directeurs...; tot het Directoire behoorend, het Directoire betreffend; **—trice**, zie **Directeur**.

Diri‖geant, e, a. besturend (van staatslieden); naar iets heenleidend (van geneesmiddelen); **— ger**, v. a. (lat. (dirigere; de regere, gouverner) besturen, beschikken, leiden, dirigeeren; richten, wenden.

Dirimant, e, a. m. **empêchement —**, verhindering, welke een huwelijk onwettig maakt, v.

Diruptif, ve, a. verscheurend.

Disant, a. fam. **bien —**, welsprekend; **soi-—**, zoogenoemd, gewaand.

Discale, m. verlies aan het gewicht eener waar; het inwegen (bij het in het klein verkoopen).

Discer‖nable, a. onderscheidbaar; **—nement**, m. onderscheiding, v.; oordeel; fig. onderscheidingskracht, v.; **—ner**, v. a. (lat. discernere; de cernere, voir) onderscheiden, onderkennen.

Disci‖ple, m. (lat. discipulus; de discere, apprendre) leerling, scholier, discipel; **—plinable**, a. leerzaam, buigzaam; **—plinaire**, a. hetgeen tot de tucht behoort, tucht...; **—plinairement**, adv. volgens de tucht; **—pline**, f. (lat. disciplina) tucht, orde, leering; geeselzweep, v.; **—pliné, ée**, part. et a. geoefend, afgericht; **—pliner**, v. a. in tucht en orde houden, leeren, onderrichten, oefenen; geeselen.

Discobole, m. schijfwerper.

Discolore, a. tweekleurig; ongelijk gekleurd.

Discontinu, e, a. onsamenhangend; **—ation**, f. afbreking, ophouding, stremming, staking, v.; **—er**, v. a. et n. ophouden, niet voortzetten, uitscheiden, laten liggen; **—ité**, f. storing, afbreking, v.

Disconve‖nable, a. onvoegzaam, ongepast; **—nance**, f. gebrek aan overeenstemming; ongelijkheid, ongelijkvormigheid, v.; verschil; **—nant, ante**, a. niet overeenstemmend, tegenstrijdig; **—nir**, v. n. (**de**....) ongelijk zijn, niet overeenstemmen.

Discor‖d, m. oneenigheid, v.; misverstand; **—dance**, f. wanklank, m.; wanluidendheid, v.; **—damment**, adv. wanluidend; **—dant, ante**, a. wanluidend, valsch; fig. niet overeenstemmend; **—de**, f. (lat. discordia) oneenigheid, tweedracht, v.; **pomme de —**, twistappel; **—der**, v. n. niet stemmen; oneens zijn.

Discou‖reur, m. **euse**, f. prater, babbelaar; praatster, babbelaarster; **—rir**, v. n. spreken, redeneeren.

Discours, m. (lat. discurrere, courir çà et là) rede, v.; gesprek, onderhoud; verhandeling, v.; **les parties du —**, de rededeelen; **cela est bon pour le —**, dat is lichter gezegd dan gedaan.

Discour‖tois, e, a. onridderlijk, onbeleefd, onhoffelijk; **—toisement**, adv. op eene onhoffelijke wijze; **—toisie**, f. onridderlijkheid, onhoffelijkheid, v.

Discouru, e, a. uitweidend, uitvoerig.

Discré‖dit, m. kleinachting, v.; verval, verlies van krediet; **—diter,** v. a. in minachting of verval geraakt; **—diter,** v. a. in verval of minachting brengen.

Discret, ète, a. (lat. discretus; de discernere, discerner) bescheiden, wijs, voorzichtig, bedachtzaam; gesloten (die een geheim bewaren kan); **père —, mère —ète,** monnik (non), die met den prior (of de abdis) beraadslaagt; **faire le —,** geheimzinnig doen, doen alsof men een geheim weet.

Discrètement, adv. op eene bescheidene, voorzichtige wijze, omzichtig.

Discré‖tion, f. bescheidenheid, voorzichtigheid; geheimhouding, v.; believen, goeddunken; willekeur, v.; **vivre à —,** naar welgevallen leven (van krijgsvolk); **âge de —,** jaren van onderscheid; **— des prix,** billijke prijzen; **pain à —,** brood naar welgevallen, zooveel men belieft (bij maaltijden); **se rendre à —,** zich op genade of ongenade overgeven; **se mettre à la — de qn.,** zich geheel naar iemands wil gedragen; **jouer une —,** spelen zóó dat hij, die verliest iets naar zijn goeddunken geven moet; **—tionnaire,** a. aan 't goeddunken overgelaten; **—toire,** m. kloosterraad, m.

Discul‖pation, f. verontschuldiging, rechtvaardiging, vrijspreking, v.; **—per,** v. a. rechtvaardigen, vrijspreken; **se —,** v. pr. zijn onschuld bewijzen.

Discur‖sif, ive, a. gevolgtrekkend; **—sion,** f. uitstap, m.; rondreis, v.

Discus‖sif, ive, a. verdrijvend, verdeelend (van een geneesmiddel); **—sion,** f. (lat. discussio; de discutere, secouer) nauwkeurig onderzoek; woordenwisseling, overweging, beraadslaging, discussie, v.; pop. **avoir une — avec le pavé,** op den neus vallen.

Discu‖table, a. voor uiteenzetting, beredeneerd onderzoek vatbaar; **—ter,** v. a. (lat discutere, secouer) nauwkeurig onderzoeken, nauwlettend overwegen, nasporen, doorgronden; redetwisten; **—teur,** a. et m. die gaarne redetwist; redetwister.

Diser‖t, erte, a. (lat. disertus) welbespraakt, woordenrijk; **—tement,** adv. op eene welsprekende, sierlijke wijze.

Diset‖te, f. (lat. desitus, manque) gebrek; armoede, nooddruft, ellende, schaarschte, v.; **—teux, euse,** a. behoeftig, noodlijdend.

Diseur, m. **euse,** f. verteller, spreker; vertelster, spreekster; **—, —euse de bonne aventure,** waarzegger, waarzegster; **— de grands mots,** grootspreker, pocher; **— de bons mots,** iem. die geestig wil zijn; **(beau) —,** mooie prater, phrasenmaker.

Disgrâce, f. ongenade, v.; ongeluk, ongeval; onbeholpenheid, onbevalligheid.

Disgra‖cié, ée, part. et a. in ongenade gevallen; fig. leelijk, mismaakt; onaardig, onbevallig; **une personne —ciée de la nature,** een door de natuur misdeeld persoon; **—cier,** v. a. iem. zijn gunst, zijne genade onttrekken; **—cieusement,** adv. op eene onaangename, onaardige wijze; **—cieux, euse,** a. onaangenaam, onbevallig; ongunstig.

Disjoindre, v. a. van elkander scheiden, verdeelen, splitsen.

Disjoint, e, part. et a. gescheiden, verdeeld.

Disjonc‖tif, ive, a. scheidend; **—tion,** f. scheiding, verdeeling, v.

Dislo‖cation, f. verstuiking, verzwikking, ontwrichting, v.; **— d'un empire,** verbrokkeling van een rijk; **— d'une armée,** verdeeling van een leger op verschillende standplaatsen; **—quer,** v. a. verstuiken, verzwikken, ontwrichten; de deelen van iets uit elkaar nemen, rukken; **il a l'air —qué,** hij ziet er uit alsof men hem de lenden gebroken heeft; **—quer un empire,** een rijk verbrokkelen; **—quer une armée,** troepen op verschillende standplaatsen verdeelen; **se —,** v. pr. zich een lid verstuiken; **il s'est disloqué le pied,** hij heeft zijn voet verstuikt.

Dispa‖che, f. scheidsgerecht bij zeeverzekeringen; averij-berekening, v.; **—cheur,** m. scheidsrechter bij zeeverzekeringen; averij-beoordeelaar.

Disparaître, v. n. verdwijnen, heengaan; onzichtbaar worden; verloren raken.

Dispa‖rate, f. opvallende ongelijkheid, ongelijkvormigheid; **—rate,** a. niet bij elkander passend, ongelijkslachtig, strijdig; **—rité,** f. ongelijkheid, verscheidenheid, v.; verschil; **—rition,** f. verdwijning, v.

Dispen‖dieusement, adv. op kostbare wijze; **—dieux, euse,** a. (lat. dispendiosus; de dispendere, dépenser) kostbaar, verkwistend; **—saire,** m. armen-apotheek; armen-consultatiezaal; laboratorium eener apotheek; **—sateur,** m. **trice,** f. (rad. dispenser) uitdeeler, uitdeelster; **—satif, ive,** a. verdeelend; vrijstellend; **—sation,** f. uitdeeling, uitreiking, v.; **—se,** f. ontheffing, vrijstelling, dispensatie, v.; **—ser,** v. a. (lat. dispensare, administrer, distribuer) uitdeelen; ontslaan, vrijstellen, bevrijden; **se —,** v. pr. uitgedeeld worden; **se — de ...,** zich ontslaan van iets (te doen), de vrijheid nemen iets niet te doen.

Dispermatique, Disperme, a. tweezadig, met slechts twee zaadkorrels.

Disper‖ser, v. a. (lat. dispergere) verspreiden, uiteenjagen, verstrooien; uitdeelen; verdeelen; **—sion,** f. verstrooiing, verspreiding, v.

Disponi‖bilité, f. beschikbaarheid, v.; **—ble,** a. beschikbaar.

Dispos, a. (lat. dispositus) vaardig, behendig, vlug; **frais (gai) et —,** frisch en gezond.

Dispo‖sant, m. **e,** f. beschikker, beschikster bij testament; **—sé, ée, (pour qch.)** geneigd, gezind; **—ser,** v. a. schikken, in orde brengen of stellen; **— qn. à qch.,** iemand tot iets voorbereiden, aansporen, bewegen; **— pour qch.,** voor iets inrichten, gereed maken, bezorgen; v. n. **— de qn., de qch.,** over iemand, over iets beschikken; prov. **l'homme propose, Dieu dispose,** de mensch wikt, God beschikt; **se —,** v. pr. **(à qch.)** zich tot iets gereed maken; zich op iets voorbereiden; **—sitif,** m. beschikkend gedeelte (van een wetsvoorstel, vonnis, besluit enz.); **—sitifs de mine,** voorbereidende werkzaamheden om eene mijn te leggen; **—sitif, ive,** a. voorbereidend (geneesmiddel); **—sition,** f. inrichting, schikking, ordening; neiging, stemming, gezindheid; aanleg, m.; beschikking, bepaling; beschikking (over iets); **— de la bataille,** het plan van den slag; **en bonne —,** in goeden welstand; in goede stemming; **être en (dans la) — de ...,** goed gestemd om ..., bereid om ...; **avoir des —s pour la musique,** aanleg hebben voor muziek; **— testamentaire,** uiterste wilsbeschikking; **faire ses —s pour partir,** toebereidselen maken om te vertrekken.

Dispropor‖tion, f. ongelijkheid, onevenredig-

heid, v.; **—tionné, ée,** a. ongelijk, onevenredig; **—tionner,** v. a. de evenredigheid wegnemen, onevenredig maken.

Dispu‖table, a. betwistbaar, bestrijdbaar, twijfelachtig; **—tailler,** v. n. fam. over beuzelarijen harrewarren; **—te,** f. redestrijd, redetwist, m.; zintwisting, v.; geschil; **—ter,** v. n. (lat. disputare) twisten; disputeeren; v. a. **— qch.,** iets betwisten; **— le terrain à (contre) l'ennemi,** den vijand den grond voet voor voet betwisten; fig. zich dapper in een woordenstrijd weren; **se —,** v. pr. twisten, geschil hebben; **se — qch.,** elkander iets betwisten; **—teur,** m. **euse,** f. twistzoeker, twistzoekster; a. twistziek.

Disqualifier, v. a. voor ongeschikt verklaren, uitsluiten.

Disque, m. (gr. diskos, palet; lat. discus) werpschijf, v.; vlak; signaalschijf, v.; rond schild, ter gedachtenis van een' held in een tempel opgehangen.

Disquisition, f. onderzoek; navorsching, v.

Disruption, f. verbreking, breuk, v.

Dissec‖teur, m. ontleder, dissector, m. **(disséqueur); —tion,** f. opensnijding, ontleding (van een lichaam), v.; lijkopening, v.; fig. scherpe ontleding, nauwlettend onderzoek.

Dissem‖blable, a. ongelijk, niet overeenkomend; **—blablement,** adv. ongelijk, verschillend; **—blance,** f. ongelijkheid, verscheidenheid, v.

Dissémi‖nation, f. uitstrooiing van zaad; verstrooiing, verspreiding, v.; **—ner,** v. a. (lat. disseminare) verstrooien; uitstrooien, verspreiden; **se —ner,** v. pr. zich verspreiden.

Dissension, f. (lat. dissensio) oneenigheid, verdeeldheid, tegenstrijdigheid van gevoelens, v.

Dissenter, (pr. **tère**), m. (mot angl.) Dissenter, iemand die in Engeland niet tot de staatskerk behoort.

Dissentiment, m. verschil van meening.

Dissé‖quer, v. a. (lat. secare, couper) opensnijden, ontleden (een lichaam); fig. scherp ontleden, nauwkeurig onderzoeken; **—queur,** m. ontleder.

Disser‖tateur, m. verhandelaar; **—tatif, ive,** a. verhandelend; **—tation,** f. geleerde verhandeling, v.; **—ter,** v. n. (lat. dissertare) verhandelen, eene verhandeling maken; **— sur qch.,** over iets redeneeren.

Dissi‖dence, f. splitsing, scheiding, tweespalt, v.; **—dent, e,** a. andersdenkend in zaken van godsdienst; **—dents,** m. pl. andersdenkenden, afwijkenden van de heerschende kerk; **Dissenters** in Engeland.

Dissi‖milaire, a. ongelijkaardig; **—militude,** f. ongelijkheid, verscheidenheid, v.; **—mulateur, trice,** m. et f. veinzer, veinsaard; veinsster; **—mulation,** f. geveinsdheid, ontveinzing, bewimpeling, v.; **—mulé, ée,** a. geveinsd, loos, doortrapt; **—muler,** v. a. (lat. dissimulare) verhelen, verbergen, ontveinzen, bewimpelen; **se —,** v. pr. verborgen worden; **se — qch.,** zich iets ontveinzen, iets zichzelven niet bekennen

Dissipa‖teur, m. **trice,** f. verkwister, doorbrenger; verkwistster, doorbrengster; **—tion,** f. verkwisting; verstrooiing (van gedachten); **— d'esprit,** gedachteloosheid.

Dissi‖pé, e, a. verstrooid; m. et f. **jeune —,** gedachteloos en traag kind, dat gaarne spelen wil; **vie —pée,** aan verstrooiingen gewijd leven; **—per,** v. a. (lat. dissipare) verkwisten, doorbrengen; verdrijven, verstrooien.

Dissociation, f. ontbinding, opheffing van den samenhang; **— des idées,** verwarring der denkbeelden.

Disso‖lu, ue, a. (lat. dissolutus) ongebonden, dartel, los, losbandig; schandelijk; **—lubilité,** f. oplosbaarheid, v.; **—luble,** a. oplosbaar, ontbindbaar, smeltbaar; **—lûment,** adv. op eene losbandige wijze; **—lutif, ive,** a. oplossend, ontbindend; **—lution,** f. (lat. dissolutio; de dissolvere, résoudre) oplossing, scheiding, ontbinding; losbandigheid, ongeregelde leefwijze, v.; **tomber en —,** tot ontbinding overgaan; **la — du sel,** de oplossing van 't zout; **la — d'un mariage,** de ontbinding, scheiding van een huwelijk.

Dissolvant, ante, a. oplossend, ontbindend (in de scheikunde).

Disso‖nance, f. wanklank, valsche toon, m.; valsch accoord; **—nant, ante,** a. wanluidend, onwelluidend; **—ner,** v. n. een wanklank vormen, onwelluidend zijn.

Dis‖soudre, v. a. (lat. dissolvere) oplossen; ontbinden, smelten; **se —,** v. pr. zich oplossen, smelten; **— un mariage,** een huwelijk ontbinden; **—sous, oute,** a. opgelost, gesmolten; **sucre —,** gesmolten suiker; **l'eau —te en vapeur,** het in damp opgeloste water.

Dissua‖der, v. a. (lat. dissuadere) **(qn. de qch.)** iemand van iets aftrekken of afbrengen; iemand iets afraden, uit het hoofd praten; **—sif, ive,** a. afradend, ontradend; **—sion,** f. afwending; afrading, v.

Dissylla‖be, a. tweelettergrepig; m. tweelettergrepig woord; **—bique,** a. tweelettergrepig.

Distan‖ce, f. (lat. distare, être éloigné) afstand, m.; wijdte, ruimte, v.; fig. onderscheid; afstand, m.; **rapprocher les —s,** het onderscheid in stand opheffen; **—cer,** v. a. met tusschenruimten op onderlingen afstand plaatsen; in den wedstrijd voorbijsnellen; fig. het van iemand winnen; **—t, ante,** a. verwijderd, afgelegen.

Disten‖dre, v. a. sterk uitrekken, spannen; **—sion,** f. spanning, uitrekking, v.

Distil‖lateur, m. (pr. **disti-la**) brander, stoker (van dranken), distillateur; **—lation,** f. het stoken of overhalen; distillatie, v.; **—latoire,** a. tot het distilleeren dienende; **(appareil) —,** m. distilleerwerktuig; **—ler,** v. a. (lat. distillare; de stilla, goutte) laten afdruipen; stoken, overhalen, distilleeren; **— du miel,** honig bereiden; fig. **— sa rage,** zijne gramschap of woede uitstorten; v. n. afdruipen, afdruppelen; **— goutte à goutte,** bij droppels afdruipen; **se —,** v. pr. gedistilleerd worden; (in tranen) wegsmelten; **—lerie,** f. branderij, distilleerderij, stokerij, v.

Distinc‖t, e (pr. **tink-te**), a. (lat. distinctus; de distinguere, distinguer) onderscheiden, duidelijk, klaar; **—tement,** adv. op eene duidelijke wijze; **—tif, ive,** a. onderscheidend; **—tion,** f. (lat. distinctio; de distinguere, distinguer) onderscheiding; afdeeling, v.; onderscheid; voorkeur, achting, v.; voornaamheid, distinctie, v.; nadere verklaring, nauwkeurige bepaling, v.; **sans — d'âge ni de sexe,** zonder onderscheid van ouderdom of kunne; **traiter qn. avec —,** iemand met achting behandelen; **officier de —,** verdienstelijk officier; **personnes de —,** menschen van aanzien, rang of geboorte; **air de —,** voornaam uiterlijk.

Distin‖gué, ée, part. et a. onderscheiden; uitmuntend, aanzienlijk, voornaam; **—guer,** v.

a. (lat. distinguere) **(qch. d'avec qch.)** onderscheiden; uitmunten; **se —**, v. pr. zich onderscheiden, uitmunten; **—guo**, m. latijnsch woord: ik onderscheid, ik geef het eene toe, maar loochen het andere.

Distique. m. (gr. dis, deux; stichos, vers) tweeregelig gedicht, koppeldicht; **—**, a. in twee rijen staande (van bladeren, bloemen enz.).

Distor‖dre, v. a. (lat. distorquere) verdraaien, verwringen, verrekken; **—s, e**, a. verdraaid, verwrongen; **—sion**, f. verdraaiing, verwringing, v.

Distraction, f. scheiding, afscheiding, v.; verwijzing naar een andere rechtbank; verstrooidheid; verstrooiing, afleiding, uitspanning, v.

Distraire, v. a. (lat. distrahere) afbreken, afscheiden; afzonderen; aftrekken; verstrooien; **se —**, v. pr. zich laten aftrekken; zich verstrooien.

Distrait, aite, a. onopmerkzaam, verstrooid van gedachten.

Distrayant, e, a. verstrooiend.

Distri‖buable, a. verdeelbaar; **—buer**, v. a. (lat. distribuere; de tribuere, assigner) uitdeelen, verdeelen; afdeelen; **— un procès**, de acten van een rechtsgeding aan een der rechters overgeven, opdat hij daarover bericht doe; **— la lettre**, de gebruikte letters weder in de letterbakjes schikken; **— des aumônes**, aalmoezen uitreiken; **— des lettres**, brieven afgeven, bestellen; **—buteur**, m. **trice**, f. uitdeeler; uitdeelster; **—butif, ive**, a. uitdeelend, verdeelend; **—bution**, f. uitdeeling, verdeeling, v.; **la — des lettres**, het rondbrengen der brieven; **—**, het weder in de bakjes leggen der letters (bij drukkers); **—butivement**, adv. uitdeelender wijze; afzonderlijk.

District (pr. **tric** ou **ikte**), m. (lat. districtus, resserré) rechtsgebied, omtrek, m.; district.

Distyle, a. met twee bloemstijltjes.

Dit, ite, part. de dire et a. gezegd, gemeld, genoemd; **la —e maison**, het genoemde, bedoelde huis: **sus—**, hierboven genoemd; **Philippe — le Bel**, Philips, bijgenaamd de Schoone; **—**, m. fam. gezegde; gedenkspreuk, v.; zinrijk woord; †vertelling; **—s et redits**, over en weer gepraat; **il a son — et son dédit**, nu eens zegt hij ja en dan weer neen.

Dithyram‖be, m. Bacchuszang, m.; drinklied; zang, lofzang, m.; **—bique**, a. bezield, vurig, overdreven.

Dito, adv. (m. ital. qui signifie dit) als voren, als boven, hetzelfde.

Diu‖rèse, f. afscheiding en lozing der pis, v.; **—rétique**, a. pisafdrijvend.

Diur‖nal, m. dagelijksch gebedenboek (in de Roomsche kerk); **—ne**, a. (lat. diurnus; de dies, jour) dagelijksch; wat gedurende één dag gebeurt, bloeit enz.; **—s**, m. pl. dagvlinders; dagroofvogels (valk, gier enz.).

Diva, f. (ital. diva, déesse) gevierde zangeres.

Diva‖gation, f. afwijking van de hoofdzaak, afdwaling, uitweiding (in woorden enz.), v.; **—guer**, v. n. (lat. divagari; de vagari, errer) afwijken van de hoofdzaak, uitweiden, afdwalen (in woorden en geschrift).

Divan, m. (turc diouan) Turksche staatsraad, geheime Raad van den Turkschen Sultan, Divan, m.; sofa zonder leuning, v.; Turksche ontvangkamer met divans, v.; **(café) —**, koffiehuis met divans; **—**, verzameling kleine Oostersche gedichten, gazelen.

Dive, a. f. †goddelijk; **la — bouteille**, de heerlijke flesch.

Diver‖gence, f. het uiteenloopen van twee lijnen; verspreiding der stralen, v.; fig. **— d'opinions**, verschil, strijdigheid van gevoelens; **—gent, ente**, a. uiteenloopend, zich van elkander verwijderend; van elkander afwijkend; **—ger**, v. n. (lat. divergere) uit elkander loopen.

Diver‖s, erse, a. (lat. diversus) verschillend; verscheiden, menigerlei; **—sement**, adv. verschillend, op verschillende wijze; **—sifiable**, a. veranderlijk; **—sifier**, v. a. op velerlei wijze veranderen, maken of voordragen; afwisselen; **—sion**, f. (lat. diversio; de divertere, éloigner) afwending, afleiding, v.; diversie, v.; **—sité**, f. (lat. diversitas; de diversus, varié) verscheidenheid, v.; onderscheid, verschil; **—tir**, v. a. (lat. divertere, détourner; de vertere, tourner) verlustigen, verheugen; geld ontvreemden of zoek maken; afleiden, aftrekken, afbrengen, afwenden; **se —**, v. pr. zich vermaken, zich verlustigen; **se — de qn.**, iemand voor den gek houden; **—tissable**, a. vatbaar voor vermaak; **—tissant, ante**, a. vermakelijk, genoeglijk, aangenaam, koddig, kluchtig; **—tissement**, m. vroolijkheid, verlustiging, v.; vermaak; klein, eenvoudig muziekstuk; dans, muziek enz. tusschen de bedrijven van een opera; vervreemding, verduistering van gelden.

Divette, f. (de diva) gevierde café-chantant-zangeres.

Dividende, m. (lat. dividendus, devant être partagé) deeltal; dividend, aandeel; evenredig deel van elken schuldeischer in een faillieten boedel; a. **fraction —**, breuk, gebroken getal.

Divi‖n, ine, a. (lat. divinus; de deus, Dieu) goddelijk; fig. uitmuntend, voortreffelijk, schoon; **—nateur, trice**, a. waarzeggend, voorspellend; m. et f. †waarzegger, waarzegster; **—nation**, f. (lat. divinatio; de divinus, divin) waarzegkunde, waarzeggerij, v.; **—natoire**, a. **baguette —**, wichelstok, m., wichelroede, v.; **—nement**, adv. op eene goddelijke en heilige wijze; **—niser**, v. a. (rad. divin) vergoden, goddelijk vereeren; **—nité**, f. (lat. divinitas) godheid, v.

Divi‖s, m. verdeeling, v.; **par —**, verdeeld, deelsgewijs; **—sément**, adv. afzonderlijk; **—ser**, v. a. (lat. dividere, divisum) deelen, verdeelen, afdeelen; oneenig maken; **se —**, v. pr. zich verdeelen, verdeeld worden; oneenig worden; **—seur**, m. deeler, m.; deelend getal; **le plus grand commun —**, de grootste gemeene deeler; **—sibilité**, f. deelbaarheid, v.; **—sible**, a. deelbaar; **—sif, ive**, a. verdeelend; **—sion**, f. (lat. divisio; de dividere, divisum, diviser) deeling, verdeeling, divisie; afdeeling, parallel-klasse; uitdeeling, v.; fig. verdeeldheid, v.; deelingsteeken (aan 't eind van een regel); **—sionnaire**, a. **inspecteur —**, districts-inspecteur; **monnaie —**, pasmunt, v.; **(professeur) —**, m. leeraar aan eene parallel-klasse; **(général) —**, m. divisie-generaal.

Divor‖ce, m. (lat. divortium) echtscheiding; fig. oneenigheid, v.; **—cé, ée**, a. gescheiden; m. et f. gescheiden man, vrouw; **—cer**, v. n., **se —**, v. pr. scheiden, zich laten scheiden; fig. **— avec qch.**, met iets breken.

Divul‖gateur, m. verbreider; **—gation**, f. verbreiding, ruchtbaarmaking, v.; **—guer**, v. a. (lat. divulgare; de vulgus, peuple) verbreiden, ruchtbaar worden.

Dix, a. (lat. decem) tien; —, m. de tien, v.

Dix-cors, m. zevenjarig hert.

Dix-huit, a. achttien; **in —,** in octodecimo, het blad in achttienen gevouwen, dus van 36 bladzijden.

Dixi, (mots lat. signifiant j'ai dit) ik heb gezegd.

Dixiè‖me, a. tiende; **—ment,** adv. ten tiende.

Di‖zain, m. tienregelig gedicht; rozenkrans van 10 koralen, m.; **—zaine,** f. tiental; **—zeau,** m. hoop van 10 schoven of 10 bossen hooi, m.; †**—zenier,** m. hoofdman over tien; onderwijkmeester.

Djinn, m. (Arab.) booze geest, m.

Do, m. ut, v. (muziek).

Docètes, m. pl. Doceten, Christelijke secte uit de 2e eeuw.

Doci‖le, a. (lat. docilis; de docere, enseigner) leerzaam, vatbaar; buigzaam, gehoorzaam; **—lement,** adv. op eene volgzame wijze; **—lité,** f. leerzaamheid, vatbaarheid; buigzaamheid, gehoorzaamheid, v.

Docimasie, Docimastique, f. proef, toetsing, v.

Dock, m. (mot angl.) dok; **faire entrer aux —s,** dokken; **—er,** m. dokwerker.

Doc‖te, a. (lat. doctus; de docere, instruire) geleerd; **—tement,** adv. op eene geleerde wijze; **—teur,** m. (lat. doctor; de docere, doctum, enseigner) leeraar, onderwijzer; doctor; **— en théologie, en droit, en médecine,** doctor in de godgeleerdheid, de rechten, de medicijnen; **— ès lettres,** doctor in de letteren; **—-médecin,** gepromoveerd dokter; **femme —,** vrouwelijke geneesheer; **passer (son examen de) —, être reçu —,** promoveeren; **il est reçu —,** hij is gepromoveerd; fam. **je ne suis pas —,** ik ben geen geleerde; **—tissime,** a. hooggeleerd; **—toral, ale,** a. tot het leeraarsambt behoorend; **bonnet —,** doctorshoed; **ton —,** meesterachtige toon; **—toralement,** adv. op meesterachtige wijze; **—torat,** m. doctors-waardigheid, v.; leeraarsambt; †**—torerie,** f. doctors-waardigheid; bevordering tot doctor, v.; **—toresse,** f. vrouwelijk dokter, geneesheer; fig. geleerde vrouw.

Doc‖trinaire, a. streng naar de theorie, de feiten buiten beschouwing latende; spitsvondig, waanwijs, pedant; **—nal, ale,** a. geleerd; **—trinarisme,** m. het stelsel, de leer der doctrinairen; **—trine,** f. (lat. doctrina; de docere, doctum, enseigner) geleerdheid, wetenschap; leer, v.; leerstelsel.

Docu‖ment, m. (lat. documentum; de docere, enseigner) bewijsstuk, document; **—mentaire,** a. op bewijsstukken steunend; den aard van een bewijsstuk hebbend; **—menter,** v. a. door bewijsstukken staven.

Dodé‖caèdre, m. (gr. dôdeka, douze; edra, face) lichaam, door twaalf regelmatige vijfhoeken ingesloten; **—cagonal, ale,** a. twaalfhoekig; **—cagone,** m. (gr. dôdeka, douze; gônia, angle) twaalfhoek, m.; **—cuple,** a. twaalfvoudig; beter: **Duodécuple.**

Dodeli‖nement, m. wieging, het zacht heenen-weer-bewegen; **—ner,** v. a. zachtjes in slaap wiegen; **— la tête** ou **— de la tête,** met het hoofd wiegelen.

Dodi‖nage, m. tweede builing, v; †**—ne,** f. zekere uiensaus, die bij eendvogels gegeten wordt, v.; **—ner,** v. n. heen en weer bewegen; v. a. wiegen; fam. vertroetelen; **se —,** v. pr. fam. slingerend gaan; zich te goed doen, veel werk van zichzelf maken, veel met zichzelf ophebben; **—nette,** f. **faire —,** een kind in slaap sussen; **—no,** zie **dodo.**

Dodo, m. (in de kindertaal:) vaak, slaap, m.; bedje; **faire —,** slapen; **aller à —,** gaan slapen; **—, dodinette, —, dodino,** slaap, kindeken, slaap.

Dodu, ue, a. (rad. dos) dik en vet, vleezig, poezelig.

Do‖garesse, f. gemalin van den doge; **—gat,** m. waardigheid van een' doge (in Venetië of Genua), v.; tijd zijner regeering, m; **—ge,** m. (mot ital.) doge of hertog.

Dogma‖tique, a. onderwijzend, leerend; leerstellig, dogmatisch; **—tiquement,** adv. op eene leerstellige wijze; **—tiser,** v. n. leerstellingen, geloofsartikelen voordragen; op een' beslisten toon spreken; **—tiseur,** m. beslist, schoolmeesterachtig beoordeelaar; dwaalleeraar; **—tisme,** m. streng wetenschappelijke leerwijze of voordracht, v.; **—tiste,** m. die aan zekere leerstellingen gehecht blijft, er niet van afwijkt.

Dogme, m. (gr. dogma; de dokeô, j'enseigne) leerstuk; geloofsleer, v.; geloofsleerstuk, dogma.

Dogre, m. dogger, m. doggerboot, v. (waarmede de Hollanders haring vangen).

Dogue, m. dog, bulhond, m.; fig. **être d'une humeur de —,** een bullebak zijn; **— d'amure,** halsklamp, m.

Doguer, (se), v. pr. elkander met de koppen stooten (als de rammen enz.).

Doguin, ine, f. kleine dog; mopsje, mopshond.

Doig‖t, m. (lat. digitus) vinger; teen of toon; klauw of poot (van eenden), m.; vingerhoedvol, v.; **savoir sa leçon sur le bout du —,** zijn les op zijn duimpje kennen; **au bout du —,** kunstig; **petit —, — auriculaire,** pink, m.; **— annulaire,** ringvinger; **— du milieu, long —,** middelvinger; **— indicateur,** wijsvinger; **gros —,** groote teen; **montrer qn. au —,** iemand nawijzen; **montrer qn. du —,** iem. met den vinger aanwijzen; fig. **c'est une bague au —,** het is een ondergeschikt, bijkomend voordeel (van een ambt, erfenis enz. gesproken); **se mordre les —s (de qch.),** ergens spijt, berouw van hebben; **il s'en mord les —s,** hij heeft er berouw, spijt van; **donner sur les —s à qn.,** iem. op de vingers tikken, iem. een standje geven; **c'est mon petit — qui me l'a dit,** het is mij aangewaaid; fam. **se mettre le — dans l'œil,** zich vergissen; **faire toucher qch. au (du) —,** iets duidelijk laten zien, toonen; **mettre le — dessus,** raden; **être servi au — et à l'œil,** op zijne wenken bediend worden; **avoir des yeux, de l'esprit au bout des —s,** buitengewoon handig zijn; **se lécher les —s de qch., les quatre —s et le pouce,** iets buitengewoon lekker vinden; **faire un — de cour à une femme,** eene vrouw een weinig het hof maken; **être à deux —s de sa ruine,** op 't randje van het verderf zijn; **un — de vin,** een teugje, slokje wijn; **elle a un — de rouge sur les joues,** zij is zwaar geblanket; **—te, —ter,** m. vingerzetting, v.; **—ter,** v. n. de vingers behoorlijk gebruiken; v. a. met eene goede vingerzetting spelen; **—tier,** m. vingerling, duimeling, m. (sleufje om een zieken vinger).

Doit, m. debet- of linkerzijde der rekening in een koopmansboek.

Doite, f. dikte, sterkte (van garen), v.

Doitée, f. proefgaren.

Doit-et-avoir, m. debet en credit; schuld en vordering, v.

†**Dol**, m. (lat. dolus) arglistigheid, v.; bedrog; —, groote trom, Turksche trom, v.

Dolage, m. het afschaven, het afkanten.

Dolce (pr. **tchè**), adv. (mot ital.) zacht, zoetvloeiend (muziek).

Doléances, f. pl. fam. klachten, v.; **conter ses** —, zijn leed klagen.

Doleau, m. fatsoeneerijzer der leimakers.

Dolemment, adv. klagenderwijze, al huilende.

Dolent, ente, a. (lat. dolens; de dolere, se plaindre) klagend, treurig, bedroefd.

Doler, v. a. schaven, afkanten, bedisselen.

Dolet, m. doodenkop, v.

Dolettes, f. spaanders, m.; krullen, v.

Dolichocéphale (pr. **ko**), m. mensch met lang hoofd.

Doliman, m. Turksch overkleed.

Dollar, m. dollar, Amerikaansche rijksdaalder, m.

Dolman, m. (corruption de doliman, sorte de langue robe turque) huzarenkleed.

Dolmen (pr. **mène**), m. (celtique tolmen, table de pierre) steenen tafel (rotsblok rustend op twee andere).

Dolmon, m. reiswagen met opslaande kap, m.

Doloir, m. schaafijzer der handschoenmakers.

Doloire, f. schaaf, v.; snijmes; stopmes.

Dolomie ou **Dolomite**, f. bitterspaath (kalksteensoort).

Dolorifère, Dolorifique, a. pijnveroorzakend.

Dolosif, ive, a. bedrieglijk.

Dom, Don, m. (abréviation du lat. dominus, maitre) Heer (eeretitel in Portugal); Don; zie **Don**; —, eerwaarde (geestelijke titel).

Domaine, m. (lat. domanium; de dominus, maitre) goed, erfgoed; vorstelijk goed; nationaal goed, domein; fig. **cela n'est pas de mon** —, dat behoort niet tot mijn bevoegdheid, vak; **une œuvre littéraire tombée dans le** — **public**, een letterkundig werk, dat nationaal eigendom geworden is.

Doma‖nial, ale, a. tot de domeinen behoorend; **les biens domaniaux**, de domeingoederen; **—nier, ière**, a. op de domeinen betrekking hebbend; m. domeinbeambte.

Dôme, m. (gr. dôma, maison) dom, m.; koepel, m. (rond dak); domkerk, v.; — **de verdure**, loofdak, bladerdak.

†**Domerie**, f. geestelijke prove; zekere abdij, v.

Domes‖tication, f. tammaking, temming, v.; **—ticité**, f. dienstbodenpersoneel; dienstbare staat, m.; toestand van een huisdier; **—tique**, a. (lat. domesticus; de domus, maison) huiselijk; inlandsch; tam; m. bediende; gezamenlijke bedienden; dienstbodenpersoneel; huiswezen; **—tiquement**, adv. huiselijk, vertrouwelijk; als knecht, als bediende; **—tiquer**, v. a. tam maken, temmen, aan het huis gewennen.

Domicellaire, m. nog niet stemgerechtigd domheer; huisminister aan een Duitsch hof.

Domici‖le, m. (lat. domicilium; de domus, maison) woonplaats, woning, v.; verblijf, domicilium; **à** —, aan iemands eigen woning; **—liaire**, a. betgeen tot het huis behoort; **visite** —, huiszoeking, v.; **—lié, ée**, a. gehuisd, woonachtig; **se —lier**, v. pr. zich metterwoon nederzetten; **—lier**, v. a. — **une lettre de change**, de plaats aanwijzen, waar een wissel betaald zal worden, een wissel domicilieeren.

Dominan‖t, ante, a. heerschend, overheerschend; **—te**, f. groote kwint (in de muziek), v.

Domi‖nateur, trice, a. heerschend, overheerschend; m. et f. beheerscher, beheerscheres; **—nation**, f. heerschappij, v.; bewind, gezag, oppergebied; **—ner**, v. n. (lat. dominari; de dominus, maitre) heerschen, gebieden, de overhand hebben; v. a. beheerschen; overzien; bestrijken.

Domini‖cain, aine, f. Dominicaner monnik; Dominicaner non; **—cal, cale**, a. (lat. dominicalis; de Dominus, Seigneur) den Heer betreffend, van den Heer; van den Zondag; **l'Oraison —cale**, het Onze Vader **(Pater noster)**; **le jour —cal**, de Zondag, de dag des Heeren; **(lettre) —cale**, f. Zondagsletter; **—cale**, f. Zondagspreek (buiten advent en vasten); **—cal**, m. ou **linge —cal**, (vroeger:) sluier waarmede de vrouwen ten Avondmaal gingen.

Domi‖no, m. kleed voor eene maskerade, domino, v.; dominosteen, m.; het dominospel; **—no-culotte**, m. dominosteen, dien men over houdt; **—noterie**, f. het maken of verkoopen van gemarmerd of bontkleurig papier; fabriek of fabricage van domino-spellen; **—notier**, m. koopman in, maker van gemarmerd of bontkleurig papier; maker van domino-spellen.

Domma‖ge, m. (lat. damnum) schade, v.; nadeel, jammer; **quel —!** hoe jammer! **—s et intérêts**, **—s-intérêts**, schadevergoeding met interest; — **rend sage**, door schade wordt men wijs: **c'est —**, het is jammer; **—geable**, a. schadelijk, nadeelig.

Domp‖table (pr. **don**), a. tembaar, bedwingbaar; **—tage**, m. temming, v.; **—ter** (pr. **donté**), v. a. (lat. domitare) bedwingen, beteugelen; temmen, gehoorzaam maken; **—teur** (pr. **donteur**), m. temmer; bedwinger.

Dompte-venin, m. zwaluwwortel, m.

Don, m. (lat. donum) geschenk; gift, gave, bekwaamheid, v.; **—s de Cérès**, koren; **—s de Flore**, bloemen; **— gratuit**, vrijwillige gift; **il a le — des larmes**, hij kan schreien wanneer hij wil; **il a le — des langues**, hij heeft veel aanleg voor de vreemde talen; **il n'a pas le — de se taire**, hij kan zijn mond niet houden.

Don, m. **Dona, Doña, Donna**, f. (lat. esp. don) don, donna, titel der Spanjaarden en Spaansche vrouwen.

Donace, f. driehoeksschelp, v.; (schelpdier, dat als volksvoedsel dient aan het Kanaal en de Middellandsche zee).

Donacie, f. rietkever, m.

Dona‖taire, m. et f. begiftigde; **—teur**, m. **trice**, f. schenker, begiftiger; schenkster, begiftigster; **—tion**, f. (lat. donatio: de donare, donner) gift, gave: erfmaking, erfgave, v.

Donc (pr. **donk** au commencement et à la fin d'une phrase ou devant une voyelle; pr. **don** au milieu de la phrase et devant une consonne), conj. dus, derhalve, bij gevolg; dan, alszoo, alsdan; **allons —**, kom kom, loop heen.

†**Dondaine**, f. oud krijgstuig om steenen te werpen.

Dondon, f. fam. dik, vet vrouwspersoon.

Don‖jon, m. slottoren, m.; torentje met eene kamer op het dak; **—jonné, ée**, a. met torentjes.

Don‖nant, ante, a. goedgeefsch, milddadig; **—ne**, f. het geven van de kaart; gift, v.; inzet, m.; **à qui la —ne?** wie moet geven? **fausse —ne, mal —ne**, het verkeerd geven, het vergeven; **—née**, f. opgaaf, v.; gegeven term, m.; gegeven, grondgedachte; **—née dramati-**

que, dramatisch onderwerp; **—ner,** v. a. (lat. donare) geven, schenken, weggeven, vereeren; afgeven; veroorzaken, verschaffen; toeschrijven; v. n. stooten of slaan (aan, op, tegen iets); gaan in, op . . . (van kamers enz.); prov. — **un œuf pour avoir un bœuf,** een spiering uitwerpen om een kabeljauw te vangen; **que donnera-t-on ce soir?** wat wordt er van avond gespeeld? loc. fam. **je vous le donne en dix,** ik geef het u in tienen te raden; **donnant donnant,** gelijk overgevende; leer om leer; **la — belle à qn.,** iem. iets wijs maken; **on lui en donnera!** men zal hem wat wijs maken! **il nous l'a donné bien chaude!** hij heeft ons een grooten schrik op 't lijf gejaagd! **en — à garder à qn.,** iem. iets op de mouw spelden; — **et retenir ne vaut,** eens gegeven blijft gegeven; — **du monseigneur à qn.,** iem. met monseigneur aanspreken; — **des deux,** een paard flink de sporen geven; — **à qn. sur les doigts,** iem. op de vingers tikken; — **à qn. par le nez,** iem. wat op zijn gezicht geven; — **jour à qch.,** iets in 't leven roepen; — **jour (pour un rendez-vous),** een dag vaststellen (voor een rendez-vous); — **le mot,** het wachtwoord geven; iem. te voren bevelen wat hij zeggen moet; — **son reste à qn.,** iem. zijn deel geven; iem. het antwoord niet schuldig blijven; — **fond,** het anker laten vallen, ankeren; — **à ... qch.,** op iets stooten; iets raken, treffen; iets gelooven, op iets ingaan; — **à la côte,** naar de kust toe zeilen; — **chez qn.,** iem. dikwijls bezoeken; — **contre qch.,** tegen iets stooten; aanvallen; — **dans le piège,** in den valstrik loopen; — **dans le luxe,** zich aan de weelde overgeven; — **dans le sens de qn.,** het geheel met iem. eens zijn; — **tête baissée dans qch.,** zich blindelings in iets storten; **le soleil lui donne dans les yeux,** de zon schijnt hem in het gezicht; **le soleil donne à plomb,** de zon schiet haar stralen loodrecht neer; — **dans l'œil à qn.,** iem. bekoren, behagen; **le vin donne dans la tête,** de wijn stijgt naar 't hoofd; — **du nez en terre,** languit op den grond vallen; fig. er beschaamd afkomen; **je ne sais où — de la tête,** ik weet niet wat ik beginnen moet, ik zie geen uitkomst; **il a donné dedans,** hij is er in geloopen; **les fenêtres donnent sur le jardin,** de vensters zien uit op den tuin; — **sur l'ennemi,** den vijand aanvallen; **l'infanterie n'a pas donné,** de infanterie heeft geen aanval gedaan; — **sur un banc de sable,** stranden; op een zandbank raken; **se —,** v. pr. zich geven; **se — du bon temps,** het er van nemen; **s'en —,** zich uitstekend vermaken; het er van nemen; **se —,** elkander geven; gegeven worden, geleverd worden enz.; **se — des airs,** zich veel laten voorstaan; ergens hoovaardig op zijn; **—neur,** m. **euse,** f. gever, geefster; — **d'eau bénite (de cour),** iem. die veel belooft en weinig houdt.

Don Quichotte, m. dwaze avonturenzoeker; warm verdediger der dames.

Don quichottisme, m. malle zucht naar avonturen, v.

Dont, pr. waarvan, van wien, wiens, van wie, wier, welks, welker, van welken, van welke; waaraan, waarmede; **ce —,** (génitif de ce qui), waarvan, waarover enz.; **voilà ce — il s'agit,** daarover loopt het.

Donzelle, f. fam. juffertje (verdacht vrouwspersoon); baardmannetje, zeejonker (visch).

Dor, m. pop. goud.

Dorade, f. goudvisch, m.

Doradille, f. miltkruid.

Dorage, m. het overtrekken van vilt met fijne haren; het vergulden, het bestrijken van het gebak met eierdooier.

Dorat, m. goudkarper, goudvisch, m.

Dorche, f. kleine kabeljauw, dorsch, m.

Doré, ée, a. verguld; goudgeel; **jeunesse —e,** voorname jongelieden; **langue —e,** gladde tong; **bonne renommée vaut mieux que ceinture —e,** een goede naam is meer waard dan rijkdom.

Dorée, f. boterham, v.; zonnevisch, m.

Dorénavant, adv. (v. fr. d'ores en avant, de l'heure actuelle en avant) voortaan, van nu aan; in 't vervolg.

Dorer, v. a. vergulden; fig. — **la pilule,** de pil vergulden; — **la pâte,** het deeg met eierdooier bestrijken.

Doreur, m. euse, f. vergulder; verguldster.

Dorien, ienne, a. Dorisch.

Dorimène, m. anjelier (purperrood op wit), v.

Dorine, f. gele steenbreke, v.

Dorique, a. **ordre —,** Dorische bouworde, v.

Doris, f. zeeslak zonder huisje, doris, v.

Dorlo‖ter, v. a. liefkoozen, troetelen, vleien, koesteren, streelen; **se —,** v. pr. zichzelf te veel ontzien, zijn eigen lichaam vertroetelen; **—tine,** f. slaapstoel, m.; rustbed.

Dormant, ante, a. slapend; stil, onbeweeglijk; **châssis —,** venster, dat niet opengaat; **pont —,** vaste brug (die niet wordt opgehaald), v.; **eau —e,** stilstaand water; fig. **c'est une eau —e,** hij heeft ze achter de mouw, stille waters hebben diepe gronden; **lion —,** rustende leeuw; **manœuvres —es,** staand want; —, m. venster-, deurlijst.

Dor‖meur, m. slaper, langslaper; **—meuse,** f. langslaapster; gemakkelijke reiswagen; gemakkelijke slaapstoel; rustbed; oorhanger, oorbelletje; nachtmuts, dormeuse, v.; **—mir,** v. n. (lat. dormire) slapen; — **la grasse matinée,** een gat in den dag slapen; **il faut — là-dessus,** men moet er zich eerst op beslapen; — **d'un bon somme,** rustig slapen; — **en lièvre,** als een haas (met open oogen) slapen; fig. altijd waakzaam zijn; — **comme un loir,** — **comme une marmotte,** — **comme un sabot,** — **comme une souche,** vast slapen; — **sur les deux oreilles,** — **sur l'une et l'autre oreille,** op beide ooren slapen; fig. volkomen gerust zijn; **laisser — une affaire,** eene zaak laten rusten; **laisser — ses fonds,** zijn geld renteloos laten liggen; **la toupie dort,** de tol staat (schijnbaar) stil; **la nature dort,** het is doodstil in de natuur; **—mir,** m. de slaap, m.; **—mitif,** a. slaapverwekkend; m. slaapmiddel; **—mition,** f. slaap van Maria vóór en tijdens hare Hemelvaart, m.

Doroir, m. borsteltje, waarmede de bakkers den eierdooier op 't gebak strijken; verguldkwastje.

Dorsal, ale, a. (lat. dorsum, dos) tot den rug behoorend; **épine —e,** ruggegraat; **consomption —e,** ruggemergstering; **(nageoire) —e,** f. rugvin.

Dorsay, (pr. sè) m. zeker Engelsch rijtuig; soort elegant kostuum.

Dorsibranches, m. pl. ringwormen met kieuwen op den rug.

Dortoir, m. (lat. dormitorium; de dor-

mire, dormitum, dormir) slaapzaal (in klooster, ziekenhuis, kostschool enz.).

Dorure, f. verguldsel; beslag, waarmede men het gebak bestrijkt.

Doryphora ou **Doryphore,** m. lansbladkever, coloradokever, m.

Dos, m. (lat. dorsum) rug, achterkant, m.; **— à —,** adv. rug tegen rug; in oneenigheid; **faire le gros —,** (eig. van katten:) een hoogen rug zetten; fig. fam. zich verwaand en hoogmoedig aanstellen; fig. **mettre sur —,** belasteren, ten laste leggen; fig. **avoir bon —,** een' breeden rug hebben; er warmpjes in zitten; **j'en ai plein le —,** ik heb er meer dan genoeg van, ik walg er van; **scier le — à qn.,** iem. doodelijk vervelen; **à —,** in den rug; **se mettre qn. à —,** zich iem. tot vijand maken; **avoir à —,** tot vijand hebben; **avoir, porter qn. sur le —,** van iem. niet ontslagen kunnen worden, iem. op den hals hebben; **être sur le —,** bedlegerig zijn; **—,** keerzijde, ommezijde, rugkant; **chaise, siège à —,** leunstoel; **— de carpe,** karperrug, naar boven gekromde rug van een paard; **monter un cheval à — de carpe,** een paard ongezadeld berijden; **—(-)d'âne,** ezelsrug; **en — d'âne,** spits toeloopend, met weerzijdsche glooiing; **toit en — d'âne,** zadeldak.

Do‖sable, a. weegbaar; **—sage,** m. quantitatieve analyse, v.; **—se,** f. (gr. dôsis, action de donner) artsenijmaat, -gewicht; dosis, v.; fig. **il y a chez cet homme une forte — de vanité,** deze man is zeer ijdel; **—ser,** v. a. quantitatief bepalen, afwegen; de behoorlijke maat of het gewicht der geneesmiddelen nemen, geven, voorschrijven.

Dos‖se, f. schut- of schoorplank (in de mijnen en andere graafwerken), v.; schaal, eerste of laatste plank, die men van een boom zaagt, v.; **—seret,** m. kleine pilaar of pijler, die een weinig buiten den muur uitsteekt, m.; **—sier,** m. (rad. dos) rugleuning van een' stoel, v.; hoofdeneind van een ledikant; lijst der stukken, die tot een rechtsgeding enz. behooren, v.; **—sière,** f. draagriem (aan het tuig der karpaarden), m.; rugstuk van een harnas.

Dot (pr. **do-te**), f. (lat. dos, dotis) huwelijksgoed, huwelijksgift, uitzet; uitzet eener non.

Do‖tal, ale, a. tot het huwelijksgoed behoorend; **régime —tal,** scheiding van goederen (in 't huwelijk); **—tation,** f. begiftiging, schenking (aan een kerk, een klooster, een hospitaal enz); jaargeld van eene koningin-weduwe, eene prinses enz.; geldsom die jaarlijks op het budget wordt uitgetrokken voor de kamer der afgevaardigden, den senaat enz.; **la — de la couronne,** de civiele lijst; **—ter,** v. a. (lat. dotare) met een uitzet begiftigen; (eene kerk) begiftigen of beschenken; fig. beschenken, toerusten, begiftigen.

Douai‖re (pr. **douè-re**), m. weduwgift, v.; lijftocht, m.; **—rier,** m. kind, dat van het vaderlijke erfgoed afstand doet en zich enkel met den lijftocht der moeder tevreden stelt, lijftochtenaar; **—rière** (pr. **douè**), f. weduwe van deftigen stand; **la reine —rière,** de koningin-weduwe.

Doua‖ne, f. tol, m.; tolhuis; gezamenlijke beambten, belast met de inning van de in- en uitvoerrechten; **—ner,** v. a. looden, plombeeren; **—nier,** m. tolbeambte, kommies, visiteur; ontvanger van den tol; **—nier, —nière,** a. wat op de tollen betrekking heeft; **tarifs —niers,** toltarieven; **union, association —nière,** tolverbond.

Douar, m. Arabisch tentendorp.

Dou‖blage, m. verdubbeling; tweede buitenhuid van een schip, v.; dubbele leenplicht, m.; **—ble,** a. (lat. duplex) dubbel, tweevoudig; fig. dubbelhartig, valsch; **à — entente,** dubbelzinnig; **fête —,** dag, waarop twee feestdagen vallen; hooge feestdag; **tenue des livres à partie —,** dubbel of Italiaansch boekhouden; **à — tour,** op het nachtslot; **— mont,** m. de Parnassus, m.; **— menton,** m. onderkin, v.; **— bière,** zwaar bier; **—,** adv. dubbel; **—,** m. het dubbele; duplicaat; **sa fortune est augmentée du —,** zijn vermogen is verdubbeld; **—,** tweede hoofdgebouw; dubbel exemplaar; dubbelganger; koperen geldstukje ($^1/_6$ sou); plaatsvervanger in een rol; dubbele dominosteen; **au —,** adv. dubbel; **—ble,** f. pens, eerste maag der herkauwers, v.; **—blé,** m. overhaalstoot op 't biljart, m.; metaal bedekt met een dun laagje goud of zilver **(plaqué); —bleau,** m. zware vloerbalk, m.; **—ble-canon,** m. dubbele kartouw (voormalig zwaar stuk geschut); dubbele drukletter, v.; **—ble-deux,** m. dubbele twee (in het domino-spel); **—-feuille,** f. tweeblad (plant); **—ble-marcheur,** m. tweekopslang, v.; **—blement,** adv. dubbel, eens zoo veel; m. verdubbeling, v.; **—bler,** v. a. (lat. duplicare) verdubbelen; voeren; omzeilen; overzeilen; een schip verdubbelen; **— un cap,** een kaap omvaren; **— une classe,** in eene klasse blijven zitten; **— une bille,** een bal overhalen; **— ses voies,** denzelfden weg terugloopen (van een hert); **— un rôle,** als plaatsvervanger een rol vervullen; fig. **— qn.,** iem. vervangen; v. n. verdubbelen; verkeerdelijk tweemaal drukken; **—ble-sens,** m. dubbelzinnigheid, v.; **à —ble-sens,** dubbelzinnig; **—blet,** m. valsch edelgesteente; twee dobbelsteenen met evenveel oogen; twee gelijke kaarten op één maal; dubbel exemplaar in eene verzameling; woorden die denzelfden oorsprong hebben; **—bleté, e,** a. **taffetas —bleté,** taf met tweekleurige bloemen; **—blette,** f. zeker orgelregister (van een octaaf hooger dan de prestant); **—bleur,** m. verdubbelaar, twijnder; duplicator (bij de electriciteit); **—bleuse,** f. werktuig dat het suikerriet voor de tweede maal tusschen de cylinders brengt; **—blis,** m. dubbele rij dakpannen op een dak, v.; **—blon,** m. Spaansche piaster, dubloen (zekere munt), m.; foutieve verdubbeling van een woord, een letter (bij 't drukken); **—blure,** f. voering, v.; plaatsvervanger van den hoofd-tooneelspeler (den chef d'emploi).

Douce-amère, f. bitter-zoet (zekere plant).

Douceâtre, douçâtre, a. zoetachtig.

Doucement, adv. zoetjes, zachtjes; stilletjes, gemakkelijk, langzaam; **tout —,** zoo zoo, tamelijk, redelijk; int. zacht! stil! **—cerette,** f. meisje, dat zich lief en zoet voordoet; **—cereusement,** adv. op zoetsappige wijze; **—cereux, euse,** a. zoetachtig; laf, smakeloos; **—cet,** a. zoetsappig, zoetachtig, zoetig; **—cet,** m. **—cette,** f. zoetig mannetje; zoetig meisje, vrouwtje; **—cet,** m. wijndruif; ciderappel; **—cette,** f. veldsalade, v.; Roussette, soort van suikersiroop, v.; **—cettement,** adv. **tout —,** zachtjes, zoetjes; **—ceur,** f. (rad. doux) zoetheid, zoetigheid, zachtheid, liefelijkheid, vriendelijkheid, aangenaamheid, zachtmoedigheid; erkentelijkheid, kleine vergelding, v.; pl. voordeeltjes, verval; vleiende woorden, verliefde

woorden; prov. **plus fait — que violence,** men vangt meer vliegen met een lepel honig dan met een vat azijn; **en —,** allengs, langzamerhand, trapsgewijs; behoedzaam, in stilte; **filer un cordage en —,** een touw zachtjes vieren; **dire, faire, prendre les choses en —,** de zaken behoedzaam zeggen, doen, aanvatten.

Dou‖che, f. (ital. doccia, lat. ductio, conduite d'eau) stortbad, druipbad, gietbad; fam. fig. **il aurait besoin de —s,** hij is een weinig gek; **—cher,** v. a. een stortbad geven; **—cheur,** m. toedienen der stortbaden, badknecht.

Douci, Douchi, m. het spiegelslijpen.

Doucin, m. brak water; dwergappelboom, om te enten.

Doucine, f. golvende lijst (in de bouwkunde), v.; lijstschaaf, v.

Doucir, v. a. spiegelglazen, metaal enz. slijpen.

Douelle, f. inwendige rondte van een slotsteen; duig voor een vat, v.; welving, boogronding, v.

Douer, v. a. (lat. dotare; de dos, dot) een lijftocht of weduwgoed schenken; begiftigen; **(heureusement) doué,** talentvol, rijk begaafd.

Douil‖lage, m. ongelijkheid van weefsel, v.; **—lard, arde,** a. pop. kleinzeerig, verweekelijkt; **—le,** f. buisvormige holte, schaft, v.; ijzer onder aan eene piek; ijzer aan het einde der stampers van een roer; koker van het kruishout, m.; patroon voor een achterlaadgeweer, v.; **—let, ette,** a. teer, week, zacht; **un oreiller bien —,** een zeer zacht kussen; **un homme bien —,** een teer, kleinzeerig man; **—let,** m. **lette,** f. weekeling; verwend, kleinzeerig vrouwtje; **—lette,** f. zachte, met watten gevulde jas, pels, mantel; **—lettement,** adv. fam. al te zacht, te week; **—letter,** v. a. verwennen, vertroetelen; **—leux, euse,** a. van ongelijke breedte (van stoffen sprekend).

Dou‖leur, f. (lat. dolor) smart, pijn, droefheid, v.; verdriet; **—loir,** v. n. **se —loir,** v. pr. (lat. dolere), smart gevoelen, zich beklagen; **—loureusement,** adv. smartelijk, pijnlijk; verdrietig, treurig; **—loureux, euse,** a. smartelijk, pijnlijk.

Douro, m. Spaansche gouden piaster, m. (*f* 2 50 holl. geld).

Dou‖te, m. twijfel, schroom, m.; bekommering, v.; **sans —,** adv. zonder twijfel, zeer zeker; **mettre, révoquer en —,** in twijfel trekken; **—ter,** v. n. (lat. dubitare) **(de qch.)** twijfelen (aan iets); **se —,** v. pr. **de qch.** iets vermoeden, gissen, denken; **je m'en —tais bien,** ik had het wel verwacht; **ne pas se —ter d'une chose,** iets niet vermoeden, er geen denkbeeld van hebben; **—teur,** m. twijfelaar; **—teusement,** adv. op eene twijfelachtige wijze; **—teux, euse,** a. twijfelachtig.

Douvain, m. vathout, wagenschot.

Douve, f. duig van een vat, v.; gracht van een kasteel, v.; binnenmuur, wal om een gracht, een bassin; hanevoet (zeker kruid), m.; leverworm, m.

Douvé, ée, a. vol leverwormen.

Doux, douce, a. (lat. dulcis) zoet, zacht; **billet —,** minnebriefje; **faire les yeux —,** verliefd (aan)kijken; **escalier —,** gemakkelijke trap; —, goedaardig, zachtzinnig; minzaam, vriendelijk, beleefd; **taille-douce,** f. koperen plaat of prent, kopersnee, v.; —, adv. zachtjes, zachtjes aan; **aller tout —,** zeer langzaam gaan; **tout —,** zacht wat, bedaar wat; **il a avalé cela — comme lait,** hij heeft dat voor zoete koek opgenomen; **filer —,** zoete broodjes bakken; fam. **faire qch. à la douce,** iets kalmpjes doen; **comment allez-vous? Tout à la douce,** hoe gaat 't met u? Zóó zóó; **à la douce!** (= à la cerise douce), straatkreet der Parijsche kersenventers; —, m. het zachte, het aangename; zacht mensch; **faire le —,** zich zeer vriendelijk voordoen.

Doux-amer, a. bitterzoet.

Dou‖zain, m. gedicht van twaalf versregels; pak van twaalf kaarten; **—zaine,** f. twaalftal, dozijn; **à la —,** bij het dozijn; fig. van weinig waarde; **poète à la —zaine,** dozijndichter; **—ze,** a. twaalf; **—zième,** a. twaalfde; **—ziémement,** adv. ten twaalfde.

Douzil, m. pen, stop, v., tap, zwik (uit een vat), m.

Doxologie, f. lofzang (in de Roomsche kerk), m.

Doyen, m. deken van een college, gild enz.; oudste; **— (d'âge),** president naar ouderdom, oudste lid; **—ne,** f. vrouw van een' deken; **c'est notre —, —ne,** hij, zij is de oudste van ons; **—né,** m. dekenshuis; dekenschap, dekensambt; boterpeer, v.

Draban, zie **traban.**

Dracé‖na, m. drakenbloedboom, m. **(dragonnier); —nacées,** f. pl. drakenbloedboomachtigen.

Drachme (pr. **drag-me**), f. (lat. drachma, grec. drachmê) vierde gedeelte van een lood, dragme; dragma (Grieksche munt van de waarde van een frank), v.

Dracocéphale, m. drakenkop, m. (plant).

Draconcule, m. huidworm, m.; dragon, keizerskruid.

Draconien, ienne, a. den Atheenschen wijsgeer Draco betreffend; fig. zeer streng.

Draconte, Dracontium, drakenwortel, m.

Dragage, m. het opvisschen van het anker; het uitbaggeren, uitbaggering.

Dragan, m. spiegel eener galei, m.

Drage, f. geroost koren; tot grof meel gebroken of geplette mout, v. **(drèche).**

Dra‖gée, f. suikererwten, v.; klein suikergoed (muisjes, suikeramandelen); fig. **tenir la —gée haute à qn.,** iem. lang in hoop of verwachting houden; iem. het verkrijgen van iets zeer moeilijk maken; **—gée,** hagel (waarmede men schiet), m.; **ce fusil écarte la —gée,** dit geweer spreidt; fig. pop. **écarter la —gée,** spuwen onder 't spreken; **—gée,** voederzaad (mengsel van erwten, boonen enz.); **—gée de cheval,** boekweit; **—geoir,** m. breede en platte schaal voor suikergebak, v.; **—geoire,** f. keep of holle streep, waarin een horlogeglas of een deksel van een vat past, v.; **—geon,** m. uitlooper, uitlegger, m.; uitspruitsel bij den wortel der boomen enz.; **—geonner,** v. n. bij den wortel uitspruiten.

†**Dragoman,** zie **Dragman.**

Drago‖n, m. (gr. drakôn, le voyant) draak; dragonder; booze vrouw; hagedis; vlak of vlek aan den oogappel, v.; **— de vertu,** vrouw van te strenge zeden; **—nnades,** f. pl. vervolging der Hervormden in Frankrijk, bekeering door geweld, v.; **—nne,** f. degenkwast, m. dragon, v.; **mission —nne = dragonnade; à la —nne,** loc. adv. op zijn dragondersch, ruw, ongegeneerd; **—nneau,** m. witte vlek in 't oog, v.; **—nner,**

v. n. als dragonder of als bij de dragonades handelen; **—nnier,** m. drakenbloedboom, m.

Dra‖gue, f. (angl. drag; to drag, tirer) baggerspade, baggermachine, putboor, v.; sleepnet; hijschtouw; draf, m.; **—guer,** v. a. uitbaggeren (eene gracht); het anker visschen; met het sleepnet visschen; **— le fond,** slepen (van 't anker); **—gueur,** m. baggerman; visscher met het sleepnet; **(bateau) —gueur,** baggerschuit; visschersvaartuig (voor het sleepnet).

Drain, m. (angl. to drain, sécher) onderaardsch afvoerkanaal; draineerbuis, v.

Drai‖nable, a. geschikt tot draineeren; **—nage,** m. drooglegging van den grond door onderaardsche buizen, v.; **—ne,** f. groote mistellijster, v.; **—ner,** v. a. de landerijen door onderaardsche buizen droogleggen; **—neur,** m. draineerder.

†**Draisienne, Draisine,** f. eerste driewieler (uitgevonden in 1816 door baron Karl von Drais), m.

Drama‖tique, a. tot het tooneel behoorend, dramatisch; **—,** m. dramatisch vak; het dramatische; **—tiquement,** adv. dramatisch; **—tiser,** v. a. voor 't tooneel bewerken; **—tiste,** m. tooneelschrijver, tooneeldichter; **—turge,** m. (gr. drama, action dramatique; ergon, ouvrage) schrijver van tooneelstukken; **—turgie,** f. tooneelschrijfkunst, v.

Drame, m. (gr. drama) tooneelstuk: **— lyrique,** opera; fig. droevige ramp, droevige geschiedenis.

Dranet, m. net, dat over kleine riviertjes getrokken wordt.

Dranguette, f. sleepnet, dat met eene schuit getrokken wordt.

Drap, m. (bas lat. drapus ou drapum) laken; beddelaken; **— d'or, d'argent, de soie,** goud-, zilver-, zijden stof, v.; **— mortuaire,** doodskleed; **tailler en plein —,** ruim snijden; fig. alles volop hebben; het er ruim van kunnen nemen; **vouloir le — et l'argent,** willen koopen zonder te betalen; **au bout de l'aune faut le —,** aan alles komt een eind; **il est entre deux —s,** hij ligt te bed; **être dans de mauvais —s,** in verlegenheid, in netelige omstandigheden zijn; **me voilà dans de beaux —s!** ik ben er fraai aan toe!

Dra‖pade, f. soort van serge, v.; **—pant,** m. a. lakenwever; **—pé, ée,** part. et a. met zwart behangen; wollig (van bladeren sprekend); **voiture —pée,** rouwkoets; **bas —pés,** dichte wollen kousen, v.; **—peau,** m. (ital. drappello) vaandel; infanterie-vaandel (étendard = cavalerie-vaandel); **se ranger sous les —x de qn.,** fig. iemands partij kiezen; **— blanc,** witte vaan (teeken van overgave); **— blanc, fleur-delisé,** witte vaan (banier der koningsgezinde partij in Frankrijk); **arborer le — blanc,** de witte vaan opsteken; **— tricolore,** driekleurige vaan (banier van het Fr. volk); **— rouge,** oproervaan; **appeler sous les —x,** onder de wapens roepen; **—per,** v. a. met laken of doek behangen; met draperie of ruim geplooide kleeding omhangen; de kleederen der beelden schilderen; fig. fam. hekelen, doorhalen, beschimpen; **se —,** v. pr. zich sierlijk kleeden; zijn kleed naar antieke wijze omhangen (van een tooneelspeler); fig. **se —per dans sa vertu,** pronken met zijn deugd; **—perie,** f. lakenfabriek of -weverij, v.; lakenwerk; kleeding der beelden (in schilderijen), v.; draperie, v.; **—pier,** m. lakenwever; lakenkooper; a. **industrie —pière,** laken-industrie; **—pier,** m. ijsvogel, m. **(martin-pêcheur, garde-boutique); —pière,** f. lakenspeld, v.

Drastique, a. snel werkend: **(remède) —,** m. snelwerkend, sterk afvoerend middel.

Drave, Draba, f. peperkruid.

Drawback (pr. **drô-bak**), m. (mot angl.) terugbetaling van rechten, uitvoerpremie, v.

Dray‖age, m. het afschaven der te looien huid; **—er,** v. a. de te looien huid afschaven; **—oire,** f. schaafmes (van de leerlooiers); **—ure,** f. afschaafsel van leer.

Drèche, f. geëest mout; draf, bostel, m.

Drège, f. vlasbraak, v.; sleepnet.

Drèger, v. a. vlasbraken.

Drégeur, Dreigeur, m. vaartuig om met het driemazig sleepnet te visschen.

Drelin, m. (onomatopée) **—(dindin),** klingeling, v.; geklingel (geluid eener schel).

Dres‖sage, m. het africhten, dresseeren; **—se,** f. middelzool, v., tusschensteeksel in de schoenen; **—sé, ée,** a. gespitst, rechtop; **—sée,** f. bundel rechtopgezette koperdraden; **—sement,** m. het africhten; het opstellen (van een lijst b.v.); het rechtzetten van koperdraad (om spelden te maken); **—ser,** v. a. (lat. directus, droit) oprichten, opsteken, opzetten, opbeuren; **— l'oreille (les oreilles)** de ooren spitsen; **cela fait — les cheveux,** dat doet de haren te berge rijzen; **—,** gelijk of platkloppen (een boek); slechten; bereiden; (spijzen) aanrechten; opstellen, (een geschrift, een lijst enz.); **— une batterie,** een batterij opstellen, opwerpen; fig. **— ses batteries,** zijne maatregelen nemen; **— une haie,** een haag gelijk snoeien, gelijk knippen; **— un contrat,** een contract opmaken; **— un plan,** een plan ontwerpen; **—,** onderrichten, africhten; dresseeren; v. n. rijzen (van haren sprekend); het goede spoor volgen (van een hond); **se —,** v. pr. zich oprichten, rechtop zitten; **se — sur la pointe du pied,** op de teenen gaan staan; **—seur,** m. africhter van honden en andere dieren; richter, steller, gelijkstamper; ijzeren pijp om de kaarden op te zetten, v.; bereider; **—soir,** m. aanrechtbank, -tafel, v.

Dril‖le, m. fam. (vroeger: soldaat) kameraad, kwant, snaak; **un bon —,** een vroolijke kwant; drilboor, v.; **—les,** f. pl. lompen (om papier van te maken), v.; †**—ler,** v. n. fam. hard loopen; †**—leux, euse,** a. haveloos, in lompen gekleed, met vodden bedekt; †**—lier,** m. voddenraper.

Drin, m. groote grasplant, v.

Drisse, f. hijschtouw.

Drogman, Drogoman, Dragoman, m. (pr. **ment**), tolk in de Levant; **—at,** m. tolkschap in de Levant.

Dro‖gue, f. specerij-, verf-, apothekerswaren, v.; drogerij, v.; fig. slechte waar, v.; oud ijzer; **c'est de la —,** het is bocht; **jeu de la —,** kaartspel, waarin de verliezer een nijper op den neus krijgt; **—guer,** v. a. wijn enz. vervalschen; iem. veel geneesmiddelen ingeven; pop. bedriegen; v. n. lang wachten op iemand; **faire — qn.,** iem. lang laten wachten; **—,** het neusnijperspel spelen (zie **drogue**); **se —,** v. pr. veel geneesmiddelen slikken; **—guerie,** f. drogerijen, verfwaren, specerijwaren, v.; drogistwinkel, m.; **—guet,** m. droget (stof van wol, katoen, zijde); **—gueur,** m. slechte arts, kwakzalver; **—guier,** m. kast met laadjes, waarin men de drogerijen of de naturaliën bewaart, v.; **—guiste,** m. koopman in drogerijen, drogist.

Droit, oite, a. (lat. directus, direct) recht, niet krom of gebogen; fig. eerlijk, oprecht, zedelijk, rechtvaardig, vroom, billijk, rechtschapen; verstandig; juist; schrander, scherpzinnig; **côté —,** rechterzijde; **esprit, sens —,** gezond verstand; adv. rechtuit, recht op aan; fig. eerlijk, oprecht, rechtmatig, rondborstig; **marcher —,** rechtop gaan; fig. **aller — au but, au fait,** recht op 't doel afgaan; **se tenir —,** zich recht houden; **—,** m. recht; aanspraak, v.; rechtsgeleerdheid; bevoegdheid, v.; leges, v.; recht; tolbelasting, v.; **appointer en —,** gerechtelijk dagvaarden; **être en —,** het recht hebben, bevoegd zijn; **mettre en —,** in handen van den rechter stellen; **à bon —,** met recht, behoorlijk, met reden; **faire — à une demande,** een verzoek, een eisch inwilligen; **à tort ou à —,** recht of onrecht; **—s d'entrée et de sortie,** inkomende en uitgaande rechten; **— de présence,** presentiegeld; **— des gens,** volkenrecht; **docteur en —,** doctor in rechten; **faire son —,** in de rechten studeeren; **de —,** loc. adv. van rechtswege; **cela va de —,** dat is niet meer dan billijk; **à qui de —, par qui de —,** tot of aan den gerechtigden persoon, door den gerechtigden persoon; **plus que de —,** meer dan iem. toekomt.

Droi‖te, f. rechterzijde, rechterhand, v.; rechtervleugel, m.; rechterzijde (conservatieve partij); **à —, tourner à —, prendre sur la —,** rechtsom, rechts afgaan of afslaan; **tenir la —,** rechts houden; **donner la — à qn.,** iem. de eereplaats (aan zijn rechterkant) geven; **—tement,** adv. oprecht, rechtvaardig, eerlijk, ter goeder trouw; ronduit, zonder omwegen; met verstand, billijk; **—tier, ière,** a. rechtsch, gewoonlijk de rechterhand gebruikend; m. et f. hij of zij, die rechtsch is; m. lid der rechterzijde (conservatieve partij): **—ture,** f. billijkheid, redelijkheid, oprechtheid, v.; **en —,** adv. recht toe, rechtstreeks, langs den naasten weg; **—turier, ière,** a. billijk, rechtvaardig.

Dro‖latique, a. koddig, grappig; **—latiquement,** adv. op koddige wijze.

Drô‖le, a. fam. koddig, aardig, snaaksch, geestig; **un — de nez,** een gekke neus; **faire une — de figure,** eene rare rol spelen, een mal figuur maken; m. fig. fam. slechte vent; geestige vent, aardige snaak; **— de corps,** fam. vroolijke knaap; **—lement,** adv. fam. aardig, geestig; **—lerie,** f. fam. aardigheid, geestigheid, v.; **—lesse,** f. fam. aardige, snaaksche (ook: slechte, schaamtelooze) vrouw; **—let, ette,** a. grappig, aardig.

Drolibus, drolichon, onne, a. allergrappigst, allerkoddigst.

Dromadaire, m. (gr. dromas, coureur) dromedaris, eenbultige kameel, m.

Drome, m. renbaan, loopbaan, v.; **—,** f. vlot, vlothout; boeireep, m.; blok onder den hamer in de ijzerhutten.

Drop, m. (angl. drop) machine om schepen te laden, v.

Dropacisme, m. het uittrekken van 't haar door eene pikpleister.

Dropax, m. pik- of pekpleister, v.

Droschki, m. Russisch rijtuig.

Drosomètre, m. dauwmeter, m.

Drossart, m. drost, m.

Drosse, f. stuurreep, m.

Drosser, v. n. doen afdrijven (van een stroomend water).

Droui‖llet, m. net, dat men tegen den stroom zet, om er op die wijze mede te vischen; **—llette,** f. klein vischnet voor de makreelenvangst.

Droui‖ne, f. ketellapperszak, m.; **—neur,** m. ketellapper.

Drous‖sage, m. het oliën en losmaken der wol; **—ser,** v. a. de wol insmeren, oliën en losmaken; **—settes,** f. pl. wolkaarden, v.; **—seur,** m. wolkaarder.

Dru, ue, a. dicht, dik; **herbe —e,** dicht gras; **une pluie fine et —e,** een fijne, dichte regen; **—,** flink, vroolijk; adv. dik, dicht, menigvuldig, sterk; **— comme grêle, — comme mouches,** zoo dicht als hagel; **la pluie tombe — et menu,** de regen valt dicht en fijn, 't motregent.

Drui‖de, m. **drui‖desse,** f. (celt. deru, chêne) priester(es) der oude Celten; **—dique,** a. Druïdisch; **—disme,** m. leer der Druïden, v.

Dru‖pacé, ée, a. steenvruchtachtig; **—pe,** m. (lat. drupa) steenvrucht, v.

Druse, f. samenzetsel van kristallen in rotsspleten.

Dryade, f. (grec. druas, de drus, arbre) boschnimf, v.

Dû, due, part. passé de devoir (plur. dus, dues), schuldig, verschuldigd; **chose promise est chose due,** belofte maakt schuld; **cela lui est dû,** dat komt hem toe; **un acte en due forme,** een acte in den vereischten wettelijken vorm; **—,** m. schuld, vordering, v.; plicht, m; **dûment, duement,** adv. behoorlijk, zooals het behoort, betamelijk.

Dua‖lisme, m. (lat. dualis, de deux) tweeleer, v.; dualisme; **—liste,** m. dualist; **—lité,** f. tweeheid, tweevoudigheid, v.

Duarchie, f. regeering van twee personen, v.

Dubita‖tif, ive, a. twijfelend, twijfeluitdrukkend; **conjonction —tive,** twijfeluitdrukkend voegwoord; **—tion,** f. (lat. dubitatio; de dubitare, douter) schijnbare twijfeling (van een redenaar) v.; **—tivement,** adv. met twijfeling, op eene twijfelende wijze.

Duc, m. (lat. dux, chef) hertog; uil, m.; groote victoria (rijtuig).

Ducal, ale, a. hertogelijk.

Ducat, m. dukaat, m. (*f* 5,50).

Ducaton, m. dukaton, m. (zekere oude zilveren munt, *f* 3,15).

Duché, m. hertogdom.

Duchesse, f. hertogin, v.; **lit à la —,** groot ledikant met hemel en gordijnen; **poire de la — d'Angoulême, poire —,** fijne herstpeer.

Ducroire, m. premie voor den commissiehandelaar, v.; delcredere.

Ducti‖le, a. (lat. ductilis; de ducere, conduire, tirer) buigzaam, smedig; **—lité,** f. buigzaamheid, smedigheid (van metalen), v.

Duègne, f. (esp. duena, matrone) bedaagde opzichtster over jonge dames in Spanje; koppelaarster; oud wijf (in Frankrijk); **jouer les —s,** de deftige damesrollen spelen.

Duel, m. (lat. duellum; de duo, deux) tweegevecht, duel; **se battre en —,** duelleeren; **—,** dualis, tweevoud; **—liste,** m. twistzoeker, duellist.

Dugazon, f. (de Louise Dugazon, célèbre cantatrice, 1755—1821) rol van verliefde in de opera.

†**Duire,** v. n. (lat. ducere) behagen, lijken, passen.

Duit, Duis, m. nauwe kunstmatige rivierbedding, v.; rivierdam, m.

Duite, f. inslagdraad, m.

Dulcifica‖tif, ive, a. zoetmakend, verzoetend; **—tion,** f. zoetmaking, v.

Dulcifier, v. a. (lat. dulcis, doux; facere, faire) verzoeten, zoeten, zoet maken.

Dulcinée, f. (de Dulcinée du Toboso, dame de Don Quichote dans le roman de Cervantes) fam. minnares, liefste, dulcinea.

Dulcoré, ée, a. verzoet.

Dulie, f. (gr. douleia, servitude) vereering der heiligen, v.

Dumanet, m. onervaren soldaat.

Dûment, adv. zooals het behoort, betamelijk, behoorlijk.

Dune, f. (celt. dun, hauteur) duin (zandberg aan de zeekust).

Dunette, f. hut (op schepen), v.; kajuit op het dek, v.

Duo, m. (m. lat. qui signifie deux) tweezang, m. duo; pl. **des duos.**

Duo‖décennal, ale, a. twaalfjarig; **—décimal, ale,** a. (lat. duodecim, douze) twaalfdeelig, twaalftallig; **—décimo,** adv. ten twaalfde; **—dénal, ale,** a. tot het twaalftal, tot den twaalfvingerigen darm behoorend; **—dénum** (pr. **nome**), m. twaalfvingerige darm, m.; **—di,** m. tweede dag eener decade, m.; **—drame,** m. tooneelstuk waarin slechts twee personen optreden.

Du‖pe, f. bedrogene, gefopte; onnoozele hals; zwarte piet (zeker kaartspel); **—per,** v. a. bedriegen, misleiden; **—perie,** f. bedriegerij, v.; **—peur,** m. bedrieger.

Duplica‖ta, m. (m. lat. qui signifie choses doublées) het dubbel van een geschrift, duplicaat; pl. **des duplicata; —teur,** m. verdubbelaar; **—tion,** f. verdubbeling, v.; **—ture,** f. verdubbeling, v.

Duplicité, f. (lat. duplex, duplicis, double) tweevoudigheid, v.; fig. dubbelhartigheid, valschheid, v.

Dupli‖que, f. wederantwoord van den gedaagde, dupliek, v.; **—quer,** v. n. op de repliek antwoorden; een wederantwoord geven.

Duquel, de laquelle, pron. waarvan, van wien, van wie, van welk, wiens, wier, welker.

Dur, dure, a. (lat. durus) hard, wreed, streng; ongevoelig; zwaar; **— à la desserre, à la détente,** gierig, vasthoudend; **— à digérer, de —e digestion,** moeilijk te verteren; fig. moeilijk te gelooven; **— à la fatigue,** gehard tegen vermoeienis; **c'est un — à cuire,** hij is door en door parr, van alle markten thuis; hij is in 't vuur gestaald; **il a la vie —e,** hij is taai; **avoir la tête —e,** hardleersch zijn; koppig zijn; **— d'oreille,** hardhoorig; **il est élevé à la —e,** hij is ruw, streng grootgebracht; adv. hard, zwaar; zie ook **dure.**

Dura‖bilité, f. duurzaamheid, v.; **—ble,** a. duurzaam.

Duracine, f. hardperzik, v.

Durandal, f. het zwaard van Roland.

Durant, prép. gedurende (zonder tusschenpoozen); **pendant** = gedurende (met tusschenpoozen); **sa vie —,** zijn leven lang.

Dur-bec, m. diksnavel, grootsnavel (vogel).

Durcir, v. a. harden, hard maken; v. n. et **se —,** v. pr. hard worden.

Durcissement, m. hardheid, v.; verharding, v.

Dure, f. bloote vloer of grond, m.; **coucher sur la —,** op den blooten grond slapen.

Durée, f. duur, m.; during, v.; **de —,** van van langen duur.

Durement, adv. met hardheid, onmeedoogend.

Dure-mère, f. bovenste hersenvlies.

Durer, v. n. (lat. durare; de durus, dur) duren, in wezen blijven; **ces vers m'ont duré trois jours,** ik heb drie dagen aan die verzen gewerkt; loc. prov. **il faut faire feu qui dure, vie qui dure,** men moet zoo leven, dat men 't lang kan uithouden; **le temps lui dure,** de tijd valt hem lang; **il me dure de vous voir de retour,** de tijd valt mij lang, voordat gij terug zijt; ik verlang naar uw terugkomst; **il ne peut — en place,** hij kan niet stil zitten, op één plaats blijven.

Duret, ette, a. hardachtig.

Dureté, f. hardheid; verharding, v.; fig. ongevoeligheid, v.; fig. **dire à qn. des —s,** harde woorden, grofheden tot iem. zeggen.

Durham, m. et a. Durhamrund; **race —,** Durhamras.

Duril‖lon, m. eelt; **—lonner,** v. n. hard worden, vereelten.

Duriuscule, a. hardachtig.

Dute, f. duit, m.

Duum‖vir (pr. **ome**), m. (lat. duo, deux; vir, homme) tweeman, m. (zeker magistraatspersoon bij de Romeinen); **—viral, ale,** (pr. **ome**), a. tot het tweemanschap behoorend; **—virat** (pr. **ome**), m. tweemanschap.

Duve‖t, m. dons; vlasbaard, m.; het wollige aan vruchten; **—té, ée,** a. van dons voorzien, donzig; **—teux, euse,** a. met veel dons bezet; donsachtig, wollig (van vruchten).

Dyna‖mie, f. (gr. dunamis, force) werkkracht, v.; werkvermogen; **—mique,** f. kennis van de bewegende krachten, v.; **—misme,** m. (gr. dunamis, force) tweekrachtenleer, v.; **—mite,** f. (gr. dunamis, force) dynamiet; **—momètre,** m. (gr. dunamis, force, metron, mesure) krachtmeter, m.

Dynas‖te, m. beheerscher van een kleinen staat; **—tie,** f. (gr. dunasteia, puissance) vorstenreeks uit één geslacht, vorstenfamilie; **—tique,** a. een dynastie, vorstelijke familie betreffend.

†**Dyscole,** a. grillig, zonderling; m. et f. grillig man; grillige vrouw.

Dysen‖terie (pr. **di-çan**), f. (gr. dus, désagréablement; entera, entrailles) roode loop, m.; **—térique,** a. tot den rooden loop behoorend; van denzelfden aard als de roode loop; **—térique,** m. et f. lijder, lijderes aan den rooden loop.

Dyspepsie, f. (gr. dus, difficilement; pepsis, coction) slechte spijsvertering, v.

Dyspnée, f. moeilijke ademhaling, kortademigheid, v.

Dysurie, f. moeilijke waterloozing, koude pis, v.

E.

E, m. vijfde letter van het alphabet, v.

Eau, f. water; regen; glans van edelgesteenten enz., m.; **par —,** te water; **une voie d' —,** een lek; een gang water (hoeveelheid water, in twee emmers gedragen); **faire —,** lekken; **faire de l' —,** zoet water innemen; wateren; **— maigre,** ondiep water; **haute —,** vloed; **basse —,** eb; **eaux vives,** springvloed; fig. **les eaux sont basses chez lui,** hij zit in geldverlegenheid; **— dormante, stagnante,** stilstaand water; **il n'est pire — que l' — qui dort,** stille waters hebben diepe gronden; **se jeter à l' —,** in 't water springen (om zich te verdrinken); **se jeter dans l'eau,** in 't water gaan (bij 't zwemmen b.v.); fig. **cette affaire est tombée dans l' —,** deze zaak is geheel mislukt; **revenir sur l' —,** zijne zaken herstellen, er weer bovenop komen; **battre l' —,** in 't water springen (van een vervolgd hert); fig. vergeefsche pogingen doen; **coup d'épée dans l' —,** ijdele poging, vergeefsche moeite; fig. **nager en pleine —,** zeer vermogend zijn; alles volop hebben; **nager entre deux eaux,** onder water zwemmen; fig. niet weten welke partij te kiezen, besluiteloos zijn; **tenir qn. le bec dans l' —,** iem. met ijdele beloften paaien; **d'ici là il passera de l' — sous le pont,** er kan nog een heeleboel gebeuren eer 't zoover is; **laisser couler l' —,** Gods water over Gods akker laten loopen; **l' — va à la rivière,** waar veel is, wil altijd nog meer wezen; **faire venir l' — à son moulin,** nut, voordeel aanbrengen; **porter de l' — à la rivière,** water naar de zee dragen; **se noyer dans un verre d' —,** zeer onhandig, ongelukkig zijn; **de l' — rougie,** water met wijn; **il ne gagne (vaut) pas l' — qu'il boit,** hij is zijn kost niet waard; **aller à la bonne —,** lang wegblijven bij 't doen van een boodschap (van dienstboden); **être au pain et à l' —,** op water en brood zitten; **porteur d' —,** waterdrager, waterverkooper; **à l' —!** gooit hem in 't water!; ook: water te koop! **— bénite,** wijwater; fig. **— bénite de cour,** valsche beloften; **— régale,** koningswater; **le temps est à l'—,** het is regenachtig weer; fig. **s'en aller en — de boudin,** mislukken; **les —x de Spa,** de gezondheidsbronnen, de baden van Spa; **les grandes —x de Versailles,** de groote fonteinen van V.; **chute d'—,** waterval; **jet d'—,** waterstraal; fontein; **prendre les —x,** de baden gebruiken; **aller aux —x,** naar de baden gaan, reizen; **ville d'—x,** badplaats; **l' — lui en vient à la bouche,** hij begint er van te watertanden; **il est en —,** hij is doornat van 't zweet; fig. **suer sang et —,** zich vreeselijk inspannen; **ces pêches ont beaucoup d' —,** deze perziken zijn zeer sappig; **un diamant d'une belle —,** een diamant van 't zuiverste, eerste water; fig. **c'est un avare de la plus belle —,** het is een gierigaard van 't eerste water.

Eau-de-vie, f. brandewijn, m.

Eau-forte, f. sterkwater; **graver à l' —-—,** etsen; **—-—,** ets (zie **aqua-fortiste**).

Eau-mère, f. moederloog, bitterwater.

Éba‖hi, e, a. verbaasd, verbluft; **—hir, (s'),** v. pr. fam. verbaasd staan; **—hissement,** m. verbazing, verbluftheid, v.

Ébar‖ber, v. a. (pref. é et barbe) afbaarden, afsnoeien, de ruwheid of den baard van iets wegnemen; papier gelijk snijden; **—boir,** m. werktuig om af te baarden; **—bure,** f. het afknipsel, afschaafsel.

Ébarou‖ir, v. a. uitdrogen door de zon, lek maken; **—i,** a. m. uitgedroogd, lek, bekaaid (van schepen); **—issage,** m. uitdroging door de zon, v.

Ébats, m. pl. genoegen, tijdverdrijf; **prendre ses —s,** zich verlustigen.

Ébat‖tement, m. p. u. fam. vreugde, v.; vermaak, tijdverdrijf; **s'—tre,** v. pr. zich verlustigen, zich vermaken.

Ébau‖bi, ie, a. fam. verwonderd, verbluft, verbaasd; **s' —bir,** v. pr. fam. zich verbazen, zich verwonderen; **—bissement,** m. fam. verbazing, v.

Ébau‖chage, m. het vluchtig ontwerpen, schetsen; **—che,** f. ruw ontwerp; schets, v.; **—cher,** v. a. vluchtig ontwerpen; schetsen; den hennep hekelen, door den grootsten hekel halen; afslijpen; **—choir,** m. steekbeitel, m.; snoeimes; grove hekel, m.

†**Ébau‖dir,** v. a. opvroolijken; **s'—,** v. pr. zich verlustigen; †**—dissement,** m. het uitgelaten vroolijk zijn.

Ébénacées, f. plur. ebbenboomachtigen, dadelpruimenboomachtigen.

Ébène, f. (gr. ebenos) ebbenhout.

Ébé‖ner, v. a. de kleur van ebbenhout geven; **—nier,** m. ebbenboom, m.; **—niste,** m. ebbenhoutwerker; schrijnwerker; **—nisterie,** f. schrijnwerk.

Ébergement, m. aanleg van oeverglooiingen, m.

Éberguer, v. a. (de Bergen, ville de Norvège) kabeljauw voor den verkoop bereiden.

Ébertauder, v. a. wollen stoffen voor de eerste maal scheren.

Ébeurrer, v. a. (de melk) van de boter ontdoen.

Ébionisme, m. Ebionisme, zekere leer, die Christus voor niet meer dan een mensch hield, en alle evangeliën, behalve dat van Mattheus, verwierp, v.

Éblou‖ir, v. a. verblinden; fig. bedriegen, verleiden; **—issant, ante,** a. verblindend, schitterend; **—issement,** m. verblinding, duizeling, v.; fig. verblinding van het verstand, misleiding, v.

Éboiter, v. a. pop. lam maken.

Ébor‖gnage, m. het wegnemen van den knop aan den wijnstok; **—guer,** v. a. van een oog berooven; fig. fam. het licht benemen; ontdoen van de knoppen (een wijnstok b.v.).

Ébotter, v. a. toppen, afkappen, de dikke takken bij den stam afsnijden.

Ébou‖age, m. (préf. ex, é et boue), wegruiming van het straatvuil; **—er**, v. a. een straat schoonmaken.

Ébouillir, v. n. verkoken, inkoken.

Ébou‖lement, m. invalling, instorting, inzakking, v.; **—ler**, v. n. et **s'—**, v. pr. invallen, instorten, inzakken; **—leux, euse**, a. voor instorting vatbaar, licht invallend; **—lis**, m. puin, gruis.

Ébouqueter, v. a. ontdoen van de bladknoppen.

Ébourgeon‖nement, m. het afsnijden van onnutte ranken of knoppen; **—ner**, v. a. (préf. é et bourgeon) ontdoen van de onnutte ranken en bladknoppen; **—neurs** ou **—neux**, m. pl. vogels, die de knoppen vreten, m.; **—noir**, m. groot snoeimes.

Ébourif‖fant, e, a. verbijsterend, ontzettend; **—fé, ée**, a. verward (van 't haar); fig. ontdaan, ontzet; **—fer**, v. a. ('t haar) verwarren, in de war maken; fig. ontstellen, verbluffen.

Ébourrer, v. a. ontharen.

Ébousiner, v. a. (préf. é et bousin), steenen door hakken ontdoen van de korst.

Ébraisoir, m. groote vuurschop, v.; vuurhaard, m.

Ébran‖chage, —chement, m. het snoeien of dunnen (van boomen); **—chage**, m. de afgesnoeide takken; **—cher**, v. a. (préf. é et branche) (een boom) snoeien of dunnen; **—choir**, m. snoeimes.

Ébran‖lement, m. schudding, schokking; ontroering, ontsteltenis, v.; **—ler**, v. a. schudden, schokken, sterk bewegen; fig. doen wankelen; ontroeren; **s'—**, v. pr. schudden; fig. verschrikken, ontsteld worden; zich in beweging zetten; in verwarring geraken.

Ébra‖sement, m. verwijding der binnenste opening van eene deur enz., v.; **—ser**, v. a. van binnen verwijden (eene deur enz.).

Ébrèchement, m. het schaardig maken.

Ébrécher, v. a. schaarden maken, kerven; fig. schaden, benadeelen.

Ébrener, v. a. fam. een kind, dat zich bevuild heeft, reinigen.

Ébriété, f. (lat. ebrietas; de ebrius, ivre) dronkenschap, v.

†**Ébrillade**, f. ruk met den toom, m.

Ébroïcien, ienne, a. (de Ebroicum, nom lat. d'Evreux), m. et f. inwoner, inwoonster van Evreux.

Ébrou‖ement, m. gesnuif van een paard; **—er**, v. a. doek enz. in water uitspoelen; **s'—er**, v. pr. proesten, snuiven (van paarden); **—er**, (rad. brou) ontbolsteren (noten); **—euse**, f. afschaalster van noten.

Ébrui‖tation, f., **—tement**, m. het ruchtbaar maken; **—ter**, v. a. ruchtbaar maken; **s'—**, v. pr. ruchtbaar worden.

Ébuard, m. houten beitel, waarmede men hout splijt, m.

Ébulli‖oscope, m. ebullioscoop (instrument om het alcoholgehalte van spiritualiën te bepalen); **—tion**, f. (lat. ebullitio; de ebullire, bouillir) overkoking, v.; uitslag op de huid, m.; **chaleur d'—**, kookhitte, v.; **point d'—**, kookpunt.

Éburné, ée, a. ivoorachtig.

Éca‖ché, ée, a. plat, breed; **—chement**, m. verplettering, v.; **—cher**, v. a. verpletteren, platdrukken of slaan; **—cheur d'or**, m. goudslager.

Écafer, v. a. het rijs of riet spouwen, splijten (bij mandenmakers).

Écail‖lage, m. afschilfering, v.; **—le**, f. schub of schubbe (van een' visch); schelp (van eene oester, enz.), v.; schaal (schild) van een schildpad; schilfer (van de huid); splinter (van marmer, brons enz. dat men bewerkt); **—s d'huître**, oesterschalen; **tabatière d'—**, schildpadden snuifdoos; **— de mer**, harde steen tot het wrijven der verven; **les —s lui sont tombées des yeux**, de schillen zijn hem van de oogen gevallen; **—lé, ée**, part. et a. geschubd, schubbig; schelpswijze gewerkt; **—lement**, m. het openmaken der oesters; afschilfering; schilfers; **—ler**, v. a. de schubben afdoen, schoon maken (van visch); **s'—**, v. pr. afschilferen; **—ler**, m. **ière**, f. oesterman, oestervrouw; **—leur**, m. man, die de oesters open maakt; **—leux, euse**, a. schubbig, schilferig; **—leuse**, f. oestervrouw.

Éca‖le, f. schel of schil, schaal, v.; dop, bolster (van een noot) m.; **—ler**, v. a. ontbolsteren, doppen; **s'—**, v. pr. uit den dop of bolster gaan; afschilferen; **—leuse**, f. vrouw die noten ontbolstert; **—lure**, f. harde schil van sommige vruchten.

Écang, m. zwingel, m. (hout, waarmede men het kaf, enz. uitklopt).

Écan‖guer, v. a. het vlas zwingelen; **—gueur**, m. zwingelaar (van het vlas).

Écarbouiller, v. a. fam. verpletteren, de hersenen inslaan.

Écarla‖te, f. scharlaken; **des yeux bordés d'—**, oogen met roode randen; **graine d'—**, scharlakenbezie, kermes; **—tin**, m. roode wollen stof, v.; appelwijn, m.; **—tine**, a. zie **scarlatine**.

Écarquil‖lement, m. spreiding der beenen, v.; het wijd openen, het opensperren der oogen; **—ler**, v. a. de beenen van elkaar spreiden; de oogen wijd openen, opensperren.

Écar‖t, m. afwijking, ontwijking, v.; zijsprong, m.; afdwaling van de hoofdzaak (in eene rede), v.; afgelegen plaats, gehucht; fig. buitensporigheid, v.; weggeworpen kaart, v.; **à l'—**, adv. ter zijde; **mon cheval fit un —**, mijn paard deed een zijsprong; **mener qn. à l'—**, iemand terzijde nemen (om hem te spreken); **mettre à l'—**, terzijde leggen; **il se tenait à l'—**, hij hield zich achteraf; **ce jeune homme fait des —s**, deze jonge man doet buitensporigheden; **—té, ée**, part. et a. verstrooid, verjaagd; verwijderd enz.; afgelegen; m. soort kaartspel.

Écar‖tèlement, m. het vierendeelen; **—teler**, (préf. é et lat. quartus, quatrième) v. a. vierendeelen; een veld in vieren verdeelen (wapenk.).

Écar‖tement, m. afzondering; ontwijking, v.; **—ter**, v. a. (rad. écart) verwijderen, afzonderen, verstrooien; afwenden; eenige kaarten wegwerpen (in het spel), om er andere voor in de plaats te nemen; **ce fusil écarte**, dat ge-

weer spreidt; **s'—**, v. pr. zich verwijderen, afdwalen, afwijken; uit elkaar gaan, zich verstrooien; **—teur,** m. Chulo, strijder te voet bij Spaansche stierengevechten.

Écatir, v. a. het laken koud persen, glanzen **(catir).**

Écaudé, ée, a. (préf. é et lat. cauda, queue) zonder staart; met korten staart.

Ecce homo (pr. **èk-cè**), m. (m. lat. qui signifient voilà l'homme) christusbeeld met de doornenkroon.

Ecchymo‖se (pr. **è-ki**), f. (gr. ek, dehors; chumos, humeur) uitstorting van 't bloed in 't celweefsel; kleine kneuzing, blauwe plek, v.; **—ser,** v. a. eene bloeduitstorting veroorzaken.

Ecclésias‖te, m. de prediker (Salomo), m.; **—tique,** a. geestelijk; m. geestelijk, kerkelijk persoon; **l'—tique,** het boek van Jezus Sirach; **—tiquement,** adv. op eene geestelijke of kerkelijke wijze.

Ecdémique, a. zich tot enkele gevallen bepalend (van eene ziekte).

Écervelé, ée, a. (préf. é et cervelle) hersenloos, onverstandig, onbezonnen.

Échafau‖d, m. (ital. catafalco) stellage, v.; steiger, m.; schavot, bloedtooneel; **—dage,** m. het maken van een' steiger of eene stellage; fig. opeenstapeling van gedachten enz., v.; **—der,** v. a. een steiger maken; **— un ouvrage,** een werk opzetten; **—,** op een schavot ten toon stellen; uitkrijten, leelijk afschilderen.

Échalas, m. wijngaardstaak, staak voor boonen enz., m.; fig. lang en mager mensch, boonenstaak.

Échalas‖sement, m. het onderstutten der wijngaarden met staken; **—ser,** v. a. wijngaarden met staken of stokken onderstutten.

Échalier, m. doorgang van palen in een haag; heining, hek van palen, staken of takkebossen.

Échalote, f. sjalot, v.; sauslook.

Échampeau, m. eind van een snoer, waaraan men den hoek vast maakt.

Échampir, v. a. een beeld enz. door licht en schaduw doen uitkomen.

Échan‖crer, v. a. rond uitsnijden, boogsgewijze snijden; **—crure,** f. ronde uitsnede, uitholling, v.

Échandole, f. dakbord, dakplankje **(bardeau).**

Échan‖ge, m. ruiling; uitwisseling, v.; **en —,** adv. in ruil, daarentegen, aan een' anderen kant; **—geable,** a. wat geruild kan worden; **—ger,** v. a. verruilen; uitwisselen; **—giste,** m. ruiler; **libre—giste,** m. vrijhandelaar.

Échan‖son, m. schenker des konings; **—sonnerie,** f. ambt van schenker; schenkkamer, v.

Échantignol(l)e, f. klamp, waarop draagbalken rusten, m. **(chantignole).**

Échantil‖lon, m. proef, v.; monster, staaltje; **être d'—,** volgens monster, van de voorgeschreven grootte zijn; fig. **donner un — de son savoir-faire,** een proefje van zijne behendigheid geven; **—lonner,** v. a. (de maten) ijken; stalen uitknippen, uitsnijden.

Échan‖vrer, v. a. hennep of vlas braken; **—vroir,** m. hennep- of vlasbraak, v.

Échap‖pade, f. missnede (door 't uitglippen der graveerstift) v.; **en —,** adv. in 't geheim; **—patoire,** f. uitvlucht, v.; **—pe,** f. het loslaten van vogels om ze den valk achterna te zenden; **—pé, ée,** m. et f. ontsnapte; **un —pé des petites-maisons, de Charenton,** een gek; **—pé,** m. tweeslachtig paard, bastaard, m.; zekere sprong in het dansen; **—pée,** f. rijtoertje, uitstapje; het uitbreken van het vee uit de weide; onbezonnenheid, v.; **— de vue,** smal doorzicht (tusschen boomen enz.); **par —(s), à l'—,** bij tusschenpoozen; ter loops, vluchtig; **— de lumière,** slaglicht op een schilderij; **— de soleil,** het even doorbreken van de zon; **—,** keerplaats voor rijtuigen in een laan, een koetshuis; ruimte onder een wenteltrap; **—pement,** m. gang (in uurwerken), m.; **l'— de la vapeur,** het vrijworden van den stoom; **—per,** v. a. ontgaan, ontvluchten; **l'— belle,** ergens goed afkomen; **— des mailles,** steken laten vallen; v. n. **(de...)** ontsnappen, ontloopen, ontkomen, ontvlieden, ontspringen; **le mot m'est échappé,** het woord is mij ontvallen; **(à...)** ontsnappen; zich aan het oog onttrekken; ontvallen; ontgaan; ontglippen; **le mot m'a échappé,** het woord is mij ontgaan; **s'—,** v. pr. ontvluchten, ontsnappen; fig. zich vergeten; zich overhaasten; zich los rukken; te veel in het hout schieten.

Écharbot, m. waternoot, v.

Écharde, f. doorn; splinter, m.

Échardon‖nage, m. het uittrekken der distels; **—ner,** v. a. distels uittrekken; **—net, —noir,** m. distelsteker, m.

Échar‖nage, —nement, m. het ontvleezen van huiden; **—ner,** v. a. het vleesch van eene huid afsnijden; **—noir,** m. schaafmes; **—nure,** f. vleesch, dat van huiden afgesneden is.

Échar‖pe, f. sjerp, v.; sjaal, halsdoek; draagband; stukje hout aan de vier hoeken van de lijst eener schilderij; lengtouw; fig. **changer d'— ou de cocarde,** van partij veranderen; **en —,** adv. scheef, zijdelings, schuins; **porter le bras blessé en —,** den gekwetsten arm in een doek dragen; **l'— d'Iris,** de regenboog; **—pé, ée,** een sjerp dragend, ge- sjerpt; **—pement,** m. het marcheeren in schuine richting; **—per,** v. a. verdeelen door slaan of kaarden (wol enz.); in stukken houwen; in de pan hakken; onhandig snijden, dwars snijden; een last dien men wil op hijschen met touwen omwinden.

Écharpiller, v. a. paardenhaar verdeelen; in stukken snijden, kort en klein slaan, in de pan hakken.

Échars, e, a. gierig, inhalig, schrokkig; **vents —,** schrale ongestadige winden, m.; **monnaie —e,** munt van te gering allooi.

Échar‖sement, adv. gierig; **—ser,** v. a. verminderen (het gehalte of allooi van eene munt); v. n. schralen, onbestendig zijn (van den wind); **—seté,** f. geringe waarde eener munt, v.

Échasse, f. stelt, v.; **être monté sur des —s,** op stelten loopen, zeer lange beenen hebben; fig. winderig, hoogdravend, gezwollen zijn; **—,** maatstok der steenhouwers enz., m.; dunne palen, welke men overeind in den grond zet, om een steiger te maken, juffers, steiger-

palen, m.; roodvoetige strandruiter (steltlooper); **—siers,** m. pl. (rad. échasse) steltloopers, m. (vogels).

Échau, m. greppel, v.

Échaubou‖lé, ée, a. vol vurige puisten; **—lure,** f. vurige puist, v.

Échau‖dage, m. het broeien; het begieten met heet water; het witten met kalkwater, kalkmelk; kalkwater, kalkmelk; **—dé,** m. zeker klein Parijsch gebak; vouwstoeltje; tuinstoel, m.; driehoekig tuinbed; **—der,** v. a. (préf. é et chaud) broeien, met heet water zengen; **blé —dé,** mager, schraal koren; —, met kalk bestrijken; **s'—,** v. pr. zich branden; fig. ergens in bedrogen worden; brandig worden, verschrompelen; prov. **chat échaudé craint l'eau froide,** een ezel stoot zich niet tweemaal aan denzelfden steen; **—doir,** m. broeiketel, m.; broeikuip, v.; **—dure,** f. brandwonde, v.

Échauf‖faison, f. uitslag door verhitting, m.; **—fant,** a. verwarmend, verhittend; **—fe,** f. zweetkist, v. zweetkuil m. (om de huiden te ontharen); **—fé,** m. **sentir l'—,** brandig, aangebrand rieken; **—fement,** m. verwarming; verhitting, v.; **—fer,** v. a. verwarmen; verhitten; **— la bile, le sang, la tête, les oreilles à qn.,** iem. kwaad of boos maken, vertoornen; **s'—,** v. pr. warm worden; zich verhitten; fig. toornig worden, opvliegen, opstuiven; **—fourée,** f. onbezonnen onderneming; toevallige ontmoeting, v.; gevecht tusschen twee partijen; **—fure,** f. vurig puistje; verstopping, v.

Échauguette, f. wachttoren, m.

Échauler, zie **Chauler.**

Échaumer, v. a. een veld afstoppelen **(chaumer).**

Échaux, m. greppel, v. (zie **échau).**

Éche, f. zie **aiche.**

Échéance, f. verval; vervaldag, -tijd, m; **à courte, à longue —,** op kort, op lang zicht.

Échéant, e, a. part. prés. de échoir; vervalbaar; **le cas —,** bij voorkomende gelegenheid.

Échec (pr. **chèk**), m. schaak; fig. verlies; schade, v.; **donner, faire — au roi,** den koning schaak zetten; **être — et mat,** schaakmat zijn; fig. **faire — aux projets de qn.,** iemands plannen dwarsboomen; **tenir qn. en —,** iem. in bedwang houden; **—s** (pr. **chè**), m. pl. schaakspel; steenen of stukken, daartoe behoorend; **jouer aux —s,** schaken.

Échée, f. haspelvol, streng garen **(echeveau).**

Éche‖ler, v. a. met behulp van een ladder beklimmen **(escalader); —lette,** f. kleine ladder, v.; pakzaal-laddertje; wagenladder; **—lier,** m. kraanladder, v. (lang stuk hout waarover verschillende pinnen zijn vastgemaakt) **(rancher); —lle,** f. (lat. scala) ladder, v.; maatstok; toonladder, v. (in de muziek); **— de corde,** touwladder; **— brisée,** vouwladder; **— d'escalade,** stormladder; **— à incendie, de sauvetage,** brandladder; **faire la courte —,** op elkanders schouders klimmen; fig. elkander wederzijds voorthelpen; fig. **tenir l'— à qn.,** iem. bij zijne verheffing behulpzaam zijn; **après lui il faut tirer l'—,** niemand kan 't hem verbeteren; **— sociale,** maatschappelijke ladder; **—,** schaal (van een kaart, eene teekening, een barometer enz.); **— des eaux,** peilschaal; **faire —,** aanleggen (vooral in de Levant), zie **escale; — du Levant,** handels- of stapelplaats in de Levant.

Éche‖lon, m. sport, v.; fig. trap, m.; **—lonner,** v. a. traps- of sportsgewijs plaatsen.

Échenal, Écheneau, Échenet, m. houten goot, v.

Échenil‖lage, m. het uithalen van rupsennesten; **—ler,** v. a. de rupsen uit de boomen halen; **—leur,** m. rupsenuithaler; rupsenvreter (soort vogel); **—loir,** m. rupsenhaak, m., -schaar, v.

Écheoir, v. n. zie **Échoir.**

Écheveau, m. streng garen, v.; **dévider un —,** een streng afwinden; fig. **dévider son —,** spreken zonder ophouden; **—,** fig. vervelende, lange geschiedenis.

Échevette, f. kleine streng garen, v.

Échevelé, ée, a. met loshangende haren; **poète —,** romantisch dichter.

Échevi‖n, m. schepen; **—nage,** m. schepenschap, schepensambt.

Échidné, (pr. **ki**), m. Australische mieren-eter, m.

Échiffre, Échiffe, m. trapmuur, schuinsche muur voor eene trap, m.

Échigner, zie **échiner.**

Échignole, f. passementmakersklos, m.

Échillon, m. waterhoos, v.

Échi‖ne, f. ruggegraat, v.; fig. **avoir l'— souple, l'— très flexible,** een kruiper zijn; **—né,** a. stekelig; **—née,** f. ruggestuk van een varken; **—néens,** m. pl. egelachtige zoogdieren; **—ner,** pop. **—gner,** v. a. de ruggegraat breken; krom en lam slaan; doodelijk vermoeien; **s'— ner,** ou **s'—gner,** v. pr. zijn ruggegraat breken; fig. zich aftobben; zich lam werken.

Échi‖nides, m. plur. (pr. **ki**) zeeëgelsoorten; **—nite,** m. versteende zee-egel, m.

Échinodermes (pr. **ki**), m. pl. zeedieren met stekelachtige huid.

Échiqueté, ée, a. geruit als een dam- of schaakbord.

Échiquier, m. schaakbord; schaakbordvormige of ruitsgewijze opstelling van troepen; **en —,** ruitsgewijs, kruisgewijs; **—,** vierkant vischnet; (in vroeger tijden) vergadering van hooge rechters in Normandië; **chambre de l'—,** hoogste hof van appel (in Engeland); **cour de l'—,** rekenkamer in Engeland (exchequer); **billets de l'—,** schatkistbiljetten.

Écho (pr. **ko**), m. (gr. êchô, son) echo, m; fig. naprater, naverteller; dubbelrijmend vers; gewelf, dat tot het vormen van een echo geschikt is.

Échoir, v. n. (préf. é et choir) toevallen, te beurt vallen, ten deel vallen; vervallen; uitvallen, gebeuren; **le cas échéant, si le cas y échoit, s'il y échet,** als het geval zich voordoet.

Échomes (Scalmes ou **Tolets)** m. pl. roeipinnen, v.

Échomètre (pr. **ko**), m. instrument tot het afmeten van den tijd der geluiden.

Échométrie (pr. **ko**), f. kunst om den echometer te gebruiken.

Échop‖pe, f. (allem. schoppen) kleine winkel tegen een huis aan, m. pothuis; etsnaald, v.; **—per,** v. a. met de etsnaald bewerken; **—pier,** m. **ière,** f. kleine winkelier, winkelierster (in een pothuis).

Échou‖age, m. stranding, v.; zachte kust, op welke men gemakkelijk stranden kan, v.; **—ement**, m. stranding, v.; **—er,** v. n. et **s'— er,** v. pr. stranden; fig. mislukken, slecht uitvallen; v. a. op strand zetten.

Éci‖mage, m. (rad. cime) het aftoppen der boomen; **—mer,** v. a. (een boom) aftoppen.

Éclabous‖sement, m. het bespatten, beslijken; **—ser,** v. a. bemodderen, met modder en slijk bespatten; fig. — **le monde,** onbeschaamd zijn vermogen, zijn weelde ten toon spreiden; **—sure**, f. modder- of slijkspat, v.; fig. klap, dien men oploopt bij een vechtpartij, waar men naar kijkt.

Éclai‖r, m. (préf. é et clair) weerlicht; bliksem, m.; **il fait des —s,** het bliksemt, het weerlicht; fig. **passer comme l'—,** als een bliksemstraal voorbij schieten; zeer snel voorbijvliegen; **train-—,** bliksemtrein; **—rage**, m. verlichting, v.; — **au gaz,** gasverlichting; **gaz d'—,** lichtgas.

Éclair‖cie, f. open plaats in een bosch, v.; **(clairière);** heldere plaats aan den hemel bij mistig weder, v.; **—cir,** v. a. ophelderen, opklaren, helder maken; klaar, zuiver maken; dunner maken, dunnen; polijsten; fig. verklaren, opheldere; uitsluitsel geven; (een twijfel) wegnemen; **—cissement,** m. het lichter, dunner maken; opheldering, oplossing; verklaring, v.

Éclaire, f. schelkruid; **petite —,** lepelblad.

Éclai‖ré, ée, part. et a. verlicht, helder; fig. opgehelderd; verlicht; **être logé et —ré,** vrije woning en licht hebben; **—rer,** v. imp.; **il —re,** het weerlicht, bliksemt; v. a. verlichten; fig. opheldere; beter onderrichten; acht geven, gadeslaan; — **le tapis,** (bij het spel) den inleg vóór zich leggen; — **l'ennemi,** den vijand verkennen; fam. —, geld geven; v. n. schijnen; glinsteren, fonkelen; — **à qn.,** iemand bijlichten; **—reurs**, m. pl. veldontdekkers, scherpschutters.

Éclamé, a. verminkt, lam (van vogels sprekende).

Éclan‖che, f. achterbout van een schaap, m.; **—cher,** v. a. de vouwen of kreukels uit iets weg strijken.

Écla‖t, m. (gr. klaô, je brise) spaander, splinter; glans, m.; sterk geluid, uitbarsting, v., slag, m.; fig. gerucht; opzien; luister, m.; — **de bois,** splinter; **voler en —s,** in stukken springen; — **de tonnerre,** donderslag; — **de rire,** schaterend gelach; **rire aux —s,** schaterlachen; **l'— du soleil,** de glans der zon; fig. **cette affaire a fait de l'—,** deze zaak heeft veel gerucht gemaakt, veel opzien gebaard; **—tant, ante,** a. schitterend; schel, klaterend, schetterend; fig. uitstekend; gerucht makend, opzien barend; **—tante,** f. schitterende vuurpijl, m; **—tement,** m. het barsten, springen; **—ter,** v. n. (rad. éclat) scheuren, barsten; springen, splijten; afsplinteren; knappen; kraken; schitteren; fig. uitbarsten, ruchtbaar worden; — **de rire,** in een schaterlach uitbarsten; **la joie éclate dans ses yeux,** zijne oogen schitteren van vreugde; **s'—,** v. pr. scheuren, splijten, aan stukken springen.

Éclec‖tique, a. uitkiezend en schiftend, onderzoekend; tot geene bijzondere sekte of school van wijsgeeren behoorend; m. eclecticus; — **tisme,** m. (gr. eklektismos; de eklegein, choisir) het streven om uit vele zaken 't beste te kiezen, schiftende wijsbegeerte.

Écli, m. splinter, m.

Éclip‖se, f. (gr. ekleipsis; de ekleipein, faire défaut) verduistering (van een hemellichaam), v.; eclips, v.; fig. voorbijgaand ongeluk; kortstondige afwezigheid, v.; **—sement,** m. verduistering, v.; **—ser,** v. a. verduisteren, verdonkeren; fig. overtreffen, in de schaduw stellen; **s'—,** v. pr. verduisterd worden; fig. zich verwijderen, verdwijnen; **—tique**, f. (rad. éclipse) zonneweg, m., ecliptica, v.; a. dat tot de verduistering behoort, ecliptisch.

Éclis‖se, f. spalk; teen, waarvan men korven vlecht, v.; spaan, dakspaan; druipkorf, druipmand (voor 't kaasmaken); **—ser,** v. a. spalken (een gebroken been).

Éclo‖pé, ée, a. fam. hinkend, krachteloos; **un pauvre —pé,** een arme kreupele; **—per,** v. a. kreupel maken.

Éclo‖re, v. n. (préf. é et clore) uit den dop komen (van kiekens enz. sprekend); ontluiken (van bloemen); fig. aanbreken (van den dag); uitlekken, aan den dag komen; **faire —,** uitbroeden; doen ontbloeien; fig. te voorschijn brengen; **—sion,** f. het komen uit den dop; ontluiking, v.

Éclu‖se, f. (lat. excludere, exclusum, exclure) sluis, sluisdeur, v.; **—sée,** f. zoo veel water als eene sluis doorlaat of bevatten kan; sluisvol; **—sement,** m. het schutten; **—ser,** v. a. door eene sluis afsluiten; van sluizen voorzien; schutten; **—sier,** m. ou **garde —sier,** sluiswachter; a. **porte —sière,** sluisdeur.

Écobans, zie **Écubiers.**

Écobu‖age, m. het ophakken van den grond en 't afbranden der stoppels; **—e,** f. grassteker, m.; **—er,** v. a. een onbebouwd veld ophakken en afbranden.

Écocheler, v. a. op hoopen zetten.

Écœu‖rant, ante, a. walgelijk; **—rement,** m. walging, v.; **—rer,** v. a. doen walgen, een tegenzin opwekken; ontmoedigen.

Écofrai, m. snijbord (van de schoenmakers); werktafel, v. bij velerlei ambachten.

Écoine, etc. zie **Écouane.**

Écoinson, Écoinçon, m. hoeksteen van eene venster-opening, m.; hoekkast, v.

Éco‖lage, m. schoolgeld; schoolonderwijs; **—lâtre,** m. scholaster, geestelijke die aan 't hoofd stond van de aan eene kerk verbonden school; †**—lâtrie,** f. geestelijk schoolmeestersambt; **—le,** f. (lat. schola) school,; v. — **primaire,** lagere school; — **primaire supérieure,** school voor meer uitgebr. lager onderwijs; — **professionnelle,** ambachtsschool; — **privée,** bijzondere school; — **publique, communale,** openbare school, gemeenteschool; — **normale,** normaalschool, kweekschool (voor onderwijzers); — **militaire,** militaire academie, krijgsschool;

— **d'équitation,** rijschool; — **de natation,** zwemschool; — **gratuite,** — **de charité,** armenschool; fig. **renvoyer qn. à l'—,** iem. zijne domheid onder 't oog brengen; **il en tiendrait —,** hij kent dat door en door; **cela sent l'—,** dat riekt naar de school; **il sent l'—,** hij is stijf en links; **prendre le chemin de l'—,** den langsten weg nemen, volgen; **faire l'— buissonnière,** fam. stilletjes de school verzuimen, **dire les secrets de l'—,** fam. uit de school klappen; **cet artiste fait —,** deze kunstenaar sticht eene school, heeft vele leerlingen, navolgers; —, (in het trictrac-spel) punten, die men vergeten heeft op te teekenen of die men te veel heeft opgeteekend; fig. **faire une —,** een bok schieten; **—lier,** m. **ière,** f. scholier; schoolknaap, schoolmeisje; **prendre le chemin des —liers,** den langsten weg nemen; **commettre une faute d'—,** een dommen streek begaan; **des manières —ières,** schooljongensmanieren; **papier —lier,** schriftenpapier.

Éconduire, v. a. (prëf. é et conduire) iem. wegzenden, op beleefde manier de deur wijzen.

Écono‖mat, m. huisbeheerdersambt; bewind van een huishouder; **—me,** a. spaarzaam, zuinig, economisch; m. et. f. (gr. oikonomos; de oikia, maison; nomos, règle) huishouder, huisbezorger; huishoudster, huisbezorgster, v.; economist; **—mie,** f. (rad. économe) huishouding, huisbezorging; spaarzaamheid, zuinigheid, economie, v.; fig. de geregelde gang, de verrichtingen van 't menschelijk lichaam; — **politique,** staathuishoudkunde; — **rurale,** landhuishoudkunde; **—s,** spaarpenningen; **faire des —s,** sparen; **—mique,** a. huishoudend, huiselijk; bezuinigend, spaarzaam; staathuishoudkundig; **fourneau —,** spaarkachel; **fourneaux —s,** volksgaarkeukens; **soupe —,** soep voor de armen; **—miquement,** adv. op eene spaarzame wijze; **—miser,** v. a. met spaarzaamheid behandelen, besturen; sparen; **—miste,** m. staathuishoudkundige.

Écope, f. gieter, m.; hoosvat **(escope, sasse); —per,** v. a. uithoozen.

Écoperche, f. kraanbalk, stutbalk, hefboom, m.

Écor‖çage, écor‖cement, m. het schillen, ontdoen van de schors; **—ce,** f. (lat. cortex, corticis) bast, m. schors (van boomen); schil (van vruchten enz.), v.; — **du Pérou,** — **des jésuites,** — **de quina,** echte kinabast; prov. **il ne faut pas juger du bois (de l'arbre) par l'—,** men moet niet naar den uitwendigen schijn oordeelen; **entre l'arbre et l'— il ne faut pas mettre le doigt,** men moet zich niet mengen in familiegeschillen, in een geschil tusschen man en vrouw; **—cer,** v. a. den bast of de schors afdoen, schillen.

Écor‖chant, ante, a. oorverscheurend; moeilijk uit te spreken; **—ché,** m. gedaante van een mensch of dier, zonder huid of vel, spierfiguur, v. (tot studie voor schilders en beeldhouwers); **—ché,** m. ou **—chée,** f. gestreepte kegelschelp, v.; **à —che-cul,** adv. fam. op het achterste kruipend; fig. très bas, met tegenzin, ongenoegen of verdriet; **—chement,** m. het villen; **—cher,** v. a. (lat. excorticare, enlever l'écorce, enlever la peau) het vel afstroopen, villen; beschadigen; fig. villen, afzetten; — **la gorge, le palais,** scherp in de keel, op de tong zijn; een wrangen, onaangenamen smaak hebben; fig. — **les oreilles,** de ooren verscheuren, kwetsen, in de ooren krassen; fig. — **une langue,** eene taal slecht spreken, radbraken; **votre hôte vous a écorché,** uw waard heeft u afgezet; **s'—,** v. pr. zich het vel openhalen, zich kwetsen; zich een blikaars rijden; **s'— à force d'être couché,** zich doorliggen; **—cherie,** f. villerij, vilplaats, v.; fig. afzetterij, v.; plaats, waar men wordt afgezet, v.; **—cheur,** m. **euse,** f. viller; fig. afzetter; **—chure,** f. ophalen van het vel, schram, v.; blikaars, m.; blikgat (van het te paard rijden).

Écorcier, m. pakhuis, waar men schors bewaart; runschuur, v.

Écore, zie **accore.**

Écor‖ner, v. a. de hoornen, de hoeken afbreken; beschadigen; fig. afbreuk doen, nadeel toebrengen; — **un livre,** de hoeken van een boek beschadigen; — **sa fortune,** een gedeelte van zijn vermogen verteren; — **ses revenus,** zijn kapitaal aanspreken; **—neur,** m. spotter, beleediger.

Écorni‖fler, v. a. fam. schuimloopen, op de klap loopen; **—flerie,** f. panlikkerij, klaplooperij, v.; **—fleur,** m. **euse,** f. fam. tafelschuimer, tafelschuimster.

Écornure, f. afgestooten stuk van den hoek van een steen, een meubel enz.

Écossais, e, a. Schotsch; m. et f. Schot, Schotsche; **—e,** f. Schotsche dans, m. wals, v.; douche, afwisselend koud en warm.

Écos‖ser, v. a. (peulvruchten enz.) doppen, pellen; **—seur,** m. **euse,** f. dopper, dopster.

Écot, m. gelag; besloten gezelschap; disch- of tafelgezelschap; **payer son —,** zijn gelag, aandeel betalen; fig. **il a bien payé son —,** hij heeft het zijne rijkelijk bijgedragen om 't gezelschap te vermaken; **parlez à votre —,** spreek tot uw soort, bemoei u niet met eens anders zaken; —, boomtronk; leibrok; halsvan 't zeil.

Écô‖tage, m. het gladtrekken van 't ijzerdraad; het zuiveren der tabaksbladeren van de stengels; **—ter,** v. a. ijzerdraad gladtrekken; tabak van stelen zuiveren; **—teur,** m. man, die ijzerdraad gladtrekt, die tabak van stengels zuivert.

Écou‖ane, —enne, f. groote raspvijl, v.; **—aner,** v. afraspen, afvijlen (de munten); **—anette,** f. kleine raspvijl, v.

Écouer, v. a. den staart afsnijden.

Écoufle, m. kiekendief (zekere roofvogel), m.; vlieger, m.

Écou‖lement, m. afwatering; uitwatering, uitvloeiing, v.; — **de la foule,** het uiteengaan der volksmenigte; —, debiet, aftrek der waren; **—ler,** v. n. **faire —, laisser —,** doen of laten afloopen; **s'—,** v. pr. afvlieten, afloopen; fig. voorbij gaan, verloopen (van den tijd sprekend); wegsluipen, zachtjes verdwijnen; aftrek hebben (van koopwaren); **l'argent s'écoule,** het geld verdwijnt ongemerkt.

Écoupée, f. bezem, zwabber, m.

Écourgée, f. zware zweep, v., knoet, m.

Écourgeon, m. zomergerst, vroege gerst, v.

Écourter, v. a. korten, afsnijden; den staart (en de ooren) afsnijden; fig. verkorten, besnoeien.

Écou‖tant, ante, a. luisterend, toehoorend; **—te,** f. schoot, m.; (touw, waarmede men de de zeilen gespannen houdt); **—te,** f. plaats, van

waar men hooren kan zonder gezien te worden, v.; gesloten gestoelte; spreektralie in kloosters, v.; tochtgaten in de kazematten; fig. fam. **être aux —s,** staan luisteren; **sœur —,** non, die in kloosters eene andere naar de spreektralie vergezellen moet, om te hooren wat daar gesproken wordt; **—ter,** v. a. (lat. auscultare) hooren, toehooren; luisteren, beluisteren; aanhooren; **s'—,** v. pr. al te bang voor zijne gezondheid zijn; **s'— (parler),** zichzelf gaarne hooren spreken; **écoute(-)s'il(-)pleut,** m. waterarme molen; fig. sukkel, man zonder energie; **—teur,** m. **euse,** f. fam. luisteraar, luisteraarster; **— aux portes,** luistervink; **—teux,** a. schichtig (van een paard); **—tille,** f. luik (van een schip); **—tillon,** m. kleine opening in het luik, v.; **—toir,** m. spreekhoorn **(cornet acoustique).**

Écouvette, f. bezem, stoffer, m.

Écouvil‖lon, m. ovendweil, v.; wisscher, waarmede men het geschut schoon maakt, m.; **—lonner,** v. a. met den wisscher schoon maken.

Écrabouiller, v. a. verpletteren.

Écran, m. vuurscherm.

Écrancher, v. a. vouwen uitstrijken.

Écra‖sant, e, a. verpletterend; **—sé, ée,** part. et a. verpletterd; plat, ineengedrongen, ingevallen; **—sement,** m. verplettering, v.; **—sée,** f. inzakking (van een mijngang), v.; **—ser,** v. a. verpletteren, vermorzelen, verbrijzelen, vertreden, verdrukken; fig. in den grond helpen of boren; **—seur,** m. verpletteraar.

Écré‖mage, m. afrooming, v.; het afschuimen (van glas); **—mer,** v. a. den room afscheppen; van een vloeistof het bovenste wegnemen, afschuimen; fam. het beste van iets nemen; **—maison,** f. het afschuimen van gesmolten glas; **—mière,** f. roomschelp, roomlepel; **—moir,** m. **—moire,** f. roomlepel, m; ijzeren schuimlepel (der glasblazers), m.

Écré‖nage, m. het afschrapen of afsnoeien der randen van gegoten letters; **—ner,** v. a. de randen van gegoten letters afschrappen of afsnoeien; **—noir,** m. snoeimes der lettergieters.

Écrêter, v. a. (rad. crête) den kam afsnijden; het bovenste gedeelte van iets afschieten; een straatweg lager maken.

Écrevisse, f. kreeft. m.; **— de mer,** zeekreeft, hommer; **signe de l'Écrevisse,** teeken van den kreeft **(signe du Cancer).**

Écrier (s'), v. pr. uitschreeuwen, uitroepen.

Écri‖er, v. a. ijzerdraad schoon maken; **—eur,** m., **euse,** f. die het ijzerdraad schoon maakt.

Écrille, f. rooster in een' vijver, m.

Écrin, m. (lat. scrinium) juweelkistje.

Écrire, v. a. et n. (lat. scribere) schrijven; **s'écrire,** v. pr. elkander schrijven; **c'était écrit,** dat moest zoo zijn.

Écrisée, f. diamantpoeder.

Écri‖t, m. geschrift; handschrift; **par —,** adv. schriftelijk; **coucher par —, mettre en (par) —,** opschrijven; **—teau,** m. opschrift; aangeplakt briefje; bord vóór een huis (met te huur of te koop enz); **—toire,** f. schrijfkoker, m.; **—ture,** f. (lat. scriptura; de scribere, écrire) schrift; handschrift; hand, v.; **— de chat, — de pattes, de mouche,** gekrabbel; **—,** de bijbel, m.; **l'Écriture (sainte), la sainte Écriture, les (saintes) Écritures,** de Heilige Schrift; **—tures,** f. pl. processtukken, schriften; **tenir les —tures,** de correspondentie houden (in den handel).

Écrivail‖ler, v. n. veel en slecht schrijven, krabbelen; **—leur,** m. veelschrijver **(écrivassier).**

Écri‖vain, m. schrijver; maker van boeken; **— public,** brieven- of aktenschrijver (voor 't publiek); **—vassier,** m. papierbekladder, veelschrijver, slecht schrijver; **—veur,** m. schrijver, kopiïst.

Écrou, m. moer eener schroef, v.; artikel, gewijd aan iederen gevangene (op de gevangenenrol); **registre d'—,** gevangenenrol.

Écrouel‖les, f. pl. klier- of keelgezwel **(scrofules); —leux, euse,** a. kliergezwelachtig; m. et f. lijder(es) aan kliergezwellen.

Écrouer, v. a. op de gevangenenrol zetten; gevangen zetten.

Écrou‖ir, v. a. koud smeden (van metalen sprekend); **—issement,** m. het koud smeden (van metalen).

Écrou‖lement, m. inzakking, instorting, v.; **—ler (s'),** v. pr. inzakken, invallen, instorten; **faire — les murs,** de muren omverhalen; fig. **le second empire s'écroula,** het tweede keizerrijk ging te niet.

Écroû‖tage, —tement, m. het ontkorsten; het afsteken van de bovenkorst van onbebouwden grond; **—ter,** v. a. ontkorsten, de korst afsnijden; de bovenkorst van onbebouwden grond afsteken.

Écru, ue, a. ruw, ongebleekt, onbewerkt (van zijde enz.); slecht gegoten (van ijzer); m. ruwheid van eene stof; ruwe stof, v.

Écrues de bois, f. pl. (crû, part. passé de croitre) nieuw gewassen hout.

Ecsarcome, m. uitwas van vleesch.

Ectropion, m. (gr. ek, hors de; trepein, tourner) ziekelijke buitenwaartsche omkeering der oogleden, v. **(éraillement).**

Ectype, f. (grec. ektupon) afdruk van een gedenkpenning of van een zegel, m.

Écu, m. (lat. scutum, bouclier) schild; kroon (stuk gelds), v.; daalder, m.; **— (de cinq francs),** vijffrancsstuk; **—s,** plur. geld, bezit; **amasser des —s,** geld bijeenbrengen; **mettre — sur —,** potten; **il a des —s,** hij is rijk; **il a des —s à remuer à la pelle, c'est le père aux —s, il a des —s moisis,** hij is schatrijk; **il n'a pas un — vaillant, il est au bout de ses —s,** hij is doodarm, hij heeft geen cent meer; **vieux amis, vieux —s,** niets gaat boven oude vrienden en oude dukaten; **— de mer,** uitvoerbiljet (in sommige havens van Noord-Europa).

Écuage, m. dienst van den schildknaap, m.; recht, dat de schildknaap betaalde tot vrijdom van dienst.

Écuanteur, f. uitwendige holte van een wagenrad.

Écubier, m. kluisgat; kluishout (op schepen).

Écueil, m. (lat. scopulus, rocher) klip, v.

Écuel‖le, f. (lat. scutella; dimin. de scuta, plat) nap, m.; diepe schaal of kom, v.; **—s,** pl. vaatwerk; fig. fam. **cela est propre comme une — à chat,** (lett. dat is schoon gelikt als

het bord van een kat) dat ziet er vuil uit! **il a bien plu dans son —**, het geld is hem aangewaaid; **mettre tout par —s**, niets sparen om rijk te onthalen; **—**, napvol, komvol; †**—**, aalmoes van de koninklijke goederen, v.; †**archer de l'—**, bedelaarsdiender; **— d'eau**, navelkruid; draadwijdte eener schroef; **—lée**, f. napvol, komvol.

Écuisser, v. a. een boom in het omhakken splijten.

Éculer, v. a. schoenen of laarzen scheefloopen; **s'—**, v. pr. zwikken.

Éculon, m. wasgieterskom, v.

Écuma‖ge, m. het afschuimen; **—mant, ante**, a. schuimend; **—me**, f. schuim; **— de mer**, meerschuim; **—mer**, v. n. et a. het schuim afdoen, afschuimen; schuim opwerpen, schuimen; fig. **— les mers, les côtes**, zeerooverij plegen, **— les nouvelles**, fam. overal loopen, om iets nieuws op te doen; **— les marmites**, tafel schuimen; **—meresse**, f. groote suikerspaan, v.; **—mette**, f. schuimspaantje; **—meur**, m. **— de marmites, de tables**, tafelschuimer, panlikker; **— de mer**, zeeschuimer, zeeroover, m.; **—meux, euse**, a. schuimend, schuimachtig; **—moire**, f. schuimspaan, v.; fig. **il a la figure comme une —, il est grêlé comme une —**, hij is zeer pokdalig.

Écu‖rage, m. afschuring; schoonmaking, zuivering, v.; **—rement**, m. **sillon d'—**, ou **—**, m. afwateringsgreppel, v.; **—rer**, v. a. schuren, reinigen, vegen.

Écureuil, m. (lat. sciurus; gr. skiouros; de skia, ombre, et oura, queue) eekhorentje.

Écureur, m. **euse**, f. schuurder, putruimer, nachtwerker, schuurster, schoonmaakster, v.; schoonmaker, schoonmaakster der kaardedistels.

Écurie, f. (bas lat. scuria) stal, paardenstal, m.; fig. **c'est un cheval à l'—**, dat is een etend kapitaal, dat kost veel en brengt niets in; **—**, al de renpaarden van één eigenaar of van eene vereeniging.

Écus‖son, m. (dimin. d'écu) klein wapenschild; naambord; etiket; plaatje op het sleutelgat eener deur; schildje, oog om te enten; **greffer, enter en —**, met een schildje enten, oculeeren; **—sonner**, v. a. (boomen) met een schildje enten, oculeeren; **—sonnoir**, m. oculeermes.

Écu‖yer, m. (lat. scutarius) (in vroegere tijden) wapendrager, schildknaap; jonker (titel der edelen vóór den ridderslag); stalmeester; berijder (van paarden); staatjonker van eene aanzienlijke vrouw; pikeur, paardrijder, kunstrijder; paal, dien men naast een' jongen boom zet, m.; valsche wijngaardloot, v.; **grand —**, opperstalmeester; **— tranchant**, voorsnijder, m.; **— de cuisine**, keukenmeester; **—yère**, f. kunstrijdster, paardrijdster; **bottes à l'—**, rijlaarzen.

Eczé‖ma, m. hittepuistjes; **—mateux, se**, a. huiduitslag betreffend, met hittepuistjes behept.

Édacité, f. vraatzucht, v.

Édda, f. Edda, v. (verzameling oudste Scandinavische geschriften).

Éden (pr. **dène**), m. paradijs, Eden; bekoorlijk verblijf.

Éden‖té, ée, a. tandeloos; **vieille —tée**, tandeloos bestje; **—tés**, m. pl. tandelooze zoogdieren; **—ter**, v. a. de tanden uitbreken; **s'—**, v. pr. tandeloos worden, de tanden verliezen (van kammen enz.).

Édicter, v. a. (lat. edictum, édit) vaststellen, verordenen.

Édicule, m. (lat. ædicula) (bij de Ouden:) tempelvormig gebouwtje; (thans:) gebouwtje.

Édifi‖ant, ante, a. stichtelijk; **—cateur**, m. bouwer, stichter; **—cation**, f. bouwing, stichting, v.; fig. stichting; onderricht, leering, v.; **—ce**, m. (rad. édifier) gebouw, gesticht; **—er**, v. a. (lat. ædes, construction; facere, faire) bouwen; fig. opbouwen, stichten; onderrichten.

Édi‖le, m. (lat. ædilis) ædilis, opziener der openbare gebouwen en schouwspelen te Rome; (thans:) magistraatspersoon; **—litaire**, a. de ædiliteit betreffend; **—lité**, f. waardigheid van ædilis (bij de Romeinen), ædiliteit, v.; (thans:) magistratuur.

Édi‖t, m. (lat. edictum; de edicere, prononcer) openbaar bevel, edict; **—ter**, v. a. uitgeven; **s'—**, v. pr. uitgegeven worden; **—teur**, m. uitgever; **libraire-—**, boekhandelaar en uitgever; **—tion**, f. uitgave, oplage (van een boek), editie, v.

Édosser, v. a. de bovenste aardlaag wegnemen.

Édredon, m. (du suédois eider, sorte de canard sauvage, et dun, duvet) eiderdons; donzen voetkussen, dekbed; fig. zacht bed; weekelijkheid, v.

Éduca‖bilité, f. opvoedbaarheid, v.; **—ble**, a. opvoedbaar; **—teur, trice**, m. et f. opvoeder, opvoedster; a. de opvoeding betreffend; **—tif**, a. zie **Éducateur; —tion**, f. (lat. educatio; de educare, éduquer) opvoeding, educatie, v.; het dresseeren (van een hond, een paard); het kweeken (van bijen, zijdewormen, een plant enz.).

Édulco‖ration, f. verzoeting, v.; **—ré, ée**, a. verzoet; fig. **manières —rées**, zoetsappige manieren; **—rer**, v. a. (préf. é et lat. dulcis, doux) verzoeten.

Éduquer, v. a. (lat. éducare; du préf. é et ducere, conduire) opvoeden (een kind).

Éfaufiler, v. a. uitrafelen; **s'—**, v. pr. uitrafelen, zich laten uitrafelen.

Éfendi, zie **Effendi.**

Effa‖çable, a. uitwischbaar; **—çage, —cement**, m. het uitwisschen, het doorhalen; **—cer**, v. a. (préf. é et face) uitwisschen, uitvegen, uitschrappen; fig. overtreffen, verdonkeren; uitwisschen, verdelgen, vernielen; **— le corps, les épaules**, het hoofd, de schouders een weinig intrekken; **s'—**, v. pr. uitgewischt worden; fig. uitgaan, verbleeken; uitsterven; wegsterven, verdwijnen; fig. **s'— (devant qn.)**, verdwijnen (voor iem.); zich bescheiden op den achtergrond houden; **—çure**, f. het uitgewischte; doorhaling, v.

Effa‖nage, m. het aftoppen, het afbladeren; **—ner**, v. a. afbladeren, de topbladeren afdoen; **—neur**, m. **euse**, f. aftopper, aftopster; **—nure**, f. afgesneden toppen, bladeren.

Effa‖ré, ée, a. ontsteld, zeer verschrikt; **—rement**, m. ontsteltenis, v.; **—rer**, v. a. (préf. e et lat. ferus, sauvage) ontstellen, verschrikt maken, ontroeren; **s'—**, v. pr. verschrikt worden, ontstellen.

Effarou‖chant, a. schuw makend; fig. afschrikkend, schrik aanjagend; **—ché, ée**, m. et f. schuw gemaakte, verschrikte; **—chement**, m. het schuwmaken, opschrikken; ontsteltenis, v.; **—cher**, v. a. schuw maken, verwilderen; fig. afschrikken; **s'—**, v. pr. schuw, verschrikt worden.

Effec‖tif, ive, a. (rad. effet) wezenlijk, waarlijk; **—tif**, m. voorhanden voorraad, m.; het werkelijk aanwezig aantal; **—tivement**, adv. werkelijk, inderdaad; **—tuation**, f. volvoering, verwezenlijking, v.; **—tuer**, v. a. (lat. efficere, effectum) volvoeren, volbrengen.

Effélure, f. snippers van wit leêr, v.

Effémi‖nation, f. verwijfdheid, v.; **—né, ée**, a. verwijfd; m. verwijfd mensch, wellusteling; **—ner**, v. a. (lat. femina, femme) verwijfd maken; **s'—**, v. pr. verwijfd worden.

Effendi (pr. **éfin**), m. Efendi, m. titel van een' Turkschen staatsbeambte.

Efférent, ente, a. wegvoerend, meevoerend.

Efferves‖cence, f. opkoking, opbruising, gisting, v.; fig. drift, gramschap, v; **—cent, e**, a. (lat. effervescens; de effervesco, je bous) opbruisend, kokend; fig. vurig, opvliegend; **tête —e**, heethoofd; **la foule —e**, de gistende volkshoop, m.

Effet, m. (lat. effectus; de efficere, accomplir) uitwerking; daad; uitvoering, v.; oogmerk; **faire (son) —**, werken, uitwerking hebben; **les —s civils**, de burgerlijke rechten; **à —, à l'—**, met het oogmerk; **pour cet —, à cet —**, tot dat einde, met dat oogmerk; **à l'— de ...**, ten einde; **—s**, pl. roerende goederen, effecten; vermogen; **—s publics**, staatsfondsen; **en —**, adv. inderdaad; **faire de l'—**, effect geven (aan een biljartbal); —, pomerans (van een biljartkeu).

Effeuil‖lage, m. het ontbladeren; **—laison**, f. ontbladering, v.; het vallen der bladeren; **—ler**, v. a. afbladeren, ontbladeren; **s'—**, v. pr. het loof, de bladeren verliezen; los gaan (van geplakt papier, als kaarten enz., sprekend); **—lure**, f. afgeplukte bladeren.

Efflca‖ce, a. krachtdadig, krachtig, werkzaam; **—cement**, adv. krachtdadig, met vrucht; **—cité**, f. kracht, werking, v.

Efficient, e, a. (lat. efficiens; de efficere, effectuer) f. **cause —e**, werkende oorzaak, v.

Effi‖gie, f. (lat. effigies; de effingere, représenter) beeld, muntbeeld: beeltenis, v.; **pendre qn. en —**, iem. in beeltenis ophangen; **—gier**, v. a. in beeltenis straffen (ophangen, verbranden enz.).

Effi‖lage, m. uitrafeling, v.; **—lé**, m. franje, v.; rouwlaken met franjes; **—le, ée**, part. et a. uitgerafeld; dun, schraal, mager; **—ler**, v. a. de draden eener stof los trekken, uitrafelen; **s'—**, v. pr. uitrafelen; **—leuse**, f. rafelmachine.

Effilo‖chage, m. 't rafelen der lompen; **—che**, f. uitgerafelde draad, v.; **—chée**, f. papierpap, v.; **—cher**, v. a. rafelen; **—cheur**, m. **euse**, f. lompenrafelaar, —laarster; **(cylindre) —**, rafelrol (cylinder, waarin de lompen gerafeld en tot pap gemaakt worden), m.

Effiloqu..., zie **effiloch....**

Effilure, f. uitgerafelde draden, v.

Efflan‖qué, ée, part. et a. uitgeteerd; mager; zonder kracht; **—quer**, v. a. een paard den bek afrijden, mager rijden, uitmergelen.

Effleu‖rage, m. afschraping (van huiden), v.; **—rement**, m. lichte aanraking, v.; fig. oppervlakkige behandeling, v.; **—rer**, v. a. lichtelijk bezeeren; het vel ophalen, schrammen; (huiden) afschrapen; fig. slechts even aanroeren, lichtelijk over eene zaak heen loopen; **—rir**, v. n. et **s'—rir**, v. pr. aanzetten als bloemen; verweeren (bij mijnstoffen); **—roir**, m. zeker lamsvel, waarmede men het perkament afwischt.

Efflorescen‖ce, f. het uitbloeien van planten: verweering, schilfering, v. (van stoffen); huiduitslag, m.; **—t, e**, a. (lat. efflorescens; de florescere, fleurir) uitbloeiend; verweerend, bloemen aanzettend.

Efflu‖ence, f. uitvloeiing, v.; uitvloeisel; **—ent, ente**, a. uitvloeiend; **—ve**, m. (lat. effluvium; de e, hors de, et fluere, couler) uitvloeiing, uitdamping, uitwaseming, v.; **—s magnétiques**, uitstroomingen der magnetische vloeistof.

Effon‖drement, m. val, instorting; diepe omgraving, v.; **—drer**, v. a. diep omgraven; instooten, inslaan; **s'—**, ou **—**, v. n. instorten, zinken; **—drilles**, f. pl. grondsop, bezinksel, aanzetsel, aanbrandsel; kielwater.

Efforcer (s'), v. pr. zich inspannen, pogen, trachten, enz.

Effort, m. poging, inspanning, drukking, v.; geweld; moeite, v.; **— d'esprit**, geestesinspanning; **faire un — sur soi-même**, een overwinning op zichzelf behalen; **— de génie**, geniaal meesterwerk; **—**, verrekking (van de pezen); **il s'est donné un —**, hij heeft zich verrekt.

Effraction, f. (lat. effractio; effringere, effractum, briser) inbraak, v.

Effraie, f. kerkuil, sluieruil, m.

Effran‖gé, ée, a. franjesgewijs uitgerafeld; **—ger**, v. a., **s'—**, v. pr. franjesgewijs uitrafelen.

Effra‖yamment, adv. op eene verschrikkelijke wijze; **—yant, ante**, a. vervaarlijk, verschrikkelijk, ijselijk; **—yer**, v. a. (rad. frayeur) verschrikken, schrik aanjagen; **s'—**, v. pr. schrikken, verschrikt worden.

Effré‖né, ée, a. (préf. e et lat. frenum, frein) fig. teugelloos, toomeloos, dolzinnig; **—nement**, adv. toomeloos, onbeteugeld.

Effri‖tement, m. het uitmergelen, van den grond; **—ter**, v. a. uitmergelen (een akker); **s'—**, v. pr. uitgemergeld worden; tot stof vervallen.

Effroi, m. schrik, m., ontzetting, v.

Effron‖té, ée, a. (préf. e et front) onbeschaamd, onbeschoft; schaamteloos; **—té**, m. **ée**, f. onbeschaamde kerel, onbeschaamd wijf; **—tée**, f. schoonheidspleister boven den neus, v.; zeer hoog vrouwenkapsel; **—tément**, adv. onbeschaamd; **—terie**, f. onbeschaamdheid, onbeschoftheid, schaamteloosheid, v.

Effro‖yable, a. verschrikkelijk, ontzettend, vreeselijk; **—yablement**, adv. op eene verschrikkelijke, ontzettende wijze.

Effruiter, v. a. plukken, afplukken (van ooft).

Effumer, v. a. de kleuren verdrijven, zachter maken, in elkander laten vloeien (in de schilderkunst).

Effusion, f. uitgieting; plenging; uitstorting, v.; fig. ontboezeming; uitbarsting.

Éfourceau, m. mallejan, stootwagen, m.

Égagropile, f. haarbal, die in de maag van herkauwende dieren gevonden wordt.

Égaiment ou **Égaiement**, m. verheuging, vervroolijking, v.

Égal, ale, a. (lat. æqualis; de æquus,

uni, égal) gelijk, even, effen; **tenir la balance —ale,** onpartijdig zijn; **cela m'est (bien) —,** dat is mij om 't even; m. gelijke; **mon —,** mijnsgelijke; **marcher l'— de qn.,** iem. in rang gelijk zijn; **d'—,** adv. als gelijke; **à l'— de,** even zoo, zoo als.

Éga‖lement, m. gelijkmaking der erfdeelen, v.; **—lement,** adv. op gelijke wijze; even zoo; **—ler,** v. a. gelijk of effen maken; **(qn. à qn.)** vergelijken; **qn., qch.** iemand, iets evenaren; **s'—,** v. pr. **à qn.,** zich met iemand gelijk stellen; **—lir,** v. a. gelijk maken; **—lisation,** f. gelijkmaking, vereffening, v.; **—liser,** v. a. gelijk maken, in gelijke deelen verdeelen; effenen, effen maken; **—liste,** m. gelijkmaker; **—litaire,** a. de gelijkheid toegedaan; **—lité,** f. gelijkheid, v.; gelijkmatigheid, v.; **à — de prix,** bij gelijken prijs; **—,** effenheid, v.

Égalures, f. pl. witte vlekken op den rug van een vogel, v.

Égard, m. achting; betrekking, v.; **eu — à ...,** in aanmerking genomen...; **eu — à ce que,** loc. prép. in aanmerking genomen, dat...; **par — à, par — pour,** uit eerbied voor ...; **sans — pour sa jeunesse,** zonder zijn jeugd in aanmerking te nemen; **avoir des —s pour qn.,** groote achting voor iem. hebben; **à l'— de,** ten opzichte van...; **à cet —,** loc. adv. te dien opzichte; **à tous —s,** in alle opzichten.

Éga‖ré, ée, a. verdoold, verdwaald; dwalend; **—rement,** m. dwaling, v; slecht gedrag; **—rer,** v. a. aan het dwalen, op den dwaalweg brengen; fig. in de war brengen; verleggen; zoek maken; van 't pad der deugd brengen, verleiden; **s'—,** v. pr. verdwalen, van den weg geraken; buiten zichzelf geraken, in verwarring geraken; **— de qn.,** iemand kwijtraken; **— dans qch.,** zich in iets verdiepen.

Égarot(t)er, v. a. (rad. garrot) aan de schoft bezeeren (een paard).

Égay‖ement, m. opvroolijking, v.; **—er,** v. a. (rad. gai) verblijden, vervroolijken; aangenamer maken; **— un arbre,** een boom door het snoeien lucht geven; **— son deuil,** den zwaren rouw voor een lichteren verwisselen; **s'—,** v. pr. zich verheugen, zich vroolijk maken.

Égérie, f. (Egeria, nymphe qui inspirait au roi Numa Pompilius les lois qu'il donna aux Romains) fig. wijze raadgeefster.

Égide, f. (gr. aigis, aigidos, peau de chèvre) schild van Minerva.

Égilops, m. zweer aan de binnenzijde van het oog, v.

Églander, v. a. eene klier wegnemen, uitsnijden.

Églan‖tier, m. wilde rozelaar, m.; **—tine,** f. wilde roos, v.

Église, f. (gr. ekklesia, assemblée) kerk; gemeente, v.; **aller à l'—, sortir de l'—,** naar de kerk gaan, uit de kerk komen; fig. et fam. **balayer l'—,** het laatst uit de kerk komen; **un pilier d'—,** een trouwe kerkganger; loc. prov. **être gueux comme un rat d'—,** zoo arm als Job zijn; **être destiné à l'—,** tot den geestelijken stand bestemd zijn; **l'— primitive,** de eerste Christenen; **les pères de l'—,** de kerkvaders; **les États de l'Église,** de Kerkelijke Staat.

Églogue, f. herderszang, m.

Égoger, v. a. het overtollige van een kalfsvel, namelijk ooren en staart, afsnijden.

Égohine ou **Égoïne,** f. handzaag, schrobzaag, stootzaag, v.

Égoïs‖me, m. (lat. ego, moi) eigenbelang, egoïsme; **—te,** a. egoïstisch; m. eigenbelangzoeker, egoïst; **—tement,** adv. egoïstisch.

Égor‖gement, m. vermoording; **—geoir,** m. moordhol; **—ger,** v. a. (préf. é et gorge) de keel afsnijden, slachten, dooden; verworgen, ombrengen; fig. te gronde richten, ruïneeren; afzetten, snijden; **—geur,** m. moordenaar, doodslager.

Égosiller, (s'), v. pr. (préf. é et gosier) zich overschreeuwen; luidkeels zingen.

Égotis‖me, m. kwade hebbelijkheid, om steeds van zichzelven te spreken.

Égougeoir, m. **Égougeoire,** f. waterloozing in eene mijn, v., zinkput, m.

Égout, m. (préf. é et goutte) afloop van het water, drop, m.; goot; vuilnispijp, v.; riool; **rat d'—,** rioolwerker; **—,** wonde, welke open gehouden wordt, v.; fig. verzamelplaats van slecht volk, v.

Égoutier, m. rioolruimer.

Égout‖tage, —tement, m. het door-, af- en uitdruipen; **—ter,** v. n. **faire —, laisser —,** laten uitdruipen; **s'—,** v. pr. uitdruipen; **—toir,** m. druipplank, druiprooster (voorwerp, waarop men het vaatwerk laat uitdruipen); vergiettest, v.; lekzak, m.; **—tures,** f. pl. afdruipsel.

Égrain, Égrin, Aigrin, m. gezaaid appel- of pereboompje.

Égrainer, zie **égrener etc.**

Égrap‖page, m. het aftrossen van druiven; **—per,** v. a. druiven aftrossen, afristen; het erts zuiveren; **—poir,** m. werktuig tot het aftrossen der druiven; rooster voor het zuiveren der ertsen, m.

Égrati‖gner, v. a. krabben, openrijten; fig. kwetsen, prikkelen; den grond los bewerken; **—gneur,** m. **euse,** f. krabber, krabster; **—gnoir,** m. krabijzer; **—gnure,** f. krab of schram, v.

Égravillonner, v. a. de wortels van een te verplanten boom van de aanhangende aarde zuiveren.

Égre‖nage, m. het uitkorrelen, afristen.

Égrène, f. ijzeren beslag, kram.

Égre‖ner, v. a. de korrels uitdoen of uithalen; afristen; **— son chapelet,** de kralen van den rozenkrans door de vingers laten glijden; **s'—,** v. pr. uitvallen; afvallen, kruimelen; **—neur,** m. **euse,** f. peller, pelster; **—euse,** f. pelmachine, machine om af te risten, v.; **—noir,** m. pelmachine, v.

Égrillard, arde, a. fam. levendig, vroolijk, lustig.

Égrilloir, m. tralie, v. of rooster, m. (in een vijver).

Égrin, zie **égrain** of **aigrin.**

Égri‖sage, m. het eerste slijpen van diamant of marmer; **—sée,** f. diamantpoeder; **—ser,** v. a. het ruwste van een' diamantsteen afslijpen; **—soir,** m. doos, waarin men het poeder bewaart, dat van de diamanten afvalt, v.

Égru‖geoir, m. vijzel, m.; pletwerktuig; rasp, v.; **—ger**, v. a. klein stooten, stampen, raspen; **—geure**, f. hetgeen aan stukken gestooten, vergruisd is.

Égueu‖lé, ée, a. met afgestooten tuit; m. fam. vuilbek, vuilpraat, m.; **—lement**, m. het bederven van den kanonmond, v.; het afbreken, afstooten van de tuit; **—ler**, v. a. den hals eener flesch enz. breken; **s'—**, v. pr. de tuit of den hals verliezen; aan den mond bedorven worden (van geschut); **s'— à (force de) crier**, pop. zich overschreeuwen, zich heesch schreeuwen.

Égyp‖tien, m. **enne**, f. Egyptenaar, Egyptische; heiden, landlooper; heidin, landloopster; **—tien, ienne**, a. Egyptisch; **—tologie**, f. kennis, studie, v. der Egyptische oudheden; **—tologue**, m. kenner der Egyptische taal en oudheden.

Eh, int. ach! och!

Ébanché, zie **Débanché**.

Éherber, v. a. wieden; beter: **sarcler**.

Éhonté, ée, a. schaamteloos.

Éhouper, v. a. een boom toppen.

Eider, m. (pr. **éder**) eidergans, v.; **— à tête grise**, koningseider.

Éjacu‖lateur, trice, a. uitspuitend (van vochten uit aderen en vaten); **—lation**, f. uitspuiting, v.; kort en vurig gebed tot God; **—latoire**, a. uitspuitend; **prière —**, schietgebed; **—ler**, v. a. uitspuiten.

Éjamber, v. a. strippen, de dikke stelen van de tabak afzonderen.

Éjarrer, v. a. van het grove haar ontdoen (een huid).

Éjection, f. uitwerping, uitdrijving; pl. uitwerpselen.

†**Éjouir, s'—**, v. pr. zich verheugen **(réjouir)**.

Élabo‖ration, f. verwerking, nauwkeurige bewerking, v.; **—rer**, v. a. (lat. elaborare; du préf. e et laborare, travailler) verwerken, met zorg bewerken; **s'—**, v. pr. bewerkt, bereid worden (van bloed, gal enz.).

Éla‖gage, m. dunning, uitneming van het overtollige, v.; **—guer**, v. a. een boom wat afsnoeien; fig. bekorten; **—gueur**, m. uitnemer, snoeier; snoeimes.

Élaïne, Oléine, f. oliestof, v.

Élaiser, v. a. een muntstuk recht kloppen.

Élan, m. eland (zeker hert), m.

Élan, m. sprong, schok, aanloop, m.; fig. pl. zucht, v.; trek (of beweging des harten), m.; **prendre son —**, een aanloop nemen; **des vers sans —**, verzen zonder gloed; **un — d'amour**, eene opwelling van liefde.

Élan‖cé, ée, a. slank, dun van lijf, lang en schraal; **—cement**, m. voorwaartsche beweging, v.; stekende pijn in een lid van het lichaam, v.; **—s de l'âme vers Dieu**, opvoering der ziel tot God; **—cer**, v. n. steken (van pijn sprekende); v. a. snel en krachtig voortstooten; **s'—**, v. pr. toeschieten, aanvallen, bespringen; zich opheffen, snel opspringen; omhoog schieten (van boomen).

Élar‖gir, v. a. verwijden, wijder, breeder maken; uitbreiden; op vrije voeten stellen; v. n. **et s'—**, v. pr. wijder, breeder worden; zich uitbreiden; het ruime sop kiezen; **—gissement**, m. verwijding, verbreeding; uitbreiding, v.; ontslag; **—gissure**, f. aangezet stuk om iets wijder te maken.

Élasti‖cité, f. uitzetting, veerkracht, v.; **—que**, a. (gr. elastês, qui pousse) veerkrachtig, elastiek; uitzetbaar; fig. **une conscience —**, een ruim geweten; **sommier —**, springveeren matras; **gomme —**, gomelastiek; m. springveer, spiraalveer, v.; elastieke gom, v.; pl. kousenbanden enz. van elastiek; **—quer**, v. a. als elastiek uitrekken.

Élaté‖rie, f. (grec. elatêr, qui meut) springvrucht, v.; **—rine**, f. sap der vruchten van den ezelskomkommer; **—rium**, m. wilde ezelskomkommer, m.

Élatéromètre, m. spankrachtsmeter, luchtverdichtingsmeter, m.

Elbeuf, m. laken uit Elbeuf.

Eldorado, m. (esp. el, le; dorado, dorè) fabelachtig land van weelde en overvloed in Z.-Amerika; goudland.

Éléatique, a. **école —**, Eleatische school, v. (oud-Grieksche wijsgeerige secte).

Élec‖teur, m. **trice**, f. (lat. elector, qui choisit) keurvorst, keurvorstin; kiezer, kiezeres; **—tif, ive**, a. door keuze geschiedend, door verkiezing aangesteld; **affinité —tive**, keurverwantschap; **—tion**, f. (lat. electio; de eligere, choisir) keus, verkiezing, v.; het uitverkoren zijn; **—tivité**, f. verkiesbaarheid, v.; **—torabilité**, f. het recht van te kiezen; **—toral, ale**, a. het kiesrecht betreffend, keurvorstelijk; **collège —**, kiesvereeniging; **—torat**, m. waardigheid van een keurvorst, v.; keurvorstendom.

Électri‖cien, m. iemand, die de electriciteit bestudeert, electro-technicus; **—cité**, f. electriciteit, v.; **—que**, a. electrisch; **—sable**, a. electriseerbaar, voor electriseering vatbaar; **—sant, ante**, a. electriseerend; **—sation**, f. electriseering, v.; **—ser**, v. a. electriciteit opwekken of mededeelen, electriseeren; fig. in vuur en vlam brengen; **—seur**, m. electriseerder.

Électro‖-aimant, m. electro-magneet, m.; **—-chimie**, f. scheikundig stelsel, dat op de wetten der electriciteit berust; **—chimique**, a. hetgeen tot bovenstaand stelsel behoort; **—cuter**, v. a. door electriciteit dooden; **—de**, f. (gr. odos, route) ieder der beide in eene vloeistof gedompelde poolvlakken; **—-dynamique**, f. leer van de werkingen der electrische stroomen op elkander, v.; **—lyse**, f. ontleding door electrische stroomen, v.; **—-magnétisme**, m. leer van de wederzijdsche inwerking van de electriciteit en 't magnetisme op elkander, v.; **—mètre**, m. (gr. metron, mesure) electriciteit-meter, electro-meter, m.; **—moteur, trice**, a. electriciteit opwekkend; **—moteur**, m. electriciteitsopwekker, m.; **—-négatif, ive**, a. wat zich naar de positieve pool (zinkpool) van de Voltasche kolom richt; **—phore**, m. (gr. phoros, qui porte) electriciteits-drager, electrophoor, m.; **—-positif, ive**, a. wat zich naar de negatieve pool (koperpool) van de Voltasche kolom richt; **—scope**, m. (gr. skopeô, j'examine) werktuig om de soort van electriciteit in een lichaam te bepalen; **—thérapeutique**, a. op de geneeswijze door electriciteit betrekking hebbend; **—thérapie**, f. het genezen door electriciteit.

Électuaire, m. slikartsenij, v.

Élé‖gamment, adv. op eene bevallige, sierlijke wijze; **—gance,** f. bevalligheid, sierlijkheid, v.; **—gant, ante,** a. (lat. elegans; de eligere, choisir) sierlijk, bevallig.

Élégi‖aque, a. (lat. elegiacus) tot de elegie of het treurdicht behoorend, **vers —aques,** elegische verzen (uit afwisselende hexameters en pentameters bestaande); **(poète) —,** elegieëndichter, treurzangdichter; **—,** treurig, droevig; **—e,** f. (lat. elegia; grec elegeia) treurzang, m.; treurdicht; **—ographe,** m. elegieëndichter, treurzangdichter.

Élégir, v.a. verdunnen, lichter maken **(allégir).**

Élémen‖t, m. (lat. elementum) hoofdstof, v.; element; pl. beginselen; grondregelen, m.; **—taire,** a. grondstoffelijk, hoofdstoffelijk; tot de beginselen behoorend, elementair; **les classes —taires d'un lycée,** de laagste klassen van een gymnasium; **c'est —taire,** het is doodeenvoudig, een kind weet 't; **—tatif,** a. hetgeen de eerste beginselen geeft, hetgeen de gronden leert.

Élémi, m. hars van olijfboomen, v.

Éléphan‖t, m. (gr. elephas) olifant, m.; **— de mer,** m. zeekoe, v.; **—teau,** m. jonge olifant, m.; **—tiasis,** f. (pr. **ice**) olifantsziekte, knobbelachtige melaatschheid, v.; **—tin, ine,** a. olifantachtig; ivoren, van ivoor; **—tins,** m. pl. olifantachtige dieren; **livre —tin,** ivoren tafeltjes, waarop de besluiten van den Senaat geschreven werden (bij de Rom.); **—tine,** f. ivoren Phoenicische fluit, v.; **—tique,** a. dat tot den olifant behoort; met uitslag behept.

Élevage, m. het opkweeken, fokken van dieren.

Éléva‖teur, a. oprichtend, optrekkend; m. hijschmachine, v.; **—tion,** f. (lat. elevatio; de elevare, élever) verhooging, verheffing; hoogte, v.; **— du pôle,** poolshoogte, verheffing van het aspunt, v.; **—,** ontwerp; schets, v.; fig. verheffing; verhevenheid, v.; **—toire,** m. heftang, v., ophaler (wondheelers werktuig), m.; a. **pompe —,** pomp, om water omhoog te brengen, m.

Élève, m. et f. leerling, kweekeling; jong dier, dat men grootbrengt; zaailing, stekje; **—,** f. het fokken van vee **(élevage).**

Élèvement, m. opheffing, verheffing, v.

Éle‖vé, ée, a. verhoogd, verheven; hoog; **pouls —vé,** snelle pols; **d'un prix trop —vé,** te duur; **style —vé,** verheven stijl; **—,** opgevoed; **c'est un mal élevé,** het is een slecht opgevoed, onwellevend mensch; **—ver,** v. a. (lat. elevare) omhoog brengen, verheffen; verhoogen; optimmeren, oprichten, stichten; grootbrengen, kweeken, fokken; fig. verheffen; opvoeden; **s'—,** v. pr. zich verheffen, oprijzen, opstijgen; **le brouillard s'élève,** de mist trekt op; fig. trotsch, hoovaardig worden; **s'— contre qn.,** zich tegen iemand verzetten; **s'— à,** bedragen; uitslag krijgen (van de huid); fig. **faire — la peau à qn.,** iem. in 't harnas jagen; **il s'éleva une tempête,** er stak een storm op; **—veur,** m. vee-, paardenfokker; **—vure,** f. puist of blaar, v.

Elfe, m. **Elfine,** f. Elf, m., Elfe, v. (kleine rondzwervende geest in de Noordsche fabelleer).

Élider, v. a. (lat. elidere, briser) eene letter uitlaten of wegnemen; **s'—,** v. pr. weggelaten, geëlideerd worden.

Éligi‖bilité, f. verkiesbaarheid, v.; **—ble,** a. verkiesbaar.

Élimer, v. a. **s'—,** v. pr. slijten, afslijten.

Élimi‖nation, f. uitstooting, verdrijving, v.; **—ner,** v. a. (préf. é et lat. limen, seuil) uitlichten; verdrijven.

Élin‖gue, f. leng, v., hijschtouw; **—guer,** v. a. **un fardeau,** een leng of hijschtouw om een last slaan en hem ophijschen; **—guet,** m. pal (zeker hout om de gangspil op te houden), m.

Éli‖re, v. a. (lat. eligere) kiezen, verkiezen; **— domicile,** domicilie kiezen; **—sant, ante,** a. uitkiezend, verkiezend; **—sion,** f. uitlating of wegneming eener letter, v.

Élite, f. (rad. élire) het uitgelezene, het puik; de kern, de bloem, v.; **troupes d'—,** keurtroepen, m.

Élixation, f. afkoking, aftrekking, v.

Élixir, m. (ar. al eksir, l'essence) kookdrank (menging van sommige stropen met alcoholaten), elixir; **— de longue vie,** levenselixir; **—,** het beste van iets, de kern, de bloem.

Elle, pr. (lat. illa, celle-là) zij, haar.

Ellébo‖re, m. (gr. elleboros) nieskruid; **il a besoin (de quelques grains) d'—,** hij is niet wel bij 't hoofd; **—rine,** f. wilde nieswortel, m; **—risé, ée,** a. met nieskruid gemengd; **—risme,** m. genezing door middel van nieskruid, v.

Ellip‖se, f. (gr. elleipsis) veroorloofde uitlating van een of meer woorden, v.; langwerpig rond; ellips, v.; **—soïdal, ale,** a. in den vorm van een ellipsoïde; **—soïde,** m. lichaam, gevormd door de omwenteling eener ellips om eene van hare beide assen, ellipsoïde, v.; **—,** f. ellipsvormige kromme lijn, v.; **—ticité,** f. elliptische vorm eener figuur, m.; **—tique,** a. langwerpig rond, elliptisch; **—tiquement,** adv. in den vorm eener ellips.

Elme, feu Saint-Elme, m. St.-Elmus vuur.

†**Elocher,** v. a. heen en weer schudden.

Élocution, f. (lat. elocutio; de eloqui, parler) voordracht, wijze van zich uit te drukken, v.; gedeelte der redekunst, dat over de keuze en de rangschikking der woorden handelt.

Élo‖ge, m. (lat. elogium) lof, m.; lofspraak, v.; lofdicht; lofrede, v; **cela fait son —,** dat strekt hem tot eer; **faire de grands —s de qn.,** iemand zeer prijzen; **—gier,** v. a. lofspraken houden, prijzen; **—gieux, se,** a. vol lof, vol lofspraken; **—giste,** m. lofredenaar, lofredeschrijver.

Éloi‖gné, ée, a. verwijderd; fig. **être bien —gné,** nog lang niet zeker zijn, nog ver in 't verschiet liggen; **être —gné de son compte,** zich verrekenen; **être bien —gné de....,** niet van plan zijn om...., ver zijn van....; †**bien —gné que....,** wel verre van (nu: **bien loin que**); **—gnement,** m. verwijdering, verte, v.; verschiet; afstand, m.; afwezigheid, v; afkeer, tegenzin, m.; **—gner,** v. a (rad. loin) verwijderen; uitstellen, vertragen; afkeerig maken; **s'—,** v. pr. zich verwijderen; zich ongenegen betoonen.

Élon‖gation, f. verwijdering, v.; afwijking, afstandshoek, onder welken een planeet van de

zon schijnt te staan; gedeeltelijke verrekking, v.; **—ger,** v. a. langs eene kust varen; met de sloep langs de zijde van het schip liggen **(longer);** touwwerk in lange bochten schieten of uitrekken.

Élo‖quemment, adv. welsprekend, op welsprekende wijze; **—quence,** f. (lat. eloquentia; de eloqui, s'exprimer) welsprekendheid. v.; de letterkunde in proza; **—quent, ente,** a. welsprekend.

Élu, ue, part. passé de élire, gekozen, uitgekozen; m. uitverkorene; gekozene.

Éluci‖dation, f. verklaring, opheldering, v.; **—der,** v. a. (lat. elucidare; de lucidus, clair) ophelderen, verklaren.

Élucu‖bration, f. nachtwerk; nachtelijke geestesarbeid, m.; nachtstudie, blokkerij, v.; **—brer,** v. a. bij lamp- en kaarslicht maken; met veel vlijt en nachtwaken opstellen.

Élu‖dable, a. ontwijkbaar, ontduikbaar; **—der,** v. a. verijdelen, vruchteloos maken; listig ontwijken; **—deur, m. euse,** f. ontwijker, ontduiker; ontwijkster, ontduikster (van vragen enz.).

Éludorique, a. **peinture —,** oliewaterschilderwerk.

Élusif, ive, a. verijdelend; ontwijkend.

Élyme, m. haargras.

Ély‖sée, m. Elysium (de hemel der Ouden); **Champs —s,** eene geliefkoosde wandelplaats in Parijs; **—séen, enne,** a. tot het Elysium behoorend.

Élytre, m. vleugeldeksel; bovenvleugel, m. (der insecten).

Elzé‖vir, m. uitgave, v.; druk, m. van Elzevier (beroemd Amsterdamsch drukker uit de 17de eeuw); **—virien, ienne,** a. door de Elzeviers uitgegeven; Elzevierformaat.

Éma‖ciation, f. (lat. emaciare, amaigrir) vermagering, v.; **—cié, ée,** a. vermagerd, uitgemergeld.

Émail, m. brandverf, v.; brandschilderwerk, glazuur; **émaux, ouvrages d'—,** geëmailleerde voorwerpen; **l'— des dents,** het glazuursel der tanden; het blinkend wit der tanden; **l'— des prés, des champs,** de veelkleurigheid, de bonte kleurenrijkdom der weiden; **émaux,** de kleuren en metalen (op 't wapenschild).

Émail‖ler, v. a. brandschilderen; emailleeren; fig. opsieren, bont kleuren; **—lerie,** f. emailleerkunst, v.; **—leur,** m. brandverfschilder; **—lure,** f. brandverfschilderwerk.

Émalicer, v. a. boos, nijdig maken.

Émanation, f. uitvloeiing, v.

Émanci‖pateur, trice, a. bevrijdend; **—pation,** f. vrijstelling, vrijmaking, v.; **l'— des esclaves,** de vrijmaking der slaven; **l'— des femmes,** de gelijkstelling der vrouwen met de mannen; **—per,** v. a. (lat. emancipare; de e, de, et mancipare, vendre par le mode de la mancipation) mondig verklaren, van de voogdij ontslaan; vrijmaken; gelijke rechten geven; **s'—,** v. pr. fig. zich vrijmaken; zich vermeten, zich te buiten gaan.

Émaner, v. n. (lat. emanare; de e, de, et manare, couler) uitvloeien, voortkomen.

Émar‖gement, m. kantteekening, aanteekening, handteekening op den rand, v.; uittrekking eener geldsom (op den rand); het afsnijden van den rand; **—ger,** v. a. (rad. marge) op den rand teekenen, op den rand van een betaalsrol zijne handteekening zetten; geld uit de staatskas trekken, ambtenaar zijn; den rand afsnijden, verkleinen.

Émas‖culation, f. ontmanning, v.; **—culer,** v. a. ontmannen.

Émaux, m. pl. zie **émail.**

Embabouiner, v. a. fam. met zoete woorden bedriegen, om den tuin leiden.

Embâcle, m. dam (van ijsschotsen) in eene rivier, m.

Embal‖lage, m. het pakken, inpakken; **toile d'—,** paklinnen; **(frais d')—,** pakgeld; **—lement,** m. drift, v.; vurige, plotselinge liefde, v.; **—ler,** v. a. pakken, inpakken; **— qn.,** iem. in een rijtuig stoppen; iem. inrekenen, oppakken; **—lé, e,** a. ingepakt, bedrogen; **s' —ler,** v. pr. op hol slaan (v. paarden); zich warm inpakken; in een rijtuig stappen; fig. zich door drift, hartstocht laten vervoeren; dol met iets dweepen; **—leur,** m. pakker; zwetser, windbuil; bedrieger; (arg.) politieagent.

Embander, v. a. omzwachtelen, in luren wikkelen **(emmailloter).**

Embanquer, v. n. et **s'—,** v. pr. op de banken aankomen (om te visschen).

Embarbe, f. dwarsdraad ter aanbinding der scheerkoordjes bij 't weven, m.

Embar‖bé, ée, a. gebaard; **—ber,** v. a. — **un pont,** onder een brug doorvaren; **s'—,** v. pr. een baard krijgen.

Embarbo(t)ter, (s'), v. pr. in zijn eigen woorden verward raken.

Embarbouiller, v. a. besmeren, vuil maken; fig. van de wijs brengen, verlegen maken (zie **débarbouiller).**

Embarca‖dère, m. (esp. embarcadero; de embarcar, embarque) steiger, m. hoofd; aanlegplaats; station, perron (zie **débarcadère);** hellende muur (naar een vijver), m.; **—tion,** f. klein vaartuig.

Embar‖dée, f. giering, heen- en wederslingering van een voor anker liggend schip; **—der,** v. a. uitwijken; v. n. gieren, slingeren.

Embargo, m. beslag op schepen; **mettre l'— sur un navire,** beslag leggen op een schip; **—,** havenversperring, v.

Embaril‖lage, m. het pakken in vaten, fust; **—lé, ée,** a. in vaten ingepakt, ingekuipt; **—ler,** v. a. in vaten pakken.

Embar‖quement, m. inscheping, v.; **—quer,** v. a. inschepen; **— un coup de mer,** eene stortzee inkrijgen; **la chaloupe embarquait,** de sloep was aan stortzeeën blootgesteld; **la mer embarque,** de zee slaat over boord; **—,** fig. in eene zaak wikkelen; **s'—,** v. pr. zich inschepen; fig. **s'— dans,** zich inlaten; fig. **s'— sans biscuit, sans boussole,** het noodzakelijkste bij eene onderneming verzuimen; **—,** instappen (om op reis te gaan); prov. **qui s'est embarqué, doit achever,** wie A gezegd heeft, moet ook B zeggen.

Embar‖ras, m. belemmering, versperring, v.; **— de voitures,** opstopping van rijtuigen; **causer de l'— à qn.,** iem. overlast aandoen; iem. ongelegen komen; **ce n'est pas l'—,** dat hindert niet, dat maakt niets uit; **faire de l'—, faire des —, faire ses —,** gewichtig doen; **—,** geldverlegenheid; **— de la langue,**

het stooten met de tong; — **du choix,** moeilijke keuze; —, verstopping (in de spijsverteringsorganen); fig. onrust, verwarring; verlegenheid; zwarigheid, hindernis, v.; **—rassant, ante,** a. moeilijk; in verlegenheid brengend; **—rassé, ée,** a. verlegen, onbeholpen, in de war; in geldverlegenheid, in de klem; **être —rassé de sa personne,** zich niet gemakkelijk bewegen; **tête —rassée,** zwaar hoofd; **—rasser,** v. a. belemmeren, verhinderen; inwikkelen, verwarren; in verlegenheid brengen; **s'—,** v. pr. in verwarring raken, zich verwarren, zich verstrikken; **s'— dans,** zich verwarren in; zich ergens mee inlaten.

Embar‖rer (s'), v. pr. zich verwarren in den latier- of stalboom (van paarden); **—rure,** f. kwetsuur door 't overspringen van den latierboom ontstaan, v.

Embase, f. wiel in een horloge.

Embasement, m. doorloopende grondslag, grondmuur, m.

Embastil‖lement, m. (vroeger:) het opsluiten in de Bastille; het omgeven eener stad met sterkten; **—ler,** v. a. (rad. bastille) in de Bastille werpen; met sterkten omringen.

Embatage, Embattage, m. ijzeren beslag der raderen.

Embataille‖ment, m. overgang van de colonne tot de slagorde; **—r,** v. a. in slagorde scharen.

Embâter, v. a. zadelen; fig. fam. belasten, bezwaren.

Embâtonner, v. a. met stokken voorzien.

Embatre, Embattre, v. a. wie'en met ijzeren banden beslaan.

Embau‖chage, m. het in dienst nemen van een werkman; werving, ronselarij; het aansporen tot desertie; **—chée,** f. het hervatten van 't werk (op een marinewerf); **—cher,** v. a. een knecht in dienst nemen; soldaten tot desertie aansporen; fam. door list werven; **—cheur,** m. hij, die de knechten bij de bazen besteedt; werver, ronselaar; **—choir, Embouchoir,** m. mondstuk; laarzenleest, v.

Embau‖mement, m. balseming, v.; **—mer,** v. a. (rad. baume) balsemen, zalven; welriekend maken, een liefelijken geur geven; v. n. welriekend zijn, geuren; **—meur,** m. balsemer, zalver, lijkzalver.

Embecquer, v. a. uit den bek voeren (vogels); het vischtuig van aas voorzien.

Embéguiner, v. a. een nonnekap opzetten; iem. het hoofd met een doek omwinden; fig. fam. — **qn. de qch.,** iemand iets in het hoofd brengen; **être embéguiné d'une femme,** dol verliefd op eene vrouw zijn; **s'—,** v. pr. **de qch.,** zich iets in 't hoofd halen; **de qn.,** verzot op iem. worden.

Embelle, f. overloop, hals van een schip, m.

Embel‖lie, f. opheldering, gunstige verandering van het weder, v.; tijdelijke zeestilte, v.; **—lir,** v. a. verfraaien, versieren; v. n. **et s'—,** v. pr. schooner worden; **—lissement,** m. verfraaiing, versiering, v.

Embenoîtonné, ée, a. (la Famille Benoiton, comédie de Victorien Sardou) lichtzinnig geworden.

Emberize, f. wedewaal, geelvink, ortolaan, m.

Emberlificoter, v. a. et **s'—,** v. pr. (zich) verwarren.

Emberlucoquer (s'), v. pr. fam. met iets ingenomen zijn; zich iets in 't hoofd halen.

Embesogné, ée, a. (in een' spottenden zin) met bezigheden overladen.

Embê‖tant, ante, a. fam. vervelend, lastig; **—tement,** m. fam. verveling, v.; **—ter,** v. a. fam. vervelen; **s'—,** v. pr. zich vervelen.

Embeurrer, v. a. met boter besmeren.

Embla‖ver, v. a. (lat. bladum, blé) een akker met koren bezaaien; **—vure,** f. bezaaiing, v.; bezaaide akker, m.

Emblée (d'), loc. adv. bij overrompeling, met eenen slag, stormenderhand; **être élu d'—,** bij de eerste stemming gekozen worden; zie **embler.**

Emblématique, a. zinnebeeldig; **—ment,** adv. zinnebeeldig.

Emblème, m. (gr. emblèma, ouvrage en relief) zinnebeeld; **les —s de la royauté,** de kenteekenen, attributen van de koninklijke waardigheid.

†**Embler,** v. a. (lat. involare) met geweld nemen.

Emblousé, e, a. gekield.

Emblure, f. zie **emblavure.**

Embobeliner, Embobiner, v. a. honig om den mond smeren, met vleierijen bedriegen.

Embodinure, f. omwoeling, v.; het omwoelen.

Emboire, v. a. met olie of was besmeren; **s'—,** v. pr. dof worden, den glans verliezen; zie **embu.**

†**Emboi‖ser,** v. a. fam. verschalken, om den tuin leiden, tot iets bepraten; **—seur,** m. **euse,** f. beprater, bepraatster.

Emboi‖tage, —tement, m. het pakken in doozen; ineenvoeging, sluiting der beenderen, v.; **—ter,** v. a. (rad. boite) waren in doozen pakken; inzetten, invoegen, inschieten; — **les files,** de gelederen dicht sluiten; — **le pas,** in dichtgesloten gelederen marcheeren; vlak achter iem. loopen; fig. precies hetzelfde doen; **s'—,** v. pr. in elkander sluiten of passen; **—ture,** f. sluiting, samenvoeging (van eenige leden), v.

Embolie, f. bloedvezelige aderverstopping, v.

Embolis‖me, m. inschuiving, tusschenvoeging (van eene maand in het jaar), v.; **—mique,** a. ingelascht.

Embonpoint, m. gezetheid van lichaam, gevuldheid, v.

Embordurer, v. a. in eene lijst doen.

Embos‖sage, m. dwarse ligging voor anker; **—ser,** v. a. dwars halen (een schip); **s'—,** v. pr. dwars voor anker liggen; **—sure,** f. sprink of sprinkel, m. (knoop, die twee touwen samenvoegt).

Embou‖che, f. **pré d'—che,** vette weide, v.; **—ché, ée,** fig. fam. **mal —,** die alles zegt, wat hem voor den mond komt, die onbehoorlijke taal uitslaat; **—chement,** m. het aan den mond brengen, het aanzetten (van blaasinstrumenten); **—cher,** v. a. een blaasinstrument aan den mond zetten; fig. — **la trompette,** een gezwollen, verheven toon aanslaan; den Pegasus bestijgen; ook: rondbazuinen; fig. **qn.,** iemand de woorden in den mond geven; een paard een gebit aanleggen; de monding eener rivier, eene zeeëngte binnenvaren **(embouquer); s'—,** v. pr. zich uitstorten (van rivieren); **—choir,** m. mondstuk; laarzenleest, v.; **—chure,** f. mond van eene rivier, m.; tromp van geschut, v.; beter: **bouche;** mondstuk van een gebit; opening van een oven, v.; mondstuk (van een blaasinstrument); **avoir une belle (bonne) —,** een blaasinstrument goed weten aan te zetten.

Emboucler, v. a. vastgespen; beter: **boucler.**

Embouer, v. a. fam. bemodderen, beslijken.

Embou‖quement, m. het invaren van een haven, kanaal, straat; **—quer,** v. n. eene zeeëngte inzeilen.

Embourber, v. a. in de modder of het slijk vastzetten; fig. fam. in eene slechte zaak wik-

kelen; **s'—**, v. pr. in de modder blijven steken; fig. fam. zich in eene gevaarlijke zaak inlaten; in de war raken door zichzelf tegen te spreken.

Embourgeoiser, v. a. et **s'—**, v. pr. een burgerlijk, alledaagsch karakter geven, aannemen.

Embour‖rer, v. a. bekleeden, opvullen; beter: **rembourrer; —rure,** f. grof linnen, dat over het vulsel van eenen stoel getrokken wordt.

Embour‖sement, m. het in de beurs steken; **—ser,** v. a. in de beurs of in den zak steken.

Embouser, v. a. met koemest bedekken.

Emboussure, zie **Embossure.**

Embout, m. ijzeren dopje onder aan wandelstok of paraplu, taats; sluitkoordje eener paraplu.

Embouteiller, v. a. bottelen.

Embouter, v. a. een stok, een paraplu van een taats, ijzeren dopje voorzien.

Embou‖tir, v. a. metaal uitdrijven, uitdiepen; **—tissoir,** m. werktuig om uit te drijven.

Embran‖chement, m. vertakking, doorvlechting met takken, v.; plaats van aansluiting, v.; zijtak van een spoorweg, die van de de hoofdlijn afgaat, v.; zijtak, uitlooper, van een gebergte; tak, hoofdafdeeling eener wetenschap; **—cher,** v. a. met takken doorvlechten; in verband brengen; wegen elkander doen kruisen; balken en latten aan elkander vast maken; **s'—**, v. pr. zich door elkander strengelen; met elkaar in verband staan; **s'— à, avec, sur qch.,** op iets uitloopen.

Embraquer, v. a. een scheepstouw met geweld naar zich toe trekken.

Embra‖sement, m. brand, m.; fig. oproer; oproerige beweging, werking der hartstochten, v.; **—ser,** v. a. (rad. braise) aansteken, in brand steken; fig. doen gloeien; **s'—**, v. pr. in brand raken, vuur vatten.

Embras‖sade, f. fam. omarming, omhelzing, v.; **—se,** f. gordijnhouder, gordijnband, m.; **—sement,** m. omarming, omvatting, v.; **—ser,** v. a. (rad. bras) omhelzen, kussen, omarmen: omvademen; fig. omvangen, omvatten, bevatten; aangrijpen, omhelzen, ondernemen, zich verklaren voor; prov. **qui trop embrasse mal étreint,** wie te veel hooi op zijn vork neemt, slaagt kwalijk; **— la vie religieuse,** non worden; **— une profession,** een beroep kiezen; **— un parti,** partij kiezen; **—seur, euse,** a. die gaarne omhelst; m. et f. hij of zij, die gaarne omhelst; **—sure,** f. ijzeren band om eenen schoorsteen of balk, m.

Embrasure, f. schietgat; vensternis, vensterindieping, v.; nis van eene deur, deuropening, v.; bovengat van een stookoven.

Embray‖age, m. het in gemeenschap brengen van twee machinedeelen; **—er,** v. a. twee machinedeelen met elkaar in gemeenschap brengen.

Embreloqué, ée, a. met breloques behangen.

Embrènement, m. fam. bevuiling, v.

Embrener, v. a. fam. bevuilen; **s'—**, fig. fam. zich ten onpas in eene misselijke zaak steken.

Embrèvement, m. invoeging, insponning, v. (van een stuk hout).

Embrèver, v. a. een stuk hout in een ander inschieten, insponnen.

Embriga‖dement, m. verdeeling in brigades, v.; **—der,** v. a. in brigades verdeelen.

Embrocation, f. dropbad (bevochtiging van een ziek lichaamsdeel met een vetachtige zelfstandigheid).

Embrocher, v. a. aan het spit steken; aan zijn degen rijgen.

Embroncher, v. a. leien, pannen, balken dekken.

Embrouillamini, m. (woord van Voltaire) wanorde, verwarring, v.

Embrouil‖lé, e, a. verward, onduidelijk; **—lement,** m. verwarring, v.; **—ler,** v. a. verwarren; (arg.) **ni vu ni connu, je t'embrouille,** je snapt er doodgewoon niets van; **s'—**, v. pr. zich verwarren, zich belemmeren; zich ergens in wikkelen; **—leur,** m. wargeest, verwarder, m.

Embroussaillé, ée, a. met struikgewas bezet; verward.

Embrui‖né, ée, a. door kouden stofregen of den rijp bedorven.

Embrumer, v. a. benevelen; **temps embrumé,** mistig weer; **le temps s'embrume,** het wordt nevelig, mistig.

Embrun, m. betrokken, mistige lucht, v.; zeestof, stofregen, door de botsing der golven ontstaan.

Embrunir, v. a. bruin en donker schilderen.

Embryo‖génie, f. vorming en ontwikkeling van een fœtus, v.; **—génique,** a. de vorming van een fœtus betreffend; **—n,** m. dier- of menschenkiem, wordende vrucht, v., embryo; **—nnaire,** a. als embryo, in den toestand van embryo.

Embu, ue, (part. passé de emboire) a. dof en ineengevloeid; m. doffe, ineengevloeide tint.

Embû‖che, f. listige verschalking, hinderlaag, v.; **s'—cher,** v. pr. zich in het bosch verbergen (van wild sprekende).

Embuer, v. a. drenken, bevochtigen.

Embus‖cade, f. hinderlaag, v.; **—quer,** v. a. in hinderlaag leggen; **s'—quer,** v. pr. zich in hinderlaag leggen.

Émèché, ée, a. (arg.) aangeschoten.

Émender, v. a. (lat. emendare, corriger) verbeteren, veranderen.

Émerau‖de, f. (lat. smaragdus), smaragd, m. (groen edelgesteente); **l'île d' Émeraude** ou **la Verte Erin,** Ierland; **—din, ine,** a. smaragdachtig, -kleurig; **—dine,** f. goudkever, m.

Émer‖gence, f. **point d'—**, punt, waar een lichtstraal uit eene doorloopen middelstof treedt; fig. dringende omstandigheid, v.; **—gent, ente,** a. uit het water opduikende; van een zeker punt uitgaande, uitschietend; **—ger,** v. n. opduiken, oprijzen.

Émeri, m. amaril (zekere steen), m.; **flacon bouché à l'—**, flesch met geslepen stop.

Émeril‖lon, m. leeuwerikenvalk, m.; haak, m.; sperwer (oud kanon), m.; **—lonné, ée,** a. fam. vroolijk, levendig, lustig.

Éméri‖tat, m. ambtsrust, v., emeritaat; **—te,** a. (préf. lat. e et meritus, qui a mérité) die zijn ambt niet meer waarnemen kan, emeritus; **professeur —**, rustend leeraar; beter: **professeur en retraite; —**, volmaakt; **buveur —**, echte drinkebroer.

Émersion, f. opduiking, v.; verschijning eener verduisterde ster, v.

Émerveiller, v. a. doen verbazen; **s'—**, v. pr. **(de qch.)** zich verbazen, verwonderen (over iets).

Éméti‖cité, f. brakingwekkende kracht, v.;

—que, m. (gr. emetikon, qui fait vomir) braakmiddel; braakwijnsteen, m.; braakpoeder; **—sé, ée,** a. waarin een braakmiddel gemengd is; **—ser,** v. a. met een braakmiddel vermengen; een braakmiddel toedienen; doen braken.

Émettre, v. a. uitstralen, uiten; uitgeven, in omloop brengen; doen uitvaardigen; **— un appel,** zich op een hoogere rechtbank beroepen, appelleeren; **— son opinion,** zijn gevoelen uiten, blootleggen.

Émeu, Émeut, m. uitwerpselen der roofvogels.

Émeute, f. opstand, oploop, m.; **—ter,** v. a. tot opstand aanzetten, opruien; **—tier,** m. opruier, roervink.

Émier, zie **émietter.**

Émiet‖tement, m. brokkeling, kruimeling, v.; **—ter,** v. a. kruimelen, verkruimelen.

Émi‖grant, m. **ante,** f. hij of zij, die zijn land verlaat, landverhuizer, landverhuisster; **animaux —grants,** trekdieren; **—gration,** f. uitwijking, landverhuizing, emigratie, v.; **—gré,** m. **ée,** f. uitgewekene; **—grer,** v. n. (lat. e, hors de; migrare, s'en aller) uitwijken, emigreeren.

Émin‖cé, m. sneedje vleesch; **—cer,** v. a. vleesch in dunne stukjes snijden.

Éminemment, adv. op eene uitstekende, verhevene wijze.

Éminen‖ce, f. kleine hoogte; eminentie (titel van zekere geestelijken), v.; **—t, ente,** a. (lat. eminens; de eminere, dominer) verheven, hoog; **danger —,** zeer groot gevaar; fig. voortreffelijk, uitmuntend; uitstekend; **— tissime,** a. zeer voortreffelijke, verhevene, hoogstwaardigste (titel der kardinalen).

Émir, m. (m. ar. qui signifie chef) Arabisch vorst, afstammeling van Mahomed, emir, m.

Émis‖saire, m. (lat. emissus; de emittere, envoyer dehors) boodschapper, zendeling, verspieder; **bouc —,** zondenbok; **—sif, ive,** a. **pouvoir —,** uitstroomingskracht; **—sion,** f. (lat. emissio; de emittere, envoyer dehors) uitdrijving: uitvloeiing, v.: uiting, v.; het uitgeven, de uitgifte (van papierengeld enz.).

Emmagasi‖nage, —nement, m. het opslaan in 't magazijn; ophooping, v.; **—ner,** v. a. in een magazijn opslaan; ophoopen; **—neur,** m. hij, die goederen of levensmiddelen opkoopt en inslaat.

Emmaigrir, zie **Amaigrir.**

Emmail‖lotement, m. inbakering, v.; **—loter,** v. a. bakeren, in de luiers of luren doen.

Emman‖ché, ée, a. gesteeld; **membre bien —ché,** goed aan 't lichaam bevestigd lid; **—chement,** m. het in den steel zetten; het voegen der leden aan den romp; **—cher,** v. a. een hecht of een steel ergens aan maken; fig. **— une affaire,** eene zaak op touw zetten; **s'—,** in den steel passen; fig. **cela ne s'emmanche pas ainsi,** dat gaat zoo niet; **—cheur,** m. maker van hechten of stelen; **—chure,** f. armgat.

Emmannequiner, v. a. jonge boompjes in manden of bakken zetten.

Emman‖telé, ée, a. in een mantel gewikkeld; met wallen voorzien; **corneille —e,** f. bonte kraai, v.; **—teler,** v. a. †in een mantel wikkelen; omwallen, met muren omgeven.

Emmarchement, m. sponning, inkeping in de trapspil voor de treden.

Emma‖riné, ée, a. bemand; bevaren (van zeelieden); **—riner,** v. a. een schip bemannen, uitrusten; **s'—,** aan de zee gewennen.

Emmarquiser (s'), v. pr. fam. markies worden; den markies spelen.

Emmêler, v. a. verwarren.

Emména‖gement, m. intrek in eene nieuwe woning; inrichting van eene woning enz.; verdeeling van de scheepsruimte door verdekken, beschotten enz.; **—ger,** v. a. **— qn.,** iem. helpen in eene nieuwe woning zich in te richten; de scheepsruimte verdeelen; v. n. zijn intrek nemen in een nieuw huis; **s'—,** v. pr. (rad. ménage) zich van het noodige huisraad voorzien, zich in het huishouden zetten.

Emmener, v. a. wegbrengen, wegvoeren, medenemen.

Emmenotter, v. a. handboeien of paternosters aandoen.

Emmeuler, v. a. het hooi in schelven zetten.

Emmi, prép. in het midden van.

Emmiel‖lé, ée, a. honigzoet; fig. vloeiend; **paroles emmiellées,** honigzoete woorden; **—ler,** v. a. met honig bestrijken of vermengen; **— un étai,** eene stag betrensen; **— les bords du vase,** de bittere pil vergulden; **—lure,** f. honigpap (voor paarden, die zich bezeerd hebben), v.; honigdauw, m. (ziekte in 't graan).

Emmineur, m. zoutmeter, m.

Emmitonner, v. a. in zachte stoffen wikkelen; fig. fam. beetnemen; **s'—,** zich warmpjes inbakeren.

Emmitoufler, v. a. fam. warm toedekken, inbakeren; **s'—,** zich warmpjes inbakeren.

Emmitrer, v. a. den bisschopsmijter opzetten.

Emmortaiser, v. a. een pin in een gat slaan.

Emmotté, ée, a. met aarde omringd (van boomwortels).

Emmoufler, v. a. het te bakken aardewerk in moffels of kokers zetten.

Emmurer, v. a. met muren omringen, insluiten.

Emmuseler, v. a. muilbanden.

Emmusquer, v. n. met muskus doortrekken.

Émoeller, v. a. het merg uitnemen of uitdoen.

Émoi, m. beweging, verwarring, v.

Émollient, ente, a. (lat. emollire, rendre mou) verzachtend; m. verzachtend middel.

Émolu‖ment, m. winst, v., voordeel, emolument; pl. toevallige winsten, v., buitenkansjes, in een ambt; **—menter,** v. n. zijn eigen voordeel zoeken, zijne beurs maken.

Émonctoire, m. afvoerend of reinigend orgaan; afvoerweg, m.

Émon‖dage, —dement, m. het snoeien; **—dation,** f. reiniging, v.: **—de,** f. afgesnoeide tak; roofvogeldrek, m.; **—der,** v. a. (lat. emundare; de mundus, propre) een boom snoeien, 't koren reinigen; **—deur,** m. snoeier, pelder; snoeimes; korenzeef, v.; **—doir,** m. boomsnoeier (werktuig), m.

Émorceler, v. a. verkruimelen.

Émorfiler, v. a. den draad afslijpen (van geslepen schaatsen, messen enz.).

Émo‖tion, f. (lat. emotus, ému) aandoening, ontroering, v.; fig. oproer; muiterij, v.; **—tionnant, ante,** a. ontroerend; **—tionner,** v. a. in ontroering brengen.

Émot‖tage, m. het eggen, kluiten breken; **—ter,** v. a. de aardkluiten aan stukken slaan, eggen; **—teur,** m. egger, m.; rol om kluiten te breken, v.; **—toir,** m. kluitenbreker, m.

Émou, m. emoe, Australische casuaris, m.

Émou‖cher, v. a. de vliegen verjagen; van den knop ontdoen en scherpen (een degen); **—chet,** m. mannetje van den sperwer; **—cheter,** v. a. de punten van een scherp werktuig afbreken; **—chette,** f. vliegennet (voor de paarden); **—cheur,** m. vliegenvanger, vliegenverdrijver, m.; **—choir,** m. vliegenwaaier, vliegenverdrijver, m.

Émou‖dre, v. a. slijpen, wetten, polijsten; **—leur,** m. slijper (van messen, scharen enz.); **—lu, ue,** part. passé de émoudre et a. geslepen; scherp; **armes —lues,** scherpe wapenen (in tegenst. met **armes courtoises**); **frais —lu,** kersversch.

Émous‖sage, m. het zuiveren van mos; **—sement,** m. het stomp, bot maken; **—ser,** (de mousse, a.) v. a. stomp maken; fig. verzwakken, verstompen; (de mousse, subst. f.) van mos zuiveren; **s'—,** v. pr. stomp worden; **—soir,** m. moskrabber, m.

Émoustiller, v. a. fam. opvroolijken, verlevendigen.

Émou‖vant, ante, a. aangrijpend, roerend; **—voir,** v. a. (lat. emovere) bewegen, opwekken; aandoen, ontstellen; **s'—,** v. pr. zich laten bewegen; bewogen, aangedaan worden; oproerig worden, aan het muiten slaan.

Empail‖lage, ou **—lement,** m. het opvullen met stroo; **—ler,** v. a. met stroo dekken of omwinden, in stroo winden of pakken; stoelen matten; dieren opzetten; fig. **il est à —,** hij is aartsdom; **—leur,** m. **euse,** f. stoelenmatter; stoelenmatster; opzetter, opzetster van dieren.

Empa‖lement, m. spietsing (straf bij de Turken), v.; waterkeering, v.; sluisdeur, v.; **—ler,** v. a. spietsen.

Empan, m. span, v. (22 cM.) (ruimte tusschen uitgespannen duim en pink); vadem (ruimte tusschen de uitgespannen armen).

Empanacher, v. a. met een vederbos versieren.

Empanner, v. a. et n. tegenbrassen, bijdraaien.

Empan(n)on, m. karbeel, staander, uitstekende balk, m.; zadelhout.

Empaque‖tage, m. het inpakken; **—ter,** v. a. inpakken; **s'—,** v. pr. zich dicht inwikkelen.

Emparadiser, v. a. in het paradijs, in een lustoord, in verrukking brengen.

Empa‖rement, m. bemachtiging, verovering, v.; **s'—rer,** v. pr. **(de qch.)** zich van iets meester maken, iets bemachtigen.

Empasme, m. welriekend poeder.

Empasteler, v. a. de stoffen blauwverven.

Empâ‖tement, m. kleverigheid, deegachtigheid, v.; slijmerigheid, v.; kleverige pap, v; het overstrijken met verven; **—ter,** v. a. pappig, kleverig maken; met pap stoppen; gevogelte vetmesten; meermalen met verf overstrijken; **cheval empâté,** plomp gebouwd paard; **voix empâtée,** onzuivere stem, v.; **menton empâté,** onderkin, v.; **—teur,** m. vetmester van gevogelte.

Empat‖tement, m. grondmuur, muurvoet, m.; grondbalk, m.; **—ter,** v. a. van onderen steunen; vastmaken; de spaken in 't rad zetten; **—ture,** f. aaneenvoeging van twee stukken hout, v.

Empau‖mer, v. a. **— la balle,** den bal met de vlakke hand of met het raket opvangen en wegslaan; fig. **— la balle,** de gelegenheid aangrijpen; **— une affaire,** eene zaak flink aanvatten; **— qn.,** iem. aan zijn leiband laten loopen; **s'—,** zich laten foppen, bepraten; **—mure,** f. binnenst gedeelte van een handschoen; kroon der horens van een hert, v.

Empeau, m. griffel in de schors, v.; entrijs.

Empê‖ché, ée, part. et a. verhinderd, belet; verlegen; met bezigheden overladen; onklaar; verward (van touwen); **—chement,** m. beletsel, hindernis, verhindering, v.; **—cher,** v. a. (lat. impedicare, embarrasser) beletten, hinderen, verhinderen; **s'—,** v. pr. **(de qch.)** zich van iets onthouden; **je ne puis m'en —,** ik kan het niet nalaten.

Empeigne, f. bovenleer (van schoenen).

Empellement, m. sluisdeurtje.

Empeloter, v. a. tot kluwen maken; **s'—,** v. pr. zich tot een kluwen ophoopen, samenrollen.

Empêner, v. a. een slot van een schoot voorzien.

Empennel‖er, v. a. het anker katten, er een katankertje op zetten; **—le,** f. kat, v. (klein anker).

Empen‖ner, v. a. (lat. penna, plume) een pijl van veeren voorzien; **—nes,** f. pl. veeren aan een pijl, v.

Empenoir, m. kromme slotenmakers beitel, m.

Empereur, m. (lat imperator, de imperare, commander) keizer.

Emperruqué, ée, a. gepruikt.

Empe‖sage, m. het stijven van linnen; **—sé, ée,** part. et a. gesteven: fig. stijf, gedwongen; **—ser,** v. a. (rad. empois) linnen stijven, de zeilen nat maken of begieten; **—seur,** m. **euse,** f. stijver, stijfster.

Empester, v. a. verpesten, besmetten, vergiftigen.

Empêtrer, v. a. de voeten binden (van een beest, dat men in de weide doet); **avoir l'air empêtré,** er verlegen uitzien; fig. **— qn. dans qch.,** iemand ergens in wikkelen; **s'—,** v. pr. zich verwarren, zich inwikkelen.

Empha‖se, f. (gr. emphasis; de en, dans, et phainô, j'apparais) nadruk, m. gezwollenheid, v. (in het spreken); **—tique,** a. krachtig, nadrukkelijk; **—tiquement,** adv. met nadruk.

Emphractique, a. verstoppend.

Emphy‖sémateux, euse, a. windgezwelachtig; **—sème,** (pr. zè), m. windgezwel.

Emphy‖téose, f. erfleen; erfpacht, v.; **—téote,** m. et f. die een erfleen of eene erfpacht onder zich heeft; **—téotique,** a. erfpachtelijk.

Empiè‖gé, ée, a. verstrikt, in een strik gevangen; **—ger,** v. a. in een strik vangen.

Empier‖rement, m. laag steenen tot steun van een weg, v.; **—rer,** v.a. eene steenlaag geven.

Empi‖été, ée, a. overweldigd, onrechtvaardig bemachtigd; **—étement,** m. onrechtmatige toeëigening, v., inbreuk op . . .; **—éter,** v. a. et n. (rad. pied) zich iets toeëigenen; **— sur qch.,** inbreuk maken op iets; op eene onrechtvaardige wijze naar zich toehalen.

Empiffrer, v. a. fam. met eten vol stoppen, vet mesten; **s'—,** v. pr. zich vet mesten; dik en vet worden.

Empi‖lement, m. opstapeling van kogels, v.; **—ler,** v. a. op hoopen leggen, stapelen; (kogels) opstapelen; **—leur,** m. stapelaar.

†**Empirance,** m. vervalsching van geld; beschadiging van waren, v.

Empi‖re, m. (lat. imperium; de imperare, commander) macht, heerschappij, regeering, v.; rijk, keizerrijk; fig. **il ne céderait pas pour un —,** hij zou voor nog zooveel niet toegeven.

Empi‖rement, m. verergering, v.; **—rer,** v. a. verergeren, verslimmeren; v. n. erger, slechter worden.

Empiri‖que, a. (gr. en, dans; peira, expérience) empirisch, op ervaring gegrond, afhangend van waarnemingen; **—que,** m. geneesheer, die volgens eigen ervaring de zieken behandelt, empiricus; kwakzalver; **—quement,** adv. op empirische wijze; **—sme,** m. ervaringsmethode, v.; kwakzalverij, v.; **—ste,** m. aanhanger van de ervaringsmethode.

Emplacement, m. bouwterrein; terrein.

Emplastique, a. pleisterachtig.

Emplastration, f. bepleistering, v.; enting, oculatie, v.

Emplà‖tre, m. (gr. emplastron, de emplassô, j'applique sur) pleister, v.; fig. **il ne sait quel — mettre a cette affaire,** hij weet niet hoe hij deze zaak moet oplappen; **mettre un — sur une jambe de bois,** boter aan de galg smeren; fig. —, sukkel; **—trer,** v. a. een pleister op iets leggen; fig. belemmeren; vernis op het leder brengen; **—trier,** m. zalf-, pleisterkast, v.

Emplette, f. (lat. emptum, chose achetée) inkoop (van goederen), m.

Emplir, v. a. vullen, opvullen, aanvullen; v. n. lek zijn; **s'—,** v. pr. zich aanvullen, vol worden.

Emploi, m. gebruik; **c'est un double —,** het is een pleonasme, noodelooze herhaling; **—,** besteding, v.; aanleg, m.; bezigheid, v.; werk; bediening, v.; ambt; dienst, m.; **cet acteur a l'— des valets,** deze tooneelspeler speelt de bediendenrollen; **chef d'—,** de eerste tooneelspeler (in de verschillende rollen).

Emplo‖yable, a. bruikbaar; **—yé,** m. **yée,** f. beambte, klerk, schrijver; **— supérieur,** hoofdambtenaar; **—yer,** v. a. (lat. implicare) aanwenden, gebruiken, besteden; aanstellen; **s'—,** v. pr. **à qch.,** zich met iets bezig houden, zich tot iets laten gebruiken; **pour qn.,** voor iemand moeite doen, zich voor iemand in de bres stellen; **—yeur,** m. werkgever.

Emplu‖mer, v. a. van veeren voorzien; een klavier bepennen; **s'—mer,** v. pr. fig. fam. rijker worden; er beter beginnen uit te zien.

Empocher, v. a. fam. in den zak steken; ontvangen.

Empoi‖gnant,e, a. treffend, aangrijpend; **—gne,** f. het aangrijpen; **—gner,** v. a. (rad. poing) met de hand of vuist aangrijpen, aantasten; fig. treffen, roeren; **s'—,** v. pr. elkaar aangrijpen; fig. in woordenwisseling geraken, woorden krijgen.

Empointer, v. a. met eenige steken hechten; de punt aan eene naald maken.

Empois, m. (rad. poix) stijfsel.

Empoison‖nement, m. vergiftiging, v.; **—ner,** v. a. vergeven, vergiftigen; fig. eene kwaadaardige uitlegging geven; verdraaien (van woorden); verpesten; **—neur, m. euse,** f. giftmenger, giftmengster; fig. slechte kok; slechte keukenmeid; verleider, zedenbederver.

Empoisser, v. a. teren, bepekken (beter: **poisser**).

Empoisson‖nement, m. poting van visch in een vijver, v.; **—ner,** v. a. visch in een vijver poten; **rivière —née,** vischrijke rivier, v.

Empor‖t, m. wegneming v.; **—té, ée,** a. driftig, oploopend, opvliegend, toornig; op hol; m. driftkop; **—tement,** m. hevige drift, opvliegendheid, oploopendheid, woede, gramschap; buitensporigheid, overijling, v.; **—te-pièce,** m. doorslag, m. (krom mes van de schoenmakers); fig. krachtig bewijs; **à l'—te-pièce,** bijtend, scherp; **—ter,** v. a. wegnemen, weghalen, wegdragen, wegsleepen, wegvoeren, medenemen; fig. medesleepen; naar zich toe trekken; verkrijgen; verwerven; **l'— sur qch.,** de voorkeur boven iets hebben, iets overtreffen; **l'— sur qn.,** iem. overwinnen; **— autant en emporte le vent,** het zijn ijdele beloften, bedreigingen; dat zijn woorden in den wind; **— la pièce,** hatelijk scherp zijn; **— la balance,** den doorslag geven; **— le prix,** den prijs behalen; **s'—,** v. pr. in hevige drift geraken, toornig worden, opvliegen, opstuiven; op hol slaan; **s'— à...,** zoover gaan dat men....

Empo‖tage, m. het in potten zetten; **—té, ée,** a. in een pot; fig. onhandig, verlegen; **—ter,** v. a. in een pot zetten.

Empoudrer, v. a. bestuiven, poeieren.

Empouilles, f. pl. koren, dat nog op het veld staat; nog staande of nog hangende vruchten, v.

Empourprer, v. a. purperrood kleuren (in dichterlijken stijl).

Emprein‖dre, v. a. (lat. imprimere) opdrukken, indrukken; fig. inprenten; **—te,** f. afdruksel; stempel, m.; pl. steenen, waarop men het afdruksel van planten, dieren, enz. vindt.

Empres‖sé, ée, a. bedrijvig, druk in de weer, volijverig; haastig; **faire l'—,** den gedienstigen man spelen; **—sement,** m. ijver, m.; vlijt, v.; ongeduld; **s'—ser,** v. pr. zich haasten, zich bevlijtigen.

Emprison‖nement, m. gevangenzetting, gevangenis, v.; **—ner,** v. a. in hechtenis nemen, gevangen zetten; **s'—,** v. pr. zich opsluiten; zich van de wereld afzonderen.

Emprun‖t, m. leening; geldleening, v.; **beauté d'—,** ontleende schoonheid (van kleederen, opschik enz.), v.; **vertu d'—,** schijndeugd, v.; **prendre un nom d'—,** een pseudoniem aannemen; **— forcé,** gedwongen leening; **— à primes,** premieleening; **—té, ée,** a. ontleend; gedwongen, onnatuurlijk: **—ter,** v. a. (lat. promere, promptum, tirer) **(qch. de qn.)** leenen, ontleenen; **—teur,** m. **euse,** f. (ont)leener, (ont)leenster.

Empuan‖tir, v. a. met stank vervullen, verpesten; **s'—,** v. pr. stinkend worden; **—tissement,** m. het stinkend worden.

Empuse, f. nachtelijk spook; valsch denkbeeld.

Empyème, m. borstverzwering, inwendige ettering, v.

Empyrée, m. (gr. empurios, de en, dans; pur, feu) ou **ciel —,** opperste hemel, derde of hoogste hemel, m.

Empyreu‖matique, a. brandig riekend; **—me,** m. (gr. en, dans; pur, feu) brandige reuk, m.

Ému, part. passé de **Émouvoir.**

Émula‖teur, m. **trice,** m. et f. wedijveraar, mededinger; wedijveraarster, mededingster; **—tion,** f. (lat. æmulatio; de emulare, chercher à égaler) wedijver, m.

Émule, m. (lat. æmulus) wedijveraar, mededinger.

Émul‖gent, ente, a. (lat. emulgens, part. prés. de emulgere, traire) bloedvoerend (het bloed van 't hart naar de nieren en omgekeerd voerend); **—sif, ive,** a. olieachtig; oliebevattend; **—s,** m. plur. melksappen; **—sion,** f. plantenmelk, zaadmelk, amandelmelk, v.; koeldrank, m.; **—sionner,** v. a. met emulsie vermengen; een koeldrank maken.

Émyde, f. zoetwaterschildpad, v.

En, prép. in, naar, bij, op, binnen, met, tot, onder, over, voor, enz.; pr. rel. daarvan, er van, daarom, daarmede, daarvoor, daaruit, daarover, deswege, diens, wiens, wier of welker.

Énallage, f. verwisseling van 't eene woord met het andere, v.

†**Énamourer (s'),** v. pr. verliefd worden.

†**Énar‖rhement,** m. zie **Arrhement; —rher,** zie **Arrher.**

Énar‖rable, a. vertelbaar; **—ration,** f. lang verhaal; **—rer,** v. a. uitvoerig verhalen, vertellen.

Énaser, v. a. den neus afsnijden; den neus plat drukken.

Encablure, f. kabellengte, v. (maat van 120 vaam op zee); zie **câblée.**

Encadastrer, v. a. in een kadaster opnemen.

Encadenasser, v. a. sluiten met een hangslot.

Enca‖drement, m. het zetten in eene lijst; lijst, omlijsting, v.; **—drer,** v. a. in eene lijst zetten; omlijsten; fig. **c'est une tête à —,** 'men moest hem in een lijstje zetten (zoo leelijk is hij); **— les conscrits,** de recruten bij de kaders indeelen; **—dreur,** m. iemand die platen in lijsten zet.

Encager, v. a. in eene kooi zetten; fig. fam. gevangen zetten.

Encais‖sable, a. incasseerbaar; **—sage,** m. het in een bak zetten (van eene plant); **—sant, ante,** a. insluitend; **—se,** f. het gereede geld; **—sé, ée,** a. in eene kist, bak gesloten; geincasseerd; **lit —,** diep ingesneden rivierbedding; **rivière —e,** rivier met hooge, steile oevers; **ville —e,** door hoogten omringde stad; **—sement,** m. het pakken in kisten; het zetten van een heester, plant in een houten bak enz.; nauwe doorgang van een stroom tusschen het gebergte, m.; het effen maken van een landweg met keizand; **—ser,** v. a. in kisten pakken; gelden innen, incasseeren; heesters, planten in een houten bak zetten; een rivier, een weg verdiepen (door de oevers, de kanten te verhoogen); **—seur,** m. incasseerder.

Encan, m. (lat. in quantum, à combien) openbare verkooping, v.; erfhuis.

Encanailler, v. a. met canaille, slechte lieden in aanraking brengen; **s'—,** v. pr. met slechte lieden, met schuim van volk omgaan.

Encaper, v. n. tusschen twee kapen doorvaren.

Encapuchonner, v. a. eene (monniks)kap opzetten; iem. tot monnik maken; **s'—,** v. pr. fam. zich het hoofd met een kap bedekken, zich vermommen; monnik worden.

Enca‖qué, ée, a. fig. fam. gepakt, ineengedrongen; **—quement,** m. het verpakken in tonnen; het haringkaken; **—quer,** v. a. tonnen, in tonnen of vaten doen; kaken; fig. als haring op elkaar pakken; **s'—,** v. pr. zich op elkander pakken, dringen; **—queur,** m. haringkaker.

Encarter, v. a. kartons leggen in de vellen van een boek; in papier inpakken.

Encartoucher, v. a. eene ontplofbare stof in patronen doen.

En-cas, m. zonnescherm, dat ook als paraplu dienst kan doen; te voren gereedgemaakte spijs om zoo noodig 's nachts gebruikt te worden.

Encas‖telé, ée, a. volvoetig (van paarden sprekende); **—teler, (s'),** v. pr. volvoetig worden; **—telure,** f. volvoetigheid, v.; **—tillage,** m. het bovenwerk van een schip; vertuining, v.

Encas‖tillement, —trement, m. invoeging, v.; **—tiller, —trer,** v. a. invoegen, invatten.

Encaume, m. brandblaar, v.

Encausti‖que, a. peinture —, wasschilderwerk; wasschilderij, v.; f. het wasschilderen; ingebrand schilderwerk met wasverven; wrijfwas; **—quer,** v. a. met was wrijven.

Enca‖vement, m. het inslaan van drank in den kelder; **—ver,** v. a. in den kelder leggen of inslaan (van dranken sprekende); **—veur,** m. kelderaar; wijn- of bierdrager.

Enceinˈ‖dre, v. a. omgeven, insluiten, omgorden; **—te,** a. zwanger; f. omvang, omtrek, m.; omsloten ruimte of plaats, v.; omsluiting (van muren, hekken enz.); **— de murailles,** ringmuur.

Encel‖lulement, m. opsluiting in eene cel, v.; **—luler,** v. a. in eene cel opsluiten.

Encen‖s, (pr. **een**) m. (lat. incensum, brûlé) wierook, m.; fig. lof, m.; vleierij, v.; **—sement,** m. bewierooking in de kerk, v.; **—ser,** v. a. wierooken, bewierooken; fig. grooten lof toezwaaien, vleien, hoog opvijzelen; **—seur,** m. fig. vleier, pluimstrijker; **—sier,** m. rosmarijn met wierookgeur **(romarin); —soir,** m. rookvat, wierookvat; fig. kerkgezag; **casser le nez de qn. à coups d'—, lui donner de l'— par le nez, au travers du visage,** iem. plomp en overdreven prijzen.

Encépha‖lalgie, f. (de encéphale et du gr. algos, douleur) hersenlijden, ziekelijke aandoening der hersenen, v.; **—le,** m. hersenen, v.; a. (gr. en, dans, kephalè, tête); **vers —s,** hoofdwormen, m.; **—lie,** f. hersenziekte, v.; **—lique,** a. wat tot de hersenen behoort; **—lite,** f. hersenontsteking, v.

Encercler, v. a. met een kring omgeven; omringen.

Enchaˈ‖nement, m. het vastmaken, boeien; fig. aaneenschakeling, samenbinding, v.; samenhang, m.; **—ner,** v. a. ketenen, kluisteren; fig. boeien, kluisteren; **—nure,** f. samenketening, samenschakeling, v.

Enchanté, ée, part. et a. betooverd; fig. verrukt; betooverend, verrukkelijk.

Enchanteler, v. a. vaten op stellingen leggen; hout op stapels zetten.

Enchan‖tement, m. betoovering, tooverij, hekserij, v.; **dans l'—,** in verrukking; **—ter,** v. a. (lat. incantare; de in, dans, et cantare, chanter) betooveren; fig. bekoren, verrukken; **je suis enchanté de...,** het verheugt mij zeer, dat...; **—teur,** m. **eresse,** f. toovenaar, toovenaarster; **—teur, teresse,** a. betooverend; verrukkelijk.

Encha‖per, v. a. **— un baril,** een vaatje in een ander zetten; **—peronner,** v. a. eene kap opzetten.

†**Encharger,** v. a. dringend belasten, opdragen, sterk aanbevelen.

Encharner, v. a. van scharnieren voorzien.

Enchâs‖ser, v. a. in eene kas zetten (van edelgesteenten enz.), inkassen; inzetten, insluiten; fig. invoegen, inlasschen; **—sure,** f. het

zetten (van een' diamant of eenig ander edelgesteente).

Enchatonner, v. a. een edelsteen in eene kas zetten, kassen.

Enchaussener, v. a. zweeden, de huiden kalken, om ze ter ontharing geschikt te maken.

Enchausser, v. a. met stroo, riet of mest dekken; **— une roue,** spaken in een wiel zetten.

Enchaux, m. vat met kalkmelk der witlooiers.

Enchemiser, v. a. in een omslag doen.

Enchère, f. opbod; het hooger bod (bij openbare verkoopingen); **(vente aux) —s,** verkooping bij opbod; **à l'—,** bij opbod; **folle —,** rouwkoop, m.; fig. **payer la folle — (de qch.),** voor eene onvoorzichtigheid enz. gestraft worden.

Enché‖rir, v. a. hooger bieden, opslaan; duurder maken; **— sur qn.,** tegen iemand opbieden; fig. overtreffen; **un mot enchérit sur l'autre,** het eene woord drukt meer uit dan het andere; v. n. duurder worden, opslaan; **—rissement,** m. verhooging van prijs, v.; opslag, m.; **—risseur,** m. opbieder, verhooger van prijs; **domaine vendu au plus offrant et dernier —,** bezitting, aan den meestbiedende verkocht.

Encheva‖lement, m. schoring, ondersteuning (door balken, stutten); **—ler,** v. a. schoren, stutten.

Enchevau‖cher, v. a. laten overschieten (pannen enz. zóó plaatsen dat ze elkaar gedeeltelijk bedekken); **—chure,** f. overschieting, gedeeltelijke bedekking, v.

Enchevê‖trement, (rad. chevêtre) m. het omdoen van een halster; fig. verwarring, verwikkeling; **—trer,** v. a. den halster aandoen; met een steekbalk vastmaken; fig. verwarren, verwikkelen; **s'—,** v. pr. met een voet in 't halstertouw verwarren; fig. zich verwarren; **—trure,** f. bezeering of kwetsing door het vastraken in het halstertouw; verbinding van balken door een steekbalk.

Enchevillé, ée, a. met spieën, bouten of lunzen vastgezet; **suture —e,** ploknaad, m. (heelkunde).

Enchi‖frènement, m. fam. verkoudheid in het hoofd, v.; **—frener,** v. a. verkouden maken, verkoudheid in het hoofd veroorzaken; **s'—,** v. pr. erg verkouden worden.

Enchiridion, m. (pr. **ki**) handboek.

Enchymose (pr. **ki**), f. uitstorting van 't bloed in 't celweefsel, v.; het plotseling blozen.

Encirer, v. a. met was besmeren, met eene laag was voorzien.

Encla‖ve, f. (lat. clavis, clef; de claudere, fermer) door vreemd gebied ingesloten stuk land; stuk land dat in een ander inschiet; gedeelte van een gebouw, dat in een ander inschiet; **—vement,** m. insluiting, v.; het liggen van een stuk land op vreemd gebied; **—ver,** v. a. insluiten met vreemd gebied; met vreemd gebied omgeven; inzetten, invoegen; **pays —vé,** zie **enclave.**

Enclin, ine, a. (lat. inclinis) **à qch.,** geneigd, genegen tot iets.

Enclique‖tage, m. het vatten van den pal in de radertanden; **—ter,** v. a. ingrijpen, invallen (van den pal in de radertanden).

Enclitique, a. **mot, particule —,** et **—,** m. et f. enclitisch woord, dat met het voorafgaand hoofdwoord één geheel schijnt uit te maken; enclitica.

Encloître, v. a. in een klooster sluiten.

Enclore, v. a. (lat. pop. inclaudere) met een haag, muur, heining enz. omringen; insluiten; **s'—,** v. pr. zijn tuin, land enz. omheinen.

Enclos, m. omtrek eener besloten plaats, m.; ommuurd stuk land; omheining, v.

Enclotir, v. a. in een hol drijven; **s'—,** v. pr. zich in een hol verbergen.

Enclôture, f. insluiting, v.; boordsel.

Enclou‖age, m. het vernagelen; **—er,** v. a. vernagelen (van paarden en geschut); **s'—,** zich vernagelen (van een paard); fig. zichzelven vastzetten (bij 't redeneeren); **—ure,** f. het vernagelen (van een paard); bezeering daardoor, v.; fig. hindernis, zwarigheid, v.

Enclu‖me, f. (lat. incus, incudis) aanbeeld; loc. prov. **entre l'— et le marteau,** van twee kanten in de klem, tusschen twee vuren; **il vaut mieux être marteau qu'—,** 't is beter te slaan dan geslagen te worden; **remettre un ouvrage sur l'—,** een werk weder overwerken, weder omwerken; **—meau, —mot,** m. ou **—mette,** f. klein aanbeeld.

Enco‖che, f. keep, insnijding, v.; **—chement,** m. het leggen van den pijl op de pees van een boog; **—cher,** v. a. den pijl op de pees van den boog leggen; eene keep op den merkstok maken.

Encoffrer, v. a. in eene kist of een koffer sluiten; fig. fam. opsluiten, achter de traliën zetten.

Encognure, Encoignure (pr. **cognu**), f. hoek, m.; hoekkast, v.

Encol‖lage, m. het lijmen, gommen of pappen; laag lijm of gom; **—ler,** v. a. lijmen, gommen, pappen.

Encolure, f. hals van een paard, m.; halswijdte (van een boord, een jas); fig. fam. gelaat, uitwendig aanzien; —, hals van 't anker, m.

Encom‖brant, ante, a. versperrend, verstoppend, hinderlijk; **—bre,** m. ongelukkig toeval; **sans —,** zonder ongeval; **—brement,** m. het versperren, verstoppen van den weg; opstopping (van rijtuigen, waren enz.); **—brer,** v. a. verstoppen, versperren, belemmeren.

Encontre, prép. **à l'— de,** tegen in; tegemoet; fig. **aller à l'— de qch.,** fam. zich tegen iets verzetten, iets tegenwerken.

Encorbellement, m. uitstek aan een muur.

Encore, Encor, adv. nog, daarenboven; nog eens, nogmaals; verder; ten minste; **ce mot n'est guère usité qu'en physique, —, ne l'emploie-t-on que rarement,** dit woord wordt bijna niet dan in de natuurkunde, en dan nog zelden, gebruikt; † **— que,** conj. hoewel, ofschoon, niettegenstaande.

Encornail, m. hombergat, tuingat van eene steng (op schepen).

Encor‖né, ée, part. et a. gehorend; **javart —,** hoefgezwel; **—ner,** v. a. met horens bezetten, horens geven; met horenstooten doorboren.

Encorneter, v. a. in een peperhuisje doen; **s'—,** v. pr. eene vrouwenmuts opzetten.

Encoura‖geant, e, a. aanmoedigend; **—gement,** m. aanmoediging, v.; **société d'—,** vereeniging tot bevordering van ....; **—ger,** v. a. aanmoedigen, ergens toe aansporen.

Encourir, v. a. **qch.,** zich iets op den hals halen.

Encourtiner, v. a. met gordijnen behangen.

Encoutu‖re, f. het op elkaar klinken (van planken); **—rer,** v. a. op elkaar klinken.

Encrage, m. het zwart maken met inkt.

Encras‖sement, m. het smerig, vuil worden; **—ser,** v. a. vuil maken, morsig maken; **s'—,** v. pr. vuil, morsig worden; zich bevuilen; fig. zich verachtelijk maken.

Encre, f. inkt; drukkersinkt, m.; **— de (la)**

Chine, Oost-Indische inkt, m. fig. **écrire de (la) bonne — à qn.,** iem. een krassen brief vol verwijten schrijven; fig. **c'est la bouteille à l'—,** het is een duistere, verwarde geschiedenis.

Encrèper (s'), v. pr. zich in krip kleeden.

En‖crer, v. a. inkt met de drukrollen nemen; v. n. **cette lettre encre bien,** deze letter neemt goed inkt aan; **—creur,** a. **rouleau —,** inktrol; **godet —,** inktdoos, inktschaal; **—crier,** m. inktkoker, inktpot, m.; inkttafel (der boekdrukkers), v.

Encroué, a. m. **arbre —,** boom, die bij het vallen in een anderen is blijven hangen, m.

Encroû‖tant, ante, a. omkorstend, eene korst vormend; fig. dommakend; **—té,** m. dom mensch, met allerlei vooroordeelen behept; fig. **—tement,** m. domwording, v.; **—ter,** v. a. met een korst bedekken; met mortel bestrijken; **s'—,** v. pr. zich omkorsten, korst krijgen; fig. **s'—, être encroûté de préjugés,** met vooroordeelen behept zijn.

Encuirasser, v. a. harnassen, bepantseren; met een korst stof en vuil bedekken; **s'—,** v. pr. zijn harnas aantrekken, zich ompantseren; met een korst (vuil, roet enz.) bedekt worden.

Enculasser, v. a. de staartschroef aan een geweer zetten.

Encu‖vage, —vement, m. het in de kuip leggen; **—ver,** v. a. in eene kuip doen, te weeken leggen.

Ency‖clique, a. (gr. enkuklos, circulaire) **lettre —,** ou **—,** f. rondgaande brief (van den Paus); **—clopédie,** f. (gr. en, dans; kuklos; cercle, paideia, enseignement) verzameling van alle of van verschillende wetenschappen, encyclopedie, v.; **—clopédique,** a. wat tot eene encyclopedie behoort; **—clopédiste,** m. schrijver, die aan eene encyclopedie arbeidt.

Endau‖bage, m. het stoven of smoren; **—ber,** v. a. smoren, stoven.

Endécagone, m. elfhoek, m.

Endécasyllabe, a. elflettergrepig.

Endé‖micité, f. het endemisch zijn van eene ziekte; **—mie,** f. (gr. en, dans; dêmos, peuple) heerschende landsziekte, v.; **—mique,** a. aan een land eigen, endemisch (van ziekten enz. sprekende).

Enden‖te, f. intanding, tandswijze verbinding van twee stukken, v.; **—té, ée,** a. getand, getakt; **—tement,** m. het intanden, het tanden maken; tandsgewijze verbinding, v.; **—ter,** v. a. tanden maken of vijlen aan iets; tandsgewijs verbinden; **—ture,** f. tanden, m.; gebit; tandwerk.

Endermique, a. in de huid; op de huid werkend.

En-dessous, m. rug, achterkant van een zeil.

En-dessus, m. voorzijde van een zeil, v.

Endet‖té, ée, part. et a. met schulden beladen; **—tement,** m. het schulden maken; **—ter,** v. a. met schulden beladen, in schulden steken; **s'—,** v. pr. zich in schulden steken, schulden maken.

Endè‖vé, ée, a. fam. spijtig, verdrietig; **—ver,** v. n. (v. fr. desver, être furieux, fou) fam. kwaad worden, razen.

Endia‖blé, ée, a. fam. duivelsch, verduiveld, razend, dol; **—blé,** m. **blée,** f. duivelsche vent, duivelsch wijf; **—bler,** v. n. duivelsch, boos worden; **faire —,** razend maken.

Endi‖guement, m. indijking, v.; **—guer,** v. a. indijken.

Endiman‖cher (s'), v. pr. fam. zijne zondagskleeren aantrekken; **—ché, ée,** a. op zijn zondagsch gekleed, opgedirkt.

Endive, f. andijvie, v.

Endocar‖de, m. inwendige vlakte, vlies, van 't hart; **—dite,** f. ontsteking van 't hartvlies, v.

Endocarpe, m. inwendig vruchthulsel.

Endoctri‖nement, m. leering, onderwijzing, v.; **—ner,** v. a. onderwijzen, leeren.

Endolo‖ri, a. pijn, smart gevoelend; pijnlijk; **—rir,** v. a. (lat. dolor, douleur) pijn veroorzaken.

Endomma‖gement, m. beschadiging, vermindering van waarde, v.; **—ger,** v. a. beschadigen.

Endor‖mant, ante, a. slaapwekkend, vervelend; **—meur, euse,** a. in slaap makend; m. et f. in slaap maker; vervelend schrijver; leugenverteller, bedrieger; **— de couleuvres, de mulots,** slimme vos; **—mi,** m. **ie,** f. slaperig mensch, slaapkop; **—mir,** v. a. in slaap wiegen, in slaap maken; **s'—,** v. pr. inslapen; verstompen, gevoelloos worden; **il ne s'endort pas sur ses intérêts,** hij verwaarloost zijne belangen niet.

Endos, m. endossement, endosseering, v.; wisseloverdracht, v.; rug van een boek, m.

Endosmose, f. strooming tusschen twee vloeistoffen, die door een poreusen wand gescheiden zijn, v.

Endosperme, m. binnenste massa van de zaadkorrel, eiwit.

Endos‖sable, (pr. ô) a. endosseerbaar; **—se,** f. fam. last, m.; moeilijkheid, v.; **vous en aurez l'—,** gij zult er den last van hebben, de verantwoordelijkheid er van dragen; **—sement,** m. ruggeschrift; endossement (achteropschrijving op wissels enz.); **—ser,** v. a. op den rug nemen, aandoen (van kleeren); aangorden (van wapens); **— le harnais,** zijn ambtsgewaad aantrekken (van geestelijken en rechters); fig. fam. met iets bezwaren; een wissel overdragen met eene op den rug geschreven order, om hem aan toonder te betalen, endosseeren; **—seur,** m. overdrager van den wissel, hij die achter op een wissel een datum schrijft om te betalen; **—sure,** f. het maken van den rug van een boek; zie **Endos.**

Endroit, m. oord, gewest, streek; plaats (kleine stad, dorp enz.); goede kant van eene stof (tegenovergest.: **envers**); **il est bien de son —,** hij is erg kleinsteedsch, dorpsch; **prendre qn. par son — faible,** iem. in zijn zeer tasten; **à l'— de,** ten opzichte van.

En‖duire, v. a. (lat. inducere, appliquer sur) bepleisteren, bestrijken; **—duit,** m. beslag, laag (van kalk, teer enz.); pleisterkalk, v.; witsel.

Endurant, ante, a. geduldig, verdraagzaam.

Endur‖ci, ie, a. verhard, verstokt; **—ci,** m. **cie,** f. verstokte zondaar, zondares; **—cir,** v. a. harden, harder maken; fig. hard maken, verharden; **s'—,** v. pr. hard worden; fig. **à qch.,** zich tegen iets harden; fig. onmeedoogend, verstokt worden; **—cissement,** m. harding, hardwording, v.; fig. onmeedoogendheid, hardheid, v.

Endurer, v. a. (lat. indurare; de in, dans, et durus, dur) lijden, uitstaan, dulden, verdragen.

Enéide, f. het heldendicht de Æneïs van Virgilius.

Éner‖gie, f. (gr. energeia; de en, dans, et ergô, j'agis) nadruk, m.; kracht, v.; **—gique,** a. nadrukkelijk, krachtig; **—giquement,** adv. krachtig; met nadruk, op nadrukkelijke wijze.

Énergumène, m. et f. (gr. energoumenos, possédé par le démon) van den duivel bezetene.

Éner‖vant, ante, a. ontzenuwend; **—vation,** f. ontzenuwing, v.; verbranding der kniebogen (folterstraf); het dooden van slachtvee door een

messteek in den nek; **—ve**, a. zonder bladnerven; **—vement**, m. ontzenuwde toestand, m.; **—ver**, v. a. (de é priv. et lat. nervus, nerf) ontzenuwen, krachteloos maken, verzwakken; de kniebogen verbranden (folterstraf); **s'—**, v. pr. verzwakken; **style —vé**, matte, krachtelooze stijl.

Éneyer, v. a. de kwasten uit het hout halen; de knoopen uit het riet verwijderen.

Enfai‖teau, m. vorstpan, nokpan, v. **(faitière)**; **—tement**, m. dekking der nok met lood, v.; **—ter**, v. a. met vorstpannen dekken; de nok met lood dekken.

Enfance, f. (lat. infantia) kindsheid, v. kinderjaren; kinderen; kindschheid; **ce vieillard tombe, retombe en —, est en —**, deze grijsaard wordt kindsch, is kindsch; **—**, kinderachtigheid, v.

Enfançon, m. fam. kindje.

Enfan‖t, m. et f. (lat. infans; de in, non, et fari, parler) kind; **— au maillot**, bakerkind; **— à la mamelle**, zuigeling; **faire l'—**, kinderachtig zijn; **bon —**, goede kerel, goede vent; **il a l'air bon —**, hij ziet er goedig uit; **comme vous êtes — de croire à tout ce qu'on vous dit!** wat ben je onnoozel alles te gelooven wat men je zegt! **— de choeur**, koorknaap; suikerbrood; **— terrible**, praatziek kind, dat volwassenen door zijn praten in verlegenheid brengt; **— de troupe**, soldatenkind; **les Enfants-Trouvés**, het Parijsche vondelingshuis; **—s bleus, rouges**, weeskinderen (naar de kleeding zoo genoemd); **— de famille**, onder vaderlijk gezag staand kind; kind van goeden huize; (vroeger:) lievelingskind; **— trouvé**, vondeling; iem. die zich in 't ruim van een schip verborgen heeft en in volle zee voor den dag komt; **les —s de France**, de kinderen van den koning; **— perdu**, soldaat die zich aanbiedt voor een gevaarlijke onderneming; ook: gevaarlijke voorpost; **— de Bellone, de Mars**, soldaat; **— d'Apollon**, dichter; **— de Bacchus**, drinkebroer; **— d'Adam**, mensch; **— prodigue**, verloren zoon; **—tement**, m. kraam, baring, v.; **—ter**, v. a. kramen, baren; fig. te voorschijn brengen, na zich sleepen; **—tillage**, m. kinderpraat, kinderachtigheid, v.; **—tin, ine**, a. kinderlijk, kinderachtig; **—tine**, f. kinderversje, kinderklucht, v.

Enfari‖né, ée, a. met meel bestrooid, bepoeierd; **être — d'une science**, een wetenschap oppervlakkig kennen; **la gueule —née**, met dwaas vertrouwen; **—ner**, v. a. met meel bestrooien; **s'—**, v. pr. zijn haar poeieren; fig, **s'— de qch.**, iets oppervlakkig bestudeeren.

Enfer, m. (lat. infernum) hel, v.; **—s**, pl. de onderwereld; fig. groot gedruisch; plaats van tweedracht, verwarring, v.; speelhuis; hevige smart; **jouer un jeu d'—**, zeer grof spelen; **aller un train d'—**, zeer snel gaan of rijden; fig. snel zijn vermogen doorbrengen; **feu d'—**, zeer heet vuur.

Enfer‖mé, ée, part. et a. opgesloten, ingesloten, enz.; **sentir l'—**, duf rieken; **—mer**, v. a. opsluiten, wegsluiten, omsluiten; fig. bevatten, inhouden; **s'—**, v. pr. zich opsluiten.

Enferrer, v. a. (rad. fer) doorsteken, doorboren; **s'—**, v. pr. in zijns vijands degen loopen of vallen; fig. zich tegenspreken, in zijne woorden verwarren.

Enficeler, v. a. omsnoeren, ombinden.

Enfieller, v. a. vergallen.

Enflé‖vré, e, a. koortsig; opgewonden; **—vrer**, v. a. de koorts berokkenen; fig. opwinden; **s'—**, v. pr. de koorts krijgen; fig. zich opwinden.

Enfi‖lade, f. rij, reeks, v. (van kamers, b.v.); rij van kamers, v.; fig. aaneenschakeling van redeneeringen, van woorden, v.; brug, bezette velden, die de partij beletten voort te rukken (bij het triktrak-spel); plaats, die in de lengte beschoten kan worden, v.; **bordée d'—**, volle laag achter- of voorin; **—le-aiguille**, m. werktuig om draden in te steken; **—lement**, m. alles wat onder het bereik van het vuren in de lengte ligt; het opwinden van het groote ankertouw; **—ler**, v. a. (rad. fil) vademen, aanrijgen; fig. (een weg) inslaan; **— le(s) degré(s)**, snel de trappen afloopen; **— la venelle**, het hazenpad kiezen; **— un discours**, een lang gesprek beginnen; **—**, tot het spel verleiden; afzetten, beetnemen; doorboren; recht beschieten; **s'—**, v. pr. in zijns vijands degen loopen; zijn brug moeten openen, zich vastzetten (in het triktrak-spel); voortdurend verliezen; **—leur**, m. werkman, die oogen aan de naalden en koppen aan de spelden maakt; bedrieger, beprater; **—lure**, f. rij, v.; het aanrijgen.

Enfin, adv. eindelijk, ten laatste; kortom, met één woord.

Enflam‖mé, ée, a. ontvlamd; **—mer**, v. a. ontsteken, doen ontvlammen, aansteken, in vuur en vlam zetten; fig. aanhitsen, aanzetten; **s'—**, v. pr. in den brand geraken, ontvlammen, vuur vatten; fig. ontsteken (van gramschap enz.).

Enflé, ée, a. gezwollen; **l'—**, gezwollenheid van den stijl; pop. dikke, domme kerel.

Enfléchures, f. pl. wevelingen, weeflijnen, v.

En‖flement, m. het opzwellen; opzwelling, v.; **—fler**, v. a. (lat. inflare; de in, dans, et flare, souffler) opblazen; doen opzwellen; **— son style**, hoogdravend schrijven; **— sa voix**, zijn stem uitzetten; **— les rôles, le cahier**, noodeloozen omhaal maken (bij eene rechtszaak); **— la dépense, un compte, un mémoire**, meer opgeven dan men uitgegeven heeft; de uitgaven opvoeren; v. n. et **s'—**, v. pr. opzwellen; **—flure**, f. zwelling, v.; fig. **— du style**, gezwollenheid van stijl; **— du cœur**, trotschheid, hoovaardij, v.

Enfon‖çage, m. het inzetten der bodems en het toeslaan (van vaten); het inpakken (van buskruit); **—cement**, m. het inslaan, instooten, inbreken; diepte; afhelling, v.; verschiet; **—cer**, v. a. (rad. fond) inslaan, instooten, indrijven; inbreken; verdiepen; **— qn. dans l'eau**, iem. onderdompelen; **— les rangs**, de gelederen overhoop werpen; **— son chapeau**, zijn hoed diep in de oogen drukken; fig. eene trotsche, pralende houding aannemen; **avoir la tête —cée dans les épaules**, hooge schouders hebben; **avoir les yeux —cés dans la tête**, diepliggende oogen hebben; fig. **avoir l'esprit —cé dans la matière**, traag, log van begrip zijn; **— une porte ouverte**, eene denkbeeldige moeilijkheid overwinnen; fig. **— qn.**, iem. bedriegen; iem. te slim af zijn; **—**, den bodem in een vat zetten; v. n. zinken; **s'—cer**, v. pr. ergens diep ingaan enz., zich ergens diep insteken; fig. **se laisser —**, zich laten overbluffen; **—ceur**, m. inbreker; fig. fam. **— de portes ouvertes**, grootspreker; **—çoir**, m. hamer, klopper, stamper; looiersstok om de vellen te stampen, m.; **—çure**, f. bodem, m.; bodemstukken (van vaatwerk); groeve, diepte, verdieping, v.

Enforcir, v. a. versterken, sterker maken; v. n. et **'s—**, v. pr. sterker worden.

Enformer, v. a. op den vorm zetten (van kousen, hoeden, enz.).

Enfouir, v. a. (lat. in, dans; fodere, creuser) begraven, bedelven; **s'—,** zich verbergen, wegkruipen.

Enfouis‖sement, m. begraving, bedelving, v.; **—seur,** m. begraver, verberger.

Enfour‖chement, m. (in de bouwkunde) ontmoetingshoek van twee gewelfbogen, m.; plaats, waar de bogen beginnen uitéén te gaan; **—cher,** v. a. fam. — **un cheval,** schrijlings te paard gaan zitten; fig. **il a enfourché son dada,** hij berijdt zijn stokpaardje; **—,** op de vork steken; **—chure,** f. plaats, waar een boom of tak zich gaffelvormig verdeelt, v.

Enfour‖nage ou **—nement,** m. het in den oven schieten; **—née,** f. het inschieten, in den oven schieten van het brood; **—ner,** v. a. in den oven schieten (van brood sprekende); fig. fam. een begin maken; **bien, mal —né,** goed, slecht begonnen; **—,** veel eten; **s'—,** v. pr. zich in eene netelige zaak steken; **—neur,** m. inschieter, die het brood in den oven schiet.

Enfranger, v. a. (rad. frange) met franje omzetten.

Enfreindre, v. a. (lat. infringere; de frangere, rompre) overtreden, breken.

Enfroquer, v. a. fam. **qn.,** iemand de monnikskap opzetten, iemand tot monnik maken.

Enfuir (s'), v. pr. ontvluchten, wegloopen; fig. lekken; overloopen.

Enfu‖mer, v. a. rooken, berooken, rookerig maken; (vossen en bijen) door rook uitdrijven; fig. benevelen (van den wijn); **—moir,** m. toestel om bijen door rook uit de korven te drijven.

Enfutailler, v. a. in vaten, fusten pakken.

Enga‖gé, ée, a. verpand; verbonden; verward; m. aangeworvene; **— volontaire,** vrijwilliger; **—geant, ante,** a. aanlokkend, innemend; **—gement,** m. verpanding, v.; pand; verbintenis, verbinding, verplichting; aanneming (van soldaten en matrozen); capitulatie, v.; handgeld; slag, m., gevecht; **—ger,** v. a. verpanden; aannemen, in dienst nemen, engageeren (leerlingen, soldaten, tooneelspelers); tot iets aansporen, noodzaken, verplichten; **s'—,** v. pr. **à qch.,** zich tot iets verbinden; zich verhuren; zich laten aannemen; zich voortdurend dieper in de schulden steken; **dans qch.,** zich ergens in wikkelen; fig. zich in eene zaak wikkelen, zich ergens mede inlaten; beginnen (van een gevecht); aangedaan worden, bezet raken (van de longen, 't hoofd, de borst enz.); †**—giste,** m. bezitter van een koninklijk goed door verpanding.

Engainer, v. a. in eene scheede steken.

Engal‖lage, m. het gallen, dompelen in een galnotenbad; **—ler,** v. a. met galnoten verven.

Engarroté, a. m. **cheval —,** paard, dat aan de schoft gekwetst is (zie **égarroter**).

Engaver, v. a. de jongen uit den bek voeren (van vogels).

Engazonner, v. a. met graszoden beleggen.

Engeance, f. (v. fr. enger, croître, produire) broed, broedsel; fig. gebroed.

†**Engeigner,** v. a. bedriegen, misleiden.

Engelure, f. (rad. geler) koude in de handen, voeten enz., v.; **des —s aux mains, aux pieds,** winterhanden, v.; wintervoeten, m.

Engen‖drement, m. het verwekken, voortbrengen; **—drer,** v. a. (lat. generare) telen, verwekken, baren; fig. veroorzaken, verwekken; **s'—,** v. pr. ontstaan, voortkomen.

Enger‖bage, m. het opstapelen, het tot schooven binden; **—ber,** v. a. opstapelen; in schooven binden, op elkander leggen.

Engin, m. (lat. ingenium, esprit, talent) windas; val voor dieren; jacht- en vischgereedschap; werktuig; klein, slecht scheepje; iets, waarvan men den naam niet spoedig genoeg kan vinden: **quel est cet —,** wat is dat voor 'n machine?

Englober, v. a. vereenigen, samentrekken; iem. in eene zaak betrekken.

Englou‖tir, v. a. (bas lat. inglutire, avaler) inslokken, verzwelgen, verslinden; **—tissement,** m. doorzwelging, v.; ondergang, m.; **—tisseur,** m. verzwelger.

Englu‖ement, m. het bestrijken met vogellijm; **—er,** v. a. met vogellijm bestrijken; met vogellijm vangen; **s'—,** v. pr. aan de lijmstang blijven hangen; fig. zich laten beetnemen.

Engober, v. a. begieten, overdekken met verfaarde.

Engommer, v. a. bestrijken met gom of een loodglazuur.

Engon‖é, ée, a. stijf en benauwd zittend (in een jas of japon, vooral aan den hals); **—cer,** v. a. belemmeren, benauwd en stijf omsluiten (van een kleed).

Engor‖gé, ée, a. te vol, verstopt; **—gement,** m. verstopping (van eene pijp), v.; **—ger,** v. a. (rad. gorge) verslijmen, verstoppen; **s'—,** v. pr. verstopt worden.

Engou‖ement, Engoûment, m. verkropping, v.; fig. hardnekkig vooroordeel; dwaze, overdreven ingenomenheid, bewondering; **—er,** v. a. fam. de keel of den strot verstoppen, verstikken; **s'—er,** v. pr. ou **être —é de qn., de qch.,** fig. sterk met iemand, met iets ingenomen zijn.

Engouffrer, v. a. in een afgrond verzwelgen; doorslokken; **s'—,** v. pr. in een afgrond wegzinken; zich vangen, stuiten (van den wind); fig. reddeloos verloren gaan, te niet gaan; zich begraven (in een klooster b.v.).

Engouler, v. a. inzwelgen, opslokken.

Engoulevent, m. geitenmelker (zekere vogel), m. **(crapaud volant, tête-chèvre).**

Engour‖di, m. slaapkop, slaapmuts, m.; **—dir,** v. a. (rad. gourd) verdooven, verstijven; **cœur engourdi,** ongevoelig hart; **s'—,** v. pr. verstijven; fig. verslappen. **—dissement,** m. verstijving, strammigheid (der leden), verdooving, slaperigheid, v.; winterslaap, m.

Engrainer, zie **engrener.**

Engrais, m. (rad. graisse) mesting; mestvoer; mest, m.

Engrais‖sage, ou **—sement,** m. mesting, v.; het vetworden; vaste ineenvoeging (van timmerwerk), v.; **—sant, ante,** a. vetmestend; **—ser,** v. a. mesten, vet maken; met vet besmeren; fig. verrijken; v. n. vet worden; **s'—,** v. pr. dik en vet worden; zich vet mesten; vettig of smerig worden; fig. zich verrijken; **—seur,** m. vetweider.

Engran‖gement, m. het in de schuur brengen (van den oogst); **—ger,** v. a. in de schuur brengen.

Engraule, Engraulis, m. ansjovis, v. **(anchois).**

Engra‖vement, m. het vastraken, het vastzitten van een vaartuig in het zand; **—ver,** v. a. (rad. gravier) op het zand zetten; verzanden, met zand bedekken; v. n. op het zand vast raken; (de graver) insnijden, indrukken.

Engrê‖ler, v. a. een kartelrand van kant aanzetten; **—lure,** f. werkje van kant, kartelrandje aan eene kant.

Engrenage, m. raderwerk, tandwerk.

Engrènement, m. het uitstorten van graan in den tremel; het leggen van het graan op de dorschmachine.

Engre‖ner, v. a. et n. het koren in den tremel van den molen doen; fig. **—une affaire,** eene zaak beginnen, aan den gang brengen; **qui bien engrène bien finit,** een goed begin is het halve werk; **—,** (de paarden) met goed koren voeren; ineenvatten, ingrijpen (van raderwerk); **— la pompe,** de pomp aan den gang maken, door er water in te gieten; v. n. et **s'—,** v. pr. in elkander sluiten of grijpen (van raderwerk); **—nure,** f. intanding, v.

Engrevé, ée, a. werkstakend; m. et f. werkstaker, -staakster.

Engri, Engroi, m. soort van luipaard, m.

Engrois, m. kleine wig, v.

Engros‖ser, v. a. bas. bezwangeren; **—sir,** v. a. dik maken; v. n. dik worden.

Engrumeler (s'), v. pr. klonteren (van melk enz. sprekend).

Enguenil‖lé, ée, a. met vodden bedekt, bekleed; **—ler,** v. a. met lompen bekleeden, in lompen hullen, een bedelaarspak aandoen.

Engueu‖ler, v. a. pop. uitschelden; **—lement,** m. het uitschelden; **—leur,** m. **euse,** f. schelder, scheldster.

Enguichure, f. riem van een jagershoren, m.; mondstuk van den jachthoren.

Enguirlander, v. a. met bloemkransen of guirlandes versieren.

Enhar‖dir, v. a. aanmoedigen, stout maken; **s'—,** v. pr. zich verstouten; **—dissement,** m. bemoediging, v.

Enharmo‖nie, f. passage, waarin dezelfde toon door twee verschillende noten, meestal met tegengestelde voorteekens, voorgesteld is; **—nique,** a. enharmonisch, dezelfde toon, door twee verschillende noten, meestal met tegengestelde voorteekens, voorgesteld.

Enharna‖chement, m. het optuigen (van paarden); **—cher,** v. a. optuigen; fig. kluchtig toetakelen.

Enherber, v. a. met hooizaad bezaaien, tot grasveld maken.

Enhilarant, ante, a. vervroolijkend.

Enhydre, (grec enudros; de en, dans, et hudôr, eau), a. in het water levend; m. steen, waarin zich zoet water bevindt, m.

Énigmati‖que, a. raadselachtig, ingewikkeld, duister; **—quement,** adv. op eene raadselachtige, duistere wijze.

Énigme, f. (gr. ainigma) raadsel; **le mot de l'—,** de oplossing van 't raadsel, v.

Ení‖vrant, ante, (pr. **an-ni**) a. dronken makend; fig. bedwelmend; **—vrement** (pr. **an-ni**), m. dronkenschap, v.; fig. bedwelming, v.; **—vrer** (pr. **an-ni**), v. a. dronken maken; fig. bedwelmen, verblinden; **s'—,** v. pr. zich dronken drinken; zich bedwelmen; fig. **s'— de son vin,** hoogelijk met zichzelven ingenomen zijn.

Enjabler, v. a. de bodems der vaten in de gergels sluiten.

Enjaler, Enjauler, v. a. (de joual ou jas) het anker met een ankerstok voorzien.

Enjam‖bé, ée, a. met beenen; **haut —, court —,** hoog, laag op de beenen; **—bée,** f. schrede, v., stap, m.; **faire de grandes —s,** groote stappen doen; **—bement,** m. overspringing in een vers van den eenen versregel op den anderen, v.; **—ber,** v. n. et a. (rad. jambe) overheenstappen; groote stappen doen; fig. over iets heen springen (in de bouwkunde); **— sur qch.,** op iets inbreuk maken; overspringen op den volgenden versregel.

Enjarreté, ée, a. met samengebonden voeten (van een paard).

Enjauler, zie **Enjaler.**

Enjaveler, v. a. koren op zwaden leggen.

Enjeu, m. inleg (in het spel), m.; **retirer son —,** zijn inzet terugnemen; fig. zich bijtijds uit eene zaak terugtrekken.

Enjoin‖dre, v. a. (lat. injungere) uitdrukkelijk gelasten, bevelen.

Enjô‖ler, v. a. door vleiende woorden verlokken, misleiden; **—leur,** m. **euse,** f. listige bedrieger, bedriegster.

Enjoli‖vement, m. sieraad; versiering, verfraaiing, v.; **—ver,** v. a. (rad. joli) versieren, verfraaien, opschikken enz.; **—veur,** m. **euse,** f. versierder, versierster; vervaardiger van kleine sieraden; **—vure,** f. klein sieraad.

Enjou‖é, ée, a. lustig, opgeruimd, vroolijk; **—ement, Enjoûment,** m. vroolijkheid, levendigheid, opgeruimdheid, v.; **—er,** v. a. opvroolijken; (de joue) het geweer aanleggen, mikken.

Enjuponner, v. a. een onderrok aantrekken; **s'—,** v. pr. fam. zich aan eene vrouw hechten.

Enkys‖té, ée, a. binnen een vlies vervat (van een vreemd voorwerp in een dierlijk lichaam); **—tement,** m. het besluiten in een vlies; **s'—ter,** v. pr. zich in een vlies besluiten.

Enla‖cement, m. het strikken of vlechten; ineenstrengeling, v.; **—cer,** v. a. (rad. lacs) vlechten, inéénstrengelen, omstrengelen; fig. verstrikken, verschalken; **s'—,** v. pr. zich ineenstrengelen; elkaar omhelzen, omstrengelen; **—çure,** f. sluitgat, (in de bouwkunde).

Enlai‖dir, v. a. leelijk maken; v. n. leelijk worden; **—dissement** m. leelijkwording, verleelijking, v.

Enlan‖gagé, ée, a. welbespraakt, van den tongriem gesneden.

Enlar‖me, m. groote schakel of strik aan het eind van een vogelnet, m.; **—mer,** v. a. groote schakels of strikken aan het eind van een net maken.

Enlevage, m. het wegnemen of wegknagen der kleuren.

Enlèvement, m. ontvoering, opneming, wegneming, opheffing; ontrooving, schaking, wegvoering, v.; **l'— d'une redoute,** de verovering van eene verschansing.

Enle‖ver, v. a. opheffen, optillen; wegrukken, voortrukken; ontvoeren, wegvoeren; wegnemen; opkoopen; **— un cerf-volant,** een vlieger oplaten; **— le palais,** het verhemelte verbranden; **— qch.,** iets zeer snel doen; iets met vuur voordragen, spelen; **— les suffrages,** een stormachtigen bijval oogsten; **— une place,** eene sterkte stormenderhand innemen; **— la récolte,** den oogst binnenhalen; fig. wegslepen, verrukken, bekoren; **s'—,** v. pr. opstijgen; uitgaan, weggaan; snel van de hand gedaan, verkocht worden; losgaan, loslaten; afsteken, goed uitkomen (schilderk.); **—veur,** m. ontvoerder, schaker; uitstekend tooneelspeler; **—vure,** f. verheven snijwerk.

Enlier, v. a. samenbinden, verbinden (steenen of houtwerk).

Enli‖gnement, m. richting, v.; het op eene rij stellen; **—gner,** v. a. naar de lijn richten of trekken.

Enlise‖ment, Enlize‖ment, m. dood in het drijfzand, m; **—r (s'),** v. pr. in het drijfzand wegzinken.

Enlumi‖né, ée, a. **teint —né,** vuurroode dron-

kemanskleur; **style —né**, opgesmukte stijl; **—ner**, v. a. (lat. lumen, luminis, lumière) verluchten, afzetten (met kleuren); heldere kleuren opleggen; fig. fam. het gezicht vuurrood maken; **— des cartes**, landkaarten kleuren; **s'—**, v. pr. zich blanketten; **s'— (la trogne)**, pop. zich bedrinken, **—neur**, m. **euse**, f. hij of zij, die iets afzet (met kleuren), verluchter; **—nure**, f. afzettingskunst; afzetting (met kleuren), verluchting, v.; gekleurde platen of prenten; vuurroode dronkemanskleur, v.: fig. bontheid, opgesmuktheid van stijl, v.

Ennasser, v. a. in de fuik zetten.

Ennéa‖gonal, ale, (pr. **ène-néa**) a. negenhoekig; **—gone**, m. (gr. ennea, neuf; gônia, angle) negenhoek, m.

Enneigé, ée, a. met sneeuw bedekt.

Ennemi, m. **ie**, f. (lat. inimicus) vijand, vijandin; prov. **il n'y a point de petit —**, de zwakste vijand kan gevaarlijk worden; **— de nature**, iem. die zich zelven niets gunt; **c'est autant de pris sur l'—**, dat is al weder zóó veel gewonnen; —, a. vijandelijk, vijandig.

Ennoblir (pr. **an-no**), v. a. fig. veredelen.

Ennui (pr. **an-nui**), m. verveling, v.; verdriet, zorg, hartzeer.

Ennu‖yant, ante (pr. **an-nui-an**), **Ennuyeux, euse** (pr. **an-nui-ieu**), a. vervelend, lastig, verdrietig; **—yé**, m. iem. die zich verveelt, verdrietig mensch; **—yer** (pr. **annui-ier**), v. a. vervelen; kwellen, lastig vallen; **s'—**, v. pr. zich vervelen; verdriet krijgen; **—euse-ment** (pr. **an-nui-ieu**), adv. vervelend, op eene vervelende wijze; **—yeux, euse** (pr. **an-nui-ieu**), a. lastig, verdrietig, vervelend.

Énon‖cé, m. uitspraak, verklaring, v.; **l'— de l'acte**, de inhoud der acte; **—cer**, v. a. (lat. enuntiare; de nuntius, nouvelle) uitspreken, verklaren; **s'—**, v. pr. zich uitdrukken, zich verklaren; uitgedrukt worden; **—ciatif, ive**, a. uitdrukkend, verklarend; **—ciation**, f. uitdrukking; voordracht, v.

Enorgueillir (pr. **an-nor**), v. a. verhoovaardigen, trotsch maken; **s'—**, v. pr. trotsch, hoogmoedig worden, zich verhoovaardigen.

Énor‖me, a. (lat. enormis; de e, hors de, et norma, règle) onmatig, uitermate groot; fig. afschuwelijk, ongehoord, buitensporig, ontzettend; **un cas —**, een ongehoord geval; **—ément**, adv. onmatig, boven mate veel; **—mité**, f. onmatige grootte, v.; fig. afschuwelijkheid, v.; **commettre une —**, eene snoode daad begaan; **dire une —**, te ver gaan in 't spreken.

Énostose, f. inwendig beengezwel.

Enou‖er, v. a. noppen, laken uitpluizen; **—eur**, m. nopper van laken.

Enquérir (s'), v. pr. (lat. inquirere; de in, en, et quærere, chercher) **(à qn. de qch.)**, bij iemand naar iets vernemen of onderzoek doen.

Enquê‖te, f. onderzoek; **—ter (s')**, v. pr. **(de qch.)** naar iets onderzoek doen of vernemen, navorschen; **—teur**, m. gerechtelijk onderzoeker; persoon, die aangesteld is om naar iets onderzoek te doen.

Enraci‖nement, m. het inwortelen, het wortelschieten; **—ner**, v. a. doen inwortelen; v. n. et **s'—**, v. pr. inwortelen.

Enra‖gé, ée, part. et a. razend, dol, verwoed; **chien —gé**, dolle hond; **il a mangé de la vache —gée**, hij heeft veel gebrek geleden; **—gé**, m. dol, onzinnig mensch, dolkop, bezetene; **—geant, ante**, a. fam. dolmakend; **—gement**, m. dolheid, woede, v.: **—ger**, v. n. razend, dol worden; woedend zijn; **faire —**, kwellen.

Enra‖yage, Enra‖yement, Enra‖iement, m. remming, v.; **—yer**, v. a. remmen; een of meer raderen vastzetten; de spaken in een rad maken; fig. tegenhouden, den voortgang belemmeren; de eerste vore in het land maken, als men begint te ploegen; v. n. inhouden, zich beteugelen; **—yoir**, m. ketting, dien men in een rad spant, m.; remschoen, remketting, m.; remtoestel; **—yure**, f. ketting, waardoor het wiel van een rijtuig wordt tegen gehouden, m.; eerste vore als men het land ploegt; dakgetimmerte.

Enrégimenter, v. a. bij een regiment inlijven; fig. werven (voor een partij, club enz.).

Enregis‖trable, a. registreerbaar, hetgeen geregistreerd, in 't register ingeschreven kan of moet worden; **—trement**, m. opschrijving, inschrijving, registreering, v.; **receveur d'—**, registratie-ontvanger; **—trer**, v. a. inschrijven, opschrijven, op de lijst stellen, registreeren; **—treur**, m. inschrijver, registreerder; **appareil —**, toestel, dat opteekent.

†**Enrêner**, v. a. de teugels aanleggen.

Enrhu‖mer, v. a. verkouden maken; **s'—**, v. pr. verkouden worden, eene koude vatten.

Enrhuner, v. a. den kop op de speld maken.

Enri‖chi, e, a. rijk geworden, verrijkt; **un nouvel —**, een parvenu; **—chir**, v. a. verrijken; fig. versieren; opsieren, verfraaien; **s'—**, v. pr. zich verrijken, rijk worden; **—chissement**, m. verrijking; versiering, v.

Enrochement, m. steengrond in een' beweeglijken bodem; **—cher**, v. a. versterken door een steengrond.

Enrô‖lé, m. voor den krijgsdienst ingeschrevene; **—lé volontaire**, vrijwilliger; **—lement**, m. werving; werflijst; inschrijving op de lijst, dienstneming, v.; **—ler**, v. a. (krijgsvolk) werven, aannemen; **s'—**, v. pr. dienst nemen, soldaat worden; **—leur**, m. werver, ronselaar.

Enrou‖ement, Enroûment, m. heeschheid, schorheid, v.; **—er**, v. a. (lat. raucus, rauque) heesch of schor maken; **s'—**, v. pr. heesch of schor worden.

Enrouiller, v. a. roestig maken; fig. traag, vadzig maken; **s'—**, v. pr. roestig worden, verroesten.

Enrou‖lement, m. invoeging, inrolling, v.; **—ler**, v. a. samenrollen, oprollen; **s'—**, v. pr. zich samenrollen, zich om iets anders rollen.

Enruban‖ne, ée, a. met linten bezet, versierd; **—ner**, v. a. met linten versieren.

Enrue, f. breede en diepe vore (op een akker), v.

Ensa‖blement, m. verzanding, v.; zandophooping, v.; **—bler**, v. a. op het zand doen loopen (van vaartuigen); met zand volgooien, aanvullen; netten op een zandgrond uitzetten; **s'—**, v. pr. in het zand vast raken; verzanden.

Ensabotè, ée, a. met klompen aan, op klompen.

Ensabote‖ment, m. het remmen met den remschoen; **—r**, v. a. remmen (met den remschoen); iem. klompen aantrekken.

Ensacher, v. a. in zakken doen.

Ensafraner, v. a. met saffraankleur verven, saffraankleurig maken.

†**Ensai‖sinement**, m. bezitneming, v.; †**—siner**, v. a. in het bezit stellen.

Ensanglan‖tement, m. bezoedeling met bloed, v.; **—ter**, v. a. met bloed bezoedelen.

Ensauvager, v. a. wild, woest, ruw maken.

Ensei‖gnant, e, a. onderwijzend; **—gne,** f. (lat. insignia, plur. de insigne, signe) merkteeken, kenteeken; uithangbord; vaandel of vendel; **à telles —s que**,,, tot een bewijs daarvan diene...; **à bonnes —s,** met recht; op goede gronden; **à bon vin il ne faut pas d'—,** goede wijn behoeft geen krans; **— de bière,** slecht geschilderd uithangbord (van een bierhuis); fig. **c'est une — à bière,** het is een slecht schilderij, prulschilderij, -portret; **loger, coucher à l' — de la lune, de la belle étoile,** den nacht onder den blooten hemel doorbrengen; **ils sont tous deux logés à la même —,** zij deelen hetzelfde lot; fig. **marcher sous les —s de,** iemands vaan volgen, tot iemands partij behooren; **— de poupe,** vlag op den achtersteven, v.; **—gne,** m. vaandeldrager, vaandrig, m.; **— de vaisseau,** adelborst 1e klasse; **—gnement,** m. onderwijs; leer, v.; voorschrift, leering, pl. bewijsstukken; **— primaire, secondaire, supérieur,** lager, middelbaar (gymnasiaal), hooger onderwijs; **— individuel,** hoofdelijk onderwijs; **— simultané,** klassikaal onderwijs; **— obligatoire,** leerplicht; **— professionnel,** vakonderwijs; **— par les yeux,** aanschouwelijk onderwijs; **il est dans l'—,** hij is bij het onderwijs werkzaam; **—gner,** v. a. leeren, onderrichten, onderwijzen; wijzen.

Enselle, ée, a. **cheval —,** paard met ingebogen rug; **vaisseau —,** schip, dat in het midden laag, en voor en achter hoog is.

Ensemble, adv. (lat. in, en; simul, à la fois) tegelijk, met elkander, te zamen; **une figure qui est bien ensemble,** eene welgevormde gestalte; m. het geheel; overeenstemming, v.

Ensemen‖cement, m. bezaaiing, v.; **—cer,** v. a. bezaaien.

Enserrer, v. a. opsluiten; bevatten, inhouden; in eene broeikast plaatsen.

Enseuillement, m. hoogte van eene vensterbank.

Enseve‖lir, v. a. (v. fr. sevelir; du lat. sepelire) in een lijkkleed wikkelen; begraven, ter aarde bestellen; fig. in eene eenzame plaats opsluiten; **s'—,** v. pr. zich begraven; **—lissement,** m. begraving, v.; **—lisseur,** m. **euse,** f. aflegger, aflegster (van lijken).

Ensiforme, a. zwaardvormig.

Ensi‖lage, m. **Ensilotage,** m. het bergen van 't koren in onderaardsche bewaarplaatsen; **—ler, —loter,** v. a. (de silo) het koren in onderaardsche bewaarplaatsen bergen.

Ensi‖mage, m. besmering van het laken met vet, om het beter te kunnen scheren; **—mer,** v. a. met vet besmeren (eene te scheren stof).

Ensolei‖llé, e, a. zonnig; **—ller,** v. a. beschijnen (van de zon), zonnig maken.

Ensommeillé, e, a. slaperig.

Ensorce‖ler, v. a. (rad. sorcier) betooveren; **—leur,** m. toovenaar, betooveraar; **—llement,** m. betoovering; tooverij, v.

Ensou‖frer, v. a. zwavelen, bezwavelen; **—froir,** m. plaats, waar men zwavelt; zwavelkast, v.

Ensou‖ple, Ensuple, f. weversboom, m.; **—pleau,** m. boom aan een weefstoel, waarop het weefsel gewonden wordt, m.

Ensucrer, v. a. in suiker konfijten.

Ensuifer, v. a. met talk, vet insmeren.

Ensuite, adv. hierop, daarna, vervolgens; **— de,** prép. daarna, vervolgens; **— de quoi,** weshalve.

†**Ensui‖vant,** a. volgende; **—vre (s'),** v. pr. volgen; **de qch.,** uit iets volgen; v. imp. **il s'ensuit que**,,,, daaruit volgt dat...

Enta‖blement, m. rollaag, v. (het bovenste van een muur, waarop het timmerwerk van een dak rust); **—bler (s'),** v. pr. de schoften eer dan de borst vooruitzetten (van paarden).

Enta‖ché, ée, a. bezoedeld, bevlekt; fig. fam. bedorven: **—cher,** v. a. bevlekken, besmetten, bezoedelen.

Entail‖lage, m. het kerven, inkerven; **—le, —lure,** f. inkerving, insnede, v.; **—ler,** v. a. inkerven, insnijden; **—loir,** m. keepbeitel, m.; kerfvijl, v.; **—lure,** zie **—le.**

Enta‖me, f. insnede, eerste snede, v. (van het brood of van iets anders); eerstelingen, m.; **—mer,** v. a. aansnijden; aanraken; aantasten; **— un pain,** een brood opsnijden: **— une bouteille,** uit eene volle flesch schenken; eene nieuwe flesch aanspreken; —, benadeelen, beleedigen; fig. aanvangen, beginnen; **— qn.,** iemand te na komen; iem. aanvallen; iem. voor zich winnen; **se laisser —,** zijn gezag niet doen gelden, zich tot iets laten meeslepen; **—mure,** f. eerste snede (van een brood); schram of schramp, v.

En tant que, conj. voor zoo veel, voor zoo ver als; **— roi,** als koning.

Entas‖sé, ée, part. et. a. opgehoopt; fam. **homme —,** kort, ineengedrongen mensch; **—sement,** m. ophooping, opeenstapeling, v.; **—ser,** v. a. ophoopen, opstapelen; **s'—,** v. pr. opgehoopt, opeengestapeld worden; **—seur,** m. potter, schraper, vrek.

Ente, f. ent, griffel, v.; entrijs; geënte boom, m.

Entéléchie, f. vrije, onvermoeide werkzaamheid, v.

Entement, m. enting, v.

Enten‖dant, ante, a. hoorend; **—dement,** m. verstand, begrip, vernuft; **—deur,** m. die iets hoort en verstaat; **à bon — peu de paroles,** een goed verstaander heeft maar een half woord noodig; **à bon — salut,** wien de schoen past, trekke hem aan; **—dre,** v. a. (lat. intendere, diriger vers) hooren, vernemen; verstaan, begrijpen; meenen; v.n. **— à qch.,** iets inwilligen; **il n'entend pas,** hij is doof; **il entend mal, dur, de corne,** hij is hardhoorend; **à l'—,** naar zijn zeggen; **il n'entend pas de cette-oreille-là,** hij is doof aan dat oor, daarvan wil hij niets weten; **— qn.,** naar iem. luisteren, iem. verhooren; **— finesse, malice à qch.,** kwaad bij iets denken; **sans — malice,** zonder kwade bedoeling; **(ne point) — raillerie,** (geen) scherts verstaan; **— la plaisanterie, — (la) raillerie,** goed kunnen schertsen; **— le commerce,** verstand van zaken hebben; **— le numéro,** thuis zijn in iets; **s'—,** v. pr. gehoord worden; elkander begrijpen; begrepen worden; **cela s'entend,** dat spreekt van zelf; **je m'entends bien,** ik weet heel goed wat ik zeg; **ils s'entendent bien,** zij kunnen het goed met elkaar vinden; **ils s'entendent comme larrons en foire,** zij spelen onder één hoedje; **s'— à, en qch.,** verstand van iets hebben; **il s'y entend,** hij is er goed mee op de hoogte; **il s'y entend comme à ramer des choux,** hij weet er niets van; **—du, ue,** part. et a. gehoord, verstaan enz.; ervaren, bedreven, bekwaam, geschikt; ingericht, geregeld; **c'est —,** afgesproken; **bien —,**

adv. gewis, zeker, volstrekt; **bien — que,** conj. wel te verstaan, mits, op of onder voorwaarde dat; **faire l'—,** zich voor een' kenner uitgeven; **il tranche de l'—, il fait l'—,** hij speelt den kenner; **—te,** f. zin, m.; beteekenis (van een woord), v.; **un mot à double —,** een dubbelzinnig woord; **l'— est au diseur,** ieder is de beste uitlegger van zijne woorden; **—,** schikking, v., vergelijk; **— cordiale,** vriendschappelijke verstandhouding, v.

Enter, v. a. enten, inenten, griffelen; **— sur,** door huwelijk in eene familie komen; fig. aanvoegen, aanhechten; **maison entée sur une autre,** een huis welks geslacht in een ander is overgegaan; **un journaliste enté sur un avocat,** een dagbladschrijver, die advocaat geweest is; **— des bas,** kousen aanbreien; **s'—,** v. pr. geënt worden.

Entéralgie, f. (gr. entera, intestins; algos, douleur) koliek, darmjicht, v.

Entéri‖nement, m. (v. fr. enterin, entier, parfait) gerechtelijke bekrachtiging, v.; **—ner,** v. a. gerechtelijk bekrachtigen.

Entéri‖que, a. (gr. entera, intestins) de ingewanden betreffend; **—te,** f. (gr. entera, intestins) darmontsteking, v.

Entéro‖cèle, f. darmbreuk, v.; **—colite,** f. darmontsteking, v.; **—logie,** f. ingewandsbeschrijving, v.; **—zoaire,** m. ingewandsworm, m.

Enter‖ré, ée, part. et a. begraven; laag liggend; **—rement,** m. begrafenis, begraving, v.; **air, figure, mine d'—,** begrafenisgezicht, somber, droefgeestig uiterlijk; **—rer,** v. a. begraven, ter aarde bestellen; bedelven; **s'—,** v. pr. zich afzonderen van de wereld.

En-tête, m. hoofd, bovenschrift, opschrift; pl. **des en-têtes.**

Entè‖té, ée, a. eigenzinnig, stijfhoofdig; **— de qch.,** buitengewoon met iets ingenomen, **—té,** m. **ée,** f. stijfkop; **—tement,** m. eigenzinnigheid, hoofdigheid, koppigheid, v.; dwaze ingenomenheid, v.; **—ter,** v. a. naar het hoofd stijgen, het hoofd bedwelmen; fig. trotsch maken; **s' —,** v. pr. **de qch., dans qch.,** zich iets in het hoofd halen; **s' — de qn., de qch.,** buitengewoon met iemand of iets ingenomen zijn; **—teur,** m. kopaanzetter, speldenmaker.

Enthousias‖me, m. (gr. enthousiasmos, sorte de fureur, d'inspiration divine) geestdrift, verrukking; vervoering van zinnen, v.; **—mer,** v. a. verrukken, in geestdrift brengen; **s' —mer,** v. pr. **de, pour qn., qch.,** eene vurige bewondering of genegenheid voor iemand, iets opvatten, met iemand of iets wegloopen; **—te,** m. et f. hij of zij, die verrukt of opgetogen is, dweeper, dweepster; a. verrukt, opgetogen.

Enthymème, m. verkorte, onvolkomene sluitrede, v.

Enti‖ché, ée, a. aangestoken (van vruchten sprekend); fig. **(de qch.)** met iets besmet; sterk ingenomen met iets; **—chement,** m. gril, verzotheid, malle gehechtheid, v.; **—cher,** v. a. aansteken, bederf aanbrengen; **— d'une opinion,** fig. met eene meening aansteken, tot eene meening overhalen; **s'— de qn., de qch.,** op iem., iets verzot raken.

Entier, ière, a. (lat. integer, intact) gansch, geheel, volkomen; halsstarrig, eigenzinnig, onverzettelijk; **mourir tout —,** in het volle bezit zijner krachten sterven; zonder nakomelingen sterven; ook: na zijn dood vergeten worden; **la question reste tout —ière,** de vraag blijft onveranderd, blijft in haar geheel; **en son —, en leur —,** geheel, ongeschonden; **cheval —,** hengst, ongesneden paard.

Entièrement, adv. ganschelijk, volkomen, geheel en al.

Entité, f. (lat. ens, entis, être) wezenlijkheid, v.; het zijn of wezen eener zaak.

Entoi‖lage, m. het aanbrengen van kant op doek; het plakken op linnen; fiin doek, waaraan men kant vastnaait; gewerkte kant, v.; **—ler,** v. a. kant op doek aanbrengen; (prenten enz.) op doek, linnen plakken.

†**Entoir,** m. entmesje **(greffoir).**

Entoiser, v. a. bij de roede, koopen en verkoopen.

Entomo...., insecten....; **—logie,** f. (gr. entomon, insecte; logos, discours) insectenleer, v.; **—logique,** a. de insectenleer betreffend; **—logiste,** m. insectenkenner; **—phage,** m. insecten-eter, roofkever, m.

Enton‖nage, —nement, m. **—naison,** f. het vullen van tonnen of vaten; **—ner,** v. a. (tonne) tonnen of vaten vullen, pop. **il entonne bien,** hij is een stevig drinker; **—,** (ton) aanheffen (een gezang); **s' —,** v. pr. zich vangen (van den wind sprekend); **—nerie,** f. vulplaats der vaten in brouwerijen; **—noir,** m. trechter, m.

Entor‖se, f. (de en et tordre) verdraaiing, verrekking, v.; verwrikking, verstuiking, v.; **se donner une — au pied,** zijn voet verstuiken; fig. verdraaiing, overtreding, v.; **donner une — à un texte,** een tekst verdraaien; **donner une — à qn.,** iemand een beentje lichten; iemands naam beklad den; **—sé, ée,** a. verstuikt, ontwricht.

Entortil‖lage, m. verwikkeling, verwarring, v.; **—lé, ée,** a. fig. ingewikkeld, verward; **—lement,** m. omslingering, omwinding, kromming, v.; fig. gewrongenheid; **—ler,** v. a. omwinden, omvlechten, omslingeren; fig. verwarren; **s' —,** v. pr. zich inwikkelen, zich omwinden; fig. zich verwarren.

Entour, m. **—s,** pl. naaste omtrek, m.; **à l' —,** loc. adv. in het rond, rondom.

Entou‖rage, m. omgeving, v.; het omgevende, omsluiting, omzetting, v. (van paarlen b.v.); **—rant, ante,** a. omgevend, omvattend; **—ré,** a. **mal —,** die een slechten omgang heeft; die door slechte lieden omringd is; **—rer,** v. a. omgeven, omringen, omsingelen; **s' — de,** zich omringen met ...

Entournure, f. ronding, ronde uitsnijding van de mouw bij den oksel, v.; het bovendeel van de mouw.

En-tout-cas, m. groote parasol, die tevens tot regenscherm dienen kan, v.

Entozoaires, m. pl. (gr. entos, en dedans; zôon, animal) ingewandswormen, m.

Entr'accorder (s'), v. pr. onderling overeenkomen, elkander verstaan.

Entr'accuser (s'), v. pr. elkander beschuldigen of aanklagen.

Entr'acte, m. pauze tusschen de bedrijven, v.; tusschenspel (tusschen de bedrijven); beter: **intermède.**

Entr'aider (s'), v. pr. elkander helpen of bijstaan.

Entrailles, f. pl. (lat. pop. intralia) ingewand; ingewanden; darmen, m.; fig. medelijden; liefde, v.; **homme sans —,** mensch zonder hart.

Entr'aimer (s'), v. pr. elkander beminnen of lief hebben.

Entrain, m. vroolijkheid, v.; ijver, m.; opgewektheid, v.; levendigheid, v.; **cela a de l'—,** daar zit leven in.

Entraî‖nable, a. gemakkelijk mede te sleepen; **—nant, ante,** a. fig. wegsleepend, boeiend, vervoerend; **—nement,** m. wegsleeping, v.; vuur, geestdrift, m.; het traineeren, het africhten (van sportslui, paarden enz.); **—ner,** v. a. wegsleepen, medesleepen; fig. wegsleepen, naar zich toetrekken; **— avec soi,** medesleepen; africhten (van renpaarden), traineeren (sportslui); **—neur,** m. africhter van paarden; trainer (van sportslui).

Entrait, m. hoofd- of bindbalk, hanebalk, m.

Entrant, ante, a. binnentredend; p. u. innemend, vrijmoedig; m. et f. binnentredende.

Entr'appeler (s'), v. pr. elkander toeroepen.

Entra‖ve, f. (vooral in 't meerv.) voetkluister (van een paard), m.; fig. belemmering, hindernis, v.; **—ver,** v. a. (een paard) kluisteren; fig. belemmeren, hinderen.

Entr'avertir (s'), v. pr. elkander waarschuwen.

Entr'avertissement, m. onderlinge waarschuwing, v.

Entre, prép. (lat. inter) tusschen; onder; in; **— les deux,** zoo zoo, half en half; **mettre — les mains de qn.,** in iemands handen stellen; **d'entre,** uit, van.

Entre-bâil‖lé, ée, a. half open; **—lement,** m. het half openstaan; **—ler,** v. a. half open doen.

Entre-baiser (s'), v. pr. elkander kussen.

Entre-bande, f. ou **Entre(-)bat,** m. het begin en het eind van een stuk wollen stof.

Entrebas, m. ongelijk weefsel.

Entre-battre (s'), v. pr. elkander slaan, met elkander vechten.

Entre-blesser (s'), v. pr. elkander kwetsen.

Entrechat, m. luchtsprong, kruissprong, m.

Entre-choquement, m. wederzijdsche schok, m.; wederkeerige botsing, v.

Entre-choquer (s'), v. pr. tegen elkander stooten; fig. elkander tegenwerken.

Entre-colonnes, f. pl. **Entre-colonnement,** m. ruimte tusschen de zuilen, v.

Entre-communiquer (s'), v. pr. elkander iets mededeelen.

Entre-connaître (s'), v. pr. elkander kennen.

Entrecôte, m. tusschen-ribbestuk, paterstuk.

Entrecou‖pe, f. ruimte tusschen twee gewelven, v.; stompe hoek bij den ingang eener kruisstraat, m.; **—pé, ée,** a. doorgesneden; afgebroken; **—per,** v. a. doorsnijden; fig. afbreken; **s'—,** v. pr. elkander in de rede vallen; elkander snijden (van lijnen); **s'— la gorge,** elkaar den hals afsnijden, vermoorden.

Entre-croi‖sement, m. kruising, v.; **—ser(s'),** v. pr. elkander kruisen.

Entre-déchirer (s'), v. pr. elkander verscheuren, wederkeerig leed doen.

Entre-détruire (s'), v. pr. elkander vernielen.

Entre-deux, m. tusschenruimte, v.; middelstuk; scheidsmuur, m.; kanten tusschenstrook, v.

Entre-dévorer (s'), v. pr. elkander verslinden.

Entre-dire (s'), v. pr. elkander iets zeggen.

Entre-donner (s'), v. pr. over en weder geven.

Entrée, f. ingang, toegang, m.; invaart, intrede, v.; intocht; toegang, m.; begin; eerste gerecht (op een maaltijd); belasting op inkomende goederen, v.; inleggeld (bij een wedstrijd); het inboeken; **donner — à,** den toegang verleenen tot; **faire son — dans le monde,** voor het eerst in de wereld optreden; **avoir les grandes et les petites —s,** bij alle gelegenheden ten hove toegang hebben; fig. **avoir ses petites —s chez qn.,** met iem. zeer intiem zijn; **— de faveur, —libre,** vrijkaartje; **avoir son —, ses —s,** een doorloopende vrijkaart hebben; **à l'— de la nuit,** bij 't vallen van den avond; **droits d'—,** inkomende rechten; **d'—,** dadelijk, terstond, in het begin; **d'— de jeu,** bij het begin van 't spel; fig. dadelijk, terstond.

Entrefaites, f. pl. **sur ces —,** middelerwijl, inmiddels, ondertusschen; (vroeger: **dans ces —**).

Entre-fesses, Entrefesse, m. ruimte tusschen de billen; bilstuk (bij een koe).

Entre-fesson, m. ontvelling door te veel loopen of paardrijden, blikaars.

Entrefeuille, f. tusschenblad, bijblad.

Entrefilet, m. ingeschoven, kort artikel (in eene courant).

Entre-frapper (s'), v. pr. elkander slaan.

Entregent, m. handigheid, takt in den omgang met menschen; goedgemanierdheid, v.

Entr'égorger (s'), v. pr. elkander vermoorden.

Entre-haïr (s'), v. pr. elkander haten.

Entre-heurter (s'), v, pr. elkander stooten, tegen elkander botsen.

Entrela‖cement, m. doorvlechting; samenvlechting, v.; **—cer,** v. a. doorvlechten, samenvlechten.

Entrelacs (pr. **la**), m. doorvlochten werk; lofwerk, vlechtwerk (in de glazen vensters).

Entre‖lardé, ée, a. doorspekt; **—larder,** v. a. doorspekken.

Entre-ligne, f. ruimte tusschen twee lijnen, v.; tusschenregel, m.

Entre-louer (s'), v. pr. elkander prijzen.

Entre-luire, v. n. even doorschijnen.

Entre-manger (s'), v. pr. elkander verslinden.

Entre-mêler, v. a. vermengen, ondereen mengen; **s'—,** v. pr. fam. **de qch.,** zich ergens in mengen, zich ergens mede bemoeien.

Entre-mesurer (s'), v. pr. elkander meten.

Entremets, m. tusschengerecht (bij een maaltijd); tusschenschotel, m.

Entremetteur, m. **euse,** f. bemiddelaar; koppelaar; bemiddelaarster, koppelaarster.

Entremettre (s'), v. pr. zich inmengen, zich bemoeien; **— de qch.,** voor iets in de bocht springen, zich ergens mede inlaten.

Entremise, f. bemiddeling, tusschenkomst, v.

Entre-mordre (s'), v. pr. elkander bijten.

Entre-nerf, m. ruimte tusschen de ribben van boekbanden, v.

Entre-nœud, m. ruimte tusschen twee geledingen van den stengel van eene plant.

Entre-nuire (s'), v. pr. elkander benadeelen.

Entrepas, m. pasgang (van een paard), m.

Entre-percer (s'), v. pr. elkander doorsteken.

Entrepont, m. tusschendek (op schepen); **sur l'—,** tusschendeks; **faux —,** tweede tusschendek.

Entre‖posage, m. het opslaan in entrepôt; **—poser,** v. a. in eene stapelplaats, een entrepôt opslaan; **—poseur,** m. beheerder van een entrepôt, magazijnmeester; **—positaire,** m. et f. koopman, die een entrepôt van koopwaren heeft, die koopwaren in een entrepôt opslaat; **—pôt,** m. stapelplaats, v.; entrepôt.

Entre-pousser (s'), v. pr. elkander stooten.

Entre‖prenant, ante, a. ondernemend, onversaagd, driest, stout; vermetel; **—prendre,** v. a. ondernemen; overnemen; aannemen (een werk enz.); **— qn.,** iem. aanvallen, aangrijpen; iem. zoeken te winnen; op zich nemen iem. te beschaven, te vormen; verlammen; fig. ont-

stellen, uit het veld slaan; — **sur qch.**, zich iets aanmatigen; zich aan iets vergrijpen; — **sur la liberté de qn.**, inbreuk maken op iemands vrijheid; — **contre qn.**, — **contre, sur la vie de qn.**, iemand naar het leven staan; —**preneur,** m. **euse,** f. aannemer, leverancier, ondernemer; onderneemster; — **de pompes funèbres,** lijkbezorger; —**pris, ise,** part. et a. ondernomen enz.; ingenomen; verlaand; fig. verbluft; —**prise,** f. onderneming, v.; aannemingscontract; — **des pompes funèbres,** begrafenisonderneming; **par —(s),** bij contract; — **(sur qch.),** aanslag (tegen iets).

Entre-quereller (s'), v. pr. met elkander twisten.

Entre-quitter (s'), v. pr. elkander verlaten.

Entrer, v. n. (lat. intrare; de intra, en dedans) ingaan, binnenkomen, intreden, invaren, inrijden, inloopen enz.; passen (van kleedingstukken); **ce chapeau n'entre pas,** die hoed past niet; — **dans le caractère de qn.,** iemands karakter bestudeeren; — **dans la composition de qch.,** een noodzakelijk deel van iets uitmaken; — **dans la douleur de qn.,** in iemands smart deelen; — **dans la pensée de qn.,** zich in iemands gedachten indenken; iemands bedoeling begrijpen; in den geest van iem. handelen; — **dans le commerce,** koopman worden; — **dans le monde,** pas in de wereld komen kijken, de wereld intreden; — **en convalescence,** aan de beterhand komen; — **en chair,** den kansel beklimmen; — **en colère,** driftig, toornig worden; — **en religion,** in eene geestelijke orde treden; — **en scène,** optreden; — **en correspondance avec qn.,** met iemand in briefwisseling treden; — **en condition, au service de qn.,** in iemands dienst treden; — **en charge,** een ambt aanvaarden; — **en exercice,** zijn post beginnen te bekleeden; — **pour beaucoup, n'— pour rien dans la résolution de qn.,** grooten invloed, volstrekt geen invloed op iemands besluit hebben; v. imp. **il entre dans ...,** er komt bij, er gaat in; **combien entre-t-il de tonneaux dans cette cave?** hoeveel tonnen kan deze kelder bevatten? **il entre bien de l'homme en cela,** daaruit blijkt zoo de menschelijke zwakheid; —, v. a. binnenbrengen; invoeren, importeeren; inboeken; — **un vaisseau,** een schip de haven binnenbrengen.

Entre-regarder (s'), v. pr. elkander aanzien.

Entre-répondre (s'), v. pr. elkander antwoorden.

Entre-sabords, m. pl. schutvullingen (op schepen), v.; ruimten tusschen de geschutpoorten, v.

Entre-secourir (s'), v. pr. elkander helpen of bijstaan.

Entresol, m. opkamertje; woning tusschen twee verdiepingen, half- of tusschenverdieping, v.

Entre-sourcils, m. ruimte tusschen de wenkbrauwen, v.

Entre-suivre (s'), v. pr. elkander volgen.

Entretaille, f. danspas, m. (het zetten van den eenen voet in de plaats van den anderen); lijnere strepen tusschen grovere (in eene plaat), v.

Entre-tailler (s'), v. pr. in het loopen de pooten tegen elkander strijken (van paarden sprekend).

Entretaillure, f. kwetsuur, die een paard met strijken krijgt, v.

Entre-temps, m. tusschentijd, m.

†**Entretènement,** m. onderhoud.

Entre‖teneur, m. onderhouder; **—tenir,** v.n. te zamen houden; onderhouden, bewaren; ophouden; — **qn. d'espérances,** iem. met ijdele hoop vleien; **s'—,** v. pr. zich onderhouden; zich bewaren; **s'— de qch.,** zich aan iets wijden; **s'— (la main),** zich blijven oefenen; **—tien,** m. onderhoud; bewaring, onderhouding; samenspraak, v.; gesprek.

Entretoile, f. binnenweefsel.

Entretoise, f. dwarshout, karvielblok; koppelbalk, m.

Entre-toucher (s'), v. pr. elkander aanraken.

Entre-tuer (s'), v. pr. elkander dooden.

Entre-visiter (s'), v. pr. elkander bezoeken.

Entre-voie, m. ou f. ruimte, afstand, tusschen twee naast elkander gelegen spoorwegen of spoorbanen.

Entrevoir, v. a. half, vluchtig zien; fig. vermoeden.

Entre-voir (s'), v. pr. elkander bezoeken.

Entrevous, m. ruimte tusschen twee balken, v.

Entrevue, f. samenkomst, bijeenkomst, v.

Entripaillé, ée, a. dikbuikig.

Entr'œil, m. ruimte tusschen de oogen.

Entr'ouïr, v.a. ten halve, onduidelijk hooren.

Entr'ouvert, erte, a. half open.

Entr'ouverture, f. kier, v. eener half openstaande deur.

Entr'ouvrir, v. a. half of een weinig openen; vaneen scheiden, splijten, scheuren; **s'—,** v. pr. half of een weinig opengaan; vaneen gaan, openscheuren.

Enture, f. enting, v.; spleet voor de ent; pl. dwarshouten aan de ladders in steengroeven.

Enuméra‖teur, m. opteller, opsommer; **—tif, ive,** a. optellend; **—tion,** f. optelling, v.; fig. opsomming.

Enumérer, v. a. (lat. enumerare) stuksgewijze optellen.

Enva‖hir, v. a. (lat. invadere; de in, dans; vadere, aller) overweldigen, bemachtigen, invallen, zich met geweld meester maken; **—hissant, ante,** a. overvallend, overweldigend; **—hissement,** m. gewelddadige inval, m.; bemachtiging, v.; **—hisseur,** m. overweldiger, roover.

Envaler, v. a. het steeknet openhouden.

Enva‖sement, m. het toeslibben, ondiep worden van een haven; **—ser,** v. a. met slijk vullen, verstoppen; **s'—,** v. pr. in het slijk zinken.

Enveilloter, v. a. op kleine hoopen verzamelen, aan oppers of hoopjes zetten (b.v. van hooi).

Envelop‖pant, e, a. omgevend, omwikkelend; **—pe,** f. omslag, m.; omhulsel; enveloppe, v.; deksel; soort van buitenwerk; fig. het uitwendige, het voorkomen, de schijn; **—pement,** m. omwinding, omwikkeling, v.; **—per,** v. a. (lat. involvere) inwikkelen, omwikkelen; inrollen, omwinden, een omslag om iets doen; fig. bewimpelen, verbergen; omringen; — **qn. dans ...,** iem. betrekken in..., meesleepen in...; **s'—,** v. pr. zich wikkelen, zich inwikkelen; **—peur,** m. bekleeder, omwikkelaar; fig. inkleeder, verbloemer.

Envenimer, v. a. (rad. venin) vergiftigen; fig. verergeren; verbitteren; **s'—,** v. pr. verbitterd worden; verergeren.

Enver‖ger, v. a. met teenen of wilgen roetjes doorvlechten; **—geure,** f. het doorvlechten.

Enver‖guer, v. a. de zeilen aanslaan; **—gure,** f. zeilwerk met de stangen; vlucht, wijdte der uitgebreide vleugels van eenen vogel, v.

Enverjure, zie **envergeure.**

Envers, prép. jegens, tegen, omtrent; — **et contre tous**, tegen de geheele wereld, m. (lat. inversus, retourné) omgekeerde, verkeerde zijde (eener stof), v.; fig. tegendeel, tegenovergestelde; **à l'—**, adv. averechts, verkeerd; fig. **il a l'esprit à l'—**, zijn hoofd is in de war; **il prend tout à l'—**, hij vat alles verkeerd op.

Envi, m. **à l'—**, adv. om strijd, om 't zeerst; **à l'— de**, om strijd met.

Enviable, a. benijdenswaardig.

Envider, v. a. een rol bindgaren opwinden.

Envie, f. (lat. invidia) nijd, m.; wangunst, v.; **porter — à qn.**, iem. benijden; —, lust, m., begeerte, v., verlangen; belustheid, v.; nijdnagel, m.; moedervlek, v.

Envieil‖li, ie, a. fig. verouderd, ingeworteld; **—lir**, v. a. oud maken; een oudachtig voorkomen geven; **— dans qch.**, oud worden, vergrijzen in iets.

Envi‖er, v. a. benijden; misgunnen; sterk verlangen; wedden (bij 't spel); **—eux, euse**, a. nijdig, wangunstig; m. et f. benijder, benijdster.

Envilasse, f. ebbenhout van Madagaskar.

Enviné, ée, a. naar wijn riekend.

Envi‖ron, adv. et prép. omtrent, ongeveer, omstreeks; **—rons**, m. pl. omtrek, omstreken; **—ronnant, ante**, a. omliggend; **—ronner**, v. a. omgeven, omringen.

Envisager, v. a. in het gezicht zien; fig. beschouwen; overdenken.

Envitailler, v. a. van levensmiddelen voorzien, approviandeeren.

Envoi, m. verzending, zending, v.; pakket.

Envoiler (s'), v. pr. krom worden.

Envoisiné, ée, a. fam. die buren heeft.

En‖volée, f. vlucht, v.; **—voler (s')**, v. pr. wegvliegen, vervliegen; fig. wegsnellen, voortsnellen, vervliegen.

†**Envoû‖tement**, m. gewaande betoovering met een wassen beeld, v.; **—ter**, v. a. (préf. en et vultus, figure) met een wassen beeld betooveren.

Envo‖yé, m. afgezant, afgevaardigde; **—yée**, f. gemalin van een afgezant; **—yer**, v. a. (ital. inviare; du lat. in, dans, et via, voie) zenden, afzenden, sturen, toesturen; **— qn. coucher, paître, promener**, iem. wegzenden, wegjagen, naar de Mookerhei zenden; **—yeur**, m. afzender.

Éocène, a. behoorende tot zekere groep van zoölogische vormingen.

Éo‖le, m. Æolus (god van den wind); **—lien, enne**, a. Æolisch, tot de Æolische eilanden behoorend; Æolus, den god van den wind betreffend; **harpe —ne**, windharp, v.

Éoli-harpe, f. Æolische harp, v. **(harpe éolienne).**

Éolipyle, m. windkogel, m.

Éolique, a. zie **Éolien.**

Épac‖tal, ale, a. op de epacta betrekking hebbend; **—te**, f. (gr. epaktos; de epagô, j'ajoute) inlaschdagen, m., verschil tusschen het zonne- en maanjaar, epacta, v.

Épagneul, m. **eule**, f. patrijshond, m.; teef van den patrijshond, v.

Épailler, v. a. de stof enz. van het goud afblazen.

Épais, aisse, a. (lat. spissus) dik, zwaar, grof, dicht; fig. bot; grof, plomp; —, m. dikte, v.; vijf of zes (in het dominospel).

Épais‖seur, f. dikte; dichtheid, v.; **—sir**, v. a. verdikken; v. n. et **s'épaissir**, v. pr. dik of lijvig worden; **—sissement**, m. verdikking, v.

Épam‖prage, ou **—prement**, m. het afbladeren van den wijnstok; **—prer**, v. a. den wijnstok afbladeren.

Épan‖chement, m. overvloeiing, uitgieting, v.; fig. uitstorting (van het hart); **—cher**, v. a. (lat. pop. expandicare) uitgieten, verspreiden: fig. — **son cœur**, zijn hart uitstorten; **s'—**, v. pr. fig. zijn hart, zijne gedachten uitboezemen; **—choir**, m. stortgat van een waterloop.

Épandre, v. a. (lat. expandere, ouvrir, répandre) uitbreiden, uitstrooien; uitstorten; **s'—**, v. pr. zich uitstorten, zich verbreiden, verspreiden; verspreid worden.

Épanneler, v. a. uit den ruwe behouwen (van bloksteen of marmer).

Épanou‖ir, v. a. ontvouwen; fig. — **la rate**, doen schudden van 't lachen; **s'—**, v. pr. ontluiken, opengaan; fig. opengaan (van blijdschap); **son cœur s'épanouit**, zijn hart gaat open (van blijdschap); **son visage s'épanouit**, zijn gezicht klaart op (van vreugde); **un visage —i**, een vroolijk, stralend gelaat; **—issement**, m. ontluiking, ontplooiing, v.; fig. uitstorting, uitschudding, v.; vervroolijking, v.

Éparcet, m. **Esparcette**, f. Spaansche klaver, v.; hanekam, m.

Éparer (s'), v. pr. in het springen achteruit slaan (van paarden sprekend).

Épar‖gnant, ante, a. spaarzaam, huishoudelijk; **—gne**, f. spaarzaamheid, v.; het gespaarde; **taille d'—**, zwarte kunst, v. (zekere wijze van graveeren); **il vit de ses —s**, hij leeft van zijne bespaarde penningen; **caisse d'—**, spaarkas, spaarbank; —, (vroeger:) koninklijke schatkist; **—gner**, v. a. (lat. parcere) sparen, besparen, bezuinigen, uitwinnen; fig. verschoonen; **s'—**, v. pr. zich zelven sparen, ontzien; **s'— qch.**, zich iets onthouden.

Éparpil‖lement, m. verstrooiing, verspreiding, v.; **—ler**, v. a. verstrooien, verspreiden; **—ler (s')**, v. pr. zich verstrooien.

Épars, arse, a. verstrooid, ordeloos, verspreid; **cheveux —**, los, verwilderd haar.

Épart, m. riet tot het vlechten van manden; dwarshout aan eene wagenladder, een draagbaar enz.

Éparvin, Épervin, m. spat, v. (gezwel aan den knieboog van paarden).

Épa‖tant, e, a. pop. buitengewoon, sterk, kras; **—té, ée**, a. **nez —**, dikke en platte neus, m.; **verre —**, glas met een' afgebroken voet; **—tement**, m. platheid, stompheid, v.; fig. groote verbazing, verbijstering, v.; **—ter**, v. a. afplatten, minder hoogte geven; een voet, een poot afbreken; languit, op handen en voeten doen vallen; fig. verbazen, verbijsteren; **s'—**, v. pr. den voet verliezen (van een glas); afgeplat worden; fig. eene hooge borstzetten; languitneervallen; **—teur**, m. **euse**, f. pop. opsnijder, bluffer.

Épau‖frer, v. a. doen afschilferen; **s'—**, v. pr. afschilferen; **—frure**, f. afgesprongen stuk van een' gehouwen steen.

Épaulard, m. noordkaper, stormvisch, m. (soort dolfijn).

Épau‖le, f. (v. fr. espalde; du lat. spatula, omoplate) schouder, m.; bocht, kromte; breede bijl; zijde van een bolwerk; voorboeg van een schip, v.; **baisser les —s,** fig. ootmoedig iets onaangenaams ondergaan; **prêter l'—,** fig. helpen, ondersteunen; **donner un coup d'—,** fig. een handje helpen, tot iets medewerken, hulp verleenen; **avoir la tête enfoncée dans les —s,** hoog in de schouders zijn; **hausser, lever les —s,** de schouders ophalen; **marcher des —s,** met de schouders zwaaien; een hooge borst zetten; **regarder qn. par-dessus l'—,** iem. minachtend aanzien; **faire qch. par-dessus l'—,** iets achteloos doen; **graisser les —s à qn.,** iemand duchtig afrossen; **porter qn. sur ses —s,** iemand op den hals hebben; **— de mouton,** schouderstuk, voorbout (van een schaap); groote bijl, v.; **—lée,** f. stoot met den schouder, m.; **faire une chose par —s,** iets met horten en stooten doen; **—lement,** m. borstwering (van opgeworpen aarde), v.; **— des montagnes,** voorbergen, m.; **—ler,** v. a. den schouder verwrikken, verstuiken, uit het lid brengen; schouderen, op schouder nemen (een geweer b.v.); fig. bijstaan, ondersteunen; verschansen, met eene borstwering dekken; **s'—,** v. pr. zich den schouder verstuiken; elkander helpen; zich in de flank dekken; **—lette,** f. schouderstuk; schouderband; schoudernaad, m.; **— d'argent, d'or,** epaulet van een officier; **— à graine d'épinards,** hoofdofficiersepaulet; **—let(t)ier,** m. epaulettenmaker; **—lière,** f. schouderstuk (van een wapenrusting); schouderstuk (van kleedingstukken); **—lu, e,** a. breed geschouderd.

Épaure, f. zitbalk, m.; zijplank van eene schuit, v.

Épautier, v. a. boomen van het onnutte hout zuiveren; de kleine onreinheden van het laken wegnemen.

Épa‖ve, a. (lat. expavidus, écarté par la peur) onbeheerd; f. goed zonder eigenaar, onbeheerd goed; strandgoed, strandvond, m.; drift-ten, v.; **droit d'—,** strandrecht; —, fig. overblijfsel, rest (na een groot verlies).

Épeautre, m. (lat. spelta) spelt (soort van koren), v.

Épée, f. (lat. spatha) degen, m. fig. soldatenstand, m.; **— de mer,** zwaardvisch, zaagvisch, m.; slaghout der touwslagers; spaak van het braadspit, v.; **— fourrée,** tweesnijdend zwaard; **homme d'—,** krijgsman; fig. **une bonne, rude —,** een dapper krijgsman; **l'— de Damocles,** een altijd boven 't hoofd zwevend gevaar; **le droit de l'—,** het recht van den sterkste; **ils en sont aux —s et aux couteaux,** zij zijn doodelijke vijanden; **emporter qch. à la pointe de l'—,** iets met geweld nemen; **mourir d'une belle —,** roemvol sneven; **passer au fil de l'—,** over de kling jagen; **poursuivre qn. l'— dans les reins,** iem. het mes op de keel zetten; **— de chevet,** degen, dien men 's nachts bij zijn bed heeft; fig. lievelingsargument, stokpaardje; **se faire blanc de son —,** zijn onschuld met het zwaard bewijzen; prov. **l'— use le fourreau,** de al te groote inspanning benadeelt de gezondheid; fig. fam. **donner des coups d'— dans l'eau,** vruchtelooze pogingen doen.

Épeiche, (pr. è) f. roode of bonte specht, m.

Épeler, v. a. spellen; met moeite lezen of schrijven.

Épelette, f. pop. allerlei waar.

Épellation, f. spelling, v.; het spellen.

Épen‖thèse, f. invoeging eener letter in een woord, v.; **—thétique,** a. ingelascht, ingeschoven.

Éper‖du, ue, a. ontsteld, verstomd, verbaasd, ontzet. geheel buiten zich zelven; **—dument,** adv. hevig, hartstochtelijk, smoorlijk.

Éperlan, m. (all. spierling) spiering, m.

Épe‖ron, m. spoor, v.; spoor (van een haan enz.); spoor, spits of punt van bloemen; rimpel in den hoek van het oog, m.; galjoen; snuit, scheg van een schip; uithoek voor een brugpijler, ijsbreker, m.; soort van bolwerk; **donner des —s à un cheval,** een paard de sporen geven; (vroeger:) **chausser les —s,** de sporen aandoen (iem. die tot ridder geslagen wordt); fig. **gagner ses —s,** zijne sporen verdienen; **ce cheval n'a ni bouche ni —s,** dit paard wil naar toom noch sporen luisteren; **— de la Vierge,** ridderspoor, v. (**pied d'alouette**); **—ronné, ée,** a. gespoord; wat sporen (rimpels) heeft; **avoir les yeux —ronnés,** rimpels bij de oogleden hebben; **—ronner,** v. a. de sporen geven, aansporen, aanprikkelen; **—ronnerie,** f. het maken en verkoopen van sporen, gebitten, stijgbeugels enz.; **—ronnier,** m. sporenmaker; **—ronnière,** f. ridderspoor, v. (**pied d'alouette**).

Éper‖vier, m. sperwer, vinkenvalk, m.; werpnet; knijper, haviksverband op den neus; **—vière,** f. haviksкruid.

Épeuré, ée, a. aan schrik ten prooi, verschrikt.

Éphèbe, m. jong huwbaar man.

Éphébie, f. opvoedingsschool (te Athene), v.

Éphélide, f. (gr. epi, sur; hêlios, soleil) zomervlek, zomersproet, v.

Éphé‖mère, a. (gr. epi, sur; hêmera, jour) dat slechts één dag duurt; fig. dat kort van duur is; m. haft; dagvlieg, v.; **—mérides,** f. pl. astronomische jaarboeken of tafels, — **maritimes,** scheepsjournaal; —, dagboek, dagkalender (aanwijzende de verschillende gebeurtenissen op een bepaalden dag in verschillende tijdperken).

Éphésaque, Éphésien, ienne, a. van of uit Epheses; m. et f. Epheser; vrouw uit Epheses.

Éphod (pr. **fode**), m. (hébreu aphad, revêtir) lijfrok der Joodsche priesters, ephod, m.

Épho‖rat, m. waardigheid van ephoor, v.; **—res,** m. pl. (gr. ephoros; de ephoraô, je veille) Ephoren (college van vijf overheden in Sparta.

Épi, m. (lat. spica) korenaar, v.; aar (bloeiwijze); ijzeren punt of spits op muren enz. (om het overklimmen te beletten), v.; soort van balk; **— de cheveux, de poils,** bosje haren (tegen de andere gericht), kol (bij paarden); **en —,** scheefliggend; **— d'eau,** zwamkruid; **— de la Vierge,** de aar der Maagd, v. (zekere ster); **— du Vent,** veldzwamkruid.

Épiage, m. **épiation,** f. aarvorming, v.

Épiale, a. **fièvre —,** zekere koorts met gedurige rillingen, v.

Épicarpe, m. (gr. epi, sur; karpos, fruit) bovenhuid der vrucht, v. (plantk.).

Épice, f. (lat. species, espèce) specerij, v.; kruid; pl. specerijen (om de spijzen toe te bereiden), v.; **pain d'—,** peperkoek, m.; **visage couleur de pain d'—,** donkerbruin gelaat; **—s,** pl. (vroeger:) allerlei lekkers, suikergoed; geschenken aan den rechter; gerechtskosten.

Épicéa, Épicia, m. denneboom, m.

Épicène, a. van tweeërlei geslacht (in de spraakk.).

Épi‖cer, v. a. met specerijen of kruiderijen toebereiden; fig. kruiden, peperen; **—cé, ée,** a. peperduur; **—cerie,** f. specerijwaar, v.; handel in specerijen, m.

Épichérème, (pr. **ké**), m. sluitrede, waarin elke der beide eerste stellingen bewezen is, v.

Épicier, ière, f. kruidenier; kruidenierster; **épicier-droguiste,** kruidenier-drogist; **—,** fig. bekrompen kleine burger, kruidenier, ploert.

Épicrâne, m. schedelhuid, v.; schedelvlies.

Épicu‖rien, ienne, a. epicurisch, epicuristisch; m. et f. navolger van Epicurus, epicurist; nu: mensch, die alleen aan zijn genoegen denkt, die het najagen van zingenot als 't hoogste goed beschouwt; **—risme,** m. leer van Epicurus, v.; epicurismus, wellustig leven.

Épicy‖cle, m. bijcirkel, waarvan 't middelpunt in den omtrek van een grooten ligt, m.; **—cloïde,** f. epicycloide, v.; (kromme lijn, gevormd door de omrolling van een cirkel in of om een anderen cirkel).

Épidé‖mie, f. (gr. epi, sur; dêmos, peuple) aanstekende, besmettelijke ziekte, epidemie, v.; **—mique,** a. epidemisch; aanstekend, besmettelijk; **—miquement,** adv. op epidemische wijze.

Épider‖me, m. (gr. epi, sur; derma, peau) opperhuid, v.; huid, v.; oppervlakte, v.; fig. **il a l'— très sensible,** hij is zeer prikkelbaar; **—mique,** a. wat op de opperhuid betrekking heeft.

Épier, v. n. tot aren of halmen schieten.

Épier, v. a. bespieden, beloeren.

Épier‖rage ou **Épier‖rement,** m. het zuiveren, wegnemen van steenen; **—rer,** v. a. van steenen zuiveren; **—reur,** m. **— pour les grains,** werktuig om het graan te zuiveren.

Épieu, m. jachtspies, v.; zwijnspriet, m.

Épieur, m. euse, f. bespieder, bespiedster.

Épigas‖tre, m. (gr. epi, sur; gastêr, ventre) maagstreek, v.; oppersmeerbuik, m.; **—trique,** a. tot de maagstreek, den opperbuik behoorend.

Épigeonner, v. a. het gips of den kalk dik en zacht opsmeren (**pigeonner**).

Épiglotte, f. (gr. epi, sur; glôtta, langue) strotklep, v.

Épigone, m. (grec epigonos, descendant) **les —s,** de zeven zonen der zeven voor Thebe gevallen helden; **—,** nakomeling, epigoon.

Épigram‖matique, a. epigrammatisch, van den aard van het puntdicht; bijtend, scherp; **—matiste,** m. puntdichter; **—me,** f. (gr. epigramma) puntdicht, spotdicht; opschrift; **— d'agneau,** lamsragout met ingewanden (lever enz.).

Épigra‖phe, f. (gr. epi, sur; grapho, j'écris) opschrift op een gebouw; spreuk, v. of motto aan het hoofd van een boek, hoofdstuk enz.; **—phie,** f. opschriftkunde, v.; **—phique,** a. van letters of schrift voorzien; epigraphisch; **—phiste,** m. schrijver van opschriften.

Épigyne, a. op het vruchtbeginsel geplant.

Épila‖tion, f. uittrekking der haren, v.; **—toire,** a. haarwegnemend, ontharend.

Épilep‖sie, f. (gr. epilêpsia, de epilambanein, saisir brusquement) vallende ziekte, v.; **—tique,** a. met de vallende ziekte gekweld; tot de vallende ziekte behoorend; m. et f. lijder, lijderes aan vallende ziekte.

Épi‖ler, v. a. (du préf. é et lat. pilus, poil) ontharen; de grijze haren uittrekken; **s'—,** v. pr. zich de grijze haren uittrekken; **—leur,** m. **euse,** f. onthaarder, onthaarster.

Épillet, m. grasaartje; grasbloesem, m.

Épilobe, m. waterweederik, v.

Épilo‖gue, m. (gr. epi, sur; logos, discours) sluitrede, v.; besluit, nawoord; **—guer,** v. n. et a. fam. bedillen, gispen, aanmerkingen op iets maken; **—gueur,** m. **euse,** f. fam. bediller, bedilal.

Épinaie, f. doornbosch.

Épinards, m. pl. spinazie, v.; **frange, épaulette à graine d'—,** franje, epaulet met dikke kwasten (van een hoofdofficier).

Épin‖celer, Épin‖cer, Épin‖ceter, v. a. het laken noppen, zuiveren; **—cer,** v. a. een boomstam ontdoen van de uitgeschoten loten; straatsteenen in orde brengen; **—ceur,** m. **ceteur,** m. **euse,** f. nopper, nopster; **—cette,** f. nopijzertje; **—çoir,** m. hamer, waarmede de keien of straatsteenen gehouwen worden, m.

Épine, f. (lat. spina) doornstruik, m. doornplant, v.; **— blanche,** hagedoorn; **— noire, — fleurie,** sleepruimeboom; fig. **c'est un fagot d'—s,** het is een lastig, onhandelbaar mensch; **marcher sur les —s,** in moeilijke omstandigheden zijn; **être sur les —s, sur des —s,** hevig ongerust, zeer ongeduldig zijn; **—,** doorn, stekel, m.; **tirer à qn. une — du pied,** iem. uit de verlegenheid helpen; **il n'y a point de roses sans —s,** geene rozen zonder doornen; **—s,** f. plur. moeilijkheden, verdrietelijkheden; **— du dos, — dorsale,** ruggegraat, v.

Épinette, f. spinet (soort van klavecimbaal); hok om gevogelte vet te mesten; denneboom, m.; **— blanche,** Canadeesche den.

Épineux, euse, a. (lat. spinosus) doornig, stekelig; fig. netelig, moeilijk, gevaarlijk.

Épine-vinette, f. berberisseboom, m.

Épin‖gle, f. (lat. spinula, petite épine) speld, v.; **tirer son — du jeu,** fam. zich behendig ergens uitredden; **tiré à quatre —s,** fam. zeer netjes opgeschikt; **—s,** f. plur. fooi aan vrouwelijke dienstboden; speldengeld (van de echtgenoote); geschenk aan de echtgenoote van hem, met wien men een koop sluit; houten vorkje, knijper (voor de wasch); **—gle-boule,** f. haarnaald met een knop; **—glé, e,** a. **velours —,** zeer dun gestreept fluweel; **—gler,** v. a. met spelden vaststeken; opensteken met een speld; **elle est mal —glée,** zij is slordig gekleed; **—glerie,** f. speldenfabriek, v.; **—glette,** f. ruimnaald, v.; **—glier,** m. **ière,** f. spelden-

maker, speldenmaakster; speldenverkooper, -verkoopster; haakje aan de spoel van een spinnewiel.

Épinier, ière, a. **moelle —ière,** ruggemerg; **colonne —ière,** ruggegraat; **—s,** m. plur. doornbosch.

Épino‖che, f. (rad. épine) stekelbaarsje; †**—cher,** v. n. langzaam en zonder honger eten, kieskauwen.

Épi‖phanie, f. (gr. epiphaneia, apparition) driekoningendag, m. **(jour des Rois); —phonème,** m. (gr. epi, sur; phoneô, j'élève la voix) toeroep, uitroep, m.; eindspreuk, slotspreuk eener rede, v.; **—phore, —phora,** m. traanoog; gedurige tranenloop, m.

Épiploon, m. darmnet.

Épique, a. (gr. epos, mot, discours) tot het heldendicht behoorend, episch; **poème —,** heldendicht; **poète —,** episch dichter.

Épirote, a. uit Epirus.

Épisco‖pal, ale, a. bisschoppelijk; **—pat,** m. (lat. episcopus, évêque) bisschoppelijke waardigheid, v.; de gezamenlijke bisschoppen; **—paux,** m. pl. de bisschoppelijken in Engeland.

Épiso‖de, m. (gr. epeisodion, ce qui vient du dehors) bijverdichtsel (in een heldendicht of roman), tusschenstuk; episode, v.; **—dier,** v. a. door episoden opsieren of verlengen; **—dique,** a. episodisch, ingelascht.

Épispastique, a. (gr. epispaô, j'attire) trekkend, blaartrekkend.

Épisperme, m. zaadbolster, m.; zaadvlies.

Épis‖ser, v. a. splitsen (de einden van twee touwen aan elkander vast maken); **—sière,** f. paardenvliegennet; **—soir,** m. splitshout, splitsijzer; **—sure,** f. splitsing, v. (het aan elkander vastmaken van twee touwen).

Épistaxis, f. herhaalde en hevige neusbloeding, v.

Épister, v. a. fijnstampen, tot een pap of deeg maken.

Épisto‖laire, a. (lat. epistola, lettre, épitre) tot een brief behoorend; **style —laire,** briefstijl; **—laires,** m. pl. schrijvers van werken in brieven; **—lier,** m. opsteller en uitgever van brieven.

Épistyle, m. zie **Architrave.**

Épitaphe, f. (gr. epi, sur; taphos, tombe) grafschrift; lijksteen, in een muur of pilaar geplaatst, m.

Épitase, f. ontwikkeling of ontknooping van een tooneelstuk, v.

Épithalame, m. (epi, sur et thalamos, lit nuptial) bruiloftsdicht, bruiloftslied; bruiloftszang, m.

Épithète, f. (gr. epi, sur; tithêmi, je place) bijwoord of bijvoeglijk naamwoord; bijnaam, m., epitheton.

Épithétique, a. vol epitheten of bijvoeglijke woorden.

Épitoge, f. overmantel, m.; voorzitterskap, v.

Épitomé, m. kort begrip, uittreksel.

Épitre, f. (lat. epistola) brief, zendbrief, m., epistel; **les —s de St. Paul,** de zendbrieven van Paulus; **— dédicatoire,** opdrachtsbrief, m.; **—,** lange brief, m.; epistel (gedeelte van de mis).

Épitrite, m. voet van drie lange en één korte lettergreep, m.

Épizoaire, a. **(animaux) —s,** op 't lichaam van andere dieren levende woekerdieren.

Épizoo‖tie (pr. **ti** ou **si**), f. (gr. epi, sur; zôon, animal) veeziekte, veepest, v.; **—tique,** (pr. **ti**), a. hetgeen veeziekte veroorzaakt, hetgeen tot de veepest behoort.

Éplai‖guer, v. a. zie **aplaigner.**

Éplo‖ration, f. het weenen; **—ré, ée,** a. in tranen smeltend.

Éployé, ée, a. **ailes —es,** met uitgespreide vleugels.

Éplu‖chage, m. het uitpluizen, zuiveren van doek, van stoffen, van groenten enz.; **—chement,** m. snoeiing (van het doode hout), v.; het afplukken (der kleinste vruchten); het uitpluizen (van draden enz.); **—cher,** v. a. snoeien; afplukken; zuiveren, reinigen; uitpluizen; **— un fruit,** eene vrucht schillen; **— des herbes,** groenten schoon maken; **— un champ,** een veld van onkruid zuiveren; **— un arbre,** een boom zuiveren van 't doode hout; **— du drap,** laken noppen; fig. nauwkeurig onderzoeken; haarkloven, vitten; **s'—,** zich reinigen, zich vlooien (laten); gereinigd worden; fig. zichzelf onderzoeken; **—cheur,** m. **euse,** f. hij of zij, die iets zuivert, enz. uitpluizer, uitpluisster; fig. vitter, haarklover; **—choir,** m. mandemakers mesje; **—chures,** f. pl. vuiligheid, v.; uitpluissel; afval van groenten enz.

Épode, f. (gr. epi, sur; ôdê, chant) nazang, toezang, slotzang, m.; laatste deel eener ode.

Époinçonner, v. a. prikkelen, aansporen.

Époin‖tage, m. het afbreken der punt, het stomp maken; **—ter,** v. a. de punt afbreken; **—ture,** f. verrekking, verstuiking in 't kruis (bij paarden).

Épois, m. pl. bovenste takjes.

Épon‖ge, f. (lat. spongia) spons v.; fig. **passer l'— sur une faute, sur une offense,** een misslag, eene beleediging als niet begaan beschouwen, geheel vergeven; **presser l'—,** fig. de spons uitdrukken; al uithalen wat er in zit; **il boit comme une —,** hij drinkt als een tempelier; **—ger,** v. a. met eene spons afwisschen, afsponzen; **s'—ger,** v. pr. zich afwisschen, zich afdrogen.

Éponti‖llage, m. het zetten van dekstijlen, stutten of berkoenen; **—lle,** f. berkoen, stut (onder de verschansing); **—ller,** v. a. een schip stutten.

Épony‖me, m. eerste der negen archonten te Athene; **—mie,** f. waardigheid van eersten archont, v.

Épopée, f. (gr. epos, discours; poiein, faire) heldendicht.

Époque, f. (gr. epochê) tijdperk, tijdbestek, tijdstip; **faire —,** groot opzien baren; **à l'— de,** ten tijde van.

†**Époudrer,** v. a. afstoffen.

Épouffer, (s') v. pr. pop. ontsnappen, stilletjes verdwijnen; **— de rire,** stikken van 't lachen.

Épouiller, v. a. van ongedierte zuiveren, luizen.

Époule, f. **Époulin**, m. **Épolet**, m. weversspoel, v.

Époumoner, v. a. buiten adem brengen; **s'—**, v. pr. zich buiten adem loopen, schreeuwen enz.

Épou‖sailles, f. pl. (lat. sponsalia) voltrekking van het huwelijk in de kerk, trouwing, v.; **—se**, f. echtgenoote, gemalin; **—sé**, m. echtgenoot, gemaal, man; **—sée**, f. (lat. sponsa) bruid; **—ser**, v. a. (rad. époux) trouwen, ten huwelijk nemen; prov. **tel fiance qui n'épouse pas**, menigeen begint wat hij niet voleindigt; —, fig. aannemen, toetreden, zich in laten in....; **— la misère**, in zijn huwelijk de armoede tegemoet gaan; **il a épousé sa querelle**, hij heeft bij den twist zijne zijde gekozen; **—seur**, m. trouwlustige.

Épous‖setage, m. het uitstoffen, afstoffen; **—seter**, v. a. uitstoffen, afstoffen, uitvegen, schuieren, borstelen; fig. fam. afkloppen; **—setoir**, m. veêren stoffer, m.; zacht penseel, om de diamanten schoon te maken; **—sette**, f. borstel, schuier, m.; lap, waarmede men de paarden afveegt, m.

Épou‖ti, m. onzuiverheid in het laken, v.; **—tier**, v. a. laken zuiveren, uitpluizen; **—tieuse**, f. lakenzuiveraarster.

Épouvan‖table, a. verschrikkelijk, afschuwelijk, vreeselijk, ontzettend; **—tablement**, adv. op eene verschrikkelijke, vreeselijke wijze; **—tail**, m. vogelverschrikker, m.; **— de chènevière**, fam. tuinspook; vogelverschrikker; **—te**, f. schrik, m.; vrees, v.; angst, m.; **—tement**, m. verschrikking, bangmaking, v.; **—ter**, v. a. (lat. paveo, je crains) verschrikken, vrees aanjagen; **s'—**, v. pr. schrikken, verschrikt worden.

Époux, m. **épouse**, f. (lat. sponsus) man, echtgenoot, gemaal, bruidegom; vrouw, echtgenoote enz.; pl. echtelieden, m.

Éprein‖dre, v. a. uitdrukken, uitpersen; **—te**, f. drang tot stoelgang, m.; persing, v.; drek der vischotters, m.

Éprendre (s'), v. pr. zich laten innemen, zich laten betooveren; zie **épris.**

Épreuve, f. (rad. preuve) proef, proeve, v.; proefblad; proefdruk eener plaat, m.; proef (eener photographie); **faire l'— de qch.**, iets beproeven; **être à l'— de qch**, tegen iets bestand zijn; **à toute —**, proefhoudend, wat den toets kan doorstaan; **— judiciaire**, godsgericht; **— sur papier**, photographie op papier.

Épris, ise, part passé de éprendre et a. **(de)** ingenomen met..., verliefd op....

Éprou‖vé, ée, a. beproefd; **—ver**, v. a. (rad. prouver) beproeven, toetsen, probeeren; ondervinden, gevoelen; **—vette**, f. tenteerijzer; kruitproef, v.; proeflepel der tinnegieters, m.

Épucer, v. a. van vlooien zuiveren, vlooien.

Épuche, f. schop der turfmakers, v.

Épui‖sable, a. uitputbaar; **—sant, ante**, a. uitputtend; **—se**, f. putmachine; **—se volante**, windwatermolen; **—sement**, m. uitputting, verspilling van krachten, v.; **—ser**, v. a. (rad. puiser) uitputten, droog maken; fig. uitputten, verspillen; **s'—**, v. pr. uitgeput worden, raken; zich uitputten; geheel uitverkocht worden; **la première édition est épuisée**, de eerste druk (oplage) is uitverkocht; **—sette**, f. klein vogelnet; schepbord.

Épulie, Épulide, f. uitwas aan het tandvleesch.

Épulon, m. (lat. epulæ, repas) offerpriester, die den godenmaaltijd bereidde en bij de openbare feesten de goede orde handhaafde.

Épulotique, a. et m. litteekenvormend.

Épu‖ratif, ive, a. zuiverend; **—ration**, f. het zuiveren, zuivering, v.; **—re**, f. schets in het groot (op een muur, een plank); teekening op een bepaalde schaal (volgens de beschrijvende meetkunde), v.; **—rement**, m. zuivering, reiniging, v.; **—rer**, v. a. zuiveren, reinigen; **s'—**, v. pr. zich zuiveren, zuiverder worden; fig. zich veredelen.

Épurge, f. springkruid, purgeerkruid.

Équar‖rir (pr. **ka**) v. a. vierkant bewerken, beschaven; (paarden) villen en in stukken snijden; **—rissage**, m. het vierkant of in den haak bewerken, beschaven; het loon daarvoor; het villen en in stukken snijden (van paarden); **—rissement**, m. vierkantschaving, v.; **—risseur**, m. paardenvilder; **—rissoir**, m. vierkant ijzer, waarmede men de gaten in het metaal grooter maakt.

Équa‖teur (pr. **koua**), m. (lat. æquare, rendre égal) middellijn, linie, v.; **—tion** (pr. **koua**), f. (lat. æquare, rendre égal) gelijkmaking; vergelijking, evening, v.; **—torial, e** (pr. **koua**), a. onder den evenaar gelegen.

Équerre (pr. **kè**), f. (lat. quadrare, rendre carré) winkelhaak, m.

Éques‖tre (pr. **ku-ès**), a. (lat. equestris; de equus, cheval) ridderlijk; te paard; **statue —**, ruiterstandbeeld; **jeux —s**, ridderspelen.

Équi‖angle (pr. **ku-i**), a. (lat. æquus, égal et angle) gelijkhoekig; **—différence** (pr. **ku-i**), f. gelijk verschil; **—distant, ante** (pr. **ku-i**), a. (lat. æquus, égal et distant) even ver afgelegen.

Équiffle, f. klapbus, v. (kinderspeelgoed).

Équila‖téral, ale (pr. **ku-i**), a. gelijkzijdig; **—tère**, (pr. **ku-i**), a. (lat. æquus, égal; latus, lateris, côté); **figure équilatère**, gelijkzijdige figuur, v.

Équilboquet, m. ritshout of liniaal (dat de timmerlieden gebruiken, om iets af te passen).

Équili‖bre, (pr. **ki**) m. (lat. æquus, égal; libra, balance) evenwicht; **—brer**, v. a. in evenwicht brengen; **—briste**, m. koorddanser.

Équimultiple, a. evenveel maal iets inhoudend (van getallen).

Équino‖xe (pr. **ki**), m. (lat. æquus, égal; nox, nuit) dag- en nachtevening, v.; **—xial, ale** (pr. **ki**), a. tot de dag- en nachtevening behoorend.

Équi‖page, m. reisgoed, gereedschap; koets en paarden, equipage; toerusting, kleeding, v.; scheepsvolk; **mettre en piteux —**, erg toetakelen; **—pe**, f. trein van aan elkander gebonden vaartuigen, m.; vrachtschuit, v.; **hommes d'—**, spoor-, treinpersoneel; **—pée**, f. onbezonnenheid, dwaze onderneming, v.; **—pement**, m. uitrusting, bemanning (van een schip), v.; **—per**, v. a. uitrusten (van schepen sprekend); v. a. fig. **bien** ou **mal —**, fig. mooi of leelijk toetakelen;

s'—, v. pr. zich uitrusten, kleeden; **—pier**, m. bootvoerder.

Équipol‖lence (pr. **ki**), f. gelijkheid van waarde, v.; **—lent, ente**, a. **(à qch.)** eene gelijke waarde hebbende, gelijk; **—ler**, (pr. **ki**), v. a. (lat. æque, également; pollere, être fort) **(qch.)** et v. n. **(à qch.)** gelijke waarde hebben, opwegen in waarde.

Équipondération, f. juist evenwicht; juiste verhouding, v.

Équita‖ble, a. billijk, betamelijk, rechtvaardig; **—blement**, adv. op eene billijke, betamelijke wijze.

Équitation (pr. **ku-i**), f. (lat. equitatio; de equus, cheval) rijkunst, v.

Équité (pr. **ki**), f. (lat. equitas; de æquus, égal) billijkheid, betamelijkheid, v.

Équiva‖lence (pr. **ki**). f. evenwaardigheid, gelijke waarde, v.; **—lent, ente** (pr. **ki**), a. evenwaardig, gelijk in waarde; **—lent**, (pr. **ki**), m. evenwaardigheid, v.; equivalent; **—loir** (pr. **ki**). v. n. (lat. æque, également; valere, valoir) **(à qch.)** eene gelijke waarde hebben.

Équivo‖que (pr. **ki**), a. (lat. æquus, égal; vox, voix, sens des mots) dubbelzinnig; twijfelachtig, onbepaald; **homme —**, verdacht mensch; f. dubbelzinnigheid, v.; **—quer**, v. n. dubbelzinnig spreken of schrijven; **s'—**, v. pr. fam. mistasten, zich verspreken.

Érable, m. ahorn, masthoutboom, m.; **— sycomore**, witte ahornboom, bergahorn.

Éraciner, v. a. ontwortelen.

Éradica‖tif, ve, a. uitroeiend, kwaad en oorzaak wegnemend; **—tion**, f. het uittrekken met den wortel; **l'— d'un cor au pied**, het uitsnijden van een likdoorn.

Éra‖fler, v. a. oprijten, opkrabben; **—flure**, f. oprijting, schram of schramp, v.

Érail‖lé, ée, p. et a. verschoven; opengesperd (van oogen sprekend); **—lement**, m. verdraaiing van het onderste ooglid, v.; **—ler**, v. a. loshalen, verdraaien, splijten; **—lure**, f. rijting, schifting, splijting, v.

Érasmien, ienne, a. Erasmiaansch.

Éra‖té, ée, a. vlug, vroolijk, schalk, slim, schelmsch; **—ter**, v. a. van de milt snijden; fig. opbeuren, vroolijk maken; **s'—**, zich buiten adem loopen.

Ere, f. (lat. æra) begin eener tijdrekening; die tijdrekening zelve, v.

Érèbe, m. (lat. Erebus) de hel, v.

Érec‖teur, a. **muscle —**, spier, die zekere deelen des lichaams verheft, v.; **—tion**, f. (lat. erectio; de erigere, élever) oprichting, opheffing; aanstelling, v,

Érein‖tement, m. het zwart maken van een schrijver; het uitfluiten van een tooneelstuk; **—ter**, v. a. de lendenen breken; fig. afmatten; **je suis tout éreinté**, ik ben zoo moe als een hond; —, een schrijver zwart maken; een tooneelstuk uitfluiten; **—teur**, m. lasteraar, zwartmaker.

Érémitique, a. (lat. eremita, ermite) dat tot een kluizenaar behoort, kluizenaars...

Érémonts, m. pl. scheerhouten bij den disselboom.

Érési‖pèle, f. roos, belroos, v.; **—pilateux, euse**, a. roosachtig.

Éréthisme, m. hevige spanning der vezelen, v.

Ergastule, m. slavenkerker, m. te Rome.

Ergo, conj. derhalve, bij gevolg, maar; m. fam. slot, besluit.

Ergo‖t, m. spoor van gevogelte, v.; weeke horen of hoorn over den hoef en over de klauwen, m.; zekere ziekte (onder de paarden); punt van een verdorden tak, v.; bedorven koren; **se tenir sur ses —s**, op zijn paardje zijn; **—tage**, m. vitterij, haarkloverij, v.; **—té, ée**, a. gespoord, van sporen voorzien; **seigle —**, brandige rogge, rogge die bedorven is, v.; **—ter**, v. n. over alle beuzelingen twisten, haarkloven; de verdorde punten van de boomtakken afsnijden; **—terie**, f. twist over kleinigheden, m.; haarkloverij, vitterij, v.; **—teur**, m. fam. vitter, twistziek mensch; **—tisme**, m. gebruik van drogredenen, drogredenarij, v.

Éricinées, f. pl. heideplanten, v.

Éridan, m. de rivier de Po, v.; Eridanus (zeker gesternte), m.

Ériger, v. a. (lat. erigere) oprichten, aanleggen; verheffen; **s'—**, v. pr. **(en)** zich tot iets opwerpen.

Érigne, Érine, f. oplichter, oprichter (zeker werktuig tot het ontleden).

Érinacée, f. stekelkruid, schorpioenkruid.

Érinnye, Érinnys, f. wraakgodin.

Érisson, ou **hérisson**, m. dreg, v. (zeker vierarmig anker).

Erminette, f. dissel, m. (timmermanswerktuig).

Ermi‖tage, m. kluizenaarswoning, v.; **—te**, m. (lat. eremita) kluizenaar.

Éroder, v. a. (lat. erodere) afknagen, wegvreten.

Érosion, f. (lat. erosio; de erosus, rongé) invreting, wegbijting, v.

Éro‖tique, a. verliefd, wellustig; **—tomanie**, zinneloosheid door hevige liefde veroorzaakt, v.

Erpétologie, f. (gr. erpetos, qui rampe; logos, discours) verhandeling over de reptiliën.

Er‖rant, ante, a. dwalend, dolend, zwervend; **errare humanum est**, dwalen is menschelijk; **—rata**, m. lijst van drukfouten achter een boek, v., errata; voor één enkele drukfout zegt men: **Erratum**; **—ratique**, a. (lat. errare, errer) dwalend, ongelijk; **—ratum**, (pr. **tome**), m. zie **Errata**; **—re**, f. p. u. gang, m.; vaart, v.; pl. spoor, dat een hert maakt; fig. voetstappen, m.; **—rements**, m. pl. spoor; weg, m.; laatste stukken van een geding; **—rer**, v. n. (lat. errare) dwalen, dolen, omzwerven; **—reur**, f. (lat. error) dwaling; mistasting, misgreep, v.; pl. afdwalingen (in het gedrag) v.; **— de calcul**, rekenfout, v.

Errhin, m. **Errhine**, f. geneesmiddel, dat door den neus ingebracht wordt, of er door werkt.

Erro‖né, ée, a. dwalend, valsch; **—nément**, adv. dwalenderwijs, bij vergissing, bij dwaling.

Ers, (lat. ervus) m. kleine wikken, v. (soort van groente).

Erse, a. Ersisch (een der drie dialecten der oude Ieren).

Éructation, f. oprisping, v.

Éru‖dit, a. (lat. eruditus; de erudire.

instruire) geleerd, letterkundig; **—dition**, f. geleerdheid; geleerde aanmerking, letterkunde, wetenschap, v.

Érugineux, euse, a. (lat. ærugo, æruginis, rouille) groenroestig (als koper).

Érup‖tif, ive, a. met uitslag gepaard; **—tion**, f. (lat. eruptio; de erumpere, sortir avec violence) uitbarsting, uitbreking, v. — **des dents**, het doorkomen der tanden; — **cutanée**, huiduitslag.

Éryngе, m. kruisdistel, m.

Érysime, m. steenraket, v.

Érysi‖pélateux, euse, a roosachtig; **—pèle, Érésipèle**, m. (gr. erusipelas) roos, belroos, v.

Erythème, m. roos, (huidziekte).

Érythrine, f. (grec eruthros, rouge) koraalboom, m.

Ès (samentr. van **en les**), prép. in de; **docteur ès(-)lettres**, doctor in de letteren; **maître ès(-)arts**, meester in de vrije kunsten.

Esbigner (s'), v. pr. zich uit de voeten maken.

Esbrou(f)fant, ante, a. (arg.) ongehoord; **—fe**, f. **faire de l'—, faire ses —s**, gewichtig doen; **—fer**, v. a. overbluffen; **—feur**, m. **euse**, f. opsnijder, iem. die gewichtig doet.

Escabeau, m **Escabelle**, f. (lat. scabellum) voetbankje.

Escabelon, Escablon, m. voet van een borstbeeld, m.

Escache, f. langwerpig rond gebit of mondstuk van een paard.

Esca‖dre, f. smaldeel, eskader; **—drille**, f. klein escader, klein smaldeel; **—dron**, m. ruiterbende, v.; eskadron; **chef d'—**, ritmeester (bij de cavalerie); **—dronner**, v. n. zich in slagorde, eskadronsgewijze scharen; eskadrons vormen.

Escala‖de, f. (lat. scala, échelle) beklimming met stormladders, v.; **—der**, v. a. met stormladders beklimmen; **—don**, m. klein zijdehaspeltje.

Esca‖le, f. noodhaven, handelsplaats in de Levant, v.; **faire — dans un port**, in eene haven binnen loopen; eene haven aandoen; zie **échelle**; **—ler**, v. n. eene haven binnenloopen, aandoen.

Escalier, m. (lat. scala) trap, wenteltrap, v.

Escalin, m. schelling, m. (zekere oude Hollandsche munt).

Escalope, f. spijze van toebereide kalfschijfjes, v.

Escalopé, ée, a. in tweeën gevouwen en met een speld vastgehecht.

Escamo‖tage, m. het wegtooveren van een voorwerp; **—te**, f. bolletje van kurk, waarmede de goochelaars spelen; **—ter**, v. a. goochelen; fam. wegmoffelen, heimelijk wegnemen; **—teur**, m. goochelaar; fam. listige, behendige dief, zakkenroller.

Escam‖per, v. n. fam. ontsnappen, zijne biezen pakken; **—pette**, f. heimelijke vlucht, v.; fam. **prendre (de) la poudre d'—**, het hazenpad kiezen.

Esca‖pade, f. valsche sprong (van een paard), m.; fig. fam. uitspatting, v.; moedwillige streek, dwarssprong, m.

Escape, f. schacht, v.; afronding eener zuil, v.

Escar‖billard, arde, Escarbillat, ate, a. lustig, vroolijk, opgeruimd; **—bille** (pr. **ye**), f. (lat. carbo, charbon) kalfaatbakje, waterbakje; olifantstand van 15 tot 20 pond, m. **—billes**, f. pl. (lat. carbs, charbon) stukjes doove kolen, v.; sintels, v.; de uit den rooster der locomotief vallende kolen, v.; **—bitte**, f. kalfaatbakje, waterbakje.

Escarbot, m. (lat. scarabæus) kever, meikever, m.; **— doré**, gouden tor, v.

Escarboucle, f. (lat. carbunculus, petit charbon) karbonkel, m. (soort van edelgesteente).

Escarbouiller, v. a. pop. de hersens inslaan, verpletteren.

Escarcelle, f. (ital. scarsella) ouderwetsche geldbeurs, v.; broekzak, m.

Escar‖got, m. slak in eene schelp, v.; **escalier en —**, wenteltrap, v.; **—gotage**, m. vernieling der huisjesslakken; **—gotière**, f. put of kuil, waarin men slakken vet maakt.

Escarmou‖che, f. schermutseling, v.; **—cher**, v. n. schermutselen; **s'—**, v. pr. fam. elkander hekelen; **—cheur**, m. schermutselaar.

Esca‖role ou **Scarole**, f. wilde latuw, v.; **—rotique**, a. (beter **Escharotique**) scherp bijtend.

Escar‖pe, f. voet van een wal, m. (arg.) dief en moordenaar; **—pé, ée**, a. steil, ontoegankelijk; **—pement**, m. steile helling, steilte, v.; **—per**, v. a. steil, ontoegankelijk maken; **—pin**, m. (du bas lat. scarpus) lichte schoen, dansschoen, m.; pl. folterschoenen, soort van schoenen, bij de pijnbank gebruikelijk, m.; †**—piner**, v. n. luchtig voortloopen; heimelijk ontvluchten; **—polette**, f. schommel, schopstoel, m.

Escarre, zie **eschare**.

Escaveçade, f. ruk met den toom, m.

Escha‖re (pr. **ska**), f. brandroof, v.; korst, v. eener zweer; **—ré, ée**, a. korstig; **—rification**, f. roof-, korstvorming, v.; **—rifier**, v. a. een roof of brandkorst vormen; **—rotique**, a. et m. brandkorst-, roofvormend (middel).

Escient, m. (lat. sciens, scientis, qui sait) p. u. **à mon —, à son —**, met mijn weten, met zijn weten; **—**, opzettelijk, met voorbedachten rade; **à bon —**, voorbedachtelijk, in goeden ernst; **dites-vous cela à bon —?** zegt gij dit in vollen ernst.

Esclaffer (s') ou **Esclafer (s')**, v. pr. schaterlachen.

†**Esclame**, a. dun, slank.

Esclandre, m. (lat. scandalum, scandale) schandaal, verdrietig en onaangenaam geval; **faire un — à qn.**, in 't openbaar ruzie met iem. zoeken; **causer de l'—**, ergernis geven.

Esclava‖ge, m. slavernij, dienstbaarheid, v.; **— de la glèbe**, lijfeigenschap, v.; halssnoer, m.; gouden armband, m.; **—giste**, m. verdediger, voorstander der slavernij.

Esclave, m. et f. slaaf, m.; slavin, v.; a. slaafsch.

Esclavon, onne, a. Slavonisch.

Esclipot, m. stokvischkist, v.

Esco‖bar, m. (Escobar, jésuite espagnol du XVIe siècle) fam. sluw, huichelachtig, dubbelhartig man; **—barder**, v. n. (rad. Escobar) sluwe leugen, fijne uitvlucht, v.

Escocher, v. a. het deeg tot brood of scheepsbeschuit sterk met de vlakke hand slaan.

†**Escoffion**, m. fam. muts (van eene vrouw uit 't volk), v.; hoofddoek, m.

Escogriffe, m. fam. onbeschaamde kerel die maar wegpakt, grijpvogel; groote lange kerel; klantenlokker.

Escomp‖table, a. disconteerbaar; **—te,** m. korting, aftrekking, v. disconto; **bureau d'—,** disconto-bank, v.; **—ter,** v. a. disconteeren; fig. **— le succès probable d'une entreprise, les chances favorables d'une affaire,** te voren voordeel trekken uit, speculeeren op het waarschijnlijk succes van eene onderneming, de gunstige kansen van eene zaak; **— l'avenir,** op een goed huwelijk speculeeren; **— sa vie,** zijn leven door uitspattingen verkorten; **—teur,** m. hij die een wissel vóór den vervaltijd betaalt; fam. **c'est un grand —,** 't is een groote lummel.

Escope, f. hoosvat (zie **écope**).

Escoperche, f. steigermast, m.; hefboom, m.

Esco‖pette, f. zinkroer, kort vuurroer, buks, karabijn, v.; **barbe en —,** knevelbaard; **—petterie,** f. kleingeweervuur; **—pettier,** m. vuurroerdrager.

Escor‖te, f. geleide, bedekking, escorte, v.; **—ter,** v. a. geleiden, begeleiden, dekken, escorteeren, beschermen, vergezellen.

Escot, m. zekere wollen stof, v.

Escouade, f. rot; afdeeling eener compagnie, v.; **— brisée,** afdeeling, uit verschillende regimenten samengesteld, v.

Escour‖gée, zie **écourgée; —geon,** m. zie **écourgeon.**

Escousse, f. fam. loop, aanloop (om te springen), m.

Escri‖me, f. schermkunst, v.; **maître d'—,** schermmeester; **—mer,** v. n. schermen; **s'—,** v. pr. fam. **— de qch.,** met iets weten om te gaan; vechten; **s'— des pieds et des mains,** zich met handen en voeten weren; fig. zich alle mogelijke moeite geven; **s'— de la mâchoire des dents,** met graagte eten; **—meur,** m. schermmeester, vechtersbaas.

Escroc (pr. **krô**), m. gauwdief, bedrieger, oplichter.

Escro‖quer, v. a. op een listige wijze aftroggelen, wegkapen; listig bestelen; **—querie,** f. schelmerij, bedriegerij, zwendelarij, v.; diefstal met bedrog, m.; **—queur,** m. **euse,** f. listige bedrieger; bedriegster.

Esculape (lat. Æsculapius, Dieu de la médecine) m. fam. geneesheer, arts, dokter, esculaap.

Esherber, Esserber, v. a. wieden.

Ésо‖pique, a. (gr. Aisôpos, lat. Æsopus, célèbre fabuliste grec qui était bossu) Esopisch; **—pe,** m. leelijke bultenaar.

Ésotérique, a. (gr. esôterikos, intérieur) inwendig, geheim, enkel voor ingewijden bestemd.

Ésouchement, m. uitroeien der boomstronken **(essouchement).**

Espa‖ce, m. (lat. spatium) ruimte, wijdte; during van tijd, v.; **être dans les —s,** in gedachten verzonken zijn; **se perdre dans les —s,** afdwalen; **—,** f. schei- of aanvullingsstaafje, spatie (tusschen de woorden); **—cement,** m. tusschenruimte, v.; **—cer,** v. a. verschillende dingen met eene tusschenruimte plaatsen; eene behoorlijke ruimte tusschen iets laten; **ce compositeur espace mal,** die zetter spatiëert slecht; **s'—,** v. pr. zich met tusschenruimten opstellen.

Espa‖de, f. **—don,** m. zwengelhout, waarmede het vlas en de hennep geslagen wordt; **—der,** v. a. zwengelen; **—deur,** m. die het vlas en den hennep zwengelt; **—don,** m. ital. (spadone, spada, épée) tweesnijdend slagzwaard; houwdegen, houwer; zwaardvisch, m. **(épée de mer); —donner,** v. a. met eenen houwdegen vechten.

Espadot, m. groote vischhaak, m.

Espadrille, f. schoeisel van grof linnen, met zolen van sparto-gras.

Espagnol, e, a. Spaansch; m. et f. Spanjaard; Spaansche vrouw.

Espagnolette, f. soort van fijne baai, v.; ijzeren vensterroede, v.

Espalet, m. middelste rust aan den haan van een geweer; **—lier,** m. latwerk; **arbres en — ou —s,** leiboomen; boomen die langs latwerk zijn geleid.

Espal‖me, m. smeersel, vet **(flore); —mer,** v. a. een schip breeuwen, van onderen met smeer of vet bestrijken **(florer); —meur,** m. breeuwer.

Espar, m. hefboom, m.; dennen spar.

Esparcette, f. **Esparcet, esparceil,** m. soort van klaver, v.; hanekam, m. **(éparcette).**

Espargout(t)e, f. spurrie, v.; moederkruid **(spergule).**

Espèce, f. (lat. species) soort, v.; pl. muntsoorten, geldspeciën, v.; dingen van geldswaarde; gedaante, beeltenis, v.; aanhangige rechtszaak; fig. **une — d'avocat,** een onbeduidend, slecht advocaat; **plaisante — (d'homme),** rare kerel; **—s,** geld; **en —s (sonnantes),** in klinkende munt; **—s,** gedaanten (bij het Avondmaal).

Espé‖rable, a. wenschelijk, te hopen; **—rance,** f. hoop; verwachting, v.; **mettre son — en Dieu,** op God vertrouwen; **—s,** f. plur. uitzicht, hoop op een erfenis; **—rer,** v. a. (lat. sperare) hopen; verwachten; **— bien de qch.,** het beste van iets hopen.

Espiè‖gle, (allem. Eulenspiegel) a. et m. f. fam. slim, loos, guitig, aardig, geestig; guit, iem. die allerhande kleine guitenstukken uitvoert; **tour d'—,** guitenstukje; **—glerie,** f. fam. guitenstreek, guitenstuk.

Espinçoir ou **Épinçoir,** m. straatmakershamer, m.

Espingole, f. donderbus, v.

Espion, m. **onne,** f. bespieder, spion; verspiedster.

Espion‖nage, m. verspieding, heimelijke naspeuring, spionneering, v.; **—ner,** v. a. verspieden, bespieden, beloeren, spionneeren.

Esplanade, f. (lat. explanatus; de planare, rendre plat) vlakte, v.; plein; wandelplein (tusschen de vestingmuren en de stad of vóór een gebouw); exerceerplaats, v.

Espoir, m. hoop, v.

Espole, zie **époule.**

Esponton, m. halve piek, v., sponton (van de officieren in de XVIIe en XVIIIe eeuw); enterpiek, v. (der matrozen).

†**Espringale,** f. voormalige steenslinger, m.

Esprit, m. geest, m.; verstand; zin, m.; vernuft, inzicht; schranderheid, v.; gemoed; spook; geest, m. (het vluchtigst deel van een lichaam); pl. levensgeesten, m.; **bel —,** man van vernuft; fraaie geest; **femme bel —,** vrouw van vernuft, **bureau d'—,** gezelschap van vernuften; **avoir de l'— jusqu' au bout des ongles,** buitengewoon geestig zijn; **faire de l'—, viser à l'—,** geestig willen zijn; **cultiver son —,** zijn verstand oefenen; **rendre l'—,** den geest geven; **être bien dans l'— de qn.,** goed bij iem. aangeschreven staan; **avoir l'— mal tourné,** knorrig zijn; **— céleste,** hemelsche geest; **—s frappeurs,** klopgeesten; **on dit qu'il revient**

des —s dans cette maison, men zegt dat het spookt in dit huis; **l'— familier,** de geleigeest, goede genius (Spiritus familiaris); **— de vin,** wijngeest; **— volatil,** koolzure ammoniak; **— de grain,** korenbrandewijn, m.; **—s,** spiritualiën, alcoholische dranken; **— rude,** spiritus asper; **— doux,** spiritus lenis.

Esprot, m. sprot, v.

Esquenis, m. breeuwersstoeltje.

Esquicher, v. n. et **s'—,** v. pr. bij 't kaartspel eene lagere kaart spelen, om den slag niet te halen; fig. fam. vermijden zijne meening te zeggen.

Esquif, m. boot, sloep, v.; broos vaartuigje; **le noir —,** Charons boot, v.

Esqui‖lle (pr. **èski-ie**), f. (lat. schidiæ, fragments) splinter of schilfer van een gebroken been, m.; **—lleux, euse,** a. splinterig, schilferig.

Esquiman, m. bootsmaansmaat, schieman.

Esquimau, m. Eskimo; **l'—,** de taal der Eskimo's; plur. **Esquimaux.**

Esquinancie, f. (gr. kunankê, angine) keelziekte, v.

Esquine, f. ruggegraat van een paard, v.; kinawortel, m. **(squine).**

Esquinter, v. a. erg vermoeien, afbeulen; afrossen; **s'—,** v. pr. zich afsloven, zich kwellen.

Esquipot, m. geldbus der barbiers.

Esquire, m. (mot angl. qui signifie écuyer) schildknaap; weledele heer.

Esquis‖se, f. schets, v.; eerst ontwerp; **—ser,** v. a. schetsen, ontwerpen.

Esquiver, v. a. et n. behendig ontwijken, ontgaan, vermijden; **s'—,** v. pr. stilletjes ontsnappen.

Essai, m. proef, proeve, v., onderzoek; **coup d'—,** proefstuk; **faire l'— de qch.,** iets beproeven; **mettre qch. à l'—,** iets op de proef stellen; **—,** scheik. ontleding van een metaal; **—,** letterkundige proeve; letterk. opstel, verhandeling (anglais essay).

Essai‖m, m. (lat. examen) bijenzwerm, m.; fig. zwerm, schaar, drom, m.; **—mage,** m. zwermtijd, m.; **—mer,** v. n. zwermen, uitvliegen (van bijen sprekend).

Essanger, v. a. linnengoed in de week zetten.

Essar‖t, Essar‖tis, m. een ontgonnen, of ook een van struiken gezuiverd veld; **—tage, —tement,** m. het uitrukken van het struikgewas; **—ter,** v. a een akker van doornstruiken enz. zuiveren en daardoor vruchtbaarder maken, ontginnen.

Essaugue, f. groot net.

Essa‖yage, m. het beproeven, keuren, passen; **—yer,** v. a. et n. beproeven, probeeren; **s'—,** v. pr. zijne krachten beproeven, pogen, trachten; **—yerie,** f. plaats in de munt, waar men het geld probeert, v.; **—yeur,** m. **euse,** f. toetser, keurder van edele metalen, geldbeproever, essayeur; aanpasser, aanpasster van kleeren (bij kleermakers, naaisters); passter (in modemagazijnen); **—yiste,** m. (angl. essayist) schrijver van korte letterk. opstellen of essay's.

Esse, f. werktuig in den vorm van een S; luns of lens in de as van een wagen, v.; krom ijzer, waarmede men steenen opheft; kromgebogen ijzerdraad aan eene weegschaal, m.: s-vormige klankopening in een viool.

Esseau, m. dakplankje; kleine kromme bijl, v.

Esseigler, v. a. de rogge uittrekken, die tusschen de tarwe groeit.

Esselier, m. schuinsche balkstut, m.

Essen‖ce, f. lat. essentia; de esse, être) wezen; **rendre une chose en —,** iets *in natura* teruggeven, het voorwerp zelf teruggeven; houtsoort; welriekende geest, m. of olie, v. (uit plant of bloem getrokken); **— de roses,** rozenolie; **— d'orient,** parelolie (getrokken uit de schubben van 't witvischje, om valsche paarlen te maken); **— de gibier, de légumes,** wild-, groentenextract.

Esséniens, m. pl. de Esseërs, zekere Joodsche sekte.

Essen‖tiel, elle, a. wezenlijk; belangrijk; noodzakelijk; **—tiel,** m. het wezenlijke; de hoofdzaak, v.; **—tiellement,** adv. wezenlijk; belangrijk; bijzonder, in hooge mate.

Esser, v. a. aan 't koper- of ijzerdraad eene halfcirkelvormige gedaante geven.

Essère, f. zekere schilferachtige, jeukende uitslag, vooral bij bergwerkers.

Esseret, m. wagenmakersboor, v.

Essette, f. bijlhamer, kleine handbijl, die aan de eene zijde een' ronden kop of hamer heeft, v.; dissel, m. **(aissette).**

†**Esseu‖ler,** v. a. alleen, eenzaam laten; **—lé, e,** a. fam. alleen, eenzaam, zonder gezelschap; beter: **isolé.**

Essieu, m. (lat. axis, axe) as van een wiel, wagenas, v.

Essimer, v. a. een akker uitputten; een jachtvogel mager maken.

Esso(n)niers, m. pl. dubbele zoom van een wapenschild, m.

Esso‖r, m. (lat. ex, de; aura, vent) vlucht (van een vogel), v.; fig. vlucht, snelle ontwikkeling, bloei; **prendre l'—,** uitvliegen; fig. eene vlucht nemen, zich verheffen; zich van den dwang ontslaan; **donner l'— à,** fig. den vrijen teugel vieren; **—rant, e,** a. met half uitgebreide vleugels, op het punt om te vliegen; **—rer,** v. a. in de lucht drogen; **s'—,** v. pr. ver wegvliegen; **—reuse,** f. droogmachine, v.

Essoril‖lement, m. het afsnijden van de ooren; **—ler,** (prêf. ex et oreille) v. a. de ooren afsnijden; fam. **— qn.,** iem. te kort knippen.

Esso‖té, ée, a. dom; **—tir,** v. a. dom maken.

Essou‖chement, m. het zuiveren van wortels en stompen; **—cher,** v. a. een terrein zuiveren van wortels en stompen.

Essouf‖flement, m. ademloosheid, v.; **—fler,** v. a. buiten adem brengen; **s'—fler,** v. pr. buiten adem geraken.

Essui, m. droogplaats, droogschuur, v.; droogzolder, m.

Essuie-main, m. handdoek, m.; pl. **des essuie-main(s).**

Essuie-plume(s), m. inktlap, m.

Essu‖yage, m. afdroging, afwissching, v.; **— yer,** (lat. exsucare, extraire le suc) v. a. afdrogen, afvegen; **— les plâtres, les murs,** een pas gebouwd huis voor 't eerst bewonen, droog wonen; **— qch.,** iets uitstaan, lijden, moeten verdragen; **— un affront,** beleedigd worden; **— un refus,** een weigerend antwoord ontvangen; **s'—,** v. pr. zich afdrogen; **—yeur,** m. **euse,** f. afdroger, afdroogster; afveger, afveegster; fig. **—yeur de plâtres,** hij die een pas gebouwd huis 't eerst bewoont.

Est (pr. **este**), m. (angl. east) het Oosten; **le côté —,** de Oostkant.

Estacade, f. (v. fr. estaque, pieu) paalwerk, tot sluiting van den ingang eener haven, havendam.

Estache, f. brugpaal, m.

Esta‖fette, f. (ital. stafetta, courrier) rijdende postbode, postrijder of koerier, estafette; **—fier**, m. bediende, lakei; staffier (in een ridderspel); bordeelhouder.

Estafila‖de, f. veeg, m.; snee, v.; **—der**, v. a. eene snede, een jaap in het gezicht geven, japen.

Estagnon, , m. vertind koperen vat.

Estains, **Étains**, m. pl. rantsoenhouten.

Estame, f. (lat. stamen, chaine à tisser) breiwol, v.; sajet; zie **étaim**.

Estamet, m. estamet, m. (geringe wollen stof), v.

Estaminet, m. koffiehuis, bierhuis, bierkroeg, waar gerookt wordt; fig. **pilier d'—**, iem. die altijd in de kroeg zit.

Estam‖page, m. het stempelen, afdrukken; **—pe**, f. prent, plaat, kunstprent, v.; **livre d'—s**, prentenboek; **—**, houten of koperen plaat, v.; stampsuiker, handvol suiker, die op den grond der suikervormen gestrooid wordt, v.; horlogemakers, goudsmids, hoefsmids en slotenmakers werktuig, tot het uithakken van eenig werk of het indrukken van stempels; **—per**, v. a. plaatdrukken; afdrukken, aftrekken; stempelen; **— du cuir**, figuren op leer drukken; **—peur**, m. stempel, stamper, m.; **—pillage**, m. stempeling, v.; het gestempelde; **—pille**, f. (dimin. d'estampe) stempel met letters, m.; **—piller**, v. a. stempelen.

Estance, **Étance**, f. dekschoor (op schepen), m.

Esteau, m. schraag, ezel, m. der meubelmakers.

Ester, (lat. stare) v. n. (voor de rechtbank) staan; **— à droit**, in rechten verschijnen.

Estère, f. biezenmat, v.

Esterlin, zie **sterling**.

Esthé‖ticien, m. beoefenaar der schoonheidsleer; **—tique**, a. (gr. aisthanesthai, sentir, percevoir) wat tot de schoonheidsleer, de leer van gevoel en smaak behoort; **—tique**, f. schoonheidsleer, v.

Estima‖ble, a. prijselijk, achtenswaardig; **—teur**, m. schatter, waardeerder; **—tif, ve**, a. schattend, waardeerend; **—tion**, f. schatting, waardeering, v.; gissing van plaats, v. (op zee); **—tive**, f. beoordeelingsvermogen; oogmaat, bekwaamheid om juist te schatten, v.

Esti‖me, f. achting, hoogachting, v.; begrootende berekening, gissing, v.; gissing van plaats (op zee); **—mer**, v. a. (lat. æstimare, dérivé de æs, argent, monnaie) schatten, waardeeren; achten, hoogachten; meenen, oordeelen; **s'—**, v. pr. zich of elkander achten; **s'— trop**, een te hoogen dunk van zichzelf hebben.

Esti‖vage, m. zomertijd, dien de kudden op de bergen doorbrengen; vracht, v.; **—val, ale**, a. zomersch; **—vation**, f. zomerslaap van sommige dieren, m.; **—ve**, f. ballast, m.; **—ver**, (lat. æstivare) v. a. in de zomerweiden brengen (het vee); **—ver**, v. a. (lat. stipare) samendrukken, samenpersen (van waren op een schip).

Esto‖c, (allem. Stock) m. boomtronk, boomstam, m.; **couper à blanc — (ou étoc)**, gelijkgronds afhouwen; **—**, fig. stamboom, m.; **frapper d'— et de taille**, steken en houwen; **brin d'—**, springstok, polsstok, m.; **—**, (vroeger) lange smalle degen, m.; **—cade**, f. zekere stoot met den degen, m.; fig. fam. lastig aanzoek om geld; bedelarij, v.; **—cader**, v. n. met een stootdegen vechten; fig. fam. op eene onbeschaamde wijze vragen of verzoeken.

Estomac (pr. **ma**), m. (lat. stomachus) maag, v.

Estomaquer, (s'), v. pr. fam. **de qch.**, zich over iets belgen, ergeren, kwaad maken; zich heesch schreeuwen.

Estom‖pe, f. doezelaar, wischlap, m.; **dessin à l'—**, gedoezelde teekening; **—per**, v. a. doezelen.

Estoquiau, m. ring van het ijzeren stiftje aan de veer van een slot, m.

Estou, m. tralieslachtbank bij slagers, v.

Estouffade, f. zie **étouffade** en **étouffée**.

Estrade, f. (provenç. estrada, lat. stratum) verhevene plaats in eene kamer, optrede, v.; (eertijds) weg, m.; **battre l'—**, op kondschap uitgaan; stroopen; landloopen; **batteurs d'—**, veldontdekkers.

Estradiot(e), **Stradiot**, m. licht Albaneesch ruiter, stroopruiter.

Estragon, m. dragon (zeker kruid, dat bij salade gegeten wordt), v.

Estrama‖çon, m. houwer, m. slagzwaard; **coup d'—**, houw met een zwaard, m.; **—çonner**, v. n. met het slagzwaard houwen.

Estra‖pade, f. wip, wipgalg, v.; het wippen; wipsprong, m.; **double, triple —**, dubbele, drievoudige wipsprong; **—pader**, v. a. wippen, de straf der wipgalg doen ondergaan.

Estrapasser, v. a. (een paard) sterk afmatten.

Estra‖per, v. a. de stoppels dicht aan den grond afsnijden; **—poire**, f. stoppelzeis of sikkel, v.

Estrapontin, zie **strapontin**.

Estrasse, **Strasse**, f. vlokzijde, v.

Estro‖pe ou **étrope**, f. strop, m., lis in een touw, v.; **—per**, v. a. stroppen, een strop of lis om iets leggen.

Estro‖pié, ée, part. et a. verminkt, verlamd; **—pier**, v. a. (ital. stroppiare) verminken, verlammen (ook fig.).

Est-sud-est, m. Oostzuidoost.

Estuaire, m. (lat. aestuarium, de aestus, marée), inham, breede riviermond, m.; wad.

Esturgeon, m. steur, v. (zekere visch); **œufs d'—**, kaviaar.

Ésule, f duivelsmelk, v. (zekere plant).

Et, conj. en.

Éta‖blage, m. stalling, v.; stalgeld; **—ble**, f. (lat. stabulum) stal, m., stalling, v.; boeg, voorsteven, m.; **—bler**, v. a. stallen, op stal zetten.

Établi, m. werktafel, werkbank, v.

Éta‖blir, v. a. (lat. stabilire; de stabilis, stable) vaststellen; verzorgen; bestellen, instellen; invoeren; stichten, oprichten, aanleggen, enz.; **— un camp**, een kamp opslaan; **— sa demeure**, zijne woning opslaan, vestigen, zich vestigen; **— un fait**, een feit staven, bewijzen dat eene zaak geschied is; **— un droit**, een recht aantoonen of bewijzen; **il est établi que ..., on a établi que**, het staat vast, dat ...; **réputation établie**, gevestigde naam; **être bien établi auprès de qn.**, bij iem. goed staan aangeschreven; **— une fille**, eene dochter goed bezorgen, uithuwelijken; **il a bien établi ses enfants**, hij heeft zijne kinderen goed bezorgd; **— une voile**, een zeil bijzetten; **s'—**, v. pr. zich vestigen; eene zaak of werkplaats openen; huwen; zich (vast) zetten; **s'— en juge**, zich als rechter opwerpen; opgericht worden; ingevoerd worden, in zwang komen (van eene mode b.v.); ontstaan; stelling nemen; zich voor twee ankers leggen; **—blis-**

sement, m. vestiging, oprichting; stichting; inrichting; aanstelling; verzorging; nederzetting (metterwoon enz.), v.; **— de bains,** badinrichting; **l'— de ses enfants,** het bezorgen van zijne kinderen.

Éta‖ge, m. verdieping (van een gebouw), v.; rij, trap; fig. staat, rang, stand, m.; **un fou à triple —,** een gek in folio; **de bas —,** uit den geringen stand; **instincts de bas —,** slechte neigingen; **—ger,** v. a. trapsgewijze maken of plaatsen; **s'—,** v. pr. zich trapsgewijze verheffen; **— les cheveux,** het haar trapsgewijze snijden; **—gère,** f. boekenrekje, plankje voor snuisterijen, étagère, v.; trapstellage, v.

Étague, f. draaireep, m. (zeker touwwerk op schepen).

Étai, m. stag, m. (zeker hoofdtouw op schepen); **—, ou étaie,** f. stut, m.

Étaiement, m. het stutten; ondersteuning, v.; steunsel.

Étail‖lir, v. a. uitdunnen van takjes; **—lissage,** m. het uitsnijden, uitdunnen van spruitjes enz.

Étaim, m. gekaarde wol, v.

Étain, m. (lat. stannum) tin; **— en blocs** ou **en saumons,** bloktin; **— en feuilles,** bladtin; **potier d'—,** tinnegieter; **— de glace,** bismuth.

Étal, m. (bas lat. stallum) vleeschbank, v.; slagerswinkel, m.

Éta‖lage, m. het uitstallen (van winkelwaren); standgeld; uitstalling, v.; fig. fam. opschik, m.; vertoon, pralerij, v.; **faire (l') — de qch.,** met iets pronken, te koop loopen; **—lagiste,** m. et f. uitstalder, uitstalster; **—le,** a. **la mer est —,** de zee rijst noch daalt; **—ler,** v. a. (rad. étal) uitstallen, uitkramen, voorleggen (van winkelwaren); **— la marée,** tij stoppen, overtijen; **— le vent, le courant,** den wind, den stroom doorstaan; **— un navire en marche,** een schip bijhouden; **s'—,** v. pr. uitgestald worden; zich pralend vertoonen; languit gaan liggen, op den grond vallen; zich uitspreiden; **—leur,** m. uitstalder, straat- of marktkramer; **—lier,** m. vleeschhouwer, bankslager; **garçon —,** vleeschhouwersknecht, slagersknecht.

Étalin‖guer, v. a. den kabel aan den ankerring vasthechten **(talinguer); —gure,** f. steek van een kabeltouw, m.

Étalon, m. hengst, springhengst; ijkmaat, v.; proefgewicht; standaard, legger, m.

Étalon‖nement, Étalon‖nage, m. ijking, v.; het ijken; **—ner,** v. a. ijken (maten en gewichten); **—nerie,** f. hengstenstal, m.; **—neur,** m. ijker, ijkmeester.

Étamage, m. vertinning, v.; het verfoeliën van een spiegel.

Étambord, Étambot, m. achtersteven (van een schip), m.

Étambrai, m. spoorgat (op schepen).

Éta‖mer, v. a. (rad. étain) vertinnen; verfoeliën; **—meur,** m. vertinner; verfoeliër.

Étami‖ne, f. (lat. stamen, fil) estemijn (dunne wollen stof); zeefdoek; **— de crin,** zeef van paardenhaar, v.; **passer par l'—,** fig. fam. een scherp onderzoek doorstaan; scherp onderzoeken; **—,** meeldraad, m.; **—né, ée,** a. met meeldraden voorzien; **—nier,** m. zeefdoekwever, zeefdoekwerker.

Étamoir, Étamoi, m. tinnegieterstafel, v.; smeltplank, soldeerplaat, v.

Étam‖page, m. het stempelen, afdrukken; **—pe,** f. stempel; **—per,** v. a. gaten in de hoefijzers slaan; **—pure,** f. wijdte, v. van een gat in metalen.

Étamure, f. vertinsel; bladtin.

Étan‖che, a. op het droge liggend; waterdicht; f. **mettre un bâtardeau à —,** een kistdam gesloten houden; **mettre un vaisseau à —,** een schip op het droge brengen (om het te kalefateren); **—chement,** m. stelping, stilling, v. (van bloed); lessching (van dorst), v.; **—cher,** v. a. stillen, stelpen; lesschen; stoppen (een lek); waterdicht maken; fig. zijn tranen drogen; **—choir,** m. breeuwmes of -ijzer.

Étan‖çon, m. stut, m.; steunsel; **—çonner,** v. a. onderstutten, onderschragen.

Étanfiche, f. hoogte der lagen in eene steengroeve; ruimte der gangen, v.

Étang, m. (lat. stagnum) vijver, m.

Étangues, Estangues, (holl. tang) f. pl. smidstang, groote tang (vroeger in de munt gebruikt), v.

Étape, f. (vroeger:) stapelplaats, bewaarplaats voor waren, v.; magazijnen met proviand voor doortrekkende soldaten; proviand voor zulke soldaten; (thans:) marschkwartier, vrachtkwartier; rust- en ververschingsplaats, v.; afstand tusschen twee étapes, dagmarsch, m.; **brûler l'—,** eene rust-, ververschingsplaats doortrekken, zonder zich op te houden.

Étapier, m. proviandmeester.

Étapliau, Étapleau, m. schraag, v. bok, m.

Étarquer, v. a. een zeil stijf hijschen.

État, m. (lat. status; de stare, être debout) staat, toestand, m.; lijst, opgave, v.; verslag, staat, m.; stand, m.; land; **— de santé,** gezondheidstoestand, m.; fam **être dans tous ses —s,** zeer opgewonden zijn; **en — de ...,** in staat om ...; **hors d'— de ...,** niet in staat om ...; **mettre en —,** in staat stellen; **en tout — de cause,** in ieder geval; **tenir un grand —,** op grooten voet leven; **— de lieux,** beschrijving der gebouwen en vertrekken; **— de situation,** staat van een handelshuis, eene bank; staat der ontvangsten en uitgaven; **l'— des officiers,** de rol der officieren; **faire l'— de ses biens,** eene lijst van zijne goederen maken; **coucher qn. sur l'—,** iemand op de lijst zetten; **dresser l'—,** de lijst opmaken; **faites — que,** reken er op, dat ..., geloof dat ...; **faire (beaucoup d') — de,** (veel) met iem. of iets op hebben; achten; **l'— civil,** de burgerlijke stand; **les officiers de l'— civil,** de ambtenaren van den burgerlijken stand; **le tiers —,** de derde stand (het volk); **pays d'États, États provinciaux,** Provinciale Staten; pl. staten, stenden, m.; **États généraux,** de algemeene Staten, Staten-Generaal, m.; **conseil d'État,** Raad van State; **coup d'État,** staatsgreep; **homme d'État,** staatsman; **États pontificaux, Etat ecclésiastique, État de l'Église,** Kerkelijke Staat.

État-major, m. staf, m.; **l'— général,** de generale staf.

États-généraux, m. plur. Staten-Generaal (van de Zeven Gewesten); vergadering der drie standen (adel, geestelijkheid en volk).

Étau, m. bankschroef, v.; **— à main,** handschroef; **— de boucher,** vleeschbank, v.; **être pris (serré) comme dans un —,** in de benauwdheid zitten, vastzitten; **avoir le cœur dans un —,** een beklemd hart hebben.

Étaupiner, v. a. de molshoopen gelijk maken.

Éta‖yage, Éta‖yement, m. stutting, schoring, v.; **—yer,** v. a. onderschragen, onderstutten, schoren.

Et Cætera (pr. èt-cé-té-ra), mot lat. qui signif. et les autres choses) en zoo voorts.

Été, m. (lat. æstas) zomer, m.; **se mettre en —,** zijn zomergoed aantrekken; **— de la Saint-Martin, — de la Saint-Denis,** nazomer; —, de tweede figuur van de quadrille.

Éteig‖neur, m. uitdoover; **—noir,** m. dompertje (waarmede men eene kaars enz. uitdoet); soort paddenstoel.

Étein‖dre, v. a. (lat. extinguere) blusschen, uitdooven; dempen, stillen, smoren; fig. bedwingen, beteugelen, verdooven (van driften); afdoen, delgen (eene schuld); **— une dette,** eene schuld delgen; **— une pension,** een jaargeld door een som gelds in eens afkoopen; **s'—,** v. pr. uitgebluscht worden, uitgaan; fig. uitsterven, sterven; vernietigd worden; **—t, —te,** part. et a. uitgebluscht, uitgedoofd; vernietigd; dof, zwak, toonloos; afgedaan.

Ételon, m. vlak of plaats, waarop men een gebouw afteekent.

Étendage, m. drooglijnen, drooglatten, v.

Étendard, m. (lat. extendere, déployer) standaard, m.; ruitervaan; vlag eener galei, v.; pl. fig. partij, zijde, v.; **arborer l'—,** den standaard planten; **lever l'— de la rébellion,** de vaan des oproers planten.

Éten‖delle, f. plaats waar de zeemvellen worden uitgespreid, v.; **—derie,** f. zie **étendage, —deur,** m. platter, strijker (werkman in glasblazerijen); uitstrekkende spier, v.; **—doir,** m. kruk, kruis, ferlet (kruishout, waarmede de drukkers de natte afgedrukte bladen ophangen); droogstang, v. (voor 't linnen); **—dre,** v. a. (lat. extendere) uitbreiden, uitspreiden; uitrekken, uitspannen; verlengen; strijken; strekken, uitstrekken, verwijden, vergrooten; **— du vin,** wijn verdunnen; **s'—,** v. pr. zich uitbreiden, zich uitstrekken; fig. **s'— sur qch.,** over iets uitweiden; **—du, e,** part. et a. uitgestrekt, uitgebreid; verdund, aangelengd; **—due,** f. uitgebreidheid, uitgestrektheid, wijdte, grootte, streek, v.; omvang, m.; tijdperk.; fig. uitgestrektheid, vatbaarheid, v.

Étente, f. groot net bij laag water gespannen.

Éter‖nel, elle, a. (lat. æternalis) eeuwig, eindeloos; altijddurend, onophoudelijk (poét.); **le sommeil —,** de eeuwige slaap (de dood); **l'Éternel,** de Eeuwige (God); **—nelle,** f. witte stroobloem, witte papierbloem, immortel, v.; **—nellement,** adv. eeuwig.

Éterni‖ser, v. a. vereeuwigen; fam. **s'— quelque part,** ergens zeer lang blijven; **—té,** f. (lat. æternitas) eeuwigheid, onsterfelijkheid, v.; zeer lange tijd; **de toute —,** sinds onheuglijke tijden.

Éternue, f. witte reinvaren, v.

Éternu‖ement, Éternûment, m. het niezen; **—er,** v. a. (lat. sternutare) niezen; **—eur,** m. **euse,** f. niezer, niesster.

Étésiens, m. pl. **vents —,** ou **—,** geregelde Noordenwinden op de Middell. zee, m.

Étê‖tement, m. het afhouwen der kruinen of toppen van boomen; **—ter,** v. a. toppen (een boom); de kruin of den top afhouwen.

Éteuf, m. kleine kaatsbal, vangbal, m.; fig. **renvoyer l'—,** den bal terugkaatsen, het antwoord niet schuldig blijven.

Éteule, Esteuble, Éteuble, f. stoppel, m.

Éther, (pr. èr), m. (gr. aithêr, air pur) æther (de fijne, lichte bovenlucht); æther (zeer lichte, vluchtige voeistoffen, door destillatie van alcohol met sterke zuren ontstaan).

Éthé‖ré, ée, a. ætherisch; fig. hemelsch, verheven; **vapeurs —rées,** ætherdampen; **—rifier,** v. a. in æther veranderen; **—risation,** f. verbinding met, bedwelming door æther; **—riser,** v. a. met æther verbinden, door æther bedwelmen; **—risme,** m. bedwelming door æther, v.

Éthio‖pien, ienne, a. Æthiopisch, van of uit Æthiopië; **—pique,** a. Æthiopisch.

Éthiops, — minéral, m. mineraal zwart; zwart zwavelkwikzilver.

Éthique, a. zedelijk, ethisch; —, f. (gr. êthikos, moral) zedenleer, v.

Éthmoï‖dal, ale, a. tot het zeefbeen behoorend; **—de,** m. (gr. êthmos, crible; eidos, aspect) zeefbeen.

Éthnar‖chie, f. (in vroegere tijden) land, waarin een ethnarch of stadhouder regeerde; **—que,** m. Romeinsche stadhouder, ethnarch.

Éthnique, a. heidensch, afgodisch; volks..., op het volk, het ras betrekking hebbend.

Éthno‖graphe, m. volkenbeschrijver; **—graphie,** f. (gr. ethnos, nation; graphô, je décris) volkenbeschrijving, v.; **—graphique,** a. de volkenbeschrijving betreffend; **—logie,** f. (gr. ethnos, nation; logos, discours) volkenkunde, v.; **—logique,** a. de volkenkunde betreffend; **—logue,** m. schrijver over de volkenkunde.

Éthologie, f. (grec êthos, mœurs, et logos, discours) verhandeling over de zeden en gebruiken, v.

Éthopée, f. (grec êthos, mœurs, et poiein, faire) levendige beschrijving van zeden of karakter.

Éthuse, f. dolkruid.

Étiage, m. laagste waterstand van eene rivier enz., m.

Étibois, Étibeau, m. aanbeeld der draadtrekkers en speldenmakers.

Étier, m. gracht, kanaal van zee naar de zoutpannen.

Étince‖lant, ante, a. schitterend, glinsterend, flikkerend, flonkerend; **—lé,** a. met vonken bezaaid; **—ler,** v. n. (rad. étincelle) schitteren, glinsteren, fonkelen; **—lette,** f. vonkje; **—lle,** f. (lat. scintilla) vonk, sprenkel, v.; **—llement,** m. fonkeling, v.

Étio‖lé, ée, a. et p. dun of rank opgeschoten (van planten enz.); fig. bleek en spichtig, kwijnend; **—lement,** m. het rank en bleek worden der gewassen; fig. het bleek en spichtig worden, het kwijnen; **—ler (s'),** v. pr. rank, spichtig en bleek worden; fig. bleek en spichtig worden, verkwijnen.

Étiologie, f. (gr. aitia, cause; logos, discours) leer van de oorzaken der ziekten, etiologie, v.

Étique, a. teringachtig; mager, uitgeteerd, uitgemergeld; **fièvre —,** uitterende koorts, v.

Étiquet, m. stokje; steeknet, steekgaren.

Étique‖tage, m. het voorzien met etiquettes; **—ter,** v. a. een teeken of etiquette op iets doen; **—tte,** f. teeken of briefje aan of op iets; opschrift, prijsbriefje, etiquette; wetten, gebruiken en plechtigheden (aan het hof, in den omgang), v.; **sur l'— (du sac),** fig. lichtzinnig, zonder voorafgaand grondig onderzoek; **être fort sur l'—,** doorkneed in de vormen der wellevendheid zijn.

Éti‖rable, a. rekbaar, uitrekbaar; **—rage,** m. het draadtrekken, het uitrekken; **—re,** f. schaafmes; **—rer,** v. a. uitrekken, uitsmeden, pletten; **s'—,** zich uittrekken; **—reur,** m. goud- en zilverdraadtrekker; **cylindre —,** pletrol, v.

Étisie, f. uittering, verkwijning, v.

Étoc, zie **estoc.**

Étof‖fe, f. stof, v. (van wol, zijde, enz.); weefsel; materiaal (o.a. voor het drukken); onkosten voor drukmateriaal enz. in rekening gebracht aan een schrijver; afkomst, v.; slag, soort; **— matelassée,** dubbele stof; **ne pas épargner l'—, ne pas plaindre l'—, tailler en pleine —,** ruim snijden; fig. er in hakken, niet karig zijn; **il y a en lui l'— d'un savant,** hij heeft aanleg voor een geleerde; **—fé,** a. gestoffeerd, goed voorzien van; **voix —fée,** krachtige stem; **cheval —fé,** stevig gebouwd paard; **—fement,** m. het stoffeeren; **—fer,** v. a. de behoorlijke stof voor iets nemen, stoffeeren; uitrusten, van alles wel voorzien; dunner slaan, kloppen; fig. goed uitwerken; **—fure,** f. sterk soldeersel van tin.

Étoi‖le, f. (lat. stella) ster, v.; **— filante,** vallende ster; **l'— du berger,** Venus; **l'— polaire,** de poolster; **coucher à l'enseigne de l'—, à la belle —,** onder den blooten, blauwen hemel slapen; **compter les —s,** zijn tijd verliezen; te nieuwsgierig zijn; **faire voir les —s à on. en plein midi,** iem. iets wijs maken; iem. zoo in 't gezicht slaan, dat hem 't vuur uit de oogen springt; —, fig. invloed der sterren, m.; geluks- of ongeluksster, v.; **c'est mon étoile,** 't is mijn noodlot; **être né sous une bonne, une mauvaise —,** onder een gelukkig, een ongelukkig gesternte geboren zijn; —, bles, witte vlek (op den kop van een paard); oog (op de soep); ster, ridderkruis; stervormige scheur, barst; stervormig fort; **— de mer,** zeester **(astérie); —lé, ée,** a. gesternd, met sterren bezaaid; stervormig; **chambre —lée,** sterrenkamer (Hoogste Gerechtshof onder Hendrik VII van Engeland); —, stervormig gescheurd, gesprongen; **—lée,** f. sterretulp, v.; **—lement,** m. het gebarsten zijn van een glas; stervormige barst, m.; **—ler,** v. a. met sterren versieren; stervormig doen barsten, doen scheuren; **s'—ler,** v. pr. stervormig barsten, scheuren.

Étole, f. (lat. stola, robe) stool, v.; kruisband, dien de priester vóór de borst bindt, als hij de mis bedient.

Étolien, ienne, a. tot Ætolië behoorend.

Éton‖namment, adv. fam. verbazend, op eene verbazende wijze; **—nant, e,** a. wonderlijk, wonderbaar, verbazend; **—nement,** m. verbaasdheid, verwondering; bewondering, v.; fig. schudding, v.; schok, m.; **—ner,** v. a. (lat. extonare, ébranler comme par un coup de tonnerre) verbazen, bevreemden, ontstellen, verwonderen; **s'—,** v. pr. **(de qch.)** zich over iets verwonderen, verbazen; verschrikken.

Étoqueau, Étoquereau, m. stift, v. (aan een slot). Zie **estoquiau.**

Étou, zie **estou.**

Étouf‖fade, f. het smoren, stoven; **—fant, ante,** a. smorend, verstikkend; **—fée,** f. het smoren of stoven; **—fement,** m. smoring, verstikking; beklemdheid op de borst, v.; **—fer,** v. a. et n. smoren, verstikken; fig. smoren, bedwingen, verbergen; **air —fé,** benauwde lucht; **chambre —fée,** benauwde kamer; **— une bouteille,** eene flesch knappen; **s'—,** v. pr. stikken; elkander verdringen; elkander dooddrukken; **—feur,** m. smoorder, verworger; **—foir,** m. doofpot, m.; toondemper, m. (in een piano); benauwde zaal, v.

Étoupade, f. groote met eiwit gedrenkte wiek van werk (om op wonden te leggen), v.

Étoupage, m. stuk stof, waarmede het te dunne hoedenvilt versterkt wordt, v.; lederen bekleeding van den zuiger bij stoommachines.

Étou‖pe, f. (lat. stupa) werk, afval (van vlas of hennep); fig. **mettre le feu aux —s,** het vuurtje aan den gang maken, de verbitterde gemoederen tot uitbarsting brengen; **—per,** v. a. met werk toestoppen; de dunne plaatsen van een hoed sterker maken; **— ses oreilles,** zijne ooren toestoppen, niet willen hooren; **—pier,** m., **ière,** f. man, vrouw die werk van oud touw maakt; **—perie,** f. werk van linnen gemaakt; **—pille,** f. gezwinde lont, (spoedig brandende lont); **—piller,** v. a. van eene gezwinde lont voorzien; **—pillon,** m. zundgatprop van werk om de lading tegen tocht te beschermen; **—pin,** m. kluwen werk, dat op het kruit in het geschut wordt gestampt; soort van gezwinde lont, v.

Étour‖derie, f. onbezonnenheid, onbedachtzaamheid, lichtzinnigheid, v.; **—di, ie,** a. onbezonnen, onbedacht, onbesuisd; **à l'—die, étourdiment,** adv. op onbezonnen wijze; **—dir,** v. a. verdooven, bedwelmen, baloorig, duizelig maken; lauwwarm maken (het water); een weinig opbraden (het vleesch); fig. ontroeren, ontstellen; **s'—,** v. pr. zich verdooven; **sur qch.,** zich iets uit den zin zetten; **s'— de chimères,** de hersenbeelden verjagen; **—dise,** f. bedwelming, v.; **—dissant, ante,** a. bedwelmend, verdoovend, dat duizelig maakt; **—dissement,** m. bedwelming, verdooving, duizeligheid, v.; fig. ontroering, ontsteltenis, v.

Étourneau, m. spreeuw, m.; fig. bovendwarshout van een bok; fig. onbezonnen, verwaand ventje; geelachtig grijs (paard).

Étouteau, m. stift, v. aan 't uurrad.

Étran‖ge, a. (lat. extraneus; de extra, dehors) ongewoon, zeldzaam, wonderlijk, vreemd; **chose —!** vreemd! zonderling! **—gement,** adv.

op eene zeldzame, wonderlijke wijze; **—ger, ère,** a. (rad. étrange) vreemd, buitenlandsch; **affaires —gères,** buitenlandsche zaken; **légion —gère,** vreemdelingenlegioen; **— à qch.,** niet behoorend bij iets; onschuldig aan iets; onwetend in iets, onkundig van iets; **—ger,** m. **—ère,** f. vreemdeling, vreemdelinge; **l'—,** het buitenland, de vreemde; **passer à l'—,** naar het buitenland gaan; †**—ger,** v. a. vervreemden, verjagen, verdrijven; **—geté,** f. vreemdheid, zonderlingheid, v.

Étran‖glé, ée, p. et a. gewurgd, verwurgd; fig. te nauw, te smal, te eng; **hernie —ée,** beklemde breuk; **—glement,** m. verworging, keelsnoering, v.; samentrekking (van de darmen enz.), v.; vernauwing, v.; het dunne gedeelte tusschen voor- en achterlijf (bij sommige insecten); **—gler,** v. a. (lat. strangulare) worgen, verwurgen, verstikken; fig. te nauw maken; **— une affaire,** eene zaak overhaast afdoen; **— une voile,** een zeil zeer dicht om de ra slaan; **— une dette,** eene schuld afdoen; —, v. n. stikken; **j'étrangle de soif,** ik stik van dorst; **—gleur,** m. verworger; **—glure,** f. valsche vouw of plooi in 't laken; **—guillon,** m. wurg, worg, v. (keelontsteking der paarden); **poire d'—,** wrange peer.

Étra‖pe, Étrapoire, f. stoppelsikkel, v.; **—per,** v. a. de stoppels afsnijden.

Étraque, f. de breedte van de boeiplanken (op schepen), v.

Étraquer, v. a. het spoor van een dier op de sneeuw volgen.

Étrave, f. voorsteven (van een schip), m.

Être, v. n. et aux. zijn of wezen; bestaan; staan; toebehooren; **s'en — à,** zich gereed maken voor, ergens heengaan; **il s'en fut,** hij maakte zich uit de voeten; **j'y suis,** nu begrijp ik het; —, m. wezen; hetgeen bestaat.

Êtres, m. pl. (lat. extera, les parties extérieures, les abords) gelegenheden, deelen, vertrekken van een huis.

Étré‖cir, v. a. enger of nauwer maken, inleggen; **s'—,** v. pr. enger of nauwer worden; **—cissement,** m. **—cissure,** f. het enger of nauwer maken; inlegging, v.

Étreignoirs, m. pl. klem- of knijphaken bij het lijmen, m.

Étrein, m. stroo, dat onder de paarden gespreid wordt.

Étrein‖dre, v. a. (lat. stringere) vast samen drukken, snoeren of trekken; prov. **qui trop embrasse mal étreint,** die te veel omvat slaagt kwalijk; men moet niet te veel hooi op zijne vork nemen; **—te,** f. samendrukking, v.; innige omhelzing, v.; fig. druk, dwang, m.

Étren‖ne, f. vooral plur. nieuwjaarsgeschenk; fig. eerste gebruik van eene zaak; eerste verkoop op een dag; handgeld; **—ner,** v. a. een nieuwjaarsgeschenk geven; handgift geven; iets voor de eerste maal gebruiken; het eerste geld doen ontvangen (een koopman); v. n. handgift ontvangen, voor 't eerst iets verkoopen op een dag; fig. zijne eerste proef afleggen; een klap krijgen.

Étrésil‖lon, m. stut, schoor, m.; **—lonner,** v. a. van stutten voorzien.

Étresse, f. kartonblad, grauw kaartpapier.

Étrier, m. stijgbeugel, m.; band bij het aderlaten op den voet, m.; ijzeren leunstaaf; beenleder, lederen band der leidekkers; **avoir le pied à l'—,** den voet in den stijgbeugel hebben, reisvaardig zijn; fig. op weg zijn om fortuin te maken; **perdre les —s,** van zijn stuk raken; **vider les —s,** zandruiter worden; **il est ferme sur les —s,** hij zit vast, stevig in den zadel; fig. hij staat op zijn stuk; **courir à franc —,** zoo hard mogelijk rijden; **pied de l'—,** linkervoet van een paard, m.; **vin, coup de l'—,** glaasje op den valreep, afscheidsglaasje; **bas à —s,** slobkousen, v.

Étrière, f. stijgbeugelriem, m.

Étril‖le, f. (lat. strigilis) roskam, m.; **—ler,** v. a. roskammen; fig. fam. afkloppen, afrossen; afzetten, snijden.

Étriper, v. a. de darmen of het ingewand; van een dier uithalen; **aller à étripe-cheval,** zijn paard doodjagen.

Étri‖qué, e, a. nauw, eng, krap; dunlijvig; **—quer,** v. a. dunner maken; te nauw, te smal snijden; fig. niet uitvoerig genoeg bewerken.

Étristé, ée, a. **lévrier —,** windhond met slanke, schoongevormde beenen, m.

Étri‖ve, f. kruising van twee touwen; **—ver,** v. a. twee touwen kruisen; v. n. een hoek maken (van touwen).

Étrivière, f. (rad. étrier) stijgbeugelriem, m.; fig. **allonger l'—,** zwarigheden opwerpen (om eene zaak op de lange baan te schuiven); **—s,** pl. fam. slagen met den stijgbeugelriem, zweepslagen, m.; fig. slechte behandeling, v.

Étroi‖t, oite, a. (lat. strictus; de stringere, serrer), nauw, eng; smal; fig. nauw, bekrompen, streng; **à l'—,** adv. in het nauw, bekrompen; **être, vivre à l'—,** zich moeten behelpen; **être logé à l'—,** nauw behuisd zijn; **un esprit —,** een bekrompen verstand; **cercle —,** enge kring; **avoir la conscience —e,** een teêr, nauwgezet geweten hebben, **—tement,** adv. eng, nauw; op eene bekrompen wijze; streng, scherp; **—tesse,** f. nauwheid, engheid, v.; **— d'esprit,** bekrompenheid van geest.

Étron, m. fam. hoop drek, m.

Étronçonner, v. a. een boom ontkruinen.

Étro‖pe, f. stroptouw om een blok (op schepen); **—per,** v. a. een stroptouw omheen slaan.

Étruf‖fé, ée, a. **chien —,** hond, die aan de eene zijde lam is; **—fure,** f. verlamming, v., het hinken van een' hond.

Étrus‖cologie, m. beoefening der oude Etruskische taal en oudheden, v.; **—que,** a. Etruskisch.

Étu‖de, f. (lat. studium, zèle, hâte) oefening, studie, wetenschap, geleerdheid; bureau, procureurs-, practizijns-, notariskantoor; studieteekening, studie, v.; **faire ses —s,** studeeren; **avoir de l'—,** wetenschappelijk gevormd zijn; **homme d'—,** geleerde; **salle d'—,** ou **—,** f. schoolvertrek, studeerkamer; —, het lessen leeren; **maître d'—,** surveillant (in eene school); **l'— d'un notaire,** het kantoor van een notaris; de clienteele van een notaris; **tête d'—,** studiekop; **— d'après nature,** studie naar de natuur; **mettre un opéra, une pièce à l'—,** een opera, een toooneelstuk doen instudeeren; **elle plaît sans —,** zij behaagt zonder gemaaktheid, gekunsteldheid; **se montrer sans —,** zich voordoen zooals men is; **—s,** plur.

voorbereidende werkzaamheden voor een spoorweg; **—diant,** m. leerling, student; **—diante,** f. vrouwelijke student, studente, v.; studentenliefje; **—dié, ée,** p. et a. kunstig uitgevonden, goed bearbeid, bestudeerd; gedwongen; verdicht; **—dier,** v. a. et n. (rad. étude) studeeren; overdenken; van buiten leeren; **s'—,** v. pr. (**à qch.**) zich bevlijtigen, zijn best doen om...; **—diole,** f. lessenaar op eene schrijftafel, m.

Étui, m. koker, m.; kas, v.; **— à lunettes,** brillenhuisje; **— à aiguilles,** naaldenkoker; **— de chapeau,** hoedendoos; **— de mathématiques,** passerdoos, v.; **—,** vleugeldeksel der kevers; bun, vischkaar in eene schuit, v.

Étu‖ve, f. zweetstoof, badstoof, v.; **— sèche,** zweetbad; **— humide,** dampbad; **— à désinfection,** ontsmettingsoven; **— de borderie,** touwslagersstoof; **—vée,** f. het stoven der spijzen; gestoofde spijs, v.; **—vement,** m. het stoven of betten (eener wonde); **—ver,** v. a. stoven, verwarmen; met lauw water betten (eene wonde); **—viste,** m. badstoofhouder; nu beter: **baigneur.**

Étymolo‖gie, f. (gr. etumos, vrai; logos, discours) etymologie, leer der woordafleiding, v.; **—gique,** a. etymologisch; **—giser,** v. a. et n. de afkomst der woorden nasporen; **—giste,** m. woordvorscher, woordafleider.

Eubage, m. priester der oude Galliërs, die zich met natuur-, sterrenkunde en wichelarij bezig hield.

Eucalypte, ou **Eucalyptus,** m. Eucalyptus, fraaie Australische boom, m.

Eucharis‖tie (pr. **eu-ka**), f. (gr. eucharistia, action de grâces) het heilige Avondmaal; **—tique** (pr. **eu-ka**), a. het heilige Avondmaal betreffend.

Eucologe, m. kerkgebedenboek voor de zon- en feestdagen (der katholieken).

Eucrasie, f. (gr. eu, bien; krasis, mélange) gezond temperament.

Eudio‖mètre, m. (gr. eudia, beau temps; metron, mesure) luchtzuiverheidsmeter, luchtgehaltemeter, m.; **—métrie,** f. luchtzuiverheidsmeting, v.; **—métrique,** a. eudiometrisch.

Eufraise, f. oogentroost, m. (zekere plant).

Euh! interj. och, och!

Eulogies, f. pl. het brood des Avondmaals.

Euménides, f. pl. de furiën, wraakgodinnen.

Eunuque, m. eunuch, gesnedene, opziener in een harem.

Eupatoire, f. leverkruid, agrimonie (zekere plant), v.

Euphé‖mique, a. verschoonend, verzachtend, verbloemend; **—misme,** m. (gr. eu, bien; phêmi, je dis; euphêmismos, parole de bon augure) rhetorische vorm tot verzachting van een gezegde; verzachtende, verbloemende uitdrukking, v.

Eupho‖nie, f. (gr. eu, bien; phonê, voix) welluidendheid, v.; **—nique,** a. welluidend; ter wille van de welluidendheid.

Euphor‖be, f. wolfsmelk, euphorbium, v. (plant); **—biacées,** f. pl. wolfsmelkplanten, v.

Euphuïsme, m. geaffecteerde zuiverheid van taal, v.

Européen, (pr. é-in) ne, a. Europeesch; m. et f. Europeër, Europeaan, Europeesche vrouw.

Eurythmie, f. overeenstemming, welgeordendheid, schoone evenredigheid, v.

Eustache, m. groot mes met houten hecht; **trompe d'—,** Eustachische buis, v.

Euterpe, f. muze der muziek, v.

Euthanasie, f. zachte, stille dood, m.

Eutrophie, f. goede en gezonde voeding, v.; weldoorvoedheid, v.

Eux, pr. m. pl. zij, hen.

Évacu‖ant, ante, —atif, ive, a. ontlastend; **—ation,** f. ontlasting; ontruiming, v.; **—er,** v. a. (lat. evacuare; de vacuus, vide) ontlasten, afdrijven; ontruimen.

Évader (s'), v. pr. ontvluchten, zich wegpakken.

Évagation, f. afwijking, verstrooiing, v. (der zinnen, der gedachten).

†**Évaltonner (s'),** v. pr. zich te veel laten voorstaan.

Évalu‖able, a. waardeerbaar, begrootbaar; **—ation,** f. schatting, waardeering, v.; **—er,** v. a. schatten, waardeeren, begrooten, berekenen.

Évanes‖cent, e, a. kortstondig verschijnend; **—cence,** f. kortstondigheid, v.

Évangé‖liaire, m. Evangeliënboek, boek der Evangeliën; **—lique,** a. evangelisch, protestantsch; **—liquement,** adv. op evangelische wijze; **—liser,** v. a. et n. het Evangelie prediken of verkondigen; **—lisme,** m. zedekunde van het Evangelie, v.; **—liste,** m. evangelist, schrijver van een Evangelie; hulpprediker.

Évangile, m. (lat. evangelium; du gr. euaggelion, bonne nouvelle) Evangelieboek; **l'— selon saint Marc, saint Mathieu, etc.,** het Evangelie van den heiligen Marcus, den heiligen Mattheus enz.; **c'est l'—,** dat is heilig waar; **ce n'est pas mot (parole) d'—,** dat verdient weinig geloof; **évangile** (*met kleine letter*), gedeelte der Evangeliën, dat de priester in de mis leest of zingt; **côté de l'—,** zijde van 't altaar waar de priester het evangelie leest; loc. fam. **c'est l'— du jour,** dat is het praatje van den dag.

Évanou‖ir (s'), v. pr. (lat. evanescere) bezwijmen, in onmacht of flauwte vallen; fig. verdwijnen, vergaan; **faire évanouir une inconnue, une fraction,** eene onbekende, eene breuk doen verdwijnen, oplossen; **—issement,** m. bezwijming, onmacht, flauwte, v.

Évapora‖ble, a. verdampbaar; **—teur,** m. verdampingstoestel; **—tif, ive,** a. de verdamping of uitdamping bevorderend, dampuitdrijvend; **—tion,** f. uitwaseming, uitdamping, verdamping, v.; het inkoken van het sap (bij de suikerbereiding); fig. lichtzinnigheid, v.; **—toire,** a. **appareil —,** verdampingstoestel.

Évapo‖ré, ée, p. et a. uitgewasemd; fig. lichtzinnig, luchtig; **—rer,** v. a. (lat. evaporare; de vapor, vapeur) verdampen, doen verdampen; uitdampen; het sap inkoken (bij de suikerbereiding); laten vervliegen, vervluchtigen; fig. verlichten, verdrijven, lucht geven; **— sa bile, — son chagrin,** zijn toorn, zijn verdriet lucht geven, uitstorten; **s'—,** v. pr. verdampen, uitdampen, in damp vervliegen; lichtzinnig worden; **s'— en chimères,** zich hersenschimmen in 't hoofd halen.

Éva‖sé, a. wijd open; **—sement,** m. wijdermaking, wijderwording; wijde opening, v.; uitbranding, v.; **—ser,** v. a. (rad. vase) eene opening wijder maken; **—sif, ive,** a. ontwijkend; **—sion,** f. ontwijking, ontvluchting, ontsnapping, v.; **—sivement,** adv. op ontwijkende

wijze, ontwijkend; **—sure,** f. wijde opening, v.

Ève, f. Eva, v.; **fille d'—,** eene vrouw als andere, d. i. nieuwsgierig.

Évê‖ché, m. (rad. évêque) bisdom, sticht; bisschoppelijke waardigheid, v.; zetel van een bisschop, m., paleis van een bisschop; **—chesse,** f. vrouw, in de eerste Christenkerk met zekere waardigheid bekleed.

Évection, f. evectie (grootste der schijnbare onregelmatigheden van den loop der maan om de aarde), v.

Éveil, m. waarschuwing, v.; wenk, m.; **donner l'—,** een wenk geven, waarschuwen; **être en —,** op zijn hoede zijn.

Éveil‖lé, ée, a. vroolijk, lustig, opgeruimd, levendig; ijverig, oplettend; m. vroolijke snaak; **petite —ée,** klein vroolijk meisje; **—ler,** v. a. (lat. evigilare, s'éveiller) wekken, opwekken; fig. vroolijk maken; **s'—,** v. pr. ontwaken; **—leur,** m. wekker, m.

Événement, m. gebeurtenis, v.; voorval; **faire —,** opzien baren; **à tout —,** wat er ook gebeure.

Évent, m. het blootstellen aan de lucht; **mettre à l'—,** te luchten leggen of hangen; **donner de l'— à un tonneau,** een vat luchten, het zwikgat open maken; fig. **tête à l'—,** onbezonnen, lichtzinnig mensch; **—,** verschaaldheid, muffigheid, v.; slechte reuk of smaak, m.; **sentir l'—,** muffig smaken, rieken; verslagen zijn (van wijn); **—,** speelruimte van den kogel in den mond van een stuk geschut, v.; luchtbuis, v.; luchtgat; luchtgaten, spuitgaten der cetaceeën (walvischachtige dieren).

Éven‖tail, m. waaier, m.; **un — qui joue bien,** een waaier, die goed open en toe gaat; **taillé en —,** waaiervormig gesnoeid (v. boomen); **—,** windmaker in eene kamer; waaierpaddenstoel; **palmier en —,** waaierpalm; **— de corset,** waaiertje van gewone zijde op corsetten (om de baleinen vast te houden); **—tailleuse,** f. vrouw (of meisje) die waaiertjes van zij op corsetten maakt; **—taillier,** m. **ière,** f. **—tailliste,** m. et f. waaierkooper, koopman in waaiers; waaiermaker; waaierschilder.

Éventaire, m. vruchtmandje of korfje.

Éven‖té, ée, a. verschaald, verslagen; fig. lichtzinnig; **—te,** f. kaarsenkistje; **—tement,** m. luchting; verkoeling door een waaier; verschaling; **—ter,** v. a. met een waaier bewaaien, lucht toewaaien; te luchten hangen, luchten, uitluchten; laten verschalen, van kracht berooven (door aan de lucht bloot te stellen); de lucht van het wild in den neus krijgen (van honden); **— un piége,** een strik van den kwaden reuk bevrijden; **— une voile,** een zeil volbrassen, ten windvang stellen; **— la quille,** de kiel boven water winden, uitwinden; **— une mine,** eene mijn door eene zijgang onbruikbaar maken, uitblazen; fig. **— la mine, la mèche,** een toeleg ontdekken (en verijdelen); **— un secret,** een geheim ontdekken; **s'—,** v. pr. wind (met een waaier enz.) maken om zich te verkoelen; verslaan, verschalen; in de open lucht bederven; ontdekt (en verijdeld) worden; **—teur,** m. luchtgever; snuffelaar, verijdelaar; **—tiller,** v. n. et **s'—,** zich schudden onder het vliegen; **—toir,** m. vuurwaaier, m.; luchtopening, v.

Éventrer, v. a. (ex et ventre) het ingewand uithalen, ontweien; den buik opensnijden, openscheuren; **s'—,** v. pr. fam. zich den buik opensnijden; zich eene breuk schreeuwen; **— un pâté,** eene pastei aansnijden; **— une voile,** den buik van een zeil opensnijden (bij noodweer).

Éventu‖alité, f. gebeurlijkheid, v.; mogelijk geval; **—el, elle,** a. (lat. eventus, événement) toevallig, onzeker, gebeurlijk, eventueel; **traitement —,** ou **—,** m. onzeker gedeelte van 't inkomen (b.v. examen- en college-gelden); **—ellement,** adv. op eene toevallige, onzekere wijze, gebeurlijkerwijze.

Éventure, f. berst, scheur in een geweerloop, v.

Évêque, m. (gr. episcopos; de epi, sur et skopeô, j'observe) bisschop; **— in partibus (infidelium),** bisschop, aan wien de paus een bisdom gegeven heeft in een land, dat nog in de macht van ongeloovigen is; prov. **se débattre, disputer de la chape à l'—,** om 's keizers baard twisten; **devenir d'— meunier,** aan lager wal geraken; **un chien regarde bien un —,** een kat ziet den keizer wel aan (tot iem. die 't kwalijk neemt dat men hem aanziet); **bonnet d'—,** bisschopsmuts, v.; kleine bovenste loge (in een schouwburg).

Éverrer, Évérer, v. a. (rad. ver) (een hond) van den worm snijden.

Éver‖sif, ive, a. omverwerpend, verwoestend; **—sion,** f. omkeering, verwoesting, v.

Évertuer (s'), v. pr. zijn best doen, zich bevlijtigen.

Éveux. euse, a. (lat. aquosus) **terrain —,** grond die het water behoudt en als slijk wordt, m.

Éviction, f. gerechtelijke ontzetting uit het bezit, evictie, v.

Évi‖dage, m. het uitsnijden, uithollen, uitronden; **—dement,** m. uitholling, uitronding, v.

Évi‖demment, adv. klaarblijkelijk; duidelijk, onbetwistbaar; **—dence,** f. (lat. evidentia) klaarblijkelijkheid, openbare zekerheid, v.; **être de toute —,** glashelder zijn; **mettre en —,** helder aantoonen; **le temps mettra tout en —,** de tijd zal alles leeren; **se rendre à l'—,** zich laten overtuigen; **—dent, ente,** a. (lat. evidens; de videre, voir) klaarblijkelijk, duidelijk, klaar, openbaar.

Évi‖der, v. a. (rad. vide) rond uitsnijden, uithollen; het stijfsel uitwrijven; **—deur,** m. steenboor, v.; **—doir,** m. werktuig om uit te hollen.

Évier, m. gootsteen, m.

Évincement, m. verdringing, v.; **—cer,** v. a. (lat. evincere; de vincere, vaincre) gerechtelijk uit het bezit van een goed stooten, onteigenen; fig. den voet lichten, verdringen.

Évination, f. ontmanning, v.

Évi‖table, a. ontwijkbaar, te vermijden; **—tage,** m. het zwaaien of draaien van een schip om zijn anker; **—tée,** f. wijdte van de vaart eener rivier; ruimte tusschen de geankerde schepen om te kunnen wenden, v.; **—tement,** m. vermijding, v.; **gares d'—,** wisselsporen; **—ter,** v. a. (lat. evitare) mijden, vermijden, ontwijken; v. n. zwaaien, omzwaaien (van een schip); **— au vent,** op den wind

zwaaien; **s'—**, v. pr. elkander vermijden, ontwijken.

Évoca‖ble, a. dat voor hooger recht kan getrokken worden; **—teur, trice**, a. oproepend, herinnerend; m. bezweerder van geesten; **—tion**, f. bezwering der geesten, v.; het opwekken (van herinneringen b.v.); het trekken eener zaak voor hooger recht; **—toire**, a. dat de kracht heeft, om eene zaak voor hooger recht te trekken.

Évolu‖er, v. n. evolutiën uitvoeren, bewegingen of zwenkingen maken (in het krijgswezen), manœuvreeren; **—tif, ive**, a. zichzelf ontwikkelend; **—tion**, f. (lat. evolutio; de evolvere, évoluer) beweging, wending des lichaams, v.; wapenhandeling, evolutie, v.; af-, loswikkeling, v.; fig. ontwikkelingsleer; **—tionniste**, m. et f. aanhanger, aanhangster van de ontwikkelingsleer.

Évoquer, v. a. (lat. evocare; de vocare, appeler) geesten bezweren of oproepen; opwekken (de herinnering b.v.); eene zaak voor hooger gerecht trekken.

Évul‖sif, ive, a. tot uitrukken of uittrekken dienstig; **—sion**, f. (lat. evulsio; de evellere, arracher) uitrukking, uittrekking, v.

Ex, préf. (m. lat.) (met een ander woord vereenigd) gewezen, voormalig; **ex-ministre**, oud-minister.

Ex abrupto, adv. plotseling.

Exacerbation, (pr. **ègh-za**) f. verergering (van eene ziekte), v.

Exac‖t, acte (pr. **ègh-zakte**), a. (lat. exactus, achevé) stipt, zorgvuldig, nauwkeurig; **les sciences —tes**, de wiskundige wetenschappen; **—tement**, adv. stiptelijk, nauwkeuriglijk; **—teur**, m. (vroeger:) ontvanger der rechten, gaarder; (nu:) knevelaar, afzetter; **—tion**, f. (lat. exactio; de exigere, exiger) (vroeger:) invordering der rechten, v.; (nu:) afpersing, knevelarij, v.; **—titude**, f. (rad. exact) nauwkeurigheid, stiptheid, juistheid, v.

Ex æquo (pr. **ègh-zé-ko**), loc. adv. gelijkmatig; op gelijken rang; **en cas d'—**, bij gelijkheid.

Exagé‖rant, e, a. overdrijvend; **—rateur**, m. hij die eene zaak vergroot of overdrijft; **—ratif, ive**, a. overdreven; **—ration**, f. overdrijving, vergrooting, v.; **—ré, ée**, a. overdreven, vergroot; overspannen; **—rer**, v. a. lat. exaggerare, amonceler) overdrijven, vergrooten; **s'—**, v. pr. zich overdreven voorstellen.

Exalbuminé, e, a. zonder eiwit.

Exal‖tation, f. verhooging, verheffing; geestdrift, overspanning, v.; zuivering der metalen, v.; **(fête de) l'Exaltation de la sainte croix**, Kruisverheffing (feestdag op 14 Sept.); **—**, verheffing tot de pauselijke waardigheid; **— des puissances**, machtsverheffing, v.; **—té**, part. et a. verheven, verheerlijkt; overdreven; overspannen; **—té**, m. **ée**, f. overspannen, geëxalteerde man, vrouw; **—ter**, v. a. (lat. exaltare, hausser) verheffen, roemen, prijzen, verheerlijken; verrukken; zuiveren (de metalen).

Exa‖men (pr. **min**), m. (mot lat.) beproeving, v.; onderzoek, examen; toetsing, ondervraging, v.; **passer un —**, een examen doen; **— de sortie**, eindexamen; **—minateur**, m. **trice**, f. onderzoeker, ondervrager, examinator; onderzoekster enz.; **—mination**, f. onderzoek; nasporing, v.; **—miner**, v. a. onderzoeken, examineeren; aandachtig beschouwen, rijpelijk overwegen; **s'—**, v. pr. zich zelven onderzoeken, gadeslaan; elkander oplettend waarnemen, beschouwen.

Exanthemateux, euse, ou **Exanthématique**, a. met huiduitslag, vlekkig, blarig.

Exanthème, m. koortsige uitslag op de huid, m.

Exar‖chat (pr. **ka**), m. gebied, waardigheid van een exarch (stadhouder van Italië); **—que**, m. (gr. eksarchos) (in vroegere tijden, onder het Grieksche keizerrijk) stadhouder in Italië.

Exarthrème, m. **Exarthrose**, f. verstuiking, v.

Exaspé‖rant, e, a. verbitterend, toorn verwekkend; **—ration**, f. verergering, v. (van eene ziekte); verbittering, v.; **—pérer**, v. n. (lat. exasperare) erger maken; verbitteren, vergrammen, vertoornen.

Exau‖cement, m. verhooring (van een gebed enz.), v.; **—cer**, v. a. (lat. exaudire, entendre) verhooren (een gebed enz.).

Excarner, v. a. (ex et caro, chair) van 't vleesch ontdoen, ontvleezen.

Exca‖vateur, m. uitgravingsmachine, v.; **—vation**, f. uitholling, uitgraving, v.; **—ver**, v. a. (de cavus, creux) uithollen, uitgraven.

Excé‖dant, ante, a. overschietend, overblijvend, wat boven eene hoeveelheid is; **—dent**, m. het overschietend getal; het overschot; toegift, v.; **payer deux francs d'—**, twee francs betalen voor de meerdere bagage; **—der**, v. a. (lat. excedere; de ex, hors de, cedere, aller) overschrijden, te buiten gaan; **— de coups**, hevig slaan; afmatten; fam. **qn.** te veel van iemand vergen; **s'—**, v. pr. **de qch.**, zich ergens in te buiten gaan; **s'— de travail**, overmatig werken.

Excel‖lemment, adv. op eene uitmuntende, voortreffelijke wijze; **—lence**, f. uitmuntendheid, uitstekendheid, uitnemendheid, voortreffelijkheid; excellentie (zekere titel), v.; **par —**, adv. bij uitnemendheid; **prix d'—**, eerste prijs; **—lent, ente**, a. uitmuntend, voortreffelijk, uitstekend, buitengewoon; **—lentissime**, a. fam. allervoortreffelijkst, opperbest; **—ler**, v. n. (lat. excellere) **(en, dans qch.)**, ergens in uitmunten of uitsteken; **—ler à** (avec inf.), uitmunten, zich onderscheiden in ....

Excentri‖cité, f. (lat. ex, hors de; centrum, centre) uitmiddelpuntigheid, afwijking van het middelpunt, afstand van het middelpunt van een ellips tot het brandpunt; afstand van de zon tot het middelpunt der planeetbaan; excentriciteit, v.; fig. wonderlijkheid, grilligheid, v.; **—que**, a. buiten het middelpunt; van het middelpunt afwijkend; fig. wonderlijk, grillig, overspannen; **—**, m. excentrieke schijf bij stoommachines, v.; **—quement**, adv. op grillige, wonderlijke wijze.

Excep‖té, e, a. uitgenomen, uitgezonderd; prép. uitgenomen, uitgezonderd, behalve; **— que**, conj. behalve dat...; **—ter**, v. a. (lat. excipere, exclure) uitsluiten, voorbehouden, uitzonderen; **—tion**, f. uitsluiting, uitzondering, v., exceptie; uitvlucht om den rechter te ontwijken, v.; verzet van uitstel; **à l'— de**, uitgenomen, uitgezonderd; **par —**, bij uitzondering; **faire —**, eene uitzondering maken; **—tionnel, elle**, a. wat eene uitzondering maakt; **—tionnellement**, adv. bij wijze van uitzondering; buitengewoon.

Excès, m. (lat. excessus; de excedere, excéder) overmaat, overdaad, buitensporigheid; weerbarstigheid, moedwilligheid, v.; **à l'—, jusqu'à l'—, avec —**, onmatig, overdadig; al te zeer; **faire des —**, uitspattingen begaan.

Exces‖sif, ive, a. overdadig, onmatig, overtollig, overdreven; **—sivement,** adv. overdadig, bovenmate, buitengewoon.

Exciper, v. n. **de qch.,** bij wijze van verantwoording inbrengen; **il excipe de sa qualité d'étranger,** hij beroept zich op zijn vreemdelingschap.

Excipient, m. middel tot vermenging, oplossingsmiddel (artsenijk.)

Exci‖se, f. belasting op de dranken, accijns, m.; **—ser,** v. a. (lat. excidere) uitsnijden, wegsnijden; **—sion,** f. uitsnijding, v.

Excita‖bilité, f. prikkelbaarheid, v.; **—ble,** a. prikkelbaar; **—nt, e,** a. opwekkend, prikkelend; m. prikkelend, opwekkend middel; **—teur,** m. **trice,** f. aandrijver, aanzetter; aanzetster, aandrijfster; wekker, wekster (in kloosters); electrische ontlader; **—tif, ive,** a. aanhitsend, prikkelend, opwekkend; **—tion,** f. aansporing, opwekking, prikkeling, v.

Exci‖ter, v. a. (lat. excitare) prikkelen, opwekken; aanmoedigen, aanhitsen, aanstoken, opruien; **s'—,** v. pr. zichzelf opwekken, aansporen; aangespoord, opgewekt worden; elkander aansporen, opwekken; **—teur,** m. opwekker, ophitser.

Exclama‖tif, ive, a. eene uitroeping inhoudend of aanduidend; **point —, signe —,** uitroepingsteeken; **—tion,** f. uitroep, m.; **point d'—,** uitroepingsteeken.

Exclamer(s'), v. pr. (lat. exclamare) uitroepen, uitschreeuwen.

Exclu‖re, v. a. (lat. excludere) uitsluiten; **—sif, ive,** a. uitsluitend; bijzonder; **—sion,** f. uitsluiting, v.; **—sivement,** adv. uitsluitend; **— à tout autre,** met uitsluiting van ieder ander; **lire jusqu' au chapitre X—,** lezen tot aan (en niet met) hoofdstuk X.; **—sivisme,** m. stelsel van uitsluiting.

Excommu‖nication, f. ban, kerkban, m.; uitsluiting van de kerk, v.; **—nié,** m. **—niée,** f. hij of zij, die uit de kerk of gemeente gebannen is; **visage d'—,** fam. leelijk, ontdaan gezicht; **jurer, sacrer comme un —,** als een ketter vloeken; **—nier,** v. a. (lat. excommunicare; de ex, hors, communicare, communiquer) in den kerkban doen; **s'—,** zich van de kerk afscheiden.

Excori‖ation, f. afschaving (van de huid), ontvelling, v.; **—er,** v. a. (lat. excoriare; de corium, cuir, peau) het uit- of inwendig vel afhalen; ontvellen, afschaven.

Excorti‖cation, f. het wegnemen van de schors, den bast; **—quer,** v. a. ontschorsen, het hulsel afdoen.

Excré‖ment, m. uitwerpsel, drek, m.; vuiligheid, v.; fig. **— de la terre,** uitvaagsel van den aardbodem; **—menteux, euse, —mentiel, elle, —mentitiel, elle,** a. tot de natuurlijke uitwerpselen behoorend; **—ter,** v. a. uit- of afscheiden, uitwerpen; **—teur, trice,** a. zie **Excrétoire; —tion,** f. uitwerping der natuurlijke onreinheden, v.; **—tions,** plur. uitwerpselen; **—toire,** a. afvoerend, uitwerpend, de uitwerpselen afscheidend.

Excroissance, Excrescence, f. (lat. excrescere, s'accroître) uitwas van vleesch; wrat, v.

Excru, e, a. **arbre —,** boom, die buiten het bosch gegroeid is, m.

Excur‖sion, f. (lat, excursio; de ex, hors de; currere, courir) uitstapje, pleiziertochtje; strooptocht (op 's vijands bodem), m.; **—sion(n)iste,** m. et f. pleizierreiziger, toerist.

Excu‖sable, a. verschoonbaar, te verontschuldigen; **—sation,** f. verontschuldiging voor het recht, v.; **—se,** f. verontschuldiging, verschooning, v.; **faire — de qch.,** zich wegens iets verontschuldigen; **je vous fais bien —, faites —,** neem me niet kwalijk, houd het mij ten goede (bij tegenspraak); **—ser,** v. a. (lat. excusare, mettre hors de cause) verontschuldigen; verschoonen; **excusez du peu,** dat is toch te bar, te erg; **s'—,** v. pr. **de sur qch.,** zich wegens iets verontschuldigen; **s'— sur qn.,** de schuld op een ander schuiven; **s'— de faire qch.,** iets niet gaarne doen.

Exeat (pr. **èg-ze-ate**), m. (mot lat. signif. qu'il sorte) verlof (aan een scholier of een zieke in een ziekenhuis om uit te gaan; in een bibliotheek, om boeken mee te nemen; aan een geestelijke om in een ander kerspel godsdienstige handelingen te verrichten).

Exécra‖ble, a. afschuwelijk, afgrijselijk; erbarmelijk; **—blement,** adv. op eene afschuwelijke wijze; **—tion,** f. afgrijzen; verfoeiing; vervloeking, v.; **—toire,** a. verfoeienswaardig, vervloekt.

Exécrer, v. a. (lat. exsecrari; de ex, hors; sacer, sacré) verfoeien, vervlocken, verwenschen.

Exécu‖table, a. uitvoerbaar; **—tant,** m. **ante,** f. musicus, musicienne, die eene partij vervult bij eene uitvoering; **—ter,** v. a. (lat. exsequi, exsecutum, poursuivre jusqu'au bout) uitvoeren, volbrengen, verrichten, vertoonen (op het tooneel); opvoeren (een opera, een ballet); **— un débiteur,** de roerende goederen van een schuldenaar gerechtelijk doen verkoopen, panden; **— qn.,** iem. ter dood brengen; iem. van de beurs uitsluiten; **— militairement une ville,** eene stad brandschatten; **s'—,** v. pr. geschieden; uitgevoerd worden; zijne goederen verkoopen (om zijne schuldeischers te betalen); **s'— (de bonne grâce)** iets met tegenzin doen; tot een offer besluiten; **— teur,** m. **trice,** f. uitvoerder; uitvoerster; **— de la haute justice, des hautes œuvres,** scherprechter,; **—testamentaire,** boedelredderaar, uitvoerder van een testament; **—tif, ive,** a. volbrengend, voltrekkend, uitvoerend; **l'—tif,** de uitvoerende macht; **—tion,** f. volvoering, volbrenging, uitvoering; vertooning (op het tooneel); straf door beulshanden, executie; invordering met geweld, v.; gerechtelijk beslag, gerechtelijke verkoop; panding, v.; brandschatting, v.; handigheid, vaardigheid; **mettre à —,** ten uitvoer brengen; **homme d'—,** man, die iets durft ondernemen; **— militaire,** militaire terechtstelling, v.; het fusilleeren of doodschieten van een soldaat; **—toire,** a. dat naar rechten uitgevoerd kan worden; m. volmacht der rechters, om te te mogen panden, v.

Exèdre, m. tribune, overdekte zitplaats, v.; zijgebouw van eene kerk.

Exé‖gèse, f. (gr. exêgêsis, interprétation) verklaring, uitlegging, exegese, v.; **—gète,** m. uitlegger; **—gétique,** a. uitleggend, verklarend, exegetisch.

Exemplai‖re, a. voorbeeldig, exemplaar; m. voorbeeld; afdruksel, exemplaar; **combien a-t-on tiré d'—s?** hoe sterk is de oplaag? **— gratuit,** present-exemplaar; **—rement,** adv. voorbeeldelijk, voorbeeldig.

Exemplarité, f. voorbeeldigheid, v.

Exem‖ple, m. (lat. exemplum) voorbeeld, model; **faire un — de qn., faire servir qn. d'—,** iem. ten voorbeelde van anderen straffen; **par exemple,** adv. bij voorbeeld; **par —, voilà**

qui est fort! kijk, dat is kras; **ah, par —!** och, is 't mogelijk! prov. **bon — vaut une leçon,** leeringen wekken, voorbeelden trekken.

Exemp‖t, e, (pr. **ègg-zan;** fém.: **ègg-zan-te**) a. (lat. exemptus, de eximere, tirer dehors) **(de qch.)** bevrijd, ontheven, vrij, ontslagen (van iets): **— de fret,** vrachtvrij; m. (vroeger:) wereldlijk geestelijke (niet onder den bisschop van zijn kerspel staande); onder-officier van de ruiterij; onder-officier van de wacht; **—ter,** (pr. **ègg-zan-ter**) v. a. **qn. de qch.** (rad. exempt) bevrijden, vrij maken, vrij stellen, ontlasten enz.; **— de service,** van den krijgsdienst vrijstellen; **—tion,** (pr. **ègg-zamp-cion**) f. bevrijding, vrijstelling (van den krijgsdienst), ontlasting enz., v.; goedkeuring van een leerling, waardoor hij van straf wordt vrijgesteld, v.

Exequatur (pr. **ègg-zé-koua**), m. (lat. signif. qu'il exécute) voltrekkingsbevel; machtiging. door een' vorst aan een buitenlandsch agent of consul gegeven om zijne functiën uit te oefenen.

Exer‖cer, v. a. (lat. exercere) **(qn. à qch.)** oefenen; drijven (koopmanschap enz.); bedienen, bekleeden, waarnemen; op de proef stellen; **— l'usure,** woekeren; **— les débitants de boisson,** peilen bij drankverkoopers; v. n. praktizeeren; **ce médecin a cessé d'—,** deze dokter oefent geen praktijk meer uit; **s'—,** v. pr. **(à)** zich ergens in oefenen; uitgeoefend worden; **—cice,** m. oefening, v.; lichaamsbeweging, v.; bekleeding (van een post enz.), v.; kwelling, moeite; finantiejaar, dienstjaar; huisbezoek, peiling (van kommiezen); **faire l'—,** zich in den wapenhandel oefenen, exerceeren; **— à feu,** schietschool; **prendre de l'—,** zijn lichaam oefenen, zich beweging geven; **— de la médecine,** geneeskundige practijk uitoefenen; **entrer en —,** eene betrekking aanvaarden; **collège de plein —,** volledig gymnasium; pl. ridderlijke, godsdienstige, academische oefeningen, v.; **—citant,** m. iemand, die zich voor zekeren tijd in een klooster begeeft om zekere godsdienstoefeningen ongestoord te kunnen waarnemen; †**—citation,** f. oefening, lichaamsoefening, v.

Exérèse, f. wegneming, uitsnijding van iets uit het menschelijk lichaam, v.

Exergue, m. (gr. exergon, hors de l'œuvre) ruimte voor het jaargetal enz. op eene munt, v.; het jaargetal of inschrift.

Exertion, f. inspanning.

Exfoli‖atif, ive, a. afbladerend, afschilferend; **—ation,** f. afschilfering, v.; **—er,** v. a. et **s'—,** v. pr. (lat. ex, hors; folium, feuille) afbladeren, afschilferen.

Exha‖laison, f. uitwaseming, v.; damp, m.; **—lant, e,** a. uitwasemend; **—lation,** f. uitdamping, uitwaseming, uitzweeting, v.; chemische uitdamping, v.; **—latoire,** a. uitwasemend, uitdampend; f. verdampingsmachine; **— ler,** v. a. (lat. exhalare; de ex, hors de; halare, souffler) uitwasemen, uitdampen, uitzweeten; fig. **— sa colère, sa mauvaise humeur, sa douleur,** aan zijne ontevredenheid, gramschap lucht geven, zijne smart uitboezemen; **— le dernier soupir,** den laatsten adem uitblazen; **s'—,** v. pr. uitgedampt, uitgezweet, uitgeademd worden; uitdampen, in damp vervliegen, verdampen; fig. zich lucht geven.

Exhaus‖sement, m. verhooging, v.; **—ser,** v. a. hooger maken, verhoogen, optrekken, doen rijzen; **s'—,** v. pr. hooger worden.

Exhaustion, f. uitputting, uitpomping, v.

Exhéré‖dation, f. onterving, v.; **—der,** v. a. (lat. exhæredare; de ex, hors; hæres, héritier) onterven.

Exhi‖ber, v. a. (lat. exhibere) vertoonen, voor den dag, te voorschijn brengen, te berde brengen; **—biteur,** m. vertooner, overlegger; **—bition,** f. aanwijzing, vertooning, tentoonstelling, v.; **—bitoire,** a. overleggend.

Exhilarant, ante, a. vervroolijkend.

Exhor‖tatif, ive, a. vermanend, aanmoedigend, opwekkend, aansporend; **—tation,** f. vermaning, aansporing, aanmaning, v. **—ter,** v. a. (lat. exhortari) **(à qch.)** vermanen, aanzetten, aansporen; **— à la mort,** tot den dood bereiden.

Exhu‖mation, f. opgraving van een lijk, v.; **—mer,** v. a. (lat. ex, hors de; humus, terre) (een lijk) weder opgraven; fig. weder aan 't licht, aan den dag brengen.

Exi‖geant, eante, a. veel vorderend, veeleischend; **—gence,** f. eisch, m.; vordering, v.; **—ger,** v. a. (lat. exigere) vorderen, begeeren; invorderen, manen; eischen; **—gibilité,** f. invorderbaarheid, v.; **—gible,** a. invorderbaar, dat met recht kan gevorderd, geëischt worden.

Exi‖gu, uë, a. (lat. exiguus) fam. gering, klein; **—guïté,** f. geringheid, kleinte, onbeduidendheid, v.

Exi‖l, m. (lat. exilium) verbanning, ballingschap; de plaats, waarheen men verbannen wordt; fig. ellende, v.; **—lé, e,** a. verbannen; m. banneling, verbannene; **—ler,** v. a. verbannen, in ballingschap zenden; **s'—,** v. pr. vrijwillig in ballingschap gaan; verbannen worden.

Eximer, v. a. ontheffen, vrijmaken.

Exis‖tant, ante, a. bestaand, in wezen; **—tence,** f. bestaan, aanwezen; leven; het voorhanden zijn; **— en magasin,** voorraad; **—ter,** v. n. (lat. existere; de sistere, être établi, posé) bestaan, aanwezig zijn; leven; voorhanden zijn.

Ex-libris, m. (mots latins signifiant: faisant partie des livres) opschrift op de boeken eener bibliotheek, als teeken van eigendom.

Exocet (pr. **cè**), m. vliegende visch, m.

Exode, f. Exodus, tweede boek van Mozes; uittocht (van soldaten, landverhuizers); —, m.; ontknooping, v., slot (van 't oude treurspel).

Exogène, a. et m. uitwendig aangroeiende (plant, v.).

Exomphale, f. navelbreuk, v.

Exoné‖ration, f. ontlasting; vrijstelling, v.; **—rer,** v. a. (lat. exonerare; de ex, hors; onus, oneris, fardeau) ontlasten; vrijstellen (van belastingen, rechten; van den krijgsdienst).

Exophtalmie, f. uitzakking, uitpuiling van den oogappel, v.

Exorable, a. verbiddelijk.

Exorbi‖tamment, adv. buitensporig, bovenmate, onmatig; **—tant, ante,** a. (lat. ex, hors de, et orbite) buitensporig, overdreven, onmatig.

Exor‖ciser, v. a. (gr. exorkizein, chasser par des conjurations) bezweren, uitdrijven (den duivel); het water en het zout wijden (bij den doop); fig. sterk aandringen, dringend vermanen; **—ciseur,** m. duivelbanner, geestenbezweerder; **—cisme,** m. bezwering, duivelbanning, v.; **—ciste,** m. duivelbanner, bezweerder.

Exorde, m. (préf. ex et ordiri, commencer) inleiding eener rede, voorrede, v.; voorafspraak, v.

Exostose, f. (gr. exô, dehors; osteon, os) overbeen, beenuitwas; knoest (aan boomen), m.

Exotérique, a. voor oningewijden bestemd;

openlijk, algemeen, populair (zie **ésotérique**).

Exotique, a. (gr. exôtikos; de exô, dehors) vreemd, uitheemsch.

Expan‖sibilité, f. uitzetbaarheid, v. **—sible,** a. (lat. expansus, étendu) uitzetbaar; **—sif, ive,** a. dat eene uitzettende kracht heeft; fig. niet achterhoudend, uitboezemend, gul, openhartig; **force —ive,** uitzettingsvermogen; **—sion,** f. uitzetting, uitbreiding, v.; verlenging, v.; fig. openhartigheid, gulheid, v.; **—sivité,** f. uitzetbaarheid, v.

Expa‖triation, f. landverhuizing, v.: **—trier,** v. a. (lat. ex, hors de; patria, patrie) uit het vaderland verdrijven; **s'—,** v. pr. zijn vaderland vrijwillig verlaten.

Expec‖tant, ante, a. afwachtend; **médecine —ante,** geneeswijze waarbij men vooral de natuur zelve laat werken; m. hij, die iets verwacht of ergens op hoopt, wachtende, uitziende; **—tatif, ive,** a. (lat. expectare, attendre) hetgeen recht geeft om op iets te wachten; **pension —tative,** wachtgeld; **—tation,** f. verwachting, afwachting, verbeiding, v.; **—tative,** f. verwachting, hoop op iets, v.

Expec‖torant, ante, a. borstzuiverend; **—toration,** f. het loozen, opgeven van fluimen, uitwerping van slijm van de borst, v.; **—torer,** v. a. (lat. expectorare; de ex, hors de; pectus, pectoris, poitrine) slijm van de borst opgeven, uitwerpen.

Expédiée, f. soort van loopend schrift.

Expé‖dient, m. (lat. expediens, qui est utile) uitweg, hulp-, redmiddel; uiterst, wanhopig redmiddel; **homme d'—s, homme fertile en —s,** man, die overal een uitweg voor weet, die zich uit alles weet te redden; **—, e,** a. raadzaam, dienstig, betamelijk; **—dier,** v. a. (lat. expedire) spoedig afdoen of verrichten; afvaardigen, afzenden; uitvaardigen; afmaken. in korten tijd dooden; een eensluidend afschrift maken (van eene acte, een contract enz.): **— un ballot par le chemin de fer,** eene baal met het spoor verzenden; **— un vaisseau à l'entrée,** een schip inklaren; **— un vaisseau à la sortie,** een schip uitklaren; **— son argent,** zijn geld naar de maan helpen; **— son dîner,** zijn middagmaal naar binnen slaan; **— un criminel,** een' misdadiger spoedig naar de andere wereld helpen; **écriture expédiée,** soort van loopend schrift; **—diteur,** m. verzender van goederen, expediteur; **—ditif, ive,** a. voortvarend; vaardig, gauw, gezwind; **—dition,** f. zaakafdoening, uitvoering, verrichting, v.; verzending; krijgsverrichting, expeditie, v.; afschrift van allerlei soort van stukken over rechtszaken; **—s,** stukken ter verzending: —, voortvarendheid, spoed in de uitvoering; **homme d'—,** voortvarend, werkzaam man; **—ditionnaire,** m. afschrijver van officieele stukken; afzender, expediteur; —, a. uitvaardigend, afzendend; **commis —,** afschrijver van stukken; **corps —,** expeditie-leger; **—ditivement,** adv. op vaardige, snelle, voortvarende wijze.

Expé‖rience, f. (lat. experientia; de experiri, éprouver) ondervinding, ervaring, v.; wetenschappelijke proef, v.; **faire des —s,** proeven nemen; **—riment,** m. proefneming, proef, v.; **—rimental, ale,** a. op de ondervinding, ervaring gegrond; **—rimentalement,** adv. langs den proefondervindelijken weg; **—rimentateur,** m. proefnemer; **—rimentation,** f. proefneming, v.; **—rimenté, ée,** part. et a. beproefd; ervaren; **—rimenter,** v. a. beproeven; v. n. ondervinden, ervaren; **s'—,** v. pr. zich door ervaring onderrichten; beproefd worden.

Exper‖t, erte, a. (lat. expertus, qui a éprouvé) ervaren, geschikt, bekwaam, geoefend; deskundig; m. deskundige, zaakkundige; **— priseur,** schatter; **au dire des —s,** naar 't gevoelen der zaakkundigen; **à dire d'—s,** volgens beslissing, krachtens uitspraak van zaakkundigen, gezworenen; **—tement,** adv. vlug, bekwaam; **—tise,** f. onderzoek door deskundigen; **—tiser,** v. a. door deskundigen laten onderzoeken; v. n. een deskundig onderzoek houden.

Expia‖ble, a. verzoenbaar; **—teur, trice,** a. boetend, verzoenend; **—tion,** f. boetedoening, verzoening, v.; **—toire,** a. verzoenend; **victime —toire,** zoenoffer.

Expier, v. a. (lat. expiare; de piare, apaiser) boeten, straf voor eene misdaad lijden, uitwisschen door boete.

Expi‖rant, ante, a. stervend; fig. verflauwend; **—rateur,** a. **muscles —s,** uitademingsspieren; **—ration,** f. uitademing, v.; uitwaseming, v.; fig. einde, vervaltijd; **—rer,** v. n. (lat. expirare; de ex, hors de; spirare, souffler) den geest geven, sterven; fig. wegsterven, verflauwen; verschijnen, vervallen, eindigen; v. a. uitblazen (den adem).

Explé‖tif, ive, a. (lat. expletivus; de explere, remplir) aanvullend, volmakend; **mot —,** aanvullingswoord, stopwoord; **—tivement,** adv. aanvullenderwijze.

Explica‖ble, a. verklaarbaar, dat verklaard of uitgelegd kan worden; **—tif, ive,** a. opheldernd, verklarend; **—tion,** f. verklaring; uitlegging, opheldering, v.

Expli‖cite, a. (lat. explicitus, pour explicatus, déployé, expliqué) duidelijk, klaar; **—citement,** adv. met klare en duidelijke woorden; **—quer,** v. a. (lat. explicare, déployer) verklaren, uitleggen; te kennen geven, mondeling vertalen (in de klasse); **s'—,** v. pr. zich verklaren, zijne meening te kennen geven; **s'— (de qch.) avec qn.,** iem. opheldering, rekenschap geven (over iets).

Exploi‖t, m. krijgsverrichting, heldendaad, v.: indaging, dagvaarding door een deurwaarder of gerechtsbode, exploot; **—table,** a. ontginbaar, bebouwbaar, bruikbaar; dat gerechtelijk in beslag kan genomen worden; **—tant,** m. deurwaarder, die een exploot doet: ontginner, bebouwer; **—tation,** f. ontginning, bebouwing enz.; onderneming, v.; exploitatie, uitbuiting, v. van een persoon door een ander; gerechtelijk beslag en verkoop; **—ter,** v. a. van een landgoed of bosch een winstgevend gebruik maken; (eene mijn) bewerken; rentegevend maken; partij trekken van iemands arbeid enz.; v. n. beteekenen, dagvaarden, een exploot doen; **—teur,** m. ontginner, bebouwer; winstbejager.

Explora‖teur, m. onderzoeker; **—teur, trice,** a. onderzoekend; **—tion,** f. het onderzoeken, het op ontdekking uitgaan.

Explorer, v. a. (lat. explorare) onderzoeken, navorschen, op ontdekking uitgaan.

Explo‖seur, m. ontploffingstoestel; **—sible,** a. ontplofbaar; m. ontplofbare stof; **—sif, ive,** a. ontploffings..., knal..., slag...; ontplofbaar; m. ontplofbare stof; **—ive,** f. ontploffingsgeluid (*p, b, k, t, d*); **—sion,** f. (lat. explodere; de ex, hors de; plodere, frapper) uitbarsting, losbarsting, ontploffing; knal, m.; **faire —,** ontploffen, springen.

Exponentiel, le, a. exponentiaal; **quantité**

—elle, ou **—elle,** f. grootheid, die tot exponent de onbekende of veranderlijke grootheid heeft.

Expor‖tateur, a. uitvoerend, exporteerend, verzendend; m. uitvoerder, die naar buitenslands uitvoert; **—tation,** f. uitvoer, m.; export; **—ter,** v. a. (lat. ex, hors; portare, porter) uitvoeren, exporteeren, vervoeren (naar buitenslands).

Expo‖sant, m. ante, f. tentoonsteller, inzender; hij of zij, die een smeekschrift, eene klacht enz. inlevert, die iets verzoekt; **—sant,** m. machtaanwijzer, exponent (algebra); **—sé,** m. vertoog; uiteenzetting, voorstelling, v.; **—ser,** v. a. (lat. ex, hors; ponere, mettre) vertoonen, ten toon stellen, op eene tentoonstelling inzenden; plaatsen, wenden, keeren; uitleggen, voorstellen, verklaren, te kennen geven; uitvoerig verhalen; in gevaar brengen, blootstellen; **— en vente,** te koop zetten; **— un criminel,** een misdadiger te pronk zetten; **— un enfant,** een kind te vondeling leggen; **maison —sée au midi,** huis, dat tegen 't zuiden ligt; **s'—,** v. pr. zich in gevaar begeven; zich blootstellen aan...; tentoongesteld worden; zich laten verklaren; **—seur,** m. verklaarder, blootlegger; **—sition,** f. vertooning, tentoonstelling; het te vondeling leggen; het te pronk zetten (van een misdadiger); ligging, v. stand, m., wending, v. naar zekeren kant; uitlegging, verklaring, v.; uitvoerig verhaal.

Expres, expresse, a. uitdrukkelijk; duidelijk, klaar; m. bijzondere bode, expresse; **—,** adv. met voordacht, met opzet, opzettelijk; **voilà qui est fait —, c'est comme un fait —,** hoe kan 't zoo leelijk treffen!

Express (pr. **prèce**), **train —,** ou **—,** m. (m. angl.) sneltrein, m.

Expres‖sément, adv. uitdrukkelijk; **—sif, ive,** a. nadrukkelijk, krachtig, vol uitdrukking, expressief; **—sion,** f. uitpersing; natuurlijke verbeelding; uitdrukking, v.; **au delà de toute —,** onbeschrijfelijk; **—sivement,** adv. op veelzeggende wijze.

Expri‖mable, a. dat met woorden kan worden uitgedrukt; **—mer,** v. a. (lat. exprimere; de ex, hors, premere, presser) uitpersen; uitdrukken, door woorden te kennen geven; **s'—,** v. pr. zich uitdrukken; spreken; uitgedrukt, uitgesproken worden: **le talent de s'—,** de welbespraaktheid, welsprekendheid, v.; **—mitif, ive,** a. uitdrukkend.

Ex(-)professo, adv. met alle zorg en nauwkeurigheid; eigen, bijzonder.

Expropri‖ation, f. onteigening, v.; berooving van eigendom, v.; **— forcée,** gerechtelijke uitbezitzetting; **—er,** v. a. (lat. ex, hors; proprius, appartenant en propre) onteigenen; gerechtelijk van 't bezit of den eigendom berooven.

Expul‖ser, v. a. (lat. ex, hors; pellere, pousser) uitdrijven, uitstooten, verjagen; verdrijven (kwade vochten); **—sé,** m. verdrevene; **—seur, trice,** a. uitstootend, uitdrijvend; **—sif, ive,** a. uitdrijvend, afzettend; **—sion,** f. verdrijving, verjaging; uitdrijving, afdrijving, v.

Expur‖gatoire, a. **index —,** lijst van de boeken, welke te Rome verboden zijn, tot zoo lang zij niet van het aanstootelijke gezuiverd zijn; **—ger,** v. a. (lat. expurgare; de purgare, purger) reinigen, zuiveren.

Exqui‖s, ise, a. (lat. exquisitus, choisi) uitgelezen, uitnemend, uitmuntend, voortreffelijk, keurig; **—sement,** adv. op eene uitmuntende wijze.

Exsan‖gue, a. (préf. priv. ex, et lat. sanguis, sang) bloedeloos; kleurloos, bleek.

Exsiccation, f. uitdroging, v.

Exsuccion, exsuction, f. uitzuiging, v.

Exsu‖dation, f. uitzweeting, v.; **—der,** v. n. (préf. ex et lat. sudare, suer) uitzweeten.

Exta‖se, f. (gr. ekstasis, transport) verrukking, vervoering, opgetogenheid, v.; **—sié, ée,** a. verrukt, opgetogen; **s'—sier,** v. pr. verrukt zijn of worden; **—tique,** a. verrukkend; verrukt; **—,** m. et f. een door zinsverrukking bevangene.

Extemporané, ée, a. plotseling; niet voorbedacht, voor de vuist gemaakt, dadelijk bereid.

Exten‖seur, a. **muscle —** ou **—,** m. strekspier, uitspannende spier, v.; **—sibilité,** f. rekbaarheid, v.; **—sible,** a. uitrekbaar, rekbaar; **—sif, ive,** a. uitrekkend, uitspannend; **sens —, signification —ive,** uitgebreider beteekenis, ruimer zin; **—sion,** f. (lat. extensio; de extendere, étendre) uitrekking, uitspanning; uitbreiding; verrekking, v.; **par —,** loc. adv. in een uitgebreider zin; **in —so,** loc. adv. in zijn geheel.

Exténu‖ation, f. verzwakking, uittering, afneming, v.; verkleining, v.; **—é, ée,** a. krachteloos, uitgeteerd; **—er,** v. a. (lat. extenuare; de tenuis, faible) verzwakken, doen uitteren; verkleinen, veel verminderen.

Exté‖rieur, eure, a. (lat. exterior) uiterlijk, uitwendig, van buiten, buitenlandsch; **—rieur,** m. het uiterlijke, uitwendige, uiterlijk aanzien, gelaat; het buitenland; **à l'—,** uitwendig, van buiten; naar 't uiterlijk aanzien, naar den schijn; buiten, in de buitenlucht; **ministre de l'—,** minister van buitenlandsche zaken; **—rieurement,** adv. uiterlijk; uitwendig, van buiten; naar den uitwendigen schijn; **—riorité,** f. uiterlijkheid, buitenzijde, v.

Extermi‖nateur, m. **trice,** f. uitroeier, verdelger; **—nateur, trice,** a. vernielend, verdelgend; **ange —,** slaande, wrekende engel, m.; **—natif, ve,** a. verdelgend; **—nation,** f. uitroeiing, verdelging, v.; **—ner,** v. a. (lat. exterminare) uitroeien, vernielen, verdelgen; **s'—,** v. pr. zich uitputten, verzwakken.

Exter‖nat, m. school, waarin geen kostleerlingen worden opgenomen, externaat; dienst van geneeskundig assistent in een hospitaal; **—ne,** a. (lat. externus, du dehors) uiterlijk, uitwendig; m. et f. dagscholier; **— libre,** scholier, die bij zijne ouders inwoont; **—,** student, die assisteert in een hospitaal; schrijver bij een notaris.

Extinc‖teur, m. bluschwerktuig; brandbluschtoestel; fig. vernieler, verwoester; **—tif, ve,** a. uitblusschend, uitdoovend, verdoovend; **—tion,** f. (lat. exstinctio; de exstinguere, éteindre) uitblussching, uitdooving (van vuur, van licht), v.; het blusschen van kalk; fig. vernietiging, afschaffing; aflossing, afdoening (eener schuld of rente), v.; **— de la voix,** afneming van de stem, stemverdwijning, v.; **soutenir son avis jusqu'à — de chaleur naturelle, jusqu'à —,** zijne meening tot het uiterste staande houden.

Extinguible, a. bluschbaar.

Extir‖pateur, m. uitroeier, verdelger; werktuig tot het uitroeien van onkruid en wortels, extirpator; **—pation,** f. uitroeiing, verdelging, vernietiging, v.; uitsnijding door operatie, v.; **—per,** v. a. (lat. exstirpare; de ex, hors; stirps, racine) uitroeien, verdelgen; uitsnijden door operatie.

Extispi‖ce, m. wichelaar, waarzegger uit de

ingewanden der offerdieren; **—cine,** f. het waarzeggen uit de ingewanden der offerdieren.

Extoller, v. a. verheffen, hemelhoog prijzen, iemands lof uitbazuinen.

Extor‖quer, v. a. (lat. extorquere; de torquere, tordre) afpersen, afzetten, afdwingen; **—queur,** m. **euse,** f. geldafperser; geldafdwingster, afzetster; **—sion,** f. afpersing, knevelarij, v.; **—sionnaire,** a. afpersend, knevelend.

Extra, (mot. lat. qui signifie au delà de) buiten, buitengemeen, buitengewoon, extra; m. iets buitengewoons, iets extra's; **domestique, garçon d'—,** ou **—,** m. hulp-knecht, hulpkellner.

Extra-budgétaire, a. niet op de begrooting uitgetrokken.

Extrac‖teur, m. uittrekselmaker; **—tible,** a. geschikt om uit te trekken; **—tif, ve,** a. uittrekkend; **—tion,** f. (lat. extractio; de extrahere, extrairé) uittrekking; geboorte, afkomst, v.; uithaling (van een steen uit de blaas); worteltrekking, v.; het halen uit de gevangenis; **faire l'— de la racine carrée, cubique,** den vierkants-, den kubiekwortel trekken; **de noble —,** van adellijke geboorte; **de basse —,** van lage afkomst.

Extra‖der, v. a. uitleveren; **—dition,** f. uitlevering, overgifte, v.

Extra‖dos, m. buitenzijde van een gewelf, v.; **—dossé, ée,** a. welks buitenzijde met dezelfde zorg bewerkt is als de binnenzijde; **—dosser,** a. van een gewelfrug voorzien.

Extra-fin, a. buitengewoon fijn.

Extraire, v. a. (lat. extrahere; de ex, hors; trahere, tirer) uittrekken, uithalen; kolen enz. uitgraven; een gevangene uit de gevangenis halen; een uittreksel maken; den wortel uit een getal trekken.

Extrait, m. uittreksel, kort begrip, extract; uittreksel, extract (in de scheikunde); **— de viande de Liebig,** Liebigs vleeschextract; **— mortuaire, — de mort,** dood-extract; **— de naissance,** geboorte-extract; **— baptistaire, — de baptême,** extract uit 't doopregister; **—,** het eenige nummer op een rij, dat uitgekomen is (in het lotto); pop. **— de chaussettes,** voetenzweet.

Extrajudiciaire, a. buitengerechtelijk, buiten den rechtsvorm; **—ment,** adv. op buitengerechtelijke wijze.

Extra-légal, e, a. onwettig.

Extra(-)muros (pr. **ôce**), adv. buiten de muren, buiten de stad.

Extraordinai‖re, a. (préf. extra et ordinaire) buitengewoon, ongemeen; m. het buitengewone, bijzonder geval; buitengewone uitgaven, v.; †na-courant, bijlage tot een nieuwsblad, v.; **—rement,** adv. buitengewoon, zeldzaam.

Extrastatuaire, a. buiten de statuten.

Extrava‖gamment, adv. buitensporig; **—gance,** f. buitensporigheid, ongerijmdheid, dwaasheid, onzinnigheid, v.; **—gant, ante,** a. dwaas, buitensporig, ongerijmd; m. et f. dwaas, zot; zottin; **—gantes,** f. pl. toegevoegde pauselijke verordeningen, v.; **—guer,** v. n. (lat. extravagare) uitspatten, buiten het spoor gaan, onzin spreken, ongerijmdheden begaan, raaskallen.

Extrava‖sation, Extrava‖sion, f. overloop, uitstorting van bloed, gal, enz. (uit de vaten); **—ser, s'—,** v. n. et pr. overloopen, uit de vaten treden (van bloed, gal enz.).

Extrè‖me, a. (lat. extremus, le plus en dehors) uiterst; uitnemend; overdreven; **il est — en tout,** hij gaat in alles te ver; **—,** m. uiterste, uiterste punt, uiterste grens; uiterste term (van eene evenredigheid); prov. **les —s se touchent,** de uitersten raken elkander; **—ment,** adv. bovenmate, zeer veel, uitermate.

Extrême-onction, f. laatste oliesel.

Extremis, in —, adv. op het uiterste, op sterven.

Extrémité, f. (rad. extrême) uiterste; uiteinde; laatste oogenblik; uiterste nood, m.; **à la dernière —, à toute —,** in den uitersten nood; **être à l'—,** op sterven liggen, op het uiterste liggen; **—s,** pl. uiterste ledematen, armen en beenen; wanhopig besluit; gewelddadigheden; uiterste nood.

Extrinsè‖que, a. uiterlijk; **valeur —,** nominale, door de wet bepaalde waarde; **—quement,** adv. op van buiten komende wijze; oneigenlijk.

Extumescence, f. gezwel.

Exubé‖ramment, adv. op weelderige wijze; **—rance,** f. onnoodige overvloed, m.; overtolligheid, weelderigheid; **—rant, ante,** a. (lat. exuberans; de uber, fertile) overtollig, onnoodig; weelderig; **—rer,** v. n. weelderig zijn.

Exulcé‖ratif, ive, a. wat aan het zweren brengt; **—ration,** f. verzwering, v.; **—rer,** v. a. (lat. exulcerare) aan het zweren brengen, zwering veroorzaken; fig. krenken, kwetsen.

Exul‖tation, f. gejuich; groote blijdschap, v.; **—ter,** v. n. (lat. exsultare; de saltare, sauter) van vreugde opspringen, juichen, jubelen.

Exutoire, m. kunstzweer, v.; fontanel, v.; fig. afleiding voor slechte elementen, v.

Ex-voto, m. (lat. ex, d'après; votum, vœu) geloftegeschenk, geloftegift, v. plur. **des ex voto.**

F.

F, (pr. **èf,** f.; pr. **fe,** m.) zesde letter van het alphabet, v.

Fa, m. F, fa (eene der zeven zangnoten), v.; **clef de —,** fa- of f-sleutel, bassleutel.

Fabago, m. **Fabagelle,** f. wilde of valsche kapperstruik.

Faber, ou **Forgeron,** m. zeehaan, zonnevisch, m.

Fable, f. (lat. fabula, discours, récit; de fari, parler) fabel; verdichtsel, sprookje; **conter des —s,** liegen; **être la — de..,** tot spot strekken van...; **—,** onderwerp, handeling (van een drama of epos); **la Fable,** de fabelleer, mythologie.

Fabliau, Fableau, m. berijmde vertelling (uit de middeleeuwen).

Fablier, m. fabelboek; fabeldichter.

Fabri‖cant, m. fabrikant; **—cateur,** m. vervaardiger, verzinner; werkmeester; **— de nouvelles,** nieuwtjes-verzinner; **— de fausse**

monnaie, valsche munter; **—cation,** f. vervaardiging, v.; het maken van stoffen; het munten of slaan (van valsch geld); **—cien,** ou **—cier,** m. kerkvoogd; **—que,** f. (lat. fabrica; de faber, ouvrier) het maken, vervaardiging; maaksel; fabriek, v.; het bouwen eener kerk; de inkomsten eener kerk, v.; pl. gebouwen, ruïnen op schilderijen; **de bonne —,** van goed maaksel; **de —,** fabrieks...; van slecht maaksel; **en —,** fabriekmatig; slordig, zonder zorg; **monter une —,** eene fabriek opzetten; **conseil de —,** ou **—,** f. kerkvoogdij, v.; **quêter pour la —,** giften tot onderhoud van eene kerk inzamelen; **—quer,** v. a. (rad. fabrique) maken, bereiden, bouwen, vervaardigen, fabriceeren; fig. smeden, verzinnen.

Fabu‖leusement, adv. op eene leugenachtige wijze; fabelachtig; **—leux, euse,** a. (lat. fabula, fable) verdicht, versierd, leugenachtig, verzonnen; fabelachtig; mythisch, mythologisch; **—liste,** m. fabeldichter; **—losité,** f. fabelachtigheid, v.

Façade, f. voorgevel van een gebouw, m.

Face, f. (lat. facies) aangezicht; zijde, oppervlakte, v.; het voorste gedeelte; de voorzijde, v.; fig. aanzien; staat, m.; de slapen; **— de carême, — de requiem,** bleek, ingevallen gelaat; **homme à deux —s, à double —,** huichelaar, dubbelhartig mensch; **faire — à,** het hoofd bieden aan; fig. **faire — à ses engagements,** zijne verplichtingen nakomen; **faire — à qch.,** met den voorkant naar iets gekeerd zijn; **faire volte —,** zich eensklaps omkeeren; **en —, de —,** adv. van voren; in het gezicht; **en — de,** tegenover; **— à —,** adv. van aangezicht tot aangezicht; **à la — de,** tegenover; ten aanzien van, in 't oog van; **les —s d'un prisme,** de zijden van een prisma; **la — des affaires,** de stand der zaken; **changer de —, prendre une autre —,** veranderen, eene andere wending nemen; **—,** beeldzijde van eene munt; **jouer à pile ou —,** kruis of munt spelen; **cheval de belle —,** paard met groote witte plek of bles, onder de oogen.

Face-à-main, m. lorgnet (met steel).

Facé, ée, a. **homme bien —,** man met een flink, aardig gezicht.

Facer, v. a. de kaart, waarop een speler gezet heeft, opslaan.

Facé‖tie (pr. **cie**), f. kortswijl, grap, klucht, v.; **—tieusement** (pr. **cieu**), adv. op eene aardige of kluchtige wijze; **—tieux, euse,** (pr. **cieu**), a. (lat. facetus) boertig, koddig, kluchtig.

Facet‖te, f. kleine ruit, ruitsgewijze geslepen vlak van een edelgesteente enz., v.; **taillé à —s,** ruitsgewijze geslepen; **style à —s,** schitterende stijl; **—ter,** v. a. met ruiten of hoeken slijpen (een edelgesteente).

Fâ‖cher, v. a. boos maken, vertoornen; ergeren; leed doen; **se —,** v. pr. zich ergeren, boos worden; **être fâché contre qn.,** boos op iem. zijn; **je suis fâché de** (avec inf.), **je suis fâché que,** het spijt mij, dat; v. imp. **il me fâche de** (avec. inf.) ou **que...,** het spijt mij, dat; **—cherie,** f. verdriet, leedwezen; moeilijkheid, kwelling, v.; **—cheusement,** adv. op verdrietige, ergerlijke wijs; **—cheux, euse,** a. (rad. fâcher) ergerlijk, verdrietig, onaangenaam; moeilijk, bezwaarlijk; lastig; **—,** m. lastig mensch; het lastige, netelige.

Facial, e, a. (lat. facies, face) tot het gelaat behoorend, gelaats....

Facies (pr. **èce**), m. (lat. facies, face, figure) gelaatsuitdrukking, v.

Faci‖le, a. (lat. facilis; de facere, faire) licht, gemakkelijk; gedienstig; al te toegevend; **il est — de vous contenter,** gij zijt gemakkelijk te voldoen; **avoir le travail —,** gemakkelijk (snel en goed) werken; **des vers —s,** vloeiende verzen; **homme — à vivre,** iem. die gemakkelijk in den omgang is; **de — accès,** gemakkelijk te naderen; **femme —,** eene licht te verleiden vrouw; **—lement,** adv. lichteiijk, gemakkelijk; **—lité,** f. lichtheid, gemakkelijkheid; al te groote gedienstigheid of toegevendheid, v.; pl. termijnbetalingen; **—liter,** v. a. licht of gemakkelijk maken.

Façon, f. maaksel, fatsoen, bewerking (van den grond b.v.); maakloon; wijze, manier, v.; vorm, m.; gelaat, aanzien; **donner la première — à qch.,** met iets beginnen; **vers de sa —,** verzen van hem; **faire faire ses habits à —,** zich kleeren van zelf gekochte stof laten maken; **travailler à —,** op stuk (te huis) werken; **on ne peut faire — de cet enfant,** men kan dit kind niet leiden; **gens d'une certaine —,** menschen van een zekeren stand, rang; **— de parler,** wijze van spreken, spreekwijze, v.; **— d'être,** handelwijze, gedrag; **de la —,** op deze wijze; **en toute —,** in ieder opzicht; **par — de,** ou **— de plaisanter,** in scherts, uit de grap; **en donner de la bonne — à qn.,** iem. goed de waarheid zeggen, flink doorhalen; **il n'a ni mine ni —,** hij kent geen manieren; **faire des —s,** al te beleefd of hoffelijk zijn, complimenten maken; **sans —s,** zonder omslag; zonder complimenten; **une — de philosophe,** een soort van wijsgeer; **—s d'un vaisseau,** het beloop, de besnijding, broeking (van een schip); **de — que,** adv. zoodat, zoodanig dat.

Facon‖d, e, a. (lat. facundus) welbespraakt; **—de,** f. (lat. facundia) welbespraaktheid, v.

Façon‖nage, m. bewerking, fatsoeneering, v.; **—nement,** m. bewerking, bereiding, fatsoeneering, v.; **—ner,** v. a. opmaken, opsmukken, een goed fatsoen geven: bearbeiden; **ruban —né,** gebloemd, gewerkt lint; **—,** fig. beleefd, hoffelijk maken, met de wereld leeren omgaan; **— à qch.,** aan iets gewennen; v. n. fam. vele plichtplegingen maken, al te hoffelijk zijn; **—nerie,** f. wijze van de stoffen op te maken, v.: **—nier, ière,** a. te beleefd of hoffelijk, over-hoffelijk; **ouvrier —,** ou **—,** m. werkman op stuk (die in huis werkt); m. et f. complimenten-, fratsenmaker, maakster.

Fac-similaire, a. nauwkeurig nagemaakt.

Fac-similé, m. (lat. facere, faire; simile, chose semblable) schrift, waarin de hand des schrijvers zeer gelijkend nagemaakt is.

Factage ou **Factorage,** m. het bestellen, aan huis bezorgen van goederen; het bestelloon; bestelkantoor, expeditiekantoor.

Facteur, m. **factrice,** f. (lat. factor, celui qui fait) zaakvoerder, gemachtigde, factoor; brievenbesteller; besteller (van goederen); openbare verkooper, afslager; factor (algebra), m.; **— d'orgues, — de pianos,** orgelmaker, pianofabrikant.

Facti‖ce, a. nagemaakt, kunstmatig, gekunsteld; **—cement,** adv. op kunstmatige, gekunstelde wijze.

Facti‖eusement, adv. op oproerige wijze; **—eux, euse,** a. (lat. factiosus, qui fait beaucoup) oproerig; m. oproermaker; **—on,** f.

het staan op schildwacht; partij, factie, v.; **être de —, en —**, op schildwacht staan; **relever de —**, aflossen; **—onnaire**, m. schildwacht.

Factorat, m. ambt van openbaar afslager.

Factorerie, f. kantoor, waar de gemachtigden voor hunne rekening handel drijven, factorie, v.

Factotum (pr. **tome**), pop. **factoton**, m. (lat. facere, faire; totum, tout) iem. die in eens anders dienst alles doet; bemoeial.

Factum (pr. **tome**), m. (mot lat. qui signifie chose faite) memorie, v. (uiteenzetting der feiten); verweerschrift, strijdschrift.

Factu‖re, f. lijst van koopmanswaren, factuur, v.; factuurboek; **prix de —**, inkoopsprijs; —, uitvoering, bewerking (van verzen, schilderijen enz.); **couplet de —**, kunstig gebouwd couplet; —, het maken van muziekinstrumenten; **jeux de la petite, de la grosse —**, klein, groot register; **—rer**, v. a. vervaardigen; eene factuur van iets opmaken; **—rier**, m. houder van 't factuurboek; factuurboek.

Facule, f. zonnefakkel, v.; lichtende vlak in de zon, v.

Facul‖tatif, ive, a. aan den wil overgelaten, vrijwillig; **—tativement**, adv. naar verkiezing; **—té**, f. (lat. facultas; de facilis, facile) talent; gave; eigenschap, v.; recht, bevoegdheid, v.; faculteit, v. (de gezamenlijke tot eene der hoofdwetenschappen behoorende hoogleeraars); pl. goederen of middelen, vermogen.

Fadaise, f. beuzelarij, zotternij, ongerijmdheid, v.

Fadasse, a. laf, flauw, bleek.

Fa‖de, a. smakeloos; flauw; fig. laf, beuzelachtig; **avoir le cœur —**, walgen, misselijk zijn; **—dement**, adv. op laffe, flauwe, smakelooze wijze.

Fadette, f. kwelduiveltje.

Fadeur, f. smakeloosheid, v.; fig. lafheid, beuzelachtigheid, laffe vleierij.

Fagar‖a, Faga‖re, m. vrucht van den zadelboom; **—rier**, m. zadelboom, m.

Fagne, f. bergmoeras.

Fagot, m. (lat. fagus, hêtre) rijs- of takkebos, m.; bundel, m.; pl. fig. fam. domme, zotte praatjes; fig. fam. **sentir le —**, naar den mutsaard rieken, van ketterij verdacht zijn; prov. **il y a —s et —s**, dingen van dezelfde soort zijn nog niet gelijk; fig. **— d'épines**, lastig, onhandelbaar mensch; **conter des —s**, domme, zotte praatjes verkoopen; **habillé, fait comme un —**, zeer lomp, zonder smaak gekleed zijn.

Fago‖tage, m. het maken van takkebossen; loon voor het maken van takkebossen; takkebossen; fig. slecht werk, broddelwerk; **—taille**, f. het maken van eenen dam met rijs- of takkebossen; **—ter**, v. a. rijs- of takkebossen maken; fig. fam. onder elkander werpen of gooien; verzinnen, uitdenken; op belachelijke wijze kleeden of opschikken, opdirken; **se —**, zonder moeite uitgedacht worden; zich zot kleeden, zich toetakelen; **—teur**, m. takkebosmaker; fig. slechte schrijver of auteur; **—tin**, m. takkebosje; gekleede aap, helper van een kwakzalver; hansworst.

Fagotto, m. fagot, v.; plur. **des fagotti**.

Fagoue, f. borstklier, v.

Faguette, f. takkebosje.

Fai‖blard, arde, a. zeer zwak; **—ble**, a. (lat. flebilis, misérable) zwak, krachteloos; m. zwak; zwakheid, zwakke zijde, v.; **avoir un —, du — pour qn.**, een zwak voor iem. hebben, te toegevend voor iem. zijn; fig. **attaquer, prendre qn. par son —**, iem. in zijn zwak tasten; **le fort portant le —, du fort au —, le fort et le —**, dooreengenomen, gemiddeld; **—blement**, adv. zwak, flauw, met weinig kracht; **—blesse**, f. zwakheid, zwakte, v.; bezwijming, onmacht, flauwte, v.; **—blir**, v. n. zwak worden, verzwakken; fig. den moed verliezen, verslappen; **le vent faiblit**, de wind gaat liggen; **—blissant, e**, a. afnemend, zwak wordend.

Faïen‖ce, f. (de Faenza, ville d'Italie, où la fabrication de la faïence prit naissance) gevernist of geëmailleerd aardewerk, plateelwerk, onecht porselein; **—cé, e**, a. op plateelwerk gelijkend; **—cerie**, f. bakkerij of fabriek van plateelwerk, v.; plateelwerk; **—cier, ière**, a. **ouvrier —, marchand —**, ou —, m. plateelwerker, plateelbakker, koopman in plateelwerk.

Faille, f. spleet in den steen, v.; **taffetas à —**, ou —, soort Vlaamsche zijde.

Fail‖li, m. bankroetier; **—libilité**, f. feilbaarheid, mogelijkheid tot dwaling, v.; **—lible**, a. feilbaar, die dwalen kan; **—lir**, v. n. (lat. fallere, faire défaut) missen, feilen, dwalen, zich vergissen; zich bedriegen; ten einde loopen; zwak worden; op het punt staan, weinig schelen; bankroet gaan, failliet zijn; **à jour —lant**, met het eindigen van den dag; **à jour —li**, als de dag geëindigd, de avond gevallen is; **au bout de l'aune faut le drap**, aan alles komt een einde; **sans —**, zonder feil, zonder mankeeren; **j'ai failli (de) tomber**, ik was bijna gevallen; **il a failli arriver un grand malheur**, er was bijna een groot ongeluk gebeurd; **—lite**, f. (rad. faillir) bankbreuk, v.; bankroet, faillissement; †**—loise**, f. het Westen, waar de zon ondergaat.

Faim, f. (lat. fames) honger, eetlust, m; fig. begeerte; **— canine, — de loup**, onverzadelijke, razende honger, geeuwhonger, m.; fig. sterke begeerte, v.; prov. **la — chasse le loup hors du bois**, honger is een scherp zwaard; pop. **à ma —**, naar hartelust; **qui a — mange tout pain**, honger is de beste kok.

Faim-valle, f. vraatzucht, eetkramp v. der paarden.

Faîne, f. (lat. fagus, hêtre) beukenoot, boekenoot, v.

Fainé‖ant, ante, a. lediggaande, lui; **les rois —ants**, de laatste Merovingers (die de regeering aan hunne hofmeiers overlieten); **— anter**, v. n. fam. ledig gaan, lanterfanten, straatslijpen; **—antise**, f. lediggang, m., luiheid, straatslijping, v.

Fainée, f. beukenotenoogst, v.

Faire, v. a. (lat. facere) maken, doen; veroorzaken; verschaffen; op prijs stellen of bieden; laten; **— ses dents**, tanden krijgen; **— des œufs**, eieren leggen; **— des petits**, jongen; **pour quoi —**, waarom, waarvoor? **cela vaut fait**, dat is zoo goed als gedaan, zoo goed als in orde; **— faire**, laten maken; **— qn. à qch.**, iemand aan iets gewennen; **un — le faut**, eene noodzakelijkheid; **avoir à — de**, van noode hebben; **homme à tout —**, man, die tot alle mogelijke kwaad in staat is; **bonne à tout —**, meid alleen; **n'avoir que — de**, niet van noode hebben, niet behoeven; **je n'ai que — de vos conseils**, ik heb uwe raadgevingen niet noodig; **ne — que ...**, niet doen dan ...; **je ne ferai qu'aller et venir**, ik ben zoo weer terug; **elle ne fait que lire**, zij doet niets dan lezen; **ne — que de ...**, zoo even eerst iets

gedaan hebben; **il ne fait que d'arriver,** hij is eerst pas aangekomen; **n'y savoir que —,** niet weten wat er aan te doen is; **fis-je, fit-elle,** zeide ik, zeide zij; **— un essai,** eene proef nemen; **— la barbe,** scheren; **— sa barbe, se — la barbe,** zich scheren; **— une bête,** een dier villen en uithalen, opmaken (in de slagerij); **— sa tête,** gewichtig doen; **— part,** deelnemen; meedeelen; **lettre, billet de — part,** aankondiging, v.; **— tous les marchands pour...,** alle winkels afloopen om...; **— ses treize ans,** dertien jaar zijn; **— une ville,** eene stad bezoeken (van handelsreizigers); **— une maladie,** ziek worden; **— l'aumône,** eene aalmoes geven; **— le tour du monde,** de wereld omreizen; **— un lit,** een bed opmaken; **— la cuisine,** koken; **— les blés,** het koren afmaaien; **— du thé, du café,** thee, koffie zetten; **— la prière,** bidden; fig. **fait au tour,** beeldschoon; **— le grand seigneur,** den grooten heer uithangen; **— le malade,** zich ziek houden; **le personnage de Cinna,** de rol van Cinna vervullen; **— son paquet,** zijne biezen pakken; **grand bien vous fasse,** wel bekome het u; **cela ne fait rien,** dat geeft niets; **que vous fait cela? qu'est-ce que cela vous fait?** wat gaat u dat aan? **voilà qui est fait!** dat is af! **sans en — deux fois,** zonder zich te bedenken; **il n'est pas fait pour être soldat,** hij is niet geschikt voor soldaat; **comme vous voilà fait,** wat zie je er uit! **c'en est fait,** het is uit, gedaan; het besluit is genomen; **c'est fait de moi,** het is met mij gedaan; **— (les cartes),** schudden; **à qui est-ce à —?** wie moet geven? **— qn.,** iemands bal maken (bij het biljarten); **rien n'y fit,** niets hielp, niets baatte; **c'est à — à lui,** dat is iets voor hem om te doen; **— du bois,** hout innemen; **— la dépense,** de kosten dragen; **— de l'eau,** zoet water innemen; wateren; **— eau,** lek zijn, een lek hebben; **— un objet 20 franc,** voor een voorwerp 20 franc vragen; **fort à —,** moeilijk; fig. **— bon,** aannemen te betalen; v. imp. **il fait chaud,** het is warm; **il fait du vent,** het is winderig; fig. **il fera beau temps, quand...,** gij kunt lang wachten, voor...; **il fait bon être ici,** het is aangenaam hier te zijn; **se —,** v. pr. gebeuren, zich toedragen; **comment se fait-il que...?** hoe komt het, dat...; **autant que — se peut,** voor zooveel mogelijk is; **il se fait nuit,** het wordt nacht, duister; **il se fait tard,** het wordt laat; **se — de fête,** zich zelf uitnoodigen; **il s'est fait vieux,** hij is oud geworden; **se — à,** zich gewennen aan; **se laisser —,** alles met zich laten doen; **se — fort,** borg blijven, instaan; zich in staat achten, zich sterk maken; **—,** m. het volbrengen, het doen, de daad; uitvoering, manier, wijze van doen, v.

Faire-le-faut, m. onvermijdelijke zaak, v.

Faire(-)part, m. aankondiging, kennisgeving, v.

Faisable, a. doenlijk, uitvoerbaar, te doen.

Faisan, m. (lat. phasianus) fazant, m.; **—doré,** goudlakensche fazant; **poule faisane** ou **faisande,** wijfjesfazant.

Faisances, f. pl. wat een pachter boven de gewone pacht belooft te geven.

Faisan‖de, zie **faisan; —deau,** m. jonge fazant, m.; **—der,** v. a. het vleesch laten besterven om het malsch te doen worden; v. n. et **se —der,** v. pr. besterven, malsch worden; den geur van fazanten krijgen; **—derie,** f. hok voor fazanten; fazantenpark; **—dier,** m. fazantenhouder.

Faisane, zie **faisan.**

Fais‖ceau, m. (lat. fascis, botte, paquet) bundel, m.; **—ceaux,** m. pl. bundel roeden, met eene bijl in het midden (bij de Romeinen, door de lictoren vóór den dictator of den consul gedragen); fig. **obtenir les —ceaux,** consul worden; **mettre les fusils en —ceaux, former les —ceaux,** de geweren in rotten zetten.

Faiseur (pr. **fe-zeur**), m. **euse,** f. maker, vervaardiger; maakster, vervaardigster; **— (d'affaires),** intrigant.

Fais‖se, f. twijg of teen, die de mandemakers ter versterking invlechten, v.; **—selle,** f. kaasvorm, m.; **—ser,** v. a. het mandewerk met teenen doorvlechten; **—serie,** f. open mandemakerswerk; **—sier,** m. mandemaker.

Fait, aite, part. passé de faire et a. gedaan, gemaakt, geschied; beschaafd; volwassen; **homme —,** volwassen man; **bien —, — à plaisir, — à peindre,** welgemaakt; voor liefhebberij gemaakt; gemaakt alsof het geschilderd was; **fille faite,** volwassen meisje; **prix —,** vaste prijs.

Fait, m. (lat. factum, chose faite) daad, v.; feit; bedrijf; zaak, v.; **(en) venir au —,** tot de zaak komen, tot de uitvoering overgaan; **prendre qn. sur le —,** iem. op heeterdaad betrappen; **prendre — et cause pour qn.,** iemands partij kiezen; **mettre, poser en —,** vaststellen; **le — est que, il est de — que,** het staat vast dat, het is een feit, dat ...; **pour la rareté du —,** voor de aardigheid; **sûr de son —,** zeker van zijne zaak; **dire son — à qn.,** iemand de waarheid zeggen, zeggen waar 't op staat; **être au — de....,** kennis hebben van, op de hoogte zijn van; **mettre au —,** op de hoogte brengen; **si —,** adv. fam. ja wel, ja; **beaux —s d'armes, hauts —s,** m. pl. roemrijke daden, groote daden, heldendaden, v.; **voies de —,** dadelijkheden, gewelddadigheden; **—s divers,** gemengde berichten; **un — divers,** een gemengd bericht; **—s-Paris,** stadnieuws uit Parijs; **au — et au prendre,** als er gehandeld moet worden, op stuk van zaken; **c'est justement votre —,** dat is juist uwe gading, dat is een kolfje naar uwe hand; **dans le —, par le —,** werkelijk, wezenlijk, in den grond; **en — de...,** ten opzichte van, in zake van, wat ... aangaat; **Louis XIII était roi de droit, Richelieu l'était de —,** Lodewijk XIII was rechtens koning (iure), Richelieu was 't feitelijk (de facto); **en — de...,** wat betreft; **passé maître en — de tromperie,** volleerd in bedriegerij; **au —,** in den grond, eigenlijk; **tout à —,** geheel en al; **de —,** inderdaad.

Fai‖tage, m. dak (van een huis); lood, dat boven op een dak gelegd wordt; **—te,** m. (lat. fastigium) top, m.; nok, v.; toppunt (van een gebouw); fig. toppunt; hoogste trap, m.; **le — de la gloire,** het toppunt van roem; **ligne de —,** noklijn, v.; waterscheiding van de hellingen eener bergketen; **—teries,** f. pl. vormen, m. der tegelbakkers; **—tière,** f. nokpan, v.; dakvenstertje; a. f. tot den nok behoorend.

Faix, m. (lat. fascis) last, m.; zwaarte, vracht, v.; **le — des années,** de last des ouderdoms; **— de voile,** het ralijk van een zeil; **prendre son —,** zich zetten, niet meer zakken (van een gebouw); pl. balken, die het scheepsdek onderschragen, m.; blok leisteen.

Fakir ou **Faquir,** m. Mohammedaansche boetende bedelmonnik.

Falai‖se, f. steile kust, v.; **—ser,** v. n. tegen een steile kust aanslaan of aanspoelen.

Falarique, f. vuurpijl, brandpijl, v.

Falbala, m. falbala, v. (ruim geplooid boordsel aan vrouwenkleeren).

Falcade, f. sterke buiging der achterpooten van 't paard, waarbij 't schijnt te gaan zitten.

Falciforme, a. (lat. falx, faux; forma, forme) zeisvormig, sikkelvormig.

Falconides, f. pl. (lat. falco, faucon) valkachtige vogels.

Falerne, m. Falernerwijn, m.

†**Falla‖ce,** f. (lat. fallax, trompeur) bedriegerij, v.; bedrog; **—cieusement,** adv. op eene bedrieglijke wijze; **—cieux, euse,** a. (rad. fallace) bedrieglijk.

Falloir, v. i. moeten; noodig hebben; **il faut,** men moet; **il me faut,** ik heb noodig; **s'en —,** schelen, ontbreken; **il s'en faut de beaucoup, peu que,** het scheelt veel of weinig dat; **peu s'en est fallu, il s'en est peu fallu qu'il n'eût attaqué,** bijna had hij aangevallen; **tant s'en faut que,** 't is er zoo ver van daan, dat....; wel verre van....; **encore faut-il que....,** en toch moet....

Falo‖t, m. (ital. falo) groote lantaren, stoklantaren; pik- of pekpan, v.; **—t, ote,** a. fam. zot, koddig, belachelijk; **—tement,** adv. op eene belachelijke, bespottelijke wijze.

Falourde, f. bos dik brandhout, m.

Fal‖que, zie **falcade; —quer,** v. n. **faire —quer un cheval,** (een paard) eene buiging met de beenen doen maken, als men het stil houdt; **—ques,** f. pl. kleine schuifplanken of paneelen, waarmede men de boorden van een schip verhoogt, v.

Falsifi‖able, a. vervalschbaar; **—ant, e,** a. vervalschend; **—cateur,** m. vervalscher; **—cation,** f. vervalsching, v.; **—er,** v. a. (lat. falsus, faux; facere, faire) vervalschen; namaken.

Faltran(c)k, m. falldrank, m. (zeker Zwitsersch wondmiddel).

Falu‖n, m. schelpzand; **—nage,** m. het uitgraven van en bemesten met schelpzand; **—ner,** v. a. met schelpzand van gestooten mosselschelpen mesten; **—nière,** f. groeve van schelpzand, v.

Famé, ée, a. **bien** ou **mal —,** in een goeden of slechten naam staand.

Famélique, a. (lat. fames, faim) hongerig, nooit verzadigd; m. et f. hongerig mensch, m.

Fa‖meux, euse, a. (lat. famosus; de fama, renommée) beroemd, berucht; **—meusement,** adv. buitengewoon, merkwaardig.

Famil, a. tam, mak; **oiseau —,** m. tamme vogel, m.

Familial, e, aux, a. op het huisgezin, de familie betrekking hebbend.

Familia‖riser, v. a. (lat. familia, famille) tam maken; gewennen, gewend maken; **se —,** v. pr. vertrouwelijk worden, zich gemeenzaam maken, zich wennen; **—rité,** f. vertrouwelijkheid, gemeenzaamheid, familiariteit, v.; **prendre des —tés avec qn.,** zich vrijpostigheden tegenover iem. veroorloven.

Fami‖lier, ière, a. (lat. familiaris; de familia, famille) tot het huisgezin, de familie behoorend; **dieux —s,** huisgoden; **esprit —,** geleigeest, beschermgeest; vertrouwelijk, gemeenzaam, familiaar; bekend, gemeen, vertrouwd; **animal —,** huisdier; **mot —, terme —,** woord, uitdrukking uit het dagelijksch leven; —, m. goede bekende, vertrouwde vriend, gunsteling; vertrouwelijke stijl; vertrouwelijke toon; **— de l'inquisition,** officier der inquisitie; **—lièrement,** adv. op eene vertrouwelijke, gemeenzame wijze.

Famille, f. (lat. familia) huisgezin; familie, v.; bloedverwantschap, v.; geslacht; **soutien de —,** kostwinner; **fils de —,** zoon, die nog onder de ouderlijke macht staat; jongmensch van goeden huize.

Famine, f. (lat. fames, faim) hongersnood, honger, m.; **prendre une ville par —,** eene stad door honger tot overgave dwingen; **réduire par la —,** uithongeren; **crier —,** luid klagen over honger of gebrek.

Fanage, m. het te drogen leggen van gemaaid gras; het hooien, de hooibouw.

Fanaison, f. (rad. faner) zie **Fenaison.**

Fanal, m. (gr. phainô, je brille) scheepslantaren, v.; licht- of vuurtoren, m.; fig. iets dat licht over eene zaak verspreidt, vuurbaken.

Fana‖tique, m. (lat. fanaticus; de fanum, temple où se rendent les oracles) geestdrijver, dweper; a. dweepziek, uitzinnig, buitensporig; **—tiser,** v. a. dweepachtig, dweepziek maken; **—tiseur,** m. iemand, die een ander dweepziek maakt, dweepziek ijveraar; a. dweepziek makend; **—tisme,** m. dweperij, geestdrijverij, v.

Fanchon, f. (diminutif de Françoise) licht vrouwenkapje.

Fandango, m. zekere Spaansche volksdans, m.

Fa‖ne, f. blad eener plant; afgevallen loof, verdord loof; strooisel (voor het vee); **—né, ée,** a. verwelkt, verflenst, verlept; **—ner,** v. a. (lat. fenum, foin) hooien; het gras op het veld te drogen leggen; **se —,** v. pr. verwelken; verflensen; **—neur, euse,** f. hooier; hooister; **—neuse,** f. hooimachine, v.

Fanfan, m. et f. kindje, hartje, liefje.

Fanfa‖re, f. trompetgeschal, hoorngeschal; fanfare, v.; fanfare-corps; fig. ophef, snoeverij; **—rer,** v. a. met eene fanfare huldigen, betrompetten; **—riste,** m. lid van een fanfare-corps; **—ron, m. onne,** f. snoever, zwetser, windmaker, pocher, praler; **— de vice,** iem. die zich slechter voordoet dan hij is; **—ronnade, —ronnerie,** f. pocherij, grootspraak, v.

Fanfreluche, f. fam. strikken en kwikken, tot sieraad dienende, snorrepijperij, v.

Fan‖ge, f. modder, m.; slijk; **—geux, euse,** a. modderig, slijkerig.

†**Fanion,** m. standaard, m.; trosvaan, v.

Fanoir, m. kegelvormig droogrek voor 't hooi (in moerassig land).

Fanon, m. vaantje boven eene lans of piek: lel, aan den hals van sommige vogels; kossem, halskwabbe van het rundvee, v.; walvischbaard, m.; vetlok aan de koot van een paard; kleine stool aan den linkerarm van den priester, manipel; pl. twee banden of snoeren aan de muts eens bisschops; verband voor een beenbreuk.

Fantai‖sie, f. (gr. phantasia, imagination), inbeeldingskracht, verbeelding, v.; zin, inval, m.; gril, eigenzinnigheid, v.; **il me prend — de,** ik krijg lust om....; **vivre à sa —,** naar zijn zin leven; **se passer la — d'une chose,** iets doen uit een gril; **cette fille est pleine de —s,** dit meisje zit vol grillen; **objets de —,** voorwerpen van modesmaak; **nom de —,** aangenomen naam; **sabre de —,** buitenmodels sabel; **cravate de —,** bonte das; —, phantasie (muziekstuk); **—sisme,** m. humor, m.; **—siste,**

m. schilder van phantasieën, humoristisch schrijver.

Fantasia, f. feestelijk ruitertournooi der Arabieren.

Fantas(ma)cope, Fantasmatoscope, m. soort van tooverlantaarn, v.

Fantas‖magorie, f. (gr. phantasma, fantôme; agoreuô, je parle) kunst om door gezichtsbegoocheling zoogenaamde spoken te doen verschijnen, v.; **—magorique,** a. phantasmagorisch.

Fantasmatoscope, zie **Fantasmacope.**

Fantas‖que, a. hoofdig, eigenzinnig, gek, wonderlijk; **—quement,** adv. op eene vreemde of wonderlijke wijze.

Fantassin, m. (ital. fantaccino, soldat à pied) voetknecht (soldaat).

Fantas‖tique, a. (rad. fantaisie) ingebeeld, hersenschimmig, phantastisch; —, m. het ingebeelde, hersenschimmige; phantastische manier van schrijven, v.; **—tiquement,** adv. grillig; herschenschimmig.

Fantoccini (pr. **to-tchi**), m. pl. (mot. ital.) poppen-, marionettenspel.

Fantoche, m. (ital. fantoccio) marionet; fig. zonderling.

Fantôme, m. (gr. phantasma, apparition) spook; fig. schaduw, schim; hersenschim, dwaze inbeelding, v.; ledepop, v. (bij de chirurgie).

Fanu, e, a. **blé —,** koren dat te veel blad schiet (zie **fane**).

Fanum (pr. **ome**), m. (mot. lat.) eene tot een tempel gewijde plaats, v.; aan eene godheid gewijde ruimte, v.

Faon (pr. **fan**), m. jong eener hinde.

Faonner (pr. **fanner**), v. n. jongen werpen (van hinden of wilde geiten).

Faqui‖n, m. guit, schurk, deugniet; houten man, naar wien men eertijds met de speer stak; **—nerie,** f. fam. schurkerij, schelmerij, v.; **—nisme,** m. guiterij, schurkerij, v.

Faquir, m. zie **Fakir.**

Farandole, f. Provençaalsche rondedans en dansmelodie.

Faraud, aude, a. opgedirkt; m. et f. modegek, praler.

Far‖ce, f. vulsel, mengsel van gehakt vleesch; gehakt van moeskruiden; poets, snakerij, v.; kluchtspel; **joueur de —s,** potsenmaker; **faire ses —s,** een ongeregeld leven leiden; **faire une — à qn.,** iem. een poets bakken; **—ce,** adj. fam. aardig, boertend, grappig, kluchtig; **—cer,** v. a. bespotten; spotten, gekscheren; **—ceur,** m. tooneelzot, potsenmaker; grappenmaker.

Far‖cin, m. worm, m. (ziekte onder de paarden); **—cineux, euse,** a. met den worm gekweld.

Far‖cir, v. a. vullen, met vulsel stoppen en toebereiden; fig. aanvullen; **se —,** v. pr. zich vol stoppen; **—cisseur,** m. opvuller; **—cissure,** f. vulling, stopping, v.

Fard, m. blanketsel; **elle met du —,** zij blanket zich; —, fig. pronk, m.; veinzerij, valscheid, v.; **sans —,** oprecht, zonder veinzen.

Far‖dage, m. ondergrond van bossen hout in het ruim van een schip, m.; **—de,** f. baal koffie; **—deau,** m. last, m.; pak; vracht, v; **—dement,** m. (de fard) het blanketten; **—der,** v. a. (de fard) blanketten; fig. opsmukken (eene rede enz.); vermommen, bemantelen; **se —,** zich blanketten; — (de fardeau), v. n. zakken, doorzetten (van een muur); zich ronden (van 't zeil); **—dier,** m. blokwagen, m. om zware steenen te vervoeren.

Farfadet, m. kwelduiveltje, kaboutermannetje.

Farfouil‖ler, v. n. omhalen, omwoelen; v. a. betasten, doorzoeken; **—leur,** m. omwoeler, overhoophaler.

Fargues, f. pl. zie **falques.**

Faribole, f. sprookje, praatje voor de vaak, wisjewasje.

Faridondaine, Faridondon, f. vroolijk refrein, vroolijk liedje.

Farillon, m. pikpan, v. licht vóórop eene schuit, om 's nachts visch te vangen.

Fari‖nacé, e, a. meelachtig, dat tot meel gemaakt kan worden; **—ne,** f. (lat. farina; de far, blé) meel; **— de gruau,** gruttenmeel, boekweitenmeel, griesmeel; **— en rame,** ongebuild meel; **— gruauteuse,** hard, korrelig meel; **fleur de —,** bloem van meel, blom; **folle —,** stuif- of stofmeel; **— empoisonnée,** gifmeel, bloem van rottekruid; **— fossile** ou **minérale,** bergmeel; zekere fijne krijtachtige stof, v.; fig. **de même —,** van hetzelfde slag; **—nelle,** f. melige paddenstoel, m.; **—ner,** v. a. met meel bestrooien; v. n. een meelachtig stof afgeven; **—net,** m. dobbelsteen, die slechts aan ééne zijde oogen heeft, m; **—neux, euse,** a. meelachtig, melig, met meel bedekt; m. pl. meelspijzen; **—nier,** m. meelverkooper; **—nière,** f. meelkist, meelton, v.

Farlouse, f. boschleeuwerik, m.

Farniente (pr. **ni-in-té**), m. het ledig zijn, niets doen.

Faro, m. krachtig Brusselsch bier.

Farouch, Farouche, m. roode klaver, v.

Farouche, a. (lat. ferox) wild, woest, schuw.

Farrago, m. gemengd koren, masteluin; mengsel, bont allerlei.

Fas‖ce, f. (lat. fascia, bande) fries (in de bouwkunde); balk, m. (in de wapenkunde); **—cé, ée,** a. met balken van dezelfde breedte.

Fasci‖cule, m. (lat. fasciculus, dimin. de fascis, botte) aflevering van een wetenschappelijk werk, v.; armvol, m.; bundel, bosje; **—culé, ée,** a. bundelsgewijs, bundelvormig.

Fas‖cie, f. streep op schelpen, v.; **—cié, ée,** a. gestreept (van schelpen enz.).

Fasci‖nage, m. het maken van legertakkebossen; verdedigingswerk van takkebossen; **—nateur, trice,** a. betooverend, boeiend, onwederstaanbaar; **l'œil — de Napoléon,** de onweerstaanbare blik van Napoleon; **—nation,** f. verblinding, betoovering, v.; **—ne,** f. (lat. fascina; de fascis, faisceau) legertakkebos, m.; **—ner,** v. a. (lat. fascinare) verblinden, betooveren; fig. verblinden, begoochelen; van legertakkebossen voorzien.

Fasciole, f. egelworm, m.

Fascole, f. gespikkeld boontje.

Fashion, f. verfijnde smaak of toon, m.; laatste mode, v.

Fashionable, a. naar den laatsten smaak, fatsoenlijk, verfijnd; m. een man naar de wereld, van verfijnde manieren.

Fasier, v. n. killen, geen wind vatten, wapperen, slingeren (van zeilen sprekend).

Faste, m. (lat. fastus, ostentation) pracht, pronk, praal; fig. gezwollenheid: —, a. (lat. fastus, de fari, parler) **jour —,** gerechtsdag (bij de Romeinen); **—s,** m. pl. (lat. fasti) kalender, tijdwijzer der oude Romeinen, m.; jaarboeken; **les —s de la monarchie française,** de ge-

schiedenis, de jaarboeken der Fransche monarchie.

Fasti‖dieusement, adv. walgelijk; vervelend; **—dieux, euse,** a. (lat. fastidiosus; de fastidium, ennui) walgelijk; vervelend.

Fastu‖eusement, adv. met pronk en zwier; **—eux, euse,** a. pralend, pronkend, zwierig; fig. hoogdravend, gezwollen; m. praler, pronker.

Fat (pr. **fate**), m. (lat. fatuus, qui parle trop) ingebeelde gek, kwast; a. ingebeeld, kwasterig.

Fata‖l, ale, a. (lat. fatalis; de fatum, destin) rampzalig, ongelukkig; noodlottig, onvermijdelijk; **—lement,** adv. op eene ongelukkige of noodlottige wijze; **—lisme,** m. (rad. fatal) leer van het onvermijdelijke noodlot, v., fatalismus; **—liste,** m. voorstander van de noodlotsleer, fatalist; a. fatalistisch; **—lité,** f. onvermijdelijk lot, noodlot; ongelukkig toeval, fataliteit, v.

Fatidi‖que, a. (lat. fatidicus; de fatum, destin) voorspellend; **—quement,** adv. op voorspellende wijze.

Fati‖gant, ante, a. vermoeiend, afmattend, moeilijk; **—gue,** f. vermoeidheid, vermoeienis, v.; **cheval de —,** werkpaard; **habit de —,** werkjas; **homme de —,** flinke werkman; **—gué, ée,** part. et a. vermoeid, afgemat; afgezongen (van de stem); met te veel zorg bewerkt; verfletst (van kleuren); **—guer,** v. a. (lat. fatigare) vermoeien, afmatten; met te veel zorg bewerken; uitputten (een akker); fig. lastig vallen; **— une salade,** de sla aanmaken, toebereiden; **—,** v. n. zich afmatten, vermoeien enz.; een te grooten last dragen; tegen den wind opwerken (van schepen); **se —,** v. pr. zich vermoeien.

Fatras, m. onnutte dingen; tuig; lastige beuzelingen, v.; fig. **— de paroles,** groote omhaal van weinig zeggende woorden.

Fatras‖ser, v. n. zich met beuzelingen, met nietigheden bezig houden; **—serie,** f. nietigheid, v.; **—seur** ou **Fratassier,** m. beuzelaar, tijdverkwister.

Fatuité, f. (rad. fat) kwasterigheid, v.

Fatum (pr. **tome**), m. (mot lat. qui signifie destin) noodlot.

Fau, m. (lat. fagus), beukeboom, m.

Fauber‖t, m. zwabber (op schepen), m.; scheepsdweil, v.; **—ter,** v. a. met een zwabber schoon maken.

Faubourg, m. (v. fr. forsbourg; du bas lat. foris, hors de; burgum, bourg) voorstad, v.; ook: voormalige voorstad van Parijs; vandaar: **le — Saint-Antoine,** arbeiderswijk in Parijs, en **le — Saint-Germain** ou **le noble —,** adellijke wijk in Parijs; **les —s,** de arbeidersbevolking der voorsteden.

Faubour‖ien, enne, a. tot de (voormalige) voorsteden en hare inwoners behoorend; m. et f. voorstadbewoner, -bewoonster; **expressions —iennes,** volksspreekwijzen.

Faucar‖d, m. zeis om de wieren, waterplanten af te snijden; **—der,** v. a. wieren, waterplanten afsnijden.

Fau‖chage, m. het maaien; maailoon; **—chaison,** f. maaitijd, hooitijd, m.; **—chard,** m. kleine sikkel met langen stok, v.; **—che,** f. het maaien; het afgemaaide gras; **—chée,** f. hetgeen een maaier in een dag maaien kan; hetgeen een maaier maaien kan zonder zijne zeis te wetten; **—cher,** v. a. (rad. faux) maaien; fig. wegrukken; v. n. maaivoeten (loopen met een naar buiten gekeerden voet, die zich al maaiende beweegt; vooral van paarden gebruikt); **—chère,** f. staarthout der muilezels; **—chet,** m. hark, v. **—chette,** f. tuinmes, snoeimes; **—cheur,** m. maaier; **—cheur,** ou **—cheux,** m. hooiwagen, langpoot, m.; schaapherdersspin (soort van langbeenige spin), v.; **—cheuse,** f. maaimachine, v.; **—chon,** m. stoppelzeis, kleine zeis, v.; **—chure,** f. het afgemaaide gras; **—cille,** f. sikkel, v.; **—ciller,** v. a. met de sikkel snijden; **—cillon,** m. kap- of hakmes.

Fau‖con, m. (lat. falco) valk, m.; **— sor,** valk, die nog niet geruid heeft; **—,** veldslang, dubbel falkonet (geschut uit vroeger tijd); **—conneau,** m. jonge valk, m.; kleine veldslang, falkonet, klein veldstukje; **—connerie,** f. kunst van valken af terichten; valkerij, v.; **—connier,** m. valkenier; **—connière,** f. valkenierstasch; zadeltasch, v.

Fau‖dage, m. het vouwen van een stuk laken of andere stof (dat uit de kuip komt); zijden draad, waarmede de plaats dier vouwen wordt gemerkt; **—der,** v. a. vouwen (een stuk laken of andere stoffen); de vouw met zijde merken; **—det,** m. houten rooster onder de droogscheerderstafel, m.; **—deur,** m. samenvouwer en merker der stukken laken.

Fau‖fil, m. rijgdraad, m.; **—filer,** v. a. (de faux et fil) rijgen, met wijde steken naaien; **se —,** v. pr. fig. fam. geregen worden; fig. inkruipen, zich indringen, zich met iemand nauw verbinden; **—filure,** f. los rijgsel; rijgdraden, m.

Faulx, zie **Faux.**

Faune, m. et f. (ook: **faunesse**) (lat. faunus) boschgod; veld- of boschnimf, v.; **—,** f. fauna, gezamenlijke dieren (van een land of wereldeel); beschrijving der gezamenl. dieren, v.

Fauperdrieu, m. riet- of moeraswouw, m. **(busard des marais).**

Faurrade, f. omzetting met netten, v.

Faussaire, m. (rad. fausser) falsaris, vervalscher van handteekeningen enz.; bedrieger, meineedige.

Fausse-alarme, —-alerte, f. loos alarm; **—-braie,** f. walling, onderwal, m.; **—-clef,** f. valsche sleutel, m.; **—-coupe,** f. valsche steensnede, v.; **—-manche,** f. morsmouw, losse mouw, overmouw, v.; **—ment,** adv. valschelijk, ten onrechte; **—-page,** f. eerste bladzijde van een boek, waarop de titel verkort staat, v.; voortitel, m; **—-porte,** f. looze deur; achterdeur, v; heimelijke deur, sluippoort, v.

Fausser, v. a. (lat. falsare; de falsus, faux) verdraaien, krom buigen; **— une cuirasse,** een harnas of kuras indeuken; **— une serrure,** een slot verdraaien; **—,** fig. verbreken, schenden, fig. vervalschen; **— sa foi, — sa parole,** zijn woord, zijne belofte schenden, breken; **— compagnie,** fig. fam. niet komen; niet woord houden; heimelijk uit een gezelschap wegsluipen.

Fausset, m. discant- of altstem, v.; falset, fausset; gedwongen hooge stem; faussetzanger; zwikje.

Fausseté, f. valschheid, v.; onwaarheid.

Faussure, f. ronding of bocht eener klok, v.

Faute, f. misslag, m.; fout, feil, v.; gebrek: vergrijp; **— de...,** bij gebrek aan...; **— de savoir...,** daar ik... niet wist; **sans —,** zonder mankeeren, ongetwijfeld, voorzeker; **faire —,** in gebreke blijven; ontbreken, mankeeren; **ses conseils nous font —,** wij missen zijne raadgevingen; **être en —,** zondigen; **il ne se fit pas — de parler,** hij sprak zooveel 't hem lustte; **—,** barst, scheur in een looden pijp.

Fauteuil, m. leuningstoel, armstoel, m.; —

à bascule, — de porte, schommelstoel **(trémoussoir); — (à la) Voltaire,** groote stoel met omgebogen leuning; **— d'orchestre,** plaats in het parterre, bij het orchest (in den schouwburg); **occuper le —, tenir le —,** het presidentschap vervullen, den voorzittersstoel innemen; **porter qn. au —,** iem. tot president benoemen; **— académique, — d'académicien,** lidmaatschap der Académie Française.

Fauteur, m. **trice,** f. (lat. fautor; de favere, favoriser) begunstiger, begunstigster.

Fautif, ive, a. gebrekkig, die misslagen begaat.

Fauve, a. vaalrood, rosachtig; **bêtes —s,** rood wild, als herten, reeën, enz.; **le —,** het rood wild; vaalroode kleur; **les grands —s, les —s,** de verscheurende dieren van bruinroode kleur (leeuwen, tijgers enz.).

Fauveau, m. vaalroode os, m.

Fauvette, f. bastaardnachtegaal, m.; grasmusch, v.

Faux, f. (lat. falx) zeis (om te maaien), v.

Faux, fausse, a. (lat. falsus; de fallere, tromper) valsch; nagemaakt, vervalscht; **— pas,** misstap, m.; **—,** adv. valschelijk; **à —,** adv. ten onrechte, valsch; **porter à —,** geen steun genoeg hebben; fig. op valsche gronden berusten; **chanter —,** valsch zingen; **raisonner —,** niet juist redeneeren; **aller à —,** een misstap doen; **faire une course à —,** een vergeefschen gang doen; **—,** m. het valsche, onware; valsche, onzuivere toon, m.; vervalsching, v. (in geschrifte b.v.); vervalscht artikel; **s'inscrire en —,** van vervalsching beschuldigen, voor valsch verklaren; ontkennen, opkomen tegen; **être condamné pour —,** veroordeeld zijn wegens valschheid in geschrifte.

N.B. Zonder tiret met **faux** samengestelde woorden zoeke men bij het zelfst. naamwoord.

Faux-bourdon, m. eentonig gezang van verschillende stemmen, eenvormig muziekstuk; psalmgezang; hommel, v.; **—-coup** ou **coup-—,** m. slag of stoot, die niet geraakt heeft, m.; **—-fuyant,** m. uitvlucht, v.; valsch voorwendsel.

Faverole, zie **Féverole.**

Faveur, f. (lat. favor; de favere, être propice) gunst; genegenheid, beleefdheid, v.; aanzien, gezag, krediet; lint; pl. gunstbetuigingen, v.; **prendre —,** bijval vinden; in zwang komen; **en — de...,** ten beste, ten gunste van, ter wille van; **à la — de...,** onder begunstiging, met hulpe van...; **billet de —** vrijbiljet; **entrée de —,** vrije toegang (tot alle voorstellingen); **tour de —,** opvoering bij gunst van een stuk vóór andere.

Favo‖rable, a. gunstig, genegen; **—rablement,** adv. gunstig, goedgunstig; **—ri, ite,** a. geliefd, lievelings...; **poète —,** lievelingsdichter; m. et f. gunsteling, lieveling, gunstelinge; **— d'Esculape,** bekwaam arts; **—ris,** m. pl. bakkebaarden; **—ris côtelette,** Engelsche bakkebaard; **—riser,** v. a. (lat. favor, faveur) begunstigen; **—ritisme,** m. stelsel of misbruik van 't bevorderen der gunstelingen.

Fax, m. opperbrouwer.

Fayence, zie **Faïence.**

Féable, a. getrouw.

Féage, m. erfleengoed; erfleenverdrag.

†**Féal, ale,** a. getrouw; m. getrouwe.

Fébri‖citant, ante, a. koortsig, met de koorts gekweld; m. et f. koortslijder, -lijderes; **—fuge,** a. et m. (lat. febris, fièvre; fugare, mettre en fuite) koortsverdrijvend (middel); **—le,** a. (lat. febrilis; de febris, fièvre) koortsig; fig. heftig, opgewonden.

Fécal, e, a. f. **matière —e,** menschendrek, m., uitwerpselen.

Fécer, v. n. zakken, droesem maken.

Fèces, f. pl. (lat. faeces, pl. de faex) neerzaksel; droesem, m.; uitwerpselen.

Fécial, m. veldpriester (bij de Romeinen), heraut van vrede en oorlog; a. tot de wapenherauten behoorend.

Fécit, m. (lat. fecit, hij heeft gemaakt), opgave, v. van den naam des kunstenaars op een plaat, beeld of schilderij.

Fécon‖d, onde (pr. **kon**), a. (lat. fecundus) vruchtbaar; vruchtbaar makend; **—dant, te,** a. vruchtbaarmakend, bevruchtend; **—dation,** f. vruchtbaarmaking, v.; **—der,** v. a. vruchtbaar maken, bevruchten; **—dité,** f. vruchtbaarheid, v.

Fécu‖le, f. droesem, m.; zetmeel, stijfselmeel; **—lence,** f. aanzetsel, drabbig bezinksel; **—lent, ente,** a. zetmeel bevattend; dik, drabbig, onklaar; m. zetmeelachtige stof, v.; **—lerie,** f. zetmeelfabriek, v.; **—leux, euse,** a. zetmeel bevattend; **—lier, —liste,** m. zetmeelbereider, -fabrikant.

Fédé‖ral, le, a. (lat. fœdus, fœderis, alliance) bondgenootschappelijk; **—raliser,** v. a. het stelsel van federalismus of bondgenootschap invoeren; **—ralisme,** m. (rad. fédéral) stelsel van bondgenootschap of federalismus; **—raliste,** m. aanhanger van het federalismus, federalist; fédéral) verbinding, v.; verbond; **—ré, e,** a. verbonden; m. verbondene; **—rer,** v. a. een bondgenootschap maken; **se —,** v. n. zich tot een bond vormen.

—ratif, ive, a. verbonden; **—ration,** f. (rad.

Fée, f. (lat. fata, sorcière) toovergodin, fee, v.; **vieille —, —(-)bosse, —(-)Carabosse,** leelijk oud wijf; oude, leelijke heks; —, a. betooverd.

Fée‖rie, f. tooverkunst, betoovering, v.; toovervluchtspel; **—rique,** a. tooverachtig, op de wijze der feeën.

Fein‖dre, v. a. (lat. fingere) veinzen, voorgeven; verdichten, verzinnen; v. n. aarzelen, schuwen; een weinig hinken; **se —,** v. pr. geveinsd, voorgewend worden; zich uitgeven voor ..., zich voordoen als...; **—t, einte,** a. geveinsd, voorgewend, verdicht; valsch; **—te,** f. veinzing; list, v.; looze streek, m.; geveinsde beweging, v. (in het schermen); zekere redekunstige figuur, waarbij de redenaar veinst eene zaak te willen verzwijgen en ze toch zegt; met een halven toon verhoogde of verlaagde noot, v. (in de muziek); †**—tise,** f. veinzerij, ontveinzing, v.

Félatier, m. glasblazer.

Feld‖spath, m. veldspaath; **—spathique,** a. veldspaath bevattend.

Fêle, f. blaaspijp der glasblazers, v.

Feld-maréchal (pr. **felde**), m. veldmaarschalk.

Fê‖lé, p. et a. gebarsten, gescheurd; **avoir le cerveau, le timbre —,** fig. fam. niet wel bij het hoofd zijn; **c'est un pot —,** het is een broos vat (ziekelijk mensch); **—ler,** v. a. doen barsten of scheuren; **se —,** v. pr. barsten, splijten.

Féli‖bre, m. dichter in 't Provençaalsch; **—brige,** m. genootschap der Provençaalsche dichters.

Félici‖tation, f. gelukwensching, v.; gelukwensch, heilwensch, m.; **—té,** f. (lat. felicitas) gelukzaligheid, v.; **—ter,** v. a. **qn. de (sur) qch.,** geluk wenschen; feliciteeren; **se —,** v. pr. elkander gelukwenschen; **se — (de qch.),** zich verblijden (over iets).

Félin, e, a. (lat. felis, chat) katachtig, tot het kattengeslacht behoorend; **les —s,** de katten, tijgers, leeuwen enz.

Fellah, m. (ar. felach, laboureur) Egyptische boer.

Fellin, m. Engelsche wollen stof, v.

Félo‖n, onne, a. trouweloos, meineedig; **—nie,** f. ontrouw van een leenman jegens zijn leenheer.

Felouque, f. klein roeischip (in de Middellandsche zee).

Fêlure, f. reet, scheur, barst, v.

Femelle (lat. femella) f. wijfje, vrouwelijk dier; a. **fleurs —s,** vrouwelijke bloemen.

Fèmelot, m. houten cylindertje op de loglijn.

Féminin, ine, a. (lat. femininus; de femina, femme) vrouwelijk; m. vrouwelijk geslacht (in de taal); **l'éternel —,** het eeuwig vrouwelijke.

Fémi‖niser, v. a. vervrouwelijken; een woord vrouwelijk maken; **se —,** v. pr. vrouwelijk worden (van een woord); fig. zich verweekelijken; **—nisme,** m. het feminisme; **—te,** m. et f. aanhanger, aanhangster van het feminisme.

Femme, f. (lat. femina) wijf; vrouw; **bonne —,** goede vrouw; besje; **— de chambre,** kamenier; **— de charge,** huishoudster; **— de journée,** werkster; **— de ménage,** vrouw, die een paar uren per dag komt om iemands huishouden te doen; **prendre —,** trouwen; **— médecin,** vrouwelijke dokter, arts; prov. **ce que — veut, Dieu le veut,** vrouwenwil, Gods wil.

Femmelette, f. onnoozel wijfje.

Femme-peintre, f. schilderes; **—(-)poète,** f. dichteres.

Fémoral, e, aux, a. tot de dij behoorend.

Fémur, m. (mot. lat. qui signifie cuisse) dij, v.; dijbeen; bovenste lid van den poot van een insect.

Fenaison, f. (lat. fenum, foin) hooitijd, m.

Fen‖dage, m. het splijten, klooven; **—dant,** m. **faire son —,** fam. zwetsen, groot spreken; **—derie,** f. het klooven van het ijzer tot staven; staafhamer, m.; werktuig om 't ijzer, het hout te klooven; **—deur,** m. kloover (van hout enz.), m.; **—dillé, e,** a. fam. **écorce —e,** schors, die overal gebersten is, v.; **—diller,** v. a. scheuren, doen barsten; **se —,** v. pr. kleine barsten krijgen; **—dis,** m. laatste splijting der leiblokken, v.; **—doir,** m. kloofbeitel, m.; kloofbijl, v.; **—dre,** v. a. (lat. findere) splijten, klooven; doorsnijden; oprijten; doorklieven, klieven; v. n. fig. aan stukken springen, barsten; **— la tête à qn.,** iem. gek, dol maken (door lawaai, geschreeuw); **— un cheveu en quatre,** haarklooven; **— la foule, la presse,** door de menigte dringen; **— le cœur,** door het hart snijden; **il gèle à pierre —,** het vriest dat het kraakt; fig. **— l'oreille à un fonctionnaire,** een ambtenaar, pensioneeren; **se —,** v. pr. splijten, open barsten; uitelkander gaan (van eene menschenmenigte); **se — de qch.,** pop. buitengewoon mild, verkwistend met iets zijn; fam. **il a la bouche fendue jusqu'aux oreilles,** zijn mond gaat tot zijne ooren open.

Fenestré, ée, a. met gaatjes (van bloemen en bladeren).

Fenè‖trage, m. vensterwerk; **—tre,** f. (lat. fenestra) venster; **fausse —,** loos venster; **— coulante,** valraam; **— croisée,** schuifraam; **se mettre, se tenir à la —,** voor 't venster staan; fig. **entrer par les —s,** langs omwegen zijn doel bereiken; **—trer,** v. a. van vensters voorzien.

Fénière, f. hooischuur, v.

Fenil, m. hooiberg, m.; hooischuur, v.

Fenin, m. penning, m.

Fe‖nouil (pr. **nouie**), m. venkel, v.; **—nouillet,** m. venkel- of anijsappel (boom), m. **—nouillette,** f. venkelwater, venkelbrandewijn.

Fente, f. spleet, reet, scheur, v.; pl. kloven (in rotsen enz.), v.

Fentoir, m. splijtmes, hakmes.

Fenton, m. klamp, m; stuk ijzer voor sleutels; hout voor palen.

Fenugrec, m. (lat. fœnugræcum, foin grec) fenegriek, v., Grieksch hooi.

Féo‖dal, ale, a. (bas lat. feodum, fief) leenbaar, tot een leengoed behoorend, leenroerig; **droit —,** leenrecht; **système —,** leenstelsel; **seigneur —,** leenheer; ouderwetsch edelman of jonker; **—dalement,** adv. leenrechtelijk; **—dalité,** f. (rad. féodal) leenbaarheid, v.; leenplicht, m.; leenstelsel.

Fer, m. (lat. ferrum) ijzer; **— à cheval,** halve maan (vestingwerk), v.; **— de (à) cheval** ou **—,** hoefijzer; **en — à cheval,** hoefijzervormig; **— à repasser,** strijkijzer; **passer le — sur qch.,** iets strijken; fig. dolk, degen, m.; **croiser, engager le —, battre le —,** schermen; **— aigre,** bros ijzer; **— en barres,** staafijzer; **— en feuilles,** plaatijzer; **— de fonte,** gietijzer; **— à calfat,** breeuwijzer; **—s,** pl. kluisters, boeien, v.; haarijzer, wafelijzer; **briser ses —s,** zijne kluisters verbreken; **gémir dans les —s,** in den kerker zuchten; prov. **employer le — et le feu,** alle mogelijke middelen in het werk stellen; **à — et à clou,** fam. stevig, spijkervast; **mettre aux —s,** in de boeien sluiten; **les quatre —s en l'air,** fam. met de beenen in de lucht of omhoog; fig. **les —s sont au feu,** de zaak is aan den gang, de kogel is door de kerk; prov. **battre le — pendant qu'il est chaud,** het ijzer smeden terwijl het heet is, geen tijd verzuimen; fig. **tête de —,** harde kop, m.; stijfhoofd; **— à croc,** vischhoek, angel, m.; **— chaud,** pop. zuur; branding in de keel, v.

Fer-blanc, m. blik.

Ferblan‖terie, f. blikslagerij, v.; blikken waren; **—tier,** m. blikslager.

Fer-chaud, zie **Fer.**

Féret, m. Spaansche bloedsteen, m. Zie ook **Ferret.**

Féri‖able, a. hetgeen als feest gevierd kan worden; †**—age,** m. leencontract; **—al, ale,** a. tot de werkdagen behoorend; **office —,** kerkdienst op een' werkdag; **—e,** f. (lat. feria, jour de fête) feestdag, rustdag (bij de Romeinen); naam der weekdagen (in de Katholieke kerk); **deuxième —,** Maandag; **—é, ée,** a. feestelijk; **jour —,** feestdag.

†**Férir,** v. a. **sans coup —,** zonder iets te wagen, zonder slag of stoot.

Ferlage, m. het vastmaken der zeilen.

Ferlampier, m. pop. arme duivel.

Ferler, v. a. de zeilen inhalen en vastmaken.

Fermage, m. pachtgeld.

†**Fermail,** m. haak, gesp, m. aan boeken.

Fermant, ante, a. toesluitend, besluitend; afsluitbaar; **à jour —,** met het einde van den dag; **à nuit —e,** tegen den nacht; **à portes —es,** met het poort sluiten; —, m. klep, blad (om een schilderij, een spiegel te bedekken).

Ferme, f. landhoeve, pachthoeve, boerderij; pacht, v.; **— modèle, — école,** modelhoeve, v.;

donner ses terres à —, zijne goederen verpachten; **prendre à —,** huren, pachten; dakbalk, m.; decoratie achter op het tooneel, v.; **—vitrée,** glazen kap, v. (van een station).

Ferme, a. (lat. firmus) vast; onbewegelijk; sterk, stevig, hecht; fig. standvastig, ferm; **d'un pas —,** met vasten tred; fig. zonder te weifelen; adv. vast, sterk; **tenir —, faire —,** standhouden; **—,** int. houd moed!

Ferme-boucle, m. duiktoestel.

Ferme-bourse, m. slot van een beurs.

Fermement, adv. vast, kloekmoedig, standvastig.

Fermen‖t, m. (lat. fermentum; de fervere, être chaud) ferment, giststof, middel om te doen rijzen of gisten; **—table,** a. voor gisting vatbaar; **—tatif, ive,** a. dat eene gistende kracht heeft; **—tation,** f. rijzing, gisting, v.; **—ter,** v. n. (rad. ferment) rijzen, gisten; **—tescibilité,** f. vatbaarheid voor gisting, v.; **—tescible,** a. tot gisting geneigd, licht gistend.

Ferme‖r, v. a. (lat. firmare, rendre fixe) toedoen, toesluiten; sluiten; toestoppen, dicht maken; omgeven, omringen, insluiten; **— à vis,** toeschroeven; **— les yeux à qch.,** zijne oogen sluiten voor iets; **— les yeux sur qch.,** iets door de vingers zien; v. n. **se —,** sluiten, toegaan; gesloten worden; **— le chemin,** fig. den weg afsnijden, de middelen benemen; **la nuit se ferme,** de nacht valt; **—té,** f. vastheid, onbewegelijkheid, v.; fig. standvastigheid, vastberadenheid, v.; **—ture,** f. sluiting, v.; slot.

Fermier, m. **ière,** f. pachter; pachtster; **— général du roi,** (vroeger:) pachter der belastingen.

Fermoir, m. haak, m. of slot (aan een boek); scherpe beitel, m.

Fernamboue, m. braziliehout.

Féro‖ce, a. (lat. ferox, ferocis, de fera, bête sauvage) wild, woest, wreed; **—cité,** f. wildheid, grimmigheid, woestheid, wreedheid, v.

Ferrage, m. het beslaan van paarden, wielen enz.; het gereedschap daartoe; het plombeeren der goederen.

Ferrail‖lage, m. het gedurig vechten, het twist zoeken; **—le,** f. oud ijzerwerk; **—ler,** v. n. onhandig of slecht schermen; gaarne vechten; fig. spoedig van leer trekken; **—leur,** m. koopman in oud ijzerwerk, oudijzerverkooper; fig. voorvechter, twister, kibbelaar.

Ferran‖dine, f. soort van half zijden stof, v.; **—dinier,** m. ferrandin-wever, half-zijdewever.

Fer‖rant, a. m. **maréchal —,** hoefsmid; **—ré, ée,** a. (met ijzer) beslagen; **chemin —ré,** harde vaste weg, m.; **voie —rée, route —rée,** spoorweg; **style —ré,** harde, stootende stijl, m.; **—ré à glace,** ten ijs wel beslagen; fig. (in eene zaak) wel bedreven; **—ré à glace sur la grammaire,** goed thuis in de spraakkunst; **homme —ré à glace,** man, die goed antwoorden kan; fam. **avoir la bouche (gueule) —rée,** heete spijzen kunnen eten; ruw, gemeen met den mond zijn, een schreeuwerd zijn; **il avalerait une charrette —rée, c'est un avaleur de charrettes —rées,** het is een pochhans; **—rement,** m. beslag van ijzer; breektuig; ijzeren werktuig, ijzerwerk; **—remente,** f. gezamenlijk ijzerwerk aan en op een schip; **—rer,** v. a. beslaan (met ijzer, zilver, enz.); **— un cheval,** een paard beslaan; **— des roues,** wielen beslaan; **— un cheval à glace,** een paard scherp zetten; **— des lacets,** rijgsnoeren beslaan; fig. **— la mule,** iets duurder aanrekenen dan men het gekocht heeft; **—rerie,** f. groote gesmede ijzerwaren; ijzerhandel, m.; **—ret,** m. beslag, stift (aan veter of nestel); harde kern in een steen, v.; **—retier,** m. hoefsmidshamer, m.; **—reur,** m. die met ijzer beslaat; **—reux,** a. ijzerachtig; **—rière,** f. hoefsmidzak, lederen zak voor het gereedschap, dat men tot het beslaan der paarden op reis noodig heeft, m.; **—rifère,** a. ijzerhoudend; **—rification,** f. ijzerwording, verandering in ijzer, v.; **—rique,** a. **oxyde —,** ijzeroxyde; **—ron,** m. koopman in staafijzer; **—ronnerie,** f. ijzersmederij, v.; ijzerwinkel, m.; **—ronnier,** m. **ière,** f. ijzersmid; ijzerhandelaar; **—nière,** f. voorhoofdband, m. (met camee of edelgesteente); **—rotier,** m. glasblazersknecht; **—rugineux, euse,** a. (lat. ferrugo, rouille) ijzerachtig, ijzerhoudend; **—rure,** f. beslag, ijzerwerk; **—s de gouvernail,** de roerhaken, vingerlingen, waarin 't roer hangt, m.

Ferse, f. baan, kleed (breedte van zeildoek).

Ferti‖le, a. (lat. fertilis; de fero, je porte) vruchtbaar; **—lement,** adv. vruchtbaar; **—lisable,** a. vruchtbaar te maken; **—lisant,** a. vruchtbaarmakend; **—lisation,** f. vruchtbaarmaking, v.; **—liser,** v. a. vruchtbaar maken; **—lité,** f. vruchtbaarheid, v.

Féru, e, part. passé de férir et a. — **(d'amour) de qn.,** doodelijk op iem. verliefd; —, gekwetst (van een dier).

Férule, f. (lat. ferula; de ferire, frapper) plak, v.; berkwortel, m.; fig. **être sous la — de qn.,** onder de plak van iemand zitten; **tenir la —,** gezag oefenen.

Fer‖vemment, adv. met ijver, vuriglijk; **—vent, ente,** a. ijverig, vurig; **zèle —,** blakende ijver; **—veur,** f. (lat. fervor, chaleur) ijver, m.; drift, v.

Fescennin, e, a. **vers —s,** oud-Romeinsche spotverzen; wulpsche bruiloftsgedichten.

Fesse, f. bil, v.; **—s,** pl. billen, achterronding van 't schip, v.

Fesse-cahier, m. fam. broodschrijver; pl. **des fesse-cahiers.**

Fessée, f. fam. bilslagen.

Fesse-mathieu, m. fam. vrek, woekeraar; pl. **des fesse-mathieux.**

Fesse-pinte, m. pop. dronkaard, zuiperd; pl. **des fesse-pintes.**

Fes‖ser, v. a. fam. op de billen slaan of geven; fig. fam. **— le vin,** den wijn gulzig binnen zwelgen; **— le cahier,** haastig overschrijven; **—seur, euse,** m. et f. fam. hij of zij, die de kinderen op de billen geeft; kinderbeul; werkman, die de koppen der spelden maakt; **—sier,** m. fam. billen, v.; aars, m.; **—sier,** a. de billen betreffend; **muscle —,** bilspier, v.; **—su, ue,** a. fam. met dikke billen.

Festi‖n, m. (lat. festum, fête) gastmaal, feest, eeremaal; **—ner,** v. a. fam. feestelijk onthalen; v. n. feestmalen houden, lekker eten en drinken; **—val,** m. (lat. festivalis; de festum, fête) groot (muziek) feest; pl. **des —vals; —vité,** f. feestelijkheid, festiviteit, plechtigheid, v.

Festo‖n, m. slingersnoer van bloemen, loof, vruchten; boogvormige ronding, v.; **—nner,** v. a. met slingersnoeren, met loofwerk versieren, festonneeren.

Festoyer, v. a. vieren, feestelijk onthalen; v. n. feestmalen houden, feesten.

Fê‖tard, m. feestvierder; **—te,** f. (lat. festum) feest; naamdag (van den heilige wiens naam men draagt); verjaardag, m.; **faire — à qn.,** fam. iemand feestelijk ontvangen; **payer sa**

—, zijnen geboortedag vieren; **se faire (une) — de qch.**, zich veel voorstellen van..., zich sterk vleien met....; **faire — à qn.**, iem. feestelijk onthalen; **—-Dieu**, f. H. Sacramentsdag, m.; **— des morts**, allerzielendag; **—s légales**, bij de wet erkende feestdagen; **—s solennelles**, hoogtijden; **troubler la —**, de vreugde storen; **triste comme un lendemain de —**, zeer treurig; prov. **tant dure le vin, tant dure la —**, als 't geld op is, is de pret uit; **—té**, a. **bien —**, wel onthaald; **—ter**, v. a. vieren, een heiligen dag houden; feestelijk onthalen; fig. **c'est un saint qu'on ne —te plus**, hij is zijn invloed kwijt, zijn rijk is uit.

Féti‖che, f. afgodsbeeld der negers; fig. voorwerp van blinde aanbidding; **—chisme**, m. aanbidding van afgodsbeelden (bij de negers), v.; fig. blinde aanbidding, v.

Féti‖de, a. (lat. fœtidus) stinkend, kwalijk riekend; **—dité**, f. slechte reuk, stank, m.

Fêtoyer, zie **Festoyer.**

Fétu, m. (lat. festuca, brin) stroohalm, splinter, m.

Fétu-en-cul, m. keerkringvogel, m. **(paille-en-cul).**

Fétuque, f. zwenkgras.

Fétus, Fœtus, m. (pr. **uce**) lichaamsvrucht, v.

Feu, m. (lat. focus, foyer) vuur; licht; brand, m.; glans, m.; fig. drift, levendigheid, v.; pl. haardsteden, v.; ovens, schoorsteenen, m.; **mettre à — et à sang**, te vuur en te zwaard verwoesten; fig. **c'est le — et l'eau**, ze zijn als vuur en water, geslagen vijanden; **faire du —**, vuur aanleggen; **faire —**, vuur geven; vonken schieten; fig. **faire — qui dure**, zijn gezondheid, zijn geld enz. sparen; **mettre le — à ...**, in brand steken; **prendre —**, vuur vatten; **le — a pris à la cheminée**, er is brand in den schoorsteen; **faire la part du —**, laten branden wat niet te redden is om 't overige te redden; fig. tot een noodzakelijk offer besluiten; **crier au —**, brand roepen; **au coin du —**, in 't hoekje van den haard; **— d'artifice**, vuurwerk; **feu sacré**, heilig vuur; fig. edele geestdrift; **armes à —**, vuurwapenen; **— grégeois**, grieksch vuur, vuurwerk dat in 't water brandt; **— électrique**, electrisch vuur; **— follet**, dwaallichtje; **le — du ciel**, de bliksem; **les —x de la côte**, de kustvuren, vuurbakens; **se jeter dans le — pour qn.**, voor iemand door 't vuur loopen; **je n'en mettrais pas la main au —**, ik zou er geen eed op willen doen; **donner le — à un vaisseau**, een schip van onder branden; **n'avoir ni — ni lieu**, geen vaste woonplaats hebben, nergens te huis zijn; **faire mourir à petit —**, langzamerhand verteren; langzaam martelen; **jeter — et flamme(s)**, vuur en vlam spuwen (van hevige gramschap sprekend); **être tout de —**, geheel vuur zijn; **je n'y vois que du —**, ik begrijp er niets van; **mettre les fers au —**, prov. de handen aan het werk slaan; **— bien servi**, goed gericht vuur; **—x d'un vaisseau**, de vuren of de lichten van een schip; fig. **— de paille**, spoedig verkoelende drift, v.; fig. **mourir à petit —**, kwijnen, langzaam en pijnlijk sterven; **ce pistolet fait long —**, dit pistool brandt langzaam af; fig. **faire — des quatre pieds**, alles in het werk stellen, om tot zijn doel te komen; **— central**, centraalvuur; vuur in 't binnenste der aarde; **— de fusion**, kolenvuur; **— Saint-Elme**, St. Elmusvuur (lichtend vlammetje aan den mast van een schip); **feu persique**, gordelroos, v. (beter: **zona**); **—x**, puisten, roode vlekken in 't gelaat; **— Saint-Antoine**, zekere pestachtige roos, v.; **— d'atteinte**, snel en hevig vuur in het smeltfornuis; **— grisou**, ontvlamming van mijngas; prov. **il n'y a point de fumée sans —**, men noemt geen koe bont of er is een vlekje aan; **—x**, pl. buitengewone toelage van tooneelspelers.

Feu, e, a. onlangs overleden, wijlen, zaliger; **— la reine**, de overleden koningin (als er geen nieuwe is); **la —e reine** (als er eene nieuwe is).

Feu‖dataire, m. et f. (bas lat feodum, fief) vazal, leenman, leenvrouw; a. leenplichtig; **—diste**, m. (bas lat. feodum, fief) kenner van 't leenrecht, schrijver over 't leenrecht.

Feuil‖lage, m. loof; loof- of lofwerk; **—lagiste**, m. et f. vervaardiger, vervaardigster van kunstbladeren; **—laison**, f. uitbotting der bladeren, bladschieting, v.; **—lants**, m. pl. voormalige Fransche monnikken, die den regel van den heiligen Bernardus volgden, Feuillanten; aanhangers der gematigde partij (bij de omwenteling in Frankrijk), die in het klooster der gewezene Feuillanten bijeen kwamen; **—lantine**, f. Benedictijner non; gebak (met wit vleesch van gevogelte en roomsuiker); **—lard**, m. boomtakken, met hunne bladeren tot veevoeder gebruikt; hoephout (van kuipers); **— de fer**, strook ijzer (voor hoepels van vaten); **—le**, f. (lat. folium) blad (van een boom); blad papier; folio; **—s de panneaux**, dichte luiken; **bois, vin de deux, trois —s**, twee- of driejarig hout; twee-, driejarige wijn, m.; fig. prov. **trembler comme la —**, beven als een espenblad; **— volante**, los blad; **— d'étain**, blad tin; **— métallique**, blik; **— périodique**, tijdschrift; **— hebdomadaire**, weekblad; **— d'épreuve**, drukproef; **bonnes —s**, afgedrukte vellen; **— imprimée, d'impression**, afgedrukt vel; **il s'en ira avec les —s**, hij zal den winter niet beleven; **—**, bestelboek, goederenlijst; **— de route**, reispas, marschroute; **— d'émargement**, tractementsontvanglijst; **— de présence**, presentielijst; **— ambulante**, wandelend blad (kever); **—lé, ée**, a. met bladeren; **—lée**, f. loof (van een boom); loofhut, v.; het inzamelen van bladeren; **—-morte**, a. lichtbruine kleur, als die van het afgevallen loof, v.; **—ler**, v. n. bladeren krijgen; v. a. bladeren, loofwerk (aan een boom) schilderen; **se —**, bladeren krijgen; **—ler** ou **—lé**, m. het loof der boomen (op eene schilderij); **—leret**, m. breede boorschaaf, v.; **—let**, m. (dimin. de feuille) blad (twee geschreven of gedrukte zijden); **tournez le —**, sla 't blaadje om; fig. bezie de zaak ook van de andere zijde; **—letage**, m. zekere pasteikorst van boterdeeg, v.; **—leter**, v. a. bladeren, doorbladeren; omslaan (een blad); het bladvormig uitrollen van het deeg, het bladerdeeg maken; **—letis**, m. plaats, waar de leisteen afschilfert; hoek, dien het bovenste vlak van een diamant met het onderste maakt; **—leton**, m. mengelwerk, feuilleton; half vel, 8 bladzijden; **—letoniste**, m. feuilleton-schrijver; **—lette**, f. wijnvat (van omtrent 134 liters); blaadje; **—lir**, v. n. loof krijgen, blad schieten; **—lu**, a. bladrijk, vol bladeren; **—lure**, f. groeve, sponning (aan deuren en vensterramen), v.

†**Feurre**, m. stroohalm, m.; voederstroo; dekstroo.

Feutier, m. vuurstoker, stookmeester.

Feu‖trage, m. het beleggen met vilt; **—tre**,

m. vilt; vilten hoed; leelijke hoed; stopwol, vulsel; **—trer,** v. a. met vilt beleggen; met wol, haar enz. vullen; **—trier,** m. viltmaker; **—trière,** f. zijlap, m.

Fève, f. boon, v.; **— de marais,** groote tuinboon; **roi de la —,** hij, die op Driekoningendag een boon in zijn koek vindt; fig. **c'est le roi de la —,** 't is een koning zonder gezag; loc. prov. **donner un pois pour une —,** een spiering uitwerpen om een kabeljauw te vangen; **rendre — pour pois,** iem. met gelijke munt betalen; **tabac à la —,** door tonca-boonen welriekend gemaakte tabak.

Féverole, f. paardenboon, witte boon, v.

Février, m. boonenboom, m.

Février, m. (lat. februarius) Februari, Sprokkelmaand, v.

Fez, m. (Fez, ville du Maroc) fez, m. zeker hoofddeksel.

Fi, int. foei! **faire — de qn., de qch.,** iets of iemand verachten.

Fiacre, m. huurkoets, v.; huurkoetsier; fam. **comme un —,** adv. zoo slecht mogelijk, erbarmelijk.

Fiamète ou **Fiammette,** f. vuurkleur, v.; a. vuurkleurig.

Fian‖çailles, f. pl. ondertrouw, v.; verloving, v.; **—cé, cée,** a. verloofd; m. et f. ondertrouwde, verloofde, m. en v.; **—cer,** v. a. **une personne,** iemand ondertrouwen; zich verloven met iemand.

Fiasco, m. (loc. ital. far fiasco, échouer; fiasco, bouteille) val, m., het uitfluiten van een tooneelstuk; fam. **faire —,** zijne onderneming zien mislukken.

Fiat, (pr. **ate**) int. het zij zoo! toegestaan! goed!; m. eigenhandige onderteekening, v.

Fi‖bre, f. (lat. fibra) vezel, v.; **—breux, euse,** a. vezelachtig; **—brillaire,** a. (pr. **brilaire**) met fijne vezeltjes; **—brille** (pr. **bri-le**), f. dun, fijn vezeltje; **—brine,** f. vezelstof; bloedvezel, v.; **—broïde,** a. vezelachtig; **—brome,** m. vezelgezwel.

Fic, m. uitwas van vleesch, m.

Ficaire, f. groot vijgkruid.

Ficées, f. pl. netelplanten, v.

Fice‖ler, v. a. met bindgaren, met een touwtje binden; kleeden; **mal —lé, —lé comme quatre sous,** slecht gekleed; **— un paquet,** een pakje toebinden; **—leur,** m. inpakker.

Ficel‖le, f. bindgaren; touwtje; vischlijn, v.; garen, waarvan men netten breidt; draad eener marionette; **celui qui tient les —s,** de man achter de schermen; **on voit la —,** men ziet hoe het in elkaar zit; **les —s du métier,** de kunstgrepen; **—lerie,** f. garen- of touwwinkel, m.; **—lier,** m. rol, v. of haspel, m. waarop het bindgaren gewonden is.

Fichant, ante, a. **feu —,** strijkvuur; **—,** onaangenaam.

Fiche, f. kram, v.; houvast; voegijzer; propje van tabaksbladen; speelteeken, fiche; fig. **— de consolation,** kleine schadevergoeding, v.; **—,** register in een bibliotheek.

Ficher, v. a. inslaan, indrukken, inheien; **avoir les yeux fichés sur qch.,** de oogen strak op iets gevestigd hebben; pop. **—,** ou **fiche,** werpen, zetten, geven, enz.; **fiche-moi le camp!** scheer je weg! **fichez-moi la paix!** laat mij met rust! **se —,** v. pr. pop. zich stellen; **se — qch. dans la tête,** zich iets in 't hoofd zetten; **se — du monde,** niets om de menschen geven, onbeschaamd handelen; **je ne m'en fiche pas mal!** ik geef er geen zier om.

Ficheron, m. luns of lens, v.

Fichet, m. papiersnippertje tot het verzegelen van een brief; ivoren pennetje, waarmede men zijne winst in het triktrakspel teekent.

Ficheur, m. voeger met kalk.

Fichoir, m. knijpertje (om waschgoed aan het koord vast te steken).

Fichtre, interj. pop. vervloekt! te duivel!

Fichu, m. vrouwen halsdoek, m., fichu.

Fichu, ue, a. fam. et pop. belachelijk, bespottelijk, gering; **un — visage,** een misselijk gezicht; **—,** verloren, weg, geheel op; fam. **être — de, pour...,** in staat zijn om...; **mal —,** zeer slecht gekleed.

Ficoï‖dal, a. tot de soort der vijgen behoorend; **—de,** f. (lat. ficus, figue, et gr. eidos, aspect) Afrikaansche vijg of bloem, v.; **—des,** a. **plantes —,** vijgen planten, v.

Fictice, a. verdicht, versierd.

Fic‖tif, ive, a. (lat. fictus) bedacht, verzonnen; aangenomen, denkbeeldig; **—tion,** f. (lat. fictio; de fingere, feindre) verdichtsel; **fiction de droit,** onderstelling van een geval (in rechten), v.; **—tivement,** adv. verdichtenderwijze, bij verdichting.

Fidéicom‖mis (pr. **mis**), m. (lat. fidei, à la foi, et fr. commis) erfbetrouwing, erfmaking met last van overgifte, v.; **—missaire,** m. erfgenaam met last van overgifte.

Fidéjus‖seur, m. borg; **—sion,** f. borgtocht, m.

Fidè‖le, a. (lat. fidelis; de fides, foi) trouw, getrouw; **mémoire —,** goed, vast geheugen; **les —s,** de geloovigen; **—lement,** adv. getrouwelijk; nauwkeurig.

Fidélité, f. trouw, getrouwheid, v.

Fiduciai‖re, a. op vertrouwen berustend; **héritier —,** erfgenaam, die iets slechts voor een zekeren tijd bezit, tijdelijk erfgoedhouder; **monnaie —,** papiergeld; **—rement,** adv. bij tijdelijke erfgoedhouding.

Fiducie, f. schijnverkoop, m.

Fief, m. (bas lat. feodum) leen, leengoed; **— dominant,** hoofdleen, grondleen; **— servant,** onderleen; **— franc,** vrijleen; **— suzerain,** kroonleen; **—fal, ale,** a. dat tot een leen behoort; **—fant,** a. beleenend; m. leenheer; **—fé, ée,** p. et a. beleend; van een leen afhankelijk; fig. fam. in den hoogsten graad, volslagen, aarts...; **coquin —,** aartsschelm; **fou —,** volslagen gek; **—fer,** v. a. in leen geven, met iets beleenen.

Fiel, m. (lat. fel) gal, v.; **— de terre,** aardgal, v.; aardrook, m.; duizendguldenkruid; **— de verre,** glasgal, v.; glasschuim; **pierre de —,** galsteen, m. (zekere verf); **—,** fig. haat, toorn, m.; **répandre, vomir son —,** zijn gal uitspuwen; prov. **un peu de — gâte beaucoup de miel,** een weinig bitterheid kan veel vreugde bederven.

Fielleux, euse, a. galachtig.

Fien‖te (pr. **an**), f. (lat. fimus, fumier) mest of mist van vee, m.; **—ter** (pr. **an**), v. n. drek loozen (van dieren), mesten.

Fier, v. a. **(qch. à qn.)** (lat. fidere; de fides, foi) betrouwen; **se —,** v. pr. **à qn., en qn.,** op iemand vertrouwen stellen; **se — sur qch.,** op iets vertrouwen, zich op iets verlaten; **je ne me fie qu'en Dieu,** ik vertrouw alleen op God.

Fier, ière, a. (lat. ferus, farouche) fam. trotsch, hooghartig, fier; moedig, vermetel; sterk, kras, geweldig; **une fière peur,** een groote vrees; **—,** m. trotschaard.

Fier-à-bras, m. (Fierabras, géant sarrasin

célèbre par les chansons de geste) fam. opsnijder, zwetser, windbuil; pl. **des fier-à-bras.**

Fièrement, adv. op trotsche, stoute, fiere wijze; buitengewoon, kras; — **dessiné,** kloek, krachtvol geteekend.

Fiérot, o(t)te, a. belachelijk trotsch.

Fierte, f. (lat. feretrum) relequieënkast, v.

Fierté, f. (rad. fier) trotschheid, fierheid; moedigheid (der paarden), v.

Fièvre, f. (lat. febris) koorts, v.; **un accès de —,** een aanval van koorts; — **quotidienne, tierce, quarte,** alledaagsche, anderendaagsche, derdedaagsche koorts; — **continue, intermittente,** aanhoudende, tusschenpoozende koorts; — **bilieuse,** galkoorts; — **putride,** rotkoorts; — **éphémère,** koorts die maar eens komt en een etmaal duurt; — **de lait,** zogkoorts; — **scarlatine,** scharlakenkoorts; **le fort de la —,** de crisis; **le déclin de la —,** het afnemen van de koorts; **la — l'a quitté,** de koorts is weggebleven; **la — l'a reprise,** de koorts is teruggekomen; prov. **tomber de — en chaud mal,** prov. van den wal in de sloot vallen; **cela donne la —,** dat maakt iemand zenuwachtig.

Fié‖vreux, euse, a. koortsig; koortsverwekkend; m. et f. koortslijder(es); **—vrotte,** f. kleine koorts, v.

Fifi, m. karnaval-kostuum; —, m. **fifille,** f. liefje, kleintje.

Fi‖fre, m. (all. pfeife, sifflet) klein dwarsfluitje; pijper; **—frer,** v. n. pijpen; v. a. met de dwarsfluit accompagneeren, aankondigen.

Figaro, m. (personnage du Barbier de Séville, de Beaumarchais) barbier, friseur.

Fi‖gé, ée, a. gestremd, stijf, verstijfd; **—gement,** m. stremming, v.; **—ger,** v. a. (lat. figere) doen stremmen; **se —,** v. pr. stremmen, stollen, dik worden.

Figno‖ler, v. n. fam. willen uitsteken door taal of manieren; v. a. met te groote nauwgezetheid uitvoeren; **—leur,** m. pronker.

Fi‖gue, f. (lat. ficus) vijg, v.; **moitié —, moitié raisin,** half willens, half onwillens; half goed half slecht; **faire la — à qn.,** iemand bespotten (door een gebaar, oorspronkelijk door den duim tusschen wijs- en middelvinger te steken); — **fleur,** f. vroege vijg, v.; **—guerie,** f. vijgeboomgaard, m.; **—guier,** m. vijgeboom, m.; — **d'Adam,** banaan.

Figu‖lin, e, a. wat zich laat kneden en vormen; **terre —line,** pottenbakkersaarde; **—line,** f. vaatwerk, aardewerk van terra-cotta.

Figu‖rabilité, f. de eigenschap aller lichamen, van eene gedaante te hebben, hunne vormvatbaarheid, v.; **—rable,** a. vatbaar om eene gestalte aan te nemen; **—rant, ante,** a. als symbool dienend; m. et f. figurant, figurante **(comparse); —ratif, ive,** a. verbeeldend, symbolisch; **plan —,** platte grond; **(lettre)—ive,** f. karakteristieke letter (van werkw.); **—ration,** f. voorstelling in beeld, v. de gezamenlijke figuranten; **—rativement,** adv. op eene verbeeldende, symbolische wijze; **—re,** f. (lat. figura; de fingere, former) verbeelding, v.; beeld, afbeeldsel, figuur; gestalte, houding, v.; prov. **faire —,** in aanzien zijn, een goed figuur maken; pop. — **de campagne,** achterwerk; —, rhetorisch beeld, beeldspraak; **quittons la —!** laten we ronduit spreken; **—ré, ée,** p. et a. verbeeldend, afgebeeld, figuurlijk; **sens —,** ou —, m. figuurlijke beteekenis, zin; **—rément,** adv. oneigenlijk, figuurlijk; **—rer,** v. a. afbeelden, verbeelden; voorstellen; —, v. n. op een' goeden of kwaden voet met elkander staan; veel vertooning maken; figurant zijn, figureeren; — **sur une liste,** op eene lijst staan; **se —,** v. pr. zich verbeelden of voorstellen; **—rine,** f. (dimin. de figure) klein beeldje, figuurtje, nevenbeeldje, bij landschappen in 't verschiet (op eene schilderij); **—risme,** m. figurisme, stelsel van de gebeurtenissen van 't Oude Testament als figuren van 't Nieuwe te beschouwen; **—riste,** m. die alle gebeurtenissen van het oude Testament voor zinnebeelden op het nieuwe houdt, figurist; vervaardiger van pleisterbeeldjes.

Fil, m. (lat. filum) draad, m.; garen; snoer; vloed of stroom (van het water), m.; draad scherpte of sneê (van een mes), v.; draad (van hout, van vleesch); vervolg (eener rede); **pelote de —,** kluwen garen; — **à coudre,** naaigaren; **—s d'araignées,** spinnewebdraden; — **d'archal,** ijzerdraad; — **à plomb,** schietlood; — **à ravauder,** stopgaren; — **de sayette,** sajetgaren; — **gros,** pikdraad; — **de caret,** schiemansgaren, kabelgaren; — **à marquer,** garenmerk, dat men op een touw zet; — **à gargousse,** kardoesgaren; — **en trois, en quatre,** driedraadsch, vierdraadsch garen; **du — (en trois, en quatre, en six), du — de fer,** sterke brandewijn; **donner du — à retordre,** fam. veel te doen geven, verdriet veroorzaken; **de — en aiguille,** van het begin tot het einde, haarfijn, in alle bijzonderheden; fig. fam. **finesse, malice cousue de — blanc,** lomp verzonnen kunstgreep, list; kunstgreep, list die bij den eersten opslag ontdekt wordt: **—s de la Vierge,** herfstdraden, m.; vliegend spinnenweefsel; **de droit —,** lijnrecht; fig. **il va de droit —,** hij gaat recht door zee; **c'est lui qui tient les —s,** hij houdt het heft in handen (eig. hij houdt de draden der marionetten); **le — d'un couteau, d'une épée,** de snede, het scherp van een mes, een degen; **passer au — de l'épée,** over de kling jagen; **donner le — à un rasoir,** een scheermes slijpen; **ce couteau a le —,** dit mes is geslepen, scherp; fig. **avoir le —,** listig, geslepen zijn; fig. **une langue qui a le —,** een scherpe tong; **le — de l'eau,** de stroom; fig. **aller contre le — de l'eau,** tegen den stroom op roeien, zwemmen; **le — du bois,** de draad van 't hout; **en travers du —,** tegen den draad in; **dans le —,** met den draad mee; **le — du discours,** de draad, de loop van 't gesprek; **perdre le —,** den draad zijner gedachten verliezen, in de war raken.

Filadière, f. platte schuit, praam, v.

Fila‖ge, m het spinnen; spinloon; **—gore,** f. worgdraad, tot het maken der vuurpijlen, m.; **—gramme,** m. teekeningen in het papier, v.; watermerk.

Filaire, f. draadvormig wormpje.

Fila‖ment, m. (rad. fil) vezeltje, draadje; **—menteux, euse,** a. vezelachtig, dradig.

Filan‖dier, ière, a. spinnend; **les trois sœurs —dières,** de drie schikgodinnen, de spinzusters; **—dière,** f. spinster, v.; **—dres,** f. pl. herfst- of zomerdraden; draden in het vleesch, m.; witte striemen in de wonden der paarden, v.; wier- of zeegras; wormpjes bij de valken; **—dreux, euse,** a. dradig; fig. langdradig, verward.

Filant, te, a. dikvloeiend (als olie, stroop enz.); **étoile —te,** vallende ster.

Filardeau, m. bakvisch; kleine baksnoek, m.; jonge hooge boom, m.

Filardeux, euse, a. aderachtig.

Filas‖se, f. gehekeld vlas; gehekelde hennep, m.; **des cheveux de —,** ou **—,** vlasgeel haar; **— de montagne,** asbest, amiant; pop. **—,** matras; bed; **—sier,** m. **sière,** f. vlas- of hennepbereider, vlas- of hennephandelaar.

Fila‖teur, m. **trice,** f. bestuurder eener spinnerij; zijdespinner; **—tier,** m. garenhandelaar; **—trice,** f. zijdehaspelaarster; **—ture,** f. (rad. filer) (zijde)spinnerij, v.

Fi‖le, f. (rad. fil) gelid; rij, v.; **à la —,** in eene rij; **chef de —,** vleugelman, guide; eerste schip van eene slagorde; **serrer les —s,** de gelederen sluiten; **feu de —,** gelederenvuur; **demi-—,** halve rij, v.; **serre-—,** de achterste in de rij; **par — à droite!** rotte rechts! **—lé,** m. goud- of zilverdraad, m.

Fi‖lement, m. het spinnen; **—ler,** v. a. (rad. fil) spinnen; (draad, waslicht) door het trekijzer halen; volgen; **— sa corde,** zich een strop spinnen, dingen doen die naar de galg voeren; **— le câble,** den kabel laten slippen; **— la manœuvre en douceur,** gestadig aan bijvieren; **— sur les ancres,** het anker vieren; **— à la bande,** in eens los gooien; **— la ligne de sonde,** looden; **le vaisseau file six nœuds par heure,** het schip loopt zes mijlen in 't uur; fam. **— son nœud,** stilletjes heengaan, uitknijpen; **— ses jours,** zijn leven doorbrengen; **des jours —lés d'or et de soie,** kalme en gelukkige dagen; **un vaisseau qui file sur ses ancres,** een schip, dat op zijne ankers drijft; **— une scène, une période,** een tooneel, een volzin langzaam afwikkelen, ten einde brengen; **— un son, un ton,** een toon lang aanhouden; **— le tabac,** tabak spinnen; fam. **un agent de police qui file un individu suspect,** een politieagent die een verdacht persoon in stilte volgt; **— ses cartes,** zijne kaarten één voor één en langzaam ontdekken, fileeren; **— la carte,** eene kaart wegmoffelen, onder-steken; **— doux,** fam. gedwee zijn, zoete broodjes bakken; **—,** v. n. spinnen (van eene kat); draderig, taai worden (van vloeistoffen); stoomen (van een lamp, een pit), verschieten (van eene ster); (snel) zeilen, varen; uitknijpen, heengaan; in eene rij achter elkaar gaan.

Fi‖lerie, f. spinnerij, garenfabriek, v.; **—let,** m. (dimin. de fil) kleine, dunne draad, m., draadje; vezeltje, pluisje; tongriem, m.; net, vischnet; goud- of zilverdraad met zijde getwijnd, m.; fig. **il a le — bien coupé,** hij is goed van den tongriem gesneden, hij heeft eene gladde tong; **— de vinaigre,** scheutje azijn; **—d'huile,** scheutje olie; **—s,** pl. strikken, m.; vergulde lijn op den rug van een boek, v.; smal lijstje; rand aan de muntstukken, m.; **— de voix,** fijn, zwak stemmetje; **—s de bastingage,** vinkenetten; **—s d'abordage,** enternetten; **— de foc,** net van het voorstagzeil en kluiver; **— de trelingage,** blokkenet; **coup de —,** trek, m.; vangst, v.; fig. **faire tomber qn. dans ses —s,** iemand in zijn net weten te krijgen; fig. **d'un seul coup de —,** in één keer, in één maal; **— de vis,** schroefdraad; **des —s de sole,** dunne reepen tong; **— de bœuf,** haas, ruggestuk (van een os); **—letage,** m. het netten breiden; draadtrekkerij, v.; **—leterie,** f. naaigarenfabriek, v.; **—leter,** v. a. schroefdraden snijden; draden trekken; v. n. vergulde figuurlijnen op den rug van een boek maken; **—leur,** m. **—euse,** f. spinner, spinster; persoon, die een ander in stilte volgt en bespiedt; **— de cartes,** valsche speler (zie **filer**); **—leuse,** f. spin, v.; **—leux,** m. kruishout of zware klamp, m.

Fili‖al, ale, a. (lat. filius, fils) kinderlijk; **—alement,** adv. op kinderlijke wijze; **—ale,** f. **la — d'une maison de commerce,** handelshuis gesticht door een ander huis; **—ation,** (lat. filius, fils) afkomst van vader tot kind, v.; rechte linie van afstamming, van verwantschap; afhankelijkheid (der kinderen), v.; fig. verbinding, v.; afstamming; wording; verbintenis, aaneenschakeling, v.

Filière, f. trekijzer, trekplaat, waardoor goud-, zilver- en koperdraad wordt getrokken; spleet in de steengroeven, v.; rij, reeks, v.; **cette demande a passé par la — administrative,** dit verzoekschrift heeft den geheelen administratieven weg gevolgd; fig. fam. **passer par la —,** eene moeilijke proef doorstaan.

Fili‖forme, a. draadvormig; **—grane, Filagramme,** m. fijn draadwerk (van goud of zilver); watermerk (op papier); **—graner,** v. a. tot filigraan bewerken.

Filin, m. soort van serge, v.; **pièce de —,** f. tros, wantslag, touwwerk; **— en trois,** driestreng touwwerk.

Filipendule, f. roode steenbreke, v. (zekere plant); **—,** a. aan draden of vezels hangend; **araignée —,** spin, die aan draden hangend, hare prooi beloert.

†**Fillage,** m. vrijsterschap, v.; vrijsterstand, m.

Fillâtre, m stiefzoon, voorzoon.

Fil‖le, f. (lat. filia) dochter, vrijster; meisje; **vieille —,** ongetrouwde juffrouw, oude vrijster; **rester —,** ongetrouwd blijven; **— de France, — de rois,** koninklijke prinses; **— de boutique,** winkeldochter; **— de ferme,** boerenmeid; **petite-—,** kleindochter; **belle-—,** schoondochter; pl. **—s de Mémoire,** zanggodinnen; **— de joie,** licht meisje; **— d'honneur,** hofdame; **— d'artichaut,** onderste blad van eene artisjok; **—lette,** f. fam. jong of klein meisje; **—leul,** m. **eule,** f. (lat. filiolus, jeune fils) doopkind; doopzoon; doopdochter.

Filoche, f. groot molensteentouw; netvormig zijden of garen weefsel.

Filoir, m. spinmachine, v.

Filon, m. (rad. fil) erts- of mijnader in de bergwerken, v.

Filoselle, f. grove zijde, floretzijde, v.

Filotier, m. **ière,** f. garenkooper; garenkoopvrouw; **—ière,** f. sierlijke uitgewerkte rand om een ruit.

Filou, m. gauwdief, beurzensnijder.

Filouse, f. spinnewiel.

Filou‖tage, m. spitsboevenhandwerk; **—ter,** v. a. listig stelen of bedriegen; **—terie,** f. bedriegerij, gauwdieverij, v.

Fils (pr. **fiss**), m. (lat. filius) zoon; **petit-—,** kleinzoon; **— naturel,** onechte zoon; **les — d'Albion,** de Engelschen; **les — d'Apollon,** de dichters; **les — de Mars,** de krijgslieden; **les quatre — Aymon,** de vier Heemskinderen; fig. **un — de la terre,** een parvenu; **— de maître,** meesterszoon, zoon van iemand, die het meesterschap in zeker ambacht verworven heeft; zoon, die de bekwaamheden van zijn vader geërfd heeft; **beau-—,** schoonzoon; **beau —,** ingebeeld gekje; prov. **tel père, tel —,** het appeltje valt niet ver van den boom; **il est — de ses œuvres,** wat hij is heeft hij aan zichzelf te danken.

Fil‖trage, m. het filtreeren; **—trant, e,** a. doorzijgend, filtreerend; **papier —,** filtreerpapier;

—tration, f. het zijgen door papier; filtreering; **—tre,** m. stuk doek of papier, waardoor men de vochten zijgt of filtreert; leksteen, filter, m.; **—trer,** v. a. door een' doek zijgen, filtreeren; fig. inboezemen; **se —,** v. pr. ou **—,** v. n. doorzijpelen, doorlekken.

Filure, f. spinsel; draad, m.

Fim‖briaires, m. pl. (lat. fimbria, frange) ingewandswormen (met franjevormige organen); **—brille,** f. kafdraad, kafschilfertje.

Fin, f. (lat. finis) einde, slot; afloop, m.; **— courant,** de laatste van deze maand; **—,** fig. doel, oogmerk; **à la —,** adv. eindelijk; **à la — des —s, en — finale,** ten langen leste; **en — de compte, à la — du compte,** per slot van rekening; **mener à bonne —,** volvoeren, tot een goed einde brengen; **tirer, toucher à sa —,** op zijn eind loopen; **le malade touche à sa —,** de zieke ligt op sterven; **prendre —,** eindigen; **mettre — à,** een eind maken aan ...; **à telle — que de raison,** voor ieder doeleinde, geval; **à cette —, à ces —s,** tot dat einde; fam. **faire une —,** eene vaste leefwijze aannemen; een beroep kiezen, trouwen, enz.; **le tribunal l'a renvoyé des —s de la plainte,** de rechtbank heeft zijn eisch niet-ontvankelijk verklaard; **— de non recevoir,** grond van niet-ontvankelijkheid.

Fin, fine, a. (lat. pop. finus de finire, limiter, finir) fijn, dun, teêr; fig. fijn, listig, loos, doortrapt; **la —e fleur,** de fijne, beste bloem (van meel); fig. de keur, het puikje, de bloem; **partie —e,** (liefdes)pretje; **avoir le nez —,** een scherpen reuk hebben; fig. scherpzinnig zijn; **c'est une —e gueule,** het is een lekkerbek; **une —e lame,** een uitstekend schermer, duellist; **un — voilier,** een uitstekende zeiler; **—es herbes,** fijngehakte groenten; **au, en — fond de,** in het diepst van ...; **prendre une bille —e, prendre une bille trop —,** een bal fijn raken, een bal te fijn raken (bij 't biljartspel); fig. **le — mot,** het laatste, beslissende woord; oplossing (van een raadsel); de ware beweegreden; pop. het uiterste; **—,** m. **faire le —,** den schijn van slimheid aannemen; **jouer au —, au plus —, à qui sera le plus —,** elkander zoeken te bedriegen; **—,** het fijne, het zachte; de hoofdzaak; de fijne wasch; het fijne goud; **—e,** f. fijn schrift; **ma —e!** op mijn woord!

†**Fi‖nage,** m. veldgrens, v.; gebied eener stad, eener gemeente; **—nal, ale,** a eindigend, laatst, slot...; **lettre —e,** sluitletter, v.; **la —e,** de eindlettergreep, v.; **—nale,** m. (mot ital.) eindstuk, slotstuk, (van een muziekstuk); grondtoon, grondnoot; laatste figuur in de quadrille; **—nalement,** adv. eindelijk, ten laatste; **—nalité,** f. einddoel; doelmatigheid, v.

Finan‖ce, f. gereed geld; belasting, schatting enz., v.; pl. inkomsten, v., finantiën; kennis van het finantie-wezen, v.; **moyennant —,** tegen kontant geld; **un homme de —,** een financier; **la haute —,** de rijkste bankiers; **il veut entrer dans la —,** hij wil zich aan 't finantiewezen wijden; **chiffre de —,** Romeinsch cijfer; **lettres de —,** gedrukte schrijfletters; **écriture de —,** soort rondschrift; **—cer,** v. a. et n. fam. geld afschuiven, in de bos blazen; geld opbrengen; **—cier, ière,** a. tot het finantie-wezen behoorend; **—cier,** m. rentmeester, ontvanger, pachter; financier; **—cière,** a. f. **écriture —,** groot schrift met ronde letters, (zie **finance**); **à la —cière,** op de wijze der financiers; zeer fijn toebereid (met champignons enz.); **—cièrement,** adv. op de wijze der financiers.

Finas‖ser, v. n. fam. kleine listen bezigen, niet rond handelen; **—serie,** f. fam. kleine list, onoprechtheid, v.; **—seur,** m. **euse,** f. **—sier,** m. **ière,** fam. konkelaar, draaier; konkelaarster, draaister; **—sier, ière,** a. kleingeestig berekenend.

Finaud, aude, a. fam. listig, sluw; m. et f. sluwerd.

Fin-bec, m. fijnproever.

Fincelle, f. zoomtouw(van een net).

Fine, zie **Fin.**

Fi‖nement, adv. fijn, kunstig; listig, behendig; **—nesse,** f. fijnheid, dunheid; list, loosheid, v; kunstgreep, v.; **chercher entendre — à och.,** ergens iets kwaads achter zoeken; **—net, ette,** a. loos, bedriegelijk; **—nette,** f. lichte wollen of katoenen stof.

Fi‖ni, ie, a. geëindigd, voltooid; met zorg bewerkt; **coquin —,** volleerde schurk, aartsschurk; **le —,** m. de laatste hand, de voltooiing; de zorgvuldige bewerking, v.; het begrensde; **—nir,** v. a. (rad. finir) eindigen, besluiten, voleinden; volmaken; v. n. eindigen, ten einde gaan, een einde nemen; aan zijn eind zijn, sterven; **en — avec ...,** eindelijk een eind aan iets maken; **il a fini de parler,** hij heeft uitgesproken; **il finira par se ruiner,** hij zal zich ten slotte, eindelijk, ruïneeren; **—nissage,** m. laatste bewerking, v.; **—nissement,** m. voleindiging, voltooiing, v.; **—nisseur,** m. werkman bij het horloge- en speldemaken, die de laatste hand aan het werk legt; schilder, die te nauwkeurig werkt; **—niteur,** a. m. **cercle —,** gezichteinder, m.; **—nitif, ive,** a. beslissend, afdoend; **—nito,** m. het sluiten eener rekening; de finale staat der rekening, m.

Finlandais, e, a. Finlandsch.

Finnois, e, a. Finsch; m. et f. Fin, Finsche vrouw; **—,** m. het Finsch.

Fio‖le, f. (lat. phiala) glazen fleschje; (arg.) gelaat, gezicht; fam. **vider une —,** eene flesch wijn uitdrinken; **—ler,** v. a. et v. n. pop. drinken, zuipen; **—leur,** m. drinkebroer, zuiper.

Fion, m. pop. zwier, m., goede houding, v.; **donner le — à une chose,** de laatste hand aan iets leggen.

Fioritures, f. pl. versieringen, v.; opsmukking, v.; oplegsel.

Firmament, m. (lat. firmamentum; de firmare, affermir) sterrenhemel, m.; uitspansel, firmament.

Firman, m. schriftelijk bevel van den sultan; keizerlijke verlofbrief (patent), pas, m.

Firme, f. handelsfirma, v. (in België).

Fis‖c, m. (lat. fiscus, panier) staatskas, v., staatsvermogen, fiscus; de ambtenaren der staatskas; **—cal, ale,** a. den fiscus of de staatskas betreffend; (al te zeer) voor den fiscus zorgend, op het voordeel van den fiscus bedacht; **—calement,** adv. op fiscale wijze; **—calité,** f. stelsel van den fiscus; te groote ijver voor den fiscus, de schatkist.

Fissile, a. splijtbaar.

Fissi‖pare, a. door verdeeling vermenigvuldigd; **—pède,** a. met gespleten klauwen of hoeven; **—penne,** a. met gespleten vleugels; **—rostre,** a. met gespleten bek.

Fissule, f. ronde darmworm, m.

Fissuration, f. gespletenheid, v.

Fissure, f. (lat. fissura; de fissus, fendu) spleet, v.

Fistu‖laire, a, pijp- of buisvormig; m. tabakspijp, v.; pijp- of buisvisch, m.; **—laire,** f. soort van zeewier; **—le,** f. (lat. fistula) nauwe, lange en diepe etterwonde, fistel, v.; **—leux, euse,** a. van den aard eener fistel; **—line,** f. leverzwam, bloedzwam, v. **(langue de bœuf).**

Fix‖age, m. fixeering, v.; het vastmaken (bij photografen); **—ateur,** a. et m. **(cosmétique)—,** middel om het haar vast te maken; **—atif, ive,** a. vastmakend; m. vastmakend middel; **—ation,** f. vastmaking, stremming, v.; vaststelling, v. (van een prijs, een uur enz.); **— des rangs,** wedstrijd, m.; **—é,** m. olieverfschilderijtje achter glas geplakt; **—e,** a. (lat. fixus, fixé) vast, onbewegelijk; zeker, bepaald; vast, niet vluchtig; **le baromètre est au beau —,** de barometer staat op bestendig; m. vast inkomen; f. pl. de vaste sterren, v.; **fixe!** int. sta!; **—e-longe,** f. lijnhouder, m. (toestel om touwen op de weide vast te maken); **—ement,** adv. vast, stijf, strak; **—er,** v. a. (rad. fixe) vast maken, bevestigen, fixeeren; vaststellen, bepalen; vestigen (de oogen op...); **me voilà enfin —é,** nu weet ik eindelijk waaraan ik me kan houden; **— les regards de qn.,** iemands aandacht trekken; **— ses idées,** zijne denkbeelden eene bepaalde richting geven; vast maken (een vluchtig lichaam); **se —,** v. pr. **à qch.,** tot iets besluiten, ergens bij blijven; **—ité,** f. vastheid, onvluchtigheid, v.

Fla, m. dubbele slag. m. met den trommelstok (eerst zacht met den rechtertrommelstok, dan hard met den linker); zie **ra.**

Flabellation, f. (flabellum, éventail) het toewuiven van lucht; het verfrisschen der lucht.

Flaccidité, f. (lat. flaccidus, flasque) weekheid, slapheid, v.

Fla‖che, f. kuil, m.; holte in eene straat; wanzijde, ruwe zijde van een stuk hout, v.; **—cheux, euse,** a. oneffen, wanzijdig; **bois —,** m. kwasterig hout, wankantig hout.

Flacon, m. stopflesch, schroefflesch, flacon, v.

Fla-fla, m. fam. drukte, v.

Flagel‖lants, m. pl. geeselbroeders; **—lateur,** m. **trice,** f. geeselaar; **—lation,** f. geeseling, v.; **—ler,** v. a. (lat. flagellare; de flagellum, fouet) geeselen.

Flageo‖ler, v. n. op de beenen trillen; op de flageolet blazen; **—let,** m. kleine fluit, flageolet; flageoletregister; kleine witte boon; **—leur,** m. flageoletspeler; pop. lage vleier.

Flagor‖ner, v. a. fam. flikflooien, laag vleien; **—nerie,** f. fam. flikflooierij, lage vleierij, v.; **—neur,** m. **euse,** f. lage vleier, flikflooier.

Flagrant, a. (lat. flagrans, brûlant) in 't oog vallend, openbaar; **en — délit,** op heeter daad.

Flai‖r, m. (rad. flairer) scherpe, fijne reuk, m.; **bon —,** fijne reuk; **—rer,** v. a. (lat. flagrare, avoir de l'odeur) ruiken; snuffelen, ergens de lucht van hebben (van honden); fig. de lucht van iets hebben, iets voorzien; **—reur,** m. fam. **— de cuisine,** tafelschuimer, pantikker.

Flamand, e, a. Vlaamsch; **l'école flamande,** de Vlaamsche school (schilderschool); m. et f. Vlaming; Vlaamsche.

Flamand, m. lasch, scherf, v.

Flamant, m. flamingo, m. (zekere watervogel in Afrika).

Flam‖bant, ante, a. vlammend, gloeiend; fam. prachtig, schitterend; **un mobilier tout — neuf,** spiksplinternieuwe meubelen; **—bart,** m. kool, die nog niet geheel doorgebrand is, v.; licht, dat zich aan den mast van een schip hecht; **—be,** f. lischbloem, v.; helder vuur; **—bé, ée,** a. verloren, geruïneerd, bedorven; **—beau,** m. (rad. flamber) fakkel, toorts, v.; groot waslicht enz.; hooge kandelaar, m.; **—bée,** f. helder, opvlammend vuur; pop. bliksem, m.; **—ber,** v. n. (v. fr. flambe, flamme) vlammen, branden, v. a. boven de vlam houden, door de vlam halen; zengen; **—berge,** f. zware degen, m.; **mettre — au vent,** van leer trekken; **—boiement,** m. het glanzen of lichten; **—boyant, ante,** a. vlammend, flikkerend, fonkelend; **boyante,** f. gevlamde schelp, v.; soort van vuurwerk; zekere tulp, v.; **—boyer,** v. n. (rad. flamber) vlammen, flikkeren; **—bures,** f. pl. vlekken eener ongelijk geverfde stof, v.

Flamiche, f. zeker gebak, met kaas, boter, eieren.

Flamine, m. (lat. flamen) Flamen, oud-Romeinsch priester.

Flam‖me, f. (lat. flamma) vlam, v.; gloed, m.; wimpel, m.; **—mes du Bengale,** Bengaalsch vuur; —, vlamvormig sieraad; glans van een edelgesteente; lischbloem, v.; **— de lance,** lansvaantje; —, laatijzer (voor paarden); **—mèche,** f. vlammetje, vonkje; **—merole,** f. dwaallicht; **—meroles,** pl. St. Elmus-vuur; **—mette,** f. vlammetje; laatvlam, v., lancet; brandende hanevoet; brandende wilde wijngaard; kleine wimpel.

Flammule, f. clematis, v.; bedelaarskruid.

Flan, m. vlade of vla, v.; muntplaatje; **—!** interj. gekheid! (arg.); **vol à la —,** diefstal zonder voorbedachten rade.

Flanc, m. zijde, v.; flank, v.; zijde (van een schip), v.; fam. **être sur le —,** bedlegerig zijn; fig. fam. **prêter le —,** zich bloot geven, vat op zich geven; **le — d'une armée,** de flank van een leger; **les —s d'une colline,** de hellingen van een' heuvel; fig. fam. **se battre les —s,** alle mogelijke moeite doen.

Flanchet, m. zijstuk van een stokvisch; ribbestuk van een' os.

Flanconade, f. steek in de zijde (bij het schermen), m.

Flandre, f. Vlaanderen.

Flandrelet, m. kleine pannekoek, m.

Flandricisme, m. eigenaardige Vlaamsche uitdrukking, v.

Flandrin, m. (de Flandre) fam. lang en mager mensch; lange slungel.

Flâne, f. de gewoonte om rond te slenteren, rond te zwerven.

Flanelle, f. flanel (lichte Engelsche baai), v.

Flâ‖ner, v. n. rondslenteren, straatslijpen; **—nerie,** f. het rondslenteren; **—neur,** m. **euse,** f. slenteraar, slenteraarster; **—nocher, notter,** v. n. heel kalm slenteren.

Flan‖quant, e, a. ter zijde beschietend, de zijde van een werk verdedigend, flankeerend; **—quement,** m. het bestrijken van ter zijde; **—quer,** v. a. (rad. flanc) van ter zijde bestrijken of dekken (van een bolwerk); ter zijde stellen; **— un coup,** fam. een slag geven; **— à la porte,** de deur uitzetten; **— une assiette par terre,** een bord op den grond smijten; **se —,** v. pr. fam. zich op onbeleefde wijze ergens neêrzetten; pop. **se — une culotte,** zich bedrinken; **—queur,** m. flankeur (eclaireur ter zijde van de troepen).

Fla‖que, f. poel, plas, m.; **—quée,** f. golf, gulp water of wijn (die men iem. in het gelaat smijt of spat); **—quer,** v. a. wijn, water enz. in iemands gezicht kletsen.

Flaquière, f. gedeelte van een muilezelstuig.

Flasque, a. (lat. flaccidus) slap, mat, krachteloos.

Flasque, f. kruitdoos, v., kruithoren, m.; klamp van den mast, m.; —, m. (et f.) zijwang van een affuit.

Flasquement, adv. op slappe, krachtelooze wijze.

Fla‖tir, v. a. pletten, plat slaan; **—toir,** m. plethamer der munters en goudsmeden, kleine hamer der graveurs, m.

Flâ‖trer, v. a. een door een dollen hond gebeten hond met een gloeiend ijzer branden; **—trure,** f. schuilhoek van een haas of wolf, m.

Flat‖ter, v. a. (lat. flatus, souffle léger, caressant) vleien, liefkoozen; **à ne vous point —,** onverholen gesproken, ronduit gezegd; **— sa douleur,** zijn verdriet zoeken te verzachten; **— la corde (d'un instrument de musique),** de snaar (van een muziekinstrument) zacht aanraken; **se —,** v. pr. zich vleien; een te gunstig denkbeeld van zich zelven hebben; **il se flatte de réussir,** hij vleit zich te zullen slagen; **—terie,** f. vleierij, pluimstrijkerij, v.; **—teur, euse,** a. vleiend; liefkoozend; mooier makend; m. et f. vleier; vleister; **—teusement,** adv. op eene vleiende wijze.

Flatu‖eux, euse, a. (lat. flatus, vent) winderig, dat winden veroorzaakt; **—lent, ente,** a. winderig; **—lence,** f. opzetting van winden, v.; **—osité,** f. winderigheid, v.

Flavéole, f. geeltje (bloem).

Flavescent, ente, a. geelwordend, geelachtig.

Flavi... (in samenstellingen) geel.

Fléau, m. (lat. flagellum) dorschvlegel; ijzeren boom, waarmede de stalpoorten van binnen gesloten worden, m.; **— d'armes,** wapen der middeleeuwen, stuk lood door een ketting aan een korten stok gebonden; **— du chien,** hondenluis, hondentiek, v.; —, fig. plaag, geesel, m.; bezoeking, roede, v.

Flèche, f. pijl, m.; spits van een' toren, v.; stang (van een bed); ploegboom, m.; disselboom, m.; wip eener ophaalbrug; kleine schans, v.; **— de lard,** zijde spek, v.; **— en cul,** vlieger of driehoek boven de bazaan, m.; **— à feu,** vuurpijl; fig. **faire — de tout bois,** alles in 't werk stellen; fig. **c'est la — du Parthe,** het is eene hatelijkheid bij wijze van afscheid (de Parthen schoten pijlen af onder 't vluchten).

Flécher, v. n. loten schieten.

Fléchière, f. pijlkruid.

Fléchir, v. a. (lat. flectere) buigen, krommen; fig. bewegen, vermurwen, verbidden; v. n. zich buigen; fig. bewogen worden, toegeven; **— le genou,** de knie buigen; **rien n'est capable de le —,** niets is in staat hem te vermurwen; **cette poutre commence à —,** deze balk begint door te buigen.

Fléchis‖sable, a. buigzaam, buigbaar, taai; **—sement,** m. buiging (der knie), v.; **—seur,** m. buigspier, v.; **—sure,** f. buiging, v.

Flegma‖gogue, a. slijm afdrijvend; **—tique,** a. slijmerig, flegmatisch; fig. zonder vuur, onaandoenlijk; **—tiquement,** adv. op flegmatische, doodkalme wijze.

Flegme, m. (gr. phlegma, pituite) phlegma; slijm; fig. koelbloedigheid, v.

Flegmo‖n, m. bloedbuil, bloedzweer, v.; **—neux, euse,** a. bloedzweerachtig.

Flème (= flegme), f. (arg.) slapheid, luiheid; **avoir sa —,** liever luieren dan werken.

Flet, m. bot, schol, v.

Flétan, m. heilbot, v.

Flétrir, v. a. (lat. flaccidus, flasque) doen verwelken, doen bederven; fig. schenden, brandmerken, onteeren; **— le cœur à qn.,** bedroeven; moedeloos maken; **se —,** v. pr. verwelken, verflensen.

Flétris‖sant, ante, a. verwelkend, onteerend; **—sure,** f. verwelking, v.; fig. schandvlek, v.; brandmerk.

Flette, f. vlet, v. (soort van schuit).

Fleur, f. (lat. flos, floris) bloem, v.; bloesem; dauw, m. dons (op vruchten, enz.); †brandmerk; fig. de bloem, de kern, v.; het beste, het puikje; glans, m.; **— de lis,** lelie, v.; **la — des pois,** erwtenbloesem; fig. fijnste, elegantste heer, dame; **bordages de —s,** kimgangen, m.; **—s,** pl. zuiveringen, v.; maandstonden, m.; **—s blanches,** witte vloed, m.; **cartes de —,** bijzonder fraaie speelkaarten, v.; **à — de,** waterpas, gelijk met...; **à — d'eau,** ter hoogte van 't water; **des jeux à — de tête,** uitpuilende oogen; fig. **à — de peau,** oppervlakkig.

Fleur‖age, m. gruttenzemelen, v.; aardappelmeel; **—aison,** f. bloei; bloeitijd, m.

Fleurdeliser, v. a. met leliën beschilderen; †brandmerken.

Fleu‖rée, f. lichte schuim op de verfkuip; **—rer,** v. n. (rad. fleur) lekker rieken, een aangenamen geur geven; fig. fam. **— comme baume,** als balsem rieken, lekker rieken; **—ret,** m. schermdegen, m. rapier, fleuret; floretzijde, v.; floretband; zekere pas (in het dansen), m.; **—rette,** f. bloempje (in herdersdichten); fig. pl. vleiende woorden; minnewoorden; **conter —,** het hof maken, vleien; **—ri, ie,** a. bloeiend; fig. blozend (gelaat); **style —,** bloemrijke stijl; **Pâques fleuries,** Palm-zondag, m.; **—rir,** v. n. bloeien; fig. in bloeienden toestand zijn; v. a. met bloemen versieren; **—risme,** m. liefhebberij van bloemen, v.; **—rissant, ante,** a. bloeiend; **—riste,** m. liefhebber van bloemen; bloemist; **peintre —,** bloemschilder; **jardinier —,** bloemkweeker; **— artificiel(le),** m et f. maker, verkooper (maakster, verkoopster) van kunstbloemen; **—ron,** m. bloemkroontje (van eene samengestelde bloem); bloemwerk, bloemsieraad; bloemvormig vignet; bloemvormige stempel, m.; fig. sieraad, kostbaarst bezit; **—ronné, ée,** a. met bloemkroontjes; **—ronner,** v. n. bloeien, in bloei zijn; v. a. met bloemsieraden voorzien.

Fleuve, m. (lat. fluvius; de fluere, couler) vloed, m.; groote rivier, v.; stroomgod.

Flexi‖bilité, f. buigzaamheid, v.; **—ble,** a. (lat. flexibilis; de flectere, flexum, fléchir) buigzaam; fig. handelbaar, gedwee; **—on,** f. (lat. flexio; de flexus, fléchi) buiging, kromming, v.; verbuiging, v. (van een woord).

Flexueux, euse, a. met vele buigingen of krommingen.

Flexuosité, f. knievormige buiging, v.

Flibot, m. klein schip van niet meer dan 100 ton.

Flibus‖ter, v. n. vrijbuiten, kapen; **—terie,** f. vrijbuiterij, zeerooverij, v.; **—tier,** m. vrijbuiter, zeeroover in de Amerikaansche wateren.

Flic Flac, Flicflac, int. klik klak; m. snelle danspas; pl. **des flicflacs.**

Flin, m. dondersteen, m. (ten gebruike der zwaardvegers).

Flint-glass (pr. **flintt**), m. (angl. flint, silex; glass, verre) flintglas.

Flion, m. kleine zeemossel, v.

Flipot, m. houten lasch om een gebrek te dekken, v.; dekstuk.

Flir‖tage, —tation, f. het coquetteeren;

—ter, v. n. (mot angl.) coquetteeren; **—teuse,** f. coquette, v.

Floc, m. wollen of zijden kwast, m.

Floche, a. ruig, wollig.

Flo‖con, m. (lat. floccus) vlok, v.; **— de neige,** sneeuwvlok; **—conneux, euse,** a. vlokkig.

Flonflon, m. pop. straatdeuntje; pl. **des flonflons.**

Floraison, f. het bloeien, bloei, m.

Floral, e, a. van de bloem, dat tot de bloem behoort; **—ales,** f. pl. feesten te Rome gevierd ter eere van Flora; **Jeux Floraux,** letterk. wedstrijd, waarbij de overwinnaars zilveren en gouden bloemen ontvangen.

Floralie, f. tuinbouwtentoonstelling, v.; bloemenfeest.

Floran, m. stamptrog tot het fijn maken der lompen, m. (op de papiermolens).

Flore, f. (Flora, déesse des fleurs) Flora, bloemverzameling of bloembeschrijving van een land, v.; smeer, waarmede een schip bestreken wordt.

Floréal, m. (lat. flos, floris, fleur) bloeimaand (van 20 April tot 20 Mei, 8e maand van de eerste Fransche republiek), v.

Florée, f. soort van indigo, m.

Florence, f. Florentijnsch taf; lichte zijdestof, v.

Florentine, f. soort van satijn.

Florer, v. a. breeuwen (een schip).

Florès (pr. **ès**), fam. **faire —,** grooten zwier maken; opgang, furore maken.

Flori‖bond, e, a. bloemrijk; **—culture,** f. bloementeelt, v.; **—forme,** a. bloemvormig.

Florin, m. gulden, m.

Florir, zie **Fleurir.**

Florissant, ante, a. fig. bloeiend, voorspoedig.

Flosculeux, euse, a. met pijpvormige samengestelde bloemen.

Flot, m. (lat. fluctus; de fluere, couler) golf, baar, v.; vloed, m.; houtvlot; pl. fig. het vloeien (van tranen), het stroomen (van bloed); fig. beweging der hartstochten, v.; **à —,** vlot; **remettre un vaisseau à —,** een schip weder vlot maken; fig. **remettre qn. à —,** iem. er weer bovenop helpen; **— et jusant,** vloed en ebbe.

Flot‖tabilité, f. drijfvermogen; **—table,** a. vlotbaar, waarin het hout vlotten kan; dat vlotten kan (van hout); **—tage,** m. het afvaren van een houtvlot; vlothout; **—taison,** f. waterspiegel, m.; gedeelte van een schip, dat aan de oppervlakte van het water raakt; **ligne de —,** waterlijn; **—tant, ante,** a. drijvend, vlot; zwevend; te wijd (van een broek b.v.); **pont —,** schipbrug; **dette —tante,** vlottende schuld; **ancre —tante,** drijfanker; fig. onzeker, weifelend, in twijfel staand; **—tation,** f. drijving, v.; **—te,** f. vloot, v.; kurk, dobber, vlotter; boei; **aller de —,** convooi zeilen; **— aérienne,** draaimolen met schuitjes; **—té,** a. m. **bois —,** vlothout; **—tées,** m. pl. zekere wollen dekens, v.; **—tement,** m. golfvormige beweging (onder het krijgsvolk), v.; **—ter,** v. n. (rad. flot) drijven; vliegen, zweven; fig. onzeker zijn, weifelen, in twijfel staan; **il flotte entre la crainte et l'espérance,** hij zweeft tusschen vrees en hoop; **— un câble,** een touw aan ledige vaten of boeien vasthouden; **—terons,** m. pl. dobbers, m.; **—teur,** m. houtvlotter, vlottenmaker; **—teur (à vapeur),** steenen drijver in stoomketels om 't water op dezelfde hoogte te houden; werktuigje om de snelheid van den stroom te meten; **—tille,** f. kleine vloot, flottille, v.

Flou, floue, a. mollig, zacht, week (van kleuren en tinten); m. het zachte, mollige, weeke.

Flou‖er, v. a. stelen, zakkenrollen; **—erie,** f. bedriegerij, dieverij, v.; **—eur,** m. pop. dief, schurk; boerenbedrieger.

Flouette, f. weerhaan, weerwijzer, m.

Flou-flou, m. geruisch van zijde (zie **frou-frou**).

Fluant, a. m. **papier —,** vloeipapier.

Flua‖te, m. vloeispaathzuurzout; **—té,** a. met vloeispaathzuur verbonden.

Fluc‖tuant, e, a. slingerend; fig. weifelend, onbepaald; beweeglijk, week (van een gezwel b.v.); **—tuation,** f. (lat. fluctuatio; de fluctus, flot) slingering, v.; vochtgolving, v.; **—tuer,** v. n. in gedurige beweging zijn; fig. weifelen; **—tueux, euse,** a. hevig slingerend, weifelend.

Fluer, v. n. (lat. fluere) vlieten, vloeien, afloopen.

Fluet, ette, a. teêr, tenger, zwak van aard.

Flui‖de, a. (lat. fluidus; de fluere, couler) vloeibaar; m. vloeistof; stroom, fluidum; **—dité,** f. vloeibaarheid, v.

Fluor, m. vloeispaath.

Fluo‖rhydrique, a. **acide —,** fluorwaterstofzuur; **—rine,** f. vloeispaath; **—rique,** a. tot vloeispaath behoorend; **—rs,** m. vloeispaath; **—rure,** m. vloeispaathverbinding, v.

Flut, interj. pop. loop heen, hoepel op, ruk uit!

Flû‖te, f. fluit, v.; transportschip van niet meer dan 40 stukken; **— douce,** zachte fluit, v.; **— allemande, traversière,** dwarsfluit, v.; fig. fam. **accorder ses —s, ajuster ses —s,** het met elkander eens worden; **leurs —s sont mal ajustées, ne s'accordent pas,** ze kunnen het slecht met elkaar vinden; **aller aux —s de qn.,** naar iemands pijpen dansen; **il est du bois dont on fait les —s,** hij heeft een zacht, meegaand karakter; pop. **jouer des —s,** wegloopen, de plaat poetsen; **—,** fluitspeler; smal en lang drinkglas; flesch wijn; langwerpig Fransch broodje; klisteerspuit; boterboor; **—s,** f. pl. lange, magere beenen; **—teau,** m. kinderfluit, v.; **—té, ée,** a. **voix —tée,** zwakke stem, v.; **—ter,** v. n. fluiten, op de fluit spelen; fam. zuipen; **—teur,** m. **euse,** f. fluiter, slechte fluitspeler, fluitspeelster; **—tet,** m. tamboerijn-fluit, v.; **—tiste,** m. fluitspeler.

Flu‖vial, e, aux, a. (lat. fluvialis; de fluvius, fleuve) wat tot de rivieren behoort; **navigation —viale,** riviervaart; **—viatile,** a. wat tot rivieren behoort, in en bij rivieren groeit; **—viomètre,** m. watermeter, m.; peilschaal, v.

Flux (pr. **flu**), m. (lat. fluxus; de fluere, couler) vloed, m.; **— et reflux,** vloed en ebbe; **— de ventre,** buikloop, m.; **— de bouche,** kwijling, v.; fig. vloed van woorden (beter: **— de paroles**); fam. **avoir un — de bourse,** geen geld in den zak kunnen houden.

Fluxi‖on, f. (lat. fluxio; de fluere, couler) zinking, v.; **— de poitrine,** pleuris; longontsteking; **méthode des —s,** differentiaal-rekening, v.; **—onnaire,** a. die met zinkingen gekweld is.

Foc (pr. **fok**), m. kluiver of voorsteng, m.; stagzeil; **grand —,** buitenkluiver, m.; **faux —,** middelkluiver, m.; **bâton de —,** kluifhout.

Fo‖cal, e, aux, a. (lat. focus, foyer) het brandpunt betreffend; **—cale,** f. brandlijn, v.

†**Focile,** m. arm-, beenpijp, v.

Foëne, f. elger, steek-elger (waarmede men vischt), m.

†**Foerre, Foarre,** m. stroohalm, m.

Fœtus, Fétus (pr. **fé-tuce**), m. (mot lat.) lichaamsvrucht, v.

Föhn, m. heete zuid-oostenwind, m.

Foi, f. (lat. fides, engagement, lien) geloof; trouw, toezegging, v.; woord; bevestiging, v.; **faire — de,** getuigen, bevestigen; **digne de —,** geloofwaardig; **prêter — à, ajouter — à,** geloof slaan aan; **cela est de —,** dat is eene geloofszaak; **garder sa foi,** zijn woord houden; **— et hommage,** leeneed, m. **n'avoir ni — ni loi,** van God noch gebod weten; **en bonne —,** adv. ter goeder trouw; **de bonne —,** adv. oprecht, in waarheid, ter goeder trouw; **ma —,** int. waarachtig, waarlijk, op mijn woord; **par ma —,** int. op mijn eer; **— de...,** op mijn woord van...; **en — de quoi,** tot bevestiging van, ten oorkonde van.

Foie, m. lever, v.; **— de soufre,** zwavellever; **—s gras,** vette ganzelevers; **pâté de — d'oies, de — gras,** ganzeleverpastei; **huile de — de morue,** levertraan.

Foin, m. (lat. fœnum) hooi; **il a du — dans ses bottes,** hij zit er warmpjes in; **il est bête à manger du —,** hij is aartsdom; **faire ses —s,** voordeel behalen; —, interj. **— de lui,** weg met hem!

Foinette, f. tweetandige hooivork, v.

Foire, f. (lat. feria, jour férié) jaarmarkt, kermis, v.; fig. fam. **la — n'est pas sur le pont,** we hebben allen tijd, er is volstrekt geen haast; **la — de Francfort,** de Frankforter mis.

Foi‖re, f. (lat. foria) bas. buikloop, m.; **—rer,** v. n. bas, aan den afgang zijn, buikloop hebben; **—reux, se,** a. loslijvig; fig. bleek; m. et f. loslijvige.

Fois, f. (lat. vices, tours, changements) maal, reis, v.; keer, m.; **à la —,** adv. tegelijk, op eenmaal; **de —, de — à autre,** adv. somtijds; **n'en pas faire à deux —,** niet weifelen; **y regarder à deux —,** aarzelen.

Foi‖son, f. overvloed, m.; **à —,** adv. fam. in overvloed; **—sonnement,** m. het in overvloed aanwezig zijn, de overvloed; opzwelling, rijzing, v.; **—sonner,** v. n. overvloed hebben; in overvloed aanwezig zijn; zich sterk vermeerderen; **chertè foisonne,** waar de waren duur zijn, wordt de productie groot.

Fol, zie **Fou.**

Folâ‖tre, a. (rad. fol) dartel, uitgelaten, vroolijk, kluchtig; **—trement,** adv. op eene dartele, boertende wijze; **—trer,** v. n. dartelen, stoeien, kortswijlen, boerten; **—trerie,** f. klucht, snakerij, v.

Folette, f. kleine, overdekte rivierschuit, v.

Foli‖acé, ée, a. (lat. folium, feuille) bladerig; gebladerd; bladaardig, van de soort der bladeren; **—aire,** a. tot het blad behoorend; **—ation,** f. het uitloopen, uitbotting; bladschieting; verzameling der bladeren van den bloemkelk, v.

Foli‖chon, onne, a. fam. dartel, vroolijk; **—chonner,** v. n. fam. vroolijk, dartel zijn.

Folie, f. (rad. fol) krankzinnigheid, zinneloosheid; dwaasheid, zotheid, v.; waanzin, m.; **à la —,** adv. smoorlijk, tot gek wordens toe; **—s,** dwaasheden, dwaze streken.

Folié, ée, a. gebladerd; bladerig.

Foliette, f. fleschje.

Folio, m. (lat. folium, feuille) bladsgrootte, v.; folio; cijfer boven elke pagina; **— recto, — verso,** eerste, tweede zijde van 't blad; **un in —,** een boek in folio, een foliant, m.

Folio‖laire, a. de bladeren betreffend; **—le,** f. blaadje.

Foliot, m. onrust in een horloge, v.; gedeelte van een slot.

Folio‖tage, m. het folieeren; **—ter,** v. a. de bladen van een koopmansboek met volgnummers teekenen, folieeren.

Folkething, m. nationale vertegenwoordiging in Denemarken, v.

Folle, f. korre, v.; kornet; net met wijde mazen om roggen en schildpadden te vangen; steenklomp in een steenkoolmijn, m.; zie ook **Fou.**

Folle-avoine, f. wilde haver, v.

Folle-farine, f. fijnste bloem van meel, v.; stuifmeel.

Follement, adv. op eene zotte, dwaze wijze.

Follet, ette, a. kortswijlig, vol grappen, kinderachtig; **poil —,** vlasbaard, m.; **feu —,** dwaallichtje; **esprit —,** nachtgeest, kwelgeest, plaaggeest, m.

Follicu‖laire, m. (lat. folliculum; de folium, feuille) schimpnaam voor dagbladschrijvers; **—le,** f. (ou m.) vliesje, waarin het zaad (der bloemen) besloten is; galblaasje; **—leux, euse,** a. blaarachtig.

Fomenta‖teur, trice, a. opruiend, onruststokend; m. et f. onruststoker; onruststookster; **—tif, ive,** a. stovend, koesterend; onderhoudend, aanstokend; **—tion,** f. stoking, v.; fig. **la — des troubles,** de begunstigfng, aanstoking der onlusten.

Fomenter, v. n. (lat. fomentare; de favere, réchauffer) stoven, pappen met warme omslagen; fig. onderhouden, aanstoken, aanblazen.

Fonçage, m. inslaan, inheien van palen.

Fonçailles, f. pl. onderlagen eener bedstede, v.

Foncé, ée, a. schatrijk; zeer bekwaam in eene kunst of wetenschap; donker (van kleuren sprekend); **bleu —,** donker blauw.

Foncée, f. leigroeve, v.

Fon‖cer, v. a. een bodem inzetten; uithollen, dieper maken; **— une couleur,** eene kleur donkerder maken; **— à l'appointement,** geld schieten; **— sur qn., qch.,** losstormen op iem., iets; **—cet,** m. schuit, praam; voorplaat van een slot, v.; **—cier, ière,** a. (rad. fonds) tot den grond of eigendom behoorend; grondig; **rente —ière,** grondrente, v.; **propriétaire —,** grondeigenaar; **crédit —,** grondcrediet; **—ièrement,** adv. grondig; in den grond.

Fonçoir, m. kapbeitel, m.

Fonctio‖n, f. (lat. functio; de fungor, je m'acquitte) bediening (van een ambt), bezigheid; functie, v.; **—s,** pl. natuurlijke werkingen, v.; **—s publiques,** openbare ambten; **—s honorifiques,** eereambten; **faire — de,** den dienst doen van, werken als; **—nnaire,** m. ambtenaar; **—nnant, e,** a. werkzaam, in werking; **—nnarisme,** m. bureaucratie, v.; **—nnel, elle,** a. de levensverrichtingen betreffend; **—nnement,** m. het werken, het in werking zijn; de werking; **—nner,** v. n. zijne werking doen, zijn dienst doen (van lichaamsdeelen); **l'estomac fonctionne bien,** de maag verteert de spijzen goed.

Fond, m. (lat. fundus, creux) grond, bodem, m.; **un abîme sans —,** een bodemlooze afgrond; **le — d'un tableau,** de achtergrond van een schilderstuk; **le — d'une chaise,** de zitting van een stoel; **velours à — d'or,** fluweel met gouden grond; **le — d'un tonneau,** het onderste van een vat; **au — de la forêt,** in het diepst

van 't woud; **le — de ce roman est historique,** de kern van dien roman is historisch; **du — de son cœur,** uit het diepst van zijn hart; **connaître le — des choses,** den grond der zaken kennen; loc. prov. **voir le — du sac,** eene zaak geheel doorzien; **mettre un — à un pantalon,** een kruis in eene broek zetten; **vieux — de magasin,** winkelknechten, winkelwachters (waren, die men niet kan verkoopen); **— mouvant,** welgrond, m.; **— de cours,** singelgrond, m.; **— de voile,** het onderste van een zeil; **à — de cale,** in het ruim (van een schip); **à —,** adv. grondig, in den grond; **à — de train,** bliksemsnel; **de — en comble,** van boven tot beneden, geheel en al; **au —,** als men het wel inziet; fig. **faire — sur,** staat op iets maken, op iets bouwen; **couler à —,** in den grond boren, doen zinken; fig. den ondergang veroorzaken.

Fondalité, f. grondrecht.

Fondamen‖tal, ale, a. (lat. fundamentum, fondement) grondstellig, grond..., fundamenteel; **loi —e,** grondwet, v.; **—talement,** adv. grondig.

Fondant, ante, a. smeltend, sappig (van ooft sprekend); oplossend (de verdikte sappen); m. gevuld suikergoed; middel om te doen smelten.

Fonda‖teur, m. **trice,** f. grondlegger, stichter; grondlegster, stichtster; **—tion,** f. grondlegging; het leggen van de fundamenten van een gebouw; stichting (van een gebouw, van eene stad); fonds, fundatie.

Fondé, ée, a. gevolmachtigd; **il est — à dire....,** hij heeft volmacht om te spreken; hij heeft reden, grond om te zeggen...; **motif, reproche —,** gegronde beweegredenen, gegrond verwijt; m. **— de pouvoir,** m. zaakgelastigde, gevolmachtigde.

Fondement, m. (lat. fundamentum) grondslag, m.; fundament; fig. grond; pop. aars, m.; het achterste.

Fonder, v. a. (lat. fundare; de fundus, fond) gronden, grondvesten, stichten; **— qn. à....,** iem. volmacht geven om....; **se —,** v. pr. **sur qch.,** zich ergens op gronden.

Fon‖derie, f. (rad. fondre) gieterij; gietkunst, v.; smelthuis; wassmelterij, kanongieterij, lettergieterij, v.; **—deur,** m. gieter, smelter.

Fondis, m. inzakking (van een gebouw), v.

Fondoir, m. smeltplaats, (plaats, waar de slagers het vet der dieren smelten), v.

Fondre, v. a. et n. (lat. fundere) smelten; gieten; vergaan, afnemen; inzakken, instorten; **— les humeurs,** de vochten verdunnen, de vochten vloeibaar maken; fig. **— en pleurs, en larmes,** in tranen wegsmelten; **— sous les pieds,** onder de voeten wegzinken; **— sur....,** zich storten op, met geweld aanvallen op....; **— sur l'ennemi,** op den vijand aanvallen; **se —,** v. pr. smelten.

Fondrier, m. zinkhout; houtvlot.

Fondrière, f. slijkgreb, v.; modderpoel, m.; sneeuwkuil, m.

Fondrilles, f. pl. grondsop, bezinksel.

Fonds, m. (lat. fundus) grond, m.; land, vast goed; som gelds, v., kapitaal, fonds; pakhuis; voorraad, m.; **— de boutique,** al de goederen in een winkel; **livres de —,** boeken door den boekhandelaar zelf uitgegeven; **biens —,** vaste goederen; **à — perdu,** op lijfrente; **avoir des —,** rijk zijn; **les — sont bas,** wij hebben geldgebrek; **être bien en —,** goed bij kas zijn; **— publics,** staatspapieren, effecten; **spéculer sur les —,** in effecten speculeeren; **les — ont haussé, baissé,** de effecten zijn gerezen, gedaald; **un grand — d'érudition,** een groote schat van geleerdheid; **avoir un grand — de paresse,** ten hoogste traag zijn; **le — et le tréfonds,** grond en bodem, m.; hoofdsom en rente, v.; eene zaak, met al wat er toe behoort; fig. **il sait le — et le tréfonds de cette affaire,** hij weet het fijne van de mis; **mon oncle a vendu son —,** mijn oom heeft zijne zaak, zijne affaire verkocht.

Fondue, f. geraspte kaas met geklutste eieren.

Fonger, v. n. doorslaan (van ongelijmd papier).

Fongible, a. wat verteert door 't gebruik en bij 't teruggeven door andere zaken kan vervangen worden.

Fon‖gosité, f. sponsachtigheid, v.; sponsachtige uitwas; **—gueux, euse,** a. (rad. fongus) sponzig, sponsachtig; **—gus** (pr. **guce**), m. (lat. fungus, champignon) paddenstoel, m.; sponsachtig uitwas.

Fontaine, f. (lat. fons, fontis, source; de fundere, répandre) bron, wel; springbron, fontein; waterkunst, v.; watervat, waterbakje; **— jaillissante,** springbron; **le jet d'une —,** de straal eener fontein; **puiser dans la —,** uit de bron putten, loc. prov. **il ne faut pas dire —, je ne boirai pas de ton eau,** men kan nooit weten wanneer men iemand of iets weer noodig heeft; **la — ne va plus,** de fontein springt niet meer; **les —s de Versailles,** de waterwerken van Versailles.

Fontanelle, f. opening aan het hoofd der jonge kinderen, v.; fistel, fontenel, v. (kleine kunstzweer).

†**Fontange,** f. strik, m.; lint (op een vrouwenkapsel).

Fonte, f. (rad. fondre) smelting, gieting, v.; gegoten metaal; **fer de —,** gietijzer; —, ineensmelting (der kleuren); —, (ital. fonda, poche, bourse) pistoolholster, m.

Fontenier, Fontainier, m. fabrikant van, koopman in waterleidingtoestellen, kranen enz.; bron-, fontein-meester.

Fonticule, f. kleine kunstzweer, v.

Fonti‖nal, ale, a. bron..., fontein...; **—nale,** f. bronmos.

Fonts, m. pl. (lat. fons, fontaine) **— de baptême** ou **— baptismaux,** doopvont; **tenir un enfant sur les —,** een kind ten doop houden.

For, m. (lat. forum, tribunal) rechterstoel, m.; gerecht; fig. **le — intérieur,** het geweten; **— extérieur,** wereldlijke rechtbank, v.

Forage, m. boring, v.; het boren; recht van den leenheer op den verkoop van wijn.

Forain, aine, a. (lat. foraneus; de foras, dehors) vreemd, van buiten, uitlandsch; **marchandises foraines,** uitlandsche koopwaren; **les —s,** de forensen; — (de foire) kermis...., jaarmarkt...., **théâtre —,** kermistheater; **les —s,** de kermisspelers, kermisgoochelaars.

Foraminé, ée, a. (lat. foramen, trou) doorboord, met openingen of gaatjes.

Forban, m. zeeroover, zeeschuimer, vrijbuiter.

Forbannir, v. a. verbannen.

Forbicine, f. linnenmot, v. (insect).

For‖çable, a. bedwingbaar; **—çage,** m. overwicht eener munt.

Forçat, m. galeiboef; dwangarbeider; fam. **travailler comme un —,** zich afwerken, werken als een paard.

Force, f. (bas lat. fortia; du lat. fortis, courageux) kracht, sterkte; macht, v.; geweld;

adv. fam. veel; **maison de —**, tuchthuis; **de —, par —**, adv. met geweld; **de vive —**, met geweld, stormenderhand; **à — de**, door, met veel; **à — de travailler**, door veel te werken; **à toute —**, uit alle macht, met alle geweld; **faire — de rames**, uit alle macht roeien; **faire — de voiles**, alle zeilen bijzetten; **être de — à**, in staat zijn om ...; **— majeure**, gebiedende omstandigheden; **de gré ou de —**, goedschiks of kwaadschiks; **— lui fut de ...**, hij was gedwongen te ...; **—s**, pl. macht; krijgsmacht, v.; droogscheerdersschaar, v.; **avoir — argent, — amis**, veel geld, veel vrienden hebben.

Forcé, ée, part. et a. gedwongen enz.; fig. onnatuurlijk, te ver gezocht.

Forceau, m. staak voor een jachtnet.

Forcement, m. het afdwingen; nooddwang, m.

Forcément, adv. uit dwang; noodwendig, noodzakelijk.

Force‖né, ée, a. razend, dol; m. razende, dolkop; **—ner**, v. a. in woede brengen.

Forceps (pr. **cèp-se**), m. verlostang, v.

Forcer, v. a. (rad. force) dwingen, noodzaken; stormenderhand innemen; open breken; verdraaien; geweld aandoen, verkrachten; **— un cheval**, een paard te sterk afmatten; fig. fam. **— la main**, noodzaken te doen; **j'ai la main forcée**, ik ben gedwongen het te doen; **— la consigne**, binnengaan tegen het bevel; **— le pas**, den pas versnellen; **— un passage**, een doortocht bemachtigen; **— une ville**, eene stad stormenderhand bemachtigen; **— une porte**, eene deur openbreken; **— les obstacles**, de hinderpalen overwinnen; **— son talent**, zijn' geest geweld aandoen; **comparaison forcée**, gezochte vergelijking; v. n. **— de voiles, de rames, de vapeur**, alle zeilen bijzetten, krachtig voortroeien, met volle kracht stoomen; **se —**, v. pr. zich dwingen, zich dwang aandoen; **se — à**, trachten te ....

Forcerie, f. broeikas (voor vruchtboomen).

Forces, f. pl. droogscheerdersschaar, v.

Forcet, m. slag, m.; dun touwtje, aan 't eind eener zweep; soort van bindgaren.

Forcettes, f. pl. kleine blikschaar, v.

Forcière, f. kleine vijver tot het aanfokken van visch, m.

Forcine, f. verdikking van het onderste van een' tak, v.

Forclore, v. a. uitsluiten, buiten houden.

Forclusion, f. uitsluiting (van een recht), v.

Fo‖rer, v. a. (lat. forare) boren; **—rerie**, f. het boren; geschutboorderij, v.

Fores‖tage, m. boschrecht; cijns der houtvesters, m.; **—tier**, m. houtvester; **—tier, tière**, a. (rad. fôret) tot een bosch, een woud behoorend; **garde —tier**, boschwachter; **école —tière**, school voor 't boschwezen; **les villes —tières**, de Woudsteden.

Foret, m. drilboor, v.

Forêt, f. bosch, woud; **— vierge**, maagdelijk, nog onbetreden woud; fig. **— de mâts**, mastbosch, menigte bijeenliggende schepen.

Forfaire, v. n. misdoen, misdrijven; **— à son honneur**, zijne eer vergeten; v. a. **— une amende**, eene boete beloopen; **— un fief**, een leen verbeuren.

Forfai‖t, m. misdrijf, schelmstuk; misdaad, euveldaad; aanbesteding van een werk, v.; **un horrible —**, eene verfoeilijke misdaad; **il a entrepris ce bâtiment à —**, hij heeft dit gebouw bij aanbesteding aangenomen; **—**, (angl. forfeit) rouwgeld voor terugtredende deelnemers bij wedrennen; **—ture**, f. (rad. forfaire) ambtsmisdaad, v.; plichtverzuim; misdaad tegen den leeneed.

Forfan‖te, m. fam. zwetser; schelm, bedrieger, deugniet; **—terie**, f. fam. zwetserij: schelmerij, bedriegerij, v.

Forficule, f. oorworm, m. **(perce-oreille)**.

For‖ge, f. (v. fr. farge; du lat. fabrica, fabrique) ijzerhut, smelthut; smederij, v.; **— volante**, scheepssmederij; **— de campagne**, veldsmederij; **—geable**, a. smeedbaar; **—geage**, m. het smeden; **—ger**, v. a. (rad. forge) smeden; fig. verdichten; **— un mensonge**, een leugen verzinnen; loc. prov. **en forgeant on devient forgeron**, al doende leert men; **se —**, v. pr. zich in het hoofd halen; **—gerie**, f. smederij, v.; fig. samenflansing, v.; **—geron**, m. smid; **—geur**, m. smid, hij die iets smeedt; fig. uitvinder, verzinner, verdichter.

Forhu, Forhus, m. horenroep voor de honden.

Forhuer, Forhuir, v. n. de honden met den waldhoren enz. terug roepen.

Forje‖t, m. uitstek, buik, m. (in de bouwk.); **—ter**, v. n. uitsteken, uitspringen.

Forlancer, v. a. opjagen (het wild).

Forlane, f. (ital. forlana, danse de Frioul) vroolijke dans, m.

Forligner, v. n. ontaarden, verbasteren.

Forlonger, v. n. ver vooruit loopen (van herten); v. a. op de lange baan schuiven.

Formable, a. vormbaar.

Formaire, m. papiervormmaker.

Forma‖liser (se), v. pr. **de qch.**, iets kwalijk nemen; zich over iets belgen; **—**, v. a. **qn.**, iem. boos maken; **—lisme**, m. overdreven vormelijkheid, v.; overdreven toepassing van formaliteiten, v.; **—liste**, a. overdreven vormelijk; m. complimentenmaker, plichtpleger; beminnaar van formaliteiten; **—lité**, f. wijze van rechtspleging, formaliteit; vorm, gebruik, gewoonte, v.

Forma‖t, m. (lat. forma, forme) formaat van een boek; **—teur**, m. **trice**, f. vormer, hij die vormt; a. vormend; **—tion**, f. vorming, gedaantegeving; afleiding, v.

Forme, f. (lat. forma, moule) vorm, m.; droogdok of bassin; gedaante, gestalte; snit (van een kleed); leest, v., (van den schoenmaker); bol (van een hoed); kousevorm; boekdrukkersvorm, m.; laag zand, waarop men den vloer legt; het liggen van een' haas in zijn leger, v.; gezwel achter aan den voet van een paard; **prendre —**, zich vormen; **en (bonne) —**, in behoorlijke orde; **en — de**, adv. in de gedaante van; **par — de**, adv. bij wijze van; **pour la —**, welstaanshalve, pro forma; **dans les —s**, volgens de regels (der kunst); **il a des —s**, hij weet hoe het behoort, hij heeft goede manieren.

Formé, ée, a. goed ontwikkeld.

Forme‖l, elle, a. vormelijk; eigenlijk, duidelijk, nadrukkelijk, formeel; **—lement**, adv. uitdrukkelijk, duidelijk, eigenlijk.

For‖mer, v. a. (rad. forme) vormen, gedaante geven, afbeelden, maken; **se —**, v. pr. gevormd worden; zich beschaven; **—meret**, m. boog van een Gothisch gewelf, m.

For‖miate, f. mierenzuurzout; **—mica-leo** (pr. **léo**), m. miereneter, m. **(fourmi-lion)**; **—micant**, a. m. **pouls —**, rassche, maar zwakke pols, m.; **—mication**, f. krieuweling, jeuking der huid, v.

For‖midable, a. (lat. formidabilis; de formido, crainte) vreeselijk, verschrikkelijk; **—midablement**, adv. op verschrikkelijke wijze.

Formier, m. leestenmaker.

Formique, a. **acide —,** mierenzuur; —, f. klip onder water, blinde klip, v.

Formuer, v. a. het ruien doen ophouden.

Formu‖laire, m. voorschrift, formulier; formulierboek; **—le,** f. (lat. formula; de forma, forme) zegswijze, vaststaande uitdrukking, v.; formule; recept; **—ler,** v. a. recepten schrijven; in den vereischten vorm opstellen, formuleeren; in woorden brengen; **—liste,** zie **Formaliste.**

Fornica‖teur, m. **trice,** f. hoereerder, hoereerster; **—tion,** f. hoererij, v.

Forniquer, v. n. hoereeren.

Fornouer, v. a. een weversknoop maken.

Forpaître, v. n. veraf weiden of grazen.

†**Fors** (pr. **for**), (lat. foris, dehors) prép. behalve, uitgezonderd.

Forsenant, a. verhit op het wild (van honden).

Fort, e, a. (lat. fortis) sterk; vast, dik, dicht; zwaar, hevig; groot, machtig; kloekmoedig; ervaren; **esprit —,** vrijgeest; **coffre —,** geldkist; **eau —e,** sterk water; **beurre —,** ransige boter; **avoir la barbe —e,** een zwaren baard hebben; **main —e,** dwangmiddel; **— de...,** steunende op...; **— de sa conscience,** met 't bewustzijn goed gehandeld te hebben; **se faire — de qch.,** zich sterk maken iets te kunnen doen; **je me fais — d'en venir à bout,** ik maak me sterk, ik vertrouw, daarmee klaar te spelen; **se porter — pour qn.,** voor iem. instaan; **faire — sur qn.,** staat op iem. maken; **à plus —e raison,** zooveel te meer, met des te meer reden; **cela est plus — que moi,** dat gaat boven mijne krachten; **poids —,** brutogewicht; —, m. sterkte, kracht, v.; sterkste graad, m; vesting, schans, v. fort; het dichtste van een bosch (als leger van wilde dieren); **la raison du plus —,** het recht van den sterkste, het sterkste deel; **le — de l'épée,** de bovenkling; fig. de hoofdzaak, het voornaamste gedeelte; **au — de l'été, de l'hiver,** in het hartje van den zomer, den winter; **la philosophie est son —,** in de wijsbegeerte is hij 't knapst, 't sterkst; **un — de la halle,** een sjouwer; **—,** adv. sterk; zeer; **— et ferme,** adv. fam. hardnekkig; **—e,** f. ongelooflijke zaak, v.

Forte (pr. **té**), adv. sterk, krachtig (in de muziek).

Fortement, adv. sterk, op eene krachtige, nadrukkelijke wijze.

Fort-en-gueule, m. pop. grootspreker.

Fort-en-thème, m. uitstekende scholier.

†**Forte-piano** (pr. **té**), m. piano, v.

Forteresse, f. sterkte, vesting, v.

Fortifi‖ant, ante, a. versterkend; m. versterkend middel; **—cateur,** m. krijgsbouwkundige; **—cation,** f. vestingbouw, m.; krijgsbouwkunde, v.; vestingwerk, fortificatie, v.; **—er,** v. a. (lat. fortis, fort; facere, faire) vesten; versterken; sterk maken; **— les teintes, les ombres,** krachtiger van tint maken, de kleuren of schaduwen sterker doen uitkomen; **se —,** v. pr. zijne krachten weder bekomen; zich sterk maken.

Fortin, m. kleine schans, v.

Fortiori (à), adv. met des te meer recht, zooveel te meer.

Fortissimo, adv. zeer sterk (in de muziek).

Fortrai‖t, aite, a. overjaagd, te veel afgemat (van paarden); †**—ture,** f. te sterke afmatting (der paarden), v.

Fortui‖t, te, a. (lat. fortuitus; de fors, hasard) onverwacht, onvoorzien, toevallig; **un cas —,** een bijzonder toeval; **marché —,** bijzonder en toevallig koopje; **—tement,** adv. bij toeval, toevallig.

Fortu‖ne, f. (lat. fortuna; de fors, fortis, sort) geluksgoden, fortuin, v.; geluk; gelukkig toeval; wedervaren, ontmoeting, v.; vermogen; **dire la bonne —,** waarzeggen; **rester à la — du pot,** het voorlief nemen met wat de pot schaft; **faire —,** zijn fortuin maken; **chercher —, brusquer la —,** zijn fortuin door gewaagde middelen beproeven; **officier de —,** officier die als soldaat begonnen is; **— de mer,** zeeongelukken, kwade kansen op zee; **mâts de —,** m. noodtuig, masten, die men opricht, als men zijn tuig verloren heeft, m.; **haubans de —,** m. waardelooze hoofdtouwen; bakstagen, v.; **bonne —,** uiterst gunstbewijs (van eene vrouw); **homme à bonnes —s,** lieveling der vrouwen; prov. **la — rit aux sots,** de gekken krijgen de kaart; **—né, ée,** a. gelukkig, voorspoedig.

†**Fortvêtu, Forvêtu,** m. man, die boven zijn stand gekleed is.

Forum (pr. **rome**), m. (mot lat.) marktplaats, v. (bij de Romeinen).

Forure, f. boorgat; sleutelgat.

Fos‖se, f. (lat. fossa; de fodere, fossum, creuser) kuil, m.; hol; groeve, v.; graf; groote ketel, waarin het tin gesmolten wordt, m.; leêrtouwerskuip, v.; **— commune,** begraafplaats voor de armen; fig. **avoir un pied dans la —,** met het eene been in 't graf staan; fig. **creuser sa —,** zijn' dood verhaasten (door uitspattingen b.v.); **basse —,** onderaardsche gevangenis, v.; **— d'aisances,** beerput; **— aux liens,** de hel, v. (hok voor touwen enz. op schepen); **— aux câbles,** kabelgat; **— nasale, — orbitaire,** neusholte, oogholte; **—sé,** m. gracht, sloot, v.; **faire de la terre le —,** fam. het eene gat maken om 't andere te stoppen; nieuwe schulden maken om oude te betalen; **au bout du — la culbute,** boontje komt om zijn loontje; **—sette,** f. (dimin. de fosse) kuiltje; **les —s des joues,** de wangkuiltjes; **— de l'estomac,** maagholte, v.; **—sile,** a. (lat. fossilis, extrait de la terre) uit de aarde gegraven, opgedolven; versteend; fig. ouderwetsch, oudvaderlijk, verouderd; —, m. delfstof, v.

Fossoir, m. houweel, ter omwerking van den wijngaard.

Fosso‖yage, m. het uitgraven van grachten en slooten; het graven maken; **—yer,** v. a. met grachten omringen; omgraven; **—yeur,** m. doodgraver.

Fou, Fol, Folle, a. gek, zot, dwaas; **être — de,** verzot zijn op...; **un succès —,** een buitengewone bijval; **prix —,** buitensporig hooge prijs; **un monde —,** ontzettend veel menschen; **— rire,** het lachen zonder reden; **folle avoine,** windhaver; **folle enchère,** rouwkoop; **folle farine,** stofmeel; —, m. **folle,** f. zot, dwaas; raadsheer in 't schaakspel; **la folle de l'imagination,** de verbeelding, de phantasie; **— de cour,** hofnar; **plus on est de —s, plus on rit,** hoe meer zielen hoe meer vreugd.

Foua‖ce, f. aschbrood (onder de asch gebakken brood); **—cier,** m. bakker van aschbrood; †**—ge,** m. schoorsteengeld.

Fouaille, f. stuk van 't gevangen wild zwijn, dat de honden krijgen (van herten: **curée**).

Fouailler, v. a. fam. gedurig met de zweep slaan, aanzweepen.

Fouarre, m. lang stroo.

Foucade, zie **Fougade.**

Fou‖dre, f. (lat. fulgur, éclair) bliksem, bliksemstraal, m.; bliksemvuur; **la — tomba sur une maison,** de bliksem sloeg in een huis; —, m. — **de guerre, — d'éloquence,** geduchte krijgsheld; krachtige redenaar; pl. **—s de l'Église, du Vatican,** banbliksem, m.; bliksem in den vorm van een straalbundel (attribuut van Jupiter); —, m. (all. fuder, tonneau) voedervat; **—droiement,** m. het slaan, treffen met den bliksem; **—droyant, ante,** a. bliksemend; fig. verschrikkelijk, vervaarlijk; **apoplexie —droyante,** plotselinge beroerte, v.; **—droyer,** v. a. met den bliksem slaan, verpletteren; hevig beschieten; ter aarde werpen; fig. hevig doen ontstellen; v. n. bliksemen; hevig schelden en razen.

Fouée, f. vogeljacht, v. bij fakkellicht.

Fouène, zie **Foène.**

Fouet, m. zweep, roede, v.; touw (eener zweep); stofbezem, staart, m.; zweeping, v.; **donner le — à qu.,** iemand met de roede kastijden; fig. **faire claquer son —,** prov. zich ergens op laten voorstaan, veel gerucht maken.

Fouet‖table, a. wat slaag verdient; **—tade,** f. fam. dracht zweepslagen v.; **—té, ée,** p. et a. gegeeseld, getuchtigd; gestreept (van vruchten); **crème —tée,** geslagen room; **œufs —tés,** geklutste eieren; **—ter,** v. a. zweepen, geeselen; tot schuim slaan, klutsen (van room, van eieren); een boek cordeeren; v. n. fig. met hevigheid ergens tegen aan slaan, doorstrijken; — **des œufs,** eieren klutsen; **les voiles fouettent le mât,** de zeilen klapperen tegen den mast; **le vent fouette le visage,** de wind snijdt in 't gezicht; **—teur,** m. die gaarne zweept, geeselt.

Fou‖gade, f. pop. inval, m.; luim, v.; **travailler par —s,** bij horten en stooten werken; **—gasse,** f. floddermijn, v.

Fou‖ge, f. hol of kuil, m. (door een wild zwijn gewroet); opgewroet voedsel; **—ger,** v. n. wroeten (van wilde zwijnen).

Fou‖geraie, f. plaats, waar veel varenkruid groeit, v.; **—gère,** f. varenkruid; varen, v.

Fougon, m. scheepskombuis, v.

Fou‖gue, f. oploopendheid, gramschap; vurige drift der jeugd; woede, v.; fig. dichterlijke geestdrift, v.; **mât, vergue, perroquet de —,** bezaansmast, m.; bagijnra, kruissteng, v.; **—s,** pl. zwermraketten; **—gueusement,** adv. met vuur, met drift, met onstuimigheid; **—gueux, euse,** a. oploopend, driftig, toornig; wild.

Fouie, m. sumak (zekere plant) v.

Fouille, f. opdelving, opgraving, v.; **les —s de Pompée,** de opgravingen in Pompeï.

Fouille-au-pot, m. pop. potkijker, koksjongen; pl. **des fouille-au-pot.**

Fouillement, m. het opgraven, het uitgraven.

Fouille-merde, m. drekkever, m.; pl. **des fouille-merde.**

Fouil‖ler, v. a. opgraven, opdelven; v. n. in de aarde wroeten of graven; verdiepen (beeldhouwkunst); zoeken, bevoelen, doorzoeken; verdiepen; **—leur,** m. graver; fig. snuffelaar; **—lis,** m. fam. wanorde, verwarring, v.; **—lures,** f. pl. opgravingen der wilde zwijnen, v.

Fouine, f. steen- of huismarter, m.; fig. speurhond, m.; **cette fille est une véritable —,** dit meisje is eene ware snuffelaarster; —, elger, aalgeer; hooivork, gaffel.

Fouiner, v. n. pop. zich stilletjes wegpakken; zijn' neus ergens insteken.

Fouir, v. a. (lat. fodere) graven; uitgraven.

Fouis‖sement, m. het graven; **—seur,** a. **animaux —s,** ou **—s,** m. pl. graafdieren.

Foulage, m. het ineendrukken, samenpakken; het vollen der hoeden; het treden der druiven in de kuip.

Foulant, e, a. f. **pompe —e,** perspomp, v.

Foulard, m. bontgedrukte zijden stof; bontzijden zakdoek, m.

Fou‖le, f. hoop, m.; groote menigte, v.; gedrang; fig. onderdrukking, v.; het vollen van laken, hoeden enz.; **en —,** in menigte; **il y avait —,** het was er vol; **—lées,** f. pl. sporen of voetstappen van een hert, m.; **—lement,** m. het treden, nedertrappen, walken, persen; **—ler,** v. a. (lat. fullo, foulon) vertreden, vertrappen; fig. kwellen, onderdrukken; door afpersingen geweld aandoen; betreden (de klei); (wijndruiven in eene kuip) treden; (laken) vollen; (een hoed) bearbeiden of walken; — **aux pieds,** met voeten treden; fig. verachten; **se — le pied, le bras,** zich den voet, den arm verstuiken; **—lerie,** f. vol- of vulmolen, m. (werkplaats waar gevold of gewalkt wordt); **—leur,** m. druiventreder; lakenvoller; **—loir,** m. stamper, m. (tot het hoeden maken, het walken, het plombeeren en tot het laden van geschut); **—loire,** f. volkuip; werk- of walktafel (der hoedenmakers), v.; **—lon,** m. (lat. fullo) lakenvoller; **terre à —,** vollersaarde, v.; **moulin à —,** volmolen, m.; **—lonnier,** m. voller; eigenaar van een volmolen.

Fou(l)que, f. waterhoen.

Foulure, f. kneuzing, drukking; verstuiking, v.; **—s,** pl. sporen van een hert.

Foupir, v. a. frommelen, kreukelen.

Four, m. (lat. furnus) bakoven; stookoven, m.; bakhuis; kardoeskist, v.; fig. zeer heet vertrek; †— **banal, — à ban,** gemeentebakoven; **il y fait noir comme dans un —,** het is er stikdonker; — **de campagne,** braadpan, waarboven men heete kolen plaatst; — **d'un poêle,** kachelpijp; — **à briques,** steenoven; — **à chaux,** kalkoven; **des petits —s,** gebakjes; **faire —,** fiasco maken (van eene tooneelvoorstelling, eene onderneming enz.); **faire un —,** eene onhandigheid zeggen (in een gesprek).

Four‖be, a. (ital. furbo) bedrieglijk, schelmachtig, schurkachtig; —, m. schelm, schurk, bedrieger; —, f. bedrog; bedriegerij, v.; **—ber,** v. a. bedriegen; **—berie,** f. bedriegerij, v.; **—bir,** v. a polijsten, schoon, glad maken (wapens enz.).

Fourbis‖seur, m. zwaardveger; **—sure,** f. het zwaardvegen.

Four‖bu, ue, a. bevangen (van paarden sprekend); fig. uitgeput, afgemat; **—bure,** f. bevanging, verstijving (van een paard), v.

Fourcats, m. pl. zoghouten, gaffelstukken; wrangen, v.; stekers, m. (scheepstermen).

Four‖che, f. (lat. furca) groote vork of gaffel, v.; **à la —,** adv. lomp, plomp; — **à, — de fumier,** mestvork; — **à foin,** hooivork; **un endroit où le chemin fait une, la —,** eene plaats waar de weg een tweesprong maakt, zich in tweeën verdeelt; —, gezwel tusschen de vingers; **—s patibulaires,** galg, v.; **—s de carène,** brandvorken, v.; **—s de beaupré,** apostelen- of judasooren; **—ché, ée,** a. gespleten; **—chée,** f. hooi- of mestvork vol, v.; **—cher,** v. n. zich als eene vork splitsen; **la langue lui a fourché,** hij heeft zich verspro-

ken; **—chet,** m. zweer tusschen de vingers, v.; klauwzeer; gaffeltje; **—chetée,** f. vorkvol, v.; **—chette,** f. vork; tafelvork; vleeschvork, v.; fig. **c'est une bonne (belle) —,** 't is een flink eter; **jouer de la —,** flink eten; **— tonique,** stemvork; **—chon,** m. tand eener vork, m.; plaats, waar de takken uitkomen, v.; **—chu, ue,** a. vorksgewijze gemaakt, gespleten; **chemin —,** tweesprong, driesprong; **—chure,** f. vorking, vorksgewijze splitsing, v.

Fourgo‖n, m. overdekte legerwagen, bagagewagen, goederenwagen, m.; soort van rijtuig, fourgon; bakkers-gloeijzer; vuurpook; prov. **la pelle se moque du —,** de pot verwijt den ketel, dat hij zwart is; **—nner,** v. n. de kolen, het vuur met een gloeijzer opstoken, omroeren; fig. fam. door elkander halen.

Four‖mi, f. (lat. formica) mier, v.; **—milier** (pr. **mi-li-é**), m. miereneter, m.; **—milière** (pr. **mi-li-ère**), f. mierennest; fig. fam. hoop, zwerm, m.; **—mi-lion, Formica-leo,** m. miereneter, m.; **—millant,** a. wemelend; **pouls —,** ongelijke en zwakke pols, m.; **—millement,** m. het krioelen der menigte; gekriewel op de huid; jeukte; **—miller,** v. n. (rad. fourmi) krielen; kriewelen, jeuken.

Four‖nage, m. ovengeld; bakoven, m.; **—naise,** f. (lat. fornax, fornacis) smeltoven, stookoven, m.; fornuis; gloeiend vuur; **—neau,** m. (dimin. de four) oven, m.; mijnkamer, v.; fornuis (in eene keuken); **haut —,** hoogvuur; **le — d'une pipe,** de kop van eene tabakspijp; **—,** plaats waar men gratis of tegen geringen prijs brood, levensmiddelen enz. aan de armen uitdeelt; **—née,** f. ovenvol, m.; gebak; aantal personen, die gelijk benoemd, gekozen enz. worden; **—nette,** f. kleine oven, m.

Four‖ni, ie, p. et a. voorzien, verzorgd, geleverd; goed bezet; **bois —,** dicht bosch; **chevelure bien —nie,** dik haar; **taille bien —nie,** goed gevulde taille; **—nier,** m. **ière,** f. hij of zij, die een oven van een rechtsgebied in pacht heeft; **—nil** (pr. **ni**), m. bakhuis; ovenplaats, v.; **—niment,** m. ledergoed (van een soldaat); †kruitflesch, v.; kruithoren, m.; **—nir,** v. a. **(qn. de qch.)** verzorgen, voorzien; leveren, opleveren, verschaffen; bijdragen; **— sa carrière,** zijne loopbaan voleindigen; v. n. **— à,** voorzien in; goed maken, genoeg zijn.

Fournis‖sement, m. inleg van een vennoot, m.; geschoten kapitaal, fournissement; **—seur,** m. leveraar van levensmiddelen, leverancier; **— breveté de la cour,** hofleverancier.

Fourniture, f. voorraad, m.; levering, leverantie; bijdrage, v.; toekruid van salade; **faire une —,** afleveren; **entreprendre une —,** eene leverantie aannemen; **—s de bureau,** kantoor- of schrijfbehoeften; **façon et —,** maakloon en verschotten (bij kleermakers, naaisters enz.).

Fourque, f. gaffelstuk.

Fourra‖ge, m. (v. fr. feurre, fouare, foin, paille) voeder (voor vee), fourage; het voeder halen, het fourageeren; troep soldaten tot dekking van het fourageeren, m.; **—ger,** v. n. voeder halen, fourageeren; v. a. rooven, plunderen, vernielen; **—gère,** a. f. veevoeder opleverend, tot voeder dienend; **—gère,** f. veld met voeder (dicht bij de woning gelegen); **—geur,** m. voederhaler, fourageur; plunderaar, strooper.

Four‖ré, ée, part. et a. ingestoken; gevoerd (met bont); dicht begroeid, bewassen; **langue —rée,** met een vel overtrokken en daarin gekookte tong; **pain —ré,** brood gevuld met boter, ansjovis enz.; **pays —ré,** boschachtig land; **bois —ré,** dichtbegroeid bosch; **coup —ré,** steek, dien men elkander te gelijk geeft, m.; fig. nadeel, dat twee personen elkaar wederkeerig toebrengen; **paix —rée,** schijnvrede, m.; **—ré de malice,** vol boosaardigheid; **—ré,** m. dicht begroeide plaats in een bosch, v.; **—reau,** m. overtreksel; koker, m., foedraal; scheede, v.; bolster, m.; loof, dat het koren gesloten houdt; nauwe jurk, morsjurk, hanssop; **faux —,** m. overscheede, v.; **— de pistolet,** pistoolholster, m.; **—rée,** f. hoefijzervormige vischweer, v.; **—relier,** m. scheede-, holstermaker; **—rer,** v. a. steken, insteken, enz.; toesteken; bedekken met...; met bont voeren; fig. inlasschen; ingieten; fig. — **son nez partout,** zich met alles bemoeien; **— qch. dans la tête de qn.,** iem. iets in 't hoofd brengen; **— qn. dedans,** iem. om den tuin leiden, er in laten loopen; **se —,** v. pr. zich steken, zich verbergen, zich indringen, zich mengen in; warme kleederen aantrekken; **où es-tu fourré?** waar zit je toch? **se — dans une querelle,** zich in een' twist mengen; **se — dans une compagnie,** zich in een gezelschap indringen; **—reur,** m. bontwerker; koopman in bont, pelterijen; **—rier,** m. fourier, onderofficier bij het voetvolk; **—rière,** f. houtzolder, m.; plaats, waar men rijtuigen, paarden, honden enz. waarop beslag gelegd is opbergt; **—rure,** f. pelterij, v.; pelswerk, bont; pelsmantel, m.; bekleeding, omwoeling van touw; **— de gouttière,** klos van den watergang, m.

Four‖voiement, m. doling, afdwaling, v.; **—voyer,** v. a. (de fors et voie) doen dolen; fig. van den rechten weg afbrengen; **se —,** v. pr. verdwalen, verdolen.

Fou‖teau, m. beuk, m.; **—telaie,** f. beukenbosch.

Fou‖tre (on écrit souvent **f...**) v. a. très bas. wegstooten; **— la paix,** met rust laten; **se — de qch., de qn.,** niets geven om iets, om iemand; **—tu, ue,** a. verloren, geruïneerd; dood; aarts...

Foyer, m. (lat. focus) haard, m.; stookkamer op het tooneel, v.; koffiekamer, v.; brandpunt; plaats, waar eene ziekte enz. heerscht, v.; pl. haardstede, v.; kop of ketel eener pijp; **impôt sur les —s,** haardstedengeld; **tapis de — ou —,** schoorsteenkleedje; **combattre pour ses —s,** voor zijn vaderland strijden; **revoir ses —s,** zijn geboorteland wederzien.

Frac (pr. **frak**), m. (all. frack) korte, dichtsluitende mansrok, m.

Fra‖cas, m. (ital. fracasso; du lat. fractus, brisé) vermorzeling, v.; geweld, geraas, gekraak; **—casser,** v. a. verbrijzelen, vermorzelen.

Fractio‖n, f. (lat fractio; de fractus, rompu) breking, v.; breuk, v. in de rekenkunde; gedeelte (eener vergadering), v., partijgroep, m.; **la — de l'hostie,** het breken van de hostie; **— décimale,** tiendeelige breuk; **— continue,** kettingbreuk; **— mixte,** gemengde breuk; **— pure,** eigenlijke breuk; **—nnaire,** a. eene breuk in zich bevattend; een gedeelte uitmakend; **nombre —,** gebroken getal (geheel getal met een breuk); **—nnement,** m. verdeeling in fractiën, onderdeelen, v.; **—nner,** v. a. in deelen splitsen; **se —,** v. pr. zich verdeelen.

Fractu‖re, f. (lat. fractura; de fractus, rompu) openbreking, v. braak met geweld; breuk, beenbreuk, v.; **réduire une —,** een breuk herstellen; **—ré, ée,** a. verbrijzeld, ge-

broken; **—rer,** v. a. met geweld openbreken; breken, eene breuk veroorzaken.

Fragi‖le, a. (lat. fragilis; de frangere, briser) breekbaar, broos; fig. vergankelijk; zondig; **la chair est —,** het vleesch is zwak; **—lité,** f. breekbaarheid, broosheid, v.; fig. vergankelijkheid, zondigheid, v.

Fragmen‖t, m. (lat. fragmentum; de frangere, rompu) afgebroken stuk; fig. overblijfsel, fragment; **—taire,** a. uit fragmenten bestaand; **—tation,** f. verdeeling in fragmenten; **—ter,** v. a. in fragmenten, stukken verdeelen of scheiden; **se —ter,** v. pr. zich in stukken verdeelen; **—té, ée,** a. **—teux, euse,** a. uit fragmenten samengesteld; **—tiste,** m. auteur die alleen fragmenten schrijft.

Fragon, m. muizendoorn, m.

Frai, m. kuit, v. (van visch); het kuitschieten; tijd waarop het kuitschieten plaats heeft; broedsel van jonge visschen; slijting der munten, v.

Frai‖che, f. veel gras gevende weide, v.; **à la —!** frissche dranken! (roep der venters van verfrisschende dranken); **à la —,** in de koelte; —, zachte land- of zeewind, m.; **—chement,** adv. versch; onlangs, heel nieuw; koeltjes, in de koelte; **—cheur,** f. koelte, koelheid; frissche levendige kleur, v.; **— du teint, des couleurs, des fleurs,** blos, m.; frischheid van het gelaat, van de kleuren, van de bloemen, v.; **prendre une —,** eene lichte kou vatten; **—chie,** f. koelte op zee, v.; **—chir,** v. n. koelen, verkoelen; opwakkeren, sterker worden (van den wind); **il fraichit,** de wind steekt op, wordt sterker.

Fraie, f. tijd van het kuitschieten.

Frairie, f. (v. fr. frarie de frère) fam. vroolijke partij, smulpartij, drinkpartij; **faire —, être de —,** smullen; —, dorpsfeest ter eere van den kerkpatroon.

Frais, Fraîche, a. frisch, versch, koel; **vent —,** wakkere, stevige koelte, v.; fig. nieuw; gezond, levendig, vroolijk; adv. kortelings, onlangs; **gentilhomme de fraîche date,** nieuwbakken edelman; **il vient tout — du collège,** hij komt kersversch van de school; **il est encore — pour son âge,** hij ziet er nog jeugdig uit voor zijne jaren; **il est rasé de —,** hij is pas geschoren; **—,** m. koelte, frissche lucht, v.; **prendre le —,** een luchtje scheppen; pop. **mettre au —,** in de gevangenis stoppen; **fraîche,** f. Zie daarbij.

Frais, m. pl. kosten, onkosten, m.; **à peu de —,** met weinig kosten; fig. met weinig moeite; **sur nouveaux —,** op nieuw; **ne vous mettez pas en —,** maak geene onkosten; **à — communs,** op gezamenlijke kosten; **faux(-) —,** bijkomende onkosten of uitgaven, bijuitgaven; **mettre, constituer qn. en —,** iem. op kosten jagen; **il en est pour ses —,** hij is zijn geld kwijt; fig. al zijne moeite is vergeefsch; **faire les — de qch.,** voor iets geheel opdraaien; fig. **faire les — de la conversation,** het geheele gesprek alleen voeren; **tous — faits,** na aftrek der kosten.

Frai‖se, f. (lat. fragum) aardbezie, v.; wrat in de gedaante eener aardbezie; omloop, ingewand (van een kalf, een lam); halskraag, m.; ronde vijl der horlogemakers; zinkboor, v.; paalwerk, stormpalen; **— du dindon,** roode vleeschlap van den kalkoenschen haan; **—sement,** m. palen om de pijlers eener brug, m.; **—ser,** v. a. krullen, plooien; met stormpalen voorzien; (eene schroef) indraaien; (boonen) pellen; (deeg, kalk) kneden; †**—sette,** f. kleine kraag, m.; **—sier,** m. aardbezieplant, v.; **—sière,** f. aardbeziënbed.

Fraisil (pr. **zi**), m. steenkoolasch, v.; uitgebrande smidskolen, v.

Frai‖soir, m. zinkboor, v.; **—sure,** f. door eene zinkboor gemaakt gat.

Framboi‖se, f. framboos, v.; **—ser,** v. a. met frambozennat inmaken; **—sier,** m. frambozenstruik, v.

Framée, f. (lat. framea) spies, speer der oude Franken, v.

Franc, m. frank, m. (Fransche munt, ± 47½ cent Ned. cour.) **au marc le —, au centime le —,** pondpondsgewijze, naar verhouding, evenredigheid.

Franc, Franche, a. vrij, los; oprecht, openhartig, vrijmoedig; **le — arbitre,** de vrije wil; **avoir part franche,** zijn aandeel vrij hebben; **terre franche,** land dat niet bezwaard is (met lasten of hypotheek); ook: aarde, waarin geen zand of keitjes zijn, zuivere teelaarde; **avoir son — parler,** vrijuit spreken; **une franche coquette,** eene echte behaagzieke; **un — mensonge,** eene openbare, rechte leugen; **il parle — patois,** hij spreekt ware boerentaal; **la pompe est franche,** de pomp is lens; **lettres franches de port,** gefrankeerde brieven; **un port —,** een vrijhaven; **compagnie franche,** vrijcorps; **huit jours —s,** acht volle dagen; **—,** adv. rechtuit, onbewimpeld.

Franc ou **Frank, Franque,** a. (lat. francus) Frankisch; m. et f. Frank; Frankische vrouw; **langue franque,** Frankische in de Levant gebruikelijke taal, v.

Fran‖çais, e, a. Fransch; m. et f. Franschman; Fransche; **les Français,** de tooneelspelers van het Théâtre-Français; het Théâtre-Français, de Comédie française (beroemde schouwburg in Parijs); **le français,** m. het Fransch; **parler —,** fig. onbewimpeld zijne meening zeggen; **en bon —,** recht voor de vuist, ronduit; **à la française,** op zijn Fransch, naar Franschen trant, op Fransche manier.

Franc‖-alleu (pr. **fran-kaleu**), m. landgoed, dat van alle lasten vrij is; **—-arbitre,** m. vrije wil, m.; **—-archer,** m. vrijschutter.

Francatu, m. soort van winterappel, m.

Franc-bord, m. buitenhuid van een schip, v.; vrije oeverrand langs een kanaal of eene rivier, m.

Franc-comtois, e, a. (de Franche-Comté) Hoogbourgondisch; **—-devoir,** m. jaarlijksche leencijns, m.; **—-étable,** m. **s'aborder de —-étable,** met de voorstevens tegen elkander aanstooten; **—-fief,** m. vrijleen; **—-funin,** m. zwaar touwwerk.

Franchement, adv. vrijuit, ronduit, rechtuit; **je vous le dirai —,** ik zal het u ronduit zeggen; **parlons —,** laat ons openhartig spreken.

Fran‖chir, v. a. overspringen, overklimmen, overtrekken; fig. overwinnen; **— un fossé,** over eene sloot springen; **— une muraille,** over een' muur klimmen; **— les montagnes,** de bergen overtrekken; **— une rivière,** eene rivier oversteken; **— le pas, le saut,** iets wagen; v. n. gunstiger, vaster worden (van den wind); **—chise,** f. vrijheid, bevrijding; vrijmoedigheid, v.; **— des impôts,** vrijdom van belasting; **— des lettres,** vrijdom van port; **unlieu de —,** eene vrijplaats; **parler avec —,** vrijmoedig spreken.

Franchis‖sable, a. overschrijdbaar; **—sement,** m. het overschrijden, overtrekken.

Fran‖cisation, f. verfransching, v.; acte, waarbij een schip voor Fransch verklaard wordt, v.; **—ciscain,** m. (lat. Franciscus, François) Franciskaner monnik; **—cisé, ée,** a.

verfranscht; wat een Franschen uitgang gekregen heeft; **—ciser,** v. a. een woord uit eene vreemde taal ontleenen en het een Franschen uitgang geven; op Fransche wijze inrichten; **se —,** v. pr. fam. zich naar de Fransche zeden schikken of regelen; Fransch worden.

Francisque, f. Oud-Frankische strijdbijl, v.

Franc-juge, m. lid van een geheimzinnige middeleeuwsche rechtbank in Duitschland.

Franc-maçon, m. vrijmetselaar; pl. **des francs-maçons; —-maçonnerie,** f. vrijmetselarij, v.; vrijmetselaarschap.

Franco, adv. (mot ital.) postvrij, vrachtvrij; — (in samenstellingen) Fransch ...; **alliance —-russe,** Fransch-Russisch verbond.

Francolin, m. hazelkorhoen.

Franc-parler, zie **Franc.**

Franc-réal, m. Fransche kaneelpeer, v.; **—-salé,** m. vrijdom van de belasting op het zout, m.; **—-tenancier,** m. bewoner van een vrijgoed; **—-tillac,** m. onderst verdek; **—-tireur,** m. scherpschutter; pl. **des francs-tireurs.**

Fran‖ge, f. (ital. frangia, bande d'étoffe) boordsel; franje, v.; **—geon,** m. kleine franje; franjetje; **—gé, ée,** a. met franje bezet; **—ger,** v. a. met franje bezetten; **—ger, gier,** m.; **—gère, —geuse,** f. franjemaker; franjemaakster.

Frangipa‖ne, f. reukwerk (van de bloesems des jasmijnbooms bereid); welriekend amandelgebak; soort van likeur; **—nier,** m. Amerikaansche jasmijnboom, m.

Frangule, f. sporkenboom, m.

Frank, Franque, a. zie **Franc.**

Franquette, f. fam. **à la (bonne) —,** vrijmoedig, ronduit; zonder draaierij.

Frap‖page, m. het slaan, kloppen; **—pant, ante,** a. treffend, in het oog loopend, frappant; **—part,** m. ou **frère —,** m. de knecht van Sint Nicolaas (in Lotharingen); **—pe,** f. indruk van den muntstempel op de muntplaatjes, m.; dikke rand der klokken, waartegen de klepel raakt; de aanslag, m.; **—pé,** m. nederslag, m. bij 't maatslaan; **—pé, ée,** a. getroffen, geslagen; afgekoeld (van dranken); **du champagne —,** in ijs afgekoelde champagne, m.; **—pement,** m. geklap (met de handen enz.); **—per,** v. a. et n. slaan, stooten, kloppen, treffen; in het oog loopen, frappeeren; bij het maatslaan de hand laten vallen; afkoelen (met ijs); **—peur,** m. **euse,** f. fam. klopper, klopster; **esprits —peurs,** klopgeesten.

Frase, f. spitsboor, zinkboor, v.; zie **Fraise.**

Fraser, v. a. het zuurdeeg door het overige deeg kneden; zie **Fraiser.**

Frasque, f. fam. looze streek of trek, m.; grap, pots, v.

Frater, (pr. **tèr**), m. (mot lat. qui signifie frère) scheepsbarbier, regimentsbarbier; barbier-heelmeester; barbiersknecht; dienstdoende kloosterbroeder.

Frater‖nel, elle, a. (lat. fraternus; de frater, frère) broederlijk; **—nellement,** adv. op eene broederlijke wijze; **—nisation,** f. verbroedering, v.; broederlijke omgang, m.; **—niser,** v. n. broederlijk leven; **se —,** v. pr. zich verbroederen; **—nité,** f. broederschap; verbroedering, v.

Fratricide, m. (lat. frater, frère; cædo, je tue) broeder- of zustermoorder; broeder- of zustermoord, m.

Frau‖de, f. (lat. fraus, fraudis) bedrog; smokkelarij, v.; **introduit, passé en —,** binnengesmokkeld; **—der,** v. a. bedriegen, (de rechten) ontduiken; v. n. smokkelen; **—deur,** m. **euse,** f. bedrieger; bedriegster; smokkelaar, -laarster.

Fraudu‖leusement, adv. op eene bedrieglijke wijze, arglistig; **—leux, euse,** a. bedrieglijk.

Fraxi‖nées, f. pl. (fraxinus, frêne) aan den esch verwante boomen, m.; **—nelle,** f. eschenkruid.

†**Fra‖yant, e,** a. duur, kostbaar; **—yer,** v. a. (lat. fricare, frotter) effen maken, effenen; openen, banen; eventjes raken; **— la tête,** den kop wrijven tegen een boom (van een hert); v. n. strijken; kuit of hom schieten (van vischen); door wrijving slijten; fig. **— bien avec qn.,** het met iem. goed kunnen vinden; **se —,** v. pr. **se — un chemin,** zich een weg banen; **—yère,** f. plaats waar de vischen kuit schieten; **—yeur,** f. (lat. fragor, bruit) vrees, v.; angst, schrik, m.; **—yoir,** m. plek op de boomen, waar het hert met zijn kop geschuurd of gewreven heeft; **—yon,** m. blikgat (door veel rijden of loopen); **—yure,** f. schuring of wrijving van een hert tegen een boom.

Fredaine, f. guitenstreek, m.; guiterij, v.; liefdesavontuur.

Fredon, m. triller (in het zingen), v.; geschreeuw, gepiep, gejank; refrein; fig. slechte poëzie, slechte redevoering, v.: drie of vier gelijke kaarten (in zeker kaartspel), v.

Fredon‖nement, m. het trillen (in het zingen); het neuriën; **—ner,** v. n. trillen (in het zingen); neuriën, binnensmonds zingen; **—neur, euse,** a. neuriënd.

Frégа‖te, f. (ital. fregata, ou esp. fragata) fregat; **— cuirassée,** gepantserd fregat; **— à voile,** zeilfregat; **— d'avis,** adviesjacht; **— école,** f. opleidingsschip (voor adelborsten); **—te,** f. fregatvogel, m.; **—ter,** v. a. een schip als een fregat bouwen; **—ton,** m. Venetiaansch en Spaansch schip; visschersvaartuig op de zuidelijke kusten van Frankrijk.

Fregile, m. alpenraaf, v.

Frein, m. (lat. frenum) gebit; band, m.; fig. toom, m.; rem, remtoestel; **ronger son —,** zich heimelijk ergeren, zijn leed verkroppen, verbijten; **mettre un — à qch.,** iets in toom houden; **mettre un — à sa langue,** zijne tong breidelen; **vivre sans —,** toomeloos leven.

†**Frelampier,** m. pop. landlooper, deugniet.

Frela‖tage, m. ou **Frelaterie,** f. het vervalschen van dranken; **—ter,** v. a. (holl. verlaten, transvaser) (vroeger:) overgieten; (thans:) vervalschen, vermengen; **—terie,** f. vervalschte waar, v.; **—teur,** m. **euse,** f. vervalscher, vervalschster.

Frèle, a. (lat. fragilis) broos, breekbaar; fig. teeder, zwak.

Freloche, f. netje, om insecten, vlinders of vischjes te vangen.

Frelon, m. hornaar, v.; wesp, horzel, v.; stekelige muizendoorn, m. **(fragon).**

Frelu‖che, f. zijden kwastje; **—ches,** f. pl. herfst-, zomerdraden, m.; **—quet,** m. fam. saletjonker, jonge springer, lafbek.

Fré‖mir, v. n. (lat. fremere) beven, sidderen; suizen, razen (van water, dat aan de kook is); **—missant, e,** a. trillend, sidderend, bevend; **les vagues —missantes,** de ruischende baren; **—missement,** m. beving, siddering, v.; vrees, v.; schrik, m.; het razen, zingen van 't water, dat aan de kook raakt.

Frê‖naie, f. esschenbosch; **—ne,** m. (lat. fraxinus) esch, esscheboom, m.

Frénė‖sie, f. (gr. phrenesis, trouble, agi-

tation) krankzinnigheid, v.; fig. buitensporige drift, razernij, v.; woede, v.; **—tique,** a. krankzinnig, uitzinnig, razend; m. et f. waanzinnige; **—tiquement,** adv. op razende wijze, als een razende.

Fréquemment, adv. dikwijls, menigmaal, veelvuldig.

Fréquen‖ce, f. menigvuldige herhaling, wederkeering, menigvuldigheid, v.; menigte, v.; **la — du pouls,** het jagen van den pols; **—t, ente,** a. (lat. frequens, frequentis) menigvuldig, algemeen; **rendre de —tes visites,** drukke bezoeken afleggen; **pouls —t,** sterk jagende pols, m.; **—tatif,** a. m. **verbe —,** werkwoord, dat aantoont, dat eene handeling dikwijls geschiedt; **—tation,** f. omgang, m.; verkeering, gemeenschap, v.; **—té, ée,** a. druk bezocht; **rue —tée,** drukke straat, straat waar veel gewandeld wordt; **—ter,** v. a. dikwijls bezoeken; **— les cafés,** de koffiehuizen druk bezoeken; **— les foires,** de kermissen afreizen; **—,** v. n. **avec qn.,** iem. dikwijls bezoeken.

Fréquin, m. vaatje, voor suiker en stroop.

Frère, m. (lat. frater) broeder; **— de lait,** zoogbroeder; **—s jumeaux,** tweelingen, m.; **—s utérins,** broeders van moeders kant alleen; **—s consanguins,** broeders van vaders kant alleen; **—s germains,** volle broeders; **faux —,** valsche broeder, verrader van zijn gezelschap; **bon —,** goede, vroolijke broeder; **— Jonathan,** bijnaam der Amerikanen; **les —s Siamois,** de Siameesche tweelingen; **un — d'armes,** een wapenbroeder; **vivre en —s,** als trouwe vrienden leven; **— lai, — convers, — servant,** leekebroeder.

Frérot, m. broertje.

Fresaie, f. kerkuil, steenuil, m.

Fres‖que, f. (ital. fresco, frais) schilderij op natte kalk, v.; fresco; fresco-schilderwerk; **—quiste,** m. fresco-schilder.

Fressure, f. afval, omloop van een dier, m. (longen, hart, lever).

Fret (pr. **frè**), m. verhuring van een schip; vrachtprijs (voor 't huren); scheepsvracht, v.; bevrachting, v.

Frètement, m. verhuring, bevrachting van een schip, v.

Fré‖ter, v. a. een schip verhuren of huren, een schip bevrachten; een schip uitrusten; **—teur,** m. verhuurder, reeder (van een schip).

Frétil‖lage, m. het huppelen, het springen; **—lant, ante,** a. dartel, uitgelaten, altijd huppelend en springend; **—lement,** m. gedurige beweging, v.; het huppelen en springen; **—ler,** v. n. spartelen, dartelen, in eene gedurige beweging zijn, huppelen en springen; **le chien frétille de la queue,** de hond kwispelt met den staart; **—lon,** m. et f. beweeglijk, druk persoon.

Fretin, m. katvisch, jong klein vischje; broedsel van visch; fig. fam. uitschot; dunne kromme takken.

Fret‖tage, m. het beslaan met een metalen band; **—te,** f. (lat. fretus, soutenu) ijzeren ring of band, m.; **—ter,** v. a. met een metalen band beslaan.

Freux, m. zaadkraai, v.

Frèze, f. vraatzucht der zijdewormen, nadat zij hun huid verwisseld hebben.

Fria‖bilité, f. broosheid, breekbaarheid, v.; **—ble,** a. (lat. friabilis; de friare, réduire en morceaux) broos.

Frian‖d, ande, a. lekker; snoepachtig; **—,** m. lekkerbek, m.; **morceau —,** lekkerbeetje; **avoir le goût —,** een fijne proever zijn; **être — de qch.,** op iets belust zijn; **—dise,** f. lekkerheid, snoepachtigheid, v.; pl. lekkernijen, snoeperijen, v.

Fribourg, m. soort van winterpeer.

Fribourgeois, e, a. van of uit Freiburg; m. et f. Freiburger; vrouw uit Freiburg.

Frican‖deau, m. gespekt en gesmoord stuk kalfsvleesch; gestoofde dunne schijfjes kalfsvleesch; **—delles,** f. pl. botergebak uit kalfsvleesch.

Fricas‖sée, f. kleingesneden vleesch in een saus gestoofd; **sentir de loin la —,** 't gebraad ('t gevaar) van verre ruiken; **—,** hoop dooreengeworpen voorwerpen; pak slaag, klappen; **—ser,** v. a. vleesch klein snijden en in boter of bouillon opstoven; fam. **on t'en fricasse,** dat gaat uw neus voorbij; **—,** fig. fam. op eene liederlijke wijze zijn goed doorbrengen; **être fricassé,** geruïneerd zijn; **— ses meubles,** zijn boeltje verkoopen; **—seur,** m. gaarkok; slechte kok; fig. verkwister.

Fricatif, ive, a. **(consonne) —ive,** schuringsgeluid (*s, ch, f, v*).

Friche, f. onbebouwd land, braakland; **en —,** adv. braak; fig. **esprit en —,** onaangekweekt verstand; **—,** m. kweekgras, hondsgras.

Frico‖t, m. fam. gefricasseerd vleeschgerecht; toebereide spijs, v.; smulpartij, v.; **—tage,** m. beurswoeker, m.; **—ter,** v. a. et n. fam. een spijs bereiden; goed eten en drinken; fig. speculeeren aan de Beurs; vuile zaken doen; fig. **— tout son bien,** al zijn vermogen er doorbrengen; **— une affaire,** een geldzaakje doen; **—teur, euse,** m. et f. iem. die gaarne braadt en kookt; slechte kok; lekkerbek, smulpaap; iem. die ongeoorloofde winsten maakt.

Fric‖tion, f. (lat. frictio) wrijving, v.; **—tionner,** v. a. wrijven.

Frigidité, f. (lat. frigiditas; de frigidus, froid) koudheid, v.; koude natuur, gevoelloosheid, v.

Frigorifique, a. (lat. frigus, frigoris, froid; facere, faire) verkoelend.

Fri‖leux, euse, a. kouwelijk, rillerig, huiverig; m. et f. koudkleum; **—leuse,** f. roodborstje; gebreide wollen wintermuts, v. (voor vrouwen).

Frimaire, m. (rad. frimas) rijpmaand, v. (van den 21sten November tot den 20sten December, 3e maand in de eerste Fransche republiek).

Frimas, m. rijp of rijm, m.; **— de la mer,** schuim der golven, dat als stofregen opspat; fig. **avaleur de —,** droomer, suffer.

Frime, f. fam. gezicht, bakkes; **tomber en —,** elkander onverwacht tegenkomen; **faire la — de...,** den schijn aannemen van....

Frimousse, f. pop. gezicht, snoet.

Fringale, f. (corruption de faim-valle) vraatzucht, v. geeuwhonger, m.

Frin‖gant, ante, a. fam. lustig, vroolijk; zeer levendig; **faire le —,** moedwillig zijn; **—guer,** v. a. een glas spoelen; **—,** v. n. huppelen, springen, dartelen.

†**Frio‖lerie,** f. lekkernij, v.; **—let, lette,** a. verlekkerd, lekkerbekkig.

Frion, m. tong van een' ploeg, v.

Friou, m. doorvaart, v.; kanaal.

Fripe, f. pop. eetwaar; het gelag.

Fripe-lippe, m. (fam.) lekkerbek.

Fripe‖r, v. a. (du v. fr. fripe, chiffon) fam. verfrommelen, kreuken; fig. fam. verdoen; af-

stelen; verzuimen; **il aime à —**, hij is een groote slokop, een gulzigaard; **—rie**, f. oude kleeren, oude meubelen; handel in oude kleeren, oude meubelen; fig. afgezaagde onderwerpen, gemeenplaatsen.

Fripe-sauce, m. fam. likkebroer, smulbroer; slechte kok.

Fripier, ière, f. uitdrager, oude kleêrenkooper; uitdraagster, oude kleêrenkoopster.

Fripon, onne, f. guit, schelm, deugniet, schurk; slechte ondeugende vrouw; a. schelmachtig, doortrapt; guitig; **—ne**, f. lokje aan 't voorhoofd (bij dames); haarlint; doosje met kweeperengelei; **—neau**, m. arme schurk; kleine schelm, schurkje; **—ner**, v. a. ontstelen, bedriegen; v. n. schelmerij plegen; **—nerie**, f. schelmerij, v.; schelmstuk.

Friquet, m. boommuschje; kleine schuimspaan, m.

Frire, v. a. et n. (lat. frigere) in de pan bakken, braden; **poêle à —**, braadpan; fam. **avoir qch. à —**, iets te eten, te bikken hebben; fig. **il est frit**, hij is geruïneerd; **tout est frit**, alles is verloren; **il n'y a rien à — dans cette affaire**, er is niets te halen in deze zaak; zie **frit.**

Frisage, m. houten traliewerk; het krullen (van 't haar).

Fri‖se, f. (bas lat. frisium, broderie) fries, platte lijst (tusschen kroonlijst en architraaf); tooneelhemel, m.; baai, fries, duffel; hakkebord (van een schip); zuigers, poortlakens (om 't indringen van 't water door de poortluiken te beletten); **cheval de —**, Spaansche ruiter, Friesche ruiter (versterkingswerktuig, bestaande uit stukken hout met ijzeren punten).

Fri‖sé, a. gekruld, gekroesd; **chou —**, krulkool; **—**, m. het gekrulde, gekroesde; **un jeune —**, een jonge modegek; **—ser**, v. a. krullen; fig. even aanraken; **— la cinquantaine**, dicht bij de vijftig zijn; **cela frise l'impertinence**, dat is op 't onbeschaamde af; v. n. krullen; de letters dubbel te voorschijn doen komen (van een drukpers); killen, op den mast vallen (van zeilen); **—sette**, f. krul, lok; **—seur**, m. kapper, kruller; **—soir**, m. krul-, friseerijzer; graveerijzer; nopijzer; **—son**, m. wollen stof; vlokzijde; afval van lompen, van blik; flapkan of pul (op schepen), v.; haarlok, krul; **—son, onne**, a. Friesch; m. et f. Fries; Friezin; **—sotter**, v. a. fijn krullen; kunstig vouwen.

Frisque, a. aardig, sierlijk, bevallig.

Frisquet, ette, a. een weinig koud, huiverig; **—quette**, f. frisket (eener drukpers), v.

Fris‖son, m. (lat. frigere, avoir froid) huivering, rilling, v.; **—sonnant, e**, a. huiverend, rillend; **—sonnement**, m. huivering, rilling, v.; **—sonner**, v. n. huiveren, rillen, bibberen.

Frisure, f. krulling, v. (van 't haar).

Frit, e, part. passé de frire et a. gebakken, in de pan gebraden; **poisson —, carpe — e**, gebraden visch, karper, m.; zie ook **Frire.**

Friteau, m. gebakken pastei van hoenders.

Fritillaire, f. kievitsei, keizerskroon (zekere bloem).

Frit‖te, f. schuim van gesmolten glas; **—ter**, v. a. schuim van gesmolten glas bereiden.

Fritu‖re, f. het bakken in de pan; gesmolten boter of olie, om iets in te bakken, v.; gebakken visch, m.; **—rier, ière**, f. koopman, koopvrouw in gebakken aardappelen, visch enz.

Frivo‖le, a. (lat. frivolus) lichtzinnig, ijdel, beuzelachtig; **—lement**, adv. op lichtzinnige wijze; **—lité**, f. ijdelheid, beuzelachtigheid, v.; lichtzinnigheid, v.; **—lités**, f. pl. soort van fijn dameshandwerk.

Froc (pr. **frok**), m. monnikskleed; **jeter le — aux orties**, het klooster, het monniksleven vaarwel zeggen; fig. een beroep vaarwel zeggen;

Fro‖caille, f. de monniken; **—card**, m. monnik.

Froid, e, (lat. frigidus) a. koud; **de sang —**, in koelen bloede; fig. koelbloedig, onverschillig; **à —**, adv. koud, zonder vuur; **être (en) — avec qn.**, met iem. op een eenigszins gespannen voet staan; **faire —e mine à qn.**, iem. koel bejegenen; **humeurs —es**, klieren; adv. **il fait —**, het is koud; **manger —**, spijzen, die men anders warm gebruikt, koud eten; **battre, faire — à qn.**, iem. koel ontvangen, toespreken, behandelen; m. **prendre —**, kou vatten; **un — noir**, koud en donker weer; **il fait cinq degrés de —**, het vriest vijf graden; **il n'a pas — aux yeux**, hij is moedig, vastberaden; **cela ne me fait ni — ni chaud**, dat laat me volkomen koud; fig. **souffler le chaud et le —**, de huik naar den wind hangen; **il y a du — entre eux**, er is eene verkoeling tusschen hen.

Froi‖dement, adv. koeltjes; **—deur**, f. koude; koelheid, onverschilligheid, v.; **—dir**, v. n. **et se —**, v. pr. koud worden; **—dure**, f. koude der lucht, v.; fig. winter, m.; **— dureux, euse**, a. koud, huiverig; kouwelijk.

Frois‖sable, a. kreukbaar; fig. lichtgeraakt; **—sement**, m. verbrijzeling, wrijving, kneuzing, v.; fig. wrijving, botsing (van belangen), krenking, v.; **—ser**, v. a. kneuzen, verbrijzelen; kreuken, verfrommelen; fig. kwetsen, krenken, deren; **— les opinions des autres**, de gevoelens van anderen krenken, kwetsen; **se —**, v. pr. gekreukt worden, kreuken; gekrenkt worden; **—sure**, f. kneuzing, kreuking, v.

Frôle, f. kamperfoelie, v. der Alpen.

Frôle‖ment, m. lichte wrijving, aanraking, v.; **—r**, v. a. wrijven, in het voorbijgaan licht aanraken; **la balle lui a frôlé le bras**, de kogel heeft hem een schampschot aan den arm toegebracht.

Froma‖ge, m. (lat. forma, éclisse dans laquelle le fromage prend sa forme) kaas, v.; **— de lait frais**, zoetemelksche kaas, v.; **entre la poire et le —**, onder 't dessert; **faire des —s**, vlug ronddraaien en plotseling bukken, zoodat de rokken opbollen als een kaas; **— de cochon**, zult, v.; **—geon**, m. schapenkaas, v.; **—ger**, m. **ère**, f. kaasboer, kaaskooper; a. kaas...; **—ger**, m. kaasvorm, om de kaas te doen uitdruipen; kaasboom, m.; **—gerie**, f. plaats, waar de kaas gemaakt wordt, kaaskamer, v.; kaashandel, m.; **—geux, euse**, a. kaasachtig.

Fromen‖t, m. (lat. frumentum) tarwe, v.; **— d'Espagne, d'Inde (des Indes), — de Turquie**, maïs; **—tacé, e**, (pr. **man**), a. tarweachtig; **—tacées**, pl. f. tarweachtige planten; **—tal**, m. havergras; **—té, ée**, a. tarwekleurig; **—teau**, m. grijsroode druif van Champagne, v.; **—tée**, f. tarwemeel; pap van tarwemeel; St. Jans-kever; **—teux, euse**, a. korenrijk.

Fron‖ce, f. plooi, vouw, v.; **—cement**, m. rimpeling (van het voorhoofd), v.; fig. slechte luim, v.; **—cer**, v. a. rimpelen; plooien; **— les sourcils**, de wenkbrauwen fronsen; **— les narines**, den neus optrekken; **—cis**, m. ingeregen plooi, v.; **—çure**, f. het rimpelen, plooien.

Frondaison, f. (lat. frons, frondis, feuillage) het uitkomen van het loof, de bladeren; het loof, gebladerte; fig. bloei.

Fron‖de, f. (lat. funda) slinger, m.; slingerverband; naam eener partij gedurende de minderjarigheid van Lodewijk XIV; —, (lat. frons, frondis, feuillage) het eerste gebladerte, voorjaarsgroen; **—der,** v. a. slingeren, werpen; fig. beschimpen, belachen, hekelen; v. n. fam. op de regeering schimpen; morren; **— contre qn.,** tegen iemand uitvaren; **—deur,** m. **euse,** f. slingeraar; lid van de Fronde; hekelaar, vitter (der regeering enz.); a. vittend, bedilziek, ontevreden.

Fron‖t, m. (lat. frons, frontis) voorhoofd; voorste gedeelte (van een gebouw); voorgevel, m.; voorste gelid, front; fig. onbeschaamdheid, v.; **— à —,** recht tegenover elkander; **de —,** adv. van voren; naast elkander; **avoir le — de...,** de onbeschaamdheid hebben te...; **avoir un — d'airain,** een stalen voorhoofd hebben, van alle schaamte ontbloot zijn; fig. **faire — à l'orage,** den storm het hoofd bieden; **dix hommes de —,** tien man naast elkander; **heurter de — l'opinion de qn.,** iemands gevoelen rechtstreeks tegenspreken; **mener de — les plaisirs et les affaires,** zijn vermaak en zijne zaken tegelijk nagaan; **le — d'une monnaie,** de beeldzijde eener munt; **—tal,** m. (rad. front) hoofdband, hoofddoek; hoofdpranger (zeker touw met knoopen, oud martelwerktuig), m.; **—tal, ale,** a. tot het voorhoofd behoorend; **—teau,** m. hoofdband, tephillin (der joden); hoofdband (der rouwpaarden); riem aan den kop van een paard, m.

Frontière, f. grens, v.; eindpaal, m.; a. aan de grenzen liggend, grens....

Frontignan, m. muscaatwijn, verbouwd bij Frontignan.

Frontispice, m. (lat. frons, frontis, front; spicere, regarder) voorgevel van een gebouw, m.; titelplaat, v.

Fronton, m. (rad. front) geveldak; middelste beeldhouwwerk aan den spiegel (van scheepen).

Fronto-nasal, e, a. tot voorhoofd en neus behoorend.

Fro‖qué, e, a. in eene monnikspij gestoken; **—quer,** v. a. in eene monnikspij steken.

Frot‖tage, m. het wrijven, schuren of boenen; **—tant, ante,** a. wrijvend, om te wrijven; **—tée,** f. fam. pak ransel; **—tée (d'ail),** met knoflook gewreven korst, boterham; **—tement,** m. wrijving, v.; fig. **— du monde,** de aanraking met de wereld; **—ter,** v. a. (lat. fricare) wrijven, schuren, boenen; bestrijken; **il est —té de grec, de latin,** hij heeft eene oppervlakkige kennis van 't Grieksch, 't Latijn; **— les oreilles à qn.,** iem. de ooren wasschen; **— le parquet,** den vloer glad wrijven; **— son nez quelque part,** zijn neus ergens in steken; **—,** afrossen; **se —,** v. pr. zich, elkander wrijven; **se — à...,** oppervlakkigen omgang hebben met...; aanvallen; **je m'y frotte plus,** ik bemoei er mij nooit meer mee, ik stel er mij nooit meer aan bloot; **qui s'y frotte, s'y pique,** wie hem aanraakt, brandt zijne vingers, 't is geen katje om zonder handschoenen aan te pakken; **—teur,** m. **—euse,** f. wrijver, boender; wrijver, boenster; **—tis,** m. het aanbrengen eener doorschijnende kleur in de schilderkunst; fig. lichte aanraking met iets; **—toir,** m. schuurlap; wrijfdoek, m.; wrijfborstel, m.; rolvat (der naaldenmakers); **—ton,** m. strijkbal der kaartenmakers, m.

Frou‖ement, m. het lokken van vogels door 't nabootsen van uilengeschreeuw; **—er,** v. n. vogels lokken.

Frou-frou, m. (klanknabootsend woord) geruisch van kleederen, bladerengeritsel enz.; **faire du —-—,** drukte maken, wind maken.

Fructi‖dor, m. (lat. fructus, fruit), vruchtmaand (12e maand in de eerste Fransche republiek, van den 18den Augustus tot den 16den September), v.; **—fère,** a. vruchtdragend; **—fiant, e,** a. vruchten opleverend, vruchtbaar; **—fication,** f. ontwikkeling van den bloesem en van de vrucht, v.; **—fier,** v. n. (lat. fructus, fruit; facere, faire) vruchten voortbrengen; fig. voordeel geven; **—forme,** a. vruchtvormig.

Fructu‖eusement, adv. met vrucht of voordeel; **—eux, euse,** a. vruchtbaar, voordeelig.

Fruga‖l, ale, a. (lat. frugalis; de frux, fruit) matig, sober, spaarzaam; **—lement,** adv. op eene matige, sobere, spaarzame wijze; **—lité,** f. soberheid, spaarzaamheid, matigheid (in eten en drinken), v.

Frugivore, a. (lat. frux, frugis, grain, fruit; voro, je dévore) vruchten-, plantenetend; **—s,** m. pl. graaneters (vogels).

Frui‖t, m. (lat. fructus) vrucht, v.; ooft; dessert; **on est au —,** men is aan 't dessert; **du — monté,** versierd dessertooft; fig. **c'est du — nouveau,** dat is iets nieuws, iets zeldzaams; **les quatre —s,** vier gelijk gekleurde vruchtsoorten, die men gelijk opdraagt; **des —s secs,** geconserveerde vruchten; verdroogde vruchten; fig. **— sec,** gesjeesd student; **mettre un arbre à —,** een boom snoeien om hem meer vruchten te doen dragen; **avec —,** met goed gevolg; **sans —,** nutteloos; **—,** vrucht, v., voordeel, nut; vermindering der dikte van een muur naar boven toe, v.; pl. inkomsten van eenig goed, ambt enz., v.; **—tage,** m. fam. boomvruchten, v.; allerhand ooft; **—tager,** v. a. ooft inzamelen; **—terie,** f. ooftkelder, m.; fruithandel, m.; **—tier, m. ière,** f. ooft- of vruchtenverkooper, vruchtenverkoopster; oofttuin, boomgaard; fruitkamer, v.; ooftkelder, m.; **—tier, ière,** a. ooft- of vruchtdragend.

Frumentacé, ée, a. (lat. frumentum, froment) tarweachtig.

Frusques, f. pl. pop. kleeren, meubels (vooral bij uitdragers).

Frusquin, m. **(saint) —,** pop. goedje, boeltje (alles wat men bezit).

Frus‖te, a. versleten (van oude munten); ruw; fig. **un style —,** een onbeschaafde, niet gepolijste stijl; **—trateur,** m. misleider, bedrieger; **—tration,** f. verijdeling; bedrieglijke berooving, v.; **—tratoire,** a. om te bedriegen, om tijd te winnen; †—, m. met suiker en muskaat aangemaakte wijn, m.; **—trer,** v. a. (lat. frustrari) bedriegen, misleiden, teleurstellen; berooven van...; **—trer qn. de qch.,** iemand van iets berooven.

Frutescent, e, a. (lat. frutex, arbrisseau) boom-, struikvormig.

Fucacées, f. pl. zeewierplanten, v.

Fuchsia, f. (de Dr. Fuchs, botaniste allem.) fuchsia, v. (plant).

Fuchsine, f. roode kleurstof, v. (scheik.).

Fucus (pr. **uce**), m. zeewier, zeegras.

Fuégien, ienne, a. van, uit Vuurland; m. et f. bewoner, bewoonster van Vuurland.

Fuero, m. bijzonder recht van sommige provinciën of steden in Spanje.

Fu‖gace, a. (lat. fugax) voorbijgaand, vluchtig; **—gacité,** f. vluchtigheid, vergankelijkheid, v.

Fugi‖tif, ive, a. (lat. fugitivus; de fugere, fuir) vluchtig, voortvluchtig; **poésie —ive,** lichte, vluchtige poëzie; m. et f. vluchteling.

Fu‖gue, f. (ital. fuga) fuge, fuga (kunstig muziekstuk, waarin een melodisch thema, eene welluidende gedachte heerscht, welke door alle stemmen herhaald en in onderscheidene tonen gesteld wordt); fig. et fam. vlucht; ontrouw v.; **faire une —,** de vlucht nemen; **—gué, ée,** a. in den vorm der fuge.

Fuie, f. kleine duivenslag, m. duiventil, v.

Fuir, v. n. et a. (lat. fugere) vluchten, ontvluchten; mijden; **se — soi-même,** v. pr. zich zelven ontvluchten; **— devant le temps à la lame,** voor de zee wegloopen, ter lens loopen; lekken; **ce pot fuit,** die pot lekt; wijken, zich als in 't verschiet vertoonen (van een voorhoofd, den achtergrond van een schilderij); **un front qui fuit,** een wijkend voorhoofd.

Fuite, f. vlucht, v.; fig. uitvlucht, v.; **mettre en —,** op de vlucht drijven; **de belles —s,** schoone vergezichten; lek (van gas), lek in een schip enz.; het terugwijken der voorwerpen (op een schilderij).

Fulgore, m. glimkever, m. **(porte-lanterne).**

Fulgu‖ral, ale, a. den bliksem betreffend; **—rant, e,** a. bliksemend, weerlichtend; **—ration,** f. (lat. fulgur, éclair) weerlicht; **—rite,** f. dondersteen, m.

Fuligi‖neux, euse, a. (lat. fuligo, suie) roetachtig, donker; **—nosité,** f. roetachtige zelfstandigheid, v.

Fulmi‖coton, m. schietkatoen **(coton-poudre, pyroxyle); —nant, ante,** a. bliksemend, donderend, bliksem..., donder...; fig. razend, bulderend; knal..., slag...; **argent —,** knalzilver; **pois —s,** knalerwten; **—nate,** m. knalzuurzout; **—nation,** f. uitvoering of plechtige aankondiging van den kerkelijken ban, v., het slingeren van den banvloek; knal, klap (van een stof die ontploft), m.; **—natoire,** a. den banvloek slingerend; **—ner,** v. a. (lat. fulminare; de fulmen, foudre) den banvloek slingeren, den kerkelijken ban aankondigen; v. n. vreeselijk razen, bulderen, tieren; knallen; **—nique,** a. **acide —,** knalzuur.

Fulverin, m. (lat. fulvus, fauve) sapverf, v. tot bruinen.

Fu‖mable, a. rookbaar; **—mage,** m. **—maison,** f. het berooken, rooken van vleesch, visch enz.; het bemesten; het geven van een goudkleur aan zilver door inwerking van chemische dampen; **—mant, ante,** a. rookend; dampend; **—mariacées,** f. pl. aardrookachtige planten, v. (zie **Fumerole**); **—mée,** f. (lat. fumus) rook, damp, m.; fig. **vendre de la —,** beloven wat men niet volbrengen kan; **vendeur de —,** opsnijder; loc. prov. **il n'y a point de — sans feu,** alles heeft zijn oorzaak, men noemt geen koe bont of er is een vlekje aan; **— de l'encens,** wierookdamp; fig. **brûler de la — sous le nez de qn.,** iem. bewierooken, vleien; **manger son pain à la — du rôt,** ooggetuige zijn van vermaken, waaraan men geen deel mag nemen; **—mées,** f. pl. **— du vin,** dampen van den wijn, m.; dronkenschap, v.; **il est encore rempli des —s du vin,** hij heeft zijn roes nog niet uitgeslapen; uitwerpsels van het bont wild; **—mer,** v. n. rooken, dampen; v. a. rooken, in den rook hangen; bemesten; **— (de dépit, de colère),** pop. **— sans tabac,** razen, tieren, schuimbekken (van woede); **être —mé,** reddeloos verloren zijn; pop. **il a —mé une pipe neuve,** hij is dronken.

Fumerolle, f. meer of minder zichtbare damp, m. spleet of gat, waaruit dampen opstijgen; **—ron,** m. rookende kool, v.

Fume‖t, m. geur, vooral van zekere wijnen en spijzen, m.; **—teron,** m. mesthoop, m.; **—terre,** f. aardrook, v. duivekervel, v.

Fu‖meur, m. **euse,** f. tabaksrooker; **(pour) —meurs!** rookcoupé; **—meuse,** f. gemakkelijke rookstoel, m.; **—meux, euse,** a. rookverspreidend, rookerig; bedwelmend, dronken makend, koppig; **—mier,** m. (bas lat. fumarium) mest of mist, m.; **être comme Job sur son —,** zoo arm als Job, in bittere ellende zijn.

Fumi‖gation, f. (lat. fumigare, enfumer; de fumus, fumée) berooking, v.; bijting door rook, v.; **—gatoire,** a. tot berooking geschikt, berookings...; **—ger,** v. a. dampen door iets laten gaan; met dampen doortrekken; berooken.

Fumis‖te, m. rookverdrijver; iem. die voor den gek houdt, verzinner van een grap; **—terie,** f. rookverdrijvingskunst, v.; fig. grap, pocherij, v.

Fumivore, a. (lat. fumus, fumi, fumée; voro, je dévore) rookverterend; m. walmvanger, m. (boven een lampeglas).

Fumoir, m. rookkamer, v.; rookcoupé, m.; rookhuis, rookerij.

Fumure, f. het bemesten; mest, v.

Funambu‖le, m. et f. (lat. funis, corde; ambulare, marcher) koordedanser, koordedanseres; **—lesque,** a. tot de koordedansers, het koordedansen behoorend; **—lie,** f. koordedanserskunst, v.

Funè‖bre, a. tot een lijk of eene begrafenis behoorend; fig. treurig, somber; **oraison —,** lijkrede; **oiseau —,** ongeluksvogel, m.; **—brement,** adv. op sombere, treurige wijze.

Funer, v. a. (de masten van een schip) met touw- en takelwerk voorzien.

Funé‖railles, f. pl. (lat. funera) begrafenis, uitvaart, lijkstaatsie, v.; **—raire,** a. dat tot eene begrafenis behoort; **frais —s,** begrafeniskosten; **service —,** lijkdienst, m.

Funes‖te, a. (lat. funestus) noodlottig, rampzalig; **—tement,** adv. op eene noodlottige, rampzalige wijze.

Funeur, m. takelmeester, optuiger.

Fungus, m. zwam, v.; paddenstoel, m.

Funicu‖laire, a (lat. funiculus, cordage); **machine —,** windas met touwen; **problème —,** kettingvoorstel in de landmeetkunst; **chemin de fer —,** ou —, m. kabelspoortrein; **—le,** m. navelstreng, v.

Funin, m. loopend want (op schepen).

Fur, m. (lat. forum, place publique, marché, et ensuite: taux) **au — et à mesure,** adv. fam. naar mate.

Furcellaire, f. zeewier.

Fure‖t, m. (bas lat. furo, voleur) fret; fig. snuffelaar; **—tage,** m. konijnenjacht, v. met het fret; fig. het doorzoeken, het snuffelen; **—ter,** v. a. met een fret op konijnen jagen; fig. nauwkeurig doorzoeken, doorsnuffelen; **—teur,** m. jager op konijnen met een fret; fig. snuffelaar, nieuwsgierig mensch.

Fureur, f. (lat. furor) woede, razernij; sterke zucht of begeerte, v.; **des —s,** uitbarstingen van woede; **cette actrice fait —,** deze tooneelspeelster maakt furore, maakt grooten opgang.

Furibond, onde, a. (lat. furibundus; de furor, fureur) woedend, razend.

Furie, f. (lat. Furia, nom de trois divinités infernales) woede, razernij, v.; helsche furie, v.; kwaadaardig wijf.

Furière, f. opening in een steenoven.

Furieu‖sement, adv. fig. geweldig, uitermate,

zeer veel; **—x, euse,** a. razend, woedend, dol; hevig; fig. zeer groot, onmatig, buitengewoon.

Furin, m. volle, open zee, v.

Furmint, m. Tokayer-wijnstok, m.

Furolles, f. pl. ontvlamde dampen (op zee), m.; St.-Elmusvuur; dwaallichtjes.

Furon, m. jonge fret.

Furon‖cle, m. (lat. furunculus) bloedvin, bloedzweer, v.; **—culeux, euse,** a. bloedzweerachtig.

Furti‖f, ive, a. (lat. furtum, vol) verborgen, heimelijk; **—vement,** adv. steelsgewijze, ter sluiks, in het verborgen.

Fusain, m. papenhout (zeker gewas); houtskool; houtskoolteekening, v.

Fusant, e, a. smeltend.

Fusarolle, f. versierde ring of band om een zuil, m.

Fuseau, m. (lat. fusus) klos, m.; spil, v.; werktuig van de kantwerkers; **les —x des Parques,** de klos der schikgodinnen, die 's menschen lot spinnen; fig. **faire bruire ses —x,** veel drukte maken, veel van zich laten hooren; **jambes, bras de —,** spillebeenen, dunne, magere armen.

Fusée, f. klosvol, spilvol; vuurpijl, m.; kruitloop eener bom enz., m.; kettingspil van een uurwerk, v.; spil van een braadspit, v.; overbeen aan den voet van een paard; **— d'aviron,** kleeding, v., beslag of stopje op een riem; **— de la chaux,** verweerde kalk.

Fusées, m. vuurpijlslingeraar; vuurwerker der Commune in 1871.

Fuse‖lé, ée, a. spilvormig, spitstoeloopend; **—lier,** m. klos- of spilmaker.

Fuser, v. n. uiteenvloeien en zich uitbreiden; smelten; **chaux fusée,** verweerde kalk.

Fuserolle, f. spil aan een weefgetouw, v.

Fusi‖bilité, f. smeltbaarheid (van metalen), v. **—ble,** a. (lat. fusus, fondu) smeltbaar (van metalen).

Fusiforme, a. spilvormig.

Fusi‖l (pr. **zi**), m. geweer; **le canon, la crosse, le chien du —,** de loop, de kolf, de haan van 't geweer; **portée de —,** geweerschotsafstand; **coup de —,** geweerschot; **— se chargeant par la culasse,** achterlaad-geweer; **pierre à —,** vuursteen; —, deksel op de pan van een geweer; vuurslag, vuurstaal; **—lier,** m. fuselier, infanterist; **—llade,** f. geweervuur; fusillade, v.; **—ller,** v. a. met een geweer doodschieten, fusilleeren; (een mes) aanzetten op 't staal; **—llette,** f. kleine vuurpijl, m.

Fusin, zie **Fusain.**

Fu‖sion, f. (lat. fusus, fondu) smelting (der metalen), v.; fig. samensmelting, v.; **—sionnement,** m. vermenging, v.; **—sionner,** v. a. vermengen; samen-, ineensmelten; **—sionniste,** m. voorstander der ineensmelting.

Fuste, f. klein roeischip.

Fustet, m. sumak, geel hout.

Fusti‖gation, f. geeseling (met roeden), v.; **—ger,** v. a. (lat. fustigare; de fustis, bâton) geeselen, met roeden slaan.

Fût (pr. **fû**), m. (lat. fustis, bois, bâton) schaft of schacht, v.; stijl van eene zuil, m.; vat, fust; **sentir le —,** naar het vat rieken; **— de girouette,** vlaghek (op schepen).

Futaie, f. (rad. fût) bosch met hoogstammige boomen; **de haute —,** hoogstammig.

Futaille, f. (rad. fût) ton, v.; vat; vaatwerk; — **montée,** opgemaakt, gekuipt vat (dat met banden, hoepels enz. voorzien is); **— en botte,** vat, waarvan de stukken nog uit elkander liggen, dat ongekuipt is.

Futaillerie, f. hout voor vaten.

Futai‖ne, f. bombazijn (zekere stof); **—nier,** m. bombazijnwever.

Futé, ée, a. fam. listig, doorslepen.

Futée, f. vulsel, waarmede men de gaten en reten van het hout stopt.

†**Fûtier,** m. koffermaker.

Futi‖le, a. (lat. futilis) beuzelachtig, gering, onbeduidend; **—lité,** f. beuzelachtigheid, geringheid; niets beduidende zaak, v.

Futur, ure, a. (lat. futurus) toekomend, toekomstig; m. et f. bruidegom, m.; bruid, v.; —, m. toekomende tijd (in de spraakkunst), m.

Futuriton, f. het toekomstige.

Fuyant, ante, a. vluchtend, ontvliedend, zich verwijderend; wijkend (van de voorwerpen op een schilderij; van een voorhoofd).

Fuyard, arde, a. vluchtend; vluchtig; m. et f. vluchteling, vluchtelinge.

G.

G, m. G. zevende letter van het alphabet, v.

Gaban, m. zie **caban.**

Gaba‖re, f. lichter, m. (schip om mee uit en in te laden); platte, breede schuit, v.; groot slagnet, zegen; **—ri, Gabarit,** m. mal, model (van een schip); **—riage,** m. het mallen der houten; **—rier,** m. schipper van een lichter; sjouwer voor het uit- en inladen van een lichter; **—rier,** v. a. naar een model of mal bewerken.

†**Gabatine,** f. **donner de la — à qu.,** fig. fam. iemand door schoone woorden misleiden.

Gabegie, f. list, kneep, v.; bedrog.

Gabe‖lage, m. de tijd dat het zout op zolder ligt, m.; **—ler,** v. a. het zout op den zolder te drogen leggen; **—leur,** m. zoutwachter, kommies der zoutbelasting; **—lle,** f. zoutpacht, zoutbelasting (tot 1790); zoutmagazijn, zoutpakhuis; **—lou,** m. †kommies bij de zoutpacht; (thans:) kommies, douaanbeambte.

Gabet, m. windwijzer, weerhaan (op een mast), m.

Ga‖biage, m. dienst der marswachters; **—bie,** f. mars van den mast op een schip, v.; mastkorf, m.; **—bier,** m. marswachter, marsgast.

Gabion, m. schanskorf, m.

Gabion‖nade, f. verschansing met schanskorven, v.; **—ner,** v. a. met schanskorven dekken.

Gabords, m. pl. kielgangen (op schepen), m.

Gaburon, m. wang, klamp, die een mast vasthoudt.

Gâ‖chage, m. het beslaan van kalk of gips; **—che,** f. schootplaat (waarin de schoot van een slot schiet); roerstok, m.; kalkschop, v.; **—cher,** v. a. kalk enz. roeren of beslaan;

spoelen (het linnen); roeien; fig. zijne waren voor een' veel te geringen prijs verkoopen, half weggeven; verknoeien, slordig doen (een werk, eene zaak).

Gâchet, m. zeezwaluw, v.

Gâchette, f. kleine sluithaak, m.; stang (in het slot van een geweer), v.

Gà‖cheur, m. die kalk roert of beslaat; fig. die zijne waren onder de markt verkoopt, half voor niet geeft, knoeier, kladder; **—cheux, euse,** a. slijkerig; **—chis,** m. soort pleisterkalk, modder, modderplas; fig. verwarring, v.; boel, pekel, m.; **— littéraire,** verward geschrift; pop. **il y aura du —,** dat zal een standje geven.

Gade, m. (gr. g a d o s, morue) vischsoort (waartoe de kabeljauw en de schelvisch behooren).

Gadel‖le, f. kruisbezie, v.; **—lier,** m. kruisbezieboom, m.

Gadou‖ard, m. sekreetruimer, nachtwerker; **—e,** f. drek, m; vuiligheid, v.

Gaélique, a. Gaelisch, m.; de Gaelische taal.

Gaf‖fe, f. bootshaak, m.; fig. onhandigheid, domheid, v.; **porter —,** op wacht staan; fig. **faire une —,** eene onhandigheid, domheid begaan, zeggen; **—fer,** v. a. met den bootshaak vatten en vasthouden; v. n. fig. eene onhandigheid begaan, zeggen; **—feur,** m. pop. iem. die domheden, onhandigheden begaat of zegt.

Gage, m. pand, onderpand; fig. verzekering, v.; **jouer au — touché,** pandverbeuren; **—s,** m. pl. loon; bezoldiging, v.; **homme à —s,** loondienaar; **casser qn. aux —s,** iem. plotseling zijn ontslag geven.

Gager, v. a. et n. **qch. avec** ou **contre qn.,** met iemand om iets wedden; loon geven, bezoldigen.

Gagerie, f. gerechtelijke verpanding, v.

Gageu‖r, m. **euse,** f. wedder, wedster; **—re** (pr. **jure**), f. weddenschap, v.

Gagiste, m. loontrekkend dienaar, bezoldigde; pandnemer; **— de théâtre,** tooneelknecht; **— de musique,** musicus; regiments-muzikant.

Gagn‖able, a. winbaar, te winnen; **—age,** m. weide voor vee, v.; **—ant, e,** a. winnend; m. winner; **—é,** a. **donner —,** het opgeven, het gewonnen geven.

Gagne-denier, m. daglooner, kruier; pl. **des gagne-denier; —-pain,** m. broodwinning, v.; broodwinner; pl. **des gagne-pain; —-petit,** m. scharenslijper; pl. **des gagne-petit.**

Ga‖gner, v. a. et n. winnen, verdienen, verwerven; verkrijgen; bereiken; zich (van iets) meester maken; omkoopen; **— sur qn.,** op iemand een voordeel behalen; **— sur soi,** zich zelven geweld aandoen; **— le dessus,** de overhand krijgen of behouden; **— une maladie,** ziek worden; **— un rhume,** eene verkoudheid oploopen; **la nuit nous gagne,** de nacht overvalt ons; **— les champs, la porte, le large,** wegloopen; **cette maladie se gagne par la contagion,** deze ziekte erft over door besmetting; **— le vent,** boven den wind komen; **la faim nous gagne,** wij krijgen honger; **l'eau nous gagnait de plus en plus,** het water steeg al hooger en hooger; **— un chemin,** een weg inslaan; **— du terrain, du pays,** veld winnen; **l'incendie gagne (du terrain),** de brand breidt zich uit; **—gneur,** m. **euse,** f. winner; winster.

Gagui, f. dikke zus.

Gai, aie, a. vroolijk, lustig; **il a le vin —,** de wijn maakt hem vroolijk; adv. lustig op!

Gaïac, m. pokhout.

Gaie‖ment, Gaîment, adv. op eene vroolijke, blijgeestige wijze; gaarne, met blijdschap; **—té, gaîté,** f. vroolijkheid, blijdschap, v.; moedwil, m.; **— fine et spirituelle,** humor, m.; **de — de cœur,** adv. opzettelijk, met opzet.

Gail‖lard, arde, a. lustig, vroolijk, opgeruimd; stout, onbeschoft, vrijpostig; een weinig onbezonnen; half dronken; **vent —,** frissche koelte, v.; **—lard,** m. **de,** f. lustige broeder, snaak; vroolijke, dartele vrouw; m. plecht (van een schip); **—lard d'avant et —lard d'arrière,** voorverdek (voorplecht) en achterverdek (achterplecht); v.; **—larde,** f. vroolijke, dartele vrouw; oude dans, m.; wijs van dien dans, v.; soort van drukletter, v., galjard, v.; **—lardement,** adv. op eene losse of dartele wijze; **—lardise,** f. vroolijkheid, snakerij, v.

Gaillet, m. kleine meibloem, v. **(caille-lait).**

Gaille‖terie, f. steenkool in stukken van middelmatige grootte; **—teux, euse,** a. (steenkool) in stukken van middelm. grootte; **—tte,** f. stuk steenkool van middelm. grootte.

Gaîment, zie **Gaiement.**

Gain, m. winst, v.; voordeel; **donner à qn. — de cause,** een proces ten gunste van iemand beslissen; fig. gewonnen spel geven; **se retirer sur son —,** heengaan als men gewonnen heeft.

Gai‖ne, f, (lat. v a g i n a, fourreau) scheede, v.; foedraal; hand van een wimpel, m.; breede zoom aan een zeil, m.; **—ner,** v. a. zoomen (de zeilen); **—nier,** m. scheede-, foedraalmaker; judasboom, m.

Gaîté, zie **Gaieté.**

Gala, m. gala, staatsie, v.; galafeest.

Galactite, f. soort van potaarde, v.

Galacto‖mètre, m. (gr. g a l a, g a l a k t o s, lait; m e t r o n, mesure) melkmeter, m.; **—phage,** a. van melk(spijzen) levend.

Galamment, adv. sierlijk; hoffelijk.

Galanga, m. galgant, m. (Oostindische plant); galgantwortel, galangawortel (spijsvertering-bevorderend).

Galan‖t, ante, a. hoffelijk, beleefd; geestig, bevallig; rechtschapen; van een vroolijk levensgedrag; verliefd, galant; **— homme,** rechtschapen, fatsoenlijk man; **homme —,** galant, hoffelijk man; **—t,** m. verliefde, vrijer, minnaar, galant; **vert —,** vroolijke vrouwenminnaar; **—terie,** f. beleefdheid, hoffelijkheid, v.; galanterie, v.; klein geschenk; **—the,** m. sneeuwklokje; **—tin,** m. belachelijk hoffelijk man, salongek.

Galantine, f. koude vleeschspijs met gelei opgemaakt, v.; gespekt hoendervleesch.

†**Galantiser,** v. a. het hof maken.

Galate, a. van of uit Galatië.

Galaxie, f. melkweg, m. **(voie lactée).**

Gal‖banum (pr. **nome**), m. moederhars (geneeskrachtige gom), v.; †**donner du —,** fam. veel beloven en weinig geven.

Galbe, m. omtrek, ronding (van een gebouw, eene vaas enz.); vorm, profiel (van een gelaat).

Galbule, m. cypresnoot, v.

Gale, f. schurft, v.; **il est méchant comme la —,** hij is de ondeugd zelf.

Galé, m. gagel, m. (struikgewas).

Galéace, Galéasse, f. groote galei, galjas, v.

Galée, f. galei (der letterzetters), v.

Galefretier, m. fam. guit, schobbejak, fielt.

Galéga, m. zekere plant, galega, v.

Galéiforme, a. helmachtig.

Galène, f. loodmijn, v.

Galé‖nique, a. tot het galenisme behoorend; **—nisme,** m. (de G a l e n u s, nom lat. de Galien) leer en geneeswijze van den Romeinschen arts

Galenus, v.; **—niste,** m. aanhanger en volgeling van Galenus.

Galéopithèque, m. vliegende maki, vliegende kat, v.

Galéopsis, m. hennepnetel, v.

Galer, v. a. krabben.

Galerand, m. roerdomp (zekere vogel), m.

Galère, f. (lat. galea) galei, straf der galeislaven, v.; fig. ellendige toestand, m.; **vogue la —,** fam. het ga zoo het wil! loc. prov. **qu'allait-il faire dans cette —?** wat behoefde hij zijn neus daar ook in te steken? (ontleend aan de Fourberies de Scapin van Molière); **c'est une véritable —,** het is daar niet uit te houden, 't is een ellendige boel; **c'est une vraie —,** dat is een helsche pijn.

Galerie, f. galerij, v. (lange sierlijke of bedekte gang); lange kamer, v.; **— (de tableaux),** schilderijenverzameling, zaal met schilderijen; **—,** galerij, engelenbak (in den schouwburg; mijngang; fig. de beoordeelaars, het publiek, de kijkers; **faire —,** toekijken.

Galérien, m. galeislaaf.

Galerne, f. (m. celtique) (in Provence) noordwestewind, m.

Galéruque, f. schrikkever, m.

Galet, m. strandkei, v.; strand, dat met zulke keien bedekt is; pl. glaspaarlen, glaskoralen, v.; rolletje (onder een bed, een leunstoel).

Galetas, m. vliering (van een huis), kamer onder het dak, v.; fig. armoedige of slechtewoning, v.

Galette, f. dunne weiten koek, m.; scheepsbeschuit, v.; (arg.) geld.

Galeux, euse, a. schurftachtig.

Galgal, m. Celtisch steenen grafteeken.

Galhaubans, m. pl. touwen die de masten verbinden.

Galicien, ienne, a. van of uit Gallicië; m. et f. Galliciër; Gallicische vrouw.

Galiléen, enne, a. van of uit Galilea; m. et f. Galileër; Galilesche vrouw.

Galimafrée, f. opgestoofd, gehakt of gesneden vleesch.

Galimatias, m. onverstaanbare, verwarde taal, wartaal, v.

Galion, m. galjoen (zeker groot schip); Spaansch zilverschip.

Galiote, f. galjoot (zeker licht vaartuig).

Gali‖pot, m. pijnhars (terpentijn uit het hout der naaldboomen); **—poter,** v. a. met pijnhars bestrijken.

Galle, f. gal, v. (uitwas aan de stammen of bladeren der boomen); **noix de —,** f. galnoot, v.; **mouche de —,** galwesp, v.

Galles, m. Wales, westelijk gedeelte van Engeland; **prince de —,** prins van Wales.

Galli‖can, ane, a. (lat. gallicus, gaulois) wat de kerk van Frankrijk betreft, Gallikaansch; m. aanhanger, verdediger der Gallikaansche kerk; **—caniser,** v. a. volgens de Gallikaansche kerk inrichten; **—canisme,** m. stelsel der Gallikaansche kerk.

Gallicisme, m. (lat. gallicus, gaulois) eigenaardige Fransche spreekwijs, v., gallicisme.

Gallifère, a. galappels of galnoten dragend.

Gallinacés, m. pl. (lat. gallina, poule) hoendersoorten, v.

Gallinsecte, m. galinsect, schildluis.

Gallique, a. **acide —,** galnotenzuur.

Gal‖lique, a. Gallisch; **—lomane,** m. overdreven bewonderaar van al wat Fransch is; **—lomanie,** f. overdreven bewondering voor al wat Fransch is, v.

Gallon, m. Engelsche inhoudsmaat, ruim 4 à 5 liters.

Gallo‖phile, a. et m. vriend der Franschen; **—phobe,** a. afkeerig van al wat Fransch is.

Gallo-romain, e, a. Gallisch-Romeinsch.

Galoche, f. overschoen (met houten zool), m.; **menton de —,** lange, spitse, omgebogen kin.

Galo‖n, m. lint, boordsel, koord; galon (van korporaal of sergeant); loc. prov. **quand on prend du —, on n'en saurait trop prendre,** wanneer men eenmaal aan 't nemen is, moet men 't goed doen; **—nner,** v. a. met galon bezetten of omzoomen, galonneeren; **—nnier,** m. galon-maker; galonkooper.

Galo‖p, m. ren, galop, m. (van een paard); **grand —,** volle ren, m.; pop. hevige uitbrander; **—pade,** f. het rennen of galoppeeren (van een paard); weg, dien men in het galoppeeren aflegt, m.; **—pant, e,** a. galoppeerend; **phtisie —pante,** vliegende tering; **—pe,** f. pop. **à la —pe,** ijlings; **—per,** v. n. rennen, galoppeeren; den galop dansen; te snel loopen, werken, lezen, schrijven, enz.; v. a. laten galoppeeren; fig. fam. **qn.,** iemand vervolgen, overal opzoeken; **—pin,** m. keukenjongen, koksmaat; loopjongen; fig. deugniet, straatjongen; **—pine,** f. meisje, dat te veel op straat loopt.

Galoubet, m. kleine fluit, v.

Galoubie, f. zeer smal schuitje.

Galuchat, m. toebereide zeehondenhuid, v.

Galva‖nique, a. het galvanisme betreffend; **—nisation,** f. galvaniseering, v.; **—niser,** v. a. galvaniseeren; fig. kunstmatig opwekken; **—nisme,** m. galvanisme, soort van dierlijke electriciteit, v.

Galvano-magnétisme, m. verbinding der galvanische en magnetische uitwerkselen.

Galvano‖mètre, m. (de Galvani, et du gr. metron, mesure) werktuig om de kracht van de werking der galvanische batterij te meten; **—plastie,** f. (de Galvani et du gr. plassein, former) wijze, van langs galvanischen weg afdrukken of vormen van voorwerpen te verkrijgen; **—plastique,** a. galvanoplastisch.

Galvauder, v. a. fam. slecht bejegenen, uitschelden; verknoeien.

Galvette, f. Malabaarsch vaartuig.

Gamache, f. wollen slobkous, v.

Gamande, f. soort van kastanje, v.

Gamay ou **Gamet,** m. Bourgondische druif, v.

Gamba‖de, f. (v. fr. gambe, jambe) luchtige, kromme sprong, m.; **—der,** v. n. huppelen, kromme sprongen maken; **—deur,** m. **euse,** f. springer, springster.

Gambes, f. pl. **— de hune,** kleine touwen aan de mars.

Gambier ou **Gambir,** m. soort cachou.

Gambier, m. ijzeren stang; vleeschboom, waaraan het geslacht vee of geschoten wild wordt opgehangen; †**—bière,** f. beenplaat, v.

Gambiller, v. n. met de beenen slingeren; langs een gespannen touw zich oppalmen.

Gambit, m. misleidende zet, in 't schaakspel.

Gamelle, f. (lat. camella) houten bak, waaraan de matrozen of soldaten enz. eten, m.

Gamelon, m. kleine bak, m. (in hospitalen).

Gamelot, m. scheepsemmertje.

Ga‖min, m. keukenjongen, leerjongen; straatjongen; **tour de —,** kwajongensstreek; **—mine,** f. fam. meisje dat veel langs de straat loopt; **—miner,** v. n. straatslijpen, den straatjongen uithangen; **—minerie,** f. kwajongensstreek, guiterij.

Gamme, f. toonschaal, toonladder, v.; **chanter**

la — à qn., iemand de les lezen, wakker doorhalen; **changer de —**, fam. van toon veranderen, op eene andere wijze beginnen; **hors de —**, fam. verlegen, bedremmeld.

Gana‖che, f. onderste kakebeen van een paard; **un homme qui a la — pesante**, iem. met een zeer dom uiterlijk; fig. domkop, oude sok; **—cherie**, f. domheid, v.

Ganche, f. soort van wipgalg in Turkije, v.

Gan‖din, m. (du boulevard de Gand, à Paris, appelé aujourd'hui le boulevard des Italiens) fat, modegek; **—dinerie**, f. fatterigheid, v.

Gandoura(h), f. Arabisch, Perzisch hemd zonder mouwen.

Ganer, v. n. den slag laten loopen in 't omberen.

Gangli‖(o)forme, a. peesknoopvormig; **—on**, m. (gr. gagglion) overbeen; peesknoop, m.; **—onnaire**, a. tot de peesknoopen behoorend.

Gan‖grène (pr. **gan**), f. (gr. gaggraina, de graô, je consume) koudvuur (zekere ziekte); fig. verderfelijke leer; zedelijk bederf; **—grené, e**, a. aangestoken, besmet, vergiftigd; **—grener**, v. a. het koudvuur doen krijgen; fig. aansteken, bederven; **se —**, v. pr. het koudvuur krijgen; versterven; **—greneux, euse**, a. koudvuurachtig.

Gangue, f. (all. gang, filon) gangsteen; mijngang, m.

Ganivet, m. klein mesje der chirurgen.

Gano, m. term in het omber-spel, om te kennen te geven, dat men een' slag wenscht te houden.

Gan‖se, f. koord, band, lis; touwstrop, m.; **—ser**, v. a. een band, koord, lis aannaaien; **—sette**, f. koordje, lisje.

Gant, m. handschoen, m.; **—s de chevreau, de peau**, glacéhandschoenen; **—s fourrés**, gevoerde handschoenen; **souple comme un —**, zoo gedwee als een handschoen; **ne pas mettre de —s**, geen complimenten maken; **cela vous va comme un —**, dat past u uitstekend; **l'amitié passe le —**, excuseer mijn handschoen; **jeter le — à qn.**, iem. uitdagen; fig. fam. **avoir les —s de qch.**, de eerste vruchten, eerstelingen van iets krijgen; de eerste zijn die iets vindt, uitdenkt; fig. **elle a perdu ses —s**, zij is hare eer kwijt.

Gante, f. losse rand op den brouwketel.

Gante‖lée, f. halskruid (zekere bloem); **—let**, m. ijzeren handschoen, strijdhandschoen, m.; handleêr; handwindsel der chirurgen.

Gan‖ter, v. a. handschoenen aantrekken; v. n. passen (van handschoenen); **bien —té(e)**, keurig gehandschoend; fig. **cela me —te**, dat past, lijkt mij; **se —ter**, v. pr. handschoenen aantrekken; **—terie**, f. handschoenhandel, -fabriek, -winkel; **—tier, ière**, f. (a. **marchand —tier, ouvrier —tier**), handschoenverkooper; handschoenmaker.

Gantois, oise, a. Gentsch; m. et f. Gentenaar, burgeres van Gent.

Garage, m. het uitwijken (bij spoorwegen); **voie de —**, uitwijkspoor, vluchtspoor, reservespoor; **—**, het binnenloopen, liggen in eene schuilhaven.

Garamantite, f. granaatsteen, m.

Garan‖çage, m. het verven met meekrap; **—ce**, f. meekrap, v.; meekraprood; Fransche infanterie; **pantalons —**, roodbroeken (Fr. infanterie); **—cer**, v. a. met meekrap verven; **—ceur**, m. meekrapverver; **—cière**, f. meekrapakker, m.; meekrapververij, v.; **—cine**, f. meekrapverfstof, garancine; **—cinier**, m. garancinebouwer, garancinebereider.

Garan‖t, m. **ante**, f. borg, m. en v.; **je vous suis — que**, ik sta er u voor in, dat...; **se porter, se rendre — de qch.**, ergens borg voor staan; **—ti**, m. gewaarborgde; **—ti, e**, a. gewaarborgd; gegarandeerd; **—tie**, f. waarborg, m.; vrijwaring, borgstelling, garantie, v.; **bureau de —**, stempelkantoor; **—tir**, v. a. **(qch. à qn.)** waarborgen, voor iets instaan, ergens goed voor zijn, ergens voor garandeeren: **— qn. de qch.**, iem. tegen iets beschutten of behoeden; **se —**, v. pr. **qch.**, zeker zijn, dat men iets zal zijn of hebben; **se — de qch.**, zich beschutten tegen iets; **—tissement**, m. het waarborgen; borgstelling, v.

Garat, m. Oostindisch neteldoek.

Garbin, m. zachte zuidwestewind in 't Z. van Frankrijk.

Garbon, m. patrijshaan, m.

Garbure, f. hutspot, soep van kool, spek en roggebrood.

Garce, f. lichtekooi.

Garcettes, f. pl. seisingen, beslaglijnen (op schepen), v.

Garçon, m. jongen, knaap; jonkman; ongetrouwde man, vrijgezel; knecht; kellner; oppasser; **— boulanger**, bakkersknecht; **— de ferme**, boereknecht; **il veut mourir —**, hij wil vrijgezel sterven; **c'est un vieux —**, hij is een oude vrijer; **— d'honneur**, bruidsjonker.

Garçon‖ner, v. n. met jongens spelen, loopen (van een meisje); **—net**, m. kleine jongen; **—nière**, f. fam. meisje, dat jongens naloopt, jongensgek; kamer van een jonggezel; a. f. wild en onvrouwelijk.

Garde, f. bewaking, bewaring, opzicht, bescherming; wacht; lijfwacht, garde; oppasster (der zieken); baker, v.; **chien de —**, waakhond; **— avancée**, voorpost; **grand' —**, hoofdwacht, v.; **monter la —**, de wacht betrekken; op wacht staan; **descendre la —**, van de wacht trekken, komen; pop. sterven; **relever la —**, de wacht aflossen; **la — montante, descendante**, de wacht die aflost, de wacht die aftrekt; **corps de —**, wachthuis; **à la —!** help! help! **se tenir, être en —**, zich (bij het schermen) in postuur stellen of houden; **se tenir en — contre...**, fig. op zijne hoede zijn voor...; **se tenir sur ses —s**, op zijne hoede zijn; **hors de —**, niet gedekt (bij het schermen); fig. verlegen (in moeilijke omstandigheden); **être de bonne —**, spaarzaam met zijn goed zijn, iets zuinig bewaren; **des fruits de bonne —**, vruchten die lang goed blijven; **à la — de Dieu**, aan Gods bescherming; **un bon joueur porte toujours des —s**, een goed speler houdt altijd de hoofdkaarten bezet; **prendre —**, opletten, oppassen, toezien, acht geven; **prenez — de tomber**, pas op dat gij niet valt; **je n'ai — de faire cela**, ik denk er niet aan, dat te doen; **— nationale**, nationale garde, schutterij; **— de corps**, lijfwacht, v.; pl. veêren van een slot, v.; **— d'une épée**, gevest; **—**, m. soldaat van de lijfwacht, garde; †**les cent(-)—s, escadron des cent(-)—s**, lijfwacht van Napoleon; **les gardes nationaux**, de schutters; **— champêtre**, veldwachter; **— forestier**, boschwachter; **— des sceaux**, grootzegelbewaarder, minister van justitie; **— au mât**, uitkijker.

[**Garde** — kan in samenstellingen dan alleen het teeken des meervouds krijgen, als **garde** een zelfst. naamw. is.]

Garde-barrière, m. wegwachter (bij een overweg).

Garde-bois, m. hout-, boschwachter; **—-boue**, m. slijkbord, slikbord (van een rijwiel); **—-bourgeoise**, f. recht van overleden echtgenooten, om het geld hunner onmondige kinderen te bewaren, zonder daarvan rekening te doen; **—-boutique**, m. winkelknecht, winkelwachter (iets dat lang in een' winkel ligt, zonder verkocht te worden); **—-canal**, m. kanaal-, sluiswachter; **—-cendre**, m. haardscherm; **—-champêtre**, m. veldwachter; **—-chasse**, m. jachtopziener, koddebeier; **—-chef**, m. hoofd-lijnwachter; **—-chiourme**, m. opzichter der galeislaven; **—-corps**, m. leuning, v.; **—-côte**, m. kustbewaarder; kustwachter (schip en soldaat); **—-crotte**, m. spatlieder (boven de raderen van een rijtuig); wieldeksel aan de locomotief; **—-écluse**, m. sluiswachter; **—-feu**, m. ijzeren hekje om den haard, vuurscherm; kardoeskoker, m.; **—-fou**, m. leuning (aan eene brug enz.), v.; **—-française**, f. lijfwacht van de Fr. koningen, v.; m. soldaat van de lijfwacht; **—-frein**, m. remmer; **—-impériale**, f. keizerlijke garde; **—-impérial**, m. soldaat van de keizerlijke garde; **—-ligne**, m. lijnwachter; **—-linge**, m. linnenkamer, v.; **—-magasin**, m. magazijnmeester; zie ook **garde-boutique**; **—-main**, m. handlegger, m. (bij 't teekenen); **—-malade**, m. et f. ziekenoppasser, -oppasster; ¦**—-manche**, m. overmouw, morsmouw, v.; **—-manger**, m. etenskast, spijskamer, v.; **—-marine**, m. (vroeger:) adelborst; †**—-marteau**, m. bediende van het boschbestuur, die den merkhamer in bewaring had; **—-ménagerie**, m. opzichter in een dierentuin; pluimgraaf; **—-meuble**, m. (koninklijke) meubelkamer, v.; opzichter over de koninkl. meubelkamer; **—-mobile**, m. lid van de mobiele garde; **—-nappe**, m. tafelring, m.; zilveren of tinnen schenkbakje; **—-national**, m. nationale garde, gewapend burger, schutter; **—-nationale**, f. nationale garde, gewapende burgerij, v.; schutterij, v.; †**—-note**, m. notaris; **notaire —**, notaris die de minuten, contracten onder zich heeft; **—-pêche**, m. opzichter der visscherij; **—-port**, m. havenmeester.

Garder, v. a. behoeden, bewaren; behouden; bewaken, beschutten; **en donner à — à qn.**, iemand iets wijs maken; **— les manteaux**, staan wachten, terwijl anderen zich vroolijk maken; staan toekijken; **la — à qn., la lui — bonne, lui en —**, iets in gedachte houden om het iem. betaald te zetten; **— à vue**, in het oog houden, niet uit het oog verliezen; **— la maison, la chambre, le lit**, niet uitgaan, de kamer, het bed houden; **— son sérieux**, ernstig blijven; **— en dépôt**, in zijn magazijn voorhanden hebben; **— sous clef**, achter slot hebben; **se —**, v. pr. **(de qch.)** zich hoeden, zich wachten (voor iets); goed blijven (van vruchten).

Garderie, f. district van een boschwachter; bewaarschool, v.

Garde-rivière, m. rivierwachter; **—-robe**, f. kleerkas, kleerkamer, garde-robe, v.; al de kleederen en het linnen; heimelijk gemak of sekreet; **— à l'anglaise**, water-closet; †**—**, m. voorschoot, boezelaar, m.; **—-rôle**, m. rolbewaarder (zekere beambte); **—-scellés**, m. zegelbewaarder; **—-signal**, seinwachter; **—-temps**, m. tijdmeter, m.; zeehorloge.

Gardeur, m. **euse**, f. hoeder, hoedster; **— de cochons**, etc. varkenshoeder, -hoedster.

Garde-vaisselle, m. bewaarder van het gouden en zilveren vaatwerk aan 't hof; **—-voie**, m. lijnwachter; **—-vue**, m. oogscherm, lichtscherm.

Gardien, m. **ienne**, f. bewaarder, bewaarster; gardiaan (opperste van een klooster); **— de la paix**, politieagent; a. **ange —**, beschermengel; **école —ne**, bewaarschool, v.; kindertuin, m.

Gardien¦nage, m. onderhoud, toezicht (van een museum); **—nat**, m. bediening van een gardiaan, v.; **—nerie**, f. konstabelskamer (op schepen), v.

Gardon, m. voren of voorn, m. (zekere visch); **frais comme un —**, fam. gezond als een visch.

Gare! int. (impér. de garer) pas-t-er-op! maak plaats, ruim baan! **sans crier —**, zonder te waarschuwen.

Gare, f. wijkplaats, bocht, baai, v. (in eene rivier); station, op spoorwegen; **— tournante**, draaischijf.

Garen¦ne, f. afgesloten jachtveld; afgesloten plaats voor konijnen enz.; konijnenwoud; **—nier**, m. opzichter over eene konijnenfokkerij.

Garer, v. a. in veiligheid brengen, bergen (een vaartuig); **— un train**, een trein op een uitwijkspoor brengen; **se —**, v. pr. fam. uitwijken, plaats maken; **— se (de qn.)**, uit den weg gaan (voor iem.).

Gargantua, m. (héros du livre fameux de Rabelais) fig. et fam. reus, vraat.

Garga¦riser, v. a. (gr. gargarizein) gorgelen, den mond van binnen spoelen; **se — la gorge**, et **se —**, v. pr. de keel gorgelen; **— risme**, m. het gorgelen; gorgelwater; gorgeldrank, m.

Gargo¦t, m. pop. groothandelaar in vleesch; gaarkeuken, v.; slecht eten; **—ter**, v. n. in eene gaarkeuken eten; slecht eten en drinken; slecht koken, slecht werken; **—tier**, m. **ière**, f. gaarkok, gaarkeukenhouder, gaarkeukenhoudster; slechte kok, slechte keukenmeid.

Gargouil¦lade, f. pop. gorgelend geluid in de ingewanden; smakelooze toonrolling, v.; halve pirouette, danspas op het tooneel; **—le**, f. (bas lat. garula, gosier) bek, spuier, afvoerpijp (van een goot of fontein); bek (fontein-, gootuitmonding) in den vorm van een drakenkop, een slangekop; ring aan het gebit, m.; **—lée**, f. het uitvallend water uit eene goot of uit den bek van eene fontein; **—lement**, m. gegorgel; gerommel in het lijf; **—ler**, v. n. rommelen (van de ingewanden); borrelen (van het water); in het water slobberen of morsen; **—lis**, m. geborrel (van het water, dat uit een goot- of fonteinuitmonding valt).

Gargoulette, f. koelvat.

Gargous¦se, f. (corruption de cartouche) kardoes (voor het geschut), stukpatroon, v.; **—sier**, m. **—sière**, f. kardoeskoker, m.; patroontasch, v.; soldaat die de kardoeskokers aandraagt.

Garigue, f. heide, v.; woest land.

Garnement, m. deugniet.

Garni, m. stopsteen, m.; het stoppen of invullen met een stopsteen (bij metselaars); woning uit kamers bestaande, die men verhuurt; gemeubileerde, gestoffeerde kamer, v.; **loger en —**, op eene gestoffeerde kamer wonen; **—ni, ie**, part. et a. voorzien, bezet; **chambre —nie**, gestoffeerde kamer, v.; **bouche bien —nie**, mooie mond met tanden; **—nir**, v. a. **(de qch)** voorzien; bezetten, versieren; overtrekken; uitrusten; **se —**, v. pr. **la salle**

se garnit de spectateurs, de zaal vult zich met toeschouwers; **se — de qch.**, zich van iets voorzien; **se — contre qch.**, zich tegen iets behoeden.

Garni‖saire (pr. **zaire**), m. soldaat, die bij een achterstalligen belastingschuldige wordt ingelegerd; **—son**, f. bezetting (van krijgsvolk), v.; garnizoen; soldaten ingekwartierd bij achterstallige belastingbetalers; **—sonnaire**, m. soldaat, die bij een' achterstalligen belastingschuldige ingelegerd wordt **(garnisaire)**; **—ssage**, m. het toerusten, stoffeeren, versieren; **—sseur**, m. **euse**, f. stoffeerder (van hoeden enz.); **—ture**, f. stoffeering, v., garnituur; versiering, v.; stel (op den schoorsteenmantel), haardstel enz.; formaatwit tot scheiding en aanvulling der bladzijden (bij het drukken); behangsel (van een ledekant); beslag.

Garou, m. daphne, peperboompje **(bois gentil)**; zie ook **Loup**.

Garro‖t, m. schoft (van een paard), v.; †pijl van een handboog; spanstok (om touwen stijf aan te halen), knevel; zadelboog, m.; **supplice du —**, verworging met den knevel; **—ttage**, m. het knevelen, binden met touwen; **—tte**, f. (rad. garrot) verworgingswijze met den knevel (in Spanje en Portugal), v.; **—tteur**, m. knevelaar; **—tter**, v. a. (rad. garrot) sterk binden, knevelen; fig. fam. — **qn.**, iemand de handen binden.

Garrulité, f. snapachtigheid, babbelzucht, v.

Gars, m. (pr. **ga**), pop. **gas**, fam. jongen, knaap.

Garum, m. piquante vischsaus, v.

Garus (pr. **uce**), m. **élixir de —**, zeker maagelixer.

Gasco‖n, onne, a. van of uit Gascogne; fig. zwetsend; m. et f. Gascogner, Gasconsche vrouw; m. het Gasconsch; fig. zwetser, grootspreker; **—nisme**, m. Gasconsche spreekwijs, v.; **—nnade**, f. snorkerij, v.; gezwets; **—nner**, v. n. Gasconsch spreken; fam. zwetsen, grootspreken.

Gaspil‖lage, m. verkwisting, v.; **—ler**, v. a. verkwisten, verdoen, nutteloos verteren enz.; **—leur**, m. **euse**, f. verkwister, opmaker; verkwistster, opmaakster.

Gaster, (pr. **tère**), m. (m. lat. et gr.) buik, m.; onderlijf; maag, v.

Gastéropodes, m. pr. (gr. gastêr, ventre; pous, podos, pied) buikkruipers, buikvoeters, m. (zekere weekdieren).

Gastral‖gie, f. (gr. gastêr, estomac; algos, douleur) maag- en buikkramp, v.; **—gique**, a. tot kramp- en buikpijn behoorend.

Gastri‖cité, f. begin van maagontsteking; **—cole**, a. in de maag der dieren levend; **—que**, a. (gr. gastêr, gastros, ventre) tot de maag behoorend; **sue, liqueur —que**, maagsap; **—sme**, m. overlading van de maag; **—te**, f. maagontsteking, v.

Gastrocèle, f. darmbreuk, v.

Gastro-entérite, f. maag- en darmontsteking, v.

Gastro‖lâtre, m. (gr. gastêr, ventre; latreuô, j'adore) buikdienaar; **—lâtrie**, f. verlekkerdheid op eten, buikdienst; **—logie**, f. kookkunst, v.; **—nome**, m. (gr. gastêr, gastros, ventre; nomos, loi) fijnproever, smulbroer; **—nomie**, f. kennis van lekker eten en drinken, v.; **—nomique**, a. tot de kunst van lekker eten en drinken behoorend; **—raphie**, f. buiknaad, m.; **—tomie**, f. buiksnijding, keizersnede, v.

Gât, m. trap, die men aan steile oevers gebruikt, v.

Gâteau, m. koek, m.; — **des Rois**, Driekoningenkoek (waarin een boon gebakken wordt en die den avond vóór Driekoningendag gegeten wordt); fig. **la part du —**, het deel van de winst; fig. **avoir part au —, partager le —**, fam. den buit of de winst deelen; —, suikergebak; gehakt van wildbraad; sneetje koek, koekje; — **de miel**, honigraat; — **de charpis**, breede wiek pluksel; **père —, papa —**, vader die zijne kinderen bederft; **—x à l'huile, à l'eau**, koekjes, stukjes of blokjes olie- of waterverf.

Gâte‖-bois, m. houtbederver, slecht timmerman of schrijnwerker; houtworm; **—-cuir**, m. slechte schoenmaker; **—-enfant**, m. et f. kinderbederver, -bederfster; **—-maison, —-ménage**, m. al te trouwe knecht, die de uitgaven in een huishouden doet verminderen; **—-métier**, m. loonbederver, prijsbederver; **—-papier**, m. papierbekladder, prulschrijver; **—-pâte**, m. slecht bakker; slecht metselaar.

Gâter, v. a. (lat. vastare, ravager) bederven; vernielen; bekladden; fig. bederven, schenden; verleiden, erger maken; fig. — **le métier**, de klad in 't werk brengen (door voor te lage prijs te werken); **se —**, v. pr. bederven, bedorven worden; erger worden.

Gâterie, f. het bederven, verwennen.

Gâte-sauce, m. et f. slechte kok; slechte keukenmeid; pl. **des gâte-sauce(s)**.

Gâ‖teur, m. bederver; — **de papier**, papierbederver, prulschrijver; **—teux**, m. **euse**, f. zieke of krankzinnige, die zich bevuilt; papierverknoeier; verstompt mensch; **—tisme**, m. bederf.

Gattilier, m. kuischboom, m. **(agnus-castus)**.

Gau‖che, a. linker; fig. krom, ongeschikt, lomp, verkeerd; **à droite et à —**, naar, van alle kanten; **prendre à — et à droite**, aan een ieder geld vragen, overal geld uitslaan; **donner à —**, zich vergissen; zich slecht gedragen; pop. **passer l'arme à —**, sterven; **mariage du côté —, de la main —**, morganatisch huwelijk; **être sur le pied —**, in verlegenheid zijn; **se lever du pied —**, met het verkeerde been uit bed stappen; **partir du pied —**, plotseling vertrekken; —, f. linkerhand, v.; linkerkant, m.; **sur la —, à la —**, aan de linkerhand; **prendre sa —**, links afslaan; **la — d'un bataillon**, de linkervleugel van een bataillon; **extrême —**, uiterste linkerzijde (in de Kamer); —, m. onhandigheid, v.; **—chement**, adv. op eene linksche, onhandige wijze; **—cher, ère**, a. linksch, die alles met de linkerhand doet; m. iem. die linksch is; afgevaardigde van de linkerzijde; **—cherie**, f. linkschheid, onhandigheid, v.; domme streek, m.

Gau‖chir, v. n. zich een weinig ter zijde wenden, uitwijken; kromtrekken (van hout); fig. niet oprecht handelen; **—chissement**, m. uitwijking, v.; het kromtrekken (van hout).

Gaude, f. wouw (zekere plant, welke men gebruikt om geel te verven), v.; maïspap.

Gaudéamus, m. (pr. **uce**) vroolijk tafelgezang.

Gauder, v. a. (rad. gaude) met wouw verven.

Gaudir (se), v. pr. (lat. gaudere) vroolijk zijn, zich vroolijk maken.

Gaudriole, f. losse scherts, grap, v.

Gau‖frage, m. het wateren van stoffen; het drukken van figuren op leder enz.; **—fre**, f. (bas allem. wafel) honigraat; wafel; watering

van eene stof, van een band (het indrukken met heete ijzers); **—fré, ée,** a. wafelvormig; gewaterd; **—frer,** v. a. eene stof wateren, iets met heete ijzers indrukken; **—freur,** m. werkman die de stoffen watert; **—frier,** m. wafelijzer; gaufreerijzer, om stoffen te wateren; **—frure,** f. het wateren van stoffen.

Gau‖lade, f. slag met een gard, gardslag, m.; **—lage,** m. het afslaan der boomvruchten met een gard, langen stok; **—le,** f. lange stok, m., roede, garde, v.; hengelstok; **—le d'enseigne,** vlaggestok, m.; **—le de pompe,** pompstok, m.; **—lée,** f. de vruchten, die men met een gard afslaat; stokslagen; **—ler,** v. a. vruchten met een gard, langen stok afslaan; **—lette,** f. kleine gard, kleine stok; **—leur,** m. iem. die vruchten afslaat, m.; **—lis,** m. uitspruitsel; tak, dien de jagers in de bosschen knakken, om een teeken te hebben.

Gau‖lois, oise, a. Gallisch; fig. uit den goeden, ouden tijd; ruw geestig, verouderd; **l'esprit —,** de eenigszins ruwe geestigheid (der oude Fransche schrijvers); m. et f. Galliër; Gallische vrouw; m. fig. braaf man; **le —,** het Gallisch; **—loiserie,** f. ruwe geestigheid, v.

Gaupe, f. fam. slordig, morsig wijf.

Gaure, f. brokkelig graniet.

Gaus‖se, f. pop. leugen, spotternij, v.; **conter des —s à qn.,** iemand iets wijs maken; **—ser (se),** v. pr. fam. **de qn.,** met iemand den spot drijven, iem. voor't lapje houden, **—serie,** f. fam. spotternij, beschimping, v.; **—seur,** m. **euse,** f. spotter, spotster.

Gavache, m. deugniet, eerlooze, slecht mensch.

Gave, m. waterstroom, stortbeek (in de Pyreneeën); **—,** f. pop. krop, m. der vogels.

Gavée, f. volpropping der maag, v.

Gaver, v. a. gevogelte stoppen; **se —,** zich volproppen.

Gavial, m. snavelkrokodil van den Ganges, m.

†**Gavion,** m. pop. keel, v.; gorgel, m.

Gaviteau, m. boei, ankerboei, v. (in de Middellandsche zee).

Gavon, m. kamertje in de kajuit van een schip.

Gavot, m. lid eener werkliedenvereeniging.

Gavotte, f. zekere luchtige dans, m.

Gavroche, m. straatjongen.

Gayette, f. onverbrande steenkool, m.

Gaz, m. gas; **— d'éclairage,** koolwaterstofgas, lichtgas; **— portatif,** draagbaar gas; **usine à —,** gasfabriek; **bec de —,** gaspit; **magasin éclairé au —,** door gas verlicht magazijn; **un employé du —,** een beambte van de gasmaatschappij.

Gazage, m. het roosteren in de gasvlam.

Gazateur, a. **appareil —,** toestel tot bereiding van gas.

Gaze, f. (peut-être de Gaza, ville de Syrie) gaas; **voile de —,** gazen sluier; fig. bemanteling, bewimpeling, v.

Gazéi‖fiable, a. dat in gas veranderd kan worden; **—fier,** v. a. (de gaz et du lat. facere, faire) tot gas maken; **—forme,** a. gasvormig; **—té,** f. gasvormigheid, v.

Gazelle, f. (ar. ghaza) gazelle, v. (zeker klein hertje uit Azië).

Gazer, v. a. (rad. gaze) met gaas overtrekken; fig. met een sluier bedekken; (rad. gaz) in de gasvlam roosteren.

†**Gaze‖tier,** m. courantschrijver; †**—tin,** m. kleine courant; **—tte,** f. (ital. gazetta) dagblad, courant.

Gaz‖eux, euse, a. gasachtig, gasvormig; **limonade —euse,** bruislimonade; **poudre —euse,** bruispoeder.

Gazier, m. **ière,** f. (rad. gaze) gaaswever, gaasweefster; (rad. gaz) gaswerker, gasfitter.

Gazifère, a. gasvoerend, gasmakend; m. gaszuiveringstoestel; gasleider, m.

Gazogène, m. (de gaz et du gr. gennaô, j'engendre) toestel tot fabricatie van gashoudende dranken; draagbaar gas (mengsel van alcohol en terpentijnolie).

Gazomètre, m. (de gaz et du gr. metron, mesure) gasmeter, m.

Gazon, m. groene zode, v.; grasperk, grasveld; **— d'or,** muurpeper (soort plant), v.

Gazon‖nant, e, a. zodevormend; **—nement,** m. belegging met zoden, met gras, v.; **—ner,** v. a. met zoden, met gras beleggen; **—neux, euse,** a. zodevormend.

Gazouil‖lement, m. gekweel der vogels; geruisch eener beek; **—ler,** v. a. kweelen; zacht ruischen; fig. stamelen (van kinderen); **—lis,** m. pl. gekweel, gesjilp der vogels.

Geai, m. meerkol, meerkolf, v.; prov. **c'est le — de la fable,** hij pronkt met andermans vederen.

Géant, m. **ante,** f. (gr. gigas, gigantos) reus, reuzin.

Gecko, m. gekko, m. (soort van hagedis).

Géhenne (pr. **gé-ène**), f. (lat. gehenna) hel, v.

†**Geignant, e,** a. zuchtend, grijnend, huilend.

†**Geindre,** v. n. (lat. gemere) fam. grijnen, huilen, klagen, kermen.

Geindre, m. bakkersmeesterknecht.

Gélati‖ne, f. (lat. gelare, geler) gelatine, geleistof, v., (door koking uit beenderen verkregen); **—neux, euse,** a. geleistofachtig.

Gelée, f. (lat. gelu) vorst (felle koude), v.; gelei, v.; **— blanche,** rijp of rijm, m.

Geler, v. a. (lat. gelare) doen bevriezen; door de vorst beschadigen, bederven; ijskoud maken; v. n. et imp. vriezen, bevriezen; **il a gelé blanc,** het heeft gerijpt; **se —,** v. pr. bevriezen, tot ijs worden.

Geleur, m. bevriezer; **—s de vignes,** heiligen wier feest samenvalt met gedurigen rijp.

Gélif, ive, a. door koude gebarsten of gespleten.

†**Geline,** f. kip, v.

Gelinotte, f. jong, vet hoen, hazelhoen **(coq de marais); — de bois,** korhoen.

Géli‖vité, f. gespleten toestand van hout (door vorst); **—vure,** f. spleet in hout en steen (door vorst).

Gémeaux, m. pl. (lat. gemelli, jumeaux) tweelingen, m. (teeken van den dierenriem).

Géminé, ée, a. (lat. geminus, double) herhaald, verdubbeld; gepaard.

Gémir, v. n. (lat. gemere) **(de, sur qch.)** zuchten, kermen, klagen, treuren; kirren (als de tortelduiven).

Gémis‖sant, ante, a. zuchtend, kermend, klagend; **—sement,** m. gezucht, gekerm, geklaag.

Gem‖mal, ale, a. (lat. gemma) tot den knop behoorend; **—mation,** f. knopvorming, uitbotting, v.; **—me,** f. edelgesteente; knop (van eene plant), m.; **sel —me,** rots- of bergzout; **—mer,** v. n. uitbotten, knoppen krijgen; **—mifère,** a. knoppendragend; edelgesteenten bevattend; **—mipare,** a. knoppen voortbrengend, schietend; **—mule,** f. kiemknopje.

Gémonies, f. pl. (lat. gemoniæ) gemoniën, trap aan de helling van den Capitolijnschen heuvel, waarlangs de lijken van de ter dood gebrachte misdadigers werden voortgesleept, om vervolgens in den Tiber geworpen te worden; fig. **traîner qn. aux —,** iem. op de bitterste wijze hoonen.

Génal, a. m. (lat. gena, joue) tot de wangen behoorend.

Gênant, ante, a. moeilijk, hinderlijk, lastig.

Gencive, f. (lat. gingiva) tandvleesch.

Gendar‖me, m. (pour gens d'armes) vroeger: zwaar gewapend ruiter; thans: bereden politiesoldaat, gendarme; pl. sprenkels of sprankels (kleine vonken), v.; gruis in edelgesteenten; kleine vliesjes in het oog; **—mer (se),** v. pr. fam. opstuiven (van kwaadheid); weerstand bieden, zich verzetten; **—merie,** f. vroeger: bende zwaar gewapende ruiters; (thans:) politiewacht, gendarmerie, v. politiewachthuis.

Gendre, m. (lat. gener) schoonzoon.

Gêne, f. (contract. de géhenne) pijnbank, pijniging, v.; fig. marteling, kwelling,v.; dwang, m.; verlegenheid, v.; geldverlegenheid, v.; **être sans —,** zich niet geneeren, doen alsof men thuis was.

Gêné, e, a. gedrukt, gekneld, gehinderd; gedwongen, verlegen; in geldverlegenheid.

Généalo‖gie, f. (gr. genos, race; logos, discours) geslachtkunde, geslachtsregister; genealogie, v.; **—gique,** a. tot een geslachtsregister behoorend, genealogisch; **arbre —,** geslachtsboom; **—giste,** m. geslachtkundige, genealogist.

Génépi, m. bijvoet of alsem (plant der Alpen).

Gêner, v. a. (rad. gêne) drukken, knellen, spannen; hinderen, belemmeren, beperken; in geldverlegenheid brengen; **se —,** v. pr. zich dwang aandoen; zich geneeren; zich behelpen, zich bekrimpen.

Géné‖ral, ale, a. (lat. generalis) algemeen; **—ral,** m. legerhoofd, veldheer, veldoverste, generaal; het algemeen, het grootste gedeelte; **en —,** adv. in het algemeen; over het geheel; **—ralat,** m. waardigheid van generaal, veldheer, v.; **—rale,** f. algemeene marschslag van de trommel, m., generaalmarsch, m.; echtgenoote van een generaal, veldheer, v.; **—ralement,** adv. algemeen, over het geheel.

Généreali‖sateur, trice, a. algemeenmakend; **—sation,** f. algemeenmaking, uitbreiding, toepassing van een deel op het geheel, v.; **—ser,** v. a. algemeen maken; op het geheel overdragen; **—ssime,** m. (lat. generalissimus, superl. de generalis, général) opperste bevelhebber van een leger, generalissimus; **—té,** f. algemeenheid; generaliteit, meerderheid, v., grootste aantal; generaliteitsland; pl. algemeene bewoording, v.

Généra‖teur, trice, a. (lat. generator) voortbrengend, telend; **force —trice,** teelkracht; **point —teur,** m. voortbrengingspunt; **ligne —trice,** f. voortbrengende lijn, v.; **—,** m. voortbrenger; stoomketel, m.; **—tif, ive,** a. voorttelend, voortbrengend; **—tion,** f. (lat. generatio; de generare, engendrer) teling, voortbrenging, v.; menschengeslacht; nakomelingschap, v.

Généreu‖sement, adv. op eene edelmoedige wijze; **—x, euse,** a. (lat. generosus) grootmoedig, edelmoedig; vrijmoedig; milddadig; moedig, vurig (van sommige dieren); **vin —,** edele, krachtige wijn.

Géné‖rique, a. (lat. genus, generis, genre) tot het geslacht behoorend; **différence —,** geslachtsonderscheid; **caractères —s,** geslachtskenmerken; **nom —, mot —,** soortnaam; **—riquement,** adv. naar geslacht of soort beschouwd.

Générosité, f. grootmoedigheid, edelmoedigheid; milddadigheid, v.

Genèse, f. eerste boek van Mozes, Genesis; fig. wordingsgeschiedenis, v.

Génésiaque, adv. tot de scheppingsgeschiedenis behoorend.

Genestrolle, f. verfbrem, v. (bremsoort tot geelverven).

Genêt, m. (lat. genista) brem, v. (plant).

Genet, m. (esp. jinete) Spaansch paardje, genet.

Généthliaque, a. de geboorte van een kind betreffend; m. horoscooptrekker.

Genêtière, f. bremveld.

Genetin, m. soort van witten wijn.

Génétique, a. de voortteling betreffend.

Genette, f. genetkat, v., soort van bunsing; Turksch gebit van een paard; **aller à cheval à la —,** met korte stijgbeugels rijden.

Genevois, Génevois, Genévois, e, a. Geneefsch (van of uit Genève); m. et f. inwoner, inwoonster van Genève; **le —,** het gebied van Genève.

Gené‖vrette, Genevrette, f. jeneverbessenwijn, m.; **—vrier,** m. jeneverstruik, jeneverboom, m.; **—vrière,** f. met jeneverstruiken beplante grond, m.

Génial, ale, a. genoeglijk, vermakelijk; echtelijk; geniaal.

Génialité, f. genialiteit, v.

Génie, m. (lat. genius, démon favorable) beschermgeest, geleigeest, genius, m.; natuurlijke begaafdheid, eigenschap, v.; verstand, oordeel, vernuft, genie; krijgsbouwkunst, genie, v.; pl. kinderbeeldjes: geniën, v.; **de —,** geniaal; **officier du —,** officier van de genie.

Genièvre, m. (lat. juniperus) jeneverstruik; jeneverbes; jenever, m. (zekere sterke drank); **fabrique de —** ou **genièvrerie,** f. jeneverstokerij.

Génisse, f. (lat. junix) jonge koe, vaars, v.

Géni‖tal, a. tot de voortteling behoorend; **—tif,** m. (lat. genitivus) tweede naamval, genitivus; †**—toires,** m. pl. teelleden; **—ture,** f. (lat. genitura; de genitus, engendré) kroost, kinderen).

Génois, e, a. Genueesch, van of uit Genua; m. et f. Genuees, Genueesche vrouw.

Genou, m. (lat. genu) knie, v.; **à —x,** adv. neêrgeknield, op de knieën; fig. allernederigst; **boîte du —,** knieholte; **la flexion du —,** de buiging der knie; **l'enfant est sur mes —x,** het kind zit op mijn schoot.

Genouil‖ler, m. (rad. genou) kniedoek, m. (zeker misgewaad met een kruis); **—lère,** f. kniestuk (van een harnas); kniestuk aan eene laars; knieleêr, knieriem, m.; kniekussen (voor bidsters); **—let,** m. Salomonszegel (plant); **—leux, euse,** a. knobbelig, knoestig.

Génovéfain, m. (lat. Genovefa, Geneviève) kanunnik van de orde der H. Genoveva.

Genre, m. (lat. genus) geslacht; soort, v.; **— humain,** menschelijk geslacht; **avoir bon, mauvais —,** goede, slechte manieren hebben; **se donner des —s,** overdreven manieren aannemen; **avoir du —,** zich fijn beschaafd voordoen; **le grand —,** de gebruiken der groote wereld; **peintre de —,** genre-schilder, schilder van tooneelen uit het dagelijksch leven.

Gens, m. et f. pl. lieden, menschen, personen, m.; volk; bedienden; manschappen; **des jeunes —,** jongelieden, jonge mannen; **— de bien,** brave, eerlijke lieden; **— d'épée, — de guerre,** krijgslieden; **— de lettres,** letterkundigen; **— de robe, — de finance,** rechtsgeleerden, geldmannen; **— de qualité,** voorname lieden; **— de façon,** fatsoenlijke lieden; **— de cœur,** dappere lieden; **— de cheval,** ridders; **— de l'équipage,** scheepsvolk, schepelingen; **— de sac et de corde,** gespuis; **le droit des —,** het volkenrecht; zie **gent.**

†**Gent,** f. (lat. gens, gentis) volk, geslacht, ras, volkje; bij La Fontaine: **la — marécageuse,** moerasvolkje, poelbewoners, kikvorschen; **le droit des gens,** het volkenrecht.

Gent, ente, a. aardig, hupsch.

Gentiane (pr. **jan-ciane**), f. (lat. gentiana) gentiaan (soort van plant), v.

Gentianées (pr. **jan-ciané**), f. pl. gentiaanachtige gewassen.

Gentil, ile, a. (lat. gentilis; pl. gentiles, les peuples étrangers) heidensch; m. et f. heiden, heidin; a. (lat. gentilis, de famille distinguée) aardig, lief; **bois —,** peperboompje, daphne.

Gentilé, m. volksnaam, landsnaam, m.

Gentil‖homme (pr. **ti-iome**), m. edelman; **— de la chambre,** kamerheer; pl. **des gentilshommes** (pr. **jantizome**) **—hommeau** (pr. **ti-io**), m. edelmannetje, jonkertje; gering edelman; **—hommerie** (pr. **ti-io**), f. adelstand, m.; **—hommière** (pr. **ti-io**), f. landhuis eens edelmans; **—isme,** m. heidendom; **—ité,** f. heidendom, religie der heidenen, v.; **—lâtre** (pr. **ti-ia**), m. edelman, wiens afkomst twijfelachtig is, kale jonker; **—lesse,** f. (rad. gentil) aardigheid, geestigheid, v.; pl. aardige kleinigheden, grappen, v.; geestige invallen, m.; **—let, ette,** a. lief, net, aardig.

Gentiment, adv. fam. aardig, geestig, hupsch.

Gentleman (pr. **djènntlemane**), m. (mot angl.) man van stand, van eer; pl. **des gentlemen** of **gentlemens.**

Gentleman-rider (pr. **djènntlemane-raïdèr**), m. eigenaar, die bij wedrennen zijn paard zelf berijdt.

Gentry (pr. **djènntri**), f. (mot angl.) lagere adel, m. in Engeland.

Génu‖flecteur, m. kniebuiger, knieler; **—flexion,** f. (lat. genu, genou; flectere, fléchir) kniebuiging, vereering door voetval, v.

Géocentrique, a. (gr. gê, terre, et centre) aardmiddelpuntig, dat hetzelfde middelpunt met de aarde heeft.

Géode, f. adelaarsteen, arendsteen, klappersteen, m.

Géodé‖sie, f. (gr. gê, terre; daiô, je divise) landmeetkunde, aardmeting, v.; **—sique,** a. tot de landmeetkunde behoorend; **—siquement,** adv. op landmeetkundige wijze.

Géogno‖sie, f. (gr. gê, terre; gnôsis, connaissance) kennis der aardlagen, v.; **—stique,** a. aard- en bergkundig.

Géogo‖nie, f. leer van het ontstaan en de wording der aarde, v.; **—niste,** m. onderzoeker der aardwording, geogonist.

Géogra‖phe, m. (gr. geôgraphos, de gê, terre, et graphein, décrire) aardrijkskundige; **—phie,** f. (gr. gê, terre; graphô, je décris) aardrijkskunde, geographie, v.; **—phique,** a. aardrijkskundig, geographisch.

Géohydrographe, m. land- en waterbeschrijver.

†**Geô‖lage,** m. (pr. **jô**) sluitgeld (dat een gevangene aan een cipier betaalt); **—le** (pr. **jôle**) f. gevangenhuis; kerker, m.; **—lier** (pr. **jôlier**) m. **ière,** f. cipier, cipiersvrouw.

Géolo‖gie, f. (gr. gê, terre; logos, discours) aardkunde, v.; **—gique,** a. aardkundig; **—gue,** m. aardkundige, geoloog.

Géoman‖ce, Géomancie, f. waarzeggerij uit de figuren van los neergeworpen zand, stiprekenkunst, stipwaarzeggerij, v.; **—cien, m. enne,** f. stiprekenaar, stipwaarzegger; stiprekenaarster, enz.

Géo‖métral, a. m. **plan —,** meetkundig, geometrisch ontwerp; **—mètre,** m. meetkundige; **—métrie,** f. (gr. gê, terre; metron, mesure) meetkunde, geometrie, v.; **— élémentaire,** eerste gronden der meetkunde; **— à deux dimensions, — plane,** vlakke meetkunde; **— à trois dimensions, — dans l'espace,** stereometrie; **— transcendante,** hoogere meetkunde; **— descriptive,** beschrijvende meetkunde; **— pratique,** toegepaste meetkunde; **—métrique,** a. meetkundig, geometrisch; **—métriquement,** adv. meetkundig; **—métriser,** v. n. naar de wetten der geometrie te werk gaan.

Géoponi‖e, f. akkerbouw, m.; **—que,** a. tot den akkerbouw behoorend; **—ques,** m. pl. boeken over den akkerbouw.

Géorama, m. (gr. gê, terra; ôrama, vision) aardafbeelding (en relief), v.

Géorgien, ienne, a. van of uit Georgië; m. et f. Georgiër, vrouw uit Georgië.

Géorgi‖que, a. (gr. gê, terre; ergon, ouvrage) den akkerbouw betreffend; **—ques,** f. pl. georgica (gedichten over den akkerbouw).

Géoscopie, f. kennis van de aarde, v.

Gérance, f. beheer, bestuur; zaakvoering, v.

Géraniacées, f. pl. geraniumsoorten, v.

Géranium (pr. **ome**), m. (lat. geranium; gr. geranion, bec de grue) ooievaarsbek, geranium, m.

Gérant, m. bestuurder, beheerder; verantwoordelijk directeur; **—, e,** a. besturend, beheerend; **associé —,** beheerend vennoot.

Ger‖bage, m. het inzamelen der schooven; **—baude,** f. oogstmaaltijd, m.; **—be,** f. (all. garbe) schoof, garve (van koren), v.; **— de feu,** pijlkast, v., kunstvuurwerk, als schoven te zamen verbonden; schoofvormige vuurstralen; **— d'eau,** schoofvormige waterstraal, m.; **un saint en —,** een toonbeeld van heiligheid; **—bée,** f. bos stroo, waarin nog wat koren zit, m.; **—ber,** v. a. in garven, schooven binden; (vaten) over elkander leggen; bommen of kogels opstapelen (bij wijze van eene pyramide); v. n. rijkelijk stroo geven; vuur- en waterschooven vormen; **—bier,** m. schoovenhoop, voederstapel, m.; **—bière,** f. graankar, v.; schoovenhoop, m.; **—billon,** m. schoofje, kleine schoof.

Gerboise, f. (ar. jerbuali) springhaas, m.; Indiaansch konijntje.

Ger‖ce, f. boekworm, m.; mot, v.; scheur, spleet; **—cement,** m. het openbarsten, openspliiten; **—cer,** v. a. doen splijten of barsten, klooven; **le froid —ce les mains,** de kou doet de handen openspringen; v. n. **et se —,** v. pr. splijten, barsten; **—çure,** f. kloof, spleet, v.; het openspringen (van de huid).

Gérende, f. soort van boa (slang), v.

Gé‖rer, v. a. (lat. gerere, porter, administrer) het opzicht of bewind hebben (over iets); **—reur,** m. beheerder, bestuurder.

Gerfaut, m. giervalk, m.

Gérille, f. eetbare paddenstoel.

Gerlon ou **Gerlot,** m. tobbe van licht hout, v.

Germain, aine, a. (lat. germanus) vol, echt, lijfelijk; **cousin —, cousine —e,** volle neef; volle nicht; **issu de —s,** uit twee volle neven of nichten gesproten; **frères —s,** volle broeders.

Germain, e, a. Germaansch.

Germandrée, f. gamander, manderkruid.

Germa‖nique, a. Duitsch; **—niser,** v. a. verduitschen, Duitsch maken; v. n. Germanismen gebruiken; **—nisme,** m. Duitsche spreekwijs, v., Germanismus; **—niste,** m. Germanist, beoefenaar der Germaansche talen.

Ger‖mant, e, a. kiemend, uitbottend; **—me,** m. (lat. germen, chose conçue) kiem, v.; fig. oorsprong, m.; bron, v.; **—mer,** v. n. uitspruiten, ontkiemen; wortel schieten, zich ontwikkelen; v. a. voortbrengen; **—mination,** f. kiemvorming, v.

Germi‖nal, m. (lat. germen, germe) spruitmaand (7e maand van de eerste Fr. republiek, van den 21sten Maart tot den 19den April), v.; kiem...; **—natif, ive,** a. wat doet ontkiemen; tot ontkieming geschikt; **—nation,** f. het kiemen, ontkiemen; uitspruiting, uitschieting, v.

Germoir, m. mouterij, v., moutzolder, m.; kiemkas (van een tuinier), v.

Germon, m. soort van tonijn, m. (zekere visch).

†**Germure,** f. kieming, v.

Géromé, m. kaassoort, v. (uit Gérardmer in de Vogezen).

Gérondif, m. gerundium; in het Fransch: vorm uitgaande op ant, voorafgegaan door en.

Géronte, m. geront (raadsheer in Sparta); zwakke grijsaard.

Gerseau, m. strop, m., touw dat om het kluifhout van eene katrol geslagen is.

Gersée, f. gedroogd sap van aronswortel.

Gerzeau, m. gemeene bolderik, roode korenbloem (in het koren).

Gèse, f. (lat. gæsum) Gallische werpspies, v.

Gésier, m. maag van het gevogelte, v.

Gésine, f. kraambed.

Gésir, v. n. (lat. jacere, être étendu) liggen, rusten; **Ci-gît,** hier ligt begraven; **c'est là que gît le lièvre,** daar zit de knoop; **vaisseau gisant,** vastliggend schip.

Gesse, f. lathyrus, latherus, lazaruserwt, v.; **— tubéreuse,** aardaker.

Gesta, m. pl. lichaamsbewegingen, v.

Gesta‖tion, f. (lat. gestatio; de gestare, porter) dracht, zwangerschap, v.; **—toire,** a. **chaise —,** fam. pauselijke draagstoel, m.

Geste, m. (lat. gestus, fait) gebaar; f. (lat. gesta) †heldendaad, roemvolle daad, v.; **(chanson de) —,** oud-Fransch heldendicht; **les faits et —s de qn.,** iemands doen en laten.

Gesticu‖lateur, m. **trice,** f. gebarenmaker, -maakster; **—lation,** f. overdreven beweging bij eene voordracht, v.; gebarenspel; **—ler,** v. n. veel gebaren maken, gesticuleeren.

Gestion (pr. **gès-tion**), f. (lat. gestio; de gerere, faire) bewind, bestuur of bestier.

Geyser (pr. **gai-zèr**), m. warme Geijserbron op IJsland, v.

Ghetto, m. jodenwijk, v. in Rome en elders.

Ghitam, m. Chineesche zijden stof, v.

G(h)iaour, m. (m. persan, qui signifie homme au veau d'or, païen) ongeloovige, christenhond, m. (scheldnaam, dien de Muzelmannen den Christenen geven).

Gib‖beux, euse, a. (lat. gibbosus; de gibba, bosse) bultig, met knobbels bezet; **—bon,** m. langarmige aap, m.; **—bosité,** f. (rad. gibbeux) bult, bochel; uitwas, knobbel.

Gibecier, m. weitaschmaker.

Gibecière, f. weitasch; schooltasch; goocheltasch; fig. **il a plus d'un tour dans sa —, il sait plus d'un tour de —,** hij kent verscheidene kunstjes.

Gibel, m. steenkarper, m.

Gibelet, m. drilboor, v.

Gibelin, e, a. (de Conrad Waiblingen, empereur d'Allemagne) Gibellijnsch; **le parti —,** de Gibellijnsche partij.

Gibelot, m. knietje aan het galjoen (van een schip).

Gibelotte, f. stoofsel van jonge konijnen, hoenders enz.

Giberne, f. patroontasch, v.; fig. **il a le bâton de maréchal dans sa —,** hij kan het tot maarschalk brengen; fig. **enfant de —,** soldatenkind.

Gibet, m. galg, v.

Gibier, m. wildbraad, wild; **— de potence,** galgenaas.

Giboulée, f. slagregen, m.; **— de grêle,** hagelbui; fig. pak slaag.

Giboya, m. Braziliaansche koningslang, v., boa constrictor, m.

Gibo‖yer, v. n. jagen, stroopen; **—yeur,** m. groot liefhebber van jagen; **—yeux, euse,** rijk aan wild.

Gibus, m. (pr. **uce**) klapcylinderhoed, m.

Gi‖fle, f. pop. klap, oorvijg; **—fler,** v. a. oorvijgen geven.

Gig, m. soort van cabriolet, v.; f. (angl. jig) vroolijke Engelsche dans, m.

Gigan‖tesque, a. (gr. gigas, gigantos, géant) reusachtig; **—tesquement,** adv. van reusachtige afmeting; **—tine,** f. zeer hoog zeewier, reuzebloem; **—tomachie,** f. (gr. gigas, gigantos, géant; machê, combat) strijd der reuzen met de Goden, m.

Gigogne, f. sleutelbloem, v.; **madame Gigogne, la mère Gigogne,** op kindertooneelen: de vrouw met heel veel kinderen.

Gigot, m. bout (van schapenvleesch enz.), m.; pl. achterschenkel van een paard, m.; wijde, bolle bovenmouw, pofmouw; (arg.) beenen.

Gigot‖té, ée, a. goed gebeend, sterk gebeend; **—(t)er,** v. n. met de beenen spartelen.

Gigue, f. luchtige dans, m.; klein lustig muziekstuk; (lang) been; reebout; fam. **grande —,** lange, slungelige meid.

Giguer, v. n. fam. huppelen en dansen.

Gilet, m. borstrok, flanel; vest.

Gile‖ter, v. a. een vest aandoen; **se —,** een vest aantrekken; **—tier,** m. **ière,** f. vestmaker, -maakster; **—,** a. **chaîne —tière,** vest-, horlogeketting.

Gille (pr. **gi-le**), m. soort van vischnet; hansworst, potsenmaker; onnoozele hals.

Giloire, f. vlierhouten spuitje; proppenschieter, m.

Gimblette, f. ringgebak.

Gin (pr. **djinn**), m. jenever, v.

Gindre, m. bakkersknecht, die 't brood kneedt.

Gingas, m. blauw en wit geruite stof, v. (voor matrassen).

Gingembre, m. (lat. zingiber) gember, v.
Gingeole, f. roode borstbezie, v.; kompashuisje.
Gingibrine, f. gemberpoeier.
Gingi‖val, ale, a. (lat. gingiva, gencive) tandvleesch....; **—vite,** f. ontsteking van 't tandvleesch, v.
Ginglime ou **Ginglyme,** m. beenderscharnier; nauwe geleding der beenderen, v.
Ginguer, v. n. springen, dartelen; achteruitslaan, schoppen.
Ginguet, ette, a. slecht, zwak, gering; —, m. slechte, zwakke wijn; **esprit —, style —,** fam. bekrompen verstand.
Ginguette, f. wijnhuis.
Ginseng, Genseng, m. ginseng (zekere versterkende wortel in China), m.
Giocoso, a. vroolijk, schertsend.
Giorno (à) (pr. **djiorno**), loc. adv. zoo licht als de dag, daghelder.
Gipon, m. smeerborstel, m. der leertouwers.
Gipsy (pr. **dzjipsi**), m. et f. heiden, zigeuner; heidin, zigeunerin (pl. **gipsies**).
Giraf‖fe, f. (ar. zorafeh) kameelpardel, giraffe, v.; **—feau,** m. jong eener giraffe.
Giran‖de, f. schoofvormige springfontein; vuurschoof (soort vuurwerk); **—dole,** f. (lat. gyrus, cercle) kandelaar met verscheidene armen, m.; oorhanger van diamanten, enz.; vuurkrans, m.
Girasol (pr. **sol**), m. zonnebloem, v.; opaalsteen, zonnesteen, m.
Giratoire, a. **mouvement —,** raderbeweging, v.; raderloop, m.
Giraumont ou **Giraumon,** m. eetbare pompoen, kalebas, v.
Girie, f. huichelachtige klacht, v.
Giro‖fle, m. **clou de —,** kruidnagel, m.; **huile de —,** nagelolie, v.; **—flée,** f. violier, nagelbloem, v.; **— jaune,** muurbloem, v.; fig. pop. **une — à cinq feuilles,** een oorveeg (waardoor de vijf vingers een teeken laten op de wang); **—flier,** m. kruidnagelboom, m.; violierplant, v.
Girolle, f. draailing, m. (soort van bladpaddenstoel).
Giron, m. schoot, m.; breedte der treden van eene trap, v.; fig. schoot, m.; gemeenschap, v. (der kerk); **revenir au — de l'église,** tot den schoot der kerk terugkeeren.
Giron‖de, f. gematigde republikeinsche partij, v. tijdens de Fransche revolutie der vorige eeuw; **—din,** m. aanhanger der gematigde republikeinsche partij in de Fransche revolutie.
Gironner, v. a. ronden, rond maken (bij goudsmeden).
Girouette, f. (lat. gyrare, tourner) weêrhaan, windwijzer; vleugel, topstaander (op schepen), m.
Gisant, ante, a. liggend; **fenêtre —e,** dwarsvenster.
Gisement, m. ligging der zeekusten, v.; ligging, v. (inzonderheid van de grondlagen).
Gît (pr. **gi**), ligt; **ci-gît,** hier ligt; zie **Gésir.**
Gitano, m. **Gitana,** f. heiden, zigeuner, heidin (in Spanje).
Gî‖te, m. nachtverblijf; herberg, waar men op reis slaapt, v.; leger van een haas; **revenir au —,** naar den huiselijken haard terugkeeren; **il faut attendre les gens au —,** men moet de menschen in hun eigen huis opwachten; grondsteen (in een korenmolen), m.; **— à la noix,** ossestuk, waarin een zenuwknoop (noix); —, ligger, m. ribbe, v.; —, f. plaats waar een gestrand schip ligt, v.; **—ter,** v. n. fam. overnachten, verblijven; legeren (van dieren); te gronde gaan, zinken (van schepen); v. a. te ruste leggen, doen overnachten; leggen, zetten.
Gith, m. juffertje-in-'t groen.
Givre, m. ijzel, rijp of rijm, m.; slang (in 't wapenschild).
Glabelle, f. ruimte, v. van de wenkbrauwen.
Glabre, a. (lat. glaber) glad, glanzig, zonder haren.
Gla‖çage, m. het glaceeren; **—çant, e,** a. bevriezend; verstijvend, eene ijskoude rilling verwekkend; **—ce,** f. (lat. glacies) ijs; spiegelglas; spiegel, m.; glazen raampje (in een voertuig); roomijs, vruchtenijs; **ferrer un cheval à —,** een paard scherp zetten, scherp beslaan; fig. **être ferré à — sur une question,** volkomen thuis zijn in een onderwerp; **rompre la —,** het ijs breken; **avoir un cœur de —,** ongevoelig, zoo koud als ijs zijn; **lever, baisser les —s,** het portierraampje opschuiven, neerschuiven; **—s,** pl. kleine vlekken in diamanten, v.; **—cé, ée,** p. et a. bevroren; blinkend, glimmend (van taf sprekend); fig. ijskoud, ongevoelig; m. glans, m. glazuur, v.; **(gant) —,** glacé-handschoen, m.; **—cée,** f. ijskruid; soort appel; **—cer,** v. a. (rad. glace) doen bevriezen; verstijven, ijskoud maken; met glanzig was bestrijken; glanzen, glanzig maken; oversuikeren; glad aannaaien; fig. afschrikken door een koel gedrag; doen ijzen; v. n. **et se —,** v. pr. bevriezen, ijs worden; **—cerie,** f. spiegelfabriek, v.; kunst om spiegelglas te maken, v.; bereiding van kunstmatig ijs, v.; **—ceur,** m. glanzer, glaceerder; **—ceux, euse,** a. ijsachtig, ijskoud; onklaar, wolkig, onzuiver (van edele gesteenten); **—ciaire,** a. gletscher...; **période —,** gletscherperiode; **—cial, ale,** a. bestendig bevrozen; ijskoud; **la zone —ale,** de bevrozene luchtstreek; **mer —ale,** ijszee, poolzee; **—ciale,** f. ijskruid; **—cier,** m. groot ijsveld, gletscher, m.; ijsverkooper; spiegelfabrikant; **—cière,** f. ijsberg, m.; ijskelder, m.; fig. zeer koude kamer, v.; **anémone —cière,** gletscheranemone; **—cis,** m. schuinte, glooiing, v.; veldborstwering; lichte doorschijnende kleur, die de schilders somtijds over andere heldere kleuren leggen, om meer glans aan een schilderij te geven, v.; naad, waarmede de voering van een kleed met de stof wordt vast genaaid, m.; **—çon,** m. ijsschots, v.; stuk ijs; **la rivière charrie des —s,** de rivier kruit; **amas de —s,** ijsdam, m.; **—çure,** f. het overdekken met glazuur, v.
Gladiateur, m. (lat. gladiator; de gladius, glaive) zwaardvechter (bij de Ouden), voorvechter, kampvechter.
Glaïeul, m. (lat. gladiolus, dimin. de gladius, glaive) lischbloem, zwaardlelie, v.
Glai‖re, f. (lat. clarus, claire) slijm; eiwit; **—rer,** v. a. met eiwit bestrijken; **—reux, euse,** a. slijmig, drabbig; **—rure,** f. bestrijking met eiwit; laag eiwit.
Glai‖se, f. (lat. glis, glitis, terre tenace) **(terre) —,** klei, potaarde, v.; leem; **—ser,** v. a. met klei, leem beleggen; met klei bemesten; **—seux, euse,** a. klei-, leemachtig; **—sière,** f. leemkuil, m.
Glaive, m. (lat. gladius) fig. zwaard.
Glama, Lama, m. Peruviaansche kameel, lama, m.

Glanage, m. het nalezen (der korenaren).

Glan‖d, m. (lat. glans, glandis) eikel, m.; eikelvormige kwast; — **de mer,** zee-eikel, m.; — **de terre,** aardaker, m.; **—dage,** m. recht om de varkens in bosschen, waar eikels zijn, te laten weiden; eikeloogst, m.; **—de,** f. (rad. gland) klier, v.; kliergezwel; **—dé, ée,** a. met gezwollen klieren (van een paard); met eikels bezet; **—dée,** f. eikeloogst, m.; bemesting met eikels, v.; **—dulaire,** ou **—duleux, euse,** a. klierachtig, klierig; **—dule,** f. kliertje.

Gla‖ne, f. handvol nagelezen korenaren, v.; het nalezen; hoop kleine peren, die aan een tak dicht bijeen zitten, m; rist uien, v.; **—née,** f. strik, om eenden en andere watervogels te vangen, waarbij graankorrels tot lokaas dienen; **—ner,** v. a. et n. korenaren nalezen; **—neur,** m. **euse,** f. nalezer, naleesster van korenaren; **—nure,** f. nalezing (der korenaren), v.

Gla‖pir, v. n. keffen, blaffen (van vossen en jonge honden); krijschen; **—pissant, ante,** a. keffend, blaffend, krijschend; **—sement,** m. gekef; gekrijsch.

Glas, m. (lat. classicum) gelui der doodklok; **sonner le —,** de doodklok luiden; **—,** artilleriesalvo bij de begrafenis van voorname personen.

Glatir, v. n. schreeuwen, krijschen (van den arend).

Glauber, (pr. **bèr**), m. **sel de —,** Glauberzout.

Glaucome, m. groene staar, v. (oogziekte).

Glauque, a. (gr. glaukos, vert) grijsgroen, zeegroen.

Glaux, m. zeemelkkruid.

Glèbe, f. (lat. gleba, motte de terre) klomp aarde, m.; land, grond, bodem, m.; **serfs attachés à la —, serfs de la —,** slaven, lijfeigenen, die tot den grond, den bodem behoorden.

Glène, f. vlakke gewrichtsholte of pan.

Glénoïdal, e, ou **Glénoïde,** a. vlak uitgehold (van eene gewrichtsholte).

Glette, f. glit.

Gleucometre, m. (gr. gleukos, moût; metron, mesure) mostmeter, m. (werktuig tot toetsing van 't suikergehalte der wijnen).

Gline, f. vischkorf, m.

Glis‖sade, f. uitglipping, uitglijding, v.; glijbaan, v.; **—sage,** m. het houtvlotten; **—sant, ante,** a. glibberig, glad; fig. **terrain —,** glibberig, gevaarlijk terrein; **—sé,** m. sleep- of glijpas in het dansen, m.; **—sement,** m. het glijden; **—ser,** v. n. glijden, uitglijden; ontsnappen, ontgaan; fig. **— sur qch.,** ergens vlug over heen gaan; v. a. heimelijk indoen of insteken; **se —,** v. pr. heimelijk insluipen; **se — dans la chambre,** de kamer binnensluipen; **le pied lui glissa,** zijn voet gleed uit; **— quelques mots,** eenige woorden laten invloeien; **—seur,** m. **euse,** f. glijder, glijdster; **—sière,** f. glijslang, v.; **—soire,** f. glijbaan, sullebaan, v.

Glo‖bal, ale, a. globaal, een geheel uitmakend; **—be,** m. (lat. globus) bol, m. globe, v.; **— céleste,** hemelbol, m.; **— terrestre,** aardbol, m.; **porter un lieu du — sous le méridien,** eene plaats op de globe onder de middaglijn brengen; **le — de la lampe,** de ballon van de lamp; **une pendule sous —,** eene pendule onder een stolp; **— impérial,** rijksappel, m.; **— oculaire, — de l'œil,** oogappel; **—beux, euse,** a. bolrond; **—bo, in —,** adv. over 't geheel, globaal; **—bosité,** f. bolrondheid, v.; **—bulaire,** a. kogel....; **cartes —bulaires,** landkaarten met kromme graadlijnen; f. kogelkruid, kogelbloem; **—bule,** m. (lat. globulus, petit globe) bolletje; **—beux, euse,** a. bolvormig.

Gloire, f. (lat. gloria) roem, lof, m.; eer, heerlijkheid, glorie, v.; stralenkrans, aureool; open hemel, m. (op schilderstukken en op het tooneel).

Glomérule, m. (lat. glomus, glomeris, peloton) opeengehoopt bloembolletje.

Gloria, m. eerste woord van den eindregel der psalmen; kop heete koffie met suiker en brandewijn of rum, m.

Gloriette, f. priëel, lusthuisje; afgeschoten ruimte achter den oven.

Glorieu‖sement, adv. roemwaardig, heerlijk; **—x, euse,** a. beroemd, heerlijk; roemvol; trotsch op....; hoovaardig, trotsch; **les —,** de laatdunkenden.

Glorifi‖cation, f. verheerlijking, v.; **—er,** v.a. (lat. gloria, gloire; facere, faire), verheerlijken; **— Dieu de toutes choses,** God de eer van alles geven; **se —,** v. pr. **de qch.,** zich ergens op beroemen.

Glioriole, f. fam. ijdele, nietige roem, m.

Glo‖se, f. (lat. glossa ou gr. glôssa, langue) oud, moeilijk te verklaren woord; woordelijke uitlegging, verklaring, opheldering, v.; parodie, glosse (op een ander gedicht); **—ser,** v. a. et n. uitleggen, verklaren; fig. bedillen, glossen maken op; **—seur,** m. **euse,** f. vitter, bediller, glossenmaker; **—ssaire,** m. woordenboek, waarin duistere, oude en vreemde woorden verklaard worden, glossarium; woordenschat eener taal; **—ssalgie,** f. tongpijn, v.; **—ssateur,** m. uitlegger, verklaarder; **—ssien, ienne, —ssique,** a. tot de tong behoorend; **—ssite,** f. tongontsteking, v.; **—ssographe,** m. verklaarder van oude en duistere woorden; tongbeschrijver; **—ssopètre,** m. tongsteen, m.; slangentong, v.

Glotte, f. (gr. glôtta, langue) stemspleet, v.

Glottorer, v.n. klepperen (van den ooievaar).

Glou‖glou, m. klokkok, geklok (van een vloeistof die uit eene volle flesch stroomt); het klokken van kalkoenen; **—glouter, —gloter,** v. n. borrelen, klokken, kokkelen.

Glous‖sant, e, a. klokkend, kakelend; **—sement,** m. het klokken van eene hen; **—ser,** v. n. (lat. glocire) klokken (van eene hen).

Glouteron, m. klis, v.; kliskruid.

Glou‖ton, onne, a. (lat. gluto; de gluttus, gosier) gulzig, schrokkig, vratig; **—ton,** m. veelvraat, m. (zeker dier); **—tonnement,** adv. op eene gulzige wijze; **—tonnerie,** f. gulzigheid, v.

Glu, f. (lat. glus, glutis, colle) vogellijm.

Gluant, ante, a. lijmachtig, kleverig.

Gluau, m. lijmstang, v.

Glucose ou **Glycose,** f. (gr. glukus, doux) druivensuiker, v.

Gluer, v. a. met vogellijm bestrijken; kleverig maken.

Glui, m. grof roggestroo.

Glume, f. bloemhulsel der grasgewassen.

Gluten (pr. **tène**), m. (mot. lat. qui signif. colle) lijmstof, kleefstof; plantenlijm.

Gluti‖nant, ante, —natif, ive, a. klevend, samenklevend; m. pl. kleef-, bindmiddelen; **—neux, euse,** a. lijmachtig, kleverig.

Glycérine, f. glycerine, v.; oliezoet.

Glycine, f. zoethoutstruik met knoestigen wortel, m.

Glycose, f. druiven-, zetmeelsuiker, v.

Glyphe, m. streep, kerf in het hout enz., v.

Glyptique, f. steensnijkunst, v.

Glyptographie, f. kennis der oude gegraveerde steenen, v.

Gnafalium, (pr. **ghna**), m. leeuwenvoet, m. (zeker kruid).

Gneiss, (pr. **ghnè-sse**), m. (m. all.) gneiss.

Gniaf, m. (arg.) schoenlapper.

Gnian-gnian, m. et f. zeurderig en klagerig persoon; a. zeurderig, klagerig, huilerig.

Gnognotte, f. pop. nietswaardig voorwerp, vod.

Gno‖me (pr. **ghno**, ook bij de negen volgende) m. aardmannetje; **—mide**, f. vrouwelijke gnome, v. aardvrouwtje.

Gnomique, a. (gr. g n ô m ê, sentence) vol spreuken.

Gnomo‖n, m. (gr. g n ô m ô n, indicateur) wijzer van een zonnewijzer; astronomische wijzer, m.; pl. rekenkundige reeksen, v.; **—nique**, f. zonnewijzerkunde, v.; **—nique**, a. zonnewijzer....

Gnose, f. gnosis, godsdienstleer.

Gnosticisme, m. leer der gnostieken, v. gnosticisme.

Gnostiques, m. zekere christenwijsgeeren uit de eerste eeuwen der Christenheid.

Gnou, m. gnoe, m. (zeker Afrikaansch hert).

Go, loc. adv. **tout de go**, fam. geheel vrij, zonder complimenten; van zelf.

Goazil, m. Perzisch slotvoogd, m.

Gobbe, f. vergiftige spijsbrok, dien de jagers uitleggen om eenig schadelijk gedierte te dooden; prop om gevogelte te mesten.

Gobe‖let, m. beker, m.; goochelbeker, m.; (in vroegere tijden) schenkersambt; **tour de —**, goochelkunst; **jouer des —s**, met de bekers goochelen; fig. listig bedriegen; **—leterie**, f. bekerfabriek, v.; beker- en glashandel, m.; **—letier**, m. koopman in glaswaren; bekerfabrikant.

Gobelin, m. kwelduiveltje; **les Gobelins**, m. pl. (Gilles Gobelin, teinturier à Paris au XVe siècle) beroemde fabriek te Parijs, waar men fraaie behangseltapijten maakt en schoon scharlaken verft, v.; **un —**, een gobelin behangseltapijt.

Gobelo(t)‖ter, v. n. fam. zuipen, pimpelen, pooien, zwelgen; **—teur**, m. pimpelaar, pooier.

Gobe-mouches, m. vliegenvanger (vogeltje en plant); fig. lichtgeloovige hals, m.

Gober, v. a. gulzig inslokken, inzwelgen; (een ei) uitslurpen: fig. **— l'hameçon, l'appât, le morceau**, in den val loopen, zich laten beetnemen; **il gobe tout ce qu'on lui dit**, hij slikt, gelooft alles wat men hem vertelt; **— qn.**, iem. oppakken, knippen; **— qn.** ou **qch.**, dwepen met iem. (iets); **— des mouches, — du vent**, zijn tijd verbeuzelen.

Gober‖ge, f. zeer groote kabeljauw, m.; schrijnwerkersklemboom voor pas gelijmd houtwerk, m.; **—s**, f. pl. onderlagen (eener bedstede), v.; **se —ger**, v. pr. fam. **de qn.**, met iemand den spot drijven; iemand foppen; het er van nemen, plezier maken.

Gobe‖t, m. fam. brokje; bete, v.; fig. **prendre au —**, onverhoeds vangen, knippen; **bon —**, onnoozele, lichtgeloovige hals; **—ter**, v. a. de voegen van een muur met kalk bestrijken; **—tis**, m. pleisterkalk, v.

Gobeur, m. **euse**, f. doorzwelger, -zwelgster; slokop; fig. lichtgeloovige.

Gobichonnage, m. **Gobichonnade**, f. fam. smulpartij, v.

Gobie, m. govie, v., zeegrondel, m.

Gobille, f. knikker, stuiter, m.

Gobin, m. fam. gebocheld mannetje, klein bocheltje.

Godail‖le, f. fam. zuiperij, dronkenschap, v.; slechte wijn, m.; **—ler**, v. n. fam. zuipen; **—leur**, m. zuiper, zwelger.

Godan, Godant, m. pop. fopperij, v.; **donner dans le —**, in den strik vallen.

Gode, m. zwarte en witte zeemeeuw, v.; zeepapegaai, m.

Godelureau, m. fam. pronker, saletjonker, hofpop.

Godenot, m. goochelaarspopje; fig. fam. klein mismaakt ventje.

Goder, v. n. valsche plooien hebben (van een kleed).

Godet, m. drinkschaaltje, aarden kommetje; put- of schepemmer, m.; druipbakje onder een hanglamp; voege in een muur, v.; looden pijpje aan eene goot (om het water uit te werpen, als het overloopt); potje, waarin de schilders olie, gom, enz. hebben; kelk eener bloem, m.; valsche plooi in eene stof.

Godichon, onne, a. onhandig, linksch; **chanter la mère —onne**, vroolijk zingen; —, m. domkop, sukkel.

Godil‖le, f. wrikriem, stuurriem, m.; **—ler**, v. n. wrikken; v. n. pop. vroolijk zijn; **—leur**, m. wrikker.

†**Godin, e**, a. opgeruimd, vroolijk, mooi.

†**Godinette**, f. liefje; meisje van verdachte zeden.

Godiveau, m. pastei van gehakt kalfsvleesch, enz., v.

Godron, m. vouw of plooi (aan lubben, vrouwenkapsels enz.); eivormig sieraad aan zilveren vaatwerk; eivormige lijst aan een gebouw, v.

Godron‖ner, v. a. ronde, bolle vouwen of plooien in linnen strijken; een eivormig sieraad, eene eivormige lijst aanbrengen; **—neur**, m. maker van eivormige randwrongen aan vaatwerk; **—neuse**, f. plooister van vrouwengoed, maakster van ronde plooien.

Goéland, m. (celtique g w é l a n) groote zeemeeuw, v.

Goélette, f. klein Engelsch vaartuig van 50 tot 100 ton, goelet, v.; zeezwaluw.

Goémon, m. soort van wier of zeegras.

Goétie, (pr. **goécie**), f. (gr. g o ê s, sorcier) geestenbezwering, v.

Goffe, a. lomp, onbeschoft.

Gogaille, f. fam. vroolijk gelag, vroolijk of lustig leven.

Gogo, adv. fam. **à —**, naar hartelust, volop.

Gogo, m. fam. lichtgeloovige.

†**Gogue**, f. scherts, klucht, v.

Goguenar‖d, arde, a. spotziek; **—der**, v. n. op eene lompe wijze spotten of schimpen; **—derie**, f. spotternij, v.

Goguette, f. gerecht van gehakt varkensvleesch.

Goguettes, f. pl. fam. vroolijkheid, v.; kwinkslagen, m.; **être en —(s)**, een vroolijken dronk over zich hebben; **chanter —(s) à qn.**, fam. iemand doorhalen, de huid vol schelden.

Goin‖frade, f. fam. maaltijd van een vraat, m.; brasserij, v.; **—fre**, m. fam. vraat, slokop, slemper; **—frer**, v. n. fam. slempen, veel eten, vreten; **—frerie**, f. fam. vraatzuchtigheid, v.; slemperij, smullerij, v.

Goi‖tre, m. (lat. g u t t e r, gosier) kropgezwel; krop, m.; **—tré, ée**, a. met een kropgezwel; **—treux, euse**, a. kropgezwelachtig; m. et f. kropgezwellijder, -lijderes; **—trie**, f. kropgezwel.

Golfe, m. (ital. golfo; gr. kolpos, sein, giron) zeeboezem, inham, m.; golf, zeebocht, v.

†**Golille,** f. Spaansche halskraag, m.

Gomène, f. ankertouw der galeien.

Gom‖mage, m. het gommen; gomming, v.; **—me,** f. (lat. gummis) gom, v.; **la haute —,** de uitgaande modewereld; **— élastique,** elastieke veerkrachtige gom, v.; **—-asphalte,** f. asphalt; **—-grattoir,** m. gomelastiek; **—-gutte,** f. gittegom, v.; **—mer,** v. a. gommen, met gom bestrijken; **—meux, euse,** a. gomdragend; gomachtig; **—meux,** m. modeheertje, modegek; **—mier,** m. gomboom, m.

Gomphose, f. invoeging of inschieting van het eene been in het andere, v.

Gonagre, f. knie-jicht, v., gonagra.

Gonarthrocace, f. beeneter, m., ontsteking der kniegewrichtsvlakten.

Gond, m. ijzeren duim, waarop de hengsels eener deur enz. draaien, m.; fig. **sortir des —,** boos worden, buiten zichzelf van woede geraken; **mettre hors des —s,** boos, woedend maken.

Gondo‖lage, m. het kromtrekken en zwellen van hout door 't vocht; **—le,** f. (ital. gondola) gondel, v. (zeker vaartuig); langwerpig drinkschaaltje; **—ler,** v. n. aan de einden hooger zijn of omhoog gaan (van een schip); kromtrekken, uitzetten (van hout); **—lier,** m. gondelroeier, gondelier.

Gonfalo‖n, Gonfanon, m. kerkbanier, kerkvaan, v.; lansvaantje; **—nier,** m. kerkvaandrager; gonfaloniere (hoofd van de vroegere Italiaansche republieken).

Gon‖flé, ée, a. gezwollen; **—flement,** m. opzwelling, v.; **—fler,** v. a. (lat. conflare, souffler ensemble) opvullen, opblazen; v. n. **et se —,** v. pr. zwellen, opzwellen; rijzen (van deeg); fig. eene trotsche houding aannemen.

Gong ou **Gong-gong,** m. handtrommel of tam-tam der Indiërs en Chineezen.

Gongorisme, m. (de Gongora, auteur esp. 1561—1627) de gemaakte schrijfwijze van den Spaanschen dichter Gongora en zijne navolgers.

Gonichon, m. kap op de suikerbrooden, m.

†**Gonin,** m. fam. **maître —,** looze vos, doortrapte vent.

Gonio‖mètre, m. (gônia, angle; metron, mesure) hoekmeter; **—métrie,** f. hoekmeetkunde, goniometrie, v.

Gonne, f. ton voor bier enz. (op schepen), v.

Gonorrhée, f. zaadloop, m., druiper, m.

Gord, (pr. **gor**), m. fuik, v. (soort van vischnet).

Gordien, (pr. **di-in**), a. Gordiaansch; **nœud —,** Gordiaansche knoop, m.; **trancher le nœud —,** den Gordiaanschen knoop doorhakken (door een beslissenden stap eene zwarigheid uit den weg ruimen).

Gore‖lt, m. big, zwijntje; fig. smeerpoets; meesterknecht in een schoenmakerswinkel; schrobber (zekere bezem op schepen), m.; **—ter,** v. a. met den schrobber schoon maken; het schip hoggen, varkenen.

Gorge, f. (lat. gurges, gouffre) keel, v.; strot, gorgel; hals, m.; borst, v., boezem, krop (van vogels); nauwe in- of doorgang, m.; nauwe bergpas, bergkloof; keel (van een bolwerk); holligheid, v.; stok, waaraan men eene landkaart of prent ophangt, m.; **se couper la — avec qn.,** met iemand vechten; **rire à — déployée,** luidkeels lachen; fig. **avoir un nœud à la —,** gedwongen lachen; in angst, verlegenheid zijn; **cette fille a la — belle,** dit meisje heeft een schoonen boezem; **rendre —,** braken, overgeven; fig. een goed, dat men onrechtvaardig verkregen heeft, op last van het gerecht teruggeven; **faire rendre — à qn.,** iem. doen teruggeven; **il lui tient le pied sur la —,** hij zet hem den voet op de keel, dwingt hem met geweld; **— chaude,** rauw, warm vleesch (als voeder voor valken); fig. **faire (une) — chaude, des —s chaudes de qn., de qch.,** zich vermaken ten koste van iem., van iets.

Gorge-blanche, f. witkeeltje (soort vogel).

Gorge-bleue, f. blauwkeeltje (soort vogel).

Gorge-de-lion, f. leeuwenbekje (zeker bloempje); pl. **des gorges-de-lion.**

Gorge-de-pigeon, m. duivenhalskleur, v.; weerschijn in zekere zijden stoffen, m.; **(couleur) —,** duivenhalskleurig, weerschijnend.

Gor‖gé, ée, a. opgezwollen, gevuld; **—gée,** f. mondvol, v.; slok, m.; **—ger,** v. a. met spijzen volstoppen, overladen; fig. overhoopen; **se —,** v. pr. zich met spijzen overladen, volstoppen.

Gorgère, f. onderknie (soort van kromhout op schepen), v.

Gorge‖ret, m. wegwijzer, m. (zeker instrument, dat de wondheelers bij het steensnijden gebruiken); **—rette,** f. vrouwenhalskraagje; band aan een kindermuts; **—rin,** m. halsstuk van een harnas; krans eener zuil, m.

Gorget, m. holle schaaf, kraalschaaf, v.

Gorgone, f. hoornkoraal.

Gorgones, f. pl. Gorgonen, drie vrouwelijke monsters.

Gorille, m. gorilla-aap, m.

Gosier, m. keel, v.; gorgel, slokdarm, m.; **avoir le — pavé, ferré,** een verstaalde keel hebben, kokend kunnen eten of drinken; **d'un seul coup de —,** met één uitstrooming van de stem.

Gossampin, m. wolboom, kaasboom, m.

Gosse, m. fam. jongen; zie ook **Cosse.**

Gothique, a. gothisch; fig. ouderwetsch; —, m. het Gothische in den bouwtrant; de Gothische taal, v.; het Gothisch schrift.

Goton, m. helmstokring, m.: slet, lichtekooi.

Gouache, f. het teekenen of schilderen met waterverf; waterverf met gom aangemengd; waterverfschilderstukje.

Gouail‖ler, v. a. bespotten, voor den gek houden; **—lerie,** f. bespotting, v.; **—leur,** m. **euse,** f. spotter; spotster; a. spottend.

Gouais, m. zekere slechte druivensoort, v.

Goua‖pe, f. leeglooperij, straatslijperij, v.; leegloopers uit den arbeidersstand; **—per,** v. n. pop. lanterfanten; **—peur,** m. pop. dagdief, leeglooper.

Gou‖dron, m. teer; **—dronnage,** m. het teren, het bestrijken met teer; **—dronner,** v. a. teren; **—dronnerie,** f. teerstoof, v.; **—dronneur,** m. teerder en kalfaterer; **—dronnier,** m. teerstoker; **—dronnière,** f. toestel om teerdamp in te ademen; plaats in de bosschen waar de teer gestookt wordt.

Gouffre, m. (lat. gurges) afgrond, maalstroom, m.; draaikolk, m.

Gouge, f. slecht vrouwspersoon, lichtekooi; guts (soort van beitel), v.

Gou‖in, m. deugniet; matroos die niet oppast; **—ine,** f. lichtekooi, v.

Goujat, m. trosdrager, legerjongen; opperman; pop. gemeene kerel, schoft.

Gou‖jon, m. (lat. gobio) grondeling, post (zekere visch); drevel; ijzeren bout, m.; spilletje; **—jonner,** v. a. met bouten of pennen vast

maken; **—jure,** f. keep, kerf of groef in een scheepsblok, v.

Goule, f. (in de Oostersche mythologie:) vrouwelijke vampyr, die de lijken opent.

Goulée, f. fam. groote beet of brok, m.

Goulet, m. nauwe ingang eener zeehaven, m.

Goulette, f. kleine goot bij fonteinwerk, v.

Gouliafre, a. fam. gierig, gulzig; —, m. gulzigaard.

Gou‖lot, m. hals of tuit (eener flesch, kan enz.); **—lotte,** f. kleine goot voor het afloopen van het water, v.

Gou‖lu, ue, a. (lat. gulosus; de gula, gueule) gulzig, vratig; m. vraat, slokop, gulzigaard; veelvraat (zeker dier uit Lapland) (zie **glouton**); Kaapsche meeuw; **— de mer,** haai; **pois —s,** peultjes; **—lûment,** adv. op eene gulzige wijze; **fumer —,** dampen, walmen.

Goum, m. (m. ar.) oorlogscontingent der arab. stammen; **—ier,** m. ruiter tot een goum behoorend.

Goumène, f. ankertouw.

†**Goupil,** m. (lat. vulpecula, petit renard) vos, m.

Goupil‖le, f. kleine spie, pinnetje, stiftje; **—ler,** v. a. een pinnetje of eene spie ergens voor steken.

Goupil‖lon, m. spreng- of wijkwast; kannewasscher, m.; **—lonner,** v. a. met een kannewasscher schoon maken.

Gourami, m. gorami, Chineesche goudvisch, m.

Gourbet, m. riet; bies, v.; helmkruid.

Gourbi, m. Arabische hut, v.; hut-, tentdorp.

Gourd, ourde, a. (lat. gurdus, lent, paresseux) stijf van koude, verstijfd; **blé —,** door vocht gezwollen graan.

Gourde, f. (lat. cucurbita) kauwoerde, pompoen, kalebas; uitgeholde pompoen, kalebas; met mat omwonden glazen flesch, v.; Turksche zitvermunt; dubbele waterbreuk, v.

Gourdi‖n, m. fam. knuppel, dikke stok, m.; dagge, touw van het zeil, zeilklamp; **—ner,** v. a. fam. braaf afkloppen, met een' knuppel afrossen.

Gou‖re, f. vervalschte drogerij, v.; fig. bedriegerij, v.; **—reau,** m. groote soort van vijg, v.; **—rer,** v. a. vervalschen (drogerijen); fig. beet hebben; **—reur,** m. vervalscher van drogerijen; fig. bedrieger.

Gourgandine, f. (vroeger:) van voren open lijf of korset; (thans:) fam. straatloopster.

Gourgane, f. paardeboon, v.; kleine veldboon, v.

Gourmade, f. fam. vuistslag, m.

Gourman‖d, ande, a. gulzig, vratig; **branche —de,** waterloot aan een boom, v.; **pois —ds,** peultjes; m. et f. gulzigaard, slokop, vraat, lekkerbek; **—der,** v. a. uitschelden, beknorren, doorhalen; fig. **— ses passions,** zijne driften bedwingen; **—dine,** f. groote soort van peer, v.; **—dise,** f. gulzigheid, lekkerbekkerij, v.; **—s,** lekkerbeetjes.

Gour‖me, f. droes, m. (ziekte onder de paarden); melkkorst, slijmige dauwworm (bij jonge kinderen); **jeter sa —,** huiduitslag krijgen; fig. uitrazen, hollen (van jonge lieden, die nog geene ondervinding hebben en allerlei dwaasheden begaan).

Gour‖mé, e, a. **être —,** fig. eene stijve, pedante houding hebben; **—mer,** v. a. met vuisten slaan, met vuisten vechten; een paard den kinketting aandoen; **se —,** v. pr. elkander vuistslagen geven; eene stijve houding aannemen.

Gourmet, m. kenner of proever van wijn; lekkerbek, fijnproever.

Gourmette, f. kinketting; vroeger ook: scheepsjongen; waker op eene schuit.

Gourna‖ble, f. eikenhouten nagel aan de **un —** buitenhuid van een schip, m.; **—bler,** v. a. **vaisseau,** een schip met houten nagels beslaan.

Gouspin, m. (arg.) straatjongen, kwajongen.

Goussaut, Goussant, m. spekhals, m. (paard, dat kort van lendenen en dik van hals en schouders is): a. dik en gedrongen.

Gous‖se, f. bast, m.; schel of schil, v. (van peulvruchten); **— d'ail,** m. knoflookbol, m.; **—ses,** f. pl. takjes aan het kapiteel eener Ionische zuil; **—set,** m. holligheid onder de oksels, v.; okselstank, m.; okselstuk; kleine zijzak, m.; horlogezakje; draagband, m.; **avoir le — bien garni,** de zakken vol geld hebben; **avoir le — plat, vide,** leege zakken hebben; **sentir le —,** naar zweet rieken; **— de gouvernail,** m. helmstok, roerstok, m.

Goû‖t, m. (lat. gustus) smaak m.; geur der spijzen, m.; **haut —,** sterke wildsmaak; **une sauce de haut —,** een sterk gekruide saus; fig. **plaisanteries de haut —,** piquante scherts; prov. **morceau avalé n'a plus de —,** gedane zaken nemen geen keer; **chacun son —,** ieder zijn smaak; **il ne faut pas disputer sur les —s,** over den smaak valt niet te twisten; **— hétérogène,** bijsmaak; **dans le — de...,** in den stijl van..., op de wijze van...; **—ter,** m. kleine maaltijd tusschen het middag- en avondeten, m.; **—ter,** v. a. smaken; proeven; fig. beproeven; goedkeuren, smaak ergens in vinden; **je ne puis le —,** ik mag hem niet lijden; v. n. **— de, à...,** proeven van...; beproeven; tegen den avond iets eten, vesperbrood eten.

Gout‖tant, e, a. druipend, druppelend; **—te,** f. (lat. gutta) droppel of druppel, m.; **— à —,** droppelsgewijs; langzamerhand; **faire —,** druppelen; **—,** slokje; **boire la —, prendre la —,** een borrel drinken; **mère-—, vin de —,** voorloop (van wijn); **—,** watervlek (in papier); jicht, v.; podagra; **—-crampe,** krampjicht, v.; **— sciatique,** heupjicht, v.; **— nouée,** knobbeljicht; **—sereine,** grauwe staar **(amaurose); la — lui est remontée,** de jicht is bij hem naar binnen geslagen; **—te,** adv. om de ontkenning meer kracht bij te zetten; **je n'en vois —,** ik zie er niets van; **je n'y entends —,** ik versta er volstrekt niets van; **passer entre les —s,** gelukkig ergens doorheen komen; **—telette,** f. droppeltje; **—ter,** v. n. druppelen, lekken; **—teux, euse,** a. jichtig; m. et f. jichtlijder(es).

Gouttière, f. dakgoot, v.; rabat aan eene koets; holle snede van een boek, v.; groef in het gewei van een hert; uitwatering, v.; watergang, m.

Gouver‖nable, a. bestuurbaar, regeerbaar; **—nail,** m. (lat. gubernaculum; de gubernare, gouverner) roer (van een schip); fig. roer van den Staat, bewind; †**—nance,** f. stadsrechtsgebied; **—nant, e,** a. regeerend, heerschend; **—nante,** f. landvoogdes; opzichtster over kinderen, gouvernante; huishoudster; **—nants,** m. pl. besturenden, bestuurders; **—nat,** m. gouverneurschap; **—ne,** f. **de marchand,** regel, richtsnoer, governo; **pour votre —,** tot uw onderricht, a governo; **—neau,** m. meesterknecht in de papierfabriek; **—nement,** m. stads-, landvoogdijschap; woning

eens stadhouders; regeering, v.; bewind; regeeringsvorm, m.; gouvernement; **le — d'un vaisseau,** het sturen van een schip; **—mental, e, aux,** a. tot de regeering, tot de regeeringspartij behoorend; **—ner,** v. a. (lat. gubernare) besturen, regeeren; het opzicht, het bewind ergens over hebben; sturen (een schip); fam. **— qn.,** iemand leiden, besturen; **— à roue,** met een rad sturen; **— à barre franche,** met de roerpen sturen; **dans cette maison c'est la femme qui gouverne,** in dat huis is de vrouw de baas; **— ses passions,** zijne driften beheerschen; **se —,** v. pr. zich gedragen, zich aanstellen; **—nés,** m. pl. bestuurden, onderhoorigen; **—neur,** m. stadhouder, landvoogd; commandant (van eene stad, eene vesting); directeur (van eene bankinstelling); opvoeder van kinderen, gouverneur; voogd.

Goya‖ve (pr. **go-ia**), f. Indiaansche peer, grenaatpeer, guajave, v.; **—vier** (pr. **go-ia**), m. Indiaansche pereboom, guajaveboom, m.

Graba‖t, m. (lat. grabatus) slecht, armoedig bed; **être sur le —,** bedlegerig zijn; **—taire,** a. (rad. grabat) bedlegerig; m. et f. iem. die bedlegerig is.

Grabeau, m. klein stukje, dat van specerijen afvalt.

Grabuge, m. fam. oneenigheid, twist, gekijf.

Grâce, f. (lat. gratia; de gratus, agréable) genade, gunst, genegenheid, v.; behagen; verleening van genade; bevalligheid; aangenaamheid, aardigheid, v.; **de —!** adv. eilieve! ik bid u; **—s,** pl. dankgebed (na den maaltijd); **action de —(s),** dankzegging, v.; **rendre —s,** danken; **demander en — de...,** dringend, als gunst, verzoeken te...; **bonne —,** goedwilligheid, gunst, v.; **faire qch. de bonne, de mauvaise —,** iets goedwillig, iets met tegenzin doen; **être dans les bonnes —s de qn.,** bij iemand goed aangeschreven staan; **recevoir en —,** in genade aannemen; **vous avez mauvaise — à vous plaindre,** het staat u leelijk u te beklagen; **— d'état,** illusie die ons onzen toestand helpt dragen; **cela est dit avec —,** dat is aardig gezegd; **rentrer en —,** weder in genade aangenomen worden; **coup de —,** genadeslag; **an de —,** het jaar onzes Heeren; **il ne m'a pas fait — d'un centime,** hij heeft mij geen centime kwijtgescholden; **— à Dieu,** God zij dank; **— à vos soins,** door uwe tusschenkomst.

Graciable, a. vergeeflijk, te verschoonen.

Gracier, v. a. begenadigen; **le roi l'a gracié,** de koning heeft hem gratie geschonken.

Gracieu‖sement, adv. beleefdelijk, vriendelijk, genadig; **—ser,** v. a. fam. vriendelijk bejegenen; **—seté, graciosité,** f. fam. vriendelijkheid, beleefdheid, v.; klein geschenk; **—x, euse,** a. aanvallig, bekoorlijk; liefderijk, genadig, vriendelijk, gracieus; **à titre —,** geheel vrijwillig, uit eigen beweging.

Gracilité, f. (lat. gracilis, grêle) rankheid, tengerheid, v.; fijnheid, helderheid der stem, v.

Graciosité, zie **Gracieuseté.**

Gracioso, adv. (m. ital.) bevallig (in de muziek).

Gra‖dation, f. (lat. gradatio; de gradus, degré) trapsgewijze opklimming, gradatie, v.; climax, opklimming in eene rede; zachte overgang van licht en schaduw, m.; **—de,** m. (lat. gradus, degré) trap, m.; rang, graad, eeregraad, m.; waardigheid, v.; **prendre le — de docteur,** promoveeren; **—dé, ée,** a. tot een rang verheven; **—der,** v. a. tot eene waardigheid verheffen; **—din,** m. (lat. gradus, degré) richel op een altaar; trede, v.; pl. trapsgewijs oploopende banken, v.; **— gironné,** trede van eene wenteltrap; **—dine,** f. gradeerijzer; getande schaar van een beeldhouwer, v.

Gradu‖ation, f. verdeeling in graden, v.; gradeering, verdamping, v.; **—é,** m. gepromoveerde op eene hoogeschool; een met eene academische waardigheid bekleed persoon; **—el,** m. trapzang, m.; koorboek; **—el, elle,** a. (lat. gradualis; de gradus, degré) trapsgewijze; **—ellement,** adv. trapsgewijze; **—er,** v. a. (lat. gradus, degré) in graden afdeelen; trapsgewijze doen toenemen; eene akademische waardigheid verleenen; promoveeren.

Gradus (pr. **uce**), m. (m. lat. qui signifie degré) **— (ad Parnassum),** latijnsch woordenboek tot bijzonder gebruik bij 't maken van verzen; **— français,** poëtisch woordenboek der Fransche taal.

Graffite, m. schrift of teekening der Ouden op gedenkteekenen.

Gra‖ge, f. maniok-rasp, v.; **—ger,** v. a. met de maniok-rasp fijn maken.

Graille, f. raafkraai, v.

Grail‖lement, m. schorheid, heeschheid, schorre, heesche stem, v.; gekras; **—ler,** v. n. schor, heesch spreken; krassen; op den jachthoren blazen; **—lon,** m. smaak, reuk van aangebrand vet; overblijfsel van een maaltijd; brokken, die van het marmer afvallen, m.; rochel, m.; **Marie-graillon,** fam. totebel, v.; morsig vrouwspersoon; **sentir le —,** naar aangebrand vet ruiken; **—lonner,** v. n. rochelen; een aangebranden reuk of smaak aannemen; **—lonneur,** m. **euse,** f. rochelaar, rochelaarster.

Grain, m. (lat. granum) korrel; pl. koren, graan; **— de café,** koffieboon; **commerce des —s,** koren-, graanhandel; **gros —s,** winterkoren; **menus —s,** zomerkoren; **poulets de —,** vetgemeste hoenderen; **— de raisin,** druif; pl. **—s de petite vérole,** pokpitten; **—,** grein, zeer kleine hoeveelheid; **il n'a pas un — de bon sens,** hij heeft geen greintje gezond verstand; **elle a un — de folie,** zij is wat mal; **— de chapelet,** kraal van den rozenkrans; **— d'orge,** gerstekorrel; strontje op 't oog; **un — d'encens,** een weinigje vleierij; **—,** nerf, keper, draad, korrel (van eene stof); **le — d'une pierre, d'un métal,** de korrelige breuk van een steen, van een metaal; **— de vent,** vlaag, bui (op zee); fig. **veiller au —,** zich hoeden voor een gevaar.

Grai‖nage, m. teelt, v. van zijdewormeieren; het korrelen van 't buskruit; **—naille,** f. klein en slecht zaad.

Grai‖ne, f. zaadkorrel, v.; zaad; kern, v.; **monter en —,** zaad schieten; **cette fille monte en —,** dat meisje wordt eene oude vrijster; **c'est une mauvaise —,** dat is slecht volkje, ondeugend gespuis; **— de giberne,** soldatenkind; **c'est de la — de niais,** dat is kost voor onnoozelen, daar vangt men alleen onnoozelen mee; **—s longues,** kanariezaad; **—s forestières,** eikels, m.; beukenoten, v.; **—ner,** v. a. tot korrels brengen, korrelen; zie **grener; —neterie,** f. zaadhandel, m. (zie **grèneterie**); **—netier,** m. zaadverkooper **(grènetier); —nette,** f. dwergkruisdoren, m.; **—nier,** m. zaadverkooper; verzameling zaden.

Grais‖sage, m. smering, v.; het smeren; **—se,** f. (rad. gras) vet, smeer, smout; vettigheid, v.; **— de porc,** reuzel; **— figée,** gestold

vet; **—ser,** v. a. met vet besmeren; vettig maken, bemorsen; fig. **— les bottes,** fam. zich reisvaardig maken; fig. **— la patte,** fam. de handen vullen, met geschenken winnen; fig. **— le marteau,** fam. den portier een drinkgeld geven, om toegang in een huis te verkrijgen; fig. **— la peau à qu.,** fam. iemand de huid smeren, afkloppen; v. n. olieachtig, taai worden (van wijn b.v.); **—serie,** f. vethandel, m.; **—set,** m. groene boomkikvorsch, m.; **—seur,** m. smeerder; **—sier,** m. koomenijsman, vettewarenhandelaar; **—soir,** m. smeerbak, m.; **—son,** m. pop. volle haring, m.

Gramen (pr. **ène**), m. (m. lat.) gras, hondsgras; hondstand, m.

Graminées, a. f. pl. **plantes —,** grasplanten, grassoorten.

Grammai‖re, f. (gr. g r a m m a, lettre) spraakkunst, spraakleer, grammatica, v.; **—rien,** m. spraakkunstenaar, taalkundige, grammaticus.

Gramma‖tical, ale, a. spraakkunstig, grammaticaal; **—ticalement,** adv. spraakkunstig, naar de regelen der spraakkunst; **—tiste,** m. bekrompen spraakkunstschrijver, taalkundige.

Gramme, m. (gr. g r a m m a, poids d'un scrupule) wichtje; gramme, v.; $^1/_{1000}$ kilogram.

Grand, e, a. (lat. g r a n d i s) groot, lang, hoog; fig. aanzienlijk, voornaam; gewichtig; sterk, edel; **en —,** adv. in het groot, levensgroot; **à la —e,** adv. groot, voornaam; **il fait — jour,** het is klaarlichte dag; **de — matin,** vroeg in den morgen; **les —es eaux,** hoog water; (het springen van) alle waterwerken; **— écuyer,** opperstalmeester; **— veneur,** opperjagermeester; **—,** m. het groote, het verhevene; **les —s,** pl. de grooten; **donner dans le —,** groot leven; **faire le —, trancher du —,** den grooten heer uithangen; **faire —,** royaal zijn; **un —,** een Grande van Spanje.

Grand-aigle, m. groot Fransch papierformaat.

†**Grandat,** m. waardigheid van grande **(grandesse).**

Grand'chambre, f. eerste kamer van een parlement, v.; pl. **des grand'chambres; —-chantre,** m. opperzanger; pl. **des grands-chantres.**

Grand'chère, f. goede sier, v.

Grand'chose, f. iets bijzonders; **il ne sait pas —,** hij weet niet veel.

Grand-cordon, m. groot-koord, titel van zekere officieren in eenige ridderorden; **—' croix,** m. groot-kruisdrager (een van de Malthezer ridderorde); grootkruis van verschillende ridderorden; **—-duc,** m. groothertog, grootvorst; pl. **des grands-ducs; —-ducal, e, aux,** a. groothertogelijk; **—-duché,** m. groothertogdom; pl. **des grands-duchés.**

Grande-duchesse, f. groothertogin; pl. **des grandes-duchesses.**

Gran‖delet, ette, a. fam. tamelijk, redelijk groot; **—dement,** adv. fam. grootelijks, zeer veel; **—de-rose,** f. soort van Normandisch damastlinnen; **—desse,** f. grandeschap (waardigheid der Grooten of Grandes van Spanje); **—deur,** f. (rad. g r a n d) grootte, grootheid, hoogheid; heerlijkheid, v.; gewicht.

Grand-forestier, m. opperhoutvester; pl. **des grands-forestiers.**

Grand' garde, f. ruiterwacht voor eene legerplaats, hoofdwacht, v.

Grandiose, a. grootsch, verheven, majestueus.

Gran‖dir, v. n. groot, grooter worden, groeien; v. a. grooter, verhevener maken; **—dissime,** a. fam. zeer groot, zeer aanzienlijk,

Grand‖-juge, m. opperrechter; minister van justitie (onder 't eerste Fransche keizerrijk); **—-livre,** m. grootboek; pl. **des grands-livres; —-maître,** m. groot-meester; **—' maman,** f. grootmama, grootmoeder; **—-merci,** m. dank u; **—' mère,** f. grootmoeder; **—' messe,** f. groote mis, hoogmis, v.; **—-oncle,** m. oud-oom, grootvaders of grootmoeders broeder; **—-Orient,** m. het Groot-Oosten; groote loge der vrijmetselaars, v.; **—-père,** m. grootvader, vaders of moeders vader; **—-prévôt,** m. opper-provoost; **—-prieur,** m. groot-prior; **—' route,** f. straatweg, m.; **—'rue,** f. hoofdstraat, voornaamste straat, v.; **—-Seigneur,** m. titel van den keizer van China, Groote Heer; **—' tante,** f. oudtante, grootvaders of grootmoeders zuster; **—-Turc,** m. de Groote Turk, de Sultan; **—-veneur,** m. opperjagermeester.

Gran‖ge, f. (lat. g r a n u m, grain) schuur, graanschuur, v.; **battre en —,** dorschen; **—geage,** m. verpachting voor de halve vruchten, v.; **—gée,** f. schuurvol, v.; **—ger,** m. inzamelaar (van graan).

Grani‖t (pr. **ite**), m. (lat. g r a n u m, grain) graniet (zekere steen), m.; **—telle,** m. halfgraniet; **—ter,** v. a. als graniet spikkelen; **—tier,** m. granietsteenhouwer; **—teux, euse,** a. granietbevattend; **—tique,** a. granietachtig, van graniet.

Granivore, a. (lat. g r a n u m, grain; v o r o, je mange) zaadetend; m. pl. zaadetende vogels.

Granu‖laire, a. korrelig; **—lation,** f. korreling (der metalen), v.; **—le,** m. korreltje, zaadje; **—ler,** v. a. in korrels veranderen (van metaal); **—leux, se,** a. korrelig; **terres granuleuses,** korrelachtige aarde, v.

Graphie, f. beschrijving, v.

Graphi‖que, a. (gr. g r a p h i k o s; de g r a p h e i n, écrire) door schrift, door teekens, door teekening voorgesteld; graphisch; **signe —,** schrijfteeken; **—,** m. graphische voorstelling; **—quement,** adv. graphisch voorgesteld.

Graphite, m. graphiet, potlood.

Graphologie, f. karakterkennis uit het schrift, v.

Graphomètre, m. (gr. g r a p h ô, je décris; m e t r o n, mesure) hoekmeter, m.

Grappage, m. nalezing, v. na den wijnoogst.

Grap‖pe, f. tros, druiventros, m.; rist aalbeziën, v.; schurft aan de voeten der paarden; **mordre à la —,** zich iets laten wijs maken; een voorslag gretig aannemen; **—** (holl. k r a p, garance); **(garance) — de Hollande,** meekrap; **—pillage,** m. nalezing in de wijnbergen, v.; **—piller,** v. n. et a. in de wijnbergen nalezen; v. a. fig. fam. eene kleine winst bij iets hebben; **—pilleur,** m. **euse,** f. nalezer, naleesster in de wijnbergen; fig. fam. die met alles eenige winst zoekt te doen; schacheraar, schraper; schraapster; **—pillon,** m. trosje druiven.

Grap‖pin, m. dreg (soort van anker), v.; enterhaak, m.; fig. **jeter le — sur qn., qch.,** zich van iemands hart of geest meester maken, zich iets toeëigenen; **— de ramoneur,** schoorsteenvegersschrapijzer; **—piner,** v. a. enteren, de dreggen uitwerpen en vasthechten; pop. vatten, beetpakken.

Gras, se, a. (lat. c r a s s u s, épais) vet, vettig, smerig, garstig; olieachtig; zwaar, dik, taai; **jours —,** slempdagen (dagen waarop de Roomschen vleesch mogen eten); ook: de laatste dagen van het carnaval; **le bœuf —** (pr. **beu**), de vastenavondos; **mardi —,** vastenavond; **— à lard,** zoo vet als spek; **dormir la —se matinée,**

fam. een gat in den dag slapen; **avoir le parler —, la langue —se,** fam. brouwen, lispen; **toux —se,** hoest waarbij men slijm opbrengt; **horizon —, temps —,** nevelige horizon; nevelig, mistig weer; **des contes —,** vuile, onbetamelijke verhalen; **pavé —,** glibberige straat; **il fait — à marcher,** het is lastig loopen, wegens het glibberige slijk; **fil —,** pikdraad, m.; —, m. het vette, het vet; **il aime le —,** hij houdt veel van vleesch; **tourner au —,** zwaarlijvig worden; taai worden (van den wijn); **— de (la) jambe,** kuit; **—,** winst; **il y aura —,** er zal groote winst zijn; adv. vet, zwaar; **faire —,** vleesch in de vasten eten; **il en fait ses choux —,** hij vaart er wel bij; **parler —,** brouwen, lispen; **peindre —,** te veel verf gebruiken (bij het schilderen).

Gras-double, m. vetdarm, m.; pens (der dieren), v.; **—-fondu,** m. **—-fondure,** f. smelting van het vet in paarden, die al te verhit zijn, v.

Grassane, f. soort van vijg, v.

Gras‖sement, adv. **vivre —,** rijk, weelderig leven; **payer —,** rijkelijk betalen; **—set, ette,** a. fam. vetachtig, vettig, dikachtig; **—sette,** f. vetkruid (plant).

Grassey‖ement, m. brouwing, lisping, v.; **—er,** v. n. brouwen, lispen, met moeite spreken; **—eur,** m. **euse,** f. brouwer, lisper; brouwster, lispster.

Grassouillet, ette, a. poezelig, mollig.

Grat, m. vlakte, waar de hoenders met krabben voeder zoeken, v.

Grateron, m. kleefkruid, klis, v.

Graticu‖lation, f. het overtrekken eener teekening met traliewerk of kruislijnen om ze te verkleinen; **—le,** f. nateeken-net, raam tot het trekken der kruislijnen; **—ler,** v. a. eene schilderij in kleine vierkanten verdeelen, om ze in het klein te brengen (zie **crati . . .**).

Grati‖fication, f. gunstbewijs; genadegift, extra-toelage, vrijwillige vergoeding, gratificatie, v.; **—fier,** v. a. (lat. gratificare, de gratus, agréable, et facere, faire) begunstigen, vereeren, een geschenk geven; **— qn. de qch.,** iem. met iets begiftigen.

Gratin, m. (rad. gratter) afschrapsel van een pot ef eene pan; met geraspte broodkorst bereide spijs.

Gratiner, v. n. zich aan den bodem vastzetten, een korst zetten, aanbranden; met geraspte broodkorst toebereiden.

Gratiole, f. genadekruid.

Gratis (pr. **tice**), adv. (mot. lat. de gratia, grâce) om niet, zonder onkosten, kosteloos, gratis; **dire —,** niet bewijzen hetgeen men zegt; m. vrijstelling van onkosten, v.; vrijkaartje.

Gratitude, f. (lat. gratitudo; de gratus reconnaissant) dankbaarheid, erkentelijkheid, v.; dank, m.

Grattage, m. het afkrabben, afschaven.

Gratte, f. krabijzer, schraper, m.; heimelijk uitgewonnen stof (bij het maken van kleeren); fam. geheime winst.

Gratteau, m. krabijzer.

Gratte‖-bo(e)sse, f. draadschuier, m.; **— bo(e)sser,** v. a. met een draadschuier schuieren.

Gratte-cul, m. egelantierbezie, rozebottel, v.

Gratteleux, euse, a. schurftachtig.

Grattelle, f. (rad. gratter) kleine of droge schurft, v.

Gratte-papier, m. pennelikker, kantoorklerk; pl. **des gratte-papier(s).**

Grat‖ter, v. a. krabben, krauwen; uit-, openkrabben, schrappen; fig. **— le papier, — le parchemin,** met copiëeren den kost verdienen; fig. —, vleien, likken; **—l'épaule à qn.,** iem. voor zich trachten in te nemen; v. n. een kleine winst maken; **— de la guitare,** op de guitaar krassen; **se —,** zich krabben; elkander flikflooien, vleien; **—teron,** zie **Grateron; —teur,** m. krabber; **— de guitare,** krasser op de guitaar; **— de papier,** papierbemorser; **—toir,** m. krabijzer der metselaars; schrapijzer (op schepen); radeermesje; fam. scheermes.

Gratui‖t, te, a. (lat. gratuitus; de gratus, agréable) vrijwillig, kosteloos; ongegrond; loc. adv. **à titre —,** kosteloos, **méchanceté —e,** boosheid zonder reden; **supposition —e,** ongegronde veronderstelling, v.; **—té,** f. vrijwilligheid, kosteloosheid; onverdiende genade, v.; **—tement,** adv. om niet; zonder grond.

Gravatier, m. karreman, die het puin wegbrengt.

Gravatif, ive, a. **douleur —ive,** eene met een gevoel van zwaarte verbonden pijn, v.

Gravats, m. pl. puin.

Gra‖ve, a. (lat. gravis) zwaar; ernstig, deftig; gewichtig; **accent —,** zwaar klankteeken (`); **son —,** diep, brommend geluid; —, m. zwaar lichaam; het ernstige; lage, diepe toon.

Gravé, ée, a. van de kinderziekte geschonden, mottig.

Gravelade, f, schapepokken **(claveau).**

Grave‖lée, a. f. **cendre —,** loog of potasch, die de ververs en bleekers gebruiken, v.; gebrande wijnmoer, v.; **chandelle —,** ongelijk getrokken kaars, v.; **—leux, euse** a. (rad. gravier) steenachtig, gruisachtig; graveelachtig; fig. fam. onbetamelijk, onzedelijk, vuil.

Gravelle, f. graveel, nierpijn, v.

Gravelure, f, fam. onbetamelijke, vuile praat, v.

Gravement, adv. deftig, statig, ernstig.

Gra‖ver, v. a. insnijden, etsen, uitsteken, graveeren; fig. **— qch. dans son esprit, dans son cœur,** iets in zijn geest, in zijn hart prenten; **se —,** v. pr. gegraveerd worden; ingeprent worden; **—veur,** m. plaatetser, plaatsnijder, signetsnijder enz.; graveur.

Gravier, m. grof, keiachtig zand, kiezelzand, grondzand; gruis en zand in de blaas.

Gravigrade, a. zwaar, log van gang.

Gravimètre, m. zwaartemeter, m.

Gravir, v. n. et v. a. (lat. gradior, je marche) klauteren, met moeite klimmen, beklimmen.

Gravi‖tant, e, a. aan de werking der zwaartekracht onderworpen; **—tation,** f. zwaartekracht, natuurlijke helling naar eenig punt, v.; **—té,** f. (lat. gravitas; grave) zwaarte, v.; ernst, deftigheid; gewichtigheid; diepte van het geluid, v.; **centre de —,** zwaartepunt; **—ter,** v. n. door zwaarte naar een zeker punt hellen; zwaar zijn.

Gravoir, m. griffelijzer, steekbeiteltje; werktuig, waarmede men den rand van brillen, glazen enz. maakt.

Gravois, m. mul, v.; molm; puin van kalk; kiezel, m.

Gravure, f. plaatsnijkunst, graveerkunst; kunst om in koper te etsen, v.; graveersel, gesneden of geëtst werk op platen; plaat, prent, v.; kleine groef langs den rand eener schoenzool, waarin de steken komen, v.; **— à l'eau forte,** etskunst; geëtste plaat, v.; **— en bois,** houtsnijkunst, houtsnede; **— héliographique,** photographische staalgravure.

Gré, m. (lat. gratum, chose agréable) vrije wil, m.; believen, welgevallen; dank, m.; **au**

— des flots, du vent, op de genade van wind en golven; **prendre qch. en —,** zich iets laten welgevallen; **au — de qn.,** naar iemands wensch; naar iemands meening; **savoir —, bon —, beaucoup de — à qn.,** iemand dank weten; **je m'en sais mauvais —,** ik ben over mij zelven ontevreden; **de plein —,** met volkomen instemming; **de — à —,** in der minne; **bon —, mal —,** willens of onwillens, tegen wil of dank; **elle est assez à mon —,** zij staat mij vrij wel aan; **voilà qui est à mon —,** dat behaagt mij.

Gréage, m. het optakelen, het optuigen.

Grèbe, m. zilverduiker (zekere watervogel), m.

Grec, Grecque, a. Grieksch; bedriegelijk, sluw; m. et f. Griek, Griekin; **le —,** het Grieksch; de Grieksche taal, v.; **le — vulgaire ou moderne,** het nieuw-Grieksch; **c'est du — pour vous,** daar verstaat ge niets van; **un —,** fam. een valsch speler, bedrieger; **être — en qch.,** zeer ervaren in iets zijn; **grecque,** f. gekrulde snorrebaard; **à la —,** op zijn Grieksch; **—,** gebroken staf (rechtlijnige versiering); keep, groeve in den band van een boek; handzaagje van den boekbinder om kepen in den band te maken.

Grèce, f. Griekenland.

Gréciser, v. a. aan een woord een Griekschen uitgang geven; v. n. vele Grieksche woorden gebruiken.

Grécisme, m. Grieksche spreekwijs, v.

Gréco-romain, e, a. Grieksch-Romeinsch.

Gréco-slave, a. Grieksch-Slavisch.

Grecque, zie **Grec.**

Grecquer, v. a. kepen in den rug van een boek zagen.

Gredi‖n, dine, m. et f. deugniet, schurk; kleine, langharige patrijshond, m.; †bedelaar, landlooper; **—nerie,** f. †bedelarij; schurkerij, v.

Gré(e)ment, m. tuig, staand en loopend want; het optuigen.

Greenback, m. Amerikaansch bankbiljet.

Gré‖er, v. a. tuigen, optuigen, **—es,** f. pl. takelage, v.; want; **—eur,** m. optuiger, takelaar.

Gref‖fe, m. kanselarij, griffie, v.; ambt van griffier; **—fe,** f. (lat. graphium; grec graphion, poinçon à écrire, stylet) ent of enting; griffel, v.; het enten of griffelen; **—fer,** v. a. enten, griffelen; **—feur,** m. enter; **—fier,** m. gerechtsschrijver, griffier; **—foir,** m. entmesje; **—fon,** m. ent, griffel.

Grégaire, a. (lat. gregarius) in kudden, gezellig levend.

Grégal, a. noordoostenwind, m.

Grège, f. (ital. greggio, brut) **(soie) —,** ruwe zijde, v.; vlashekel, m.

Grégeois, a. m. **feu —,** grieksch (onuitbluschbaar) vuur.

Grégorien, enne, a. **chant —,** gregoriaansche zang, m.; **année —ne,** gregoriaansch jaar.

†**Grègue,** f. fam. broek, v.; **tirer ses —s,** zijne biezen pakken; **laisser ses —s quelque part,** ergens sneuvelen, het leven verliezen.

Grèlasse, f. grove, zware hagel, m.

Grêle, a. (lat. gracilis) dun, klein, fijn; **voix —,** fijne stem, v.; **ton —,** fijne, schelle toon, m.; **sonner (le) —,** den hoogsten en schelsten toon blazen.

Grêle, f. hagel, hagelsteen, m.; **— de coups,** hagelbui van slagen, v.; hagelachtig gezwel op 't ooglid; kamvijl, v.; **—lé, ée,** a. van den hagel geslagen; fam. pokdalig, van de kinderpokken geschonden; bedorven, verarmd; **—ler,** v. n. hagelen; v. imp. **il grêle,** het hagelt; v. a. verhagelen, behagelen; fig. **— sur le persil,** uitvaren over onbeduidende dingen; **— la cire,** het was in korreltjes maken.

Grelet, m. straathamer, moker, m.

Grèleux, euse, a. korrelig (als hagel).

Grelin, m. greling (het kleinste kabeltouw), m.; paardelijn, v.

Grèloir, m. **Grèloire,** f. werktuig, waarmede men het was korrelt.

Grèlon, m. groote hagelsteen, m.

Grelot, m. schelletje of belletje; **attacher le —,** de kat de bel aanbinden; **trembler le —,** klappertanden.

Grelot‖tant, e, a. rinkelend, rammelend; fig. bibberend, klappertandend; **—ter,** v. n. fam. van koude trillen en beven, klappertanden; **— la fièvre,** van koorts rillen.

Grément, Gréement, m. tuig van een schip; het optuigen.

Grémial, m. (lat. gremium, giron) schootdoek, dien de Bisschop gebruikt, als hij dienst doet.

Grémil, m. parel- of paarlkruid.

Gremillet, m. vergeet-mij-nietje.

Grenache, m. soort van groote blauwe druif; grenache-wijn, m.

Grena‖de, f. (lat. granatum) granaatappel, m.; granaat (zeker oorlogstuig), v.; granaatvormig militair sieraad; **—dier,** m. granaatappelboom; grenadier; **c'est un —, un franc —,** 't is een rechte dragonder (van een wijf); **—dière,** f. granaattasch, v.; middelband van 't geweer; **mettre le fusil à la —,** het geweer over den schouder hangen; **—dille,** f. passiebloem, v.; **(fleur de la Passion); —din,** m. granaatvink, m.; anjelier; gestoofde vleeschlapjes, fricandeau; **—dine,** f. sap van den granaatboom; **sirop de —,** granaatappelstroop; **—,** zijde tot het maken van kant.

Grenage, m. korreling (van buskruit, zout, snuiftabak enz.), v.

Grenail‖le, f. slecht zaad; fijne hagel (om te schieten), m.; fijne houtskool; tot korrels gebracht metaal; **—ler,** v. a. metaal korrelen; **—leur,** m. builer, die het meel van de zemelen scheidt.

Grenasse, f. kleine bui van regen of wind, v.

Grenat, m. (lat. granatum, grenade) granaatsteen, bloedsteen, m.; granaatrood.

Grenaut, m. dikkop, knorhaan (visch).

Greneler, v. a. korrels maken (bijzonder op leder).

Grener, v. n. in zaad schieten; v. a. tot korrels maken (buskruit, snuiftabak); korrelig maken (leer); **grené, ée,** a. gekorreld.

Greneter, v. a. van boven korrelig maken (leer b.v.).

Grène‖terie, f. zaadwinkel, m.; **—tier,** m. zaadhandelaar.

Grènetis, m. randing der muntstukken, v.; kartelrand, m.

Grenettes, f. pl. zekere gele verf, v.

Grenier, m. (lat. granarium; de granum, grain) zolder, korenzolder, m.; fig. korenkamer, v.; **— à sel,** zoutmagazijn, zoutkamer, v.; **— à foin,** hooizolder, m.; **embarquer** ou **charger en —,** de goederen (zonder dat ze getond of gepakt zijn) als stortgoed verschepen; fig. **la Sicile était le — de l'Italie,** Sicilië was de voorraadschuur van Italië.

Grenoblois, e, a. van of uit Grenoble; m. et f. inwoner, inwoonster van Grenoble.

Grenoir, m. zeef om het buskruit te korrelen, v.

Grenouil‖lard, a. dat tot de kikvorschen behoort; **le peuple —**, het kikkervolkje; **—le**, f. (lat. ranula) kikvorsch, kikker, m.; ijzeren of koperen plaat, waarin de bout eener koets- of stalpoort draait, v.; gezwel onder de tong; kas van eene vereeniging; traktementskas (bij soldaten); **faire sauter, manger la —**, met de kas er van door gaan; **—**, bok, flater; **—leau**, m. kleine kikvorsch; **—ler**, v. n. in 't water plassen; fig. fam. zuipen, zwelgen; **—lère**, f. kikvorschpoel, m.; sloot, waarin vele kikvorschen zijn, v.; fig. fam. vochtige, ongezochte plaats, v.; pierenbak (afdeeling voor de beginners in eene zwemschool); **—let**, m. Salomons-zegel (plant); **—lette**, f. hanevoet, m., wilde ranonkel (zekere plant), m.

Grenu, ue, a. vol granen of korrels, zadig; gekorreld, generfd (van leder).

Grès, m. biksteen, zandsteen, m.; zandsteenen straatplaveisel; Keulsch zandsteenen aardewerk.

Grè‖seux, euse, a. zandsteenachtig; **—sier**, m. arbeider in de zandsteengroeven; **—sière**, f. zandsteengroeve, v.

Grésil (pr. **zi-ie**), m. kleine hagel, stofhagel, m.; fijn gestooten glas.

Grésil‖lement (pr. **zi-ie**), m. het stofhagelen; **—ler** (pr. **zi-ié**), v. i. stofhagelen; knetteren; v. a. doen rimpelen, in elkander krimpen; **se —**, v. pr. brokkelen; in elkander krimpen, verschrompelen; **—lin**, m. bevroren ijsregen, stofhagel, m.

Grésillonner, v. n. piepen als een krekel.

Grésoir, m. gruisijzertje (der glazenmakers).

Gresserie, f. bliksteen, m.; steengoed, Keulsch aardewerk.

Grève, f. vlakke, zandige oever, m.; vroegere gerechtsplaats in Parijs, v.; werkstaking, v.; **se mettre en —, faire —**, het werk staken.

Grevé, ée, a. bezwaard (met hypotheken).

Grever, v. a. (lat. gravare, de gravis, lourd) bezwaren, onrecht aandoen; **se —**, v. pr. **de qch.**, zich met iets belasten; zich zware uitgaven opleggen.

Grevette, f. beenharnas.

Gréveur, Greveur, Gréviste, Greviste, m. werkstaker.

Grianneau, m. jonge korhaan, m.

Gribane, f. bark met masten en zeilen, v.

Griblette, f. in spekreepen gewikkeld en op den rooster gebraden varkensvleesch.

Gribouil‖lage, m. fam. morsigheid, v.; kladwerk, knoeiwerk, slecht schrift; **—le**, m. onrust, warkop, onvergenoegd mensch; **—ler**, v. n. fam. kladden, papier bemorsen; **—lette**, f. **jeter qch. à la —**, fam. iets te grabbelen gooien; **—leur**, m. **euse**, f. morser, kladder, knoeier, m.; morsebel, v.; **—lis**, m. pop. onleesbaar schrift.

Gribouri, m. goudhaantje, bladkever, m.

Griche-dents, f. uitgeholde pompoen, m. waarin men aan de eene zijde gaten voor oogen en mond snijdt, er een lampion in plaatst, om hem vervolgens op een stok of in een boom te zetten.

Grièche, a. ruw, stekelig; fig. lastig, pijnlijk; **ortie-—**, bonte netel, v.; **pie-—**, bonte ekster, m.; fig. fam. kijfachtig wijf.

Grief, m. (subst. verbal de grever) fig. bezwaarnis, verongelijking, grieve, v.; **—, grève**, a. (lat. gravis, lourd) hard, zwaar.

Grève‖ment, adv. zwaar, ernstig; **—té**, f. grootheid of zwaarwichtigheid eener misdaad, v.

Grif‖fade, f. krab, v.; slag, m. met den klauw; **—fe**, f. klauw, m.; naamteekening, v.; (met een stempel); naamstempel, m.; postzegelstempel, m.; klauwvormig bolletje; **— de renoncule**, bol van een' ranonkel, m.; **—**, fig. macht, roofzucht, v.; geweld; **prêter ses —s contre qn.**, iemand behulpzaam zijn om een' ander te benadeelen; **je suis sous sa —**, ik ben in zijne macht; **—fer**, v. a. met de klauwen vatten; krabben.

Griffon, m. (lat. gryphus) lammergier. grijpvogel; griffioen, m.; **(chien) —**, kleine poedel; dubbele snoekhaak, m.; plaats waar een bron ontspringt.

Griffon‖nage, m. gekrabbel, slecht, onleesbaar schrift; **—nement**, m. ruwe schets, v.; **—ner**, v. a. et n. slecht schrijven, krabbelen; in het ruwe schetsen of teekenen; **—neur, m. euse**, f. **nier, m. ière**, f. slecht schrijver, krabbelaar; **—nis**, m. penneschets, v.

Grignard, m. gekristalliseerd gips, gipsspaath, soort van leksteen, m.

Grigne, f. spleet, kloof, v. (in broodkorst); fig. **prendre qn. en —**, iets tegen iem. hebben.

Grignon, m. randje of korstje brood; scheepsbeschuit.

Grignoter, v. a. knagen, knabbelen; fig. fam. eene kleine winst maken.

Grigou, m. fam. vrek, gierigaard; schooier.

Gril, m. (pr. **gri**) rooster, m.; fig. **être sur le —**, op heete kolen staan, in 't nauw zitten.

Gril‖lade, f. vleesch, dat op den rooster gebraden is; **—lage**, m. roosterwerk; **—lager**, v. a. van roosterwerk voorzien; **—lageur**, m. tralie- of roostermaker; **—le**, f. (lat. crates, claie) tralie, v.; rooster, m.; traliewerk; traliehek; **épouser une —**, in 't klooster gaan, non worden; **—ler**, v. a. et n. roosteren, op den rooster braden; zengen; met traliën voorzien; fig. fam. branden (van ongeduld of van verlangen); (eene jonge dochter) in het klooster doen; **— un cigare**, eene sigaar rooken; **—let**, m. brandblaar, v.

Grillon, m. (lat. gryllus) krekel, m.; duimschroef, v.; **—-taupe**, m. veenmol, aardkrekel.

Grillotis, m. gerinkel (van belletjes).

Grima‖çant e, a. gezichten trekkend; grijnzend; in valsche plooien vallend; **—ce**, f. vreemd gebaar; grijnzing, v.; kuur, gril, frats, grimas, v.; klein kistje met een speldekussen; valsche, scheeve plooi, v.; fig. gemaaktheid, geveinsdheid, v.; **faire la — à qn.**, iemand zuur aanzien, een ontevreden gelaat toonen; **—cer**, v. n. grijnzen, leelijke gezichten trekken; met scheeve plooien hangen (van een kleed); **—cerie**, f. het trekken van leelijke, wonderlijke gezichten; gezichtsvertrekking, gezichtsverdraaiing; huichelarij, v.; **—cier, ière**, grijnzend, gezichten trekkend; m. et f. grijnzer, gezichtentrekker; huichelaar, veinzer; huichelaarster, veinsster.

Gri‖maud, m. weetniet; schoolvos; †slecht schrijver; **—maud, e**, a. gemelijk, knorrig, slecht gehumeurd; **—maudage**, m. zottepraat, v., zotteklap, m.

Grime, m. fam. tooneelpersonage der belachelijke oude vaders; ondeugende schoolknaap; vrek, schrok.

Grimelin, m. fam. kleine jongen; karige speler; **—linage**, m. fam. karigheid in het spel, v.; karig spel; kleine winst, v.; **—liner**, v. n. fam. karig in het spel zijn, om eene kleinigheid spelen; eene kleine winst of nering doen.

Grimer (se), v. pr. zich op 't tooneel door kunstmiddelen het voorkomen van een oud man of eene oude vrouw geven; fig. zich vermommen, zich verkleeden.

Grimoire, m. tooverboek; fig. onverstaanbaar geschrift; brabbeltaal, v.; fig. et fam. **il sait le —,** hij kent de knepen, hij weet het fijne van de zaak.

Grim‖pant, e, a. klimmend; **plante —e,** slingerplant; **—pée,** f. moeilijke bestijging van een' berg, v.; **—per,** v. n. klauteren, opklauteren, klimmen; v. a. beklimmen; fig. **il se grimpe,** nu wordt hij aandoenlijk; **—pereau,** m. pimpelmees, v., boomkruipertje; **—peurs,** m. pl. boomloopers, m.; klimdieren, klimslangen.

Grin‖cement, m. knarsing of knersing (der tanden), v.; **—cer,** v. n. et v. a. kraken, knarsen, piepen (van een wiel, een deur, een slot); **— les (des) dents,** op de tanden knarsen of knersen.

Grincheux, euse, a. slecht geluimd.

Gringalet, m. zwak, onbeduidend mannetje.

Gringolé, ée, a. **croix —e,** dubbel slangenkruis (in de wapenkunde).

Gringot(t)er, v. n. neuriën; kweelen, kwinkeleeren (van vogels).

Gringuenaude, f. vuiligheid, v. (aan de afvoerende organen); snottebel; kliekjes overgeschoten spijzen.

Grinsou, m. beukvink, m.

Griot‖te, f. morel, v.; marmer met roode en bruine vlekken; **—tier,** m. morelleboom, m.

Griphe, m. raadsel.

Grippé, e, a. gekaapt, behendig weggenomen; lijdend aan griep.

Grippe, f. †gril, dwaasheid, vreemde neiging tot iets, v.; tegenzin; **prendre qn. en —, avoir qn. en —,** een afkeer tegen iem. opvatten, hebben; **—,** griep, aanstekende verkoudheid, v.

Grippe-argent, m. duitendief, gelddief; pl. **des grippe-argent.**

†**Grippe-chair,** m. politieagent.

Grippe-coquin, m. gendarme, diender.

Grippe-fromage, m. kat, v.

Grippeler (se), v. pr. met plooien opkrimpen.

Grip‖pe-minaud, m. kater, m. (bij La Fontaine); **—per,** v. a. heimelijk en behendig wegstelen, kapen, grijpen, naar zich toehalen; fig. pakken; v. n. elkander vangen, vastklemmen (van de raderen eener machine); **se —,** v. pr. rimpelen, krimpen.

Grippe-sou, m. schacheraar, woekeraar; pl. **des grippe-sou(s).**

Gris, ise, a. grijs, grauw; fig. fam. half dronken; **temps —,** betrokken lucht, v.; **vin —,** bleekroode wijn, m.; **vert de —,** Spaansch groen; **— de fer,** ijzergrauw; **patrouille —e,** stille nachtwacht, v.; prov. **la nuit tous les chats sont —,** bij nacht zijn alle katten grauw, in den donker is alles even schoon; fig. **faire —e mine à qn.,** iem. slecht, onvriendelijk ontvangen; **—,** m. grijze, grauwe kleur, v.; **— de lin,** appelbloesem, m.; **— de perle,** parelkleur, v.; **— pommelé,** appelgrauw (van paarden); **— bai,** vaalgrijs; **— de souris,** muisvaal; **des —es,** ernstige, onaangename dingen; **faire voir des —es à qn.,** iem. onaangenaamheden bezorgen.

Grisail‖le, f. grauwtje, schilderkunst met wit en zwart; vermenging van grauw en wit haar voor pruiken, v.; **—ler,** v. a. grauw schilderen; v. n. grijs worden.

Grisard, m. witte populier, m.

Grisâtre, a. grijsachtig, grauwachtig.

Gris-cendre, a. aschgrauw.

Gris-de-perle, Gris-perle, a. parelgrijs.

Grise-queue, f. taling, m.

Griser, v. a. half dronken maken; benevelen; bedwelmen; **se —,** v. pr. een roes drinken, zich dronken drinken; fig. zich bedwelmen, in vuur raken.

Griserie, f. lichte roes.

Griset, m. jonge distelvink, m.

Grisette, f. grizet (soort van wollen stof); coquet meisje, lichtzinnig naaistertje of dienstmeisje; bastaardnachtegaal, m.

Gris-obscur, a. donkergrijs.

Grisol‖lement, m. het slaan, trillers maken (der leeuweriken); **—ler,** v. n. zingen, slaan, trillers maken (van leeuweriken).

Griso‖n, onne, a. grijs van haar; **il devient —,** hij wordt grijs; m. grijsaard; knecht of lakei zonder liverei; grauwe harde steen, m.; fam. ezel, m.; grauwtje; **—,** a. uit Grauwbunderland; m. et f. bewoner, bewoonster van Grauwbunderland; **—nnant, e,** a. grijzend, grijswordend; **—nner,** v. n. grijzen, grijs (van haar) worden.

Grisonnette, f. soort van nachtvlinder, m.

Gri‖sou, a. **feu —,** ontvlambaar gas in de mijngangen; **chant du —,** knetterend geluid van ontsnappend mijngas; **—souteux, euse,** a. grisou, ontvlambaar mijngas bevattend.

Gris-perle, zie **Gris-de-perle.**

Grive, f. lijster, v.

Gri‖velé, ée, a. wit en grauw gespikkeld, lijsterkleurig; **—velée,** f. knevelarij, ongeoorloofde winst, v.; **—veler,** v. n. fam. ongeoorloofde winst maken, schacheren; **—vélerie,** zie **—velée; —veleur,** m. fam. schacheraar, maker van ongeoorloofde winst.

Grivelure, f. grijze en witte kleur, v.

Grivette, f. lijster, v.

Grivière, f. lijsterhuis.

Grivois, oise, a. vroolijk, dartel, lustig; m. et f. vroolijke, wakkere snaak; flink wijf; soldatenhoer.

Grivoiserie, f. lustige streek, v.; vroolijke woorden.

Groënlandais, e, (pr. **o-èn**) a. Groenlandsch; m. et f. Groenlander, Groenlandsche vrouw.

Grog (pr. **gro-gue**), m. (m. angl.) grog, v. (drank uit rum, suiker en water bereid); pop. **— au bœuf,** bouillon, m.

Gro‖gnard, m. knorrepot, brompot; **—gne,** f. fam. verdriet; gemelijkheid, v.; **—gnement,** m. geknor (der varkens); gebrom; **—gner,** v. n. (lat. grunnire) knorren (als de varkens); fig. fam. knorren, morren, brommen; **—gneur, euse,** a. knorrig, verdrietig; m. brommer, knorrepot; **—gnonner,** v. n. gedurig knorren, brommen; **—gnon,** m. knorrepot, grompot, brompot.

Groin, m. varkenssnuit, m.

Grolle, Grole, f. (lat. graculus) zaadkraai, v.

Gromme‖ler, v. n. fam. knorren, brommen; **—leux,** a. knorrig.

Gron‖dable, a. bekijvenswaardig, laakbaar; **—dant, e,** a. knorrend, brommend; **tonnerre —,** rollende donder, m.; **—dement,** m. gerommel; gebrom; **—der,** v. n. (lat. grundire, grogner) knorren, brommen; rommelen; v. a. beknorren, bekijven; **—derie,** f. gekijf, geknor, knorpartij, v.; **—deur, euse,** a. knorrig, gemelijk; m. et f. knorrepot; **—din,** m. knorhaan (visch), m.

Groom (pr. **groume**), m. (m. angl.) stalknecht, rijknecht, palfrenier.

Gros, Grosse, a. (bas lat. grossus) dik;

zwanger; grof, lomp, groot; gewichtig, aanzienlijk; zwaar; onstuimig enz.; **femme —se,** zwangere vrouw; **—se femme,** dikke, zwaarlijvige vrouw; **jouer — jeu,** grof spelen; fig. een gewaagd spel spelen; **— joueur,** grof speler, speler om groote sommen; **faire la —se voix,** eene zware stem opzetten; **— comme le bras,** zeer groot; **— temps,** onstuimig, zwaar weêr, onweder; **—se mer,** hooge zee; **toucher la —se corde,** de hoofdzaak aanroeren; **faire le — dos,** eene trotsche houding aannemen; **être — de savoir, de faire qch.,** fam. sterk verlangen om iets te weten, te doen enz.; **temps — d'événements,** een tijd, die van groote gebeurtenissen zwanger gaat; **avoir le cœur —,** veel verdriet hebben, zeer verdrietig zijn; **— péché,** zware zonde; **parler des —ses dents,** uit de hoogte, met bedreigingen spreken; **— mots,** hoogdravende woorden; scheldwoorden, vloeken; **avoir de —ses paroles avec quelqu'un,** met iemand hooge woorden hebben; **le — mot,** het beslissende woord; **— lourdaud, —se bête,** fam. dom mensch, lompe vlegel; **—,** m. het dikste, sterkste, grootste gedeelte; fig. de hoofdzaak, het voornaamste, zwaarste; **le — de l'été,** het midden van den zomer; **— (du revenu),** vaste inkomsten, hoofdinkomen; **— d'un vaisseau,** buik van een schip; **— de l'arbre,** stam van den boom; fig. **se tenir au — de l'arbre,** zich bij het best gevestigd oordeel houden; **le — des hommes,** de meeste menschen; **marchand en —,** groothandelaar; **— de Naples, — de Tours,** zijden stof uit Napels, uit Tours; **—,** grootschrift; vierde lood (zeker gewicht); grootje (zekere munt); adv. veel; **en —,** adv. in het groot, in het gros, in het algemeen, over het geheel; **tout en —,** alles te zamen gerekend of genomen; **il y a — à parier que...,** honderd tegen één dat...; **gagner —,** veel geld verdienen; **écrire —,** dikke letters schrijven; **coucher —,** veel geld inzetten, veel wagen; **Grosse,** zie **grosse.**

Gros-bec, m. diksnavel, m. (naam eener vogelfamilie); pl. **des gros-becs.**

Groseil‖le, f. aalbezie, v.; **— à maquereau, — verte,** kruisbezie; **— noire,** zwarte bes, v.; **—lier,** m. aalbezieboom, m.; **—lier noir,** zwarte besseboom; **—lier épineux, —lier à maquereau,** kruisbesseboom.

Gros-Jean, m. man van lagen stand; **être — comme devant,** weer de oude knecht zijn; **c'est — qui veut en remontrer à son curé,** het ei wil wijzer zijn dan de hen.

Gros‖se, f. gros (12 dozijn); uitvaardiging, v., afschrift (eener akte); groot schrift; pl. **— de fonte,** groote letter, voor de titels der aanplakbilletten enz., v.; **billet de —,** bewijs van leening op bodemerij; **de l'argent prêté à la —,** op bodemerij geleend geld; **prime de —,** bodemerijpremie; **—serie,** f. grove ijzerwaar, v.; handel in het groot, m.; grossierderij, v.; **—sesse,** f. zwangerheid, v.; omvang, m.; **—set, ette,** a. tamelijk dik; **—seur,** f. dikte, zwaarlijvigheid, grootte, v.; gezwel; **—sier, ière,** a. (rad. gros) grof, ruw; lomp, onbeschaafd; **idée —sière,** algemeen denkbeeld; **mensonge —sier,** grove leugen, v.; **—sièrement,** adv. op eene lompe, onbeschaafde wijze; grof; **—sièreté,** f. lompheid, ruwheid, onbeschaafdheid, v.; **—sir,** v. a. dik maken, versterken, vergrooten, doen opzwellen; v. n. dik of dikker, sterker, grooter worden, zwellen, aangroeien; **se —,** v. pr. zich vergrooten; **—sissant, e,** a. aangroeiend, vermeerderend; vergrootend; **—sissement,** m. vergrooting, v.

Grosso-modo, loc. adv. over't geheel genomen.

Grossoyer, v. a. eene akte enz. uitvaardigen, afschrijven.

Grotes‖que, a. grillig, zonderling, wonderlijk, belachelijk, vreemd; het grillige, wonderlijke; f. pl. wonderlijk beeldwerk; **—quement,** adv op eene vreemde, belachelijke, koddige wijze.

Grotte, f. (lat. crypta, caverne) grot, v.; hol.

Grouchy, m. fam. persoon, die niet op tijd komt (naar den Franschen maarschalk, die te Waterloo te laat verscheen).

Grouetteux, euse, a. gruisachtig, steenachtig.

Grou-grou, m. kleine Amerikaansche doornpalm, m.

Grouil‖lant, ante, a. wemelend, krioelend; **—lement,** m. gewemel, gekrioel; gegons, gerommel; **—ler,** v. n. fam. wemelen, krioelen; rommelen (van de ingewanden).

Group, m. (ital. gruppo) verzegelde geldzak, m.

Grou‖page, m. het bijeenvoegen van verschillende pakjes, colis; **—pe,** m. (ital. groppo) groep, v.; **—pement,** m. groepeering, v.; **—per,** v. a. voorwerpen, beelden b. v. zoodanig bijeenplaatsen dat zij eene groep vormen, groepeeren; verschillende pakjes, colis tot eene enkele bezending vereenigen; v. n. et **se —,** v. pr. eene groep uitmaken, eene groep vormen; **—peur,** m. ondernemer, expediteur, die verschillende kleine pakgoederen tot ééne bezending vereenigen mag en ze per spoortrein expediëert.

Grouse, f. boschhaan, m. **(coq de bruyère).**

Gru, m. gerste- of haverpap, v.

Gruage, m. houtvesterschap.

Gruau, m. grutten, gort; havergort, v.; **de la bouillie de —,** haverdegortpap; **du —,** gortwater; **—,** fijnste tarwemeel; **pain de —,** fijn tarwebrood; **—,** jonge kraanvogel, m.

Grue, f. (lat. grus) kraanvogel, m.; fig. fam. domkop, m.; kraan, v.; windas; **faire le pied de —,** fam. lang staan wachten.

Gruer, v. a. tot grutten malen.

Gruerie, f. houtvesterschap; boschrecht; fam. domheid, v.

Grueur, m. gortpeller, grutter.

Gru‖ger, v. a. opknappen, knabbelen, in kleine stukken bijten; fig. uitzuigen, arm maken; **—gerie,** f. geknabbel, geknauw; fig. knevelarij, v.

Gru‖me, f. schors die nog om gekapt hout zit; **bois en —,** geveld, gekapt hout waaromheen nog de schors zit; **—meau,** m. (lat. grumus) klompje; klont, v.

Grumel, m. bloem van havermeel (om te vollen).

Grume‖ler (se), v. pr. klonteren, tot klonters worden; **—leux, euse,** a. klonterig; ruw, ruig; steenachtig.

Gruon, m. jonge kraanvogel, m.

Gruotte, f. stuk van een reebout.

Gruppetto, m. dubbele voorslag, m.; pl. **des gruppetti.**

Gruyer, ère, a. **faucon —,** kraanvalk, m.; **seigneur —,** heer, die van de bosschen zijner onderhoorigen zekere belasting heffen kon; **—,** m. houtvester, boschbewaarder.

Gruyère, (pr. **gru-ière**), m. (de Gruyère, ville de Suisse) groene Zwitsersche kaas, v.

Gryphée, f. griffloenschelp, v.

Guais, a. zonder kuit of hom (van een haring).

Guano (pr. **goua**), m. (péruvien huano) vogelmest, guano, m.

Gué, m. (lat. vadum) waadbare plaats, ondiepte in eene rivier, v.; **passer à —**, doorwaden; **sonder le —**, fam. onder de hand iets zoeken te vernemen.

Guéable, a. waadbaar, ondiep.

Guèbres, m. pl. de volgelingen van Zoroasters leer.

Guède (pr. **gai**), f. weede, v. (plant); donkerblauw.

Guéder, v. a. met weede donkerblauw verven.

Guéer, v. a. (een paard) in 't wed brengen; (linnen) spoelen, afwasschen; doorwaden.

Guelfe, m. Guelf of Welf (aanhanger der Pauselijke partij tegen de Gibellijnen).

Guenil‖le, f. lomp, vod of vodde, v.; oud versleten kleed; **—lon**, m. vodje, lor.

Guenipe, f. fam. morsebel, totebel, slet.

Guenon, f. meerkat (wijfje van een aap), v.; fig. fam. leelijk vrouwspersoon; apengezicht.

Guenu‖che, f. meerkatje; fig. fam. kleine, leelijke vrouw; **—chon**, m. klein meerkatje.

Guépard, m. tijgerwolf, m.; jachtluipaard.

Guèpe, f. (lat. vespa) wesp, v.; **—-frelon**, horzel, v.; **—-ichneumon**, sluipwesp, v.

Guèpier, m. wespennest; fig. netelige zaak; bijenwolf (vogeltje).

†**Guer‖don**, m. loon; huur, belooning, v.; †**—donner**, v. a. beloonen.

Guère ou **Guères**, adv. (anc. haut allem. weigaro, beaucoup) **ne . . —**, weinig, niet zeer, niet dikwijls, niet gemakkelijk; **il ne s'en faut de — que**, het scheelt niet veel, of...

Guéret, m. omgeploegd, nog niet bezaaid land; braakland, braakveld; pl. (dichterlijk:) velden, beemden.

Guéridon, m. tafel(tje) met één poot; lichtdrager, knaap, waarop men licht zet, m.; hoosvat.

Guérilla (pr. **ril-là** ou **ri-ia**), f. (m. esp. de guerra, guerre) kleine oorlog, m.

Guérilleros (pr. **ril-lo** ou **ri-io**), m. pl. Spaansche lichtgewapende soldaten, die den guerilla voeren.

Gué‖rir, v. a. genezen, heelen; herstellen; v. n. genezen, gezond worden; **se —**, v. pr. genezen worden; fig. zich genezen of genezen worden (van iets); **—rison**, f. genezing; heeling, herstelling, v.; **—rissable**, a. geneesbaar; **—seur**, m. fam. kwakzalver; genezer, heeler; **— de bestiaux**, veearts.

Guérite, f. schilderhuisje; schildwachthuisje; wachttorentje; **— de garde**, baanwachtershuisje.

Guerlande, f. band in den boeg van een schip, m.

Guerlinguet, m. eekhorentje in Guiana.

Guer‖re, f. (haut allem. werra, querelle) krijg, oorlog, strijd, m.; fig. twist, m.; tweespalt, v.; **— étrangère**, buitenlandsche oorlog; **— civile**, **— intestine**, burgeroorlog; **— maritime**, zeeoorlog; **nom de —**, aangenomen naam; (vroeger: naam, dien men in den krijg aannam); **— sainte**, kruistocht; **à la — comme à la —**, in den oorlog gaat 't niet anders; prov. **qui terre a — a**, goed baart zorg; **de bonne —**, volgens de oorlogsgebruiken; fig. eerlijk, met billijkheid; **faire bonne — à qn.**, iem. op eerlijke wijze beoorlogen; fig. iem. met eerlijke wapens bestrijden; **tour de vieille —**, oude-rottenstreek; **de — lasse**, den strijd moede; **faire la — à l'œil**, een oog in het zeil houden; **foudre de —**, m. beroemde krijgsheld, oorlogsbliksem, m.; **faire la — au vice**, de ondeugd bestrijden, bestraffen; **—rier, ière**, a. strijdbaar, oorlogsgezind, heldhaftig; **—rier**, m. **ière**, f. krijgsman, krijgsheld; krijgsheldin; **—royant, e**, a. strijdlievend, twistziek; **—royer**, v. n. oorlog voeren, strijden; **—royeur**, m. fam. oorlogzuchtig krijgsman, twistzoeker.

Guet, m. wacht, nachtwacht, v.; **faire le —**, **avoir l'œil (l'oreille) au —**, goede wacht, een oog in het zeil houden; **mot du —**, wachtwoord; **— de clocher**, torenwachter.

Guet-apens (pr. **guè-ta-pan**), m. hinderlaag, verraderlijke overrompeling, v.; pl. **des guets-apens**.

Guè‖tre, f. slobkous, overkous, reiskous, v.; **—trer**, v. a. iemand overkousen, slobkousen aantrekken; **se —**, v. pr. slobkousen aantrekken; **—trier**, m. fabrikant, koopman van slobkousen.

Guet‖te, f. schoorbalk, m.; †loer, v.; **chien de bonne —**, waakzame hond; **—ter**, v. a. beloeren, bespieden; **—teur**, m. **euse**, f. bespieder, verspieder; vuurtorenwachter; torenwachter; a. spiedend.

Gueu‖lard, m. **gueularde**, f. pop. schreeuwer, schreeuwster; m. bovendeel, mond van een hoogoven; **—le**, f. (lat. gula) muil, bek, smoel, m.; **— fraîche**, fam. iem. die altijd goeden eetlust heeft, slokop; **en un tour de —**, in één hap (verslonden); **le chien chasse de —**, de hond blaft bij het jagen; **il n'a que (de) la —**, hij is een held met de tong; **avoir la — pavée**, de spijzen zeer heet, zeer gepeperd eten; **fine —**, fijnproever; **mots de —**, fam. onwelvoeglijke woorden; **être fort en —**, veel praats hebben, een' grooten mond hebben; **— d'un canon, d'un four, d'une cruche**, mond, opening (van een kanon, een oven, een kruik); **tonneau, futaille à — bée**, ton waarvan eene der zijden open is; **— (d'une cheminée)**, rookverdrijver (op een schoorsteen); **— noire**, blauwbes; **—-de-loup**, f. keep in een stuk hout, om er een ander stuk in te voegen, v.; aangeboren spleet in 't verhemelte, v.; wolfsmuil of leeuwenbek (plant); **—lée**, f. fam. mond- of bekvol, v.; pl. fig. vuile woorden; **—ler**, v. n. fam. schreeuwen, hard spreken; met scheldwoorden (tegen iemand) uitvaren; v. a. pakken (van jachthonden); **—les**, m. roode kleur, v. keel, in de wapenschilden; **—leton**, m. pop. groot gastmaal, gala; **—letonner**, v. n. pop. smullen, lekker eten en drinken; **—lette**, f. opening van een koeloven; opening van den buil, v.

Gueu‖saille, f. fam. bedelvolk, gespuis; **—sailler**, v. n. bedelen, schooien; **—sant, sante**, a. bedelend, schooiend; **—sard**, m. bedelaar, schooier; **—se**, f. geus, gieteling, m.; bedelares; groot stuk ijzer, waarvan men, indien het gesmolten is, de ijzeren staven smeedt; **—ser**, v. n. bedelen, schooien; **—serie**, f. bedelarij, schooierij, v.; fig. fam. armoede, behoeftigheid, v.; **—set**, m. kleine geus of gieteling (klein stuk ijzer, dat tot staven gesmeed wordt); **—sette**, f. aarden potje, waarin de schoenmakers hun zwartsel hebben.

Gueux, euse, a. arm, behoeftig, tot den bedelzak gebracht; m. et f. schooier, bedelaar; bedelaarster; **mener une vie fort gueuse**, een zeer armoedig leven leiden; **un — de profession**, een bedelaar van beroep; **cette femme est une gueuse**, die vrouw is een slecht wijf; **ce — d'argent**, dat beroerde

geld; — **des bois,** Boschgeuzen; — **de mer,** watergeuzen; —, kolenpot, m.

Gui, m. (lat. viscus) mistelboompje, marentak, m., vogellijm; gijk of boom, van het bezaan- of brikzeil.

Guibolle, f. pop. been.

Gui‖che, f. band aan het kleed der kloosterlingen, om het toe te maken, m.; **—chet,** m. (scandinave vik, réduit, cachette) poortje; deurtje of venstertje in eene grootere deur of in een venster; traliedeurtje, loket (bij postkantoren, stations enz.); **—chetier,** m. deurwachter eener gevangenis, cipiersknecht.

Gui‖de, m. leidsman, gids, wegwijzer; richtman, guide (bij een bataljon); reisgids; f. pl. leireepen, leisels; fig. **mener la vie à grandes —s,** zijne krachten, zijn vermogen verspillen; **—-âne,** m. ezelsbrug (verzameling van voorschriften, regels, aanwijzingen); transparant (om recht te schrijven); formulierboek, brevier; **—deau,** m. soort van vischnet; **—-main,** m. handleider, m. (toestel om eerstbeginnenden op de piano hand en armen goed te doen houden); pl. **des guide-main; —der,** v. a. den weg wijzen; fig. voeren, geleiden; **—don,** m. standaard (bij de ruiterij); standaarddrager, kornet; richtvaantje op 't geweer; breede wimpel; handleiding, gids; vizierkorrel; valsch teeken op eene kaart; stuur van een fiets; **— de renvoi,** aanwijzingsteeken, renvooiteeken.

Guignard, m. kleine pluvier, citroenvogeltje.

Guigne, f. Spaansche kers, v.; pop. ongeluk, pech; f. pl. kieuwen van visschen.

Guigneaux, m. pl. steekbalken tusschen de daksparren, m.

Guigner, v. a. et n. lonken, schuin naar iets zien; **— une charge,** een ambt in het oog hebben.

Guignette, f. kleine zeelceuwerik, v.; kalfaatijzer.

Guignier, m. Spaansche kerseboom, m.

Guignol, m. hansworst, m.; **théâtre de —,** kindertheater, Jan Klaassen (in de Champs Elysées te Parijs).

Guignole, f. stokje, waaraan men de kleine weegschalen hangt.

Guignon, m. fam. ongeluk, tegenspoed (voornamelijk in het spel).

Guignonnant, e, a. onheilbrengend, verdrietig; **guignon —,** voortdurend ongeluk, pech.

Guigue, f. (angl. gig) sjees, v.

Guilandine, f. knikkervrucht, v. (soort peulvrucht).

Guildive, f. in West-Indië: suikerbrandewijn, m.; soort van rum, m.

Guilée, Guillée, f. regenbui, v., stort- of plasregen, m.; beter: **giboulée.**

Guil‖lage (pr. **i-ia**), m. gisting van het versche bier in vaten, v.; **—lant, e** (pr. **i-ia**), a. **bière —e,** gistend of werkend bier.

Guillaume (pr. **i-iau**), m. boor- of sponningschaaf, v.

Guillaumiste, m. aanhanger van koning Willem III van Engeland; tegenovergest.: **jacobite.**

Guilledin, m. (angl. gelding) Engelsche ruin, m.; telganger.

Guilledou, m. fam. **courir le —,** bij nacht in slechte huizen en kroegen loopen.

Guille‖mets, m. pl. aanhalingsteekens; **—meter,** v. a. aanhalingsteekens zetten; **—mette,** v. gekkin, v.; gansje; **—mot,** m. duikerhoen, lom, m.

Guiller, (pr. **i-ié**), v. n. gist van boven uitwerpen (van bier in vaten).

Guille‖ret, ette, a. opgeruimd, vroolijk, lustig; **—ri,** m. getjilp der musschen.

Guillo‖chage (pr. **i-io**), m. het versieren door middel van regelmatig dooreengevlochten lijnen; **—cher** (pr. **i-io**), v. a. met regelmatig dooreengevlochten lijnen enz. versieren; **—cheur,** (pr. **i-io**), m. guillocheerder; **—chis** (pr. **i-io**), m. sieraad van dooreengevlochten lijnen.

Guilloire, f. gistkuip, v.

Guilloti‖nade, (pr. **i-io**), f. het ter dood brengen met de guillotine; **—ne,** f. guillotine, valbijl, v. waarmede men iemand onthoofdde, in 1792 op voorstel van den Franschen geneesheer Guillotin ingevoerd; **fenêtre à —,** schuifraam; **—né, m. née,** f. een door de guillotine onthoofde; **—nement,** m. onthoofding door middel der guillotine, guillotineering, v.; **—ner,** v. a. door middel van de guillotine onthoofden, guillotineeren.

Guimauve, f. witte maluwe, v.; **pâte de —,** altheakoekjes.

Guimaux, m. pl. weiden, die tweemaal in het jaar gemaaid worden, v.

Guimbarde, f. vrachtwagen, m.; slecht rijtuig; mondharmonica, v.; slechte gitaar, v.; zeker kaartspel (ook: **mariée**); hartenvrouw in dit spel; zekere ouderwetsche dans, m.

Guimées, f. pl. droogstokken, m.

Guim‖pe, f. nonnenborstsluier, halsdoek der nonnen, m.; **—per,** v. a. tot eene non maken; **se —,** v. pr. fam. eene non worden.

Guinche, f. lik- of polijsthout der schoenmakers.

Guin‖dage, m. het opwinden, ophijschen; touwwerk tot het ophijschen; loon voor het ophijschen; **—dal** ou **—das,** m. windas; schijf of katrol (waarmede men iets ophijscht); **—dant,** m. hoogte eener vlag; lengte van het zeil, v.; **—de,** f. kleine pers in eene lakenfabriek, v.; **—de** ou **Guindeau,** m., zie **Guindas, Cabestan; —dé, ée,** part. passé et a. **discours, style —dé,** hoogdravend gesprek, hoogdravende stijl, m.; **—der,** v. opwinden, ophijschen; **se —,** v. pr. fig. te hoog vliegen, zich te trotsch aanstellen; **—deresse,** f. hijschtouw; †**—derie,** f. opgeblazenheid, hoogdravendheid, v.; **—dre,** m. haspel voor zijde, m.

Guinée, f. guinje, v. (vroegere Engelsche gouden munt van 21 sh. = *f* 12,60); Indisch neteldoek.

Guingan, m. gingang (Oostind. stof van katoen met schors gemengd).

Guingois, m. ongelijke, scheeve stand, m.; **de —,** adv. fam. scheef; **perruque qui va tout de —,** pruik, die heelemaal scheef staat.

Guin‖guet, a. nauw, eng; m. kamelot van Amiens; **—guette,** f. buitenherberg, v., kleine kroeg buiten de stad, v.; fig. fam. klein lusthuisje.

Guiorer, v. n. piepen (van eene muis).

Gui‖per, v. a. met goud- of zilverdraad bestikken, overspinnen; **—poir,** m. haak der passementwerkers, m.; **—pure,** f. met gedraaide zijde oversponnen kanten, v.; doorvlochten kantwerk.

Guirlande, f. bloemenkrans, m., guirlande, v.

Guisarme, f. dubbele of tweesnijdende bijl, v.

Guise, f. soort, wijze, manier, v.: loc. prov. **chaque pays a sa —,** 's lands wijs 's lands eer; **en — de,** bij wijze van, als.

Guiseau, m. aal, m. in de Seine.

Guita‖re, f. (esp. guitarra; lat. cithara) Spaansche citer, gitaar, v.; citer, v. (zeker speeltuig); fig. **c'est toujours la même —,** het is altijd hetzelfde deuntje; **—riser,** v. n. op de gitaar spelen; **—riste,** m. et f. gitaarspeler, -speelster.

Guiterne, f. schoor, stut van 't mastblok.

Gulf-stream, m. golfstroom, m.

Gumène, f. ankertouw, kabeltouw, groot touw.

Gusta‖tif, ive, a. (lat. gustus, goût) proevend, tot den smaak behoorend; **—tion,** f. (lat. gustare, goûter) proeving, v. het proeven; smaak, m.

Gutta-percha (pr. **ka**), f. gutta-percha, v.

Gut‖tier, m. gomboom, m.; **—tifère,** a. gomharsgevend; m. pl. gomboomen.

Guttural, ale, a. (lat. guttur, gosier) tot de keel behoorend; dat uit de keel komt; **(consonne) —ale,** f. keelletter, v.

Guzla, f. Slavische viool, v.

Gymna‖se, m. (gr. gumnasion; de gumnos, nu) plaats, waar de ouden zich in lichaamsoefeningen vermaakten, v.; gymnastiekschool, -lokaal; gymnasium (in Duitschland en Nederland; in Frankrijk: collége of lycée); **—siarque,** m. opziener der gymnastische spelen, (bij de Ouden).

Gymnas‖te, m. gymnast (onderwijzer der worstelaars), acrobaat; (thans:) turner, gymnast; **—tique,** a. gymnastisch, gymnastiek..., turn...; **médecine —,** heilgymnastiek, v.; f. gymnastiek; v.; gymnastieklokaal.

Gym‖nique, a. tot de worstelkunst behoorend, gymnisch; f. worstelkunst, v.; **—nosophistes,** m. pl. (gr. gumnos, nu; sophos, sage) gymno-sophisten (soort van Indische naaktgaande wijsgeeren); **—notes,** m. pl. vischen zonder rugvinnen; **gymnote électrique,** sidderaal of electrische aal.

Gyné‖cée, m. (gr. gunè, femme) afgezonderd vertrek voor de vrouwen (bij de Ouden); (weleer in Frankrijk:) spinhuis; **—cocratie,** f. staat, waar vrouwen regeeren, m.; **—cocratique,** a. tot de vrouwenregeering behoorend; **—cographie, —cologie,** f. leer der vrouwenziekten, v.; **—cologiste,** m. vrouwendokter.

Gypaète, m. lammergier, baardgier, m.

Gyp‖se, m. (lat. gypsum) gips, pleister; **—sé, ée,** a. overpleisterd, met gips of pleister overtrokken; **—seux, euse,** a. gipsachtig.

Gyromancie, f. (gr. guros, cercle; manteia, divination) waarzeggerij door het rondgaan in een kring, v.

Gyroscope, m. gyroscoop (instrument om de aswenteling van de aarde aan te toonen).

Gyrovague, m. van klooster tot klooster reizend bedelmonnik.

H.

H, f. H, achtste letter van het alphabet, v. (als deze letter geaspireerd, d.i. met den adem uitgesproken wordt, staat ze met een ' geteekend.

'Ha! interj. ach! ei! ha! zoo!

Habi‖le, a. (lat. habilis; de habere, avoir) bekwaam, knap, vaardig, behendig; **—lement,** adv. behendig; met verstand of oordeel; **—leté,** f. bekwaamheid, geschiktheid, v.; **—lissime,** a. fam. zeer ervaren of bedreven, voor alles geschikt.

Habili‖tation, f. bevoegdmaking, wettiging, v.; **—té,** f. bevoegdheid, wettigheid, v.; **—ter,** v. a. iemand gerechtelijk tot iets bevoegd maken.

Habil‖lage, m. toebereiding van gevogelte of wildbraad, v.; het fraai verpakken van slechte waar; het opmaken van vleesch; het inelkanderzetten van een werktuig; **—lant, ante,** a. **étoffe —ante,** stof die goed kleedt; **—lement,** m. het aankleeden; kleeding, kleederdracht, v.; **—ler,** v. a. kleeden, aankleeden, bekleeden; villen (een kalf); (visschen) uithalen; toebereiden (wildbraad, gevogelte); inwinden; (hennep) hekelen; fig. bekleeden; bewimpelen; **habit habillé,** groot toilet, galacostuum; fig. **— qn. de toutes pièces,** leelijk kwaad van iem. spreken; **— une peau,** eene huid bereiden; **s'—,** v. pr. zich aankleeden, zich kleeden; **—leur,** m. **euse,** f. kleeder, kleedster (van de artiesten en de figuranten van een schouwburg); leertouwer, bereider van huiden; viller (van beesten).

Habit, m. (lat. habitus, manière d'être) kleed; kleeding, v.; mansrok, m.; **mettre — bas,** zijne bovenkleeren uittrekken (om gemakkelijker te werken); fig. **mettre ses —s bas pour jamais,** sterven; **— de deux paroisses,** oud kleed met verschillende kleuren; fig. **porter — de deux paroisses,** het met twee partijen te gelijk houden; **prendre l'—,** in den geestelijken stand treden; prov. **l'habit ne fait pas le moine,** het kleed maakt den man niet.

Habi‖tabilité, f. bewoonbaarheid, v.; **—table,** a. bewoonbaar; **—tacle,** m. (lat. habitaculum; de habitare, habiter) woning, v. (in den Bijbel); kompashuisje; **—tant, ante,** a. wonend, woonachtig; m. et f. ingezetene; planter (in de koloniën); pop. pl. ongedierte; **—tat,** m. vaderland (van planten, dieren, menschen); **—tation,** f. woning, plantage, nederzetting; woonplaats, v.; **—ter,** v. a. (lat. habitare) bewonen; v. n. wonen; **—tude,** f. (lat. habitudo) gewoonte, v.; aanwensel; gestel, temperament; **avoir l'— du cheval,** gewoon zijn met paarden om te gaan; **contracter une —,** eene gewoonte aannemen, zich iets aanwennen; **— du corps,** lichamelijke houding, v.; **se défaire d'une —,** iets afwennen; **passer, tourner en —,** tot eene gewoonte worden; **—tué,** m. **tuée,** f. gewoon bezoeker, bezoekster; vaste klant; **les —s de la maison,** de huisvrienden; **les —s d'un café,** de vaste klanten van een koffiehuis; **—tué,** m. priester die, zonder kerkelijke waardigheid, een kerspel bedient, hulpprediker; **—tué, ée, à qch.,** aan iets gewoon; **—tuel, elle,** a. tot eene gewoonte geworden, ingeworteld; **—tuellement,** adv. uit gewoonte; **—tuer,** v. a. gewennen; **— qn. à**

qch., iemand aan iets gewennen; **s'—**, v. pr. **à qch.**, zich aan iets gewennen; zich iets aanwennen; **s'— dans un lieu,** zich ergens nederzetten, ergens eene woonplaats kiezen; **—tus,** m. uitwendige gedaante, v.

Habit-veste, m. korte jas, v.

'Hâ‖bler, v. n. (esp. hablar, parler) opsnijden, snoeven, zwetsen; **'—blerie,** f. snoeverij, zwetserij; **'—bleur,** m. **euse,** f. snoever, zwetser, windbuil.

'Hache, f. bijl, v.; **— d'armes,** strijdbijl, oorlogsbijl, v.; kleine enterbijl; **— sacrée,** offerbijl; **— d'abordage,** enterbijl; **périr sous la —,** onder de bijl, op 't schavot sterven; fig. **cela est fait à coups de —,** dat is ruw, slordig bewerkt; met grove trekken (een gelaat); **avoir un coup de — (à la tête),** niet wel bij 't hoofd zijn; **pas de —,** krijgs- of wapendans; loc. prov. **aller au bois sans —,** onbeslagen ten ijs komen; **en —,** bijlvormig.

Hache, f. naam der letter h.

'Ha‖ché, ée, a. gehakt; **viande —ée,** gehakt vleesch; **paille —ée,** gekapt stroo; fig. **style —,** afgebroken, verbrokkelde stijl; **—chelégumes,** m. hakmes voor groenten; **—chepaille,** m. stroosnijmes **(coupe-paille); —cher,** v. a. hakken, klein hakken; kort en klein slaan; **'—chereau,** m. bijltje, hakmes; **'—chette,** f. hakbijl, v.; houwhamer, m.; **'—chich, —chisch, —schisch,** m. bladeren van den Indischen hennep; **'—chis,** m. gehakt vleesch, gehakt; **'—choir,** m. hakbord, hakblok; hakmes; **'—chure,** f. kruisstrepen, arceeringen, v.; insnijdsel.

'Hadji, m. Hadschi, pelgrim die naar Mekka geweest is.

'Hagard, arde, a. wild, woest, verwilderd.

Hagio‖graphe, m. (gr. hagios, sacré; graphô, j'écris) schrijver over de heiligen; **—graphie,** f. beschrijving der heiligen, v.; **—graphique,** a. de beschrijving der heiligen betreffend; **—logique,** a. **discours —,** gesprek over heilige dingen.

'Haha, m. opening in een tuinmuur (om een vrij gezicht in het veld te hebben).

'Hahé! interj. jagerskreet, om de honden tot hun plicht te brengen.

'Hai! interj. hei! hé!

'Haïck, m. wollen deken, v. der Arabieren.

'Haie, f. (bas lat. haga) heg, haag, v.; hek; rij, v.; **— vive,** levende, groene heg; **— morte, — sèche,** doode heg (van dor hout); **en —,** op één rij.

'Haïe! int. hi! hu! voort!

'Haillon, m. vodden, lompen, v.

'Hai‖ne, f. haat, tegenzin, m.; **en — de,** uit haat tegen; **—neusement,** adv. op haatdragende wijze; **'—neux, euse,** a. haatdragend, vijandelijk.

'Haïr, v. a. haten.

'Haire, f. haren kleed, dat de monniken dragen, boethemd.

†**'Haireux, euse,** a. huiverig, rillig.

'Haissable, a. verfoeielijk.

Haïtien, ienne (pr. **si**), a. Haïtisch, van of uit Haïti; m. et f. bewoner, bewoonster van 't eiland Haïti.

'Halage, m. voorttrekking van eene schuit, v.; loon daarvoor; **chemin de —,** jaagpad.

'Halbourg, m. groote soort van haring, m.

'Halbran, m. jonge wilde eend, v.

'Halbreda, m. et f. fam. lang en smal persoon, m.

'Halbrené, ée, a. vederloos; fig. fam. haveloos.

'Hâ‖le, m. zonnegloed, m.; zonnehitte, v.; **—lé, ée,** p. et a. verbrand, gebruind (door de lucht of de zon).

'Hale-à-bord, m. lang touw, waarmede men de sloep aan het schip haalt.

'Hale-bas, m. neerhaalder (touw aan schepen), m.

'Hâle-bouline, m. baar, onervaren matroos.

Haleine, f. adem, m.; fig. luchtje, koeltje; **— cruelle, — à la Domitien,** stinkende adem; **prendre —,** adem halen, adem scheppen; **tenir qn. en —,** iemand oefenen, aan het werk houden; iem. in onzekerheid houden; **perdre —,** buiten adem raken; **court d'—,** kortademig; **à perte —,** veel te lang; **courir à perdre —, à perte d'—,** zich buiten adem loopen; **de longue —,** langwijlig; **tout d'une —,** adv. in een adem, zonder ophouden.

'Halement, m. leng. v. waaraan men iets ophijscht.

Hale‖née, f. stinkende uitademing, v.; **—ner,** v. a. de lucht van het wild of gevogelte krijgen, het ruiken; fig. de lucht van iets krijgen; v. n. ademen.

'Hâler, v. a. verbranden, bruinen; hennep drogen; **se —,** v. pr. zijn aangezicht in de zon of in de lucht verbranden.

'Haler, v. a. halen, naar zich toe halen (een schip); aan de jaaglijn voorttrekken; aanhitsen (de honden); een stuk hout aan een dik touw vast maken; **se — dans le vent, — le vent,** bij den wind opwerken.

'Haletant, ante, a. hijgend, snuivend.

'Halètement, m. het hijgen, het snuiven.

'Haleter, v. n. (lat. halitare; de halare, souffler) hijgen, snuiven; fig. **— après, vers qch,** iets begeeren.

'Haleur, m. **euse,** f. lijnlooper, lijnlooper (die eene schuit met eene lijn voorttrekt).

Halieutique, a. de visscherij betreffend; —, f. visscherij, vischvangst, v.

Halitueux, euse, a. (lat. halitus, exhalaison) klam.

'Hallage, m. standgeld van eene kraam onder eene hal, marktgeld.

'Hallali (pr. **alali**), m. jagerskreet, m., als 't hert in 't nauw is gebracht.

'Halle, f. hal, overdekte markt, v.; **langage des —s,** gemeene of vischwijventaal, v.; **dames, marchandes de la —,** visch- of groenvrouwen (te Parijs); **un fort de la —,** een sjouwer (van de Parijsche halles); **—s centrales,** hoofdmarkt (in 't midden van Parijs); **bulletin des —s,** marktbericht; fig. **—,** zaal, gebouw open naar alle winden; groote werkplaats, v.

'Hallebar‖de, f. hellebaard, m.; **il pleut des —s,** het stortregent; **ces mots riment comme — et miséricorde,** dat rijmt niet; dat slaat als een tang op een varken; **'—dier,** m. hellebaardier.

'Hallebreda, m. et f. zie **Halbreda.**

'Hallier, m. koopman in een hal; halbewaarder, marktmeester; bosch vol struiken.

Halluci‖nation, f. zinsbegoocheling, geestverschijning, v., visioen; **—né, e,** a. aan zinsbegoocheling lijdend; **—ner,** v. a. (lat. hallucinari) zinsbegoocheling, zinsbedrog veroorzaken.

'Halo, m. (gr. halôs, disque) kring om de zon of de maan, m.

'Haloir, m. plaats, waar men den hennep droogt, v.

'Halot, m. konijnenhol in een gesloten bosch.

'Halotechnie ou **Halurgie,** f. (gr. hals, sel; technê, art) leer der zoutbereiding, v.

'Halte, f. (all. halten, s'arrêter) halte, v.; halte, rust van soldaten op marsch; maaltijd gedurende de halt, m.; interj. hou stil! niet verder! halt!

'Halter, v. n. halte maken.

'Haltère, m. halter, m. van gymnasten.

'Halurgie, f. kunst, v. der zoutbereiding.

'Hamac (pr. **mak**), m. hangmat, kooi, v.

'Hamade ou **Hamaide,** f. dwarsbalk met drie afgekorte stukken (in de wapenkunde), m.

Hamadryade, f. (gr. hama, avec; drus, chêne) boschgodin, v.

'Hambourge, m. steenkarper, m.

'Hambourgeois, e, a. van of uit Hamburg; m. et f. Hamburger, vrouw uit Hamburg.

'Hameau, m. gehucht, klein dorp.

Hame‖çon, m. (lat. hamus) vischangel, vischhoek, m.; **mordre à l'—,** toebijten; fig. zich laten verschalken; **—çonné, ée,** a. van een angel voorzien.

'Hamée, f. schaft of schacht van een kanonwisscher, v.

'Hampe, f. (lat. hasta) steel, m.; schaft of schacht, v.; borststuk van een hert, kossem, m.

'Hampé, ée, a. gesteeld.

'Hamster, (pr. **tèr**), m. hamster, veldrot, v.

'Han', m. groote herberg in de Oostersche landen, v.; steunend, hijgend geluid van iem. die zich zeer inspant.

'Hanap, m. groote drinkkom, v.

'Hanche, f. heup, v.; **se mettre sur la —, être sur la —,** zich in postuur zetten, de linkerhand in de zijde; fig. eene dreigende houding aannemen; **— du vaisseau,** windwering, v. (gedeelte van het achterschip, achter het groote want).

'Handi‖cap, (pr. **cape**), m. (m. angl.) wedren, m. waarbij de paarden door gewichten even zwaar gemaakt worden; **—caper,** v. a. paarden door gewichten even zwaar maken.

'Hangar, m. wagenhuis; loods, timmerloods, mastloods, v.

'Hanne‖ton, m. kever, m.; fig. plomp, lomp mensch; idée fixe; **—tonner,** v. a. de meikevers van de boomen schudden.

'Hanovrien, enne, a. van of uit Hannover; m. et f. Hannoveraan, Hannoveraansche.

Hansard, m. kleine zeis, kleine sikkel, v.

'Han‖se, f. (all. hansa, compagnie) handelsverbond der Hanzesteden; **'—séatique,** a. tot de Hanze behoorend; **villes —s,** hanzesteden, v.

'Hansière, f. paardelijn, v.; tros, m. **(haussière).**

'Hanter, v. a. et n. omgaan, verkeeren, dikwijls bezoeken; **— les cafés,** in koffiehuizen loopen; prov. **dis-moi qui tu hantes, je te dirai qui tu es,** waar men mede verkeert, wordt men mede geëerd; **cette maison est hantée par des revenants,** het spookt in dit huis.

'Hantise, f. gemeenzame omgang, m.; gedurig gezelschap.

'Hap‖pe, f. ijzeren halve ring aan het einde van eene wagenas, m.; disselpen; grendel; schroef; **—pe-chair,** m. pop. et bas: dievenleider, deurwaarder; **—pée,** f. pop. arrest; **—pe-foie,** m. zeeroofvogel, m.; **—pelourde,** f. valsche steen, m.; fraai paard zonder kracht; fig. welgemaakt mensch zonder verstand; **—pement,** m. het ophappen, het opsnappen; **—per,** v. a. toehappen, opsnappen; fig. oppakken, arresteeren.

'Haquenée, f. telganger, m.; hakkenei, v.

'Ha‖quet, m. lange kar, v.; **—quetier,** m. voerman, karreman.

'Haran‖gue, f. openbare redevoering, plechtige toespraak, v.; **'—guer,** v. a. et n. eene openbare redevoering houden, plechtig toespreken; fig. altijd het hoogste woord voeren; **'—gueur,** m. redenaar; fig. babbelaar.

'Haras, m. (ar. faraz, cheval) paardenfokkerij, v.

'Harasse, f. glaskorf, m.; glaskist, v.

'Haras‖sement, m. afmatting, uitputting, v.; **—ser,** v. a. uitputten, afmatten.

'Har‖cèlement, Har‖cellement, m. kwelling, terging, v.; **—celer,** v. a. kwellen, tergen; telkens aangrijpen; **—célerie,** f. gedurige terging, v.

'Har‖de, f. (allem. herde) hoop of troep herten; koppelriem, m.; **'—der,** v. a. koppelen.

'Hardes, f. pl. kleedingstukken.

'Har‖di, ie, a. stoutmoedig, onverschrokken; vermetel; laatdunkend, verwaand; **—diesse,** f. stoutmoedigheid, onverschrokkenheid; vrijpostigheid, laatdunkendheid, verwaandheid, v.

'Hardilliers, m. pl. schaftschragen, v. (bij het tapijtweven).

'Hardiment, adv. stoutelijk, vrijmoedig, onbeschroomd.

'Hare! interj. halo! haho! (aanvurende kreet voor de honden).

'Harem (pr. **rème**), m. (ar. charam, chose sacrée) harem, m.; verblijf der aanzienlijke vrouwen bij de Turken.

'Haren‖g, m. haring, m.; **— saur, — fumé,** bokking; **— vierge,** maatjesharing; **'—gaison,** f. haringvangst, v.; haringtijd, m.; **'—gère,** f. haringwijf, vischwijf; **'—gerie,** f. haringmarkt, haringpakkerij, v.; **'—guet,** m. sprot, v.; **'—guière,** f. haringnet.

'Hargneux, euse, a. kijfachtig, twistziek; prov. **chien — a toujours l'oreille déchirée,** een vechtersbaas loopt altijd met blauwe oogen.

'Haricot, m. snijboon, klimboon, v.; hutspot van schapenvleesch met knollen, m.; **—s verts,** snijboonen.

'Haridelle, f. knol, m.

'Harle, m. duikeend, duikergans, v.

Harlequin, zie **Arlequin.**

'Harmale, f. wilde wijnruit, v.

Harmonica, m. harmonica, v. (muziekinstrument); **— à corde,** spinet, kleine klavecimbaal.

Harmonicor, m. klephoren, m.

Harmonicorde, m. harmonichorde, v. (muziekinstrument).

Harmo‖nie, f. (gr. harmonia, arrangement) samenstemming, welluidendheid, harmonie, v.; overeenstemming, eenstemmigheid, v.; **—nier,** v. a. in harmonie, tot eensgezindheid brengen; **—nieusement,** adv. op eene liefelijke, zoetluidende wijze; **—nieux, euse,** a. samen- of overeenstemmend, welluidend, harmonisch; **—nique,** a. overeenstemmend, harmonie voortbrengend, harmonisch; m. harmonica (zeker speeltuig); **—niquement,** adv. welluidend, volgens de regelen der welluidendheid; **—niser,** v. a. in overeenstemming brengen; fam. iemand muziek laten hooren; **s'—,** v. pr. overeenstem-

men; **—niste,** m. musicus of schilder, die de regels der harmonie goed toepast; iemand die goed muziek componeert; **—nium** (pr. **ome**), m. harmonium (zeker muziekinstrument).

Harmoste, m. (gr. harmostês) harmost, bestuurder der overwonnen steden bij de Lacedæmoniërs.

'Harna‖chement, m. het optuigen (van een paard); paardentuig; **'—cher,** v. a. optuigen (een paard); fig. potsierlijk kleeden, toetakelen; **'—cheur,** m. zadelmaker, tuigenmaker; knecht die de paarden optuigt.

'Harnais, †**Harnois,** m. †harnas; vandaar: **endosser le —,** soldaat worden; het beroepsgewaad aantrekken (van een priestier of een rechter); **blanchir sous le —,** oud worden in den krijgsdienst, in zijn ambt of vak; **—,** tuig, paardentuig; **cheval de —,** trekpaard.

'Haro, m. **clameur de —,** geroep, geschreeuw in Normandië dat de onmiddellijke veroordeeling van iemand of het onmiddellijk schorsen van eene terechtstelling noodzakelijk maakte; fig. **crier — sur qn.,** luide schande roepen over iemands daad.

Harpagon, m. (Harpagon, personnage principal de l'Avare de Molière) vrek, gierigaard.

'Harpail, m. kudde rood wild, herten, hinden enz.

†**Harpailler, (se),** v. pr. plukharen.

'Harpe, f. harp, v.; **— éolienne,** eolusharp, v.; **—,** klauw van een hond; sluit- of hoeksteen, m.

'Harpé, ée, a. **lévrier, cheval bien —,** hazewind, paard met hoogen buik en lage maag.

'Harpeau, m. enterdreg, v.

Harpègement, m. snelle achter elkander volgende aanraking der snaren van een speeltuig; zie **Arpègement.**

'Harper, v. a. sterk aangrijpen; v. n. hinken, kreupel gaan (van paarden).

'Harpie, f. harpij, v.; fig. gierig mensch; knorrig, kijfachtig wijf.

'Harpin, m. bootshaak, m.

'Harpiste, m. et f. harpspeler, harpspeelster.

'Harpon, m. harpoen, m.; werpspies, v. met weerhaken; ijzeren band, houvast.

'Harpon‖nage, m. het visschen met den harpoen; **'—ner,** v. a. met harpoenen werpen; **'—neur,** m. harpoenier; **—nier,** m. plant, die zich vasthaakt; vooral: hondsroos, v.

'Hart, f. band van een' takkebos, m.; strop, m.; koord, v.; **la — au cou,** den strop om den hals; **sentir la —,** de galg, den strop waard zijn.

'Harte, f. kleedermot, v.

'Hasar‖d, m. toeval, geluk; pl. gevaren (des oorlogs); **jeux de —,** kansspelen, hasardspelen; **corriger le —,** valsch spelen; **au —, à tout —,** op goed geluk, zonder overleg; wat ook gebeuren moge; **au — de,** op gevaar van; **courir — de,** gevaar loopen van; **par —,** adv. bij toeval; **livre de —,** boek uit de tweede hand; **du —, marchandise de —,** gebruikte, oude waar; **magasin de —,** uitdragerij, v.; **robe —,** reeds gedragen japon; **trouver un bon —,** bij toeval een goeden koop doen; **'—dé, —dée,** a. gewaagd; **blond —dé,** rossig blond; **viande —dée,** vleesch dat te lang gelegen heeft; **'—der,** v. a. wagen; **se —,** v. pr. zich wagen; zich in gevaar begeven; **'—deusement,** adv. op eene hachelijke of gevaarlijke wijze; **'—deux, euse,** a. stout, ondernemend; gewaagd, gevaarlijk, hachelijk.

'Hase, wijfje van een haas of van een konijn.

Hast, m. (lat. hasta) hout van een lans; **arme d'—,** piek, hellebaard, m.

'Hastaire, m. spiesdrager, piekenier (bij de Romeinen).

'Haste, f. (lat. hasta) lans, piek, speer, v.

'Hasté, e, a. (hasta, lance) spies- of speervormig.

'Hâte, f. haast, v.; **avec —, en —,** adv. met haast, in haast, gezwind; **à la —,** adv. inderhaast, met overijling.

'Hâte‖let, m. klein spit, speetje; **'—lettes,** f. pl. aan speetjes gebraden spijzen, v.

'Hâter, v. a. bespoedigen, verhaasten, aandrijven; **se —,** v. pr. zich haasten of spoeden.

'†Hâtereau, m. gebraden snede lever, v.

'Hâteur, m. opzichter over het gebraad des konings.

'†Hâtier, m. haardijzer, waarop het spit gelegd wordt.

'Hâtif, ive, a. vroegtijdig; vroegrijp.

'Hâtille, f. stuk versch vleesch, dat goede vrienden gewoon zijn elkander in den slachttijd te vereeren; †**donner de la — à qn.,** iem. op stokslagen tracteeren.

'Hâti‖veau, m. vroegtijdig ooft; vroege peer, vroege erwt, v.; **'—vement,** adv. vroegtijdig, vroegrijp; haastig; **—veté,** f. vroegtijdigheid. vroegrijpheid, v.

'Hatti-chérif, m. (m. turc) schriftelijk wetgevend bevel des sultans.

'Hâture, f. haak aan een slot of grendel, m.

'Hauba‖n, m. touw, waarmede de metselaars hijschen; pl. hoofdtouwen, want; kabel om den mast vast te houden, m.; **—ner,** v. a. van hoofdtouwen voorzien, het want aanzetten.

'Haubergeon, m. kleine wapenrok, maliënkolder, m.

'Haubert, m. wapenrok, m.; pantser, pantserhemd.

'Haulée, f. groot vischnet.

'Haus‖se, f. vermeerdering, verhooging, rijzing, v.; wat tot verhooging dient; stukjes hout onder de bedstijlen; sleuf in den strijkstok van eene viool; onderlegsel in de timpaan; het rijzen van de waarde der fondsen, van de prijzen der waren, enz.; **les fonds sont à la —,** de fondsen rijzen; **spéculer sur la — et la baisse,** op rijzing en daling speculeeren; **'—se-col,** m. ringkraag, m.; pl. **des hausse-col(s); '—sement,** m. verhooging, v.; **— d'épaules,** optrekking, ophaling der schouders, v.; **'—se-pied,** m. steun, stut, m.; **'—ser,** v. a. verhoogen, verheffen; vermeerderen, opheffen; **— les épaules,** de schouders ophalen of optrekken; **— le ton,** een dreigenden toon aannemen; **— la voix,** luider spreken; pop. **— le coude, — le temps,** pooien, pimpelen; fig. **—le cœur, le courage,** hart in het lijf spreken, moed geven; **—,** v. n. hooger worden, wassen, rijzen; **se —,** v. pr. zich hooger maken, zich oprichten; **se — sur la pointe des pieds,** op de teenen gaan staan; **'—sier,** m. speculant op rijzing; **'—sière,** f. paardelijn, v.; **'—soire,** f. valdeur, v., schutbord van een watermolen.

'Haut, e, a. (lat. altus, élevé) hoog, groot; opper; helder, luid; verheven, aanzienlijk; trotsch, hoogmoedig; fig. **— (à) la main,** aanmatigend; zonder moeite, zonder zwarigheid; fig. **avoir la —e main dans une société,** het grootste woord hebben, de baas zijn in een gezelschap; **— allemand,** Hoogduitsch; **— Rhin, —e-Saxe, —e-Egypte,** de Boven-Rijn, Opper-Saksen, Opper-Egypte; **le Très-—,**

de Allerhoogste; **—e trahison,** hoogverraad; **la —e mer,** hooge, open zee; **—es marées,** sterke vloed; hoog water; **être — en couleur,** zeer rood zijn; **— mal,** vallende ziekte, epilepsie; **en — lieu,** aan het hof; bij den hoogste; **le — bout,** het boveneinde; de eereplaats; **(de) —e nouveauté,** het allernieuwste; **à —e voix,** met luider stem; **jeter, pousser les —s cris,** zich luide beklagen; **couleurs —es,** schelle kleuren; **—,** m. top, m.; hoogte, v.; het bovenste deel; **tomber de son —,** languit neervallen; fig. zeer verwonderd zijn; **au —,** boven op; **en —, par en —,** boven, in de hoogte; **d'en —,** van boven af; **de (du) — en bas,** van boven naar beneden; fig. **regarder qn. de — en bas,** iem. met minachting aankijken, behandelen; **tenir le — du pavé,** de overhand hebben, de baas zijn; **— et bas,** hoog en laag; **—,** adv. hoog, boven; luid; vrijuit; **— et bas,** in teller en noemer; **— le pied!** pak je weg! **faire — le pied,** zich wegpakken; **plus —,** hierboven, vroeger; **— la main,** met gezag; zonder moeite; geheel en al.

'Hautai‖n, ne, a. hoogmoedig, trotsch; m. groote paal om wijnstokken te stutten; wijngaard op palen; **'—nement,** adv. trotsch, hoovaardig.

'Hautbois, m. hobo; hobospeler.

'Hautboïste, m. hoboïst.

'†Haut-de-chausses, m. broek, v.

'Haute-çontre, f. alt, v.; altist; **'—futaie,** zie **Futaie; '—justice,** f. hoogste gerecht; **'—lice,** f. soort van gewerkte tapijten van zijde en wol; **'—liceur,** m. wever van zulke tapijten; **'—marée,** f. vloed, m.; hoog water, wassend getij.

'Hautement, adv. fig. moedig, vrij uit; trotsch; openlijk.

'Haute-mer, f. open, volle zee, v.

'Hautesse, f. hoogheid (zekere titel van den Turkschen Sultan).

'Haute-taille, f. hoogere tenor, m.

'Hauteur, f. hoogte, v.; heuvel, m.; diepte, v.; trotschheid, fierheid, v.; fig. hoogmoed.

'Haut‖-fait, m. heldendaad, v.; **—fond,** m. ondiepte, zandplaat, v.; **'—goût,** m. **viandes de —,** sterk gekruide spijzen, v.

'Hautin, m. zilvervisch, m.; zie ook **Hautain.**

'Haut‖-justicier, m. opper-gerechtsheer; **'—le-cœur,** m. walging, neiging tot braken; **'—le-corps,** m. ruk, m.; plotselinge beweging van 't bovenlijf, v.; sprong (van een paard), m.; maagkramp; **'—mal,** m. vallende ziekte, v.

'Hautu‖rier, m. bevaren stuurman; **—rière,** a. **navigation hauturière,** de groote vaart, lange reis op groote zeeën, v.

'Havane, m. Havana sigaar, v.; **—,** a. havanna-kleur, geelbruin.

'Hâve, a. bleek; mager

'Haveron, m. windhaver, v.

'Havet, m. ijzeren haak, m.

'Ha‖vi, m. het aanbranden, verzengen; **—vir,** v. a. verbranden, verzengen (door te sterk braden); v. n. **et se —,** v. pr. van buiten aanbranden, verzengen.

'Havrais, e, a. uit of van de stad Havre; m. et f. inwoner, inwoonster van de stad Havre.

'Havre, m. vroeger in 't algemeen: zeehaven, v.; **— d'entrée,** diepe haven, v.; **— de barre,** droge haven, tijhaven, vloedhaven, v.

'Havresac, m. ransel; knapzak, reiszak, m.

'Hayer, v. a. met eene heg omringen, eene heg maken.

'Hé, f. hei! hei daar! ei!

'Heau‖me, m. helm, m.; helmstok m. (aan een roer); **'—merie,** f. helmmakerij, v.; **'—mier,** m. helmmaker.

Hebdoma‖daire, a. (lat. hebdomadarius; du gr. hebdomas, semaine) wekelijksch; **—dairement,** adv. wekelijks; **—dier,** m. **ière,** f. hij of zij, die de week van bediening heeft (in een klooster).

Hébé, f. Hebe, de godin der jeugd; fig. schoone, jonge vrouw.

Héber‖ge, f. gebouw staande tegen een grensmuur, gemeenschappelijken muur; grenslijn van twee aangrenzende huizen; **—gement,** m. huisvesting, v.; nachtverblijf; **—ger,** v. a. fam. herbergen, huisvesten; **—geur,** m. herbergier, huisvester.

Hébé‖té, ée, a. dom, verstompt; **—tement, hébètement,** m. verstomping, v.; stompzinnigheid, v.; **—ter,** v. a. dom maken, verstompen; **—tude,** f. stompzinnigheid, v.

Hébraï‖que, a. (gr. hebraios, hébreu) Hebreeuwsch; **—sant,** m. kenner der Hebreeuwsche taal; **—ser,** v. n. het Hebreeuwsch beoefenen; Hebreeuwsche uitdrukkingen gebruiken; Joodsche leerstellingen aannemen; **—sme,** m. eigenaardige Hebreeuwsche spreekwijze.

Hébreu, a. Hebreeuwsch; m. Hebreeuwsche taal, v.; Hebreër; fig. **c'est de l'— pour moi,** daar begrijp ik niets van, dat gaat mij te hoog.

Hécate, f. Hecate, godin der onderwereld.

Hécatombe, f. (gr. hekaton, cent; bous, bœuf) offerande van honderd beesten, v.; fig. groot bloedbad.

'Hèche, f. wagenladder, v.

Hectare, m. bunder (100 ares).

Hectique, a. teringachtig.

Hectisie, f. het lijden aan de teringkoorts.

Hecto, Hect devant une voyelle (gr. hekaton, cent) honderd, honderdmaal.

Hecto‖gramme, m. ons; hectogramme, v.; **—litre,** m. vat; mud; hectoliter, m.; **—mètre,** m. hectometer (100 meter), m.

Hédérée, f. klimophars, v.

Hédysarum, Hédysaron, m. zoete klaver, v.

Hégémonie, f. (gr. hêgemonia) opperheerschappij, v. der steden Athene, Sparta en Thebe.

Hégire, f. (ar. hejireth, fuite) tijdrekening der Mahomedanen, naar de vlucht van Mahomet.

Hégoumène, m. opperste van een klooster, (bij de tegenwoordige Grieken).

Heiduque (pr. **è-duc**), m. Hongaarsche soldaat, Heiduk; op zijn Hongaarsch gekleede knecht.

Hélas, (pr. **lace**), interj. ach! helaas!

Hélépole, f. stormtoren, muurbreker, m.

'Hélement, 'Hèlement, m. het praaien (van een schip).

'Héler, v. a. een schip praaien; aanroepen.

Hélianthe, m. (gr. hêlios, soleil; anthos, fleur) zonnebloem, v.

Hélianthème, m. (gr. hêlios, soleil; anthêma, fleur) zonnekruid, goudroos.

Héliaque, a. (gr. hêlios, soleil) de zon betreffend; **lever —, coucher —,** opgang van een ster even vóór zonsopgang, ondergang van een ster even na zonsondergang; **—s,** f. pl. zonnefeesten (bij de Grieken).

Héliaste, m. (gr. hêlios, soleil) lid van

zeker Atheensch gerechtshof dat bij 't opgaan der zon zijne zittingen hield.

Héli‖ce, f. (gr. helix; de helissein, enrouler) geslingerde streep of lijn om eene ronde zuil, slingerlijn, v.; schroeflijn, v.; schroef, v.; spiraal, v.; **— (propulsive),** propeller, m. der stoomboot; **escalier en —,** wenteltrap, v.; **vaisseau à —,** schroefstoomboot, v.; **—cien, ienne, —cin, ine,** a. tot de schroeflijn behoorend; **—cites,** f. pl. versteende tuinslakken, m; **—coïdal, ale, —coïde,** a. schroefvormig.

Hélingue, f. leng, v.; eind dik touw aan het handvat (bij de lijndraaiers).

Hélio‖centrique, a. zonnemiddelpuntig, uit de zon als middelpunt gezien of beschreven; **—chromie,** f. (gr. hêlios, soleil; chrôma, couleur) kleurenphotographie, v.; **—graphie,** f. (gr. hêlios, soleil; graphô, j'écris) zonsbeschrijving, v.; lichtdruk, phototypie; **—graphique,** a. tot de zonsbeschrijving behoorend; **gravure —,** lichtdruk, heliogravure; **—mètre,** m. (gr. hêlios, soleil; metron, mesure) zonnemeter, m.; **—scope,** m. (gr. hêlios, soleil; skopeô, j'examine) zonneglas; zonnekijker, m.; **—trope,** m. (gr. hêlios, soleil; trepô, je tourne) zonnebloem, v. heliotroop; **— du Pérou,** vanillekruid; zonnespiegel, m.; f. groenachtig edelgesteente met roode stipjes.

Hélix, m. omgeslagen buitenste oorrand, m.

Hellébore, f. nieswortel, m.; nieskruid.

Hellé‖nique, a. (gr. hellênikos; de hellên, grec) helleensch, oud-Grieksch; **—nisme,** m. Grieksche spreekwijze; het hellenisme; **—niste,** m. Gricksche taalkenner; Alexandrijnsche jood.

Helmin‖the, m. (gr. helmis, helminthos, ver) ingewandsworm, m.; **—thique,** a. et m. (middel) tegen de wormen; **—thologie,** f. wormkunde; wormbeschrijving, v.

Hélode, a. **fièvre —,** moeraskoorts, v.

Hélose, f. zekere oogziekte, v.

Helvé‖tien, ienne, a. Zwitsersch; m. et f. Zwitser, Zwitsersche; **—tique,** a. Zwitsersch.

'Hem (pr. **ème**), int. hem! hei! hei daar!

Héma‖gogue, a. et m. (grec. haima, sang) bloeddrijvend (middel); **—teux, euse,** a. bloed...; **—tie,** f. rood bloedlichaampje; **—tine,** f. roode kleurstof van het bloed, hematine; **—tite,** f. bloedsteen, m.; **—tocèle,** f. bloedbreuk, v.; **—tose,** f. de bloedwording, de verandering van het maagsap in bloed, v.; **—turie,** f. het bloedwateren.

Hémeralope, a. dagzichtig, nachtblind.

Hémérocalle, f. hemerocallis, dagbloem, daglelie, v.

Hémi (préf. grec), half.

Hémi‖cycle, m. (préf. hêmi et gr. kuklos, cercle) halve cirkel, m.; amphitheater; halfcirkelvormige zaal, v.; halfcirkelvormig gewelf; **—ne,** f. (lat. hemina; gr. hêmina) inhoudsmaat v. bij de Romeinen; **—one,** m. halfezel, m. (soort van paard); **—plégie, Hémiplexie,** f. (préf. hêmi et gr. plessô, je frappe) beroerte, verlamming aan éene zijde, v.; **—ptère,** a. (préf. hêmi et gr. pteron, aile) met halve vleugeldeksels; **—sphère,** m. halve bol, halfrond; helft van den aardbol, v.; **les —s de Magdebourg,** de Maagdenburger halve bollen; **—sphérique,** a. halfbolrond; **—sphéroïde,** m. halfbolvormig lichaam; **—stiche,** m. (préf. hêmi et gr. stichos, vers) halve versregel, m.

Hémop‖toïque, Hémop‖tyique, a. bloedspuwend, die bloed spuwt; **—tysie,** f. (gr. haima, sang; ptusis, crachement) bloedspuwing, v. (als zij uit de long voortkomt).

Hémor‖r(h)agie, f. (gr. haima, sang, règnumi, faire éruption) bloeduitstorting, bloedlozing, v.; **—r(h)agique,** a. tot de bloeduitstorting behoorend; **—rhée,** f. passieve bloedvloeiing, v.; **—roïdaire,** a. aan aambeien lijdend; m. et f. lijder aan aambeien; **—roïdal, ale,** a. speenaderlijk; **—roïdale,** f. stekelvederdistel (plant); **—roïdes,** f. pl. (gr. haima, sang; rheô, je coule) aambeien, v.

Hémosta‖se, f. (gr. haima, sang; stasis, arrêt) stilstand in het bloed, m.; **—tique,** a. et m. bloedstillend (middel).

Hen, Hein, interject. hè? wat? (woordje, dat gebruikt wordt, wanneer men een gezegde wil doen herhalen).

Hendéca‖gone, Endécagone, m. (gr. hendeka, onze; gônia, angle) elfhoek, m.; —, a. elfhoekig; **—syllabe** (pr. **in**), a. (gr. hendeka, onze, et fr. syllabe) van elf lettergrepen; m. vers van elf lettergrepen.

Henné, Henneh, m. Henna (Oostersche heester, waarvan de bladeren fijngestampt geel kleuren).

'Hennin, m. zeer hoog kapsel der 14de en 15de eeuw.

'Hen‖nir (pr. **anir**), v. a. (lat. hinnire) brieschen, hinniken (als de paarden); **'—nissement** (pr. **ani**), m. het gebriesch, gehinnik (van een paard).

Hépar, m. zwavellever, v.

Hépa‖tique, a. tot de lever behoorend; —, f. leverkruid; **—tite,** f. (gr. hêpar, foie) ontsteking in de lever, v.; leversteen, m.

Hepta‖corde ou **Eptacorde,** a. (gr. hepta, sept, et fr. corde) zevensnarig; m. zevensnarige lier, v.; **—èdre,** m. (gr. hepta, sept; edra, surface) zevenvlak; **—gonal, e,** a. zevenhoekig; **—gone,** a. (gr. hepta, sept; gônia, angle) zevenhoekig; m. zevenhoek; zevenhoekige vesting, v.; **—mèron,** m. (gr. hepta, sept; êmera, jour) werk van zeven dagen; verzameling van vertellingen van Margaretha van Navarre, v.

Hep‖tandrie, f. plantengeslacht der zevenhelmigen; **—tarchie,** f. (gr. hepta, sept; archê, commandement) zevenkoningdom; zevenregeering, v. (vooral van de zeven Angelsaksische rijken in Engeland).

Héral‖dique, a. (lat. heraldus, héraut) tot de wapenkunde behoorend; **—diste,** m. wapenkundige.

'Héraut, m. (lat. heraldus) heraut, krijgs- of wapenbode.

Her‖bacé, ée, a. grasachtig, kruidachtig; **—bage,** m. (voeder)gras; weide, v.; weirecht, weiloon; **—bager,** v. a. het vee naar de weide brengen; m. groenboer; vetweider; **—bageux, euse,** a. grasrijk, grazig; **—be,** f. (lat. herba) gras; kruid; **—s,** f. pl. kruiden; **fines —s,** geurige toekruiden (peterselie, kervel); **boite aux —s,** botaniseertrommel; **mauvaise —,** onkruid; **mauvaise — croit toujours,** onkruid vergaat niet; **il a marché sur une mauvaise —,** hij is uit zijn humeur, hij is met het verkeerde been uit bed gestapt; **couper l'— sous le pied à qn.,** iem. het gras voor de voeten wegmaaien; **en —,** nog groen (van koren, hennep enz.); fig. **manger son blé en —,** zijne inkomsten vooruit verteren; **un savant en —,** een geleerde in

den dop, in spe; **—beiller,** v. n. weiden, grazen (van wild); **—beline,** f. klein mager schaap; **—ber,** v. a. op het gras uitspreiden en blecken; **—berie,** f. groenmarkt, v.; wasbleekplaats, v.; **—bette,** f. kort en dun gras; **—beux, euse,** a. grazig, grasrijk; **—bier,** m. plantenverzameling, herbarium; kruiden- of plantenboek; grasbank (in 't water); hooizolder, m.; eerste maag van herkauwende dieren, v., nu beter **panse** geheeten; **—bière,** f. groenvrouw; **—bivore,** a. (lat. herba, herbe; voro, je dévore) grasetend, plantenetend, van planten levend; m. pl. plantenetende dieren.

Herbori‖sateur, m. **trice,** f. kruiden-, plantenzoeker, zoekster; **—sation,** f. kruidenlezing, v.; **—ser,** v. n. botaniseeren, planten zoeken, kruiden lezen; **—seur,** m. plantenzoeker, kruidenlezer, kruidenkenner; **—ste,** m. et f. kruidenkenner, kruidenkenster; kruidenverkooper, kruidenverkoopster; **—sterie,** f. kruidenwinkel, -handel, m.

Herbu, ue, a. met gras begroeid, grazig.

'Her‖che, f. ertswagen, m. (in een mijn); **'—cher,** v. n. de ertswagens voortbewegen (in een mijn); **'—cheur,** m. **euse,** f. mijnwerker, mijnwerkster die de ertswagens voortbeweegt.

Hercule, m. (du nom d'Hercule) zeer sterk, kloek man.

Herculéen, éenne (pr. **lé-in**), a. Herculisch; forsch en sterk.

'Hère, m. **pauvre —,** arme drommel.

Hérédi‖taire, a. erfelijk; **prince, princesse —,** erfprins, erfprinses; **—tairement,** adv. uit hoofde van erfrecht, erfelijk; **—té,** f. (lat. hæreditas, de hæres, héritier) erfgoed, erfrecht.

Héré‖siarque, m. (gr. hairesis, hérésie; archos, chef) stichter eener kettersche gezindheid; ketterhoofd; aartsketter; **—sie,** f. (gr. hairesis; de haireô, je choisis) ketterij, v.; **—siographe, —siologue,** m. schrijver over de ketterijen; **—ticité,** f. ketterachtigheid, v.; **—tique,** a. kettersch; m. et f. ketter, ketterin; **—tiser,** v. a. een ketter noemen.

'Hériss‖sé, m. stekelbuik, m. (visch); **—sé, ée,** a. borstelig, harig; fig. vol van..., geheel bedekt met...; **c'est un homme —,** het is een onhandelbaar, lastig mensch; **chenille —sée,** f. beerrups, v.; **'—sement,** m. het omhoog staan, oprijzen der haren enz; **'—ser,** v. a. (de haren, veeren) opsteken, oprichten, doen omhoog staan; met punten, stekels dicht bedekken; ruw met kalk of gips bepleisteren; v. n. (rad. hérisson) et **se —ser,** v. pr. oprijzen, te berge rijzen; fig. boos worden; met stekels, punten bedekt worden; **'—son,** m. (lat. ericius) egel, m.; kroonrad; Spaansche of Friesche ruiter; **'—son, ne,** a. kregel, onhandelbaar; **'—sonne,** f. fig. knorrig, korzelig wijf; **'—sonné, ée,** a. stekelig, met stekels bezet; op zijn achterste zittend, neérgehurkt.

Héri‖tage, m. erfenis, v. erfdeel; **—ter,** v. a. (lat. hæreditare; de hæres, héritier) **qch. de qn.,** iets van iem. erven; v. n. **de qch.,** iets erven; **—tier,** m. **ière,** f. erfgenaam, erfgename.

Hermandad, f. **la sainte —,** de politiewacht in Spanje, v.; fig. de politie.

Hermaphro‖disme, m. ou **—ditisme,** m. tweeslachtigheid, v.; **—dite,** a. tweeslachtig; m. tweeslachtig mensch, hermaphrodiet.

Herméneutique, f. (gr. hermêneuô, j'explique) uitlegkunde, v.

Hermès (pr. **mèce**), m. (Hermès, divinité grecque correspondant à Mercure) Hermeszuil, v.

Herméti‖cité, f. (de Hermes Trismegistus, personnage légendaire de l'Egypte auquel on attribuait au moyen âge la fondation de l'alchimie) luchtdichte geslotenheid, v.; **—que,** a. hermetisch, luchtdicht; **livres —s,** de heilige boeken der Egyptenaren; **—que,** a. (de Hermès, divinité grecque) **colonne —,** Hermeszuil; **—quement,** adv. luchtdicht.

Hermi‖ne, f. (rad. Arménie, pays d'où la fourrure de l'animal était expédiée primitivement) hermelijn, m.; hermelijnvel, -bont; fig. koninklijke of keizerlijke waardigheid; **—ner,** v. a. met hermelijn bezetten, voeren; **—nette,** f. timmermansbijl, v.

Hermi‖tage, f. kluis, kluizenaarshut, v. zie **Ermitage**; **—te,** m. kluizenaar, heremiet; zie **Ermite.**

'Her‖niaire, a. tot eene breuk behoorend; **bandage —,** breukband; **chirurgien —,** breukmeester; zie **—niole**; **'—nie,** f. (lat. hernia) breuk, darmbreuk, v.; **'—nié, ée,** a. **'—nieux, euse,** a. die gebroken is of eene breuk heeft; **'—niole, '—niaire,** f. breukkruid, duizendgraan.

Hernute, m. Hernhutter; Moravische of Boheemsche broeder.

Héroïcité, f. heldhaftigheid, v.

Héroï-comique, a. boertig en verheven te gelijk.

Héroï‖de, f. heldendicht (brief door de vrouw of de geliefde van een held aan dezen geschreven); **—fier,** v. a. onder het getal der helden plaatsen; **—ne,** f. heldin; **—que,** a. heldhaftig, dapper; verheven, grootsch; zeer krachtig werkend (van een geneesmiddel); **—quement,** adv. op eene heldhaftige wijze; **—sme,** m. heldenmoed, m.

'Héron, m. reiger, m.

'Héron‖neau, m. kleine reiger, m.; **'—ner,** v. n. op de reigerjacht gaan; **'—nier, ière,** a. op de reigerjacht afgericht; fig. fam. lang, mager, hoog van heupen; **'—nière,** f. plaats, waar de reigers gaan liggen; reigershut, v.

'Héros, m. (gr. hêrôs) held.

'Herpaille, f. troep van jonge herten, m.

'Herpes, f. pl. — **marines,** uitwerpsels der zee; zeedriften, v. (als koraal, amber enz.).

Her‖pès (pr. **èce**), m. vlecht, dauwworm (soort uitslag); **—pétique,** a. vlechtachtig, dauwwormachtig.

Herpétographie, Herpétologie, f. (gr. herpeton, reptile) beschrijving der kruipende dieren.

'Her‖sage, m. het eggen; **—scher, —scheur, euse,** zie **Hercher** enz.; **'—se,** f. (lat. hirpex) egge; valpoort, v., valhek; lampenstellage (in een schouwburg); houten kandelaar, m.; stormegge, v.; **'—sé, ée,** a. **champ —sé,** geëgde akker, m.; **porte —sée,** poort met eene valdeur, v.; **château —sé,** kasteel met valpoort; **'—seau,** m. strop; leuver op het lijk van een zeil, m.; **'—sement,** m. het eggen; **'—ser,** v. a. eggen, met de egge gelijk maken; **'—seur,** m. egger, die het land egt; **—sillons,** m. pl. stormplanken, v.

Hési‖tant, e, a. aarzelend; **—tation,** f. aarzeling, weifeling; hapering; stameling, v.; **—ter,** v. n. (lat. hæsitare; de hærere, être arrêté) aarzelen, weifelen; haperen, blijven steken.

Hesper, m. de planeet Venus, v.

Hespé‖rides, f. pl. de dochters van den Nacht, die den tuin met gouden appelen **(le jardin**

des Hespérides) bewoonden; **—rie,** f. naam van Italië bij de Grieken, van Spanje bij de Romeinen; **—rique,** a. Hesperisch, Italiaansch of Spaansch.

Hèter, Hétéro, (in samenstellingen) anders, verschillend, vreemd.

Hétaire, Hétaïre, f. boeleerster (bij de Grieken).

Hétéro‖clite, a. (gr. heteroklitos, qui fléchit d'une façon irrégulière) onregelmatig; fig. zeldzaam; **—doxe,** a. (gr. heteros, autre; doxa, opinion) onrechtzinnig, strijdig tegen de gezonde leer; **—doxie,** f. onrechtzinnigheid, v.; **—gène,** a. (gr. heteros, autre; genos, race) van ongelijken aard; **—généité,** f. ongelijkheid van aard, v.; **—sciens,** m. pl. (gr. heteros, autre; skia, ombre) éénschaduwigen, bewoners der gematigde luchtstreken.

'Hetman, m. hetman; opperhoofd der kozakken.

'Hétoudeau, m. jong kapoen.

'Hètre, m. beukenboom, m.

'Heu, int. hei!

Heur, m. (lat. augurium, présage) geluk; loc. prov. **il n'y a qu'— et malheur dans ce monde,** op geluk komt 't aan in deze wereld; het geluk van den een is het ongeluk van den ander.

Heure, f. (lat. hora) uur; tijd, m.; **une — d'horloge,** een vol uur, een uur dat lang valt; **tout à l'—,** adv. terstond, aanstonds; **à cette —,** adv. tegenwoordig, thans; **à l'— qu'il est, pour l'—,** adv. nu, tegenwoordig; **regarder l'— à sa montre,** op zijn horloge kijken hoe laat het is; **j'ai l'—,** mijn horloge is precies; **d'— à autre,** van uur tot uur, van tijd tot tijd, allengs; **d'— en —,** alle uren, van oogenblik tot oogenblik; **prendre une cuillerée d'— en —,** een lepel om 't uur nemen; **de bonne —,** vroeg, bijtijds, ter goeder uur; **de meilleure —,** vroeger; **à la bonne —,** zeer wel, het is goed; zooveel te beter; **à l'—,** bij het uur; **prendre une voiture à l'—,** een rijtuig per uur huren; **le quart d'— de Rabelais,** het oogenblik van betalen; een aanaangenaam oogenblik; **prendre l'— de qn.,** het uur nemen, dat iem. het meest gelegen komt; **prendre — avec qn.,** een uur met iem. afspreken; **être à sa dernière —,** op sterven liggen; **deux mortelles —s,** twee eindelooze uren; **—s de loisir,** uren van uitspanning; **—s dérobées,** snipperuurtjes; **—s,** f. pl. **(livre d'—s),** pop. **une paire d'—s,** getijboek, gebedenboek; **les Heures,** de Horen (godinnen van den tijd).

Heu‖reusement, adv. gelukkig, bij geluk; **—reux, euse,** a. (rad. heur) gelukkig, gelukzalig.

'Heur‖t, m. schok, stoot, m.; **'—tant, e,** a. kwetsend; **'—tement,** m. het op elkander stooten (b.v. van klinkers); **'—tequin,** m. zwaar ijzeren beslag op de as; stootplaat, v.; **'—ter,** v. a. et n. stooten, aanstooten; aankloppen; fig. kwetsen; fig. **— la raison,** met het gezond verstand strijden; **— qn. de front,** iemand rechtstreeks tegenspreken; **se —,** v. pr. zich stooten; **'—toir,** m. klopper aan eene deur, m.; aanslag (ijzer in den deurdrempel, waartegen de deurvleugels slaan), m.

'Heuse, f. pompzuiger, m.

Hévé, m. **Hévée,** f. gomelastiekboom, m. van Guiana.

Hex, Hexa (prêf. grec), zes.

Hexa‖corde, m. (gr. hex, six, et corde) zessnarig speeltuig; **—èdre,** m. (gr. hex, six; edra, face) figuur met zes gelijke zijden, v.; teerling, m.; **—gonal, e,** a. zeshoekig; **—gone,** m. (gr. hex, six; gônia, angle) zeshoek, m.; a. zeshoekig; **—méron,** m. zesdaagsch werk, werk over de schepping; **—mètre,** m. (gr. hex, six; metron, mesure) zesvoetig vers; **—ndrie,** f. plantengeslacht der zeshelmigen; **—style,** a. zeszuilig, met zes zuilen naast elkander; m. gebouw met zes zuilen naast elkander; **—syllabe,** a. met zes lettergrepen; m. woord, versregel van zes lettergrepen.

Hiatus (pr. **tuce**), m. (m. lat. de hiare, être béant) wanklank, m.; gaping, v.; b.v. in: **il alla à Athènes.**

Hiber‖nacle, m. winterwoning, v.; **—nal, e, aux,** a. wintersch; **—nant, e,** a. 's winters slapend; **—nation,** f. winterslaap, m.; overwintering, v.; **—ner,** v. n. (lat. hibernus, d'hiver) den winter slapend doorbrengen, overwinteren.

'Hibou, m. uil, m.

Hibride, hybride, a. van twee soorten afkomstig, uit twee soorten geteeld.

'Hic, m. fam. knoop, m.; hoofdzwarigheid, v.

Hidalgo, m. (m. esp.) Spaansch edelman.

'Hideur, f. afzichtelijkheid, afschuwelijkheid, v.

'Hideu‖sement, adv. afgrijselijk, afschuwelijk; **'—x, euse,** a. (v. fr. hide, frayeur) afgrijselijk, afzichtelijk, afschuwelijk.

'Hie, f. heiblok; straatstamper.

Hièble, yèble, f. (lat. ebulum) wilde vlier, v.

Hiémal, e, aux, a. in den winter groeiend.

'Hiement, Himent, m. inheiing der palen en straatsteenen, v.; gekraak van een werktuig bij het ophijschen eener groote zwaarte.

Hiène, zie **Hyène.**

'Hier, v. a. met het heiblok inslaan, inheien.

Hier (pr. **i-ère**), adv. (lat. heri) gisteren; **d'— en huit,** gisteren over acht dagen; **avant —,** eergisteren; **d'—,** van gisteren; kort geleden; **un homme d'—,** een fortuinskind, parvenu.

'Hiérar‖chie, f. (gr. hieros, sacré; archè, commandement) onderscheiding van rangen in het engelenkoor, hierarchie; kerkregeering, v.; **— militaire,** de rangen in het leger; **'—chique,** a. van de kerkelijke rangen, hierarchisch; **'—chiquement,** adv. volgens de kerkelijke rangen; **'—ques,** m. pl. aartspriesters in de Grieksche kerk; gezamenlijke geestelijkheid, v.

Hiératique, a. (gr. hieros, sacré) de heilige zaken betreffend, priesterlijk.

Hiéroglyl‖phe, m. (gr. hieros, sacré; gluphô, je grave) beeldschrift; beeldspraak, v.; **—phique,** a. beeldsprakig, hieroglyphisch.

Hiéro‖logie, f. verhandeling over heilige dingen; wijding, inzegening, v.; **—nymite,** m. (lat. Hieronymus, Jérôme) geestelijke van de orde van den H. Hieronymus; **—phante,** m. (gr. hieros, sacré; phainô, je me montre) opperpriester (bij de geheimenissen).

Highlander (pr. **aï-lann-deur**), m. Schotsche Hooglander.

Hilar(i)ant, e, a. vervroolijkend, vreugdewekkend.

Hilarité, f. (lat. hilaritas; de hilaris, joyeux) vroolijkheid, opgeruimdheid, v.

'Hile, m. (lat. hilus, ombilic) navel, m.

'Hiloires, f. pl. hoofden, luikbalken, m.

Hindou, e, a. Hindousch; m. et f. Hindou, Hindousche vrouw.

Hindoustani, m. volkstaal, v. der Hindous.

Hinguet, Linguet, m. klemhout van het braadspit.

Hinse! int. hijsch op! hijsch!

Hippi‖atre, m. (gr. hippos, cheval; iatros, médecin) paardenarts; **—atrie, —atrique,** f. geneeskunde (van paarden), v.; **—en, enne,** ou **—que,** a. het paard betreffend, tot het paard behoorend; **concours —que,** wedren.

Hippo‖campe, m. zeepaard (van de zeegoden); zeepaardje (visch); **—centaure,** m. menschpaard; **—cras,** m. hippokras, v. (soort van drank); **—crate,** m. dokter; **—cratique,** a. naar de leer van den beroemden Hippocrates; **—cratisme,** m. geneeskunst, v. volgens Hippocrates; **—crène,** f. bron der zanggodinnen, hengstebron, v.; **—drome,** m. (gr. hippos, cheval; dromos, course) renbaan voor de paarden, v.; paardenspel; **—griffe,** m. (gr. hippos, cheval; grups, griffon) gevleugeld paard (in de fabelleer); **—lithe,** f. paardesteen, m.; **—mane,** m. liefhebber van paarden; **—ne,** f. Hippona, godin der paarden; **—phage,** m. paardenvleeseheter; **—potame,** m. (gr. hippos, cheval; potamos, fleuve) rivier- of nijlpaard.

Hirondelle, f. (lat. hirundo) zwaluw, v.; **pierre d'—,** zwaluwsteen, m.; fam. arbeider, die 't eerst uit de provincie komt; handelsreiziger; huurkoetsier; fam. **—d'hiver,** kastanjekoopman; schoorsteenvegersknecht; fam. **— de grève,** gendarme.

Hirsute, a. (lat. hirsutus) met lange, borstelige haren; ruig, borstelig.

Hirudinées, f. pl. (lat. hirudo, sangsue) bloedzuigers, m.

Hispa‖nique, a. Spaansch; **—nisme,** m. (lat. hispanus, espagnol) Spaansche taalwending, v.; **—no . . .,** (in samenstellingen) Spaansch; **—no-américain, e,** a. Spaansch-Amerikaansch.

Hispide, a. (lat. hispidus, hérissé) ruig, borstelig, stekelig.

Hisser, v. a. hijschen, ophijschen.

Histoire, f. (gr. historia, information, recherche de la vérité) geschiedenis, v.; gedenkschrift; beschrijving, v.; **— de rire,** uit de grap, om te lachen; **avoir des —s ensemble,** met elkaar kibbelen, twisten; **conter des —s,** leugens vertellen.

Histologie, f. leer der organische weefsels, v.

Histo‖rial, ale, a. tot de geschiedenis behoorend, historisch; **—rien,** m. geschiedschrijver; **—rier,** v. a. wijdloopig verhalen; opsieren met kleine sieraden; **—riette,** f. vertelseltje, verhaaltje; **—riographe,** m. (gr. historia) aangesteld geschiedschrijver; **—rique,** a. geschiedkundig, historisch; f. de geschiedenis, het verloop; **—riquement,** adv. geschiedkundig, op historische wijze.

Histrion, m. (lat. histrio) potsenmaker, rondtrekkend tooneelspeler.

Hiver, m. (lat. hibernus, hivernal) winter, m.

Hiver‖nache, m. wintervoeder; **—nage,** m. wintertijd, m.; overwintering, v.; winterhaven,, v.; het bewerken van den akker tegen den winter; **—nal, ale,** a. tot den winter behoorend; **—nation,** f. winterslaap, m.; winterweer; **—ner,** v. n. overwinteren; de winterkwartieren betrekken; v. a. **— une terre,** een akker tegen den winter bewerken; **s'—,** v. pr. zich tegen de koude harden.

'Ho! int, ho! ha! hei daar!

'Hobereau, m. havik, m.; fig. fam. kale jonker, landjonker.

'Hoc, m. zeker kaartspel.

'Hocco, m. gekuifde Amerikaansche vogel, m.

'Hoche, f. kerf, keep, inkeping, v.

'Hochement, m. schudding (van het hoofd), v.

'Hoche‖pot, m. hutspot met knollen, wortelen enz., m.; **'—queue,** m. kwikstaartje.

'Hocher, v. a. schudden, sterk bewegen; inkerven; **— la tête sur qch.,** het hoofd ergens over schudden, iets afkeuren; **— le mors, la bride à qn.,** iemand tot iets zoeken aan te moedigen; fig. **— du nez,** den neus optrekken.

'Hochet, m. kinderbel, v.; rammelaar, m.

Hodomètre, m. wegmeter, m.

†**'Hogner,** v. n. fam. tussschen de tanden brommen.

Hoir, m. (lat. hæres) erfgenaam; oor, oir.

Hoirie, f. erfenis, v.

Hoirin, Horin, m. breitouw.

'Holà, int. hola! stil, stil! houd op, zachtjes! **mettre le —,** den twist bijleggen, vrede stichten.

'Hôl‖lement, m. gekras van een uil; **'—ler,** v. n. krassen (van een uil).

'Hollan‖dais, e, a. Hollandsch, Nederlandsch; m. et f. Hollander, Hollandsche vrouw; m. het Hollandsch; f. door wind gedreven watermolen; **'—de,** f. soort batist; m. Hollandsche kaas, v.; **'—dée,** a. f. **batiste —,** soort van batist, die zeer sterk is, v.; **'—der,** v. a. op zijn Hollandsch bewerken, bereiden; ganzeveeren pennen bereiden; **'—diser,** v. a. verhollandschen, Hollandsch maken, eene Hollandsche gedaante geven.

Holo‖causte, m. (gr. holokaustos, brûlé tout entier) brandoffer; **—graphe,** a. geheel met eigen hand geschreven; zie **olographe; —thuries,** f. pl. op wormen gelijkende straaldieren, die in China en Japan als lekkernij gegeten worden en 't handelsartikel **tripang** vormen; **—thurion,** m. soort van zeedistel, v.; zeeblaas, v.

'Hom! (pr. **ome**), interj. hm! zoo!

'Homard, m. zeekreeft, m.

Hombre, m. omberspel; omberspeler; **faire une partie d'—,** omberen, een partijtje omberen.

'Home, m. (mot anglais) eigen haard, huiselijkheid, v.

Homélie, f. (gr. homilia, conversation) leerrede over een stuk van den christelijken godsdienst of over het Evangelie, v.; vermaning, boetpredikatie, v.

Homéo, (in samenstellingen) gelijk, gelijksoortig.

Homéopa‖the, m. aanhanger der homœopathie; homœopathisch dokter, homœopaath; **—thie,** f. (gr, homoios, semblable; pathos, affection) homœopathie, geneeswijze van Dr. Hahnemann; **—thique,** a. homœopathisch; **—thiser,** v. n. de homœopathie uitoefenen.

Homé‖rides, m. pl. navolgers, bewonderaars van Homerus; **—rique,** a. Homerisch, naar den dichttrant van Homerus.

Homi‖cide, m. (lat. homicida; de homo, homme; cædere, tuer) moord, doodslag; moordenaar; **— de soi-même,** zelfmoordenaar; **—,** a. moorddadig.

Homi‖létique, a. **vertu —,** gezellige deugd, gezelschapsdeugd; f. homiletiek, kanselwelsprekendheid; **—liaire,** m. verzameling van leerredenen, preeken, v.; **—liaste,** m. schrijver van leerredenen; **—lie,** f. bijbelverklarende preek, v.

Homma‖ge, m. leenplicht, m.; huldiging, v.; fig. hulde, v.; eerbied, m.; **faire, rendre l'—,** huldigen, eer bewijzen; fig. **rendre — à la vérité,** de waarheid hulde doen; **faire — à qn. d'un livre,** iem. een boek vereeren, ten ge-

schenke geven; iem. een boek opdragen; **—ges,** pl. plichtplegingen, betuigingen van eerbied; **agréez mes —ges respectueux,** aanvaard de verzekering mijner oprechte hoogachting; **—gé, ée,** a. leenplichtig; **—ger,** m. leenman.

Hommasse, a. manlijk, als een man (van vrouwen).

Homme, m. (lat. homo) mensch; man; pop. echtgenoot, man; **— d'affaires,** zaakwaarnemer, hofmeester in een huis; **— de peine,** sjouwerman; **— de cœur,** moedig, dapper man; **— de bien,** braaf, rechtschapen man; **— fait,** volwassen man; **— de guerre,** krijgsman; **— de loi,** wetgeleerde; **— de robe,** rechtsgeleerde; **— de lettres,** schrijver, letterkundige; **honnête —,** eerlijk, braaf man; **— honnête,** welgemanierd, hoffelijk, beleefd man; **bon —,** zwak, onbeduidend man; **mon —,** mijn man, degene, die mij tot iets geschikt voorkomt; **il y a de l'—,** er is iets menschelijks in, het is niet geheel zuiver; **vieil —,** oude Adam; aangeboren geneigdheid, v.; **dépouiller le vieil —,** den ouden Adam afleggen; **— de pied,** voetknecht, infanterist; **un — à la mer!** een man over boord!; **l' — des bois,** de orangoetang.

Homme-affiche, m. wandelend aanplakbiljet, (iemand, die met aanplakbiljetten omhangen, de stad doorgaat); pl. **des hommes-affiche.**

†**Hommeau,** m. mannetje, ventje.

Homme-cheval, m. Centaurus, m.; pl. **des hommes-chevaux.**

Homme-Dieu, m. Godmensch, Jezus Christus.

Hom‖mée, f. dagwerk (van een ploeger); **—melet,** m. mannetje.

Homme-orchestre, m. man die verschillende instrumenten bespeelt; pl. **des hommes-orchestre.**

Homo, in samenstellingen: gelijk, gelijkvormig.

Homocentrique, a. éénmiddelpuntig.

Homœopathe, zie **Homéopathe** etc.

Homo‖gène, a. (gr. homoios, semblable; genos, race) gelijkslachtig, van gelijken aard; **—généité,** f. gelijkslachtigheid, gelijkheid van aard, homogeniteit, v.; **—graphe,** a. (gr. homoios, semblable; graphô, j'écris) **(mots) —s,** gelijk geschreven woorden; **—logation,** f. gerechtelijke bevestiging, homologatie, v.; **—logie,** f. gelijkaardigheid, overeenstemming, v.; **—logue,** a. gelijknamig, overeenkomstig; **—loguer,** v. a. (gr. homoios, semblable; logos, discours) gerechtelijk bekrachtigen; **—nyme,** a. et m. (gr. homoios, semblable; onuma, nom) gelijknamig; pl. homonymen, woorden, die gelijk uitgesproken of geschreven worden, maar waarvan de beteekenis verschilt (b.v. ceint, sain, saint, sein); **cet écrivain est souvent confondu avec son —,** deze schrijver wordt dikwijls verward met zijn naamgenoot; **—nymie,** f. gelijkluidendheid van woorden, v.; gelijknamigheid met iets of met iemand, v.; **—phone,** a. gelijkluidend; **—phonie,** f. (gr. homoios, semblable; phônê, voix) gelijkluidendheid, v.; **—phonique,** a. gelijkluidend.

'Hon, interj. he! wat!

'Honchets, m. pl. knipperspel. Zie **Jonchets.**

'Hongre, m. ruin, m.

†**'Hongreline,** f. spencer, m. (vrouwenkleed).

'Hongrer, v. a. ruinen, lubben (een paard).

'Hon‖grie, f. Hongarije; **point de —,** Hongaarsch naaldtapijtwerk; **'—grois, e,** a. Hongaarsch; m. et f. Hongaar, Hongaarsche vrouw; **'—groise,** f. Hongaarsche dans, m.; nauwsluitende rijbroek, m.

'Hon‖groyer, v. a. leder op Hongaarsche wijze bereiden; **—groyeur, —grieur,** m. bereider van Hongaarsch leder.

Honnè‖te, a. (lat. honestus) eerlijk, rechtschapen; eerbaar, zedig, welvoeglijk; hoffelijk, beleefd; billijk; **— homme,** braaf, rechtschapen man; **homme —,** hoffelijk, beleefd man; **l'—,** m. het eerlijke, fatsoenlijke; **—tement,** adv. op eene eerlijke, beleefde wijze; **—teté,** f. eerlijkheid, rechtschapenheid; welvoeglijkheid; hoffelijkheid, beleefdheid; pl. hoffelijkheden; eerbetuigingen, v.

Hon‖neur, m. (lat. honor) eer; hoogachting, v.; roem, lof, m.; **faire — à,** eer bewijzen aan..., eer aandoen; **faire — à une lettre de change,** een wissel honoreeren; **faire — à sa signature,** zijne verbintenissen nakomen; **dame d'—,** hofdame; **garçon d'—,** bruidsjonker; **demoiselle d'—,** bruidsmeisje; pl. eereteekens; eerbewijzingen, v.; eerposten, m., waardigheden, v.; honneurs (bij 't kaartspel); **faire les —s de la maison,** voor gastheer, gastvrouw spelen; de eer van 't huis ophouden, de honneurs waarnemen; **—s funèbres,** m. pl. lijkplechtigheden, v.; **obtenir les —s de la guerre,** met krijgsmanseer mogen aftrekken.

'Honnir, v. a. hoonen, beschimpen; **honni soit qui mal y pense,** smaad over hem die er kwaad van denkt (devies van de orde van den Kouseband in Engeland).

Honora‖bilité, f. achtbaarheid, deftigheid, v.; **—ble,** a. (lat. honorabilis; de honor, honneur) eervol, achtbaar, loffelijk; heerlijk, aanzienlijk, kostelijk; **—blement,** adv. op eervolle, deftige, uitstekende wijze.

Hono‖raire, a. eere...; **membre —,** eerelid, honorair lid; **titre —,** eeretitel, m.; **—raires,** m. pl. honorarium, belooning van advocaten, geneesheeren, enz. v.; **—rariat,** m. eerelidmaatschap; eeregraad, m.; eereambt; **—rer,** v. a. (lat. honorare; de honor, honneur) eeren, hoogachten; (een wissel) honoreeren; **— qn. de qch.,** iemand met iets vereeren; **s'—,** v. pr. **de qch.,** eene eer ergens in stellen; **s'— par qch.,** met iets eer inleggen; **ad —res** (pr. **ère**) eershalve; om den titel; **titre ad —res,** eeretitel, m.; **—rifique,** a. dat eer geeft, eer aanbrengt; **—rifiquement,** adv. op eervolle wijze.

'Hon‖te, f. schaamte, schande, v.; schimp, m.; schandvlek, v.; **il est la — de sa famille,** hij is de schandvlek zijner familie; **j'ai — de...,** ik schaam mij om...; **avoir toute — bue,** alle schaamtegevoel verloren hebben; **il en sera pour sa courte —,** hij zal er met schande afkomen; **'—teusement,** adv. met schande, op eene schandelijke wijze; **'—teux, euse,** a. schaamachtig; beschaamd, bloode; schandelijk, onbetamelijk; **pauvres —,** huisarmen; **morceau —,** fam. het laatste stukje, brokje in een schotel.

'Hop, int. he! hopla!

Hôpital, m. (lat. hospes, hôte) armhuis, gasthuis, hospitaal; ziekenhuis, lazaret; **mettre qn. à l'—,** iemand tot den bedelstaf brengen.

Hoplie, f. schubkever. m.

Hoplite, m. zwaar gewapend voetknecht, bij de Grieken.

'Hoque‖t, m. hik, m.; fam. oprisping, v.; **être au (dernier) —,** op sterven liggen; **'—ter,** v. n. den hik hebben.

***Hoqueton,** m. overrok der gerechtsdienaars; gerechtsdienaar.

Horaire, a. tot een uur behoorend, uur...; **cercle —,** uurkring, m.; m. uurregeling, v. (voor den een of anderen dienst).

***Horde,** f. (mongol ordoù, camp et cour du roi) bende van zwervende volkeren, horde, v.

†***Horion,** m. fam. harde slag op het hoofd of de schouders, m.

Hori‖zon, m. (gr. horizôn, qui borne) gezichteinder, horizon, m.; **—zontal, ale,** a. waterpas, horizontaal; **—zontalement,** adv. horizontaal; **—zontalité,** f. horizontale ligging of richting, v.

Horlo‖ge, (gr. hôra, heure; legô, je dis) uurwerk; huis-, dorps-, kerk-, stads-, torenklok, v.; fig. **il est réglé comme une —** hij is een man van de klok; **— marine,** zee-horloge; tijdmeter, m.; **— de la mort,** klopkever, m.; **—ger,** m. **ère,** f. horlogemaker, horlogemaakster; **—gerie,** f. uurwerkmakerij, v.; uurwerkfabriek, v.

***Hormis,** prép. behalve, uitgenomen, uitgezonderd.

Horo‖graphie, f. kunst van zonnewijzers te maken, v.; **—métrie,** f. (gr. hôra, heure; metron, mesure) kunst van de uren af te meten, v.

Horosco‖pe, m. (gr. hôra, heure; skopeô, j'examine) horoscoop (waarneming van den stand van planeten en sterren bij de geboorte van iemand, om zijn toekomstig leven te voorspellen); **tirer, dresser, faire l'— de qn.,** iemands horoscoop trekken; **—per,** v. a. het horoscoop trekken; **—pie,** f. het horoscooptrekken, planeetlezen; **—pique,** a. de horoscopie betreffend, horoscopisch.

Hor‖reur, f. (lat. horror) ontzetting, afschuwelijkheid, v.; afschuw, gruwel, m.; gruweldaad v.; **—,** pl. afschuwelijke dingen; **—rible,** a. verschrikkelijk, ijselijk, vervaarlijk, afschuwelijk; **—riblement,** adv. op eene verschrikkelijke, ijselijke wijze, vreeselijk.

Horrifique, a. schrikverwekkend.

Horripi‖lant, ante, a. kippevel bezorgend, wat het haar te berge doet rijzen, ijselijk; **—lation,** f. koortsachtige rilling, v.; kippevel; **—ler,** v. a. (lat. horrere, se hérisser; pilus, poil) iemand kippevel geven, de haren te berge doen rijzen.

***Hors,** prép. buiten, behalve, uitgenomen; **— de la loi,** buiten de wet, vogelvrij; **— de cour,** afgewezen (bij de rechtbank); **— d'affaire,** buiten gevaar; **— de cause,** niet bij eene rechtszaak betrokken; fig. **cela est — de cause,** dat blijft buiten bespreking, daarover gaat het niet; **— de propos,** ten onpas; **— saison,** ontijdig; **— ligne,** buitengewoon; **il est — de soi,** hij is buiten zichzelf van woede; **— de cours,** niet meer gangbaar (van muntstukken); **ma maison a trente pieds — d'œuvre,** mijn huis heeft dertig voet lengte of breedte buitenwerks; **— de blâme et de soupçon,** buiten beschuldiging en verdenking; **— que,** behalve wanneer.

***Hors-d'œuvre,** m. bijwerk, uitspringend gedeelte van een gebouw; fig. uitweiding, v.; **—,** pl. tusschengerecht; toespijs, v.; pl. **des hors-d'œuvre.**

Horse-guard, m. Engelsch soldaat der garde te paard.

Hortensia, m. hortensia of Japansche roos, v.

Horti‖cole, a. den tuinbouw betreffend; **—culteur,** m. tuinbouwkundige; **—culture,** f. (lat. hortus, jardin, et culture) tuinbouw, m.

Hortolage, m. moestuin (plaats, waar de broeibakken, enz. zijn), m.

Hosanna, m. lofzang, m.; **grand —,** loofhuttenfeest, (bij de joden).

Hospi‖ce, m. (lat. hospitium; de hospes, hôte) herberg, klein klooster ter herberging van doortrekkende reizigers, monniken enz.; schuilplaats voor vluchtende kloosterlingen in tijd van oorlog, v.; gasthuis, godshuis; **— des vieillards,** oudemannenhuis; **— des enfants trouvés,** vondelingenhuis; **— des aliénés,** krankzinnigengesticht; **—talier, ière,** a. gastvrij, herbergzaam; pl. m. et f. hospitaalridders, hospitalieten, barmhartige broeders en zusters; aalmoezenier bij de vrijmetselaars; **—ière,** f. uitdeelster van aalmoezen; toevluchtsoord; **—talièrement,** adv. op gastvrije wijze; **—talisation,** f. toelating, verblijf in een hospitaal, gesticht enz.; **—taliser,** v. a. in een gesticht opnemen; tijdelijk in een hospitaal veranderen; **les —talisés,** de zieken in een hospitaal; de opgenomenen in een gesticht; **—talité,** f. (lat. hospes, hospitis, hôte) gastvrijheid, herbergzaamheid, v.

Hospodar, m. (mot slave qui signifie prince) hospodar, bestuurder van Moldavië en Wallachije.

Hostie, f. (lat. hostia, victime) offerdier; misbrood, gewijde ouwel, m. hostie, v.

Hosti‖le, a. (lat. hostilis; de hostis, ennemi) vijandelijk, vijandig; **—lement,** adv. op eene vijandige, vijandelijke wijze; **—lité,** f. vijandelijkheid, vijandschap, v.

Hôte, m. **Hôtesse,** f. (lat. hospes, hospitis) waard, herbergier, waardin; hospes; gastheer, gastvrouw; gast; **table d'—,** open tafel, v.; **compter sans son —,** buiten den waard rekenen; **les —s des bois, des forêts,** de woudbewoners, wouddieren; **les —s mélodieux,** de vogels.

Hôte‖l, m. (rad. hôte) groot openbaar gebouw; groot logement; groote particuliere woning, v.; **— de ville,** stadhuis; **maître d'—,** m. hofmeester; **sauce à la maître d'—,** botersaus; **—-Dieu,** m. groot ziekenhuis; pl. **des Hôtels-Dieu; —lier,** m. **ière,** f. waard, waardin; monnik, die in een klooster belast is met het huisvesten van reizigers; **—llerie,** f. (rad. hôtel) herberg, v.; kamer voor vreemdelingen (in een klooster); gildehuis; **—sse,** f. waardin, herbergierster; gastvrouw.

***Hot‖te,** f. draagkorf, m.; schans- of aardkorf, m.; kuip om regenwater op te vangen, v.; baggeremmer, m.; **— de cheminée,** rookvang; ***—tée,** f. korfvol, mandvol, m.

***Hottentot, e,** a. Hottentotsch; m. et f. Hottentot, Hottentotsche vrouw.

***Hot‖ter,** v. a. in een draagkorf dragen; ***—teret,** ***—tereau,** m. kleine, grove mand of korf; ***—teur,** m. **euse,** f. korfdrager, -draagster.

***Houache, Houaiche,** f. zog, kielwater (van een schip); **(ouaiche).**

***Houage,** m. het omhakken (met een houweel).

***Houblo‖n,** m. (holl. hop) hop, hopplant, v.; ***—nner,** v. a. met hop brouwen; ***—nnière,** f. hopland, hopakker, m.

***Houere,** zie **Hourque.**

***Hou‖e,** f. hak, v. (soort van houweel); kalkkloet, m.; ***—er,** v. a. hakken, omhakken met een houweel; ***—erie,** f. het omhakken; ***—ette,** f. kleine hak, klein houweel; ***—eur,** m. hakker.

'**Houil‖le**, f. steenkool, v.; **mine de —**, steenkoolmijn, v.; '**—ler, ère**, a. steenkoolbevattend; '**—ière**, f. steenkoolmijn, v.; '**—leur**, m. steenkoolgraver; '**—leux, euse**, a. steenkoolhoudend.

'**Houka**, m. Turksche of Perzische pijp, v.

'**Houle**, f. golving, deining van de zee, v.; hooge golf na een storm, v.

'**Houlette**, f. herdersstaf, m.; kleine spade, v.

'**Houleux, euse**, a. hevig deinend (van de zee); **la mer est —leuse**, de zee staat hol.

'**Houp**, int. hoep! hop! hei daar!

'**Houper**, v. a. de jachtgezellen toeroepen.

'**Houp‖pe**, f. kwast, kwispel, m.; bosje bloemen; '**—pée**, f. hooge zeegolf, v.; '**—pelande**, f., reisrok, manteljas, schanslooper, m.; '**—per**, v. a. kwasten aan iets maken; (wol) kammen; '**—pette**, f. kwastje; gekuifde prachtmees; '**—pier**, m. boom, waarvan men de takken tot aan de kroon (houppe) afgehouwen heeft; wolkammer.

'**Houque**, '**Houlque**, f. meelraai, v. (plant).

'**Houra**, m. oorlogskreet der Russische soldaten; alarm, veroorzaakt door een plotselingen aanval van lichtgewapende troepen; ook: de aanval zelf; zie **Hourra**.

'**Hourail‖ler**, v. n. met slechte honden jagen; '**—lis**, m. koppel slechte honden.

'**Hour‖dage**, m. ruw metselwerk; '**—der**, v. a, ruw metselen, ruw berapen; **—dis**, m. ruw metselwerk; **lisse de —**, hekbalk (aan den achtersteven van een schip).

'**Houret**, m. kleine slechte jachthond, m.

'**Houri**, f. schoone vrouw in het paradijs der Mahomedanen, v.; fig. schoone vrouw.

'**Hourque**, f. hoeker, m. (soort vaartuig).

'**Hourra**, m. hoera.

'**Hourvari**, m. geroep der jagers om de honden weder op het rechte spoor te brengen; fig. fam. groot geraas; terugkeer op 't spoor (list van 't vervolgde wild); ongeluk, onheil.

'**Housard**, m. huzaar **(hussard)**.

†'**Housé, e**, a. gelaarsd; bevuild.

†'**Houseaux**, m. pl. (anc. haut allem. hose, botte) hooge slobkousen, v.; **laisser ses —**, fig. ongelukkig omkomen.

'**Houspil‖ler**, v. a. fam. schudden, rukken of plukken; fig. beschimpen, doorhalen; **se —**, v. pr. worstelen, elkander al vechtende omversmijten; fig. met elkander twisten.

'**Houssage**, m. afstoffing, afveging, v.; omheining van een windmolen.

'**Houssaie**, f. hulstbosch.

'**Houssard**, zie **Hussard**.

'**Housse**, f. dekkleed der rijpaarden; bekleeding van den bok van een wagen, rijtuig; overtreksel; overtrek (van een stoel, een canapé enz.); canapé-, stoelkleedje; '**—seau**, m. groote speld, v.; '**—ser**, v. a. afvegen, afstoffen; met een schabrak, met een dekkleed bedekken; '**—settes**, f. pl. valslot, kofferslot; '**—seur**, m. **euse**, f. stoffer, stofster; '**—sière**, f. bosch van hulststruiken; '**—sine**, f. rietje, buigzaam stokje; '**—siner**, v. a. fam. met een rietje afkloppen; '**—soir**, m. stofbezem, stoffer, m.; '**—son**, m. muizendoorn **(petit houx)**.

'**Houx**, m. hulst, steekpalm, m.; **— panaché**, bonte hulst; **petit —**, muizendoorn.

'**Howdah** (pr. **houda**), m. tent, v. op den rug der olifanten.

'**Hoyau**, m. houweel.

'**Huard**, m. vischarend, zeearend, m.

'**Huau**, m. vogelverschrikker, m.

'**Hublot**, m. patrijspoort, v. (op een schip).

'**Huche**, f. baktrog, m.; broodkast; meelkast in den molen, v; vischkaar, bun, v.

'**Huchet**, m. jachthoorn, m.; posthoorn, m.

'**Hucher**, v. a. luid de jachthonden aanroepen.

'**Hue**, int. fam. hu! hu!

'**Hu‖ée**, f. geschreeuw op de wolvenjacht; fig. bespotting, uitjouwing, v.; '**—er**, v. a. den wolf met groot geschreeuw vervolgen; fig. **— qn.**, iemand uitjouwen, bespotten; v. n. schreeuwen, krassen (van een uil).

'**Huet**, m. **Huette**, f. grauwe uil, wouduil, m. **(hulotte)**.

'**Hugueno‖t**, m. **ote**, f. Hugenoot, Hugenoote (weleer een spotnaam voor de Gereformeerden in Frankrijk); '**—te**, f. klein ijzeren of aarden kacheltje met ijzeren pot; aarden kookpan, v.; '**—tisme**, m. leer der Hugenooten, v.

'**Huhau**, int. huup! hu! (om de paarden rechts te laten wenden; **dia** voor links).

†**Hui**, adv. heden; **ce jour d'—**, heden (rechtsterm).

Hui‖lage, m. oliebad, witbad; **—le**, f. (lat. oleum) olie, v.; **— de cotret**, rottingolie, v., stokslagen; **— de cacao**, cacaoboter; **— de pétrole**, steenolie, petroleum, v.; **cet ouvrage sent l'—**, dat werk riekt naar de lamp, er is veel moeite aan dat werk besteed; **recevoir les saintes —les**, het heilige oliesel ontvangen; **tache d'—**, olievlek; fig. onuitwischbare schandvlek, v.; **peinture à l'—**, olieverfschilderkunst; **portrait à l'—**, portret in olieverf; **— d'anis**, anijslikeur; (arg.) **— (de mains)**, geld; **—ler**, v. a. oliën, met olie bestrijken; v. n. een olieglans krijgen, olie uitzweeten (van planten); **—lerie**, f. olieslagerij, v.; oliemolen, m.; **—leux, euse**, a. olieachtig, vetachtig; **—lier**, m. olieën azijnstelletje; **—lier, ière**, m. et f. olieslager of -verkooper, traankooper, traankoopster; **—lière**, f. scheepsoliekan, v.

†**Huis** (pr. **u-i**), m. (lat. ostium) deur, v.; **à — clos**, met gesloten deuren.

Huis‖serie, f. deurlijst, v.; **—sier**, m. (rad. huis) deurwaarder; gerechtsdienaar, gerechtsbode; **— à verge**, roedragende bode; **— priseur**, beëedigd taxateur.

'**Hui‖t**, a. (lat. octo) acht; **—**, m. acht, v.; '**—tain**, m. achtregelig vers; '**—taine**, f. tijd van acht dagen, m.; **la cause a été remise à —**, de zaak is tot over acht dagen uitgesteld, verdaagd; '**—tième**, m. achtste; m. achtste gedeelte; '**—tièmement**, adv. ten achtste, in de achtste plaats.

Hui‖tre, f. (lat. ostrea) oester, v.; **—trier**, m. oesterverkooper; oestervanger (zekere vogel); **—trière**, f. oesterbank, v.; oesterbewaarplaats, v.; a. **l'industrie —trière**, de oesterhandel.

'**Hulot**, zie **Hublot**.

'**Hulotte**, f. grauwe uil, wouduil, m.

'**Hululer**, v. n. krassen, schreeuwen (van uilen en andere nachtvogels).

Hu‖main, aine, a. (lat. humanus) menschelijk, menschlievend; vriendelijk, beleefd; **le genre —**, het menschdom; **—**, m. het menschelijke; **les —s**, m. pl. de menschen; **—mainement**, adv. menschelijk; vriendelijk; **—mainement parlant**, menschelijkerwijze gesproken, naar menschelijke berekening.

Huma‖niser, v. a. menschelijk, gezellig, vriendelijk maken; **s'—**, v. pr. menschelijker, gezelliger worden; **s'— avec qn.**, zich vriendelijk jegens iemand aanstellen; **—nisme**, m.; studie der fraaie letteren, v.; **—niste**, m. leer-

ling eener instelling van hooger onderwijs; **—nitaire,** a. voor de gansche menschheid van belang, menschlievend; **—nité,** f. (lat. humanitas) menschheid; menschelijkheid, beleefdheid, vriendelijkheid, v.; **—s,** pl. de schoone wetenschappen en de klassieke talen; **faire ses —s,** op het gymnasium gaan.

Humantin, m. stekelhaai, zeevarken.

Hum‖ble, a. (lat. humilis; de humus, terre) ootmoedig, onderdanig; nederig, gering; **—blement,** adv. ootmoedig, onderdanig; nederig, gering.

Humec‖tant, ante, a. bevochtigend, verfrischend; **—tation,** f. bevochtiging, v.; **—ter,** v. a. (lat. humectare; de humor, humidité) bevochtigen, nat maken, verfrisschen.

'Humer, v. a. inslurpen, inzwelgen, inzuigen.

Humé‖ral, ale, a. tot het opperarmbeen behoorend; **—rus** (pr. **uce**), m. (lat. humerus, épaule) opperarmbeen.

Humeur, f. (lat. humor) vocht, nat; vochtigheid, vloeibaarheid; inborst, v., aard, m., luim, v.; **— de hibou,** wonderlijk, eigenzinnig mensch; **en — à,** in eene luim om; **en — de,** genegen om; **homme d'—,** grillig, ongedurig man; **il est de mauvaise —,** hij is uit zijn humeur; **—s,** pl. kwade sappen in 's menschen lichaam.

Humeu‖x, euse, a. mestachtig; **matières —ses,** meststoffen, v.

Humi‖de, a. (lat. humidus) vochtig; m. het nat, het vocht; **—dement,** adv. vochtig; **—dité,** f. vocht; nattigheid, v.; pl. vochten.

Humi‖liant, ante, a. vernederend, grievend; **—liation,** f. vernedering, krenking, v.; **—lier,** v. a. (lat. humiliare; de humilis, humble) vernederen, verootmoedigen; **—lité,** f. (lat. humilitas) ootmoedigheid, nederigheid, v.

Humo‖ral, ale, a. (lat. humor, humeur) dat uit de vochten ontstaat; **—risme,** m. stelsel, dat de ziekteoorzaken in de vochten zoekt; **—riste,** a. humoristisch, luimig; †koppig, eigenzinnig; **—riste,** m. humoristisch, fijn schertsend, luimig schrijver; aanhanger van 't humoraalsysteem (geneesk.); **—ristique,** a. humoristisch.

Hu‖mour, m. (mot angl; du lat. humor, humeur) humor, v.; **—mouriste,** m. humoristisch schrijver.

Humus (pr. **uce**), m. (m. lat.) teelaarde, v.

'Hune, f. mars van den mast, v.; klokkebalk, m.; **petit mât de —,** voorsteng, fokkesteng.

'Hunette, f. achterpaneel van een rijtuig.

'Hunier, m. marszeil.

'Huppe, f. (lat. upupa) hop (zekere vogel), m.; kuif der vogels, v.

'Huppé, ée, a. gekuifd (van vogels); fig. fam. goed gekleed; voornaam; **il y avait beaucoup de femmes et des plus —ées,** er waren veel vrouwen en van de voornaamste.

'Hure, f. hoofd, kop, m. van een wild zwijn, van een snoek of zalm; fig. fam. borstelig haar; ragebol, raagbol **(tête de loup).**

'Hur‖lant, e, a. huilend; **'—lement,** m. gehuil; geschreeuw, geklaag; **'—ler,** v. n. (lat. ululare) huilen; **'—leur,** m. huiler, schreeuwer; brulaap.

'Hurluberlu, adv. fam. onbezonnen; **'—,** m. loshoofd, wildzang.

'Huron, onne, a. Huronsch; fig. woest, wreed.

'Hus‖sard, m. huzaar; **—sarde,** f. Hongaarsche dans; **à la —sarde,** op huzarenmanier, al te vrij, brutaal.

'Hussite, m. Hussiet (aanhanger van Jan Huss).

†**'Hutin,** a. woelig, oploopend; **Louis le —,** Lodewijk de woelige, de onrustige (koning van Frankrijk, gest. 1316).

'Hut‖te, f. hut, soldatenveldhut, v.; **'—ter,** v. a. in hutten legeren; **se —,** v. pr. zich hutten bouwen; **'—teur,** m. hutjager (vogelaar, die van uit een hut met de lokfluit vogels vangt).

'Hyacinthe, m. et f. hyacint, v. (zekere bloem); hyacint, v. (edelgesteente); zie **Jacinthe.**

Hyades, f. pl. beek- of vijvernimfen; regensterren (in den kop van den stier), v.

Hyalin, a. (gr. hualos, verre) glasachtig, doorzichtig.

Hyalurgie, f. (gr. hualos, verre; ergon, travail) glasbereiding, v.

Hybride, a. uit twee verschillende soorten geteeld; samengesteld uit woorden van verschillende talen; **plante —,** bastaardplant, v.

Hydatide, f. waterblaas aan de oogleden of in de ingewanden, v.; blaasworm, m.

Hydr, Hydro, in samenstellingen: water.

Hydracide, a. (préf. hydro et acide) **acide —,** waterstofzuur.

Hydragogue, a. et m. water-afdrijvend (middel).

Hydra‖te, m. (gr. hudôr, eau) waterverbinding, v.; **—té, e,** a. tot hydraat geworden, met water verbonden.

Hydraulique, f. (préf. hydr et gr. aulos, tuyau) waterleidingskunst, v.; a. hetgeen door het water bewogen wordt, hydraulisch.

Hydre, f. (gr. hudôr, eau) waterslang, v.; hydra, zevenhoofdig monster.

Hydrentérocèle, f. darmbreuk, water-darmbreuk, v.

Hydrie, f. (lat. hydria) waterkruik, v.

Hydro‖carbonate, m. koolwaterstofzuur zout; **—carbure,** m. koolwaterstofverbinding, v.; **—cèle,** f. (préf. hydro et gr. kêlê, tumeur) waterbreuk, v.; **—céphale,** f. (préf. hydro et gr. kephalê, tête) hoofdwaterzucht, v.; a. et m. met een waterhoofd; waterhoofd; **—chlorate,** m. (préf. hydro et chlorate) chloorhydraat; **—cotyle,** f. waternavel, m. (zekere plant); **—dynamique,** f. (hydro et dynamique) leer van de beweging der vloeibare lichamen; **—fuge,** a. waterverdrijvend, vochtwerend; **—gène,** m. (préf. hydro et gr. gennaô, je produis) waterstof, v.; **—géné, e,** a. met waterstof verbonden; **—graphe,** m. (préf. hydro et gr. graphô, je décris) waterbeschrijver; **—graphie,** f. waterbeschrijving, v.; beschrijving van zeeën, rivieren, enz.; **—graphique,** a. tot de waterbeschrijving behoorend, hydrographisch; **carte —,** zeekaart, v.; **—logie,** f. (préf. hydro et gr. logos, discours) waterleer, v.; **—logique,** a. wat op de leer van 't water en zijn invloed betrekking heeft; **—logue,** m. kenner, leeraar der waterleer; **—mancie,** f. waarzeggerij uit het water, v.; **—mel,** m. (préf. hydro et lat. mel, miel) mee, v., honigwater; **—mètre,** m. (préf. hydro, et gr. metron, mesure) watermeter; **—métrie,** f. watermeetkunst, v.; **—métrique,** a. de watermeetkunst betreffend; **—pathe,** m. waterdokter; **—pathie,** f. watergeneeskunde; **—phyle,** m. waterkever; a. van het water houdend; water inslurpend; **—phobe,** m. et f. hij of zij, die de watervrees

heeft; **—phobie,** f. (préf. hydro et gr. phobos, crainte) watervrees v.; dolheid, v.; **—pique,** a. waterzuchtig; **—pisie,** f. (préf. hydro et gr. opsis, vue) waterzucht, v.; **—pneumatique,** a. (préf. hydro et gr. pneuma, air) **appareil —,** toestel om gas onder water op te vangen; **—scope,** m. (préf. hydro, et gr. skopeô, j'observe) water-, bronnenontdekker; wateruurwerk; **—scopie,** f. de kunst om water en bronnen te ontdekken; wetenschap om stormen te voorspellen; **—statique,** f. (préf. hydro et statique) waterweegkunde, v.; **—sulfate, —sulfure,** m. (préf. hydro et sulfure) zwavelwaterstofverbinding, v.; **—sulfurique,** a. **acide —,** zwavelwaterstofzuur; **—technique,** f. waterbouwkunst, v.; **—thérapie,** f. (préf. hydro et gr. therapeia, traitement) geneeskundige behandeling door 't water; **—thérapique,** a. de genezing door water betreffend; **—zoé, ée,** a. in het water levend; m. pl. waterdieren.

Hydrure, f. (gr. hudôr, eau) verbinding met zwavelwaterstofgas.

Hyène, f. (gr. huaina; de hus, porc) hyena v. (zeker wild dier).

Hy‖giène, f. (gr. hugieina, pl. neutre de hugieinos, relatif à la santé) gezondheidsleer, v.; **—giénique,** a. de gezondheidsleer betreffend, gezondheids...; **—giéniquement,** adv. volgens de gezondheidsleer; **—giéniste,** m. beoefenaar der gezondheidsleer.

Hygro..., in samenstellingen: vochtig..., vochtigheids...

Hygro‖mètre, Hygroscope, m. (gr. hugros, humide; metron, mesure) luchtvochtmeter, m.; **—métrie,** f. vochtigheidsmeting, v.; **—métrique,** a. tot den luchtvochtmeter en zijn gebruik behoorend.

Hymen (pr. **mène**), m. ou **Hyménée,** m. huwelijks-god, Hymen; fig. huwelijk, echt, m.

Hyménoptères, m. pl. (gr. humên, membrane; pteron, aile) vliesvleugelige insecten.

Hym‖ne, f. (gr. humnos, chant) kerkelijke lofzang, m.; **—,** m. wereldlijk lied, gezang; loflied der Ouden; **l'— des Marseillais,** de Marseillaise, v.; **—nographe,** m. hymnen- of lofzangendichter; **—nologie,** f. het zingen der kerkelijke lofzangen, hymnen; verhandeling over de hymnen, kerkelijke lofzangen.

Hyoïde, m. **os —,** tongbeen.

Hypallage, f. (gr. hupallagê, changement) woordverwisseling, v. (b.v. enfoncer son chapeau dans sa tête, voor sa tête dans son chapeau).

Hyper, (préf. grec) over, boven, bovenmatig, overdreven.

Hyperbate, f. (gr. huper, au delà; bainô, je vais) zinstorende verplaatsing van een woord, v.

Hyperbo‖le, f. (gr. huper, au delà; ballein, jeter) overdrijving, grootspraak, vergrooting, v.; dwarsche of schuinsche kegelsnede, hyperbool, v.; **—lique,** a. overdreven; hyperboolvormig; **—liquement,** adv. bij vergrooting, op eene vergrootende wijze; **—rée, —réen, enne** (pr. **ré-in**), a. (lat. hyperboreus) noordelijk, in 't hooge noorden.

Hyper‖crise, f. te hevige crisis der ziekte, v.; **—critique,** m. albediller, alberisper.

Hyperdulie, f. vereering der H. Maagd, v.

Hypéricon, m. hertshooi, St.-Janskruid.

Hypertro‖phie, f. (gr. huper, au delà; trophê, nourriture) overvoeding, v.; vervetting van een orgaan, v.; **—phier,** v. a. overvoeden, vervetten.

Hypèthre, a. (gr. hupaithros; de hupo, sous, et aithê, ciel) onder den blooten hemel; m. open gebouw of tempel, m.

Hypno‖logie, f. leer van den slaap, v.; **—tique,** a. (gr. hupnos, sommeil) slaap bevorderend; iem. die in een magnetischen slaap brengt, hypnotiseur; **—tiser,** v. a. in een magnetischen slaap brengen; **—tiseur,** m. hypnotiseur, iem. die in een magnetischen slaap brengt; **—tisme,** m. magnetische slaap, m. door 't beschouwen van een blinkend voorwerp veroorzaakt.

Hypo, (préf. grec) onder, beneden, van onderen, ondergeschikt.

Hypocauste, m. onderaardsche badoven (bij de Romeinen), m.

Hypochloreux, euse, a. (préf. hypo et chloreux) **acide —,** onderchloorzuur.

Hypochlorite, m. (préf. hypo et chlorite) onderchloorzuur zout.

Hypocon‖dre, m. (préf. hypo et gr. chondros, cartilage) weekheid aan den buik, v.; fig. fam. miltzuchtige, zwaarmoedige, hypochondrist; **—driaque,** a. miltzuchtig, zwaarmoedig, hypochondrisch; **—drie,** f. onderlijfsziekte, miltzucht, v.; blijvende zwaarmoedigheid, v.

Hypocras (pr. **crace**), m. hypocras, kruidenwijn.

Hypocri‖sie, f. (gr. hupokrisis, rôle joué) huichelarij, schijnheiligheid, v.; **—te,** m. et f. huichelaar, huichelaarster; a. huichelachtig, schijnheilig; **—tement,** adv. op huichelachtige wijze.

Hypogas‖tre, m. (préf. hypo et gr. gastêr, ventre) onderbuik, m.; **—trique,** a. tot den onderbuik behoorend.

Hypogée, m. (préf. hypo et gr. gê, terre) onderaardsche kelder, grafkelder, m.

Hypoglosse, a. (pref. hypo et gr. glôssa, langue) onder de tong liggend; **nerf —,** tongzenuw, v.

Hypogyne, a. (gr. hupo, sous; gunê, femelle, ovaire) onderstandig (in de plantk.).

Hypophosphoreux, euse, a. (préf. hypo et phosphoreux) **acide —,** onderphosphorigzuur.

Hypophthalmie, f. ontsteking van het achterdeel des oogappels, v.

Hyposta‖se, f. persoonlijkheid, bestaanlijkheid; dikte of drabbigheid van de urine, v.; **—tique,** a. persoonlijk; **—tiquement,** adv. op eene persoonlijke wijze.

Hyposul‖fate ou **Hyposulfite,** m. onderzwaveligzuur zout; **—fureux,** a. **acide —,** onderzwaveligzuur; **—furique,** a. **acide —,** onderzwaveligzuur.

Hypoténuse, f. (préf. hypo et gr. teinein, tendre) hypotenusa, v. (schuine zijde van den rechthoekigen driehoek).

Hypo‖thécaire, a. pandrechtelijk, recht van hypotheek hebbend of gevend; **titre —,** pandbrief; **—thécairement,** adv. met pandrecht; **—thèque,** f. (gr. hupothêkê, gage) onderpand; hypotheek, pandrecht; kusting, v.; **—thèquer,** v. a. verpanden, met eene hypotheek belasten; fig. pop. **être mal —thèque,** zeer ziek zijn.

Hypo‖thèse, f. (préf. hypo et gr. tithêmi, je place) voor waar aangenomene stelling, hypothesis, v.; **—thétique,** a. hypothetisch; **—thétiquement,** adv. onderstellenderwijs.

Hypotypose, f. (préf. hypo et gr. tupos, figure) levendige voorstelling in beelden, v.

Hypsomé‖trie, f. (gr. hupsos, hauteur; metron, mesure) hoogtemeting, v.; **—trique,** a. hoogtemetend.

Hysope, f. (gr. hussôpos) hyssop, v. (plant).

Hysté‖ralgie, f. moederwee; **—rie,** f. hysterie, v.; **—rique,** a. hysterisch; f. hysterische vrouw; **—rocèle,** f. baarmoederbreuk v.; **—rotomie,** f. baarmoedersnede, v.; keizersnede, v.

Hystrix, m. stekelvarken.

I.

I, m. I, v. negende letter van het alphabet.

ïam‖be, m. (gr. iambos; de iaptô, je frappe) jambe, voetmaat, bestaande uit eene korte en eene lange lettergreep (in de Grieksche en Latijnsche dichtkunst), v.; m. pl. spotdicht, hekeldicht; **—bique,** a. jambisch.

Ia‖trique, a. geneeskundig; f. geneeskunde, v.; **—trochimie,** f. geneeskunde door chemische middelen, v.

Ibéride, f. scheefbloem, wilde kers.

Ibérien, enne, Ibérique, a. tot Spanje behoorend. Spaansch.

Ibid, Ibidem (pr. **ème**), adv. ter zelfder plaatse.

Ibis, (pr. **bice**), m. ibis, Nijlreiger, m.

Icaque, Icaquier, m. Amerikaansche ikako- of kokospruimeboom, m.

Iceberg, m. ijsberg, m. (in het hooge noorden).

†**Iceluï,** m. **Icelle,** f. pr. **Iceux,** m. pl. **Icelles,** f. pl. die, deze, hij, zij.

Ichneumon (pr. **ike**), m. (gr. ichneumôn) Egyptische rat, v. **(rat de Pharaon);** —, m. ou **guêpe —e,** f. sluipwesp, v.

Ichnogra‖phe (pr. **ike**), m. grond-, planteekenaar; **—phie,** f. (gr. ichnos, trace; graphô, j'écris) grondteekening van een gebouw, v.; **—phique,** a. de grondteekening betreffend, ichnographisch.

Icho‖r (pr. **kor**), m. ettervocht; **—reux, euse** (pr. **ko**), a. ettervochtachtig; **—roïde,** f. scherp vocht.

Ichty‖ocolle (pr. **ike**), f. vischlijm, v.; **—ographe,** m. beschrijver van visschen; **—ographie,** f. beschrijving van visschen, v.; **—ographique,** a. de beschrijving van visschen betreffend; **—oïde,** a. et m. op een visch gelijkend (kruipend dier); **—olithes,** m. pl. (gr. ichthus, poisson; lithos, pierre) versteende visschen, m.; afdruksels van visschen op steen; **—ologie,** f. (gr. ichthus, poisson; logos, discours) beschrijving der visschen, v.; **—ologique,** a. de visschenleer betreffend; **—ologiste,** m. vischbeschrijver, vischkenner; **—ophage,** (gr. ichthus, poisson; phagô, je mange) vischetend; m. vischeter; **—ophagie,** f. het vischeten; doorgaande voeding met visch, v.; **—osaure,** m. (gr. ichthus, poisson; sauros, lézard) vischhagedis, v.

Ici, adv. (lat. hic) hier, hier ter plaatse; **jusqu' —,** tot hiertoe; **—-bas,** adv. hier beneden; **—-près,** adv. hierbij, niet verre van hier; **hors d'—,** er uit! **d'— là,** van hier tot daar; van nu tot dan; **d'— en huit jours,** vandaag over acht dagen.

Icoglan, m. page of edelknaap (in 't binnenpaleis van den Sultan).

Icône, f. evenbeeld, beeld, afbeeldsel; Heiligenbeeld in de Grieksche kerk.

Icono‖clasme, m. beeldstormerij, v.; **—claste,** m. (gr. eikôn, image; klaô, je brise) beeldenstormer; **—graphe,** m. beschrijver, kenner van beelden, schilderijen enz.; **—graphie,** f. (gr. eikôn, image; graphô, j'écris) beschrijving of kennis der beelden, schilderijen, penningen, enz.; verzameling afbeeldingen van beroemde personen, v.; **—graphique,** a. tot de beschrijving der beelden, schilderijen enz. behoorend; **—lâtre,** m. (gr. eikôn, image; latreuô, j'adore) beeldendienaar; **—logie,** f. (gr. eikôn, image; logos, discours) beeldenleer, verklaring der beelden, v.; **—logique,** a. hetgeen tot de uitlegkunde der beelden behoort; **—logiste** ou **logue,** m. beeldenkenner; **—maque,** m. bestrijder van den beeldendienst.

Icosaëdre, m. (gr. eikosi, vingt; edra, face) twintigvlak; a. twintigvlakkig.

Ic‖tère, m. (gr. ikteros) geelzucht, v.; **—térique,** a. geelzuchtig, die de geelzucht heeft; m. et f. geelzuchtige.

Idéa‖l, e, a. denkbeeldig, ingebeeld, hersenschimmig; ideaal, volmaakt; m. ideaal, droombeeld; **—liser,** v. a. tot het ideale verheffen; veredelen, verfraaien, idealiseeren; **—lisme,** m. idealisme; **—liste,** m. idealist; **—lité,** f. denkbeeldigheid, v.; **—lités,** pl. droomerijen, inbeeldingen.

Idée, f. (lat. idea; gr. idea, aspect, image) denkbeeld, begrip; gedachte, v.; inval, m.; gevoelen; ontwerp; fig. valsche meening, v.; **premières —s,** grondbegrippen; **il n'en a pas la première —,** hij heeft er niet het minste begrip van; **avoir — que...,** zich inbeelden, dat...; **venir à l'—, en —,** invallen; **l'— lui est venue de ...,** hij is op de gedachte gekomen om ...; **se repaître d' —s,** zich met hersenschimmen voeden; **—,** klein beetje; **—(-)mère,** grondgedachte.

Idem (pr. **dème**), adv. dezelfde, hetzelfde, dito.

Idémiste, m. jabroer.

Identi‖fication, f. vereenzelviging, gelijkmaking, v.; **—fier,** v. a. (lat. idem, le même; facere, faire) twee dingen onder één begrip brengen, vereenzelvigen; **s'—,** v. pr. **avec ...,** zich vereenzelvigen met, één worden met...; **—que,** a. (lat. idem, le même) een en hetzelfde, gelijkbeteekenend; **—quement,** adv. op eene en dezelfde wijze; **—té,** f. identiteit, v.; eenzelvigheid, eenheid van wezen, v.

Idéographie, f. (gr. idea, idée; graphô, j'écris) uitdrukking, v. van de gedachte door beelden.

Idéolo‖gie, f. (gr. idea, idée; logos, discours) kennis der denkbeelden, begrippen, v.; **—gique,** a. tot de begripsleer behoorend; **—gue, —giste,** m. beoefenaar van de begrips-

leer; beoefenaar der metaphysiek; dweper, theoreticus.

Ides, f. pl. (lat. idus) maandverdeeldag in den Almanak der oude Romeinen, m. (de 15de van Maart, Mei, Juli en October, en de 13de in de acht andere maanden); **les — de Mars,** 15 Maart, sterfdag van Cæsar, m.; fig. gevaarlijke dag.

Idio‖làtre, a. zichzelf vergodend; m. vergoder van zichzelf; **—làtrie,** f. zelfvergoding, v.

Idiome, m. (gr. idioma; de idios, propre) idioom (eigenaardige landstaal); ook: dialect.

Idiopa‖thie, f. (gr. idios, propre; pathos, maladie) ziekte, die op zichzelf bestaat, v.; **—thique,** a. waarbij eenig deel alleen door zich zelf lijdt (van eene ziekte).

Idiosyncrasie, f. (gr. idios, propre; sun, avec; krasis, tempérament) eigenaardige vatbaarheid voor zekere indrukken bij een individu, v.

Idio‖t, ote, a. (gr. idiotês, particularité) dom, onnoozel, stomzinnig, onwetend; m. et f. domoor, botterik, idioot; **—tie** (pr. **si**), f. stompzinnigheid, v.; **—tisme,** m. (gr. idios, particulier) spreekwijs, welke aan eene taal eigen is, v.; idiotismus, stompzinnigheid, v.

Idoine, a. (lat. idoneus) tot iets geschikt, bekwaam.

Idolà‖tre, a. (gr. eidôlon, image; latreuô, je sers) afgodisch; fig. zot, verliefd; m. et f. afgodendienaar, -dienares; **—trer,** v. n. afgoderij plegen; v. a. fig. vergoden; **—trie,** f. afgoderij, v.; afgodendienst, m.; **—trique,** a. afgodisch.

Idole, f. (gr. eidôlon; de eidos, forme, image) afgod, m.; afgodsbeeld.

Idumée‖n, enne, a. van Idumea.

Idyl‖le, f. (lat. idyllium; grec eidullion, petite pièce) herdersdicht, minnedicht; **—lique,** a. idyllisch, landelijk, herderlijk; fig. eenvoudig en onschuldig.

Ieuse, zie **Yeuse,** f. steeneik, m.

If, m. (bas lat. ivus) ijp of iep, taxis, taxisboom, m.; haag van taxus; driehoekig getimmerte voor illumineerglazen of om flesschen te laten uitdruipen.

Igname, f. broodvrucht, v., jamswortel, m.

Ignare, a. (lat. ignarus) ongeleerd, ongeletterd.

Igné, e (pr. **ig-né**), a. (lat. igneus; de ignis, feu) vurig, vuur...; van vulkanischen oorsprong.

Ignicole (pr. **ig-ni**), m. (lat. ignis, feu; colo, j'adore) vuuraanbidder; a. vuuraanbiddend.

Ignition (pr. **ig-nicion**), f. (lat. ignis, feu) gloeiing der metalen, voordat zij smelten, v.; het gloeiend maken.

Igni‖vome, (pr. **ig-ni**) a. vuurspuwend; **—vore,** a. vuuretend; m. vuureter (goochelaar).

Igno‖bilité, f. de stand der plebejers; laagheid, v.; **—ble,** a. (lat. ignobilis, qui n'est pas noble) onedel, ongemanierd, gemeen, plat, laag; **—blement,** adv. op eene onedele wijze; **—minie,** f. (préf. in et lat. nomen, nom) smaad, m.; schande, oneer, v.; **—minieusement,** adv. op eene schandelijke, smadelijke wijze; **—minieux, euse,** a. schandelijk, smadelijk, eerloos.

Ignoran‖ce, f. onwetendheid, onkunde, v.; **—t, ante,** a. onwetend; m. et f. weetniet, onkundige; **—tin, ine,** a. onwetend, onkundig; **—tins,** pl. Ignorantijnen (in 1681 gestichte Geestelijke Orde); **—tissime,** a. alleronwetendst.

Igno‖ré, ée, p. et a. onbekend, onbewust; **—rer,** v. a. (lat. ignorare; préf. in et gnarus, qui connaît) niet weten, niet kennen; **vous n'ignorez pas que...,** gij weet zeer goed dat....

Igua‖ne (pr. **goua**), m. kamhagedis, v.; leguaan, m.; **—niens** (pr. **goua**), m. pl. hagedisachtige dieren.

Il, Ils, pron. hij, het, zij; **il pleut,** het regent; **il est dommage,** 't is jammer; **il y a beaucoup de monde,** er zijn veel menschen; **il fait mauvais temps,** 't is slecht weder.

Ile (île), weleer: **Isle,** f. (lat. insula) eiland; **liqueur des Iles,** jamaïca rum, v.; **Iles du vent,** eilanden boven den wind.

Iléon ou **Iléum,** (pr. **ome**), m. kromdarm, m.

Iles (iles), m. pl. zijden, v. van den onderbuik; **os des —,** darmbeen.

Ilet (ilet) m. **ilette,** f. eilandje.

Iléus, m. darmverstopping, v.

Iliade, f. Ilias, v. (heldendicht van Homerus over den Trojaanschen oorlog).

Iliaque, a. tot de zijden van den onderbuik behoorend; **passion —,** darmjicht, v.; **muscle —,** darmbeenspier, v.; —, Trojaansch.

Ilien, a. m. eilandsch, hetgeen tot een eiland behoort.

Ilion, Ilium, m. darmbeen.

Ilium ou **Ilion,** m. de citadel van Troje; bij uitbreiding: de stad Troje, v.

Illabou‖rable, a. onbebouwbaar; **—ré, ée,** a. onbebouwd.

Illatif, ive, a. besluitend, eene gevolgtrekking aanwijzend.

Illation, f. uitzet dien een monnik of eene non in het klooster medebrengt, m.; afleiding, gevolgtrekking, v.

Illéga‖l, ale, a. onwettig, onrechtmatig; **—lement,** adv. onwettiglijk, wederrechtelijk; **—lité,** f. onrechtmatigheid, onwettigheid, v.; ongeldigheid, v.

Illégiti‖me, a. onrechtmatig, onwettig; **—mement,** adv. onwettiglijk; **—mité,** f. onwettigheid, v.

Illettré, Illitéré, ée, a. ongeletterd, ongeleerd, ongestudeerd.

Illibéral, ale, a. onedel, laag; onvrijzinnig.

Illici‖te, a. ongeoorloofd, verboden; **—tement,** adv. op ongeoorloofde wijze.

Illicium, m. steranijs, v.

Illico, adv. terstond, onmiddellijk.

Illimité, ée, a. onbepaald, onbeperkt.

Illisi‖ble, a. onleesbaar; **—blement,** adv. op onleesbare wijze.

Illogi‖que, a. onlogisch; **—quement,** adv. op onlogische wijze.

Illogisme, m. strijdigheid met de gezonde redeneerkunde, v.

Illumi‖nant, e, a. verlichtend; **pouvoir —,** lichtkracht, v.; **—nateur,** m. verlichter, illumineerder; **—natif, ive,** a. verlichtend; **—nation,** f. verlichting, v.; **—né, ée,** part. et a. verlicht; m. et f. verlichte, illuminaat; **—ner,** v. a. (lat. illuminare; de in, sur, et lumen, lumière) verlichten, illumineeren; **s'—,** v. pr. verlicht worden; geïllumineerd worden.

Illu‖sion, f. (lat. illusio; de illudere, tromper) dwaling; valsche inbeelding; begoocheling, illusie, v.; **— optique,** optisch bedrog, gezichtsbedrog; **faire — à qn.,** iem. misleiden; **il se fait — sur soi-même,** hij vormt zich een verkeerd begrip over zichzelf; **—sionner,** v. a. verblinden, begoochelen, misleiden; **s'—sionner,** v. pr. zichzelf misleiden; **—soire,** a. ver-

leidend, bedrieglijk; ijdel, vruchteloos; **—soirement,** adv. op eene bedrieglijke wijze.

Illus‖tration, f. (lat. illustratio; de illustrare, illustrer) glans, roem, luister, m.; verklaring, v.; beroemd persoon, beroemdheid; illustratie (plaat ter versiering), v.; **—tre,** a. lat. illustris) beroemd; roemwaardig, vermaard; **—trer,** v. a. beroemd maken; verhelderen; met platen versieren, illustreeren; **—trissime,** a. (lat. illustrissimus, très illustre) doorluchtig (titel).

Illu‖tation, f. bestrijking met klei of slijk, v.; **—ter,** v. a. met klei of slijk bestrijken.

Illyrien, ienne, a. Illyrisch; m. et f. Illyriër, Illyrische vrouw.

Ilot (ilot), m. eilandje.

Ilote, m. (gr. eilôtês; de Hélos, ville de Laconie) Iloot (inwoner der stad Elos in Laconië); heloot, Spartaansche staatsslaaf; fig. verdrukte, vertrapte.

Ilotisme, m. helotisme, Spartaansche slavenstand, m.; fig. verworpen toestand.

Im, (préf. fr.) als in, voor de medeklinkers b, p en m.

Ima‖ge, f. (lat. imago) beeld; evenbeeld; afbeelding, v.; prent, teekening, plaat, v.; **livre d'—ges,** prentenboek; **—gé, ée,** a. in een beeld voorgesteld; beeldrijk; **—ger,** v. a. in beeld voorstellen; met beelden versieren; **—gerie,** f. beelden- of prentenhandel, m.; prentenfabriek, v.; **—gier, ière,** f. beeldenverkooper, beeldenverkoopster.

Imagi‖nable, a. denkbaar, wat men zich kan voorstellen; **—naire,** a. ingebeeld, onmogelijk; denkbeeldig; **—natif, ive,** a. vindingrijk; die verbeeldingskracht bezit; **—nation,** f. verbeelding, verbeeldingskracht, v.; hersenschim, v.; **—native,** f. verbeeldingskracht, v.; **—ner,** v. a. (lat. imaginari; de imago, image) bedenken, uitdenken, verzinnen; **s'—,** v. pr. **(qch.)** zich verbeelden, zich denken; zich laten denken.

Iman, m. (ar. imâm, chef) Imam (Mahomedaansch Priester); **—at,** m. ambt van Imam (Mahomedaansch priester).

Imaret, m. Mahomedaansch gasthuis, imaret, m.

Imbéci‖le, a. (lat. imbecillis, faible) dom, onnoozel; **vieillesse —,** kindsche ouderdom; **—,** m. et f. stompzinnige; fam. **c'est un grand —,** 't is een groote ezel, stommerik; **—lement,** adv. onnoozel, dom; **—llité,** f. onnoozelheid, zwakheid van verstand, v.; **tomber dans l'—,** kindsch worden.

Imberbe, a. (lat. imberbis; de in et barba, barbe) baardeloos; zonder haartjes (van eene plant); zonder baarden (van een visch).

Imbi‖ber, v. a. (lat. imbibere) doornat maken, weeken, drenken; **s'—,** v. pr. inzuigen, zich doortrekken met... (van vloeibare dingen sprekend); fig. **s'— de préjugés,** vooroordeelen aannemen; **—bition,** f. inzuiging, intrekking, v.

Imboire, v. a. (bijna alleen in het part. passé imbu gebruikt) met eene vloeistof doortrekken, drenken.

Imbri‖catif, ive, (lat. imbrex, tuile) dakpansgewijze over elkaar liggend; **—cation,** f. dakpansgewijze opeenligging, v.; **—cée,** a. fam. **tuile —cée,** holle pan, dakpan, v.; **—qué, ée,** a. dakpansgewijze op elkander liggend (plantk.).

Imbroglio (pr. **ain-bro-io**), m. (m. ital.) verwarring, v.; verwikkeling, v.; zeer ingewikkeld tooneelstuk.

Imbu, ue, a. (part. passé de l'ancien v. imboire) fig. **de qch.,** vol van iets; **— de préjugés,** vol vooroordeelen.

Imbuvable, a. ondrinkbaar.

Imita‖ble, navolgbaar; **—teur, trice,** m. et f. navolger, navolgster; **—tif, ive,** a. navolgend, nabootsend; **—tion,** f. navolging, nabootsing, v.; **à l'—,** adv. naar het voorbeeld.

Imiter, v. a. (lat. imitare) navolgen, nabootsen.

Immaculé, ée, a. (préf. im et maculé) onbevlekt; **l'immaculée conception de la Vierge,** de onbevlekte ontvangenis van Maria.

Imma‖nent, ente, a. (lat. in, dans; manere, rester) blijvend; gedurig; bestendig; **—nence,** f. blijvende, voortdurende toestand.

Immangeable, a. oneetbaar, dat niet te eten is.

Immanqua‖ble, a. (pr. **ime-man**) onfeilbaar; **—blement,** adv. op onfeilbare, ontwijfelbare wijze.

Immarcescible, a. onverwelkbaar.

Immartyrologiser, v. a. onder het getal der martelaren plaatsen.

Immatéria‖liser, v. a. onstoffelijk of geestelijk maken, als onstoffelijk beschouwen; **—lisme,** m. geloof aan de onstoffelijkheid der ziel, enz.; **—liste,** m. immaterialist (die beweert, dat alles geest is); **—lité,** f. onstoffelijkheid, v.; geestelijk wezen.

Immaté‖riel, elle, a. onstoffelijk; **—riellement,** adv. op onstoffelijke wijze.

Immatricu‖lation, f. inschrijving in het openbaar register (matricule); het ingeschreven zijn; **—le,** f. het opnemen in het openbaar register; **—ler,** v. a. (lat. in, dans, sur et matricule) inschrijven in een register, op een lijst.

Immédia‖t, ate, a. onmiddellijk; rechtstrecks van den vorst afhankelijk (een leen b.v.); **—tement,** adv. onmiddellijk; **— après,** terstond daarop of daarna; **—tion, —teté,** f. rechtstreeksche afhankelijkheid, v.

Immémorial, ale, a. onheuglijk; **de temps —,** sinds onheuglijke tijden.

Immen‖se, a. (préf. im et lat. mensus, mesuré) onmatig groot, onmetelijk; onnoemelijk, ontelbaar; **—sément,** adv. boven mate, onmetelijk; **—sité,** f. onmetelijkheid, oneindigheid, v.; ontelbare hoeveelheid, v.; **—surable,** a. onmetelijk.

Immerger, v. a. (lat. in, dans; mergere, plonger) indompelen.

Immérité, e, a. onverdiend.

Immer‖sif, ive, a. **calcination immersive,** verkalking door indompeling (bijzonder bij het probeeren van goud), v.; **—sion,** f. (lat. immersio; de immergere, plonger) indompeling, v.; inweeking, v.; intrede eener planeet in de schaduw eener andere.

Immeuble, a. (lat. immobilis, immobile) onroerend; m. onroerend goed.

Immi‖grant, e, (pr. **imm-mi**), a. **étranger —,** vreemdeling, landverhuizer; **—gration,** f. (pr. **imm-mi**) nederzetting van vreemdelingen in een land; **—grer** (pr. **imm-mi**), v. n. (lat. in, dans; migrare, voyager) zich in een ander land nederzetten.

Immi‖nemment, adv. op eene dreigende wijze; **—nence,** f. dreiging, dreigende nabijheid, v.; **—nent, ente,** a. (lat. imminens; de in, sur; manere, rester) boven het hoofd hangend, dreigend.

Immiscer (s'), v. pr. (lat. in, dans; miscere, mêler) **dans qch.,** zich ergens in mengen; (eene erfenis) aanvaarden.

Immiséricordieux, euse, a. onbarmhartig, onmeedoogend.

Immixtion, f. (pr. **imm-miks-tion**) inmenging, v.; vermenging, v. (b.v. van twee of meer stoffen met elkander).

Immobi‖le, a. onbeweeglijk, roerloos; **—lement,** adv. onbeweeglijk, onwrikbaar, onverzettelijk, onwankelbaar; **—lier, ière,** a. onroerende goederen betreffende; **—lisation,** f. verandering van roerend goed in onroerend; onbeweeglijkmaking, stremming, v.; **—liser,** v. a. roerend goed tot onroerend maken; onbeweeglijk maken; **—lisme,** onbeweeglijkheid, v.; fig. neiging om zich bij 't oude te houden, v.; **—lité,** f. onbeweeglijkheid, v.

Immodé‖ration, f. onmatigheid, v.; **—ré, ée,** a. onmatig, ongeregeld; **—rément,** adv. onmatig, boven mate.

Immodes‖te, a. onzedig, onbescheiden; **—tement,** adv. onzedig, onbescheiden; **—tie,** f. onbescheidenheid, onzedigheid, v.

Immodulé, ée, a. zonder stembuiging.

Immo‖lateur, m. offeraar; **—lation,** f. het offeren of opofferen; **—ler,** v. a. (lat. immolare) offeren; opofferen; **s'—,** fig. zich opofferen; zich bloot geven.

Immon‖de, a. (préf. im et lat. mundus, propre) onrein (naar de Joodsche wetten); vuil; **—dice,** f. onreinheid (volgens de Joodsche wetten), v.; pl. vuiligheid, vuilnis, v.; drek, m.; **—dicité,** f. onzuiverheid, morsigheid, onreinheid, v.

Immo‖ral, ale, a. zedeloos, onzedelijk; **—ralité,** f. onzedelijkheid, zedeloosheid, v.

Immor‖taliser, v. a. onsterfelijk maken, vereeuwigen; **—talité,** f. onsterfelijkheid, v.; **—tel, elle,** a. onsterfelijk; m. God, de Onsterfelijke, het eeuwige; m. pl. de leden der Académie française; **—telle,** f. winterbloem, stroobloem, immortelle, v.; **—tellement,** adv. op onsterfelijke wijze; **—tification,** f. onboetvaardigheid, onbekeerlijkheid, v.; toestand eens onbekeerden; **—tifié, ée,** a. onbekeerd.

Immua‖ble, a. onveranderlijk, onwrikbaar, vaststaand; **—blement,** adv. in een' onveranderlijken staat.

Immunité, f. (lat. immunis, exempt) vrijheid, vrijdom van belastingen enz.

Immutabilité, f. onveranderlijkheid, bestendigheid, v.

Immystifiable, a. voor geene misleiding vatbaar.

Impair, a. ongelijk, oneven (van getallen); m. oneven nummer, getal; fig. fam. onhandigheid; fiasco, mislukking.

Impalpa‖bilité, f. onvoelbaarheid, ontastbaarheid, v.; uiterste trap van fijnheid, m.; **—ble,** a. onvoelbaar, door 't gevoel niet merkbaar.

Impa‖nateur, m. aanhanger der impanatie, hij die gelooft dat het brood des Avondmaals het lichaam van Christus in zich bevat, maar niet daarin verandert; **—nation,** f. (lat. in, dans; panis, pain) verbinding van het lichaam van Christus met het brood in het Avondmaal; **—né, ée,** a. in het brood des Avondmaals vervat.

Impardonnable, a. onvergeeflijk.

Impar‖fait, e, a. onvolmaakt, onvolkomen; onvoltooid; **—fait,** m. imperfectum, onvolmaakt verleden tijd, m.; **—faitement,** adv. op eene onvolmaakte, onvolkomen wijze.

Imparisyllabique, a. met meer lettergrepen in den genitief dan in den nominatief (in de Grieksche en Latijnsche verbuiging).

Imparité, f. onevenheid; ongelijkheid, v.

Imparta‖ble, a. ondeelbaar; **—geable,** a. onverdeelbaar.

Impartia‖l, ale, a. (pr. **si**) onpartijdig, onzijdig; **—lement,** adv. onpartijdig, onzijdig; **—lité,** f. onpartijdigheid, onzijdigheid, v.

Imparti‖bilité, f. ondeelbaarheid, v.; **—ble,** a. ondeelbaar.

Impasse, f. (préf. im et passer) straat of steeg zonder uitgang, doodloopende straat of steeg, v.; fig. **être dans une —,** zich vastgewerkt hebben.

Impassi‖bilité, f. ongevoeligheid, koelbloedigheid, hardvochtigheid, v.; strenge onpartijdigheid, v.; **—ble,** a. ongevoelig; hardvochtig, koelbloedig; streng onpartijdig.

Impastation, f. mengsel van kalk en fijn gemalen steen, marmer-gips; het metselen daarmede; het daarmede gemaakte metselwerk.

Impa‖tiemment, adv. ongeduldig; ongaarne; **—tience,** f. ongeduld; sterk verlangen; **—tient, ente,** a. ongeduldig; **—tientant, e,** het geduld uitputtend; ongeduldig makend; **—tienter,** v. a. ongeduldig maken; **s'—,** v. pr. ongeduldig worden.

Impatroni‖sation, f. vestiging, indringing, v.; **—ser,** v. a. als meester binnenbrengen; **s'—,** v. pr. fam. zich ergens indringen.

Impayable, a. fam. onbetaalbaar, niet met geld te betalen; **chef-d'œuvre —,** onbetaalbaar meesterstuk.

Impayé, ée, a. onbetaald.

Impec‖cabilité, f. onzondigheid, v.; **—cable,** a. onzondig; onfeilbaar; **—cance,** f. onzondigheid, onfeilbaarheid, v.

Impécu‖nieux, a. geldeloos, geen geld hebbend; **—nieusement,** adv. geldeloos; **—niosité,** f. geldeloosheid, v.

Impéné‖trabilité, f. ondoordringbaarheid, ondoorgrondelijkheid, v.; **—trable,** a. ondoordringbaar, ongenaakbaar, ondoorgrondelijk; **—trablement,** adv. op ondoorgrondelijke wijze.

Impéni‖tence, f. onboetvaardigheid, v.; **mourir dans l'— finale,** onboetvaardig sterven; fig. bij zijne meening blijven, volharden; **—tent, ente,** a. onboetvaardig; m. et f. onboetvaardige.

Impenses, f. pl. onkosten tot verbetering en onderhoud van landerijen of huizen, m.

Impéra‖tif, ive, a. (lat. imperativus; de imperare, commander) bevelend, gebiedend, meesterachtig; **—tif,** m. imperativus, m. (gebiedende wijs); **—tivement,** adv. op een' bevelenden, gebiedenden toon.

Impératoire, f. meesterwortel, m. (zekere plant).

Impéra‖tor, m. keizer; **—trice,** f. keizerin; **— violette,** keizerspruim, v.

Impercep‖tibilité, f. onmerkbaarheid, onbespeurbaarheid, v.; **—tible,** a. onmerkbaar; **—tiblement,** adv. op ongevoelige, onmerkbare wijze.

Imperdable, a. onverliesbaar.

Imperfec‖tible, a. onvolmaakbaar; **—tion,** f. onvolmaaktheid, onvolkomenheid, v.; pl. defecten in een boek; onvolkomene boeken.

Imperfo‖ration, f. geslotenheid, dichtgroeiing van zekere van nature opene lichaamsdeelen, v.; **—ré, e,** a. tegennatuurlijk gesloten.

Impé‖rial, ale, a. (lat. imperialis, de imperium, empire) keizerlijk; **—riale,** f. hemel van een bed, m.; bovendeel van eene koets,

omnibus of diligence; haarbosje onder de onderlip; groote lange pruim; **couronne —,** keizerskroon (bloem), v.; **— de cuisine,** dak van de kombuis; **—rialement,** adv. als keizer; fig. heerlijk, statelijk; **—rialisme,** m. leer, v. der imperialisten; **—rialiste,** m. aanhanger van het keizerschap, die den keizer toegedaan is; **—riaux,** m. pl. troepen van den Duitschen keizer; **—rieusement,** adv. op eene meesterachtige, heerschzuchtige wijze; **—rieux, euse,** a. (lat. imperium, commandement) heerschzuchtig, meesterachtig; gebiedend; **—riosité,** f. heerschzuchtige, meesterachtige aard.

Impérissable, a. onvergankelijk.

Impé‖rit, m. onervarene, onwetende; **—ritie,** f. (pr. **sie**) (préf. im et lat. peritus, habile) onervarenheid, v.

Imperméa‖biliser, v. a. ondoordringbaar maken; **—bilité,** f. ondoordringbaarheid, v.; **—ble,** a. ondoordringbaar, ondoorgankelijk; waterproef, waterdicht; **bottes —s,** waterdichte laarzen.

Impermuta‖bilité, f. onverwisselbaarheid, v.; **—ble,** a. onverwisselbaar.

Imperson‖nalité, f. onpersoonlijkheid, v.; **—nel, elle,** a. onpersoonlijk; **verbe —,** onpersoonlijk werkwoord; **—nellement,** adv. op onpersoonlijke wijze.

Imperti‖nemment, adv. ongelegen; onbescheiden; **—nence,** f. onbeschoftheid, v.; **—nent, ente,** a. onbehoorlijk, onvoegzaam; onbeschaamd, onbeschoft, brutaal.

Imperturba‖bilité, f. onverstoorbare gemoedskalmte, onverstoorbaarheid, v.; **—ble,** a. (préf. im et lat. perturbare, troubler) onverstoorbaar; **—blement,** adv. onverstoorbaar.

Impétigo, m. slepende huiduitslag, m.

Impé‖trable, a. verkrijgbaar; **—trant,** m. **ante,** f. verkrijger, verkrijgster; hij of zij, die zijn aanzoek ziet ingewilligd; **—tration,** f. verkrijging, verwerving, v.; **—trer,** v. a. (lat. impetrare, accorder) verkrijgen, verwerven (door verzoek of schriftelijke voordracht).

Impétu‖eusement, adv. op onstuimige, hevige wijze; **—eux, euse,** a. (lat. impetuosus; de impetus, impulsion) hevig, driftig, onstuimig; **—osité,** f. hevigheid, onstuimigheid, woestheid, v.

Im‖pie, a. (préf. im et lat. pius, pieux) snood, goddeloos; **—piété,** f. snoodheid, goddeloosheid, v.

Impito‖yable, a. onbarmhartig, onmeedoogend, hardvochtig; **—yablement,** adv. onbarmhartiglijk, onmeedoogend.

Implaca‖bilité, f. onverzoenlijkheid, v.; **—ble,** a. (préf. im et lat. placare, apaiser) onverzoenlijk; **—blement,** adv. op onverzoenlijke wijze.

Implan‖tation, f. inplanting, invoeging, v.; **—ter,** v. inplanten, invoegen; **s'—,** v. pr. zich inplanten, zich invoegen.

Implexe, a. (lat. implexus, compliqué) ingewikkeld.

Impli‖cance, f. verwikkeling, zwarigheid, v.; **—cation,** f. inwikkeling of betrekking (in eene misdaad enz.); tegenspraak, strijdigheid, v.; **—cite,** a. (lat. implicitus; de in, dans; plicare, plier) er onder begrepen, verstaan; **foi —,** onvoorwaardelijk of blind geloof; **—citement,** adv. stilzwijgend er onder begrepen, verstaan; **—quer,** v. a. (lat. implicare; de in, dans; plicare, plier) in eene zaak wikkelen, betrekken; stilzwijgend bevatten, onderstellen; **— contradiction,** eene tegenstrijdigheid bevatten; **cela —que,** dat spreekt zichzelf tegen.

Implo‖ration, f. bede, aanroeping, smeeking, smeekbede, v.; **—rer,** v. a. (lat. implorare) bidden, aanroepen, smeeken.

Impo‖li, ie, a. onbeleefd; **—liment,** adv. op onbeleefde manier; **—litesse,** f. onbeleefdheid, onhoffelijkheid, ongemanierdheid, v.

Impo‖litique, a. onstaatkundig, onverstandig; **—litiquement,** adv. op onstaatkundige wijze.

†**Impollu, e,** a. onbevlekt, onbesmet, onbezoedeld.

Impondéra‖bilité, f. onweegbaarheid, v.; **—ble,** a. onweegbaar.

Impopu‖laire, a. niet in den volksgeest vallend, door 't volk niet bemind, niet gewild, impopulair; **—larité,** f. volksongunst, impopulariteit, v.

Impor‖tance, f. belang, gewicht; **d'—,** adv. fam. gedacht, zeer veel; **de la dernière —,** allerbelangrijkst, allergewichtigst; **faire l'homme d'—,** gewichtig doen; **d'—,** van gewicht, gewichtig; van belang, geducht; **—tant, ante,** a. gewichtig, aanzienlijk, belangrijk; m. fam. iem. die zich veel inbeeldt; **il fait l'—,** hij beeldt zich veel in.

Impor‖tateur, m. invoerder, importeur van goederen; **—tation,** f. invoer (van vreemde goederen), m.; **—ter,** v. a. (lat. in, dans, et porter) vreemde goederen invoeren; v. n. van gewicht, van belang zijn; **il m'importe beaucoup,** er is mij veel aan gelegen; **il ne m'importe,** 't raakt mij niet, 't gaat mij niet aan; **n'importe,** om 't even, 't zij zoo, 't doet er niet toe; **qu'importe?** wat is er aan gelegen? wat doet het er toe?

Importu‖n, e, a. (lat. importunus) hinderlijk, lastig; **—nément,** adv. op bezwaarlijke, lastige wijze; **—ner,** v. a. moeilijk, lastig vallen, hinderen; **—nité,** f. moeilijkheid, kwelling, v.; overlast, m.

Impo‖sable, a. belastbaar; **—sant, ante,** a. indrukwekkend; **—sé, ée,** a. belast, in de belasting aangeslagen; **—ser,** v. a. (lat. imponere; de in, sur; ponere, placer) opleggen (de handen b.v.); **— silence,** het stilzwijgen opleggen; **— une ville, une province,** eene stad, eene provincie belasten, eene belasting opleggen; **en —,** eerbied afdwingen, indruk maken, imponeeren; **en — à qn.,** iem. iets op de mouw spelden; **s'en — à soi-même,** zichzelf bedriegen; **—seur,** m. oplegger, belaster; **—sition,** f. oplegging (van de handen b.v.); voorschrijving, v.; schatting, belasting, v.

Impos‖sibilité, f. onmogelijkheid, v.; **—sible,** a. onmogelijk; zeer moeilijk; **par —,** hetgeen niet licht mogelijk is; **à l'— nul n'est tenu,** tot het onmogelijke is niemand verbonden (ultra posse nemo obligatur); **—siblement,** adv. onmogelijk, op eene onmogelijke wijze.

Imposte, f. (lat. in, sur; positus, placé) rand, m. of lijst, v. (waarop een gebouw rust).

Impos‖teur, m. (lat. impostor; de imponere, tromper) bedrieger, verleider, valsche beschuldiger; a. bedriegelijk, leugenachtig, valsch; **—ture,** f. bedrog, valsche beschuldiging, v.

Impôt, m. (lat. impositum, chose imposée) schatting, belasting, v.; impost, m.

Impo‖tence, f. (lat. impotentia) gebrekkigheid, verlamming, onmacht, v.; **—tent, ente,** a. gebrekkig, verminkt, lam.

Impourvu, à l'—, adv. onverhoeds, onvoorziens (nu liever: **à l'improviste**).

Impratica‖bilité, f. onuitvoerbaarheid, v.; **—ble**, a. ondoenlijk, onuitvoerbaar; onbruikbaar; onvriendelijk, wonderlijk in den omgang.

Imprécа‖tion, f. (lat. in, contre; precari, prier) vloek, m.; vervloeking, verwensching, v.; **—toire**, a. vervloekend, een vloek behelzend.

Imprécision, f. onnauwkeurigheid, v.

Imprè‖gnable, a. doortrekbaar, doorweekbaar, doordringbaar; bezwangerbaar, bevruchtbaar; **—gnation**, f. bevruchting, bezwangering, v.; doorweeking van eenig vocht met de fijne deeltjes van een ander lichaam, v.; **—gné, e**, a. doortrokken; bezwangerd; fig. doordrongen; **—gner**, v. a. doortrekken, doorweeken; bezwangeren; **s'—**, v. pr. doortrokken worden; **l'étoffe s'imprègne de la liqueur colorante**, de stof trekt het kleurvocht in zich.

Imprenable, a. onverwinnelijk, onneembaar.

Impresario, m. (pr. **prè-za**), m. (ital. formé de impresa, entreprise) impresario, ondernemer van openbare vertooningen, voorstellingen enz.

Impresсrip‖tibilité, f. onverjaarbaarheid, v.; **—tible**, a. onverjaarbaar.

Impres‖se, a. in onze zintuigen ingeprent; **—sion**, f. (lat. impressio; de imprimere, empreindre) indruk; druk, afdruk, m.; oplage van een boek, uitgave, v.; grond der verven of kleuren, m.; **faute d'—**, drukfout, v.; **l'— d'un cachet**, het indruksel van een zegel; **droit d'—**, kopierecht; **—sionnabilité**, f. vatbaarheid voor indrukken; gevoeligheid, v.; **—sionnable**, a. vatbaar, gevoelig voor indrukken; **—sionner**, v. a. indruk maken, aandoen, bewegen; **—sionnisme**, m. impressionisme (in de schilderkunst); **—sionniste**, a. impressionistisch; m. impressionist.

Impré‖voyance, f. gebrek aan voorzorg, onbedachtzaamheid, onvoorzichtigheid, v.; **les —s de la jeunesse**, de onbezonnenheden der jeugd; **—voyant, te**, a. onberaden, onvoorzichtig, onbedacht; **—vu, ue**, a. onvoorzien, onverwacht, plotseling.

Impri‖mable, a. drukbaar, geschikt om gedrukt te worden; **—mé**, m. gedrukt schrift; drukwerk; **—mer**, v. a. (lat. imprimere; de in, sur, et premere, presser) opdrukken; afdrukken, drukken; fig. inboezemen, inprenten; gronden (van schilderwerk); **— le mouvement à un corps**, de beweging aan een lichaam geven; **—merie**, f. boekdrukkunst, v.; boekdrukkerij, drukkerij, v.; **— en taille-douce**, plaatdrukkerij, v.; **—meur**, m. boekdrukker, drukker; **—meuse**, f. drukmachine, v.; **—mure**, f. (in de schilderkunst) grond, m.; gronding, v.

Improba‖bilité, f. onwaarschijnlijkheid, v.; **—ble**, a. onwaarschijnlijk.

Improba‖teur, m. afkeurder; a. afkeurend; **—tion**, f. afkeuring, v.

Impro‖be, a. onrechtschapen, oneerlijk; **—bité**, f. onrechtschapenheid, v.

Improduc‖tif, ive, a. onvruchtbaar, dat weinig oplevert; **—tivement**, adv. op onvruchtbare wijze; **—tivité**, f. onvruchtbaarheid, v.

Impromptu, m. geestige inval, m.; gedichtje voor de vuist; a. onvoorbereid; **à l'—**, onvoorbereid, voor de vuist; **voyage —**, onverwachts opgekomen reis, v.

Improportionnel, elle, a. onevenredig.

Impro‖pre, a. oneigenlijk, niet gepast, ongeschikt, onjuist; **—prement**, adv. op eene oneigenlijke wijze, ten onrechte; **—priété**, f. het oneigenlijke, onjuiste (in eene uitdrukking).

Improuvé, e, a. onbewezen (woord van J. J. Rousseau).

Improuver, v. a. (préf. im et lat. probare, approuver) afkeuren, verwerpen.

Improvi‖sateur, m. **trice**, f. onvoorbereid dichter, redenaar, improvisator; **talent —**, talent om te improviseeren; **—sation**, f. onvoorbereide rede, v.; voor de vuist voorgedragen stuk in proza of poëzie; onvoorbereide musicale voordracht, v.; **—ser**, v. a. (pref. im et lat. provisus, prévu) voor de vuist verzen maken of voordragen, eene rede houden; **diner, bal —sé**, onvoorbereid, vlug georganiseerd diner, bal.

Improviste, à l'—, adv. onvoorziens, onverwacht.

Impru‖demment, adv. onvoorzichtig, onbedachtzaam; **—dence**, f. onvoorzichtigheid, onbedachtzaamheid, v.; **—dent, ente**, a. onbedacht; onvoorzichtig.

Impubère, a. onhuwbaar.

Impu‖demment, adv. op eene onbeschaamde wijze; **—dence**, f. onbeschaamdheid, onbeschoftheid, v.; **—dent, e**, a. (préf. im et lat. pudere, avoir honte) onbeschaamd; **—deur**, f. schaamteloosheid, onbeschaamdheid, v.; **—dicité**, f. ontucht, onkuischheid, v.; **—dique**, a. ontuchtig, onkuisch, oneerbaar; **—diquement**, adv. op ontuchtige, onkuische wijze.

†**Impu‖gnable**, a. bestrijdbaar; **—gner**, v. a. bestrijden, tegenstreven.

Impuis‖sance, f. onmacht, v.; onvermogen; krachteloosheid, v.; **—sant, ante**, a. onmachtig, onvermogend, krachteloos.

Impul‖sif, ive, a. aandrijvend, voortdrijvend; **—sion**, f. (lat. impulsio; de impulsus, poussé) stoot, m. aandrijving, v.; fig. opwekking, aansporing, v.; **force d'—**, drijfkracht, v.

Impu‖nément, adv. straffeloos, ongestraft; **—ni, ie**, a. ongestraft, straffeloos; **—nité**, f. ongestraftheid, straffeloosheid, v.

Impu‖r, e, a. onzuiver, onrein; fig. onkuisch; **—rement**, adv. op eene onzuivere, onkuische wijze; **—reté**, f. onreinheid, onzuiverheid, v.; fig. ontucht, onkuischheid, v.

Impu‖table, a. hetgeen toe te rekenen is, toerekenbaar; wat in rekening gebracht moet worden; **—tation**, f. afrekening, aftrekking; het in rekening brengen (van eene som); beschuldiging, aantijging, v.; **—ter**, v. a. (lat. imputare, porter en compte) beschuldigen; toeschrijven, toerekenen, wijten; aftrekken, afschrijven; **— les intérêts sur le principal**, den interest van de hoofdsom aftrekken.

Impu‖trescibilité, f. onverrotbaarheid, v.; **—trescible**, a. onverrotbaar, onverderfelijk.

In (préfixe) Fransch voorvoegsel van ontkennende of beroovende kracht, dat soms de beteekenis heeft van ons Nederl. on.

Inabordable, a. ontoegankelijk, waar men niet landen kan; fig. ongenaakbaar.

Inabrité, e, a. onbeschut, onbedekt voor weer of wind.

Inabsolu, e, a. niet volstrekt, betrekkelijk, voorwaardelijk.

Inaccentué, ée, a. zonder accent, onbetoond.

Inacceptable, a. onaannemelijk.

Inacces‖sibilité, f. ongenaakbaarheid, ontoegankelijkheid, v.; **—sible**, a. ontoegankelijk, ongenaakbaar.

Inaccommodable, a. dat niet kan worden bijgelegd.

Inaccordable, a. onverleenbaar, dat niet verleend, niet toegestaan, niet bewilligd kan worden; onvereenigbaar; niet te stemmen (van een muziekinstr.).

Inaccostable, a. ongenaakbaar, onvriendelijk.

Inaccoutumé, ée, a. ongewoon, ongewend,

Inachevé, ée, a. onafgedaan, onvoltooid.

Inac‖tif, ive, a. werkeloos, ledig; **—tion,** f. werkeloosheid, v.; **—tivité,** f. gebrek aan werkzaamheid; werkeloosheid, v.

Inadéquat, e, a. niet overeenkomstig, niet evenredig.

Inadmissi‖bilité, f. onontvankelijkheid, v.; het niet kunnen worden toegelaten; **—ble,** a. onontvankelijk, onaannemelijk.

Inadvertance, f. onachtzaamheid, achteloosheid, nalatigheid, v.

Inalié‖nabilité, f. onvervreemdbaarheid, v.; **—nable,** a. onvervreemdbaar.

Inalliable, a. onvermengbaar.

Inaltéra‖bilité, f. onveranderlijkheid, onverderfelijkheid, v.; **—ble,** a. onveranderlijk, onverderfelijk; onverstoorbaar.

Inaltéré, e, a. onveranderd, onverdorven.

Inamis‖sibilité, f. onverliesbaarheid, onbeneembaarheid, v.; **—sible,** onverliesbaar, onbeneembaar.

Inamovi‖bilité, f. onherroepelijkheid; onafzetbaarheid, v.; **—ble,** a. onherroepelijk; onafzetbaar.

Inamu‖sable, a. niet te vermaken; **—sant, te,** a. niet onderhoudend, vervelend.

Inanimé, ée, a. onbezield, levenloos.

Inanité, f. (lat. inanitas; de inanis, vide) leegte, ijdelheid, nietigheid, v.

Inanition, f. (lat. inanitio; de inanis, vide) krachteloosheid, afmatting (uit gebrek aan voedsel), v.

Inaper‖çevable, a. onmerkbaar, onbespeurbaar, dat men niet gewaar kan worden; **—çu, ue,** a. onbemerkt, onbespeurd, ongezien.

Inappétence, f. gebrek aan eetlust.

Inappli‖cable, a. ontoepasselijk; **—cation,** f. onachtzaamheid, achteloosheid, v.; **—qué, ée,** a. onachtzaam, achteloos, onoplettend; niet toegepast, niet aangewend.

Inappréciable, a. onwaardeerbaar.

Inap‖te, a. ongeschikt, onbekwaam; **—titude,** f. ongeschiktheid, v.

Inarticulé, ée, a. onduidelijk uitgesproken.

Inassermenté, é, a. onbeëdigd.

Inasservi, e, a. niet onderworpen, vrij.

Inassociable, a. onvereenigbaar.

Inassorti, ie, a. van geene soorten voorzien; niet uitgezocht of gesorteerd.

Inassouvi, e, a. onverzadigd, onbevredigd.

Inattaquable, a. onaantastbaar.

Inatten‖du, ue, a. onverwacht, onvoorzien; **—tif, ive,** a. onoplettend, onachtzaam; **—tion,** f. onoplettendheid, onachtzaamheid, v.

Inaugu‖ral, le, a. inwijdend, dat tot de inwijding behoort; **—ration,** f. plechtige inwijding, v.; **discours d'—,** inwijdings-, aanvaardingsrede, v.; **—rer,** v.a. (lat. inaugurare, prendre les augures en commençant un acte quelconque) plechtig inwijden.

Inaverti, e, a. ongewaarschuwd, onvoorbereid.

Inavouable, a. niet te bekennen of te erkennen.

Inca, m. Inka, m. titel der vorsten van Peru.

†**Incagade,** f. braveering, trotseering, v.

†**Incaguer,** v. a. fam. uittarten, trotseeren.

Incalculable, a. onberekenbaar.

Incamé‖ration, f. vereeniging met de pauselijke goederen, v.; **—rer,** v. a. met de pauselijke goederen vereenigen.

Incandes‖cence, f. (lat. incandescere, devenir blanc) witgloeiendheid, v.; gloed, m.; **—cent, te,** a. witgloeiend, wit van hitte.

Incanta‖teur, m. toovenaar, bezweerder; **—tion,** f. (lat. incantatio; de incantare, enchanter) bezwering, betoovering, v.

Incapa‖ble, a. onbekwaam, ongeschikt; onbevoegd; **—cité,** f. onbekwaamheid, ongeschiktheid, onbevoegdheid, v.

Incarcé‖ration, f. gevangenzetting, inkerkering, v.; **—rer,** v. a. (lat. in, dans; carcer, prison) in de gevangenis opsluiten, inkerkeren.

Incar‖nadin, ine, a. licht vleeschkleurig; m. lichte vleeschkleur, v.; **—nat, ate,** a. vleeschkleurig, incarnaat; m. de roode vleeschkleur, v., het hoog rozerood, het incarnaat; **—nation,** f. (lat. in, dans; caro, carnis, chair) menschwording, vleeschwording, v.; **les —s de Vichnou,** de vleeschwordingen van Vichnoe (een der personen der Indische drieëenheid); **—né, ée,** a. mensch of vleesch geworden; fig. fam. gevleeschd; **s'—ner,** v. pr. vleesch worden; nieuw vleesch krijgen; ingroeien (van een nagel).

Incarta‖de, f. fam. onbezonnen uitval, m.; moedwillige beleediging, beschimping, v.; pl. domme, dwaze streek, m.

Incen‖diaire, a. brandstichtend, brand...; fig. oproerig, oproerstokend; m. brandstichter; oproerstoker; **—die,** m. (lat. incendium; de incendere, brûler) brand, m.; fig. vuur des oproers; tweedracht, oneenigheid, v.; **éteindre un —,** een brand blusschen; **assurance contre l'—,** brandassurantie, v.; **caisse des —s,** brandkas, v.; **—dié, e,** a. afgebrand, door brand de bezittingen verloren hebbend; in brand gestoken; m. iem. wiens bezittingen door den brand vernield zijn; **—dier,** v. a. in brand steken, in de asch leggen; fig. in oproer brengen; **s'—,** v. pr. zijn eigen huis in brand steken.

Incération, f. vermenging met was, v.

Incertai‖n, aine, a. onzeker; onbestendig, besluiteloos; **—nement,** adv. op twijfelachtige onzekere wijze.

Incertitude, f. onzekerheid; onbestendigheid, v.

Inces‖samment, adv. onophoudelijk; dadelijk, terstond; **—sant, te,** a. onophoudelijk, altoosdurend; **—sibilité,** f. onafstaanbaarheid, v. (in rechten); **—sible,** a. onafstaanbaar.

Inces‖te, m. (préf. in et lat. castus, chaste) bloedschande, v.; **—tueusement,** adv. in of met bloedschande; **—tueux, euse,** a. bloedschendig; m. et f. bloedschender, bloedschendster.

Inchantable, a. niet zingbaar.

Incharitable, a. onliefderijk, liefdeloos.

Inchoa‖tif, ive, (pr. **ko**), a. aanvangend, inleidend, beginnend; **verbe —,** werkwoord, dat het begin van eene handeling of van een toestand aangeeft, verbum inchoativum.

Incicatrisable, a. dat geen litteeken worden kan; ongeneeslijk, onheelbaar.

Incidemment, adv. toevallig, bij gelegenheid.

Inciden‖ce, f. het vallen van eene lijn of een lichaam op een vlak; inval, m., aanraking, ontmoeting, v.; hoedanigheid van een tusschenzin; **angle d'—,** invalshoek, m.; **point d'—,** invalspunt; **—t, ente,** a. invallend; toevallig, tusschenvallend; **proposition —e,** ou **—e,** f. tusschenzin, bijzin; **—t,** m. (lat. incidere, tomber sur) toeval, voorval; bijkomende omstandigheid, v.; bijverdichtsel; nieuwe zwarigheid, v.; **—taire,** m. zwarigheidmaker,

rechtsvertrager; **—ter,** v. n. (in een rechtsgeding) allerlei zwarigheden inbrengen.

Inciné‖ration, f. verbranding tot asch, v. (in de scheikunde); **— des morts,** lijkverbranding, v.; **—rer,** v. a. (lat. in, en; cinis, cineris, cendre) tot asch verbranden; **— des morts,** lijken verbranden.

Incircon‖cis, ise, a. onbesneden; m. onbesnedene; **—cision,** f. het onbesneden zijn; fig. onbekeerdheid.

Inci‖se, f. (lat. incisus, coupé) korte tusschenzin, m.; onvolkomen stelling, v.; **—ser,** v. a. (lat. incidere) insnijden, inbijten **—sif, ive,** a. inbijtend, insnijdend; fig. scherp, bijtend; **dent —sive,** snijtand; **—sion,** f. insnijding, v.

Inci‖tabilité, f. prikkelbaarheid, v.; **—table,** a. prikkelbaar; **—tant, e,** a. prikkelend; m. prikkelend middel; **—tateur, trice,** m. et f. aanzetter, aandrijver; aanzetster, aandrijfster; **—tatif, ive,** a. die aangehitst kan worden; **—tation,** f. aanprikkeling, aanhitsing, opstoking, v.; **—ter,** v. a. (lat. incitare; de in, dans, et citare, pousser) aansporen, aanhitsen, opstoken.

Incivi‖l, ile, a. onbeleefd, onheusch; **—lement,** adv. op onbeleefde, onheusche wijze; **—lisé, e,** a. onbeschaafd, ongemanierd; **—lité,** f. onbeleefdheid, onheuschheid, v.

Incivi‖que, a. onburgerlijk; **—quement,** adv. in strijd met den burgerplicht.

Incivisme, m. gebrek aan burgergezindheid, aan burgerdeugd.

Inclé‖mence, f. barheid van het weder enz.; (in dichterlijken stijl) gestrengheid, ongenade, v.; **l'— de la saison, du temps,** de guurheid van het jaargetijde, v.; het gure weder; **—ment, e,** a. ongenadig, onbarmhartig; guur, ruw.

Incli‖naison, f. helling, v.; **—nant, ante,** a. neigend, hellend; tot iets genegen; **—nation,** f. neiging, overhelling; buiging (met het lichaam); fig. neiging, toegenegenheid; voorwerp van liefde, geliefde; **mariage d'—,** huwelijk uit liefde; **—né, ée,** a. nedergebukt, gebogen; **un plan —,** een hellend vlak; **la tête —e,** gebukt, met gebogen hoofd; **—ner,** v. a. (lat. inclinare; de in, vers, et clinare, pencher) neigen; v. n. **à, pour, vers qch.,** tot iets genegen zijn; naar eene zijde overhellen; **s'—,** v. pr. zich buigen.

Inclure, v. a. (lat. includere) insluiten.

Inclu‖s, use, a. ingesloten, nevensgaand, inliggend; **—se,** f. bijlage, v.; ingeslotene, nevensgaande brief, m.; **—sif, ive,** a. insluitend; **—sivement,** adv. mede ingesloten, daaronder begrepen; **jusqu'au 30 juin —,** tot en met 30 Juni.

Incoagulable, a. niet tot stollen te brengen.

Incoction, f. ongekookte toestand, m.

Incoer‖cibilité, f. onopsluitbaarheid, onbedwingbaarheid, v.; **—cible,** a. onopsluitbaar, niet samen te drukken; onbeteugelbaar, onbedwingbaar; **fluides —s,** onopsluitbare vloeistoffen (lichtstof, warmtestof).

Incognito (pr. **gni,** comme dans **magnifique**), adv. (préf. in et ital. cognito, connu; du lat. cognitus) onbekend, incognito; m. **l'—,** het incognito, het onbekend zijn of blijven; **roi qui voyage —,** een vorst die onbekend, onder anderen naam reist; **garder l'—,** zich niet bekend maken.

Incognoscible, a. onherkenbaar.

Incohé‖rence, f. gebrek aan samenhang; **—rent, ente,** a. onsamenhangend, los; **—sion** f. gebrek aan samenhang.

Incolore, a. kleurloos.

Incom‖bant, e, a. op elkander liggend (van bladeren, vleugels); **—ber,** v. n. (lat. incumbere, peser sur) opgelegd zijn, rusten op.

Incombus‖tibilité, f. onverbrandbaarheid, v.; **—tible,** a. onverbrandbaar.

Income-tax, m. (angl. income, revenu; tax, impôt) inkomenbelasting, v.; pl. **des income-tax.**

Incommensu‖rabilité, f. onafmeetbaarheid, v.; fig. onmetelijkheid; **—rable,** a. onderling onmeetbaar; fig. onmetelijk, onmeetbaar.

Incommo‖dant, e, a. belemmerend, last veroorzakend, hinderlijk, lastig; **—de,** a. ongemakkelijk, moeilijk, lastig; **—dé, ée,** a. in ongelegenheid, gekweld; onpasselijk; **bâtiment —,** gehavend schip; **être — d'un bras,** een' pijnlijken arm hebben; **—dément,** adv. ongemakkelijk; **—der,** v. a. lastig vallen; **s'—,** v. pr. zich in verlegenheid steken; **—dité,** f. ongemak; ongelegenheid; onpasselijkheid, v.; **signal d'—,** noodsein; noodschot (van een schip); **les —s de la vieillesse,** de ongemakken des ouderdoms.

Incommua‖bilité, f. onveranderlijkheid, v.; **—ble,** a. onveranderlijk.

Incommun, e, a. ongemeen, niet algemeen.

Incommunicable, a. onmededeelbaar.

Incommu‖tabilité, f. onveranderlijkheid, v. (van een eigendom); onontzetbaarheid, v. (van een eigenaar); **—table,** a. onveranderlijk (van een eigendom); onontzetbaar (van een eigenaar); **—tablement,** adv. onveranderlijk.

Incompa‖rabilité, f. onvergelijkelijkheid; voortreffelijkheid, v.; **—rable,** a. onvergelijkelijk, ongemeen, weergaloos; **—rablement,** adv. zonder vergelijking, onvergelijkelijk.

Incompa‖tibilité, f. onvereenigbaarheid, ongelijkaardigheid, v.; **—tible,** a. onvereenigbaar, onverdragelijk, ongelijkaardig; **—tiblement,** adv. onvereenigbaar.

Incompé‖temment, adv. onwettig, zonder recht, onbevoegd; **—tence,** f. onwettigheid, onbevoegdheid, v.; **—tent, ente,** a. onbevoegd.

Incomplai‖sance, f. norschheid, onvriendelijkheid, onhoffelijkheid, v.; **—sant, e,** a. norsch, onvriendelijk, onhoffelijk.

Incom‖plet, ète, a. onvolledig, onvolmaakt, incompleet; **—plétement,** adv. op onvolledige, onvolkomene wijze; **—plexe,** a. enkelvoudig, niet samengesteld.

Incomprehen‖sibilité, f. onbegrijpelijkheid, v.; **—sible,** a. onbegrijpelijk; **—siblement,** adv. onbegrijpelijk.

Incompressi‖bilité, f. onsamenpersbaarheid, v.; **l'— de l'eau,** de onsamenpersbaarheid van het water, v.; **—ble,** a. onsamenpersbaar, onsamendrukbaar.

Incompris, e, a. onbegrepen; fig. miskend, niet naar waarde geschat.

Inconceva‖ble, a. onbegrijpelijk; **—blement,** adv. op onbegrijpelijke wijze.

Inconcilia‖bilité, f. onvereenigbaarheid, v.; **—ble,** a. dat niet overeen kan gebracht worden; onvereenigbaar, onverzoenbaar; **—blement,** adv. onvereenigbaar, onverzoenbaar.

Incondition‖né, ée, a. onvoorwaardelijk; **—nel, elle,** a. onvoorwaardelijk; **—nellement,** adv. op onvoorwaardelijke wijze.

Inconduite, f. wangedrag, slecht gedrag.

Incongelable, a. onbevriesbaar.

Incon‖gru, ue, a. onregelmatig; tegen de regels der spraakkunst; onwelvoeglijk, onhebbelijk, plomp; **question —grue,** onbetamelijke

vraag, v.; **choses —grues,** onhebbelijke dingen; **homme —gru,** onbeholpen mensch; **—gruité,** f. feil, v.; misslag, m. (in de spraakkunst); fig. ongerijmdheid, onhebbelijkheid, onbetamelijkheid, v.; **—grûment,** adv. tegen de regels der spraakkunst, ontaalkundig; onhebbelijk, ongepast.

Inconnu, ue, a. onbekend.

Inconscien‖ce, f. onbewustheid, v.; **—t, e,** a. onbewust.

Inconsé‖quemment, adv. op eene zich tegensprekende wijze; **—quence,** f. strijdigheid met eigen beginselen; tegenstrijdigheid, v.; onberaden, lichtzinnige handeling, v.; **—quent, ente** (pr. **kan**), a. zich tegensprekend, tegenstrijdig, onlogisch; lichtzinnig.

Inconsidé‖ration, f. gemis van aanzien, van hoogachting; onberadenheid, onbedachtzaamheid, v.; **—ré, ée,** a. onbedachtzaam; **—rément,** adv. onbedachtzaam, op onbezonnen wijze.

Inconsis‖tance, f. onvastheid, v.; onbestendigheid, v.; **—tant, e,** a. onvast, onbestendig.

Inconsola‖ble, a. ontroostbaar; **—blement,** adv. ontroostbaar, zonder troost.

Inconsolé, e, a. ongetroost.

Inconsom‖mable, a. onverbruikbaar, niet te eten of te drinken, ongenietbaar; **—mé,** a. onvoltooid, onvolkomen.

Incon‖stamment, adv. onstandvastig, onbestendig; **—stance,** f. onstandvastigheid, v.; **—stant, ante,** a. onstandvastig, onbestendig, veranderlijk, wispelturig.

Inconstitué, e, a. zonder regel.

Inconstitution‖nalité, f. ongrondwettigheid, v.; **—nel, elle,** a. ongrondwettig, inconstitutioneel; **—nellement,** adv. op ongrondwettige wijze.

Incontesta‖bilité, f. onbetwistbaarheid, v.; **—ble,** a. onbetwistbaar, onwedersprekelijk; **—blement,** adv. buiten tegenspraak, op onbetwistbare wijze, ontegenzeggelijk.

Inconteste, ée, a. onbetwist, onbestreden.

Inconti‖nemment, adv. onkuisch, onmatig, zonder onthouding; **—nence,** f. onmatigheid, ongeregeldheid, onkuischheid, v.; **—nence de la langue,** praatzucht, babbelachtigheid, v.; **—nent, nente,** a. onmatig, ongeregeld, onkuisch; **—nent,** adv. dadelijk, terstond.

Inconti‖nu, e, a. afgebroken; **—nuité,** f. afgebroken verband.

Incontrit, ite, a. onboetvaardig.

Inconve‖nable, a. onbetamelijk, ongepast; **—nance,** f. onvoegzaamheid, onbehoorlijkheid, v.; **—nant, ante,** a. onvoegzaam, onbehoorlijk.

Inconvénient, m. (préf. in et lat. conveniens, qui convient) onaannemelijkheid, zwarigheid, v.; hinderpaal, m.; nadeelig gevolg; **je ne vois aucun — à cela,** ik zie hierin niet de minste zwarigheid; **vous rencontrerez bien des —s,** gij zult vele hinderpalen ontmoeten.

Inconver‖tible, a. onbekeerbaar; onveranderbaar, onverwisselbaar; niet converteerbaar; **—tissable,** a. onbekeerbaar; onveranderlijk.

Incorpo‖ralité, f. onstoffelijkheid, onlichamelijkheid, v.; **—ration,** f. vereeniging, opname, inlijving, incorporatie, v.; **—rel, elle,** a. onlichamelijk, onstoffelijk; **—rer,** v. a. (lat. incorporare; de in, dans, et corpus, corporis, corps) inlijven, vereenigen, incorporeeren; **s'— avec qch.,** zich met iets tot een geheel vereenigen; fig. zich innig met iets vereenigen.

Incor‖rect, ecte (pr. **rek-te**), a. onnauwkeurig, gebrekkig; **—rectement,** adv. onnauwkeurig; **—rection,** f. onnauwkeurigheid, slordigheid, v.

Incorrigi‖bilité, f. onverbeterlijkheid, v.; **—ble,** a. onverbeterlijk; **—blement,** adv. op onverbeterlijke wijze.

Incorrompu, ue, a. onbedorven.

Incorrup‖tibilité f. onbederfelijkheid, v.; fig. onomkoopbaarheid, v.; **—tible,** a. onbederfelijk; fig. onomkoopbaar; **—tion,** f. onbederfelijkheid, onbedorvenheid, v.

Incras‖sant, ante, a. verdikkend (van bloed en vochten); **—ser,** v. a. verdikken (bloed enz.).

Incré‖dibilité, f. ongeloofbaarheid, ongeloofelijkheid, v.; **—dule,** a. ongeloovig; **—dulité,** f. ongeloof; ongeloovigheid, v.

Incrée, ée, a. ongeschapen.

Incrimi‖nable, a. als misdaad aan te rekenen, vervolgbaar; **—nation,** f. beschuldiging, aanklacht, v.; **—né, ée,** m. et f. aangeklaagde; **—ner,** v. a. (lat. in, dans; crimen, crime) van misdaad beschuldigen; te laste leggen.

Incroya‖ble, a. ongeloofelijk; **—blement,** adv. op eene ongeloofelijke wijze; **—nt,** m. **e,** f. ongeloovige.

Incrus‖tant, ante, a. omkorstend; **—tation,** f. overtrekking of belegging met een korst van steen, kalk of gips; omkorsting, v.; ingelegd werk, mozaïek; kalkachtige rand, die zich aan iets vasthecht, m.; **— des chaudières à vapeur,** ketelsteen, aanzetsel aan de binnenwanden der stoomketels; **—té,** m. bestrijking met kalk of gips, v.; **—ter,** v. a. (lat. in; crusta, croûte) met platen van marmer enz. beleggen, incrusteeren; met kalk of gips beleggen; met sieraden omgeven, bekleeden; **s'—,** v. pr. ingelegd worden; zich omkorsten; ergens in vastgroeien, incrusteeren.

Incu‖bateur, m. broeioven; **—bation,** f. (lat. incubatio; de in, sur; cubare, être couché) het broeden; **four d'—,** broeioven, m. (voor eieren); **—,** fig. verborgen ontwikkeling, v. (eener ziekte); **—be,** m. nachtduivel; nachtmerrie, v.; **—ber,** v. a. uitbroeden.

Incul‖pabilité, f. beschuldigbaarheid, v.; **—pable,** a. onstraffelijk; ook: beschuldigbaar; **—pation,** f. beschuldiging, v.; **—pé, e,** a. beschuldigd, aangeklaagd; **—per,** v. a. (lat. in, dans; culpa, faute) beschuldigen, te laste leggen.

Inculquer, v. a. (lat. in, sur; calcare, fouler aux pieds) inscherpen, inprenten.

Incul‖te, a. onbebouwd; fig. onbeschaafd, ruw; **—ture,** f. woestheid, v.; onbebouwde toestand, m.; fig. ruwheid, onbeschaafdheid, v.

Incunable, a. (lat. incunabulum, berceau) uit den vroegsten tijd der boekdrukkunst; m. uitgave uit den vroegsten tijd der boekdrukkunst.

Incura‖bilité, f. ongeneeslijkheid, v.; **—ble,** a. ongeneeslijk; **les —bles,** m. pl. gesticht voor ongeneeslijke zieken; **—blement,** adv. op ongeneeslijke wijze.

Incurie, f. (préf. in et lat. cura, soin) zorgeloosheid, onachtzaamheid, v.

Incuriosité, f. gebrek aan leergierigheid.

Incursion, f. (lat. incursio; de in, dans; currere, courir) vijandelijke inval, strooptocht, m.

Incur‖vable, a. buigbaar; **—vation,** f. buiging, kromming, v.; **—ver,** v. a. binnenwaarts krommen.

Incuse, a. **(médaille) —,** f. gedenkpenning,

die aan de zijde der zinspreuk hol en aan de andere zijde verheven is.

Inde, m. **bleu d'—,** indigo-blauw; **bois d'—,** verf- of campêchehout.

Indébrouillable, a. onontwarbaar.

Indécachetable, a. onontzegelbaar.

Indé‖cemment, adv. onvoegzaam, onbetamelijk; **—cence,** f. onvoegzaamheid, onbetamelijkheid, onhebbelijkheid, v.; **—cent, e,** a. onvoegzaam, onbetamelijk.

Indéchiffrable, a. niet te ontcijferen; onleesbaar; fig. onverklaarbaar, ondoorgrondelijk.

Indéci‖s, ise, a. (préf. in et lat. decisus, coupé) onbeslist; besluiteloos; onbepaald, vaag, onduidelijk; **—sion,** f. besluiteloosheid, onzekerheid, vaagheid, v.

Indéclina‖bilité, f. onverbuigbaarheid, v.; **—ble,** a. onverbuigbaar, hetgeen niet verbogen kan worden.

Indécomposable, a. onontbindbaar.

Indécrit, e, a. onbeschreven.

Indécrottable, a. niet van vuil te reinigen; fig. onverbeterlijk, onhandelbaar.

Indéfec‖tibilité, f. onfeilbaarheid; onvergankelijkheid, v.; **—tible,** a. onfeilbaar; onvergankelijk.

Indéfen‖dable, a. onverdedigbaar; **—du, ue,** a. onverdedigd, weerloos.

Indéfi‖ni, ie, a. onbepaald, onbeperkt; **—niment,** adv. onbepaald, in 't algemeen; **—nissable,** a. onverklaarbaar.

Indéhis‖cence, f. het gesloten blijven bij bloemen (b.v. der zaadhulsels); **—cent, e,** a. niet openspringend, niet openberstend.

Indélébi‖le, a. onuitwischbaar; **—lité,** f. onuitwischbaarheid, v.

Indélibéré, ée, a. onberaden, niet overgelegd.

Indélica‖t, te, a. onkiesch; **—tement,** adv. op onkiesche wijze; **—tesse,** f. onkieschheid, v.

Indémandé, e, a. ongevergd, ongevraagd.

Indem‖ne (pr. **dèm-ne**), a. (préf. in et lat. damnum, dommage) schadeloos; onbeschadigd; **—niser** (pr. **dème-ni**), v. a. schadeloos stellen of houden; **—nitaire** (pr. **dème-ni**), m. tot schadeloosstelling gerechtigde; **—nité** (pr. **dème-ni**), f. schadeloosstelling, vrijhouding, v.

Indémontrable, a. onbetoogbaar, onbewijsbaar.

Indéniable, a. onloochenbaar, onbetwistbaar, ontegenzeggelijk.

Indépen‖damment, adv. onafhankelijk; **— de...,** zonder betrekking op, buiten, zonder; **—dance,** f. onafhankelijkheid, v.; **—dant, ante,** a. onafhankelijk; zonder samenhang met eene andere zaak; **—s,** m. pl. independenten (naam van zekere sekte in de 16e eeuw in Engeland ontstaan); **—dantisme,** m. partij of leer der independenten of onafhankelijken in Engeland.

Indéracinable, a. onontwortelbaar, onuitroeibaar.

Indescriptible, a. onbeschrijfelijk.

Indestruc‖tibilité, f. onvernielbaarheid, v.; **—tible,** a. onvernielbaar.

Indétermi‖nable, a. onbepaalbaar; **—nation,** f. onzekerheid, onbepaaldheid, besluiteloosheid, v.; **—né, ée,** a. onbepaald; onzeker, besluiteloos; **—nément,** adv. onbepaald.

Indévo‖t, ote, a. onaandachtig, ongodvruchtig, ongodsdienstig; **—tement,** adv. op eene onaandachtige, ongodvruchtige wijze; **—tion,** f. gebrek aan aandacht; ongodvruchtigheid, v.

Index (pr. **dèkse**), m. (m. lat. qui signifie indicateur; de in, vers, et dicere, dire) voorste vinger, wijsvinger, m.; register; bladwijzer; **— expurgatoire,** lijst der door den Paus verboden boeken, v.; fig. **mettre à l'—,** uitsluiten, buitensluiten.

Indica‖teur, m. aanwijzer; voorste vinger der hand, wijsvinger, m.; seinwijzer aan telegraafpalen, m.; toestel om de spanning van den stoom te meten; a. **coucou —,** honigkoekoek, m; **doigt —,** wijsvinger, m.; **(muscle) —,** strekspier van den wijsvinger; **— (des chemins de fer),** spoorgids, spoorboekje; **—tif, ive,** a. aantoonend, aanwijzend; **—tif,** m. aantoonende wijze, v.; **—tion,** f. aanwijzing, aanduiding; opgave, aangifte, v.

Indice, m. (lat. indicium; de indicare, indiquer) kenmerk, kenteeken, aanwijzing; kenteeken van de nabijheid des lands (op zee).

Indicible, a. onuitsprekelijk, nameloos.

Indiction, f. beschrijving of bijeenroeping eener kerkelijke vergadering enz., v.; voorschrift, gebod; tijdkring van vijftien jaren, waarnaar de tijd gerekend wordt, m.

†**Indicule,** m. klein register; kleine inhoudsopgave, v.

Indien, enne, a. Indisch; **Océan —,** Indische Oceaan, m.; m. et f. Indiër, Indische vrouw.

Indienne, f. Oostindische fijn bedrukte stof, v.; fijn katoen of sits.

Indiffé‖remment, adv. onverschillig; zonder onderscheid; **—rence,** f. onverschilligheid, v.; **—rent, ente,** a. onverschillig; **—rentisme,** m. onverschilligheid (in den godsdienst), v.; **—rentiste,** m. et f. onverschillige (in den godsdienst).

Indigénat, m. geboorterecht, inboorlingsrecht, burgerrecht.

Indigence, f. gebrek, armoede, v.

Indigène, a. inlandsch; m. et f. ingeborene, inboorling; inlander, inlandsche.

Indigent, ente, a. (lat. indigens; egere, avoir besoin) behoeftig, arm, noodlijdend; m. et f. behoeftige, arme.

Indigéré, e, a. onverteerd.

Indiges‖te, a. onverteerbaar; onverteerd; **—tion,** f. (préf. in et lat. digestus, digéré) onverteerbaarheid, kwade maag, indigestie, v.; **mourir des suites d'une —,** aan de gevolgen eener slechte spijsvertering sterven; fig. **j'ai une — de musique,** ik walg van muziek, ik heb te veel muziek gehoord.

Indigète, a. (lat. indiges); **dieu —,** halfgod, vergode landsheld.

Indi‖gnation, f. verontwaardiging, v.; **—gne,** a. **(de)** onwaardig, nietswaardig; **—gné, ée,** a. **(de)** verontwaardigd, kwaad, toornig (over); **—gnement,** adv. op eene onwaardige wijze; **—gner,** v. a. (lat. indignari, de indignus, indigne) verontwaardigen, belgen, vertoornen; **s'—,** v. pr. zich verontwaardigen, zich ergeren; **—gnité,** f. onwaardigheid; afschuwelijkheid; beleediging, v.

Indi‖go, m. (lat. indicus, de l'Inde) indigo, m. (verfstof); indigokleur, v.; **—goterie,** f. plaats, waar men den indigo bereidt, v.; **—gotier,** m. indigoplanter of -handelaar, eigenaar eener indigo-plantage; indigoplant, v.; **—gotine,** f. kleurend beginsel van den indigo.

Indiquer, v. a. (lat. indicare) aanwijzen, aantoonen; vast stellen, bestemmen; aanzeggen.

Indirec‖t, ecte (pr. **rèkte**), a. dwars, zijdelingsch. indirect; **régime —, complément —,** 2e en 3e naamval; **—tement,** adv. van ter zijde, door omwegen.

Indiscernable, a. niet te onderscheiden, niet te onderkennen.

Indiscipli‖nable, a. onleerzaam; **—ne,** f. gebrek aan tucht; **—né, ée,** a. zonder tucht, tuchteloos; ongeoefend; wanordelijk.

Indiscontinué, e, a. onafgebroken, voortdurend.

Indis‖cret, ète, a. onbescheiden; onbedacht, onbezonnen; niet geheimhoudend, praatachtig; **—crétement,** adv. onbescheiden, onbedacht; **—crétion,** f. onbescheidenheid, onbezonnenheid; onbedachtzaamheid; praatachtigheid, v.

Indiscutable, a. niet geschikt voor bespreking.

Indispen‖sable, a. volstrekt noodzakelijk, onmisbaar, onvermijdelijk; m. het onmisbare, onontbeerlijke; †vrouwenreticule, v.; **—sablement,** adv. onmisbaar, onvermijdelijk, noodwendig.

Indisponi‖bilité, f. onbeschikbaarheid, v.; **—ble,** a. onbeschikbaar, waarover niet kan beschikt worden.

Indispo‖sé, ée, a. ongesteld, onpasselijk; slecht gezind; **—ser,** v. a. ongesteld maken; verdrietig, misnoegd, vijandig maken; **—sition,** f. onpasselijkheid, ongesteldheid, v.; †misnoegen, slechte gezindheid, v.

Indisputa‖ble, a. onbetwistbaar, ontegenzeggelijk; **—blement,** adv. onbetwistbaar, op onbetwistbare wijze.

Indissolu‖bilité, f. onoplosbaarheid, onontknoopbaarheid, onontbindbaarheid, v.; **—ble,** a. onoplosbaar, onontknoopbaar, onontbindbaar; **—blement,** adv. op eene onoplosbare, onverbrekelijke wijze.

Indistinc‖t, incte (pr. **tinkte**), a. onduidelijk, niet onderscheiden, onbepaald; **—tement,** adv. onduidelijk, niet te onderscheiden; zonder onderscheid.

Individu, m. (lat. individuus, indivisé) eenling, exemplaar van eene soort; individu; fam. **quel est cet —,** wie is dat mensch? **—dualisation,** f. afzonderlijke beschouwing, beperking tot een enkel wezen, v.; **—dualiser,** v. a. op een enkel, afzonderlijk voorwerp overdragen, als een op zich zelf staand iets beschouwen; **—dualisme,** m. stelsel van afzondering; **—dualiste,** m. aanhanger van dat stelsel; **—dualité,** f. eigenaardigheid, bijzonderheid, persoonlijkheid, v.; **—duel, elle,** a. persoonlijk, individueel; **—duellement,** adv. persoonlijk, individueel, ieder afzonderlijk.

Indi‖vis, ise (pr. **vi**), a. (préf. in et lat. divisus, divisé) onverdeeld; **par —,** loc. adv. gemeenschappelijk; **—visément,** adv. onverdeeld; **—visibilité,** f. ondeelbaarheid, v.; **—visible,** a. ondeelbaar; **—visiblement,** adv. op eene ondeelbare wijze; **—vision,** f. ongedeeldheid, v.; gemeenschappelijk bezit.

In-dix-huit (pr. **ain**), m. boek, waarvan ieder vel uit zesendertig bladzijden bestaat; octodecimo-formaat.

Indoci‖le, a. onleerzaam; onbuigzaam, ongezeggelijk, ongehoorzaam, ongedwee; **—lité,** f. onleerzaamheid; onbuigzaamheid, ongezeggelijkheid, v.

†**Indocte,** a. onwetend, ongeletterd.

Indo-européen, enne, a. Indo-Europeesch.

Indo‖lemment, adv. lusteloos, traag; ongevoelig; pijnloos; **—lence,** f. (préf. in et lat. dolere, sentir de la peine) traagheid, ongevoeligheid; zorgeloosheid, v.; **—lent, ente,** a. traag, lusteloos; ongevoelig, gevoelloos; **tumeur —e,** pijnloos, onpijnlijk gezwel.

Indomp‖table (pr. **donta**), a. ontembaar, onbedwingbaar; **—té, ée** (pr. **donté**), a. ongetemd, wild, zorgeloos.

Indoté, ée, a. zonder huwelijksgoed, zonder bruidschat.

Indou, m. Hindou, Indiaan.

In-douze (pr. **ain**), m. formaat in twaalven, van 24 bladzijden; in-duo-decimo(formaat).

Indu, ue, a. onbehoorlijk, ongelegen; onbillijk; **heure —e,** ongelegen, ontijdig uur.

Indubita‖ble, a. ontwijfelbaar, zeker; **—blement,** adv. zonder twijfel, zekerlijk.

Induc‖teur, m. electro-magnetisch inductie-toestel; **—tif, ive,** a. uit bijzondere gevallen afleidend; **—tion,** f. (lat. inductio; de in, dans; ducere, conduire) het bewijzen door gevolgtrekkingen; gevolgtrekking, sluitrede, v.: **prouver par —,** door eene reeks van voorbeelden of feiten bewijzen; **—,** inductie (opwekking van een secundairen electrischen stroom), v.

Induire, v. a. verleiden; aanraden, aandrijven; besluiten, gevolg trekken; **— qn. à mal faire,** iem. tot kwaad verleiden; **— qn. en erreur,** iem. doen dwalen, in dwaling brengen.

Indul‖gemment, adv. toegeeflijk, inschikkelijk; **—gence,** f. (lat. indulgentia; de indulgere, être indulgent) toegevendheid, v.; aflaat, m.; vergiffenis der zonden, v.; **—s plénières,** volle aflaat; **—gent, ente,** a. toegevend, zachtzinnig.

Indul‖t, m. pauselijke vergunning, v.; tol in Spanje van de Amerikaansche waren, m. **—taire,** m. hij, die ten gevolge eener pauselijke vergunning recht op een kerkelijk inkomen heeft.

Indûment, adv. op eene onbehoorlijke, onbillijke, onrechtvaardige wijze.

Induration, f. verharding, v.

Induré, e, a. verhard.

Indus‖trialisme, m. industrialisme, maatschappelijk stelsel, dat de industrie als het hoofddoel van den mensch en als de spil der samenleving beschouwt; **—trie,** f. (lat. industria; de intus, en dedans; struere, bâtir) industrie, kunstvlijt; vlijt; wakkerheid, schranderheid; **exercer quelque —,** een of ander bedrijf uitoefenen; **— agricole,** landbouwindustrie; **— commerciale,** handelsindustrie; **— manufacturière,** fabrieksnijverheid; **— séricole,** zijdeindustrie; **— vinicole,** wijnbouw; **chevalier d'—,** m. fortuinzoeker, **—triel, le,** a. door nijverheid voortgebracht, industrieel; **exposition —le, exposition de l'industrie,** nijverheidstentoonstelling, v.; **—triel,** m. nijverheidsman, bedrijfsman, industrieel; **—trier,** v. n. et **s'—trier,** v. pr. zijne bekwaamheid in practijk brengen; **—trieusement,** adv. schranderlijk, naarstiglijk, vlijtig; **—trieux, euse,** a. vernuftig, geestig, schrander; vlijtig.

Indut, m. lagere geestelijke, dienaar bij de groote missen.

Inébranla‖ble, a. onbeweeglijk, onwankelbaar, onwrikbaar; **—blement,** adv. op eene onwrikbare, onverzettelijke wijze.

Inédit, te, a. onuitgegeven, niet in het licht verschenen; fig. buitengewoon, nog nooit vertoond.

Ineffa‖bilité, f. onuitsprekelijkheid, v.; **—ble,** a. (lat. ineffabilis; préf. in et lat. fari, parler) onuitsprekelijk.

Ineffa‖çable, a. onuitwischbaar; **souvenir —,** onvergetelijke herinnering; **droits —s,** blijvende aanspraken.

Ineffectif, ive, a. zonder uitwerking.
Ineffica‖ce, a. krachteloos, onkrachtdadig, zonder uitwerking; **—cement,** adv. krachteloos, zonder uitwerking; **—cité,** krachteloosheid, vruchteloosheid, onkrachtdadigheid, v.
Inéga‖l, ale, a. ongelijk, oneffen; **—lement,** adv. op ongelijke wijze; **—lité,** f. ongelijkheid, v.; fig. veranderlijkheid, ongestadigheid, wispelturigheid, v.
Inélé‖gamment, adv. onsierlijk, zonder sierlijkheid; **—gance,** f. onsierlijkheid, v.; gebrek aan sierlijkheid; **—gant, ante,** a. onsierlijk.
Inéligi‖bilité, f, onverkiesbaarheid, v.; **—ble,** a. onverkiesbaar.
Inéluctable, a. (préf. in et lat. luctari, lutter) onvermijdelijk.
Inénarrable, a. onuitsprekelijk, dat niet verhaald kan worden,onverhaalbaar;onbeschrijfelijk.
Inep‖te, a. (lat. ineptus; préf. in et lat. aptus, apte, propre) ongeschikt, onbekwaam; dwaas,ongerijmd; **—tement,** adv. op ongeschikte, dwaze wijze; **—tie,** f. (pr. **cie**) ongeschiktheid, onbekwaamheid; zotheid, ongerijmdheid, v.
Inépuisa‖ble, a. onuitputtelijk; **—blement,** adv. op onuitputtelijke wijze.
Inerme, a. (lat. inermis, sans arme) ongewapend (van dieren en planten), zonder dorens, stekels, horens enz.
Iner‖tie, a. (préf. in et lat. ars, artis, art, moyen) traag; **—tie** (pr. **ci**), f. traagheid, ongevoeligheid, v.; gevoelloosheid, werkeloosheid, v.
Inéru‖dit, e, a. ongeleerd, zonder geleerdheid; **—dition,** f. ongeletterdheid, v.
Inespé‖rable, a. dat men niet hopen kan of mag; **—ré, ée,** a. onverhoopt; **—rément,** adv. onverhoopt, buiten verwachting,
Inestimable, a. onwaardeerbaar.
Inétendu, ue, a, onuitgestrekt.
Inévident, ente, a. duister, onduidelijk.
Inévita‖ble, a. onvermijdelijk; **—blement,** adv. op eene onvermijdelijke wijze.
Inexac‖t, acte (pr. **akte**), a. onnauwkeurig, onachtzaam; zorgeloos; **—tement,** adv. op onnauwkeurige wijze; **—titude,** f. onnauwkeurigheid, onachtzaamheid; zorgeloosheid, v.
Inexcusa‖ble, a. onverschoonbaar, onverantwoordelijk; **—blement,** adv. op onverschoonbare wijze.
Inexécu‖table, a. onuitvoerlijk, ondoenlijk; **—té, e,** a. onuitgevoerd, onafgedaan; **—tion,** f. niet-voltrekking, niet-uitvoering, v.
Inexercé, e, a. ongeoefend, onbedreven.
Inexigible, a. oninvorderbaar, wat niet ingevorderd kan worden.
Inexis‖tant, e, a. niet bestaand; **—tence,** f. het niet aanwezig zijn.
Inexora‖ble, a. (lat. inexorabilis; préf. in et lat. exorare, obtenir par prière) onverbiddelijk; **—blement,** adv. op eene onverbiddelijke wijze.
Inexpé‖rience, f. onervarenheid, v.; **—rimenté, ée,** a. onervaren, ongeoefend.
Inex‖piable, a. onverzoenlijk, dat niet geboet kan worden; **—pié, ée,** a. onverzoend, nog niet geboet.
Inexpli‖cable, a. onverklaarbaar; **—qué, e,** a. niet verklaard, onopgelost.
Inexploi‖table, a. dat niet te exploiteeren is, niet rentegevend worden kan; **—té, e,** a. nog niet geëxploiteerd, niet rentegevend gemaakt.
Inexploré, e, a. nog niet onderzocht en nauwkeurig opgenomen.
Inexplosible, a. onontplofbaar.

Inexpres‖sible, a. onuitsprekelijk, onbeschrijfelijk; **—sif, ive,** a. zonder uitdrukking, niets zeggend.
Inexprimable, a. onbeschrijfelijk, onuitsprekelijk.
Inexpugnable (pr. **pug-nable**), a. (préf. in et lat. expugnare, prendre par force) onwinbaar, onverwinlijk, onneembaar.
Inextensi‖bilité, f. onrekbaarheid, v.; **—ble,** a. onrekbaar.
Inextingui‖bilité, f. (pr. **gu-i**), onuitbluschbaarheid, v.; **—ble,** a. onuitbluschbaar.
Inextirpable, a. onuitroeibaar.
Inextricable, a. (préf. in et lat. extricare, tirer d'embarras) onontwarbaar, onuitkomelijk.
Infailli‖biliste, m. aanhanger van 't in 1870 afgekondigde dogma van 's pausen onfeilbaarheid; **—bilité,** f. onfeilbaarheid, v.; **—ble,** a. onfeilbaar; onbedriegelijk in het oordeel; **—blement,** adv. op eene onfeilbare wijze.
Infaisable (pr. **fe**), a. ondoenlijk.
Infa‖mant, ante, a. eerschendend; schimpachtig, onteerend; **—mation,** f. schandvlek, v.
Infâme, a. (lat. infamis; de in, sans et fama, réputation) eerloos; schandelijk; vuil, afschuwelijk.
Infamie, f. eerloosheid, schande, schanddaad, v.
Infant, m. **ante,** f. (esp. infante; du lat. infans, enfant) infant, m.; infante, v. (Spaansche of Portugeesche Prins en Prinses).
Infanterie, f. voetvolk, infanterie; **— de marine,** mariniers.
Infanti‖cide, m. (lat. infans, enfant; cædere, tuer) kindermoord; m. et f. kindermoordenaar, kindermoordenares; **—le,** a. op de kinderen betrekking hebbend, kinder...
Infati‖gabilité, f. onvermoeibaarheid, v.; **—gable,** a. onvermoeibaar, onvermoeid; **—gablement,** adv. op onvermoeide wijze.
Infatu‖ation, f. vooringenomenheid, v.; dwaas vooroordeel; **—er,** v. a. (lat. in, dans; fatuus, sot) **qn. de qch.,** iemand ergens op verzot doen zijn; **s'—,** v. pr. **de qn., de qch.,** op iemand, op iets verzot of verslingerd zijn; **être —é de soi-même,** met zichzelf buitengewoon ingenomen zijn.
Infécon‖d, onde, a. onvruchtbaar; **—dité,** f. onvruchtbaarheid, v.
Infec‖t, ecte (pr. **fekte**), a. (lat. infectus) stinkend, bedorven, verrot; **air —,** bedorven lucht; **lieu —,** besmette plaats; **haleine —e,** bedorven adem; **—tant, e,** a. verpestend, vergiftigend; **—ter,** v. a. met stank vervullen; aansteken, besmetten; **—tieux, euse,** a. besmettelijk, besmettend; **—tion,** f. stank (van bedorven uitwasemingen enz.), m.; aansteking, besmetting, v.
Infélicité, f. ongelukzaligheid, v.
†**Inféo‖dation,** f. het geven van eenig leengoed, beleening, v.; **—der,** v. a. (préf. in et féodal) iets in leenbezit geven; beleenen; fig. **s'— de, à un parti,** zich nauw aansluiten bij eene partij; **s'— un homme,** een man geheel van zich afhankelijk maken, geheel in zijne macht krijgen.
Inférer, v. a. (lat. in, dans; ferre, porter) (ergens uit) besluiten of opmaken; **que peut-on — de ce fait?** welke gevolgtrekking kan men uit dit feit maken?
Infé‖rieur, ieure, a. (lat. inferior, comparatif de inferus, qui est en bas) onder, onderste; minder, geringer; **la lèvre —e,** de onderlip; **les classes —es,** de lagere klassen; **l'Égypte —e,**

Beneden-Egypte; pop. **cela m'est —**, dat is mij onverschillig, van geen belang; **—rieur,** m., onderhoorige, mindere; **—rieurement,** adv. lager, op eene geringere wijze; **—riorité,** f. geringer staat, lager trap. m.; minderheid, v.

Infer‖nal, ale, a. (lat. infernalis; de inferni, enfer) helsch; **—nal, e,** a. **pierre —e,** lapis infernalis, helsche steen, m.; **machine —e,** helsche machine; **—nalement,** adv. op helsche, afschuwelijke wijze.

Inferti‖le, a. onvruchtbaar; **—lité,** f. onvruchtbaarheid, v.

Infes‖tation, f. verwoesting, v.; **—ter,** v. a. (lat. infestare) verwoesten (door strooperijen enz.); verontrusten; plagen, kwellen.

Infeuillé, ée, a. zonder bladeren, bladerloos.

Infibu‖lation, f. infibulatie, samenhechting of sluiting van zekere deelen door middel van een ring, v.; **—ler,** v. a. door een ring samenhechten of sluiten.

Infi‖dèle, a. ontrouw, trouweloos; ongeloovig; **—dèle,** m. et f. ontrouwe minnaar, minnares; ongeloovige; **—dèlement,** adv. ongetrouw, op eene trouwelooze wijze; **—délité,** f. ontrouw, trouweloosheid; ongeloovigheid, v.

Infil‖tration, f. doorzijging, v.; fig. het langzame doordringen; **s' —trer,** v. pr. doorzijgen; fig. langzaam doordringen.

Infime, a. (lat. infimus, le plus bas) onderst, laagst, kleinst, geringst; **les —s,** de laagsten, de geringsten.

Infi‖ni, ie, a. oneindig; fig. buitengewoon; m. het oneindige; **à l'—,** in het oneindige; **—niment,** adv. oneindig, ten hoogste; uiterst, buitengewoon; **les — petits,** de oneindig kleine grootheden, v.; **—nité,** f. oneindigheid; groote menigte, v.; **—nitésimal, ale,** a. **calcul —,** rekening met oneindig kleine grootheden, v.; **—nitésime,** f. et a. **partie —,** oneindig klein deeltje; **—nitif,** m. (lat. infinitus, indéfini) onbepaalde wijze, v., infinitivus, m.

Infir‖matif, ive, a. ongeldig makend, vernietigend, krachteloos makend; **—mation,** f. ongeldigmaking, vernietiging, v.; **—me,** a. (préf. in et lat. firmus, ferme) zwakkelijk, ziekelijk; zwak; **vieillard —,** zwakke, ziekelijke grijsaard; **—mer,** v. a. vernietigen; verzwakken, krachteloos maken; **—merie,** f. ziekenvertrek in een klooster, eene school enz.; ziekenhuis; kooi voor zieke vogels; plaats voor zwakke planten in eene trekkas; **—mier,** m. **ière,** f. ziekenoppasser, -oppasster; hospitaalsoldaat; **—mité,** f. zwakheid, gebrekkelijkheid, v.; gebrek.

Inflamma‖bilité, f. ontvlambaarheid, ontbrandbaarheid, v.; **—ble,** a. brandbaar, ontvlambaar; **—bles,** m. pl. ontvlambare stoffen; **—tion,** f. ontsteking, v.; **—toire,** a. ontsteking veroorzakend, met ontsteking verbonden; **fièvre —,** ontstekingskoorts, v.

Infléchir, v. a. binnenwaarts buigen; **s'—,** v. pr. zich binnenwaarts buigen.

Inflexi‖bilité, f. fig. onbuigzaamheid, onverzettelijkheid, v.; **—ble,** a. onbuigzaam, onverzettelijk; **—blement,** adv. op eene onverzettelijke wijze; **—on,** f. buiging, v.; **— de corps,** buiging van het lichaam, v.; **— de voix,** stembuiging, v.; **point d'—,** buigpunt; **—,** buiging, afwijking der lichtstralen.

Inflic‖tif, ive, a. straffend; lijfstraffelijk; opteleggen, opgelegd (van straf); **peine —tive,** lijfstraf, v.; **—tion,** f. oplegging (eener straf), v.

Infliger, v. a. (lat. in, sur; fligere, frapper) (eene straf) opleggen.

Inflorescence, f. (lat. inflorescere, fleurir) bloeiwijze, v.

Influen‖ce, f. (rad. influer) invloed, m.; **—cer,** v. a. invloed hebben, uitoefenen.

Influent, e, a. invloedrijk; inwerkend.

Influenza (pr. **ain-dza**) f. griep, v.; zware verkoudheid, v.

Influer, v. n. (lat. in, sur; fluere, couler) invloeien, inschieten; invloed hebben.

Influx (pr. **flu**), m. invloed, m.

In-folio (pr. **ain**), m. boek in folio; foliant, m.

Informa‖tif, ive, a. dat nagevorscht kan worden; **—tion,** f. navraag, navorsching, ondervraging, v.; gerechtelijk onderzoek, getuigenverhoor; **prendre des —s sur qn.,** inlichtingen over iem. inwinnen.

Infor‖me, a. vormeloos; wanschapen, misvormd; niet in den vereischten vorm (van eene acte, een stuk); **—mé,** m. gerechtelijk onderzoek; **—mer,** v.a. (lat. in, en; formare, former) **(qn. de qch.)** onderrichten; v. n. **(contre qn. de qch.)** een gerechtelijk onderzoek doen; **s'—,** v. pr. **(de qch.)** vernemen, onderzoeken, navorschen; **s' — de la vérité,** naar de waarheid onderzoek doen.

Infortu‖ne, f. ongeluk; tegenspoed, rampspoed, m.; **—né, ée,** a. ongelukkig.

Infrac‖teur, m. overtreder, verbreker, schender; **—tion,** f. (lat. infractio, rupture) overtreding, verbreking, v.; **— des lois,** overtreding der wetten; **— de paix,** vredebreuk; **ils ont fait une — au traité,** zij hebben 't verdrag geschonden.

Infranchissable, a. onoverschrijdbaar.

Infrangible, a. onverbreekbaar.

Infré‖quemment, adv. zelden, niet dikwijls; **—quenté, ée,** a. onbezocht, schaarsch bezocht, eenzaam.

Infruc‖tueusement, adv. te vergeefs, zonder vrucht, vruchteloos; **—tueux, euse,** a. onvruchtbaar; fig. vruchteloos; **terre —se,** onvruchtbaar, schraal land

Infu‖s, use, a. (lat. infusus, versé dans) fig. ingegoten, inschapen, ingegeven, aangeboren; **—ser,** v. a. (lat. infundere, infusum, verser dans) ingieten, te weeken leggen, opgieten; fig. ingeven; **s'—,** v. pr. trekken (van thee enz.); **faire — le thé,** de thee laten trekken; **—sibilité,** f. onsmeltbaarheid; **—sible,** a. onsmeltbaar; **—sion,** f. het opgieten of te weeken leggen; aftreksel; fig. ingeving, v.; **—soire,** a. (lat. infusus, répandu dans) **ver —,** m. infusiediertje.

Ingambe, a. (ital. gamba, jambe) fam. vlug, vlug ter been.

Ingé‖nier (s'), v. pr. (lat. ingenium, esprit. adresse) fam. op een middel denken; **—nieur,** m. (rad. s'ingénier) krijgsbouwkundige; ingenieur; **— des ponts et chaussées,** ingenieur van den waterstaat; **— civil,** civiel of burgerlijk ingenieur; **— en chef,** hoofdingenieur; **— constructeur de la marine,** bouwkundig opzichter over den scheepsbouw; **—(-)géographe,** m. landkaartenteekenaar; **—nieusement,** adv. op vernuftige, aardige, geestige wijze; **—nieux, euse,** a. schrander, vernuftig, kunstig uitgedacht; **—niosité,** f. vernuftigheid, schranderheid, v.

Ingé‖nu, ue, a. (lat. ingenuus, naturel) openhartig, oprecht; eenvoudig, naïef, argeloos; **faire l'—e,** de argelooze, naïeve uithangen, spelen; **jouer les —es,** de rol der naïeve meisjes spelen; **—nuité,** f. openhartigheid, oprechtheid,

v.; **jouer les —s**, de naïeve rollen spelen; **—nuement, —nûement, —nument**, adv. openhartig, oprecht.

Ingé‖rence, f. inmenging, bemoeiing, v.; **s'—rer**, v. pr. (lat. in, dans; gerere, porter) **(dans qch.)** zich in eene zaak mengen of steken; **il s'ingère de donner des avis**, hij matigt zich aan raad te geven.

Ingestion, f. inbrenging van voedsel of artsenij, v.

Ingouvernable, a. onbestuurbaar, onregeerbaar, dat niet te regeeren is.

Ingra‖cieusement, adv. op onbevallige, onbeleefde wijze; **—cieux, ieuse**, a. onbevallig, stijf.

Ingra‖t, ate, a. (lat. ingratus) ondankbaar, onaangenaam; m. et f. ondankbare; **—titude**, f. ondankbaarheid, v.

Ingrédient, m. (lat. ingrediens, qui entre) bestanddeel, ingredient.

Ingrès, m. intrede, gemeenschap, v.

Inguérissable, a. ongeneeslijk.

Inguinal, le (pr. **gu-i**), a. (lat. inguen, aine) dat tot de liezen behoort.

Ingurgi‖tation, f. doorzwelging, doorslikking, v.; **—ter**, v. a. (lat. in, dans; gurges, gurgitis, gouffre) gretig doorzwelgen.

Inhabi‖le, a. onbekwaam, onbevoegd, onbedreven; **—leté**, f. onbekwaamheid, ongeschiktheid, v.; **—lité**, f. onbekwaamheid, onbevoegdheid, (tot erven, erflaten enz.), v.

Inhabi‖table, a. onbewoonbaar; **—té, ée**, a. onbewoond; **—tude**, f. ongewoonte, ongewoonheid, v.; **—tué, ée**, a. ongewoon, ontwend.

Inha‖lant, ante, a. in-, opzuigend; **—lateur**, m. **appareil —**, inhalator, m.; **—lation**, f. inademing, v.; **—ler**, v. a. (lat. in, dans; halare, souffler) inademen.

Inharmonieux, euse, a. niet samenstemmend, onwelluidend, onharmonisch.

Inhé‖rence, f. aanhanging, aankleving, v.; **—rent, ente**, a. (lat. inhærens, de hærere, être fixé) aanhangend, aanklevend.

Inhi‖ber, v. a. in- of terughouden; gerechtelijk verbieden; **—bition**, f. gerechtelijk verbod.

Inhospi‖talier, ière, a. onherbergzaam, ongastvrij; **—talité**, f. ongastvrijheid, onherbergzaamheid, v.

Inhumai‖n, aine, a. onmenschelijk, wreed; **—nement**, adv. op eene onmenschelijke, wreede wijze.

Inhumanité, f. onmenschelijkheid, wreedheid, v.

Inhu‖mation, f. begraving, v.; beaarding, ter aarde bestelling, v.; **—mer**, v. a. (lat. in, dans; humus, terre) begraven, beaarden, ter aarde bestellen.

Inimaginable, a. onbegrijpelijk.

Inimitable, a. onnavolgbaar.

Inimitié, f. (préf. in et amitié) vijandschap, v.

Inintelli‖gemment, adv. op onverstandige wijze; **—gence**, f. gebrek, gemis aan verstand; **—gent, e**, a. onverstandig; **—gibilité**, f. onverstaanbaarheid, v.; **—gible**, a. onverstaanbaar; **—giblement**, adv. op onverstaanbare wijze.

Ininterrompu, e, a. onafgebroken.

Ini‖que, a. (préf. in et lat. æquus, juste) onbillijk, onrechtvaardig; **jugement —**, onrechtvaardig vonnis; **—quement**, adv. onrechtmatig, onrechtvaardig, onbillijker wijze; **—quité**, (pr. **ki**) f. onbillijkheid, onrechtvaardigheid; zonde, v.

Initial, ale, a. (lat. initium, commencement) beginnend; **lettre —e**, ou **initiale**, f. eerste, voorste letter, beginletter, v.

Initia‖teur, trice, a. het initiatief nemend, den stoot gevend; inwijdend; m. et f. ondernemer, beginner; inwijder; **—tif, ive**, a. den stoot gevend; **—tion**, f. inleiding of inwijding tot de verborgenheden van een godsdienst enz., v.; **—tive**, f. **(droit d'—)**, recht van voordracht, recht van aanvangen; **prendre l'—**, het initiatief nemen, het eerst een voorstel doen, den eersten stoot geven.

Ini‖tié, e, a. ingewijd; m. et f. ingewijde; **—tier**, v. a. (lat. initiare; de initium, commencement) inwijden; **s'—**, v. pr. zich op de hoogte brengen, zichzelf bekend maken.

Injec‖té, ée, a. rood beloopen, door toevloeiing van bloed rood gekleurd; **—ter**, v. a. (lat. in, dans; jacere, jactum, jeter) inspuiten, opspuiten; **s'—**, v. pr. geinjecteerd, in- of opgespoten worden; door toevloeiing van bloed rood gekleurd worden; **—teur, trice**, a. tot inspuiting dienend; **—**, m. inspuiter, injector; ventilatietoestel van eene stoommachine; **—tion**, f. in- of opspuiting, v.; spuitmiddel.

Injonction, f. (lat. injunctio) uitdrukkelijk bevel.

Injouable, a. onspeelbaar, niet te spelen.

Injudicieux, se, a. onoordeelkundig, onverstandig, zonder oordeel.

Inju‖re, f. (lat. injuria; de in, contre; jus, juris, droit) beleediging, v.; scheldwoord, smaadwoord; **faire — à qn.**, iem. beleedigen; pl. **—s du temps**, guurheid, v., ongemakken van het weder; **l'— des ans**, nadeelige invloed van den ouderdom (op schoonheid en gezondheid); pop. **en venir aux —s**, elkander uitschelden; **—rier**, v. a. beleedigen, schelden, beschimpen; **—rieusement**, adv. met versmading, verachtelijk; **—rieux, euse**, a. honend, smadelijk, beleedigend.

Injus‖te, a. onbillijk, onrechtvaardig, onredelijk; m. de onrechtvaardige; het onrechtvaardige; **—tement**, adv. op eene onbillijke of onrechtvaardige wijze; **—tesse**, f. onjuistheid, onnauwkeurigheid, v.; **—tice**, f. onbillijkheid, onrechtvaardigheid, v.; **—tifiable**, a. dat niet te rechtvaardigen is; onverdedigbaar.

Inlisible, a. onleesbaar.

Innavigable, a. onbevaarbaar.

Inné, ée, a. (lat. innatus, né dans) aangeboren.

Innervation, f. (lat. in, sur; nervus, nerf) voortplanting, v. van de in de zenuwen werkende kracht.

Inno‖cemment, adv. op eene onschuldige wijze, zonder erg; **il vint tout — raconter la sottise, qu'il avait faite**, hij vertelde zeer onnoozel de gekheid, die hij begaan had; **—cence**, f. onschuld; eenvoudigheid, onnoozelheid, v.; **—cent, ente**, a. (préf. in et lat. nocens, qui nuit) onschuldig; onschadelijk; onnoozel; **jeux —**, gezelschapsspelletjes; **—s**, m. pl. onnoozele kinderen; **la fête des —s**, allerkinderendag; **le massacre des —s**, de moord der onnoozele kinderen (door Herodes); **—center**, v. a. voor onschuldig verklaren.

Innocuité, f. onschadelijkheid, v.

Innom‖brable, a. ontelbaar, talloos,; **—brablement**, adv. ontelbaar, talloos, op eene ontelbare wijze.

Innomé, e, Innominé, e, a. onbenoemd, niet onder een' bepaalden naam bekend.

Inno‖vateur, trice, a. nieuwigheden invoerend; m. et f. invoerder, invoerster van nieuwigheden; **—vation**, f. nieuwigheid, v.; invoe-

ring van nieuwigheden, v.; **—ver,** v. n. (lat. novus, nouveau) nieuwigheden invoeren.

Inobser‖vable, a. dat niet in acht te nemen, niet gade te slaan is; **—vance,** f. onachtzaamheid, v.; **—vation,** f. verwaarloozing, overtreding, v.; **—vé, e,** a. onopgemerkt, niet waargenomen.

Inoccupé, ée, a. zonder bezigheid, werkeloos, ledig; onbezet, onbewoond.

In-octavo (pr. **ine**), a. (lat. in, en: octavus, huitième) in-octavoformaat (boekformaat waarbij elk vel 16 bladzijden heeft); m. boek in octavo.

Inocu‖lateur, m. **trice,** f. inenter, inentster; **—lation,** f. inënting (der kinderziekte), v.; **—ler,** v. a. (de kinderziekte) inenten; **s'—,** ingeënt worden; zichzelf inënten; **—liste,** m. voorstander der inenting; **anti-—liste,** tegenstander der inenting.

Inodore, a. zonder reuk, reukeloos; **être calme et —,** rustig zijn, stil zitten, zich fatsoenlijk gedragen.

Inoffen‖sif, ive, a. onschadelijk, onschuldig; **—sivement,** adv. onschadelijk, onschuldig.

Inoffi‖ciel, elle, a. niet officieel; **—cieux, euse,** a. onbehoorlijk, benadeelend, wederrechtelijk; wederrechtelijk ontvend; **—ciosité,** f. wederrechtelijke onterving, v.; **action d'—,** rechtsvordering wegens wederrechtelijke onterving.

Inon‖dation, f. overstrooming, v.; fig. groote menigte volks, v.; zwerm vijanden, die een land binnenrukken en als 't ware overstroomen; **—der,** v. a. (lat. inundare; de in, sur, et unda, onde) overstroomen, onder water zetten, inundeeren.

Inopi‖né, ée, a. (préf. in et lat. opinari, penser) onvoorzien, onverwacht; **—nément,** adv. onvoorziens, onverhoeds.

Inoppor‖tun, e, a. ongelegen, ontijdig, lastig; **—tunité,** f. ongelegenheid, ontijdigheid; ongelegen tijd, m.

Inorganique, a. onbewerktuigd.

Inostensible, a. niet vertoonbaar, niet in 't oog vallend.

Inouï, e, a. ongehoord.

Inoxydable, a. niet vatbaar voor verbinding met de zuurstof.

In pace (pr. **ine-pa-cé**), m. (lat. in pace, en paix) eeuwige gevangenis der kloosterlingen, v.; fig. **être —,** dood zijn.

In partibus (pr. **ine**), loc. adv. (lat. in partibus infidelium, dans les régions des infidèles) in 't gebied, in 't land der ongeloovigen; **évêque —,** bisschop die den titel voert van een bisdom in een land, dat de ongeloovigen in bezit hebben.

In petto (pr. **ine-pèt-to**), loc. adv. bij zich zelven, in 't geheim.

In-plano (pr. **ine**), m. formaat van een ongevouwen vel papier.

Inpromptu, zie **impromptu.**

Inquartation, zie **quartation.**

In-quarto (pr. **ain-kouar**), m. (lat. in, en; quartus, quatrième) boek in quarto; a. in boekformaat, waarbij het vel 8 bladzijden heeft.

Inqui‖et, ète, a. (préf. in et lat. quietus, tranquille) onrustig, ongerust; **—étant, te,** a. verontrustend, vreeswekkend; **—étation,** stoornis of storing, die de prescriptie of verjaring verhindert, v.; **—éter,** v. a. verontrusten, ongerust maken; **s'—,** v. pr. zich verontrusten zich ongerust maken; **il ne veut point qu'on l'inquiète,** hij wil niet dat men hem store; **—étude,** f. onrust, v.; kommer, m., verdriet.

Inqui‖siteur, m. geloofsonderzoeker, ketterrechter, inquisiteur; **—sitif, ive,** a. onderzoekend; inquisitoriaal; **—sition,** f. (lat. inquisitio; de inquirere, rechercher) geestelijke rechtbank, v., inquisitie, v.; onderzoek; navorsching, v. **—sitorial, e,** a. inquisitoriaal, tot de inquisitie behoorend; scherp verhoorend, uitvragend; fig. willekeurig, al te streng.

Inruinable, a. onvernielbaar.

Insaisissable, a. dat niet gegrepen kan worden; waarop men geen gerechtelijk arrest kan leggen; onwaarneembaar, onbegrijpelijk.

Insalu‖bre, a. ongezond, nadeelig voor de gezondheid; **—brement,** adv. op ongezonde wijze; **—brité,** f. ongezondheid, v. (eener plaats).

Insanité, f. (lat. insanus, insensé) onverstand, dwaasheid, dolheid, v.

Insatia‖bilité, f. onverzadelijkheid, v.; onverzadelijke eetlust, m.; **—ble,** a. (lat. insatiabillis) onverzadelijk; **—blement,** adv. op eene onverzadelijke wijze.

Insaturable, a. onverzadigbaar, niet te verzadigen.

Insciemment, adv. buiten weten.

Inscription, f. (lat. inscriptio; de inscribere, inscrire) opschrift, bijschrift; inscriptie, v.; inschrijving, v.; figuur, die in een cirkel geteekend is; **— en** ou **de faux,** aanklacht wegens vervalsching, v.; **il a pris ses —s en droit, en médecine,** hij heeft zich als student in de rechten, in de medicijnen laten inschrijven.

Inscrire, v. a. (lat. inscribere; de in, sur et scribere, écrire) inschrijven, opschrijven, boeken; zijn naam in een openbaar register zetten; eene figuur in eene andere beschrijven; **— une maxime sur un monument,** eene spreuk op een gedenkteeken plaatsen; **s'—,** v. pr. zich inschrijven of laten inschrijven; **s'— en faux,** van vervalsching beschuldigen; eene aanklacht wegens schriftvervalsching instellen; fig. **s'— (en faux) contre qch.,** iets voor valsch verklaren.

Inscrit, m. in het marine-register ingeschrevene.

Inscrutable, a. ondoorgrondelijk.

Inseulper, v. a. inhouwen, inbeitelen.

Insécable, a. onsnijdbaar, dat niet gesneden kan worden.

Insec‖te, m. (lat. insectum) insect; **—ticide,** a. (lat. insectum, insecte; cædere, tuer) insectendoodend; **poudre —,** ou **—,** m. insectenpoeder; **—tivore,** a. et m. (lat. insectum, insecte; voro, je mange) insectenetend (dier).

Insécurité, f. onveiligheid, v.

In-seize (pr. **ain**), a. et m. boekformaat of boek in zestienen; boek waarbij ieder vel 32 bladzijden heeft.

Insen‖sé, ée, a. zinneloos, krankzinnig, gek; onzinnig, zeer onverstandig, dwaas; **—sibilisateur,** m. ongevoeligmakend middel; **—sibilité,** f. ongevoeligheid, gevoelloosheid, v.; **—sible,** a. ongevoelig, gevoelloos; onmerkbaar; **—siblement,** adv. ongevoelig; onmerkbaar, allengs, langzamerhand.

Insépara‖bilité, f. onafscheidbaarheid, onafscheidelijkheid, v.; **—ble,** a. onafscheidelijk; **—blement,** adv. onafscheidelijk.

Insérer, v. a. (lat. in, dans; serere, semer) inzetten, invoegen, inlasschen; **s'—,** inschieten, inkomen; ingelascht, opgenomen worden; **faire**

— une annonce dans un journal, eene advertentie in een dagblad doen opnemen of plaatsen.

Insermenté, a. die den burgereed niet heeft afgelegd (o. a. van de priesters gedurende de eerste Fr. revolutie).

Insertion, f. invoeging, inzetting, inlassching, v.

Insession, f. zitbad.

Insexuel, elle, a. geslachtloos.

†**Insidi‖ateur,** m. **trice,** f. belager, belaagster; **—eusement,** adv. op listige, verraderlijke wijze; **—eux, euse,** a. (lat. insidiosus; de insidia, embûche) verraderlijk, bedrieglijk.

Insigne, a. (lat. insignis) uitmuntend, uitnemend, buitengemeen; beroemd; aarts....; m. (lat. insigne; de insignis, remarquable) ken- of merkteeken; rang- of ordeteeken; **la toge est l'— du juge,** de toga is het rangteeken des rechters.

Insigni‖fiance, f. onbeduidendheid, nietigheid, v.; **—fiant, ante,** a. onbeduidend, niets beteekenend.

Insimulé, e, a. ongeveinsd.

Insinu‖ant, ante, a. indringend; innemend, aanvallig, bekoorlijk; **des manières —antes,** innemende manieren; **—atif, ive,** a. ingang verschaffend; **—ation,** f. het voorzichtige inbrengen, indringen; indringing, v.; inblazing, influistering, v.; inschrijving, aanmelding aan de griffie, enz.; inlevering van gerechtelijke zaken; **—er,** v. a. (lat. insinuare; de in, dans, et sinus, sein) voorzichtig inbrengen, insteken; fig. inblazen; bedekt te kennen geven; gerechtelijk laten inschrijven of doen weten, insinueeren; **s'—,** v. pr. onbemerkt indringen; fig. zich indringen of bemind maken; **l'espoir s'insinua dans son cœur,** de hoop sloop zijn hart binnen.

Insipi‖de, a. (pref. in et sapide) zonder smaak, smakeloos; fig. laf, ongezouten; **—dement,** adv. zouteloos, smakeloos, laf; **—dité,** f. smakeloosheid, v.; fig. lafheid, v.

Insis‖tance, f. aandringen, aanhouden; dringend verzoek; **—ter,** v. n. (lat. in, sur; sistere, s'arrêter) **sur qch.,** ergens op aandringen, ergens bij volharden of blijven.

Insocia‖bilité, f. ongezelligheid, onverdraagzaamheid, v.; **—ble,** a. ongezellig.

Insolation, f. stoving of warming door de stralen der zon, v.; zonnesteek, m. **(coup de soleil).**

Inso‖lemment, adv. op onbeschaamde wijze; **—lence,** f. onbeschaamdheid, v.; hoogmoed, m.; trotschheid, v.; **—lent, ente,** a. (lat. insolens, qui n'est pas dans la coutume) onbeschaamd; trotsch, verwaten; buitengewoon.

Insoler, v. a. door de stralen der zon stoven of warmen.

Insoli‖de, a. niet hecht, onvast, onduurzaam; **—dement,** adv. op onvaste, onduurzame wijze.

Insolite, a. (préf. in et lat. solitus, accoutumé) ongewoon, ongebruikelijk.

Inso‖lubilité, f. onoplosbaarheid, onontbindbaarheid, onverbreekbaarheid, v.; **—luble,** a. onoplosbaar.

Insolva‖bilité, f. onvermogen om te betalen; insolventie, v.; **—ble,** a. onvermogend om te betalen, insolvent; **sa masse est —,** zijn boedel is insolvent.

Insomnie, f. (préf. in et lat. somnus, sommeil) slapeloosheid, v.

Insondable, a. onpeilbaar, ondoorgrondelijk, raadselachtig.

Insou‖ci, m. gebrek aan zorgvuldigheid; **—ciamment,** adv. op zorgelooze, achtelooze wijze; **—ciance,** f. zorgeloosheid, v.; **—ciant, ante,** a. zorgeloos, onbekommerd; **—cieux, euse,** a. onbezorgd.

Insou‖mis, ise, a. onbedwongen, niet onderworpen; ongehoorzaam; **—mission,** f. nietonderworpenheid, onbedwongenheid, v.; ongehoorzaamheid, v.

Insoutenable, a. onhoudbaar; onuitstaanbaar.

Inspec‖ter, v. a. (lat. inspectare, de in, sur, et spectare, examiner) in oogenschouw nemen, inspecteeren; opzicht hebben; **—teur,** m. opziener, onderzoeker, inspecteur; **—tion,** f. opzicht; bezichtiging, inspectie, v.; inspecteursambt; **— des troupes,** wapenschouwing, v.; **— des corps morts,** lijkschouwing, v.; **—trice,** f. opzienster; inspecteursvrouw.

Inspi‖rateur, trice, a. bezielend; **—ration,** f. ingeving, inspiratie, v.; aanrading, v., raad, m.; inademing, v.; **—ré, e,** a. door hooger invloed gedreven; bezield; —, m. et f. ziener, zieneres; **—rer,** v. a. (lat. inspirare; de in, dans, et spirare, souffler) inboezemen, ingeven; bezielen; inademen.

Insta‖bilité, f. onstandvastigheid, onbestendigheid, wisselvalligheid, v.; **—ble,** a. onvast, wankelbaar, waggelend, onbestendig; **—blement,** adv. op onbestendige wijze.

Instal‖lation, f. installatie (in een ambt), v.; inrichting, v. (van een huis); **—ler,** v. a. (rad. stalle) installeeren (in een ambt); elk voorwerp zijne behoorlijke plaats geven; inrichten; **— sa maison,** zijn huishouden inrichten; **s'—,** v. pr. zich installeeren; zich inrichten.

Instamment, adv. dringend, met aandrang.

Instan‖ce, f. (lat. instantia; instare, presser vivement) nadrukkelijke, dringende bede; ernstig verzoek; **avec —,** met aandrang, dringend; **—,** rechtsvordering, v.; instantie, v.; **hors d'—,** buiten rechtsvervolging; **introduction d'—,** gedingsopening, v.; **former une —,** eene klacht instellen; **tribunal de première —,** arrondissements-rechtbank; **—t, ante,** a. (lat. instans; de in, sur, et stare, se tenir) dringend, ernstig, instantelijk; m. oogenblik, ommezien; **à l'—,** adv. oogenblikkelijk, dadelijk, terstond; **à chaque —,** onophoudelijk; **—tané, ée,** a. oogenblikkelijk, vluchtig; **—tanéité,** f. duur van een oogenblik; **—tanément,** adv. oogenblikkelijk, plotseling.

Instar, à l'— de ..., adv. (lat. instar, comme) op de wijze van...

In statu quo, loc. adv. in den huidigen toestand, zooals 't nu is.

Instau‖rateur, m. insteller, oprichter; **—ration,** f. plechtige invoering, instelling, v.; **—rer,** v. a. (lat. instaurare) invoeren, instellen, oprichten.

Insti‖gateur, m. aanhitser, aanstoker, opruier; **—gation,** f. aanhitsing, opruiing, aanstoking, v.; **—guer,** v. a. (lat. instigare) aanhitsen, opruien, aanstoken.

Instil‖lation (pr. **i-la**), f. indruppeling, v.; **—ler** (pr. **i-lé**), v. a. (lat. in, dans; stilla, goutte) indruppelen; inboezemen; **s'—,** v. pr. ingedruppeld worden.

Instinc‖t (pr. **tin**), m. (lat. instinctus) ingeschapen drift, v.; instinct; **c'est plutôt par — que par raisonnement qu'il a fait cela,** hij heeft dat meer uit instinct dan volgens

redeneering gedaan; **—tif, ive,** a. onwillekeurig; **—tivement,** adv. onwillekeurig.

Insti‖toire, a. **action —, et —,** m. actie tegen een makelaar, wegens een met diens zaakwaarnemer aangeganen koop, v.; **—tuant,** m. erfsteller; **—tuer,** v. a. (lat. instituere; de in, sur, et statuere, établir) instellen, stichten; **Napoléon I institua l'ordre de la légion d'honneur,** Napoleon I stelde de orde van 't legioen van eer in.

Institu‖t, m. (lat. institutum; de instituere, instituer) leefregel, m.; instelling, stichting, school, v.; **Institut (de France),** Instituut te Parijs, geleerd genootschap. [Het Instituut te Parijs bestaat sedert 1833 uit 5 Academiën: l'Académie française, l'Ac. des inscriptions et belles lettres, l'Ac. des sciences, l'Ac. des beaux-arts et l'Ac. des sciences morales et politiques]; **(palais de) l'Institut,** het gebouw waar het Institut zijne vergaderingen houdt; **—tes,** f. pl. kort begrip van het Romeinsche recht; **—teur,** m. **trice,** f. (lat. institutor; de instituere, instituer) stichter, stichtster; leermeester, leermeesteres; kostschoolhouder, kostschoolhouderes; **— primaire,** lager onderwijzer; **— suppléant, — adjoint, — provisoire,** hulponderwijzer; **—tif, ive,** a. onderwijzend, leerend, leerzaam; **—tion,** f. stichting, instelling, inrichting; benoeming, aanstelling (van een erfgenaam); inrichting van onderwijs; opvoeding, v.

Instruc‖teur, m. onderwijzer, leeraar; exerceermeester; rijmeester, pikeur; **(juge) —,** rechter van instructie; **—tif, ive,** a. leerzaam, leerrijk; onderwijzend; **—tion,** f. (lat. instructio; de instruere, instruire) onderricht, onderwijs; instructie; leering, les, v.; voorschrift; **— classique,** gymnasiaal onderwijs; **— obligatoire et gratuite,** schoolplicht; **— primaire,** lager onderwijs; **— secondaire,** middelbaar en gymnasiaal onderwijs; **— supérieure,** hooger onderwijs; **— particulière,** privaatonderwijs; **sans —,** onbeschaafd, niet wetenschappelijk gevormd; **juge d'—,** rechter van instructie; **—tions,** f. pl. voorschriften, aan een' gezant of ambtenaar; **cet ambassadeur partira aussitôt qu'il aura reçu ses —s,** die afgezant zal vertrekken, zoodra hij zijne instructies heeft bekomen.

Instruire, v. a. (lat. instruere, instruire) onderrichten, onderwijzen, leeren; (dieren) africhten; **— un procès,** een rechtsgeding ter behandeling voorbereiden; **— le procès de qn.,** iem. crimineel verhooren; fig. een streng onderzoek omtrent iem. instellen; **les exemples instruisent mieux que tous les préceptes,** voorbeelden leeren beter dan alle lessen; leeringen wekken, voorbeelden trekken; **s'—,** v. pr. zich zelf onderrichten; onderricht worden; voorbereid worden (van een rechtsgeding); **s'— par des malheurs,** door schade wijs worden.

Instruit, e, a. goed onderwezen, kundig, bekwaam.

Instrumen‖t, m. (lat. instrumentum, de instruere, construire) gereedschap, werktuig, instrument; bewijsstuk; **— de musique,** speeltuig, muziekinstrument; **—s à vent,** blaasinstrumenten; **—s à cordes,** snaarinstrumenten; **—s de percussion,** slaginstrumenten; **jouer d'un —,** een instrument bespelen; **—taire,** a. **témoin —,** notarieel getuige; **—tal, ale,** a. werktuiglijk; **musique —tale,** instrumentaalmuziek, v.; **—talement,** adv. met begeleiding van instrumenten; **—tatif, ive,** a. dat tot opmaking der acten dient; **—tation,** f. verdeeling van een muziekstuk onder de verschillende instrumenten; **—ter,** v. n. gerechtelijke bewijsstukken enz. opmaken; voor verschillende instrumenten componeeren of zetten; **—tiste,** m. bespeler van een muziekinstrument, muzikant; **le corps des —s,** het militair muziekkorps.

Insu, m. (préf. in et su, part. passé de savoir) onbekendheid, v.; **à l'— de...,** buiten weten van....

Insubmer‖sibilité, f. onverzinkbaarheid, v.; **—sible,** a. onverzinkbaar, altijd boven drijvend; **bateau —,** reddingsboot, v.

Insubor‖dination, f. weerspannigheid, v.; gebrek aan krijgstucht; insubordinatie, v.; **—donné, ée,** a. niet tot onderwerping genegen, weerspannig.

Insuccès, m. mislukking, v. slechte uitslag, m.

Insuffi‖samment, adv. op eene onvoldoende, ontoereikende wijze; **—sance,** f. ongenoegzaamheid, onbekwaamheid, v.; **—sant, ante,** a. ongenoegzaam; ontoereikend; onbekwaam.

Insuf‖flation, f. het inblazen van damp of gas: **—fler,** v. a. (lat. in, dans; sufflare, souffler) inblazen.

Insulaire, a. (lat. insularis, de insula, île), op een eiland wonend; m. eilander, eilandbewoner.

Insul‖table, a. in gevaar van overrompeld te worden; **—tant, ante,** a. beleedigend; **—te,** f. beleediging, v.; schimp, hoon, smaad; aanval, m.; **—té, e,** a. grof beleedigd, gehoond; m. et f. beleedigde; **—ter,** v. a. (lat. insultare; de in, sur, et saltare, sauter) **(qn. de qch.)** beleedigen, beschimpen; plotseling aangrijpen, overvallen; **le silence même insulte quelquefois,** het stilzwijgen zelfs beleedigt somtijds; **— à qn.** ou **à qch.,** iem. of iets bespotten, beschimpen, hoonen; **—teur,** m. beleediger, beschimper.

Insuppor‖table, a. onverdragelijk, onuitstaanbaar; **—tablement,** adv. op onverdragelijke, onuitstaanbare wijze.

Insur‖gé, m. oproerling, muiter, opstandeling; †**—gent,** m. oproerling, opstandeling; **—gents,** m. pl. de Noord-Amerikaansche opstandelingen (in den vrijheidsoorlog); **—ger,** v. a. in opstand brengen; **s'—ger,** v. pr. (lat. in, sur; surgere, se lever) in opstand komen; in massa opstaan, oproerig worden.

Insurmontable, a. fig. onoverwinnelijk, onoverkomelijk.

Insurrec‖tion, f. opstand, m.; **—tionnaire, —tionnel, elle,** a. oproerig.

Insusceptible, a. onvatbaar, niet vatbaar.

Intac‖t, acte (pr. **takte**), a. (préf. in, et lat. tactus, touché) onaangeroerd; onbevlekt, onbezoedeld, ongeschonden; **—tile,** a. onvoelbaar.

Intaille, f. verdiept snij- of beeldhouwwerk.

Intangible, a. onaanroerbaar.

Intarissa‖ble, a. onuitputtelijk; **—blement,** adv. op onuitputtelijke wijze.

Inté‖grable, a. door integraalrekening te vinden; **—gral, ale,** a. (lat. integer, entier) geheel, volkomen; **calcul —,** integraalrekening, v.; **—gralement,** adv. op geheele, volkomene wijze; **—gralité,** f. volkomenheid, v.; **—grant, ante,** a. **partie —grante,** wezenlijk tot het geheel behoorend deel, integreerend deel; **—gration,** f. geheelmaking, berekening door de integraal-rekening, v.

Intè‖gre, a. (lat. integer) onomkoopbaar, rechtschapen; **—grement,** adv. op rechtschapen wijze.

Inté‖grer, v. a. integreeren, de integrale grootheid van een differentiale grootheid vinden; **—grité,** f. volkomenheid, volmaaktheid, v.; rechtschapenheid, onomkoopbaarheid, v.

Intégument, m. dunne huid van de inwendige deelen des lichaams, v.

Intellec‖t (pr. **lèkte**), m. (lat. intellectus) verstand, verstandelijk vermogen; **—tif, ive,** a. tot het verstand behoorend; †**—tion,** f. begrip, oordeel, verstand; **—tive,** f. verstandelijke vermogens, begrip; **—tuel, elle,** a. met oordeel, met verstand begaafd; geestelijk, intellectueel; **faculté —elle,** verstandsvermogen; **—tuellement,** adv. naar den geest, op verstandige wijze.

Intelli‖gemment, adv. met oordeel, met verstand; **—gence,** f. (lat. intelligentia; de inter, entre, et legere, choisir) begrip, verstand; geest; verstandhouding; vriendschap, v; **la meilleure — règne entre ces deux familles,** de beste verstandhouding heerscht tusschen die twee familiën; **ils sont d'— pour nous tromper,** zij heulen met elkander om ons te bedriegen; **—gent, ente,** a. schrander, verstandig; ervaren.

Intelligi‖bilité, f. verstaanbaarheid, duidelijkheid, v.; **—ble,** a. duidelijk, verstaanbaar; verstandig; **—blement,** adv. op verstaanbare wijze.

Intempé‖ramment, adv. onmatig, overdadig; **—rance,** f. onmatigheid, v.; **— de langue,** te groote vrijheid in 't spreken; **— de plume,** veelschrijverij; **—rant, ante,** a. onmatig; **—ré, ée,** a. onmatig, buitensporig; **—rie,** f. (préf. in et lat. temperies, saison tempérée) ongestadigheid, guurheid, v.

Intempes‖tif, ive, a. (préf. in et lat. tempestas, saison) ontijdig, niet passend; **—tivement,** adv. ten ontijde.

Intenable, a. onhoudbaar, onverdedigbaar.

Inten‖dance, f. opzicht, beheer, bewind; rechtsgebied; woning van den intendant; **— militaire,** militaire administratie; **—dant,** m. (lat. intendens, qui surveille) opzichter, bewindhebber; intendant; **— de la maison d'un prince,** vorstelijk huishofmeester; **— des bâtiments,** opperbouwmeester: **— de la douane,** tolinspecteur; **— militaire,** officier van administratie; **—dante,** f. vrouw van een intendant.

Inten‖se, a. (lat. intensus) sterk gespannen; sterk, levendig, hevig; **—sif, ive,** a. krachtig, hevig; **culture —ive,** landbouw met veel arbeid en kapitaal; **—sion,** f. hooge spanning, v.; hooge graad, m.; **—sité,** f. kracht, sterkte, hevigheid, v.; **—sivement,** adv. in den hoogsten graad, krachtig, hevig.

Inten‖té, e, a. onbeproefd; **—ter,** v. a. (lat. intentare) beginnen, aanleggen, ondernemen; **— un procès à qn.,** iemand een proces aandoen; **—tion,** f. (lat. intentio; de in, vers, et tendere, tendre) oogmerk, voornemen, bedoeling; meening, v.; **sans —,** zonder opzet; **c'est l'— du roi,** het is de wil des konings; **—tionné, ée,** a. gezind; **—tionnel, elle,** a. in 't oogmerk liggend, bedoeld; **espèces —tionnelles,** deeltjes, die uit het lichaam voortvloeien en, volgens de Ouden, op onze zintuigen werken; **question —tionnelle,** gerechtelijke vraag naar het oogmerk van eene daad, v.; **—tionnellement,** adv. naar de meening of bedoeling.

Interarticulaire, a. tusschengeledig, tusschen de gewrichten liggend.

Interca‖dence, f. ongelijkheid van den pols, v.; **—dent, ente,** a. ongelijk (van den pols).

Interca‖laire, a. tusschengevoegd, ingeschoven, ingelascht; **jour —,** schrikkeldag; **lune —,** dertiende maan, die om de drie jaren in een jaar valt; **jour —,** dag zonder koorts; **—lation,** f. invoeging, inlassching, v.; **—ler,** v. a. (lat. inter, entre; calare, assembler) invoegen, inlasschen; in de schrikkeljaren een dag aan de maand Februari toevoegen; **s'—,** v. pr. ingevoegd, ingelascht worden.

Intercédent, e, a. **pouls —,** uitzettende pols, m.

Intercéder, v. n. (lat. inter, entre; cedere, venir) **pour qn.,** voor iemand tusschenbeide komen.

Intercellulaire, a. tusschen de cellen.

Intercep‖ter, v. a. (lat. inter, entre; capere, prendre) onderscheppen; **—tion,** f. onderschepping, v.

Interces‖seur, m. bemiddelaar, voorspraak; **—sion,** f. tusschenkomst, bemiddeling, v.

Interchangeable, a. verwisselbaar.

Intercostal, ale, a. (lat. inter, entre; costa, côte) tusschen de ribben liggend.

Intercurrent, ente, a. tusschenkomend; ongesteld (van den pols); **mal —,** bijkomende ziekte, v.

Intercutané, e, a. (lat. inter, entre; cutis, peau) onderhuidsch, tusschen vel en vleesch.

Inter‖diction, f. (lat. interdictio) verbod; ontzegging, v.; **l'— d'un officier,** de schorsing van een' ambtenaar; **— des droits civiques, civils et de famille,** ontzegging, v. geheel of gedeeltelijk verlies der burgerrechten; **—,** het onder curateele stellen; **—dire,** v. a. (lat. interdicere) verbieden, ontzeggen; verbazen, ontstellen; schorsen; onder curateele stellen; **on a interdit ce prodigue,** men heeft dezen doorbrenger onder curateele gesteld; **s'—,** v. pr. zich iets ontzeggen; ontzegd, verboden worden; fig. ontstellen; **—dit,** m. verbod, interdict (soort van kerkelijke ban); **—dit, te,** a. (lat. interdictum) verboden; fig. verbaasd, ontsteld.

Intéres‖sant, ante, a. belangwekkend, interessant; **—sé, ée,** a. baatzuchtig; belanghebbend, geïnteresseerd; m. belanghebbende, belanghebber, deelnemer; stille vennoot; **—ser,** v. a. (lat. interesse, importer) **(qn.)** betrekken bij ..., tot deelnemer maken, inwikkelen; aangaan; belangstelling inboezemen, interesseeren; **un coup d'épée qui a intéressé le poumon,** een degenstoot die de long gekwetst heeft; **— le jeu,** om meer geld spelen, meer geld inzetten; **s'—,** v. pr. **à qch., à qn.,** belang stellen in iets, iem.; **dans qch.,** deel nemen aan eene onderneming; **pour qn.,** iemands zijde kiezen, met iemand begaan zijn.

Inté‖rêt, m. voordeel, belang; belangstelling, v.; aandeel; eigenbelang; rente, v., interest; jaarlijksch inkomen; **il m'inspire beaucoup d'—,** hij boezemt mij veel belangstelling in; **prendre (un) — à qn., à qch.,** belang in iem., in iets stellen; **—rêts,** m. pl. interesten, m.; **dommages et —s,** schadevergoeding, v.; **un récit plein d'—,** een zeer belangwekkend, interessant verhaal.

Interfé‖rence, f. interferentie van 't licht, wederzijdsche doorkruising der lichtstralen

onder zeer scherpen hoek, v.; **—rent, e,** a. interfereerend, het verschijnsel der interferentie opleverend.

Interfolier, v. a. (lat. inter, entre; folium, feuille) met wit papier doorschieten.

Intè‖rieur, eure, a. (lat. interior) inwendig, innerlijk; **cet homme est fort —,** deze man is altijd in zich zelven gekeerd; **—,** m. het inwendige, het binnenste; **le ministère de l'—,** het ministerie van binnenlandsche zaken; **—rieurement,** adv. inwendig, van binnen.

Intéri‖m (pr. **rime**), m. (mot lat. qui signifie pendant ce temps-là) tusschentijd, m.; tusschentijdsche bediening, waarneming van een ambt; **—maire,** a. tusschentijdsch; **ministère —,** ministerie ad interim; m. tusschentijdsch ambtenaar; **—mat,** m. ambtsbediening tot nader order, tusschentijdsche ambtsbediening, v.

Interjec‖tif, ive, a. gevoelsuitdrukkend, als tusschenwerpsel gebezigd; **—tion,** f. (lat. interjectio; de interjicere, jeter entre) tusschenwerpsel; **— d'appel,** beroep op hoogere rechtbank.

Interjeter, v. a. **— appel,** in hooger beroep gaan, appelleeren.

Inter‖ligne, m. tusschenregel; ruimte tusschen twee gedrukte of geschreven regels, interlinie; f. interlinie, metaalstrook tusschen ieder paar gezette regels; **—ligner,** v. a. tusschen de regels schrijven; interliniën tusschen de regels plaatsen; **—linéaire,** a. tusschenregelig, tusschen regels geschreven of gedrukt; **—linéation,** f. het geplaatste tusschen twee regels of lijnen.

Interlocu‖teur, m. (lat. inter, entre; loqui, parler) persoon, die met een ander spreekt; sprekend ingevoerd persoon; **—tion,** f. samenspraak, v.; voorloopige beslissing, v.; **—toire,** a. voorloopig; **enquête —,** voorloopig onderzoek; voorloopig vonnis, waarbij een voorafgaand onderzoek wordt bevolen.

Interlope, m. schip, dat verboden handel of sluikhandel drijft; sluikhandelaar; a. verboden sluikhandel drijvend; **le monde —,** de lieden van dubbelzinnige reputatie.

Interloquer, v. a. et n. †door eene voorloopige beslissing onderbreken (eene rechtszaak), aan eene voorloopige beslissing onderwerpen; fig. ontstellen, in verwarring brengen; **s'—,** v. pr. ontstellen, verward, verlegen worden.

Intermariage, m. huwelijk in dezelfde familie.

Intermède, m. (lat. inter, entre; medius, qui est au milieu) tusschenspel, komisch intermezzo; verbindingsmiddel.

Interme‖diaire, a. tusschenkomend, hetgeen zich tusschen twee dingen bevindt, intermediair; **—,** m. tusschenkomend voorwerp, tusschenmiddel; tusschenkomst, bemiddeling, v.; bemiddelaar, bemiddelares; **par l'— de qn.,** door iemands tusschenkomst, bemiddeling; **—diairement,** adv. door tusschenkomst, door bemiddeling; **—diat, ate,** a. wat tusschen twee tijdperken is of geschiedt; **lettres d'—,** Koninklijke genadebrieven, waarbij wordt toegestaan de inkomsten van een opengevallen ambt te genieten, totdat het wederom vervuld is.

Interminable, a. niet ten einde te brengen; eindeloos.

Intermission, f. het afbreken, ophouden; verpoozing, ophouding; tusschenkomst, v.

Intermit‖tence, f. ophouding, aflating, v.; **—tent, ente,** a. (lat. inter, entre; mittere, mettre) aflatend, afgaand, afwisselend; **fièvre —e,** wisselkoorts; **pouls —,** afgebroken polsslag.

Intermusculaire, a. tusschen de spieren aanwezig.

Internat, m. kostschool, v.

International, e, a. tusschen natiën of volken bestaand, volkenrechtelijk; **commerce —,** handel tusschen twee volken; onderling volkenverkeer; **droit —,** volkenrecht.

Inter‖ne, a. (lat. internus) inwendig, innerlijk; m. inwonend kostleerling; inwonend assistent in een ziekenhuis; **—né,** m. geïnterneerde, naar zekere plaats verwezene; **—nement,** m. verwijzing van vreemdelingen, vluchtelingen enz. naar zekere plaats (b.v. naar 't binnenland); **—ner,** v. a. naar eene zekere plaats, naar het binnenland verwijzen (vreemdelingen, vluchtelingen enz.); waren invoeren; **s'—ner,** v. pr. zich naar 't binnenland begeven om er te blijven; zich nauw vereenigen.

Internissable, a. onbezoedelbaar, onbezwalkbaar.

Internon‖ce, m. buitengewoon afgezant van den paus, internuntius; **—ciature,** f. het ambt of de waardigheid van een internuntius.

Interosseux, euse, a. tusschen de beenderen gelegen.

Interpel‖lateur, m. **trice,** f. hij of zij die opheldering vraagt, interpellant; **—lation,** f. gerechtelijk bevel om zich binnen een' zekeren tijd over iets te verklaren enz.; ondervraging, vraag om opheldering, interpellatie, v.; aanspraak, aanmaning, v.; **—ler,** v. a. aanspreken, aanmanen om te betalen; opheldering of verklaring vragen, interpelleeren.

Interpolaire, a. tusschen de polen eener electrische kolom gelegen.

Interpo‖lateur, m. vervalscher van oude geschriften; **—lation,** f. tusschenvoeging, inlassching, v.; bijvoeging tot of verandering in een oud handschrift, v.; **—ler,** v. a. (lat. interpolare) iets in een oud handschrift voegen of veranderen, en het daardoor vervalschen.

Interpo‖ser, v. a. tusschen stellen of zetten; fig. bemiddelend optreden met...; **—sition,** f. tusschenstand; tusschenkomst, bemiddeling, v.

Interprétable, a. verklaarbaar, voor vertolking vatbaar.

Interpréta‖teur, m. **trice,** f. uitlegger, uitlegster; **—tif, ive,** a. uitleggend, verklarend; **—tion,** f. uitlegging, verklaring: overzetting, vertaling, v.; **l'— des lois,** de uitlegging, verklaring der wetten; **—tivement,** adv. op eene verklarende wijze.

Interprète, m. et f. tolk, overzetter, vertaler; uitlegger, verklaarder; uitlegster enz.

Interpréter, v. a. (lat. interpretari) vertolken, overzetten, vertalen; uitleggen.

Inter‖règne, m. tusschenregeering, v.; **—rex,** m. tusschenregent.

Interro‖gant, a. vragend, vraaglustig; **point —,** vraagteeken; **—gat,** m. gerechtelijke vraag, v.; **—gateur,** m. **trice,** f. ondervrager, onderzoeker; ondervraagster; a. ondervragend; **—gatif, ive,** a. vragend, ondervragend; **—gation,** f. vraag, ondervraging, v.; **point d'—,** vraagteeken; **—gativement,** adv. vragenderwijze; **—gatoire,** m. gerechtelijk verhoor, interrogatorium; **—ger,** v. a. (lat. interrogare; de inter, entre, et rogare, demander, prier) vragen, ondervragen; verhooren; uithooren;

s'—, v. pr. zichzelven vragen of afvragen; zichzelf onderzoeken.

Interrom‖pre, v. a. afbreken, onderbreken, ophouden; in de rede vallen; **s'—**, v. pr. zichzelven in de rede vallen, plotseling ophouden; afgebroken worden; ophouden iets te doen; **—pu, e,** a. afgebroken; in de rede gevallen.

Interrup‖teur, m. iem. die in de rede valt, stoorder; a. storend, hinderend; **—tion,** f. storing, stoornis, v.; oponthoud, afbreking, v.; **sans —,** onafgebroken.

Intersection, f. **(point, ligne d')—,** snijpunt, snijlijn.

Interstice, m. (lat. inter, entre; stare, se tenir) tusschentijd, m.; tusschenruimte, v.

Intertropical, e, a. tusschen de keerkringen liggend.

Intervalle, m. (lat. intervallum) tusschenruimte, v.; afstand; tusschentijd, m.; toonsafstand, m. (in de muziek); **par —,** van tijd tot tijd.

Interve‖nant, ante, a. tusschenbeide komend; m. de derde partij, de tusschentreder, de intervenient; **—nir,** v. n. tusschenbeide komen.

Intervention, f. tusschenkomst, bemiddeling, v. tusschenkomst van een derde in eene rechtszaak; **— armée,** gewapende tusschenkomst; **système d'—, de non-—,** stelsel van interventie, van non-interventie.

Interver‖sion, f. omkeering, storing, vervalsching, v.; **—tir,** v. a. (lat. inter, entre; vertere, tourner) omkeeren, vervalschen; **—tissement,** m. omkeering, verstoring der orde, v.

Inter‖view, m. (pr. **viou**) interview; **—viewer,** v. a. een interview doen ondergaan; m. (pr. **viouveur**), interviewer.

Intes‖table, a. onbekwaam tot het afleggen van getuigenis; **—tat,** a. (préf. in et lat. testari, tester) zonder uitersten wil; **ab —tat,** zonder uitersten wil.

Intes‖tin, ine, a. inwendig, innerlijk; **guerre —e,** burgeroorlog; **—tin,** m. (lat. intestinum; de intestinus, intérieur) darm, m.; **—s,** pl. gedarmte; ingewanden; **—tinal, ale,** a. tot de ingewanden behoorend.

Inti‖mation, f. gerechtelijke aankondiging, bekendmaking, ontbieding, v.; **—me,** a. (lat. intimus; du gr. entos, en dedans) innig, vertrouwd; geheim; **conviction —,** innige overtuiging; **le sens —,** het geweten; het bewustzijn; **ami —,** boezemvriend; —, m. boezemvriend; het innerlijke; **—mé,** m. **ée,** f. gedaagde in hooger beroep of appèl; **—mement,** adv. innerlijk; innig; **—mer,** v. a. (lat. intimare, introduire, notifier) te kennen geven, gerechtelijk aankondigen of ontbieden.

Intimi‖dant, ante, a. bang makend, vrees aanjagend; m. bangmaker; **—dateur, trice,** a. bang makend, vrees aanjagend; **—dation,** f. aanjaging van vrees of schrik, v.; **—der,** v. a. (préf. in et timide) schrik of vrees aanjagen, verschrikken.

Intimité, f. vertrouwelijkheid, innige, hartelijke vriendschap, v.

Intitu‖lation, f. betiteling, v.; opschrift; benaming, naamgeving, v.; titel (van een boek), m.; **—lé,** m. opschrift eener akte; formule aan het hoofd van eene wet, v.; titel van een boek, m.; **—ler,** v. a. (lat. in, sur; titulus, titre) een' naam geven, betitelen; van een opschrift voorzien.

Intolé‖rable, a. ondragelijk, onverdraaglijk, niet te dulden; **—rablement,** adv. op eene ondragelijke, onverdraaglijke wijze; **—rance,** f. onverdraagzaamheid, intolerantie, v.: **—rant, ante,** a. onverdraagzaam, intolerant; **—rantisme,** m. geest van onverdraagzaamheid, m.; **—ré, ée,** a. ongeoorloofd.

Intonation, f. (lat. in, dans; tonus, ton) toonaangeving, aanheffing (in een gezang), v.; betoning, intonatie, v.

Intoxi‖cation, f. (lat. in, dans; toxicum, poison) vergiftiging, v.; **— saturnine,** loodvergiftiging; **—quer,** v. a. vergiftigen.

Intrados, m. binnen-rondte, afronding van een gewelfboog, v.

Intraduisible, a. onvertaalbaar.

Intraitable, a. onbandelbaar, stuursch, stug, ongedwee, wonderlijk.

Intra-muros (pr. **rôce**), loc. adv. binnen de muren.

Intransi‖geance, f. (pr. **zi**) volstrekte weigering tot eene schikking; **—geant, e,** a. (pr. **zi**) in geenerlei schikking willende treden; m. hij, die niet in eene schikking wil treden, intransigent.

Intransi‖tif, ive (pr. **zi**), a. onovergankelijk (van een werkwoord); **—tivement** (pr. **zi**), adv. als een onovergankelijk werkwoord.

†**Intrant,** m. verkiesheer bij de Universiteit te Parijs, die den Rector verkiest.

Intraversé, e, a. onoverschreden.

In-trente-deux (pr. **ain**), adv. in 32 bladen of 64 bladzijden; m. een boek, waarvan de bladen aldus gevouwen zijn.

Intrépi‖de, a. (préf. in et lat. trepidus, tremblant) onverschrokken, koen, dapper; **—dement,** adv. op eene onverschrokkene wijze; **—dité,** f. onverschrokkenheid, stoutheid, dapperheid, v.

Intrigail‖ler, v. n. kleingeestige listen gebruiken; **—leur,** m. **euse,** f. gemeen intrigant, intrigante.

Intri‖gant, ante, a. die zich overal indringt, listig, vol looze streken; **—gant,** m. **ante,** f. sluwe indringer, indringster; konkelaar, konkelaarster; **—gue,** f. (lat. intricare, embrouiller) listige kunstgreep, doorslepenheid, intrige, v.; minnehandel, m.; knoop, verwikkeling van een tooneelstuk; **me voilà hors d'—,** nu ben ik uit den brand; **comédie d'—,** ingewikkeld tooneelstuk; **—guer,** v. a. in verlegenheid brengen, verwarren, verwikkelen; **cela m'intrigue beaucoup,** dat maakt mij erg nieuwsgierig; **— une pièce,** den knoop van een stuk goed verwikkelen; v. n. allerhande listen aanwenden; **s'—,** v. pr. zich ergens indringen; zich veel moeite geven; **—gueur,** m. **euse,** f. intrigant, intrigante.

Intrin‖sèque, a. (lat. intrinsecus, intérieurement) inwendig; tot het wezen van iets behoorend; **valeur —,** innerlijke waarde, v.; **—sèquement,** adv. innerlijk, naar het wezenlijke.

Introduc‖teur, trice, f. inleider, invoerder, voorsteller; inleidster enz.; **—tif, ive,** a. inleidend, invoerend; voorloopig; **—tion,** f. inbrenging, invoering, v.; het indringen; fig. inleiding; aanleiding, v.; **—toire,** a. tot de inleiding behoorend, inleidend.

Introduire, v. a. (lat. introducere; de intro, en dedans, et ducere, conduire) invoeren, inleiden, binnenleiden, introduceeren; **l'ouverture était assez grande pour qu'on pût y — la main,** de opening was groot genoeg om er de hand in te steken; **— une coutume,**

een gebruik invoeren; — **des changements,** veranderingen aanbrengen; fig. toegang verschaffen; **s'—,** v. pr. ingevoerd worden; zich(zelf) toegang verschaffen, zich indringen; insluipen (van gebreken).

Introit (pr. **ite**), m. (lat. introitus, entrée) gebed bij den aanvang der mis.

Intromission, f. indringing, insteking, v.

Intrôner, v. a. op den troon zetten.

Introni‖sation, f. het op den troon zetten, het ten troon verheffen (van een koning, paus enz. na de kroning); plechtige inwijding van een bisschop, v.; **—ser,** v. a. ten troon verheffen; op den bisschoppelijken stoel plaatsen; **s'—,** v. pr. zich vestigen (van een leer, een stelsel).

Introuvable, a. fam. nergens of niet te vinden.

Intru‖s, use, a. (lat. intrusus; de in, dans, et trudere, pousser) ingedrongen, ingestoken; m. et f. indringer, indringster; **—sif, ive,** a. indringend; **—sion,** f. indringing (in een ambt of een gezelschap), v.

Intui‖tif, ive, a. innerlijk aanschouwend; **méthode —tive,** aanschouwingsmethode, aanschouwelijk onderwijs; **—tion,** f. (lat. in, dans; tueri, voir) innerlijke aanschouwing, v.; innerlijke kennis, bewustzijn; **par —,** als vanzelf, zonder moeite of inspanning, bij intuïtie; **—tivement,** adv. op eene aanschouwelijke wijze; bij intuïtie.

Intumes‖cence, f. opzwelling, opgezetheid, v.; **—cent, e,** a. (lat. intumescens) opgezwollen.

Intussusception, f. (lat. intus, dedans; suscipio, je reçois) innerlijke opneming, inzuiging en samensmelting van twee stoffen, v.

Inule, f. alantswortel, m.

Inusable, a. onverslijtbaar, onverbruikbaar.

Inusité, ée, a. niet gebruikelijk, ongewoon, buiten gebruik; **ce mot est —,** dit woord is buiten gebruik.

Inuti‖le, a. nutteloos, onnut; vergeefsch, vruchteloos, overtollig; **faire des efforts —s,** vruchtelooze pogingen doen; **—lement,** adv. nutteloos, vruchteloos, vergeefs; **—lisé, ée,** a. nutteloos, onbruikbaar; **—lité,** f. vruchteloosheid, nutteloosheid; ledigheid, v.; **—s,** pl. onnutte zaken, v.

Invaincu, ue, a. onoverwonnen.

Invali‖dation, f. ongeldigverklaring, v.; **—de,** a. krachteloos, gebrekkig; onbekwaam (vooral tot den krijgsdienst); fig. ongeldig; m. verminkte soldaat, invalide; **recevoir ses —s,** pensioen trekken; **—dement,** adv. krachteloos; op eene onwettige, ongeldige wijze; **—der,** v. a. krachteloos maken; ongeldig verklaren; **—dité,** f. krachteloosheid; ongeldigheid, v.

Invaria‖bilité, f. onveranderlijkheid, v.; **—ble,** a. onveranderlijk; **—blement,** adv. op eene onveranderlijke wijze.

Invarié, ée, a. onveranderd.

Inva‖sif, ive, a. aanvallend, invallend; **—sion,** f. (lat. invasio; de in, dans, et vadere, aller) vijandelijke inval, m.; strooptocht, m.; invasie, v.

Invec‖tif, ive, a. smaad . . ., scheld . . .; **—tive,** f. (lat. invehere, invectum, se déchaîner contre) scheldwoord, schimpwoord; **—tiver,** v. n. **contre qn.,** v. a. **— qn.,** schelden, beschimpen, hoonen.

Inven‖dable, a. onverkoopbaar, dat niet te verkoopen is; **—du, e,** a. onverkocht.

Inven‖taire, m. (lat. inventarium; de invenire, inventum, trouver) boedellijst, v.; opschrijving van een boedel, inventaris; verkooping of veiling der op een inventaris gebrachte goederen, v.; **—ter,** v. a. (lat. invenire, inventum) uitvinden, uitdenken, verzinnen; **s'—,** v. pr. verzonnen, uitgevonden worden; **—teur,** m. **trice,** f. uitvinder, uitvindster; **—tif, ive,** a. vindingrijk, vernuftig; **—tion,** f. uitvinding; vinding, vindingrijkheid, v.; verdichting, v., verzinsel; verdichtingsvermogen; **—torier,** v. a. een' inventaris maken, een' boedel opschrijven, inventariseeren.

Inver‖sable, a. onomwerpelijk; **—se,** a. (lat. inversus, renversé), omgekeerd; m. omgekeerde verhouding, v., tegendeel; **—sion,** f. omkeering; omzetting (in de volgorde der woorden); omkeering, inversie der slagorde, v.

Invertébré, e, a. ongewerveld.

Invertir, v. a. omkeeren, omzetten; in omgekeerde volgorde plaatsen (van eene slagorde).

Inves‖tigateur, m. **trice,** f. (lat. investigator; de in, sur, et vestigium, trace) onderzoeker, naspoorder, navorscher; a. onderzoekend, vorschend; **—tigation,** f. onderzoek; nasporing, v.

Inves‖tir, v. a. (lat. investire; de in, dans, et vestire, vêtir) **qn. de qch.,** iem. plechtig bekleeden met de teekenen eener ambtswaardigheid; in het bezit stellen van . . ., beleenen met . . .; fig. **— qn. de sa confiance,** iem. zijn volle vertrouwen schenken; —, berennen, insluiten, omringen, rondom bezetten; **—tissement,** m. berenning, insluiting, v.; **—titure,** f. instelling, beleening. leenhuldiging, v.; leen- of giftbrief, m.

Invété‖ré, ée, part. et a. fig. ingeworteld, verouderd; **pécheur —,** oude zondaar; **—rer,** v. n. (lat. vetus, veteris, vieux) **laisser —,** laten inwortelen; **s'—,** v. pr. verouderen, inwortelen.

Invinci‖bilité, f. onverwinbaarheid, v.; **—ble,** a. onoverwinnelijk; fig. onwedersprekelijk; **—blement,** adv. onoverwinnelijk; fig. onwedersprekelijk.

In-vingt-quatre, adv. in boekformaat, waarbij het vel 24 bladen of 48 bladzijden heeft.

Inviola‖bilité, f. onverbrekelijkheid, onschendbaarheid, v.; **—ble,** a. onschendbaar, onverbrekelijk; **le roi est —,** de koning is onschendbaar; **—blement,** adv. op onverbrekelijke, onschendbare wijze.

Invisi‖bilité, f. onzichtbaarheid, v.; **—ble,** a. onzichtbaar; **cet homme est —,** deze man vertoont zich niet; **le ministre est — aujourd'hui,** de minister geeft vandaag geen audientie, is vandaag niet te spreken; —, m. het onzichtbare; **—blement,** adv. op onzichtbare wijze.

Invi‖tateur, m. **trice,** f. uitnoodiger, uitnoodigster; **—tation,** f. uitnoodiging, invitatie, v.; **—tatoire,** a. **lettre —,** pauselijke uitnoodigingsbrief, m.; **(antienne) —,** invitatorium, opwekkingszang (in den vroeg-morgendienst); **—te,** f. uitnoodiging om eene bepaalde kleur te spelen; poging om iemand tot medewerking over te halen; **—té, ée,** a. genoodigd; **—té,** m. **ée,** f. genoodigde, gast; **—ter,** v. a. (lat. invitare) uitnoodigen, nooden; fig. aansporen, aanhitsen; **s'—,** v. pr. zichzelf uitnoodigen; elkander uitnoodigen.

Invoca‖tion, f. aanroeping, bede om hulp, v.; **—toire,** a. aanroepend, eene de aanroeping bevattend.

Involon‖taire, a. onwillekeurig, niet opzettelijk; onvrijwillig, gedwongen; **—tairement,** adv. op onwillekeurige wijze; onvrijwillig.

Involu‖celle, m. bijhulsel, dekblaadje

(plantk.); **—ere**, m. hulsel (plantk.); **—eré, ée**, a. van een hulsel voorzien; **—té, ée, —tif, ive**, a. ingerold (van bloemblaadjes); **—tion**, f. inrolling, inwikkeling, v.; verwarring, v.; verwardheid (van taal), v.

Involvé, ée, a. ingewikkeld, verward.

Invoquer, v. a. (lat. invocare; de in, dans, et vocare, appeler) aanroepen; **— qch.**, zich op iets beroepen.

Invraisem‖blable, a. onwaarschijnlijk; **—blablement**, adv. onwaarschijnlijkerwijze; **—blance**, f. onwaarschijnlijkheid, v.

Invulnéra‖bilité, f. onkwetsbaarheid, v.; **—ble**, a. onkwetsbaar; **Achille était —, excepté au talon**, Achilles was onkwetsbaar, uitgezonderd aan den hiel; **—blement**, adv. op onkwetsbare wijze.

Io, f. pauwenoog, m. (dagvlinder).

Io‖de, m. (gr. iodês, violet) iodium; **—dé, ée**, a. iodium bevattend; **—deux, euse**, a. **acide —**, iodigzuur; **—dide**, f. iodiumverbinding, v.; **—dique**, a. **acide —**, iodiumzuur; **—dure**, m. iodiumverbinding, v.; **—duré, ée**, a. iodiumhoudend.

Iol, m. jol, v.; klein Noordsch schip.

Ionien, enne, a. **dialecte —**, Ionisch dialect.

Ionique, ordre —, a. Ionische orde, v. (in de bouwkunde).

Iota, m. jota, negende letter van het Grieksche alphabet; **il n'y manque pas un —**, er ontbreekt niets aan.

Iotacisme, m. onzuivere uitspraak der keelklanken, v.; te menigvuldig gebruik van den i-klank.

Iou(d)ler, v. n. joedelen.

Ipécacuan(h)a, Ipéca, m. ipecacuanha, v. braakwortel, m. (soort van wortel, uit Amerika afkomstig).

Ipréau, m. olmboom met breede bladeren, m.

Ipso facto, adv. door de daad zelve.

Iragnan, m. zekere druivensoort, v.

Irasci‖bilité, f. prikkelbaarheid, lichtgeraaktheid, v.; **—ble**, a. (lat. irascibilis; de ira, colère) prikkelbaar, lichtgeraakt.

†**Ire**, f. (lat. ira) toorn, m., gramschap, verbolgenheid, v.

Irénique, a. irenisch, vredelievend.

Iridées, f. pl. (de iris et du gr. eidos, aspect) lischbloemplanten, v.

Iridium (pr. **ome**), m. iridium (zeker metaal).

Iris (pr **rice**), m. (déesse de la Fable) lischbloem, iris, v.; regenboog; regenboogvlies (van het oog); schoone vlindersoort; f. **pierre d'—**, regenboogsteen, m.

Iri‖sation, f. kleurspeling, v., regenboogsweerschijn, m.; **—sé, ée**, a. regenboogkleurig; **—ser (s')**, v. pr. de regenboogskleuren vertoonen.

Irlandais, e, a. Iersch; m. et f. Ier, Iersche vrouw.

Ironie, f. (gr. eirôneia) bedekte scherts, spotternij, ironie, v.

Ironi‖que, a. op eene bedekte wijze spottend, schertsend, ironisch; **—quement**, adv. ironisch.

Iroquois, e, a. Irokeesch; m. wonderlijk, onhebbelijk mensch; **c'est de l'— pour moi**, het is koeterwaalsch voor me, ik begrijp er niets van.

Irrachetable, a. onafkoopbaar.

Irracontable, a. onvertelbaar.

Irra‖diation, f. (lat. radius, rayon) het stralen, uitstralen; uitstraling, straalverspreiding, v.; **—dier**, v. n. uitstralen,

Irraison‖nable, a. redeloos; **—nablement**, adv. onredelijker wijze; zonder verstand; **—né, ée**, a. zonder overleg; niet beredeneerd.

Irrassasiable, a. onverzadelijk.

Irrationnel, elle, a. onredelijk, onverstandig; onderling onmeetbaar.

Irréalisable, a. niet te verwezenlijken, onuitvoerbaar.

Irréconcilia‖ble, a. onverzoenlijk; **—blement**, adv. op onverzoenlijke wijze.

Irrécouvrable, a. oninbaar, oninvorderbaar.

Irrécusable, a. onwraakbaar, onwedersprekelijk.

Irréducti‖bilité, f. onverkleinbaarheid, v.; onherstelbaarheid, v.; **—ble**, a. onherleidbaar, onverkleinbaar; onherstelbaar.

Irréfléchi, ie, a. onnadenkend.

Irréflexion, f. onnadenkendheid, v.

Irréforma‖bilité, f. onveranderlijkheid; onverbeterlijkheid, v.; **—ble**, a. onveranderlijk; dat niet verbeterd kan worden.

Irréfragable, a. onwraakbaar.

Irréfu‖table, a. onwederlegbaar; **—té, ée**, a. niet of nog niet wederlegd.

Irrégu‖larité, f. onregelmatigheid, onevenredigheid, wanorde, v.; **—lier, ière**, a. onregelmatig, ongeregeld, onevenredig; **—lièrement**, adv. op eene onregelmatige of ongeregelde wijze.

Irréli‖gieusement, adv. ongodsdienstig; **—gieux, euse**, a. ongodsdienstig; **—gion**, f. ongodsdienstigheid, v.

Irrémédia‖ble, onherstelbaar, ongeneeslijk; **—blement**, adv. op onherstelbare wijze, niet te verhelpen.

Irrémis‖sible, a. onvergeeflijk; **—siblement**, adv. zonder vergeving, zonder genade.

Irrépara‖ble, a. onherstelbaar; **—blement**, adv. op onherstelbare wijze.

Irrépréhensi‖bilité, f. onberispelijkheid, v.; **—ble**, a. onberispelijk; **—blement**, adv. op onberispelijke wijze.

Irrépressible, a. niet in toom te houden, onbedwingbaar.

Irréprimable, a. dat niet af te houden of terug te drijven is.

Irréprocha‖ble, a. onbesproken, onberispelijk; **—blement**, adv. op onberispelijke wijze.

Irrésisti‖bilité, f. onwederstaanbaarheid, v.; **—ble**, a. onwederstaanbaar; **—blement**, adv. op onwederstaanbare wijze.

Irréso‖lu, ue, a. besluiteloos, onzeker, aarzelend; **—luble**, a. onoplosbaar; **—lument**, adv. besluiteloos; **—lution**, f. onzekerheid, besluiteloosheid, v.

Irrespectu‖eusement, adv. op oneerbiedige wijze; **—eux, euse**, a. oneerbiedig.

Irrespirable, voor de inademing ongeschikt,

Irresponsa‖bilité, f. onverantwoordelijkheid, onaansprakelijkheid, v.; **—ble**, a. niet verantwoordelijk, niet aansprakelijk; **—blement**, adv. op onverantwoordelijke wijze.

Irrétractable, a. onherroepelijk.

Irréussite, f. het mislukken, slechte uitslag.

Irrévé‖remment, adv. oneerbiedig; **—rence**, f. oneerbiedigheid, v.; **—rencieusement**, adv. op oneerbiedige wijze; **—rent, ente**, a. oneerbiedig.

Irrévo‖cabilité, f. onherroepelijkheid, v.; **—cable**, a. onherroepelijk; **—cablement**, adv. op onherroepelijke wijze.

Irri‖gable, a. besproeibaar; **—gateur**, m. besproeier (werktuig om straten, wegen enz. te besproeien); clysteerspuit; **—gation**, f. (lat.

irrigatio; de irrigare, arroser) besproeiing, v.: **bain d'—**, stortbad; **—guer**, v. a. besproeien.

Irrita‖bilité, f. prikkelbaarheid, gevoeligheid, v.; **—ble**, a. prikkelbaar, aandoenlijk, gevoelig.

Irri‖tant, ante, a. prikkelend; fig. verbitterend; †vernietigend; **—tation**, f. prikkeling, v.; fig. verbittering, opgewondenheid, v.; **—té, ée**, a. verbitterd; **—ter**, v. a. (lat. irritare) prikkelen, verbitteren, vertoornen; **— un chien**, een' hond sarren, ophitsen; **s'—**, v. pr. **(de qch.)** (over iets) verbitterd, vertoornd worden; heviger worden; ontstuimig worden (van de zee); ontstoken worden (van een orgaan).

Irroration, f. besprenkeling, v.

Irruption, f. (lat. irruptio; de irrumpere, entrer brusquement) inbreuk, v.; inval, m.

Isabelle, a. izabelkleurig, licht geel.

Isagone, a. gelijkhoekig.

Isard, m. gems der Pyreneeën, v.

Isatis (pr. **tice**), m. steenvos, poolvos, m.; weede, soort van indigoplant, v.

Ischion (pr. **ki**), m. heupbeen, heupblad.

Ischurétique, a. (pr. **ku**) pisafdrijvend.

Ischurie, f. (pr. **ku**) pis-opstopping, v.

Isengrin, m. Izegrim, IJzegrim (naam van den wolf in Reinaert de Vos).

Isiaque, a. de Egyptische godin Isis betreffend.

Isla‖m, m. het geloof der Mohamedanen; islam, m.; **—misme**, m. Islamisme, Mohamedisme.

Islandais, e, a. IJslandsch; m. et f. IJslander, IJslandsche vrouw.

Isocèle, a. (gr. isos, égal; skelos, jambe) gelijkbeenig **(isoscèle)**.

Isochro‖ne (pr. **kro**), a. (gr. isos, égal; chronos, temps) gelijktijdig; **—nisme**, m. gelijktijdigheid, v.

Isogone, a. (gr. isos, égal; gônia, angle) gelijkhoekig.

Iso‖lant, e, a. niet geleidend (in de natuurk.); **—lateur**, m. isoleerstoel, m.: isoleerbankje; **—lation**, f. afzondering, alleenplaatsing, v.; **—lé, ée**, a. op zich zelven staande, geïsoleerd; afgezonderd; fig. alleen, eenzaam, afgezonderd; **—lement**, m. afstand van de eene zuil enz. tot de andere, m.; fig. afzondering, v.; **—lément**, adv. afzonderlijk, afgezonderd, eenzaam; **—ler**, v. a. (lat. insulare; de insula, ile) afzonderen; isoleeren; fig. eenzaam maken; **s'—**, v. pr. zich van de menschelijke samenleving afzonderen; **—loir**, m. isoleerbankje.

Isomère, a. gelijkdeelig.

Isométrie, f. herleiding der breuken tot een en denzelfden noemer, v.

Isomorphe, a. gelijkvormig.

Isopérimètre, a. van gelijken omvang.

Isoscèle, a. gelijkbeenig, gelijkribbig; **triangle —**, gelijkbeenige driehoek, m.

Isotherme, a. (gr. isos, égal; thermon, chaleur) van gelijken warmtegraad; **lignes —s**, lijnen op den aardbol door plaatsen getrokken, die een' gelijken warmtegraad hebben.

Israélite, a. Israëlitisch, Joodsch; m. et f. Israëliet, Israëliete; Jood, Joodsche; fig. **bon —**, oprecht, eerlijk man, door en door braaf man.

Issu, ue, a. (du v. fr. issir, sortir) gesproten, afstammend, afkomstig, geboren.

Issue, f. uitgang, m.; einde; afloop, m.; **à l'— du spectacle, du sermon, du conseil**, bij het uitgaan van den schouwburg, de preek, bij het uiteengaan van den raad; **—**, fig. uitweg, m.; pl. omliggende landstreek, v.; afval van dieren, m.

Isth‖me (pr. **isme**), m. (gr. isthmos, passage) landengte, landtong, v.; smalste, nauwste gedeelte van een orgaan; **percement de l'— de...**, doorgraving van de landengte van...; **—mien, ienne, —mique**, a. eene landengte betreffend; **jeux —miens**, Isthmische spelen (die op de landengte van Corinthe werden gehouden).

Itague, Itaque, f. schinkel, draaireep, m.

Italia‖niser, v. a. italianiseeren; Italiaansch maken, Italiaansche zeden, woorden, uitgangen geven; **—nisme**, m. italicisme, italiaansch taaleigen.

Italien, ienne, a. Italiaansch; m. et f. Italiaan, Italiaansche.

Italique, a. oud-Italiaansch, wat het oude Italië betreft; **caractère —**, cursief letter; **mots en —**, cursief gedrukte woorden.

Item (pr. **tème**), adv. (mot lat.) daarenboven, verder, item; **—**, m. item; post van eene rekening, m.; het moeilijke eener zaak; **voilà l'—**, daar zit de knoop, daar komt het op aan.

Itéra‖tif, ive, a. (lat. iterativus; de iterum, derechef) herhaald, hervat; **verbe —**, werkwoord, dat eene herhaalde handeling uitdrukt; **—tivement**, adv. wederom, bij herhaling, meer dan eens.

Ithos (pr. **toce**), m. (du gr. êthos, morale) artistieke voorstelling der zachtere zielsaandoeningen (bij de Ouden); (tegenovergestelde: **pathos**).

Itinérai‖re, a. (lat. iter, itineris, chemin) weg...; **colonne —**, handwijzer, m.; **—**, m. reisbeschrijving, v.; reisboek; reiswijzer, reisroute; **—res**, m. pl. gebeden ten gebruike van reizende personen.

Iule, m. katje (plantk.); duizendpoot, m.

Ive, Ivette, f. veldcypres, gamander, m. (plant).

Ivoi‖re, m. (lat. ebur, eboris) elpenbeen, ivoor; voorwerp van ivoor; fig. **cou, sein d'—**, sneeuwwitte hals, boezem; **noir d'—**, ivoorzwart; fam. **faire un effet d'—**, zoo lachen dat men zijne fraaie tanden laat zien; **—rerie**, f. kunstwerk(en) uit ivoor; ivoorindustrie, v.; **—rier**, m. ivoordraaier; handelaar in ivoor; **—rin, ine**, a. ivoorachtig.

Ivraie, f. dolk, v.; onkruid.

Ivre, a. (lat. ebrius) dronken, beschonken; **mort—, —mort**, stom- of smoordronken; **— de sang**, bloeddorstig.

Ivresse, f. dronkenschap, beschonkenheid, v.; fig. bedwelming, v.; **demi—**, roes, m.

Ivrog‖ne, m. **ivrognesse**, f. (rad. ivre, avec la finale ogne) zuiper, dronkaard; zuipster; a. aan den drank verslaafd; **—ner**, v. n. fam. zuipen; **—nerie**, f. dronkenschap, zuiperij, v.

Ixia, m. ou f. eerezwaard, zwaardlelie, v.

J.

J, m. J, tiende letter van het alphabet, medeklinker.

†**Jà,** adv. (lat. jam) reeds; zeker, waarlijk.

Jabiru, m. ringooievaar, m.

Ja‖ble, m. gergel, girgel (keep, inkerving in een vatduig), m.; **—bler,** v. a. den gergel in een vat maken; **—bloire,** f. gergelijzer.

Jabot, m. krop (der vogels), m.; borststrook (van een mansoverhemd), v.; hom, v. jabot, m.; **faire —,** de borststrook of jabot breed uithalen; fig. eene hooge borst zetten; **s'arroser le —,** veel drinken.

Jabo‖tage, m. gesnap, gebabbel; **—ter,** v. n. fam. babbelen, snappen; **—teur, euse,** m. et f. snapper, snapster.

Jacas‖se, f. babbelaarster; klappermolen, m.; **—ser,** v. n. snateren (van eksters); fig. snappen, babbelen; **—serie,** f. gesnap, gebabbel.

Jacée, f. wilde amberbloem, koekoeksbloem, v.

Jacent, ente, a. verlaten, onbeheerd.

Ja‖chère, f. braakland; **—chérer,** v. a. een braakveld voor de eerste maal omploegen.

Jacinthe, f. hyacint, v.; topaas, m.

Jaco, m. ongekuifde boompapegaai, m.

Jacobée, f. Sint-Jakobskruid.

Jaco‖bin, m. **ine,** f. Dominikaner monnik, Dominikaner non; Jacobijn; —, a. Jacobijnsch; **—binisme,** m. partij der Jacobijnen, v.; revolutiegeest, m.; **—bite,** m. zeker ketter, soort van Eutychiaan; aanhanger van den Engelschen koning Jacobus II en den Pretendent.

Jaconas, m. Oostindisch neteldoek, jacquet.

Jacquard, m. weefstoel, m. of weefmachine, v. (door Jacquard uitgevonden).

Jacquerie, f. (du nom de Jacques, sobriquet donné aux paysans au XIVe et au XVe siècle) boerenopstand, m. in N. Frankrijk in 1358.

Jac‖que, m. ekster, kraai, v.; **—ques,** m., boer; **la révolte des —ques,** de jacquerie (boerenopstand in 1358); **maître —,** factotum (naar maître Jacques in Molière's Avare).

Jacquet, m. soort van triktrakspel.

Jac‖tance, f. zwetserij, snoeverij, grootspraak, v.; **—tancieux, euse,** a. snoevend, pochend; **—tateur,** m. **—trice,** f. snoever, pocher.

Jaculateur, m. werpschutter.

Jaculatoire, a. f. (lat. jaculari, lancer) werpend; **fontaine —,** springfontein; **oraison —,** schietgebed; kort en vurig gebed.

Jade, m. niersteen, nephriet (kostbaar groenachtig gesteente).

Jadis (pr. **dice**), adv. (lat. jam, déjà; diu, longtemps) eertijds, weleer, voorheen.

Jaguar (pr. **gouar**), m. tijgerkat. v., jaguar, m.

Jaïet, zie **Jais.**

Jaillir, v. n. (lat. jaculari, lancer) uitspringen, met stralen uitschieten.

Jaillis‖sant, ante, a. springend, met stralen uitspringend; **—sement,** m. het uitspringen (van water, bloed, enz.).

Jais, Jai, Jaïet, m. git, zwarte barnsteen, m.

Jalabre, m. sneeuwhoen, m.

†**Jalage,** m. heerenrecht op den drank, v.

Jalap (pr. **lape**), m. jalappe, v.; jalappewortel (sterk purgeerend middel).

Ja‖le, f. tobbe of kuip, v.; **—lée,** f. tobbe of kuip vol, v.

†**Jalet,** m. rond keisteentje; **arc à —,** boog, handboog, m. waarmede men met steentjes schiet.

Jalon, m. richtpaal, afsteekpaal, baken (waarnaar men boomen plant, of een stuk land meet); fig. richtpunt.

Jalon‖nage, m. het zetten van afsteekpalen; **—ner,** v. a. et n. van plaats tot plaats afsteekpalen, bakens stellen; **— un chemin, un champ,** een' weg, een akker afpalen; **—neur,** m. steller van bakens of richtpalen; soldaat, die door een richtvaantje de vleugelpunten aangeeft.

Jalot, m. groote tobbe of kuip (bij de kaarsenmakers), v.

Jalou‖sé, ée, a. getralied; benijd; **—sement,** adv. met ijverzucht of jaloezie; **—ser,** v. a. (**qn.** ou **qch.**) ijverzuchtig zijn op iem. of iets; iem. of iets benijden; **—sie,** f. jaloerschheid, ijverzucht; afgunst, v.; tralievenster, zonneblind, jaloezie, v.; **— de métier,** broodnijd.

Jaloux, ouse, a. (lat. zelosus; du gr. zêlos, envie ardente) naijverig, afgunstig, ijverzuchtig, jaloersch; licht te overrompelen; gevaarlijk; **— de qn.,** wangunstig op iemand; **il est — de vos succès,** hij is naijverig op uwen voorspoed; **regarder qn. d'un œil —,** iemand met een afgunstig oog aanzien; **être — de ses droits, de son autorité,** niet dulden dat men de minste inbreuk op zijne rechten, op zijn gezag maakt; **il est — de lui plaire,** hij doet zijn best om hem te behagen; **— de qch.,** naijverig over iets; **bâtiment —,** rank, licht overhellend vaartuig; —, m. et f. ijverzuchtig, jaloersch man, jaloersche vrouw.

Jamais, adv. ooit; **ne... —,** nooit, nimmer; **à (tout) —, pour (tout) —,** voor immer, altijd; —, m. fam. eindelooze tijd, m.; **au grand —,** nu en nimmer, in alle eeuwigheid niet.

Jam‖bage, m. post of stijl van eene deur of van een venster; grondmuur, m.; pl. de neêrhalen, m. of beenen der schrijfletters; **—be,** f. been; **— deçà, — delà,** adv. fam. schrijlings; **à mi—,** halverwege het been; **être haut sur —s, les —s,** lange beenen hebben; **faire la belle —,** zijne mooie beenen (kuiten) vertoonen; fig. pronken; **cela ne lui rend pas la — mieux faite!** dat zal hem niet veel geven, helpen! **cela vous fera de belles —s!** daar heb je veel aan! (ironisch); **aller, courir à toutes —s,** uit alle macht loopen; **jouer des —s, prendre ses —s à son cou,** wegvluchten, hard wegloopen; **n'avoir plus de —s,** niet meer kunnen gaan; **il a huit lieues dans les —s,** hij heeft acht uren geloopen; **jeter un chat aux —s de (à) qn.,** iem. een hinderpaal in den weg leggen; iem. de schuld van iets geven; **passer la — à qn.,** iem. een beentje lichten; **on vous a joué par-dessous —,** men is je gemakkelijk de baas geweest; **— de bois,** houten been, kunstbeen; fam. **vous ne pouvez vous en aller avec une seule —,** (eig.: op één been kunt ge niet weggaan) laten we nog een glas

drinken; **aller à trois —s**, hinken; **les —s d'un compas**, de beenen van een passer; **— de force**, noodbalk, v.; **—bé, e**, a. **bien —**, met mooie, welgevormde beenen; **mal —**, met slechtgevormde, leelijke beenen; **—bette**, f. klein been, beentje; klein zak- of vouwmes; pl. kleine balken, waarop de sparren van een dak rusten, m.; **donner la — à qn.**, iem. een beentje lichten; **—bier, ière**, a. tot het been, het scheenbeen behoorend; **muscle —**, ou **—**, m. kuitspier, scheenbeenspier, v.; m. slachtboom, m., kromhout (waaraan de slagers het geslachte dier bij de pooten ophangen); beenleder, lederen band der leidekkers (om zich voor 't vallen te behoeden); **—bière**, f. beenstuk (van een harnas); soort van slobkous, v.; **—bon**, m. (rad. jambe) ham, v.; **— fumé, rôti**, gerookte ham; **— de Mayence** ou **de Westphalie**, Westfaalsche ham; **—bonneau**, m. kleine ham, v., hammetje.

Jan, m. naam der beide bakken van 't triktrakbord, m.; valband, m.

Janissaire, m. (turc ieni, nouveau; tcheri, milice) Janitsaar.

Janoterie, f. grap, v.

Jansénis‖me, m. jansenisme, leer van Jansenius omtrent de genade, v.; **—te**, m. jansenist, voorstander dier leer.

Jan‖te, f. een velg van een rad, dat beslagen wordt, m.; **—ter**, v. a. velgen om een rad doen; **—tier**, m. **—tière**, f. velgdrevel, m. (tot vereeniging der velgen); **—tille**, f. schepbord van een' watermolen; **—tiller**, v. a. de waterraderen van een molen van schepborden voorzien.

Janus, m. (pr. **uce**) Janus, de god des vredes; **ouvrir, fermer le temple de —**, den oorlog verklaren, vrede sluiten.

Janvier, m. Januari, m. (Louwmaand).

Ja‖pon, m. Japansch porselein; **—ponais, e**, a. Japansch; m. et f. Japanees, Japaneesche vrouw; **—ponner**, v. a. het porselein, door herhaald branden, een Japansch voorkomen geven, japonneeren; **—ponaiserie**, f. Japansche snuisterij, v.

Jap‖pement, m. gekef, gejank, geblaf (van een hond); **—per**, v. n. keffen, janken, blaffen (van jonge honden of van vossen); **—peur**, m. keffer.

Jaque, f. broodvrucht, vrucht van den broodboom, v.; **— de mailles**, maliënkolder, m., maliënhemd.

Jaqueline, f. Jacobakannetje (naar de bekende gravin Jacoba van Beieren).

Jacquemart, ijzeren of koperen geharnaste mansfiguur, die, met een hamer in de hand, de uren op de klok van een uurwerk slaat, klokhamer, m.; veêr aan het drukwerk der munten, v.; houten pop, v. waarop men schijfschoot; zeer lange en breede degen, m.

Jaquette, f. mansjas (tot aan de knieën); kinderjurk (der jonge knapen); **trousser la — à un enfant**, een kind wat op de billen geven; **—**, monnikspij, v.; pop. ekster, v.

Jaquier, m. broodboom, m.

Jar, zie **Jars**.

Jarde, f. **Jardon**, m. eeltig gezwel aan den paardenvoet.

Jardi‖n, m. tuin, hof, m.; **— fruitier**, boomgaard; **— potager**, moestuin; **— botanique**, kruidtuin; **— fleuriste**, bloementuin; **— d'agrément, — de plaisance**, pleiziertuin; **— public**, openbare wandelplaats; **les —s suspendus de Babylone**, de hangende tuinen van Babel; **jeter une pierre (des pierres) dans le — de qn.**, iem. een steek onder water geven; loc. prov. **c'est une pierre jetée dans mon —**, die zet is op mij gemunt; **l'Italie est nommée le — de l'Europe**, Italië wordt de tuin van Europa genoemd; **— sec**, herbarium; **(côté) —**, gedeelte van 't tooneel rechts van den speler; **—nage**, m. het tuinieren, tuinmanswerk; groenten, v. (voor de markt bestemd); vlek (in diamant); **voiture de —**, groentekar; **—nement**, m. tuinbouw, m.; **—ner**, v. n. tuinieren; **—net**, m. tuintje, hofje; **—neux, euse**, a. vlekkig, troebel (van edelgesteenten); **—nier, ière**, a. tuin...; **plante —ière**, tuinplant, v.; m. et f. tuinier, tuinman; tuinmansvrouw; **—nière**, f. borduurwerk aan lubben enz.; bloemtafeltje; groentekar, v.; gerecht van verschillende groenten; **potage à la —**, groentesoep, v.; **à la belle —**, in 't kleedermagazijn te Parijs van dien naam; **la belle —**, schilderij van Rafaël in het Louvre.

Jardinier(-)fleuriste, m. bloemist.

Jardinier(-)maraîcher, m. groenboer.

Jardinier(-)pépiniériste, m. boomkweeker.

Jardinier(-)planteur, m. kweeker van woudboomen.

Jardon, zie **Jarde**.

Jar‖gon, m. brabbeltaal, kromtaal, v.; taal van eene bepaalde klasse, argot; geelachtige diamant, m.; **—gonner**, v. n. et a. brabbelen; **—gonneur**, m. brabbelaar.

Jarnac (pr. **nak**). m. kleine dolk, uit vroeger tijd, m.; **coup de —**, leelijke streek, boevenstreek, m. (naar den stoot, dien Gui de Charbot de Jarnac in 1547 zijn tegenstander in een duel toebracht).

Jarni, Jarnibleu, Jarnidieu, Jarnigué, Jarniguienne, interj. (je renie Dieu) (vloek der boeren op 't tooneel) voor den drommel.

Jarosse, Jarousse, Jarusse, f. roode platte erwt voor voeder, v.

Jarre, f. groote waterkruik, v.; m. pl. het zoogenaamd zomerhaar van sommige dieren, ook wel **poil mort** geheeten; zandbanken, ondiepten, v.

Jarre‖t, m. knieschijf, v.; knieboog, m.; bult, knobbel, m.; oneffenheid, v.; knobbel of bult aan den stam van een boom, m.; **tendre le —**, eene gewichtige houding aannemen, zich in postuur stellen; **être ferme sur ses —s**, stevig op zijne beenen staan; **avoir du —**, onvermoeid in het gaan, in 't dansen zijn; **— de veau**, kalfsschenkel, m.; **—té, ée**, a. krombeenig (van paarden); **—ter**, v. n. eene bocht maken, krom loopen; **— qn.**, iemands kousen met kousebanden vastmaken; **—tier**, m. knieboogspier, v.; **—tière**, f. (rad. jarret) kousebband, m.; **ordre de la —**, orde van den Kouseband (in Engeland); fig. **il ne lui va pas à la —**, hij staat ver beneden hem (in kennis, verdienste enz.); **je lui taillerai bien des —s**, ik zal hem heel wat te doen geven, zal hem de handen vol geven.

Jarreux, euse, a. overeind staande, rijzig; harig.

Jars, m. mannetjesgans, gent, m.; dieventaal, v.; **entendre le —**, fam. de ganzen kunnen verstaan, niet gemakkelijk bedrogen worden.

Jas, m. ankerstok, m.

Ja‖sement, m. gesnap, gepraat; **—ser**, v. n. praten, kakelen, snappen; **ce perroquet ne cesse de —**, die papegaai praat zonder ophouden.

Jaseran, Jaseron, m. †maliënkolder, m.; gouden (hals)ketting met fijne schalmen, m.

Jaserie, f. gepraat, gekakel, gesnap.

Jaseron, zie **Jaseran.**

Jaseur, m. **euse,** f. snapper, prater; snapster, praatster; zijdestaart (zekere vogel), m.

Jasmin, m. (ar. iasmin) jasmijn, v. (zekere welriekende bloem).

Jasminées, f. pl. jasmijnplanten, v.

Jas‖pagate, f. jaspisagaat, m.; **—page,** m. het spikkelen, marmeren (van de snee of den band van boeken); **—pe,** m. (gr. et lat. iaspis) jaspis, m.; **—pé, ée,** a. gespikkeld, gemarmerd (als jaspis); **—per,** v. a. als jaspis spikkelen, marmeren; **—pure,** f. jaspisachtige spikkeling op de sneê der boeken, v.; het als jaspis marmeren van boeken, zuilen, enz.

Jatte, f. (lat. gabata) kom, v. nap.

Jattée, f. kom-, nap-, trogvol, v.

Jau‖ge, f. maat, ijkmaat, v.; ijk, m.; roeistok, maatstok, m.; watermaat, roeiing, peiling, v.; **navire de cent tonneaux de —,** schip van honderd ton inhoud; **labourer une terre à vive —,** een land rijkelijk en diep bemesten; **—geage,** m. roeiing, peiling, v.; roeiloon, peilgeld; **—ger,** v. a. roeien, peilen; de dikte van een steen meten; **— un vaisseau,** een schip meten; **ce vaisseau jauge deux mètres d'eau,** dit schip heeft 2 meter diepgang; **—geur,** m. wijnroeier, wijnpeiler.

Jaumière, f. hennegat.

Jau‖nâtre, a. geelachtig; **—,** m. geelachtige kleur, v.; **—ne,** a. geel; **— feuille morte,** geelbruin; **nain —,** kaartspel, waarbij ruiten zeven de hoofdkleur is (**lindor**); fig. **faire des contes —s,** ongelooflijke dingen vertellen; **—,** m. geel, de gele kleur, v.; **— d'œuf,** dooier van een ei, m.; **—,** adv. **rire —,** gedwongen lachen; **—-carotte,** a. zoo geel als wortels; **—-citron,** a. citroengeel; **—net, ette,** a. geelachtig; m. boterbloempje; pop. goudstuk van 20 francs, gouden tientje (ook **jauniau** genoemd); **—nir,** v. a. geel verven of maken; v. n. geel worden; **—nissant,** a. geel wordend; **—nisse,** f. geelzucht (zekere ziekte), v.; **—nissement,** m. het geelworden; het geelverven.

Javan, ane, Javanais, e, a. Javaansch; m. et f. Javaan, Javaansche vrouw.

Javart, m. gezwel onder aan den poot der paarden.

Javeau, m. aanwas, m., aanslibbing, plaat, v. (in eene rivier).

Jave‖lage, m. het bij zwaden te drogen leggen van 't graan; **—ler,** v. a. het koren bij zwaden neêrleggen om er schoven van te maken; **—leur,** m. **euse,** f. zwadenmaker, -maakster; **—line,** f. kleine zwade, v.; kleine werpspies, v.; halve piek, v.

Javelle, f. zwade (hoeveelheid koren, die de maaier met één zeisslag neerlegt), v.; bos latten en wijngaardstaken, m.; bundeltje rijshout.

Javelle (eau de), f. Javellewater (soort van vlekkenwater).

Javelot, m. (lat. jaculum, trait) werpspies; pijlslang, v.

†**Jayet,** zie **Jais.**

Je (vóór een klinker of stomme h ') pr. ik.

Jean, m. Jan, Jobannes, Hans; **c'est — de Lagny que n'a point de hâte,** kom ik er vandaag niet, dan kom ik er morgen; **— de Paris,** verkleede prins, die geld rondstrooit; **c'est un train de — de Paris,** hij speelt den grooten heer; **c'est du bon temps de — de Vert,** dat kan mij nu niet meer schelen; (de Wert, keizerlijk generaal, 17e eeuw).

Jean-Bête, m. pop. domkop.

Jean-fesse, Jean-foutre, m. pop. lamme kerel, hondsvot.

Jean-Jean, m. (in de soldatentaal) rekruut.

Jeannet, m. Jantje, Hansje.

Jeanneton, f. dienstmeisje.

Jeannette, f. gouden kruisje met hartje er aan of op (halssieraad); pop. Jan-hen.

Jeanno‖t, m. fam. aartsdomoor, stoffel; hansworst van een' kwakzalver; **—tisme,** m. domheid, v.

Jectigation, f. siddering van den pols vóór en na de stuiptrekkingen, jectigatie, v.

Jectisse, zie **Jetisse.**

Jéhova, m. Jehovah, Eeuwige, Onveranderlijke, God.

Jéjunum (pr. **jéjunome**), m. (mot lat.) nuchtere, ledige darm, m.

Je ne sais quoi, m. un —, iets dat men niet beschrijven, niet recht uitdrukken kan.

Jennérien, ne, a. op de vaccine van Jenner betrekking hebbend.

Jérémiade, f. fam. klaaglied, treurzang, m.; jammerklacht, v.

Jersey, m. nauwsluitend, elastisch vrouwenlijfje.

Jésui‖te, m. jezuïet; **poudre des —s,** f. kina, v.; **—tique,** jezuïetisch; **—tisme,** m. jezuïetisme; leer, v. aard, m. gedrag der jezuïeten.

Jésus, a. et m. **papier —,** groote papiersoort voor atlassen, v.

Jet, m. (lat. jactus; de jacere, jeter) worp, m.; uitspruitsel van een boom, spruit, loot, v.; het afgieten, ingieten; **— de pierre,** steenworp; **armes de —,** werpwapens; **terres de —, — de berge,** uitgegraven aarde (aan den kant van een sloot of gracht); **— de feu,** vuurfontein, brander, m. (soort van vuurwerk); **— de lumière,** lichtstraal, m.; **— d'eau,** waterstraal, m.; springfontein, springbron; **— d'abeilles,** bijenzwerm, m.; **canne d'un seul —,** ou **—,** m. rotting, m. van één schot (zonder geledingen of knoesten); **statue fondue d'un seul —,** ineens gegoten standbeeld; fig. **ouvrage d'un seul —,** in eens, achter elkaar, geschreven werk; **premier —,** eerste ontwerp; **—,** waterbord, regenbord (aan eene deur, een drempel); los vlothout; wateremmer, m. puts, v.

Jeté, m. halve danspas, m.

Jetée, f. havemdam, pier, (haven)hoofd; kisting, v.; puin, gruis (dat op een weg ter verbetering is aangebracht).

Jeter, v. a. (rad. jet) werpen; gooien, smijten; afwerpen; uitwerpen; wegwerpen; **— des larmes,** een stroom van tranen storten, plengen; **— un cri,** een' schreeuw geven; **— un soupir,** een zucht slaken; **— des propos,** beginnen te spreken; **— en sable, en moule, en bronze,** in zand, metaal enz. afgieten; **— un canon,** een stuk geschut gieten; **— des fleurs,** bloemen strooien; **— un pont sur une rivière,** eene brug over eene rivier slaan; **— ses idées sur le papier, sur la toile,** zijne gedachten op 't papier, op 't doek brengen; **la pierre est jetée,** het besluit is genomen; **— des bombes, des grenades,** bommen, granaten werpen; **— des soupçons contre qn.,** tegen iemand wantrouwen opvatten; **— une œillade,** een lonk geven; **— qn. en prison,** iemand in de boeien slaan; **— l'effroi, la terreur, l'épouvante,** schrik verspreiden; **— l'an-**

cre, het anker uitwerpen; v. n. etteren, dragen; **se —,** v. pr. zich werpen, zich storten; **se — aux pieds de qn.,** zich aan iemands voeten werpen; **se — dans le feu, dans un puits, dans la mer,** zich in het vuur, in een put, in de zee werpen.

Jetisse, a. **terre —,** uitgegraven en op eene andere plaats neergeworpen aarde; **laine — (jettice),** uitschot van wol; **pierres —s (jectisses),** bouwsteenen, die met de hand gelegd kunnen worden.

Jeton, m. legpenning, speelpenning, rekenpenning, m.; fig. **être faux comme un —,** een valsch karakter hebben; **— de présence,** presentiepenning.

Jetta‖tore, m. hij, die met den boozen blik behept is; **—ture,** f. booze blik **(mauvais œil).**

Jettement, m. het werpen.

Jettice, zie **Jetisse.**

Jeu, m. (lat. j o c u s) spel, vermaak; boerterij, kortswijl, v.; inzet, inleg, m.; speelhuis; **ce n'est pas — d'enfant,** het is geen kinderspel, het is eene ernstige zaak; **les —x de Mars,** de oorlog; **—x de princes,** genoegens der grooten, die de kleinen benadeelen; **— de boule,** balspel; **— de cartes,** kaartspel, spel kaarten; **— d'échecs,** schaakspel, schaakbord; **— d'esprit,** kwinkslag, m.; **— de mail,** maliebaan, v.; **— de commerce,** commerce, zeker kaartspel; **—x de société, —x innocents, petits —x,** gezelschapsspelen; loc. prov. **—(x) de main, —(x) de vilain,** spelen, waarbij gevochten wordt, zijn onbehoorlijk; **— de mots,** woordspeling, v.; **— de la nature,** speling der natuur, v.; **— de paume,** kaatsbaan, v.; **ils sont à deux de —,** zij zijn tegen elkander opgewassen; **exception de —,** uitzondering, die de wet maakt voor speelschulden; **— de quilles,** kegelspel; **jouer le — de qn,** iem. helpen om te winnen (ook fig.); **tenir le — de qn.,** voor iem. spelen; **mettre au —,** op 't spel zetten; **d'entrée de —,** vanaf 't begin (van 't spel); **se piquer au —,** hardnekkig doorspelen; fig. hardnekkig in iets volharden; **jouer bon —, bon argent,** om kontant geld spelen, kontant het verlorene betalen; fig. **bon —, bon argent,** in ernst; **avoir beau —,** vrij spel hebben, eene mooie gelegenheid hebben; **donner beau — à qn.,** iem. gewonnen spel geven; geen tegenstand bieden; **faire voir beau — à qn.,** iem. een leelijken trek spelen; **sa fortune est en —,** zijn vermogen staat op 't spel; **mettre qn. en —,** iem. bij een spel (eene zaak) betrekken; **mettre qch. en —,** iets in 't werk stellen; **vieux —,** ouderwetsch; **tirer son épingle du —,** zich stilletjes ergens aan onttrekken; **donner du — à qn.,** iemand wat te doen geven; **c'est un — joué,** 't is eene doorgestoken kaart, een afgesproken werk; **maison de —,** speelhuis; **mettre au —, faire le —,** inzetten; **être adonné au —,** aan het spel verslaafd zijn; **jouer grand, gros —,** grof spelen; **jouer un — d'enfer,** hoog en gewaagd spelen; **—,** gemakkelijke beweging (van deuren enz.), v.; **avoir du —,** speling, ruimte hebben (van werktuigen); **cette porte n'a pas assez de —,** deze deur draait niet gemakkelijk; pl. kupidootjes; **les Jeux, les Ris et le Grâces,** de Spelen, de Lachjes en de Bevalligheden (gezellen van Venus); **un — d'outils,** een stel gereedschappen; **un — de voiles,** een stel zeilen, **un — d'avirons,** een stel roeiriemen.

Jeudi, m. (lat. J o v i s d i e s, jour de Jupiter) Donderdag, m.; **— gras,** de Donderdag vóór de vasten; **— saint, — de l'absoute, — absolu,** witte Donderdag, de Donderdag van de vastenweek, m.; **la semaine des trois, des quatre —,** tijdstip dat nooit komt (te St. Juttemis, als de kalveren op 't ijs dansen).

Jeun (à) (pr. **jun**), adv. (lat. j e j u n u s, qui est à jeun) nuchteren.

Jeûne, m. (lat. j e j u n i u m) het vasten; vastendag, m.; fig. onthouding, v.; **long comme un jour de —,** zoo lang als een vastendag (van iets dat vervelend lang duurt).

Jeu‖ne, a. (lat. j u v e n i s) jong; jeugdig; **à Mr. Richard —,** aan den heer Richard junior; **— premier, première,** rol van eerste(n) verliefde; **couleur —,** kleur, die alleen jonge menschen staat; **—,** m. jongere; jonge man; klein kind; jong dier, jong; **—nement,** adv. jongstleden, onlangs; **cerf dix cors —,** hert, dat pas zijn gewei met tien takken heeft gekregen, zesjarig hert.

Jeûner, v. n. (lat. j e j u n a r e) vasten.

Jeunesse, f. jeugd, v.; jonkheid, jongelingschap, v. jonge jaren; **— des écoles,** schooljeugd; ook: studeerende jongelingschap; **il faut que — se passe,** de jeugd moet uitrazen.

Jeunet, ette, a. fam. zeer jong.

Jeûneur, m. **euse,** f. hij of zij, die vast.

Jeux, m. pl. openbare spelen.

Joail‖lerie (pr. **jo-a-ie-rie**), f. (rad. j o y a u) juwelierskunst, v.; juweelhandel, m.; **—lier** (pr. **jo-a-ié**), m. **ière,** f. juwelier, handelaar, handelaarster in juweelen.

Job, m. pr. **pauvre comme —,** zoo arm als Job, doodarm; **c'est la femme à —,** 't is eene helleveeg, eene xantippe; **papier —,** sigarettenpapier; **—,** (arg.) onnoozele hals; bedriegerij.

Jobar‖d, m. fam. onnoozele bloed, domkop; **—der,** v. a. voor den gek houden; **—derie,** f. onnoozelheid, v.

Jockey (pr. **jo-kè**), m. (mot angl.) staljongen; jonge rijknecht.

Jocko, m. orang-oetang, boschmensch, m.; fam. **pain (à la) —,** lang brood.

Jocrisse, m. fam. zot, uilskuiken; onnoozele knecht.

Jodelet, m. fam. potsenmaker.

Joel, m. aarvisch, zeeaar.

Johannique, a. den apostel Johannes betreffend.

Johannisberg, m. zekere fijne Rijnwijn, m.

Joie, f. (lat. g a u d i u m) vreugde, blijdschap, vroolijkheid, v.; **vivre dans les —s du monde,** in de wereldsche vermaken of genietingen leven.

Joi‖gnant, ante, a. bijliggend, bijgelegen; **—gnant,** prép. naast, dicht bij; **tout —,** vlak naast.

Joindre, v. a. (lat. j u n g e r e) samenvoegen, samenleggen, samenzetten, enz.; vereenigen; vouwen; toevoegen, bijdoen, bijvoegen; achterhalen; v. n. sluiten, nauwkeurig aaneensluiten; **— les mains,** de handen vouwen; **— les pieds,** de voeten aaneensluiten; **à pieds joints,** met aaneengesloten voeten; fig. in ééns; **se —,** v. pr. zich vereenigen, samenvoegen; elkander ontmoeten, aantreffen.

Join‖t, e, part. passé de j o i n d r e et a. gevoegd, samengezet, verbonden (zie ook: **joindre**); **—,** m. gewricht; voeg, geleding, v.; **connaître le —,** een achterdeurtje weten; **trouver le —,**

de goede manier vinden om iets aan te pakken; **remplir les —s des pierres,** de voegen der steenen vullen; **—te,** f. kluister aan den poot van een paard, v.; **—té, ée,** a. hoog of laag van pooten (van paarden); **—tée,** f. dubbele handvol, v.; **—tif, ive,** a. aaneensluitend, dicht aanéén gevoegd; **—toiement,** m. het voegen, het dichtstrijken der voegen; **—toyer,** v. a. voegen, de voegen vullen, instrijken; **—ture,** f. gewricht; voeg, v.

Joli, ie, a. aardig, mooi, fraai, lief, hupsch.

Joliesse, f. aardigheid, lieftalligheid, v.

Joliet, ette, a. fam. lief, vrij aardig.

Joli‖ment, adv. aardig, geestig; **—vetés,** f. pl. allerlei aardige kleinigheden, v.

Jonathan (of **frère Jonathan**), m. broeder Jonathan (benaming die de Engelschen aan de Amerikanen geven).

Jone, m. (lat. juncus) bies, v.; riet; gouden ring zonder kas of steen, m.; **— des Indes,** Spaansch riet; **canne de —,** f. ou **—,** m. rieten wandelstok; **droit comme un —,** rechtuit; kaarsrecht; **des —s,** rieten matten.

Joncacées, f. pl. biesgewassen.

Jon‖chaie, f. plaats, waar riet wast, v.; **—chée,** f. gestrooide bloemen of takken; kaaskorfje; kleine roomkaas, v.; fig. slachting, v.; **une — de cadavres,** eene menigte verstrooid liggende lijken; **—chement,** m. bestrooiing, v. met bloemen, takken enz.; **—cher,** v. a. (rad. jonc) met bloemen enz. bestrooien; fig. bedekken; **—chère,** f. rietbosch(je); **—chets,** m. pl. knipperspel (van jonchets = fiches, die op tafel door elkaar liggen, moeten zooveel mogelijk tegelijk met een haakje opgenomen worden, zonder de andere aan te raken).

Jonction, f. (lat. junctio; de jungere, joindre) samenvoeging, vereeniging, samenkomst; vereenigingspunt.

Jon‖gler, v. n. (lat. joculari, faire des choses plaisantes) goochelen; **—glerie,** f. goochelarij, kwakzalverij, v.; **—gleur,** m. goochelaar, potsenmaker, kwakzalver.

Jonque, f. (chinois tchouen, bateau) jonk, v. (Chineesch vaartuig).

Jonquille, f. jonkielje, tijloos, v. (soort van narcis); geel-en-witte kleur.

Joseph, a. **papier —,** soort van dun en doorschijnend papier.

Jotte, f. beet, biet, v.; wilde mosterd, m.

Jottereaux ou **Joutereaux,** m. pl. stutten, klampen, m., mastwangen, v.

Jouable, a. speelbaar, opvoerbaar.

Jouail‖ler, v. n. fam. tot tijdkorting om kleine winst spelen; middelmatig spelen (muziek); **—lerie,** zie **Joaillerie.**

Joubarbe, f. huislook, donderbaard.

Joue, f. (lat. gena) wang, koon, kaak, v.; **coucher en —,** mikken, aanleggen; **— de vaisseau,** boeg, m. van een schip.

Jouée, f. dikte van een' muur in de opening van eene deur of van een venster, v.

Jouer, v. n. et a. (lat. jocari, de jocus, jeu) spelen; zich gemakkelijk bewegen; **— sur les mots,** woordspelingen maken; **— avec sa vie, sa santé,** zijn leven, zijne gezondheid niet ontzien; **— d'un instrument,** op een instrument spelen; **— du violon,** op de viool spelen; **— à un jeu,** een spel spelen; **— qch.,** iets spelen; om iets spelen; **— qn.,** iem. bedriegen; belachelijk maken; **— de malheur,** ongelukkig spelen; fig. een ongeluksvogel zijn, wanboffen; **— au fin, au plus fin,** list, sluwheid te baat nemen; **— serré,** voorzichtig spelen; fig. voorzichtig te werk gaan; **— qn. par-dessous jambe,** iem. zonder moeite de baas worden; **— des jambes,** hard loopen; **— d'adresse,** listig, behendig zijn; **— de la prunelle,** elkaar knipoogjes geven; **— des yeux,** elkaar blikken van verstandhouding geven; **— du poignard, de la dague,** den dolk hanteeren; **— une pièce, un tour à qn.,** iem. een poets bakken; **la serrure ne joue pas,** het slot beweegt niet gemakkelijk; **couleurs qui jouent,** wisselende kleuren; **cette étoffe joue la soie, le satin,** deze stof gelijkt op zijde, satijn; fig. **faire jouer des ressorts,** alle mogelijke middelen in 't werk stellen; **le vaisseau joue sur son ancre,** het schip drijft heen en weer op zijn anker; **faire — les eaux,** de fonteinen laten springen; **les pompes jouent,** de pompen spuiten; **faire — le canon,** met geschut schieten; **faire — une mine,** eene mijn doen springen; **— aux quatre coins,** stuivertje-wisselen; **— à la main chaude,** handjeplak spelen; **— à colin-maillard,** blindemannetje spelen; **se —,** v. pr. spelen, zich vermaken; **se — à qn.,** iem. aanvallen; **se — à qch., sur qch.,** zich met iets inlaten; **se — de qn.,** met iem. den spot drijven; **se — de qch.,** iets spelende doen; met iets spelen.

†**Jouereau,** m. slecht speler, kruk; speler om weinig geld.

Jouet, m. speelgoed; fig. speelbal, m.; **notre vaisseau fut le — des vents et des flots,** ons schip was een speelbal van wind en golven; **je ne veux pas être le — des sots,** ik wil niet van gekken worden uitgelachen.

Joueur, euse, f. speler, speelster; **beau —, bon —,** speler, die zijn verlies flink draagt; **— des mains,** schalk, grappenmaker; fam. **c'est un rude —,** bij verstaat geen gekscheren, 't is gevaarlijk met hem aan te leggen; **— de billard,** biljartspeler: **— de gobelets,** goochelaar; a. —, speelziek.

Joufflu, ue, a. fam. met dikke wangen, bolwangig; **avant —,** ronde, stompe boeg, m.

Joug (pr. **jougue**), m. (lat. jugum) juk; **s'affranchir du —, secouer le —,** het juk afwerpen; **mettre sous le —,** onder het juk brengen; **—,** m. sjorhout (op schepen); hefboom der balans, m.

Jouières, Jouillères, f. pl. zijmuren eener sluis, m.

Jouir, v. n. (lat. gaudere, éprouver de la joie) **(de qch.)** iets genieten of bezitten, in het bezit zijn van iets.

Jouis‖sance, f. genot; gebruik; bezitting, v.; **—sant, ante,** a. genietend, gebruikend, bezittend.

Joujou, m. fam. kinderspeelgoed; pop. ridderkruis van 't Legioen van eer; **faire —,** spelen.

Jour, m. daglicht, licht; dag, m.; **au point du —,** bij het aanbreken van den dag; **au petit —,** bij het eerste morgenlicht; **il fait, il est grand —,** het is klaarlichte dag; **clair comme le —,** glashelder; fig. **le grand —,** het daglicht, de openbaarheid; **voir le —,** het levenslicht aanschouwen; **mettre au —,** ter wereld brengen; fig. voortbrengen, scheppen; openbaren; **perdre, quitter le —,** sterven; **—,** licht, vensterlicht; **ce — est bien pratiqué,** dat licht is goed aangebracht; **pratiquer un — dans un mur,** eene opening in een muur aanbrengen; **faux(-)—,** valsch licht;

venster in een tusschenmuur; **cette maison a des —s sur la maison voisine,** eenige vensters van dit huis zien uit op het naburige huis; **— droit,** ter borsthoogte geplaatst licht; **— à plomb,** loodrecht invallend licht; **placer un tableau à (dans) son —,** een schilderij in 't goede licht plaatsen; fig. **cela jette un — nouveau sur la question,** dat werpt een nieuw licht op het vraagstuk; **—,** opening; **se faire —,** doorbreken; zich openbaren; **l'eau se fit — à travers la digue,** het water brak door den dijk; **cloison percée à —,** beschot met openingen (voor 't licht); fig. **on a percé à — sa fraude, son secret,** men heeft zijn bedrog, zijn geheim onthuld; **un fourbe percé à —,** een ontmaskerde schurk; **des bras à —,** opengewerkte kousen; **—,** middel; **je ne vois point — (point de —) à cette affaire,** ik zie geen middel om deze zaak tot een goed einde te brengen; **—,** dag; **il faiblit de — en —, — à —,** hij wordt met den dag zwakker; **ce journal paraît tous les huit —s,** deze courant verschijnt om de week; **de deux —s l'un,** om den anderen dag; **avoir son —,** een bepaalden dag voor iets hebben; een bepaalden ontvangdag hebben; **le — de l'an,** de nieuwjaarsdag; **je prendrai votre —,** ik zal den dag nemen, dien u kiest; **prendre —,** een dag afspreken; **un (beau) —,** eens, op zekeren dag; **par —,** dagelijks; **d'un — à l'autre,** binnen zeer korten tijd; **de — à autre,** van tijd tot tijd; **de nos —s,** heden ten dage; **du —,** van vandaag; **ces fruits sont du —,** deze vruchten zijn vandaag geplukt; **mettre sa correspondance à —,** zijne correspondentie bijwerken; **les vêtements de tous les —s,** de daagsche kleeren; **les vêtements des grands —s,** de zondaagsche kleeren; **du — au lendemain,** tusschen vandaag en morgen; fig. zonder uitstel, onmiddellijk; **il vous paiera au premier —, un de ces —s,** hij zal u een dezer dagen betalen; **— pour —, à pareil —,** juist op denzelfden dag, op den dag af; **vivre au — la journée, au — le —,** zorgeloos, zonder te sparen leven.

Journa‖l, m. (lat. diurnus, journalier) dagboek, journaal; dagblad, weekblad, maandschrift; **— quotidien, hebdomadaire, mensuel,** dagblad, weekblad, maandblad; **— officiel,** staatsblad; **publier un —,** een dagblad uitgeven; **— de terre,** stuk land, dat men in één dag kan bewerken; **—** a. **livre journal, papiers journaux,** dagboek, dagregister; **—lier, ère,** a. (lat. diurnalis) dagelijksch; veranderlijk, wisselvallig; **—lier,** m. daglooner; **—lisme,** m. het dagbladwezen, de journalistiek; betrekking van dagbladschrijver; **—liste,** m. dagbladschrijver, journalist.

Jour‖née, f. dag, m.; dagwerk; dagloon; dagreis, v.; gevecht, slag, m.; **homme de —,** daglooner; **mentir à la —, à — faite,** voortdurend liegen (alsof men er voor betaald wordt); **la — de Marengo, de Waterloo,** de veldslag van Marengo, van Waterloo; **—nellement,** adv. dagelijks.

Jou‖te, f. (lat. juxta, près de) steekspel; watersteekspel; fig. kamp, strijd, m.; **— de coqs,** hanengevecht; **—ter,** v. n. een steekspel houden, lansen breken, met speren tegen elkander rennen; fig. fam. kampen, strijden; **—teur,** m. kampvechter; **c'est un rude —,** 't is een geducht kampioen.

†**Jouven‖ce,** (bas lat. juventia) f. jeugd, v.; **fontaine de Jouvence,** verjongende bron, v.; †**—ceau,** m. fam. jongeling, jonkman; †**—celle,** f. fam. meisje; jonge dochter.

†**Jouxte** (lat. juxta) prép. nevens, belendende; volgens, overeenkomstig.

Jovia‖l, ale, a. lustig, opgeruimd, vroolijk, blij, onbezorgd; **—lité,** f. vroolijkheid, blijgeestigheid, v.

Jovien, ne, a. Jupiter betreffend.

Joyau, m. (lat. jocalia) kleinood, juweel; opschik, tooi, m.; **les —x de la couronne,** de kroonjuweelen.

Joyeu‖sement, adv. met blijdschap, blijde; **—seté,** f. aardigheid, grap, v.; **—x, euse,** a. blij, vroolijk, lustig, verheugd.

†**Jube,** f. manen, v.; halsvederen (van den haan), v.

Jubé, m. hoogzaal, okzaal, v. (tusschen het koor en 't schip van de kerk); **venir à —,** zich onderwerpen; alles doen wat men wil.

Jubi‖laire, a. tot het jubelfeest behoorend; zijn jubileum vierend, zijn 50-jarig ambtsfeest vierend; **fête —,** jubelfeest; **année —,** jubeljaar; **—lant, ante,** jubelend; **—lation,** f. vreugde, vroolijkheid, v.; **—lé,** m. (hébr. iobel, corne de bélier, instrument qui servait à annoncer l'année sainte) jubeljaar, jubelfeest (bij de oude Israëlieten); aflaatjaar (bij de Katholieken); jubileum (50-jarig ambtsfeest); **faire son —,** alle voor het aflaatjaar voorgeschreven godsdienstoefeningen verrichten; **faire —,** de kaarten in de war werpen; **ce professeur célèbre cette année son —,** deze hoogleeraar viert dit jaar zijn jubileum; a. **—,** zijn 50-jarig ambtsfeest vierend, jubilaris; **—ler,** v. n. (lat. jubilare) vreugde bedrijven, jubileeren.

Ju‖ché, a. **cheval —,** paard, dat voor op den voet gaat, overkootig is; **—cher,** v. n. et **se —,** v. pr. roesten, rusten, op het rek gaan zitten, rekken, te rek gaan (van hoenders en andere vogels); fig. fam. ergens op zitten; **se —,** v. pr. fig. fam. op eene hooge plaats, op eene bovenverdieping gaan wonen; v. a. hoog neerzetten; **—choir,** m. roest, v., roeststok, m., rek (waarop de hoenders zitten).

Judaï‖que, a. (lat. judæus, juif) joodsch; fig. te veel aan de letter hechtend; **—quement,** adv. op zijn joodsch, op joodsche wijze; **—sant, ante,** a. het Joodsche geloof toegedaan; **—sme,** m. jodendom; **—ser,** v. n. het Joodsche geloof toegedaan zijn; fig. te veel aan de letter hechten.

Judas (pr. **a**), m. verrader; **baiser de —,** verraderlijke kus, v.; **barbe de —,** roode baard; **avoir un poil du —,** rood haar hebben; **—,** kijkgat, opening (in eene zoldering, eene deur).

Judèle, Judelle, f. zwartachtig waterhoen.

Judicatum-solvi, m. borgtocht van een' vreemdeling voor de rechtskosten, m.

Judicature, f. (lat. judicaturus, devant juger) rechtersambt.

Judiciai‖re, a. (lat. judicium, jugement) gerechtelijk, rechterlijk; **ordre —,** gerechtelijk bevel; **vente —,** verkooping op bevel van den rechter; **témoin —,** getuige in rechten; **astrologie —,** wichelarij of voorzegging uit de sterren, v.; **combat —,** gerechtelijk tweegevecht; **—,** f. beoordeelingskracht, v.; **—rement,** adv. gerechtelijk; op gerechtelijke wijze.

Judicieu‖sement, adv. oordeelkundig, met oordeel; **—x, euse,** a. (lat. judicium, jugement) oordeelkundig.

Juge, m. (lat. judex; de jus, droit et dicere, dire) rechter; **— civil,** burgerlijk

rechter; — **criminel**, crimineelrechter; — **de paix**, vrederechter, kantonrechter; **le livre des —s**, het Boek der Richteren.

Jugé, m. gerechtelijke uitspraak, v.; **le bien —**, rechtvaardig vonnis; **le mal —**, onrechtvaardig vonnis.

Juge-Commissaire, m. rechtercommissaris; pl. **des juges-commissaires.**

Jugeable, a. beoordeelbaar.

Jugement, m. vonnis; beoordeelingskracht, v.; **le tribunal est en —**, de rechtbank houdt zitting; **ester en —**, partij in een proces zijn; **— de Dieu**, Godsgericht; **(grand) —, — dernier, — final, — universel**, laatste oordeel; **—**, crisis, beslissing (van eene ziekte).

Jugeoline, f. oostersche vlasdotter, v.

Juger, v. a. et n. (rad. juge) oordeelen; vonnissen; beslechten; vermoeden, besluiten, meenen, houden voor...; **chose jugée**, besliste zaak.

Jugère, m. jugerum, oude Romeinsche akkermaat, v.

Jugerie, f. †rechtsgebied eens rechters; beoordeelzucht, v.

Juges, m. pl. boek der Richteren.

Jugeur, m. slecht rechter; bediller, oordeelveller.

Juglan‖dées, f. pl. walnoteboomen; **—dine**, f. bittere stof der walnootschalen.

Jugulaire, a. (lat. jugulum, gorge) wat tot de keel, den gorgel of den strot behoort; **(veine) —**, f. keelader; **—**, f. stormband (van een kepi, een helm, een schako).

Juguler, v. a. (lat. jugulare) worgen; afpersen, afzetten; doodelijk vervelen.

Juif, m. **Juive**, f. (lat. judæus; de Judæa, Judée) jood, jodin; fig. fam. woekeraar; **— errant**, wandelende jood.

Juillet (pr. **jui-iè**), m. Juli, Hooimaand, v.

Juin, m. (lat. junius, le mois consacré à Junon) Juni, Zomermaand, v.

Juiverie, f. jodenstad, jodenwijk, v.; fig. jodenhandel, m.

Juju‖be, f. borstbezie, v.; —, m. borstmiddel uit jujubes bereid, borstklontje; **—bier**, m. borstbeziënboom, m.

Jule, m. zie **Iule.**

Julep (pr. **lèpe**), m. (arab. djoulab) koeldrank. m.

Julien, ienne, a. Juliaansch, wat tot Julius Cæsar behoort, door hem ingesteld is; **période —ne**, Juliaansche periode, v.; **calendrier —**, Juliaansche kalender, m.; **Saint —**, m. pruimsoort, perensoort, v.; soort van Bordeauxwijn.

Julienne, f. nacht-, stokviolier; **— jaune**, winterkers; **(potage à la) —**, groentesoep, v.

Jumar(t), m. muilos, osezel (fabelachtige bastaard van het paarden- of ezelsgeslacht en het rundergeslacht).

Jumeau, m. **elle**, f. (lat. gemellus) tweeling, m. en v.; a. tweeling....; **frères —x, sœurs —elles**, tweelingbroeders, tweelingzusters; **chiens —x**, tweelinghonden; **lits —x**, naast elkaar staande bedden van gelijke grootte; zie ook **Jumelle.**

Jume‖lé, ée, a. met versterkingshouten voorzien; uit tweelingsbalken samengesteld; **—ler**, v. a. twee gelijke dingen samenvoegen; wangen, met klampen versterken.

Jumel‖les, (fém. de jumeau) f. pl. twee gelijke stukken hout of metaal; tweelingzusters, v.; dubbele tooneel- of operakijker, m.; de twee zijstijlen eener drukpers, m.

Ju‖ment, f. (lat. jumentum, bête de trait) merrie, v.; muntpers, v.; **—menterie**, f. stoeterij om hengsten te fokken, v.

Jungle (pr. **jongle**), f. moerassig bosch.

Juni‖péracées (lat. juniperus) f. pl. jeneverstruikachtigen; **—père**, m. jeneverstruik, m.

Junon, f. Juno, v. naam eener asteroïde; fig. **l'oiseau de —**, de pauw, m.

Junte (pr. **jonte**), f. (esp. junta, assemblage) vereeniging, verbintenis, v.; staatsraad, m. in Spanje, regeeringscomité.

Jupe, f. vrouwenrok, m.; **corps de —**, roklijfje; **— de dessus, — de dessous**, bovenrok, onderrok; **—**, pand (van een militaire jas).

Jupiter, m. Jupiter, m.; fig. **l'oiseau de —**, de arend.

Ju‖pon, m. korte onderrok, m.; **—ponner**, v. a. een onderrok aandoen; **se —**, v. pr. een onderrok aantrekken; **—ponnier, ière**, a. onderrok....

Jurande, f. ambt van gezworene in een gild; college van gezworenen.

Jurassique ou **Jurassien, ne**, a. tot den Jura behoorend.

Jura‖t, m. weleer: magistraatspersoon te Bordeaux; **—toire**, a. onder eede; **caution —**, waarborg onder eede.

Juré, ée, a. gezworen, beëedigd; m. gezworene; **traducteur —**, beëedigd translateur (vertaler).

Juré-crieur, m. gezworen uitroeper.

Ju‖rement, m. eed; vloek, m.: vloekwoord; **—rer**, v. a. (lat. jurare; de jus, juris, le droit) zweren; bezweren; heilig verzekeren; vloeken; fig. sterk afsteken; **— ses grands dieux**, bij kris en kras, bij alles wat heilig is, zweren; **Dieu en vain ne jureras**, gij zult den naam des Heeren niet ijdel gebruiken; fig. **ce violon jure**, die viool krast: **le vert jure avec le bleu**, groen en blauw passen niet bij elkaar; **il ne faut — de rien**, men moet nooit willen instaan voor wat men later doen zal of voor wat later gebeuren zal; **—reur**, m. eedaflegger; vloeker, lasteraar.

Juridic‖tion, f. (lat. juridictio; de jus, juris, le droit; dicere, dire) rechtsmacht, v.; rechtsgebied; jurisdictie, v.; rechtsdwang, m.; **—tionnel, le**, a. dat tot het rechtsgebied behoort.

Juridi‖que, a. gerechtelijk; **—quement**, adv. gerechtelijk.

Juris‖consulte, m. (lat. jurisconsultus; de jus, juris, le droit; consulere, consulter) rechtsgeleerde, jurist; **—prudence**, f. (lat. jurisprudentia; de jus, juris, le droit; prudentia, connaissance) rechtsgeleerdheid, v.; **— canonique, civile, criminelle**, kerkelijke, burgerlijke, lijfstraffelijke rechtskennis, v.; **—te**, m. (lat. jus, juris, droit) rechtsgeleerde, jurist.

Juron, m. fam. vloekwoord.

Jury ou **Juri**, m. (mot angl.) gezworen gerecht, rechtbank van gezworenen, v.; jury, raad van beoordeeling; **— d'examen**, examen-commissie, v.

Jus, m. (lat. jus, sauce) sap, nat; **— de réglisse**, drop; **— de veau**, kalfsnat; **— de groseilles**, aalbessensap.

Jusant, m. ebbe, v.; vallend water.

Jusque, Jusques, prép. (lat. usque) tot, tot aan; **jusqu' à quand**, prép. tot hoe lang; **jusques et y compris**, tot en met; **il n'est pas jusqu' aux valets qui ne s'en mêlent**,

zelfs de bedienden bemoeien er zich mee; conj. **jusqu' à ce que**, totdat.

Jusquiame, f. bilzenkruid, slaapkruid.

Jussion, f. (lat. jussio; de jubere, obéir) bevel, vorstelijk gebod; **lettres de —**, koninklijk kabinetsbevel.

Justaucorps, m. mansrok (tot de knie), m.

Jus‖te, a. (lat. justus; de jus, droit) rechtvaardig; billijk; oprecht, vroom, nauwkeurig; te nauw, te kort, te licht; **— ciel! — Dieu!** gerechte hemel! groote God! **cette montre est —**, dat horloge gaat gelijk; **—**, m. rechtvaardige; het rechtvaardige; het juiste; jak, lijfje der boerinnen; adv. richtig, juist, met juistheid; **frapper —**, op de juiste plaats treffen; **au —**, zeer nauwkeurig; **comme de —**, zooals billijk is; **—tement**, adv. rechtvaardig, billijk; nauwkeurig; juist; **—tesse**, f. juistheid, v.; **—tice**, f. (lat. justitia; de jus, le droit) rechtvaardigheid, gerechtigheid, v.; recht; gerecht; rechtbank, justitie, v.; **c'est —**, dat is billijk; **rendre — à qn.**, iem. recht laten wedervaren; **faire — de qn., de qch.**, over iem., iets recht doen; **faire — à qn., qch.**, iemand, iets recht verschaffen; **se faire —**, zijn onrecht bekennen; **appeler, traduire en —**, voor het gerecht roepen; **cour de —**, gerechtshof; **bureau de la —**, ministerie van Justitie; **—ticiable**, a. aan den rechtsdwang onderworpen; **—ticier**, v. a. rechten, eene lijfstraf doen lijden; **—ticier**, m. hij, die de gerechtigheid voorstaat; rechtsheer; handhaver van het recht; wreker; **—tifiable**, a. te rechtvaardigen; verdedigbaar; **—tifiant ante**, a. rechtvaardigend; **—tificateur**, m. waarmaker, bewijzer; gelijkmaker (zeker werktuig der letterzetters); **—tificatif, ive**, a. rechtvaardigend, bewijzend; **pièces —ives**, bewijsstukken; **—tification**, f. rechtvaardiging, verontschuldiging, zuivering, v.; het waar maken, bewijzen; regellengte, v. (bij de drukkers), v.; **—tifier**, v. a. (lat. justificare; de justus, juste; facere, faire) rechtvaardigen, verontschuldigen; bewijzen, bevestigen, waarmaken; vrij sprekon; de juiste lengte aan een' regel geven (bij de letterzetters).

Jute, m. Jute, China-hennep.

Ju‖ter, v. n. sap laten afdruipen; **—teux, euse**, a. sappig; fig. rijkelijk.

Juvéni‖le, a. (lat. juvenis, jeune) jeugdig; **—lement**, adv. op jeugdige wijze; **—lité**, f. jeugdigheid, v.

Juxta‖linéaire, a. (lat. juxta, auprès et linea, ligne) **traduction —**, vertaling tegenover den tekst, v.; **—poser**, v. a. (lat. juxta, au préset fr. poser) naast elkander plaatsen; **—position**, f. naast elkander plaatsing, v.; groei door aanzetting, nevenplaatsing der deelen, m.

K.

K, m. K, elfde letter van het alphabet, v.

Kabak, m. bier- en brandewijnhuis in Rusland.

Kabyle, Kabile, a. van of uit Kabylië.

Kadine, f. Kadoena, eene der 7 rechtmatige gemalinnen van den grooten Heer.

Kahouanne, f. karetschildpad, v.

Kaiserlick, m. Oostenrijker.

Kakatoès, Cacatois (pr. **toi**), m. kaketoe, v. (papegaai).

Kakerla, Kakerlaque, Kakerlat, m. kakkerlak, m. (zeker insect); Aziatische albinos, m.

Kaléidoscope, m. (gr. kalos, beau; eidos, image; skopeó, je vois) kaleidoscoop, m., schoonheidskijker, m.

Kali, m. zeegras; loogzout, potasch, v.

Kalmie, f. kalmia, v. (heideplant).

Kalmouk, e, a. tot het Mongoolsche ras behoorend.

Kamichi, m. gehorend struishoen.

Kampong, m. Indisch gehucht.

Kandjar, Kandjiar ou **Kangiar**, m. tweesnijdende dolk met breeden kling, m.

Kangourou, Kanguroo, m. springhaas, kangaroe, m. (dier uit Nieuw-Holland).

Kan, zie **Khan**.

Kan‖tien, ienne, a. Kantiaansch; m. Kantiaan (aanhanger van Kant); **—tisme**, m. wijsgeerig stelsel van Kant; **—tiste**, m. aanhanger van Kants stelsel, Kantiaan.

Kaolin, m. (mot chinois) Chineesche porceleinaarde, v.

Karabé, m. barnsteen, m.

Kava, Kavava, m. bedwelmende drank der Zuidzee-eilanders.

Keepsake (pr. **kipsèque**), m. (mot angl. qui signifie souvenir d'amitié) sierlijk ingebonden album met gedichten, platen, muziek enz. (als geschenk, souvenir gegeven); verzameling kopergravures.

Képi, m. kepi, soldatenpet, v.

Kermès (pr. **ès**), m. kermes (soort schildluis, die eene roode kleurstof levert); **— minéral, — des chartreux**, zeker rood poeder (oud geneesmiddel).

Kermesse, f. kermis, v.

Khan, m. khan, chan (vorst of opperhoofd der Tartaren).

Khédi‖vat, m. waardigheid van khedive, v.; **—ve**, m. khedive, onderkoning van Egypte.

Kiastre, m. knieband, m.

Kibitka, f. lichte Russische wagen, m.

Kif-kif, (arg.) **c'est —**, het komt op hetzelfde neer, dat is 't zelfde.

Kilo, (préf. gr. chilioi, mille) duizendmaal.

Kilo‖gramme, m. kilogram; **—litre**, m. kiloliter, duizend liters (vocht- en korenmaat).

Kilo‖mètrage, m. meting, v. met den kilometer; **—mètre**, m. kilometer, m.; mijl, v. 100 roeden; **—métrer**, v. a. de kilometersteenen, de mijlpalen op een weg zetten; **—métrique**, a. tot den kilometer behoorend; **—métriquement**, adv. naar den kilometer.

King, m. naam der vijf oudste en heiligste boeken der Chineezen.

Kinétoscope, m. (gr. kinêtos, mobile; skopein, regarder) kinetoscoop, m.

Kiosque, m. (turc. kiouchk, belvédère) kiosk, m. (soort van koepel in een' Turkschen

tuin); klein huisje tot verkoop van couranten enz.

Kirsch ou **Kirschwasser**, m. (all. kirsch, cerise; wasser, eau) soort van kersenbrandewijn, m.

Knès, m. Russisch edelman.

Knou‖t (pr. **te**), m. (mot russe) knoet, m., (zweep of geesel); knoetstraf, v.; **—ter**, v. a. met den knoet slaan.

Kohl, m. blanket-, verf-, schminkmiddel.

Koran, m. zie **Alcoran**.

Kozak, a. wat op de Kozakken betrekking heeft.

Kraal, m. Hottentotsch dorp.

Kraton, m. paleis of verblijf der Indische vorsten.

Kreml(in), m. keizerlijke burcht te Moskou, v.

Kreutzer, m. (mot all. de kreuz, croix) Oostenrijksche koperen of zilveren munt (60 in een gulden).

Kroumir, m. ruwe kerel.

Kymrique ou **Cymrique**, a. Kimbrisch, Celtisch.

Kyrië-éléison! (gr. Kurie, Seigneur; eleêson, aie pitié) Heere! ontferm u onzer! (gedeelte der mis).

Kyrielle, f. smeekgezang; fam. lijst of opsomming van lastige of vervelende dingen, v.; eindelooze klachten, verwijtingen, v.; **une — d'invectives, de reproches**, een vloed van scheldwoorden, verwijtingen.

Kys‖te, m. (gr. kustis, vessie, poche) zakgezwel; **—teux, euse**, a. zakgezwelachtig; **—tique**, a. een zakgezwel betreffend.

L.

L, m. L, twaalfde letter van het alphabet, v.

La, art. f. de, het; pron. het, hetzelve, haar, dezelve, ze; m. la (noot in de muziek), v.; **donner le —**, de a of la aangeven; fig. den toon aangeven, tot voorbeeld dienen; **la la**, adv. nu nu; zoo zoo, middelmatig.

Là, adv. daar, in die plaats, derwaarts, daarbij; **d'ici —**, tot dan, tot daar; **par —**, daardoor; daarlangs; **j'en resterai — pour aujourd'hui**, ik zal het voor vandaag daarbij laten; **s'en tenir —, en rester —**, ophouden (in een gesprek, eene zaak); **là-bas**, daar ginds, daar; **là-dedans**, daar binnen; **là-dessous**, daar beneden, daaronder; **là-dessus**, daarop; **là-haut**, daar boven; **là-même**, juist daar.

Laba‖disme, m. leer van Jan van Labadie, een dweper der 17e eeuw; **—diste**, m. labadist, aanhanger van die leer.

Labarum (pr. **rome**), m. (mot lat. qui signifie étendard) krijgsvaan; kruisvaan (van Konstantijn), v.

Labbe, m. gewone roofmeeuw, v. (vogel).

Labdacisme, Lambdacisme, m. (gr. lambda ou labda, lettre grecque qui correspond à l'l française et latine) verkeerde uitspraak der letter l.

Label‖le, f. lip van een bloemkroon; **—lé, ée**, a. gelipt.

Laberdan, m. (de l'écossais Aberdeen) labberdaan, gezouten visch (kabeljauw enz).

Labeur, m. (lat. labor) moeilijke, lange arbeid, m.

Labi‖al, e, a. (lat. labium, lèvre) de lippen betreffend; **lettre —ale**, ou **—ale**, f. lipletter, v.; **—é, ée**, a. (lat. labium, lèvre) lipvormig; **—ées**, f. pl. lipbloemen.

Labile, a. zwak, te kort schietend; **mémoire —**, zwak geheugen.

Labo‖ratoire, m. (lat. laborare, travailler) laboratorium, werkplaats der scheikundigen; fig. **— de la nature**, werkplaats der natuur; schoot der aarde; **—rieusement**, adv. bezwaarlijk, met veel moeite; **—rieux, euse**, a. (lat. laboriosus; de labor, travail) arbeidzaam, werkzaam; moeitevol; **vie —se**, moeitevol leven.

Labou‖r, m. (lat. labor, travail) akkerbouw, m.; akkerwerk, het omgraven of omspitten; **—ré**, m. omgewerkt stuk land; **—rable**, a. bebouwbaar, beploegbaar; **—rage**, m. akkerbouw, landbouw, m.; akkerloon; **—rer**, v. a. et n. (lat. laborare, travailler) land bewerken, omploegen, omgraven, omspitten; den grond schuren (van schepen sprekend); doorgaan (van het anker sprekend); **l'ancre laboure le fond**, het anker schuurt over den grond; **le vaisseau —re**, het schip schuift op den grond, het schip moddert; **—reur**, m. landbouwer, akkerman, landman, boer.

Labre, m. (lat. labrum) lipvisch, m.; bovenlip der insecten en der zoogdieren, v.

Labrusque, f. Virginische wijnstok, m.

Labyrinthe, m. (gr. laburinthos) doolhof; fig. verwarde, duistere zaak; verwarring, v.; **— (de pavé)**, bidgang, m., Jeruzalemsweg, m. (inzonderheid in Middeleeuwsche kerken); labyrinth, doolhof (inwendig gehoororgaan).

Lac, m. (lat. lacus) meer; **— de Constance**, Bodensee; **le — majeur**, het groote meer (Lago maggiore); **— salant**, zoutmeer.

La‖çage of **Lacement**, m. het snoeren, toerijgen; **—cer**, v. a. (rad. lacs) snoeren, rijgen; met lint bezetten; het zeil inhalen, bergen; **— une bonnette**, een bijzeil aanrijgen.

Lacé‖ration, f. verscheuring; openrijting, v.; **—ré, ée**, a. gekerfd, gespleten, geschcurd (in de plantk.); **—rer**, v. a. (lat. lacerare) verscheuren.

Laceret, m. spijkerboor, zwikboor, v.

Lacerne, f. overmantel, regenmantel der oude Romeinen, m.

Laceron, m. melkdistel, v., havikskruid.

Lacert, m. waterhagedis, v.; gemeene spinvisch, m.

Lacet, m. rijgsnoer, rijgveter; nestel, m.; strik (om patrijzen, lijsters, hazen enz. te vangen), m.; **—s (d'un chemin)**, kronkelingen van een bergopwaarts voerenden weg; —, zijden koord of strop (in Turkije door den Grooten Heer bij wijze van doodvonnis aan de rijksgrooten gezonden); **— de mer, — de Neptune**, lang, draadvormig zeewier.

Lâ‖chage, m. het verlaten, in den steek

laten; **—che,** a. (lat. laxus, large) slap, niet gespannen, los; fig. traag, loom; bloohartig, lafhartig; schandelijk, laag; **style —,** zenuwlooze schrijfstijl, m.; **—,** m. bloodaard, lafaard; **c'est un —,** 't is een bloodaard; **—chement,** adv. lafhartig, laag, schandelijk; **—cher,** v. a. vieren, los maken, het stijf gespannene een weinig ontbinden; los laten; laten varen, wat schot geven; **— les écluses,** de sluizen open zetten; **— de l'eau,** water loozen, wateren; **— le ventre,** den buik loozen; **— un coup de pistolet,** een pistool afschieten; **— la main,** de hand lichten; **— un mot,** zich een woord laten ontsnappen; **— prise,** loslaten; **— le pied,** de vlucht nemen, ontvlieden; **— la bride,** den teugel vieren; **— un coup à qn.,** iem. een slag geven; **— qn.,** iem. in den steek laten; **se —,** v. pr. verslappen, los gaan; **un ressort qui se lâche,** eene veer, die zich ontspant; **—cheté,** f. slapheid; lafheid, lafhartigheid; eerloosheid, laagheid van ziel, v.; **—cheur,** m. **euse,** f. houtvlotter; onbetrouwbaar persoon die iem. in den steek laat, deserteur; **—chure,** f. sluiswater, sluisvol.

Lacinié, ée, a. diep en onregelmatig uitgetand.

Lacis (pr. **ci**), m. netvormig weefsel, maaswerk.

Lac(k), m. gefingeerde rekenmunt in O. I., v.; **lac(k) de roupies** = 100.000 ropijen = *f* 120.000.

Laco‖nique, a. beknopt, kort en bondig, laconiek; **—niquement,** adv. op beknopte wijze, bondig; **—nisme,** m. laconismus, korte en bondige wijs van spreken, v.

Lacryma-Christi, m. (mot lat. qui signifie larme du Christ) heerlijke wijn, die aan den voet van den Vesuvius groeit, m.

Lacry‖mal, ale, a. (lat. lacryma, larme) traanachtig; hetgeen tot de afscheiding van het traanvocht behoort; **glande —male,** traanklier, v.; **—matoire,** m. tranenfleschje (der Ouden); **—mule,** f. p. u. traantje.

Lacs (pr. **là**), m. (lat. laqueus) snoer; strik, knoop, m.; fig. valstrik, m.

Lac‖taire, a. melkgevend; melk bevattend; **—tate,** m. melkzuur zout; **—tation,** f. (lat. lac, lactis, lait) het zoogen; voeding van een kind met melk, v.; **—té, ée,** a. (lat. lac, lactis, lait) **veine —tée,** melkader, v.; **voie —tée,** melkweg (aan den hemel), m.; **diète —tée,** melkkuur; **—tescent, e,** a. melksappig; **—tifère,** a. melk aanvoerend; melk gevend; **—tine,** f. melksuiker, v.; **—tique,** a. **acide —,** melkzuur; **—tite,** m. melksteen, m.; **—tucarium** (pr. **ome**), m. (lat. lactuca, laitue) ingedroogd sap van de tuinsla.

Lacu‖ne, f. (lat. lacuna) gaping, uitlating, v.; open vak (in een boek); **—nette,** f. kleine gaping, v.; kleine sloot bij een gracht, v.

Laçure, f. boordsel.

Lacus‖tral, ale, a. moeras...; **—tre,** a. (lat. lacus, lac) tot de landmeren behoorend; **cités —s,** paalwoningen (uit den voortijd); **les —s,** de bewoners der paalwoningen.

Ladanum (pr. **nome**), m. ladanum (soort van gomhars), v.

Là-dessous, adv. daaronder, er onder; daarna.

Là-dessus, adv. daarop.

La‖dre, a. (lat. Lazarus, nom du pauvre couvert d'ulcères assis à la porte du riche dans l'Evangile) melaatsch; fig. fam. gevoelloos; gierig, vrekkig; **—,** m. melaatsche; fig. schrok, vrek; **—drerie,** f. melaatschheid, v.; leprozenhuis; fig. vrekkigheid, gierigheid, v.; **—dresse,** f. melaatsche vrouw; fig. vrekkige, gierige vrouw.

Lady (pr. **lédi**), f. (mot angl.) dame; pl. **des ladys** ou **ladies.**

Lagon, m. klein meertje, dat door de zee gevormd wordt.

Lagopède, m. (gr. lagôs, lièvre, et lat. pes, pedis, pied) sneeuwhoen.

Lagophtalmie, f. hazenoog (gebrek der oogleden).

Lagostome, m. (gr. lagôs, lèvre, et stoma, bouche) hazenlip, v. **(bec-de-lièvre).**

Lague, f. kielwater.

Lagune, f. klein meer of moeras; groote modderkuil, m.

Lai, e, a. (lat. laicus) wereldlijk, leek; **frère —,** leekebroeder; **sœur —e,** (nu **sœur converse**), leekezuster.

†**Lai,** m. verhalend middeleeuwsch gedicht; **— d'amour,** liefdeslied.

Laiche, m. regenworm, m.; **—,** f. rietgras **(carex).**

Laïci‖sation, f. het wereldlijk maken; **—ser,** v. a. wereldlijk maken; **— une école,** de geestelijke onderwijzers van eene school door wereldlijke vervangen; **—té,** f. wereldlijk karakter.

Lai‖d, aide, a. leelijk; **—dement,** adv. leelijk, op leelijke wijze; **—deron,** f. fam. leelijk vrouwspersoon; **—deur,** f. leelijkheid, mismaaktheid, v.

Laie, f. wilde zeug, wijfje van een wild zwijn; weg door een bosch, m.; steenhouwershamer, m.; orgelkast, v.

Lai‖nage, m. vacht, v.; wollen weefsel, wollen stof; het kaarden der wol; **—ne,** f. (lat. lana) wol, v.; wollig haar op planten; kroeshaar der negers; **— de toison,** scheerwol; **commerce des —s,** wolhandel; **— de Berlin,** borduurwol; **bêtes à —,** wolvee; loc. prov. **il se laisse manger (tondre) la — sur le dos,** hij laat zich het vel over de ooren halen; **laver la — sur pied,** de wol wasschen op het schaap zelf; **bonnet de —,** slaapmuts; fig. domkop; **—d'autruche,** fijne struisveder, v.; **—ner,** v. a. kaarden, door middel van kaarden eene stof wollig maken; **—nerie,** f. wolwinkel, wolhandel, m.; wollen waren; kaarderij; scheerderij, v.; **—neur,** m. **euse,** f. wolkaarder, -kaardster; **— neuse,** f. wolkaardmachine, v.; **—neux, euse,** a. wollig, wolrijk; **—nier,** m. **ière,** f. wolwerker, wolverkooper; wolwerkster, -verkoopster.

Laïque, a. (gr. laikos; de laos, peuple) wereldlijk; **habit —,** wereldlijk kleed; **puissance —,** wereldlijke macht, v.

Laird (pr. **lèr**), m. heer, adellijk grondbezitter (in Schotland).

Lais, m. boompje, dat bij het kappen gespaard wordt; oeveraanwas, kwelder.

Lais‖se, f. koppeltouw, koppelriem; hoedeband, m.; **mener son chien en —,** zijn hond aan een touw, riem hebben; fig. **mener qn. en —,** iem. aan den leiband houden, met hem doen wat men wil; **—,** couplet van een oud-Fransch heldendicht; oeveraanwas, kwelder; droogge-vallen land of strand; **—ses, —sées,** pl. f. drek van wolven, wilde zwijnen enz., m.; **—ser,** v. a. (lat. laxare, lâcher) laten, teruglaten; overlaten; achterlaten, verlaten, nalaten, verzuimen; toelaten; **il y a à prendre et à —,** er is goed en slecht onder; **c'est à prendre ou à —,** ge

kunt dat nemen of laten staan, goedkooper geef ik 't niet; — **en blanc**, openlaten; — **là qch., qn.**, zich niet meer met iem. (iets) bemoeien, iem. (iets) laten rusten; v. imp. **il ne laisse pas de rester...**, toch blijft het nog altijd...; **cela ne laisse pas que de m'inquiéter**, toch verontrust mij dat nog; — **tomber la misaine**, de fok laten vallen; **la mer laisse**, het water valt; **l'ancre laisse**, het anker springt; — **un champ en friche**, een akker braak laten liggen; **laissez-moi faire**, laat mij begaan; **se —**, v. pr. zich laten; **se — faire**, te toegevend zijn, met zich laten sollen; **—(-)aller**, m. natuurlijke ongedwongenheid, zorgeloosheid; ongebondenheid, v.; **—-courre**, m. plaats, v. of tijd, m. waar of wanneer de honden losgelaten worden; **—-passer**, m. bewijs, dat men passeeren mag; toegangsbiljet, pas, v.

Lait, m. (lat. lac, lactis) melk, v.; zog; **petit-—**, hui, wei, v.; — **caillé**, dikke melk, geronnen melk, v.; — **de beurre**, — **battu**, karnemelk; — **de chaux**, kalkmelk; — **coupé**, water en melk; **pot au —**, melkpot, melkkan; — **d'amandes**, amandelmelk; — **virginal**, maagdemelk (schoonheidsmiddel); **frère de —**, zoogbroeder, medezuigeling, m.; **sœur de —**, zoogzuster, medezuigeling, v.; **dent de —**, melktand, m; **croûtes de —**, melkkorst (bij jonge kinderen); **voie de —**, melkweg, m.; **vache à —**, melkkoe, v.; fig. **c'est sa vache à —**, dat is zijn melkkoetje, daar trekt hij gedurig voordeel van; fig. **monter (s'emporter) comme une soupe au —**, zeer opvliegend zijn; fig. **il avale cela, doux comme du —, doux comme —**, hij verdraagt dat geduldig; hij laat zich dien lof met welgevallen aanleunen; hij laat zich dat wijsmaken; **avoir une dent (de —) contre qn.**, wrok jegens iem. koesteren; **veau de —**, kalf, dat nog zuigt; speenvarken; — **de poule**, hoendermelk (versch eierdooier met warm water); — **de coco**, cocosmelk.

Laitage, m. melk, v., melkspijs, pap, v.; al wat van melk gemaakt wordt (boter, room, kaas enz.).

Laitance, Laite, f. hom van visch, v.

Lai‖te, f. hom van visch, v.; **—té, ée**, a. met hom (van visch sprekend); **poisson —**, hommerd; fig. et prov. **c'est une poule —ée**, 't is een bloodaard, lafbek.

Laiterie, f. melkkelder, m., melkhuis; kaaskamer, v.; melkinrichting, v.

Laiteron, m. wilde latuw, v.

Laiteux, euse, a. melkachtig; melkkleurig (van edelgesteenten sprekend); bevrucht door hom; **suc —**, melksap; **opale —se**, melkkleurige, onzuivere opaal; **conduits —**, melkbuizen.

Laitier, m. ijzerschuim, glasschuim.

Laitier, m. Laitière, f. melkboer, melkverkooper; melkvrouw, melkmeisje; **(vache)—ière**, f. melkkoe, v.

Lai‖ton, m. geel koper; **—tonner**, v. a. van geelkoper- of messingdraad voorzien.

Laitue, f. (lat. lactuca; de lac, lactis, lait, à cause de son suc laiteux) latuw, sla, v.; — **pommée**, kropsalade, v.; — **romaine**, bindsalade, roomsche latuw, v.; — **de chien**, paardenbloem, molsla.

Laize, f. breedte eener stof, v.; baan van een zeil, v.

Lama, m. Tartaarsche priester; **le grand —**, de Opperpriester (in Thibet en Mongolië); —, lama, kameelschaap (Amerikaansch lastdier).

Lama‖nage, m. het loodswezen; het inloodsen van een schip; loodsgeld; **(pilote) —neur**, m. loods.

Lamantin, Lamentin, m. Atlantische zeekoe, v.

Lambeau, m. lap, m.; lomp, v.; fig. gebroken stuk.

Lambel, m. balk in een wapen, m.; barensteel, tournooikraag, m.

Lambert, m. Lambert. [Sedert 1864 gebruikt, waar wij in 't Nederlandsch dinges zeggen, als we den naam van iem. niet kunnen of willen noemen]; ook: scheldnaam voor Napoleon III.

Lambin, m. **ine**, f. fam. sukkelaar, talmer; sukkelaarster, talmster; **—biner**, v. n. fam. sukkelen, talmen, dralen; **—binerie**, f. sukkelarij, talmerij, draling, v.

Lambis, m. vleugelschelp, v., groote zeeslak of slek, v.

Lambourde, f. rib, waarop een zolder ligt, steunbalk, v.; weeke onderste steenlaag, v.; entrijs.

Lambrequin, m. helmdekkleed; uitgesneden hout- of blikwerk (als sieraad boven een tent, een koepel, gordijnen enz.).

Lam‖bris, m. beschot, schotwerk (waarmede men de muren bekleedt), lambrizeering, v.; plafond; **—brissage**, m. beschot of schotwerk (van een' schrijnwerker); pleistergewelf; **—brisser**, v. a. met hout of pleisterwerk beschieten of bekleeden; **—brissure**, f. schot- of paneelwerk.

Lambruche, Lambrusque, f. wilde wijngaard, m. of druif, v.

Lame, f. (lat. lamina) metalen plaat, v., metaalblad; geplet goud- en zilverdraad; kling (van een degen), v.; lemmer (van een mes enz.); zeegolf, baar, v.; **bonne —, fine —**, geoefend schermer; fig. **c'est une fine —**, het is een slimmerd; loc. prov. **la — use le fourreau**, al te groote geestesinspanning benadeelt de gezondheid.

Lamé, ée, a. met platen belegd; met goud- of zilverdraad doorwerkt.

Lamel‖laire, a. uit dunne bladen bestaande; **—le**, f. metaalblaadje; metaalstrook, v.; kleine kling, v.; **—lé, ée** ou **—leux, euse**, a. uit plaatjes of blaadjes bestaande.

Lamenta‖ble, a. (lat. lamentabilis) beklagelijk, jammerlijk; **—blement**, adv. droevig, klagelijk; **—tion**, f. (lat. lamentatio) weeklacht, jammerklacht, v.; gekerm, gejammer, geschrei; **—tions**, f. pl. de klaagliederen van Jeremias.

Lamenter, v. a. (lat. lamentari) bejammeren; jammerend zingen; **se —**, v. pr. jammeren, zich beklagen, kermen.

Lamento, m. klaaglied der Venetiaansche gondeliers.

Lamette, f. kleine (ijzeren) plaat, v.

Lamie, f. (lat. lamia) lamia, vrouwelijk boos wezen, dat kinderen verscheurde (bij de Ouden); langneuzige haai, menschenhaai, m.

Lamier, m. gouddraadtrekker; klingmaker; witte brandnetel, lepelplant.

Lami‖nage, m. het pletten van metaal; **—ner**, v. a. metaal pletten, tot platen maken; **—nerie**, f. pletterij, v.; **—neur**, m. pletter; wals, cylinder, m.; **—neux, euse**, a. bladerig; **—noir**, m. pletmolen, m.; fig. **faire passer qn. au —**, iem. eene harde leerschool laten doorloopen.

Lampa‖daire, m. standaard om lampen aan te hangen, m. kroonluchter met lampen, m.; †lampendrager (tijdens de mis); **—diste**, m. fakkellooper; **—dophore**, m. lampendrager,

fakkelzwaaier; **—dophories,** f. pl. lampenfeest.

Lampant, e, a. helder; krachtig, goed om te drinken (van wijn); **huile —e,** geklaarde, gezuiverde olie.

Lampas, m. gezwel aan het verhemelte van een paard; keel; **humecter le —,** drinken; **—,** Chineesche zijden sfof, v.

Lam‖pe, f. (lat. lampas; gr. lampas, de lampo, je brille) lamp, v.; **verre à —,** lampeglas; **— d'Argand,** Argandsche lamp (met inwendigen luchtstroom); **—mécanique,** ou **— Carcel,** carcel-lamp; **— à mineur, — de Davy, — de sûreté,** veiligheidslamp van Davy (voor mijnwerkers); **— à souder,** soldeerlamp; **— (à) modérateur,** lamp met drukveer; **— (à) pétrole,** petroleumlamp; fig. **il n'y a plus d'huile dans la —,** zijne krachten zijn weg, hij is afgeleefd; fig. **sentir la —,** naar de studeerlamp rieken; **—pée,** f. fam. groote roemer, groot glas; ferme slok, m.; **—per,** v. n. (autre forme du mot laper) fam. met groote slokken veel drinken; **—peron,** m. pijp, tuit eener lamp, v.; **—pion,** m. illuminneerglaasje; **—piste,** m. lampenmaker; lampenopsteker; **—pisterie,** f. lampenmakerij, v.; lampenkamer, v.

Lampon, m. (tiré de lampons, impér. de lamper) drinklied, spotlied.

Lam‖prillon, Lamproyon, m. kleine lamprei, v.; **—proie,** f. lamprei, v.

Lampsane, f. wilde kool, akkerkool, v.

Lampyre, m. glimworm, m., Johanniswormpje.

Lan‖çage, m. het van stapel doen loopen **(lancement); —ce,** f. (lat. lancea) lans, speer; ijzeren punt (op een hek); stang, steng; laadschop, v.; spadel (van den stucadoor), m.; lancet (van den heelmeester); vuurstaal; **courir une —, rompre une —,** eene lans breken; **baisser la — devant qn.,** de lans strijken of vellen; fig. zich overwonnen verklaren; **fief qui tombe de — en quenouille,** leen dat van den man op de vrouw overgaat; **— de harponneur,** harpoen; **— à feu,** vuurspeer, v.; **— de drapeau,** vlaggestok, m.; **— de sonde,** loodstok, peilstok, m; **—cé, ée,** a. pop. aangeschoten; **—cé,** m. het opjagen van 't wild; plaats waar 't wild is opgejaagd; **—cement,** m. het van stapel doen loopen, het afloopen (van een schip); **—céole,** f. lansvormig bloemdeel; kleine vuurpijl, m.; **—céolé, ée,** a. lansvormig, lancetvormig; **—cer,** v. a. werpen, schieten, met kracht werpen; fig. **— des regards, des œillades,** blikken toewerpen, toelonken; **— le cerf, le sanglier,** het hert, het everzwijn uit zijn leger jagen; **— un navire,** een schip van de werf, van stapel laten loopen, doen afloopen; **le vaisseau lance,** het schip giert; **— une personne,** een persoon in de wereld, in zaken enz. vooruithelpen; **— une affaire,** eene zaak goed aan den gang brengen; **se —,** v. pr. onstuimig toeschieten, aangrijpen; **se —, être lancé,** uitgelaten zijn; **se — dans les affaires,** groote zaken ondernemen; **—cer,** m. het oplaten (van postduiven b.v.).

Laceron, m. snoekje.

Lan‖cette, f. laatvlijm, v., lancet; **arc, fenètre en —,** zeer hooge, smalle spitsboog; **—cettier,** m. lancetkoker, m.

Lanceur, m. hij, die iets aan den gang brengt.

Lancier, m. speerruiter, lansier; **quadrille des —s,** Engelsche quadrille, v.; fam. et fig. **c'est un chaud —,** 't is een snoever, snoeshaan.

Lancière, f. opening, waardoor het water loopt, wanneer de molen niet maalt; **vanne —,** schuifdeur, verlaat.

Lanci‖nant, e, a. schietend, stekend, rukkend (van pijn); **—nement,** m. het steken, rukken (van pijn).

Lancis, m. zijsteen, m.; herstelling van een muur door het diep inbrengen van andere steenen.

Lançoir, m. schut aan een watermolen.

Lançon, m. groote snoek, m.; lancetvormige zeeaal, v.

Landais, aise, a. uit de Landes, van de Landes; m. et f. bewoner, bewoonster der Landes.

Landamman (pr. **damane**), m. (all. land, pays; ammann, bailli) voorzitter van de wetgevende macht, landdrost (in Zwitserland).

Landau, m. (all. landau) landauer, m. plur. **des landaus; —let,** m. kleine landauer, m.

Lande, f. (all. land, terre) heidegrond, m., heide, v.

Landes, f. pl. dorre landstreek, langs den Biscayschen zeeboezem tusschen de Gironde en de Pyreneeën.

Land‖grave (pr. **lande**), m. (all. land, terre; graf, comte) landgraaf; **—graviat** (pr. **lande**), m. landgraafschap; **—gravine,** f. landgravin.

Landier, m. groot haard- of vuurijzer.

Landsturm (pr. **lande-stourme**), m. (all. land, pays; sturm, tocsin) landstorm, m.

Landwehr (pr. **lande-vèr**), f. (all. land, pays; wehr, défense) landweer, v. (in Duitschland).

Laneret, m. mannetje van den steenvalk.

Lanet, m. zakvormig net.

Langage, m. (rad. langue) taal, spraak, v.; stijl, m.; **cela est écrit en beau —,** dat is in een schoonen stijl geschreven.

Lange, m. (lat. laneus, de laine) luur of luier (voor kinderen), v.; flodder, wollen doek (der drukkers), m.

Langit, m. onechte vernisboom, m.

Langou‖reusement, adv. op eene smachtende wijze; **—reux, euse,** a. kwijnend, smachtend.

Langouste, f. (lat. locusta, sauterelle) groote zeekreeft, m. (zonder scharen); †sprinkhaan, m.

Lan‖gue, f. (lat. lingua) tong; spraak, taal, v.; **avoir la — chargée,** eene beslagen tong hebben; **tirer la —,** de tong uitsteken (om te bespotten); **montrer la —,** de tong uitsteken (voor den dokter); **avoir la — liée,** niet mogen spreken; fig. **dénouer, délier la — à qn.,** iemands tong losmaken, iem. aan 't spreken brengen; **avoir la — bien pendue, affilée,** goed van den tongriem gesneden zijn; **il tire la — d'un pied de long,** hij is in den grootsten nood; **il y a longtemps que vous me faites tirer la — après ce que vous me devez,** gij laat mij al lang wachten op 't geen gij mij schuldig zijt; **jeter sa — aux chiens,** het opgeven te raden; **il fait merveilles du plat de la —,** hij is een held met den mond; **j'ai soif à avaler ma —,** ik versmacht van dorst; **avaler sa —,** zichzelf het zwijgen opleggen; voor zich houden wat men wilde zeggen; (arg.) sterven; **coup de —,** lastering, v.; scherpe, vinnige zet; **— dorée,** mooiprater; **bonne —,** babbelkous; **mauvaise —, méchante —,** kwaadspreker, -spreekster; **faire la — à qn.,** iem. ingeven wat hij zeggen moet;

prendre la — de qn., zeggen wat een ander zegt; **prendre —**, navorschen, inlichtingen inwinnen; **prendre — avec qn.**, met iem. iets bespreken; **se mordre la —**, zich nog juist inhouden; **se mordre la — d'avoir parlé**, berouw hebben over zijn spreken; **je l'ai sur le bout de la —**, het ligt mij op de tong; **la — m'a fourché**, ik heb mij versproken; **— d'aspic, de vipère, de serpent, — empoisonnée**, fig. lastertong, schendtong, v.; **il n'est pas maître de sa —**, hij kan niet zwijgen; prov. **qui — a à Rome va**, met vragen komt men te Rome; **— mère**, oorspronkelijke taal; **— maternelle**, moedertaal, taal des lands; **— verte**, jargon, argot, dieventaal; **maître de —**, taalmeester; **— de terre**, landtong; **— de voile**, geer, tong, stootlap; **—gué, ée**, a. met uitgestoken tong van andere kleur dan het dier (wapenk.); **—gue-de-boeuf**, f. ossetong, v. (plant); spade, steekijzer; **—gue-de-chat**, f. vorken (plant); **—guette**, f. tongetje; tong, klep; randlijst, v.; puntje, tandje (inz. aan vrouwenkleedingstukken); **—gueur**, f. (lat. langor; de languere, languir) machteloosheid, kwijning, verzwakking, v.; het smachten; neêrslachtigheid, v.; **—s**, pl. **— de l'amour**, smarten der liefde, v.

Langue‖yer, v. a. varkens schouwen; **—yeur**, m. varkensschouwer.

Languier, m. gerookte varkenstong, v.

Languir, v. n. (lat. languere) kwijnen, verkwijnen, wegkwijnen; smachten, versmachten; verflauwen; **— d'ennui**, van verveling vergaan.

Languis‖samment, adv. kwijnend, op kwijnende wijze; **—sant, ante**, a. kwijnend, ziekelijk, zwak; smachtend.

Lanice, a. f. **bourre —**, scheerkaardwol, v.

Lanier, m. steenvalk, m.

Lanière, f. riem; lederen riem der marskramers, m.

Lanifère, a. (lat. lana, laine; ferre, porter) wollig, woldragend.

Laniste, m. vechtmeester (bij de Romeinen).

Lans, m. gier, welken het schip maakt, m.

Lansac, m. soort van herfstpeer, v.

Lansquenet, m. (all. land, pays; knecht, serviteur) lanskenet (zeker oud kansspel met kaarten); oudtijds: Duitsche voetknecht.

Lantana, Lantanier, m. waaierpalmboom, lataanboom, m.

Lanter, Lenter, v. a. koperwerk drijven.

Lanter‖ne, f. (lat. lanterna) lantaren of lantaarn, v.; wiel, drijfwiel; open torentje; **— sourde**, dievenlantaren, v.; **— magique**, tooverlantaren, v.; **— vénitienne**, lampion; **— de moulin**, drijfwiel in een molen; **— à gargousse**, kardoeskoker, m.; **— à mitraille**, schrootbus, m.; **mettre à la —**, aan de lantaarn ophangen; **à la —!** aan de lantaarn! hangt hem op! **fête des —s**, lantaarnfeest (in China); **faire croire à qn. que les vessies sont des —s**, iem. knollen voor citroenen verkoopen; **—s**, pl. fig. fam. ijdele praat, m.; onnut geklap; **conter des —s**, zotteklap vertellen; **— de colombier**, duiventil, v. op een paal; **—neau**, m. klein torentje; kleine traplantaren, v.; klein wegje of kade, v. (in de zoutmakerijen); **—ner**, v. n. talmen, dralen, lanterfanten; v. a. fam. door zottepraat vervelen; voor den gek houden; ophangen aan een lantarenpaal; **—nerie**, f. fam. besluiteloosheid, talmerij, v.; beuzelpraat, zotte praat, m.; **—nier**, m. lantaarnopsteker; lantaarnmaker; fig. fam. talmer; windbuil, m.; **—non**, m. kleine lantaren, v.

Lantipon‖nage, m. fam. zotte praat, m.; malle kuren, v.; **—ner**, v. n. et a. fam. met zotte praat vervelen.

Lanture, Lenture, f. gedreven koperwerk.

Lanturlu, Lanturelu, int. fam. spotachtige weigering, v.; ons larifari (geloove wie 't wil); **—**, m. lanterlu (zeker kaartspel); klaverenboer in dit spel; fam. heethoofd.

Lanugineux, euse, a. wollig (van vruchten b.v.).

Lapathine, f. bittere stof uit den zuring getrokken, v.

Laper, v. n. (onomatopée) slobberen, slurpen, lepperen.

Lapereau, m. jong konijntje.

Lapi‖daire, a. (lat. lapis, lapidis, pierre) steenen betreffend; **style —**, stijl der inschriften op marmer en steen; fig. korte, bondige stijl, m.; m. steensnijder, diamantslijper; handelaar in edelgesteenten; (in de middeleeuwen:) verhandeling over de edelgesteenten, v.; slijpmachine der horlogemakers; **—dation**, f. steeniging, v.; **—der**, v. a. (lat. lapis, lapidis, pierre) steenigen; **—dification**, f. versteening, v.; **—difier**, v. a. versteenen; **—difique**, a. steenig; versteenend, steen makend.

Lapillo, m. lava-gruis, vulkanische asch, v. (plur. **lapilli**).

La‖pin, m. konijn; **— de garenne**, wild konijn; **— de clapier, de chou**, tam konijn; **terrier de —**, konijnenhol; **—**, medeleerling; flinke kerel; fig. **un vieux —**, een oude rot; **propre comme un —**, keurig netjes; **joyeux —**, gezellige kerel; **en —**, naast den koetsier gezeten; **—pine**, f. wijfje van een konijn, voedster; **—pinière**, f. konijnenberg, m.

Lapis (pr. **pice**), **Lapis-lazuli**, m. (lat. lapis, pierre) azuur- of lazuursteen, m.

Lapon, onne, a. Laplandsch; m. et f. Laplander, Laplandsche vrouw.

Laps (pr. **lapse**), m. (lat. lapsus, écoulement) **— de temps**, verloop van tijd, m.

Laps et relaps, a. (lat. lapsus, tombé, glissé) dubbel afvallig (van den godsdienst).

Lapsus (pr. **suce**), m. (mot. lat.) vergissing, fout, v.; **— calami**, schrijffout.

Laquais, m. lijfknecht, lakei.

La‖que, f. (persan lak) lak; **laque**, m. Chineesch lakvernis; m. pl. lakwaren; **—quer**, v. a. lakken, vernissen.

Laquelle, zie **Lequel**.

†**Laqueton**, m. fam. kleine lakei.

Laqueux, euse, a. lakachtig, lakkleurig.

Laraire, m. tempeltje voor de huisgoden.

Larbin, m. (arg.) lakei.

Larbiné, m. dandy.

Larcin, m. (lat. latrocinium) diefstal, m.; fig. letterdieverij, v.; **— amoureux, doux —**, gestolen kusje.

Lar‖d, m. (lat. lardum) spek; **omelette au —**, spekpannekoek, m.; **venir comme — aux pois**, juist van pas komen; **vilain comme — jaune**, aartsgierig; **faire du —**, fam. vet worden (in luiheid); een gat in den dag slapen; **sauver son —**, zijn lijf bergen; **manger le —**, de partij winnen; de schuldige zijn; **pierre de —**, speksteen; **—dage**, m. lardeering, v.; het lardeeren; **—der**, v. a. spekken, lardeeren; **— qn. de coups d'épée**, iem. met degenstooten doorboren; **— qn. d'épigrammes**,

eene menigte puntdichten op iem. maken; — **une carte**, eene kaart heimelijk in 't spel steken; **pain —dé**, vast, stug brood, brood dat niet sponzig is; **—deux, euse**, a. spekkig; **—doire**, f. lardeerpriem, spekpriem, m.; **—don**, m. reepje spek; fig. steek, m.; schimpwoord; heimelijk in een spel gestoken kaart, v.; **—donner**, v. a. spek in reepjes snijden.

Lare, m. meeuw, v.

Lares, m. pl. (lat. lar, laris; d'un mot étrusque qui signifiait chef) **(dieux) —**, huisgoden, m.

Lar‖ge, a. (lat, largus, abondant) breed, ruim, wijd; **le pays est —**, er is plaats genoeg; **un pouvoir bien —**, eene groote, uitgebreide macht, volmacht, v.; **pinceau —**, krachtige penseelstreek; **il a la conscience —**, hij heeft een ruim geweten; **—**, m. breedte, ruimte, v.; **gagner le —, prendre le —**, het ruime sop kiezen, in zee steken; fig. fam. wegloopen; **vent du —**, zeewind; **au —**, ruim, wijd uit; onbelemmerd; fig. **être au —**, in goede omstandigheden zijn; **au long et au —**, wijd en zijd; **(passez) au —!** afhouden! (waarschuwing van een schildwacht); **—gement**, adv. overvloedig, rijkelijk; volkomen, ten volle; **—gesse**, f. mildheid; gift, geschenk; **—gesse de loi**, f. beter gehalte der munt, dan de wet vereischt; **—geur**, f. breedte; ruimte, wijdte, v.

Larghetto, adv. eenigszins langzaam (in de muziek).

Largo, adv. (mot ital.) zeer langzaam, gerekt (in de muziek).

Lar‖gue, a. los, niet stijf, losgevierd; **vent —**, ruime wind, bakstaagswind, m.; **—**, m. et f. het ruime sop **(le large); prendre le —**, de hooge zee houden; **à la —**, adv. in de hooge of ruime zee; **—guer**, v. a. loslaten, vieren, bijvieren (touwen en zeilen); v. n. ruim zeilen.

Larigot, m. herdersfluitje; **jeu de —**, fluitregister van een orgel; **boire à tire-—**, fam. zeer veel drinken.

Larix, m. lorkeboom, larix, m.

Larme, f. (lat. lacryma) traan; droppel of druppel, m.; **pleurer à chaudes —s**, heete tranen schreien; **avoir le don des —s**, kunnen weenen, wanneer men wil; **avoir la — à l'œil**, op 't punt staan van te gaan weenen; **rire aux —s**, lachen dat de tranen in de oogen komen; fig. **essuyer les —s de qn.**, iemand troosten; pop. **— de compositeur**, komma, v.; **une — de vin, de café**, een drupje wijn, koffie; **— de Job**, jobstraan, traangras (plant).

Larmette, f. traantje.

Larmeux, euse, a. traan-, of druppelvormig.

Larmier, m. afdak, uitstek (ter afwatering); binnenste ooghoek, m. (schilder of teekenkunst); traanholte, traanzak (der herten); slaap van 't hoofd van een paard.

Larmière, f. traanzak, m. (onder de oogen der herten); zie **larmier.**

Larmoiement, Larmoiment, m. bitter geween, gejammer.

Larmo‖yant, ante, a. in tranen smeltend; **comédie —e**, aandoenlijk blijspel; **—yer**, v. n. bitterlijk weenen, jammeren; **—yeur**, m. **euse**, f. huiler, huilster.

Lar‖ron, m. **nesse**, f. (lat. latro) heimelijke dief, huisdief; dievegge; de met Jezus gekruiste boosdoeners; prov. **l'occasion fait le —**, de gelegenheid maakt den dief; **ils s'entendent tous deux comme —s en foire**, zij heulen met elkaar; **—**, dief (brandend stuk pit aan een kaars); omgeslagen hoek van een blad, die niet afgesneden is, ezelsoor; **—ronneau**, m. kleine dief.

Lar‖ve, f. larve (van gekorven dieren), v.; m. spooksel (bij de Ouden); **—vé, ée**, a. tot eene larve geworden; **fièvre —vée**, vermomde koorts, v. (die periodieke aanvallen doet zonder duidelijke verschijnselen van koorts).

Laryn‖gé, ée, et **Laryngien, ienne**, a. tot het strottenhoofd behoorend; **—gite**, f. ontsteking van het strottenhoofd, v.; **—goscope**, m. laryngoscoop, m. (spiegel om het strottenhoofd te onderzoeken); **—gotomie**, f. strottenhoofdssnede, v.

Larynx, m. strottenhoofd.

Las, int. (verkorting van hélas) ach! helaas!

Las, asse, a. (lat. lassus) vermoeid, moede, afgemat; fig. verdrietig, iets moede.

Lascar, m. Indische matroos op Engelsche schepen; (arg.) schoft, die zijn plicht niet doet; doortrapte slimmerd; zeeman.

Las‖cif, ive, a. (lat. lascivus) dartel, weelderig; ontuchtig, geil; **—civement**, adv. op eene ontuchtige wijze, ontuchtiglijk; **—civeté**, f. dartelheid, weelderigheid; ontucht, geilheid, v.

Laser, m. laserpitium, driebladerig lazerkruid, meesterwortel, m.

Laso, m. zie **Lasso.**

Lasquette, f. vel van een jong hermelijn.

Las‖sant, ante, a. vermoeiend; lastig; **—ser**, v. a. vermoeien; lastig zijn; vervelen; **se —**, v. pr. zich vermoeien; moede worden, verdrietig worden; **—situde**, f. vermoeidheid, moêheid, matheid, afgematheid; **on fit la paix par — de la guerre**, men sloot den vrede, omdat men den oorlog moede was.

Lasso, m. (esp. lazo) strik, m. om dieren te vangen.

Last, Laste, m. (holl. last) last, m. (gewicht van twee tonnen).

Lasting, m. (mot angl. signifiant qui dure) lasting, zeer sterke wollen stof.

Latanier, m. waaierpalmboom, m.

Latent, ente, a. (lat. latens; de latere, être caché) geheim, verborgen werkend; **chaleur —e**, gebonden, niet vrije warmte.

Latéra‖l, ale, a. (lat. latus, lateris, côté) zijdelingsch; **mur —**, zijmuur; **vents latéraux**, zijwinden; **porte —le**, zijdeur; **vallée —le**, dwarsdal; **—lement**, adv. van ter zijde, zijdelings.

Latere, légat à —, m. kardinaal als pauselijk gezant.

Laticlave, m. purpermantel, m. (lang eerekleed der oude Romeinen).

Lati‖n, ine, a. (lat. latinus) latijnsch; wat tot de Roomsche of Westersche kerk behoort; **voile —e**, driehoekig zeil; **pays —, quartier —**, studentenwijk in Parijs (ten zuiden der Seine); **—**, m. latijn, latijnsche taal, v.; **je suis au bout de mon —, j'y perds mon —**, ik weet niet meer wat te doen; 't is alles vergeefsche moeite; **gens de —**, geleerden; **— neur**, m. geleerde gek, latijnuitkramer, pedant; **—nisation**, f. het geven van Latijnschen vorm en uitgang aan woorden of namen; **—niser**, v. a. de woorden eener andere taal op eene Latijnsche wijze verbuigen; v. n. met zijn latijn te koop loopen; **—nisme**, m. latinismus, Latijnsche eigenaardige spreekwijs, v.; **—niste**, m. hij die de Latijnsche taal goed verstaat, latinist;

—nité, f. wijze van 't Latijn te schrijven, Latijnsche stijl, m.

Latitu‖de, f. (lat. latitudo; de latus, large) geographische breedte, v.; sterrenbreedte, v. (afstand eener ster tot de ecliptica); fig. ruimte, speelruimte; uitgestrektheid, v.; **— nord**, noorderbreedte; **— estimée**, gegiste breedte, v.; **— observée**, bevondene breedte, v.; **— de départ et d'arrivée**, afgevaren en bekomen breedte, v.; **—dinaire, —dinarien, —dinariste**, a. verdraagzaam (in den godsdienst); m. verdraagzaam mensch; **—dinal, e**, a. dat op geographische breedte betrekking heeft.

Latomie, f. steengroeve, diepe gevangenis, v.

Latrie, f. (gr. latreia, culte) **culte de —**, vereering, welke den waren God alleen toekomt, v.

Latrines, f. pl. (lat. latrina) heimelijk gemak, bestekamer, sekreet; **— à l'anglaise**, watercloset; **— à tonnes mobiles**, bestekamer naar 't tonnenstelsel ingericht.

Lat‖tage, m. het beslaan met latten; **—te**, f. (mot all.) lat.; ijzeren roede, v.; lange cavaleriesabel, kurassierspallas; **— de barre de perroquet**, ijzeren lat tusschen de bramzalings, v.; **—ter**, v. a. met latten beleggen; **—tis**, m. latwerk.

Laudanum (pr. **nome**), m. laudanum, opium-tinctuur, opium-extract.

Laudes, f. pl. gebeden en liederen terstond na de morgengezangen.

Laure, f. (gr. laura) monnikendorp (bij de eerste Christengemeenten).

Lauré, ée, a. gelauwerd.

Lauréat, a. m. **poète —**, met lauweren gekroonde dichter, bekroond dichter; hofdichter; **—**, bekroonde.

Laurelle, f. oleander, rozenlaurier, m.

Laurent, m. **être mis dedans comme frère —**, in den strik vallen, zich laten beetnemen; **être sur le gril comme saint—**, in het nauw zitten.

Lauréole, f. kleine laurier, daphne, peperboompje.

Laurier, m. (lat. laurus) laurier, lauriersboom, m.; fig. lauwer; overwinning, v.; roem, m.; **être chargé de —s**, met lauweren, met roem overladen zijn; **flétrir ses —s**, zijn' roem bezoedelen.

Laurier-amande, Laurier-cerise, m. laurierkers, v.

Laurière, f. aflegger van een laurier, m.

Laurier-rose, m. oleander, rozenlaurier, m.; **— des Alpes**, Alpenroos.

Laurier(-)tin, m. sneeuwbal, m.

Laurier-tulipier, m. grootbloemige laurier, magnolia.

Laurifolié, ée, a. met laurierachtige bladeren.

Laurinées, f. pl. laurierplanten, v.

Lavabo, m. het handenwasschen des mislezenden priesters; waschtafel, v.

Lavage, m. het wasschen, afwasschen; spoeling, groote spoeling, v.; plas, m.; door te veel water verdunde spijs; te veel drinken; fig. pop. het opmaken, verkoopen (van alles wat men bezit); verkoop met verlies; **prendre un émétique en —**, een braakmiddel met veel water innemen.

Lavagne, f. lavagnasteen, Genueesche leisteen, m.

Lavallière, a. lichtbruin, tabaksbruin; **—**, f. vrouwendasje.

Lavanche, f. bergstorting, lawine, v. **(avalanche)**.

Lavan‖de, f. (ital. lavanda) lavendel, v.; **huile de —, eau de —**, lavendelolie, lavendelwater; **—dier**, m. waschmeester (aan sommige hoven); **—dière**, f. waschvrouw; kwikstaart, m. (zeker vogeltje); **—ge**, zie **Lavanche**.

Lavanèse, f. pestilentiewortel, m. (galega officinalis).

Lavaret, m. grondforel, meerforel, v.; moeraal, m.

Lavasse, f. stortregen, plasregen, m., wolkbreuk, v.; te sterk verdunde wijn, bouillon, soep.

Lave, f. (ital. lava) lava, v.; **— compacte**, basalt; **— pumicée**, puimsteen.

Lavée, f. hoop gewasschen wol, m.

Lavège, Lavezze, f. potsteen, zeepsteen, leisteen, m.

Lave-main, m. waschbekken, handbekken, m. aan den ingang eener sacristie, eetzaal, enz.; pl. **des lave-mains**.

Lavement, m. (rad. laver) wassching; klisteer, v., lavement.

Laver, v. a. (lat. lavare) wasschen; bespoelen; wasschen, de grondverf leggen; door lijmwater trekken, planeeren; **se —**, v. pr. zich wasschen; **se — d'un crime**, zich van eene misdaad zuiveren; **je m'en lave les mains**, ik wasch mijne handen in onschuld; **— un affront dans le sang**, bloedige wraak nemen over eene beleediging; **— la tête à qn.**, iem. eene strenge berisping toedienen; **— son linge sale en famille**, geheim houden wat maar liever bedekt moet blijven, zijne familiezaken binnenshuis afdoen; **la rivière lave les murailles de la ville**, de rivier bespoelt (loopt langs) de muren der stad; **—**, pop. (alles wat men bezit) verkoopen en de opbrengst opmaken.

Laverie, f. wassching van erts, v.

Laveton, m. kaardsel, scheerwol, v.

Lavette, f. vaatdoek; wrijfdoek, schuurlap, m.

Laveur, m. euse, f. wasscher, waschster.

Laveuse, f. waschmachine, v.

Lavignon, m. kleine zeeslak, v., schelp, v.

Lavique, a. lava....

Lavis, m. schilders waterverf; gewasschen teekening, v.; het wasschen van eene teekening.

Lavoir, m. waschplaats, waschhuis; waschkuip, v.; gootsteen, m.; poetsstok, m. voor geweerloopen; het wasschen der metalen.

Lavure, f. vaat-, spoelwater; het wasschen; lijmwater; pl. door het wasschen verkregen goud- en zilverdeeltjes.

Laxatif, ive, a. et m. (lat. laxare, relâcher) ontlastend, buikzuiverend, laxeerend (middel).

Layer, v. a. steenhouwen; wegen door een bosch maken; met een wegje omgeven (om af te scheiden); de boompjes teekenen, die bij het kappen gespaard moeten worden.

Laye‖terie, f. het maken van kasten, kisten, koffers enz.; **—tier**, m. kasten-, koffermaker; pakker **(emballeur)**.

Layette, f. lade, schuiflade, v. (vooral voor papieren); luier- of luurmand, v.

Layeur, m. voetpaduithakker; merker van 't hout, dat bij het kappen gespaard moet worden.

Layon, m. jachtpad; planken beschot achteraan een verhuiswagen, dat de ruimte vergrooten kan.

Lazaret, m. (bas lat. lazarus, ladre) pesthuis, quarantainehuis, lazareth; militair hospitaal.

Lazariste, m. Lazarist, lid eener geestelijke orde in Frankrijk.

Lazarone, (pr. **nè**) m. (bas lat. lazarus, ladre, misérable) lastdrager, kruier, bedelaar (in Napels); pl. **des lazaroni.**

Lazzi, m. (mot. ital.) kwinkslag, hanswortstenstreek, m.; komische pantomime; pl. **des lazzi.**

Le, la, les, art. m. de, het; pr. hem, haar, denzelven, het, ze.

Lé, m. (lat. latus, large) breedte eener stof enz., baan, v.; breedte van een jaagpad.

†**Léans,** adv. daarin.

Léard, m. zwarte populierboom, popel, m.

Lebèche, vent de —, zuidwestewind in de Middellandsche zee, m.

Lèche, f. fam. dun sneedje, schijfje.

Léché, ée, part. passé de lécher et a. gelekt, gelikt; fig. kunstig bearbeid; **tableau, ouvrage trop —,** een al te nauwkeurig bewerkt schilderstuk of boek; **ours mal —,** ongelikte beer.

Lèche-doigt(s), à —, adv. met mondjesmaat; ook: naar hartelust.

Lèchefrite, f. braadpan, druippan, v.

Lécher, v. a. likken, aflikken; fig. al te zorgvuldig bewerken; v. n. klaploopen, panlikken; **se —,** zich likken; **un chat qui se lèche,** eene kat, die zich likt; zie ook **léché.**

Lécheur, euse, a. lekkerbekkig; klaploopend; m. et f. klaplooper, tafelschuimer; panlikster, tafelschuimster.

Leçon, f. (lat. lectio; de legere, lire) onderwijzing, voorlezing, v.; leeruur; opgave, les; wijze van lezen, v.; lectie, voorlezing in de Katholieke liturgie; fig. leering, v.; voorschrift; bestraffing, v.; verwijt; **— particulière,** privaatles; **— vivante,** practisch onderwijs; **prendre des —s de...,** les nemen in...; **faire la leçon à qn.,** iemand de les lezen; **il a eu de mauvaises —s,** hij heeft slechten raad gekregen.

Lecteur, m. **trice,** f. (lat. lector; de legere, lire) lezer, lezeres; voorlezer, voorleesster; professor; lector (aan eene Duitsche of Nederlandsche Universiteit); iem. die den corrector het manuscript voorleest; **il n'est pas —,** hij speelt niet gemakkelijk van 't blad; **elle est bonne lectrice,** zij speelt vlug van 't blad.

Lectionnaire, m. collectenboek (kerkboek, waarin de lectiën of gebeden vervat zijn, die bij de godsdienstoefening moeten gelezen worden).

Lectisterne, m. kussenfeest, godengastmaal (bij de Romeinen).

Lectrin, m. lessenaar, m.

Lecture, f. het lezen; lezing; belezenheid, v.; **faire la — de,** voorlezen; **obtenir une —,** verkrijgen, dat een tooneelstuk voorgelezen mag worden aan de commissie ter beoordeeling; **comité de —,** commissie ter beoordeeling van tooneelstukken (voornamelijk bij de Comédie française); **cabinet de —,** leesbibliotheek, leeskabinet.

Lécythe, m. Romeinsche flesch of vaas, v.

Lède, f. middengedeelte van een zoutpoel; —, m. ou **lédon,** m. wilde rosmarijn, m.

Ledit, ladite, a. bovengenoemd, gemeld, gezegd.

Lédon, Lède, m. wilde rosmarijn, m.

Légal, ale, a. (lat. lex, legis, loi) wettig, rechtmatig.

Léga‖lement, adv. wettelijk, wettiglijk; **—lisation,** f. gerechtelijke bevestiging, legalisatie, v.; **—liser,** v. a. wettigen, gerechtelijk bevestigen, legaliseeren; **—lité,** f. wettigheid, legaliteit; rechtschapenheid, v.

Léga‖t, m. (lat. legatus, envoyé) legaat, Pauselijk stedehouder of afgezant; legaat, Romeinsch onderveldheer; **— a latere,** kardinaal als pauselijk gezant; **—taire,** m. et f. (lat. legare, léguer) aan wie(n) een legaat gemaakt is, legataris; **—tion,** f. gezantschap; gezantschapshôtel; waardigheid van pauselijk legaat; provincie van het Romeinsche rijk; **—toire,** *s.* hetgeen onder een legaat (van het Rom. rijk) behoorde.

Lège, a. (holl. leeg) ledig, zonder lading; te licht bevracht (van schepen).

Légen‖daire, a. legendarisch, op de legenden betrekking hebbend; —, m. legendenschrijver; legendenverzameling, v.; schrijver van het leven der heiligen; **—de,** f. (lat. legenda, choses à lire) levensverhaal der heiligen; legende; fig. langdradig verhaal; randschrift of omschrift eener munt; titel, verklaring van de teekens (op eene kaart, eene lijst).

Léger, ère, a. (lat. levis) licht, niet zwaar; luchtig, gauw, vlug; fig. ongestadig, lichtzinnig; aangenaam; **être — d'argent,** geen geld hebben; **être — de la main,** dadelijk toe slaan; behendig stelen; **avoir la main légère,** behendig zijn; **à la légère,** adv. licht; fig. lichtvaardig, lichtzinnig, onbedacht; **cavalerie —ère,** lichtgewapende, lichte cavalerie, v.; m. het lichte; **— de main,** m. goochelaarstoer.

Légè‖rement, adv. luchtig; gauw, gezwind; onbedacht, onvoorzichtig; **être vêtu, armé —,** licht gekleed, gewapend zijn; **—reté,** f. lichtheid, v.; gezwindheid, vlugheid, v.; fig. lichtvaardigheid, lichtzinnigheid.

Légiférer, v. n. (lat. lex, legis, loi; ferre, porter) wetten geven, maken.

Légion, f. keurbende, v., legioen; fig. fam. groote menigte, v.: **— étrangère,** vreemdelingenlegioen; **— d'honneur,** legioen van eer (ridderorde, ingesteld door Napoleon I).

Légionnaire, m. soldaat van een legioen, eene keurbende; ridder, lid van 't legioen van eer.

Législa‖teur, v. a. wettelijk verordenen; v. n. den wetgever spelen (ironisch); **—teur,** m. **trice,** f. wetgever, wetgeefster; **Divin —,** Christus; **—tif, ive,** a. wetgevend; **—tion,** f. (lat. lex, legis, loi; latus, porté) wetgeving, v.; **—tivement,** adv. op wetgevende wijze; **—ture,** f. wetgeving, v.

Légiste, m. (lat. lex, legis, loi) rechtsgeleerde, wetkundige, wetgeleerde.

Légiti‖maire, a. het wettig erfdeel betreffend; **portion —,** wettig erfdeel, legitieme portie; **—mation,** f. wettiging; echting (van een kind), v.; het voorleggen en erkennen eener volmacht, legitimatie, v.; **—me,** a. (lat. legitimus; de lex, legis, loi) wettig; behoorlijk, betamelijk; **amour —,** geoorloofde liefde, v.; **sa douleur est —,** zijne smart is gegrond; **—me,** f. wettig gedeelte, rechtelijk deel, legitieme portie, v.; **—mement,** adv. gerechtelijk, wettiglijk; met recht; **—mer,** v. a. wettigen, voor echt of eerlijk verklaren, legitimeeren; **— son pouvoir, se légitimer,** de echtheid zijner volmacht aantoonen; **—misme,** m. leer, stelsel der legitimisten; **—miste,** a. legitimistisch; m. et f. aanhanger, aanhangster van de wettige dynastie; **—mité,** f. wettige geboorte; wettiging, wettigheid, v.; wettige erfopvolging, v.

Legs (pr. **lè**), m. erfgift, v., legaat.

Léguer, v. a. (lat. legare; de lex, legis, loi) bij uitersten wil vermaken, legateeren.

Légu‖me, m. (lat. legumen) moeskruid, groente, v.; fam. **gros —s,** de hoofdofficieren (bij de soldaten); **—mier, ière,** a. de groenten betreffend; **culture —mière,** groenteteelt; m.; m. groenteschaal; **—mineux, euse,** a. tot de peulvruchten behoorend; **les —mineuses,** f. pl. de peulgewassen; **—mi(ni)forme,** a. peulachtig; **—miste,** m. warmoezier; vegetariër.

Lemme, m. lemma, voorloopige of hulpstelling, waaruit eene volgende stelling bewezen wordt, v.

Lemming, m. Noordsche bergrot, v.

Lemnisque, f. koraaladder, v.; zijden snoer aan diplomatische zegels.

Lémure, m. spook, geest van een gestorvene.

Lémuriens, m. pl. geslacht der maki's (apen).

Lendemain, m. de volgende dag; **le — de ses noces,** daags na zijne bruiloft; **du jour au —,** in een ommezien.

Lendit, m. (pour l'endit; endit = lat. indictum) oudtijds: jaarmarkt te Saint-Denis bij Parijs; thans: **— scolaire,** gymnastiekwedstrijd tusschen de leerlingen der lycées.

Lendore, m. fam. vadzig mensch, luiaard, lamlendige.

Lénifier, v. a. (lat. lenis, doux; facere, faire) lenigen; verzachten; fig. troosten, opbeuren.

Lénité, f. toegeeflijkheid, zachtheid, v.

Lénitif, m. verzachtend middel.

Lent, ente, a. (lat. lentus) langzaam, traag.

Lente, f. neet (van luizen), v.

Len‖tement, adv. langzaam, tragelijk; **—teur,** f. traagheid, langzaamheid, v.

Lenti‖culaire, —forme, —culé, ée, a. linsvormig, lensvormig.

Lentigineux, euse, a. zomersproetig.

Lentil‖le, f. (lat. lenticula) lins, v. (peulvrucht); lens, v. (glas, dat op de wijze eener lins geslepen is); pl. sproeten, zomervlekken, v.; **— d'eau,** eendenkroos (plant, die op stil water drijft en waarvan de eenden veel houden); **—leux, euse,** a. sproetig, met zomervlekken; **—lon,** m. linze met fijn zaad **(lentille à la reine).**

Lentisque, m. mastikboom, m.

Lento, adv. langzaam (in de muziek).

Léonides, f. pl. vallende sterren, v.

Léonin, ine, a. (lat. leo, leonis, lion) leeuwachtig, leeuwsch; **société —e,** maatschappij, in welke de sterkste alles wegneemt, v.; **vers —s,** versus leoni, of leonische verzen, waarvan het midden en het einde rijmklanken heeft; **rime —e,** rijm, waarbij twee en soms drie lettergrepen gelijk zijn.

Léontine, f. ketting aan een dameshorloge, m.

Léonure, ou **Léonures,** m. leeuwenstaart, m. (plant) **(queue-de-lion).**

Léopard, m. (lat. leopardus) luipaard, m.

Lépas (pr. **pace**), m. lepas of patella, groote mosselschelp, v.

Lépidier, m. tuinkers, v.

Lépidoptères, m. pl. (gr. lepis, lepidos, écaille; pteron, aile) stofvleugelige insecten, vlinders, kapellen.

Lèpre, f. (lat. lepra) melaatschheid, schurft, v.

Lépreux, euse, a. melaatsch; m. et f. melaatsche.

Léproserie, f. huis voor melaatschen, leprozenhuis, lazarushuis.

Lepte, m. (gr. leptos, mince) zespootige mijt, v.

Leptologie, f. sierlijke spreekwijze, v.

Lequel, laquelle, pr. rel. et int. dewelke, welke, die, degene; wie, welk, wat.

Lérot, m. eikelmuis, v.

Les, art. pl. de; pron. pers. hen, haar, ze, dezelve.

Lèse, a. f. (lat. læsus, blessé) beleedigd; gebruikt in samenstellingen als: **—-majesté,** majesteitsschennis; **crime de —-nation,** hoogverraad jegens de natie.

Léser, v. a. (lat. lædere, blesser) beschadigen, kwetsen, wonden; beleedigen.

Lé‖sine, f. verregaande karigheid of gierigheid, v.; **—ner,** v. n. op eene verregaande wijze karig of gierig zijn; **—nerie,** f. vrekkige daad, karige, gierige leefwijs, v.; **—neur, —neux, euse,** a. buitengewoon karig, gierig; m. buitengemeen karig, krenterig man.

Lésion, f. (lat. læsio; de lædere, blesser) beschadiging, kwetsing; beleediging, v.

Lesquels, Lesquelles, pr. rel. et int. welke, dewelke (pl. de lequel, laquelle).

Lessif, zie **Lessive.**

Lessi‖vage, m. het loogen; **—ve,** f. (lat. lixivia) loog, v.; loogwater; wasch, v.; fig. fam. groot verlies in het spel; groot verlies (in zaken); **faire la —,** de wasch doen; fig. zijn boeltje opmaken, verkoopen; **—ve-mère,** f. moederloog, v.; **—ver,** v. a. met loogwater wasschen; in de wasch doen; (arg.) verkoopen; **—veur,** m. **euse,** f. wasscher, waschster; (arg.) advocaat; m. toestel om lompen te bleeken; **—euse,** f. waschmachine, v.

Lest (pr. **lèste**), m. (all. last, charge) ballast, m.; **aller en —, sur son —,** alleen met ballast (zonder lading) varen; **partir, revenir sur son —,** vertrekken, terugkeeren zonder den ballast door lading vervangen te hebben.

Lestage, m. het laden van ballast.

Les‖te, a. (ital. lesto) vlug, behendig, handig; licht, luchtig, vlug gekleed; onbezonnen; lichtzinnig; **—tement,** adv. op vlugge, losse wijze; onbezonnen; lichtzinnig; **—ter,** v. a. ballasten, van ballast voorzien; fig. et fam. **se bien —,** zich goed den buik vullen; **—teur,** m. ballaststuwer (man die ballast in een schip laadt); ballastschuit, v.

Léthar‖gie, f. (gr. lèthê, oubli; argos, inactif) slaapzucht, slaapziekte, v.; fig. ongevoeligheid, traagheid, v.; **—gique,** a. slaapzuchtig; fig. traag; m. et f. slaapzuchtige.

Léthifère, a. (lat. letifer; letum, mort; ferre, porter) doodaanbrengend, doodelijk; **—,** m. slang, adder, v. wier beet of venijn doodelijk is.

Lettre, f. (lat. littera) letter v.; brief, m.; **— initiale — majuscule** ou **grande —,** kapitale of hoofdletter; **—minuscule,** kleine letter; **— initiale,** beginletter; **en toutes —s,** voluit; **dire, écrire une chose en toutes —s,** eene zaak zonder iets te verzwijgen zeggen, schrijven; **lever la —,** de letters opnemen uit de letterkas; **épreuve avant la —,** eerste afdruk eener plaat (vóór het ingriffen van het onderschrift getrokken); **ajouter à la —, aider à la —,** aan een geschrift iets toevoegen om den zin

vol te maken; fig. **il aime à aider à la —**, hij vergroot, hij verfraait gaarne; **à la —, au pied de la —**, letterlijk; **— dominicale**, zondagsletter; **la lettre manque**, de letters zijn op; **cet homme est écrit sur mon livre en —s rouges**, deze man staat bij mij in een zwart blaadje; **— de recommandation**, brief van aanbeveling; **— de condoléance**, brief van rouwbeklag; **— anonyme**, naamlooze brief; **— de change**, wisselbrief; **— de voiture**, vrachtbrief; **— d'amour**, minnebrief; **— d'affaires**, zakenbrief; **— de cachet**, koninklijk bevelschrift tot inhechtenisneming (vóór de Fr. revolutie); fam. **une — à cheval**, een brief vol verwijtingen; **— de mer**, zeepas, m.; commissiebrief; **—s patentes**, opene, koninklijke brieven, met 't staatszegel voorzien; **ce sont des —s closes pour moi**, dat zijn voor mij verborgen zaken; **—s de créance**, geloofsbrieven; **—s circulaires**, rondgaande brieven; **—s de marque** ou **de représailles**, kaperbrief, m.; **—s**, pl. letterkunde: **les belles-—s**, de fraaie letteren; **homme de —s**, letterkundige; **la république des —s**, de geleerde wereld; **les saintes —s**, de heilige schrift; **cet homme a des —s**, deze man is letterkundig (wetenschappelijk) ontwikkeld.

Lettré, ée, a. geletterd, geleerd, bestudeerd; m. letterkundig ontwikkeld man; **les —s**, de geleerden (in China).

Lettrine, f. kleine letter, v.; titel der kolommen, m.; renvooi- of verwijzingsletter, v.

Leu, anc. fr. pour loup, wolf; **à la queue leu leu**, als de ganzen één voor één achter elkaar.

Leucé, m. witte vlek in het vel, soort van melaatschheid, v.

Leucorrhée, f. witte vloed, m.

Leudes, m. pl. getrouwen (kroonvazallen der Merovingische koningen).

Leur, pr. poss. (lat. illorum m. d'eux) hunne; hare; derzelver, m. en v.; pr. pers. hun (aan hen); haar, of aan haar; aan dezelve, m. en v.; derzelve, v.

Leur‖re, m. lokvogel, m. (vogelvormig rood stuk leder om den jachtvogel terug te roepen); fig. lokaas; **—rer**, v. a. den jachtvogel op den lokvogel doen terug komen; fig. aanlokken, verleiden, bedriegen.

Levage, m. het wegnemen, afhalen; het opbinden der wijnranken; het oplichten, oprichten, optrekken (b.v. van timmerwerk); het heffen (van belastingen); het rijzen (van deeg enz.).

Levain, m. (rad. lever) zuurdeeg; zuurdeesem; **mettre en —**, te rijzen, te gisten zetten; —, fig. overblijfsel van ziekte, van haat, enz.; smeulende neiging, v.

Levan‖t, a. m. **soleil —**, opgaande zon; —, m. de morgen; het Oosten; de Levant, Oostelijk deel der Middellandsche Zee; **—tin, ine**, a. Oostersch; m. pl. Oostersche volkeren; Levant- of Smirnavaarders; **—tine**, f. gekeperde zijdestof, (uit de Levant oorspronkelijk).

Lève, f. houten kolf, balhamer, m. (in de maliebaan).

Le‖vé, m. opslag van de hand of den voet (bij 't maatslaan); opneming, het opmaken van een plan; **—vée**, f. heffing, lichting; inzameling; verheffing; aanwerving, v.; aarden wal (langs eene rivier); slag, trek in het kaartspel, m.; **— des couples**, het oprichten der spanten; **— de la mer**, het hol staan van de zee; **il y a de la —**, de zee schiet aan, staat hol; **faire une — de soldats**, soldaten aanwerven; **— en masse**, algemeene volkswapening; **la — d'un siège**, het opbreken van een beleg; **la — d'une séance**, het opheffen van eene zitting; **— du scellé, des scellés**, ontzegeling; **— des boîtes, des lettres**, lichting der brievenbussen; **faire la —**, de bus lichten.

Lever, v. a. (lat. levare; de levis, lèger) heffen, ophalen, opheffen, oplichten, opbeuren; afnemen, wegnemen; aanwerven; lichten, inzamelen; **j'en lèverais la main**, ik zou er op durven zweren; **— le corps**, een lijk opnemen (aan het sterfhuis) en het wegdragen naar de begraafplaats; **— le plan d'une ville**, eene stad opnemen, afteekenen; **— un siège**, een beleg opbreken; fam. **— le bras**, niet tevreden zijn; **— les lettres**, de brievenbus lichten; **— l'ancre**, het anker lichten; **— les lofs**, de halzen opsteken, als men wendt; **— les impôts**, de belastingen heffen; **— les bosses** ou **garcettes**, de stoppers of seisings van een touw afnemen; **— les rames**, de riemen ophouden; **— les accores**, de stutten van onder een schip wegnemen, wegslaan; **— les scellés**, ontzegelen; **— un lièvre, une perdrix**, een haas, een patrijs opjagen; fig. **— un lièvre**, iets het eerst op 't tapijt brengen; eene onvoorziene moeilijkheid opwerpen; **— les cartes, — la main**, een slag of trek halen (in 't kaartspel); **— la chasse**, ophouden met jacht te maken op een schip; uitscheiden met jagen; **— la séance**, de zitting opheffen; **— le pied**, met de kas op den loop gaan; er van doorgaan; —, v. n. opkomen, opschieten (van zaad); rijzen, gisten (van deeg); **faire — un lièvre**, een haas opjagen; **se —**, v. pr. opstaan; zich oprichten; opgaan (van de zon enz. sprekend).

Lever, m. het opstaan, opkomen, opgaan; morgenopwachting ten hove; **au — du soleil**, bij het opgaan der zon; **le — du rideau**, het ophalen van 't scherm; **un — de rideau**, een voorstukje van één bedrijf (in den schouwburg); —, het opnemen, het opmeten (van een terrein).

Lever-Dieu, m. het opheffen der hostie bij de mis; pl. **des lever-Dieu**.

Leveur, euse, f. opheffer, ophefster; gaarder, ontvanger der belastingen; werkman, die in de papierfabrieken de bladen opeen stapelt.

Léviathan, m. monsterachtig waterdier.

Levier, m. (rad. lever) hefboom, m.

Lévi‖gation, f. fijnwrijving, v.; **—ger**, v. a. een lichaam tot fijne stof maken.

Levis, a. m. **pont-—**, ophaalbrug, v.

Lévi‖te, m. Leviet (afstammeling van Levi); fig. priester; —, f. wijd vrouwenkleed; wijde mansoverjas; **—tique**, a. Levietisch; m. Leviticus, derde boek van Mozes.

†**Levrauder**, v. a. fig. iemand als een haas vervolgen.

Levraut, m. jonge haas, m.; wegdistel, v.

Lèvre, f. (lat. labrum; de lambere, lécher) lip, v.; **— inférieure, — supérieure**, onder-, bovenlip; **se mordre les —s**, berouw hebben over zijn spreken; **rire du bout des —s**, gedwongen lachen; **avoir le cœur sur les —s**, openhartig zijn.

Levret‖te, f. wijfje van een windhond; kleine mannetjes of wijfjes windhond; **—té, ée**, a. lang en smal als een windhond; **—ter**, v. a. met windhonden hazen jagen; v. n. jonge hazen werpen; **—terie**, f. africhting der wind-

honden, v.; windhondenstal, m.; **—teur,** m. africhter van jonge windhonden.

Lèvrier, m. (lat. leporarius, qui chasse le lièvre) windhond, hazenwind; fig. speurhond.

Levron, m. **onne,** f. jonge windhond; kleine windhond.

Levure, f. gest, gist, biergist, v.

Lexi‖cographe, m. (gr. lexikon, lexique; graphô, j'écris) woordenboekschrijver; **—cographie,** f. kunst van woordenboeken te schrijven; **—cographique,** a. wat de lexicographie betreft; **—cologie,** f. (gr. lexis, mot; logos, traité) woordenleer; **—cologique,** wat de woordenleer betreft; **—cologue,** m. kenner der woordenleer; **—que,** m. (gr. lexikon; de lexis, mot) lexikon, woordenboek.

†**Lez,** prèp. (pr. lè) (lat. latus) naast, dicht bij (nog in plaatsnamen gebruikt).

Lézar‖d, m. (lat. lacertus) hagedis, v.; **pauvre —,** arme kerel; **faire le —,** zich koesteren in de zon; **—de,** f. scheur, spleet, v., barst of berst (in een muur), m.; **—dé, ée,** a. gescheurd, met spleten; **—der (se),** v. pr. splijten, openscheuren.

Liage, m. verbinding, v.; **fil de —,** bindgaren.

Liais, m. harde, kalkachtige bouwsteen, m.

Liai‖son, f. (lat. ligatio; de ligare, lier) verbinding, vereeniging, v.; samenhang, verband; **maçonnerie en —,** metselwerk in 't verband; —, verdunde eierdooier (om saus te binden); boogje, ter vereeniging van eenige noten; ook: notenreeks; ophaal, bindstreepje (bij schrijfletters); verbinding, v. (bij de uitspraak); **— d'amitié, — de parenté,** vriendschapsbetrekking, familiebetrekking, v.; **—sonner,** v. a. in 't verband metselen, plaatsen (steenen).

Lianes, f. pl. (rad. lier) lianen (klimplanten, slingerplanten in Amerika), v.

Liant, e, a. buigzaam, lenig; fig. geneigd tot vriendschap sluiten, gezellig, minzaam; m. buigzaamheid, lenigheid, v.; gezelligheid, minzaamheid, v.

Liar‖d, m. oude, kleine Fransche kopermunt, oortje (twee duiten); **je n'en donnerais pas un —,** ik geef er geen cent voor; **il n'a pas un (rouge) —,** hij bezit geen rooie duit; **—der,** v. n. fam. elk wat bijleggen; karig betalen; **—deur,** m. fam. gierigaard, gortenteller.

Li‖as, m. lias, leiachtig kalkgesteente; **—assique,** a. liasachtig, uit lias bestaande.

Liasse, f. (rad. lier) pak geschriften; veter, om ze aan te rijgen, m. lias, m.

Libage, m. grondsteen, groote grove steen, m.

Libanotis, m. rozemarijnkruid.

Libation, f. (lat. libatio; de libare, verser) drankoffer, spijsoffer; plenging of storting van wijn enz., v.

Libel‖le, m. (lat. libellus, petit livre) laster-, smaadschrift, libel; blauwboekje; **—lé,** m. voorgeschreven, wettelijke inkleeding, v. (van een stuk of geschrift); **—ler,** v. a. een eisch in rechten opstellen; **— un mandement,** de bestemming der in eene aanwijzing uitgedrukte geldsom nauwkeurig aangeven; **—liste,** m. schrijver van een laster- of smaadschrift; **—lule,** f. schoenlapper, waterjuffertje (insekt); zie **demoiselle.**

Liber (pr. **bère**), (lat. liber) m. boombast, m.

Libera (pr. **bé**), m. (mot lat. qui signifie délivrez) gebed voor de afgestorvenen; fig. **chanter un —,** een danklied zingen, dat men van iem. ontslagen is.

Libéra‖ble, a. die uit den dienst ontslagen kan worden; **—l, ale,** a. (lat. liber, libre) mild, milddadig; liberaal; **arts libéraux,** vrije kunsten, v.; m. liberaal, vrijzinnige; **—lement,** adv. mildelijk; edeldenkend; **—lisme,** m. liberale beginselen, vrijzinnigheid, v.; **—lité,** f. mildheid, milddadigheid, v.; **—teur,** m. **trice,** f. (lat. liberator; de liberare, délivrer) verlosser, bevrijder; verlosster, bevrijdster; **—tion,** f. bevrijding, in vrijheid stelling, vrijspreking, v.; **— de service militaire,** vrijstelling, ontheffing van krijgsdienst; ontslag der manschappen, wier diensttijd is afgeloopen; **— de l'Etat,** uitdelging der staatsschuld.

Libé‖ré, ée, a. in vrijheid gesteld; **—rer,** v. a. (lat. liberare) bevrijden, vrij maken; opheffen, ontlasten; een soldaat vrijstellen, ontheffen van krijgsdienst; een soldaat ontslaan (wanneer de diensttijd is afgeloopen); **se —,** v. pr. zich bevrijden, zich ontdoen (van iets); zich kwijten van eene schuld, eene schuld betalen.

Liber‖té, f. (lat. libertas; de liber, libre) vrijheid, v.; fig. vrijmoedigheid, ongedwongenheid, v.; **— de conscience,** gewetensvrijheid, v.; **demander la —,** verlof vragen; **—tés,** f. pl. vrijheden, v.; vrijdommen, m.; **il prend trop de —tés avec ses supérieurs,** hij veroorlooft zich te veel vrijheden tegenover zijne meerderen; **—ticide,** a. (lat. libertas, liberté; cædere, tuer) vrijheidmoordend; **—tin, ine,** a. (lat. libertinus, affranchi) losbandig, uitgelaten; ongebonden; †vrijdenkend; m. lichtmis, zwierbol; vrijgeest; **—tinage,** m. losbandigheid, ongebondenheid, v.; **—tiner,** v. n. fam. een los, ongebonden leven leiden.

Libidineux, euse, a. (lat. libidinosus) wellustig, ontuchtig.

Libitinaire, m. lijkbezorger (bij de Ouden).

Libitum, ad —, adv. naar believen.

Libouret, m. makreellijn, v.

Librai‖re, m. (lat. liber, livre) boekverkooper, boekhandelaar; **— ambulant,** colporteur, reizend boekverkooper; **—rie,** f. boekhandel, boekwinkel, m.

Libration, f. schijnbaar slingerende beweging der maan om hare as, v.

Libre, a. (lat. liber) vrij, vrij van, ontheven van...; openhartig, ongedwongen; vrijpostig; **un mouvement —,** eene vrije beweging; **avoir un air — et dégagé,** eene vrije en ongedwongen houding hebben; **avoir la voix, la parole —,** eene duidelijke stem hebben; ook: vrij durven spreken; **le — arbitre,** de vrije wil; **vous êtes —, il vous est —, — à vous de sortir ou de rester,** het staat u vrij uit te gaan of thuis te blijven; **— échange,** vrijhandel, m.; **papier —,** niet aan zegel onderworpen, ongezegeld papier; **ventre —,** open lijf; **vers —s,** vrije verzen (ongelijk van maat); **être —,** meester van zijn' tijd zijn; **villes —s,** vrije steden (in Duitschland).

Libre-échange, m. vrije handel, vrijhandel, m.

Libre-échangiste, m. voorstander van den vrijen handel, vrijhandelaar; pl. **des libre-échangistes.**

Librement, adv. vrijelijk, ruiterlijk, ongedwongen; vrijuit, rondborstig, vrijmoediglijk.

Libre-penseur, m. vrijdenker.

Librettiste, m. dichter van den tekst eener opera, m.

Libretto, m. (mot. ital.) tekstboekje eener opera.

Liburne, f. klein oorlogschip (bij de Ouden).

Lice, f. renbaan, loopbaan, renplaats, v.; strijdperk; leuning van een houten brug; wijfje van een jachthond; fig. **entrer dans la —, en —**, in het strijdperk treden, deel nemen in een geschil; — ou **lisse**, (lat. licium) schering of ketting (van weefsel); **(tapisserie à** ou **de) haute —, basse —**, tapijtwerk met loodrechte schering, tapijtwerk met horizontale schering.

Licen‖ce, f. (lat. licentia; de licet, il est permis) te groote vrijheid; uitgelatenheid, losbandigheid, v.; fam. toelating, vergunning (tot verkoop b.v.), v.; vrijheid, v.; — **poétique**, dichterlijke vrijheid, v.; **prendre ses —s, ses degrés de —s, sa —**, licencié (candidaat) in de letteren enz. worden; **—s**, krullen, v. tot versiering van 't schrift; **—cié**, m. licencié, candidaat in de letteren, rechten en geneeskunde; toegelatene, bevoegde; **—ciement**, m. afdanking der soldaten, v.; **—cier**, v. a. soldaten afdanken; leerlingen naar huis zenden; te veel vrijheid geven; **se —**, v. pr. te veel vrijheid nemen, uitspatten; **—cieusement**, adv. op eene ongebondene, buitensporige wijze; **—cieux, euse**, losbandig, buitensporig; al te vrijpostig, vermetel.

Licet (pr. **sète**), m. (mot lat. qui signifie il est permis) verlof, vergunning, v.; verlofbrief.

Lichen (pr. **kène**), m. korstmos; — **d'Islande**, IJslandsch mos; —, huidmos, vlecht (huiduitslag).

Li‖chade, f. pop. omhelzing, v.; **—cher**, v. a. et v. n. pop. likken; lekker eten en drinken, smullen; **—cheur**, m. **euse**, f. pop. smuller, smulster; drinker, drinkster.

Lici‖tation, f. openbare verkooping aan den meestbiedende (van een onroerend, niet verdeelbaar goed); **—tatoire**, a. de openbare verkooping betreffend; **—te**, a. (lat. licitus) vrij, geoorloofd; **—tement**, adv. op eene geoorloofde wijze; **—ter**, v. a. een onverdeelbaar goed met opslag doen verkoopen.

Licorne, f. (lat. unicornis) eenhoorn, m.; — **de mer**, walrus.

Licou, Licol, m. (de lier et cou) halster, m.; strop, m.; **il traîne son —**, de strop wacht hem, hij zal de galg niet ontloopen.

Licteur, m. (lat. lictor; de ligare, lier) lictor, gerechtsdienaar in het oude Rome, die met den bijlbundel vóór de Overheid ging en den schuldige strafte.

Lie, f. gest, moer, hef of heffe, v.; droesem, m.; **boire le calice jusqu'à la —**, den lijdenskelk tot op den droesem ledigen; — **du peuple**, het gemeen, grauw, janhagel.

†**Lie**, a. f. (lat. laetus) vroolijk; **faire chère —**, heerlijk smullen.

Liége, m. (lat. levis) kurkboom, kurkeik, m.; kurk.

Liégeois, e, a. Luiksch; m. et f. Luikenaar, Luiksche vrouw.

Lié‖ger, v. a. met kurk voorzien of kurken (b.v. een net); **—geux, euse**, a. kurkachtig.

Lien, m. band, riem, m.; **—s**, m. pl. fig. banden, m.; slavernij, v.; **briser, rompre ses —s**, zijne banden, boeien verbreken; **—s du sang**, bloedverwantschap.

Lienterie, f. buikloop, m.

Lientérique, a. tot den buikloop behoorend.

Lier, v. a. (lat. ligare) binden, samenbinden, vereenigen; iets beramen, opstellen; fig. verbinden, verplichten; — **amitié avec qn.**, vriendschap met iemand sluiten; — **conversation**, in gesprek raken, een gesprek aanknoopen; **être lié**, in nauwe verbintenis zijn; **être fort lié avec qn.**, met iemand zeer bevriend zijn; **être fou à —**, razend dol zijn; — **un fagot, une botte de foin**, een bos rijs, een bos hooi binden; — **un ruban**, een lint om iets vastmaken; — **les cordons de ses souliers**, zijne schoenriemen vastmaken; **j'ai les mains liées**, mijne handen zijn gebonden, ik kan niets doen; **le faucon lie le gibier**, de valk grijpt het wild aan; — **une sauce**, een saus binden, dik maken; **jouer en parties liées**, zoo spelen, dat men twee partijen achter elkaar moet winnen; — **une partie**, een pleziertochtje beramen; fig. et fam. **entrez, nos chiens sont liés**, kom maar gerust binnen, gij hebt niets te vreezen; **se —**, v. pr. zich binden; fig. zich verbinden; **cette sauce se lie**, die saus wordt dik.

Lier‖ne, f. bindbalk, nokbalk, m.; **—ner**, v. a. met nokbalken voorzien.

Lier‖re, m. klimop; **—ré, ée**, a. klimopachtig.

†**Liesse**, f. (lat. lætitia) vreugde, vroolijkheid, v.

Lieu, m. (lat. locus) plaats, v.; gewest, oord; afkomst, v.; geslacht; fig. oorzaak, aanleiding, v.; — **d'entrepôt**, stapelplaats; — **de gîte**, nachtverblijf, nachtkwartier; **vider les —x**, ontruimen, verhuizen; **état des —x**, toestand der gebouwen en vertrekken; **hauts —x**, altaren der valsche goden (bij de oude Joden); **—x (d'aisances)**, geheim gemak, sekreet; **se transporter sur les —x**, zich naar de plaats (van de misdaad, het ongeval enz.) begeven; **n'avoir ni feu ni —**, geen vaste woonplaats hebben, zwervende zijn; **ordonnance de non-—**, niet-ontvankelijk verklaring, afwijzing van een proces; **tenir — de qch.**, in plaats van iets dienen; **au — de, que**, in plaats van, dat; **un homme de bas —**, een man van geringe afkomst; **haut —**, hoogadellijke afkomst; **en haut —**, aan 't hof; bij de hoogste autoriteiten; **de bon —**, van goeden huize; fig. **je tiens cela de bon —**, ik weet dit van goederhand; **donner —**, aanleiding geven; **trouver —**, gelegenheid vinden; **j'ai tout — de croire**, ik heb alle reden om te gelooven; **mettre en — de sûreté, en — sûr**, in veiligheid brengen; **—x communs**, gemeenplaatsen.

Lieue, f. (lat. leuca) mijl, v.; uur; fig. **il est à mille —s d'ici**, hij is zeer verstrooid.

Lieur, m. euse, f. schovenbinder, -bindster; **chenille —euse**, rups, die haar nest uit verscheidene samengerolde bladeren of bloemen maakt.

Lieute‖nance, f. stadhouderschap; luitenantsplaats, v.; **—nant**, m. stadhouder; — **général du royaume**, algemeen stadhouder; **—**, eerste luitenant; — **de vaisseau**, luitenant ter zee; **—nante**, f. vrouw van een stadhouder, een luitenant.

Lieutenant-colonel, m. luitenant-kolonel, overste; pl. **des lieutenants-colonels.**

Lièvre, m. (lat. lepus, leporis) haas, m.; **lancer, lever un —**, een haas opjagen; fig. eene onvoorziene moeilijkheid opwerpen; fig. **courir le même —**, hetzelfde doel najagen; **c'est là que gît le —**, daar zit 'm de knoop, de moeilijkheid; **on ne court pas deux —s à la fois**, men moet niet twee zaken tegelijk op touw zetten.

Lièvre-rat, m. haasmuis, v.

Lièvrite, f. soort van ijzererts.

Liga‖ment, m. (lat. ligamentum; de ligare, lier) band, m.; bindsel (ter verbinding der beenderen of gewrichten); **—menteux, euse**, a. vezelig, vezelachtig (van wortelen);

—ture, f. (lat. ligatus, lié) laatband, m., laatverband; het afbinden van een slagader enz.; dubbele letter (œ, ff enz.); woeling, sjorring, garenstrop (dun, sterk touw); brocatel (ruwe stof); **—turer,** v. a. afbinden door een laatband.

Lige, a. persoonlijk volkomen leenplichtig; **vassal —, homme —,** persoonlijk leenplichtig vassal.

†**Ligement,** adv. persoonlijk leenplichtig.

†**Ligence, Ligeance,** f. leenplicht, m.

Ligna‖ge, m. (rad. ligne) afkomst, v.; geslacht; stam, m.; **homme de haut —,** man van hooge afkomst; **—ger,** m. nabestaande van hetzelfde geslacht; a. **retrait —,** benaastingsrecht, benaderingsrecht.

Lignard, m. pop. liniesoldaat.

Ligne, f. (lat. linea) lijn, touw, snoer; lijn, streep; linie, v.; streep (12e gedeelte van een ouden duim); **— à plomb,** schietlood; **pêcher à la —,** hengelen; **— de loch, — de sonde,** loglijn, loodlijn; **— d'eau, — de flottaison,** waterlijn (van een schip); **passer la —,** onder de linie doorgaan, de linie passeeren; **mettre un mot à la —,** met een woord een nieuwen regel beginnen; **— de tête,** eerste regel der bladzijde; **tirer à la —,** een artikel, dat per regel betaald wordt, noodeloos uitbreiden; **— de compte,** witte rand aan de rechterzijde eener rekening; daarop uitgetrokken som; fig. **mettre une chose en — de compte,** rekening met iets houden; **troupes de —,** linietroepen (in tegenstelling met lichte, ongeregelde troepen); **l'infanterie de la —, la —,** de linietroepen; **mettre une personne, une chose en —,** aan iem., iets den eersten rang toewijzen; **être hors —,** niet zooals de anderen zijn, niet te vergelijken zijn; **hors —,** buitengewoon; **la — de Paris à Lyon,** de spoorlijn van Parijs naar Lyon; **— de ceinture,** verbindingsbaan; **— directe,** rechte lijn (van bloedverwantschap); **— collatérale,** zijlinie.

Lignée, f. geslacht; stam; nakomelingen.

Ligner, v. a. **qch.,** lijnen op iets trekken, iets liniëeren; de wolvin dekken.

Ligneralle, f. lijn, die uit de hand geslagen is van oud kabelgaren, v.

Lignette, f. middelmatig dik bindtouw voor netten; dunne hengelsnoer.

Ligneul, m. pik- of pekdraad, m. (voor schoenmakers enz.).

Ligneux, euse, a. (lat. lignum, bois) houtachtig.

Lignifier, se —, v. pr. hout worden, in hout veranderen.

Lignite, m. (lat. lignum, bois) bruinkool, v.

Lignosité, f. houtachtigheid, v.

Ligo‖te, f. (lat. ligare, lier) koord, touw om te binden; **—ter,** v. a. stevig binden.

Ligu‖e, f. (lat. ligare, lier) verbond, eedgenootschap; verbintenis; samenzwering, samenspanning, v.; **—er,** v. a. in een verbond doen treden; **se —er,** v. pr. een verbond aangaan; samenspannen; **—eur,** m. **euse,** f. eed- of bondgenoot, eedgenoote; aanhanger, aanhangster der Ligue.

Ligule, f. (lat. ligula, languette) tongetje, bladvliesje; onderlip der insecten, v.

Ligurien, ienne, a. van of uit Ligurië; m. et f. Liguriër, Ligurische vrouw.

Lilacé, ée, a. seringachtig; **—ées,** f. pl. seringachtigen.

Lilas, m. sering, syring, v.

Liliacé, ée, a. (lat. lilium, lis) lelieachtig; f. pl. lelieachtige planten, v.

Lilliputien, ienne, a. dwergachtig, zeer klein en nietig.

Lillois, e, a. van of uit Lille of Rijssel; m. et f. bewoner, bewoonster van Rijssel.

Lima‖ce, f. (lat. limax) slak zonder huisje, v.; spil of schroef van Archimedes, v.; **—cien, enne,** a. slakachtig; **—çon,** m. huisjesslak of slek, v.; slakkerad (in een uurwerk); slakkenhuis (van den doolhof in 't oor); **escalier en —,** wenteltrap, v.; **—çonne,** f. ruige rups, v.; **—çonnière,** f. slakkentuin, m. (waar men eetbare slakken bewaart).

Limage, m. het afvijlen.

Limaille, f. vijlsel, vijlstof.

Liman‖de, f. schar, schol, v.; smarting, v. (geteerd zeildoek tot bekleeding van touwen); plat en smal stuk hout; **—der,** v. a. met smarting bekleeden, smarten; een plat stuk hout op een stuk timmerhout vastmaken.

Limas, m. **Limace,** f. slak zonder huisje, v.; groote vijl, v.

Lim‖be, m. (lat. limbus, bord) buitenrand van een hemellichaam, m.; **—bes,** pl. voorburcht der hel, m. [volgens de Kath. Kerk afgezonderde plaats in de hel voor ongedoopt gestorven kinderen en voor de Vaderen van 't Oude Testament vóór de komst van Christus].

Lime, f. (lat. lima) vijl, v.; limette, kleine zoete limoen, m.; **— douce,** zoetvijl, fijne vijl, v.; **— sourde,** snijvijl, v.; fig. gluiper; gluipend kwaad; **cette — ne mord pas,** die vijl vat niet, neemt niet af; —, fig. beschaving, polijsting (van geestelijk werk); **passer la — sur ...,** beschaven, polijsten; **donner le dernier coup de — à qch.,** de laatste hand aan iets leggen; **—s,** pl. slagtanden (van 't wilde zwijn); **— de marée,** schuim, dat de zee op den oever werpt; **— bois,** m. houtwurm, m.

Limer, v. a. vijlen, afvijlen; fig. **— un ouvrage,** een werk verbeteren, beschaven.

Limet‖te, f. limette (soort limoen); **—tier,** m. limetteboom (soort limoenboom), m.

Limeur, m. vijler; vijlschroef, v.; **—euse,** f. vijlmachine, v.

Limier, m. speurhond.

†**Liminaire,** a. (lat. limen, seuil) aan 't begin staande; **feuille —,** eerste blad van een boek; **épitre —,** voorbericht, inleiding, voorrede.

Limita‖tif, ive, a. bepalend, beperkend, begrenzend; **—tion,** f. bepaling, beperking, v.

Limi‖te, f. (lat. limes, limitis) grens, v.; scheidpaal, m.; pl. grenzen, v.; **sans —,** onbegrensd; **vous sortez des —s de la raison, de votre devoir,** gij handelt onverstandig, gij gaat uw plicht te buiten; **—té, e,** a. begrensd, beperkt; **temps —,** bepaalde tijd; **—ter,** v. a. begrenzen; beperken (binnen zekere grenzen); bepalen, vaststellen; **—trophe,** a. aangrenzend; **pays —,** grensland.

Limoges, f. pl. sterk ruw paklinnen uit hennepgaren; bontgestreept beddelinnen; rood teekenkatoen.

Limoine, f. veelzadige ganzevoet, m. (plant).

Limon, m. (lat. limus) slijk of slik; limoen (vrucht); disselboom (van een wagen), m.; trapwang, v. (stuk hout of steen, dat de treden en de leuning van een trap draagt); jakobsladder, v. (einden touw, waarlangs men in 't want klimt).

Limona‖de, f. limoen- of citroenwater; limonade, v.; **— à la glace,** ijslimonade; **— gazeuse,** mousseerende limonade; **—dier,** m. **ière,** f. verkooper, verkoopster van verfrisschende dranken; koffiehuishouder, buffethouder; buffetjuffrouw.

Limo‖ner, v. n. dicht worden (van hout); **—neux, euse,** a. slijkerig, slibberig, modderig; **—nier,** m. disselpaard, paard in de disselboomen; limoenboom, m.; **—nière,** f. gaffeldissel, m. (van een rijtuig); vierwielig rijtuig met een gaffeldissel.

Limou‖sin, a. uit, van Limousin; **un —,** metselaar, grofmetselaar (uit de provincie Limousin komen veel metselaars naar Parijs); paard uit Limousin; **zeste de —,** in wijn gedoopt stuk brood; **—sinage,** m. grof metselwerk; **—sine,** f. soort van anemoon, v.; ruwe vrachtvoermansmantel, m.; **—siner,** v. n. grofmetselen; **—sinerie,** f. grof metselwerk van ruwe brokken steen en kalk of klei.

Limpi‖de, a. (lat. limpidus) klaar, helder, zuiver; **—dité,** f. helderheid, klaarheid, v.

Limure, f. het vijlen; vijlsel.

Lin, m. (lat. linum) vlas; **gris de —,** blauwachtig grijs; **huile de —,** lijnolie, v.; **toile de —,** linnen, van vlas geweven doek; **graine de —,** lijnzaad; **— des marais,** wolgras; **— de lièvre, — maudit,** vlaszijde, v.

Linaigrette, f. wolgras.

Linaire, f. vlaskruid.

Linceul (pr. **eule** ou **eu-i**), m. (lat. linteolum, linge) lijkwaad, lijklaken, doodkleed; weleer en nog prov. beddelaken.

Linçoir, m. draagbalk, stuk hout, dat de ribben van een dakvenster ondersteunt.

Lindor, m. kaartspel, waarbij ruiten-zeven de hoofdkaart is **(nain jaune).**

Liné‖aire, a. (lat. linea, ligne) lijnvormig; met of naar lijnen gemaakt; **le dessin —,** het lijnteekenen; **équation —,** eerste machtsvergelijking; **—al, ale,** a. in rechte lijn, linie; de lijnen betreffend, lijn ...; **—ament,** m. (lat. lineamentum; de linea, ligne) gelaatstrek, trek, m.; eerste spoor; eerste schets, ruwe omtrek.

Linette, f. lijnzaad.

Lin‖ge, m. (rad. lin) lijnwaad, linnen; doek; linnengoed; **menu —, — fin,** fijn linnen (zakdoeken, halsdoeken enz.); **gros —,** groot of grof linnen (servetten enz.); **un — à barbe,** een scheerdoek; **changer de —,** schoon linnengoed aantrekken; **blanc comme un —,** doodsbleek, zoo bleek als een doek; **il est comme un — mouillé,** hij is zoo slap als een vaatdoek; **—ger,** m. **ère,** f. linnenverkooper, -verkoopster; linnengoedmaker, -maakster; **—ère,** f. linnennaaister; opzichtster over de wasch en 't linnengoed; linnenmot, suikergast; **—gerie,** f. het maken van linnengoed, linnenhandel, linnenwinkel; het toezicht over de wasch en 't linnengoed; linnenkamer, v.

Lingo‖t, m. staaf, baar of stang (van goud of zilver), v.; stukje ijzer of lood om in geschut te laden; **—tière,** f. staafvorm, m.; **—(t)ter,** v. n. staven of baren (goud of zilver) gieten.

Lingu‖al, ale (pr. **goual**), a. (lat. lingua, langue) tot de tong behoorend; tong...; **(lettre) —,** f. tongletter, v. (l, r).

Lingue, f. leng, v. (soort kabeljauw).

Linguet, m. pal, m. (op schepen); **mettre le —,** den pal in de spil zetten; **—,** soort van satijn; kleine leng, v.

Linguis‖te (pr. **gu-iste**), m. (lat. lingua, langue) taalkundige; **—tique,** f. algmeene taalkunde, linguistiek, v.

Lingule, f. tongschelp, v.

Linier, m. (vroeger:) koopman in vlas; **—ier, ière,** a. het vlas betreffend; **industrie —ière,** vlasindustrie.

Linière, f. vlasakker, m.

Liniment, m. (lat. linire, oindre) verzachtende zalf, v.; smeersel.

Linon, m. (rad. lin) garengaas, gaas- of sluierdoek.

Linotte, f. vlasvink, m. kneu, v.; **tête de —,** fam. domoor, m.; zwakhoofd; **siffler la —,** fam. zuipen; iem. listige streken leeren; in de gevangenis zitten.

Linsoir, m. draagbalk, m.

Linteau, m. bovendrempel of bovenstijl van eene deur of van een venster, m.

Lion, m. **Lionne,** f. (lat. leo) leeuw, leeuwin; fig. m. moedig man; modeheertje, toongever der mode; fig. **s'adjuger (se faire) la part du —,** het grootste deel voor zich nemen; **partage du —,** verdeeling, waarbij de machtigste of sterkste 't grootste stuk krijgt; **la crinière du —,** de manen van den leeuw; **— du Pérou, d'Amérique,** puma; **— marin,** zeeleeuw, leeuwenrob; **— des pucerons,** bladluisleeuw.

Lionceau, m. jonge leeuw; leeuwenwelp.

Lioube, m. keep in een gebroken mast, om een ander stuk in te zetten, v.

Lipogram‖matique, a. **vers —,** vers, waarin eenige letters van het alphabet vermeden zijn; **—me,** m. geschrift met vermijding van sommige letters.

Lipome, m. vetbuil, m., vetgezwel.

Lipothymie, Lipopsychie, f. flauwte, bezwijming, v.

Lip‖pe, f. dikke, uitstekende onderlip, v.; **faire sa —,** pruilen; **—pée,** f. fam. mondvol, v.; **franche —,** vrije maaltijd, m.; buitenkansje; **courir la —,** tafelschuimen; **—pu, ue,** a. fam. met dikke of uitstekende onderlip.

Lipyrie, f. heete kwaadaardige koorts, v.

Liquation, f. scheiding van het zilver en koper door lood, v.

Liqué‖faction, (pr. **ké**), f. (lat. liquefacere, liquéfier) smelting, vloeibaarmaking, v.; **—fiable,** a. smeltbaar, wat vloeibaar gemaakt kan worden; **—fier** (pr. **ké**), v. a. (lat. liquere, être liquide; facere, faire) smelten, vloeibaar maken; **se —,** v. pr. smelten.

Liquet, m. kleine kookpeer, v.

Liqueur, f. (lat. liquor; de liquere, être liquide, clair) vocht; drank, m.; zoetheid van den wijn, v.; afgetrokken brandewijn, m, likeur, v.; **vins de —,** zoete wijnen; **marchand de —s,** drankverkooper.

Liquidambar, m. storaxboom, amberboom, m.; vloeibare storax, amber.

Liquida‖teur, m. (pr. **ki**) afrekenaar, schuldvereffenaar, liquidateur; **—tion,** f. (pr. **ki**) afrekening, sluiting eener rekening, vereffening, liquidatie, v.; **— de marchandises au rabais,** uitverkoop van waren tegen verminderden prijs.

Liqui‖de, a. (pr. **ki**) (lat. liquidus; de liquere, être liquide, clair) vloeibaar; klaar, blijkbaar; vrij van schulden, zuiver; **confitures —s,** f. pl. natte konfituren, v. geleien b.v.; **consonne —,** vloeiende medeklinker (l. m. n. r.); m. vloeistof; drank; **la taxe sur les —s,** de drankbelasting, v.; **il lui reste tant de clair et —,** zooveel zuiver vermogen blijft hem over; **—dement,** adv. blijkbaar, klaar, ontegenzeggelijk; **—der,** v. a. (rad. liquide) afrekenen, vereffenen, liquideeren; **—dité,** f. vloeibaarheid, v.

Liquo‖reux, euse, a. zoetachtig; **—riste,**

m. (lat. liquor, liqueur) likeurstoker, brander; sterkedrank-verkooper.

Lire, v. a. et n. (lat. legere) lezen; **il fait une écriture aisée à —,** hij schrijft eene gemakkelijk leesbare hand; **— du doigt, du pouce,** vluchtig lezen, doorbladeren; **— dans l'avenir,** de toekomst voorspellen.

Lire, f. Lira, v. (Italiaansche zilvermunt = 1 frank).

Liron, m. eikenmuis, v.; marmot der Alpen, v.

Lis (pr. **lice**), m. (lat. lilium) lelie, v.; **— des étangs,** witte waterlelie; fig. witheid, blankheid, v.; **fleurs de —,** (pr. **li**) f. wapen der Bourbons; brandmerk.

Lise, f. drijfzand.

Lisé‖rage, m. stikking, v.; boordsel met bloemen enz., v.; bloemborduursel; **—ré,** m. zoomlint, randboordsel; streep, bies, v.; **—rer,** v. a. omboorden, omsnoeren (met een bloemborduursel, met een bies).

Liseret, m. akkerwinde, v.

Liseron, m. (dimin. de lis) winde, v. (slingerplant); **— des champs, petit —,** akkerwinde, v.

Liset, m. **Lisette,** f. akkerwinde, v.; groenachtige bladkever, m.

Liseur, m. **euse,** f. veellezer, -leesster; **—euse,** f. metalen stift met potloodje; leesteeken in den vorm van een mesje.

Lisi‖ble, a. leesbaar; **—blement,** adv. leesbaar.

Lisier, m. gier, v. (verdunde mest).

Lisière, f. zoom of kant van een akker, van een land, een bosch, enz.; zelfkant, boord van laken, linnen enz.; leiband, m; fig. **mener qn. à la —,** iemand aan den leiband laten loopen; **—,** berm, m. van een wal.

Lisoir, m. schemel, m.; dwarshout; **— de devant,** voorste asstok, m.

Lissage, m. glanzing, polijsting, v.; het omleggen, omscheren, aanspijkeren der senten of lijsten.

Lisse, a. glad, vlak, effen; **—,** m. gladheid, effenheid, v.; f. witt eplek, bies, v. (aan een paardekop); bindgaren; **— d'un pont dormant,** brugleuning; schering van een weefgetouw; sent, v. (lijst, gording, die tijdelijk wordt gebruikt om het geraamte van een in aanbouw zijnd schip in elkaar te houden); zie ook **Lice.**

Lissé, m. gladheid, glanzigheid, v.

Lisser, v. a. glanzen, glad maken, likken; van senten voorzien (zie **Lisse**); **pierre à —,** glans- of liksteen, m.

Lis‖sette, f. likbeen, polijstbeen; **—seur,** m. glanzer, gladmaker; **—soir,** m. gladsteen, liksteen, m.; **—sure,** f. het strijken of glad maken met den liksteen.

Liste, f. lijst, naamlijst, naamrol, v.; **— civile,** civiele lijst, v. (hofhoudingskosten); **— de présence,** dagboek.

Listel, Listeau, m. vierkante lijst tot sieraad, v.

Lit, m. (lat. lectus) bed; legerstede, v.; bedding, v.; laag, v.; **— d'ange,** bed met hemel, ledikant; **bois de —,** bedstede; **— nuptial,** bruidsbed; **faire le —,** het bed opmaken; **défaire le —,** het bed afhalen; loc. prov. **comme on fait son — on se couche,** zoo men zaait, zoo men maait; **faire — à part,** alleen slapen; **frère de — entier,** volle broeder; **frère de demi-—,** halve broeder; **— de sangle,** klapledikant, rustbed; **— de camp,** veldbed; brits, v.; **— de repos,** rustbank, v.; **— de justice,** koningstroon in het Parlement van Parijs, m.; groote rechtsdag, m.; **— de parade,** praalbed; **— de veille,** bakers rustbank, v.; **—,** fig. bed, huwelijk; **un enfant du premier lit,** een kind uit het eerste huwelijk; **—,** leger van een haas; bed, bedding (van eene rivier); bekken, kom (der zee); **— de marée,** stroom door den vloed veroorzaakt; **— du vent,** richting van den wind; **— de carrière, de pierre,** steenlaag, v.; **— de vent,** nauwkeurige richting van den wind, v.

Litanies, f. pl. (gr. litaneia, prière) litanieën, v. (gebeden, die men ter eere van God en van de heiligen zingt).

Liteau, m. lijst, v. houten roede, v. tot steun dienende; het leger van den wolf bij dag; pl. bonte strepen aan doek, servetten en tafellakens, v.

Litée, f. dracht, v.; al de jongen van een dier in een nest of leger.

Liter, v. a. visch in lagen in de vaten leggen.

Literie, f. beddegoed; bed en toebehooren; militaire bedden.

Lithar‖ge, f. (gr. lithos, pierre; arguros, argent) zilverschuim, goudschuim; **—gé, ée,** ou **—gère,** a. met zilver- of goudschuim vervalscht.

Lithiasie, Lithiase, f. steenvorming in den mensch, steenziekte, v.

Lithique, a. **acide —,** steenzuur, piszuur.

Lithium (pr. **ome**), m. metallische basis, v. van steenloogzout.

Lithochro‖me, m. (pr. **kro**) schilder op steen; **—mie,** f. (gr. lithos, pierre; chrôma, couleur) kleurensteendruk, m.

Lithocolle, f. diamantlijm, v.

Litho‖graphe, m. steendrukker, steenteekenaar, lithograaf; **—graphie,** f. (gr. lithos, pierre; graphô; j'écris) steenbeschrijving, lithographie, v.; steenplaatdruk, m.; **—graphier,** v. a. steendrukken; **—graphique,** a. steendrukkunst betreffend; **—logie,** f. verhandeling over de steenen, v.; **—logue,** m. steenkenner, steenkundige.

Lithontriptique, a. et m. (middel) dat den steen in de nieren of de blaas breekt en verdeelt.

Litho‖phage, m. steenplant, v.; koraalgewas; **—tome,** m. beter: **cystotome,** mes, dat men tot het steensnijden gebruikt; **—tomie,** f. (gr. lithos, pierre; tomê, section) beter: **cystotomie,** het steensnijden; **—tomiste,** m. beter: **cystotomiste,** steensnijder.

Lithotri‖teur, m. steenverbrijzelaar (werktuig), m.; **—tie,** f. steenverbrijzeling, v.

Lithuanien, ienne, a. van of uit Litthauen; m. et f. Litthauer, Litthausche vrouw.

Litière, f. (rad. lit) stroo (onder de paarden en het vee in stallen); draagbaar, rosbaar, v.; **être sur la —,** zeer ziek zijn; bedlegerig zijn; **il fait — de son argent, de son honneur, de son nom,** hij acht zijn geld niet, hij verspilt zijn geld; hij geeft niets om zijn eer, zijn naam.

†**Liti‖gant, ante,** a. pleitend, procesvoerend; **—ge,** m. (lat. litigium; de lis, litis, procès) twist, m.; geschil, rechtsgeding; **le point en —,** het punt van geschil; **—gieux, euse,** a. betwistbaar; twistziek.

†**Litispendance,** f. aanhangigheid van eene zaak voor het gerecht; duur van een proces, m.

Litorne, f. fam. groote lijster, jeneverbeslijster, v.

Litote, f. (gr. litotês, petitesse) verzachting, verkleining, v.

Litre, f. groote zwarte streep, welke binnen en buiten de kerk met het wapen geschilderd wordt, ter gedachtenis van een adellijk persoon, v.; rouwband, rouwrand, m.

Litre, m. liter m., kan, v., kop, m.

†**Litron,** m. spint (zekere oude maat).

Littéraire, a. (lat. litteræ, belles-lettres) letterkundig; **journal —,** letterkundig tijdschrift; **—rairement,** adv. uit een letterkundig oogpunt; **—ral, ale,** a. (lat. littera, lettre) letterlijk, woordelijk; **—ralement,** adv. letterlijk, woordelijk, naar de letter; **—ralité,** f. letterlijke vertaling, v.; **—rateur,** m. letterkundige, litterator; **—rature,** f. (lat. litteræ; belles-lettres) letterkunde, litteratuur, v.

Littoral, e, m. (lat. littus, littoris, rivage) het kustland betreffend; **oiseaux littoraux,** strandvogels, m.; —, m. kustland.

Liturgie, f. (gr. leitourgia, service public) kerkgebruik, liturgie; **—gique,** a. tot het kerkgebruik behoorend; **—giste,** m. schrijver over de kerkgebruiken.

Liure, f. bindsel, bindtouw; boegspriet-seising, v.; **— de beaupré,** woeling v.n den boegspriet, v.

Livarde, f. touw, dat omwoeld is; wrijflap, v.; **voile à —,** sprietzeil.

Livarot, m. kaas, die te Livarot gemaakt wordt, v.

Livèche, f. lavas (zekere geneeskrachtige plant), v.

Livide, a. (lat. lividus; de livere, être blême) loodkleurig, vaal; doodskleurig, doodsch; **—dité,** f. loodkleur, doodskleur, vaalheid, v.

Livrable, a. te leveren.

Livraison, f. levering, aflevering, leverancie, v.

Livre, m. (lat. liber) boek; **à — ouvert,** adv. voor de vuist; van het blad; **— d'église,** kerkboek; **— d'heures,** gebedenboek; **— de luxe,** prachtwerk; **— d'or,** register van de adellijke familiën, van de pairs; **— bleu, — jaune,** blauwboek, geelboek (waarin diplomatieke bescheiden zijn); **grand —,** grootboek; **tenir les —s,** boekhouden; —, f. (lat. libra) oud pond; livre (vroegere Fransche rekenmunt), v.; 10 000 **—s de rente,** 10 000 franc inkomen; **— de gros,** pond Vlaamsch (= zes gulden).

Livrée, f. livrei, v.; lakeien; **le chevalier portait la — de sa maîtresse,** de ridder droeg de lijfkleur zijner dame; **—s de la noce,** bruidslinten; —, woudslak, tuinslak; **— des arbres,** ringrups, v.

Livrer, v. a. (lat. liberare, délivrer) leveren, overleveren; prijs geven; in handen stellen; **— à la publicité,** openbaar maken; **être livré à qch.,** in iets verzonken; **se —,** v. pr. **(à qch.)** zich aan iets overgeven, overlaten; geleverd worden (van een slag).

Livret, m. boekje; tafel van vermenigvuldiging of multiplicatie, v.; zakboekje der militairen; libretto, gedrukte operatekst, m.; derde maag der herkauwende dieren, v.

Lixiviation, f. (lat. lixivium, lessive) uitlooging, v.; **—viel, elle,** a. uitgeloogd; **sel —viel,** loogzout; **—vier,** v. a. uitloogen.

Lize, zie **Lise.**

Loam, m. vruchtbare leemgrond, m.

Lobe, m. (gr. lobos) kwab, kwabbe of lel van de lever, long enz.; lel (van het oor); helft van boonen, meloenen, enz., v.

Lobe, ée, a. in lobben verdeeld, gelobd.

Lobulaire, a. met kwabben of lobben voorzien; tot eene kwab of lob behoorend; **—le,** m. kleine lob, zakje, kwabbetje, lelletje.

Local, ale, a. (lat. locus) lieu) plaatselijk, locaal; **adverbe —,** bijwoord van plaats; **couleur —e,** locale kleur (schildering der zeden, kleederdrachten enz. van een tijdvak); —, m. plaats, v.; vertrek, lokaal; **—lement,** adv. op plaatselijke wijze; plaatselijk; **—lisation,** f. plaatsaanwijzing, plaatsbepaling, v.; **—liser,** v. a. eene bepaalde plaats aanwijzen; **—lité,** f. plaatsgesteldheid, localiteit, v.; plaats, streek, v.; **—taire,** m. et f. (lat. locare, louer) huurder, huurster; **—tif, ive,** a. (in samenst.) huur...; plaats...; **valeur —ive,** huurwaarde; **—tif,** m. locativus, m. (naamval van plaats); **—tion,** f. (lat. locatio; de locare, louer) verhuring; verpachting, v.; **bureau de —,** plaatsbureau (in een schouwburg).

Locatis (pr. **ti**), m. slecht huurpaard; slecht huurrijtuig; huurhuis.

Loch (pr. **lok**), m. (angl. log) log, v.; logplankje.

Loche, f. smeerling (zekere visch), m.; **— de mer,** zeegrondel, m.

Locher, v. n. los hangen, niet vast zitten (van een hoefijzer).

Lochet, m. hak, v., houweel.

Lochies, f. pl. kraamzuiveringen, v.

Locman, m. havenloods.

Loco, adv. op de eigenlijke plaats (in de muziek).

Locomobile, f. (lat. locus, lieu, mobilis, mobile) verplaatsbare stoommachine, locomobiel, v.; **—bilité,** f. verplaatsbaarheid, v.; **—teur, trice,** a. (lat. locus, lieu; motus, mû) bewegend, plaatsveranderend; **—tif, ive,** a. plaatsveranderend, vrij bewegend; **—tion,** f. plaatsverandering, voortbeweging, v.; **—tive,** f. locomotief, v.; **—tivité,** f. vermogen om van plaats te veranderen.

Locu|laire, a. met vakjes of celletjes; **—le,** m. vakje, celletje.

Locuste, f. sprinkhaan, m.; garnaal, v.

Locustelle, f. sprinkhaanvanger, m. (soort van bastaardnachtegaal).

Locution, f. (lat. locutio; de loquor, je parle) spreekwijs, uitdrukking, v.; **— proverbiale, familière, triviale,** spreekwoordelijke, gemeenzame, platte uitdrukking.

†**Lodier,** m. gestikte beddedeken, v.

Lods (et ventes), m. pl. jaarlijksche schatting, welke men aan zijnen heer betaalde, v.

Lof, (pr. **ofe**) m. loef (helft van een schip, dat tegen den wind gekeerd is), v.; **aller au —,** loeven.

Lofer, Loffer, v. n. loeven.

Logarithme, m. (gr. logos, rapport; arithmos, nombre) logarithme, v.; **table des —s,** logarithmentafel, v.; **—mique,** a. logarithmisch.

Loge, f. hut, kluis, v.; loods, v.; kamer, v., vertrek; hondehok; portierskamertje; kraam, v.; loge, v. (in den schouwburg); loggia, bogengang langs de zijde van een Italiaansch gebouw, v.; fig. **être aux premières —s,** de beste plaats, de gunstigste gelegenheid hebben om iets te zien; —, gesloten kamer, waarin de leerlingen eener kunstacademie, mededingend naar een kunstprijs (den prix de Rome b.v.), hunne schetsen maken; **—geable,** a. bewoonbaar; **—gement,** m. woning, v.; kwartier, logement; inkwartiering, v.; verschansing, v.; **le — et la table,** vrij kost en inwoning; **— garni, meublé,** gemeubileerde kamers, v.; **—ger,** v. n. wonen, logeeren; zijn' intrek nemen; v. a. herbergen, inkwartieren; **— à la belle étoile,** onder den blooten hemel slapen; **se —,** v. pr. zich

inkwartieren; zich eene woning bouwen; zich huisvesten; zich verschansen; blijven steken (b. v. van een kogel); **—gette,** f. hutje; vertrekje; cel, v.; **—geur,** m. **euse,** f. kamerverhuurder, -verhuurster; **— à la nuit,** slaapsteehouder.

Logi‖cien, m. redeneerkundige, logicus; **—que,** f. (gr. logos, discours, raison) logica, redeneerkunst, v.; **—quement,** adv. volgens de regelen der logica, redeneerkundig.

Logis, m. woning, v.; huis; herberg, v. logies; **corps de —,** hoofdgebouw; afzonderlijk staand gebouw; **maréchal des —,** kwartiermeester; **la folle du —,** de verbeelding, de phantasie.

Logiste, m. **élève —,** leerling eener kunstschool die in eene afzonderlijke kamer (loge) aan een of ander stuk werkt, dat voor het concours bestemd is.

Logo‖graphe, m. geschiedschrijver; **—griphe,** m. (gr. logos, discours; griphos, énigme) woordraadsel, letterraadsel; **—machie,** f. (gr. logos, discours; machê, combat) woordenstrijd, m.

Loguette, f. trektouw aan eene jaaglijn.

Loi, f. (lat. lex) wet, v. gebod; recht; macht, heerschappij, v.; allooi eener munt-specie; **—salique,** Salische wet (eene verzameling van wetten der Salische Franken, in het bijzonder dat artikel, dat de vrouwen van de troonsopvolging uitsluit); **— fondamentale, constitutionnelle,** grondwet; **— pénale,** strafwet; **— électorale,** kieswet; **— municipale,** gemeentewet; **— fiscale,** belastingwet; **homme de —,** rechtsgeleerde, wetgeleerde; prov. **nécessité n'a point de —,** nood breekt wet; **passer en —,** kracht van wet krijgen; **faire la —,** als meester optreden; bevelen, gebieden; **faire —,** als wet gelden, kracht van wet hebben; **n'avoir ni foi ni —,** om God noch zijn gebod geven.

Loin, adv. et prép. (lat. longe) ver, wijd; **au —,** verre af; **— de,** verre van; **non — de,** niet verre van; **bien — de,** in plaats, zeer ver van; **— d'ici!** weg van hier! **il ira —,** hij zal het ver brengen; **voir venir qn. de —,** vlug begrijpen waar iemand heen wil; prov. **qui va doucement va —,** langzaam gaat zeker; **il est malade, il n'ira pas —,** hij is ziek, hij zal 't niet lang uithouden; **— des yeux, — du cœur,** uit het oog, uit het hart; **de — en —,** met groote tusschenpoozen; hier en daar; **bien — de me remercier,** wel verre van mij te bedanken; **— d'étudier,** in plaats van te studeeren.

Lointain, aine, a. ver, verafgelegen; m. verte, v., verschiet.

Loir, m. bergrat, v.; **dormir comme un —,** vast slapen; —, fig. luiaard, leeglooper.

Loisible, a. geoorloofd, vergund.

Loisir, m. vrije tijd, ledige tijd, m.; **être de —,** niets te doen hebben; **gens de —,** m. pl. ledige menschen; **heures de —,** vrije uren; **à —,** adv. met gemak, op zijn gemak; **il s'en repentira à —,** hij zal tijd genoeg hebben om dat te betreuren.

Lombaire, a. (rad. lombe) tot de lenden behoorend; **nerfs —s,** lendenzenuwen; **rhumatisme —,** pijn in de lenden.

Lombard, e, a. Lombardisch; m. et f. Longobard, Lombard; Longobardische of Lombardische vrouw; —, m. bank van leening, v.; lombard, lomberd, lommerd, m; woekeraar, geldwisselaar.

Lombes, m. pl. (lat. lumbi) lenden, v.; kruis (van den rug).

Lomboyer, v. a. het zout verdikken, de moederloog door verdamping verdichten.

Lombri‖c, m. aardworm, regenworm, m.; **—caire,** f. soort van wierplant, v.; **—cal, ale,** a. wormvormig.

Lompe, m. zeehaas, klompvisch, m.

London(n)ien, ienne, London(n)ais, aise, a. van of uit Londen; m. et f. Londenaar, inwoonster van Londen.

Londres (pr. **drès**), m. kleine havanna-sigaar, v.

Londrin, m. nagemaakt Londensch laken.

Long, Longue, a. (lat. longus) lang, langwijlig; langzaam; **voyage de — cours,** verre zeereis, v.; —, m. lengte, v.; **le — de, tout le — de, tout du — de,** prép. langs; gedurende; **tirer la langue d'un pied de —,** versmachten; **(tout) de son —,** adv. zoo lang als men is, geheel uitgestrekt; **au —, tout au —,** adv. wijdloopig, omstandig; **à la —ue,** langzamerhand; **de —,** adv. van lengte, lang; **de —ue main,** adv. sedert lang; **en savoir —,** fam. bekwaam en listig zijn; **voler en —,** rechtuit vliegen.

Longani‖me, a. lankmoedig; **—mité,** f. (lat. longus, long; animus, âme) lankmoedigheid, goedertierenheid, v.

Long-courier, m. schip van de groote vaart; kapitein op de groote vaart.

Lon‖ge, f. halsterriem, leireep van den toom (eens paards), m.; lendenstuk, nierstuk van een kalf; **—ger,** v. a. langs iets heen gaan; **l'armée longea la rivière,** het leger trok langs de rivier; **—gévité,** f. (lat. longus, long; vita, vie) lang leven, hooge ouderdom, m.

Longi‖métrie, f. lengtemeting, v.; **—tude,** f. geographische of astronomische lengte, v.; **bureau des —s,** bureau voor de scheepvaart; **—tudinal, ale,** a. in de lengte strekkend of loopend; langscheeps; **—tudinalement,** adv. in de lengte.

Long-nez, m. langneus, m. (zekere slang).

Longrine, Longuerine, f. stut m. (in de mijnen tegen 't instorten der wanden); legger, m. (bij spoorwegen); asbalk, m., stuk hout, dat in de constructie langscheeps is geplaatst.

Longtemps, adv. lang, langen tijd; **je ne le verrai de —,** vooreerst zal ik hem niet zien.

Lon‖gue, f. gestreepte noot; lange lettergreep, v.; **—guement,** adv. gedurende langen tijd; **—guerine,** zie **—grine; —guet, ette,** a. fam. min of meer lang; **—gueur,** f. lengte; langzaamheid, v.; **traîner une chose en —,** eene zaak op de lange baan schuiven; **— de câble,** kabellengte, v.

Longue-vue, f. verrekijker, m.; pl. **des longues-vues.**

Looch (pr. **lok**), m. (ar. lahok) verzachtend borstmiddel.

Lopin, m. fam. stuk (van iets eetbaars), hap, brok, m.; **— de terre,** lap grond.

Loqua‖ce (pr. **koua**), a. (lat. loquax, de loqui, parler) praatziek, praatzuchtig; **—cité** (pr. **koua**), f. praatzucht, v.

Loque, f. lap, m.; flarde, v.; kopergeld; looden broekknoop, m.

†**Loquèle** (pr. **loku-èle**), f. gepraat, gerammel.

Loque‖t (pr. **kè**), m. klink (eener deur), v.; grendel, m.; **—teau,** m. kleine klink, trekklink, v.; **—teux, euse,** a. in lompen gekleed

Loquette, f. fam. stukje, brokje, lapje.

Lord, (pr. **lor**) m. (mot. angl.) Lord, heer;

la Chambre des —s (Chambre haute), het Hoogerhuis.

Lord-maire, m. Lord-mayor, burgemeester van Londen.

Lorette, f. galante dame; meisje van lichte zeden.

Lorgn‖ade, f. lonk, zijdelingsche liefdeblik, m.; **—er,** v. a. belonken, begluren, beloeren; fig. bejagen; **—erie,** f. fam. belonking, begluring, v.; **—ette,** f. kleine verrekijker, m.; **— de spectacle,** tooneelkijker, m.; **—eur,** m., **euse,** f. belonker, begluurder; belonkster, begluurster; **—on,** m. oogglas, lorgnet.

Loriot, m. (lat. aurum, or, à cause de sa couleur) wielewaal, m.

Lorrain, e, a. Lotharingsch; m. et f. Lotharinger, Lotharingsche vrouw.

Lors, prép. toen, alsdan; **dès —,** adv. van dien tijd af; dientengevolge; **pour —,** adv. in dien tijd; in dat geval; **— de,** tijdens; adv. alsdan, wanneer; **dès — que,** loc. conj. zoodra.

Lorsque, conj. wanneer, als, toen.

†**Los** (pr. **lô**), m. lofspraak, loftuiting, v.

Losange, f. ruit, v. (soort van vierkant).

Losse, Lousse, f. sponboor, v. (boor om het spongat te maken).

Lot, m. deel, aandeel, lot; kaveling, v.; **un — de café,** eene kaveling, eene partij koffie; **le gros —,** de hoogste prijs.

Loterie, f. loterij, v.; **mettre à la —,** in de loterij spelen.

Loti, part. passé de lotir et a. fam. gedeeld, verloot; **le voilà bien —, la voilà bien —e,** hij (zij) is goed af! (ironisch).

Lotier, m. lotusboom, m.; peulklaver, rolklaver, v.

Lotion, f. (lat. lotio; du gr. louô, je lave) wassching, afspoeling, v.

Lotir, v. a. in loten of aandeelen verdeelen; kavelingen of partijen maken; **— la mine,** de ertsproef doen.

Lotis‖sage, m. proefneming van erts, v.; **—sement,** m. verdeeling in kavelingen, partijen, v.

Loto, m. lotto, lottospel, kien- of quinespel.

Lo(t)te, f. puitaal, kwabaal, v.; **— franche,** grondeling, m.

Lotus (pr. **tuce**), **Lotos** (pr. **toce**), m. lotusboom, m., lotusplant, v.

Loua‖ble, a. loffelijk, prijzenswaardig; behoorlijk, goed, zuiver, gezond; **—blement,** adv. prijselijk.

Louage, m. huur, verhuring, v.; **cheval de —,** huurpaard; prov. **vente passe —,** koop breekt huur.

Louan‖ge, f. (rad. louer) lof, m.; lofspraak, loftuiting, v.; roem, m.; **— soit à Dieu,** God zij geloofd; **—ger,** v. a. loftuiten, prijzen; **—geur,** m. **euse,** f. loftrompetter, lofbazuiner; a. lovend, lofsprekend.

Lou‖che, a. (lat. luscus, borgne) scheel, loensch; fig. niet geheel zuiver of duidelijk; dubbelzinnig; **ce vin est —,** deze wijn is troebel; **—,** m. duisterheid, dubbelzinningheid, v.; **—,** f. groote lepel, potlepel, soeplepel, m.; drilboor, v.; **—cher,** v. n. scheel zien; pop. **— de la jambe,** hinken, kreupel loopen; **— de l'épaule,** een bochel hebben; **—chet,** m. grafspa of spa, v.; schaafmes, schrapmes; **—chette,** f. werktuig tegen het scheelzien; **—cheur,** m. **euse,** f., **—chon,** m. et f. schele, m. en v.

Lou‖er, v. a. (lat. locare) verhuren; leenen; verpachten; huren; (lat. laudare) loven, prijzen; **se —,** v. pr. zich verhuren; zich zelven prijzen; **se — de qn.** ou **de qch.,** met iemand of met iets tevreden zijn; **—eur,** m. **euse,** f. verhuurder, verhuurster; flikflooier, flikflooister.

Loufoque, a. (arg.) gek, zot.

Lougre, Lougher, m. logger, m.

Louis, Louis d'or, m. Louis d'or (zekere Fransche gouden munt sedert Lodewijk XIII), m.; (tegenwoordig:) 20 franc-stuk; **demi-—,** 10 franc-stuk.

Louise-bonne, f. soort peer.

Loup, m. (lat. lupus) wolf, m.; kankerachtig gezwel aan de beenen; pakstok, m.; fluweelen masker; **— de mer, — marin,** zeewolf (vraatzuchtige visch); zeehond, rob; fig. **— de mer,** oud bevaren zeeman; **avoir vu le —,** fam. zeer schor zijn; van alle markten thuis zijn; er alles van weten (van een meisje sprekend); **entre chien et —,** tusschen licht en donker; **à pas de —,** met dieventreden, op de teenen; **être connu comme le — blanc,** bekend zijn als de bonte hond; **être enrhumé comme un —,** zwaar verkouden zijn, zoo verkouden als een hond zijn; **saut de —,** m. breede sloot aan het einde eener laan, v.

Loup-cervier, m. los of lynx, m.; fig. beursspeculant; pl. **des loups-cerviers.**

Loupe, f. wen, klier, v.; vergrootglas; knoest, uitwas op den bast der boomen, m.; fig. et pop. luiaard, straatslijper.

Loupeux, euse, a. klier- of wenachtig.

Loup-garou, m. weerwolf, m.; fig. fam. stug, onvriendelijk mensch; pl. **des loups-garous.**

Lour‖d, Lourde, a. zwaar; fig. lomp, plomp, grof; **plaisanterie —e,** grove scherts, v.; **c'est un homme très —,** 't is een domkop; **maison —e,** kostbaar huishouden; **—daud,** m. **aude,** f. lomperd, lomp wijf; **—dement,** adv. op eene lompe wijze, zwaar, plomp; **—derie,** f. fam. lompheid, domheid, v.; **—deur,** f. zwaarte, plompheid; onbevalligheid, v.

Loure, f. ernstige, statige dans, m.

Lourer, v. a. noten sleepen.

Loustic, m. (all. lustig, jovial, gai) grappenmaker, vroolijke snaak.

Lou‖tre, f. (lat. lutra) otter, bever, m.; m. hoed van beverhaar, m.; **—treur, —trier,** m. otter-, beverjager.

Lou‖vard, Lou‖vat, m. jonge wolf, m.; **—ve,** f. wolvin; steensnijderstang, v.; zeker werpnet; **—ver,** v. a. een steen met de steensnijderstang in de hoogte trekken; **—vet, ette,** a. wolfsgrauw (alleen van paarden gebezigd); **—veteau,** m. jonge wolf, m.; **—veter,** v. n. jonge wolven werpen; **—veterie,** f. wolvenjacht, v., al het vereischte voor de wolvenjacht; **—vetier,** m. †opperjachtmeester bij de wolvenjacht; (nu:) landeigenaar, die zich verbindt al 't noodige voor de wolvenjacht gereed te houden; **—vette,** f. teek, hondenluis, v.

Louviers, m. laken van Louviers.

Louvoyer, v. a. laveeren, boegkruisen.

Louvre, m. voormalig koninklijk paleis in Parijs, nu museum van kunst; fig. koninklijk, vorstelijk, zeer prachtig huis.

Lovanois, e, a. van, uit Luik; Luikenaar, bewoonster van Luik.

Love, f. stuk zeep.

Lové, e, a. spiraalsgewijze opgerold.

Lovelace, m. lichtmis, verleider.

Lover, Louver, v. a. een touw of een kabel opschieten.

Loxodro‖mie, f. kromme lijn, v.; schuinsche koers van een schip, m.; **—mique**, a. de kromme lijn, den schuinschen koers betreffend.

Loya‖l, ale, a. (lat. legalis, conforme à la loi) echt, onvervalscht; fig. trouw, getrouw, rechtschapen, oprecht, loyaal; **—lement**, adv. op rechtschapen, eerlijke wijze.

Loyauté, f. getrouwheid, trouwheid, rechtschapenheid, v.

Loyer, m. (rad. louer) huishuur, huur, v.; loon der dienstboden, arbeidsloon.

Lubie, f. (lat. lubere, avoir envie) fam. gril, v.; luim, dwaze inval, m.

Lubri‖cité, f. onkuischheid, geilheid, v.; **—fiant, e**, a. smerend, glad makend; **—fication**, f. smering, v.; **—fier**, v. a. (lat. lubricus, glissant; facere, faire) smeren, glad maken; **—fieur**, m. vetkop, oliepot; **—que**, a. ontuchtig, onkuisch, geil; **—quement**, adv. onkuischelijk.

Lucane, m. vliegend hert (insect).

Lucarne, f. dakvenster, vlieringvenster.

Luci‖de, a. (lat. lucidus; de lux, lumière) helder, lichtend; **intervalle —**, helder oogenblik (van een krankzinnige); **—dement**, adv. op heldere, duidelijke wijze; **—dité**, f. helderheid, doorzichtigheid, v.

Lucifer, m. (lat. lux, lumière; fero, je porte) morgen- of avondster, Venus; duivel, satan.

Luciole, f. (lat. lux, lumière) glimworm, m.

Lucra‖tif, ive, a. voordeelig, winstgevend, lucratief; **—tivement**, adv. op winstgevende wijze.

Lucre, m. (lat. lucrum) winst, v.; voordeel, gewin.

Lucumon, m. opperhoofd in 't oude Etrurië.

Luette, f. (lat. uva, raisin) huig, v., lelletje (in de keel); **il a la — abattue**, de huig hangt hem; **remettre la —**, de huig lichten.

Lueur, f. (lat. lucere, luire) schijnsel, licht, lichte schijn, m.

Lugu‖bre, a. (lat. lugubris; de lugere, pleurer) treurig, droevig, naar; **—brement**, adv. op eene treurige wijze.

Lui, pr. hij, hem, aan hem, haar, aan haar.

Luire, v. n. (lat. lucere; le passé défini, l'impératif et l'imparf. du subj. manquent) schijnen, lichten, schitteren, blinken, glinsteren, glans geven.

Luisant, ante, a. schijnend, lichtend; schitterend, glans gevend; **ver —**, glimworm, m.; **—e**, f. helderste ster van een sterrenbeeld, v.

Lumachelle, f. schelpmarmer met opaalgloed.

Lumbago (pr. **lon**), m. (lat. lumbus, rein, et gr. algos, douleur) rhumatiek in de lenden, v.

Lumière, f. (lat. lumen) licht; brandende kaars, v.; fig. kennis, v.; doorzicht; leven; pl. kundigheden, v.; zundgat (van een schietgeweer); lichtgat, luchtgat; pompgat.

Lumignon, m. pit eener brandende kaars, v.; eindje kaars; (pop.) **grand —**, zon, v.

Lumi‖naire, m. lichtgevend lichaam; verlichting (vooral in kerken), v.; fam. gezicht; **on lui a poché les —s**, men heeft hem een paar blauwe oogen geslagen; **—neusement**, adv. op lichtgevende wijze; fig. helder, klaar, duidelijk; **—neux, euse**, a. helder, blinkend, schitterend, lichtgevend.

Lunaire, a. dat tot de maan behoort; maan- of halve maanvormig; **un mois —**, eene maanmaand, v.; **une année —**, een maanjaar; **influence —**, invloed der maan; —, f. maankruid.

Lunaison, f. loop van de maan, m.; maansverwisseling, v.

Lunarien, ienne, f. maanbewoner, maanbewoonster.

Lunatique, a. maanziek, maanzuchtig; fig. dwaas, gek, koppig, eigenzinnig, m. maanzieke.

Lunch (pr. **lonch**), m. (mot angl.) lunch, tweede ontbijt; **—er**, v. n. lunchen.

Lundi, m. (lat. luna, lune; dies, jour) Maandag, m.; pop. **faire le —, fêter saint Lundi**, Maandag houden.

Lune, f. (lat. luna) maan, v.; zilver; **les phases de la —**, de schijngestalten der maan; **pleine —**, volle maan; **clair de —**, maneschijn; **au déclin de la —**, bij afgaande maan; **— rousse**, Aprilmaan, v. (met schadelijke nachtvorsten); fig. **la — de miel**, de wittebroodsweken; fig. **vouloir prendre la — avec les dents**, iets onmogelijks willen ondernemen; fig. **faire un trou à la —**, met de noorderzon vertrekken; **visage de pleine —**, dik, vol gezicht; **avoir des —s**, vol grillen zijn, malle kuren hebben; **aboyer à la —**, vergeefsche moeite doen, vergeefsch geweld maken; **— d'eau**, witte waterlelie, v.

Luné, ée, a. maanvormig, maan...; blootgesteld aan den invloed der maan; **bien —**, goed gemutst.

Lunetier, zie **Lunettier**.

Lunet‖te, f. (dimin. de lune, à cause de la forme) vergrootglas; bril (van een sekreet), m.; rand, waarin het horlogeglas gezet wordt; bril van een kapoen of ander gevogelte (stuk tusschen den hals en de maag), m.; lichtgat, keldergat; brilschans, lunet; **—tes**, pl. bril; ooglappen, oogleeren der paarden; **— d'approche**, verrekijker, m.; **— de spectacle**, tooneelkijker, m.; **— à facettes**, glas met ruitjes geslepen; **—tier, m. ière, f.** brillenslijper, brillenkoopman; brillenslijpster, brillenverkoopster. Ook: brillendrager, -draagster.

Luni-solaire, cercle —, m. kring van samengestelde zon- en maansbeweging, maan-, zonnecirkel, m.

Lunule, f. (lat. lunula) halve maan- of cirkelvormige figuur, v.; de manen of trawanten van Jupiter en Saturnus.

Lupercales, f. pl. (lat. Lupercalia, de Lupercus, nom du dieu Pan) lupercalia, wolvenfeesten (bij de Romeinen).

Lupanar, m. bordeel.

Lupin, m. vijge- of boksboon, lupine, v.

Lupinelle, f. incarnaat klaver, v.

Lupuline, f. gele steenklaver, v.

Lurette, f. (verbastering van heurette) fam. **il y a belle — qu'ils sont brouillés**, ze zijn sinds lang kwade vrienden.

Luron, m. **onne**, f. vroolijke broeder; kordaat wijf.

Luscinie, f. nachtegaal, m.; **— majeure**, sterkslaande nachtegaal, m.

†**Luseau**, m. begraafplaats; heilige kast, v.

Lustrage, m. het glanzen.

Lustra‖l, e, a. reinigings...; alle vijf jaar terugkeerend; **eau —le**, wijwater der Katholieken; **—les**, f. pl. reinigingsfeesten; **—tif, ive**, a. zuiverend; glansgevend, polijstend; **—tion**,

f. zuiveringsofferande der Romeinen, lustratie, v.

Lus‖tre, m. (ital. lustro, subst. verbal de lustrare, lustrer) glans, luister, m.; glans op pelterijen, hoeden, stoffen enz., m.; fig. roem, m. pracht, v.; kroonkandelaar, m.; kristallen kroon met vele armen, v.; **chevaliers du —**, claqueurs (in den schouwburg); **—**, m. (lat. lustrum, sacrifice expiatoire, qui avait lieu à Rome tous les cinq ans) groot reinigingsfeest bij de Romeinen; dichterlijk: tijdperk van vijf jaren of lustrum; **il n'avait pas encore achevé son cinquième —**, hij was nog geen 25 jaar oud; **—trer**, v. a. luisteren, glanzen; **se —**, v. pr. zich poetsen, zich wasschen (van katten); geglansd worden, glanzig worden; **—treur**, m. glanzer; **—treux, euse**, a. glanzig, schitterend; **—trier**, m. fabrikant van kroonkandelaren; **—trine**, f. soort van zijden stof, v.; **—troir**, m. glans- of likhout; tand, waarmede men polijst, m.

Lut (pr. **lute**), m. (lat. lutum, boue) kleefdeeg, leem, kleefstof, v.; **— de vitrier**, stopverf.

Lutation, f. bestrijking met kleefdeeg, leem, v.

Lutécien, ienne, a. (de Lutèce, ancien nom de Paris) Parijsch.

Luter, v. a. met leem bestrijken, met kleefdeeg luchtdicht maken.

Luth (pr. **lute**), m. luit, v. (zeker speeltuig).

Lutheranisme, m. Lutherdom.

Lutherie, f. luitmakerij, v.; handel in snaren en snaarinstrumenten, m.

Luthérien, ienne, a. Luthersch; m. et f. Lutheraan, Luthersche.

Luthier, m. luitmaker, vervaardiger van snaarinstrumenten.

Lutin, m. kwelduiveltje; fig. fam. druk en zeer dartel kind; **—, ine**, a. dartel, woelig; **—er**, v. a. fam. plagen, kwellen; v. n. als een spook aangaan, woelen; **—erie**, f. plagerij, v.

Lutrin, m. (bas lat. lectrum, pupitre) koor- of zanglessenaar, m.

Lut‖tant, e, a. worstelend; **—te**, f. (lat. lucta, combat) worsteling, v.; strijd, m.; **de haute —**, door macht, met gezag, met geweld; **de bonne —**, zonder bedrog, met geoorloofde middelen; **—ter**, v. n. worstelen, strijden, kampen; **—teur**, m. worstelaar, strijder.

Luxation, f. verstuiking, verrekking, ontwrichting (der leden), v.

Luxe, m. (lat. luxus) overdaad, pracht, weelde, v.

Luxer, v. a. (lat. luxare) verrekken, ontwrichten.

Luxueux, euse, a. weelderig, prachtlievend, overdadig, verkwistend.

Luxu‖re, f. (lat. luxuria, vie molle et sensuelle) ontucht, onkuischheid, geilheid, v.; **—riance**, f. te weelderige groei, m.; weelderigheid, v.; **—riant, e**, a. te welig, weelderig, overvruchtbaar; **—rieusement**, adv. weelderig; ontuchtig; **—rieux, euse**, a. ontuchtig, onkuisch.

Luzer‖ne, f. luzerne, rupsklaver, v.; **—nière**, f. luzerneveld.

Lycanthro‖pe, m. (gr. lukos, loup; anthrôpos, homme) weerwolf, ijlhoofdige, die zich verbeeldt een wolf te zijn; lijder aan wolfswaanzin; **—pie**, f. wolfswaanzin, m., ijlhoofdigheid, v., waarbij de lijder zich verbeeldt een wolf te zijn.

Lycée, m. (gr. lukeion) lyceum (worstelplaats in Athene); school van Aristoteles, v.; Hoogeschool te Parijs (nu **Athénée**); gymnasium.

Lycéen, m. gymnasiast.

Lychnis, m. **Lychnide** (pr. **ike**), f. koekoeksbloem, v.

Lycope, m. wolfspoot, waterandoorn (plant).

Lycopode, m. (gr. lukos, loup; pous, podos, pied) wolfsklauw, m., wolfskruid.

Lydien, ienne, a. Lydisch; m. et f. Lydiër, Lydische vrouw.

Lygé, Lygée, m. Sparto-gras.

Lym‖phangite, f. ontsteking der watervaten, v.; **—phatique**, a. lymphatisch; **vaisseaux lymphatiques**, watervaten in het menschelijk lichaam; **—phe**, f. (lat. lympha, eau) waterachtig vocht, lympha, v.

Lynch (pr. **linche**), m. **loi de —**, Lynchwet, volksjustitie in Amerika, v.; **—er**, v. a. lynchen; **—eur**, m. lyncher.

Lynx (pr. **linkse**), m. (gr. lugx) los, linx, m. (zeker dier).

Lyonnais, e, a. van of uit Lyon; m. et f. bewoner, bewoonster van Lyon.

Ly‖re, f. (lat. lyra) lier, v.; fig. dichtkunst, v.; dichtvuur, dichtader, v.; **—rique**, a. lyrisch; **poème —**, lierzang, m. lierdicht; **—risme**, m. dichterlijke vlucht, v.

Lysimachie, f. weede, v. (plant).

M.

M, m. M, dertiende letter van het alphabet, v.; M. verkorting voor **Monsieur**, MM. voor **Messieurs**, Mlle voor **Mademoiselle**, Mgr. voor **Monseigneur**, S. M. voor **Sa Majesté**.

Ma, pr. adj. poss, fém. sing. mijn, mijne.

Macabre, a. **danse —**, doodendans, m.; fig. akelig, naargeestig.

Maca‖dam (pr. **dame**), m. (d'après l'inventeur, Mac-Adam, savant écossais) Macadambestrating, volgens 't steisel van Mac-Adam, v.; **—damiser**, v. a. volgens Mac-Adam een weg bestraten.

Macao, m. kaartspel, gelijkende op vingt-et-un; schoone papegaai, v.

Macaque, m. meerkat, v., kuifaap, m.

Macaro‖n, m. amandel- of bitterkoekje; ovale insteekkam, m.; **—née**, f. komisch gedicht in makaronischen stijl; **—ni**, m. (mot ital.) macaroni, v. klompjes deeg, in reepjes of draden gesneden en in water, melk, zout en boter

met wat parmezaan gekookt (lekkernij bij de Italianen); **—nique,** a. macaronisch (van koddige verzen, waarin men aan sommige woorden een' Latijnschen uitgang geeft); **—nisme,** m. koddig gedicht, met mengeling van verschillende talen.

Macédoine, f. een uit velerlei groenten en vruchten samengesteld gerecht; fig. mengelmoes.

Macédonien, ienne, a. Macedonisch; m. et f. Macedoniër, Macedonische vrouw.

Macer, zie **Masser.**

Macé‖ration, f. afmatting, kwelling des lichaams door vasten en kastijdingen, v.; weeking, uitweeking (eener plant enz.), v. **—rer,** v. a. (lat. macerare) afmatten, kwellen, kastijden; laten weeken.

Macéron, m. peterselie van Macedonië, v., engelwortel, m. **(persil noir).**

Mac-farlane, Mac-ferlan, m. lange overjas, met kraag en zonder mouwen, v.

Machabées, (pr. **ka**) pl. m. boeken der Machabeeërs (de drie laatste boeken van 't Oude Testament).

Mâche, f. veldsalade, v.; pop. smullerij, overdaad in het eten, v.; **faire la —,** ter deeg schransen.

Mâchecoulis, Mâchicoulis, m. borstwering met openingen, v.; opening van eene borstwering, v.

Mâche-dru, m. pop. sterke eter, gulzigaard; pl. **des mâche-dru.**

Mâchefer, m. metaal- of ijzerschuim, slakken; hamerslag (van ijzer of staal).

Mâche-laurier, m. fam. lauwerknabbelaar (scheldnaam voor een dichter).

Mâ‖chelier, ière, a. (lat. maxillaris, de maxilla, mâchoire) tot de kaak of het kakebeen behoorend; **muscles —cheliers,** onderkaaksspieren; **dents —chelières,** baktanden, maaltanden; **—cher,** v. a. (lat. masticare) kauwen; voorkauwen; **— les morceaux à qn., — à qn. sa besogne,** het zwaarste werk doen voor iemand; **— à vide,** zien eten en het zelf niet kunnen; fig. ijdele pogingen doen; te vergeefs hopen; **— de haut,** fam. zonder eetlust eten; fig. **ne pas — qch.,** fam. iets ronduit zeggen; **papier —ché,** papierdeeg; fig. **un visage de papier —ché,** een slap en bleek gelaat; **plaie —chée,** wond met getande randen; **—cheur,** m. **euse,** f. kauwer, kauwster; fam. sterke eter, eetster; **— de tabac,** pruimer.

Machia‖vélique (pr. **chi-a**), a. (de Macchiavelli, célèbre écrivain politique italien, †1527) volgens de staatkunde van Macchiavelli; fig. sluw staatkundig, bedriegelijk, gewetenloos; **—véliser** (pr. **chi-a**), v. n. naar de beginselen van Macchiavelli handelen; **—vélisme** (pr. **chi-a**), m. macchiavellismus, trouwelooze staatkunde, v.; **—véliste** (pr. **chi-a**), m. aanhanger van de aan Macchiavelli toegeschreven grondstellingen; trouweloos staatkundige.

Mâchicatoire, m. kauwmiddel (pruimtabak, betel enz.).

Mâchicoulis, zie **Mâchecoulis.**

Mâchiller, v. a. een weinig kauwen.

Machin, m. (tiré de machine) woord als ons Ding, Dinges, om een naam aan te duiden, dien men vergeten is.

Machina‖l, ale, a. werktuiglijk, machinaal; **—lement,** werktuiglijk; **—teur,** m. **trice,** f. aanlegger, brouwer of smeder (van een schelmstuk); **—tion,** f. brouwing of smeding (van kwaad), v.; listige, booze aanslag, m., machinatie, v.

Machi‖ne, f. (lat. machina; du gr. mêchanê, art, ruse) werktuig, machine; **faire jouer une —,** een werktuig in beweging brengen; **monter une —,** een werktuig opstellen; **démonter une —,** een werktuig uit elkander nemen; **— à mâter,** kraan om masten in te zetten, v.; **— à mâter flottante,** masthuik, v., bok, mastlichter, m.; **— infernale,** helsche machine; **— pneumatique,** luchtpomp; **— électrique,** electriseermachine; **— de haute, de basse pression,** machine van hooge, van lage drukking; **— à draguer,** baggermachine; **— d'extraction,** uitdelvingsmachine; **faire — en arrière,** achter een trein gespannen zijn (van eene locomotief); fig. **la — (animale),** het dierlijk organisme; **pièce (opéra, comédie** etc.) **à —s,** stuk met veel decoratief; **cela sent la —,** dat is een onnatuurlijk tooneeleffect; **—,** kunstgreep; effectmiddel; ding, dinges (zie **machin**); **—ner,** v. a. de machinerie van een tooneel opstellen; fig. verzinnen, uitdenken; brouwen (iets kwaads); **table —née,** goochelaarstafeltje; **—nerie,** f. vervaardiging van machines; gezamenlijke machines (van een fabriek b.v.); **—neur,** m. bewerker, verzinner, smeder (bij La Fontaine); beter: **machinateur; —niste,** m. machinemaker; machinist (bij 't tooneel); **—noir,** m. likhout (van den schoenmaker).

Mâchoire, f. (rad. mâcher) kakebeen; kinnebak, v.; **jouer de la —,** 't zich goed laten smaken; **—,** fig. sukkel, domkop; kauwwerktuigen der insecten; **—s,** pl. bek, klauwen, knijpers (van een bankschroef, een nijptang enz.); bek aan den haan van een geweer, m.

Mâchon‖nement, m. het langzaam kauwen, mommelen; fig. **— de paroles,** het inslikken der woorden; **—ner,** v. a. met moeite of langzaam kauwen; fig. onduidelijk spreken, zeggen.

Mâchu‖re, f. slecht geschoren plaats in 't laken, v.; vuile vlek in 't gezicht of op de kleeren, v.; **—rer,** v. a. fam. bekladden, besmeren; te sterk drukken.

Mackintosh, m. waterdichte overjas, v.

Macis, m. foelie, muskaatbloem, v.

Macle, Macre, f. waternoot, v. (plant en vrucht) **(châtaigne d'eau);** holspaath, kruissteen, v. **(pierre de la Croix);** ster-, kruisvormig kristal.

Mâcon, m. Fransche roode wijn, m.

Maçon, m. metselaar; vrijmetselaar; **compagnon —,** metselaarsknecht; **maître —,** metselaarsbaas; **aide-—,** opperman; fig. **vrai —,** knoeier; **abeille —ne,** muurbij.

Maçonnage, m. metselwerk.

Mâconnais, e, a. van of uit Mâcon; m. et f. inwoner, inwoonster van Mâcon.

Maçon‖ner, v. a. metselen; toemetselen; fig. broddelen, slecht maken, knoeien; **—nerie,** f. metselwerk; kunst van metselen, v.; vrijmetselarij, v.; **—nique,** a. de vrijmetselarij betreffend; **société —,** vrijmetselaarsgezelschap.

Macouba, m. macuba, v., (fijne soort van snuif).

Mac‖quage, m. het vlas- of hennepbraken: **—que,** f. hennep-braak, v.; pak van 100 el garen; **—quer,** v. a. hennep braken.

Macre, zie **Macle.**

Macreuse, f. zwarte noordsche eend, raafeend, v.

Macro‖be, m. iem. die lang leeft; **—bien, ienne,** a. langer van levensduur dan gewoonlijk;

—biotique, f. de kunst het menschelijk leven te verlengen.

Macrocéphale, a. groothoofdig.

Macrocosme, m. groote wereld, v.

Macroule, f. waterhoen.

Macu‖lage, m. het afgeven van pasgedrukte bladen; **—lation,** f. bekladding, bemorsing, v.; **—lature,** f. scheurpapier, misdruk; grof pakpapier; **—le,** f. (lat. macula) vlek, zonnevlek, sproet, v.; **sans —,** vlekkeloos; **—ler,** v. a. (lat. maculare, de macula, tache) bekladden, bemorsen; v. n. smetten, afgeven (van gedrukte bladen sprekend).

Madame, f. **Mesdames,** pl. vrouw, mevrouw; **— une telle,** Mevrouw die of die; **—,** titel van de koningin, de koninklijke princessen, de oudste dochter van den koning of den dauphin en de vrouw van Monsieur, den broeder des konings.

Madapolam (pr. **lame**), m. (du nom d'une ville de l'Hindoustan) soort van grof wit katoen.

Madécasse, a. van of uit Madagaskar; m. et f. bewoner, bewoonster van Madagaskar.

Madé‖faction, f. bevochtiging, v.; **—fier,** v. a. (lat. madidus, humide; facere, faire) bevochtigen.

Madeleine, f. boetvaardige zondares; **pleurer comme une —,** hevig weenen; **—,** zeker gebak; perzik; **—,** peersoort, v.; zekere druif, v.

Mademoiselle, f. **Mesdemoiselles,** pl. mejuffrouw, juffer, juffrouw; titel van de dochter van Monsieur, den broeder des konings; titel van de eerste princes van den bloede.

Madère, m. maderawijn, m.

Madone, f. (ital. madonna; de ma donna, ma dame) beeld der H. maagd.

Madrague, f. groot vischnet, waarmede de tonijnen in de Middellandsche zee gevangen worden.

Madras (pr. **drace**), m. madras (stof uit zijde en katoen); hals-, hoofd- of zakdoek van madras, m.

Madré, ée, a. gespikkeld, gemarmerd, bont gevlekt; fig. fam. loos, doortrapt, geslepen, listig; **c'est une —ée,** 't is eene looze, doortrapte vrouw; **bois —,** m. knoestig en bruin gevlekt hout.

Madrépo‖re, m. madrepora, sterkoraal; **—rique,** a. uit sterkoraal bestaand; **—rite,** f. versteende madrepora, zeester, v.

Madrier, m. balkplank, zware eiken plank, v.

Madriga‖l, m. madrigal (klein lyrisch zinrijk gedicht); **—lesque,** a. als in een madrigal; **—let,** m. klein madrigal; **—lier, —liste,** m. madrigal-dichter.

Madrilène, Madrilègne, a. van of uit Madrid; m. et f. inwoner, inwoonster van Madrid.

Madrure, f. marmering, v.; aders (in zekere soort van hout), v.; vlammen in zeep, v.; spikkels en vlekjes op de huid van sommige dieren.

Maëstra‖l, Mistral, noordwestenwind, m., op de Middellandsche zee; **—liser,** v. n. zich naar het noordwesten draaien (van de magneetnaald sprekend).

Maëstro, m. (mot ital.) groot componist, bekwaam toonkunstenaar.

Maflé, Mafré, ée, liever: **Maflu, ue,** a. fam. dik van wangen, dikwangig.

Magasi‖n, m. (ar. makhâzin, depôt de marchandises) pakhuis, magazijn, voorraadshuis; †bak, mand (achter aan diligences, rijtuigen enz. tot berging van bagage); **— de blé,** korenpakhuis; **— de poudre,** kruitmagazijn; **— de nouveautés,** modemagazijn; **— d'articles de Paris,** galanteriewinkel; **vendre en —,** groothandel drijven, groothandelaar zijn; **garçon de —,** loopjongen; **commis de —,** winkelbediende; **demoiselle de —,** winkeljuffrouw; **courir les —s,** de winkels afloopen; **—nage,** m. het bergen, leggen in een pakhuis; **frais de —,** pakhuishuur, v.; **—ner,** v. a. in het pakhuis leggen; **—nier,** m. pakhuismeester; magazijnmeester.

Magdaléon, m. rolletje, pijpje pleisters.

Mage, m. (lat. magus) wijze bij de Perzen; **les trois —s de l'Orient,** de drie wijzen uit het Oosten.

†**Mage, Maje,** a. **juge —,** opperrechter in de provincie Languedoc.

Magenta (pr. **gin**), m. donkerkarmozijnrood.

Ma‖gicien, m. ienne, f. toovenaar, toovenares; **—gie,** f. (lat. magia, gr. mageia; de magos, mage) tooverkunst, tooverij, v.; fig. het betooverende, de tooverkracht; **— blanche,** natuurlijke tooverkunst, v.; **— noire,** zwartekunst, duivelskunst, v.; **—gique,** (lat. magicus) a. tooverkunstig, tooverachtig, betooverend; **baguette —,** f. tooverroede; **lanterne —,** f. toverlantaarn, v.; **miroir —,** m. toverspiegel, m.; **—giquement,** adv. op tooverachtige wijze.

Magisme, m. godsdienst der Magiërs.

†**Magis‖ter,** m. (mot lat. qui signifie maitre) †dorpsschoolmeester (nu: **maître d'école**); fig. pedant, schoolvos; pl. **des magister; —tère,** m. grootmeesterschap der Malthezer orde; meesterpoeder (waaraan men wonderbaarlijke werkingen toeschreef); **—tral, ale,** a. meesterachtig, heerschachtig, trotsch; meesterlijk; **ligne —trale,** hoofdomtrek; **médicament —tral,** door een geneesheer voorgeschreven geneesmiddel (tegenovergest.: **officinal**); **—tralement,** adv. op meesterachtige wijze; op meesterlijke wijze; **—trat,** m. (lat. magistratus, de magister, maitre) overheids-, magistraatspersoon, m.; **—trature,** f. overheidsambt; rechterlijke waardigheid, v.; tijd der ambtsbediening van een' magistraatspersoon, rechter; **— assise,** gezeten magistratuur, stand der onafzetbare rechterlijke ambtenaren; **— debout,** stand der afzetbare rechterlijke ambtenaren (ambtenaren van 't openbaar ministerie).

Magma, m. bezetsel of bezinksel van uitgeperste sappen.

Magnan, m. zijdeworm, m.; **—erie,** f. (rad. magnan) gebouw voor 't aankweeken van zijdewormen; zijdewormenkweekerij, v.; **—ier,** m. eigenaar van eene zijdewormenkweekerij; **—ière,** f. zijdewormenkweekerij, v.

Magnani‖me, a. (lat. magnanimus; de magnus, grand, et animus, esprit) grootmoedig; **—mement,** adv. grootmoedigheid, met grootmoedigheid; **—mité,** f. grootmoedigheid, v.

Magnat (pr. **mag-na**), m. (lat. magnus, grand) magnaat (voornaam oud-adellijk rijksbeambte in Hongarije of Polen).

Magné‖sie, f. (lat. magnes, aimant) bitteraarde, magnesia; **—sien, enne, —sifère,** a. magnesiumhoudend; **—sique,** a. **oxyde —,** magnesium-oxyde; **lumière —,** magnesiumlicht; **—sium** (pr. **ome**), m. magnesium.

Magné‖tique, a. (lat. magneticus, de magnes, aimant) den magneet of zeilsteen betreffend, magnetisch; fig. onwederstaanbaar aantrekkend; **—tiquement,** adv. op magnetische wijze; **—tisation,** f. magnetiseering, v.; kuur of genezing door middel van den zeilsteen of den magneet; toepassing van 't dierlijk magnetisme,

v.; **—tiser,** v. a. magnetische kracht aan een lichaam mededeelen; kuur of genezing door middel van den zeilsteen of magneet verrichten, magnetiseeren; fig. een grooten invloed op iem. uitoefenen; **—tiseur,** m. **euse,** f. magnetiseerder, -ster; **—tisme,** m. magnetische of aantrekkende kracht, kracht van den magneet of zeilsteen, v., magnetismus; **—to-électricité,** f. magnetische electriciteit, v.

Magni‖ficat (pr. **mag-ni-fi-cate**), m. lofzang, m. ter eere van Maria; loc. prov. **entonner (chanter) le Magnificat à matines,** iets op een ongelegen tijd doen; **—ficence,** f. pracht, heerlijkheid, v.; vrijgevigheid, v.; **—fier,** v. a. prijzen, roemen, verheerlijken; **—fique,** a. (lat. magnificus; de magnus, grand et facere, faire) prachtig, heerlijk, kostbaar; fig. hoogdravend, verheven; **—fiquement,** adv. met pracht, heerlijk.

Magnolier ou **Magnolia** (pr. **mag-no**), m. magnolia, v. (prachtige boom met roosvormige bloemen).

Magnote, f. naam der marmot bij de Alpenbewoners.

Magot, m. groote aap, m.; leelijke, mismaakte figuur, Chineesche pop van porcelein; fig. fam. verborgen schat; leelijk man; vette spaarpot, m.; **se faire un bon —,** een' goeden spaarpot maken.

Magyar, m. Magyaar, stamnaam der Hongaren.

Mahagoni, m. mahoniehout.

Mahaleb, m. weichselboom, m.

Maheutre, m. krijgsknecht; Protestantsche soldaat ten tijde der Ligue.

Mahomé‖tan, m. **ane,** f. mahomedaansche man of vrouw; a. mahomedaansch; **—tisme, —tanisme,** m. mahomedaansch geloof, godsdienstleer van Mahomet.

Mahout, m. geleider van een' olifant, kornak.

Mai, m. (lat. maius) Mei, meimaand, bloeimaand, v.; **—,** ou **arbre de —,** meiboom, m.

Maïdan, m. marktvlek in het Oosten.

Maie, f. lekkist, v.; baktrog, m.

†**Maïeur,** m. burgemeester (zie **Maire**).

Mai‖gre, a. (lat. macer) mager; fig. dor, schraal, mager, gering; **jour —,** vastendag, bij de Roomschen; **faire — visage, — réception à qn.,** iem. schraal ontvangen; **— eau,** ondiep water; **faire — chère,** een' soberen maaltijd houden; **l'ordinaire est — aujourd'hui,** wij eten vandaag niet veel bijzonders; **—,** m. het magere; mager vleesch; vastenspijs; waterarme plaats (in eene rivier), v.; **faire —, manger —,** geen vleesch eten; **—grelet, —gret, ette,** a. fam. magertjes, schraaltjes; **—grement,** adv. fig. fam. mager, spaarzaam, schraal; **—gret, ette,** a. zie **Maigrelet; —greur,** f. magerheid, schraalheid, v.; **—grichon, onne,** a. een weinig mager; **—griot, otte,** a. mager; **—grir,** v. n. mager worden, vermageren; v. a. magerder, dunner doen schijnen.

Mail, m. malie, houten kolf, waarmede men in de maliebaan slaat, v.; maliespel; maliebaan, v.; bij uitbreiding: openbare wandelplaats, v.; **—,** strijdhamer; smidshamer, m.

Mail‖le, f. (lat. macula, qui signifie boucle et tache) steek (van breiwerk), m.; maas (van netten), v.; malie, v. (ijzeren ringetjes, waarmede men een wapenrok voert); schakel, v.; schalm, m. (van een ketting); mergstraal, m. (in 't hout); opening of ruimte tusschen de inhouten van een schip, v.; vlek in het oog, v.; vlek op de veêren der patrijzen, v.; (vroeger:) kleine koperen munt, v.; **il y a une — rompue à votre bas,** er is een steek los aan uwe kous; **reprendre, relever une —,** een steek opnemen; **cotte de —s,** pantserrok, maliënkolder, m.; **filet à grandes —s,** net met groote mazen; **il n'a ni sou ni —,** hij heeft geen rooden duit; **ils ont toujours — à partir ensemble,** zij hebben altijd oneenigheid; **un pince-—,** een gierigaard; **—lé, ée,** part. et a. uit maliën, mazen bestaande; gevlekt, gespikkeld; **fer —,** ijzeren tralie van een glasraam, v.; **—lé,** m. netwerk; **—lechort,** m. argentaan, nieuwzilver (mengsel of allieersel van koper, zink en nikkel); **—ler,** v. a. met een malierok wapenen; breien; mazen in een net maken; met een hamer bekloppen; **se —,** v. pr. bonte vlekken krijgen (van patrijzen); **—let,** m. (rad. mail) houten hamer, m.; **— de calfat,** m. kalfaathamer, m.; **— à glace,** ijsbreker; **—letage,** m. bespijkering van de kiel eens schips, v.; bespijkerde kiel van een schip, v.; **—leter,** v. a. de kiel van een schip bespijkeren; **—leur,** m. nettenbreier; draadvlechter; **—lier,** m. maliënmaker; **—loche,** f. beukhamer, m.; **—loir,** m. klopsteen, m. (om het linnen op uit te kloppen); **—lon,** m. kleine maas; kleine schakel, schalm; schuifknoop, sliersteek, schuifsteek, m.; **—lot,** m. luier of luur, feitel, v.; nauwsluitende vleeschkleurige broek der danseressen in een ballet; **enfant en —, au —,** bakerkindje, zuigeling; **—lotin,** m. strijdhamer, m.; olijvenpers, v.; **—lure,** f. spikkeling bonte vlekken der valken, v.

Main, f. (lat. manus), hand, v.; handschrift; voorhand, v.; trek (in het spel), m.; boek papier; poot of klauw der valken enz.; haak, m.; groote zijden kwast, m. of koord, v. (in eene koets); rank aan een wijnstok, v.; **pas plus que sur la —,** volstrekt niets; **de ceci à cela, il n'y a que la —,** tusschen deze twee zaken is een nauw verband; **porter la — sur,** zich meester maken van ...; **homme de —,** man, die doorzet; **des gens de —,** kloeke, vastberaden mannen; **mettre l'épée à la —,** den degen trekken; **faire — basse,** neêrsabelen, over de kling jagen; plunderen; **faire sa —,** zijne schaapjes scheren; **haut la —,** met veel gezag; zonder moeite; geheel en al; **avoir la haute —,** het gezag in handen hebben; **tenir la — haute à qn.,** iem. zijn gezag doen gevoelen; **en un tour de —,** in een oogenblik; **sous —,** in het geheim; **sous la — (de la justice),** in handen (van de justitie); fig. **aller, marcher bride en —,** voorzichtig te werk gaan; **avoir en —,** in zijne macht hebben; tot zijne beschikking hebben; **— chaude,** f. handje plak of klap; **de — en —,** van hand tot hand; **de la — à la —,** direct, zonder tusschenpersoon; **coup de —,** waagstuk, stout bestaan; **prendre en — les intérêts, la cause de qn.,** iemands belangen, iemands zaak behartigen, handhaven, op zich nemen; **morceau à deux, à quatre —s,** muziekstuk voor twee, voor vier handen; **lever la —,** de vingers opsteken, zweren, een eed doen; dreigen te slaan; **venir de bonne —,** van goeder hand komen, uit goede bron komen; fig. **tendre la —,** de hand ophouden, bedelen; fig. **donner la —,** de hand reiken, helpen; **par — tierce,** door of uit de derde hand; **il a une bonne —,** hij schrijft eene goede hand; **avoir la — légère, être léger de la —,** behendig, handig zijn; **mettre la — sur qn., qch.,** de hand aan iemand leggen; iets aangrijpen, vatten; fig. **forcer la —,** dwingen, noodzaken; fig. **avoir les**

—s nettes, zich niets te verwijten hebben; **je m'en lave les —s**, ik wasch mijne handen in onschuld; ik ben er niet verantwoordelijk voor; **tenir la — à qch.**, de hand aan iets houden, voor iets zorg dragen; **être en —**, in staat zijn, zich in de gelegenheid bevinden; in handen zijn; **fait à la —**, met de hand bewerkt; fig. opzettelijk gedaan; **de longue —**, reeds sedert lang; **baiser les —s**, de groeten doen; **mettre aux —s**, handgemeen doen worden; **en venir aux —s**, handgemeen worden; **être aux —s**, vechten; **à pleines —s**, rijkelijk, volop; **battre des —s**, in de handen klappen; **j'y donne les —s**, ik stem er in toe; **avoir la —**, geven (bij het kaartspel); **qui a la —?** wie heeft de voorhand? **perdre la —**, de voorhand verliezen, omdat men verkeerd gegeven heeft; **mariage de la — gauche**, morganatisch huwelijk; **— coulante**, leuning, v.; **— courante**, kladboek, memoriaal.

Main‖-d'œuvre, f. arbeid, m.; arbeidsloon, maakloon; pl. **des mains-d'œuvre**; **—-forte**, f. (gewapende) bijstand; **prêter, donner —**, hulp, bijstand verleenen; **quérir, demander —**, om bijstand vragen; **à —**, met geweld; **—levée**, f. opheffing van een gerechtelijk beslag, v.; **—mise**, f. beslag, arrest op iets; **—mortable**, a. tot de doode hand behoorend; lijfeigen; **—morte**, f. doodehand, onvervreemdbaarheid; lijfeigenschap, v.; **tomber en —**, tot de doode hand vervallen.

Maint, e, a. menig, veel, verscheiden; **—e(s) fois, à —es reprises**, menigmaal, verscheidene keeren.

Mainte‖nance, f. handhaving, v.; **—nant**, adv. tegenwoordig, nu; **—nir**, v. a. handhaven, bewaren, beschermen, verdedigen; fig. staande houden, beweren; bevestigen; **se —nir**, v. pr. zich handhaven, zich staande houden, in denzelfden staat blijven; **—non**, f. gouden halskruisje; **—nue**, f. handhaving, verdediging, bevestiging, v.

Maintien, m. behoud; handhaving, v.; gestalte, houding van 't lichaam, v.; **perdre son —**, van zijn stuk raken.

Mai‖rat, m. burgemeesterschap; **—re**, m. (lat. major, plus grand) burgemeester (van eene Fransche stad); **— du palais**, majordomus, opperhuishofmeester (bij de Merovingers); **—rie**, f. ambt van burgemeester, burgemeesterschap; gemeentehuis, raadhuis; **— du palais**, hofmeierschap (bij de Merovingers).

Mais, conj. maar, doch, echter; **un —**, een „maar"; **il ne loue guère sans quelque —**, hij prijst zelden of er is een maar bij; adv. **— non**, zeker niet; **— oui**, wel zeker; **— si**, gewis; †**n'en pouvoir —**, er niets aan kunnen doen, het niet kunnen gebeteren.

Maïs (pr. **ma-ice**), m. Turksch koren, Turksche tarwe, v.

Maison, f. (lat. mansio; de manere, rester) huis, gebouw; teeken van den dierenriem; loc. prov. **les —s l'empêchent de voir la ville**, door de boomen ziet hij 't bosch niet; **par-dessus les —s**, bovenmate, buitensporig duur; **— de détention**, gevangenis, huis van bewaring; **— de correction**, gevangenis, verbeterhuis (voor minderjarigen); **— de force, — centrale**, tuchthuis; **— d'arrêt**, gevangenis, hechtenis, v.; **— d'éducation**, huis van opvoeding; kostschool, kweekschool, v.; **— de ville**, stadhuis, raadhuis; **— de commission et d'expédition**, commissiehandel en expeditie-kantoor; **— de banque**, wisselhandel; **— illustre de**, doorluchtig stamhuis van ...; **— seigneuriale**, heerenhuis; **— de louage**, huurhuis; **— rustique**, boerenwoning, v.; **— garnie**, huis bij gemeubileerde kamers verhuurd; **— de ville, — commune**, stadhuis, gemeentehuis; **— de plaisance, — de bouteilles**, lusthuis; **— de campagne**, buitenverblijf, buitenplaats; **— d'aliénés**, krankzinnigengesticht; **— de santé**, ziekenhuis; krankzinnigengesticht; **tenir la —**, de huishouding besturen; **avoir un grand état de —**, op een' grooten voet leven; **les gens de la —**, de huisbedienden; **faire — nette**, al zijne dienstboden wegzenden; **faire — neuve**, andere dienstboden nemen; **— (du roi)**, het huis des konings (bedienden enz.); (vroeger ook:) koninklijke lijfwacht.

Maison‖née, f. huisgezin (de gezamenlijke huisgenooten); **—ner**, v. n. huizen bouwen; **—nette**, f. klein huis, huisje.

Maître, m. (lat. magister; de major, plus grand) meester; heer; werkbaas; leeraar; **— aliboron**, albeschik; **— clerc**, eerste klerk; **— garçon**, meesterknecht; **— (-)autel**, hoogaltaar; **se faire passer —**, baas worden; fig. **être passé — en qch.**, onovertroffen zijn in iets; **être — de ses passions, de soi**, zijne hartstochten, zichzelven beheerschen; **voiture de —**, eigen rijtuig; **— fripon, fourbe**, aartsschelm; **— tailleur, cordonnier, maçon, charpentier**, kleermakers-, schoenmakers-, metselaars-, timmermansbaas; **— de danse**, dansmeester; **— de musique**, muziekmeester; **— d'escrime, — d'armes**, schermmeester; **— de langues**, taalmeester; **— d'étude**, surveillant; **— de conférences**, privaat-docent, lector; **—particulier**, privaat-onderwijzer; **— interne**, huisonderwijzer; **— d'école**, schoolmeester; **— de pension**, kostschoolhouder; **— des comptes**, rentmeester; **— des eaux et forêts**, houtvester; **— de la vénerie**, jagermeester; **grand — des cérémonies**, opperceremoniemeester; **— de chapelle**, kapelmeester; **— d'hôtel**, hofmeester; **à la — d'hôtel**, met een botersaus (met uien, champignons, meel, citroenen); **— bau**, grootste of langste dekbalk in een schip, m.; **— timonier**, opperstuurman; **— des hautes œuvres**, scherprechter; **— des basses œuvres**, nachtwerker, ruimer; **second — de deuxième classe**, bootsman; **— de danse, — à danser**, kruispasser. m.; prov. **tel —, tel valet**, zoo heer zoo knecht; prov. **l'œil du — engraisse le cheval**, het oog van den meester maakt het paard vet; fig. **l'œil du —**, het toezicht, de waakzaamheid; **—-ès(-)arts**, meester in de vrije kunsten (**ès** is eene samentrekking van **en les**); †**—s**, pl. ruiters.

Maître(-)autel, m. hoogaltaar.

Mai‖tresse, f. meesteres, vrouw; waardin; schoolmeesteres, leerares; minnares; **la — de la maison**, de vrouw des huizes, de gastvrouw; **petite —**, saletjuffer; **Rome fut la — du monde**, Rome was de gebiedster der wereld; **— d'école**, schoolmeesteres; **— de pension**, kostschoolhoudster; **la — pièce d'une charpente**, het hoofd- of voornaamste stuk van 't timmerwerk; **la — branche**, de hoofdtak; **c'est une — femme**, 't is eene wakkere, knappe, flinke vrouw; **—trisable**, a. wat beheerscht of bedwongen kan worden; **—trise**, f. meesterrecht, meesterschap (in de oude gilden); leermeesterschap; kapelmeester-, schermmeesterschap enz.; muziekschool voor koorknapen; **—triser**,

v. a. overheerschen, vermeesteren, beheerschen; **se —**, v. pr. zichzelf beheerschen.

Majes‖té, f. (lat. majestas; de major, plus grand) hoogheid, heerlijkheid, grootmachtigheid, majesteit, v.; **la — divine**, de goddelijke majesteit; **la — de Dieu**, Gods heerlijkheid; **sa — Catholique**, de koning van Spanje; **sa — Très Chrétienne**, de koning van Frankrijk; **sa — Très Fidèle**, de koning van Portugal; **sa — britannique**, de koningin van Engeland; **—tueusement**, adv. deftig, statig, met deftigheid; **—tueux, euse**, a. deftig, statig, majestueus.

Majeur, eure, a. (lat. major, plus grand) mondig, meerderjarig; grooter, hooger, gewichtiger; **force —e**, hoogere macht, v.; gebiedende omstandigheden, v.; **partie —e**, grootste gedeelte; **tierce —e**, groote terts; **les mâts —s**, de ondermasten; **les voiles —es**, de hoofdzeilen; **—e**, f. eerste stelling eener sluitrede, v. major, v.

Majolique ou **Maïolique**, f. majolica (kunstig beschilderd vaatwerk).

Ma‖jor, m. (mot lat. qui signifie plus grand) majoor; **état-—**, staf, generale staf; **chirurgien —**, dirigeerend officier van gezondheid; **tambour-—**, tamboer majoor; **— général**, chef van den generalen staf; **—jorat**, m. majoraat, recht van den oudsten zoon; bezitting, goed van den oudsten zoon; **—jorataire**, a. die een majoraat bezit; m. majoraatsbezitter; **—jordome**, m. (lat. major, plus grand; domus, maison) opperhofmeester, majordomus; **—jorer**, v. a. boven de werkelijke waarde schatten; in prijs verhoogen; **—jorité**, f. (lat. major, plus grand) mondigheid, v.; meerderheid van stemmen, v.; meerderheid eener partij, v.; majoorsplaats, majoorsbureau; **— absolue**, volstrekte meerderheid; **— relative**, betrekkelijke meerderheid.

Majuscule, a. (lat. majusculus, un peu plus grand) **lettre —**, ou **—**, f. hoofdletter, v.

Maki, m. maki, halfaap, m.

Makis ou **Maquis**, m. veld met dicht struikgewas op Corsika.

Mal, m. (lat. malum) kwaad; smart, v., verdriet; pijn; schade, v. nadeel; ziekte, v.; **— de tête**, hoofdpijn, v.; **j'ai — à la tête**, ik heb pijn in 't hoofd; **— du pays**, heimwee; **— d'aventure**, fijt, v. (zweer aan den vinger); **— de mer**, zeeziekte, v.; **— d'yeux**, zeere oogen; **il n'y a pas de — à cela**, daar steekt geen kwaad in; **avoir du — à faire qch.**, iets met weerzin doen; **vouloir du — à qn.**, iem. kwalijk gezind zijn; **induire à —**, tot het kwade verleiden; **mettre à —**, verleiden; **je n'ai pas pensé à —**, ik bedoelde het niet kwaad; **— lui en prit**, het bekwam hem slecht; **— de cœur**, neiging tot braken; **j'ai — au cœur**, ik ben misselijk; **en — d'enfant**, in barensweeën; **chaud —**, heete koorts; **tomber de fièvre en chaud —**, van kwaad tot erger vervallen; **haut —, — caduc**, vallende ziekte; **chacun sent son —**, ieder voelt zijn zeer, ieder heeft zijn kruis; **— d'autrui n'est que songe**, het leed van anderen hindert niet; **— d'imagination, d'opinion**, denkbeeldig verdriet; **—**, adv. slecht, erg, in een ongunstigen toestand; **— à l'aise**, niet op zijn gemak; **— fait**, mismaakt; **— à propos**, te onpas; **il est très —, au plus —**, hij is zeer ziek; **être — avec qn.**, met iem. overhoop liggen; **être — vu, —venu de qn.**, bij iem. slecht staan aangeschreven; **de — en pis**, al erger en erger; **prendre —**, kwalijk nemen; verkeerd begrijpen, opvatten; **se trouver —**, flauw vallen; **il (n')y avait pas — de monde**, er waren vrij wat menschen; **—**, a. **bon an — an**, 't eene jaar door 't andere, gemiddeld elk jaar; **cette jeune fille n'est pas —**, dit meisje ziet er niet kwaad uit.

Malachite (pr. **la-ki**), f. malachiet, groen koolzuur, koperertz.

Malacie, f. (lat. malacia, faiblesse de l'estomac) ziekelijke trek naar vreemde of walgelijke spijzen, m.

Malactique, a. weekmakend; m. weekmakend geneesmiddel; beter: **émollient**.

Mala‖de, a. ziek, krank; ongesteld; m. et f. zieke, kranke; **— à la mort**, doodziek; pop. **— du pouce**, lui; gierig; **tomber —**, ziek worden; **aimant —**, zwakke magneet; **—die**, f. ziekte, krankheid, v.; fig. zucht, v.; verlangen; **— de fille, — de vierge**, bleekzucht; **elle couve une —**, zij heeft eene ziekte onder de leden; **gagner une —**, eene ziekte krijgen; **faire une —**, ziek worden; ziek zijn; fig. **il en fera une —**, hij zal 't tegen zijn zin doen, 't zal hem moeite kosten; **relever de —**, van eene ziekte herstellen; **—dif, ive**, a. ziekelijk, zwak: **—divement**, adv. op ziekelijke, sukkelende wijze; **—drerie**, f. lazarus- of leprozenhuis.

Mal‖adresse, f. lompheid, onhandigheid, v.; **—adroit, oite**, a. lomp, onhandig; m. et f. lomp, onhandig mensch; **—adroitement**, adv. onhandig, op eene lompe wijze.

Malaga, m. Malagawijn, m.

Malagma, Malagme, m. verzachtende of weekmakende pap, v.

Malaguette, f. paradijskorrels, v. **(maniguette)**.

Malais, e, a. Maleisch; m. et f. Maleier, Maleische vrouw.

Malai‖se, m. vage smart, vage ongerustheid, onbehaaglijkheid, v.; gebrek, nood; **—sé, ée**, a. moeilijk; lastig, niet gemakkelijk; **—sément**, adv. moeilijk, met moeite, bezwaarlijk.

Malamoch, Malamoque, m. ijsstormvogel, m.

Malan‖dre, f. kloof of keen in de kniebogen der paarden, v.; verrotte knoest in het hout, m.; **—dreux, euse**, a. verrot, beschadigd (van hout sprekend).

Malandrin, m. roover, schelm, schurk.

Malappris, e, a, onwellevend, ongemanierd, lomp; m. et f. lomp man; slecht opgevoede vrouw.

Mal-à-propos, adv. ongelegen, te onpas.

Malaria, f. (ital. malo, mauvais; aria, air) ongezonde, koortsverwekkende moeraslucht in Italië, malaria, v.

Malart, m. wilde woerd (mannetjeseend), m.

Malate, m. **— de chaux**, appelzure kalk, m.

Malavisé, ée, a. onbedacht, onbezonnen, onverstandig.

Malax‖ation, f. weekmaking door kneding, v.; **—er**, v. a. door kneden week maken.

Malbâti, ie, a. fam. leelijk gebouwd, mismaakt, lomp.

Malbrouck, Malbrou, Malprouc, m. de held van 't lied: **— s'en va-t-en guerre.**

Malchance, zie **Malechance.**

Malcomplaisant, ante, a. onvriendelijk, niet gedienstig.

†**Malcontent, ente**, a. ontevreden.

†**Maldisant, ante**, a. kwaadsprekend.

Maldonne, f. het verkeerd geven der kaarten.

Mâle, m. (lat. masculus) man; mannetje (van een dier); **un beau —**, een mooie, krachtige

man; a. mannelijk; fig. edel, manmoedig, sterk.

Malebête, f. fam. †boos dier; gevaarlijk mensch; kalfaatijzer.

Malebouche, m. lastertong, kwaadspreker.

Malechance, f. ongeluk, tegenval.

Malédiction, f. (lat. maledictio) vloek, m., vervloeking, v.; ongeluk.

†**Malefaim**, f. fam. geeuwhonger, m.

Malé‖fice, m. (lat. maleficium) booze betoovering, beheksing, v.; **—ficié, ée**, a. fam. betooverd; **—fique**, a. van kwaden invloed (van planeten).

Malemort, f. ongelukkige, jammerlijke dood, m.

Malencon‖tre, f. kwade ontmoeting, v.; ongeluk, onheil; **porter —**, ongeluk aanbrengen; **—treusement**, adv. ongelukkiglijk; **—treux, euse**, a. fam. ongelukkig, rampspoedig.

†**Mal-en-point**, adv. fam. kwalijk gesteld, in slechten toestand.

Malentendu, m. misverstand; dwaling, v.

Malentente, f. oneenigheid, v.

Malepeste, int. verduiveld!

Mal-être, Malêtre, m. onbehaaglijkheid; bekrompen omstandigheden.

†**Malévole**, a. (lat. malevolus) kwaadwillig.

Malfaçon, f. gebrekkige uitvoering, v.; ongeoorloofde winst, v., bedrog.

†**Malfaire**, v. n. kwaaddoen, schaden.

Malfai‖sance, f. boosaardigheid, kwaadwilligheid, v.; **—sant, ante**, a. boosaardig, kwaadwillig: nadeelig, schadelijk.

Mal‖fait, aite, a. mismaakt, misvormd; **—faiteur**, m. **—trice**, f. kwaaddoener, misdadiger, booswicht; kwaaddoenster, misdadigster.

Malfamé, ée, a. in een kwaad gerucht staand, slecht berucht.

Malgache, a. van of uit Madagaskar **(Madécasse); le —**, de taal van Madagascar.

†**Malgra‖cieusement**, adv. op onheusche, onbeleefde wijze; **—cieux, euse**, a. fam. onbeleefd, onheusch, lomp.

Malgré, prép. in weerwil, ondanks, niettegenstaande; **— lui**, tegen zijn zin; loc. prov. **— lui et ses dents**, in spijt van al zijn tegenstand; **— que**, conj. (avec subj.); **— qu'il en ait, — que j'en aie**, ofschoon met tegenzin.

Malhabi‖le, a. onbedreven, onhandig; **—lement**, adv. onhandig; **—leté**, f. onbedrevenheid, onhandigheid, v.

Malherbe, f. loodkruid (zekere plant voor verven).

Malheu‖r, m. (de mal et heur) ongeluk, onheil; rampspoed, ongeval; **un — amène son frère, un — en amène un autre**, een ongeluk komt nooit alleen; **à quelque chose — est bon**, alle kwaad heeft zijn baat; **jouer de —**, ongelukkig zijn, wanboffen; **le grand —! le beau —!** 't is me nog al erg! **— à (sur) lui!** wee hem! **par —, —reusement**, adv. ongelukkiglijk, bij ongeluk; **—re**, f. **va-t'en à la —re**, loop naar den duivel; **—reusement**, adv. ongelukkiglijk, bij ongeluk; **—reux, euse**, a. ongelukkig, rampspoedig; ellendig, rampzalig; boos, snood.

Malhonnè‖te, a. oneerlijk, onfatsoenlijk, onbetamelijk; onbeleefd, onheusch; **—tement**, adv. onbetamelijk, oneerlijk; onbeleefd; **—teté**, f. onbetamelijkheid, oneerlijkheid; onbeleefdheid, v.

Mali‖ce, f. (lat. malitia; de malus, méchant) boosheid, kwaadaardigheid; boosaardige streek, m.; guitenstreek, m. guiterij, v.; **il n'y entend pas —**, hij meent er geen kwaad bij, hij zegt (of doet) 't niet uit moedwil; **—cieusement**, adv. met boosheid; kwaadaardiglijk; schalks; **—cieux, euse**, a. boosaardig, arglistig; schelmachtig; schalksch, guitig; **—gnement**, adv. boosaardig, kwaadaardig; **—gnité**, f. boosheid, boosaardigheid, v.; besmettelijkheid eener ziekte, v.

Malin, igne, a. (lat. malignus; de malus, méchant) boosaardig, boos; nadeelig (van zaken); kwaadaardig (van ziekten b.v.); ondeugend, schalksch; **le — esprit, l'esprit —, le —**, de booze geest, de duivel; **l'enfant —**, Amor; **à malin malin et demi**, zachte heelmeesters maken stinkende wonden; **ce n'est pas —**, moeilijk (lastig) is 't niet; **—**, m. geslepen vent, looze kerel.

Maline, f. springvloed, m.

Malines, f. (Malines, ville de Flandre) Mechelsche kant, v.

Malingre, a. fam. zwak, zwakkelijk, sukkelend.

Mal(-)intentionné, ée, a. kwaadwillig, kwaadgezind.

Malique, a. (lat. malum, pomme) **acide —**, appelzuur.

Malitorne, a. lomp; m. lomperd.

Mal-jugé, m. slecht gewezen vonnis.

Mallard, m. kleine slijpsteen, m.

Malle, f. reiskoffer, m.; **faire sa —, ses —s**, zijn koffer, zijne koffers pakken; zich gereed maken te vertrekken; **défaire sa —**, zijn koffer uitpakken; **—**, rugmand, mars (der marskramers); brievenzak (van postrijders); **— ou —-poste**, postkar, v.; **courrier de la —**, postconducteur; **la — des Indes, de l'Inde**, de Indische mail.

Malléa‖bilité, f. smeedbaarheid, pletbaarheid, v.; **—ble**, a. (lat. malleus, marteau) smeedbaar, pletbaar; fig. buigzaam.

Malléole, f. (lat. malleolus, petit marteau) enkel (van den voet), m.

Malle-poste, f. postkar, postsjees, v.; pl. **des malles-poste.**

Mal‖letier, m. valiezenmaker, koffermaker; **—lette**, f. klein valies enz.; ransel, m.; herdertaschjeskruid; **—lier**, m. postpaard, dat de brieven draagt; paard vóór eene postsjees.

Malmener, v. a. mishandelen, slecht behandelen.

Mâlot, m. (de mâle) wild meisje.

Malotru, ue, a. †ellendig, naakt, berooid, mismaakt; (thans nog:) lomp, ruw; m. et f. lomp, ruw mensch.

Malouin, e, a. van Sint-Malo; m. et f. bewoner, bewoonster van Sint-Malo.

Malpeigné, ée, a. slordig, haveloos; m. et f. slordig, haveloos mensch.

Malplaisant, ante, a. onaangenaam, onbehagelijk.

Malpro‖pre, a. vuil, morsig, onzindelijk; ongeschikt, onbekwaam; m. et f. morspot; onzindelijke vrouw; **—prement**, adv. morsig, op eene onzindelijke wijze; **—preté**, f. vuiligheid, morsigheid, onzindelijkheid; ongeschiktheid, onbekwaamheid, v.

Mal‖sain, aine, a. ongezond; **—sant, ante**, a. onbetamelijk, onbehoorlijk, onvoegzaam; **—sonnant, ante**, a. aanstootelijk.

Malt (pr. **malte**), m. (mot angl.) mout; **extrait de —**, moutextract; **— d'avoine**, havermout.

Maltage, m. het mouten.

Maltais, e, a. van of uit Malta; m. et f. Maltezer, vrouw van Malta.

Malte, m. **(ordre de)**, Maltezerorde, v.; **chevalier de —**, Maltezer ridder.

Mal‖ter, v. a. mouten; **—terie**, f. mouterij, v.; **—teur**, m. mouter.

Malthe, f. bergteer, aardpek.

†**Maltô‖te**, f. (lat. male, mal; tollere, enlever) buitengewone (onwettige) belasting, v.; heffers der (onwettige) belasting; wachtschip voor de heffing der scheepsrechten; **—tier**, m. (onwettige) belastingheffer.

Maltraiter, v. a. mishandelen; onrecht aandoen.

Malvacées, a. f. pl. (lat. malva, mauve, **plantes —**, et —, f. pl. malveachtigen, malveachtige planten, v.

Malveil‖lance, f. kwaadwilligheid, v.; vijandige gezindheid jegens de regeering, v.; **—lant, ante**, a. (pour malveuillant, de mal et veuillant, anc. partic. prés. de vouloir) kwaadwillig; m. et f. kwaadwillige; vijand van de regeering.

Malver‖sation, f. ambtsontrouw, v.; verduistering van gelden, v.; **—ser**, v. n. (lat. male, mal; versari, être tourné) gelden verduisteren.

Malvoisie, f. (de Nauplia di Malvasia, ville de Grèce) malvezij, v. (zoete Grieksche wijn); gekookte muscaatwijn, m.

Malvoulu, ue, a. gehaat.

Maman, f. (lat. mamma, mamelle) mama (in plaats van moeder), v.; **bonne —**, grootmoeder, grootmama.

Mamelle, f. (lat. mamma) borst, mam, pram, v.; uier (eener koe), m.; **enfant à la —**, kind aan de borst, zuigeling; **être à la —**, aan de borst zijn.

Mame‖lon, m. tepel der borst, m.; speen, v.; wratje op de tong, op de huid; alleenstaande afgeronde bergtop, m.; **—lonné, ée**, a. wrattenvormig; met knobbels, wratten enz. bedekt; **—lu, ue**, a. zwaar van boezem, met groote, zware borsten.

Mameluk ou **Mamelouk** (pr. **louke** pour les deux orthographes), m. Mameluk, soldaat eener Egyptische ruitermilitie.

†**M'amie, Mamie**, f. liefje, hartje.

Mamil‖laire (pr. **mil-laire**), a. tepelswijze, tepelvormig; **—lé, ée**, a. met ronde knobbeltjes of wratjes (als tepels) bedekt.

Mam‖maire (pr. **mamm-maire**), a. (lat. mamma, mamelle) **veines —s**, borstaders, v.; **—mifère**, a. met borsten, zoogend; **—mifères**, m. pl. (lat. mamma, mamelle; fero, je porte) zoogdieren; **—miforme**, a. borstvormig.

Mammon, m. geld; aardsche goederen.

Mammouth (pr. **oute**), m. mammouth, m. (zeer groot dier uit de voorwereld, welks beenderen nog in Siberië en N. Amerika gevonden worden).

†**M'amour, Mamour**, f. fam. schatje, hartje; m. **faire des mamours**, minnekoozen.

Manant, m. (lat. manens, demeurant) (vroeger:) ingezetene van een dorp of vlek; (thans:) boer, lomperd.

Manceau, elle, a. van of uit Mans; m. et f. bewoner, bewoonster van Mans of le Maine.

Mancelle, f. ketentje aan het haam der karpaarden.

Manceni‖lle, f. manschenille- of manzanillaappel, m.; **—llier**, m. manzanillaboom, manschenilleboom (zekere vergiftige appelboom), m.

Manche, f. (lat. manica) mouw, v.; mouwvormig net; **en —s de chemises**, in hemdsmouwen; **—s à gigot**, pofmouwen; **un confesseur, un directeur qui a la — large**, een zachte biechtvader; **avoir qn. (qch.) dans sa —**, iem. (iets) tot zijne beschikking hebben; **il ne se fera pas tirer (par) la —**, hij zal zich niet laten bidden, hij zal zich dat niet tweemaal laten zeggen; **du temps qu'on se mouchait sur la —**, in den onnoozelen ouden tijd; fig. **c'est une autre paire de —s**, dat is wat anders; **fausses —s**, morsmouwen; —, partij van den robber (bij 't whistspel); **être — à —**, elk eene partij gewonnen hebben; **donner la —**, een fooi geven; **— à eau de pompe**, waterslang (naar het ruim van een schip); **— d'Hippocrate**, filtreerzak; —, zeearm, zeeëngte; **la Manche**, het Kanaal (tusschen Frankrijk en Engeland); —, m. (lat. manica) steel, m.; greep, v.; hecht; ploegstaart; hals eener viool, m.; **jeter le — après la cognée**, eene zaak uit wanhoop laten varen, iets geheel opgeven; **branler au (dans le) —**, niet vast in zijn schoenen staan, weifelen; **— de charrue**, ploegstaart; **— à balai**, bezemsteel; fig. lang, mager mensch; **— de couteau**, messcheede, v.; tweeschalige schelp, v.

Mancheron, m. ploegstaart, m.

Manchester, m. Manchester (soort van katoenen fluweel), m.

Manchette, f. manchet, lob of lub, v.; polsmofje; **donner des —s à qn.**, iemands polsen stijf omknellen, zoodat er roode kringen om komen; fig. **faire de belles —s à qn.**, iem. een poets pakken; **coup de —**, houw naar het handgewricht (bij het schermen); **— de la Vierge**, hagewinde, v.

Manchon, m. mof, v.; huls, mof, ring, die twee assen dicht met elkaar verbindt; cylinder (tot omhulsel dienend), m.

Manchot, otte, a. (lat. mancus) éénhandig, aan eene hand verminkt; fig. onhandig, linksch; fig. **il n'est pas —**, hij is flink bijdehand; m. et f. eenarm, m. en v.; **—s**, m. pl. vetganzen.

Mancipation, f. koop met formaliteiten, m. (Romeinsch recht).

Mandant, m. lastgever, volmachtgever.

Manda‖rin, m. mandarijn, Chineeesch staatsbeambte; **—rinat**, m. mandarijnschap, waardigheid van mandarijn, v.; **—rine**, f. dwergsinaasappel, m., mandarijntje; **—rinier**, m. dwergsinaasappelboom, m.; **—rinisme**, m. examenstelsel voor ambtenaren (in China).

Manda‖t, m. (lat. mandatum, ordre) mandaat (gedragslijn door de kiezers hunnen afgevaardigde aangewezen); bevel van de overheid; volmacht, v.; pauselijke verordening, v.; betaal- of orderbriefje; **— d'amener**, gerechtelijke order om voor 't gerecht te doen verschijnen; **— d'arrêt**, bevel tot inhechtenisneming; **— de dépôt**, bevel om in verzekerde bewaring te houden; **— de poste**, postwissel; **livre à —**, chèqueboek; **—taire**, m. gevolmachtigde, lasthebber; **—taire du peuple**, afgevaardigde; **—t-dépêche**, m. telegraphische postwissel, m.; **—ter**, v. a. een mandaat of orderbriefje ter betaling geven.

Mandement, m. bevel; last, m.; voorschrift; herderlijke brief, m., mandement (van een bisschop).

Mander, v. a. (lat. mandare, ordonner) berichten, melden; gebieden, bevelen; bijeenroepen, ontbieden, dagvaarden.

Mandibu‖laire, a. tot de onderkaak behoorend, onderkaaks...; **—le**, f. (lat. mandibula) kinnebak, v.; kaken (van vogels en insecten); **—lé, ée**, a. van kinnebakken, kaken voorzien.

Mandille, f. †lakeienmantel, m.; armelijk kleed.

Mandoline, f. (ital. mandola) mandolijn, mandoline, v. (viersnarig speeltuig).

Mandore, f. pandoerciter, v.

Mandragore, f. (lat. mandragora) alruin, m., mandragora (zekere wortel), v.

Man‖drerie, f. mandewerk, uit gevlochten teen gemaakt (zonder latten of hoepels); **—drier**, m. maker van zulk mandewerk.

Mandrill, m. mandril, groote baviaan, m.

Mandrin, m. klouw, spil, rol, v.; doorslag, m. (zeker werktuig).

Mandu‖cable, a. kauwbaar, eetbaar; **—cation**, f. het kauwen, het eten; het eten, nuttigen (bij het Avondmaal).

Manèage, m. het in- en uitladen op koopvaardijschepen, waartoe de matrozen verplicht zijn, zonder daarvoor iets te kunnen vorderen.

Manècanterie, f. kerkelijke zangschool, v.

Manège, m. (ital. maneggio, de maneggiare, manier) rijschool, manege; rijbaan, v.; rijhuis; rijkunst, v.; **— par haut**, hooge school; **—**, fig. geheime onderhandeling, v.; streek, m., list, v.; **— du navire**, het sturen van een schip.

Manéger, v. a. een paard dresseeren.

Mànes, m. pl. (lat. manes) zielen der afgestorvenen, schimmen, v.

Manet, m. staand net.

Manette, f. handvatsel; zwengel, m.

Manganèse, f. bruinsteenmetaal, mangaan.

Man‖geable, a. eetbaar; **—geaille**, f. voeder, eten (voor de vogels); **—geant, ante**, a. etend; **—geoire**, f. kribbe, krib, v.

Man‖ger, v. a. (lat. manducare) eten, voedsel nemen; invreten, inroesten; fig. vreten, opvreten; opteren, verkwisten; **salle à —**, eetzaal, eetkamer; **— les mots**, (woorden) slechts half en onduidelijk uitspreken; **à —**, fam. zeer lief; **— le pain des anges, — le bon Dieu**, het heilig Avondmaal gebruiken; **— son pain blanc le premier**, met het aangenaamste, het gemakkelijkste beginnen; **— qn. de caresses**, iemand met liefkoozingen overladen; **la rouille mange le fer**, de roest verteert het ijzer; **— son blé en herbe, en vert**, zijn geld verteren eer het verdiend is; **— de la vache enragée**, veel armoede lijden; fig. **il y a à boire et à —**, de zaak heeft haar voor en haar tegen; **— dans la main à qn.**, te gemeenzaam met iem. zijn; **ce fourneau mange beaucoup de charbon**, deze oven verbruikt veel steenkool; **il se laisse — la laine sur le dos**, hij laat zich het vel over de ooren halen; prov. **qui se fait brebis le loup le mange**, al te goed is buurmans gek; **la terre mange le vent au vaisseau**, het land beneemt den wind aan het schip; **se —**, v. pr. gegeten worden; **se — des yeux**, elkander verliefd aankijken; ook: verwoede blikken op elkander werpen; loc. prov. **les loups ne se mangent pas**, de eene kraai pikt de andere de oogen niet uit; **ils se sont mangé le nez**, zij hebben hevig gevochten; **—**, m. het eten; de spijs, v.; **—gerie**, f. vreterij, v.; fig. fam. geldafpersing, knevelarij, v.

Mange-tout, m. doorbrenger, verkwister; peultjes (die men met de peul eet); pl. **des mange-tout**.

Man‖geur, euse, f. eter, vreter; eetster, vreetster; fig. doorbrenger; uitzuiger; **— d'images, de saints, de crucifix**, schijnheilige; **—geure** (pr. **ju**), f. door wormen, motten enz. aangevreten plek, v.; gaatjes die de motten in de stoffen bijten.

Man‖gle, f. vrucht van den wortelboom, v.; **—glier**, m. wortelboom, m.

Mangonneau, m. zeker werpgeschut in de Middeleeuwen.

Mangous‖tan, m. appelboom, m. der Molukken; **—te**, f. vrucht van den Molukschen appelboom, v.; muscuskat, v., Egyptische krokodillenrot, m.

Mangue, f. groot vischnet; vrucht van den wortelboom, v.

Manguier, m. wortelboom, m. zie **Manglier**.

Mani, m. gomboom, m.

Maniable, a. hanteerbaar; lenig, smedig; handelbaar, gedwee, toegevend.

Mania‖cal, a. woedend, razend; **—que**, a. dol, waanzinnig; m. et f. waanzinnige, razende.

Mani‖chéen, m. Manicheër; **—chéisme**, m. Manicheïsme, leer van Manes en zijne aanhangers.

Manic(h)ordion, m. clavicordium (soort van muziekinstrument).

Manicle, f. lederen duimring, m.; pl. handboei, v. zie **Manique**.

Manie, f. (lat. et gr. mania, folie) dolheid, woede; razende zucht tot iets, v.; overdreven begeerte of lust, hartstochtelijke voorliefde, v.; **cet homme a la — des tableaux, des tulipes**, die man is verzot op schilderijen, op tulpen.

Maniement, Maniment, m. het betasten, bevoelen; gebruik, behandeling; fig. bewind, bestuur, beheer; **— des armes**, behandeling der wapenen, de handgrepen.

Manier, v. a. (lat. manus, main) bevoelen, betasten; behandelen; hanteeren; besturen, beheeren; **— un cheval**, een paard naar de kunst berijden; **au —**, adv. bij het aanroeren of bevoelen.

Manière, f. manier, wijs, gewoonte, v.; gekunsteldheid, v.; **la — dont...**, de wijze waarop...; **de — ou d'autre**, op de eene of andere wijze; **de — que**, adv. zoodat; **par — de**, bij wijze van; **par — d'acquit**, nalatig, op sloffe wijze, om er maar van af te komen; **par — de dire**, bij wijze van spreken; **étriller qn. de la bonne —**, iemand duchtig afrossen; **on l'a reçu de la bonne —, de la belle —**, men heeft hem fraai ontvangen! (ironisch voor: men heeft hem slecht ontvangen); **—s**, pl. wijze van doen, manieren; **pas de —(s)**, geen complimenten! **il fait des —s**, hij doet zijn best deftig te zijn.

Manié‖ré, ée, a. gemaakt, gekunsteld, onnatuurlijk; **—rer**, v. a. gekunsteld maken; **se —rer**, v. pr. gekunsteld worden; **—risme**, m. gekunsteldheid, v.; **—riste**, m. gemanieëerd kunstenaar.

Maniette, f. wischlap, viltlap, m.

Manieur, m. behandelaar, hanteerder; **— d'argent**, financier.

Manifes‖tation, f. bekendmaking, openbaring, v. **—te**, a. (lat. manifestus) klaar, openbaar, blijkbaar; **—**, m. verklarings-, verdedigingsschrift, manifest; **—tement**, adv. openbaarlijk, openlijk, klaar; **—ter**, v. a. openbaren, bekend maken; **se —**, v. pr. zich openbaren, zich betoonen; bekend worden.

Maniforme, a. handvormig.

Manigan‖ce, f. fam. kleine kuiperij; kunstgreep, v.; **—cer**, v. a. fam. bekuipen, listig bedisselen.

Manigraphie, f. verhandeling over den waanzin.

Maniguette, f. paradijskorrels, v. **(poivre de Guinée).**

Manilla, m. Manilla-sigaar, v.; Manillahennep, m.

Manille, f. manilje (tweede matador in het omberspel), v.; koperen ring om de armen en beenen, m. (bij de negers); schakel van een ketting, die aan één kant open is, doch door een stiftje kan gesloten worden; —, m. Manillasigaar, v.

Maniment, zie **Maniement**.

Manioc (pr. **niok**), m. maniok, m., maniokwortel, broodwortel, m.

Manipu‖laire, m. a. tot een manipulus behoorend; hoofd, aanvoerder, van een manipel of manipulus (d. i. vendel, legerafdeeling bij de Romeinen); **—lateur**, m. **trice**, f. behandelaar, bereider (van scheik. en geneesk. stoffen); toestel waaraan de telegrafist werkt; **—lation**, f. behandeling, bewerking, v.; **—le**, m. manipel (legerafdeeling bij de Romeinen); kruisband voor de borst der priesters, m.; handvol kruiden, bloesems (bij de bereiding van geneesmiddelen), v.; **—ler**, v. a. met de hand bewerken of bereiden; **—leur**, m. geheime onderhandelaar.

Manique, f. handleder der schoenmakers; **il tire la —**, hij is schoenmaker, schoenlapper.

Manitou, m. godheid der Indiaansche volksstammen; **le grand —**, de groote Geest.

Maniveau, m. plat korfje of bennetje zonder hengsels.

Manivelle, f. zwengel, handboom, m., kruk, v.; spil in een rad, v.; schroefsleutel, schroefstok, m.

Manne, f (hébr. man) manna, v. (brood des hemels); fig. **la — céleste**, hemelsch manna, Gods woord; **— de Pologne, herbe à la —**, mannagras; **— tombée du ciel**, Perzische manna; **—**, f. (holl. mand) mand, tafelmand, v.; ballastmandje; **— à marée**, vischben; **— d'enfant**, teenen wieg, v.

Mannée, f. ben-, mandvol, v.

Mannequi‖n, m. hooge ronde korf, draag- of marktkorf, m.; ledepop, v. (beweegbare pop, waarop 't verbandleggen geleerd wordt of die dient als model voor drapeeringen); **—nage**, m. beeldhouwwerk (aan gebouwen); **—né, ée**, a. te gedwongen (in de schilderkunst enz.); houterig, stijf; **—ner**, v. a. eene stijve, onnatuurlijke houding geven.

Mannette, f. klein mandje, klein korfje, bennetje.

Manœu‖vre, m. (lat. manus, main, et œuvre) dagwerker, sjouwerman, metselaarsknecht, opperman; fig. ruw werker, hij die 't grove werk doet; —, f. behandeling, beweging, bestuur (van een kanon, van het roer, de ankers, het want enz.); het (loopende en staande) want, al het touwwerk van een schip; manœuvre, v. (in het leger); fig. list, kunstgreep; **—vrer**, v. n. et a. de touwen, zeilen, het roer enz. besturen; manœuvreeren; fig. maatregelen nemen, listige middelen aanwenden; **—vrier**, m. bevaren zeeman; **—vrier, vrière**, a. in de manœuvres ervaren, de tactische bewegingen vlug uitvoerend; m. **un bon —**, een in de manœuvres ervaren bevelvoerder.

Manoir, m. (lat. manere, rester) huizinge (klein kasteel); woning, v.; **— seigneurial**, heerenhuizing; **— abbatial, épiscopal**, abts-, bisschopswoning; **— féodal**, ridderburg; **le — infernal, ténébreux, le sombre —, le — de Pluton**, de hel, de onderwereld, Pluto's verblijf of rijk.

Manomètre, m. (gr. manos, rare; metron, mesure) manometer, luchtdichtheidsmeter, stoomdrukkingsmeter, m.

Manoque, f. rol tabak, v.; kluwen touw.

†**Manouvrier**, m. (lat. manus, main, et ouvrier) handwerksman, daglooner.

Manquant, e, a. ontbrekend.

Man‖que, m. gebrek; tekort; **— de parole**, woordschending; **— de foi**, trouwbreuk; **de —** adv. ontbrekend, bij gebrek van; **cent francs de —**, honderd francs te weinig; **par — de**, ou **— de**, uit gebrek aan; **— de touche**, misstoot (in 't biljartspel); ontbrekende maas in een net, v.; **—qué, ée**, a. gebrekkig, mislukt; **—quement**, m. gebrek; niet volbrenging, v.; **—quer**, v. n. (bas lat. mancare, estropier; du lat. mancus, manchot) gebrek hebben (aan); in gebreke blijven (iets te doen); ontbreken; niet voldoen aan; niet de verschuldigde eer bewijzen; **il manque de pain, d'argent**, hij heeft gebrek aan brood, aan geld; **je ne manquerai pas de...**, ik zal niet in gebreke blijven, ik zal niet nalaten...; **il a manqué (de) tomber**, hij was bijna gevallen; **le pain manque**, er is gebrek aan brood; **il me manque**, ik mis hem; **il nous manque**, wij missen hem; **les jambes me manquent**, mijne beenen weigeren mij den dienst; **— à sa parole**, zijn woord niet houden; **il manque à ses supérieurs**, hij bewijst zijnen meerderen niet de verschuldigde achting; **le fusil a manqué**, het geweer is niet afgegaan, heeft geweigerd; **l'affaire a manqué**, de zaak is mislukt; —, v. a. missen, niet treffen, niet raken; **il a manqué son coup**, hij heeft zijn doel gemist; **ce plat est manqué**, deze schotel is mislukt; **un poète manqué**, een mislukt dichter; fig. **la — belle**, de gelegenheid laten voorbijgaan; **— le train**, den trein missen; fig. **— le coche**, de gelegenheid laten voorbijgaan; **se —**, v. pr. elkander niet treffen; **se — à soi-même**, eene handeling zijner onwaardig doen, zichzelf vergeten; v. imp. **il manque**, er ontbreekt.

Mansarde, f. (de Mansard, architecte français, qui mit en vogue ce genre de logement) gebroken dak; dakbalken, m.; vliering-, dak- of zolderkamertje.

Mansardé, ée, a. onder de hanebalken; in zolderkamertjes verdeeld.

†**Manse**, m. stuk lands (voldoende voor 't onderhoud van één gezin).

Mansuétude, f. (lat. mansuetudo) goedaardigheid, zachtmoedigheid, lijdzaamheid, v.

Mante, f. rouwsluier, m.; vrouwenmanteltje (zonder mouwen); †groote beddedeken, v.

Manteau, m. (lat. mantellum) mantel, m.; schoorsteenmantel, m.; voorschoot; schort, v.; **— d'armes**, metalen plaat (over den linkerschouder, bij 't tournooispel); **jouer les —x**, de rollen van deftige, bejaarde personen spelen; —, fig. dekmantel, schijn, m.; voorwendsel; **vendre sous le —**, heimelijk verkoopen; **sous le — de la cheminée**, in 't verborgen; **sous le — de la dévotion**, onder den dekmantel der vroomheid.

Mante‖lé, ée, a. gemanteld, bemanteld; **—let**, m. manteltje; luik, klap, m. of valklep, v. van eene trekschuit, een' wagen enz.; stormdak, stormscherm; draagriem (van een koetspaard), m.; **—line**, f. schoudermantel, m. (zooals de Normandische boerinnen dragen); **—lure**, f.

haar op den rug van een dier, als 't van eene andere kleur is dan 't gewone lijfhaar.

Mantille, f. lange sluier van zwarte kant der Spaansche vrouwen, m.

Mantonnet, m. ijzeren bout, klemhaak; sluithaak, m.

Mantouan, e, a. van of uit Mantua.

Manture, f. hevige branding (van het water), v.

†**Manu‖ducteur**, m. voorzanger; **—el, elle**, a. (lat. manualis; de manus, main) wat met de hand geschiedt of verricht wordt; **travail —**, handenarbeid, m.; **correction —elle**, bestraffing met de hand; **—el**, m. handboek, adresboek; **— lexique**, handwoordenboek; **— elle**, f. schepemmer, m.; roerpen, v.; **—ellement**, adv. van de eene hand in de andere, met de hand; **recevoir —**, uit de hand ontvangen.

Manufac‖ture, f. (lat. manus, main, et facture) fabriek, v.; de arbeiders eener fabriek; fabrieksgebouw; †met de hand bewerkt product; **— de tabac**, tabaksfabriek; **—turer**, v. a. bewerken, vervaardigen; **—turier**, m. fabrikant, manufacturier; **—turier, ière**, a. fabriekmatig, fabrieks...; **industrie —ière**, fabrieksindustrie.

Manu‖mission, f. vrijlating van een' lijfeigene of slaaf, v.; **—scrit, ite**, a. (lat. manus, main; scriptus, écrit) (met de hand) geschreven; **—scrit**, m. handschrift, manuscript; **—tention**, f. (lat. manutentio, de manutere, maintenir) handhaving, instandhouding, v.; bestuur; bakkerij, v., proviandmagazijn (voor de troepen); **— du tabac**, verwerking der tabak; **—tentionnaire**, m. opzichter, bestuurder eener rijksbakkerij; **—tentionner**, v. a. in stand houden; het brood voor de soldaten bakken; **— le tabac**, de tabak verwerken.

Mappemonde, f. (lat. mappa, nappe; et monde) wereldkaart, v.; **— céleste**, hemelkaart, v.

Maque‖reau, m. (lat. macula, tache) makreel (zekere visch), m.; roode plekken die men aan de beenen krijgt door te dicht bij het vuur te zitten, v.; **groseille à —**, kruisbes; **—reau**, m. **—relle**, f. koppelaar, hoerenwaard; koppelaarster, hoerenwaardin; **—rellage**, m. koppelarij, v.

Maquette, f. geboetseerd model, in het klein.

Maqui‖gnon, m. (bedriegende) paardenkooper; fig. fam. bedrieger bij een koop, beunhaas; **—gnonnage**, m. paardenhandel, m.; fig. fam. beunhazerij, v.; **—gnonner**, v. a. een paard beter, mooier doen schijnen dan 't is (om 't te verkoopen); fig. **— une affaire, un mariage**, eene zaak, een huwelijk listig aanprijzen.

Maquil‖lage, m. het blanketten; **—ler (se)**, v. pr. zich blanketten; **—leur**, m. makreelschuit, v.; **—leuse**, f. vrouw die zich blanket.

Maquis, zie **Makis**.

Marabout, m. (ar. marabath, dévot) Maraboet, Mahomedaansche priester in Afrika; kleine moskee, van een maraboet; blikken koffiekan met wijden buik, v.; krop- of reuzenooievaar, m. (in Oost-Indië); maraboetveer; gazen lint.

Marai‖cher, ère, a. de groententeelt betreffend; **plantes —ères**, moeskruiden; **—cher**, m. warmoezenier, groenboer.

Marais, m. (bas lat. mara, mare) moeras, poel, m.; laag, vochtig moesland; fig. naam der gematigde partij in de Nationale Conventie; zekere wijk van Parijs, v.; **— salant**, zoutpoel, m., zoutmoeras; **— pontins**, de Pontijnsche moerassen (eene moerassige streek ten Zuiden van Rome).

Marasme, m. (gr. marasmos; de maranein, dessécher) tering, uitterende koorts, v.; fig. zwakte, krachteloosheid, v.

Marasquin, m. maraskijn, maraskino, m. (zekere likeur).

Marâtre, f. (altération du lat. mater, mère) stiefmoeder; fig. wreede, ontaarde moeder.

Marau‖d, m. fam. deugniet, schobbejak, schelm, schurk, fielt; **—dage**, m. het stroopen; **—daille**, f. fam. bende stroopers, v.; gespuis; **—de**, f. (rad. maraud) slecht vrouwspersoon; ongeoorloofde buit, roof, m.; **aller à la —**, op roof uitgaan (van soldaten); **—der**, v. a. et n. plunderen of brandschatten, op roof uitgaan (van soldaten); vruchten, groenten in 't open veld stelen; **—derie**, f. rooverij, schurkerij, v.; **—deur**, m. plunderaar, strooper.

Maravédis (pr. **dice**), m. maravedis, kleine Spaansche kopermunt, v.

Mar‖bre, m. (lat. marmor) marmer; **jouer aux —s**, knikkeren; **il a un cœur de —**, hij heeft een steenen hart; fig. **de —**, koud, gevoelloos; —, marmeren plaat, steen; marmerbeeld, marmeren vaas enz.; **—bré, ée**, a. gemarmerd; **—bré**, m. gemarmerde paddenstoel, m.; **—brée**, f. gewone lamprei, v.; **—brer**, v. a. als marmersteen verven, marmeren; **—brerie**, f. kunst om marmer te bewerken, v.; atelier, werkplaats van een marmersteenhouwer; **—breur, m. euse**, f. marmeraar (van papier, boeksneden enz.); **—brier**, m. marmersteenhouwer; maker van, koopman in marmeren voorwerpen; maker van grafmonumenten; verver die als marmer beschildert; **—brière**, f. marmersteengroeve, v. of -kuil, m.; **—brure**, f. marmering op het leer of op de snede van een boek, v.

Marc (pr. **mar**), m. mark; **poids de —**, gewicht, waarbij het pond 10 oncen heeft; **au — la livre, au — le franc**, pondspondsgewijze (naar ieders vordering of inzet); —, m. droesem, m., hef, moer, v., grondsop, dik (van koffie, enz.).

Marcassin, m. jong wild zwijn, dat nog geene slagtanden heeft, frislijn.

Marcassite, f. ruw zwavelzand, dat wit van kleur is en uit ijzer en zwavel bestaat, ijzerkies.

Marceline, f. lichte zijdestof, v.

Marces‖cence, f. het verwelken en verdrogen van bloemen; **—cent, e**, a. verwelkend, verslappend.

Marchage, m. gemeenschappelijk weiderecht.

Marchan‖d, m. (bas lat. mercatare, vendre; du lat. merx, marchandise) koopman, handelaar; reeder; **— en détail, — d'habits**, uitdrager, oude-kleerkoop; **— de livres d'occasion**, handelaar in oude boeken; **— de nouveautés**, eigenaar van een modemagazijn; **—e à la toilette**, koopvrouw in oude mode-artikelen; **—e des quatre saisons**, rondventster van ooft; (arg.) **— de soupe**, kostschoolhouder; **être mauvais — d'une chose**, ergens geen zijde bij spinnen; **il y a —**, (bij verkoopingen) mijn! **Y a-t-il —?** niemand meer? **—, e**, a. handeldrijvend, tot den koophandel behoorend; **vaisseau —**, koopvaardijschip, koopvaarder; **rivière —e**, bevaarbare rivier, v.; **ville —e**, koopstad, v.; **prix —**, fabrieksprijs; **—dage**, m. werk op stuk, tegen verminderd loon; afdinging (op prijzen), v.; **—dailler**, v. a. et n. lang dingen en beknibbelen om eene kleinigheid; **—de**, f. koopvrouw, handelaarster; **—der**, v. a. et n. handelen,

afdingen, knibbelen, marchandeeren; — **un objet,** op iets afdingen; —, voor verminderd loon arbeid verrichten; **ouvrier —dé,** tegen verminderd loon aangenomen arbeider; — **qn.,** iem. ontzien, verschoonen; fig. fam. — **à faire qch.,** aarzelen om iets te doen; **ne pas —,** zich niet lang bezinnen of bedenken; niet dralen, niet twijfelen; niet verschoonen; **ne pas — sa vie,** zijn leven onverschrokken wagen; **—deur,** m. **euse,** f. afdinger, afdingster; stukwerker tegen verminderd loon; **—dise,** f. koopwaar; **—s de contrabande,** smokkelwaren; **— de rebut,** uitschot; **le pavillon couvre la —,** de vlag dekt de lading.

Mar‖che, f. gang, tocht, marsch, weg, m.; trede, v.; trap, m.; pedaal (van het orgel); Mark, v., grens, grensprovincie, v.; fig. gang, m.; maatregel, m.; **se mettre en —,** opmarcheeren; **il y a trois heures de —,** het is drie uren gaans; **en avant —,** voorwaarts, marsch! **les —s d'un escalier,** de treden van eene trap; **—ché,** m. (lat. mercatus; de merx, marchandise) markt, v.; koopprijs, koop, m.; **par-dessus le —,** adv. fam. boven en behalve, daarenboven; **à bon —,** adv. goedkoop; **à meilleur —,** goedkooper; **mettre le — à la main,** aanbieden een koop te verbreken; fig. iem. bedreigen met hem te breken, hem te verlaten; fig. **faire le — d'autrui,** voor iem. anders handelen; fig. **avoir bon — de qn.,** iem. gemakkelijk de baas worden; **faire bon — de qch.,** iets gering achten; kwistig zijn met iets; **— à forfait,** aannemingscontract; **courir sur le — de qn.,** iemand in den koop hinderen, door meer te geven; fig. trachten iem. te onderkruipen; — **donné,** zeer goedkoop; prov. **les bons —s ruinent,** goedkoop is duurkoop; **— fait,** vaste prijs; **— de rencontre,** koopje; **— d'or,** zeer voordeelige koop: **—chepalier,** m. bovenste trede, v. (gelijkvloers met 't portaal); **—chepied,** m. voetbank, v. (van den troon, van 't altaar); trede, v. (van een rijtuig); voetbakje (om iets hooggelegens te bereiken); pad langs eene rivier; fig. **les autres ont servi de — à sa fortune, à son ambition,** anderen hebben tot voetbank gediend aan zijn fortuin, zijn eerzucht; **—cher,** v. n. loopen, gaan, voortgaan, marcheeren; **— à grands pas,** groote stappen doen; **— à quatre pattes,** op handen en voeten gaan; **— sur les pas (sur les traces) de qn.,** in iemands voetstappen treden, iemands voetstappen drukken, iemands spoor volgen; **— sur le pied de qn.,** iemand op den voet trappen; fig. **il ne se laisse pas marcher sur le pied,** hij laat zich niet op de teenen trappen; **— sur qch.,** op iets treden, den voet ergens op zetten; **— sur les épines,** op doornen treden, veel kruis en lijden ondervinden; **il a marché sur quelque mauvaise herbe,** ou **sur quelle herbe a-t-il marché?** hij is met 't verkeerde been uit bed gestapt; **— sur les gens,** de menschen ruw behandelen; **— la terre,** (potaarde) treden; **— loin des routes tracées,** niemand navolgen; **— à grands pas à la fortune,** schielijk rijk worden; —, v. a. vilten (de hoeden); **— le gazon,** het grasveld met een rol platmaken; —, m. gang, tred, m.; het gaan; **—chette,** f. kniphoutje; **—cheur,** m. **euse,** f. voetganger, voetgangster; **— infatigable,** onvermoeid looper, wandelaar; **bon —,** goed zeiler, m. (van een schip).

Marcot‖tage, m. het afzetten of leggen van loten; **—te,** f. loot, v., afzetsel; **—ter,** v. a. door loten, afzetsels vermenigvuldigen.

Mardi, m. (lat. Mars, Martis, Mars; dies, jour) Dinsdag, m.; **— gras,** vastenavond, m.; int. **(par la) —,** drommels!

Mare, f. poel, modderpoel, m.; olijfpersbak, m.

†**Maréage,** m. het huren van scheepslieden; matrozengeld.

Maréca‖ge, m. moeras, broekland, drasland; **—geux, euse,** a. moerassig, modderig.

Marécha‖l, m. (german. marah-scalc, domestique qui a soin du cheval; marah = cheval; scalc = domestique) smid, hoefsmid; stalmeester; maarschalk, — **ferrant,** hoefsmid; **— vétérinaire,** hoefsmid en paardenarts; — **des écuries,** stalmeester; †— **de camp,** veldmaarschalk; — **des logis,** kwartiermeester; †**tribunal des maréchaux,** rechtbank voor eerezaken tusschen edellieden (in Frankrijk); **—lat,** m. maarschalkschap; **—lerie,** f. handwerk van een hoefsmid; smidswerk; hoefsmederij, v.

Maréchaussée, f. politiewacht te paard, v.; rijdende veldwachters (nu: **gendarmerie**); †rechtsgebied van het tribunal des maréchaux, rechtbank voor eerezaken tusschen edellieden.

Marée, f. (lat. mare, mer) getij, tij, ebbe en vloed der zee; (ongezouten) zeevisch; **aller contre vent et —,** tegen wind en stroom opvaren; **— montante, haute —,** vloed, m.; **basse —, — descendante,** eb, v.; **train de —,** trein correspondeerend met de paketboot; fig. — **d'hommes,** menschenmenigte; **arriver comme — en carême,** juist van pas komen.

Marelle ou **Mérelle,** f. (vroeger:) molenspel (op 't dambord); (thans:) het hinken; hinkebaan.

Maremme, f. ongezonde, moerassige oorden aan de kusten van Midden-Italië.

Marengo, loc. adv. **poulet à la —,** kuiken, toebereid met truffels en olijfolie; **(brun) —,** marengokleurig (donkerbruin met witte puntjes).

Maréographe, Maréomètre, m. vloedmeter, m.

Marer, v. a. met de hakke bewerken.

Mareyeur, m. **euse,** f. zeevischverkooper, -verkoopster.

†**Marfil, Morfil,** m. onbewerkte olifantstanden, onbewerkt ivoor.

Margajat, m. fam. klein misvormd mannetje, tabaks-mannetje.

Marganitique, Morganitique, a. **mariage, union —,** huwelijk met de linkerhand.

Margarine, f. kunstboter, v.

Margarique, a. **acide —,** parel-, margarinezuur.

Margay, m. Amerikaansche tijgerkat, v.

Marge, f. (lat. margo, rebord) kant of rand (om gedrukte of geschreven bladzijden), m.; fig. speelruimte; **mettre des annotations en —,** aanteekeningen maken op den witten kant, de marge; fig. **avoir de la —,** tijd, middelen in overvloed hebben.

Margelle, f. randsteen, deksteen, m.; rand van een put, m.

Mar‖ger, v. a. randen, den rand maken (bij de drukkers); **—geur,** m. **euse,** f. hij of zij die de vellen papier op de snelpers legt; **—ginal, ale,** a. (lat. margo, marginis, rebord) op den kant geteekend of geschreven; **notes —ginales,** kantteekeningen; **—giner,** v. a. van kantteekeningen voorzien.

Mar‖got, m. volksnaam van den ekster; †rooverbende, v.; **—gotin,** m. klein takkenbosje om vuur aan te maken, vuurmaker, m.; **—got-**

ter, v. n. schreeuwen, eer zij beginnen te slaan (van kwartels).

Margouil‖let, m. wantkloot, m. (ring om het loopend want vast te houden); **—lis,** m. fam. drek, modder, m., vuiligheid, v.

Margoulette, f. pop. bek, snuit (voor: mond).

Margra‖ve, m. et f. (all. markgraf, comte de la frontière) markgraaf, markgravin; **—viat,** m. markgraafschap.

Margrítines, f. pl. glaskoralen, glaspaarlen.

Marguerite, f. (lat. margarita, perle) **(petite) —,** witte ganzebloem, madeliefje; **— reine, — d'Espagne,** aster, v.; (vroeger:) parel of paarl, v.; **jeter, semer des —s devant les pourceaux,** parelen voor de zwijnen werpen.

Marguil‖lerie, f. kosterdienst, m.; kerkmeesterschap; **—lier,** m. koster; kerkmeester.

Mari, m. (lat. maritus) echtgenoot, man.

Maria‖ble, a. huwbaar, manbaar; **—ge,** m. huwelijk, echt, m.; bruiloft, v.; huwelijksgoed; **— de raison,** huwelijk uit berekening; **— d'inclination,** huwelijk uit liefde; **— de la main gauche, — morganatique,** morganatisch huwelijk; **demande en —,** huwelijksaanzoek; prov. **les —s sont écrits dans le ciel,** de huwelijken worden in den hemel gesloten.

Marié, m. **ée,** f. bruidegom; bruid; **nouveau —, nouvelle —ée,** jong getrouwde man of vrouw; loc. prov. **il se plaint que la —ée soit trop belle,** hij klaagt over zijn al te groot geluk.

Marie-graillon, f. pop. leelijk, morsig wijf.

Marier, v. a. (rad. mari) trouwen; uithuwelijken; fig. vereenigen, verbinden; **se —,** v. pr. huwen, trouwen; fig. paren; **sa voix se marie au piano,** hare stem paart zich aan de piano.

Marie-salope, f. modderpraam, baggerschuit, v.; pop. vuilpoes, slons.

Marieur, m. euse, f. fam. koppelaar, koppelaarster; vrijer.

Marigot, m. naam der zijrivieren van den Senegal; door regens ontstane poel of plas (in Senegal), v.

Marin, ine, a. (lat. marinus; de mare, mer) uit de zee komend, tot de zee behoorend, zee...; **avoir le pied —,** zeevoeten hebben (gemakkelijk op 't dek van een schip kunnen heen en weer loopen); **aiguille —e,** kompas; **—,** m. zeeman; zie ook **Marine.**

Mari‖nade, f. pekel; pekelsaus, v.; gepekelde voedingsmiddelen; gemarineerd vleesch, gemarineerde visch; **—ne,** f. (rad. marin) zeewezen; zeemacht, marine, v.; zeestuk; zeesmaak, zeereuk, m.; **— militaire,** oorlogsvloot; **— marchande,** koopvaardijvloot; **officier de —,** zeeofficier; **infanterie de —,** mariniers; **peintre de —,** zeeschilder; **cela sent la —,** daar is eene zeelucht aan; **—né, ée,** part. et a. gepekeld; gemarineerd, in azijn, met peper en zout gelegd; bedorven (door te lang op zee zijn); **—ner,** v. a. pekelen, inzouten; marineeren (vleesch of visch); **se —,** v. pr. gemarineerd worden.

Maringo(t)te, f. klein rijtuigje (met losse banken).

Maringouin, m. groote mug of muskiet in Amerika, v.

Marinier, m. schipper, zeeman; bootsgezel, schuitevoerder; **—, ière,** a. **arche —ière,** boog van eene brug, waaronder de schepen doorgaan, m.; **nager à la —ière,** op zijn zeemans zwemmen; **—ière,** f. uiensaus, v.

Marinisme, m. (de Marini, poëte italien, †1625) gekunstelde taal, schrijfwijze, v.

Marionnette, f. speelpopje, marionette, v.; fig. nietig, popperig vrouwtje; karakterloos mensch; pl. poppenspel, marionetten; draaiblok met beslag, wartelblok **(poulie tournante).**

Marisque, f. als, v. (groote vijg).

Mariste, m. lid van een godsdienstig genootschap in 1818 te Bordeaux gesticht.

Marital, ale, a. dat den getrouwden man toekomt; echtelijk; **—talement,** adv. als een getrouwd man; als gehuwd.

Maritime, a. (lat. maritimus; de mare, mer) tot de zee behoorend; aan de zee liggend.

Maritorne, f. (esp. Maritornes, fille d'auberge dans le Don Quijote de Cervantes) leelijk, knorrig wijf.

Marivau‖dage, m. onnatuurlijke, gemaakte stijl, m. (zoo genoemd naar den Franschen schrijver Marivaux); **—der,** v. n. gekunsteld schrijven; flirten.

Marjolaine, f. marjolein (plant), v.

†**Marjolet,** m. fam. saletjonker, modepop, vlasbaard.

Marli, m. soort gaas; rand van bord of schotel met netvormige versieringen, m.; netvormige versiering, v.

Marlin, m. kloofbijl, houtbijl, v.

Marmaille, f. (rad. marmot) fam. hoop, zwerm van kleine kinderen, m.

Marmelade, f. met suiker verdikt sap van vruchten, marmelade, v.; **viande en —,** al te gaar vleesch; fig. **mettre qn. en marmelade,** iemand murw slaan, bont en blauw slaan.

Marmenteaux, m. pl. hoogstammig hout, lustbosch.

Marmi‖te, f. kookketel, vleeschketel, soepketel, m.; **un nez en pied de —,** een wipneus, breed van onderen; fig. **écumer la —,** tafelschuimen; **écumeur de —,** tafelschuimer; **il avalerait la — des cordeliers,** hij is een veelvraat, slokop; **cela sert à faire bouillir la —,** dat helpt huishouden, dat brengt eten aan; **— de Papin,** Papiniaansche pot; **—tée,** f. ketelvol, v.; **—teux, se,** a. arm, armzalig, armoedig; **—tier,** m. kok, keukenjongen; **—ton,** m. keukenjongen, koksjongen; **—tonner,** v. a. voor keukenjongen spelen.

Marmonner, v. a. fam. morren, mompelen, pruttelen.

Marmo‖réen, enne (pr. **ré-in**), a. (lat. marmoreus; de marmor, marbre) marmerachtig, als marmer; fig. koud als marmer; **—risation,** f. verandering in marmer, marmervorming, v.; **—riser,** v. a. in marmer veranderen; **se —,** v. pr. marmer worden.

Marmot, m. †aap, m.; klein potsierlijk beeldje; klein jongetje; fig. et fam. **croquer le —,** lang en met ongeduld staan wachten.

Marmottage, m. gemompel, geprevel.

Marmot‖te, f. marmot, bergrat, v.; fig. fam. klein (misvormd) meisje; hoofddoek, m.; monsterkastje, stalendoos, v.

Marmot‖tement, m. gemompel, geprevel; **—ter,** v. a. fam. mompelen, prevelen, binnensmonds spreken; **—teur,** m. mompelaar, prevelaar.

Marmouset, m. fam. klein grotesk beeldje, op een' mensch gelijkend; leelijk mannetje, ventje; knaapje.

Mar‖nage, m. het mergelen, bemesten met mergel; **—ne,** f. mergel, v.; **—ner,** v. a. mergelen, met mergel mesten; v. n. hooger op-

stuwen dan gewoonlijk (van de zee); **—neron,** m. mergelgraver; **—neux, euse,** a. mergelachtig; **—nière,** f. mergelgroeve, v.

Marolles, m. kaas van Marolles, v.

Maronites, m. pl. maronieten, zekere soort van Aziatische christenen.

Maronner, v. n. fam. knorren, brommen.

Maroqui‖n, m. (rad. Maroc) marokijn, marokijnleder; Spaansch of Turksch leder; topreep, zware hanger tusschen de groote en fokkemasten, m.; fig. et fam. **on lui donnera sur le —,** men zal hem afrossen; **—nage,** m. bereiding, als marokijnleder; **—ner,** v. a. als marokijnleder bereiden; **—nerie,** f. marokijnbereiding; marokijnfabriek; marokijnhandel; marokijnwerk; **—nier,** m. bereider van marokijn.

Marotique, a. **style —,** Marotische stijl, in den trant van Clément Marot (met gebruik van veel verouderde woorden), m.

Marotte, f. zotskapje aan het einde van een stok, marot, v.; fig. fam. stokpaardje; prov. **chacun a sa —,** ieder heeft zijn stokpaardje, iedere zot heeft zijne marot.

Marou‖fle, m. fam. lompe vlegel, onbeschoft mensch; **—,** f. schilderslijm; **—fler,** v. a. linnen, hout enz. lijmen, om het met olieverf te beschilderen.

Marprime, f. lijknaald of kleine marlpriem, v. (waarvan de zeilmakers zich bedienen tot het lijken der zeilen).

Mar‖quant, ante, a. uitmuntend, uitstekend, merkwaardig; **(carte) —e,** f. hoofdkaart, v.; **—que,** f. teeken, merkteeken, kenteeken, merk; teeken (in het spel); litteeken; brandmerk; stempel, m.; bewijs; teeken (aan de tanden der paarden); bord (bij 't biljart); **farine de la première —,** fijnste soort van meel; **—s de la petite vérole,** pokputten; **— de Judas,** zomersproeten; **de la bonne —,** van goed allooi; fig. **un homme de —,** een voornaam, aanzienlijk man; **faire une — dans un livre,** een teeken in een boek leggen (een vouwtje, lintje enz.); **— de boulanger,** kerfhout van een bakker; †**— de théâtre,** entreekaartje; **lettre de —,** kaperbrief; **—qué, e,** a. gemerkt, geteekend; gebrandmerkt; duidelijk zichtbaar, kennelijk; **— de petite vérole,** pokdalig; fig. **être —,** in slechten reuk staan; fig. **— au bon coin,** van goeden stempel, van goede hoedanigheid; **— au b,** van den Hemel geteekend (bigle, boiteux, borgne, bossu); **né —,** met een moedervlek geboren; **avoir un goût — pour qch.,** eene bijzondere voorliefde voor iets hebben; **avoir les traits —s,** scherpgeteekende trekken hebben; er niet meer jeugdig uitzien; **—quer,** v. a. teekenen, een teeken maken; stempelen; berichten, melden; betoonen, bewijzen; v. n. toonen, zich betoonen; uitmunten; nog teekenen (van paarden sprekend); **— du linge,** linnengoed letteren; **— les points au billard,** bij 't biljart de gespeelde punten bij elken stoot afroepen; **— un criminel,** een misdadiger brandmerken; **— le pas,** den pas markeeren; **cette nouvelle allée commence à —,** de boomen dezer nieuwe laan beginnen goed te groeien; **la brise marque,** de opkomende wind rimpelt in de verte het water; **la mer a marqué,** de zee heeft haar hoogsten stand aangewezen (door een streep van schuim, wier enz.); **les personnages qui ont marqué dans ce siècle,** de personen, die hebben uitgemunt in deze eeuw.

Marquesec, m. net met kleine maliën.

Marque‖ter, v. a. spikkelen, sprenkelen, met vlakjes teekenen; inleggen (met verschillend soort hout, marmer); **—terie,** f. ingelegd schrijnwerk; **table en —,** ingelegde tafel; **scie de —,** forneerzaag; **travailler en —,** ingelegd werk maken; **ce livre est un ouvrage de —,** dit boek is een mengelmoes van onsamenhangende stukken; **—teur,** m. werkman, die ingelegd werk maakt.

Marquette, f. klomp witte was, m.

Marqueur, m. **euse,** f. merker (van de munt; merkster (van linnen b.v.); marqueur, teller, bij het biljart.

Marqui‖s, m. (bas lat. marcha, marche, frontière) markies, markgraaf; **—sat,** m. markiezaat (waardigheid en gebied van een markies), markgraafschap; **—se,** f. markiezin, markgravin; soort van peer, v.; overtreksel eener legertent; soort van raket; regendak (voor schouwburgen); glazen overdekking, v. van 't perron bij stations; zonnescherm met lange franjes; zeil, dat men over de zonnetent heen spant, om het doorregenen te beletten; **—ser,** v. a. den titel van markies geven, tot markies maken; **se —,** v. pr. zich den titel van markies geven.

Marquoir, m. merklat der kleermakers en naaisters, v.; merkteekenlap, v.

Marraine, f. (lat. mater, mère) peet (doopgetuige), peetemoei, doophefster.

Mar‖re, f. wijngaardschop, -hak, v.; **—rer,** v. a. (den grond) bewerken met de wijngaardhak.

†**Marri, ie,** a. droevig, bedroefd, ontevreden.

Marron, m. kastanje, v.; **— d'Inde,** wilde kastanje; **— de cochon,** varkensbrood; ronde krullen met een lint omwonden; klonter in het deeg; a. kastanjebruin; kastanjekleur; **—,** (esp. cimarron) weggeloopen, voortvluchtig; **nègre —,** in het bosch weggeloopen neger; **négresse marronne,** weggeloopen negerin; **—,** onbevoegd, zonder bevoegdheid een beroep uitoefenend (makelaar, koetsier, drukker); m. heimelijk gedrukt boek; **paumé —,** (arg.) op heeterdaad betrapt.

Marron‖nage, m. het wegloopen; toestand der weggeloopen boschnegers; geheime makelarij, het beunhazen; het geheime drukken; **—né, ée,** a. met groote ronde krullen gekapt; **—ner,** v. a. groote ronde krullen maken; heimelijk drukken; v. n. morren, pruilen; **—nier,** m. kastanjeboom, m.; **— d'Inde,** wilde kastanjeboom, m.

Marru‖be, m. andoren, m.; malrove, v. (plant).

Mars (pr. **marse**), m. (lat. martius; de Mars, dieu de la guerre) Maart, m. Lentemaand, v.; loc. prov. **cela arrive comme — en carême,** dat komt goed van pas, als geroepen; **les —,** pl. het zomerkoren (gerst, haver, gierst); **Mars,** Mars, oorlogsgod; Mars (planeet), m.; fig. held; **Champ de —,** Marsveld (te Parijs); **le métier de —,** de krijgsdienst; **l'école de —,** de krijgsschool; **le champ de —,** het slagveld.

Marsault, Marsaut, Marsaux, m. ruige wilg, waterwilg, m.

Marsèche, f. tweerijige gerst, v.

Marseillaise, f. het Fransche patriotische krijgslied van dien naam; fam. korte pijp, v.; slechte sigaar, v.

Marsette, f. timotheegras.

Marsouin, m. bruinvisch, m., zeevarken; **vilain —, gros —,** pop. leelijke kerel; (arg.)

infanterist of marinier; oploop, m. (zware verbindingsbalk op een schip).

Mar‖supial, ale, a. (lat. marsupium, bourse) een buidel dragend; **—supiaux,** m. pl. buideldieren.

Martagon, m. Turksche lelie, martagon, v.

Mar‖teau, m. (lat. martulus) hamer; klopper (aan eene deur), m.; **être entre le — et l'enclume,** tusschen hangen en wurgen; **— de forge,** smidshamer; **gros —,** moker, groote hamer, m.; **petit —,** kleine hamer, m. vuist, v.; **passer sous le —,** onder den hamer gebracht, verkocht worden; **avoir un coup de —,** half gek zijn; **graisser le —,** den portier een drinkgeld geven, om toegang in een huis te verkrijgen; **— d'armes,** strijdhamer; **—tel,** m. hamer, m.; **avoir — en tête,** muizenissen in 't hoofd hebben; **se mettre — en tête,** muizenissen in 't hoofd halen.

Marte‖lage, m. het hameren, kloppen; het teekenen der boomen met een hamer; **—ler,** v. a. (rad. martel) met den hamer slaan of kloppen, hameren; de te vellen boomen met den hamer merken; **des vers —lés,** met te veel inspanning gemaakte verzen: **il a la tête —lée, le cerveau —lé,** zijn hoofd zit vol zorgen, muizenissen; **—let,** m. hamertje; **—leur,** m. smeder, die den hamer doet gaan (in eene smidse); **—line,** f. beeldhouwershamer, die aan het einde spits is, m.

Martial, ale, a. (lat. martialis; de Mars, Martis, dieu de la guerre) strijdbaar, krijgshaftig. heldhaftig; †ijzerdeelen bevattend; **cour —e,** krijgsraad, m.; **loi —e,** krijgswet, v.

Martiales, f. pl. feesten ter eere van Mars.

Martiales, f. pl. touwen tot het reven der zeilen.

Martin, m. de naam van den beer en van den ezel (schertsend); **la Saint-—,** Sint Maarten (11 Nov.); **c'est le prêtre — qui chante et qui répond,** hij vraagt en antwoordt te gelijk; **—-bâton,** m. ezeldrijver; ezeldrijversstok, m.; pl. **des martin-bâtons.**

Martinet, m. muurzwaluw, gierzwaluw, v.; groote hamer, stamper (in een' papier-, run- of volmolen); blaker, m.; gijtouw; geeselzweep, v.

Martingale, f. dubbele springteugel, m.; lange riem, die aan den buik- en neusriem wordt vastgemaakt, m.; verdubbeling van den inzet, v.

Martin-pêcheur, m. ijsvogel, m. (pl. **des martins-pêcheurs**).

Martin-sec, m. droge winterpeer, v. (pl. **des martins-secs**).

Martin-sire, m. late zoete peer, v.; pl. **des martins-sires.**

Martre, f. marter, m.; marterbont, -vel; **— zibeline,** sabeldier; **rendre (conte pour conte et) — pour renard,** met gelijke munt betalen.

Marty‖r, m. **yre,** f. (lat. martyr; gr. martur, témoin) martelaar, martelares; **il est comme le commun des —s,** het is een alledaagsch mensch; **cet homme est — de la goutte,** die man lijdt veel aan de jicht; **—re,** m. (lat. martirium) marteldood, m.; martelaarschap; marteling, pijn, v.; **—riser,** v. a. martelen, pijnigen, kwellen; **—rologe,** m. (gr. martur, témoin; logos, discours) martelaarsboek; historie der martelaren, v.; **—rologiste,** m. martelaarsbeschrijver, geschiedschrijver der martelaars.

Marum, m. syrische gamander, kattenkruid.

Marvoisin, m. soort van druif, v.

Marxouage, m. warmoezienierstuin, m. (in Meurthe).

Maryland, m. Amerikaansche tabakssoort, v.

Mascarade, f. maskerade: gemaskerde verkleeding, v.; gemaskerd gezelschap; gemaskerde optocht; gemaskerd bal; maskerade-klucht.

Mascaret, m. springtij.

Mascarille, m. lakei die zich als markies verkleedt; fig. burgerlijk persoon, die een' adellijken titel aanneemt.

Mascaron, m. apengezicht, potsierlijke kop, m. (aan deuren, grotten enz.).

Mascotte, f. gelukskind, persoon, zaak die geluk aanbrengt.

Mascu‖lin, ine, a. (lat. masculinus; de masculus, mâle) mannelijk, van het mannelijke geslacht; **fief —,** manneleen; **terminaison —e,** uitgang, die geen stomme **e** heeft; **rime —e,** rijm, dat op geen stomme **e** uitgaat; **—,** m. mannelijk geslacht; **—linement,** adv. in de mannelijke linie; **—liniser,** v. a. mannelijk maken, als mannelijk gebruiken; **—linité,** f. mannelijk geslacht.

Mas(o)urka, Mas(o)urque, f. mazurka, v. (Poolsche nationale dans).

Mas‖que, m. (ital. maschera) momaangezicht, masker, mom; fluweelen bedekking van 't gelaat; vermomd, gemaskerd persoon; uitdrukking van iemands gelaat; **cet acteur a le — mobile,** deze tooneelspeler heeft een beweeglijk, voor mimiek geschikt gelaat; **—,** schijn van vriendschap; fig. **lever le —,** het masker afleggen, niet langer veinzen; fig. **arracher le — à qn.,** iem. ontmaskeren, het masker afrukken; **son — est tombé,** hij heeft zichzelven verraden; **—,** f. heks, feeks; **—qué, e,** a. gemaskerd; **—quer,** v. a. vermommen, een masker of momaangezicht voordoen; fig. verbergen, bedekken, bemantelen; zeil bakbrassen (zoo dat de wind er vlak van voren invalt); **—quer,** v. n. gemaskerd zijn; **se —,** v. pr. zich maskeren, zich vermommen; fig. zich vermommen, zijne ware gevoelens verbergen, veinzen, huichelen.

Massa‖crant, e, a. moordend; fig. onuitstaanbaar, onverdragelijk; **—cre,** m. moord, m.; ombrenging, v.; bloedbad; slachting onder het wild, v.; hoofd van een hert; fam. het onhandig voorsnijden; slecht, slordig werk; fam. slechte, slordige werkman: **le — de la Saint-Barthélemy, des vêpres siciliennes,** het bloedbad in den St. Bartholomeus-nacht, bij de Sicilliaansche vesper; **—crer,** v. a. vermoorden, ombrengen; fig. in het verderf storten; fam. onhandig voorsnijden; verknoeien, verbroddelen; **—creur,** m. moordenaar, moordzuchtige; fam. knoeier, verknoeier.

Massage, m. het drukken, kneden, wrijven der lichaamsdeelen.

Masse, f. (lat. massa) klomp, hoop, m.; massa, v.; **soulever les —s,** de volksmenigten opruien; **en —,** in massa; in zijn geheel; gezamenlijk, allen te gelijk; in gesloten colonnes; **la — active d'un marchand,** het gezamenlijk vermogen van een' handelaar; **la — passive,** de gezamenlijke schulden; †**—,** inzet (in 't spel); **—,** (lat. pop. matea); **— d'armes,** knots, strijdknots, strijdkolf, v.; **—,** dikke eind van een biljartkeu; staf met zilveren of gouden knop, m.; ijzeren moker, m.

Massé, m. kopstoot, m. (bij 't biljarten).

Masselotte, f. metaalschuim, metaalasch, v.

Massepain, m. amandelbrood, marsepein.

Masser, v. a. (ar. mass, manier, toucher) kneden, drukken; bij massa's ophoopen; in massa's scharen; den bal met omgekeerde keu stooten; †inzetten in 't spel; **se —,** v. pr. zich dicht opeenhoopen; zich groepeeren; zich in gesloten colonnes formeeren.

Massette, f. handhamer, m.

Masseur, m. **euse,** f. masseur, masseuse.

Massicot, m. masticot, loodgeel; soort van gele verf, van tin gemaakt, v.; werktuig om papier af te snijden.

Massier, m. stafdrager.

Massi‖f, ive, a. (rad. masse) sterk, hecht, vast, dik, dicht, massief; gedegen; fig. lomp, dom, bot; **—f,** m. sterke grondmuur, m.; dicht bosch; kielklos, m.; **—vement,** adv. hecht, vast; **—veté,** f. hechtheid, vastheid, v.

Mas‖sore ou **Massorah,** f. (mot hébr.) critisch onderzoek van den bijbeltekst door Joodsche geleerden; **—sorète,** m. medewerker aan de Massorah; **—sorétique,** a. wat de Massorah betreft of aangaat.

Massue, f. knots, v.; zware knoeststok, m.; **coup de —,** knotsslag; fig. hevige, onvoorziene ramp.

Masti‖c, m. (lat. mastichum) hars van den mastikboom; stopverf, v.; **—cage,** m. het sluiten met stopverf.

Masti‖cation, f. (lat. masticare, mâcher) kauwing, v.; **—catoire,** m. kauwartsenij, v., kauwmiddel; **—gadour,** m. kauwgebit, drenkgebit; **—quer,** v. a. met stopverf sluiten, met mastik lijmen; pop. kauwen.

Mastoc, m. dikke plompe vent.

Mastodonte, m. mastodon, m. (voorwereldlijk dikhuidig dier).

Mastoï‖de, a. tepelvormig; **apophyse —,** tepelvormig uitsteeksel van het slaapbeen; **—dien, ienne,** a. tot het tepelvormig uitsteeksel van het slaapbeen behoorend.

Mastroquet, m. (arg.) wijnhuishouder, kroeghouder.

Mastur‖bation, f. zelfbevlekking, v.; **—ber, (se)** v. pr. zich aan zelfbevlekking overgeven.

Masulipatan, m. (nom de ville) fijn Indisch katoen.

Masure, f. (bas lat. mansura, demeure) oude vervallen muur, m.; slecht, bouwvallig huis.

Mat, e (pr. **mate**), a. dof, ongeslepen, zonder glans; ruw; **pain —,** vast, te stijf brood.

Mat (pr. **mate**), a. et m. mat (in het schaakspel); **faire —,** mat zetten.

Mât (pr. **mà**), m. mast, m.; mastboom, m.; **grand —,** groote mast; **— de misaine,** fokkemast, m.; **— d'artimon,** bezaansmast, m.; **— de beaupré,** boegspriet, m.; **— de hune,** voorsteng of fokkesteng, v.; **— de perroquet,** bramsteng, v.; **— de cacatois,** bovenbramsteng, v.; **— de perroquet de fougue,** kruissteng, v.; **— de perruche,** bovenkruissteng, v.; **—s de fortune,** nood- of hulpmasten.

Mata‖dor, m. matador, m. (een der eerste troeven in een omberspel); hij, die bij de Spaansche stierengevechten het dier moet dooden; fig. gewichtig man.

Mâtage, m. het inzetten der masten.

Matamore, m. (esp. matamoros, tueur de Maures) grootspreker, pocher.

Matasse, f. **soie en —,** ruwe, ongesponnen zijde, v.

Matassin, m. †danser (met borstharnas, vergulden helm en bellen); kluchtig danser; kluchtige dans, m.

Maté, m. Paraguay-thee, v.

Mateau, zie **Matteau.**

Mate‖las, m. matras, v.; rijtuigkussen; **—lassé,** m. dubbel weefsel; **—lasser,** v. a. met matrassen, kussens voorzien of bekleeden; **—lassier, m. ière,** f. matrassenmaker, -maakster.

Matelo‖t, m. matroos, zeeman; kooimaat; **— novice,** onbevaren matroos, lichtmatroos; **—,** schip, dat voor of achter een ander zeilt, voorzeiler, achterzeiler; matrozenpak; **—tage,** m. matrozenloon; matrozenwerk; **—te,** f. (rad. matelot) matrozengerecht; tot ragout gekookte visch met pikante saus, v.; matrozendans, m.; **à la —,** op zijn bootsgezels.

Mater, v. a. schaakmat maken, mat zetten; fig. kastijden, afmatten; vernederen, verootmoedigen; mat, dof maken; zwaar bakken.

Mâter, v. a. bemasten; op zijn eind zetten, oprichten.

Mater dolorosa, f. beeld van Maria, als moeder der smarte.

Mâtereau, m. kleine mast, m., mastje.

Matéria‖liser, v. a. (lat. materia, matière) stoffelijk maken, aan iets een lichaam geven; v. n. lichamelijk worden; het stelsel verdedigen, dat de ziel of ook dat alles stoffelijk is; **—lisme,** m. leer van de eeuwigheid der stof, v., materialismus; **—liste,** m. wijsgeer, die beweert, dat de stof eeuwig is, en dat alles stof is, materialist; **—lité,** f. stoffelijkheid, lichamelijkheid, v.

Maté‖riaux, m. pl. (lat. materia, matière) bouwstoffen, v. materialen; **—riel, elle,** a. (lat. materialis, de materia, matière) lichamelijk, stoffelijk, materiëel; lomp, zwaar; zinnelijk; m. het wezenlijke, het hoofdbestanddeel; het materieel, gereedschap; **—riellement,** adv. stoffelijk, op stoffelijke wijze.

Mater‖nel, elle, a. (lat. maternus; de mater, mère) moederlijk; **langue —nelle,** moedertaal; **sein —nel,** moederborst, v.; moederschoot, m.; **école —nelle,** bewaarschool, v.; **—nellement,** adv. moederlijk, met moederlijke liefde en zorgvuldigheid; **—nité,** f. (lat. maternitas; de mater, mère) moederschap; kraamvrouwengasthuis; school voor vroedvrouwen, v.

Mâteur, m. mastenmaker.

Mathéma‖ticien, m. ienne, f. wiskunstenaar, mathematicus; wiskunstenaarster; **—tique,** a. (gr. mathêma, mathêmatos, science) wiskunstig, mathematisch; **—tiques,** f. pl. wiskunde, wiskunst, mathesis, v.; **boîte (étui) de —tiques,** passerdoos; **—tiquement,** adv. wiskunstig, volgens de wiskunde.

Mathurin, m. gek, onwijze; **il faut l'envoyer à saint —,** hij moet naar 't gekkenhuis, hij is gek geworden; **—,** pop. matroos.

Matière, f. (lat. materia) stof; zaak, verhandeling; gelegenheid, aanleiding, v.; etter uit eene wond, m.; **enfoncé dans la —,** fam. dom, stom; **en — de,** adv. op het stuk van, ten aanzien van; **— fécale,** drek, m.; uitwerpsel; **— première,** grondstof; **approfondir une —,** eene zaak van alle kanten onderzoeken; **entrer en —,** ter zake komen; **table des —s,** zaakregister, bladwijzer.

Mâtin, m. **ine,** f. bulhond, waakhond, slagershond, herdershond enz., m.; fig. fam. leelijke vent; f. onbeschoft wijf.

Matin, m. (lat. matutinum) morgen, ochtend of uchtend, m.; **de bon —,** vroeg; **être du —,** vroeg opstaan; **jusqu'à demain**

—, tot morgen vroeg; **les portes du —**, de dageraad; **un de ces quatre —s**, binnenkort; **le — de l'année**, de lente, v.; —, adv. vroeg; **se lever —**, vroeg opstaan.

Matina‖l, ale, a. morgen..., uchtend...; vroeg opstaand; **rosée —e**, ochtenddauw, m.; **—lement**, adv. vroeg, vroegtijdig, in den vroegen morgenstond.

Mâtineau, m. kleine bulhond, waakhond, herdershond, enz., m.

Mati‖née, f. morgentijd, morgen, voormiddag, m.; **dormir la grasse —**, fam. een gat in den dag slapen; —, middaguitvoering, -voorstelling, v.

Mâtiner, v. a. dekken, bespringen (van honden).

Mati‖nes, f. pl. (rad. matin) vroegmetten, v.; morgen- of ochtendgebeden in de Roomsche kerk; kerkboek met de ochtendgebeden; **—neux, euse**, a. gewoonlijk vroeg opstaand; **—nier, ière**, a. tot den ochtend behoorend; **étoile —nière**, ochtendster, morgenster, Venus.

Matir, v. a. mat of dof maken; goud of zilver opkoken.

Matité, f. matheid, dofheid, v.

Matoir, m. graveerijzer; matbeitel, stempelhamer, m.

Matoi‖s, oise, a. f. fam. loos, listig, doortrapt; **fin —**, m. looze schalk; **la —se!** die looze feeks! **—serie**, f. fam. loosheid, doorslepenheid; bedriegerij, v.

Matou, m. kater.

Matras (pr. **trà**), m. distilleerkolf met langen en nauwen hals, v.; retort, v.; †zware kruisboogpijl, m.

Matri‖caire, f. moederkruid; **—ce**, f. (lat. matrix) baarmoeder; matrijs, metaalmoeder, v. (vorm, waarin de letters gegoten worden); stempel van de munt, m.; ijkmaat, v.; register, legger (der belastingen enz.); **—ce**, a. f. **langue —**, moedertaal, v.; **église —**, moeder- of hoofdkerk, v.; **couleur —**, hoofdkleur, waaruit de andere kleuren worden samengesteld, v.; **—cide**, m. moedermoorder; **—ciel, elle**, a. tot het register (der directe belastingen) behoorend; **—culaire**, a. ingeschreven in het register, op de rol; m. ingeschrevene, op de rol geschrevene; **—cule**, f. (rad. matrice) register, waarin de namen geschreven worden; naamlijst, naam- of stamrol, v.; inschrijving op de naamlijst, de naamrol, v.; **—monial, ale**, a. (lat. matrimonium, mariage) echtelijk, huwelijks...; **—monialement**, adv. in huwelijk.

Matrone, f. (lat. matrona; de mater, mère) statige en reeds bejaarde vrouw, matrone; vroedvrouw.

Matte, f. ruwsteen, kopersteen, m. (na eerste smelting van het erts).

Mat(t)eau, m. pakje Lyonsche zijde.

Matu‖ratif, ive, a. (lat. maturus, mûr) rijpmakend (bij gezwellen); m. gezwellen rijpmakend middel; **—ration**, f. rijpwording, v.

Mâture, f. de gezamenlijke masten van een schip, m.; masthout; het masten (van schepen); mastkraan, v.; mastenmakerij, v.

Maturité, f. (lat. maturitas; de maturus, mûr) rijpheid, volwassenheid, v.; fig. **avec —**, na rijp overleg.

Matuti‖naire, m. mettenboek; **—nal, ale**, a. tot de vroegmetten behoorend; ochtend..., morgen...; **autel —**, klein altaar.

Mau‖dire, v. a. (lat. maledicere; de male, mal; dicere, dire) vervloeken, vloeken, verwenschen; **Dieu maudira les méchants**, God zal de goddeloozen veroordeelen, verwerpen; †**—disson**, m. fam. vloek, m.; vervloeking, v.; beter: **Malédiction; —dit, ite**, part. et a. vervloekt, verwenscht; **un — chemin**, een ellendige weg.

Mauge, Maugère, f. scheepsgoot van leder of van geteerd doek, v.; spijgatklep, v.

Maugiron, m. soort van pruim, v.

†**Maugrebleu**, interj. (maugré Dieu = malgré Dieu) verd... (vloek).

Maugréer, v. n. fam. vloeken, uitvaren.

†**Maupiteux**, a. wreed, onbarmhartig; fam. **faire le —**, veel klagen en kermen zonder reden.

Mausolée, m. (lat. Mausoleum, grec Mausoleion, célèbre tombeau élevé à Mausole, roi de Carie, par sa veuve Artémise) praalgraf, pronkgraf.

Maussa‖de, a. (lat. male, mal; sapidus, qui a de la saveur) morsig, slordig; lomp, norsch, vervelend; somber, naar (van 't weder); **—dement**, adv. op norsche, vervelende, lompe wijze; **—derie**, f. smakeloosheid, onbevalligheid, v.; gemelijkheid, v.

Mau‖vais, aise, a. slecht, snood, boos; schadelijk; **— ange**, duivel; **—e volonté**, kwaadwilligheid; **— œil**, booze blik, kwaad oog, dat ongeluk aanbrengt **(jettature)**; **je trouve — que**, ik keur het af dat...; **avoir —e mine**, er slecht uitzien; **prendre en —e part**, kwalijk nemen, ten kwade duiden; —, m. het kwade; fam. **faire le —**, ruzie zoeken; adv. slecht, kwalijk; **sentir —**, kwalijk rieken; **il fait —**, het is slecht weer; **—vaisement**, adv. schandelijk.

Mau‖ve, f. (lat. malva) maluwe (zekere plant), v.; meeuw, v.; **— rose**, stokroos, v.; **—vette**, f. rondbladige geranium, v.; **—viette**, f. leeuwerik, m.; teer, tenger kind, persoon; **—vis**, m. kuifleeuwerik, m.; roodbruine lijster, v.

Maxillaire (pr. **ak-si**), a. (lat. maxilla, mâchoire) tot de kinnebakken of kaken behoorend; **os —**, kakebeen.

Maxi‖me, f. grondslag, grondregel, m., maxime, v.; **—mer**, v. a. den hoogsten prijs bepalen; **—mum** (pr. **ome**), m. (mot lat. qui signifie le plus grand) maximum, de hoogste graad eener grootheid; hoogste verkoopprijs, m.

Mayonnaise, f. soort van saladesaus van koud gevogelte, zeekreeft, enz.

Mazagran, m. koffie in een glas, v.

Mazarinade, f. schimpschrift op Mazarin.

Mazarin, m. bekertje van gewoon glas.

Mazarine, f. gebak, van amandelen, van confituren.

Mazette, f. slecht, mager paard; knol, m.; fig. fam. slechte speler.

Mazurka, ou **Masurka**, f. zie **Mas(o)urka**.

Me, pr. mij.

Meâ-culpâ, m. door mijne schuld; **dire son —**, schuld bekennen, berouw over zijne verkeerdheid gevoelen; pl. **des meâ-culpâ**.

Méandre, m. (nom d'une rivière de l'Asie Mineure au cours sinueux) (in dichterlijken stijl) kromte, bocht eener rivier, v.; golvende versiering, v.; slingerlaan, v.; slingerrand, m.

Méat, m. (lat. meatus) gang, v.; kanaal; buis, v.; **— auditif**, gehoorgang, v.

Mécani‖cien, m. werktuigkundige, mechanicus; machinist; **—cienne**, f. naaister met de machine; **—cité**, f. werktuiglijkheid, v.; **—que**, a. werktuiglijk, mechanisch; **presse —**, snelpers; **—que**, f. (lat. mechanicus) werktuigkunde, v.

mechanica; fig. inrichting, samenstelling, v.; bouw, m.; **—quement**, adv. werktuiglijk; **—ser**, v. a. werktuiglijk maken, tot eene machine maken; pop. kwellen, plagen; **—sme**, m. samenstelling, samenstel, inrichting; beweging volgens de werktuigkunde, v.; mechanismus; techniek, uitwendige kunstvaardigheid, v.

Mécène, m. (Mæcenas, célèbre ministre d'Auguste) Mæcenas, voorname begunstiger, voorstander, beschermer der kunst.

Méchamment, adv. uit boosheid; slecht.

Méchan‖ceté, f. boosheid; kwaadaardigheid, v.; moedwil, m., guiterij, poets, v.; boevenstuk; **—t, ante**, a. slecht, ondeugend; boos, kwaadaardig; schelmsch, moedwillig; **il a trouvé plus — que lui**, hij heeft zijn meester gevonden (iem. die hem de baas is); **s'attirer une —e affaire**, zich eene onaangename zaak op den hals halen; m. et f. booswicht; booze, slechte vrouw; slimme vos; **faire le —**, op zijn poot spelen, zich boos aanstellen.

Mèche, f. lont, v.; tondel of tonder; zwam, v.; pit, v., lampekousje, katoen (eener lamp); ijzer eener boor; streng (van touw), v.; ijzer aan een' kurketrekker; haarlok, v.; **— d'un fouet, d'une cravache**, touwtje aan 't eind van een zweep, een karwats; fig. **découvrir ou éventer la —**, eene samenzwering enz. ontdekken; **— de mât**, staander van den mast; **— de gouvernail**, schacht van het roer, v.; **— de cabestan**, as, koning, staander van de spil; **— de cheveux**, haarlok, v.; pop. **il n'y a pas —**, het is niet mogelijk.

†**Méchef**, m. ongeluk, ongeval.

Mécher, v. a. wijn zwavelen.

Méchoacan, m. witte jalappe, witte rabarber, v.

Mécomètre, m. mecometer, lengtemeter, m. (om pasgeborenen te meten).

Mécomp‖te, m. rekenfout, v.; misrekening, v.; tekort; fig. teleurstelling, v.; **se —ter**, v. pr. zich misrekenen; fig. in zijne verwachtingen teleurgesteld worden.

Méconite, f. maanzaadsteen, m.

Méconium, m. papaversap, maansap; eerste ontlasting van jonggeboren kinderen, v.

Mécon‖naissable, a. onkenbaar; **—naissance**, f. het niet meer kennen; ondankbaarheid, onerkentelijkheid, v.; miskenning, v.; **—naissant, ante**, a. ondankbaar, onerkentelijk; **—naître**, v. a. miskennen; niet meer kennen; ontkennen; verloochenen; **se —**, v. pr. zichzelf niet meer kennen, vergeten wat men geweest is, enz.

Mécon‖tent, ente, a. misnoegd, ontevreden; **—s**, m. pl. misnoegden, weerspannigen, muiters, opstandelingen; **—tentement**, m. ontevredenheid, v.; misnoegen, verdriet; **—tenter**, v. a. misnoegd, ontevreden maken.

Mécré‖ance, f. ongeloof; **—ant, ante**, a. (rad. mécroire) ongeloovig; m. et f. ongeloovige.

Mécroire, v. a. weigeren te gelooven.

Médail‖le, f. (ital. medaglia; du lat. metallum, métal) gedenkpenning, pronkpenning, m.; medaille, v.; **le revers de la —**, de keerzijde der medaille; fig. de schaduwzijde eener zaak; **—lé, e**, a. met eene medaille vereerd of bekroond; m. **un —lé**, een bekroonde, iem. die eene medaille ontvangen heeft; **—ler**, v. a. eene medaille toekennen; **—leur**, m. graveerder der stempels van gedenkpenningen; **—lier**, m. kabinet voor gedenkpenningen; **—liste**, m. liefhebber, kenner, verzamelaar van oude gedenkpenningen of munten; **—lon**, m. groote gedenkpenning, m.; vlak verheven rond beeldwerk; medaillon.

Méde‖cin, m. (lat. medicus; de mederi, guérir) geneesheer, arts, dokter; **— consultant**, in consult geroepen geneesheer; **— militaire**, officier van gezondheid; **femme —**, vrouwelijke dokter, arts; **il est encore entre les mains du —**, hij is nog onder dokters handen; **— praticien**, practizeerend arts; **— des âmes**, biechtvader; **—cine**, f. geneeskunde, artsenijkunde, v.; **étudier en —**, in de medicijnen studeeren; **docteur en —**, doctor in de medicijnen; **—**, geneesmiddel; purgeermiddel; braakmiddel; **prendre —**, zich purgeeren; **— de cheval**, paardenmiddel; **—ciner**, v. a. fam. geneesmiddelen geven of voorschrijven.

Médiaire, a. in het midden staand, middelst.

Médial, e, a. (lat. medialis, qui est au milieu) in het midden staand; **(consonne) —e**, f. tusschenletter (tusschen twee klinkers).

Média‖n, e, a. (lat. medianus, qui occupe le milieu) middel, middelst; **veine —ne**, middelader, mediaanader, v.; **—n**, m. mediaanletter, v.; **—noche**, m. (esp. media noche, minuit) middernachtmaal (vooral na een vastendag).

Médiante, f. middeltoon, m. mediante, v.

Médiastin, m. mediastinum, middelvlies, middelschot.

Média‖t, ate, a. (lat. mediatus; de mediare, s'interposer) middellijk (niet rechtstreeksch); **—tement**, adv. middellijk (niet rechtstreeks); **—teur, trice**, f. (lat. mediator; de mediare, s'interposer) scheidsman, bemiddelaar; bemiddelaarster; **—tion**, f. bemiddeling, mediatie, v.; **—tisation**, f. mediatiseering, het brengen van een' onafhankelijken kleinen staat onder de oppermacht van een grooteren; **—tiser**, v. a. aan de opperheerschappij van een' anderen staat onderwerpen.

Médica‖l, ale, a. tot de geneeskunde behoorend; geneeskundig; **—ment**, m. (lat. medicamentum) in- of uitwendig geneesmiddel, medicament; **—mentaire**, a. geneesmiddelen betreffend, pharmaceutisch; **—mentation**, f. het toedienen van geneesmiddelen; **—menter**, v. a. geneesmiddelen geven; **se —**, v. pr. geneesmiddelen gebruiken; **—menteux, euse**, a. krachtig als een geneesmiddel, heelend; **—stre**, m. onkundig geneesheer, kwakzalver; **—teur, trice**, a. geneeskrachtig werkend; **—tion**, f. geneeswijze, kuur, v.

Médicinal, ale, a. geneeskrachtig, heelend, genezend.

Médié‖val, ale, a. middeleeuwsch; **—viste**, m. bestudeerder der middeleeuwen.

Médio‖cre, a. (lat. mediocris; de medius, qui est au milieu) middelmatig; **—crement**, adv. middelmatig, matiglijk; **—crité**, f. middelmatigheid, v.; middelmatig mensch.

Médionner, v. a. een middelterm aannemen; door vergelijking berekenen.

Médique, a. Medisch.

Médi‖re, v. n. **(de qn.)** kwaad spreken van iem.; **—sance**, f. kwaadsprekendheid, v.; **—sant, ante**, a. kwaadsprekend; m. et f. kwaadspreker, -spreekster.

Médi‖tatif, ive, a. bespiegelend, peinzend; **—tation**, f. betrachting, diepe overpeinzing, v.; stil gebed; **—ter**, v. a. et n. (lat. meditari) diep nadenken, overpeinzen, overdenken; over-

leggen; in den zin hebben; stil voor zichzelven bidden.

Méditerra‖né, ée, a. (lat. mediterraneus) f. Middellandsch; **la Méditerranée,** de Middellandsche zee, v.; **—néen, enne,** a. tot de Middellandsche zee behoorend.

Médium (pr. **ome**), m. (lat. medius, qui est au millieu) middelweg, m.; middelstem, v.; medium (bij de spiritisten).

Médius (pr. **ucc**), m. (mot lat. qui signifie qui est au milieu) middelste vinger, m.

Médoc, m. medoc (soort van wijn uit Médoc), m.

†**Médonner,** v. a. vergeven, verkeerd geven (in het kaartspel).

Médoquin, e, van, uit Médoc; m. et f. bewoner, bewoonster van Médoc.

Médul‖laire, a. (lat. medulla, moelle) mergachtig, merg...; **—leux, euse,** a. vol merg.

Méduse, f. medusa, v. soort van zeekwal.

Meeting (pr. **miting**), m. (mot angl.) volksvergadering, v.

Mé‖faire, v. n. benadeelen, onrecht aandoen, te kort doen; **—fait,** m. fam. misdaad, wandaad, v., misdrijf.

Mé‖fiance, f. mistrouwen, wantrouwen; **—fiant, ante,** a. wantrouwig, argwanend; **se —fier,** v. pr. **(de qn.)** iemand wantrouwen.

Méga . . ., Mégal . . ., Mégalo . . ., (gr. megas, grand) in samenstellingen: groot.

Méga‖céphale, a. met groot hoofd; **—cère,** a. met groote horens; **—chile,** f. muurbij, v.; **—lithique,** a. uit zeer groote steenen gebouwd; **—lographie,** f. schildering van groote onderwerpen, v.; **—loptères,** m. pl. grootvleugelige insecten; **—losaure** (pr. **sore**), m. (gr. megas, grand; sauros, lézard) reuzenhagedis, v.; **—mètre,** m. werktuig om groote afstanden van sterren te meten.

Mégarde, f. **par —,** uit onachtzaamheid, door onvoorzichtigheid, bij ongeluk.

Mégascope, m. optisch werktuig om te vergrooten.

Mégastome, a. met grooten, gapenden mond.

Mégathérium (pr. **ome**), m. (gr. megas, grand; thêrion, bête féroce) reuzenluiaard, m. (voorwereldlijk dier).

Mégère, f. Megæra, v. eene der drie helsche furiën; fig. fam. boosaardig wijf.

Mé‖gie, f. het zeemtouwen, zeembereidershandwerk; **—gir,** v. n. zeemleder bereiden, zeemtouwen; **—gis,** m. looisop (om te zeemtouwen); **—gisserie,** f. zeemtouwerij; zeemleerbereiding, v.; handel in zeemleer, m.; **—gissier,** m. zeembereider, zeemtouwer.

Meilleur, eure (pr. **mè-ieur**), a. (lat. melior) beter; **le —, la —e,** de beste; **de —e heure,** vroeger; **la —e partie,** het meerendeel; loc. prov. **le — est l'ennemi du bon,** het betere is de vijand van 't goede.

Me(i)stre, m. **mât, arbre de —,** ou **—,** grootste mast op de Levantsche schepen, m.

Méjuger, v. n. verkeerd beoordeelen.

Mékhitaristes, m. pl. geleerde Armenische monniken.

Mélanco‖lie, f. (lat. melancholia; du gr. melas, noir; cholê, bile) droefgeestigheid, zwaarmoedigheid, melancholie, v.; **—lique,** a. droefgeestig, zwaarmoedig, melancholisch; **—liquement,** adv. op eene droefgeestige wijze, zwaarmoediglijk.

Mélan‖ge, m. menging, vermenging, v.; mengsel; mengeling, v.; letterkundig, philosophisch mengelwerk; **—ger,** v. a. mengen, samenmengen, vermengen, ondereen mengen; **—geur,** m. groot vat om vloeistoffen te verzamelen.

Mélanite, f. zwarte granaat.

Mélasse, f. (esp. melaza, de miel, miel) suikerstroop, v.

Melchite (pr. **ki**), m. Oostersch Christen, wiens leer met die der Grieksche kerk overeenkomt.

Mélèagride, f. parelhoen.

Mêlée, f. scherp gevecht; het handgemeen zijn; vechtpartij, v.; hevige woordenstrijd, m.

Mêlé, m. brandewijn, met likeur gemengd, m.

Mêler, v. a. (lat. miscere) mengen, vermengen, ondereen mengen; verwarren, wikkelen (in eene zaak); mengelen (van kleuren sprekend); verschieten (de kaarten); **— une serrure,** een slot verdraaien; **se —,** v. pr. zich inmengen of insteken; **se — de qch.,** zich met iets bemoeien, zich over iets bekommeren; **il se mêle de tout,** hij bemoeit zich met alles; zich vermengen, paren (van dieren sprekend).

Mélèse, Melèze, m. (gr. melas, noir) lorkeboom, m.

Mélicéris (pr. **ice**), m. honiggezwel.

Mélier, m. witte wijndruif, v.

Mélilot, m. honigklaver, v.

Méli-Mélo, m. verwarring, v., warboel, m.

Mélinet, m. wasbloem, v.

Mélingue, m. sluwe domkop.

Mélinite, f. meliniet (ontploffingsstof).

Mélis (pr. **ice**), m. melis, v. (zuivere, witte suiker); zeildoek.

Mélisse, f. melisse, bijenblad, citroenkruid.

Mélissot, m. **Mélite,** f. woudmelisse, v.

Méliturgie, f. nijverheid, v. der bijen.

Mellier, m. derde maag der herkauwende dieren, v.

Melli‖fère, a. (lat. mel, mellis, miel; fero, je porte) honigvoortbrengend, honigdragend; **—fication,** honigmaking, honigbereiding, v.; **—vore,** a. honigetend; m. honigdas, m.

Mélo‖die, f. (gr. melos, vers; ôdê, chant) zangwijs, melodie, v.; **—dieusement,** adv. welluidend, op eene welluidende wijze; **—dieux, euse,** d. zoet-, welluidend, melodieus; **—dique,** a. melodisch; **—diste,** m. toonzetter; **—dramatique,** a. melodramatisch; **—dramaturge,** m. schrijver van melodrama's; **—drame,** m. (gr. melos, chant; drama, action théâtrale) tooneelstuk met zang en muziek; volksstuk, spektakelstuk; **—mane,** m. et f. hartstochtelijk liefhebber, beminnares van de muziek; **—manie,** f. (gr. melos, chant, et manie) overdreven liefde voor muziek, v.

Melon, m. (ital. mellone) meloen, m.; **— d'eau,** watermeloen **(pastèque); chapeau —,** slappe ronde hoed; —, fam. domkop.

Melongène, Mélongène, f. eierplant, v.

Melon‖nier, m. meloenverkooper; **—nière,** f. meloenveld; meloenbak, m.

Mélopée, f. (gr. melos, mélodie; poiein, faire) zangspraak, v.; toonzetting voor het gezang, v.; melodie, v.

Mélophobe, a. een' afkeer hebbend van muziek.

Méloplaste, m. tabel, v. om de intonatie te vinden zonder behulp van een instrument.

Melpomène, f. Muze van het treurspel.

Mélusine, f. de fee Melusina.

Mémarchure, f. mistreding, v.; het verstuiken, omzwikken (van den poot eens paards).

Membra‖ne, f. (lat. membrana) vlies (dun,

fijn velletje); **—neux, euse,** a. vliezig, vliesachtig.

Mem‖bre, m. (lat. membrum) lid; fig. lid (eener maatschappij, vereeniging of vergadering); pl. ledematen; **—brè, ée,** a. geleed; **fortement —,** sterk gebouwd; **—bru, ue,** a. fam. dik of grof van leden; **—brure,** f. leden, ledematen; paneelraam; inhout, inhouten (van een schip).

Même, a. zelfde; zelve; **moi-—,** ik zelf; **elle est la bonté —,** zij is de goedheid zelve; **de — espèce,** van dezelfde soort; **le —,** dezelfde, hetzelfde; **cela revient au —,** dat komt op hetzelfde neer; —, adv. zelfs; **à —,** adv. in staat, bekwaam; **de —, tout de —,** adv. insgelijks, evenzoo; **de — que,** gelijk, gelijk als; **à —,** aan 't ding zelf; **boire à — la bouteille,** uit de flesch zelf drinken; **il est à — de servir son ami,** hij is in staat, in de gelegenheid zijn vriend van dienst te zijn; pop. **faire au —,** bedriegen; **il est fait au —,** hij is bedrogen, beetgenomen.

†**Mèmement,** adv. zelfs; evenzoo, eveneens.

Mémento (pr. **mé-min**), m. (mot lat. qui signifie souviens-toi) memento (gedeelte der mis, waarbij de levenden en daarna de dooden worden herdacht); herinneringsteeken; aanteekenboekje.

Mémoire, f. (lat. memoria; de memoro, je me rappelle) geheugen, memorie; herinnering, heugenis, aandenken; **— locale,** plaatselijk geheugen; **— de lièvre,** slecht geheugen; **pour —,** voor memorie; **les filles de Mémoire,** de muzen of zanggodinnen; **le temple de Mémoire,** de tempel der onsterfelijkheid; **de glorieuse —,** roemrijker gedachtenis; **de — d'homme,** bij menschenheugenis; **—,** m. verslag (van gebeurtenissen); gedenkschrift; verhandeling, v. (over een geleerd onderwerp); rekening, v. memorie; **—s,** m. pl. gedenkschriften; **un — d'apothicaire,** apothekersrekening, te hooge rekening, v.

Mémo‖rablé, a. gedenkwaardig; **—blement,** adv. op gedenkwaardige wijze; **—randum** (pr. **dome**), m. (mot lat. qui signifie chose qu'on doit se rappeler) herinneringsteeken; diplomatische nota, v.; aanteekenboekje; †**—ratif, ive,** a. gedachtig, indachtig; †**—rer,** v. a. zich iets herinneren; **—rial, ale,** a. het geheugen betreffend; **colonne —riale,** gedenkzuil, v.; **—rial,** m. gedenkschrift; kladboek, memoriaal; **—rialiste,** m. gedenkboekenschrijver.

Mena‖çant, ante, a. dreigend; **—ce,** f. (lat. minacia; de minor, je menace) dreiging, bedreiging, v.; dreigement; **—cer,** v. a. dreigen, bedreigen; **la maison menace ruine,** het huis dreigt in te storten; **—ceur,** m. bedreiger.

Ménade, f. (gr. mainas, furieuse) Bacchante; priesteres van Bacchus; fig. dol, razend wijf; zeekrab, v.

Ména‖ge, m. huishouding, v., huishouden; huisgezin; zuinigheid, bezuiniging, v.; fam. huisraad; boel, inboedel, m.; **mettre en —,** uithuwelijken (eene dochter); in het huishouden zetten; **femme de —,** huishoudster (vrouw, die een paar uren per dag komt om iemands huishouden te doen); **faire le —,** het huishouden doen; **toile de —,** eigen geweven linnen; **liqueur de —,** zelfbereide drank; **pain de —,** huisbakken brood; **vivre de —,** bezuinigen, besparen; **— de bouts de chandelle,** zuinigheid in kleinigheden; **faire bon, mauvais — avec une personne,** in goede, slechte verstandhouding met iem. leven; **—gement,** m. behoedzaamheid, omzichtigheid, v.; voorzichtige behandeling, v.; **sans —,** zonder verschooning; **—ger,** v. a. et n. sparen, verschoonen, in acht nemen, met ontzag of omzichtigheid behandelen; goed buigen of leiden; uitwerken, verschaffen, bezorgen, in gereedheid brengen; aanbrengen; **— sa santé,** zijne gezondheid in acht nemen; **il ne ménage personne,** hij ontziet niemand; **— la chèvre et le chou,** beide partijen te vriend houden; **— l'occasion,** de gelegenheid waarnemen; **— une surprise à qn.,** iem. eene verrassing bereiden; **— un escalier,** eene trap aanbrengen; **— que, — de,** het zoo trachten in te richten, dat...; **se —,** v. pr. zich ontzien, zich in acht nemen; **se — avec qn.,** behoedzaam met iem. omgaan; zich voorzichtig gedragen; **se — qch.,** iets voor zich sparen, wegleggen; **—ger, ère,** a. huishoudend; zuinig, spaarzaam; **—ger,** m. **—ère,** f. huishouder, huishoudster; **bonne —gère,** goede huisvrouw; **—gère,** f. olie- en azijnstel; papieren koker met naalden; **—gerie,** f. menagerie, diergaarde, v.; dierentuin, m.

Menant, e, a. leidend, voerend.

Men‖diant, ante, a. bedelend; **religieux —,** bedelmonnik; **—diant,** m., **—diante,** f. bedelaar, bedelaarster; **les quatre —diants,** studentenhaver, v. (vijgen, rozijnen, amandelen en hazelnoten, als dessert); **—dicité,** f. (lat. mendicitas; de mendicare, mendier) bedelarij, v.; bedelstand, bedelzak, bedelvolk; **être réduit à la —,** tot den bedelstaf gebracht zijn; **dépôt de —,** bedelaarsgesticht, werkhuis; **—dier,** v. a. et n. (lat. mendicare; de menda, faute, défaut) bedelen; afbidden, aftroggelen.

Mendole, Mène, f. zeebrasem (in de Middellandsche zee), m.

Méné, m. maanvisch, m.

Meneau, m. kruiskozijn.

Ménechme (pr. **nek-me**), m. (lat. Menæchmi, comédie de Plaute) evenbeeld; weerga, v.; **—s,** twee sterk op elkander gelijkende broeders.

Menée, f. sluwe streek, aanslag, m.; **sourdes —s,** heimelijke listen; —, het rechte spoor van een vluchtend hert.

Menehould, f. **pieds de cochon à la sainte —,** varkenspootjes met zekere saus, à la Menehould geheeten.

Mener, v. a. (lat. minare) voeren, geleiden, leiden; aanvoeren; bij zich hebben, medenemen; mennen, rijden; fig. besturen, beleggen; **— qn. par un chemin où il n'y a pas de pierres,** (iron.), **— qn. rudement,** iemand ruw behandelen; iem. voortdurend vervolgen; **— doucement un homme,** behoedzaam met iemand omgaan; **— qn. par le nez,** iemand bij den neus leiden, bedriegen; **— qn. loin,** iem. te ver voeren, in gevaar brengen; iem. tot fortuin, tot aanzien brengen; **— la bande, — les autres,** de belhamel zijn; **— (un) grand train,** een' grooten staat voeren; **— de front plusieurs affaires,** vele zaken tegelijk drijven; **— de front trois chevaux,** met drie paarden naast elkander rijden; **— une chose à bien,** eene zaak doen slagen; **— une chose rondement,** eene zaak flink behandelen; **— grand bruit,** een groot geraas maken; **ce chemin mène au château,** deze weg voert naar het kasteel; loc. prov. **tout chemin mène à Rome,** elke weg leidt naar Rome, men kan verschillende wegen inslaan naar eenzelfde doel.

Ménestrel, m. middeleeuwsch speelman, meistreel.

Ménétrier m. speelman (in kroegen).

Meneur, m. **euse,** f. leider, geleider; geleidster; **— d'ours,** berenleider; **— de loups,** toovenaar (die wolven kan roepen of verjagen); —, raddraaier, belhamel; mijnwerker, die de ertskar rijdt **(hercheur); —euse,** f. bezorgster van minnen aan kinderen.

Menhir, m. (celt. men, pierre; hir, long) druïdensteen, m.

Ménianthe, m. waterklaver, v.

Ménille, f. kruk, v., handvatsel der papiermakers; **—s de forçat,** kettingen der galeiboeven, m.

Menin, m. jong edelman, die met een vorst wordt opgevoed; **les —s d'Hélicon,** de goede dichters.

Ménin‖ge, f. (gr. mènigx, membrane) hersenvlies; **—gite,** f. hersenvliesontsteking, v.

Méningo-gastrique, a. **fièvre —,** galkoorts, v.

Menippé, ée, a. in den stijl van Menippus (bijtend hekeldichtschrijver); **satire —ée,** f. spotschrift tegen de hoofden der Ligue.

Ménisque, m. glas, dat aan de eene zijde bol en aan de andere hol geslepen is.

Ménole, f. stootplank uit een boterkarn, v.

Ménologe, m. verhandeling over de maanden, v.

Menon, m. Levantsche geit.

Menotte, f. (rad. main) fam. handje, kinderhand, v.; **—s,** pl. handboeien, v., paternosters, m.

Mense, f. (lat. mensa), tafelgoederen of inkomsten eens ambts.

Mensole, f. sluitsteen van een gewelf, m.

Menson‖ge, m. logen, leugen, onwaarheid, leugentaal, v.; **— officieux,** leugen om bestwil; **— joyeux,** onschuldige leugen; prov. **tous songes sont —,** droomen zijn bedrog; **—ger, ère,** a. leugenachtig; bedriegelijk, valsch; **—gèrement,** adv. op leugenachtige, bedriegelijke wijze.

Menstru‖al, le, a. hetgeen tot de maandstonden behoort; **—ation,** f. **—es,** f. pl. (bas lat. menstruum, de mensis, mois) maandstonden, m.; **—e,** m. scheivocht, oplossend sap, menstruum; **—ée, femme —ée,** vrouw bij wie de maandstonden plaats hebben; **—el, —elle,** a. tot de maandstonden behoorend.

Men‖suel, elle, a. (lat. mensis, mois) maandelijksch; **—suellement,** adv. maandelijks.

Mentagre, f. kinvlecht, v. (uitslag aan de kin bij jonge kinderen).

Menta‖l, le, a. (lat. mens, mentis, esprit) innerlijk, in gedachten; **oraison —le,** stil, innerlijk gebed; **restriction —le,** stilzwijgend voorbehoud voor zichzelf; **calcul —l,** rekenen uit het hoofd; **—lement,** adv. innerlijk, in gedachten.

Men‖terie, f. leugen of logen, onwaarheid, v.; **—teur, euse,** a. leugenachtig; bedriegelijk; **—teur,** m. **—teuse,** f. leugenaar, leugenaarster.

Menthe, f. kruizemunt, pepermunt, v. mentha.

Mention, f. (lat. mentio) melding, v.; gewag; **— honorable,** eervolle vermelding.

Mention‖né, ée, a. vermeld, bovengemeld, meergemeld; **—ner,** v. a. vermelden, gewag of melding maken, aanroeren, gedenken.

Mentir, v. n. (lat. mentiri) liegen; **— à qn.,** iem. voorliegen; **— à sa conscience,** opzettelijk liegen; **sans —, à ne point —,** om de waarheid te zeggen; **vous en avez menti,** gij hebt het gelogen; **est-ce que je mens** (niet **mens-je?**), lieg ik?; **se —,** v. pr. zichzelven bedriegen, misleiden.

Menton, m. (lat. mentum) kin, v.; **— de galoche,** lange, spitse, omgebogen kin; fig. **lever le —,** fam. pochen, snoeven; **— à double, à triple étage,** onderkin, zeer zware onderkin; **branler le —,** met de kaken schudden; eten; **mettre ses mains sous le —,** zijn gemak nemen.

Menton‖net, m. knopje, haakje; **—nier, ière,** a. **ses** m. hetgeen tot de kin behoort; (in samenst.:) kin...; **—nière,** f. kinband, m.; stormriem, m., kinketting, m. aan helmen.

Mentor (pr. **min**), m. (Mentor, personnage de l'Odyssée, compagnon et conseiller de Télémaque) fam. fig. leidsman, raadsman, mentor.

Menu, ue, a. (lat. minutus; de minuere, amoindrir) dun, fijn, klein, smal; fig. klein, gering; **— bétail,** klein vee; **— bois,** m. rijshout; takkenbossen, m.; **le — peuple,** „de kleine luyden", de lagere klassen; **— plomb,** fijne hagel; **—s plaisirs,** pl. kleine uitgaven, v.; **argent pour les —s plaisirs,** zakgeld; **—s propos,** onbeduidende praatjes; **—e monnaie,** klein geld (centen, dubbeltjes, enz.); **—es houilles,** steenkolengruis; **—,** adv. klein, in kleine stukken; **trotter dru et —,** dribbelen, snel en met kleine stappen loopen; **écrire —,** fijn schrijven; **hacher —,** klein, fijn hakken; **—,** m. het klein; klein vleesch tot ragouts; menu, spijslijst, tafellijst van een maal, v.; onnoodige langwijligheden in een proces; **expliquer une chose par le —,** iets haarfijn verklaren; **savoir le — de la chose,** het fijne van de zaak weten.

Menuaille, f. klein geld; uitschot van visch, katvisch; allerhande kleinigheden, v.

Menuet, m. menuet (zekere statige dans), m.

Menuise, f. kleine jachthagel, v.; dun brandhout; katvisch.

Menui‖ser, v. n. schrijnwerken, kastenmaken; **—serie,** f. (rad. menu) schrijnwerk; **—sier,** m. schrijnwerker, kastenmaker; **—té,** f. kleine fijnheid, geringheid, v.

Menu-pensée, f. driekleurig viooltje; pl. **des menu-pensées.**

Menu-vair, m. soort bontwerk.

Méon, m. beetwortel, m., varkensvenkel, v.

Méphis‖to, m. fig. doorslepen, boosaardig verleider; **—tophélique,** a. duivelsch, satanisch.

Méphi‖te, f. stiklucht, v.; **—tique,** a. stiklucht bevattend, verpestend; **—tisme,** m. (lat. mephitis, odeur infecte) verpestende, verstikkende eigenschap, v.

Méplat, ate, a. halfvlakkig, op de eene zijde dikker dan op de andere; m. halfvlak; bandijzer.

Méprendre, (se), v. pr. zich vergissen; **vous vous méprenez,** gij vergeet tegen wien gij spreekt.

Mépri‖s, m. verachting, minachting, v.; **au — de,** ten spijt van, met terzijdestelling van; **—sable,** a. verachtelijk; **conduite —,** schandelijk gedrag; **—sablement,** adv. verachtelijk, op verachtelijke wijze; **—sant, ante,** a. verachtend; **—se,** f. vergissing, dwaling, v.; **par —,** bij vergissing, bij abuis; **—ser,** v. a. verachten, versmaden, minachten.

Mer, f. (lat. mare) zee, v.; oceaan, m.; **la haute —, la pleine —,** het ruime sop, de volle, open zee; **la — est pleine,** het is hooge vloed; **bras de —,** m. zeeboezem, m.; **la — moutonne,** de zee krult om, de zee schuimt; **la — est houleuse,** de zee heeft veel deining; **— creuse,** hol water; fig. **porter de l'eau à la —,** water in de zee gooien, nutteloos werk doen; **tenir la —,** in zee blijven; **poisson de —,** zeevisch; **bains**

de —, zeebaden; **port de —**, zeehaven; **homme de —**, zeeman; **écumeur de —**, zeeschuimer; **voyage de —**, zeereis; **mettre en —, à la —**, in zee loopen, steken; **grosse —**, zware zee, v.; **courir les —s**, op zee omzwerven, kruisen; **coup de —**, stortzee; fig. **la — à boire**, fam. eindeloos werk; **ce n'est pas la — à boire**, zoo moeilijk is het niet; fig. **labourer la —**, vergeefsche moeite doen; **un homme à la —**, een man overboord; fig. een man, wiens toekomst verloren is; **mettre un canot à la —**, eene sloep uitzetten; **— sans eau**, waterlooze zee, woestijn, v.; **— de glace**, groote gletscher (in 't bijzonder op den Montblanc).

Mercan‖tile, a. (lat. mercari, faire le commerce) handeldrijvend, den koophandel toegedaan, handels...; **esprit —**, handelsgeest; **—tilement**, adv. naar koopmanswijs, volgens de gebruiken van den handel; **—tilisme**, m. mercantilisme, neiging om alle volksbelangen aan die des handels dienstbaar te maken; overdreven handelsgeest, m.; †**—tille**, f. kramerij, koopmanschap van geringe waarde, v.

Mercator, m. **cartes (en projection) de —**, geographische kaarten, in Mercators projectie, v.

Mercelot, m. fam. kramertje, winkeliertje.

Mercenai‖re, a. (lat. mercenarius; de merx, marchandise); dat om winst of om loon geschiedt; baatzoekend, baatzuchtig; **travail —**, loonarbeid, m.; **troupes —s**, huurtroepen, m.; —, fig. loondienaar; huurling, huursoldaat; **—rement**, adv. op baatzuchtige, lage wijze.

Mercerie, f. (lat. merx, marchandise) kramerij, v. (winkel van kleine goedkoope voorwerpen voor dagelijksch gebruik); garen- en bandwinkel, m.

Merci, f. genade, barmhartigheid, v.; **être à la — de qn.**, in iemands macht zijn, aan iemands willekeur zijn overgeleverd; **se rendre à —**, zich op genade of ongenade overgeven; **à la — des vents et des flots**, prijsgegeven aan wind en golven; —, m. dankzegging, v.; dank, m.; **grand —**, fam. ik bedank u; **crier —**, om genade, barmhartigheid roepen; **Dieu —**, God dank.

Mercier, m. **ière**, f. kramer; verkooper, -koopster van garen en band.

Merciologie, f. warenkennis, v.

Mercredi, m. (lat. Mercurii dies, jour de Mercure) Woensdag, m.; **le — des Cendres**, Aschdag, m. (eerste dag der vasten).

Mercu‖re, m. (lat. Mercurius, Mercure dieu des marchands) Mercurius, m. (planeet); kwik of kwikzilver; **—riale**, (vroeger:) vergadering van de gerechtshoven (parlementen) den eersten Woensdag na de vacantie, en de bij die gelegenheid door den president gehouden redevoering, v.; (thans:) rede van den procureur-generaal bij de hervatting der rechtszittingen, v.: fig. bestraffing, doorhaling, v.; fig. **on lui a fait une rude—**, men heeft hem duchtig doorgehaald; —, marktbericht; bingelkruid; **—riel, elle**, a. kwikhoudend, kwikachtig; door kwikzilver veroorzaakt; **—rification**, f. het bereiden van het kwikzilver.

Merdaille, f. fam. hoop kleine lastige kinderen, m.; klein grut.

Mer‖de, f. (mot bas) stront van menschen en dieren), m.; **couleur de — d'oie**, geelgroene kleur, v.; **—!** loop naar den duivel! **— du diable**, assa fœtida, duivelsdrek, m. (in de apotheek; **—deux, euse**, a. drekkig, drekachtig; m. et f. minne kerel, min wijf; kwajongen.

Mère, f. (lat. mater) moeder; **les père et —**, de ouders; **belle —**, schoonmoeder; **grand'—**, grootmoeder; **mal de —**, moederkwaal, v.; **les contes de ma — l'oie**, de sprookjes van Moeder de Gans; **— abeille**, bijenkoningin; **— abbesse**, moeder abdis; fam. **la mère!** hé, moedertje, vrouwtje! **la — patrie**, het moederland; **— perle**, moederparel, v. (groote pareloester met vele parels); **— branche**, f. moedertronk, m.; **idée —**, grondgedachte, v.; **langue —**, grondtaal, v.; moedertaal, v.; **eau —**, moederloog, v; **—**, a. (lat. merus, pur) zuiver, echt; **— goutte**, voorloop, m.; **— laine**, beste of rugwol, v. (van een schaap).

Mérelle, Marelle, f. hinkebaan, v. (kinderspel); molenspel (op 't dambord).

Méri‖dien, m. (lat. meridianus; de meridies, midi) middaglijn, v.; middagkring; meridiaan, m.; zonnewijzer, welks wijzer in het vlak van den meridiaan ligt, m.; **—dien, enne**, a. (lat. meridies, midi) tot den middag behoorend, middag....; **—dienne**, f. middagrust, v., middagslaapje; ruststoel, waarin men zijn middagdutje doet, m.; middagslijn, v.; **—dional, ale**, a. (lat. meridies, midi) zuidelijk; **un Méridional, une —le**, een bewoner, eene bewoonster van Zuid-Frankrijk.

Merin‖gue, f. **— (à la crème)**, gebakje van eiwit en suikerpoeder, meringe, v.; **—gué, ée**, a. **pommes —guées**, met meringe bedekte appelsneetjes.

Mérinos, (pr. **noce**), m. merino, m. schaap van Spaansch ras; merinos, de stof uit de merinowol vervaardigd.

Meri‖se, f. kriek, vogelkers, v.; **—sier**, m. kriekeboom, m.

Méri‖tant, a. die veel verdiensten heeft, verdienstelijk; **—te**, m. verdienste, verdienstelijkheid, v.; **se faire un — de qch.**, zich ergens op beroemen; **le beau — de...**, iets moois om... (ironisch); **—ter**, v.a. (lat. mereo, meritum) verdienen; **cela mérite examen, confirmation**, dat moet bevestigd worden; **ses services lui ont mérité cette place**, zijne diensten hebben hem deze betrekking bezorgd; **bien — de qch.**, v.n. zich ergens in verdienstelijk maken; **il a bien mérité de sa patrie**, hij heeft zich jegens zijn vaderland verdienstelijk gemaakt; **se —**, v. pr. verdiend worden; **se — l'un l'autre**, elkander waard zijn; **—toire**, a. verdienstelijk; **—toirement**, adv. op verdienstelijke wijze.

Merlan, m. wijting, m. soort van schelvisch, m.; **— bleu**, makreel, m.; —, pruikenmaker, kapper; kappersjongen.

Merle, m. (lat. merula) meerle, v.; fig. **un — blanc**, een zeer zeldzaam mensch, eene zeer zeldzame zaak; **vilain —**, fam. onaangenaam mensch; **fin —**, looze vos.

Merleau, Merlot, m. jonge meerle, v.

Merlette, f. meerltje; wijfjeslijster, v.

Merlin, m. marling, marlijn, meerling. v.; (twee- of driedraadsch touw); kloofbijl voor hout, v.

Merline, f. klein vogelorgel.

Merliner, v. a. marlen, touwen met de rabanden vastmaken (op schepen).

Merlon, m. borstwering tusschen twee schietgaten, v.

Merluche, f. stokvisch, m.; gedroogde kabeljauw, m.

Mérocèle, f. dijbreuk, uitwendige liesbreuk, v.
Mérou, m. soort van zeebaars, reuzenbaars, m.
Mérovingien, ienne, a. Merovingisch; **—s,** m. pl. Merovingiërs.
Merrain, m. timmerhout, gezaagd hout, duigenhout, paneelhout; stang, hoofdtak van 't hertsgewei, m.
Mersion, f. indompeling, v.
Merveil‖le, f. (lat. mirabilia, choses merveilleuses) wonder, wonderwerk; **à —,** adv. wonderwel, voortreffelijk, wonderschoon; **il se porte à —,** hij is zoo gezond als een visch; **faire —,** een schoon gezicht opleveren; **dire —s de qn., de qch.,** wonderen van iem., iets verhalen; fam. **promettre monts et —s,** gouden bergen beloven; **—leusement,** adv. uitermate, uitstekend, verwonderlijk; **—leux, euse,** a. wonderlijk, wonderbaar; m. et f. (tijdens het Directoire) modeheertje, modedame, modepop; **—leux,** m. het wonderbare.
Mes, pron. pl. mijne.
Mésaise, m. onbehaaglijkheid, v.; beperktheid van middelen, v.
Mésal‖liance, f. ongelijk huwelijk; **—lier,** v. a. **se —,** v. pr. een ongelijk huwelijk aangaan, niet overeenkomstig zijn stand trouwen.
Mésan‖ge, f. mees (zekere vogel), v.; **— charbonnière,** koolmees, v.; **—gette,** f. meezenknip, v.
†**Mésarriver,** v. n. et v. imp. misgaan, slecht uitvallen.
Mésaule, m. binnenplaats van een Grieksch huis, v.
Mésavenir, zie **Mésarriver.**
Mésaventure, f. ongeluk, ongeval.
Mesdames, f. pl. de **madame.**
Mesdemoiselles, f. pl. de **mademoiselle.**
Mésen‖tère, m. (gr. mesos, qui est au milieu; enteron, intestin) darmscheel, darmscheidsel, mesenterium; **—térique,** a. tot het darmscheel behoorend.
Mésestimation, f. verkeerde schatting van ingevoerde koopwaren. v.
Mésesti‖me, f. minachting, v.; **—mer,** v. a. minachten.
Mésintelligence, f. misverstand; twist, m., oneenigheid, v.
Mésinterpréter, v. a. verkeerd uitleggen, verkeerd opvatten, misduiden.
Mesmé‖rien, ienne, a., **—rique,** a. het mesmerisme betreffend; **—risme,** m. mesmerisme, magnetische geneeswijze en leer van Dr. Mesmer.
Mésoffrir, v. n. onder de waarde bieden, te weinig bieden.
Mesqui‖n, ine, a. gierig, vrekkig, karig; gering, armoedig; fig. klein, armzalig; **—nement,** adv. kariglijk, armoedig; **—nerie,** f. gierigheid, karigheid, vrekkigheid, v.
Mess, m. (mot ang.) officierstafel, v.
Messa‖ge, m. (lat. missus, envoyé) boodschap, v.; last m.; zending, v.; **—ger,** m. **ere,** f. bode, boodschapster, vrouw van een bode; fig. voorbode; **—gerie,** f. postwagen-, stoombootendienst, m.; kantoor van een postwagen-, stoombootendienst; koopmansgoederen (bij spoorwegen).
Messaline, f. fig. wulpsche, schaamtelooze vrouw.
Messe, f. (lat. missa) mis, misse, v.; **dire la —,** de mis lezen; **servir la —,** de mis bedienen; **la — est dite,** de mis is uit; **grand' —, haute —,** hoogmis (met gezang); **petite —, basse —,** stille mis (zonder gezang); **— des trépassés, — des morts,** lijkmis, zielmis; **— du point du jour, première —,** vroegmis.
Mes‖séance, f. onbetamelijkheid, onbehoorlijkheid, v.; **—séant, e,** a. onvoegzaam, onbehoorlijk.
Messénienne, f. klaagzang, m., treurdicht (over de rampen des vaderlands).
Messeoir, v. n. niet voegen, misstaan.
Messer (pr. **mé-sèr**), **Messir, Messire,** m. Mijnheer (in boertigen stijl).
Messia‖de, f. Messiaszang, m.; **—nique,** a. wat op den Messias betrekking heeft.
Messidor, m. (lat. messis, moisson, et gr. dôron, présent) oogstmaand, v. 10e maand van den Republikeinschen kalender (van den 19 Juni tot den 18 Juli).
Messie, m. (hébr. maschiah, oint) Messias, gezalfde en geheiligde.
Messier, m. (lat. messis, moisson) oogst-, wijngaardhoeder.
Messieurs, m. pl. de **Monsieur.**
Messin, e, a. uit Metz; **un —, une —e,** inwoner, inwoonster van Metz.
†**Messire,** m. mijnheer (eerenaam, die in vroegere tijden aan Ridders, Aartsbisschoppen, enz. gegeven werd); **(poire de) Messire Jean,** m. roodbruine, zeer zoete herfstpeer, v.
Mestèque, a. **cochenille —,** Mexicaansche cochenille, v.
Mestre, — de camp, m. (weleer) overste van een regiment ruiterij; **— de camp,** f. eerste compagnie, lijfcompagnie, v.; **arbre (mât) de —,** m. groote mast op de Levantijnsche schepen.
Mesu‖rable, a. meetbaar; **—rage,** m. het meten; meetgeld; **—re,** f. (lat. mensura) maat, uitmeting; maat (waarmede men meet); matigheid, mate; maatregel, m.; maat (in de muziek); dichtmaat, v.; maat, bereik, afstand (tusschen schermers); **prendre la — de qn., prendre — à qn.,** iem. de maat nemen; **ce général a donné sa — dans la dernière campagne,** deze generaal heeft getoond wat hij kan bij den laatsten veldtocht; **au fur et à —,** naar mate; **rompre les —s de qn.,** iemand dwarsboomen; **à — que,** conj. naarmate dat, naar dat, zoo als; **il n'est pas de —,** hij is niet voor zijn taak berekend; **passer la —, ne garder aucune —,** de grenzen (der beleefdheid) overschrijden; **agir avec poids et —,** zeer omzichtig te werk gaan; **outre —,** bovenmate, uitermate; **être en —, à la —,** op den goeden afstand staan (bij 't schermen); fig. **être en — de faire une chose,** in staat zijn iets te doen; **—ré, ée,** a. voorzichtig, afgemeten; **—rer,** v. a. meten, uitmeten, afmeten; **— ses discours,** behoedzaam spreken; **— ses forces,** zijne krachten beproeven, meten; **— avec le plomb,** peilen met het dieplood; **se — avec qn.,** zich met iemand meten, tegen iemand zijne krachten beproeven; **—reur,** m. meter.
Mésu‖s, Mésusage, m. misbruik, slecht gebruik; **—ser,** v. n. **(de qch.)** iets misbruiken, een verkeerd gebruik van iets maken.
Mét..., **Méta** (in samenst.) Grieksch voorvoegsel, opeenvolging, verwisseling en verandering aanduidend.
Métabole, f. (gr. metabolê, changement) verandering, verplaatsing, omzetting, v. van woorden en uitdrukkingen.
Métacar‖pe, m. middelhand, v.; **—pien, ienne,** a. **muscle — pien,** m. middelhandspier, v.

Métachorèse, f. verplaatsing eener ziektestof van 't eene lichaamsdeel naar 't andere.

Métachromatisme, m. kleurverandering, v.

Métachronisme, m. (gr. metachronos, postérieur) verwisseling in de tijdorde, v.; tijdrekenfout, v. door 't vroeger plaatsen eener gebeurtenis.

Métairie, f. landhoeve, boerderij, meierij, v.

Métal, m. (lat. metallum; gr. metallon) metaal; **— noble, précieux,** edel metaal (goud, zilver); **— ignoble, commun,** onedel metaal; **métaux,** pl. goud en zilver (in 't wapenschild).

†**Métalent,** m. gebrek aan talent, aan bekwaamheid; kwaadwilligheid, v.

Métalepse, f. (gr. metalêpsis, transposition) metalepsis, v. figuur, waardoor men het voorafgaande voor het gevolg neemt, of de oorzaak voor het uitwerksel.

Métal‖léité, f. volkomen metaalstaat, m.; **—lescence,** f. metaalglans, m.; **—lescent, e,** metaalglanzig; **—lin, e,** a. metaalglanzig, metaalachtig; **—lifère,** a. metaalhoudend.

Métalli‖que, a. metaalachtig; munt..., in klinkende munt verwisselbaar; **science —,** penningkunde, v.; **histoire —,** geschiedenis, waarvan de feiten door gedenkpenningen gestaafd worden; **—,** f. muntkunde. penningkunde, v.; in munt betaalbaar staatspapier; **—s,** m. pl. metallieken, staatsrenten, die in zilver aflosbaar zijn, v. (b.v. Oostenrijksche obligatiën); **—quement,** adv. in baar geld, in klinkende munt, in specie.

Métalli‖sation, f. erts- of metaalvorming, v.; overdekking met eene dunne metaallaag, v.; **—ser,** v. a. metalliseeren, in metaal veranderen; met eene dunne metaallaag bedekken.

Métallo‖chimie, f. scheikunde, v. der ertsen, metalen; **—chimique,** a. ertsscheikundig; **—graphie,** f. (gr. metallon, métal; graphô, je décris) metaalbeschrijving, v.

Métalloïde, a. (gr. metallon, métal; eidos, aspect) op metaal gelijkend, metaalachtig; m. metailoïde, niet-metaal.

Métallur‖gie, f. (gr. metallon, métal; ergon, ouvrage) kennis der delving en bereiding van metalen, metallurgie, v.; **—gique,** a. tot de kennis der delving en bereiding van metalen behoorend; **—giste,** m. metaaluitsmelter, metaalkundige, metallurgist.

Métamorpho‖se, f. (lat. metamorhosis) metamorphosis, verandering van gedaante of gestalte, herschepping, v.; **—ser,** v. a. van gedaante of gestalte veranderen, herscheppen; **se —ser,** v. pr. eene andere gedaante aannemen.

Métapho‖re, f. (gr. metaphora, transport) metaphoor, oneigenlijke of verbloemde spreekwijs, v.; **—rique,** a. oneigenlijk, overdrachtelijk, verbloemd, metaphorisch; **—riquement,** adv. op oneigenlijke, overdrachtelijke of verbloemde wijze.

Métaphra‖se, f. omschrijving, verklaring in eenvoudige bewoordingen, v.; **—ste,** m. verklarend omschrijver, overzetter; **—stique,** a. verklarend omschrijvend.

Métaphysi‖cien, m. bovennatuurkundige, metaphysicus; **—que,** f. (gr. meta ta phusika, „les choses" traitées „après les choses physiques" dans les œuvres d'Aristote) bovennatuurkunde, metaphysica, v.; **—que,** a. bovenzinnelijk, bovennatuurlijk, metaphysisch; **—quement,** adv. bovennatuurlijk; **—quer,** v. a. †een onderwerp bovennatuurlijk, in 't bovenzinnelijke, zeer diepzinnig behandelen; v. n. geheimzinnig doen.

Méta‖plasme, m. metaplasme, woordvervorming, v., verandering in een woord door het wegnemen, bijvoegen of veranderen eener letter of lettergreep; **—plastique,** a. de woordverandering betreffend, bevattend; **—stase,** f. metastasis, verplaatsing eener ziekte van het eene deel in het andere, v.; figuur, waarbij de redenaar op rekening van anderen stelt, wat hij genoopt is zelf te erkennen, v.; **—statique,** a. verplaatst, veranderd; **—tarse,** m. voorvoet, m., voetzool, v.; **—thèse,** f. verplaatsing der letters of der woorden, letterverspringing, v.

Métay‖age, m. huurcontract, huur eener landhoeve tegen half vruchtgenot, v.; **—er,** m. **ère,** f. pachter tegen half vruchtgenot; pachter; boerenknecht.

Méteil, m. (lat. mixtus, mélangé) masteluin of mastelein (half tarwe en half rogge).

Mét(h)el, m. doornappel of steekappel, m.

Métempsycose, f. (gr. meta, au delà; en, dans; psuchê, âme) zielsverhuizing, v. metempsychosis.

Métemptose, f. weglating van den ingelaschten dag in den Gregoriaanschen kalender, v.

Métempirique, a. boven of buiten de ervaringsleer gelegen.

Météo‖re, m. (gr. meteôros, qui se passe en l'air) luchtverschijnsel; fig. schitterend, voorbijgaand verschijnsel; **—rique,** a. op lucht- en weersverschijnselen betrekkelijk; **—risation,** f. trommelzucht, buikopzetting, v.; **—riser,** v. a. buikopzetting veroorzaken; **—risme,** m. ou **—risation,** f. buikopzwelling, v.; **—rologie,** f. (de météore et du gr. logos, discours) weerkunde, kennis van de luchtverschijnselen, v.; **—rologique,** a. weerkundig, over de luchtverschijnselen handelend; **—rologiste,** m. **—rologue,** m. weerkundige; **—romancie,** f. waarzegging uit luchtverschijnselen, v.; **—romancien, ienne,** f. waarzegger, waarzegster uit de luchtverschijnselen; **—roscope,** m. weerwijzer, m., (werktuig tot het gadeslaan der hemellichamen; werktuig tot het doen van weerkundige waarnemingen).

Méthémérin, a. f. dagelijksch, dagelijks voorkomend; **fièvre —e,** ou **—e,** f. alledaagsche koorts, v.

Métho‖de, f. (gr. methodos; de meta, avec; odos, voie) leergang, m. leerwijze, methode; manier, gewoonte, v.; school, uitvoeringswijze, v.; **il ne salue jamais le premier, c'est sa —,** hij groet nooit het eerst, dat is zoo zijne gewoonte; **avec —,** naar de regels der kunst; **—dique,** a. naar zekere orde of leerwijze, methodisch; **—diquement,** adv. op geregelde, ordelijke wijze; **—disme,** m. streng geregelde leerwijze, v.; leer der methodisten, v.; **—diste,** m. methodist, grondlegger eener bijzondere methode; **—dologique,** a. leerkundig.

Méticu‖leusement, adv. op angstvallige wijze; **—leux, euse,** a. angstvallig, vreesachtig.

Métier, m. handwerk, ambacht, beroep; werkstoel, m.; getouw; borduurraam; **corps de —s,** gild; fig. **servir, donner un plat de son —,** een staaltje van zijne kunst, van zijne bekwaamheid geven; fig. **jouer un tour de son —,** fig. fam. eene leelijke poets spelen; **cet artiste a du —,** deze kunstenaar kent de techniek; loc. prov. **il n'y a pas de sot —,** ieder ambacht, dat zijn meester loont, is goed; prov. **chacun son —,** schoenmaker, blijf bij je leest;

avoir le cœur au —, hart voor iets hebben; **être de tout —,** alles ondernemen; **gens de —,** ambachtslieden; **un gâte-métier,** een knoeier, loonbederver; **— à bas,** kousenweversstoel; **— de tisserand,** weversstoel, weefgetouw; **avoir un poème, un roman sur le —,** een gedicht, een roman op 't getouw hebben (er aan bezig zijn); **—,** azijnmakersperskuip voor de wijnmoer; **petit —,** wafeltje, oblietje.

Métis (pr. **tice**), **isse,** a. van gemengd ras, bastaard; m. et f. mesties, m. en v. (kind van een' blanke en eene Indiaansche vrouw, of, omgekeerd, van een' Indiaan en eene blanke).

†**Méti‖vage,** m. heerenrecht, tiende op het koren; †**—ve,** f. oogst, m.; maaiing, v.; †**—veur,** m. maaier.

Méto‖nomasie, f. (du gr. meta, prép. qui marque transmutation, et onoma, nom) verandering van naam door overzetting, v. (b.v. Melanchton, voor Schwarzerd); **—nymie,** f. (même étym. que le mot précédent) naamverwisseling, vernaming, v. (b.v. 100 zeilen voor 100 schepen); **—nymique,** a. tot naamwisseling behoorend.

Méto‖pe, f. vierkante tusschenruimte in de fries om er versierselen in aan te brengen, v. (bouwkunde); **—poscope,** m. waarzegger uit de gelaatstrekken; **—poscopie,** f. waarzeggerij uit de gelaatstrekken, v.; **—poscopique,** a. gelaatsbeschouwend.

Métrage, m. het meten met den meter.

Mètre, m. (gr. metron, mesure) meter, m. (eenheid der lengtematen); voetmaat, metrum (in de dichtkunst); fam. vers.

Mé‖tré, m. met den meter gedane meting, v.; **—trer,** v. a. meten (met den meter); **—treur,** m. meter.

Métrique, a. wat tot den meter behoort, metriek; naar het metrum, den voetmaat, de versmaat afgemeten, metrisch; **système —,** metriek stelsel; **vers —,** metrisch vers (naar het metrum afgemeten); tegengest.: **vers syllabique**; **—,** f. verskunst, v.; kennis der voetmaat in muziek en dichtkunst, v.

Métro‖logie, f. (gr. metron, mesure; logos, discours) metrologie, algemeene maten- en gewichtenkennis, v.; **—logique,** a. de metrologie betreffend; **—logiste,** m. schrijver eener metrologie; **—mane,** m. et f. dolle liefhebber, liefhebster van verzen, van verzenmaken; **—manie,** f. zucht tot rijmen, v.

Métropo‖le, f. (gr. mêtêr, mère; polis, ville) hoofdstad van een' staat, v.; moederstad, v., moederland, met betrekking tot de koloniën; stad waar een aartsbisschop zijn zetel heeft; **—lie,** f. aartsbisschopszetel (in de Russische kerk); **—litain, aine,** a. op de hoofdstad betrekking hebbend; op het moederland betrekking hebbend; aartsbisschoppelijk; m. aartsbisschop; spoorbaan in de hoofdstad, ondergrondsche stadsbaan (in Parijs), v.; **—lite,** m. metropoliet (aartsbisschop der Grieksche kerk).

Mets, m. gerecht; spijs, v.

Met‖table, a. draagbaar (van kleederen); **—tage,** m. het zetten; **—teur en œuvre,** m. juwelier, goudsmid; **—teur en pages,** vormopmaker; **—tre,** v. a. (lat. mittere, envoyer) zetten, leggen, plaatsen, stellen, brengen; aanwenden; aanleggen, aantrekken; opzetten; doen; **— la main à qch.,** de hand aan iets slaan, iets beginnen; **— bas,** jongen werpen, jongen; nederzetten; **— dehors,** wegjagen; **— au fait,** een begrip van iets doen verkrijgen, op de hoogte brengen; **— en fait,** vaststellen, voor uitgemaakt houden; **— en fuite,** op de vlucht drijven; **— en gage,** verpanden; **— en pièces,** in stukken slaan, snijden, verscheuren; **— en œuvre,** edelgesteenten inzetten; fig. in 't werk stellen; **— en doute,** in twijfel trekken; fig. **— de l'eau dans son vin,** zijne gramschap verminderen, zoete broodjes bakken, water in zijn' wijn doen; **— par écrit,** opstellen, in geschrift stellen; **— à la loterie,** in de loterij spelen; **— une armée en campagne,** een leger te velde brengen; **— du temps à faire une chose,** tijd besteden om iets te doen; **il mit deux heures à faire ce travail,** hij besteedde twee uur aan dit werk; **— à mal,** verleiden; **— qn. dedans,** iemand beetnemen; **je l'ai mis sur ce mariage,** ik heb hem op dit huwelijk gebracht, hem over dit huwelijk aan 't praten gekregen; **mettons,** laten we aannemen, veronderstellen (= **admettons**); **— son habit,** zijne jas aandoen; **— ses bottes,** zijne laarzen aantrekken; **— son chapeau,** zijn' hoed opzetten; **— sa cravate,** zijne das omdoen; **— qn. à couvert,** iemand beveiligen; **— qch. en vogue,** iets in zwang brengen; **— un homme à mort,** iemand ter dood brengen; **— le couvert,** de tafel dekken; **— le feu à,** in brand steken; **— à l'eau,** een schip doen afloopen; **— à flot,** in vlot water brengen; **— en rade,** op de reede halen; **— à la voile,** onder zeil gaan; **— un vaisseau dehors,** een schip uitrusten; **— la batterie à l'eau,** met de geschutpoorten te water liggen; **— à culer,** tegen brassen om achteruit te deinzen; **— en panne,** opbrassen; **— à l'autre bord,** over den anderen boeg gaan liggen; **— à sec,** voor top en takel gaan liggen; **— à la cape,** bijdraaien voor storm; **— sur le fer,** ten anker komen; **— la barre au vent, — sous le vent,** het roer loefwaarts of aan lij leggen; **se —,** v. pr. zich plaatsen, zich leggen; zich kleeden; **se — au lit,** naar bed gaan; **elle se met mal,** zij kleedt zich slecht, zonder smaak; **se — à,** beginnen met; **il se mit à ...,** hij begon te ...; **se — à son aise,** het zich gemakkelijk maken; **le temps s'est mis au beau,** het weer is opgeklaard; **se — au fait de ...,** zich op de hoogte stellen van ...; **se — en chemin, en route,** zich op weg begeven; **se — en peine,** zich ongerust maken; **se — en quatre pour ses amis,** door het vuur gaan voor zijne vrienden; **se — sur les rangs,** mede dingen naar; **se — à fruit,** vruchten beginnen te dragen; **se — au large,** het ruime sop kiezen.

Meublant, e, a. geschikt tot meubileering.

Meu‖ble, a. (lat. mobilis, qu'on peut changer de place) beweegbaar, verplaatsbaar; **biens —s,** roerende goederen; **terre —,** lichte, losse grond; **—,** m. stuk huisraad, meubel; pl. huisraad, meubelen; **se mettre dans ses —s,** het noodige huisraad, de noodige meubelen aankoopen; **être dans ses —s,** zijne eigen meubelen hebben; **—bler,** v. a. met huisraad enz. voorzien; meubileeren, stoffeeren; versieren; fig. **avoir la tête bien —blée,** veel kennis hebben; **bouche bien —blée,** mond met mooie tanden; **se —,** v. pr. zich meubels koopen.

Meu‖glement, m. geloei, gebulk; **—gler,** v. n. loeien, bulken.

Meu‖lard, m. groote molensteen, slijpsteen, m.; **—larde,** f. middelmatige molensteen, m; **—le,** f. (lat. mola) molensteen; gang in den

molen; slijpsteen, m.; rook of roke hooi, hooischelf, v.; knobbel op den kop van een hert, m.; groote schijf kaas, v.; **mettre en —**, in schelven zetten; **—lerie**, f. molensteenhouwerij, v.; **—leau**, m. kleine molensteen, m.; **—lier**, m. molensteenmaker, molensteenhouwer; **—lière**, f. molensteen, m.; —, f. ou **pierre —**, f. kalkaardige blok- of bouwsteen, m.; molensteengroeve, v.

Meu‖nerie, f. molenaarsbedrijf; molenaarswoning, v.; fabriek van scheepsbeschuit, v.; **—nier**, m. **nière**, f. (lat. molina, moulin) molenaar, molenaarster; **garçon —**, molenaarsknecht; m. gewone meelkever, m.; meikever, m.; wijting, m.; post, v. (visschen).

Meurt-de-faim, m. hongerlijder; plur. **des meurt-de-faim**.

Meur‖tre, m. moord, doodslag, m.; **—trier**, m. **ière**, f. moordenaar, moordenaarster; a. moorddadig; **—trière**, f. schietgat (boven aan de muren of poorten eener vesting); **—trir**, v. a. kwetsen, kneuzen; **—trissure**, f. kneuzing, blauwe plek, v.; stoot, m.; plek aan 't ooft, v.

Meute, f. (lat. motus, mis en mouvement) troep, koppel jachthonden, m.; **clefs de —**, best afgerichte honden van een koppel; fig. toonaangevers, belhamels (ook: **chefs de meute**); —, fig. troep, menigte; lokvogel, m.

†**Méven‖dre**, v. a. met schade verkoopen; †**—te**, f. verkoop onder de waarde, m.

Mexicain, e, Mexikaansch; m. et f. Mexicaan, Mexicaansche vrouw.

Mezzanine, f. (ital. mezzanino, entresol) vertrek tusschen twee verdiepingen, v.; halfvenster.

Mezzo-soprano, m. diepe bovenstem, v.; **—-termine** (pr. **nè**), m. (mot ital.) middelweg, m., middel van vergelijk; **—-tinto**, m. (mot ital.) zwarte kunst (in prentwerk), v.

Mi, a. invar. (lat. medius, qui est au milieu) half, midden, helft (in samenstellingen); **la —-été**, de halfzomer; **vers la —-janvier**, tegen half Januari; **—-mort**, halfdood; **à —-chemin**, halfweg; **à —-côte**, op het midden van de helling; **à —-fer**, in 't midden van de kling; **à —-jambe**, tot aan de kuiten; **à —-corps**, tot het middel; adv. **du pain —-bis**, halfbruin brood; —, m. in de muziek: de derde der noten of tonen van de toonschaal.

Miaou, interj. miauw!

Mi-août (pr. **ou**), f. half Augustus.

Mias‖matique, a. miasmen bevattend; **—mes**, m. pl. (gr. miasma; de miaino, je souille) miasmen, v. (ziektestof in de lucht).

Miau‖lant, te, a. miauwend; **—lement**, m. gemiauw (der katten); **—ler**, v. n. (onomatopée) mauwen, miauwen (als de katten); **—leur, euse**, a. miauwend.

Mica, m. (mot lat. qui signifie parcelle) mica, v., glimmer, moscovisch glas.

Micacé, e, mica- of glimmerachtig.

Mi-carême, f. half vasten, v.

Micaschiste, m. schiefer-mica.

Miche, f. wegge, v., rond stuk (witte) brood; **— de saint Étienne**, steen, waarmee men gooit.

Miché, m. fam. gek, uilskuiken.

Micmac, m. fam. heimelijke of onbillijke handeling, v.; onbehoorlijke kuiperij, v.; doorgestoken kaart, v.

Micocoulier, m. Fransche lotusboom, m.

Mi-corps (à), adv. midden om het lijf; tot aan het middel.

Mi-côte (à), adv. halverwege de helling, de hoogte.

Micr(o), in samenst.: klein, kort.

Micro‖be, m. microbe, bacterie, v.; **—cosme**, kleine wereld (van den mensch sprekend), v.; **—graphe**, m. beschrijver van microscopische voorwerpen; **—graphie**, f. (gr. mikros, petit; graphô, je décris) beschrijving van zeer kleine voorwerpen (door middel van den microscoop); **—mètre**, m. (gr. mikros, petit; metron, mesure) micrometer, m. (instrument, waarmede men kleine afstanden meet); **—phone**, m. microphoon, m. (werktuig om zeer zwakke geluiden op te vangen).

Micros‖cope, m. (gr. mikros, petit; skopeô, j'observe) vergrootglas, microscoop, m.; **—copique**, a. microscopisch, uiterst klein, voor het bloote oog onzichtbaar; **—pectroscope**, m. spectroscoop, m. voor kleine voorwerpen.

Microzoaires, m. pl. oneindig kleine, microscopische afgietseldiertjes.

Midas (pr. **dace**), m. fig. rijke weetniet, domme bewonderaar, slecht beoordeelaar (toespeling op den rijken Phrygischen koning Midas).

Midi, m. (préf. mi et lat. dies, jour) middag, m.; twaalf uren; het zuiden; **— est sonne**, 't is twaalf uur geslagen; **à — précis, à — sonnant**, klokslag twaalf uur, precies om twaalf uur; **en plein —**, midden op den dag, op klaarlichten dag; **chercher — à quatorze heures**, fam. zwarigheden maken waar er geene zijn, langdradig zijn; **le vent du —**, de zuidenwind; **vers le —**, naar het zuiden; **dans le Midi de la France**, in 't zuiden van Frankrijk; **il a l'accent du Midi**, hij heeft een Zuidfransch accent.

Mie, f. (lat. mica, miette) kruim (van het brood), v.; fam. **ne...**, niets, niet; **il n'en aura —**, hij zal er niets van hebben; †—, (lat. amica) fam. **ma mie**, hartje, liefje.

Miel, m. (lat. mel) honig, m; **— indien, — de roseau**, suiker, v.; **— rosat**, rozenhonig; **lune de —**, wittebroodsweken; **bouche de —, cœur de fiel**, honig in den mond en gal in het hart (van vleiers, valschaards).

Miellat, m. honigdauw, m.

Miellé, ée, a. met honig bestreken; honighoudend; geel als honig; fig. honigzoet.

Mielleusement, adv. op honigzoete wijze.

Mielleux, euse, a. honigachtig; fig. zoet, zeer aangenaam.

Mien, enne, pr. a. (lat. meus) mijn, mijne; **un — ami**, een mijner vrienden; **le —, la —ne**, de mijne; **le —**, het mijne; **j'y mets du —**, ik breng een offer; ook: ik voeg er van het mijne, van eigen vinding, bij; **les —s**, de mijnen (mijne familie, bloedverwanten, mijne kinderen enz.); **—nes**, f. pl. fam. **j'ai bien fait des —nes dans ma jeunesse**, ik heb in mijne jeugd vele dwaze streken begaan.

Miette, f. (rad. mie) kruimel, v.; fig. beetje, brokje, ziertje.

Mieux, adv. (lat. melius) beter, liever; **le —**, m. het beste; **arranger tout pour le —**, alles zoo goed mogelijk schikken; **au —**, zoo goed als mogelijk; **tout est au —**, alles gaat zoo goed als 't gaan kan; **faire de son —**, zijn best doen; **ses affaires vont de — en —**, zijne zaken gaan hoe langer hoe beter; **cet habit va des —, —**, die jas zit voortreffelijk; **a qui — —**, als om strijd, om 't hardst.

Miè‖vre, a. fam. uitgelaten, levendig, woelig, (van kinderen); gekunsteld (van den stijl); **—vrerie**, f. guitenstukje; baldadigheid, v.; gekunsteldheid, v.

Mignar‖d, arde, a. fam. aardig, lief; gekunsteld lief, aardig; **—dement,** adv. aardig, teederlijk, bevallig; **—der,** v. a. fam. teeder en zacht behandelen, vertroetelen; **se —,** v. pr. gemaakt lief doen; zich verwennen; **—dise,** f. fam. aardigheid, bevalligheid; gemaakte, gekunstelde liefheid, sierlijkheid, v.; kleine grijze anjelier, v.

Mignon, onne, a. lief en aardig; **argent —,** fam. spaargeld; **péché —,** fam. lievelingszonde, v.; **—,** m. **—ne,** f. lieveling, m., liefje; f. vroeger: kolonel, klein drukschrift; soort van perzik of pruim, v.; **—nement,** adv. op aardige wijze; **—net,** m. hazepootje (klaversoort); **—nette,** f. liefje, schatje; Chineesche anjelier, v; soort van gazen kam; katoenen halsdoek, m.; fijn gestooten peper, v.

Migno‖ter, v. a. fam. liefkoozen, vertroetelen; **—tie,** f. blauwe sterrebloem, v. Christusoog (zekere plant); **(œil de Christ); —tise,** f. fam. liefkoozing, v.; vleierij, v.

Migraine, f. (gr. hêmi, à demi; kranion, crâne) schele hoofdpijn, v.; granaatappel, m.

Migration, f. (lat. migratio; de migrare, émigrer) volksverhuizing, landverhuizing, v.; **la (grande) — des peuples, les —s,** de volksverhuizing.

Mi-jambe (à), adv. half beens, ter halver wege het been, tot aan de kuiten.

Mijaurée, f. fam. zottin; nufje.

Mijoter, v. a. fam. even doen opkoken, doen pruttelen; fig. in stilte tot stand brengen.

Mikado, m. titel van den souverein van Japan.

Mil, a. (lat. mille) duizend (in de jaartelling); **en mil huit cent quatre-vingt-quatre,** in 1884.

Mil (pr. **mi-ie**), m. (lat. milium) gierstplant, v.; gierst, v. (zaad van die plant); zie **Millet; —,** m. knots, kolf, v. (in de gymnastiek).

Milady (pr. **milédi**), f. (mot angl.) vrouw van een lord of baronet.

Milan, m. (lat milvus) kieken- of kuikendief, hoenderdief, wouw, m.

Milanais, e, a. van of uit Milaan; m. et f. Milanees, Milaneesche; **—e,** f. goudspinnersarbeid met twee draden zijde, m.

Milaneau, m. jonge wouw of kiekendief, m.

Milésien, ienne, a. van of uit Milete.

Miliaire, a. gierstvormig; f. gierstvormige uitslag, m.; koorts met gierstuitslag, v.

Mili‖ce, f. (lat. militia) krijgsvolk, troepen; hulptroepen, hulppolitie (voor de koloniën); militie, v.; weleer: krijgswezen; krijg, m.; **—cien,** m. soldaat van de lichting, milicien.

Milieu, m. het midden; middelmaat, v.; middelweg, m.; levenssfeer, v.; **au — de...,** midden in; **au beau — (de la rue),** juist in 't midden (van de straat); **le point du —,** het middelpunt.

Militai‖re, a. (lat. militaris; de miles, militis, soldat) tot den krijg of het krijgswezen behoorend, militair; **art —,** krijgskunst; **exercices —s,** wapenoefeningen, v.; **chantier —,** oorlogswerf, v.; **école —,** militaire academie; **discipline —,** krijgstucht; **—,** m. soldaat, krijgsman, militair; krijgsmansstand, m.; **—rement,** adv. op militaire wijze.

Militant, e, a. strijdend; f. **église —e,** strijdende kerk. v.; **—,** m. strijder.

Milita‖riser, v. a. militair maken; **—risme,** m. heerschappij der militairen, v.

Militer, v. n. (lat. miles, militis, soldat) fig. strijden.

Mille, a. (lat. millia, plur. de mille) duizend; **— fois,** adv. zeer dikwijls; m. duizendtal; **le premier —,** het eerste duizendtal; **des — et des cents,** eene groote hoeveelheid; **—,** m. (lat. mille) mijl, v.

Mille-au-godet, f. zeer kleine peer, v. (pl. **des milles-au-godet**).

Mille-feuille, f. duizendblad.

Mille-fleurs, f. **rossoli de —,** duizendbloemwater (soort van rosoglio op velerlei bloemen getrokken); **eau de —,** koepis, v.

Millénai‖re, (pr. **mil-lé**) a. (lat. millenarius) duizend bevattend; duizendjarig; m. tien eeuwen of duizend jaren; **—res,** m. pl. aanhangers van het stelsel, dat de aarde, na het laatste oordeel, duizend jaren lang een paradijs zou zijn.

Millénium, m. duizendjarig rijk.

Mille-pertuis, m. St. Janskruid.

Mille-pieds, m, duizendpoot, m.

Millépore, m. puntkoraal.

Milleret, m. bezetsel, versiersel van den zoom der vrouwenkleederen.

Millerine, f. gierstakker, m., gierstland.

Millerolle, f. zekere drankmaat in Provence, v.; oliekruik, v.

Millésime, m. jaartal, dat de duizend aangeeft op muntstukken (na 't jaar 1000); jaartal.

Millet (pr. **mi-iet**) ou **Mil** (pr. **mi-ie**), m. (lat. milium), gierst, gierstplant, v.

Milli, m. duizendste deel.

Mil‖liade, f. kring van duizend jaren, m.; **—liaire,** a. op gelijke afstanden van duizend pas; **borne, pierre —,** ou **—,** m. mijlpaal, m.; **—liard,** m. duizend millioenen, milliard; **—liare,** m. duizendste deel der are; **—liasse** (pr. **mi-lia**), f. fam. zeer groote menigte, v.; **—lième,** a. duizendste; m. het duizendste gedeelte; **—lier,** m. duizendtal; tien centenaars; **—liers (à),** adv. in zeer groote menigte; **—ligramme,** m. duizendste deel van een gramme; **—limètre,** m. duizendste van den meter, milimeter, m.; **—lion** (pr. **mi-lion**), m. millioen; **—lionième,** a. millioenste; a. millioenste deel; **—lionnaire,** (pr. **mi-lio**), m. et f. bezitter, bezitster van millioenen, millionair; **—naire** (pr. **mi-lio**), a. millioenen bezittend. zeer rijk mensch.

Milord, m. (angl. my, mon; lord, seigneur) mylord, m. (titel in Engeland); **(cabriolet) —,** cabriolet op vier wielen.

Milreïs, m. Portugeesche rekenmunt, v. (*f* 265).

Mi‖me, m. (lat. mimus; du gr. mimeomai, imiter) mime, kluchtspel (bij de oude Grieken en Romeinen); kluchtspeler; fig. **c'est un bon —,** 't is een goed mimicus, hij is een goed nabootser van andrer manieren, spreken enz.; **—mer,** v. a. et n. door gebaren voorstellen; **—meux, euse,** a. zeer gevoelig voor aanraking; **—meuse,** f. zinplant, zeer gevoelig plantje; **—mique,** a. mimen, kluchtspelen betreffend; door gebaren voorstellend; **langage —,** gebarentaal; f. kunst der gebaren, v.; m. gebarenmaker, potsenmaker; mimendichter; **—modrame,** m. gebarendrama; **—mographe,** m. mimendichter; **—mologie,** f. nabootsing van eens anders stem of gebaren, v.; **—logue,** m. nabootser van iemands stem, uitspraak en gebaren; mimenspeler.

Mimosa, m. ou f. zinplant, mimosa, v. **(sensitive).**

Mimule, f. maskerbloem, v. (plant).

Minable, a. ondermijnbaar; pop. erbarmelijk, ellendig, armzalig.

Minage, m. meetrecht op het koren.

Minaret, m. rond torentje der Mahomedaansche moskeeën.

Minau‖der, v. n. (rad. mine) zich op eene gemaakte wijze zoeken aangenaam te maken, mal behaagziek zijn; **—deries,** f. pl. gemaakte, behaagzieke manieren; **—dier, ière,** a. gemaakt en behaagziek; m. et f. behaagziek man, nuffig, behaagziek meisje.

Min‖ce, a. dun; fig. klein, gering, schraal, sober, onbeduidend; **taille —,** slanke taille, v.; **ordre —,** breede slagorde (tegenoverg.: **ordre profond**); pop. **un mince,** een bankbiljet; **—cer,** v. a. in kleine stukken snijden; **—ceur, —cité,** f. dunheid, v.

Mine, f. gelaat, gezicht, aanzien; mijn, bergwerk; kruitmijn, v.; fig. heimelijke aanslag, m.; erts, oude Fransche graanmaat (78 liter); oude Grieksche munt (60ste gedeelte van een talent); **il a bonne —, il a de la —,** hij ziet er goed, gezond uit; **il paie de —,** zijn uiterlijk bedriegt (hij ziet er gezond uit, maar is 't niet; of: hij heeft een goed voorkomen, maar is zonder verdienste); **avoir la — d'avoir fait qch.,** iets schijnen te hebben gedaan; **il fit — de partir, puis il resta,** hij deed alsof hij wilde heengaan, en bleef toen; **faire bonne — à qn.,** iem. vriendelijk ontvangen; **faire froide —, grise — à qn.,** iem. koud, onvriendelijk ontvangen; **avoir la — longue,** een lang gezicht trekken (van teleurstelling); **faire bonne — à mauvais jeu,** in ongunstige omstandigheden een goed gelaat toonen, zich groot houden; **faire des —s,** lonkjes geven, verliefd aankijken; **affecter une — grave,** een deftig of ernstig gezicht zetten, eene ernstige houding aannemen; **faire la —,** stuursch aanzien; **— de plomb,** potlood.

Miner, v. a. ondergraven, ondermijnen; fig. uitteren, verteren, vernielen; **— un bastion,** een bolwerk ondermijnen; **l'eau mine la pierre,** het water holt den steen uit.

Minerai, m. erts.

Minéra‖l, ale, a. delfstoffelijk, ertsachtig, mineraal; m. delfstof, v.; **règne —,** delfstoffenrijk; **—lisateur, trice,** a. verertsend; m. verertsende stof, v.; ertsvormer, m.; **—lisation,** f. mineraliseering, v.; **—liser,** v. a. mineraliseeren, verertsen, versteenen; **—liste,** m. delfstofkundige, verzamelaar van delfstoffen; **—logie,** f. delf-, mijn- of bergstofkunde, mineralogie, v.; **—logique,** a. tot de delfstofkunde behoorend; **—logiste,** m. delfstofkundige; **—logue,** m. verzamelaar of kenner van delfstoffen: **—lurgie,** f. geschriften over de mineralen.

Miner‖val, m. schoolgeld, collegiegeld; **—val, ale,** a. aan Minerva gewijd; **—vales,** f. Romeinsche feesten ter eere van Minerva.

Minerve, f. Godin der wijsheid; **rimer malgré —,** slechte verzen maken.

Minet, m. **Minette,** fam. kat, poes, v.

Mineur, eure, a. (lat. minor) minderjarig, onmondig; kleiner; **frères —s,** minderbroeders; **les quatre (ordres) —s,** de vier lagere geestelijke orden; **l'Asie Mineure,** Klein-Azië; **sixte —e,** kleine sext; —, m. minderjarige; **—e,** f. minderterm, tweede stelling eener sluitrede, minor; —, m. (de mine) mijnwerker; **(sapeur) —,** mineur, mijngraver.

Minia‖teur, m. schilder in miniatuur; **—ture,** f. (rad. minium, substance employée par les enlumineurs de manuscrits) roode met menie geschilderde letter (aan 't begin van hoofdstukken in handschriften, misboeken enz.), v.; fijn schilderwerk in gomwaterverf, v.; portret in 't klein, miniatuur; keurig bewerkt kunstvoorwerp; **c'est une jolie petite —,** 't is een allerliefst klein meisje; **—turiste,** m. et f. schilder *in* miniatuur, fijnschilder.

Minicule, f. uiterst klein gedeelte.

Mi‖nier, ière, a. op mijnen, bergwerken betrekking hebbend; **industrie —ière,** f. mijnindustrie, v.; **—ière,** f. berg- of mijngroeve, v., in de open lucht gegraven.

Minimâ (à), loc. lat. (mots lat. qui signifient de la plus petite) van den laagsten graad, van de minste soort; **appel à —,** beroep van 't openbaar ministerie van een vonnis wegens te geringe straf; zie ook **Minimum.**

Mini‖e, a. (lat. minimus) zeer klein of gering; donkerbruin; m. soort van Franciskaner monnik; **frère —,** m. minnebroeder; **—mum** (pr. **mome**), m. (mot lat. qui signifie la plus petite chose) kleinste graad, tot welken eene grootheid kan gebracht worden, minimum; **prix —,** laagste prijs.

Minis‖tère, m. (lat. ministerium; de ministrare, régir) ambt; dienst, m. ambtsverrichting; bemiddeling, hulp, v.; ministerie, v. ministerschap; **le — public,** het openbaar ministerie (procureur-generaal, officier v. justitie); **—térialisme,** m. verkleefdheid aan het ministerie, v.; **—tériel elle,** a. ministeriëel; **officiers —s,** openbare ambtenaren (die bevoegd zijn tot het opmaken van zekere acten, notarissen, procureurs, deurwaarders, enz.); **un —,** een aanhanger van 't ministerie; **—tériellement,** adv. in den ministeriëelen vorm; **—tral, ale,** a. geestelijk, herderlijk; **—tre,** m. (lat. minister, serviteur) minister; gezant; fig. werktuig, bewerker; **— plénipotentiaire,** gevolmachtigd minister; **— du saint Évangile, de la parole de Dieu,** leeraar bij den Hervormden Eeredienst; **— du Seigneur, saint —,** (katholiek) priester.

Minium (pr. **niome**), m. (mot lat.) menie, v.

Minnesinger, m. minnezanger.

Minois, m. fam. aardig gezichtje.

Minon, m. fam. katje, poesje.

Minoratif, a. et m. zacht afdrijvend (geneesmiddel).

Minorité, f. (lat. minor, moindre) minderjarigheid. onmondigheid, v.; kleiner getal; minderheid, v.

Minorquin, e, a. van of uit Minorka.

Minot, m. oude Fransche inhoudsmaat, v. (= $^1/_2$ mine, 39 liter).

Minotaure, m. stiermensch (fabelachtig monster).

Mino‖terie, f. (lat. minutus, rendu menu) meelfabriek, v.; meelhandel, m.; **—tier,** m. meelbereider, meelhandelaar.

Minuit, m. middernacht, m.

Minuscule, a. (lat. minusculus) klein (van letters); **(lettre) —,** f. kleine letter, v.

Minu‖taire, a. origineel (van akten b.v.); **—te,** f. (lat. minutus, menu) minuut, v.; het zestigste deel van een uur, zestigste gedeelte van een graad; klein schrift; concept, ontwerp, minuut, v. (het eerste ontwerp, het oorspronkelijke of het origineel eener acte); minuutglas (soort zandlooper); **à la —,** oogenblikkelijk, terstond; **c'est un homme à la —,** 't is een man van de klok; **côtelettes à la —,** snel gebraden en opgedischte ribbetjes; **—!** dadelijk! zoo aanstonds! **—ter,** v. a. ontwerpen, opstellen, op papier stellen; fig. heimelijk bewerken, smeden; **—terie,** f. minuutwerk, wijzerwerk (van een uurwerk); minuutwijzer,

m.; **—tie** (pr. **ci**), f. kleinigheid, beuzeling, v.; kleingeestige nauwkeurigheid, v.; **—tier,** m. register, waarin zich de minuten van een notaris bevinden; **—tieusement,** adv. op kleingeestig nauwkeurige wijze; **—tieux, euse,** a. al te nauwkeurig; kleingeestig, beuzelachtig, nietig.

Mioche, m. fam. knaapje.

†**Mion,** m. knaapje, kereltje.

Mi-parti, ie, a. **— de... et de...,** half... half...; **robe —e noire et blanche, —e de noir et de blanc,** een japon die voor de helft zwart en voor de helft wit is; **—,** half verdeeld.

Miquelet, m. roover of roofzuchtig bergbewoner (in het Pyreneesch gebergte).

†**Miquelot,** m. bedeljongen; fam. huichelaar.

Mirabande, f. Braziliaansche horzel, v.

Mirabelle, f. mirabel, geelachtige pruim, v.

Mira‖cle, m. (lat. miraculum; de mirari, admirer) wonder, mirakel; zeldzame of buitengewone zaak, v.; **à —,** adv. fam. wonderschoon, wonderwel; **Cour des —s,** vroegere vrijplaats der Parijsche zakkenrollers, bedelaars enz.; **—culé, ée,** a. bij wien een wonderwerk heeft plaats gehad; **—culeusement,** adv. door een wonderwerk, wonderbaarlijk; **—culeux, euse,** a. wonderbaar, wonderdadig, mirakuleus.

Mirage, m. luchtspiegeling, v.; fata-morgana, v.; fig. zinsbedrog, waan, m.

Miraudер, v. a. pop. aangapen.

Mire, f. het mikken; vizier (van een geweer); **point de —,** mikpunt; **prendre sa —,** mikken; **—,** m. ou f. slagtand van een wild zwijn, m.

Miré, ée, a. met naar binnen gekromde slagtanden (van een wild zwijn).

Mirement, m. kimming, v. (gezichtsbegoocheling, het zichtbaar worden van een beneden en het hooger schijnen van een boven den horizon zich bevindend voorwerp, tengevolge van het breken der lichtstralen).

Mirepoix, m. vleeschsaus met champignons en specerijen, v.

Mirer, v. a. (lat. mirari, contempler) mikken, richten, viseeren, aanleggen; v. n. spiegelen (van edelgesteenten); **se —,** v. pr. zich spiegelen, zich in een spiegel bezien; fig. zijn beeld zien; zichzelf bewonderen; fig. **le paon se mire dans sa queue,** de pauw spiegelt zich in (pronkt met) zijn staart (van een zot, die op zijn fraai voorkomen trotsch is).

Mirifique, a. (lat. mirificus) wonderbaar.

Mirilicoton, m. gele najaarsperzik, v.

Mirliflore, m. saletjonkertje.

Mirlirot, m. gewone steenklaver, v.

Mirliton, m. fam. rietfluitje (aan beide zijden gesloten met uivliesjes); **vers de —,** slechte verzen; †—, gazen kapsel met korte lokken rondom het hoofd; tusschengerecht van eieren, suiker enz.

Mirmidon, Myrmidon, m. klein, onbeduidend ventje.

Mirobolant, e, a. verbazend, ongehoord.

Miroir, m. (rad. mirer) spiegel; spiegel van een schip, m.; fig. **le — de l'âme,** het oog; **des œufs au —,** (beter: **des œufs sur le plat**), spiegeleieren; **— ardent,** brandspiegel, m.; **— à alouettes,** spiegelnet, draaiend stuk hout met spiegeltjes om leeuweriken en andere vogels te vangen; **—,** spiegel, m. (om visschen te vangen); witte vlek om het achterste van eene ree, v.; spiegel of appel, m. (vlek op den kop van paarden); **cheval (blanc) à —,** appelschimmel.

Miroi‖tant, e, a. spiegelend; **—té, ée,** a. spiegelbruin, appelbruin (van paarden enz. sprekend); **—tement,** m. weerschijn, m., spiegeling, v.; **—ter,** v. n. spiegelen, weerschijnen, het licht terugkaatsen; **—terie,** f. spiegelhandel, m.; **—tier,** m. spiegelmaker, spiegelverkooper.

Miroton, m. hachis, hachée (gerecht van sneetjes vleesch en kruiderijen).

†**Mis,** m. datum op akten, m.

Mis, ise, part. passé de mettre et a. gelegd, gesteld, gezet, geplaatst; gekleed.

Misaine, f. fok, v.; fokkezeil; **mât de —,** fokkemast; **vergue de —,** fokkera, v.

Misan‖thrope, m. et f. (gr. misein, haïr; anthrôpos, homme) menschenhater, menschenhaatster; **—,** a. verdrietig, gemelijk; **—thropie,** f. menschenhaat, m.; **—thropique,** a. menschenhatend, menschenschuw.

Miscellanées, m. pl. (lat. miscellanea, choses mêlées) mengelwerk, mengelingen, v.

Misch‖na, f. mischna, v. het eerste gedeelte van den Talmud; **—nique,** a. op de mischna betrekking hebbend.

Misci‖bilité, f. mengbaarheid, vermengbaarheid, v.; **—ble,** a. mengbaar.

Mise, f. inleg, inzet (in het spel), m.; gangbaarheid (der munten), v.; wijze van zich te kleeden, v.; **la — à l'eau d'un bâtiment,** het te water laten van een vaartuig; **— de fonds,** ingestoken kapitaal; **être de —,** gangbaar, geldig, aannemelijk zijn; **la — en vente,** het overgaan tot den verkoop; **la — au net,** het in 't net schrijven; **la — en possession,** de inbezitstelling; **— en liberté,** vrijlating, in vrijheid stelling; **— en retraite,** pensioneering; **— en bouteille,** botteling; **la — sur (le) pied (de guerre),** het op voet van oorlog brengen; **— en scène,** inrichting van 't tooneel; **— en demeure,** oproeping van een schuldenaar tot betaling; het noodzaken; noodzakelijke keus; **— élégante,** sierlijke kleeding, v.

Mise-bas, f. het werpen of jongen van dieren; werkstaking, v. (van typografen); †afgelegde kleeren.

Miser, v. a. (rad. mise) hooger bieden; inzetten (in 't spel).

Miséra‖ble, a. ellendig, rampzalig, erbarmelijk; **—,** m. et f. arm of ongelukkig mensch; ongelukkige, hulpbehoevende, v.; ellendeling, schelm, m.; **—blement,** a. ellendig, op eene rampzalige wijze.

Misère, f. (lat. miseria; de miser, malheureux) ellende, v. onheil, gebrek, armoede, v.; nood, m.; fam. kleinigheden, v.; **le monde est une vallée de —s,** de wereld is een tranendal; **faire des —s à qn.,** iem. kwellen, plagen.

Miséréré, m. (mot lat. qui signifie ayez pitié) Roomsch-Katholiek kerkgezang (psa'm 51); fig. tijd, dien men tot het opzeggen van den psalm miserere mei gebruikt, m.; fam. korte tijd, m.; oogenblik; **(colique de) —,** darmjicht, v.

Miséreux, euse, a. noodlijdend; m. **les —,** de noodlijdenden, de armen.

Miséricor‖de, f. (lat. misericordia; de misereri, avoir pitié) barmhartigheid, v.; mededoogen, genade, vergiffenis, ontferming, vergeving, v.; prov. **à tout péché —,** er is vergeving voor alle zonden; **à la — de qn.,** volkomen van iemand afhankelijk; **—,** int. genade hemel! **ancre de —,** m. ruim anker; **—dieusement,** adv. barmhartig, genadig; **—dieux, euse,** a. barmhartig, genadig.

Miso‖game, m. (gr. misein, haïr; gamos, mariage) huwelijkshater, huwelijksvijand; **—gamie,** f. afkeer van den echt, m.; **—gyne,** m. (gr. misein, haïr; gunê, femme) vrouwenhater; **—gynie,** f. vrouwenhaat, m.

Miss (pr. **mice**), f. jonge dame.

Missel, m. (lat. missa, messe) misboek.

Mission, f. (lat. missio, de mittere, envoyer) missie, zending van Roomsche geestelijken, tot voortplanting van het geloof, v.; diplomatieke, wetenschappelijke zending, v.; last, m.; opdracht, zending, v.

Missionnaire, m. zendeling, missionaris, bekeerder der Heidenen; —, a. **œuvre —,** zendingswerk.

Missive, ou **lettre —,** f. fam. zendbrief, brief, m., missive, v.

Misti, Mistigri, m. klaverenboer in sommige kaartspelen; zeker kaartspel (= **poignae**).

Mistral, m. noordwestenwind (in 't Z.O. van Frankrijk), m.

Mistress, f. gehuwde vrouw in Engeland.

Mitaine, f. want, v., handschoen zonder vingers, m.

Mi‖te, f. mijt, made, v.; **herbe aux —s,** f. wilde rozemarijn; **—té, ée,** a. door mijten, door motten bedorven.

Mithridate, m. tegengif; fig. **vendeur de —,** kwakzalver; fig. fam. man, die veel belooft en weinig houdt.

Miti‖gatif, ive, a. verzachtend; **—gation,** f. verzachting, v.; **—gé, ée,** a. verzacht, gematigd; **—ger,** v. a. (lat. mitigare, de mitis, doux) verzachten.

Mitis (pr. **ice**), m. fam. groote kat, kater.

Miton, m. polsmof, armmof, v.; (in de kindertaal:) kat, poes; **onguent — mitaine,** m. fam. geneesmiddel, dat niets helpt, dat goed noch kwaad doet; —, broodkruim, v.

Miton‖ner, v. n. weeken; —, v. a. geheel zacht laten koken of stoven; fam. streelen, troetelen, liefkoozen; **— une affaire,** eene zaak zachtjes behandelen; **—nerie,** f. zachte koking, weeking, v.

Mitoyen, enne, a. (pour moiteain, de moitié) gemeen, tusschen beiden, middel...; fig. **avis —,** middelweg, m.; **mur —,** middelmuur, gemeenschappelijke muur, m.

Mitoyen‖neté, f. gemeenschap, gemeenschapsscheiding, v.; **—niste,** m. gematigde.

Mitrail‖lade, f. **Mitraillement,** m. schrootvuur; **—le,** f. allerhande kleine ijzer-, koper- of blikwaar, v.; mengsel van ijzer, koper en zilver tot soldeeren; schroot, kartetsen; oude stukken ijzer, koppen van spijkers enz.; **—ler,** v. n. et a. met schroot, met kartetsen schieten, beschieten; **—leur,** m. hij die met kartetsen laat schieten; **—leuse,** f. mitrailleuse, v. (kanon om met veel kogels tegelijk te schieten).

Mi‖tral, ale, a. mijtervormig, mutsvormig; **—tre,** f. (gr. mitre, bandeau) bisschopsmuts, v., mijter, m.; muts, v.; mitra, aziatisch kapsel der Romeinsche vrouwen; **—tré, ée,** a. gemijterd; **abbé crossé et —,** abt, die staf en mijter voeren mag; **abbaye —ée,** abdij waarvan de abt den mijter voeren mag.

Mitron, m. fam. bakkersknecht.

Mitte, f. gas der sekreetputten; door het gas der sekreetputten ontstane oogziekte, v.

Mix‖te, a. (lat. mixtus, mêlé) gemengd; **cause —,** vermengde zaak, gedeeltelijk zakelijk en persoonlijk enz.; **bâtiment —,** zeil- en stoomschip (tegelijk); **—tigne,** a. deels door kromme, deels door rechte lijnen begrensd; **—tion,** f. mengsel, menging, v. mixtuur; licht bijtmiddel der vergulders; vervalsching, v.; **—tionner,** v. a. mengen, vermengen; vervalschen; **—ture,** f. mengsel; mengkoren.

Mnémo‖nique, a. (gr. mnêmê, mémoire) op 't geheugen betrekking hebbend; **vers —s,** geheugenverzen; f. geheugenleer, v.; **—niquement,** adv. met betrekking tot de mnemoniek; **—technie** (pr. **tek**), f. kunst van 't geheugen tegemoet te komen, geheugenkunst, v.; **—technique** (pr. **tek**), a. op de mnemotechniek betrekking hebbend.

Mobi‖le, a. (lat. mobilis) beweeglijk, mobiel; fig. onbestendig; **fêtes —s,** veranderlijke feestdagen; **troupes —s,** marschvaardige troepen, m.; **fosses —s,** tonnenstelsel; **garde —,** f. mobiele garde, v.; **un garde —,** een soldaat van de mobiele garde; m. beweeglijk lichaam; fig. drijfveer, v.; hij, die eene zaak aan den gang helpt; **—lier, ière, —liaire,** a. roerend (van goederen sprekend); **héritier —,** erfgenaam van meubelen, van roerend goed; **—lier,** m. huisraad; roerende goederen; **—lisable,** a. vatbaar voor mobielverklaring; **—lisation,** f. het beschouwen of behandelen van onroerend goed als roerend; mobielverklaring, v.; **—liser,** v. a. beweegbaar, verplaatsbaar maken; mobielmaken; **—lité,** f. beweeglijkheid, v.; fig. onbestendigheid, v.

Moblo(t), m. pop. soldaat van de mobiele garde **(Mobile).**

Moca, m. zie **Moka.**

Mocade, f. zie **Moquette.**

Mocassins, m. pl. ruwe lederen schoenen der Noord-Amerikaansche wilden, m.

Moche, f. pakje gesponnen zijde.

Mo‖dal, ale, a. voorwaardelijk, eene voorwaarde of beperking bevattend, modaal; **notes —ales, cordes —ales,** den modus of de toonsoort (majeur of mineur) aangevende noten of snaren (nl. de terts en de sext); **proposition —ale** ou **—ale,** f. voorwaardelijk voorstel; **—dalité,** f. wijze van zijn, v.; voorwaardelijkheid van een voorstel, v.; grondtoon, m. (majeur of mineur).

Mode, f. (lat. modus, manière, façon) wijze, manier, gewoonte; wijs van zich te kleeden, mode, v.; **il est de — de faire ceci,** de mode wil dat men dit doet; **à la —,** nieuwmodisch, modern; **passé de —,** ouderwetsch; **des amis à la —,** vrienden in voorspoed; **—s,** pl. modewaren, opschik; modeplaten; **du bœuf à la —,** gestoofd rundvleesch; —, m. wijze van zijn; toonsoort, v.; wijze, v. (in het vervoegen der werkwoorden), modus.

Modelage, m. het model- of vormmaken.

Modèle, m. voorbeeld, ontwerp, model; schilders-, beeldhouwersmodel; **— académique,** studiefiguur, studiebeeld; **— de broderie,** borduurpatroon.

Mode‖lé, m. modelleering, v.; **—ler,** v. a. et n. boetseeren (in klei of in was); fig. vormen, regelen, inrichten; **se —,** v. pr. **sur qn., qch.,** iem., iets nabootsen, iem., iets ten voorbeeld nemen; **—leur,** m. boetseerder, vormer, modelleur; maker van gipsbeelden.

Modénature, f. lijstwerk.

Modéran‖tisme, m. moderantismus, gematigd regeeringsstelsel; **—tiste, Modéré,** m. gematigde, gemodereerde.

Modéra‖teur, m. **trice,** f. regelaar, bestuur-

der, leider; regelaarster, bestuurster; bevrediger, bemiddelaar; a. regelend, besturend; bevredigend, bemiddelend; stuk eener machine, dat de werking matigt en regelt; **lampe à —**, moderateurlamp; **—tion**, f. gematigdheid; verzachting, vermindering, afneming, v.

Moderato, adv. (mot ital.) matig (in de muziek).

Modé‖ré, ée, part. et a. gematigd, gemodereerd, gelaten; m. gematigde; **—rément**, adv. gematigd, met mate; **—rer**, v. a. (lat. moderare; de modus, mesure) matigen, temperen, stillen, verminderen; **se —**, v. pr. zich matigen.

Moder‖ne, a. hedendaagsch, nieuwerwetsch, nieuw, modern; **l'école —**, de nieuwere (hedendaagsche) school; **grec —**, nieuw-Grieksch; **le —**, het moderne; **les —s**, de hedendaagsche of latere menschen, schrijvers, kunstenaars; **—nement**, adv. op hedendaagsche wijze; **—ner, —niser**, v. a. moderniseeren, naar den nieuweren smaak inrichten, vervormen; **—nité**, f. modern karakter.

Modes‖te, a. (lat. modestus, mesuré) bescheiden, zedig, stemmig, ingetogen, modest; **—tement**, adv. zediglijk, met bescheidenheid; **—tie**, f. bescheidenheid, zedigheid, stemmigheid, welvoeglijkheid, v.

Modicité, f. geringheid, kleinheid, v.; klein getal.

Modi‖ficateur, trice, a. wijzigend; m. wijzigende oorzaak, v.; inrichting om onmiddellijk eene wijziging te brengen in den gang van eene machine, v.; **—ficatif, ive**, a. wijzigend, bepalend; m. wijzigend of bepalend woord (in de spraakkunst); **—cation**, f. wijziging; matiging, vermindering, v.; nadere bepaling, v.

Modifier, v. a. (lat. modificare) wijzigen; matigen, verzachten, verminderen; nader bepalen.

Modillon, m. S-vormig versiersel (in de bouwkunde).

Modi‖que, a. (lat. modicus; de modus, mesure) matig, gering; **—quement**, adv. matig, gering.

Modiste, m. et f. †modehandelaar; modemaakster.

Modu‖lation, f. stembuiging, v.; overgang van de eene toonsoort in de andere, m.; voordrachtswijze van een muziek- of zangstuk, v.; fig. verscheidenheid van den stijl, v.; **—le**, m. (lat. modulus) maat, v.; maatstaf, m.; **—ler**, v. a. (lat. modulari) moduleeren, de stem of den toon laten rijzen of dalen; fig. den stijl verscheidenheid van uitdrukking geven; een gedicht met afwisselend rijzende en dalende stem voordragen; dichten.

Modus faciendi, m. wijze van doen, v.

Moel‖le (pr. **moual**), f. (lat. medulla) merg, pit uit een boom; fig. het beste van iets; **— de l'épine, — épinière**, ruggemerg; **(corrompu) jusqu'à la — (des os)**, door en door (verdorven); fig. **il lui tire jusqu'à la — des os, il le suce jusqu à la —, jusqu'aux —s**, hij zuigt hem tot op het merg uit, hij ruïneert hem volkomen; **— de bœuf**, ossemerg; **os à —**, mergpijp; **—leusement**, adv. zachtelijk, vleiend, streelend; **—leux, euse**, a. mergachtig, vol merg; zacht en lenig; **voix —leuse**, volle, weeke stem; **étoffe —leuse**, week, zacht aanvoelende stof; **—leux**, m. zachtheid in de omtrekken, in de kleuren, in de schilderkunst, v.; **—lon**, m. bloksteen, zandsteen, m.; **—lonier**, m. kloofwig, v., kloofbeitel, m. (voor den bloksteen).

Mœurs (pr. **meurce**), f. pl. (lat. mores, pl. mos, moris, habitude) zeden, manieren, v.; levenswijze, v.; gebruiken; **homme sans —**, zedeloos mensch; **avoir des —**, goed, zedelijk van gedrag zijn; **certificat de bonne vie et —**, getuigschrift van goed zedelijk gedrag.

Mofette, Moufette, f. gevaarlijke uitdamping, v.; **— inflammable**, mijngas; **— atmosphérique**, stikstofgas; —, slecht weer; stinkdier.

Mogol (Grand), m. Groote Mogol, m.

Mohair, m. haar der Angorageit.

†**Mohatra**, a. m. **contrat —**, woekerachtig verdrag, woekercontract.

Moi, pr. ik, mij, aan mij; **se mettre sur son quant à —**, fam. trotsch zijn; **selon —**, mijns inziens; **à —!** help! help! **chez —**, in mijn huis; **ceci (est) de vous à —**, tusschen ons gezegd en gezwegen; **de vous à —**, tusschen ons beiden; **je ne suis plus à —**, ik ben buiten mijzelf (van woede); **sur —**, bij mij, in mijn zak.

Moie, f. hoop, m. (hooi, zand, hout, enz.)

Moignon, m. stomp (overblijfsel van leden), v.

Moinaille, f. fam. monniktuig, monnikengespuis.

Moindre, a. (lat. minor) geringer, kleiner, minder; m. de, het minste, geringste.

Moindrement, adv. **le —**, in het minst.

Moine, m. (gr. monos, seul) monnik, kloosterbroeder; beddepan, v.; prov. **pour un — l'abbaye ne faut**, niemand is onontbeerlijk.

Moineau, m. musch, mosch, v.; bolwerk; **cheval —**, paard met gekorte ooren; fig. **tirer sa poudre aux —x**, zijn kruit verschieten, vergeefsche moeite doen; **vilain —**, leelijke kerel.

Moi‖nerie, f. monnikendom, monnikschap, monniksleventje; **—nesse**, f. non, v. (met verachting); **—neton**, m. fam. monnikje; **—nette**, f. fam. nonnetje; **—nillon**, m. kleine monnik (met verachting sprekend).

Moins, adv. (lat. minus) min, minder, zoo veel niet; —... —..., hoe minder... des te minder; **en — de rien**, in een oogenblik; **à — de (mille francs)**, onder (duizend francs); **vous ne l'aurez pas à —**, gij krijgt het niet goedkooper; **du —**, adv. ten minste; **au —, tout au —, pour le —**, op zijn minst; **à — de, à — que**, conj. ten zij, ten ware, zoo niet, zonder; **à — d'être fou**, als men niet gek is; **en froment il se fait —**, in tarwe gaat minder om, is 't stiller; **il y a dix francs de —**, er zijn tien francs te weinig; **le — enchérisseur**, de laagst ingeschrevene; **le —**, m. het minste.

Moins-value, f. waardevermindering, v.

Moi‖rage, m. het wateren van stoffen; **—re**, f. moor (soort van gewaterde zijden stof); gemarmerde weerschijn van het moor; **—ré, ée**, a. gewaterd als moor; **—rė**, m. het gewaterde; **—rer**, v. a. wateren (van stoffen).

Mois, m. (lat. mensis) maand, v.; pl. stonden (van eene vrouw), m.; maandgeld, zakgeld; **par —, au —**, bij de maand.

Moi‖se, f. karbeel, klamp, m.; **—ser**, v. a. met klampen of karbeelen voorzien.

Moi‖si, m. schimmel, v.; hetgeen beschimmeld is; **—si, ie**, a. beschimmeld, muf; **—sir**, v. n. (lat. mucere) **et se —**, v. pr. beschimmelen, verschimmelen; **—sissure**, f. schimmel, v.

Moissine, f. bundel wijnranken met druiven, m.

Mois‖son, f. (lat. messis) oogst, m.; oogst-

tijd, m.; (dichterl.:) jaar; **—sonner,** v. a. et n. oogsten, inoogsten; fig. afmaaien, wegrukken; **— des lauriers,** lauweren plukken, roem verwerven; **—sonneur,** *m.* **euse,** f. korenmaaier, -maaister; **—euse,** f. maaimachine, v.

Moi‖te, a. klam; **—teur,** f. klamheid, v.

Moitié, f. (lat. medietas) helft, v.; fam. wederhelft, vrouw; **cet homme est — chair, — poisson,** deze man is half vleesch, half visch, heeft weinig karakter; **— plus,** anderhalf maal zooveel; **être de — avec qn.,** met iem. samendoen, winst en verlies gelijkelijk deelen; fig. **être de —,** deelnemen; adv. **à —,** half, ten halve.

Moitir, v. a. licht bevochtigen; **se —,** v. pr. vochtig worden.

Moka, Moca, m. moka of Arabische koffie, v.

Mol, Mou, Molle, a. week, slap, los.

Molaire, a. (lat. mola, meule à moudre) **dent —** ou **—,** f. kies, v., baktand, m.

Molasse, f. zekere kalksteen, m.

Moldave, Moldavique, a. van of uit Moldavië.

Môle, m. (lat. moles, masse énorme) havendam, steenen beer, m., hoofd; (lat. mola) maankalf, wanvrucht, v.

Molécu‖laire, a. tot de moleculen behoorend; **—le,** f. zeer klein deeltje van een lichaam.

Molène, f. wolkruid.

Môler, v. n. vóór den wind, met vollen wind zeilen.

Moleskine, Molesquine, f. zwart meubelpluche; dikke stof voor manskleeren.

Moles‖tation, f. overlast, hinder, m.; **—ter,** v. a. (lat. molestus, importun) kwellen, overlast, verdriet aandoen, molesteeren.

Molette, f. schilderswrijfsteen of looper, m.; draaispoel van een' lintwerker enz., v.; wen, v. (aan den enkel van een paard); kol (voor het hoofd van een paard), v.; **— (d'éperon),** spoorradertje; **scie à —s,** cirkelzaag, v.

Molière, Mollière, f. groeve, waaruit de molensteenen gehaald worden, v.; **terre —,** leemige vette aarde, v.

Molié‖resque, a. op Molière betrekking hebbend; **—riste,** m. kenner, bestudeerder van Molière.

Molinis‖me, m. molinismus (leer van Molina over de genade); **—te,** m. molinist, aanhanger van Molina's leer.

Molinosisme, m. Molinosismus, leer van den Spaanschen priester Molinas.

Molla(h), m. Turksche geleerde, priester.

Mollasse, a. weekachtig, slap; **—s,** m. pl. straaldieren met geleiachtig lichaam.

Mol‖lement, adv. zacht, week, slap; fig. weekelijk, op verwijfde wijze; lafhartig; **—lesse,** f. (lat. mollis, mou) weekheid, slapheid, v.; fig. weekelijkheid, verwijfdheid, lafhartigheid, v.; zachtheid, fijnheid, v. (in de schilderkunst); **—let, ette,** a. week, teêr, zacht; **lit —,** zacht, donzig bed; **œufs —s,** zeer zachte eieren; **pain —,** zacht wittebroodje; **—,** m. kuit (van het been), v.; kleine franje, v.; **—letière,** f. leeren slobkous, v. (der Fr. infanteristen); **—leton,** m. molton, dikke wollen stof, v.

Mol‖lification, f. verweeking, verdunning, v.; **—lifier,** v. a. week maken, verzachten; verdunnen; **—lir,** v. n. murw, week worden; moede worden; fig. te licht toegeven, slap te werk gaan, wijken; v. a. (een eindje touw) vieren, afvieren; het roer laten zakken.

Mollusques, m. pl. (lat. mollis, mou) weekdieren, wormdieren; zeewormen, m.

Molosse, m. versvoet van drie lange lettergrepen, m.; groote (waak)hond; hondsvleermuis, v. (van Amerika).

Moly, m. zeker tooverkruid.

Moly‖b‖date, a. **sel —,** molybdeenzuurzout; **—dène,** m. waterlood, molybdeen; **—deux, euse,** a. **oxyde —,** eerste molybdeenoxyde; **—dique,** a. **acide —,** molybdeenzuur, waterloodzuur.

Môme, m. pop. kind; straatjongen.

Momen‖t, m. (lat. momentum) oogenblik; **à tout —,** adv. elk oogenblik; **il peut venir d'un — à l'autre,** hij kan elk oogenblik komen; **du — que,** zoodra, sedert; daar immers; **du — que vous l'approuvez, je n'ai rien à dire,** daar gij 't immers goed vindt, heb ik niets te zeggen; **— psychologique,** beslissend oogenblik; **—tané, ée,** a. oogenblikkelijk, kortstondig; **—tanément,** adv. voor een oogenblik, kortstondig.

Momerie, f. †mommerij, mascarade, v.; veinzerij, v.; zotte ceremonie of gewoonte, v.

Mo‖mie, f. (ar. mumia) gebalsemd lijk, mummie, v.; **baume —,** aardpek, asphalt; **—mification,** f. mummiebereiding, v.; fig. groote vermagering, v.; **—mifier,** v. a. tot mummie maken; v. n. zoo mager als eene mummie worden.

Momignard, m. **arde,** f. **Momichard,** m. **arde,** f. pop. jongetje, klein meisje.

Mo‖mon, m. soort van maskerdans met dobbelspel, m.; uitnoodiging van een gemaskerd persoon tot het dobbelspel, v.; inzet in zoo'n dobbelspel, m.; **couvrir le —,** eene gelijke som zetten (in een dobbelspel met een gemaskerde); fig. weerstaan, opwegen tegen; **—mus,** m. god der spotternij, momus, m.; vroolijk lied; fig. berisper, spotter.

Mon, ma, pr. poss. mijn, mijne.

Mon, mono (gr. menos, un seul) voorvoegsel dat een enkel beteekent.

Mona‖cal, ale, a. (lat. monachus, moine) monniks-, dat van een monnik is; **—calement,** adv. monnikachtig, op de wijze der monniken; **—chisme** (pr. **chisme**), m. (lat. monachus, moine) monnikenstand, m.; monnikendom.

Monaco, m. in Monaco geslagen geld; niet gangbare sou, v.; **avoir des —s,** geld hebben.

Monade, f. (gr. monas, unité) eenheid, v.; enkelvoudig wezen (in de bovennatuurkunde).

Monadel‖phe, a. eenbroederig; **—phie,** f. eenbroederige planten, zestiende soort der plangewassen, v.

Monagasque, Monégasque, a. van of uit Monaco; m. et f. inwoner, inwoonster van Monaco.

Monan‖dre, a. monandrisch, met slechts één meeldraad; **—drie,** f. éénhelmigen, eerste klasse van planten met één meeldraad, v.; **—drique,** a. met éénhelmige bloemen.

Monar‖chie, f. (préf. mon et gr. archein, commander) eenhoofdige regeering, monarchie, v.; **—chique,** a. eenheerschend, eenhoofdig, monarchaal; **—chiquement,** adv. op eene alleenheerschende of monarchale wijze, eenhoofdig; **—chisme,** m. stelsel der alleenheerschappij; **—chiste,** m. koningsgezinde; a. koningsgezind; **—que,** m. (préf. mon et gr. archos, chef) alleenheerscher, vorst, monarch.

Monas‖tère, m. (lat. monasterium) klooster; **—tique,** a. kloostersch, kloosterachtig.

Monaut, a. m. éénoorig.

Monceau, m. (lat. monticellus, petit mont) hoop, klomp, m.

Mon‖dain, aine, a. (lat. mundus, monde) wereldsch; m. et f. wereldsche man of vrouw, wereldling; **—dainement,** adv. naar den loop der wereld, op wereldsche wijze; **—danité,** f. wereldschgezindheid, ijdelheid, v.

Mon‖de, m. (lat. mundus) wereld, v.; lieden; volk; huisgenooten, m.; fig. fam. groote menigte, v.; **mettre au —,** ter wereld brengen; **venir au —,** geboren worden, ter wereld komen; **de par le —,** ergens ter wereld; **pas le moins du —,** in 't minst niet; **être le mieux du — avec qn.,** zeer goede vrienden, zeer innig met iemand zijn; **le tour du —,** de reis om de wereld; **ce bas —,** dit ondermaansche; **le — ancien, l'ancien —,** de oude wereld; **le nouveau —,** de nieuwe wereld; **de quel — venez-vous?** hoe is 't mogelijk dat gij dat niet weet; **le — renversé,** de verkeerde wereld; **du —,** menschen; **y avait-il beaucoup de —,** waren er veel menschen? was 't vol? **un — fou,** ontzaglijk veel menschen; **il y a du — chez lui, il a du —, il est avec du —,** hij heeft menschen bij zich, hij heeft bezoek; **nous aurons du —,** wij krijgen menschen, bezoek; **avoir du —,** gasten, visite hebben; **le demi-—,** de zoogenoemde elegante wereld van 't tweede keizerrijk (uit heeren en dames van verdachte reputatie bestaande); **le grand —,** de lieden van aanzien, de grooten, de aanzienlijke lieden; **le beau —,** de fijne, elegante gezelschappen; **le petit —,** de burgerstand; **le — savant,** de geleerde wereld; **tout le —,** iedereen, de geheele wereld; **tout mon —,** mijne heele familie; **le train du —,** de loop der wereld; **il a du —, il sait son —, il sait bien le —,** hij kent zijn wereld; **—de,** a. (lat. mundus) rein (in den Bijbel, van dieren sprekend); **—der,** v. a. (lat. mundare) pellen, schellen of schillen, de schil afdoen; **orge mondé,** gepelde gerst.

Mondi‖cité, f. zuiverheid, v.; **—ficatif, ive,** a. zuiverend, reinigend; **—fier,** v.a. zuiveren, reinigen.

Mondrain, m. klein bergje aan de zeekust, zandbergje.

Monégasque, a. zie **Monagasque.**

Moné‖taire, m. (lat. moneta, monnaie) †muntmeester; —, a. de munten betreffend; **crise —,** geldcrisis; **—tisation,** f. het slaan van munten; **—tiser,** v. a. tot munt maken, de waarde van klinkende munt geven.

Mongol, e, Mongolique, a. Mongoolsch; **la race —e,** het Mongoolsche ras.

Moni‖laire, a. rozenkransvormig; **—lifère,** a. een rozenkrans dragend (in de plantk.); **—liforme,** a. rozenkransvormig (plantk.).

Moni‖teur, m. (lat. monitor; de monere, avertir) leerling, die op school jongere leerlingen helpt; titel van sommige dagbladen; vermaner, waarschuwer; voorwerker (bij gymnastiekoefeningen); **— des tirages,** trekkingslijst; **—tion,** f. gerechtelijke of kerkelijke vermaning, v.; **—toire,** m. et a. **lettre —,** f. kerkelijke waarschuwingsbrief, m.; **—tor,** m. monitor, m. (pantserschip met een toren); **—torial, e,** a. in den vorm van een' vermaningsbrief.

Monna‖ie, f. (lat. moneta) munt, v.; klein geld; **— fiduciaire, papier —,** papiergeld; **— imaginaire, — de compte,** rekenmunt; **battre —,** munten, geld slaan; fig. zich geld verschaffen; **donnez-moi la — de cette pièce,** wissel mij dat geldstuk; fig. **rendre à qn. la — de sa pièce, payer qn. en même —,** iem. met gelijke munt betalen; **(hôtel de) la —,** de Munt; **payer qn. en — de singe,** iem. met gekkernijen wegzenden; **— du pape,** judaspenning, m. (plant); **—yage,** m. munting, v.; het munt slaan; **—yer,** v. a. munten, munt slaan; **—yère,** f. penningkruid; **—yeur,** m. munter, hij die munt slaat; **faux —,** valsche munter.

Mono, zie **Mon.**

Mono‖carpe, a. met ééne vrucht; **—carpellaire,** a. uit één vak bestaande (vrucht); **—céphale,** a. éénhoofdig.

Monochromatique, Monochrome (pr. **kro**), a. (préf. mono et gr. chrôma, couleur) eenkleurig; m. éénkleurig schilderij.

Monocle, m. (préf. mono et lat. oculus, œil) vergrootglas voor één oog; †—, a. met één oog.

Mono‖corde, m. (préf. mono et corde) monochordium, toonmeter, m.; **—cotylédoné, —cotylédoné, —cotylédonée,** a. (préf. mono et cotylédon) met éénlobbig zaad; **—cotylédone, —cotylédonée,** f. éénzaadlobbige plant, v.; **—culaire,** a. eenoogig; **—cule,** m. oogband, m.; vergrootglas; **—culiste,** m. eenoog, m.; **—dactyle,** a. eenvingerig, eenteenig.

Monœcie (pr. é), f. eenhuizige planten, eenentwintigste klasse der planten, v.

Monoga‖me, a. et m. ou f. (hij of zij) die slechts één maal gehuwd geweest is; **—mie,** f. eenvoudig huwelijk, eenmannerij, eenwijverij, v.; plantenklasse met enkelvoudige bloemen.

Monogram‖matique, a. het monogram of naamcijfer betreffend, monogrammatisch; **—me,** m. (préf. mono et gr. gramma, lettre) naamcijfer, monogram.

Mono‖graphie, f. (préf. mono et gr. graphô, je décris) monographie, verhandeling over een enkel of bijzonder onderwerp, v.; **—graphique,** a. tot eene monographie behoorend.

Mono‖gyne, a. éénwijvig, éénstijlig; **—gynie,** f. eenstijligen, eenwijvigen, eerste orde van de dertiende klasse der planten, v.; **—ïque,** a. eenhuizig; f. eenhuizige plant, v.; tweeslachtig dier; **—lithe,** a. et m. (préf. mono et gr. lithos, pierre) (kunstvoorwerp) uit één blok steen: **—logue,** m. alleenspraak, v.; †**—machie,** f. godsoordeel door een tweegevecht.

Monoma‖ne, a. met monomanie behept; m. monomaan; **—nie,** f. (préf. mono et manie) de op één voorwerp, één denkbeeld gerichte waanzin, m.

Monôme, m. (préf. mon et gr. nomê, distribution) uitdrukking uit slechts één lid bestaande, v. (in de algebra); optocht, m. lange rij, v. (van scholieren b.v.).

Mono‖mètre, a. et m. (gedicht) dat slechts uit één maat bestaat; **—pétale,** a. (préf. mono et pétale) met één bloemblad; **—phylle** (pr. **fi-le**), a. eenbladerig; **—pode,** eenvoetig; m. tafel met één voet, v.; **—pole,** m. (préf. mono et gr. polein, vendre) alleenhandel, m.; voorrecht, om iets alleen te verkoopen; †**—poler,** v. n. opkoopen; **—poleur,** m. opkooper, alleenhandelaar, monopolist; **—poliser,** v. a. tot een monopolie maken; v. n. alleenhandel drijven.

Monoptère, a. (gr. monos, seul, et pteron, aile) éénvleugelig; éénvinnig; **temple —,** et —, m. ronde, op één zuilenrij rustende tempel, m.

Monorime, a. met slechts één rijm; m. eenrijmig gedicht.

Monosépale, a. met één kelkblad.

Monosperme, a. éénzadig.

Monostique, m. éénregelig vers.

Monosyl‖labe, a. (préf. mono et syllabe) eenlettergrepig; m. woord van ééne lettergreep; **—labique,** a. eenlettergrepig.

Mono‖théisme, m. (préf. mono et gr. theos, dieu) vereering van één eenigen God, v.; **—théiste,** m. et f. hij of zij, die één eenigen God vereert; **—thélites,** m. pl. aanhangers van zekere Christensekte der VIIe eeuw (die in Christus slecht één wil aannamen); **—théli(ti)sme,** m. leer der monotheliten.

Monoto‖ne, a. (préf. mono et gr. tonos, ton) eentonig; **—nement,** a. op eentonige wijze; **—nie,** f. eentonigheid, v.; fig. eenvormigheid, v.

Mono‖triglyphe, m. ruimte van eene triglyph tusschen twee zuilen, v.; **—type,** a. met of naar één grondvorm.

Mons, m. fam. verkorting van het woord monsieur, mijnheer, sinjeur (met minachting of ironie).

Monsei‖gneur, m. **Messeigneurs, Nosseigneurs,** pl. Mijnheer (eernaam, aan Kerkvoogden, Vorsten en Hertogen gegeven); **—gneuriser,** v. a. fam. Mijnheer noemen.

Monsieur, m. **Messieurs,** pl. Mijnheer; vroegere titel van den oudsten broeder der Fransche koningen; titel van een bisschop; **faire le —,** fam. den grooten heer uithangen; **devenir gros —,** fam. rijk worden, fortuin maken; **c'est un vilain —,** het is een lastig patroon.

†**Monstrance,** f. reliquieënkastje.

Monstre, m. (lat. monstrum) wanschepsel, gedrocht, monster, misgeboorte, v.; **— d'ingratitude, — de cruauté,** zeer ondankbaar, zeer wreed mensch; —, a. ontzaglijk groot, kolossaal.

Monstru‖eusement, adv. op eene gedrochtelijke wijze, vervaarlijk, afgrijselijk; **—eux, euse,** a. wanschapen, gedrochtelijk, afschuwelijk, monstrueus; ontzettend groot; **—osité,** f. wanschapenheid, afschuwelijkheid, v.; het gedrochtelijke, monstruositeit, v.

Mont, m. (lat. mons, montis) berg, m.; **— de piété,** bank van leening, v.; **le double —, le — sacré, le — Parnasse,** de Parnassus; fig. **un — d'or,** een stapel geld; **par —s et par vaux,** over berg en dal, naar alle kanten, overal; **promettre —s et merveilles, des —s d'or,** gouden bergen beloven.

Montage, m. het optrekken, oproeien of opzeilen; het opbrengen of opdragen; het stellen, het monteeren; het ineenzetten.

Monta‖gnard, arde, a. de bergen bewonend; —, m. bergbewoner, lid der Bergpartij in de gewezen Nationale Vergadering van Frankrijk; —, a. tot de Bergpartij behoorend; **—gne,** f. (rad. mont) berg, m.; de Berg(partij) in de gewezen Nationale Vergadering van Frankrijk, v. (de ijverigste Patriotten); prov. **la — a enfanté une souris,** de berg heeft een muis gebaard; 't was veel geschreeuw en weinig wol; fam. **il a sa — dans la tête,** hij is geheel vervuld met zijn plan; **le sermon, la prédication sur la Montagne,** de Bergrede; **—s de transition,** overgangsgebergten; **— volcanique,** vuurspuwende berg; **—s russes,** glijbaan, v.; **—gnette,** f. bergje; **—gneux, euse,** a. bergachtig, vol bergen.

Montant, ante, a. opwaarts gaande, klimmend, wassend; bedragend, beloopend; **garde —e,** opkomende wacht (die eene andere aflost); **marée —e,** vloed, opkomend tij; **train —,** trein van zee naar Parijs; **—,** m. bedrag, beloop, som, v.; verhoogde, prikkelende geur of smaak; fig. iets pikants, overmoed; staande stijl van een vensterraam, stijl of post eener deur, m.; vloed; stam (van eene plant); **donner du — à une sauce,** eene saus pikant maken; **ce vin a du —,** die wijn is krachtig; **—s des bittes,** spenen van de betings, v.; **—s de voûte,** wulfhouten; **—s de poupe,** hekstutten, m.

Mont-de-piété, m. (ital. monte di pietà, banque de charité) bank van leening, v.; pl. **des monts-de-piété.**

Mon‖te, f. het bespringen van een hengst, tijd van bespringen, m.; **—té, ée,** a. geklommen, gerezen; **vaisseau —té de...,** schip voorzien van, bemand met...; **être bien —té en...,** goed voorzien zijn van...; **être bien ou mal —té,** wel of slecht bereden zijn; **—té comme un St. George,** zeer goed bereden zijn, op een zeer goed paard rijden; **cheval haut ou haut —té,** paard dat al te lange beenen heeft; **—té sur un ton plaisant,** vroolijk gestemd zijn; **être —té contre qn.,** boos op iemand zijn; **coup —té,** doorgestoken kaart, vooraf beraamde zaak; **—tée,** f. het opklimmen, opgang, m.; trap, v.; trede van eene trap, v.

Monter, v. n. (rad. mont) klimmen, opstijgen, opgaan, opzeilen, oprijden, opvliegen enz.; **— à cheval,** te paard stijgen; (te paard) rijden; **— en croupe,** achterop zitten; fig. **— sur ses grands chevaux,** toornig worden; op een hoogen toon spreken; **— au trône, sur le trône,** den troon beklimmen; **— sur les planches,** de planken, het tooneel betreden; **le baromètre monte,** de barometer rijst; **— sur les tréteaux,** voor hansworst gaan spelen; fig. **— sur le Parnasse,** den Parnas bestijgen, verzen maken; **— au ciel,** ten hemel varen; **— à la tête,** naar het hoofd vliegen, in het hoofd slaan; **— à la hune,** naar de mars klimmen, enteren; **(se) — à...,** bedragen; v. a. opvaren; opbrengen, opdragen, omhoogbrengen; **— un lit,** een ledikant opslaan; **— un fusil,** een geweer monteeren; **— un vaisseau,** aan boord van een schip zijn; het bevel over een schip voeren; **— un diamant,** een diamant zetten; **— la lampe,** de lamp hooger opdraaien; **coup monté,** doorgestoken kaart, voorafberaamde zaak; **être monté contre qn.,** boos op iemand zijn; **— une montre,** een horloge opwinden; **— un bouquet,** een ruiker binden of maken; **— un instrument,** een speeltuig besnaren, van snaren voorzien; **— un cheval,** op een paard rijden; **cet homme se monte aisément,** die man geraakt licht in vuur; pop. hij is schielijk op zijn paardje; **— la tranchée,** de wacht in de loopgraven bezetten; **— la garde,** de wacht betrekken; **— la scène,** zich van het publiek verwijderen; zie ook **Monté.**

Mon‖teur, m. klaarmaker, monteerder; **—teuse,** f. opmaakster van mutsen, hoeden; fig. **—teur, euse de coups,** iem. die met streken omgaat.

Montferrin, e, v. van of uit Montferrat; m. et f. bewoner, bewoonster van het hertogdom Montferrat.

Montgolfière, f. montgolfière, met warme lucht gevulde luchtballon, m.

Monticule, m. kleine berg, heuvel, m.; bergje.

Mont-joie, f. †hoop steenen, ter aanduiding eener overwinning, van den weg enz., m.; wegwijzer op zulk een heuvel, m.; krijgskreet der oude Franschen.

Montmartrais, e, a. van of uit Montmartre (voorstad en wijk van Parijs).

Montmorency, f. soort van knapkers, v.

Montoir, m. stijgijzer, groote steen of blok

hout, m. (om op een paard te klimmen); **le côté du —,** de linkerzijde van 't paard. v.

Mon‖trable, a, vertoonbaar; **—tre,** f. (rad. montrer) het toonen; toon, m. (al hetgeen een koopman of industriëel tentoonstelt); uitstalkast, v.; staal, monster (van laken enz.); zakuurwerk, horloge; †wijzerplaat (van een uurwerk), v.; proefrid (van paarden), m.; monsterkaart, v.; orgelpijpen, die men van buiten ziet, v.; monstering, wapenschouw met uitbetaling van soldij; fig. schijn, m.; **faire — de,** iets laten blijken, met iets pronken; **acheter du blé sur —,** koren op 't monster koopen; **passer à la —,** de revue passeeren; **faire aller une —,** een horloge op gang brengen; **régler sa —, mettre sa — à l'heure,** zijn horloge gelijkzetten; **monter sa —,** zijn horloge opwinden; **— à réveil,** horloge, dat van zelf slaat, wekker, m. **(réveille-matin); — à répétition,** repetitiehorloge; **—trée,** f. aantooning, plaatselijke aanwijzing, v.; **—trer,** v. a. (lat. monstrare) toonen, wijzen; onderrichten, leeren; **— un visage de fer,** zich onverzettelijk betoonen; **— les talons,** zijne biezen pakken; **sans — le sentir,** zonder te laten zien, dat men het merkt; **— son nez quelque part,** een oogenblik ergens komen en spoedig weer heengaan; **— bien,** goed onderwijs geven; **— à qn. à vivre,** iem. manieren leeren; **se —,** v. pr. zich vertoonen, zich laten zien; **se — homme de courage,** zich als een moedig man gedragen; **—treur, euse,** m. et f. vertooner, wijzer (van iets); **— d'ours,** berenleider.

Mon‖tueux, euse, a. oneffen, heuvelachtig; **—tuosité,** f. heuvelachtigheid, ongelijkheid van den bodem, v.

Monture, f. dier, waarop men rijdt, rijbeest; het opmaken, in-elkaar-zetten van een werk, eene machine; **— d'un vaisseau,** bevrachting en bemanning van een schip; —, ondersteuningsstuk, bevestigingsstuk (van verschillende voorwerpen); montuur (van een edelgesteente); **— de scie,** zaagstel, hout eener zaag; **petite —,** kleine uitrusting van een soldaat, v.

Monumen‖t, m. (lat. monumentum) gedenkteeken, monument; graf, praalgraf; **—tal, ale,** a. dat tot een gedenkteeken behoort; fig. grootsch.

Mops, m. mopshond, mop, m.

Moque, f. blokkatrol, talie zonder schijf of rol, v.; stagblok, doodshoofdblok; blikken beker, m.; maat, v. (van een kopje ongeveer).

Mo‖quer (se), v. pr. **de qn., de qch.,** met iemand, iets spotten; iem., iets bespotten, uitlachen; **on ne se moque pas de Dieu,** God laat zich niet bespotten; **se faire —,** zich belachelijk maken; **—querie,** f. spot, m. spotternij; ongerijmdheid, v.; **—quette,** f. mokfluweel, trijpfluweel; lokvogel, m.; †bespotting, v.; **—queur, euse,** a. spottend, schertsend; m. et f. spotter, spotster; m. spotvogel, m.

Moquoiseau, m. soort van witte kers, v.

Morail‖ler, v. a. het glas of de glasschijven, den glascylinder rekken; **—les,** f. pl. neusnijper, m.; tang om het glas uit te rekken, v.; **—lon,** m. sluithengsel van eene kist, eene deur enz.

Morai‖ne, f. wol van aan ziekte gestorven schapen, v.; moraine, v. (rand van kleiachtig puin, zand enz. aan den voet van een gletscher).

Mora‖l, ale, a. (lat. moralis; de mores, mœurs) wat de zeden betreft; zedelijk, moreel; m. het zedelijk bewustzijn; het zedelijk bewustzijn; het zedelijke; **relever, remonter le — d'une armée,** den moed van een leger doen herleven; **—le,** f. zedekunde, zedenleer; moraal; zedelijke les; vermaning, berisping, v.; **— en action,** zedelijke verhalen; **—lement,** adv. zedelijk, zedig; naar hooge waarschijnlijkheid; **— parlant,** menschelijkerwijze gesproken; **—lisateur, trice,** a. de zedelijkheid of de goede zeden bevorderend; **—lisation,** f. verzedelijking, v.; het opleiden tot zedelijke beginselen; **—liser,** v. n. zedelessen geven, eene zedeles ergens uithalen, moraliseeren; v. a. **qn.,** eene zedenpreek tot iem. houden; iem. zedelijk maken; **—liseur,** m. fam. zedenpreker, zedenmeester; **—liste,** m. zedenmeester, moralist; **—lité,** f. zedenspreuk, v.; leefregel, m.; moraliteit, spel van Sinne (allegorisch tooneelspel der middeleeuwen); zedelijkheid, moraliteit, v.; **certificat de —,** bewijs van goed zedelijk gedrag.

Moratoire, a. een uitstel vergunnend.

Morave, a. Moravisch, tot Moravië of zijne inwoners behoorend; **frères —s,** Moravische of Boheemsche broeders, hernhutters.

Morbi‖de, a. (lat. morbidus; de morbus, maladie) ziekelijk, door ziekte voortgebracht; week, zacht, mollig; **phénomènes —s,** ziekteverschijnselen; **—desse,** f. (ital. morbidezza) zachtheid, molligheid van het vleesch, v.; lenigheid, weekheid van vormen, v.; **—fique,** a. ziekteverwekkend.

Morbihanais, e, a. van of uit Morbihan; m. et f. inwoner, inwoonster van Morbihan.

Morbleu! interj. verduiveld! sakkerloot! voor den weêrga! drommels!

Mor‖ceau, m. (lat. morsus, morsure) bete, v.; stuk, brok; fig. gedeelte van een geschrift; stuk, schilderstuk enz.; fig. **manger un —,** een korten of kleinen maaltijd houden; **aimer les bons —x,** van goede sier houden; **le — honteux,** het stukje dat op den schotel overblijft; **prendre le —,** in het lokaas bijten, zich laten verleiden; **un — délicat,** iets lekkers; **— de prince, — de roi,** iets zeer fijns; **tailler les —x à qn.,** fam. iemand de brokken toetellen; **il a ses —x taillés,** hij kan juist rondkomen; **mâcher le — à qn.,** iem. iets voorkauwen; **emporter le —,** hevig bijten (met de tanden); fig. hevig, heftig spreken, handelen; **s'ôter le —, les —x de la bouche pour qn.,** zich het noodige onthouden om iemand te helpen; **doubler les —x, mettre les —x doubles** ou **en double,** schielijk het eten naar binnen slaan; **ne faire qu'un — d'une chose,** iets in één hap naar binnen slaan; **les —x en sont bons,** ofschoon gebroken (in stukken), behoudt de zaak toch hare waarde; **— à trois, à quatre parties,** drie-, vierstemmig gezang; **— de terre,** stuk land; **un — d'homme,** een klein mannetje; **—celer,** v. a. in kleine deelen verdeelen (van land); verbrokkelen; **—cellement,** m. verbrokkeling, verdeeling in kleine deelen (van land, erfenissen, enz.), v.

Mor‖dache, f. groote vuurtang, v.; handschroef, v.; **—dacité,** f. (lat. mordax, mordacis, mordant) scherpheid, bijtende eigenschap, v.; fig. bitsheid, scherpheid, v.; **—dailler, Mordiller, —dillonner,** v. a. knabbelen, licht bijten.

Mor‖dant, ante, a. bijtend, invretend; fig. scherp, stekelig, schimpachtig; —, m. vernis, bijtvocht, bijt- of hechtmiddel (der vergulders,

der katoendrukkers enz.); nijphoutje (van een letterzetter); spijker met twee punten, m.; **cette voix a du —**, die stem heeft een doordringenden klank; **cet homme a du — dans l'esprit**, die man heeft een scherpen geest; **—deur, euse**, a. bijtachtig; m. bijter; **—dicant, ante**, a. scherp, prikkelend, bijtend, invretend; fig. scherp, vinnig, bits.

Mordieus (pr. **ue**), adv. (mot lat.) met hand en tand: **soutenir son opinion —**, zijne meening met hand en tand, hardnekking staande houden.

Mordienne, f. **— de vous!** de drommel hale u! **à la grosse —**, adv. fam. ronduit, zonder veel omwegen; rondborstig; **il les a traités à la —**, hij heeft hun zijne meening ronduit gezegd.

Mordil‖lage, m. het zacht bijten, knabbelen; **—ler**, v. a. zachtjes bijten, beknabbelen.

Mordo‖ré, e, a. bruinrood; **—rure**, f. goudkeverkleur, v.

Mordre, v. a. et n. (lat. mordere) bijten; afbijten, inbijten; fig. berispen, laken; etsen; **s'en — les doigts, les pouces**, spijt of berouw van iets hebben; prov. **chien qui aboie ne mord pas**, blaffende honden bijten niet; **— la poussière, la terre**, in 't gras, in 't stof bijten, sneuvelen; **— à la grappe**, de druif van den tros zelf happen; fig. toebijten; **— à qch.**, smaak in iets krijgen; **— à l'hameçon**, aan den angel bijten, toebijten; fig. zich laten verschalken; **l'ancre mord**, het anker houdt grond, vat in den grond; **le vent mord au nord**, de wind loopt naar 't noorden; fig. **— sur qch.**, iets scherp hekelen.

More, Maure, m. moor, zwarte; **traiter qn., en user avec qn. de Turc à —**, iem. barbaarsch, zonder verschooning behandelen; **cheval cap** ou **cavecé de —**, moorkop, m. (soort paard); prov. **à laver la tête d'un —, on y perd sa lessive**, 't is den Moriaan gewasschen, vergeefsche moeite; **gris de —**, donker grijs.

Moreau, a. m. **cheval —**, pikzwart paard.

Morée, f. Kaapsche lichtbloem, v.; ijzerhoudende kleiaarde, v.

Morelle, f. nachtschade, v. (plant); waterhoen.

Moresse, Mauresse, f. Moorin, Moorsche vrouw.

Moresque, a. Moorsch; f. moorendans, m.; Moorsche schilderij, v.

Morfil ou **Marfil**, m. draad, die aan een mes blijft als het geslepen is, m.; onbewerkt ivoor.

Morfon‖dre, v. a. verkouden, door koude bevangen, door en door koud maken; **se —**, v. pr. verkleumen, van koude verstijven, verkouden raken; fig. te vergeefs wachten; **—du**, m. arme koulijder; **—dure**, f. verkoudheid der paarden, v.

Morganati‖que, a. **mariage —**, morganatisch huwelijk, huwelijk met de linkerhand; **—quement**, adv. op morganatische wijze.

Morgeline, f. vogel- of muurkruid.

Morgen, m. morgen (= 600 ares), Duitsche en Nederlandsche vlaktemaat.

Morgoule, f. zeenetel, v.

Morgue, f. trotschheid, opgeblazenheid, v.; hoogmoed, m.; Morgue, plaats te Parijs, waar men hen die dood gevonden zijn, ten toon legt, lijkhuis.

Morgué! Morguienne! int. te duivekater, verduiveld, drommels.

Morguer, v. a. **qn.**, iemand trotseeren, trotsch bejegenen.

Moribond, onde, a. (lat. moribundus; de mori, mourir) zieltogend, op sterven liggend; m. et f. doodzieke, zieltogende.

Moricaud, aude, a. (rad. More) donkerbruin; **—**, m. et f. donkerbruin mensch.

Mori‖géné, ée, a. goed onderwezen of opgevoed; tot plicht teruggebracht; **—géner**, v. a. (lat. mores, mœurs; gignere, produire) †goed opvoeden; terechtwijzen, de les lezen.

Morille, f. morille, v. (soort van paddenstoel).

Morillon, m. rotgans, v.; soort van zwarte druif, v.; pl. ruwe en kleine smaragd, m.

Morinelle, f. pluvier of regenvogel, m.

Morion, m. helm of stormhoed (in vroegere tijden), m.; †hellebaardslagen op het achterdeel (straf der soldaten).

Mormo‖n, onne, a. Mormoonsch; m. et f. Mormoon, Mormoonsche; **—**, m. Mandrilaap, m.; **—niser**, v. a. tot Mormonen maken; **—nisme**, m. godsdienst der Mormonen, m.

Mor‖ne, a. droevig, treurig, verdrietig, bedrukt; donker, duister, dof; **—**, m. kleine hoogte (in de Antillen), v.; **—né, e**, a. stomp; **lance —née**, afgestompte lans, tournooilans, v.

Morniffle, f. fam. muilpeer, oorveeg, v.; soort van kaartspel.

Moro‖sé, a. (lat. morosus) treurig; **—se**, a. knorrig, verdrietig, gemelijk; **—sité**, f. knorrigheid, grommigheid, v.

Morphée, m. de god des slaaps; fig. **être dans les bras de —**, slapen.

Morphine, f. (de Morphée, dieu du sommeil) opiumzuur, morphine, v.

Morpholo‖gie, f. (gr. morphê, forme; logos, discours) vormingsleer, v. der lichamen; **— des langues**, leer van den vorm en de veranderingen der woorden.

Morpion, m. platluis, v.

Mors (pr. **mor**), m. (rad. mordre) gebit, mondstuk aan den toom van een paard; bek van eene schroef, m.; **prendre le — aux dents**, op hol slaan (van paarden); fig. fam. na lange rust met verdubbelden ijver aan het werk gaan.

Morse, m. walrus, m., zeekoe, v.; pl. buitenrij van straatsteenen, v.

Morsure, f. beet met de tanden, m.; **— d'âme**, wroeging, v.; berouw.

Mort, f. (lat. mors, mortis) dood, m.; afsterven, overlijden; **belle —**, roemrijke dood; **mourir de sa belle —**, een natuurlijken dood sterven; **souffrir — et passion**, fam. groote smart lijden; **souffrir mille —s**, vreeselijk lijden; **à la vie et à la —**, voor eeuwig; **être au lit de —, à l'article de la —**, op het uiterste liggen, zieltogen; **avoir la — dans l'âme, dans le cœur**, diep bedroefd zijn; **peine de —**, doodstraf; **arrêt, sentence de —**, terdoodveroordeeling, v.; **haïr à la —**, doodelijk haten; **c'est une — que (d'attendre si longtemps)**, fam. het is verschrikkelijk (dat men zoo lang moet wachten); **— civile**, het verlies van alle burgerrechten; **malade à la —**, doodziek; **blessé à —**, doodelijk gekwetst; **— de l'eau**, dood tij met kwartier maan; **vouloir mal de — à qn.**, iemand het ergste toewenschen, hevig op iemand gebeten zijn; prov. **après la — le médecin**, als het kalf verdronken is, wil men den put dempen; **point de remède contre la —**, tegen den dood is geen kruid gewassen; **— aux rats**, rattenkruid; **— aux poules**, zwart bilzenkruid.

Mort, Morte, a. dood, gestorven, overleden;

balle —e, matte kogel; **eau —e,** stilstaand water; **la mer Morte,** de Doode zee; **argent —,** dood kapitaal (renteloos liggend geld); **saison —e, —e(-)saison,** f. stille tijd, komkommertijd (voor de zaken); **il est — —,** hij is voor goed dood, fam. zoo dood als een pier; **frapper sur qn. comme sur une bête —e,** iemand beuken als een stokvisch; —, m. e, f. doode, m. en v.; lijk; **faire le —,** zich doodstil houden; **tête de —,** doodshoofd; prov. **les —s ont toujours tort,** dooden kunnen zich niet verdedigen; **le — saisit le vif,** de doode reikt den levende de hand, de overlevende erfgenaam treedt door den dood des erflaters dadelijk in 't bezit van diens vermogen; **faire un —,** met den blinde spelen.

Mortadelle, f. Italiaansche metworst, saucijs, v.

Mor‖taillable, a. lijfeigen; **les —s,** de lijfeigenen; **—taille,** f. lijfeigenschap, v.

Mor‖taise, f. inkerving, insnede, vore in het hout, waarin houvasten gevoegd worden, v.; gat voor een pen; **—taiser,** v. a. een gat maken, met pen en gat maken.

Mortalité, f. sterfelijkheid, v.; sterfte, v.; sterftecijfer; **tables de —,** sterftetabellen, v.

Mort-bois, m. onnut, slecht hout, in boschen, struiken, enz.; **bois mort,** dood hout.

Morte-eau, f. ebbe, v., laag getij; pl. **des mortes-eaux.**

Mortel, elle, a. sterfelijk; doodelijk; fig. zeer groot, zeer sterk, ontzettend lang of vervelend; —, m. et f. mensch, sterveling, m. en v.; **péché —,** doodzonde; **il est plongé dans une tristesse —le,** hij is in eene zeer groote droefheid gedompeld; **trois —les lieues,** drie lange, vervelende uren.

Mortellement, adv. doodelijk; zeer sterk.

Mortel‖lerie, f. het steenvergruizen; **—lier,** m steenstamper, m.

Morte-paie m. †oude soldaat of invalide, die zijne soldij blijft genieten; oude knecht, dien men in dienst houdt zonder hem te laten werken; **mortes-paies,** slechte betalers van belastingen.

Morterille, f. witte wijndruif, v.

Morte-saison, f. slechte, slappe tijd, m.; pl. **des mortes-saisons.**

Mort-gage, m. dood pand, aan den schuldeischer verkocht pand; pl. **des morts-gages.**

Mortier, m. (lat. mortarium) mortier; mortel, kalk, m.; kalkput, m.; **bâti à chaux et à —,** stevig gebouwd; **—,** fluweelen muts der voorzitters en kanseliers van de vroegere Parlementen, van de vroegere presidenten der tegenwoordige gerechtshoven; **président à —,** voorzitter van een Parlement, van een gerechtshof; **— du compas,** kompashuisje.

Morti‖fère, a. fig. doodelijk, dat den dood veroorzaakt (van verdriet enz. sprekend); **—fiant, ante,** a. het vleesch doodend, kastijdend; grievend; beschamend; **—fication,** f. het zwart worden der huid, het versterven, afsterven van 't vleesch; het besterven van 't vleesch, van 't wild (om het malscher te maken); tuchtiging, kastijding, v.; fig. beschaming, vernedering, v.; **—fier,** v. a. (lat. mors, mortis, mort; facere, faire) het afsterven van een lichaamsdeel veroorzaken; het vleesch of het wild laten besterven, het eenigen tijd in de lucht hangen, om het malsch te maken; kastijden, stillen, remmen; beschamen, schande aandoen; **— ses passions,** zijne driften temmen; **se —,** v. pr. afsterven, brandig worden (van vleesch); zich kastijden; malsch, murw worden (van vleesch en wild).

Mort-ivre, a. smoordronken.

Mort-né, ée, a. doodgeboren.

Mortuaire, a. tot het sterven, tot het lijk, tot de dooden behoorend; **la maison —,** het sterfhuis; **drap —,** doodkleed; **registre —,** sterflijst, v., doodboek; **extrait —,** doodacte, doodbrief, m.; **les linges —s,** het lijkgewaad; **le brancard —,** de lijkbaar, v.; —, m. sterfgeval; —, f. sterftestatistiek.

Moruau, m. kleine kabeljauw, m.

Morue, f. labberdaan, v.; kabeljauw, m.; **— en bâton, — sèche,** stokvisch; **— salée, — verte,** zoutevisch; **(habit en) queue de —,** rok met spitse panden, stalen pen.

Mor‖ve, f. (lat. morbus, maladie) droes, m.; snot; verrotting der latuw en cichorei, v.; **—veau,** m. pop. taai slijm, dik snot; **—ver,** v. n. vergaan, verrotten (van planten enz.); **—veux, euse,** a. droezig (van paarden); besnot, snotterig; loc. prov. **qui se sent — se mouche,** wien de schoen past, trekke hem aan; **—,** m. et f. fam. snotneus, m. en v.

Morvolant, m. verwarde zijde, v. (bij 't afhaspelen der tonnetjes).

Mosaïque, a. van Mozes, mozaïsch; **—,** f. (gr. mouseion, musée) ingelegd werk, mozaïek.

Mosaïsme, m. leer of wet van Mozes, v.

Mosaïste, m. mozaïekwerker.

Mosarabe, m. Spaansch Christen van Moorsche afkomst.

Moscatelle, Moscatelline, f. muskuskruid.

Moscouade, Moscovade, f. ruwe, ongezuiverde suiker, v.

Moscovite, a. van of uit Moskou, uit Rusland, Moskovisch, Russisch; —, m. et f. bewoner, bewoonster van Moskou, van Rusland.

Mosellan, e, a. aan de Moezel gelegen.

Mosette, f. bisschopsmanteltje.

Mosquée, f. moskee, v. (Turksche tempel, Mohamedaansch bedehuis).

Mot, m. woord; bewoording, v.; gezegde; leus, zinspreuk, v.; oplossing (van een raadsel), v.; **— à double entente,** dubbelzinnig woord; **le grand — est lâché,** het hooge woord is er uit; **trancher le —,** vrijuit spreken; **ne dire —, ne souffler —, ne sonner —,** geen woord zeggen; **dire son —,** ook zijne meening zeggen, ook een duit in het zakje gooien; **avoir le — pour rire,** fam. grappig, kluchtig zijn; **gros —s,** scheldwoorden; hoogdravende woorden; **le petit — pour rire,** geestigheid, waardoor men een gezelschap vermaakt; **bon —,** vroolijke inval, geestig gezegde; **faire des —s,** woordspellingen maken, uien verkoopen; **entendre à demi-—,** fam. met een half woord verstaan; **avoir le — de l'énigme,** het raadselwoord hebben, of het woord kennen, waardoor het raadsel opgelost wordt; het geheim kunnen raden; **— propre,** gepaste uitdrukking; **en propres —s,** woordelijk; **en —s propres,** uitdrukkelijk; **avoir le dernier —,** het laatste woord hebben, gelijk krijgen; **n'avoir pas le — à dire,** niets in te brengen hebben; **traduire — à —,** letterlijk, woordelijk vertalen; **le — à —,** de woordelijke vertaling; **— d'ordre,** (vroeger: **— du guet**), wachtwoord; **donner le —,** het wachtwoord uitdeelen, zeggen wat een ander doen moet; **se donner le —,** met elkander overeenkomen; **prendre le — de qn.,** iem. vragen wat men doen moet; **prendre au —,** op het woord

vatten; **en un —**, adv. in één woord, kortom; **dire les —s et les paroles**, rondweg zijne meening zeggen, ergens geen doekjes om winden; **trainer ses —s**, zeer langzaam spreken; **au bas —**, op zijn minst; **en un —, comme en cent (comme en mille)**, kort en goed.

Motacille, f. kwikstaart, m.

Motelle, Moteille, f. grondel, m. (zeker riviervischje).

Motet, m. motet, kerkgezang, waarin de stemmen altijd verwisselen; zangstuk, dat gewoonlijk eene bijbelspreuk tot onderwerp heeft.

Moteur, m. **trice**, f. (lat. motor; de movere, motum, mouvoir) bewerker, aanlegger; bewegende oorzaak, v.; drijfrad; hefboom, m; bewerkster, aanlegster; —, a. bewegend, drijvend; **force —trice**, beweegkracht.

Motif, m. (lat. movere, motum, mouvoir) beweegreden, drijfveer, v.; thema, hoofddenkbeeld; onderwerp; **il a fait cela de son propre —**, hij heeft dat uit eigen beweging gedaan; fam. **pour le bon —**, met ernstig voornemen om te trouwen.

Motion, f. (lat. motio) beweging, v.; voorstel, motie, v.

Motiver, v. a. de oorzaken of gronden enz. aanvoeren, motiveeren; als grond voor iets dienen.

Moto (con), loc. adv. (ital.) **con —**, met beweging, levendig, aandoenlijk.

Motrice, a. f. zie **Moteur**.

Mot‖te, f. klomp, m.; kluit aarde, v.; heuveltje; **— à brûler**, runkoek, m.; **une — de tourbe**, een turf, m.; **—ter**, v. a. kluitjes aarde naar de schapen werpen om ze te doen gehoorzamen; **se —**, v. pr. zich achter kluiten aarde verschuilen (van wild); **—tereau**, m. strandzwaluw, v.; **—teux**, m. witstaartje; **—tière**, a. **tourbe —**, veengrond, m.

Motus (pr. **uce**), int. fam. stil! zwijg daarvan!

Mou, Molle, a. (lat. mollis) week, zacht; krachteloos, slap; treuzelig, verwijfd; **cordage —**, slap touwwerk; **mer molle**, stille zee; —, m. het zachte, het weeke; long, kalfslong, v.

Mouchar‖d, m. verklikker, bespieder, speurhond, spion; **— à becs**, straatlantaren, v.; **—dage**, m. het spionneeren; **—de**, f. (arg.) de maan; **—der**, v. a. bespieden; v. n. spionneeren, voor spion spelen.

Mou‖che, f. (lat. musca) vlieg, v.; moesje, zwart pronkpleistertje; klein vlug verkenningsschip of adviesvaartuig; **(bateau) —**, kleine rivierstoomboot, v.; spion van de politie, verklikker, gerechtsdienaar; leeren knop aan den stootdegen, m.; zwart punt in het centrum van een schijf; Spaansche vlieg, trekpleister, v.; baardje onder de onderlip; zeker kaartspel; **— à miel**, honigbij, v.; **quelle — vous pique?** wat scheelt u? wat maakt u zoo gemelijk? **pattes, pieds de —**, fam. gekrabbel (fijn, onduidelijk schrift); hanepooten, m.; **querelle sur un pied de —**, fam. twist om eene beuzeling, om een haverstroo; **prendre la —**, opstuiven, plotseling kwaad worden; **être tendre aux —s**, fam. licht geraakt zijn; prov. **on prend plus de —s avec du miel qu'avec du vinaigre**, men verkrijgt meer door zachtheid dan door geweld; **c'est une fine —**, 't is een looze vent, een looze feeks; **il fait la — du coche**, hij hangt den bedrijvigen, onmisbaren man uit; pop. **tuer les —s au vol (à quinze pas)**, verschrikkelijk uit den mond rieken; **il tombe des —s d'hiver**, het sneeuwt; **— à feu, — luisante,** glimworm, m.; **—s volantes**, het muggenzien (oogkwaal); **—s**, pl. eerste lichte barensweeën.

Moucher, v. a. (lat. mucus, morve) snuiten; navorschen, bespieden; **— qn.**, pop. iem. doodslaan; iem. afrossen; iem. op zijn plaats zetten; **— le chanvre**, de slechte einden van den hennep afsnijden; **— une pièce de bois**, het slechte eind van een stuk hout afzagen; **se —**, v. pr. zich snuiten; fig. **il ne se mouche pas du pied, il ne se mouche pas du coude**, hij is bij de hand, hij is lang niet dom; fig. **il ne se mouche pas sur sa manche**, hij is niet onnoozel meer, hij weet wat hij doet.

Mou‖cherolle, f. vliegenvanger, m.; **—cheron**, m. vliegje; mug, v.; pitje eener brandende kaars; **—cheté, ée**, part. et a. gesprenkeld, gespikkeld; **—cheter**, v. a. sprenkelen, spikkelen; knippen, afbeeldsels op stoffen maken of slaan; drukken (katoen); met moesjes borduren; eene floretpunt‖ van een knop voorzien; **—chette**, f. kraalschaaf; kranslijst, kroon van gesneden werk aan eene zuil, v.; **—chettes**, f. pl. snuiter, m.; kinderzakdoek, m.; fam. **des —s!** jawel, morgen brengen! **—cheture**, f. spikkels, moesjes op stoffen; vlekken op de huid van sommige dieren, v.; stippeltjes, sterretjes tot sieraad op beeldwerk aangebracht; brand in 't koren, m.; **—cheur, m. euse**, f. kaarsensnuiter (in den schouwburg enz.), kaarsensnuitster; fam. muizebaard, m.; **—choir**, m. **— (de poche)**, zakdoek; **— de cou**, halsdoek, m.; **en —**, schuin; fig. **jeter le — à une femme**, aan eene vrouw de voorkeur geven boven andere; **—chon**, m. kleine vlieg, v.; **—chure**, f. kaarssnuitsel.

Moudre, v. a. et n. (lat. molere; de mola, meule) malen, vermalen, fijnmalen; prov. **il n'est que d'être à son blé —**, het oog des meesters maakt het paard vet; fig. **— de coups**, bont en blauw slaan; zie ook **Moulu**.

Moue, f. fam. hanglip, pruillip, v.; **faire la —**, de lip laten hangen, pruilen, slecht gemutst zijn.

Mouée, f. mengsel van het bloed van een gevangen dier met brood of andere spijs, voor de jachthonden.

Mouette, f. meeuw, v. (zekere watervogel).

Moufette, Mofette, f. nadeelige stikdamp uit mijnen en onderaardsche holen, m.; stinkdier.

Mouflard, m. **arde**, f. fam. dik opgeblazen gezicht.

Mou‖fle, f. ou m. want, v.; vuisthandschoen, m.; katrol, v.; —, m. smeltkroes, m.; deksel van de kapel of beproevingsoven; fam. smoel, m.; **—fler**, v. a. fam. de wangen en den neus van iemand grijpen; **—flettes**, f. pl. pijpen, om een' heeten ijzeren bout te vatten.

Mouflon, m. wild schaap (op Corsika en Sardinië).

Mouil‖lade, f. het bevochtigen van de tabak met zilt water; **—lage**, m. het weeken, bevochtigen; het ankeren; ankergrond, m.; **aller au —**, ten anker komen; **—le, ée**, a. nat, vochtig; m. vochtig weer; **—le-bouche**, f. zeer sappige zomerpeer, v.; **—lée**, f. vochtig gemaakte rottende lappen in een' papiermolen enz., v.; **—ler**, v. a. (lat. mollire, amollir) weeken; bevochtigen, nat maken; bespoelen; **— (l'ancre)**, het anker werpen of laten vallen, ten anker komen; mouilleeren, ll, gn week uitspreken met den klank j; **— les voiles**, de zeilen natten; **—let**, m. twee samenverbonden

spaken van een rijtuig; **—lette,** f. fam. lang sneetje brood, dat men in een week gekookt ei doopt; **—leur,** m. ankerslot; toestel om tabak te bevochtigen; **—leux, euse,** a. nat, vochtig, drassig; **—loir,** m. netbakje (bij het spinnewiel); **—lure,** f. bevochtiging, natmaking, v.; het vochtig zijn.

Moujik, m. Russische boer.

Mou‖lage, m. het gieten, afgieten; afgietsel; het malen; maalwerk, raderwerk; **—le,** f. (lat. musculus) mossel, v.; —, m. (lat. modulus; de modus, manière) vorm, m., model, gietbank, v.; meetring, meetraam; fig. voorbeeld; **cela ne se jette pas en —,** fam. dat wordt zoo gauw, zoo licht niet gedaan; **être fait au —,** schoon en welgemaakt zijn; **personnes, choses jetées dans le même —,** personen, zaken die op elkaar gelijken als twee droppels water (eig. die in denzelfden vorm gegoten zijn); pop. **— de gant,** muilpeer, oorveeg, v.; **— à boutons,** twintigfrankstuk; **— à gaufres,** pokdalig gezicht; **—lé, ée,** a. afgegoten, in den vorm gegoten enz.; gedrukt; **—lee,** f. afslijpsel; slib, v.; **—ler,** v. a. gieten, afgieten, vormen; drukken; dicht omsluiten; **— du bois,** brandhout meten, in ramen stapelen; **se —,** v. pr. gegoten worden; **se —,** v. pr. fam. **sur qn.,** iemand tot voorbeeld nemen, navolgen; **—lerie,** f. werkplaats, waar iets in vormen gegoten wordt, gieterij, vormerij, v.; **—leur,** m. vormer; vormgieter, gipsgieter; **— de bois,** houtmeter; **—lière,** plaats waar men mosselen vangt; mosselbank, mosselplaat, v.; ader in een molen- of slijpsteen, v.

Mouli‖n, m. (v. fr. moule, meule) molen, m.; **— banal,** dwangmolen, m.; fig. **faire venir l'eau au —,** voordeel aanbrengen; fig. **c'est un — à paroles,** zijn (haar) mond gaat als een klappermolen; **—nage,** m. het malen; zijdereederij, v.; **—né,** a. **bois —né,** m. wormstekig hout; **—ner,** v. a. zijde op den molen bereiden of reeden; den grond omwoelen (van wormen sprekend); **—net,** m. klein molentje voor kinderen; kruisrad (tourniquet, om alleen voetgangers door te laten); figuur van de quadrille; windradje aan den windmolen; **faire le —,** met stok of degen eene snelle omdraaiing doen om slagen te pareeren; snel op handen en voeten omduikelen; **—neur,** m. lakenvoller; **—neur,** m. **euse,** f. **—nier, m. ière,** f. zijdespinner, reeder, tweernder.

†**Moult,** adv. (lat. multum) veel, zeer.

Mou‖lu, ue, part. passé de moudre et a. gemalen; fig. fam. bont en blauw geslagen; **or —,** goud, dat de schilders gebruiken; **—lure,** f. vorming, gieting, v.; gesneden of gehouwen lijst of lofwerk (aan gebouwen enz.); **—lurier,** m. lijstenmaker.

Moumout(t)e, f. (kindertaal:) kat, poes.

Mouphti, Mufti, m. Turksch priester en wetverklaarder.

Mourant, ante, a. stervend, kwijnend, zieltogend; **bleu —,** zeer licht blauw; **trainer une vie —e,** een kwijnend leven leiden; **—,** m. et f. stervende, hij, zij die op sterven ligt.

Mourine, f. zeearend, arendrog, m.

Mourir, v. n. (lat. mori) sterven, overlijden, den geest geven; uitgaan (van licht, vuur enz. sprekend); **— de sa belle mort,** een natuurlijken dood sterven; fig. **— à qch.,** afsterven, afstand doen; fig. **— d'impatience,** van ongeduld sterven; **— civilement,** van de rechten en voordeelen der burgerlijke maatschappij verstoken zijn; **faire — qn. à petit feu,** iem. doodelijk plagen; **mauvaise herbe ne meurt point,** onkruid vergaat niet; **se —,** v. pr. op sterven liggen, zieltogen.

Mouron, m. guichheil, anagallis (zekere plant; vogelvoer.

Mour(r)e, f. (ital. morra) vingerraadspel, morra (Italiaansch spel, waarbij inééns het aantal opgestoken vingers moet worden geraden).

Mousque‖t, m. musket, roer; **porter le —,** fam. bij de infanterie dienen, gemeen soldaat zijn; **— à crochet,** haakbus, v.; †**—tade,** f. musketschot, musketvuur; **—taire,** m. musketier; **air —,** barsch voorkomen; **—terie,** f. musketvuur; **—ton,** m. kort, wijd musket; karabijn, v. ruitergeweer.

Mous‖se, m. scheepsjongen; zwabber, m.; —, f. boommos; loc. prov. **pierre qui roule n'amasse pas —,** twaalf ambachten, dertien ongelukken; **—,** kuilmos, schuim; **—,** a. stomp; **—seline,** f. neteldoek, mousseline; **—selinette,** f. licht neteldoek; **—ser,** v. n. schuimen (als wijn, bier, enz.); **faire —,** fam. woedend maken; buitengewoon prijzen; **—seron,** m. zekere kleine en lekkere meikampernoelie, welke in de lente onder het mos wast, v.; **—seronnière,** f. meikampernoeliebed; **—seux, euse,** a. schuimend, mousseerend; mosachtig; **—sier,** m. herbarium van enkel mossen; **—soir,** m. hetgeen doet schuimen, schuimstok, papiermakersstamper, m.; hollander, roerbak, m. der papiermakers; **—son,** f. mousson, m.; wisselwind, m.; passaatwind; tijd, wanneer hij waait, m.; **—su, ue,** a. mosachtig, bemost; **rose —e,** mosroos.

Mousta‖che, f. (gr. mustax) knevelbaard, snorbaard; baard van de katten, m.; **se brûler la —,** zijne vingers branden; fam. **vieille —,** oude snorbaard, oudgediende; **— de la vergue de civadière,** blinde trijs; **—chu, e,** a. met knevelbaard, gesnord.

Moustille, f. prikkelende geur, m. aroma.

Moustiquaire, f. muskietennet, bedgordijn of net, ter beschutting tegen den steek der muskieten.

Moustique, m. (esp. mosquito, cousin) muskiet, v., soort van groote vlieg in Afrika en Amerika.

Moût (pr. **mou**), m. (lat. mustum) most, m.; hop, v.

Moutard, m. kwajongen, straatjongen.

Moutar‖de, f. mosterd, m.; mosterdzaad; **c'est de la — après dîner,** fam. 't is mosterd na den maaltijd, (van wat te laat komt, van wat men niet meer van noode heeft); **la — lui monte au nez,** fam. hij begint kwaad, ongeduldig te worden; **de la — qui prend au nez,** zeer sterke mosterd, mosterd die in den neus vliegt; **il est fin comme —,** hij is bij de hand; **s'amuser à la —,** zich met beuzelingen ophouden; **—dier,** m. mosterdpotje; mosterdverkooper.

†**Moutier,** vroeger **Moustier,** m. (lat. monasterium) klooster.

Mouton, m. (bas lat. multo) hamel, m.; schaap; schapevleesch, schapeleder; fig. schaapje, lammetje; heiblok; fig. spion, die bij een gevangene opgesloten is; pl. pilaren van eene koets, m.; kleine schuimende golven; kleine wolken, v.; **revenir à ses —s,** tot zijn onderwerp, vorig gesprek terugkeeren; **—s de Panurge,** naapers; **saut de —,** haasje-over; **—, ne,** a. schaapachtig; **la gent —ne,** het schapenvolkje.

Mouton‖naille, f. kudde schapen, v.; fig. domme naäpers; **—nant, e,** a. schuimend, met krullende, witte koppen (van de zee); **—ne, ée,** a. wollig, met kroes, gekruld haar; vol schapenwolkjes (van de lucht); met schuimkoppen (van de zee); **—nement,** m. het schuimen, omkrullen der golven; **—ner,** v. a. kroezen, wollig maken; v. n. omkrullen, schuimen; **— un prisonnier,** een gevangene uithooren, door iem. bij hem te plaatsen die zijn vertrouwen winnen moet; **le ciel se —ne,** de hemel bedekt zich met schapenwolkjes; **—nerie,** f. schaapachtigheid, onnoozelheid, domheid, v.; **—neux, euse,** a. gekroesd; **mer —euse,** omkrullende, schuimende zee; **ciel —eux,** hemel vol schapenwolkjes; **—nier, ière,** a. schaaps..., schaap...; **la multitude —ière,** de gedwee naäpende menigte (als de schapen van Panurge).

Mouture, f. (lat. molitura) het malen; maalgeld; gemalen koren, meel; mengkoren (tarwe, rogge en gerst door elkaar).

†**Mouvance,** f. afhanging van een leen, v.

Mou‖vant, ante, a. bewegend; beweegbaar, onvast, drijvend; †afhangend van een leen; **sables —s,** drijfzand; fig. **la fortune est un sable —,** wie op 't geluk vertrouwt, die heeft op zand gebouwd; **—vement,** m. (rad. mouvoir) beweging, v.; wil, zin, m.; gedachte, v.; oproer, opstand, m., onrust, v.; het gaan van een uurwerk; maat, zangmaat, v.; **faire un — de frayeur,** opschrikken; **— des vagues,** golfslag, m.; **— perpétuel,** perpetuum mobile; **le parti du —,** de partij van den vooruitgang; **—s,** gisting, oproer, opstand; **—vementé, e,** a. vol afwisseling of verscheidenheid; **—ver,** v. a. de aarde los maken of omroeren; **—veron,** m. roerstok der suikerbakkers, m.

Mouvoir, v. a. (lat. movere) bewegen, roeren, in beweging brengen; fig. aandrijven, aanzetten; **se —,** v. pr. zich bewegen, eene beweging maken; **— une question,** eene vraag op het tapijt brengen; v. n. **un fief qui meut d'un autre,** een leen dat leenroerig is van een ander.

Moxa, m. moxa, bijvoetwol, v. (grauwe wollen stof, waarvan men een prop op de huid in brand steekt).

Moye, f. weeke ader in een harden steen, v.

Moyen, enne, a. (lat. medianus, qui est au milieu) middel...; middelst...; middelmatig; **haut-allemand —,** middelhoogduitsch; **être de — âge,** van middelbaren leeftijd zijn; **le — âge,** de middeleeuwen; **costume — âge,** middeleeuwsche dracht; **— terme** ou **—,** middelterm, middelste term; fig. **prendre un — terme,** een middelweg nemen (om een bezwaar uit den weg te ruimen); **écrire en —,** middelgroot schrijven; **—,** m. middel; weg, m.; gelegenheid, v.; vermogen; **au — de,** adv. door middel van, krachtens; **il n'y a pas — d'empêcher cela,** 't is niet mogelijk om dit te beletten; **—s,** pl. aanleg, talenten; vermogen; bewijsredenen, gronden; **c'est un garçon sans —s,** 't is een jongen zonder aanleg; **il a beaucoup de —s,** hij heeft veel talent; **il a des —s,** hij is bemiddeld; **—nant,** prép. door middel van; **—nant que,** conj. ingeval, mits, mitsdien; **—âgeux, euse,** a. (in ongunstige beteekenis:) middeleeuwsch; **—âgiste,** m. kenner, bestudeerder der middeleeuwen; **—ne,** f. gemiddeld getal; middelevenredige, v.; **en —ne,** gemiddeld; **—nement,** adv. middelmatig, tamelijk, zoo zoo; **—ner,** v. a. bemiddelen, middel vinden, te weeg brengen; pop. **il n'y a pas moyen de —,** het is gladweg onmogelijk.

Moyer, v. a. groote steenen naar de ader splijten, hardsteen middendoor zagen.

Moyette, f. korenschelf, v.

Moyeu, m. †dooier van een ei, m.; soort van pruim; naaf van een rad, v.

Mozarabe, zie **Mosarabe.**

Mozette, f. bisschopsmanteltje.

Mû, Mue, part. passé de mouvoir et a. bewogen.

Muable, a. onbestendig, veranderlijk.

Muage, m. p. u. verandering, v.

Muance, f. stemwisseling, v. (tegen den tijd der puberteit). Zie **Mue.**

Muche-pot (à), loc. adv. in 't geheim, ter sluiks; **—,** m. geheime kroeg of tapperij, v.

Mucila‖ge, m. taai sap, slijm; **—gineux, euse,** a. slijmachtig, slijmerig; **glandes —gineuses,** slijmklieren, v.

Mucosité, f. (lat. mucus, morve) slijmerige stof, v.; snot; snotterigheid, v.

Mucus (pr. **uce**), m. (lat. mucus) mucus, slijm.

Muder, v. a. de raas toppen; v. n. doorkaaien, doorkruisen (als de wind het giekzeil van voren vat en terugslaat).

Mue, f. (de muer) stemwisseling, v. (tegen den tijd der puberteit); ruitijd, m.; het ruien, verveeren, verharen, vervellen; uitgevallen veeren of haren, afgestroopte huid, afgeworpen horens; ruikooi voor den valk, v.; donkere mestplaats, donkere mand voor vogels, die men mesten wil; **mettre le chien à la —,** de honden niet meer tot de jacht gebruiken; **être en —,** gevangen zitten; ook: wegens ongesteldheid zijne kamers houden.

Muer, v. n. (lat mutare, changer) ruien, verharen, verveeren, vervellen; wisselen (van de stem, tegen de puberteit); **sa voix commence déjà à —,** de baard zit hem al in de keel.

Muet, ette, a. (lat. mutus) stom, sprakeloos; **—,** m. et f. hij of zij, die stom is, stomme; **carte muette,** blinde kaart, v., landkaart zonder namen; fam. **n'être pas —,** niet op zijn mondje gevallen zijn; **il est le chef — de la conspiration,** hij is 't geheime hoofd der samenzwering; **la loi est un juge —,** de wet is een stomme rechter; **jeu —,** stil, stom spel; gebarenspel; **chien —,** hond die niet aanslaat bij 't opzoeken van 't wild; **(lettre) muette,** f. stomme, niet uitgesproken letter; **à la muette,** adv. stil, zonder geluid.

Muette, f. jachthuis.

Muezzin, m. uitroeper van 't gebed bij de Muzelmannen.

Mufle, m. muil, snoet, snuit of smoel (van zekere dieren), m.; **— de chien, de bœuf, de lion, de veau** ou **muflier,** leeuwenbek, m.; dierekop (tot sieraad), m.

Mu‖fleau, m. groote leeuwenbek, m.; **—flier,** m. leeuwenbek (plant), m.

Mufti, m. Turksche priester, mufti; zie **Mouphti.**

Muge, Mugil, m. harder (zekere visch), m.; **— volant,** vliegende visch.

Mugir, v. n. (lat. mugire) loeien, bulken; fig. loeien, bruisen.

Mugis‖sant, ante, a. loeiend, bulkend; fig. bruisend; **—sement,** m. geloei, gebruik; fig. het bruisen, gebruis.

Muguet, m. (v. fr. muge, musc) lelie der dalen, meibloem, v.; spruw (bij jonggeborenen); fig. fam. pronker, saletjonker.

Mugueter, v. a. fam. den saletjonker spelen; †ergens op loeren.

†**Muid,** m. (lat. modius, mesure) mud of mudde, v. (oude Fransche inhoudsmaat); okshoofd, vat, ton, v. (van den inhoud van een mud).

Muire, f. zout water uit eene zoutbron.

Mulas‖se, f. jong muildier; jonge muilezel, m.; **—sier, ière,** a. muildier..., muilezel... (in samenst.); **industrie —sière,** f. muildierteelt.

Mulâtre, a. et m. f. mulat, mulattin (uit een neger en eene blanke vrouw, of omgekeerd, geboren).

Mule, f. (lat. mulleus) muil, pantoffel, v.; **—s,** pl. winterhielen; —, f. (lat. mula) muilezelin; **ferrer la —,** duurder aanrekenen dan men gekocht heeft.

Mule‖t, m. (lat. mulus) muilezel, m.; muildier; harder, zeebarbeel (soort van visch), m.; **être chargé comme un —,** beladen zijn als een muilezel; —, vaartuig op de kust van Portugal; **—tier,** m. muilezeldrijver; **chemin —,** muilezelpad (te nauw of te steil voor wagens); **—ton,** m. jonge muilezel, m.; **—tte,** f. Portugeesche visschersschuit, v.

Mullette, f. maag der roofvogels, v.

Mulon, m. hoop zout aan den oever der zee, m.

Mulo‖t, m. (lat. mus, muris, rat) groote veldmuis, v.; **c'est un endormeur de —s,** 't is een slimme vos, een geslepen vogel, een bedrieger; **—ter,** v. n. de aarde opwroeten of opgraven.

Mulquinier, m. fabrikant, verkooper van fijn lijnwaad.

Mult, Multi (lat. multum, beaucoup, ou multi, nombreux) (in samenstellingen:) veel.

Multi‖colore, a. veelkleurig; **—flore,** a. veelbloemig; **—forme,** a. veelvormig, dat vele gedaanten aanneemt; **—nôme,** a. met vele nerven, ribben.

Multi‖ple, m. (lat. multiplex) veelvoud, zeker getal, dat een ander getal meermalen in zich bevat; a. veelvoudig, veelvuldig; **—pliable,** a. vermenigvuldigbaar, dat vermenigvuldigd kan worden; **—pliant, ante,** a. vermenigvuldigend; **verre —,** ou **—,** m. glas, dat de voorwerpen vermenigvuldigt; **—plicande,** m. vermenigvuldigtal; **—plicateur,** m. vermenigvuldiger, m.; **—plicatif, ive,** a. vermenigvuldigend; **—plication,** f. vermenigvuldiging, v.; **—plicité,** f. veelheid, menigvuldigheid, v.; **—plier,** v. a. vermenigvuldigen; vermeerderen, v. n. voortelen; zich vermenigvuldigen; **se —,** v. pr. vermenigvuldigd, vermeerderd worden; **—tude,** f. (lat. multitudo) menigte, veelheid, v.; groot getal; fig. volk, gemeen; menigte menschen, schaar, v.; **—valve,** a. dat vele schalen of schelpen heeft (van schelpdieren sprekend); **—s,** f. pl. veelschalige schelpdieren.

Munici‖pal, ale, a. (lat. municipalis; de municipium, municipe) tot een municipium behoorend; gemeentelijk, stedelijk; **lois —pales,** gemeentewetten; **officiers —paux,** gemeenteambtenaren; **conseil —pal,** gemeenteraad; **les (conseillers) —paux,** de gemeenteraadsleden; de gemeenteraad; **garde —pale,** stedelijke wacht, stadswacht; **—pal,** gemeenteambtenaar; man van de stadswacht; **—palement,** adv. gemeentelijk; **—paliser,** v. a. tot eene municipaliteit maken; **—palité,** f. raad der gemeente, m., gemeentebestuur, stedelijk bestuur; gemeentegebied; raadhuis.

Municipe, m. (lat. municipium) Romeinsche vrijstad, v. in 't oude Italië.

Munificence, f. (lat. munificentia; de munus, présent; facere, faire) vorstelijke weldadigheid, groote mildheid, edelmoedigheid, v.

Munir, v. a. (lat. munire) **(de qch.)** voorzien, verzorgen; fig. **se — de patience,** zich met geduld wapenen; **— des vaisseaux,** schepen uitrusten.

Muni‖tion, f. krijgsvoorraad, m.; levensbehoefte, v. proviand; **pain de —,** leger- of kommiesbrood; **—s de bouche** (pop. **—s de gueule**), mondvoorraad, m.; **—s navales,** scheepsbehoeften, v.; **—tionnaire,** m. legerbezorger, proviandmeester; **—tionner,** v. a. van voorraad voorzien, proviandeeren.

Muqueux, euse, a. (lat. mucosus; de mucus, morve) slijmerig; **membranes —euses,** slijmvliezen; **fièvre —euse,** slijmkoorts, v.; **—euse,** f. slijmvlies.

Mur, m. (lat. murus) muur, wand, m.; **— mitoyen d'un fourneau de fonderie,** brandmuur; **— de face,** voor- of buitenmuur, m.; **— de revend,** scheidsmuur of binnenmuur, m.; **— d'appui,** heining van latwerk, v.; **— de clôture,** ringmuur; **— latéral,** zijmuur; **donner de la tête contre un —,** het onmogelijke beproeven; **mettre qn. au pied du —,** iemand in 't nauw brengen; **tirer au —, à la muraille,** schermen tegen iemand, die niets doet dan den stoot afkeeren, muurtrekken, blind pareeren; **entre quatre —s,** tusschen de kale muren; ook: in de gevangenis.

Mûr, e, a. (lat. maturus) rijp, tijdig; fig. rijp, wel beraden, wijs.

Murage, m. stadsbelasting tot onderhoud der muren; v.; ommuring, v.

Murail‖le, f. muur, wand, m.; wand in eene mijnschacht, m.; **se ranger contre la —,** tegen den muur aan gaan staan, op zijde gaan; **il n'y a que les quatre —s,** geen blind paard kan er schade doen; **—lement,** m. metselwerk in een mijnput.

Mural, ale, a. wat op muren betrekking heeft; **carte —e,** wandkaart, v.; **sel —,** muurzout; **couronne —e,** muurkroon, v. (welke de Roeminen dengene gaven, die 't eerst een muur beklommen had).

Mûral, e, a. moerbezievormig.

Mûre, f. (lat. morum) moerbezie, v.; **— sauvage, de ronce** of **de renard, — à poux,** braambezie, braam, v.

Mûrement, adv. fig. rijpelijk, welbedachtelijk.

Murène, f. (lat. muræna) moeraal, m. (soort van zeeaal).

Murer, v. a. bemuren, met muren omringen; toemetselen.

Mûreraie, f. plantsoen van moerbeziën.

Muret, m. muurtje.

Murex, m. murex, soort van purperslak, v.

Muria‖cite, f. steenzout, zoutsteen, m.; **—te,** m. (lat. muria, saumure) zuurzout, kookzout; **—tique,** a. zoutzuur.

Mûrier, m. moerbezieboom, m.; **— sauvage, — des haies,** wilde braambeziestruik.

Mû‖rir, v. n. et a. rijp worden, rijpen; rijp maken; **le soleil mûrit les fruits,** de zon maakt de vruchten rijp; **—rissant, ante,** a. rijpend: rijp makend; rijpwordend.

Murmurant, e, a. murmelend, ruischend, brommend, gonzend.

Murmu‖rateur, m. p. u. muiter, moerder, misnoegde; **—re,** m. (lat. murmur) gemor, misnoegen, gemompel; gemurmel, geruisch;

—rer, v. n. morren, mompelen, brommen; pruttelen; murmelen, ruischen.

Mùron, m. braambezie; wilde framboos, v.

Mur‖rhe, f. murrha, murra (kostbaar mineraal bij de Ouden); **—rhin, ine,** a. **vase —,** van murrha vervaardigde vaas.

Musagète, a. (gr. mousagetês) de muzen aanvoerend; —, m. muzenvriend, muzenaanvoerder.

Musaraigne, f. (lat. mus, rat; aranea, araignée) spitsmuis, v.

Musar‖d, arde, a. lanterfantend, den tijd verbeuzelend; m. et f. beuzelaar, lanterfanter, beuzelaarster; **—der,** v. n. lanterfanten, beuzelen; **—derie,** f. tijdverbeuzeling, lanterfanterij, v.; **—die, —dise,** f. fam. kleinigheid, beuzeling, v.

Mus‖c, m. (lat. muscus) muskusdier; muskus, v.; **couleur de —,** donkerbruin; **herbe au —,** muskusmaluwe; muskuskruid; **—cade,** f. muskaat, muskaatnoot, v.; balletje van een goochelaar; **rose —cade,** muskaatroos, v.; **—cadelle,** f. muskadelpeer, v.; **—cadet,** m. muskadeldruif, v.; muskadelwijn, m.; **—cadier,** m. muskaatboom, m.; **—cadin,** m. muskaatkoekje of amber; fig. pronker, saletjonker; **—cadiner,** v. n. pronken, zich door opschik belachelijk maken; **—cardin,** m. relmuis, kleine hazelmuis, v.; **—cari,** m. muskaathyacint, v.; **—cat, —ade,** a. muskaat...; **—cat,** m. (rad. musc) muskadeldruif, v.; muskaatwijn, m.; muskaatpeer, v.

Mus‖cle, m. (lat. musculus) spier, v.; **—clé, e,** a. gespierd; **—culaire,** a. tot de spieren behoorend; **—culation,** f. gezamenlijke spierbeweging, v.; **—culature,** f. het spierstelsel; **—cule,** f. lende- of schenkelbloedader, v.; **—culeux, euse,** a. spierachtig, vol spieren; **—culosité,** f. hardheid, sterkte der spieren, v.

Muse, f. (lat. musa) zanggodin, v.; fig. dichtkunst, v.; **dixième —,** groote dichteres; **—s,** pl. fig. schoone en fraaie wetenschappen, v.

Museau, m. muil, smoel, bek, m.; snuit, v.

Musée, m. (gr. mouseion, temple des Muses) (oorspronkelijk:) muzentempel, m.; (nu:) museum.

Muse‖ler, v. a. (rad. museau) muilbanden, een muilband of muilkorf aandoen; fig. muilbanden, den mond snoeren; **—lière,** f. muilband, muilkorf, m.; **—llement,** m. het aandoen van een' muilband.

Muséo‖graphe, m. beschrijver van museums; **—graphie,** f. beschrijving van museums.

Muser, v. n. fam. zich met beuzelingen ophouden; prov. **qui refuse, muse,** wie te lang kiest, gaat met leege zakken naar huis.

Muserolle, f. neusriem, m.

Musette, f. zakpijp, v.; doedelzak, m.; liedje voor den doedelzak; vreetzak, etenszak der paarden; broodzak der infanteristen; tasch of portefeuille der schooljongens; **jouer de la —,** op den doedelzak spelen; —, pop. stem; **couper la — de qn.,** iemand tot zwijgen brengen.

Muséum (pr. **ome**), zie **Musée.**

Museur, m. fam. slentelaar, boemelaar.

Musica‖l, ale, a. toonkunstig, muzikaal; **échelle —e,** toonladder; **—lement,** adv. volgens de toonkunst.

Musi‖castre, m. slecht musicus; **—cien,** m. **enne,** f. toonkunstenaar, muzikant, musicus; †**—co,** m. fam. speelhuis, danslokaal; **—comanie,** f. overdreven neiging tot de muziek, v.; **—que,** f. (lat. musica; de musa, muse) toonkunst, muziek, v.; muziekcorps; **— vocale,** zangmuziek; **— instrumentale,** muziek van instrumenten; **— militaire,** krijgsmuziek; **— sacrée, — d'église,** kerkmuziek; **instrument de —,** muziekinstrument; **notes de —,** muzieknoten; **papier de —,** muziekpapier; **écrire la —,** noten schrijven; **lire la —,** van 't blad zingen of spelen; fig. **voilà une autre —!** dat is een ander deuntje! **pays de —,** ongelijk, heuvelachtig land; **— enragée,** kattenmuziek; **—,** pop. restant in een drinkglas.

Musiquer, v. n. muziek maken; v. a. op muziek brengen.

Musoir, m. hoofd eener sluis; ronde punt van een havenhoofd, v.

Mus‖qué, ée —, a. naar muskus riekend; fig. behaagziek, gemaakt, gezocht; **—quer,** v. a. met muskus welriekend maken.

Musse-pot, à, loc. adv. in 't geheim, ter sluiks **(à muche-pot).**

†**Musser (se),** v. pr. zich verbergen.

Mustang, m. wild paard, uit de Zuidamerikaansche pampa's.

Musul‖man, ane, a. mohamedaansch; m. et f. muzelman, moslem, mohamedaan; mohamedaansche; **—manisme,** m. mohamedaansche godsdienst, m.

†**Musurgie,** f. kunst om te componeeren, v.; verhandeling over welluidendheid en wanklank, v.

Mutabilité, f. veranderlijkheid, v.

Mutacisme, Mytacisme, m. het menigvuldig en verkeerd gebruik der letter **m.**

Mutage, m. het zwavelen van den most (om de gisting te beletten).

Mutation, f. (lat. mutatio; de mutare, changer) verandering, verwisseling, v.; **jeux de —,** overgang van het eene stemregister in het andere, m.

Muter, v. a. den most zwavelen (om de gisting te beletten).

Muti‖lateur, m. verminker; **—lation,** f. verminking, v.; gebrek; **—ler,** v. a. (lat. mutilare; de mutilus, coupé, tronqué) verminken; **se —ler,** v. pr. zich verminken.

Mut‖in, ine, a. stijfhoofdig, weerspannig; eigenzinnig; oproerig (van kinderen); m. et f. oproermaker, muiter; oproermaakster; **—né,** oproerig, onstuimig; **se —ner,** v. pr. oproer maken of stichten; weerspannig, eigenzinnig zijn; **—nerie,** f. oproer, muiterij; eigenzinnigheid, weerspannigheid, v.

Mutisme, m. (lat. mutus, muet) stomheid, v.; opgelegd zwijgen.

Mutualité, f. wederzijdsche verhouding, v.; wederkeerigheid, v.

Mutuel, elle, a. (lat. mutuus) onderling, wederzijdsch, wederkeerig; **(assurance) —le,** f. onderlinge assurantie, v. of waarborg, m.; **enseignement —,** m. ou **—le,** f. onderling onderwijs (van groote leerlingen aan kleinere).

Mutuellement, adv. over en weer, onderling, wederkeerig.

Mutule, f. kraagsteen, m. (soort van vierkante zuil naar de Dorische orde uitgesneden).

Mycogénie, f. schimmelvorming, v.

Mygales, f. pl. groote spinnensoorten, v.

Myélite, f. ruggemergsontsteking, v.

Myo‖graphie, f. (gr. mus, muos, muscle; graphein, écrire) spierbeschrijving, v.; **—logie,** f. verhandeling over de spieren, v.; leer der spieren, v.

Myo‖pe, a. (gr. muôps; de muô, je cligne; ôps, œil) bijziend; m. et f. bijziende, m. en v.; **—pie,** f. bijziendheid, v.

Myosotis (pr. **zotice**), m. (gr. mus, souris; ôtos, oreille) vergeet-mij-nietje, muizenoor.

Myotomie, f. ontleding der spieren, v.

Myria (gr. muria), tienduizendmaal.

Myria‖de, f. myriade (10,000); fig. zeer groot getal; **—gramme**, m. tien kilo's; **—litre**, m. 100 hectoliters; **—mètre**, m. tien kilometer; **—nthe**, a. met zeer vele bloemen, veelbloemig; **—pode**, m. (préf. myria et gr. pous, podos, pied) duizendpoot, m.

Myrmidon, m. klein onbeduidend ventje.

Myrobo‖lan, m. myrobolaan, zekere Indiaansche pruim, v.; **—lanier**, m. myrobolaanboom, m.

Myrobolant, zie **Mirobolant.**

Myr‖rhe, f. (gr. murra) mirre, myrrhe, v.; **—rhé, ée**, a. met mirre gekruid.

Myrrhis, m. Roomsche kervel, v.

Myr‖te, m. (lat. myrtus) mirt, mirteboom, m.; **—tiforme**, a. mirtenvormig, dat de gedaante van den mirt heeft; **—tille**, f. mirtebezie, boschbes, v.

Mystago‖gie, f. uitlegging der verborgenheden bij de inwijding, v.; **—gue**, m. geheimenisleeraar, uitlegger der verborgenheden eener religie.

Mystère, m. (gr. mustêrion) geheim; verborgenheid (van den godsdienst), v.; **il n'y a pas grand —**, daar steekt niet veel achter, het is niet moeielijk, 't is geen heksenwerk; **—**, geestelijk tooneelspel (van de Middeleeuwen); **— de la passion (de Notre-Seigneur)**, passiespel.

Mystè‖rieusement, adv. heimelijk, in het geheim; geheimzinnig; **—rieux, euse**, a. verborgen, geheim; geheimzinnig, duister, raadselachtig.

Mysticisme, m. geloof aan geheimenissen of verborgenheden.

Mysti‖cité, f. diepzinnige navorsching van de verborgenheden der heilige schrift, v.; **—ficateur**, m. bedrieger, fopper; **—fication**, f. het foppen, fopperij, v.; **—fier**, v. a. (lat. mysticus) foppen, beet hebben, voor den gek houden met valsche voorstellingen enz.; **—que**, a. verborgen, mystiek (in zaken de religie betreffend); **—quement**, adv. met verborgenheden, volgens den verborgen zin; **—querie**, f. leer vol verborgenheden, v.

Mythe, m. (gr. muthos, fiction) verdichtsel, volksoverlevering, sage, v.

Mythique, a. fabelachtig, verdicht.

Mythographe, m. beschrijver van mythen, overleveringen.

Mytholo‖gie, f. (gr. muthos, fable; logos, discours) godenleer, fabelleer, leer der goden, mythologie, v.; **—gique**, a. tot de mythologie behoorend, mythologisch; **—giste, —gue**, m. uitlegger van de fabelleer of godenleer, mytholoog.

N.

N, m. N, veertiende letter van het alphabeth, v.

Na‖bab (pr. **babe**), m. (mot arabe) nabob. Indisch vorst, rijk Engelschman uit Indië; **—babie**, f. waardigheid, gebied eens nabobs.

Nabot, m. **ote**, f. fam. dwerg; mannetje; dreumesje.

Nacarat, a. helder rood, naar oranje zweemend.

Nacelle, f. (lat. navicella, dimin. de navis, vaisseau) sloepje, bootje, schuitje.

Na‖cre, f. (du persan nakar qui signifie: ornement de couleurs variées) paarlemoer; **—cré, ée**, a. paarlemoer bevattend (van schelpen); paarlemoerkleurig, paarlemoerachtig; m. paarlemoervlinder, m.; **—crer**, v. a. den paarlemoerglans geven; **—crier**, m. **ière**, f. paarlemoerbewerker, -bewerkster; **—cro-culture**, f. parelmosselteelt, v.; **—crure**, f. witheid, blankheid, v. als paarlemoer.

Nadir, m. (mot arabe) voetpunt tegenover het zenith; laagste punt, punt dat, in het benedenste halfrond, het verst van den gezichteinder afstaat.

Naïé, m. vrucht van den Amerikaanschen gombo.

Naffe, Naphe, f. **eau de —**, citroen- of oranje-water.

Na‖ge, f. het zwemmen; **à la —**, adv. zwemmend of met zwemmen; **se jeter à la —**, gaan zwemmen; fam. **en —**, heel bezweet, nat van het zweet; **—**, het roeien; **bancs de —**, roeibanken; **chef de —**, hoofdroeier; **la — d'une chaloupe**, ruimte voor de roeibanken van eene sloep, v.; **le canot est bon de —**, de sloep roeit goed; **—**, onderlaag van een houtvlot; **—geant, e**, a. zwemmend, drijvend; **chair —geante**, de visschen, m.; visch, v.

Nagée, f. slag, m. bij 't zwemmen.

Nageoir, m. zwemplaats, v.

Nageoire, f. vin van een' visch, v.; zwemgordel, m., blaas, v., kurk, v. (die men onder de armen doet om te leeren zwemmen).

Nager, v. n. (lat. navigare, naviguer) zwemmen; bovendrijven; roeien; fig. **— en grande eau**, alles volop hebben, in goeden doen zijn; **— entre deux eaux**, onder water zwemmen; fig. niet weten welke partij te moeten kiezen, beide partijen te vriend houden; **— de long**, over lang roeien, met lange slagen; **— plat**, de riemen snijden bij iederen slag; **— à sec**, grond slaan met de riemen; **— debout**, staande roeien, wrikken.

Nageur, m. **euse**, f. zwemmer, zwemster; roeier, roeister.

Naguère, Naguères, adv. poét. voor weinig tijds, niet lang geleden, onlangs.

Naïa, f. brilslang, hoedslang, v.

Naïade, f. (gr. naias, naiados; de naein, couler) stroomgodin, waternimf, najade.

Naïf, ive, a. (lat. nativus, natif) natuurlijk, ongemaakt, ongekunsteld; ongedwongen; openhartig; eenvoudig, onnoozel; open, gul.

Nain, m. **Naine**, f. (lat. nanus) dwerg; dwergin; **—**, a. dwerg...; **arbre —**, dwergboom, m.; **œuf —**, ei zonder dooier; **des pois**

—s, kruiperwten, v.; **— jaune,** kaartspel, waarbij ruiten zeven de hoofdkleur is **(lindor).**

Nais‖sance, f. (lat. nascentia) geboorte, v.; geslacht; afkomst, v.; fig. oorsprong, m., opkomst, v., begin; **donner (la) —,** het leven geven; **étouffer une querelle dans sa —,** een twist in zijn begin smoren; **la — du jour,** het aanbreken van den dag; **cette fille a de la —,** dit meisje is van hooge afkomst; **prendre —,** een begin nemen, ontstaan; **—sant, ante,** a. geboren wordend; ontstaand, wordend; aanbrekend enz.

Naître, v. n. (lat. nasci) geboren worden, ter wereld komen; uitloopen, uitk· men; beginnen; uitkruipen; opgaan; aanbreken; **ce ruisseau naît à deux lieues d'ici,** deze beek ontspringt twee uren van hier; zie ook **Naissant** en **Né.**

Naïve‖ment, adv. op eene ongekunstelde, eenvoudige, naïeve wijze; **—té,** f. (rad. naïf) oprechtheid, openhartigheid; natuurlijkheid, eenvoudigheid; onnoozelheid; ongedwongenheid, naïviteit, v.; **une —,** een onnoozel gezegde.

Nanan, m. fam. suikergoed, suikerwerk, lekkers (kinderwoord); fam. **c'est du —,** 't is iets fijns, iets lekkers.

Nanki‖n, Nanqui‖n, m. nankin (Chineesch linnen; **(couleur) —,** nankin, lichtgeel; **—net,** m. soort van fijn nankin; **—nette,** f. nankinet, zekere lichte katoenen stof.

Nant, m. bergstroom, waterval in de Alpen, m.; slijkstroom, m.

Nantais, e, a. van of uit Nantes; m. et f. inwoner, inwoonster van Nantes.

Nan‖tir, v. a. onderpand, verzekering geven; iem. van iets voorzien; **être —ti de qch.,** in 't bezit van iets zijn; **se —,** v. pr. **(de qch.),** zich dekken, tot onderpand nemen; fam. zich van iets voorzien; **—tissement,** m. onderpand; zekerheid, v.

Nantoise, f. nachtjapon, v.

Napée, f. (gr. napê, vallée) boschnimf, dalnimf.

Napel, m. monnikskap (plant), v.

Napthaline, f. naphtaline, v.

Naphte, m. (gr. naphtha) naphta, v. vloeibare witte aardolie, v.; aether.

Napiforme, a. knol- of raapvormig.

Naples, m. Napels.

Napoléo‖n, m. Fransche goudmunt van 20 franken; **—nien, ienne,** a. Napoleontisch; **—nisme,** m. gehechtheid aan Napoleon; stelsel, beginselen van Napoleon.

Napolitain, e, a. van of uit Napels; m. et f. Napolitaan, Napolitaansche; **—e,** f. napolitaine, v. (lichte, ongekeperde stof).

Nappe, f. (lat. mappa) tafellaken; **— d'eau,** breed watervlak, m.; breede waterval, m.; **— de neige,** sneeuwveld; **mettre la —,** de tafel dekken; **lever, ôter la —,** de tafel afnemen; **trouver la — mise,** bij anderen eten; **— d'autel,** altaarkleed.

Napperon, m. klein tafellaken, servet.

Narcisse, m. narcis (zekere bloem), v.; fig. mensch, die met zich zelven ingenomen, op zich zelven verliefd is.

Narco‖se, f. verdooving, v.; **—tine,** f. narcotine, v. eene der zoutvatbare bases in den opium; **—tique,** a. (gr. narkoô, j'engourdis) et m. slaapmakend, pijnstillend, verdoovend (middel); **—tisme,** m. slaperigheid, verdooving, v.

Nard, m. (lat. nardus) nardus, spijknardus, m.; borstelgras; **— commun,** lavendel, v.

Nar‖gue, f. geringschatting, v.; hoon, m.; **dire — de qch.,** den brui van iets geven, naar iets niet vragen; fam. **— de,** foei! weg daarmede! ik geef er den brui van! **faire — à,** smadelijk trotseeren; **—guer,** v. a. fam. hoonen; bespotten, uittarten, trotseeren; **—gueur,** m. spotter.

Narguilé ou **Narghileh** (pr. **gui**), m. Perzische waterpijp, v.

Narine, f. (lat. naris) neusgat; neusvleugel, m.

Narquois, oise, a. sluw; ondeugend spottend; **parler —,** eene voor anderen onverstaanbare taal (dieventaal) spreken.

Narquoisement, adv. op ondeugend spottende manier.

Narra‖teur, m. **trice,** f. (rad. narrer) verhaler, verteller; verhaalster, vertelster; **—tif, ive,** a. verhalend, vertellend; **—tion,** f. (lat. narratio; de narrare, narrer) verhaal; vertelling, v.; **—tive,** f. kunst van verhalen of vertellen, v.

Nar‖ré, m. verhaal, verslag; fam. **faire des —s,** kletsen; **—rer,** v. a. (lat. narrare) verhalen, vertellen.

Narval, m. walrus, m., zeeëenhoorn, m.

Nasa‖l, ale, a. (lat. nasus, nez) tot den neus behoorend; wat door den neus uitgesproken wordt; **—le,** f. neusklank, m.; **les —les,** de medeklinkers **m** en **n**; **—lement,** adv. door den neus, met een door den neus voortgebracht geluid; **—lisation,** f. het met den neusklank uitspreken; **—liser,** v. a. met den neusklank uitspreken; **—lité,** f. eigenaardigheid, eigenschap der neusklanken.

Nasar‖d, m. orgelregister, dat den toon nabootst van iemand, die door den neus zingt; **—d, e,** a. door den neus sprekend; **—de,** f. fam. knip voor den neus, m.; **homme à —des,** man, die bespot moet worden; **—der,** v. a. fam. een knip voor den neus geven.

Naseau, m. (lat. nasus, nez) neusgat (der dieren).

Nasil‖lard, arde, a. door den neus sprekend; m. et f. hij of zij, die door den neus spreekt; **—lardise,** f. uitspraak door den neus, v.; **—lement,** m. het door den neus spreken; **—ler,** v. n. (lat. nasus, nez) door den neus spreken; met den snuit opwroeten; **—leur,** m. **euse,** f. hij of zij, die door den neus spreekt; **—lonner,** v. n. een weinig door den neus spreken.

Nasique, a. met zeer langen neus.

Nasitort, m. tuinkers, v.

Nason, m. eenhoornvisch, m.

Nason‖né, ée, a. met volgenden neusklank; **—ner,** v. n. hoorbaar door den neus ademen.

Nasse, f. (lat. nassa) fuik, v.; vogelnet; fig. net; strik; fig. **il est dans la —,** hij zit in 't nauw; **donner dans la —,** zich in verlegenheid, in 't nauw brengen.

Nasturce, m. waterkers, v.

Natal, ale, a. (lat. natalis; de natus, né) **pays —,** geboorteland, vaderland; **lieu —, ville —e,** geboorteplaats of -stad, v.; **air —,** geboortelucht, v.; **jour —,** geboortedag, m.; **—ité,** f. geboortecijfer, gemiddeld aantal geboorten.

Nata‖tion, f. (lat. natatio; de natare, nager) het zwemmen; de zwemkunst, v.; **école de —,** zwemschool; **—toire,** a. het zwemmen betreffend; **vessie —,** zwemblaas der visschen, v.

Natif, ive, a. (lat. nativus; de natus, né) geboortig, geboren; **les —s d'un pays,** de inboorlingen; **qualités —ives,** aangeboren eigenschappen; **l'état — de l'homme,** de natuur-

staat van den mensch; **or —, fer —,** gedegen goud, ijzer.

Natio‖n, f. (lat. natio) geslacht, volk, natie, v.; **les —s,** de heidenen, de heidenwereld, v. (in den Bijbel); **la grande —,** het Fransche volk; **—nal, ale,** a. aan een geheel volk eigen, nationaal; **les —naux,** landgenooten (vooral die in een vreemd land verblijf houden); **—nalement,** adv. in naam der geheele natie; **—naliser,** v. a. nationaliseeren, aan een volk eigen maken; **se —naliser,** v. pr. van dezelfde natie worden, de zeden en gebruiken van een volk aannemen; **—nalité,** f. volkseigenaardigheid, v., volkskarakter; nationaliteit, v.

Nati‖vement, adv. bij de geboorte, van nature; **—vité,** f. (lat. nativitas) geboorte (van Christus, de maagd Maria, van heiligen), v.; stand der sterren bij iemands geboorte, m.

Natron, ou **Natrum** (pr. **ome**), m. koolzuur natron.

Nat‖te, f. (lat. matta) mat, stroomat; vlecht, streng, v.; **tresser de la —,** matten vlechten; **— de cheveux,** platte haarvlecht; **— à trois (brins),** vlecht van drie strengen; **—ter,** v. a. met matten beleggen; vlechten, strengelen; **—tier,** m. mattenmaker, mattenkooper.

Naturalibus, in —, loc. adv. naakt, moedernaakt, in natuurlijken toestand.

Natura‖lisation, f. aanneming als inboorling, verkrijging van 't burgerrecht, naturalisatie, v.; het gewennen aan een klimaat, het inheemsch maken; het opzetten van dieren; **—liser,** v. a. als inboorling aannemen, naturaliseeren; acclimatiseeren, aan een klimaat gewennen, inheemsch maken; dieren opzetten; **se —,** v. pr. inheemsch worden; **—lisme,** m. naturalisme; natuurlijkheid, v.; natuurlijke godsdienst, m.; stelsel of streven van kunstenaars om de natuur terug te geven zooals zij is; **—liste,** m. natuurkundige, natuurkenner, beoefenaar der natuurlijke historie; voorstander van den natuurlijken godsdienst, naturalist; opzetter van dieren; aanhanger van het naturalisme in de kunst; **—lité,** f. natuurlijke toestand, natuurstaat, m.; hoedanigheid van inboorling, v.; naturaliteit, v.; **lettres de —lité,** brieven van naturalisatie.

Nature, f. (lat. natura) natuur; eigenschap, v.; aard, m.; **peindre d'après —,** naar het leven schilderen; **payer en —,** in natura, met natuurlijke voortbrengselen (in plaats van met geld) betalen; **payer le tribut à la —,** den tol aan de natuur betalen; fam. **dans l'état de pure —,** moedernaakt; **— animale, — végétale,** de dieren-, de plantenwereld, v.; **qui a jamais vu des affaires de cette —,** wie heeft ooit dergelijke dingen gezien? **— morte,** stilleven; **— fuyante au feu,** kwikzilver; **de — à,** zoodanig dat.

Naturel, elle, a. natuurlijk; ongekunsteld, enz.; ingeboren; dat tot den inboorling behoort; **parties —les,** geslachtsorganen; **enfant —,** onecht kind; **vin —,** onvervalschte, onvermengde wijn; **laine de couleur —le,** ongeverfde wol; **c'est un garçon —,** 't is een oprechte jongen; **—,** m. inboorling, m. en v.; natuur, natuurlijke eigenschap en gesteldheid, natuurlijke bekwaamheid en begaafdheid, v.; aard, m.; inborst, v.; natuurlijk gevoel; **c'est un garçon sans —,** 't is een jongen zonder gevoel; **son jeu manque de —,** zijn spel is gedwongen; **au —,** adv. naar de natuur; **bœuf au —,** ossevleesch zonder saus; **—rellement,** adv. natuurlijk; ongedwongen.

Naufra‖ge, m. (lat. naufragium; de navis, vaisseau, et frangere, briser) schipbreuk, v.; **droit de —,** strandrecht; fig. —, bederf, verlies van goederen, onheil; **—gé, ée,** a. dat schipbreuk geleden heeft, verongelukt, door schipbreuk bedorven; **—gé,** m. **ée,** f. schipbreukeling, m. en v.; **—ger,** v. n. schipbreuk lijden; **—geur,** m. strandroover.

Naulage, m. vracht, scheepsvracht, v.

Naumachie, f. (lat. naumachia) spiegelgevecht van schepen.

Nau‖séabond, onde, a. (lat. nauseabundus) walgelijk; afkeerwekkend; **—sée,** f. (lat. nausea) walging, v.; braaklust, m.; fig. **ce livre me donne des —s,** dat boek doet mij walgen; **—séeux, euse,** a. braakwekkend.

Nautile, f. (gr. nautilos) nautilus, schelpvisch, die in zijne schaal zwemt evenals een bootje, m.; zwemgordel, m.

Nautique, a. (gr. nautikos) tot de scheepvaart behoorend, scheepvaartkundig.

Nautonier, m. **ière,** f. (lat. nauta, matelot) schipper, zeeman (in dichterlijken stijl); schippersvrouw.

Navaga, m. kabeljauw, m.

Navaja, f. Spaansch mes.

Naval, ale, a. (lat. navis, vaisseau) scheeps-, wat tot de zeevaart of tot de schepen behoort; **combat —,** zeegevecht; **puissance —e,** zeemogendheid; **science —e,** zeevaartkunde; **école —e,** zeevaartkundige school (vooral ter opleiding van zeeofficieren); **—e,** f. dok, werf.

Navarrais, e, a. uit of van Navarre; m. et f. inwoner, inwoonster van Navarre.

†**Navée,** f. scheepslading, v.

Nave‖t, m. (lat. napus) raap, koolraap, v.; knol, m.; (arg.) rond voorwerp, zonder plastischen, artistieken vorm; ronde arm, waaraan het spierstelsel niet te onderkennen valt; **—tier,** m. galonmaker, passementwerker; **—tière,** f. knol- of raapakker, m.

Navette, f. (rad. navet) raapzaad, koolzaad; **grosse —,** winterkoolzaad; **—,** (lat. navis) Indiaansch vaartuig, kano, v.; weversspoel, v.; fig. **faire la —,** gedurig heen en weer gaan; **—,** zilveren wierookdoosje; klomp lood, m.

Naviculaire, a. scheep- of schuitvormig.

Naviga‖bilité, f. bevaarbaarheid, v.; **—ble,** a. vaarbaar, bevaarbaar; **—teur,** m. (lat. navigator) zeevaarder, zeeman; **—tion,** f. (lat. navigatio) zeevaart, scheepvaart; zeevaartkunde, v.; **— intérieure,** binnenlandsche scheepvaart; **— aérienne,** luchtscheepvaart.

Naviguer, v. n. (lat. navigare) varen, ter zee varen, zeilen; **— le long des côtes,** langs de kusten varen; **— pour l'état, pour le commerce,** ten oorlog, ter koopvaardij varen; **art de —,** stuurmanskunst.

Naville, f. besproeiingskanaal.

Navire, m. (lat. navis) schip, zeeschip, groot vaartuig; **— en course,** schip ter kaapvaart uitgerust; **— en selle,** schip. dat voor en achter te veel opspringt; **— marchand,** koopvaardijschip; **— en charge,** in lading liggend schip; **— à fret,** vrachtschip; **chargé sur le —,** verscheept, aan boord.

Navrant, ante, a. hartverscheurend, hartbrekend, grievend.

Navrer, v. a. fig. het hart diep treffen, breken, verscheuren; **j'en ai le cœur navré, j'en suis navré,** mijn hart bloedt daarbij.

Nazaréen, enne, m. et f. Christen, Christin.
Naze, Nase, m. (arg.) neus, m.
Ne, adv. **ne.... pas,** niet.
Né, ée, part. passé de naître et a. geboren, ter wereld gekomen, geboortig; **bien —, mal —,** van goede, van slechte afkomst; wel geaard, slecht geaard; **mort —,** voor de geboorte gestorven; **nouveau —,** eerst of pas geboren.
Néanmoins, adv. niettemin, niettegenstaande, echter, evenwel, nochtans.
Néant, adv. fam. niets; **—,** m. niet; nietigheid; nietswaardigheid, v.; **créer, tirer du —,** uit het niet scheppen; **tirer qn. du —,** iem. uit eene lage sfeer opheffen; **homme de —,** een ware nul; man van lage afkomst; **réduire à —, mettre au (à) —,** vernietigen.
Nébu‖lé, e, a. bewolkt; **—leux, euse,** a. (lat. nebulosus) bewolkt, nevelig; fig. **front —,** bewolkt voorhoofd; **écrivain —,** duister schrijver; **étoile —euse,** ou **—euse,** f. nevelster, v.; **—euse,** f. nevelvlek, v., nevelwolk, m.; **—losité,** f. nevelachtigheid, donkerheid, v.; lichte nevel, m.
Néces‖saire, a. (lat. necessarius) noodig, noodwendig, noodzakelijk; **—,** m. het noodige, noodwendige of noodzakelijke; heimelijk gemak; **faire le —,** zich met een andermans zaken bemoeien; **—,** werkdoosje, toiletkistje, reiskistje; **—sairement,** adv. noodwendig, noodzakelijk, onvermijdelijk; **—sitante,** a. f. **grâce —,** dwingende genade, v.; **—sité,** f. (lat. necessitas) noodwendigheid, noodzakelijkheid; behoeftigheid, v., nood, m., armoede, v., gebrek; **de seconde —,** niet volstrekt noodzakelijk; **faire de — vertu,** van den nood eene deugd maken; **—s,** pl. noodwendigheden, v.; heimelijk gemak, stilletje; nooddruft, v.; **faire ses —s, aller à ses —s,** naar de bestekamer gaan; **—siter,** v. a. noodzaken, dwingen, noodzakelijk maken; **—siteux, euse,** a. nooddruftig, behoeftig, arm; m. et f. behoeftige, arme.
Nécro‖loge, m. (gr. nekros, mort; logos, discours) doodenboek, doodenregister; **—logie,** f. levensbeschrijving van een overledene, v.; **—logique,** a. necrologisch, de levensbeschrijving van een overledene betreffend; **—mance, mancie,** f. (gr. nekros, mort; manteia, divination) bezwering der geesten, zwarte kunst, v.; **—mancien,** m. **ienne,** f. geestenbezweerder, geestenbezweerster; toovenaar, toovernaarster, tooveres; **—mant,** m. zie **Nécromancien; —phore,** m. (gr. nekros, mort; phoros, qui porte) doodgraver (kever), m.; **—pole,** f. (gr. nekros, mort; polis, ville) doodenstad; (onderaardsche) begraafplaats, v.
Nécro‖se, f. (gr. nekros, mort) versterving van beenderen, v.; het dood of ongevoelig zijn van eenig lid; **—ser,** v. a. et **se —ser,** v. pr. versterven.
Nectaire, m. honigkelk der bloemen, m.
Nectar, m. (gr. nektar) godendrank, nectar, m.; fig. zeer lekkere wijn, m.
Nectarothèque, f. honigvat.
Néerlandais, e, a. Nederlandsch; m. et f. Nederlander, Nederlandsche.
Nef (pr. **nèf**), f. (lat. navis, vaisseau) ruim, schip eener kerk; vaas voor 't vorstelijk tafelzilver, v.; **moulin à —,** molen op eene schuit, m.; †**—,** schip, vaartuig (dichterlijk).
Néfaste, a. (lat. nefastus; de nefas, illicite) **jours —s,** dagen, waarop het wegens godsdienstige redenen verboden was recht te spreken (bij de Rom.); **—,** heilloos; fig. **jour —,** ongeluksdag.
Nèfe, f. dikste gedeelte van den bek eens roofvogels.
Nèfle, f. mispel, m.
Nèflier, m. mispelboom, m.
Néga‖teur, trice, a. steeds loochenend, ontkennend; m. loochenaar, ontkenner; **—tif, ive,** a. (lat. negativus; de negare, nier) ontkennend, negatief; **—tion,** f. (lat. negatio; de negare, nier) ontkenning, v.; ontkenningswoord; afwezigheid eener eigenschap, v.; **—tive,** f. verwerpend, afkeurend gevoelen; weigerend antwoord; ontkenning, afkeuring, v.; ontkenningswoord; **—tivement,** adv. op eene ontkennende wijze of ontkennender wijze.
Négli‖gé, m. nachtgewaad, morgengewaad, huiskleed; **être en —,** in ochtendgewaad zijn, ongekleed zijn; **un — élégant,** sierlijke ochtendkleeding, v.; **—gé, ée,** a. verzuimd, verwaarloosd; fig. slordig, ongedwongen; **style —,** slordige stijl, m.; **—gement,** m. verwaarloozing, achteloosheid, v.; **—gemment,** adv. onachtzaam, met achteloosheid; **—gence,** f. verzuim; verwaarloozing, achteloosheid, onachtzaamheid, nalatigheid, v.; gebrek aan zorg of vlijt; pl. **—gence de style,** achteloosheid, slordigheid in den stijl, v.; **—gent, ente,** a. nalatig, onachtzaam, achteloos, lui, traag; **—ger,** v. a. (lat. negligere) verzuimen, verwaarloozen; **—ger qn.,** iemand verwaarloozen, niet dikwijls bezoeken; **se —,** v. pr. zichzelf verwaarloozen, slordig, onachtzaam worden.
Négo‖cе, m. (lat. negotium) handel, koophandel, m.; **il fait — de tout,** hij handelt in alles; **—ciabilité,** f. verkoopbaarheid, omzetbaarheid, v.; **—ciable,** a. verhandelbaar, omzetbaar; **—ciant,** m. koopman (in het groot), handelaar; **—ciateur,** m. **trice,** f. onderhandelaar, bemiddelaar; onderhandelaarster, bemiddelaarster; **—ciation,** f. onderhandeling, v.; het verhandelen; **—cier,** v. a. (lat. negotiari; de negotium, affaire, commerce) verhandelen; onderhandelen; **— un emprunt,** gelden verschaffen, eene geldleening negotiëeren; **—,** v. n. handel, koophandel drijven; **se —,** v. pr. verhandeld worden.
Négraille, f. negergespuis.
Nègre, m. **Négresse,** f. (lat. niger, noir) neger, zwarte; negerin; **— blanc,** albino; **négresse,** f. (arg.) wasdoek; in zwart wasdoek gewikkelde kist; flesch wijn; vloo; wandluis.
Négrerie, Négrerie, f. negerhuis; negerwerkplaats.
Négrier, m. handelaar in negers; **vaisseau —,** negerschip, slavenhaalder.
Négrillon, m. **onne,** f. jonge neger, jonge negerin.
Négrite, m. et f. jonge neger of negerin.
Négro‖phage, m. onderdrukker der negers, voorstander van den slavenhandel; **—phile,** m. (de nègre et du gr. philos, ami) negervriend, voorstander der negers, vijand van den slavenhandel.
Négus (pr. **uce**), m. negus, koning van Abyssinië; warme kruidenwijn, m.
Nei‖ge, f. (lat. nix, nivis) sneeuw, v.; fig. witheid, v.; **mais où sont les —s d'antan?** (lett. waar is de sneeuw van 't vorig jaar?) alles verdwijnt, men weet niet waarheen; **habit de —,** nietswaardig kleed; **œufs à la —,** tot schuim geklopt eiwit; **—ger,** v. imp. sneeuwen; **—geux, euse,** a. sneeuwachtig.
Néméen, ne (pr. **mé-in**), a. Nemeïsch, van Nemea (in Argolis).

Némoral, ale, a. in de bosschen levend of groeiend.

Nénies, f. pl. doodenzangen, lijkzangen, m.

Nenni (pr. **na-ni**), adv. fam. neen; **c'est un homme avec qui il n'y a point de —,** 't is een jabroer; hij laat zich tot alles gebruiken; **un doux —,** een liefelijk, zoet neen (dat als ja klinkt); **—-da,** zeker niet, toch niet.

Nénufar, Nénuphar, m. waterlelie, v., plomp, m.

Néo (gr. neos) in samenstelling = nieuw.

Néo-calédonien, ienne, a. nieuw-Schotsch.

Néo-catholicisme, m. nieuw-katholicisme.

Néo-catholique, a. nieuw-katholiek.

Néo‖core, m. koster (in de Grieksche kerk), tempelwachter; **—graphe,** m. invoerder eener nieuwe spelling; **—graphie,** f. nieuwe schrijfwijze der woorden, nieuwe spelling, v.; **—graphisme,** m. nieuwe spelling, v.

Néo-grec, grecque, a. nieuw-Grieksch.

Néo-latin, ine, a. nieuw-Latijn.

Néo‖logie, f. neologie, uitvinding, gebruik van nieuwe woorden; **—logique,** a. wat het gebruik van nieuwe woorden betreft, neologisch; **—logiser,** v. a. et v. n. nieuwe woorden uitvinden en in gebruik brengen; **—logisme,** m. (préf. néo et gr. logos, discours) het gebruik van nieuwe woorden; nieuw woord; **—logue,** m. schrijver of uitvinder van nieuwe woorden, neoloog; **—ménie,** f. nieuwe maan, v.; feest der nieuwe maan; **—phyte,** m. et f. (préf. néo et gr. phutos, né) nieuw bekeerde, m. en v.

Néo-platonicien, ienne, a. nieuw-platonisch.

Néo-platonisme, m. leer der nieuw-platonici.

Neo-zélandais, e, a. Nieuwzeelandsch; m. et f. bewoner, bewoonster van Nieuw-Zeeland.

Népenthès (pr. **pin-tèce**), m. zeker toovermiddel (dat, in wijn gedronken, alle leed deed vergeten); kannekenskruid (Indische plant).

Né‖phralgie, f. (gr. nephros, rein; algos, douleur) nier- of lendepijn, v.; **—phrétique,** tot de nieren behoorend, nierzuchtig; m. lijder aan nierontsteking; middel tegen nierziekten; f. nierontsteking, v.; **—phrite,** f. niersteen, graveelsteen, m.

Népotisme, m. (lat. nepos, neveu) †invloed der nabestaanden van den Paus op de staatsregeering, m.; zucht van hooggeplaatste personen om hunne bloedverwanten en vrienden hooge posten en bedieningen te bezorgen, met achterstelling van verdienstelijker personen.

Neptu‖nales, f. pl. feesten ter eere van Neptunus; **—ne,** m. de god der zee (bij de Heidenen), Neptunus; de planeet Neptunus; zeeatlas met herleide kaarten, m.; **—nien, ienne,** a. neptunisch, door water ontstaan; tot de planeet Neptunus behoorend; **—niens, nistes,** m. pl. natuurkundigen, die de vorming van den aardbol grootendeels aan het water toeschrijven.

Néréide, f. zeenimf, nereide, v. (dochter van Nereus); zeker schelpdier.

Nerf (pr. au sing. **nerfe**; **ner** dans nerf de bœuf et au plur.), m. (lat. nervus) zenuw, pees, spanader, v.; **maladie de —s,** zenuwziekte, v.; **cela donne sur les —s,** dat maakt zenuwachtig, nerveus; **elle a des —s, ses —s,** zij is (weer) nerveus, zenuwachtig, prikkelbaar; **— de bœuf** (pr. **nèr**), bullepees, v.; **—,** fig. voornaamste drijfveer, kracht, ziel, v.; pl. ribben op den rug van een boek.

Nerf-féru, m. **Nerf-férure,** f. (pr. **nèr**) peeskwetsing, v. (in 't loopen door 't eene paard aan 't andere toegebracht).

Nérion, m. oleander, rozenlaurier, m.

Nérite, f. halvemaanhoren, m., nerita, v. (soort van zeeslak).

Neroli, m. oranjebloesemolie, v., geest van neroli, m.

Néron, m. dwingeland, wreed vorst; **—ien, ienne,** a. Neronisch.

Nerprun, m. wegedoren, v.

Ner‖val, ale, a. de zenuwen betreffend, zenuw . . .; **—vé,ée,** a. geribd; **—ver,** v. a. met pezen of zenuwen omwinden of overtrekken; de rugribben van een boek maken; **—veusement,** adv. zenuwachtig; **—veux, euse,** a. zenuwachtig; fig. krachtig, sterk; geribd, met duidelijke bladribben; **bras —,** gespierde arm; **—vin, ine,** a. et m. zenuwsterkend (middel); **—voir,** m. boekbinderswerktuig om de ribben van den band te maken; **—vosité,** f. zenuwachtige prikkelbare toestand, m.; **—vure,** f. ribbing van een boek; bezetting met zenuwen, v.; scherpe kanten aan een kruisgewelf, m.

Nescience, f. onkunde, v.

Nescio vos (mots latins), ik ken u niet, (uitdrukking van weigering).

Nestor, m. fig. de oudste, wijsste en ervarenste; raadgever.

Nesto‖rianisme, m. leer van Nestorius, v.; **—rien,** m. aanhanger dier leer.

Net (pr. **nète**) **Nette,** a. (lat. nitidus, brillant) zuiver, rein, schoon, zindelijk; ledig; helder, glad; fig. klaar, duidelijk, sierlijk; **procédé —,** oprechte handelwijs; **faire maison —te,** den boel zuiveren, de dienstboden wegjagen; **sain et —,** gezond en wel; fam. **il fit tous les plats —s,** hij at al de schotels leeg; **— de tous frais,** vrij van alle kosten; netto, zonder fustage of emballage; **produit —,** zuivere, netto opbrengst; **poids —,** netto of zuiver gewicht; **prix —,** naaste prijs; —, adv. plotseling, in ééns; recht uit, rond uit, onbewimpeld; netto; **refuser —,** kortaf weigeren; **le trancher —,** het vrijuit zeggen; —, m. **au —,** in het net; **mettre au —,** in het net schrijven.

Net‖tement, adv. netjes, zindelijk; ronduit; **—teté,** f. reinheid, zuiverheid; helderheid, blankheid, klaarheid, v.

Netto‖iement, m. het schoonmaken of reinigen; **—yable,** a. wat schoongemaakt, gereinigd kan worden; **—yage,** m. het schoon maken of reinigen, schoonmaak, m.; **—yer,** v. a. (rad. net) reinigen, zuiveren, schoon maken; **— le tapis,** in 't spel alles winnen; fig. **— de qch.,** van iets zuiveren; **—,** pop. geld uitgeven; slaan; dooden; **— les plats,** alles opeten; **— qn. sans vergettes,** iemand braaf afrossen; **—yure,** f. veegsel, opgeveegd vuil.

Neuf, a. negen; **—,** m. de negen, m.; de negende van de maand; **le — janvier,** de negende Januari; **le — de carreau,** ruiten negen.

Neuf, Neuve, a. (lat. novus, nouveau) nieuw; fig. onervaren, onbedreven, groen, onnoozel; **faire peau neuve,** vervellen; fig. een ander mensch worden; fig. **faire balai —,** volijverig zijn in eene nieuwe betrekking; **êtes-vous encore — dans cette ville?** zijt gij nog vreemd in deze stad? **—,** m. nieuws, het nieuwe; **à —,** nieuw, van nieuws op; **remettre à —,** weder als nieuw maken, geheel hernieuwen; **refaire à —,** opnieuw opbouwen, omwerken; **habiller de —,** in nieuwe kleeren steken.

Neume, m. neuma, herhaling van het slot bij 't kerkgezang, v.; notenteekens (bij het kerkgezang).

Neustrien, ienne, a. uit of van Neustrië.

Neutra‖lement, adv. op onzijdige wijze, neutraal; **—lisant, ante**, a. neutraliseerend; m. neutraliseerend lichaam; **—lisation**, f. het neutraliseeren of onzijdig maken; **—liser**, v. a. onzijdig, neutraal maken, neutraliseeren; **—lité**, f. onzijdigheid, neutraliteit, v.

Neu‖tre, a. (lat. neuter, ni l'un ni l'autre) onzijdig, geene partij toegedaan, neutraal; **verbe —**, onovergankelijk, onzijdig werkwoord; **—**, m. onzijdige, onpartijdige; **—triser**, v. a. een werkwoord onzijdig maken.

Neuvaine, f. negendaagsch gebed; negental.

Neuviè‖me, a. negende; **—**, m. negende; **—ment**, adv. ten negende.

Névé, m. gletschersneeuw, v.

Neveu, m. (lat. nepos) neef, broeders of zusters zoon; **— à la mode de Bretagne**, zoon van een vollen neef (cousin germain) of volle nicht (cousine germaine); **petit— ou arrière—**, achterneef, zoon van een neef (neveu) of nicht (nièce); **— d'Atlas**, Mercurius; **—x**, pl. (dichterlijk) nakomelingen, m.

Névral‖gie, f. (gr. neuron, nerf; algos, douleur) zenuwpijn, v.; **—gique**, a. zenuwpijn betreffend, neuralgisch.

Névrite, f. zenuwontsteking, v.

Névritique, a. zenuwversterkend.

Névro‖graphie, f. beschrijving der zenuwen, v.; **—logie**, f. (gr. neuron, nerf; logos, discours) zenuwleer, neurologie, v.; **—ptère**, m. netvleugelig insekt (b.v. 't waterjuffertje); **—se**, f. zenuwlijden; zenuwaandoening, v.; **—sé, ée**, m. et f. zenuwlijder, -lijderes; **—tomie**, f. ontleding der zenuwen, v.

Newto‖nianisme (pr. **niouto**), m. stelsel, leer van Newton; **—nien, ienne** (pr. **niouton-in**), a. van Newton of zijn stelsel, Newtoniaansch.

Nez, m. (lat. nasus) neus, m. **— camus, — camard**, stompe neus; **— aquilin**, kromme neus, haviksneus; **— épaté**, platte neus; **— de betterave**, dikke, roode neus; **— qui a coûté cher à mettre en couleur, — enluminé, — de pompette**, jeneverneus; **— retroussé**, wipneus; fig. **cela lui pend au —**, dat hangt hem boven 't hoofd; **avoir le — fin, avoir bon —, avoir du —, avoir le — creux**, een scherpen reuk, een fijnen neus hebben; fig. scherpzinnig zijn; **mettre le — sur qch.**, iets bemerken; **mettre à qn. le — sur qch.**, iem. iets doen bemerken; **on lui a fait un pied de —**, men heeft hem een langen neus gegeven, recht beschaamd gemaakt; **votre — branle**, gij zegt de waarheid niet, gij liegt; **rire au — de qn.**, iemand in 't gezicht uitlachen; **faire son —**, een bedrukt gezicht zetten; **le bout du —**, het tipje van den neus; fam. het aangezicht; **saigner du —**, uit den neus bloeden; fig. fam. gebrek aan moed hebben; **ne pas voir plus loin que son —**, fam. niet verder zien dan zijn neus lang is; **mener qn. par le —, par le bout du —**, iem. bij den neus leiden, met iem. doen wat men wil; **cela lui a passé devant le —**, dat is zijn neus voorbijgegaan; **cela n'est pas pour son —, pour son fichu —**, dat gaat zijn neus voorbij; **donner sur le —, par le — à qn.**, iem. wat op zijn gezicht geven; fig. geducht doorhalen; **tirer les vers du —**, fam. uithooren; **fourrer son — partout**, fam. zich overal mee bemoeien, alles doorsnuffelen; **avoir un pied de —, le — long, le — allongé**, fam. een langen neus krijgen, beschaamd gemaakt worden; **jeter au —, planter au —**, fam. onder den neus wrijven, verwijten; **parler du —**, door den neus spreken; **se rencontrer — à —**, elkander van nabij ontmoeten, elkander tegen het lijf loopen; **avoir le — sur qch.**, met den neus in iets zitten, iets bekijken; pop. **se piquer le —**, zich bedrinken; **le vaisseau est sur le —**, het schip ligt in den neus, is te zwaar van voren geladen; **— coupé (pistachier sauvage)**, m. klappernoteboom, m.

Ni, conj. (lat. nec) noch; **— plus —moins**, adv. even zoo veel, niet meer of minder; **— moi non plus**, ik ook niet.

Niable, a. wat geloochend of ontkend kan worden.

Niai‖s, aise, a. (lat. pop. nidax, de nidus, nid) **oiseau —**, nestvogel, m.; **—**, fig. onnoozel, onhandig, simpel; **—sement**, adv. op onnoozele, domme wijze; **—ser**, v. n. zich onnoozel of kinderachtig aanstellen; beuzelen, zich met beuzelingen ophouden; **—serie**, f. onnoozelheid; zotheid, kinderachtigheid, v.

Niçard, e, a. van of uit Nizza; m. et f. inwoner, inwoonster van Nizza.

†**Nice**, a. (lat. nescius) onnoozel.

Nichan, m. Turksche decoratie, v.

Niche, f. trek, streek, m., poets, v.; vak in een muur, nis, v.; verplaatsbaar hondenhok; **faire une — à qn.**, fam. iemand eene poets bakken, een' trek spelen.

Nichée, f. nestvol, broedsel; fig. gebroed.

Nicher, v. n. nestelen, zijn nest maken; v. a. fam. op eene plaats neer of weg zetten; **— qn. dans la prison**, iemand in de gevangenis zetten; **se —**, v. pr. fig. fam. zich ergens vast nestelen; eene veilige plaats bezetten.

Nichet, m. nestei.

Nicheur, euse, a. nest bouwend.

Nichoir, m. vogelvlucht, broeikooi, v.

Ni(c)kel, m. nikkel.

Nickeler, v. a. vernikkelen.

Nicodème, m. uilskuiken.

Niçois, e, a. uit of van Nizza; m. et f. inwoner, inwoonster van Nizza.

Nicotiane (pr. **ciane**), f. nicotiana, tabak, v.

Nicotine, f. nicotine, v. (zeer krachtig vergift in de tabak).

Nid, m. (lat. nidus) nest; broedsel, nestvol **(nichée)**; **trouver la pie au —**, fig. juist vinden wat men zoekt; **on n'a plus trouvé que le —**, men is te laat gekomen, de vogel was reeds gevlogen; **— d'oiseau, — d'hirondelle**, eetbaar zwaluwnest; —, fig. bron, oorsprong.

Nidification, f. het nestbouwen.

Nidoreux, euse, a. naar gebraden vet of naar vuile eieren riekend of smakend, rottig.

Nièce, f. nicht, broeders of zusters dochter.

Niel‖le, f. brand in het koren, m.; akkernigelle, v.; gemeene bolderik, roode korenbloem, v. **(gerzeau)**; niëllo-werk, zwartplaten; **blé —lé**, brandig koren; **—ler**, v. a. in metaal graveeren; **—leur**, m. vervaardiger van niëllo-werk; **—lure**, f. kunst van niëlleeren; brand in 't koren, m.

Nier, v. a. et n. (lat. negare) loochenen, ontkennen.

Nigau‖d, aude, a. fam. mal, onnoozel; m. et f. gek, zot, onnoozel mensch; gekkin,

zottin, enz.; **—der,** v. n. zotte dingen doen; **—derie,** f. zotternij, v., malle streek, m.

Nigelle, f. nigelle, v. zwarte komijn, m.; **— des champs,** akkernigelle; **— de Damas,** juffertje-in-'t-groen.

Nigrescent, e, a. naar 't zwart zweemend.

Nigri..., in samenstellingen = zwart...

Nihi‖lisme, m. (lat. nihil, rien) nihilisme; **—liste,** m. aanhanger van 't nihilisme, nihilist.

Nilgaut, m. Nijl-gau, m. (gazelachtig dier in Indië).

Nille, f. rond spruitje of lootje uit den wijngaard, als hij bloeit; handvatsel eener kruk.

Nilomètre, m. nijlmeter, nilometer, m.

Nim‖be, m. (lat. nimbus, nuage) kring of straal; stralen-, lichtkrans, nimbus, m. om het hoofd der heiligen, of om Keizers op oude munten; fig. luister, glans, m.; **—bé, ée,** a. met een stralenkrans omgeven.

Nîmois, e, a. van of uit Nimes; m. et f. bewoner, bewoonster van Nimes.

Nip‖pe, f. vooral in 't mv.: **—pes,** pl. kleeren; oude plunje, afgedragen kleeren, oud linnengoed; **—pé, ée,** a. van kleeren voorzien; **—per,** v. a. opschikken, optooien, kleeden; **se —,** v. pr. zich opschikken, zich optooien, zich kleeden.

Nique, f. fam. minachtend of bespottend teeken (met 't hoofd); fig. **faire la — à qch.,** iets verachten, den neus voor iets ophalen.

Nique‖tage, m. het angliseeren van een paard; **—ter,** v. a. een paard angliseeren.

Nitée, f. nestvol.

Nitidule, f. glanskever, m.

Nitouche, f. (fr. n'y touche) **sainte —,** huichelaarster, schijnheilige, femelaarster.

Ni‖trate, m. salpeterzuurzout; **— d'argent, — de cuivre,** zilver-, kopersalpeter; **— de potasse,** salpeter; **—tre,** m. (lat. nitrum) salpeter, salpeterzuurzout; **—treux, euse,** a. salpeterachtig; **—trière,** f. salpetergroeve, v.; **—trique,** a. **acide —,** salpeterzuur, sterkwater; **—trite,** m. salpeterigzuur zout; **—troglycérine,** f. nitroglycerine. v. (sterk ontplofbare olie).

Niveau, m. (lat. libella) paslood, waterpas, richtsnoer, meetsnoer; vlakte, die waterpas is, v.; **— d'eau,** waterpas; peilglas (van den stoomketel eener locomotief); **au —, de —,** waterpas; fig. gelijk met; **— à plomb,** schietlood; **— de l'eau,** waterspiegel, m.; **— des prix,** stand der prijzen.

Nivéen, enne, a. sneeuwachtig.

Nive‖ler, v. a. waterpassen, met het paslood meten; fig. gelijk maken; **— un compte,** eene rekening vereffenen, afdoen; **—leur,** m. waterpasser; fig. gelijkmaker; **—s,** pl. gelijkheidspredikers (in Engeland onder Karel I).

Nivellement, m. meting met het waterpas, v.; het waterpassen; fig. gelijkmaking, v.

Nivéole, f. groot sneeuwklokje, lenteklokje.

Nivernais, e, a. van of uit Nevers; m. et f. inwoner, inwoonster van Nevers.

Nivet, m. geheim voordeel (dat een persoon ontvangt, die voor een ander koopt).

Nivette, f. langwerpige, groote perzik, v.

Nivôse, m. (lat. nivosus, neigeux) Sneeuwmaand, 4e maand van den Republikeinschen kalender (van den 21sten December tot den 19den Januari), v.

Nobi‖liaire, a. adellijk; **la particule —,** het adelaanduidend woordje (in 't Fransch de, in 't Nederlandsch van, enz); m. lijst van al de edelen of adellijke geslachten van een geheel land, v.; **—lissime,** a. alleredelste (zekere titel); **—lité,** f. adel, m.; adellijkheid, v.

No‖ble, a. (lat. nobilis, illustre) adellijk, van adel; fig. edel, verheven, voortreffelijk, heerlijk; **— homme,** edelman; **abbaye —,** adellijke abdij (waarin alleen adellijken werden opgenomen); **parties —s,** f. pl. edele deelen (hart, longen, lever enz.); **père —,** rol van eerwaardig man (op 't tooneel); **un filon —,** rijke ertsader, rijke mijngang, v.; **—,** m. edelman; het edele; nobel, m. (oude munt); **— à la rose,** rozenobel (oudengelsche gouden munt); **—blement,** adv. adellijk, voortreffelijk, heerlijk, op edele wijze; **il s'exprime —,** hij drukt zich met waardigheid uit; **—blesse,** f. adel, m.; ridderschap, v.; fig. edelmoedigheid; verhevenheid, v.; het edele; **— d'extraction,** overoude adel; **— de finance,** gekochte adel; **— d'office, de robe,** ambtsadel; **— par lettres,** uit brieven van adeldom voortvloeiende adel; loc. prov. **— oblige,** adel verplicht tot edele daden.

Noce, f. **Noces,** f. pl. (lat. nuptiæ; de nubere, nuptum, se marier) huwelijk; echt, m.; bruiloft, v.; bruiloftsgezelschap; **épouser qn. en secondes —s,** hertrouwen met iem.; **—s d'argent, —s d'or, —s de diamant,** zilveren, gouden, diamanten bruiloft; **voyage de —s,** huwelijksreis; **justes —s,** wettig huwelijk; **enfants des premières —s,** kinderen uit het eerste huwelijk; **être de —(s), de la —,** op de bruiloft genoodigd zijn; fig. **il n'est pas à —,** hij is er slecht, kwaad aan toe; **— de village,** boerenbruiloft; fig. **il n'a jamais été à pareille —,** hij is nog nooit zoo te gast geweest; pop. **faire —,** pleizier maken; **faire la —,** lustig leven, pierewaaien; **garçon de —,** bruidsjonker; **faire — de chien,** uitspattingen doen; **il est arrivé comme tambourin sur —s,** hij kwam juist van pas.

No‖cer, v. n. pierewaaien; **—ceur,** m. **euse,** f. boemelaar, pierewaaier; lichtzinnige vrouw.

Nocher, m. (lat. nauclerus) schipper, stuurman (dichterlijk).

Nocier, m. **ière,** f. persoon, die bij de bruiloften, bij de huwelijksfeesten voorzit.

Nocif, ive, a. (lat. nocivus) schadelijk, nadeelig.

Noctam‖bule, m. et f. (lat. nox, noctis, nuit; ambulo, je marche) nacht- of slaapwandelaar, -wandelaarster; **—bulisme,** m. slaapwandelaarschap, ziekte van den slaapwandelaar, v.

Noctiflore, a. bij nacht bloeiend.

Noctiluce, a. zich slechts bij nacht openend.

Noctiluque, a. bij nacht lichtend, blinkend of glinsterend.

Noctur‖ne, a. (lat. nocturnus; de nox; noctis, nuit) nachtelijk, hetgeen des nachts geschiedt; **—,** m. nachtgezang (een van de drie deelen der vroegmetten); nocturno (tweestemmige romance, gelijkend op eene serenade); serenade, v.; nachtdier: nachtvogel, nachtvlinder enz.; **—nement,** adv. bij nacht, des nachts.

Nocuité, f. schadelijkheid, nadeeligheid, v.

No‖dal, ale, a. (lat. nodus, nœud) de slingerknoopen of rustpunten in een trillend vlak betreffend; **—dosité,** f. (lat. nodus, nœud) knoesterigheid, knobbeligheid, v.; **—dus** (pr. **uce**), m. knobbel, m.; knoop, m.; hard gezwel.

Noël, m. (lat. natalis, natal) kerstmis, v.; kerstfeest; kerstnacht, m.; **noël,** m. kerstlied; **arbre de —,** kerstboom; prov. **quand — est**

vert, les Pâques seront blanches, een late winter geeft een koud voorjaar; **fleur de —,** zwart nieskruid; **Noël!** hosanna! hoezee! (vreugdekreet in de middeleeuwen).

Nœud, m. (lat. nodus) knoop, strik, kwast; knoest, knobbel, m.; fig. band, m.; zwarigheid, v.; **— gordien,** fig. Gordiaansche knoop, m.; zwarigheid, die onoverwinnelijk schijnt, v.; **trancher le —,** den knoop doorhakken; **filer six —s à l'heure,** zes knoopen in 't uur loopen (van schepen); fig. **filer son —,** zijne biezen pakken; **— coulant,** lus, strik; **— de vache,** oudewijvenknoop, m.; **— d'écoute,** schootsteek, m.; **— d'anguille,** timmersteek, m.; **— de jambe du chien,** trompetsteek, m.; **— de hauban,** staande wantknoop, m.; **—s de ligne,** de lok, de knoopen of merken der loglijn; **— de tisserand,** weversknoop; **— œillet,** oog; **rompre le — de l'amitié,** den band van vriendschap breken; **— de la gorge,** strottenhoofd, Adamsappel; fig. **un rire qui ne passe pas le — de la gorge,** een gedwongen lach; **avoir un — à la gorge,** in groote verlegenheid zijn; **le — du petit doigt,** de knokkel van den pink; **le — et le dénouement d'une tragédie,** de knoop en de ontknooping van een treurspel; **—s,** pl. knoopen (de beide punten, waar de banen van de maan, de planeten en de kometen de ecliptica snijden).

Noguet, m. vruchtben, fruitben of mand, v.

Noie-chien, m. zielverkooper; pl. **des noie-chien.**

Noir, Noire, a. (lat. niger) zwart; donker; morsig, smerig; fig. somber, droefgeestig; boos; afschuwelijk, snood; **du pain —,** bruin brood; **— comme dans un four,** pikdonker; **l'onde —e,** de Styx, rivier der onderwereld; **passer l'onde —e,** (dichterlijk:) sterven; **bêtes —s,** zwart wild (wilde zwijnen, wolven); fig. **c'est ma bête —e,** ik kan hem luchten noch zien; **il y a des points —s à l'horizon,** er vertoonen zich dreigende, zwarte wolkjes aan den horizon; fig. de toekomst is dreigend, donker; **vapeurs —es,** vlagen van zwaarmoedigheid; **— ou blanc,** schuldig of onschuldig; **passer du blanc au —,** van het eene uiterste in het andere vervallen; **— chagrin,** somber verdriet; **raisin —,** blauwe druif, v.; **—,** m. zwart; zwartheid, v.; blauwe plek, v.; zwarte neger; roest, brand, m. (plantenziekte); **en —,** op het ergst, van de zwartste zijde; **voir tout en —,** alles van de donkerste zijde bezien; **— de jais,** gitzwart; **vêtu de —,** in 't zwart gekleed; **prendre le —, quitter le —,** in den rouw gaan, den rouw afleggen; **broyer, faire du —,** alles donker inzien, zich sombere gedachten in 't hoofd halen; **il ne connaît que le — et le blanc,** hij kent geen letter; **— de fumée,** lampezwart; **— animal,** beenderkool; **— d'ivoire,** gebrand ivoor; **— d'Espagne,** kurkzwart; **— d'os,** beenzwart; **avoir des —s,** blauwe plekken, kneuzingen hebben; **mettre dans le —,** het centrum der schijf raken; fig. doel treffen, slagen; zie ook **Noire.**

Noir|âtre, a. zwartachtig; **—aud, aude,** a. zwartbruin; m. et f. persoon, donker van uiterlijk; zwartje; **—ceur,** f. zwartheid, v.; zwarte vlekken in het gezicht, v.; fig. snoodheid, leelijkheid, afschuwelijkheid, v.; **—cir,** v. a. zwart maken; fig. zwart maken, benadeelen, belasteren; v. n. et **se —,** v. pr. zwart worden; zich zwart maken; donker worden (van het weder sprekend); fig. zich onteeren; **le ciel, le temps se noircit,** het weder wordt donker, de lucht betrekt; **—cisseur,** m. zwartverver; **— de papier,** papierbekladder; **—cissure,** f. besmering met zwart, v.; zwarte vlek, v.

Noire, f. zwarte noot, vierde of kwartnoot, v.; **la rouge et la —,** het roode en het zwarte veld (bij het roulettespel); zwart balletje, slechte aanteekening, v. (bij academische examens).

Noir-manteau, m. mantelmeeuw, v.; pl. **des noirs-manteaux.**

Noise, f. fam. twist, m., gekijf, krakeel; **chercher — à qn.,** ruzie met iem. zoeken.

Noiseraie, f. met noteboomen beplante plaats, v.; hazelaarbosch.

Noisetier, m. hazelaar, hazelnoteboom, m.

Noisette, f. (dimin. de noix) hazelnoot, v.; **couleur (de) —,** ou **—,** hazelnootkleur, roodachtig grijs.

Noix, f. (lat. nux) noot, v.; **— de galle,** galnoot; **— muscade,** muskaatnoot; **— vomique,** braaknoot; **— de coco,** kokosnoot; **— de jauge,** groote walnoot; **— de mer,** blaashoren, m.; **— du cabestan,** de kop van de spil, m.; **marcher comme sur des —,** als op noten loopen, met moeite en pijn gaan; **—,** getand rad van een koffie-, pepermolen; **— du genou,** knieschijf; **— de veau,** kalfsklier, v.

Nolet, m. pannengootje.

Noli me tangere (pr. **mé tangéré**), m. (mots lat. qui signif. ne me touchez pas) kruidje roer me niet; voorwerp dat men niet moet aanraken; wilde balsamine, v.

Nolis, Nolisement, Nolissement, m. huring of bevrachting van een schip, v.

Noliser, v. a. een schip huren of bevrachten.

Nolonté, f. tegenovergestelde wil, m.

Nom, m. (lat. nomen) naam, m.; naamwoord; **au — de,** in naam van, uit naam van; **— de baptême, petit —,** voornaam; **— de famille,** familienaam, van, m.; **— de religion,** kloosternaam; **— social,** naam der firma; **il n'est pas en —,** zijn naam wordt in de firma niet genoemd; **ça n'a pas de —,** dat is ongehoord; **sans —,** onbekend; **changer de —,** veranderen van naam, trouwen (van vrouwen); **il vaut mieux que son nom,** hij is niet zoo slecht als 't gerucht gaat; **— propre,** eigennaam; **— commun,** gemeenslachtig zelfstandig naamw.; **— de nombre,** telwoord; **— d'un (nom), — de —, — d'un petit bonhomme, — d'une pipe, — d'un chien!** sakkerloot! alle duivels!

Nomade, a. (gr. nomas, qui fait paître) zwervend, dolend, dwalend (van volken); **—s,** m. pl. zwervende volken.

Nombles, m. pl. bil van een hert, v.

Nom|brant, a. m. **nombre —,** tellend getal; **—bre,** m. (lat. numerus) getal, aantal; getalletter; menigte, v.; laatste cijfer eener som; welluidendheid, v.; **—s,** pl. numeri, het vierde boek van Mozes; **sans —,** adv. onteibaar, in groote menigte; **faire —,** meetellen; **tout fait —,** alles telt mee; **le petit —,** de minderheid, v.; **— pair, impair,** even, oneven getal; **en —,** talrijk, in grooten getale; **avoir un bon — d'amis, avoir — d'amis,** veel vrienden hebben; **—brer,** v. a. tellen, optellen, berekenen; **—breusement,** adv. talrijk, in grooten getale; **—breux, euse,** a. talrijk; voltallig; welluidend.

Nombril (pr. **bri**), m. navel, m.; kelknaad aan vruchten, m.; navelkruid.

Nome, m. (gr. nomos, loi) gezang ter eere

van Apollo; landverdeeling van het oude Egypte, v.

Nomen‖clateur, m. (lat. nomenclator; de nomen, nom) nomenclator, naamnoemer (slaaf, die zijn heer, wanneer hij uitging, den naam van ieder dien hij tegenkwam moest noemen); naamgever; woordenlijst, v.; **—clature,** f. naamlijst, naamsopgave, v., naamregister; al de woorden en termen eener wetenschap.

Nomi‖nable, a. noembaar; **—nal, le,** a. bij name, volgens naam, naamsgewijs; **appel —,** afroeping der namen; **erreur —e,** vergissing in den naam; **Henri III était le chef — de la Ligue,** Henri III was het hoofd in naam van de Ligue; **à un prix presque —,** bijna voor niet; **—nalement,** adv. in naam, nominaal; tegen den nominalen prijs; **—nalisme,** m. stelsel, leer, v. der nominalen; **—naliste,** m. aanhanger van de leer der nominalen; **—nataire,** m. benoemde tot een geestelijk ambt; **—nateur,** m. benoemer; **—natif, ive,** a. benoemend, naamgevend; **—,** m. eerste naamval, nominativus, m.; **—nation,** f. benoeming,| v.; benoemingsrecht; lijst der candidaten naar eene betrekking, v.; **—nativement,** adv. bij den naam.

Nom‖mé, a. genaamd, geheeten, genoemd; zich noemende; benoemd tot, aangesteld; **le ci-dessus —, le sus—,** bovengenoemde; **être bien —,** een gepasten naam dragen; **un — Landry,** een zekere Landry; **à point —,** ten bestemden tijde, op het bepaalde tijdstip; **à jour —,** op den afgesproken dag; **—mément,** adv. met name, in 't bijzonder; **—mer,** v. a. noemen, benoemen, naam geven; den naam zeggen; benoemen, aanstellen; **il le nomma successeur à l'empire,** hij benoemde hem tot zijn rijksopvolger; **se —mer,** v. pr. zich noemen, heeten; **je me nomme Pierre,** ik heet Piet.

Nomocanon, m. verzameling van staats- en kerkwetten, v. (in de Grieksche kerk).

Nomo‖graphe, m. hij die verhandelingen over wetten schrijft; **—graphie,** f. verhandeling over de wetten, schriftelijke wetgeving, v.; **—logie,** f. leer der wetgeving, v.; leer der natuurwetten, v.

Non, adv. lat. non) neen, niet; **— pas,** volstrekt niet; **—, que je sache,** voor zoover ik weet niet; **— seulement,** niet alleen; **— plus,** ook niet; **ni lui — plus,** hij evenmin; **— plus que,** even min als; **pair ou —,** even of oneven; **— que** (avec subj.), niet dat...; **—,** m. neen; **il se fâche pour un oui ou pour un —,** hij wordt om een enkel woord boos.

Non in samenstellingen krijgt in 't meervoud geen **s.**

Non-activité, f. non-activiteit, v.

Nonagé‖naire, a. (lat. nonagenarius) negentigjarig; m. et f. negentigjarig man, negentigjarige vrouw; **—sime,** a. m. **degré —sime,** negentigste graad, m.

†**Nonan‖te,** a. negentig (nog in Zwitserland en Z. Frankrijk).

Non bis in idem, m. niet tweemaal voor dezelfde zaak.

Nonce, m. (lat. nuntius, messager) Pauselijke afgezant, nuncius; Poolsche landbode.

Nonchain, m. soort van herfstpeer, v.

Noncha‖lamment, adv. onachtzaam, met achteloosheid, slordig; **—lance,** f. (lat. non, non; calor, ardeur) onachtzaamheid, achteloosheid, verwaarloozing, v.; verzuim; **—lant, ante,** a. onachtzaam, achteloos, nalatig; **une démarche —e,** een vadzige gang, m.

†**Nonchaloir,** m. achteloosheid, nalatigheid, v.; **—,** v. n. achteloos, nalatig zijn.

Nonciature, f. nunciatuur, Pauselijk gezantschap; gebied van een Nuncius in de vroegere Pauselijke Staten.

Non-combattant, m. niet-medestrijder.

Non-complet, m. het incompleet, het onvolkomene of gebrekkige.

Non-conformiste, m. non-conformist, naam dien de bisschoppelijke kerk in Engeland aan alle protestantsche dissenters, met uitsluiting van gereformeerden en lutherschen, geeft.

Non-conformité, f. onovereenkomstigheid, ongelijkheid, v.

Non-disponibilité, f. niet-beschikbaarheid, v.

None, f. negende uur van den dag in kloosters; none, v. gebed op dien tijd; **—s,** pl. (lat. nonae) in den Romeinschen kalender: nonae, vijfde dag der maand (behalve van Maart, Mei, Juli en October).

Non-être, m. het niet zijn, nietigheid, v.

Nonidi, m. (lat. nonus, neuvième; dies, jour) negende dag eener decade, m.

Non-intervention, f. niet tusschenkomst, v.

Non-jouissance, f. niet genieting, niet bezitting, v.

Non-lieu, m. tegenhouding van een proces, v.; **rendre une ordonnance de —,** (van eene rechtbank:) eene verklaring geven, dat er niet genoeg bewijsmiddelen zijn om eene vervolging in te stellen.

Non-moi, m. het niet-ik.

Nonnain, Nonne, f. fam. non, geestelijke zuster.

Nonnat, m. katvisch, kleine soort van visch in de Middellandsche zee, m.

Non‖ne, f. (lat. nonna) fam. non; **pets de —,** nonnefortjes (luchtig gebak); **—nerie,** f. nonnenklooster; **—nette,** f. **Nonnain,** f. nonnetje, kleine of jonge non; nonnekoekje.

Nonobstant, prép. niettegenstaande, in weerwil van, ondanks; **— que,** (met subj.) in weerwil dat, ofschoon.

Non-ouvré, ée, a. onbewerkt, onbearbeid.

Non-pair, a. oneven.

Nonpareil, eille, a. zonder wederga, weergaloos, onvergelijkelijk.

Nonpareille, f. het kleinste in zijne soort; zeer smal zijden lint; nonpareil, v. kleine soort van drukletter; kleinste vogelhagel; muisjes (suikergoed); groote herfstappel, m.

Non-payement, m. gebrek aan betaling.

Non-permanence, f. niet-duurzaamheid, v.

Non ou **Nec plus ultra,** m. het onovertreffelijke, uiterste, hoogste, beroemdste, het toppunt.

†**Non-prix,** m. **non-valeur,** f. spotprijs, m.

Non-résidence, f. het niet-wonen op de plaats van den ambtszetel.

Non-réussite, f. het mislukken, het niet-slagen.

Non-sanction, f. niet bekrachtiging, v.

Non-sens (pr. **san** ou **sance**), m. onzin, m.

Non-succès, m. slechte afloop, m., het mislukken.

Nonu‖ple, a. negenvoudig; m. negenvoud; **—pler,** v. a. negen maal nemen, met negen vermenigvuldigen.

Non-usage, m. het niet gebruik(en).

Non-valeur, f. onwaarde, waardeloosheid, v.; spotprijs, m.; verval; schuld, die men niet kan invorderen, v.; **papiers de —,** in slecht krediet staande papieren; pl. **des non-valeurs.**

Non-vente, f. gebrek aan debiet of aftrek, niet-verkoop, m.

Non-vue, f. dikke zeenevel, m., mistig weder.

Nopage, m. het noppen (van het laken).

Nopal, m. vijgedistel, Indiaansche vijgeboom, m.

No‖pe, f. nop, v. (wolvlok, wolknoopje enz.); **—per**, v. a. noppen, het laken van noppen of kleine verhevenheden zuiveren; **—peuse**, f. nopster.

Noquet, m. lood in de hoeken van een dakvenster.

Nord, m. (anglo-saxon north) noorden, middernacht; noordenwind, m.; **perdre le —**, den koers kwijt raken; **le pôle —**, de Noordpool; **le Nord**, de Noorderspoorwegmaatschappij (in Frankrijk).

Nord-est, m. noordoost; noordoostenwind, m.

Nord-est-quart-est, m. noordoost ten oosten.

Nord-est-quart-nord, m. noordoost ten noorden.

Nordique, a. Noordsch; m. de Noordsche taal.

Nordir, v. n. naar het noorden draaien (van den wind).

Nor‖disme, m. de partij der Noordelijke Staten (in Amerika); **—diste**, a. de Noordelijke Staten (v. Amerika) betreffend; m. aanhanger der Noordelijke Staten (van Amerika).

Nord-ouest, m. noordwest; noordwestenwind, m.

Nordouester, v. n. noordwest aanhouden, naar het noordwesten wenden.

Nord-ouest-quart-nord, m. noordwest ten noorden.

Nord-ouest-quart-ouest, m. noordwest ten westen.

Nord-quart-nord-est, m. noord ten oosten.

Nord-quart-nord-ouest, m. noord ten westen.

Noria, f. kettingscheprad (waterwerktuig).

Norma‖l, ale, a. (lat. norma, règle) tot regel of model dienend, regelmatig, voorbeeldig; loodlijnig, loodrecht, normaal; **école —e primaire**, kweekschool, normaalschool (tot opleiding van onderwijzers); **école —e supérieure**, kweekschool voor leeraren; **—lement**, adv. op normale of regelmatige wijze.

Normand, e, a. Normandisch, uit Normandië; m. et f. Normandiër, Normandische vrouw; fig. et fam. sluw, doorslepen, geveinsd; **(fin) Normand**, geslepen kerel; **réconciliation normande**, geveinsde verzoening; **réponse normande**, dubbelzinnig antwoord; **il a des griffes de Normand**, hij heeft kromme vingers, hij is niet eerlijk; **normand**, m. Normandisch paard.

Normande, f. soort ploeg, m.

Normandisme, m. Normandische uitdrukking, v.

Norois, Norrois, m. Oud-noorsche, Skandinavische taal, v.

Norrain, e, a. Noordsch, Noorweegsch.

Nos, pron. poss. onze.

Noso, in samenstellingen: ziekte....

Noso‖graphie, f. (gr. nosos, maladie) verhandeling over de ziekten, beschrijving der ziekten, v.; **—logie**, f. verhandeling over de ziekten, v.; **—logiste**, m. kenner der ziekteleer, patholoog.

Nostal‖gie, f. (gr. nostos, retour; algos, douleur) heimwee; **—gique**, a. het heimwee betreffend.

Nostoc, m. aardgelei, v.

Nota of **Nota bene**, loc. adv. let wel; **—**, m. (mot lat. qui signifie notez, remarquez: **nota** qu'il faisait nuit) teeken, nota, v.

Nota‖bilité, f. aanzienlijkheid, opmerkenswaardigheid, v.; **les —s de la ville**, de notabelen van de stad; **—ble**, a. merkwaardig; aanzienlijk, notabel; **—bles**, m. pl. de aanzienlijkste burgers, notabelen; **—blement**, adv. aanmerkelijk, aanzienlijk, veel.

Notaire, m. (lat. nota, note), notaris; loc. prov. **c'est comme si le — y avait passé**, dat staat onomstootelijk vast; **style de —**, kanselarijstijl, m.; **— impérial**, keizerlijk geheimschrijver.

Notalgie, f. ruggepijn, v.

Notamment, adv. voornamelijk, bijzonder, inzonderheid.

Notarial, e, a. notariëel.

Nota‖riat, m. notarisambt, notariaat; **—rié**, a. m. **acte —rié**, notariëele akte, v., geschrift, dat door een notaris is opgesteld.

Notation, f. noteering, v.

Note, f. (lat. nota) teeken, kenteeken; aanteekening, aanmerking; muzieknoot, v.; diplomatieke nota, mededeeling; rekening, v.; **— marginale**, kantteekening; **(livre de) —s**, aanteekenboekje; agenda; **prendre des —s**, aanteekeningen maken; **—**, ou **— d'infamie**, f. schandvlek, v.; **changer de —**, anders spreken of handelen; **— de change**, koerslijst, v.; **avoir de bonnes —s**, goed aangeschreven staan; **chanter la —**, de toonladder afzingen; fig. **il ne sait qu'une —**, hij zingt altijd hetzelfde deuntje.

Noter, v. a. aanmerken, aanteekenen, noteeren; op noten zetten of stellen (in de muziek); **— un chant**, een gezang op noten zetten; **—**, ou **— d'infamie**, fig. voor eerloos verklaren; **notez bien cela**, merk dat wel op.

Noteur, m. schrijver van noten.

Notice, f. (lat. notitia; de notus, connu) kort bericht, kort voorbericht; beschrijving, v.; boekenlijst, v.; **Notice**, Staatsalmanak.

Noti‖ficatif, ive, a. bekendmakend; **—fication**, f. gerechtelijke aankondiging, bekendmaking, kennisgeving, notificatie, v.; **—fier**, v. a. (lat. notus, connu; facere, faire) aankondigen, berichten, kennis geven, notificeeren.

Notion, f. (lat. notio; de nosco, je connais) kennis, notie, v.; denkbeeld, begrip; **les premières —s**, de eerste gronden.

Notoi‖re, a. algemeen bekend, wereldkundig; **—rement**, adv. openbaar, wereldkundig.

Notoriété, f. algemeene bekendheid, v.; **cela est de —**, dat is wereldkundig, overal bekend.

Notozéphyr, m. zuidwestenwind, m.

Notre, (lat. noster) pr. ons, onze.

Nôtre, pr. subst. **le, la —**, de, het onze; **le —**, m. het onze, dat ons toebehoort; **il faut y mettre du —**, wij moeten er van 't onze bijvoegen; **les nôtres**, pl. de onzen (onze bloedverwanten, partijgenooten, landgenooten); **nous pouvons compter sur lui, il est —**, wij kunnen op hem rekenen, hij is ons toegedaan; **nous avons fait des —s**, wij hebben fraaie grappen uitgehaald.

Notre-Dame, f. Onze Lieve Vrouwe (maagd Maria), v.; kathedraal te Parijs.

Notule, f. kleine randteekening, v.

Notus (pr. **uce**), m. zuidenwind, m.

Noue, f. holle pan, voor den afloop van 't water, v.; vorst van een dak, v.; vette en vochtige

weigrond, m.; ingewand, lever en tong, v. van kabeljauw.

Noué, ée, part. et a. geknoopt; stram van leden; die de Engelsche ziekte heeft; fig. ingewikkeld, samengeknoopt; **esprit —,** warhoofd; **bien —,** goed ineengesmolten (van figuren en kleuren).

Nouées, f. pl. uitwerpsels der herten.

Nouement, m. het knoopen, knooping, v.

Nouer, v. a. (lat. nodus, nœud) knoopen, een knoop leggen of maken; fig. **— amitié,** vriendschap sluiten; **— conversation,** een gesprek aanknoopen; **— une partie,** een partijtje maken; **— une action,** de handeling (van een stuk) ingewikkeld maken; **se —,** v. pr. knobbels krijgen, zich tot knobbels zetten; **cet enfant se noue,** dat kind krijgt de Engelsche ziekte; zie ook **Noué.**

Nouet, m. kruidenzakje.

Nouette, f. dakpan met verhoogden rand, v.

Noueux, euse, a. knobbelig, knoestig, kwastig.

Nougat, m. amandelgebakje; lijnkoek, m. (tot beestenvoeder).

Nouilles, f. pl. (all. nudel) noedels, v. (Duitsche spijs van meel, boter en eieren).

Noulet, m. vorst van een dak; goot van holle pannen, v.

Nounou, f. fam. min, v.

Nourrain, m. pootvisch (om in vijvers te zetten), m.

Nourri, ie, part. et a. gevoed, doorvoed, vol; korrelig; krachtig; **un style —,** een krachtige stijl, m.; **blé bien —,** koren met gevulde korrels; **homme bien —,** doorvoed mensch; **fusillade bien —e,** goed onderhouden geweervuur; **pâté —,** sappige pastei.

Nourri‖ce, f. min, voedster; **mère —,** zelfzoogende moeder; **mettre un enfant en —,** een kind bij eene min doen; **cet enfant a été changé en —,** dat kind is bij de min verruild; fig. **il faut qu'on l'ait changé en —,** hij lijkt niets op zijne ouders; **La Sicile était la — de Rome,** Sicilië was de voedster, de graanschuur van Rome; **—cerie,** f. inrichting om vee te mesten, v.; plaats waar men zijdewormen kweekt, v.; **—cier, ière,** a. **père —cier,** voedstervader, pleegvader; **mère —cière,** minnemoeder; **sue —cier, sève —cière,** voedend sap; **—cière,** f. voedster, v.

Nourrir, v. a. et n. (lat. nutrire) voeden, voedsel verschaffen; zoogen; spijzigen; fig. opvoeden; onderhouden; vormen, aankweeken; **— le feu,** het vuur onderhouden, aanhoudend schieten; **— aux lettres,** in de wetenschappen opleiden; **se —,** v. pr. zich voeden, zich generen; fig. zich voeden.

Nourris‖sage, m. **— des bestiaux,** veeteelt of -fokkerij, v.; **—sant, ante,** a voedzaam, voedend, krachtig; **—seur,** m. **— de bestiaux,** vetweider; **—son,** m. voedsterling, m.; voedsterkind; zuigeling, m. en v.; fig. voedsterling, m.; **un — des Muses,** een dichter.

Nourriture, f. voedsel, onderhoud, voeder of voer; zoogtijd, m.

Nous, pr. pers. pl. wij, ons; **ce que c'est que de —!** wat zijn wij menschen toch treurige wezens! **ne — pressons pas,** laat ik mij maar niet haasten.

Nouure, Noueure, f. Engelsche ziekte, zekere kinderziekte, v.; beter: **rachitis.**

Nouveau, Nouvel (vóór mannelijk woord, beginnend met klinker of h muette) **Nouvelle,** a. (lat. novus) nieuw; ander; **un — livre,** een ander boek; **un livre —,** een nieuw, pas verschenen boek; **saison nouvelle,** lente, v.; fig. **c'est du fruit —,** dat is iets zeldzaams, iets onverwachts; **habit —,** nieuwmodische jas; **nouvel —,** andere jas; **—,** fig. onervaren, onbedreven, groen; **homme —,** de eerste van een geslacht, die zich beroemd maakt; **le — monde,** de nieuwe wereld, v. (Amerika); **à nouvelles affaires, nouveaux conseils,** komt tijd, komt raad; **à demain toutes choses nouvelles,** morgen komt er weer een dag; **—,** m. het nieuwe, hetgeen nieuw is; **du —,** nieuws; **voilà du —!** dat is iets zeldzaams! **—,** adv. nieuw; pas; **à —,** opnieuw; **—,** fam. nieuweling, groene, m.

Nouveau‖-né m. **—-née,** f. pasgeborene; pl. **des nouveau-nés, nées.**

Nouveauté, f. nieuwigheid, verandering, v.; nieuws, nieuw tooneelstuk, nieuwe roman; **haute —,** iets geheel nieuws; **être dans la —,** in 't modevak zijn; **magasin de —s,** manufactuurwinkel, m. modemagazijn.

Nouveau-venu, m. pas aangekomene, m.; pl. **des nouveau-venus.**

Nouvel‖le, f. bericht, nieuws; nieuwigheid; nieuwstijding, v.; novelle, verhaal; **c'est une vieille —,** 't is oud nieuws; **on n'en a eu ni vent ni —s,** men heeft niets meer daarvan (van hem) gehoord; **il ne faut pas dire des —s de l'école,** men moet niet uit de school klappen; **envoyer aux —s,** op kondschap, op verkenning uitzenden; **j'ai de ses —s,** ik heb gehoord hoe hij 't maakt; **j'ai reçu de ses —s,** ik heb bericht (een brief) van hem ontvangen; **j'enverrai prendre de ses —s,** ik zal eens laten hooren, hoe hij (de zieke) 't maakt, ik zal eens naar zijne gezondheid laten hooren; **vous aurez de mes —s!** gij zult meer van mij hooren! (bedreiging); **vous m'en direz des —s,** gij zult zien, dat ik gelijk heb; **—s à la main,** nieuwtjes van den dag; **—lement,** adv. kortelings, onlangs, sedert kort; **—les,** f. pl. instellingen van sommige Keizers, v.; **—leté,** f. verstoring in het bezit, v.; **—liste,** m. nieuwtjesjager; novellist.

Nova‖le, f. land, dat pas beploegd en bezaaid is; **—les,** f. pl. tienden, welke de geestelijken van zoodanige landen nemen, v.

Nova‖teur, m. **trice,** f. (lat. novare, innoveren; de novus, noveau) invoerder van nieuwigheden, veranderingen; a. **esprit —,** zucht naar nieuwigheden, veranderingen; **—tion,** f. verandering van een bestaand contract in een ander, v.

Novelles, f. pl. de nieuwe verordeningen of wetten van Justinianus, v.

Novembre, m. (lat. novem, neuf, l'année romaine commençant au mois de mars) November, m. slachtmaand, v.

Novi‖ce, m. et f. (lat. novitius; de novus, nouveau) aankomeling in een klooster; nieuweling, m. en v.; leerling, knaap, page; —, a. onervaren, onwetend; **il n'est pas —,** hij is bij lange na geen nieuweling meer, hij is doorkneed; **—ciat,** m. proeftijd (in de kloosters), m.; plaats in het klooster, waar de nieuwelingen wonen, v.; proef, proeve, v.

Novissimé, adv. fam. onlangs, zeer kort geleden.

Noxal, e, a. nadeelig.

Noyade, f. verdrinking, v.; het doen verdrinken van vele personen (zooals door Carrier in 1794 te Nantes).

Noyal(l)e, f. **(toile de Noyalle),** soort van zeildoek dat te Noyal in Bretagne gemaakt wordt.

Noyau, m. (lat. pop. nucalis) steen, m.; kern, pit (van zekere vruchten), v.; spil van een wenteltrap, v.; fig. kern, oorsprong, m.; **fruits à —,** steenvruchten; **eau de —,** likeur van perziken, kersen, pruimen (steenvruchten); **— d'une comète,** kern van een komeet; **—x,** pl. fam. geld, schijven, v.; **amasser des —x,** veel geld verdienen.

Noyé, ée, a. verdronken; **pays —,** ondergeloopen, overstroomd land; **contours —s,** vage omtrekken; **des yeux —s,** kwijnende, smachtende oogen; **il est — de dettes,** hij steekt tot over de ooren in de schulden; **—,** m. et f. drenkeling, verdronkene.

Noyer, m. (lat. nux, noix) noteboom, m.; noteboomenhout, noten.

Noyer, v. a. (lat. necare, tuer) verdrinken; overstroomen; verdrijven (de kleuren); **se —,** v. pr. zich verdrinken; fig. zich dompelen; **c'est un homme à —,** 't is een zeer slecht mensch; hij is niet waard dat de zon hem beschijnt; **se — dans le sang,** een vreeselijk bloedbad aanrichten; **— les poudres,** het kruit onder water zetten; **le fort du vaisseau est noyé,** het schip ligt over zijne dracht geladen; **la batterie du vaisseau est noyée,** het schip draagt zijne batterij te laag aan het water; zie ook **Noyé.**

Noyon, m. grenslijn, aan het einde van de balbaan, waarin de bal verloopt, v.

Nu, Nue, a. (lat. nudus) naakt, ongekleed; ontbloot, bloot; **— comme la main, — comme un ver,** moedernaakt, geheel naakt; **—-pieds, (les) pieds —s,** blootsvoets; **mettre qn. — comme la main,** iem. geheel uitkleeden; fig. iem. alles afnemen; **épée —e,** bloote degen; **—e propriété,** bloot eigendom (zonder vruchtgebruik); **—(-)propriétaire,** bezitter van een bloot eigendom (zonder vruchtgebruik); **observer qch. à l'œil —,** iets met het bloote oog waarnemen; **les arbres sont —s en hiver,** de boomen zijn in den winter kaal; **— de qch.,** onbloot, niet voorzien van iets; **—,** m. het naakte; de naaktheid, v.; naakt mensch; **à —,** adv. naakt, bloot; fig. onbewimpeld; **monter un cheval à —,** een paard ongezadeld berijden.

Nua‖ge, m. (rad. nue) wolk, v.; nevel, m; fig. beneveling, verduistering, v.; **—gé, e,** a. bewolkt; **—s,** m. pl. fig. wolken van verdriet, zorg of misnoegen, v.; **—geusement,** adv. op bewolkte wijze; **—geux, euse,** a. wolkachtig, bewolkt; fig. duister.

Nuaison, f. tijd of duur van een staanden wind, m.

Nuan‖ce, f. (rad. nuer) schakeering, mengeling (der kleuren, enz.), v.; fig. groote verscheidenheid, v.; **—cer,** v. a. schakeeren, nuanceeren.

Nubécule, f. kleine witte vlek in het oog, v.; wolkje in de urine.

Nubien, ienne, a. van of uit Nubië; m. et f. Nubiër, Nubische vrouw.

Nubi‖le, a. huwbaar; **—lité,** f. huwbaarheid, v. (van een meisje).

Nudité, f. naaktheid, blootheid, v.; schaamdeelen; naakte figuur, naakt beeld.

Nue, f. (lat. nubes) wolk, v.; **élever aux —s, louer jusqu'aux —s, mettre (porter) aux —s,** in de wolken, hemelhoog verheffen; **tomber des —s,** fig. fam. zeer verwonderd zijn; onverwachts komen; **c'est un homme tombé des —s,** niemand weet waar die man vandaan is gekomen; fig. **se perdre dans les —s,** te hoog vliegen (in den stijl), zijn onderwerp uit het oog verliezen; **par-dessus les —s,** bovenmate.

Nuée, f. wolk, zwarte regenwolk, v.; fig. groote menigte; hagelbui (van steenen, enz.), v.

Nuement, adv. zie **Nûment.**

Nuer, v. a. (lat. mutare, changer) schakeeren, mengelen.

Nugatoire, a. niet ernstig gemeend, gekscherend.

Nuire, v. n. (lat. nocere) **(à)** schaden, benadeelen; fam. hinderen; fig. **abondance de bien ne nuit pas,** overvloed schaadt niet; **trop parler nuit,** te veel praten deugt niet.

Nuisible, a. schadelijk, hinderlijk, nadeelig.

Nuisiblement, adv. op schadelijke, nadeelige wijze.

Nuit, f. (lat. nox, noctis) nacht, m.; **— close, — fermée, — noire,** stikdonkere nacht; **à la — tombante, à l'entrée, à la tombée de la —,** bij het vallen van den nacht; **de —,** adv. bij nacht, des nachts; **— blanche,** slapelooze nacht; **les feux de la —,** de sterren; **le flambeau de la —, l'astre, la reine des —s,** de maan, v.; **percer la — des temps, de l'avenir,** in de toekomst binnendringen; **n'avoir de repos ni jour ni —,** des daags noch des nachts rust hebben; **(effet de) —,** nachtstuk, nachtgezicht.

Nuitamment, adv. des nachts, bij nacht.

Nuitée, f. nachttijd; arbeid gedurende een nacht, m.

Nul, Nulle, a. (lat. nullus) geen, geene, niet een, niet eene, m. en v.; **en nulle façon,** op geenerlei wijze; **nulle part,** adv. nergens; fig. nul, van geener waarde, onwettig, krachteloos, nietig; **c'est un homme —,** 't is een onbeduidend man; **—,** m. niemand, geen mensch.

Nulle, f. niets beduidend teeken in een geheim schrift.

Nullement, adv. geenszins, op geenerlei wijze.

Nulli‖fication, f. afschaffing, opheffing (van eene wet), v.; **—fier,** v. a. opheffen, vernietigen (eene wet), voor nul en nietig verklaren.

Nullité, f. nietigheid, onwettigheid, krachteloosheid, v.; onbruikbaar, onbeduidend mensch.

Nûment, adv. naakt; fig. onbewimpeld, rondborstig, oprecht.

Numé‖raire, a. (lat. numerarius; de numerare, compter) getal..., munt...; **pierre —,** mijlsteen; **valeur —,** geldswaarde, v.; **—,** m. baar of gereed geld; **—ral, ale,** a. (lat. numerus, nombre) een getal aanduidend; **—rateur,** m. teller eener breuk, m.; **—ration,** f. telling, kunst van tellen, van rekenen; uitbetaling, v.; **—rique,** a. numeriek, naar 't getal; **supériorité —,** numeriek overwicht; **—riquement,** adv. naar het getal; **—ro,** m. (lat. numerus, nombre) nommer; **bon —,** lot, waarop een prijs valt; fig. fam. **connaître le — de qn.,** iemands geestelijke of zedelijke waarde goed kennen; fig. fam. **d'un bon —, du bon —,** voortreffelijk; pop. **— un!** heel goed! **—rotage,** m. het nommeren; **—roter,** v. a. nommeren; paginéeren.

Numide, a. van of uit Numidië; m. et f. Numidiër, Numidische vrouw.

Numisma‖te, —tiste, m. et f. penningkundige; **—tique,** a. (lat. numisma, pièce de monnaie, médaille) de penningkunde betreffend;

f. penningkunde, v.; **—tographie,** f. beschrijving der oude gedenkpenningen, v.

Nummulaire, f. muntkruid, penningkruid.

Nuncupatif (pr. **non**), a. **testament —,** mondeling gemaakt testament; —, slechts in naam bestaand.

Nundinal, e, Nundinaire (pr. **non**), a. de markt betreffend; **jour —,** marktdag.

Nupha(r), m. nuphar, gele plomp, m.

Nu-pieds, adv. barrevoets; **un va-nu-pieds,** m. fam. schooier, bedelaar.

Nu-propriétaire, m. bezitter van een bloot eigendom, zonder vruchtgebruik (zie **Nu**).

Nuptial, ale, a. (lat. nuptiæ, noces) dat tot de bruiloft behoort; **bénédiction —e,** huwelijksinzegening, v.; **lit —,** bruidsbed.

Nuque, f. nek, achterhals, m.

Nursie, f. soort van kreeft, m.

Nutation, f. schudding van 't hoofd; schuddende beweging van de as der aarde; kromming of wending der planten naar de zon of de ruime lucht, v.

Nu-tête, adv. blootshoofds.

Nutri‖ment, m. voedsel; voedende stof, v.; **—tif, ive,** a. voedend, voedzaam; **—tion,** f. (lat. nutritio; de nutrire, nourrir) voeding, v.

Nychthémère, m. geheele dag, m., etmaal, 24 uren.

Nyctage, f. wonderbloem, nachtschoone, v.

Nyctalo‖pe, m. et f. nachtziende. dagblinde, die beter bij nacht dan bij dag ziet, m. en v.; **—pie,** f. beter, scherper gezicht bij nacht dan bij dag.

Nycto‖bate, m. et f. nachtwandelaar, nachtwandelaarster; **—graphe,** m. werktuig om in 't donker te schrijven.

Nym‖phe, f. (gr. numphê, jeune fille) nimf, v.; pop. v. (van insecten); pl. waterlippen, kleine schaamlippen, v.; **taille de —,** schoone leest; **— d'opéra,** opera-zangeres; **—s de fourmis,** mierenpoppen; **—phœa, —phéa,** m. waterlelie, v.; **—phéacées,** f. pl. op de waterleliën gelijkende planten, v.; **—phée,** f. nymphœum, nimfentempel, m., nimfengrot, v. (bij de oude Rom.); **—phomanie,** f. minnewoede, v.

O.

O, m. O, vijftiende letter van het alphabet, v.; **les O de Noël,** negen kerkzangen, die men negen dagen vóór Kerstmis zingt; **un — en chiffre,** nul, v., niets beteekenend mensch.

O, int. o! och!

Oasis (pr. **zice**), f. oase, v., vruchtbare plek in de woestijn.

Obédien‖ce, f. (lat. obedientia) onderdanigheid, gehoorzaamheid, onderwerping, v.; geleiof reisbrief van den overste eens kloosters; **lettre d'—,** toestemming tot 't geven van onderwijs (door een prior afgegeven); **pays d'—,** land, waar de paus tot alle prebenden benoemt; **ambassade d'—,** obedientiegezantschap (waardoor een vorst zijne onderdanigheid aan den paus betuigt); **—ciaire,** m. bekleeder van zekere geestelijke waardigheid; **—cier,** m. ondergeschikte aan het geestelijk gezag van een boven hem geplaatst persoon; geestelijk persoon, die een geestelijk ambt voor een' ander waarneemt of bedient; **—tiel elle,** a. de kloostergehoorzaamheid betreffend.

Obéir, v. n. **(à)** (lat. obedire) gehoorzamen; onderdanig zijn, toegeven; fig. gedwee zijn, buigen (van was of ijzer enz. sprekend); **vous serez obéi,** uw wil zal geschieden.

Obéis‖sance, f. gehoorzaamheid, onderdanigheid; gezag, macht; **vivre sous l'— d'un roi,** onder de heerschappij van een' koning leven; **—sant, ante,** a. gehoorzaam; fig. onderdanig; buigzaam, handelbaar, gedwee, rekkelijk, meegevend.

Obélisque, m. (gr. obeliskos: de obelos, broche) obelisk, m., naald, grafnaald, v.

Obé‖ré, e, a. et part. met schulden beladen, bezwaard of belast; **—rer,** v. a. (lat. obærare; de æs, æris, monnaie) met schulden overladen, belasten of bezwaren; **s'—,** v. pr. zich in schulden steken, of met schulden beladen.

Obèse, a. (lat. obesus), zwaarlijvig; m. et f. zwaarlijvige.

Obésité, f. zwaarlijvigheid, v.

Obier, m. watervlierboom, m.

Obit (pr. **ite**), m. lijkdienst, m., zielmis, v. (voor een overledene).

Obituaire, a. et m. **registre —,** register der zielmissen.

Objec‖ter, v. a. tegenwerpen, opwerpen; verwijten; **—teur,** m. iemand, die tegenwerpingen maakt; **—tif, ive,** a. voorwerpelijk, objectief; passief; tegenover staand; **verre —, ou —,** m. objectief, objectief glas (in een verrekijker of microscoop); **—,** m. objectief (glas); doel (bij militaire bewegingen); fig. **son — est la députation,** hij streeft naar 't kamerlidmaatschap; **—tion,** f. tegenwerping, zwarigheid, objectie, v.; **—tivement,** adv. op voorwerpelijke wijze; **—tivité,** f. voorwerpelijkheid, objectiviteit, v.

Objet, m. voorwerp; oogmerk, doel, object.

Objurga‖teur, trice, a. berispend, sterk afkeurend; **—tion,** f. bestraffing, doorhaling, v.

Obla‖t, m. (lat. oblatus, offert) (vroeger:) verminkt soldaat, die op kosten eener abdij onderhouden werd; leek, die in een klooster dient en de regelen volgt; aan 't kloosterleven gewijd persoon; **—tion,** f. offerande, oblatie, v.; offer; **—tionnaire,** m. diaken, die de giften der geloovigen aannam.

Obliga‖taire, m. bezitter van schuldbrieven ten laste van den Staat; **—tion,** f. verplichting, verbintenis; schuldbekentenis, v.; schuldbrief, m. obligatie; **fête, jeûne d'—,** geboden feestdag, geboden vasten; **avoir — de la vie à qn.,** iem. het leven te danken hebben; **—toire,** a. verbindend, verplichtend; **enseignement —,** leerplicht.

Obli‖gé, ée, part. et a. verplicht, verbonden; m. et f. verplichte; m. leerjongen; leercontract; **je suis votre —(e),** ik ben uw schuldenaar; **prin-**

cipal —, hoofdschuldenaar; **—geamment**, adv. op verplichtende wijze; **recevoir qn. —**, iemand beleefd ontvangen; **—geance**, f. beleefdheid, hoffelijkheid, v.; **—geant, ante**, a. verplichtend, gedienstig, dienstvaardig, hoffelijk, beleefd; **—ger**, v. a. (lat. obligare; de ligare, lier) verbinden, verplichten; noodzaken, dwingen; dienst doen; verpanden; tot leerling aannemen; **obligé au service militaire**, dienstplichtig; **s'—**, v. pr. **à qch.**, zich tot iets verbinden; elkander verplichten.

Obliquangle, a. scheefhoekig.

Obli‖que, a. (lat. obliquus) schuin, scheef; fig. verdacht, ongeoorloofd, slinksch; **le cercle —**, de ecliptica; **cas —s**, afhankelijke, verbogen naamvallen (alle naamvallen, behalve nominatief en vocatief); **harangue —**, indirecte rede (oratio obliqua); **—quement**, adv. schuins, in schuinsche richting; fig. op slinksche wijze; **—quer**, v. n. schuins marcheeren; **—quité**, f. scheefte, schuinte, v.; fig. onrechtmatige, slinksche handelwijs, v.

Oblité‖ration, f. schriftuitdelging, schriftuitwissching, v.; **— des timbres**, onbruikbaarmaking der postzegels, het stempelen; **—ré, ée**, a. bijna uitgewischt, door ouderdom bijna verjaard; onbruikbaar gemaakt, gestempeld; **—rer**, v. a. (lat. obliterare) (letters of schrift) uitwisschen; onleesbaar maken, stempelen (een postzegel); verstoppen (bij kleine organen); doen verdwijnen (van organen); fig. uitblusschen, dempen; **s'—**, v. pr. langzamerhand verdwijnen; langzamerhand dichtgaan; fig. in onbruik geraken.

Oblong, ongue, a. langwerpig.

Oblongifolié, e, a. met langwerpige bladeren.

Obole, f. (gr. obolos) obool, Grieksche munt (zesde eener drachme, $7\frac{1}{2}$ cent); oude Fransche munt (= maille); fig. kleinigheid, v.; voorwerp van luttel waarde; penning; **l'— du pauvre**, het penningske van den arme.

Obombrer, v. a. bedekken, verbergen onder eene schaduw, overschaduwen.

Oboval, e, a. omgekeerd ovaal of eirond.

Obrepti‖ce, a. door list of bedrog verkregen; **—cement**, adv. door list, op slinksche wijze.

Obreption, f. list, arglistigheid, v.; bedrog.

Obscène, a. (lat. obscenus, de mauvais augure) ontuchtig, onkuisch.

Obscénité, f. ontuchtigheid, onkuischeid, v.

Obscur, ure, a. (lat. obscurus) donker, somber, duister; fig. onbekend, stil; onverstaanbaar, onduidelijk, duister, moeilijk (om te verstaan); **naissance —e**, onbekende afkomst, v.; **vie —e**, stil vergeten leven; **bleu —**, donkerblauw.

Obscuran‖tisme, m. verlichtingshaat, m. lichtschuwheid, v.; **—tiste, —t, —tin**, m. vijand van verlichting, duisterling.

Obscuration, f. verduistering, v.

Obscur‖cir, v. a. verdonkeren, donker maken, verduisteren; **s'—**, v. pr. zich verduisteren, tanen; **—cissement**, m. verduistering, verdonkering, duisterheid, v.; **— de la vue**, de afneming van 't gezicht, v.; **—ément**, adv. duister, in het duister, onduidelijk; †**—ifier**, v. a. verduisteren, de verlichting tegengaan; **—ité**, f. duisterheid, donkerheid, duisternis, v.; fig. vergetelheid, v.; vergeten, stil leven; geringe stand of afkomst; fig. **vivre dans l'—**, in een geringen stand, in vergetelheid leven; **— de l'avenir**, verborgenheid der toekomst, v.

Obsé‖cration, f. bezwering, aanroeping, v.; **—crer**, v. a. bezweren, aanroepen.

Obsé‖dant, e, a. lastig, kwellend; **—der**, v. a. (lat. obsidere, assiéger) **qn.**, iemand omringen, gedurig om iemand zijn (in den zin van lastig vallen); plagen, kwellen.

Obsèques, f. pl. (lat. obsequiæ; de obsequi, suivre) deftige begrafenis, plechtige uitvaart, lijkstaatsie, v.

Obséqui‖eusement (pr. **ki** ou **ku-i**), adv. op onderdanige, kruipende wijze; **—eux, euse** (pr. **ki** ou **ku-i**), a. (lat. obsequiosus) met te veel plichtplegingen, overdreven hoffelijk; **—osité**, f. overbeleefdheid, onderdanigheid, v.

Obser‖vable, a. wat in acht genomen kan of moet worden; **—vance**, f. waarneming, naleving van ordesregelen, van plichten enz.; kloosterregel, ordesregel, m.; **se dispenser des —s de la vie religieuse**, zich van de kloosterregels ontslaan; **—vantin**, m. geestelijke, die naar den regel van den heiligen Franciscus leeft; **—vantine**, f. observantine (kloosterdame van eene in 1517 door Leo X gestichte orde).

Obser‖vateur, m. **trice**, f. waarnemer, onderzoeker; opvolger, nalever (van wetten, voorschriften enz.); waarneemster enz.; **— de la nature**, natuuronderzoeker; **— des astres**, sterrenwaarnemer, observator; a. **esprit —**, onderzoekende geest; **—vation**, f. inachtneming, naleving; waarneming, betrachting; aanmerking, aanteekening, v.; **cette — est encore gardée**, dat gebruik wordt nog opgevolgd; **se tenir en —**, op de loer staan; **—vatoire**, m. observatorium, sterrenwacht, v., sterrentoren, m.

Observer, v. a. (lat. observare) betrachten, waarnemen, voor oogen houden; gadeslaan, observeeren, bespieden, nagaan, in het oog houden; **s'—**, v. pr. zich in acht nemen, voorzichtig zijn; **s'— à table**, aan tafel matig zijn.

Obsès‖seur, m. zich opdringend, lastig mensch; **—sion**, f. het gedurig lastig vallen; kwelling, plaag, v.

Obsidiane, Obsidienne, f. IJslandsche agaat, lux-saffier, obsidiaan, m.

Obsidional, e, (lat. obsidio, siége) a. **couronne —e**, belegeringskroon, v.; **monnaie —e**, noodmunt, belegeringsmunt, v.

Obsolète, a. verouderd.

Obstacle, m. (lat. obstaculum; de obstare, être situé en face) hinderpaal, m., hindernis, verhindering, v.

Obstétri‖cal, ale, a. verloskundig; **—que**, f. verloskunde, vroedkunde, geboortehulp, v.

Obsti‖nation, f. halsstarrigheid, hardnekkigheid, eigenzinnigheid, v.; **—né, ée**, a. halsstarrig, hardnekkig, eigenzinnig, weerspannig; **—nément**, adv. hardnekkig, halsstarrig, eigenzinnig; **—ner**, v. a. (lat. obstinare) p. u. hardnekkig, eigenzinnig maken; **s'—**, v. pr. hardnekkig staande houden, het hoofd niet willen buigen; **il s'obstine à le faire**, hij houdt hardnekkig vol dat te doen; **il s'obstine dans le mal**, hij volhardt in het kwaad; **son rhume s'obstine**, zijne verkoudheid wil niet overgaan.

Obstruc‖tif, ive, a. verstoppend; **—tion**, f. verstopping, obstructie, v.; **—tionniste**, m. obstructionist (van de kamerzittingen).

Obstruer, v. a. (lat. obstruere) verstoppen, den vrijen doorgang belemmeren.

Obtempé‖ration, f. gehoorzaamheid; **—rer**, v. n. (lat. obtemperare) gehoorzamen, nakomen.

Obtenir, v. a. (lat. obtinere) verkrijgen,

verwerven, erlangen, bekomen; **sans avoir rien obtenu,** onverrichter zake.

Obtention, f. verwerving, verkrijging, erlanging, v.

Obtestation, f. smeeking, v.

Obtura‖teur, trice, a. afsluitend, verstoppend; **muscles —s,** sluitspieren, v.; **—,** m. sluitplaat, v.; kunstverhemelte; **—tion,** f. (lat. obturatio) sluiting van gaten in 't verhemelte, v.; vulling van holle tanden, obturatie, v.

Obtus, use, a. (lat. obtusus) bot, stomp; fig. **esprit —,** zwak verstand; **angle —,** stompe hoek, m.; **mémoire —e,** slecht geheugen.

Obtusangle, a. stomphoekig; **triangle —,** stomphoekige driehoek, m.

Obus (pr. **uce** ou **uze**), m. houwitsergranaat, granaat, v.

Obusier, m. granaatkanon, houwitser, m.

Obvenir, v. a. den Staat vervallen, ten deel vallen, obvenieeren.

Obvention, f. geestelijke schatting, v.

Obvier, v. n. (lat obviare) **(à qch.)** voorkomen, afweren, tegengaan, uit den weg ruimen.

Oc, m. **langue d'—,** de oude taal van Zuid-Frankrijk, v. **(provençal).**

Ocarina, m. ocarina, v. (muziekinstrument met gaten).

Occase, a. westelijk.

Occasion, f. (lat. occasio; de occidere, occasum, tomber, advenir) gelegenheid; oorzaak, reden, plaats; ontmoeting, v.; gevecht; **à l'—,** bij gunstige gelegenheid; **d'—,** uit de tweede hand; **livres d'—,** oude boeken; **à l'— de,** bij gelegenheid van; **si l'— se présente, par —,** bij gelegenheid; **les grandes —s,** de belangrijkste levensomstandigheden; **à mon —,** op mijn aandringen.

Occasion‖naire, m. partijganger, avonturier; **—nel, elle,** a. toevallig; veroorzakend, aanleiding gevend; **—nellement,** adv. bij gelegenheid, bij geval; **—ner,** v. a. gelegenheid geven, veroorzaken, te weeg brengen.

Occiden‖t, m. (lat. occidens, qui se couche) westen; avond, m.; **—tal, ale,** a. westersch, westelijk; **les Indes —tales,** de West-Indiën; **les Occidentaux,** de Westersche volkeren, de Westerlingen.

Occi‖pital, ale, a. tot het achterhoofd behoorend; **—put** (pr. **pute**), m. (lat. occiput, de caput, tête) achterhoofd.

†**Occi‖re,** v. a. (lat. occidere) dooden, doodslaan; †**—seur,** m. moordenaar; †**—sion,** f. doodslag, moord, m.

Occlu‖re, v. a. door een pleister sluiten; **—sion,** f. vernauwing, sluiting, v.

Occul‖tation, f. verduistering eener ster, v.; **—te,** a. (lat. occultus) verborgen, bedekt, geheim; **—tement,** adv. heimelijk, in het verborgen.

Occu‖pant, a. bezittend; **procureur —,** aangestelde zaakbezorger; **premier —,** eerste bezitnemer; **—pation,** f. bezitneming, v.; het bezetten, bezetting, v.; bezigheid, v.; bewoning, v.; **cet enfant me donne bien de l'—,** dit kind geeft mij veel moeite, zorg; **—pé, ée,** part et. a. ingenomen; bezet; bezig (met iets); **être fort —,** het zeer druk hebben; **—per,** v. a. (lat. occupare) innemen, bezetten; bezitten, inhebben, beslaan, bewonen; bezig houden; **— un emploi,** een ambt bekleeden; **— la place de qn.,** iemands plaats bekleeden, iemand vertegenwoordigen; v. n. **— pour qn.,** iemand voorstaan of verdedigen (in rechten); **s'—,** v. pr. zich bezig, onledig houden; **il aime à s'—,** hij is gaarne bezig; **s'— d'une dame,** eene dame het hof maken; **s'— à qch,** zich met iets bezig of onledig houden; **s'— de qch,** zich aan iets laten gelegen liggen, zich bemoeien met iets.

Occur‖rence, f. (lat. occurrere, aller au-devant) geval, voorval, toeval; samentreffing van twee feesten, v.; **dans l'—,** bij gelegenheid; **par —,** toevallig; **—rent, ente,** a. voorkomend, zich voordoend; **fêtes —es,** samentreffende feesten.

Océa‖n, m. (lat. oceanus) groote zee, v.; oceaan, m.; **l'— Pacifique,** de Stille Zee; **l'— boréal, austral,** de Noordelijke, Zuidelijke ijszee; **—ne,** a. **mer —,** de Oceaan, m.; **—nide,** f. zeenimf, v.; **—nien, enne,** a. dat tot den Oceaan behoort; **—nique,** a. Oceanisch, in den Oceaan levend of groeiend.

Ocel‖laire, a. met oogvormige vlekken op 't lijf; **—lation,** f. oogfiguur, v. (b.v. op pauwenveeren); **—le,** m. oogje, oogvormige vlek, v.; **—lé, e,** a. met oogjes, oogvormige vlekken.

Ocelot, m. Amerikaansche tijgerkat, v.

Oche, f. kerf, keep, v.; steek, merk.

Ochlocratie (pr. **ok-lo-kra**), f. volksheerschappij, volksregeering, v.

Ocre, f. (gr. ôchra, terre jaune) oker, m.; **— brun,** omberaarde, v.

Ocreux, euse, a. okerachtig.

Oct, Octa, Octi, Octo (lat. octo) in samenstellingen: acht.

Octaèdre, m. (préf. octa et gr. edra, base) achtvlak, lichaam met acht vlakken.

Octaétéride, m. tijdvak van acht jaren.

Octan‖dre, a. achthelmig, met acht meeldraden; **—drie,** f. klasse, orde der achthelmige planten, v.

Octant, m. octant, astronomisch werktuig waarmede het achtste gedeelte van een cirkel gemeten kan worden; afstand van 45 gr. tusschen twee planeten.

†**Octan‖te,** a. (nog in sommige provinciën:) tachtig; †**—tième,** a. tachtigste.

Octa‖ve, f. (lat. octavus, huitième) feestviering van acht dagen, na een grooten feestdag (in de Roomsche kerk), v.; achtste dag van de achtdagige feestviering; octaaf (in de muziek); **à l'—,** een octaaf hooger; **—,** achtste deel der oude el; afdeeling van acht Italiaansche versregels, v., de Italiaansche stanze; **—vier,** v. n. in de hoogere octaaf vallen; v. a. (een stuk, een passage) een octaaf hooger spelen; **—vin,** m. octaaffluitje, klein pijpersfluitje; **—vine,** f. klein klavier, voormalig spinet; **—vo,** m. ten achtste; in octavo, met in achten gevouwen bladen; **—von, onne,** f. kind van een' blanke en eene quarterone, of van een quarteron en eene blanke.

Octidi, m. (pref. octi en lat. dies, jour) achtste dag eener dekade, m.

Octobre, m. October, m. Wijnmaand, v.

Octo‖génaire, a. (lat. octogenarius) tachtigjarig; **—,** m. tachtigjarige grijsaard; **—gonal, e,** a. achthoekig; **—gone,** a. achthoekig; m. achthoek, m.; **—gyne,** a. achtstijlig, met acht stijltjes; **—syllabe,** a. achtlettergrepig; **vers —,** ou **—,** m., achtlettergrepige versregel, m.; **—style,** a. met acht zuilen.

Octroi, m. (rad. octroyer) bewilliging, vergunning, v.; voorrecht, octrooi; stedelijke belasting, v.; **employé de l'—,** stadskommies; **être dans l'—,** stadskommies zijn.

Octroyer, v. a. vergunnen, toestaan, bewilligen, inwilligen.

Octu‖ple, a. achtvoudig; m. achtvoud; **—pler,** v. a. verachtvoudigen.

Ocu‖laire, a. (lat. oculus, œil) tot de oogen behoorend, oog . . .; **témoin —,** ooggetuige; **verre —,** ou **—,** m. oogglas (van een verrekijker); **—lairement,** adv. oogenschijnlijk, zichtbaar; **—lariste,** m. maker van kunstoogen; **—liste,** m. oogarts, oculist; **—listique,** f. oogheelkunde, v.

Odalisque, Odalique, f. (turc odalik) slavin in den harem des sultans.

Ode, f. (gr. ôdê, chant) ode, v., lierzang, m.; lierdicht, loflied.

Odelette, f. kleine ode, v.

Odéon, Odéum, m. (ôdeion; de ôdê, chant) concert-, muziekzaal, v.; concerthuis.

Odeur, f. (lat. odor) reuk, geur, m.; reukwerk; fig. aanzien; achting, v.; pl. reukwerk; **mauvaise —,** stank, m.; **mourir en — de sainteté,** in den reuk van heiligheid sterven; **il n'est pas en — de sainteté auprès de moi,** hij staat bij mij niet goed aangeschreven; **être en bonne, en mauvaise —,** in een' goeden, in een' slechten reuk staan.

Odieusement, adv. op hatelijke, verfoeilijke wijze.

Odieux, euse, a. (lat. odiosus; de odium, haine) hatelijk, verfoeilijk; verdrietig, ergerlijk, onverdragelijk.

Odomètre, m. wegmeter, m. **(compte-pas, podomètre).**

Odon‖tagre, m. tandentrekker, m. (instrument); f. rheumatische tand- of kiespijn, v.; **—talge,** m. (gr. odous, odontos, dent; algos, douleur) tandmeester; **—talgie,** f. tandpijn, kiespijn, v.; **—talgique,** a. tandpijn stillend; **—tine,** f. (geheim) middel tegen tandpijn.

Odonto... in samenst. = tand...

Odonto‖ïde, a. tandvormig; **apophyse —,** tandvormig uitsteeksel van den tweeden halswervel; **—logie,** f. (gr. odous, odontos, dent; logos, discours) tandenleer, v.

Odo‖rant, ante, a. welriekend, geurig; **—rat,** m. reuk, m.; **—ration,** f. gewaarwording van ruiken, v., het ruiken; **—rer,** v. a. ruiken, door den neus inhalen; v. n. ruiken; **—rifèrant, ante,** a. welriekend.

Odyssée, f. (gr. Odusseus, Ulysse) Odyssea, heldendicht van Homerus; fig. zwerftocht, m., avontuurlijke reis, v.

Oé, int. ho! (toeroep aan paarden, om ze stil te laten staan).

Œcumé‖nicité (pr. é-ku), f. algemeenheid (eener kerkvergadering), v.; **—nique,** a. (gr. oikoumenê, toute la terre habitée) **concile —,** algemeene kerkvergadering, v.; **—niquement,** adv. op œcumenische wijze.

Œdémateux, euse (pr. é), a. met een watergezwel gekweld; watergezwelachtig.

Œdème (pr. é), m. (gr. oidêma, gonflement) watergezwel.

Œdipe (pr. é), m. (lat. Œdipus, grec Oidipos, célèbre prince grec qui devina l'énigme proposée par le sphinx) fig. oplosser van raadsels, scherpzinnig, helderziend man.

Œdipode (pr. é), m. soort sprinkhaan, m.

Œil, m. (lat oculus) (pl. **les yeux**) oog; oog of gat van verschillende dingen; winterkoninkje; oog, glans der stoffen en edelgesteenten, m.; **voir de bon —, d'un bon —,** gaarne, met genoegen zien; **voir de mauvais —, d'un mauvais —,** ongaarne zien; **à vue d'—,** zichtbaar; **en un clin d'—,** in een oogenblik, oogwenk; **— artificiel,** kunstoog; **avoir bon pied, bon —,** nog flink en gezond zijn; fam. **il n'y en a plus que dans mon —,** er is niets; **cela coûte les yeux de la tête,** dat kost handen vol geld; **jusqu'aux yeux,** ruimschoots; **j'en ai par-dessus les yeux,** ik heb te veel; fig. ik heb er meer dan genoeg van, ik walg er van; pop. **je m'en bats l'—,** ik trek er mij geen zier van aan; fig. **ne dormir que d'un —,** waakzaam, wantrouwend zijn; **autant vous en pend à l'—,** dat kan u ook overkomen; **on voit une paille dans l'— de son prochain et l'on ne voit pas une poutre dans le sien,** men ziet een splinter in 't oog zijns buurmans, maar den balk in zijn eigen oog bemerkt men niet; **cela saute aux yeux,** dat is zonneklaar; **être tout yeux,** geheel oog zijn; **ôte-toi de devant mes yeux,** scheer je weg uit mijne oogen! **blesser les yeux,** mishagen, ergeren; **manger qn. des yeux,** iemand begeerig aanzien; **cette affaire a un — louche,** die zaak ziet er verdacht uit; fam. **il a (tout à) l'—,** hij krijgt alles op krediet; **à l'— nu,** met het bloote oog; **servir qn. à l'—, au doigt et à l'—,** iem. op zijne wenken bedienen; **mettre un — de poudre,** zich licht poederen; **il n'y a rien de tel que l'— du maître,** het oog van den meester maakt het paard vet; **donner dans l'—,** de begeerte opwekken; **faire l'—, faire de l'— à qn., qch.,** begeerig naar iem., iets kijken; **pour les beaux yeux de...,** ter wille van...; **faire les doux yeux à une femme,** eene vrouw het hof maken; **yeux (de verre),** pl. bril, glazen; oogen (in de kaas, op de soep, in het brood); oogen, bladknoppen; **— de perdrix,** likdoorn, m.; **— de roue,** naafgat; **— de bœuf,** gele kamille; **— de bouc,** witte ganzebloem; **— de Christ,** Christusoog, sterrebloem; **— de vache,** stinkende kamille; **— de paon,** pauwoog, klipvisch; **— de chat,** kattenoog (weerschijnende kwarts).

Œil-de-bœuf, m. rond dakvenster; **Oeil-de-bœuf,** wachtkamer der hovelingen aan het hof van Versailles met zulk een venster; fig. voorkamer; stormwolkje aan den helderen hemel; pl. **des œils-de-bœuf.**

Œilla‖de, f. lonk, oogwenk, m.; **—der,** v. a. toelonken, begluren.

Œillé, ée, a. met oogvormige vlekken; met oogen of kleine openingen.

Œillère, f. ooglap van den toom der paarden, m.; oogbadje; a. **dent —,** oogtand, m.

Œillet, m. nagelbloem, anjelier, v.; vetergat; **— d'Inde,** afrikaan, fluweeltje; **— de mer,** grasanjelier; **— d'un boulon, d'une cheville,** oog van een bout.

Œille‖terie, f. perk van nagelbloemen, anjelieren; **—ton,** m. wortelscheut, aflegger, m. (van een anjelier b.v.); **—tonner,** v. a. de afleggers, loten, wortelscheuten van de moederplant afnemen.

Œillette, f. tuinpapaver, m.

Œnanthe (pr. é), f. torkruid, oenanthe.

Œnas (pr. é), m. wilde duif, v.

Œnéléum (pr. é), m. mengsel van olie en wijn.

Œnolo‖gie (pr. é), f. (gr. oinos, vin; logos, discours) wijnkunde, wijnleer, v.; **—gique,** a. wijnkundig.

Œnomancie (pr. é), f. waarzeggerij uit wijn, v.

Œnomel (pr. é), m. mengsel van wijn en honig.

Œnomètre (pr. é), m. wijnmeter, m.

Œnophile (pr. é), a. (gr. oinos, vin; philos, ami) wijnminnend; m. wijnliefhebber.

Œnophobe (pr. é), m. wijnhater.

Œsopha‖ge (pr. é), m. (gr. oisô, futur de pherô, je porte; phagein, manger) slokdarm, m.; **—gite,** f. slokdarmontsteking, v.

Œstre (pr. èstre), m. groote horzel of paardenvlieg, brems, v.

Œsype (pr. é), m. wolvet, vet of smeer van onzuivere schapenwol.

Œuf (pr. **euf** au sing., **eu** au plur.), m. (lat. ovum) ei; **coque d'—,** eierdop; **coquille d'—,** eierschaal; **jaune d'—,** dooier; **blanc d'—,** eiwit; **— blanc,** ei zonder dooier; **germe d'—,** hanetred; **— dur,** hard ei; **— à la mouillette, — à la coque,** zacht ei; **—s sur le plat,** spiegeleieren; **—s pochés,** stuk geslagen eieren; **—s brouillés,** geroerde, geklutste eieren; **plein comme un —,** eivol, propvol; dronken; **donner un — pour avoir un bœuf,** een spiering uitgooien om een kabeljauw te vangen; **il tondrait un —,** hij wil van 't geringste nog voordeel trekken; **mettre tous ses —s dans le même panier,** al zijn geld in één onderneming steken, al zijne krachten aan één zaak wijden; **— de Nuremberg,** eirond horloge.

Œuvé, ée, a. die kuit heeft, vol kuit; **hareng —,** volle haring, m.

Œuvre, f. (lat. opera, travail, soin) werk; arbeid, m.; akkerwerk, veldwerk; kas, v. (van een edelgesteente, een diamant); bouw, onderhoud en inkomsten eener parochiekerk; zitbank der kerkmeesters in de Roomsche kerk, v.; **bois d'—,** timmerhout; **main d'—,** arbeidsloon, m.; **mettre la main à l'—,** de handen aan het werk slaan; **mettre en —,** inzetten in eene kas (van edelgesteenten): fig. in het werk stellen, gebruiken; **hors d'—,** uit den ring, uit de kas (van edele gesteenten); op een andere plaats, op een anderen tijd dan gewoonlijk; f. pl. werken, geschriften; **—s pies,** werken der barmhartigheid; aalmoezen, v.; **maîtres des hautes —s,** beul, scherprechter; **maître des basses —s,** nachtwerker, sekreetruimer; **le banc d'—,** de bank der kerkmeesters; **les maîtres de l'—,** de kerkmeesters, de kerkbewaarders; **—s vives,** pl. benedenwerk van het schip; **—s mortes,** pl. bovenwerk; —, m. werk, al de werken van een schilder, etser, componist enz.; **le grand —,** het zoeken naar den steen der wijzen; **l'— de Rembrandt,** al de schilderstukken van R.; **l'— 12,** opus 12; **—,** m. romp van een gebouw; **dans —,** binnen de hoofdmuren, binnen 't gebouw; **à pied d'—,** aan den voet van 't gebouw, op 't bouwterrein; **hors d'—,** buiten 't gebouw, buiten de hoofdmuren; **reprendre (en) sous(-)—,** nieuwe fundamenten aanbrengen; fig. omwerken.

Offen‖sant, ante, a. beleedigend; m. beleediger; **—se,** f. beleediging, v.; zonde, schuld, v.; **—sé, ée,** m. et f. beleedigde; **—ser,** v. a. (lat. offendere, heurter) beleedigen, krenken; fig. kwetsen, aanstoot geven; **s'—,** v. pr. kwalijk nemen, kwaad worden, zich belgen; **—seur,** m. beleediger; **—sif, ive,** a. beschadigend, beleedigend; aanrandend, aanvallend, aantastend; **arme —sive,** beleedigend wapen (in tegenoverstelling van een verdedigend); **guerre —sive,** aanvallende oorlog, m.; **—sive,** f. aanval, m.; **prendre l'—,** aanvallenderwijze te werk gaan; **—sivement,** adv. op aanvallende wijze.

Offer‖te, f. offerande, v.; offer; **—toire,** m. offerzang, m.; offergebed; offerdeel der mis.

Office, m. (lat. officium) plicht, m.; ambt; het tafeldienen; dienstbodenpersoneel (van groote heeren); godsdienstoefening; dienst, m.; vriendschap, beleefdheid, v.; **saint —,** inquisitie, v.; **faire qch. d'—,** iets uit eigen beweging doen; iets ambtshalve (ex officio) doen; **nommé d'—,** door den rechter benoemd; **avocat d'—,** ambtshalve toegewezen advokaat; **— de judicature,** rechterlijk ambt; **— de publicité,** advertentiebureau; **procureur d'—,** fiskaal; **— (divin),** dienst, kerkdienst; **dire, faire l'—,** de mis lezen; **l'— des morts,** de zielmis; **—,** f. linnen- en zilverkamer (in deftige huizen); spijskamer, proviandkamer; eetkamer der dienstboden.

Officia‖l, m. geestelijk rechter van een Aartsbisdom of Bisdom; **—lité,** f. gerechtskamer van een geestelijk gebied, v.

Offi‖ciant, m. priester, die de mis bedient; **—ciante,** f. koornon; **—ciat,** m. rang van een officier de santé (arts); **—ciel, elle,** a. van ambtswege, plichtmatig; officiëel; **journal —,** Staatsblad; **candidat —,** regeeringscandidaat; **rapport —,** ambtsbericht, officiëel bericht; **—ciellement,** adv. op officiëele wijze, van ambtswege, ambtshalve.

Offi‖cier, m. ambtenaar; officier; **— de l'état civil,** ambtenaar van den burgerlijken stand; **— de santé,** arts; **— de paix,** kantonrechter; **— supérieur,** hoofdofficier; **— comptable,** kwartiermeester; **— payeur,** betaalmeester; **grand — de la couronne,** grootwaardigheidsbekleeder; **grands —s de l'empire d'Allemagne,** keurvorsten; **— général de la marine,** vlagofficier; **— du gobelet,** keldermeester; **—s,** pl. huisbedienden, als kok, hofmeester enz.; **—cier,** v. n. den dienst doen, de mis bedienen (in de Roomsche kerk); fig. fam. goed eten en drinken; **—ière,** f. kloosterzuster, die een ambt heeft; **—cieusement,** adv. gedienstig, op dienstvaardige wijze; **—cieuseté,** f. groote dienstvaardigheid, v.; **—cieux, euse,** a. dienstvaardig, gedienstig, beleefd; **défenseur —,** verdediger van ambtswege; **mensonge —,** leugen om bestwil; **communication —se,** officieuse, vertrouwelijke mededeeling; **journal —,** officieus, onder den invloed der regeering staand orgaan; **—cinal, ale,** a. in de apotheken reeds gereed of voorhanden zijnde (van artsenijen); geneeskrachtig.

Officine, f. (lat. officina, atelier) apothekers-, drogistwinkel, m.; werkplaats, v., laboratorium.

Officiosité, zie **Officieuseté.**

Offran‖de, f. offer; offerande, v.; zielsmisgeld; **—t,** m. bieder, aanbieder; **le plus —,** de meestbiedende.

Offre, f. bod, aanbod, aanbieding, v.

Offrir, v. a. (lat. offerre) aanbieden; bieden; offeren, opdragen; **— à la vue,** vertoonen, voor oogen stellen; **puis-je vous — qch.?** wat zal u gebruiken? **s'—,** v. pr. zich aanbieden; **il s'offre qch.,** er doet zich iets op; **quel triste objet s'offre à ma vue!** welk treurig voorwerp doet zich voor mijne oogen op!

Offus‖cation, f. verduistering, v.; **—quer,** v. a. (lat. offuscare) verduisteren, verdonkeren, verblinden, verdooven; fig. hinderen, ergeren, een doorn in 't oog zijn; **il n'offusquait la vanité de personne,** hij kwetste niemands ijdelheid; v. pr. **il s'offusque de tout,** hij ergert zich aan alles.

Ogi‖val, e, a. kruis- of spitsboogvormig; **—ve,** f. kruisboog, spitsboog, m.

Ogre, m. **ogresse,** f. (in sprookjes:) menschenéter, -eetster; menschenetende reus, reuzin

manger comme un —, eten als een wolf.
Ogresse, f. menscheneetster.
Oh, int. och! ei! ei! — **ça!** welnu! komaan!
Ohé! interj. hei! hei daar!
Oïdium (pr. **ome**), m. oïdium, paddenstoel, die de druivenziekte veroorzaakt, m.
Oie, f. (bas lat. auca, du lat. avis, oiseau) gans, v.; **petite —**, afval van eene gans (als de hals, vleugels enz.), m. (beter: **abattis d'oie**); †fig. stoffeering (als knoopen, schoenen, hoed, handschoenen enz.), v.; kleine vrouwelijke gunstbewijzen; — **du Nord, — à duvet**, Noordsche gans, eider- of donsgans; **patte d'—**, kruispunt; ooghoekrimpel, m.; **jeu de l'—**, m. ganzenspel, ganzenbord; **—royale**, nommer 63 op 't ganzenbord; **bête comme une —**, zoo dom als eene gans.
Oie-renard, f. vos- of nijlgans, v.
Oignard, m. fluiteend, v.
Oignement, m. zalving, smering, v.
Oigno‖n (pr. **ognon**), m. ui, ajuin; bloembol, m.; hardigheid aan de voetzool, v.; knol (zwaar horloge); **glane, chapelet d'—s**, rist uien, v.; **pelure d'—**, uischil; fig. zeer dunne stof; fam. **aux (petits) —s**, zeer mooi, uitstekend; fig. **en rang d'—s**, op een rij naast elkaar; fig. **regretter les —s d'Égypte**, verlangen naar de vleeschpotten van Egypte; **— de tulipe**, tulpenbol; **flûte à l'—**, mirliton, rietfluitje (aan beide zijden gesloten met een uischilletje); **il y a de l'—, cela sent l'—**, daar steekt wat achter, die zaak is verdacht, er is een luchtje aan; pop. **il a de l'—**, hij heeft geld; **—nade**, f. gerecht met uien toebereid; **—net**, m. uivormige zomerpeer, v.; **—nette**, f. uitje; uienzaad; **—nière**, f. uienbed.
Oïl (pr. **o-ile**), m. **langue d'—**, de vroegere taal van Noord-Frankrijk, v.
Oille, f. (esp. olla), zie **Olla-podrida.**
Oindre, v. a. (lat. ungere) zalven; smeren, bestrijken; **s'—**, v. pr. zich bezalven.
Oing, m. gesmolten varkensreuzel, m.; **vieux —**, (wagen)smeer.
Oint, ointe, part. passé de oindre et a. gezalfd enz.; **l'—**, de gezalfde.
Oiseau, m. (bas lat. aucellus) vogel, m.; kalkbak, m.; kalk-, pleisterplankje; **— domestique**, tamme vogel; **— de proie**, roofvogel; **— de passage**, trekvogel; **— de leurre**, lokvogel; **— de ramage**, zingvogel; **— de volière**, vluchtvogel; valk, m.; **— d'Afrique**, paarlhoen; **— de paradis**, paradijsvogel; **— de Jupiter**, adelaar; **— de Junon**, pauw; **— de Minerve**, uil; **— de Vénus**, duif; fig. **— de mauvais augure, — fantôme**, ongeluksvogel; **à vol d'—**, adv. in rechte lijn; in vogelperspectief; **à vue d'—**, adv. van boven beschouwd, in vogelperspectief; **être comme l'— sur la branche**, nergens zeker zijn; geene blijvende plaats hebben; in onzekerheid zijn, geslingerd worden; **petit à petit l'— fait son nid**, langzamerhand bereikt men zijn doel; **quel —!** wat een ongelukkig figuur! fig. et fam. **ce n'est pas viande pour vos —x**, dat is niets voor u, dat gaat uw begrip, uw vermogen, uwe krachten te boven; **— de la rue**, landlooper; **— bleu**, zeldzaam mensch; het ideaal.
Oiseau-abeille, m. kolibrie, v. (pl. **des oiseaux-abeilles**).
Oiseau-mouche, m. vliegenvogeltje, kolibrie, v. (pl. **des oiseaux-mouches**).
Oiseau-teigne, m. ijsvogel, m. (pl. **des oiseaux-teignes**).
Oise‖ler, v. a. (v. fr. oisel, oiseau) een vogel tot de jacht africhten; v. n. vogels vangen; **—leur**, m. vogelvanger, vogelaar; **—lier**, m. vogelkooper; **—llerie**, f. vogelvangst, vogelkooperij, v.
Oi‖seusement, adv. op trage, onbeduidende wijze; **—seux, euse**, a. (lat. otiosus; de otium, oisiveté) onnut, nietsbeduidend; lui, traag, ledig; **—sif, ive**, a. lui, ledig, nietsdoend, traag; m. nietsdoener, leeglooper.
Oisillon, m. fam. vogeltje.
Oisi‖vement, adv. in ledigheid; **—veté**, f. (rad. oisif) luiheid, ledigheid, v.; loc. prov. **l'— est la mère de tous les vices**, de ledigheid is des duivels oorkussen.
Oison, m. gansje, jonge gans, v.; fig. zotskap, dom mensch.
Oisonnerie, f. domheid, onnoozelheid, v.
Ole, Olle, f. bereid palmblad, v. waarop de Indiërs schrijven.
Oléacées ou **Oléinées**, f. pl. olijfachtige gewassen.
Oléagineux, euse, a. (lat. oleum, huile) olieachtig, vetachtig.
Oléandre, m. rozenlaurier, oleander, m.
Oléate, m. oliezuur zout.
Olécrane, m. elleboogsknokkel, m.
Oléfiant, ante, a. oliegevend, olievormend.
Oléine, f. oliestof.
Oléinées, f. pl. olijfachtige gewassen.
Oléique, a. **acide —**, oliezuur.
Oléo-margarine, f. een der bestanddeelen der olijfolie.
Oléracées, f. pl. moeskruiden, keukengewassen.
Olfactif, ive, Olfactoire, a. (lat. olfactus, odorat) tot den reuk behoorend; **nerf —**, reukzenuw.
Oliban, m. Arabische wierook, m.
Olibrius (pr. **ucc**), m. kwast, pochhans.
Olifant, m. ivoren blaashoren, m. der ridders en paladijns.
Oligar‖chie, f. (gr. oligos, peu nombreux; archê, commandement) regeering van eenige weinigen, oligarchie, v.; **—chique**, a. door weinigen geregeerd, oligarchisch; **—que**, m. aanhanger der oligarchie.
Olim (pr. **lime**), m. latijnsch woord dat vroeger beteekent; **les registres —**, ou **les —**, de oude registers van 't Parijsche parlement.
†**Olin‖de**, f. zeer fijne kling van een degen, v.; **—der**, v. n. fam. den degen trekken; **—deur**, m. fam. vechter.
Oli‖vacé, e, a. olijfkleurig; **—vaire**, a. olijfachtig, olijfvormig: **corps —s**, m. pl. twee uitsteeksels van het verlengde merg; **—vaison**, f. olijvenoogst, m.; **—vâtre**, a. olijfkleurig, olijfgroen; **—ve**, f. (lat. oliva) olijf, v.; olijfboom, m.; fig. olijftak, m.; **—ver**, v. a. den olijfvorm, de olijfkleur geven; **—verie**, f. olijfoliefabriek, -molen; **Olivet**, m. Olijfberg bij Jeruzalem, m.; **—vette**, f. olijvenplantsoen; kleine olijf; **—vettes**, f. pl. Provençaalsche dans na den olijvenoogst, m.; **—vier**, m. olijfboom, m.; **—viforme**, a. olijfvormig.
Ollaire, a. f. (lat. ollarius, de olla, pot); **pierre —**, tufsteen, dufsteen, potsteen, m.
Olla-podrida, f. (esp. olla, pot; podrida, pourri) lievelingsgerecht der Spanjaarden, bestaande uit verschillende vleeschsoorten, specerijen en groenten (= **Oille**); fig. allerlei, mengelmoes, poespas.

Olographe, a. (gr. olos, entier; graphô, j'écris) eigenhandig geschreven.

Olym‖pe, m. Olympus, m. (berg in Thessalië; verblijf der goden); fig. hemel, m.; **—piade,** f. tijd van vier jaren, m. olympiade, v.; **—pien, ne,** a. olympisch (van de heidensche goden sprekend); fig. majestueus, indrukwekkend; **dieux —s,** godheden van den Olympus; **—pionique,** m. overwinnaar bij de olympische spelen; **—pique,** a. olympisch; **jeux —piques,** m. pl. olympische spelen; **couronne —pique,** aan den overwinnaar in de olympische spelen uitgereikte kroon, v.

Ombel‖le, f. (lat. umbella, parasol) bloemscherm; zonnescherm; **—lifère,** a. (de ombelle et du lat. fero, je porte) bloemschermdragend; **—lifères,** f. pl. schermbloemen.

Ombili‖c (pr. **lik**), m. (lat. umbilicus) navel, kelknaad, m.; sluitsteen, m.; **—cal, ale,** a. tot den navel behoorend; navelvormig; **hernie —cale,** navelbreuk; **—qué, e,** a. navelvormig.

Ombra‖ge, m. schaduw, v.; lommer; fig. argwaan, m. achterdocht, v. kwaad vermoeden, wantrouwen; **causer, donner de l'—, faire, porter — à qn.,** bij iem. argwaan, jalousie verwekken; **prendre —,** argwaan krijgen; **—ger,** v. a. schaduw geven, overschaduwen; fig. wantrouwen inboezemen, kwaad vermoeden doen opvatten; **—geusement,** adv. schuw; wantrouwend, mistrouwend; **—geux, euse,** a. schuw, schrikachtig, schichtig; fig. achterdochtig, kwaaddenkend.

Om‖brant, e, a. schaduwgevend; **—bre,** f. (lat. umbra) schaduw, donkerheid, v.; fig. schaduw, bescherming, v.; voorwendsel; schijn, m.; schaduw, v. (van schilderijen); schim, v.; **— portée,** slagschaduw; fig. **faire — à qn,** iemand in de schaduw stellen; fig. **tout lui fait —,** alles wekt argwaan bij hem op; fig. **c'est une — au tableau,** 't is een klein vlekje (dat weinig schaadt); **pas l'— de....,** in het geheel niet; **c'est l'— et le corps,** men ziet hen altijd bij elkander, 't zijn de Siameesche tweelingbroeders; **—s chinoises,** Chineesche schimmen; **courir après une —,** eene schaduw naloopen, eene ijdele hoop voeden; **sous — de,** onder den schijn, 't voorwendsel, den dekmantel van ...; **à l'— de,** onder de bescherming van; **mettre qn. à l'—,** iem. achter de tralies zetten; **(terre d') —,** omber, bergbruin, zekere schilderverf; **—,** m. ou f. ombervisch, omber, m.; **—brelle,** f. (rad. ombre) parasol, m.; **—brer,** v. a. schaduwen; **—breux, euse,** a. schaduwgevend; schaduwrijk; in de schaduw, op donkere plaatsen groeiend.

Ombrine, f. soort van baars, m.

Ombromètre, m. regenmeter, m.

Oméga, m. omega, v. Grieksche eindletter; fig. einde, v.

Omelette, f. eierstruif, v., eierkoek, m.; loc. prov. **on ne fait pas d'— sans casser des œufs,** als men iets hebben wil, moet men er wat voor over hebben.

Omettre, v. a. (lat. omittere) nalaten, uitlaten, vergeten, verzuimen, overslaan.

Omineux, euse, a. (lat. ominosus) onheilspellend, kwaadbeduidend.

Omission, f. achterlating, uitlating, vergeting, omissie, v.; **faute d'—,** misslag uit verzuim.

Omnibus (pr. **buce**), m. (mot lat. qui signifie pour tous) omnibus, m.; **train —,** gewone trein, boemeltrein; **bateau —,** passagiersboot (op eene rivier of een meer).

Omni‖colore, a. (lat. omnis, tout; color, couleur) veelkleurig; **—potence,** f. (lat. omnis, tout; potentia, puissance) almacht, v.; alvermogen; **—potent, e,** a. almachtig; **—science,** f. (lat. omnis, tout; scientia, science) alwetendheid, v.; **—vore,** a. (lat. omnis, tout; voro, je dévore) allesetend, allesverslindend.

Omophage, a. rauw vleesch etend.

Omophron, m. oever- of zandkever, m.

Omoplate, f. (gr. ômos, épaule; platus, large) schouderblad.

Omphalocèle, f. navelbreuk, v.

On, l'on, pr. men; **le qu'en dira-t-on,** fam. het gepraat, het kwaadspreken der menschen.

Onagre, f. (lat. onagra) gele wederik, v.; **—,** m. (lat. onager; gr. onagros) wilde ezel, m.

Onanisme, m. zelfbevlekking, onanie, v.

†**Onc, Onques,** adv. (lat. unquam) ooit; **ne.... —,** nooit.

Once, f. (lat. uncia) ons (zeker gewicht); **ne pas peser une —,** zeer licht of zeer gemakkelijk zijn; ook: **il ne pèse pas une —,** hij is buitengewoon gelukkig; fig. **il n'a pas une — de bon sens,** hij heeft geen sikkepit gezond verstand.

Once, f. ou m. klein luipaard; jaguar, puma, m.

Onchet, zie **Jonchet.**

Oncial, e, a. **lettre —e,** ou **—e,** f. onciaalletter, groote letter (voor opschriften en grafschriften), v.

Oncle, m. (lat. avunculus; de avus, aïeul) oom, vaders of moeders broeder; **grand—,** oud-oom; **— d'Amérique,** rijke oom.

Onc‖tion, f. (lat. unctio; de ungere, oindre) zalving, v.; **extrême —,** laatste oliesel; **—tueusement,** adv. fig. met zalving; **—tueux, euse,** a. vet, olieachtig; fig. vol zalving; **—tuosité,** f. olieachtigheid, vettigheid, zalfachtigheid, v.

Ondatra, m. Canadeesche muscusrat, v.

Onde, f. (lat. unda) baar, golf, v.; fig. water; **l'— amère, l'empire des —s,** het zilte nat, de zee, het waterrijk; **l'— noire,** de Styx, de rivier der onderwereld; fig. **passer l'— noire,** sterven; **du bois à —s,** gevlamd hout.

Ondé, ée, a. gewaterd (van stoffen); gevlamd (van houtsoorten); **cheveux —s,** golvend haar.

Ondée, f. stortregen, slagregen, plasregen, m.; bui, regenbui, v.; **pleuvoir par —s,** regenen dat het giet.

Ondin, m. **ine,** f. watergeest, m., waternimf.

Ondoiement, m. golving, v.; nooddoop, schielijke doop zonder plechtigheden, m.

Ondo‖yant, ante, a. golvend, dat zich als golven of baren vertoont; fig. afwisselend, rijk geschakeerd; **—yer,** v. n. golven, baren of golven opwerpen; heen en weêr vliegen; v. a. schielijk, zonder plechtigheid doopen, den nooddoop geven, toedienen.

Ondu‖lant, e, a. golvend; **—lation,** f. golving, slingering, v.; kringswijze beweging op het water of in de lucht, v.; **—latoire,** a. **mouvement —,** golvende beweging, v.; **—lé, e,** a. zacht golfvormig; **—ler,** v. n. golven, zich kringswijze bewegen; v. a. golvend maken; **—leusement,** adv. op golvende wijze; **—leux, euse,** a. golvend.

Oné‖raire, a. waarnemend, verantwoordelijk, belast met de waarneming; **—reusement,** adv. lastig, drukkend, zwaar; **—reux, euse,** a. (lat. onerosus; de onus, oneris, fardeau) moeie-

lijk, zwaar, lastig; **succession —se**, nalatenschap, met meer schulden bezwaard dan zij waard is, v.; **à titre —**, onder eene bezwarende voorwaarde (tegenovergest.: **à titre gratuit**).

Onglade, f. in 't vleesch gegroeide nagel, m.

Ongle, m. (lat. ungula) nagel aan handen of voeten, m.; klauw, m.; onderste gedeelte van het blad eener bloem; **des —s en deuil**, nagels met zwarte randen; **faire rubis sur —**, tot op den laatsten druppel uitdrinken, de nagelproef doen; fig. **rogner les —s à qn.**, iemands macht of gezag fnuiken, kortwieken; fig. **ronger, ses —s, se ronger les —s**, hoogst ongeduldig, bedroefd zijn; **il a bec et —s**, hij is geen katje om zonder handschoenen aan te vatten, hij verweert zich met handen en voeten; **savoir une chose sur l'—**, iets op zijn duimpje kennen; **c'est l'— du lion**, dat verraadt den meester (ex ungue leonem); **cette voix me va sous les —s**, die stem hindert, irriteert me; **donner sur les —s**, op de kneukels kloppen; **avoir de l'esprit jusqu'au bout des —s**, zeer geestig zijn.

Onglé, ée, a. genageld, met nagels.

Onglée, f. tinteling in de vingertoppen, v.; het slapen der vingertoppen.

Onglet, m. nageltje; graveerijzer; herdrukt blaadje; strooken wit papier, die men tusschen de gedrukte bladen inbindt, om er kaarten of platen op te kunnen plakken, v.; aanhalingsteeken (in boeken); insnede, inkerving, v.; **faire un —**, een verbeterblad drukken.

Onglette, f. graveerijzer.

Onguent (pr. **on-gan**), m. (lat. unguentum; de ungere, oindre) zalf, v.; fig. **dans les petites boites sont les bons —s**, de beste zalf is in de kleinste doosjes (de kostbaarste zaken beslaan weinig plaats; in een klein lichaam schuilt dikwijls een knappe geest); **c'est de l'— miton mitaine**, het is kwakzalverij; **— divin**, wonderzalf.

Ongui‖cule (pr. **gu-i**), m. kleine klauw, m.; kleine hoef, m.; **—culé, e**, a. nagelvormig, langwerpig afgerond; genageld, met nagels.

Ongulé, e, a. hoefachtig, hoefvormig.

Oniro‖critie (pr. **cie**), f. (gr. oneirokritês, celui qui interprète les songes) uitlegging der droomen, v.; **—critique**, m. uitlegger van droomen; f. droomuitlegkunde, v.; **—mance, —mancie**, f. droomuitlegging, waarzeggerij uit droomen, v.

Onocrotale, m. witte pelikaan, m.

Onomasti‖con, m. verklarende woordenlijst, v.; **—que**, a. de eigennamen betreffend; f. leer van de eigennamen, v.

Onomatopée, f. (gr. onoma, onomatos, nom; poieô, je fais) klanknabootsend woord.

Ontolo‖gie, f. (gr. ôn, ontos, qui est; logos, discours) wezenleer, ontologie, leer van het zijn, v.; **—gique**, a. de ontologie betreffend; **—giste**, m. aanhanger der ontologie.

Onyx, m. onyxsteen, nagelsteen, m.

Onze, a. (lat. undecim) elf; **le —**, m. de elf; de elfde.

Onzi‖me, a. elfde; m. elfde deel; **—ement**, adv. ten elfde, in de elfde plaats.

Ooli‖the, m. ou f. oölith, m. (kalksteen die uit vischkuitvormige korrels bestaat); **—thique**, a. uit samenhooping van korrelachtige voorwerpen ontstaan, oölithisch.

Opacité, f. ondoorschijnendheid, duisterheid, v.

Opa‖le, f. (lat. opalus) opaalsteen, m.; **—lin, e**, a. opaalkleurig, opaalachtig.

Opaque, a. (lat. opacus, épais, ténébreux) ondoorschijnend; duister.

Ope, f. ou m. muurgat, balkgat.

Opéra, m. (lat. et ital. opera, œuvre) zangspel, opera, v.; opera, schouwburg, waarin de opera gegeven wordt, m.; **chanteur d'—**, operazanger; **— bouffe, — bouffon**, kluchtzangspel, ital. opera buffa; **—-comique**, opera met dialogen afgewisseld; pl. **des opéras; faire —**, zich van al zijne kaarten ontdoen, al zijne kaarten kwijt raken.

Opéra‖ble, a. geschikt om geopereerd te worden; **—teur**, m. **trice**, f. bewerker; operateur (iem. die eene operatie doet); †kwakzalver; **—tif, ive**, a. werkend, werkzaam, krachtig; **—tion**, f. (lat. operatio; de operari, opérer) werking, bewerking; heelkundige verrichting, operatie; onderneming, speculatie, v.; krijgsoperatie, militaire beweging, v.; **— d'arithmétique**, rekenkunstige bewerking, v.; **faire une —**, eene operatie verrichten; **—toire**, a. operatiën betreffend; **médecine —**, operatieve geneeskunde, v.

Opercu‖laire, f. dekselkruid; a. als een deksel sluitend; **—le**, m. (lat. operculum) deksel, dekseltje; **—culé, ée**, a. dekseldragend, met een deksel voorzien.

Opéré, m. **ée**, f. geopereerde, m. en v.

Opérer, v. a. (lat. operari; de opus, operis, œuvre) te weeg brengen, bewerken; opereeren; **— la fusion**, smelten; —, v. n. zijne werking uitoefenen, werken; opereeren, militaire bewegingen uitvoeren; **s'—**, v. pr. plaats grijpen, voorvallen; **il s'est opéré en lui un grand changement**, er heeft eene groote verandering in hem plaats gegrepen.

Opérette, f. kleine opera, operette, v.

Ophicléide, m. (gr. ophis, serpent; kleis, clef) slangvormig blaasinstrument, serpent.

Ophidien, ienne, a. (gr. ophis, serpent) slangvormig.

Ophio‖glosse, f. addertong, v. (plant); **—lâtrie**, f. aanbidding der slangen, v.; **—mancie**, f. waarzeggerij uit slangen, v.; **—phage**, m. slangenvreter, m.

Ophite, a. m. **marbre —**, slangensteen (zekere groenachtige marmersteen met gele strepen), m.

Ophthal‖mie, f. (gr. ophthalmos, œil) uitwendige oogontsteking, oogziekte, v.; **—mique**, a. tot de oogen behoorend; **—miques**, m. pl. oogmiddelen; **—mographie**, f. beschrijving der oogen, v.; **—moscope**, m. oogspiegel, m.

Opiacé, e, a. opium bevattend; m. opiummiddel, slaapmiddel; slaapdrank, m.

Opiat, m. opiumslikartsenij; slikartsenij; tandpasta.

Opi‖latif, ive, a. verstoppend; **—lation**, f. verstopping, v.; **—ler**, v. a. verstoppen.

Opimes, a. f. pl. (lat. opimus, riche) **dépouilles —s**, veldheersbuit, eerebuit, m. (bij de Romeinen).

Opi‖nant, m. **ante**, f. stemgever, stemmer; **—ner**, v. n. (lat. opinari) zijne meening zeggen, zijne stem geven; **— du bonnet**, toestemmend knikken; een jabroer zijn, stemmen als de vorigen.

Opiniâ‖tre, a. (rad. opinion) halsstarrig, stijfhoofdig, koppig; standvastig, hardnekkig; **travail —**, aanhoudend werk; —, m. hardnekkig mensch; **—trément**, adv. hardnekkig, halsstarrig; **—trer**, v. a. **qch.**, iets hardnekkig staande houden; **— un enfant**, een kind halsstarrig maken; **s'—**, v. pr. **à qch.**, iets hard-

nekkig volhouden; **—treté**, f. hardnekkigheid, halsstarrigheid, eigenzinnigheid, koppigheid, v.

Opinion, f. (lat. opinio) meening, v.; gevoelen, oordeel, opinie; stem, v.; dunk, m.; †**aller aux —s**, stemmen; **c'est une affaire d'—**, 't is eene zaak, waarover ieder zijne eigen meening heeft; **avoir le courage de son —**, voor zijne meening durven uitkomen, de gevolgen van zijne zienswijze op zich nemen.

Opiophage, m. opiumrooker of -eter, amfioenschuiver.

Opium (pr. **ome**), m. (gr. opion; de opos, suc) heulsap, opium.

Opobalsamum (pr. **ome**), m. mekkabalsem, m.

Opodeldoch, **Opodeltoch** (pr. **oke**), m. opodeldok, wrijfmiddel tegen rhumatische aandoeningen.

Opopanax, m. panaxgom, v. (zekere gele gom).

Opossum (pr. **ome**), m. buidelrat, v. (**sarigue**).

Opportu‖n, e, a. (lat. opportunus, du préf. ob et de portus, port; qui est au port) behoorlijk, gelegen, gepast, gunstig, tijdig; **—nément**, adv. ter rechter tijd, wel van pas; **—nisme**, m. handeling die of gedrag dat rekening houdt met de omstandigheden; **—niste**, m. voorstander van 't opportunisme; **—nité**, f. gepastheid, voegzaamheid, gunstige gelegenheid, v.

Oppo‖sable, a. tegenover te stellen, geschikt om tegenover te stellen; **—sant, ante**, a. wedersprekend, tegenstellend; **se rendre — à un acte**, zich tegen eene handeling verzetten, er tegen opkomen; **le parti —**, de tegenpartij, v.; **les —s**, de tegenstanders, de tegenpartij; **—sé, ée**, a. tegenovergesteld, strijdig; m. tegenstelling, v.; het tegenovergestelde; **—ser**, v. a. (lat. opponere) tegenstellen, tegenover zetten of stellen, vergelijken; **— la force à la force, la force à la ruse**, geweld tegen geweld, geweld tegen list gebruiken; **s'—**, v. pr. zich verzetten, zich tegenstellen, zich aankanten, wederstand bieden; **—sitaire**, a. recht tegenover iets staande; **—site**, m. p. u. tegendeel; **à l'—site**, adv. tegenover; **—sitif, ive**, a. die weerstand biedt, die tegenoverstelt; **—sition**, f. tegenstand, weerstand, m.; tegenspraak, v.; oppositie, tegenpartij, v.; stand van eene ster tegenover den stand eener andere ster, m.; **faire de l'—**, vijandig optreden tegen de tegenpartij, oppositie voeren.

Oppres‖ser, v. a. (lat. opprimere, oppressum) drukken, verdrukken, onderdrukken, benauwen, beklemmen; **avoir la poitrine oppressée, être oppressé**, benauwd op de borst zijn; **—seur**, m. onderdrukker, geweldenaar; **—sif, ive**, a. drukkend, onderdrukkend; **—sion**, f. drukking, benauwing; onderdrukking, v.; druk, m.; **—sivement**, adv. op drukkende wijze.

Oppri‖mé, e, a. onderdrukt; m. et f. onderdrukte; **—mer**, v. a. (lat. opprimere) verdrukken, onderdrukken.

Opprobre, m. (lat. opprobrium; de probrum, action honteuse) schande, v., smaad, hoon, m.; schandvlek, oneer, v.

Oppugnateur, m. aanvaller, bestrijder.

Opsigone, a. laat verwekt, laat ontstaan; **dent —**, verstandskies, v.

Op‖tatif, m. (lat. optare, souhaiter) wenschende wijs van een werkwoord, v. optativus; **—, ive**, a. wenschend; **—tation**, f. wensch, m.; **—ter**, v. a. et n. (lat. optare) kiezen, verkiezen.

Opticien, m. gezichtkundige, opticus; vervaardiger en verkooper van optische instrumenten.

Opticographe, a. **écriture —**, f. schrift, dat men alleen door een vergrootglas lezen kan.

Optime (pr. é), adv. opperbest.

Optimis‖me, m. (lat. optimus, très bon) leer van de beste wereld (van Leibnitz), v.; neiging om alles van de beste zijde te beschouwen, v. optimismus; **—te**, a. optimistisch; m. et f. optimist, optimiste.

Option, f. verkiezing, keus, keur, v.

Optique, a. (gr. optikos; de optomai, voir) het gezicht betreffend, optisch; **nerf —**, gezichtszenuw, v.; **—**, f. optica, optiek, v. (leer van het zien en van het licht); perspectief; oogmisleiding; **illusion d'—**, optisch bedrog, gezichtsbegoocheling, v.

Opu‖lemment, adv. rijkelijk, overvloedig, in weelde; **—lence**, f. overvloed, groote rijkdom, m.; **—lent, ente**, a. (lat. opulentus; de ops, richesse) schatrijk, vermogend; weelderig.

Opuntia (pr. **poncia**), f. cactusplant, opuntia, v.

Opuscule, m. (lat. opusculum, dimin. de opus, ouvrage) werkje, boekje, klein geschrift.

Or, m. (lat. aurum) goud; fig. rijkdom, m.; **— trait**, gesponnen goud, gouddraad; **— d'Allemagne**, klatergoud; **— en barre, en lingot**, staafgoud; fig. **c'est de l'— en barre**, het is zoo goed als gereed geld; (van een persoon:) hij is volkomen vertrouwbaar; **— natif, — vierge**, gedegen goud; **— en feuilles**, bladgoud; **— potable**, vloei- of drinkbaar goud; **— fulminant**, slaggoud; **— au titre**, proefgoud; **— mat**, dof goud; **clinquant d'—**, klatergoud; **être tout cousu d'—**, fam. zeer rijk zijn; **acheter au poids de l'—**, tegen goud opwegen; **il parle d'—**, hij spreekt gulden woorden; **valoir son pesant d'—**, met geen geld te betalen zijn; prov. **tout ce qui reluit n'est pas —**, het is al geen goud wat er blinkt; **un marché, une affaire d'—**, een voordeelige koop, m., eene voordeelige zaak, v.; **l'âge d'—**, de gouden eeuw; **drap d'—**, goudlaken; **marcher sur l'— et l'argent**, zich in weelde en overvloed baden; **c'est de l'— de Toulouse**, hij zal er geen zegen bij hebben.

Or (†Ores), adv. (lat. hora) nu, nu dan; **— (çà), — sus**, welaan!

Oracle, m. (lat. oraculum; de orare, parler) godspraak, v.; orakel; fig. vraagbaak.

Ora‖ge, m. (lat. aura, vent, air) onweder, donderbui, v.; storm, m.; fig. ongeluk; oproer; tweedracht, v.; **le temps est à l'—**, de lucht staat naar onweer, er is onweer op handen; **—geusement**, adv. op stormachtige wijze; **—geux, geuse**, a. stormachtig, onstuimig; fig. kommerlijk, droevig, zorgelijk.

Oraison, f. (lat. oratio; de orare, prier) rede, v; redevoering, v.; gebed; **— dominicale**, het Onze Vader; **— funèbre**, lijkrede, v.; **il ment comme une — funèbre**, hij liegt of 't gedrukt was; **l'— de la messe**, het misgebed; **faire l'—**, bidden.

Oral, ale, a. (lat. os, oris, bouche) den mond betreffend, mond...; mondelijk, mondeling; **cavité —e**, mondholte; **examen —**, ou **—**, m. mondeling examen; **—**, m. orale, hoofdsluier van den Paus, wanneer hij de mis leest, m.

Oralement, adv. op mondelinge wijze.

Orang, zie **Orang-outang**.

Oran‖ge, f. oranjeappel, m; **— de la Chine**, sinaasappel, appelsina, m.; **— amère**, bittere

oranjeappel; a. oranjekleurig; **l'—**, het oranjegeel; **—gé, ée,** a. oranjekleurig; m. het oranjegeel; **—geade,** f. oranjewater, oranjelimonade, v.; **—geat,** m. gesuikerde sinaasappel, oranjeschil, v.; **—ger,** m. oranjeboom, sinaasappelboom, m.; **—gère,** f. verkoopster van sinaasappelen; **—gerie,** f. oranjerie, kamer waar de oranjeboomen des winters bewaard worden, v.; **—giste,** m. kweeker van oranjeboomen; aanhanger van Willem III, koning van Engeland **(guillaumiste)**; aanhanger van 't Oranjehuis in België.

Orang-outang (pr. **oran-outan**), m. (mot malais) boschmensch, orang-outang, m.; pl. **des orang(s)-outangs.**

Ora‖teur, m. (lat. orator; de orare, parler) redenaar; **— de la chaire,** kanselredenaar; **— de la troupe,** woordvoerder; **—toire,** a. redekunstig, oratorisch; **figure —,** redefiguur; **—,** m. (lat. oratorium; de orare, prier) bidvertrek, huiskapel, bidkamer, v.; vergadering der vaderen van het oratorium, v.; **—toirement,** adv. in redenaarsstijl; **—torien,** m. lid der congregatie van 't Oratorium; **—torio,** m. oratorium, geestelijk zangspel; pl. **des oratorios.**

Orbe, m. (lat. orbis, cercle) kring; kringsgewijze omloop der planeten, m.; **—,** a. (lat. orbus, privé de qch.) **mur —,** blinde muur, m.; **—,** kneuzend; **coup —,** kneuzing, v., slag die slechts eene kneuzing veroorzaakt, m.

Orbicu‖laire, a. kringvormig, bolrond; **—lairement,** adv. kringsgewijze, in het rond.

Orbi‖taire, a. de oogholte betreffend, orbitaal; **—te,** f. (lat. orbita) loopbaan der planeten, v.; oogholte, v.

Orcanète, f. gele ossetong, v. (zekere plant).

Orches‖tique (pr. **kès**), a. de danskunst betreffend; f. danskunst, v.; **—tration** (pr. **kès**), f. het zetten voor orkest; **—tre** (pr. **kès**), m. (gr. orchêstra; de orcheisthai, danser) plaats voor de muzikanten in den schouwburg, v.; de muzikanten, het orkest; parket, zitplaatsen tusschen orkest en parterre; **—trer** (pr. **kès**), v. a. voor 't orkest componeeren; **—trion** (pr. **kès**), m. soort van draaiorgel; piano, v. met orgelregister.

Orchidées (pr. **ki**), f. pl. standelkruiden, orchideeën.

Orchis (pr. **kice**), m. standelkruid.

Ordalie, f. godsoordeel, vuurproef, waterproef, v. (in de Middeleeuwen).

Ordinai‖re, a. (lat. ordinarius; de ordo, ordre) gewoon, gewoonlijk; gemeen, alledaagsch; ordelijk; **prix —,** winkelprijs; **question —,** gewone pijnbank; **médecin —,** lijfarts, huisdokter; **—,** m. het gewone; gewoonte, v.; dagelijksche kost, m.; †post **(courrier);** gewone misgebeden; **tenir un bon —,** gewoonlijk goed eten; **l'— est maigre aujourd'hui,** 't maal is heel eenvoudig vandaag; **vin d'—,** tafelwijn, m.; **—s,** pl. maandstonden; **l'—,** de bevoegde rechter; **à l'—,** adv. naar gewoonte; **d'—, pour l'—,** gemeenlijk, gewoonlijk, den meesten tijd; **—rement,** adv. gewoonlijk, gemeenlijk, doorgaans, in den regel.

Ordi‖nal, a. (lat. ordinalis; de ordo, ordre); **nombre —,** m. rangschikkend telwoord; **—nand,** m. geestelijke, die gewijd zal worden; **—nant,** m. wijbisschop, inwijder, bisschop of prelaat, die tot den kerkdienst in de Roomsche kerk verordend is.

Ordina‖teur, m. schikker, beschikker, inrichter; **—tion,** f. (lat. ordinatio; de ordinare, ordonner) priesterwijding in de Roomsche kerk; bevestiging in 't predikambt (bij de Protestanten), v.

Ordo, m. (mot lat. qui signifie ordre) kerkalmanak, jaarboekje, behelzende een voorschrift voor den dagelijkschen dienst bij de Roomsch-Katholieken.

Ordon‖nance, f. inrichting, schikking; inzetting, wet, keur, verordening, v.; gebod, bevel; geteekende lastbrief der regeering, om van den ontvanger van 's lands middelen geld te ontvangen, m.; ordonnantie, v.; voorschrift of recept van een geneesheer; schikking van een gastmaal of van eene schilderij, v.; ordonnansofficier; ordonnans, oppasser (van een officier); **— de dernière volonté,** laatste wilsbeschikking, v.; testament; **— militaire,** krijgsverordening, v., **les —s,** pl., de laatste sacramenten; **d'—, à l'—,** voorgeschreven; **—nancement,** m. machtiging tot betaling, v.; **—nancer,** v. a. verordening, bevel tot betaling geven, ordonnantie geven; **—nateur, trice,** a. regelend; verordenend, beschikkend; m. et f. regelaar, ontwerper, beschikker; regelaarster enz.; directeur der begrafenissen; **—né, e,** a. ingericht, geregeld; **prêtre —,** geordend, gewijd priester; **—née,** f. ordinaat, v. (rechte lijn, van een punt eener kromme lijn loodrecht op haar as getrokken); **—ner,** v. a. et n. (lat. ordinare; de ordo, ordre) bevelen, voorschrijven, gelasten, last of bevel geven; het bestek van een gebouw maken; een recept voorschrijven of ordonneeren; in goede orde houden; verordenen, wijden (tot den kerkdienst).

Ordre, m. (lat. ordo) orde, geschiktheid, regelmaat, volgorde, v.; bevel, last, m.; order, stand, m.; waardigheid; orde, v.; **— Dorique, — Ionique,** Dorische, Ionische orde, v.; **— de succession,** erfopvolging, v.; **du dernier —,** erbarmelijk slecht; **du premier —,** voortreffelijk, van de eerste hoedanigheid; **— de la toison,** orde van het gulden vlies; **l'— du jour,** de orde van den dag: **rappel à l'—,** het tot de orde roepen (door den Voorzitter); **je suis à vos —s,** ik ben tot uw dienst; **— complémentaire,** nabestelling, v.; **jusqu'à nouvel —,** loc. adv. tot later orde; **par —,** op hoog bevel; **— de bataille,** slagorde; **conférer, donner les —s,** (een priester) wijden, verordenen; **—, mot d'—,** wachtwoord; **billet à —,** orderbriefje; **— social,** maatschappelijke orde.

Ordu‖re, f. (rad. ord, orde) vuiligheid, onreinheid, v.; drek, m.; **—s,** pl. vuiligheid, v.; uitvaagsel; fig. vuile, onbetamelijke woorden; **pas d'—s, défense de faire des —s,** hier niet te wateren; **—rier, ière,** a. vuil, ontuchtig; **—,** m. vuilnisblik, vuilnisbak, m.; vuilbek, m.

Oréade, f. bergnimf, v.

Orée, f. zoom van een bosch, m.

Oreillard, e, a. breed-, langoorig; **—,** m. langoor, ezel, m.; langoor, soort van vledermuis, v.

Oreille, f. (lat. auris) oor; schoenriem, lap, m.; oor (van verschillende dingen), vouw in een boek enz., v.; **le tympan de l'—,** het trommelvlies; **mal aux —s,** oorpijn; **se boucher les —s,** zijne ooren dichtstoppen; **le lobe de l'—,** het oorlelletje; **écouter de toutes ses —s, être tout —s,** geheel oor zijn; **prêter l'— à...,** luisteren naar, het oor leenen aan...; **dormir sur les deux —s,** gerust slapen; fig. volkomen gerust zijn; **il n'entend pas de cette—-là,** hij is doof aan dat oor, daarvan wil hij niets weten; **porter le chapeau sur l'—,** den hoed op één

oor, scheef op 't hoofd dragen; **boucles, pendants d'—,** oorhangers, belletjes; **avoir l'— dure,** hardhoorig zijn; **dureté d'—,** hardhoorigheid, v.; **faire la sourde —,** zich houden alsof men niets hoort, Oostindisch doof zijn; **avoir de l'—,** een goed gehoor hebben; **avoir la puce à l'—,** fam. ongerust zijn; **mettre la puce à l'— de qn.,** iem. ongerust maken; **se faire tirer les —s,** fig. zich laten bidden; **rompre les —s,** baloorig maken; **donner sur les —s,** fam. om de ooren geven, slaan; **fermer l'—,** de ooren sluiten, niet hooren; **un chien qui a l'— basse, qui porte bas l'—,** een hond met hangende ooren; fig. **avoir l'— basse,** vernederd zijn, beschaamd zijn; **cela lui pend à l'—,** dat hangt hem boven 't hoofd; **il a l'— du roi,** hij staat in de gunst bij den koning; **souffler à l'—,** in het oor fluisteren; **les murailles ont des —s,** kleine potjes hebben groote ooren; er is dak op 't huis; **j'ai des affaires par-dessus les —s,** ik heb de handen vol werk; **dresser l'—, les —s,** de ooren spitsen; **dressez vos —s,** luister opmerkzaam toe; **—s d'ancre,** de punten der armen van 't anker; **— d'homme,** mansoor (plant); **— d'âne,** smeerwortel, m.; **— de souris,** vergeet-mij-niet; **— d'ours,** aurikel (plant).

Oreil‖lé, ée, geoord; **—le-de-souris, —le-d'ours,** zie **Oreille; —ler,** m. oorkussen, hoofdkussen, hoofdpeluw, v.; rol, kussen (voorzijde van een Ionisch kapiteel); **—lère,** f. oorworm, m.; **—lette,** f. oordoekje; oorring, m.; **—lon** ou **Orillon,** m. oorvormig hoeksieraad (in de bouwkunde); voorste oorlap der viedermuizen, m.; verzwering der oorklieren; zinking op het oor, v.; afsnijdsels van leer en perkament; handvatsel; **écuelle à —s,** kom met ooren, v.

Orémus (pr. **muce**), m. (en lat. prions) gebed.

Oréogra‖phie, f. bergbeschrijving, v.; **—phique,** a. tot de bergbeschrijving behoorend (zie **Orographie**).

†**Ores,** adv. nu, nu dan. Zie **Or.**

Orfè‖vre, m. (lat. aurum, or; faber, ouvrier) zilver-, goudsmid; **— joaillier,** m. juwelier; **—vrerie,** f. het goudsmeden; goudsmederij, v.; **—vri, e,** a. door den goudsmid bewerkt.

Orfraie, f. (lat. ossifraga, proprement „qui brise les os") vischarend, m.

Orfroi, m. met goud geweven stof, v.

Organdi, m. katoenen weefsel, op neteldoek gelijkend.

Orga‖ne, m. (gr. organon; de ergô, je fais) zintuig, werktuig der zinnen, orgaan; stem, v.; **l'ambassadeur est l'— de son prince,** de afgezant handelt in naam van zijn vorst; **—neau,** m. ankerring, kabelring, m.; **—nier,** m. orgelmaker; **—nique,** a. werktuigelijk, organisch; **géométrie —,** organische meetkunde, v.; **—nisable,** a. voor organiseering vatbaar; **—nisant, e,** a. organiseerend; **—nisateur, trice,** a. organiseerend; m. inrichter, regelaar, organisator; **—nisation,** f. bewerktuiging, vorming der werk- of zintuigen, v.; fig. beschaving, inrichting, organisatie, v.; **—nisé, ée,** a. bewerktuigd; die of dat de noodzakelijke werktuigen heeft; gevormd, georganiseerd; **tête bien —nisée,** wel ontwikkeld verstand, helderdenkende kop; **—niser,** v. a. bewerktuigen, met organen voorzien; regelen, vormen; inrichten; organiseeren; **—nisme,** m. bewerktuiging, v.; **—niste,** m. orgelspeler, organist, orgelist.

Organ‖sin, m. soort van tweemaal getwijnde of getweernde zijde, kettingzijde, v.; **—sinage,** m. het dubbel zijde tweernen; **—siner,** v. a. de zijde dubbel tweernen.

Orgasme, m. verrukking, zinnelijke bedwelming, v.; gisting des bloeds of der levensgeesten, v.

Orge, f. (lat. hordeum) gerst of garst, v.; **— mondé,** m. gepelde gerst, v.; **— perlé,** m. geparelde gerst; **eau d'—,** gerstewater; fig. **faire ses —s,** goede zaken maken; **il a bien fait ses —s,** hij heeft zijne schaapjes op het droge; **il est grossier comme un pain d'—,** 't is een onbeschoft mensch, een ongelikte beer; **toile à grain d'—,** genopt linnen. **Orge est masculin dans orge mondé, orge perlé.**

Orgeat, m. †**Orgeade,** f. gerstewater; amandelmelk, v.; fig. **c'est une carafe d'orgeat,** 't is een koel karakter.

Orgelet, m. strontje, klein puistje aan de oogleden.

Orgéon, m. lid eener godsdienstige vereeniging (in 't oude Griekenland).

Orgiaque, a. de orgiën betreffend, dweepziek, opgewonden.

Orgie, f. (gr. orgia, fêtes de Bacchus); **—s,** pl. bacchusfeest, orgie; fig. zuippartij, nachtelijke zwelgerij, v.

Orgie, f. mengkoren.

Orgue, m. **—s,** f. pl. (lat. organum, instrument) orgel; plaats bij het orgel, v.; pl. boordgaten in een schip; schotbalken in eene stadspoort, m.; **comme des tuyaux d'—,** als orgelpijpen; **jeux d'—s,** orgelregisters; **— d'Allemagne, — de Barbarie,** (proprement Barberi, nom d'un fabricant de Modène) draaiorgel; **facteur d'—,** orgelmaker; **souffleur d'—,** orgeltrapper; **jouer, toucher de l'—, tenir l'—,** het orgel bespelen; **point d'—,** orgelpunt, rustteeken in de muziek.

Orgueil, m. trotschheid, hoovaardij, v., trots, hoogmoed, m.; prov. **il n'est — que de pauvre enrichi,** als niet komt tot iet, kent iet zichzelven niet.

Orgueil‖leusement, adv. hoovaardig, trotschelijk; **—leux, se,** a. hoogmoedig, hoovaardig, trotsch; **—leux,** m. **se,** f. trotsch, hoovaardig mensch, m., hoovaardige.

Oribus, m. **poudre d'—,** middel zonder kracht.

Orichalque (pr. **kal**), m. zeker fabelachtig metaal.

Orien‖t, m. (lat. oriens, qui se lève) het Oosten; de landen in het Oosten; het Oosten op eene landkaart; glans, gloed van eene parel, m.; **l'— des années,** de jeugd; **le commerce d'—,** de Levantsche handel, m.; **la guerre d'—,** de Krimoorlog; **le grand —,** Groot-Oosten, groote loge van bestuur der vrijmetselaars; **—tal, ale,** a. oostersch, tegen het Oosten gelegen; **les Indes —tales,** Oost-Indië; **—talement,** adv. op Oostersche wijze; **—talisme,** m. kennis der Oostersche volken en talen, v.; **—taliste,** m. geleerde in de Oostersche talen; **—tation,** f. het bepalen naar de hemelstreken van de plaats, waar men zich bevindt; ligging naar 't Oosten, v.; het stellen, het liggen der raas en zeilen naar den wind; **—taux,** m. pl. Oosterlingen; Oostersche volken; **—té, ée,** a. tegen het Oosten gelegen; georiënteerd; **—ter,** v. a. iets naar het Oosten wenden of plaatsen, naar de hemelstreken richten, oriënteeren; **— un vaisseau, les voiles,** de zeilen goed naar den wind zetten, goed doen bijstaan; **s'—,** v. pr. de plaats bepalen, waar men zich bevindt (naar de hemelstreken); fig. onderzoeken en overleggen; zich behoorlijk inlichten, zich oriënteeren.

Orifice, m. (lat. orificium, de os, oris, bouche; facere, faire) mond, m.; opening, v.

Oriflamme, f. (lat. aurea flamma, flamme d'or) kleine vaan, v., vaandel, standaard of standerd der oude Fransche koningen, m.

Origan, m. orego, marjolein (zekere plant), v.

Originai‖re, a. oorspronkelijk, afkomstig; **langue —,** moedertaal, v.; **demande —,** hoofdaanklacht, v.; **—rement,** adv. oorspronkelijk.

Origina‖l, ale, a. oorspronkelijk, origineel; —, m. oorspronkelijk schrift; oorspronkelijk kunstwerk, oorspronkelijk schilderij; oorspronkelijk schrijver; origineel; fig. halve gek, zonderling mensch; **savoir qch. d'—,** iets uit eene goede bron, grondig of zeker weten; **—lement,** adv. op origineele of oorspronkelijke wijze; **—lité,** f. oorspronkelijkheid; zonderlingheid, v.

Origi‖ne, f. (lat. origo, originis; de oriri, surgir) oorsprong, aanvang, m.; afkomst, geboorte, bron, v.; **dans l'—,** in den beginne; **dès l'—,** van den aanvang af; **—nel, le,** a. oorspronkelijk, aangeboren; **péché —,** erfzonde, v.; **—nellement,** adv. oorspronkelijk, uit den oorsprong.

Orignal, †Orignac, m. Canadeesche eland, m.

Orillard, e, a. zie **Oreillard.**

Orillon, m. klein oortje; hengsel, handvat.

Orin, m. lijn, v. aan het einde van een net, dat langs den bodem der zee strijkt; boeireep, m.; **— de galère,** kabeltouw, bij wijze van boeireep.

Oringuer, v. a. het anker met den boeireep lichten.

Orion, m. Orion, m. schitterend sterrenbeeld aan den zuidelijken hemel.

Oripeau, †Orpeau, m. klatergoud; fig. klatergoud, valsch vernuft.

Or‖le, m. zoom, rand, m.; **—lé, ée,** a. met een binnenzoom of kraag voorzien.

Orléa‖nais, e, a. uit of van Orleans; **—nisme,** m. staatsstelsel van 't huis van Orleans; **—niste,** m. aanhanger van 't huis van Orleans.

Orléans, m. wijn uit Orleans, m.; —, f. lichte katoenen of wollen stof, v.

Orlet, m. bovenplat eener kroonlijst.

Or‖maie, Ormoie, f. olmbosch; **—me,** m. olm, olmboom, iep, ijp, m.; fig. **attendre sous l'—,** vertrouwen in iets hebben; **attendez-moi sous l'—,** ja wel, te St. Jutmis, als de kalveren op het ijs dansen; **—meau,** m. jonge olm of iep, m.; **—mille,** f. zetplant van olm of iep, v.; heg van kleine olmen of iepen, v.

Ormin, m. scharlei, v., scharleikruid (soort salie).

Ormoie, f. zie **Ormaie.**

Orne, Ornier, m. wilde esch, m.; vore, v.; tusschenruimte tusschen de wijnstokken, v.

Orne‖maniste, m. versierder, decorateur; **—ment,** m. (lat. ornamentum) versiering, v.; versiersel, sieraad, ornament; **—s,** pl. priesterlijke kleederen; fig. begaafdheden, v.; **—mentaire, —mental, e,** a. versierend; **plantes —mentales,** sierplanten, v.; **—mentation,** f. het aanbrengen van versieringen; **—menter,** v. a. versieren, versieringen aanbrengen; **—mentiste,** m. versierder, decorateur.

Orner, v. a. (lat. ornare) versieren, opschikken, tooien, oppronken; **homme orné,** zeer geleerd man.

Ornière, f. spoor, wagenspoor; **route à —s,** spoorweg, m.; fig. **suivre l'—,** de oude sleur volgen.

Ornitho ..., in samenst.: vogel....

Ornitho‖gale, f. veldajuin, m., vogelmelk, v.; **—lithes,** m. pl. versteende gedeelten van vogels, vogelsteenen, m.; **—logie,** f. (gr. ornis, ornithos, oiseau; logos, traité) beschrijving der vogels, v.; **—logiste, logue,** m. vogelkenner, vogelkundige; **—manc(i)e,** f. waarzeggerij uit de vlucht der vogels, v.; **—phile,** m. vogelliefhebber; **—r(r)hynque,** m. vogelbekdier.

Orobanche, f. bremraap, v. (plant).

Orobe, m. woud- of bergerwt, v. orobus, m.

Orogra‖phie, f. (gr. oros, montagne; graphô, je décris) orographie, bergbeschrijving, beschrijving der bergen, v.; **—phique,** a. tot de orographie (bergbeschrijving) behoorend.

Oronge, f. eierpaddenstoel, m.

Orpailleur, m. goudwasscher, goudzoeker, in het zand der rivieren.

Orphe‖lin, ine, f. (lat. orphanus) weeskind; weesjongen; weesmeisje; **— de père,** vaderloos kind; **les Orphelins,** het weeshuis; **—linage,** m. ouderloosheid, v.; **—linat,** m. weeshuis.

Orphéo‖n, m. (d'Orphée, personnage mythologique célèbre comme musicien) zangschool; zangvereeniging, liedertafel, v.; **—nique,** a. op eene liedertafel betrekkelijk; **concours —,** zangwedstrijd; **—niste,** m. lid eener liedertafel.

Orphique, a. Orpheus betreffend.

Orphie, f. hoornsnoek, hoornvisch, m.

Orpiment, m. geel zwavel-arsenik, operment.

Orpin, m. sedum, schotkruid, muurpeper.

Orque, f. zie **Epaulard.**

Orrery, m. planetarium.

Orse, m. wind- of loefzijde, v.; bakboord.

Orseille, f. verfmos (zeker mos, dat op de steenen groeit en tot verven gebruikt wordt).

Orser, v. n. loeven.

†Ort, m. **peser —,** bruto, d. i. met de verpakking (tara) wegen.

Orteil, m. (lat. articulus; de artus, membre) teen of toon van den voet, m.

Ortho (gr. orthos, droit) in samenst.: recht.

Ortho‖doxe, a. (préf. ortho et gr. doxa, opinion) rechtzinnig, rechtgeloovig, orthodox; echt, juist; **—s,** m. pl. rechtzinnigen; **—doxie,** f. rechtzinnigheid, orthodoxie, v.; **—dromie,** f. rechte koers van een schip, m.; **—épie,** f. leer van de ware uitspraak, v.; **—gonal, ale,** a. rechthoekig; **—gonalement,** adv. rechthoekig.

Ortho‖graphe, f. (préf. ortho, et gr. graphô, j'écris) spelling, v.; **—graphie,** f. voorwerp in loodrechte projectie; opstand, m. (teekening of voorstelling van een voorwerp of gebouw, zooals het zich in zijne verhoudingen aan 't oog vertoont); loodrechte doorsnede van een vestingwerk, v.; **—graphier,** v. a. juist spellen in het schrijven; **—graphique,** a. tot de juiste spelling behoorend, orthographisch; de loodrechte projectie betreffend; **—graphiste,** m. kenner der spelling, schrijver over de spelling.

Orthologie, f. (préf. ortho et gr. logos, discours) kunst van zich juist uit te drukken, v.

Orthopé‖die, f. (préf. ortho et gr. pais, paidos, enfant) orthopedie, heilgymnastiek, v.; **—dique,** a. orthopedisch, de bestrijdingen der lichaamsmisvormingen betreffend; **—diste,** m. heilgymnast, bestrijder der lichaamsmisvormingen.

Orthopnée, f. zware ademhaling, aamborstigheid, v.

Orthoptères, pl. m. rechtvleugelige insecten.

Ortie, f. (lat. urtica, de urere, brûler) netel, brandnetel, v.; fig. **jeter le froc aux —s,** den mantel op den tuin hangen (den geestelijken stand, eene betrekking vaarwel zeggen).

Ortier, v. a. met brandnetels steken.
Ortive, a. f. opgaand, oprijzend.
Ortolan, m. (lat. hortulanus) ortolaan, m. tuinmeerl, v., korenvink in Z. Europa, m.
Orvale, f. groote scharlei, v.
Orvet, m. blindslang, hagelslang, v.
Orviétan, m. orvietaan (een uit kruiden en wortelen bereid vermaard tegengift), m.; fig. bedriegerij, v.; **vendeur d'—,** kwakzalver.
Orycto‖graphie, f. (lat. oruktos, fossile) delfstoffenbeschrijving, fossiliënbeschrijving, v.; **—logie,** f. fossiliënleer, v.
Oryx, m. Zuid-Afrikaansche gazelle, v.
Os (pr. **oce**; au plur. **ô**), m. (lat. os, ossis) been; **— de baleine,** walvischbeen, balein, zwart been; **— de seiche,** sepia, wit vischbeen; fig. **il n'a que la peau et les —, il n'a que la peau sur les —, les — lui percent la peau, on lui compterait les —,** hij is broodmager, het is met hem maar vel over de beenderen; **en chair et en —,** in levenden lijve; **il ne fera pas de vieux —,** hij zal niet oud worden; hij zal die betrekking niet lang bekleeden; **mouillé, percé jusqu'aux os,** tot op 't hemd nat; **il y laissera ses —,** hij zal daar zijn graf vinden; **un — à la moelle,** een mergpijp; pop. **avoir de l'—,** geld hebben.
Osanores, a. pl. **dents —,** f. pl. zonder goud ingezette kunsttanden.
Oscilla‖tion (pr. **i-la**) slingering, v.; slingerslag, m.; **—toire,** a. in slingerende beweging, schommelend.
Osciller (pr. **i-lé**) v. n. (lat. oscillare) slingeren.
Osci‖tant, e, a. geeuwend; **fièvre —e,** geeuwkoorts, v.; **—tation,** f. het geeuwen.
Oscula‖teur, trice, a. in een punt rakend; **—tion,** f. aanraking, v.
Osé, e, a. stout, vermetel.
Oseille, f. (lat. oxalis) zuring, v.; pop. **tu me la fais à l'—,** je neemt me beet.
Oser, v. a. et n. (lat. audere, ausum) durven; wagen; zich onderstaan, zich verstouten.
Oseraie, f. rijsveld, rijsbosch.
Oseur, m. waaghals; a. waaghalzig.
Osier, m. teen, teenboompje; wilg, m.; **franc comme l'—,** de openhartigheid zelve.
Osiriaque, Osirien, ienne, a. den Egyptischen god Osiris betreffend.
Osmazôme, m. vleeschextract.
Osmium (pr. **ome**), m. osmium (metaal).
Osmonde, f. watervaren, v. osmunda.
Osmose, f. osmose, v. (natuurk.).
Ossature, f. beengestel; gebeente.
Ossec, Osset, m. (holl. hoosgat) zinkgat van het schip, waar zich het vuile water verzamelt; hoosgat van eene sloep.
Osse‖let, m, beentje, bikkeltje; kern van sommige vruchten, v.; **—s,** pl. kootspel, bikkelspel; **jouer aux —s,** bikkelen; **—ments,** m. pl. gebeente, doodsbeenderen.
Osseret, m. beenmes der slagers.
Osseux, euse, a. beenachtig, beenig; **poisson —,** beenvisch, visch met graten, m.
Ossianique, a. Ossianisch, in den stijl, geest enz. van Ossian.
Ossi‖fication, f. beenwording, beenmaking, v.; **—fier,** v. a. in been veranderen, been doen worden, tot been maken; **—fique,** a. beenmakend; **—frage,** m. cipelgras; **—frague,** m. beenbreker, m. (soort van arend); **—vore,** a. beenetend.
†**Ossu, e,** a. grof, sterk van gebeente.
Ossuaire, m. doodsbeenderstapel, m.; doodsbeenderhuis, knekelhuis.
†**Ost,** m. (lat. hostis) leger, krijgsheer.
Ostéine, f. osteïne, eigenaardige zelfstandigheid van 't beenderenweefsel, v.
Oste, f. gaarde van een spriet; kaailijn van een emmerzeil, v.
Osten‖sible, a. (lat. ostendere ostensum, montrer) openlijk, openbaar; vertoonbaar; **—siblement,** adv. openlijk; †**—sif, ive,** a. openlijk, uiterlijk vertoond; **—soir,** m. hostievaas, v., -kelk, m., -schoteltje; **—tateur, trice,** a. pralend, vertoon makend; **—tation,** f. (lat. ostentatio; de ostendere, montrer) vertoonmaking, pralerij, v.
Ostéo..., (in samenst.) been, beender...
Ostéo‖colle, f. beenderlijm, v.; **—cope,** a. **douleur —,** ou **—,** f. beenderpijn, v.; **—génie,** f. beendervorming, v.; **—graphe,** m. beenbeschrijver; **—graphie,** f. beenbeschrijving, v.; **—lithes,** m. pl. half versteende beenderen van dieren; **—logie,** f. beenbeschrijving, beenkunde, v.; **—logique,** a. beenderkundig; **—tomie,** f. beendersnijding, beenderontleding, v.
Ostra‖cé, ée, a. twee- of meerschalig, oestervormig; **—cés,** m. pl. **—cées,** f. pl. oesteren mosselsoorten; **—cisme,** m. ballingschap van tien jaren bij de oude Grieken, v. ostracismus; **—cite,** f. versteende oesterschelp, v. (zekere steen).
Ostréiculture, f. (lat. ostrea, huître et culture) oesterteelt, v.
Ostrelin, m. koopman, komende uit de Oostzee en van de Hanzesteden.
Ostrogoth, Ostrogoth, Ostrogote, m. Oostgoth; fig. ruw, onbeschaafd mensch.
Osyride, f. steenbeziekruid.
Otacoustique, a. gehoorsterkend.
Otage, m. gijzelaar; gijzeling, v.
Otal‖gie, f. (gr. ous, ôtos, oreille; algos, douleur) oorpijn, v.; **—gique,** a. de oorpijn betreffend.
Otarie, f. oorrob, m.
Oté (ôté), prép. uitgezonderd, behalve.
Otenchyte, m. oorspuitje; vloeistof die in 't oor wordt gespoten.
Oter (ôter), v. a. wegnemen, wegleggen, wegzetten, wegrukken, wegdoen; uithelpen, uitnemen; afnemen, uittrekken; benemen; nemen; **s'—,** v. pr. fam. **(de quelque lieu),** ergens vandaan gaan, zich wegpakken; **ôtez-vous de devant moi, de devant mes yeux,** ga uit mijn gezicht.
Otto‖man, e, a. Turksch, tot de Porte behoorend; **—mane,** f. ottomane, Turksch rustbed.
Ou, conj. of.
Où, adv. (lat. ubi) waar; waarin; **d'—,** van waar; **par —,** waardoor, waarlangs; **— va-t-il?** waarheen gaat hij? **— qu'il soit,** waar hij ook zijn moge.
Ouaiche, f. zog, kielwater (van een schip); zie **houaiche.**
Ouaille, f. (lat. ovicula, dimin. de ovis, brebis) geestelijk schaap; pl. fig. kudde, v.
Ouais! Ouiche! int. fam. ei! zoo! waarlijk!
Oua‖te, f. watte, watten, v.; **—ter,** v. a. met watten voeren, watteeren.
Oubli, m. (lat. oblivio; de oblivisci, oublier) het vergeten; vergetelheid, v.; **par —,** door vergeetachtigheid, bij verzuim.
Oublie, f. oblie, v. (ijzerkoek, dun opgerold wafeltje); †mis-, altaarbrood, ouwel, m.
Oubli‖er, v. a. et n. (lat. oblivisci) ver-

geten; — **à**, vergeten om....; **s'—**, v. pr. zich vergeten, zich te buiten gaan.

Oublierie, f. obliebakkerij, v.

Oubliettes, f. pl. kerker der vergetelheid, m., eeuwige gevangenis, v.; ook: gevangenis met eene valdeur, waarin men de gevangenen om het leven brengt, v.; fig. fam. **passer par les —**, spoorloos verdwijnen.

Oublieur, euse, f. obliebakker; oblieverkooper, -verkoopster.

Oublieux, euse, a. vergeetachtig.

Oudrir, v. n. **s'—**, v. pr. rimpelig worden (van den bast der knoppen).

Ouest (pr. **ouèste**), m. (all. w e s t) het westen; de avond, m.

Ouf! int. o wee! o! ach!

Oui, adv. ja; **dire que —** (fam. **qu'oui**), ja zeggen; —, m.; **le —**, het jawoord; **dire le grand —**, huwen; **savoir le — ou le non de qch.**, precies weten hoe 't met iets staat; **il se fâche pour un — ou pour un non,** hij wordt om een enkel woord boos; **la langue d'—** (ou **langue d'oïl**), de oude taal van Noord-Frankrijk.

Ouï, part. passé de o u ï r, gehoord.

Ouiche, int. och kom! dat kan je begrijpen!

Oui-da, adv. fam. ja wel, ja gaarne, ja zeker.

Ouï-dire, m. hooren zeggen; **il le sait par —**, hij weet het van hooren zeggen; **il ne faut pas s'arrêter aux —**, om de praatjes van de menschen moet men niets geven; pl. **des ouï-dire.**

Ouïe, f. (rad. o u ï r) gehoor; gaten van een speeltuig; **—s,** f. pl. kieuwen van den visch, v.

Oui‖llage, m. het aanvullen van een wijnvat; **—ller,** v. a. aanvullen.

Ouïr, v. a. (lat. a u d i r e, entendre) hooren, aanhooren; **— des témoins,** getuigen hooren.

Ouistiti, m. zijdeaap, m., gestreepte meerkat, v.

Oulèma, m. ulema, Turksch geleerde.

Ouragan, m. orkaan, stormwind, m.

Ouralien, ienne, a. Uralisch.

Our‖dir, v. a. (lat. o r d i r i, commencer) scheren (de draden van een weefgetouw afdeelen, schikken); fig. smeden, brouwen, stichten; **—dissage,** m. het scheren, het opzetten van een weefsel; **—disseur,** m. **euse,** f. scheerder, scheerster; **—dissoir,** m. scheerraam, weversboom, m.; **—dissure,** f. schering, v.

Our‖ler, v. a. zoomen; **—let,** m. (v. fr. o r l e; du lat. o r a, rebord) zoom, m.

Ours (pr. **ourse**), m. **ourse,** f. (lat. u r s u s) beer, m.; fig. brompot, brombeer, m.; **— blanc, — de la mer Glaciale, — de mer, — marin,** ijsbeer; **— mal léché,** ongelikte beer; fig. ruw, onbeschaafd mensch; **meneur, montreur d'—,** berenleider; **vendre la peau de l'— avant qu'on l'ait mis par terre,** de berenhuid verkoopen eer de beer gevangen is; **jeu de l'—,** bok bok, sta vast (jongensspel); pop. **envoyer qn. à l'—,** iem. de deur wijzen, wegzenden.

Ourse, f. berin, v.; **la grande —, la petite —,** de Groote Beer, de Kleine Beer (zeker gesternte); het Noorden.

Oursin, e, a. beerachtig, beren...; m. berenhuid, v.; zeeëgel, m.; berenmuts, v.

Ourson, m. kleine of jonge beer, m.; zwarte Amerikaansche beer, m.; brulaap, m.; berenmuts, v.

Ourvari, m. jachtgeschreeuw, heidensch leven; zie **Hourvari.**

Oût, zie **Août.**

Outar‖de, f. trapgans, v.; **—deau,** m. jonge trapgans, v.

Outil (pr. **ti**), m. werktuig, gereedschap.

Outil‖lage, m. gereedschap; **—lé,** a. **bien —,** fam. van alles behoorlijk voorzien; **—lement,** m. het voorzien van gereedschap; **—ler,** v. a. van gereedschap voorzien.

Outra‖ge, m. (lat. u l t r a, outre; a g e r e, agir) smaad, hoon, m.; beleediging, v.; **—geant, ante,** a. smadelijk, hoonend, beleedigend; **—ger,** v. a. smaden, hoonen, beleedigen; **—geusement,** adv. op smadelijke of beleedigende wijze; **—geux, euse,** a. smadelijk, hoonend, beleedigend.

Outrance, à (toute) —, adv. tot het uiterste, op leven en dood, met alle gestrengheid of vinnigheid; **combat à —,** gevecht op leven en dood; **armes à —,** spitse, scherpe wapenen.

Outrancier, m. overdrijver.

Outre, f. (lat. u t e r, ventre) lederen zak, m of lederen flesch, v. (om wijn, water, olie of eenig ander vocht in te doen); **—,** prép. (lat. u l t r a) behalve, boven en behalve; **— ce domaine, il possède plusieurs maisons,** boven en behalve dit domein, bezit hij nog verscheidene huizen; **—,** adv. verder; **passons —,** laat ons voortgaan, verder gaan; **en —,** adv. daarenboven, bovendien; **d'— en —,** adv. door en door.

Outré, e, part. et a. overdreven; tot het uiterste gebracht; vervuld van, doordrongen van; **— de colère, — de douleur,** hevig vertoornd, bedroefd.

Outrecui‖dance, f. verwaandheid, vermetelheid, v.; **—dant, e,** a. trotsch, verwaand, vermetel.

Outre-Manche (d'), adv. Engelsch; **les gens d'—,** de Engelschen.

Outremarin, e, a. overzeesch.

Outrément, adv. overdreven.

Outre-mer, m. ultramarijn, lazuurblauw (zeer schoone blauwe verf); **d'—,** overzeesch.

Outre-mont (d'), adv. aan gene zijde der Alpen.

Outrepas‖se, f. overtreding of schending der grenzen bij het omhakken van hout, v.; **—ser,** v. a. overtreden, overtrekken; schenden, verbreken, te buiten gaan.

Outrer, v. a. (rad. o u t r e) te ver trekken of drijven, overdrijven, te sterk aangrijpen; fig. tot het uiterste brengen; **s'—,** v. pr. zich uitputten, te veel van zijne krachten vergen.

Outre-Rhin (d'), loc. adv. overrijnsch.

Outre-tombe (d'), loc. adv. van gene zijde van het graf.

Ouvert, te, part. passé de o u v r i r et a. open, geopend; openbaar, openlijk; **à cœur —,** openhartig; **à bras —s,** met open armen; **à livre —,** van het blad; zonder voorbereiding; **chanter à livre —,** iets voor de vuist weg zingen; **compte —,** loopende rekening, v.; **crédit —,** loopend krediet; **visage —, physionomie —e,** open, openhartig gelaat; **dormir les yeux —s,** een hazenslaap doen; **avoir l'appétit — dès le matin,** reeds watertanden voor het tijd is om te eten; **succession —e,** nalatenschap of erfenis, die men ontvangen kan, v.; **pays —,** open, ongedekt land; **guerre —e,** openbare oorlog, m.; **à force —e,** adv. met geweld van wapenen.

Ouver‖tement, adv. openbaar, openlijk, zonder bewimpeling, vrijuit; **—ture,** f. opening, v.; gat; onderrichting, v.; **— de cœur,** openhartigheid, rondborstigheid, v.; **— (d'esprit),** vlugheid van verstand, vatbaarheid, v.; **—,** openingsstuk; inleidingsspel van een opera enz.; voorstel, voorslag; **—s de paix,** vredesvoorslagen, m.; **— d'un arc,** spanwijdte van een boog, v.

Ouvra‖ble, a. **jour —,** werkdag, m.; **—ge,**

m. (lat. opus; de operari, travailler) werk; arbeid, m.; — **de ville,** smoutwerk; **—gé, ée,** a. veel arbeid vereischend, moeilijk; versierd; **—ger,** v. a. met werkjes, sieraden enz. voorzien; versieren.

Ouvrant, ante, a. **à jour —,** bij het aanbreken van den dag; **à porte —e,** bij het opengaan van de poort.

Ouvraison, f. bewerking der zijde, v.; bewerkte zijde, v.

Ouvré, part. et a. bewerkt; gebloemd.

Ouvreau, m. opening in een glasblazersoven, v.

Ouvrée, f. dagwerk van veldarbeid.

Ouvrer, v. a. bearbeiden, bewerken; **du linge ouvré,** gebloemd tafellinnen.

Ouvreur, euse, m. et f. opensluiter of -sluitster der loges in den schouwburg.

Ouvrier, m. **ière,** f. (lat. operari, travailler) werkman, arbeider; arbeidster; — **à façon,** werkman op stuk (die in huis werkt); a. werkend, arbeidend; **jour —,** werkdag, m.; fig. **de main d'—,** met bekwame hand; **association —ière,** werkliedenvereeniging, v.; **cité —ière,** werklieden-, arbeidersbuurt, v.; **cheville —ière,** f. groote ijzeren bout aan het voorstuk van een wagen, m.; fig. hoofdpersoon; hoofdoorzaak.

Ouvrière, f. handwerkster, arbeidster.

Ouvrir, v. a. openen, open doen, open sluiten; fig. openen, beginnen, aanvangen; v. n. open gemaakt, geopend worden; — **une baie,** eene baai opzeilen; — **un chemin de fer, une boutique, une école,** een spoorweg, een winkel, eene school openen; — **ses portes,** capituleeren; — **l'appétit,** den eetlust opwekken; — **une mine,** eene mijn ontginnen; **la fenêtre ouvre sur la rivière,** het venster ziet op de rivier uit; **s'—,** v. pr. zich openen, open gaan; **s'— à qn.,** zijn hart voor iemand openen, zijne gedachten aan iemand openbaren.

Ouvroir, m. werkplaats, v.; werkhuis voor arme vrouwen; bijeenkomst van dames, v. (waarbij gewerkt wordt voor een liefdadig doel).

Ovaire, m. (lat. ovarium, de ovum, œuf) eierstok, m.

Ova‖laire, a. eirond, ovaal; **—le,** a. (de ovum, œuf) langwerpig rond, eirond, ovaal; —, m. ovaal.

Ova‖ler, v. a. de zijde tweernen; **—liste,** m. et f. zijdetweerner, zijdetweernster.

Ova‖riotomie, f. wegneming van den eierstok, v.; **—rite,** f. ontsteking van den eierstok, v.

Ovation, f. (lat. ovatio) zegevierende intocht, m. (bij de Rom.); openbare hulde, ovatie, v.

Ové, m. eivormig sieraad aan eene zuil.

Ové, ée, a. eivormig.

Ovi‖cule, m. klein eirond sieraad; **—duc(te),** m. eierkanaal, Fallopische buis, v.; **—fère,** a. eieren bevattend; **—forme,** a. eiervormig.

Ovin é, e, a. (lat. ovis, brebis) van 't schapenras; **race —e,** schapenras.

Ovipare, a. (lat. ovum, œuf; pario, je produis) eieren leggend; m. eierleggend en levendbarend dier.

Ovoïde, a. eivormig.

Ovo-vivipare, a. waarvan de eieren in het lichaam uitkomen.

Ovu‖laire, a. het eitje betreffend; **—le,** m. eitje.

Oxa‖late, m. zuringzout; **—lide,** f. zuring, zuringklaver, v. **(petite oseille); —lique,** a. **acide —,** zuringzuur.

Oxford, m. gestreept of geruit katoenlinnen.

Oxonien, ienne, a. van of uit Oxford; m. et f. bewoner, bewoonster van Oxford.

Oxy‖crat, m. mengsel van water en azijn; **—crater,** v. a. water met azijn vermengen; **—dable,** a. vatbaar om zich met zuurstof te verbinden; **—dant, ante,** a. oxydeerend; **—dation,** f. oxydatie, v.; **—de,** m. (gr. oxus, aigre) half zuur van metalen, oxyde, v.; **—der,** v. a. in oxyde veranderen, oxydeeren; **—gala,** m. verzuurde melk, v.; **—génable,** a. vatbaar om zich met zuurstof te verbinden; **—génation,** f. opneming van zuurstof, v.; **—gène,** m. (gr. oxus, acide; genos, naissance) zuurstof; **gaz —,** m. zuurstofgas; **—géner,** v. a. zuurstof doen opnemen; doen roesten; **—gone,** a. scherphoekig (beter: **acutangle**); **—mel,** m. honigazijn, m., mengsel van honig en azijn; **—mètre,** m. zuurmeter, m.; **—ton,** m. woord met een acutus op de laatste lettergreep.

Oyant, ante, part. prés. de ouïr et a. aanhoorend; **un — compte,** een aanhoorder van rekeningen, hij voor wien men in rechten rekening aflegt.

Ozène, m. stinkende zweer of verzwering aan den neus, v.

Ozo‖ne, m. ozon, ozoon; **—nisation,** f. verandering in ozon, lading met ozon, v.; **—nisé, ée,** a. in ozon veranderd (van zuurstof).

P.

P, m. P, zestiende letter van het alphabet, v.; P.S. postscriptum, naschrift.

Paca, m. Braziliaansche rat, v. paca, m.

Paca‖ge, m. weide, v. weiland; **droit de —,** recht om het vee te laten weiden; **—ger,** v. n. weiden, grazen.

Pacanier, m. zwarte walnoteboom, m.

†**Pacant,** m. grazend dier; lummel, ruwe kerel, boerenkinkel.

Pacaret, m. Xereswijn, sherry, m.

Pace, m. **In(-)—,** kerkerhol der monniken, plaats van eeuwige opsluiting in de kloosters, v.; fig. **être in(-)—,** dood zijn; pl. **des in(-)pace.**

Pacha ou **Bacha,** m. Pacha, Bassa, stadhouder, krijgsbevelhebber, ambtenaar in Turkije

Pachali(c)k, m. gebied, gouvernement van een' pacha.

Pachyderme (pr. **chi**), m. (gr. pachus, épais; derma, peau) dikhuidig dier; a. dikhuidig.

Pacifère, a. vrede aanbrengend.

Pacifi‖cateur, m. **trice,** f. vredemaker, vredestichter, bevrediger; **—cation,** f. vredemaking, bevrediging, pacificatie, v.; **—er,** v. a. (lat. pax, pacis, paix; facere, faire) stillen, bevredigen; bijleggen; **—que,** a. vredelievend, vreedzaam, vredig; **titulaire —que,** geruste bezitter; **mer Pacifique, océan Pacifique,**

f. Stille Zee, v.; **—quement,** adv. op vreedzame wijze, in rust en vrede.

Pacolet, m. pin, v.; naam van een vlug wonderpaard.

Paco‖tille, f. vrijpakkage, v. (waren, die de zeevarenden voor eigen rekening mogen medenemen); **marchandise de —,** ou **—,** waren van geringe kwaliteit, dikwijls voor de koloniën bestemd; **—,** pak, bundel; **—tiller,** v. n. vrijpakkage meenemen; handel in slechte waren drijven.

Pacqu‖age, m. het verpakken van visch; **—er,** v. a. visch verpakken.

Pacquelin, m. (arg.) land; zie **Patelin.**

Pac‖te, m. (lat. pactum; de pangere, fixer) verdrag, beding; onderhandeling, v.; †**—tion,** f. overeenkomst, v.; verdrag; **—tisation,** f. onderhandeling, v.; het transigeeren; **—tiser,** v. n. met iemand een verdrag sluiten of aangaan; transigeeren, in eene schikking treden.

Pactole, m. Pactolus, rivier van Lydië; **posséder le —, court, roule pour vous,** gij zijt rijk.

Padelin, m. groote smeltkroes, waarin men het glas laat smelten, m.

Paddock, m. park voor dieren.

Padi(s)chah, m. titel van den Sultan van Turkije.

Padou, m. floretband, schoenlint.

Padouane, f. nagemaakte medaille, v.

Pagaie, Pagaye, f. pagaai, v. (riem, waarmede de Indianen roeien).

Paga‖niser, v. a. (lat. paganus) tot heiden maken; v. n. als een heiden denken of handelen; **—nisme,** m. heidendom.

Pagayer, v. n. met de pagaai roeien, pagaaien.

Page, m. edelknaap, page, m.; **être hors de —,** den hofdienst verlaten; volkomen zijn eigen meester zijn; **—,** m. page, v. (haakje waarmee de vrouwenkleedjes van onder worden omhoog gehouden); —, f. (lat. pagina; de pangere, fixer) bladzijde, v.; **— blanche,** onbeschreven blad.

Pageau, Pagel, Pajel, m. roode zee- of goudbrasem, m.

Pagi‖nation, f. pagineering, het merken met volgnummers; volgorde der bladzijden, v.; **—ner,** v. a. de bladzijden met volgnummers merken, pagineeren.

Pagne, m. (esp. paño; lat. pannus, pièce d'étoffe) schaamteschortje, schort der negers en Indianen, v.

Pagnon, m. fijn zwart laken uit Sedan.

†**Pagno‖te,** m. fam. lafhartige, bloedaard, lafaard; **mont —,** fam. hoogte, van waar men veilig alles zien kan wat in een gevecht omgaat, v.; †**—terie,** f. fam. lafhartigheid, bloohartigheid, v.

Pagode, f. afgodstempel, m. (in Indië en China); afgodsbeeld; pagodebeeldje, schuddebolletje (op étagère's); Indische goudmunt, pagode, v. (= *f* 4.50); **manches —s,** wijde open mouwen.

Pagure, m. kluizenaarskreeft, m.

Paiement, m. betaling, v.

Païen, m. **enne,** f. heiden, heidin; a. heidensch.

Paillage, m. het dekken met stroo.

Paillar‖d, arde, a. onkuisch, ontuchtig, geil; **—d,** m. **arde,** f. hoereerder, hoerenjager; hoer; **—der,** v. n. fam. hoereeren, hoererij plegen; **—dise,** f. fam. hoererij, ontucht, geilheid, v.

Paillas‖se, f. stroozak, m., stroomatras, v.; **—,** m. hansworst, paljas, clown: **—son,** m. kleine stroozak, m.; stroomat, vloermat, v.; stroodek, rietmat voor leiboomen, v.

Pail‖le, f. (lat. palea) stroo, stroohalm; splinter, m.; schilfer (in metaal), vlek (in edelgesteenten), v.; **tirer à la courte —,** om het kortste (of langste) strootje trekken; fig. **homme de —,** strooman (iem. die zijn naam leent aan eene zaak, zonder er bij betrokken te zijn); niets beteekenend man; fig. **un feu de —,** een stroovuurtje, iets dat met vuur begint, maar spoedig voorbij is, uitdooft (van gramschap enz.); fig. **rompre la —,** een verdrag, een koop, de vriendschap breken; **— de bitte,** betingbout, m.; fig. **il a bien mis de la — dans ses souliers,** hij heeft zijne schaapjes wel geschoren, zijn voordeel wel in acht genomen; fig. **coucher (être) sur la —,** in de uiterste ellende zijn; **mettre à la —, sur la —,** ruineeren, tot armoede brengen; **vin de —,** stroowijn (van druiven die men op stroo heeft laten drogen); **des gants —,** lichtgele handschoenen; **—lé, ée,** a. strookleurig; schilferig, breukig (van metalen); m. kort stroo, strooisel; **—le-en-cul,** m., **—le-en-queue,** m. keerkringvogel, vliegende phaëton, m. **(fétu-en-cul); —ler,** m. mestvaalt, v.; strooihoop, m. (van een erf); strozolder, m.; fig. **être sur son —,** op zijn eigen grond wezen; **—ler,** v. a. met stroo bedekken of omwikkelen; **—let,** m. mat in het tuig of op het touw, v.; hoop stroo, m.; **—let lardé,** m. gespekte mat, v.; —, a. m. **du vin —let,** bleeker (zekere bleekroode wijn), m.; **—leté, ée,** a. met loovertjes belegd, bedekt; **—lette,** f. plaatje (van goud of zilver), goudblaadje, loovertje, paillet; hamerslag, m., schilfertjes van ijzer; **—leur,** m. **euse,** f. strooverkooper, strooverkoopster; **—leux, euse,** a. van stroo, stroodeelen bevattend; splinterig (van metalen), onzuiver (van edele gesteenten); **—lier,** m. strozolder, m.; bergplaats voor stroo, v.; **—lon,** m. handvol stroo, tot het laten doorzijgen van vloeistoffen; stukje metaalblaadje; **—lon de soudure,** klein stuk soldeersel; **—lot,** m. matrasje, kleine stroozak, m.

Paiment, m. betaling, v.

Pain, m. (lat. panis) brood; fig. voedsel, onderhoud; †**— de rive,** goed doorbakken brood; **— bis,** bruin brood; **— noir,** roggebrood; **— complet,** brood met zemelen; **— tendre,** versch, nieuwbakken brood; **— rassis,** oudbakken brood; **— mollet,** week, fijn wittebrood; **— de ménage, — (de) bourgeois,** huisbakken brood; **petit — blanc,** kadetje, broodje; **demander son —,** bedelen; **— chaland,** grof brood; **— de munition,** leger- of soldatenbrood; **— bénit,** gewijd brood; **— azyme, — sans levain,** ongezuurd, gerezen brood; **— quotidien,** dagelijksch brood; **—s de proposition,** toonbrooden; **— d'épices,** peperkoek, m.; **— de bougie,** bolletje waslicht; **— de chènevis,** hennepkoek, m.; **— de sucre,** suikerbrood; fig. hooge, spitse hoed, m.; **— de cire,** waskoek, m.; **— de savon,** stukje zeep; **— à chanter, à cacheter,** ouwel, m.; hostie, v.; **— de douleur,** tranenbrood; fig. **pour un morceau de —,** te geef; fig. **n'avoir pas de —,** in de grootste ellende zijn; fig. **faire perdre le goût du —,** fam. om het leven brengen; **gagner son —,** zijn brood verdienen; **avoir son — assuré, avoir du — sur la planche,** een vast bestaan hebben; **être sans —,** zonder middel van bestaan zijn; **il a son — cuit,** hij heeft zijne schaapjes op 't droge; **promettre plus de beurre**

que de —, meer beloven, dan men houden kan; **— de pourceau**, varkensbrood (soort van plant); **— blanc**, sneeuwbal, m.; **— d'oiseau**, huislook.

Pain-d'épicier, m. (peper)koekbakker; pl. **des pain-d'épiciers.**

Pair, e, a. (lat. par, paris) even, gelijk; **nombre —**, m. even getal; **de —**, adv. gelijk, in gelijken rang; **— ou non —, — ou impair**, even of oneven; **— à —**, gelijk, op gelijke wijze, eveneens; **—**, m. gelijke; **hors de —**, boven zijne gelijken; **aller de — avec qn.**, gelijk gesteld worden met iem.; **sans —**, zonder weêrga; **de — à compagnon**, gemeenzaam met elkander; **il s'est tiré du —**, hij heeft zich uit eene netelige omstandigheid gered; **les —s de France**, de pairs (kroonvazallen) van Frankrijk; **les douze —s de Charlemagne**, de twaalf paladijns van Karel den Grooten; **—**, peer (lid van 't Engelsche Hoogerhuis); (onder de restauratie en Louis Philippe:) pair, lid van de Chambre des pairs; **—**, mannetje of wijfje (bij dieren), gaaike; **être au —**, al pari staan (van effecten); fig. **être au —**, bij zijn met zijn werk; **employé au —**, bediende met vrij kost en inwoning, maar zonder tractement.

Paire, f. paar; **une — de ciseaux**, eene schaar, v.; **une — de pincettes**, eene tang, v.; **une — de lunettes**, een bril; fig. **c'est une autre — de manches**, dat is eene heel andere zaak; dat luidt anders; **une — d'heures**, gebedenboek (waarin morgen- en avondgebeden).

Pairement, adv. dubbel deelbaar (van getallen); **nombre — pair**, door 4 deelbaar getal.

Pairesse, f. vrouw van een' pair of peer.

Pairie, f. pairschap, waardigheid van een pair of peer, v.

Paisi‖ble, a. (rad. paix) vreedzaam, vredelievend, rustig, stil; **—blement**, adv. rustig, gerust, vreedzaam.

Paisseau, m. wijngaardstaak, m. **(échalas).**

Paisse‖ler, v. a. van wijngaardstaken voorzien; **—lure**, f. bindstroo der wijnstokken.

Pais‖son, m. (lat. pastio) al wat het vee en het wild te eten vindt (b.v. eikels en beukenoten); **—sonner**, v. a. handschoenen strekken, rekken; **—sonnier**, m. veehoeder in de eikenbosschen.

Paître, v. a. et n. (lat. pascere, pour pasci) weiden, grazen, afweiden; voederen (valken b.v.); fig. **envoyer — qn.**, iem. met verachting afwijzen; **se —**, v. pr. zich voeden (van roofvogels).

Paix, f. (lat. pax) vrede, m.; rust, stilte, kalmte, v.; **— plâtrée, — fourrée**, schijnvrede, gedwongen vrede; **faire la — de qn.**, iemand verzoenen; **faire la —**, zich verzoenen; **juge de —**, kantonrechter; **—**, pateen, kelkschoteltje (dat de priester te kussen aanbiedt); **—!** int. stil, stil daar!

Pal, m. (lat palus) aan 't eind toegespitste paal, m.; **supplice du —**, het spietsen op een paal; **—**, paal (in het wapenschild), m.; dikke koevoet, m.; pl. **des pals.**

Palabre, f. geklets, gezanik; bijeenkomst van een Europeaan met een Afrikaansch negerhoofd; geschenk voor een Afrikaansch negerhoofd.

Palade, f. riemslag, m.

Paladin, m. (lat. palatinus, du palais) paladijn; dolende ridder; **faire le —**, den dapperen en galanten heer uithangen.

Palafitte, f. paalwoning, v.

Palais, m. (lat. palatium) paleis; gerechtshof, gerecht; **style de —, termes de —**, gerechtsstijl, rechtstermen, m.; **jours de —**, rechtsdagen, m.; **gens de —**, rechters; **Palais National**, de naam der Tuilerieën gedurende de Revolutie; **—**, (lat. palatum) gehemelte, verhemelte.

Palan, m. talie, v., takel, m.; touw aan den helmstok van 't roer.

Palanche, f. draag- of emmerjuk der waterdragers.

Palançon, m. stuk hout om de pleisterleem vast te houden.

Palan‖que, f. paalwerk; **—quer**, v. a. met de takels ophijschen; met palissaden voorzien; **—quin**, m. klein hijschtouw; palankijn, draagstoel, draagzetel, m.

Palardeau, m. stopstuk, stuk van planken, waarmede men de gaten stopt, die in een schip geschoten zijn.

Palastre, Palâtre, m. plaat van een slot, v.

Pala‖tal, e, a. op 't gehemelte betrekking hebbend; **—tale**, f. **lettre —**, ou **—**, f. gehemelteletter, v.; **—tin, ine**, a. paltsgrafelijk; het gehemelte betreffend; **princesse —tine**, paltsgravin; **os —tin**, gehemeltebeen; **—tin**, m. palatijn, stadhouder, woiwode (in Polen); onderkoning in Hongarije; **—tinat**, m. paltsgraafschap; paltsgrafelijke waardigheid, v.; palatijnschap; **le Palatinat**, de Palts; **—tine**, f. paltsgravin; pelskraag, palatine, v. (der vrouwen).

Pâle, a. (lat pallidus) bleek; fig. mat, kleurloos, vaal; **les —s couleurs**, pl. de bleekzucht, v.

Pale, f. blad, plat eind van een riem; schepbord van een stoombootrad; schuif-, val- of schotdeur (van een sluis); klep, v.; deksel op den kelk (in de Roomsche kerk); vrouwenmantel; lepelreiger (zekere vogel), m.

Palé, ée, a. (wapenk.) gepaald, door een paal verdeeld.

Paléage, m. uitschieting van stortgoederen (zout, koren enz.), v.

Palée, f. paalwerk; juk eener brug.

Pale‖frenier, m. (rad. palefroi) stalknecht, palfrenier; **—froi**, m. (lat. paraveredus, cheval de renfort) (in vroegere tijden:) pronkpaard, rijpaard der vrouwen, staatsiepaard, paradepaard (tegenoverg.: **destrier**).

Paléogra‖phe, m. (gr. palaios, ancien; graphè, écriture) kenner van 't oude schrift; **—phie**, f. kennis der oude schriften, v.; **—phique**, a. de kennis van 't oude schrift betreffend.

Paléontolo‖gie, f. (gr. palaios, ancien; ôn, ontos, être; logos, discours) paleontologie, leer der voorwereldlijke organische schepping, v.; **—gique**, a. de paleontologie betreffend; **—giste**, m. ou **—gue**, m beoefenaar der paleontologie.

Paléo‖thérium (pr. **ome**), m. zeker voorwereldlijk dier; **—zoïque**, a. op de voorwereldlijke dieren betrekking hebbend, paleozoïsch; **—zoologie**, f. natuurlijke historie der fossiele dieren, v.

Palermitain, e, a. van of uit Palermo.

Paleron, m. schouderblad der paarden enz.

Palestine, f. dubbele mediaan, soort van drukletter, v.

Pales‖tre, f. (gr. palaistra) worstelperk der ouden; worsteloefening, kampspel; **—trique**, a. tot de worsteloefeningen behoorend; f. worstelkunst, kampkunst, v.

Pale‖t, m. (lat. pala, pelle) werpschijf, v., werpsteen, m.; **—ter**, v. n. met den werpsteen schieten.

Paletot, m. korte overjas, v.; **— empire,** lange gekleede jas; **— sac,** zakpaletot.

Palette, f. (lat. pala, pelle) kaatsplankje, palet, v.; spatel; schildersaplet, v.; stempel (om op de banden der boeken te zetten), m.; laatbekken; **— à pansement,** spalk, v.; —, schepbord; stoombootrad; kolenschop; knieschijf, v.

Palétuvier, m. wortelboom, m.

Pâleur, f. (lat. palor) bleekheid, bleeke kleur, v.

Pali, m. heilige taal van Achter-Indië, v.

Palier, m. trapportaal; bovenste gedeelte van een trap; horizontaal gedeelte van een spoorweg; **—, ière,** a. **marche —ière,** bovenste trede van een trap, welke met het portaal gelijk ligt; **porte —ière,** deur welke op een portaal uitkomt.

Palifi‖cation, f. inheiing of inramming van palen, v.; **—er,** v. a. van paalwerk voorzien.

Palikares, m. pl. ongeregelde troepen bij de Grieken, m.

Palimpseste, a. et m. (gr. palin, de nouveau; psèstos, raclé) op nieuw beschreven blad perkament (na uitdelging van het vroeger daarop geschrevene).

Palingéné‖sie, f. (gr. palin, de nouveau; genesis, génération) wedergeboorte, v.; **—sique,** a. de wedergeboorte betreffend.

Palinod, m. dichtstuk op de maagd Maria.

Palinodie, f. (gr. palin, de nouveau; ôdè, chant) herroeping (van eenig gezegde), v.; **chanter la —,** herroepen hetgeen men gezegd heeft.

Pâlir, v. n. (de pâle) verbleeken, bleek worden, besterven; v. a. bleek doen worden.

Palis, m. (rad. pal) paal, staak, tuinpaal, m.; omtuining, v.

Palis‖sade, f. stormpaal, m.; palissade, v.; raster- of paalwerk; rij of laan boomen, in de gedaante eener groene schutting, omtuining van boom- of struikgewas, v.; **—sadement,** m. het ompalen; **—der,** v. a, met stormpalen of palissaden bezetten of afsluiten; **—sage,** m. het beplanten met boomen en struiken, om daarvan eene groene heg te krijgen.

Palissandre, m. purperhoutboom, palissanderboom, m.; **bois de —,** palissanderhout, tot op- en inlegwerk gebruikt (ook **bois violet** geheeten).

Pâlissant, ante, a. bleek wordend, bestervend.

Palisser, v. a. boomen tegen een muur leggen of vast maken.

Palixandre, m. zie **Palissandre.**

Palladium (pr. **ome**), m. Pallasbeeld; fig. beschermend voorwerp; waarborg, hoeksteen, m., schild; palladium (wit metaal).

Pallas (pr. **pal-lace**), f. Pallas Athene, Minerva (eene godin); **l'oiseau de —,** de uil; **l'arbre, le fruit de —,** de olijfboom, de olijf; —, m. fam. gezanik, geklets.

Palli‖atif, ive, a. verzachtend; **remède —,** ou —, m. verzachtend, pijnstillend middel; fig. oppervlakkig werkend middel, middel van uitstel; **—ation,** f. bewimpeling, bemanteling, bedekking, verschooning, v.; **—er,** v. a. (lat. pallium, manteau; palliare, couvrir d'un manteau) bewimpelen, bedekken of verschoonen; verzachten, slechts oppervlakkig genezen; **—ium** (pr. **pal-liome**), m. (mot lat.) mantel der oude Grieken, m.; pallium, overkleed der Pausen, Patriarchen, Primaten en Aartsbisschoppen.

Palma-Christi, m. kruisboom, m.

Pal‖maire, a. tot de handpalm behoorend; **—marès** (pr. **ère**), m. lijst der bekroonde leerlingen bij eene prijsuitdeeling, v.; **—me,** f. (lat. palma) palmtak, palm, m.; fig. zege, overwinning, v.; fig. **remporter la —,** de overwinning behalen; **moissonner des —s,** lauweren inoogsten; **à vous la —,** gij doet of weet het 't best, gij overtreft allen; —, versiering in den vorm van een palmblad, v.; palmvormige insignes (der officiers d'académie en der officiers de l'Instruction publique); **—me,** m. span, v. (¼ meter); **—mé, e,** a. handvormig (van bladeren, van wortels); met een zwemvlies voorzien; **pied —,** zwempoot, zwemvoet, m.; **—mer,** v. a. de oogen der naalden plat kloppen; **—meraie,** f. palmbosch; **—mette,** f. sieraad in de gedaante van een palmblad; palmvormige gedaante, die men aan de leiboomen geeft, v.; **—mier,** m. palmboom, m.; **— dattier,** dadelpalm, m.; **—mine,** f. palmine, v. (zeker wasachtig vet); **—mipèdes,** m. pl. (lat. palmipes, palmipedis) vlies- of zwemvoetige vogels, m.; **—miste,** m. dwergpalm, m.; palmeekhorentje; **—mite,** m. palmmerg, v.; **—mitine,** f. vast bestanddeel der palmolie; **—mure,** f. zwemvlies der vogels.

Palombe, f. (lat. palumba) ringduif, soort van wilde duif, v.

Palon, m. spadel, m., houten schop, v.

Palonneau, Palonnier, m. zwengel, m. waaraan de strengen der rijtuigen worden vastgemaakt.

Palot, m. spade, schop, v.; paal, stok, m.; fam. boerenkinkel, lomp, onbeschaafd mensch.

Pâlot, otte, a. een weinig bleek.

Palourde, f. steenboorder, m., steenmossel, v.

Palpa‖bilité, f. handtastelijkheid, v. (der dingen, der feiten); **—ble,** a. voelbaar, tastbaar; klaarblijkelijk; **—blement,** adv. op voelbare, tastbare wijze, klaarblijkelijk; **—tion,** f. het bevoelen, betasten.

Palpe, f. voelspits (van insecten), v.; baard (van visschen), m.

Palpé‖bral, e, aux, a. (lat. palpebra, paupière) de oogleden betreffend; **—bré, e,** a. met oogleden.

Palper, v. a. (lat. palpare) betasten, bevoelen.

Palpi‖tant, ante, a. bevend; kloppend; **chair encore —e,** nog lillend vleesch; **entrailles —es,** lillende ingewanden; **question —e,** hoogst belangrijk vraagstuk; **—tation,** f. beving, trilling; hartklopping, v.; **—ter,** v. n. (lat. palpitare) beven, trillen; kloppen; lillen (van ingewanden b.v.).

Palplanche, f. puntige damplank, v.

Palsambleu! int. sakkerloot!

Palsanguienne! int. voor den drommel!

Paltoquet, m. fam. lummel, kinkel.

Palu‖déen (pr. **in**), **enne,** a. (lat. palus, paludis, marais) moerassig; **terrain —,** moerasgrond; **fièvre —ne,** moeraskoorts, v.; **—deux, euse,** a. moeras...; **—dier,** m. **ière,** f. arbeider, arbeidster in de zeezoutputten.

Palus (pr. **uce**), m. poel, m.; moeras.

Palustre, a. moerassig, moeras..., op drasgronden levend of groeiend.

Pâ‖mé, ée, a. in zwijm, in onmacht; **—mer,** v. n. (gr. spasma, convulsion) **se —,** v. pr. in onmacht vallen, bezwijmen, flauw worden; fam. **(se) — de rire,** zich half dood lachen; **c'est à se — de rire,** 't is om je ziek te lachen; **(se) — de joie,** buiten zichzelf van vreugde zijn.

Pâmoison, f. onmacht, flauwte, v.

Pampa, m. pampakat, v.

Pampas (pr. **ace**), f. pl. groote grasvlakten in Z. Amerika, v.

Pampéro, m. op een orkaan gelijkende, in de pampa's blazende wind, m.

Pampe, f. loof aan de korenhalmen.

Pampelmous(s)e, f. zie **Pamplemousse.**

Pamphlet, m. spotschrift, blauwboekje.

Pamphlétaire, m. schrijver van spot- of schotschriften.

Pamplemous(s)e, f. pampelmoes, m. (Indische vruchtboom).

Pampre, m. (lat. pampinus) wijngaardrank, v., wijngaardtak, m.

Pan, m. (lat. pannus, morceau d'étoffe) pand, baan, v. van een rok of mantel; vlak van een muur; **— coupé,** afgestompte, gebroken hoek; —, oppervlakte; zijplank, v.; **Pan** = de herdersgod Pan.

Panacée, f. (gr. panakeia, de pan, tout; akos, remède) algemeen geneesmiddel.

Pana‖che, m. (ital. pennacchio, du lat. penna, plume) vederbos, m., panache, v.; bovenste gedeelte eener kerklamp; mengeling van kleuren of strepen in eene bloem, v.; driehoekig vlak van een gewelfboog; **— de mer,** m. zeepalm, zeewaaier, m.; **—s de porcs,** met fijngewreven brood bestrooide en op den rooster gebraden varkensooren; fig. **aimer le —,** een dwazen trots bezitten; **avoir du —,** geestdriftig, vol vuur zijn; **—ché, ée,** a. met een vederbos; geschakeerd, bont gestreept; **glace —ée,** verschillend gekleurd ijs; **—cher,** v. a. met een vederbos versieren; (bont) gestreept maken; v. n. **se —cher,** v. pr. bonte strepen krijgen, veelkleurig worden; **—chure,** f. witte en gekleurde strepen of vlekken, v.

Panade, f. (lat. panis, pain) broodpap, v.; pop. sukkel, jan-salie.

Panader (se), v. pr. fam. eene trotsche houding aannemen, zich trotsch aanstellen.

Panage, m. weiderecht, mestrecht (van zwijnen in een bosch); geld voor 't weiderecht.

Panaire, a. (in samenst.) brood...; **fermentation —,** broodgisting, v.

Panais ou **Pastenade,** m. pastinake (zekere wortels), v.

Panard, a. m. **cheval —,** paard met buitenwaarts staande voorpooten.

Panama, m. panamahoed, m.

Panaris, m. fijt, vijt, verzwering aan de toppen der vingers, v.

Panathénées, f. pl. volksfeesten der Atheners, ter eere van Minerva.

Pancaliers, m. pl. of **chou —,** savoyekool, v.

Pancarte, f. (gr. pan, tout; chartès, papier) lijst van tolrecht, v.; aangeplakte verordening, v.; plakkaat; in tweeën gevouwen omslag, karton (om papieren in te leggen); †oud geschrift.

Pancrace, m. strijdoefening, v. (bij de Grieken).

Pancré‖as (pr. **ace**), m. alvleeschklier, v.; **—atique,** a. het alvleesch betreffend; **—atite,** f. alvleeschontsteking, v.

Pandanées, f. pl. Pandaneeën, tot het geslacht pandanus behoorende planten, v.

Pandectes, f. pl. pandekten, algemeen wetboek, waarin de oordeelen der oude rechtsgeleerden vervat zijn.

Pandé‖mie, f. algemeene volksziekte, v.; **—mique,** a. eene algemeene volksziekte betreffend.

Pandémonium (pr. **ome**), m. (gr. pan, tout; daimon) hoofdzetel des hellerijks, m.

Pandiculation, f. uitstrekking en uitzetting der spieren, v.

Pandore, f. **la boîte de —,** de doos van Pandora; fig. de oorzaak, de bron van alle kwaad; —, soort van luit, v.; pandora, v., soort van schelpdier.

Pandour, m. Hongaarsch voetknecht, pandoer; roover; ruw mensch.

Pané, e, a. (lat. panis, pain) **eau —e,** f. broodwater; **côtelette —e,** in broodkruim gewentelde cotelet.

Panégy‖rique, m. lofschrift, lofdicht; lofrede, lofspraak, v.; **—risme,** m. lofspraak, lofrede, v.; **—riste,** m. lofredenaar.

Panelle, f. ruwe suiker, v.

Paner, v. a. (lat. panis, pain) met gekruimeld brood bestrooien; met brood koken.

Panerée, f. korf- of mandvol, v.

Panetela, f. lange, dunne havanna-sigaar, v.

Pane‖terie, f. (lat. panis, pain) broodkamer, v. (in kloosters, gestichten enz.); †hofbakkerij, v.; **—tier,** m. **grand —,** opzichter over de hofbakkerij, opperbroodmeester des konings; bakker aan boord; **—tière,** f. herdersbroodtasch, v.

Pangermanisme, m. (gr. pan, tout, et germanisme) het streven om alle volken van Duitschen oorsprong onder ééne heerschappij te vereenigen.

Pangolin, m. schubdier.

Panharmonique, Panharmonicon, m. speeltuig, dat verschillende andere in zich vereenigt.

Panic, m. panik- of venkelgras.

Panicaut, m. kruisdistel, v.

Pani‖cule, f. rist, bloemen- of vruchtenrist, v.; vrucht-, bloembundel, m.; **—culé, e,** a. ristvormig.

Panier, m. (lat. panarium, corbeille à pain) korf, m.; mand, v.; mandvol, v.; †hoepelrok, m.; prov. **à petit mercier, petit —,** men moet de tering naar de nering zetten, men moet niet verder springen dan de stok lang is; fig. **il ne faut pas mettre tous ses œufs dans un —,** men moet niet al zijn vermogen in één onderneming steken; fig. **adieu —s, vendanges sont faites,** dat is op, uit, over en voorbij! **mettre au —,** in de prullenmand doen; **c'est un — percé,** 't is een doorbrenger; ook: een vergeetachtig mensch; **il est sot comme un —,** hij is zoo dom als een os; **puiser de l'eau dans un —,** den moriaan wasschen; **le dessus du —,** het neusje van den zalm; **— à salade,** slaemmer, m. (waarin de salade schoongemaakt wordt); fam. gevangeniswagen, m.; fam. **— à deux anses,** man met aan elken arm eene vrouw.

Panière, f. groote hengselkorf, m.

Panifi‖cation, f. (rad. panifier) broodmaking, broodbereiding, v.; het veranderen van meelstoffen in brood; **—er,** v. a. (lat. panis, pain; facere, faire) tot brood maken, brood bereiden.

Panique, a. f. (gr. panikos, du dieu Pan, qui passait pour troubler soudain les esprits) **terreur —,** ou —, f. schielijke, onverwachte, maar ongegronde schrik, m.

Panka, m. groote waaier in Indië, m.

Panlexique, m. volledig woordenboek, algemeen lexicon.

Pan‖ne, f. pluisfluweel, fulp of felp, trijp; iron. pop. **être dans la —,** armoe, ellende lijden; —, zeilwerk van een schip; **en —,** opgebrast, met volle en tegengebraste zeilen;

mettre en —, opbrassen; fig. **rester en —**, niet vooruit kunnen; **—**, reuzel, v.; pin, v., achtereind van een hamer; **—né, ée,** a. pop. in armoe, in ellende; **—neau,** m. vak, veld; vulling, v.; vlak van een steen; paneel; net; strik, m.; zadelkussen; glasvenster; fig. **donner dans le —**, in den strik loopen, in 't net vallen; **—neauter,** v. n. netten uitleggen; **—neauteur**, m. strooper, die netten uitlegt.

Pannequet, m. (angl. pancake, crêpe) pannekoek, m.

Panner, v. a. met de pin of 't achtereind van een hamer gaten maken; een schip bijbrassen; (arg.) bij 't spel winnen.

Panneton, m. sleutelbaard, m., blad of voorste deel van een sleutel.

Pannicule, m. (in de ontleedkunde:) vleezig vliesje.

Pannonien, ienne, a. van of uit Pannonië.

Panonceau, m. wapenschild aan een paal, ter aanduiding van het rechtsgebied; schild, bord (aan de deur van een notaris, een deurwaarder enz.)

Panoplie, f. (gr. panoplia; pan, tout; opla, armes) volledige wapenrusting, v.; wapenverzameling, v.; schild, waarop zeldzame wapens zijn gehangen; fig. et fam. nuttelooze bagage.

Panora‖ma, m. (gr. pan, tout; orama, vue) cirkelvormige schilderij, panorama; **—matique, —mique,** a. het panorama betreffend.

Pansage, m. het roskammen of borstelen (van paarden enz.).

Pan‖sard, e, a. dikbuikig; m. dikbuik; **—se,** f. (lat. pantex) fam. pens, buik, m.

Pan‖sement, m. het verbinden; fig. zorg, oppassing, v.; het roskammen; **—ser**, v. a. (= penser) eene wonde verbinden; oppassen, verzorgen; roskammen.

Pansla‖visme, m. (gr. pan, tout; et slavisme) het streven naar vereeniging der slavische volksstammen, v.; **—viste,** a. Panslavistisch; m. et f. Panslavist, Panslaviste.

Pansu, ue, a. (de panse) fam. dikbuikig; **—**, m. dikzak, m.; **gros —**, dikbuik.

Pantagruë‖lique, a. (de Pantagruel, personnage principal du roman de Rabelais) het leven vroolijk genietend; **—lisme,** m. zucht naar zinnelijk levensgenot, v.; **—liste,** m. hij, wiens streven levensgenot is.

Panta‖lon, m. (Pantalon, personnage de la comédie italienne, à culotte longue, originaire de Venise) hansop, hansworst, m.; lange broek, v. pantalon; fig. **c'est un (vrai) —**, 't is een weerhaan, een kameleon (iem. die al 't mogelijke doet om tot zijn doel te geraken); **—lonnade,** f. potsenmakersdans, narrenstreek, m.; fig. belachelijke uitvlucht, v.

Pante‖lant, ante, a. hijgend; **chair —e,** lillend vleesch; †**—ler,** v. n. naar adem hijgen; **—llement,** m. het hijgen.

Pantenne, f. toestand van een onttakeld of reddeloos geschoten schip; **en —**, ontredderd, in wanorde, aan flarden.

Panthé‖isme, m. (gr. pan, tout; theos, dieu) stelsel, dat het heelal de Godheid zelve is; **—iste,** m. aanhanger van dat stelsel.

Panthé‖on, m. (gr. pan, tout; theos, Dieu) tempel van alle goden, m. pantheon; eeretempel, m.; **—oniser,** v. a. de eer des pantheons bewijzen.

Panthère, f. (lat. panthera) panter, m.

Pantière, f. snippennet; gebreide jagerstasch, v.

Pantin, m. draadpop, ledepop, v. (kartonnen pop, die door middel van touwtjes armen en beenen beweegt).

Pantogra‖phe, m. (gr. pas, pantos, tout; graphô, j'écris) teekenknaap, teekenaap, m. (werktuig tot het copieeren van teekeningen); **—phie,** f. het copieeren met den pantograaf.

Pantoiement, m. aamborstigheid der vogels, v.

†**Pantois, oise,** a. aamborstig, naar den adem hijgend; fig. verbaasd, verstomd.

Panto‖mètre, m. almeter, m. (werktuig der landmeters om hoeken te meten); **—mime,** m. (gr. pan, tout; mimos, imitateur) tooneelspeler, die allerhande gebaren nabootst; **—**, f. gebarenspel (tooneelspel, waarin allerhande gebaren worden nagebootst), pantomime, v.

Pantoquière, f. zwichtlijn, v. (lijn om te zwichten bij stormweer).

Pantou‖fle, f. muil, pantoffel, v.; fig. **en —s**, op zijn gemak; zonder moeite; **raisonner comme une —**, onzin praten; **raisonner —**, van den hak op den tak springen, over koetjes en kalfjes praten; **et cætera —**, enzoovoort, enzoovoort; **mettre ses souliers en —s,** zijne schoenen neerhakken; †**—fler,** v. n. in 't honderd praten; **—flier,** m. pantoffelmaker; pantoffelhaai, hamervisch, m.

Panurge, m. graafbij, v.; **Panurge,** naam van een personage van Rabelais; **c'est un Panurge,** het is een geslepen gast; **moutons de Panurge,** naäpers.

Paon (pr. **pan**), m. (lat. pavo) pauw, m.; fig. **c'est le geai paré des plumes du —**, hij pronkt met eens anders veeren; **—**, pauwenoog (een vlinder).

Paonne (pr. **pane**), f. pauwin, v.

Paonneau (pr. **pano**), m. jonge pauw, m.

Papa, m. (gr. pappas, père) vader, papa; **grand-—, bon —**, grootvader, grootpapa; **à la —**, goedaardig, gemoedelijk.

Papable, a. die tot Paus kan verkozen worden.

Papal, ale, a. pauselijk.

Papas (pr. **ace**), m. pope, priester der Grieksche kerk.

Papauté, f. pausdom; pauselijke waardigheid, v.

Papavéracées, f. pl. slaapbolachtige planten, v.

Papa‖ye (pr. **pa-pè**), f. Amerikaansche meloen, m. (vrucht van den papaya-boom); **—yer,** (pr. **pè-ié**), m. papaya-boom, Amerikaansche meloenboom, m.

Pape, m. (gr. pappas, père) paus; **la tiare du —**, de pauselijke kroon; **—**, paus (soort vogel).

Papagai, m. houten papagaai op een staak gezet, waarnaar men schiet, m.

Papelar‖d, m. fam. huichelaar, schijnheilige; **—dise,** f. fam. huichelarij, schijnheiligheid, v.

Papeline, Popeline, f. soort van half zijden stof.

Paperas‖se, f. oud beschreven papier, scheurpapier; **—ser,** v. n. papier bekladden of bederven; in oude papieren snuffelen; **—sier,** m. **sière,** f. verzamelaar van paperassen; papierbekladder; a. paperassen verzamelend; papierbekladdend.

Papesse, f. pausin, v.

Pape‖terie, f. papiermolen; handel in papier, m.; kantoorboekhandel, m.; necessaire met schrijfbehoeften, v.; **—tier,** m. papiermaker; kantoorboekhandelaar, koopman in schrijfbehoeften.

Papier, m. (lat. papyrus) papier; **— buvard, — brouillard,** vloeipapier; **— à calque — glace**

calqueerpapier; — **à cigarettes**, — **Job**, sigarettenpapier; — **bulle**, kladpapier; — **écolier**, schriftenpapier; — **de couleur**, gekleurd papier; — **Daubin**, vliegenpapier; — **à dessin**, teekenpapier; — **mâché**, papierdeeg; — **mécanique**, papier zonder eind; — **de rebut**, misdruk; — **réglé**, geliniëerd papier; muziekpapier; fig. **il est réglé comme un — de musique**, hij is zeer precies; **—(-)monnaie**, papieren geld; — **à lettres**, postpapier; — **timbré**, — **marqué**, gezegeld papier; — **libre**, **(— mort)**, ongezegeld papier; gewoon papier; — **à filtrer**, — **Joseph**, fijnste vloeipapier; — **pâte**, blauw papier (tot bekleeding van kasten b.v.); — **(peint)**, — **de (à) tenture**, — **de tapisserie**, —**-tenture**, behangselpapier; — **pur fil**, zeer fijn papier; — **végétal**, vlaspapier, henneppapier; — **de verre**, schuurpapier; — **médicamenté**, hechtpleister, v.; — **à cautère**, — **chimique**, Engelsche pleister, v.; — **volant**, los of ongebonden blad; krachteloos geschrift (in rechten); —, †(dag)rekeningboek; wissels, m.; schuldbekentenissen, v.; staatspapieren; fig. **être bien, mal dans les —s de qn.**, goed, slecht bij iem. staan aangeschreven: **il est dans les petits —s du ministre**, hij is de lieveling van den minister; **rayez cela de vos —s**, reken daarop niet! **—s d'affaires**, schrifturen, stukken, die onder kruisband mogen verzonden worden; fig. **le — souffre tout**, het papier is geduldig.

Papier-annonce, m. advertentieblad; pl. **des papiers-annonce.**

Papier-linge, m. papieren servet; pl. **des papiers-linge.**

Papier-marbre, m. gemarmerd behangselpapier; pl. **des papiers-marbre.**

Papier-monnaie, m. papieren geld.

Papier-nouvelle, m. nieuwsblad; pl. **des papiers-nouvelles.**

Papier-tenture, m. behangselpapier; pl. **des papiers-tentures.**

Papilionacé ou **Papillonacé**, **e**, a. vlinderachtig, vlindervormig; **(fleurs) —es**, f. pl. vlinderbloemigen.

Pa‖pillaire (pr. **pil-lère**), a. op de tepels of wratjes betrekking hebbend; **—pille** (pr. **pil**), f. tepel, m., wratje (van de tong, van de zenuwen enz.).

Papil‖lon, m. (lat. papilio) kapel, v.; vlinder, m.; fig. ongestadig mensch, veranderlijk minnaar; fig. **courir après les —s**, zich met beuzelarijen bezig houden; —, vlindervleugel van een muts; vlindervormig sieraad; vlinderbrander, m. (breede gasbrander); boven-bramzeil, v.; smoorklep aan eene stoomleibuis, v.; beweegbaar register om de as eener locomotief; soort kaartspel; **—lonacé, ée**, a. vlinderachtig, vlindervormig; **—lonner**, v. n. fam. rondfladderen (van de eene schoone naar de andere).

Papil‖lotage, m. glinstering, flikkering, v.; flikkerende glans, m.; het krullen van het haar; krultuig; vuil gedrukt blad; **—lote**, f. papillot, papierrolletje om het haar te krullen; ulevelpapiertje; **côtelettes en —s**, in papier geroosterde ribbetjes of coteletten; **—loter**, v. a. het haar in papiertjes, papillotten winden; v. n. flikkeren, glinsteren.

Papin, m. pap, v., dunne brij, m.

Papisme, m. (minachtend) pausdom.

Papiste, m. (minachtend) paapsche, papist.

Papo‖tage, m. geklets, gebabbel; **—ter**, v. n. babbelen.

Papule, f. puistje, huidblaartje.

Papy‖racé, e, a. dun, vliezig; **—rus** (pr. **uce**), m. (mot lat., du gr. papuros) papierplant, v.; papyrusstruik, m.; papier van den papyrusstruik.

Paquage, m. pakkerij van haring en andere gezouten visch, v.

Pâque, f. (lat. pascha, du hébreu paschah, passage) Paaschfeest der Joden; Paaschlam; **—s**, pl. Paaschfeest der Christenen; **Pâques fleuries**, f. pl. Palmzondag, m.; **faire ses pâques**, ter communie gaan; hoogtijd houden; **Pâques closes**, Zondag na Paschen; **la semaine de Pâques**, de Paaschweek.

Paquebot, m. (angl. packet, paquet de dépêches; boat, bateau) paketboot, v.

Paquer, v. a. visch verpakken.

Pâquerette, f. madeliefje.

Paque‖t, m. pak, bundel, bos, m.; **faire son —**, fam. zich reisvaardig maken, van huis gaan; zijn testament maken; sterven; **risquer le —, hasarder le —**, het er maar op wagen; —, last, moeite; **donner à qn. son —**, iem. de waarheid zeggen; **avoir son —**, er van langs krijgen; weggestuurd worden; in zijne verwachting teleurgesteld worden; beschonken zijn; **— de mer**, stortzee, v.; **— de composition**, stuk (aantal gezette en met bindtouw saamgehouden regels); **—tage**, m. het pakken; bepakking, v. (van een soldaat, van een paard); **—ter**, v. a. in pakjes doen, bij pakjes verdeelen; **—teur**, m. **euse**, f. pakker, pakster; **—tier**, m. zetter, die op een stuk werkt.

Paquette, f. witte ganzebloem, v.

Paqueur, m. haringpakker, vischpakker.

Pâquis, weide, v.

Par, prép. (lat. per) door; — **eau**, te water; — **terre**, te land; **jeter — la fenêtre**, uit het venster werpen; — **trente degrés de latitude**, op, onder 30 graden breedte; **prendre, saisir — la main**, bij de hand nemen; — **un beau clair de lune**, bij helderen maneschijn; — **une nuit noire**, gedurende een donkeren nacht; — **conséquent**, bijgevolg; — **hasard**, toevallig; — **an**, jaarlijks; **jour — jour**, dag aan dag; — **ma barbe**, bij mijn baard! **de —**, van wege, op bevel; **de — le monde**, ergens in de wereld; **—-ci, —-là**, adv. hier en daar; nu en dan; **—-dessous**, prép. van onderen; **—-dessus**, prép. van boven; — **deçà**, adv. herwaarts, hierdoor; — **delà**, adv. aan gene zijde, over; **—-derrière**, adv. et prép. van achteren; **—-devant**, adv. van voren; prép. **—-devant notaire**, vóór den notaris; **—-devers**, prép. bij, voor; — **ici**, adv. hierheen, naar dezen kant toe; adv. daardoor, daarheen; fig. daardoor, om deze reden; — **en bas**, adv. benedenwaarts; — **en haut**, adv. opwaarts; — **où**, adv. waarlangs, welken weg, waarmede; — **trop**, adv. al te veel.

Para, m. kleine Turksche munt, v.

Paraballe, m. kogelscherm.

Parabase, f. (gr. parabasis, digression) toespraak van den dichter tot 't publiek, in 't oud-Grieksche blijspel, v.

Parabo‖le, f. (gr. parabolê, action de mettre à côté, comparaison) gelijkenis, parabel, v.; **les —s de Jésus Christ**, de gelijkenissen van J. C.; —, parabool, zekere kromme lijn in de meetkunde, v.; **—lique**, a. de parabool of kegelsnede betreffend, middelkegelsnedig; parabolisch, zinspreukig; **—liquement**, adv. door zinspreuken, met gelijkenissen; met eene middelkegelsnede; **—loïde**, m. parabolische kegel, m.

Para‖chèvement, m. voltooiing, voleinding, laatste hand, v.; **—chever,** v. a. volbrengen, voltooien, voleinden.

Parachronisme (pr. **kro**), m. (préf. para et gr. chronos, temps) feil in de tijdrekening, te laat stelling, v.

Parachute, m. valscherm, parachute.

Para‖clet, m. trooster (Heilige Geest); **—clétique,** a. den Heiligen Geest betreffend; troostend, troostrijk.

Paracrotte, m. slijkleer; modderslobkous, v.

Parade, f. (esp. parada) staat, pronk, m.; in het oog loopende vertooning, v.; afwering van een stoot (in het schermen); wachtparade; vertooning voor de kermistenten om 't publiek te lokken, v.; pop. **défiler la —,** heengaan, verdwijnen; sterven; **faire — de,** pronken met; **—der,** v. n. vertooning maken; defileeren (van troepen); fig. pronken.

Paradigme, m. modelwoord, voorbeeld, schets (van eene verbuiging of vervoeging).

Paradi‖s, m. (gr. paradeisos, jardin) paradijs; bovenste galerij in den schouwburg, v. engelenbak, m.; fig. **le portier du —,** Petrus; loc. prov. **il ne portera pas cela en —,** vroeg of laat zal hij daarover berouw hebben; **oiseau de —,** paradijsvogel; fig. **chemin du —,** enge, nauwe weg, m.; **—siaque,** a. het paradijs betreffend; **—sier,** m. paradijsvogel, m.

Paradiste, m. potsenmaker, hansworst (aan den ingang van een kermistent).

Parados (pr. **o**), m. vestingwerk, dat den rug dekt.

Parado‖xal, ale, Parado‖xe, a. paradoxaal, paradox, tegenstrijdig, wonderspreukig, wonderlijk, wonderschijnend; die van paradoxen houdt; **—xalement,** adv. op wonderlijke, vreemde wijze; wonderspreukig; **—xe,** m. (préf. para et gr. doxa, opinion) paradox, schijnbare tegenstrijdigheid, v.; zonderling gevoelen; **—xisme,** m. oogenschijnlijk ongerijmde wijze van uitdrukken, v.; het toeschrijven van schijnbaar tegenstrijdige eigenschappen aan eenzelfde voorwerp.

Paradrome, m. onoverdekte baan voor wedloopen, v.

Para‖fe, Paraphe, m. paraaf, naamkrul onder de handteekening; verkorte handteekening, v.; **—fer, pher,** v. a. eene acte enz. met zijne verkorte handteekening voorzien, parafeeren.

Paraf‖fine, f. paraffine, uit teer getrokken stof, v.; **—finer,** v. a. met paraffine besmeren.

Parage, m. stand, m., afkomst, v.; **de haut —,** van hooge afkomst; **—,** zeestreek, streek der zee, v.; fig. streek; **quand viendrez-vous dans nos —s?** wanneer komt gij eens bij ons?

Paragénésie, f. menging van verschillende rassen, v.

Paraglosse, f. tonguitpuiling, v.

Parago‖ge, f. eindverlenging van een woord met eene letter, v.; **—gique,** a. paragogisch, aan 't einde toegevoegd.

Paragraisse, m. anti-macasser, m.

Paragraphe, m. (préf. para et gr. graphô, j'écris) kleine afdeeling, v.; paragraaf (§).

Paragrèle, m. hagelafleider, m.

†**Paraguante,** f. fooi, v.

Paraï‖son, f. het rollen der massa voor venster- of spiegelglas; **—sonner,** v. a. spiegelglas blazen; **—sonnier,** m. spiegelglasblazer.

Paraître, v. n. (lat. parere) verschijnen; opzien baren, in 't oog vallen; schijnen, blijken; **il me paraît,** het komt mij voor; **il ne paraît pas son âge,** hij ziet er jonger uit dan hij is; **il y paraît,** men kan 't zien, er zijn sporen van; **il n'y paraît plus,** er is niets meer van te zien, men kan het niet meer merken.

Parajour, m. lichtscherm.

Paralipomènes, m. pl. paralipomena, boeken der Kronieken (in den Bijbel).

Paralipse, f. het voorbijgaan, het schijnbaar overslaan van zaken, waarop men toch de aandacht vestigt; beter: **Prétérition.**

Paral‖lactique, a. parallactisch, tot het verschilzicht behoorend; **—laxe,** f. verschilzicht, parallaxis, parallax.

Paral‖lèle, a. (préf. para et gr. allèlos, l'un l'autre) even ver van elkander afstaand, evenwijdig, parallel; vergelijkend; **—,** m. parallel-kring, m.; vergelijking tusschen twee personen of zaken, v.; **—,** f. evenwijdige lijn, parallel-linie, v.; **—lèlement,** adv. evenwijdig; **—lélépipède, —lélipipède,** m. parallellopipedum; **—lélisme,** m. het evenwijdig loopen van lijnen of vlakken; fig. overeenkomst, wederkeerige betrekking, v.; **—lélogramme,** m. parallelogram.

Para‖logisme, m. (préf. para et gr. logismos, raisonnement) valsche sluitreden, v. paralogisme.

Paraly‖sant, e, a. verlammend; **—ser,** v. a. verlammen; **—sie,** f. (préf. para et gr. lusis, dissolution) verlamming, paralysis, v.; **—tique,** a. verlamd; m. et f. lamme.

Paramètre, m. parameter, door 't brandpunt eener kromme lijn gaande, op de as loodrecht staande koorde, v.

Paraneige, m. sneeuwscherm.

Paran‖gon, m. voorbeeld; vergelijking, v.; diamant zonder vlekken, m.; soort van drukletter, paragon letter, v.; **—gonnage,** m. het opvullen (bij de zetters); **—gonner,** v. a. †vergelijken; opvullen (bij de zetters); **se —gonner,** v. pr. even fraai, even volkomen blijven (van bloemen).

Parant, ante, a. versierend, optooiend.

Paranym‖phe, m. bruidsjonker, bruidsjuffer (bij de Ouden); †paranimf, bij een academisch examen; lofrede tot den geslaagde, v.; †**—pher,** v. a. in eene lofspraak den voor zijn academisch examen geslaagde prijzen.

Parao, m. klein Indiaansch vaartuig.

Parapet, m. borstwering van eene vesting, v., borstmuur, m.

Paraphe, zie **Parafe.**

Parnaphernal, ale, a. (préf. para et gr. phernê, dot) **biens —aux,** goederen van eene getrouwde vrouw, die niet tot de huwelijksgift behooren, buitenhuwelijksgoederen.

Paraphonie, f. wanklank, m.

Paraphra‖se, f. (préf. para et gr. phrazô, je parle) omschrijving, v.; vrije overzetting, vertolking; omhaal, uitweiding; **—ser,** v. a. omschrijven; fam. met bijgevoegde omstandigheden verhalen; **—seur,** m. **euse,** f. boosaardig uitlegger, uitlegster; liefhebber, liefhebster van vergrooten, van overdrijven; **—ste,** m. omschrijvend uitlegger.

Paraphrénésie, f. ontsteking van 't middelrif, v.; zinneloosheid uit die ontsteking voortkomend, v.

Paraplégie, f. lamheid van het geheele lichaam, behalve het hoofd, v.

Parapluie, m. regenscherm, paraplu, parapluie, v.

Parasange (pr. **zan**), f. Perzische mijl, v.

Paraséléne (pr. **cé**), f. bijmaan, v.

Parasi‖taire, a. door woekerplanten, woekerdieren veroorzaakt; **—te,** m. (gr. parasitos) tafelschuimer, panlikker, klaplooper; a. op kosten van een ander levend, tafelschuimend; woeker...; fig. overtollig; **plante —,** woekerplant; **—tique,** a. tafelschuimend, den schuimlooper eigen; f. tafelschuimerij, schuimlooperij, v.; **—tisme,** m. tafelschuimerij, panlikkerij, v.; het woekeren, parasitisme.

Parasol, m. draagbaar zonnescherm, parasol, m.; **plantes en —,** schermbloemigen.

Paratitles, m. pl. korte verklaringen van de titels der pandecten en van den codex van Justinianus.

Para‖tonnerre, m. (préf. para) bliksemafleider, m.; **—vent,** m. windscherm, windschut.

Parazonium, m. kort zwaard met bandelier.

Parbleu, int. (pour par Dieu) sakkerloot!

Par‖c, m. park, perk (besloten plaats), lustbosch; vetweide, schaapskooi; wagenplaats in een leger, v.; met netten afgesloten plaats om te vissehen; zoutvijver, m.; hok (op schepen); **— de pilotis,** paalwerk, heiwerk; **—cage,** m. het inperken van 't vee; het zetten van oesters in perken.

Parcellaire, a. bij perceelen of gedeelten; **cadastre —,** kadaster voor de grondbelasting.

Parcel‖le, f. (dimin. du lat. pars, partie) stukje, deeltje; perceel; **—lement,** m. verdeeling in perceelen; **—ler,** v. a. in deeltjes verdeelen; in perceelen splitsen.

Parce que, conj. omdat.

Parchasser, v. a. het wild afjagen.

Parchemi‖n, m. (lat. pergamena) perkament, perkement; pl. brieven van adeldom; **sacs et —s,** rijkdom en adel; **—né, e,** a. perkamentachtig, bleekgeel; **—nerie,** f. perkamentfabriek, v.; perkamentsbereiding, v.; handel in perkament, m.; **—nier,** m. perkamentmaker of -bereider.

Par-ci, par-là, adv. hier en daar; nu en dan.

Parcimo‖nie, f. (lat. parcimonia; de parcere, épargner) karigheid, zuinigheid, vrekkigheid, v.; **—nieusement,** adv. op kleingeestig zuinige, op schriele wijze; **—nieux, euse,** a. karig, zuinig, schriel.

Parclose, f. dwarslijst, v.; beschot, scheiwand, m.

Par conséquent, adv. bij gevolg, dientengevolge.

Parcourir, v. a. doorloopen, doorrijden, doorgaan; vluchtig doorlezen, doorbladeren.

Parcours, m. doorloopen weg, m. of lijn, v.; **voie de —,** spoorweglijn, v.; **— d'omnibus,** omnibuslijnen; **libre —,** vrij vervoer; **(droit de) —,** gemeenschappelijk weiderecht.

Pard, m. panter, luipaard, jaguar enz.

Par-dessous, prép. onder (zie **Dessous**).

Par-dessus, préf. er boven, er over heen; meer dan; bovendien nog (zie **Dessus**); **par-dessus,** m. overjas, v.; **pardessus-veston,** niet sluitende overjas; **par(-)dessus,** handgeld.

Pardi! Pardienne! int. bij God! waarachtig!

Pardon, m. (de par et don) vergeving, vergiffenis, verschooning, v.; **—, mille —s,** int. vergeef mij! **lettres de —,** ontheffing van straf voor kleine vergrijpen; **la fête du Grand Pardon,** Groote Verzoendag (bij de Joden); **le grand —,** het jubileum (bij de Katholieken); **—,** het luiden der bidklok, angelus; bedevaart, v. (vooral in Bretagne).

Pardon‖nable, a. vergeeflijk, verschoonbaar; **—ner,** v. a. vergeven; genade schenken; verschoonen.

Paré, e, a. versierd; afgeweerd, beveiligd; **bal —,** galabal; **titre —,** oorkonde, die gereed is om voltrokken te worden, v.

Paréage, Pariage, m. gemeenschappelijk recht op bezit.

†**Paréatis** (pr. **tice**), m. (mot lat. qui signifie obéissez) koninklijk bevel ter voltrekking van een vonnis op eene plaats, die buiten de jurisdictie van de rechtbank, die het vonnis gewezen heeft, gelegen is.

Pareau, Parre, m. groote kano, prauw, v.; zinksteen, steen die tot gewicht aan netten dient, m.

†**Parégorique,** a. pijnstillend, verzachtend, bedarend.

Pareil, eille, a. (lat. par, égal) gelijk, gelijkvormig, even zoo; m. et f. gelijke, weerga; **—le,** f. dezelfde zaak, v.; **rendre la —,** met gelijke munt betalen; **—lement,** adv. insgelijks, even zoo.

Parélie, zie **Parhélie.**

Parelle, f. soort van zuring, patentie, v.

Parement, m. sieraad, opschik; opslag aan de mouwen, m.; oplegsel of garnituur; buitenzijde, voorkant van een steen; kantsteenen (van een bestraten weg); gelijke vloerlegging, v.; het vlak van een vloer.

Parémiologie, f. spreekwoordenverzameling, v.

Parenchy‖mateux, euse, a. het celweefsel, parenchyma betreffend; uit celweefsel, parenchyma gevormd; **—me,** m. (gr. paregchuma) parenchyma, celweefsel; merg eener plant.

Paré‖nèse, f. vermaning, leerrede, v.; **—nétique,** a. dat tot eene leerrede behoort; tot de deugd vermanend.

Paren‖t, m. **ente,** f. (lat. parens; de parere, enfanter) bloedverwant; **—ts,** pl. nabestaanden, bloedverwanten; ouders (vader en moeder), m.; **—tage,** m. familiebetrekking, v.; gezamenlijke bloedverwanten; beter: **parenté; —tales,** f. pl. ouderlijk lijkfeest; **—té,** f. maagschap, bloedverwantschap, v.; †**—tèle,** f. zie **Parenté.**

Parenthèse, f. (préf. par et gr. en, dans; thesis, action de mettre) inlassching, inschuiving van een zin, v.; ingeschoven zin, m.; **par —,** loc. adv. tusschen beide gezegd, ter loops, tusschen twee haakjes; **—s,** haakjes, tusschenstellingsteekens.

Parer, v. a. (lat. parare) opschikken, versieren, opsmukken; klaar of gereed maken; afweren, beveiligen, behoeden; **bal paré,** gala bal; **— de** ou **contre qch.,** tegen iets beveiligen of behoeden; **— une botte, — un coup,** ou v. n. **à un coup,** een slag of stoot afweren, pareeren; **— un cap,** een hoek of eene kaap voorbij zeilen; **— le pied d'un cheval,** den hoef van een paard met het veegmes afsteken; v. n. **— à qch.,** iets afweren, zich tegen iets dekken; **on ne saurait — à tout,** men kan niet alles verhinderen; **se —,** v. pr. zich opschikken, versieren; zich beveiligen, uitwijken.

Parère, m. advies der kooplieden in handelsgeschillen.

Pares‖se, f. (lat. pigritia) luiheid, traagheid, v.; **—ser,** v. n. den luiaard spelen; **—seusement,** adv. op luie, lamme wijze; **—seux, euse,** a. lui, traag; m. et f. luiaard, lui of traag mensch; **—,** m. luiaard of ai, m. (zeker dier); roerdomp, m.; **—seuse,** f. losse vrouwenmuts, v.

Pareur, m. opmaker, afwerker; **— de drap,** voller.

Par‖faire, a. v. voleindigen, volmaken; voltallig, volkomen maken; **—fait, aite,** a. volkomen, volmaakt; **filer le — amour,** eene platonische liefde koesteren; **—fait,** m. het volmaakte; perfectum, onvolm. verleden tijd **(passé indéfini) —faitement,** adv. volmaakt, volkomen; juist! zeker!

Parfi‖lage, m. het uittrekken der goud- en zilverdraden; **—ler,** v. a. uitrafelen, de goud- en zilverdraden uittrekken; **—leur,** m. **euse,** f. uitrafelaar, -rafelaarster; **—lure,** f. het uitrafelen der galonnen, het scheiden der zijde van het goud.

Parfois, adv. fam. somtijds, niet zelden.

Parfondre, v. a. gelijkmatig smelten.

Parfournir, v.a. geheel verschaffen, naleveren.

Parfu‖m, m. (préf. par et lat. fumus, vapeur) liefelijke geur, m.; wierook, m.; reukwerk; **vendre des —s,** reukwerk verkoopen; **—mer,** v. a. welriekend maken; berooken, doorluchten; **—merie,** f. reukwerkhandel, m.; **—meur,** m. **euse,** f. reukwerkmaker, -maakster; reukwerkverkooper, -verkoopster; **—moir,** m. reukkistje, reukvat.

Pargneau, m. jonge karper, m.

Parhélie ou **Parélie,** m. bijzon, v.

Pari, m. (lat. par, paris, égal) weddenschap, v.; verwedde som, v.; **faire un —,** wedden.

Paria, m. (sanscrit para, hors de) verworpeling bij de Indiërs; fig. arm mensch, mensch uit de volksheffe.

Pariade, f. paartijd der patrijzen; koppel patrijzen, m.

Pariage, Paréage, m. gemeenschappelijk recht van twee bezitters op een goed.

Parier, v. a. wedden, eene weddenschap aangaan; **il y a (beaucoup, gros, tout) à — que,** het is bijna zeker, dat....

Pariétaire, f. (lat paries, parietis, muraille) muurkruid.

Parieur, m. **euse,** f. wedder, wedster.

Parisien, ienne, a. van of uit Parijs; m. et f. Parijzenaar; Parijsche; **à la parisienne,** op Parijsche wijze.

Parisienne, f. parel, diamantletter, v.

Parisis (pr. **zice**), a. munt te Parijs geslagen, v.; **sou —, livre —,** te Parijs geslagen sou of livre (1/4 meer waard dan de munten van Tours).

Parisyllabique, a. gelijklettergrepig.

Parité, f. (lat. paritas; de par, égal) gelijkheid, gelijkvormigheid, v.

Par‖jure, a. (lat. perjurium) meineedig; —, m. meineed, m., meineedigheid, v.; —, m. et f. meineedige; **se —jurer,** v. pr. meineedig worden, een valschen eed doen.

Parlage, m. fam. gebabbel, gepraat.

Parlemen‖t, m. (rad. parler) parlement, wetgevende vergadering; †hoogste gerechtshof; **—tage,** m. het parlementeeren, onderhandelen; **—taire,** m. et f. aanhanger, aanhangster van 't parlement; parlementslid; a. parlementair, het parlement betreffend; de onderhandelingen betreffend; **vaisseau —,** ou —, m. kartel of parlementair vaartuig; m. onderhandelaar; **—tairement,** adv. volgens de regelen van den parlementairen regeeringsvorm; **—tarisme,** m. parlementair stelsel; **—ter,** v. n. in onderhandeling treden, parlementeeren.

Parler, v. n. et a. spreken; **— à qn.** ou **avec qn.,** met iemand spreken; **— (comme un) livre,** spreken alsof 't gedrukt staat; zich juist uitdrukken; **— d'abondance,** voor de vuist weg spreken, onvoorbereid spreken; **— en maître,** meesterachtig spreken, gebieden als machthebbende; **— en l'air,** in de lucht schermen; **— à son bonnet, — dans sa barbe,** in zichzelven spreken; fig. **— français,** ronduit zijne meening zeggen; **— mal de qn.,** kwaad spreken van iemand; **mal —,** slecht spreken; **— gras,** lispen, brouwen; **il en parle bien à son aise,** hij heeft gemakkelijk praten; **trouver à qui —,** vinden met wien men te doen heeft; **il trouvera à qui —,** hij zal in mij zijn man vinden; **trouver avec qui —,** iem. vinden, met wien men zich onderhouden kan; **— physique, politique, modes etc.,** over natuurkunde, de politiek, de modes enz. spreken; **— du cœur,** onbewimpeld spreken; **— raison,** verstandig spreken; **— du nez,** door den neus spreken; **se —,** v. pr. gesproken worden; elkander spreken; —, m. het spreken; spraak, v.; uitspraak, v.; dialect.

Par‖lerie, f. fam. geklap, gesnap; **—leur,** m. **euse,** f. prater, babbelaar; praatster, babbelaarster; **beau —,** mooispreker, phrasenmaker; **—loir,** m. spreekplaats, spreekkamer, v. (in kloosters, scholen enz.); **—lot(t)e,** f. babbelclub, v.; zaal der advocaten, v. (in het Palais de Justice); plaats van samenkomst der advocaten, v.

Parmentière, f. aardappel, m.

Parmesan, e, a. van of uit Parma; m. et f. bewoner, bewoonster van Parma; —, m. Parmezaankaas, v.

Parmi, prép. onder, in het midden, tusschen.

Parnas‖se, m. zangberg, berg der zanggodinnen, Parnas, m.; **—sien,** a. den Parnas bewonend; m. dichter, behoorend tot de école parnassienne.

Paro‖die, f. (préf. par et gr. ôdê, chant) parodie, grappige nabootsing van een ernstig stuk, v.; tekst bij eene bekende melodie, m.; **—dier,** v. a. spotachtig nabootsen, parodieeren; **—diste,** m. parodieschrijver.

Paroi, f. (lat. paries) muur, scheidmuur, wand, m.; neusbeen; vlies der maag; hoornig omkleedsel van den paardenhoef.

Paroir, m. slichthamer der kuipers, m., veegmes; handschoenmakerswerktuig, waarover men het leder rekt; krabber, waarmede men het koper afkrabt, m.

Parois‖se, f. (lat. paræcia; gr. paroikia) kerspel, kerkgemeente, parochie; kerspel-, parochiekerk, v.; **—sial, ale,** a. parochiaal, die of dat tot het kerspel of de parochie behoort; **—sien,** m. **ienne,** f. parochiaan, hij of zij, die tot een kerspel behoort; fig. **c'est un drôle de —,** het is een grappige kerel; **—sien,** m. gebedenboek.

Parole, f. (lat. parabola, parabole) woord; rede; spraak, v.; **payer par de belles —s,** goede woorden in plaats van geld geven; **être de deux —s,** uit twee monden spreken; **c'est un homme de deux —s,** 't is een man van twee woorden, hij spreekt nu zus dan zoo; **porter la — au nom d'une compagnie,** het woord in naam van een gezelschap voeren; **adresser la — à qn.,** iemand aanspreken; **couper la — à qn.,** iemand in de rede vallen; **avoir le don de la —,** welbespraakt zijn; **sur —,** op zijn woord van eer; **prisonnier sur —,** gevangene vrijgelaten op zijn woord van eer; **prendre la —,** het woord opvatten, nemen; **se prendre de —s,** woorden krijgen; **grosses —s,** hevige, harde woorden; **avoir la — haute,** luid spreken; **cet auteur dit moins de —s que de**

choses, die schrijver zegt veel in weinig woorden; **—s**, f. pl. de woorden, het gedicht in een lied of zangspel, in tegenoverstelling der muziek.

Paroli, m. paroli, het dubbele van den inzet (pharao-spel, trictrac enz.); vouw in de kaart om een paroli aan te wijzen, v.; fig. **faire, donner, rendre le — à qn.**, iem. iets betaald zetten.

Parolier, m. librettoschrijver, schrijver van operateksten **(librettiste)**.

Paronoma‖se, Paronoma‖sie, f. herhaling van hetzelfde woord met eene kleine verandering, v. (b.v. Qui terre a guerre a); **—sie**, f. gelijkheid onder woorden uit verschillende talen, v.

Paronyme, a. bijna gelijkluidend; m. pl. bijna gelijkluidende woorden van verschillende beteekenis.

Paroxysme, m. (gr. paroxusmos; de paroxunein, irriter) hoogste graad van den aanval eener ziekte, van pijn enz., paroxysme.

Paroxyton, a. et m. (woord) met 't accent op de vóórlaatste lettergreep.

Parpaillot, m. goddelooze (schimpnaam, vroeger aan Protestanten in Frankrijk gegeven).

Parpaing, m. **pierre parpaigne**, f. steen, die door den geheelen muur gaat, streksteen, m.

Parque, f. (lat. Parca) schikgodin, v.

Parquer, v. a. in een perk, in eene kooi sluiten; het geschut perken; fig. afgezonderd houden; v. n. in eene kooi, op het veld liggen (van schapen); in een perk staan (van geschut); **se —**, v. pr. zich bepalen tot iets.

Parque‖t, m. zaal waar het openbaar ministerie vergadert, parket; het openbaar ministerie; †voor de rechters afgezonderd gedeelte van eene rechtszaal; gedeelte van de Beurs, voor makelaars, wisselagenten enz., v.; houten vloer van ingelegd werk, m.; **tenir le —**, eene rechtszitting houden; **—tage**, m. hek-, vloerwerk, ingelegd werk; **—ter**, v. a. van ingelegd werk voorzien, inleggen (vooral vloeren); **—terie**, f. het beschieten, het schrijnwerk; **—teur**, m. inlegwerkmaker, parketvloermaker.

Parqueur, m. oesterteler.

Parquier, m. bewaarder van het gepande vee; hoeder van 't ingeperkte vee; perkvisscher.

Parrain, m. (bas lat. patrinus; de pater, père) peet, peetoom, doopheffer; getuige bij den doop van eene klok; voorsteller van een nieuw lid.

Parrainage, m. peetschap.

Parrici‖de, a. (lat. parricidium; de pater, père; cædere, tuer) moorddadig; m. et f. vader- of moedermoorder of moordster; moordenaar of moordenares van een bloedverwant; **—de**, m. vader-, moeder-, koningsmoord, m.

Parseinte, f. reep geteerd zeildoek.

Parsemer, v. bestrooien, bezaaien; fig. tooien, versieren.

Parsi, e, a. Parzisch; m. et f. Pars, Parzische vrouw (aanhanger, aanhangster der oude leer van Zoroaster); **—**, m. het Parzisch.

Part, m. (lat. partus) jong geboren kind; bevalling, v.; **supposition de —**, onderschuiving van een kind; **suppression de —**, kindermoord; **exposition de —**, het te vondeling leggen van een kind; **—**, f. (lat. pars, partis) deel, aandeel; plaats, zijde, v.; **avoir — au gâteau**, den buit of de winst deelen; **la — du gâteau**, het aandeel in de winst; **— à deux, j'en(y) retiens —**, ook ik mijn deel; **de la — de** van wege, uit naam van; **autre —**, elders; **quelque —**, ergens; **quelque — qu'il aille**, waarheen hij ook gaan moge; **nulle —**, nergens; **de bonne —**, van goeder hand, uit goede bron; **de toutes —s**, van alle kanten; **avant de condamner ce voleur, faites la — de la misère**, alvorens dien dief te veroordeelen, moet gij rekening houden met de ellende; **faire la — du feu**, laten branden wat niet te redden is, om 't overige te redden; fig. tot een noodzakelijk offer besluiten; **faire —**, mededeelen; **prendre en bonne ou en mauvaise —**, goed opnemen, kwalijk nemen; **de — en —**, door en door; **à —**, ter zijde, afgezonderd, alleen; fig. **un homme à —**, een zonderling; **à — cela**, dat uitgezonderd; **à — moi**, bij mijzelf; **de deux —s**, van weerskanten; **— de prise**, prijsgeld; **ils ont tort de — et d'autre**, zij hebben aan beide kanten ongelijk.

Parta‖ge, m. (rad. part) verdeeling, v.; aandeel; erfdeel; verschil van meening; **— des voix, des votes**, staking der stemmen, v. (gelijk aantal vóór en tegen); **ligne de — des eaux**, waterscheiding, lijn over de hoogste punten, v. (vanwaar het water naar twee zijden afdaalt); **—geable**, a. deelbaar; **—geant**, m. deelhebber; **—ger**, v. a. deelen, verdeelen; als aandeel geven of toedenken; fig. deel nemen aan; **— le sort de qn.**, iemands lot deelen; **—geur, —geux**, m. **euse**, f. communist, iem. die alles verdeelen wil, verdeeler.

Par‖tance, f. fam. afvaart, afreis; het onder zeil gaan; **l'escadre était en —**, het eskader lag zeilklaar; **—tant**, adv. daarom, om die reden, bij gevolg, derhalve; **—**, m. (part. prés. de partir), vertrekkende; **—s de la garde**, afgeloste soldaten.

Partenaire, m. et f. (lat. pars, partis, partie; tenere, tenir) maat, medehelper, medespeler; helpster, genoote, danseres.

Parterre, m. platte vloer, m.; bloemperk in een tuin, parterre; waterperk; het ruim, parterre in een schouwburg; publiek van 't parterre; het publiek; **prendre un billet de —**, met den neus op den grond vallen; **— de gazon**, grasperk.

Parthénon, m. Parthenon, tempel van Minerva te Athene.

Parthique, a. Parthisch, de Parthen betreffend.

Parti, m. partij, zijde, v.; besluit; voordeel, nut; uitweg, middel; loopbaan, beroep, stand; partij, huwelijk: bende, troep; **esprit de —**, partijgeest, m.; **homme de —**, partijman; **— du progrès**, partij van den vooruitgang; **prendre —**, partij kiezen; **prendre le — de qn.**, iemands partij kiezen; **prendre un —**, een besluit nemen; **un — pris**, een genomen besluit, eene vastgestelde zaak; **de — pris**, met een weldoordacht besluit; **se faire un —**, zich eene partij maken; **tirer un bon — d'une affaire**, voordeel van eene zaak trekken; **faire à qn. un mauvais —**, iem. een leelijken trek spelen; **prendre son — d'une chose**, tot iets besluiten, in iets berusten; **il ne sait encore, s'il prendra — dans l'épée ou dans la robe**, hij weet nog niet of hij den krijgsdienst of den rechtsgeleerden stand zal kiezen, of hij militair of rechtsgeleerde zal worden; **un bon —**, een goed huwelijk.

Parti, ie, a. gedeeld, gespleten (van bladeren of bloemen).

Partiaire, a. die in iets deelt, die deel aan iets heeft; **fermier, colon —,** pachter, die de vruchten met den eigenaar deelt.

Parti‖al, ale, a. (rad. parti) partijdig, eenzijdig; **—alement,** adv. met partijdigheid, eenzijdig; **se —aliser,** v. pr. partijdig zijn, partij kiezen; **—aliste,** m. partijdig rechter; partijman; **—alité,** f. partijdigheid, eenzijdigheid, v.

Partibus, loc. adv. **évêque in —** (infidelium), bisschop van een bisdom, dat thans in handen der ongeloovigen is; **professeur in —,** leeraar zonder betrekking.

Partici‖pant, ante, a. **(de qch.)** deelnemend in, deelhebbend aan iets; m. et f. deelnemer, deelneemster; **—pation,** f. deelneming, deelhebbing, v.; medeweten; **—pe,** m. deelwoord, participium; **— présent, — passé,** tegenwoordig, verleden deelwoord; **—per,** v. n. (lat. pars, partis, partie; capere, prendre) **— à qch.,** deel nemen, deel hebben aan iets; **— de qch.,** iets van den aard eener zaak hebben.

Particu‖laire, a. tot de partikels of onveranderlijke woordjes behoorend; **—lariser,** v. a. omstandig verhalen, uitvoerig beschrijven; **—larisme,** m. leer der bijzondere genade, v.; het streven naar de zelfstandigheid van zeker gedeelte van een staat; **—lariste,** m. particularist; **—larité,** f. bijzonderheid, bijzondere omstandigheid, v.

Particu‖le, f. (lat. particula; dimin. de pars, partis, partie) deeltje, stukje; partikel, éénlettergrepig woordje; **la — nobiliaire,** het adelaanduidend voorzetsel (de, von, van enz.); **—lé, ée,** a. van een partikel voorzien of vergezeld; **—lier, ière,** a. (lat. particularis; de pars, partis, partie) bijzonder, eigen; geheim; zonderling; **leçon —ière,** privaaatles, v.; **maître —,** privaat-onderwijzer; —, m. **le —,** het bijzondere; ambteloos man, privaat persoon; (bij militairen:) burger; fam. zeker iemand, een individu; **en —,** adv. in het bijzonder, afzonderlijk; onder vier oogen; **en mon —, pour mon —,** wat mij betreft; **dans le —,** bij nadere kennismaking; **—lière,** f. **sa —,** zijn liefje; **—lièrement,** adv. bijzonder, voornamelijk; in bijzonderheden.

Partie, f. (lat. pars, partis) deel, gedeelte; partij; kans, v.; gezelschap; pleiziertochtje; stem, partij in de muziek; post, schuldenpost, m.; partijtje (spel); **tenue des livres en — double,** dubbel of Italiaansch boekhouden; **prendre qn. à —,** iem. aanklagen; iem. de schuld van iets geven; **—s,** pl. rekening van hetgeen men geleverd heeft, v.; **les cinq —s du monde,** de vijf werelddeelen; **coup de —,** beslissende slag, worp; fig. beslissende daad, gebeurtenis; **quitter la —,** ophouden met spelen; fig. iem. geen weerstand meer bieden, zich voor overwonnen verklaren; **se rendre —, se porter —,** als aanklager optreden; **lier —,** afspraak maken; **— de promenade,** wandelrit, m. toertje; **— carrée,** pretje met z'n vieren (twee heeren en twee dames); **— fine,** liefdespretje; **—s (naturelles),** schaamdeelen; adv. **(en) —,** deels, gedeeltelijk.

Partiel, elle, a. gedeeltelijk, partiëel.

Partiellement, adv. gedeeltelijk, ten deele.

†**Partir,** v. a. verdeelen, doorsnijden; **avoir maille à —,** verschil hebben.

Partir, v. n. vertrekken; afreizen, weggaan; fig. komen, voortkomen, uitgaan; ontstaan, afkomstig zijn, zijn oorsprong hebben; afgaan (van een geweer); **— d'un grand éclat de rire,** luid beginnen te lachen; **— d'un principe, d'une donnée,** van een beginsel, van een gegeven uitgaan; **partez de là,** ga daarvan uit; **à — de ce moment,** van dat oogenblik af; **prêt à —,** reisvaardig; **le fusil a parti tout d'un coup,** 't geweer is eensklaps afgegaan; **le chien a fait — un perdreau,** de hond heeft een patrijs opgejaagd; **faire — les haricots,** de boonen laten verkoken; **—,** m. vertrek; afrit; **au —,** bij het vertrek.

Partisan, m. (ital. partigiano) aanhanger, voorstander; partijganger, vrijbuiter; hoofdpachter of impostmeester.

Parti‖teur, m. deeler, divisor, m.; **—tif, ive,** a. deelend, dat slechts een deel aanduidt; **—tion,** f. deeling, verdeeling, scheiding, v.; partituur, v. (in de muziek).

Partner, m. et f. deelgenoot, -genoote; zie **Partenaire.**

Partout, adv. overal; **six —,** zessen overal, aan beide zijden (in 't dominospel).

Parturition, f. het baren zonder behulp der kunst; het werpen (van dieren).

Parulie, Parulis, f. tandvleeschgezwel.

Parure, f. tooisel, sieraad; opschik, m.; **—s,** ledersnippers.

Parve‖nir, v. n. (lat. pervenire, arriver) **à qch.,** iets bereiken; ergens toe komen of geraken; vooruitkomen, zijne fortuin maken; **je suis —nu à le décider,** 't is mij gelukt hem over te halen; **—nu,** m. **ue,** f. parvenu.

Parvis, m. (lat. paradisus, paradis) voorplein (eener kerk); tempel, m.; **les célestes —,** de hemel, het paradijs.

Pas, m. (lat. passus) schrede, trede, v.; stap, voetstap, m.; engte, v.; enge weg in het gebergte, m.; het nauw; zee-engte, v.; dorpel eener deur, m.; **— de charge,** stormpas, m.; **au petit —,** zonder zich te overhaasten; **voilà son —,** zoo is zijne gewoonte; **— de deux,** zekere dans van twee personen, m.; **— à —,** voetje voor voetje, zachtjes aan; **avoir le — sur qn.,** den voorrang hebben boven iem.; **disputer le — à qn.,** den voorrang aan iem. betwisten; **doubler le —,** zijne schreden verdubbelen, haastiger voortgaan; **aller à — de loup,** zachtjes gaan, voortsluipen; **— gymnastique,** looppas; **passer le —,** fam. sterven; **de ce —,** op staanden voet, terstond; **faux —,** misstap, m.; **— de clerc,** feil, onhandigheid, v.; misslag, m.; **trainer ses —,** langzaam en moeilijk gaan; **aller à grands —,** met groote schreden loopen, groote stappen doen; **retourner sur ses —,** denzelfden weg terugkeeren; **à — comptés,** deftig, statig; **marcher bon —,** goed doorstappen; prov. **il n'y a que le premier — qui coûte,** alle begin is moeilijk; **tout dépend du premier —,** een goed begin is 't halve werk; **faire bien des —,** veel moeite doen; fig. **mettre qn. au —,** iem. tot gehoorzaamheid dwingen, tot rede brengen; **— de vis,** schroefdraadsafstand, m.; **— d'armes,** wapenpas, m. (plaats die een ridder tegen elken aanvaller moest verdedigen; ook: tournooikamp, dien een ridder allen strijdlustigen aanbood); **donner un — de conduite à qn.,** een eind weegs met iem. medegaan; **— de tortue,** langzame voortgang, m.; **suivre les — de qn.,** iem. navolgen, in de stappen van iem. treden; **sur les — de ...,** in navolging van ...; **mauvais —,** moeilijke toestand; **se tirer d'un mauvais —,** zich uit een moeilijken toestand redden; **franchir le —,** tot iets overgaan, tot iets be-

sluiten; **— de souris,** waltrap, v. (kleine trap aan eene borstwering); **— de porte,** drempel, dorpel van eene deur, m.

Pas, adv. niet; fam. **pour — bien cher,** tamelijk goedkoop; **— mal de...,** heel wat...; **il n'est — que vous ne le connaissiez,** gij kent hem toch zeker; **ne — non plus,** ook niet, evenmin; **— plus!** heelemaal niet!

Pascal, ale, a. dat tot het Paaschfeest behoort, Paasch...; **agneau —,** paaschlam.

Pas(-)d'âne, m. klein hoefblad; soort van gebit; plaat aan een degen om de hand te dekken, v.

Pas d'armes, zie **Pas.**

Pasigra‖phe, m. uitvinder, gebruiker van een algemeen schrift; **—phie,** f. algemeen schrift; schrijfkunst van alle natiën, v.

†**Pas‖quin** (pr. **passe-kin**), m. (ital. pasquino, nom d'une statue antique de Rome sur laquelle on affichait des placards satiriques) paskwil, spotschrift; knecht in een klucht; **—quinade** (pr. **passe-ki**), f. schimpschrift, hekelschrift, paskwil; †**—quiner, —quiniser,** v. n. fam. (op iem.) spotschriften maken; den spot met iem. drijven.

Passa‖ble, a. tamelijk; **—blement,** adv. tamelijk, redelijk.

Passacaille, f. langzame chaconne, v. (danswijs of dans).

Passa‖de, f. doortocht; vluchtige liefde, v.; kortstondige lust, m. gril, v.; heen- en weergang, m., het omrijden (van een paard op de rijschool); het onder water duwen en onder zich laten doorgaan (van zwemmers); **—ge,** m. doorgang, doorreis, v. doormarsch; overgang, overtocht; tol, m. passage-geld; spreuk, plaats van een boek, v.; plaats, passage van een muziekstuk; het zacht maken van het leêr; het stappen der paarden in de manege; **le — des harengs, des cailles,** het trekken der haringen, der kwartels; **de —,** op de beurt elkander opvolgend; voorloopig; snel voorbijgaande; **oiseau de —,** m. trekvogel, m.; fig. iemand die slechts korten tijd blijft; **— au bleu,** het doorhalen; **—ger,** v. a. een paard passages, afgemeten stappen laten doen; v. n. afgemeten stappen maken (van een paard); **—ger, ère,** a. voorbijgaand; fig. vluchtig, vergankelijk; **—gèrement,** adv. in 't voorbijgaan.

Passant, ante, a. veel bewandeld of begaan; **rue —e,** drukke straat; **ville —e,** stad met veel doortocht; **—,** m. voorbijganger, reiziger; **en —,** adv. in het voorbijgaan, bij gelegenheid.

Passation, f. het passeeren van eene acte.

Passavant, m. vervoer- of geleibiljet; loopplank, loopgang (tusschen voor- en achterschip).

Passe, f. het doortrekken, voorbijgaan; het trekken der vogels; het bestrijken van den magnetiseur; doorvaart, vaargeul, v., vaarwater; inval op iemand met den degen, m.; vrijbiljet (op 't spoor, op eene boot); vluchtige liefde, v.; bijzetting in het kaartspel; poort op eene troktafel; pasgeld, opgeld (tot aanvulling van eene geldsom); stulp, luifel aan een vrouwenhoed; **mot de —,** wachtwoord; fig. **être en —,** uitzichten hebben; fig. **il est en — de faire fortune,** hij is op weg fortuin te maken; **être dans une mauvaise —, dans une bonne —,** zich in slechten toestand, in goeden toestand bevinden; **main de —,** boek papier, dat de drukker toekrijgt op elk riem; **volumes de —,** exemplaren, gedrukt boven de vastgestelde oplage.

Passe, adv. fam. laat dit zoo zijn.

Passé, ée, part. et a. verleden, dat niet meer bestaat, oud of ouderwetsch; versleten, verschoten; **l'année —ée,** verleden jaar; **—,** m. het verleden; verleden tijd; **—,** prép. na verloop van; aan gene zijde van, na het passeeren van...

Passe‖balle, —-boulet, m. kogelmaat, v.; pl. **des passe-balle; —-canal,** m. kanaalboot, v.; pl. **des passe-canaux; —-carreau,** m. pers-, strijkplank, v.; pl. **des passe-carreaux; —-cheval,** m. veerpont, v.; pl. **des passe-chevaux; —-debout,** m. tolbrief om te mogen doorgaan zonder de waren af te laden, m.; verlof tot transito vervoer; pl. **des passe-debout; —-dix,** m. twee gelijken boven de tien (dobbelspel met drie steenen); pl. **des passe-dix; —-droit,** m. wederrechtelijke gunst, v.; verzachting van het strenge recht, v.; pl. **des passe-droits.**

Passée, f. het door-, voorbijtrekken; tijd wanneer de trekvogels met troepen voorbij vliegen, m.; het strijken der snippen; de voetsporen van een wild; streng in eene pruik, v.; het heen en weer loopen der weversspoel.

Passe-fleur, f. wildemanskruid.

Passe-lacet, m. veternaald, rijgpen, v.; pl. **des passe-lacets.**

Passemen‖t, m. boordsel van gesponnen goud, zilver of zijde, passement; **—ter,** v. a. bezetten, boorden, boordsel op een kleed leggen; **—terie,** f. passementmakerij, v.; passementhandel, m.; **—tier, m. ière,** f. lint- of passementwerker, -werkster.

Passe‖-méteil, m. best soort mengkoren, mengsel van een gedeelte rogge en twee gedeelten tarwe; **des passe-méteil; —-montagne,** m. bonte muts, v. met een stuk dat over de ooren, den nek en een deel der schouders kan neergeslagen worden; **—-mur,** m. muurbreker, m. zeer lang slangstuk; **—-muscat,** m. ou **—-musqué,** m. soort van muskadeldruif, v.; **—-parole,** m. wachtwoord; commando, dat van mond tot mond gaat, zeg het voort! pl. **des passe-parole; —-partout,** m. looper, m. (sleutel, die op verschillende sloten past); dubbel slot met twee sleutels; groote trekzaag, v.; fig. iets waarmede men overal komen kan; pl. **des passe-partout; —-passe,** m. **tours de —,** goochelaarskunsten, v.; **joueur de —,** goochelaar; fam. schelmerij, guiterij, v.; **—-pied,** m. voorm. vlugge dans (in $^3/_8$ maat), m.; **—-pierre,** m. zee-venkel, v.; pl. **des passe-pierre; —poil,** m. boordsel, bies, v.; **—-pomme,** f. soort van vroegen appel, m.; **—port,** m. vrije reisbrief, m., paspoort; pl. **des passe-ports.**

Passer, v. n. (lat. pop. passare, de passus, pas) gaan, heengaan, overgaan, doorgaan, voorbijgaan enz.; **passez au large!** afhouden! houd af! **— chez qn.,** bij iem. aangaan; **— devant,** vooraan gaan; den voorrang hebben; **— sous les lois, sous l'empire de qn.,** iem. onderdanig zijn; **— dans une classe supérieure,** in eene hoogere klasse overgaan; **— en proverbe,** tot spreekwoord worden, spreekwoordelijk worden; **il ne passera pas à l'examen,** hij zal niet door 't examen komen; **— maître,** baas worden; fig. **il est passé maître en...,** hij is volleerd in...; **cette monnaie ne passe plus,** dit geld is niet meer gangbaar; **l'année passée,** het vorige jaar; **— de mode,** uit de mode raken, ouderwetsch worden; **cela lui en a fait — l'envie,** dat geeft zijn lust doen vergaan, dat heeft hem

den lust benomen; — **par les armes,** doodgeschoten, gefusilleerd worden; **j'ai passé par là,** ik heb dat doorgemaakt (ik weet er alles van); — **pour,** doorgaan voor; **il passe pour certain,** men neemt als zeker aan; **tout le monde y passe,** dat overkomt iedereen; **passe,** het zij zoo! **passe pour cette fois, mais que cela n'arrive plus!** ditmaal zal ik 't daarlaten, maar laat 't niet weer gebeuren! — **tout d'une voix,** eenparig besloten worden; **la chose passera,** de zaak zal doorgaan; —, v. a. doorgaan, overgaan; overzetten; **passez!** haal over! (tot een veerman); **il ne passera pas la journée,** hij zal den dag niet overleven, hij zal den nacht niet halen; **il vous passe de toute la tête,** hij is een hoofd grooter dan u; **la dépense passe la recette,** de uitgaven gaan de ontvangsten te boven; **cela passe mon attente,** dat overtreft mijne verwachting; — **son habit,** zijne jas aantrekken; — **la main sur le dos à qn.,** iem. vleien; **il faut que ces provisions nous passent l'hiver,** met dezen voorraad moeten we den heelen winter toe; — **son temps à ...,** zijn tijd doorbrengen met...; — **une étoffe en couleur,** eene stof kleuren; — **en revue,** inspecteeren; nauwkeurig onderzoeken; — **un examen,** een examen doen; — **condamnation,** bekennen, dat men ongelijk heeft; **passez-moi ce livre,** geef mij dat boek aan; **cela passe la plaisanterie,** dat is geen gekheid meer, dat is te erg; **que cela ne nous passe pas,** dat moet onder ons blijven! — **sous silence,** stilzwijgend voorbijgaan; — **écriture,** boeken; — **un billet à l'ordre de qn.,** een wissel op iem. endosseeren; — **par les armes,** doodschieten; **une manoeuvre,** een touw scheren, doorscheren; — **au fil de l'épée,** over de kling jagen; **se —,** v. pr. **se — soi-même,** zichzelf overtreffen; **le temps se passe,** de tijd gaat voorbij; **que s'est-il passé?** wat is er gebeurd? **il ne saurait se — de lui,** hij kan niet buiten hem.

Passerage, Passe-rage, f. kers, v. lepidium (plantensoort).

Passereau, m. (lat. passer, moineau) musch, mosch, v.; **—x,** pl. muschachtige vogels.

Passerelle, f. smal bruggetje, vlonder, m.; smalle brug over een overweg (van de spoorbaan), v.; kleine brug op een schip, v.

Passeresse, f. ondergei, v. (tot verlenging van de geitouwen).

Pass(erill)e, f. muscadelrozijn, v. (van Frontignan en omstreken).

Passerinette, f. kleine bastaardnachtegaal, m.

Passe‖rose, f. stokroos, v.; pl. **des passe-rose(s); —-route,** f. paspoort; vrijbrief, m.; **—-temps,** m. tijdverdrijf; tijdkorting, v.; pl. **des passe-temps.**

Passeur, m. veerman.

Passe‖-velours, m. fluweelbloem, v. hanekam, m.; **—-vogue,** f. goede haal aan de riemen, m.; snelle vaart door sterk roeien, v.; **—-volant,** m. lorrendraaier, alleen voor de monstering gehuurde soldaat; fig. fam. binnensluiper op eene partij; hij, die voorloopig eene plaats vervult; pl. **des passe-volants.**

Passi‖bilité, f. gevoeligheid, v.; **—ble,** a. (lat. passibilis; de pati, souffrir) gevoelig; aan eene straf onderworpen; **il est — d'une amende,** hij moet eene boete betalen.

Passif, ive, a. (lat. passivus; de pati, souffrir) lijdend, lijdelijk, passief; **verbe —,** m. lijdend werkwoord; **dettes —ives, le —,** het passief, passiva (wat men schuldig is).

Passiflore, f. passiebloem, v.

Passion, f. (lat. passio; de pati, souffrir) het lijden (van Christus); passie-preek, -geschiedenis, v. -tijd, m.; hartstocht, m. drift, begeerte; liefde, v.; **à la —, de —,** hartstochtelijk; **l'objet de sa —,** het voorwerp zijner liefde; **— iliaque,** darmjicht.

Passion‖né, ée, a. hartstochtelijk, verzot, gepassioneerd; m. et f. hartstochtelijk liefhebber, liefhebster; **—née,** f. moesje in den ooghoek; **—nel, elle,** a. hartstochtelijk; **—nément,** adv. hartstochtelijk, met drift, hevig; **—ner,** v. a. met nadruk verhalen; **se —ner,** v. pr. hartstochtelijk worden; **se — pour qch.,** voor iets een hartstocht opvatten; iets hartstochtelijk genegen zijn; **se — pour qn.,** iem. hartstochtelijk genegen zijn; doodelijk verliefd op iem. zijn.

Passivement, adv. op lijdelijke wijze, lijdelijk, in lijdelijken zin.

Passiveté ou **Passivité,** f. lijdelijkheid, v.

Passoire, f. doorslag m., vergiettest, zeef, v.

Pastel, m. pastel (zeker teekenkrijt); pastelteekening, v.; weede (zekere plant), v. **(guède); orangé-—,** oranjebruin; **dessiner au —,** met pastel teekenen; **la peinture au —,** het pastelschilderen.

Pastelliste, m. pastelschilder.

†**Pastenade,** zie **Panais.**

Pastenague, f. stekelrog, m.

Pastèque, f. watermeloen, m.

Pasteur, m. (lat. pastor; de pascere, paître) herder; fig. herder, leeraar, verkondiger van Gods woord; predikant, dominee; **peuples —s,** herdersvolken; **le — phrygien,** Paris; **le — de Mantoue,** Virgilius.

Pasti‖che, m. (ital. pasticcio) nagevolgd of nagemaakt werk (schilderij, muziekstuk, boek); **—cher,** v. a. den stijl enz. nabootsen, namaken.

Pastillage, m. figuren van suikerdeeg, v.; poppetjes van gebakken aarde.

Pastil‖le, f. (lat. pastillus, petit gâteau) reukballetje; soort van koekje; pastille, v.; **—leur,** m. instrument om pastilles te maken; maker, vervaardiger van pastilles.

Pastora‖l, ale, a. (lat. pastoralis; de pastor, pasteur) herdersch, herderlijk; fig. geestelijk, herderlijk; **—le,** f. herdersspel; herderszang, m.; **—lement,** adv. fig. als een goede herder of zielverzorger, herderlijk.

Pastou‖reau, m. **elle,** f. jonge herder, jonge herderin; **—relle,** f. vierde figuur van de quadrille, v.; †herdersliedje.

Pat (pr. **pate**), m. **être —,** mat zijn (in het schaakspel).

Pata‖che, f. douaneschip; ongemakkelijke diligence, rammelkast, v.; **—chon,** m. kapitein van een douaneschip; koetsier van eene patache, rammelkast.

Patafioler, v. a. (arg.) alleen in: **que le diable, que le bon Dieu te patafiole!** de duivel hale je!

Patagon, m. zekere Spaansche hoekige zilvermunt, v. (van 3 francs); Patagoniër, inwoner van Patagonië.

Patapouf, m. pop. dikke zware kerel.

Pataquès (pr. **kèce**), m. grove fout in de uitspraak der Fransche taal (vooral in de liaison, het binden), v.

Patarafe, Pataraffe, f. fam. krabbelschrift, gekrabbel.

Pataras‖se, f. klamaai-ijzer; **—ser,** v. a. klamaaien, werk in de naden drijven.

Patard, m. duit, oortje.

Patate, f. (esp. patata) meelachtige wortelknol (van den convulvulus batatus), aardappel, m.

Patati, interj. **— patata,** (om druk gebabbel na te bootsen) kwek kwek, gebabbel, gekakel.

Patatras, int. (het geluid van een vallend voorwerp nabootsend) plof!

Pataud, m. **aude,** f. (de patte) jonge hond met dikke pooten, m.; boerenlummel, lomperd, dikke, plompe vrouw; **être à nage—,** in 't water poedelen; fig. zich baden in weelde.

Patau‖ger, v. n. zich in den modder wentelen, door den modder ploeteren; fig. zich in zijne woorden verwarren; **—geur,** m. **euse,** f. ploeteraar, ploeteraarster; hij of zij die van zijn stuk raakt.

Patchouli, m. patchoeli, sterk riekende reukstof, v.

Pâte, f. (ital. pasta) deeg; lijm; pap, v.; fig. gestel; kleuren van een schilderij; fig. **mettre la main à la —,** de handen aan 't werk slaan; **être comme un coq en —,** een lekker leventje hebben, kunnen krijgen wat men hebben wil; **une bonne — d'homme,** fam. een goede slokkert, een goedaardig mensch; fig. **de bonne —,** van een sterk gestel; **n'avoir ni pain ni —,** fam. niets te bikken hebben; **—s d'Italie,** Italiaansche noedels (vermicelli, macaroni enz.); **— d'amande,** amandeldeeg, amandelzeep; **— pectorale,** borstbonbon; **— de réglisse,** zwart drop; **— de pommes de terre,** aardappelensago; **— de riz,** Chineesch porcelein; **caractères tombés en —,** letters die in pastei gevallen, uiteen gevallen zijn.

Pâté, m. (rad. pâte) pastei, v.; fig. inktklad, inktvlak, v.; soort van rond bolwerk; pastei (verschoven, uiteengevallen vorm bij de drukkers), v.; **des petits —s,** (vleesch)pasteitjes; fig. **un gros —,** een dik kind; **menu comme chair à —,** fam. zeer klein gehakt; **— de foie gras,** ganzeleverpastei; **un — de maisons,** een blok huizen.

Pâtée, f. deegklomp, m., beslag van zemelen, meel, brood enz. (waarmee men vogels mest); voeder; voedsel; fam. **donner la — aux enfants,** den kinderen eten geven; —, fam. pak slaag.

Pateli‖n, m. (Patelin, héros de la célèbre Farce de Patelin, qui dupe les gens avec de belles paroles) fam. looze schalk, vleiende bedrieger; a. bedrieglijk vleiend; —, m. (arg.) (geboorte)land; landgenoot; **—nage,** m. fam. loos bedrog; bedrieglijke vleierij, v.; **—ner,** v. a. fam. door vleierij bedriegen; op listige wijze verschalken; v. n. niet oprecht te werk gaan. om den tuin leiden; **—neur,** m. **euse,** f. bedrieglijke vleier, vleister.

Patelle, f. schoteltje om offers te brengen; napslak, napschelp, v.

Patemment, adv. op openbare wijze.

Patène, f. (lat. patena) hostieschoteltje; deksel op den miskelk.

Patenô‖tre, f. (corruption du lat. Pater noster, premiers mots d'une prière) fam. het Onze-Vader, paternoster; gebeden; fam. pl. rozenkrans, m.; kralen van een rozenkrans, v.; **—tré, ée,** a. rozenkransvormig, kraalsgewijze gemaakt; **—trerie,** f. handel in rozenkransen, m.; **—trier,** m. paternostermaker, maker van rozenkransen.

Paten‖t, ente, a. (lat. patens, patentis, ouvert) open; duidelijk, zonneklaar; **—table,** a. aan patentrecht onderworpen; patenteerbaar; **lettres —tes,** open koninklijke brieven, m., volmacht van een' vorst, v.; **—table,** a. aan patentrecht onderworpen; **—te,** f. open brief, giftbrief, vrijheidsbrief, m.; gezondheidspas, m. (van een schip); **impôt de la —** ou **des —s,** patentbelasting, v.; **—té, ée,** a. die een patent heeft, gepatenteerd; **—ter,** v. a. aan 't patentrecht onderwerpen; een patent uitreiken.

Pater (pr. **tèr**), m. (mot lat. qui signifie père) fam. paternoster; groote kraal aan een' rozenkrans, v.; **dire un —,** een Onze-Vader bidden.

Pâter, v. a. de hielen der schoenen besmeren, leder aaneenplakken of lijmen; v. n. melig zijn (van vruchten).

Patère, f. (lat. patera) offerschaal, v.; versierde kram, v., haak, m. (om gordijnen, kleeren enz. aan op te hangen).

†**Pater‖ne,** a. (lat. paternus; de pater, père) vaderlijk; **—nel, elle,** a. vaderlijk; **—nellement,** adv. vaderlijk, als een vader, op vaderlijke wijze; **—nité,** f. vaderschap; **la recherche de la —,** het onderzoek naar het vaderschap.

Pâteux, euse, a. deegachtig; slijmerig, slijmachtig; **pain —,** ongaar brood; **poire —se,** melige peer; **encre —se,** dik geworden inkt; fig. **style —,** zware stijl.

Pathéti‖que, a. (gr. pathêtikos, qui passionne) hart-, zielroerend, hartbrekend, treffend; —, m. het aandoenlijke; de zielroerende stijl, m.; **—quement,** adv. op zielroerende wijze.

Pathognomonique, a. (gr. pathos, maladie; gnômôn, qui connait) ziektebepalend en -onderscheidend; **signe —,** ziekteteeken.

Patholo‖gie, f. (gr. pathos, maladie; logos, discours) ziektekunde, pathologie, v.; **—gique,** a. tot de leer der ziekten behoorend, pathologisch; **—giquement,** a. uit een pathologisch oogpunt; **—giste,** m. ziekteleeraar.

Pathos (pr. **toce**), m. (gr. pathos, passion) pathos, uitdrukking van grooten hartstocht; bombast, m.

Patibulaire, a. (lat. patibulum, gibet) galgachtig; **mine, air —,** galgetronie, v.; **les fourches —s,** de stijlen der galg; **inclinations —s,** boevenneigingen.

Patiemment, adv. geduldig, lijdzaam, met geduld.

Patien‖ce, f. (lat. patientia; de pati, souffrir) geduld; lijdzaamheid, v.; patience (kaartspel voor één persoon); legkaart, v.; patig, v. stompbladige zuring of bitterblad; **—!** int. heb geduld! wacht wat! **—t, ente,** a. geduldig, lijdzaam; lijdend; **—t,** m. ter dood veroordeelde misdadiger, patient; zieke, die eene operatie moet ondergaan; **—ter,** v. n. geduld hebben, met geduld wachten.

Pati‖n, m. (rad. patte) weleer: hooggehakte vrouwenschoen, m.; schoen met zeer dikke zool, m.; schaats, v.; grondbalk van een gebouw, die op den heimast ligt; grondsteen, waarop het voetstuk eener zuil rust, m.; poot, m. (van eene tafel, van een kleederknaap); dikke plank onder het timmerwerk van eene trap, v.; voet van een manchet- of overhemdsknoop, m.; **l'exercice du —,** het schaatsenrijden; **aller sur des —s,** schaatsenrijden; **—nage,** m. het schaatsenrijden; **—ne,** f. groene roestoverdekking, v.; laag vuil, v.; **—ner,** v. a. betasten, bevoelen; aan brons de patinakleur geven, patineeren; v. n.

schaatsenrijden; **—nerie**, f. het schaatsen maken; handel in schaatsen, m.; **—neur**, m. **euse**, f. schaatsenrijder, -rijdster; fam. onwelvoeglijk betaster; **—nier**, m. schaatsenmaker.

Pâtir, v. a. (lat. pati) fam. lijden, dulden; **— de** ou **pour qch.**, om, wegens iets lijden, voor iets boeten.

Pâtira(s), m. zondenbok, m. **(souffre-douleur)**; zeer mager mensch.

Pâtis, m. (lat. pastus; de pascere, paître) weiland, weidegrond, m.

Pâtis‖sage, m. recht van weiding; **—ser**, v. a. bakken, gebak, pasteien maken; **—serie**, f. (rad. pâte) pasteibakkerij, v., pasteibakkerswinkel, m.; gebak; **—sier, ière**, f. pasteibakker, -bakster; **—soire**, f. pasteibakkerstafel, v.

Patito, zie **Pâtira**.

Patoi‖s, m. (d'après une hypothèse ingénieuse, du v. fr. patrois; du lat. patrius (sermo), langage paternel — Larousse, Dict.) platte taal, tongval, dialect; **—ser**, v. n. plat spreken.

Pâton, m. deegkluit, deegklomp, m.; mestvoeder; neusleêr (aan een schoen).

Patouiller, v. n. fam. plassen, ploeteren (in de modder); babbelen, kletsen; v. a. bevoelen, betasten.

Patoui‖llet, m. stamperij, wasscherij (van ertsen), v.; **—lleur**, m. ertszuiveraar.

Patraque, f. fam. slechte machine; oud, slecht horloge; gebrekkig persoon; **—**, a. oud en afgeleefd.

Pâtre, m. (lat. pastor; de pascere, paître) herder, weider, drijver van vee.

Patres, ad —, zie **Ad patres.**

Patriar‖cal, e, aux, a. aartsvaderlijk; **—calement**, adv. op aartsvaderlijke wijze; **—cat**, m. aartsvaderschap; **—chal, —cal, ale**, a. aartsvaderlijk, patriarchaal; **—che**, m. (lat. patriarcha; du gr. patria, famille; archein, commander) patriarch, aartsvader; hoofd van de Grieksche kerk.

Patri‖ce, m. patricius, de eerste na de keizers; afstammeling der eerste raadsheeren van Rome; **—ciat**, m. eereambt onder keizers na Konstantijn den Grooten; **—cien, enne**, a. (lat. patricius; de pater, père) van het geslacht der Patricii; fig. aanzienlijk, adellijk, voornaam; **—**, m. et f. adellijk burger van 't oude Rome, Patriciër; bij uitbreiding: edelman, aanzienlijke.

Patrie, f. (lat. patria; de pater, père) vaderland; **mère —**, moederland.

Patri‖moine, m. (lat. patrimonium; de pater, père) vaderlijk erfdeel of erfgoed; **—monial, ale**, tot het vaderlijk erfdeel behoorend.

Patrio‖te, m. vaderlander, patriot; **—tique**, a. vaderlandslievend, patriotisch; **—tiquement**, adv. vaderlandslievend, met vaderlandsliefde; **—tisme**, m. vaderlandsliefde, v. patriotismus.

Patristique, f. kennis der Kerkvaderen, v.

†**Patrociner**, v. n. iemand tot eenig gevoelen pogen te brengen; voorstaan, tot voorspraak dienen, patrocineeren.

Patrologie, f. kennis der Kerkvaderen, v.

Patron, m. **onne**, f. (lat. patronus; de pater, père) beschermheer, beschermer, begunstiger; patroon, beschermheilige; patroon, baas; schipper; zie **Patronne** en **Patronnesse**; **—**, voorbeeld, ontwerp; schets, teekening, v. patroon.

Patro‖nage, m. beschermheerschap, beschermrecht; invloed, m.; **—nal, e**, a. dat tot den patroon of beschermheilige behoort.

Patron-ja(c)quet(te), Patron-minet(te), m. **dès le —**, zeer vroeg in den morgen.

Patronat, m. (lat. patronatus) patronaat, beschermheerschap.

Patron‖ne, f. beschermster, voorstandster, begunstigster, patrones; meesteres; beschermheilige; tweede koninklijke galei, v.; **—ner**, v. n. de speelkaarten beschilderen door middel van uitgesneden patronen; op een patroon doortrekken; in bescherming nemen; **—(n)esse, (dame) —**, f. feestbestuurster (van een liefdadigheidsbal, -feest), patrones; **—net**, m. pasteibakkersjongen; **—neur**, m. patroonmaker, patroonteekenaar.

Patronymique, a. (gr. patrônumikos, de patêr, père, et onuma, nom); **nom —**, geslachtsnaam, m. (b.v. Atride, afstammeling van Atreus); tegenwoordig: **nom —**, familienaam, m.

Patrouil‖lage, m. fam. morserij, morsigheid, v.; **—le**, f. rondgaande wacht, patrouille, v.; **—ler**, v. n. fam. morsen, plassen, door de modder ploeteren; patrouilleeren; v. a. iets op eene morsige wijze behandelen of aanvatten; **—lis**, m. fam. modderige, vuile plaats, v.

Patte, f. (sanscrit padas, pied — Larousse, Dict.) poot, m; ijzeren klauw, m.; **marcher à quatre —s**, op handen en voeten loopen; **faire — de velours**, de nagels intrekken (van een kat); fig. zijne valschheid achter vriendelijke manieren verbergen; **donner un coup de —**, de klauwen uitslaan; fig. een vinnigen zet geven; fig. **graisser la — à qn.**, iem. door geschenken winnen; fig. **il est ferré des quatre —s**, hij is van zessen klaar; **—s de mouche**, hanepooten; **— d'oie**, zie **Patte-d'oie**; **— d'ancre**, blad of hand van een anker; **la — d'un verre, d'un vase, d'une coupe**, de voet van een glas, vaas, beker; **— d'un gilet, d'un pantalon**, strook van een vest, een broek (die de beide deelen met een gesp verbindt); **—s**, kleurige strooken op een uniform.

Patte‖(-)d'araignée, f. juffertje in het groen; **—(-)de(-)lièvre**, f. roode klaver, v.; **—(-)d'oie**, f. uitgangspunt van verschillende straten, lanen enz.; rimpeltjes in de ooghoeken; muurganzevoet, m. (plant); mv. **des —s(-)d'oie; —-pelu**, m. **—-pelue**, f. zoetsappige schijnheilige, m. en v.; f. zwarte korenworm, m.

Pattu, ue, a. met dikke pooten; ruigpootig (voornamelijk van duiven).

Pâtu‖rage, m. weide, v., weiland; **—re**, f. (lat. pastura; de pascere, paître) voeder, voedsel; weiding, v.; **—reau**, m. land, dat slechts voor een tijd tot weiding van vee bestemd is; **—rer**, v. n. weiden, grazen; **—reur**, m. voederknecht bij het leger, drijver van de paarden naar de weide; **—rin**, m. soort van grasplant, v. (goed veevoeder).

Paturon, m. koot, v., hiel van een paard, m.

Paul, m. paolo, Italiaansch (pauselijk) muntstuk (= 52 centimes).

Paulette, f. (de Paulin, premier fermier de cet impôt) recht dat de leden van het Parlement betaalden, om hun ambt aan hun erfgenamen te kunnen afstaan.

Paulo-post-futur, m. paulopostfuturum, tijd die de naaste toekomst uitdrukt.

Paulownia, f. soort van bignonia (naar onze koningin Anna Paulowna geheeten).

Pau‖me, f. (lat. palma) vlakke hand, handpalm, v.; kaatsbal, m.; kaatsspel; kaatsbaan, v.; **—melle**, f. tweerijige gerst, v.: handplaatje, waarmede de zeilmakers naaien; soort van

deurhengsel; rekhout, dat de leerlooiers gebruiken; **—mer,** v. a. fam. met de vlakke hand slaan, meten; met de handen boegseeren; **se —,** v. pr. zich met de handen ophijschen; **—mier,** m. kaatsmeester; kaatsballenmaker; **—millon,** m. handvatsel van een ploeg; **—mure,** f. kruin van den hertshoorn, v.

Paupérisme, m. (lat. pauper, pauvre) armwezen.

Paupière, f. (lat. palpebra) ooglid.

Pau‖se, f. (gr. pausis, repos) rust, v., stilstand, m., rustpunt; ophouding, v.; verdeeling van een psalm, v. pause; maatteeken tot pauseeren (in de muziek); **—ser,** v. n. ophouden, pauseeren.

Pau‖vre, a. (lat. pauper) arm, behoeftig; slecht, armoedig, ellendig, verachtelijk; **une — fois,** eene enkele maal; —, m. et f. arme; bedelaar, bedelaarster; **—s honteux,** stille armen, huisarmen; **—vrement,** adv. armoedig, behoeftig; **—vresse,** f. arme vrouw; bedelaarster; **—vreté,** m. **ette,** f. arme schelm, bloed, ziel; **—vreté,** f. armoede, behoeftigheid, v.; gebrek; fig. armzaligheid, v.; pl. platheden, armzaligheden; prov. **— n'est pas vice,** armoede is geen schande.

Pavage, m. het bevloeren, plaveien, bestraten; bestrating, v.

Pavane, f. pauwendans, m. (soort van ernstigen dans).

Pavaner (se), v. pr. (lat. pavo, pavonis, paon) eene hooge borst zetten, stappen als een pauw, eene trotsche houding aannemen.

Pavé, m. straatsteen, m. kei, v.; vloersteen; steenvloer, m.; plaveisel; bestrating, v.; straat, v.; fig. **c'est le — de l'ours,** het is een onhandige vriendschapsdienst; **— de pain d'épice,** stuk peperkoek; fig. **être sur le —,** zonder betrekking, broodeloos zijn; **mettre sur le —,** op straat zetten; **battre le —,** straatslijpen, op straat slenteren; **batteur de —,** straatslijper; **brûler le —,** zeer hard over de straat rijden; **lever les —s,** de straat opbreken; fig. **tenir le haut du —,** de overhand hebben, de baas zijn; fam. **mettre le cœur sur le —,** braken.

Pavement, m. het bevloeren, het bestraten; bestratingsmateriaal.

Paver, v. a. (lat. pavire) bestraten, met straatsteenen beleggen; bevloeren, plaveien.

Pavesade, f. het verschansen achter schilden; schanskleed; zeilschans, v. (op galeien).

Paveur, m. straatmaker, plaveier.

Pavie, m. et f. soort van perzik, v.

†**Pavier,** m. verschansing, v.

Pavillon, m. (lat. papilio, tente) tent, v.; tentbed; bedhemel, m.; zomerhuis, koepel; voorhangsel van den tabernakel; sluier om den hostiekelk; wijd onderstuk van een trompet, een trechter enz.; vlag, v.; **amener son —,** zijne vlag strijken; fig. **baisser —, mettre — bas devant qn.,** de vlag voor iem. strijken; **hisser, arborer son —,** de vlag hijschen; **jeu des —s,** gezamenlijke vlaggen.

Pavillonnerie, f. vlaggenmakerij, v.

Pavoi‖s, m. groot schild; schanskleed (op schepen); **élever, porter sur le —,** op 't schild zetten, ronddragen; **—sement,** m. het feestelijk versieren van een schip met vlaggen en wimpels; **—ser,** v. a. †een schip rondom met schanskleeden bedekken; met vlaggen versieren, bevlaggen.

Pavot, m. (lat. papaver) slaapbol, papaver, m.; slaapkruid, maankop.

Pa‖yable, a. betaalbaar; **—yant, ante,** a. betalend; waarvoor betaald wordt; m. betaler; betrokkene (bij wissels); **—ye,** ou **paie,** f. loon; soldij, bezoldiging, v.; betaler; **jour de —,** dag van uitbetaling; **—yement, paiement, paiment,** m. betaling, v.

Payen, zie **Païen.**

Payer, v. a. (lat. pacare, apaiser) betalen, voldoen; fig. vergelden; **— d'avance,** vooruit betalen; **— à compte,** op afrekening betalen; **— l'écot,** het gelag betalen; **une fois payé,** eens voor al; **— les violons,** de muziek bij een bal betalen; **il paye les violons (et les autres dansent),** hij draagt de kosten en de anderen hebben 't genot en de eer; **— de raison(s),** goede gronden aanvoeren; **— de sa personne, de sa vie,** zijn leven in de waagschaal stellen; **il paie de mine,** zijn uiterlijk bedriegt; **il aimait et n'était pas payé de retour,** hij had lief en zijne liefde werd niet beantwoord; **— d'audace,** zich door onverschrokkenheid uit het gevaar redden; **— les pots cassés,** voor iets moeten boeten, het gelag betalen; **il me paiera cela,** ik zal hem dat betaald zetten; **se —,** v. pr. zich zelven betalen; **se — de qch.,** zich laten paaien; **je ne me paie pas de chansons, de phrases,** met praatjes laat ik mij niet afschepen; **se — qch.,** zich op iets tracteeren.

Payeur, m. **euse,** f. betaler; betaalmeester; **officier —,** betaal- of kwartiermeester.

Pays, m. (lat. pagus, canton, contrée) land, landstreek, v.; geboortestreek, geboorteplaats, v.; **— d'états,** provinciën die standen of stenden hadden; **— de cocagne,** Luilekkerland; **battre le —, courir le —,** het land doorkruisen, rond reizen; **savoir la carte du —,** het land door en door kennen; **à vue de —,** op goed geluk af, in 't wilde; op het eerste gezicht; fam. **être en — de connaissance,** onder bekenden zijn; **voir du —,** veel reizen; **faire voir du — à qn.,** iemand veel te doen geven; **le mal, la maladie du —,** het heimwee; **écrire au —,** naar huis schrijven; **du vin du —,** landwijn; fig. **il est bien de son —,** hij is erg onnoozel, lichtgeloovig; prov. **nul n'est prophète en son —,** een profeet is in zijn eigen land niet geëerd.

Pays, m. **Payse,** f. fam. landsman, landsvrouw; **c'est un de mes —, une de mes —es,** hij, zij komt uit dezelfde streek als ik.

Paysa‖ge, m. landschap; **—giste,** m. landschapschilder.

Paysan, m. **anne,** f. (rad. pays) landman, boer, boerin; —, a. fig. boersch; **à la paysanne,** adv. op zijn boersch, naar boerschen trant.

Paysannerie, f. boerenstand, m.; boerachtigheid, v.; landelijke gemeente, v.; gedramatiseerde dorpsgeschiedenis, v.

Pèa‖ge, m. tol, m. tolrecht; tolhuis; **—ger,** m. tolgaarder, tollenaar; **—ger, ère,** a. tol...; **chemin —,** tolweg, weg waarop een tolhuis is, m.

Peau, f. (lat. pellis) huid, v.; vel, leer; schil, bast, m. (van vruchten); vliesje op de melk; fig. fam. huid, v.; vel; leven; **il n'a que la — sur les os,** hij is broodmager; **il est gras à pleine —, il crève dans sa —,** hij is zoo vet als een slak; fig. **il crève dans sa —,** hij springt uit zijn vel van kwaadheid; **avoir la — de poule,** kippenvel hebben, wanneer door koude de huid ruw wordt; **ne pas tenir dans sa —,** van blijdschap niet

weten wat men doet; geen rust hebben, 't niet kunnen uithouden; **il mourra dans la — d'un imbécile,** hij zal altijd een stommerik blijven; fig. **faire des contes de Peau d'âne,** oudewijvensprookjes vertellen; prov. **il ne faut pas vendre la — de l'ours avant qu'on l'ait mis par terre (avant que de l'avoir pris),** men moet de berenhuid niet verkoopen eer de beer gevangen is; **avoir peur pour sa —,** bang zijn voor zijn hachje; **il fait bon marché de sa —,** bij schat zijn leven niet hoog; **faire — neuve,** vervellen; fig. van gedrag, levenswijze, ideeën veranderen.

Peau-rouge, m. roodhuid; pl. **des peaux-rouges.**

Peaus‖serie, f. lederbereiding, v.; lederhandel, m.; lederwaren, huiden, v.; **—sier,** m. leerbereider, leertouwer, leerkooper; **muscle —sier,** huidspier, v.

†**Peautre,** m. slecht bed, brits, v.

Pébrine, f. epidemische ziekte der zijdewormen, v.

Pec, a. m. **hareng —,** pekelharing, m.

Pécari, m. muscuszwijn.

Pecca‖bilité, f. staat van in zonde te verkeeren, staat van zondigheid, m.; **—ble,** a. (lat. peccare, pécher) die of dat kan zondigen, zondig; **—dille,** f. (esp. pecadillo) lichte zonde, v.; gering kwaad.

Peccant, ante, a. bedorven, schadelijk.

Peccata, m. ezel, m.; fig. domkop.

Peccavi, m. (lat. peccavi, j'ai péché) fam. berouwvolle zondenbelijdenis, bekentenis van zonden, v.: **faire son —,** zijne schuld bekennen.

Pêche, f. (lat. persicum) perzik, v.

Pêche, f. (lat. pêcher) visscherij; vischvangst, v.; gevangen visch, v.

Péché, m. (lat. peccatum) zonde, v.; misdrijf; **— mortel,** doodzonde; **— véniel,** vergeeflijke zonde; **— originel,** erfzonde; **— mignon,** lievelingszonde, kwade gewoonte; **les sept —s capitaux,** de zeven hoofdzonden; fig. **dire les sept —s mortels de qn.,** van iemand de ontzettendste dingen vertellen; **pour mes —s,** tot mijne straf; prov. **à tout — miséricorde,** er is geene zonde zoo groot, die door het berouw niet kan uitgewischt worden.

Pêcher, v. a. (lat. peccare) zondigen; feilen, een misslag begaan.

Pêcher, v. a. (piscari; de piscis, poisson) visschen, visch vangen; fam. aan iets of iemand komen; **où as-tu pêché cet homme?** hoe zijt gij aan dat mensch gekomen? **— au plat,** vrij toetasten; **— en eau trouble,** in troebel water visschen, zich tweedracht ten nutte maken.

Pêcher, m. perzikboom, m.

Pêcherie, f. visscherij, v.; plaats, waar men gewoonlijk vischt, v.

Pêchettes, f. pl. kleine ronde netten, om kreeften te vangen.

Pêcheur, m. **eresse,** f. zondaar, zondares.

Pêcheur, m. **euse,** f. visscher; vischvrouw; hij of zij, die vischt; **— à la ligne,** hengelaar; **—,** a. **bateau —,** visschersvaartuig.

Péco, Péko, Pé-kao, m. peccothee, v.

Pécore, f. (lat. pecus, pecoris, bête) fam. dier, beest; fig. lomp, dom mensch.

Pecque, f. fam. ingebeelde zottin, wijsneus, v.

Pectine, f. plantengelei, pectine, v.

Pecti‖né, ée, a. kamvormig; **—nite,** f. soort van oester, v.; versteende kamschelp, v.

Pectoral, ale, a. (lat. pectus, pectoris, poitrine) tot de borst behoorend; borst . . .; **pâte —e,** borstbonbon; **les (muscles) pectoraux,** de borstspieren; **—,** m. borstlap des Hoogepriesters, m.

Péculat, m. (rad. pécule) verduistering van 's lands penningen, v.: **—le,** m. (lat. peculium, épargnes) (bij de oude Rom.:) spaarpenningen van een slaaf; eigen gewonnen geld.

†**Pécu‖ne,** f. (lat. pecunia, argent) fam. geld; **—niaire,** a. dat met geld betaald of geboet wordt; geld . . .; **embarras —s,** geldzorgen, geldverlegenheid; **amende, peine —,** geldboete, geldstraf; **secours —,** hulp, ondersteuning in geld; **—niairement,** adv. uit een geldelijk oogpunt; **—nieux, euse,** a. fam. rijk, geldrijk.

Pédagne, m. voetbank der galeislaven, v.

Pédago‖gie, f. (gr. paidagôgia, de pais, paidos, enfant; agô, je conduis) opvoedkunde, v.; **—gique,** a. opvoedkundig, pedagogisch; (in slechten zin:) schoolmeesterachtig; f. opvoedkunde; **—giquement,** adv. opvoedkundig, als een pedagoog; **—gisme,** m. schoolmeesterachtigheid, v.; **—gue,** m. leermeester, opvoeder, onderwijzer, pedagoog; schoolmeester (in ongunstigen zin).

Pédale, f. (lat. pes, pedis, pied) voetklavier van het orgel, pedaal; diepe bastoon, m.; trapper, m. (van een rijwiel).

Pédaler, v. n. trappen, rijden (met de fiets).

†**Pédané,** a. **juge —,** dorpsrechter.

Pédan‖t, m. **ante,** f. schoolvos, pedant; verwaand, eigenwijs persoon, betweetster; **—,** a. waanwijs, verwaand; **—ter,** v. n. fam. zich schoolmeesterachtig aanstellen; **—terie,** f. waanwijsheid, verwaandheid, pedanterie, v.; **—tesque,** a. verwaand, waanwijs; **—tesquement,** op verwaande wijze; **—tiser,** v. n. zich schoolmeesterachtig aanstellen; **—tisme,** m. schoolvosserij, v. pedantismus.

Pédéras‖te, m. pederast, hij die eene zonde tegen de natuur begaat; **—tie,** f. pederastie, zonde tegen de natuur, v.

Pédes‖tre, a. (lat. pedestris; de pes, pedis, pied) te voet, op de voeten rustend; **statue —,** standbeeld of beeld te voet; **—trement,** adv. te voet.

Pédial, e, a. tot den voet behoorend.

Pédicel‖le, m. bloemsteeltje; **—lé, e,** a. gesteeld.

Pédicu‖laire, a. (lat. pediculus, pou) **maladie —,** luisziekte, v.; **—,** tot den bloemsteel behoorend; **—,** f. boschkartelblad, ijzerhorde, v. (pedicularis); **—le,** m. (lat. pediculus, de pes, pedis, pied) steel, stengel, m.; **—lé, ée,** a. gesteeld.

Pédicure, m. (lat. pes, pedis, pied; curare, soigner) voetarts, eksteroogsnijder, likdoornsnijder.

Pédiforme, a. voetvormig.

Pédilanthe, f. pantoffelboom, pedilanthus, m.

Pédiluve, m. voetbad.

Pédimane, a. met handvormige voeten.

Pédomètre, m. wegmeter, m.

Pédoncu‖laire, a. bloemsteelstandig; **—le,** m. bloemsteel, m.; steel der vrucht, m.; **—lé, e,** a. gesteeld.

Pédon, m. bode te voet.

Pégase, m. (grec Pêgasos) Pegasus, dichterenros; fig. dichterlijk vuur; Pegasus, gesternte.

Pégolière, f. plaats voor de teerkokerij, v. pikschouw, v.

Pègre, Peigre, f. (arg.) de dieven, de dievenwereld, v.

Pehlvi, e, a. **langue —e,** ou **le —,** de oud-Perzische taal, v.

Pei‖gnage, m. het kammen (der wol); het hekelen (van vlas of hennep); het opkammen der vlokzijde; **—gne,** m. (lat. pecten) kam, m.; weverskam of -riet; wolkaarderskam, m.; zekere paardenziekte, v.; **—gné, ée,** p. et a. gekamd; **jardin bien —,** zorgvuldig onderhouden tuin; fig. beschaafd; fig. gekunsteld, gelikt; **mal —,** onzindelijk en slecht gekleed; **—gné,** m. kamwol, v.; **—gnée,** f. kamvol wol, hennep, vlas; streek met een kam; fig. pak slaag; **—gner,** v. a. kammen, uitkammen; beschaven; hekelen; rossen, roskammen; **se —,** v. pr. zich kammen; met elkander plukharen; **—gneur,** m. wol- of vlaskammer; **—gnier,** m. kammenmaker, kammenverkooper; **—gnoir,** m. kamdoek; poedermantel, badmantel, m.; damesochtend- of avondkleed; **—gnures,** f. pl. haar, dat door het kammen uitvalt.

Peil‖les, f. pl. oude lompen of vodden, waarvan men papier maakt, v.; **—lier,** m. voddenraper.

Peindre, v. a. (lat. pingere) schilderen, afbeelden; verven; schrijven; v. n. **— bien** ou **mal,** goed of slecht schrijven; **(fait) à —,** om te schilderen, schilderachtig schoon; **— à l'huile,** met olieverf schilderen; **— sur toile,** op doek schilderen; **— en détrempe,** met waterverf schilderen; **se —,** v. pr. zich zelf schilderen; zich blanketten; zich afdrukken; duidelijk uitkomen; **s'achever de —,** zich den nekslag geven, zich geheel ruineeren; zich geheel bedrinken.

Peine, f. (lat. pœna) straf, moeite, v.; arbeid, m.; arbeidsloon; zorg, onrust, verlegenheid, v.; kommer, m. lijden, verdriet, treurigheid, v.; **âme en —,** in de hel, in het vagevuur versmachtende ziel; fig. **être comme une âme en —,** hevig bedroefd zijn; **la — capitale,** de doodstraf; **avoir — à faire qch.,** moeite hebben om iets te doen; **sous — de,** op straffe van; **cela fait — à voir,** dat is een pijnlijk gezicht; **être en — de qn.,** ongerust over iem. zijn; **perdre sa —, ses —s,** vergeefsche moeite doen; **homme de —,** sjouwerman; huisknecht; **en être pour sa —,** voor niets gewerkt hebben; **il est mort à la —,** hij heeft zich doodgewerkt; **ce n'est pas la —, cela n'en vaut pas la —,** het is de moeite niet waard; **j'ai — à ...,** ik kan 't niet van mij verkrijgen om...., ik kan haast niet....; **— perdue,** vergeefsche moeite; **à grand' —,** bezwaarlijk, met groote moeite; prov. **nul bien sans —,** men heeft niets zonder moeite; adv. **à —,** nauwelijks, ter nauwernood.

Pei‖né, part. et a. afgesloofd; verontrust; te nauwkeurig afgewerkt; **—ner,** v. a. **— qn.,** iem. moeite veroorzaken, vermoeien, afmatten; kwellen, verdrieten; **— un ouvrage,** te veel moeite aan een werk besteden, een werk te nauwkeurig afwerken; v. n. et **se —,** v. pr. zich vermoeien of afsloven; zich veel moeite geven.

Peineux, se, a. moeitevol; fig. **la semaine —se,** de lijdensweek, de passieweek, v.

Pein‖tre, m. (rad. peindre) verver; schilder; **une femme —,** eene schilderes; **— en bâtiments,** huisschilder; **— imagier,** beeldenschilder; **—treau,** m. kladschilder, broddelaar; **—tresse,** f. schilderes; porceleinschilderes (in de schilderscholen te Parijs); **—turage,** m. het verven; kladschilderij, v.; **—ture,** f. het verven; de verf; het schilderen; schilderij, v.; de schilderkunst; v.; fig. beeld; schildering, v.; fig. **en —ture,** adv. in schijn; **—turer,** v. a. kladschilderen, verven; **—tureur,** m. verver.

Péjoratif, ive, a. (lat. pejor, pire) eene ongunstige beteekenis gevend.

Pékin, m. peking (Chineesche zijde); fig. ploert (scheldnaam, dien de soldaten aan de burgers geven).

Pelade, f. het uitvallen van het haar.

Pelage, m. haarkleur, v. (van een dier).

Pélagianisme, m. ketterij van Pelagius, v.

Péla‖gien, a. m. **poisson —,** visch, die zich diep in de zee ophoudt, m.; **—gique,** a. (lat. pelagos, mer) tot de volle zee of tot den zeebodem behoorend.

Pélamide, f. tonijn, m.; vergiftige waterslang, v.

Pelard, a. m. **bois —,** afgeschild hout.

Pélargonium (pr. **ome**), m. pelargonium (plant).

Pélasgien, ienne ou **Pélasgique,** a. Pelasgisch, de oorspronkelijke bewoners van Griekenland betreffend.

Pelauder, v. a. fam. afranselen, afkloppen, afrossen.

Pelé, ée, a. gepeld, geschild; plat, kaal; **—,** m. schurftig dier; fig. gemeene vent; kaalkop; zie **Peler.**

Pêle-mêle, loc. adv. onder of door elkander, overhoop.

Peler, v. a. (lat. pilare, dégarnir de poil) ontharen, het haar afdoen; **—,** (lat. pellis, peau) schillen, afschillen, afpellen; **— la terre,** de zoden afnemen; **— une pomme,** een' appel schillen, **— des amandes,** amandelen pellen; v. n. afschilferen (van de huid, tengevolge van roodvonk b.v.); **se —,** v. pr. afschilferen, vervellen.

Pèleri‖n, m. (lat. peregrinus, étranger) pelgrim, bedevaartsganger; fig. looze guit; **—nage,** m. bedevaart, v.; bedevaartsoord, plaats der bedevaart; **—ne,** f. fig. groote vrouwenkraag, m.; bedevaartzuster; pelgrimsmantel, m.; fig. loos, listig vrouwspersoon.

Pélican, m. (lat. pelicanus) pelikaan, m.; distilleerkolf, v.; snaveltang, v. pelikaan, m. (tandmeesterswerktuig); zethaak, klemhaak, m.

Pélisse, f. (lat. pellis, peau) pels, met bont gevoerde mantel, m.

Pellage, m. het omzetten van 't koren met de schop.

Pellagre, f. pijnlijke, vlekachtige huidziekte, v.

Pelle, f. (lat. pala) schop, spade, v.; **— d'aviron,** blad van een riem; prov. **la — se moque du fourgon,** de pot verwijt den ketel dat hij zwart is; fig. **remuer l'argent à la —,** zeer rijk zijn; **ramasser une —,** vallen (met (de fiets b.v.).

Pellerée, Pellée, Pelletée, f. schopvol, v.

Pelleron, m. kleine schop (zooals de bakkers gebruiken), v.

Pelle‖terie, f. (lat. pellis, peau) bontwerk; pelterij, v.; handel in pelterijen, m.; **—tier,** m. **ière,** f. bontwerker, pelter, koopman in bontwerk.

Pellicu‖le, f. (lat. pellicula; de pellis, peau) velletje, huidje, vliesje; **—s,** pl. roos (op 't hoofd); **—leux, euse,** a. vliesachtig, vliesvormig.

Pellucı‖de, a. doorzichtig; **—dité**, f. doorzichtigheid, v.

Peloir, m. rolhout der zeemleerbereiders.

Pelo‖tage, m. het winden tot een kluwen; **—te**, f. (lat. pila, balle à jouer) bal, klomp, m.; naaikussen, kluwen garen; kol voor het hoofd van een paard, v.; **— de neige**, sneeuwbal; **se battre à coups de — de neige**, sneeuwballen; **— à épingles**, speldenkussen; **faire sa —**, een aardigen spaarpot maken; **—ter**, v. a. (garen enz.) tot een kluwen winden; fam. met iem. leven als de kat met de muis; iem. afrossen; iem. vleien; streelen; v. n. fam. met sneeuwballen smijten of gooien; **— en attendant partie**, uit de grap met den bal gooien vóór 't eigenlijke spel begint; fig. zich vooraf oefenen; zich vooraf met onbeduidende dingen bezig houden; **se —**, v. pr. elkander afkloppen; **—teur**, m. balspeler; kluwenwinder; **—teuse**, f. werktuig voor 't kluwenwinden; **—ton**, m. klomp, m. kluwen; onovertrokken bal, m.; naaikussentje; kleine hoop of troep voetvolk, peloton; **—tonner**, v. a. in een hoop of klomp leggen; op een kluwen winden; als een bal ineenwikkelen; **se —**, v. pr. zich op een hoopje dicht bijeen plaatsen, zich groepeeren; ineenduiken.

Pelouse, f. grasperk; het korte, fijne gras.

Pelte, f. klein, halvemaanvormig schild.

Pelu, ue, a. met haar begroeid, harig.

P(e)lu‖che, f. pluis, v., langharig trijp; **—ché, ée**, a. wollig, fluweelachtig; **—cher**, v. n. et **se —**, v. pr. wollig, pluizig worden; uitrafelen; **—cheux, euse**, a. rafelig, wollig.

Pelure, f. schel of schil (van vruchten); korst van kaas; plukwol; **papier —**, zeer fijne, dunne soort papier.

Pelvan, Peulvan, m. pelvan, loodrechte als een pilaar opgezette steen, m. (Celtische oudheid.

Pelvien, ienne, a. (lat. pelvis, bassin) tot het bekken behoorend.

†**Penail‖le**, f. fam. bedelmonniken; **—lon**, m. fam. lap, m.; vod, lomp, v.

Péna‖l, ale, a. (lat. pœna, châtiment) strafopleggend, strafvorderend, penaal; **code —**, wetboek van strafrecht; **—lement**, adv. strafrechtelijk; **—lité**, f. straffe, strafbaarheid, v.

Penard, m. fam. **vieux —**, oude zondaar.

Pénates, m. pl. (mot lat. de penus, intérieur) huisgoden; fig. vaderland; eigen haard, m., eigen huis.

Penaud, aude, a. fam. fig. verlegen, beschaamd, bedrukt; **faire le —, la —e**, een arme zondaarsgezicht zetten, bedrukt, verwezen kijken.

Pence (pr. **pènn-ce**), m. pl. meervoud van **penny**, Eng. stuiver.

Pen‖chant, ante, a. afhellend, scheef; fig. afnemend, in verval komend; **—chant**, m. helling, v. het hellen; fig. neiging, genegenheid, v.; **—cher**, v. a. (lat. pendere, être suspendu) doen overhellen, overhangen; neigen, overbuigen; v. n. hellen; buigen of bukken; fig. geneigd of genegen zijn, genegenheid hebben; fig. **cela fait — la balance**, dat geeft den doorslag; **se —cher**, v. pr. zich (over)buigen, zich krommen, zich bukken.

Pen‖dable, a. hangenswaardig, wie of wat den strop verdient; **homme —**, galgebrok; **cas —**, misdrijf, dat de galg, den dood verdient; **—daison**, f. fam. het hangen aan de galg; **—dant, ante**, a. hangend, afhangend; nog hangende, nog onbeslist (van rechtszaken b.v.); **—dant**, m. hangstuk (van een draaiband); sleutelriem, sleutelring; ring, steel (van een horloge); wimpel (op een schip), m.; weêrga, v. pendant; **—dants d'oreilles**, pl. oorsieraden, oorhangers, m.; **—dant**, prép. gedurende; **—dant que**, conj. gedurende dat, terwijl dat; **—dard**, m. **arde**, f. fam. galgenaas, galgebrok, deugniet, schelm; slecht vrouwspersoon.

Pendeloque, f. hanger aan eene armkroon, m.; oorhanger, m.

Pendentif, m. hangboog, m.

Pende‖rie, f. ophanging, v.; het hangen; droogplaats der zeemtouwers, v.; **—roles**, f. pl. kwasten aan eene trompet, m.

Pendeur, Pendour, m. hanger, waaraan het katrol of de takel hangt, m.

Pendil‖ler, v. a. fam. los hangen, slingeren; **—lon**, m. stift welke de beweging van 't uurwerk aan den slinger mededeelt, v.

Pendoir, m. speklijn, v., vleeschhaak, m. (touw, haak, waaraan men het vleesch ophangt).

Pendre, v. a. (lat. pendere, être suspendu) hangen, ophangen, aanhangen; aan de galg hangen; v. n. hangen, uithangen; **avoir la langue bien pendue**, goed van den tongriem gesneden zijn; **être pendu à qch.**, standvastig bij iets blijven; **être toujours pendu après qn.**, voortdurend bij iem. zijn; **cela lui pend au nez**, dat hangt hem boven 't hoofd; **dire pis que — de qn.**, alles kwaads van iemand zeggen; **se —**, v. pr. zich ophangen, zich verhangen.

Pendu, m. gehangene, opgeknoopte.

Pendulard, m. penduledief (scheldnaam na den oorlog van 1870 aan de Pruisen gegeven).

Pen‖dule, m. (lat. pendulus, qui pend) slinger, m.; **— compensateur**, compensatieslinger; **—**, f. pendule; slinger-uurwerk; wandklok, hangklok, v.; staand uurwerk; **—lette**, f. kleine pendule, v.; **—duline**, f. buidelmees, v. **(rémiz)**; **—liste**, m. maker van kasten voor slingeruurwerken.

Pène, m. (lat. pessulus, barre, verrou) schoot of tong van een slot, v.

Pénétra‖bilité, f. doordringbaarheid, v.; **—ble**, a. doordringbaar.

Pénétrant, ante, a. doordringend, scherp; fig. schrander, scherpzinnig.

Pénétra‖tif, ive, a. licht doordringend, die of dat eene doordringende kracht heeft; **—tion**, f. het doordringen; doordringende kracht, v.; fig. scherpzinnigheid, schranderheid (van verstand of oordeel), v.; **avoir beaucoup de —**, een diep inzicht, een' scherpen blik hebben.

Pénétré, e, a. diep getroffen, geheel vervuld van, doorgedrongen, doordrongen.

Pénétrer, v. a. et n. doordringen; indringen; fig. inzien, doorgronden, begrijpen; **— (le cœur de) qn.**, iem. hevig ontroeren.

Pénible, a. (rad. peine) moeilijk, lastig, bezwaarlijk; **—blement**, adv. met moeite, moeilijk, bezwaarlijk.

Péniche, f. (angl. pinnace, canot) tweede sloep, smalle roeiboot, v.; platte schuit, v.

Pénicillé, e, a. penseelvormig.

Pénil, m. venusheuvel, m. (het bovenste van het schaambeen).

Péninsu‖laire, a. tot het schiereiland behoorend; **—le**, f. (lat. pene, presque; insula, île) schiereiland.

Pénis (pr. **ice**), m. roede, v.

Péniten‖ce, f. (lat. pœnitentia; de pœnitere, se repentir) boete, boetvaardigheid, v. berouw; straf, v.; **faire —**, boete doen; fig.

siecht eten; **mettre en —**, doen boeten, eene straf opleggen; **être en —**, opgesloten zitten, schoolblijven; **—cerie**, f. pauselijke vierschaar, v.; ambt van een penitentiarius; **—cier**, m. boetpriester, penitentiarius; **établissement —**, ou **—**, m. tucht- of verbeterhuis; **— militaire**, militaire gevangenis; **—t, ente**, a. boetvaardig; m. et f. boetvaardige, boeteling; hij of zij, die berouw over zijne of hare zonden heeft; **—ts**, m. pl. **—tes**, f. pl. boetenden, penitenten (geestelijke orde); **—tiaire**, a. de zedelijke verbetering der strafgevangenen ten doel hebbend; **colonie —**, strafkolonie; **établissement —**, verbeterhuis; **—tiaux**, a. m. pl. **psaumes —**, boetpsalmen, m.; **—tiel**, m. boeteboek; **—tiel, elle**, a. tot de boete behoorend.

Pen‖nage, m. de vederen van een roofvogel, v.; **—natule**, f. zeeveder, v. (soort van poliep).

Pen‖ne, f. (lat. penna, plume) slagveder of veer; afhangend eind draad aan een van het weefgetouw komend stuk goed; **—né, e**, a. met vedervormige bladribben.

Pennon, m. riddervaan, v.; banier, v.

Penny (pr. **pèn-ni**), m. Engelsche koperen munt, een stuiver; pl. **des pence.**

Pénombre, f. (lat. pæne, presque; umbra, ombre) zwak licht, halfschaduw, v.

Penon, m. Spaansche waker, verklikker bij windstilte te gebruiken, m.

Pen‖sant, ante, a. denkend; **—sée**, f. gedachte, v. begrip; voornemen; meening, v. vermoeden; bedenking, v.; inval, m.; driekleurig viooltje; eerste ontwerp, schets; **(couleur de) —**, paarsbruin; **—ser**, v. a. etn. (lat. pensare, peser) denken; nadenken, bezinnen, overleggen; verzinnen, uitdenken; meenen, gelooven; **il a pensé mourir, tomber, etc.**, hij was bijna gestorven enz; **sans y —**, zonder opzet; **je n'ai pas pensé à mal**, ik heb het niet kwaad bedoeld; **ah! j'y pense**, o ja! dat is waar ook! **y pensez-vous?** waar denkt ge aan? hoe komt ge daarbij? **—ser**, m. het denken; **—seur**, m. **euse**, f. denker, denkster; **—sif, ive**, a. nadenkend.

Pension, f. (lat. pensio, payement) kost, m. kostgeld; kosthuis, kostschool; jaargeld, pensioen: onderhoud, dat aan armen gegeven wordt; **— viagère**, lijfrente; **— de retraite**, pensioen; **prendre qn. en —**, iemand in den kost nemen; **j'ai une excellente —**, ik heb een uitstekend kosthuis; **mettre sa fille en —**, zijne dochter op eene kostschool doen.

Pension‖naire, m. et f. trekker van een jaargeld of een pensioen; kostleerling; stads- of lands raadsheer, pensionaris; **grand —**, raadpensionaris; **— de la Comédie française**, tooneelspeler, tooneelspeelster van de Comédie française, met vast jaargeld; **—nat**, m. kostschool, v.; **—ner**, v. a. een jaargeld of onderhoud geven; in den kost nemen.

Pensivement, adv. op nadenkende wijze.

Pensum (pr. **pin-some**), m. (lat. pensum, besogne donnée à qn.) straf van een' scholier, strafwerk; straftaak, v.

Pensylvanien, ienne, a. van of uit Pensylvanië.

Penta‖corde (pr. **pin**), m. (gr. pente, cinq) vijfsnarige lier, v.; **—décagone** (pr. **pin**), m. figuur met 15 hoeken en 15 zijden; **—èdre** (pr. **pin**), m. vijfvlak; **—glotte**, a. in vijf talen; **—gonal, e**, a. vijfhoekig, **—gone**, a. (gr. pente; cinq; gônia, angle) vijfhoekig; m. vijfhoek, m.; **—mère**, a. met vijf leden aan elken poot (van insekten) **—mètre**, m. et a. (gr. pente, cinq; metron, mesure) **vers —**, pentameter, vijfvoetig vers.

Pentandrie (pr. **pin**), f. planten, welker bloemen 5 meeldraden hebben.

Pentapole (pr. **pin**), f. (gr. pente, cinq; polis, ville) pentapolis, vijfstedengebied (vooral van de 5 Philistijnsche steden in Judea).

Pentaptère (pr. **pin**) a. vijfvleugelig.

Pentar‖chie (pr. **pin**), f. vijfregeering, regeering van vijven, v.; **—chique**, a. tot eene regeering van vijven behoorend; **—que**, m. lid eener regeering van vijven.

Pentasyllabe (pr. **pin**), a. van 5 lettergrepen.

Pentateuque (pr. **pin**), m. (gr. pente, cinq; teuchos, livre) Pentateuch, m. de vijf boeken van Mozes.

Pentathle, m. (gr. pentathlon, de pente, cinq, et athlos, combat) pentathlion, vijfkamp, m. (vijf athletische oefeningen).

Pente, f. (rad. pendre) afhang, m. helling, overhanging, v.; het hellen; afdak; festoen aan vensters enz., val, v. (afhangende strook rondom een bedhemel, over den bovenkant der bedgordijnen, aan de planken eener boekenkast enz.); fig. genegenheid, begeerte, neiging, v.; **— de tente**, klep van eene zonnetent, v.

Pentecôte, f. (gr. pentékosté, cinquantième) Pinksterfeest, Pinksteren.

Pentélique, a. **marbre —**, pentelisch marmer.

Pentière, f. snippennet.

Penture, f. hengsel, scharnier, knier, m. aan deuren en vensters; **— en fer de cheval**, beslag van een patrijspoort, hoefijzervormig beslag; **—s de sabords**, poorthengsels; **—s de gouvernail**, vingerlingen, m.

Pénultième, a. (lat. penultimus, de pene, presque, et ultimus, dernier) voorlaatste; **—**, f. **la — d'un mot**, de voorlaatste lettergreep van een woord.

Pénurie, f. (lat. penuria) nijpend gebrek; fig. behoefte, armoede, v.

Péon, m. in 't land geboren infanterist in de Spaansche koloniën; versvoet van vier lettergrepen, drie korte en één lange.

Péotte, f. groote gondel op de Adriatische Zee, v.

Pépie, Pepie, f. pip, v. (waaraan de vogels onderhevig zijn), v.; fig. **avoir la —**, fam. gaarne drinken of zuipen.

Pépiement, m. gepiep, getjilp.

Pépier, v. n. piepen, tjilpen (als de vogels).

Pépi‖n, quelquefois **Pepin**, m. kern, korrel of pit van appels, peren, enz, v.; **—nière**, f. (rad. pépin) boomkweekerij, v.; plantsoen, van jonge boomen; fig. kweekschool, v.; **la France est une — de soldats**, Frankrijk is eene kweekschool voor soldaten; **—niériste**, m. boomkweeker.

Pépite, f. (esp. pepita, petite masse) stuk fijn gedegen metaal (goud, platina, koper enz.).

Péplon, Péplum (pr. **ome**), m. peplum, m. (plooimantel der Grieksche vrouwen; rijk geborduurde sluier over godinnenbeelden, m.).

Pepsine, f. verteringsstof, v. in de maag.

Péquin, zie **Pékin.**

Perçage, m. het boren van de gaten voor bouten.

Perca‖le, f. (persan parkala) percal, Oostindisch wit katoendoek; **—line**, f. percaline, bedrukt calicot; **en —**, in percal gebonden.

Perçant, ante, a. doordringend, scherp, schel.

Perce, f. boor, zwikboor, v.; pl. gaten in muziekinstrumenten, in eene fluit b.v.; **en —**, adv. opgestoken, aangestoken; **mettre en —**, opsteken, aansteken (een wijnvat, biervat enz.).

[In samenst. blijft **perce** onveranderd in 't meervoud].

Percé, e, a. doorboord, doorgebroken; **paysage bien —**, landschap met goede perspectieven; fig. **homme bas —**, geruïneerd man; **— à jour**, door en door gestoken; fig. **un artifice — à jour**, zeer doorzichtige list; fig. **un panier —**, een verkwister, een doorbrenger; zie ook **Percer.**

Percé, m. zie **Percée.**

Percée, f. **Percé**, m. doorboring, v.; opening, v.; doorgang, m.; **belle percée de vue, beau percé**, schoon perspectief, uitzicht in een bosch; **il a fait une percée assez avant dans l'Ecosse**, hij is vrij ver in Schotland doorgedrongen.

Perce-à-main, m. handboor, v.

Perce-beurre, m. boterboor, v.

Perce-bois, m. houtworm, m.; **abeille —**, houtbij, v.; **—-chaussée**, m. gewone paalworm, m.

Perce-clous, m. spijkerboor, v.

Perce-crâne, m. schedelboor, v.

Perce-feuille, f. rondbladig doorwas (plant); **—-forêt**, m. fam. onvermoeid jager; **—-lettre**, f. briefpriem, m.

Percement, m. doorboring, doorsteking, doorgraving, v.; het doorbreken (van eene nieuwe straat); waterleiding in eene mijn, v.; **— de l'isthme de Suez**, doorgraving van de landengte van Suez.

Perce‖-neige, f. sneeuwklokje, vastenavondzotje; pl. **des perce-neige; —-oreille**, m. oorworm, m; pl. **des perce-oreille; —-pierre**, f. steenbreke (soort van plant), v.; zeevenkel, v.; pl. **des perce-pierre.**

Percentage, m. zekere hoeveelheid ten honderd, v.

Percep‖teur, m. (lat. perceptor; de percipere, recevoir) ontvanger der belastingen; **—tibilité**, f. waarneembaarheid, bemerkbaarheid, v.; **—tible**, a. (lat. perceptus, perçu) waarneembaar, merkbaar, tastbaar; inbaar, invorderbaar van belastingen; **—tif, ive**, a. gewaarwordend, bespeurend; **—tion**, f. ophaling, inning, ontvangst, inzameling der belastingen, v.; **bureau de —**, m. ou **—**, f. belastingkantoor; **—**, begrip; waarneming, v.

Percer, v. a. doorsteken, doorboren, doorbreken, een gat maken, doorgraven, doorstooten, doorslaan, doorschieten; doordringen; opsteken (wijn enz.), v. n. opengaan, doorbreken (van eene zweer); doordringen; aan 't licht komen; **— d'outre en outre**, door en door steken; **— un puits**, een put boren; **— un pays**, wegen in een land aanleggen; **— une rue**, eene straat doorslaan, doortrekken; **maison bien percée**, huis met groote vensters; **— la foule**, door de menigte heendringen; **un vaisseau percé pour 74 canons**, een schip dat voor 74 stukken geboord is; fig. **— l'avenir**, in de toekomst dringen; **— une affaire**, eene zaak doorzien; v. n. doorkomen, voortkomen, uitkomen; **une dent lui a percé**, hij heeft een tand gekregen; **rien ne perce encore**, niets is nog uitgelekt; zie ook **Percé.**

Percerette, f. zwikboor, v. priem, m.

Perceur, m. boorder.

Percevable, a. heffbaar, inbaar, invorderbaar; waarneembaar.

Percevoir, v. a. (lat. percipere) ophalen, ontvangen, inzamelen (gelden enz.); gewaarworden.

Perchant, m. lokvogel, vogel die op zekere plaats losgemaakt is, om anderen te lokken, m.

Per‖che, f. (lat. pertica) staak, m. roede, v.; hengelroede, lat. v.; kleerstok, m.; **cerf qui pousse des —s**, éénjarig hert; fam. **grande —**, lang mager mensch, staak, m.; **—**, f. (lat. perca; du gr. perkos, noirâtre) baars, m.; **— de rivière, de mer**, rivier-, zeebaars; **—ché**, m. het zitten (op een tak enz.); **—chée**, f. groep of school zittende vogels, v.; strik voor kleine vogels, m.; **—cher**, v. n. **ou se —**, v. pr. gaan zitten, nederstrijken; zitten, roesten (van vogels sprekend); fam. op eene hooge plaats klimmen; **—ché, ée**, zittend; fig. **être —ché sur sa grandeur**, trotsch zijn op zijne voornaamheid.

Percheron, onne, a. van of uit de oude prov. Perche; m. et f. bewoner, bewoonster van Perche; m. paard uit Perche.

Per‖chette, f. staakje, kleine boomstut, m.; vlak net, met een gewicht bezwaard; kleine baars, m.; **—cheur, euse**, a. roestend (van vogels); m. pl. roestende vogels; **—chis**, m. staakheining, v.; omtuining van stekken, v.

Perchlo‖rate (pr. **klo**), m. overchloorzuur zout; **—rique**, a. **acide —**, overchloorzuur; **—rure**, m. chloorverbinding, met de grootst mogelijke hoeveelheid chloor.

Perchoir, m. stokje in eene vogelkooi; hoenderrek.

Perclu‖s, ue, a. (lat. perclusus; de percludere, fermer entièrement) lam, verlamd; **—sion**, f. verlamming, v.

Perçoir, m. kelderboor, fret, om vaten enz. op te steken, v.

Percussion, f. (lat. percussio; de percutere, frapper) slag, stoot, m.; samenstooting, botsing van twee lichamen, v.; **fusil à —**, percussie- of slaggeweer.

Percu‖tant, e, a. een' slag of schok gevend; **—ter**, v. a. (lat. percutere) kloppen, stooten, schokken; **—teur**, m. percussieslot, haan, m.

Perdable, a. verliesbaar.

Perdant, m. **te**, f. verliezer, die in het spel verliest; verliesster; **—**, m. **marée —e**, f. afgaand tij, ebbe, v.; **—**, a. **numéro, billet —**, m. niet, v.

Perdition, f. verderf, bederf; verdoemenis, v.; **navire en —**, schip in nood.

Perdre, v. a. et n. (lat. perdere) verliezen; te gronde doen gaan, in het verderf storten, verwaarloozen; bederven; **— de vue qch.**, iets uit het oog verliezen; **— la tramontane**, het spoor bijster worden, van zijn stuk raken; **— pied, — terre**, grond verliezen; **— la tête**, van zijn stuk raken, niet meer weten wat men doet; **se—**, v. pr. zich verliezen, verloren gaan; zich verloopen, zich in het verderf storten; vergaan, verdwijnen, verdwalen; verongelukken; **s'y —**, van den weg afraken, verwarren; verloopen (op het biljart); **je m'y perds**, daar staat mijn verstand bij stil.

Perdreau, m. jonge patrijs, m. of veldhoen.

†**Perdrier, Perdrieur**, m. partrijzenjager.

Perdrigon, m. soort van pruim, v.

Perdrix, f. (lat. perdix) patrijs, m.; veldhoen; **œil de —**, likdoorn tusschen de teenen, m.

Perdu, ue, p. et a. verloren enz.; **puits —**, verloren put, zakput, m.; **un quartier —**, een verafgelegen, stille wijk; **être — d'honneur,**

de dettes, zijne eer verloren hebben, diep in de schulden steken; **comme un —,** fam. als een dol, razend mensch; **à corps —,** blindelings, hals over kop, onstuimig; **tirer à coups —s,** in het honderd, in het wild schieten; **à fonds —,** op lijfrente; **femme —e,** ontuchtig vrouwspersoon, lichtekooi; **heures —es,** ledige uren; **enfants —s,** soldaten, die het eerste vuur moeten doorstaan; **sentinelle —e,** vooruitgeschoven post.

Père, m. (lat. pater) vader; **ses — et mère,** zijne ouders; **— adoptif,** pleegvader; **— putatif,** vermeende vader; **— de famille,** huisvader; **beau-—,** schoonvader; **— spirituel,** geestelijke vader, pater; **— nourricier,** voedstervader; **—s conscrits,** m. pl. beschreven vaderen, raadsheeren (bij de oude Romeinen); **— noble,** tooneelspeler, die de rollen van braven vader speelt; fam. vadertje, oude; **le — Maurice,** de oude Maurits; **— douillet,** weekeling, vertroeteld mensch; **c'est le — aux écus,** hij is schatrijk.

Péégri‖nation, f. (lat. peregrinatio) omzwerving, v. tocht, m.; reis, v.; **—ner,** v. n. in vreemde oorden omzwerven; **—nité,** f. vreemdelingschap, v.

Péremp‖tion (pr. **ranp-cion**), f. het vervallen, het ongeldig worden door verjaring; **—toire,** a. (lat. peremptorius, définitif) volkomen beslissend, afdoend; **—toirement,** adv. op beslissende wijze.

Péren‖ne, (pr. **ène**), a. (lat. perennis) het geheele jaar durend; altijddurend; **fontaines —s,** altijd springende fonteinen; **plantes —s,** overblijvende planten; **—nité,** f. voortduring, v.

Péréquation, f. gelijke verdeeling der lasten, belastingen, v.

Per fas et nefas, loc. adv. met recht en onrecht, met alle geoorloofde en ongeoorloofde middelen.

Perfecti‖bilité, f. volmaakbaarheid, vatbaarheid voor volmaking v.; **—ble,** a. volmaakbaar, vatbaar voor volmaking.

Perfection, f. (lat. perfectis; de perficere, achever) volmaaktheid, volkomenheid, perfectie; voltooiing, v.; **en —, dans la —,** in volmaaktheid.

Perfection‖nement, m. volmaking, voltooiing, v.; **—ner,** v. a. volmaken, volkomen maken; **se —ner,** v. pr. volmaakter worden, in volmaaktheid toenemen.

Perfi‖de, a. (lat. perfidus) trouweloos, valsch, ontrouw; —, m. et f. trouwelooze, m. en v.; **—dement,** adv. op trouwelooze, ontrouwe wijze; **—die,** f. trouweloosheid, ontrouw, v.

Perfolié, ée, a. **feuille —e,** f. doorblad (blad dat om den stengel gerold is.

Perfo‖rage, m. doorboring, v.; **—rant, e,** a. doorborend; **—rateur, euse,** a. doorborend; m. boortoestel; **—ration,** f. doorboring, doordringing, v.; **—rer,** v. a. (lat. perforare; de per, à travers; forare, percer) doorboren, doordringen.

Performance, f. (mot angl.) pl. proeven, die een renpaard heeft afgelegd, v.

Pergolèse, m. pareldruif, v.

Pergoute, f. spurrie, v.

Pergue, f. soort van bladwesp, v.

Péri .... (gr. peri, autour) om, rondom, omheen; over, zeer.

Péri, m. et f. (persan pari, ailé) peri, geest, elf of fee der Perzen.

Périanthe, m. (préf. peri et gr. anthos, fleur) bloemhulsel, bloembekleedsel, bloemkelk, m.

Péribole, m. beplante ruimte rondom een tempel of eene kerk, v.

Péricar‖de, m. (préf. peri et gr. kardia, cœur) hartvlies, hartzakje (vlies waarin het hart gesloten is); **—diaire,** a. hetgeen tot het hartvlies of 't hartzakje behoort; —, m. worm die daarin ontstaat, m.: **—dique,** a. op 't hartzakje betrekking hebbend; **—dite,** f. ontsteking van 't hartzakje, v.

Péricarpe, m. (préf. peri et gr. karpos, fruit) zaadvlies, zaadhuisje, vrucht- of zaadhulsel.

Périchondre (pr. **kon**), m. kraakbeenvlies.

Péricliter, v. n. (lat. periclitari; de periculum, péril) gevaar loopen, in gevaar zijn.

Péricrâne, m. bekkeneelvlies.

Péridot, m. chrysoliet, soort van smaragd.

Péridrome, m. overdekte wandelgalerij om een gebouw, v.

Périéciens, m. pl. (gr. perioikoi, de peri, autour, et oikein, habiter) omwoners.

Périer, m. laatijzer der klokkengieters.

Périgée, m. (préf. peri et gr. gê, terre) perigæum (punt van de baan eener planeet, dat het dichtst bij de aarde ligt); a. **lune —,** maan in haar naasten stand bij de aarde (tegenoverg.: **apogée**).

Périgone, m. binnenste bloemkroon, v.

Périgo(u)rdin, e, a. van of uit Périgord; m. et f. bewoner, bewoonster van Périgord.

Périgueux, m. bruinsteen, m.

Périhélie, m. (préf. peri et gr. hêlios, soleil) perihelium, punt van de baan eener planeet, dat het dichtst bij de zon ligt; a. **demain, la lune sera —,** morgen zal de maan in haar perihelium zijn.

Péril (pr. **ile**), m. (lat. periculum) gevaar; **à ses (risques et) —s,** op eigen risico; **il y — en la demeure,** er is gevaar in vertraging (periculum in mora); **au — de tout perdre,** op gevaar af, alles te verliezen.

Péril‖leusement adv. gevaarlijk; **—leux euse,** a. gevaarlijk.

Périmer, v. n. vervallen, verjaren; **se —,** v. pr. verjaren.

Périmètre, m. (préf. peri et gr. metron, mesure) omtrek, omvang, omkring (eener figuur), m.

Périnée, m. bilnaad, m.

Pério‖de, m. (gr. periodos, chemin autour) fig. hoogste punt eener zaak; laatste tijd van het leven, m.; —, f. omloop van een hemelbol, m.; tijdbegin, tijdperk; volzin in eene rede, m. periode, v.; geregeld terugkeeren eener koorts; **— Julienne,** Juliaansche tijdrekening (tijdperk van 7980 jaren), v.; **— carrée,** vierledige zin, m; **—dicité,** f. omloop, m. terugkeer in bepaalde tijdruimten, m.; **—dique,** a. geregeld in zijn omloop, op geregelde tijden wederkeerend, afwisselend, periodiek; welluidend; **publication, ouvrage —,** ou **—,** m. tijdschrift; **auteur —,** schrijver in tijdschriften; **fraction —,** wederkeerende tiendeelige breuk; **fraction — composée,** onzuiver wederkeerende breuk; **—diquement,** adv. met geregelden omloop van tijd; op geregelde tijden terugkeerend; **—diste,** m. tijdschriftschrijver.

Périœciens, m. pl. zie **Périéciens.**

Périos‖te, m. (gr. periosteon; de peri, autour, et osteon, os) beenvlies; **—tite,** f.

beenvliesontsteking, v.; **—tose**, f. beenvliesgezwel.

Péripaté‖ticien, ienne, a. (gr. peripatêtikos, de peripatein, se promener) peripatetisch, de leer van Aristoteles toegedaan; m. peripateticus, aanhanger van Aristoteles; **—tique**, a. dat tot de peripatetische leer (die van Aristoteles) behoort; **—tisme**, m. peripatetisme, de wijsbegeerte van Aristoteles.

Péripétie (pr. **cie**), f. (gr. peripeteia, de peri, autour, et piptein, tomber) plotselinge ontknooping (van een tooneelstuk); plotselinge ommekeer der fortuin, m.; onverwachte gebeurtenis, v.

Périphé‖rie, f. (gr. periphereia, de peri, autour, et pherein, porter) omtrek, m. buitenvlak; **—rique**, a. den omtrek betreffend.

Périphra‖se, f. (préf. peri et gr. phrazein, parler) omschrijving, uitbreiding, v.; b.v. **la messagère du printemps**, voor **l'hirondelle**; **—ser**, v. n. et a. omschrijven; **—stique**, omschrijvend.

Périple, m. (gr. periplos, action de naviguer autour) omvaring, omvaart, v.

Péripneumonie, f. (préf. peri et gr. pneumôn, poumon) ontsteking der long, v.; longziekte van 't hoornvee, v.

Périptère, a. et m. (gr. peripteros, de peri, autour, et pteron, aile) met vrijstaande zuilen van buiten omringd (gebouw).

Périr, v. n. (lat. perire; de per, à travers, et ire, aller) vergaan; omkomen; vervallen, instorten; ondergaan; in verval komen of raken; verloren gaan; **laisser — une instance**, van eene rechtsvervolging afzien.

Périsciens, m. pl. (gr. periskioi, de peri, autour, et skia, ombre) bewoners van de beide koude luchtstreken, rondomschaduwigen.

Périscopique, a. (préf. peri et gr. skopeô, j'examine) rondomziend, geschikt om rondom zich te zien.

Périssable, a. vergankelijk.

Périssoire, f. klein vaartuig, dat licht omslaat.

Périssologie, f. onnoodige woorden, woordenkraam, v.

Péristaltique, a. (gr. peristaltikos, propre à comprimer) **mouvement —**, wormsgewijze beweging of samentrekking, v. (der ingewanden, der maag).

Péristole, f. (gr. peristolê, contraction) wormsgewijze, kronkelende beweging der darmen, v.

Péristyle, a. (préf. peri et gr. stulos, colonne) met een zuilengang, zuilengalerij; —, m. zuilengang, m. zuilengalerij, v.; gebouw, met zuilen van binnen omringd.

Périsystole, f. stilstand van 't hart, m.

Péri‖toine, m. (gr. peritonia) buikvlies; **—tonite**, f. buikvliesontsteking, v.

Perkale, Perkaline, f. zie **Percale, Percaline.**

Per‖laire, a. paarl- of paarlemoerkleurig; **—lasse**, f. paarlasch, witte potasch, v.; **—le**, f. parel, paarl, v.; **— artificielle, — fausse**, valsche parel; **— fine**, echte parel; **gris (de) —**, parelkleur, v.; **nacre de —s**, paarlemoer; **mère —**, moederpaarl (groote paarloester met verscheidene paarlen); **—**, druppel, m.; **—s**, pl. paarlen, rij ronde balletjes in lijstwerk; parel (kleine lettersoort); **eau-de-vie qui fait la —**, brandewijn die parelt (bij schudding belletjes vertoont); **enfiler des —s**, fam. fig. zich met beuzelingen ophouden; **c'est la — des femmes**, het is de beste aller vrouwen; **—lé, ée**, a. met paarlen bezet; gepareld; **sucre —**, geparelde suiker, v.; **orge —**, geparelde gerst; **trille —**, zeer zuivere triller; **ouvrage —**, zorgvuldig uitgevoerd werk; **bouillon —**, met amandelmelk vermengde bouillon; **—ler**, v. a. parelgerst maken; met muisjes of parelachtige suikerkorrels overdekken, overpaarlen; fig. keurig netjes bewerken; met netheid uitvoeren (van muziekstukken); **— sa conversation**, met keurige uitdrukkingen spreken; —, v. n. parelen; **—lette**, f. kleine parel, v.; **—lier, ière**, a. parelen opleverend; **coquille —ière**, parelschelp; **huitre —ière**, pareloester.

Perlimpinpin, m. **poudre de —**, tooverpoeder, wonderpoeder (van kwakzalvers).

Perlure, f. de knobbels aan het gewei van het hert, m.

Perma‖nence, f. duurzaamheid, voortduring, v.; **en —**, voortdurend; **se déclarer en —**, zich permanent verklaren; **—nent, ente**, a. (lat. permanens; de per, à travers; manere, rester) blijvend, bestendig, duurzaam, permanent.

Perméa‖bilité, f. doordringbaarheid, v.; **—ble**, a. (lat. permeabilis, de permeare, passer au travers) doordringbaar.

Permesse, m. Permessus, m. zekere beek, aan de Muzen gewijd, die uit den berg Helikon ontsprong; verblijfplaats der zanggodinnen, v.

Permettre, v. a. (lat. permittere) vergunnen, toegeven, toelaten, toestaan, gedoogen; **permis à vous, à vous permis de ....**, het staat u vrij te ...; **se —**, v. pr. zich aanmatigen.

Permis, e, part. passé de permettre et a. geoorloofd, toegestaan; —, m. vrij-, tolbrief, m. paspoort; **— de chasse**, jachtacte; **— de circulation**, vrijkaart op spoorwegen.

Permis‖sion, f. vergunning, toestemming, toelating, v.; **en —**, met verlof; **—sionnaire**, m. verlofganger; houder van een verlofpas, van eene vrijkaart op spoorwegen; **—sionner**, v. a. verlof, vergunning geven (om een bedrijf op straat uit te oefenen).

Permu‖table, a. omzetbaar, verplaatsbaar, verwisselbaar; **—tant**, m. verwisselaar, ruiler; geestelijke, die zijne bediening met eene andere verwisselt; **—tation**, f. verruiling, omzetting, v.; verwisseling, verruiling van ambten, van kerkelijke bedieningen; **loi de la — des consonnes**, wet der klankverschuiving; **—ter**, v. a. (lat. per, à travers; mutare, changer) verwisselen, omzetten, v. n. **avec qn.**, met een ander (een ambtgenoot) ruilen; **se —**, v. pr. verwisselend, omgezet of verplaatst worden.

Perni‖cieusement, adv. op verderfelijke wijze; **—cieux, euse**, a. (lat. perniciosus, de pernicies, ruine) verderfelijk, schadelijk, gevaarlijk; **fièvre —e**, kwaadaardige koorts; **—ciosité**, f. kwaadaardigheid der koorts, v.

Per obitum, adv. door afsterven, door overlijden.

Péroné, m. kuitbeen.

Péron(n)elle, f. fam. dom, babbelachtig vrouwspersoon.

Péronier, ière, a. het kuitbeen betreffend.

Péro‖raison, f. slot van een vertoog of van eene rede, slotrede, v.; **—rer**, v. n. (lat. perorare) breedvoerig en hoogdravend redeneeren, den deftigen redenaar spelen; **—reur, m. euse**, f. hoogdravend veelpraters, -praatster.

Pérot, m. overblijver, jonge eikeboom, dien men niet afkapt, m.

Pérou, m. Peru; fig. fam. bron van rijkdom, v.; groot voordeel; fig. **c'est un —, un petit —,** 't is eene goudmijn; **gagner le —,** schatrijk worden; **ce n'est pas le —,** dat levert niet veel op; dat is niet veel bijzonders (van een persoon).

Peroxyde, m. hoogste oxyde, overoxyde.

Perpendicu‖laire, a. (lat. perpendicularis) loodrecht; f. loodrechte lijn; **—larité,** f. loodrechte stand, m. rechtstandigheid, v.; **—le,** m. paslood, schietlood; verticale, loodrechte lijn, v.

Perpé‖tration, f. het begaan, het bedrijven; volvoering, volbrenging, v.; **—trer,** v. a. (lat. perpetrare) begaan, bedrijven (een misdrijf).

Perpétuane, f. wollen serge, v.

Perpétu‖ation, f. voortplanting, v.; onafgebroken duur, m.; vereeuwiging, v. het in wezen houden; **—el, elle,** a. (lat. perpetuus, qui se fait sans interruption) altijddurend, onophoudelijk; levenslang; **—ellement,** adv. gedurig, eeuwigdurend, onophoudelijk; **—er,** v. a. altijd doen voortduren; voortplanten; vereeuwigen; **se —er,** v. pr. zich voortplanten; zich in stand houden; **—ité,** f. duurzaamheid, altijddurendheid, eeuwigheid, v.: **à —ité,** adv. voor eeuwig; **être condamné aux galères à —,** tot levenslange galeistraf veroordeeld zijn.

Perpiguer, v. a. **— les couples,** spanten loodrecht op de kiel zetten.

Perple‖xe, a. (lat. perplexus) verlegen, ontsteld; **—xité,** f. verlegenheid, verwarring, v.

Perquisi‖tion (pr. **ki**), f. (lat. perquisitio; de perquirere, chercher à travers) navorsching, v.; gerechtelijk onderzoek; **— à domicile,** huiszoeking, v.; **—tionner,** v. n. onderzoeken, nazoeken, huiszoeking doen.

Perré, m. steenen bekleeding of beschutting, v. (van rivieroevers, bruggen enz.).

Perret, m. met kiezel bedekte kust, v.

Perreyeur, Perrier, m. leigraver.

Perrière, f. steengroeve, v.

Perrin-Dandin, m. benaming van een' dommen, hebzuchtigen rechter.

Perron, m. bordes; hooge stoep voor een huis, v.

Perroquet, m. papegaai; veldstoel, m.; bramsteng, v.; **bâton de —,** ladderstok, m. (voor papegaaien en andere vogels); fig. smal huis, met veel verdiepingen; **soupe à —,** brood in wijn gedoopt; **mât de —,** bramsteng, v.; **voile de —,** bramzeil; **vergue de —,** bramra, v.

Perruche, f. wijfjespapegaai, parkiet, m. kleine langstaartpapegaai, m.; bovenkruiszeil.

Perru‖que, f. pruik, v.; **tête à —,** pruikebol, m.; fig. **tête à —, vieille —,** ouwe pruik (iem. met ouderwetsche denkbeelden); **—quer,** v. n. pruiken maken; **se —,** valsch haar dragen; **—quier,** m. **ière,** f. pruikmaker, pruikmaakster.

Per saltum, loc. adv. door overspringing, sprongsgewijze, bij oversprong, wanneer men tot eene hoogere waardigheid bevorderd wordt, zonder de lagere betrekkingen bekleed te hebben.

Pers, e, a. zwartblauw, donkerblauw; **la déesse aux yeux —,** Minerva.

Persan, e, a. nieuw-Perzisch; m. et f. Pers, Perzische vrouw.

Perse, f. sits; **—,** a. Perzisch; m. et f. Pers, Perzische vrouw.

Persécu‖tant, ante, a. vervolgend; lastig, kwellend; m. et f. vervolger, vervolgster; **—té, e,** a. vervolgd; **—,** m. et f. vervolgde; **—ter,** v. a. (lat. persequi, poursuivre) vervolgen; lastig vallen, kwellen; **—teur,** m. **trice,** f. vervolger, vervolgster; **—tion,** f. vervolging, kwelling, moeite, v.

Persée, m. Perseus (gesternte), m.

Persèides, f. pl. vallende sterren, v.

Persévé‖ramment, adv. standvastiglijk, aanhoudend, met volharding; **—rance,** f. volharding, standvastigheid, v.; **—rant, ante,** a. volhardend, standvastig; **—rer,** v. n. (lat. perseverare, avoir de la constance) volharden, aanhouden, volhouden.

Persi‖caire, f. vlooienkruid, perzikkruid; **—cot,** m. perzikbrandewijn, m. persico.

Persien, ne, a. Perzisch.

Persienne, f. zware zijden stof, v.; zonneblind.

Persi‖flage, m. fijne bespotting, spotternij, v.; **—fler,** v. a. voor den gek houden, bespotten; v. n. spotten; **—fleur,** m. **euse,** f. spotter, spotster.

Persil (pr. **si**), m. peterselie, v.; fig. **grêler sur le —,** uitvaren over nietigheden.

Persil-de-bouc, m. steenbevernel, bokpeterselie, v.

Persillade, f. toebereiding met peterselie, v.

Persillé, e, a. groen beschimmeld (van kaas sprekend).

Persillère, f. peterseliepot, m.

Persique, a. Perzisch; **golfe —,** Perzische golf; **ordre —,** Perzische bouworde.

Persis‖tance, f. duurzaamheid, v.; volharding, v.; **—tant, e,** a. volhardend; **—ter,** v. n. (lat. persistere; de sistere, rester en place) **à** ou **dans qch.,** op iets aanhouden, bij iets volharden.

Person‖nage, m. (lat. persona, personne) persoon, man, mensch, personage; **jouer un beau —,** eene fraaie rol spelen; **tapisserie à —s,** behangsel, tapijtwerk met beelden; **—naliser,** v. a. verpersoonlijken; v. n. persoonlijk worden; **—nalisme,** m. leer der persoonlijkheid, v. **—nalité,** f. persoonlijkheid, v.; fig. rechtspersoonlijkheid, v.; persoonlijke beleediging, persoonlijkheid, v.; zelfzucht, v.; **—nat,** m. kerkelijke waardigheid boven den kanunnik.

Person‖ne, f. (lat. persona) persoon, mensch; **il y a — et —,** de eene mensch is de andere niet; **grande —,** volwassene; **jeune —,** meisje; **il est bien fait de sa —,** hij is welgemaakt; **payer de sa —,** zich wagen, zijn leven in de waagschaal stellen; **—,** pron. m. iemand; **ne —,** niemand; **en —,** adv. in persoon; **—né, ée,** a. maskervormig; **corolle —ée,** muilvormige, maskerachtige bloemkroon, v.; **—nel, elle,** a. persoonlijk, personeel; m. personeel; **—nellement,** adv. persoonlijk, in eigen persoon; **—nification,** f. persoonsverbeelding, v. het voorstellen van eene zaak als persoon; **—nifier,** v. a. verpersoonlijken, als persoon voorstellen wat het niet is.

Perspec‖tif, ive, a. verzichtig; **—tive,** f. (lat. perspicere, voir à travers) perspectief, v. (verzichtkunde); schilderij, teekening met perspectief; vergezicht, verschiet; fig. vooruitzicht, toekomst, v.; **avoir en —tive,** adv. in het verschiet, in 't vooruitzicht hebben.

Perspi‖cace, a. (lat. perspicax; de perspicere, voir à travers) scherpzinnig; **—cacité,** f. schranderheid, scherpzinnigheid, v.; **—cuité,** f. duidelijkheid, doorzichtigheid, v.

Perspi‖ration, f. uitdamping, uitwaseming, v.; **—rer,** v. n. onmerkbaar uitwasemen.

Persua‖der, v. a. (lat. persuadere; de suadere, conseiller) **(qn.)** overreden, over-

tuigen; bepraten; **(qch. à qn.)** iemand van iets overtuigen, iemand iets wijs maken; **se —**, v. pr. zich inbeelden, gelooven; **—sible**, a. overreedbaar, dat men zich licht kan inbeelden; **—sif, ive**, a. overredend, overtuigend; **—sion**, f. overreding, beprating; overtuiging, v.

Perte, f. (lat. perditus, perdu) verlies, nadeel; verval; fig. bederf, verderf; **à —**, met verlies; **à — de vue**, onafzienbaar; **être en — (d'une somme)**, (eene som) verliezen; **en pure —**, zonder eenig nut; **courir à — d'haleine**, zich buiten adem loopen; **courir à sa —**, in zijn verderf loopen.

Perti‖nace, a. (lat. pertinax) hardnekkig; **—nacité**, f. hardnekkigheid, halsstarrigheid, v.

Perti‖nemment, adv. gevoeglijk, verstandig, ter zake dienend, gepast; **—nence**, f. gepastheid, voegzaamheid, v.; **—nent, ente**, a. (lat. pertinens, qui appartient à) behoorlijk, voegzaam, geschikt.

Pertui‖s, m. (lat. pertusus, percé) gat, opening; vernauwing eener rivier; enge doorvaart, nauwte, v.; molenverlaat, afvoerkanaal; **—sage**, m. recht op het opsteken der vaten.

Pertui‖sane, f. hellebaard, m.; **—sanier**, m. hellebaardier; bewaarder der galeiboeven.

Perturba‖teur, m. **trice**, f. rustverstoorder, rustverstoorster; **—tion**, f. (lat. perturbatio; de perturbare, troubler) rustverstoring, onrust, v.; afwijking der planeten van hare banen, v.

Pertus, e, a. (lat. pertusus, percé) vol gaatjes.

Péruvien, ienne, a. Peruaansch; m. et f. Peruaan, Peruaansche vrouw.

Pervenche, f. (lat. pervinca) maagdepalm, m. maagdekruid.

Perver‖s, erse, a. (lat. perversus, renversé, tordu), goddeloos, snood, boos; —, m. **les —**, de boozen; **—sement**, adv. snoodelijk, goddeloos, met boosheid; **—sion**, f. ontaarding, v., bederf; **—sité**, f. snoodheid, goddeloosheid, verdorvenheid, v.; **—tir**, v. a. (lat. pervertere, renverser, tordre) verleiden, bederven; fig. verdraaien; ontaarden; **— l'ordre des choses**, de orde der dingen storen; **—tissable**, a. bederfbaar, wie of wat kan bedorven worden; **—tissement**, m. verleiding, v. verderf; **—tisseur**, m. bederver, verleider.

Pesade, f. het steigeren van een paard.

Pesage, m. het wegen; het waaggeld; het wegen van jockeys vóór den wedren; de plaats van het wegen der jockeys.

Pesamment, adv. zwaar, op zware wijze; **marcher —**, een' loggen gang hebben.

Pesan‖t, ante, a. zwaar; gewichtig; fig. lastig, moeielijk; dat zwaar valt; **esprit —**, traag van begrip, dom van geest, onverstandig; **écu d'or —, pistole —e**, gouden kroon, pistool die volwichtig is, v.; **avoir la main —e**, fig. eene zware hand hebben, gemakkelijkheid van uitvoering missen; **valoir son — d'or**, zoo veel goud waard zijn als men zwaar is; groote verdiensten hebben; **—teur**, f. zwaarte, v. gewicht; fig. domheid, v.; **— de tête**, hoofdpijn, v.

Pesat, m. gedroogde erwtenstengel, m.

Pesée, f. het wegen; hetgeen men in ééns weegt; het verzetten of oplichten met een hefboom.

Pèse-esprit, m. drankweger, m.

Pèse-lait, m. melkweger, m. **(galactomètre)**; pl. **des pèse-lait.**

Pèse-lettres, m. briefweger, m.; pl. **des pèse-lettres.**

Pèse-liqueur, m. vochtweger, m.; pl. **des pèse-liqueur(s).**

Peser, v. a. (lat. pensare) wegen, de zwaarte van iets beproeven; afwegen; fig. overleggen, onderzoeken, wegen; —, v. n. wegen (zwaar zijn); fig. drukken, wegen, zwaar liggen op...; aanhalen (touwwerk); **— mûrement**, rijpelijk overwegen; **cette viande pèse sur l'estomac**, dat vleesch ligt zwaar in de maag; **— sur une note**, eene noot aanhouden (in de muziek); **ceci me pèse**, dat valt mij zwaar; fig. **cet homme me pèse sur les épaules**, deze man is mij zeer lastig.

Pèse-sel, m. zoutweger, m.

Pèse-sirop, m. stroopweger, m.

Pesette, f. goudschaaltje, kleine zeer zuivere balans, v.

Pèse-vin, m. wijnmeter, m.

Peseur, euse, f. waagmeester, weger.

Peson, m. unster, weeghaak, m.

Pessaire, m. moederkrans, m. pessarium.

Pesse, f. (lat. picea) Noordsche den, m. **(picéa, épicéa).**

Pesselage, m. recht om stekken uit een bosch te snijden.

Pessimis‖me, m. (lat. pessimus, très mauvais) pessimiste, gewoonte alles van de slechtste zijde te beschouwen, v.; **—te**, m. pessimist; a. pessimistisch.

Pes‖te, f. (lat. pestis) pest, v.; fig. pest, v.; verderf; ondergang, m.; fam. guit, ondeugd; helleveeg; **— bovine**, runderpest, v.; **(la) — soit du coquin! la — (soit) le coquin!** de duivel hale dien schelm!; **(la) —!** int. verduiveld! **—ter**, v. n. fam. uitvaren, bulderen, razen, tieren.

Pesti‖fère, a. pestaanbrengend, verpestend; **—féré, ée**, a. door de pest besmet; m. et f. pestlijder, -lijderes; **—lence**, f. pest, pestilentie, v.; **—lent, ente**, a. aanstekend, besmettend, pestilent; **—lentiel, elle**, a. pestachtig; **—lentieux, euse**, a. fig. besmettend, kwaadaardig.

Pet (pr. pè), m. wind, poep, m.; **lâcher un —**, een wind laten; **— de nonne**, soort van licht gebakje.

Péta‖le, m. (gr. petalon; de petaô, je déploie, j'ouvre) bloem(kroon)blad; **—lé, ée**, a. met een of meer bloembladeren; **—loïde**, a. bloembladvormig.

Pétarade, f. salvo paardewinden; nutteloos geschiet.

Pétarasse, f. breeuwijzer.

Pétar‖d, m. springbus, v. poortbreker; zwermer, klapper, voetzoeker, m.; klapbus, v.; bij spoorwegen: knalsignaal; pop. achterste; schop voor het achterste; **—der**, v. a. met den klapper doen opspringen; met springbussen doen springen; **—dier**, m. springbussenmaker; springbusschutter.

Pétase, m. breedgerande reishoed, m.; gevleugelde hoed van Mercurius, m.

Pétau‖d, m. **la cour du roi —**, fam. plaats, waar iedereen meester wil zijn, waar alles in het wild loopt, v.; het huishouden van Jan Steen, het hofje van Jan Vlegel; **—dière**, f. fam. verwarde vergadering, v.; Poolsche landdag, m.

Pété‖chial, e, a. **fièvre —e**, vlekkoorts, v.; **—chies** (pr. chi), f. pl. koortsvlekken, v.

Pet-en-gueule, m. zeker gymnastisch spel.

Pet-en-l'air, m. zeker kort en sluitend huisjasje.

Péter, Peter, v. n. een' wind laten; fig. knappen, met een knal openspringen, klappen, een slag geven.

Péteur, Péteux, m. **euse,** f. windenlater, -laatster; fig. onfatsoenlijk mensch.

Pétil‖lant, ante, a. knetterend, krakend, knarsend of knersend; opborrelend, spelend (van wijn enz.); schitterend; vurig, levendig; dartel, moedwillig; **esprit —,** fonkelend vernuft; **feu —,** knetterend vuur; **—lement,** m. het knetteren, kraken, knarsen of knersen; schittering; opborreling; jeuking, v.; **—ler,** v. n. knetteren, kraken, knarsen of knersen; schitteren; koken, opborrelen; **— d'esprit,** tintelen van geest; **— dans les verres,** (van wijn) in de glazen schuimen, fonkelen; **— d'indignation,** van verontwaardiging tintelen; **— de joie,** van vreugde buiten zichzelven zijn; **il pétille de partir,** hij brandt van verlangen om te vertrekken.

Pétio‖le (pr. **ci**), m. bladsteel, m.; **—lé, e** (pr. **ci**), a. gesteeld.

Petiot, e, a. zeer klein.

Petit, ite, a. klein; gering, slecht, zwak; **à — mercier — panier,** men moet de tering naar de nering zetten; **— mot d'amitié,** vriendelijk woordje; **au — pied,** op kleine schaal; **—e guerre,** schijnoorlog, spiegelgevecht; **à — feu,** langzaam; **— nom,** voornaam; **en être aux —s soins avec qn.,** lief en voorkomend jegens iemand zijn; **ma —e femme,** wijfjelief; **ma —e mère,** moederlief; **—, e,** m. et f. de kleine; **les —s,** de kleinen (van gestalte); de onaanzienlijke lieden; **—,** m. jong (van een dier); fig. fam. **ses écus ont fait des —s,** zijn geld is aangegroeid; **en —,** in 't klein; **— à —,** langzamerhand.

Petit-aigle, m. klein-adelaar (papierformaat).

Petit-blanc, m. slechte witte wijn, m.; brandewijn, m.

Petit-crevé, m. verwijfde modegek, fat; pl. **des petits-crevés.**

Petit-cyprès (pr. è), m. citroenkruid.

Petite(-)bière, f. dun bier, scharrebier.

Petite-fille, f. kleindochter; pl. **des petites-filles.**

Petite-joubarbe, f. muurpeper, v.

Petitement, adv. gering, matiglijk, zuinig.

Petite-nièce, f. achternicht.

Petite-oie, f. fam. afval eener gans; ganzepeper, v.; in Molière's tijd: kleinigheden, tot den opschik behoorend, v.

Petite-orge, f. sabadil-, luiszaad.

Petites-Maisons, f. pl. weleer de naam van een krankzinnigengesticht te Parijs; krankzinnigengesticht.

Petitesse, f. kleinheid; kleinhartigheid, zwakheid, kleinmoedigheid; nederigheid, vernedering, v.

Petite(-)vérole, f. pokken, v.

Petit-fils, m. **Petite-fille,** f. kleinzoon, kleindochter.

Petit-gris, m. Noordsch eekhorentje; pels van dit dier, m.; pl. **des petits-gris.**

Petit-houx, m. muizendoorn, m.

Pétition, f. (lat. petitio; de petere, demander) verzoekschrift, smeekschrift; **— de principe,** het tot bewijs aanvoeren der zaak zelve, die bewezen worden moet, schijngrond, m.

Pétition‖naire, m. et f. steller, stelster, indiener, indienster van een verzoekschrift; **—nement,** m. het indienen van verzoekschriften; **—ner,** v. n. een verzoekschrift indienen.

Petitissime, a. allerkleinst.

Petit-Jésus, m. Fransch papierformaat.

Petit-lait, m. hui, wei, v.

Petit-maître, m. **Petite-maîtresse,** f. pronker, verwaande zot; pronkster; pl. **des petits-maîtres.**

Petit-métier, m. ijzerkoek, m., oblie, v.; pl. **des petits-métiers.**

Petit-neveu, m. neefs-, nichtszoon, achterneef; pl. **des petits-neveux.**

Pétitoire, a. smeekend, verlangend; m. verzoek om eene zaak in eigendom te verkrijgen.

Petit-pied, m. sponsachtig been in den hoef van 't paard; pl. **des petits-pieds,** gevogelte.

Petit-Poucet, m. Klein Duimpje.

Peton, m. fam. voetje.

Pétoncle, m. alikruik, hartdoublet, kammossel, v.

Pétra(s), m. fam. stijf en bekrompen mensch.

Pétreau, m. wild takje onder aan een boom.

Pétrée, a. f. steenachtig; **Arabie —,** steenachtig Arabië (eigenlijk naar de stad Petra).

Pétrel, m. stormvogel, m.

Pétreux, euse, a. steenhard.

Pétri, e, part. passé de pétrir et a. gekneed; fig. doorkneed; zie ook **Pétrir.**

Pétricherie, f. toestel tot de labberdaansvangst, m.

Pétricole, a. in rotsen zich ophoudend.

Pétri‖fiant, e, a. versteenend; **—fication,** f. (lat. petra, pierre; facere, faire) versteening, steenwording, v.; **—fier,** v. a. versteenen, in steen veranderen; **se —fier,** v. pr. in steen veranderen, versteenen.

Pétrin, m. (lat. pistrinum) baktrog, m.; fig. **être dans le —,** in de klem, in verlegenheid zitten.

Pétrir, v. a. kneden; (leem enz.) treden; fig. **tout pétri de malice, d'orgueil,** vol van boosheid, trots.

Pétris‖sable, a. kneedbaar; **—sage,** m. het kneden; de kneding, v.; **—seur,** m. kneder.

Pétro‖le, m. steenolie, bergolie, v. petroleum; **—ler,** v. a. met petroleum in brand steken; **—lerie,** f. petroleummijn, -put; **—lette,** f. petroleumfiets, v.; **—leur,** m. **euse,** f. brandstichter, brandstichtster met petroleum (Commune te Parijs in '71); **—lifère,** a. petroleum houdend; **—silex,** m. rots- of bergkiezel.

Petto (in), in gedachten, in 't hart, in 't geheim, in petto.

Pétu‖lamment, adv. op uitgelatene, dartele wijze; **—lance,** f. dartelheid, uitgelatenheid, balddadigheid, v.; **—lant, ante,** a. (lat. petulans) dartel, brooddronken, uitgelaten.

†**Pétu‖n,** m. fam. (slechte) tabak, m.; †**—ner,** v. n. fam. tabak rooken.

Pétunia, m. Amerikaansche nachtschade, v.

Pétunsé, Pétunzé, m. (mot chinois) wit veldspaath (voor de porceleinfabricatie).

Peu, adv. (lat. paulum) weinig; **— à —,** adv. langzamerhand; voor en na; **— de chose,** weinig; **un —,** adv. een weinig; **dans —, sous —,** adv. binnen kort; **à — près,** adv. bijna, omtrent; **quelque —,** een weinig, eenigszins; **— souvent,** zelden; **tant soit —,** een weinig, een weinigje; **pour — que,** als slechts een weinig, als men slechts eenigszins; **le —,** m. het weinige.

Peulvan, zie **Pelvan.**

Peu‖plade, f. volkplanting, v. kolonie; volksstam, m.; vischbroed, pootvisch; **—ple,** m. (lat. populus) volk, natie, v.; gemeen volk; vijver-

visch, m.; **—plé, ée,** a. bevolkt, volkrijk; **—plement,** m. bevolking, v. (van een duiventil, vischvijver of diergaarde); **—pler,** v. a. bevolken; een vijver met pootvisch voorzien; v. n. voorttelen, vermenigvuldigen.

Peupleraie, f. populierplantsoen.

Peuplier, m. (lat. populus) populierboom, m.

Peur, f. (lat. pavor; de paveo, je tremble) vrees; bezorgdheid, v.; kommer, m.; **de — de, de,** conj. uit vrees van; **de — que,** conj. uit vrees dat, opdat niet; **n'avoir que la —, en être quitte pour la —,** er met den schrik afkomen; **avoir —,** bang, bevreesd zijn; **à faire —,** loc. adv. overmatig, in den hoogsten graad; **il est laid à faire —,** hij is afzichtelijk leelijk; **j'ai — pour lui,** ik ben bezorgd voor hem.

Peureu‖sement, adv. op vreesachtige wijze; **—reux, euse,** a. vreesachtig; schichtig, schuw.

Peut-être, adv. misschien, wellicht; —, m. **le — de Rabelais, le grand —,** hetgeen na den dood komt.

Phaéton, m. soort van licht rijtuig.

Phagédénique, a. invretend.

Phalan‖ge, f. (lat. phalanx) phalanx, vierkante hoop Grieksch voetvolk, zwaar gewapend, en bestaande uit 4 tot 16 duizend man, m.; vingerlid, teenlid; gemeente, gild (in Fourier's stelsel); **—ger,** m. buidelrat, v.; koeskoes, m.; **—gite,** m. soldaat tot een phalanx behoorend.

Phalan‖stère, m. (rad. phalange) phalansterion, phalanxkazerne, samenwoning van 400 huisgezinnen, v. (in Fourier's stelsel); **—stérien, ienne,** a. tot het phalansterion behoorend; **le système —,** het stelsel van Fourier; —, m. et f. bewoner, bewoonster van een phalansterion.

Phalaris, m. glansgras, kanariezaad, phalaris.

Phalène, m. et f. (gr. phalaina) nachtvlinder, m.; nachtkapel, v.

Phallus, m. phallos, phallus, afbeelding van 't mannelijk lid, als zinnebeeld der teelkracht van de natuur.

Phanérogame, a. met duidelijk zichtbare bevruchtingsorganen.

Pharao‖n, m. pharaospel, farospel; **—nique,** a. tot de Egyptische Pharao's behoorend.

Phare, m. (gr. Pharos, nom propre d'une île près d'Alexandrie, où l'on avait établi une tour surmontée d'un foyer lumineux) vuurbaak, v.; vuurtoren, lichttoren, m.; **le — de Messine,** de straat van Messina; **— d'église,** kerkkandelaar; —, mast met raas en zeilen.

Phari‖saïque, a. schijnheilig, Farizeesch; **—saïsme,** m. Farizeesche leer, v.; fig. huichelarij, v.; **—sien,** m. Farizeër.

Pharma‖ceutique, f. artsenijbereidkunst, v.; —, a. pharmaceutisch, artsenijbereidkundig, apothekers...; **—cie,** f. (gr. pharmakon, remède) geneesmiddelkunde, artsenijbereidkunde, v.; apotheek, v.; **—cien,** m. apotheker; **—cochymie,** f. gedeelte der scheikunde, dat de bereiding der artsenijen betreft; **—cologie,** f. wetenschap der artsenijbereiding, v.; **—copée,** f. (gr. pharmakopoiia, de pharmakon, remède et poiein, faire) handboek der apothekers; **—copole,** m. artsenij-verkooper, pillendraaier (minachtend of schertsend).

Pharyn‖gien, ienne, a. den pharynx of het slokdarmshoofd betreffend; **—gite,** f. ontsteking van den pharynx of 't slokdarmshoofd, v.; **—golaryngite,** f. ontsteking van 't slokdarmshoofd en keelgat, v.

Pharynx, m. (gr. pharunx) opening van den slokdarm, v.

Phase, f. schijngestalte der maan en planeten, v.; fig. verandering, afwisseling, v.

Phaséole, f. dwergboon, v.

Phébé, f. de maan, de maangodin, v.

Phébus (pr. **buce**), m. zon, v. Phebus; fig. hoogdravende en onnatuurlijke stijl, m.

Phénicien, ienne, a. Phenicisch; m. et f. Phenicië, Phenicische vrouw.

Phénicoptère, m. flamingo, zekere roodkleurige vogel, m.

Phéni‖que, a. **acide —,** phenisch zuur, phenol; **—qué, ée,** a. phenol bevattend.

Phénix, m. de vogel Phenix; fig. uitstekend persoon, eenig in zijn soort.

Phénol, m. phenol, phenisch zuur.

Phénoménal, e, a. op een verschijnsel gelijkend; fig. vreemd, wonderbaar.

Phénomène, m. (gr. phainomai, j'apparais) verschijnsel, uitwerking der natuur, v.; wonder, wonderkind.

Phil, Philo, voorvoegsel, in samenst.: minnend, lievend.

Philandre, m. buidelrat, v., buideldier.

Philantro‖pe, m. (gr. philos, ami; anthrôpos, homme) menschenvriend; **—pie,** f. menschenliefde, v.; **—pique,** a. menschlievend.

Philaté‖lie, f. (gr. philos, ami; ateleia, immunité, affranchissement) het postzegelverzamelen; **—liste,** m. postzegelverzamelaar.

Philautie, f. eigenliefde, v.

Philharmonique, a. (gr. philos, ami, et harmonique) muzieklievend; m. muziekliefhebber; **société —,** toonkunstlievend gezelschap.

Phil‖hellène, a. (gr. philos, ami) Griekenlievend; a. Griekenlievend man; **—hellénisme,** m. Griekenliefde, v.

Philippine, f. philippine, v.

Philippique, f. (gr. philippikos, discours de Démosthène contre Philippe de Macédoine) fig. scherpe, hekeling, schimprede, v.

Philistin, m. niet-studeerende, burgerman, ploert; **— du dimanche,** zondagsheer.

Philodoxe, m. et f. eigenwijze, m. en v.

Philolo‖gie, f. (gr. philos, ami; logos, discours) taalkunde, taalwetenschap, taalgeleerdheid, v.; **—gique,** a. taalkundig, philologisch; **—giquement,** adv. op taalwetenschappelijke wijze; **—gue,** m. taalkundige, taalgeleerde, philoloog.

Philomatique, a. leergierig, weetgierig.

Philomèle, f. dichterlijk: nachtegaal, m., filomeel, v.

Philoso‖phale, a. f. **pierre —,** steen der wijzen, m.; **—phe,** m. (gr. philos, ami; sophia, sagesse) wijsgeer, philosoof, beoefenaar der philosophie; leerling der hoogste klasse van een Fr. gymnasium; —, a. wijsgeerig, philosophisch; **—pher,** v. n. van de wijsbegeerte spreken, philosopheeren; spitsvondig redeneeren; **—phie,** f. wijsbegeerte, philosophie, v.; hoogste klasse van een gymnasium; **—phique,** a. wijsgeerig, philosophisch; **—phiquement,** adv. wijsgeerig, op philosophische wijze; **—phisme,** m. schijnphilosophie, v.; **—phiste,** m. schijn- of gewaande philosoof.

Philotechnique (pr. **tèk**), a. kunstlievend, kunstbevorderend, philotechnisch.

Philtre, m. (gr. philtron; de phileô, j'aime) liefdedrank, tooverdrank, m.

Phimosis, m. vernauwing van de voorhuid, phimosis, v.

Phiole, zie **Fiole.**

Phlébite, f. bloedaderontsteking, v.

Phléboto‖me, m. laatlancet, lancet om een ader te openen, om ader te laten; **—mie,** f. kunst van aderlaten, v.; **—miser,** v. a. aderlaten; **—miste,** m. voorstander van 't aderlaten.

Phlegmagogue, a. et m. slijmafdrijvend (middel).

Phlegma‖sie, f. ontsteking, v.; **—tique,** a. slijmerig; fig. gevoelloos, onverschillig; zie **Flegmatique.**

Phlegme, zie **Flegme,** enz.

Phlegmon, zie **Flegmon,** enz.

Phlegmoneux, zie **Flegmoneux.**

Phlogisti‖que, m. (gr. phlogistikos, qui brûle) phlogiston (aangenomen stof, wier scheiding van 't lichaam de verbranding was); **—quer,** v. a. met phlogiston verbinden.

Phlogo‖se, f. ontsteking, v.; **—ser,** v. a. licht ontsteken.

Phlomide, f. wild wollekruid, viltkruid.

Phlyctène, f. hitteblaasje, waterblaasje.

Phlox, m. vlambloem, v.

Phocas, m. zie **Phoque.**

Phocéen, enne, a. van of uit Phocæa.

Phocène, f. dolfijn, m. zeevarken.

Phocidien, ienne, a. van of uit Phocis.

Phœnicure (pr. **fé**), m. bastaardnachtegaal met rooden staart, m.

Pholade, f. boorschelp, v.; kleine mosselvisch, m.

Pho‖nateur, a. **appareil —,** gezamenlijke stemorganen; **—nétique,** a. (gr. phônê, voix) de stem of het geluid betreffend; f. geluidleer, klankleer, phonetiek, v.; **—nétiquement,** adv. op phonetische wijze; **—nique,** a. den klank betreffend; f. geluidleer, klankleer, v.; **—nogramme,** m. telephoonbericht; **—nographe,** m. phonograaf, v.; **—nolithe,** m. klanksteen, m.; **—nomètre,** m. klankmeter, m.

Phoque, m. (lat. phoca) zeekalf; rob, zeehond, m.

Phormion, Phormione, m. Nieuwzeelandsch vlas.

Phos‖phate, m. (rad. phosphore) phosphorzuurzout; **—phaté, e,** a. met phosphorzuur, verbonden; **—phite,** m. phosphorig zuurzout; **—phocarburé, ée,** a. met phosphor en koolstof verbonden; **—phore,** m. (gr. phôs, lumière; phoros, qui porte) phosphorus; **—phoré, ée,** a. phosphorhoudend; **—phorescence,** f. lichtuitstraling, lichting, v.; **la — de la mer,** het lichten der zee; **—phorescent, e,** a. **—phoreux, euse,** a. door den phosphorus voortgebracht; **acide —,** phosphorigzuur; **—phorique,** a. phosphorisch; zelflichtend, lichtuitstralend; **briquet —,** chemisch vuurtuig; **acide —,** phosphorzuur; **—phure,** f. phosphorhoudende zelfstandigheid, v.

Photoglyptie, f. lichtgraveerkunst, v.

Photogra‖phe, m. photograaf; **—phie,** f. (gr. phôs, phôtos, lumiere; grâpho, je trace) photographie, v.; **—phier,** v. a. photographeeren; fig. getrouw schilderen; **—phique,** a. photographisch; **—phiquement,** adv. op photographische wijze.

Photo‖gravure, f. (gr. phôs, phôtos, lumière) door photographie gemaakte gravure, v.; **—lithographie,** f. overbrenging van de photographie op den lithographischen steen; **—logie,** f. leer van het licht, lichtleer, v.; **—mètre,** m. lichtmeter, m.; **—métrie,** f. lichtmeting, lichtmeetkunst, v.; **—micographie,** f. kunst om door het licht microscopische waarnemingen te doen, v.; **—peinture,** f. lichtschilderkunst, v.; **—phobe,** a. lichtschuw; **—phobie,** f. lichtschuwheid, v.; **—sphère,** m. lichtsfeer der zon, v.; **—typie,** f. lichtdruk, m.; **—typique,** a. **planches —s,** lichtdrukken; **—typographie,** f. het photographeeren van een afgedrukten drukvorm.

Phra‖se, f. (gr. phrasis; de phrazô, je parle) zin, m. spreekwijs, zegswijze, v.; **faiseur de —s,** mooiprater; **faire des —s,** mooi spreken en niets zeggen; **— faite,** geijkte zegswijze; **— musicale,** muzikale zin; **—séologie,** f. leer van den volzin, v.; zinbouw, m.; **—séologique,** a. den zinbouw betreffend; **accent —,** nadruk in den zin; **—ser,** v. a. de deelen van een volzin bij 't lezen duidelijk laten uitkomen; **— la musique,** muziek duidelijk lezen, zingen; —, v. n. korte zinnen maken; met de goede uitdrukking zingen; eene gemaakte sierlijkheid in het spreken of schrijven aannemen; **—seur,** m. **euse,** f. et **—sier,** m. **ière,** f. maker, maakster van mooie, nietszeggende zinnen, phrasenmaker, -maakster.

Phrénésie, zie **Frénésie.**

Phrénique, a. het middenrif betreffend.

Phrénolo‖gie, f. (gr. phrên, esprit; logos, discours) schedelleer, v.; **—gique,** a. tot de schedelleer behoorend; **—giquement,** adv. op phrenologische wijze; **—giste** ou **—gue,** m. beoefenaar der schedelleer.

Phrygane, f. watermot, lentevlieg, v.

Phrygien, ienne, a. Phrygisch; **bonnet —,** roode muts als zinnebeeld der vrijheid.

Phtiriasis, m. luisziekte, v.

Phthi‖sie, f. tering, longziekte, v.; **—siologie,** f. verhandeling over de tering, v.; **—sique,** a. teringachtig; m. et f. teringlijder, -lijderes.

Phylactère, m. gedenkcedel, tephillim der Joden, v.; tooverteeken, talisman.

Phyllite, m. versteend plantenblad.

Phyllo‖xéra, m. (gr. phullon, feuille; xeros, sec) wijngaardluis, v.; **—xéré, e,** a. door de wijngaardluis aangetast.

Physale, m. vinvisch, soort van walvisch, m.

Physétère, m. potvisch, m.

Physicien, m. natuurkenner, natuurkundige, physicus.

Physico-mathématique, a. natuurkundig met wiskundige berekening.

Physiocra‖te, m. physiocraat; **—tie,** f. leer der physiocraten (die den grond als de eenige bron van rijkdom beschouwen); **—tique,** a. physiocratisch.

Physiognomo‖nie, f. (gr. phusis, nature; gnômôn, qui connaît) gezicht-, gelaatkunde, v.; **—nique,** a. physiognomonisch.

Physiogra‖phe, m. natuurbeschrijver; **—phie,** f. natuurbeschrijving, v.

Physiolo‖gie, f. physiologie, v.; **—gique,** a. physiologisch; **—giste,** m. physioloog.

Physiono‖mie, f. (gr. phusis, nature; nomos, loi) uitzicht, gelaat, gezicht, gedaante; gelaatkunde, physionomie, v.; **—miste,** m. gelaatkenner, physionomist.

Physi‖que, f. (gr. phusikê; de phusis, nature) natuurkunde, natuurleer, v. physica; a. lichamelijk, natuurlijk; natuurkundig, physisch; **sciences —s,** natuurkundige wetenschappen, v.; **—que,** m. natuurlijke gesteldheid, v.; lichaamsgestel, het lichamelijke; **—quement,** adv. op natuurlijke wijze, natuurkundig; lichamelijk.

Phyto‖graphe, m. (gr. phuton, plante) plantenbeschrijver; **—graphie,** f. plantenbeschrijving, v.; **—laque,** m. kermes- of scharlakenbezie, v.; **—logie,** f. plantenleer, v.; **—lo-**

giste, m. plantkundige; **—phages,** m. pl. planteneters (soort kevers).

Piaculaire, a. verzoenend.

Piaffe, f. fam. opgeblazenheid, zwetserij, v.; pronk, m. praal, v.; **—fer,** v. n. fam. zwetsen, pralen, pronken; een' trotschen of moedigen gang hebben, fier stappen (van paarden sprekend); **—feur,** a. m. **cheval —,** paard, dat een' trotschen of moedigen gang heeft, dat fier stapt.

Piail‖lard, arde, a. krijschend, schreeuwend; m. et f. schreeuwer, schreeuwster; **—ler,** v. n. fam. schreeuwen, schreien, huilen; **—lerie,** f. fam. geschreeuw, gehuil; **—leur, m. euse,** f. schreeuwer, huiler; schreeuwster, huilster.

Pian, m. frambozenuitslag, m.

Piane-Piane, adv. langzaam, zachtjes.

Pianino, m. pianino, v.

Pianissimo, adv. zeer zacht of stil.

Pianiste, m. et f. pianospeler; pianospeelster.

Piano, adv. (ital. piano, doucement) zachtjes, piano; **—,** m. piano, v.; **— à queue,** vleugel (piano); **— droit,** pianino, v.; **— de concert,** concertvleugel; **toucher du —,** piano spelen.

Piano‖ter, v. n. op de piano rammelen; **—teur, m. euse,** f. rammelaar, rammelaarster op de piano.

Piarder, v. n. mest mengen.

Piast(e), m. oude echte Pool.

Piastre, f. (esp. piastra) piaster, v. soort van Spaansche of Turksche zilvermunt.

Piat, m. jonge ekster, v.

Piau‖lard, e, a. schreeuwend, krijtend, krijschend; **—lement,** m. gepiep (van kuikens); gekrijt, geschreeuw (van jonge kinderen); **—ler,** v. n. fam. weenen, huilen; piepen als de kiekens of kuikens.

Pibroch, m. Schotsche doedelzak, m.

Pic, m. stootijzer, pook, m. houweel; bergspits, bergtop; pic (term van het piketspel); **à —,** adv. rechtstandig, loodrecht; **—,** m. (lat. picus), specht, m.; **— de muraille,** muurspecht.

Pica, m. belustheid, v. of verkeerde eetlust, m. (van zwangere vrouwen enz.).

Picadil, m. haardglas; te dik vloeiend glas.

Picador, m. met een lans gewapend kampvechter te paard bij stierengevechten.

Picaillon, m. kleine Savooische koperen munt, v.; pop. duiten, centen.

Picamare, f. teerbitter.

Picard, e, a. Picardisch; m. et f. Picardiër, Picardische vrouw.

Picardant, m. zekere muskaatwijn, m.

Picaresque, a. (esp. picaro, vaurien) **pièce —,** tooneelstuk, roman, waarin de held een gauwdief is; **roman —,** schelmenroman.

Picaut, m. jonge kalkoen, m.

Picav(e)ret, m. vlasvink, m.

Picciniste, m. aanhanger van den Italiaanschen componist Piccini.

Picé, ée, a. eksterachtig.

Picéa, m. Noordsche den, m.

Pichenette, f. zie **Chiquenaude.**

Pichet, Picher, Piché, m. wijnkan der wijnkoopers, v.

Picho‖lin, m. soort olijfboom, m.; **—line,** f. olijven ingemaakt op de wijze van den Italiaan Picholini.

Pic-maçon, m. spechtmees, v.

Pic-mars (pr. **arce**), m. zwarte specht, m.

Pickpocket, m. (mot angl.) zakkenroller.

Picolet, m. krammetje in een slot.

Picon, m. afval, uitschot van fijne wol.

Pico‖rée, f. strooping, vrijbuiterij, v.; het stelen van ooft; het inzamelen van honig door de bijen; **—rer,** v. n. et a. stroopen, vrijbuiten; honig inzamelen; ooft stelen; voedsel zoeken; **—reur,** houtdief; strooper; letterdief.

Pico‖t, m. stomp, v. of uitstek (van een boom); omoog buiten aan het kantwerk; splinter, m. (van hout); **—tage,** m. het pikken der vruchten door vogels; **—té, ée,** a. pokdalig, van de pokken geschonden; **—tement,** m. prikkeling of steking (in de huid), v.; **—ter,** v. a. prikkelen, steken, bijten; met den bek pikken (van vogels sprekend); fig. tergen, sarren; **se —,** v. pr. elkander plagen of sarren; **—terie,** f. kleine twist, m.; oneenigheid, terging, v.; **—teux,** m. visschersvaartuig met een fok en twee vierkante zeilen; **—tin,** m. maatje haver; fig. eten; **gagner son —,** zijn eten verdienen; **—ture,** f. aangepikte, aangestoken plek, v. (in vruchten).

Picpouille ou **Picpoule,** f. donkere Zuid-Fransche druivensoort, v.

Pi‖crate, m. (gr. pikros, amer) picrinezuurzout; **—crine,** f. picrine, v. (bittere stof van het roode vingerhoedskruid); **—crique,** a. **acide —,** bitterzuur.

Picrochole, a. zwartgallig, bittergallig.

Picton, m. pop. zure wijn, m.; **—ner,** v. n. pop. pimpelen.

Pictural, e, a. (lat. pictura, peinture) op de schilderkunst betrekking hebbend.

Pie, f. (lat. pica) ekster, m.; **fromage à la —,** witte kaas, v.; **trouver la — au nid,** vinden hetgeen men zoekt; **jaser comme une — borgne,** klappen als een ekster, zonder ophouden snateren; **cheval —,** bont paard; **— bai,** bruinbont.

Pie, a. (lat. pius) f. **œuvre —,** godvruchtig werk, liefdadige stichting, v.

†**Pièça,** adv. sinds lang.

Pièce, f. stuk; tooneelstuk; deel; lap; borstlap der vrouwen, m.; stuk geschut; stuk (van het schaakspel); fig. poets, v. trek, m.; **— à tiroir(s), — épisodique,** omsamenhangend, uit te veel zelfstandige tooneelen bestaand stuk; **jouer, faire — à qn.,** iemand een poets bakken; **— d'estomac,** borstlap; **— d'écriture,** schoonschrift; **— de cinq francs,** vijffrankstuk; **être près de ses —s,** slecht bij kas zijn; **—s jointes,** bijlagen; **emporter la —,** met bitterheid spotten of schimpen; **fine —,** fam. doortrapte vent, looze vos, m.; **méchante —,** fam. ondeugend, slecht mensch; **bonne —,** heks; **— d'eau,** waterkom, v.; **donner la —,** eene fooi geven; pl. **appartement de deux —s,** woning met twee vertrekken, v.; **mettre en —s,** fig. et fam. lasteren, geweldig kwaad spreken, duchtig havenen; **tailler en —s,** geheel verslaan, in de pan hakken; **— de rapport,** ingelegd schrijnwerk; **dormir tout d'une —,** achtereen slapen; **tout d'une —,** uit één stuk; stijf, onbuigzaam; **boucher un trou avec une —,** een gat met een' lap stoppen; **accommoder qn. de toutes —s,** iemand duchtig afrossen; **donner, rendre à qn. la monnaie de sa —,** iemand klein geld voor een stuk geld geven; fig. iem. met gelijke munt betalen.

Piécette, f. peseta, kleine Spaansche munt van een frank ongeveer.

Pied, m. (lat. pedem) voet, m.; poot, m.; **— plat, plat —,** platvoet; fig. man van lage afkomst; **coup de —,** schop; **il ne se mouche pas du —, du coude,** hij is lang niet dom; hij laat zich de kaas niet van 't brood eten;

fig. **en —**, in werkelijken of actieven dienst; **être mis en —**, aangesteld worden; **sur —**, rechtop; wakker; genezen; op de been (van troepen); **avoir bon —, bon œil**, nog flink en gezond zijn; **il y a —**, men voelt grond; **prendre —**, grond voelen; fig. vasten voet krijgen; **cela n'a ni —s ni tête**, dat is klinkklare onzin; fig. **aller du même —**, gelijken tred houden; **lâcher le —, faire haut le —**, zich wegpakken, de vlucht nemen; **faire le — de grue**, lang staan schilderen of wachten; **mettre — à terre**, afstappen; **— du montoir**, stijgbeugelbeen; **— hors du montoir**, rechter voorbeen (van een paard); **valet de —**, lakei, voetknecht; **— d'œillet**, anjelierstengel, anjelierplant; **— de vigne**, wijnstok; **— du lit**, voeteneinde; **avoir un — de rouge sur le visage**, zwaar geblanket zijn; **au petit —**, in 't klein; **réduire au petit —**, verkleinen, beperken; **être sur un (sur le) bon —**, eene eervolle betrekking hebben; **se mettre sur le — de faire qch.**, zich de vrijheid veroorloven iets te doen; **sur ce —, sur le — où sont les choses**, zooals de zaken nu staan; **— bot**, mismaakte voet, horrelvoet; **au — de la lettre**, letterlijk; adv. **à —**, te voet; **— à —**, langzamerhand; voorzichtig; **à — sec**, droogvoets; **peindre qn. en —**, iem. ten voeten uit schilderen.

Pied-à-terre, m. optrek, klein verblijf; pl. **des pied-à-terre.**

Pied-bleu, m. loteling **(conscrit)**; pl. **des pieds-bleus.**

Pied-bot, m. stompvoet, horrelvoet, m.; pl. **des pieds-bots.**

Pied-botė, ée, a. horrelvoetig, met een horrelvoet.

Pied-canne, m. schilder-, veldstoel, m.; pl. **des pieds-cannes.**

Pied-d'alouette, m. ridderspoor, v.; pl. **des pieds-d'alouette.**

Pied-de-banc, m. naar buiten gekromd been; pop. sergeant; pl. **des pieds-de-banc.**

Pied-de-biche, m. koevoet, m. (werktuig); klauwhamer, breekijzer; pl. **des pieds-de-biche.**

Pied-de-chat, m. tweehuizig roerkruid; pl. **des pieds-de-chat.**

Pied-de-cheval, m. alpen-pestwortel, m.; pl. **des pieds-de-cheval.**

Pied-de-chèvre, m. koevoet, m.; kraan, bok, m.; witte engelwortel, m., witte angelica, v.; pl. **des pieds-de-chèvre.**

Pied-de-coq, m. hanepoot (zeker gras).

Pied-de-griffon, m. stinkend nieskruid.

Pied-de-lièvre, m. hazepootje (plant).

Pied-de-lion, m. gemeene leeuweklauw, m.

Pied-de-loup, m. gemeene wolfspoot, waterandoren, m.

Pied(-)de(-)mouche, m. verwijzingsteeken; **pieds(-)de(-)mouche**, pl. hanepooten, krabbelschrift; fig. kleinigheden.

Pied-de-poule, m. kruipende boterbloem, v.

Pied-droit, m. verticale muur, m.; pl. **des pieds-droits.**

Piédestal, m. voet eener zuil, m.; voetstuk.

Pied-fort, m. proefslag, m. proefmunt, v.; pl. **des pieds-forts.**

Piédouche, m. voet, waarop een borstbeeld rust, m.

Piège, m. (lat. pedica, entrave) val, v. strik, knip, m.; **tomber dans le —**, in de val loopen.

Pie-grièche, f. grauwe ekster; klapekster, v.; fam. twistzieke vrouw, helleveeg; pl. **des pies-grièches.**

Pie-mère, f. onderste hersenvliesje; pl. **des pies-mères.**

Piémontais, e, a. van of uit Piémont; m. et f. Piemontees, Piemonteesche vrouw.

Pierraille, f. (rad. pierre) puin; kiezel, m. kiezelsteentjes.

Pier‖re, f. (lat. petra) steen, m.; **l'âge de la —**, het steentijdperk; **— qui roule n'amasse pas de mousse**, twaalf ambachten, dertien ongelukken; fig. **être comme une —**, verstommen; **— à papier**, papierdrukker, m.; **tailleur de —**, steenhouwer; **— d'achoppement, — de scandale**, steen des aanstoots, m.; **opérer qn. de la —**, iem. van den steen snijden; **— à chaux**, kalksteen, m.; **— à plâtre**, gipssteen, m.; **— meulière**, molensteen, m.; **— à aiguiser**, slijpsteen, m.; **— ponce**, puimsteen, m.; **— de touche**, toetssteen, m.; **— fondamentale**, grondsteen, m.; **— angulaire**, hoeksteen, m.; **— infernale**, helsche steen, m.; **— philosophale**, steen der wijzen, m.; kunst om goud te maken, enz., v.; **geler à — fendre**, fam. hard vriezen; **jeter la — à qn.**, fam. het op iemand gemunt hebben; prov. **faire d'une — deux coups**, fam. twee vliegen in één klap slaan; **— à feu, à fusil**, vuursteen; **—s précieuses**, edele steenen, edelgesteenten (robijn, smaragd, saphier enz.); **—s fines**, half-edelsteenen (agaat, onyx, enz.); **— de Samos**, bloedsteen; **—rée**, f. onderaardsche steenen waterleiding, v.; **—ries**, f. edele gesteenten, juweelen; **—rette**, f. steentje; **—reux, euse**, a. steenachtig, vol steenen; **—reuse**, f. straathoer; **—rier**, m. steenstuk (mortier om met steenen kogels te schieten); draaibas, m; **—rerie**, f. steengroeve, v.

Pierrot, m. huismusch, v.; piero, pierrot, de telkens gefopte hansworst in 't ballet.

Pierrures, f. pl. bochtige knobbels onder aan de horens van een hert, m.

Piété, f. vroomheid, godvreezendheid, v.; **— filiale**, kinderlijke liefde, v.; **mont de —**, bank van leening, v.

Piéter, v. n. voet bij stek of aan de meet houden (in de kegelbaan); gaan, loopen (van vogels); **—**, v. a. diepgangsmerken op den voor- en achtersteven afzetten; **— le gazon**, het gras tot op den grond afsnijden; **se —**, v. pr. zich schrap zetten, vast op de voeten gaan staan.

Piétin, m. klauwzeer.

Piéti‖nement, m. getrappel, hoefgetrappel; **—ner**, v. n. met de voeten, stampen, stampvoeten, trippelen; v. a. vertrappen, vertreden.

Piétis‖me, m. piëtisterij, v.; **—te**, m. et f. piëtist.

Piéton, m. **onne**, f. voetganger, voetgangster; brievenbesteller.

Piétonner, v. n. te voet gaan, voeteeren.

Piè‖tre, a. f. (lat. pedestris, piéton, misérable) armzalig, ellendig; **un — habit; —trement**, adv. fam. op armzalige, ellendige wijze; **—trerie**, f. fam. slechte, ellendige zaak, v.

Piette, f. witte non, duikergans, v.

Pieu, m. (lat. palus) paal, staak, m.; **rang de —x**, paalwerk.

Pieusement, adv. op godvruchtige, vrome wijze; **croire —**, te goeder trouw, blindelings gelooven.

Pieuvre, f. (lat. polypus, poulpe) achtarmige inktvisch, kraken, m. (zeker zeegedrocht).

Pieux, euse, a. (lat. pius) vroom, godvruchtig.

Piézomètre, m. (gr. piezein, presser; metron, mesure) piëzometer, m. (tot meting van de samenpersbaarheid der vloeistoffen).

Pif, m. groote neus, m.

Piffard, m. iem. met een grooten neus.

Pifferaro (pr. fé), m. rondtrekkend Italiaansch muzikantje; pl. **des pifferari.**

Piffre, m. **esse,** f. fam. dikzak, dikbuik; — **à capuchon,** sluierduif; — **casqué,** helmduif.

Piffrer (se), v. pr. zich diketen.

Pigeon, m. (lat. pipio) duif, v.; fig. fam. duifje; fig. —, spion der politie (die deel moet nemen aan een complot); onnoozele hals; **plumer un —,** den vogel plukken, iem. afzetten; — **vole!** alle vogels vliegen! (kinderspel); — **voyageur, — messager,** postduif; **une paire de —s,** een paar (gebraden) duiven; **un couple de —s,** een paar, koppel duiven (om te paren).

Pigeon‖neau, m. jonge duif, v.; **—ner,** v. n. de pleisterkalk uit de hand en de truffel opdragen; de schoorsteenpijpen boven het dak ophalen; **—nier,** m. duivenhok, duivenslag.

Pigmée, m. zie **Pygmée.**

Pigment, m. (lat. pigmentum, matière colorante) pigment (zekere kleurstof).

Pi‖gne, f. pijnappel, m.; goud- of zilverkoek, m. (die overblijft bij de amalgamatie na verdamping van 't kwik).

Pignocher, v. n. fam. kieskauwen, zonder eetlust eten; voorzichtig schilderen.

Pigno‖n, m. (lat. pinus, pin) kern van den pijnappel, v.; —, m. (lat. pinna, créneau) bovengevel, m. kap (van een huis), v.; **avoir — sur rue,** een eigen huis hebben; —, rondsel, werk, al hetgeen men uit den hennep hekelt; tandrad, invallend rad; **—nné, e,** a. trapvormig gegeveld.

Pignoratif, ive, a. (lat. pignus, gage) op pand berustend; **contrat —,** pandverdrag.

Pigou, m, steker of insteker (soort van kandelaar op schepen), m.

Pigoulière, f. pikboot, met gemetseld fornuis, v.; pikhaard, m.

Pilage, m. het stampen.

Pilaire, a. (lat. pilus, poil) het lijfhaar betreffend.

Pilastre, m. (lat. pila, pile) muurpijler, muurpilaar, m.; vierkante zuil, v. of pilaar, m.

Pilau, m. rijst in vleeschnat gekookt, v. (Turksch gerecht).

Pile, f. stapel, hoop, m.; brugpijler, pijler, m.; electrische kolom, v.; muntzijde van een geldstuk, v.; steen eener kwets (soort van pruim), m.; stamptrog van den papiermaker, m.; **mettre en —,** in lagen leggen; — **Voltaïque,** Voltasche kolom; **jouer — ou face,** kruis of munt spelen; fig. **à — ou face,** op goed geluk af; pop. **donner, flanquer, foutre une — à qn.,** iem. afranselen.

Piler, v. a. (lat. pilare) in stukken stooten, stampen, verbrijzelen; —, v. n. fig. fam. lustig eten.

Pilet, m. pijlstaarteend, v.

Pilette, f. wolstamper, m. (werktuig om wol te kaarden).

Pileur, m. fam. stamper; fam. sterke eter, vraat.

Pileux, euse, a. (lat. pilosus) harig, haar...

Pilier, m. zuil, v. pilaar, stijl; schandpaal; stalboom, m.; pl. rijschoolpalen, tusschen welke 't paard gedresseerd wordt; fig. steunpilaar, m.; fig. fam. — **de cabaret etc.,** kroeglooper, dronkaard; **—s de bittes,** spenen van de betings, v.

Pil‖lage, m. roof, m. plundering; **—lard, arde,** a. roofzuchtig, diefachtig; **—lard,** m. **arde,** f. plunderaar, plunderaarster.

Pille, Pille! zie **Piller.**

Pil‖ler, v. a. (lat. pilare) plunderen, stelen, rooven; aanvallen (van honden sprekend); **pille, pille!** pak aan! pak ze! (tot honden); **—lerie,** f. knevelarij, dieverij, v.; **—leur,** m. plunderaar, knevelaar, afzetter; letterdief.

Pillulaire, zie **Pilulaire.**

Piloir, m. stamper der zeemtouwers, m.

Pilo‖n, m. (rad. piler) stamper (in een vijzel), m.; stamper, m. (der papiermolens, enz.); fig. **mettre un livre au —,** een boek tot scheurpapier maken; —, kleine steilte, steilachtige kust, v.; **—(n)nage,** m. het stampen der wol; het omroeren der gesmolten glasstof; **—(n)ner,** v. a. met den stamper stooten; de wol in potaschloog omroeren om er het vet af te krijgen; het gesmolten glas omroeren.

Pilori, m. schandpaal, pranger, m.; kaak, v.; **—rier,** v. a. aan de kaak zetten.

Piloris (pr. **rice**), m. muskusrat, v.

Piloselle, f. muizenoor (zekere plant).

Pilosité, f. behaardheid, v.

Pilo‖t, m. grondpaal, m.; **—tage,** m. hei- of paalwerk; het loodsen van een schip in of uit eene haven, stuurmanskunst, v.; **—te,** m. stuurman, loods; fig. gids; atlas met zee- en kustkaarten, m.; loodsmannetje, loodsvischje; **— major,** commissaris van 't loodswezen; **bateau —,** loodskotter; **—ter,** v. a. et n. heien, palen inslaan; in- en uitloodsen (een schip); fig. rondvoeren, tot gids dienen; **—tin,** m. stuurmansleerling; loodsvischje; **—tis,** m. (rad. pilot) paalwerk, heiwerk, de gezamenlijke grondpalen.

Pilu‖laire, a. pilvormig; pillen...; m. pilkever, m.; **—le,** f. pil, v.; fig. verdriet, verwijt; **dorer la — à qn.,** de pil vergulden, eene zaak beter doen voorkomen dan ze is; **—lier,** m. pillenvorm, m. pillenmachine, v.

Pimbèche, f. snibbige en trotsche dame; **faire la —,** snibbig zijn.

Pimen‖t, m. (lat. pop. pigmentum) Spaansche peper, v. piment; met honig en kruiderijen bereide drank, m.; **—tade,** f. pimentsaus, v.; **—ter,** v. a. met piment toebereiden.

Pimpant, ante, a. fam. mooi opgeschikt, net; **faire le —, la —e,** den pronker, de pronkster spelen.

†**Pimpesouée,** f. fam. nufje, pronkstertje.

Pimprelocher, v. a. fam. het haar op eene bespottelijke wijze opmaken.

Primprenelle, f. pimpernel, v.

Pin, m. (lat. pinus) pijnboom, harstboom, m.; **pomme de —,** pijnappel.

Pinace, zie **Pinasse.**

Pinacle, m. (lat. pinaculum, faite) tinne, v.; spitszuil, v.; fig. top, m. toppunt; **mettre sur le —,** fam. zeer hoog verheffen, tot een hoogen staat brengen; **être sur le —,** fam. hoog verheven zijn.

Pinacothèque, f. (gr. pinax, tableau; thèkè, boite) kunstkabinet of museum, verzameling van schilderijen enz., v.

Pinasse, Pinace, f. (lat. pinus, sapin) licht schip met vierkanten voorsteven, pinas.

Pinastre, m. wilde pijnboom, m.

Pin‖çage, m. het knijpen of afknijpen; **—çard,** a. **cheval —,** paard met een stelthoef;

—, m. stelthoef, m.; **—ce,** f. het knijpen; toonwand, m. het voorste van den hoef eens paards; voorste deel van de klauwen der herten; spits toeloopende plooi of vouw; nijptang, tang, v.; breekijzer, koevoet, ijzeren handboom, m.; pl. de vier voorste tanden van een paard, m.; scharen van een kreeft, v.; **—cé, ée,** p. et a. **air —, style —,** gedwongen houding, v. gedwongen stijl, m.; **—ceau,** m. (lat. penicillus) penseel; kwast, m.; **le dernier coup de —,** de laatste penseelstreek; **— à la colle,** stijfselkwast; **— à goudronner,** teerkwast; **— à barbe,** scheerkwast.

Pince-balle, m. kogeltang voor breeuwers, v.; pl. **des pince-balle(s).**

Pincée, f. vingergreep, m.; **— de tabac,** snuifje.

Pincelier, m. penseelbakje.

Pince-maille, m. fam. vrek, gierigaard, schrok; pl. **des pince-maille(s).**

Pin‖cement, m. het afknijpen; knijping, v.; **—ce-monseigneur,** m. (arg.) dievenwerktuig om sloten open te breken; **—ce-nez,** m. knijpbril, m.; pl. **des pince-nez; —cer,** v. a. knijpen of nijpen; afknijpen; fig. **— en riant,** schertsend steken onder water geven; **— des deux,** flink de sporen geven; fam. **— les lèvres, — le bec,** preutsch doen; **cette robe lui pince bien la taille,** deze japon geeft haar een dunne taille; **— un voleur,** een dief op heeterdaad betrappen; **il s'est fait —,** hij heeft zich laten knippen; **— le vent,** tegen den wind inkrimpen; —, v. n. scherp zijn, sterk zijn, bijten (van mosterd b.v.): **— de la guitaire,** op de gitaar spelen; gevangen zitten; **se —,** v. pr. geknepen worden; zich knijpen, klemmen; elkander knijpen; **—ce-sans-rire,** m. geniepig mensch; droog komiek; pl. **des pince-sans-rire; —cette,** f. (rad. pince) **l'enfant embrasse sa mère à (la)—,** het kind geeft zijn moeder een Grieksch kusje (kust zijn moeder en knijpt het in de wangen); —, ou **—s,** pl. tang, vuurtang, v.; **—china(t),** m. grof, sterk, ongekeperd soort van laken; **—çon,** m. neep, kneep, v.; **—çoter,** v. n. dikwijls en zachtjes knijpen; **—çure,** f. vouw in het laken, v.

Pinda‖rique, a. in den trant, in den smaak van Pindarus (lierdichter); **—riser,** v. n. Pindarus navolgen, gezwollen spreken, schrijven; **—riseur,** m. hoogvlieger, gezwollen schrijver; **—risme,** m. Pindarische stijl, m.

Pinde, m. Pindus, zangberg, m.; **les nourrissons, les habitants du —,** de dichters; **le dieu du —,** Apollo.

Pinéal, e, a. (lat. pinea, pomme de pin) pijnappelvormig; **glande —e,** hersenklier, v.

Pineau, m. soort van zwarte druif, v.

Pinède, f. pijnboomenwoud.

Pingouin, Pinguin, m. vetgans, v.

Pin‖gre, a. fam. vrek, inhalig; m. vrek, inhalig mensch; **—grerie,** f. fam. inhaligheid, vrekkigheid, v.

Pi‖nier, m. pinieboom, m. (soort den); **—nière,** f. pijnboombosch.

Pini‖fère, a. pijn- of denneboomen dragend, voortbrengend; **—ne,** f. dennenhars; **—que,** a. **acide —,** dennezuur.

Pinnatifide, Pennatifide, a. zijdelings ingesneden als een veder.

Pinné, e, a. met vedervormige bladribben, met vedersgewijze geplaatste blaadjes.

Pinne marine, f. pinna marina, soort van zeeslak of mossel, v.

Pinni‖fère, a. van vinnen voorzien; **—pède,** a. met vinnen; met vinvoeten.

Pinnule, f. kleine vin, v.; blaadje; veder, v.; vizier van een graadboog, m.

Pinque, f. pink (soort van vaartuig), v.

Pin‖son, m. vink, m.; **gai comme un —,** zoo vroolijk als een vogeltje; **—sonnée,** f. vinkenjacht bij nacht, v.

Pintade, f. (esp. pintado, bigarré) parelhoen, Afrikaansche hen, v. pintado.

Pin‖te, f. pint, v. (zekere maat); **—ter,** v. n. fam. pooien, zuipen.

Pio‖chage, m. het ophakken; hakloon; **—che,** f. (rad. pic) houweel; fig. ijverige arbeid, m.; **—cher,** v. a. et n. de aarde met een houweel omhalen; fig. zwoegen, blokken; moeten kooper. (bij 't domino-spel); **—cheur,** m. houweelwerker, hakker; fig. werkezel, vlijtig werkman; **—chon,** m. klein houweel; kleine timmermans dissel, m.

†**Piolé, e,** a. bont, kakelbont,

Pioler, Piauler, v. n. piepen.

Piolet, m. ijsbijl, v. (der Zwitsersche Alpengidsen).

Piolis, Piaulis, m. gekweel, getjilp.

Pion, m. (lat. pedo, fantassin) boer, pion (in het schaakspel), m.; schijf (op het dambord), v.; fig. **damer le — à qn.,** iemand ergens in voorkomen, iemand eene vlieg afvangen; —, surveillant (in kostscholen); †voetknecht (in de koloniën).

Pion‖ce, f. pop. slaap, m.; **—cer,** v. n. pop. slapen; **—ceur, euse,** a. pop. slaperig; m. slaapkop.

Pion‖nage, m. schansgraverswerk; **—ner,** v. a. evenveel steenen verliezen, als men er neemt (bij het dammen); pionnen nemen of slaan (schaakspel); verschansingen enz. opwerpen: **—nier,** m. schansgraver, pionnier.

†**Piot,** m. fam. vocht, nat, wijn, m.

Piou(piou), m. pop. infanterist; **simple —,** gemeen soldaat.

Pi‖pe, f. tabakspijp, v.; **— d'eau de vie etc.,** pijp brandewijn enz., v.; **fourneau de —,** pijpekop; **remplir, bourrer, charger la —,** zijne pijp stoppen; **— d'écume de mer,** meerschuimen pijp; —, schalmei, v.; **—peau,** m. herdersfluit, schalmei, v.; rietpijp, vogelfluit, lokfluit, v.; pl. lijmroeden, v.; **—pée,** het vangen van vogels met de lokfluit of lijmroeden; **attraper à la —,** in het net lokken; **—per,** v. a. et n. vogels met de lokfluit lokken; fig. valsch spelen; **— des dés,** dobbelsteenen vervalschen; **—perie,** f. bedrog (voornamelijk in het spel); **—pette,** f. (rad. pipe) klein pijpje; glazen trechtertje, pipet; **—peur,** m. **euse,** †**eresse,** f. valsche speler; valsche speler, speelster; vogelaar.

Pipi, m. **faire —,** in de kindertaal: wateren.

Pipie‖ment, m. gepiep, getjilp (van kleine vogels); **—r,** v. n. piepen, tjilpen.

Pi‖quant, ante, a. stekend, scherp; fig. bijtend, schamper, vinnig; geestig, aardig, innemend; **—quant,** m. stekel, m.; het scherpe, het geestige, het aardige, het aantrekkelijke; **—que,** f. (rad. pic) piek, spies, v.; fig. **être à cent —s au-dessus de qn., au-dessous de qn.,** ver boven iem., ver beneden iem. staan; **vous en êtes à cent —s,** gij hebt het glad mis; —, †piekenier; schoppen (in het kaartspel); **l'as, le roi, la dame, le valet de —,** schoppenaas, —heer, —vrouw, —boer; —, f. (de piquer) geschil, twist, m.; **il y a de la — entre eux,** zij hebben oneenigheid.

Pique-assiette, m. tafelschuimer; pl. **des pique-assiette(s).**

Piqué, m. stiksteek, m.

Pique-bœuf, m. ossendrijver; ossendrijvers-prikkel, m.; pl. **des pique-bœuf(s).**

Pique-feu, m. pook, m.

Pique-nique, m. picnic, gemeenschappelijke maaltijd, waaraan elk zijn aandeel betaalt of waarbij elk wat meebrengt, m.; pl. **des pique-nique.**

Piquer, v. a. steken, doorsteken; spekken, met spek doorsteken; stikken, doornaaien; de sporen geven; (een vat) boren; op de tong bijten; fig. tergen, verbitteren, vertoornen; **piqué des vers**, wormstekig; fig. **voilà qui n'est pas piqué des vers**, dat is uitstekend, prachtig; fig. **— les tables, l'assiette**, tafelschuimen, panlikken; **— une tête**, met het hoofd vooruit in 't water springen; **— les absents, les retardataires**, de afwezigen, de te laat komers aanteekenen; **— les bœufs**, de ossen aandrijven; **— qn. de générosité, d'honneur**, op iemands edelmoedigheid, eer werken; **— des deux**, de (beide) sporen geven; **— la curiosité de qn.**, iemands nieuwsgierigheid prikkelen, gaande maken; **— au vif**, diep treffen, innig krenken; **— un chien**, een slaapje doen; **— un soleil**, blozen; v. n. **— à la queue des chiens**, dicht achter de honden rijden; **le vin pique**, de wijn is zuur; **— au vent**, den wind afknijpen; **se —**, v. pr. zich zelven steken; fig. **se — de qch.**, zich ergens op beroemen; **il se pique d'être connaisseur**, hij wil voor een kenner doorgaan; **se —**, driftig, toornig of kwaad worden; wormstekig worden; zuur worden (van wijn); **se — d'honneur**, buitengewonen ijver, moed aan den dag leggen; **se — au jeu**, volhouden in het spel; fig. volhouden.

Piquet, m. (rad. piqu e) stok, waaraan het meetsnoer vast zit en dien men in den grond zet; piketpaal, paal, waaraan men in eene legerplaats de paarden vast maakt, m.; legerwacht, v. piket; piketstraf, v. (straf vroeger aan scholieren opgelegd, om op eenzelfde plaats rechtop te blijven staan gedurende den speeltijd); piketspel; **planter le —**, zich neerslaan, zijne tenten opslaan; **lever le —**, het kamp opbreken; fam. opkramen, zijne biezen pakken; **faire le — de qn.**, met iem. piket spelen.

Piqueter, v. a. met bakenstokken afzetten; met piketpalen vastzetten; spikkelen.

Piqueton, m. **Piquette**, f. (rad. piquer) spoelingwijn, nawijn, m.; zure wijn, m.

Piqueur, m. jager te paard, die de jachthonden aandrijft; berijder, rijmeester, paardendresseerder, pikeur; voorrijder; opzichter over het werkvolk; spekker of lardeerder van het gebraad.

Piquier, m. piekdrager, piekenier.

Piqûre, f. steek, m.; stiksel; stopsteek, m.; uitgesneden werk.

Pira‖te, m. (lat. pirata, gr. peiratês) zeeroover, zeeschuimer; **—ter**, v. n. zeerooverij plegen, de zee schuimen; **—terie**, f. zeerooverij, v.

Pire, a. erger, slechter, slimmer; —, m. **le —**, de of het ergste, slimste, slechtste.

Piriforme, a. (lat. pirum, poire; forma, forme) peervormig; —, m. peervormige spier, v.

Piro‖gue, f. prauw (soort van vaartuig der wilden van Amerika, dat van een uitgeholden boom gemaakt is), v.; **—guier**, m. prauwvoerder.

Pirolle, f. sterrebloempje, wintergroen (zekere plant); wielewaal, goudlijster, m.

Piron, m. gansje; onhandig dorscher; duim, m. of spil, v. eener deur,

Pirouet‖te, f. kinder-draaihoutje, molen, m.; omdraaiing van het geheele lichaam op één voet; schielijke zwenking van een paard zonder van plaats te veranderen, v.; **—ter**, v. n. op één voet omdraaien; eene cirkelwending maken.

Pis, m. (lat. pectus) uier, m.; speen, v.

Pis, adv. (lat. peius) slimmer, slechter, kwader, erger; **qui — est**, wat nog erger is; **de mal en —**, van kwaad tot erger, hoe langer hoe erger; —, m. het ergste; **le — du —**, fam. het allerergste; **faire du — qu'on peut**, het zoo bont maken als men kan; **prendre au —**, het ergste nemen; **un — aller**, m. iets wat men aanneemt bij gebrek aan beter; **au — aller**, adv. op zijn ergst, in het ergste geval.

Pisan, e, a. van uit Pisa.

Pisang, m. adamsvijgeboom, m.

Pisasphalte, m. jodenlijm.

Piscantine, f. water dat op de uitgeperste druiven gestort wordt; fig. zeer slechte wijn, m.

Piscicul‖teur, m. (lat. piscis, poison; cultor, qui cultive) vischkweeker; **—ture**, f. kunstmatige vischteelt, v.

Pisci‖ne, f. (lat. piscina, vivier, bassin pour les poissons) vischvijver, m., bassin voor de kunstmatige vischteelt; plaats in de sacristie, waar men het waschwater der heilige vaten uitstort, v.; groote gemeenschappelijke waschkuip, v.; **—vore**, a. vischetend.

Pi‖sé, m. (lat. pinsere, fouler) stampaarde, v. metselwerk in leem; **—ser**, v. a. met pisé of stampaarde bouwen; **—seur**, m. metselaar met pisé of stampaarde; a. **maçon —**, pisé-metselaar.

Pissat, m. fam. dierenpis, v.

Pisse, f. pis, v.

Pisse-froid, m. **— (dans la canicule)**, pop. onverschillige; pl. **des pisse-froid.**

Pis‖sement, m. het waterloozen; **—senlit**, m. paardebloem, v.; fam. pissebed, m. en v.; **—ser**, v. a. et n. wateren, water loozen, pissen; **—seur, m. euse**, f. fam. hij of zij, die watert; piskous, m. en v.; **—seux, euse**, a. pisachtig; **—soir**, m. pishoek, pisbak, m.

Pisso‖te, f. houten kraan aan eene waschkuip, v.; **—ter**, v. n. fam. dikwijls en telkens een weinig wateren; **—tière**, f. pishoek, pisbak, m.; fontein die weinig water geeft, v.

Pista‖che, f. pimpernoot of pinienoot, pistache, v.; **—chier**, m. pistacheboom, m.

Pis‖te, f. spoor; voetstap van een paard, m.; baan, v. (bij wedrennen); **à la —**, op het spoor; **—ter**, v. a. (arg.) de reizigers naloopen om hun een hotel aan te bevelen; **—teur**, m. boodschaplooper der hotels.

Pis‖til (pr. **ti-le**), m. (lat. pistillus, pilon) stampertje, stamper, m. (vrouwelijk voortplantingswerktuig van gewassen); **—tillaire**, a. tot den stamper behoorend; **—tillé, e**, a. van een stamper voorzien.

Pisto‖le, f. pistool (zekere voormalige gouden munt), v.; rekenmunt ter waarde van 10 livres; **(chambre à la) —**, bijzonder vertrek in eene gevangenis (waarvoor afzonderlijk betaald wordt); †**—ler**, v. a. met een pistool dood schieten; **—let**, m. pistool (schietgeweer); **— d'arçon**, zadelpistool; —, (in België) broodje; **—leter, —letter**, v. n. met kleine pistolen schieten; **—lier**, m. pistoolschutter; pop. gevangene, die op eigen kosten verpleegd wordt.

Piston, m. (lat. pistare, piler) zuiger in eene pomp, m.; **— plein**, massieve perspomp-

zuiger; **fusil à —**, percussiegeweer; **cornet à —s**, klephoren; klephorenblazer; **—-plongeur**, m. plunger- of bramazuiger, m. (aan stoommachines); pl. **des pistons-plongeurs**.

Pitan‖ce, f. het deel, dat iemand van den maaltijd krijgt, portie, v. (in een klooster); ook: voedsel; **avoir sa — assurée**, een vast bestaan hebben; **—cerie**, f. plaats in een klooster waar de spijsportiën worden uitgedeeld, spijskamer, v.; **—cier**, m. kloosterverzorger, schaftmeester.

Pitaud, m. **aude**, f. fam. plompe boer, lompe vlegel, onbeschoft vrouwspersoon.

†**Pite**, f. (lat. picta, monnaie frappée à Pictavis, Poitiers) mijt, v. (zekere kopermunt, weleer te Poitiers geslagen); **la — de la veuve**, het penningske der weduwe; —, (esp. pita) Amerikaansche agave, aloë, v.; hennep, touwen, vlechtsels uit de bladribben van de agave.

Pi‖teusement, adv. fam. jammerlijk, erbarmelijk; **—teux, euse**, a. fam. jammerlijk, beklagenswaardig; **faire le —**, zich houden alsof men zich in een' erbarmelijken toestand bevindt.

Pithéciens, m. pl. geslacht der staartelooze apen.

Pithèque, m. aap zonder staart, m.

Pitho‖mètre, m. valmeter, m.; **—métrie**, f. valmeetkunst, v.

Pitié, f. medelijden, mededoogen, deernis, erbarming, v.; **prendre — de qn., prendre qn. en —**, medelijden met iem. krijgen; **ce serait grand' —**, het zou zonde en jammer zijn; **cela fait — à voir, c'est une — de voir**, het is jammerlijk om te zien; **à faire —**, erbarmelijk; **regarder en —**, met medelijden aanzien.

Piton, m. oogbout, ringnagel, m. ringschroef, v.; bergspits, v.

Pitoya‖ble, a. jammerlijk, deerlijk, erbarmelijk; **—blement**, adv. erbarmelijk, ellendig, slecht.

Pitre, m. hansworst.

Pittores‖que, a. (ital. pittoresco) schilderachtig; **—quement**, adv. op eene schilderachtige wijze.

Pitui‖taire, a. **membrane —**, slijmvlies; **glande —**, slijmklier, v.; **—te**, f. slijm, snot; **—teux, euse**, a. snotterig, slijmerig; m. slijmige, iem. die veel last heeft van slijm.

Pityriasis (pr. **ice**), m. schilferachtige huiduitslag, haarworm, m.

Pivert, m. (rad. pic, oiseau et vert) groene specht, m.

Pivoine, f. pioen, pioenroos (soort van bloem), v.; bloedvink, m.

Pivo‖t, m. spil, stift, v.; draaipunt; hartwortel (loodrechte wortel) van een boom, m.; fig. spil, hoofdpunt; **les —s de l'Etat**, de grondslagen van den staat; **—tant, e**, a. om eene spil draaiend; een hartwortel makend (van planten); **—ter**, v. n. om eene spil draaien; een hartwortel schieten.

Pizzicato, m. de tonenreeks, die met de vingers en niet met den strijkstok moet gespeeld worden.

Placable, a. verzoenbaar.

Placage, m. (rad. plaquer) ingelegd schrijnwerk; **armoire de —**, opgelegde kast; —, fig. ingelapt stuk (niet tot het hoofdplan van een werk behoorend).

Placar‖d, m. ingelegd schrijnwerk; kast in den muur, v.; aangeplakt bevel; spotschrift; plakkaat, aanplakbiljet; drukproef, zonder paginering gedrukt, v.; **—der**, v. a. openlijk aanplakken.

Place, f. (lat. platea, place publique) plaats, v. oord; plein; ruimte; sterkte, vesting, v.; fig. dienst, m. ambt, plaats, v.; **rester sur la —**, gedood worden; **— publique**, marktplein; **dévot de —**, fijne kwezel; **— de fiacres**, standplaats voor huurrijtuigen, v.; **voiture de —**, huurrijtuig; **arrêter une —**, eene plaats bespreken; **— de devant**, voorplaats, v. (met den rug naar paarden of locomotief); **— de fond**, plaats op de achterbank (met 't gezicht naar paarden of locomotief); **ne pas tenir en —**, rust noch duur hebben; **— de confiance**, post van vertrouwen; **il est en —**, hij bekleedt eene aanzienlijke betrekking; **homme en —**, ambtenaar; **— marchande**, voor handelszaken geschikte plaats; **avoir crédit sur la —**, krediet op de beurs hebben; **faire la —**, eene plaats (als handelsreiziger) bezoeken; **— forte, — de guerre**, vesting; **— d'armes**, paradeplaats; **— maritime**, versterkte haven.

Placé, ée, part. et a. **bien —**, wel gezeten, wel gelegen.

Placement, m. het plaatsen, beleggen van geld; **bureau de —**, huur- en verhuurkantoor.

Placen‖ta (pr. **cin**), m. moederkoek; zaadkoek der planten, m.; **—taire**, a. op den moederkoek betrekking hebbend.

Placer (pr. **cèr**), m. (esp. placel, banc de sable) plaats om goud te delven (in Californië en Australië), v.

Placer, v. a. (rad. place) plaatsen, stellen, leggen; aanstellen, verzorgen, een' dienst bezorgen; **se —**, v. pr. zich plaatsen, gaan zitten, gaan staan, eene plaats innemen.

Placet, m. (lat. placere, plaire) smeekschrift; nu beter: **pétition**; —, m. tabouret, stoel zonder leuning, m.

Placeur, m. **euse**, f. plaatser, plaatsbezorger, -bezorgster.

Placi‖de, a. (lat. placidus) vreedzaam, rustig; **—dement**, adv. op stille, rustige manier; **—dité**, f. kalmte, rustigheid, v.

Placier, m. **ière**, f. plaatsaanwijzer, plaatsaanwijsster; marktmeester; colporteur, stadsreiziger.

Placune, f. (gr. plax, plaque) soort van hoofdelooze weekdieren.

Plafon‖d, m. (de plat et de fond) zoldering, v., plafond; schilderwerk tegen een zolder, plafond; het zetbord of rugbord in eene sloep; **—ner**, v. a. met eene zoldering, een plafond voorzien, plafonneeren; **—neur**, m. pleisteraar, stukadoor.

Plagal, ale, aux, a. **mode, ton —**, (in het oude kerkgezang:) toonaard, die van de quint des grondtoons uitgaat, m.

Plage, f. (lat. plaga, côte) kust, v. strand; dichterlijk: klimaat, oord.

Pla‖giaire, m. (lat. plagiarius, celui qui est coupable de plagium, vente d'esclaves appartenant à un autre) letterdief; **—giat**, m. letterdieverij, v.

Plaid (pr. è), m. (lat. placitum, assemblée publique) rechtsgeding, proces; **tenir des —s**, rechtsdag houden; —, m. (angl. plaid) geruite wollen Schotsche mantel, m.; reisdeken, v. plaid.

Plai‖dable, a. pleitbaar; **—dant, ante**, a. pleitend; **—der**, v. a. et n. rechten, pleiten, procedeeren, bepleiten; **— une cause**, eene zaak verdedigen, bepleiten; †**—derie**, f. proces; **—deur, m. euse**, f. pleiter, pleitster, hij of zij,

die een rechtsgeding voert; **—doirie**, f. het pleiten, pleidooi, pleitrede, v.; †**—doyable**, a. m. **jour —**, pleitdag, m.; **—doyer**, m. pleidooi, pleitrede, v.

Plaie (pr. **plè**), f. (lat. plaga, coup) wonde, kwetsuur, v.; fig. plaag, kwelling, v.; **panser une —**, eene wond verbinden; **les dix —s d'Egypte**, de tien plagen van Egypte; fig. **mettre le doigt sur la —**, den vinger op de wond leggen, de oorzaak van een onheil aanwijzen, het teedere punt aanraken.

Plaignant, ante, a. **partie —e**, klagende partij, v.; **—**, m. et f. klager, klaagster.

Plain, aine, a. (lat. planus, égal) gelijk, glad, effen, vlak; **en —e campagne**, in het open veld; **—**, m. grond, m. van stoffen; **le —**, de hooge zee.

Plain-chant, m. Gregoriaansch kerkgezang.

Plaindre, v. a. (lat. plangere, frapper) beklagen, betreuren; **— qch.**, iets ongaarne missen; iets karig toedienen; **— l'avoine à son cheval**, zijn paard de haver niet gunnen; **il ne plaint pas sa peine**, hij ontziet geen moeite; **se —**, v. pr. klagen; zich beklagen.

Plaine, f. (rad. plain) vlakte, v.

Plain-pied, m. vertrekken, die gelijkvloers zijn; **de —.—**, loc. adv. gelijkvloers; fig. van zelf, zonder moeite.

Plain‖te, f. klacht, v.; beklag; weeklacht, v.; gejammer; aanklacht, v.; **porter —, rendre — au juge, faire sa —, déposer une — en justice**, eene klacht bij de rechtbank indienen; **—tif, ive**, a. klagend; altijd klagend; **—tivement**, adv. met klagende stem, op klagende wijze.

Plaire, v. n. (lat. placere) bevallen, aangenaam zijn, aanstaan, behagen; behagelijk, bevallig zijn; **se —**, v. pr. behagen scheppen, genoegen vinden; **s'il vous plaît**, als het u belieft; **plût à Dieu que...**, gave God dat...; **à Dieu ne plaise!** dat verhoede God! **se — à la campagne**, gaarne buiten zijn, wonen; **vous êtes-vous plu à Paris?** hoe is 't u te Parijs bevallen? **la vigne se plaît dans ce terrain**, de wijngaard tiert op dien grond; **se — avec qn.**, met iemand gaarne omgaan.

Plaisamment, adv. bevallig; op aardige, geestige wijze.

Plaisan‖ce, f. vermaak, genot; **lieu de —**, lustplaats, v.; **maison de —**, lusthuis; **—t, ante**, a. vermakelijk, lustig, aardig; belachelijk; **—t**, m. grappenmaker, snaak; **mauvais —**, laffe grappenmaker; **le —**, de kortswijl; het grappige; **—ter**, v. n. schertsen; v. a. beethebben, voor den gek houden; **—terie**, f. scherts, v.; **— à part**, alle gekheid op een stokje; **cela passe la —**, dat gaat te ver.

Plaisir, m. vermaak, vreugd, vroolijkheid, blijdschap, v. genoegen, lust, m.; believen, welgevallen, wil, m.; gunst, weldaad, vriendschap, v.; **avoir du — à ...**, er genoegen in vinden om te ...; **il y a — à voir ce jardin ...**, het is een lust dezen tuin te zien; **prendre — à qch.**, in iets genoegen, vermaak vinden; †**—s du roi**, koninklijk jachtgebied; **les menus —s**, het zakgeld; prov. **nul — sans peine**, geen roosje zonder doornen; **à —**, adv. met of tot vermaak, naar believen, naar hartelust; **à son —, à mon —**, tot zijn, tot mijn genoegen; **tel est notre —, notre bon —**, want aldus is onze wil (oude formule van koninklijke verordeningen); **le régime du bon —**, willekeurige regeering; **—**, m. lichte oblie (in den vorm van een peperhuisje); **voilà le —, Mesdames**, koop oblietjes!

Pla‖mage, m. het ploten (der huiden); **—mée**, f. looierskalk, v.; **—mer**, v. a. het haar en vet van eene huid halen, ploten.

Plan, ane, a. (lat. planus) plat, effen, vlak; **surface —e**, plat vlak; **trigonométrie —e**, platte driehoeksmeting; **—**, m. vlak; platte grond, m.; schets, v.; ontwerp; **arrêter un —**, een plan maken; **manquer son —**, zijn plan niet ten uitvoer kunnen brengen; **laisser qn. en —**, iem. in den steek laten.

Plan‖che, f. plank, deel; plank over eene sloot, v. legger, m.; plaat; houtsnede, koperplaat, v.; hoefijzer van een muilezel; bed in een tuin, tuinbed; **— à repasser**, strijkplank; **— de lard**, zij spek; **—s**, het tooneel, de planken; **monter sur les —s**, tooneelspeler worden; **jours de —**, ligdagen van een schip, m.; **il est maigre comme une —**, hij is zoo mager als een hout; fig. **— de salut**, laatste redmiddel; **faire la —**, op den rug zwemmen; fig. **faire la — aux autres**, eene brug voor anderen leggen, hen voorgaan.

Plan‖chéiage, m. het bevloeren, het met planken beleggen; **—chéier**, v. a. met planken of deelen beleggen; **—cher**, m. planken, houten vloer, m.; zoldering, v.; **le — des vaches**, de de vaste grond; fam. **vous me feriez sauter au —**, je zoudt me (van ongeduld, van ergernis) uit mijn vel doen springen; **—chette**, f. plankje; borstplankje bij zwaar boorwerk; **—çon**, m. stek, m. loot, v.; tak van een boom, dien men afhakt om te poten, m.

Plan-concave, a. aan de eene zijde vlak, aan de andere hol.

Plan-convexe, a. aan de eene zijde vlak, aan de andere bol.

Plane, f. snijmes der kuipers enz.; strijker der loodgieters, m.; **—**, m. plataan; ahornboom, m.

Planer, v. a. effenen, gelijk, glad maken; v. n. in de lucht drijven, zweven (van vogels enz. sprekend); fig. uit de hoogte beschouwen, overzien.

Planétaire, a. de planeten betreffend; **système —**, planetenstelsel; **—**, m. waarzegger uit de planeten; planetarium, afbeelding van 't planetenstelsel, v.

Planète, f. (gr. planêtês; de planos, errant) planeet, dwaalster, v.

Planétique, a. **goutte —**, vliegende jicht.

Planeur, m. planeerder, poleerder.

Plani‖métrie, f. (lat. planus, plan et gr. metron, mesure) vlakke meetkunde, planimetrie, v.

Planirostres, m. pl. (lat. planus, plat; rostrum, bec) platbekken, m. (zeker musschengeslacht).

Planisphère, m. (lat. planus, plan, et sphère) planispheer, v. platte wereldkaart, afbeelding of voorstelling van den hemelspheer of van den aardbol op een plat vlak; uurwerk dat de bewegingen der planeten enz. op eene schijf voorstelt.

Planitude, f. vlakheid, effenheid, v.

Planoir, m. planeerbeitel, poleerhamer, m.

Plan‖t, m. loot, telg (om te poten); plaats, waar jonge stammen geplant zijn, aanplanting, v. plantsoen; **—tade**, f. boomplanting, plantage, v.; **—tage**, m. beplanting, plantage, v.

Plan‖taginées, f. pl. weegbreeachtigen; **—tain**, m. (lat. plantago) weegbree, v. (zeker kruid).

Plantaire, a. de voetzool betreffend.

Plantard, m. zie **Plançon.**

Plan‖tation, f. het planten, beplanting, plantage, v.; **temps de la —,** planttijd; **—te,** f. plant, v. gewas; **— du pied,** voetzool, v.; **—té, e,** part. et a. **bien —,** wel aangelegd, beplant; fig. in eene goede houding, wel geplaatst; **un homme bien — sur ses jambes,** iem. met eene mooie gestalte; **—ter,** v. a. planten, poten, zetten; inslaan; oprichten; aanleggen; **— là qch.,** iets opgeven, laten liggen; **— là qn.,** iemand laten staan of zitten; fig. fam. **aller — ses choux,** buiten, op 't land, gaan wonen; loc. prov. **arrive qui plante,** er moge gebeuren wat wil; **— sa tente,** zijne tenten opslaan, zich ergens vestigen; **— qch. au nez de qn.,** iem. iets onder den neus wrijven; **— un baiser,** een klapzoen geven; **se —ter,** v. pr. voor iemand gaan staan; **—teur,** m. planter; boomkweeker, boomplanter; fam. **— de choux,** koolplanter, edelman die altijd op het land blijft wonen, landjonker; soort sigaar, v.

Plantigrades, m. pl. (lat. planta, plante du pied, gradior, je marche) op de voetzolen loopende dieren, zooltreders, m.

Plantoir, m. plant-, pootijzer.

Planton, m. ordonnans, onderofficier; **être de —,** ordonnansdienst hebben.

Plantule, f. plantkiem, v.

Plantu‖reusement, adv. fam. overvloedig-lijk, in overvloed; **—reux, euse,** a. fam. (v. fr. plentor, plénitude, du lat. plenus, plein) overvloedig, rijkelijk; fig. vol van denkbeelden: **style —.**

Planure, f. spaan, houtspaan, v.

Pla‖que, f. plaat, haardplaat, v.; zilveren handblaker, m.; metalen plaatje, plaat (op een shako, een gordelriem, een pet enz.): **— de cuirasse,** plaat van een scheepspantser; plaat van een degen; beslag achter aan den kolf van een geweer; plaat waarop de wijzerplaat bevestigd is: plaat achter het werk van een uurwerk; platte haarvlecht, v.; **— tournante,** draaischijf om de wagons te doen wenden; **la — de la Légion d'honneur,** de ster, de ordeplaat van 't Legioen van eer; **—qué,** m. platteerwerk.

Plaqueminier, m. dadelpruimeboom, m.

Pla‖quer, v. a. beleggen, platteeren (met dunne bladen hout, goud of zilver); beleggen, bekleeden, overtrekken; fam. verwijten, onder den neus wrijven; **— des accords,** accoorden te zamen aanslaan; **—quette,** f. plaket, kleine oud-Brabantsche kleine munt, v.; dun ingebonden of ingenaaid boekje; **—queur,** m. maker van opgelegd werk; **—quis,** m. slecht ingelegd werk van marmer of steen; slechte bekleeding, v.

Plasma, m. plasma, bloedwater.

Plasticité, f. vormbaarheid, v.

Plastique, a. (gr. plastikos; de plassein, façonner) kneedbaar; stofvormend, vormend of voortbrengend; **arts —s,** beeldende kunsten; **argile —,** vormklei; **poésie —,** poëzie die zich hoofdzakelijk met het schilderen der gedachte bezig houdt.

Plas‖tron, m. (ital. piastra, cuirasse) borstharnas; borstleder; borstlap, m.; gestikt voorstuk van een overhemd; overhemd; fig. voorwerp van spot; **servir de — à qn.,** tot mikpunt van iemands plagerijen dienen; **se —tronner,** v. pr. een borstlap, een borstleder voordoen; v. n. zich in 't schermen oefenen (tegen 't borstleder van den schermmeester); **—trons,** m. pl. klampen aan den steven van kleine vaartuigen, waarop de planken van het boord gespijkerd worden, v.

Plat, ate, a. (gr. platus, large) plat, vlak, effen, glad; fig. gemeen, plat, zouteloos, laf; **calme —,** windstilte; **course —e,** wedren op vlak terrein (tegenoverg.: **steeple-chase**); **rimes —es,** platte rijmen (twee aan twee); **vaisselle —e,** vlak tafelzilver (zilveren borden, schotels); **vin —,** flauwe, verschaalde wijn; **défaire à —e couture,** geheel verslaan, in de pan hakken; **à —e terre,** op den vloer, op den grond; **tout à —, tout —,** vlak of plat neer; op den grond zelf; rond uit, recht uit, onbewimpeld; **la pièce est tombée à —,** het stuk is totaal gevallen: **à — ventre,** plat op den buik; —, m. (rad. plat, adj.) het platte, de platte kant, het plat; schotel; gerecht; bak, eetbak, m.; **coups de — d'épée,** klingslagen, m.; **— de balance,** schaal, v.; **— à barbe,** scheerbekken; **— de verre,** schijf glas, v.: **— de la rame,** het platte of het blad van een sloepriem; fig. **mettre les petits —s dans les grands,** veel drukte maken voor een diner, extra uithalen; **mettre les pieds dans le —,** niets ontzien; **des œufs sur le —,** spiegeleieren; **servir à qn. un — de son métier, de son pays,** iem. een poets bakken; —, adv. geheel, volkomen; ronduit.

Plat-allemand, m. platduitsch.

Plata‖naie, f. plataanbosch; **—ne,** m. plataanboom, plataan, m.; **—nées,** f. pl. plataangewassen; **—niste,** m. met platanen beplante plaats voor strijdoefeningen te Sparta.

Plat-bord, m. dolboord (op schepen); pl. **des plats-bords.**

Plate, f. groot platbodemd vaartuig.

Plateau, m. groote houten schaal, v.; thee- of koffieblad, presenteerblad; glazen schijf der electriseermachine, v.; verhevene en vlakke plaats, op welke men batterijen aanlegt, v.; vlak hoogland, hoogvlakte, v.; **—x,** pl. hertekeutels, v.

Plate-bande, f. rabat langs een muur; smal tuinbed; smal en eenvoudig sieraad, zoom, m. lijst, v.; deur- of vensterraam; pl. **des plates-bandes.**

Platée, f. grondmuur onder een gebouw, m. fundeering, v.; schotelvol.

Plate-forme, m. plat (boven op een huis); bedding voor het geschut, v.; rijsdam, m. tot versterking van dijken; planken grond op het heiwerk van een gebouw, m.; onoverdekte waggon, m.; partijprogram; pl. **des plates-formes.**

Plate-longe, f. spanriem, koppelband, m; pl. **des plates-longes.**

Platement, adv. op platte, gemeene, onbeschofte wijze.

Plateure, Plateur, f. eerst staande, en dan waterpas voortgaande gang in bergwerken, m.

Plateuse, f. gewone schol, v.

Platin, m. zandstrand, dat met den vloed onderloopt.

Plati‖nage, m. het platineeren of vertinnen; **—ne,** f. droogbekken, plaatijzer; plaat van een geweer: slotplaat op eene deur, enz. v.; degel eener drukpers, m.; fig. tong; **cet avocat a une bonne —,** deze advocaat is rad met de tong; —, m. (esp. plata, argent) platina (zeker metaal).

Platitude, f. fam. platheid, platte uitdrukking, v.; flauwe smaak (van wijn), m.

Plato‖nicien, m. aanhanger van Plato; **—nique,** a. platonisch, dat niets zinnelijks heeft; **amour —,** platonische, louter geestelijke liefde, v.; **année —,** platonisch jaar (de omloopstijd van den ganschen sterrenhemel); **—nisme,** m. leer, v. of stelsel van Plato; ideaal karakter der liefde.

Plâ‖trage, m. gipswerk, pleisterwerk; **—tras,** m. stuk kalk of pleister, dat van een muur afvalt; kalkpuin; **—tre,** m. (lat. emplastrum) pleister, gips, v.; **gâcher le —,** gips beslaan; **battre le —,** gips tot poeder maken; fig. **battre comme —,** zoo murw als pleister, bont en blauw slaan; **essuyer les —s,** een pas gebouwd huis 't eerst bewonen; **— d'une personne,** gipsmasker; fig. **roi de —,** schijnkoning; **—,** wit blanketsel; **—tres,** pl. gipswerk, pleisterwerk; **—tré, e,** a. bepleisterd; fig. geveinsd, met een schoonen schijn bedekt; gegipst, met gips geklaard (van wijn); **appareil —,** gipsverband; **ouvrage —,** broddelwerk; **paix —e,** schijnvrede; **—trer,** v. a. bepleisteren, met pleister bestrijken; wijn gipsen, met gips klaren; een land met gips bemesten; fig. met een' schoonen schijn bedekken, bewimpelen; **se —,** v. a. fig. fam. zich blanketten; **—treux, euse,** a. pleisterachtig; **—trier,** m. gipsbereider of kalkbrander; **—trière,** m. pleister- of gipsgroeve, v.; gipsbranderij, v.; **—troir, tronoir,** m. gips- of pleistertroffel, m.

Platteuse, f. kantwerkster, die platte bloemen maakt.

Plausi‖bilité, f. geloofwaardigheid, schijnbare aannemelijkheid, v.; **—ble,** a. (lat. plausum, supin de plaudere, applaudir) schijnbaar aannemelijk; **—blement,** adv. op schijnbaar aannemelijke wijze.

Plèbe, f. (lat. plebs) laagste volksklasse, v. plebs.

Plébéien, enne, m. et f. plebejer, man, vrouw uit de volksklasse; a. uit het volk.

Plébisci‖taire, a. het plebisciet steunend, voorstaand; **—te,** m. (lat. plebiscitum, de plebs, peuple, et scisco, je décrète) volksbesluit; volksstemming, v.

Pléiade, f. (ook pl. **—s**), zevengesternte; fig. groep, m. of vereeniging, v. van zeven beroemde personen.

†**Plei‖ge,** m. p. u. borg, borgtocht, m.; †**—ger,** v. a. borg blijven voor....

Plein, e, a. (lat. plenus) vol, gevuld; gansch, volkomen; deugdelijk, geldend; **— de,** vol van; **être — de vie et de santé,** welvarend zijn; **avoir le visage —,** een vol, rond gezicht hebben; **un homme — de lui-même,** een man vol inbeelding, eigenwaan; **— succès,** volkomen succes; **collège de — exercice,** volledig gymnasium; **un arbre en — vent,** een boom, die in de vrije lucht staat; **— pouvoir,** volmacht, v.; **en — marché,** op de volle markt; **en — jour,** op klaarlichten dag, midden op den dag; **de — saut,** terstond, in eens; **à —es mains,** met volle handen, met handen vol; **chanter à —e voix,** luidkeels zingen; **tailler en — drap,** ruim snijden; fig. alles volop hebben; het er ruim van kunnen nemen; **crier à —e tête, à —e gorge,** luidkeels roepen of schreeuwen; **—,** prép. **avoir de l'argent — ses poches, avoir — ses poches d'argent,** zijne zakken vol geld hebben; adv. **(tout) en —, à —,** ten volle, geheel en al; **il est absous à pur et à —,** hij is volkomen vrijgesproken; **tout — de gens,** zeer veel menschen; **—,** m. volle plaats, gevulde ruimte, v.; **— de la plume,** neerhaal; **— d'un mur,** geheele dikte van een muur; **— de la mer,** hoog water; **le vaisseau a donné au —,** het schip heeft het op strand gezet; **le trop —,** de overmaat; **la lune est dans son —,** het is volle maan; **mettre dans le —,** in de roos, in 't midden van 't wit of de schijf schieten; **la fête bat son —,** het feest is in vollen gang.

Pleinement, adv. ten volle, volkomen, geheel en al.

Plénier, ière, a. vol, volkomen; **cour —ière,** volle, algemeene hofvergadering; **indulgence —ière,** volle aflaat.

Pléni‖potentiaire (pr. **tan-ci**), a. (lat. plenus, plein; potentia, puissance) gevolmachtigd; **—,** m. gevolmachtigde; **—tude,** f. volheid, volkomenheid, v. overvloed, m.; **— de puissance,** volle macht (van een vorst), v.; **— des temps,** de volheid des tijds (aangewezen door de komst van den Messias).

Pléonas‖me, m. (gr. pleonasmos; de pleonazô, je suis abondant) pleonasmus, overtollig woord of uitdrukking, v. woordenovervloed, m.; **—tique,** a. pleonastisch, overtollig.

Plésiosaure, m. (gr. plêsios, voisin; sauros, lézard) fossiele reuzenkrokodil, m.

Plessimètre, m. (gr. plessein frapper; metron, mesure) ivoren plaat ter verlichting der percussie van de borst en den onderbuik.

Plétho‖re, f. (gr. plêthorê, plénitude; de plêthô, je remplis) volbloedigheid, volsappigheid, v.; **—rique,** a. volbloedig, overrijk aan vochten.

Pleur, m. storting van tranen, weeklacht, v.; **—s,** tranen; **répandre, verser des —s,** tranen storten; **être tout en —s,** in tranen baden.

Pleurant, ante, a. weenend, schreiend; **—rard,** m. **arde,** f. fam. huilebalk, m. en v.; a. huilerig.

Pleure-misère, Pleure-pain, m. eeuwige klager over de slechte tijden.

Pleurer, v. n. (lat. plorare) weenen, schreien; tranen, druipen; **—,** v. a. beweenen, betreuren; **— à chaudes larmes,** heete tranen storten; **— comme une Madeleine,** bitter weenen; **— comme un veau,** tranen met tuiten storten; **Jean qui pleure et Jean qui rit,** Jantje huilt en Jantje lacht; **la vigne pleure,** de wijnstok druipt.

Pleuré‖sie, f. (gr. pleura, plèvre) ontsteking van de pleura of het borstvlies, pleuris, v.; **—tique,** a. et m. aan pleuris of borstvliesontsteking lijdend.

Pleu‖reur, m. **euse,** f. huilebak, grijner, grijnster; gehuurde schreiers en schreisters bij begrafenissen; **saule —,** treurwilg, v.; **—reuses,** f. pl. witte rouwbanden, m.; **—reux, euse,** a. weenend, klagend.

Pleurni‖cher, v. n. grijnen, veinzen te schreien; **—cherie,** f. gegrijn, gejank; **—cheur,** m. **euse,** f. huiler, huilebak; huilster, grijnster.

Pleuronecte, m. (gr. pleuron, côté; nektês, nageur) schol, v.

Pleuropneumonie, f. (lat. pleura, plèvre, et de pneumonie) ontsteking van borstvlies en longen, v.

Pleurs, m. pl. tranen, m. zie **Pleur.**

Pleutre, m. fam. kinkel, lomperd.

Pleuvoir, v. imp. regenen; **il pleut à verse, à seaux,** het stortregent; **il y pleut comme**

dans la rue, het regent daar overal door; —, fig. met geweld vallen of neervallen.

Plèvre, f. (gr. pleura, côté) borstvlies.

Plexus, m. (lat. plexus; de plectere, enlacer) zenuwvlecht, vaatvlecht, v.

Pleyon (pr. è-**ion**), m. bos stroo, om stoelen te matten, m.; fijn of dun teenen rijsje om den wijngaard en andere boomen te binden.

Pli, m. vouw, bocht, v.; rimpel, m.; kromte, plooi, v.; fig. gewoonte; wending, v.; **il a pris son —,** hij heeft zijn plooi genomen, hij zal niet meer veranderen; **faire des —s,** met plooien zitten (van kleederen); **ce corsage ne fait pas un —,** dit lijf zit als gegoten; fig. **cela ne fait pas un —,** dat ondervindt niet 't minste bezwaar; fig. **donner un bon — à une affaire,** eene goede wending aan eene zaak geven; **— d'un terrain,** diepte, kronkeling, v. bocht, m. van den grond, van een' weg; **—,** omslag, envelop van een brief; de brief zelf; **je vous envoie sous ce —...,** ik zend u hierbij ....

Pli‖able, a. buigzaam, vouwbaar; **—age,** m. het buigen, plooien, vouwen; **—ant, ante,** a. buigzaam, toegevend, gedwee; **siège —,** ou **—,** m. vouwstoel, m.

Plicatile, a. met geplooide oppervlakte.

Plie, f. bot, schol, v.; **— rude,** heilbot.

Pliement, m. het vouwen.

Plier, v. a. vouwen, met vouwen leggen; plooien, buigen; fam. **— son paquet,** sterven: **— bagage,** zijne biezen pakken, de matten oprollen; heengaan, sterven; **—,** v. n. zich buigen, zich krommen; **se —,** zich buigen; gebogen worden; fig. toegeven; wijken, terugtrekken; **se — à tout,** zich naar alles schikken.

Plieur, m. **euse,** f. vouwer, vouwster

Plinger, v. a. het katoen voor 't eerst in het smeer steken bij 't kaarsen maken.

Plinthe, f. (gr. plinthos, brique) plint, v. plat, vierkant stuk, waarop eene zuil rust; platte strook of lijst, v.

Pliocène, a. (gr. pleion, plus; kainos, récent) jongere tertiaire laag met overblijfselen van nog levende schaaldieren.

Plioir, m. vouwbeen.

Plique, f. (lat. plicare, plier) Poolsche vlecht, v. (haarziekte).

Plis, m. wol van geslacht vee, v.

Plis‖sage, m. het plooien, plooiwerk; **—sé,** m. plooi, v. plooisel; **—sement,** m. het plooien; **—ser,** v. a. plooien, plooien leggen; **se —ser,** v. pr. zich vouwen of plooien; **—seur,** m. vouwen- of plooienlegger, m. (deel der naaimachine); **—sure,** f. plooiing, v.; het plooien.

Pliure, f. het vouwen.

Ploc, m. koehaar; koehaarteer (koehaar met teer gemengd, waarmede men de buitenhuid van schepen tegen den worm voorziet); afval van haar of wol.

Plocage, m. het wolkaarden.

Ploiement, m. het buigen.

Plom‖b, m. (lat. plumbum) lood; paslood, dieplood, zinklood; **les —s,** looden bakken voor 't spoelwater (op de verschillende verdiepingen); **les —s de Venise,** loodkamers, de gevangenissen onder de looden daken van het paleis San Marco te Venetië; fam. **avoir du — dans la tête,** een rijp oordeel hebben; **il lui faudrait un peu de — dans la tête,** hij is al te luchtig; **sommeil de —,** zeer diepe slaap; **fil à —,** schietlood; **mine de —,** graphiet; **colique de —,** loodkoliek (van loodwitwerkers); fam. **cul de —,** loodgat, hij of zij die veel zit; adv. **à —,** loodrecht; **—bage,** m. het bekleeden, het soldeeren enz. met lood; **—bagine, mine de —,** graphiet; **—bateur,** m. pauselijk ambtenaar, die het looden zegel aan de bullen hecht; plombeerder; **—bé, ée,** a. loodbleek, loodkleurig; **canne —bée,** stok met looden knop; **—bé,** m. loodkleurige verf, v.; **—bée,** f. met lood beslagen pijl, m.; looden snoer aan netten; menieverf, v.; het nemen der loodlijn; **—ber,** v. a. verlooden; met lood beleggen; met het paslood afmeten; met een' looden merk voorzien, looden, plombeeren; (een boek) met uitgebrande menie bestrijken; den grond vast treden of stampen; **— une dent,** een hollen tand plombeeren, met lood aanvullen; **—berie,** f. loodgieterij, v.; **—beur,** m. plombeerder, die de stoffen en andere goederen met looden merken voorziet; **—bier, ière,** a. loodachtig; **pierre —bière,** loodsteen; **—bier,** m. loodgieter; **—bière,** f. vruchtenijs; **—bifère,** a. loodhoudend.

Plon‖geant, e, a. duikend; **vue —e,** uitzicht van boven naar de diepte; **feu —,** naar beneden gericht vuur; **—gée,** f. schuinte der borstwering, v.; **tirer de —, par —,** van de hoogte naar de laagte schieten; **par —,** adv. van boven naar beneden; **—,** a. **chandelle —e,** getrokken kaars, v.; **—geon,** m. duiker of duikelaar (zekere vogel); m. **faire le —,** duiken, onder water zwemmen; fig. aan een gevaar zoeken te ontsnappen; **—ger,** v. a. dompelen, onderdompelen; indoopen; (kaarsen) maken; fig. doen zinken; **—,** v. n. dompelen, in het water duiken; **se —,** v. pr. duiken, onder water duiken; van boven naar omlaag schieten; fig. zich dompelen in..., zich overlaten aan...; **en —geant,** adv. van boven naar beneden; **—geur,** m. duiker, zwemmer onder water; vatenwasscher in een restaurant.

Ploque‖r, v. a. (rad. ploc) koehaar op de buitenhuid (van een schip) plakken; **—resses,** f. pl. breekkammen, m.

Ploutocratie (pr. **ci**), f. (gr. ploutos, richesse; kratos, pouvoir) bestuur, waar de macht bij de rijken berust.

Plo‖yable, a. buigbaar; **—yer,** v. a. et n. buigen, krommen; fig. doen bukken, tot toegeven nopen.

Pluche, Peluche, f. pluis, langharig trijp.

Pluie, f. regen, m.; **petite —,** stofregen, m.; prov. **après la — le beau temps,** na regen komt zonneschijn; na lijden komt verblijden; **faire la — et le beau temps,** alles naar zijne pijpen laten dansen; **parler de la — et du beau temps,** over koetjes en kalfjes praten; **petite — abat grand vent,** een kleine regen stilt den grootsten storm; met zachtheid kan men veel uitrichten; **il est à couvert de la —,** hij is geborgen, hij heeft zijne schaapjes op het droge.

Plu‖mage, m. vederen of veeren (van vogels), v.; **—mail, mart,** m. vederstoffer, vederbezem, m.; **—masseau,** m. pennetje aan pijlen, aan klavieren; vederbezem, m.; pluksel; **—masserie,** f. veder- of pluimbereiding, v.; **—massier,** m. pluimaker of -verkooper, vederbosmaker.

Plume, f. veder, pluim; schaft of schacht, v.; pen, v.; fig. schrijfwijs, v.; pl. fig. veeren, v. geld; fig. **arracher à qn. une — de l'aile,** iemand eene veer uit den staart trekken, iem. eene concessie afdwingen; fig. **jeter la — au vent,** het op 't toeval laten aankomen; fig. **il a eu de ses —s,** hij heeft hem geplukt (bij 't spel); **un**

chien qui chasse au poil et à la —, een hond die op allerlei wild jacht maakt; fig. **au poil et à la —**, tot alles geschikt; **prendre la —, mettre la main à la —**, de pen opvatten; prov. **la belle — fait le bel oiseau**, de kleeren maken den man; fig. **se parer des —s du paon**, zich met pauweveeren opschikken; zich trotsch gedragen; **—s d'autruche**, struisveeren; **lit de —**, vederbed; **menue —**, dons; **— artificielle, — métallique, — de fer**, stalen pen; **écrire au courant de la —**, alles schrijven wat ons in den zin komt; **gens de —**, schrijvers, klerken; **guerre de —**, pennestrijd; **trait de —**, pennetrek; **— féconde, hardie**, vruchtbaar, stout schrijver.

Plumeau, m. vederstoffer, vederbezem, m.; veeren dekbed; pennenbakje.

Plumée, f. **— d'encre**, pen vol inkt, v.; **—**, het plukken; hoeveelheid veeren die een geplukte vogel oplevert; fig. afzetterij; **faire la — des oies**, ganzen plukken.

Plume-nigaud, m. fam. afzetter, zwendelaar.

Plumer, v. a. plukken, de veeren uittrekken; fig. plukken, met bedrog geld afhalen; fig. **il faut — la poule sans la faire crier**, men moet het volk niet al te veel opleggen; **se —**, v. pr. elkander plukken, geplukt worden.

Plumet, m. pluim (op of aan den hoed), v.; vederbos, m.; fig. **avoir son —**, aangeschoten zijn; **— de pilote**, veertje op een kurkje, om te zien van waar de wind komt, windveder, v.

Plumeté, e, a. gevederd.

Plumetis, m. (rad. p l u m e t é) eerste ontwerp van een geschrift, minuut; zeker borduurwerk, katoenborduursel (waarbij men den onderkant opstopt, om de bloemen, bladeren enz. relief te geven).

Plumeux, euse, a. vederachtig, vol veeren.

Plumier, m. pennendoos, v.

Plumitif, m. minuut, eerste opstel van een geschrift; pennelikker, klerk, kantoorschrijver.

Plumo‖tage, m. bevochtiging en kneding der aarde voor de suikerbroodvormen, v; **—ter**, v. n. den grond tot reiniging van de suiker bevochtigen.

Plumpudding (pr. **plon-poudingue**), m. groote rozijnenkoek, m.

Plumule, f. pluimpje, zaadpluimpje; donsveertje.

Plupart, f. het grootste deel of gedeelte; de meesten, m.; **la — des hommes**, de meeste menschen; **la — du temps**, loc. adv. in de meeste gevallen, meestal, doorgaans.

Plura‖lisation, f. meervoudsvorming, v.; **—liser**, v. a. in 't meervoud zetten; **—lité**, f. (lat. p l u r a l i s, pluriel) grootst getal, meerderheid, v.; veelheid, v.

Pluriel, elle, a. meervoudig; m. meervoud.

Plus (pr. **plu**), adv. meer; **de —**, te meer, daarenboven, boven dat; **de — en —**, meer en meer, hoe langer hoe meer; **de — en — habile**, hoe langer hoe knapper; **— ou moins**, meer of min; **en — de**, behalve, boven; **au —, tout au —**, ten hoogste; **le —**, het meeste of het meest; **rien de — utile que**, niets is nuttiger dan; **quoi de — agréable?** wat is aangenamer? **n'en pouvoir —**, het niet langer kunnen uithouden; pop. **— souvent!** dat ontbrak er nog maar aan! dat nooit;

Plu‖sage, m. het uitpluizen; **—ser**, v. a. wol uitpluizen, plukken, uitzoeken.

Plusiaque, a. rijk aan metalen.

Plusieurs, a. pl. vele, verscheidene.

Plus-offrant, m. meestbiedende; pl. **des plus-offrants.**

Plus-pétition, f. onmatige eisch, m. overdreven vordering, v.

Plus-que-parfait (pr. **pluce**), m. meer dan volmaakt verleden tijd, m.

Plus-value, f. meerder bedrag; pl. **des plus-values.**

Pluton, m. Pluto, god der onderwereld.

Pluto‖nien, ienne, a. **—nique**, a. Plutonisch, door onderaardsch vuur voortgebracht; **—nisme**, m. leer of stelsel, waarbij de vorming van de aardkorst aan de werking van 't onderaardsch vuur wordt toegeschreven; **—niste**, m. aanhanger van 't Plutonisme.

Plutôt, adv. eer, eerder, vroeger; liever, beter; **— que**, eer dat; **au —**, ten eerste, ten spoedigste, aanstonds.

Plutus, m. god der rijkdommen.

Pluvial, m. p l u v i a l e, regenmantel der priesters, m. (bij 't bewierooken); **—, e**, a. den regen betreffend; **eau —e**, regenwater.

Pluviatile, a. van den regen komend, door den regen gewijzigd, veranderd.

Pluvier, m. regenvogel, m. pluvier, v. (zekere vogel).

Pluvieux, euse, a. regenachtig.

Pluvio‖mètre, m. regenmeter, m.; **—métrie**, f. gebruik van den regenmeter.

Pluviôse, m. (lat. p l u v i a, pluie) regenmaand, v. (van den 20sten Januari tot den 18den Februari).

Pneu, m. fam. band van een fiets, m.

Pneuma, in samenst.: geest, adem...

Pneuma‖tique, a. (gr. p n e u m a, souffle) de lucht betreffend; **machine —**, luchtpomp, v.; **bandage —**, ou **—**, m. caoutchoucband (om de velg van een rad); **—**, f. luchtleer, v.; **—tocèle**, f. windbreuk, v.; **—tologie**, f. luchtkunde; geestenleer, leer der geestelijke wezens, v.; **—tomphale**, f. navelwindbreuk, v.; **—tose**, f. windgezwel aan de maag.

Pneumo‖nie, f. (gr. p n e u m ô n, poumon) longontsteking, v.; **—nique**, a. tot de long behoorend; **remède —**, middel tegen de longontsteking.

Pochade, f. vluchtig ontworpen schets, v.

Po‖chard, arde, m. et f. drinkebroer, zuiplap; **—charder**, v. a. dronken maken; **se —**, v. pr. zich bedrinken.

Poche, f. zak, m.; net om konijnen te vangen; zakviooltje; krop (van vogels); onderste grove trek aan eene letter, m.; **il n'a pas sa langue dans sa —**, hij is niet op zijn mondje gevallen; fam. **acheter chat en —**, eene kat in den zak koopen, iets koopen zonder het gezien te hebben; **mettre en —**, in den zak steken; **mouchoir de —**, zakdoek; **dictionnaire de —**, zakwoordenboek.

Poché, ée, a. **œufs —s au beurre noir**, in de boter bruin gebakken eieren; **œil — (au beurre noir)**, blauw geslagen oog; **écriture —e**, doorgeslagen schrift.

Pocher, v. a. (eieren) in de boter bruin bakken; fig. (de oogen) blauw slaan; den ondersten trek eener letter dikker of grover maken; door inktvlekken onleesbaar maken; te vet drukken; vlug schetsen.

Poche‖ter, v. a. in den zak steken, opsteken; eenigen tijd in den zak dragen (als olijven enz. om ze beter te doen worden); **—tier**, m. zakkenmaker; **—tte**, f. zakje; zakketje; zakviooltje.

Poco, adv. **— à —**, langzamerhand; **— forte**, niet heel hard (in de muziek).

Podagre, a. (gr. pous, pied; agra, prise) met de voetjicht, met het voeteuvel gekweld; —, m. et f. iemand die de voetjicht, het voeteuvel heeft, podagrist; —, f. voetjicht, v. voeteuvel.

Podestat, m. podesta (voormalige naam van een Italiaansch burgemeester).

Podium (pr. **ome**), m. podium, sokkel, m.; zetel der senatoren in 't amphitheater, m.; ringmuur om het amphitheater, m.

Podomètre, m. wegmeter, m.

Pœcile (pr. **pé-ci-le**), m. poecile, met schilderijen versierde gaanderij op de markt te Athene.

Poé‖le, m. (lat. pallium) lijklaken; trouwsluier; draaghemel, m.; **—le, Poile,** m. (lat. pensile) kachel, v.; **— de fonte,** gegoten kachel; **— de tôle,** geslagen kachel; **—le,** f. (lat. patella) pan, koekepan, v.; **—lée,** f. panvol, v.; **—le-fourneau,** m. kookkachel, v. fornuis; pl. **des poêles-fourneaux; —lier,** m. pannenmaker en -verkooper; kachelmaker, kachelverkooper; **—lon,** m. aarden of koperen pannetje; **—lonnée,** f. panvol, v.

Poème, m. (gr. poiêma, de poiein, faire) gedicht; **— épique,** heldendicht; **— dramatique,** tooneeldicht; **— lyrique,** lierdicht; **— didactique,** leerdicht; **— bucolique,** herdersdicht.

Poésie, f. dichtkunst, poëzie, v.; fig. dichterlijke gloed, m. het dichterlijke, de ideale opvatting, v.; gedicht.

Poète, m. dichter, dichteres; **femme —,** f. dichteres.

Poétereau, m. fam. armzalige rijmelaar, pruldichter.

Poétesse, f. dichteres.

Poéti‖que, a. dichterlijk, poëtisch; —, f. vertoog over de dichtkunst; **—quement,** adv. op dichterlijke wijze, dichterlijk; **—ser,** v. n. †rijmen, dichten, verzen maken; v. a. dichterlijk maken, eene dichterlijke tint geven.

Poids, m. (lat. pensum; de pendere, peser) gewicht, zwaarte, v. last, druk, m.; gewicht (om te wegen); fig. gewicht, aangelegenheid, v.; fig. **un homme de —,** een man van gewicht, van aanzien; een belangrijk man; **le — des années,** de last der jaren; **donner du — à ses paroles,** op zijne woorden nadruk leggen; **donner, faire bon —,** goed gewicht geven; fig. rechtvaardig zijn; **faire le —,** het evenwicht herstellen; **avoir deux —s et deux mesures,** met twee maten meten (ook fig.); **— public,** stadswaag; **— du sanctuaire,** sikkel des heiligdoms (standaard van 't gewicht, dien men in den Tempel van Jeruzalem bewaarde); fig. **peser au — du sanctuaire,** nauwgezet overwegen.

Poi‖gnant, ante, a. (v. fr. poindre, piquer) stekend, brandend; fig. grievend; **—gnard,** m. (rad. poing) dolk, m.; **—gnarder,** v. a. met een dolk kwetsen, doorsteken; **—gne,** f. vuist, v.; **avoir de la —,** stevige vuisten hebben; fig. brutaal zijn; **préfet à —,** strenge, ruwe prefect; **—gnée,** f. handvol, v.; greep, v. of handvatsel; **à —,** adv. met handen vol; **la — d'un sabre, d'une épée,** de greep van een sabel, een degen; **—gnet,** m. handgewricht, pols, m.; handboord, hemdboord.

Poil, m. (lat. pilus) haar (van dieren); lijfhaar, haar op kin, lippen, oksels en schaamdeelen (bij menschen); **ce cheval a le — bai,** dat paard heeft roodbruin haar; **chien à long —,** langharige hond; **monter un cheval à —,** een paard zonder zadel bestijgen; **velours à deux, trois —s,** driedraadsch, vierdraadsch fluweel; fig. **un brave à trois —s,** een zeer dapper man; fam. **son — grisonne,** zijn haar wordt grijs; **il y a laissé du —,** hij is er niet zonder schade afgekomen; **— follet,** vlashaar; fig. pop. **un homme à —,** een krachtig, energiek man; fig. pop. **avoir du — dans la main,** lui zijn; **— de Judas,** rood haar; **faire le — à qn.,** fam. iem. afzetten.

Poile, m. zie **Poêle.**

Poileux, euse, a. behaard, harig.

Poilier, m. molenijzer; zie ook **Poêlier.**

Poilu, ue, a. harig, ruig.

Poincillade, f. pauwestaart, m. (broeikasplant uit West-Indië).

Poinçon, m. priem; stempel, m. stift; haarnaald, v.; spits van een gevel, v., zekere wijnmaat, v. (2/3 muid).

Poinçon‖nage, m. stempeling, v. het knippen der spoorkaartjes; **—ner,** v. a. stempelen, ijken; kaartjes knippen.

Poindre, v. a. (lat. pungere, piquer) steken, prikkelen; —, v. n. uitspruiten, uitloopen, opkomen; doorbreken, aanbreken; **sa barbe commence à —,** hij begint een baard te krijgen; **le jour commence à —,** de dag breekt aan.

Poing, m. (lat. pugnus) vuist, hand, v.; **coup de —,** vuistslag, stomp, m.; **dormir à —s fermés,** vast slapen.

Point, m. (lat. punctum; de pungere, poindre, piquer) punt; steek (in het naaien, enz.), m.; genaaide kant, v.; stekende pijn, steek; fig. stuk, deel, lid, hoofdpunt; graad, m.; oog op kaarten, dobbelsteenen enz.; **— de Venise,** Venetiaansche kant; **— de côté,** steken in de zijde; **— pleurétique,** steken van pleuris; **deux —s, un deux-—s,** dubbele punt; **— et virgule, —-virgule,** komma-punt; **— interrogatif,** vraagteeken; **— du jour,** dageraad, m. krieken van den dag; **— d'honneur,** punt van eer; **au dernier —,** ten uiterste, ten hoogste; **— d'appui,** steun- of rustpunt; **— de vue,** gezichtspunt, oogpunt; **de — en —,** adv. van stuk tot stuk, nauwkeurig; **à — nommé,** adv. op het juiste oogenblik, stipt op tijd; **de tout —,** ten eenenmale, geheel en al; **faire le —,** het bestek opmaken en in de kaart plaatsen; **faire venir qn. à son —,** iemand brengen waar men hem hebben wil; **mettre au —,** richten, opstellen; **rendre des —s à qn.,** iem. punten voorgeven; iem. de baas zijn; **être en bon —, en mauvais —,** in goeden, in slechten toestand zijn; **au dernier —,** loc. adv. in den hoogsten graad, bij uitstek; **venir au —,** tot de zaak komen; **le — en question,** de zaak, waarop het aankomt; **— de départ,** uitgangspunt; **— d'une voile,** schoothoorn van een zeil, m.; **à —,** loc. adv. van pas, juist ter snede; **viande cuite à —,** juist goed gebraden vleesch; prov. **tout vient à — à qui sait attendre,** met tijd en geduld komt men alles te boven.

Point, adv. niet; geen; neen; **— du tout,** geenszins, op geenerlei wijze.

Poin‖tage, m. het merken met een punt, een stip, het punteeren; het richten, het stellen (van een kanon b.v.); bestek in de zeekaart; **—tal,** m. rechtop staande stutbalk, m.; **—te,** f. punt, spits, v.; spits toeloopend stuk, geer, v.; steekijzer; priem; kleine spijker zonder kop; prikkel m.; fig. voornemen, onderneming, v.; het aanbreken, krieken (van den dag); **marcher sur**

la — du pied, op de teenen loopen; **— d'esprit,** aardigheid, v. geestige inval, m.; **en — de vin,** adv. een weinig dronken; **cette sauce n'a pas de —,** die saus heeft niets prikkelends, niets pikants; **une petite — de jalousie,** een vlaagje, kleine aanvechting van jaloerschheid; **une — d'ironie,** iets spottends; **faire des —s,** scherpe zetten geven; op de teenen dansen; **pousser, suivre sa —,** vastberaden doorzetten; **en —,** adv. spits uitloopend; **tailler en —,** aanpunten; **—tement,** m. het stellen, pointeeren van het geschut; **—ter,** v. a. et n. met een punt, een stip merken; steken met de punt; stellen, richten (het geschut), pointeeren; **— la carte,** het bestek opmaken en in de kaart plaatsen; **— les aiguilles,** de naalden punten, spitsen; ontkiemen, opkomen, zich vertoonen; zeer hoog vliegen (van vogels sprekend); **—teur,** m. steller van het geschut; punteerder; pointer (Eng. jachthond).

Pointil‖lage, m. het stippen, schilderen met stipjes; **—le,** f. spitsvondigheid, woordenzifterij; kleinigheid, v.; **—lé,** m. gepointilleerde of gepunteerde plaat, v.; **—ler,** v. a. et n. stippen, met stipjes schilderen; fig. over kleinigheden twisten; **—lerie,** f. kibbelarij, v. twist over beuzelingen, m.; **—les,** f. pl. palen of stutten op het dak, m.; **—leux, euse,** a. twistgierig, kibbelachtig; lichtgeraakt.

Poin‖tu, ue, a. spits, scherp, puntig; fig. scherp, snijdend, spitsvondig; **—ture,** f. maat, nummer (van schoenen, handschoenen enz.); reef in het zeil, nokleuver, m.

Point-virgule, m. kommapunt.

Point-voyelle, f. vocaalpunt, v. aanduiding van een klinker in de Oostersche talen, v.

Poi‖re, f. (lat. pirum) peer; **— d'angoisse,** wrange peer, v.; mondprop; fig. bittere pil; fig. **garder une — pour la soif,** een appeltje voor den dorst bewaren, iets voor de kwade dagen wegleggen; **— à poudre,** kruithoren; **entre la — et le fromage,** bij het dessert; **faire sa —,** fam. boudeeren; **—re,** m. perendrank, m.

Poireau, Porreau, m. prei; wrat, v.

Poirée, f. beetwortel, m.; **— rouge,** roode biet, kroot, v.

Poirier, m. pereboom, m.; **— de rousselet,** suikerpereboom, m.

Pois, m. (lat. pisum) erwt, v.; **— chiche,** grauwe erwt; **des petits —,** doperwtjes; **des — sans cosse, — goulus, — gourmands,** peulen; fig. **rendre à qn. — pour fève,** iem. met gelijke munt betalen; **manger des — chauds,** met den mond vol tanden staan, niets weten te antwoorden; **— à cautère,** fontanelballetje (om de ettering te onderhouden).

Poison, m. (lat. potio, boisson) gift, vergift, gif.

Poissar‖d, arde, a. op de wijze der vischwijven; gemeen; **le genre —,** literatuur in de volkstaal; **—de,** f. vischvrouw, vischwijf.

Pois‖sement, m. bepekking, v.; **—ser,** v. a. bepekken, met pek bestrijken; **fil —sé,** pikdraad; **—seux, euse,** a. pekachtig.

Poisson, m. (lat. piscis) visch, m.; mutsje (kleine maat); **— volant,** m. vliegende visch; **— rouge,** goudvisch; fig. **— d'avril,** Aprilgrap.

Poisson-empereur, m. zwaardvisch, m.; pl. **des poissons-empereurs.**

Poisson‖naille, f. fam. allerhande kleine visch, pootvisch, katvisch, v.; **—nerie,** f. vischmarkt, v.; **—neux, euse,** a. vischrijk; **—nier,** m. **ière,** f. vischkooper; vischkoopster, vischwijf; **—nière,** f. vischketel, m.

Poitevin, e, a. uit of van Poitou, of Poitiers; m. et f. inwoner, inwoonster van Poitou of Poitiers.

Poi‖trail, m. borst (van een paard), v.; borstriem, m.; dwarsbalk, m.; pl. **des poitrails; —trinaire,** a. aan de borst lijdend; m. et f. borstlijder, -lijderes; **—trinal, Pétrinal,** m. kort vuurroer met wijden loop; —, a. hetgeen op de borst vastgemaakt wordt; **—trine,** f. borst, v.; **—trinière,** f. borsthout; borststuk.

Poi‖vrade, f. pepersaus, zure saus, van azijn, peper en zout, v.; **—vré,** a. gepeperd; fig. et bas aangestoken, besmet (door ontucht); peperduur, zeer duur; **—vre,** m. (lat. piper) peper, v.; **— et sel,** peper-en-zoutkleurig; **—vrer,** v. a. peperen, met peper bestrooien; fig. et bas. besmetten; **bien —vré,** peperduur, ijselijk duur; **—vrette,** f. zwarte komijn, v. narduszaad; **—vrier,** m. peperboom, peperstruik, m.; peperbus, v.; **—vrière,** f. kruidendoos, v., peperbus, v.; steenen schildwachthuisje (aan den uitspringenden hoek van een vestingwerk); **—vron,** m. vrucht der Spaansche peper, v.; **—vrot,** m. pop. zuiplap.

Poix, f. (lat. pix) pek of pik, harst; **— résine,** harpuis; **— de Judée, — juive,** asphalt.

Polacre, Polaque, f. polakker, m. (zeker Levantsch of Oostersch vaartuig), v.; —, m. Poolsch edelman.

Polaire, a. dat tot de polen behoort; **glaces —s,** poolijs; **mer —,** poolzee; **étoile —,** poolstar.

Polaque, m. Poolsch ruiter; a. Poolsch.

Polari‖mètre, m. werktuig om te bepalen of en hoeveel een lichaam het polarisatievlak rechts of links doet afwijken; **—sation,** f. mededeeling of aanneming van polariteit, v.; **—ser,** v. a. polariteit aannemen of mededeelen; **—té,** f. polariteit, v.

Polastre, m. loodpan der loodgieters, v.

Polatouche, m. vliegend eekhorentje.

Polder, m. polder, m.

Pôle, m. (lat. polus, gr. polos, de polein, tourner) aspunt, pool, v.; **— arctique,** Noordpool, v.; **— antarctique,** Zuidpool, v.

Polé‖marque, m. (gr. polemos, guerre, et archos, chef) opperbevelhebber (bij de Ouden); **—mique,** a. (gr. polemos, guerre) polemisch, twistend; f. pennestrijd, polemiek; **—miquer, —miser,** v. n. een pennestrijd voeren; **—miste,** m. wetenschappelijk strijder, polemicus.

Polémoine, f. speerkruid.

Polenta, f. brijspijs, v. van maïs of aardappelmeel, met boter, olie of spek en parmezaankaas (lievelingsgerecht der Italianen).

Poli, ie, part. et a. gepolijst, glad, blinkend, zuiver; fig. beleefd, beschaafd, heusch, welgemanierd; —, m. glans, luister, m.

Poli‖ce, f. (lat. politia, gr. politeia, administration d'une ville) burgerlijke regeering, stadsregeering; politie, v.; **règlement de —,** politieverordening; **bonnet de —,** politiemuts, v.; **salle de —, — de discipline,** politiekamer, arrestkamer; —, f. verzekeringsverdrag, polis, v. assurantiecontract; **—ce-man** (pr. **mane**), m. agent van politie (in Engeland); **—cé, ée,** a. goed geregeld, goed ingericht, beschaafd; **—cer,** v. a. goed inrichten, beschaven.

Polichinelle, m. hansworst in Italiaansche kluchtspelen, polichinel, m.; f. soort van kluchtige dans, m.

Policier, ière, a. tot de politie behoorend; m. politieman.

Polingac, m. zeker kaartspel **(mistigri).**

Poliment, m. het polijsten, slijpen der edele gesteenten; glans, luister, m.; —, adv. op beleefde of beschaafde wijze.

Polior‖cète, m. (gr. poliorkêtès, preneur de villes) stedendwinger; **—cétique,** a. de belegeringskunst betreffend.

Pollose, f. het grijzen of wit worden der haren.

Polir, v. a. polijsten, glad en glanzig maken; fig. beschaven, welgemanierd maken.

Polis‖sage, m. het polijsten, bruineeren, glanzen; **—seur,** m. **euse,** f. polijster, bruineerder, gladslijper; polijstster enz.; **—soir,** m. polijststeen, bruineerstaal; **—soire,** f. polijstrad, wrijf- of glansborstel, m. wrijfstok, m.; **—son,** m. straatjongen; onbeschaamd mensch, vuilbek, m.; a. straatjongensachtig; los, guitig, snaaksch; gemeen; **—sonner,** v. n. straatjongensstreken, guitenstukken uitvoeren; vuile, onbehoorlijke taal spreken; **—sonnerie,** f. straatschenderij, v. guitenstuk; vuile, onbetamelijke woorden; **—sure,** f. het polijsten, glanzen, glad maken.

Politesse, f. hoffelijkheid, beleefdheid, heuschheid, welgemanierdheid, v.; **brûler la — à qu.,** iem. verlaten zonder hem goeden dag te zeggen.

Politi‖cien, ienne, m. politicus; **—que,** a. staatkundig, politiek; loos, doortrapt, listig; **système —,** staatsstelsel; **économie —,** staathuishoudkunde; **droit —,** staatsrecht; —, m. staatkundige, staatsman, staatspersoon; wijs of voorzichtig mensch; —, f. staatkunde, v.; **par —,** om politieke redenen; **—quement,** adv. staatkundig, op listige, behendige wijze; **—quer,** v. n. fam. over politiek, staatszaken spreken, politiseeren.

Pol‖ka, f. polka, v.; **—ker,** v. n. de polka dansen; **—keur,** m. **euse,** f. polkadanser, -danseres.

Poll, m. kiezerslijst; opneming der stemmen bij de verkiezing van parlementsleden in Engeland; ontstuimige kiesvergadering, v.

Pollen (pr. **pol-lène**), m. stuifmeel.

Pollicitation, f. (lat. pollicere, promettre) aanbod, dat nog niet is aangenomen, eenzijdig aanbod.

Pollu, ue, a. besmet, bezoedeld, bevlekt.

Pollu‖er, v. a. bezoedelen, bevlekken; ontheiligen; **se —,** v. pr. zich bevlekken; **—tion,** f. bevlekking, besmetting; ontheiliging, v.

Polofrais, m. zekere druivensoort in Savoye.

Polographie, f. aspuntbeschrijving, poolbeschrijving, hemelbeschrijving, v.

Polo‖nais, e, a. Poolsch; m. et f. Pool, Poolsche; **—naise,** f. Poolsche dans, m.; korte mansrok; vrouwenmantel, m.

Poltro‖n, onne, a. lafhartig, bloode of bloo; —, m. et f. bloodaard, lafhartige, m. en v.; **—nnerie,** f. blooheid, bangheid, lafhartigheid, v.

Poly (gr. polus) voorvoegsel dat veel beteekent.

Poly‖adelphie, f. (préf. poly; gr. adelphos, frère) achttiende klasse der planten, v. de veelbroederigen; **—andrie,** f. (préf. poly; gr. anêr, andros, homme, mâle) veelmannerij, v.; **—anthe,** a. (préf. poly; gr. anthos, fleur) veelbloemig; **—archie,** f. (préf. poly; gr. archia, commandement) regeering van velen, v.; **—chreste,** a. (préf. poly; gr. chrêstos, utile) dat tegen vele ziekten kan gebruikt worden; **—chrome** (pr. **krome** ou **krôme**), a. (préf. poly; gr. chrôma, couleur) veelkleurig; **architecture —,** bouwkunst, v. die zich van de schilderkunst bedient; **—chromie,** f. veelkleurigheid, v.; **—èdre,** m. (préf. poly; gr. edra, face) veelvlak; **—édrique,** a. veelvlakkig; **—gale, —gala,** m. melkkruid; **—game,** m. et f. (préf. poly; gr. gamos, mariage) man, die meer dan één vrouw, of vrouw, die meer dan één man gehad heeft; **—gamie,** f. veelwijverij, veelmannerij, v.; **—glotte,** a. (préf. poly; gr. glôssa, langue) in vele talen geschreven; —, f. bijbel in vele talen, m.; —, m. man die vele talen verstaat; **—gonal, e, —gone,** a. (préf. poly; gr. gônia, angle) veelhoekig; —, m. veelhoek, m.; polygoon, schietterrein voor de artillerie; **—graphe,** m. (préf. poly; gr. graphô, j'écris) schrijver over vele zaken; **—graphie,** f. geheime schrijfkunst, in cijfers enz., v.; **—gynie,** f. (préf. poly; gr. gunê, femme, femelle) zevende orde der planten van de dertien eerste klassen, v. (vele stijltjes in elke bloem); **—mathe,** m. (préf. poly; gr. manthanein, apprendre) veelweter, die van vele dingen veel weet; **—mathie,** f. algemeene groote kundigheid, v.; **—mathique,** a. veelwetend; **—morphe,** a. (préf. poly; gr. morphê, forme) veelvormig; **—morphie,** f. **—morphisme,** m. veelvormigheid, v.; **—nôme,** m. veelvuldige grootheid, v.; **—pe,** m. (préf. poly; gr. pous, pied) veelvoet, m. poliep, v.; poliep, vleezig uitwas in den neus; **—pétale,** a. veelbladerig (van bloemen); **—peux, euse,** a. poliepachtig; **—phone,** a. (préf. poly; gr. phonê, voix) veelstemmig; verscheiden klanken weergevend; **—pier,** m. huisje der zeepoliepen; **—pode,** m. boomvaren, puntvaren, v.; **—pore,** m. soort boompaddenstoel, m.; **—ptyque,** m. (gr. poluptuchos, registre) schrijftafel, v.; proveboek; **—style,** a. (préf. poly; gr. stulos, colonne) met vele stijltjes of stampertjes; met vele zuilen; **—syllabe, —syllabique,** a. uit vele lettergrepen bestaande; **—synodie,** f. veelheid van staats- of raadsvergaderingen, v.; **—technicien** (pr. **tèk**), m. student der polytechnische school; **—technique** (pr. **tèk**), a. vele kunsten en wetenschappen omvattend; **école —,** polytechnische school, v.; **—théisme,** m. (préf. poly; gr. theos, dieu) veelgoderij, v.; **—théiste,** m. verdediger, aanhanger der veelgoderij.

Pomacées, f. appelgewassen.

Pomard, m. pomard, m., zeer gezochte wijn.

Pomma‖de, f. haarzalf, pommade, v.; **—der,** v. a. met pommade bestrijken.

Pomme, f. (lat. pomum, fruit) appel; knop, m.; hart van eene kool enz.; fig. **emporter la —,** den prijs behalen; **—s de garde,** winterappelen; fig. **— de discorde,** twistappel; **— de chêne,** galappel, m. (meer gebr. **noix de galle**); **— de laitue,** saladekrop; **— d'amour,** tomaat; **— de terre,** aardappel, m.; **—s de terre frites,** gebakken aardappelen; **—s de terre sautées,** in boter gewentelde aardappelen; **purée de —s de terre,** fijngemaakte en dan gestoofde aardappels; **— de canne,** rottingknop; **— d'Adam,** adamsappel; **— d'arrosoir,** gietermond, mondstuk van een gieter.

Pom‖mé, m. appeldrank, appelwijn, m.; —, a. **choux —, laitue —e,** sluitkool, kropsalade, v.; —, fig. fam. volmaakt, uitgemaakt; **fou —,** gek in folio; **sottise —e,** oliedomme streek; **—meau,** m. degen-, zadelknop, m.

Pomme‖lé, ée, a. appelgrauw; met schapenwolkjes bedekt; —, m. schapenwolkjes; **se —ler,**

v. pr. appelgrauw worden (van paarden sprekend); met kleine wolkjes betrekken (van de lucht); **—lle,** f. plaat met gaten, op den mond van eene buis om het vuil op te houden, v.

Pommer, v. n. sluiten, kroppen (van gewassen sprekend); **—meraie,** f. appelboomgaard, m.; **—mette,** f. knopje tot sieraad; oogbeen; jukbeen, wangbeen; **—mier,** m. appelboom; appelbrader, m. appelpan, v.

Pomolo‖gie, f. (lat. pomum, fruit; gr. logos, discours) ooftkunde, v.; **—giste, —gue,** m. ooftkenner.

Pomone, f. de ooft- of tuingodin Pomona, v.; al de in een land inheemsche boomvruchten, v.; ooftbeschrijving, v.

Pompadour, a. **costume —,** kleedij of dracht, v. in den smaak der markiezin de Pompadour (hoepelrok, veel kanten en linten en gepoederd haar).

Pom‖pe, f. (gr. pompê, procession) pracht, staatsie, praal, v.; **— funèbre,** lijkstaatsie; **— du style,** hoogdravendheid in den stijl, v.

Pompe, f. pomp, v.; **— aspirante et élévatoire,** zuig- en hefpomp; **— foulante,** perspomp; **— à feu,** brandspuit, v.; **— pneumatique,** luchtpomp, v.; **— atmosphérique,** hevel, m. (om vloeistoffen om te pompen); **—,** verlengstuk aan blaasinstrumenten; klep eener fluit, eener klarinet enz.; **canif à —,** pennemes met eene veer; **serrure à —,** slot met veer; **—per,** v. n. et a. pompen, uitpompen; **—peusement,** adv. heerlijk, prachtig; **—peux, euse,** a. heerlijk, prachtig, statig; opgeschikt van stijl; **—pier,** m. pompmaker; pomper; brandspuitgast; **corps des —s, sapeurs—s,** brandweer, v.; **—pon,** m. kwastje, klein sieraad (als vrouwentooisel); pompon, wollige kuif aan een shako; fig. nietig versiersel; fig. fam. **avoir le —,** den voorrang, de eerste plaats hebben; fig. **à lui le —!** aan hem de eer! **rose —,** kleine Dijonroos, v.; **—ponner,** v. a. opsieren, optooien met kleine versiersels; **se —,** v. pr. zich optooien.

Ponan‖t, m. avond, m. westen; **—tais, tin,** m. Westersch zeeman.

Pon‖çage, m. het wrijven, schuren met puimsteen; **—ce, pierre —,** f. (lat. pumex) puim-, drijfsteen, m.; **—ce,** f. sponszakje, waarin gewreven houtskool is, om te sponsen; teekenzwart, merkinkt; **—ceau,** m. klaproos, v.; **—,** m. et a. hoogrood, klaprozenrood; kleine brug (van één boog), v.; **—cer,** v. a. met puimsteen schuren of glad maken; met houtskool sponsen; met merkinkt teekenen.

Ponche, Punch, m. punch, pons, v. (zekere drank).

Poncif, Poncis, m. doorgeprikte teekening, die door het overwerpen met houtskoolpoeder uit 't sponszakje (ponce) wordt nagemaakt; fig. afgezaagd, banaal type, model.

Poncire, m. groote, welriekende citroen, waarmede men confituur bereidt, m.

Poncis, m. zie **Poncif.**

Ponction, f. (lat. pungere, punctum, piquer) doorboring of opening van den onderbuik of een ander deel van 't lichaam (om vochten af te tappen, v.), punctuur, v.

Ponctua‖lité, f. stiptheid, nauwkeurigheid, nauwgezetheid, v.; **—tion,** f. afstipping, v.; het zetten der lees- of scheiteekens of zinscheidingen, punctuatie, v.

Ponc‖tué, e, a. van lees- of scheiteekens voorzien; met gaatjes doorprikt; **—tuel, elle,** a. stipt, zeer nauwkeurig, punctueel: **—ellement,** adv. stiptelijk, nauwkeurig; **—er,** v. a. (lat. punctum, point) afstippen; de lees- of scheiteekens of zinscheidingen plaatsen, punctueeren; puncteeren (in de muziek).

Pondage, m. tonnegeld (zekere belasting op iedere ton in Engeland).

Pondéra‖bilité, f. weegbaarheid, v.; **—ble,** a. weegbaar; **—teur, trice,** a. het evenwicht bewarend, tegen elkander opwegend; **—tion,** f. evenwicht der lichamen, der krachten; juist evenwicht in de houding en bewegingen der figuren (in de schilderkunst); fig. **— des pouvoirs de l'Etat,** evenwicht der staatsmachten.

Pondérer, v. a. (lat. pondus, poids) in evenwicht plaatsen; **se —,** v. pr. tegen elkander opwegen, elkander in evenwicht houden.

Pon‖deuse, f. legster, leggende hen; fig. fam. vrouw, die vele kinderen krijgt; **—dre,** v. a. et n. (lat. ponere, déposer) leggen of eieren leggen.

Poney (pr. **po-nè**) m. langharig paardje; hit, poney, m.

Pongo, m. oude orang-outang op Borneo, m.

Pont, m. brug, v.; dek (op schepen); **— tournant,** draaibrug, v.; **— de bateaux,** schipbrug, v.; **— volant,** gierbrug, v.; **— à bascule,** bascule brug; **— suspendu,** kettingbrug, hangende brug; **— de service,** loopbrug, brug voor voetgangers; **—s et chaussées,** bruggen, wegen, kanalen; waterstaat; **— dormant,** vaste brug, v.; **faire le — à qn.,** iem. voorthelpen, iem. er bovenop helpen; **faire un — d'or à son ennemi,** den vluchtenden vijand een gouden brug bouwen; fig. iem. flink voorthelpen om van hem af te komen; **— aux ânes,** fig. algemeen bekende zaak; ezelsbruggetje; **— à gaillards,** bovendek op oorlogsschepen; **pantalon à —,** klepbroek; **faire le —, un —,** eene brug maken (eenige kaarten zóódanig buigen, dat hij die coupeeren of afnemen moet bijna genoodzaakt is dit te doen op de plaats waar de kaarten zóó zijn); fig. **il n'a pas coupé dans le —,** hij is niet in den strik geloopen.

Pontail, m. eidereend, v.

Pontal, m. het hol of ruim van een schip; stut, schoor, m. (in mijnen).

Ponte, m. harten-aas in het omberspel, ponto; ponteur, zetter, speler tegen den bankhouder (in het pharaospel, het baccarat enz.); **—,** f. het leggen of broeden der vogels.

Ponté, ée, a. van een dek voorzien (van schepen sprekend).

Ponté, m. plaat aan het gevest van een degen, v.

Ponter, v. n. ponteeren, tegen den bankier spelen; pop. betalen; v. a. een schip met een dek voorzien.

Pontet, m. knop, ring, neus, m.; zadelboog, m.; loopbruggetje.

Pontier, m. brugwachter eener sluis.

Ponti‖fe, m. hoogepriester, opperpriester; **le souverain —,** de paus; **—fical, ale,** a. hoogepriesterlijk; bisschoppelijk; **le Pontifical,** het Pontifikaal, ceremonieboek der bisschoppen; **—ficalement,** adv. naar de waardigheid van den paus of van een bisschop; **—ficat,** m. hoogepriesterschap, pontificaat; pauselijke waardigheid en regeering, v.; **—fier,** v. n. als opperpriester dienst doen; plechtig doen.

Pontil, m. hechtijzer der glasblazers; polijstschijf der glasslijpers.

Pontil‖lage, m. nopping van het laken, v.; het glas slijpen; **—ler,** v. a. glazen platen slijpen.

Pontins, marais —, m. pl. de Pontijnsche moerassen (groote moerassige streek bij Rome).

Pont-levis, m. ophaal-, valbrug, v. pl. **des ponts-levis.**

Pont-Neuf, m. brug in Parijs; **vieux comme le —,** oud en afgezaagd; **se porter comme le —,** zeer welvarend zijn; **pont-neuf,** m. straatdeuntje; pl. **des pont-neufs.**

Pontoise, naam eener Fransche stad; **d'ici à —,** zeer lang; prov. **avoir l'air de revenir de —,** er onthutst, bedremmeld uitzien.

Ponto‖n, m. schipbrug, pont, v.; onderlegger, legger (licht vaartuig), m.; tot gevangenis ingericht oud oorlogsschip; plat vaartuig, om zware lasten te vervoeren, lichter, m.; **—nage,** m. bruggegeld; veergeld.

Ponton-cureur, m. modderpraam, baggerschuit, v.; pl. **des pontons-cureurs.**

Pontonnier, m. pontvoerder, veerman; ontvanger van het bruggegeld; pontonnier (soldaat).

Pontuseau, m. metalen roede, v. over de koperdraden der papiervormen; streep op het papier, v. (door deze roeden ontstaan).

Pope, m. pope, priester der Grieksche Kerk.

Popeline, f. kleeding- en meubelstof, popeline, v.

Poplité, ée, a. (lat. poples, poplitis, jarret) tot den knieboog behoorend.

Popote, f. soep, v. (kindertaal).

Popula‖ce, f. het gemeene volk, gepeupel, grauw; **—cier, ère,** a. van het gepeupel, aan het gepeupel eigen.

Populai‖re, a. (lat. populus, peuple) het volk betreffend, volks...; gemeenzaam, populair; **opinion —,** volksmeening; **préjugé —,** volksvooroordeel; **—,** m. het lagere volk; **—rement,** adv. op gemeenzame wijze, op populaire, algemeen verstaanbare wijze.

Popula‖riser, v. a. populair maken; verstaanbaar, nuttig voor het algemeen maken; **se —,** zich bij het volk bemind maken; **—rité,** f. gemeenzaamheid, vriendelijkheid; volksliefde, volksgunst, v.; **—tion,** f. bevolking, populatie, v.

Populéum (pr. **ome**), m. (lat. populus, peuplier) populierzalf, v.

Populeux, euse, a. volkrijk, dicht bevolkt.

Populo, m. fam. dik, mollig, klein kind; hoop van kleine kinderen, m.

Populus, m. wetenschappelijke naam van den populier, m.

Poque, m. het pochen, pochspel (zeker kaartspel).

Poquer, v. a. pochen (zeker kaartspel); een bal zóó in de lucht werpen, dat hij bij 't neervallen niet rolt, doch blijft liggen.

Poracé, Porracé, ée, a. groengeel, groenachtig (als prei).

Porc (pr. **por**), m. varken, zwijn; varkensvleesch; fig. morsig en schrokkig mensch; **soies de —,** varkenshaar.

Porcelai‖ne, f. porselein; soort van zeeschelp, v.; **— de la Chine, du Japon, de Saxe,** Chineesch, Japansch, Saxisch porselein; **biscuit de —,** ongeglaceerd porselein; **peindre, dorer sur —,** op porselein schilderen, vergulden; **cheval —,** grijs en blauw gevlakt paard; **—nier,** m. **nière,** f. porseleinverkooper, -verkoopster; a. **l'industrie —nière,** de porseleinindustrie.

Porcelet, m. duizendbeen, pissebed, m.; varkentje (in de kindertaal).

Porc-épic (pr. **porképic**), m. stekelvarken; pl. **des porcs-épics.**

Porchaison, f. tijd der wilde zwijnenjacht, m. als de zwijnen het vetst zijn.

Porche, m. (lat. porticus) ingang, m. voorportaal eener kerk.

Por‖cher, m. (rad. porc) varkensdrijver of -hoeder; **—chère,** f. varkenshoedster; **—cherie,** f. varkensstal, m. varkenskot.

Porcin, e, a. op 't varken gelijkend, zwijnachtig; **la race —e,** het zwijnengeslacht.

Porc-marin, zeevarken; bruinvisch, m.; pl. **des porcs-marins.**

Porc-sanglier, m. wild varken, wild zwijn; pl. **des porcs-sangliers.**

Pore, m. (gr. poros, passage) porie, opening in de hand, v. zweetgat, luchtgat; **— biliaire,** m. galbuis, v.

Poreux, euse, a. sponsachtig, poreus, vol poriën, kleine openingen of gaatjes.

Porion, m. mijnopzichter.

Porisme, m. (gr. porisma) stelling, v. die uit gegevens afleidingen maakt.

Pornogra‖phe, m. (gr. pornographos, de pornê, prostituée, et graphein, écrire, décrire) ontuchtig schrijver, teekenaar; **—phie,** f. ontuchtig geschrift, ontuchtige teekening enz.

Porosité, f. sponsachtigheid, poreusheid, porositeit, v.

Porphy‖re, m. porfiersteen, m. (soort van bonten marmersteen), m.; **—risation,** f. het zeer fijn wrijven, b. v. van verven op porfiersteen; **—riser,** v. a. zeer fijn wrijven (op porfiersteen).

Porphyrogénète, a. (gr. porphurogenêtos, né dans la pourpre) in 't purper geboren (van keizerskinderen).

Porques, f. pl. kattespoor, knieën tot versterking van het timmerwerk der schepen.

Porracé, Poracé, ée, a. groengeel, groenachtig (als prei).

Porreau, m. gemeen look, prei, v. **(poireau).**

Porrection, f. (lat. porrigere, tendre) overhandiging der orden bij de Minderbroeders, v.

Porri‖gineux, euse, a. met zemeluitslag behept; **—go,** m. zemeluitslag, m.

Port, m. haven, zeehaven; aanlanding, v.; het dragen; dracht, v. last, m.; scheepslading, grootte der schepen; houding, v. gelaat, wezen; briefport; vracht, v.; het overvoeren der goederen; draagloon; **— de relâche,** ververschingshaven; **— franc,** vrijhaven; **— militaire,** oorlogshaven; **— marchand,** koopvaardijhaven; **— de marée,** tijhaven, v.; **arriver à bon —,** in behouden haven binnenloopen; fig. gezond en wel aankomen; **à bon —,** fam. in behouden haven; **— d'armes,** m. het dragen der wapenen; het recht om wapenen te dragen; **— permis,** m. vrijgoed, vrijpakkage (hetgeen een scheepsofficier of matroos voor zijne rekening laden mag): **navire du — de 800 tonneaux,** schip van 800 ton; **payer tant par kilogramme pour le — de ses effets,** zooveel per kilo voor de vracht van zijn goed betalen; **(payé) franc de —,** franco, gefrankeerd; **avoir ses —s francs,** vrij port hebben (v. ambtenaren); **— de voix,** stembuiging van een' lagen naar een' hoogeren toon, v.; **avoir le — d'une reine,** de houding, het voorkomen van eene koningin hebben; **elle a le — majestueux,** zij heeft eene statige houding.

Por‖table, a. draagbaar; **—tage,** m. het dragen; draag-, vervoerloon; vracht, v.; hetgeen ieder zeeofficier of matroos voor zich aan boord mag nemen; het dragen der booten over land.

Portail, m. voornaamste ingang, m. groote deur, hoofddeur, v. portaal; geheele voorgevel eener kerk, m.; pl. **des portails.**

Portant, ante, a. dragend; **(tirer) à bout —,** van zeer nabij (schieten); **l'un — l'autre,** door elkander, gemiddeld; **être bien —,** welvarend zijn; **—,** m. handvatsel (van eene kist enz.); stukken van een draagband, om hem langer of korter te maken; stut, steunhout der coulisses; stuk ijzer aan den magneet.

Portatif, ive, a. draagbaar, dat kan gedragen worden; **dictionnaire —,** zakwoordenboek; **force —ive,** draagkracht; **le —,** m. het draagbare.

Porte, f. deur, poort, v.; **— vitrée,** glazen deur; **— principale,** hoofddeur, voordeur; **— croisée,** balkonvenster; **faire défendre sa —,** verbieden iemand bij zich te laten; **à — close,** met gesloten deuren; **de — en —,** van deur tot deur; **être — à —,** vlak naast elkaar wonen; **— de derrière,** achterdeur; fig. achterdeurtje, uitvlucht; loc. prov. **il faut qu'une — soit ouverte ou fermée,** men moet een besluit nemen, als men te kiezen heeft tusschen twee dingen; **— d'agrafe,** oog van een haak; **mettre à la —,** wegjagen; **la Porte, la Porte Ottomane, la Sublime Porte,** het Turksche hof, de Porte.

Porté, ée, a. **— à qch.,** tot iets gezind of genegen.

Porte van 't werkw. **porter** komende blijft in samenstellingen in 't meerv. onveranderd.

Porte‖-à-faux, m. balk die niet loodrecht staat; fig. vergelijking die mank gaat; **—-affiche,** m. aanplakbord; **—-aiguille,** m. naaldenkoker, m.; **—-allumettes,** m. lucifersdoosje; **—-amarre,** m. reddingsvuurpijl, m. (bestaande uit een houten cylinder, die eene opgerolde lijn bevat); **—-arquebuse,** m. roerdrager; **—-assiette,** m. tafelring, waarop men een schotel zet, m.; **—-baguette,** m. laadstokgroef, v.; **—-baïonnette,** m. bajonetscheede, v.; **—-balance,** m. weegschaalhouder, schaal- of balansdrager, m.; **—-balle, —balle,** m. marskramer; **—-barres,** m. pl. halsterringen, ringen van touw, waarin de stokken der samengekoppelde paarden steken, m.; **—-bonheur,** m. gladde armband, zonder scharnier, m.; **—-bossoir,** m. drukker van den kraanbalk; **—-bougie,** m. buis, waardoor men den katheter in de pisbuis brengt, v.; **—-bouteilles,** m. flesschenstel, flesschenrek; **—-cartes,** m. visitekaartjeshouder; **—-chape,** m. geestelijke, die gewoonlijk in de kerk een' koormantel draagt; **—-choux,** m. klein warmoezenierspaard; **—-cigares,** m. sigarenkoker, m.; **—-cigarettes,** m. sigarettenkoker, m.; **—-clefs,** m. sleuteldrager, cipier; sleutelring, m.; **—-collet,** m. stuk bordpapier enz. onder den kraag; **—-couronne,** m. kroondrager, m.; **—-couteau,** m. messenleggertje; **—-crayon,** m. potlood of teekenpen, v.; **—-croix,** m. kruisdrager; **—-crosse,** m. stafdrager vóór een bisschop; **—-dieu,** m. priester, die den stervenden de gewijde hostie brengt; **—-drapeau,** vaandeldrager, vaandrig.

Portée, f. dracht (der dieren), v.; schoot, schot, m.; zoo ver een kogel, het gezicht, het gehoor, de stem, de hand enz. reiken kan; bereik; bekwaamheid, vatbaarheid, v. graad van het verstand, van het vermogen, m.; dracht, lengte van een horizontaal gelegden balk enz., v.; notenbalk, m.; **cela n'est pas à la — de ma vue,** zoover reikt mijn gezicht niet; **à une — de fusil,** op een geweerschot afstands; **à — de la voix,** zoover de stem reikt; **à la — de la main,** zoover men reiken kan, voor de hand; **cela passe ma —,** dat gaat mij te hoog; **mis à la — de tous,** door iedereen te begrijpen, algemeen verstaanbaar.

Porte‖-enseigne, m. vaandeldrager, vaandrig; **—-épée,** m. draagband (waaraan men den degen draagt), m.; **—-éperon,** m. spoordrager; **—-étendard,** m. standaarddrager, kornet; standaardschoen, m. (stuk leder aan den zadel waarin het einde der standaardschaft rust); **—-étrier(s),** m. riem, waarmede men de stijgbeugels opbindt, m.; **—-étrivière(s),** m. pl. ringen der stijgbeugelriemen, m.; **—(-)faix,** m. lastdrager, pakkedrager; **—-fenêtre,** f. deur die tegelijk voor venster dient, v. glazen deur, v.; **—-feu,** m. opening, langs welke men het vuur in den kalkoven brengt; pijp eener bom, v.; **—-feuille,** m. brieventasch, portefeuille, v.; fig. ministerambt, departement, ministerie; **déposer son —,** zijn ontslag als minister nemen; **le — des affaires étrangères,** het departement van buitenlandsche zaken; **avoir tout son bien en —,** al zijn vermogen in effecten hebben; **—-flambeau,** m. fakkeldrager; **—-fort,** m gevolmachtigde; **—-gargousse,** m. kardoeskoker, m.; **—-hache,** m. bijlschoen, m.; **—-haubau,** m. rust, v. der hoofdtouwen; **—-jupe,** m. plooi in de ceintuur, om den rok te kunnen ophouden, v.; **—-lanterne,** m. lantaarndrager (soort van lichtend insekt), m.; **—-lettres,** m. brieventasch, v.; **—-liqueurs,** m. likeurkeldertje; kristallen blad met likeuren; **—-malheur,** m. fig. ongeluksvogel, ongeluksbode, m.; **—-manteau,** m. kapstok, m.; mantelzak; manteldrager, m.

Portement, m. het dragen; **— de croix,** de kruisdraging, v. (schilderijen van Christus, die het kruis draagt).

Porte‖-mine, m. potloodhouder, m.; **—-monnaie,** m. geldtaschje, portemonnaie, v.; **—-montre,** m. horlogekastje, -huisje, -hangertje; **—-montres,** m. uitstalkast voor horloges, v.; **—-mors,** m. riem, waarmede men het gebit hooger en lager gespen kan, m.; **—-mouchettes,** m. snuiterbakje; **—-mousqueton,** m.; geweerhaak, m.; **—-pipes,** m. pijpenrek; **—-plume,** m. pennenhouder, m. (voor stalen pennen); **—-presse,** f. stutten onder de pers, v.; **—-queue,** m. sleepdrager.

Porter, v. a. dragen; verdragen, dulden, uithouden; brengen, van de eene plaats naar de andere vervoeren; zwanger gaan; drachtig zijn; uitbreiden, drijven; **— qn. à qch.,** iemand tot iets brengen; **—,** verleiden, aanzetten, vervoeren; fig. ondersteunen, beschermen; bevatten, zeggen, melden; toedragen; **— bonheur, malheur,** geluk, ongeluk aanbrengen; **— un coup à qn.,** iem. een slag of steek toebrengen; **— coup,** raken, treffen; fig. indruk maken, raak zijn; **— amitié, respect, etc. à qn.,** iemand vriendschap, achting enz. toedragen; **il ne le portera pas loin,** hij zal het niet lang meer maken; hij zal spoedig daarvoor boeten; **— le deuil,** in den rouw zijn; **— la culotte,** de broek aanhebben (van vrouwen, die hare mannen de baas willen zijn); **— la livrée,** lakei zijn; **— l'épée,** militair zijn; **— les armes,** dienen (in 't leger); **— sur soi,** bij zich hebben; **— le pain, les**

journaux à domicile, het brood, de kranten rondbrengen; **— bas l'oreille,** de ooren laten hangen (van honden, paarden); **— un article sur un livre de compte,** een post boeken; **— un article au débit, au crédit de qn.,** een post op iemands debet, credit brengen; **— ses pas,** zijne schreden richten; **— ses vues bien haut,** groote plannen maken; **le — haut, — le nez au vent,** zich veel inbeelden: **être porté pour,** geneigd zijn tot; **être porté sur sa bouche,** alleen aan eten en drinken denken; **— intérêt,** rente opbrengen; **— envie à qn.,** iemand benijden; **— la parole,** het woord voeren; **— une santé,** een toast uitbrengen, op de gezondheid drinken; **ne pas le — loin,** niet lang vrij loopen, weldra gestraft worden; **— témoignage,** getuigenis geven of afleggen; **— un jugement de qn. ou qch., sur qn. ou qch.,** een oordeel over iets of iemand vellen; **—,** zeilen, sturen; zetten, uitzetten (in het dansen); voeren (in het wapenschild); voortjagen (een paard); een steek of stoot toebrengen (in het schermen); **—,** v. n. rusten, op iets liggen; dragen, reiken, treffen; **— à (de) fond,** op fundamenten rusten; **ce reproche porte sur vous,** dat verwijt treft u; **ce vin porte à la tête, au cerveau,** die wijn stijgt naar 't hoofd; **ce fusil porte loin,** dat geweer draagt ver; **se —,** v. pr. zich begeven; zich gedragen, zich houden; **se — en avant,** voorwaarts gaan; **se — candidat,** zich candidaat stellen; **se — (bien, mal),** zich (wel of kwalijk) bevinden, varen; **se — accusateur, caution,** zich borg stellen; **se — pour qn.,** iemands partij kiezen; **se — à qch.,** tot iets genegen zijn, tot iets besluiten; iets aangrijpen, ondernemen, doen; **se — aux dernières extrémités,** uiterst gestreng zijn, zich tot uitersten laten vervoeren.

Porter (pr. tèr), m. sterk Engelsch bier, porterbier.

Portereau, m. keersluis, soort van kleine sluis met eene valdeur, v.

Porte-respect, m. ontzagverwekker, m. (wapen); uiterlijk waardigheidsteeken; heer die eene dame begeleidt.

Porte‖rie, f. portiersvertrekje of huisje; **—-tapisserie,** m. deurgordijndrager, tapijtendeur, v.; **—-trait,** m. strenglus, v. stuk leder, waaraan de strengen der koetspaarden hangen.

Porteur, m. **euse,** f. drager, draagster; overbrenger, overbrengster; rondbrenger, -brenster; vertooner of brenger van een wisselbrief, enz.; legger, strekbalk, brugbalk, m.; zadelpaard; postiljonspaard; **chaise à —s,** draagstoel; **— de chaise,** draagstoeldrager; **la réponse au —,** antwoord aan brenger dezes; **— d'une lettre de change,** houder van een' wissel; **billet payable au —,** aan toonder betaalbaar briefje.

Porte-vent, m. windbuis van een orgel of van eene zakpijp, v. blaaspijp, v.; **—-verge,** m. pedel; deurwachter van eene kerk; stafdrager; **—-voix,** m. spreektrompet, v. roeper, scheepsroeper, m.

Portier, m. **ière,** f. portier, deurwachter, portierster, deurwachtster; **—,** m. de eerste der vier mindere orden der kloosterbroeders, v.

Portier(-)consigne, m poortwachter (in eene vesting).

Portière, f. deur, v. of portier (van eene koets); deurgordijn, voorhangsel van eene deur; **—,** a. f. vatbaar om drachtig te worden; **vache —, brebis —,** fokkoe, fokschaap.

Portion, f. deel, aandeel, portie; **— congrue,** f. vast inkomen van een geestelijke; fig. schrale jaarwedde, v.

Portion‖cule, f. klein gedeelte, stukje; **—ner,** v. a. bij porties verdeelen.

Portique, m. (lat. porticus; de porta, porte) overdekte galerij, v. overwelfde gang, m.; porticus (gymnastiektoestel).

Portland, m. Portlandsche cement.

Porto, m. portwijn, m.

Portor, m. zwart marmer met goudgele aderen.

†**Portraire,** v. a. afschilderen, afmalen; fig. levendig beschrijven.

Portrai‖t, m. beeltenis, v. portret; fig. evenbeeld; beeld, karakterbeeld; **— flatté,** opgesierde, vleiende beeltenis, v.; **— parlant,** sprekend gelijkend portret; **— en pied,** portret ten voeten uit; **—-carte,** m. photographie, v. in visitekaartjesformaat; **—tiste,** m. portretschilder; **—ture,** f. portret; kunst van portretteeren, v.; **livre de —,** teekenboek, boek dat over de schilderkunst handelt.

Port-Royal, m. naam van twee kloosters in de geschiedenis en in de Fransche letterkunde bekend.

Port-Royaliste, m. lid van Port-Royal.

Portugais, e, a. Portugeesch; m. et f. Portugees, Portugeesche.

Portulacées, f. pl. porseleinsoorten, v. (plantensoort).

Portulan, m. boek van de ligging der kusten en zeehavens.

Posage, m. het oprichten, opslaan, stellen van iets; het loon daarvoor.

Pose, f. het zetten, leggen, stellen; eerste aanzet (in het dominospel); nachtschildwacht, v.; stand, m. houding, stelling, v. streven, zucht, v. naar effect, effectbejag; **la — de la première pierre,** het leggen van den eersten steen; **une — favorable,** eene gunstige houding; **salon de —,** atelier van den photograaf; **à vous la —!** u zet voor! (bij 't dominospel).

Posé, ée, a. fig. bedaard, bezadigd, wijs, voorzichtig; **homme bien —,** aanzienlijk, invloedrijk man; zie ook **Poser.**

Posément, adv. bedaardelijk, langzaam, op bedachtzame, zedige wijze.

Poser, v. a. zetten, stellen, leggen; neder-leggen; fig. vooruitstellen, vaststellen; zetten, onderstellen, stellen (in de rekenkunst); **écrire à main posée,** langzaam schrijven; fam. **faire —,** om niet laten wachten; **il veut me faire —,** hij wil mij foppen; **cela posé,** in die veronderstelling; **— une question,** eene vraag doen, een vraagstuk voorstellen; **—,** v. n. **— sur qch.,** op iets liggen, rusten, zitten; voor een schilder zitten, poseeren; fig. zich eene gekunstelde, gemaakte houding geven; **se — en,** zich opwerpen als; **se — en réformateur,** zich als hervormer opwerpen; zie ook **Posé.**

Poseur, m. zetter, steller, aanbrenger; fig. poseerder, iem. die effectbejag beoogt.

Posi‖tif, ive, a. werkelijk, stellig, bepaald; uitdrukkelijk, positief; prozaïsch, practisch; **—tif,** m. klein orgel; het vóórorgel, positief; het materiëele, stoffelijke; stellende trap van een bijvoeglijk naamwoord, m. positivus; **—tion,** f. stand, m. gelegenheid, positie, v.; stelling, grondstelling, v.; **—tivement,** adv. stellig; uitdrukkelijk; **—tivisme,** m. positieve of stellige wijsbegeerte, v.; **—tiviste,** m. aanhanger der stellige wijsbegeerte.

†**Pospolite,** f. opontbod van den Poolschen adel.

Possé‖dé, ée, part. et a. bezeten; m. bezetene; **—der,** v. a. bezitten, hebben, genieten; **se —,** v. pr. meester van zich zelven zijn, zich zelven beheerschen.

Posses‖seur, m. bezitter; **—sif, ive,** a. **pronom —,** ou **—,** m. bezittelijk voornaamwoord; **—sion,** f. bezit; bezitting, v.; bezetenheid van den duivel, van den booze, v.; **prise de —,** bezitneming; **—s,** f. pl. buitenlandsche bezittingen, volkplantingen, koloniën; **—soire,** a. het bezit, processen om het bezit betreffend; m. recht van bezitting; **—soirement,** adv. naar het recht van bezit.

Posset, m. zekere drank in Engeland van melk, bier, wijn en water gemaakt, m.

Possi‖bilité, f. mogelijkheid, v.; **—ble,** a. mogelijk; **—,** m. **faire son —,** fam. doen al wat mogelijk is, wat men kan; **au —,** loc. adv. zoo veel mogelijk.

Post, in samenst.: na, achter, later.

Posta‖l, e, a. de posterijen betreffend; **service —l,** postdienst; **route —le,** postweg; **carte —le,** briefkaart; **—lement,** adv. door middel van de post.

Postcommunion, f. gebed van den priester na de communie.

Postda‖te, f. latere dagteekening, v.; **—ter,** v. a. later dagteekenen.

Poste, m. wachtpost (van soldaten), m.; ambt, bediening, v. post, m.; aangewezen standplaats, v.; **— d'honneur,** eerepost; gevaarlijke post; **— avancé,** voorpost; **relever un —,** een post aflossen; **occuper un — élevé,** een aanzienlijk ambt bekleeden; **—,** f. (lat. ponere, poser) post, v.; posthuis, postkantoor; postwezen; loop der postpaarden, m., posterij, v.; kleine kogel, m.; **chaise de —,** postsjees; **l'administration générale des —s,** het beheer der posterijen; **jour de —,** postdag; **grande —,** post voor binnen- en buitenland, hoofdkantoor; **petite —,** stadspost; **en —,** fam. te post, met spoed; **— pour —,** per ommegaande; †**à —,** adv. bij verschillende termijnen; †**à sa —,** tot zijne beschikking; **—-restante,** f. ter bewaring op het postkantoor (uitdrukking, die op een brief gezet wordt, als deze niet moet bezorgd, maar afgehaald zal worden).

Poster, v. a. stellen, zetten, plaatsen, posteeren; fig. aanstellen; **se —,** v. pr. post vatten, zich plaatsen.

Posté‖rieur, eure, a. (lat. posterior; de post, après) later, jonger, nieuwer; achterste, achter; **très — à,** veel later dan; **—,** m. het achterste, het achterdeel; **—rieurement,** adv. later, achterlijk; **—riori (à),** adv. van achteren, uit ervaring, door gevolgtrekking verkregen; **—riorité,** f. achterlijkheid, v.; het later of jonger zijn, **—rité,** f. nageslacht, nakomelingschap, v. nakomelingen, m.

Postface, f. (lat. post, après, et fari, parler) narede, v. nabericht, bericht achter een boek.

Posthu‖me, Postu‖me, a. na 's vaders dood geboren; fig. nagelaten; **œuvres —s,** nagelaten werken, letterkundige nalatenschap, v.; **—ment,** adv. na den dood (geschied).

Postiche, a. (ital. posticcio) later bijgevoegd, valsch, onecht; **barbe —,** valsche baard; **cheveux —s,** valsch haar; **—,** m. het onechte, valsche, nagemaakte.

Postier, m. postpaard; postbeambte.

Postillon, m. postrijder, postiljon; **— d'amour,** overbrenger van minnebrieven; **—,** stuk kaart of papier, dat de kinderen omhoog laten vliegen aan het touw van hun vlieger; lintversiering aan een vrouwenmuts.

Postméridien, ienne, a. na den middag.

Postpo‖ser, v. a. achterstellen, geringer achten, verschuiven; opofferen; **—sitif, ive,** a. dat achter iets geplaatst moet worden.

Postscénium (pr. **niome**), m. het deel van den schouwburg achter het tooneel.

Post-scriptum (pr. **ome**), naschrift, postscriptum; pl. **des post-scriptum.**

Postu‖lant, m. **ante,** f. hij of zij, die iets verzoekt of zoekt te verkrijgen; hij of zij, die in eene orde wenscht opgenomen te worden; **—,** a. die voor eene rechtbank den dienst van zaakbezorger kan waarnemen; **—lat,** m. (lat. postulare, demander) postulaat, vereischte (stelling die zonder bewijs moet aangenomen worden); **—lation,** f. ernstige aanhouding, v. verzoek; aanzoek, verlangen, begeeren; **—ler,** v. a. et n. om iets verzoeken, naar iets staan; voor iemand in rechten als verdediger optreden.

Posture, f. stand, m., gestalte, v. postuur; fig. toestand, m.; **se mettre en — de faire qch.,** zich gereed maken om iets te doen.

Pot, m. pot, m.; maat, kan, v.; **— à fleurs,** ledige bloempot; **— de fleurs,** pot met bloemen; **— au lait,** melkkan; **— à brai,** pikketel, pikpot, m.; **mettre le — au feu,** den pot te vuur zetten; **— à feu,** vuurpot, m.; **— de chambre,** waterpot, m.; **— de vin,** wijnkoop, m.; zie **Pot-de-vin; —-pourri,** mengelmoes van opgewarmden kost; fig. mengelmoes; een muziekstuk uit verschillende andere samengesteld; pl. **des pots-pourris;** fig. **le — aux roses,** het geheim der zaak, het fijne van de mis; **découvrir le — aux roses,** het geheim ontdekken; **donner dans le — au noir,** in de klem raken, in den strik vallen; **payer les —s cassés,** de kosten betalen; **faire — à part,** zich afzonderen; **papier —,** zeker postpapier; **recevoir à la fortune du —,** zonder veel complimenten ontvangen; **sourd comme un —,** zoo doof als een kwartel, kanondoof; **tourner autour du —,** niet recht uitkomen voor hetgeen men wil, er om heen draaien; **il est à — et à rôt dans cette maison,** hij is dagelijks gast in dit huis; **cela fera bouillir le —,** dat helpt huishouden, dat doet den schoorsteen rooken.

Potable, a. (lat. potare, boire) te drinken, drinkbaar; **or —,** vloeibaar goud.

Potache, m. fam. gymnasiast (leerling van een collège of een lycée).

Pota‖ge, m. (rad. pot) soep, v. potage, v.; **— aveugle,** magere soep; **— à la viande, aux herbes, aux pois, au riz, (au) vermicelle,** vleesch-, groenten-, erwten-, rijste-, vermicelli soep; fig. **pour tout —,** alles in alles, in 't geheel; **pour renfort de —,** tot overmaat van ramp, op den koop toe; **—ger,** m. fornuis, pot, waarin men aan de werklieden het eten brengt, m.; moestuin, m.; keukenfornuis; **—ger, ère,** a. keuken..., soep...; op groenten levend; **jardin —,** ou **—,** moestuin, m.; **herbes —gères,** f. pl. moeskruiden.

Potas‖se, f. potasch, v.; **—serie,** f. potaschfabriek, v.; **—sium** (pr. **ome**), m. potaschmetaal.

Pot-au-feu, m. vleesch-, bouillonpot, m.; gekookt rundvleesch; pl. **des pot-au-feu.**

Pot-de-vin, m. wijnkoop, m.; geschenk dat men bij een koop op den bepaalden prijs toegeeft; fooi, v.; bij uitbreiding: geschenk, waarmede ambtenaren voor eene zaak gewonnen worden; pl. **des pots-de-vin.**

Pote, a. f. fam. **main —,** dikke, gezwollen korte hand, v. poot, m.

Poteau, m. paal, post, stijl, m.; **— indicateur,** wegwijzer.

Poteau-affiches, m. aanplakpaal, m.

Potée, f. kanvol, v. potvol, m.; soort van roode aarde, v.

Pote‖lé, ée, a. vleezig, mollig, poezelig; **—let,** m. kleine post of stijl, m.; **—lot,** m. zwavelmolydeen, waterlood.

Potence, f. schoorbalk, stut, m.; kruk; galg, v.; maatstok, m.; **gibier de —,** galgebrok.

Poten‖tat, m. (lat. potens, puissant) vorst, opperheer, potentaat; **—tiel, elle,** a. wat mogelijk is, hetgeen geschieden kan, maar nog niet werkelijk aanwezig is; eerst eenigen tijd later werkend; voorwaardelijk; **le mode —,** de voorwaardelijke wijs.

Potentille, f. ganzerik, v. vingerhoedkruid.

Poterie, f. aardewerk; pottenbakkerij, v.; pottenbakkerswerkplaats, v.

Poterne, f. sluippoort; achterdeur, v.

Poti‖che, f. groote aarden flesch, v.; soort potje; Chineesche of Japansche porseleinen vaas, v.; **—chomanie,** f. kunst om glazen vazen van binnen met figuren te beplakken.

Potier, m. pottenbakker of -verkooper; **— d'étain,** tinnegieter.

Potière, f. koopvrouw in aardewerk, pottenverkoopster.

Po‖tin, m. soort van geel koper; fig. gebabbel, praatje; **faire des —s,** babbelen; **—tinage,** m. pop. gebabbel, kwaadsprekerij, v.; **—tiner,** v. n. pop. babbelen, kwaadspreken; **—tinier, ière,** f. pop. babbelaar, kwaadspreker; babbelaarster, kwaadspreekster; **—tinière,** f. pop. plaats waar men babbelt, v.

Potion, f. (lat. potio, boisson) geneesdrank, m. drankje; **— purgative, émétique, anodine, cordiale,** purgeer-, braak-, pijnstillend, hartsterkend drankje.

Potiron, m. pompoen, m. of kalebas, v.; **homme fait comme un —,** kort, dik ventje; **—,** groote, eetbare paddenstoel, heeren- of steenpaddenstoel, m.

Potron-jacquet, ou **Potron-minet,** m. het krieken van den dag.

Pou, m. luis, v.

Pouacre, a. fam. vuil, smerig, slordig, leelijk.

Pouah! int. fam. foei!

Pouce, m. (lat. pollex) duim (van de hand); duim (twaalfde deel van een' voet), m. (vroegere maat); **lire du —,** vluchtig lezen, doorbladeren; **donner le coup de — à un tableau,** de laatste hand aan een schilderij leggen; **coucher, mettre les —s,** toegeven; fig. **se mordre les —s de qch.,** op zijne vingers bijten, berouw over iets hebben; **serrer les —s à qn.,** iemand het vuur na aan de schenen leggen; **manger sur le —,** in der haast en staande eten: **tourner ses —s,** niets uitvoeren; **et le —!** en de rest!

Poucet, m. duimpje; **petit —,** Klein Duimpje.

Poucettes, f. pl. duimkoord, duimschroef, v.

Poucier, m. drukker aan eene klink, m.; duimeling, soort van vingerhoed, m. (bij sommige ambachten).

Pou-de-soie, m. soort van sterke zijden stof, v. zonder glans.

Poudin‖g, m. podding, m.; **—gue,** m. puddingsteen, werpsteen, m.

Pou‖dre, f. stof, poeder of poeier; strooizand; **— de plomb,** loodstof; **— à canon,** buskruit; **— fulminante,** knalpoeder; **baril de —,** ton buskruit; **moulin à —,** kruitmolen; **mettre le feu aux —s,** den brand in 't kruit steken; **conspiration des —s,** buskruitverraad; **jeter de la — aux yeux,** zand in de oogen strooien, door schoonen schijn verblinden; **faire mordre la —,** doen sneuvelen; **tirer sa — aux moineaux,** vergeefsche moeite doen, zijn kruit verschieten; **prendre de la — d'escampette,** het hazenpad kiezen; **—dré, ée,** a. gepoederd, bepoeierd; **—drer,** v. a. poeieren, poederen; **—drerie,** f. buskruitfabriek, v. kruitmolen, m.; **—drette,** f. drekpoeder of -poeier; **—dreux, euse,** a. stoffig, vol stof, bestoven; **—drier,** m. kruitmolenaar; kruitmaker of kruitkooper; zandkoker, m.; **—drière,** f. buskruitmolen, m.; kruitmagazijn; kruithoren, m.

Poudroyer, v. n. als stof opdwarrelen; v. a. bestuiven.

Pouf! int. pof! **faire —,** vallen; fig. bluf slaan; **—,** a. brokkelig; **du marbre —,** marmer, dat in het bewerken afbrokkelt; **—,** m. ronde sofa, v.; tournure aan een vrouwenkleed, v.; **faire un —,** schulden maken en ze niet betalen.

Pouffer, v. n. fam. **— de rire,** het uitschateren, schaterlachen.

Pouil‖lé, m. lijst der kerkelijke ambten van een landschap of van een bisdom in Frankrijk, met hunne inkomsten en de namen der kerkheeren, v.; **—ler,** v. a. fam. schimpen; ongedierte, luizen zoeken; **se —,** v. pr. elkander uitschelden; zich luizen; **—lerie,** f. uiterste behoeftigheid, naakte armoede, v.; plaats in een gasthuis, waarin de kleederen van de armen bewaard worden, v.

Pouil‖les, f. pl. fam. scheld- of schimpwoorden: **dire, chanter — à qn.,** iemand uitschelden; **—leux, euse,** a. luizig; fig. gierig, vrekkig; **bois —,** hout met rotvlekken, aangestoken hout; **—,** m. havelooze kerel; **—lot,** m. bastardnachtegaal, boschzanger, m.

Pouilly, m. zekere beroemde witte wijn, m.

Poulailler, m. hoenderhok, kippenhok; engelenbak (in den schouwburg); eierwagen; **marchand —,** vogelkooper.

Poulain, m. veulen; gezwel in de lies.

Poulaine, f. galjoen; †**souliers à la —,** schoenen met lange, opwaarts gebogen punten.

Poulan, m. dubbele inleg in het quadrille- of omberspel, m.

Poularde, f. jong, gemest hoen; fig. et fam. dikke en vette vrouw.

Poule, f. (lat. pullus, poussin) hoen, hen, v.; de geheele inzet in het spel, de pot, m.; **faire la —,** pot spelen; **gagner la —,** den pot winnen; **cuir de —,** zeer dun leder; **— mouillée,** fam. lafhartige; **— d'Inde,** kalkoensche hen, v.; **— faisane,** fazanthen, v.; **— d'eau,** waterhoen; **chair de —, peau de —,** kippetjesvel.

Poulet, m. kuiken, kieken, jong hoen; minnebriefje; fam. liefje, schatje.

Poulette, f. jonge hen, v.; fam. **ma —,** mijn boutje, mijn liefje; **riz de veau à la —,** kalfszwezerik met boter- of eiersaus.

†**Poulevrin,** m. zie **Pulvérin.**

Pouliche, f. merrieveulen.

Pou‖lie, f. katrol, v. windas, blok; **— tournante,** wartelblok, draaiblok met beslag; **—lier,** v. a. met eene katrol opwinden, ophijschen; **—lierie,** f. katrol-, blokmakerij, v.; **—lieur,** m. katrol-, blokmaker.

†**Poulin,** m. **Pouline,** f. hengstveulen, merrieveulen.

Pouli‖ner, v. n. (rad. poulain) een veulen

werpen; **—nière,** a. f. **jument —,** merrie, welke een veulen draagt.

Poutiot, m. kleine katrol, v.; —, m. polei, v. (zeker kruid).

Poulot, m. dik kind.

Poul‖pe, m. (gr. polupous; de polus, nombreux; pous, podos, pied) achtarmige poliep, v.; **—peton,** m. gerecht van gehakt vleesch, met sneetjes van kalfsvleesch bedekt.

Pouls (pr. **pou**), m. (lat. pulsus, battement) pols, m.; **tâter le — à qn.,** iemand den pols voelen; fig. iemand polsen; **être sans —,** in zwijm, in onmacht liggen.

Poumon, m. long, v.; **s'user le —, user son — à force de crier,** fam. zich heesch roepen of schreeuwen; **inflammation de —,** longontsteking; **crier à pleins —s,** luidkeels schreeuwen.

Poupard, m. bakerkind, gebakerd kind; groote pop, v. (die een bakerkind voorstelt); fig. groot dik mensch, m.; soort van zeekrab, v.; **—, e,** a. op een bakerkind gelijkend.

Poupe, f. (lat. puppis) achtersteven van een schip, m.; **avoir le vent en —,** vóór den wind zeilen; fig. voorspoedig zijn.

Poupée, f. (lat. pupa) pop, gekleede pop, v.; wijze van enten, v.; **jouer à la —,** met de pop spelen.

Poupe‖lin, Poupelain, m. soort van eierkoek, m. of poffertje; **—linier,** m. pan, waarin zulke koekjes gebakken wordt, poffertjespan, v.

Poupin, ine, a. popachtig, popperig.

Poupon, m. onne, f. popje (klein aardig kind).

Pour, prép. et conj. voor, wegens, tegen, om, tot, na, aan; wat aangaat; **— lors,** adv. alsdan; **— peu que,** conj. als maar eenigszins; **—,** m. **le — et le contre,** het voor en tegen.

Pourboire, m. drinkgeld, fooi, v.

Pourceau, m. zwijn; **— de mer,** zeevarken, bruinvisch, m.; fig. morsig, slordig mensch; varken.

Pour-cent, m. percent, procent, interest, m. of rente, v. ten honderd.

Pourcentage, m. percentage, hoeveelheid, v. ten honderd.

Pourchasser, v. a. hardnekkig vervolgen, najagen; fam. dingen, streven naar.

Pourfen‖deur, m. doorkliever, doorhakker; **— de géants,** ijzervreter; grootspreker, zwetser; **—dre,** v. a. doorklieven, doorhouwen.

Pourfiler, v. a. inweven, met draden van eene andere stof doorweven.

Pourlécher (se), v. pr. **se — les babines,** zich de lippen aflikken.

Pourparler, m. onderhandeling, v. onderling gesprek.

Pourpier, m. postelein, v.

Pourpoin‖t, m. (v. fr. pourpoindre, piquer) wambuis; **à brûle-—,** van zeer nabij; **—,** fig. lichaam, lijf; **—terie,** f. wambuismakerij, v.; **—tier,** m. wambuismaker of -verkooper.

Pour‖pre, f. (gr. porphura; de pur, feu) purper, purperverf, v.; purperen kleed; purperen mantel; purpervisch (soort van zeeslak), m.; fig. vorstelijke waardigheid; **être né dans la —,** van vorstelijken bloede zijn; **la — romaine ou la —,** de kardinaalswaardigheid; **revêtu de de la —,** tot kardinaal verheven; **—,** m. purper; purper- of scharlakenkoorts, v. (zekere ziekte); **— ou pourprin,** a. purperachtig; **—pré, ée,** a. **fièvre —prée,** blutskoorts, purperkoorts, v.; **rouge —pré,** purperrood; **—prier,** m. purperslak, v.; **—prin, ine,** a. purperachtig.

†**Pourpris** (pr. **pri**), m. omtrek, m. omheining, v.

Pourquoi, conj. waarom? om welke reden? **—,** m. fam. het waarom, de oorzaak; **c'est —,** daarom, om die reden; **savoir le — d'une affaire,** de reden van iets weten.

Pour‖ri, ie, a. bedorven, verrot, vervuild; m. het verrotte; bedorvenheid, verrotting, v.; **—rir,** v. a. (lat. putrescere, se gâter) doen rotten of verrotten; v. n. verrotten, bederven; **se —,** v. pr. verrotten, bederven; **—rissage,** m. het rotten der lompen tot het papiermaken; **—rissant, e,** a. rottend; **—rissoir,** m. rotbak, m.; mestvaalt, v.; **—riture,** f. verrotting, vervuiling, v. bederf.

Poursui‖te, f. vervolging, najaging, v.; dringend verzoek, sterke aanhouding, v.; pl. rechtsvervolging, v.; **—vant,** m. aanzoeker; vervolger (in rechten); **— d'armes,** plaatsvervanger van den heraut; **—vant, e,** a. vervolgend, voortzettend, doorzettend; **—vre,** v. a. vervolgen, najagen; voortzetten; uitvoeren, bedrijven; in rechten vervolgen; naar iets staan of dingen, om iets aanhouden.

Pourtant, conj. nochtans, echter, evenwel.

Pourtour, m. omtrek, omvang, m.; gang buiten om een gebouw, v.

Pourvoi, m. het opkomen tegen eene rechterlijke uitspraak; **— en cassation,** indiening van een verzoek om vernietiging van een vonnis.

Pour‖voir, v. n. **à qch.** (lat. providere, surveiller) voor iets zorgen, ergens in voorzien; **— à un bénéfice,** een geestelijk ambt begeven; **—,** fig. verzorgen; **—,** v. a. **qn. de qch.,** iem. van iets voorzien; **se — de qch.,** zich van iets voorzien; **se — en cassation,** zich in cassatie voorzien; **se — en grâce,** een verzoek om gratie indienen; **—voirie,** f. spijsmagazijn, voorraadshuis; †**—voyance,** f. voorzorg, v.; †**—voyant, e,** a. verzorgend, voorzorgend; **—voyeur,** m. legerbezorger, proviandmeester, fourrageur.

Pourvu, ue, part. passé de pourvoir et a. bezorgd, voorzien; **— d'argent,** goed bij kas.

Pourvu que, conj. als maar, mits, vermits.

Poussa(h), m. Chineesch schommelaartje; fig. et fam. dikbuik.

Pousse, f. het uitschieten, uitspruiten, uitbotten, groeien; jonge loot van een boom; kortademigheid of dampigheid van een paard, v.; stof van peper, gember, muskaat en andere specerijen.

Poussé, ée, part. et a. gestooten; voortgezet; aangezet; geschoten, gesproten; **— de nourriture,** overvreten (van een paard sprekend); **vin —,** wijn, die buiten gewerkt heeft, m.

Pousse-balle, m. kogelklopper, soort van ijzeren laadstok, m.; pl. **des pousse-balle(s).**

Pousse-café, m. klein glaasje likeur na de koffie; pl. **des pousse-café.**

†**Pousse-cul,** m. pop. dienders- of deurwaardersknecht; pl. **des pousse-cul(s).**

Poussée, f. stoot, duw, m.; gedrang; drukking van een gewelf op de muren, waarop het rust, v.; **donner la —,** fam. schrik aanjagen, vervaard maken.

Pousse-pieds, m. zekere schelpvisch, m.

Pous‖ser, v. a. stooten, drukken, schuiven, drijven, voortduwen, indrijven, inslaan, enz.; voortzetten, uitbreiden; fig. te ver drijven, tergen, verleiden; **— qn.,** iemand bevorderen, voorthelpen; **— un cheval,** een paard aanzetten, de sporen geven; **— une botte,** een' steek of stoot toebrengen; **— des dents,** tan-

den krijgen; — **un cri, des cris,** een schreeuw of gil geven, schreeuwen, gillen; — **des soupirs,** zuchten slaken; — **trop loin la raillerie,** de scherts te ver drijven; — **à bout,** het geduld doen verliezen; — **à la roue,** iemand een handje helpen; —, v. n. schieten, uitschieten, uitspruiten, uitbotten; groeien (van den baard of van planten); tot gisting overgaan (van den wijn); — **au large,** zich van de kade, een schip enz. verwijderen; — **à,** losgaan op; —, kortademig, dampig zijn (van paarden sprekend); uitzakken (van muren sprekend); **—sette,** f. zeker kinderspel, met spelden; **—seur,** m. voortdrijver, stooter, voortstooter; **—sier,** m. stof of gruis van steenkool, steenen, kruit; — **de mottes à brûler,** turfmolm; **—sier,** m. fam. veldbed; **—sière,** f. stof; **mordre la —,** in het stof bijten; **laisser sur la —,** iemand dood op 't slagveld achterlaten; **il fait de la —,** hij maakt veel drukte; **réduire une ville en —,** eene stad geheel verwoesten, vernielen; **—siéreux, euse,** a. stofferig, stoffig; **—sif, ive,** a. kortademig, dampig; **—sin,** m. kuiken of kieken; **—sinière,** f. klokhen; zevengesternte; kuikenshok, kiekenshok; stoof ter verwarming van de kunstmatig uitgebroede kiekens; **—soir,** m. werktuig om tanden en kiezen uit te trekken of te stooten; knop, m. of stift, v. waarop men drukt om de repetitiehorloges te doen slaan.

Poussolane, Pouzzolane, Pozzolane, f. vulkanisch zand.

Pou‖trage, m. vereeniging v. van balken, balkwerk; **—tre,** f. balk, m.; **—trelle,** f. kleine balk, m.

Pouture, f. veemesting, v. met melig voeder.

Pouvoir, v. n. et a. kunnen, vermogen, mogelijk zijn; **n'en — plus,** niet meer kunnen, afgemat zijn; **n'en — mais,** het niet kunnen gebeteren, er geene schuld aan hebben; **se —** mogelijk zijn; **cela ne se peut pas,** dat is onmogelijk; **il se peut que** (avec subj.), het is mogelijk, dat....; **—,** m. kracht, macht, sterkte, v. vermogen; macht, v. aanzien, gezag; **— législatif,** wetgevende macht, v.; **— exécutif,** uitvoerende macht, v.; **— judiciaire,** rechterlijke macht, v.; **—, ou —s,** pl. volmacht, v.; **donner —,** volmacht geven; **exercer le —,** de oppermacht uitoefenen.

Pouzzolane, f. vulkanisch zand.

P. P. C. op visitekaartjes; **pour prendre congé,** om afscheid te nemen.

Pragmatique, a. (gr. pragma, action, affaire) na rijp beraad uitgevaardigd; de erfopvolging van het Oostenrijksche huis verordenend; **la — sanction,** de pragmatieke sanctie (van keizer Karel VI en keizer Karel VII).

Prairial, m. (rad. prairie) Weidemaand, v. negende maand van den republikeinschen kalender (van den 20sten Mei tot den 18den Juni).

Prairie, f. (lat. pratum, pré) weide, v. weiland; groote grasvlakte in Amerika, v.

Prali‖ne, f. suikeramandel, m.; **—ner,** v. a. in suiker bruin bakken; — **des amandes,** gebrande amandelen bereiden.

Prame, f. praam, v. (soort van plat vaartuig).

Prati‖cabilité, f. uitvoerbaarheid, v.; **—cable,** a. doenlijk, uitvoerlijk; gebruikelijk, bruikbaar, doelmatig; **—cien,** m. practisch rechtsgeleerde, procureur, practizijn; practiseerend arts; practicus; **—quant, e,** a. die de godsdienstplichten nauwkeurig waarneemt; **—que,** a. (gr. praktikos, mis en action) oefenend, werkelijk, practisch; —, f. uitoefening, praktijk, oefening, v.; godsdienstoefening, v.; gebruik; rechtskunde, v. rechtshandel, m.; klandizie, v. klant, m. en v.; **avoir la — du cheval,** gewoon zijn met paarden om te gaan; **avoir‖bien de la —,** vele klanten hebben; —, f. stempijpje, metalen werktuig, waarmede de marionettenspelers hunne stem veranderen; spreektrompet, v.; de akten van een advokaat of notaris; **style de —,** gerechtsstijl; **terme de —,** rechtsterm; **homme de —,** jurist; **—s,** pl. kunstgrepen, listen, v. praktijken; **—quement,** adv. volgens gebruik, naar de praktijk; **—quer,** v. a. oefenen, in het werk stellen, gebruiken, betrachten; — **la charité, la vertu,** de liefdadigheid, de deugd beoefenen, — **la médecine,** de geneeskunde uitoefenen, practiseeren; — **les domestiques,** de bedienden op zijne zijde brengen; — **qn.,** met iemand omgaan, verkeeren; — **des témoins,** getuigen omkoopen; — **un chemin,** een weg banen; — **un trou, une ouverture,** een gat, eene opening aanbrengen; —, v. n. zijne godsdienstplichten vervullen; **se —,** v. n. geschieden, gebruikelijk zijn; **cela ne se pratique pas en France,** dat is in Frankrijk volstrekt niet gebruikelijk.

Pré, m. (lat. pratum) wei, weide, v. weiland; **se porter sur le —,** zich op eene aangewezen plaats tot een tweegevecht bevinden; **rester sur le —,** in een duel omkomen.

Pré, (lat. præ, avant) voorvoegsel, beteekenend: voor, vooraan, vooruit.

Préabdomen, m. voorbuik, m.

Préachat, m. vooruitbetaling van den koopprijs, betaling vóór de levering, v.

Préada‖misme, m. preadamisme (leer, dat vóór Adam reeds menschen geleefd hebben); **—mite,** m. mensch, die volgens sommigen vóór Adam bestaan heeft; aanhanger van het preadamisme.

Préage, m. weiding, v.

Préala‖ble, a. (préf. pré et aller) voorafgaand, voorloopig; **au —,** voorheen, te voren, vóór alle dingen; **—blement,** adv. vooraf, vóór alle dingen, boven alles.

Préambule, m. (préf. pré et lat. ambulare, marcher) voorrede, voorafspraak, inleiding, v. voorspel.

Préau, m. (dimin. de pré) kleine weide, v. bleekveldje; binnenplaats van een klooster, eene gevangenis; speelplaats eener school, v.

Préaviser, v. a. vooraf inlichten, van te voren waarschuwen.

Prében‖de, f. prove, v. domheerschap, geestelijk ambt; **—dé, ée,** a. die eene prove heeft; **—dier,** m. provenier, die eene prove heeft, maar kleiner dan van een domheer.

Précai‖re, a. lat. precarius) verleend, vruchttrekkend; fig. onbestendig, onzeker, wankelend; —, m. vruchtgebruik; **existence —,** onzeker bestaan; **par —, à titre de —,** bij wijze van concessie, tot opzeggens toe; **—rement,** adv. op onzekere, voorbijgaande wijze.

Précau‖tion, f. (lat. præcautio; de præcavere, se mettre en garde) voorbehoeding, voorzorg, behoedzaamheid, v.; **trop de — nuit,** te veel voorzorg of behoedzaamheid schaadt; **—s,** pl. voorzorgsmaatregelen; **—tionné, ée,** a. voorzichtig, behoedzaam, bezonnen; **—tionner,** v. a. behoeden, waarschuwen, bewaren; **se —,** v. pr. zich voorzien, zich hoeden, op zijne hoede zijn; **—tionneux, euse,** a. vol voorzorg, zeer omzichtig; **—tionneusement,** adv. op zeer voorzichtige, behoedzame wijze.

Précé‖demment, adv. vooraf, vroeger, te voren; **—dent, ente**, a. vorig, voorgaand; m. voorafgaand, overeenkomstig geval; **—der**, v. a. (préf. pré et lat. cedere, aller) vooraf of vooraan gaan, voorgaan; overtreffen, te boven gaan, uitmunten.

Préceinte, f. berk-, barghout, buitenplanken, v.

Pré-celtique, a. vóór-Celtisch.

Précep‖te, m. (lat. præceptum; de præcipere, instruire, ordonner) leer, leering, v. voorschrift, gebod; **—teur**, m. (lat. præceptor, de præcipere, enseigner) leermeester, onderwijzer, huisonderwijzer, gouverneur, præceptor; **—toral, ale**, a. tot een leermeester behoorend; **—torat**, m. leermeesterschap, præceptoraat; **—toriat**, m. leeraarsprove, v.

Précession, f. precessie, v. vooruitgang, m. der nachteveningen.

Précha, zie **Préchi**.

Prêchantre, m. voorzanger, koormeester in eene kerk.

Prêche, m. leerrede, preek, predikatie, v. (bij de Protestanten).

Prêche‖r, v. a. et n. (lat. prædicare) prediken, leeren; fig. fam. voorpreeken; roemen; **— le carême**, de vastenpredikatiën houden; **— d'exemple**, zelf in beoefening brengen, wat men anderen voorhoudt; **— un converti**, iem. willen overtuigen, die al overtuigd is; loc. prov. **— pour son saint, pour sa paroisse**, in zijn eigen zak praten; **prêcher toujours la même chose**, altijd koekoek één zang zingen; **—rie**, f. vermaning, zedenpreek, v. sermoen.

Prêcheur, m. **euse**, f. prediker, preeker; vermaner, zedenpreeker, zedenpreekster.

Préchi! précha! préchi-précha, adv. ou m. voortdurend gepraat, gepreek.

Précieu‖se, f. weleer: fijn beschaafde, geestige vrouw; nu: meisje of vrouw, dat of die gemaakte manieren of taal heeft; **—sement**, adv. zorgvuldig, kostelijk of dierbaar.

Précieux, euse, a. (lat. pretiosus; de pretium; prix) kostbaar, van groote waarde; edel, dierbaar, waard; gezocht, gemaakt; **le —**, het gezochte, gekunstelde.

Préciosité, f. gemaaktheid, preutschheid, v.

Précipi‖ce, m. (lat. præcipitium; de præ, avant; caput, tête) afgrond, m., rotshelling, v.; **—tamment**, adv. met overhaasting of overijling; **—tant**, m. vocht, dat de ontbonden stof naar beneden drijft, nederslaand middel, precipitant; **—tation**, f. overhaasting, haast, v. voorbarigheid, v.; neerslag, m.; **—té**, m. precipitaat, neerslag, m.; **—té, ée**, a. overijld, voorbarig; neêrgedreven; **—ter**, v. a. (rad. précipice) nederstorten, nederwerpen, afstorten; fig. overijlen, verhaasten; nederdrijven, doen zinken; **— dans le malheur**, in 't ongeluk storten; **— sa fuite**, in aller ijl vluchten; **se —**, v. pr. zich storten, nederstorten, nederwerpen; **se — sur les pas de qn.**, iemand nasnellen; fig. **se — dans le danger**, zich in 't gevaar storten.

Préciput (pr. **pu**), m. vooruitmaking, vooruitgift, v. (wat een der erfgenamen vooruit neemt, eer men tot eenige verdeeling komt).

Préci‖s, ise, a. (lat. præcisus, coupé, retranché) juist, gewis, bijzonder, zeker; **à deux heures —ses**, precies om twee uur; **une réponse —se**, een bepaald antwoord; **—s**, m. kort begrip, korte inhoud, m.; **—sément**, adv. juist, nauwkeurig; **—ser**, v. a. nauwkeurig bestemmen of bepalen, duidelijk opgeven; **—sion**, f. nauwgezetheid, nauwkeurigheid (vooral in zijne uitdrukkingen), v.; juiste bepaling, verdeeling of afscheiding, v.

Précité, ée, a. voornoemd, voormeld, gezegd.

Préco‖ce, a. (lat. præcox; de præ, avant; coquere, cuire, mûrir) vroegrijp; vroegtijdig; fig. voorbarig; †—, f. vroege kers, v.; **—cité**, f. rijpheid vóór den tijd, vroegrijpheid, v.; fig. voorbarigheid, v.

Précompter, v. a. vooruit rekenen of in rekening brengen.

Précon‖ception, f. het vooruit begrijpen; **—cevoir**, v. a. van te voren begrijpen; **—çu, e**, a. vooruit opgevat.

Préconi‖sation, f. bericht in de Pauselijke Consistorie, dat de benoemde tot een geestelijk ambt bekwaam is; **—ser**, v. a. iemand die tot een geestelijk ambt benoemd is, voor bevoegd verklaren; fig. openlijk roemen, prijzen; **—seur**, m. lofredenaar, die iets ophemelt.

Précordial, e, (lat. præcordia, diaphragme) a. tot de streek van 't middelrif behoorend.

Précurseur, m. (préf. pré et lat. cursor, coureur) voorlooper; fig. voorbode; a. **signe —**, voorteeken.

Prédé‖céder, v. n. vóór of eerst sterven; **—cès**, m. het sterven of overlijden vóór een ander; **—cesseur**, m. (préf. pre et lat. decedere, se retirer) voorganger, voorzaat.

Prédesti‖nation, f. voorbeschikking, predestinatie, v.; **—né, ée**, part. et a. voorbeschikt, voorbestemd, gepredestineerd; **—ner**, v. a. voorbeschikken, predestineeren.

Prédétermi‖nant, m. aanhanger van het stelsel der voorbestemming; **—, e**, a. voorbestemmend, tot de voorbestemming behoorend; **—nation**, f. voorbesluit, voorbepaling; voorbeslissing, v.; **—ner**, v. a. voorbesluiten, vooruitbepalen, predetermineeren.

Prédial, ale, a. fondsen en erfenissen betreffend.

Prédica‖ble, a. wat van eene zaak gezegd kan worden, wat tot predicaat of attribuut kan kan dienen; **—ment**, m. predicaat, attribuut; **†être en bon, ou mauvais —**, in een goed of kwaad gerucht staan, een' goeden of kwaden naam hebben.

Prédi‖cant, m. predikant (in ongunstigen zin); **—cat**, m. predicaat, attribuut; de aan een voorwerp toegekende eigenschap, v.; **—cateur**, m. leeraar, predikant, prediker; **—cation**, f. leerrede, prediking, predikatie, verkondiging van Gods woord, v.; **—catrice**, f. predikster.

Prédiction, f. (lat. prædictio; de præ, avant, et dicere, dire) voorzegging, voorspelling, v.

Prédilection, f. voorliefde, vooringenomenheid, v.; genegenheid die men bij voorkeur voor iets of voor iemand heeft, v.

Prédire, (préf. pré et dire) voorzeggen, voorspellen.

Prédispo‖sant, e, a. voorbeschikt, ontvankelijk makend; **—ser**, v. a. vatbaar of ontvankelijk maken, voorbereiden; **—sition**, f. voorbeschiktheid, v. aanleg, m.

Prédomi‖nance, f. overwicht; overheersching, v.; **—nant, ante**, f. overheerschend, bovendrijvend, predomineerend; **—nation**, f. overheersching, v. meerdere invloed, m.; **—ner**, v. n. overheerschen, de overhand hebben, bovendrijven, predomineeren.

Préélire, v. a. van te voren verkiezen.

Préémi‖nence, f. voorrang, m. voorrecht; **—nent, ente,** a. allervoortreffelijkst.

Préemption, f. voorkoop, m.; **droit de —,** benaderingsrecht (der tolbeambten of kommiezen).

Prééta‖bli, e, a. vooraf vastgesteld; **—blir,** v. a. vooraf bepalen, vooruit vaststellen.

Préexcel‖lence, f. meerdere voortreffelijkheid, v.; **—ler,** v. n. boven anderen uitmunten.

Préexis‖tant, ante, a. vooraf bestaand, voorafaanwezend; **—tence,** f. voorbestaanlijkheid, vooraf aanwezigheid, v.; **—ter,** v. n. voorbestaan, eerder zijn dan een ander ding.

Préfa‖ce, f. (lat. præfatio; de præ, avant; fari, parler) voorrede, v. voorbericht; begin, inleiding, v.; **—cer,** v. a. **un livre,** eene voorrede schrijven voor een boek.

Préfec‖toral, e, a. den prefect betreffend; **—ture,** f. stadhouderschap, waardigheid van een prefect, v. prefectuur, v. (zeker overheidsambt van het oude Rome); ambtszetel, bureau, woning van een prefect (hoofd van een departement), van den politieprefect in het departement van de Seine.

Préféra‖ble, a. den voorrang verdienend, verkieslijk, preferabel; **—blement,** adv. bij voorkeur, boven alle andere dingen.

Préfé‖ré, ée, a. voorgetrokken; **—rence,** f. voorkeur, voortrekking, v. preferentie, v.; **de —,** bij voorkeur; **de — à tous,** vóór alle anderen; **—rer,** v. a. (pré et lat. ferre, porter) voortrekken, de voorkeur geven, verkiezen boven....

Préfet, m. (lat. præfectus; de præ, devant; facere, faire) stadhouder, prefect; **— des études,** opzichter over de studie (in eene inrichting van onderwijs); **— de police,** politieprefect (in het departement van de Seine); **la préfète,** de echtgenoote van den prefect.

Préfinir, v. a. vooraf bepalen, vaststellen.

Préfix, ixe, a. (préf. pré et lat. fixus, fixé) bestemd, vastgesteld, vooruitbepaald.

Préfixe, a. vóórgevoegd; m. voorvoegsel.

Préfix‖er, v. a. vooraf bepalen, vaststellen; **—ion,** f. voorafbepaling van een tijd, een uitstel.

Préfleuraison, Préfloraison, f. toestand van de verschillende deelen van eene bloem vóór hare ontluiking, m.

Préhension, f. aanvatting, grijping, v.

Préhistorique, a. voorhistorisch.

Préjudi‖ce, m. nadeel, schade, v. prejudice, v.; **au — de,** ten nadeele van; **sans — de ses droits,** onverminderd zijne rechten; **—ciable,** a. nadeelig, schadelijk, hinderlijk; **—ciaux,** a. m. pl. **frais —,** kosten van een rechtsgeding, die vooraf betaald moeten worden, m.; **—ciel, elle,** a. wat vóór de hoofdzaak moet beslist worden; **—cier,** v. n. nadeelig, schadelijk zijn.

Préju‖gé, m. vooroordeel, verkeerde vooringenomenheid, dwaling, v.; voorafoordeel, vooraf-vonnis; **—ger,** v. a. gissen, vermoeden; vooraf-vonnissen, voorloopig uitspraak over eene zaak doen.

Prèla(r)t, m. wagendek, geteerd zeildoek, dat op de schepen voor of over iets gehangen wordt.

Prélasser, (se), v. pr. (rad. prélat) fam. eene trotsche houding aannemen.

Prèla‖t, m. (préf. pré et lat. latus, porté, mis) kerkvoogd, prelaat; **—tion,** f. recht, waarbij de kinderen in de ambten en bedieningen hunner vaders, boven vreemden, gehandhaafd worden; **—ture,** f. kerkvoogdijschap, ambt, waardigheid van een prelaat, v.

Prèle, f. paardestaart, m. (soort van plant).

Prélegs (pr. **lè**), m. vooruitmaking, v., legaat, dat vóór het verdeelen der erfenis uitgekeerd wordt.

Prélèguer, v. a. vooruit vermaken, voorlegateeren.

Prèler, v. a. met schaafstroo wrijven en polijsten.

Prélèvement, m. lichting van geld vóór het verdeelen der erfenis, v.

Prélever, v. a. eenig geld lichten vóór het verdeelen der erfenis.

Préliminai‖re, a. (préf. pré et lat. limen, seuil, entrée) voorafgaand, voorloopig; fig. **discours —,** voorrede, v. voorbericht; **—,** m. inleiding, v.; **—s de la paix,** m. pl. voorafgaande vredesvoorwaarden, v. preliminairen; **—rement,** adv. op voorloopige wijze.

Prélire, v. a. eene proef vooraf lezen (vóór ze naar den schrijver ter correctie gaat).

Prélu‖de, m. (préf. pré et lat. ludus, jeu) voorspel, preludium; fig. voorbode, m. voorteeken; **—der,** v. n. iets vooruit spelen, een voorspel maken, preludeeren; fig. inleiden, voorbereiden.

Prématu‖ré, ée, (préf. pré et lat. maturus, mûr) vroegrijp, vervroegd, verhaast, prematuur; **—rément,** adv. op vervroegde wijze, voorbarig, ontijdig; **—rité,** f. vroegrijpheid, voorbarigheid, ontijdigheid, v.

Prémédi‖tation, f. voorbedenking, voorbedachtheid, overweging, v.; **—té, ée,** a. voorbedacht, vooraf overwogen; **—ter,** v. a. voorbedenken, te voren overleggen.

Prémices, f. pl. (lat. primitiæ; de primus, premier) eerstelingen, eerste vruchten, welke vroeger geofferd werden, v.; eerste beginselen; **les — de mes études,** de eerstelingen mijner studiën.

Premier, ière, a. (lat. primarius; de primus, premier) eerste; voornaamste, opperste; **matière —ière,** f. grondstof, v.; **— coût,** inkoopsprijs; **au — (étage),** op de eerste verdieping (één trap hoog); **une loge de — rang, une première (loge),** eene loge eerste rang; **le — venu, la première venue,** de eerste de beste; **lieutenant en —,** eerste luitenant; **—, ière,** m. et f. eerste; voornaamste, opperste; **—(-)Paris, —(-)Londres,** hoofdartikel van een Parijsch, een Londensch blad; **première,** f. eerste voorstelling van een tooneelstuk; eerste klasse van eene school; loge eerste rang; eerste klasse (van een wagon); prima-wissel; eerste correctie (van eene proef).

Premièrement, adv. eerstelijk, vooreerst, in de eerste plaats.

Premier-né, a. et m. eerstgeboren(e), oudste; pl. **des premiers-nés.**

Prémisses, f. pl. (préf. pré et lat. missus, mis) de twee eerste stellingen eener sluitrede, v.

Prémonitoire, a. vooruit waarschuwend.

Prémontré, m. premonstratense, zekere Augustijner monnik.

Prémotion, f. voortbeweging, medewerking, v.

Prémunir, v. a. **contre qch.,** tegen iets wapenen of versterken; **se —,** v. pr. zich voorzien of bezorgen.

Pre‖nable, a. neembaar, dat ingenomen of veroverd kan worden; **—nant, ante,** a. nemend, ontvangend; **partie —e,** ontvangende partij, v. Zie ook **Carême-prenant.**

Prendre, v. a. (lat. prehendere, saisir) nemen, vatten, grijpen, aangrijpen; aantrekken,

aanleggen; ontvreemden, stelen; innemen, veroveren, bemachtigen; aannemen; opnemen; betrappen, bedriegen, oplichten; vangen; gevangen nemen, innemen, nuttigen; verstaan, begrijpen; fig. vatten, begrijpen, uitleggen; — **en flanc,** van ter zijde aantasten; — **le parti de qn.,** iemands partij of zijde kiezen; — **un parti,** een besluit nemen; — **parti pour qn.,** voor iem. zijn; **prendre son —,** berusten; — **du délai,** tijd zoeken te winnen; — **une ville,** eene stad innemen; — **une position,** eene stelling innemen; — **l'air,** een luchtje scheppen; — **racine,** wortel schieten; — **intérêt,** belang stellen; — **haleine,** adem scheppen; — **froid,** koude vatten; — **la livrée,** livreibediende worden; — **perruque,** zich eene pruik aanschaffen, eene pruik gaan dragen; — **qn. sur le fait,** iemand op heeterdaad betrappen; — **qn. au mot,** iemand bij 't woord vatten; **on ne m'y prendra plus,** dat zal mij nooit weer overkomen; — **de l'âge,** jaren krijgen; — **le voile,** den sluier aannemen, non worden; — **le froc,** het ordekleed aannemen, monnik worden; — **sa revanche,** zich voldoening verschaffen, wraak nemen; — **du café, du thé,** koffie, thee enz. gebruiken; — **les armes,** de wapens opvatten; — **à la gorge,** bij de keel vatten; — **les devants,** vooruit gaan of loopen; **je viendrai vous —,** ik zal u komen halen; — **feu,** vuur vatten; — **la fièvre,** de koorts krijgen; **à tout —,** adv. alles wèl beschouwd; — **le change,** een nieuw wild voor het reeds afgejaagde nemen; fig. zich laten misleiden, zich om den tuin laten leiden, zich vergissen; — **le dessus,** de overhand krijgen; —, v. n. voortkomen, groeien; bevriezen; bekruipen, overvallen; **se laisser — à,** zich laten vervoeren of verleiden tot; —, v. imp. **bien lui prend que...,** het is zijn geluk dat...; **il lui en prendra mal de...,** het zal hem slecht bekomen, wanneer...; **se —,** v. pr. vatten, zich hechten; aan iemand haken; toevriezen; gevangen worden (als visschen enz.); **son habit s'est pris à un clou,** zijne jas is aan een spijker blijven haken, hangen; **la rivière se prend,** de rivier vriest toe; **se — d'amitié,** vriendschap voor elkander krijgen, **se — de paroles,** woorden hebben; kijven; **se — de vin,** dronken worden; **se laisser —,** zich laten beetnemen; **s'en — à qn.,** iemand de schuld van iets geven; **s'y —,** iets beginnen, aanvatten; **il s'y est pris adroitement,** hij heeft het handig aangelegd; —, m. **au fait et au —,** op 't oogenblik van handelen.

Preneur, m. **euse,** f. nemer, neemster, hij of zij, die iets neemt of vangt.

Prénom, m. voornaam, m.

Prénommé, ée, a. voornoemd, bovengenoemd.

Prénotion, f. voorloopige kennis, v., onvolkomen denkbeeld.

Préoccu‖pation, f. vooroordeel, voorinneming, v.; voortdurende zorg, v.; **—pé, ée,** a. **de qch.,** geheel met iets bezig, vervuld; **—per,** v. a. voorinnemen, met iets geheel bezig houden; **se —,** v. pr. met vooroordeel ingenomen worden of zijn; zich laten innemen, geheel en al met iets bezig zijn.

Préopi‖nant, m. voorstemmer, die het eerst zijne stem uitbrengt; **—ner,** v. n. het eerst zijne stem uitbrengen, zijne meening of zijn gevoelen vóór anderen.

Préordination, f. voorbeschikking, v.

Prépa‖rant, a. m. toebereidend; **—rateur,** m. toebereider, gereedmaker; amenuensis; **—ratif,** m. toerusting, voorbereiding, v. toebereidsel; **—ration,** f. voorbereiding; toebereiding, toerusting, v.; **—ratoire,** a. voorbereidend, voorloopig; **—rer,** v. a. (lat. præparare; de præ, avant; parare, apprêter) bereiden, toebereiden, voorbereiden; toerusten, klaar maken, vervaardigen, inrichten, gereed maken; **se —,** v. pr. **(pour ou à qch.)** zich gereed maken, zich voorbereiden.

Prépondé‖rance, f. overwicht; **—rant, ante,** a. overwegend, beslissend.

Prépo‖sé, m. ambtenaar, toeziener, aangestelde; **les —sés de l'octroi,** de ambtenaren der stedelijke belastingen; **—ser,** v. a. **qn. à qch.,** iem. over iets aanstellen, het bewind over iets geven; —, vóór plaatsen, vóór zetten; **—sitif,** a. vóórzettend; **—sition,** f. (préf. pré et lat. positus, placé) voorzetsel.

Prépuce, m. voorhuid, v.

Prérogative, f. (préf. pré et lat. rogare, demander) voorrecht, voordeel.

Près, (lat. pressus, serré contre) prép. et adv. bij, nabij, aan, nevens, bijna, dicht bij; **être — de,** dicht bij zijn; **à cela —,** adv. op dat na, behalve dat; **de —,** adv. van nabij; **— à —,** adv. tegen elkander aan; **à peu —,** adv. bijna, ten naasten bij; **ni — ni loin,** adv. noch van ver, noch van nabij, in het geheel niet; **avoir la tête — du bonnet,** kort van stof zijn, licht in toorn geraken.

Présa‖ge (pr. **za**), m. (lat. præsagium) voorbeduiding, v. voorteeken; voorgevoel, vermoeden; **d'un bon —,** tot goede verwachtingen recht gevend; **tirer un bon — de qch.,** iets als een goed voorteeken beschouwen; **—ger,** (pr. **za**), v. a. voorbeduiden, voorzeggen, voorspellen; gissen, vermoeden.

Pré-salé, m. vleesch van schapen die op door de zee bespoelde weiden gegraasd hebben; pl. **des pré-salés.**

Presby‖te, m. et f. (gr. presbutês, vieillard) verziende, verzichtige (hij of zij, die beter van verre dan van nabij ziet); a. verzichtig, verziend; **—téral, ale,** a. priesterlijk; **—tère,** m. (gr. presbuteros, prêtre, vieillard) huis van een dorpsgeestelijke, pastorie, v.; **—térianisme,** m. (rad. presbytérien) presbijteriaansche leer, die het bisschoppelijk gezag verwerpt, v.; **—tériat, —térat,** m. ouderlingschap, waardigheid van onderling, v.; **—térien,** m. (gr. presbuteros, prêtre) presbijteriaan; **—tie,** f., **—tisme,** m. het ver zien, verzichtigheid, v.

Prescien‖ce (pr. **pré-si**), f. (lat. præscientia; de præ, avant; scientia, science) voorkennis, voorwetenschap, v.; **—t, e,** a. voorwetend, vooruit wetend.

Prescrip‖tible, a. dat verjaren kan; **—tion,** f. verjaring, v. recht van verjaring.

Pres‖crire, v. a. (lat. præscribere) voorschrijven, bevelen, gelasten; voor verjaard erkennen; **se —,** v. pr. verjaren; zich een plicht opleggen, zich tot regel stellen; —, v. n. verjaring verkrijgen; **—crit, e,** part et a. voorgeschreven, belast; verjaard.

Préséance, f. voorzitting, de hoogste plaats, v.; **disputer la — à qn.,** iemand den voorrang, het recht op de eereplaats betwisten.

Présence, f. tegenwoordigheid v. bijzijn.

Présent, ente, a. (lat. præsens; de præ, devant; ens, étant) tegenwoordig, aanwezend; **à —,** loc. adv. nu, tegenwoordig; **jusqu'à —,** loc. adv. tot nu toe, tot dus verre; **quant à —,**

pour le —, loc. adv. voor het tegenwoordige, wat het tegenwoordige betreft; **—**, m. tegenwoordige tijd, m.; geschenk; **faire — de**, ten geschenke geven.

Présenta‖ble, a. vertoonbaar, dat vertoond, dat aangeboden kan worden; **—tion**, f. overreiking, voorstelling, vertooning, v.; recht om iemand tot een geestelijk ambt voor te dragen; voordracht, v. recht van voordracht; **la — d'une lettre de change**, de vertooning van een' wissel; **billet payable à —**, op zicht betaalbare wissel; **la — d'une requête**, het indienen van een verzoekschrift; **— de la vierge**, Mariapresentatie, v. (zeker feest).

Présen‖tement, adv. thans, tegenwoordig; **—ter**, v. a. aanreiken, aanbieden, vertoonen; ter hand stellen, overgeven; voorstellen, voordragen; presenteeren; voorhouden; **se —**, v. pr. zich vertoonen; verschijnen; zich aanbieden; zich goed voordoen; in het oog vallen.

Préser‖vateur, trice, a. beschermend, voorbehoedend; **—vatif, ive**, a. bewarend, voorbehoedend, voorkomend; **—**, m. bewaar-, voorbehoedmiddel, preservatief; **—vation**, f. bewaring, behoeding, v. behoud; **—ver**, v. a. (lat. præservare, de præ, avant et servare, garder) bewaren, behoeden, beschermen, bevrijden.

Préside, f. presidio, vesting met dwangarbeid, op de kust van Marocco en in Amerika (voor Spaansche gedeporteerden).

Prési‖dence, f. voorzitterschap; **—dent**, m. voorzitter, president; **—dental, le**, a. betgeen den voorzitter betreft; **—dente**, f. voorzitster of voorzitters vrouw; **—dentiel, elle**, a. den president eener republiek betreffend; **—der**, v. n. et a. (lat. præsidere; de præ, avant; sidere, s'asseoir) voorzitten, presideeren; voorstaan; **—dial**, m. landsgerecht; **—dial, ale**, a. tot het landsgerecht behoorend, presidiaal; **—dialement**, adv. naar het uiterste recht, zonder dat er beroep op hoogeren rechter valt; **juger —**, in hoogste ressort als rechter uitspraak doen; **—diaux**, m. pl. opperste rechters in kleine zaken.

Presle, zie **Prêle.**

Présomp‖tif, ive, a. (lat. præsumptus, pris d'avance) vermoedelijk; **héritier —**, vermoedelijk erfgenaam; **—tion**, f. (lat. præsumptio; de præsumere, prendre d'avance) vermoeden; laatdunkendheid, verwaandheid, trotsche inbeelding, v.; **—tueusement**, adv. hoogmoedig, verwaand; **—tueux, euse**, a. laatdunkend, verwaand, hoogmoedig, vol inbeelding; **—**, m. ingebeeld, laatdunkend man.

Presque, adv. bijna, schier, bijkans.

Presqu'île, f. schiereiland.

Pressage, m. het persen.

Pres‖samment, adv. op dringende wijze, met aandrang; **—sant, ante**, a. haastig, hoogdringend; moeilijk, lastig; vlijtig, aanhoudend.

Presse, f. gedrang; pers, drukpers, v.; het pressen van matrozen; soort van perzik, v.; **— à copier**, kopieerpers; **—lithographique**, steendrukpers; **— (à la) mécanique**, snelpers; **— à vapeur**, stoompers; **être sous —**, ter perse zijn; fam. **faire gémir la —**, de pers doen zuchten, veel laten drukken; **fendre la —**, door het gedrang heen dringen.

Pres‖sé, ée, a. gedrongen; haastig, gehaast; **— par la faim**, door den honger gedrongen; **être —**, haast hebben; **lettre —e**, spoedeischende brief; **courir au plus —**, wat het meest spoedeischend is het eerst afdoen; **—se-bouchons**, m. werktuig tot het kurken van flesschen; **—sée**, f. persvol, v.; **—sément**, adv. in haast, met overhaasting **(pressamment).**

Pressen‖timent (pr. é), m. voorgevoel; **—tir**, v. n. (préf. pré et sentir) een voorgevoelen hebben; nasporen, uitvorschen, polsen.

Presse-papier(s), m. brief-, papierdrukker, m.; pl. **des presse-papiers.**

Pres‖ser, v. a. (lat. pressus, pressé) persen, drukken, te zamen dringen, uitdrukken; aanzetten, aandrijven; bespoedigen; fig. in het nauw brengen; dwingen, noodzaken; te ver drijven, overdrijven; **—**, v. n. dringend zijn, spoed hebben; levendig of hevig zijn; **se —**, v. pr. gedrongen worden; zich haasten of spoeden; prov. **en pressant trop l'anguille on la perd**, haastige spoed is zelden goed; **—sette**, f. kleine papiermakerspers, v.; **—seur**, m. perser (van stoffen); **—sier**, m. drukkers-, boekdrukkersknecht; **—sion**, f. dringing, drukking, persing, v.; **—sis**, m. uitgedrukt sap; **—soir**, m. pershuis; wijnpers; perskuip, v.

Pressu‖rage, m. geperste wijn, m.; persgeld, persloon; **—re**, f. persing, v.; **—rer**, v. a. uitpersen; fig. uitmergelen; **—reur**, m. wijnoofts, olijvenperser; **trogne de —**, rood vollemaansgezicht van een wijnzuiper.

Pres‖tance, f. (lat. præstantia; de præ, en avant; stare, se tenir) statigheid, deftigheid, v. statig, deftig wezen; **avoir de la —**, een statig voorkomen hebben; **—tant**, m. hoofdregister van het orgel, prestant, m. pronkpijp, v.; **—tation**, f. (lat. præstare, fournir) aflegging, v.; **— de serment**, eedaflegging; **—te**, a. (ital. presto) a. gauw, gezwind; **—te!** int. schielijk, rep u! **—tement**, adv. gezwind, behendig; **—tesse**, f. gezwindheid, gauwigheid; behendigheid, v.

Prestidigita‖teur, m. (de preste et du lat. digitus, doigt) goochelaar; **—tion**, f. goochelkunst, v.

Presti‖ge, m. (lat. præstigium) begoocheling; betooverіng, toovermacht, v.; **les —s de la physique**, de oogmisleidingen der natuurkunde; **les —s du théâtre**, het zinsbedrog van het tooneel; **les —s de l'éloquence**, de betooverende invloed der welsprekendheid; **—gieux, euse**, a. begoochelend, betooverend.

Prestimonie, f. inkomsten, die een geestelijke van eene kapel geniet, **v.**

Presto, adv. gezwind, presto.

Prestolet, m. onbeduidend priestertje.

Présu‖mable, a. vermoedelijk; **—mé, ée**, a. vermoedelijk; vooraf aangenomen; ondersteld; **—mer**, v. a. (préf. pré et lat. sumere, prendre) zich veel inbeelden of laten voorstaan, waanwijs zijn; vooraf aannemen, onderstellen; **—**, v. n. wanen, denken, gissen, vermoeden; **— trop de qn.**, te goede gedachten van iemand hebben, te veel op iemand vertrouwen.

Présuppo‖ser, v. a. vooronderstellen, onderstellen, vooruitstellen, als zeker stellen; **—sition**, f. vooronderstelling, vooruitstelling, v.

Présure, f. leb, v. melkstremsel.

Prêt, m. geleende zaak, leening, v.; soldij, v.; voorschot; **— sur gages**, leening op pand; **— d'argent**, geldleening; **— à la petite semaine**, leening tegen woekerrente.

Prêt, ête, a. (lat. paratus) gereed, bereid, klaar, toegerust; **— à partir**, reisvaardig.

Pretantaine, f. fam. **courir la —**, overal omzwerven, lanterfanten, leêg loopen.

Prêté, m. **c'est un — rendu, un — pour un rendu,** leer om leer.

Prêten‖dant, ante, f. aanzoeker, aanzoekster, die ergens naar staat, ergens aanspraak op maakt, pretendent; **—dre,** v. a. et n. (préf. pré et lat. tendere, tendre) vorderen, begeeren, verlangen; voorgeven, beweren; wanen, zich laten voorstaan; willens zijn, pretendeeren; **— à qch.,** ergens aanspraak op maken; **—du, ue,** a. gewaand, vermeend, zoogenoemd, **—du,** m. fam. aanstaande bruidegom; **—due,** f. fam. bruid, aanstaande.

Prête-nom, m. strooman, die zijn naam ergens toe leent; pl. **des prête-nom.**

Prêten‖tieusement, adv. op gemaakte, op aanmatigende wijze; **—tieux, euse,** a. aanmatigend, verwaand, ingebeeld; **—tion,** f. (rad. prétendre) vordering, aanspraak, voorgeving; aanmatiging, pretentie, v.

Prêter, v. a. (lat. præstare, fournir) leenen, uitleenen; verschaffen, verleenen, geven; **— secours, aide,** hulp verleenen; **— la main,** de hand bieden; **— l'esprit, — l'oreille,** luisteren; **— serment,** een eed afleggen; fam. **— le flanc,** de zijde bloot geven; fig. zich blootgeven, vat op zich geven; **—,** v. n. toegeven, rekken; **ce cuir prête,** dit leder rekt; **se —,** v. pr. toegevend zijn, zich overlaten; zich leenen tot, zich richten naar; **—,** m. het leenen.

Prété‖rit (pr. **rite**), m. (lat. præter, au delà; ire, aller) verleden tijd, m.; **—rition, Prétermission,** f. (lat. præterire, omettre) schijnbare verzwijging, v. (rhetorische figuur); het voorbijgaan van een natuurlijken ergenaam in een testament.

Prétermission, f. zie **Prétérition.**

Prêteur, m. **euse,** f. leener, leenster; **— sur gage,** geldschieter op pand.

Préteur, m. (lat. prætor) stadsprætor (hoog Romeinsch ambtenaar).

Prétex‖te, m. (lat. prætectus; de prætexere, tisser devant) voorwendsel, voorgeving, v. dekmantel, m. uitvlucht, v.; **—te,** a. **robe —,** ou **—,** f. toga prætexta, lange witte rok, met purper geboord (bij de Romeinen), m.; **—ter,** v. a. voorwenden, voorgeven.

Prétin‖taille, f. soort van belegsel op een vrouwenkleed, v.; fig. beuzeling, nesterij, v.; **—tailler,** v. a. met uitgetande sieraden omboorden.

Prê‖toire, m. (lat. prætorium; de prætor, préteur) prætorium: rechtshuis (van den Prætor), zijne woning, v.; veldheerstent; keizerlijke lijfwacht, v. (bij de oude Romeinen); thans: gerechtslokaal (van den kantonrechter); **—torien, enne,** a. dat tot een rechter, landvoogd of praetor behoort; **—s,** m. pl. lijfwacht der Romeinsche Keizers, v.

Prê‖traille, f. met verachting gesproken) priestergespuis; **—tre,** m. (gr. presbuteros, plus âgé) priester; **—tresse,** f. priesteres; **—trise,** f. priesterschap, priesterambt, priesterdom.

Préture, f. ambt, waardigheid van een prætor, v.

Preuve, f. (lat. proba) proeve, proef, v. bewijs, blijk; **— que,** conj. tot bewijs dat; **faire ses —s,** fig. zijn adeldom bewijzen; fig. zich als een dapper, geleerd, eerlijk enz. mensch doen kennen.

†**Preux,** a. m. moedig, dapper; **—,** m. ridder, held; **un ancien —,** een held zoo dapper als de oude ridders.

Preva‖lence, f. overwicht; **—lent, e,** a. overheerschend, overwegend; **—loir,** v. n. (préf. pré et valoir) **(sur)** te boven gaan, overtreffen, de overhand behouden; **se — de,** voordeel trekken van, zich ten nutte maken.

Prévari‖cateur, m. plichtverzaker, verrader, die zijne partij verraadt; overtreder; **—cation,** f. verraderij, v. bedrog in zijn beroep, ambtsontrouw, knevelarij, v.; **—quer,** v. n. (lat. prævaricari) tegen trouw en plicht handelen, ambtsontrouw plegen.

Préve‖nance, f. gedienstigheid, beleefdheid; voorkomendheid, voorinneming, v.; **—nant, ante,** a. voorkomend, gedienstig, beleefd, innemend; **—nir,** v. a. (lat. prævenire, devancer) **(qn. ou qch.)** voorkomen; te voren innemen; **se —,** v. pr. vooroordeel opvatten.

Préven‖tif, ive, a. voorbehoedend, verhinderend; **détention —tive,** preventieve gevangenis; **—tion,** f. vooringenomenheid, v. vooroordeel; **en état de —,** in staat van beschuldiging; **—tivement,** adv. bij wijze van voorzorg.

Prévenu, ue, part. et a. vooringenomen; te voren gewaarschuwd; beschuldigd, aangeklaagd; **—,** m. et f. aangeklaagde.

Prévision, f. goddelijke voorziening, v.; het vooruitzien, het vermoeden, de verwachting, v.; **l'événement a justifié toutes mes —s,** de uitkomst heeft al mijne vermoedens bevestigd.

Prévoir, v. a. (préf. pré et voir) voorzien, te voren zien.

Prévôt, m. (lat. præpositus, préposé) opperste; provoost; schout; proost; **— des marchands,** hoofdman van het gild der kooplieden; **— de salle,** schermmeestershelper, opziener in eene schermzaal; **—tal, ale,** tot den provoost en zijne bevoegdheid behoorend; **—talement,** adv. summier en zonder appèl of beroep; **—té,** f. ambt van provoost, zijn rechtsgebied; proostschap.

Prévo‖yance, f. voorziening, voorzorg, v.; **—yant, ante,** a. vooruitziend, voorzichtig, zorgend.

Pria‖pe, m. Priapus, de god der vruchtbaarheid; **—pée,** f. ontuchtig lied of gedicht; **—pisme,** m. roedekramp, v.

Prié, ée, f. genoodigde, gevraagde.

Prie-Dieu, m. voetbank, waarop men knielt om te bidden, f. bidstoel, m. bidbankje; pl. **des prie-Dieu.**

Prier, v. a. (lat. precari) bidden; verzoeken, noodigen.

Prière, f. gebed; bede, v. verzoek.

Prieur, m. **eure,** f. (lat. prior, le premier) kloostervoogd, prior, kloostervoogdes, priores.

Prieu‖ral, ale, a. prioraal; **—ré,** m. priorie, v. kloostervoogdij, v.; priorschap.

Prima donna, f. (mots ital. qui signifient première) eerste zangeres aan de opera; pl. **des prime donne.**

Primage, m. premiegeld.

Primaire, a. (lat. primarius; de primus, premier) eerste, elementaire, aanvangs...; **assemblée —,** grondvergadering, v.; **école —,** lagere school, v.

Prima‖t, m. (lat. primas; de primus, premier) opperste kerkvoogd, primaat; **—tial, e,** a. **église —e,** kerk, waarvan het hoofd een primaat is, v.; **—tie** (pr. **cie**), f. opperkerkvoogdij, v. primaatschap.

Primauté, f. (lat. primus, premier) opperst gezag; de voorhand (in het spel), v.

Prime, a. (lat. primus, premier) †eerste;

adv. **de — abord,** van het eerste oogenblik af, terstond; **de — face,** op het eerste gezicht; **a —, a seconde, a tierce,** a′, a″, a‴ (in de algebra); **—,** f. de eerste van de kanonikale uren in de Roomsche kerk; allerfijnste Spaansche wol, v.; eerste verschijning van een hemellichaam, v.; **la lune est en —,** het is nieuwe maan; **—,** zeker kaartspel; **—,** f. (lat. praemium) premie, v. prijs, m.

Primefleur, f. eerste bloeitijd, m.

Primer, v. a. overtreffen, te boven gaan; **—,** v. n. de eerste zijn; voorkomen; het begin maken; uitmunten, overtreffen; fig. voor de hand zijn (in het spel).

Prime(-)saut, adv. **de —,** fluks, terstond.

Prime-sautier, ière, a. bij de eerste opwelling, onmiddellijk, versch.

Primeu‖r, f. (lat. primus, premier) eerste tijd, m. (der rijpheid van fruit, vruchten, bloemen); eerstelingen, eerste groenten, vruchten; fig. **avoir la — d'une chose,** iets het eerst genieten; **—riste,** m. groenteboer, die de primeurs levert.

Primevère, f. (lat. primus, premier; ver, printemps) voorjaarssleutelbloem, primulaveris, v.

Primi‖ériat, m. waardigheid van eersten kerkheer, v.; **—cier,** m. (lat. primicerius) eerste kerkheer.

Primidi, m. (lat. primus, premier; dies, jour) eerste dag eener decade, m.

Primipil(air)e, m. eerste centurio der eerste cohorte (bij de Rom.).

Primi‖tif, ive, a. (lat. primitivus; de primus, premier) eerste, oorspronkelijk; **homme —,** eerste mensch (Adam); **mot —,** grond- of stamwoord; **temps —s,** grondtijden (van een werkwoord); **couleurs —ves,** prismatische kleuren, grond-, regenboogkleuren; fig. et fam. **cela est bien —,** dat is toch wat al te onnoozel, te kinderlijk; **—tivement,** adv. oorspronkelijk.

Primo, adv. vooreerst, ten eerste, primo.

Primogéniture, f. (lat. primus, premier, et géniture) eerstgeboorte, v.

Primordia‖l, ale, a. (lat. primordialis) eerste, oudste; **—lement,** adv. oorspronkelijk, volgens de eerste inrichting, **—lité,** f. oorspronkelijkheid, v.

Primulacées, f. pl. sleutelbloemsoorten.

Prin‖ce, m. (lat. princeps) vorst, prins; **en —,** als een vorst; **le — des apôtres = saint Pierre; le — des ténèbres = le démon;** fig. **être bon — (bonne —esse),** goedhartig zijn; **jeux de —s,** genoegens der grooten, die de kleinen schaden; **—ceps,** a. (mot lat.) **édition —,** eerste druk, m. of uitgave, v. van oude schrijvers; **—cesse,** f. vorstin, prinses; **—cier, cière,** a. vorstelijk; **abbaye —ière,** vorstelijke abdij, v.

Princi‖pal, ale, a. (lat. principalis; de princeps, chef, premier) voornaamst, hoofdzakelijkst; **—pal,** m. hoofdzaak, v. hoofdpunt; hoofdsom, v. kapitaal; hoofdpersoon, hoofd, rector, patroon, heer, principaal; **—palat,** m. rectorschap; **—palement,** adv. voornamelijk, bijzonder, vooral; **†—palité,** f. rectorschap, rectoraat; **—pat,** m. vorstelijke waardigheid, v.; **—pauté,** f. vorstendom; vorstelijke oppermacht, v.; pl. overheden, v.; **—pe,** m. (lat. principium) oorsprong, m.; begin; grondbeginsel, grondregel, m.; **—pes,** pl. beginselen (van kunsten, wetenschappen, enz.); **—picule,** m. onbeduidend prinsje; **—pion, —piot,** m. fam. kleine vorst, arm prinsje.

Printanier, ière, a. wat in de lente voorkomt, lente...; **potage — (allemand),** rijstesoep met groenten, v.

Printemps, m. (lat. primus, premier, et temps) voorjaar, lente, v.

Prione, m. houtkeversoort, v.

Prio‖rat, m. prioraat; **—rité,** f. (lat. prior, premier) voorgang, voorrang, m.; **avoir la —,** het eerst aan de beurt zijn.

Pris, Prise, part. et a. genomen enz.; **— de vin,** door wijn bevangen, beschonken; **bien —,** welgemaakt; **— pour dupe,** bedrogen, misleid.

Pri‖sable, a. waardeerbaar, dat gewaardeerd, geschat kan worden; **—se,** f. vangst, v. buit, m.; verovering, bemachtiging; gevangenneming, v.; handvatsel; hetgeen men in eenmaal te gelijk inneemt; snuifje; gevecht; **— d'armes,** het opvatten der wapenen; **— de corps,** bevel, verlof om iemand gevangen te nemen; **— de tabac,** snuifje; **— de possession,** bezitneming, v.; **la — d'une place,** het innemen van eene vesting; **déclarer un navire de bonne —,** een schip prijs verklaren; **ce vase n'a point de —,** die pot heeft geen houvast; **être en —,** gemaakt kunnen worden (van een bal op 't biljart); **— d'habit,** aanneming van een geestelijk kleed, v.; **lâcher —,** loslaten; den gemaakten buit weder laten varen; **— à partie,** het verhaal zoeken op een' rechter; **donner — sur soi,** vat op zich geven; **être en —,** worstelen, handgemeen zijn; tot prooi verstrekken; **hors de —,** buiten het bereik; **— de langue, — de bec,** ruzie, woordentwist; **être aux —s,** vechten, aan 't vechten zijn; fig. **être aux —s avec la mort,** met den dood worstelen; **en venir aux —s,** elkander in het haar vliegen.

Prisée, f. schatting, waardeering, v.

Priser, v. a. (rad. prix) schatten, waardeeren; hoogachten; v. n. snuiven.

Pri‖seur, m. schatter, waardeerder; **huissier —,** vendumeester; **—seur, m. euse,** f. snuiver, snuifster.

Pris‖matique, a. kantzuilig, prismavormig; **—me,** m. (gr. prisma) kantzuil, v. prisma; kristallen prisma, tot breking van het licht; fig. **voir les choses à travers un —,** de zaken beschouwen in 't licht van onze vooroordeelen of hartstochten.

Prison, f. (lat. prehensio, action de saisir) gevangenis, v. gevangenhuis, kerker, m.; prov. **il a fait son temps de —, il a fait sa —,** hij heeft zijn tijd uitgezeten.

Prison‖nier, m. **ière,** f. gevangene; **—nier, ière,** a. gevangen.

Priva‖tif, ive, a. beroovend; ontkennend, het tegendeel eener eigenschap aanduidend; **—tion,** f. berooving, v.; verlies; ontbering, derving, v.; het niet voorhanden zijn; **—tivement,** adv. bij uitsluiting.

Privauté, f. gemeenzaamheid, vertrouwelijkheid, v.

Privé, ée, a. bijzonder; geheim; vertrouwd; tam; beroofd, ontbloot; ambteloos, huiselijk; **homme —,** ambteloos burger; **la vie —e,** het particuliere leven; **de son autorité —e,** op eigen gezag; **conseil —,** geheime raad; **acte sous seing —,** onderhandsche acte; **notre intérêt —,** ons bijzonder belang; **—,** m. heimelijk gemak.

Privément, adv. als gewoon particulier; op gemeenzame wijze.

Priver, v. a. (lat. privare; de privus, isolé) **(qn. de qch.)** berooven, ontzetten, ontblooten; **se —,** v. pr. zich berooven, zich onthouden.

Privi‖lège, m. (lat. privilegium, de privus, particulier; lex, legis, loi) voorrecht, privilegie; voorrechtsbrief, m.; **—légié, ée,** a. bevoorrecht, geprivilegieerd; m. et f. bevoorrechte, m. en v.; **—lègier,** v. a. iemand eenig voorrecht schenken, privilegie geven.

Prix, m. (lat. pretium) waarde, v. prijs, m.; **à vil —,** voor een' geringen prijs, te geef; **— fixe,** vaste prijs; **— fait,** bekende, bedongen prijs; **— de fabrique, — de revient, — coûtant,** inkoopsprijs; **dernier —,** naaste prijs; **mettre à —,** op prijs stellen; **hors de —,** buiten prijs; **au — de,** adv. ten aanzien van, in vergelijking van.

Prix-fixe, m. winkel, m. waar men tegen vaste prijzen koopt; pl. **des prix-fixes.**

Proba‖bilisme, m. leer der waarschijnlijkheid, v.; **—biliste,** m. aanhanger van de leer der waarschijnlijkheid; **—bilité,** f. waarschijnlijkheid, schijnbaarheid, v.; **—ble,** a. (lat. probabilis; de probare, prouver) waarschijnlijk; **—blement,** adv. waarschijnlijk.

Probant, ante, a. bewijzend; **pièce —e,** bewijsstuk; **raison —e,** bewijsgrond.

Proba‖tif, ive, a. bewijzend; **—tion,** f. proeftijd (van sommige geestelijken), m.; **—tique, —toire,** a. tot den proeftijd behoorend.

Pro‖be, a. (lat. probus; de probatio, preuve) rechtschapen; **—bité,** f. eerlijkheid, rechtschapenheid, v.

Problèma‖tique, a. twijfelachtig, problematisch; **—tiquement,** adv. op betwistbare, twijfelachtige wijze.

Problème, m. (gr. problêma; de proballô, je propose) voorgesteld vraagstuk, twijfelachtig vraagstuk, problema; **résoudre un —,** een vraagstuk oplossen.

Proboscï‖de, f. (lat. proboscis, trompe) tromp of snuit. m. der tweevleugelige insecten; olifantssnuit (in het wapenschild), m.; **—dien, ienne,** a. van een snuit voorzien; **—diens,** m. pl. snuit- of trompdieren.

Procé‖dé, m. gedrag, handeling, v.; pomerans, v. (dopje op eene biljartkeu); **—der,** v. n. (lat. procedere, s'avancer) handelen, te werk gaan; **— à qch.,** tot iets overgaan, met iets beginnen; **—,** pleiten, in rechten vervolgen, procedeeren; uitgaan (van den heiligen geest); **— de...,** uit iets voortkomen; **—dure,** f. rechtsgeding; het proces voeren; **—durier, ière,** a. bedreven in het proces voeren; **homme —,** ou **—,** m. vriend van pleiten.

Procel‖laire, m. mantelmeeuw, v.; **—larie,** f. stormvogel, m.

Procès, m. (lat. processus) geding, rechtsgeding, pleidooi, proces; rechtszaak, v. rechtshandel, m.; **faire un — à qn.,** iem. een proces aandoen; **faire le — à on.,** lemand beschuldigen, veroordeelen; **sans (autre) forme de —,** zonder vorm van proces; fig. zonder veel complimenten.

Proces‖sif, ive, a. een proces betreffend; pleitzuchtig; **—sion,** f. (lat. processio; de procedere, avancer) plechtige omgang, m. processie, v.; uitstrooming van den Heiligen Geest uit den Vader en Zoon, v.; fig. fam. optocht, trein, stoet, m.; **—sionnaires,** f. pl. porcessierupsen, rupsen, die in rijen geschaard trekken, v.; **—sionnal, sionnel,** m. boek, waarin de gezangen van den omgang op noten staan, processieboek; **—sionnel, elle,** a. wat tot de processie behoort, wat op de processie betrekking heeft; **—sionnellement,** adv. in omgang, in processie.

Processus (pr. **uce**), m. verlenging, v. (van een orgaan); voortgang, m. ontwikkeling, v.

Procès-verbal, m. schriftelijk verslag, procesverbaal; **dresser (un) —,** een proces-verbaal opmaken; pl. **des procès-verbaux.**

Prochai‖n, aine, a. toekomend, eerstkomend, aanstaand, volgend; naast, naastgelegen; **ville —e,** naburige stad; **la semaine —e,** de volgende week; **la —e fois,** den volgenden keer; **—,** m. (rad. proche) naaste, evenmensch, m.; **l'amour du —,** de liefde tot den evenmensch; **—nement,** adv. weldra, eerstdaags, binnen kort.

Proche, a. (lat. proprius, comparatif de prope, près) naast, nabij gelegen; prép. bij, nabij, in de nabijheid; adv. nabij, in de nabijheid; **de — en —,** al voortgaande, van de eene plaats naar de andere; fig. langzamerhand, allengs; **le feu s'étend de — en —,** het vuur verbreidt zich allengs verder; **—s,** m. pl. nabestaanden, bloedverwanten, m.

Prochronisme (pr. **kro**), m. (gr. pro, avant; chronos, temps) te vroeg stelling eener gebeurtenis in de tijdrekening, v.

Procla‖mateur, m. afkondiger, uitroeper; **—mation,** f. openbare uitroeping, afkondiging, proclamatie, v.; **—mer,** v. a. (lat. proclamare; de pro, devant; clamare, crier) openlijk uitroepen, proclameeren; **— roi,** tot koning uitroepen.

Proclitique, a. proclitisch, het accent op 't volgend woord schuivend; **(mots) —s,** m. pl. proclitica.

Procon‖sul, m. proconsul, stedehouder bij de oude Romeinen; **—sulaire,** a. den proconsul betreffend; **—sulat,** m. proconsulaat, landvoogdij de oude Romeinen, v.

Procré‖ation, f. teling, voortteling, voortbrenging, v.; **—ateur, trice,** a. telend, voortbrengend; **—er,** v. a. voortbrengen, telen, voorttelen.

Procruste, m. lederkever, m.

Procura‖teur, m. procurator (vertegenwoordiger van den keizer in de Rom. wingewesten; zeker overheidspersoon in Venetië en Genua); **—tie** (pr. **ci**), f. waardigheid, v. ambt des procurators; **—tion,** f. (lat. procuratio, de procurare, prendre soin pour un autre) volmacht, procuratie, v.; **—trice,** f. vrouw, die eene volmacht heeft.

Procu‖re, f. verzorgersambt, zaakvoerdersambt in kloosters; **—rer,** v. a. (lat. procurare) verschaffen; te weeg brengen, bevorderen, bezorgen; **—reur,** m. pleitbezorger, gevolmachtigde, procureur; **— du roi, — impérial, — de la république,** officier van justitie; **— général,** m. procureur-generaal; **—,** verzorger, zaakvoerder (in kloosters); **—reuse,** f. vrouw van een pleitbezorger of procureur; koppelaarster.

Pro deo, adv. om Gods wil, voor niemendal.

Prodiga‖lement, adv. overdadiglijk, verkwistend; **—lité,** f. overdadigheid, verkwisting, v.

Prodi‖ge, m. (lat. prodigium) wonder, wonderdaad, v. wonderwerk; **—gieusement,** adv. wonderbaarlijk, buitengewoon; **—gieux, euse,** a. wonderbaar, buitengewoon, ontzettend.

Prodi‖gue, a. (lat. prodigus) verkwistend, doorbrengend; **l'enfant —,** de verloren zoon; **—,** m. et f. doorbrenger, doorbrengster; **— de,** rijkelijk, overdadig in...; **—guer,** v. a. (rad.

prodigue) doorbrengen, verkwisten, onnut verteren; mildelijk bedeelen.

Proditoirement, m. op verraderlijke wijze.

Prodrome, m. voorrede, v. (van een, vooral natuurwetenschappelijk, werk); voorlooper, voorlooper, voorbode, m. (eener ziekte); fig. voorlooper.

Produc‖teur, trice, a. voortbrengend; m. et f. voortbrenger, voortbrengster; **—tibilité**, f. voortbrengbaarheid, v.; **—tible**, a. wat voortgebracht kan worden; **—tif, ive**, a. voortbrengend, vruchtbaar; **—tion**, f. voorbrenging; voortgebrachte zaak, v. voortbrengsel; product; werk, boek, schrift; de overlegging van stukken, bewijzen; de stukken, bewijzen zelve.

Produire, v. a. (lat. producere; de pro, en avant; ducere, conduire) voortbrengen, vruchten dragen; opbrengen; veroorzaken; **— des témoins**, getuigen bijbrengen; **— des pièces**, stukken overleggen; **se —**, v. pr. zich bekend doen worden, zich van voordeelige zijde doen kennen.

Produit, m. opbrengst; product, voortbrengsel; product (uitkomst van eene vermenigvuldiging); **—s agricoles, industriels**, landbouw-, nijverheidsproducten; **— net**, netto opbrengst.

Proémi‖nence, f. het vooruitsteken; vooruitstekend deel; **—nent, ente**, a. uitstekend, dat uitsteekt.

Profa‖nateur, m. ontheiliger, heiligschender; a. heiligschennend, ontheiligend; **—nation**, f. ontheiliging, ontwijding, v.; **—ne**, a. (lat. profanus; de pro, en avant; fanum, temple — en dehors du temple) onheilig, ongewijd, profaan; oneerbiedig; wereldsch; —, m. goddelooze, ongodsdienstige; het goddelooze, profane; **—ner**, v. a. (rad. profane) ontheiligen, ontwijden; misbruiken, profaneeren.

Profectif, ive, a. dat aan de kinderen door erfenis van vader en moeder toevalt.

Proférer, v. a. (lat. proferre; de pro, en avant; ferre, porter) uitspreken, uiten, uitbrengen.

Profès, esse, a. (lat. professus, qui a fait profession) eene kloostergelofte afgelegd hebbend; —, m. et f. hij of zij, die de kloostergelofte gedaan heeft.

Profes‖ser, v. a. (lat. profiteri, déclarer) openlijk belijden; eene kunst of een handwerk uitoefenen; in het openbaar leeren; **—seur**, m. hoogleeraar, professor; leeraar; **—sion**, f. bekentenis, kloostergelofte, v.; beroep, bedrijf, handwerk, stand, m.; **— de foi**, geloofsbelijdenis, v.; **faire — de qch.**, eene eer in iets stellen; zich op iets toeleggen; **joueur, ivrogne de —**, eerste dobbelaar of zuiper; **être tailleur de —**, kleermaker van zijn beroep zijn; **assister à une — d'une religieuse**, de aflegging der gelofte van eene non bijwonen; **—sionnel, elle**, a. het beroep of ambacht betreffend; **enseignement —sionnel**, vakonderwijs; **école —sionnelle**, ambachtsschool; **—so, ex —**, loc. adv. met bijzondere zorg; **—soire**, m. eerste jaar na het afleggen der kloostergelofte; **—soral, ale**, a. dat tot de waardigheid van een hoogleeraar, van een leeraar behoort, professoraal; **—sorat**, m. hoogleeraarsambt, professoraat; leeraarsambt.

†**Proficiat**, m. (mot lat.) **souhaiter à qn. un bon —**, iemand succes wenschen.

Profi‖l (pr. **file**), m. profiel, halfgezicht, zijdebeeld; teekening, schildering van ter zijde, v.; loodrechte doorsnede, v.; **—ler**, v. a. van ter zijde, in profiel afteekenen of afschilderen; in doorsnede voorstellen, profileeren; **se —**, v. pr. zich afteekenen.

Profi‖t, m. (lat. profectus; de proficere, gagner) winst, v. voordeel, nut, profijt; **fait à —**, op den duur gemaakt; **faire, tirer — de qch., mettre qch. à —**, voordeel, nut uit iets trekken; **au — de**, ten voordeele van; **retirer beaucoup de — de ses lectures**, veel nut hebben van zijne lectuur, van het lezen; **—s**, pl. bijverdiensten; **—table**, a. voordeelig, nuttig, dienstig, profijtelijk; **—tablement**, adv. op voordeelige wijze; **—tant, e**, a. voordeelgevend; flink groeiend; **—ter**, v. n. winnen, voordeel doen; nuttig zijn; toenemen, wassen, goed tieren; **— de qch.**, van iets gebruik maken, uit iets voordeel trekken, zich iets ten nutte maken; **de quoi m'ont profité vos leçons?** wat hebben uwe lessen mij gebaat? **faire —**, winst doen met...; **la nourriture lui profite**, het eten doet hem goed; prov. **bien mal acquis ne profite pas**, oneerlijk verkregen goed gedijt niet; **—terole**, f. aschkoekje.

Profluer, v. n. spruiten uit, ontstaan.

Profon‖d, onde, a. (lat. profundus) diep; groot, uitstekend, bijzonder; diepzinnig; **nuit —e**, stikdonkere nacht; **savant —**, grondig geleerde; **douleur —e**, innige smart; **—dément**, adv. zeer diep; zeer nederig; **—deur, —dité**, f. diepte, v.; fig. verborgenheid; diepzinnigheid, v.

Profu‖s, e, a. verkwistend, verspillend; overdadig; **—sément**, adv. al te rijkelijk, overdadig, in overvloed; **—sion**, f. (lat. profusio; de profundere, répandre en abondance) overvloed, m.; verkwisting, v.

Progéniture, f. fam. kroost, kinderen.

Progna‖the (pr. **prog-nate**), a. (gr. pro, en savant; gnathos, mâchoire) met vooruitstekende kaken; **—thisme**, m. het vooruitsteken der kaken.

Progné (pr. **prog-né**), f. de zwaluw, v. (dichterlijk).

Pronos(i)e (pr. **prog-no**), f. voorkennis, voorafwijzing, v. (van het verloop eener ziekte).

Prognostic, Prognostication, zie **Pronostic** etc.

Programme, m. (gr. pro, avant; gramma, écriture) programma; fig. **tenir, remplir son —**, zijne beloften houden.

Progrès, m. (lat. progressus; de progredi, avancer) voortgang, m. vordering, v.; aanwas, m. toeneming, v.; vooruitgang der beschaving, van 't welzijn der maatschappij, m.

Progres‖ser, v. n. vooruitgaan; **—sif, ive**, a. voortgaand; steeds vooruitgaand, toenemend; progressief; **—sion**, f. (rad. progrès) voortgang, m.; reeks, v. progressie, v.; **—sisme**, m. vooruitstrevende politieke richting, v.; **—siste**, m. man van den vooruitgang; a. den vooruitgang bevorderend; **—sivement**, adv. op steeds voortgaande wijze.

Progymnase, m. progymnasium.

Prohi‖bé, ée, a. verboden, afgekeurd; **—ber**, v. a. (lat. prohibere) verbieden, afkeuren; **—bitif, ive**, a. verbiedend; **système —**, verbod van in- en uitvoer; **—bition**, f. verbod, afkeuring, v.; **—bitionniste**, m. aanhanger van 't stelsel van uitsluiting in den handel; **—bitivement**, adv. bij wijze van verbod.

Proie, f. (lat. præda) prooi, v. roof; buit, m.; **oiseau de —**, roofvogel, m.; **être en — à**, ten prooi zijn aan.

Projec‖tif, ive, a. werp...; op projectie betrekking hebbend; **—tile,** a. werp...; **force —,** werpkracht; —, m. (lat. projectus, lancé en avant) werptuig, projectiel; **—tion,** f. (lat. projectio; de projicere, jeter en avant) het werpen, voortstuwen; het gieten van metaal; projectie, v.; **mouvement de —,** m. beweging der in de hoogte geworpen lichamen, als bommen, enz., v.; **poudre de —,** f. poeder, waarmede men meende goud te kunnen maken; **—ture,** f. het horizontaal uitstekende, vooruitspringende (van lijstwerk enz.); uitsteeksel van het blad aan den stengel.

Proje‖t, m. (lat. projectus, jeté en avant) ontwerp, voornemen, plan; **—tant, e,** a. plannen makend; **—ter,** v. a. (voorwaarts) slingeren, werpen; projecteeren; ontwerpen, voornemen, overleggen, besluiten; **se —,** v. pr. ontworpen, beraamd worden; op iets vallen (van de schaduw); **—teur,** m. **euse,** f. plannenmaker, plannenmaakster.

Prolapse, Prolapsus, m. uitzakking, v.

Prolation, f. toonverlenging, aanhouding van een toon, v. (in de muziek).

Prolégat, m. plaatsvervanger van den legaat.

Prolégomènes, m. pl. (gr. prolegomena, choses dites d'avance) uitvoerig voorbericht.

Prolep‖se, f. voorkomende beantwoording, v. van mogelijke of waarschijnlijke tegenwerpingen; **—tique,** a. vroeger intredend (van koorts b.v.); vooruitloopend; **—tiquement,** adv. met vooruitbeantwoording der tegenwerpingen.

Prolé‖taire, m. (lat. proletarius) (bij de Rom.:) burger van de laatste klasse; proletariër, arme; **—taire,** a. arm, proletarisch; **la classe —,** de proletariërs; **—tariat,** m. stand der laagste volksklasse, proletariaat.

Proli‖fère, a. (lat. prolificus, de proles, lignée, et facere, faire) **fleur —,** bloem, die uit eene andere bloem of vrucht aan een' afzonderlijken steel groeit, v.; **—fique,** a. dat eene voorttelende kracht heeft, bevruchtend.

Proli‖xe, a. (lat. prolixus, étendu en long) wijdloopig, langwijlig; **—xement,** adv. op wijdloopige wijze; **—xité,** f. wijdloopigheid, langwijligheid, v.

Prologue, m. (gr. pro, avant; logos, discours) voorrede, v. voorbericht; voorspel.

Prolon‖gatif, ive, a. verlengend; **—gation,** f. uitstel, verlenging, prolongatie, v.; **—ge,** f. sleeptouw; koppelwagen, munitiewagen, m.; **—gement,** m. verlenging, v.; verlengde; **—ger,** v. a. (lat. prolongare; de pro, en avant; longus, long) verlengen, uitstellen, verschuiven; langer maken, verlengen; **— une côte, une ligne ennemie,** eene kust, eene vijandelijke linie langs zeilen; **— un vaisseau,** een schip op zij komen, op zij gaan liggen; **se —,** v. pr. verlengd worden; lang duren, aanhouden; zich uitstrekken.

Prome‖nade, f. wandeling; wandelplaats, promenade, v.; **— en bateau, sur l'eau,** roei-, zeiltochtje, pleiziervaart, v.; **— à cheval,** rijtoertje (te paard); **— en voiture,** rijtoertje (in een rijtuig); **ce n'est qu'une —,** dat is maar een stap; **—ner,** v. a. (lat. prominare, conduire) leiden, geleiden, rondleiden; **— sa main sur qch.,** met de hand over iets gaan of strijken; **faites-moi cette commission, cela vous promènera,** doe die boodschap voor me, de beweging zal u goed doen; **— ses regards sur qch.,** zijn gezicht over iets laten gaan, zijne blikken weiden; fig. et fam. **— qn.,** iemand om den tuin leiden; **— ses créanciers,** zijne schuldeischers met fraaie beloften paaien; **se —,** v. pr. wandelen, eene wandeling doen; **allez-vous —!** loop naar de maan! **envoyer — qn.,** iemand wegzenden, wegjagen; **—nette,** f. loopwagentje; **—neur, euse,** f. wandelaar, wandelaarster; **—noir,** m. wandelplaats, wandeldreef, v.

Promesse, f. belofte, toezegging, v.; handschrift, schuldbriefje; **— de mariage,** trouwbelofte, v.; **se ruiner en —s,** meer beloven dan men houden kan.

Promet‖teur, m. **euse,** f. hij of zij, die lichtvaardig belooft; **—tre,** v. a. (lat. promittere; de pro, devant; mittere, mettre) beloven, toezeggen, zijn woord tot iets geven; verwachtingen geven; **— monts et merveilles,** gouden bergen beloven; **— et tenir font deux,** beloven en geven zijn twee dingen; **se —,** v. pr. zich beloven, verwachten, hopen; zich voornemen, voornemens zijn; zich verloven.

†**Promi‖nence,** f. iets dat overhangt of uitsteekt, uitstek; †**—nent, ente,** a. overhangend, uitstekend; †**—ner,** v. n. overhangen, uitsteken, zich verheffen boven.

Promis, m. **Promise,** f. verloofde, m. en v.

Promiscuité, f. (lat. promiscuitas; de promiscere, mêler complètement) verwarde, ordelooze vermenging, v.

Promission, f. belofte, v.; **la terre de —,** het land van belofte, het beloofde land.

Promontoire, m. (lat. promontorium; de mons, montis, montagne) voorgebergte, dat in zee uitsteekt.

Promo‖teur, m. bevorderaar (van eene zaak); **—teur, trice,** a. bevorderend, aandrijvend, aansporend; **—tion,** f. bevordering, promotie, v.; **nous sommes de la même —,** wij zijn van hetzelfde jaar, wij zijn hetzelfde jaar benoemd.

Promouvoir, v. a. verheffen, bevorderen, promoveeren.

Promp‖t, e, a. (lat. promptus) vaardig, bereid, gezwind, spoedig; haastig, oploopend; **esprit —,** vlugge, schrandere geest, m.; **conception —e,** vlugge bevatting, v.; **il est — à la repartie, à la riposte, il a la repartie —e,** hij is nooit om een antwoord verlegen; **avoir la main —e,** een los handje hebben, gauw slaan; **être trop — dans ses jugements,** te voorbarig in 't oordeelen zijn; **— à boire,** altijd gereed om te drinken; **—tement,** adv. vaardig, gezwind, met spoed; **—titude,** f. vaardigheid, snelheid, gezwindheid; haastigheid, oploopendheid, v.; **—titudes,** f. pl. uitvallen van drift, m.; **—tuaire,** m. handboek; **— judiciaire,** vraagbaak voor juristen.

Promu, m. **Promue,** f. bevorderde, m. en v.

Promul‖gation, f. afkondiging, openlijke bekendmaking, v.; **—guer,** v. a. (lat. promulgare) afkondigen, openlijk bekend maken.

Pronaos (pr. **oce**), m. voorzaal, v. voorportaal eens tempels.

Prône, m. bij katholieken: predicatie, preek, v.; zedenpreek, v.; **recommander qn. au —,** iem. van den kansel aan de voorbede, de liefdadigheid van de gemeente aanbevelen; fig. iron. klachten over iem. bij zijn heer en meester inbrengen.

Prône-misère, m. fam. iemand, die altijd klaagliederen zingt; pl. **des prône-misère.**

Prô‖ner, v. a. et n. prediken; overmatig roemen, prijzen, ophemelen; **—nerie,** f. het loven en prijzen; **—neur,** m. prediker; **—neur,** m.

euse, f. overdreven lofredenaar; eeuwige zedenpreker.

Prono‖m, m. (lat. pro, pour, et nom) voornaamwoord; **—minal, ale,** a. dat tot een voornaamwoord behoort; **verbe —,** wederkeerig werkwoord.

Pronon‖çable, a. uit te spreken, uitspreekbaar; **—cé,** m. uitspraak, v.; **—cé, ée,** a. uitgesproken, uitgedrukt; **trop —,** te sterk uitgesproken of uitgedrukt; **—,** scherp geteekend, duidelijk uitkomend; **des traits —s,** scherp geteekende trekken; **caractère —,** vast, beslist karakter; **ennemi —,** verklaarde vijand; **—cer,** v. a. (lat. pronuntiare) uitspreken, uitdrukken; (een vonnis) vellen, beslissen; levendig uitdrukken; **—,** v. n. uitspraak doen, beslissen; spreken, bevelen; **se —,** v. pr. uitgesproken worden; zich verklaren, zijn gevoelen openbaren, zich krachtig uitdrukken; **—ciation,** f. uitspraak, v.; het houden (van eene rede); voordracht, v.; het bekend maken, het voorlezen van een vonnis.

Pronos‖tic, m. (gr. prognôstikon; de pro, avant; gnôsis, connaissance) voorspelling, v. voorteeken; **—tication,** f. voorzegging, voorspelling, v.; **—tiquer,** v. a. voorzeggen, voorspellen; **—tiqueur,** m. voorzegger, voorspeller.

Pronunciamento (pr. **min**), m. verklaring, v., opstand, m. tegen de bestaande regeering (in Spanje).

Propagan‖de, f. genootschap te Rome tot voortplanting des geloofs; genootschap tot verbreiding van politieke leeringen en meeningen; **faire de la —,** propaganda maken, aanhangers werven; **—disme,** m. bekeeringsijver, m.; **—diste,** m. propagandist, ijverig bekeerder.

Propa‖gateur, m. **trice,** f. voortplanter, verbreider; voortplantster, verbreidster; **—gateur, trice,** a. voortplantend, verbreidend; **—gation,** f. voortplanting; verbreiding, uitbreiding, v.; **—ger,** v. a. (lat. propagare) voortplanten, uitbreiden; **se —,** v. pr. zich voortplanten, verbreiden.

Proparoxyton, m. proparoxytonon (woord met den acutus op de derde lettergreep van achteren).

Pro-patria, m. soort van Hollandsch papier.

Propension, f. (lat. propensio; de pro, en avant; pendere, prendre) genegenheid, neiging, overhelling, v.; het hellen naar het middelpunt der aarde; fig. **— au bien, au mal,** neiging tot het goede, het kwade.

Prophète, m. (gr. prophêtês; de pro, avant; phêmi, je dis) voorzegger, voorspeller, profeet; **— de malheur,** ongeluksvogel, m.; prov. **nul n'est — en son pays,** een profeet is in zijn eigen land niet geëerd.

Prophé‖tesse, f. voorzegster, waarzegster, profetes; **—tie** (pr. **cie**), f. voorzegging, voorspelling, profetie, v.; **—tique,** a. voorzeggend, voorspellend, profetisch; **—tiquement,** adv. op voorzeggende, profetische wijze; **—tiser,** v. a. et n. voorzeggen, voorspellen, profeteeren.

Prophy‖lactique, a. voorbehoedend, bewarend; **—laxie,** f. voorkoming eener ziekte door gepaste middelen, v.

Propice, a. gunstig, genegen, genadig; †**à la — de,** ten gunste van.

Propitia‖teur, trice, a. gunstverwervend, verzoenend; **—tion,** f. verzoening, v.; verzoeningsfeest; **—toire,** m. tafel, v. boven de ark des verbonds, genadestoel, m. (in de Joodsche kerk); **—toire,** a. genade-smeekend, gunstwinnend.

Propolis (pr. **lice**), f. ou m. maagdewas, propolis.

Propor‖tion, f. (lat. proportio) overeenkomst, evenredigheid, gelijkvormigheid; proportie, afmeting, v.; **à —, en —,** naar mate, naar evenredigheid; **—tionnalité,** f. evenredigheid, v.; **—tionné, ée,** a. geëvenredigd; **bien —,** welgemaakt, geproportionneerd; **—tionnel, elle,** a. in evenredigheid met iets staand, evenredig met, proportioneel; **—tionnellement,** adv. evenrediglijk; **—tionnément,** adv. overeenkomstig; **—tionner,** v. a. evenredig, gelijk of gelijkvormig maken; schikken naar; **se — à qch.,** zich naar iets schikken; **se — à l'intelligence, à l'esprit de qn.,** zich naar iemands vatbaarheid regelen.

Propos, m. (lat. propositum, sujet mis en avant) vast besluit; rede, v. gesprek; voorslag, m.; **le ferme —,** het vaste besluit; **de — délibéré,** met opzet, opzettelijk, met voorbedachten rade; **de — en —,** van 't een op 't ander komende (in een gesprek); **à —,** wel te pas, juist, behoorlijk, te recht; daar valt mij in, apropos; **mal à —, hors de —,** te onpas, onvoegzaam, ontijdig; **à tout —,** gedurig, bij elke gelegenheid, telkens; **de — délibéré,** met opzet, opzettelijk, met voorbedachten rade; **l'à-—,** het gepaste oogenblik; **l'à-— fait le mérite de tout,** op de keus van 't rechte oogenblik komt alles aan; **un bon à-—,** een van pas aangebracht woord; **un sot à-—,** een onnoozel of ontijdig gesnap; **à — de,** naar aanleiding van; **à quel —? à — de quoi?** naar aanleiding waarvan? bij welke gelegenheid?

Propo‖sable, a. dat voorgesteld of voorgeslagen kan worden; **—sant,** m. hij die iets voorstelt of voordraagt; proponent, bevoegd predikant bij de Protestanten, die nog geen beroep heeft; **—sant,** a. **cardinal —,** m. kardinaal, die de nieuw benoemde bisschoppen ontvangt en voorstelt; **—ser,** v. a. (lat. proponere, exposer à la vue) voordragen, voorstellen; voorslaan, proponeeren; **— pour,** voordragen tot...; **se — de,** zich voorstellen, voornemens zijn; prov. **l'homme propose et Dieu dispose,** de mensch wikt, en God beschikt; **—sition,** f. voorslag, m. propositie, v.; voorstel, leer, meening, v.; **pains de —,** toonbrooden.

Propre, a. (lat. proprius) eigen, bijzonder; eigenaardig; eigenlijk; bekwaam, dienstig; zindelijk, net; **de sa — main,** met eigen hand; **sens — d'un mot,** eigenlijke beteekenis van een woord; **nom —,** eigennaam, m.; **le mot —,** het gepaste, juiste woord; **amour —,** eigenliefde, v.; **être — à tout,** tot alles geschikt zijn; **se rendre —,** zich bekwaam maken; **—,** m. het eigenaardige; eigenschap, v.; eigenlijke beteekenis, v.; **au —,** in de eigenlijke beteekenis; **c'est le — de...,** 't is de bijzondere eigenschap, het eigenaardige van...; †**—s,** m. pl. eigendom, m.; bloedverwanten, m.; **en —,** adv. in eigendom; fam. **c'est du —, en voilà du —!** dat is wat moois! wat lekkers! **—,** m. dienst, gebeden; **le — du temps,** de op zekeren tijd van 't jaar gebruikelijke dienst of gebeden.

Proprement, adv. zindelijk, net; eigenlijk; **à — parler, — parlant,** eigenlijk gezegd; **la Grèce — dite,** het eigenlijke Griekenland (in tegenst. met Groot-Griekenland).

Propret, ette, a. zeer net, sierlijk; m. et f. fam. opgeschikt gekje.

Propreté, f. zindelijkheid, netheid, v.

Propré‖teur, m. proprætor, plaatsvervangend

prætor (bij de oude Romeinen); **—ture,** f. waardigheid, v. ambt van proprætor.

Propriè‖taire, m. et f. eigenaar, eigenares; **—taire-gérant,** m. verantwoordelijk redacteur en eigenaar eener courant; **—tariat,** m. toestand van een grondeigenaar; de gezamenlijke grondeigenaars; **—té,** f. (rad. propre) eigendom; eigenschap; eigenlijke beteekenis, v.; bezitting, v.

Proprio-motu, loc. adv. uit eigen beweging, uit vrijen wil.

Propul‖seur, a. voortdrijvend; —, m. voortdrijvende cylinder, m.; **—sion,** f. (lat. propulsio; de pro, en avant; pulsus, poussé) voortdrijving, v.

Propylée, m. (gr. propulaion) voorhof, m. voorportaal.

Prorata, m. (lat. pro, pour; rata, la partie fixée) evenredig deel; adv. **au — (de),** naar evenredigheid, naar verhouding (van).

Proro‖gatif, ive, a. uitstellend, verschuivend; **—gation,** f. uitstel, verlenging, verschuiving, v.; **—ger,** v. a. (lat. prorogare) uitstellen, verlengen, verschuiven, verdagen; **se —,** v. pr. verdaagd worden.

Prosaï‖que, a. rijmloos, prozaïsch; fig. alledaagsch; **—quement,** adv. op prozaïsche wijze; **—ser,** v. n. in proza schrijven; **—sme,** m. gebrek aan poëzie in de verzen; fig. alledaagschheid, eentonigheid, v. slentergang, m.

Prosateur, m. schrijver in proza, prozaschrijver.

Proscénium (pr. **cé-ni-ome**), m. voortooneel.

Proscrip‖teur, m. vogelvrijverklaarder, verbanner; **—tion,** f. verbanning, vogelvrijverklaring, v.

Proscrire, v. a. (lat. proscribere; de pro, devant; scribere, écrire) vogelvrij verklaren, bannen, verbannen; (een woord) buiten gebruik brengen.

Proscrit, e, a. verbannen; afgekeurd, verboden; —, m. **—e,** f. balling, vervolgde.

Prose, f. (lat. prosa) proza, ongebonden stijl; **j'ai reçu de sa —,** ik heb een brief van hem ontvangen; —, Latijnsche lofzang der Katholieke Kerk (in verzen zonder rythmus of quantiteit, maar op rijm); fig. **répondre toujours la même —,** altijd hetzelfde antwoorden.

Prosecteur, m. eerste ontleder.

Prosé‖lyte, m. et f. (lat. proselytus) jodengenoot, -genoote (tot de joden overgegane heiden); nieuw bekeerde in de kerk, proseliet; fig. nieuwe aanhanger; **—lytisme,** m. zucht om proselieten, nieuwbekeerden te maken, v.

Prosimiens, m. pl. aapachtige dieren.

Proso‖die, f. (gr. pros, pour; ôdé, chant) prosodie: uitspraak der woorden overeenkomstig het accent; klankmaat der lettergrepen; kennis der klankmaat, v.; **—dique,** a. de prosodie betreffend, prosodisch.

Prosopopée, f. (gr. prosopopoiia, personnification) prosopopœia, voorstelling van een afwezige of overledene of van een levenloos voorwerp, als handelend en sprekend persoon.

Prospectus (pr. **tuce**), m. (lat. prospectus, vue, aspect) prospectus.

Prospère, a. (lat. prosperus) gunstig, genadig; voorspoedig, bloeiend.

Prospé‖rer, v. n. gelukkig zijn, wel varen, bloeien; goed gelukken, goed groeien; vooruitkomen; **—rité,** f. geluk, heil, welvaart, v. voorspoed, m.

Prostate, f. voorstanderklier, v.

Proster‖nation, f. nederknieling, v. kniebuiging, v.; fig. verootmoediging, v.; **—né, e,** a. nedergebogen, nedergeknield; **—nement,** m. voetval, m. nederknieling, v.; **se —ner,** v. pr. (lat. pro, devant; sternere, étendre) te voet vallen, nederknielen, zich nederbuigen.

Prosthèse, f. toevoeging van eene letter of eene lettergreep voor aan een woord, v.

Prosthétique, a. **consonne, voyelle —,** vóórgevoegde medeklinker, klinker.

Prosti‖tué, ée, a. der ontucht prijsgegeven, tot ontucht verleid; verwaarloosd, verlaagd, onteerd; **—tuée,** f. ontuchtig vrouwspersoon; **—tuer,** v. a. tot ontucht verleiden; schenden, onteeren; **— sa plume,** zijn pen verkoopen; **se —,** v. pr. in ontucht leven; zich onteeren; fig. zich op eene eerlooze wijze gedragen; **—tution,** f. ontucht, v.; fig. schending, verkrachting, onteering, v.

Prostration, f. (lat. prostratio; de prostratus, prosterné) geheel verlies van krachten, krachteloosheid, v.

Prostyle, m. (gr. prostulos) zuilenpoort, v. zuilengang, m. —, a. **(temple) —,** m. tempel, die slechts aan den ingang met zuilen versierd is.

Prosyllogisme, m. inleidende sluitrede, v.

Prot, m. kalkoen, m.

Protagoniste, m. eerste kampioen, eerste tooneelspeler; hoofdpersoon van een stuk; fig. voorvechter.

Protase, f. verklarende inleiding van 't onderwerp van een tooneelstuk, v.

Prote, m. (gr. prôtos, premier) bestuurder, opzichter eener drukkerij.

Protec‖teur, m. **trice,** f. (lat. protector) beschermer, begunstiger; beschermster, begunstigster; protector (titel van Cromwell); a. beschermend; **système, régime —,** beschermend stelsel; **—tion,** f. (lat. protectio) bescherming, verdediging, v.; **—tionnisme,** m. stelsel van handelsbescherming; **—tionniste,** m. aanhanger van het beschermend stelsel; **—torat,** m. beschermheerschap, protectoraat; waardigheid van protector, protectorschap (in Engeland, van Cromwells regeering).

Protée, m. (gr. Proteus, dieu marin qui peut prendre toute sorte de formes) fig. onbestendig mensch, bedrieger; —, f. proteus, protea, zeker gewas met fluweelachtige van kleur verwisselende bladeren.

Protéen, enne, a. gedurig veranderend, verwisselend.

Protè‖gé, ée, m. et f. begunstigde; **—ger,** v. a. (lat. protegere; de pro, devant; tegere, couvrir) beschermen, verdedigen; begunstigen, voorstaan.

Protestan‖t, ante, a. (rad. protester) Gereformeerd, Hervormd, Protestantsch; —, m. et f. Protestant, Protestantsche; **—tisme,** m. protestantendom, protestantisme.

Protes‖tation, f. openbare tegenspraak, protest; plechtige betuiging, verzekering, v.; **—ter,** v. a. (lat. protestari) openlijk betuigen, plechtig verklaren; **— une lettre de change,** een wissel protesteeren; **— contre,** tegen betuigen, zich tegen verklaren, protesteeren; **— de son innocence,** zijne onschuld plechtig betuigen.

Protêt, m. het protesteeren, protest van een wissel.

Prothèse, f. vervanging van een ontbrekend lichaamsdeel door een kunstmatig, v. (b.v. van been, neus, lip enz.); prothesis, bijvoeging van eene letter of lettergreep vóór een woord.

Proto‖canonique, a. (van boeken der Heilige

Schrift:) van den beginne af voor goddelijk gehouden; **—carboné, ée,** a. **gaz hydrogène —,** koolwaterstofgas met het minimum van koolstof; **—carbure,** m. eerste koolstofverbinding, v.; **—chlorure,** m. eerste chloorverbinding, v.; **—cole,** m. registerboek; formulierboek, protocol; register der beraadslagingen en handelingen van een congres; ook: de beraadslagingen en handelingen zelve; voorgeschreven etiquette van een vorstelijk persoon; **—nique,** a. **syllabe —,** ou **—,** f. lettergreep vóór de lettergreep die 't accent heeft; **—notaire,** m. oppergeheimschrijver van den Paus, protonotaris; **—syncelle** (pr. **cin**), m. vicaris van een' Griekschen patriarch of bisschop; **—type,** m. oorspronkelijk model, eerste voorbeeld; eerste afdruk.

Protoxyde, m. eerste oxyde.

Protozoïdes, m. pl. zaaddiertjes.

Protubé‖rance, f. (lat. pro, en avant; tuber, bosse) uitwas, knobbel, m. aan een been, enz.; **—rant, e,** a. uitstekend, uitspringend.

Protuteur, m. toeziende voogd, ondervoogd.

†**Prou,** adv. p. u. fam. veel, zeer veel, genoeg; **ni peu ni —,** in 't geheel niet; **—,** m. voordeel.

Proue, f. (lat. prora) voorsteven van een schip, m.

†**Prouesse,** f. (dérivé de preux) fam. dapperheid, heldendaad, v.

Prouver, v. a. et n. (lat. probare) bewijzen, doen blijken, toonen.

Provéditeur, m. proveditore, zeker overheidspersoon in de republiek Venetië.

Prove‖nance, f. oorsprong, m. afkomst, herkomst, v.; **—s,** pl. handelswaren, handelsproducten; **—nant, ante,** a. uitspruitend, voortkomend.

Provençal, e, aux, a. Provençaalsch; m. et f. bewoner, bewoonster van Provence, Provençaal, Provençaalsche; **le —,** m. de Provençaalsche taal, v.; **sauce à la —e,** soort pikante saus.

Provende, f. voorraad, m. voeder voor vee; gemengd voeder.

Provenir, v. n. (lat. pro, de; venire, venir) afkomen, voortkomen, ontstaan.

Prover‖be, m. (lat. proverbium) spreekwoord, spreekwijs, spreuk, v.; klein blijspel, dat een volksspreekwoord ontwikkelt; **passer en —, faire —,** spreekwoordelijk worden; **—bial, ale,** a. spreekwoordelijk, zinspreukig; **—bialement,** adv. als een spreekwoord, bij wijze van spreekwoord.

Providen‖ce, f. (lat. providentia; de pro, avant; videre, voir) voorzienigheid, v.; fig. beschermengel, goede genius; **—tiel, elle,** a. door de Goddelijke Voorzienigheid bepaald, beschikt; **—tiellement,** adv. op door de Voorzienigheid bepaalde wijze.

Provi‖gnage, m. voortplanting, v. van wijnstokken; **—gnement,** m. het afzetten, het inleggen van eene wijngaardrank om te planten; **—gner,** v. a. (rad. provin) eene wijngaardrank inleggen om te planten; fig. vermeerderen, vermenigvuldigen, voorttelen.

Provin, m. (lat. propago) aflegger van een' wijngaard.

Provin‖ce, f. (lat. provincia) (bij de Rom.:) wingewest (buiten Italië); provincie, v.; aartsbisschoppelijk gebied; **la —,** al wat niet te Parijs woont, niet uit Parijs is; **demeurer en —,** niet in de hoofdstad wonen; **air de —,** kleinsteedsch voorkomen; **ville de —,** plattelandsstad; **gens de —,** buitenlui; **—,** a. **un journal assez — pour...,** eene krant die achterlijk genoeg is om..; **les Provinces Unies,** de Vereenigde Nederlanden; **—cial, ale,** a. gewestelijk, tot eene provincie behoorend; fig. achterlijk, stijf, gedwongen; **—,** m. et f. buitenman, vrouw van buiten; landjonker; bewoner, bewoonster eener kleine stad; **—cial,** m. landschaps-, kloosteroverste, provinciaal; **—cialat,** m. waardigheid van een provinciaal, v.; **—cialement,** adv. als in de provincie, op de wijze der lieden uit de provincie, niet volgens het gebruik der hoofdstad; **—cialisme,** m. gewestelijke uitdrukking, zegswijze, v.

Provi‖seur, m. (lat. provisor; de providere, pourvoir) rector (van de oude Sorbonne, van een lycée); **—sion,** f. (lat provisio; de providere, pourvoir) voorraad, m. menigte, v. provisie; voorafvonnis; recht om iemand in het bezit van een geestelijk ambt te stellen; loon, provisie, v.; prov. **—, profusion,** hoe grooter de voorraad is, hoe meer er verbruikt wordt; **par —,** adv. voorloopig; in voorraad, bij provisie; **—s,** pl. brieven, waardoor iemand tot een geestelijk ambt benoemd wordt, m.; **—sionnel, elle,** a. voorloopig, bij voorbaat, provisioneel; **—sionnellement,** adv. voorloopig, bij voorraad; **—sionnement,** m. bezorging van voorraad, proviandeering, v.; **—soire,** a. (lat. provisorius; de provisus, prévu) voorafgaand, voorloopig; **le —,** het voorloopige, voorloopige toestand; **—soirement,** adv. op voorloopige wijze; **—sorat,** m. ambt of waardigheid, v. van een' rector; **—sorerie,** f. waardigheid van rector, v., rectorschap.

Provo‖cant, e, a. uitdagend, aanhitsend; **—cateur, trice,** a. aanstokend, aanhitsend; **agent —,** door de politie aangesteld opruier; **—cation,** f. uitdaging, terging, v.; **—quer,** v. a. (lat. provocare; de pro, en avant; vocare, appeler) uitdagen, tergen, kwaad maken; opzetten, aanprikkelen; verwekken, veroorzaken.

Proxé‖nète, m. †bemiddelaar; nu: koppelaar; **—nétisme,** m. koppelaarschap.

Proximité, f. (lat. proximus, voisin) nabijheid, nabuurschap, v.; nauwe verwantschap, v.

Proyer, m. grauwe vlasvink, gierstvink, m.

Pru‖de, a. overdreven eerbaar, zedig, ingetogen; **—,** f. preutsche, stuursche schoone, v.; **—demment,** adv. voorzichtiglijk, wijselijk; **—dence,** f. voorzichtigheid, bedachtzaamheid; omzichtigheid, v.; **—dent, ente,** a. (lat. prudens) voorzichtig; kloek, wijs; **—derie,** f. preutschheid, v.

†**Prud'homie,** f. vroomheid, deugdzaamheid, v.

Prud'homme, m. wijs en deugdzaam man; scheidsrechter; **conseil de —s,** industrieel scheidsgerecht (uit patroons en werklieden bestaande).

Prudhomme (Joseph), m. kleingeestig, waanwijs burgerman (naar de Mémoires de Joseph Prudhomme van Henri Monnier, 1857).

Pruine, f. waas, stof over vruchten.

Prune, f. (lat. prunus) pruim, v.; **— de mirabelle,** mirabel; **— de reine-claude,** groene pruim, kroosje; **— impériale violette,** paarse eierpruim; fig. **ce n'est pas pour des —s,** 't is niet voor niet, niet zonder reden; pop. **— (de prophétie),** blauwe boon (geweerkogel).

Pruneau, m. gedroogde pruim, v.

Prunelaie, f. pruimeboomgaard, m.

Prunelée, f. pruimenmarmelade, v.

Prunelle, f. (dimin. de prune) oogappel, m; sleepruim, wilde pruim, v.; berenoor (zeker kruid); zwarte wollen stof, v.; **jouer de la —,** met de oogen lonken; **conserver comme la — de l'œil,** met de grootste zorg bewaren.

Prunellier, m. sleepruimeboom, sleedoorn, wilde pruimeboom, m.

Prune-œuf, f. eierpruim, v.; pl. **des prune-œufs.**

Prunier, m. pruimeboom, m.

Prurigineux, euse, a. door jeukende huidblaasjes veroorzaakt.

Prurit (pr. **rite**), m. (lat. pruritus; de prurire, démanger) jeuking van de huid, v.

Prusse, bleu de, m. Pruisisch, Berlijnsch blauw.

†**Prus‖siate,** m. blauwzuur zout; **— de fer,** blauwgezuurd ijzer; **— de potasse,** blauwgezuurde potasch, v.

Prussien, ienne, a. Pruisisch; m. et f. Pruis, Pruisische vrouw.

Prussique, a. **acide —,** Berlijnsch blauwzuur.

Prytanat, m. waardigheid der Prytanen te Athene, v.

Prytane, m. prytaan, hoogste staatsambtenaar in verschillende Grieksche staten.

Prytanée, m. prytaneum, openbaar gebouw, in 't oude Athene, waarin de prytanen en de mannen die zich jegens den staat verdienstelijk hadden gemaakt, spijzigden); onderwijsinrichting; militaire school, v.

†**Psallette,** f. zangschool voor koorknapen, v.

Psal‖miste, m. (gr. psalmos, psaume) psalmdichter, psalmist; **—modie,** f. (gr. psalmos, psaume; ôdê, chant) psalmgezang; **—modier,** v. n. psalmen zingen; fig. zeurig voordragen; **—térion,** m. zeer oud snarenspeeltuig, psalterion.

Psaume, m. psalm, m.

Psautier, m. psalmboek.

Pschutt, a. pop. chic, fijn; —, m. de chic; **—eux,** a. m. chic; —, m. modegek.

Pseudo, in samenst.: valsch, onecht, nagemaakt.

Pseudo‖nyme, a. (préf. pseudo et gr. onuma, nom) met een valschen, verdichten naam; m. verdichte naam van een schrijver; **—nymie,** f. valschnamigheid, v.

Pseudo-science, f. valsche wetenschap, v.

Pso‖re, f. (gr. psora, gale) schurft, v.; **—rique,** a. schurftachtig, schurftig.

Psyché, f. soort van nachtvlinder, m.; groote, beweegbare toiletspiegel, m.

Psy‖chiatre, m. (pr. psuchê, âme; iatros, médecin) geneesheer voor zielsziekten; **—chiatrie,** f. geneeskunde der zielsziekten; **—chiatrique,** a. zielsziekten betreffend; **—chique,** a. zielkundig.

Psycho‖logie (pr. **ko**), f. (gr. psuchê, âme; logos, traité) zielkunde, zieleleer, v. verhandeling over de ziel, v.; **—logique** (pr. **ko**), a. zielkundig; **—logiste** (pr. **ko**), m. zielkundige.

Psychromètre, m. werktuig, om den graad van vochtigheid der lucht te meten.

Psylle, m. bladvloo, v.

Ptarmique, a. dat door zijne scherpte het niezen verwekt; —, f. smalbladig duizendblad.

Ptérion, m. punt van den schedelwand, overeenkomende met den top van den wigbeensvleugel.

Ptéro, in samenst. vleugel.

Ptérodactyle, m. moerasvogel, m.

Ptyalisme, m. (gr. ptualon, crachat) het aanhoudend spuwen.

Ptilose, f. oogziekte, waarin het haar der oogleden uitvalt, en de randen hard worden, v.

Puamment, adv. stinkend; fig. fam. onbeschaamd.

Puan‖t, ante, a. stinkend; **bêtes —tes,** stinkdieren; **menteur, mensonge —,** onbeschaamde leugenaar, leugen; **—t,** m. Amerikaansch stinkdier; onbeschaamde leugenaar, windbuil; **—teur,** f. stank, m.

Pubère, a. (lat. puber) huwbaar.

Puberté, f. huwbaarheid, v. huwbare jaren.

Pubescen‖ce, f. het ontkiemen van baard- en lijfhaar (teeken der manbaarheid); **—t, e,** a. zachtharig, donzig.

Pubien, ienne, a. tot het schaambeen behoorend; **région —ne,** schaamstreek.

Pubis (pr. **ice**), m. schaamstreek, venusheuvel, m.; **os —,** m. schaambeen.

Publi‖c, ique, a. (lat. publicus) openbaar, algemeen, publiek; bekend; **lieu —,** openbare, publieke plaats, v.; **personnes —ques,** openbare, publieke personen; **vie —que,** openbaar leven, ambtsleven; **maison —que,** bordeel; **trésor —,** 's lands schatkist; **calamité —que,** volksramp; **le bien —,** 's lands of 's volks welvaren; **esprit —,** volksgeest, openbare meening; **lieux —s,** openbaar sekreet; **—,** m. het gemeen, het volk, het publiek; **en —,** adv. in het openbaar; **—cain,** m. (lat. publicanus) tollenaar, tolpachter, onder de oude Romeinen en Joden; **—cation,** f. afkondiging, bekendmaking, publicatie, v.; **— des bans d'un mariage,** huwelijksafkondiging; **les —s nouvelles,** de nieuw uitgekomen werken; **—ciste,** m. leeraar van het staatsrecht, publicist, politiek schrijver; **—cité,** f. openbaarheid, publiciteit, v.; **—er,** v. a. (lat. publicare; de publicus, public) afkondigen, verkondigen, openlijk bekend maken, publiceeren; **—quement,** adv. in het openbaar, openlijk.

Puce, f. (lat pulex, pulicis) vloo, v.; fig. **mettre la — à l'oreille,** iemand bezorgd of ongerust maken; **avoir la — à l'oreille,** ongerust zijn; pop. **secouer les —s à qn.,** iem. de ooren wasschen; **herbe aux —s,** vlooienkruid; **—,** a. vlookleurig, vloobruin; **couleur —,** vlookleur.

Puceau, Pucelle, a. fam. rein, onbesmet; **garçon —,** rein jongeling.

Pucelage, m. maagdom, maagdelijke staat, m.

Pucelle, f. maagd, v.; **la — d'Orléans,** de maagd van Orleans (Jeanne d'Arc).

Puceron, m. boomluis, v.; **— de mer,** strandvloo, v.

Pucher, Puchier, v. a. suiker uitscheppen.

Pucheux, m. scheplepel met langen steel, m. (in de suikerraffinaderijen); scheplepel om het loogwater over het linnen uit te gooien, m.

Pud‖dlage, m. puddelwerk, louteren van 't ruw ijzer, v.; **—dler,** v. a. het ruw ijzer in smeedijzer veranderen; **—dleur,** m. werkman aan den puddeloven.

Pudeur, f. (lat. pudor; de pudere, avoir honte) eerbare schaamte, eerbaarheid, v.

Pudibond, onde, a. (lat. pudibundus) beschaamd, schaamachtig.

Pudi‖cité, f. (lat. pudicitas) kuischheid, eerbaarheid, v.; **—que,** a. kuisch, eerbaar; **—quement,** adv. op kuische, eerbare wijze.

Puer, v. a. et n. (lat. putere) stinken; fig. tegenstaan, walgen, ergeren.

Puéri‖l, ile, a. (lat. puer, enfant) kinderachtig, kinderlijk; **âge —,** kinderjaren, jongensjaren; **—lement,** adv. op kinderlijke of kinderachtige wijze; **—lité,** f. kinderlijkheid, kinderachtigheid, v.

Puerpéral, e, a. (lat. puer, enfant, et

parere, enfanter) de bevalling en hare gevolgen betreffend; **fièvre —e,** kraamvrouwenkoorts, v.

Puff, a. bluf, m. kwakzalverachtige aanprijzing, v.; —, interj. bah! erbarmelijk.

Puffiste, m. kwakzalverachtig; m. kwakzalver, bluffer.

Pugilat, m. (lat. pugilatus; de pugnus, poing) vuistgevecht.

Pugiliste, m. vuistvechter.

Pugna‖ce, a. (lat. pugnax) strijdlustig; **—cité,** f. strijdlust, v.

Puine, m. et f. dorre struik, m.

Puiné, ée, a. (pour puisné; puis et né) naderhand geboren, jonger.

Puis, adv. daarna, vervolgens. naderhand.

Pui‖sage, m. het putten of scheppen; **—sard,** m. zakput, zinkput, m.; **—satier,** a. **ouvrier —,** putgraver; **—sement,** m. het scheppen, putten; **—ser,** v. a. (rad. puits) putten, scheppen; fig. ontleenen aan, halen uit; **—soir,** m. scheplepel, m.

Puisque, conj. daar immers, omdat.

Puissamment, adv. met kracht, krachtdadig, sterk.

Puissan‖ce, f. (rad. puissant) macht, v. vermogen, gezag, aanzien; **les grandes —s,** de groote mogendheden; **traiter de — à —,** van souverein tot souverein onderhandelen; met iem. als met zijnsgelijke onderhandelen; **— d'une couche,** dikte eener bedding; **—sant, ante,** a. (lat. potens, qui peut) machtig, vermogend; sterk; zeer krachtig; —, m. veelvermogend, machtig man.

Puits, m. (lat. puteus) put, waterput, m.; **— perdu,** m. zink- of zakput; **— artésien,** Artesische put; fig. **cet homme est un — de science,** die man is ontzaglijk geleerd.

Pulicaire, a. (lat. pulex, puce) gespikkeld als met vlooiebeten; **fièvre —,** vlekkoorts, v.; —, f. vlooiekruid.

Pullu‖lation, f. talrijke vermenigvuldiging, v.; het wemelen van ...; **—ler,** v. n. (lat. pullulare) sterk aangroeien, vermenigvuldigen; wemelen (van) ....

Pulmo‖naire, a. (lat. pulmo, pulmonis, poumon) tot de long behoorend; —, f. longkruid; **—nie,** f. longontsteking, v.; **—nique,** a. aan eene longkwaal lijdend; m. et f. longlijder, longlijderes.

Pulpation, f. het maken tot moes.

Pul‖pe, f. (lat. pulpa) vleesch der vruchten; merg in het hout enz.; **— cérébrale,** hersenmerg; **— digitale,** vleezige top der vingers; **—per,** v. a. tot moes of gelei maken; **—peux, se,** a. vleezig, moezig; mergachtig.

Pulsa‖tif, ive, a. dat kloppingen veroorzaakt; **—tille,** f. wildemanskruid; **—tion,** f. (lat. pulsatio; de pulsare, battre) polsslag, m.; klopping van een slagader, v.; **—toire,** a. kloppend.

Pulsiloge, Pulsimètre, m. polsslagmeter, m.

Pultacé, ée, a. (lat. puls, pultis, bouillie) brijachtig.

Pulvé‖rin, m. (lat. pulvis, poussière) laadkruit; †kruithoorn; zeer fijne druppel water bij watervallen, fonteinen enz., m.; **—risable,** a. gemakkelijk tot poeder te maken; **—risateur,** m. werktuig om vaste stoffen te pulveriseeren; **—risation,** f. stofmaking, vergruizing, verbrijzeling, pulveriseering, v.: **—riser,** v. a. (lat. pulvis, pulveris, poussière) tot stof maken, vergruizen, pulveriseeren; fig. (iemands redeneeringen) wederleggen en omver stooten; **—riseur,** m. fijnmaker van verfstoffen; pulveriseermachine, v.; **—rulence,** f. poederachtigheid, v.; **—rulent, e,** a. bepoederd, bestoven; licht tot stof of poeder te maken; poedervormig.

Pumicin, m. palmolie, v.

Punai‖s, aise, a. met stinkenden neus of adem; —, m. vuil, stinkend mensch; **—se,** f. weeg- of wandluis, v.; punaise, v. (soort spijker); **—sie,** f. stank van neus en adem, m.

Punch (pr. **ponche**), m. pons, punch, v.

Punique, a. (lat. punicus) Carthaagsch, Punisch.

Punir, v. a. (lat. punire) straffen, bestraffen; **j'en suis puni,** ik heb er voor moeten boeten.

Punissable, a. strafbaar, strafwaardig.

Punition, f. straf, bestraffing, v.

Pupil‖laire (pr. **pi-lère**), a. onmondig, minderjarig; den oogappel betreffend; **—larité** (pr. **pi-la**), f. onmondigheid, minderjarigheid, v.; **—le** (pr. **pi-le**), f. oogappel, m.; —, m. et f. onmondig, minderjarig kind, pupil; fig. kweekeling.

Pupitre, m. lessenaar, m.

Pupue, f. **Puput,** m. hop, kemphaan.

Pur, e, a. (lat. purus) zuiver, rein, onvervalscht, onvermengd; kuisch, eerbaar; nauwkeurig, net; zuiver, gezond; enkel, niet dan; zuiver, van ééne kleur; **à — et à plein,** loc. adv. ten eenenmale, ten volle, volkomen; **en —e perte,** geheel vruchteloos.

Pureau, m. het gedeelte der dakpannen, dat bloot staat.

Purée, f. erwtensoep, v. erwten met lang nat, v.; fijngemaakte erwten, kastanjes, rapen enz.; **— de pommes de terre,** fijngemaakte aardappelen.

Pure‖ment, adv. op eerbare of kuische wijze; zuiver, enkel, zonder eenige voorwaarde; **—té,** f. zuiverheid, reinheid; kuischheid, eerbaarheid; nauwkeurigheid, netheid, v.

Purette, f. zwart ijzerhoudend zand; strooizand.

Purga‖tif, ive, a. afdrijvend, buikzuiverend; **—tif,** m. zuiverend, afdrijvend geneesmiddel, purgeermiddel; **—tion,** f. zuivering, afdrijving; purgatie, v.; purgeermiddel; **—s menstruelles,** pl. maandstonden, v.; **—toire,** m. (lat. purgatorium; de purgare, purger) vagevuur; fig. **faire son — dans ce monde,** hier veel te lijden hebben.

Purge, f. vrijmaking, afdoening eener hypotheek, v.: buikzuivering, purgeering, v.; buikzuiverend middel; zuiveringsklep aan de stoommachine, v.; reiniging of zuivering der door pest besmette goederen, v.

Purgeoir, m. filtreerkom, v. filtreerbassin, zandkom om het fonteinwater te zuiveren, v.

Pur‖ger, v. a. (lat. purgare, purifier; de purus, pur) reinigen, zuiveren, afdrijven, purgeeren; fig. zich rechtvaardigen; **— la contumace,** zich na veroordeeling bij verstek persoonlijk ter beschikking stellen; **— le défaut,** zich tegen een vonnis bij verstek wegens een vergrijp rechtvaardigen; **— une hypothèque,** een hypotheek aflossen; **—gerie,** f. plaats, waar men de suikervormen reinigt, v.

Purifi‖ant, e, a. zuiverend; **—cation,** f reiniging, zuivering (kerkgewoonte der Joden); zuivering (van eenige metalen), v.; **—cateur, trice,** a. reinigend; **—catoire,** m. handdoek, waarmede de priester, na den dienst, den kelk schoonmaakt, m.; **—er,** v. a. zuiveren, reinigen, louteren; **se —,** v. pr. zich zuiveren, zich reinigen, louteren; gezuiverd, gereinigd, gelouterd worden.

Puriforme, a. ettervormig, etterachtig.
Purim, m. Purimfeest der Joden.
Purin, m. mestgier, aalte, v.
Puris‖me, m. overdreven zuiverheid van taal, v.; **—te,** m. overdreven taalzuiveraar.
Puri‖tain, m. (angl. puritan; du lat. purus, pur) puritein (strenge presbyteriaan in Engeland); **—tanisme,** m. puritanisme, strengheid in den godsdienst, v.
Purpura, m. purperkoorts, v.
Purpuri‖n, ine, a. (lat. purpura, pourpre) purperkleurig; **—ne,** f. purpurine, kraprood; goud, van geel koper gemaakt, om te vergulden.
Pur-sang, m. volbloed paard; pl. **des pursang.**
Puru‖lence, f. ettering, v.; **—lent, ente,** a. etterig, etterachtig.
Pus, m. (lat. pus) etter, m.
Pusilla‖nime (pr. **zil**), a. (lat. pusillanimus; de pusillus, petit; animus, courage) kleinmoedig, bloohartig; **—nimité,** f. kleinmoedigheid, bloohartigheid, v.
Pustu‖le, f. etterpuistje, gezwel op de huid; **—leux, euse,** a. puistig.
Putain, f. pop. hoer; vrouw of meisje van slechte zeden.
Putas‖ser, v. n. pop. et bas. naar de hoeren loopen; **—serie,** f. fam. et bas. hoererij, v.; **—sier,** m. fam. et bas. hoerenjager.
Puta‖tif, ive, a. vermeend (van vader of moeder); **—tivement,** adv. naar men meent, volgens gedachte.
Putier, m. druifkerseboom, m.
Putois, m. bunsing, m.
Putré‖factif, ive, a. verrotmakend, verrotting opwekkend of bevorderend; **—faction,** f. verrotting, v. bederf; **—fait, e,** a. verrot, bedorven; **—fiable,** a. voor verrotting vatbaar; **—fier,** v. a. (lat. putris, pourri; facere, faire) doen verrotten, tot verrotting doen overgaan.
Putres‖cence, f. begin van verrotting; **—cibilité,** f. vatbaarheid voor verrotting, v.; **—cible,** a. aan verrotting of aan bederf onderhevig.
Putri‖de, a. rottig, rotachtig; **—dité,** f. staat van verrotting, m., rotheid, v.
Puy, m. †berg, piek, top, m.
Pycnocéphale, a. met bloemen die dichte koppen vormen.
Pycno‖style, m. gebouw met dicht bijeen geplaatste zuilen; **—tique,** a. dat de sappen of vochten verdikt.
Pygargue, m. blesbok en pronkbok, m. (twee antilope soorten).
Pyg‖mée, m. et f. (gr. pugmê, coude) dwerg, dwergin; **—méen, enne,** a. pygmeeachtig; fig. nietig, onbelangrijk.
Pylône, m. pyloon, op een toren gelijkend gebouw, aan elke zijde van den hoofdingang van een Egyptisch paleis of tempel.
Pylo‖re, m. benedenmond of uitgang van de maag, m.; **—rique,** a. dat tot den uitgang der maag behoort.
Pyracanthe, f. altijd groene mispelboom, vuurdoren, m.

Pyrale, f. licht- of vuurzoeker, m. (kleine motsoort).
Pyrami‖dal, ale, a. als eene naald spits afloopend, pyramidaal; **—dale,** f. hoog blauwe klokbloem, v.; **—de,** f. (gr. puramis) pyramide, v. naald, spitse zuil; **—der,** v. n. eene pyramide of naald vormen; spits toeloopen; **—dé, ée,** a. pyramidevormig.
Pyrénéen, enne, a. tot de Pyreneeën behoorend.
Pyrèthre, m. bertram, v. kwijlwortel, m. (soort kamille).
Pyrétologie, f. verhandeling over de koorts, v.
Pyri‖que, a. (gr. pur, feu) het vuur betreffend; **—te,** f. pyriet, zwavelkies (verbinding van zwavel met een metaal); **— de fer,** ijzerkies; **—teux, euse,** a. zwavelkiesachtig; **—tiser,** v. a. in pyriet, zwavelkies veranderen.
Pyro..., (in samenst.) vuur...
Pyro‖électricité, f. (gr. pur, feu) warmte-electriciteit, thermo-electriciteit, v.; **—gène,** a. uit vuur ontstaan, vulkanisch; **—lâtre,** m. vuuraanbidder; **—lâtrie,** f. vuuraanbidding, v.; **—ligneux,** a. **acide —,** ruwe houtazijn; **—mancie,** f. waarzeggerij uit het vuur, vuurwaarzeggerij. v.; **—mancien,** m. **ienne,** f. vuurwaarzegger, -zegster; **—mètre,** m. vuurmeter, m.; **—phore,** m. zelfontbrander, m. (ontvlambaar, vuurvattend poeder); **—phosphorique,** a. **acide —,** pyrophosphorzuur; **—scaphe,** m. stoomboot, v.; **—scope,** m. werktuig tot meting van de kracht der uitstralende warmte.
Pyrose, f. zuur in de maag, v.
Pyrotar‖t(a)rique, a. **acide —,** brandbaar wijnsteenzuur; **—trite, sel —,** brandbaar wijnsteenzuurzout.
Pyrotech‖nie (pr. **ték**), f. (gr. pur, feu; technê, art) vuurwerkerskunst, v.; **—nique,** a. pyrotechnisch, tot de vuurwerkerskunst behoorend.
Pyrotique, a. brandend, bijtend, invretend.
Pyroxène, m. pyroxeen, augiet.
Pyrrhique, f. wapendans bij de oude Grieken, m.; **—,** m. dichtmaat van twee korte lettergrepen, v.
Pyrrho‖nien, m. **ienne,** f. (de Pyrrhon, philosophe sceptique du IVe s. avant J.-C.) scepticus, hij of zij, die aan alles twijfelt; **—nisme,** m. het in twijfel trekken van alles.
Pythago‖ricien, m. aanhanger van de leer van Pythagoras; **—risme,** m. leer, v. van Pythagoras.
Py‖thie, f. Pythia, priesteres van Apollo, die te Delphi hare orakelspreuken deed hooren; **—thien, ienne,** a. Pythisch; **oracle —,** Pythische godspraak, v.; **—thiques,** a. **jeux —,** Pythische spelen, spelen der Grieken, ter eere van Apollo.
Python, m. reuzeslang, v.; toovenaar, beoefenaar der zwarte kunst.
Pythonisse, f. tooveres, prophetes, waarzegster.

Q.

Q, Q, zeventiende letter van het alphabet, v.

Quadernes (pr. **ka**), m. pl. dubbele worp van vier, m. (in 't trictracspel).

Quadr, Quadri, Quadru, (lat. quatuor) voorvoegsel dat vier beteekent.

Quadra‖génaire (pr. **koua**), a. veertigjarig; —, m. et f. veertigjarige, m. en v.; **—gésimal, ale,** a. tot de vasten behoorend; **—gésime** (pr. **koua**), f. (lat. quadragesimus, quarantième) veertigdaagsche vastentijd, m.; **le dimanche de la —,** ou **la —,** de eerste Zondag in de vasten.

Quadran‖gle (pr. **koua**), m. vierhoek, m.; **—gulaire** (pr. **koua**), a. vierhoekig.

Quadran, Quadrant (pr. **ka**), m. vierde deel van een cirkelomtrek.

Quadra‖t (pr. **koua**), a. **aspect —,** ou **—,** m. afstand van 90 graden tusschen twee hemellichamen, m.; **—tin** (pr. **ka**), m. vierkantje of klein kwadraat, dat de boekdrukkers gebruiken **(cadratin); —trice** (pr. **koua**), f. quadratrix, kromme lijn, waarmede men een cirkel in vieren kan verdeelen, v.; **—ture** (pr. **koua**), f. verandering in een vierkant van gelijke oppervlakte, v.; **— du cercle,** quadratuur van den cirkel; —, afstand van 90 graden tusschen twee hemellichamen, m.

Quadriennal, ale (pr. **ka**), a. vierjarig.

Quadricolore (pr. **koua**), a. vierkleurig; f. vierkleurige anemoon of anjelier, v.

Quadri‖fide (pr. **koua**), a. vierspletig; **—flore,** a. vierbloemig; **—folié, ée,** met vier aan vier staande bladeren.

Quadrige (pr. **koua**), m. vierspan, wagen, met vier paarden bespannen, m. (bij de Romeinen).

Quadrijumeaux (pr. **koua**), a. **tubercules —,** vier dubbele knobbels, m. (op 't verlengde merg.

Quadri‖latéral, ale (pr. **koua**), a. vierzijdig; **—latère** (pr. **koua**), m. vierhoek, m.; a. vierzijdig.

Quadrillage (pr. **ka**), m. samenstelling van ruiten, vierkanten enz., v.

Quadrille (pr. **ka**), f. bende speerridders van een steekspel, v.; —, m. omberspel met vier spelers, kadrielje; quadrille, v. (dans); muziekstuk voor de quadrille.

Quadril‖lé (pr. **ka**), a. geruit, met vierkante ruitjes; **—ler,** v. a. in vierkante ruitjes verdeelen.

Quadrillion (pr. **ka**), m. duizend Fransche trillioenen.

Quadrilo‖be (pr. **koua**), a. met vier lobben; **—culaire** (pr. **koua**), a. met vier vakken.

Quadri‖nôme (pr. **koua**), m. quadrinomium, grootheid, uit vier deelen of leden bestaande, v.; **—parti, ie** (pr. **koua**), a. in vier deelen verdeeld; **—syllabe** (pr. **koua**), a. vierlettergrepig; **—valve,** a. met vier klapvliezen.

Quadru‖mane (pr. **koua**), a. (préf. quadru et lat. manus, main) vierhandig (zooals de apen); m. pl. vierhandige dieren; **—pède** (pr. **koua**), a. (préf. quadru et lat. pes, pedis, pied) viervoetig; —, m. viervoetig dier.

Quadru‖ple (pr. **koua**), m. viervoud; pistool, v. dubloen, m. (zekere Spaansche munt); —, a. viervoudig, vierdubbel; **au —,** viermaal zoo veel; **—pler** (pr. **koua**), v. a. met vier vermenigvuldigen; v. n. viermaal zoo groot worden; **—plette,** f. vierwieler, m.

Quai (pr. **ké** ou **kè**), m. steenen kade, v. steenen muur op den kant van een water, burgwal, m.; perron (van een station).

Quaiage, Quayage (pr. **ké**), m. kaaigeld, kaailoon (recht dat de schepen, aan de kade liggend, betalen moeten).

Quaiche (pr. **kè**), f. kits (zeker licht vaartuig), v.

Qua‖ker ou **Quacre** (pr. **koua**) m. (lat. quaker) kwaker; **—keresse, —cresse** (pr. **koua**) f. kwakerin; **—kérisme** (pr. **koua**), m. leer der kwakers, v.

Quali‖fiable (pr. **ka**), a. benoembaar; **—ficateur,** m. onderzoeker, berichtgever, qualificator (geestelijke, die voor een geestelijke rechtbank advies uitbracht); **—ficatif, ive,** a. eene hoedanigheid uitdrukkend; **—fication,** f. benoeming, kwalificatie, v.: **—fié, ée,** a. benoemd; aanzienlijk, voornaamst; **vol —,** diefstal met bezwarende omstandigheden; **personne —e,** aanzienlijk persoon; **—fier,** v. a. (lat. qualis, quel; facere, faire) benoemen, titel of naam geven, kwalificeeren; **se —,** v. pr. zich doen noemen, een titel of naam aannemen; **se — docteur,** zich „doctor" noemen; **—té,** f. hoedanigheid, eigenschap, kwaliteit, v.; stand; titel, m.; **homme, femme de —,** man, vrouw van aanzien; **en — de,** uit kracht van; **servir en — de simple soldat,** als gewoon soldaat dienen; **ce vin a de la —,** deze wijn is van goede kwaliteit; **avoir — pour faire qch.,** gerechtigd zijn, bevoegdheid hebben om iets te doen; **—s,** pl. hoedanigheden, v.

Quand? adv. wanneer? conj. wanneer, als, toen; **— je vous disais que...,** had ik niet gelijk, toen ik u zeide dat...; **— même,** zelfs wanneer; adv. wat er ook gebeuren moge, tegen alles in.

†**Quanquam** (pr. **kouan-kouam**), m. latijnsche rede van een gymnasiast, v.

Quanquan (pr. **kan-kan**), m. zie **Cancan.**

Quant, ante, a. (lat. quantus) **je le ferai toutes fois et —es,** ik zal 't zoo dikwijls doen als ik kan, als ik wil; —, prép. **quant à...,** wat... betreft of aangaat; **— à lui,** wat hem betreft.

Quant-à-moi, Quant-à-soi, m. persoonlijke trots, m. gevoel van eigenwaarde; **elle garde son quant-à-soi, elle se tient sur son quant-à-soi,** zij doet gewichtig, trotsch.

Quantième, a. hoeveelste; —, m. dagteekening, v. datum; **quel — avons-nous?** den hoeveelsten hebben wij?

Quantitatif, ive, a. betrekking hebbend op de bepaling der hoeveelheden van de bestanddeelen.

Quantité, f. (lat. quantus, combien grand) grootheid; hoeveelheid, v.; menigte, menigvuldig-

heid, v.; duur der lettergrepen, m.; — **de**, adv. eene menigte van, veel.

Quantum (pr. **kouantome**), m. hoeveelheid, v. aandeel, bepaalde som, v.

Quaran‖tain, m. laken, welks inslag uit veertig maal honderd, dus vier duizend draden bestaat; **—taine**, f. veertigtal; vastentijd van veertig dagen, m.; lig- of proeftijd, m. van schepen en passagiers, die uit vreemde, besmette plaatsen komen, quarantaine liggen; **il a la —**, hij is veertig jaar oud; **—te**, a. (lat. quadraginta) veertig; **je m'en moque, je m'en soucie comme de l'an —**, ik geef er geen zier om; **les —**, de leden der Académie française; **un —**, een lid van de A. fr.; **—tenaire**, a. veertigjarig; **—tième**, a. veertigste; m. veertigste deel.

Quarderonner, v. a. de scherpe kanten of hoeken afronden of rond maken.

Quarre, Carre, f. insnijding in harsgevende boomen, om de hars te verzamelen, v.

Quart, arte, a. (lat. quartus, quatrième); vierde; **fièvre —e**, derdendaagsche koorts; —, m. vierendeel, vierdepart, v. kwart; kwartier; wacht, v.; vat, kan (om wijnrantsoenen te meten); — **de vent**, halve streek van den wind, v.; — **de cercle**, m. cirkelquadrant; **(dîner) en —**, als vierde (meeëten); **un — d'agent de change**, kwartmakelaar (persoon die een vierde aandeel heeft in een makelaarskantoor); **les trois —s**, het grootste gedeelte; **les trois —s du temps**, meestal; — **d'heure**, kwartier; **pour le — d'heure**, voor 't oogenblik; **le — d'heure de Rabelais**, het oogenblik van betalen; lastig, netelig oogenblik; **il est le —**, het is kwart over; **une heure et un —**, kwart over éénen; **officier de —**, officier van de wacht; **battre, faire son —**, de wacht hebben; **le tiers et le —**, deze en die, onverschillig wie; **au tiers et au —**, aan iedereen zonder onderscheid.

Quar‖taine, a. **fièvre —**, derdendaagsche koorts; **—tal**, m. vierdepart, zekere maat voor graan; **—tanier**, m. vierjarig wild zwijn; **—tation**, f. zekere samensmelting van metalen, v.; **—taut**, m. vierde deel van een oud mud.

Quar‖te, f. mengel, twee pintjes (soort van maat); kwart (beweging in het schermen); kwart of vierde (in de zangkunst); vierde (in het piketspel); **—tenier, tinier**, m. †wijkmeester (over een vierde van de stad); bootsman; **—ter**, v. n. bezijden of uit het spoor rijden; uit zijne streek wijken (in het schermen); **—teron**, m. vijf en twintig, kwart honderd (van dingen, die bij den tel verkocht worden); vierde deel van een pond; **—teron, onne**, m. et f. kind van een mulat en eene blanke of van eene mulattin en een blanke.

Quar‖tette, Quartetto, m. quartet, vierstemmig muziekstukje; pl. **des quartettes** ou **quartetto**; **—tidi** (pr. **kouar**), m. vierde dag eener decade, m.

Quartier, m. vierendeel of vierde deel van iets; gedeelte van iets, stuk, brok; vierendeel jaars, kwartaal; wijk, v. kwartier; legerplaats, afdeeling van een gymnasium: studiezaal van een gymnasium; nabuurschap, landstreek, v.; fig. verschooning, genade, v. kwartier; **devoir deux —s de son loyer**, twee kwartalen van zijn huur schuldig zijn; — **de rocher**, stuk rots; — **de soulier**, hielstuk van een schoen; — **général**, hoofdkwartier (van een leger); — **de rafraîchissement**, plaats, waar de soldaten gedurende den veldtocht gaan uitrusten, v.; **sans —**, zonder genade; — **sphérique**, bolvormig, spherisch quadrant; †**à —**, adv. ter zijde.

Quartier-maître, m. †luitenant-kwartiermeester, kapitein-kwartiermeester; kwartiermeester (graad beneden bootsman); pl. **des quartiers-maîtres**.

Quartier-mestre, m. zie **Quartier-maître**.

Quartil(e), zie **Quadrat**.

Quartinier, m. †wijkmeester.

Quarto, un in-—, livre in-—, m. kwarto, boek in kwarto.

Quart‖z (pr. **kouarts**), m. kwarts; **—zeux, euse** (pr. **kouartseu**), a. kwartsachtig.

Quasi (pr. **ka**), adv. (lat. quasi, à peu près) fam. bijna, bijkans, schier; —, m. stuk van een kalf tusschen staart en nier.

Quasi-contract (pr. **ka**), m. stilzwijgend verdrag of contract.

Quasi-délit (pr. **ka**), m. onopzettelijke misdaad, v.

Quasiment (pr. **ka**), adv. bijkans, bijna.

Quasimodo (pr. **ka**), f. eerste Zondag na Paschen, m.

Quass, m. gegiste drank van warm water en roggemeel, m.

Quassia, m. **Quassie** (pr. **kouas**), f. quassia, bitterhout, kwassiehout.

Quassier (pr. **koua**), m. kwassieboom, m.

Quater‖naire (pr. **koua**), a. viertallig, door vier deelbaar; **—ne** (pr. **ka**), m. vier te gelijk uitkomende loten, kwatern, v.; **—né, ée**, a. vier aan vier geplaatst; **—nité** (pr. **ka**), f. viereenheid, v.

Quator‖zaine, f. tijd van veertien dagen, m.; **—ze**, a. (lat. quatuor, quatre; decem, dix) veertien; prov. **chercher midi à — heures**, zwarigheden zoeken, waar ze niet zijn; **—zième**, a. veertiende; **—zièmement**, adv. ten veertiende.

Quatrain (pr. **ka**), m. dichtstukje van vier regels, vierling, m.

Quatre, a. vier; **se mettre en —**, fam. alles wagen, door het vuur gaan (voor iemand); **faire le diable à —**, fam. vreeselijk razen en tieren, den beest spelen; — **à —**, vier aan vier; **pièce à — mains**, voor vier handen gezet stuk; **entre — yeux**, tusschen vier oogen; **monter l'escalier — à —**, de trap opstormen (vier treden tegelijk); **tiré à — épingles**, om door een ringetje te halen; **marcher à — pattes**, op handen en voeten loopen; **tirer un criminel à — chevaux**, een' misdadiger vierendeelen; **faire ses — volontés**, zijn wil doorzetten; **entre — planches**, in de kist; **entre — chandelles**, tusschen soldaten, gerechtsdienaars **(chandelles = fusils)**; **se saigner aux — veines**, met veel moeite eene zekere som bijeenkrijgen; **se tenir en —**, zich met moeite bedwingen; **faire feu des — pieds**, alle krachten inspannen; **un de ces — matins**, binnen zeer korten tijd; **la semaine des — jeudis**, Sint-Jutmis; —, m. de vier, v.

Quatre-temps, m. pl. quatertemper, driedaagsche vasten in de Roomsche kerk voor de vier jaargetijden, v.

Quatre-vingt, a. tachtig; **—-s ans**, tachtig jaren; **—-deux florins**, twee en tachtig gulden.

Quatre-vingt-dix-neuvième, a. negen en negentigste.

Quatre-vingtième, a. tachtigste.

Quatriè‖me, a. vierde; —, m. vierde, vierde man (in het spel); vierde deel, vierde verdieping, v.; —, f. vierde klasse (van eene school), v.; **—ement,** adv. in de vierde plaats, ten vierde.

Quatriennal, ale (pr. **ka**), a. vierjarig.

Quatuor (pr. **koua**), m. quartet (in de muziek); (het getal) vier bij 't domino.

Quayage (pr. **kè**), m. (rad. quai) kadegeld, zie **Quaiage,**

Que, pr. welke, welken, hetwelk, die, dien, dat, wat; zoo, indien; —, conj. dat; hoe; waartoe; waarom; als; dan, of.

Quel, Quelle, pr. (lat. qualis) wie, wat, welke? **tel —,** fam. tamelijk, noch goed noch kwaad; gering, slecht; **— que,** wie ook, hoe groot of van welken aard ook.

Quelconque, a. een of ander; **ne .. —,** geenerlei.

Quellement, adv. fam. **tellement —,** tamelijk, zoo zoo.

Quelque, a. eenig, de een of de ander, wat; **— que,** hoe ook, wat voor; **— chose,** f. iets, eenig ding, wat; **—s cigares,** eenige sigaren; **—s bons cigares,** eenige goede sigaren; **les —s cigares,** de weinige sigaren; **— cent cigares,** zoo wat, ongeveer honderd sigaren; **vingt et —s,** in de twintig; **— riches qu'ils soient,** hoe rijk zij ook zijn mogen.

Quelquefois, adv. somtijds, somwijlen.

Quelque part, adv. ergens.

Quelqu'un, une, pron. iemand, m. en v.; **quelques-uns, quelques-unes,** pl. eenigen, ettelijken, sommigen.

†**Quéman‖der,** v. n. bedelen, schooien; †**—deur,** m. **euse,** f. bedelaar, schooier; bedelaarster, schooister.

Qu'en-dira-t-on, m. fam. **le —,** de praatjes der menschen; pl. **des qu'en-dira-t-on.**

Quenelle, f. balletje vleesch of visch.

Quenotte, f. fam. kindertandje.

Quenouil‖le, f. spinrokken: **— du lit,** stijl, m. of spil, v. van een ledikant; fig. **tomber en —,** aan het spinrokken vervallen (als de vrouwen de kroon erven); **arbre en —,** spilvormig gesnoeide boom, pyramide; **—lée,** f. spinrokken vol; **—lette,** f. klein spinrokken; **—lettes,** f. spiegelstutten, v.; **— de trelingage,** zwichtingbouten van het onderwant, m.; **—lon,** m. bos gesponnen werk om te kalfaten.

Quèque, pop. = **qu'est-ce-que?** wat?

Quérable, a. wat afgehaald, wat opgeëischt moet worden.

Querci‖trine (pr. **ker**), f. kleurend bestanddeel uit den bast van den verfeik; **—tron,** m. (lat. quercus, chêne; et citron) verfeik, m.

Querel‖le, f. krakeel, geschil, twist, m. oneenigheid, v.; **— d'allemand,** gezochte twist, m.; **épouser, prendre, embrasser la — de qn.,** iemands partij kiezen bij een twist; **—ler,** v. a. et n. kijven, twisten, krakeelen; schelden; bekijven; **se —,** v. pr. onder elkander twisten; **—leur, euse,** a. twistzoekend, twistziek; —, m. et f. twistzoeker, twistmaker; twistmaakster, kijfster.

Quérimonie (pr. **kè**), f. verzoekschrift aan den geestelijken rechter.

Quérir, †**Querre,** v. a. (lat. quærere, chercher) **aller —,** halen, gaan halen; **venir —,** komen halen; **envoyer —,** laten halen.

Questeur (pr. **kuès**), m. schatmeester, penningmeester (bij de oude Romeinen), questor; penningmeester.

Question, f. vraag, v.; vraagstuk, geschil, voorstel, verschilpunt; pijnbank, v.; prov. **à sotte — point de réponse,** eene dwaze vraag verdient geen antwoord; **belle —!** wat 'n vraag! **être en —,** niet uitgemaakt zijn; **mettre en —,** in twijfel trekken, als een onuitgemaakte zaak beschouwen; fig. in gevaar brengen; **c'est une —,** dat is nog de vraag, dat is twijfelachtig; **résoudre une —,** een vraagstuk oplossen; **— brûlante,** vraagstuk dat allen bezighoudt, aller belangstelling boeit; **mettre, appliquer qn. à la —,** iemand op de pijnbank leggen; fig. iemands geduld op de proef stellen.

Question‖naire, m. pijniger, scherprechter, beul; vraagboekje; reeks van vragen, v.; **—ner,** vragen, ondervragen, uitvragen; **—neur,** m. **euse,** f. vrager, ondervrager; vraagster, ondervraagster.

Questure (pr. **kuès**), f. questuur, v. (bij de Rom.); schatmeesterschap, penningmeesterschap.

Quê‖te, f. (lat. quæsitum; de quærere, chercher) opzoeking, nasporing; geldinzameling voor de armen, collecte, v.; **se mettre en —,** er op uitgaan om iets te onderzoeken; **être en — de qch.,** naar iets zoekende zijn; **faire la —,** collecteeren, geld inzamelen; —, het vallen, hellen of uitschieten van den steven; **—ter,** v. a. opzoeken, opsporen; collecteeren, aalmoezen inzamelen; fig. **— des louanges, des suffrages,** om lof bedelen, stemmen zoeken te winnen; **—teur,** m. **euse,** f. collectant, collectante, hij of zij, die aalmoezen voor de armen of voor eene kerk inzamelt; a. **frère —,** bedelmonnik; **chien —,** speurhond.

Quetsche (pr. **kou-ètsche**), f. kwets, soort van pruim, v.

Quetsche-wasser (pr. **kou-ètsche**), m. brandewijn uit kwetsen, m.

Queue, f. (lat. cauda) staart; steel, m.; haarvlecht, v.; staart, m.; sleep aan een kleed; biljartkeu, v.; achterst gedeelte; achterhoede, v.; lange rij, v.; **à la —, en —,** achteraan; **prendre la —,** achteraan gaan; fig. **cela n'a ni — ni tête,** dat is klinkklare onzin; **habit en — de morue,** mansrok, stalen pen; **à la — leu leu,** één voor één achter elkaar; **ruban de —,** staartlint; **faire —,** in eene lange rij achter elkander staan (voor een plaatsbureau b.v.); **faire la — à qn.,** iem. bedriegen; iem. geld afzetten; **la — d'un g, d'un p,** de staart eener g, eener p; **— à —,** na, op elkander; **piano à —,** staartstuk, vleugel, m.; **— d'aronde,** zwaluwstaart, m.; **— du moulin,** staartstuk van een molen; **— de chat,** eindje touw (waarmede afgestraft wordt); **— de souris,** f. muizenoor (zekere plant); —, wijnvat van ongeveer 1½ muid); **demi—,** vat van ongeveer 200 liter; —, (lat. cos, acc. cotem) slijpsteen, m. **(queux).**

Queue-de-cheval, f. paardestaart, v. (plant).

Queue-de-rat, f. tabaksdoos van boombast, die met een riempje opengemaakt wordt, v.; kattestaart, ronde vijl; hondseind, puntig toeloopend stuk touw.

Queue-rouge, m. paljas, met een rood lint in zijn staartpruik.

Queussi-queumi (pr. **keu-si-keu-mi**), loc. adv. even zoo, gelijkerwijs.

Queuté, ée, a. van een staart voorzien (van muzieknoten).

Queuter, v. n. twee ballen tegelijk voortstooten.

Queux, m. (lat. coquus) †kok; —, (lat. cos, acc. cotem) slijpsteen, m.

Qui, pron. relat. die, dat, welke, wie, wat; **il n'a — tromper,** hij heeft niemand om te bedriegen; **il trouvera à — parler,** hij zal zijn man vinden; **— pis est, — plus est,** wat erger is, wat meer is; **c'était à — m'offrirait ses services,** zij boden mij om strijd hun diensten aan; **—,** pron. interr. wie? wien? **—,** pron. indéf. **— ça, — là,** de een hier, de ander daar.

Quia, à quia (pr. **kui-a**), (lat. quia, parce que) **être à —,** niet weten te antwoorden; **mettre à —,** tot zwijgen brengen, den mond stoppen.

Quibus (pr. **kui-buce**), m. pop. baar geld, duiten, m.

Quiconque, pr. (lat. quicunque) al wie, al wat, wie of wat het ook zij.

Quidam (pr. **kidan**), m. **Quidane,** f. een zekere man, eene zekere vrouw.

Quies‖cence, f. het stom zijn van sommige letters; **—cent, ente,** a. stom, niet uitgesproken (van sommige letters in Oostersche talen); alleen luidend vóór vocalen (in 't Fransch).

†**Quiet, ète** (pr. **kui**), a. gerust, stil.

Quiétis‖me (pr. **kui-é**), m. stille beschouwing of bespiegeling (in het godsdienstige), v.; **—te** (pr. **kui-é**), m. stille of geruste beschouwer in den geest, quietist.

Quiétude (pr. **kui-é**), f. gerustheid of stilheid des gemoeds, v.

Quignon (pr. **ki**), m. fam. dik stuk brood.

Quilboquet (pr. **ki**), m. gaathout.

Quil‖lage, m. †**droit de —,** m. kielrecht, recht, dat de koopvaardijschepen in Frankrijk betalen, als zij voor de eerste maal in eene haven van dat rijk komen; nu geheeten: **droit d'ancrage; —le,** f. kegel, m.; juk eener brug; stokje, waarmede men de vingers der handschoenen recht maakt; groote wig, v.; (arg.) been; **—,** (holl. kiel) kiel van een schip, v.; **jeu de —s,** kegelspel; **jouer aux —s,** kegelen; **il y fut reçu comme un chien dans un jeu de —s,** hij werd zeer slecht ontvangen; **prendre, trousser (son sac et) ses —s,** fam. zijne biezen pakken, opkramen; **—lé, ée,** a. met eene kiel; **—ler,** v. n. naar den bal met een kegel werpen, om te zien wie het eerst spelen zal; de omgeworpen kegels weder opzetten; v. a. **qch.,** naar iets werpen; **—lette,** f. plantsoen; **—lier,** m. kegelplaats, v.; **—loir,** m. stok, waarmede men een' haspel of schiemanswuit omdraait, m.; **—lon,** m. kruis aan het gevest van een degen.

Quinaire (pr. **ki**), a. (lat. quinarius) door vijf deelbaar; vijf aan vijf geplaatst; **—,** m. quinarius (Rom. munt van 5 asses).

†**Quinaud aude,** a. fam. beschaamd, verlegen.

Quincail‖le, f. allerlei klein ijzeren, koperen en metalen gereedschap, ijzerkramerij, v.; kopergeld; **—lerie,** f. ijzerkramerij, handel in ijzer of ijzerwerk, in metalen gereedschap, enz.; **—lier,** m. ijzerkramer, ijzerkooper.

Quinconce (pr. **kin-konce**), m. (lat. quincunx, monnaie valant cinq onces) planting in den vorm der Romeinsche vijf, of ruitsgewijze, v.; **arbes en —,** boomen, vijf aan vijf geplant; **un —,** boomenplanting vijf aan vijf, in vijfvorm.

Quindécagone (pr. **kuin**), m. (lat. quinque, cinq; deka, dix; gônia, angle) vijftienhoek, m.

Quindécemvir, Quindécimvir, m. (lat. quindecim, quinze; vir, homme) een der vijftienmannen (bij de Romeinen).

Quine, m. quintern in het kien- of lottospel (vijf op een rij bezette nummers); vijf bezette en te gelijk uitgekomen nummers in de getalloterij; fig. **c'est un — à la loterie,** het is een lot uit de loterij, 't is een buitenkansje; **—,** in 't trictracspel: dubbele worp van vijf (met twee dobbelsteenen).

Quinine, f. quinine, v. (de bittere grondstof uit den kinabast).

Quinola, m. hartenboer in 't reversi-spel, zeker kaartspel, m.

Quinquagé‖naire (pr. **kuin-koua**), a. vijftigjarig; m. et f. vijftigjarige; **—sime** (pr. **kuin-koua**), f. (lat. quinquagesimus, cinquantième) vijftigste dag vóór Paschen; **(le dimanche de) la —,** Zondag vóór de vasten, m.

Quinquen‖nal, ale (pr. **kuinkuène-nal**), a. (lat. quinquennalis; de quinque, cinq) vijfjarig; **jeux —naux,** vijfjarige spelen; **fêtes —nales,** f. pl. vijfjarige feesten (bij de Romeinen); **—nium,** m. tijd van vijf jaren, m.

Quinquenove (pr. **kuinke**), m. vijf en negen (dobbelspel met twee steenen).

Quinquerce (pr. **kuin-kuèr-ce**), m. (lat. quinque, cinq; ars, art) vijfstrijd, m., vijfderlei soort van strijdoefeningen.

Quinquérème, f. (lat. quinque, cinq; remus, rame) roeischip van vijf roeibanken.

Quinquet, m. Argandsche lamp, v. zekere lamp met dubbelen luchtstroom, v.

Quinquévalvé, ée, a. met vijf kleppen.

Quinquille, f. omberspel met vijf spelers.

Quinquina, m. koortsbast, m. kina, v.

Quint, a. de vijfde; **—,** m. vijfde deel; **Charles-Quint,** Karel V; **Sixte-Quint,** Sixtus V.

Quintaine, f. † het steken met de lans naar de houten pop of den strooman; houten paal, steekpaal (voor 't oefenen in 't lanssteken); houten pop of strooman (waarnaar men met de lans stak).

Quintal, m. quintaal, honderd pond gewicht, centenaar.

Quintan, m. zie **Quintaine.**

Quinte, f. vijftiende in het piketspel; quint, v. of vijfde in de muziek; kinkhoest, m. hoestbui, v.; vreemde kuur of gril, v.

Quintefeuille, f. vijfvingerkruid, vijfblad.

Quintelage, m. ballast, m.; vrij-pakkage van een matroos, v.

Quinter, met quinten opklimmen of dalen (in de muziek).

Quintessen‖ce (pr. **kin**), f. (lat. quinta, cinquième, et essence) † etherstof, de vijfde en fijnste der elementen; de beste, zuiverste kracht of geest, het beste van iets; **—cié, ée** (pr. **kin**), a. de zuiverste kracht uit iets gehaald; fig. uitgeplozen, gezift; **—cier** (pr. **kin**), v. a. de beste, zuiverste kracht uit iets halen; fig. uitpluizen, ziften.

Quintette (pr. **kuin**), m. muziekstuk voor vijf stemmen of instrumenten.

Quinteux, euse, a. grillig, wonderlijk, eigenzinnig; met hoestbuien.

†**Quintidi** (pr. **kuin**), m. vijfde dag eener decade, m.

Quintil, a. **— aspect,** stand van twee planeten, die 72 graden of een vijfde van den dierenriem van elkander verwijderd zijn.

Quintille, f. ou m. omberspel met 5 spelers.

Quintin, m. soort van Fransch fijn linnen.

Quintisection, f. deeling in vijf gelijke deelen, v.

Quinto (pr. **kuin**), adv. ten vijfde, in de vijfde plaats.

Quintu‖ple (pr. **kuin**), a. vijfvoudig, vijfdubbel; **—pler**, v. a. met vijf verdubbelen, vijfdubbel maken.

Quin‖zain, a. **être —**, vijftien tegen vijftien staan (in het kaatsspel); **—zaine**, f. vijftiental, getal van vijftien; tijd van veertien dagen, m.; **passer une — à la campagne**, veertien dagen buiten doorbrengen; **depuis — jours**, sedert veertien dagen; **la — de Pâques**, de veertien dagen van Zondag vóór tot Zondag na Paschen; de dienst in deze veertien dagen, m.; **retrouver ses jambes de — ans**, de vlugheid en kracht der jeugd terugkrijgen; **Louis —**, Lodewijk XV; **le — Mars**, de 15e Maart; **—zième**, a. vijftiende; —, m. een vijftiende; vijftiende deel; **—ziémement**, adv. ten vijftiende.

Quinze-Vingts, m. pl. **les —, l'hôpital des —**, hospitaal te Paris voor 300 blinden; **un Quinze-Vingt**, een blinde uit dit hospitaal.

Quios‖sage (pr. **ki**), m. het looien (der huiden); **—se**, f. looisteen, m.; **—ser**, v. a. looien.

Quipos (pr. **oce**), m. pl. knoopschrift (zekere touwen met knoopen, bij de oude Peruanen, in plaats van schrift dienende).

Quiproquo (pr. **kiproko**), m. (lat. qui pro quo, qui pour quo) fam. vergissing, v. misslag, m. (als men het eene voor het andere neemt); pl. **des quiproquos.**

Quiqui, m. pop. afval uit de keuken, m.

Quirite, m. (lat. Quiris) Romeinsch burger.

Qui‖tan‖ce (pr. **ki**), f. bewijsschrift van ontvangst, quitantie, v.; **—cer**, v. a. eene quitantie geven, quitteeren.

Quit‖te (pr. **ki-te**), a. (lat. quietus, tranquille) vrij, los, bevrijd, ontslagen; **je l'en tiens —**, ik schenk 't hem, ik scheld 't hem kwijt; **j'avouerai, — à être puni**, ik zal bekennen, enkel met 't gevaar bestraft te worden; **jouer — ou double, jouer à — et à double**, om niets of dubbel-op spelen; **être — à —**, kamp zijn, elkaar niets meer schuldig wezen; **—tement**, adv. vrij van alle schuld; **—ter**, v. a. verlaten; afleggen; loslaten; aftreden, afdanken; laten varen, afstaan; vrijspreken; quitteeren; **— le deuil**, den rouw afleggen; **— sa peau**, een nieuwe huid krijgen (van slangen); fig. zijne slechte gewoonten laten varen, een ander mensch worden.

Quitus (pr. **kui-tuce**), m. generale kwijting, quitantie voor volledige afrekening, v.

Qui va là? Qui vive, interj. wie daar? werda?

Qui-vive, m. gevoeligheid, geraaktheid, v.; fam. **être sur le —**, op zijne hoede zijn; zeer gevoelig zijn.

Quoailler, v. n. kwispelstaarten, gedurig met den staart slaan (van een paard).

Quoi, pron. relat. wat; **après —**, waarop; **sans —**, anders; **en —**, waarin; **de —**, het noodige, de noodige middelen; **il n'a pas de — vivre**, hij heeft niet genoeg om van te leven; **(il n'y a) pas de —**, daarvoor is geen reden; ook: geen dank! **avoir de —**, rijk zijn; **mon petit de —**, mijn klein vermogen; **—**, pr. indéfini: **— que** (avec subj.) wat ook...; **—**, pr. interr. wat? **de — parlez-vous?** waarvan spreekt gij? **un je ne sais —**, een zeker iets, eene heimelijke neiging tot iets; **—**, interj. wat! hoe!

Quoique, conj. alhoewel, ofschoon, niettegenstaande.

Quolibet (pr. **ko**), m. (lat. quod libet, ce qui plaît) flauwe scherts, v.

Quorum (pr. **ko-rome**), m. getal leden dat vereischt wordt om te kunnen vergaderen.

Quote-part, f. (lat. quota pars) aandeel, aandeelsbedrag.

Quotidien, enne, a. (lat. quotidie, chaque jour) dagelijksch; **feuille —ne**, dagblad; **pain —**, dagelijksch brood.

Quotient, m. (lat. quotiens, combien de fois) quotient, som, v. voortkomende uit de deeling van een zeker getal door een kleiner.

Quotité, f. deel, aandeel, aandeelsbedrag.

Quouette, f. staartje; pan, kom, waarin een spil draait, m.; lokken in den vorm van schaafkrullen, m.

R.

R, R, achttiende letter van het alphabet, v.

Ra, m. tromslag, m.

Rabâ‖chage, m. fam. gedurige herhaling eener zelfde zaak, v. het gedurig herkauwen; **—cher**, v. n. fam. dikwijls herhalen, altijd op het oude terug komen; **—cherie**, f. het herkauwen, het gedurig en noodeloos herhalen; **—cheur, euse**, f. fam. hij of zij, die gedurig hetzelfde herhaalt.

Rabais, m. afslag, m. vermindering in prijs, v.; **adjudication au —**, aanbesteding met toewijzing aan den laagstingeschrevene; **vendre au —**, tegen verminderde prijzen verkoopen.

Rabais‖sement, m. het lager maken, zetten, hangen; vermindering in prijs, v. afslag, m.; **—ser**, v. a. lager stellen, neêrlaten, verlagen, lager maken; in prijs verminderen of doen dalen; fig. vernederen, fnuiken, verdeemoedigen; **se —**, v. pr. afslaan, goedkooper worden.

Raban, m. raband, m. (zeker touw op schepen); blinde lijn, v. (touw dat met het eene eind aan een vaststaand net, met het ander aan een in het zand gezonken steen bevestigd is).

Rabaner, Rabanter, v. a. de rabanden insteken.

Raba‖t, m. bef, v.; †kraag, omslag, m.; het terugspringen van den bal in 't kegelspel; traliewerk eener vogelkooi; rand van het afdak eener kaatsbaan in de open lucht, m.; **chasse au —**, drijfjacht, klopjacht.

Rabat-eau, Rabat-l'eau, m. spatlap, m. (stuk vilt ter bescherming tegen 't waterspatten van den slijpsteen).

Rabat-joie, m. vreugdestoorder, brekespel, m.; pl. **des rabat-joie.**

Rabat‖tage, m. aftrek, m. korting, tarra, v.; het afbinden van takken; **—tre**, v. a. neêrslaan; neêrlaten, lager maken; afslaan, in prijs verminderen; aftrekken, afkorten; fig. minder achten dan men gedaan heeft; intoomen, matigen;

een steek afkeeren; een naad plat strijken; eene huid in de kuip leggen; eggen (een land); **— le collet,** den kraag neerslaan; fig. **— un coup,** een gevaar afwenden; fam. **— le caquet,** den mond snoeren; **il n'y a rien à — sur(de) cette somme,** van deze som gaat niets af; fig. **sans en rien —,** zonder eenige vermindering; **il faut en —,** gij moet iets laten vallen van uwe eischen; **— le gibier,** het wild bijéén drijven; **—,** v. n. met den tweeden worp in het kegelspel de kegels omwerpen; **se —,** plotseling een' anderen weg inslaan, omkeeren: terugmarcheeren, zich terugtrekken; **il se rabattit sur la politique,** plotseling begon hij over politiek te spreken; **—tu, ue,** a. afhangend, neêrhangend; **chapeau —,** hoed met neerhangenden rand.

Rabbi (zonder lidw. vóór eigennamen en als vocativus) zie **Rabbin.**

Rabbi‖n, m. (hébreu rabbi, maître) leeraar der joden, rabbijn; **—nage,** m. rabbijnsche boeken; het oefenen daarin; **—nat,** m. waardigheid van rabbijn, v.; **—nique,** a. rabbijnsch; **—nisme,** m. leer, v. of gevoelen der rabbijnen; **—niste,** m. aanhanger der rabbijnen.

Rabdo‖logie, f. (gr. rhabdos, baguette; logos, compte) wijze van rekenen met staafjes, v.; **—mancie,** f. (gr. rhabdos, baguette: manteia, divination) waarzeggerij door middel van staven of wichelroeden, v.: **—mancien, ienne,** a. waarzeggend door middel van staven of wichelroeden.

Rabelaisien, ienne, a. in den stijl, op de wijze van Rabelais; **rire —,** cynisch gelach.

Rabêtir, v. a. fam. dom en onwetend maken; **—,** v. n. dom en onwetend worden.

Rabiau, Rabiot, m. overschot, restant (van drank); fam. rest van den diensttijd (disciplinaire straf): overschot.

Rabiauter, Rabioter, v. n. het overschot, restant uitdrinken; fig. kleine winsten maken.

Rabibocher, v. a. verstellen, opknappen: een speler, die verloren heeft, weer aan geld helpen; verzoenen; **se —,** v. pr. zich verzoenen.

Rabiole, Rabioule, f. raapkool, v.; groote raap, v.

Rabique, Rabien, ne, a. (lat. rabies, rage) de hondsdolheid betreffend.

Râble, m. ruggestuk van een haas of van een konijn; kruis (van een mensch); vuurhaak van de bakkers; kalkstok, m.; buikstuk (aan schepen).

Râblé, ée, a. met breed achterstuk.

Râblu, ue, a. wel voorzien van ruggevleesch; fig. sterk van lendenen.

Rablure, f. sponning langs de kiel (van een schip), v.

Rabobiner, v. a. pop. slordig oplappen, opknappen.

Rabonnir, v. a. beter of deugdzamer maken; **—,** v. n. beter worden (vooral van wijn).

Rabo‖t, m. schaaf, v.; kalkkloet, m.; tuinschoffel, v.; fig. fam. **passer le — sur,** beschaven; **—tage,** m. het schaven; **—ter,** v. a. schaven, glad schaven; kalk beslaan; fig. fam. **— un ouvrage,** een werk nauwkeurig nazien en beschaven; **—teur,** m. schaver, schaafmachine, v.; **—teux, euse,** a. oneffen, ongelijk, hobbelig; fig. ruw, onbeschaafd; **—tière,** f. zekere tafel met goten bij de muntwerkers, v.

Rabou‖gri, ie, a. niet goed gegroeid, wanstaltig, klein, zwakkelijk; fig. klein en mismaakt; **—grir,** v. a. den wasdom beletten, doen kwijnen; v. n. kwijnen, niet tot wasdom komen; **se —,** v. pr. onderblijven, niet goed groeien.

Rabouillère, f. konijnenhol, of -leger.

Raboutir, v. a. fam. aan elkaar zetten, verstellen.

Rabrou‖er, v. a. fam. toegrauwen of snauwen, lomp en hard aanspreken; **—eur,** m. bekijver, beknorder, afgrauwer.

Racage, m. rak.

Racahout (pr. **ou**), m. racahout.

Racaille, f. gemeen volk, schuim, grauw, gespuis.

Racambeau, m. kluiverring, m.

Rac(c)astil‖lage, m. herstelling, vernieuwing der verschansing, v.; **—ler,** v. a. het doode werk van een schip repareeren.

Raccoler, zie **Racoler.**

Raccommo‖dage, m. het verstellen of vermaken van iets; loon daarvoor; herstelde, verbeterde zaak, v.; **—dement,** m. verzoening, bevrediging, v.; **—der,** v. a. verstellen, vermaken, verlappen, vernaaien; wederom in orde brengen; verbeteren; wederom goed maken; verzoenen, bevredigen; **se —,** v. pr. zich (met iemand) verzoenen; **—deur,** m. **euse,** f. versteller, stopper; verstelster, stopster.

Raccord, m. samenvoeging, v.; **— à vis,** schroefverbinding; —, fig. verbinding, v., overgang, m.

Raccor‖dement, m. vereeniging. v.; **—der,** v. a. vereenigen, verbinden; op nieuw stemmen (een snaarspeeltuig).

Raccoupler, v. a. weder samenkoppelen.

Raccour‖ci, m. uittreksel; verkorting, v.; fig. uittreksel, kort begrip; dwarspad, toepad; **en —,** adv. in het kort; **—cir,** v. a. korter maken, verkorten, bekorten, afkorten; **— le bras,** den arm intrekken; fig. **son bras n'est pas —ci,** zijn arm is niet verkort, hij is nog even machtig; **à bras —ci,** uit alle macht; **tableau —ci des événements,** beknopte schildering der gebeurtenissen; pop. **— qn.,** iem. een kop kleiner maken; **—,** v. n. **se —,** v. pr. korter worden; **—cissement,** m. korting, verkorting, v.

Raccours, m. het krimpen van het laken enz. bij het verven.

†**Raccou‖trement,** m. verstelling, v., het verstellen (van kleederen); †**—trer,** v. a. fam. verstellen, lappen; †**—treur,** m. versteller, lapper.

Raccoutumer, se, v. pr. **à qch.,** zich wederom aan iets gewennen.

Racero‖e (pr. **kro**), m. geluksstoot, fortuinlijke stoot, slag, worp, m.; **coup de —,** voorvoordeelige slag, die de kans doet keeren en waardoor men op zijn verhaal komt, m.; **de, par —,** loc. adv. bij toeval, bij geluk; **—cher,** v. a. weder aanhaken, weder ophangen; fig. achterhalen, weder krijgen, ontdekken; door geluk, toeval krijgen; v. n. fortuinlijk spelen, beesten maken (op 't biljart); **se —,** zich aan iets vastklemmen, iets aangrijpen; fig. fam. zich verzoenen, de vriendschap vernieuwen; **—cheur,** m. fortuinlijk speler (op 't biljart), beestenmaker; **—cheuse,** f. veil meisje.

Race, f. (lat. radix, racine) ras, geslacht, afkomst, v. stam, aard, m.; **— nègre,** negerras; **la — blanche,** het blanke ras; **il chasse de —,** hij heeft een aardje naar zijn vaartje;

prov. **bon chien chasse de —**, een goed kind dat naar zijn vader aardt.

Racer, v. n. jongen van denzelfden aard uitbroeien (van vogels).

Racer (pr. **rè-ceur**), m. (mot angl.) renpaard.

Rachalander, v. a. (een winkel) weder beklanten.

Rachat, m. wederkoop, wederinkoop, m.; het los- of vrijkoopen; lossing; verlossing, v.; cijnsgeld, verponding, v.

Rache, f. †hoofdzeer; vlaskruid (plant); teerdroesem, m.; rits, merk op een te bewerken stuk hout.

Rachée, f. weer uitloopende boomstomp, m.

Racher, v. a. ritsen, zoo als de timmerlieden of kuipers de teekening merken op het hout, dat zij moeten bewerken.

Rache‖table, a. afkoopbaar, aflosbaar, terugkoopbaar; **—ter**, v. a. wederkoopen, wederinkoopen; lossen, vrijkoopen, afkoopen; aflossen, afdoen; **je rachète bien cher ces douceurs**, ik boet zwaar voor dat genot.

Racheux, euse, a. knoestig, vezelig, moeilijk te polijsten (van hout gesproken).

Rachidien, ienne, a. tot de ruggegraat behoorend.

Rachis (pr. **ice**), m. ruggegraat, v.

Rachisagre, f. jicht in de ruggegraat, v.

Rachi‖tique, a. door de Engelsche ziekte gekweld, krom, gebult; te zamen geschroeid (van koren sprekend); —, m. et f. lijder, lijderes aan Engelsche ziekte; **—tisme**, m. (rad. rachis) Engelsche ziekte, v.; roest in het koren, m.

Racinage, m. alle eetbare wortels, knollen enz.; verf, van notedoppen gemaakt, v.; wortel- of takvormige figuren (op leeren banden).

Racinal, m. grondbalk, steunbalk, schoor, m.

Raci‖ne, f. (lat. radix) wortel, m.; **prendre —**, wortel schieten, wortelen, inwortelen; **— cubique**, kubiekwortel, m.; **— carrée**, f. vierkantswortel, m.; **—ner**, v. n. wortel schieten; v. a. met notebruin (wortelverf of wortelsap) verven; wortel- of takvormige figuren op den band der boeken aanbrengen.

Racinien, ienne, a. in den trant van Racine.

Rack ou **Arack**, m. arak, m.

Raclage, m. uitdunning van 't hakhout, v.; **fagot de —**, bos, m. dun rijshout.

Racle, f. schraper, schrabijzer; strijkstok (bij 't meten), m.

Racle-boyau, m. fam. zager, slecht vioolspeler.

Raclée, f. dracht, v. pak (slagen).

Racler, v. a. afschrappen, afkrabben; afstrijken (het koren, als het gemeten wordt); raspen; **ce vin racle le gosier, les boyaux**, die wijn brandt in de keel, veroorzaakt pijn in 't lijf; —, fig. slecht spelen (op de viool, enz.).

Raclette, f. klein schrap- of schaafijzer.

Racleur, m. krasser, schaver; fig. — **de boyau**, ou —, m. slecht vioolspeler.

Racloir, m. schraper, m. schraapijzer.

Racloire, f. strijk- of meetstok, waarmede men het koren afstrijkt, m.

Raclure, f. het afschappen, afkrabben, afschaven; afschraapsel, spanen, v.

Raco‖lage, m. het werven, ronselen, beroep van een' werver; **—ler**, v. a. werven, ronselen; **—leur**, m. werver, ronselaar, zielverkooper.

Racon‖table, a. vertelbaar, te vertellen; **—tage**, m. gesnap, vertelseltje; **—tar**, m. praatje, gerucht; **—ter**, v. a. verhalen, vertellen; **—teur**, m. **euse**, f. verteller, verhaler, vertelster.

Racor‖nir, v. a. hard als hoorn maken; verschroeien; **se —**, v. pr. hard en taai worden; inéénschroeien, inéénkrimpen; **—nissement**, m. het hoornachtig worden; het opkrimpen; schroeiing, v.

Racqui‖t, m. het terugwinnen, het teruggewonnene; **—tter**, v. a. terugwinnen hetgeen men verloren heeft; fig. schadeloos stellen; **se —**, v. pr. zijne schade weder inhalen.

Rade, f. reede, ree (van schepen), v.; **— foraine** (ou **ouverte**), reede, waar men slechts met eenige winden kan ankeren, v.; **— fermée, close**, besloten reede; **mouiller en — de...**, ter reede van ... ten anker komen.

Radeau, m. vlot, houtvlot; **— sauveur**, reddingvlot.

Radelier, m. vlotter, vlotman.

Rader, v. a. op de reede brengen; koren enz. met den strijkstok afstrijken; **— un navire**, een schip op de reede brengen of leggen.

†**Radeur**, m. zoutmeter, korenmeter.

Radiaire, a. (lat. radius, rayon) straalvormig; —, m. straaldier.

Radial, ale, a. het spaakbeen (radius) betreffend; **muscle —**, ou —, m. spaakbeenspier, v.; —, **e**, a. met stralen voorzien; **couronne —e**, stralenkroon.

Radiation, f. uitkrabbing, doorhaling; uitschieting van stralen, v.

Radica‖l, e, a. (lat. radix, racine) tot den wortel behoorend, wortel...; grondig, volkomen, radicaal; **guérison —e**, volkomen genezing; **vice —**, hoofdgebrek; **signe —**, wortelteeken; —, m. grondstof der zuren, v. radicaal, oorspronkelijk of ingeboren vocht; tot den wortel behoorend woord, woordstam, m.; aanhanger der volkspartij; **—lement**, adv. oorspronkelijk, van den oorsprong af; **—lisme**, m. het stelsel, het streven der radicalen.

Radi‖cant, e, a. bijwortels schietend; **—cation**, f. het wortelschieten; **—celle, —cule**, f. wortelvezel, v. worteltje; kiemwortel, m.

Radié, ée, a. stralend, straalvormig.

Radier, m. spits uitloopende zijplank aan den voor- en achtersteven van een schip, v.; rooster, m. bedding, v. stortbed, kunstmatige vloer voor een groot waterwerk.

Radier, v. a. (door)schrappen.

Radieux, euse, a. stralend.

Radiomètre, m. radiometer, m. (toestel om de kracht der zonnestralen te meten).

Radis, m. radijs, v.

Radius (pr. **uce**), m. spaakbeen.

Radjepoute, m. Indisch vorst.

Radoire, f. strijkhout (om de gevulde zoutmaat mede af te strijken).

Rado‖tage, m. **—terie**, f. beuzeltaal, wartaal, gebazel; het suffen, het kindsch worden (van oude lieden); **—ter**, v. n. raaskallen, bazelen, suffen; **—terie**, f. gebazel, onzin, m.; **—teur**, m. **euse**, f. dwaze snapper, snapster, suffer, sufster.

Radou‖b (pr. **dou** ou **doube**), m. herstelling, reparatie, v. het kalefateren van een schip; **bassin de —**, droogdok; **bâtiment qui est en —**, schip dat gerepareerd, gekalefaterd wordt; **—ber**, v. a. een schip herstellen, repareeren, kalefateren; **—beur**, m. kalfateraar, lapper van schepen, breeuwer.

Radou‖cir, v. a. verzachten, zachter maken; fig. zachtzinniger, zachter van aard maken;

se —, v. pr. gedweeër, zachtzinniger worden; **—cissement**, m. verzachting, v.; fig. bevrediging, v.

Rafa‖le, f. windbui, v. rukwind, valwind, m.; **—lé, ée**, a. door rukwinden, windbuien geteisterd; fig. door tegenspoeden arm geworden; **—ler**, v. a. ten onder brengen, achteruit doen gaan; **se —**, v. pr. achteruitgaan, verarmen.

Raff, m. vin van de heilbot, v.

Raffe, f. **—s**, pl. afval, snippers van leer, glas enz.

Raffer‖mir, v. a. versterken, vaster of steviger maken; fig. weder moed geven, den moed opwekken; **se —**, v. pr. sterker of vaster worden; **—missement**, m. versterking, v. het steviger worden.

Raffi‖nage, m. zuivering der suiker; gezuiverde, geraffineerde suiker, v.; **—né, ée**, a. gezuiverd, geraffineerd; fig. verfijnd; schrander, vernuftig, geslepen, doorslepen; **—**, m. looze, doorslepen kerel, sluwerd; **—nement**, m. verfijning, loutering, v.; fig. loosheid, doortraptheid, geslepenheid, v.; **—ner**, v. a. fijner maken, zuiveren, raffineeren; **—**, v. n. **sur qch.**, ergens op geslepen of afgericht zijn; **se —**, v. pr. doorslepener, doortrapter, listiger worden; **—nerie**, f. suikerraffinaderij, v. plaats, waar men suiker zuivert; **—neur**, m. zuiveraar, suikerbakker, raffinadeur; **—neuse**, f. eigenares eener raffinaderij; stamper (bij de papierbereiding), m.

Raffoler, v. n. **— de**, verzot zijn op...

†**Raffolir**, v. n. gek worden.

Raffûter, v. a. opmaken, geheel klaarmaken.

Rafiau, m. klein vaartuig, kleine boot, v.

Rafisto‖lage, m. fam. het verstellen, repareeren, het oplappen; **—ler**, v. a. verstellen, repareeren, oplappen.

Rafle, f. rist, v. van een druiventros; evenveel oogen op elk der geworpen dobbelsteenen; schrobnet, vogelnet, spannet; volledige uitplundering, v.; **faire —**, fig. rooven, wegnemen, naar zich toe schrapen.

Rafler, v. a. fam. nemen, wegnemen.

Raflia, m. Afrikaansche palmboom, m.

Rafraî‖chir, v. a. ververschen, verkoelen; verkwikken; een weinig afknippen, afronden; opwakkeren, opkoelen; fig. vernieuwen; **—**, v. n. frisch, koel worden; **— la mémoire**, het geheugen opfrisschen; **se —**, v. pr. zich ververschen of verkoelen; **—chissant, ante**, a. ververschend, verkoelend; **—**, m. ververschend, verkoelend middel; **—chissement**, m. verversching, verkoeling, v.; fig. verkwikking, laving, v.; **—chisseur**, m. verfrisscher, m.; spuitje (om reukwater te spuiten); **—**, a. **appareil —**, koelvat; **—chissoir**, m. koelvat van rood koper.

Ragaillardir, v. a. fam. opvroolijken, weder vroolijk maken.

Rage, f. (lat. rabies) woede, dolheid, hondsdolheid, razernij; hevige pijn, v.; **— blanche**, schuimende dolheid, v.; **avoir une — de dents**, hevige tandpijn, kiespijn hebben; fam. **avoir la — de qch.**, sterk op iets gezet, dol op iets zijn; **il a la — du jeu**, hij is dol, verzot op 't spel; prov. **quand on veut noyer son chien, on dit qu'il a la —**, als men een' hond wil slaan, kan men licht een stok vinden; **faire —**, sterk uitvaren; al 't mogelijke doen.

Rager, v. n. fam. kwaad worden, uitvaren, razen, tieren.

Rageur, euse, a. vertoornd, verwoed, vergramd; **—**, m. et f. woedende, razende.

Rageusement, adv. met dolheid, woede.

Raglan, m. soort overjas, zakpaletot, v.

Ragoû‖t, otte, a. kort en dik, ineengedrongen; **—**, m. klein mannetje, dreumesje; wild zwijn; **—ter**, v. n. fam. knorren, morren.

Ragotin, m. zot en mismaakt ventje.

Ragoût‖t, m. sterk gekruide vleeschspijs, v. ragout, m.; fig. prikkel, m. prikkeling, v. geneugte, v.; **—tant, ante**, a. smakelijk, lekker; fig. aangenaam, behagelijk; **—ter**, v. a. **qn.**, den eetlust van iem. opwekken; fig. prikkelen, opwekken.

Ragrafer, v. a. weder aan-, in-, toehaken.

Ragrandir, v. a. vergrooten, verwijden.

Ragré‖age, a. het weder optuigen, optakelen; **—er**, v. a. weder optuigen; opwerken, opknappen; glad maken; **se —**, v. pr. nieuw tuig opzetten; **se — de qch.**, zich weder van 't ontbrekende voorzien; **—ment**, m. het weder optuigen, optakelen.

Raguer, v. a. schuren, stuk schaven, stuk schaveelen.

Raguet, m. kleine kabeljauw, kleine labberdaan, m.

Rai, zie **Rais**.

Raia, m. raja, schatplichtig Turksch, niet-mahomedaansch onderdaan.

Rai‖de, (lat. rigidus), a. stijf, stram; fig. houterig; stijfhoofdig, hardnekkig, stug; **les pigeons ont l'aile —, le vol —**, de duiven zijn snel van vlucht; fig. fam. **c'est —**, het is kras; **—**, adv. stijf, strak; zeer snel; **tomber —mort**, op de plaats dood blijven, morsdood vallen; **—deur**, f. stijfheid, stramheid, v.; fig. hardnekkigheid, onverzettelijkheid, v.; **—dillon**, m. kleine steile hoogte, v.; **—dir**, v. a. stijf, stram maken; **se —**, v. pr. stijf worden; fig. zich hardnekkig verzetten; **—dissement**, m. stijfheid, stramheid, v.

Raie, f. lijn, streep; streek; vore, v.; scheiding van 't hoofdhaar, v.; rog (zekere visch), m.

Raifort, m. (lat. radix fortis) soort van radijs, ramenas, v.; **— sauvage**, mierik.

Raiguiller, v. a. bij het naaien met bindgaren groote steken maken.

Rail (pr. **ra-i** ou **rèle**), m. (mot angl.) spoorstaaf, v. rail, m.

Rail‖ler, v. a. bespotten, beschimpen, uitlachen; **—**, v. n. et **se —**, pr. schertsen; over iets lachen, ergens den spot mede drijven; **—lerie**, f. spotternij, scherts, v.; fam. **— à part**, zonder gekscheren, alle gekheid op een stokje; **cela passe la —**, dat gaat te ver; **entendre —**, het schertsen kunnen verdragen; **il n'y a point de — à cela**, het is geen gekheid, het is letterlijk zoo; **—leur, euse**, a. schertsend, gekscherend, spottend; **—**, m. et f. spotter, spotvogel; spotster.

Railway (pr. **rèloué**), m. spoorweg, m. spoorbaan, v.

†**Raine, Rainette**, f. (lat. rana, grenouille) kleine groene kikvorsch, m.

Raineau, m. gording, v. bindbalk, m. balk, die de grond- of heipalen samen verbindt.

Rainette, f. renet, v. (zekere appel); loof- of boomkikvorsch, m.; zie ook **Rénette**.

Rainure, f. groeve, sponning, keep, v.

Raiponce, f. raponsje, rapuntsel, rapunsel (soort van plant).

Raire, v. n. schreeuwen als de herten; †**—**, v. a. (lat. radere) scheren.

Rais, m. (lat. radius, rayon) spijl, spaak van een rad, v.; †**—**, pl. stralen (der maan), m.

Raisin, m. (lat. racemus) druif, v.; **— sec**,

rozijn, v.; **— de Corinthe,** krent, v.; **grappe de —s,** tros druiven; **—s noirs,** blauwe druiven; **grand —,** zeker papiersoort; **— de mer,** m. berendruif, v.; **— de chèvre,** kruisdoorn, m.

Raisi‖né, m. gekookt druivenmoes; **—ner,** v. a. met druiven vermengen.

Raison, f. (lat. ratio) reden, oorzaak v. grond, m.; verstand, rede; billijkheid, v.; recht; voldoening, rekenschap; overeenkomst, betrekking, v.; firma van een handelshuis, v.; **— de plus,** eene reden te meer; **à plus forte —,** zooveel te meer; **avoir —,** gelijk hebben; **tirer —,** zich wreken, wraak nemen; **âge de —,** jaren des onderscheids; **mettre à la —,** tot rede brengen; **demander ou rendre — à qn. de qch.,** iemand rekenschap van iets vragen of geven; **faire —,** voldoening geven; **faire — d'une santé,** een toast beantwoorden; **en — de,** naar evenredigheid van; **l'ambition s'accroît en — du succès,** de eerzucht neemt toe in evenredigheid met het succes; **à — de 100 francs par mois,** tegen 100 francs per maand; **se faire une —,** zich schikken in het onvermijdelijke; **entendre —, se payer de —,** naar rede luisteren; **mauvaises —s,** uitvluchten, v.; **on lui a demandé — de sa conduite,** men heeft hem rekenschap van zijn gedrag gevraagd; **comme de —,** zooals billijk is; **à telle fin que de —,** voor ieder doeleinde, geval; **avoir — de qn.,** iem. meester worden, het met iem. klaren; **parler —,** gezonde taal spreken; **il n'y a ni rime ni —,** er is geen zin of slot aan; **mariage de —,** huwelijk uit berekening; **établir une maison de commerce sous la — de Mees et Cie,** een handelshuis vestigen onder de firma van Mees en Cie; pop. **avoir des —s avec qn.,** ruzie met iem. hebben.

Raison‖nable, redelijk, met rede of verstand begaafd; verstandig, billijk; voldoende, behoorlijk; **—nablement,** adv. op verstandige, redelijke wijze, met reden; **—nant, e,** a. redeneerend, veel praatjes, veel tegenwerpingen makend; **—né, ée,** a. overwogen, beredeneerd; **solution —née,** beredeneerde oplossing, v.; **—nement,** m. redelijk vermogen; redeneering; sluitrede, v.; gebabbel, tegenspraak, v.; **—ner,** v. n. redeneeren; overwegen, onderzoeken, in bedenking nemen; tegenspreken, tegenkibbelen; veel praats hebben; **— à la patache, à la chaloupe,** aan 't wachtschip, aan de sloep zijne papieren toonen, eer men de haven binnenloopt; **—,** v. a. beredeneeren; **— politique,** over politiek redeneeren, politiseeren; **— qn.,** trachten iem. tot rede te brengen, iem. bepraten; **—neur,** m. **euse,** f. redeneerder, redeneerster; babbelaar, kakelaar, babbelaarster, kakelaarster.

Rajah ou **Raja,** m. Hindoesch vorst, radja.

Rajeu‖nir, v. n. weder jong worden; v. a. weder jong maken, verjongen; **—nissement,** m. verjonging, v.

Rajus‖tement, m. fam. verzoening; bijlegging, v.; **—ter,** v. a. weder in orde brengen, te recht zetten, herstellen; verzoenen, bevredigen; **—teur,** m. ijker, ijkmeester.

Râle, m. riethoen, wachtelkoning, m.; gerochel, gereutel (in de keel).

Râlement, m. het rochelen, reutelen in de keel (van iemand, die op sterven ligt).

Ralen‖tir, v. a. langzamer maken, vertragen; fig. matigen, doen verflauwen, verzwakken, verminderen; **se —,** v. pr. trager, zwakker worden, verflauwen; **—tissement,** m. vertraging, verflauwing, vermindering, v.

Râler, v. n. reutelen, rochelen.

Ralin‖gue, f. lijk, zoomtouw der zeilen; **—guer,** v. a. lijken, lijken aannaaien, het zoomtouw aan 't zeil, aan 't net zetten (scheepsterm); **faire —** levendig houden, op den wind brassen, aan den wind leggen.

Raliter (se), v. pr. weder bedlegerig worden.

Ralli‖ement, m. hereeniging, herzameling (van troepen b.v.), v.; **mot de —,** hereenigingswoord; **point de —,** verzamelpunt; **—e-papier,** m. snipperjacht, v. (zeker ruiterspel); **—er,** v. a. wederom bijeen brengen, herzamelen; fig. vereenigen, verzoenen; **— un port,** een haven naderen; **se —,** v. pr. zich herzamelen, zich weder vereenigen; fig. **se — à une opinion,** zich bij eene meening aansluiten, tot eene meening overgaan.

Rallon‖ge, f. verlengstuk, aanzetstuk, inlegblad; **—gement,** m. verlenging, v.; **—ger,** v. a. verlengen, langer maken; **— les étriers,** de stijgbeugels lager doen hangen; **se —,** v. pr. langer worden.

Rallumer, v. a. weder aansteken; fig. weêr ontsteken, weêr doen beginnen, op nieuw verwekken; **se —,** v. pr. weêr aangaan, weêr beginnen te branden.

Ramadan ou **Ramazan,** m. vastenmaand, v. (bij de Turken).

Ramadouer, v. a. door pluimstrijken weder zoeken te winnen, te bevredigen.

Rama‖ge, m. loofwerk, tak-, blader-, bloemwerk (in stoffen); gekweel, gezang der vogels; fig. gebabbel; **—gé, ée,** a. met loofwerk versierd; **—ger,** v. n. zingen, kweelen (van vogels sprekend).

Ramaigrir, v. a. weder vermageren, mager doen worden; **—,** v. n. weder mager worden, vermageren.

Ramail‖lage, m. bereiding van zeemleer, v.; **—ler,** v. a. zeemleer bereiden.

Ramas (pr. **ra-ma**), m. het verzamelen, het rapen (van doode blâren, eikels, beukenoten enz.); verwarde hoop, m., verzameling, v.; bende, v.

Ramas‖sage, m. het verzamelen, het oprapen; **—se,** f. bergslede, v.; **—sé, ée,** p. et a. opgeraapt; vergaderd, verzameld, bijeen gebracht of geraapt; dik, gezet; **—se-miettes,** m. tafelschuimer, m. (blik waarin men de kruimels opveegt); **—ser,** v. a. verzamelen, bijeen rapen of brengen; oprapen, opbeuren; v. n. in eene slede de bergen afrijden; fig. fam. **se faire —,** zich laten arresteeren; **on ne ramasserait pas cela, cela ne vaut pas le ramasser,** dat is niet de moete waard om er zich voor te bukken; fig. pop. **— qn., — les côtes à qn.,** iem. afrossen; **se —,** v. pr. zich verzamelen; zich samentrekken; fig. weêr opstaan (na een val); **—seur,** m. **euse,** f. opraper, verzamelaar, opkooper, verzamelaarster, opkoopster; sledemenner over de sneeuw van het gebergte; **—sis,** m. fam. samenraapsel, hoop, m.

Ramazan, zie **Ramadan.**

Rambade, f. twee schansen, die vooraan aan 't halfdek en de kampanje gemaakt zijn, v.

Ramberge, f. Engelsch adviesjacht.

Rambou‖r, m. **pomme de —,** f. wijnappel, m.

Rame, f. (lat. remus) roeiriem, roeispaan; **faire force de —s,** uit alle macht roeien; **—,** riem papier; tuinstaak, m.; lakenraam.

Ramé, ée, boulet —, m. kettingkogel, m.; **balle —e,** f. draadkogel, m.

Rameau, m. takje, twijg, v. (van een boom); zijtak, m.; adertak, zenuwtak, m.; bedekte weg, m.;

le dimanche, le jour des Rameaux, Palmzondag, m.

Ramée, f. loof; loofhut, v.; dun brandhout.

Ramen‖dable, a. herstelbaar, verbeterbaar; **—dage,** m. het herstellen, verbeteren, opknappen; stukje bladgoud, dat op beschadigde plaatsen wordt aangebracht; **—der,** v. a. et n. fam. op lageren prijs stellen; afslaan, goedkooper worden; een stukje bladgoud ergens op leggen, waar het verguldsel is afgegaan.

Ramener, v. a. weder brengen, terug doen keeren, terugbrengen, terugvoeren; **— les cheveux sur le devant de la tête,** zijn haar naar voren kammen.

†**Ramentevoir,** v. a. herinneren, weder in 't geheugen brengen; †**se —,** v. pr. zich iets herinneren.

Ramequin, m. kaasgebakje.

Ramer, v. a. boonenstokken, rijs, bij de erwten zetten, stokken bij klimboomen steken; fig. **il s'y entend comme à — des choux,** hij weet er niets van; **—,** v. n. roeien.

Ramereau, m. jonge houtduif, v.

Ramette, f. ijzeren raam eener drukpers.

Rameur, m. roeier.

Rameux, euse, a. getakt, dat vele takken heeft.

Ramie, f. Chinagras, -netel, v., -hennep, m.

Ramier, m. houtduif, ringduif, woudduif, v.

Ramifi‖cation, f. vertakking, v.; **—er (se),** v. pr. zich vertakken.

Ramille, —s, f. pl. rijs, dunne takjes, waarvan men lichte takkebossen maakt; takje, twijgje.

Ramingue, a. stug, halsstarrig (van paarden).

Ramipare, a. takken schietend.

Ramoindrir, v. a. verkleinen, verminderen.

Ramoir, m. tweesnijdend mes der koffermakers.

Ramoitir, v. a. wederom vochtig of klam maken; bevochtigen.

Ramol‖lir, v. a. week, zacht of lenig maken, vermurwen; fig. verwijfd, weekhartig maken; **se —,** v. pr. slapper, zachter, murwer worden; **—lissant, e,** a. weekmakend, verweekend; m. weekmakend, verzachtend geneesmiddel; **—lissement,** m. verzachting, v.; fig. verteedering, v.

Ramo‖n, m. stompe bezem, m.; **—nage,** m. het schoorsteenvegen; **—ner,** v. a. (rad. ramon, balai) een schoorsteen vegen; **—neur,** m. schoorsteenveger.

Ram‖pant, ante, a. kruipend; **—,** m. helling, afhelling, glooiing, v.; **—pe,** f. leuning van eene trap, v.; bordes van eene trap; zachte helling (langs de schuinte der borstwering), v.; voetlichten bij 't voortooneel; **princesse de la —,** tooneelprinses, tooneelspeelster; **fièvre de la —,** plankenkoorts; fig. et fam. **lâcher la —,** sterven; **—pement,** m. kruiping, v.; **—per,** v. n. kruipen; fig. zich zeer diep vernederen, kruipen; **—pin,** a. m. overkootig, dat alleen op het voorste van de achterste pooten gaat (van een paard).

Rampiste, m. leuningmaker.

Rams (pr. **ramms**), m. (mot angl.) soort kaartspel.

Ramule, m. twijgje, takje.

Ramure, f. gewei, horens van een hert; takken (van boomen), m.

Rancart, m. **mettre au —,** ter zijde of in een hoek zetten.

Rance, a. (lat. rancidus) garstig; **sentir le —,** garstig ruiken of rieken, stinken.

Ran‖che, f. sport eener ladder, houten pen, klamp aan een rijtuig, m.; **—cher,** m. klamp-ladder, kraanladder, v.

Ran‖cidité, f. garstigheid, ransigheid, v. bederf; **—cio,** m. van ouderdom geel geworden roode Spaansche wijn, m.; **—cir,** v. n. ransig, garstig worden; **—cissure,** f. garstige, ransige smaak of reuk, m.

†**Rancœur,** f. wrok, m.

Rançon‖n, f. (lat. redemptio, rachat) rantsoen, losgeld; **payer une forte —,** een zwaar losgeld betalen; **—nement,** m. loskooping, rantsoeneering, v.; fig. kneveling, v.; **—nner,** v. a. **— un vaisseau marchand,** een koopvaardijschip op losgeld of rantsoen stellen, rantsoeneeren; fig. te veel afnemen, te veel doen betalen, knevelen; **—nneur,** m. **euse,** f. knevelaar, knevelaarster, hij of zij, die geld afperst.

Rancu‖ne, f. haat, wrok, wrevel, m. vijandschap, v.; **—neux, euse,** a., **—nier,** m. **ière,** a. wrokkig, haatdragend, onverzoenlijk; m. et f. wrokkig, haatdragend mensch.

Randonnée, f. kring, welken het opgejaagd wild om zijn leger maakt, m.

Ranelle, f. soort van schelp, v.

Rang (pr. **ran**), m. rij, orde; waardigheid, v. rang, m. voorrecht; gelid (van soldaten); **mettre au —,** onder het getal stellen, rekenen onder; **se mettre sur les —s,** als mededinger naar iets optreden, mededingen naar iets; **— de bataille,** slagorde; **avoir le —,** voormarcheeren; **serrez, ouvrez les —,** sluit, opent de gelederen; fig. **un officier sorti du —,** officier die niet in Saint-Cyr of op de Ecole Polytechnique geweest is.

Range, f. rij groote straatsteenen, v.

Rangé, ée, in orde gesteld, geschikt of geschaard; ordelievend, solied; **homme —,** solied, ordelijk man; **bataille —e,** geregelde veldslag, m.

Ran‖gée, f. rij, reeks, volgorde, v.; **—gement,** m. opreddering, schikking, v.; **—ger,** v. a. ordenen, in orde schikken, scharen, brengen; opruimen, uit den weg ruimen; fig. brengen onder of tot iets; **on le range parmi les (au nombre, dans la classe des) grands poètes,** men rekent hem onder de groote dichters; **— la côte,** langs de kust zeilen; **se —,** v. pr. zich op eene rij, in orde stellen; uit den weg gaan, plaats maken; **le bateau se range,** de boot legt aan; **se — du côté, du parti de qn.,** iemands zijde, partij kiezen; zich bij iemand voegen; **se — à l'avis de qn.,** iemand bijvallen; **rangez-vous!** ga op zijde, maak plaats of ruimte! **ce jeune homme s'est rangé,** die jonge man is solied geworden, is een geregeld leven gaan leiden.

Ranguillon, m. pinnetje van ijzer of staal, waarmede de boekdrukkers de vellen papier op de pers vast maken.

Ranimer, v. a. verlevendigen, het leven wedergeven, doen herleven; fig. opvroolijken, opwekken, moed geven; **se —,** v. pr. weder levend worden, herleven; weder aanwakkeren.

Ranin, e, a. kikvorschachtig.

Ranulaire, a. tot de spieren en aderen onder de tong behoorend.

Ranule, f. kikvorschgezwel.

Ranz des vaches (pr. **rance**), m. de koereien, v. (alpenlied der koeherders).

Rapa‖ce, a. (lat. rapax) roofziek, roofzuchtig; m. pl. **les —s,** de roofvogels; **—cité,** f. roofzucht, v.

Râpage, m. het raspen.

†**Rapaiser,** v. a. stillen, weder bevredigen, doen bedaren; **se —,** v. pr. bedaren.

Raparier, v. a. weder paren; weder bijeen brengen; hereenigen.

Rapatelle, f. paardenharen stof, v.

Rapatri‖age, m. verzoening, bevrediging, v.; **—ement,** m. terugroeping, v. terugkeer, m. naar 't vaderland; **—er,** v. a. in 't vaderland terugroepen of brengen; fam. verzoenen, bevredigen.

Râpe, f. rasp; houtvijl; rist van een druiventros, v.; druivemoer, v.; pl. kniegezwel der paarden.

Râpé, m. nawijn, dunne wijn, m. (van wijnmoer en water); **— de raisin,** door toevoeging van versche druiven verbeterde wijn; ook: die druiven zelf; **—,** rapé, met spaanders geklaarde wijn; **—, ée,** a. kaal, versleten.

Râper, v. a. vijlen; raspen; zie ook **Râpé.**

Rapetas‖sage, m. het oplappen, lapwerk; **—ser,** v. a. verstellen, lappen; **—seur,** m. lapper, versteller; **— de vieux souliers,** schoenlapper.

Rapetisser, v. a. kleiner maken, verkleinen, inkorten; **—,** v. n. kleiner worden, krimpen, inkrimpen.

Rapi‖de, a. snel, schielijk, ras; **narration —,** bondige voorstelling, v.; **—,** m. stroomversnelling, v.; sneltrein, m.; kort verhaal; **—dement,** adv. snel, gezwind; **—dité,** f. snelheid, gezwindheid, v.

Rapié‖çage, Rapié‖cement, m. het verstellen, lappen; **—cer,** v. a. verstellen, lappen, stukken inzetten; **—cetage,** m. het lappen of verlappen; lapwerk; **—ceter,** v. a. zie **Rapiécer.**

Rapière, f. groote lange degen, m. rapier.

Rapin, m. schildersleerling; slecht schilder, kladschilder.

Rapi‖ne, f. (lat. rapina) roof, m. rooverij, v.; **—ner,** v. a. et n. stelen, rooven, afzetten; **—neur,** m. bedrieger, afzetter.

Rapointir, v. a. weder aanpunten.

Rappareiller, v. a. een stel (vazen, knoopen, paarden enz.) volledig maken.

Rapparier, v. a. (rad. paire) weder paren, weder tot een paar maken.

Rappe‖l, m. terugroeping, v. rappèl; **sonner le —,** rappèl, verzamelen blazen; **—ler,** v. a. weder roepen; terug roepen; weêr doen komen, weêr inroepen; v. n. rappèl blazen of slaan; fam. **ce vin rappelle son buveur,** deze wijn smaakt naar meer; **— qn. à la question, au règlement,** iem. verzoeken bij de zaak te blijven, niet buiten de orde te gaan; **— à l'ordre,** tot de orde roepen; **— son courage,** weder moed vatten; **— à qch.,** tot iets aanmanen; **se —,** v. pr. **qch.,** zich iets herinneren; **se — au souvenir de qn.,** zich bij iem. in herinnering brengen.

Rappliquer, v. a. weder opleggen; v. n. fam. terugkomen.

Rappor‖t, m. het wederbrengen; teruggave, v.; het rapporteeren van een' hond; opbrengst, v.; bericht, verslag, verhaal; het aanbrengen of klikken; overeenkomst, gelijkvormigheid; verbinding; betrekking; oprisping (der maag), v.; verklaring, welke een deskundige aan de rechtbank geeft, v.; **par — à,** prép. met betrekking tot, betrekkelijk; **la terre est très petite par — au soleil,** de aarde is zeer klein in betrekking tot de zon; **terres de —,** landen, die inkomsten opbrengen; **d'un bon —,** veel rente opleverend; **pièces de —, ouvrage de —,** ingelegde stukken, ingelegd werk; **sous tous les —s,** in alle opzichten; **sous le — du savoir,** wat de kennis, de wetenschap betreft; **—s de marée,** het opstuwen van het water bij stormweder of bij springvloeden; het verschil der waterhoogte bij twee vloeden; **—table,** a. in staat om op te brengen; tot ophoogen geschikt (van aarde); bruikbaar als ingezet of ingelegd stuk; weder bij de massa der nalatenschap in te brengen; **— à qch.,** wat tot iets kan teruggebracht worden; **—tant, e,** a. in betrekking tot; **—ter,** v. a. weder brengen; naar eene plaats dragen of brengen; bericht geven, berichten, voordragen, verhalen, aankondigen; aanbrengen, klikken; opbrengen; **— à qch.,** op iets betrekkelijk maken, naar iets inrichten, tot iets terugbrengen; van iets doen afkomen, afleiden; fig. wegdragen, verwerven; **il a rapporté beaucoup de gloire,** hij heeft veel roem verworven; **le fait a été rapporté de la sorte,** de zaak is in dier voege verhaald; **—,** v. n. opbreken, oprispen (van spijzen sprekend); **se —,** v. pr. betrekking hebben op, behooren tot; **s'en — à,** zich beroepen op...; **je m'en rapporte à ma dernière lettre,** ik beroep mij op mijn laatsten brief; het laten aankomen op...; **la mer rapporte beaucoup,** het water stuwt sterk op, er komt veel water met den vloed binnen; **ces deux couleurs se rapportent bien,** deze beide kleuren komen goed bij elkander; **—teur,** m. **euse,** f. verslag-, berichtgever, berichter of overbrenger van eene rechtszaak, rapporteur; aanbrenger, verklikker, aanbrengster, verklikster; **—,** m. hoekmeter, m.

Rapprendre, v. a. herleeren, weder leeren.

Rapprivoiser, v. a. weder tam maken, opnieuw temmen.

Rappro‖chage, m. besnoeiing, uitsnoeiing, v. (van een heg b.v.); **—chement,** m. wedersamenbrenging, samenbrenging, bijeenvoeging, vereeniging, v.; fig. vereeniging, verzoening, v.; vergelijking, v.; **—cher,** v. a. et n. nader bij brengen, nader bij voegen, nader aanzetten; fig. weder vereenigen, verzoenen; **le vent rapproche,** de wind schraalt, de windstreek komt nader aan de koerslijn; **— du vent,** naar den wind oploeven; **se —,** v. pr. zich nader bij voegen, zich nader bij schikken, nader bij komen; fig. zich wederom vereenigen, wederom met elkander verzoenen.

Rapprovisionner, v. a. weder van leeftocht voorzien.

Rapso‖de, m. rhapsode, rondtrekkend volkszanger bij de Grieken; **—die,** f. rhapsodie, v. enkele verzen en plaatsen uit Homerus; samenraapsel, mengelmoes; **—diste,** m. schrijver van bijéengeraapte stukken.

Rapt (pr. **te**), m. (lat. raptus; de rapere, enlever) vrouwenroof, m. schaking, v.

Rapûre, f. schrapsel, hetgeen afgeraspt wordt.

Raque, f. rak (scheepsterm).

Raquetier, m. raketmaker.

Raqueton, m. groot en breed raket.

Raquette, f. raket, kaatsnet; **— pour le volant,** palet; **—,** sneeuwschoen, m.; Indische vijg, v. opuntia (cactus).

Rare (lat. rarus) zeldzaam, schaarsch; zonderling; dun, fijn, vloeibaar; traag (van den pols sprekend).

Raré‖faction, f. verdunning, uitzetting, v. (der lucht); **—fiable,** a. verdunbaar; **—fiant, e,**

a. uitzettend, verdunnend; **—fier,** v. a. (lat. rarus, rare; facere, faire) uitzetten, verdunnen.

Rare‖ment, adv. zelden, schaars; **—té,** f. zeldzaamheid, v.; hoedanigheid van een uitgezet lichaam, v.; **—s,** pl. zeldzaamheden, rariteiten, v.

Rarissime, a. fam. zeer zeldzaam.

Ras, e, a. (lat. rasus, part. passé de radere, raser) geschoren, kaal; kortharig; effen, vlak; gestreken vol; **table —e,** koperen plaat, waarop nog niet gegraveerd is, v.; fig. **faire table —e,** schoon schip maken; **boisseau —, mesure —e,** vlakke maat, v.; **bâtiment —,** open vaartuig; **au — (de) l'eau,** gelijk met het water; — m. hevige strooming in eene zeeëngte (zie ook **raz**); ras, gladde stof; gevaarlijke ondiepte of klip, v.; **—,** ou **rat,** m. (lat. radis, radeau) kielvlot, werkvlot (waarop de kalfateraars werken.

Ras‖ade, f. boordevol glas; **boire force —s,** duchtig drinken, pooien; **—ant, ante,** a. bestrijkend; fam. vervelend; **—e,** f. scheepspek of pik, smeer; **—ement,** m. slechting, slooping, afbreking, v.; **—er,** v. a. (lat. radere) scheren; afbreken, slechten; fig. dicht voorbijgaan, afschampen; fam. vervelen; prov. **un barbier rase l'autre,** collega's helpen elkaar, de eene hand wascht de andere; **— un vaisseau,** een schip sloopen; **— une maison,** een huis tot den grond afbreken; **les hirondelles rasent le sol,** de zwaluwen scheren (langs) den grond; **ce cheval rase le tapis,** dit paard licht de voeten niet hoog genoeg op; **—,** v. n. niet meer teekenen (van paarden); zich bukken, verschuilen (van wild sprekend); **se —,** v. pr. zich scheren; **—ette,** f. dun ras (zekere stof); stemdraad voor de orgels, m.; kleine tuinhark, v.; **—seur,** m. scheerder (van stoffen); fig. pop. **c'est un —,** het is een vervelende kerel.

Rasibus (pr. **buce**), prép. fam. rakelings langs.

Rasière, f. zekere korenmaat, v.

Rasoir, m. scheermes; **cuir à —,** aanzetriem, m.; **quand il pleuvrait des —s,** al regende het baksteenen, al was 't ook nog zulk slecht weer.

Rassade, f. glaspaarlen, glaskoralen, v.

Rassasi‖able, a. te verzadigen, verzadelijk; **—ant, ante,** a. verzadigend; **—ement,** m. verzadiging, v.; **—er,** v. a. verzadigen; **se —,** v. pr. zich verzadigen, verzadigd worden.

Rasse, f. groote kolenmand, v.

Rassem‖blement, m. het verzamelen, bijeengaren; samenloop, m.; groote oploop, m.; **—bler,** v. a. bijeenbrengen, bijeenvergaderen, bijeenverzamelen, wederom in elkander voegen.

Rasseoir, v. a. weder zetten of plaatsen, opstellen of vast maken; **se —,** v. pr. zich weêr neêrzetten, weder gaan zitten; bezinken; fig. zich gerust stellen, bedaren; **le vin se rassied,** de wijn wordt klaar, helder; zie ook **Rassis.**

Rassé‖rènement, m. wederopheldering, het weder helder worden; **—rèner,** v. a. weder helder maken, doen opklaren, kalmeeren; **se —,** v. pr. weder helder worden, opklaren.

Rassiéger, v. a. weder belegeren.

Rassis, m. oud weder opgelegd hoefijzer; **—,** m. weder oplegging van hetzelfde hoefijzer, v. (bij het beslaan der paarden).

Rassis, ise, part. passé de rasseoir et a. weder gezeten; stilstaand, bezonken; oudbakken; fig. bedaard, gematigd, rustig; **de sens —,** met bedaarde zinnen, in koelen bloede; **esprit —,** gematigd en bedaard mensch, m.

Rassor‖timent, m. nieuwe sorteering, v.; **—tir,** v. a. van nieuwe waren voorzien.

Rasso‖té, ée, a. verzot; **—ter,** v. a. doen verzot worden, verzot maken.

Rassu‖rant, ante, a. geruststellend; **—rer,** v. a. ondersteunen; weder gerust stellen, moed geven, een hart inspreken; aanmoedigen; **se —,** v. pr. weêr moed scheppen, zich gerust stellen.

Rastacouère, Rastaquouère, m. pralende vreemdeling; vreemde oplichter.

Rasure, f. het scheren van het hoofd of den baard.

Rat, m. rat, rot, v.; **mort aux —s,** rattenkruit; **avoir des —s dans la tête,** muizenissen in het hoofd hebben; **— de cave,** kommies; **—,** pop. rioolwerker; eindje waskaars; fam. gril.

Rata, m. fam. ratjetoe, v.

Ratafia, m. ratafia (soort van likeur), v.

Ratanhia, m. ratanhiawortel, m.

Rataplan, m. het trommelen.

Ratati‖né, p. et a. oud en gerimpeld, samengekrompen, verschrompeld; **—ner (se),** v. pr. krimpen, gerimpeld worden, verschrompelen.

Ratatouille, f. geringe hutspot, v.; slecht eten.

Rate, f. milt, v.; **mal de —,** miltziekte, v.; **désopiler, dilater, épanouir la —,** geweldig doen lachen; fig. **décharger sa —,** aan zijn toorn lucht geven; **il ne s'est pas foulé la —,** hij heeft zich niet doodgewerkt; **—,** f. wijfjesrat.

Raté, ée, a. gemist, niet geraakt; mislukt, niet gelukt; **—,** m. het ketsen, weigeren van 't geweer; verongelukt, mislukt mensch.

Râteau, m. hark, v. hekel, m.; geldharkje van een croupier; onrust, v. in horloges; werk van sloten.

Râte‖lage, m. het aan- of opharken; **—lée,** f. harkvol, v.; **—ler,** v. a. harken; **—let,** m. kleine hark, v.; **—leur,** m. harker, hooier.

†**Rateleux, euse,** a. miltziek, miltzuchtig.

Râtelier, m. ruif (in een paardenstal), v.; wapen- of geweerstok; het gebit, de tanden, m.; **un beau —,** een mooie mond met tanden; **— de perles,** halssnoer van paarlen.

Rater, v. n. ketsen, weigeren, niet afgaan (van geweren sprekend); **—,** v. a. missen, niet treffen; fig. niet verkrijgen (in eene onderneming); **— une affaire,** niet slagen in eene zaak, eene onderneming.

Ratier, ière, a. ratten...; **chien —,** ou **—,** m. rattenvanger (een hond); **—,** vol kuren; **—ière,** f. rattenval, v.; lintwerkersgetouw.

Ratifi‖cation, f. bevestiging, bekrachtiging, ratificatie, v.; **—er,** v. a. (lat. ratus, certain; facere, faire) bevestigen, bekrachtigen.

Ratillon, m. kleine rat of rot, v.

Rati‖ne, f. ratijn (gekeperde wollen stof); ratijnkleur, v., **—ner,** v. a. wollen stoffen noppen; **—neuse,** f. ratineermachine, v.

Ratioci‖nation, f. verstandig oordeel; **—ner,** v. n. verstandig oordeelen of besluiten.

Ratio‖n, f. dagelijksche portie eten voor soldaten enz., v.; dagelijksch voeder, rantsoen; **— de bord,** scheepsrantsoen; **—nal,** m. borstlap der hoogepriesters, m.; **—nalisme,** m. aanwending van het verstand tot beoordeeling en onderzoek van de gegevens der ervaring; **—naliste,** m. aanhanger van 't rationalisme; **—nnel, elle,** a. (lat. ratio, raison) evenredig; verstandig.

Ration‖nellement, adv. op rationeele wijze; **—nement,** m. het rantsoeneeren; **—ner,** v. a. van rantsoen voorzien.

Ratis, m. darmvet.

Ratiser, v. a. weder opstoken, weder aan het branden brengen.

Ratis‖sage, m. het afschrappen of afschaven; **—ser,** v. a. schaven, afschaven, schrapen, afschrapen; **— une allée,** eene laan schoffelen; **—soire,** f. schrabber of krabber, m. schoffel, v.; schrobber, m.; **—sure,** f. afschraapsel, afschaafsel.

Raton, m. klein koekje of taartje; kleine rat of rot; waschbeer, m.; fam. klein kind.

†**Ratopolis,** v. rattenstad, v. verdichte hoofdstad der ratten (bij Lafontaine).

Rattacher, v. a. weder vast maken, aanhechten.

Ratteindre, v. a. weder inhalen, achterhalen.

Rattendrir, v. a. weder malsch doen worden.

Rattraper, v. a. hernemen, weder krijgen; achterhalen, weder inhalen; weder bedriegen, weder oplichten; **— son argent,** zijn geld terugwinnen; **— le temps perdu,** den verloren tijd weder inhalen; **— sa santé,** weder gezond worden; **se —,** v. pr. **à (une branche),** zich vasthouden aan (een tak); het verlorene terugwinnen; **se — sur qch.,** zich door iets schadeloos stellen.

Ratu‖re, f. doorstreping, doorhaling van letters of van woorden in een geschrift; afdraaisel van tin; afschrapsel van perkament; **—rer,** v. a. uitschrappen, doorschrappen, doorhalen, uitdoen; (perkament) schrapen of afschaven; **—reur,** m. afschaver van huiden; werkman, die de eerste huid van het perkament wegneemt.

Rau‖cité, f. schorheid, heeschheid, v.; **—que,** a. schor, heesch.

Rava‖ge, m. vernieling, verwoesting, v.; fig. wanorde, v.; **—ger,** v. a. vernielen, verwoesten; **—geur,** m. verwoester, vernieler; opzoeker van oud ijzer enz. uit 't water (in de Seine b.v.).

Rava‖lement, m. bepleistering van een muur, v.; fig. vernedering, geringschatting, verkleining, v.; **—ler,** v. a. weder inslikken: weder naar beneden halen of laten; toppen (een boom); pleisteren (een muur); dunner maken (het leder); fig. vernederen, verootmoedigen; krenken, te kort doen, verkleinen; **— la terre,** den grond effenen; **se —,** zich vernederen; zich verootmoedigen; **termes —lés,** gemeene uitdrukkingen, v.

Ravau‖dage, m. het lappen, stoppen of verstellen; lapwerk, knoeiwerk; gebabbel, geklets; **—der,** v. a. et n. lappen, stoppen, verstellen; in huis den boel loopen opknappen; uitschelden; kletsen; pop. lui werken; **—derie,** f. fam. dom gesnap, gekakel; vodden, v. oude lappen, m.; **—deur,** m. **euse,** f. lapper, stopper, versteller, lapster, stopster, verstelster; fam. babbelaar, snapper, babbelaarster, snapster.

Rave, f. raap, v.; **petite —,** radijs, v.

Ravelin, m. ravelijn of halve maan, v.

Ravenelle, f. gele muurbloem, violier, v.

Ravi, ie, part. et a. weggevoerd, geroofd, geschaakt; verrukt, verblijd, opgetogen.

Ravier, m. schaaltje voor radijs, augurkjes enz.

Ravière, f. akker, met raapzaad bezaaid, raapakker, m.

Ravigo‖te, f. pikante bouillon, m.; **à la —,** adv. pikant; **—ter,** v. a. fam. verkwikken, herstellen, versterken, opknappen.

Ravi‖lir, v. a. verlagen, verachtelijk maken; **—lissement,** m. het verlagen, vernederen, het verachtelijk maken.

Ravi‖n, m. holle weg, m. ravijn, weg, die door den val van het water hol gemaakt is; **—ne,** f. plasregen; holle weg, m. kloof, v.; **—nement,** m. uitholling, verwoesting door regenstroomen, v.; **—ner,** v. a. uithollen en verwoesten.

Ravir, v. a. (lat. rapere, prendre) wegvoeren, rooven, schaken, ontrukken; fig. verrukken, vervoeren, groote blijdschap geven; **à —,** fam. verrukkelijk, om te stelen; **ravi de joie,** buiten zichzelven van vreugde.

Raviser (se), v. pr. zich bedenken, van meening, gevoelen of gedachte veranderen.

Ravis‖sant, ante, a. verscheurend, roovend; fig. verrukkend, bekoorlijk, betooverend; **—sement,** m. roof, m. schaking, wegvoering, v.; fig. verrukking, groote blijdschap, v.; **—seur,** m. roover, schaker.

Ravitail‖lement, m. bezorging van nieuwen leeftocht, v.; **—ler,** v. a. (du préf. re; à, prép., et victuailles) op nieuw van leeftocht voorzien.

Ravive‖ment, m. verlevendiging, v.; **—ver,** v. a. opwakkeren, verlevendigen; opfrisschen.

Ravoir, v. a. weder hebben of krijgen; fam. **se —,** beteren, zijne krachten weder krijgen.

Ravoir, m. dwarsnet, over een water.

Rayé, ée, p. et a. gestreept, getrokken; gekrast, doorgestreept; doorgehaald, uitgedaan; **fusil —,** getrokken geweer.

Rayer, v. a. strepen maken, strepen of lijnen trekken; doorstrepen, doorhalen, uitdoen; krassen; **— un fusil,** een geweer groeven; **— un mot,** een woord doorhalen.

Rayère, f. lichtgat, in een muur.

Rayeur, m. linieermachine, v.

Ray-grass (pr. **rè-gra, rè-grâce**), m. (mot angl.) ray-gras, roggegras.

Rayon, m. (lat. radius) straal, m.; spaak van een rad; groeve, waarin men eene wijngaardloot legt; honigraat, v.; boekenplank, v.; halve diameter, m. radius; afdeeling eener winkelzaak; **— des gants, de blanc,** afdeeling der handschoenen, der witte goederen.

Rayon‖nant, ante, a. stralend, blinkend, schitterend, flikkerend; **—nante,** f. schitterend edelgesteente; **—né, ée,** a. met stralen voorzien; straalvormig; van stralen omgeven; **les —nés,** m. pl. de straaldieren; **—nement,** m. straling, v.; **—ner,** v. n. stralen, stralen schieten, schitteren.

Rayure, f. het gestreepte, streping, v.; krassing, v.; kras, streep; nok, v.; schroefdraad in den geweerloop, m.

Raz, Ras (pr. **ra**), m. hevige stroom in een kanaal tusschen twee zeeën, m.; **— de marée,** m. plotselinge rijzing van 't water, v.

Raz‖zia, f. rooftocht, m. op vijandelijk gebied; **—zier,** v. n. eene razzia, een rooftocht houden.

Re, Ré, m. voorvoegsel bij tal van Fransche woorden.

Ré, m. re, tweede noot in den zang, v.

Réa, Ria, m. schijf van een blok, v.

Réabonne‖ment, m. hernieuwd abonnement; **—r,** v. a. et **se —,** v. pr. (zich) opnieuw abonneeren, zijn abonnement hernieuwen.

Réaccoutumer, v. a. weder gewennen.

Réac‖tif, ive, a. wederwerkend, terugwerkend; **—tion,** f. tegenwerking, v. tegenstand, m. reactie; fig. wederwerking, terugwerking, v.; **—tionnaire,** a. terug-, tegenwerkend; reactionnair, de reactie aanhangend; m. aanhanger van de reactie, reactionnair; **—tiver,** v. a. weder in beweging,

aan 't werk zetten; **—tivité**, f. vernieuwde werkzaamheid; wederaanstelling, v.

Réad‖mettre, v. a. weder toelaten; **—mission**, f. wedertoelating, v.

Réaggra‖ve, m. ou f. laatste openlijke vermaning vóór den kerkelijken ban, v.; **—ver**, v. a. verklaren, dat iemand na de laatste vermaning tot de bepaalde straf vervallen is.

Réagir, v. n. fig. terug-, tegenwerken.

Réajour‖nement, m. herdaging, nieuwe daging voor het gerecht, v.; **—ner**, v. a. herdagen, wederom voor het gerecht dagen.

Réal, e, a. **galère —e**, hoofdgalei, v.; **pavillon —, médecin —**, vlag, v., geneesheer van de hoofdgalei; **école —e**, reaalschool (in Duitschland); **—**, m. **Réale**, f. reaal (zekere Spaansche munt), m.

Réalgar, Réalgal, m. rood zwavelarsenicum.

Réali‖sable, a. wat verwezenlijkt kan worden; wat tot geld gemaakt kan worden; **—sation**, f. het verwezenlijken, verwezenlijking, volbrenging, v.; omzetting in geld, v.; **—ser**, v. a. (rad. réel) verwerkelijken, verwezenlijken; in geld of in roerend goed omzetten; waren omzetten, verkoopen; **se —**, v. pr. zich verwezenlijken; **—sme**, m. realistische school in kunst en letteren, v.; **—ste**, m. aanhanger der realistische school; a. realistisch; **—té**, f. wezenlijkheid, werkelijkheid, realiteit, v.; **en —**, adv. wezenlijk, werkelijk, in waarheid.

Réappa‖raître, v. n. weder verschijnen; **—rition**, f. wederverschijning, v.

Réap‖pel, m. twee appèl, tweede beroep; **—peler**, v. a. voor de tweede maal de namen aflezen, weder appelleeren.

Réappo‖ser, v. a. weder op iets drukken of aanhechten (zegels); **— le scellé**, op nieuw gerechtelijk verzegelen; **—sition**, f. wederaanhechting, wederverzegeling, v.

Réappréciation, f. hernieuwde waardeering, hertaxatie, v.

Réarmer, v. a. weder wapenen of bewapenen.

Réarpen‖tage, m. herhaalde landmeting, v.; **—ter**, v. a. eene nieuwe landmeting doen, het land op nieuw meten.

Réassembler, v. a. herzamelen, weder bijeen brengen, weder samenroepen.

Réassi‖gnation, f. tweede dagvaarding; andere en betere aanwijzing van eene som op een fonds, v.; **—gner**, v. a. voor de tweede maal dagvaarden; eene nieuwe aanwijzing doen.

Réatteler, v. a. weder aanspannen.

Rebaisser, v. a. weder neêrlaten, neêrslaan.

Rebander, v. a. weder spannen; weder verbinden.

Rebapti‖sant, m. **ante**, f. wederdooper, wederdoopster; **—sation**, f. wederdoop, m. het wederdoopen.

Rébarbatif, ive, a. fam. norsch, barsch, terugstootend, stuursch.

Rebarbouiller, v. a. op nieuw verven.

Rebat, m. het weder aanslaan der hoepels om de vaten; tweede persing der olie, v.

Rebâtir, v. a. herbouwen, weder opbouwen.

Rebat‖tage, m. herhaalde dorsching, v.; het dichten der vaten; kuipersloon; het versmeden der kogels; **—toir**, m. fatsoenijzer; **—tre**, v. a. weder kloppen of slaan; de kaart nogmaals doorschieten; fig. nutteloos herhalen, herzeggen, herkauwen; **— les oreilles à qn. de qch., — qch. aux oreilles de qn.**, iemand iets tot vervelens toe herhalen; **—tu**, p. et a. weder geslagen; herhaald, herzegd; gekweld, lastig gevallen, vermoeid; **être —tu, avoir les oreilles —tues de qch.**, iets tot vervelens toe aangehoord hebben; **chemin —tu**, veel betreden weg; fig. **idée, pensée —tue**, afgezaagde gedachte, v.

Rebaudir, v. a. honden streelen, liefkoozen, aanmoedigen; v. n. den staart rechtuit steken.

Rebec, m. viool met drie snaren, v.

Rebel‖le, a. (lat. rebellis; de re, préfixe itératif, et bellum, guerre — proprement qui recommence la guerre) oproerig, muitziek; fig. hardnekkig, wederspannig; **sujet — à la poésie**, onderwerp dat zich moeilijk in dichtmaat laat behandelen; **—le**, m. et f. oproermaker, muiteling, rebel, oproermaakster; **—ler (se)**, v. pr. opstaan, muiten, oproerig worden.

Rébellion, f. opstand, m. muiterij, v. oproer, rebellie, v.

Rebénir, v. a. weder inwijden, weder zegenen.

Rebéquer (se), v. pr. fam. bits tegenspreken, tegenkeffen.

Rebiffer (se), v. pr. weerspannig zijn, tegenspartelen.

Rebi‖nage, m. derde omwerking, v. van den grond; **—ner**, v. a. den grond voor de derde maal omwerken.

Reblanchir, v. a. weder witten, over witten.

Reboire, v. n. weder drinken.

Reboi‖sement, m. wederbeplanting met hout, v.; **—ser**, v. a. weder met hout beplanten.

Rebon‖di, ie, a. dik, rond en vol; **—dir**, v. n. terugstuiten, terugspringen; **se —**, v. pr. opzwellen, dik en rond worden; **—dissement**, m. weerstuit, terugstuit, m. het weerom- of terugspringen.

Rebor‖d, m. kant, rand, m.; leuning, v.; omslag, opslag, m.; **—der**, v. a. verboorden, voor de tweede maal boorden.

Rebotter (se), v. pr. zijne laarzen weder aantrekken.

Rebou‖chement, m. weder toestopping, v.; het op nieuw kurken; **—cher**, v. a. op nieuw kurken; weder toestoppen; **se —**, v. pr. weder dichtgaan; bot, stomp worden, verstompen.

Rebouillir, v. n. herkoken, weder koken.

Reboui‖sage, m. het weder opmaken van een hoed, het weder opstrijken; **—ser**, v. a. weder opmaken, opstrijken (een hoed).

Rebourgeonner, v. n. op nieuw of weder uitbotten.

Rebours, m. wederzijde, tegenzijde, v; fig. tegendeel, tegengestelde; **—, e**, a. fam. eigenzinnig, gemelijk; **à —, au —**, adv. averechts, verkeerd, heel anders; fig. verkeerd; **prendre tout à —**, alles verkeerd opnemen; **au — du bon sens**, strijdig met het gezond verstand.

Rebou‖ter, v. a. kaarden maken om wol te kaarden; een gebroken been weder zetten; **—teur, Rebouteux, Renoueur** ou **Rhabilleur**, m. beenzetter, ongestudeerd dorpschirurgijn.

Reboutonner, v. a. weder toeknoopen; weder van knoopen voorzien.

Rebras, m. opslag op, of omslag onder de mouw, m.; fig. **à double —**, uit alle macht.

†**Rebrasser**, v. a. opslaan, opstroopen.

Rebrider, v. a. weder optoomen.

Rebroder, v. a. nog iets bij of aan borduren.

Rebrouiller, v. a. weder ondereenmengen; fig. op nieuw in de war brengen.

Rebrous‖sement, m. het borstelen, kammen tegen de vleug; fig. ommekeer, m. omkeering,

v.; **(point de) —**, punt, waar de beide takken van eene kromme lijn elkander aanraken; **gare de —**, station, waar de treinen aan dezelfde zijde vertrekken; **—se-poil; à —se-poil**, adv. tegen het haar in, tegen de vleug **(à contre-poil)**; fig. **prendre une affaire à —se-poil**, eene zaak verkeerd aanpakken; **—ser**, v. a. tegen het haar opkammen, strijken of borstelen; **—**, v. n. terugloopen, terugkeeren; fig. van iets terugkomen; **— chemin**, plotseling omkeeren, terugkeeren; **—soir**, m. droogscheerderskam, opstrijkkam, m.

Rebroyer, v. a. wederwrijven, overwrijven.

Rebuf‖fade, f. fam. ruwe afwijzing, v. ruw antwoord; **—fer**, v. a. ruw afwijzen.

Rébus (pr. **buce**), m. teeken- of figuurraadsel, zinnebeeldig raadsel, woordenspel.

Rebu‖t, m. afwijzing, v. weigerend antwoord; uitschot, hetgeen veracht of verworpen wordt; **mettre une chose au —**, iets als onbruikbaar wegleggen; **les —s de la poste**, de onbestelbare stukken; **—tant, ante**, a. terugstootend, onaangenaam; verdrietig, ontmoedigend; **—ter**, v. a. ruw afwijzen, verwerpen; afschrikken, tegen de borst stuiten; **—té de qch.**, iets moede, iets zat; **se —**, v. pr. moedeloos worden; een tegenzin krijgen.

Recacher, v. a. weder verbergen.

Recacheter, v. a. weder verzegelen of toezegelen.

Récalci‖trant, ante, a. koppig, weerspannig, hardnekkig; m. et f. wederspannige; **—trer**, v. n. (préf. ré et lat. calx, talon) achteruitslaan (van paarden); fig. tegenstribbelen, wederstreven.

Recaler, v. a. glad schaven.

Récapitu‖latif, ive, a. nog eens samenvattend, herhalend; **—lation**, f. korte herhaling, recapitulatie, v.; **—ler**, v. a. kortelijk herhalen, recapituleeren.

Recapturer, v. a. weder gevangen nemen.

Recarder, v. a. op nieuw kaarden.

Recarreler, v. a. met nieuwe vloersteenen beleggen; verzolen (van laarzen of schoenen).

Recasser, v. a. op nieuw breken; op nieuw beploegen, opscheuren (een akker).

Recauser, v. n. weder over iets praten.

Recéder, v. a. weder afstaan.

Recel, m. het helen, het verhelen.

Recélé, m. verduistering, verheling (van iets dat gestolen is), v.

Recélement, m. verberging, verheling, v.

Recéler, v. a. (het gestolene) helen; verbergen, verzwijgen; bevatten, inhouden.

Receleur, m. **euse**, f. heler, verzwijger van een diefstal, heelster, verzwijgster.

Récemment, adv. onlangs, kort geleden.

Recen‖sement, m. telling, schatting, opneming, v.; verhooring van getuigen, v.; herhaald onderzoek van koopwaren; narekening, v.; **— de la population**, volkstelling; **— des votes, des suffrages**, opneming der uitgebrachte stemmen; **—ser**, v. a. (préf. itératif re et lat. censere, évaluer) eene volkstelling houden; getuigen verhooren; koopwaren nog eens onderzoeken, nazien; **—seur**, m. volksteller; **—sion**, f. recensie: vergelijking van den tekst van een oud schrijver met de manuscripten; critische tekstuitgave; critiek, v.

Récent, ente, a. versch, nieuw, hetgeen eerst onlangs gebeurd is; **avoir la mémoire —e de qch.**, iets nog versch in het geheugen hebben.

Rece‖page, m. het snoeien der wijngaarden; afhakking van het hout in de bosschen, v.; **—pée**, f. gedeelte van een bosch, waarvan de boomen getopt of geknot zijn; **—per**, v. a. de wijngaarden geheel kort snoeien; afhouwen, afhakken; palen onder water afzagen.

Récépissé, m. (mot lat. qui signifie avoir reçu) ontvangbewijs, recepis, v.

Récep‖tacle, m. (lat. receptaculum) vergaarbak, m.; fig. vergaarplaats, verzamelplaats; vruchtbodem, m.; **— de la vapeur**, stoomkast; **—tif, ive**, a. ontvankelijk; **—tion**, f. (lat. receptio; de recipere, recevoir) ontvangst, v.; onthaal, bejegening, receptie; intrede in een ambt, installeering, opneming als lid; **accuser — (d'une lettre)**, de ontvangst berichten (van een' brief); **discours de —**, intreerede; **—tionnaire**, m. persoon die koopwaren, werk enz. in ontvangst neemt en onderzoekt.

Recer‖clage, m. omlegging met nieuwe hoepels; **—clé, ée**, a. als een hoepel omgekromd, geringd; **—cler**, v. a. met nieuwe hoepels omleggen.

Recès, zie **Recez.**

Recette, f. ontvangst, v.; **garçon de —**, bediende die geld ophaalt; **—**, ontvangersplaats, v.; voorschrift (voor eenige ziekte), recept; fig. middel.

Rece‖vabilité, f. ontvankelijkheid, v.; **—vable**, a. aannemelijk; **—veur**, m. **euse**, f. ontvanger; ontvangster, directrice van een postkantoor, ontvangersvrouw.

Recevoir, v. a. (lat. recipere) aannemen; ontvangen, bekomen; opnemen; opvangen; toelaten; fig. **être bien, mal reçu**, een goed, een slecht onthaal vinden; **elle ne reçoit pas aujourd'hui**, zij ontvangt vandaag geene bezoeken; **il a été reçu**, hij is door zijn examen, hij is er door; **être reçu docteur**, promoveeren.

Recez, Recès (pr. **cè**), m. reces, eindresultaat van gehouden onderhandelingen, slotprotocol; **— de l'empire**, besluit des rijks, rijksgoeddunken.

Réchampir, v. a. den verguldgrond met loodwit verhelpen.

Rechan‖ge, m. het verwisselen, omwisselen; **de —**, in voorraad, ter vervanging, tot verwisseling, in reserve; **mâts, cordages de —**, waarloos rondhout, touwwerk, verwisselstukken; **—**, herwissel, retourwissel, m.; **—ger**, v. a. weder veranderen, nogmaals verwisselen; **— de qch.**, met iets verwisselen; **se —**, et **—**, v. n. v. pr. zich verkleeden.

Rechanter, v. a. herzingen, in het zingen herhalen.

Réchapper, v. n. ontkomen (aan een groot gevaar); **— d'une maladie**, weer van eene ziekte opkomen; **se —**, v. pr. andermaal uit de gevangenis ontvluchten.

Rechar‖ge, f. herhaalde aanval, m.; nieuwe aandrang, herhaald verzoek; **—gement**, m. het op nieuw laden, het herladen; **—ger**, v. a. wederom laden of herladen; op nieuw bevelen of gelasten; fig. opnieuw aandringen, verzoeken.

Rechas‖ser, v. a. weder terug drijven; op nieuw verjagen; **—seur**, m. drijver die de dieren weder in de bosschen jaagt.

Réchaud, m. komfoor, vuurpan, v.

Réchauf‖fage, m. opwarming, v.; het verstellen van iets ouds alsof het nieuw was; **—fé**, m. fam. opgewarmde kost, m.; fig. oude kost, oude opgewarmde praatjes, vertelsels; **—fement**, m. verwarming, broeiing; vernieuwing der warmte van den grond door verschen mest v.; **—fer**, v. a. weder verwarmen, opwarmen; fig. weder aanzetten of opwekken, aanvuren,

hervatten; **se —**, v. pr. zich weder verwarmen, weder warm worden; fig. weder aangevuurd worden; **—foir**, m. fornuis.

Rechaus‖sement, m. herstelling, versterking, v.; aanhooging der aarde. v.; **—ser**, v. a. weder schoeien, schoenen en kousen weder aantrekken; een boom, die los gegraven is, wederom met aarde of mest omleggen; nieuwe tanden aan een rad maken; muntstukken rond slaan; — **un mur**, den voet van een muur herstellen, versterken; — **les dents**, de tandwortels vastzetten; **se —**, v. pr. zijne kousen en schoenen weder aantrekken; **—soir**, m. munthamer, plethamer, m.

Rèche, a. ruw op 't aanvoelen, scherp, wrang; fig. ruw, ongemakkelijk van aard, moeilijk om mede om te gaan.

Recher‖chant, e, a. navorschend; **—ché, ée**, p. et a. weder gezocht, opgezocht; vlijtig en kunstig bewerkt, schoon, fraai, uitgezocht; gekunsteld, te ver gezocht; **—che**, f. het zoeken; poging, v.; onderzoek, nasporing, uitvorsching, v.; gezochtheid, gekunsteldheid, v.; **—cher**, v. a. nogmaals zoeken; opzoeken; navorschen; onderzoeken; streven naar; aanhouden, pogen; met alle vlijt bewerken; **—cheur**, m. opspoorder, navorscher.

Rechi‖gné, ée, a. knorrig, gemelijk, verdrietig, ontevreden; **—gnement**, m. het zuur zien; een stuursch gelaat; **—gner**, v. n. een stuursch gelaat hebben, zuur zien; **un arbre qui rechigne**, een kwijnende boom.

†**Rechoir**, v. n. weder vallen; weder instorten.

Rechute, f. herhaalde val, m.; wederinstorting, v.

Récidi‖ve, f. (lat. recidivus, qui retombe dans la même faute) herhaling van eene fout, van een vergrijp, v. het begaan van denzelfden misslag; **je vous pardonne cette fois-ci, mais prenez garde à la —**, dit maal vergeef ik u, maar zorg dat ge 't niet weer doet; **—ver**, v. n. tot hetzelfde gebrek vervallen, denzelfden misslag weder begaan; **—viste**, m. et f. wederbedrijver, -bedrijfster; hij of zij die altijd dezelfde dingen weder doet.

Récif, Recif, m. klippenrif, zandbank, rij lage klippen aan de kust, v.

Récipé, m. voorschrift van een arts, recept.

Récipiangle, m. hoekmeter, m.

Récipien‖daire, m. recipient, nieuw lid, dat in een gezelschap of genootschap plechtig wordt opgenomen; **—t**, m. (lat. recipiens, qui reçoit) ontvanger; vat, flesch, klok, ter opneming of ter opvanging.

Récipro‖cation, f. wederzijdsche, onderlinge betrekking en inwerking; beurtwisseling, v.; **—cité**, f. wederzijdsche, onderlinge betrekking, v. reciprociteit; **—que**, a. (lat. reciprocus) onderling, wederzijdsch, van beide zijden; **verbe —**, wederkeerig werkwoord; **—quement**, adv. wederzijds, over en weêr, van van beide zijden of kanten.

Recirer, v. a. weder met was bestrijken.

Réci‖t, m. verhaal, vertelling, v. bericht, verslag; solo(partij), v.; hoofdstem, v.; **—tant, e**, m. et f. solist, soliste (in eene symphonie); **—tante**, a. f. **partie —**, solopartij, v. (in eene symphonie); **—tateur**, m. voordrager; **—tatif**, m. gezongen verhaal van een zangspel of van eene cantate, recitatief; — **obligé**, recitatief met accompagnement van het orkest; **—tation**, f. voordracht, v. het opzeggen van buiten; **—ter**, v. a. (lat. recitare; de citare, conter) weder aanhalen of bijbrengen; van buiten opzeggen; voordragen; een solo zingen of spelen.

Récla‖mant, m. **mante**, f. terugvorderaar, terugeischer, terugvorderaarster, terugeischeres; **—mateur**, m. terugeischer; **—mation**, f. terugeisching, terugvordering, opvordering, v.; **—me**, f. klapper, custos (woord onder aan de bladzijde ter aanduiding van het woord, waarmee de volgende bladzijde begint); aanbevelend artikel in een dagblad; kwakzalverachtige advertentie, v. betaalde aanprijzing, v.; **—mer**, v. a. (lat. reclamare; de clamare, crier) opeischen, opvorderen; dringend inroepen, afsmeeken; **— qn.**, eischen dat iemand aan eene jurisdictie worde overgegeven; **—**, v. n. **contre qch.**, zijne bezwaren tegen iets inbrengen, tegen iets opkomen; **se —**, v. pr. **de qn., de qch.**, zich op iemand, iets beroepen; **—mier, ière**, a. reclamemakend; m. et f. reclamemaker, -maakster.

Reclas‖sement, m. nieuwe indeeling, v.; het op nieuw in aanzien brengen; **—ser**, v. a. weder in aanzien brengen.

Récli‖naison, f. helling, v. van het zonnewijzersvlak naar den horizon, afwijking van de poolshoogte, v.; **—nant, e**, a. terughellend (van een' zonnewijzer sprekend); **—ner**, v. n. terug hellen, van de poolshoogte afwijken.

Reclouer, v. a. weder vast spijkeren, bespijkeren.

Reclu‖re, v. a. (lat. recludere) opsluiten; **—s, use**, a. opgesloten, eenzaam; **—s**, m. **use**, f. opgeslotene; kluizenaar, kluizenaarster; **—sion, Réclusion**, f. opsluiting, het opgesloten zijn; tuchthuisstraf, v.; tuchthuis; **—sionnaire** ou **Réclusionnaire**, m. et f. tot tuchthuisstraf veroordeelde.

Recogner, v. a. weder inslaan, weder inkloppen; bits afwijzen.

Récogni‖tif, ive, a. herkennings..., erkennings...; **—tion**, f. erkenning, herkenning, v.

Recoiffer, v. a. weder of opnieuw kappen; — **une bouteille**, eene flesch wederom toemaken.

Recoin, m. verborgen hoek, schuilhoek, m.; fig. **les —s du cœur**, de schuilhoeken des harten.

Réco‖lement, m. het voorlezen van hunne verklaringen aan de getuigen; vergelijking van den inventaris met de goederen, van de copie met het origineel; boschschouwing, v.; **—ler**, v. a. (lat. recolere, repasser dans son esprit) aan de getuigen hunne verklaringen voorlezen; de gevonden goederen met den inventaris vergelijken; een bosch schouwen.

†**Récollection**, f. verzameling der gedachten, inkeering tot zich zelven, v.

Recol‖lement, m. herlijming, v.; **—ler**, v. a. weder lijmen.

Récollet, m. **ette**, f. (lat. recollectus, recueilli) recollect, soort van Franciskaner monnik of non.

Récolliger (se), v. pr. fam. zijne zinnen vergaderen, tot zichzelven inkeeren.

Récol‖te, f. (lat. recollectus, recueilli) oogst, m. inzameling (van vruchten enz.), v.; **—ter**, v. a. oogsten, inoogsten, inzamelen.

Recomman‖dable, a. aanbevelenswaardig, lofwaardig; †**—daresse**, f. †besteedster van meiden enz.; **—datif, ive**, a. aanbevelend; **—dation**, f. aanbeveling, recommandatie; vermaning, dringende raad; verzoek om verlenging van arrest; **—der**, v. a. aanbevelen, recommandeeren; iets dat gestolen is enz. aangeven of aanzeggen; aanteekenen (van brieven); om ver-

lenging van arrest verzoeken; **se —**, v. pr. zich aanbevelen; **se — de qn.**, zich op iem. beroepen.

Recommen‖çant, e, a. weder beginnend; **—cement,** m. wederbegin, vernieuwing, v.; **—cer,** v. a. et n. wederbeginnen, opnieuw beginnen, vernieuwen; **c'est toujours à —,** daarmee heeft men nooit gedaan; **—ceur,** m. **euse,** f. hij of zij die weder begint.

Récompen‖se, f. belooning, vergelding, v. loon; schadeloosstelling, v.; **en —,** tot loon of belooning; **—ser,** v. a. (préf. ré et compenser) beloonen, vergelden; schadeloos stellen; **se —,** v. pr. zich schadeloos stellen.

Recompo‖sable, a. weder samenstelbaar; **—ser,** v. a. weder samenstellen of zetten; op nieuw zetten; **—sition,** f. wedervereeniging, wedersamenstelling, v.; het opnieuw zetten.

Recompter, v. a. overtellen, hertellen, nog eens tellen.

Réconcili‖able, a. verzoenlijk, verzoenbaar; **—ateur,** m. **trice,** f. verzoener, bemiddelaar, vredestichtster, bemiddelaarster; **—ation,** f. verzoening, bevrediging, bemiddeling, v.; **—er,** v. a. (lat. reconciliare, ramener, rétablir) verzoenen, weder vereenigen, bevredigen; fig. **— la philosophie avec la morale,** de wijsbegeerte in overeenstemming brengen met de zedenleer; **se —,** v. pr. zich weder met elkander verzoenen.

Reconcourir, v. n. opnieuw bij een wedstrijd, een concours, een vergelijkend examen mededingen.

Réconduction, f. huur- of pachtvernieuwing, vernieuwde huur, v.

Recon‖duire, v. a. terugbrengen, begeleiden; iemand tot aan de straat toe uitgeleide doen, iemand uitlaten; iem. het gat van de deur wijzen; **—duite,** f. uitgeleide.

†**Réconfor‖t,** m. troost, bijstand, m.; **—fortant, e,** a. versterkend; **—tation,** f. wederversterking, v.; **—ter,** v. a. weder versterken; vertroosten, moed geven.

Reconfron‖tation, f. weder tegenoverstelling van getuige en beschuldigde, nieuwe confrontatie, v.; **—ter,** v. a. weder tegen elkander overstellen.

Reconnais‖sable, a. kenbaar, kennelijk, herkenbaar; **—sance,** f. herkenning; erkenning; verkenning, bezichtiging, onderzoek; dankbaarheid, erkentenis; toestemming, belijdenis; belofte, schriftelijke bekentenis, v.; **signaux de —,** verkenningsseinen; **marques de —,** verkenningsmerken op den wal; **— du mont-de-piété,** lommerdbriefje; **—sant, ante,** a. **(de qch.)** dankbaar, erkentelijk voor iets.

Recon‖naitre, v. a. wederkennen, herkennen; belijden, toestemmen; erkennen; beloonen, erkentelijk zijn; dankbaar zijn; verkennen; **— une rade, un mouillage, un écueil,** eene reede, ankerplaats, of de ligging van eene klip opnemen en afpeilen; **se —,** v. pr. zich herkennen; tot inkeer komen, berouw hebben; tot zich zelven komen; **se — coupable, se — pécheur,** erkennen dat men schuldig is, dat men een zondaar is; **—nu, e,** p. et a. gekend, herkend; verkend; erkend, beloond.

Reconquérir, v. a. heroveren, weder bemachtigen.

Reconsoli‖dation, f. wederbevestiging, v.; **—der,** v. a. weder bevestigen.

Reconstitu‖ant, e, a. herstellend; **—tion,** f. het weder samenstellen, herstellen; nieuwe vaststelling eener rente, v.; het vaststellen eener nieuwe rente in plaats van eene vorige; **—er,** v. a. weder herstellen, weder instellen.

Recon‖struction, f. herbouwing, wederopbouwing, v.; **—struire,** v. a. herbouwen, weder opbouwen.

Reconsulter, v. a. weder raad vragen of raadplegen.

Recontinuer, v. a. et n. weder voortzetten.

Recon‖venir, v. a. eene tegenklacht indienen, een eisch tegen den eischer doen (in rechten); **—vention,** f. tegenklacht, v., wedereisch, m.; **—ventionnel, le,** a. de tegenklacht betreffend; **—ventionnellement,** adv. bij wijze van tegenklacht.

Reconvoquer, v. a. weder bijeenroepen.

Recopier, v. a. weder afschrijven.

Recoquil‖lement, m. samenrolling, oprolling, ombuiging, v.; **—ler,** v. a. schelpvormig ineendraaien, oprollen, ombuigen; met lokken krullen (het haar); **se —,** v. pr. zich omrollen of buigen, omkrullen.

Recor‖d, m. †getuigenis of herinnering van een gezegde in een rechtsgeding, v.; record (van snelheid); **—der,** v. a. (lat. recordare, rappeler) zijne les of zijne rol herhalen of overleeren; **— qn.,** iem. zijne les, zijne rol overhooren; **se —,** v. pr. **— avec qn.,** met iemand afspreken; **—deur,** m. ooggetuige.

Recorriger, v. a. weder verbeteren.

Recors, m. getuige; gerechtsdienaar die den deurwaarder vergezelt.

Recoucher, v. a. weder nederleggen, weder te bed leggen of helpen, verbedden; v. n. weder in bed slapen; **se —,** v. pr. weder te bed gaan.

Recoudre, v. a. vernaaien, weder toe- of aannaaien.

Recou‖ler, v. a. hergieten, overgieten (een kanon); op nieuw filtreeren; voor de derde maal ploegen; v. n. opnieuw vloeien.

Recou‖page, m. tweede bewerking der braaklanden; **—pe,** f. afsnijdsels, stukjes stof die bij het knippen van kleedingstukken overblijven; steengruis; metaalafval, m.; kornel (de fijnste zemelen), v.; **—pement,** m. vermindering der dikte van elke laag steenen van een muur (om hem steviger van basis te maken), v.; **—per,** v. a. hersnijden, weder snijden; anders snijden; de kaarten weder afnemen of coupeeren; **—pette,** f. zwart zemelmeel; zwarte kornel, v.

Recour‖bement, m. het krommen, krom zijn; **—ber,** v. a. ombuigen, krom buigen; verbuigen; **se —,** v. pr. zich krommen.

Recourir, v. n. weder terug loopen; **— à,** zijne toevlucht nemen tot; **— au médecin,** zijne toevlucht tot den geneesheer nemen.

†**Recourre,** v. a. hernemen (op den vijand).

Recours, m. toevlucht, v.; verhaal op iemand; **avoir — à qn., à qch.,** zijne toevlucht tot iemand, tot iets nemen; **— en cassation,** beroep in cassatie; **— en grâce,** verzoek om genade.

Recousse, Rescousse, f. (de recourre) bevrijding, redding, v. (van wat door den vijand weggevoerd is); **aller à la — (de qn., qch.),** (iem., iets) bijstand verleenen.

Recou‖vrable, a. weder verkrijgbaar, herkrijgbaar; **—vrage,** m. het opnieuw overtrekken (van een paraplu b.v.); **—vrement,** m. wederkrijging, herstelling, v.; ontvangst of inzameling, v. van 's lands penningen; **—s,** uitstaande in te vorderen schulden; —, wederbedekking, v.; omslag, overtrek, dek; **—vrer,** v. a. weder

krijgen, weder bekomen, terugkrijgen; — **sa santé,** beter worden; —,'s lands penningen ontvangen of inzamelen, invorderen, incasseeren; **—vrir,** v. a. weder dekken, bedekken, overtrekken enz.; dicht bedekken; fig. vermommen, bemantelen; **se —,** v. pr. weder betrekken (van 't weer, van de lucht).

Recracher, v. n. weder spuwen, op nieuw spuwen; —, v. a. uitspuwen.

Récréance, f. vruchtgebruik, voorafbezitting, v. of voorbezit van eenig betwist goed; **lettre de —,** recredentie-brief, terugroepingsbrief (van een hof aan zijn gezant), m.

Récréa‖tif, ive, a. lustig, genoegelijk, vermakelijk; **—tion,** f. verlustiging, v. vermaak, ontspanning, v.; vrij uur, speeluur (van scholieren).

Récrédentiaire, m. voorbezitter, vruchtgebruiker van een kerkelijk goed.

Récré‖er, v. a. ontspannen; vermaken, verlustigen; **se —,** v. pr. zich vermaken, zich ontspannen; —, herscheppen, op nieuw scheppen, een nieuw leven of aanzijn geven aan iets; **—ment,** m. uitwerpsel, vuilnis, v.; kwade stoffen, die zich van het bloed afscheiden, v.; **—menteux, euse, —mentitiel, elle,** a. wat het bloed als onzuiver uitwerpt.

Recré‖pir, v. a. weder bestrijken met pleisterkalk; **— son visage,** pop. **sa façade,** zich dik blanketten; **—pissage,** m. het weder bestrijken met pleisterkalk.

Recreuser, v. a. hergraven, weder graven.

Recribler, v. a. weder ziften, overziften.

Recrier, v. n. weder schreeuwen.

Récrier (se), v. pr. het uitroepen, het uitschreeuwen (van bewondering, van verontwaardiging); uitvaren over iets.

Récrimi‖nant, e, Récriminateur, trice, a. tot tegenbeschuldiging geneigd; **—nation,** f. wederbeschuldiging; wraak, v.; **—natoire,** a. tegenverwijtingen inhoudend, beschuldiging met beschulding beantwoordend; **—ner,** v. n. (préf. ré et lat. crimen, crime) tegenbeschuldigingen doen, verwijten met verwijten beantwoorden.

Récrire, v. a. weder schrijven; (een boek, een geschrift) omwerken.

Recroiser, v. a. weder, opnieuw kruisen; **se —,** v. pr. elkander weder kruisen.

Recroître, v. n. weder wassen of groeien.

Recroqueviller (se), v. pr. inkrimpen en ombuigen (door droogte of hitte).

Recrotter, v. a. weder vuil of morsig maken.

Recru, ue, a. vermoeid, afgemat.

Recrù, Recru, m. (part. passé de recroître) nagewas.

Recrudescence, f. wederverergering, v. het weder uitbreken (eener ziekte).

Recrue, f. nieuwe lichting, v. nieuw aangeworven krijgsvolk; recruut; recruteering, v.; fig. nieuwe toevoer, m.; nieuweling, m.; **faire la — de qn.,** iem. tot zich trekken, voor zich winnen.

Recru‖tement, m. het aanwerven van krijgsvolk, recruteering, v.; **—ter,** v. a. krijgsvolk aanwerven, recruteeren; **se —,** v. pr. zich recruteeren, zich voltallig maken; **—teur,** m. werver, aanwerver.

Rect‖a, adv. (mot lat. qui signifie tout droit) fam. recht toe, rechtuit, regelrecht, recht aan; **payer —,** tot den laatsten cent betalen; **—angle, —angulaire,** a. rechthoekig; **—angle,** m. (lat. rectus, droit et angle) rechthoek, m.; **—angulaire,** a. rechthoekig.

Recteur, m. (lat. rector; de regere, diriger) voormalig stadsbestuurder van Venetië; rector van eene universiteit, van een Jezuïtenklooster.

Rectifi‖able, a. verbeterbaar; **—catif, ive,** a. herstellend, verbeterend; **—cation,** f. zuivering, tweede overhaling, v.; recht-, gelijkmaking, v.; verhelping, verbetering, herstelling, v.; **—er,** v. a. (lat. rectus, droit; facere, faire) verbeteren, herstellen; zuiveren, voor de tweede maal overhalen; recht, gelijk maken.

Recti‖ligne, a. (lat. rectus, droit et ligne) rechtlijnig; **—tude,** f. (lat. rectitudo; de rectus, droit) rechtheid; fig. oprechtheid, onverdorvenheid, zuiverheid, vlekkeloosheid, v.

Recto, m. eerste of rechter bladzijde, v.

Recto‖ral, ale, a. dat tot een rector behoort, rectoraal; **—rat,** m. ambt van een rector, rectoraat.

Rectum (pr. **ome**), m. endeldarm, rechte darm, m.

Reçu, ue, part. et a. ontvangen, aangenomen; vastgesteld; m. beken-, ontvangschrift, quitantie, v.

Recueil, m. verzameling, v.; **— de vers,** verzameling van verzen; **— de morceaux choisis,** bloemlezing uit schrijvers.

Recueil‖lement, m. afgetrokkenheid, stille overpeinzing, innerlijke bespiegeling, v.; **—lir,** v. a. (lat. recolligere) inzamelen, inoogsten; verzamelen, bijeenbrengen; ontvangen, innemen; **— les eaux,** het water opvangen; **— ses forces,** zijne krachten verzamelen; **— qn.,** iem. bij zich opnemen; **se —,** v. pr. verzameld, ingezameld worden; in zichzelven keeren, stil overpeinzen; al zijne krachten bijeenverzamelen; zich bekorten, wat men gezegd heeft in 't kort samenvatten: **—loir,** m. haspel, garenwinder, m.

Recuire, v. a. herkoken, opkoken, opnieuw bakken; ontlaten of week maken (metalen); v. n. nog eens koken; nog eens gebakken worden.

Recuisson, f. herbakking, hergloeiing, v.

Recui‖t, m. **Recuite,** f. oversmelting, overgloeiing (van metalen), v.; **—t, e,** a. (te) sterk gekookt, gebakken; opnieuw gekookt, gebakken.

Recu‖l (pr. **cule**), m. het achteruit of terugspringen van een stuk geschut bij het afschieten; **—lade,** f. terug-, achteruitloopen van een wagen, het terugwijken; fig. het terugkrabbelen, het herroepen van zijne woorden; **—lé, ée,** p. et a. teruggeschoven; ver afgelegen; **—lée,** f. ruimte om te wijken, v.; **feu de —,** groot vuur, waarvoor men moet terug wijken; **—lement,** m. het terugloopen; terugschuiving, terugwijking, v.; lederen borstband voor de trekpaarden om ze achteruit te halen, m.; fig. teruggang, achteruitgang, m.; **—ler,** v. a. terugtrekken, achteruittrekken; fig. uitstellen, vertragen, verschuiven; —, v. n. teruggaan, terugtreden, terugwijken; achteruit- of terugspringen (van geschut); fig. aarzelen, terugdeinzen, terugkeeren; uitvluchten zoeken; **se —,** v. pr. terugwijken, terugtreden; fig. aarzelen, terugwijken; **—lons, à —,** loc. adv. achteruit, achterwaarts; fig. fam. achteruit.

Récupé‖ration, f. herkrijging, wederbekoming, v.; **—rer,** v. a. (lat. recuperare) wederkrijgen, terugbekomen; **—rer (se),** v. pr. zijne verliezen weer goedmaken; **se — de ses pertes, de ses débours,** zijne verliezen weer goedmaken, zijne voorschotten terugkrijgen.

Récu‖rage, m. het schuren; **—rer,** v. a. schuren, schoonmaken.

Récur‖rence, f. het terugloopen; **—rent, e,** a. terugloopend, terugkeerend; **nerf —,** weder opwaarts loopende en in den hals eindigende spier, v.; **vers —,** vers, dat van achter af gelezen kan worden, kreeftvers.

Recursoire, a. vergoeding gevend.

Récu‖sable, a. verwerpelijk, wraakbaar, niet aannemelijk; **—sation,** f. verwerping, wraking, v.; **—ser,** v. a. (lat. recusare) wraken, verwerpen, niet aannemen; **se —,** v. pr. zichzelven voor onbevoegd verklaren.

Rédac‖teur, m. **trice,** f. opsteller, opstelster van eenig werk, schrijver van een dagblad, redacteur; **— en chef,** hoofdredacteur; **—tion,** f. het opstellen; redactie van een dagblad, v.; redactie-bureau.

Redan, Redent, m. vestingwerk met uiten inspringende hoeken; trap, sprong (van een muur), m.

†**Rédarguer** (pr. **gu**-é), v. a. et n. bestraffen, berispen, doorhalen.

Reddition, f. teruggave, overgave, v.; **la — d'une place,** de overgave van eene vesting, v.; **— de compte,** overlegging, indiening van rekeningen, v.

Redemander, v. a. op nieuw vragen; terugvragen, terug eischen.

Rédemp‖teur, m. **trice,** f. (lat. redemptor; de redimere, racheter) Verlosser, Heiland, Zaligmaker; a. verlossend; **—tion,** f. verlossing, zaligmaking, v.; **— des captifs,** het loskoopen der gevangenen; **—toriste,** m. redemptorist, lid van de orde der Barmhartigheid, van den Verlosser.

Redent, m. zie **Redan.**

Redescendre, v. n. weder afkomen, weder afklimmen; —, v. a. weder lager plaatsen, weder afdragen; **— la rivière,** de rivier weder afdalen, afzakken.

Rede‖vable, a. schuldig, verschuldigd; **être — de...,** (nog) schuldig zijn; fig. te danken hebben; **je lui suis — de ma vie,** ik ben hem mijn leven verschuldigd; **—vance,** f. jaarlijksche cijns, m. of grondpacht, v.; **—vancier, ière,** f. cijnsplichtige.

Redevenir, v. a. weder worden.

Redevoir, v. a. nog schuldig blijven.

Rédhibi‖tion, f. koopvernietiging, v.; **—toire,** a. **cas —,** koopvernietigend geval.

Rédiger, v. a. (lat. redigere, mettre en ordre) opstellen; kort samenvatten, in 't licht geven, voor de pers gereed maken, redigeeren.

Rédimer (se), v. pr. zich vrijkoopen, bevrijden; —, v. a. vrijmaken, bevrijden.

Redingote, f. (angl. riding coat) gekleede jas, v.

Redire, v. a. herzeggen, herhalen; verbreiden, ruchtbaar maken; berispen, wat te zeggen hebben op iets; **il n'y a rien à — à cet homme,** op dien man valt niets te zeggen; **il trouve à — à tout ce qu'on fait,** hij vindt op alles wat te zeggen; **se —,** v. pr. herhaald worden.

Rediseur, m. **euse,** f. herzegger, herhaler; aanbrenger, verklikker; herhaalster, verklikster, aanbrengster.

Redistribu‖er, v. a. weder uitdeelen; **—tion,** f. nieuwe uitdeeling, v.

Redit, m. gebabbel, gepraat, geklets.

Redite, f. herzegging, herhaling, v.

Redompter, v. a. weder bedwingen of temmen.

Redon‖damment, adv. op overtollige, wijdloopige wijze; **—dance,** f. overtolligheid van woorden, v.; **—dant, ante,** a. overtollig (in woorden); **mot —,** overtollig, nietszeggend woord; **—der,** v. n. overtollig zijn (in woorden); te vol zijn van....

Redonner, v. a. weder geven; —, v. n. opnieuw aanvallen, weder op iets los gaan; **— un cerf aux chiens,** een hert opnieuw met de honden opsporen; **se —,** v. pr. fam. zich weder overgeven.

Redorer, v. a. weder vergulden; fig. **— son blason,** zijn wapenschild vergulden, d. w. z. met een rijk burgermeisje trouwen (van een verarmd edelman sprekend).

Redormir, v. n. weder slapen.

Redoublé, e, a. verdubbeld; **coups —s,** verdubbelde slagen; **pas —,** gezwinde pas; marsch op de maat van den gezwinden pas.

Redou‖blement, m. verdubbeling, vermeerdering, v.; **—bler,** v. a. verdubbelen; vermeerderen; weder voeren (nieuwe voering inzetten); fam. **— sa classe,** blijven zitten (in eene klasse); —, v. n. zich verheffen, sterker worden; **— d'attention,** dubbel oplettend worden; fam. **— de jambes,** harder aanzetten, sneller gaan.

Redoul, Redou, m. sumak, m.

Redou‖table, adv. geducht, verschrikkelijk; **—te,** f. wijkschans, redoute, v.; openbaar gemaskerd bal; **—ter,** v. a. vreezen, duchten; v. n. opnieuw twijfelen.

Rédowa, f. zekere Boheemsche dans, m.

Rédre, m. groot haringnet.

Redres‖sable, a. herstelbaar; fig. weder goed te maken; **—sé, ée,** a. hersteld, goedgemaakt; **—sement,** m. weder rechtmaking, v.; herstelling, wederoprichting, v.; **—ser,** v. a. (préf. re et dresser) weder recht maken of buigen, weder in den vorm brengen; weder terecht brengen, terechtwijzen; **— un bâtiment incliné,** een gekrengd schip weder rechten; **— qn. au jeu,** fam. iemand in het spel bedriegen; **— qn.,** iem. geducht terecht zetten; **— des gants,** handschoenen oprekken; **— un tort,** onrecht herstellen; **se —,** v. pr. zich recht houden, het lichaam recht dragen; zich weder oprichten; fig. zich beteren; **—seur,** m. terechtbrenger, rechtmaker, verhelper; **— de torts,** ridder, die als wreker der verdrukten optrad; fam. waanwijze wereldhervormer.

Redû, m. het nog schuldig geblevene.

Réduc‖teur, trice, a. reduceerend, desoxydeerend; **—tibilité,** f. herleidbaarheid, v.; **—tible,** a. herleidbaar, dat tot zeer fijne deeltjes kan gebracht worden; **—tif, ive,** a. reduceerend; scheidend, oplossend; **—tion,** f. herleiding, v. terugbrenging tot den eersten stand; bedwinging, onderwerping; vermindering, reductie, v.; verjonging, verkleining; vergelijking: het zetten van gebroken beenderen, het wederinbrengen van breuken, ontwrichtingen, uitzakkingen; **la — d'une fraction,** de herleiding eener breuk; **pilules de —,** pillen om mager te worden.

Réduire, v. a. (lat. reducere, ramener) herleiden, tot iets brengen, noodzaken, dwingen; bedwingen; scheiden, oplossen; verminderen; verkleinen, verjongen; (munten, maten en gewichten) gelijk maken; inkrimpen; **— une fraction,** eene breuk herleiden; **— en qch.,** veranderen in iets; **— à qch.,** tot iets brengen; **— au silence,** tot zwijgen brengen; **réduit à la mendicité,** tot den bedelstaf gebracht; **— en poudre,** tot poeder maken; **— une ville en poudre,** eene stad geheel en al verwoesten;

— des rebelles, opstandelingen weder tot gehoorzaamheid brengen; **— en pratique,** in practijk brengen; **— en grand,** op vergroote schaal voorstellen; **se —,** v. pr. **se — à la vie privée,** zich in het particuliere leven terugtrekken; **se —,** zich beperken; zich bepalen tot; **se — en qch.,** veranderen in iets; **se — à rien,** op niets uitloopen.

Réduit, m. afgezonderde plaats, v. verborgen hoek, m.; eenzaam hoekje, vertrekje, kabinetje, plaatsje; klein vestingwerk binnen een grooter.

Réduite, f. tot lageren graad herleide vergelijking, v.

Réduplica‖tif, ive, a. verdubbelend, herhalend; **proposition —tive,** beperkende zin; **—tion,** f. verdubbeling, v. herhaling eener lettergreep, v.

Réédifi‖cation, f. wederopbouwing, v.; **—er,** v. a. wederopbouwen.

Réédi‖ter, v. a. op nieuw uitgeven, weer in omloop brengen; **—teur,** m. in het licht gever eener tweede uitgave; **—tion,** f. tweede uitgave, v. tweede druk, m.

Réel, elle, a. (lat. realis; de res, chose) werkelijk, wezenlijk, waarachtig, reëel; **offres —les,** aanbiedingen in klinkende munt; **droit —,** zakelijk recht; **—,** m. het wezenlijke, werkelijke.

Réélection, f. herkiezing, nieuwe keus, v.

Rééligi‖bilité, f. herkiesbaarheid, v.; **—ble,** a. herkiesbaar.

Réélire, v. a, herkiezen, nogmaals kiezen.

Réellement, adv. waarlijk, wezenlijk, inderdaad.

Réemballage, m. wederverpakking, v.

Réenga‖gement, m. wederaanstelling, wederindienstneming, v.; **—ger,** v. a. weder in dienst nemen.

Réensemen‖cement, m. herhaalde bezaaiing, v.; **—cer,** v. a. op nieuw bezaaien.

Réer, v. n. zie **Raire.**

Réexpé‖dier, v. a. weder verzenden; **—dition,** f. terugzending, wederverzending, v.

Réexpor‖tation, f. wederuitvoer, m.; **—ter,** v. a. weder uitvoeren.

Refa‖çon, m. nieuw fatsoen; **—çonner,** v. a. weder in het fatsoen brengen.

Réfaction, f. wederherstelling, reparatie, v.; korting van betaling, refactie, v.

Refaillir, v. n. nogmaals feilen, weder in eene fout vervallen.

Refaire, v. a. et n. weder maken; verstellen, vermaken; herstellen; op nieuw aanvangen; beetnemen, bedriegen, foppen; **si c'était à —, je m'y prendrais autrement,** als ik 't over kon doen, zou ik 't anders aanleggen; **c'est fait et refait,** dat is al lang afgedaan; **— ses dents,** nieuwe tanden krijgen; **il a été refait au même,** hij heeft zijn verdiende loon voor zijn vroegere streken.

Refait, m. onbeslist spel, spel op nieuw.

Refaite, f. (arg.) maaltijd, m.

Refaucher, v. a. weder of op nieuw afmaaien.

Réfec‖tion, f. verbetering, herstelling, v.; maaltijd (in kloosters), m.; **—tionner,** v. n. fam. eten; **—,** v. a. herstellen, opknappen; **—toire,** m. (lat. refectorium, de reficere, refaire) eetzaal in een klooster, eene kostschool enz., v.; **—torier, m. ière,** f. tafeldekker, tafeldekster (in een klooster).

Refen‖d, m. **mur de —,** scheidmuur, m.; **bois de —,** gezaagd, gekloofd hout, hout dat gespleten kan worden; **—doir,** m. buigijzer; **—dre,** v. a. weder splijten; in de lengte doorzagen.

Référé‖ré, m. verzoek om voorloopige uitspraak (aan den rechter); **—rence,** f. (rad. référer) verwijzing, v.; verwijzing naar een persoon, die inlichtingen kan geven; getuigenis; **ouvrages de —,** boeken om na te slaan, woordenboeken, stalenboeken enz.; **—rendaire,** m. referendaris, rapporteur over de ingekomen stukken in het gerechtshof; **grand —,** zegelbewaarder; raadsheer der Rekenkamer; **—rer,** v. a. (lat. referre, rapporter) **(à qch.)** ergens toe betrekken, toe brengen; iets toeschrijven aan iem.; **on réfère à ce général l'honneur de la victoire,** men geeft aan dezen generaal de eer van de overwinning; **— le serment,** den eed op iemand terug schuiven; **—,** v. n. bericht of verslag doen; **on en référera au tribunal,** men zal er aan de rechtbank verslag van doen; **se —,** v. pr. betrekkelijk zijn, betrekking hebben; zich beroepen op, zich gedragen naar; **je me réfère à ma dernière lettre,** ik verwijs naar mijn laatsten brief; **je m'en réfère à lui,** ik laat het op hem aankomen.

Refermer, v. a. weder toemaken of sluiten; **— une plaie,** eene wond weder laten dichtgaan, heelen; **se —,** v. pr. weer dichtgaan.

Referrer, v. a. weder beslaan (van paarden).

Refeuil‖ler, v. a. dubbele blinden voor een venster enz. maken; **—leter,** v. a. nog eens doorbladeren; **—lure,** f. dubbele sponning, v.

Reficher, v. a. wederinsteken, inslaan; (voegen) wederom bestrijken.

Refiger, v. a. weder doen stollen; **se —,** v. pr. weder stollen, dik worden.

Réflé‖chi, a. overlegd, doordacht; overleggend; **verbe —,** wederkeerig werkwoord; **homme —,** bedachtzaam mensch; **—chir,** v. a. (lat. reflectere, replier) terug werpen, terug stuiten, afstralen, terug kaatsen; overwegen, overpeinzen, overdenken; **veuillez — sur cette affaire,** gelief eens over deze zaak na te denken; **plan réfléchi,** overlegd plan; **se —,** v. pr. weerkaatsen, teruggekaatst worden; **—chissant,** a. terugstuitend, terugkaatsend; **—chissement,** m. terugstuiting; afstraling, terugkaatsing, v.

Réflecteur, m. lichtspiegel, lampescherm, reflector, m.

Reflet, m. weerschijn, m. (in eene schilderij); **— de l'eau,** weerschijn, weerspiegeling van 't water.

Refléter, v. a. (lat. reflectere, revenir) afstralen, een weerschijn geven; **se —,** v. pr. afstralen.

Refleurir, v. n. weder bloeien, herbloeien.

Réfle‖xe, a. door terugstraling; **mouvements —s,** reflexbewegingen; **—xibilité,** f. wederschijnbaarheid, v.; **—xible,** a. wederschijnbaar, terugkaatsend; **—xif, ive,** a. teruggekaatst, de terugstraling betreffend; **—xion,** f. terugkaatsing; overdenking, overweging, overpeinzing, v.; **une — sérieuse,** eene ernstige overpeinzing; **— faite,** alles wel overwogen.

Refluer, v. n. (lat. refluere, couler en arrière) terugvloeien.

Reflux (pr. **flu**), m. ebbe, eb, v.; fig. **le — de la foule,** het terugstroomen der menigte; **le flux et le — des choses humaines,** de gedurige wisseling der aardsche zaken.

Refonçage, m. het inzetten van nieuwe bodems in tonnen enz.

Refon‖dre, v. a. vergieten, hersmelten; fig.

geheel omwerken, verbeteren; **— un vaisseau,** een schip vertimmeren; **je ne puis me —,** ik kan geen ander mensch van mij maken; **se —,** v. pr. zijne manier van handelen geheel veranderen; **—te,** f. om- of oversmelting; hergieting, v.; fig. omwerking, v.; **— d'un vaisseau,** geheele vernieuwing van een schip, v.

Reforger, v. a. hersmeden, weder smeden.

Réforma‖ble, a. herstelbaar, hervormbaar; op halve soldij te zetten; **—teur,** m. **trice,** f. hersteller, hervormer, herstelster, hervormster; **—tion,** f. hervorming, verbetering, reformatie, v.

Réfor‖me, f. verbetering, herstelling; kerkverbetering, reformatie; afschaffing; afdanking (van krijgsvolk); verandering van leefwijze, v.; hervormde, gereformeerde gemeente, v.; **fusils de —,** afgekeurde geweren; **congé de —,** ontslag met pensioen; **faire une grande — dans sa maison,** zijne huishouding veel eenvoudiger inrichten; **—mé, ée,** a. verbeterd, veranderd; afgedankt; gereformeerd; **officier —,** uit den dienst ontslagen officier; **religion —ée,** gereformeerde godsdienst; **—,** m. gereformeerde; ordesgeestelijke, die naar den verbeterden regel leeft.

Reformer, v. a. weer vormen; **se —,** v. pr. zich weer vormen; zich opnieuw formeeren (van een leger).

Réformer, v. a. (lat. reformare, rendre la première forme) hervormen, verbeteren, veranderen, reformeeren; **— des troupes,** troepen afdanken; **— les monnaies,** de munten verslaan of verschroeven; **— un officier,** een officier afdanken, pensioneeren; **— des chevaux,** paarden buiten dienst stellen; **— un portrait,** een portret omwerken, retoucheeren.

Réformiste, m. aanhanger van de parlementshervormingen.

Refouil‖lement, m. wederopgraving, v.; **—ler,** v. a. weder of opnieuw doorzoeken.

Refouir, v. a. weder uitgraven, weder uitdelven.

Refou‖lement, m. overstamping; aanstamping; deining der ebbe, v.; het opvoeren tegen den stroom; **—ler,** v. a. (préf. re et fouler) op nieuw vertreden, weder, op nieuw vollen; terugdringen, terugdrijven; **— les ennemis,** de vijanden terugdrijven; **— le canon,** de lading in het kanon aanzetten; **— des chevilles,** bouten uitdrevelen, uitdrijven; **— la marée,** het tij dood zeilen; **— le courant,** tegen den stroom of den vloed opvaren; **—,** v. n. weder afloopen (van de zee, het tij); **—loir,** m. stamper, aanzetter, m.

Réfrac‖taire, a. (lat. refragari, résister) ongehoorzaam, weerspannig; vuurvast; **conscrit —,** weerspannig dienstplichtige; **—,** m. et f. weerspannige, ongehoorzame; **—ter,** v. a. de stralen breken, ombuigen of krommen; **—teur,** m. verrekijker, m.; **—tif, ive,** a. straalbrekend; **—tion,** f. (préf. ré et lat. fractus, brisé) de breking, ombuiging of kromming van stralen, refractie, v.; **—toire,** a. tot de straalbreking behoorend.

Refrain, m. slotvers, slotrijm; fig. onderwerp waarop men telkens terugkomt, refrein; **c'est le — de la ballade, c'est toujours même —,** daarop komt hij altijd terug, 't is altijd 't zelfde deuntje.

Réfran‖ger, v. a. door straalbreking terugwerpen; **—gibilité,** f. breekbaarheid der lichtstralen, v.; **—gible,** a. straalbrekend.

Refrapper, v. a. weder slaan, hermunten, omstempelen.

Refrayer, v. a. op nieuw banen; het aardewerk met de vingers glad wrijven.

Refréner, v. a. beteugelen, bedwingen.

Refrigé‖rant, ante, a. (préf. ré et lat. frigus, froid) verfrisschend, verkoelend; **—rant, —ratif,** m. verkoelend geneesmiddel; **—rant,** m. koelvat; **—ratif, ive,** a. verkoelend; **—ration,** f. verkoeling, afkoeling, v.; **—rer,** v. a. afkoelen.

Réfringent, ente, a. straalbreking veroorzakend, straalbrekend.

Refro‖gné, Renfrogné, ée, a. stuursch, gemelijk; **—gnement, Renfrognement,** m. stuursch, onvriendelijk gelaat; het stuursch zien; **—gner, Renfrogner (se),** v. pr. een stuursch, onvriendelijk gelaat zetten, zuur zien.

Refroid, m. **mettre les cuirs au —.** de huiden ter afkoeling op staken hangen.

Refroi‖dir, v. a. verkoelen, koud maken; **—,** v. n. et **se —,** v. pr. verkoelen, koud worden; fig. verflauwen, verminderen; **—dissement,** m. verkoeling, afkoeling, v.; fig. verflauwing, verkoeling, v.

Refuge, m. (lat. refugium) toevlucht, schuilplaats, v. toevluchtsoord; **(maison de) —,** armenhuis; **— (circulaire),** vluchtheuvel voor voetgangers (op drukke gedeelten van eene stad), m.

Réfu‖gié, ée, p. et a. gevlucht, uitgeweken; **—,** m. et f. vluchteling, uitgewekene; vluchtelinge, uitgewekene; **—gier (se),** v. pr. vluchten, uit het land wijken.

Refui, m schuilhoek, m.

Refuir, v. n. wegloopen, vluchten (van het wild sprekend).

Refuite, f. het af- en toeloopen van het wild; schuilplaats van het wild; list van het wild om aan de honden te ontkomen, v.; gat, dat te diep geboord is; fig. uitvlucht, v.; **donner de la —,** speelruimte geven.

Refu‖s, m. weigering, v. weigerend antwoord; **essuyer un —,** een weigerend antwoord krijgen; fam. **cela n'est pas de —,** dat kan men niet weigeren, afslaan; **cerf de —,** driejarig hert; **cela n'est pas à votre —,** dat behoeft u niet af te slagen (omdat het u niet aangeboden wordt); **—sable,** a. weigerbaar; **—sant,** m. weigeraar, verwerper; **—ser,** v. a. (lat. refutare, repousser) weigeren ontzeggen, afwijzen, afslaan; **—,** v. n. **ne — à rien,** alles gewillig doen; **—,** niet willen werken (van werktuigen); **ce couteau refuse,** dat mes snijdt niet; **se —,** v. pr. **qch.,** zich iets onthouden of weigeren; **se — à qch.,** zich aan eene zaak onttrekken, zich van iets onthouden; **ma fortune se refuse à une si grande dépense,** mijn vermogen gedoogt eene zoo groote vertering niet; **—seur,** m. weigeraar.

Réfusion, f. **— de dépens,** vergoeding, uitkeering (der onkosten), v.

Réfu‖table, a. wederlegbaar; **—tation,** f. wederlegging, v.; **—ter,** v. a. (lat. refutare) wederleggen.

Regagner, v. a. herwinnen, wederwinnen; wederkrijgen; weder bereiken; **— le temps perdu,** den verloren tijd inhalen; **— le port,** de haven weder binnenloopen; **— du terrain,** veld winnen, terrein veroveren.

Regaillardir, zie **Ragaillardir.**

Regain, m. nagras, etgroen; fig. verjonging, v. terugkeer der jeugd, m.

Réga‖l, m. gastmaal, goed onthaal, vreugdefeest; lievelingsgerecht; kop koffie met cognac; pl. **des régals; c'est un — pour moi de vous voir,** 't is mij een groot genoegen u te zien; **—l, e,** a. (lat. regalis); **eau —le,** f. koningswater; **—lade,** f. onthaal, traktatie; het aanleggen van een helderbrandend vuur; fam. **boire à la —,** lustig drinken; **—lant, e,** a. fam. vermakelijk, pleizierig; **—le,** m. regaal (zekere toon in het orgelspel); **—le,** f. (lat. regale, pl. regalia) recht, dat de koning van Frankrijk had, om de inkomsten der openstaande bisdommen en aartsbisdommen te trekken, en de geestelijke ambten, die in dien tijd open vielen, te vergeven; **—lement,** m. effening; gelijkmatige omslag, m. verdeeling, v. van belastingen; **—ler,** v. a. goed onthalen, trakteeren; gelijk maken; eene belasting verdeelen; **— qn. d'un bon visage,** iemand vriendelijk ontvangen, iemand te gemoet komen; **se —,** v. pr. smullen, lekker eten en drinken; **—leur,** m. gelijkmaker van den uitgestoken grond, m.; **—leuse,** f. verstelster van kantwerk.

Régalia, m. regalia-sigaar, v.; pl. **des régalia.**

Réga‖lien, a. (lat. regalis, royal) m. **droit —,** recht, dat de hooge overheid heeft om iets te doen; **—liste,** m. bezitter van een geestelijk ambt, dat hem bij het openstaan van een bisdom enz. vergeven is.

Regar‖d, m. gezicht, blik, aanblik, m.; tegenhanger, tegenstuk (van een schilderstuk); fig. plan, streven; opening, kijkgat (in een goot, waterleiding); **mauvais —,** booze blik, kwade oog; **en —,** loc. adv. tegenover, daarnaast; **traduction avec le texte en —,** vertaling met den tekst daarnaast; **au — de...,** wat... betreft; **—dant,** m. fam. beschouwer, aanschouwer, kijker; **—dant, ante,** a. fam. nauw toeziend; **—der,** v. a. et n. zien, aanzien, aanschouwen; bezien, beschouwen; bemerken, aanmerken; ergens op uitzien, het gezicht op iets hebben; betreffen, aangaan, raken; **— qn. de haut en bas,** iemand verachtelijk aanzien; **— qn. en face, entre deux yeux,** iemand strak, stout aanzien; **se faire —,** zich ten toon stellen; **tout bien regardé et considéré,** als men alles wel overweegt; **cela vous regarde,** dat gaat u aan; **— de près,** bijziende zijn; **— à qch.,** op iets letten, acht geven; **— de trop près à toutes choses,** te nauwkeurig zijn; **c'est un homme avec lequel il n'y faut pas — de si près,** met dien man behoeft men het zoo nauw niet te nemen; **— qn. de mauvais œil,** iemand met een kwaad oog aanzien; **cette ville regarde la mer,** die stad ziet in zee; **cette maison regarde le midi,** dat huis staat tegen het zuiden.

Regarnir, v. a. op nieuw van 't noodige voorzien; weder opmaken of stoffeeren.

Régate, Régatte, f. regatta, feestelijke roeiwedstrijd, m. (oorspronkelijk met gondels te Venetië).

Rega‖yer, v. a. hennep hekelen; **—yoir,** m. hekel, m.; **—yure,** f. werk, dat in den hekel blijft.

Regazon‖nement, m. wederbelegging met zoden, v.; **—ner,** v. a. weder met zoden beleggen.

Regel, m. nieuwe, herhaalde, teruggekeerde vorst, v.

Regeler, v. n. weder vriezen.

Régence, f. (lat. regere, gouverner) regentschap; stadsraad, m.

Régénéra‖teur, m. hersteller; **—teur, trice,** a. herstellend; **—tion,** f. wedergeboorte, v.; nieuwe voortbrenging, v.; herstelling, v.

Régénérer, v. a. (lat. regenerare, faire revivre) herscheppen, weder baren; herstellen; geheel hervormen, verjongen; **se —,** v. pr. op nieuw voortgebracht worden; herboren, herschapen, hersteld, verbeterd worden.

Régen‖t, m. **ente,** f. regent, regentes; leeraar (aan eene latijnsche school of een college), regent; **—t, ente,** a. (lat. regens, qui gouverne) regeerend; **—tation,** f. het schoolmeesteren, drillen, den baas spelen; **—ter,** v. a. et n. (in eene latijnsche school of aan een college) leeren of onderwijzen; fig. beheerschen, den baas spelen over...; **se —,** v. pr. elkander de les lezen.

Regermer, v. n. weder uitspruiten, ontkiemen.

Régicide, m. (lat. rex, regis, roi; cædere, tuer) koningsmoorder; koningsmoord, m.

Régie, f. (rad. régir) bestuur, bewind van zekere inkomsten (voornamelijk van den Staat) bureau der Regie, beambten bij de Regie; **mettre des travaux publics en —,** openbare werken voor staatsrekening en onder toezicht van een staatsambtenaar doen uitvoeren.

Regim‖bement, m. het achteruitslaan (van paarden enz.); fig. verzet, weerspannigheid, v. **—ber,** v. a. achteruitslaan; fig. niet willen gehoorzamen, weerspannig zijn.

Régime, m. (lat. regimen, gouvernement) regeering, regeeringsstelsel; bestuur; inrichting, v.; leefregel, m. diëet; **ancien —,** toestand vóór de Fransche revolutie; **— féodal,** leenstelsel; **vivre de —,** diëet houden; **se mettre au —,** zich op diëet stellen; **— forestier,** inrichting der houtvesterij; **— de bananier,** banaantwijg, v.; **— direct,** voorwerp; **— indirect,** belanghebbend voorwerp.

Ré‖giment, m. (lat. regimen, gouvernement) regiment; **—gimentaire,** a. regiments...

†**Reginglette,** f. vogelstrik, m.

Ré‖gion, f. (lat. regio) landstreek, v. landschap, gewest; streek van ons lichaam, v.; **— haute, basse — d'une rivière,** bovenloop, benedenloop eener rivier; **—gional, e, aux,** a. tot eene streek behoorend; **concours —,** gewestelijke tentoonstelling.

Régir, v. a. (lat. regere) regeeren, besturen, beheeren.

Régis‖seur, m. bewindsman, opzichter, opziener bij 't tolwezen; regisseur, tooneelbestuurder; **—trateur,** m. registreerder; **—tration,** f. opteekening, aanteekening, v. in het register; recht van registratie.

Regis‖tre, m. (lat. regesta) register, protocol; kladboek, actenboek; **— de baptême, de mort,** doop-, doodboek; **charger un —,** boeken; **— de l'état cival,** register van den burgerlijken stand; **— d'orgue,** register (van een orgel); **— d'imprimeur,** register (van de boekdrukkers); **vaisseau de —,** registerschip (dat een verlofbrief had om op Spaansch-Amerika te handelen); **—trer, Enregistrer,** v. a. inschrijven, opschrijven, registreeren.

Réglage, m. het regelen der uurwerken; het lijnen van 't papier.

Règle, f. (lat. regula; de regere, diriger) liniaal; fig. regel, m. voorschrift, richtsnoer, orde, v.; regel eener monniksorde, m.; **—s,** pl. maandstonden, m.; **être en — avec qn.,** met iemand alles afgedaan hebben; **être en —,** alle formaliteiten vervuld hebben; **cette affaire est**

en —, deze zaak is in orde; **un repas en —**, een deftige maaltijd.

Règle-équerre, f. winkelhaak, m.

Réglé, ée, p. et a. gelijnd, gelinieerd; fig. regelmatig, ordelijk; bepaald, vastgesteld; **papier —**, gelinieerd papier.

Règlement, m. het regelen, vaststellen of bepalen; voorschrift, verordening, reglement; **— de vie**, geregelde levenswijze; **— de compte**, goedkeuring en afsluiting van rekening.

Réglément, adv. regelmatig, ordelijk.

Réglemen‖taire, a. het reglement betreffend, reglementair; **régime —**, regeering, die onophoudelijk verordeningen maakt, v.; **—tairement**, adv. volgens voorschrift, volgens het reglement; **—tation**, f. wettelijke regeling, v.; **—ter**, v. a. regelen, bij reglement vaststellen.

Régler, v. a. lijnen, liniëeren; regelen, richten, stellen, in orde brengen; matigen, bepalen; inrichten; bestemmen, verordenen, voorschrijven; **se —**, v. pr. **sur qch.**, zich naar iets schikken, regelen.

Réglet, m. lijntje; metaalstrook, v. die de letterzetters tusschen de letters bij hoofdafdeelingen steken.

Réglette, f. zetlijn, garnituurlijn, v. waarmede de zetters de letters uit den zethaak op de galei zetten, m.; vierkant liniaaltje.

Régleur, m. euse, f. lijnentrekker, liniëerder, liniëerster; —, m. liniëermachine, v.

Réglisse, f. zoethout; —, m. drop; **bâton de —**, pijp drop.

Régloir, m. notenliniaal, v. liniëerstok, m.; likhout (der schoenmakers).

Réglure, f. het liniëeren of belijnen, liniëering, v.; liniëerbreedte, v. ruimte tusschen twee lijnen.

Régnant, ante, a. regeerend; **maison —e**, regeerend huis; **mode —e**, heerschende mode; **goût —**, heerschende smaak.

Règne, m. (lat. regnum; de rex, roi) regeering, v.; **être en —**, regeeren; **du — de**, onder de regeering van; **les trois —s de la nature**, de drie natuurrijken; **le — animal, le — végétal, le — minéral**, het dieren-, planten-, delfstoffenrijk.

Régner, v. a. regeeren, heerschen; zich uitstrekken.

Regnicole, m. (lat. regnum, royaume, et colere, habiter) geboren inwoner van een rijk, inlander.

Regommer, v. a. weder met gom bestrijken. overgommen.

Regon‖flement, m. het opzwellen; het oploopen en terugkeeren van het in zijn loop gestuite water; **—fler**, v. a. weder doen zwellen; v. n. et **se —**, v. pr. weer opzwellen; opzetten, wassen (van water).

Regor‖geant, e, a. overvol, overloopend; **—gement**, m. het overloopen, overvloeien (van vloeistoffen); **—ger**, v. n. overloopen, overvloeien; fig. in overvloed bezitten; **— de qch.**, fam. iets volop hebben; **il regorge de santé**, hij is de gezondheid zelf.

Regouler, v. a. fam. afsnauwen; tot walgens toe verzadigen.

Regourmer, v. a. den kinketting weder aandoen; **se —**, v. pr. weder eene stijve houding aannemen.

Regoûter, v. a. weder proeven.

Regrat, m. (préf. re et gratter) kramerij, v.; kleinhandel, m. (vooral van zout).

Regrat‖tage, m. het opschrappen, opwerken van muren (om ze weer een nieuw voorkomen te geven); **—ter**, v. a. weder afkrabben; —, v. n. kleinhandel drijven, met de kleine maat verkoopen; fig. fam. voor ingekochte waren meer aanrekenen dan men betaald heeft, schacheren; **—terie**, f. kleinhandel, m. koomenij, kramerij, v.; **—tier, ière**, f. hij of zij, die bij de kleine maat verkoopt, kleine kramer; fig. knibbelaar, knibbelaarster.

Regréer, v. a. het tuig nazien en herstellen.

Regreffer, v. a. weder enten of griffelen.

Regrès, m. (lat. regressus) recht van weder een geestelijk ambt te aanvaarden, dat men gewisseld, of waarvan men afstand gedaan had.

Régres‖sif, ive, a. terugwerkend; **—sion**, f. omkeering eener stelling, woordherhaling in omgekeerde orde, v.

Regret, m. verdriet, spijt, hartzeer, berouw, leedwezen; **—s**, pl. klachten, v.; **à —**, adv. ongaarne, met weerzin.

Regret‖table, a. betreurenswaardig; **—tablement**, adv. op betreurenswaardige wijze; **—ter**, v. a. beklagen, betreuren; missen.

Reguinder, v. a. weder ophijschen of ophalen.

Regula‖risation, f. regeling, rangschikking, v.; **—riser**, v. a. (lat. regula, règle) regelen, inrichten; **—rité**, f. regelmatigheid, geregeldheid, v.; **—teur**, m. regelaar, bestuurder (van eene onderneming b.v.); regulateur, m. (toestel aan eene machine, waardoor hare beweging gematigd en geregeld wordt); **—teur, trice**, a. regelend, tot regel dienend.

Régu‖le, m. koninkje, schaduwkoning; klein gewicht tot regeling van den gang eens uurwerks; het zuiverste van een metaal; **—lier, ière**, a. regelmatig, geregeld; aan een ordesregel verbonden; **clergé —**, geestelijken, die tot eene orde behooren; —, m. hetgeen geoorloofd, welvoegelijk is; ordegeestelijke; **—lièrement**, adv. geregeld, ordelijk; gewoonlijk, gemeenlijk.

Régurgiter, v. a. overgeven, braken.

Réhabili‖tation, f. herstel in den vorigen staat, in vorige rechten; eerherstel; **—té**, m. bankbreukige, die weer in eer en krediet hersteld is; **—ter**, v. a. in vorigen staat en tot vorige rechten herstellen; weder in eer herstellen; **se —**, v. pr. zijne eer herkrijgen, de achting herwinnen.

Réhabituer, v. a. weder aan iets gewoon maken, weder aan iets gewennen; **se —**, v. pr. weder aan iets gewoon worden, zich weder aan iets gewennen.

Rehaus‖se, f., **Rehaus‖sement**, m. verhooging, v.; **—ser**, v. a. verhoogen; **se —**, v. pr. verhoogd worden; zichzelf verhoogen, ophemelen; elkander in de hoogte steken.

Rehaut, m. verhooging, rijzing der muntwaarde, v.; lichte, heldere kleur, v. (op een schilderij.

Réimpor‖tation, f. wederinvoer, m.; **—ter**, v. a. weder invoeren.

Réimpo‖ser, v. a. op nieuw belasten; anders opmaken (de kolommen in de pers anders stellen); **—sition**, f. wederoplegging (eener schatting), v. het weder belasten, hernieuwde belasting, v.; het omzetten der kolommen (bij 't drukken).

Réim‖pression, f. herdruk, tweede druk (van een boek), m.; **—primer**, v. a. (een boek) herdrukken; **se —**, v. pr. op nieuw ter perse liggen, herdrukt worden.

Rein, m. (lat. ren) nier, v.; **—s**, pl. nieren, lendenen, v.; **poursuivre l'épée dans les —s,**

van nabij vervolgen; **avoir mal aux —s**, pijn in de lendenen hebben; **avoir du —, de bons —s, les —s forts**, sterk in 't kruis zijn; fig. **avoir les —s forts**, rijk, machtig zijn; **—s de voûte**, gewelfshoeken.

Réincarcé‖ration, f. wederinkerkering, v.; **—rer**, v. a. weder kerkeren.

Réincarnation, f. wedervleeschwording, v.

Réincorporer, v. a. op nieuw inlijven.

Reine, f. koningin; **— régnante**, regeerende koningin; **— mère**, koningin-moeder; **— du ciel**, de Maagd Maria; **— des cieux**, Juno; **— des nuits**, de maan; **avoir un port de —**, eene majestueuse houding hebben; **— des bois**, lieve-vrouwen-bedstroo; **anis à la —**, anijsmuisjes.

Reine-claude, f. fijne groene pruim, v.; pl. **des reines-claude.**

Reine-marguerite, f. Chineesche aster, v.; pl. **des reines-marguerites.**

Reine-mère, f. koningin-moeder; pl. **des reines-mères.**

Reinette, Rainette, f. reinetappel, renet, m.

Réinfecter, v. a. weder besmetten.

Réin‖scription, f. weder inschrijving, v.; **—scrire**, v. a. weder inschrijven.

Réinstal‖lation, f. herhaalde instelling of inhuldiging, v.; **—ler**, v. a. weder instellen of inhuldigen.

Reinté, ée, a. breed van rug of schoft (van jachthonden sprekend).

Réinté‖grable, a. in het bezit herstelbaar; **—grande, —gration**, f. herstelling in het bezit van eenig goed of van eenig ambt, v.; **—grer**, v. a. in het bezit herstellen; **— qn. dans ses droits**, iemand weder in zijne rechten herstellen; **— dans les prisons**, wederom gevangen zetten; **faire — des meubles**, meubelen, welke men weggenomen had, weder op de plaats laten brengen, waar zij te voren waren.

Réinventer, v. a. op nieuw uitvinden.

Réinviter, v. a. weder noodigen.

Reis, Réis, m. reis, Portugeesche munt, Braziliaansche munt, v.

Reis-effendi, m. reis-efendi, Turksch minister van buitenlandsche zaken.

Réitéra‖ble, a. herhaalbaar; **—tif, ive**, a. herhalend, hernieuwend; **—tion**, f. herhaling, v.

Réitérer, v. a. herhalen.

Reître, Rêtre, m. (allem. Reiter) (weleer) Duitsche ruiter; **vieux —**, iem. die veel rondgezworven en veel beleefd heeft, oude schalk.

Rejail‖lir, v. n. springen, ontspringen, uitspatten; terug stuiten; fig. terug vallen of komen op; **—lissant, e**, a. ontspringend, afstuitend, opspringend, uitstroomend; **—lissement**, m. het springen, ontspringen, uitspatten; terugstuiten.

Reje‖t, m. afwerping, uitwerping, ver- of wegwerping, v.; uitspruitsel (van een boom); overbrenging van een post op eene andere rekening, v.; uittrekkende bijenzwerm, m.; **— poétique**, overbrenging van woorden in den volgenden versregel, v.; **—table**, a. verwerpelijk; **—teau**, m. waterlijstje, luifeltje, afdakje aan een venster (ter afkeering van 't regenwater); **—ter**, v. a. weder werpen; terug werpen; uitwerpen, weder van zich geven; uitspuwen, overgeven; uitspruiten, uitschieten; overdragen; fig. verwerpen, verachten, afkeuren; **— la faute sur qn.**, iemand ergens de schuld van geven; **—ton**, m. uitspruitsel, spruit, zijloot, v. (van een boom); fig. spruit, v. nakomeling; **—tonner**, v. a. de spruiten of uitspruitsels wegnemen.

Rejoin‖dre, v. a. weder bijéén of samen voegen; **— qn.**, iemand inhalen, achterhalen; **se —**, v. pr. weder bijeen of bij elkander komen; **—toiement**, m. het weder dichtstrijken der voegen (bij metselwerk); **—toyer**, v. a. de voegen weêr toestrijken.

Rejouer, v. a. et n. weder spelen.

Réjoui, e, a. verheugd, vroolijk; **—, e**, m. et f. **gros —, grosse —e**, fam. vroolijke baas, lustige broeder, vroolijke zus.

Réjouir, v. a. verheugen, verblijden; vervroolijken; **se —**, v. pr. zich verheugen of verblijden, vroolijk zijn.

Réjouis‖sance, f. vreugde, vroolijkheid, blijdschap, v. vermaak; been dat de slager bij het gewicht goed vleesch voegt; **—sant, ante**, a. vervroolijkend, vermakelijk.

Rejuger, v. a. weder vonnissen, op nieuw uitspraak doen.

Relâ‖chant, e, a. slapmakend, ontspannend; **—che**, m. het ophouden; rust, verkwikking, ontspanning, v.; **sans —**, zonder ophouden; **le théâtre fait —**, er wordt niet gespeeld (in den schouwburg); **—che**, f. oponthoud van een schip in eene haven; haven, waar een schip genoodzaakt is in te loopen, v.; **—ché, e**, p. et a. slap, losgelaten, ontspannen; fig. ongeregeld, ongebonden; **—chement**, m. verslapping, ontspanning; slapheid; ontlating, verzachting; loslating (der gevangenen); verkwikking, v.; fig. ongeregeldheid, ongebondenheid, v.; **—cher**, v. a. et n. (préf. re et lâcher) ontspannen, loslaten; toegeven, matigen; loslaten (de gevangenen); v. n. eene haven binnenloopen, aandoen; **se —**, v. pr. slapper worden; verminderen; zachter worden; **se — dans ses mœurs**, losse zeden aannemen; **se — l'esprit**, v. pr. zijn geest eenige ontspanning geven.

Relai, Relais, m. (préf. re et laisser) paardenposterij, v.; versche paarden of jachthonden, m.; wisselplaats, v.; tusschenruimte, welke de tapijtwerker tusschen twee kleuren enz. laat, v.; aanwas, m. aanspoeling, v. van land; bedekte weg onder aan den wal en de gracht; fam. **être de —**, ledigen tijd hebben; het oogenblik van handelen afwachten.

Relais‖sé, a. m. vermoeid, afgejaagd (van hazen sprekend); **—ser**, v. a. (een haas) door de jacht afmatten, afjagen; **se —**, v. pr. zich ophouden, verblijven; moe worden.

Relancer, v. a. weder werpen; weder opjagen; fig. iemand opzoeken en lastig vallen; hevig doorhalen.

Relaps, e, a. wederafvallig; **—, e**, m. et f. wederafvallige (in den godsdienst), m. en v.

Rélargir, v. weder breeder, wijder of ruimer maken, verbreeden.

Rela‖ter, v. a. (lat. relatum; de referre, rapporter) berichten, mededeelen, verhalen; **—teur**, m. berichter; verhaler; **—tif, ive**, a. betrekkelijk; **pronom —**, betrekkelijk voornaamwoord; **—tion**, f. (rad. relater) opzicht, betrekking, v.; verhaal, verslag, bericht; gerechtelijke voordracht; kennis, gemeenschap, v.; **—s de commerce**, handelsbetrekkingen; **—tivement**, adv. met betrekking tot; betrekkelijk; **—tivité**, f. betrekkelijkheid, v.

Relaver, v. a. herwasschen, overwasschen.

Rela‖xation, f. verslapping, ontspanning; loslating van een gevangene, v.; **—xe**, m. staking, v. der vervolging tegen een' beschuldigde;

—xé, ée, a. verslapt, ontspannen; **—xer,** v. a. (gevangenen) loslaten, in vrijheid stellen.

Rela‖yer, v. a. in den arbeid aflossen; —, v. n. van paarden verwisselen, versche paarden nemen; **se —,** v. pr. elkander aflossen; **—yeur,** m. houder van wisselpaarden, paardenpostmeester.

Relé‖gation, f. uitwijzing, verbanning naar een bepaald oord, enz.; **—gué,** m. verbannene, verwezene; **—guer,** v. a. (lat. relegare) verbannen (naar een bepaald oord), uitbannen, uitwijzen; verwijzen; **se —,** v. pr. zich geheel afzonderen.

Relent, m. duffe, muffe lucht, muffigheid, v.

Rèler (se), v. pr. splijten, scheuren, losspringen.

Relevage, m. het opnemen, het opzetten, opstellen; het ledigen der brievenbus (beter: **levée**).

Relevailles, f. pl. eerste kerkgang (eener kraamvrouw), m.; huiselijk feest bij die gelegenheid.

Relevant, e, a. afhangend, afhankelijk.

Rele‖vé, ée, a. weder opgeraapt; opgestaan; opgehaald, gehoogd, verhoogd; fig. aanzienlijk; hoog, verheven, edel; **—vé,** m. het opstaan; het wederoprichten; uittreksel (uit eene rekening enz.); lijst, opsomming, v.; **faire le — de toutes les fautes,** eene lijst van al de fouten van een werk maken; —, opvolgende schotel, gerecht; afgenomen en weder opgelegd hoefijzer; **—vée,** f. namiddag, namiddagtijd, m.

Relève, f. het aflossen van werklieden, van soldaten.

Relève-jupe, m. band, m. om den vrouwenrok op te schorten; pl. **des relève-jupe(s).**

Relèvement, m. weder oprichting, oplichting, v.; **— du pont,** het springen van het dek; **— à la boussole,** peiling met het kompas, v.; **— d'un navire échoué,** het ophalen, lichten van een gestrand schip.

Relève-quartier, m. schoenaantrekker, m. schoenhoren, m.; pl. **des relève-quartier.**

Rele‖ver, v. a. (préf. re et lever) opheffen, opnemen, weder oprichten, ophelpen; verhoogen, verheffen; aflossen; bestraffen, berispen; weder ophalen, (oude twisten), vernieuwen; opbeuren, aanmoedigen; vrijspreken; **— un vaisseau,** een schip weder vlot maken; **— par le travers** ou **par le boissoir,** dwars af, of kraanbalkswijze peilen; **— une côte,** eene schets van de kust afteekenen; **— le quart,** de wacht aflossen; **— l'ancre,** het anker weder lichten; —, peilen (door middel van het kompas bepalen, in welke richting een voorwerp ligt); **— un appel,** voor hoogere rechtbank beroepen, voor hoogeren rechter betrekken; **— une bonne action,** eene goede daad verheffen, roemen; **— un mot piquant,** een stekelig, scherp woord bits beantwoorden; **— la tête,** het hoofd opheffen; fig. het hoofd opsteken; **— les fautes de qn.,** iemands fouten doen opmerken; **— un défaut,** het verloren spoor van het wild weder vinden; —, v. n. uit het kraambed opstaan, den kerkgang doen; **— d'une maladie,** opkomen, genezen (van eene ziekte); **— de qch., de qn.,** van iets of iem. afhankelijk zijn; **ce fief relevait de l'empereur,** dit leen werd door den keizer vergeven; **se —,** v. pr. weder opstaan; fig. het hoofd wederom opbeuren, zich van geleden schade of verlies herstellen; fig. **se — d'une perte,** een verlies te boven komen; **—veur,** a. m. **muscle —,** ou —, m. opheffende spier.

Reliage, m. het kuipen van een vat, het omleggen van hoepels.

Relief, m. (subst. verbal de relever) vlak verheven beeldwerk; verhevenheid, v.; fig. roem, luister, m. aanzien; **—s,** pl. overgeschoten brokken, m. (bij La Fontaine); **caractères en —,** verheven uitkomende letters; **demi-—,** half verheven werk; **bas-—,** half verheven beeldwerk; **cette figure a bien du —,** die figuur komt goed uit; **mettre qch. en —,** iets goed doen uitkomen.

Relien, m. grof gestooten en ongezift buskruit.

Relier, v. a. weder binden, herbinden; (een boek) inbinden; (een vat) kuipen; fig. met elkaar verbinden; **se — à qch.,** met iets in verbinding staan.

Relieur, m. boekbinder.

Reli‖gieusement, adv. godsdienstig; getrouwelijk, nauwkeurig; **—gieux, euse,** a. godsdienstig; godvruchtig, aandachtig; nauwgezet, nauwkeurig; tot eene geestelijke orde behoorend; **—gieux,** m. monnik, kloosterbroeder; **—gieuse,** f. non, kloosterzuster; **—gion,** f. (lat. religio; de re, préf. et ligare, lier) godsdienst, m. religie, v.; monniksorde; malteserorde, v.; **— de l'Etat,** staatsgodsdienst; **— dominante,** heerschende godsdienst of kerk; **mettre en —,** in het klooster steken; **se faire une —, un point de — de qch.,** zich iets tot een' heiligen plicht rekenen; **— du serment,** heiligheid van den eed, v.; **surprendre la — de qn.,** iem. misleiden, bedriegen; **—gionnaire,** m. et f. hervormde, gereformeerde, m. en v.; **—giosité,** f. nauwgezetheid van geweten, v.; vroomheid, v.

Relimer, v. a. hervijlen, overvijlen; fig. beschaven.

Relin‖guer, zie **Ralinguer; —gues,** zie **Ralingues.**

Reli‖quaire (pr. **kère**), m. heiligkas of relequiekas, waarin overblijfsels der heiligen bewaard worden, v.; **—quat** (pr. **ka**), m. overschot; **—quataire,** m. schuldenaar van het overschot eener rekening; **—que,** f. (lat. reliquiæ, restes) heiligdom, overblijfsel van een heilige, reliquie, v.

Relire, v. a. herlezen, weder overlezen.

Reliure, f. band van een boek, m.; het inbinden; **— en veau,** kalfsleeren band; **— en parchemin,** perkamenten band.

Relocation, f. wederverpachting, wederverhuring, v.

Relou‖age, m. rijtijd der haringen, m.; **—er,** v. a. weder huren of inhuren; ook: onderverhuren (verhuren aan een ander hetgeen men zelf gehuurd heeft); beter: **sous-louer.**

Reluire, v. n. blinken, schitteren, flonkeren, glans geven; prov. **tout ce qui reluit n'est pas or,** het is al geen goud, dat blinkt; —, fig. uitblinken, uitmunten.

Reluisant, ante, a. blinkend, glinsterend, schitterend.

Reluquer, v. a. fam. begluren, bekijken; met begeerige blikken aanzien.

Relustrer, v. a. weder glansen, nieuwen glans geven.

Relute, f. herlezing, overlezing der proeven, v.

Remâ‖chement, m. het herkauwen; fig. het herhaaldelijk overleggen; **—cher,** v. a. herkauwen; fig. herhaaldelijk overdenken.

Remailler, v. a. de nerf wegwerken van de huiden.

Remani‖ement, Remaniment, m. het herhaald betasten; omwerking, v. (van een tooneelstuk b.v.); het verloopen, het overbrengen van in klein formaat gedrukte bladzijden tot een grooter formaat of van een grooter tot een kleiner; **—er,** v. a. herhaaldelijk betasten of bevoelen; omwerken (een tooneelstuk b.v.); verloopen, van een klein in een grooter, of van een groot in een kleiner formaat overbrengen; **—eur,** m. omwerker, bewerker.

Remari‖age, m. het hertrouwen, tweede huwelijk; **—er,** v. a. weder uithuwelijken; **se —,** v. pr. hertrouwen, zich weder in den echt begeven.

Remar‖quable, a. aanmerkelijk, merkwaardig; aanzienlijk, voortreffelijk, uitmuntend; **—quablement,** adv. op merkwaardige wijze; **—que,** f. aanmerking, opmerking, v.; **—quer,** v. a. (préf. re et marquer) weder teekenen of merken; aanmerken, opmerken; **se faire —,** de aandacht op zich vestigen.

Remasti‖cage, m. het op nieuw met stopverf stoppen der ruiten; **—quer,** v. a. op nieuw stoppen met stopverf.

Rembal‖lage, m. het weder inpakken; **—ler,** v. a. weder inpakken, herpakken.

Rembar‖quement, m. wederinscheping, v.; **—quer,** v. a. weder inschepen of inladen; **se —,** v. pr. zich weder inschepen, wederom aan boord gaan; fig. **se — dans qch.,** zich wederom met iets inlaten.

Rembarrer, v. a. krachtig terugdrijven; fig. den mond snoeren.

Remblai, m. aanvulling, gelijkmaking met aarde, v.

Rembla‖yer, v. a. met aarde aanvullen; **—yeur,** m. werkman die de exploiteerde gangen toemaakt.

Remboi‖tement, m. het weder zetten of inzetten van een lid, dat verrekt of verstuikt is; **—ter,** v. a. een verrekt of verstuikt lid weder zetten of inzetten.

Rembour‖rement, m. vulling, v. (met haar of scheerwol); **—rer,** v. a. vullen of opvullen (met haar of scheerwol); **—rure,** f. opvulsel.

Rembour‖sable, a. weder betaalbaar, aflosbaar; **—sement,** m. terugbetaling, vergoeding, aflossing, v.; **—sé, e,** a. terugbetaald; **—ser,** v. a. terugbetalen; afbetalen; **— qn. de ses frais,** iem. zijne onkosten teruggeven, vergoeden; fig. fam. **— un soufflet,** een klap om de ooren geven; **se —,** v. pr. zichzelven betalen; **à se — par la poste,** tegen postkwitantie.

Rembru‖ni, ie, a. **air —,** droevig of donker gelaat; **—nir,** v. a. bruiner maken, nog eens bruineeren; fig. verdonkeren; bedroeven; **se —,** v. pr. donkerder van kleur worden; fig. somber, treurig worden; **—nissement,** m. overbruineering, v.

Rembù‖chement, m. verschuiling, v. terugkeer, m. van het hert in zijn leger; **—cher,** v. a. een stuk wild weder in 't bosch drijven; **se —,** v. pr. zich weder in zijn leger begeven (van herten sprekend).

Remède, m. (lat. remedium, de mederi, traiter, guérir) geneesmiddel, middel, remedie, v.; klisteer, v.; fig. hulpmiddel, raad, m.; **il n'y a point de —,** er is niets aan te doen; prov. **il y a — à tout, fors (hormis) à la mort,** tegen den dood is geen kruid gewassen; **— de bonne femme,** huismiddeltje.

Remédi‖able, a. verhelpbaar, herstelbaar; **—er,** v. n. **(à qch.),** iets verhelpen, terecht brengen.

Remeil, m. kwelwater, waarin de snippen zich in den winter gaarne ophouden.

Remè‖ler, v. a. weder mengen; weder doorschudden (van kaarten sprekend); **—leuse,** f. kneedmachine bij de chocoladefabricatie, v.

†**Remembrance,** f. herinnering, v.

Remémo‖ratif, ive, a. herinnerend, dat der gedachtenis waardig is; **—rer,** v. a. herinneren, indachtig maken; **se — qch.,** zich iets herinneren.

Reme‖née, f. boog boven eene deur of boven een venster, m.; **—ner,** v. a. weder brengen of geleiden; terugvoeren.

Remer‖cier, v. a. **(qn. de** ou **pour qch.),** danken, bedanken; afwijzen; afdanken, den zak geven; **il se remercie à tout propos de son propre mérite,** hij pronkt bij elke gelegenheid met zijn eigen verdienste; **—ciment, —ciement,** m. dankzegging, v.

Rémé‖ré, m. naasting, v. recht van wederkoop (van een verkocht goed, gedurende vijf jaar); **—rer,** v. a. wederkoopen (een verkocht goed).

Remesurer, v. a. overmeten, hermeten.

Remet‖teur, m. overmaker, overzender; **—tre,** v. a. (lat. remittere) weder op zijne plaats leggen, stellen, zetten enz.; herstellen; weder ter hand stellen, overgeven, overleveren; overdragen, overlaten; uitstellen; vergeven, kwijtschelden; **— un bras,** een' arm weder in het lid zetten; **— les péchés,** de zonden vergeven; **— à demain,** tot morgen uitstellen; **— de l'argent,** geld door wissels overmaken, remitteeren; **je ne vous remets pas,** ik herken u niet, ik kan u niet thuisbrengen; **se —,** v. pr. zich weder plaatsen, zetten, stellen; **se — au travail,** weer aan 't werk gaan; **se — de qch.,** van iets herstellen, bekomen; **se — d'une perte,** een verlies te boven komen; **se — qch.,** zich iets herinneren of te binnen brengen; **se — entre les mains de qn.,** zich aan iemand toevertrouwen; **s'en — à qn.,** zich op iemand verlaten; **je m'en remets à vos bons soins,** ik laat het geheel aan uwe goede zorgen over; **le temps se remet au beau,** het weer klaart op.

Remeubler, v. a. weder met huisraad voorzien of meubileeren; fig. opnieuw van iets voorzien.

Rémige, a. (lat. remex, gén. remigis) tot roeiriem dienend, stuur...; **les plumes, les pennes —s, les —s,** f. pl. de slagveeren, stuurveeren.

Réminiscence, f. (lat. reminisci, se ressouvenir) herinnering; onbewuste herinnering, v.

Remis, e, part. et a. weder op zijne plaats gelegd of gezet; uitgesteld, verschoven; hersteld, opgekomen; vergeven, kwijt gescholden.

Remisage, m. het zetten onder een afdak; het houden van huurrijtuigen.

Remi‖se, f. het weder zetten, plaatsen enz.; **la — d'une pièce,** de wederopvoering van een tooneelstuk: **—,** terhandstelling; geldzending, v. het overmaken van geld; disconto; rabat, korting; vermindering van straf, v.; uitstel; schuil- of rustplaats der patrijzen, v.; koetshuis, wagenhuis; **voiture de —,** ou **—,** m., huurrijtuig (dat niet op straat stationneert); **voiture de grande —,** huurrijtuig (voor een dag, een maand of een jaar gehuurd); **—ser,** v. a. in het koetshuis plaatsen, onder dak brengen; fig. af-

danken, op stal zetten; **se —**, v. pr. in de wagenschuur gezet worden; fig. afgezet, afgedankt worden; zich zetten, neerstrijken (van patrijzen); **—seur**, m. verhuurder van wagenschuren; **—sier**, m. commissionnair van een wisselagent.

Rémis‖sible, a. vergeeflijk; **—sion**, f. (lat. remissus, remis) vergeving, kwijtschelding, v.: het schenken van vergiffenis of genade; ontlating, vermindering, v.; **—sionnaire**, m. begenadigde.

Rémittent, e, a. nalatend, uitblijvend, afnemend (van koorts).

Rémiz, m. buidelmees, v. **(penduline)**.

Remmail‖lage, m. het opnemen der gevallen steken, het mazen; **—ler**, v. a. de steken, de mazen opnemen; stoppen, de mazen herstellen; **— des bas**, kousen mazen.

Remmaillotter, v. a. weder bakeren of opbakeren.

Remmancher, v. a. ergens een nieuw hecht of handvatsel aan maken.

Remmener, v. a. weder terug brengen of voeren.

Remodeler, v. a. op nieuw boetseeren.

Rémois, e, a. van of uit Reims; **contes rémois**, oude wulpsche vertelsels; **—**, m. et f. inwoner, inwoonster van Reims.

Rémolade, Rémoulade, f. pikante of gekruide saus, v.; mengelmoes van opgewarmden kost.

Remole, f. draaikolk, v.

Remonder, v. a. weder zuiveren, reinigen.

Remon‖tage, m. het opvaren der rivier; het opwinden van een uurwerk; het voorschoenen en verzolen van laarzen, het aanzetten van nieuwe voorschoenen en zolen; het in-elkaar-zetten van eene machine; **—tant**, m. hangend stuk van een draagband; **—tant, e**, a. den stroom, de rivier opvarend; na den gewonen tijd nog eens bloeiend en vruchten dragend; **—te**, f. het stroomopwaartsvaren; school visschen die stroomopwaarts zwemmen om kuit te schieten; het uitrusten van de cavalerie met nieuwe paarden; **chevaux de —**, remonte- of aanvullingspaarden; **—ter**, v. n. weder opklimmen, opstijgen, opgaan, opvaren; terug gaan; hooger klimmen; **— à qch.**, tot iets opklimmen; fig. **— à la source**, tot de bron opklimmen, uit de bron zelf putten; fig. **— plus haut**, hooger klimmen; fig. **— sur l'eau**, weer in gunst komen; fig. **— sur sa bête**, er weer bovenop komen; **l'affection ne remonte pas**, een zoon houdt meer van zijne kinderen dan van zijn vader; **la goutte remonte**, de jicht slaat naar binnen; **—**, v. a. weder opwaarts brengen, dragen, trekken, enz.; van nieuw houtwerk voorzien, opmaken; (schoenen) verzolen; weder in elkander zetten; weder optrekken; (een horloge) opwinden; (een snaarspeeltuig) stemmen; **— une rivière**, eene rivier opvaren; **— la scène**, naar den achtergrond van 't tooneel gaan; **— le gouvernail**, het roer weder aanhangen; **— un magasin de marchandises**, een magazijn van koopwaren weder oprichten; **— une bibliothèque**, eene bibliotheek weder in orde brengen; **— un instrument à cordes**, een instrument weder besnaren; **— une montre, une pendule, un tournebroche**, een uurwerk, eene pendule, een braadspit weder opwinden; **— un cavalier, — la cavalerie**, een ruiter van een nieuw paard, de cavalerie van nieuwe paarden voorzien; **— l'imagination, le courage, le moral de qn.**, de verbeelding, den moed van iemand weder opwekken; **se —**, v. pr. zich weder van 't noodige voorzien; zich een nieuw paard aanschaffen; opgewonden worden (van uurwerken); fig. weer bijkomen, op zijn verhaal komen, moed krijgen; **se — la tête**, zich weer druk maken; **—toir**, m. vierkante stift, v. die met behulp van een' sleutel dient om een uurwerk op te winden; **montre à —**, remontoirhorloge.

Remon‖trance, f. vertoog, vermaning, aanmaning, v. raad, m.; **—trant**, m. remonstrant, m.; **—trer**, v. a. weder toonen; voor oogen stellen; betoogen, vermanen; weder onderwijzen of onderrichten; prov. **Gros-Jean qui en remontre à son curé**, het ei wil wijzer zijn dan de hen.

Rémora, m. †**Rémore**, f. zuigervisch, m. remora, v.; fig. oponthoud, beletsel, hindernis, v.

Remordre, v. a. et n. weder bijten; wroegen, knagen; fig. **il a de la peine à — au travail**, het kost hem moeite weer aan 't werk te gaan.

Remords, m. gewetenswroeging, knaging, v.

Remor‖quage, m. het sleepen; **le — à vapeur**, het stoomsleepen; **—que**, f. het boegseeren, sleepen (van een schip); **câble de —**, ou **—**, f. sleeptouw; **—quer**, v. a. boegseeren, op sleeptouw nemen (een schip); **—queur**, m. sleepboot; **— à vapeur**, stoomsleeper, m. stoomsleepboot, v.; **—queuse**, f. locomotief, v. die een andere moet voortsleepen.

Remoucher, v. a. weder snuiten.

Remoudre, v. a. hermalen.

Rémoudre, v. a. weder slijpen.

Remouil‖ler, v. a. weder nat maken of bevochtigen; **—ler**, v. n. het anker weder laten vallen, zoodra men het gelicht heeft.

Rémoulade, zie **Rémolade**.

Remoulage, m. gruttenzemelen, zemelen der tweede maling, v.

Rémouleur, m. schaarslijper; ook: **gagnepetit**.

Remous, m. neer, v. teruggaande stroom, tegenstroom, draaikolk; **— de vent**, tegenwind.

Rempail‖lage, m. hermatting van stoelen, v.; **—ler**, v. a. op nieuw matten, met stroo omvlechten of omwinden; **—leur**, m. **euse**, f. stoelenmatter, stoelenmatster.

Rempa‖quement, m. het pakken der haringen; **—queter**, v. a. weder inpakken, verpakken.

†**Rempa‖rement**, m. omwalling, v.; **—rer (se)**, v. pr. zich versterken of verschansen; fig. zich tegen iets voorzien of wapenen.

Rempart, m. wal, m. schans, v.; fig. voormuur, m. bolwerk.

Rempla‖çant, m. **ante**, f. plaatsvervanger, die iemands plaats vervult, substituut; plaatsvervangster; **—cement**, m. plaatsvervanging, remplaceering; weder uitzetting of belegging van geld, v.; **bureau de —**, kantoor van plaatsvervanging; **—cer**, v. a. iemands plaats innemen, iem. of iets vervangen; geld weder uitzetten of beleggen; **—ge**, m. het aanvullen, vulling, aanvulling, opvulling, v. (vooral van wijn); **vin de —**, wijn tot aanvulling, m.

Rempli, m. inslag, m. plooi, v. opnaaisel.

Remplier, v. a. opnaaien, inleggen, inslaan (eene stof).

Remplir, v. a. (préf. r et emplir) vullen, opvullen, aanvullen; vervullen, volbrengen; voltallig maken; bezetten; (kant) dichten of verstellen; fig. bekleeden, bedienen.

Remplis‖sage, m. het op- of aanvullen, vulling, opvulling, aanvulling, v.; het dichten of verstellen (van kant); **parties de —**, middelpartijen (in de muziek); overtolligheden, v.;

stopwoorden; fig. alle vulwerk; **jouer les —s,** ondergeschikte rollen spelen; **bois et couples de —,** de inhouten van een schip, welke tusschen de spanten worden ingevoegd, m.; **—seuse,** f. kantstopster, v. die de kant dicht, verstelt of vergrondt, v.

Remploi, m. het weder uitzetten, beleggen van geld.

Remployer, v. a. weder of op nieuw gebruiken.

Remplumer, v. a. van nieuwe pennen voorzien (een klavier): **se —,** v. pr. verveêren, nieuwe veêren krijgen; weder in 't vleesch komen (na eene ziekte); fig. weder winnen, weer fortuin krijgen.

Rempocher, v. a. weder in den zak steken.

Rempoigner, v. a. weder aangrijpen.

Rempois‖sonnement, m. weder bepoting van een vijver, v.; pootvisch, v.; **—sonner,** v. a. weder met visch bepoten.

Rempor‖ter, v. a. weder wegdragen of medenemen; winnen, verkrijgen, behalen; **—teur,** m. **de prix,** scholier die veel prijzen behaalt.

Rempo‖tage, m. het verpotten (van planten); **—ter,** v. a. verpotten.

Remprisonner, v. a. weder gevangen zetten.

Remprunter, v. a. weder geld van iemand leenen.

Remu‖age, m. omschudding, omroering, verschieting, v.; het overgieten, het overtappen (van wijn); **le — du blé,** het verschieten van het koren; **droit de —,** ou **—,** m. rechten op het vervoer van wijn; **—ant, ante,** a. woelig, onrustig.

Remue-ménage, m. het uittrekken uit eene woning; fig. onrust, verwarring, wanorde, v.

Remu‖ement, Remûment, m. beweging; opdelving (der aarde), v.; fig. beweging, beroerte, opschudding, v. opstand, m.; **— des terres,** omgraving, omspitting der akkers, v.; **—er,** v. a. (lat. removere) bewegen, verplaatsen; omroeren, omgraven, omspitten; oproerig maken, in opstand brengen; fig. **— ciel et terre,** hemel en aarde bewegen, al zijne krachten inspannen; **— un enfant,** een kind verschoonen en weder opbakeren; **— la terre,** de aarde omgraven of omhalen; **—,** v. n. zich bewegen, zich verroeren; in opstand geraken, oproerig worden; fig. pogingen doen of aanwenden (tot iets); **se —,** v. pr. zich bewegen of verroeren; fig. ontroeren, ontsteld, in onrust zijn; **—eur,** m. korenverschieter; fig. oproermaker, opstoker; **—euse,** f. baker.

†**Remugle,** m. muffe reuk, m.

Remûment, m. zie **Remuement.**

Rémunè‖rant, e, a. beloonend, vergeldend; **—rateur,** m. **trice,** f. vergelder, belooner, vergeldster, beloonster; a. beloonend, vergeldend; **—ratif, ive,** a. vergeldend, beloonend; **—ration,** f. vergelding, belooning, v. loon; **—ratoire,** a. dat tot vergelding strekt; **—rer,** v. a. (lat. remunerare, de re, préf. et munus, muneris, don) beloonen, vergelden.

†**Renâcler,** †**Renasquer,** v. n. van kwaadheid snuiven.

Renais‖sance, f. fig. wedergeboorte; weder-opkomst, vernieuwing, v.; **la Renaissance,** tijdperk der herleving van kunsten en wetenschappen; **—sant, ante,** a. weder opkomend, herlevend.

Renaître, v. n. weder ontstaan, weder te voorschijn komen, weder geboren worden; fig. weer opkomen of oprijzen.

Rénal, ale, a. de nieren betreffend, nier....

Renar‖d, m. (allem. Reginhart) vos, m.; **fin —,** looze vos, doortrapt mensch; prov. **à —, — et demi,** sluwheid moet met sluwheid gekeerd worden; **dans sa peau mourra le —,** de vos verliest zijn haar, niet zijne streken; **le — prêche aux poules,** als de vos de passie preekt, boer pas op je ganzen; **coudre la peau du — à celle du lion,** slim en sterk tegelijk zijn; **—,** braking, v.; pop. **écorcher le —,** braken; **—,** houten kompas om den koers op te koppelen; pop. fooi, v.; **—de,** f. wijfje van een vos; **—dé, ée,** a. verschaald, van reuk beroofd; **—derie,** f. loosheid, slimheid, v. listige streek, m.; **—dier,** m. vossenvanger of -jager; **—dière,** f. vossenhol.

†**Renasquer,** v. zie **Renâcler.**

Rencais‖sage, m. het weder in een bak of kist plaatsen; het overplaatsen van den eenen bak in den anderen; **—ser,** v. a. weêr in eene kist doen of zetten; weder in een bak zetten, van den eenen bak in den anderen overplaatsen; (eene geldsom) weder in de kas leggen.

Renchaîner, v. a. weder ketenen of in ketenen sluiten.

Renché‖ri, ie, a. moeilijk te voldoen, preutsch; fam. **faire le —, la —e,** moeilijk te voldoen zijn, de preutsche spelen; **—rir,** v. n. duurder worden, opslaan; **— sur qn., sur qch.,** tegen iemand opjagen; iemand of iets ergens in overtreffen; overdrijven; **—,** v. a. duurder maken, op hoogeren prijs zetten of brengen; **—rissement,** m. opslag, m. verhooging van prijs, v.; **—risseur,** m. hoogste of laatste bieder.

Rencogner, v. a. fam. in een hoek dringen; **— ses larmes,** zijne tranen onderdrukken, inhouden; **se —,** v. pr. zich in huis opsluiten.

Rencon‖tre, f. ontmoeting, samenkomst, v.; gevecht; geval, toeval; onverwacht samentreffen, ontmoeting, gebeurtenis; gelegenheid, v.; **aller à la —,** te gemoet gaan of trekken; **venir à la —,** te gemoet komen; **marchandises de —,** waren, die men toevallig te koop vindt, tweedehandsche, oude koopwaar, artikelen; **amour de —,** toevallige liefde; **c'est une —,** dat is een koopje; **— pour Paris,** wissels, papier op Parijs; **roue de —,** schakel-, sluitrad; **—tre, ée,** a. ontmoet, gevonden, bedacht; **mot bien —,** woord van pas; **—trer,** v. a. ontmoeten, aantreffen, vinden; **—,** v. n. 't goed of slecht treffen; **il a bien (mal) rencontré,** hij heeft 't goed (slecht) getroffen; **— juste,** den spijker op den kop slaan; gissen, raden; gelukken; **se —,** v. pr. elkander ontmoeten; voorvallen; dezelfde gevoelens of gedachten hebben; een tweegevecht hebben; **comme cela se rencontre!** dat treft!

Rencorser, v. a. een nieuw lijf op een kleed zetten.

Rencourager, v. a. weder aanmoedigen, nieuwen moed geven.

Rendant, m. **ante,** f. hij of zij die rekening doet; **—, e,** a. teruggevend; fam. overgevend, spuwend.

Rendement, m. opbrengst, v.

Rendetter (se), v. pr. zich op nieuw in schulden steken.

Rendeur, m. **euse,** f. teruggever, wedergever.

Rendez-vous, m. afgesproken samenkomst; bestemde, afgesproken plaats, vergaderplaats, v.; pl. **des rendez-vous.**

Rendor‖mir, v. a. weder in slaap maken; **se —,** v. pr. weder in slaap vallen, weder inslapen; **—missement,** m. wederinsluimering, v. het wederinslapen.

Rendoubler, v. a. inslaan, omslaan (een te lang kleed).

Ren‖dre, v. a. (lat. reddere) wedergeven, teruggeven; afgeven, overgeven; vertalen, overzetten; overgeven, braken; opbrengen; verschaffen; maken; uitdrukken; betoonen; **— visite à qn.,** een bezoek bij iem. afleggen, iem. bezoeken; **— la justice,** rechtspreken; **— justice à,** recht doen, recht doen wedervaren; **— la forteresse, les armes,** de vesting, de wapenen overgeven; **— bon, meilleur,** goed, beter maken; fig. **— l'âme, l'esprit,** den geest geven, sterven; **— gorge,** braken; fig. door dwang iets terug geven; **cette plaie rend beaucoup,** deze wond ettert, draagt sterk; **— raison,** reden geven; voldoening geven; **— témoignage,** getuigenis afleggen; **—,** v. n. **(à, sur)** voeren, leiden, loopen, gaan tot; **ce chemin rend à tel village,** deze weg komt bij dit of dat dorp uit, voert naar dit of dat dorp; **se —,** v. pr. zich overgeven, toegeven; zich ergens heen begeven; **se — agréable,** zich aangenaam, bemind maken; **je me rends,** ik geef het op, ik geef het gewonnen; **se — aux raisons de qn.,** iemands redenen, gronden aannemen; **—du, ue,** p. et a. wedergegeven, overgegeven; overgeleverd; **être —,** op zijn, niet meer kunnen, dood af van vermoeienis zijn; **—du,** m. overlooper, soldaat die de wapens nederlegt.

Renduire, v. a. weder pleisteren of bestrijken.

Rendur‖cir, v. a. verharden, harder maken; **se —,** v. pr. zich verharden, geen medelijden betoonen; **—cissement,** m. verharding, v.

Rêne, f. teugel, m.; **—s,** pl. leisels, leireepen aan den toom van een paard, m.; fig. regeering, leiding, v. bestuur.

Renégat, m. **ate,** f. (préf. re et negare, nier) afvallige van het Christengeloof, m. en v. renegaat; geloofsverzaker, -verzaakster.

Reneiger, v. n. weder sneeuwen.

Rêner, v. a. den toom aanleggen; **rêné court,** met korten toom.

Rénet‖te, f. veegmes (der hoefsmeden); formeerijzer; **—ter,** v. a. den hoef van een paard wegvegen, afsteken.

Renettoyer, v. a. weder schoon maken.

Renfai‖tage, m. herstelling, vernieuwing van de nok, v.; **—ter,** v. a. de nok herstellen; eene nieuwe nok geven.

Renfermé, m. muffigheid, dufheid, v.; **sentir le —,** muffig ruiken; **odeur de —,** muffe, duffe lucht.

Renfermer, v. a. sluiten, opsluiten, wegsluiten; fig. besluiten, bevatten; **homme renfermé,** in zichzelven gekeerd man; **se —,** v. pr. zich opsluiten; fig. zich opsluiten, te huis blijven zonder uit te gaan; zich afscheiden of afzonderen; zich bepalen in; **se — dans qch.,** zich tot iets beperken; **se — à...,** er zich toe bepalen om te....

Renfiler, v. a. weder rijgen of aanrijgen.

Renflammer, v. a. weder ontsteken of in vlam zetten.

Renflement, m. zwelling of verdikking, v.; het dikste deel eener zuil.

Renfler, v. n. weder zwellen of opzwellen.

Renflou‖age, m. het weder vlotmaken; **—er,** v. a. weder vlotmaken.

Renfon‖cement, m. holligheid, diepte, verdieping, v.; **—cer,** v. a. weder inslaan; dieper inslaan, indrukken; fig. fam. **— ses larmes, son chagrin,** zijne tranen, zijn verdriet onderdrukken.

Renfor‖cé, ée, a. dik, dubbel; **taffetas —,** dik, dubbel taf; fig. **un bourgeois —,** een rijk en opgeblazen burgerman; **—cement,** m. versterking, v.; **—cer,** v. a. versterken.

Renfor‖mir, v. a. opwerken, herstellen (van muren); **—mis,** m. herstelling van een ouden muur, v.

Renfor‖t, m. hulp, versterking, v.; hielbeleggstuk; stuk ijzer, tot versterking aan een ander gesoldeerd; **à grand — de qch.,** met behulp van iets; fig. **pour — de potage,** daarenboven, om het spel te volmaken.

Renfro‖gnement, m. zie **Refrognement; —gner (se),** v. pr. zie **Refrogner.**

Renga‖gement, m. wederinwikkeling in eene zaak, v.; het op nieuw dienst nemen; **—ger,** v. a. weder verpanden; weder inwikkelen (in iets); weder aanwerven; **se —,** v. pr. op nieuw dienst nemen; zich weder in iets wikkelen.

Rengai‖ne, f. afgezaagd vertelsel, oude kost, m.; †—, m. fig. lange neus, m. weigerend antwoord; **—ner,** v. a. weder in de scheede steken, weder opsteken; fig. fam. onderdrukken; **— son compliment,** zijn compliment inhouden, voor zich houden; **—,** tot vervelens toe herhalen.

Rengor‖gement, m. het aannemen van eene trotsche houding, het zetten van eene hooge borst; **—ger (se),** v. pr. de borst vooruitsteken; fig. eene trotsche houding aannemen.

Rengouffrer, v. pr. **se —,** weder in den draaikolk storten, weder wegzinken.

Rengraisser, v. a. weder mesten of vet maken; **—,** v. n. et **se —,** v. pr. weder vet worden; fig. weder opkomen, tot voorspoed komen.

†**Rengréger,** v. a. doen toenemen, verergeren, scherper maken; **se —,** v. pr. verergeren.

Rengrénement, m. herstempeling, v.; het vallen der kammen in een rad of rondsel.

Rengréner, Rengrener, v. a. in een tweede rad laten grijpen; weder tusschen de stempels zetten; den tremel weder met koren vullen; **— une médaille,** een gedenkpenning herstempelen, andermaal onder den stempel brengen.

Renhardir, v. a. stouter maken, weder moed geven.

†**Reni,** m. verloochening, v.

Reni‖able, a. loochenbaar, ontkenbaar; **—é,** m. afvallige; **—ement, Reniment,** m. verloochening, verzaking, v.; **le — de Saint Pierre,** de verloochening van Petrus; **—er,** v. a. (préf. re et nier) verloochenen, verzaken; (zijn geloof enz.) afzweren; †**—eur,** m. godloochenaar, godverzaker, godslasteraar.

Reni‖flade, f. fam. het gesnuif; **—flement,** m. het snuiven; **—fler,** v. n. snuiven; fig. niet willen toebijten, tegenzin toonen; v. a. insnuiven; **—flerie,** f. fam. het opsnuiven; **—fleur,** m. **euse,** f. snuiver, snuifster.

Réni‖tence, f. wederstand, tegenstand, m.; **—tent, e,** a. hard op 't aanvoelen, gespannen; fig. weerspannig.

Reniveler, v. a. opnieuw waterpassen.

Renne, m. rendier.

Rennois, e, a. van of uit Rennes.

Renoircir, v. a. weder zwart maken.

Renom, m. eer, achting, v. goede naam, m.; **de mauvais —,** in slechten roep, slecht befaamd.

Renom‖mé, ée, a. vermaard, beroemd, befaamd; **—mée,** f. eer, beroemdheid, vermaardheid; **la Renommée,** de Faam; prov. **bonne — vaut mieux que ceinture dorée,** een

goede naam is beter dan rijkdommen; **—mer,** v. a. opnieuw benoemen of kiezen; loven, prijzen; **faire —,** vermaard, beroemd of befaamd maken; **se —,** v. pr. zich beroemd maken.

Renon‖çant, e, afstand doend; **—ce,** f. de ontbrekende kleur (in 't kaartspel) v.; het verzaken eener kleur; **—cement,** m. verzaking, verloochening, v.; **— (à soi-même),** zelfverloochening; **—cer,** v. n. (lat. renuntiare) **à qch.,** van iets afstand doen; eene kleur in het spel verzaken; **—,** v. a. **qn.,** iemand verloochenen; **se —,** v. pr. zichzelven verloochenen; **—ciateur,** m. **trice,** f. afstanddoener, -doenster, verzaker, verzaakster; **—ciation,** f. verzaking, v. of afstand, m. (van een boedel enz.); zelfverloochening, v.

Renon‖culacées, f. pl. ranonkelplanten, v.; **—cule,** f. (lat. ranuncula, petite grenouille, parce qu'une des espèces, la grenouillette, est aquatique) ranonkel, m. boterbloem, v. **(bouton d'or).**

Renou‖ée, f. varkensgras, duizendknoop, m. (zeker kruid); **—ement, Renoûment,** m. wederaanknooping, v. herstel; **—er,** v. a. weder binden, weder aanknoopen; verstuikte leden weder zetten; fig. vernieuwen, hervatten; **—,** v. n. wederom verzoenen; **—eur,** m. **euse,** f. ledenzetter, ledenzetster, hij of zij, die verstuikte leden weder zet.

Renou‖veau, m. lente, v. voorjaar; **—velable,** a. hernieuwbaar; **—veler,** v. a. (préf. re et nouveau) vernieuwen, weder doen herleven, weder ophalen; **se —,** v. pr. vernieuwd worden, weder voor den dag komen; **—vellement,** m. vernieuwing, v.

Rénova‖teur, m. **trice,** f. vernieuwer, herschepper, vernieuwster, herschepster; **—tif, ive,** a. vernieuwend; **—tion,** f. (lat. renovatio) fig. vernieuwing, hernieuwing, v.; hernieuwing, v. (van geloften).

Rensei‖gnement, m. aanwijzing, v. bericht, inlichting, v.; **donner, fournir à qn. des —s sur une personne, sur une chose,** iemand omtrent een persoon, eene zaak nader inlichten; **aller aux —s, prendre des —s,** inlichtingen inwinnen; **—gner,** v. a. opnieuw onderrichten, weder aanwijzen; inlichten, inlichtingen geven; **se —,** v. pr. inlichtingen inwinnen.

Rensemencer, v. a. herzaaien, weder bezaaien.

Renserrer, v. a. weder wegsluiten, weder in de broeikas zetten.

Rentamer, v. a. weder opsnijden; fig. (eene rede) hervatten.

Rentassé, ée, a. weder opgestapeld, ineengedrongen; **—ser,** v. a. weder ophoopen, op hoopen zetten.

Ren‖te, f. (lat. reddita, choses rendues) rente, v. jaarlijksch inkomen; **bêtes de —,** fokvee; **— viagère, — à fonds perdu,** lijfrente, v.; **titre de —,** rentebrief; **vivre de ses —s,** van zijne rente leven; **—té, ée,** a. rijk, die vele renten en inkomsten heeft; **—ter,** v. a. met eene rente of een jaarlijksch inkomen begiftigen; **—tier, m. ière,** f. rentenier.

Rentoi‖lage, m. het wederbeleggen met linnen, het verdoeken van schilderijen; **—toiler,** v. a. weder met linnen voorzien; **— un tableau,** eene oude schilderij op nieuw doek overbrengen, verdoeken.

Rentonner, v. a. weder tonnen, weder in de ton doen.

Rentortiller, v. a. weder samendraaien, weder in de war maken.

Rentrage, m. het binnenbrengen.

Rentrainer, v. a. weder medesleepen.

Rentrai‖re, v. a. stoppen, aan elkander naaien; **—ture,** f. stopping, v. stopnaad, m.

Rentrant, e, a. terugspringend; **angle —,** inspringende hoek, m.; **—,** m. speler die voor den verliezer invalt.

Rentra‖yage, m. het stoppen, stopwerk; **—yer,** v. a. stoppen (van stoffen); **—yeur,** m. **euse,** f. kleeren- of lakenstopper, stopster.

Rentré, ée, a. in zich zelven gekeerd, niet openhartig, geveinsd; **—trée,** f. wederintreding, v.; terugkeer, m. thuiskomst, v.; wederopening eener vergadering, v.; kaarten, die men (in het spel) heeft ingekocht, v.; **la — des vendanges,** het binnenbrengen van den wijnoogst; **à la — des classes,** bij 't hervatten der lessen, als de school weder begint; **faire sa —,** weder optreden (van een tooneelspeler); **—trer,** v. n. weder binnen gaan, weder inkomen; thuiskomen; (in het spel) kaarten inkoopen; fig. terugkomen (tot zijn plicht enz.); **— dans le devoir,** tot zijn plicht terugkeeren; **— en soi-même,** tot zichzelven inkeeren; **faire — un payement,** eene betaling doen plaats hebben; **—,** v. a. binnenbrengen; **— les foins,** het hooi binnenhalen.

Renvahir, v. a. weder overweldigen.

Renvelopper, v. a. weder ompakken, overpakken.

Renvenimer, v. a. verslimmeren, verergeren; **se —,** v. pr. slimmer, erger worden.

Renver‖sable, a. aan omwerping onderhevig; **—sant, e,** a. verbijsterend; **—se (à la),** achterover, op den rug; **—sé, ée,** a. omgekeerd, verkeerd, omgezet; verwrongen, geheel ontdaan, op hol gebracht; **c'est le monde —,** het is de verkeerde wereld; **—sement,** m. omkeering, omwerping, omstooting, v. het omvallen; fig. omkeering, v. verval, bederf; wanorde, v.; het overbrengen der lading van een schip in een ander; **—ser,** v. a. (rad. envers) omwerpen, omstooten, omschudden; onder elkander werpen; omkeeren; met geweld ter aarde werpen; fig. overhoop werpen of slaan; in wanorde brengen, het onderste boven keeren; de lading van een schip in een ander overbrengen; **se —,** v. pr. zich achteroverwerpen, omvallen; achterover vallen; in wanorde geraken; **—seur,** m. omwerper, omkeerder.

Renvi, m. hooger inleg op eene kaart tegen een anderen speler, m.

Renvier, v. n. hooger inleggen dan een ander speler.

Renvoi, m. terugzending; terugwerping; afdanking; verwijzing (naar een boek of geschrift), v.; renvooi, weigering, v.

Renvoyer, v. a. weder zenden; terug zenden; wegzenden, afdanken; verwijzen (naar een boek of geschrift); terug werpen, afwijzen.

Réoccu‖pation, f. weder bezetting, v.; **—per,** v. a. op nieuw bezetten.

Réopiner, v. n. herstemmen, weder stemmen, nogmaals zijne stem uitbrengen.

Reor‖dination, f. wederinwijding, v.; **—donner,** v. a. nogmaals tot priester wijden, herwijden.

Réorgani‖sation, f. wederinrichting, reorganisatie, v.; **—ser,** v. a. wederinrichten, reorganiseeren.

Réouverture, f. wederopening, heropening, v.

Repai‖re, m. (lat. repatriare; v. fr. repairer, retourner chez soi) leger of hol van

wilde dieren; fig. roofnest, schuilplaats van struikroovers enz., v.; zie ook **Repère**; **—rer**, v. n. in het leger liggen.

Répaissir, v. a. weder verdikken.

Repaître, v. n. voedsel nemen, eten; **repu**, verzadigd, zat; —, v. a. fig. spijzen, voeden; **se —**, v. pr. fig. **de qch.**, zich voeden, fig. zich bezig houden met iets.

Repâlir, v. n. weder verbleeken.

Répan‖dre, v. a. (préf. r et épandre) storten, uitgieten; uitstrooien, verspreiden; **se —**, v. pr. overloopen; zich verspreiden, zich uitlaten; **il craint de se —**, hij vreest in gezelschap, onder menschen te komen; fig. **se — en invectives, en injures**, in scheldwoorden uitvaren; **—du**, p. et a. **fort —**, zeer bekend; **opinion très —due**, algemeen verbreide meening.

Repapilloter, v. a. weder (in papillotten) wikkelen; fig. opknappen, herstellen, weder in orde brengen.

Repaquer, v. a. weder inpakken.

Répara‖ble, a. herstelbaar; **—ge**, m. tweede schering van het laken, v.

Reparaître, v. n. weder of op nieuw verschijnen.

Répara‖teur, m. **trice**, f. hersteller, herstelster; a. herstellend; **—tion**, f. verbetering, herstelling, reparatie; vergoeding, v.; **faire — à qn.**, iemand voldoening geven.

Répa‖rer, v. a. (lat. reparare; de ré, préf. et parare, préparer) verbeteren, herstellen, repareeren; fig. weder inhalen (den tijd); weder goed maken; **— un dommage**, eene schade vergoeden; **— ses forces**, weder krachten krijgen; **— ses pertes**, zijne verliezen weder goed maken; **— le temps perdu**, den verloren tijd weder inhalen; **— une étoffe**, eene stof weder opmaken; **— une médaille**, een ouden gedenkpenning vernieuwen; **se —**, v. pr. hersteld, verbeterd, goedgemaakt worden; **le temps perdu ne se répare jamais**, den verloren tijd kan men niet weder inhalen.

Réparition, f. zie **Réapparition**.

Reparler, v. a. weder spreken, op nieuw spreken.

Repartager, v. a. andermaal verdeelen.

Repar‖tie, f. antwoord, bescheid; **—tir**, v. a. et n. (onmiddellijk) beantwoorden, bescheid geven; —, v. n. wederom vertrekken of afreizen.

Répar‖tir, v. a. verdeelen; uitdeelen; **se —**, v. pr. verdeeld worden; **—titeur**, m. belastingverdeeler; **—tition**, f. verdeeling, v.; **faire la — des impôts**, den omslag der belastingen maken.

Repas, m. (lat. repascere, nourrir) maaltijd, m. maal; **— frugal**, sober maal; **— copieux**, rijkelijk maal; **l'heure du —**, het etensuur; **faire ses quatre —**, geregeld vier malen daags eten.

Repas‖sage, m. herhaalde overvaart, v. of overtocht, m.; terugkomst door eene plaats, v.; het strijken van linnen; het harken der paden; het aanzetten van gereedschap; het overkaarden; **—se**, f. grof meel, waaronder zemelen zijn; tweede overhaling, v.; **—ser**, v. n. weder overgaan, weder overvaren, weder voorbij gaan, varen of rijden; —, v. a. weder overvaren of overzetten; aanzetten, op den steen wetten; strijken, pletten of plat slaan; polijsten; fig. herdenken, overleggen, overwegen; overzien, beschaven; fam. herhalen, weder opzeggen; **— du linge**, het linnengoed strijken; **— un vieux chapeau**, een ouden hoed schoonmaken en opknappen; **— un compte**, eene rekening nog eens overzien; **il me faut encore — ma leçon**, ik moet mijne les nog eens overzien; **— les allées**, de lanen overschoffelen; **— un ouvrage**, de laatste hand aan een werk leggen; **—seresse**, f. grove lakenkaarde, v.; **—sette**, f. zeer fijne kaarde, v.; **—seur**, m. aanzetter, fijnslijper; repasseerder (van uurwerken); **—seuse**, f. strijkster, v.; plooirol, v. perscylinder, m.

Repatrier, zie **Rapatrier**.

Repa‖vage, m. verstrating, v.; **—vement**, m. nieuwe bestrating, v.; **—ver**, v. a. weder bestraten of bevloeren.

Repa‖yage, m. wederbetaling, v.; **—yer**, v. a. weder betalen of voldoen.

Repê‖chage, m. het wederopvisschen; fig. het redden van iem. uit een moeilijken toestand; **—che**, f. wederopvissching, v.; **—cher**, v. a. weder opvisschen of uitvisschen; opvisschen; fig. redden uit een moeilijken toestand; **—cheur**, m. iem. die uit 't water opvischt.

Repeigner, v. a. weder kammen, overkammen.

Repein‖dre, v. a. weder schilderen, overschilderen; **—t**, m. herstelde plaats eener schilderij, v.

Repenser, v. n. nog eens overdenken.

Repen‖tance, f. berouw, boetvaardigheid, v.; **—tant, ante**, a. berouwhebbend, boetvaardig; **—ti, e**, a. berouwhebbend; **—ti**, m. **tie**, f. boetelíng, m. en v.; **les filles —ties**, ou **les —ties**, zeker voormalig klooster, voor boetvaardige zondaressen; **—tir (se)**, v. pr. **(de qch.)**, (over iets) berouw, leedwezen hebben; **—tir**, m. berouw, boetvaardigheid, v.; niet voldoend uitgewischt beeld, dat onder de verf, die het bedekt, doorschijnt; hangende krullen, haarlokken aan beide zijden van 't gelaat, v.

Repérage, m. het aanbrengen van merkteekens.

Repercer, v. a. weder doorboren of doorsteken.

Répercus‖sif, ive, a. terugdrijvend, naar binnen drijvend, terugkaatsend; —, m. terugdrijvend middel; **—sion**, f. terugdrijving, injaging, v.; weerschijn, weerglans, m.; weerslag, m. weerkaatsing, weerstuiting, v.

Répercuter, v. a. terug drijven; terug werpen, terugkaatsen; **se —**, v. pr. teruggekaatst, teruggeworpen worden.

Reperdre, v. a. weder verliezen.

Repère, Repaire, m. **point de —**, m. ou **—**, m. merkteeken, merkstreep, v.

Repérer, v. a. van een merkteeken voorzien; fig. **se —**, v. pr. voor zichzelf merkteekens aanbrengen (bij eene rede b.v.).

Répertoire, m. (lat. repertorium, inventaire) zaakregister; verzameling, v.; lijst, v. der op te voeren stukken in den schouwburg; fig. **c'est un — vivant**, het is een levend register, wandelend woordenboek.

Repeser, v. a. herwegen, weder overwegen.

Répétailler, v. a. fam. tot vervelens toe herhalen, herkauwen.

Répé‖ter, v. a. herhalen; weder opzeggen, repeteeren (eene rol); wedereischen; **— des témoins**, getuigen weder verhooren; **— une expérience, une observation**, eene proef, eene waarneming herhalen; **— les signaux**, de seinen herhalen; **se —**, v. pr. herhaald worden; dikwijls hetzelfde zeggen, vertellen; **—titeur**, m. ou **maître —**, leeraar, die met de leerlingen herhaalt hetgeen zij bij anderen leeren, repetitor; **—tition**, f. herhaling; het

opzeggen van eene rol, die men spelen moet, repetitie, v.; herhalingsles, v.; kopie, reproductie, v. (van een schilderij b.v.); terugvordering, v. (van hetgeen onverschuldigd betaald is); **montre à —**, repetitie-horloge; **—titrice,** f. vrouwelijk repetitor, repetitrice.

Repétrir, v. a. weder kneden.

Repeu‖plement, m. wederbevolking, wederbezetting met volk, v.; wederplanting, wederbepoting (met visch), v.; **—pler,** v. a. weder bevolken, weder bepoten, beplanten; een vijver wederom van visch voorzien.

Repic, m. groote trek in het piketspel, die negentig doet, m.; fig. **faire qn. — et capot,** iemand pal of vastzetten.

Repiger, v. a. pop. weder betrappen, weder vatten.

Repincer, v. a. op nieuw knijpen; fig. fam. opnieuw pakken.

Repi‖quage, Repi‖quement, m. het opknappen van een straatweg; het billen, scherpen der molensteenen; verplanting, v. van jonge zaadplanten; **—quer,** v. a. nogmaals steken; overstikken; verplanten (jonge zaadplanten); molensteenen billen, scherpen; —, v. n. pop. weder moed vatten; **— sur qch.,** fam. weder op iets terugkomen.

Répit, m. (lat. respectus) uitstel, verlenging van tijd, v. respijt; **ses douleurs ne lui laissent pas un moment de —,** zijne pijnen laten hem geen oogenblik rust; **lettres de —,** brieven van uitstel, m.

Repla‖cement, m. wederplaatsing, v.; **—cer,** v. a. wederplaatsen of op zijne plaats zetten; weder aanstellen; **se —,** v. pr. eene nieuwe plaats of betrekking vinden.

Replaider, v. a. et n. weder pleiten, bepleiten, procedeeren.

Repla‖nir, v. a. opschaven, met de fijne schaaf afwerken; **—nissage, —nissement,** m. het opschaven.

Replan‖t, m. nieuw, jong plantsoen; **—tage,** m. **—tation,** f. **—tement,** m. herhaalde beplanting, verplanting, v.; **—ter,** v. a. weder beplanten, verplanten.

Replà‖trage, m. weder bepleistering, overpleistering, v.; fig. uitvlucht, doekje voor 't bloeden; verzoening van korten duur, schijnvrede; **cette paix n'est qu'un —,** deze vrede is slechts een schijnvrede; **—trer,** v. a. weder bepleisteren of verpleisteren; fig. fam. schijnbaar verzoenen, goed maken; **—treur,** m. **treuse,** f. fig. fam. verontschuldiger, verontschuldigster.

Replet, ète, a. dik, zwaarlijvig.

Réplétion, f. volbloedigheid, zwaarlijvigheid, v.; overlading der maag, v.

Repleuvoir, v. n. weder regenen.

Repli, m. dubbele vouw, v. omslag, m.; **—s,** pl. kronkelwegen, m.; fig. **les —s du cœur,** de schuilhoeken of verborgenheden van 't hart.

Repliement, m. het wederopvouwen; het op- of afbreken eener pontonbrug.

Replier, v. a. weder vouwen, op- of toevouwen; terugtrekken; **se —,** v. pr. in elkander kronkelen; fam. zich in vele bochten wringen; **le serpent se replie,** de slang kronkelt zich; **ce fleuve se replie en tous sens,** die rivier maakt bochten in alle richtingen; **se — sur...,** plotseling keeren en zich wenden naar...; in goede orde terugtrekken; fig. **se — sur soi-même,** zich tot stille overpeinzing begeven.

Répli‖que, f. weder- of tegenantwoord, nadere beantwoording, v.; antwoord, bescheid; herhaling der octaven, v.; laatste woord van een tooneelspeler, eer zijn mederspeler invalt; **cela est sans —, il n'y a pas de — à cela,** daar valt niets tegen in te brengen; **—quer,** v. a. et n. (lat. replicare, replier) een weder-antwoord geven; antwoorden, te gemoet voeren.

Replisser, v. a. weder plooien of in de plooien zetten.

Reploiement, m. samenvouwing, v.

Replonger, v. a. weder indompelen; v. n. weder onderduiken; **se —,** v. pr. weder onderduiken; fig. wederom tot iets vervallen, zich wederom dompelen of storten in...

Reployer, v. a. wedervouwen; zie ook **Replier.**

Repo‖lir, v. a. weder of overpolijsten, glad maken; fig. beschaven; **—lissage,** m. het overpolijsten.

Répon‖dant, m. verdediger van stellingen, van eene dissertatie; misdienaar, beantwoorder van den priester bij 't lezen der mis; borg, borgblijver, m.; **—dre,** v. a. (lat. respondere) antwoorden, ten antwoord geven; **— la messe,** den priester bij de mis antwoorden; **—,** v. n. **(à qch.),** (op iets) antwoorden, (iets) beantwoorden; **— en Normand,** een dubbelzinnig antwoord geven; —, wederleggen; overeenkomen, gelijk zijn; zich uitstrekken tot; **— à un signal,** op een sein antwoorden of het contrasein geven; **— de qch.,** voor iets instaan: borg blijven; **je vous en réponds,** daar blijf ik u borg voor; **cette sonnette répond dans ma chambre, dans la cuisine,** deze schel komt uit in mijne kamer, in de keuken; **se —,** v. pr. elkander antwoorden; met elkander afwisselen; in elkander uitloopen (van wegen b.v.); fig. overeenstemmen, met elkander sympathiseeren.

Répon‖s, m. kerkelijke beurtzang, tegenzang, m.; **—se,** f. antwoord; prov. **à sotte demande, point de —,** eene zotte vraag verdient geen antwoord; **telle demande, telle —,** zooals de vraag is, zoo is ook het antwoord; **— de Normand,** dubbelzinnig antwoord; **— de droit,** gerechtelijk antwoord; **jour de la — des primes,** dag waarop de premiezaken geliquideerd worden.

Repopulation, f. wederbevolking, v.

Report, m. het transporteeren, overbrengen, overdragen eener som; de overgedragen som zelve, v.; **faire un —,** transporteeren.

Repor‖tage, m. het vak van reporter; **—ter,** v. a. wederbrengen; transporteeren; overbrengen, overdragen; **se —,** v. pr. een vroeger register of stuk raadplegen; fig. **se — à un temps,** zich naar een verleden tijd verplaatsen.

Reporter (pr. **teur**), m. (mot angl.) verslaggever voor nieuwsbladen.

Repo‖s, m. rust, stilte, v.; vrede, m. gerustheid, v.; slaap, m.; rustpunt; rustplaats, v.; **avoir l'esprit en —, être en — de (sur) qch.,** fig. **dormir en — sur qch.,** volkomen gerust over iets zijn; **—sé, e,** a. rustig, koelbloedig, kalm, bedaard; **à tête —sée,** met bedaard overleg, kalm; **—sée,** f. leger, rustplaats der wilde dieren, v.; **à —s,** adv. met tusschenpoozen van rust; **—ser,** v. a. (lat. reponere) nederleggen, laten rusten; —, v. n. rusten, liggen; fig. slapen, rust nemen; **se —,** v. pr. uitrusten; fig. **laisser — ses esprits,** weder rustig en bedaard worden; fig. **se — sur ses lauriers,** op zijne lauweren rusten; fig. **se — sur qn., qch.,** op iemand, iets vertrouwen, zich op iemand

iets verlaten; **—soir,** m. rustplaats, v.; rustaltaar.

Reposséder, v. a. andermaal bezitten.

Repous‖sant, ante, a. terugstootend, afschrikkend; **—sement,** m. afwering, terugdrijving, v.; **—se,** f. het wederopschieten, wederaangroeien (van gras, kruiden enz.); **—sé,** m. gedrukt werk bij metaaldraaiers; **—ser,** v. a. afweren, terugdrijven, terugjagen, terugstooten; nieuwe twijgen, bladeren schieten; fig. afwijzen, terugstooten, verwerpen; —, v. n. op nieuw uitbotten; stooten (van het geweer sprekend); **—soir,** m. drevel, m. drijfijzer; steenhouwersbeitel, m.; met donkere kleuren geschilderd voorwerp op den voorgrond van een schilderij, om de andere voorwerpen op een afstand te doen voorkomen; fig. persoon of zaak, die dient om andere te doen uitkomen.

Répréhen‖sible, a. laakbaar, strafbaar; **—sif, ive,** a. berispend; **homme —,** berispelijk man; **—sion,** f. (lat. reprehensio; de reprehendere, reprendre) berisping, bestraffing, v.

Reprendre, v. a. hernemen, hervatten, weder nemen of krijgen; antwoorden, hernemen, hervatten, bescheid geven; berispen, bestraffen; — **un rhume,** weer verkouden worden; — **la parole,** het woord weder opvatten; — **haleine,** weer adem scheppen; **trouver à — à tout,** op alles aanmerkingen hebben, op alles te bedillen hebben; — **qch. de plus haut,** de dingen verder ophalen; — **le fil de son discours,** den draad van zijne rede weder opvatten; — **les mailles,** de gevallen steken oprapen; —, v. n. hernemen, hervatten; weder aangroeien, weder heelen; **oui, reprit-il,** ja, hernam hij; **le froid a repris,** de koude is teruggekeerd; **le malade reprend à vue d'œil,** de zieke wordt zichtbaar beter; **la Seine a repris,** de Seine is weer toegevroren; **se —,** v. pr. weder op-, teruggenomen worden; weder begonnen worden; weder heelen; weder vrienden worden; hetgeen men gezegd heeft terugnemen; **se — à la vie,** weder lust krijgen in het leven; **se — à rire,** weer beginnen te lachen.

Représaille, f. **Représailles,** f. pl. (ital. ripresaglia) wederwraak, gelijke vergelding, v. represailles; fig. **user de —s,** met gelijke munt betalen; **accorder, obtenir des lettres de —s,** kaperbrieven toestaan, verkrijgen.

Repré‖sentant, m. vertegenwoordiger, plaatsbekleeder, representant; **—sentatif, ive,** a. vertegenwoordigend, vertoonend, verbeeldend, afbeeldend; **assemblée —sentative,** vergadering van volksvertegenwoordigers; **—sentation,** f. vertegenwoordiging, eerbiedig vertoog; vertooning, verbeelding, afbeelding; schilderij, v.; **—senter,** v. a. vertegenwoordigen, voorstellen, afbeelden; voor oogen stellen, aanwijzen, te voorschijn brengen; opvoeren (een tooneelstuk); representeeren; v. n. zijn ambt met waardigheid vervullen; indruk maken door gestalte en houding; **se —,** v. pr. zich voorstellen; **cette idée se représente sans cesse à mon souvenir,** ik kan die gedachte niet van mij zetten.

Répres‖sif, ive, a. beteugelend, bedwingend; **—sion,** f. beteugeling, bedwinging, demping, v.

Reprêter, v. a. weder leenen of te leen geven.

Reprier, v. a. opnieuw verzoeken; weder bidden; op zijne beurt noodigen.

Répri‖mable, a. wat beteugeld of gestuit kan worden; **—mande,** f. (lat. reprimenda, chose qui doit être réprimée) bestraffing, berisping, v. verwijt; **—mander,** v. a. bestraffen, berispen; **—mant, ante,** a. beteugelend, bedwingend; berispend, bestraffend; **—mer,** v. a. (lat. reprimere, forcer à se contenir) terug houden, stuiten, bedwingen, beteugelen.

Repris, m. **un — de justice,** iemand die reeds vroeger eene rechterlijke straf ondergaan heeft.

Repri‖se, f. herneming, wederwegneming; herovering, weder bemachtiging, v.; hernomen schip; hervatting; verbetering, v.; hervatting; nieuwe proeve van hetzelfde gemunt stuk gelds; hervatting (van een muziekstuk), v.; wederopvoering, v. (van een tooneelstuk); **à diverses, à plusieurs —s,** verscheiden malen; **par —s,** bij horten en stooten; **faire une — à un habit,** eene jas herstellen, eene scheur toenaaien, stoppen; **des bas pleins de —s,** kousen vol stoppen; **—ser,** v. a. weder schatten; verstellen, stoppen; **—seuse,** f. verstelster, stopster.

Répro‖bateur, trice, a. afkeurend, verwerpend; **—bation,** f. (lat. reprobatio; de reprobare, réprouver) veroordeeling, verwerping, v.; afkeuring, blaam.

Repro‖chable, a. strafbaar; verwerpelijk; **—che,** m. verwijt, bestraffing, v.; verwerping van getuigen, v.; **Bayard, le chevalier sans peur et sans —,** Bayard, de ridder zonder vrees of blaam; **(soit dit) sans —,** zonder er (u) een verwijt van te willen maken; **—cher,** v. a. verwijten; getuigen verwerpen of afkeuren; **se —,** v. pr. zich verwijten.

Reproduc‖teur, trice, a. voortbrengend, voortplantend; **—tibilité,** f. vermogen, eigenschap om voortgeplant te worden, v.; **—tible,** a. dat voortgeplant kan worden; **—tif, ive,** a. voortbrengend, voortplantend; **—tion,** f. voortbrenging of voortplanting, v.; het nadrukken; het herhalen.

Reproduire, v. a. weder voortbrengen; nadrukken; namaken; **se —,** v. pr. zich voortplanten; weder groeien; zich opnieuw vertoonen.

Réprou‖vable, a. verwerpelijk, doemenswaard; **—vé, ée,** a. verworpen; —, m. et f. verworpeling, m. en v.; booswicht, slecht, goddeloos mensch; **avoir un visage, une figure de —,** een afzichtelijk voorkomen of uitzicht hebben; **—ver,** v. a. (lat. reprobare) verwerpen, afkeuren.

Reprouver, v. a. andermaal bewijzen.

Reps, m. rips, zeer sterke geribde stof.

Reptation, f. (lat. reptatio) het kruipen, voortbewegen van slangen.

Reptile, a. (lat. reptilis; de repere, ramper) kruipend; m. kruipend gedierte.

Républi‖cain, aine, a. republikeinsch; m. et f. republikein, republikeinsche vrouw; **garde —e,** politiecorps; **—cainement,** adv. op republikeinsche wijze; **—caniser,** v. a. republikeinsch maken; **—canisme,** m. gehechtheid aan de republikeinsche regeering of denkwijze, v.

Republier, v. a. op nieuw afkondigen; andermaal in 't licht geven.

République, f. (lat. res publica, la chose publique) republiek, v.; gemeenebest; **la — des lettres,** de geleerde wereld, v.

Répudi‖ation, f. verwerping, afwijzing, v.; boedelafstand, m.; verstooting eener echte vrouw, v.; **—er,** v. a. (lat. repudiare; du préf. re et pudere, avoir honte) verwerpen, van de hand wijzen; (eene echte vrouw) verstooten; — **une succession,** van eene erfenis afstand doen.

Répu‖gnance, f. weêrzin, afkeer, m.; **—gnant, ante,** a. tegenstrijdig, afkeerig; tegenstaand, walgelijk; **—gner,** v. n. (lat. repugnare, résister) tegenstrijden, wederstreven, strijdig zijn; **cela me répugne,** dat staat me tegen, daar voel ik een afkeer van.

Répulluler, v. n. weder snel uitbotten of uitspruiten.

Répul‖sif, ive, a. terugdrijvend; **—sion,** f. (lat. repulsio, action de repousser) terugdrijving, v.

Repurger, v. a. weder zuiveren; een zuiverend geneesmiddel weder ingeven.

Répu‖tation, f. (rad. réputer) naam, reputatie; goede naam, m.; **—té, e,** a. gehouden, aangezien voor; **il est — riche,** hij gaat voor rijk door; **—ter,** v. a. (lat. reputare, compter, estimer) houden, achten, schatten; **se —,** v. pr. zich achten, zich houden voor.

Requé‖rable, a. dat geëischt kan of moet worden; door den rechthebbende te halen; **—rant, ante,** a. als eischer optredend; **—rir,** v. a. (lat. requirere; du préf. re et quærere, chercher) verzoeken, aanzoeken; vorderen, eischen, requireeren; weder halen, wederom halen; **— aide et assistance,** hulp en bijstand inroepen; **cela requiert votre présence,** dat vordert uwe tegenwoordigheid; **la nécessité le requiert,** de nood vereischt dit.

Requê‖te, f. smeekschrift verzoekschrift; fam. verzoek, bede, v.; **maître des —s,** berichtgever over de bij den Raad des Konings ingekomen requesten; **— civile,** verzoek tot herziening van een gewezen vonnis (in enkele buitengewone gevallen); **—ter,** v. a. weder opzoeken, weder opsporen.

Requiem (pr. **ré-kui-ème**), m. (mot latin qui commence cette prière et qui signifie repos) zielmis, mis, v. voor de rust der dooden.

Requin, m. haai, v.

Requinquer(se), v. pr. fam. zich opschikken, optooien, opdirken (van oude vrouwen).

Requis, e, part. passé de requérir et a. gezocht, noodzakelijk, vereischt, begeerd.

Réquisi‖tion, f. verzoek, begeerte, bede, v.; opeisching van wege den Staat, requisitie, v.; eisch van 't openbaar ministerie, m.; **—tionnaire,** m. jong mensch, die tot den dienst is opgeroepen; **—tionnement,** m. requireering, v.; **—tionner,** v. a. vorderen, requireeren; **—toire,** m. aanklacht en eisch (van 't openbaar ministerie); **—torial, e,** a. een strafeisch bevattend; een verzoek, eene bevordering bevattend.

Rescin‖dant, m. verzoekschrift om tenietdoening, om iets te vernietigen; **—der,** v. a. te niet doen, vernietigen.

Resci‖sion, f. tenietdoening van een geschrift, gerechtelijke opheffing, v.; **—soire,** m. acte van vernietiging, v.

Rescousse, Recousse, f. herneming; wederbevrijding, v.; **à la —,** te hulp.

Rescription, f. schriftelijk bevel om zekere som aan toonder te betalen.

Rescrit, m. pauselijk bevel; schriftelijk antwoord of besluit van een vorst.

Réseau, m. klein net (van zijde of garen); haarnetje, pruiknetje; **— d'une dentelle,** grond waarop de bloemen van 't kantwerk gevlochten zijn; **— de chemins de fer,** spoorwegnet.

Résection (pr. **cèk**), f. afsnijding, v. (van 't uiteinde van een been).

Reséquer, v. a. (lat. resecare) afsnijden.

Réser‖vation, f. voorbehoud, voorbehouding, v.; **—ve,** f. voorbehoud, voorbehouding, uitzondering; achterhoede, reserve; achterhoudendheid, behoedzaamheid, bescheidenheid, v.; **se tenir sur la —,** op zijne hoede zijn; **à la — de...,** adv. behalve, uitgenomen; **en —,** adv. ter zijde, in voorraad; **corps de —,** ondersteunings- of reservecorps; **sans —,** adv. zonder uitzondering, zonder voorbehoud; **parlez sans —,** spreek zonder achterhouding, spreek vrij uit; **—vé, ée,** a. achterhoudend; behoedzaam, voorzichtig; —, m. et f. omzichtig, terughoudend man, preutsche; **—ver,** v. a. (lat. reservare, conserver) voorbehouden; terug houden; bewaren, sparen, ter zijde leggen; **se —,** v. pr. **qch.,** zich iets voorbehouden, reserveeren; **—viste,** m. reservesoldaat, soldaat die groot verlof heeft, maar jaarlijks tot de herhalingsoefeningen wordt opgeroepen; **—voir,** m. vergaarbak, waterbak; vijver, m.

Résidant, ante, a. woonachtig, wonend, resideerend; **membre —,** gewoon lid (tegenovergest.: **membre correspondant**).

Résiden‖ce, f. verblijf, woning, woonplaats, residentie, v.; residentschap; **—t,** m. **ministre —t,** ou **—t,** minister-resident (soort gezant); **Mme la —te,** de echtgenoote van den minister-resident.

Rési‖der, v. a. (du lat. re, préf. et sedere, s'asseoir) wonen, zijn verblijf hebben, resideeren; **—du,** m. (lat. residuus, qui est de reste) overblijfsel, overschot; **—duel, elle,** a. achterblijvend.

Rési‖gnant, m. hij die een geestelijk ambt aan een ander afstaat; **—gnataire,** m. de persoon, aan wien men een geestelijk ambt afstaat of overdraagt; **—gnation,** f. afstand, m. het afstaan of nederleggen van een ambt; onderwerping, gelatenheid, v.; **—gné, e,** a. gelaten, onderworpen, getroost; **—gner,** v. a. (lat. resignare) afstand doen, nederleggen; **se —,** v. pr. zich onderwerpen; **se — à son sort,** zijn lot met gelatenheid dragen.

Résili‖ation, Résili‖ement, Résiliment, f. gerechtelijke vernietiging, tenietdoening van een verdrag enz., v.; **—er, Résilir,** v. a. (lat. resilire) gerechtelijk vernietigen, tenietdoen; v. n. terug treden.

Résille (pr. **zi-ie**), f. Spaansch haarnetje, netmutsje.

Rési‖ne, f. (lat. resina) hars, v.; **—neux, euse,** a. harsachtig.

Résipiscence, f. (lat. resipiscere, se raviser) bekeering, wederkeering tot een beter leven, v.

Résis‖tance, f. wederstand, tegenstand, m.; **—tant, e,** a. weer- of tegenstand biedend; **—ter,** v. n. (lat. resistere, se tenir ferme) **à qn., à qch.,** wederstaan, wederstand bieden; zich verzetten; uithouden; **—tibilité,** f. weerstandsvermogen; **—tible,** a. weerstaanbaar.

Réso‖lu, ue, p. de résoudre et a. stout, vastberaden; besloten; opgelost; bepaald, vastgesteld; ontbonden; **—luble,** a. oplosbaar; **—lument,** adv. onbeschroomd, rechtuit, ronduit; **—lutif, ive,** oplossend, ontbindend; **—lution,** f. (lat. resolutio; de resolvere, résoudre) oplossing, ontbinding, v.; besluit, resolutie· standvastigheid, kloekmoedigheid, v.; **—lutoire,** a. opheffend, vernietigend.

Résolvant, ante, a. oplossend, ontbindend; —, m. oplossend geneesmiddel.

Résomp‖tif, ive, a. versterkend; **—tion,** f. samentrekking, samenvatting, v.

Réson‖nance, Résonance, f. weerklank,

weergalm, naklank, nagalm, m.; klankbodem, zangbodem van een speeltuig, m.; **—nant, ante,** a. sterk klinkend, weergalmend; **—nement,** m. klank, galm, *m.*; **—ner,** v. n. (préf. ré et sonner) klinken, weergalmen.

Résor‖bant, e, a. opzuigend, opslorpend; **—ber,** v. a. (lat. resorbere, avaler de nouveau) weder opzuigen, weder opslorpen.

Résorption, f. opzuiging, v.

Résoudre, v. a. (lat. resolvere, délier, détacher) oplossen, ontbinden; opheffen, vernietigen; besluiten; verdrijven (een gezwel); **—,** v. n. besluiten, een besluit nemen; **être résolu de** ou **à ...,** besloten zijn om ...; **se —,** v. pr. opgelost of ontbonden worden; besluiten, vaststellen, een besluit nemen.

Résous, soute, part. passé de résoudre et a. opgelost; **brouillard — en pluie,** in regen opgeloste mist.

Respec‖t (pr. **pèke** ou **pè**), m. (lat. respectus, égard, considération) eerbied, m. ontzag, aanzien, hoogachting, v.; **tenir en —,** in ontzag houden; **— humain, — du monde,** vrees voor 't oordeel der wereld, voor de menschen; fam. **parlant par —, sauf le — que je vous dois, sauf (votre) —,** met uw verlof, 't zij met bescheidenheid gezegd; **rendre ses —s à qn.,** zijne opwachting bij iem. maken; **présentez-lui mes —s,** doe hem mijn groeten; **—tabilité,** f. achtbaarheid, v.; **—table,** a. aanzienlijk, eerwaardig; **—ter,** v. a. ontzien, eerbiedigen, achten, hoogschatten, respecteeren; verschoonen; **se —,** v. pr. zich eeren; zich behoedzaam gedragen, zich behoorlijk in acht nemen: **—tif, ive,** a. elk in 't bijzonder betreffend, wederzijdsch, onderling, respectief; **—tivement,** adv. elk voor zoover hem betreft, van weerszijden, van beide kanten, respectievelijk; **—tueusement,** adv. eerbiediglijk, met eerbied; **—tueux, euse,** a. eerbiedig, onderdanig.

Respi‖rable, a. inadembaar; **—rateur,** m. ou **appareil —,** m. ademhalingstoestel, respirator, m.; **—ration,** f. ademhaling, ademing, v.; **—ratoire,** a. om adem te halen, ademhalings...; **—rer,** v. n. (lat. respirare; de re, préf. et spirare, respirer) ademen, ademhalen; leven; fig. zich openbaren, blijken; fig. herademen; **— après qch.,** vurig naar iets verlangen; **—,** v. a. inademen; **— le jour,** leven; **tout respire la paix,** alles ademt vrede; **il ne respire que la vengeance,** hij ademt niets dan wraak, hij haakt slechts naar wraak.

Resplen‖dir, v. n. (lat. resplendere; de splendere, être éclatant) glinsteren, blinken, schitteren, flonkeren; **—dissant, ante,** a. blinkend, glinsterend, schitterend, flonkerend; **—dissement,** m. heldere glans, m. flikkering, schittering, flonkering, v.

Respon‖sabilité, f. verantwoordelijkheid, v.; **—sable,** a. (lat. respondere, répondre) verantwoordelijk; **—sif, ive,** a. beantwoordend, dat een antwoord behelst.

Ressac (pr. **re-sak**), m. branding, tegenzee, v. het aanslaan der golven.

Ressaigner, v. a. weder aderlaten; v. n. weder bloeden.

Ressaisir, v. a. weder vatten of aantasten; **se —,** v. pr. **de qch.,** iets wederom bemachtigen, zich weder meester maken van iets.

Ressas‖sage, m. herhaling van 't zelfde, herkauwing, v.; **—ser,** v. a. overziften (meel, dat niet goed gebuild is); fig. nog eens over loopen of overzien; onophoudelijk herhalen, herkauwen; **—seur, m. euse,** f. vervelende herhaler, herkauwer, herhaalster.

Ressau‖t, m. uitstek, uitsprong, m. vooruitsteking (van een gebouw), v.; oneffenheid, v. (van den grond); **faire —,** uitspringen, uitsteken; **—ter,** v. a. weder overspringen; v. n. vooruitsteken.

Ressayer, v. a. weder beproeven.

†**Resséant, e,** a. gezeten, vast verblijf houdend; m. et f. ingezetene, m. en v.

Ressécher, v. a. weder drogen.

Resseller, v. a. weder zadelen.

Ressem‖blance, f. gelijkenis, gelijkheid, overeenkomst, v.; **—blant, ante,** a. gelijkend; **—bler,** v. n. (préf. re et sembler) gelijken, gelijk zijn, overeenkomen; **se —,** v. pr. elkander gelijken, met elkander overeenkomen; prov. **qui se ressemble s'assemble,** soort zoekt soort.

Resseme‖lage, m. het verzolen, de verzoling, v.; **un —,** een paar zolen; **—ler,** v. a. verzolen.

Ressemer, v. a. weder zaaien.

Ressen‖ti, ie, a. sterk uitkomend, sprekend; **—timent,** m. gevoel, nagevoel; wrok; herinnering; **—tir,** v. a. gevoelen, ondervinden; getuigen van, het karakter van iets vertoonen; **se —,** v. pr. **de qch.,** nagevoel van iets hebben, de naweeën van iets ondervinden; de sporen van iets dragen; wrokken over...; **il se ressent de sa mauvaise éducation,** men kan aan hem zien, dat hij slecht is opgevoed.

Resser‖re, f. berg-, bewaarplaats, v.; **—ré,** m. enge ruimte, v.; **—rement,** m. toesluiting; beklemdheid, v.; **—rer,** v. a. nauwer maken, weder samentrekken, toetrekken, vaster binden, ineendringen; weder insluiten; verstoppen; fig. nauwer insluiten, bepalen; verkorten; **se —,** v. pr. zich samentrekken, nauwer worden, inkrimpen; fig. zich beperken; fam. zuiniger leven.

Resservir, v. n. weder dienen, weder bruikbaar zijn, weder in dienst treden.

Ressif, Récif, m. onder water verborgen klip, v.

Ressort, m. veer; veerkracht, veerkrachtigheid, v.; fig. drijfveer, v.; gebied, rechtsgebied, ressort; **donner du — à l'estomac, aux fibres,** de maag versterken, de vezels meer spanning geven; **bander, détendre le —,** de veer spannen, ontspannen of losrukken; **le — se débanda,** de veer sprong los; **— de montre,** horlogeveer; **— à boudin,** spiraalveer; **— de platine,** slotveer; fig. **du — de qn.,** tot iemands vak behoorend; fig. **cela n'est pas de mon —,** dat behoort niet tot mijn vak, dat hoort bij mij niet thuis; **en dernier —,** voor het hoogste gerecht.

Ressor‖tir, v. n. weder uitgaan; uitkomen, zich voordoen, in 't oog vallen; **faire —,** doen uitkomen: **ce qui ressort de cet examen,** wat uit dit onderzoek blijkt; **—,** v. imp. als gevolgtrekking blijken; **il ressort de ce qui précède,** uit het voorafgaande volgt, blijkt; **—tir,** v. n. onder een rechtsgebied behooren; **—tissant, ante,** a. onderhoorig, onder een rechtsgebied behoorend.

Ressou‖der, v. a. weder aan elkander soldeeren; **—dure,** f. tweede soldeering, v.

Ressource, f. hulpmiddel, hulp, hoop, v. uitweg, m. uitkomst, v.; fam. **faire — de tout,** alles te gelde maken; **il est perdu sans —,** hij is onherroepelijk verloren; **—,** geldmiddelen; **être sans —,** geheel van geld ontbloot zijn.

†**Ressouve‖nance,** f. herinnering, geheugenis, v.; **se —nir,** v. pr. **de qch.,** zich iets herinneren

of te binnen brengen; —, v. imp. **il m'en souvient,** ik breng mij dat te binnen; **—nir,** m. herinnering, gedachtenis, v. aandenken.

Ressu‖age, m. zweeting, v.; smelting, scheiding (der metalen), v.; **—er,** v. *n.* zweeten (van steenen en muren sprekend); smelten, scheiden (van metalen).

Ressui, m. plaats, waar zich het wild in de zon droogt, v.

Ressusci‖té, m. een uit den dood opgewekte; **—ter,** v. a. (lat. resuscitare, réveiller) uit den dood doen opstaan of opwekken; fig. verlevendigen, doen herleven; **— un vieux procès,** een oud rechtsgeding weder beginnen; —, v. n. uit de dooden verrijzen, opstaan.

Ressuyer, v. a. et n. weder drogen; weder afwisschen.

Restant, ante, a. overig; achterstallig; **bureau —, poste —e,** poste restante; —, m. overblijfsel, overschot; het achterstallige.

†**Restaur,** m. vergoeding van schade, schadeverhaling, v. (bij assurantie van schepen).

Restau‖rant, e, a. versterkend; **—rant,** m. hartsterkend of krachtig voedsel of middel; restaurant, restauratie, v.; **—rateur,** m. hersteller, weder oprichter; kok, gaarkeukenhouder; **—ratif, ive,** a. herstellend, versterkend, kracht gevend; **—ration,** f. herstelling, weder oprichting, v. van 't koningschap; herstelling, het restaureeren van een schilderij; **—rer,** v. a. (lat. restaurare) herstellen, weder oprichten; verkwikken, versterken.

Res‖te, m. het overige, het overblijfsel, overschot; het achterstallige; fam. **être en —,** nog iets schuldig zijn; **au —, du —,** adv. voorts, voor het overige; fig. **jouir de son —,** van zijne laatste prettige oogenblikken genieten; **être en —,** nog iets schuldig zijn; fig. **il n'est jamais en —,** hij heeft altijd een antwoord gereed; **de —,** adv. meer dan noodig is; **avoir de l'argent de —,** geld over hebben; **il ne demande pas son —,** hij maakt zich stilletjes uit de voeten; **jouer de son —,** zijn laatste geld wagen; fig. het uiterste beproeven; **—s,** pl. stoffelijk overschot; restjes van een maaltijd; **—ter,** v. n. (lat. restare, s'arrêter) overig zijn, overblijven; **— sur le champ de bataille,** sneuvelen, in den veldslag blijven.

Restipu‖lation, f. wederkeerig beding, wederbeding, tegenbeding; **—ler,** v. a. wederkeerig bedingen, tegenbedingen maken.

Restitu‖able, a. herstelbaar; terug te geven, te vergoeden; **—er,** v. a. (lat. restituere, replacer) wederom in den vorigen staat brengen, herstellen; vergoeden; verbeteren; **—teur,** m. hersteller, vernieuwer van oude begrippen; **—tion,** f. wedergeving, restitutie; vergoeding; herstelling; verbetering, v.; **—toire,** a. op vergoeding of teruggave betrekking hebbend.

Restrein‖dre, v. a. (lat. restringere; du préf. re et stringere, étreindre) sterker intrekken, inbinden; fig. bepalen, beperken; verstoppen, hardlijvig maken; **se —,** v. pr. zich bepalen, zich beperken; zich niet verder uitstrekken.

Restric‖tif, ive, a. beperkend; **—tion,** f. beperking, v.; **— mentale,** stilzwijgend, innerlijk voorbehoud; **sans —,** zonder beperking, zonder voorbehoud, onvoorwaardelijk.

Restringent, ente, a. samentrekkend, verstoppend.

Résul‖tant, ante, a. uit eene zaak voortvloeiend; **—tante,** f. resultante, v. (van krachten); **—tat,** m. gevolg, uitkomst, v. resultaat; **—ter,** v. n. **de qch.,** (uit eene zaak) volgen, voortvloeien, ontstaan, voortspruiten.

Résu‖mé, m. zakelijke, korte inhoud, m. samenvatting, v. beknopt overzicht; **au —, en —,** alles samengenomen; **—mer,** v. a. (lat. resumere, reprendre) kortelijk herhalen, samenvatten, resumeeren; **se —,** v. pr. kortelijk zijn gezegde samenvatten, zijne bewijsgronden herhalen.

Résumption (pr. **ré-zon-psion**), f. korte herhaling, resumtie, v.

Résure, f. aas van vischkuit (voor de sardijnenvangst).

Résurrec‖tion, f. (lat. resurrectio; de resurgere, se relever) opstanding, verrijzing, v.; **—tionniste,** m. opstandingsman, lijkendief (man die in Engeland de lijken opgraaft om ze aan ontleedkundigen te verkoopen).

Retable, m. altaarblad (van steen of hout); uitgehouwen of gesneden lijst eener schilderij, v.

Réta‖blir, v. a. herstellen, weder oprichten; **— l'ordre,** de orde herstellen; **se —,** v. pr. herstellen, genezen; **—blissement,** m. herstelling, wederoprichting; genezing, herstel.

Retail‖le, f. afsnijdsel, snipper, m. (van huiden, blik enz.); **—lement,** m. wederafsnijding, v. **—ler,** v. a. hersnijden, weder afsnijden.

Réta‖mage, m. herhaalde vertinning, v.; **—mer,** v. a. op nieuw vertinnen; **—meur,** m. werkman, die op nieuw vertint, vertinner.

Retaper, v. a. weder opmaken (een hoed); verbeteren (een letterk. werk); fig. **bien — qn.,** iem. geducht de les lezen.

Retar‖d, m. vertraging, v.; **être en —,** te laat komen of zijn; achter loopen; **sans —,** zonder verwijl of vertoef; **votre pendule a dix minutes de —,** uwe pendule is tien minuten achter; —, retardeerwerk (van een horloge of klok); **—dataire,** a. achterstallig, achterblijvend; —, m. et f. nalatig scholier, achterblijver; **—dateur, trice,** a. tegenhoudend, vertragend; **—dation,** f. vertraging, vermindering der snelheid van een bewegend lichaam, v.; **—dement,** m. vertraging, v. uitstel; **—der,** v. a. vertragen, uitstellen, opschorten; —, v. n. te langzaam gaan of achterloopen (van uurwerken); later komen.

Retâter, v. a. op nieuw betasten; weder beproeven, nog eens ter hand nemen.

Reteindre, v. a. op nieuw verven, oververven.

Retendre, v. a. weder uitleggen of uithangen, te drogen leggen of hangen; weder spannen, uit- of opspannen.

Retenir, v. a. wederkrijgen; terughouden, houden, behouden; onthouden; ophouden, afhouden; aanhouden; bespreken, huren; —, v. n. ontvangen, drachtig worden; **se —,** v. pr. zich wederhouden, zich houden aan...; **se — de qch.,** zich van iets onthouden; zich inhouden, zich matigen.

Retenter, v. a. nog eens beproeven.

Réten‖teur, trice, a. terughoudend; **—tif, ive,** a. terughoudend, samentrekkend; **faculté —tive,** samentrekkende kracht; **—tion,** f. terughouding, v.; **— d'urine,** opstopping van de urine, v.; **—tionnaire,** m. et f. hij of zij, die eens anders goed terughoudt.

Retentir, v. n. weergalmen, weerklinken; fig. weerklank vinden.

Retentis‖sant, ante, a. klinkend, weergalmend; **—sement,** m. wederklank, wedergalm, m.

Retentum (pr. **tin-tome**), m. (mot lat.) voorbehouding, uitvlucht, v.

Retenu, ue, part. de retenir et a. ingetogen, voorzichtig, bescheiden; besproken; **trois places —es,** drie besproken plaatsen (bij de eene of andere feestelijkheid of uitvoering).

Retenue, f. omzichtigheid; ingetogenheid, v.; **— sur un traitement,** korting (voor pensioen) op eene jaarwedde; †**droit de —,** recht van naasting; **être en —,** school moeten blijven, niet mogen uitgaan; —, f. keertouw of ophouder bij het kielen van schepen.

Reter‖çage, Reter‖sage, m. vierde wijngaardomwerking, v.; **—cer** ou **—ser,** v. a. den wijngaard voor de vierde maal omwerken.

Rétiaire (pr. **ci**), m. (lat. rete, filet) netvechter (zeker kampvechter).

Réticence, f. (lat. reticentia; de reticere, taire) verzwijging, v. inhouding van hetgeen men zeggen moet, v.; **dans le récit qu'il m'a fait, il a mis beaucoup de —s,** in 't verhaal dat hij mij gedaan heeft, heeft hij veel opzettelijk verzwegen.

Réticu‖laire, Rétiforme, a. netformig; **—le,** m. abusievelijk: **Ridicule,** haarnet der Rom. vrouwen; vrouwenwerk- of breizak, m.; **—lé, e,** a. netvormig.

Rétif, ive, a. (lat. restare, résister) onwillig, koppig (van paarden); fig. hardnekkig, wederspannig, eigenzinnig, moeilijk te overreden.

Réti‖ne, f. (lat. retina) netvlies (in het oog); **—nite,** f. smeltbare peksteen, m.

Retirade, f. verschansing achter bolwerken, wijkplaats, v.

Rétiration, f. weerdruk van een blad, m.

Reti‖ré, ée, p. et a. gekrompen, verkort; eenzaam, afgezonderd, geretireerd; **—rement,** m. krimping, samentrekking, v.; **—rer,** v. a. weder schieten, trekken enz.; terugtrekken; wegnemen; opnemen, in zijn huis nemen; **— sa parole,** zijn woord weder intrekken; fam. **— son épingle du jeu,** zich ergens uit redden; **se —,** v. pr. (zich) terugtrekken, zich terug begeven, zich verwijderen; zich ter ruste begeven; ergens heen vluchten; krimpen, inkrimpen; **se — du service, du jeu, etc.,** den dienst, het spel verlaten enz.; **se — des affaires,** stil gaan leven; **se — à,** vertrekken naar; **se — dans, sur, sous,** zich begeven in, op, onder enz.; **se — sur son gain,** ophouden met spelen, wanneer men gewonnen heeft.

Rétiveté, Rétivité, f. weerspannigheid, stugheid, v. (van paarden).

Retom‖bée, f. bocht, kromming, van een gewelf, v.; **—bé,** m. het nedervallen van 't lichaam bij 't dansen; **—bement,** m. het terugvallen; **—ber,** v. n. weder vallen; weder instorten (in eene ziekte); fig. **— dans qch.,** in iets vervallen, op iets terugkomen; **faire — la faute sur qn.,** de schuld op iemand schuiven.

Reton‖deur, m. overscheerder; **—dre,** v. a. weder scheren, overscheren.

Retor‖dage, —dement, m. het twijnen of tweernen der zijde; **—deur,** m. zijdetwijner of tweerner; **—dre,** v. a. herwringen, herdraaien; twijnen; fig. **donner du fil à —,** veel te doen geven, veel werks verschaffen.

Rétorquer, v. a. (lat. retorquere) iemand met zijn eigen gronden overtuigen.

Retors, orse, a. gedraaid, getwijnd; fig. opgeschroefd, gedwongen, gekunsteld; loos, slim, listig.

Rétor‖sif, ive, a. tegenwerpend; **objection —ive,** tegenwerping; **—sion,** f. omkeering eener bewijsreden, terugschuiving, v.

†**Retorte,** f. retort **(cornue).**

Retou‖che, f. verbeterde plaats (op eene schilderij), v.; laatste hand, verbetering, retouche (eener photographie), v.; **—cher,** v. a. weder aanraken of aantasten; verbeteren, overzien; verbeteren, opwerken (van photographieën b.v.); **—cheur, m. euse,** f. opwerker, opwerkster van photographieën enz.

Retour, m. kromming, wending, v.; terugkeer, m. terugkomst; terugvracht, v. retour; omweg, m.; fig. wederdienst, m.; fig. verandering afwisseling, v. ommekeer, m. wending, v.; toegift bij eene ongelijke ruiling, v.; **les tours et —s d'un labyrinthe,** de bochten en krommingen van een doolhof; **par le — du courrier,** met omgaande post; **aller et —,** heen en terug; **billet d'aller et —,** retourbiljet; **de — chez moi,** thuisgekomen (zijnde); **au — de,** bij terugkomst van; **— de chasse,** maaltijd na de jacht, m.; **cheval de —,** huurpaard, dat men terug brengt; fig. recidivist; **être sur le —,** afnemen, oud worden; **faire un — à Dieu,** zich bekeeren; **faire un — sur soi-même,** tot zichzelven inkeeren; **sans —,** adv. onherroepelijk; **choc en —,** terugslag, naslag, m. (van den bliksem); **être payé de —,** zijne liefde beantwoord zien; **il semble qu'on lui en doive du —,** 't schijnt wel alsof hij dien dienst als een plicht beschouwt, alsof men er hem dank voor moet weten; **en — de...,** ter vergelding van...; **— de bâton,** ongeoorloofde, geheime winst.

Retour‖ne, f. keerblad, troefblad; **—ner,** v. a. omdraaien, omkeeren; fig. fam. troef keeren; **— un habit, une robe,** eene jas, eene japon keeren; **— la terre,** den grond omspitten; **— qn.,** iem. van gedachten doen veranderen; iem. geweldig opwinden; —, v. n. wederkeeren, terugkeeren, wederkomen, wederom gaan; **— en arrière,** achteruit gaan; **— à la charge,** den aanval hervatten; eene nieuwe poging doen; **— sur ses pas,** denzelfden weg terugkomen; **— à ses moutons,** fam. tot het onderwerp van 't gespek terugkeeren, weder op het à propos komen; v. imp. **vous ne savez pas de quoi il retourne,** gij weet niet hoe de zaken staan; **se —,** v. pr. zich omdraaien, omkeeren; fig. andere maatregelen nemen; **s'en —,** wederkeeren, terugkomen.

Retra‖cement, m. herhaalde schetsing, overteekening, v.; **—cer,** v. a. op nieuw afteekenen, schetsen; schilderen, beschrijven; **se —,** v. pr. zich te binnen brengen, voor den geest brengen.

Rétrac‖tation, f. herroeping, v.; **—ter,** v. a. (lat. retrahere, retractum, tirer en arrière) herroepen; **se —,** v. pr. zijn woord enz. weder intrekken; zich verkorten, korter worden; **—tible,** a. samen-, intrekbaar; **—tif, tive,** a. samentrekkend; **—tilité,** f. samen-, intrekbaarheid, v.; **—tile,** a. terug-, samen-, intrekbaar; **—tion,** terugtrekking, krimping of samentrekking, v. (der spieren, zenuwen).

Retraduire, v. a. terugvertalen (in 't oorspronkelijke).

Retrainer, v. a. weder weg- of voortsleepen.

Retraire, v. a. naasten, benaderen, inlossen; samentrekken.

Retrait, e, a. samengekrompen, ingekrompen, samengetrokken; —, m. samentrekking, terugneming, intrekking, v.; recht van benadering;

heimelijk gemak; **— d'un projet de loi,** intrekking van een wetsontwerp; **— d'emploi,** afdanking, ontslag (van een officier, ambtenaar); **en — d'emploi,** afgedankt.

Retraite, f. (lat. retrahere, retirer) terugtrekking, v. aftocht, m.; onttrekking aan een post; afzondering van de wereld, rust, eenzaamheid; toevlucht, schuilplaats, v.; uitrekking van een muur, v.; **le coup de canon de —,** het wachtschot, dat des avonds gelost wordt; **sonner, battre la —,** den aftocht blazen, slaan; **avoir le goût de la —,** smaak voor de eenzaamheid hebben; **donner — à qn.,** iemand eene schuilplaats geven; **— de brigands,** roofnest; **mise en —,** pensioneering; **caisse des —s,** pensioenkas, pensioenfonds; **pension de —,** ou **—,** pensioen; **prendre sa —,** ontslag nemen met pensioen.

Rétrai‖té, ee, a. gepensioneerd; m. gepensioneerde; **—ter,** v. a. weder behandelen, op nieuw onder handen nemen; met pensioen ontslaan, pensioneeren.

Retran‖chement, m. afkorting, aftrekking, vermindering; afschaffing; borstwering, verschansing, v. retranchement; **—cher,** v. a. afsnijden, besnoeien; wegstrijken; aftrekken (van eene som); weglaten; verminderen, afkorten; afzonderen; bepalen; afschaffen; verschansen; **— la ration,** het rantsoen verminderen; **se —,** v. pr. zich bekorten, zijne uitgaven verminderen; zich verschansen, retrancheeren; **se — à,** zich bepalen tot; fig. **se — sur qch.,** zich achter iets verschansen.

Retranscire, v. a. weder overschrijven.

Retravailler, v. n. weder af- of omwerken.

Retraverser, v. a. et n. weder dwars overgaan.

Retrayant, m. **ante,** f. die het recht van naasting of herkoop heeft, m. en v.

Rétré‖ci, ie, part. et a. verengd, vernauwd; bekrompen; **esprit —,** bekrompen verstand; **—cir,** v. a. (préf. r et étrécir) nauwer maken, inleggen, intrekken; fig. beperken, bekrompen maken; **—,** v. n. et **se —,** v. pr. nauwer worden, inkrimpen; **—cissement,** m. vernauwing, versmalling, inkrimping; fig. beperking, bekrompenheid, v.

Retrein‖dre, v. a. uitkloppen, uithameren, gedreven werk maken; **—te,** f. opdieping, v. het maken van gedreven werk; het uithameren, rondkloppen.

Retrem‖pe, f. vernieuwde indompeling, harding, v.; **—per,** v. a. weder indoopen of nat maken; weder harden of hard maken; **se —,** v. pr. gehard worden, gestaald worden.

Retresser, v. a. weder vlechten.

Rétribu‖er, v. a. (lat. retribuere) vergelden, naar verdienste straffen, behoorlijk beloonen; **—tion,** f. vergelding, belooning, betaling, v.; **— scolaire,** schoolgeld.

Retrié, m. uitgezocht papier.

Rétriller, v. a. weder roskammen.

Rétro, in samenstellingen: terug, achteruit; **—,** m. terugloopeffect (op 't biljart).

Rétroac‖tif, ive, a. (lat. retro, en arrière, et actif) terugwerkend, met terugwerkende kracht; **—tion,** f. terugwerking, v.; **—tivement,** adv. op terugwerkende wijze; **—tivité,** f. terugwerkende kracht, v.

Rétro‖cédant, e, a. weder afstand doend; **—céder,** v. a. weder afstaan; **—cession,** f. nieuwe afstand, wederafstand, m.; **—cessionnaire,** m. hij aan wien iets weder afgestaan wordt.

Rétrogra‖dation, f. teruggang, m. terugwijking, v.; **—de,** a. teruggaand, achterwaartsgaand; **marche —,** terugmarsch, m.; fig. **politique —,** conservatieve politiek; **effet —,** terugloopeffect (op 't biljart); **—der,** v. n. (lat. retro, en arrière; gradi, marcher) teruggaan, achterwaarts gaan.

Rétrospec‖tif, ive, a. (lat. retro, en arrière; aspicere, regarder) terugziend; **jeter un coup d'œil — sur le passé,** een terugblik in 't verleden werpen; **—tivement,** adv. bij wijze van terugblik; **—tion,** f. terugzien, terugblik, m.

Retrous‖sé, e, a. opgezet, opgedaan, opgestroopt, opgeschort; opgewipt; **nez —,** wipneus, m.; **—sement,** m. opzetting, opstrooping, opschorting, v.; **—ser,** v. a. weder opschorten, opslaan; (het haar) opbinden, opstrijken; opopstroopen; opzetten; **—sis,** m. opgeslagen rand van een hoed, m.; opslag, m. aan den schoot van een uniform; **des bottes à —,** laarzen met kappen.

Retrouver, v. a. terugvinden, wedervinden; **se —,** v. pr. wedergevonden worden.

Rétroversion, f. terugbuiging, v.

Rets (pr. **rè**), m. (lat. rete) jachtvischnet; fig. valstrik, m.; **donner dans les —,** in 't net vallen, loopen; **prendre qn. dans ses —,** iem. in zijne strikken vangen; **—,** netvormige vertakking van de hoofdader.

Rétus, e, a. afgestompt, ingedrukt.

Réu‖nion, f. vereenigiging, hereeniging; verzoening, bevrediging, v. bijeenkomst, v.; **—nir,** v. a. weder vereenigen, weder aanvoegen; vereenigen, samenbrengen; in zich vereenigen; **— toutes ses forces,** al zijne krachten verzamelen; **— toutes les voix,** alle stemmen op zich vereenigen; **se —,** v. pr. bijeenkomen, vergaderen; weder ingelijfd worden.

Réunis, a. **droits —,** indirecte belastingen, v.

Réus‖sir, v. n. gelukken, een goeden uitslag hebben, slagen; goed groeien, goed wassen; v. a. tot stand brengen, goed volbrengen; **un ouvrage —si,** een goedgeslaagd werk; **—site,** f. gelukkige of goede uitslag, m. het welgelukken, bijval, m; **faire une —,** kaart leggen, om te zien of iets zal gebeuren.

Révacci‖nation, f. herinenting, v.; **—ner,** v. a. herinenten.

Revalenta, f. linzenmeel, gezondheidsmeel.

Revali‖dation, f. wedergeldigmaking, v.; **—der,** v. a. weder geldig maken, weder gangbaar doen zijn.

Revaloir, v. a. weder vergelden, betaald zetten.

Revan‖che, f. (du préf. re et de venger) vergelding, wederwraak; **en —,** tot vergelding; daarentegen; **prendre sa —,** zich wreken, revanche nemen; **—cher,** v. a. **qn.,** iem. wreken, iem. bijstaan; **se —,** v. pr. zich verdedigen, zich wreken; **se — de qch.,** iets vergelden, betaald zetten.

Rêvas‖ser, v. a. fam. onrustig droomen; **—serie,** f. het onrustig droomen, droomerij, v.; **—seur,** m. droomer, peinzer.

Rêve, m. droom, m.

Revèche, a. wrang, zuur; fig. stuursch, koppig, onvriendelijk; **diamant —,** stugge, weerspannige diamant (die zich moeilijk laat bewerken).

†**Revèche,** f. soort van langharig flanel.

Réveil, m. het ontwaken; **sonner, battre le —,** het reveil blazen, slaan (bij de militairen); **—,** wekker (van een uurwerk), m.

Réveil‖le-matin, m. wekker, m.; pl. **des réveille-matin**; **—ler,** v. a. (préf. r et éveiller) wekken, wakker maken; fig. opwekken, verlevendigen, vlugger maken; prov. **il ne faut pas — le chat qui dort,** men moet geen slapende honden wakker maken; **se —,** v. pr. ontwaken, wakker worden; **—leur,** m. wekker, nachtwaker; **—lon,** m. nachtmaaltijd, m. (vooral na de godsdienstoefening in den Kerstnacht); nieuwjaarsvroegmis, v.; levendige trekken, m. (op een schilderij); **—lonner,** v. n. bij de nieuwjaarsvroegmis tegenwoordig zijn; een Kerstnachtmaaltijd houden.

Révé‖lateur, trice, a. ontdekkend, openbarend; **—,** m. et f. openbaarder, ontdekker, openbaarster, ontdekster; **—lation,** f. ontdekking, openbaring, v.; **—lé, e,** a. ontsluierd, onthuld, geopenbaard; **—ler,** v. a. (lat. revelare; du préf. re et de velum, voile) ontdekken, openbaren; **se —,** v. pr. zich openbaren; verschijnen.

Revenant, m. spook, geest, m.

Revenant, ante, a. aanvallig. innemend.

Revenant-bon, m. fig. winst, v. profijt, buitenkansje; pl. **des revenants-bons.**

Reven‖dage, m. het wederverkoopen; **—deur, euse,** f. opkooper, uitdrager, opkoopster, uitdraagster; **—deuse à la toilette,** f. koopvrouw van damesartikelen.

Revendi‖cateur, trice, a. terugvorderend, terugeischend; m. terugvorderaar; **—cation,** f. terugvordering, terugeisching, v.; **—quer,** v. a. (préf. re et lat. vindicare, réclamer) terugvorderen, terugeischen.

Revendre, v. weder verkoopen; fig. **avoir de qch. à —,** iets in overvloed hebben; **il a de l'esprit à —, il vous en revendrait,** hij is slimmer dan gij.

Revenez-y, m. gerecht dat naar meer smaakt; fig. terugkeer, m.

Revenir, v. n. wederkomen, terugkomen; opbreken (van spijzen sprekend); weder opkomen, uitspruiten; opbrengen; te staan komen, kosten; behagen, bevallen; gelijken, overeenkomen; spoken; weder beginnen; fig. **— d'un étonnement,** bekomen van zijne verwondering; **je n'en reviens pas,** ik sta er verstomd van; **— à la charge,** weder op den vijand aanvallen, of vuur geven; fig. op eene zaak wederom aandringen; prov. **revenons à nos moutons,** laten we weder op het onderwerp van 't gesprek terugkomen; prov. **chassez le naturel, il revient au galop,** de natuur gaat boven de leer; **une maison où il revient des esprits,** een huis waar het spookt, een spookhuis; **il revient à vue d'œil,** hij wordt zichtbaar beter; **cela me revient,** ik verneem dat, dat is mij ter oore gekomen; dat lijkt mij; **cela ne me revient pas,** dat lijkt mij niet; **ce bijou revient à cent francs,** die edelsteen komt op honderd francs; **— à soi,** weder bijkomen (na eene bezwijming); betere gevoelens aannemen; **l'ail revient,** het knoflook breekt op; **— sur l'eau,** weder boven water komen; fig. zijne vervallen zaken herstellen; **s'en —,** v. pr. weder terugkomen.

Revente, f. wederverkooping, v.

Reventer, v. a. de zeilen weder wind doen vatten.

Reve‖nu, m. inkomen, inkomst, rente, v.; **—nue,** f. jong hout.

Rêver, v. n. droomen, dutten, mijmeren, raaskallen; in den slaap luid spreken, ijlen; **— à, ou sur qch.,** sterk ergens over denken; **—,** v. a. iets droomen; iets vurig wenschen.

Réver‖bération, f. weerschijn, m. terugkaatsing der lichtstralen, v.; **—bère,** m. lichtscherm, lichtweerkaatser, m.; groote straatlantaren, v.; **feu de —,** rondom gaande vlam, v.; **allumeur de —s,** lantaarnopsteker; **—bérer,** v. a. (lat. reverberare, repousser) afstuiten, afstralen, terugkaatsen, weerschijnen, lichtstralen terugwerpen; **—,** v. n. et **se —,** v. pr. weerkaatsen, teruggekaatst worden.

Reverdie, f. roering van het springtij, v. hooge vloed, m.

Rever‖dir, v. n. weder groen worden, groenen; fig. weer jong worden, weer herleven; v. a. weder groen doen worden, weder groen schilderen, kleuren; **—dissement,** m. groenwording; fig. verlevendiging, v.

Révé‖remment, adv. op eerbiedige wijze, met eerbied; **—rence,** f. (lat. reverentia; de vereri, éprouver une crainte mêlée de respect) eerbied, m.; eerbiedige buiging of neiging, reverentie, v. groet, m.; eerwaarde, m. eerwaardigheid, v. (zekere titel); **faire une profonde —,** eene diepe buiging maken; **tirer sa — à qn.,** iem. begroeten, groeten; afscheid nemen, groeten als men heengaat; beleefd voor iets bedanken, iets afslaan; **—rencielle,** a. f. **crainte —,** eerbiedige vrees, v. ontzag; **—rencieusement,** adv. eerbiedig, met diepen eerbied; **—rencieux, euse,** a. fam. veel neigend of buigend; vol van gemaakte beleefdheden; **—rend, ende,** a. (lat. reverendus, digne de vénération) eerwaarde, eerwaardige, m. (zekere titel); **—rendissime,** m. allerhoogwaardigste, m. (zekere titel); **—rer,** v. a. (lat. revereri) eeren, vereeren, eerbiedigen.

Rèverie, f. droomerij, mijmering, v.; hersenschim, v.

Revernir, v. a. oververnissen.

†**Reverquier,** m. zie **Revertier.**

Revers, m. (lat. reversus, retourné) keerzijde, averechtsche zijde; fig. tegenspoed, m. onheil, ongeval, ongeluk; **des bottes à —,** laarzen met kappen; **le — de la main,** de rug der hand; **coup de —,** ou **—,** slag met den rug der hand; **les — d'un habit,** de opslagen van een rok; fig. **le — de la médaille,** de schaduwzijde van de eene of andere zaak; prov. **toute médaille a son —,** alles heeft zijn voor en tegen; **— de fortune,** tegenspoed, ongeval; **batterie de —,** rugbatterij; **battre à, de —,** in den rug aanvallen, beschieten.

Réver‖sal, ale, a. dat eene tegenverzekering, tegenbelofte, tegenbekentenis bevat; **—saux,** m. pl. verzekerings- of waarborgbrieven, m. reversaliën, m.

Rever‖sement, m. overlading van goederen van het eene schip in het andere, v.; **— de mousson, de marée,** kentering van de mousson, of het getij, v.; **—ser,** v. a. weder ingieten, op nieuw inschenken; overladen; v. n. terugkeeren, weder intreden; **—si, sis,** m. zeker kaartspel.

Réversi‖bilité, f. wederkeerlijkheid, terugvalling van een goed, v. (terugkeer in 't bezit van den eigenaar, die erover beschikt heeft); **—ble,** a. wederkeerlijk; **—on,** f. (lat. reversio; de reverti, retourner) wederkeering, terugvalling, v.

Revertier, Reverquier, m. pof- of pufspel (soort trictrac-spel).

†**Revestiaire,** m. kleerkamer der priesters, v.; kleedergeld der monniken.

Revêtement, m. bekleeding, bemanteling,

bemuring, v.; **—tir,** v. a. bekleeden, kleeden; aankleeden; verkleeden; een leenman in het bezit van zijn land stellen; bemantelen, bemuren; fig. **être revêtu de qch.,** een ambt of eene bediening bekleeden; **se —,** v. pr. **de qch.,** een kleedingstuk aandoen, aantrekken; fig. zich in iets hullen; **—tu, e,** a. gekleed, aangedaan; fig. bekleed (met gezag).

Rêveur, euse, a. droomend, mijmerend, duttend, suffend; —, m. et f. droomer, mijmeraar, droomster, mijmeraarster.

Rêveusement, adv. droomerig.

Revidage, m. het verder uitboren van een gat; **—der,** v. a. een gaatje grooter maken, verder uitboren.

Revient, m. inkoopsprijs, m.; ook **prix de —.**

Revif, m. tijd, waarop het getij hoe langer hoe sterker wordt, m.

Revi‖rement, m. het wenden of omwenden van een schip; fig. verandering van grondbeginselen of van partij, v.; plotselinge verandering, v. ommekeer, m.; fortuinswisseling, v.; **—rer,** v. n. **(de bord)** een schip wenden of omwenden; fig. van partij, van meening veranderen.

Revi‖sable, a. dat herzien kan worden; **—ser,** v. a. (préf. re et lat. visere, visiter) herzien, revideeren; **—seur,** m. herziener; **—sion, Révision,** f. herziening, v.; vernieuwd overzicht of onderzoek; herziening, revisie (van een vonnis); **conseil de —,** rechtbank, die met de herziening van militaire vonnissen belast is; militieraad; **—sionniste,** a. de herziening, revisie betreffend; m. aanhanger van de revisie, herziening (van een vonnis b.v.).

Revisiter, v. a. weder bezoeken of onderzoeken, weder bezichtigen.

Revi‖val, m. wedergeboorte, v. godsdienstig herlevingsfeest in Noord-Amerika; **—valiste,** m. deelnemer aan zulk een herlevingsfeest.

Revi‖vification, f. weder levendmaking; herstelling tot den vorigen staat (van metalen sprekend), v.; **—vifier,** v. a. weder verlevendigen, doen herleven; tot den vorigen staat brengen (metalen); **—viscible,** a. weder te verlevendigen; **—vre,** v. n. herleven, weder levend worden; **faire —,** doen herleven, weder levend maken.

Révo‖cabilité, f. herroepelijkheid, v.; **—cable,** a. herroepelijk; **—catif, ive,** a. herroepend, intrekkend; **—cation,** f. herroeping, intrekking, v.; **—catoire,** a. dat herroepen of weder ingetrokken kan worden.

Revoici, adv. fam. **me —, le —,** hier ben ik weer, hier is hij weer.

Revoilà, adv. fam. **me —, le —,** daar ben ik weer, daar is hij weer.

Revoir, v. a. wederzien; overzien, verbeteren; —, m. vaarwel, wederzien; **se —,** v. pr. elkander wederzien; **adieu, au, jusqu'au —,** vaarwel, tot wederziens.

Revoler, v. n. terugvliegen; fig. terugijlen; —, v. a. weder stelen, op nieuw stelen.

Revolin, m. rukwind, valwind, stootwind, m.

Révol‖tant, e, tegen de borst stootend, hinderlijk, ergerlijk; **—te,** f. opstand, m. oproer, muiterij, v.; **—té,** m. oproerling, muiteling; **—ter,** v. a. et n. doen opstaan, oproerig maken; fig. ergeren, in opstand brengen; **cela révolte le bon sens, la raison,** dat druischt in tegen 't gezond verstand; **se —,** v. pr. in opstand geraken, oproerig worden.

Révolu, ue, a. geëindigd, verstreken, verloopen; **il a trente ans —s,** hij is volledertig jaar oud.

Révolu‖té, e, a. buitenwaarts omgekruld; **—tif, ive,** a. omwentelend, omkeerend, buitenwaarts omrollend; **—tion,** f. (lat. revolutio; de revolvere, retourner) omloop, loop, m. omdraaiing; staatsomwenteling, revolutie, v.; fig. omkeering, verandering, verwisseling, v.; **—tionnaire,** a. tot verandering genegen; woelziek, gezind tot revolutie, revolutionnair; —, m. staatomwentelingsgezinde; **—tionnairement,** adv. op revolutionnaire wijze; **—tionner,** v. a. in beweging, in oproer brengen; eene omwenteling in iets teweegbrengen.

Revolver (pr. **revolvèr**), m. (mot angl.; de to revolve, retourner) revolver, m.

Revomir, v. a. weder braken, uitspuwen.

Révoquer, v. a. (lat. revocare; du préf. ré et vocare, appeler) herroepen, intrekken; terugroepen; **— en doute,** in twijfel trekken.

Revouloir, v. a. weder willen, op nieuw begeeren.

Revoyager, v. n. weder reizen.

Revue, f. overzicht, beschouwing; wapenschouwing, parade, monstering (van krijgsvolk), v.; tijdschrift, revue, v.; **passer qch. en —, faire la — de qch.,** iets onderzoeken, inspecteeren; **— d'honneur,** parade; **faire la — des troupes, passer les troupes en —,** de troepen inspecteeren, eene wapenschouwing houden over de troepen; **— du marché,** marktbericht.

Révul‖sif, ive, a. **remède —,** ou —, m. afleidend, afdrijvend middel (van de vochten des lichaams sprekend); **—sion,** f. (lat. revulsio, action d'arracher) afleiding der vochten in het lichaam, v.

Rez (pr. **rè**), prép. (lat. rasus, rasé) — **pied, — terre,** gelijkgronds, gelijkvloers; **à — de terre,** gelijk met den beganen grond.

Rez-de-chaussée, m. gelijke, begane grond, m.; benedenste of onderste verdieping; **loger au —,** de benedenverdieping bewonen; pl. **des rez-de-chaussée.**

Rhabd..., zie **Rabd...**

Rhabil‖lage, m. fam. het herstellen, opknappen, oplappen; het vermaken, boeten of stoppen (van netten); het stellen of herstellen (van een uurwerk); **—ler,** v. a. weder aankleeden; herkleeden; fig. verbeteren; (netten) vermaken, boeten of stoppen; (een uurwerk) stellen of herstellen; (verstuikte leden) weder zetten; **se —,** v. pr. zich weder aankleeden, zich weder aankleeden, zich opnieuw kleeden; **—leur,** m. lapper, repareerder, samenflanser.

Rhagades, f. pl. barsten of bersten, m. (in de lippen, de handen enz.).

Rhapontic, m. Pontische monniksrabarber, v.

Rhapsode, Rhapsodie, Rhapsodiste, zie **Rapsode** etc.

Rhénan, e, a. tot het Rijnverbond behoorend; **confédération —e,** Rijnverbond; **province —e,** Rijnprovincie.

Rhéo‖mètre, m. toestel om de sterkte van een electrischen stroom te meten; **—phore,** m. geleider van den electrischen stroom.

Rhéteur, m. (lat. rhetor; gr. rhêtor) redenaar, leeraar in de welsprekendheid; hoogdravend redenaar, phrasenmaker.

Rhétori‖cien, m. rederijker; leerling van de klasse der rhetorica; **—que,** f. redeneerkunde, rhetorica, v.; klasse van een collège, waarin men de rhetorica onderwijst; welsprekendheid, zeggenskracht, v.; **faire sa —, être en —,** in de klasse studeeren, waarin men de rhetorica

onderwijst; **figure de —**, rhetorische figuur of wijze van spreken, v.; fig. **employer toute sa — auprès de qn.**, al zijne welsprekendheid tegen iemand gebruiken.

Rhinalgie, f. (gr. rhin, rhinos, et algos, douleur) neuspijn, v.

Rhingra‖ve, m. Rijngraaf; f. rijngravin; zeer wijde broek van onderen met linten vastgebonden; **—viat**, m. Rijngraafschap.

Rhinocéros (pr. **roce**), m. (gr. rhin, nez; keras, corne) rhinoceros, neushoorn; neushoornvisch, neushoornkever, m.

Rhinoplastie, f. (gr. rhin, nez; plastos, formé) neusvormingskunst, v. (kunst om neuzen te herstellen door middel van een stuk huid van voorhoofd, arm enz.).

Rhizo‖lithe, f. wortelsteen, wortel in steen gevat en versteend, m.; **—phage**, m. worteleter, die van wortels leeft, m.

Rhodanien, ienne, Rhodanique, a. aan de Rhône; **glacier —**, Rhône-gletscher.

Rhodium (pr. **ome**), m. rhodium, zeker metaal.

Rhododendron (pr. **din**), m. (gr. rhodon, rose; dendron, arbre) alpenroos, bergroos, v.

Rhodomel, m. rozenhonig, m.

Rhom‖be, m. ruit, v. rhombus; **—boèdre**, m. rhomboëder, scheeve teerling, m. (lichaam met 6 ruitvormige vlakken); **—boïdal, e**, a. ruitvormig; **—boïde**, m. scheefhoekig parallelogram.

Rhubarbe, f. rabarber, v.; **— des moines**, zie **Rapontic.**

R(h)um (pr. **rome**), m. rum, v.

Rhuma‖tique, a. uit verkoudheid ontstaand, door zinkingen gekweld, rheumatisch; **—tisé, e**, a. met rheumatisme behept; **—tisant, e**, a. aan rheumatiek lijdend; **—tismale**, a. **douleur —**, rheumatische pijn, v.; **—tisme**, m. rheumatismus, rheumatiek, v.; **— noueux**, knobbeljicht.

Rhume, m. verkoudheid, catarrhe, v.; **— de cerveau**, verkoudheid in 't hoofd **(coryza).**

R(h)um(m)erie, f. rumstokerij, v.

Rhus (pr. **russ**), m. sumakstruik, m.

Rhythme, Rhythmique, zie **Rythme, Rythmique.**

Riant, ante, a. lachend, vroolijk, blijgeestig; fig. bekoorlijk, aangenaam, vriendelijk, bevallig.

Riaule, f. haak, m. met een handvat.

Ribambelle, f. fam. lange rij of ceel, v. heele zwerm, m.

Ribau‖d, aude, a. fam. hoerachtig, onkuisch, ontuchtig; **—**, m. vroeger Fransch soldaat van de garde te voet; **roi des —s**, voormalig hoofd der gardetroepen; **—derie**, f. fam. hoererij, ontucht, v.

Ribe, f. vlas- of hennepbraak, v.

Ribes, m. pl. aalbessen, v.

Riblette, f. dun sneedje of reepje versch vleesch, dat men met wat peper en zout op den rooster braadt.

†**Ribleur**, m. nachtlooper.

Riblon, m. stukje onnut ijzer of staal, uitschot.

Ribor‖d, m. buitenhuid, v. bekleedsel van een schip, dat het naast aan de kiel is; **—dage**, m. het stooten van een schip tegen een ander; schade daardoor veroorzaakt, v.

Ribo‖te, f. pop. het brassen, zuipen; **faire —**, zuipen, brassen; **se mettre en —**, zich bedrinken; **être en —**, dronken zijn; **—ter**, v. n. pop. zuipen, brassen, slempen; **—teur**, m. **euse**, f. pop. slemper, brasser; slempster.

Rica‖nement, m. gegrijns, spottend gelach; **—ner**, v. n. grimlachen, spottend lachen, meesmuilen, grijnzen; **—nerie**, f. schamper gelach, gegrijns; **—neur**, m. **euse**, f. grijnzer, grijnsster, onbeschaamd lacher; a. grijnzend, hoonend.

Ric-à-ric, adv. uiterst stipt.

Ri‖chard, m. fam. rijkaard, man die veel geld heeft; **—che**, a. rijk, vermogend; kostelijk, kostbaar; **— à millions**, schatrijk; **rime —**, vol, rijk rijm; **— taille**, schoone gestalte; **—**, m. rijk, vermogend man; **—chement**, adv. rijkelijk, met veel goed; **—chesse**, f. rijkdom, overvloed, m.; kostbaarheid, v.; prov. **contentement passe —**, tevredenheid gaat boven rijkdom; **—chissime**, a. schatrijk.

Ricin, m. wonderboom, m. die de ricinusolie oplevert.

Riciné, e, a. met ricinusolie vermengd.

Rico‖cher, v. n. aanslaan en weder opspringen; **faire — une pierre sur l'eau**, zie **faire des ricochets**; **—chet**, m. stuit van een plat steentje, dat men wat schuins boven op het water werpt; **faire des —s**, keilen; **battre, tirer à —s**, ricochetschoten doen; fig. **par —**, niet uit eerste hand, bij weerstuit.

Rictus, m. zeer groote mond, m.

Ride, f. rimpel, m. kreuk, frons, v. (in het aangezicht); talierееp aan den bezaanmast, om het want aan te haken, m.

Ridé, ée, a. gerimpeld, rimpelig.

Rideau, m. gordijn; fig. dekmantel, m.; gordijn, kleine hoogte, v.; fig. **tirer le — sur qch.**, niet meer van eene zaak spreken, ze blauw blauw laten; **lever, baisser le —**, het tooneelscherm ophalen, laten vallen; fam. **un lever de —**, een voorstukje van één bedrijf (in den schouwburg); —, ijzeren of blikken plaat voor eene schoorsteenopening; steunsels van den vloer eener hangbrug; loc. prov. **tirez le —, la farce est jouée**, de klucht is uit, dat is 't eind van 't liedje; **— d'arbres**, dicht begroeide rij boomen, boomwand; **former —**, het uitzicht belemmeren, beletten.

Ridée, f. leeuwerikennest; **—s**, pl. f. mest van oude herten, m.

Ridelle, f. wagenladder, v.; **chariot à —s**, ladderwagen.

Ri‖dement, m. rimpeling, v.; **—der**, v. a. rimpelen, fronsen; aanhalen, vast aantrekken (het want); **se —**, v. pr. rimpelen, fronsen; rimpels krijgen.

Ridicu‖le, a. belachelijk, bespottelijk; **—**, m. belachelijk, bespottelijk mensch; belachelijkheid, v.; **tourner, traduire en —**, bespottelijk maken; **prêter au —**, zich belachelijk maken; **—**, vrouwen werkzak **(réticule)**; **—lement**, adv. belachelijk, bespottelijk; **—liser**, v. a. ten spot stellen, belachelijk maken; **se —**, v. pr. fam. zich belachelijk of bespottelijk maken; **—lissime**, adv. allerbelachelijkst, hoogst bespottelijk; **—lité**, f. fam. belachelijkheid, ongerijmdheid, v.

Ridoir, m. toestel, om een touw strak aan te halen.

Rièble, m. kleefkruid.

Rien, adv. niets; iets; **—**, m. het niet; fig. kleinigheid, beuzeling, v.; **en moins de —**, in minder dan geen tijd, in een oogenblik; **— du tout**, in het geheel niet; prov. **qui ne risque —, n'a —**, die niet waagt, niet wint; **ne dire que des —s**, niets dan beuzelingen zeggen; **il ne tient à — qu'il ne le fît**, het scheelde bitter weinig of hij had het gedaan;

qui vous reproche — wie doet u het minste verwijt? **comme si de — n'était,** alsof er niets voorgevallen was.

Rieur, m. **euse,** f. lacher, spotter, lachster, spotster; **colombe —euse,** lachduif; **—,** m. lachkoekoek; lachmeeuw.

Ri‖flard, m. roffelschaaf, v. voorlooper, m.; ouderwetsche paraplu, v.; **—fle,** m. karabijn, v. met langen loop; **—fler,** v. a. schaven met de roffelschaaf; pop. stelen; **—fler,** v. n. slokken, gulzig inzwelgen; **—floir,** m. rasp, raspvijl, kromme vijl, v.

Rigaudon, zie **Rigodon.**

Rigi‖de, a. (lat. rigidus) hard, streng, stijf; **—dité,** f. strengheid, stroefheid, stijfheid, v.

Rigodon, m. rigodon, soort van dans, m.

Rigolade, f. fam. pret, pleizier.

Rigolage, m. het afwateren door greppels; het planten in plant- of pootvoren.

Rigole, f. waterpijp, v. riool, waardoor het water loopt.

Rigoler, v. a. van greppels voorzien; v. n. fam. pret maken.

Rigoleur, m. pretmaker, grappenmaker.

Rigolo, a. fam. grappig, vroolijk; m. grappenmaker.

Rigo‖risme, m. strenge zedenleer, v.; **—riste,** m. aanhanger eener strenge zedenleer; a. al te streng.

Rigoureu‖sement, adv. hard, gestreng; **—x, euse,** a. hard, streng.

Rigueur, f. (lat. rigor) gestrengheid, strafheid, scherpheid, v.; **tenir — à qn.,** hard tegenover iem. blijven; **user de — envers qn.,** iem. streng, hard behandelen; **de —,** volstrekt noodzakelijk; **à la (dernière) —, en (toute) —,** zeer streng, stiptelijk, zonder de minste toegevendheid; **à la —, à toute —,** naar de letter, zeer nauw.

Rillettes, f. pl. kleingehakt varkensvleesch.

Rimail‖le, f. slechte verzen, rijmelarij, v. het rijmelen; **—ler,** v. n. rijmelen, slechte verzen maken; **—leur,** m. slecht dichter, rijmelaar.

†**Rimas‖ser,** v. a. rijmen, slechte verzen maken; †**—seur,** m. rijmer, rijmelaar, slecht dichter.

Ri‖me, f. rijm; pl. rijmgedicht, verzen; **sans — ni raison,** onzinnig; **—mer,** v. n. rijmen; **cela ne rime à rien,** dat lijkt op niets; **—,** v. a. rijmen, dichten; **—meur,** m. rijmer, dichter.

Rinçage, m. het uitspoelen.

Rinceau, m. lofwerk.

Rince-bouche, m. glas of kom, v. tot mondspoeling of het afspoelen der vingertoppen, na den maaltijd: pl. **des rince-bouche(s).**

Rin‖çée, f. pop. pak slaag; **—cement,** m. het spoelen, afspoelen; **—cer,** v. a. spoelen, afspoelen, overwasschen; **— sa bouche, se — la bouche,** zijn mond spoelen; **— du linge,** de wasch spoelen; fam. **il a été bien rincé,** hij is doornat geworden; hij is flink doorgehaald, afgeranseld; **—çure,** f. spoelwater; **— de distillerie,** spoeling, v.

Rinforzando, adv. (mot ital.) met toenemende sterkte (muziek).

Ringard, m. keerstang, breekstang, v. ijzeren stang, waarmede men zware stukken ijzer op het aanbeeld omkeert.

†**Rio‖le,** f. pretje **(rigolade); être en —,** pop. aangeschoten zijn; †**—lé, ée,** a. gestreept, bont, kakelbont; †**—ler,** v. a. bont maken, bont kleeden.

Rio‖ter, v. n. fam. meesmuilen; **—teur,** m. **euse,** f. meesmuiler, meesmuilster.

Riotte, f. twist, m. geharrewar.

Ri‖paille, f. slemperij, smulpartij, v.; **faire —,** fam. brassen, er een goed leven van nemen; **—pailler,** v. n. slempen, brassen; **—pailleur,** m. slemper, brasser.

Ripe, f. krasijzer, troffel eens steenhouwers, m.

Riper, v. a. met het krasijzer afkrabben.

Ripicole, a. aan den oever levend of groeiend.

Ripopée, f. fam. spoelwijn, m.; fig. mengelmoes, rede op eene ellendige wijze samengeflanst, v.

Ripos‖te, f. snedig antwoord; **être vif à la —,** een scherp antwoord klaar hebben; **—,** tegenstoot, terugstoot, m. (in 't schermen): het inslaan tegen de sporen (van paarden); **—ter,** v. a. et n. snedig of vaardig antwoorden; een steek afweren en een anderen toebrengen.

Ripuaire, a. (lat. ripa, rive) de oeverbewoners betreffend; **loi —,** wet der oude volkeren, die langs de Maas en de Schelde woonden, v.

Riquiqui, m. pop. brandewijn, m.

Rire, v. n. (lat. ridere) lachen; spotten; schertsen; **— de qch.,** ergens over lachen, **— à qn.,** iemand toelachen, begunstigen; **dire qch. pour —,** iets uit de aardigheid, uit kortswijl zeggen; **vous voulez —,** gij schertst, dat meent ge niet; **rira bien qui rira le dernier,** wie het laatst lacht, lacht het best; **— sous cape,** in zijn vuistje lachen; **— du bout des dents,** gemaakt of gedwongen lachen; **cette muraille rit,** die muur is gebarsten; **se —,** v. pr. **(de qn., de qch.),** met iem., iets spotten.

Rire, m. het lachen, gelach; **c'est un — forcé,** dat is een gedwongen, gemaakte lach; **un fou —,** een onnoozel gelach, zonder reden.

Ris, m. gelach; **les Ris,** de vreugdegoden; **— de veau,** kalfszwezerik, v.; **—,** m. pl. reef aan een zeil.

Risade, f. het reven.

Risban, m. rijsbank, v. (kunstmatige aarden dam in de zee ter verdediging van eene oorlogshaven.

Risberme, m. rijsberm, versterking uit paalwerk en rijsbundels aan den voet van een muur, v.

Risdale, Rixdale, f. rijksdaalder, m.

Risée, f. bespotting, belaching, v. spot, m.

Riser, v. a. reven, reven insteken.

Risette, f. (rad. ris) lachje; **faire la —,** lachjes geven, een lief bekje zetten (van en tot kindertjes).

Risi‖bilité, f. het vermogen om te lachen, lachvermogen; **—ble,** a. lachwekkend; dat het vermogen bezit om te lachen.

Ris‖quable, a. gewaagd, gevaarlijk; **—que,** m. gevaar; risico; **au — de...,** op gevaar van...; **à ses —s et périls,** op eigen risico; **à tout —,** op goed geluk; **—quer,** v. a. wagen, in gevaar stellen; **—que-tout,** m. waaghals; pl. **des risque-tout.**

Ris‖sole, f. vleeschtaartje of pasteitje; **—soler,** v. a. bruin branden en bakken; **se —,** v. pr. door braden of bakken bruin worden; **—solettes,** f. pl. gerooste, met vleesch gevulde sneetjes brood.

Risson, Rissou, m. dreg, v. drie- of vierarmig anker.

Ristorne ou **Ristourne,** f. vereffening van een' verkeerd geboekten post, v.; terugneming van eene reeds gesloten zeeverzekering, v.

Rit (pr. **rite**), **Rite**, m. (lat. ritus) kerkgewoonte, -plechtigheid, v., ritus.

Ritardando, adv. vertragend (in de muziek).

Ritournelle, f. herhalingsthema, het meermalen wederkeerend gedeelte in een zang- of muziekstuk, ritornelle.

Ritualiste, m. kenner van, schrijver over de kerkplechtigheden, de kerkgewoonten.

Rituel, m. (rad. rite) kerkgewoontenboek, boek der kerkgebruiken; **—, elle**, a. tot den ritus of het rituaal behoorend.

Rivage, m. (lat. ripa, rive) oever, m. strand, kust, v.

Riva‖l, ale, f. mededinnaar, mededinger, mededinnares, mededingster; **—liser**, v. n. wedijveren, mededingen; **—lité**, f. ijverzucht, v. wedijver, m. mededinging, v. minnestrijd, m.

Rive, f. oever, m. kust, v.

River, v. a. klinken, de punt van een spijker neerkloppen of omklinken; fig. vastmaken; fig. fam. **— à qn. son clou**, iemand den mond snoeren; **feu pour —**, vuur, om klinknagels te gloeien.

Riverain, m. aine, f. bewoner van den oever of kant van een bosch of van eene rivier, kustbewoner; langs de oevers, aan de oevers wonend of liggend.

Rivesaltes, m. muskaatwijn, m.

Rivet, m. klinknagel, klinkbout, m.; punt van een spijker, die op den hoef van een paard omgeklonken is, v.; binnenste naad van een schoen, m.

Rive‖tage, m. het vastklinken met nagels; **—ter**, v. a. met nagels vastklinken.

Rivière, f. (lat. rivus, ruisseau) vloed, stroom, m. rivier, v.; **veau de —**, Normandisch kalf (van de weilanden om de Seine); **vins de —**, Champagnewijnen (van de oevers der Marne); **une — de diamants**, een snoer van gezette diamanten; prov. **porter de l'eau à la —**, water naar de zee dragen; **la Rivière de Gènes**, de Riviera, de kust van Genua.

Rivoir, m. klinkhamer, m. werktuig om te klinken.

Rivulaire, a. (lat. rivulus, petit ruisseau) aan beken of vlieten groeiend.

Rivure, f. klinknagelije; het klinken of omklinken; geklonken kop, klinksel.

Rixdale, Risdale, f. rijksdaalder, m.

Rixe, f. twist, strijd, m.; hoogloopend geschil, stormachtige discussie, v.

Riz (pr. **ri**), m. rijst, v.; **poudre de —**, rijstepoeder (soort van droog, wit blanketsel).

Rize, m. beurs met 15000 dukaten, v. (Turksche rekenmunt).

Rizière, f. rijstveld.

Roast-beef, m. op Engelsche manier half gebraden rundvleesch, rosbief, v.

Rob, m. ingekookt, verdikt sap, vruchtextract.

Rob ou **Robre**, m. (angl. rubber, partie liée) robber, rubber, m. (in 't whistspel).

Robage, m. het omslaan van het dekblad bij sigaren.

Robe, f. rok; tabbaard of tabberd, m.; vrouwenkleed, japon, jurk; fig. vel, huid, v.; **la — d'un cigare**, het dekblad van een sigaar; **la — d'une fève, d'un oignon**, de schil van eene boon, van eene ui; **— de chambre**, kamerjapon, v. nachtrok, m.; **— de nuit**, lang nachthemd; **gens de —**, fig. rechtsgeleerden; **prendre la —**, advocaat worden; **la haute —**, de hoogste ambtenaren; **la — courte**, de militairen; prov. **Dieu donne le froid selon la —**, God legt den mensch niet meer op dan hij dragen kan; **être de —**, tot den rechterstand behooren; **la — d'un cheval**, het vel, het haar van een paard; **ce chat, ce chien a une belle —**, die kat, hond heeft een mooi vel.

Robelage, m. ontbolstering, afschrapping, wegneming van het buitenste bekleedsel, v.

Rober, v. a. de lange haren van een hoed afschrappen; schellen, schillen, doppen.

Robert, m. **sauce (à la) —**, pikante saus (van uien, azijn enz.).

Robert-Macaire, m. schaamtelooze kwakzalver en oplichter.

Robespierris‖me, m. het schrikbewind; **—te**, m. aanhanger van 't schrikbewind.

Robeuse, f. arbeidster (op eene sigarenfabriek).

Robin, m. spotnaam voor een rechtsgeleerde; **—**, (diminutif de Robert): prov. **toujours souvient à Robin de ses flûtes**, men vervalt licht weer in zijne oude zonden; **un plaisant Robin**, een schaapskop.

Robi‖net, m. kraan, v. van een vat, kuip, fonteintje; **gros —**, hoofdkraan; fig. **c'est un — d'eau tiède**, het is een onbeduidend, eentonig babbelaar; **—netier**, m. kranenmaker; **—netterie**, f. het maken van kranen, handel in kranen; kranenfabriek; gezamentlijke kranen.

Robinier, m. acacia, m.

Roboratif, ive, a. (lat. robur, force) versterkend.

Robre, m. robber, rubber, m. (whistspel). Zie **Rob.**

Robus‖te, a. (lat. robustus; de robur, force) sterk, gespierd, kloek; fig. **avoir une foi —**, een vast, onwankelbaar geloof hebben (dikwijls ironisch); **—tement**, adv. op sterke, kloeke wijze; **—tesse, —ticité**, f. kloekheid, forschheid, v.

Roc, m. rots, klip, v.; kasteel, toren, m. (in het schaakspel) (tegenw.: **tour**).

Rocail‖le, f. schulpwerk, grotwerk; **—ler**, v. a. met schulpwerk, grotwerk bekleeden; **—leur**, m. schulpwerker; **—leux, se**, a. vol keitjes of steentjes; fig. **style —**, stootende, harde, niet vloeiende stijl.

Rocambole, f. bolprei, v. Spaansche sjalot, v.; fig. fam. iets dat het meest prikkelt of opwekt; flauwe scherts.

Roch (saint), †1327; fig. **c'est saint — et son chien**, ze zijn onafscheidelijk.

Ro‖che, f. rots, steenrots, v.; fig. **cœur de —**, ongevoelig, versteend hart; **il y a (quelque) anguille sous —**, fam. daar schuilt wat onder; **cristal de —**, bergkristal; fig. **vieille —**, oude tijd, m. ouderwetsche zeden, v.; fig. **homme de la vieille —**, man van den ouden stempel, man van erkende rechtschapenheid; **noblesse de la vieille —**, oude adel.

Rochelais, e, Rochelois, e, a. van of uit La Rochelle; m. et f. inwoner, inwoonster van La Rochelle.

Rocher, m. rots, v. rotssteen, m.; klip, v.; (rots)eilandje; rotsbeen (van 't slaapbeen); **ferme comme un —**, zoo vast en hecht als een rots; **cœur, âme de —**, ongevoelig hart; **parler aux —s**, voor doove ooren preeken.

Rochet, m. koorhemd met enge mouwen; korte, dikke spoel; **roue à —**, stuitrad, schakelrad (in een uurwerk).

Rochette, f. raket, v.

Rocheux, euse, a. rotsig; **monts Rocheux**,

montagnes Rocheuses, Rotsgebergte **(Rocky Mountains).**

Rochier, m. dwerg- of steenvalk, leeuwerikenvalk, m.; kliphaai, m.

Rochoir, m. boraxdoosje van een goudsmid.

Rock, m. fabelachtige reuzenvogel uit de duizend en één Arabische Nachtvertellingen.

Rococo, m. voorwerpen, sieraden uit den tijd van Lodewijk XV en XVI; a. ouderwetsch, in kunsten, letteren en kleedij.

Rocou, Roucou, m. orleaan (roode verfstof).

Rocouer, Roucouer, v. a. et **se —,** v. pr. (zich) met orleaan kleuren.

Rocouyer, Roucouyer, m. orleaanboom, m.

Rodage, m. het draaien van 't boortoestel.

Rô‖der, v. n. zwerven, rondom omzwerven; **—,** gieren (van een schip voor anker); **—deur,** m. landlooper, zwerver; **—,** a. rondzwervend, dwalend.

Rodo‖mont, m. (ital. Rodomonte, nom d'un guerrier orgueilleux des poëmes chevaleresques) pocher, zwetser, grootspreker; **—montade,** f. pocherij, zwetserij, grootspraak, v.

Roga‖tion, f. (lat. rogatio; de rogare, demander) openbare gebeden gedurende de drie dagen vóór Hemelvaart; **semaine des —s,** f. bidweek, v.; **—toire,** a. eene wet of een wetsvoorstel betreffend; **commission —,** verzoekende commissie, v.; **—ton,** m. fam. bedelbrief, m.; onbeduidend geschriftje, blauwboekje, prul; onbeduidende geruchten, praatjes; lekkernij; restjes, kliekjes (van een maaltijd); opgewarmde kost.

Roger-bontemps, m. Jantje zonderzorg, vroolijke Frans, Pater-goedleven; pl. **des Roger-bontemps.**

Rogne, f. (lat. robigo, rouille) ingewortelde schurft, v.; boomschurft, v.

Rogne‖ment, m. besnoeiing, v.; **—-pied,** m. rasp van een hoefsmid, v.; pl. **des rogne-pied.**

Ro‖gner, v. a. besnoeien, afsnijden; fig. besnoeien, verminderen, fnuiken; **— les ailes,** kortwieken; fig. **— les ongles à qn.,** iemands macht of invloed fnuiken; **— des ducats,** dukaten snoeien; **—gneur, m. euse,** f. geldsnoeier, geldsnoeister; papierafsnijder, kartonsnijder; **—gneux,** a. schurftachtig; **—gnoir,** m. afsteekmes, afsnijmes; **—gnon,** m. (lat. ren, renis) lenden, nieren (der dieren), v.; nierstuk; teel- of zaadballen van zekere dieren, m.; **—gnonner,** v. n. fam. binnensmonds pruttelen, knorren, brommen; **—gnure,** f. afsnijdsel, snipper; **— de papier,** papiersnipper; **— d'ongle,** nagelschrapsel.

Rogom(m)e, m. fam. hartsterking, v. brandewijn, m. likeur, v.; **voix de —,** grogstem, heesche jeneverstem.

Rogue, a. hoogmoedig, trotsch, opgeblazen; **—,** f. vischkuit **(frai);** gezouten kuit, als aas voor sardijnen.

Roi, m. (lat. rex; de regere, gouverner) koning; **le — très chrétien,** de koning van Frankrijk; **le — catholique,** de koning van Spanje; **le — très fidèle,** de koning van Portugal; **de par le —,** in naam des konings; **le jour des Rois,** Driekoningendag; **la cour du — Pétaud,** het hofje van Jan Vlegel, waar ieder baas is; **un morceau de —,** een kostelijk beetje; **travailler pour le — de Prusse,** voor niemendal werken; **c'est un — de carreau,** 't is een kaartenkoning, een koning zonder gezag; fig. **le — des forêts,** de eik.

Roi‖de (pr. **rède**), zie **Raide; —deur** (pr. **rè**), zie **Raideur; —dir** (pr. **rè**), zie **Raidir.**

Roitelet, m. winterkoninkje, goudhaantje; fig. kleine koning, schaduwkoning.

Rôlage, m. het rollen der tabak.

Roland, m. (Roland, paladin et neveu de Charlemagne) fig. **faire le —,** den held spelen.

Rô‖le, m. (lat. rotulus, rouleau) rol; lijst, v. register; **jouer bien son —,** zijne rol goed spelen; zich goed gedragen; **à tour de —,** ieder op zijn beurt, volgens de rij; **jouer un grand — dans le monde,** eene groote rol in de wereld spelen; **—ler,** v. n. fam. verscheidene bladen vol schrijven; v. a. tabak rollen; **—let,** m. fam. rolletje, kleine rol, v.; **—leur,** m. tabaksroller.

Rollier, blauwe kraai, v.

Romain, e, a. Romeinsch; m. et f. Romein, Romeinsche vrouw; **—,** m. Romeinletter, v.; claqueur.

Romaine, f. weeghout, weeghaak, m. unster, v.; roomsche latuw, andijvie, v.

Romaïque, m. de Nieuw-Grieksche taal, v.

Roman, m. verdichte geschiedenis, v. roman, m.; **—-feuilleton,** feuilleton-roman; pl. **des romans-feuilletons.**

Roman, e, a. Romaansch.

Roman‖ce, f. klein Spaansch gedicht; klein dichterlijk verhaal eener aandoenlijke gebeurtenis, romance, v.; **—cero** (pr. **céro**), m. Spaansch gedicht in strophen; romancenzanger, romancendichter; verzameling van romancen; **—cier,** m. **—cière,** f. romanschrijver, romanschrijfster.

Romand, e, a. (lat. romanus) Romaansch, Fransch Zwitserland betreffend; **la Suisse Romande,** Fransch Zwitserland.

Roman‖esque, a. fabelachtig, romanesk; fig. overdreven, geëxalteerd; **—esquement,** adv. op fabelachtige, romaneske wijze; **—iser,** v. a. op de wijze van een roman verhalen, als een roman inkleeden; Roomsch maken; v. n. romans schrijven; tot de Roomsche kerk behooren; **—iste,** m. aanhanger van den paus; geleerde, die het Romeinsche recht beoefent; geleerde, die de geschiedenis en de taal der Romaansche volken bestudeert; **—tique,** a. romantisch; m. het romantische, de romantiek; aanhanger van de romantiek; **—tisme,** m. de romantiek.

Romarin, m. rosmarijn, rozemarijn. m.

Romballère, Romballère, f. buitenbekleedsel eener galei.

Rombe, f. soort van schelp, v.

Rome, f. de stad Rome, v.; loc. prov. **— ne fut pas faite en un jour,** Keulen en Aken zijn niet in één dag gebouwd; **en demandant on va à —,** met vragen komt men te Rome; **tout chemin mène à —,** elke weg voert naar Rome, men kan verschillende wegen inslaan tot hetzelfde doel.

Romesteeq, m. soort kaartspel.

Rompement, m. het breken; **— de tête,** hoofdbreken; **—pre,** v. a. (lat. rumpere) breken, aan stukken breken; radbraken; over hoop werpen of in wanorde brengen; afbreken; africhten; fig. niet onderhouden; te niet doen; **à tout —,** hoogstens, uiterlijk; **applaudir à tout —,** oorverdoovend applaudisseeren; **— la tête à qn.,** iemands hoofd op hol brengen; **— le sommeil à qn.,** iemand in zijn slaap storen; **— le silence,** het stilzwijgen verbreken; **— qn. aux affaires,** iemand voor zaken, den arbeid geschikt maken; **— le chanvre,** de lange punten van den hennep afsnijden; **— le coup,** den

slag breken, het slagen eener tegen ons gerichte onderneming beletten; **— l'eau à un cheval,** beletten dat een paard te gauw drinkt; **— la glace,** het ijs breken; **—,** v. n. met iemand breken, kwade vrienden worden; **— en visière à qn.,** voorbedachtelijk twist met iemand zoeken; **—,** verschalen (van wijn); prov. **il vaut mieux plier que de —,** het is beter te buigen dan te breken, men doet best wat toe te geven; **se —,** v. pr. breken, eene breuk krijgen; gebroken worden; **se — à la fatigue, au travail,** aan vermoeienis, aan den arbeid wennen; **se — la tête,** zich het hoofd breken, zich door een moeilijken arbeid afmatten; **—pu,** p. et a. gebroken, aan stukken gescheurd; **— de fatigue,** geradbraakt van vermoeidheid; **— à qch.,** ergens in ervaren, geoefend, bedreven; ergens aan gewend; **bâtons —s,** gebroken stokken, m. soort van tapijtwerk; **à bâtons —s,** adv. onachtzaam, onbesuisd; met horten en stooten; **parler, causer à bâtons —s,** van den hak op den tak springen; **vaisseau —,** schip, dat gebroken of doorgezakt is; **—pure,** f. plaats waar de gietpijp van de letters afgescheiden is (bij gieters); het afbreken der letter.

Ron‖ce, f. braamstruik, braambeziestruik, m. doornbosch; **—ceraie,** f. met braamstruiken begroeide plaats, v. braambezieheg, v.; **—ceux, euse,** a. knoestig, kwastig, vol aderen (van hout); met braamstruiken bedekt of bezet; **—cier, m. ière,** f. braam(struik)boschje.

Ronchon‖ner, v. n. knorren, brommen; **—neur, m. euse,** f. knorrer, brommer; knorster, bromster.

Rond, e, a. (lat. rotundus) rond; **compte —,** effene of ronde rekening, v.; **—,** fig. fam. oprecht, rond; **période —e,** welluidende volzin, m.; **tête —e,** Rondkop, Puritein; **—,** m. rondte, rondigheid, v.; **— d'eau,** ronde waterkom, rond bassin; **tracer un —,** een cirkel trekken; **— de serviette,** servetring; **faire des —s,** kringetjes maken door steentjes in 't water te werpen; **— de cuir,** kantoorkruk; kantoorbeambte; **en —,** adv. kringsgewijze, in het rond.

Ron‖dache, f. rond schild, rondas, v.; **—de,** f. wacht, die de stad doorkruist, v.; **faire la —, faire sa —,** de ronde doen; **faire la —,** van hand tot hand gaan, de ronde doen; **à la —,** adv. in het rond, rondom; **boire à la —,** de gezondheid van alle gasten, den een na den ander, drinken; **—de,** f. ronde muzieknoot, v.; zekere dans, rondedans, m. tafelliedje; rondschrift; **—deau,** m. rondeel, rondgedicht (van 13 regels en met 2 rijmen); **—de-bosse,** f. zeker beeldwerk; pl. **des rondes-bosses; —delet, ette,** a. fam. rondachtig, dik; **—delettes,** f. pl. zeildoek uit Bretagne.

Rondelle, f. rondas (soort van oud rond schild), v.; soort van steekbeitel; metselhamer, die van onderen rond toeloopt, m.; sluitblik der loodgieters.

Rondement, adv. gelijk, effen; fig. oprecht, voor de vuist, ronduit; vlug.

Rondeur, f. rondheid, rondte, v.

Ron‖din, m. ronde knuppel, m.; **—diner,** v. a. stokslagen geven.

Rondir, v. n. afronden, rond worden.

Rondo, m. rondo (muziekstuk).

Rond-point, m. cirkelrond plein; half gewelf (achterste gedeelte van een kerk); pl. **des ronds-points.**

Ron‖flant, e, a. snorkend, brommend; **vers —s,** hoogdravende verzen; **—flement,** m. ronking, snorking, v.; **—fler,** v. n. ronken, snorken; brommen; fig. fam. bulderen (van geschut of den wind); **—fleur,** m. **euse,** f. snorker, ronker, snorkster.

Ron‖ge, m. herkauwing der herten, v.; **—geant, e,** a. knagend, invretend, inbijtend; **—gement,** m. het knagen; **—ger,** v. a. (lat. rodere) knagen; knauwen, knabbelen; afeten; fig. verduwen; **os à —,** been om te kluiven; een gedeelte van het voordeel; **— ses ongles,** nagels bijten; **— son frein,** op het gebit kauwen of knabbelen (van paarden); fig. zijn verdriet of spijt verduwen; **la rouille ronge le fer,** de roest verteert het ijzer; **—geur,** a. m. **ver —,** knagende worm, m.; **—,** m. knaagdier.

Ronron, m. het spinnen (van katten); **faire —,** spinnen.

Ronronner, v. n. spinnen (van katten).

Roquefort, m. beroemde soort van schapenkaas, v.

Roquelaure, m. reismantel, m. regenkleed.

Roquentin, m. †lied; oude soldaat, brompot; belachelijke grijsaard.

Roquer, v. het kasteel naast den koning zetten, en den koning naast het kasteel aan de andere zijde verzetten (in het schaakspel), rokeeren.

Roquet, m. korte mantel (zooals men dien in vroegere tijden droeg), m.; basterdmops, m.; soort van hagedis, v.; fam. klein, trotsch mannetje.

Roquette, f. wilde raket, v. (zekere plant); zijdespoel, v., -klos, m.

Roquille, f. kleine wijnmaat, v. klein laag wijnglas; ingemaakte oranjeschil, v.

Rorifère, a. dauwaanbrengend; **vaisseaux —s,** watervaten, melkvaten.

Rorqual, m. Groenlandsche walvisch, vinvisch, m.

Ros, m. weverskam, v.

Rosace, f. rozet, v.

Ro‖sacé, ée, a. roosvormig, roosachtig; **—sacées,** f. pl. rozensoorten, v.; **—sage,** m. rhododendron, laurierroos, v.; oleander, m.; **—saire,** m. rozenkrans, m.; **—sat,** a. uit rozen bereid; **vinaigre —,** rozenazijn, m.

Rosbif, m. (angl. roast, rôti; beef, bœuf) roastbeef, ossevleesch op Engelsche wijze gebraden.

Ro‖se, f. (lat. rosa) roos, v.; fig. frischheid, bevalligheid, liefelijkheid, v. bloei, m.; **eau de —s,** rozenwater; **— mousseuse,** mosroos; fig. **pot aux —s,** geheim; **découvrir le pot aux —s,** eene zaak, die men geheim wil houden, door onvoorzichtigheid openbaren; **à l'eau de —,** gemaakt, al te lief, zoetsappig; **voir tout en —,** alles van den besten kant bekijken; **— trémière,** stokroos, v.; **diamant en — ou à rosette,** diamanten boot, v.; **—s de gouvernail,** de vingerlingen, m.; **— du compas, des vents,** kompas-, windroos; **—se,** m. rozenkleur, v.; fig. **voir tout couleur de —,** alles rozenkleurig zien; **—se,** a. rozenkleurig; **—sé,** a. **vin —,** bleekroode wijn, m.

Roseau (pr. **ro-zo**), m. riet; **— donax,** Spaansch riet; **— des Indes,** bamboesriet; **— à sucre,** ruikerriet.

Rose-croix, f. secte in de XVIIe eeuw; m. lid dezer secte.

Rosée, f. dauw, m.; **la — tombe,** het dauwt.

Roselet, m. hermelijn.

Roselière, f. rietveld, rietbosch, rietakker, m.

Roséole, f. (rad. rosé) mazelen, v.

Roseraie, f. rozengaard, m.

Rosetier, m. werkman, die weverskambladen maakt.

Roset‖te, f. roosje; rood koper; roosvormige strik, roosvormig sieraad, rozet; rood krijt; roode inkt, m.; **—tier,** m. zeker ijzeren werktuig, waarmede men rozen of rozetten stempelt.

Ro‖sier, m. rozeboom, rozestruik, m.; **— du Japon,** camelia, v.; **fruits de — sauvage,** rozebottels, v.; **—sière,** f. rozejuffer, rozemaagd, (om hare deugd met eene roos bekroond meisje): **une rosière de Nanterre; —sièriste,** m. rozenkweeker.

Rosine, f. zekere Toskaansche gouden munt, v.

Rossane, f. soort van gele perzik, v.; konijnengerecht.

Rossard, m. fam. slecht kameraad.

Rosse, f. (all. Ross, coursier) slecht mager paard, knol, m.; roodvin (zekere visch), m.

Ros‖sée, f. dracht slagen, v. pak slaag; **—ser,** v. a. fam. rossen, ranselen, lustig slaan; **se —,** v. pr. fam. elkander afrossen, met elkander vechten.

Rossign‖ol, m. nachtegaal, m.; **— d'Arcadie,** fam. ezel, m.; **—,** m. werktuig om sloten open te steken, wig, v.; stut, m. in de steengroeven; zeker spel op het orgel; fam. winkelknecht, m. voorwerp (b.v. boek of stof) dat niet verkocht wordt; **—olement,** m. nachtegalenjacht, v.; **—oler,** v. n. fam. zingen als een nachtegaal; **—olet,** m. jonge nachtegaal, m.

Rossinante, f. het paard van Don Quichotte; fam. slecht, mager paard.

Rossolis (pr. **li**), m. rossoli, soort van aangenamen drank uit kruidenbrandewijn, m.

Ros‖tral, e, a. (lat. rostrum, bec, éperon de navire) snavelvormig; **couronne —e,** scheepskroon, v.; **colonne —e,** eene met snebben versierde zuil, v.; **—tre,** m. snavel, snuit, m.; **—tres,** m. pl. rostra, redenaarsgestoelte; **—triforme,** a. snavel- of nebvormig.

Rot, m. oprisping der maag, v., boer, m.

Rôt, m. gebraad.

Rotang, m. Oostindisch of Spaansch riet.

Rota‖teur, a. m. omdraaiend; **—tion,** f. (lat. rota, roue) omdraaiing, kringvormige beweging, v.; **—toire,** a. omdraaiend, eene omdraaiende beweging makend.

Rote, f. rota, v. het voornaamste gerechtshof van Rome; harp (bij de Kelten).

Rotelle, f. soort van schelp, v.

Roter, v. n. boeren oprispen, boeren.

Rô‖ti, m. gebraad, gebraden vleesch; **—tie,** f. geroost sneetje brood; boterham.

Rotin, m. Spaansch riet, als stok.

Rô‖tir, v. a. braden, op den rooster braden; **—,** v. n. braden, gebraden worden; **se —,** v. pr. braden; **—tissage,** m. het braden, het roosteren; **—tisserie,** f. gaarkeuken, v.; **—tisseur,** m. **euse,** f. brader, gaarkok, braadster enz.; **—tissoir,** m. werktuig, dat men gebruikt om te braden; **—tissoire,** f. braadpan, v. braadfornuis.

Roton‖de, f. (lat. rotundus, rond) rond gebouw, rotonde, v.; **—dité,** f. rondheid, rondte; gezetheid, corpulentie, v.

Rotule, f. (lat rotula, roulette) knieschijf, v.

Rotu‖re, f. burgerstand, m.; **—rier, ière,** a. niet van adel, maar van burgerlijke afkomst; m. et f. burgerman, burgervrouw; **—rièrement,** adv. burgerlijk, onadellijk.

Rouage, m. (rad. roue) of raderwerk.

Rouan, a. m. **cheval —,** ros paard; **— vineux,** bruine schimmel, m.

Rouan‖ne, f. merkijzer, waarmede men de vaten teekent; drilijzer; **—ner,** v. a. een vat met het merkijzer teekenen; uitboren; **—nette,** f. merkijzer, waarmede men het timmerhout teekent.

Rouant, e, a. **paon —,** pronkende pauw, m. (in het wapenschild).

Roubine, f. verbindingskanaal, waterleiding, v.

Rou‖blard, e, a. met roebels gespekt, rijk; **—,** m. rijke man; pop. slimme avonturier; slimme speculant, journalist; **—ble,** m. roebel, m. zekere Russische munt, v. (*f* 1.90).

Rouc, Roc, zie **Rock.**

Rouche, f. romp van een schip, m.

Roucou, m. orleaan, m. (zekere verfstof).

Roucou‖lement, m. gekir, het kirren van duiven; **—ler,** v. n. kirren.

Roucouyer, m. orleaanboom, m.

Roudou, Redoul, Redou, m. sumak- of smakstruik.

Roue, f. (lat. rota) rad, wiel; het radbraken; **— de cable,** kabelrad; **faire la —,** met den staart pronken (van pauwen); pralen, pronken, opgeblazen zijn; op de handen rondtuimelen; **— de fortune,** rad van avontuur; fig. **au plus haut de la —,** op den hoogsten top van het geluk; **pousser à la —,** een wagen helpen voortschuiven door aan 't wiel te duwen; fig. meehelpen tot 't gelukken van eene zaak; iron. meehelpen aan 't ongeluk; **— de gouvernail,** rad van het roer; **— de cordage,** tros, die in eene schijf opgeschoten is, m.; **— à filer,** spinrad; **— motrice,** drijfrad; **— hélice,** schroefrad; **être sur la —,** fam. op de pijnbank zijn; **—é,** p. et a. op het rad gezet, geraderd; **être —, (de fatigue),** geheel afgemat, geradbraakt zijn van vermoeienis; **—é,** m. misdadiger, die op het rad gezet is; fig. fam. slechte, doorslepen kerel, man van slechte zeden; **—elle,** f. schijfje (van citroenen enz.); **— de veau,** kalfsschijf.

Rouennais, e, a. van of uit de stad Rouen; **—ennerie** (pr. **rou-a**), f. geruite en gestreepte katoenen stoffen, v.

Rou‖er, v. a. radbraken; **— de coups,** fam. duchtig afranselen; **— un cable,** een touwwerk rond- of opschieten; **se faire —,** zich laten overrijden; **—erie,** f. fam. schurkestreek, m. galgestuk, list, v. bedrog; **—et,** m. spinrad, spinnewiel; kamrad; schijf in een blok, v.; **— à bobiner,** spoelrad der wevers.

Rouette, f. bindteen, band van een takkebos, m.

Rouf, Roufle, m. roef, v. vooronder.

Rou‖ge, a. (lat. ruber) rood; **bois —,** vurenhout; **fer —,** gloeiend ijzer; **boulet —,** gloeiende kogel; **le chapeau —,** de kardinaalshoed; **voir —,** woedend zijn; **—,** m. roode kleur, verf, v. het rood, blanketsel; **mettre du —,** zich blanketten; **—geâtre,** a. roodachtig, ros; **—geaud, aude,** a. fam. met roode of blozende wangen; **—ge-bord,** m. boordevolletje, vol glas; pl. **des rouges-bords; —ge-gorge,** m. roodborstje (zekere vogel); pl. **des rouges-gorges.**

Rougeole, f. mazelen, v.

Rouge-queue, m. roodstaartje; pl. **des rouges-queues.**

Rouget, m. zeehaan, m. (zekere visch).

Rouget, ette, a. roodachtig.

Rougette, f. soort van mos; zwart koren; bontje, koe, v.

Rougeur, f. roodheid, roode kleur; roode puist of plek, v.

Rougillon, m. smakelijke paddenstoel, m.

Rou‖gir, v.a. rood verven; gloeiend maken; —, v. n. rood worden; fig. schaamrood worden; blozen; — **de qch.,** over iets schaamrood worden; **je n'ai pas sujet d'en —,** ik behoef mij daarover niet te schamen; **—gissure,** f. roodheid van koperwerk, koperkleur, v.

Roui, m. **sentir le —,** naar den pot smaken.

Rouil‖le, f. (lat. rubigo) roest, m. het roesten; **—ler,** v. a. roesten, inroesten, verroesten; **se —,** v. pr. verroesten, roestig worden; fig. verroesten, ontaarden; fig. **l'oisiveté rouille l'esprit,** de ledigheid verstompt den geest; **—leux, euse,** a. roestkleurig; **—lure,** f. roesting, verroesting, v.; roest, m.

Rou‖ir, v. a. hennep weeken of te rotten leggen; v. n. rotten in 't water; **—issage,** m. rotting, v. van den hennep.

Rou‖lade, f. fam. het naar beneden rollen; toonrolling, v.; —, f. rol vleesch, v. rolstuk; **—lage,** m. voortrolling, v.; het vervoeren van goederen met wagens of karren; voerloon; **commissionnaire de —,** expediteur; **—lant, ante,** a. rollend; **—leau,** m. rol, v. rolstok, m.; rolhout; rotsblok; rolsteen, m.; **—lée,** f. — **de coups de bâton,** ferm pak slaag; **—lement,** m. het rollen; roffel, m.; **faire un —,** een roffel slaan; — **d'yeux,** het draaien of verdraaien der oogen; **—ler,** v. a. rollen, voortrollen; oprollen; inwikkelen, inrollen; wentelen; verdraaien, omdraaien; — **carrosse,** rijtuig en paarden houden; **faire — la presse,** veel laten drukken; pop. — **qn.,** iem. bedriegen; iem. ranselen; —, v. n. rollen, voortrollen; slingeren (van schepen); **il fait beau — ici,** het rijdt hier goed; — **sur l'or,** schatrijk zijn; — **sur qn., qch.,** iem. of iets betreffen, over iem. of iets loopen; op iem. berusten; fig. omzwerven; **se —,** v. pr. zich omrollen, zich omwentelen; **—let,** m. rolstok der hoedenmakers, m.; **—lette,** f. rolletje; rolbed; rolwagen, m.; — **d'enfant,** kinderloopwagentje; —, zeker hazard- of kansspel, boekbindersverguldrol, v.; rechte lijn, v.; **—leur,** m. zwerver; roller, m. rups, die zich in een blad wikkelt, v.; zeker opperman, die bij het metselen met leem de toebereide aarde aanvoert; **—leuse,** f. rups, die de bladeren oprolt, v.; **—lier,** m. voerman, vrachtrijder, kruier; **—lier, ière,** a het vervoer betreffend; **—lière,** f. voermanskiel, m.

Roulis (pr. **li**), m. het slingeren van een schip.

Rouloir, m. rolhout der waswerkers.

Roulon, m. sport van eene ladder, van een stoel, v.

Roulotte, f. (kermis)wagen, m.

Roulure, f. ineenrolling, oprolling, v. (der bladeren b.v.); ziekte der boomen, v.

Roumain, e, a. van of uit Rumenië; —, m. het Rumeensch; Rumeensche spoorwegobligatie, Rumeensche leening, v.; **Roumain,** m. **Roumaine,** f. Rumeniër, Rumeensche vrouw.

Roumanche, m. dialect van Grauwbunderland.

Roumi, m. naam dien de Arabieren en de Muzelmannen aan de Christenen geven.

Roupeau, m. soort van reiger, m.

Rou‖pie, f. droppel aan den neus, m.; ropij (zekere Oostindische munt), v.; **—pieux, ieuse,** a. p. u. die een druipneus heeft.

†**Roupil‖le,** f. kleine ruiterbuis, v., korte Spaansche mantel, m.; **—ler,** v. n. et n. sluimeren, half slapen; **—leur,** m. **euse,** f. fam. slaperig mensch, slaapkop, slaapmuts, m.

Roure, Rouvre, m. steeneik, m.

Roussable, m. bokkingrookerij, v.

Rous‖sâtre, a. ros, rosachtig; **—seau,** m. fam. roodharige, hij die ros of rood haar heeft.

Rousse‖let, m. suikerpeer, v.; **—line,** f. moerasleeuwerik, m.; **—rolle,** f. rietvink, m. rietlijster, v. moerasnachtegaal, m.

Rous‖set, m. kortstaartig buideldier; **—sette,** f. soort van zeehond, m.; soort vledermuis; peersoort; **—seur,** f. rosachtigheid; **des —s** ou **des taches de —,** zomersproeten, v.; **—si,** m. juchtleer; brandige reuk, m.; **sentir le —,** aangebrand ruiken; **—sin,** m. sterke hengst, m.; fig. **un — d'Arcadie,** een ezel; **—sir,** v. a. bruin of ros maken; smeulen, zengen; —, v. n. et **se —,** v. pr. bruin of ros worden.

Rouster, v. a. omwoelen, bewoelen (een mast met touwen).

Rout, Raout (pr. **route** ou **raoute**), m. (mot angl.) raout, talrijk avondgezelschap.

Routailler, v. a. het wild onder het schot drijven.

Route, f. weg, publieke weg, m.; vaart, v.; tocht, marsch, m.; **faire —,** zeilen, varen; —, fig. weg om tot iets te geraken, m. middel om zijn oogmerk te bereiken; **être en —,** op weg zijn; — **battue,** gebaande weg; **se mettre en —,** zich op weg begeven; **faire fausse —,** een' verkeerden weg inslaan; fig. verkeerd handelen of redeneeren; **feuille de —,** reiswijzer, m. (van een soldaat).

Routier, m. ervaren reiziger; graadboek, (wegwijzer voor zeevarenden); **vieux —,** een in zaken doorkneed man; fam. oude vos, looze schalk, m.; **—, ière,** a. **carte —ière,** reiskaart.

Routin, m. boschpad.

Routi‖ne, f. gebruik, oefening, gewoonte, ervarenheid, v.; sleur, v. slentergang, m.; **—né, e,** a. bedreven, ervaren; **—ner,** v. a. door oefening leeren; **—nier, nière,** a. die den slentergang volgt, die van de oude gewoonte niet afwijkt; m. et f. iem. die de gewoonte of sleur volgt; **—nièrement,** adv. uit gewoonte, uit sleur.

Routoir, m. plaats, waar men den hennep of het vlas weekt of te rotten legt, v.

Rouverin, a. et m. hardsmedig, broos, sprokkig (ijzer).

Rouvieux, m. schurft der paarden.

Rouvraie, f. steeneikenbosch.

Rouvre, m. steeneik, m.

Rouvrir, v. a. weder openen, weder ontsluiten, weder opendoen of openstooten; **se —,** v. pr. weder opengaan, zich weder ontsluiten.

Roux, ousse, a. (lat. russus) rood, ros; geelrood; bruingeel; **la lune rousse,** de Aprilmaan(d); **barbe rousse,** rosbaard; **bêtes rousses,** herten, reeën, damherten enz.; **vents roux,** m. pl. koude, droge en hevige Aprilwinden, m.; —, m. het roode of rosse; saus met bruin gebraden boter, v.

Roy‖al, ale, a. (lat. regalis, de rex, roi) koninklijk; heerlijk, prachtig, verheven; **prince —,** kroonprins; **bâtiment —,** prachtig gebouw; **—ale,** f. knevel beneden de onderlip, m.; **—alement,** adv. koninklijk; prachtig, voortreffelijk, kostelijk; **—aliser,** v. n. koningsgezind zijn; **—alisme,** m. verknochtheid aan de koningsgezinde partij, koningsgezindheid, v. royalismus; koningschap; **—aliste,** a. koningsgezind; m. et f.

koningsgezinde, aanhanger, aanhangster van het koningschap, royalist; **—aume,** m. koninkrijk; **— des morts,** benedenwereld; prov. **au — des aveugles les borgnes sont rois,** in 't rijk der blinden is eenoog koning; **—auté,** f. koningschap, koninklijke staat, m. koninklijke waardigheid, v.

Ru, m. bedding eener beek, v. klein kanaal.

Ruade, f. het achteruitslaan der paarden enz.; fig. grove uitval, m. grofheid, onbeschoftheid, v.

Rubace, Rubacelle, f. roodgeel spinel, roodachtig topaas, granaatsteen, m.

Ruba‖n, m. band, m. lint, snoer; **—naire,** a. lintvormig; **—né, e,** a. band of lintvormig gestreept, van band of lint voorzien; **—ner,** v. a. met linten voorzien; **—nerie,** f. lintweverij, v.; handel in lint, m.; **—nier, ière,** f. lintwerker, lintwerkster.

Rubé‖faction, f. pijnlijke roodwording der opperhuid, v.; **—fiant, e,** a. roodheidverwekkend, de huid prikkelend; **—fier,** v. a. (lat ruber, rouge; facere, faire) rood of ontstoken maken.

Rubéole, f. wit ruwkruid.

Rubescent, e, a. roodachtig.

Rubia‖cé, ée, a. meekrapachtig, eene roode verf bevattend (van planten); **—cées,** f. pl. meekrapachtige planten.

Rubican, a. stekelharig paard (met enkele witte haren).

Rubicon, m. fig. **passer le —,** in eene gevaarlijke zaak een onherroepelijk besluit nemen.

Rubicond, onde, a. rood, hoogrood (van het gelaat).

Rubi‖fication, f. roodmaking, roodverving, v.; **—gineux, euse,** a. roestkleurig, roestig, verroest.

Rubis, m. (lat. ruber, rouge) robijn, robijnsteen, m.; fam. roode puist op den neus, v.; fig. **faire — sur l'ongle,** een glas tot op den laatsten druppel uitdrinken; **faire payer — sur l'ongle,** tot op den laatsten cent laten betalen.

Rubord, m. onderste rij boordplanken, v,

Rubri‖cateur, m. letterschilder (in de middeleeuwen); **—que,** f. (lat. rubrica, terre rouge) roodaarde, v.; rubriek, v. titel, m. opschrift, in roode letters (in de misboeken enz.); f. pl. regels, die men volgen moet bij het lezen der getijden, in de Roomsche kerk, m.; fig. fam. streek, m. list, v.; opgave, waar een boek gedrukt is, v.

Ru‖che, f. bijenkorf, m.; **châtrer une —,** den honig en het was van een bijenkorf met het mes weghalen; **—s,** op elkander geplaatste rechtopstaande tullestrookjes; **—,** romp van een nieuw schip op stapel, m.; **—chée,** f. bijenkorf vol, m.; **—cher,** m. plaats, v. waar de bijenkorven staan of die rijk is aan bijen; **—cher,** v. a. met tullestrookjes beplooien; **—cheur,** m. arbeider, die het hooi op kleine hoopjes legt.

Ru‖dânier, ière, a. (rude ânier) fam. lomp, ruw, onbeschoft (voornamelijk in het spreken); **—de,** a. (lat. rudis, grossier) ruw; hard, streng, scherp, straf; zwaar, moeielijk, grof; hobbelig; fig. ongemakkelijk, vervelend; fam. ruw, onbevallig; **—e tentation,** zware beproeving, verzoeking; **un — coup,** een zware slag; **—dement,** adv. ruw, hard, gestreng; fam. op onbeschofte wijze.

Ruden‖té, e, a. met koord- of stafwerk gevuld; **—ture,** f. versiering of vulling der groeven, met koord- of stafwerk, v.

Rudé‖ral, e, a. (lat. rudera, décombres) op of aan oude muren of op puin groeiend; **—ration,** f. plaveisel met kiezel.

Rudesse, f. ruwheid; hardheid, wreedheid, hevigheid, gestrengheid; onbevalligheid, v.

Rudimen‖t, m. (lat. rudimentum, apprentissage) boekje, waaruit men de beginselen eener taal leert, rudimenta; **il en est encore au —,** hij is nog een beginner; **—ts,** pl. aanvangsgronden, beginselen; **—taire,** a. tot de grondbeginsels behoorend.

Rudoiement, m. ruwe bejegening, v.

Rudoyer, v. a. (rad. rude) fam. ruw, hard behandelen.

Rue, f. (lat. ruga, sillon) straat, v.; **— écartée, fréquentée,** afgelegen, druk bezochte straat; **— de traverse,** dwarsstraat; **dans la —,** op straat; **en pleine —,** op de openbare straat; fig. **avoir pignon sur —,** een eigen huis hebben; **cette nouvelle court les —s,** dit nieuwtje is in de geheele stad bekend, doet de ronde; **—,** f. (lat. ruta) f. ruit, wijnruit, v.

Ruée, f. vuilnishoop, m.

Ruel‖le, f. steegje, nauw straatje; †gang tusschen een ledekant en den muur, m.; †slaapkamer, alkoof, v. der dames, dames kabinetje; fig. **briller dans les —s,** schitteren in den omgang met dames; **—ler,** v. a. **— la vigne,** een kleinen weg tusschen de wijnstokken maken.

Ruement, m. het achteruitslaan.

Ruer, v. a. (lat. ruere, se précipiter) met geweld omwerpen, smijten of gooien; **— de grands coups,** geduchte slagen uitdeelen; **—,** v. n. achteruitslaan (van paarden sprekend); **se — sur qch.,** v. pr. op iets aanvallen, iets aantasten.

Rueur, euse, a. gewoon om achteruit te slaan of te schoppen.

Rufien, Rufian, m. ontuchtig mensch.

Rugi‖ne, f. beenvijl, v., stalen tandschrapper, m.; **—ner,** v. a. het bederf van de tanden schrappen, met de beenvijl zuiveren.

Rugir, v. n. (lat. rugire) brullen (als een leeuw).

Rugis‖sant, ante, a. brullend, huilend (van wind en golven); **—sement,** m. het brullen of gebrul (van een' leeuw).

Ru‖gosité, f. (lat. ruga, sillon) oneffenheid, rimpeligheid, ruwheid, v.; **—gueux, euse,** a. rimpelig, oneffen, ruw.

Rui‖lée, f. het smeren of bestrijken der dakpannen; **—ler,** v. a. de dakpannen smeren of bestrijken met kalk of mortel.

Rui‖ne, f. (lat. ruina; de ruere, tomber) ondergang, m. verval, bouwval, m. ruïne, v. bederf; **—s,** pl. puinhoopen, steenhoopen eener vervallen woning, m.; **—né, m. ée,** f. geruïneerde; **—ner,** v. a. bederven, vernielen, verwoesten; fig. in den grond helpen, in ongenade brengen, ruïneeren; (balken enz.) inkerven, insnijden; **se —,** v. pr. vervallen, te gronde gaan, zijne goederen verliezen; **—neusement,** adv. op verderfelijke wijze; **—neux,** a. bouwvallig; fig. verderfelijk, schadelijk, verwoestend.

Ruinure, f. inkerving, insnijding (van balken enz.), v.

Ruis‖seau, m. (lat. rivus) beek; kom, v. of bak, waarin het water eener bron loopt, m.; goot eener straat, v.; **il tomba au milieu du —,** hij viel midden in de goot; **des —x de sang,** stroomen bloeds; **—selant, ante,** a. vlietend, stroomend; **—seler,** v. n. vlieten, stroomen.

Rum, m. zie **Rhum.**

Rum, Réum, m. laadruimte, v.

Rumb, Rhumb (pr. **rombe**), m. streek van den wind, kompasstreek, v.

Rumen (pr. **ène**), m. (lat. rumen, mamelle) eerste maag der herkauwende dieren, pens, v.

Rumeur, f. geweld, geraas, oproer; verward gedruisch; — **publique**, gerucht.

Rumex, m. zuring, v.

Rumi‖nant, ante, a. herkauwend; fig. overdenkend; —, m. herkauwend dier; **—nation**, f. herkauwing, v.; fig. overdenking, v.; **—ner**, v. a. et n. (rad. rumen) herkauwen; fig. rijpelijk overleggen, overdenken.

Run, m. weidegrond, m. in Australië.

Runes, f. pl. runen, v. letters der oude Gothen, v.

Runique, a. oud-Scandinavisch, oud-Gothisch, oud-Deensch, runisch.

Ruotte, f. akkervore, v.

Ru‖pestre, a. op rotsen levend; **—picole**, a. op of bij rotsen levend, groeiend.

Rupin, a. (arg.) chic.

Ruptile, a. openberstend.

Rup‖toire, a. et m. bijtend (middel); **—ture**, f. (lat. ruptura; de rumpere, briser) het in- of openbreken; breuk, vredebreuk, v. het afbreken van onderhandelingen.

Rural, ale, a. (lat. rus, ruris, campagne) tot het land of het veld behoorend, landelijk; **économie —e**, landhuishoudkunde; **vie —e**, landleven; **les ruraux**, de landbewoners.

Ruricole, a. op velden levend.

Ruse, f. list, loosheid, arglistigheid, v.

Rusé, ée, a. loos, listig, doortrapt, doorslepen; **un — compère**, een listige snaak.

Ruser, v. n. list gebruiken.

Rus‖se, a. Russisch; —, m. et f. Rus, Russin; **le —**, het Russisch; **—sifier**, v. a. Russisch maken.

Rustau‖d, aude, a. boersch, lomp, onbeschaafd; —, m. lompe vlegel, kinkel; **—dement**, adv. boersch, onbeschaafd; **—derie**, f. lompheid, boerschheid, v.

Rusti‖cité, f. boerschheid, onbeleefdheid; onbeschoftheid, v.; **—que**, a. boersch; landelijk; op boersche wijze gebouwd; —, m. boer, landman, **—quement**, adv. boersch, onbeschoft, onbeschaafd; **—quer**, v. a. een muur op ruwe wijze bestrijken; — **une pierre**, een steen met den hamer bewerken of afbikken, grof behouwen.

Rustre, a. plomp, boersch, onbeschoft, onbeleefd; —, m. lompe vlegel, botmuil, kinkel; ruit met een gat in het midden (in het wapenschild), v.

Rut (pr. **rute**), m. bronstigheid, v.; bronstijd (der herten enz.), m.

Rutabaga, m. Zweedsche koolraap, v. (veevoeder).

Rutacées, f. pl. ruitsoorten, v.

Ruti‖lant, a. glinsterend, weerschijnend geelrood; **—le**, m. natuurlijk titaniumzuur; **—ler**, v. n. geelroodachtig weerschijnen.

Ryder, m. rijder, m. (oude Ned. munt).

Ryth‖me, Rhyth‖me, (gr. rhutmos; de rhuô, je coule) klankmaat, tijdmaat, v.; **—mé, e**, a. rythmisch afgemeten; **—mer**, v. a. fig. afmeten; **—mique**, a. afgemeten, versmatig, rythmisch.

S.

S, m. S, negentiende letter van het alphabet. Verkortingen: **S. A. = Son Altesse; St. = Saint; S. E. = sud-est; S. O. = sud-ouest; S. v. p. = s'il vous plait.**

Sa, zie **Son**.

Sabaïsme, ou **Sabéisme**, m. aanbidding der sterren, van het vuur, v.

Sabaoth, m. Zebaoth (der Heirscharen), m.; **Dieu —**, God der heirscharen.

Sabaudien, ienne, a. Savooisch.

Sabba‖t (pr. **saba**), m. (hébr. schabbath, repos) sabbat, rust- of vierdag, m.; fig. fam. nachtelijke bijeenkomst van toovenaars en tooverheksen, v.; fig. geraas, getier, groot geweld; **—taire**, m. nauwgezette waarnemer van den sabbat; **—tin, ine**, a. Zaterdagsch...; **—tique**, a. den sabbat betreffend; **—tique**, a. **année —**, sabbatjaar; **—tiser**, v. n. den sabbat vieren; **—tisme**, m. het vieren van den sabbat.

Sabé‖ens (pr. **bé-in**), m. voormalige bewoners van Jemen in Arabië, m. sterrenaanbidders; **—isme**, m. sterrendienst, m.

Sabellianisme, m. leer, v. van den Afrikaanschen priester Sabellius.

Sabien, ne, a. Sabeïsch.

Sabine, f. **Savinier**, m. zevenboom, savelboom, m.

Sable, m. (lat. sabulum) zand; zandlooper; zwarte kleur (in het wapenschild), v.; **— mouvant**, drijfzand; **banc de —**, zandbank; **il a du — dans les yeux, le petit homme lui a jeté du — dans les yeux, le marchand de — passe**, hij krijgt vaak, Klaas Vaak komt.

Sablé, e, a. met zand bestrooid; **fontaine —e**, zandfilter (om water te klaren).

Sa‖bler, v. a. met zand bestrooien, zanden; fam. **— un verre de vin**, een glas wijn in éénen teug uitdrinken; **—bleur**, m. zandvormmaker; stevig drinker; **—bleux, euse**, a. zandig; **—blier**, m. zandlooper; zandkoker, m.; **—blière**, f. zandgroeve, v. zandkuil, m.; rib of ribbe, soort van dunnen balk, v.

Sablon, m. fijn zand, schuurzand.

Sablon‖ner, v. a. met schuurzand wrijven of schuren; **—neux, euse**, a. zandig; **—nier**, m. zandverkooper; **—nière**, f. zandgroeve, v. zandkuil, m.

Sabord, m. stuk- of geschutpoort, v. poortgat (van een schip).

Sabo‖t, m. klomp; hoef (van een paard); drijftol, m. remschoen, m. remschop, v.; fig. **dormir comme un —**, vast slapen; **jouer au —**, tollen; **—s**, pl. koperen sieraden aan de pooten der kabinetten, enz.; **—ter**, v. n. met den drijftol spelen; op klompen klossen; v. a. slordig afknoeien (een werk); **—tier**, m. klompenmaker; klompenboer; **—tière**, f. klompendraagster; koopvrouw in klompen, klompenmakerswerkplaats; zekere dans op klompen, m.

Sabouler, v. a. fam. schudden, heen en weer trekken; fig. duchtig doorhalen, den mantel uitvegen.

Sabre, m. sabel, v.; **coup de —,** sabelhouw; **tuer à coups de —,** nedersabelen; **— traînant,** sleepsabel; **des coups de plat de —,** slagen met de platte sabel.

†**Sabre‖nas,** m. fam. schoenlapper, werkman, die slecht werk maakt, knoeier; **—nasser** ou **—nauder,** v. a. fam. lomp bearbeiden, knoeien; slecht werk maken.

Sabrer, v. a. met de sabel houwen, neersabelen; fig. fam. **— une affaire,** eene zaak spoedig afdoen.

Sabretache, f. sabeltasch, v.

Sabreur, m. woest strijder, ijzervreter; fig. vlug werker.

Sabu‖laire, a. in 't zand levend; **—leux, euse,** a. zand bevattend.

Sabur‖ral, e, a. uit onreinheden voortspruitend; **—re,** f. (lat. saburra, gravier) onreinheden, v.; grof ballastzand.

Sac, m. (lat. saccus) zak, m.; **— à ouvrage,** breizak, m.; fam. **la meilleure pièce du —,** het beste uit den hoop; **le fond du —,** het fijne van de zaak; **juger sur l'étiquette du —,** lichtvaardig, zonder genoegzame kennis van zaken oordeelen; **homme de — et de corde,** galgebrok, schelm, fielt, schurk; **— de soldat,** ransel; fam. **— percé,** doorbrenger, verkwister; **— à vin,** m. fam. dronkaard; **la course en —,** het zakloopen; **tirer d'un — double mouture,** dubbel loon van iets trekken; **donner son — à qn.,** iem. den bons geven, wegsturen; **vider son —,** alles zeggen wat men op 't hart heeft; **se couvrir d'un — mouillé,** zich met eene kale uitvlucht behelpen; pop. **avoir le —,** rijk zijn; **il ne saurait sortir du — que ce qui y est,** het vat geeft wat het inheeft; **autant pèche celui qui tient le — que celui qui met dedans,** de heler is zoo goed als de steler; **être pris la main dans le —,** op heeterdaad betrapt worden; pop. **cracher dans le —,** geguillotineerd worden; **votre affaire est dans le —,** uwe zaak zal spoedig beslist worden; **le — est plein,** de maat, de kerfstok is vol.

Sac, m. uitplundering eener stad, v. **mettre une ville à —,** eene stad der plundering prijs geven.

Sacca‖de, f. ruk aan den toom van een paard; ruk, schok, stoot, m.; fig. vinnige bestraffing, v. scherp verwijt; **—dé, e,** a. hortend, rukkend, stootend; **—der,** v. a. rukken, horten; den toom van een paard schielijk terugtrekken.

Sacca‖ge, m. overhoogwerping, wanorde, v.; verwarde onder elkander werping van dingen, v.; **—gement,** m. plundering, verwoesting, vernieling, v.; **—ger,** v. a. plunderen, verwoesten, vernielen; fam. overhoop, door elkander gooien of werpen; **—geur,** m. plunderaar.

Saccatier, Sacquatier, m. steenkoolzakkendrager.

Saccha‖rate (pr. **sa-ka**), m. (lat. saccharum, sucre) suikerzuur zout; **—reux, euse** (pr. **saka**), a. suikerachtig; **—rifère** (pr. **saka**), a. suikerhoudend; **—rification** (pr. **saka**), f. verandering, omzetting, v. in suiker; **—rifier** (pr. **saka**), v. a. in suiker omzetten; **—rimètre** (pr. **saka**), m. suikermeter, m.; **—rin, e** (pr. **saka**), a. suikerhoudend; **—rique,** a. suiker...; **acide —,** suikerzuur; **—rose,** f. rietsuiker, v.; **—rure,** f. in alcohol of ether opgelost medicament met suiker verbonden.

Sacerdo‖ce, m. (lat. sacerdotium, de sacerdos, prêtre) priesterdom, priesterschap, priesterambt; **—tal, ale,** a. priesterlijk.

Sachée, f. zakvol, v.

Sachet, m. zakje met reukwerk, reukzakje.

Sacoche, f. dubbele leeren zak voor reizigers, m.; zadeltasch der koeriers.

Sacome, m. verheven lijstwerk.

Sacquatier, zie **Saccatier.**

Sacramen‖taire, m. sacramentarist; kerkboek met de ceremoniën bij de toediening van de sacramenten; **—tal, ale,** a. (lat. sacramentum, sacrement) wat tot een sacrament behoort; **mots —taux,** m. pl. sacramentele woorden; **—talement,** adv. op sacramentele wijze; **—taux,** m. pl. de sacramenten, gewijde voorwerpen; **—tel, elle, —tal, ale,** a. sacramenteel.

Sacrarium (pr. **ome**), m. huiskapel, v.

Sacre, m. zalving, wijding (van koningen, enz.), v.; zekere reigervalk, m.

Sacré, ée, p. et a. geheiligd; gezalfd; heilig, gewijd; pop. verwenscht, vervloekt; **ordres —s,** m. pl. heilige orden, v.; **choses —es,** gewijde, geheiligde zaken; **auteurs —s,** gewijde schrijvers; **éloquence —e,** kanselwelsprekendheid; **le feu —,** het heilige, gewijde vuur; fig. **le feu — de la liberté,** het heilige vuur, de edele, ondoofbare zucht naar vrijheid; **histoire —e,** bijbelsche geschiedenis; **têtes —es,** gezalfde hoofden.

Sacrebleu, Sacredié, Sacredieu, interj. fam. sapperloot, sakkerloot, alle drommels.

Sacrement, m. heilteeken, bondzegel, sacrament; fam. het huwelijk; **le malade a reçu tous les —s,** de zieke is ten volle bediend.

Sacrer, v. a. (lat. sacrare; de sacer, saint) heiligen, huldigen, zalven; —, v. n. fam. vloeken, zweren, razen, tieren.

Sacret, m. reigervalk, m.

Sacrifica‖teur, m. offerpriester; **—toire,** a. tot de offerande behoorend; **—ture,** f. priesterlijke waardigheid of bediening, v. offerambt.

Sacri‖fice, m. offer; fig. opoffering, v.; **—fier,** v. a. et n. (lat. sacrifiare; de sacrum, sacrifice; facere, faire) offeren, opofferen; **se —,** zich opofferen; **—lège,** a. heiligschendig, goddeloos, verfoeilijk, kerkroovend; —, m. kerkroof, m. heiligschennis, v.; kerkroover, heiligschender; **—lègement,** adv. op goddelooze, godonteerende wijze.

Sacripan(t), m. fam. grootspreker, pocher; ruziemaker.

Sacris‖tain, m. koster, kerkbewaarder; **—tie,** f. kamer, v. of vertrek waar de kerkgereedschappen bewaard worden, v. sacristie; **—tine,** f. opzichtster of bezorgster der kerksieraden enz. in een nonnenklooster.

Sacro-saint, e, a. hoogheilig, onschendbaar.

Sacrum (pr. **ome**), **os —,** m. heiligbeen, schrambeen.

Sadder, m. heilig boek der vuuraanbidders.

Saducé‖en, m. Saduceër; **—isme,** m. leer der Saduceërs, v.

Safran, m. (arabe safarân, jaune) saffraan, v.; **— du gouvernail,** breedte van het roer, v.; **— de l'étrave,** loefhouder.

Safra‖né, ée, a. met saffraan gemengd; saffraangeel; **—ner,** v. n. met saffraan verven of toebereiden; **—nier,** m. saffraankweeker; fig. et fam. †bankroetier; **—non, —num,** m. saffloer, v.

Safre, m. saffloers; —, a. gulzig, vratig, slokkig, happig.

Saga, f. mythologische overlevering der Noordsche volken, sage, v.

Saga‖ce, a. (lat. sagax; de sagire, avoir les sens subtils) scherpzinnig; **—cité,** f. vernuft, schranderheid, scherpzinnigheid, v.

Sagaie, zagaie, f. sagaai, assagaailans, v. der Kaffers en andere wilde volken.

Sage, a. wijs, kloek, verstandig; vroom, zedig, eerbaar, kuisch; bedaard, gematigd, ingetogen; —, m. wijs mensch of man, wijsgeer: **les sept —s de la Grèce; un enfant bien —,** een heel zoet kind.

Sage-femme, f. vroedvrouw; pl. **des sages-femmes.**

Sagement, adv. wijselijk, voorzichtig.

Sagesse, f. (lat. sapientia) wijsheid, schranderheid; bescheidenheid, zedigheid, eerbaarheid, vroomheid, v.

Sagette, ou **flèche d'eau,** f. (lat. sagitta) pijlkruid, sagitta.

Sagit‖taire, m. (lat. sagittarius) boogschutter (een der sterrenbeelden van den dierenriem); —, f. pijlkruid; **—tal, e,** a. pijlvormig; **suture —e,** pijlnaad, m. (der hersenpan); **—te, e,** a. pijlvormig.

Sagontin, e, a. van of uit Saguntum.

Sagou, m. palmmerg, sago, v.; sagoboom, m.

Sagouin, m. meerkat, v.; fig. fam. leelijk, onhebbelijk mensch.

Sagoutier, ou **Sagouier,** m. sagopalmboom, sagoboom, m.

Sagum (pr. **gome**), m. ou **Saie,** f. korte strijdmantel der Romeinen, m. (zinnebeeld van den oorlog).

Saharien, ienne, a. van of uit de woestijn Sahara; m. et f. bewoner, bewoonster dier woestijn.

Saie, f. (lat. sagum) krijgsmantel, m.; sajet, v.; kratsborstel der goudsmeden, m.

Saïetter, v. a. afkretsen, met den kratsborstel schoonmaken.

Saïet‖te, f. fijne saai, v. sajet; **—terie,** f. sajetmanufactuur, v.; **—teur,** m. sajetwever.

Sai‖gnant, ante, a. bloedend; **—gnée,** f. aderlating, v.; fig. afwateringskanaal om het water van eene gracht of rivier af te laten stroomen, v.; **faire une — à qn.,** iemand aderlaten; fig. iemand in de bus doen blazen; **—gnement,** m. bloeding (uit den neus enz.), v.; **—gner,** v. a. (lat. sanguinare; de sanguis, sang) aderlaten; aftappen, afsteken; afgraven, afleiden; fig. **— qn.,** iemand doen bloeden of geld afnemen; **— un fossé, un marais,** het water uit eene gracht, uit een moeras leiden; **— un porc,** een varken slachten, kelen; **— du nez,** uit den neus bloeden; fig. zijn woord niet houden; bang worden; —, v. n. bloeden; **se —,** v. pr. zich aderlaten; fig. **ce père se saigne pour ses enfants,** deze vader getroost zich groote offers voor zijne kinderen; **—gneur,** m. fam. bloedaftapper, arts, die het aderlaten te veel aanprijst, vriend van aderlatingen; **—gneux, euse,** a. bloedig, met bloed bevlekt; **bout —,** halsstuk van een geslacht kalf enz.

Sail‖lant, ante, a. uitstekend, uitspringend; fig. uitstekend; **angle —,** uitspringende hoek; **—,** m. uitstekend, uitspringend gedeelte; †**—ler,** v. a. overlangs laten glijden.

Sail‖lie, f. vervoering, woede, gramschap, v.; inval, onverwachte kwinkslag; onbezonnen streek, m.; uitstek, buitenkant (van een gebouw), m.; onstuimige uitval van troepen, m.; **par —s,** met sprongen, met rukken; **—lir,** v. n. (lat. salire, sauter) uitspringen, ontspringen (van water of bloed); bespringen (van groote dieren); uitsteken, uitspringen; **cette corniche saille trop,** die kroonlijst springt te veel uit.

Sain, e, a. (lat. sanus) gezond; **— et sauf,** frisch en gezond; **du bois —,** gaaf hout; **avoir le jugement —,** een gezond oordeel hebben; **côte —e,** zuivere kust, die men naderen kan, zonder gevaar van klippen, v.; **la —e raison,** de gezonde, natuurlijke, onvervalschte rede; **la —e critique,** de gezonde, echte critiek.

Sainbois, m. Italiaansche daphne, v. (plant).

Saindoux, m. varkensvet, varkensreuzel, m.

Sainement, adv. gezond, op gezonde wijze; verstandig.

Sainfoin, m. esparcette, hanekammetjes.

Saint, ainte, a. (lat. sanctus) heilig, rein, zuiver; **la —e Vierge,** de heilige maagd; **le — père,** de paus; **le — siège,** de pauselijke stoel; fig. fam. **toute la —e journée,** den godganschen dag; —, m. heilige; fig. **ne savoir à quel — se vouer,** ten einde raad zijn.

Saint-Augustin, m. Augustijner drukletter, v.

Sainte-Alliance, f. heilig verbond (in 1815 tusschen Rusland, Oostenrijk en Pruisen).

Sainte-barbe, f. konstabelskamer, kruitkamer (op schepen), v.

Sain‖teté, f. heiligheid, v.; **Sa —,** Zijne Heiligheid (de Paus); **—tement,** adv. heilig.

Saint‖-esprit, m. de Heilige geest, m.; **—-germain,** m. soort groote schoone peer, v.; **—-Martin,** f. St.-Maartensdag, m.; fam. **faire la —,** er goed van leven, smullen; **—-office,** m. heilige officie, kettergerecht; **—-père,** m. heilige vader, de paus; **—-siège,** m. de Pauselijke zetel, m.; **—-simonien, ienne,** a. tot de leer van Saint-Simon behoorend; **—-simonisme,** m. het Sint-Simonisme.

Saïque, f. klein Grieksch koopvaardijschip.

Saisi, m. schuldenaar, wiens goederen in beslag genomen zijn.

Saisie, f. gerechtelijke beslagneming van goederen, v.

Saisie‖-arrêt, f. beslag in de derde hand; pl. **des saisies-arrêts; —-brandon,** f. beslag op veldvruchten; pl. **des saisons-brandons; —-exécution,** f. beslag bij executie; pl. **des saisies-exécutions; —-gagerie,** f. pandbeslag; pl. **des saisies-gageries.**

Saisine, f. bezitrecht.

Saisir, v. a. grijpen, aantasten; in bezit nemen, beslaan, in beslag nemen; fig. vatten, gemakkelijk begrijpen; overvallen, bevangen; **le moirt saisit le vif,** de doode reikt den levende de hand, de overlevende erfgenaam treedt door den dood des erflaters dadelijk in 't bezit van diens vermogen; **se —,** v. pr. **se — de,** zich meester maken van ..., bemachtigen; fig. **se —** ou **être saisi,** hevig schrikken; door iets bevangen worden.

Saisis‖sable, a. waarop arrest gelegd kan worden; **—sant, ante,** m. et f. hij of zij die gerechtelijk een beslag op eenig goed laat leggen; —, a. aangrijpend; **froid —,** plotselinge inval van vorst, m.; **—sement,** m. plotselinge schrik,

m. ontroering, v.; **— de cœur,** beklemdheid of benauwdheid des harten, v.

Saison, f. jaargetijde, seizoen; fig. rechte tijd, m.; **l'arrière-—,** de herfst; **la — des foins,** de hooitijd; **de —,** passend, geschikt; **hors de —,** te onpas; **être de —,** te pas komen, van pas zijn; **morte —,** komkommertijd.

Sajou, m. kleine Amerikaansche aap, m.

Saki, m. staartaap, m.

Sala‖ce, geil, wulpsch; **—cité,** f. geilheid, wulpschheid, v.

Sala‖de, f. (rad. saler) salade, sla, v.; pickelhaube, v. soldaat met de pickelhaube; **fatiguer la —,** de salade aanmaken; fig. **donner une — à qn.,** iemand berispen; **panier à —,** gevangeniswagen; **—dier,** m. saladeschotel, m.; **—dière,** f. gevangeniswagen, m.

Salage, m. het zouten, inzouting, v.

Salaire, m. (lat. salarium) arbeidsloon, loon, salaris; fig. verdiende loon, straf, v.

Salaison, f. het inzouten; inmaaktijd, m.; ingezouten, ingemaakte eetwaren, v.

Salamalec, m. fam. (ar. salam, paix; aleik, sur toi) diepe buiging, v. Turksche groet, m.

Salamandre, f. (lat. et gr. salamandra) salamander, m.; †**—s,** m. pl. gewaande geesten die in het vuur wonen, salamanders, m.

Salanga, Salangane, f. de Oost-Indische oeverzwaluw, v. bekend wegens hare eetbare nestjes.

Salant, a. m. waar men het zout vergadert; **marais —,** zoutpoel.

Sala‖riat, m. loonstelsel; loondienst, m.; **—rier,** v. a. beloonen, het loon betalen, salariëeren; **—riés,** m. pl. bezoldigden, loontrekkenden.

Salaud, aude, a. fam. morsig, onrein; m. et f. vuilik, vuile, morsige vrouw, vuilpoes.

Sale, a. vuil, onrein, morsig, smerig; fig. vuil, onrein.

Salé, m. gezouten vleesch, pekelvleesch; **petit —,** gezouten jong varkensvleesch, hoofdkaas, v.

Salé, ée, p. et a. gezouten; zout, ziltig; **payer —,** duur betalen.

Salement, adv. morsig, vuil, slordig.

Salep, m. salepwortel, salepdrank, m.

Saler, v. a. (lat. sal, sel) zouten, inzouten; fam. te duur verkoopen, snijden.

Saleron, m. bovenst bakje van een zoutvat.

Saleté, f. vuiligheid, onreinheid, smerigheid, v.; fig. vuile of onreine taal, v.

Saleur, m. euse, f. inzouter, inzoutster.

Salicaire, f. (lat. salix, saule) kattestaart; purperwederik, v. (plant).

Salicine, f. wilgebitter (uit den wilgebast getrokken).

Salicoque, f. soort van zeekreeft, granaatkreeft, m.

Salicor, m. zoutkruid, kraalkruid.

Salien, ne, a. Salisch; **tribu —ne,** Salische volksstam; **les —s,** de Saliërs.

Salière, f. (lat. sal, sel) zoutvat; verdieping of holte in het vleesch door ouderdom of vermagering, v.

Salifi‖able, a. vatbaar om een onmiddellijk bestanddeel van een zout te worden; **—cation,** f. zoutvorming, v; **—er,** v. a. in zout veranderen.

Saligaud, m. **aude,** f. fam. morspot, m. morsebel, v.

Salignon, m. zoutbrood, zoutkoek, m.

Salin, ine, a. zoutachtig; —, m. potasch, v. plantenloogzuur; zoutpot, m.

Salinage, m. bewerking, waardoor men het zout tot kristallen laat aanschieten, v.

Saline, f. (lat. sal, sel) gezouten vleesch, zoutevisch, m.; zoutbergwerk, zoutziederij; zoutgroeve, zoutkeet, v.

Salinier, m. zoutfabrikant, zoutverkooper.

Salique, a. f. **loi —,** Salische wet (die in Frankrijk de vrouwen van de troonsopvolging uitsloot), v.

Salir, v. a. bevuilen, besmetten, morsig of smerig maken.

Salis‖sant, ante, a. vuilmakend, afgevend; dat licht vuil wordt; **—son,** f. fam. jonge morsige meid, slons; **—sure,** f. vuiligheid, onreinheid, smerigheid, v.

Sali‖vaire, Salival, ale, a. tot het speeksel behoorend; **—vant, e,** a. speeksel voortbrengend; **—vation,** f. speekselvloed, m. kwijling uit den mond, v.; **—ve,** f. (lat. saliva) speeksel, spuug, kwijl, v.; **—ver,** v. n. sterk spuwen of kwijlen; **—veux, euse,** a. speekselachtig.

Salle, f. zaal, v.; een met boomen beplant plein; **— d'attente,** wachtkamer; **— de billard,** biljartkamer; **— d'asile,** bewaarschool; **— à manger,** eetzaal; **— de spectacle,** schouwburgzaal; **— du palais,** gerechtszaal; fig. **la — entière applaudit,** het geheele publiek juichte toe.

Salmiac, m. salmiak, sal-ammoniak.

Salmigondis, m. hutspot van allerlei overgebleven vleesch, m.; fig. et fam. gewawel; warboel, m.

Salmi(s), m. ragoût van gebraden gevogelte.

Saloir, m. zoutvat, zoutpot, m. vleeschkuip, v.

Salomon, m. fig. wijze koning; **jugement de —,** rechtvaardig maar streng vonnis.

Salon, m. salon; groote zaal, v.; kunstgalerij, v.; schilderijententoonstelling, v.

Salo‖pe, a. vuil, slordig, morsig, smerig; **—pe,** f. morsige vrouw; **—pement,** adv. op slordige, morsige wijze; **—perie,** f. morsigheid, vuiligheid, slordigheid, v.

Salorge, m. zouthoop, m.

Salpe, Saupe, f. stokvisch, m.

Salpè‖trage, m. salpetervorming, v.; **—tre,** m. (lat. sal, sel; petræ, pierre) salpeter; fig. groote levendigheid, v.; buskruit; **—trer,** v. a. salpeteren, salpeter aanbrengen; **—trerie,** f. salpeterfabriek, v.; **—treux, euse,** a. salpeterachtig; **—trier,** m. salpeterbereider; **—trière,** f. plaats, waar het salpeter bereid wordt, v.; hospitaal voor vrouwelijke krankzinnigen en gebrekkigen in Parijs.

Salpicon, m. ragoût van vleesch en truffels.

Salplicat, m. Japansch rood, goudvernis.

Salsepareille, f. sassaparilla, v. (zekere plant).

Salsifis, m. boksbaard, m. schorseneer, v. (plant).

Salsugineux, euse, a. dat zoutdeelen in zich bevat.

Salta‖relle, f. volksdans, m. der Venetianen; **—tion,** f. dans- en gebarenkunst, v.

Saltimbanque, m. (ital. saltare in banco, sauter sur le tremplin) kwakzalver; goochelaar, koordedanser; fig. fam. grootspreker, kwakzalver.

Saluade, f. groet, m. buiging, v.

Salu‖bre, a. (lat. saluber; de salus, santé)

gezond, heilzaam voor de gezondheid; **—brité,** f. gezondheid, v.; openbare gezondheidsdienst, m.

Saluer, v. a. (lat. salutare) groeten, begroeten, gelukwenschen; salueeren; **aller — qn.,** zijne opwachting bij iemand gaan maken.

Salure, f. zoutigheid, ziltheid, v.

Salu‖t, m. (lat. salus, santé) heil, behoud, welvaart, zaligheid, v.; groet, m. begroeting, v.; welzijn; **recevoir le —,** begroet worden; **port, lieu de —,** vrijplaats; **—!** wees gegroet! prov. **à bon entendeur —,** een goed verstaander heeft maar een half woord noodig, sapienti sat; **l'Armée du —,** het Heilsleger; **—tiste,** m. et f. heilssoldaat, heilssoldate; **—taire,** a. heilzaam, goed, nuttig; **—tairement,** adv. op heilzame, voordeelige wijze; **—tation,** f. groeting, begroeting, v.

†**Salvage,** m. bergrecht, recht wegens het bergen van gestrande of aangespoelde goederen.

Salvanos (pr. **nôce**), m. reddingboei, om in het water te werpen, wanneer iemand over boord gevallen is, v.

Salvatelle, f. miltbloedader, v.

Salvation, f. verlossing, zaligmaking, v.

Salve, f. (lat. salve, porte-toi bien) losbranding van verschillende stukken geschut te gelijk, v. laag, v. salvo.

Salvé, m. groetgebed aan de Maagd Maria.

Samaritain, e, a. Samaritaansch; m. et f. Samaritaan, barmhartige Samaritaan, Samaritaansche, boetvaardige zondares.

Sambieu, Sambleu, Sambille, int. te duivel!

Samedi, m. Zaterdag, m.

Samiel, m. samoem, samum, m. (verstikkende woestijnwind in Afrika).

Samovar, m. Russische thee- of schenkketel, m.

San-benito (pr. **bé**), m. (mot esp.) martelaarshemd; pl. **des san-benito.**

Sancir, v. n. zinken, te gronde gaan (van schepen).

Sanctifi‖ant, ante, a. heiligmakend, zalig; **—cateur,** m. heiligmaker; **—cation,** f. heiliging, heiligmaking, v.; **—er,** v. a. (lat. sanctum, saint; facere, faire) heiligen, heilig maken.

Sanc‖tion (pr. **xi-on**), f. (lat. sanctio; de sanctio; de sancire, établir) bekrachtiging (eener verordening), sanctie, v.; **—tionner,** v. a. bekrachtigen, kracht van wet geven, sanctioneeren; **—tuaire,** m. (lat. sanctus, saint) heiligdom.

Sanctus (pr. **uce**), m. het heilig (gedeelte der mis).

San‖dal, m. sandelhout; **—dale,** f. (lat. sandalium) voetzool, v., sandaal, v. (soort van schoeisel bij de Oostersche volken); staatsieschoen van geestelijken, m.; **—dalier,** m. sandalenmaker.

Sandaraque, f. (lat. sandaraca) sandarak, sandrak (welriekende hars); roode zwavelarsecicum, v.

Sandix, m. roode verf, uit gecalcineerd loodwit.

Sandjiak, zie **Sangiac.**

Sandwich (pr. **sand-witch**), f. met vleesch belegd dun boterhammetje.

Sang, m. (lat. sanguis) bloed, afkomst, v.; **défaut de —,** bloedarmoede; **se faire du bon —,** zeer in zijn schik zijn; zich moed in 't lijf drinken; **se faire du mauvais —,** over iets mokken; **altéré de —,** bloeddorstig; **se battre au premier —,** strijden tot een van de partijen verwond is (in een duel); **mettre à feu et à —,** te vuur en te zwaard verwoesten; **beau —,** fig. schoone menschen, m.; **— de rate,** miltvuur; **— de la vigne,** wijn, m.; **mettre la main au —,** bloed vergieten; **pur —,** volbloed; **— mêlé,** kleurling; pron. **bon — ne peut mentir,** een appel valt niet ver van den stam; fig. **suer — et eau,** veel lijden, groote beweging maken.

Sang-de-dragon, Sang-dragon, m. drakenbloedboom; drakenbloed (hars en verfstof).

Sang-froid, m. koelbloedigheid, v.; **de —,** adv. in koelen bloede.

Sangiac, ou **Sandjiak,** m. sandjiak, onderafdeeling van eene provincie (in het Turksche rijk); hoofd van een sandjiak; vaandel, standaard.

Sangiacat, ou **Sandjikat,** m. waardigheid en provincie van den Sandsjiak, v.

San‖glade, f. felle zweep- of riemslag, m.; **—glant, ante,** a. bloedig, bebloed; fig. hard, wreed, zwaar; **la plaie est encore —e,** de wond is nog versch.

San‖gle, f. (lat. cingula; de cingere, ceindre) gordelriem, buikriem, m.; breede mat, v.; **lit de —,** veldbed; **—glé, e,** a. nauw geregen; **—gler,** v. a. met een riem ombinden, gorden; **— des chaises, un lit,** stoelen, een bed met riemen of zeelen beslaan; fam. **— un coup,** een slag geven; **se —,** v. pr. zich een riem of gordel ombinden, zich rijgen.

San‖glier, m. (lat. singularis, solitaire) wild varken, wild zwijn; **chasse du —,** wilde zwijnenjacht; **—glon,** m. versterkingsstuk.

Sanglo‖t, m. snik, m.; **—ter,** v. n. snikken.

Sangsue, f. (lat. sanguisuga, de sanguis, sang; sugere, sucer) bloedzuiger, m.; fig. bloedzuiger, afperser van geld, knevelaar.

Sangui‖fication (pr. **gui**), f. bloedbereiding, bloedwording, v.; **—fier,** v. a. in bloed veranderen, tot bloed doen overgaan.

Sangui‖n, ine, a. bloedrijk, sanguinisch; bloedkleurig; **—naire,** a. bloedgierig, bloeddorstig; **—ne,** f. bruineersteen (der zilversmeden), m.; rood teekenkrijt; bloedkruid; **—nolent, ente,** a. met bloed vermengd of geverd.

Sanhédrin (pr. **sa-né**), m. (gr. sanedrion, tribunal) groote of hooge raad bij de Joden, Sanhedrin, m.

Sanicle, f. breukkruid.

Sanie, f. (lat. sanies, sang corrompu) waterige etter.

Sanieux, euse, a. bedorven, etterachtig.

Sanitaire, a. de gezondheid bevorderend, betreffend; **cordon —,** gezondheidscordon; **police —,** medische politie.

Sans, prép. zonder; **— adieu,** tot straks; **— que,** zonder dat.

Sans-cœur, m. lafaard; pl. **des sans-cœur.**

Sanscrit, m. (de sanscrit sanskrita, parfait) het sanskrit, de sanskritsche taal, v.

Sans-culotte, m. aanhanger der republikeinsche regeering in Frankrijk, sans-culotte; pl. **des sans-culottes.**

Sans-culottides, f. pl. Republikeinsche feesten.

Sans-dent(s), f. tandeloos bestje.

Sans-fleur, f. vijgappel, m.; pl. **des sans-fleur.**

Sans-gêne, m. ongegeneerd, onbeleefd per-

soon; ongegeneerdheid, v.; pl. **des sans-gêne.**

Sansonnet, m. spreeuw; kleine zeemakreel, m.

Sans-peau, f. waldenzer-peer, zekere zomerpeer, v.; pl. **des sans-peau.**

Sans-prendre, m. het spelen zonder kaarten te begeeren in het omber-, en zonder maat te begeeren in het quadrille-spel; **des sans-prendre.**

Sans-souci, m. zorgelooze; zorgeloosheid, v.; pl. **des sans-souci.**

Santé, f. (lat. sanitas) gezondheid, v.; **petite —,** zwakke gezondheid; **être en bonne —,** goed gezond zijn; **à votre —,** op uwe gezondheid; **porter une —,** een toast drinken; **officier de —,** geneesheer zonder doktersgraad, die geneesk. praktijk mag uitoefenen; **maison de —,** zieken-, gekkenhuis.

Santoline, f. cypreskruid.

Santon, m. een Turksche heilige; zekere orde van monniken (bij de Turken).

Santoline, f. Tartaarsche alsem, m.

Sanve, f. wilde mosterd, m.

Saoul, e (pr. **sou**), a. oververzadigd, zat; zie **Soûl.**

Sapa, m. harde compositie, van sap der vruchten en suiker samengekookt, v. sapa.

Sapajou, m. soort van zeer kleinen Amerikaanschen aap, m.

Sapan, m. **bois de —,** sapanhout.

Sa‖pe, f. muurbreking, velling der muren (door middel van stormrammen enz.); ondergraving of ondermijning van eene sterkte, v.; **—pement,** m. het ondergraven, ondermijnen.

Sapèque, f. kleinste munt, v. in Cochin China.

Sa‖per, v. a. ondergraven, ondermijnen; fig. ondermijnen, langzaam aan de vernieling van iets arbeiden; **—peur,** m. ondergraver, ondermijner, mijnwerker, sapeur; **— mineur,** mineur; **—peur-pompier,** m. brandweerman; pl. **des sadeurs-pompiers.**

Saphène, f. moederader, v.

Saphique, a. Sapphisch (naar de dichteres Sappho).

Saphir, m. (hébreu sappir, la plus belle chose) saffier, m. (zeker edelgesteente).

Saphirine, f. saffierkwarts.

Sapi‖de, a. (lat. sapidus; de sapor, saveur) een smaak hebbend; **—dité,** f. smakelijkheid, v.

Sapien‖ce (pr. **ance**), f. p. u. (lat. sapientia, sagesse) wijsheid, goddelijke wijsheid, v.; **—tiaux** (pr. **piancio**), a. m. **livres —,** boeken der wijsheid (in het Oude Testament).

Sa‖pin, m. (lat. sapinus) denneboom, mastboom, m.; **— (argenté), — (commun),** witte den, zilverden; **— rouge,** roode den, spar, v.; **droit comme un —,** kaarsrecht; **—,** dennehout, doodkist van de armen; **il sent le —,** fam. hij zal 't niet lang meer maken; **—,** huurrijtuig, vigelante; **—pine,** f. grenen of vuren balk, m.

Sapi‖nette, f. eendenmossel, die zich onder de schepen vasthecht, v.; **—nière,** f. dennenbosch, mastbosch.

Sapo‖nacé, e, a. zeepachtig; **—naire,** f. zeepkruid, saponaria; **—nifiable,** a. verzeepbaar; **—nification,** f. zeepvorming, v.; **—nifier,** v. a. (lat. sapo, savon) in zeep doen overgaan, in zeep veranderen; **—nine,** f. zeepstof, v. van den wortel van het zeepkruid.

Saporifique, a. smakelijk, smakend.

Sapotier, Sapotillier, m. brijappelboom, m.

Saquebute, f. schuiftrompet, bazuin, v.

Sar, m. zeewier, m.

Sarabande, f. zekere deftige Spaansche dans, m.; muziek daartoe behoorend, v.

Sarafane, Saraphane, f. sarafaan (jak zonder mouwen der Russische boerinnen).

Saragousti, m. Indisch scheepssmeer harpuis (mengsel van gebluschte kalk, pik en klapperolie).

Sarbacane, f. blaaspijp, v.; spreekhoren, roeper, m.

Sarbotière, f. ijsmachine, v.

Sarcas‖me, m. (gr. sarkasmos; de sarkazein, railler) bittere spotternij, v.; **—tique,** a. sarcastisch, bitter spottend, hoonend.

Sarcelle, f. taling, smient, v.

Sar‖clage, Sar‖clement, m. het wieden; **—cler,** v. a. wieden, het onkruid uittrekken; **—cleur, m. euse,** f. wieder, wiedster; **—cloir,** m. wiedijzer, wiedmes; **—clure,** f. uitgetrokken onkruid.

Sarco . . ., in samenst.: vleesch.

Sarco‖carpe, m. (gr. sarx, sarkos, chair, et karpos, fruit) vleezig gedeelte, vleesch der vrucht; **—cèle,** f. vleeschbreuk, v.; **—colle,** f. vleeschlijm, v. soort van gom (uit Ethiopië), v.; **—collier,** m. Ethiopische harsboom, m.; **—logie,** f. (gr. sarx, chair; logos, discours) verhandeling over de vleezige deelen des lichaams, v.; **—mateux, euse,** a. met een vleeschuitwas behept; **—me,** m. vleeschuitwas; **—phage,** m. (gr. sarx, chair, phagô, je dévore) steenen doodkist (der Ouden), graftombe, v.; vleeschwegbijtende zaak, v.; —, a. vleeschwegbijtend; **—pte,** m. vleeschmijt, v.; **—tique,** a. vleeschmakend.

Sardanapa‖le, m. verwijfd vorst, rijk wellusteling, naar Sardanapalus, een der oude Assyrische koningen; **—lesque,** a. verwijfd (als Sardanapalus).

Sarde, a. Sardinisch; —, m. et f. Sardiniër, Sardinische vrouw.

Sardine, f. sardijn, m. sprot, v.

Sardoine, f. onyxsteen, m.

Sardonien, Sardonique, a. m. **ris** ou **rire —,** stuiptrekkende lach; gedwongen lach, m.

Sargasse, f. sargasso, soort van zeewier.

Sarigue, m. buidelrat, v.

Sarisse, f. werpspies, v.

Sarmen‖t, m. (lat. sarmentum) wijngaardrank, v. wijngaardscheut, m.; **—teux, euse,** a. vele ranken vormend (van wijngaarden).

Saronide, m. Gallische bard, priester.

Sarra‖sin, e, a. Saraceensch; m. et f. Saraceen, Saraceensche vrouw; **—sin,** a. et m. **blé —,** boekweit, v.; **—sine,** f. valpoort, v.; luchter, m.

Sarrau, m. kiel, m. blouse, v.

Sarrette, f. zaagblad (zeker kruid).

Sarriette, f. boonenkruid.

Sar(t), m. zeewier.

Sartis, m. groot touw.

Sas, m. haarzeef, v.; sas, sluiskolk, sluis, v.; **passer au —,** ziften; fig. **faire tourner le —,** de zeef draaien om waar te zeggen; **passer au gros —,** grof ziften; fig. ter loops overzien.

Sassafras (pr. **fra**), m. sassafras, v. sassafrasboom, m.

Sasse, f. hoosvat.

Sassenage, m. kaas uit Sassenage, v.

Sas‖ser, v. a. ziften, door een zeef laten

loopen; fam. — **et ressasser,** ziften, nauwkeurig nazien; **—set,** m. kleine zeef, v. zeefje; **—soire,** f. voorste wagengestel; luiwagen van het roer.

Sata‖n, m. satan, duivel; **—né, e,** a. verduiveld, satansch; — **farceur,** satansche grappenmaker; **—nique,** a. fam. satansch, duivelsch.

Satellite, m. (lat. satelles, escorte) gewapende huurling, wachter, trawant; bijplaneet, trawant, satelliet, m.

Satiété (pr. **sa-cié-té**), f. zatheid, verzadiging; overlading, v.

Sati‖n, m. (lat. seta, soie) satijn, atlas; **—nade,** f. licht halfzijden atlas, satinade; **—nage,** m. het satineeren; **—naire,** m. satijnwever; **—né, ée,** a. zoo glad en zacht als satijn gemaakt, gesatineerd; **peau —e,** zeer zachte, fluweelachtige huid, v.; **—ner,** v. a. als satijn weven; **—net,** m. gestreepte zijden en katoenen stof; **—nette,** f. katoenen stof met satijnglans; **—neur,** m. satineerder.

Sati‖re, f. schimpschrift, hekelschrift, spotschrift; hekeldicht; satire, v.; **—rique,** a. spottend, schimpend, hekelend, satiriek; —, m. hekeldichter, hekelaar, schimpdichter; **—riquement,** adv. op spottende, schimpende, satirieke wijze; **—riser,** v. a. bespottelijk maken, hekelen; **—riste, —rographe,** m. hekeldichter, schrijver van spotschriften.

Satisfac‖tion, f. genoegen, tevredenheid; voldoening, satisfactie, v.; **—toire,** a. voldoend.

Satis‖faire, v. a. (lat. satis, assez; facere, faire) **(qn., qch.)** voldoen; tevreden stellen; betalen; — **à,** v. n. voldoen of gehoorzamen (aan iets); — **à son devoir,** zijn plicht vervullen; **se —,** v. pr. zijne wenschen bevredigen; zich voldoening of satisfactie verschaffen; **—faisant, ante,** a. bevredigend, genoegzaam, toereikend; **—fait, aite,** part. et a. voldaan, vergenoegd, tevreden; **peu —,** onvoldaan, ontevreden, onbevredigd.

Satisfecit (pr. **fécite**), m. (mot lat. signifiant; il a satisfait)) goede aanteekening, v. goedkeuringskaartje.

Satra‖pe, m. Perzisch landvoogd, Satraap; **—pie,** f. landvoogdij, v. stadhouderschap van een Satraap.

Satu‖ration, f. verzadiging, v.; **—ré, e,** a. verzadigd; **—rer,** v. a. verzadigen; **—rité,** f. verzadigdheid, v.

Satur‖nales, f. pl. Saturnalia, feesten ter eere van Saturnus; fig. zwelgpartijen, v.; **—ne,** m. Saturnus (godheid der Ouden); lood; **extrait de —,** loodazijn; **sucre, sel de —,** loodsuiker, loodzout; **—nien, ienne,** a. p. u. onder den invloed van de planeet Saturnus staande; zwaarmoedig, droefgeestig; **—nin, e,** a. loodkleurig; lood..; **mal —, colique —e,** loodkoliek, loodziekte (van loodwerkers).

Saty‖re, m. sater, boschgod; fig. wellusteling; **—re,** f. tooneelspel of kluchtspel bij de oude Grieken, met saters als koor; **—riasis,** zie **Priapisme; —rion,** m. boksgeilkruid; **—rique,** a. de saters betreffend; fig. geil, onkuisch.

Sau‖ce, f. (lat. salsa; de sal, sel) saus, v.; **—. Robert,** mosterdsaus met azijn en uien, v.; prov. **il n'est — que d'appétit,** honger is de beste kok; **on ne sait à quelle — le mettre,** men weet niet waartoe men hem gebruiken zal; **bon à toutes —s,** tot alles bruikbaar; **la — vaut mieux que le poisson,** de saus is beter dan de visch, de bijzaken zijn beter dan de hoofdzaak; **être dans la —,** in de pekel zitten; **gober la —,** de voor anderen bestemde straf oploopen; — **du tabac,** tabakssaus; — **à dorer,** goudwater; —, zwart doezelkrijt; **—cer,** v. a. begieten met een of ander vocht; in de saus doopen of stippen; fig. — **qn.,** iemand doorhalen; **il a été saucé dans la boue,** hij is in 't slijk gevallen; fig. men heeft hem smadelijk behandeld; **être —cé,** doornat zijn; **—cier,** m. spilpan, kom (het ijzeren spoor, waarin de voet van het spil staat); sausbereider; **—cière,** f. sauskom, v.

Saucis‖se, f. braadworst, metworst, saucijs, v.; kruitworst, waarmede 't vuur wordt aangevoerd, dat eene mijn doet ontploffen of een brander moet aansteken; **—sier,** m. saucijsmaker, spekslager; **—son,** m. dikke vleeschworst, v., beuling, m.; — **à l'ail,** knoflookworst; — **cru,** metworst; — **de Boulogne,** saucijs van Boulogne.

Sauf, auve, a. (lat. salvus) onbeschadigd, buiten gevaar, behouden, veilig; **sain et —,** gezond en wel, behouden; —, prép. onbeschadigd; behoudens; onder verbetering, uitgenomen; — **à,** onder voorbehoud...; — **meilleur avis,** zonder te kort doen aan beteren raad, betere meening; — **erreur de calcul,** rekenfouten voorbehouden.

Sauf-conduit, m. geleibrief, m. vrijgeleide; pl. **des saufs-conduits.**

Sauge, f. salie, v.; **poire de —,** wilde peer, v.

Saugeoire, f. zoutschop, v.

Sauger, m. wilde pereboom, m.

Saugre‖nu, ue, a. fam. ongerijmd, zot, belachelijk; **—nuité,** f. zotheid, ongerijmdheid, v.

Saulaie, f. wilgenbosch.

Saule, m. wilg, wilgeboom, m.; — **pleureur,** treurwilg, m.

Saulet, m. veldmusch, v.

Saumâtre, a. zoutsmakend, zoutig; **eau —,** brak water.

Sau‖mon, m. (lat. salmo) zalm, m.; blok lood of tin; **—moné, ée,** a. zalmachtig; **truite —e,** f. zalmforel, v.; **—moneau,** m. kleine of jonge zalm, m.

Saumure, f. pekel, v.; — **de hareng, d'anchois,** haring-, ansjovispekel.

Sau‖nage, m. zouthandel, m.; het zoutzieden; **faux —,** sluikhandel in zout, m.; **—ner,** v. n. (lat. salnare; de sal, sel) zoutmaken, zoutzieden; **—nerie,** f. zoutziederij, v.; zoutmarkt, v.; **—nier,** m. zoutmaker, zoutzieder; zouthandelaar; **faux —,** zoutsluiker; **—nière,** f. zoutbak, m. zoutmaatje, zoutpot, m.

Saupe, f. brasem, m. met overlangsche goudstrepen, goudstriem, m.

Sau‖piquet, m. eetlust verwekkende saus, v.; **—poudrer,** v. a. (met zout enz.) bestrooien; fig. — **un écrit d'érudition,** aan een geschrift een tint van geleerdheid geven; **—poudroir,** m. strooier, m. (werktuig).

Sau‖r, Sor, a. **hareng —** ou **sauret (soret),** m. bokking, gerookte haring, m.; **—re,** a. donker geel, geelbruin; **—rer,** v. a. haring rooken.

Sauret, Saurel, m. **Saurelle,** f. bastaard- of stekelmakreel, m.

Sauriens, m. pl. (gr. sauros, lézard) hagedissoorten, v.

Saurin, m. verse he volle groote bokking, m.

Saurir, v. a. met haringpekel inmaken.

Sauris, m. haringpekel, v.

Sauris‖sage, m. het haringrooken, bokkingrooken; **—seur** of **—sonier,** m. bokkingrooker.

Saussaie, Saulaie, f. wilgenbosch, wilgenplantsoen.

Saut, m. (lat. saltus) sprong; waterval, m.; **— périlleux,** halsbrekende sprong, salto mortale; gevaarlijke val; fig. dapper besluit; **faire le —,** den sprong doen; fig. tot iets gevaarlijks besluiten; **au — du lit,** bij het opstaan uit het bed; **— de loup,** slootje aan het einde eener laan; **de plein —,** adv. met één sprong; fig. eensklaps; fam. **faire le — en l'air,** opgehangen worden; **faire faire le — à qn.,** iemand een beentje lichten, iem. zijn post doen verliezen.

Sau‖tage, m. het doen springen; het haringpakken; **—tant, ante,** a. springend, hortend, stootend; overeindstaand (in het wapenschild); **—t-du-lit,** m. beddekleedje; **—te,** f. **— de vent,** het plotseling omslaan of uitschieten van den wind; **—té, e,** a. gesmoord, gewenteld, gedraaid; **rognons —s au vin de Champagne,** in Champagne gesmoorde nieren; **—te-en-barque,** m. dik schippersbuis; **—teler,** v. n. huppelen, springen; **—telle,** f. wijngaardrank, die men met den wortel verplant, v.; **—te-mouton,** m. **jouer à —,** bokje springen, bokbok stavast **(cheval fondu); —ter,** v. n. (lat. saltare) springen, opspringen; ontkomen, wegspringen; opvliegen, in de lucht vliegen; **— à bas de son lit,** uit zijn bed springen; **faire —,** in de lucht doen vliegen, springen; **il s'est fait — la cervelle,** hij heeft zich voor den kop geschoten; fig. **— aux yeux,** in het oog loopen; **— sur la lame,** slingeren; **le vent a sauté de tant de points, du nord à l'est,** de wind is zooveel streken uitgeschoten, is van 't noorden naar 't oosten geschoten of omgeloopen; **— en l'air,** in de lucht springen; **— à l'abordage,** bij den vijand over enteren; **—,** v. a. **qch.,** over iets heen springen; fig. **— le pas, le fossé, le bâton,** den grooten sprong doen, een koen besluit nemen; **— un poulet, un lapin, des légumes,** een kip, een konijn, groenten sauteeren, wentelen.

Saute‖reau, m. kleine springer; tangent of wippertje, dat de snaren op de forte-piano, het klavier enz. bij 't bespelen raakt en doet aanslaan; **—relle,** f. sprinkhaan, m.; houten schroefpasser, m.; **— de mer,** soort kreeft; **—rie,** f. spring-, danspartij, v.

Sauterne, m. witte Fransche wijn, m.

Saute-ruisseau, m. jongste klerk, loopjongen (van een notaris of advocaat); pl. **des saute-ruisseau.**

Sau‖teur, m. springer; fam. politieke weerhaan; **—teuse,** f. rups van den olmboom; zekere wals, v.; lichtzinnig meisje; **—tillage, —tillement,** m. het huppelen, het gespring; **—tillant, e,** a. huppelend; fig. **style —,** stijl vol korte zinnen; **—tiller,** v. n. huppelen, springen; **—toir,** m. kruis (in het wapenschild); **en —,** loc. adv. schuin, kruiselings; **porter un ordre en —,** eene orde aan een band om den hals dragen; **—,** over de borst gekruist halsdoekje; soort van kastrol.

Sauvable, a. redbaar, wat te redden is.

Sauva‖ge, a. (lat. silvaticus; de silva, forêt) wild; menschenschuw; **esprit —,** ruw gemoed; **lieu —,** onbebouwd, woest oord; **—,** m. et f. wilde, m. en v.; **—ge, Sauvement,** m. zie **Sauvetage; —geon,** m. wilde, ongeënte boom, m.; **—gerie,** f. wildheid, v.; menschenschuwheid, v.; **—gesse,** f. wilde vrouw; **—gin, ine,** a. dat den smaak van wilde watervogels heeft of er naar riekt; **sentir le —,** als wilde watervogels rieken; **—gine,** f. wild watergevogelte.

Sauve‖garde, f. bescherming, beschutting, v.; bedekking, v. vrijgeleide, vrijgeleidebrief, m.; zorglijn, rustlijn (op schepen), v.; **—garder,** v. a. onder zijne hoede of bescherming nemen **—-qui-peut,** m. overijlde vlucht, v.

Sauve‖r, v. a. (rad. sauf) redden, verlossen; behouden; zalig maken; sparen; verontschuldigen; **— les dehors, les défauts d'un ouvrage,** de gebreken van een werk bedekken, verbergen; **se —,** v. pr. zich redden, vluchten; zalig worden; hard wegloopen; zich schadeloos stellen; **—tage,** m. het redden, bergen van personen of goederen; **bouée de —,** reddingboei, v.; **bateau de —,** reddingboot; **frais de —,** bergloon; **société de —,** maatschappij tot redding van drenkelingen; †**—té,** f. veiligheid, v.; **—teur,** m. redder (van schipbreukelingen enz.); a. **bateau —,** reddingboot.

Sauveur, m. (lat. salvator) redder; **le Sauveur, notre Sauveur,** de Verlosser, Heiland.

Sauve-vie, f. steenruit, muurruit, v. (plant).

Savamment, adv. geleerd, verstandig; op kundige wijze.

Savane, f. groote grasvlakte (in Amerika), v.; dennenwoud, pijnbosch.

Savan‖t, ante, a. geleerd, verstandig, ervaren; **animal —,** goed afgericht, gedresseerd dier; **—,** m. **e,** f. geleerde, geleerd man, geleerde vrouw; **—tasse, —tas,** m. fam. gek, die alles meent te weten; **—terie,** f. geleerde drukte, v.; **—tissime,** adv. allergeleerdst.

Savarin, m. luchtig, rond gebak, met rum begoten.

Savart, m. woest weideveld (in Champagne).

Sava‖te, f. oude versleten schoen, m. slof, v.; **mettre ses souliers en —,** zijne schoenen als sloffen gebruiken, door de hielen neer te trappen; **traîner la —,** armoedig leven; **jeu de —,** ou **—,** f. het beenstooten, boksen met de voeten **(chausson); —terie,** f. oude schoenenmarkt, v.

Save‖ter, v. a. fam. oplappen, slordig arbeiden, broddelen, knoeien; **—terie,** f. schoenlapperij, v. schoenlappersberoep; slechte schoenen, m.; **—tier,** m. schoenlapper; fam. knoeier, broddelaar.

Saveur, f. smaak, geur, m.; **la bonne eau n'a point de —,** goed water heeft geen smaak.

Savinier, m. zevenboom, savelboom, m.

Savoir, v. a. (lat. sapere) weten, kennen, verstaan; **je ne saurais vous le dire,** ik kan het u niet zeggen; **je ne sache pas que...** (avec subj.), ik weet niet dat; **que je sache,** voor zoover ik weet; **c'est à —,** dat is de vraag; **vous saurez que...,** gij moet dan weten dat...; **faire —,** doen weten, ter kennis brengen; **(à) —, c'est à —,** en wel, namelijk; **je ne sais quel trouble,** een zekere onrust; **un je ne sais quoi,** een zeker iets; **—,** m. kennis, wetenschap, v.

Savoir‖-faire, m. handigheid, bedrevenheid, behendigheid, **—-vivre,** m. wereldkennis, welgemanierdheid, beschaafdheid, v.

Savon, m. (lat. sapo) zeep, v.; fig. standje, berisping, v.; **donner un — à qn.,** iemand de ooren wasschen, een flink standje geven.

Savon‖nage, m. het wasschen met zeep, het inzeepen; zeepwater; **eau de —,** zeepsop; **—ner,** v. a. zeepen, inzeepen; fig. **— la tête à qn., — qn.,** iem. de ooren wasschen, een uitbrander geven; **—nerie,** f. zeepziederij, v.; **—nette,** f. zeepbal, m. stuk zeep, savonnet-bal, m.; scheerkwastje; zeepbakje; **—neux, euse,** a. zeepachtig; **—nier,** m. zeepzieder; zeepboom, m.

Savou‖rement, m. het smaken, proeven;

smaak, nasmaak van iets, m; **—rer,** v. a. (rad. saveur) smaken, smaak in iets hebben, met aandacht proeven, langzaam genieten; **—ret,** m. fam. mergbeen, mergpijp, v.; **—reusement,** adv. met smaak; **—reux, euse,** a. smakelijk, lekker.

Savoyard, e, a. Savooisch; m. et f. Savoyaard, Savooische; **un —,** een kleine schoorsteenveger, liedjeszanger, marmottenjongen; fig. ruw, onhebbelijk mensch.

Saxatile, a. (lat. saxum, rocher) hetgeen aan of tusschen steenen of rotsen groeit.

Saxe, m. Saksisch porcelein.

Saxhorn, m. saxhoren, m. (muziekinstrument).

Saxicole, a. (lat. saxum, rocher; colo, j'habite) op rotsen wonend.

Saxifrage, f. (lat. saxum, rocher; frango, je brise) steenbreke (zekere plant), v.

Saxon, onne, a. Saksisch; m. et f. Sakser, Saksische vrouw.

Saxophone, m. saxophoon, m. (instrument).

Sayette, f. sajet, soort van wollen stof, v.

Saynète, f. (mot esp.) tusschenspel met zang en dans.

Sayon, m. (vroeger:) open rok (van boeren en soldaten), m.

Sbire, m. sbirre, gerechtsdienaar in Italië.

Scabellon, m. hoog smal voetstuk (van eene buste enz.).

Scabieux, euse, a. schurftachtig; **—euse,** f. schurftkruid.

Scabreux, euse, a. (lat. scabrosus) ruw, oneffen, hobbelig; stootend; fig. netelig, moeilijk, gevaarlijk; aanstootelijk; **affaire — se,** netelige zaak.

Scaferlati, m. rooktabak, v.

Scalde, m. dichter, bard, zanger der oude Noordsche volken.

Scalène, a. ongelijkzijdig.

Scalénoèdre, a. met driehoekig vlak.

Scal‖pe, m. hoofd- of schedelhuid, v.; **—pel,** m. snijmes (der wondheelers); **—per,** v. a. de huid met het haar van den schedel aftrekken, scalpeeren.

Scammonée, f. purgeerkruid, scammonium.

Scanda‖le, m. ergernis, v.; opzien, schandaal; fig. **une pierre de —,** een steen des aanstoots; **—leusement,** adv. ergerlijk, schandelijk, aanstootelijk; **—leux, euse,** a. ergerlijk, aanstootelijk; **—liser,** v. a. ergeren, aanstoot geven; **se —,** v. pr. **de qch.,** zich over iets ergeren.

Scander, v. a. (lat. scandere, monter) verzen met voeten afmeten, scandeeren; juist de noten doen uitkomen.

Scandinave, a. Scandinavisch; **le —,** de Scandinavische taal.

Scansion, f. afmeting van verzen, scandeering, v.

Scaphan‖dre, m. reddingsbuis, zwemgordel, m.; duikerpak; **—drier, —dreur,** m. duiker in duikerpak.

Scaphoïde, m. et a. (gr. skaphê, barque; eidos, aspect) schip-, schuitvormig.

Scapin, m. geslepen bediende; fig. schurk, fielt.

Scapulaire, a. (lat. scapulæ, épaules) de schouders betreffend, schouder....; **—,** m. scapulier, schoudermanteltje van twee stukken stof door de Roomsch-katholieke ordesgeestelijken gedragen; twee stukjes eener gewijde stof, met lintjes aan elkander gehecht, die vrome menschen op 't lijf dragen.

Scarabée, m. tor, v. kever, schalebijter, m.

Scaramouche, m. (ital. Scaramuccio) hansworst, potsenmaker; fig. pochhans, grootspreker.

Scare, m. papagaaivisch, m. (in de Middellandsche zee).

Scarifica‖teur, m. kerfmes of slagijzer van een' heelmeester; scarificator, mesegge, v. (zeker landbouwwerktuig); **—tion,** f. kopping, scherving, insnijding in de bovenhuid, v.

Scarifier, v. a. koppen, scherven, in de bovenhuid kleine insnijdingen maken; met den scarificator eggen.

Scarla‖te, m. scharlakenroode prachtmees, v.; **—tine,** a. scharlakenkleurig; **fièvre —,** scharlakenkoorts, v.

Scato‖logie, f. (gr. skatos, excrément; logos, discours) kennis, onderzoek der uitwerpselen; **—logique,** a. de kennis, het onderzoek der uitwerpselen betreffend; **—phage,** a. van drek levend; f. drekvlieg, v.; **—phile,** a. op drek wassend of levend.

Scazon, m. (gr. skazô, je boite) zesvoetig jambisch vers, hinkende jambus.

Sceau, †**Scel,** m. (lat. sigillum) zegel; zegelring, m.; fig. eigenschap, kenmerk; **apposer, mettre son —,** zijn zegel opdrukken; fig. **sous le — du secret,** onder het zegel der geheimhouding; **garde des —x,** zegelbewaarder, minister van justitie; **mettre le — à une chose,** het zegel op iets drukken; fig. iets de kroon opzetten; **— de Salomon,** m. Salomons zegel.

Scélé‖ra‖t, ate, a. (lat. scelus, crime) schelmachtig, snood, goddeloos; **—,** m. booswicht, goddeloos mensch, fielt; **—tesse,** f. boosheid, snoodheid, schelmerij, goddeloosheid, v.

Scélite, f. in steen afgedrukt beeld, in den vorm van een menschenbeen.

Scel‖lé, m. gerechtelijk zegel; verzegeling, bezegeling, v.; **—lement,** m. het metselen van eene kram of een bout in een muur; het dicht maken of sluiten van eene flesch met kleefdeeg; **—ler,** v. a. zegelen, bezegelen; verzegelen; krammen of bouten in een muur metselen; eene flesch zoo sluiten, dat er niets van het vocht daarin vervliegen kan; **—leur,** m. zegelaar.

Scénario, m. boekje, waarin de bijzonderheden betreffende de opvoering van een ballet of opera, benevens de namen der daarin optredende personen zijn opgeteekend.

Scène, f. (gr. skênê, tente) schouwtooneel, tooneel; geweld, geraas, scène; **mise en —,** toebereidselen tot het opvoeren van een stuk, eerste inrichting van 't stuk; **la — représente...,** het tooneel verbeeldt; **la — tragique, comique, lyrique,** het treurspel, het blijspel, de opera; **la — du monde,** het wereldtooneel; **faire une — à qn.,** iemand met verwijten of scheldwoorden overladen.

Scéni‖que, a. tot het tooneel behoorend, tooneel...; tooneelmatig; **—sation,** f. verdeeling in tooneelen; **—ser,** v. a. in tooneelen verdeelen.

Scénogra‖phe, m. tooneel-, decoratieschilder; **—phie,** f. perspectivische teekening van een gebouw; tooneel-, decoratieschilderkunst, v.; **—phique,** a. perspectivisch, scenographisch.

Scénopégies, f. pl. (gr. skênê, tente) Loofhuttenfeest der Joden.

Scep‖ticisme, m. leer der sceptici, twijfelzucht, twijfelarij, v.; **—tique,** a. (gr. skepti-

kos; de skeptomai, j'examine) twijfelend, alles in twijfel trekkend; —, m. twijfelaar.

Sceptre, m. (gr. skêptron, bâton) scepter, koningsstaf, m.; fig. koninklijke macht, heerschappij, v.

Schabraque (pr. **cha**) ou **Chabraque,** f. (allem. Schabrack) schabrak, v. sierlijk paardedek.

Schah (pr. **cha**), m. Schah van Perzië.

Schako, Shako, m. sjako, v.

Schall, m. sjaal, v. **(châle).**

Schapska (pr. **chaps-ka**), m. vierkante Poolsche sjako, v.

Scheik, Cheik (pr. **chèk**), m. Cheik der Arabieren.

Schelem (pr. **che-lème**), m. slem, het halen van al de slagen in 't whist- en bostonspel.

Schelling (pr. **chelin**), m. shilling; schelling (zekere munt), m.

Schéma (pr. **ché** ou **ské**), **Schème** (pr. **ché** ou **skè**), m. schets, ontwerp, plan.

Schéma‖tique (pr. **ské**), a. schematisch, den vorm voorstellend zonder de zaak; **—tiquement,** adv. op schematische wijze; **—tiser,** v. a. schematiseeren, de voorwerpen als abstracties beschouwen.

Schérif (pr. **chérife**), m. Arabisch vorst.

Scherzo, m. (mot. ital.) schertsend, luimig muziekstuk.

Schiedam, m. jenever, v.

Schibboleth, m. proefsteen, m.; herkenningswoord.

Schis‖matique, a. zich van de kerk afscheidend; m. et f. scheurmaker, afvallige; **—me,** m. (gr. schisma, division) scheuring, afscheiding van de kerk, v.; **—te,** m. (gr. schistos; de schizein, fendre) lei, v. schilfersteen, leisteen, m.; **—teux, euse,** a. schilferig, bladerig.

Schlague, f. (all. schlagen, battre) †stokslagen (vooral als militaire straf).

Schlamm, m. bezinksel bij de ertszuivering.

Schlich (pr. **chlik**), m. ertshoudend zand.

Schlit‖tage, m. het vervoer op sleden van gevelde boomen; **—te,** f. slede voor houtvervoer, v.; **—ter,** v. n. gevelde boomen vervoeren op sleden; **—teur,** m. houtsleder.

Schloffer, v. n. fam. slapen.

Schnapan, Chenapan, m. struikroover, afzetter.

Schnap(p)s, m. fam. glaasje brandewijn, borrel, m.

Schnick (pr. **chnik**), m. (mot. patois all.) slechte brandewijn, m.

Schoner, Schooner (pr. **chounèr**), m. schooner, schoener, m.

Sciage, m. het zagen; **bois de —,** gezaagd hout.

Sciagraphie, f. teekening van de doorsnede eens gebouws; schaduwomtrek, m. silhouet, v.

Sciant, e, a. fam. vermoeiend, vervelend; onuitstaanbaar.

Scia‖tère, Sciathère, m. (gr. skia, ombre; thêran, chercher) stijl van een zonnewijzer, m.; **—térique, cadran —,** zonnewijzer, m.; **—,** a. **cadran —,** zonnewijzer met eene naald, m.

Sciatique, a. (gr. ischion, hanche) de heup betreffend, heup..; **goutte —,** ou **—,** f. heupjicht, v.

Scie, f. (mot angl.) zaag, v.; **— à chantourner, — à échancrer, — à tournefond, — à évider,** rondzaag, gatzaag; **— circulaire, — ronde,** cirkelzaag; **— à main,** handzaag; **fer de —,** twee houtzagers, die aan één zaag werken; fig. fam. vervelende, hinderlijke zaak, iets onaangenaams; **c'est une —!** 't is niet om uit te houden!

Sciemment (pr. **siaman**), adv. voorbedachtelijk, met kennis van zaken.

Science, f. (lat. scientia; de scire, savoir) kennis, wetenschap, v.; **— infuse,** aangeboren kennis, v.; **— de l'éducation,** opvoedingsleer, v.

Scientifi‖que, a. geleerd, wetenschappelijk; **—quement,** adv. op wetenschappelijke wijze.

Scie‖r, v. a. zagen; met de sikkel maaien; fig. fam. **— le boyau,** slecht vioolspelen, krassen; fam. **— qn., — le dos à qn.,** iem. doodelijk vervelen; **—,** v. n. riemen strijken, met de riemen omwenden; **—rie,** f. houtzagerij, v.; houtzaagmolen, m.; **— à vapeur,** stoomzaagmolen; **—ur,** m. zager; maaier met de sikkel.

Scille (pr. **sile**), f. zeeajuin, m.

Scillitique (pr. **sil-li**), a. met zeeajuin bereid.

Scin‖dement, m. deeling, splitsing, v.; **—der,** v. a. deelen, verdeelen, splitsen.

Scinque, Scink, m. zekere hagedis, v. aardkrokodil, m.

Scintil‖lant (pr. **til-lant**), **e,** a. glinsterend, flikkerend, schitterend, fonkelend; **—lation** (pr. **til-la**), f. **—lement** (pr. **ti-ie** ou **ti-le**), m. glinstering, flikkering, v.; **—ler** (pr. **til-lé**), v. n. flikkeren, glinsteren.

Sciographie, f. teekening van de doorsnede van een gebouw, v.

Scion, m. loot, v. takje (van een boom).

Scissile, a. splijtbaar, kloofbaar.

Scis‖sion, f. (lat. scissio; de scindere, fendre) scheuring, scheiding, v.; **—sionnaire,** a. eene scheuring bewerkend, zich afscheidend; **—sure,** f. spleet, scheur, kloof, v.

Sciure, f. zaagsel, zaagmeel.

Sclarée, f. tamme scharlei, v.

Scléro‖se, f. (gr. sklêros, dur) ziekelijke verharding der weefsels, v.; **—tique,** f. harde huid van den oogappel, v. **(cornée opaque);** a. **remède —,** verhardend middel, dat de deelen onder elkander vast samenvoegt.

Sco‖laire, a. (lat. schola, école) de school betreffend; **année —,** schooljaar; **—larité,** f. studentschap; **—larque,** m. directeur eener school.

Scolasti‖que, a. schoolsch; **—,** m. schoolleeraar, schoolgeleerde; f. schoolsche wijsbegeerte, v.; **—quement,** op schoolsche wijze.

Scoliaste, m. uitlegger der oude Grieksche schrijvers.

Scolie, f. (gr. scholion, note) uitlegging of verklaring van oude schrijvers; korte aanmerking of gevolgtrekking eener leerstelling, v.; **—,** f. (gr. skolion) drinklied.

Scolopendre, f. duizendpoot, m. veelvoetige worm, m.; hertstong, steenvaren, v. (zeker kruid).

Scolyte, m. houtkever, m.

Scombre, m. makreel, m.

Scorbu‖t, m. scheurbuik, blauwschuit, v.; **—tique,** a. scheurbuikachtig; m. et f. scheurbuiklijder, -lijderes.

Scorie, f. (gr. skôria, déchet) metaal-, ijzerslak, v. asch, v. of schuim van metaal.

Scorifica‖tion, f. zuivering der metalen in den smeltoven, vorming der metaalslakken, v.; **—toire,** m. smeltkroes, m., vat, waarin de metalen gezuiverd worden.

Scorifier, v. a. (de metalen) zuiveren, verslakken, in slakken veranderen.

Scor‖pioïde, m. schorpioenkruid; a. schorpioenvormig; **—piojelle**, f. schorpioenolie, v.; **—pion,** m. schorpioen, m.

Schor‖sonère, —zonère, f. schorseneer, v. schorseneerwortel, m.

Scotie, f. groeve, holligheid onder aan eene zuil, v.

Scottish, f. (mot angl. qui veut dire écossaise) Schotsche dans, m.

Scribe, m. schrijver, scriba; schriftgeleerde; slecht auteur, scribent.

Scrip‖teur, m. schrijver der pauselijke bullen; **—turaire, —tural, e,** a. het heilige Schrift betreffend.

Scro‖fulaire, f. helmkruid, speerkruid, klierkruid; **—fules,** f. pl. kliergezwellen, halsklieren, v.; **—fuleux, euse,** a. klierachtig, met klieren behept; m. et f. klierlijder, -lijderes.

Scrotum, m. balzak, zak van de teelballen, m.

Scrupu‖le, m. angstvalligheid, nauwgezetheid, v., schroom, m.; scrupel (zeker gewicht); **—leusement,** adv. angstvallig, met schroom; **—leux, euse,** a. angstvallig, schroomachtig, nauwgezet van geweten.

Scru‖tateur, m. **—tatrice,** f. doorgronder, onderzoeker, uitvorscher; stemopnemer, onderzoekster, doorgrondster; a. vorschend, onderzoekend; **regard —,** onderzoekende blik; **—ter,** v. a. onderzoeken, uitvorschen; **—tin,** m. opneming of inzameling der stemmen; verkiezing door middel van gesloten briefjes of balletjes van verschillende kleuren, v.; **urne de —,** stembus, v.; **prendre part au —,** aan de stemming deelnemen; **dépouiller le —,** de stembus ledigen; **— de liste,** stemming over verscheidene candidaten, die op één lijst staan; **— de ballottage,** herstemming.

Scubac (pr. **bak**), m. saffraanlikeur, v.

Sculp‖tage, m. het beeldhouwen; **—té, e** (pr. **scul-té**), a. uitgehouwen, behouwen; **—ter** (pr. **scul-té**), v. a. beeldhouwen, beeldsnijden; **—teur,** m. beeldhouwer, beeldsnijder; **—tural, e,** a. tot de beeldhouwkunst behoorend; **—ture,** f. beeldhouwkunst, beeldhouwerij, v.; gehouwen of gesneden beeldwerk.

†**Scurri‖le,** a. op grove of lompe wijze schertsend; **—lité,** f. lage of grove scherts, v.

Scutiforme, a. (lat. scutum, bouclier) schildvormig.

Scutum, m. (mot lat.) Romeinsch meestal rechthoekig schild.

Scylla, m. gevaarlijke klip, v. bij Messina, tegenover den draaikolk Charybdis.

Scytale (pr. **si**), f. soort van geheimschrift der Lacedemoniërs; **—,** m. giftige slang; rolslang, v.

Se, pr. pers. zich.

Séamment, adv. welvoeglijk, welstaand, voegzaam.

Séan‖ce, f. zitting, vergadering, bijeenkomst, v.; tijd dat eene vergadering duurt, m.; **— tenante,** gedurende de zitting, op staanden voet; **—t, a.** m. zittend; voegzaam, betamelijk, behoorlijk; **—,** m. **se mettre, se tenir sur son —,** overeind gaan zitten, overeind zitten.

Seau, m. (lat. situla) emmer, m.; **pleuvoir à —x,** regenen dat het giet; **— d'affût,** koelemmer, m.; **— de forge,** smidsemmer, m.

Séba‖cé, e, a. (lat. sebum, suif) talkachtig; **glande —e,** smeerklier, v.; **—cique, a. acide —,** vetzuur.

Sébate, m. vetgezuurd zout.

Sébeste, m. zwarte borstbes of bezie, v.; **—tier,** m. borstbezieboom, m.

Sébile, f. trog, deegtrog, m.; nap, houten bak, m.

Sec, Sèche, a. (lat. siccus) droog; dor, gedroogd; fig. mager, uitgeteerd; **à pied —,** droogvoets; **argent —,** gereed geld; **des fruits —s,** geconserveerde vruchten; verdroogde vruchten: fig. **— sec,** gesjeesd student; **messe sèche,** droge mis (zonder consecratie); **consultation sèche,** gratis consult (van dokter of advocaat); **—,** m. droogte, v.; droog voeder; **être au —,** op het droge zitten; niets meer hebben; **employer le vert et le —,** alle mogelijke middelen aanwenden; **donner du — aux chevaux,** den paarden droog voeder geven; **—,** adv. **boire —,** pooien, stevig drinken; den wijn zonder water drinken; **tout —,** geheel alleen; **à —,** droog, zonder water; **mettre à —,** droog maken, het water aftappen; fig. kaal en berooid maken; **être à —,** op 't droge zitten; niets meer weten te zeggen; **courir à —,** voor top en takel loopen.

Sé‖cable, a. doorsnijdbaar, deelbaar; **—cant, e,** a. snijdend, doorsnijdend; **—cante,** f. (lat. secare, couper) snijlijn, v.; **—cateur,** m. boomsnoeier, m. snoeitang, v.

Sécession, f. (lat. secessio; de secedere, se retirer) afzondering, afscheiding, v.; **guerre de la —,** oorlog tegen de afvallige zuidelijke staten van de Noord-Amerikaansche Unie, m.

Séchage, m. het drogen.

Sèche, f. droogte, v. laag eiland, lage klip, v.; inktvisch, m; sepia, v. **(Seiche).**

Séchement, adv. droog, op eene droge plaats; fig. droogjes, koeltjes.

Sé‖cher, v. a. (lat. siccare) drogen, droog maken, afdrogen; **—,** v. n. droog worden, uitdrogen; **— sur pied,** tot in den wortel verdorren, verkwijnen; fig. van ongeduld branden; **—cheresse,** f. droogte, dorheid, schraalheid, v.; fig. onvruchtbaarheid; droogheid of koelheid in den omgang enz.; dorheid of schraalheid (van eenig werk), v.; **—cherie,** f. droogplaats, drogerij, v.; **—cheron,** m. hoog weiland, hooge of droge weide, v.; **—cheur,** m. droogtoestel; **—choir,** m. droogrek; droogkas, v., droogoven, m.

Second, onde (pr. **gon**), a. andere, tweede; **eau —e,** krankwater, zeer slap sterkwater (bij de goudsmeden); **de (la) —e main,** uit de tweede hand; **se marier en —es noces,** hertrouwen; **en —,** in tweeden, in ondergeschikten rang; **capitaine en —,** eerste officier, plaatsvervangend kapitein; **lieutenant en —,** tweede luitenant; **—,** m. tweede; secondant (in een tweegevecht); tweede verdieping, v.; stuurman; **habiter le —, au —,** de tweede verdieping bewonen.

Secon‖daire (pr. **gon**), a. de tweede plaats of den tweeden rang bekleedend; bijkomend, ondergeschikt; **proposition —,** bijzin; **partie —,** tweede stem of partij; **personnage —,** bijpersoon; **l'enseignement —,** het middelbaar en gymnasiaal onderwijs (in Frankrijk dat der lycées en collèges); **—de,** f. seconde, v., zestigste deel eener minuut; tweede klasse, v.; tweede proef, revisie, v.; interval van een heelen toon of van twee halve tonen, seconde; **—dement,** adv. ten tweede, in de tweede plaats, ten andere; **—der,** v. a. helpen, bijstaan; ondersteunen, bevorderen.

Secou‖ement, Secoûment, m. het schudden

of schokken; **—er,** v. a. (lat. succutere) schudden, afschudden, sterk heen en weer bewegen; fig. **il ne fait qu'en — les oreilles,** dat laat hem volkomen koud; fig. **— qn.,** iem. uitschelden; **se —,** v. pr. zich uitschudden (uit)geschud worden; fig. de handen uit de mouw steken; den moed niet laten zinken; **—eur,** m. **euse,** f. schudder, schudster.

Secou‖rable, a. behulpzaam, dienstvaardig; **—rir,** v. a. helpen, ondersteunen, bijstaan; **se —,** v. a. zich of elkander helpen.

Secours, m. hulp, v. bijstand, m.; hulptroepen, m.; ontzet; **appeler au —,** te hulp roepen; **crier au —,** om hulp roepen; **au —,** help! **société de — mutuel,** vereeniging tot onderling hulpbetoon, v.

Secousse, f. (rad. secouer) schudding, v. schok, stoot, m.; aanval, m.

Secret, ète, a. geheim, heimelijk; achterhoudend; **tribunal —,** biecht, v.; **—,** m. geheim, geheimenis, v.; verborgenheid, verborgen plaats, v.; heimelijke, verborgen veêr, v.; **être dans le —, être du —,** in 't geheim zijn; **mettre un prisonnier au —,** een gevangene afzonderlijk, buiten alle gemeenschap opsluiten; **en —,** adv. heimelijk, in het geheim; in vertrouwen; **— d'art, de métier,** kunstgreep, m.

Secré‖taire, m. geheimschrijver, gerechtschrijver, secretaris; schrijftafel met laden, secretaire, v.; slangenarend, secretaris(vogel), m.; **— d'Etat,** staatssecretaris, minister; **—tairerie,** f. geheimkamer, kanselarij, secretarie, v.; **—tariat,** m. geheimschrijversambt, schrijversambt, secretariaat; bureau van een secretaris.

Secré‖te, f. stil gebed vóór de mis; **—tement,** adv. heimelijk, bedekt, in het geheim.

Sécré‖ter, v. a. (lat. secretare, fréquentatif de secernere, mettre à part) afscheiden, afzonderen; **—teur,** a. m. afscheidend; **—tion,** f. afscheiding der vochten in het lichaam, v.; **—toire,** a. afscheidend.

Sec‖taire, m. sectaris, aanhanger van eene secte; **—tateur,** m. aanhanger of navolger van iemands gevoelen; **—te,** f. (lat. secta; de sectari, de suivre) gezindheid, v. aanhang, m. sekte, v.; **faire — à part, faire —,** alleen van zeker gevoelen of zekere meening zijn; **—teur,** m. (lat. sector; de secare, couper) cirkelsector, m.; gedeelte eener vesting; **—tile,** a. dat gekloofd, gespleten of gezaagd kan worden; **—tion,** f. snijding, snede; afdeeling, v.; wijk eener stad, v. sectie, v.; **point de —,** snijpunt; **— conique,** kegelsnede; **—tionnaire,** m. aanhanger eener sectie tijdens de eerste Fransche republiek; **—tionnement,** m. het afdeelen in sectiën; **—tionner,** v. a. in verschillende afdeelingen, sectiën verdeelen.

Séculaire, a. (lat. sæcularis) honderdjarig; **année —,** jubeljaar, het laatste jaar eener eeuw; **vieillard —,** honderdjarig grijsaard; **poème —,** eeuwdicht.

Sécular‖sation, f. het wereldlijk maken, verwereldlijking, seculariseering, v.; het verplaatsen van den geestelijken stand in den wereldlijken; **—ser,** v. a. wereldlijk maken of verklaren, seculariseeren.

Sécu‖larité, f. wereldlijke stand, m.; **—lier, ière,** a. wereldlijk; m. wereldlijk priester; wereldling, wereldgezinde; **—lièrement,** adv. wereldsch, op wereldlijke wijze.

Secundo (pr. **segondo**), adv. ten tweede, in de tweede plaats.

Sécurité, f. gerustheid, zorgeloosheid, v.

Sedan, m. laken van Sedan; **l'homme de —,** Napoleon III (na Sept. 70).

Sédatif, ive, a. (lat. sedare, calmer) pijnstillend, bedarend; m. pijnstillend, bedarend middel.

Séden‖taire, a. (lat. sedentarius, de sedere, être assis) die veel zit; bestendig in eene plaats blijvend; die weinig of niet uitgaat; **vie —,** zittende levenswijze, zittend leven; **garde nationale —,** rustende schutterij; **os —,** zitbeen; **—tairement,** adv. stilzittend, zich niet veel bewegend.

Sédimen‖t, m. bezinksel, neerslag, m.; **terrain de —,** bezonken, aangespoelde grond; **—taire,** a. aangespoeld, bezonken.

Sédi‖tieusement, adv. oproerig, op oproerige wijze; **—tieux, euse,** a. oproerig, muitziek; twistgierig; **—tion,** f. oproer, opstand, m. muiterij, v.

Sedlitz, m. **sel de —,** Sedlitzer zout, bitterzout, zwavelzure magnesia, v.

Séduc‖teur, m. **trice,** f. verleider, bedrieger; verleidster, bedriegster; **—tion,** f. verleiding, vervoering, v.

Sédui‖re, v. a. (lat. seducere, conduire à l'écart) verleiden, bedriegen; wegsleepen, betooveren; **—sant, ante,** a. verleidend; bekoorlijk, wegsleepend.

Sédum, Sédon, m. sedum (schotkruid, muurpeper enz).

Segmen‖t, m. (lat. segmentum; de secare, couper) cirkelsegment; **—taire,** a. uit verscheidene segmenten gevormd; **—ter,** v. a. in segmenten verdeelen.

Segno, m. teeken.

Ségovie, f. Spaansche wol, v.

Ségrai‖rie, f. gemeenschappelijk bosch, bosch dat gemeenschappelijk wordt bezeten; **—s,** m. afgezonderd, afzonderlijk gelegen bosch.

†**Ségrayer, Ségreyer,** m. medebezitter van een bosch.

Ségré‖yage ou **Ségréage,** m. boschrecht, boschcijns, m.; **—gation,** f. afscheiding, afzondering, v.; **—ger,** v. a. afscheiden, afzonderen.

Séguedille, f. seguidilla, soort van Spaansch nationaal gezang of dans, m.

Seiche, zie **Sèche.**

Séide, m. (nom d'un esclave dévoué à Mahomet) dweepziek aanhanger.

Seigle, m. rogge, v.

Seigneu‖r, m. (lat. senior, vieillard) heer, bezitter eener heerlijkheid; **vivre en —, en grand —,** als een groot heer leven; **le Grand Seigneur,** de groote Heer, de Turksche Sultan; **le Seigneur,** de Heere; **Notre-Seigneur Jésus-Christ,** Jezus Christus; prov. **à tout —, tout honneur,** men moet een ieder de eer geven, die hem toekomt; **—riage,** m. leenheerrecht; **droit de —,** muntrecht; **—rial, ale,** a. dat een heer toekomt of aan een heer behoort. leenheerlijk, heeren...; **—rialement,** adv. volgens heerenrecht, als een heer; **—rie,** f. heerlijkheid, v. heerlijk goed; heerlijkheid (zekere titel), v.; **Votre Seigneurie,** uwe heerlijkheid.

Seille, f. (lat. situla) houten emmer, m.

Seillerie, f. houten vaatwerk.

Seime, f. kloof in den hoef van een paard, hoornspleet, v.

Sein, m. (lat. sinus, pli) boezem, m. borst, v.; schoot, m.; fig. het binnenste, het inwendige; **donner le — à un enfant,** een kind de borst geven, een kind zoogen; **le — de l'Eglise,** de

schoot, de gemeenschap der Kerk; **dans le — de l'abondance,** te midden van den overvloed.

Seinche, f. door netten ingesloten ruimte, v. in een meer.

Sei‖ne, f. zegen, v. (soort van trek- of sleepnet); **—ner,** v. n. met de zegen visschen.

Seing, m. (lat. signum, signe) onderteekening, handteekening, v.; **— privé,** geheime onderteekening, v.

Sei‖zaine, f. †zestiental; pakgaren, paktouw; **—ze,** a. zestien; —, m. de zestiende.

Seizië‖me, a. zestiende; **—ment,** a. ten zestiende, in de zestiende plaats.

Séjou‖r, m. verblijf, vertoef, woonplaats, v.; **permis de —,** verblijfkaart, v. verblijfpas, m.; **—rner,** v. n. vertoeven, verblijven, zich ergens ophouden.

Sel, m. (lat. sal) zout; **— commun, — de cuisine,** keukenzout; **faire du —,** zout zieden; **blanchir le —,** het zout raffineeren, **grain de —,** zoutkorrel; fig. **gros —,** gemeene geestigheid, vuile ui, v.; **anecdote au gros —,** vuile anecdote; **manger du pain à la croque au —** (ou **à la croque-au-sel**), brood met enkel zout eten; **cet homme vous mangerait à la croque au —** (ou **à la croque-au-sel**), die man zou u kunnen maken en breken; **manger qn. avec un grain de —,** iemand met huid en haar verslinden; **— volatil,** vluchtig zout; **— minéral,** bergzout; **— attique,** attisch zout, geestige scherts, v.

Sélaciens, m. pl. kraakbeenvisschen.

Sélam (pr. **lame**), **Sélan,** m. bloemenspraak, v.

Sélection, f. (lat. selectus, choisi) uitkiezing, v.; **— naturelle,** natuurkeus.

Séléni‖ate, m. seleniumzuurzout; **—eux, euse,** a. selenig; **sel —,** selenigzuur zout.

Séléni‖te, f. seleniet (soort van middelzout); maansteen, m.; maanbewoner; **—teux, euse,** a. gipsachtig, selenitisch; **—um,** m. selenium.

Sélénogra‖phie, f. (gr. selênê, lune; graphô, j'écris) maanbeschrijving, v.; **—phique,** a. tot de maanbeschrijving behoorend, selenographisch.

Sel‖lage, m. het zadelen, zadeling, v.; **—le,** f. zadel, m. stoel zonder leuning, krukje (om op te zitten); †stilletje; stoelgang; metaalslak, v.; slijmholte, v.; bankje van een kalefaterer; zadelvormige bank, bok of ezel; **être bien en —,** vast in den zadel zitten; fig. niet gemakkelijk zich den voet laten lichten; fig. **— à tous chevaux,** iets dat tot allemans dienst is; —, stoel, krukje; nog in: loc. prov. **demeurer entre deux —s le cul par terre,** tusschen twee stoelen in de asch zitten, weifelen tusschen twee dingen en zich beide zien ontsnappen; —, stilletje; **aller à la —, pousser une —,** stoelgang, ontlasting hebben; **— de mouton,** ruggestuk van een schaap; **— à calfat,** breeuwersgereedschapskistje, waarop hij zit, wanneer hij kalefatert; **—ler,** v. a. zadelen; **se —,** v. pr. uitdrogen (van de aarde); **—lerie,** f. zadel- of tuigkamer, v.; **—lette,** f. kleine zadel, m.; lage stoel, m.; laag zitbankje; soort gezelschapsspel; **— de décrotteur,** voetbankje van den schoenpoetser; **mettre sur la —,** een beschuldigde op 't armezondaarsbankje zetten; fig. **tenir qn. sur la —,** iemand lang uitvragen; **—lier,** m. zadelmaker, tuigmaker.

Selon, prép. naar, volgens; **c'est —,** al naar het valt, dat hangt van omstandigheden af, naar dat het uitvalt, misschien ja, misschien neen; **— que,** naar gelang; **— moi,** naar mijn gevoelen, naar mijne zienswijze; **l'Evangile — saint Luc,** het Evangelie van Lucas.

Sel(t)z (nom propre), **eau de —,** (abusievelijk voor **eau de Selters**), Selterswater.

Semail‖le(s), f. pl. zaaisel; zaaitijd, m.; het zaaien; **—ler,** v. a. zaaien.

Semai‖ne, f. (lat. septimana; de septimus, septième) week, v.; weekgeld, weekloon; **être de —, en —,** eene week lang den dienst waarnemen, den weekdienst hebben, de week hebben; **officier de —,** officier, die de week heeft; **prêter à la petite —,** bij de week leenen, kleine geldsommen tegen hoogen interest voor korten tijd te leen geven; **— sainte,** heilige week; fig. **la — des quatre (trois) jeudis,** te Sint-Juttemis, als de kalveren op 't ijs dansen; **—nier,** m. **ière,** f. hij of zij, die den weekdienst waarneemt (in kloosters, kapittels enz.); tooneelspeler, -speelster die gedurende eene week voor de uitvoeringen en de samenstelling van het répertoire te zorgen heeft.

Sémaphore, m. (gr. sêma, signe; phoros, qui porte) kusttelegraaf, v.

Sembla‖ble, a. gelijk, gelijkvormig, gelijkaardig, overeenkomstig; —, m. gelijke, gelijkslachtige, wedergade; naaste, evenmensch, natuurgenoot; **—blement,** adv. insgelijks, van gelijken aard.

Sem‖blant, m. schijn, uiterlijke vertooning, veinzing, v.; **faire — de,** zich houden, den schijn aannemen alsof; **il fait — d'être malade,** hij doet alsof hij ziek is; **ne faire — de rien,** doen alsof men niets merkt; **—bler,** v. n. (lat. simulare) schijnen, voorkomen, dunken; **il semble,** het komt mij voor, het schijnt mij toe; **ce me semble,** dunkt mij; **si bon vous semble,** zoo gij het goedvindt; **il semble de...,** men zou zeggen, dat het... was; **que vous en semble?** wat dunkt u daarvan?

Sémeilo‖gie, Sémeiotique, f. (gr. sêmeion, signe; logos, discours) leerboek der ziekteteekenen; **—gique,** a. die ziekteteekenen betreffend.

Semelle, f. schoenzool, zool, v.; **battre la —,** te voet reizen; met de voeten stampen om warm te worden; **mettre des —s à des souliers,** schoenen verzolen; **ne pas reculer d'une —,** geen duimbreeds wijken; —, m. zwaard aan een schip; vloer eener kolenmijn; vloer van een affuit, m.

Semen‖ce, f. (lat. semen) zaad; fig. oorsprong, m. kiem, v.; **— de perles,** parelgruis, kleine paarlen, v.; **—cine,** f. semen-contra, wormzaad.

Semen-contra, m. wormzaad, zaad tegen de wormen.

Semer, v. a. (lat. seminare) zaaien, bezaaien; uitstrooien; fig. ruchtbaar maken; fig. **— de l'argent,** geld strooien; prov. **— des perles devant les pourceaux,** paarlen voor de zwijnen werpen; **se —,** v. pr. gezaaid worden.

Semes‖tral, e, a. (lat. sex, six; mensis, mois) zesmaandsch, halfjarig; **—tre,** m. halfjaar; halfjarige dienst, m.; halfjarig verlof; **être en —,** zijn halfjarig verlof hebben; **—triel, elle,** a. halfjarig; **—trier,** m. verlofganger.

Semeu‖r, m. **euse,** f. zaaier, zaaister; **— de faux bruits,** uitstrooier, verbreider van valsche geruchten; **—se de discorde,** onruststookster.

Semi, a. half (alleen gebruikelijk in samenstellingen).

Semi-brève, f. heele of vierkwartsnoot, v. (nu **Ronde**); pl. **des semi-brèves,**

Semi-circulaire, a. in halven kring, half kringvormig.

Sémillant, ante, a. woelig, levendig, vroolijk.

Semi-lunaire, a. halvemaansch, halvemaanvormig, halvemaanschgewijze ingericht.

Semi-mensuel, le, a. tweemaal per maand plaatshebbend of verschijnend.

Sémi‖naire, m. (lat. seminarium, pépinière) kweekschool, v. seminarium; **—nal, ale,** a. dat tot het dierlijke zaad behoort, zaad...; **—nariste,** m. leerling eener kweekschool, van een seminarium; **—nation,** f. natuurlijke uitstrooiing van het zaad der planten, v.

Semi-prébende, f. halve prove, v.

Semi-preuve, f. onvolkomen bewijs.

Semis, m. het kweeken van zaadplantjes; verzameling, bed van zaadplantjes.

Sémi‖te, m. et f. nakomeling van Sem, Semiet, Semitische vrouw; **—tique,** a. Semitisch; **langues —s,** Semitische talen (Arabisch, Hebreeuwsch, Syrisch, Chaldeeuwsch).

Semi-ton, m. halve toon, m.

Semi-voyelle, f. halfklinker, m.

Semoir, m. zaaimachine, v. zaaiwerktuig.

Semon‖ce, f. feestelijke uitnoodiging tot eene plechtigheid; vermaning, bestrafling, v.; **—cer,** v. a. feestelijk uitnoodigen; berispen, bestraffen; †**—dre,** v. a. uitnoodigen; vermanen, bevelen.

Semotte, f. koolspruiten.

Semoule (pr. **se-moul** ou **se-mouille**), f. griesmeel.

Semper-virens (pr. **sainpair viraince**), m. (mot lat. qui signif. toujours vert) immergroen, soort van altijd groene kamperfoelie, v.

Sempiter‖nel, elle (pr. **sin-pi**), a. altijddurend, eeuwig; fam. **vieille —nelle,** f. oud, afgeleefd wijfje, oudje; **—nellement,** adv. eeuwig.

Senage, m. vischtol, m. recht op de zeevisch.

Séna‖t, m. (lat. senatus, de senex, vieillard) senaat, raad, m. raadsvergadering, v.; **—teur,** m. senator, raadsheer; **—torerie,** f. nator (onder 't eerste keizerrijk); **—torial, ale,** residentie, dotatie, v. van een Franschen sevan een senator; senaats...; **—torien, enne,** a senatorisch, een senator betreffend; **—trice,** f. vrouw van een senator; **—tus-consulte** (pr. **tuce**), m. raadsbesluit, raadsverordening, v.; pl. **des sénatus-consultes.**

Senau, m. snauw, v. snauwschip.

Sené, m. seneplant, v.; senebladen.

Sénécha‖l, m. †hofmeester van 's konings huis; opperrechter, landvoogd, drost; **—le,** f. vrouw van een opperrechter, landvoogdsvrouw, drostin.

Sénéchaussée, f. opperrechtersambt, landvoogdijschap.

Seneçon, m. kruiswortel. m. kruiskruid.

Sénégalais, e, Sénégalien, ienne, a. van of uit Senegal.

Sénégambien, ienne, a. van of uit Senegambië.

†**Sénestre,** f. (lat. sinister, gauche) linksch, linker....

Sénevé, m. mosterdzaad.

Séni‖le, a. (lat. senilis; de senex, vieillard) den grijsaard of den ouderdom eigen; **l'âge —,** de grijsheid; **—lité,** f. ouderdom, m. grijsheid, afgeleefdheid, v.

Senne, zie **Seine,**

Sens, m. (lat. sensus) zin, m.; verstand; beteekenis; meening; z ijde; richting, v.; **le — troublé,** verward; **— commun,** natuurlijk verstand; **cela n'a pas le — commun,** dat is onzin; **— moral,** zedelijke zin, m.; **bon —,** gezond verstand, gezonde rede, v.; **homme de —,** man van verstand, verstandig man; **paroles de double —,** dubbelzinnige woorden; **— dessus dessous,** adv. fam. overhoop, het onderst boven; **de tous —,** adv. van alle zijden; **— devant derrière,** adv. verkeerd, het achterste voor; **à contre —,** adv. verkeerdelijk; geheel het tegendeel, averechts, tegen den draad in.

Sen‖sation, f. aandoening, v. indruk, m. sensatie, v.; **—sé, ée,** a. verstandig, oordeelkundig, wijs; **—sément,** adv. wijselijk, verstandiglijk.

Sensi‖sibilité, f. gevoeligheid, aandoenlijkheid, v.; **—ble,** a. (lat. sentire, sentir) gevoelig, aandoenlijk; erkentelijk, gevoelvol; tastbaar, merkbaar; **—blement,** adv. gevoelig, merkbaar, sterk, zeer; **—blerie,** f. overdreven, gemaakte gevoeligheid, v.; **—tif, ive,** a. zinnelijk; gevoelig; **—tive,** f. zinkruid, gevoelige mimosa, v. kruidje-roer-mij-niet; fig. zeer gevoelig, voor de minste indrukken vatbaar persoon.

Sensori‖al, e, a. op 't sensorium betrekking hebbend. Zie **Sensorium**; **—el, le,** a. op de zinnen betrekking hebbend; **—rium** (pr. **sinsoriome**), m. algemeene gevoelszetel, m. (dat punt in de hersenen, waar de door alle zinnen opgewekte gewaarwordingen samenloopen).

Sensualis‖me, m. zinnelijkheidsleer, v. sensualisme; zinnelijkheid, v.; **—te,** m. aanhanger van het sensualisme.

Sensu‖alité, f. zinnelijkheid, wulpschheid, v. wellust, m. zingenot; **—el, elle,** a. zinnelijk, wellustig, wulpsch, weelderig; **—ellement,** adv. wellustig, op zinnelijke wijze.

Sentant, e, a. gevoelend, gevoelig.

Sente, f. (lat. semita) voetpad.

Senten‖ce, f. (lat. sententia; de sentire, sentir, avoir une opinion) spreuk, zinspreuk, zedeles, v.; vonnis, uitspraak, v. voorschrift, sententie; **— de mort,** doodvonnis; **—cier,** v. a. veroordeelen, vonnissen; **—cieusement,** adv. op zinspreukige wijze; **—cieux, euse,** a. zinspreukig, zinrijk; gemaakt, geaffecteerd.

Sentène, f. eind, waarbij men eene streng zijde begint op te winden.

Senteur, f. reuk, geur, m.; pl. welriekende dingen, reukwerk; **eaux de —,** reukwatertjes; **coussin de —,** reukkussentje.

Senti, e, a. diepgevoeld.

Sentier, m. (bas lat. semitarius, du lat. semita) pad, voetpad; **— de la vertu,** pad der deugd.

Sentimen‖t, m. gevoel, gewaarwording, v. bewustzijn; **avoir le — des convenances,** weten hoe 't hoort; **—tal, e,** a. overgevoelig, sentimenteel; **—talement,** adv. op overgevoelige wijze; **—talisme,** m. het sentimenteele; **—talité,** f. overgevoeligheid, v.

Sentine, f. onderste deel van een scheepsruim; fig. poel van ongerechtigheid, m.

Sentinelle, f. schildwacht; **être en —,** de wacht houden; **faire —,** op schildwacht staan, schilderen; **— avancée,** voorste schildwacht; **— perdue,** verloren schildwacht, gevaarlijkste voorpost; **relever qn. de —,** iemand aflossen; fig. iemands plaats vervangen, iemand iets op vernederende wijze verwijten; **—,** pop. drekhoop, m.

Sentir, v. a. (lat. sentire, percevoir) voelen, gevoelen; merken, gewaarworden; rieken, ruiken; —, v. n. rieken, een reuk van zich geven; smaken naar . . . .; het aanzien hebben van, er uitzien als; **— le fagot,** naar den mutsaard rieken, kettersch zijn; **le sapin,** in een kwaad vel steken; **il sent le terroir,** men merkt wel waar hij vandaan is, hij heeft de eigenaardigheden, de gebreken van zijn land; **cela sent bon, mauvais,** dit riekt lekker, onaangenaam; fig. fam. **ne pouvoir — qn.,** iem. niet kunnen uitstaan; **— le fût,** naar het vat smaken (van wijn); **cela sent la fumée,** dat riekt naar den rook; **cela sent le brûlé, l'enfermé,** dat riekt brandig, duf; **je le sentis venir de loin,** ik merkte al lang waar hij heen wilde; prov. **la caque sent toujours le hareng,** het tonnetje riekt altijd naar de haring (men verraadt zijne afkomst altijd door zijne manier van doen); **il ne se sent pas de joie,** hij is buiten zichzelf van vreugde; **se —,** v. pr. zich gevoelen; **se — de qch.,** iets bespeuren. ergens gevoel van hebben; de gevolgen van iets bespeuren; **se faire —,** zich doen gevoelen, een indruk geven.

Seoir, v. n. (lat. sedere) †zitten, liggen; kleeden, passen, aanstaan; **cet habit vous sied à merveille,** die jas staat u best; **cette couleur lui sied,** die kleur staat hem; **il vous sied bien, mal,** het past u wel, het past u niet, het staat u niet fraai; **se —,** v. pr. zich zetten.

Sep, m. ploeghoofd **(cep).**

Sépale, m. kelkblaadje.

Sépara‖bilité, f. scheidbaarheid, v.; **—ble,** a. scheidbaar; **—tif, ve,** a. afscheidend, afzonderend; **—tion,** f. scheiding, afzondering, v.; afschutsel, beschot; **— de biens,** boedelscheiding; **— de corps,** scheiding van tafel en bed; **—tisme,** m. afzondering van de algemeene leer, v.; **—tiste,** afgescheidene, m. en v., die zich door een bijzonder gevoelen van de algemeene leer afzondert; a. zich afscheidend; **—toire,** m. scheivat, vat, waarin men de metalen scheidt.

Sépa‖ré, ée, p. et a. gescheiden, afgezonderd; bijzonder, onderscheiden; **—rément,** adv. afzonderlijk, bijzonder; **—rer, v.** a. (lat. separare, disposer à part) scheiden, afzonderen; deelen, verdeelen; **se —,** v. pr. zich vanéén scheiden, zich verdeelen; scheiden.

Sépia, f. (nom. lat. de la séche) sepia-inkt, m.; teekening met sepia-inkt, v.; pl. **des sépias.**

Seps, m. slanghagedis, v.

Sept, a. (lat. septem) zeven; —, m. een zeven, de zeven; de zevende, m.

Septan‖te, a. p. u. zeventig; **les Septante,** de zeventig overzetters (van het oude Testament); **version des Septante,** vertaling der zeventigen: **—tième,** a. p. u. zeventigste.

Septem‖bre, m. (lat. septem, sept) herfstmaand, v. September; **—brisades,** f. pl. **—brisation,** f. Septembermoorden, m. (naar die te Parijs in 1792); **—briseur,** m. deelhebber aan de Septembermoorden (in den aanvang van September 1792 te Parijs gepleegd); **—vir** (pr. **sèpptèmm**), m. zevenman, zeker overheidspersoon in Rome.

Septénaire, a. zeven bevattend; van zeven dagen, zeven jaren enz.; **nombre —,** zevental, getal van zeven; —, m. **le premier — d'une maladie,** de eerste zeven dagen van eene ziekte.

Septenna‖l, ale, a. zevenjarig; **—lité,** f. zevenjarige duur, m.; **—t,** m. zevenjarige duur, m. (eener waardigheid, eener constitutie enz.).

Septentrio‖n, m. het noorden; het noorderdeel der wereld; **—nal, ale,** a. noordsch, noorder-, noordelijk; **les Septentrionaux,** de Noordelijke volken.

Septicémie, f. bloedvergiftiging, v.

Septicolore, a. zevenkleurig.

Septidi, m. zevende dag der décade, m. in den Franschen republikeinschen kalender.

Septiè‖me, a. zevende; —, m. het zevende deel van een geheel; een zevende of zeventiende (in het piketspel); **—ment,** adv. ten zevende.

Septimo, adv. ten zevende, in de zevende plaats.

Septique, a. (gr. septikos, de septein, corrompre) bederf of verrotting veroorzakend, invretend.

Sept-œil, Septœil, m. et f. negenoog (soort lamprei).

Septuagé‖naire, a. (lat. septuaginta, soixante-dix) zeventigjarig; m. et f. zeventigjarige (man of vrouw); **—sime,** f. septuagesima, v. derde Zondag voor de vasten, m.

Septuor, m. zevenstemmig muziekstuk.

Septu‖ple, a. zevenvoudig; m. zevenvoud; **—pler,** v. a. met zeven verdubbelen.

Sépul‖cral, a. tot het graf behoorend; **—cre,** m. (lat. sepulcrum; de sepelire, enseveliir) graf, begraafplaats, v. grafkelder, m.; **le saint —,** het heilige graf, graf van Jezus; **—ture,** f. begraving, begrafenis, beaarding, v.; begraafplaats, graftombe, v., graf.

Séquanais, aise, a. (lat. Sequana, la Seine) tot de Sequaners (een volk in Gallië) behoorend.

Séquelle, f. (lat. sequela, suite) fam. aanhang, stoet, m. gevolg.

Séquence, f. (lat. sequentia, suite) volgrij, v. vervolg van verschillende kaarten van ééne kleur.

Séques‖tration (pr. **kès**) f. beslag van goederen, sequestratie; **—tre,** m. (lat. sequestrum) bewaring van goed, waarover geschil is, in eene derde hand, v.; persoon die een goed, waarover geschil is, in handen heeft, totdat daarover uitspraak is gedaan; **—trer,** v. a. goederen, waarover geschil is, in eene derde hand stellen, beslag leggen, in beslag nemen, sequestreeren; opsluiten, afzonderen; wederrechtelijk gevangen houden; **se —,** v. pr. zich afzonderen, zich aan den omgang met de wereld onttrekken.

Sequin, m. (lat. zecchino) zechien, sequine, v. (zekere gouden munt).

Séquoia, m. Wellingtonia, sequoia, v. (boomsoort in Californië).

Sérac, m. ijsblok op gletschers.

Sérail, m. Turksch paleis, serail; harem, m.

Séran, Sérançoir, m. hekel, m. (zeker werktuig).

Séran‖cer, v. a. hennep of vlas hekelen; **—ceur,** m. **ceuse,** f. hekelaar, hekelaarster.

Sérancolin, m. agaatkleurig marmer.

Sérapéum (pr. **ome**), m. tempel van Serapis, m.

Séraphin, m. (hébreu seraph, pl. seraphim) serafijn, m.; **—phique,** a. serafijnsch.

Sérasker, Séraskier, Sérasquier, m. seraskier (Turksch generaal of legerhoofd).

†**Serdeau,** m. tafelbediende; spijskamer van het hof, v.

Serein, eine, a. (lat. serenus; de serum,

soir) helder, klaar, licht, schoon; opgehelderd, vroolijk; **un visage —**, een opgeruimd gelaat; **esprit —**, rustige geest; fam. **goutte —e**, grauwe staar; **—**, (lat. serum) vochtige avondlucht, avonddamp, m.

Sérénade, f. (ital. serenata, concert du soir) serenade, v.

Séré‖nissime, a. doorluchtig, doorluchtigst; **—nité**, f. helderheid, klaarheid; heldere lucht; doorluchtigheid (zekere titel), v.

Séreux, euse, a. (lat. serum, petit-lait) waterig, waterachtig (van bloed).

Serf (pr. **serfe**), **Serve**, a. (lat. servus, esclave) lijfeigen; **—**, m. et f. lijfeigene, m. en v. slaaf, slavin.

Serfouet‖te, f. hak, v. tweetandige greep of vork, waarmede men de aarde omhaalt, v.; **—ter**, v. a. (de aarde) met de hak omhalen.

Serfouissage, m. het omwerken met de hak.

Ser‖ge, f. serge, sarge, saai, v.; **—gé, e**, a. als serge bewerkt; m. als serge bewerkte stof, v.

Sergent, m. (lat. serviens, qui sert) gerechtsdienaar; sergeant, onderofficier; †— **à verge**, deurwaarder; †— **d'armes**, wapendienaar (bij tournooien en plechtigheden); **— de paix**, thans: **— de ville**, politieagent; **galons de —**, sergeantstrepen; **—-major**, sergeant-majoor; **—-major d'un régiment**, opperwachtmeester van een regiment; **—-artificier**, sergeant der artillerie; **—-fourrier**, kwartiermeester.

Ser‖genter, v. a. iemand door een gerechtsdienaar of deurwaarder doen manen of iets aanzeggen; fig. plagen, kwellen; **—genterie**, f. ambt van een gerechtsdienaar, deurwaarderschap.

Serge‖r ou **Sergier**, m. sergemaker, koopman in serge; **—rie**, f. serge-weverij, v. sergehandel, m.; **—tte**, f. dunne serge, v.

Sér‖iaire, a. naar afdeelingen of seriën gerangschikt; **—al, e**, a. eene serie of reeks betreffend.

Sérici‖cole, a. wat de zijdeteelt betreft; **—culteur**, m. zijdekweeker; **—culture**, f. (lat. sericum, soie et culture) zijdeteelt, v.

Sé‖rie, f. (lat. series) reeks; serie, v.; **—rié, e**, a. op één rij staand; **—rier**, v. a. in rijen plaatsen, rangschikken.

Sérieu‖sement, adv. ernstig, met ernst; **il m'a reçu —**, hij heeft mij koeltjes ontvangen; **—x, euse**, a. ernstig, deftig, gewichtig; **—x**, m. ernst, m. ernstigheid. deftigheid, v.; ernstig of deftig voorkomen; **prendre une chose au —**, eene zaak als ernst opvatten; **garder son —**, ernstig blijven.

Seri‖n, m. sijsje; **— des Canaries**, kanarievogel, m.; **—**, fig. pop. domoor, onnoozel man; gendarm: **—nage**, m. het voorspelen op het vogelorgeltje; **—ne**, f. wijfje van een sijsje of van een kanarievogel; **—ner**, v. a. **un oiseau**, een vogeltje met het vogelorgeltje voorspelen; een wijsje op het vogelorgeltje spelen; fig. fam. **— une chose à qn.**, iem. iets voorkauwen; **—nette**, f. vogelorgeltje, waarmede men de vogels leert; fig. het werktuiglijk inpompen; fig. werktuiglijke zanger, zangeres.

Seringa, Seringat, m. wilde jasmijn, boerenjasmijn, v.

Serin‖gue, f. (lat. syringa) (klisteer)spuit, v.; **—guement**, m. bespuiting, uitspuiting, v.; **—guer**, v. a. spuiten, bespuiten.

†**Sériosité**, f. ernstige houding, v.

Sermen‖t, m. (lat. sacramentum) eed, m. bevestiging met eed, v.; **prêter —**, een eed afleggen; **faire —**, zweren; **—té, e**, a. beëedigd.

Sermon, m. (lat. sermo, discours) leerrede, preek, predicatie, v.; fig. sermoen, zedepreek, v.; **— funèbre**, lijkpredikatie.

Sermon‖naire, m. bundel preeken, bundel leerredenen, m.; kanselredenaar, die preeken schrijft; **—ner**, v. n. fam. voorprediken, vermanen; **—neur**, m. **euse**, f. fam. preker, preekster, vervelende vermaner of vermaanster.

Sérosité, f. (rad. sérum) waterachtigheid of scherpheid in het bloed, v.

Sérotine, f. soort van vledermuis, v.

Ser‖pe, f. snoeimes, snijmes; fig. **fait à la —, taillé à coups de —**, lomp gemaakt; **—peau**, m. snoeimes, voor wijnstokken.

Serpen‖t, m. (lat. serpens; de serpere, ramper) slang, v.; serpent (blaasinstrument); bespeler van een serpent, serpentist; fig. slang, v. ondankbaar, trouweloos mensch, verrader; **œil de —**, slangensteen, m.; **— à lunettes**, brilslang; **— à sonnettes**, ratelslang; **—taire**, m. slangedrager (gesternte), m.; **—taire**, f. slangekruid; draakwortel, m.; slangenarend, m.; **—tant, e**, a. zich kronkelend; **—te**, f. wijfjesslang, v. (bij La Fontaine); **papier à la —, papier —**, m. ou **—**, f. slangenpapier (zeer fijn papier); **—teau**, m. jonge slang, v.; voetzoeker, m. (soort van vuurwerk); **—ter**, v. n. slangswijze, krom, met bochten loopen; slingeren; **—**, v. a. einden touw te zamen slingeren of draaien; **—tin, e**, a. slangachtig, slang(en)...; fig. vergiftig; **marbre —**, groenachtige marmersteen met gele strepen, m.; **langue —tine**, slangetong v.; **—tin**, m. haan van een voormalig lontslot, m.; slangvormige buis van den distilleerkolf, v.; serpentine, v. (papierlint dat men ontrolt en wegslingert); **—tine**, f. slangesteen, m.; slangegras, wilde schorseneer, v.; veldslang, v. (24ponder).

Ser‖per, v. n. het anker lichten (van galeien); met een snoeimes snijden; **—pette**, f. snoeimes der tuinlieden; wijnlezerssnijmes.

Serpil‖lière, f. pakdoek, paklinnen, zwaar zeildoek; winkelvoorschoot; **—lon**, m. snoeimesje.

Serpolet, m. wilde tijm, m. onze Lieve-Vrouwen-bedstroo.

Serpule, f. kokerworm, m., wormbuis, v.

Serrage, m. het samentrekken, samenschroeven; binnenst bekleedsel van een schip.

Serran, m. zekere zeevisch, m.

Ser‖re, f. klauw, poot; scharen van een kreeft, m.; broeikas, v.; het persen, persing, v. (van druiven b.v.); schroefstok, m.; **— chaude**, warme broeikas; fig. **un fruit de — chaude**, eene broeikasplant, te haastig gerijpt, niet natuurlijk ontwikkeld talent; **les —s d'un aigle**, de klauwen van een arend; **—ré, ée**, p. et a. gedrukt, samengetrokken, ineengedrongen; nauw; beklemd; opgesloten, weggesloten; fig. gierig, karig; fig. **avoir le cœur —**, diepe smart in 't hart hebben, een beklemd hart hebben; **avoir le ventre —**, hardlijvig, verstopt zijn; fig. **style —**, beknopte, saamgedrongen stijl; fig. **homme —**, gierig man; **pluie —e**, dichte regen; adv. dicht, sterk, zeer; **jouer —, jouer un jeu —**, voorzichtig spelen, niet veel wagen; **mentir —**, liegen alsof 't gedrukt staat.

Serre-bosse, f. touw, dat het anker vasthoudt; pl. **des serre-bosse**; **—-file**, m. laatste gelid; opsluiter, laatste soldaat van 't gelid; opsluiter, heksluiter, m. (laatste schip van een vloot); pl. **des serre-files**; **—-frein**, m. remmer (op

een spoortrein); pl. **des serre-freins**; **—-joint**, m. klemhaak, m.; pl. **des serre-joints.**

Serrément, adv. vast, dicht in een; fig. zuinig, karig.

Serrement, m. drukking, nijping, v.; **— de cœur**, benauwdheid, beklemming van het hart, v.

Serre-nez, m. neusnijper, neuspranger, m.; pl. **des serre-nez.**

Serre-nœud, m. knoopaantrekker, verbandhouder, m. (heelmeesterswerktuig); pl. **des serre-nœuds.**

Serre-papier(s), m. papierlade, papierkist, v.; papierdrukker, m.; pl. **des serre-papiers.**

Serre-point, m. aanhaalklos, m.; pl. **des serre-points.**

Serre-pouces, m. pl. duimschroef, v.

Serrer, v. a. (lat. serare; de sera, serrure) samenbinden, vast toetrekken, samendrukken; drukken, persen, klemmen enz.; intrekken; insluiten; wegsluiten; wegleggen, wegbergen; fig. **— les pouces à qn.**, fam. iemand de duimschroeven aanleggen; fig. iemand kwellen om hem iets te doen bekennen: fig. **— le bouton à qn.**, bij iemand hard op iets aandringen; **— ses bijoux, son argent, du linge**, zijne edelgesteenten, zijn geld, linnen opbergen, wegsluiten; **— les cordons de la bourse, — la bourse**, geen geld geven; fig. **— son style**, beknopt, bondig schrijven; **— sous clef**, achter slot brengen; **des souliers qui serrent le pied**, schoenen die knellen; **— un nœud**, een knoop aanhalen; fig. in benauwdheid brengen; **— la ligne**, de linie sluiten; **— les rangs**, de gelederen sluiten; **— l'ennemi au feu**, den vijand van nabij bestoken; **— le vent**, aan den wind knijpen, geen wind overgeven; **— les voiles**, de zeilen innemen; **— de près**, kort op de hielen zitten; **se —**, v. pr. zie ook **Serré.**

Serre-tête, m. nauwsluitende band of doek, m. om 't hoofd; pl. **des serre-tête.**

Serrette, Sarrette, f. zaagblad (plant).

Serron, m. specerij-kist, v.

Ser‖rure, f. (lat. sera) slot; **— à double tour**, dubbel slot, nachtslot; **— à ressort**, spring-, veerslot; **— de sûreté**, veiligheidsslot; **— à secret**, geheim slot, met geheime sluiting; **la — est mêlée**, het slot is verdraaid; **—rurerie**, f. slotenmakerij, v. slotenmakerswerk; **—rurier**, m. slotenmaker.

Ser‖tir, v. a. een edelgesteente in- of vastzetten; **—tissage, —tissement**, m. het in- of vastzetten van edelgesteenten; **—tisseur**, m. zetter van edelgesteenten; **—tissure**, f. het in- of vastzetten van edelgesteenten.

Sérum (pr. **rome**), m. (mot lat.) bloedwater, bloedwei; melkvocht.

Servage, m. (lat. servus, esclave) dienstbaarheid, v. lijfeigenschap.

Serval, m. panterkat, v. serval, m.; pl. **des servals.**

Servan‖t, a. m. dienend, in dienst; **frères —s, chevaliers —s**, dienende broeders of ridders; **— d'amour**, minnaar; **gentilshommes —ts**, dienstdoende kamerheeren; **— (d'artillerie)**, onderkanonier; **—**, bijtafeltje (om borden, glazen enz. op te zetten), tafelknecht; **—te**, f. dienstmaagd, dienstbode, dienstmeid; dienares.

Servia‖ble, a. dienstvaardig, dienstwillig, gedienstig, bereidwillig; **—blement**, adv. dienstvaardig, gedienstig.

Service, m. (lat. servire, servir) dienst; godsdienst; krijgsdienst, m.; bediening, v.; gerecht; tafelvaatwerk, servies, tafellinnen; **être en —**, dienen; **être de —**, den dienst hebben (op wacht zijn enz.); **être au — de qn.**, in iemands dienst zijn; **hors de —**, buiten dienst; **porte, escalier de —**, deur, trap voor de bedienden; **— militaire**, krijgsdienst; **— obligatoire pour tous**, algemeene dienstplicht; **prendre —**, dienst nemen; **appelé au —**, dienstplichtig; **rendre —**, een dienst bewijzen; **avant, après le —**, vóór, na de godsdienstoefening; **repas à six —s**, maaltijd waarbij zesmaal opgedragen wordt; **— de l'État**, staatsdienst, m.; **assurer qn. de ses —s**, iemand van zijne dienstvaardigheid de verzekering geven.

Serviette, f. servet, handdoek, m.; fam. portefeuille van advocaten en procureurs, v.

Servi‖le, a. slaafsch, slaafachtig; dienstbaar; fig. verachtelijk, slecht, gering, laag; **guerre —**, slavenoorlog; **—lement**, adv. slaafachtig, op slaafsche wijze; **—lisme**, m. slaafschheid, v.; **—lité**, f. slaafsche geest, m.

Serviote, f. plechtbalk, m.

Servir, v. a. dienen, bedienen; oppassen; (de spijzen) aanrechten, opdisschen; voorleggen; —, v. n. dienen, strekken, nuttig, bekwaam zijn; **— à**, tot iets nuttig of dienstig zijn; **— de**, tot iets, in plaats van iets, dienen of strekken; **on a déjà servi**, men heeft het eten reeds opgedragen; **madame est servie**, er is opgedragen, de soep staat op tafel (aankondiging van de bedienden aan de vrouw des huizes); **— le potage**, de soep opdienen, opdisschen; **— une rente**, eene rente betalen, afdoen; **se —**, v. pr. **de qch.**, iets gebruiken, zich van iets bedienen; **si ma mémoire me sert bien**, als ik mij wel herinner.

Servite, m. servieter monnik.

Servi‖teur, m. dienaar, bediende; oppasser; minnaar; vereerder; **je suis votre —**, fig. fam. ik zou je danken; **—tude**, f. dienstbaarheid, slavernij, v.; dwang, m.; last, m. bezwaar, v. servituut.

Ses, pron. poss., pl. zijne of hare.

Sésa‖me, m. Turksch koren, vlasdotter, v. sesam, m.; **—, ouvre-toi!** sesam, open je! (1001 Nacht); **—moïde, a. os —**, sesambeentje.

Séséli, m. seselikruid (soort van venkel), bergeppe, v.

Sésie, f. soort van vlinder, m.

Sesquialtère, a. hetgeen anderhalf maal zoo veel bevat.

Sesse, f. hoosvat.

Sessile, a. onmiddellijk op den stengel of tak zittend.

Session, f. zittingstijd in het geheele jaar, m. zittingsperiode eener vergadering, v.; **ouverture, clôture de la —**, opening, sluiting der zitting.

Sesterce, m. sestertius (soort van Romeinsche munt van $2\frac{1}{2}$ as), m.

Setier, m. mud, mudde, zekere Fransche graanmaat van 156 liters; oude wijnmaat (44 liter); **demi-—**, half pintje.

Séti‖fère, a. met borstels of stijve haren bezet; **—forme**, a. borstelvormig.

Séton, m. (lat. seta, soie de porc) dracht, v., seton, m. zijden snoer dat men door 't celweefsel haalt, om vochten af te leiden.

Seuil, m. drempel of dorpel van eene deur, m.

Seuillet, m. onderdrempel van de poortgaten van een schip, m.

Seul, eule, a. (lat solus) alleen; enkel, eenig; eenigste; **cavalier —!** de heer danst

alleen; **— à — avec qn.**, alleen met iemand, onder vier oogen met iemand; **cela va tout —**, dat spreekt vanzelf; **la —e pensée**, de gedachte alleen slechts; **voix —e**, solo.

Seulement, adv. alleen; ten minste; zelfs; **ne... pas seulement**, niet eens.

Seulet, ette, a. alleen (in dichterlijken stijl).

Sève, f. sap van boomen en planten; fig. pit, kracht, v. geest, m.

Sévè‖re, a. streng, hard, straf, scherp; ernstig, gestreng; **—rement**, adv. streng, met gestrengheid.

Sévérité, f. gestrengheid, strafheid, v.

Sévices, f. pl. (lat. sævitia, de sævus, cruel) mishandeling, harde bejegening, v.

Sévir, v. n. (lat. sævire) **(contre qn.)** iemand hard behandelen, streng tegen iemand te werk gaan; woeden (van ziekten b.v.).

Se‖vrage, m. het spenen van kinderen; het afnemen van jonge dieren van de ouden; **—vrer**, v. a. (lat. separare, séparer) (een kind) spenen; jonge dieren van de ouden afnemen; fig. **— qn. de qch.**, iemand iets onttrekken; **se —**, v. pr. **de qch.**, zich van iets spenen.

Sèvres, m. porselein van Sèvres.

Sevreuse, f. speenster, vrouw, die een kind van de moederborst ontwent.

Sexagé‖naire, a. zestigjarig; **—**, m. et f. zestigjarige (man of vrouw); **—simal, e**, a. (lat. sexagesimus, soixantième) het getal 60 betreffend; **fraction —e**, breuk die 60 of eene macht van 60 tot noemer heeft; **dimanche de la Sexagésime**, m. ou **Sexagésime**, f. Zondag, die acht dagen vóór vastenavonds Zondag komt, m.

Sexdigitaire, Sexdigital, e, Sexdigité, e, a. zesvingerig.

Sexe, m. geslacht, kunne, sekse, v.

Sexennal, e, a. zesjarig, wat om de zes jaren plaats heeft.

Sextant, m. sextant, m. zeker astronomisch werktuig.

Sexte, f. gebed op het zesde uur daags.

Sextidi, m. zesde dag eener decade, m.

Sex‖til, ile, a. zestig graden van elkander; **aspect —**, in de sterrenkunde, als twee planeten 60 graden (een zesde cirkel) van elkander verwijderd zijn; **—to**, adv. (mot lat.) ten zesde; **—tuor**, m. sextet; **—tuple**, a. zesvoudig; m. zesvoud; **—tupler**, v. a. verzesvoudigen.

Sexuel, elle, a. het geslacht aanduidend, geslachts...; **parties —elles**, geslachtsdeelen; **instinct —**, geslachtsdrift.

Seyant, e, a. part. prés. de seoir et a. goed passend, goed staand.

Sforzando, adv. allengs sterker (in de muziek).

Sgraffite, m. sgraffito, gekrabd fresco-schilderwerk in wit en zwart.

Shako ou **Schako** (pr. **cha**), m. sjako, v.

Shérif (pr. **ché**), m. landrechter in Engeland, shérif.

Sherry, m. Xereswijn, m. sherry, m.

Si, conj. als, indien, wanneer; **— vous faites cela**, indien gij dat doet; **informe-toi s'il est venu**, hoor eens of hij gekomen is; **— vous êtes plus riche, il est plus savant**, al zijt gij rijker, hij is geleerder; **— ce n'est que**, ten zij; **—**, adv. zóó; **il est — faible que...**, hij is zoo zwak dat...; (na eene ontkenning:) **— fait**, ou **—**, ja wel, ja toch; **vous ne viendrez pas? —, Monsieur, je viendrai**, u komt niet? toch wel, mijnheer; **— ferai-je**, ja, ik zal; **— tant est que**, indien het zoo is dat; **— peu que rien**, zoo goed als niets; **— bien que**, zoo dat; **— riche qu'il soit**, hoe rijk hij ook zijn moge.

Siagonagre, f. jicht in de kin, v.

Sialagogue, a. de afscheiding van het speeksel bevorderend.

Sialisme, m. (gr. sialon, salive) speekselvloed, m.

Siam, m. siam, soort van kegelspel.

Siamoi‖s, e, a. Siameesch, van of uit Siam; **—se**, f. half zijden, half katoenen stof, v.

Sibérien, ienne, a. Siberisch; m. et f. Siberiër, Siberische vrouw.

Sibilant, e, a. (lat. sibilare, siffler) fluitend.

Sybyl‖le, f. sibylle, waarzegster; **—lin**, a. m. **livres —s**, m. pl. boeken der sibyllen.

Sicaire, m. (lat. sicarius) gehuurde sluipmoordenaar.

Sicamor, m. hoepel, m. (in het wapenschild).

Sic‖catif, ive, a. (lat. siccare, sécher) opdrogend; m. opdrogend middel; **—cité**, f. droogte, droogheid, v.

Sicilien, ienne, a. Siciliaansch, van of uit Sicilië; m. et f. bewoner, bewoonster, van Sicilië.

Sicilique, m. gewicht van zes scrupels.

Sicle, m. sikkel, m. (joodsche zilveren munt).

Sicomore, zie **Sycomore**.

Sidé‖ral, ale, a. (lat. sidera, astres) dat de sterren betreft, sterre...; **—ration**, f. plotselinge invloed der sterren, m.

Siècle, m. (lat. sæculum) eeuw, v.; **— de Périclès**, eeuw van Pericles, de bloeitijd van Griekenland; **—**, het wereldlijke leven; **les gens du —**, de kinderen der wereld.

Siége, m. (lat. sedes; de sedere, s'asseoir) stoel, zetel, m. zitplaats, v.; gerecht, gerechtshof; rechterstoel, m.; bok van een rijtuig, m.; beleg, belegering, v.; **— de gazon**, zodenbank; **— pliant**, veldstoel, m.; **le Saint-—**, de Pauselijke stoel, de Heilige stoel; **mettre le —**, het beleg slaan; **lever le —**, het beleg opbreken; **en état de —**, in staat van beleg; **mon — est fait**, mijn beleg is klaar, ik kom niet meer op 't geen af is terug (antwoord van Vertot, toen men hem nieuwe gegevens over 't beleg van Rhodes wilde verschaffen).

Siéger, v. n. zitten, zitting hebben, regeeren.

Sien, ienne, pron. poss. zijn, zijne; haar, hare.

Sien, m. het zijne, de zijne; **mettre du — dans qch.**, het zijne tot iets bijdragen; **les —s**, de zijnen; fig. **faire des siennes**, domme streken uithalen.

Sieste, f. middagslaapje, dutje, knapuiltje.

Sieur, m. heer; **un — Seebach**, een zekere (heer) Seebach.

Sif‖flable, a. uitfluitenswaardig; **—flant, ante**, a. fluitend, sissend; **—flement**, m. gefluit; gesis; het lispelen; het suizen (van den wind); **—fler**, v. n. (lat. sibilare) fluiten; sissen; suizen; v. a. (een deuntje) fluiten; fig. uitfluiten; bespotten, uitjouwen; **—flet**, m. fluitje; fam. strot, m. luchtpijp, v.; **coup de —**, gefluit, geluid van een fluitje; fam. **couper le — à qn.**, iemand den nek afsnijden; fig. iem. den mond snoeren; **—fleur**, m. **euse**, f. fluiter, uitfluiter, uitfluitster.

Sigil‖laire, a. (lat. sigillum, sceau) zegels betreffend, zegel...; **—lé, e**, a. verzegeld; **terre —lée**, zegelaarde, v.

Sigisbée, m. (ital. cicisbeo) cicisbeo, oppasser, geleider eener vrouw.

Sigle, m. (lat. siglum) afkortingsletter, v.

Sigmoïde, a. op de S (sigma) der Grieken gelijkend.

Signa‖l, m. (lat. signum, signe) teeken, sein; **signaux de jour, de nuit,** dag-, nachtseinen; **— de détresse,** noodsignaal; **signaux de brume,** mistseinen; **—lé, ée,** p. et a. merkwaardig, uitstekend, beroemd; **—lement,** m. signalement, nauwkeurige beschrijving van een persoon, v.; **—ler,** v. a. signaleeren, door een signaal, een teeken aanduiden of berichten; **— qch., qn. à (l'attention de) qn.,** iem. op iets of iemand opmerkzaam maken; **— son règne par ...,** zijne regeering beroemd, berucht maken door ...; **— qn. à la police,** iemands signalement aan de politie geven; **se —,** v. pr. gesignaleerd worden; zich onderscheiden, uitblinken, uitmunten.

Signa‖taire, m. et f. onderteekenaar, onderteekenaarster; **—ture,** f. handteekening, onderteekening, v.; merkletter, teekenletter van een blad, v.

Sign‖e, m. (lat. signum) teeken, merk, bewijs; wonderdaad, v.; **— radical,** worteltеeken; **faire — (des yeux),** een teeken geven, wenken; fig. **ne pas donner — de vie,** niets van zich laten hooren; **—er,** v. a. onderschrijven, onderteekenen; **se —,** v. pr. fam. een kruis maken; **—et** (pr. **si-nè**), m. bladteeken of lintje in een boek.

Signifi‖ant, ante, a. beteekenend, aanduidend, te kennen gevend; veelbeteekenend; **—catif, ive,** a. nadrukkelijk, krachtig, zinrijk; **—cation,** f. beteekenis, v.; gerechtelijke aanzegging of bekendmaking, v.; **—er,** v. a. beteekenen, beduiden; aanzeggen, aankondigen.

Siguette, f. **(mors à la) —,** kaptoom, m. gebit om weerspannige paarden te temmen.

Silen‖ce, m. (lat. silentium) stilzwijgen, stilzwijgendheid, v.; fig. stilheid, stilte, v.; —, int. stilte! houd u stil! **dans le —, en —,** in stilte, in het geheim; **observer le —,** het stilzwijgen bewaren; **rompre le —,** het stilzwijgen breken; **passer sous —,** stilzwijgend voorbijgaan; **—cieux, euse,** a. stilzwijgend, stil.

Silène, m. Lowanda, eene aapsoort op Ceylon.

Silésien, ienne, a. van of uit Silezië; m. et f. Silezië̈r, Silezische vrouw.

Silex, m. (mot lat.) vuursteen, keisteen, m.

Silhouet‖te, f. schaduwbeeld, silhouette, v.; **—ter,** v. a. een schaduwbeeld maken, silhouetteeren; **—teur,** m. hij die schaduwbeelden of silhouetten maakt.

Silicate, m. kiezelzuur zout; **— de potasse,** waterglas.

Sili‖ce, f. zuivere kiezelaarde, v.; **—cieux, euse,** a. kiezelachtig; **—cique,** a. **acide —,** kiezelzuur; **—cium** (pr. **ome**), m. metallische basis, v. der kiezelaarde.

Silicu‖le, f. peultje, kleine dop, m.; **—leux, euse,** a. peulvormig, peuldragend; **—leuses,** f. pl. peuldragende planten.

Silique, f. (lat. siliqua) peul, schil, v. dop, bast, m.

Sillage, m. zog, kielwater; vaart, v. gang, m.; prov. **faire plus de remous que de —,** veel lawaai en weinig wol.

Sille (pr. **si-le**), m. (gr. sillos, moquerie) sillos, sillus, Grieksch spotdicht.

Sil‖lée, f. zog, kielwater; **—ler,** v. n. de golven doorklieven, vaart hebben (van schepen).

Sillet, m. kam eener viool, luit, m.

Sillo‖n, m. vore, ploegvore, v.; fig. rimpel, m.; **tracer un —,** eene vore trekken; **un — de lumière,** een lichtstraal, m.; **—s,** pl. velden; **—né, ée,** p. et a. beploegd, met voren; fig. gerimpeld; **— de rides,** gerimpeld; **—ner,** v. a. voren met den ploeg maken; doorstrepen; fig. berimpelen, met rimpels teekenen; klieven (de wolken, het water); **—neur,** m. vorentrekker, m. (werktuig).

Silo, m. onderaardsche graanbergplaats, v. korenkuil, m.

Silure, m. wentelaar, meirval (visch), m.

Silurien, ienne, a. silurisch, tot de laagste grauwakformatie behoorend.

Silvain, zie **Sylvain.**

Simagrée, f. fam. gemaaktheid, kuur, v.; **ce n'est que pure —,** het is louter gemaaktheid.

Simarouba, m, **Simaroube,** f. kwassia of bitterhoutboom, m.

Simarre, f. †sleepkleed der vrouwen, samaar; lang onderkleed van rechters, professoren enz.

Simbleau, Simblot, m. cirkelsnoer; scheergaren, scheerdraden, m.

Si‖miadés, m. pl. de aapsoorten, v. het apengeslacht; **—mien, ienne,** a. (lat. simius, singe) aapachtig; **—miesque,** a. aapachtig.

Simi‖laire, a. gelijkaardig, gelijkslachtig; **—litude,** f. gelijkenis, gelijkvormigheid, v.; **—lor,** m. schijngoud, halfgoud (metaal, dat uit koper en zink is samengesteld).

Simo‖niaque, a. aan simonie schuldig, schuldig aan handel in geestelijke ambten; —, m. iemand die zich aan simonie schuldig maakt, die een geestelijk ambt door geschenken enz. verkrijgt; **—nie,** f. (de Simon le Magicien) woeker met geestelijke ambten, m.

Simoun, Simoum, Simoon (pr. **moune**), m. verstikkend heete woestijnwind, m.

Sim‖ple, a. (lat. simplex) enkel, enkelvoudig; eenvoudig, niet opgesierd; gulhartig, oprecht; onnoozel; **— soldat,** gemeen soldaat; —, m. eenvoudig mensch; geneeskruid; **les vertus des —s,** de krachten der geneeskruiden; **—plement,** adv. alleenlijk; eenvoudig; zonder bedrog; †**—plesse,** f. p. u. natuurlijke eenvoudigheid, oprechtheid, argeloosheid, v.

Simpli‖cité, f. eenvoudigheid, enkelvoudigheid; ongedwongenheid, argeloosheid, oprechtheid; onnoozelheid, domheid, v.; **—fiable,** a. vereenvoudigbaar; **—ficateur,** m. vereenvoudiger, m.; **—fication,** vereenvoudiging, v.; **—fier,** v. a. vereenvoudigen.

Simu‖lacre, m. (lat. simulacrum, reproduction) beeld, beeltenis, v. afbeeldsel; schijnbeeld; schijnvertooning, v.; **vain —,** ijdele hersenschim; **— de combat,** spiegelgevecht; **—lation,** f. geveinsdheid, veinzerij, v.; **—lé, ée,** a. geveinsd, voorgewend, verdicht; **achat —,** schijnkoop; **—ler,** v. a. (lat. simulare, copier) veinzen, voorwenden; **colère —lée,** geveinsde gramschap, v.; **combat —lé,** schijngevecht, spiegelgevecht; **paix —lée,** schijnvrede.

Simulta‖né, e, a. (lat. simul, ensemble) gelijktijdig; **—néité,** f. gelijktijdigheid, v.; **—nément,** adv. tegelijkertijd, gelijktijdig.

Sina‖pisé, e, a. met mosterdpap belegd; **—piser,** v. a. met mosterdpleister beleggen: met mosterd bestrooien; **—pisine,** f. extract uit wit mosterdzaad; **—pisme,** m. (lat. sinapis, moutarde) mosterdpleister, v.

Sin‖cère, a. oprecht, ongeveinsd, rondborstig,

openhartig; **—cèrement,** adv. oprecht, ongeveinsd, openhartig; **—cérité,** f. oprechtheid, ongeveinsdheid, openhartigheid, v.

Sinci‖pital, e, a. tot de kruin van 't hoofd behoorend; **—put** (pr. **pute**), m. kruin van 't hoofd, v.

Sindon, m. (gr. sindôn, toile de lin) zweetdoek, waarin het lijk van Jezus werd gewikkeld; wiek in eene wonde, v. linnen lapje.

Sinécure, f. (lat. sine, sans; cura, soin) bezoldigde betrekking, zonder daaraan verbonden ambtsbezigheden, sinecuur, v.

Sine qua non, (mot latin), **condition —,** onvermijdelijke voorwaarde.

Sin‖ge, m. (lat. simius) aap, m.; takel (op schepen), m.; **— musqué, — pleureur,** muscus-, kapucijner- huilaap, saï; fig. fam. **— botté,** potsenmaker, hansworst; **monnaie de —,** grimassen; **payer qn. en monnaie de —,** een schuldeischer met mooie praatjes, met gekheid afschepen; pop. **le —,** de oude, de baas (taal van de werklui); **—ger,** v. a. naäpen; **—gerie,** f. aperij, v. apenspel; apenwerk; pl. malle kuren, v.; **—geur, —geresse,** a. naäpend.

Singleton, m. éénige kaart van een kleur (in 't whist- of bostonspel).

Singula‖riser, v. a. zeldzaam, bijzonder maken; **se —,** v. pr. zich uitzonderen, door vreemde manieren zonderling of vreemd willen zijn; **—rité,** f. bijzonderheid, zonderlingheid, singulariteit, v.

Singu‖lier, ière, a. (lat. singularis) enkel, eenig; zonderling, bijzonder, vreemd; **—lier,** a. enkelvoudig; **nombre —,** enkelvoudig getal; **combat —,** tweegevecht, tweestrijd, m.; **—,** m. het enkelvoud; het zonderlinge; **—lièrement,** adv. bijzonder, voornamelijk; zonderling; in het bijzonder.

Sinis‖tre, a. (lat sinister, gauche) ongelukkig, onheilspellend, droevig, verdrietig, ellendig; **aventure —,** noodlottig voorval; **—,** m. ramp, v. onheil, ongeluk; **le lieu du —,** de plaats des onheils; **—tré, ée,** a. door een onheil getroffen, geteisterd; m. door een onheil getroffen persoon; **—trement,** adv. ongelukkig, op onheilspellende wijze.

Sinolo‖gie, f. kennis, wetenschap, v. van het Chineesch; **—gue,** m. (lat. Sina, Chine, et gr. logos, discours) kenner der Chineesche taal.

Sinon, conj. zoo niet, anders, of; tenzij, behalve, dan.

Sinople, m. donkerrood kwarts, groen (in het wapenschild).

Sintïsme, Sintoïsme, m. oudste godsdienst, in Japan.

Sinu‖é, e, a. bochtig, slang- of golfvormig; **—eux, euse,** a. krom, gekromd; bochtig; **—osité,** f. (rad. sineux) kromte, bocht, v.

Sinus (pr. **uce**), m. holte, bocht, v. afsnijding van een hoek, v.; etterzak, m.

Siphoïde, a. spuitfleschvormig.

Siphon, m. hevel, m. spuitflesch, v.; zuigpijp; waterhoos, v.

Siphonie, f. caoutchoucboom, m. (soort euphorbia).

Sire, m. Sire; heer; **pauvre —,** arme drommel.

Sirène, f. zeenimf, meermin, sirene, v.; fig. verrukkelijke zangeres, bekoorlijke verleidster; fig. **chanter comme une —,** zingen als eene sirene; **—,** sirene, misthoorn.

Sirius (pr. **uce**), m. hondstar of -ster, v. sirius.

Siroc(o), m. zeer heete en droge zuidoostenwind, m. op de Middellandsche zee en in Italië.

Siro‖p (pr. **ro**), m. siroop, stroop, v.; **— pectoral,** borststroop; **— de framboises,** frambozenstroop; **—per,** v. a. met siroop mengen, door siroop verzoeten; **—ter,** v. n. fam. met kleine teugen, zonder haast drinken, lepperen; **—teur,** m. **euse,** f. lepperaar, lepperaarster.

Sirtes, m. pl. zandbanken, v.

Sirupeux, euse, a. (bas lat. sirupus, sirop) siroop voortbrengend; stroopachtig.

Sirvente (pr. **van**), f. spot- of hekeldicht, lyrisch gedicht der troubadours.

Sis, Sise, part. passé de seoir et a. liggend, gelegen.

Sismal, e, Sismique, a. op aardbevingen betrekkelijk.

Sismomètre, m. aardbevingmeter, m.

Sison, m. steeneppe, v.

Sister, v. a. (lat. sistere) voor het gerecht dagen; **—,** v. n. voor het gerecht verschijnen.

Sistre, m. (lat. sistrum) luit of citer (speeltuig bij de Ouden), v.

Sisymbre, m. raket, v. (plant).

Sisyphe, m. Sisyphus; fig. **travail de —,** werk dat nooit afkomt.

Site, m. (lat. situs, situé) ligging (eener plaats), v.; **— pittoresque, romantique,** schilderachtig, romantisch plekje.

Sitiologie, f. leer der levensmiddelen, voedingkunde, v.

Sitôt, adv. zoo spoedig, zoo gauw; **il n'arrivera pas de —,** hij zal zoo spoedig niet komen; **— que,** loc. conj. zoodra als.

Situ‖ation, f. gesteldheid, v.; ligging, v. van eene plaats of van een land; fig. gemoedsgesteldheid, v. toestand, m.; situatie, v. standpunt; **faire —,** in de rol passen; **— d'esprit,** stemming; **—é, ée,** p. et a. gesteld; gelegen; **être —,** liggen; **—er,** v. a. stellen, plaatsen, zetten, leggen.

Situle, f. waterkruik, v.

Six, a. (lat. sex) zes; **—,** m. een zes, m.; **le — de trèfle, de pique,** klaveren-, schoppenzes; **le double-—,** de dubbele zes (in 't domino-spel).

Sixain (pr. **sizain**), **Sizain,** m. half dozijn; zesregelig vers; pak van zes spel kaarten, van zes halve stukken wollen lint, van zes duizend spelden.

Sixiè‖me (pr. **zième**), a. zesde; m. een zesde deel of gedeelte; **—,** f. een zesde of zestiende (in het piketspel); zesde klasse van een college, v.; **—ment,** adv. ten zesde.

Sixte, f. sexte, interval van zes tonen.

Sizain, zie **Sixain,**

Sizerin, m. kleine vlasvink, m.

Sizette, f. soort van kaartspel (met zes spelers en zes kaarten voor iederen speler).

Skatiner, v. n. op rolschaatsen rijden.

Skating, m. het schaatsenrijden op rolschaatsen.

Skating-rink, m. schaatsenbaan, v. (voor rolschaatsen).

Slave, a. Slavisch (Russisch, Poolsch, Servisch enz.).

Slavon, onne, a. van of uit Slavonië.

Sloop, Sloupe (pr. **sloupe**), m. (mot angl.) sloep, v.

Smala(h), f. (mot arabe) tentenstad bij de Arabieren, de heele familie van een hoofd, v.; fig. pop. groote familie.

Smalt, m. smeltblauw, zekere blauwe verf, v.

Smalte, m. kubus, m. van gekleurd glas.

Smaragdin, ine, a. (gr. smaragdos, émeraude) smaragdgroen.

Smart, m. chic, sierlijkheid, v.

Smectique, a. tot ontvetting der wol geschikt.

Smilacées, f. pl. geslacht der stekende winden.

Smilax, m. sassaparilplant, stekende winde, v.

Smil‖le, f. tweepuntige hamer, m.; **—ler,** v. a. met een tweepuntigen hamer bewerken.

Snob, m. ploert.

Snobisme, m. ploertigheid, v.

Smogl‖er, v. a. smokkelen; **—eur,** m. smokkelaar.

So‖bre, a. matig, sober; fig. bescheiden; **—brement,** adv. matiglijk, spaarzaam; **parler —,** fig. bescheiden en voorzichtig spreken.

Sobri‖été, f. matigheid (in eten en drinken), soberheid, v.

Sobriquet, m. spotnaam, scheldnaam, schimpnaam, m.

Soc, m. ploegijzer, ploegschaar, v.

Socia‖bilité, f. gemeenzaamheid, gezelligheid, v.; **—ble,** a. (lat. socius, compagnon) gemeenzaam, gezellig.

Social, ale, a. gezellig, gezelschappelijk; **la vie —e,** het maatschappelijk leven; **raison —e,** firma der vennootschap, handelsfirma.

Sociali‖sation, f. het aan den staat trekken van bezittingen, ondernemingen enz.; **—ser,** v. a. bezittingen, ondernemingen enz. aan den staat trekken.

Socialis‖me, m. socialisme; **—te,** m. et f. socialist, socialiste; a. socialistisch.

Socié‖taire, m. lid van een genootschap, gezelschap of societeit; vast lid van de Comédie française; aandeelhouder; **dame —,** vrouwelijk lid van de Comédie française; **—té,** f. (lat. societas; de socius, compagnon) gezelschap, genootschap, societeit; gemeenschap, maatschappij; vriendschap, verbintenis, v. **la haute —,** de hoogere klassen der maatschappij; **être reçu dans la —,** in de maatschappij toegang hebben; **— littéraire,** letterkundig genootschap; **— protectrice des animaux,** vereeniging tot bescherming van dieren; **— d'agriculture,** maatschappij van landbouw; **— de bienfaisance,** maatschappij van weldadigheid; **— de gymnasiarques, de gymnastes, (de) gymnastique,** gymnastiekvereeniging.

Sociolo‖gie, f. sociologie, maatschappijkunde, v.; **—giste,** m. socioloog, beoefenaar der sociologie.

Socle, m. voetstuk, onderstel, zuilvoet, m. waarop een beeld, vat enz. staat.

Socque, m. (lat. soccus) soccus, lage en lichte schoen der tooneelspelers in het blijspel der Ouden, m.; houten schoeisel van sommige monniken; lage overschoen, m.

Socratique, a. Socratisch; **méthode —,** Socratische leerwijze; **amour —,** reine, zuivere liefde.

Soda, m. zuur in de maag; sodawater.

Sodium, m. metallisch lichaam, basis der soda, v.; sodametaal.

Sodo‖mie, f. zonde tegen de natuur, v.; **—mite,** m. die eene zonde tegen de natuur begaat, sodomiet.

Sœur, f. (lat. soror) zuster; non; **— de lait,** zoogzuster; **—s germaines,** volle zusters; **—s jumelles,** tweelingzusters; **—s consanguines,** zusters van vaders kant; **—s utérines,** zusters van moeders kant; **les neuf —s,** dichterlijk: de negen zusters, de zanggodinnen; **— de charité,** liefdezuster.

Sœurette, f. fam. zusje.

Sofa, Sopha, m. sofa, v.

Soffite, m. paneelwerk en ander sieraad tegen den zolder van een vertrek, plafondwerk.

Sofi, Sophi, m. Sofi (eerenaam der koningen van Perzië), m.; aanhanger van zekere Oostersche secte.

Softa, m. Turksch theologisch student.

Soi, pron. zich, hem, haar; **de —,** uit zich zelf, uit eigen aard of krachten; **en —,** in zich zelf, zonder betrekking tot iets van buiten; **avoir de l'argent sur —,** geld bij zich hebben; **à part —,** voor zichzelf: **chez —,** te huis; **il n'est rien tel que d'avoir un chez —,** eigen haard is goud waard.

Soia, m. bruine saus, soja, v.

Soi-disant, a. zich noemende, zoogenaamd, gewaand, vermeend.

Soi‖e, f. (lat. seta) zijde, v.; varkensborstel, m.; lang haar van sommige dieren (van honden b.v.); gedeelte van lemmet of kling dat in het hecht vastzit; **— à coudre,** naaizijde; fig. **avoir des jours filés d'or et de —,** voorspoedige dagen hebben; **un habillé de —,** een zwijn; **—erie,** f. zijdewaren, v.; zijdemanufactuur, zijdeweverij, v.

Soif, f. (lat. sitis) dorst, m.; fig. begeerte, v.; **poire pour la —,** appeltje voor den dorst, iets voor den kwaden dag.

Soign‖é, ée, a. met zorg bewerkt; **—er,** v. a. et n. bezorgen; zorg dragen voor..., oppassen; met zorg bewerken; **—eusement,** adv. zorgvuldig, vlijtig; **—eux, euse,** a. zorgvuldig, zorgzaam, bezorgd.

Soin, m. zorg, vlijt, naarstigheid, v.; **avoir — de,** zorg dragen voor; pl. zorg, bekommering; diensten; **rendre des —s à une dame,** eene dame het hof maken; **(en) être aux petits —s avec qn.,** zeer voorkomend of gedienstig voor iem. zijn.

Soi‖r, m. avond, m.; **—rée,** f. avondstond, avondtijd, m.; avondpartij, v.; **— musicale,** muziekavond, m.

Soit, int. het zij zoo, goed, laat het zoo zijn, ik stem het toe; i. e., dat is, dat wil zeggen; **— que,** conj. het zij dat; **tant — peu,** hoe weinig ook.

Soixan‖taine, f. zestigtal, getal van zestig; **approcher de la —,** de zestig naderen; **—te,** a. zestig; **—te-dix,** a. zeventig; **—ter,** v. n. zestig tellen (in het piketspel); **—tième,** a. zestigste; m. zestigste deel of gedeelte.

Soko, m. Afrikaansche aap, m.

Sol, m. grond, vlakke grond, m.; landbouw, v.; wapenveld; fig. geboortegrond, m. bakermat, v. vaderland; **— natal,** geboortegrond.

Sol, m. vijfde noot van de toonschaal uit ut, v.

Solaire, a. (lat. sol, soleil) tot de zon behoorend; **cadran —,** zonnewijzer; **année —,** zonnejaar; **système —,** zonnestelsel.

Solandres, f. pl. kenen of kloven, v. (gezwellen, in de kniebuiging der paarden).

Solanées, f. pl. geslacht der nachtschaden.

Solano, m. warme wind uit Afrika, m.

Solanum, m. nachtschade, v. solanum (zekere plant).

Solba‖tu, a. gekneusd onder den voet (van

paarden); **—ture,** f. kneuzing onder den hoef van een paard, v.

Soldanelle, f. dadelbloem, v.; zeewinde, zeekool, v.

Solda‖t, m. soldaat, krijgsman; **avoir l'air —,** een krijgshaftig aanzien hebben; **— de fortune,** soldaat die zich van den laagsten rang tot dien van officier heeft opgewerkt; **— de marine,** marinier; **— servant,** oppasser; **—tesque,** a. op zijn krijgsmans, krijgsmanachtig; **—,** f. gemeen krijgsvolk, soldaten; **—tesquement,** adv. op soldatenmanier.

Sol‖de, f. (ital. soldo) soldij, bezoldiging, v.; **— de réforme,** wachtgeld; **être à la — de qn.,** in iemands soldij staan; **—,** m. saldo, slot van eene rekening; **— de** (ou **en**) **caisse, — de compte,** saldo van rekening; **—,** overschot van waren (die men tegen verminderden prijs verkoopt); **—der,** v. a. (de solde, f.) bezoldigen, in soldij hebben; (de solde, m.) afsluiten, afbetalen, vereffenen; **se —,** v. pr. afgesloten, afbetaald, vereffend worden.

Sole, f. bodem van een vaartuig zonder kiel, m.; zool, voetzool van een paard (het onderste van den hoef); tong (zekere visch), v.; **— normande,** tong met oestersaus.

Soléaire, a. **muscle —,** onderste kuitspier, v.

Solécisme, m. wanspraak, v. misslag tegen de regelen der spraakkunst, m. fout tegen de woordvoeging, v.; **c'est un —,** dat is niet zoo; **faire un —,** fam. een bok schieten.

Soleil, m. (lat. sol) zon, v.; zonnebloem, v.; **il fait du —,** de zon schijnt; **il fait déjà ou encore grand —,** het is reeds of nog klaar dag; **avoir du bien au —,** grondbezit hebben; **avoir un coup de —,** een zonnesteek krijgen; plotseling blozen; fig. aangeschoten zijn; fam. **piquer un —,** plotseling een kleur krijgen; fig. **avoir sa place au —,** eene positie innemen.

Solen (pr. **lène**), m. scheede, messeschede, (soort van schelp).

Solen‖nel, elle (pr. **sola**), a. plechtig, statig, feestelijk; **—nellement** (pr. **la**), adv. plechtig, statig, feestelijk; **—nisation** (pr. **la**), f. plechtige viering, v.; **—niser** (pr. **la**), v. a. plechtig vieren; **—nité** (pr. **la**), f. plechtigheid, v.

Solfatare, f. zwavelgroeve, v.

Sol‖fège, m. oefeningen, v. voor den zang; zangschool, v. noten abc; **—fier,** v. a. met de noten zingen, de toonladder zingen.

Solidai‖re, a. verplichtend, dat elk der contractanten voor alle anderen verbindt; **nous sommes —s,** wij staan voor elkander in of borg; **—rement,** adv. de een voor den ander, ieder in het bijzonder voor het geheel; **caution —,** solidaire borgtocht.

Solidari‖ser, v. a. solidair maken; **—té,** f. wederzijdsche verplichting voor het geheel, hoofdelijke verbintenis, v.; solidariteit, gemeenschapsgevoel.

Soli‖de, a. (lat. solidus) hecht, vast, stevig; fig. bondig, vast, standvastig, grondig; **—,** m. lichaam, dat lengte, diepte en breedte heeft; vast lichaam; vaste grond, m.; het wezenlijke, gewichtigste; **les —s,** de vaste bestanddeelen des lichaams; **—dement,** adv. vast, hecht en sterk; grondig, bondig, verstandig; **—dification,** f. vastmaking, vastwording, v.; **—difier,** v. a. vast, hard, dicht maken; **—dité,** f. vastheid, hechtheid, sterkheid, v.; fig. bestendigheid, duurzaamheid; grondige kennis; soliditeit, v.

Soliloque, m. (lat. solus, seul; loqui, parler) alleenspraak, v. gesprek met zichzelven.

Solin, m. wijdte tusschen twee balken; bestrijking van kalk onder de eerste rijen der dakpannen, v.

Solipède, a. (lat. solus, seul; pes, pied) éénhoevig; **—s,** m. pl. éénhoevigen.

Soliste, m. et f. solo-speler, solo-zanger, solo-speelster, solo-zangeres.

Solitai‖re, a. eenzaam, van de wereld afgezonderd; **ver —,** lintworm, m.; **—re,** m. kluizenaar, heremiet; alleen gezette diamant, m.; het melancholie-spel; **—rement,** adv. op eenzame wijze, van de wereld afgezonderd.

Solitude, f. eenzame plaats, eenzaamheid; woestenij, v.

Soli‖ve, f. balk, dek-, vloerbalk, m. rib, v.; vroegere maat van zes voet bij het hout meten, v.; **—veau,** m. kleine dunne balk, m.

Sollici‖tation, f. verzoek, aanzoek, aandrang, m.; voortdrijving, voortzetting; bevordering eener zaak, sollicitatie, v.; **—ter,** v. a. (lat. sollicitare, demander) aanzetten, aandrijven, ophitsen; verzoeken, solliciteeren, aandringen, bevorderen, vervolgen; sterk aanzoeken; zijne zaak aanbevelen; **—teur,** m. **euse,** f. dringend verzoeker; verzorger van iemands belangen; **—tude,** f. zorg, onrust, bezorgdheid, bekommering, v.

†**Solmifier,** zie **Solfier.**

Solo, m. solo, v.; solozanger, solospeler; pl. **des solo, des solos** ou **des soli.**

Solsti‖ce, m. (lat. sol, soleil; stare, s'arrêter) zonnestilstand, m.; **—cial, ale,** a. tot den zonnestilstand behoorend, zonnestandig.

Solu‖bilité, f. oplosbaarheid, v.; **—ble,** a. oplosbaar, wat kan worden opgelost; **—tion,** f. (lat. solvere, délier) oplossing, solutie; ontbinding, scheiding, verdeeling, †betaling, voldoening, v.

Solva‖bilité, f. betaalbaarheid, v.; vermogen om te betalen; **—ble,** a. (lat. solvere, payer) die betalen kan of in staat is te betalen, die goed is voor....

Somatologie, f. leer van het menschelijk lichaam, v.

Som‖bre, a. donker, duister; fig. droevig, treurig, zwaarmoedig, somber; gedekt, gedempt (van eene stem); **il fait —,** het is donker, duister, somber weer; **—brer,** v. n. omslaan, kenteren; fig. verdwijnen, verloren gaan; **— sous voiles,** in het zeilen door een rukwind omslaan en zinken; **—,** v. a. gedekt, gedempt maken.

Sombrero, m. breedgerande Spaansche hoed, m.

Sommager, v. a. de sluithoepels om een vat leggen.

Sommai‖re, a. (lat. summa, abrégé) kort, beknopt; **—,** m. kort begrip, korte inhoud, m.; **—rement,** adv. kortelijk, met weinige woorden.

Sommation, f. gerechtelijke aanmaning, opvordering, sommatie, v.; opeisching, v.

Som‖me, f. (gr. sagma) last van een lastdier, m.; **bête de —,** lastdier; **—,** (lat. summa), som gelds, v.; kort begrip; **en —, — toute,** fam. in het kort, met één woord, eindelijk; **—me,** m. (lat. somnus) slaap, m. slaapje, dutje.

Som‖meil, m. slaap, m. sluimering; slaperigheid, v.; **—meillement,** m. sluimering, v.; **—meiller,** v. n. sluimeren; fig. slaperig of nalatig worden; **—melier, ière,** f. (rad. somme, charge) hij of zij, die het opzicht over den kelder heeft, keldermeester, bottelier, kel-

dermeesteres; **—mellerie,** f. spijskamer, v. spijskelder, m.; keldermeesterschap.

Sommer, v. a. opeischen; aanmanen, opmanen, sommeeren; optellen.

Sommet, m. (lat. summum) top, m. kruin, v. toppunt.

Sommier, m. lastbeest, lastdier, pakpaard; matras (van paardehaar), v.; **— élastique,** springveeren matras; —, schoorbalk, m.; orgelkist.

Sommité, f. dun topje of eindje der gewassen; bovenste, hoogste spits der bergen, v.; fig. de meest in 't oog vallende, de gewichtigste punten van een onderwerp; **les —s,** pl. de voornaamste, aanzienlijkste, door hun talent uitstekendste personen.

Somnambu‖le, m. et f. (lat. somnus, sommeil; ambulo, je marche) slaapwandelaar, slaapwandelaarster; helderziende; **—lisme,** m. het slaapwandelen.

Somnifère, a. (lat. somnus, sommeil; fero, je porte) slaapverwekkend; —, m. slaapmiddel.

Somno‖lence, f. slaapdronkenheid, slaperigheid, slaapzucht, v.; **—lent, e,** a. slaperig, slaapdronken.

Somptu‖aire, a. (lat. sumptus, dépense) de uitgaven, de weelde betreffend; **loi —,** weeldewet, wet tegen de overdaad, pracht en verkwisting, v.; **—eusement,** adv. op kostelijke, prachtige wijze; **—eux, euse,** a. kostelijk, prachtig, overdadig; **—osité,** f. pracht, overdadige verkwisting, v.

Son, Sa, Ses, pron. poss. zijn, zijne; haar, hare.

Son, m. zemelen, v.; pop. zomersproeten; —, m. (lat. sonus), m. klank, toon, m. geluid; **le — des trompettes,** het trompetgeschal.

Sonat, m. tot zeemleer bereid schapenvel.

Sonate, f. sonate, v. (zeker muziekstuk).

Son‖dage, m. het peilen, looden; het boren van den grond; **—de,** f. zinklood, dieplood; peilstok, m.; het looden, peilen; sonde, peilstift; peilstok der tolbeambten, m.; boterboor, v.; **naviguer, aller à la —,** op het lood afvaren, met het lood in de hand varen; fig. poét. **porter la — dans ...,** grondig onderzoeken; **— de pompe,** pijlstok van de pomp, m.; **les îles de la Sonde,** de Soenda-eilanden; **—der,** v. a. (eene wonde) tenten, sondeeren; peilen, het dieplood uitwerpen; fig. toetsen, onderzoeken, navorschen; **— qn.,** iem. polsen, uithooren; **—deur,** m. de man aan 't lood, de matroos die peilt, looder; fig. onderzoeker, navorscher.

Son‖ge, m. droom, m.; **—ge-creux,** m. fam. droomer, mijmeraar; pl. **des songe-creux; —ge-malice,** m. fam. kwaadsmeder; pl. **des songe-malice; —ger,** v. n. droomen; **— à qch.,** aan iets denken, iets overleggen, overpeinzen; **— à soi,** op zijne hoede zijn, wel letten op hetgeen men doet; **— creux,** mijmeren; **—gerie,** f. droomerij, v.; **—geur,** m. **euse,** f. droomer, mijmeraar; a. mijmerend, droomerig.

Sonica, adv. van eene kaart in het bassetspel, die juist van pas komt; fig. fam. **arriver —,** juist van pas, te rechter tijd komen.

Sonna(h), Sunna, f. sunnah, heilig boek der Mohamedanen.

Sonnail‖le, f. (de sonner) schelletje, klokje, bel, welke men aan den hals der dieren hangt, v.; **—ler,** v. a. fam. voortdurend luiden; —, m. dier dat vóór aan de kudde loopt met eene bel aan den hals.

Son‖nant, ante, a. klinkend, schel, luid; **mal —,** slecht luidend; **espèces —es,** klinkende munt, v.; **à l'heure —e,** met klokslag; **à midi —,** als het twaalf uur slaat; **—né, e,** a. geslagen; voldongen, volbracht, over de...; **avoir trente ans bien —s,** over de dertig zijn; **—ner,** v. n. luiden; klinken, geluid geven; slaan (van een uurwerk); fig. **— mal** ou **bien,** goed of slecht luiden, klinken; **ne — mot,** geen woord zeggen of spreken; **— du cor,** op den horen blazen; fig. fam. **faire — bien haut,** sterk ergens op roemen; —, v. a. luiden, bellen, schellen; **— la retraite,** den aftocht blazen; **— les cloches,** de klok luiden; **— l'assemblée,** de vergadering bijeenroepen; **— un domestique,** een bediende schellen; **— une note,** een noot aanslaan; **faire —,** laten hooren (van klinkers of medeklinkers bij 't uitspreken der woorden); **faire — un mot,** een woord met nadruk uitspreken; **—nerie,** f. klokkengelui; slagwerk (van een uurwerk); **— électrique,** electrische schellen.

Son‖net, m. klinkdicht, klinkrijm, sonnet; **—nette,** f. schel, bel, v.; heiblok om palen in te heien; **serpent à —s,** ratelslang, v.; **—nettier,** m. schellen-, bellenmaker; **—neur,** m. klokluider; **— de cor,** horenblazer.

Sonnez, m. twee zessen, twaalf oogen.

Sono‖re, a. klankgevend, klinkend; welluidend; weerklinkend; **—rement,** adv. klinkend, met sterk en helder geluid; **—rité,** f. helderklinkendheid, v.; **— d'une église, d'une salle,** goede acustiek eener kerk, eener zaal.

Sopha, m. sofa, v.

Sophis‖me, m. (gr. sophisma) drogrede, valsche redeneering, v. sophismus; **—te,** m. drogredenaar; **—terie,** f. spitsvondigheid, sophisterij, v.; **—tication,** f. vervalsching, v. (van artsenijen en handelswaren); **—tique,** a. bedriegelijk, valsch; **—tiqué, e,** a. spitsvondig, op drogredenen gebouwd, bedriegelijk, valsch; **—tiquer,** v. a. et n. den drogredenaar spelen, spitsvondigheden uitkramen; vervalschen, mengen; **—tiquerie,** f. spitsvondigheid in de rede; vervalsching, v.; **—tiqueur,** m. bedrieger; vervalscher.

Sophore, Sophora, m. sophora, plant van 't geslacht der peuldragers.

Sopo‖ratif, ive, a. (lat. sopor, sommeil) slaapverwekkend; fig. fam. langwijlig; —, m. slaapmiddel; **—reux, euse,** a. (lat. sopor, sommeil) slaperig, slaapzuchtig; **—rifère, —rifique,** a. (lat. sopor, sommeil; fero, je porte) slaapverwekkend.

Sopra‖niste, m. sopraanzanger; **—no,** m. (mot ital.) bovenstem, hoogste stem, sopraan, v.; sopraanzanger.

Sor, Soret, zie **Saur, Sauret.**

Sorbe, f. sorbepeer, v.

Sorbet, m. sorbet, sorbetdrank, m. (soort van ijs als koeldrank).

Sorbetière, f. sorbetvaas, v. tinnen koelvat voor den sorbet.

Sorbier, m. sorbeboom, m.

Sorbo‖nique, a. de Sorbonne betreffend; f. theologische doctor-disputatie in de Sorbonne, v.; **—niste,** m. doctor der Sorbonne.

Sorbonne, f. Sorbonne, v. (hoofdcollege der godgeleerde of theologische faculteit in Parijs).

Sor‖cellerie, f. (lat. sors, sort) tooverij, hekserij, duivelskunstenarij, v.; **—cier, m. ière,** f. toovenaar, duivelskunstenaar; tooveres, tooverheks, tooverkol; fig. **il ne faut pas être grand —, bien — pour deviner cela,** men behoeft niet bijzonder scherpzinnig te zijn om

dat te raden; **—cière,** f. gemeen Parijzer heksenkruid (plant).

Sordi‖de, a. (lat. sordidus) vuil; verachtelijk; karig, vrekkig; **—dement,** adv. op vuile, schandelijke wijze; **—dité,** f. vuilheid; snoodheid, laagheid, schandelijkheid, v.

Sorgho, Sorgo, m. Indiaansche gierst, v.

Sorite, m. (gr. sôros, monceau) kettingsluitrede, v.

Sorne, f. ijzerschuim, ijzerslakken, v.

Sornette, f. praatje voor den vaak, beuzeling, v.; **conteur de —s,** onbeduidend snapper.

Soro‖r(i)al, ale, a. zusterlijk, wat de zuster betreft; **—ricide,** m. et f. zustermoordenaar, -moordenares; —, m. zustermoord, m.

Sorrento, m. **bois de —,** grijs gekleurd palmhout.

Sor‖t, m. lot; noodlot, kans; betoovering, v.; **faire à qn. un — brillant,** iem. een schitterend bestaan bezorgen; **on lui fera un —,** men zal hem eene betrekking bezorgen; **assurer un — à qn.,** iem. een onbezorgd bestaan verzekeren; **le — des armes,** het krijgsgeluk; **tirer au —,** voor de militie loten; **tomber au —,** in de loting vallen; **jeter un — à qn., sur qn.,** iemand betooveren, beheksen; **le — en est jeté,** de teerling is geworpen, alea jacta est; **— principal,** hoofdsom, v., kapitaal; **—table,** a. behoorlijk, betamelijk, dat bij elkander voegt of past; **—tant, e,** a. uitkomend; **sénateur, député —,** senator, afgevaardigde die moet aftreden; **les entrants et les —s,** de binnentredenden en de uitgaanden; **élève —,** leerling die van school gaat.

Sor‖te, f. wijze, manier, soort, v. aard, m.; **en cette —,** adv. in dezer voege; **de la —,** adv. zoodanig; **de — que,** conj. zoodat; **de telle —,** adv. zoodanig; op zulk eene wijze; **en quelque —,** loc. adv. eenigermate, om zoo te zeggen, bijna; **en — que,** conj. zoodat; **toute —,** adv. allerhande, allerlei.

Sorteur, euse, a. die vaak van woning of van dienst verandert.

Sor‖tie, f. uitgang; uitweg, m. uitkomst, v.; uitval (van belegerden), m.; vertrek, het uitkomen, doorbreken; **droits d'entrée et de —,** uitgaande en inkomende rechten; fig. **faire une — contre** ou **sur qn.,** tegen iemand uitvaren; **à la — de,** bij het uitgaan van...; **— de bal,** manteltje of doek over het balkostuum; **—tilège,** m. tooverij, betoovering, v.; **—tir,** v. n. uitgaan; uitloopen; te voorschijn komen; afstammen, afkomstig zijn, voortspruiten; uitloopen, uit de haven komen; uitbotten, uitschieten, uitkomen (van bloemen); fig. — **des gonds,** buiten zichzelf van woede geraken; — **de son rang,** uit het gelid treden; **faire —,** uitlaten, uitvoeren, uitdrijven; —, v. a. uittrekken; uithalen, uithelpen; **— un cheval de l'écurie,** een paard uit den stal halen; **— son mouchoir de sa poche,** den zakdoek uit zijn zak halen; —, verkrijgen, hebben; **cette sentence sortira son plein et entier effet,** dit vonnis zal zijne volle kracht hebben; —, m. het uitgaan, het naar buiten gaan; **au — de,** bij het uitgaan, opstaan, enz.; **au — de l'hiver,** aan 't eind van den winter; **au — de l'enfance,** de kinderjaren ontgroeid.

Sosie, m. (personnage de la comédie d'Amphytrion de Molière, dont Mercure revêt momentanément la figure) dubbelganger, m. wederga, v.

Sot, otte, a. (lat. stultus) dwaas, onnoozel, zot, ongerijmd; —, m. gek, dwaas, domkop, domoor.

Sotie, f. middeleeuwsch satyriek kluchtspel.

Sot-l'y-laisse, m. stuitstuk van gevogelte, paterstuk, lekkerste stuk; pl. **des sot-l'y-laisse.**

Sot‖tement, adv. op dwaze, belachelijke, bespottelijke wijze; **—tise,** f. gekheid, dwaasheid, ongerijmdheid, onnoozelheid, malligheid, v.; **—tisier,** m. fam. verzameling van geestige invallen, gezegden, vertelsels, schimpwoorden, enz., v.

Sotto-voce, adv. met gedempte stem (in de muziek).

Sou, Sol, m. stuiver, m.; **pièce de cent —s,** vijffrancstuk; **gros —,** kopermunt van 2 sous; fam. **être sans le —, n'avoir pas le (un) —, ni — ni maille, le — vaillant,** doodarm zijn, geen duit in den zak hebben; **mettre — sur —,** zuinig zijn, potten; prov. **un — amène l'autre,** veel kleintjes maken een groote; †**au — la livre,** pondspondsgewijze (naar ieders vordering of inzet).

Soubarbe, f. zie **Sous-barbe.**

Soubassement, m. doorloopend voetstuk, waarop iets gebouwd is; onderbehangsel van een ledekant.

Soubresaut, m. (lat. super, sur; saltus, saut) luchtige sprong van een paard; stoot van een wagen, m.; fig. hevige plotselinge aandoening of opwinding, v. schok, m.; hindernis, v.

Soubrette, f. doorslepen kamermeisje, soubrette, v.

Soubreveste, f. (lat. super, sur; vestis, vêtement) kamizool zonder armen.

Sou‖che, f. boomstomp, v.; dik blok om te branden; stam, m. hoofd van een geslacht; **faire —,** stamvader van een nieuw geslacht zijn; **cet homme est une vraie —,** die man is een rechte domoor; **—chet,** m. cypergras; schollevaar, m. lepeleend, v.; brosse steen, die onder uit de steengroeven gehaald wordt, m.

Souche‖tage, m. opneming, schouw der stammen of wortels van boomen in een bosch; **—teur,** m. keurmeester der stammen of wortels van boomen.

Souchon, m. kleine wortelstomp van een boom, v.; korte en dikke ijzeren bout, m.

Sou-chong, Souchong, m. zeer gezochte Chineesche theesoort.

Sou‖ci, m. (subst. verbal de soucier) zorg, onrust, kwelling, v. kommer, m.; **vivre sans —,** zorgeloos leven; **les Enfants sans —,** naam van den eersten tooneelspelerstroep in Frankrijk (16e eeuw); prov. **c'est le cadet de mes —s,** daar denk ik het minst om; **—ci,** m. (lat. solsequium, de sol, soleil et sequi, suivre) goudsbloem, v.; **— d'eau, — des marais,** kleine plomp; **se —cier,** v. pr. (lat. sollicitare) **de qch.,** zich om iets bekommeren, ergens voor zorg dragen of bezorgd zijn; zich met iets bemoeien, ergens werk van maken; **—cieux, euse,** a. bezorgd, bekommerd; zorgvuldig.

Soucoupe, f. schoteltje onder een kopje.

Souda‖bilité, f. soldeerbaarheid, v.; **—ble,** a. soldeerbaar; **—ge,** m. het soldeeren.

Soudai‖n, aine, a. (lat. subitaneus, subit) plotseling, overwacht, snel; adv. ijlings, gezwind, dadelijk, terstond; **—nement,** adv. plotseling; **—neté,** f. het plotseling gebeuren, onverwachtheid, snelheid, v.

Soudan, m. Soudan (Sultan van Egypte).

Soudard, Soudart, m. fam. oude krijgsman, snorrebaard, oud gediende.

Soude, f. loogkruid; soda, sodaasch, v.

Sou‖der, v. a. (lat. solidare, affermir) soldeeren; **se —,** v. pr. gesoldeerd worden; zich vast verbinden, aaneéngroeien; **—deur,** m. **euse,** f. soldeerder, soldeerster; **—dier,** m. soda-fabrikant; **—doir,** m. soldeerkolf, v.; **—doyer,** v. a. (rad. solde) het krijgsvolk betalen, soldij geven; fig. tot eenig kwaad oogmerk betalen, bezoldigen, omkoopen.

†**Soudre,** v. a. (lat solvere) oplossen.

†**Soudrille,** m. fam. liederlijk, gemeen soldaat.

Soudure, f. soldeersel, het soldeeren; fig. innige verbintenis, v.

Soue, f. (lat. sus, porc) varkenshok, -stal, m.

Souf‖flage, m. het glasblazen; bekleeding van een schip met nieuw plankwerk, v.; **four de —,** glasblazersoven; **—flant, e,** a. blazend; **—fle,** m. het blazen; adem, m.; **— de vent,** luchtje, koeltje, windje; **il n'a plus que le —,** hij ligt op 't uiterste; **—flé, ée,** a. opgeblazen; **omelette —flée,** luchtig gerezen eierkoek; **—flement,** m. het blazen, geblaas; **—fler,** v. n. ademen; blazen, waaien; snuiven, hijgen; fam. norsch, onvriendelijk zijn; **— aux oreilles de qn.,** iemand aanporren of aanstoken om iets te doen; fig. **ne pas —, n'oser —,** den mond niet (durven) open doen; —, v. a. blazen, aanblazen, uitblazen, inblazen, wegblazen; **— qn.,** iemand blazen (bij het damspel); fig. **— qch. à qn.,** fam. iemand iets voor den neus wegkapen; fig. **— le chaud et le froid,** heet en koud uit één mond blazen, dubbelhartig en bedrieglijk zijn; **— un vaisseau,** een schip met nieuw plankwerk bekleeden, verwijden; **—flerie,** f. blaasbalgen van een orgel, fabriek, smederij enz., m.; **—flet,** m. blaastoestel, blaasbalg, m.; fig. oorveeg, v.; **—fletade,** f. fam. eene menigte of eene dracht oorvegen, v.; **—fleter,** v. a. klappen of oorvegen geven; **—fleur,** m. **euse,** f. hij of zij die zwaar adem haalt of hijgt; blazer, blaasster; inblazer, rollezer, souffleur; **trou de —,** souffleurshokje; **— d'orgues,** orgeltrapper; **—flure,** f. holte in metaal, dat te heet gegoten is, v.

Souffrable, a. duld-, lijdbaar.

Souffran‖ce, f. lijden, smart, v.; toegevendheid; vergunning, toelating, v.; **article en —,** nog niet afgeschreven rekeningspost, m.; **jour de —,** dag van uitstel; **lettre de change en —,** noodlijdende wissel (die niet betaald wordt); **demeurer, rester en —,** niet geaccepteerd zijn (van wissels); onbestelbaar zijn (van brieven); **—t, ante,** a. lijdend; verdraagzaam, geduldig.

Souffre-douleur, m. fam. fig. zondenbok, verschoppeling, m.; pl. **des souffre-douleur.**

Souffreteux, euse, a. arm, behoeftig, noodlijdend; gewoonlijk een weinig ongesteld, ziekelijk.

Souffrir, v. a. (lat. sub, sous; ferre, porter) lijden; dulden, verdragen, uitstaan; vergunnen, toelaten; **ne pouvoir — qn.,** iem. niet kunnen uitstaan; **cela ne souffre point de délai,** dat lijdt geen uitstel.

Sou‖frage, m. het zwavelen, zwaveling, v.; **—fre,** m. (lat. sulphur) zwavel, v.; **—frer,** v. a. zwavelen; **—frière,** f. zwavelmijn, v. zwavelberg, m.; zwavelkist, v.; **—froir,** m. zwavelkast, v.

Sougarde, zie **Sous-garde.**

Sougorge, zie **Sous-gorge.**

Souhai‖t, m. wensch, m. begeerte, v. verlangen; **à —,** adv. naar wensch; **—table,** a. wenschelijk, wenschenswaard; **—ter,** v. a. wenschen, begeeren, verlangen; **je vous la souhaite bonne et heureuse,** ik wensch u een gelukkig nieuwjaar; **— qn.,** naar iem. verlangen; **—teur,** m. **euse,** f. wenscher, wenschster.

Souil‖lant, e, a. bezoedelend; **—lard,** m. schoor- of stutbalk, m.; watergat in een steen; **—larde,** f. loogbak, m.; spoelkom, v. spoelkuipje; **—le,** f. modderige plaats, waar het wild zwijn zich omwentelt, v.; plaats waar een schip in den moddergrond heeft vast gezeten, v.; zinkput, m.; **—ler,** v. a. bezoedelen, bevlekken, besmetten, bevuilen; **se —,** v. pr. zich bevlekken, zich bezoedelen, zich besmetten; **—lon,** m. et f. fam. morspot, morsig, slordig vrouwspersoon of kind; **—lure,** f. bezoedeling, bevlekking, besmetting, v.; fig. vlek; onreinheid, bevlekking, v.

Soui-manga, m. bloemzuiger, suikervreter (zeker zangvogeltje).

Soûl (pr. **ou**), **e,** a. (lat. satullus; de satur, rassasié) oververzadigd, zat; dronken; **être — de,** (iets) moede zijn, ergens zijne bekomst van hebben; **manger tout son —,** fam. zijn genoegen eten.

Soula‖gement, m. verlichting, verzachting, v.; **—ger,** v. a. (lat. sublevare, soulever) verlichten, verzachten; **se —,** v. pr. zich verlichten; zijne behoeften doen.

Soû‖lant, ante, a. fam. verzadigend; **—lard, e,** a. dronken; —, m. et f. zuiper, zuipster; **—ler,** v. a. verzadigen; met spijs of drank opvullen, vol of zat maken, dronken maken; **se —,** zich bedrinken; fig. **se — de plaisirs,** zich verzadigen met genoegens; **—lerie,** f. zuippartij, v.

Sou‖lèvement, m. opheffing, opbeuring, v.; fig. opstand, m. oproer; misnoegen, verontwaardiging; **— de cœur,** walging, braking, v.; **—lever,** v. a. opheffen, oprichten, opbeuren; fig. oproerig maken, tot opstand verwekken; **— le cœur,** doen walgen, misselijk maken; **— les haines,** haat opwekken; **— une question,** eene vraag opwerpen; —, v. n. walgen; **le cœur lui soulève,** het hart draait hem in 't lijf, hij wordt dood misselijk.

†**Souleur,** f. fam. plotselinge ontsteltenis, v. schielijke en hevige schrik, m.

Soulier, m. schoen, m.; prov. **chacun sait où son — le blesse,** iedereen weet, waar de schoen hem wringt; **être dans ses petits —s,** in verlegenheid zijn.

Souligne‖ment, m. het onderstrepen; **—r,** v. a. onderstrepen; fig. nadruk leggen op, duidelijk doen uitkomen.

†**Souloir,** v. n. (lat. solere) plegen, gewoon zijn.

Soulte, Soute, f. (lat. solvere, payer) teruggave, uitkeering, v.

Sou‖mettre, v. a. onderwerpen, bedwingen, ten onder brengen; **se —,** v. pr. **(à)** zich onderwerpen (aan); **—mis, ise,** p. et a. onderworpen; onderdanig, gehoorzaam.

Soumis‖sion, f. onderdanigheid; onderwerping, gehoorzaamheid, v.; verbintenis, aanneming, inschrijving, v.; inschrijvingsbiljet; **faire une —,** voor zekere som overeenkomen; **—s,** pl. eerbiedige betuiging van berouw (tegenover een vertoornden superieur), v.; **—sionnaire,** m. aannemer, inschrijver van een werk; **—sionné,** a. ingeschreven, waarvoor men aangenomen heeft; **—sionner,** v. a. inschrijven, aannemen, eene leening of leverantie op zich nemen.

Soupape, f. klep van een orgel, eene pomp of een luchtbol, v.; **— de sûreté,** veiligheidsklep.

Soupçon, m. (lat. suspicio) argwaan, m. achterdocht, v.; vermoeden, verdenking, v.; **mes**

—s se sont portés sur lui, mijne verdenking is op hem gevallen; fam. **un —,** een druppeltje, beetje, kruimeltje, ideetje; **avoir un — de fièvre,** eene lichte vermaning van koorts hebben; **un — de lait,** een drupje melk.

Soupçon‖ner, v. a. verdenken; vermoeden; **—neux, euse,** a. argwanig, wantrouwig, achterdochtig.

Soupe, f. soep, vleeschnat, bouillon met gesneden brood; **— grasse,** vleeschsoep; **— maigre,** soep zonder vleesch; **— aux herbes,** groentesoep; **— aux choux,** koolsoep; **— à la conserve Liebig,** soep van Liebigs vleeschextract; **— à la tortue,** schildpadsoep; loc. prov. **s'emporter comme une — au lait,** driftig, boos worden; fig. **— au lait,** opvliegend mensch; **cheval, pigeon — de lait,** bleek-ros paard, bleek-rosse duif, v.; **—,** dun sneedje brood (in de soep); **tremper la —,** de soep over de broodsneden gieten; fig. pop. **tremper une — à qn.,** iem. afrossen; fam. **ivre comme une —,** zoo dronken als eene snip.

Soupeau, m. ploegijzer.

Soupente, f. (lat. suspendere, suspendre) hangriem aan een wagen, m.; hang-, insteekkamertje.

Sou‖per, v. n. het avondmaal houden, des avonds eten, soupeeren; (arg.) **j'ai soupé de ...,** ik heb genoeg van ...; **—per, —pé,** m. avondmaaltijd, m. avondeten.

Soupeser, v. a. met de hand wegen.

Sou‖pette, f. soepje voor kinderen; sneedje brood; **—peur,** m. fam. liefhebber van soupeeren; fam. doordraaier; **—peuse,** f. vrouw of meisje, die zich in een restaurant laat tracteeren; **—pière,** f. soepschotel, m. soepterrine, v.

Soupi‖r, m. zucht, m.; een vierde rustteeken; **rendre le dernier —,** den laatsten snik geven; pl. fig. zuchten, m., klachten, v.; **—rail,** m. keldergat, luchtgat; **—rant,** m. fam. verliefde vrijer, zuchtend minnaar; **—rer,** v. n. zuchten; **—,** v. a. dichterlijk: klagen, uitboezemen; **— après, pour, vers qch.,** ergens naar haken, sterk verlangen; **—reur,** m. smachtend minnaar.

Sou‖ple, a. (lat. supplex, qui plie) buigzaam, lenig, vlug; behendig; fig. rekkelijk, toegevend; **— comme un gant,** lenig als een handschoen; **—plement,** adv. buigzaam, met gedweeheid, met nederigheid; **—plesse,** f. buigzaamheid, lenigheid; vlugheid, vaardigheid; toegevendheid, nederigheid, v.; **tours de —,** kunsten van vlugheid, vaardigheid; fig. looze streken, m.

Souquenille, f. lange grove linnen kiel, m.; oude, gelapte, kale jas, v.

Souquer, v. a. sterk aantrekken, met kracht drukken of aanhalen; v. n. **— sur la rame,** ferm roeien.

Sour‖ce, f. (rad. sourdre) bron, v. oorsprong, m.; fig. oorzaak, bron, v. beginsel; **de bonne —,** uit goede bron, van goeder hand; **prendre, avoir sa —,** ontspringen; **couler de —,** natuurlijk of vloeiend zijn (van verzen); vrij uit 't hart opwellen; **remonter à la —,** tot den oorsprong, de oorzaak opklimmen; **—cier,** m. bronnengraver, bronontdekker; a. bronnen bevattend.

Sour‖cil (pr. **ci**), m. (lat. super, sur; cilium, cil) wenkbrauw, v.; bovenste deurdrempel, m.; **froncer les —s,** de wenkbrauwen fronsen; **—cilier, ière,** a. de wenkbrauwen betreffend; **l'arcade —ière,** de wenkbrauwboog; **—ciller,** v. n. de wenkbrauwen fronsen; **sans —,** zonder een spier te vertrekken; **—cilleux, euse,** a. van zware wenkbrauwen voorzien; hoog, steil (van bergen); fig. hoogmoedig, trotsch, somber, zwaarmoedig.

Sourd, e, a. (lat. surdus) doof; fig. dof; heimelijk, verborgen; onverbiddelijk, onvermurwbaar; **être — comme un pot,** doof als een pot zijn; **bruit —,** dof geluid; **douleur —e,** heimelijke smart, v.; **lanterne —e,** dievenlantaarn, v.; **lime —e,** snijvijl, v.; **faire la —e oreille,** hoorende doof zijn; **quantités —es,** onmeetbare grootheden; **nombres —s,** irrationeele getallen; **couteau —,** bot mes; **—, e,** m. et f. doove, m. en v.; **crier comme un —,** luidkeels schreeuwen; **faire le —,** zich doof houden, doen alsof men niets hoort.

Sour‖daud, aude, a. hardhoorend; m. et f. fam. hij of zij die hardhoorig is; **—deline,** f. zeker Italiaansch speel- en blaasinstrument; **—dement,** adv. stilletjes, heimelijk, in het verborgen; **—dine,** f. (rad. sourd) dof spinet, doffe luit, v.; stil of zacht snaarspeeltuig; stuk zilver of ivoor, dat men op den kam eener viool zet, om het geluid te verdooven, demper, klank- of toonverdoover, m.; repetitiehorloge, dat dof slaat, sourdine; **à la —, en —,** adv. stilletjes, zacht.

Sourdre, v. n. (lat. surgere, jaillir) ontspringen; fig. ontstaan.

Sourd-muet, sourde-muette, a. doofstom; **—,** m. et f. doofstomme, m. en v.; pl. **des sourds-muets, des sourdes-muettes.**

Souriant, e, a. glimlachend.

Souri‖ceau, m. muisje; **—cier,** m. muizenvanger, m; **—cière,** f. muizenval, v.; **tendre une —,** eene muizenval opzetten; **—quois, oise,** a. fam. wat de muizen betreft, dat van de muizen is.

Sou‖rire, v. n. glimlachen; **— à qn.,** iemand toelachen; **—rire, —ris,** m. glimlach, m. lachje, vriendelijk lachje.

Souris, f. (lat. sorex) muis, v.; **— des champs,** veldmuis; fig. **la montagne a enfanté une —,** de berg heeft eene muis gebaard (van groote plannen, die op niets uitloopen); **—,** a. muisvaal.

Sournoi‖s, oise, a. achterhoudend, geniepig, **—,** m. et f. achterhoudend mensch, veinsaard, gluipster; **—sement,** adv. op achterhoudende, geniepige wijze; **—serie,** f. achterhoudendheid, geniepigheid, geveinsheid, v.

Sous, prép. onder; **— clef,** achter slot; **— les verrous,** achter de grendels; **— bois,** in 't bosch; **— quinze jours,** binnen twee weken; **— peu,** binnen kort.

Sous‖-affermer, v. a. in onderpacht geven, een onderpachter nemen; onderpachten, onderpachter worden; **—-aide,** m. onderhelper; **—-amendement,** m. onderamendement, tweede amendement; **—-amender,** v. a. een amendement wijzigen; **—-arbrisseau,** m. half-heester; **—-archiviste,** m. onderarchivaris; **—-aumônier,** m. onderaalmoezenier; **—-bail,** m. onderpacht, v.; **—-bailleur,** m. **eresse,** f. onderverpachter; **—-bande,** f. onderzwachtel, m.; **—-barbe,** f. onderkin van een paard, v.; fam. stoot onder de kin, m.; waterstag, v.; **—-barque,** f. laatste rij planken aan een vaartuig, v.; **—-berme,** f. vloed van regen of gesmolten sneeuw, m.; opzwelling van stroom of beek, v.; **—-bibliothécaire,** m. onderbibliothecaris eener boekerij; **—-bois,** m. onderhout, wat onder boomen groeit; schilderij van wat onder de boomen van een bosch groeit; **—-brigadier,** m. onder-brigadier; **—-carbo-**

nate, m. onderkoolzuur zout; **—-chantre,** m. onderzanger, onderzangmeester; **—-chef,** m. onderdirecteur, onderchef; **—-chevron,** m. stuk hout, dat een gewelf ondersteunt, onderrib, v.; **—-clavier, ière, —-claviculaire,** a. dat onder het sleutelbeen geplaatst of gelegen is; **—-commissaire,** m. ondercommissaris; **—-commission,** f. subcommissie, v.; **—-comptoir,** m. bijkantoor; **—-costal, e,** a. onder de ribben.

Souscrip‖teur, m. inteekenaar; onderteekenaar van een wissel; **—tion,** f. onderschrijving, onderteekening; inteekening, v.: **par —,** bij inteekening.

Souscrire, v. a. (lat. sub, sous; scribere, écrire) onderschrijven, onderteekenen; inteekenen; fig. **—,** v. n. **à qch.,** in iets toestemmen, iets toestaan, bewilligen; **je souscris à tout ce qu'il veut,** ik stem in alles toe wat hij verlangt.

Sous-cutané, e, a. onder de huid gelegen.

Sous-délégué, m. onderafgevaardigde.

Sous‖-diaconat, m. onderdiakenschap (in de Roomsche kerk); **—-diacre,** m. onderdiaken (in de Roomsche kerk).

Sous-directeur, m. **trice,** f. onderbestuurder, onderbestuurster.

Sous-diviser, zie **Subdiviser.**

Sous-dominante, f. kwart, v. vierde toon boven den grondtoon, m.

Sous‖-double, a. half; **—-doublé, ée,** a. **en raison —-doublée,** als de vierkantswortels (van eene verhouding sprekende).

Sous-doyen, m. onderdeken.

Sous-économe, m. onderbeheerder.

Sous‖-entendre, v. a. onder verstaan, onder begrijpen; **—-entendu,** p. et a. onder verstaan, onder begrepen; **—-entente,** f. fam. beimelijk, stilzwijgend voorbehoud; **—-faitage, —-faite,** m. plank onder den top van een gebouw, v.; **—-ferme,** f. onderpacht, v.; **—-fermier,** m. **ière,** f. onderpachter, onderpachtster.

Sous-fief, m. achterleen.

Sous-fréter, v. a. een gehuurd schip aan een ander verhuren.

Sous-garde, Sougarde, f. beugel, m. (van een geweer).

Sous-genre, m. ondergeslacht, onderverdeeling van een geslacht, v.; **—-gorge, Sougorge,** f. halsriem, keelriem, m.

Sous-gouverneur, m. onderbestuurder.

Sous‖-intendance, f. onderintendantschap; **—-intendant,** m. onderintendant, tweede opzichter of bestuurder; **—-jacent, ente,** a. onder iets anders liggend; **—-jupe,** f. vrouwenonderkleed.

Sous-lacustre, a. onder een binnenlandsch meer gelegen; **habitations —s,** paalwoningen.

Sous‖-lieutenance, f. onderluitenantschap; **—-lieutenant,** m. onder- of tweede luitenant; **—-locataire,** m. onderhuurder; **—-location,** f. onderverhuring, v.; **—-louer,** v. a. weder verhuren; onderhuren.

Sous-main, m. keerzijde, v.; stuk papier dat men bij 't schrijven onder de hand legt.

Sous-maître, m. ondermeester.

Sous-marin, e, a. onderzeesch.

Sous-maxillaire, a. onder de onderkaak gelegen.

Sous-multiple, a. meermalen in een ander getal vervat.

Sous-œuvre, m. fondement (van een gebouw).

Sous-officier, m. onderofficier.

Sous-ordre, m. ondergeschikte; ondergeschiktheid, v.; **en —,** adv. ondergeschikt, in den tweeden rang; **—-perpendiculaire,** f. subnormaallijn, v.; **—-pied, Soupied,** m. soupied, m.; **—-précepteur,** m. onder-leermeester, tweede leermeester.

Sous-préfecture, f. onderprefectuur, v.

Sous-préfet, m. **sous-préfète,** f. onderprefect; vrouw van den onderprefect.

Sous-secrétaire, m. tweede secretaris, ondergeheimschrijver.

Sous-seing, m. onderhandsche acte, v.

Sous-sel, m. onderzout (met een overmaat van basis).

Soussi‖gné, ée, a. ondergeschreven, onderteekend; **—,** m. et f. ondergeteekende, m. en v.; **—gner,** v. n. onderteekenen, onderschrijven.

Sous-sol, m. souterrain (van een gebouw); ondergrond, m. (onmiddellijk onder de teelaarde gelegen grond).

Sous-tangente, f. subtangens, v.: **—-tendante,** f. koorde, v. (die een boog onderspant); **—-tendre,** v. a. onderspannen.

Sous-titre, m. bijtitel, m.

Sous‖traction, f. ontvreemding, onttrekking, v.; aftrekking, v. substractie; **—traire,** v. a. onttrekken; aftrekken; **— qch. à qn.,** iemand iets ontvreemden; **se —,** v. pr. **à qch.,** zich aan eene zaak onttrekken, iets ontwijken

Sous‖-traitant, m. onderpachter; **—-traité,** m. onderpacht, v.; nieuw verdrag, onderverdrag; **—-traiter,** v. a. onderpachten.

Sous‖-triple, a. et m. derde; derde deel; **—triplé, e,** a. verhouding als die der kubiekwortels.

Sous-ventrière, f. buikriem van koets- en lastpaarden, m.

Souta‖che, f. smal veterband, platte fijne snoeren, m; nestels, m. der huzaren; **—cher,** v. a. met smal veterband, met soutache beleggen.

Souta‖ne, f. overrok van een priester, m.; fig. geestelijke stand; **il a quitté l'épée pour la —,** hij heeft den krijgsmansstand vaarwel gezegd om priester te worden; **—nelle,** f. korte priesterrok, m.

Soute, f. bergplaats, v. ruim, hok (in een schip); **— à poudre, aux poudres,** kruitkamer; **— au pain,** broodkamer.

Soute‖nable, a. hetgeen men kan staande houden of verdedigen; vast, houdbaar; door bewijsgronden vol te houden; **—nance,** f. jaarlijksch kostgeld; verdediging eener thesis, v. **—nant,** m. verdediger eener thesis bij eene disputatie, respondent.

Soutènement, m. steun, schoor, m.; verdediging der betwiste posten eener rekening, v.

Soute‖neur, m. iem. die iets staande houdt; souteneur; **—nir,** v. a. ondersteunen, onderschragen; houden, dragen; fig. bijstaan, onderhouden; beweren, staande houden; uithouden; uitstaan; dragen, verdragen; **se —,** v. pr. zich staande houden, blijven staan; zich steeds gelijk blijven; **—nu,** p. et a. steeds gelijk; onverzwakt, onverflauwd; **style —,** (voortdurend) verheven stijl, m.

Souterrain, aine, a. (lat. subterraneus, de sub, sous et terra, terre) onderaardsch; **—,** m. kelderverdieping, v. spoorwegtunnel, m. onderaardsch gewelf; **—s,** pl. bedekte wegen, heimelijke uitgangen, m.; fig. listen, v. looze streken, m.

Soutien, m. steun, m. steunpilaar, steunmuur, m. stut, schoor, m.; fig. onderhoud, ondersteuning, v.; hulp, v. bijstand, m.

Souti‖rage, m. af- of overtapping, overste-

king (van wijn enz.), v.; **—rer,** v. a. af- of overtappen, oversteken; fig. **— qch. à qn.,** iem. iets afhalen, aftroggelen; **il s'est laissé — de l'argent,** hij heeft zich geld laten aftroggelen.

†**Souvenance,** f. flauwe gedachtenis, herinnering, v.

Souvenez-vous-de-moi, Souviens-toi-de-moi, m. vergeet-mij-nietje; meer gebruikelijk: **myosotis.**

Souve‖nir, se, v. pr. **(de)** zich herinneren of te binnen brengen, denken aan; **faire — qn. de qch.,** iemand aan iets herinneren; **—,** v. imp. **il me souvient,** ik herinner mij; **s'il m'en souvient,** als ik mij wel herinner; **—nir,** m. aandenken, herinnering, gedachtenis, v.

Souvent, adv. dikwijls, menigmaal; **le plus —,** meestal; **plus —! le plus —!** dat kan je begrijpen, ik denk er niet aan.

†**Souventefois, Souventes(-)fois,** adv. dikwijls.

Souverai‖n, aine, a. hoogst, voortreffelijk, eenig in zijne soort; oppermachtig, souverein; **au — degré,** in den hoogsten graad: **le — bien,** het hoogste goed; **un remède —,** een onfeilbaar geneesmiddel; **—,** opperheer, oppermachtig vorst, souverein; sovereign, pond sterling; **—nement,** adv. oppermachtiglijk; met de hoogste of opperste macht bekleed; **— bon,** algoed; **— ennuyeux,** verschrikkelijk vervelend; **—neté,** f. oppermacht, opperheerschappij, v.; oppergebied.

Soyère, a. f. de zijde betreffend; **industrie —,** zijde-industrie.

Soyeux, euse, a. zijdeachtig, zijig, zoo fijn en zoo zacht als zijde; **soyeuse,** f. zijdeplant, v.

Spacieu‖sement, adv. ruim, uitgestrekt; **—x, euse,** a. (lat. spatiosus) ruim, groot, wijd.

Spadassin, m. (ital. spada, épée) voorvechter, vechtersbaas; gehuurde moordenaar.

Spadice, m. bloemkolf, v. bloembundel in eene scheede.

Spadille, m. schoppen-aas in het omberspel, spadille.

Spahi, m. Turksche ruiter.

Spal‖me m. teer om de naden der schepen te bestrijken, v.; **—mer,** v. a. een schip teren.

Spalt, m. spalt, vloeispaath.

Sparadrap, m. kleef- of hechtpleister, v.

Spare, m. zeebrasem, m.

Spar‖te, Spart, m. Sparto-gras, draad- of vlechtgras; **—terie,** f. vlechtwerk van Sparto-gras; fabriek waar men dit vlechtwerk maakt, v.

Spartiate (pr. **spar-ciate**), a. Spartaansch; **—,** m. et f. Spartaan, Spartaansche vrouw.

Spartier, m. brem, v.

Spas‖matique, m. met stuiptrekkingen geplaagd (mensch); **—me,** m. (gr. spasmos, contraction) kramp, v.; **—modique,** a. krampachtig; **—mologie,** f. beschrijving van de kramp, v.

Spa‖th, m. spaath, ruitvormig mineraal met bladerige, glanzige breuk; **—the,** f. bloem-, kolfscheede, v.; **—thique,** a. spaathachtig.

Spatule, f. spatel, m. pleisterstrijker, tempermes; stinkende iris of lischbloem; lepelreiger, m.

Spécia‖l, ale, a. (lat. species, espèce) bijzonder, afzonderlijk, speciaal; **des hommes spéciaux,** vakmannen; **—lement,** adv. op bijzondere wijze, in het bijzonder; **—liser,** v. a. in bijzonderheden aangeven; **—liste,** m. specialiteit, iemand, die zich bij voorkeur op één vak, op één tak eener kunst toelegt; **—lité,** f. bijzonderheid, bijzondere eigenaardigheid, v.; speciaalvak; fig. voorliefde, v.; **la chimie est ma —; —,** uitsluitende handel, m.; **— de bas, de gants.**

Spé‖cieusement, adv. op schijnbaar ware of billijke wijze; **—cieux, euse,** a. (lat. speciosus, beau) schijnbaar waar, schijnbaar billijk; **le —cieux,** m. het schijnbare, de glimp, m.

Spéci‖fication, f. verklaring van stuk tot stuk, v. nauwkeurige optelling, v. specificatie; **—fier,** v. a. van stuk tot stuk voorstellen of verklaren, specificeeren; **—fique,** a. bijzonder, eigen, specifiek; **poids —,** specifiek gewicht; m. specifiek middel; **—fiquement,** adv. bijzonder, eigenlijk.

Spécimen, Specimen (pr. **mène**), m. mot lat.) proef, v. proefstuk, model, voorbeeld.

Spéciosité, f. (in 't oog vallende) schoonheid, v.; schoone schijn, m.

Specta‖cle, m. (lat. spectaculum) schouwspel, schouwtooneel; schouwburg, m.; **se donner en —,** zich aan ieders oordeel bloot geven; **servir de —,** tot spot verstrekken; **salle de —,** schouwburgzaal, v.; **—teur,** m. **trice,** f. aanschouwer, toeschouwer, aanschouwster.

Spec‖tral, e, a. spookachtig; op 't spectrum betrekking hebbend; **analyse —e,** spectraalanalyse, v.; **—tre,** m. spook, m.; fig. schrikbeeld; **— (solaire),** zonnespectrum.

Spécu‖laire, a. spiegel...; **pierre —,** spiegelsteen, m.; **—lateur,** m. **trice,** f. aandachtig, diepzinnig beschouwer, beschouwster; winstzoeker, speculant; **—latif, ive,** a. (lat. speculari, observer) beschouwend, bespiegelend; **—lation,** f. beschouwing, bespiegeling, berekening op winst, v. speculatie; **—lativement,** adv. op bespiegelende wijze; **—ler,** v. a. beschouwen, bespiegelen; **—,** v. n. overdenken; op winst berekenen, speculeeren; **—lum** (pr. **ome**), m. (mot lat. qui signifie miroir) spiegel, m. (wondheelers werktuig).

Spée, f. een- of tweejarig hout; zie **épée.**

Speech (pr. **spitsche**), m. toespraak, rede, v.; pl. **des speeches.**

†**Spelonque,** f. hol, spelonk, v.

Spencer (pr. **spin-cère**), m. (mot angl.) nauwsluitend lijf van een vrouwenkleedje; korte, nauwsluitende mansrok zonder panden, m.

Spergule, f. muurkruid, spurrie, v.

Spermaceti, m. walschot.

Sperma‖tique, a. (gr. sperma, sperme) tot het zaad der dieren behoorend; **—tologie,** f. verhandeling over het zaad, v.; **—(to)zoaires,** m. pl. zaaddiertjes, spermatozoën.

Sperme, m. zaad (der dieren); **— de baleine,** spermaceti, walschot.

Spha‖cèle, m. (gr. sphakelos) koudvuur; **—célé, ée,** a. door het koudvuur aangetast.

Sphénoï‖dal, e, a. het wiggebeen van 't achterhoofd betreffend; **—de,** m. wiggebeen van 't achterhoofd.

Sphère, f. (gr. sphaira, boule) bol, kloot, m.; sfeer, v.; **— armillère,** uit vele ringen samengestelde beweegbare bol, hemelbol, hemelkring, m. sfeer; fig. **— d'activité,** kring der werkende kracht, m.; **sortir de sa —,** buiten zijn kring treden, boven zijn vermogen iets ondernemen; **cela est hors de sa —,** dat ligt buiten zijn begrip, zijn bereik.

Sphéri‖cité, f. bolrondheid, v.; **—que,** a.

bolrond, bolvormig; **—quement,** adv. op ronde, bolvormige wijze; **—ste,** m. meester in het kaatsspel; **—stère,** m. plaats voor 't balspel, v. spheristerium (bij de ouden); **—stique,** f. kunst om met den bal te spelen, v.

Sphéro‖ïde, m. langwerpig ronde bol, m.; **—mètre,** m. instrument, om de kromming der bolvormige vlakten te meten.

Sphincter, m. sluitspier, v.

Sphinx, m. fabelachtig wonderdier, Egyptische sphinx, steenen beeld van een leeuw met vrouwenkop; Thebaansch monster, dat een raadsel opgaf; fig. raadselachtig mensch.

Sphragistique, f. (gr. sphragis, sceau) zegelkunde, v.

Sphygmique, a. (gr. sphugmos, pouls) den pols betreffend.

Spic, m. spijk, groote lavendel, v.

Spica, m. korenaarverband, zeker verband der wondheelers.

Spicilège, m. fig. verzameling van geschriften, v.

Spiculaire, a. spiesvormig.

Spinal, ale, a. (lat. spina, épine) tot de ruggegraat behoorend.

Spinelle, a. **rubis —,** spinel (soort van robijn), m.

Spinescence, f. stekelachtigheid, v.

Spinosis‖me, m. wijsgeerig stelsel van Spinoza; **—te,** m. aanhanger van dat stelsel.

Spira‖l, ale, a. slak- of schroefvormig, spiraal; **—,** m. horloge-veer, v.; **—le,** f. krullijn, v. spiraal; **—lement,** adv. als eene krullijn, in eene schroeflijn.

Spiration, f. wijze, waarop de Heilige Geest van Vader en Zoon uitgaat, v.

Spirant, e, a. aangeblazen, blaas...

Spire, f. schroefgang, m.; schroeflijn, v. schroefvormige winding, v. (van een zuil, van een schelp).

Spirée, f. spiræa, spierstruik, m.

Spiri‖te, a. geestverschijningen betreffend, spiritistisch; m. spiritist; **—tisme,** m. (lat. spiritus, esprit) spiritisme, leer van, geloof aan geestverschijningen; **—tiste,** m. spiritist.

Spiritua‖lisation, f. vergeestelijking, v.; **—liser,** v. a. vergeestijken, eene geestelijke richting geven; **—lisme,** m. wijsgeerige meening dat alles geest is, in tegenstelling met 't materialisme; **—liste,** m. aanhanger van 't spiritualisme; **—lité,** f. geestelijkheid, geestelijke natuur, v.

Spiri‖tuel, elle, a. (lat. spiritus, esprit) geestelijk, onlichamelijk; geestig, geestrijk; **—tuel,** m. het geestelijke eener kerk, enz., zielezorg, v. kerkwezen; **—tuellement,** adv. geestelijk, op eene geestelijke wijze; in geestelijken zin; geestig, geestigtijk; **—tueux, euse,** a. geestig, vol geest; **—,** m. pl. sterke drank, m., spiritualiën; **faire abus des —,** misbruik maken van sterken drank; **—tuosité,** f. geestrijkheid, v. alcoholgehalte.

Spirule, f. posthoorntje (zekere schelp).

Splanchnologie, f. (gr. splanchnon, viscère; logos, discours) verhandeling over de ingewanden van het menschelijk lichaam, v.

Spleen (pr. **spline**), m. (mot angl.) miltzucht, zwaarmoedigheid, v.

Splen‖deur, f. (lat. splendor) glans, luister, m.; fig. pracht, v.; **—dide,** a. heerlijk, luisterrijk, kostelijk, prachtig, schitterend; **—didement,** adv. op prachtige, kostbare wijze.

Spléni‖que, a. (gr. splèn, rate) miltzuchtig, dat tot de milt behoort; **—te,** f. miltontsteking, v.

Spode, f. ertsasch, welke men onder in den smeltoven vindt, v.

Spolia‖teur, m. **trice,** f. roover, afzetter, plunderaar; a. beroovend, uitzuigend; **—tif, ive,** a. beroovend; **—tion,** f. rooving, afzetting, plundering, v.

Spolier, v. a. (lat. spoliare, dépouiller) berooven, afzetten, plunderen.

Spon‖daïque, a. spondeïsch, uit twee lange lettergrepen bestaande; **—dée,** m. spondeus, voet van een Grieksch of Latijnsch vers, uit twee lettergrepen bestaand, m.

Spon‖giaire, a. (lat. spongia, éponge) sponsvormig; **—s,** f. pl. zeesponssoorten; **—gieux, euse,** a. sponsachtig, spongieus; **—giosité,** f. sponsachtigheid, v.; **—gite,** f. spongsteen, m.

Sponta‖né, ée, a. ongedwongen, vrijwillig, uit eigen aandrift; **mouvement —,** ongedwongen beweging, v.; **—néité,** f. vrijwilligheid, ongedwongenheid, v.; **—nément,** adv. op vrijwillige wijze, uit eigen beweging.

Sporadi‖cité, f. het sporadisch voorkomen eener ziekte; **—que,** a. (gr. sporadikos, de sporas, dispersé) sporadisch, verstrooid; **maladie —,** enkel voorkomende, niet epidemische ziekte, v.

Spore, f. (gr. spora, semence) kiemkorrel, v.

Sport, m. (mot angl.) sport, v.

Sporte, f. bedelkorf der Kapucijner monniken, m.

Sportif, ive, a. (rad. sport) de sport betreffend, sport...

Sportsman (sports-mane), m. (mot angl.) liefhebber van sport; pl. **des sportsmen.**

Sportule, f. (lat. sportula; de sporta, corbeille) mandje met eten, dat aan cliënten en mindere menschen werd uitgedeeld (bij de Rom.).

Sporule, f. spoorhulsel.

Spu‖me, f. schuim; **—meux, euse,** a. (lat. spuma, écume) schuimachtig; **—mosité,** f. eigenschap van hetgeen schuimt, v.

Sputation, f. (lat. sputare, cracher) spuwing, kwijling, v.

Squale (pr. **skouale**), m. haai, m.

Squalide, a. vuil, smerig, laag.

Squa‖meux, euse, a. (lat. squama, écaille) schubachtig, schilferig; schubbig, geschubd; **—mifère,** a. met schubben.

Square (pr. **skouère** ou pop. **skouare**), m. (mot angl). openbaar plein met aanleg.

Squatter, m. (mot angl.) kolonist uit N.-Amerika.

Squelette (pr. **ske**) m. (gr. skeletos, desséché) geraamte, skelet; fig. zeer mager mensch.

Squil‖le, f. garnaalkreeft, m.; **— rouge,** zeeajuin, m. (de bol); zee-ajuin, v. (de plant): zie **Scille; —litique,** a. van zee-ajuin, met zee-ajuin gemengd.

Squine, Esquine, f. kinawortel, m.

Squir‖re, Squir‖rhe, m. verhard gezwel; **—reux, —rheux, euse,** a. hard gezwollen, verhard.

St, int. stil! sus!

Stabat (pr. **ate**), m. (mot lat.) latijnsche passie-hymne, v. welke met de woorden stabat mater dolorosa begint.

Sta‖biliser, v. a. vast, duurzaam maken; **—bilité,** f. vastheid, duurzaamheid, bestendigheid, v.; **—blat,** m. (lat. stabulum) woning in een stal, winterwoning (in het gebergte), v.; **—ble,** a. (lat. stabilis) vast, bestendig, duurzaam; **—bulation,** f. (lat. stabulum, étable) stalbestuur, stalverzorging, v.

Staccato, adv. afgestooten (in de muziek).
Stachyde, Stachys, f. andoren, m.
Stade, m. (gr. stadion) stadie (wegmaat van 180 meter); renbaan, v. renperk; stadium (van eene ziekte b.v.).
Sta‖ge, m. tijd van verplichte aanwezigheid van een jong advocaat in de pleitzaal, van de jonge geneesheeren in de hospitalen, alvorens zij zelven dienst mogen doen; — **libre,** proefjaar; **—giaire,** a. tot de plichtmatige aanwezigheid behoorend; **avocat** — ou —, m. beginnend advocaat, die plichtmatig de balie bezoekt; **médecin** —, jong geneesheer, die de hospitalen bezoekt.
Stagn‖ant, ante (pr. **stag-nan**), a. (lat. stagnare; de stagnum, étang) stilstaand, gestremd; **—ation** (pr. **stag-na**), f. stilstand der beweging, m.; stremming, stagnatie, v.
Stalactite, f. (gr. stalazein, tomber par gouttes) dropsteen, m. stalactiet.
Stalagmite, f. stalagmiet, m. rond steentje zoo groot als eene erwt.
Stalle, f. koorstoel, m.; zitplaats van den schouwburg, v.; afdeeling van een paardenstal, v.
Stamboul, m. soort van zwaar laken in de Levant.
Stami‖naire, a. meeldraad...; **—nal, e, aux,** a. (lat. stamen) tot de meeldraden behoorend, meeldraad...; **—né, ée,** a. met meeldraden.
Stance, f. (ital. stanza) versafdeeling, strophe, stanze, v.; **—s,** pl. gedicht in stanzen.
Stand, m. schietbaan, v.
Stangue, f. stang, ankerstang, v. (in een wapen).
Stannifère, a. (lat. stannum, étain; ferre, porter) tinbevattend, -houdend.
Staphisaigre, f. luiskruid, muizepeper, v.
Staphy‖lin, m. huigspier, v.; **—lôme,** m. druifgezwel (bij den oogappel).
Starie, Estarie, f. tijd voor de lading en lossing der zeeschepen, m.
Staros‖te, m. stad- of landvoogd in Polen; **—tie,** f. stad- of landvoogdijschap in Polen.
Stase, f. stilstand der vochten, m.
Stat‖houder (pr. **dère**), m. (mot hollandais) stadhouder; **—dérat,** m. stadhouderschap; **—dérien, ne,** a. den stadhouder of zijne waardigheid betreffend; m. et f. aanhanger, aanhangster van het stadhouderschap.
Statice, Staticée, f. limoenkruid.
Station, f. (lat. statio) stilstand, m.; standpunt; het rechtop staan; spoorwegstation; station, kapel, kerk, waar men gaat bidden, teneinde aflaat te verkrijgen; **faire une — dans un lieu,** op eene plaats stilhouden, ergens een korten tijd vertoeven; **faire ses —s,** zijne bedevaarten doen; **donner une — à un prédicateur,** aan een prediker eene kerk aanwijzen voor de advents- of vastenpredikatiën; — **d'une planète,** schijnbare stilstand eener planeet; — **de fiacres, d'omnibus,** standplaats voor huurrijtuigen, omnibussen; — **intermédiaire,** tusschenstation; — **de jonction,** aansluitingsstation; — **de rebroussement,** eindstation; — **pour l'alimentation,** waterstation; — **navale,** standplaats, kruispost van schepen; — **balnéaire,** badplaats, v.
Station‖naire, a. stilstaand; **navire —,** ou —, m. wachtschip; **—nal, e,** a. **(église) —nale,** f. bedevaartskerk, kerk waarin men stations houdt; **—nement,** m. het staanblijven, stilstaan; **—ner,** v. n. stilhouden, stilstaan.
Statique, a. (gr. statikos, qui se tient en équilibre) statisch; —, f. statica, v. stand- of evenwichtsleer.
Statis‖ticien, m. kenner der statistiek; **—tique,** f. (gr. statizein, constater) statistiek, v.
Statu‖aire, a. voor standbeelden geschikt, beeldhouwers...; **marbre —,** marmer, geschikt voor standbeelden; **colonne —,** zuil, waarop een standbeeld geplaatst is, v.; —, m. standbeeldenmaker, beeldhouwer; —, f. beeldhouwkunst, v.; **—e,** f. (lat. statua; de stare, être debout) standbeeld; eerezuil, v.; fig. houten beeld, klomp, m.; **—er,** v. a. vaststellen, bevelen; **—ette,** f. klein standbeeld, beeldje.
Statu quo, m. de oude toestand, m.; **in —,** adv. in den ouden toestand, onveranderd.
Stature, f. gestalte des lichaams, statuur, v.
Statut, m. instelling, inzetting, v.; reglement, verordening, wet, v.; **—tutaire,** a. op de statuten gegrond; **—tutairement,** adv. volgens de statuten.
Steamer (pr. **sti-mère** ou **sti-meur**), **Steamboat** (pr. **stim-bôte**), m. (mot angl.) stoomboot, v.; — **à hélice,** schroefstoomboot, v.
Stéari‖ne, f. (gr. stear, graisse) stearine, v. (zuivere talkstof); **—nier,** m. stearinefabrikant; **—que,** a. **acide —,** talkzuur, stearine-zuur; **bougie —,** stearinekaars.
Stéa‖tite, f. (gr. stear, graisse) speksteen, m.; **—tôme,** m. spekgezwel, steatoma.
Steeple-chase (pr. **stiple-tchèce**), m. wedren, m. met hindernissen.
Stéganogra‖phie, (gr. steganos, caché; graphô, j'écris) geheimschrift; **—phique,** a. het geheimschrift betreffend.
Stegnotique, zie **Astringent.**
Steinbock, m. steenbok, m.
Steinkerke, Steinkerque, f. achteloos omgeslagen slipdas, v.
Stèle, f. (gr. stêlê, colonne) zuilvormig gedenkteeken.
Stellaire, a. (lat. stella, étoile) de sterren betreffend.
Stellio‖n, m. gespikkelde hagedis, ster-hagedis, v.; **—nat,** m. (lat. stellio, lézard, pris pour symbole de la fraude) valsche koop, bedriegelijke handel, m.; **—nataire,** m. bedriegelijk koopman.
Sténo.... (in samenstellingen) = nauw....
Sténo‖cardie, f. hart- of borstbeklemming, v.; **—graphe,** m. (gr. stenos, serré; graphô, j'écris) stenograaf, snelschrijver, verkortschrijver; **—graphie,** f. stenographie, v. kunst om door teekens en verkortingen snel te schrijven; **—graphier,** v. a. snelschrijven; **—graphique,** a. snelschrijvend, stenographisch; **—graphiquement,** adv. stenographisch.
Stentor (pr. **stan**), m. iemand met zeer luide stem; **une voix de —,** eene zeer zware stem.
Stéphanois, e, a. (lat. Stephanus, Etienne), van of uit de stad Saint-Etienne.
Steppe, m. steppe, v. hoogliggend, woest, onvruchtbaar land.
Stercoraire, a. (lat. stercus, fumier) dat tot de dierlijke uitwerpselen behoort, de drekstoffen betreffend; —, m. strontjager, roofmeeuw, v.; mestkever, m.
Stère, m. (gr. stereos, solide) wisse, v. kubiekmeter, m.
Stéréo, in samenstelling = lichaam(s).
Stéréobate, m. grondmuur, m. fundament.
Stéréo‖graphie, f. (gr. stereos, solide; graphô, j'écris) stereographie, v. (kunst om vaste lichamen op eene vlakte af te beelden);

—graphique, a. stereographisch; **—métrie,** f. (gr. stereos, solide; metron, mesure) stereometrie, v.; **—métrique,** a. stereometrisch; **—rama,** m. topographische relief-kaart, v.; **—scope,** m. (gr. stereos, solide; skopeô, j'examine) stereoscoop, m. zeker optisch toestel; **—scopique,** a. den stereoscoop betreffend; **—tomie,** f. (gr. stereos, solide; tomê, section) kunst om vaste lichamen te snijden en vaneen te scheiden, v.

Stéréoty‖page, m. (gr. stereos, solide; typos, caractère) het drukken met vaste lettervormen; **—pe,** m. vaste lettervorm, m.; boek daarmede gedrukt; **—per,** v. a. met vaste lettervormen drukken; **—peur,** m. gieter van stereotypen, drukker van vaste lettervormen; **—pie,** f. kunst van met vaste lettervormen te drukken, v.

Stéri‖le, a. (lat. sterilis) onvruchtbaar; schraal, dor; **—lement,** adv. op onvruchtbare wijze; **—liser,** v. a. onvruchtbaar maken; **—lité,** f. onvruchtbaarheid; schraalheid, dorheid, v.

Sterling (pr. **stèr-lin**), m. **livre —,** f. pond sterling; **—,** a. pop. uitstekend, fijn.

Ster‖nal, e, a. het borstbeen betreffend; **—num** (pr. **nome**), m. (mot lat.) borstbeen.

Sternuta‖tif, ve, a. niezing wekkend, hetgeen doet niezen; **—tion,** f. niezing, v.; **—toire,** a. dat het niezen verwekt; **—,** m. niesmiddel.

Stéthoscope, m. (gr. stêthos, poitrine; skopeô, j'examine) stethoscoop, borsthoortuig.

Stibié, ée, a. (lat. stibium, antimoine) uit spiesglans, antimonium bereid; **tartre —,** braakwijnsteen **(émétique).**

Stigma‖te, m. pl. (gr. stigma) litteeken; brandmerk; **—tiser,** v. a. brandmerken; fig. openlijk hevig doorhalen, geeselen.

Stil-de-grain, Stil de grain, m. schijtgeel.

Stillation, f. (lat. stilla, goutte) doorlekking, doorzijpeling, v.

Stimu‖lant, ante, a. aanprikkelend, opwekkend; **—,** m. aanprikkeling, v. prikkelend middel; **—ler,** v. a. (lat. stimulare; de stimulus, aiguillon) aanprikkelen, aansporen; **—lus** (pr. **uce**), m. (mot lat.) opwekkend, prikkelend middel; opwekking, v.

Stinkal, m. soort marmer.

Stipe, m. (lat. stipes, souche) stengel, m. der palmen en varenkruiden; **—,** f. priemgras.

Stipen‖diaire, a. soldij trekkend, bezoldigd; **—dié,** m. iemand die een stipendium geniet; **—dier,** v. a. (lat. stipendium, solde) bezoldigen.

Stipu‖lant, ante, a. bedingend, vaststellend; **—lation,** f. toezegging, bepaling, vaststelling, v.; beding, onderling verdrag; **—le,** f. bijblad, bladaanhangsel; **—ler,** v. a. bedingen, vaststellen.

Stock, m. (mot anglais) aanwezige voorraad van waren, m.; grondkapitaal, stamfonds eener bank.

Stockfisch, Stokfisch, Stokfische, m. gezouten en gedroogde visch, stokvisch, m.

Stœchiologie, Stœchiométrie (pr. **sté**), f. chemische meetkunst, v.

Stoff, m. soort van wollen stof, v.

Stoï‖cien, m. (gr. stoikos; de stoa, portique; Zénon donnait son enseignement sous un portique) stoïcijn, aanhanger van Zeno; fig. standvastig, onwrikbaar man; **—cien, enne,** a. standvastig, streng, stoïcijnsch; **—cisme,** m. leer der stoïcijnen, v.; fig. standvastigheid in het lijden der grootste smarten en rampen, zonder zich te beklagen, v.; **—que,** a. stoïsch, stoïcijnsch; fig. streng, onwankelbaar, ongevoelig; **—quement,** adv. op strenge, onverzettelijke wijze.

Stole, f. stola, v. sleepkleed der voorname Romeinsche vrouwen.

Stolon, m. wortelspruit, v.

Stoma‖cal, ale, a. (lat. stomachus, estomac) maagversterkend; **—chique,** a. tot de maag behoorend; maagsterkend; m. maagsterkend middel.

Stoma‖te, m. (gr. stoma, bouche) porie van de opperhuid der planten, v.; **—tite,** f. ontsteking van het slijmvlies van den mond, v.

Stop (pr. **stope**), interj. stop! halt!

Stopper, v. a. (rad. stop) doen stilstaan, ophouden, stoppen.

Sto‖quer, v. a. een gelijkmatig vuur onderhouden (in suikerraffinaderijen); **—queur,** m. stookijzer.

Storax, Styrax, m. storax, v.; storaxboom, m.

Store, m. rolgordijn, zonnescherm.

Storthing, m. Noorweegsche rijksdag, m.

Strabisme, m. (gr. strabos, louche) scheelheid, v. het scheelzien.

Strabotomie, f. (gr. strabos, louche; tomê, section) oogspiersnede, v.

Stradivarius, m. uitstekende viool, v.

Stramoine, f. **Stramonium,** m. doornappel, m.

Strangu‖lation, f. verworging, wurging, samentrekking, v.; **—ler,** v. a. verworgen.

Strangurie, f. moeilijke waterloozing, v.

†**Strapas‖ser,** v. a. mishandelen; schielijk, in haast afwerken; grof schilderen; **—son,** m. kladschilder; **—sonner,** v. a. grof schilderen of teekenen.

Strapontin, m. zitbankje in een wagen; klapstoel (in een schouwburg), m.; hangmat, v.

Stras, Strass (pr. **strace**), m. (Strass, nom de l'inventeur, XVIIIe siècle) hard kristalglas, om edelsteenen na te maken.

Strasse, f. warzijde, floszijde, v.; grof pakpapier.

Stratagème, m. (gr. stratagêma, art militaire) krijgslist, v.; fig. list, v. kunstgreep, v. listige aanslag, m.

Strate, f. (lat. stratum) laag, schicht, bedding, v.

Stra‖tège, m, opperveldheer; **—tégie,** f. (gr. stratos, armée; agô, je conduis) veldheerskunst, v. krijgsbestuur; **—tégique,** a. krijgskundig; **—tégiquement,** adv. op krijgskundige, strategische manier; **—tégiste,** m. strateeg, kundig veldheer.

Strati‖fication, f. ligging der delfstoffen in schichten of lagen, v.; laag, v.; **—fier,** v. a. (lat. stratum, couche; facere, faire) verscheidene lagen op elkander leggen; **—graphie,** f. beschrijving der lagen van een gebergte, v.

Strato‖cratie, f. soldatenheerschappij, krijgsregeering, v.; **—graphie,** f. beschrijving van alle inrichtingen van een leger, v.

Straton, m. wijnstokkever, m.

Strélitz, m. pl. Strelitzen, m. (vroegere Russische lijfwacht).

Strette, f. (ital. stretto, serré) stretta, plotselinge overgang, m. in een sneller tempo (in de muziek).

†**Stribord,** m. zie **Tribord.**

Stric‖t, icte (pr. **stricte**), a. (lat. strictus, étroit) eng, nauw, bepaald, stipt; **—tement,** adv. stiptelijk, bepaaldelijk; **—ture,** f. vernauwing, v.

Stri‖dent, e, a. (lat. stridere, grincer) snijdend, schel, krijschend; **—dulant, e, —duleux, euse,** a. sjirpend, schel piepend; **—dulation,** f. gesjirp, gepiep.

Stri‖e, f. (lat. stria) streep, gleuf, groef, v.; **—é, ée,** a. gegroefd, met uitgeholde strepen.

Strige, f. (lat. striga, oiseau de nuit) vampyr, v.; fig. spook, heks, v.

Strigi‖le, m. (lat. strigilis, étrille) huidkrabber, m.; **—liforme, —lé, ée,** a. roskamvormig, borstelachtig.

Strille, f. tweepuntige hamer, m.

Striure, f. pl. groef, gleuf, groeving, v. (aan eene zuil).

Strobi‖le, m. kegelvormige vrucht, v.; **—liforme,** a. kegelvormig.

Strombe, m. vleugelschelp, v.

Strongle, m. palissadenworm, m.

Strontiane (pr. **si**), f. strontiaanaarde, v.

Strophe, f. (gr. strophê, de strephein, tourner) strophe (gezang van het koor der Ouden bij zijne danswending van rechts naar links); versafdeeling, strophe, v.

Structu‖ral, e, a. den bouw, de samenstelling betreffend; **—re,** f. (lat. structura, de struere, construire) bouw, m.

Stru‖me, m. kliergezwel, kropgezwel; **—meux, euse,** a. met een kropgezwel behept.

Strychnine (pr. **strik**), f. (gr. struchnos, morelle) strychnine, v. (zeer sterk vergift).

Stryge, zie **Strige.**

Stuc (pr. **stuk**), m. (ital. stucco) pleister, v. gips.

Stucateur, m. gipser, stukadoor.

Studieu‖sement, adv. vlijtig; **—x, euse,** a. (lat. studium, étude) vlijtig, leergierig.

Studiosité, f. ijver, m. vlijt, v.

Stuffing-box, m. stopbus, v. (aan stoommachines).

Stupé‖factif, ive, a. verdoovend, gevoelloosmakend; **—faction,** f. verdooving, verkleuming, v.; fig. verbazing, ontsteltenis, v.; **—fait, aite,** a. geheel verbaasd, verslagen, verstomd; **—fiant, e, —factif, ive,** a. verdoovend; fig. ontzettend; **—fier,** v. a. (lat. stupor, stupeur; facere, faire) verdooven, verkleumen; fig. verbazen, doen ontstellen, verstommen.

Stupeur, f. (lat. stupor) verdooving, gevoelloosheid, v.; fig. groote verwondering, verbazing.

Stupi‖de, a. dom, onwetend; **—dement,** adv. op domme wijze; **—dité,** f. domheid, onwetendheid, v.

Stuquer, v. a. (rad. stuc) pleisteren, gipsen.

Stygien, ienne, a. tot den Styx behoorend; in zwart stilstaand water groeiend; zwart; **les eaux —nes,** de wateren van den Styx; **le dieu —,** Pluto.

Sty‖le, m. (lat. stylus, stylet) schrijfnaald, schrijfstift, v.; naald van een zonnewijzer; fig. stijl, m. schrijfwijs, v.; gedrag, wijze, levenswijs, v.; tijdrekening, v.; **—lé, e,** a. met een stijltje voorzien (plantk.); fig. afgericht, bedreven, ervaren; **—ler,** v. a. fam. africhten, oefenen; **se —ler,** v. pr. fam. zich beschaven.

Stylet, m. kleine dolk, moordpriem, m.; peilnaald, v. (van een dokter).

Styliste, m. stilist, naar strenge kunstregels schrijvend auteur.

Stylite, m. (gr. stulos, colonne) **anachorète —,** pilaarheilige.

Stylobate, m. zuilstoel, voet eener zuil, m.

Styptique, a. et m. (gr. stuptikos) samentrekkend, bloedstillend of stelpend (middel).

Styrax, zie **Storax.**

Styx, m. rivier van de onderwereld, v. Styx; **jurer par le —,** een zwaren eed doen; fig. **passer le —, les bords du —,** sterven.

Su, m. kennis, v.; **au vu et au — de tout le monde,** voor ieders oog, ten aanzien van iedereen.

Sua‖ge, m. het zweeten van 't hout van een pasgebouwd schip; korst van het smeer, waarmede men een vaartuig bestrijkt, v.; het smeren, teren van een schip; koperslagers aanbeeld om randen te kloppen; **—ger,** v. a. een schip smeren.

Suaire, m. (lat. sudarium) zweetdoek, m., lijklaken; **saint —,** heilige zweetdoek (die, naar men zegt, tot de begrafenis van Jezus gediend heeft), m.

Suant, ante, a. zweetend.

Sua‖ve, a. (lat. suavis) liefelijk, aangenaam van reuk of geur, geurig; **—vité,** f. liefelijkheid, geurigheid, aanvalligheid, v.

Sub, in samenstellingen: onder; eenigszins, bijna.

Subalpin, e, a. aan den voet der Alpen gelegen.

Subalter‖ne, a. (lat. sub, sous, alter, autre) ondergeschikt, onderhoorig; —, m. onderambtenaar, lager officier; **—nement,** adv. op ondergeschikte wijze; **—niser,** v. a. eene ondergeschikte betrekking geven.

Subap(p)ennin, e, a. aan den voet der Apenijnen gelegen.

Subdé‖légation, f. ondervolmacht, v.; **—légué,** m. (lat. sub, sous; legatus, envoyé) ondergevolmachtigde; **—léguer,** v. a. een ander in zijne plaats tot het onderzoek van eene zaak aanstellen, ondervolmacht geven.

Subdivi‖ser, v. a. iets, dat gedeeld is, weder verdeelen, onderverdeelen; **—sion,** f. onderafdeeling, v.

Subéreux, euse, a. (lat. suber, liège) kurkachtig.

Subhas‖tation, f. openbare verkooping bij opbod, v.; **—ter,** v. a. bij openbaar opbod verkoopen.

Subintrant, e, a. f. **fièvre —e,** koorts, welker aanvallen beginnen, eer de vorige koorts nog geheel af is, v.

Subir, v. a. lijden, dulden, uitstaan.

Subi‖t (pr. **subi**), **ite,** a. schielijk, haastig, snel, gezwind; **—tement,** adv. schielijk, met haast; **—to,** adv. subiet.

Subjec‖tif, ive, a. (lat. subjectus, placé dessous) onderwerpelijk; **—tion,** f. vraag, welke de redenaar zich zelven doet, v.; **—tivement,** adv. subjectief; **—tivité,** f. subjectiviteit, v.; **—tiver,** v. a. onderwerpelijk maken.

Subjonctif, m. aanvoegende wijs (der werkwoorden), v. subjunctivus, conjunctivus.

Subjuguer, v. a. (lat. sub, sous; jugum, joug) onder het juk brengen, onderwerpen, bedwingen.

Sublima‖tion, f. sublimeering, v.; **—toire,** m. sublimeer-vat.

Subli‖me, a. (lat. sublimis) fig. hoog, verheven, voortreffelijk; —, m. hoogdravendheid of verhevenheid van stijl, v.; **—mé,** m. opgedreven kwikzilver, sublimaat; **—ment,** adv. op hooge, verhevene wijze; **—mer,** v. a. opdrijven, omhoog drijven, sublimeeren; **—mité,** f. fig. verhevenheid, hoogdravendheid, v.

Sublingual, ale (pr. **goual**), a. (lat. sub,

sous; lingua, langue) onder de tong gelegen.

Sublunaire, a. (lat. sub, sous; luna, la lune) dat onder de maan is, ondermaansch; **choses —s,** ondermaansche dingen; fig. vergankelijke, veranderlijke dingen.

Submarin, ine, a. onderzeesch.

Submer‖ger, v. a. (lat. sub, sous; mergere, plonger) onder water zetten, overstroomen; **—sible,** a. overstroombaar; **—sion,** f. overstrooming, overstelping door het water, v.

†**Submission,** zie **Soumission.**

Subodorer, v. a. van verre ruiken; fig. vermoeden, gissen.

Subordi‖nation, f. (lat. sub, sous; ordo, ordre) ondergeschiktheid, afhankelijkheid, subordinatie, v.; **—nément,** adv. met onderschikking.

Subordon‖nément, adv. op ondergeschikte wijze; **—ner,** v. a. onderschikken, afhankelijk maken.

Subor‖nation, f. verleiding, vervoering tot het kwade, v.; **—ner,** v. a. verleiden, omkoopen; **—neur,** m. **euse,** f. verleider, omkooper; verleidster, omkoopster.

Subovale, a. bijna eirond.

Subrécargue, m. (esp. sobre, sur; cargo, charge) opperkoopman op een koopvaardijschip, supercarga.

Subrécot, m. fam. nagelag, overgelag, het meer verteerde dan het plan was; fig. eisch, die onverwacht nakomt, m.

Subrepti‖ce, a. (lat. subrepticius) langs slinksche wegen verkregen, hetgeen door bedrog geschiedt; **—cement,** adv. met onderkruiping, met bedrog, op eene valsche wijze; **—on,** f. het verkrijgen langs slinksche wegen.

Subro‖gateur, m. plaatsvervanger; **—gation,** f. overdracht van rechten op een ander, plaatsvervanging, v. het stellen van iemand in de plaats van een ander; **—gatoire,** a. **acte —,** acte waarbij men een persoon in plaats van een ander stelt; **—ger,** v. a. (lat. sub, sous; rogare, demander) in de plaats en het recht van een ander stellen; **—gé(-)tuteur,** m. toeziende voogd; pl. **des subrogés(-)tuteurs.**

Subsé‖quemment, adv. daarna, vervolgens; **—quent, ente,** a. volgend, naastvolgend, nakomend.

Subsi‖de, m. bijstand, m. hulp (in geld), schatting, subsidie; **—diaire,** a. (lat. subsidium, secours) hulp..., helpend, ondersteunend; **—diairement,** adv. op ondersteunende of bijkomende wijze; ten overvloede; **—dier,** v. a. ondersteunen (in geld), subsidieeren.

Subsis‖tance, f. onderhoud; onderhoud van een leger; **—tant, e,** a. voortdurend aanwezig, bestaand; **—ter,** v. n. bestaan, staande blijven, voortduren; hebben om van te leven.

Substan‖ce, f. (lat. substantia, ce qui est dessous) zelfstandigheid, v. wezen, kracht, substantie, v.; fig. vermogen, wezenlijke inhoud, m. pit, v. merg; **en —,** adv. in hoofdzaak, in het kort, met korte woorden, in substantie; **—tiel, elle,** a. wezenlijk, zelfstandig, substantieel; voedzaam, krachtig; **—tiellement,** adv. zelfstandiglijk, wezenlijk; **—tif, ive,** a. zelfstandig, dat op zich zelf staat; **—,** m. zelfstandig naamwoord; **—tifier,** v. a. tot een zelfstandig naamwoord maken; als zelfst. naamw. gebruiken; **—tivement,** adv. zelfstandiglijk, zelfstandig gebruikt; **—tiver,** v. a. als zelfst. naamw. gebruiken.

Substi‖tué, m. na-, achtererfgenaam; **—tuer,** v. a. (lat. sub, sous; statuere, placer) verwisselen, in de plaats van iets anders of van een ander stellen; bij erfmaking of uitersten wil na den voornaamsten erfgenaam tot erfgenaam benoemen; **—tut,** m. plaatsvervanger, substituut, substituut-officier van justitie; **—tutif, ive,** a. vervangend; **—tution,** f. het stellen van een persoon of van eene zaak in de plaats van een ander; aanstelling van een tweeden of mede-erfgenaam, v.; **— d'un enfant,** onderschuiving van een kind.

Substruction, f. onderbouw, m.

Subterfuge, m. (lat. subter, en dessous; fugio, je fuis) uitvlucht, v.; voorwendsel; fam. doekje voor 't bloeden, achterdeurtje.

Subti‖l, ile, a. (lat. subtilis, finement tissé) fijn, dun, teêr; fig. spitsvondig, listig; behendig; **venin —,** snelwerkend venijn; **sang —,** dun bloed; **homme —,** spitsvondig man; **—lement,** adv. op schrandere wijze; **—lisation,** f. verdunning van sommige vochten door de hitte van het vuur, v. subtilisatie, v.; **—liser,** v. a. verdunnen, dunner maken; v. n. fig. op fijne wijze bedriegen; **—lité,** f. dunheid, fijnheid, vlugheid, v.; fig. scherpzinnigheid, list, spitsvondigheid, behendigheid, v.

Subulé, e, a. (lat. subula, alêne) priem-, elsvormig.

Suburbain, e, a. (lat. sub, sous; urbs, ville) dicht bij de stad gelegen, de voorstad bewonend.

Suburbicaire, a. dicht bij de stad Rome gelegen; afhangend van den prefect van Rome.

Sub‖venir, v. n. **— à,** te hulp komen, bijstaan; **— aux dépenses de l'expédition,** in de uitgaven van de expeditie voorzien, de expeditie bekostigen; **—vention,** f. buitengewone belasting, v. toelage, v. onderstand, m. hulp, v. bijstand, m.; **—ventionner,** v. a. met geld ondersteunen; **—ventionniste,** m. hij, die eene toelage verleent.

Subver‖sif, ive, a. (lat. sub, sous; vertere, tourner) fig. omverwerpend, verwoestend; **—sion,** f. fig. omverwerping, verwoesting, vernieling, v. ondergang, m.; **—tir,** v. a. fig. omverwerpen, verwoesten, vernielen.

Suc, m. sap; fig. merg, pit, het beste, wezenlijke van iets.

Succédané, e, a. vervangend; m. vervangend middel, surrogaat.

Succéder, v. n. (lat. sub, sous; cedere, s'avancer) **— à qn., qch.,** op iem., iets volgen; **— à qn.,** iem. opvolgen; **— à qn. dans tous ses biens,** alles van iem. erven; **— à l'empire, — à un royaume, — à la couronne,** door erfopvolging in 't bezit komen van de kroon; †**—,** gelukken, slagen; **se —,** v. pr. elkander opvolgen, na elkander komen.

Succès, m. uitslag, m. uitkomst, v.; gelukkige uitslag, m.; pl. vorderingen, v.; **— des armes,** krijgsgeluk.

Succes‖seur, m. navolger, opvolger; erfgenaam; **—sibilité,** f. recht van opvolging, van erving, bevoegdheid tot eene erfenis, v.; **—sible,** a. bevoegd tot erfopvolging, tot eene erfenis; **—sif, ive,** a. achtervolgend, hetgeen op elkander volgt, successief; erfelijk; **droit —sifs,** successierechten; **—sion,** opeenvolging, volgreeks, v.; erfopvolging, v.; erfenis, successie, v.; **poudre de —,** vergift; **—sivement,** adv. ach-

tereenvolgens, de een na den ander, voor en na.

Succi‖n, m. (lat. succinum) amber, barnsteen, m.; —**nate,** m. barnsteenzuur zout.

Succinc‖t (pr. **suk-sin**), **incte** (pr. **suk-sinte**), a. beknopt, bondig; fig. **repas —,** sobere maaltijd; **—tement,** adv. kortelijk, beknoptelijk.

Succinique, a. barnsteenhoudend; **acide —,** barnsteenzuur.

Succion, f. zuiging, v.

Succomber, v. n. (lat. succumbere, être couché dessous) bezwijken, overwonnen worden.

Succube, m. spook, dat de gedaanfe eener vrouw aanneemt.

Succu‖lence, f. sappigheid, saprijkheid, v.; **—lent, ente,** a. sappig; krachtig.

Succursa‖le, f. (lat. succursus, secours) **église —,** kerk, welke tot noodhulp gebouwd is, v.; hulpinrichting, bijbank, filiaalbank, v. bijkantoor; **—liste,** m. bedienaar eener hulpkerk.

Su‖cement, m. het zuigen, zuiging, v.; **—cer,** v. a. (lat. sugere) zuigen, inzuigen; uitzuigen; **—ceur,** m. **euse,** f. die zuigt, uitzuigt, b.v. eene wonde; **—çoir,** m. zuigspriet, zuignap, m. van insecten; **—çon,** m. roode vlek op de huid, door zuigen of kussen veroorzaakt, v.; **—çoter,** v. a. langzaam zuigen.

Sucrage, m. besuikering, v.

Sucre, m. (arab. sukkar; lat. saccharum) suiker, v.; **— rosat,** rozensuiker, v.; **— de betterave,** beetwortelsuiker, v.; **— royal,** kanariesuiker, v.; **— brut,** ruwe suiker, v.; **— de canne, — colonial,** rietsuiker; **— d'orge,** gerstesuiker; **— raffiné,** geraffineerde suiker, v.; **— candi blanc,** witte kandij, v.; **— candi rouge,** roode kandij, v; **pain de —,** suikerbrood; fig. **en pain de —,** kegelvormig; **canne à —,** suikerriet.

Su‖cré, ée, p. et a. gesuikerd; suikerzoet, fig. zoetsappig; **faire la sucrée,** fig. fam. de preutsche, zedige, ingetogene spelen of uithangen; **—crer,** v. a. suikeren, met suiker toemaken of bestrooien; **—crerie,** f. suikerbakkerij, v.; pl. suikergoed; **—crier,** m. suikerdoos, v. snikerpot, m.; suikerbakker; **—crier, ière,** a. suiker...; **l'industrie —ière,** de suikerindustrie; **—crin,** a. m. **melon —,** ou **—,** m. meloen, die een suikerzoeten smaak heeft, m.

Sud, m. zuiden, zuiderdeel; zuidenwind, m.; **latitude —,** zuiderbreedte; **le pôle —,** de zuidpool; **la mer du —,** de Zuidzee.

Sudation, f. het zweeten.

Sud‖-est, m. zuidoost, zuidoost, zuidoostenwind, m.; **—-quart-sud-est,** zuid-ten-oosten; **—-—-est,** zuid-zuid-oost; **—-est-quart-—,** zuidoost ten zuiden; **—-est-quart-est,** zuidoost ten oosten.

Sudiste, m. aanhanger der Zuidelijken (Amerika).

Sudorifère, Sudorifique, a. et m. zweetdrijvend, zweetverwekkend (middel).

Sudoripare, a. zweetafscheidend.

Sud-ouest, m. zuidwest; zuidwestenwind, m.

Sud-ouestrier, m. zuidwester, m. (matrozenhoed).

Suédois, e, a. Zweedsch; m. et f. Zweed, Zweedsche vrouw; **le suédois,** het Zweedsch.

Suédo-norvégien, ienne, a. Zweedsch-Noorsch.

Suée, f. het overmatig zweeten; fam. angstzweet.

Sue‖r, v. n. et a. (lat. sudare) zweeten; **— à grosses gouttes,** fam. sterk zweeten; **— sang et eau,** in duizend angsten zijn; **— l'ennui,** zich vreeselijk vervelen; **— le fer,** het ijzer zweeten; **—rie,** f. zweeting, v.; zweethuis voor de tabak.

Suette, f. zweetkoorts, zweetziekte, v.

Sueur, f. (lat. sudor) zweet; **être tout en —,** van 't zweet druipen; **à la — de son front,** in 't zweet zijns aanschijns.

Suffète, m. suffeet, hoogste overheidspersoon in Carthago.

Suffi‖re, v. n. (lat. sufficere) **(à)** genoegzaam zijn, toereiken, genoeg zijn; **se — à soi-même,** zich zelven genoeg zijn; **il suffit,** het is voldoende; prov. **à chaque jour suffit sa peine,** elke dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad; **—samment,** adv. genoeg, genoegzaam; **—sance,** f. genoegzaam bestaan, toereikendheid, v.; verwaandheid, pedanterie; bekwaamheid, v.; genoegzame kracht, v.; **à —, en —,** fam. genoegzaam; **j'en ai ma —,** ik heb daarvan genoeg; **—sant, ante,** a. toereikend, genoegzaam; verwaand, vol inbeelding; kloek, wel geoefend, ervaren; **—,** m. et f. verwaand mensch.

Suffixe, m. achtervoegsel; a. achtergevoegd.

Suffo‖cant, ante, a. verstikkend; **—cation,** f. verstikking; stikzinking, v; **—quer,** v. a. et n. (lat. suffocare; de sub, sous, et faux, faucis, gorge) verstikken, smoren; fig. **— de colère, d'indignation,** stikken van gramschap, van verontwaardiging,

Suffra‖gant, e, a. **évêque —,** ou **—,** m. de aan een aartsbisschop ondergeschikte bisschop, wijbisschop, suffragaanbisschop; bij de Protestanten: hulpprediker; **—ge,** m. (lat. suffragari, appuyer de son vote) stem (in het verkiezen van iemand); goedkeuring, v. bijval, m.; **droit de —,** stemrecht; **— universel,** algemeen kiesrecht; **—s,** pl. voorbede, voorbidding der Kerk, v. (voor de geloovigen).

Suffumigation, f. berooking, damping, v. van onderen (geneesmiddel van verschillende kruiden, waarvan men den rook onder in het lichaam laat trekken).

Suffusion, f. uitstorting van bloed of gal (tusschen vleesch en huid), v.; het blozen.

Sug‖gérer, v. a. (lat. suggerere, placer dessous) ingeven, aan de hand doen; **— un testament,** door list en bedrog bewerken, dat een testament te zijnen voordeele, of ten nadeele van een ander gemaakt wordt; **—gestif, ive,** a. ingevend, inblazend; **—gestion** (pr. **sug-gèss-ti-on**), f. ingeving, inblazing, v.

Sugillation (pr. **i-la**), f. blauwe vlek, v. van stooten, vallen, enz.

Suici‖de, m. zelfmoord; zelfmoordenaar; **—dé,** m. **dée,** f. zelfmoordenaar, zelfmoordenares; **—der (se),** v. pr. (lat. sui, soi; cædere, frapper) een zelfmoord begaan.

Suie, f. roet.

Suif, m. (lat. sebum) gesmolten dierlijk vet, talk, v. smeer; **donner un —,** een vaartuig van onder smeren; **chandelle de —,** smeerkaars, v.

Suiffer, v. a. met talk, vet besmeren.

Sui generis, a. eigenaardig.

Suin‖t, m. smerigheid, v. vetachtig stinkend zweet van sommige dieren; **—tant, e,** a. doorzijpelend, doorzweetend; **—tement,** m. het

doorzijpelen, doorzijpeling, v.; **—ter**, v. n. doorzijpelen, doorzweeten.

Suisse, a. Zwitsersch; —, m. et f. Zwitser, Zwitsersche. Ook: **Suissesse**; **à la —**, op zijn Zwitsersch; —, m. zwitser, kerkwachter, kerkdienaar; portier (in een aanzienlijk huis); pop. **boire avec son —**, **faire —**, geheel alleen drinken; **petit —**, Zwitsersche likeur; kleine Zwitsersche kaas.

Suite, f. gevolg; vervolg, reeks, voortzetting, v.; samenhang, m.; **à la — de**, ten gevolge van; **de —**, adv. na elkander, achtereenvolgens; **tout de —**, adv. terstond; **par —**, bijgevolg; **par — de**, ten gevolge van.

Suivan‖t, ante, a. (rad. suivre) volgend, navolgend; m. volgeling, dienaar; —, prép. naar, volgens; **— que**, conj. naar dat, volgens dat; **—te**, f. volgjuffer, kamermeisje.

Suiver, Suiffer, v. a. met smeer of vet bestrijken.

Suivi, e, p. et a. die veel toeloop heeft; aaneengeschakeld, onafgebroken.

Suivre, v. a. (lat. sequi) **(qn. ou qch.)** volgen, navolgen; vergezellen, begeleiden; zich verbinden aan; vervolgen.

Sujet, m. (lat. subjectus, mis dessous) onderdaan; onderwerp; onderwerp van eene rede; oorzaak, gelegenheid, aanleiding, v.; **bon —**, goed, degelijk mensch; **mauvais —**, slecht mensch; **premiers —s**, acteurs die de hoofdrollen spelen; —, **ette**, a. onderworpen, onderdanig; fig. gewoon, genegen; onderhevig, blootgesteld.

Sujétion, f. onderwerping, onderdanigheid; dienstbaarheid, v.; verband, dwang, m. afhankelijkheid, v.; servituut (op een huis).

Sulfate, m. **— de fer, de potasse, etc.**, zwavelzuur ijzer, zwavelzure potasch, v. enz.

Sulfhydrique, a. (lat. sulfur, soufre, et gr. udôr, eau) **acide —**, zwavelwaterstofgas.

Sulfite, m. zwavelig zout.

Sul‖fure, m. lagere graad, m. van zwavelverbinding; **—furé, ée, —fureux, euse**, a. gezwaveld; zwavelig; zwavelachtig; **—furique**, a. **acide —**, zwavelzuur.

Sulpicien, ienne, a. uit het seminarium van Saint Sulpice te Parijs; —, m. geestelijke van dat seminarium.

Sulta‖n, m. **ane**, f. Sultan, Turksche Keizer, Turksche Keizerin, Sultane; **—nin**, m. Turksch goud geld met het beeld des Sultans.

Sumac, m. sumak, v. (soort van verfhout; looistof).

Super, v. a. **— les étoupes**, het kalfaatwerk uit de naden zuigen.

Super... in samenstellingen = over, boven, meer dan, overmatig.

Supération, f. onderscheid in gemiddelde snelheid van twee planeten.

Super‖be, a. trotsch, hoogmoedig, hoovaardig; fig. prachtig, heerlijk, kostelijk; **—be**, m. hoovaardige, opgeblazene, trotschaard; f. hoovaardij, hoogmoed; **—bement**, adv. trotschelijk, hoovaardiglijk; prachtig, kostelijk.

Supercargue, zie **Subrécargue.**

Supercherie, f. bedrog, bedriegerij, v. arglistige streek, m.

Super‖fétation, f. overbezwangering; overbevruchting, tweede bevruchting, v.; **—ficialité**, f. oppervlakkigheid, v. gebrek aan grondige kennis; **—ficie**, f. (lat. super, sur; facies, face) oppervlakte, v.; fig. lichte of oppervlakkige kennis van iets, v.; **—ficiel, elle**, a. oppervlakkig; licht, gering, niet grondig; **—ficiellement**, adv. oppervlakkig, naar het uiterlijke aanzien, lichtelijk, niet grondig.

Super‖fin, ine, a. allerfijnst; **—flu, ue**, a. a. (lat. superfluere, couler par-dessus) overtollig, overmatig, overvloedig; —, m. het overtollige; **—fluité**, f. overvloed, m. overtolligheid, v.

Supé‖rieur, ieure, a. opper-, opperst; hooger, verhevener, grooter, meerder; overtreffend, bovengemeen; **—rieur**, m. **eure**, f. de opperste, de hoogste, de voornaamste; kloostervoogd, kloostervoogdes; **—rieurement**, adv. op verhevener, voortreffelijker wijze; zeer goed, opperbest; **—riorité**, f. oppergebied, voorrang, m. voorrecht, overwicht; grootere macht, overmacht, kloostervoogdijschap, v.

Superla‖tif, ive, a. hoogst, overtreffend, in den hoogsten graad; —, m. overtreffende trap der bijvoeglijke naamwoorden, m. superlativus; **—tivement**, adv. in den hoogsten graad.

Superpo‖ser, v. a. bovenop (elkander) plaatsen; **—sition**, f. op of boven elkander plaatsing, v.; het op elkander liggen.

Super‖purgation, f. overdadig en onmatig purgeeren.

Supersti‖tieux, euse, a. bijgeloovig; **—tieusement**, adv. op bijgeloovige wijze; **—tion**, f. bijgeloof, bijgeloovigheid, v.

Supi‖n, m. supinum, soort van latijnsch deelwoord; **—nateur**, a. m. rugwaartsdraaiend; **muscle —**, spier welke de palm der hand boven brengt, v.; **—nation**, f. (lat. supinatus, couché sur le dos) omkeering der hand, v. het boven brengen der handpalm; omkeering, v. achteroverdraaiing, v.

Supplan‖tateur, m. hij, die een ander den voet licht; **—tation**, f. onderkruiping, verdringing, v.; **—ter**, v. a. (lat. supplantare, renverser par un croc-en-jambe) **(qn.)** iemand den voet lichten, het gras onder iemands voeten wegmaaien; onderkruipen.

Supplé‖ance, f. aanvulling, plaatsvervulling, v.; **—ant**, m. plaatsvervanger, plaatsvervuller; **—er**, v. a. (lat. supplere) vullen, aanvullen, bijvoegen hetgeen ontbreekt, vervangen; —, v. n. **— à**, het ontbrekende aanvullen.

Supplémen‖t, m. aanvulling, v.; bijvoegsel aan eenig boek; vervolg van een dagblad of van eene courant, supplement; **—taire**, a. vervullend, aanvullend, bijgevoegd, volledigmakend.

Supplétif, ive, Supplétoire, a. aanvullend, aanvullings...

Suppli‖ant, ante, a. biddend, smeekend; **—ant**, m. **ante**, f. smeeker, verzoeker, smeekster, verzoekster, hij of zij, die een smeekschrift inlevert om iets te verkrijgen; **—cation**, f. (rad. supplier) bede, smeeking, v. smeekschrift.

Suppli‖ce, m. (lat. supplicium) straf, lijfstraf; marteling, kwelling, groote pijn, v.; fig. hartzeer, plaag, v.; **dernier —**, doodstraf, v.; **—cié**, m. **e**, f. ter dood gebrachte; **—cier**, v. a. met den dood straffen; terechtstellen; bevig kwellen; **se —**, v. pr. de doodstraf ondergaan; fig. zichzelf of een ander martelen.

Suppli‖er, v. a. (lat. supplicare, plier le genou) ootmoedig verzoeken, smeeken; **—que**, f. verzoekschrift.

Suppor‖t, m. steun, stut, m.; fig. hulp, ondersteuning, v. steun, bijstand, m.; schildhouder, schilddrager, m. (in het wapenschild); **—table,**

a. draaglijk, lijdelijk; **—tablement,** adv. op draaglijke wijze, tamelijk; **—ter,** v. a. dragen; verdragen, dulden, lijden; fig. ondersteunen.

Suppo‖sable, a. onderstelbaar, aannemelijk; **—sé, e,** a. valsch, ondergestoken, ondergeschoven, niet echt; prép. **— cette chose, cette chose —e,** dit voorondersteld, aangenomen dat dit zoo is; **— que,** conj. voorondersteld dat; **—ser,** v. a. (lat. sub, sous; ponere, poser) onderstellen, voor waar aannemen; verzinnen, verdichten; **— un enfant,** een kind ondersteken; **se —,** v. pr. zich wanen, zich denken; **—sitif, ive,** a. onderstellend; **—sition,** f. veronderstelling; vervalsching, bedriegelijke of valsche voorstelling, v.; **— de part,** ondersteking van een kind, v.; **—sitoire,** m. steek- of zetpil, v.

Suppôt, m. †medelid eener universiteit; aanhanger, medestander, helper in 't kwade, aanhang, m.; **— de Satan,** zeer slecht mensch; **— de Bacchus,** dronkaard.

Sup‖pressif, ive, a. onderdrukkend, opheffend; **—pression,** f. onderdrukking, afschaffing, opheffing, vernietiging; uitlating, achterhouding, verheling, v.; (in de geneeskunde) opstopping, v.; **la — d'un livre, d'un journal,** last de uitgave van een boek, van een dagblad te staken; **la — d'une charge,** de opheffing van een ambt; **— d'enfant, de part,** het wegmaken van een pasgeboren kind; **—primer,** v. a. onderdrukken, de uitgave doen staken, beletten; verzwijgen, achterhouden, niet doen zien, niet uitgeven enz.; opheffen; afschaffen, intrekken, vernietigen; **— un train,** een trein laten vervallen.

Suppu‖ratif, ive, a. rijpmakend, ettervormend; **—ration,** f. verzwering, verettering, rijpwording van een gezwel, v.; **—rer,** v. n. (lat. sub, sous, et pus) tot etter worden, etteren, dragen.

Suppu‖tation, f. berekening, raming, v.; **—ter,** v. a. (lat. sub, sous; putare, penser) berekenen, een overslag maken, ramen.

Suprématie (pr. **cie**), f. koninklijke oppermacht in Engeland in kerkelijke zaken, v.; oppermacht, meerderheid, uitstekendheid, v.

Suprême, a. (lat. supremus, superlatif de superior, qui est au-dessus) hoogst, opperst, verhevenst.

Sur, prép. (lat. super) op, boven, over; omtrent, tegen; van, aangaande, betreffende, over; wegens, ter oorzake, uit inzicht.

Sûr, e, a. (lat. securus) zeker, gewis, verzekerd, ongetwijfeld; veilig, zonder gevaar; **en lieu —,** op eene veilige plaats; **prendre le plus —,** den zekersten weg inslaan; **à coup —,** adv. zekerlijk, voor vast, buiten twijfel; **être — de son fait,** van zijne zaak zeker zijn; **jouer à jeu —,** zeker of vast spel spelen.

Sur, e, a. zuur, scherp, rinsch.

Surabon‖damment, adv. meer dan rijkelijk, overvloediglijk, vol op, in overvloed; **—dance,** f. groote overvloed, m. overmaat, v.; **—dant, ante,** a. overvloedig, overvloeiend, overtollig; **—der,** v. n. overvloeien, overloopen, te veel, te overvloedig zijn.

Sura‖chat, m. duurkoop, m.; **—cheter,** v. a. te duur koopen.

Suraigu, ue, a. te hoog (in de muziek).

Surajouter, v. a. op nieuw bijvoegen.

Sural, e, a. (lat. sura, le gras de la jambe) tot de kuit behoorend, kuit . . . .

Sur-aller, v. n. over het spoor loopen zonder aan te slaan (van jachthonden).

Sur-andouiller, m. uitwas, tak op de hoornen van een hert, m.

Suran‖nation, f. veroudering, verjaring, v.; **lettres de —,** vernieuwingsbrieven, waardoor verjaarde rechten enz. hersteld worden, m.; **—né, ée,** a. verjaard; verouderd; **—ner,** v. n. verjaren, te lang blijven liggen; **—,** v. a. uit de mode brengen.

Sur-arbitre, m. opperscheidsrechter.

Surard, Surart, m. azijn van vlierboomen, m.

Surate, f. kapittel van den Koran.

Surbais‖sement, m. indrukking, v. van een boog of gewelf; **—sé, ée,** a. ingebogen, invallend (van gewelven); **—ser,** v. a. inbuigen, indrukken, invallen.

Surbande, f. zwachtel over het kompres, m.

Surbau, m. hoofd van een luik.

Surbout, m. draaiboom, m.

Surcens, m. buitengewone cijns, m.

Surchar‖gé, p. et a. overladen; **—ge,** f. overlading, v. overlast, m.; boete voor 't ontduiken van de belasting, v.; overgeschreven woord; **—ger,** v. a. overladen, te grooten last opleggen.

Surchauf‖fer, v. a. al te heet maken; **—fures,** f. pl. scheuren, v. of andere gebreken, in het staal.

Surcomposé, ée, a. dubbel of veelvoudig samengesteld; m. dubbel samengesteld lichaam.

Surcostal, e, a. boven de ribben geplaatst.

Surcouper, v. n. overtroeven (kaartspel).

Surcroissance, f. tegennatuurlijk uitwas.

Surcroi‖t, m. overmaat, vermeerdering, vergrooting, toeneming, v. aanwas, m.; **pour — de,** tot overmaat van; **—tre,** v. n. overtollig groeien, uitwassen; **—,** v. a. bovenmatig vermeerderen.

Surdemande, f. overvraag, onmatige eisch, m.

Surdent, f. tand, die boven een anderen uitgroeit, m.

Surdi-mutité, f. doofstomheid, v.

Surdité, f. (lat. surditas; de surdus, sourd) doofheid, doovigheid, v.

Surdorer, v. a. dubbel vergulden.

Surdos, m. rugriem aan het tuig van een paard, m.

Sureau, m. vlierboom, m. vlier, v.; **fusil de —,** proppenschieter, klapbuis.

Sur‖élévation, f. later aangebrachte bovenbouw, m.; **— des prix,** verhooging der prijzen; **—élever,** v. a. nog meer verhoogen.

Surelle, f. zuring, v.

Sûrement, adv. zekerlijk, gewis, vast, voorzeker.

Suréminent, ente, a. boven alles verheven.

Suren‖chère, f. hooger bod (bij eene verkooping); **—chérir,** v. a. meer bieden dan een ander, boven een ander bieden; **—chérisseur,** m. opbieder, overbieder.

Surenveloppe, f. dubbele omslag, m.

Surérо‖gation, f. oververplichting, v. overtollige goede werken, hetgeen men niet verplicht is te doen; **—toire,** a. overtollig, meer dan men schuldig is.

Sur(e)starie, f. extra-, overligdagen, m. de tijd, dien een schip langer in lossing ligt, dan het eerst bepaald was.

Suresti‖mation, f. overschatting, v.; **—mer,** v. a. overschatten.

Suret, ète ou **ette,** a. (rad. sur) zuurachtig.

Sûreté, f. (lat. securitas, sécurité) zekerheid, verzekering; veiligheid, beveiliging, hoede,

bevrijding, v.; **la — publique,** de openbare veiligheid, v.

Surexci‖tation, f. overprikkeling, overspanning, v.; **—ter,** v. a. overprikkelen.

Surface, f. oppervlakte, vlakte, v.; **— plane,** plat vlak; **— d'eau,** waterspiegel, m.

Surfaire, v. a. overvragen, te hoog schatten, te hoog op prijs stellen.

Surfaix, m. over- of middelgordel van een rijpaard, m.

Surfeuille, f. buitenhuid der bloemknoppen, v.

Surfilage, m. bewerking om draad zeer fijn te maken, v.

Surfleurir, v. n. nabloeien, nog eens bloeien.

Surgarde, m. bijwacht, toeziende wacht, m.

Surge, a. f. **laine —,** ongewasschen wol, zooals ze van de schapen komt, v.

Surgeon, m. spruit, telg, v. scheut, m.; †**— d'eau,** kleine bron, v.

Surgir, v. n. (lat. surgere, s'élever) aankomen, aanlanden; ontspringen; fig. opkomen, ontstaan, opduiken.

Surhaus‖sement, m. ophooging, verhooging, v.; **—ser,** v. a. verhoogen, hooger maken; den prijs (van geld en waren) verhoogen.

Surhumain, aine, a. bovenmenschelijk.

Surier, m. kurkeik, m.

Surinten‖dance, f. oppertoezicht; oppertoezieners-ambt, opperbewind; **—dant,** m. **ante,** f. oppertoezienier, opperbeheerder, opperbewindhebber, superintendant; vrouw van een oppertoeziener enz.

Surir, v. n. zuur worden.

Surjalé, e, a. onklaar, wanneer de kabel zich om den balk of den stijl van het anker geslingerd heeft.

Surje‖t, m. overhandsche naad, m.; **—ter,** v. a. overhands naaien.

Surlangue, f. brand, m. op de tong bij rundvee.

Sur-le-champ, adv. dadelijk, op staanden voet.

Surlendemain, m. de tweede dag daarna, m.

Surli‖er, v. a. takelen; **—ure,** f. takeling, v.

Surlonge, f. lendestuk, middelstuk.

Surmarcher, v. n. op het zelfde spoor terug keeren; **se —,** v. pr. over elkander loopen.

Surme‖nage, m. overspanning, v.; **—ner,** v. a. afjagen, afrijden; fig. overspannen; **se —,** v. pr. zich overspannen, zich overwerken.

Surmon‖table, a. overkomelijk; **—ter,** v. a. hooger stijgen; **— qch.,** boven iets uitsteken; fig. overwinnen, overtreffen, te boven komen; **un édifice —té d'une croix,** een gebouw waarop een kruis staat; fig. **— les difficultés,** de moeilijkheden overwinnen; **se —,** v. pr. zich zelven overwinnen, zijne driften meester worden.

Surmou‖lage, m. het afvormen; **—le,** m. vorm, die naar een in gips gegoten voorwerp is vervaardigd; **—ler,** v. a. afvormen, een tweeden vorm maken.

Surmoût (pr. **mou**), m. ongeperste most, m.

Surmulet, m. zeehaan, m.

Surmulot, m. groote boschrat, v.

Surnager, v. n. bovendrijven, boven zwemmen.

Surnatu‖rel, elle, a. bovennatuurlijk; **—rellement,** adv. op bovennatuurlijke wijze.

Surneigée, f. spoor van het wild op de sneeuw.

Surnom, m. toenaam, bijnaam, m.

Surnombre, m. overtal.

Surnommer, v. a. een toenaam of bijnaam geven.

Surnumé‖raire, a. (lat. super, au-dessus; numerus, nombre) overtollig, boven een zeker getal; **—,** m. overtollig ambtenaar zonder (vast) traktement, surnumerair; **—riat,** m. tijd, dien men als surnumerair werkzaam is.

Suron, m. seroen, ceroen, v., baal goederen, welke in eene ruwe ossenhuid genaaid is.

Suros, m. hard gezwel boven aan de beenen of onder aan de knieën der paarden.

Suroxy‖dation, f. overoxydatie, v.; **—de,** m. overoxyde; **—der,** v. a. overoxydeeren.

Surpasser, v. a. overtreffen, te boven gaan; **se —, — soi-même,** v. pr. zich zelven overtreffen, iets beter doen dan naar gewoonte; **cela me surpasse,** daar staat mijn verstand bij stil, daar kan ik niet bij.

Surpay‖e, f. toelage, gratificatie, v.; **—er,** v. a. te duur betalen; te veel betalen.

†**Surpeau,** f. zie **Epiderme.**

Surplis (pr. **pli**), m. koorhemd van een priester; bef, v. van een protestantsch geestelijke.

Surplom‖b, m. stand, die niet loodrecht is, m.; **—bant, ante,** a. overhellend, overhangend; **en —,** overhangend, overhellend; **—ber,** v. n. overhangen, overhellen, niet loodrecht zijn.

Surpluées, f. pl. **voies —,** door 't regenwater overspoelde sporen van het wild.

Surplus (pr. **plu**), m. overschot, overblijfsel, het overige, surplus; **au —,** adv. voorts, verder, behalve dat.

Surpoids, m. overwicht.

Surpoint, m. afschrapsel van gelooide huiden.

Surprenant, ante, a. verrassend, verbazend.

Surprendre, v. a. verrassen, overvallen, overrompelen; bedriegen; door list of bedrog verkrijgen; opvangen; verbazen, bevreemden, ontstellen; **— la confiance de qn.,** door list, door veinzerij het vertrouwen van iem. weten te verwerven; **— le secret de qn.,** door list het vertrouwen winnen, achter iemands geheim komen; **se —,** v. pr. verrast worden; **se — à pleurer,** bemerken dat men tranen in de oogen krijgt.

Surpreneur, m. verrasser, verschalker.

Surprime, f. premie, v. die men boven de gewone premie betaalt (bij assurantiën).

Surpris, e, a. verrast, overrompeld; verbaasd.

Surprise, f. verrassing; overvalling, overrompeling, v.; bedrog, list; ontsteltenis, verwondering, v.

Sur-remise, f. korting, v.

Surrénal, e, a. boven de nieren liggend.

Sursaut, m. **s'éveiller en —,** met schrik wakker worden.

Sursauter, v. n. opspringen.

Surséance, f. (rad. surseoir) uitstel, opschorting, verschuiving, v.

Sursel, m. zuur zout.

Sursemer, v. a. overzaaien, op nieuw bezaaien.

Surseoir, v. a. uitstellen, opschorten, verschuiven.

Sursis, m. uitstel, opschorting, v.; **—, e,** a. uitgesteld, verschoven.

†**Sursolide,** m. vierde macht, v. eener grootheid.

†**Surtaux,** m. te hooge belasting, v.

Surta‖xe, f. te hooge aanslag in de belasting, m.; **—xer,** v. a. overschatten, te hoog schatten of waardeeren.

Surtondre, v. a. **— la laine,** de grovere einden der wol aftoppen.

Surtout, m. overjas, v.; groot zilveren tafelstel; korfvormige pakwagen, m.

Surtout, adv. bovenal, vooral, voornamelijk,

Surveil‖lance, f. opzicht, toezicht, waakzaamheid, v.; **conseil de —,** raad van toezicht, m.; **—lant, ante,** a. waakzaam, opmerkzaam; **—lant,** m. **lante,** f. opziener, opzichter, opziensters; **—le,** f. de tweede dag vóór een feest of anderen bepaalden dag, m.; **—ler,** v. a. bewaken, toezien op; v. n. **— à qch.,** ergens voor waken, een wakend oog op iets of op iemand houden, ergens acht op slaan, iets bezorgen.

Surve‖nance, f. onvoorziene aankomst, tusschenkomst, v.; **—nant,** m. **ante,** f. hij of zij, die onverwachts komt, onverwachte gast.

Survendre, v. a. te duur, boven den prijs of de waarde verkoopen.

Survenir, v. n. overvallen, onverwacht komen; buiten verwachting gebeuren of geschieden; **il survint de nouveaux embarras,** er kwamen nog nieuwe ongelegenheden bij.

Survente, f. verkooping boven den prijs of de waarde, v.

Surventer, v. imp. overmatig waaien, meer dan een storm waaien.

Surve‖nu, p. et a. die buiten verwachting gekomen is, hetgeen onverwachts overkomen is; **—nue,** f. onverwachte komst, v.

Survider, v. a. afgieten, afschudden.

Survie, f. overleving, langstlevendheid, v.

Survi‖vance, f. overleving, v. recht van overleving; recht op opvolging in een ambt na het overlijden van den bezitter, v.; **—vancier,** m. overlevende, die het recht van overleving of opvolging in een ambt na het overlijden van den bezitter heeft; **—vant, ante,** a. overlevend; m. et f. overlevende; **—vre,** v. n. **— à,** overleven; **(se) — à soi-même,** kindsch worden; **se — dans ses enfants,** herleven in zijne kinderen.

Sus (pr. **suce**), prép. op; **courir — à qn.,** op iemand los gaan; **en —,** daar boven; int. **— (donc)!** op! welaan!

Suscepti‖bilité, f. (lat. suscipere, être sensible) vatbaarheid; lichtgevoeligheid, lichtgeraaktheid, v.; **—ble,** a. vatbaar (voor iets); lichtgeraakt; **—on,** f. (lat. suscipere, recevoir) opneming, v.; **— intime,** het assimileeren; **—,** het ontvangen der priesterlijke wijding.

Susci‖tation, f. aandrijving, aanzetting, sterke aanrading, v.; **—ter,** v. a. (lat. suscitare, exciter) verwekken, doen ontstaan; **— un procès,** een rechtsgeding of proces doen ontstaan; **— une querelle,** een twist aanstoken.

Suscription, f. (lat. super, sur; scibere, écrire) opschrift, adres van een brief.

Susdit, ite, a. bovengezegd, bovengenoemd.

Susmentionné, e, a. hierboven gemeld.

Susnommé, e, a. hierboven genoemd.

Suspec‖t (pr. **pèk** ou **pèkte**), **ecte** (pr. **pèkte**), a. (lat. suspectus; de suspicere, regarder d'en bas) verdacht; **—ter,** v. a. verdenken, een kwaad vermoeden van iets hebben.

Suspen‖dre, v. a. hangen, ophangen; opschorten, uitstellen; schorsen, voor eenigen tijd van een ambt ontzetten; **— l'ancre,** het anker ophalen; **— un travail,** een werk voor een poos staken; **— ses payements,** zijne betalingen staken; **— son jugement,** zijn oordeel opschorten; **— un fonctionnaire,** een ambtenaar schorsen; **pont —du,** hangbrug; **—s,** a. m. voor eenigen tijd van een ambt ontzet, geschorst (van geestelijken); **en —,** adv. in onzekerheid, in twijfel; **tenir en —,** in onzekerheid houden; **affaire demeurée en —,** onbesliste, hangend gebleven zaak, v.; **—se,** f. ontzetting van een ambt voor eenigen tijd (voornamelijk van een geestelijke), v.; **—seur,** a. **ligament —,** draagband, m.; **—sif, ive,** a. ophoudend, opschortend, uitstellend, vertragend; **—sion,** f. ophanging; opschorting, ophouding, v.; stilstand van wapenen, m. wapenschorsing, v.; ontzetting van een ambt voor eenigen tijd, v.; **une —,** een hanglamp; **la — des payements,** de schorsing der betalingen; **la — de l'exécution d'un jugement,** de opschorting der voltrekking van een vonnis; **la — d'armes, d'hostilités,** de wapenstilstand, m., de wapenschorsing, v.; **—soir, —soire,** m. schortband, breukband, m.; **—te,** f. borgstrop, m. om den bezaanmast gelegd touw.

Suspicion, f. verdenking, v. argwaan, m. achterdocht, v.

Susrelaté, e, a. bovenbericht, bovenverhaald.

Sus‖seyement, m. het lispelen (bij 't spreken); **—seyer,** v. n. lispelen (bij 't spreken).

Susten‖tation, f. onderhouding in het leven, voeding, v.; het steunen, dragen; **—ter,** v. a. (lat. sustinere, soutenir) onderhouden, voeden.

Susur‖ration, f. gefluister; zacht geruisch, gesuis; **—rement,** m. gefluister, gesuis; **—rer,** v. a. et n. fluisteren, suizen, murmelen.

Suttee, Suttie, f. verbranding der Indische weduwen; Indische weduwe, die zich vrijwillig laat verbranden.

Sutu‖raire, a. van een naad voorzien; **—ral, e,** a. naad...; **—re,** f. (lat. sutura; de suere, coudre) naad, m.; **—rer,** v. a. toenaaien.

Suzerai‖n, aine, a. het opperleen betreffend; **seigneur —n,** opperleenheer; **dame —ne,** opperleenvrouwe; **—neté,** f. opperleenheerschappij, v.

Svel‖te, a. slank, rank; **taille —,** ranke gestalte; **—tesse,** f. slankheid, v.

Sybari‖te, m. sybariet, m. weekelijk, wellustig mensch; **—tisme,** m. weekelijke, verwijfde levenswijze, v.

Syco‖more, m. moerbezie- of Adams-vijgeboom, Egyptische vijgeboom, m.; **—phage,** a. van vijgen levend; **—phante,** m. verrader, aanbrenger, verklikker; **—phantisme,** m. verklikkerij, aanbrengerij, v.

Sylla‖baire, m. ABC-boek; **—be,** f. lettergreep, syllabe, v.; **—ber,** v. n. letters tot lettergrepen samenbrengen, spellen; **—bique,** a. de lettergrepen betreffend; **—bisation,** f. spelling, het uitspreken der lettergrepen.

Syllabus, m. (mot lat. qui signif. sommaire) lijst der door Paus Pius IX veroordeelde stellingen, v. (aanhangsel der Encyclica).

Syllep‖se, f. (gr. sullabô, je prends ensemble) syllepsis, gelijktijdig gebruik van een woord in den eigenlijken en den figuurlijken zin; figuur waardoor de rede of de uitdrukking meer aan onze gedachte dan aan de regels der spraakkunst beantwoordt; **—tique,** a. de syllepsis betreffend.

Syllogis‖er, v. n. gevolgtrekkingen maken; **—me,** m. (gr. sun, avec; logizomai, je raisonne) sluitrede, v. syllogismus; **—tique,** a. tot de sluitrede behoorend, syllogistisch.

Sylphe, m. **phide,** f. luchtgeest, m. sylphide, v.; fig. vrouw van bevallige gestalte.

Syl‖vain, m. (lat. sylva, forêt) boschgod; **—, e,** a. in de bosschen levend; **—ves,** f. pl. Sylvae, mengeldichten; **—vestre,** a. boschachtig; **—viculture,** f. (lat. sylva, forêt; cultura, culture) boschcultuur, v.

Symbo‖le, m. (gr. sumbolon, signe) symbool, zinnebeeld, teeken; geloofsbekentenis of belijdenis, v. symbolum; **—lique,** a. zinnebeeldig; f. symboliek, v.; **—liser,** v. a. zinnebeeldig voorstellen; **—,** v. n. **avec qch.,** zekere overeenkomst met iets hebben; **—lisme,** m. symbolisme.

Symé‖trie, f. (gr. summetria, de sun, avec; metron, mesure) overeenstemming, overeenkomst, evenredigheid, v. symetrie; **—trique,** a. met elkander evenredig, evenmatig, gelijkmatig, symetrisch; **—triquement,** adv. op evenredige of gelijkvormige wijze; **—triser,** v. n. op eene evenredige wijze geschikt zijn, in behoorlijke verhouding staan; v. a. symetrisch maken.

Sympa‖thie, f. (gr. sumpatheia, de sun, avec; pathein, ressentir) medegevoel, gelijkaardigheid, onderlinge genegenheid, v. sympathie; medeneiging, v.; **—thique,** a. overeenkomstig, gelijkaardig, sympathetisch; sympathiek; **—thiquement,** adv. op medegevoelende, medelijdende wijze; **—thiser,** v. n. overeenstemmen, van gelijken aard zijn, gelijke eigenschappen hebben, sympathiseeren.

Sympho‖nie, f. (gr. sumphônia; de sun, avec; phônê, son) samenklank, m. samenstemming, harmonie, v. symphonie; groote compositie voor orkest, v.; **—niste,** m. componist; componist van symphonieën; orkest-musicus.

Symphyse, f. (gr. sumphusis, de sun, avec; phusis, structure) aaneenschakeling der beenderen, v.

Symp‖tomatique, a. tot de symptomen eener ziekte behoorend; **—tôme,** m. (gr. sumptôma, coïncidence) ziekteteeken, ziekteverschijnsel, symptoom; fig. kenteeken, blijk, verschijnsel.

Synago‖gal, e, a. op de synagoge betrekking hebbend; **—gue,** f. jodenkerk, synagoge, v.; fig. het jodendom.

Synalèphe, f. (gr. sunaleiphô, je mêle) ineensmelting van twee lettergrepen, v.

Synallagmatique, a. (gr. sunallagma, échange) wederzijds verbindend.

Synanthé‖rées, f. pl. (pr. syn, et anthère) planten, v. met vergroeide helmknoppen; **—rique,** a. met vergroeide helmknoppen.

Synarthrose, f. onbeweeglijke gewrichtsverbinding, v.

Syncarpe, m. samengestelde vrucht, v.

Synchondrose, f. (gr. sun, avec; chondros, cartilage) samenvoeging der beenderen door middel van een kraakbeen, v.

Synchro‖ne (pr. **krone**), a. gelijktijdig; **—nique,** a. gelijktijdig, synchronistisch; **—nisme,** m. gelijktijdigheid, v.

Synco‖pe, f. (gr. sugkopê, de sun, avec; coptô, je coupe) zwijm, onmacht, plotselinge flauwte; verkorting van een woord door het wegwerpen eener lettergreep, v.; het aanslaan en aanhouden van een toon; verdeeling eener noot, v.; **—per,** v. a. een woord verkorten; **—,** v. n. syncoptische toonreeksen maken.

Syncrétis‖me, m. (gr. sugkretizein, réunir) vereeniging van godsdienstpartijen, uiteenloopende opvattingen, v.; **—te,** m. aanhanger van het syncretisme.

Syndérèse, f. wroeging van het geweten, v. gewetensangst, m.

Syndi‖c, m. (gr. sundikos, de sun, avec; dikê, procès) stads- of raadsgevolmachtigde; syndicus, hoofdman van een gilde, eene orde; curator (van een faillieten boedel); burgemeester (in Fransch-Zwitserland); **—cal, ale,** a. tot een syndicus behoorend; **chambre —cale,** syndicaatskamer (bestuur van een gilde); **—cat,** m. het ambt van een stads- of raadsgevolmachtigde, syndicaat; curatorschap (in een faillissement); syndicaat van beursmannen of bankiers; **—quer,** v. a. tot een syndicaat vereenigen; **se —,** v. pr. een syndicaat vormen.

Synecdoque, Synecdoche, f. (gr. sunecdochê, compréhension) synecdoche, het stellen van het geheel voor een deel of omgekeerd; (b.v. **cent voiles** voor **cent vaisseaux**).

Synérèse, f. (gr. sunairesis, de sun, avec; aireô, je prends) ineensmelting van twee lettergrepen in eene, v. (b.v. **taon, août, Laon**).

Synévrose, Synnévrose, f. (gr. sunneurôsis, de sun, avec; neuron, nerf) samenvoeging der beenderen door middel van een bindsel, v.

Syno‖dal, ale, a. tot eene kerkelijke vergadering behoorend, synodaal; **—dalement,** adv. in volle kerkvergadering; **—de,** m. (gr. sunodos, compagnie) kerkvergadering, synode, v.; **—dique,** a. van de synode uitgaand; **révolution —, mois —,** synodische omwenteling, synodische maand.

Synony‖me, a. (gr. sunônumos, de sun, avec; onoma, nom) zinverwant; **—,** m. zinverwant woord; **—mie,** f. gelijkheid of overeenkomst in beteekenis, zinverwantschap, v.; **—mique,** a. zinverwant.

Synoptique, a. (gr. sunoptikos, de sun, avec; optomai, je vois) bij wijze van overzicht, beknopt, bondig; **tableau —,** kort overzicht.

Synoque, f. **fièvre —,** bijblijvende of doorgaande koorts, v.

Syno‖vial, e, a. het ledewater betreffend; **glandes —viales,** klieren, waarin het ledewater afgescheiden wordt, v.; **—vie,** f. (gr. sun et gr. ôon, œuf) ledewater.

Synta‖xe, f. (gr. sun, avec; taxis, ordre) leer van den volzin, woordvoeging, woordschikking, syntaxis, v.; **—xique,** a. de woordvoeging betreffend.

Synthèse, f. (gr. sunthesis, de sun, avec; tithêmi, je place) samenstelling; samenvoeging, v.

Synthéti‖que, a. samenstellend, synthetisch; **—quement,** adv. samenstellend; **—ser,** v. a. eene synthesis maken.

Syphi‖lis (pr. **ice**), f. syphilis, v.; **—litique,** a. syphilitisch; m. et f. lijder, lijderes aan syphilis.

Syriaque, a. la langue —, de oude Syrische taal.

Syrien, ienne, a. Syrisch; **—,** m. et f. Syriër, Syrische vrouw.

Syringa, m. sering, v.

Syringe, f. pans- of herdersfluitje.

Syringoto‖mie, m. fistelmes; **—mie,** f. fistelsnijding, v.

Systaltique, a. zich beurtelings samentrekkend en uitzettend.

Systémati‖que, a. in goede orde; stellig, leerstellig, systematisch; **—quement,** adv. op leerstellige, systematische wijze; **—ser,** v. a. wetenschappelijk rangschikken.

Système, m. (gr. sustêma, de sun, avec; istêmi, être placé) leerstuk, leerstelsel, stelsel, systeem.

Systole, f. (gr. sustolê) samentrekking of drukking van het hart, v.

Syzygie, f. (gr. suzugia, de sun, avec; zugos, lien) samenstand en tegenstand, m. van eene planeet (maan met zon, nieuwe met volle maan); tijd der nieuwe of volle maan, m.

T.

T, m. T, twintigste letter van het alphabet, v.

Ta, pron. poss. f. sing. je, jouw.

Tabac (pr. **ta-ba**), m. tabak, v.; **prendre du —**, snuiven; **— à fumer**, rooktabak; **— à priser, en poudre, râpé**, snuiftabak; **— d'Espagne**, geparfumeerde snuif; **(— de) caporal**, tabak van mindere kwaliteit (van de Fr. regie); **— à chiquer, à mâcher**, pruimtabak; **— frisé**, krultabak; **— en rouleau**, roltabak; **bureau, débit de —**, tabakswinkel; **être employé dans les —s**, bij de tabaksfabricatie, bij de regie werkzaam zijn; fig. pop. **il y aura du —**, er zal gevochten worden.

Tabagie, f. gezelschap, vertrek, kroeg, waar men tabak rookt; tabakskistje.

Tabari‖n, m. hansworst van een kwakzalver, potsenmaker; **—nage**, m. fam. kwakzalverij, potsenmakerij, v.

Tabatière, f. tabaksdoos, v.; **fenêtre à —**, ou **—**, f. opzetraampje.

Tabellio‖n, m. (lat. tabellio; de tabella, tablette) dorpsnotaris; **—nage**, m. dorpsnotariaat; †**—nner**, v. a. notariëel afschrift van eene acte geven.

Tabernacle, m. (lat. tabernaculum; de taberna, chaumière) tent der Joden, loofhut, v.; **fête des —s**, loofhuttenfeest; **le Tabernacle**, de Tabernakel der Joden (waar de arke des verbonds bewaard werd); **—**, sacramentshuisje, takernakel (tempelvormig kastje, waarin de monstrans met de gewijde hostie bewaard wordt); †hooge plaats achter op een schip, waar de kapitein staat, v.

Tabide, a. (lat. tabes, humeur corrompue) teringachtig.

Tabi‖s (pr. **bi**), m. gewaterd taf; **—ser**, v. a. eene stof wateren.

Tablature, f. tabulatuur, v. (aanwijzing der tonen door letters en cijfers in plaats van noten); fig. **donner de la — à qn.**, iem. last, moeite veroorzaken; **entendre la —**, op de hoogte zijn.

Table, f. (lat. tabula, planche, plaque) tafel, v.; kost, m.; bladwijzer van een boek, m. register; bovendeksel van een snaarinstrument, snarenblad; werkbank van een leerbereider, v.; witte hardsteen in den gevel van een gebouw, m.; rol lood, v.; vierkant stuk grof glas, waarvan men ruiten maakt; **— à coulisses, à rallonges**, uittrektafel; **— à trumeau**, spiegeltafel; **— pliante**, vouw-, klaptafel; **les —s mouvantes** ou **tournantes**, de tafeldans; **être a —**, aan tafel zijn; **bénir la —**, het gebed doen vóór 't eten; **dresser, mettre, servir la —**, de tafel dekken; **se mettre à —**, aan tafel gaan; **sortir de —, se lever de —**, van tafel opstaan; **tenir —**, gewoonlijk gasten ontvangen; **ronde de —**, drinklied; **les —s de la loi**, de tafelen der wet; **tenir — ouverte**, open tafel houden; voor een ieder opdisschen; **— à manger, — à jouer**, etenstafel, speeltafel, v.; **— d'hôte**, open tafel, v.; **— rase**, gladde koperen plaat, waarop nog niets gegraveerd is; fig. **faire — rase**, schoon schip maken; fig. fam. **mettre sous la —**, dronken drinken; **— généalogique**, geslachtslijst, -tabel; **— chronologique**, tijdtafel; **Mont de la —**, Tafelberg; **Baie de la —**, Tafelbaai.

Tableau, m. (lat. tabula) schilderij, afbeelding, v.; tafel, vlakte, v.; schoolbord, zwart bord; fig. beschrijving, afbeelding, v. tafereel.

Tableautin, m. schilderijtje.

Tablée, f. tafel vol, v.

Tabler, v. n. tafelen; fig. fam. **tablez là-dessus**, reken daarop.

Tabletier, m. **ière**, f. kunstschrijnwerker, kunstdraaier; verkoopster van ingelegd werk.

Tablet‖te, f. pronkkastje; boekenkast; plank, waarop de bakkers hun brood leggen, v.; koekje, borstkoekje; opper-, overbalk; kantsteen, m.; kroonlijst; galg eener drukpers, v.; **—tes**, pl. spalken, om de gebroken leden weder te zetten, v.; schrijftafeltje; aanteekenboekje, zakboekje; **écrivez cela sur vos —tes**, schrijf dat in uw zakboekje; **ôtez, rayez cela de vos —tes**, reken daar niet op; **—te de chocolat**, chocoladekoekje; **—terie**, f. schrijnwerkerskunst, v. fijn schrijnwerk.

Tablier, m. voorschoot, boezelaar, m.; schootsvel; stootlap aan een zeil, m.; vloer van eene brug, m.; val van eene ophaalbrug, v.; **mettre un —**, een schort voordoen; **— de charpentier**, timmermansschootsvel; **rôle à —**, rol van ambachtsman, rol van soubrette (vooral in de Opéra comique).

†**Tablоin, Tablouin**, m. bedding van 't geschut, batterijplank, v.

Tabou‖ret, m. zitbankje, stoel zonder leuning, m.; taschjeskruid; **droit du —**, vroeger recht om zich in tegenwoordigheid van den koning of de koningin op een tabouret neder te zetten; **—rin**, m. ruimte voor den fokkemast eener galei, v.; draaiende kap, v. op een' schoorsteen.

Tabulaire, a. tabelvormig; **—**, m. archivaris, boekhouder.

Tac, m. besmettelijke ziekte onder de schapen, v.; het raken van den degen; **riposter du — au —**, onmiddellijk terugstooten.

Tacet (pr. **cète**), m. pauzeering in de zangkunst, aanwijzing dat de eene partij moet zwijgen, terwijl de andere voorgaat, v.; **garder —**, fig. fam. den zwijger spelen.

Tachant, e, a. vlekken gevend, afgevend; licht vlekken krijgend.

Tache, f. smet, vlek, plek, v.; fig. mangel, gebrek; plek, die onbeschilderd, onbeteerd blijft als men een schip teert, kalefaat of schildert, m.; **—s de rousseur**, sproeten; **sans —**, vlekkeloos.

Tâche, f. dagwerk, taak, v.; **travailler, être à la —**, op den dag werken; fig. **prendre à — de faire une chose**, zich bijzonder ergens aan gelegen laten liggen, bijzonder werk van iets maken; †**en bloc et en —**, bij den hoop; prov. **à chaque jour suffit sa —**, iedere dag heeft genoeg aan zijn eigen kwaad.

Tachéographe, zie **Tachygraphe.**

Tachéographie, zie **Tachygraphie.**

Tacher, v. a. bevlekken, besmetten, bezoedelen.

Tâcher, v. n. **— de...** (avec inf.) pogen

trachten, te...; — **à** (avec inf.), zoeken te, het oogmerk hebben te...

Tâcheron, m. man die uit de tweede hand een werk verricht of laat verrichten.

Tache‖té, ée, a. gevlekt, gespikkeld; **—ter,** v. a. vlekken, met plekken bespikkelen.

Tachygra‖phe, m. snelschrijver; **—phie,** f. (gr. tachus, rapide; graphê, écriture) snelschrijfkunst, v.; **—phique,** a. de snelschrijfkunst betreffend.

Taci‖te, a. (lat. tacitus; de tacere, se taire) stilzwijgend, heimelijk; **condition —,** van zelf sprekende voorwaarde; **—tement,** adv. stilzwijgend, zonder uitdrukkelijke woorden.

Tacitur‖ne, a. (lat. taciturnus; de tacere, se taire) stil, zwijgend, die niet veel spreekt; **Guillaume le —,** Willem de Zwijger; **—nité,** f. stilzwijgendheid, v.

Tac‖t (pr. **tacte**), m. (lat. tactus) gevoel (een der vijf zintuigen); tact, m. (in den omgang met anderen).

Tac-tac, m. klanknabootsend woord: tiktak, tikketak.

Tac‖ticien, m. krijgskundige, die de legerkunst verstaat; **—tile,** a. (lat. tactilis; de tactus, tact) gevoelig, tastbaar, voelbaar; †**—tion,** f. gevoel, tasting, v.; **—tique,** f. (gr. taktikê, qui concerne l'art de disposer des troupes) tactiek, v. kunst om een leger in slagorde te stellen, legerkunde, v.

Tadorne, m. brandeend, v.

Tael, Taël, m. munteenheid in China en Japan, v.

Tænia, m. lintworm, m. **(ténia).**

Taffetas, m. taf; **— changeant,** weerschijnend taf; **— de Florence,** voeringtaf; **— d'Angleterre, — gommé,** Engelsche pleister.

Tafia, m. suikerbrandewijn, m.

Taïaut, int. ho, ha, ho! stil! houd u stil!

Taïcoun, m. Taïkoen, voormalig wereldlijk heerscher in Japan.

Taie, f. (lat. theca, gr. thêkê, boîte, enveloppe) kussensloop, v. overtrek van een bed; witte vlek op 't hoornvlies, v.

Tail‖lable, a. wat aan schattting onderworpen is; **—lade,** f. snede, of veeg, m. in het aangezicht enz.; **—lader,** v. a. opensnijden, doorsnijden, kerven; **—lage,** m. belasting, v.

Taillan‖derie, f. gereedschapmakerij, v.; **—dier,** m. (rad. tailler) gereedschapmaker; **—t,** m. snede, v. het scherp van iets.

Tail‖le, f. snee, v. het scherp; snijding, v. het snijden; het snoeien; het snijden van den steen; kerfstok, m. kerfhout; gestalte des lichaams, v.; zwaarte, v. of gewicht van het geld; belasting, v. hoofdgeld; **la — des pierres,** het steenhouwen; **pierre de —,** hardsteen; **haute —,** middenstem, v. tenor (in de zangkunst); **basse —,** stem nabij de bas komend, v.; **— de bois,** houtsnee, v. beeld op hout gesneden; **frapper d'estoc et de —,** steken en houwen; **avoir une belle —,** een mooi figuur hebben; **de bonne —,** welgemaakt, van goede gestalte; **—lé,** p. et a. zie **Tailler.**

Taille‖-crayon, m. potloodsnijder, m. (werktuigje); pl. **des taille-crayons; —-douce,** f. kopersnee, kopergravure, v.; pl. **des tailles-douces; —-mer,** m. loefhouder, onderstut, m.; pl. **des taille-mer; —-plume,** m. pennesnijder, m. werktuig, waarmede men pennen vermaakt; pl. **des taille-plumes.**

Tailler, v. a. snijden, snoeien, houwen, afhouwen; versnijden (eene pen); een stempel voor de munt snijden; **— en pièces,** in stukken houwen, in de pan hakken; **— de la besogne, de l'ouvrage à qn.,** veel werk aan iemand verschaffen, veel moeite geven; fig. **— des bavettes,** babbelen; **— et rogner à son gré,** naar welgevallen handelen, doen wat men wil; **— en plein drap,** ruim snijden; fig. alles volop hebben, het er ruim van kunnen nemen; **— qn.,** iem. van den steen snijden; **homme bien taillé,** flink gebouwd man; **il n'est pas taillé pour plaire,** hij is niet in de wieg gelegd om te behagen.

Tail‖lerie, f. diamantslijperij, v.; **—leur,** m. kleermaker, snijder; **— de pierres,** steenhouwer; **— d'arbres,** boomsnoeier; **— de diamants,** diamantsnijder; **—leuse,** f. knipster, snijdster, kleedermaakster; **—le-vent,** m. kleine mantelmeeuw; stormzeil; pl. **des taille-vent; —lis,** m. het hakken (van hout); kreupelbosch, hakhout; **—loir,** m. snijbord, hakbord; dekstuk van het kapiteel eener zuil; **—lon,** m. naschatting, bijbelasting, v. (zekere jaarlijksche schatting, welke in Frankrijk het volk opgelegd werd).

Tain, m. (altération du mot étain) zeer dun bladtin, verfoeliesel, voor spiegels.

Taire, v. a. (lat. tacere) zwijgen, verzwijgen, verbergen, niet melden; **faire —,** tot zwijgen brengen, den mond snoeren; **se —,** v. pr. zwijgen, niet spreken, den mond houden, geen woord zeggen.

Taisant, e, a. zwijgend, werkeloos.

Taisson, m. das, m. (zeker dier); **puer comme un —,** stinken als een bunzing.

Talapoin, m. priester in Siam.

Talc, m. talksteen, m. Moskovisch glas, talk, v.

Taled, m. hoofdsluier der Joden in de Synagoge, m.

Talent, m. (lat. talentum) zeker goud- of zilvergewicht, talent (zekere som gelds bij de Ouden); fig. **enfouir son —,** van zijne bekwaamheden geen behoorlijk gebruik maken; **—,** fig. natuurlijke bekwaamheid, begaafdheid, v. talent; fig. **faire valoir son —,** zich zijne natuurlijke begaafdheden ten nutte maken.

Talinguer, v. a. de kabeltouwen aan den ankerring vast maken.

Talion, m. (lat. talio; de talis, tel) wedervergelding, v.; **la loi du —,** de wet der wedervergelding.

Talisma‖n, m. tooverkrachtig voorwerp, tooverring, m. tooverbeeld, talisman; **—nique,** a. den tooverring of talisman betreffend.

Tal‖le, f. wortelscheut, worteldraad, aflegger; **—ler,** v. n. een of meer wortelscheuten maken of schieten.

Tallipot, m. palmboom, m. op Ceilon en in Malabar.

Talmouse, f. kaaskoek, m.; pop. oorveeg, v. vuistslag, m.

Talmu‖d, m. wetboek der nieuwere Joden, talmud, m.; **—dique,** a. tot den talmud behoorend; **—diste,** m. talmudist, Jood die den Joodschen talmud volgt, daarin ervaren is.

Taloche, f. fam. slag, klap, m. oorveeg, v.

Talon, m. (lat. talus) hiel, m.; hak aan den schoen enz., v.; spoor, v.; ondereind, achtereind; stok, m. (overgebleven kaarten); koot, v.; dat gedeelte van een couponblad dat overblijft, als al de coupons zijn afgeknipt, talon, m.; **serrer les —s,** de sporen geven; **être toujours sur les —s, aux —s de qn.,** iemand voortdurend achterna loopen; **marcher sur les —s**

de qn., iemand volgen; **montrer les —s**, de hielen laten zien, het hazenpad kiezen; **dès que je tourne les —s**, zoodra ik de hielen licht; **avoir l'estomac dans les —s**, grooten honger hebben; **—s rouges**, roode hakken die de edellieden droegen; de edelen, de aristocraten; **avoir l'esprit aux —s**, fig. fam. dom, onwetend zijn; **—**, m. de hak, v. of het achterend van de kiel; **— de varangue**, de hak, v. of het onderend van een buikstuk.

Talon‖ner, v. a. fam. op de hielen zitten; fig. fam. aanzetten, aanporren, aandringen; **—**, v. n. met het achterend aan den grond raken, hielen, (scheepsterm); **—nier**, m. kielhoutenmaker; **—nière**, f. hiel, m. of hak, v. van het roer; **—nières**, f. pl. hielvleugels van Mercurius, m.; hiellappen, m. hielstukken.

Talpa, m. zeker hoofdgezwel.

Talqueux, euse, a. talksteenachtig.

Talus, m. (mot lat. qui signifie talon) helling, glooiing, schuinte van eenig vestingwerk, schuinte van een dijk of muur; vermindering der dikte van een muur onder 't opmetselen, v.; **en —**, hellend, glooiend.

Talu‖tage, m. het glooien; **—ter**, v. a. in eene glooiing doen opgaan, eene glooiing geven.

Tamanoir, m. groote miereneter.

Tamari‖n, m. tamarinde, v. (vrucht); soort van aap, m.; **—nier**, m. tamarindeboom, m. tamarinde, v.

Tamaris (pr. **ri**), **Tamarisc**, **Tamarix**, m. tamariskeboom, m.

Tambou‖r, m. trommel, v.; trommelslager, tamboer; trommelzeef, v.; borduurraam; koffietrommel, v.; trommelvlies; trommel van het rad van het roer, v.; **— à broder**, borduurraam; **— de Provence**, tamboerijn; **battre le —**, de trom slaan; **— de basque**, trom met belletjes, v.; **— battant**, met slaande trom; fig. **mener qn. — battant**, iem. met kracht aandrijven, aanzetten; **ce qui vient de la flûte retourne au —**, zoo gewonnen, zoo geronnen; prov. **sans flûte ni —**, zonder gerucht; **—rin**, m. kleine langwerpige trommel, v. tamboerijn; tamboerijnspeler; **—rinage**, m. het getrommel; **—rinaire**, m. tamboerijnspeler; **—riner**, v. n. trommelen (vooral van kinderen); **—**, v. a. eene verloren zaak omtrommelen; **—rineur**, m. trommelaar.

Tambour-maître, m. bataljonstamboer; pl. **des tambours-maîtres.**

Tambour-major, m. regimentstamboer; pl. **des tambours-majors.**

Tamier, **Taminier**, m. smeerwortel, m.

Tami‖s, m. zeef, v.; **faire passer qch. par le —, au —**, fig. fam. iets nauwkeurig onderzoeken; **—ser**, v. a. ziften, door de zeef laten loopen; v. n. den wind doorlaten (van een versleten zeil); **—serie**, f. zeefmakerij, v.; **—seur**, m. zifter, werkman die zift in eene glasblazerij; **—sier**, m. zevenmaker, -verkooper.

Tamplon, m. weverskam, m.

Tam‖pon, m. stop, v. stopsel, tap, m. prop, v.; inktbal, robbert, waarmede de plaatdrukkers den inkt op de platen doen; buffer aan wagens, m.; vilten lap, waarmede de plaatsnijders hunne platen wrijven, m.; houten pennen, die men in de ribben der zolderingen enz. slaat, v.; **—ponnement**, m. het sluiten met eene prop; **—ponner**, v. a. met eene prop sluiten, toeproppen; met den buffer stooten; **se —**, v. pr. met de buffers tegen elkander stooten (van spoorwagens); **—ponneur, euse**, m. et f. die stoot met de buffers.

Tam-tam (pr. **tame-tame**), m. Oostersch muziekinstrument.

Tan, m. run (gemalen eikenschors), v.

Tanaisie, f. reinvaren, v. wormkruid.

Tance‖ment, m. bekijving, **—r**, v. a. fam. bekijven, bestraffen, doorhalen, uitschelden.

Tanche, f. (lat. tinca) zeelt, v. (zekere visch).

Tandem, m. open cabriolet, v. (met twee achter elkaar gespannen paarden); tandem, rijwiel voor twee personen.

Tandis que, conj. terwijl, zoo lang als; daarentegen.

Tandjour, m. verzameling van heilige boeken in Thibet.

Tangage, m. het stampen, heien van een schip.

Tangara, m. prachtmees, v.

Tan‖gence, f. aanraking, v.; **—gent, e**, a. (lat. tangens, qui touche) rakend; **—gente**, f. raaklijn, v. tangens; fig. **s'échapper par la —**, zich behendig uit eene netelige zaak redden; **—ger**, v. a. **— la côte**, langs de kust heen zeilen; **—gibilité**, f. voelbaarheid, v.; **—gible**, a. (lat. tangibilis; de tangere, toucher) voelbaar; **—giblement**, adv. op voelbare wijze.

Tangue, f. aardachtig zeezand.

Tanguer, v. n. stampen, op en neer heien (van schepen); **— sur l'ancre**, op het anker rijden.

Tanière, f. hol van een wild dier; fig. schuilplaats, v. schuilhoek, m.

Tanin, zie **Tannin.**

Tan‖nage, m. het looien; **—nant, e**, a. looistof bevattend; fig. fam. vervelend, hinderlijk; **—ne**, f. slechte plek in afgelooid leer, v.; huidwormpje (in het aangezicht); **—né, ée**, et a. gelooid; zwartachtig; **—née**, f. run, die uit de kuip komt, v.; **—ner**, v. a. looien, het leer bereiden; fig. fam. **— qn.**, iem. vervelen, hinderen; **—nerie**, f. leerlooierij, v.; **—neur**, m. leerlooier, leêrbereider; **—(n)in**, m. looistof, v.; **—nique**, a. looistof bevattend; **acide —**, looizuur.

Tant, adv. (lat. tantum; de tantus, si grand) zoo veel; zoo dikwijls; zoo zeer, zoo sterk, dermate; zoo lang; zoo ver; des te; **être — à —**, gelijk, even ver zijn; **— que**, conj. zoo veel als, zoo lang als, zoo lang, terwijl; **— mieux**, des te beter; **— pis**, des te erger; **— s'en faut que**, conj. het zij verre van daar, het is er verre van; **— y a que**, conj. zoo veel is zeker dat; **sur — et moins**, fam. omtrent, bijkans; **si — est**, fam. bijaldien; **— bon que mauvais**, zoo goed als kwaad; **sur et — moins**, op afrekening.

Tantale, m. Tantalus (in de onderwereld veroordeeld tot honger en dorst lijden bij aanwezigen overvloed); **supplice de —**, Tantalusstraf, v. het vruchteloos smachten en watertanden; **—**, tantalium (zeker zeldzaam metaal).

Tante, f. tante; **grand' —**, oudtante; **— à la mode de Bretagne**, nicht van vader of moeder; **ma —**, pop. de lommerd.

Tantet, †Tantin, m. een beetje, een klein weinigje; **—tième**, a. zoo en zooveelste; **—tinet**, m. heel klein beetje.

Tantôt, adv. terstond, straks, dadelijk, aanstonds; **— six mois**, welhaast zes maanden; **— bien, — mal**, nu eens goed, dan weder slecht; nu eens wel dan weer ziek; **le monsieur de —**, de mijnheer van zoo even, die straks hier was.

Taon (pr. **tan**), m. (lat. tabanus) brems, paardevlieg, horzel, v.

Tap, m. stoel, steun, m. (scheepsterm).

†**Tapabord, Tapabor,** m. karpoets, v. reis- of regenmuts, v.

Tapa‖ge, m. (rad. taper) fam. gestommel, gerammel, geraas; **—geur,** m. **euse,** f. lawaaimaker, twistzoeker; **—,** a. geraasmakend, luidruchtig; **enfant —,** luidruchtig kind; **toilette —euse,** opzichtig toillet; **—geusement,** adv. met gedruisch, met ophef, op opzichtige wijze.

Tape, f. tap, deuvik, zwik, m.; fam. tik, klap, m. muilpeer, oorveeg, v.; fam. **faire une —,** vallen (met de fiets).

Tapé, ée, p. et a. opgehaald met den kam; gedroogd, platgedrukt; fam. welgeslaagd, pikant; **poire, pomme —e,** platgedrukte en in den oven gedroogde appel; **réponse bien —e,** raak, snedig antwoord; **pièce —e,** oude Parijsche sou.

Tape-bois, m. groote bonte specht, m.; pl. **des tape-bois.**

Tape-cul, Tapecu, m. wip eener ophaalbrug, v.; zware bolderwagen; druil (zeker klein zeil); m.; pl. **des tape-culs.**

Tapée, f. groot gezelschap, massa, v.

Taper, v. a. fam. slaan, slagen, oorvijgen, muilperen geven; stempelen; toestoppen; fam. **— les cheveux,** het haar met den kam ophalen; **—,** v. n. fam. **— du pied,** met den voet stampen; zie **Tapé.**

Tapette, f. klapje; **jouer à la —,** den bal onder den band spelen.

†**Tapin,** m. trommelslager.

Tapinois (en), loc. adv. stilletjes, heimelijk, in het verborgen.

Tapioca, m. (mot américain) zetmeel van den maniokwortel.

Tapion, m. slaak, effen plaats, v. op de oppervlakte der zee.

Tapir (se), v. pr. neerbukken, neerhurken, zich verschuilen, zich verbergen.

Tapir, m. waterzwijn, tapirzwijn, viervoetig dier uit Amerika.

Tapis, m. tafelkleed, vloertapijt; **— vert, — de verdure, — de gazon,** grasperk, grasveld; fig. groen glad gemaaid veld; **— de Tournay,** Doorniksch, fluweeltapijt, pluche tapijt **(moquette veloutée); — façon de Smyrne,** Smyrnaasch tapijt; **— vénitien,** traplooper; fig. **mettre une affaire, une question sur le —,** eene zaak, eene vraag ter tafel, ter sprake brengen; **amuser le —,** nuttelooze praatjes houden, praten om te praten.

Tapis‖ser, v. a. behangen; fig. bekleeden, bedekken, versieren; **—serie,** f. behangsel, tapijtwerk; borduurwerk op stramien; **garnir une —,** een behangsel met linnen voeren; fig. **être derrière la —,** iets nauwkeurig kennen, er achter zijn; fig. **faire —,** muurbloempje zijn (op een bal); **—sier,** m. behanger; **—sière,** f. tapijtwerkster, tapijtnaaister; verhuiswagen voor meubels.

Tapon, m. fam. samengewrongen goed, ineengefrommeld kleedingstuk of stof, v.; lap, m. tot stopping van een gat; **mettre en —,** verfrommelen.

Taponner, v. a. (het haar) in dikke bossen opwerken.

Tapo‖ter, v. a. (rad. tape) fam. gedurig kleine klapjes geven; v. n. slecht (piano) spelen.

Tapure, f. het ophalen van het haar met den kam; opgestreken en gekruld haar.

Taquer, v. a. (onomatopée) den lettervorm kloppen, dresseeren.

Taquet, m. klamp, m. houten haak, om de touwen van een schip vast te maken, m.

Taqui‖n, ine, a. fam. karig, vrekkig, schrokkig, gierig; halsstarrig; **—n,** m. fam. gierigaard schrok, koppig mensch; **—nement,** adv. fam op schrokkige en schraapachtige wijze; **—ner** v. a. plagen, harrewarren, dwarsboomen, tegenstreven; **—nerie,** f. fam. plaagzucht, v. gehar rewar; gierigheid, schraapzucht; halsstarrigheid,

Taquoir, m. dresseerplank, v. klophout de boekdrukkers.

Taquo‖n, m. onderlegsel van het timpaan (bij de boekdrukkers); **—nner,** v. a. van onderlegsel voorzien (bij het boekdrukken).

Tarabis‖cot, m. zeer smalle lijstschaaf, v; **—coter,** v. a. met de lijstschaaf bewerken; fig. in orde brengen.

Tarabuster, v. a. fam. kwellen, hinderen, plagen, lastig vallen.

Taranche, f. ijzeren bout, m. of pin, v. waarmede men eene schroef omdraait.

Tarare! int. fam. allemaal lari! gekheid! loop heen!

Tarasque, f. beeld van een draak.

Tarau‖d, m. houtschroef, v.; schroefboor, v. schroefijzer; **—der,** v. a. een schroefgat uitboren.

Tar‖d, adv. (lat. tarde) laat, spade; prov. **mieux vaut — que jamais,** beter laat dan nooit; **tôt ou —,** vroeg of laat; **—,** m. **arriver sur le —,** laat, op den laten avond aankomen; **—der,** v. n. (lat. tardare, retarder) beiden, wachten, dralen, uitstellen; **le jour ne tarde pas à paraître,** de dag zal spoedig aanbreken; **il me tarde de,** ik verlang om...; **il tarde bien à venir,** hij laat lang op zich wachten hij blijft lang weg; **—dif, ive,** a. laat, laatkomend, spade; traag, langzaam; **—diflore,** a. laatbloeiend; **—digrades,** m. pl. (lat. tardus, lent; gradi, marcher) langzaamloopers, traag gangers; **—dillon,** m. laatkomend jong; laatstgeborene (in eene groote familie); **—divement,** adv. op trage, langzame wijze; **—divité,** traagheid, v. trage voortgang, m.; achterlijkheid langzame rijpwording (van vruchten), v.

Tare, f. tarra, vermindering, v. voor het gewicht der kisten, vaten, balen enz.; fig. fam gebrek, fout, vlek, smet, v.

Taré, ée, a. beschadigd, bedorven, gebrekkig, onvolkomen; fig. met ongunstige reputatie.

Tarentelle, f. volksdans, m. op Sicilië.

Tarentin, e, a. van of uit de stad Tarente.

Taren‖tisme, m. ziekte, toegeschreven aan den beet eener tarantula, v.; **—tule,** f. tarantula, v. (soort van spin); soort van kleine hagedis, v.

Tarer, v. a. beschadigen, bederven: fig. bevlekken; een vat, pot of flesch enz. afwegen voor dat men er iets in doet, de tarra bepalen.

Taret, m. paalworm, houtworm, m.

Targe, f. lansschild, zeker schild, waarmede zich eertijds het voetvolk bedekte.

Targette, f. knip, v. plaatgrendel, m. aan raam of deur.

Targuer (se), v. pr. fam. op iets roemen pochen, pralen, trotsch zijn op, ergens zijne eer in stellen.

Targum (pr. **gome**), m. Chaldeeuwsche overzetting van 't Oude Testament, v.

Tari, Tary, m. sap uit de palm- en kokosboomen.

Tarière, f. avegaar, m. drilijzer, steekboor, v.

boorworm, m.: boorangel, m. (aan 't achterlijf van sommige wijfjesinsecten).

Tari‖f, m. (mot arabe qui signifie publication) tarief; tolboek, tollijst, v.; muntboekje; **—fer,** v. a. een tarief maken, op tarief brengen.

Tarin, m. sijsje.

Tarir, v. a. uitdrogen, verdrogen, opdrogen, droogleggen.

Taris‖sable, a. uitdroogbaar, wat verdrogen kan; **—sement,** m. uitdroging, verdroging, opdroging, v.

Tarlatane, f. zeer licht Indisch neteldoek.

Taro‖t, m. zekere getarokkeerde kaart, tarokkaart, v.; **—té, ée,** a. getarokkeerd (van speelkaarten).

Taroupe, f. ruimte, v. haar, tusschen de beide wenkbrauwen.

Tarpéien, ienne, a. **roche —ne,** tarpejische rots.

Tar‖se, f. (gr. tarsos) voetwortel, achtervoet, m.; **—sien, ne,** a. den voetwortel betreffend; **—sier,** m. springmaki, m.

Tartan, m. Schotsch bontgeruite wollen stof, v.; Schotsche mantel of plaid.

Tartane, f. vrachtschip op de Middellandsche Zee.

Tarta‖re, m. Tartaar; Tartarus, onderwereld; —, a. Tartaarsch; fig. ruw, barbaarsch; **—rien, ienne,** a. tot den Tartarus behoorend.

Tarta‖reux, euse, a. wijnsteenachtig; **—riser,** v. n. door het zout van den wijnsteen zuiveren.

Tarte, f. taart, v.; **— aux prunes,** pruimetaart; **— à la crème,** roomtaart.

Tartelette, f. taartje.

Tartine, f. snede gesmeerd brood, boterham, v.

Tar‖trate, m. wijnsteenzuurzout; **—tre,** m. wijnsteen, m.; **— émétique, stibié,** braakwijnsteen; **—treux, euse,** a. wijnsteenachtig; **—trique,** a. **acide —,** wijnsteenzuur.

Tartu‖fe, m. schijnheilige, huichelaar; **—ferie,** f. fam. schijnheiligheid, huichelarij, v.; **—fier,** v. n. fam. huichelen; v. a. met Tartufe doen huwen.

Tas, m. hoop, stapel, m.; klein handaanbeeld; knoopvorm, m.; **à —,** in menigte, met hoopen; **en un —,** op een hoop.

Tasse, f. kopje, drinkkopje, drinkschaaltje.

Tasseau, m. klamp, m. dwarslijst, v.

Tassée, f. schaal vol, v. kopje vol.

Tas‖sement, m. het zetten, samendringen van gebouwen, onder hun eigen zwaarte; het ophoopen; **—ser,** v. a. hoopen, ophoopen; —, v. n. zich uitbreiden; **se —,** v. pr. zich ophoopen; zich zetten, onder eigen zwaarte samendringen.

Tassette, f. dijstuk aan een harnas.

Tâte-au-pot, Tâte-poule, m. potkijker, janhen; pl. **des tâte-au-pot, des tâte-poule(s).**

Tâtement, m. het betasten, bevoelen.

Tâter, v. a. voelen, aanraken, tasten, betasten; proeven, smaken; fig. onderzoeken, beproeven; **— le pouls,** den pols voelen; fig. **— le terrain,** het terrein verkennen; —, v. n. proeven, smaken (als wijn enz.); fig. **— de,** de proef van iets nemen; **se —,** v. pr. zich beproeven, zich zelven onderzoeken.

Tâteur, m. **euse,** f. hij of zij die iets betast of bevoelt, proeft of onderzoekt.

Tâte-vin, m. steekbeitel, m. (der wijnkoopers); pl. **des tâte-vin.**

Tatillo‖n, m. **—ne,** f. fam. (rad. tâter) krenterig mensch; **—nnage,** m. krenterigheid, v.; **—nner,** v. n. krenterig zijn.

Tâton‖nage, Tâton‖nement, m. betasting, bevoeling, v.; **—ner,** v. n. tasten, voelen, betasten, behandelen; voor zich in het donker tasten; fig. zich lang beraden of bedenken, eer men een besluit neemt; **—neur,** m. **euse,** f. hij of zij, die voor zich in het donker tast; weifelaar, weifelaarster.

Tâtons (à), loc. adv. op het gevoel, al tastende; fig. in besluiteloosheid.

Tatou, m. gordeldier, armadil, m. (zeker vierpotig dier in West-Indië).

Tatou‖age, Tatou‖ement, m. het tatoeëren, beschilderen van het lichaam; **—er,** v. a. het lichaam tatoeëren, beschilderen.

Tattersall, m. **le —,** rijbaan, v. waar men paarden, rijtuigen en rijtuigbenoodigdheden enz. verkoopt.

Tau, m. laatste letter in 't Hebreeuwsche en negentiende van 't Grieksche alphabet; Antoniuskruis, in den vorm eener T (in de architectuur).

Taud, m. **Taude,** f. hut, tent, v. op vaartuigen.

Taudis, m. fam. vuile, slechte woning, v. slecht kamertje, hok, nest.

Taupe, f. (lat. talpa) mol, v.; fig. kortzichtig mensch, m.; fig. fam. **aller dans le (s'en aller au) royaume des —s,** sterven; **ne voir pas plus clair qu'une —,** zoo blind als eene mol zijn.

Taupe-grillon, m. aardkrekel, m.; pl. **des taupes-grillons.**

Tau‖pier, m. mollenvanger; **—pière,** f. molleval, v.; **—pin,** m. †schansgraver, sappeur; loopkever of smid, m.; —, a. zwartachtig; **—pinée, —pinière,** f. molshoop, m.; heuveltje, bergje; fig. klein landhuisje.

†**Taure,** f. vaars, jonge koe, v.

Taureau, m. (lat. taurus) stier, m.; **combat de —x,** stierengevecht.

Tauro‖boles, m. pl. stierenoffers; †**—machie,** f. (gr. tauros, taureau; machê, combat) stierengevecht; **—machique,** a. stierenbevechtend; **—phage,** m. ossenvleescheter.

Tauto‖chrone (pr. **krone**), a. (tautos, le même; chronos, temps) van gelijken duur; **—chronisme,** m. gelijke duur, m.; **—gramme,** m. (gr. tautos, le même; gramma, lettre) zeker gedicht, waarvan de verzen met dezelfde letters beginnen; **—logie,** f. onnoodige herhaling van een woord enz., v.; **—logique,** a. noodeloos herhaald; **—métrie,** f. al te slaafsche herhaling derzelfde maat, v.

Taux, m. (lat. taxare, taxer) prijs, m. of waarde, v. schatting, v.; koers der effecten, m.; **au — de cinq pour cent,** tegen vijf procent interest; **— du papier,** wisselkoers; **— de l'escompte,** koers van 't disconto.

Tavaillon, m. dennen dakplank, v.

Tavaïolle, Tavayole, f. met kant bezette doek, doopdoek, m.

Tave‖lé, e, a. gespikkeld, met plekken; **—ler,** v. a. spikkelen, bespikkelen; **—lure,** f. spikkeling, bespikkeling, v.

Taver‖ne, f. (lat. taberna) kroeg, v. wijnhuis, tapperij, v.; †**—nier, ière,** f. p. u. waard, herbergier, tapper; waardin, herbergierster, tapster.

Taxa‖teur, m. schatter, taxateur; **—tion,** f. schatting, v. het schatten, taxatie, v.

Taxe, f. bepaalde of gezette prijs op de koopwaren, m. prijszetting, v.; schatting, belasting, v. aanslag, m.

Taxer, v. a. (lat. taxare, estimer) schatten, waardeeren, taxeeren; eene schatting opleggen; fig. **— qn. de qch.,** iem. van iets beschuldigen; **se —,** v. pr. zich zelven schatten, eene vrijwillige schatting opleggen, zich zelven taxeeren; fig. zich zelven beschuldigen.

Tayon, m. stam, m. van den derden hak.

Tchèque, a. Czechisch; **les Tchèques,** de Czechen; **le —,** het Czechisch.

Te, pron. pers. u, aan u.

Té, m. **T**-verband; velerlei werktuigen in den T-vorm; dubbele mijn, in T-vorm, v.

Tech‖nique (pr. **tèk**), a. (gr. technê, art) technisch, tot de kunst behoorend; **vers —,** kunstmatig vers; **mots, termes —s,** technische woorden, termen, kunsttermen; **—,** m. het technische; kunsttaal; **—,** f. techniek, v.; **—niquement,** adv. op technische wijze; **—nologie,** f. (gr. technê, art; logos, discours) kunstleer, v. leer der handwerken, kunsten, bedrijven, takken van nijverheid enz., v.; **—nologique,** a. kunstbeschrijvend; **dictionnaire —,** kunstwoordenboek.

Teck ou **Tek,** m. teak- of thekahoutboom, m. teak- of teckhout.

Tectrice, a. dat tot dekking dient; **plumes —s,** ou **—s,** f. dekveeren.

Te Deum, m. Te Deum (lofzang); pl. **des Te Deum.**

Tégument, m. (lat. tegumentum; de tegere, couvrir) huidvlies, vliezig bekleedsel, deksel, bekleedsel.

Teignasse, f. fam. oude, slechte pruik, v.

Teigne f. (lat. tinea) dauwworm, m. hoofdzeer; mot, v. kleerworm; **—gneux, euse,** a. zeerhoofdig.

Teil‖lage, —le, —ler, —leur, zie **Tillage** etc.

Teindre, v. a. (lat. tingere) (stoffen) verven; **avoir les mains teintes de sang,** met bloed bevlekte handen hebben; **se —,** geverfd worden, zich laten verven.

Tein‖t, m. verf; gelaatskleur, v.; **—te,** f. tint, kleurschakeering, v.; **—ter,** v. a. tinten; **—ture,** f. het verven; kleur of verfbad; kleur of verf; tinctuur; fig. oppervlakkige kennis, v.; eerste indruk, m.; **—turerie,** f. ververij, werkplaats, beroep van een laken- en stoffenverver; **—turier, ière,** f. verver, verfster (van stoffen).

Tel, Telle, a. (lat. talis) zoodanig, zoodanige, zulk, zulke, dergelijke; deze en die; bij of zij, iemand; menigeen; zoo, zoo als; **monsieur un —, madame une —le,** mijnheer, mevrouw die en die; **— que,** zoo als; **— quel,** fam. noch goed noch kwaad, zoo zoo, middelmatig; onveranderd; hoe dan ook.

Télamon, m. schildriem, schildband, m.; pl. dragers, telamonen (mannelijke figuren, die de kornis of kroonlijst ondersteunen).

Télégramme, m. (gr. têle, loin; gramme, écriture) telegram, telegraphisch bericht.

Télégra‖phe, m. (gr. têle, loin; graphô, j'écris) telegraaf, v.; **— sous-marin,** onderzeesche telegraaf; **—phie,** f. telegrafie, v.; **—phier,** v. a. telegrafeeren; **—phique,** a. telegrafisch, v.; **—phiquement,** a. met de telegraaf, langs telegrafischen weg; **—phiste,** m. et f. telegrafist, telegrafiste.

Télépho‖ne, m. (gr. têle, loin; phônê, voix) telefoon, v.; **—ner,** v. n. telefoneeren; **—nie,** f. telefonie, v.; **—nique,** a. telefonisch; **—niste,** m. et f. telefonist, telefoniste.

Télesco‖pe, m. (gr. têle, loin; skopeô, j'examine) verrekijker, m. telescoop, m.; **—pique,** a. dat tot den telescoop, verrekijker behoort, telescopisch.

Tellement, adv. zoodanig, op zulk eene wijze, zoo zeer; **— quellement,** fam. tusschen beiden, zoo zoo.

Tellière, m. soort van zeer mooi papier.

Tellu‖re, m. (lat tellus, terre) tellurium (zeker metaal); **—rique,** a. **oxyde —,** tellurium-oxyde; **—rien, ienne,** a. tot de aarde behoorend, aard....

Telline, f. telmossel, schelp, telschelp, v.

Témérai‖re, a. (lat. temerarius) vermetel, stout, roekeloos, onbezonnen; **—rement,** adv. op vermetele wijze, met roekeloosheid.

Témérité, f. (lat. temeritas) vermetelheid, stoutheid, roekeloosheid, onbezonnenheid, v.

Témoi‖gnage, m. (lat. testimonium; de testis, témoin) getuigenis, v.; blijk, bewijs, teeken; **—gner,** v. a. getuigen, verklaren; te kennen geven, doen blijken, bewijzen.

Témoin, m. getuige; **à —,** tot getuige; **en — de quoi,** ten bewijze waarvan; **—s,** pl. kleine merksteenen enz. onder den grenssteen; **mes yeux en sont —s,** mijne oogen kunnen 't getuigen, ik ben er zelf bij geweest.

Tempe, f. (lat. tempus) slaap van het hoofd, m.

Tempé‖rament, m. (lat. temperamentum, juste mesure) aard, m. gesteldheid des lichaams, natuur, v. temperament; fig. middelweg, m. bemiddeling, v.; verzachting, v.; **—rance,** f. (lat. temperantia; de temperare, tempérer) matigheid, gematigdheid, v.; **société de —,** matigheidsgenootschap; **—rant, ante,** a. matig, ingetogen; **—,** m. verzachtend, matigend middel; **—rature,** f. (lat. temperatura, climat) luchtsgesteldheid, v.; **—ré, e,** a. gematigd, getemperd, verzacht, verminderd; matig, ingetogen, bedaard, bezadigd; **—rer,** v. a. (lat. temperare, mélanger convenablement) matigen, verzachten, verminderen; fig. **l'âge tempère les passions,** de ouderdom bekoelt de hartstochten.

Tempê‖te, f. (lat. tempestas; de tempus, tems) storm, stormwind, m. onweder; fig. verwarring, omwenteling, v. woeling der hartstochten, v.; **—ter,** v. n. razen, tieren, een groot geweld maken; **—tueux, euse,** a. onstuimig, stormachtig.

Tem‖ple, m. (lat. templum) tempel, m.; Protestantsche kerk, v.; **—plier,** m. tempelridder, tempelier; **boire comme un —,** zuipen.

Tempo, m. tijdmaat, v. tempo.

Tempo‖raire, a. tijdelijk, voorbijgaand, niet duurzaam; **—rairement,** adv. tijdelijk, voorbijgaand,

Temporal, ale, a. (lat. tempus, tempe) tot de slapen des hoofds behoorend.

Tempo‖ralité, f. tijdelijkheid, wereldlijkheid, v. bestuur van de wereldlijke goederen eens kloosters, eener abdij enz.; **—rel, elle,** a. (lat. temporalis; de tempus, temps) tijdelijk, vergankelijk, aardsch; wereldlijk; **—rel,** m. wereldlijke macht, heerschappij, v.; inkomen van een geestelijk ambt of van een klooster; **—rellement,** adv. tijdelijk, voor een tijd; **—risateur,** m. talmer, draler; **—risation,** f. draling, v. uitstel; **—risement,** m. afwachting van eenen beteren tijd, v.; **—riser,** v. n. (lat. tempus, temporis, temps) toeven, verschuiven, opschorten, eene betere gelegenheid afwachten; **—riseur,** m. toever, draler, uitsteller.

Temporo... (lat. tempora) in samenst.: de slapen betreffend, slaap...

Temps, m. (lat. tempus) tijd, m.; weder, gesteldheid der lucht, v.; jaren; ouderdom, m.; gelegenheid, v.; rechte tijd, m.; verdeeling van de maat in twee, drie en vier, v. tempo (in de muziek enz.); **gros —,** zwaar weder, storm, m.; fam. **faire la pluie et le beau —,** alles naar zijne pijpen laten dansen; **du — de,** ten tijde van; **à —,** adv. tijdig, op tijd; op den bepaalden tijd; **de — en —, de — à autre,** adv. van tijd tot tijd; **entre —,** intusschen; **la nuit des —,** de grijze oudheid; **de tout —,** adv. ten allen tijde; **en — et lieu,** bij tijd en wijle; **avoir fait son —,** zijn tijd uitgediend, gehad hebben; prov. **il y a — pour tout,** alles heeft zijn tijd; **dans la plénitude des —,** in de volheid der tijden; **à la consommation des —,** aan de voleinding der tijden, bij 't eind der wereld.

Tenable, a. houdbaar, verdedigbaar; fig. waar men blijven kan.

Tena‖ce, a. (lat. tenax; de tenere, tenir) taai, aanklevend, vasthoudend; fig. karig, vrekkig; koppig, hardnekkig, vasthoudend, getrouw; **avoir la mémoire —,** een getrouw geheugen hebben.

Ténacité, f. vastheid, kleverigheid, aanklevendheid, vasthoudendheid. v.; fig. karigheid, vrekkigheid; hardnekkigheid, v.

Tenail‖le(s), f. nijptang, v.; **—lement,** m. het knijpen; **—ler,** v. a. met gloeiende tangen het vleesch afknijpen; fig. kwellen, pijnigen; **—lon,** m. bolwerk, klein tangwerk, brilwerk.

Tenan‖cier, m. **ière,** f. bezitter, bezitster van een boedel; pachthuurder, pachthuurster; **—t, ante,** a. ergens aan vast; vasthoudend, karig, gierig; **séance —te,** staande, gedurende de zitting; **—t,** m. †voorvechter in een steekspel; voorstander; wapenhouder, schildhouder; verdediger van een gevoelen, een persoon; **tout d'un —t, tout en un —, d'un seul —,** loc. adv. aan één stuk, zonder ophouden; **—ts et aboutissants,** m. pl. aanpalende grenzen van een stuk land, v.

Ténare, m. (gr. Tainaros) onderwereld, v.

Tendable, a. rekbaar.

Tendan‖ce, f. (rad. tendre) strekking, richting, v. oogmerk, doelwit; **—ciel, elle,** a. eene strekking hebbend; **—t, ante,** a. **à qch.,** op iets doelend of tot iets strekkend, op iets gericht, uitloopend.

Tendelet, m. zonnedek, tent over eene galei, v.

Tender (pr. **tin-dère**), m. (mot angl.) tender, m., water- en kolenwagen eener locomotief.

Ten‖derie, f. het opstellen, spreiden van netten, het zetten van strikken; de bevoegheid daartoe, v.; **—deur,** m. **euse,** f. nettenspreider; strikkenzetter; behanger; **—dineux, euse,** a. peesachtig; **—doir,** m. spanstok, droogstok, m.; **—don,** m. (lat. tendo) pees, v. einde eener zenuw.

Tendre, a. (lat. tener) teeder, week, murw, zacht, malsch; gevoelig, zwak, weekelijk; fig. weemoedig, teeder; verliefd; —. m. teederheid, liefdedrift, verliefdheid, v. zwak; **le pays de Tendre,** het land der liefde.

Tendre, v. a. (lat. tendere) spannen; uitstrekken, reiken, rekken, uitrekken; ophangen, opslaan; behangen; — **un piège,** een strik spannen, zetten; lagen leggen; — **une tente,** eene tent opslaan; fig. — **les bras à qn.,** iemand hulp aanbieden; fig. — **les mains à qn.,** iemand de behulpzame hand leenen; —, v. n. ergens naar toe trekken; fig. strekken, bedoelen, ten oogmerk hebben; trachten; — **à la mort,** naar den dood verlangen; — **à sa fin,** op het uiterste zijn, op sterven liggen; ten einde loopen; — **à ses fins,** steeds zijn doel in 't oog houden.

Tendre‖let, ette, fam. weekelijk, bedorven; **—ment,** adv. teederlijk, teêrhartig.

Ten‖dresse, f. teederheid, innige genegenheid, v.; **—dreté,** f. malschheid, zachtheid van vleesch, groenten enz., v.; **—dron,** m. spruitje (van planten); lel van het oor, v.; fig. fam. jong meisje; **—s de veau,** zacht kalfskraakbeen (aan de borst of aan de beendereinden).

Tendu, e, a. gespannen, uitgerekt; **la corde —e,** het gespannen koord; fig. **avoir l'esprit —,** ingespannen van geest zijn.

Ténèbres, f. pl. (lat. tenebræ) duisternis; uiterste duisternis, hel, v.; **le prince des —,** satan, de duivel.

Ténè‖breusement, adv. op duistere wijze; **—breux, euse,** a. duister, donker, beneveld; **—brion,** m. meelkever, m.

Ténement, Tènement, m. hoeve, pachthoeve, v.

Ténesme, m. persing, drukking, v. drang tot stoelgang, m.

Tenettes, f. nijptangetje, waarmede men den steen uit de blaas haalt.

Teneur, f. inhoud, m. (van eenig geschrift); —, m. houder; — **de livres,** m. boekhouder.

Tenez! int. houd! zie je, weet je, kijk! neem aan!

Téni‖a, m. (lat. tænia; du gr. tainia, bandelette) lintworm, m.; **—fuge,** m. middel tegen den lintworm.

Tenir, v. a. (lat. tenere) houden, vasthouden; ophouden; inhouden; bezitten, hebben; houden, nakomen, volbrengen; hebben, weten; gebruiken; tegenhouden, beletten, verhinderen; onderhouden; nemen, volgen; achten, schatten; staande houden; — **qch. de qn.,** iemand iets te danken hebben; iets van iemand weten, vernemen, geleerd hebben; — **la campagne,** het veld houden; **ceux de qui je tiens la vie,** mijne ouders; — **école,** school houden; — **le lit,** het bed houden; — **des chambres garnies,** gestoffeerde kamers verhuren; — **lieu de qn.,** iemands plaats bekleeden, iemand vervangen; — **le parti de qn.,** iemands partij kiezen; — **note de qch.,** ergens notitie van nemen; — **les livres,** boek houden; prov. **promettre et — sont deux,** beloven en doen is twee; — **compte de qch.,** rekening met iets houden, iets aanrekenen; fig. iets op iemands rekening stellen; —, v. n. houden, afhangen; hebben van, gelijken naar; houden, vasthouden; inhouden, in kunnen liggen; tegenstaan, tegenhouden, uithouden; — **à,** gehecht zijn aan, houden aan; behooren tot; — **de,** houden, weten van; verschuldigd zijn aan; aarden, overeenkomst hebben met; — **pour,** houden voor; — **contre,** tegenhouden, uithouden tegen; — **que,** staande houden, gelooven dat; **en —,** bedrogen zijn; verliefd zijn; dronken zijn; **n'y pas —,** het niet kunnen uithouden; — **bon, — ferme,** zich goed houden, het niet opgeven; — **au cœur,** na aan het hart liggen; —, v. imp. — **à qn.,** van iemand afhangen; **qu'à cela ne tienne,** laat dat geen beletsel zijn; — **le vent,** loef houden; — **la mer,** in zee blijven; **j'y tiens beaucoup,** er is mij

veel aan gelegen; **cela tient du prodige,** dat lijkt wel een wonder; **c'est à n'y plus —,** het is niet langer uit te houden; prov. **un tiens vaut mieux que deux tu l'auras,** één vogel in de hand is beter dan tien in de lucht; **je me le tiens pour dit,** ik houd het mij voor gezegd; **se — à,** zich houden aan; **s'en — à,** zich bepalen tot, blijven bij; **se — sur ses gardes,** op zijne hoede zijn; **se — de rire,** zijn lachen inhouden, bedwingen.

Tenon, m. pin of pen, v.; houvast, klamp; ring van een loop, m.

Ténor, m. (ital. tenore) tenor, tenorzanger.

Ténotomie, f. peessnede, v.

Ten‖seur, m. spanner, m. (pees); a. spannend; **—sif, ive,** a. spannend; **—sion,** f. (lat. tensio; de tendere, tendre) spanning, v.

Tenson, f. (bas lat. tensio, dispute, querelle) dichtstukje der troubadours, dat een minneklacht of een verwijt bevatte.

Tentacu‖laire, a. van voeldraden, voelhorens voorzien; voeldraadworm, m.; **—le,** m. voeldraad, voeler, voelhoren (bij weekdieren), m.; **—lé, ée,** a. van voelhorens voorzien.

Tentant, ante, a. aanlokkend, verleidend.

Tenta‖teur, m. **trice,** f. verzoeker, verzoekster, verleider, verleidster; a. verzoekend, verleidend; **—tif, ive,** a. verzoekend, verleidend; **—tion,** f. verzoeking, bekoring, verleiding, v.; fig. sterke begeerte, v.; **—tive,** f. poging, v.

Tente, f. (lat. tenta, pl. de tentum) tent, v.; **— de feuillage,** loofhut; **dresser des —s,** tenten opslaan; —, wiek, welke men in eene wonde legt, v.

Ten‖ter, v. a. (lat. tentare) verzoeken, beproeven; aanvechten, aanporren, verlokken, verzoeken, verleiden; **— la fortune,** zijn geluk zoeken, zijne fortuin beproeven; **être —té de ...,** in de verzoeking zijn, grooten lust hebben om..., **le serpent tenta la première femme,** de slang verleidde de eerste vrouw; —, v. n. **— de faire qch.,** trachten, pogen iets te doen; **—ture,** f. het behangen; behangsel (eener kamer enz.).

Tenu, e, part. et a. gehouden, verplicht; **être — à ou de,** verplicht tot, gehouden aan.

Ténu, ue, a. (lat. tenuis) dun, teer, fijn; fig. **distinction —e,** spitsvondig onderscheid.

Tenue, f. het houden, houding; zitting, v. of zitdag, m. (eener vergadering); het aanhouden van denzelfden toon; het hechten of het houden van het anker in zee; houding van 't lichaam, wijze waarop men zich in een gezelschap, in de wereld voordoet, v.; militaire kleeding, uniform, v.; fig. standvastigheid, onverzettelijkheid, v.; **la — des livres,** het boekhouden; **pendant la — des états généraux,** gedurende de zitting der staten generaal; **manquer de —, n'avoir point de —,** geen goede houding hebben; **en grande —,** in parade-uniform; **fond de bonne ou de mauvaise —,** goede of slechte ankergrond, m.; **— d'un mât,** goede stand, m. of richting van een mast, v.; **— noble,** adellijk achterleen; **tout d'une —,** loc. adv. alles aan elkander liggend, samenhangend.

Ténuirostres, m. pl. (lat. tenuis, mince; rostrum, bec) dunsnavelige vogels, m.

Ténuité, f. dunheid, fijnheid, v.; fig. geringheid, nietigheid, v.

Tenure, f. omvang, m. gebied van een leen; afhankelijkheid, leenroerigheid, v.

Téorbe, m. theorbe (soort van luit), v.

Tépi‖de, a. (lat. tepidus) lauw; **—dité,** f. lauwheid, v.

Ter (pr. **tèr**), adv. (mot lat.) driemaal.

Tératologie, f. (gr. teras, teratos, prodige; logos, discours) leer, v. der misgeboorten.

Tercer, Terser, a. a. voor de derde maal den wijnberg bewerken.

Tercet, m. drieregelige versafdeeling, v.

Téré‖benthine, f. (rad. térébinthe) terpentijn, v.; **essence de —,** vluchtige terpentijnolie; **—binthacées,** f. pl. (lat. terebinthus) geslacht der terpentijnboomen; **—binthe,** m. terpentijnboom, m.

Téré‖brant, e, a. borend; **—bration,** f. doorboring, v.; **—brer,** v. a. doorboren.

Tergiver‖sateur, m. zoeker van uitvluchten; **—sation,** f. uitvlucht, v. omweg, m.; **—ser,** v. n. (lat. tergiversari; de tergum, dos; versari, tourner) uitvluchten zoeken.

Terme, m. (lat. terminus) einde, oogmerk, doelwit; tijd der bevalling; gezette, bestemde, bepaalde tijd, vervaldag, dag van de huur; verhuisdag; termijn, m. huursom, v. kwartaal; grensbeeld, grenszuil; uitdrukking, v. woord; **être à —,** op het punt zijn van te bevallen, hoog zwanger zijn; **accoucher avant —,** ontijdig bevallen; **planté comme un —,** fam. zoo stijf als een staak of paal; **— de rigueur,** vaste, onherroepelijk vastgestelde tijd van betaling; **— de livraison,** tijd van levering; **— de déménagement,** verhuistijd; **— bas,** gemeen woord; **— vieilli,** verouderde uitdrukking; **— d'art,** kunstterm; **— de comparaison,** term van vergelijking; **être en très bons —s,** op den besten voet staan; **être en — de,** in staat of in de gelegenheid zijn om.

Terme, Termite, m. termijt, witte mier, v.

Termi‖naison, f. uitgang, afloop, m.; uitgang van een woord, m.; **—nal, e, aux,** a. het eind, de spits of den top van iets uitmakend; **—ner,** v. a. (lat. terminare; de terminus, terme) begrenzen; eindigen, volbrengen, afdoen; beslissen, bijleggen, bemiddelen; **être —né par...,** uitloopen in...; **se —,** v. pr. eindigen; uitvallen, afloopen; uitgaan op, uitloopen in.

Terminis (in), (mots latins) binnen de grenzen van het iemand opgedragen mandaat.

Terminolo‖gie, f. (lat. terminus, terme, et gr. logos, discours) terminologie, v. (alle woorden eigen aan een kunst, een wetenschap, een schrijver); **—gique,** a. de terminologie betreffend.

Terminus, m. eindstation.

Termite, m. (lat. termes, ver rongeur) witte mier, v.

Ternaire, a. (lat. ternarius; de ter, trois fois) uit drie eenheden bestaande; **le nombre —,** het getal drie.

Terne, a. mat, bleek, dof; **œil —,** dof, mat oog.

Terne, m. (lat. terni, trois) terne, v. drietal; **—s,** m. pl. alle drieën in het dobbelspel.

Ter‖ni, e, a. dof of mat; verduisterd, verdoofd; **—nir,** v a. mat, dof maken; verduisteren, den glans benemen; fig. bezwalken, verdonkeren; krenken; **se —,** v. pr. mat, dof worden, den glans verliezen; fig. zijn goeden naam verliezen; verduisteren, afnemen; **—nissure,** f. matheid, dofheid, glanzeloosheid, v.; fig. verduistering, verdooving; bezwalking, v.

Terpsichore (pr. **kore**), f. Muze van den dans; fig. uitstekende danseres; **l'art, les jeux de —,** de dans.

Terrage, m. het ophoogen der aarde; het dekken van de bodemvlakte der suikerbrooden.

Terraille, f. geel of grauwachtig fijn aardewerk.

Terrain, m. (lat. terrenum; de terra, terre) grond, m.; plaats, ruimte, wijdte, v.; fig. **ménager le —,** behoedzaam te werk gaan; **reconnaître, sonder, tâter le —,** het terrein verkennen; **disputer le —,** den grond betwisten; **gagner du —,** grond winnen; langzamerhand met iets vorderen; **perdre du —,** terrein verliezen; fig. achteruitgaan; **aller sur le —,** gaan duelleeren.

Terral, m. landwind, m.

Terramare, f. soort mestaarde, v.

Terraqué, ée, a. (lat. terra, terre et aqua, eau) uit land en water bestaand.

Terras‖se, f. (bas lat. terracea; de terra, terre) terras, aardverhooging, v. plat op een huis; ruw gedeelte van een diamant enz.; **— de sculpture,** bovenste van een voetstuk; **les toits de cette ville sont en —,** de daken van deze stad zijn plat; **travaux en —,** aardwerken; **—sement,** m. aardwerk; **—ser,** v. a. met aarde bedekken, volgooien; met een aarden wal omgeven; nederwerpen, op den grond smijten of werpen; fig. verbijsteren, ter neer slaan; **se —,** v. pr. zich verschansen met aarden bolwerken; **—seur,** m. metselaar, die een muur grof opwerkt; **—seux, euse,** a. aardachtigs, met aardachtige vlekken; **—sier,** m. walgraver, aardwerker.

Terre, f. (lat. terra) aarde; aardbodem; aardrijk; aardkloot; land, veld; landgoed; **— labourable,** bouwgrond; **— en friche, en jachère,** braakland; **— ferme,** vaste grond; **— bien bâtie,** landgoed met een fraai kasteel; **être riche en fonds de —,** veel landgoederen bezitten; fig. **remuer ciel et —,** hemel en aarde bewegen; **poterie de —,** aarden potten, vaatwerk; **— cuite,** terra cotta; **mettre pied à —,** van het paard stijgen; voet aan wal zetten; **toute la —,** de geheele wereld; **perdre —,** het land uit 't gezicht verliezen; den grond verliezen in het water; **prendre —,** landen, aankomen; **donner du nez en —,** met zijn neus in het zand vallen; fig. zijn voornemen zien mislukken; **mettre en —,** begraven; **il a peur que la — ne lui manque,** hij vreest dat hij te kort zal komen; prov. **qui — a, guerre a,** veel goed, veel onrust; **— maritime,** zeekust; **— connaissable,** verkenbaar land; **—s polaires,** landen bij de pool gelegen; **—s australes,** landen om de zuid gelegen; **—s boréales,** landen om de noord gelegen; **— embrumée,** beneveld land; **—s hautes et basses,** hooge en lage landen; **aller — à —, côtoyer, raser la —,** langs de kust varen; fig. **être — à —,** alledaagsch zijn.

Terre-à-terre, m. korte galop; alledaagschheid; pl. **des terre-à-terre.**

Terreau, m. mestaarde, tuin-, plant-, bloemaarde.

Terre‖-Neuve, f. Newfoundland; **chien de —, terre-neuve,** m. Newfoundlander(hond); **— -neuvier,** m. Newfoundlandvaarder (visscher en schip).

Terre-noix, f. aardnoot; pl. **des terre-noix.**

Terre-plain, Terre-plein, m. walgang, weg op den wal; pl. **des terres-plains, des terres-pleins.**

Terrer, v. a. met aarde aanvullen of ophoogen; met versche aarde voorzien; **se —,** v. pr. zich een leger onder den grond maken; zich in de aarde verbergen, verschansen.

Terres‖tre, a. (lat. terrestris; de terra, terre) aardsch; **globe —,** aardbol; **paradis —,** aardsch paradijs; **—tréité,** f. aardschgezindheid, **—tréites,** f. pl. grove, aardachtige deelen eens lichaams.

Terreur, f. (lat. terror) schrik, verschrikking, ontsteltenis.

Terreux, euse, a. (lat. terra, terre) aardachtig; vol aarde; aardkleurig, grauw.

Terri‖ble, a. (lat. terribilis; de terrere, épouvanter) verschrikkelijk, vreeselijk, vervaarlijk; **—blement,** adv. op verschrikkelijke wijze, vreeselijk.

Terricole, a. de aarde bewonend.

Ter‖rien, enne, f. bezitter of bezitster, van vele landerijen; grondeigenaar, -eigenares, landrot; a. **seigneur —,** landheer; **noblesse —ne,** landadel; **—rier,** a. m. **papier —,** naamlijst van de landerijen met de lasten, cijnsregister, grondboek; **—rier,** m. hol (van enkele dieren), vossenkuil, konijnenhol; das, kleine hond voor de konijnenjacht; fig. fam. vaderland; fig. et fam. **se retirer dans son —,** in afzondering zijne dagen gaan slijten.

Terri‖fiant, e, a. schrikwekkend, ontzettend; **—fier,** v. a. verschrikken, schrik aanjagen.

Terri‖ne, f. (rad. terre) groote aarden schotel, terrine; vuurtest; **—née,** f. schotel vol, schaal vol, terrine vol.

Terrir, v. n. eieren op het strand leggen en daar begraven (zooals de schildpadden doen); landen, aan land komen.

Terri‖toire, m. (lat. territorium; de terra, terre) grondgebied, rechtsgebied, land of gebied van een rechter; **—torial, e,** a. dat tot den grond, tot een gebied behoort; **—torialité,** f. betrekking tot, samenhang met het grondgebied.

Terroir, m. bodem, grond, land, bouwland; **ce vin a un goût de —,** deze wijn smaakt naar zijn grond; fig. **il sent le —,** men merkt waar hij vandaan is.

Terro‖riser, v. a. (lat. terror, terreur) door schrik regeeren; **—risme,** m. schrikbewind; **—riste,** m. aanhanger, voorstander van het schrikbewind, terrorist.

Terser, v. a. een wijngaard voor de derde maal omspitten.

Ter‖tiaire, a. (lat. tertius, troisième) tot het derde tijdvak behoorend; **—tio,** adv. (mot lat. de tertius, troisième) ten derde.

Tertre, m. heuvel, hoogte; **— funéraire,** grafheuvel.

Terzetto, m. trio; driestemmig lied of muziekstuk.

Tesson, m. scherf, potscherf, glasscherf.

Test, Tèt, m. (lat. testum, tuile) het hardst gedeelte van eene schelp; godsdiensteed in Engeland, eed van de test; scherf.

Testa‖cé, e, a. met eene schaal bedekt; **—cées,** m. pl. schaaldieren.

Testamen‖t, m. (lat. testamentum; de testari, attester) uiterste wil, laatste wil, testament; **donner, laisser, léguer par —,** vermaken; **— olographe,** eigenhandig geschreven testament; **—taire,** a. den uitersten wil betreffend, testamentair.

Tes‖tateur, m. **trice,** f. erflater, erflaatster; **—ter,** v. n. (lat. testari, attester) zijn uitersten wil, zijn testament maken.

Testicule, m. zaadbal, teelbal.
Testif, m. kemelshaar.
Testimonial, ale, a. getuigenis gevend, getuigend.
Teston, m. teston, oude zilvermunt (10 tot 19 sous).
†**Testonner,** v. a. het haar kammen of opmaken; fam. om de ooren slaan.
Tèt, m. scherf van een gebroken pot; hoofdschedel, bekkeneel, hersenpan.
Téta‖nie, f. zenuwkramp; **—nique,** a. rechtstijvig, zenuwkrampachtig; **—nos** (pr. **noce**), m. (gr. tetanos, tendu, raide) kramp van het gansche lichaam, waardoor het stijf en onbewegelijk is.
Tètard, m. kikkervischje, zeker vischje met heel dik hoofd; oude boom, dien men als grenspaal heeft laten staan.
Tétasses, f. pl. fam. slappe en hangende borsten.
Tête, f. (lat. testa, crâne) kop, hoofd; fig. voorst of bovenst gedeelte van iets; opperste, spits; wederstand, tegenstand; koppigheid; **le haut de la —,** de schedel; **— de mort,** doodshoofd; **couper la — à qn.,** iemand onthoofden; **— blanchie,** vergrijsd hoofd; prov. **grosse — peu de sens,** een groot hoofd en weinig verstand; **la — lui tourne,** zijn hoofd loopt om; **la — lui est tournée,** zijn hoofd is op hol; **— verte,** losbol; **un coup de —,** eene onbezonnen daad; **faire un coup de sa —,** zijn eigen zin volgen; **— chauve,** kaalkop; **— revêche,** dwarskop, doordrijver; **avoir la — fêlée,** niet wel bij het hoofd zijn; **— légère,** windbuil; **voix de —,** falsetstem, fausset; **faire sa —,** eene hooge borst opzetten; **ce sont deux —s dans un bonnet,** het zijn twee handen op één buik, zij verstaan elkander; **tourner la — à qn.,** iemand het hoofd doen omloopen, iemand het hoofd op hol brengen; **faire — à,** het hoofd bieden, weerstand bieden; **agir ou payer de —,** met verstand en beleid te werk gaan; **la — d'un pont,** schans aan het einde eener brug, bruggeschans; **la — d'un camp,** het voorste gedeelte, de spits des legers; prov. **à laver la — d'un More, on perd sa lessive,** het is den moriaan gewasschen; **— de cabestan ou de gouvernail,** de kop van de spil, van het roer; **— de mât,** top van den mast; **—s de varangues,** kimmings; **— d'un arbre,** top of kruin van een boom; **donner — baissée sur qn.,** onverschrokken op iemand losgaan; **avoir mal à la —,** hoofdpijn hebben; **— de linotte, — à l'évent,** fam. luchthoofd, halve gek; **laver la — à qn.,** fam. iemand flink doorhalen; **avoir martel en —,** muizenissen in 't hoofd hebben; fig. **ne savoir où donner de la —,** fam. niet weten waar men zich keeren of wenden moet; **avoir la — près du bonnet, la — chaude,** opvliegend of oploopend zijn; fig. **par-dessus la —,** fam. tot over de ooren, overkropt, overladen met iets; fig. **aller la — levée,** fam. zonder schroom, met opgeheven hoofd voortgaan; **crier à pleine —, à tue-—,** uit al zijne macht schreeuwen; **bonne —, homme de —,** verstandig man; **avoir de la —,** verstandig zijn; **jeter qch. à la — de qn.,** iets voor een zeer lagen prijs aanbieden; **perdre la —,** de kluts kwijt raken; **se jeter à la — de qn.,** te gewillig, vaardig zijne diensten aanbieden; **belle —,** fraaie bos haar; **n'en faire qu' à sa —, faire tout à sa —,** in alles zijn zin volgen; **par —,** per hoofd, per stuk, voor elken man of persoon; **en —,** adv. van voren.
Tête-à-tête, adv. onder vier oogen; —, m. heimelijk gesprek, heimelijk onderhoud; pl. **des tête-à-tête.**
Tête-bêche, loc. adv. **coucher à —,** kop aan staart te bed liggen.
Tête-bleu, interj. (tête de Dieu) donders (vloek).
Tête-de-mort, f. doodshoofdje, eekhoornaap, m.: doodshoofd, (vlinder); pl. **des têtes-de-mort.**
Tête-morte, f. doodekop, caput mortuum.
Teter, Téter, v. a. et n. zuigen; **donner à —,** de borst geven.
Tétière, f. mutsje van een pasgeboren kind; kopstuk van den toom eens paards; het raalijk van een zeil.
Téti‖n, Teti‖n, m. tepel m.; **—ne,** f. uier m.
Teton, Téton, m. pram, mam, v. der zoogdieren; fam. borst van eene vrouw.
Tétonnière, Tetonnière, f. boezemband, m.; vrouw met zware borsten.
Tétra, voorvoegsel dat **vier** beteekent.
Tétra‖corde, m. (gr. tettara, quatre, et corde) lier met vier snaren, v.; **—èdre,** m. (gr. tettara, quatre; edra, face) lichaam, dat in vier gelijkzijdige driehoeken ingesloten is; **—gone,** m. (gr. tettara, quatre; gônia, angle) vierhoek, m. vierkant; **—logie,** f. drie treurspelen (trilogie) en een naspel.
Tétrar‖chat (pr. **ka**), m. waardigheid, heerschappij van een viervorst, v.; **—chie,** f. viervorstendom; **—que,** m. (gr. tettara, quatre archos, commandement) viervorst.
Tétras (pr. **trâ**), m. woudhoen.
Tétras‖tyle, m. (gr. tettara, quatre; stulos colonne) vierzuilig gebouw; **—tique,** m. kort dichtstukje van vier rijmen.
Tette, f. speen, v. tepel, m. der dieren.
Têtu, ue, a. hoofdig, koppig, eigenzinnig; —, m. et f. stijfkop, m. et f; —, m. grootkop, dikkop, zekere visch, m.; punt-, breekhamer, m.; metselaars breekhamer, m.
Teu‖tomanie, f. voorliefde voor al wat Duitsch is, v.; **—ton, onne,** a. Duitsch, Teutoonsch; **—tonique,** a. Duitsch; **ordre —,** orde der Duitsche ridders.
Tex‖te, m. (lat. textus; de texere, tisser) tekst, m.; **gros(-)—, petit(-)—,** groot-tekst, klein-tekst (lettersoorten); **—tile,** a. (lat. textilis, de texere, tisser) dat gesponnen of geweven kan worden; **—trine,** f. tapijtwerkerskunst, v.; **—tuaire,** m. boek met den tekst alleen; tekstkenner; **—tuel, elle,** a. dat in of van den tekst is, woordelijk, letterlijk; **—tuellement,** adv. woordelijk, letterlijk; **—ture,** f. (lat. texura; de texere, tisser) weefsel, samenweefsel, samenhang, m.
Thaler, (pr. **lère**), m. Duitsche daalder, thaler, m. (*f* 1.80).
Thalictron, m. waterruit of ruite, v. (plant).
Thalie, f. Thalia, de muze van 't blijspel, v.; dichterlijk: het blijspel.
Thalweg (pr. **vègue**), m. (all. thal, vallée; weg, chemin) dalweg, m.
Thaumatur‖ge, a. (gr. thauma, prodige; ergon, œuvre) wonderdadig; —, m. et f. wonderdoener, wonderdoenster; **—gie,** f. wonderdadig vermogen; **—gique,** a. wonderdadig.
Thé, m. thee, v. theeblad. theeservies, theevisite, v.; **boîte à —,** theekistje, theedoosje of busje; **une tasse de —,** een kopje thee; **prendre du —,** thee drinken; **verser le —,** thee schenken; **être invité à un —,** op een thee gevraagd

zijn; — **dansant,** danspartij, v. waarbij hoofdzakelijk thee wordt aangeboden.

Théatin, m. **ine,** f. theatijn, m. en v. theatijner monnik, non.

Théâ‖tral, ale, a. tooneelachtig, tooneelmatig; **—tralement,** adv. op tooneelmatige wijze; **—tre,** m. (gr. theatron; de theasthai, contempler) tooneel, schouwburg, m. theater; fig. schouwtooneel, tooneelkunst; verzameling van tooneelstukken, v.; **pièce de —,** tooneelstuk, v.; **coup de —,** onverwachte gebeurtenis.

Thébaïde, f. diepe eenzaamheid, woestijn, v.

Thébain, e, a. Thebaansch.

Théi‖ère, f. theepot, trekpot, m.; **—forme,** a. op thee gelijkend; als thee te gebruiken; **—ne,** f. eene uit de thee getrokken stof, v.

Théis‖me, m. (gr. théos, dieu) leer van het bestaan van één God, v.; **—te,** m. et f. godbelijder, godbelijdster, die gelooft dat er een God is, deïst.

Thème, m. (gr. thema, sujet posé) stelling, stof; opgaaf, v. opstel, thema; thema van een muziekstuk; **fort en —,** vlijtig leerling, met een middelmatig verstand.

Thémis (pr. **mice**), f. Themis, godin der gerechtigheid.

Thénar, m. muis der hand, v. bal van den voet, m.

Théocra‖tie, f. (gr. theos, dieu; kratos, pouvoir) theocratie, godsregeering, v. **—tique,** tot de godsregeering behoorend, theocratisch; **—tiquement,** adv. op theocratische wijze.

Théo‖dicée, f. (gr. theos, dieu; dikê, justice) rechtvaardiging der godheid, v.; **—dolite,** m. theodoliet, hoekmeter, m.; **—gonie,** f. (gr. theos, dieu; gonos, génération) geslachtsboom, m. geslachtregister der Goden.

Théolo‖gal, ale, a. goddelijk; **les trois vertus —gales,** de drie deugden (geloof, hoop en liefde); **—gal,** m. godgeleerde, die in de Roomsche kerk prediker in eene hoofdkerk is, en godgeleerde lessen moet geven; **—gale,** f. ambt van zulk een godgeleerde; **—gie,** f. (gr. theos, dieu; logos, discours) godgeleerdheid, theologie, v.; **—gien,** m. godgeleerde, theoloog; **—gique,** a. godgeleerd, theologisch; **—giquement,** adv. op godgeleerde wijze.

Théophilanthro‖pe, m. aanhanger van zeker godsdienststelsel, God- en menschenvriend; **—pie,** f. (gr. theos, dieu; phileô, j'aime; anthrôpos, homme) het stelsel, de leer, v. der God- en menschenvrienden; **—pique,** a. hetgeen tot dat stelsel behoort, God- en menschenminnend.

Théorbe, f. groote basluit, v.

Théo‖rème, m. (gr. theôrêma; de theôrein, examiner) theorema, bespiegelend voorstel, **—rétique, —rique,** a. bespiegelend, theoretisch; **—ricien,** m. theoreticus; **—rie,** f. (gr. theôria; de theôrein, considérer) theorie, v.; **—rique,** a. theoretisch; **—riquement,** adv. op theoretische wijze.

Théo‖sophe, m. et f. theosoof; **—sophie,** f. theosofie, v.

Thérapeu‖tes, m. pl. Joodsche monniken, die een bespiegelend godsdienstig leven leiden; **—tique,** a. (gr. therapeuô, je soigne) dat tot het bespiegelend monnikenleven behoort; **—tique,** f. gedeelte der geneeskunde, dat de behandeling der zieken betreft, geneeskunst, heelkunde, v. (ten opzichte der geneesmiddelen); **—tiquement,** adv. uit een geneeskundig oogpunt; **—tiste,** m. practisch of uitoefenend arts.

Thériа‖cal, ale, a. die of dat de kracht van den triakel heeft; **—que,** f. theriak, triakel, m. (tegengift tegen den beet van vergiftige dieren).

Therma‖l, ale, a. tot de warme baden behoorend; **eaux —les,** warme minerale wateren of baden; **—lité,** f. geneeskrachtige eigenschap der warme wateren of baden, v.

Thermes, m. pl. (lat. thermæ; du gr. thermos, chaud) warme badstoven der Ouden, v.; inrichting voor warme baden.

Thermi‖dor, m. (gr. thermê, chaleur) warmtemaand, v. (elfde maand van den republikeinschen kalender van den 19den Juli tot den 17den Augustus); **—dorien, ienne,** a. **parti —,** thermidorpartij, v.

Thermique, a. (gr. thermê, chaleur) de warmte betreffend.

Thermo-électri‖cité, f. door verwarming opgewekte electriciteit, v.; **—que,** a. de warmte-electriciteit betreffend.

Thermo‖logie, f. de warmteleer betreffend; **—mètre,** m. (gr. thermos, chaud; metron, mesure) thermometer, m.; **—métrique,** a. den thermometer betreffend; **—scope,** m. (gr. thermos, chaud; skopein, observer) thermoscoop, warmteaantooner, m.

Thersite, m. (Grec difforme et lâche, qui insultait les plus illustres chefs de l'armée au siége de Troie et fut tué d'un coup de poing par Achille) leelijk, mismaakt en kwaadsprekend mensch.

Thésauri‖sateur, m. schattenverzamelaar, schraper, vrek; **—sement,** m. schattenverzameling, samenschraping van rijkdommen, oppotting van geld, v.; **—ser,** v. n. (lat. thesaurus, trésor) schatten vergaderen of verzamelen; **—seur,** m. **euse,** f. hij of zij, die schatten vergadert of verzamelt.

Thèse, f. (gr. thesis; de tithêmi, je pose) stelling, v. algemeen voorstel, thesis; dissertatie, v. **soutenir une —,** eene dissertatie verdedigen.

Thesmopho‖re, f. (gr. thesmos, loi; phoros, qui porte) wetgeefster (bijnaam van Ceres); **—ries,** f. pl. Ceresfeesten te Athene.

Thesmothète, m. (gr. thesmos, loi; thetês, qui pose) titel der wetbewaarders te Athene.

Thessalien, ienne, a. van of uit Thessalië.

Thétis (pr. **ice**), f. dichterlijk: de zee, v.

Théur‖gie, f. (gr. theos, dieu; ergon, ouvrage) soort van tooverkunst door behulp van goede geesten, v.; **—gique,** a. theurgisch, door behulp van goede geesten bewerkt; **—giste,** m. wonderdoener.

Thibaude, f. grof weefsel van koehaar.

Thibétain, e, a. van of uit Thibet.

Thlaspi, m. boerenkers, v. (plant).

Tholus, m. sluitbalk, sluitsteen, m.; helm- of ketelgewelf, ronde koepelkamer, v.

Tho‖n, m. (lat. thunnus) tonijn, m. (soort van visch); **—naire,** f. tonijnnet; **—nine,** f. gezouten tonijn, m.

Thora‖cique, a. (gr. thorax, poitrine) tot de borst behoorend, borst...; **—x,** m. borst, v. bovenlijf; borstschild der insecten.

Thridace, f. latuwsap, latuwstroop, v.

Thrombe, Thrumbus, m. adergezwel, geronnen bloedklomp, m.

Thug, m. lid van zekere Hindoesche secte.

Thuia, Thuya, m. thuya, v. (zekere plant).

Thuriféraire, m. wierookvat-drager.

Thyade, f. bacchante.

Thym, m. (lat. thymus) tijm, m. (zekere plant).

Thymus (pr. **muce**), m. tijm-, borstklier, v.

Thyrse, m. (lat. thyrsus) bacchusstaf, wijngaardstaf, m.

Tiare, f. (gr. tiara) vorstelijke tulband der oude Perzische koningen, m.; hoofdbedekking, v. hoofdsieraad; driedubbele Pauselijke kroon, v.: fig. **porter la —,** paus zijn.

Tibi‖a, m. (mot. lat.) scheenbeen; **—al, ale,** a. tot het scheenbeen behoorend; **—ale,** f. scheenbeenverband.

Tiburin, Tiburon, Tiboron, m. reuzenhaai, m.

Tic, m. kribbebijting (der paarden), v.; fam. leelijk aanwendsel; gril; gewoonte, v.: **— de famille,** familietrek; **c'est son —,** dat is eene eigenaardigheid van hem; **— douloureux,** krampachtige aangezichtspijn.

Ticket (pr. **kète**), m. (mot. angl.) spoorkaartje, entreebillet.

Tic-tac, m. tiktak, tikketak.

Tiè‖de, a. (lat. tepidus) lauw; fig. koel, lauw; **—dement,** adv. fig. lauw.

Tiè‖deur, f. lauwheid, matige warmte, v.; fig. koelheid, lauwheid, v.; **—dir,** v. n. lauw worden, koelen; fig. verflauwen, verkoelen, verslappen.

Tien, Tienne, pron. pross. (lat. tuus; de tu, toi) a. **un tien ami,** een van je vrienden; **elle est tienne,** zij behoort jou toe; —, m. et f. de uwe, het uwe, de jouwe, het jouwe.

Tier‖ce, f. (fémin. de tiers) derde, ters, m.; derde proef van een vel, dat gedrukt wordt; derde in het piketspel, v.; **—celet,** m. mannetje van een valk of havik; **—cement,** m. verhooging met een derde, v.; **—cer,** v. a. voor de derde maal omspitten of omgraven; met een derde verhoogen; **—cerolle,** f. vat of fust, van 210 liter; **—ceron,** m. boog, m. van een Gothisch gewelf; **—çon,** m. derde deel eener maat; zeepkist, v.

Tiers, tierce, a. (lat. tertius, troisième) derde; **tiers état,** de derde stand, m. de burgerij, v. (ingezetenen in Frankrijk, die noch tot den adel, noch tot de geestelijkheid behooren); **fièvre tierce,** derdedaagsche koorts, v.; —, m. derde man; derde deel van iets; **le — et le quart,** fam. jan en alle man.

Tiers-point, m. Gothische gewelfskromming, v.; driehoek, m.; drie punten in een driehoek geplaatst; driekante vijl bij de horlogemakers, v.; beweegrad bij vele werktuigen; **voile de —,** latijnzeil, driekant zeil, emmerzeil.

Tige, f. stam, stengel, steel, m.; schaft, schacht (van eene pen enz.), v.; schacht, v. of been (van eene laars), stang, v. (van een zuiger); koker (van eene fakkel); stijl (eener zuil), m.; fig. afkomst, v. geslacht, stam, stamvader.

Tigette, f. stijl met holligheden of groeven aan zuilen, m.

Tignasse, Tigne, Teignasse, f. slechte pruik, v.; wilde haardos, m.

Tignon, m. fam. het achterhaar eener vrouw; oude, leelijke pruik, v.; haarbos, m.

Tignon(n)er, v. a. fam. het achterhaar krullen; **se —,** v. pr. fam. elkander bij de kuif vatten, bij de haren heen en weer sleuren.

Tigre, m. tijger, m.; fig. wreedaard, onbarmhartig, bloeddorstig mensch, m.: **— d'Amérique,** jaguar; **— royal,** koningstijger; **— noir,** zwarte panter; **peau de —,** tijgerhuid, tijgervel, v.

Tigré, ée, a. getijgerd, gevlekt als een tijger.

Tigresse, f. tijgerin; fig. kwaadaardig vrouwspersoon.

Tilbury, m. (mot angl.) licht tweewielig rijtuig.

Tiliacées, f. pl. geslacht der lindeboomen.

Tillac, m. dek of verdek, (van een schip).

Til‖lage, m. het hennep of vlas braken; **—le,** f. (lat. tilia) bast van jonge lindeboomen, m.; —, m. plecht voor en achter in eene sloep, v.; **—ler,** v. a. hennep of vlas braken; de plecht maken.

Tilleul, m. (lat. tilia) linde, v. lindeboom, m.; **boire du —,** thee van lindebloesem drinken.

Timba‖le, f. keteltrom, pauk, v.; kroes, beker, m.; pasteivorm, m.; fig. **décrocher la —,** den prijs behalen, zijn doel bereiken; **—lier,** m. keteltrommer, pauker, paukenslager.

Tim‖brage, m. het zegelen, het stempelen; **—bre,** m. (lat. tympanum, tambour) klok zonder klepel, v.; heldere klank, m.; zegel; zegelgeld; helm boven op een wapen, m.; fig. fam. **avoir le — fêlé,** niet goed bij het hoofd zijn; **bureau de —,** zegelkantoor; **— de la poste,** poststempel, m. postmerk; **droits de —,** zegelrecht; **—bré, e,** a. met metaalklank; gestempeld of gezegeld; **avoir le cerveau bien ou mal —bré,** goed of niet goed bij het hoofd zijn; **—bre-dépêche,** m. telegramzegel; pl. **des timbres-dépêche; —bre-poste,** m. postzegel; pl. **des timbres-poste; —brer,** v. a. stempelen, zegelen; een helm op een wapen zetten; **—breur,** m. stempelaar, zegelaar.

Timi‖de, a. (lat. timidus; de timere, caindre) vreesachtig, bloode, schroomvallig, verlegen, beschroomd; **—dement,** adv. beschroomd, bloode; **—dité,** f. vreesachtigheid, blooheid, beschroomdheid, bedeesdheid, schroomvalligheid, v.

Timo‖n, m. (lat. temo) dissel, m.; helmstok, m. roer; fig. regeering, v. het roer van den staat, het bestuur over zaken; **—nerie,** f. stuurplecht, v.; **maître de —,** stuurman; **—nier,** m. disselpaard, paard, dat aan den disselboom gespannen wordt; stuurman; man aan 't roer, roerganger.

Timoré, ée, a. (lat. timor, crainte) bevreesd, angstvallig, beschroomd, al te nauwgezet van geweten.

Tin, m. onderlegger, m. van een keldervat; stapelblok.

Tinctorial, e, aux, (pr. **tink**), a. (lat. tinctorius; de tinctus, teint) tot verven dienstig.

Tine, Tinette, f. kuipje, vlootje of tobbetje.

Tinel, m. eetkamer, v.; etensklok, v.; marktrecht, marktgeld.

Tinet, m. juk om wijnemmers te dragen; dwarshout, waaraan een geslacht dier wordt opgehangen.

Tinette, f. kleine kuip, v. tobbetje; sekreetton, v.; **chevaliers de la —,** sekreetruimers.

Tingent, e, a. vervend, kleurend.

Tintamarre, m. fam. geraas, getier, rumoer.

Tintement, m. klinking, klopping, v. naklank, m.; ruisching, tuiting (der ooren), v.; gelui, geklep; **— funèbre,** doodklok, v. gelui voor de dooden.

Tintenague, zie **Toutenague.**

Tin‖ter, v. a. kleppen, de klok kleppen; —, v. n. klinken, geluid maken; fig. fam. een gering teeken geven; **les oreilles me tintent,** mijne

ooren tuiten; **—tin,** m. tingeling, v. het geluid eener schel.

Tinto, m. Spaansche wijn, m. tintowijn, m.

Tintouin, m. geruisch of getuit in de ooren; fig. onrust, verlegenheid, v.

Tipule, f. waterspin, v.

Tique, f. hondeluis, schapeluis, v.

Tiquer, v. n. kribbebijten (van paarden).

Tiqueté, ée, a. gestreept, gevlekt.

Tiqueur, m. kribbebijter.

Tir, m. het schieten, de kunst van schieten, schietlijn, v.; schot; schiettentje; schietterrein; **le — à la cible,** het schijfschieten; **être habile au —,** een goed schutter zijn; **— des fusées,** raketvuur.

Tirade, f. reeks van woorden, gedachten enz., sleeping, v.; het spelen van verschillende noten in één streek; **tout d'une —,** fam. achtereen, in één adem.

Tirage, m. het trekken, trekking (der loterij), v.; het drukken van letterdruk of koperen platen; het loten, het trekken (voor de militie, in del oterij); het drukken, afdrukken; oplage, v. (van een krant, een werk).

Tirail‖lement, m. het heen en weer trekken, het slingeren; fig. onzekerheid, weifeling, besluiteloosheid, v.; **—ler,** v. a. (rad. tirer) heen en weer trekken, slingeren; in het veld met den vijand schermutselen, hem door klein geweer verontrusten; **—lerie,** f. het slecht; onhandig schieten; **—leur,** m. een slecht, onhandig schutter; scherpschutter, tirailleur; **—s indigènes,** turcos (inlandsche soldaten).

Tirant, m. trekker (van eene laars), m.; snoer of koordje, waarmede men een beursje toetrekt; spanner van eene trom, m.; dikke, breede zenuw aan den hals van een os enz., v.; dwarsbalk, m.; waterdracht (van een schip); **— d'eau,** diepgang, m.

Tiras‖se, f. treknet, sleepnet; **—ser,** v. a. et n. met een trek- of strijknet jagen.

Tire, f. **voler à —(-)d'aile,** snel vliegen; **tout d'une —,** loc. adv. fam. achtereen, in één adem.

Tiré, m. jacht, v. met het geweer.

Tiré, e, p. et a. getrokken; **visage —,** mager, betrokken gezicht; **— par les cheveux,** bij de haren er bij gehaald; **— à quatre épingles,** fam. netjes opgeschikt.

Tire‖-balle, m. kogeltang, v.; pl. **des tire-balles; —-bord,** m. schroef, die men gebruikt, om de planken, welke van het boord afgeweken zijn, aan te drukken, v.; pl. **des tire-bords; —-botte,** m. laarzeknecht, laarzetrekker; pl. **des tire-bottes; —-bouchon,** m. kurketrekker, m.; lange krullen (gekapt in spiraalvorm); pl. **des tire-bouchons; —-bourre,** m. kogeltrekker, m. aftrekker, krasser, m.; pl. **des tire-bourres; —-bouton,** m. knoophaak, knooptrekker, m.; pl. **des tire-boutons; —-clou,** m. dekhamer (der leidekkers), m.; pl. **des tire-clous; —(-)d'aile,** m. krachtige vleugelslag, m.; **à tire(-)d'aile,** met snelle vlucht; pl. **des tire(-)d'aile; —-fond,** m. bodemtrekker, m.; **—-laine,** m. wolproptrekker, m. der metaalgieters; †gauwdief; pl. **des tire-laine; —-laisse,** m. fam. verijdelde, teleurgestelde hoop, v.; **—-larigot,** adv. **boire à —,** met groote teugen, overmatig drinken; **—-ligne,** m. trekpen, v.; fig. onkundig architect; pl. **des tire-lignes.**

Tire‖lire, f. spaarpot, m.; het zingen der leeuweriken; **—lirer,** v. n. tierelieren, zingen als een leeuwerik; **—-moelle,** m. mergtrekker, merglepel, m.; pl. **des tire-moelle; —-pied,** m. spanriem der schoenmakers, m.; pl. **des tire-pieds; —-plomb,** m. loodtrekker der glazenmakers, m.; pl. **des tire-plomb; —-point ou —-pointe,** m. bleekraam; pl. **des tire-points, tire-pointes.**

Tirer, v. a. (lat. trahere) trekken, uittrekken; open- of toetrekken; uittrekken; uitspannen, rekken; aantrekken; inzuigen; scheppen, putten; tappen; nemen, halen; schieten, losbranden, losgaan, afgaan; melken; drukken, afdrukken; schilderen, afbeelden; uitdrukken, uitpersen; **— la langue,** de tong uitsteken; **— de l'eau,** water putten of scheppen; **— du vin,** wijn tappen; **— du sang,** aderlaten, bloed aftappen; **— une vache,** eene koe melken; **se faire —,** zich laten schilderen; **— vingt pieds d'eau,** twintig voet diepgang hebben (van schepen); fig. **— le diable par la queue,** moeilijk aan den kost kunnen komen, armoe lijden; **— son épingle du jeu,** zich stilletjes van eene zaak afmaken; **— pied ou aile de qch.,** fam. haring of kuit ergens van hebben, voordeel uit iets trekken; **— raison, satisfaction de qch.,** zich voldoening over iets verschaffen; **— vengeance de qch.,** wraak over iets nemen; **— vanité de qch.,** met iets pralen, op iets pochen; **— avantage de,** zijn voordeel doen met; **— son origine, — sa source de,** ontspruiten, ontspringen uit, zijn oorsprong hebben van; **— un feu d'artifice,** een vuurwerk afsteken; **— des fusées,** vuurpijlen afsteken; **— pays,** fam. wegreizen, wegloopen, het hazenpad kiezen, —, v. n. trekken, vluchten; **— au sort,** loten; **— au clair une affaire,** eene zaak ophelderen; **— à la courte paille,** met stroohalmen het lot trekken; fig. **— les vers du nez à qn.,** iemand listig uithooren; **— sur,** zweemen naar; **cette étoffe tire sur le vert,** die stof valt in 't groene; fig. **— sur qn.,** fam. op iemand gelijken; kwaad van iemand spreken; **— au court bâton avec qn.,** voor een ander niet willen wijken; prov. **— sa poudre aux moineaux,** tijd en kosten aan verkeerde dingen verspillen; **— qn. d'inquiétude,** iemand uit ongelegenheid redden; **se —,** v. pr. zich redden, zich trekken; **se — de pair ou du pair,** zich boven zijns gelijken verheffen; zich uit eene netelige omstandigheid redden; fig. **se — une épine du pied,** zich uit eene onaangename, netelige zaak redden; **s'en —, s'en bien —,** er goed afkomen.

Tire-sout(s), m. pop. voorschieter van geld, woekeraar, schraper.

Tiret, m. koppelteeken, bindteeken; snoer, waaraan men papieren rijgt, lias, v.

Tiretaine, f. tierentaal, soort van grove half wollen en half garen stof, v.

Tire-tête, m. koptrekker; pl. **des tire-tête(s).**

Tireur, m. schutter, jager; trekker (van wissels); **— d'or,** gouddraadtrekker.

Tireuse, f. trekster, haspelaarster; **— de cartes,** kaartlegster.

Tire-veille, f. touw, waaraan men zich vasthoudt bij het opklimmen van de valreep; pl. **des tire-veilles.**

Tiroir, m. schuif-, treklade, v.; stoomschuif. v.; **pièce à —,** tooneelstuk dat geen samenhang heeft.

Tironien, ienne, a. caractère —, verkort schrijfteeken, verkortingsteeken.

Tisane, f. (lat. ptisana, décoction d'orge) gerstedrank, m. gerstewater.

Tison, m. (lat. titio) brandhout; fig. fam,

garder les —s, aan den hoek van den haard blijven zitten; **— d'enfer**, fam. helsche stokebrand, duivelsch mensch.

Tison‖né, a. m. **cheval gris —**, zwart gevlekt paard; **—ner**, v. n. stoken, het vuur, het hout opstoken; **—neur**, m. **euse**, f. hij of zij die gaarne het vuur opstookt; **—nier**, rakelijzer, haardijzer, pook, v.

Tis‖sage, m. het weven; weverswerk; **—ser**, v. a. (lat. texere) weven.

Tisseran‖d, m. (rad. tisser) wever; **—derie**, f. linnenwevershandwerk, weverij, v.

Tisseur, m. fabriekswever.

Tissu, e, p. passé de tistre et a. geweven, gewerkt.

Tis‖su, m. weefsel, samenweefsel, samenweving, v.; vlechtwerk, vlechtsel; fig. reeks, aaneenschakeling, v.; **un — d'absurdités**, een samenweefsel, eene aaneenschakeling van ongerijmdheden; **—sure**, f. weving, v. weefsel; fig. aaneenschakeling, v. vervolg.

Tissutier-rubanier, m. lintwerker of lintwever.

Tistre, v. a. †weven, vlechten.

Tita‖n, m. hemelbestormer, titan; **—ne**, m. titanium (zeker metaal); **—nique**, a. **acide —**, titaniumzuur.

Tithymale, m. wolfsmelk, v.

Titi, m. volksnaam in Parijs van een straatjongen of leeglooper.

Titil‖lant, ante (pr. **til-lant**), a. prikkelend, kittelig; **—lation** (pr. **til-la**), f. kitteling, prikkeling, v.; **—ler**, v. a. et n. kittelen, prikkelen.

Titrage, m. het triteeren, bepaling van de kwaliteit der koopwaren (van suiker in 't bijzonder), v.

Titre, m. (lat. titulus) titel, m. opschrift, naam (van een boek), m.; titelblad; bewijs in rechten, recht; naam, titel, m. waardigheid, v.; **— nouvel**, nieuwe keur van het goud of zilver dat gemunt wordt, v.; **à — d'office**, van ambtswege; **maîtresse en —**, erkende bijzit eens vorsten; **en —**, werkelijk, uitoefenend; **professeur en —**, werkelijk hoogleeraar; **à — définitif**, met vaste aanstelling; **à quel —?** met welk recht? **à juste —**, met goed recht, te recht; **possession vaut —**, het bezit geldt voor een recht; **à — de**, in de hoedanigheid van, bij wijze van; **à — d'héritier**, als erfgenaam.

Titre-planche, m. gegraveerde titel voor een boek, m.; pl. **des titres-planches**.

Ti‖tré, ée, a. getiteld, die een titel heeft; **—trer**, v. a. een eeretitel geven; **—trier**, m. maker van valsche titels; †bewaarder van bewijsstukken (in een klooster).

Titu‖bant, e, a. wankelend, waggelend; **—ber**, v. n. (lat. titubare) waggelen, wankelen.

Titu‖laire, a. (lat. titulus, titre) den titel van iets voerend, titulair; **professeur —**, titulair hoogleer; —, m. die den titel voert van een ambt, titularis; **—lariser**, v. a. den titel geven, betitelen.

Titus, à la, loc. (het haar) kort en lokkig.

Tityre, m. herder.

Toas‖t (pr. **toste**) ou **Toste**, m. (met angl.) dronk, toast, m.; **—ter** (pr. **tôster**), v. n. een dronk, toast of eene gezondheid uitbrengen.

Toc, int. tik, tak; **faire —**, aankloppen; **—**, m. gedempt slagwerk van een repetitiehorloge; toccatille-spel; **à — de voiles**, met bijzetting van alle zeilen; —, valsche juweelen, valsch goud.

Tocage, m. het werpen van brandstof in 't stookgat van een oven.

Tocan, m. zalm, m. beneden 't jaar.

Tocane, m. voorloop van wijn, m.

Tocsin, m. brandklok, stormklok, v.; **sonner le —**, fig. alles in rep en roer brengen; fig. **sonner le — sur qn.**, tegen iemand uitvaren.

Toddy, m. (mot angl.) zekere punch, m.

Toge, m. (lat. toga; de tegere, couvrir) toga, v. lang overkleed (der oude Romeinen).

Tohu-bohu, m. chaos, m. verwarring, v. warboel, m.

Toi, pron. pers. gij, u.

Toile, f. (lat. tela) linnen, doek, schilderij, linnen scherm voor een tooneel; **— crue**, ongebleekt linnen; **— cirée**, wasdoek; **— anglaise, gaufrée**, gegaufreerd linnen (voor boekbinders); **— blanchie**, gebleekt linnen; **— bise, —brune, — écrue**, ongebleekt linnen; **blanchir de la —**, linnen bleeken; **pièce de —**, stuk linnen; **coupon de —**, lap linnen; **— à calquer**, calqueerlinnen; **— pour chemises**, shirting; **— d'emballage**, paklinnen; **grosse —**, zaklinnen; **— peinte**, sits; **— à voile**, zeildoek; **— d'araignée**, spinneweb; **on a de ce peintre quelques belles —s**, men heeft van dien schilder eenige fraaie doeken, schilderstukken; **ce navire porte beaucoup de —**, dat schip voert veel zeil; **lever, baisser la —**, het gordijn ophalen, laten vallen (in den schouwburg).

Toilé, m. grond der kanten, m.; dichtgeweven blonde, v.

Toilerie, f. linnenwaar, v.; linnenhandel, m.

Toilette, f. kaptafelkleed; kaptafel, v. toilet, waschtafel, v.; overtrek, zak van ongebleekt doek (om goed in te wikkelen); **faire sa —**, zich kleeden, zijn toilet maken; **faire la — d'un condamné à mort**, een ter dood veroordeelde 't haar knippen (even vóór de terechtstelling); **en grande —**, in gala, in groot toilet.

Toilier, m. **ière**, f. linnenwever, linnenkooper; linnenweefster, linnenkoopster.

Toise, f. vadem, vaam, m.; maat van zes Parijsche voeten; halve roede, v.; fig. maatstaf, m.; fig. **mesurer à la —**, meer op de gedaante dan op het innerlijk van iemand zien; fig. **mesurer à sa —**, naar zijne el meten.

Toi‖sé, m. getal der roeden van eenig bouwtimmer- of metselwerk, vademing, v. uitmetingskunst, v.; —, **e**, a. met eene roede gemeten; **—ser**, v. a. met eene roede meten; fig. met minachting van het hoofd tot de voeten opnemen; beoordeelen, schatten, wegen; **—seur**, m. meter (met eene roede).

Toison, f. (lat. tonsio, action de tondre) wol van eene schapevacht, v.; vacht, v.; vlies; scheerwol, v.; **ordre de la Toison d'or**, orde van het gulden Vlies.

Toit, m. (lat. tectum; de tegere, couvrir) dak van een huis; afdak, overdekking, v.; fig. huis; **sous le même —**, onder één dak; **— à cochons**, varkenshok;— **de jeu de paume**, afdak in eene kaatsbaan; **— en pointe**, steil, Gothisch dak; fig. **publier, dire sur les —s**, openlijk verbreiden, wereldkundig maken, van de daken prediken; **— paternel**, vaderlijk huis; **humble —**, nederig verblijf.

Toiture, f. dakwerk.

Tokai ou **Tokay**, m. Tokayerwijn, Tokayer.

Tole, f. (v. fr. taule; du lat. tabula, planche, tablette) metaalblad, geslagen plaat-

ijzer; **ce poêle n'est pas de fonte, il est de —**, die kachel is niet gegoten, hij is geslagen.

Toléra‖ble, a. dragelijk, lijdelijk; **écrivain —**, middelmatig schrijver; **—blement**, adv. dragelijk; middelmatig, zoo tamelijk.

Tolé‖rance, f. verdraagzaamheid; toelating, vergunning, tolerantie, v.; **maison de —**, publiek huis; **—rant, ante**, a. verdraagzaam, tolerant; **—rantisme**, m. overdreven verdraagzaamheid, v.; **—ration**, f. het verdragen of dulden; **—rer**, v. a. (lat. tolerare) verdragen, dulden, lijden, toelaten.

Tô‖lerie, f. het slaan van plaatijzer; fabriek van plaatijzer, v.; voorwerpen van plaatijzer; **—lier**, m. fabrikant van plaatijzer.

Tolet, m. roeidol, roeipin, v. (waaraan de riemen zich bewegen).

Toletière, f. roeiklamp, dolklamp, m.

Tollé, m. (mot lat. qui signifie enlève) **crier — sur** ou **contre qn.**, een kreet van verontwaardiging over iemand aanheffen.

Tomahawk (pr. **to-ma-ôk**), m. strijdbijl, v. der Noord-Amerikaansche Indianen.

Tomaison, f. verdeeling, v. van een boek in deelen; boekdeelcijfer, boekdeelletter, v.

Toman, m. zekere rekenmunt in Perzië, v. van ongeveer 25 gulden.

Tomate, f. (m. esp.) tomaat, v.; **sauce aux —s**, tomaatsaus, v.

Tombac, m. tombak (gemengd metaal, uit koper en zink).

Tombal, ale, a. het graf betreffend; **pierre —bale**, grafsteen, m, lijkzerk, v.

Tombant, e, a. vallend; afhangend; **à la nuit —e**, tegen het vallen van den nacht of avond.

Tom‖be, f. (lat. tumba) zerk, v. steen, m.; grafstede, tombe, v.; **—beau**, m. (rad. tombe) graf, begraafplaats, v.; fig. kerkhof; fig. dood, ondergang, m.; **lit en —**, tombevormig ledekant; **chaudière en —**, stoomketel, m. met lage drukking; **fidèle jusqu'au —**, getrouw tot in den dood.

Tombée, f. het vallen; **à la — de la nuit**, bij 't vallen van den avond.

Tombelier, m. voerman eener stortkar, eener vuilniskar.

Tombelle, f. grafheuveltje.

Tomber, v. n. vallen, nedervallen, storten; invallen, toevallen; **— dans** ou **en . . .**, vervallen in, tot . . .; fig. **faire — les armes des mains**, ontwapenen, tot medelijden bewegen; **— à la renverse**, achterover vallen; **— en démence**, krankzinnig worden; **— en apoplexie**, eene beroerte krijgen; **— dans une embuscade**, in eene hinderlaag vallen; prov. **— de fièvre en chaud mal**, van den wal in de sloot raken; van kwaad tot erger vervallen; **— en langueur**, de tering krijgen; **— malade**, ziek worden; **— de sommeil**, van slaap omvallen; **— sur qn.**, op iemand aanvallen; fig. **— sur les bras de qn.**, tot iemands last komen; **— de son haut, des nues**, zeer verbaasd staan te kijken; **— à rien**, op niets uitloopen; **— bien**, juist van pas komen, het goed treffen; **— mal**, het slecht treffen, niet van pas komen; **— d'accord**, het eens worden; **— en quenouille**, aan de vrouwelijke linie vervallen, aan het spinrokken vervallen; **— sous les sens**, onder de zinnen vallen, begrepen kunnen worden; **— dans le sens, dans le sentiment de qn.**, in iemands gevoelen treden; **— sous le vent**, aan lij vervallen; **laisser — la misaine**, de fok laten vallen; **les bras m'en tombent**, ik sta verstomd; **— sous la main**, toevallig in handen komen; **— dans le trouble, dans la confusion**, verward, verlegen, beschaamd worden; **son zèle tombe**, zijn ijver verflauwt, bekoelt; **auteur tombé**, uitgefloten schrijver; v. a. **— qn.**, iem. neerwerpen, leggen.

Tombereau, m. stortkar, wipkar, vuilniskar, v.; karvol, v,

Tombeur, m. omwerper, legger (bij 't worstelen).

Tombola, f. (mot ital.) tombola, v.

Tome, m. (gr. tomos; de temnô, je divise) deel van een boek, boekdeel; fig. **faire le second — de qn.**, iemand gelijken en hetzelfde lot hebben.

Tomenteux, euse, a (lat. tomentum, duvet) viltachtig.

Tomer, v. a. in boekdeelen splitsen.

Tom-pouce, m. Klein Duimpje; fig. zeer klein ventje.

Ton, ta, tes, (lat. tuus; de tu, toi), adj. poss. uw, uwe, jouw, jouwe.

Ton, m. (lat. tonus) toon, klank, m. geluid, stem v. stijl, m.; **— familier**, gemeenzame toon; **— soutenu**, verheven toon; **le bon —**, de taal en manieren der beschaafde wereld; **le — des halles**, de vischmarkttaal; prov. **c'est le — qui fait la musique**, het komt op de wijze aan, waarop men iets zegt; **parler du bon —**, op een beschaafden toon spreken; **le prendre sur un —**, een toon aanslaan; **le prenez-vous sur ce —-là?** slaat u zulk een toon aan? **changer de —**, van toon veranderen, anders praten; fig. **sa maison est montée sur ce ton-là**, op zoodanigen voet leeft hij.

Tonalité, f. het eigenaardige van een toon.

Tonca, fève (de) —, ou —, m. welriekende vrucht, v. van den tonkaboom, tonkaboon, v.

Ton‖dage, m. het scheren der lakens; **—daille**, f. afgeschoren wol der schapen, v.; **—daison, Tonte**, f, schering, v. het scheren der schapen; **—deur**, m. **deuse**, f. scheerder; droogscheerder, lakenbereider; scheerster; **—deuse**, f. scheermachine, v.

Ton‖dre, v. a. (lat. tondere) scheren, snoeien; **— qn.**, iem. het haar zeer kort knippen; iem. tot monnik maken; **— sur un œuf**, fam. wol op een eierdop zoeken (van gierigaards sprekend); fig. **— la brebis de trop près**, het volk te zware lasten opleggen; **se laisser —**, zich 't vel over de ooren laten halen; **—du**, m. fig. kaalkop, monnik; fig. man zonder aanzien, nietsbeteekenend man; **—dure**, f. afval, m. scheersel.

Tonicité, f. spanning, veerkracht, v.

Tonifi‖ant, e, a. versterkend; **—er**, v. a. versterken; veerkrachtig maken.

Tonique, a. spannend, veerkrachtig; versterkend; **des —s**, versterkende middelen; **accent —**, hoofdaccent; **—**, f. grond- of hoofdtoon van een muziekstuk, m.

Tonka, m. zie **Tonca**.

Tonnage, m. tonnemaat, v.; **droit de —**, tonnegeld.

Ton‖nant, ante, a. donderend; **Jupiter —nant**, Jupiter de dondergod; **voix —nante**, zware, bulderende stem; **—nantes**, f. pl. pauken, v.

Ton‖ne, f. ton, vat; **— d'or**, ton gouds (100,000 gulden); **—neau**, m. ton, v. vat; ledig okshoofd; scheepslast van duizend kilogram, m.; ton of boei, v.; fam. **— percé**, verkwister; fig. **du même —**, van dezelfde soort.

Tonne‖lage, m. kuiploon; **—ler**, v. a. met

een net vangend (patrijzen enz.); fig. met list vangen; **—let,** m. tonnetje, vaatje; **—leur,** m. jager, die met een net patijzen vangt; **—lier,** m. kuiper.

Tonnel‖le, f. zomerhuisje, priëel; patrijzennet; **—lerie,** f. kuipers handwerk; kuiperij, werkplaats van vaten, v.

Ton‖ner, v. n. et imp. (lat. tonare) donderen; fig. schreeuwen, razen, tieren; **—nerre,** m. (rad. tonner) donder, m.; fig. **voix de —,** bulderende, zware stem, v.; **coup de —,** donderslag, m.; fig. zware slag, m. kwade tijding, v.

Tonsilles, f. pl. amandelen, v. naam der beide keelklieren.

Tonsu‖re, f. (lat. tonsura; de tondere, tondre) kruinschering, schering des hoofds, v.; fig. **prendre la —,** in den geestelijken stand treden; **la haute —,** de hoogere Roomsche geestelijkheid; **—ré,** a. geschoren, die een geschoren kruin heeft; m. geestelijke; **—rer,** v. a. de kruin scheren, de tonsuur geven.

Tonte, f. schering der schapen; afgeschoren wol, v.

Ton‖tine, f. (de l'Italien Tonti, XVIIe siècle) tontine, lijfrentengezelschap, lijfrenten, die op de langstlevenden vervallen; **—tinier, ière,** f. hij of zij, die deel in eene tontine heeft.

Ton‖tisse, a. van 't scheren afkomstig; **bourre —,** scheerwol; **papier —,** behangselpapier met teekeningen en figuren van scheerwol; **—ture,** f. scheersel van de lakens; het scheren der heggen; scheerwol, v.; afgesneden takken enz., m.; rondte, v. (van dekken, planken, berghouten).

Top, m. signaal (bij physische waarnemingen).

Topaze, f. (lat. topazus) topaas, m.

Tope! int. top! welaan! het zij zoo! **dire —,** fam. top zeggen, een voorslag aannemen.

Toper, v. n. den inzet der tegenpartij houden, of evenveel daartegen inzetten; fig. fam. toestemmen, genoegen nemen; **tope!** interj. top! het zij zoo! goed!

Topinambour, m. zonnebloem, v. met eetbare wortelknollen.

Topique, a. (gr. topos, lieu) plaatselijk, de plaats betreffend; uiterlijk, uitwendig; **remède —,** ou **—,** m. uitwendig middel; **fièvre —,** uitwendige koorts, v.; fig. **argument —,** argument, dat in onmiddellijk verband staat met de vraag.

Topogra‖phe, m. (gr. topos, lieu; graphô, je décris) plaatsbeschrijver; **—phie,** f. plaatsbeschrijving, topographie, v.; **—phique,** a. plaatsbeschrijvend, topographisch.

Toquade, f. idee, gril, neiging, v. plotselinge inval, m,

Toque, f. baret, v.

To‖qué, ée, a. half gek; **être —qué de qn.,** op iemand verliefd zijn; † **—quer,** v. a. aanroeren, slaan; **se — de qn., de qch.,** verliefd op iem. worden, vol geestdrift voor iets zijn; **—quet,** m. vrouwenmuts, boerinnenmuts, v.; kindermutsje; fig. pop. **en avoir dans le —,** dronken zijn.

Torche, f. (lat, torquere, tordre) fakkel, toorts, v.; rand van een korf, m.

Torche-cul, m. pop. et bas. aarswisch, v.; fig. slecht geschrift; pl. **des torche-cul.**

Torche-fer, m. veeglap om ijzer schoon te maken, m.; pl. **des torche-fer.**

Torche-nez, m. prang-, nijpijzer; pl. **des torche-nez.**

Torche-pinceau, m. doekje, dat de schilders gebruiken om de penseelen enz. schoon te maken; pl. **des torche-pinceaux.**

Tor‖cher, v. a. wisschen, afwisschen, afvegen; met klei, stroo daaronder gemengd, pleisteren; pop. **il peut s'en — le bec,** hij krijgt er niets van; **—chère,** f. op een hoogen staak gezette pekpot ter verlichting, m.; groote luchter, candelaber, m. (vooral voor fakkellicht); **—chette,** f. kleine wrijflap; handvol stroo; f. middelst vlechtwerk in een draagkorf; **—chis,** m. pleisterklei, v.; **—chon,** m. wisch, v. wrijflap, wrijfdoek, vaatdoek, borddoek, m.; fig. fam. sloerie, v. morsig vrouwspersoon; **le — brûle,** man en vrouw liggen overhoop; **—chonner,** v. a. met een wrijflap wrijven; vlug en zorgeloos afwerken.

Torcol, Torcot, Torcon, m. draaihals, m. soort van specht.

Tor‖dage, m. het wringen, het twijnen der zijde; **—d-boyaux,** m. pop. slechte brandewijn, m.; **—deur,** m. **euse,** f. twijnder, twijnster (van wol, zijde enz.); **—dre,** v, a. (lat. torquere) draaien, winden, wringen; verdraaien; afdraaien; krommen; buigen; tweernen, twijnen; fig. **— un texte,** een tekst verdraaien; **— le cou,** den hals omdraaien; **ne faire que — et avaler,** gretig eten en drinken; **se —,** v. pr. zich wringen, buigen, krommen; fig. **rire à se —,** zich ziek lachen; **se — les mains,** de handen wringen (in droefheid, radeloosheid, enz.); **—du, e,** part. de tordre et a. gedraaid, verdraaid.

Tore, m. voetring eener zuil, m.

Toréador, m. (esp. torear, combattre les taureaux) stierbevechter te paard.

Toreutique, f. ciseleerkunst, v.

Torgn(i)ole, f. witte fijt, v. om de vingers; opstopper, m. muilpeer, v.

Tormentille, f. zevenblad, meerwortel, m.

Torminal, e, tormineux, euse, a. buik...; **douleur —e,** koliek, buikpijn.

Tornado, m. hevige wervelwind, m.

Toron, m. streng, v. kabelgaren.

Torpédo, m. **Torpille,** f. torpedo, v. mijn onder water.

Tor‖peur, f. (lat. torpor; de torpere, être engourdi) verstijving, verstramming, v.; **—pille,** f. krampvisch, electrische rog, beefaal, sidderaal, m.; torpedo, v.; **—pillé, e,** a. van torpedo's voorzien; door torpedo's geteisterd; **—pilleur,** m. torpedist; **bateau —pilleur,** ou **—pilleur,** m. torpedoboot, v.

Tor‖que, f. krans om een wapen, m.; **—quer,** v. a. tabak spinnen en samendraaien; **—quet,** m. fam. val, strik, m.; **donner dans le —,** zich laten misleiden, om den tuin leiden; **donner le — à qn.,** iemand misleiden, bedriegen; **—quette,** f. **— de tabac,** gedraaide en gesponnen tabaksbladen; zeevisch die in stroo gepakt is, m.; **—queur,** m. tabaksspinner.

Torré‖facteur, m. koffiebrander, m. (machine); **—faction,** f. het roosten; droging, v.; **—fier,** v. a. (lat. torrere, rôtir; facere, faire) roosten, zengen, schroeien; **— le café,** koffie branden.

Torren‖t, m. (lat. torrens) vloed, watervloed, waterstroom, m.; fig. **— de paroles, d'injures,** vloed van woorden, scheldwoorden; **—tiel, tielle,** a. tot stortvloeden behoorend; **pluie —tielle,** stroomende regen; **—tueux, euse,** a. een stroom vormend, bruisend.

Torride, a. (lat. torridus; de torrere, brûler) **la zone —,** de heete of verzengde luchtstreek, v.

Tors, e, (lat. torsus; de torquere, tordre) gedraaid, gewrongen, omgedraaid, verdraaid; verrekt, verstuikt; getwijnd; gewonden; **bouche torte,** scheeve mond; **cou tors,** iem. met krommen hals; fig. huichelaar; —, het twijnen, tweernen.

Torsade, f. gedraaide franje, v.; —**s,** pl. f. troetels, m. aan de epauletten; —**s de la chevelure,** de windingen der haarlokken, v.

Tor‖se, f. gedraaid werk; —**se,** m. romp van een beeld, m.; gedraaide zuil, v.; romp van een mensch, m.; —**ser,** v. a. spiraal- of schroefvormig maken.

Torsion, f. het wringen, ineendraaien.

Tort, m. (lat. tortus, tors; collum, cou) scheeve of stijve nek, m.; fig. fam. huichelaar, schijnheilige, die het hoofd laat hangen.

Tortil, m. krans paarlen om de baronnekroon (in het wapenschild), m.

Tortil‖lage, m. verwarde voordracht, verwarring van denkbeelden en woorden, v.; —**lard, e,** a. krom gegroeid; —**lard,** m. iep of olm, m. met veel kromme takken; —**le,** f. slingerpad; —**lé, ée,** a, ineengedraaid, gekronkeld; —**lement,** m, draaiing, kronkeling, kromming, omwinding, wringing, vlechting, v.; fig. fam, draaierij, v. uitvluchten, v.; —**ler,** v. a. (lat. tortus, tordu) draaien, krommen, omwinden, wringen, vlechten; fig. complimenten maken; —, v. n. fam. zich draaien en wenden; —**lère,** f. kleine laan, die met slingeringen loopt, v. slingerpad; —**lis,** m. klein gedraaid sieraad; —**lon,** m. ineengedraaid voorwerp; wrong, die de melk- en groentevrouwen op het hoofd hebben, als zij de melk of de groenten dragen, v.; jong dienstmeisje; —**lonner,** v. a. herhaaldelijk draaien, wringen; v. n. kleine uitvluchten zoeken.

Tortin, m. zeker tapijtgoed.

Tortionnaire, a. tot pijniging dienend; onrechtmatig, onredelijk, gewelddadig.

Tortis, m. samengedraaide draden, m.; gevlochten bloemenkrans, m.

Tortu, ue, a. (lat. tortus; de torquere, tordre) krom, scheef mismaakt; fig. verkeerd.

Tortu‖e, f. (bas lat. tortuca) schildpad, v.; stormdak der oude Romeinen; vaartuig met dakvormig dek; fig. fam. **à pas de —,** met langzame, trage schreden; —**er,** v. a. krom maken, krommen; —**eusement,** adv. met kromme bochten; —**eux, euse,** a. krom, bochtig; —**osité,** f. kromte, kromheid, v.

Tortu‖re, f. (lat. tortura) pijnbank, folterbank, v.; **se donner la —, mettre son esprit à la —, donner la — à son esprit,** zijn geest pijnigen of op de pijnbank brengen; —**rer,** v. a. op de pijnbank leggen, pijnigen, folteren.

To‖ry, m. Tory, lid der conservatieve partij in Engeland, aristocraat; —**rysme, —risme,** m. gevoelens der Tories; —**ryste,** m. aanhanger der Tories.

Toscan, ane, a. Toskaansch; —, m. et f. Toskaner, Toskaansche vrouw; **ordre —,** m. Toskaansche bouworde, v.

Tos‖te, m. doft, roeibank eener sloep of boot, v.; het drinken of inzetten van iemands gezondheid, toast, toost, m.; —**ter,** v. a. iemands gezondheid drinken, klinken (met de glazen).

Tôt, a. spoedig, straks, dadelijk, terstond, vroeg; — **ou tard,** vroeg of laat.

Tota‖l, ale, a. (lat. totus, tout entier) geheel, gansch, volkomen, totaal; —**l,** m. het geheel, de gansche som, v.; —**lement,** adv. geheel, gansch; —**liser,** v. a. optellen, tot een totaal maken; —**lité,** f. het geheel, het geheele bedrag, de geheele som, v.

Tôt-fait, m. soort gebak **(gâteau à la minute).**

Toton, m. draaitolletje, met letters.

Touage, m. ankerkorting, inkorting van een schip, v.; het verhalen, het boegseeren van een schip; **le — à (la) vapeur,** het sleepen met stoomtrekkers.

Touaille, f. handdoek, roldoek, m.

Touc, m. zie **Toug.**

To(u)can, m. zeker sterrenbeeld; pepervreter, m. vogel met zeer grooten bek.

Tou‖chant, ante, a. treffend, aandoenlijk, roerend; —, m. het treffende, pathetische; —**chant,** prép. ten aanzien, aangaand, betreffend, over; †—**chante,** f. raaklijn, v.

Touchau, m. toetsnaald, v. van den goudsmid.

Tou‖che, f. aanslag, m. op de piano; klavieren (van een orgel), toets van 't klavierbord, m.; stel snaren (eener luit), v.; grift; streek op den toetssteen; toets, penseelstreek, m.; fig. stijl, m. wijze van behandeling, v.; fig. fam. toets, stoot, m. ongelukkig toeval; **pierre de —,** toetssteen, m.; —**che-à-tout,** m. iemand, een kind, dat overal aan zit; fig. bemoeial; pl. **des touche-à-tout;** —**ché, ée,** p. et a. getroffen, aangedaan; **tableau bien —,** schilderij, die goed bewerkt is, v.; —**cher,** v. a. raken, aanraken, aantasten, aanroeren; slaan; met kracht schilderen; den drukkersinkt strijken, opgeven; fig. roeren, bewegen, aandoeningen van medelijden verwekken; raken, aangaan, betreffen; **faire — qch. au doigt et à l'œil,** middagklaar aanwijzen of doen zien; — **de l'argent,** geld ontvangen; — **la grosse corde,** het voornaamste punt eener zaak aanroeren; **il ne faut pas — cette corde,** men moet die snaar niet aanroeren; **touchez-là,** daar is mijne hand; **ma maison touche la sienne,** mijn huis staat naast het zijne; — **la harpe, — du piano,** op de harp, op de piano spelen; — **de l'or,** goud toetsen; —, v. n. raken, aanraken, aanroeren; ankeren, ten anker komen; — **à sa fin,** zijn einde nabij zijn; — **de près à qn.,** iemand van nabij bestaan; **se —,** v. pr. zich aanroeren, tegen elkander stooten of liggen; —**cher,** m. gevoel; het voelen; wijze van spelen (in de muziek), v.; **être doux au —,** zacht op het aanvoelen zijn; —**cheur,** m. werkman die 't paard leidt in de leigroeven; inktrol, v. der snelpers; — **de bœufs,** ossendrijver.

Tou‖e, f. klein schuitje, achter een schip gebonden; het boegseeren van een schip; veerschuit, veerpont, v.; —**ée,** f. boegseerlijn, v. jaagtros, werptros, m.; **porter une — en dehors,** een werptros uitbrengen; **ancre de —,** werpanker; —**er,** v. a. een schip verhalen, sleepen, boegseeren; **se —,** v. pr. zich laten boegseeren; —**eux, —eur,** m. boegseerder, die een schip met een touw aan den wal voortsleept; —**eux, —eur,** m. ou **ancre —euse,** boegseeranker.

Touffe, f. bos haar, veren enz., m.; lommerrijk geboomte.

Touffeur, f. (rad. étouffer) walm, m. uitwaseming, die uit eene zeer heete plaats voortkomt, v.

Touffu, ue, a. dik, dicht (van geboomte, haar, enz.); **arbre —,** dichte boom; **barbe —e,** zware baard.

Toug, Tough, Touc, m. paardestaart, m. (eereteeken der Turksche pacha's).

Touil‖lage, m. het zuiveren van soda, meel, water, enz.; **—ler,** v. a. schudden, omroeren, zuiveren.

Toujours, adv. altijd, immer, steeds; echter, evenwel; nog altijd; in ieder geval; **allez —!** ga maar! verder! **— est-il que . . .,** in ieder geval . . .

Toupet, m. (du v. franç. toupe, touffe de cheveux) lok, haarlok, kuif, toupet, v.; fig. brutaal optreden, brutaliteit, v.; **avoir le — de . . .,** de brutaliteit hebben om . . .; **payer de —,** zich door driestheid redden.

Toupie, f. werptol, priktol, drijftol, m.; **— d'Allemagne,** bromtol; **cette — dort,** die tol staat.

Toupiller, v. n. fam. zonder oorzaak ronddrentelen.

Toupillon, m. lokje, haarlokje, kuifje.

Tour, m. (rad. tourner) omtrek, kring, loop, omloop, m.; kleine reis, wandeling, v.; omvang; rand, m. streep, v. kraag, m.; kunststuk; behendigheid; wending; draaibank; draaischijf; draaikas, draailade, v. in 't venster van 't spreekvertrek van een klooster (om door te spreken of iets in te steken); windas; spinnewieltje; beurt, v. keer, m.; fig. trek, streek, m.; **à — de bras,** uit al zijne macht; fig. **— du bâton,** ongeoorloofde, geheime winst; **aller faire un —,** eens gaan rondwandelen; **faire le — de la ville,** om de stad heen gaan; **faire le — du monde,** eene reis om de wereld doen; **faire son — de France,** Frankrijk rondreizen (op zijn handwerk); **— de reins,** verrekking der lendenen, v.: **en un — de main,** met één handgreep; in een oogenblik; **— de force,** sterk stuk; fig. zeer moedige daad; **— de fripon,** guitenstuk; **un — de cou,** halsdoekje, -kraagje, -lint; **un — de gorge,** een halskraag, v.; **un — de cheveux,** een toertje, pruikje; **un — de passe-passe,** een goochelaarskunstje; **— de lit,** rabat aan een ledikant; **— de cheminée,** schoorsteenkleed; **— de chat,** brandgangetje; **— de souris,** muizegangetje; **— à —,** beurtelings, bij beurten, de een na den ander; **fait au —,** gedraaid, op de draaibank bewerkt; fig. rond, wel gemaakt; **travailler au —,** op de draaibank werken; **— à vis,** schroefdraaibank; **— de scrutin,** stemming; **second — de scrutin,** herstemming.

Tour, f. (lat. turris) toren, m.; kasteel (in het schaakspel).

Touraille, f. mouteest, m. moutstoof, v.

Tourangeau, gelle, a. van of uit de stad Tours; m. et f. inwoner, inwoonster van Tours.

Tour‖bage, m. het turfsteken; de veenderij, v.; **—be,** f. (mot germanique) turf, m.; veengrond, m. veen; **—,** (lat. turba) hoop, m. menigte volks, v.; **—beux, euse,** a. turfachtig; **—bier,** m. turfmaker, turfboer, turfverkooper; **—bière, —berie,** f. veengrond, m. veenland, turfland.

Tourbil‖lon, m. (lat. turbo, turbinis; de turbare, troubler) draaiwind, dwarlwind, wervelwind; draaikolk, maalstroom, m.; strooming der stof om een hemellichaam, v.; fig. **le — du monde,** de stroom der wereld, hare vermaken; **— magnétique,** magnetische stroom; **—lonnant, e,** a. dwarrelend, wervelend; **—lonnement,** m. dwarreling, v.; **—lonner,** v. n. dwarrelen, ronddraaien.

Tour‖d, m. (lat. turdus) groene lipvisch, zekere zeevisch, m.; **—de, —delle,** f. ringlijster, v.

Tourdille, a. **gris —,** lijstergrauw (van paarden sprekend).

Tourelle, f. torentje.

Touret, m. rondsel, klein rad; spinnewiel; boutje onder aan de stang van een toom.

Tourie, f. groote steenen kruik, v.

Tourier, ière, a. **frère —, sœur —ière,** ou **—ier,** m. **ière,** f. oppasser, oppasster bij de draaikas of draailade (tour) van een klooster.

Tourillon, m. tap, m. as van een molen, van een stuk geschut, enz.

Touriste, m. toerist.

Tourlourou, m. landkrab, v.; fam. jong soldaat, recruut.

Tourmaline, f. aschtrekker, m. trip (zeker edelgesteente van Ceylon).

Tourmen‖t, m. (lat. tormentum; de torquere, tordre) kwelling, straf, plaag, pijn, kwaal, v.; arbeid, m. moeite, v.; fig. smart, onrust, v. verdriet; **—tant, ante,** a. pijnigend, kwellend, martelend; **—te,** f. storm op zee, orkaan, m.; fig. storm, m. oproer; **—té, e,** a. ongelijk, oneffen; hevig bewogen; moeizaam bewerkt; **—ter,** v. a. kwellen, martelen, plagen, pijnigen; moeielijk vallen; hevig heen en weder bewegen, schudden; geweld aandoen; **se —,** v. pr. zich kwellen of plagen; woelen, in gedurige beweging zijn; opkrimpen, zwellen, krom worden (van hout sprekend); **—teux, euse,** a. stormachtig, onstuimig; **—tin,** m. voorstagzeil; zwaluwstormvogel, m.

Tour‖nage, m. het draaien, het kunstdraaiwerk; kruishout; **—nailler,** v. n. fam. heen en weder draaien, om iets heen draaien, drentelen.

Tournaisien, ienne, a. van of uit Doornik; **—,** m. et f. Doorniker, Doornicksche vrouw.

Tour‖nant, m. kromte, v. hoek van eene straat of een weg, m.; draaikolk, v.; rolsteen, draaipaal, m.; fig. fam. slinksch middel, omweg, draai, m. om tot zijn oogmerk te geraken; **—nant, ante,** a. omloopend, draaiend; fig. wankelmoedig, veranderlijk van zinnen; **escalier —,** wenteltrap; **tables —es,** tafeldans; **pont —,** draai-, gierbrug; **—nante,** f. lis, v. aan den rand der epaulet.

Tournasser, v. a. op het pottebakkerswiel bewerken, aardewerk en porcelein glad draaien.

Tour‖ne, f. keerblad, troefkaart, v. beter: **retourne;** uitkeering, schadeloosstelling, v.; opgeld, agio; **—né,** a. **bien —,** welgemaakt; sierlijk; rechtschapen; **mal —,** mismaakt.

Tourne-à-gauche, m. wringijzer, schroefsleutel, m.; pl. **des tourne-à-gauche.**

Tourne‖bride, m. soort van herberg bij een slot, v.; **—broche,** m. loopend spit, draaispit; koksjongen die het spit draait; fig. slecht uurwerk.

Tour‖née, f. rondreis, v.; rondreis, v. van een ambtenaar, van een handelaar voor zaken; omgang, gang, m.; al de wegen die men in eene stad te gaan heeft, m.; fam. **offrir une —,** een rondje geven, het gezelschap tracteeren; **—nefeuillet,** m. bladwijzer, m.; pl. **des tournefeuillet; —ne-fil,** m. vierkant slijpstaal; pl. **des tourne-fil; —nelle,** f. torentje; **chambre de la Tournelle,** lijfstraffelijke parlementskamer te Parijs, v; †**—nemain,** m. **en un —,** fam. in een ommezien, in een oogenblik (beter: **en un tour de main**).

Tournement, m. draaiing, duizeling, v.

Tourne-oreille, m. **charrue à —,** ploeg

met beweegbaar strijkbord, m.; pl. **des tourne-oreille.**

Tour‖ner, v. a. (rad. tour) draaien, wenden, keeren; omwenden, omdraaien, omzetten; draaiwerk maken; fig. — **qn.,** iemand van gedachten doen veranderen; fig. — **qn. de tous les sens, de tous les côtés,** het op alle mogelijke wijzen met iem. beproeven; — **court,** afbreken, het treden in bijzonderheden ontwijken; — **le dos,** vluchten, het op een loopen zetten; — **le dos à qn.,** iemand den rug toekeeren; — **la tête,** van ter zijde, overdwars aanzien; — **tête,** zich omkeeren en het hoofd bieden; — **les pieds en dehors, en dedans,** de voeten buiten-, binnenwaarts zetten; — **une chose sens dessus dessous,** iets het onderst boven keeren; fig. — **la médaille,** de zaak van een anderen kant beschouwen; fig. — **casaque,** eene andere partij of zijde kiezen; — **à la gloire de qn.,** tot iemands eer uitvallen; **la langue m'a tourné,** ik heb mij versproken; **la tête lui tourne,** het hoofd draait hem, hij is duizelig; fig. hij is half gek, hij heeft een slag weg; — **(à) bien,** goed uitvallen; — **mal,** een slechten keer nemen, slechter worden; — **au tragique,** eene tragische wending nemen; — **qch. en raillerie,** iets bespottelijk maken; — **autour du pot,** om het kantje heen praten, niet flink voor de vuist spreken of handelen; —, v. imp. **il tourne cœur,** harten is troef; **se —,** v. pr. zich omwenden, zich omkeeren, zich omdraaien; veranderen; stremmen, schiften, stollen; bederven, zuur worden; fig. keeren, uitvallen; **le temps se tourne au beau,** het wordt mooi weêr, het weêr klaart op; **—nesol,** m. zonnebloem, v.; lakmoesplant, v.; lakmoesblauw; **—nette,** f. haspel, dien men omdraait, m.; draaikooi voor een eekhoorntje, v.; **—neur,** m. draaier, kunstdraaier, wieldraaier.

Tourne-vent, m. schoorsteengek, m.; pl. **des tourne-vent.**

Tourne‖vire, f. touw om het anker te lichten; kabelring, m.; †**—virer,** v. a. et n. in alle richtingen keeren of wenden; **—vis** (pr. **vice**), m. schroefsleutel, schroevedraaier, m.

Tourniller, v. n. op eene plek rondddraaien.

Tourni‖quet, m. draaiboom (op wegen), m.; draaikruis,draaibord; werveltje aan eene deur enz.; ijzeren duim, waarop de gordijnroeden van een ledekant rusten, m.; stelhamertje der orgelmakers; rol,leirol,v.; **—quet-compteur,** m. draaikruis,met werktuig om de doorgelaten personen te tellen.

Tournis (pr. **ni**), m. draaiziekte, v. der schapen.

Tour‖noi, m. (rad. tournoyer) ridderspeekspel, steekspel, tornooi; **—noiement,** m. wending, draaiing; kromte; draaikolk, v.; — **de tête,** duizeling, duizeligheid in het hoofd, v.; **—noir,** m. draaistok der pottebakkers, m.; molen, m. van papiermakers.

Tournois, e, a. (lat. turonensis) in Tours geslagen; **sou —,** sou van 12 deniers; **livre —,** livre tournois, livre van Tours (van 20 sous).

Tour‖noyer, v. n. omdraaien, rondloopen of draaien, omzwerven; **—nure,** f. fam. draaiwerk; houding; wending, v. zwier, m.; **la — que prend cette affaire,** de wending die deze zaak neemt; **une jolie —,** eene fraaie houding; **une — incorrecte,** eene onjuiste zinswending.

Tour‖te, f. (v. fr. tourtel, pain rond) taart, v.; **—te,** f. zie **Tourterelle; —teau,** m. koek; pekkrans, m.; plat rond in een wapen.

Tourte‖reau, m. tortelduifje; **—relle,** f. (dimin. du lat. turtur) tortelduif, v.

Tourtière, f. taartpan, v.

Touselle, f. soort van spelt, v. grootkorrelige tarwesoort met baardelooze aar.

Toussaint, f. Allerheiligen(feest).

Tous‖ser, v. n. (lat. tussire; de tussis, toux) hoesten, kuchen; **—serie,** f. fam. gehoest, gekuch; **—seur,** m. **euse,** f. hoester, kucher, hoestster, kuchster.

Tout, Toute, a. al, gansch, geheel, heel; alle, elk, iedereen; **en — bien, — honneur,** in alle eer en deugd; **somme —e,** loc. adv. alles samengenomen, om kort te gaan, summa summarum; —, m. (lat. totus, tout entier) het geheel, alles; **(pas, point) du —,** volstrekt niet, geenszins; **rien du —,** volstrekt niets; —, adv. geheel, gansch, volkomen; — **franc,** ronduit; — **froidement,** zeer koeltjes; — **haut,** hard op; — **incontinent,** zoo aanstonds; — **le long de la nuit,** den geheelen nacht lang; — **à fait,** geheel en al; **être — cœur,** zeer hartelijk zijn; **être — œil et tout oreille,** geheel oog, geheel oor zijn; — **bas,** heel zachtjes; — **à coup,** eensklaps; — **à point,** juist van pas; — **au plus,** ten hoogste, op zijn hoogst, ten hoogste genomen; — **de bon,** in ernst, met ernst; — **de même,** eveneens, op dezelfde wijze; — **du long,** gansch uit, geheel uit, van het begin tot het einde; langs de gansche of heele zijde; — **ensemble,** alles te zamen; **du — au —,** geheel en al; **après —,** eindelijk, alles wel beschouwd, om kort te gaan; **en —,** in het geheel.

Toute-bonne, f. scharlei, muscadelsalie, v.; goede Hendrik (plant); pl. **des toutes-bonnes.**

Toute-épice, f. tam narduszaad, zwarte komijn, v.; pl. **des toutes-épices.**

Toutefois, adv. echter, evenwel, nochtans, ondertusschen.

Toutenague, f. tutanego (Chineesch argentaan, wit metaalmengsel uit koper, zink en nikkel).

Toute‖-présence, f. alomtegenwoordigheid, v.; **—-puissance,** f. almacht, v. alvermogen.

Toute-saine, f. Sintjanskruid, mansbloed.

Toute-science, f. alwetendheid, v.

Toutou, m. fam. hondje, keffertje, bafbaf, m. (in de kindertaal).

Tout-puissant, ante, a. almachtig, alvermogend; —, m. de almachtige (God).

Tout-venant, m. voor de hand gedolven steenkolen, v.

Toux, f. (rad. tousser) hoest, m. kuch, v.; — **convulsive,** kramphoest; — **sèche,** droge hoest.

Toxicolo‖gie, f. (gr. toxikon, poison; logos, discours), vergiftenleer, v.; **—gique,** a. de vergiftenleer betreffend; **—gue,** m. beoefenaar der vergiftenleer.

Toxique, m. (gr. toxikon, poison) vergift, venijn, gift, gif.

Traban, m. trawant, lijfwacht, m.

Trabe, f. dwarsbalk van 't anker, m.; vaandel- of banierstaf, m.

Trabée, f. trabea, Romeinsch plechtgewaad.

Trabucos, m. korte dikke sigaar, v.

Trac, m. spoor of voetspoor der beesten; fig. vrees, bangheid, v.

Traçant, e, a. kruipend en hier en daar wortelschietend; **racine —e,** horizontaal loopende wortel.

Tracas, m. moeite, beslommering, v.; fig. gedruis.

Tracas‖ser, v. n. fam. heen en weder loopen, in gedurige beweging zijn, zich veel moeite

geven zonder iets wezenlijks te doen; twist maken; —, v. a. fam. kwellen, plagen; **—serie,** f. plagerij, kwelling, twiststokerij, v.; krakeel, geharrewar, twist, m.; **—sier,** m. **ière,** f. twistmaker, woelgeest, twistmaakster; —, a. onruststokend, plagend, kwelziek.

Trace, f. spoor, voetstap, m.; spoor van eenig dier; blijk, bewijs, teeken; afschetsing, afteekening, v.; fig. voetspoor, gedrag, beleid, wijze van doen, v.; **marcher sur les —s de qn.,** op het spoor van iemand treden, in iemands voetstappen treden; **suivre les —s de qn.,** iemands voetspoor volgen.

Tracé, m. schets, v. ontwerp.

Tracement, m. het afschetsen of afteekenen; beschrijving, v. het beschrijven (eener lijn of figuur); het schetsen (eener teekening); het afteekenen, afsteken van eene legerplaats, een fort enz.

Trace‖r, v. a. schetsen, afteekenen; ontwerpen, beschrijven, voorschrijven; fig. wijzen, banen; ontwerpen; **— un chemin de fer,** een spoorweg afbakenen; **— un dessin,** eene teekening ontwerpen; **— un sillon,** eene vore trekken; **— le chemin à qn.,** iemand den weg wijzen of aantoonen; **— l'image de qn.,** iemands beeltenis schetsen of afteekenen; —, v. n. langs den grond kruipen of groeien; **—ret, —let,** m. linieerpen, v.

Tra‖ceur, m. afsteker; **—ceuse,** f. zij die den omtrek van tapijtwerk afschetst.

Tra‖chéal, e, a. tot de luchtpijp behoorend; **—chée, chée-artère,** f. (lat. trachea) luchtpijp, v.; **—chéen, enne,** a. de luchtpijp betreffend; **—chéite,** f. luchtpijpontsteking, v.; **—chéotomie,** f. luchtpijpssnede, v.

Traçoir, m. stalen steekijzer, steekbeitel, m. graveerpriem, graveerstift, v.

Trac‖tation, f. behandeling, wijze van behandelen, v.; **—tif, ive,** a. trekkend; **—tion,** f. (lat. tractio; de trahere, tirer) trekking, v.; tractie, v. (der spoorwegen); **—toire,** a. trekkend, trek . . .; **—toire,** ou **—trice,** f. kromme lijn, die een touw, waaraan iets hangt, beschrijft, v.

Tradi‖teurs, pl. m. (lat. traditor) zij, die bij de vervolgingen tegen de Christenen uit vrees de heilige boeken overleverden; **—tif, ive,** a. overleverend; **—tion,** f. (lat. traditio, action de transmettre) overgeving; uitlevering, overlevering, v.; bericht, dat van mond tot mond is overgebracht, oud gevoelen, oude meening, v.

Traditio‖nalisme, m. het vasthouden, de gehechtheid, aan de overlevering; **—naliste,** m. iem. die aan de overlevering vasthoudt; **—nnaire,** m. Jood, die de Heilige Schrift uit den Talmud verklaart; **—nnel, elle,** a. bij overlevering, door overlevering voortgeplant, op overlevering gegrond; **—nnellement,** adv. bij overlevering.

Traduc‖teur, m. overzetter, vertaler, translateur; **— juré,** beëedigd translateur; **—tion,** f. overzetting; vertaling; uitlevering, overlevering aan het gerecht, v.; **— libre, littérale,** vrije, letterlijke vertaling, overzetting.

Tradui‖re, v. a. (lat. traducere) overzetten, vertalen; voor het gerecht doen verschijnen, voor den rechter betrekken; **— qn. en ridicule,** iemand belachelijk, bespottelijk maken; **—sible,** a. vertaalbaar.

Traf‖ic, m. handel, m. koopmanschap, v.; onbillijke winst, v. onrechtmatig voordeel; **faire — de son influence,** handel drijven met zijn invloed; **—quant, e,** a. handeldrijvend; m. handelaar, koopman; **—quer,** v. n. handelen, handel drijven; **—queur,** m. handelaar, handeldrijver.

Tragacanthe, f. boksdoorn, m. (zeker gewas).

Tragé‖die, f. (lat tragœdia) treurspel; fig. treurig geval, droevige gebeurtenis, v.; **—dien,** m. **—ienne,** f. treurspeler, -speelster; **—diste,** m. treurspeldichter.

Tragi‖-comedie, f. tragi-comedie, v. (tooneelstuk, waarin een ernstig onderwerp vroolijk behandeld wordt); **—-comique,** a. treurig-vroolijk, om te weenen en om te lachen; —, m. het tragi-comische.

Tragi‖que, a. dat tot het treurspel behoort, tragisch; —, m. het treurige; treurspeldichter; **prendre les choses au —,** de zaken van de slechtste zijde beschouwen; **—quement,** adv. op tragische, treurige of droevige wijze.

Tra‖hir, v. a. (lat. tradere, livrer) verraden; **— sa foi,** zijn eed schenden; **se —,** v. pr. **— soi-même,** zich verraden, zich ontdekken; **—hison,** f. verraderij, landverraad, verraad; **haute —,** hoogverraad; **noire —,** snood verraad; **en —,** verraderlijk, op verraderlijke wijze; **—hissant,** e. a. verradend; **—hisseur,** a. m. verraderlijk.

Traille, f. gierbrug, v.; **— sur pontons, bac à —s,** gierpont, v.

Train, m. (subst. verbal de trainer) gang, tred; stoet, m. gevolg; sleep, m. gezamenlijke bedienden, paarden, koetsen enz. van een' heer; voor- en achterlijf van een paard; het voorste of achterste eener koets; houtvlot; opstal, m. of al de stukken (eener drukpers); fam. slecht volk; trein, spoortrein, m.; **— de voyageurs,** personentrein; **— de marchandises,** goederentrein; **— spécial,** extra-trein; **— de bois (flotté),** houtvlot; **grand —,** groote beweging, v. gewoel; **être en — de,** bezig zijn met; **prendre un bon —,** eene goede wending nemen; **d'artillerie,** artillerie-trein, m. (wat noodig is tot het vervoeren of gebruiken van het geschut voor een leger); **aller son —,** zijn gang gaan; **mener qn. bon (beau, grand) —,** iem. flink aandrijven, voortdrijven; **ce cocher mène bon —,** deze koetsier rijdt snel; **mener grand —,** een grooten staat voeren; **faire du —,** fam. geraas maken, razen; **mettre en —,** aan den gang brengen; **— des affaires,** gang der zaken; **— de vie,** levenswijs; **— du monde,** 's werelds beloop; **— d'une machine,** drijfwerk eener machine; **tout d'un —,** loc. adv. in ééns, in één adem.

Trai‖nage, m. het sleden, sleepen, sledevaart, v.; sleepersloon; **—nant, ante,** a. sleepend; kwijnend, zwak; **—nard,** m. achterblijver; nazeiler; treuzelaar, talmer; **—nasse,** f. sleepnet (om patrijzen te vangen); duizendknoop, m. (plant); **—nasser,** v. a. op de lange baan schuiven; v. n. zeer talmen; **—ne,** f. sleeptouw, sleepnet; **bateau à la —,** schip, dat op sleeptouw is; **perdreaux en —,** jonge patrijzen, die nog niet vliegen kunnen, m.; **—neau,** m. slede, narrenslede, v.; sleepnet om patrijzen te vangen; zegen (vischnet), v.; **course, partie de —x,** sledevaart, v.; **aller en —,** arren.

Train-éclair, m. bliksemtrein, m.; pl. **des trains-éclair.**

Trainée, f. lange streek, streep, v. van iets dat gestort enz. is, b.v. van kalk, melk, koren enz.; spoor; loopend vuur, loopje (buskruit).

†**Traîne‖-malheur,** m. fam. ongelukskind,

ongeluksvogel; pl. **des traîne-malheur**; †—**-potence**, m. fam. een die anderen in het verderf stort, galgebrok.

Traî‖ner, v. a. sleepen, trekken, voorttrekken. naar zich halen; slepende houden, ophouden, uitstellen; medevoeren; — **la jambe**, het been nasleepen, na zich halen; — **l'aile**, de vlerken laten hangen; moedeloos worden; fig. — **une vie languissante**, een kwijnend leven lijden; — **en longueur**, slepende houden; **il traîne son lien, sa corde**, hij zal de galg niet ontloopen; — **ses paroles**, temen, langzaam spreken; —, v. n. blijven slepen, opgehouden worden, op den grond slepen; fig. kwijnen, ongezond zijn; **laisser — ses effets**, zijn goed laten slingeren, geen vaste plaats geven; **se —**, v. pr. zich voortsleepen; kruipen; †—**nerapière**, m. twistzoeker, vechtersbaas; —**nerie**, f. gerektheid, v.; —**neur**, m. die met het sleepnet patrijzen vangt; achterblijver, soldaat, tot den tros van het leger behoorend; hond van den koppel, die achter blijft.

Train-omnibus, m. personentrein, voor alle klassen; pl. **des trains-omnibus**.

Train-poste, m. posttrein; pl. **des trains-poste**.

Train-train, m. sleur, slentergang, m.

Traire, v. a. (lat. trahere) melken.

Trait, part. passé de traire et. a. gemolken; getrokken (van goud en zilver).

Trait, m. (lat. tractus; de trahere, tirer) pijl, schicht, m. werpspies, v.; trekzeel, trekleer (der paarden); trek (van het aangezicht enz.), m.; streek, pots; daad; uitwerking; teug, dronk, slok, m.; trek, haal, m. (met de pen); overwicht; voordeel om eerst te spelen in het schaakspel; wijze van steenhouwen; streep in een wapen van boven naar beneden, v.; — **de scie**, trek of haal met eene zaag, m.; **cheval de —**, trekpaard; **gens de —**, boogschutters; **partir comme un —**, als een pijl voortvliegen; **tout d'un —**, in één haal, in één pennetrek; **avaler tout d'un —**, in één teug uitdrinken; **boire à longs —s**, met lange teugen drinken; fig. **les —s de la calomnie**, de pijlen van den laster; — **mordant**, vinnige zet, nijdige streek; — **de lumière**, lichtstraal; — **de courage, de générosité**, trek, daad van moed, van edelmoedigheid; — **de caractère**, karaktertrek; — **le vent**, streek van den wind, v.; **aller à — et à rames**, met zeilen en roeien vooruitkomen.

Trai‖table, a. handelbaar, gemeenzaam, waarmede men wel kan omgaan; †—**tant**, m. pachter van 's rijks inkomsten, impostmeester; —**te**, f. lengte van een weg, dagreize, v.; wissel; uitvoer, m.; het trekken van een wissel; getrokken wissel; tol op inkomende en uitgaande waren, m.; alles, waardoor het innerlijke gehalte der munten verminderd wordt; — **des nègres**, slavenhandel; **faire — sur qn.**, op iemand (een wissel) trekken; **faire honneur à une —**, een wissel honoreeren; —**té, e**, a. behandeld, onthaald; —**té**, m. verhandeling, v.; —**tement**, m. behandeling, bejegening, v.; onthaal; behandeling, verzorging van een zieke, v.; —**ter**, v. a. (lat. tractare) handelen, behandelen, bewerken; bejegenen; onthalen, ontvangen; oppassen, verzorgen (een zieke); — **de**, handelen over, behandelen als; onderhandelen over; — **qn. de fat**, iem. een fat noemen; — **qn. de haut en bas**, iemand met verachting behandelen; —, v. n. in onderhandeling zijn; —**teur**, m. tafelhouder, gaarkok; slavenhandelaar; handelaar in pelterijen; —**toir**, m. —**toire**, ringtang der kuipers, v.

Trai‖tre, esse, a. (lat. traditor; de tradere, livrer) verraderlijk, trouweloos, valsch; **en —**, op verraderlijke wijze; fig. **il ne m'en a pas dit un — mot**, hij heeft er mij geen stom woord van gezegd; —**treusement**, adv. op verraderlijke wijze; —**treux, euse**, a. verraderlijk; —**trise**, f. verraad.

Trajec‖tile, a. dwars doorheengaand; —**tion**, f. overbrenging, v.; —**toire**, f. (lat. trajectus. traversé) kromme lijn, v.

Trajet, m. (lat trajectus, traversé) overvaart, overtocht, m.; reis, v.

Tralala, m. drukte, v. omhaal, m.

Tramail, m. schakel (soort van vischnet), v.

Tra‖me, f. (lat. trama) spoel, v. of inslag, m. van linnen, laken of zijde; fig. levensdraad, m.; weefsel, samenzwering, verraderij, v. komplot; fig. **la — de ses jours, de sa vie**, zijn levensdraad; **ourdir une —**, eene samenzwering brouwen, een komplot smeden; —**mer**, v. a. doorweven, doorschieten; spoelen (garen, wol of zijde); fig. smeden, brouwen, samenspannen; fig. — **une conspiration**, eene samenzwering ontwerpen, brouwen of smeden; — **la perte de qn.**, iemands verderf beramen.

Tramontane, f. noordenwind (op de Middellandsche Zee); noordstar (die den zeelieden op de Midd. Zee den weg wees); fig. fam. **perdre la —**, van zijn stuk raken, het spoor bijster worden.

Tramway (pr. **tra-mouè**), m. (angl. tram, rail plat; way, voie) paardenspoorweg, tram, v.

Tran‖chant, ante, a. scherp, snijdend; **équyer —**, voorsnijder; **couleur —e**, scherpe, kleur, v.; **argument —**, afdoend betoog; **un esprit —**, een doortastende kop; **avoir le ton —**, op beslissenden toon spreken; —**chant**, m. snede, v. scherp van een snijdend werktuig; —**che**, f. snee of snede, v.; reepjes goud om de kanten der boeken te vergulden; snee van een boek, v.; rand eener munt, m.; ijzeren wig, v. smidsbeitel, m.; **dorer un livre sur —**, een boek op den rand vergulden; **doré sur —**, verguld op snee; —**che-couteau**, m. snijmes der boekbinders; —**chée**, f. uitgraving; geul, groef, greppel, v. doorsnijding, gracht, v.; loopgraven, v.; pl. snijding of krimping in 't lijf, in de darmen, v.

Tranche‖file, f. steekband, m.; besteeksel op een boek; naad van een schoen, m.; kinketting, m. kinketen; —**filer**, v. a. (een boek) besteken; —**lard**, m. spekmes.

Tranche-montage, m. pocher, windmaker; pl. **des tranche-montagne**.

Tran‖cher, v. a. snijden, aan stukken snijden, afsnijden; doorhouwen; voorsnijden; fig. beslissen, beslechten, uitwijzen, uitspraak doen; afsnijden, eindigen, ten einde brengen; — **la tête à qn.**, iem. onthoofden; **le — net, — le mot**, ronduit zeggen, rechtuit spreken; **cet homme tranche partout, sur tout**, die man velt over alles een beslissend oordeel op een toon van gezag; — **la difficulté**, de zwarigheid oplossen —**chons le mot!** laten wij het maar ronduit zeggen! fig. — **dans le vif**, doortastende maatregelen nemen, energiek optreden, handelen; —, v. n. fig. te veel bij elkander afsteken; hard zijn (van kleuren); een te groot onderscheid maken (in beschrijvingen enz.); **les couleurs qui tranchent ne sont point agréables**, kleuren, die sterk afsteken, zijn niet bevallig; — **du grand**

seigneur, den grooten heer uithangen, zich veel inbeelden; **— court,** kort afbreken; **— du nécessaire,** zich onontbeerlijk achten; **—chet,** m. schoenmakerssnijmes; **—cheur,** m. kabeljauwsnijder; **—chis,** m. nokpan, v.; **—choir, Tailloir,** m. snijplank, v.; houten tafelbord, hakbord.

Tranelle, f. kruipende klaver, v.

Tranquil‖le (pr. **ki-le**), a. (lat. tranquillus) rustig, gerust, stil, vreedzaam; **—lement** (pr. **ki-le-ment**), adv. rustig; **—lisant** (pr. **ki-li**), a. geruststellend; **—liser** (pr. **ki-li**), v. a. geruststellen; **se —,** pr. bedaren, zich geruststellen; **—lité** (pr. **ki-li**), f. gerustheid, stilte, vreedzaamheid, v.

Trans, prép. lat. in samenstellingen: aan gene zijde, over, overheen, er door.

Trans‖action, f. overeenkomst, minnelijke schikking, v.; willig verdrag, vriendelijke scheiding, v.; **—actions commerciales,** handelsbetrekkingen; **—alpin, e** (pr. **zal**), a. aan gene zijde der Alpen; **—atlantique,** a. aan gene van den Atlantischen Oceaan; **la Transatlantique,** de Transatlantische Stoomvaartmaatschappij; **—atlantique,** m. Transatlantische stoomboot, v.

Transbor‖dement, m. overscheping, overlading, v.; **—der,** v. a. overschepen, overstorten, overladen.

Trans‖cendance, f. uitmuntendheid, uitstekendheid; **—cendant, ante,** a. préf. trans et lat. ascendere, monter) verheven; doordringend, schrander; niet onder de zinnen vallend; het gebied der ervaring overschrijdend; **géométrie —cendante,** hoogere meetkunde, v.; **—cendental, ale,** a. overtreffend, te boven gaand; **—cripteur,** m. overschrijver, afschrijver; **—cription,** f. afschrijving, overschrijving, v.; **—crire,** v. a. (lat. transcibere) afschrijven, overschrijven; uitschrijven.

Transe, f. angst, m. groote vrees, benauwdheid, v.; **de grandes —s, des —s mortelles,** doodsangst; **les —s de la mort,** de benauwdheden des doods.

Transept, m. kruisbeuk, kruisvleugel, m. (in kerken en zeer groote paleizen en gebouwen).

Transférement, m. overbrenging, v.

Trans‖férer, v. a. (préf. trans et lat. ferre, porter) op eene andere plaats overbrengen, verplaatsen, vervoeren; overdragen; **— le siège du gouvernement,** den zetel des bestuurs verleggen, overbrengen; **—fert,** m. overdracht, v.; overbrenging, v.; **— de capitaux,** overschrijving van kapitalen, v.; **—figuration,** f. verheerlijking (v. Christus), v.; **—figurer,** v. a. verheerlijken; **—filage,** m. marling, v.; **—filer,** v. a. marlen.

Transfor‖mable, a. vervormbaar, veranderbaar; **—mation,** f. verandering, herschepping in eene gedaante, v.; **—mer,** v. a. vervormen, van gedaante veranderen; **se —,** v. pr. zich veranderen, veranderd worden.

Trans‖fuge, m. (préf. trans et lat. fugere, verser) overlooper; **—fuser,** v. a. (préf. trans et lat. fundere, verser) overgieten, overtappen, overstorten; het bloed uit een dier in een ander laten vloeien; **—fusion,** f. overgieting, overstorting, v.

Transgangétique, a. aan gene zijde van den Ganges.

Transgres‖ser, v. a. (préf. trans et lat. gradi, marcher) overtreden; **—seur,** overtreder; **—sion,** f. overtreding, ongehoorzaamheid, v.

Transhu‖mance, f. (préf. trans et lat. humus, terre) het periodiek heen en weder leiden en trekken der kudden; **—mer,** v. a. naar de bergweiden voeren, drijven of trekken; v. n. trekken (van kudden).

Transi, e, p. et a. **— de froid,** verstijfd, verkleumd van koude; **amoureux —,** koele minnaar.

Transiger (pr. **zi**), v. n. (préf. trans et lat. agere, agir) overeenkomen, een verdrag maken, in der minne schikken.

Tran‖sir (pr. **cir**), v. a. bevangen, van koude doen verstijven; **—,** v. n. van koude bevangen worden of verstijven; **—sissement** (pr. **cisse**), m. verstijving, bevanging, v.

Transi‖t (pr. **zite**), (lat. transitus, passage) doorgang, doorvoer, doorvoerhandel, m.; **—ter,** v. a. waren doorvoeren, waren door een land laten gaan; **—tif,** a. m. overgaand, overgankelijk, bedrijvend; **—tion,** f. (lat. transitio; de transire, aller au delà) overgang van de eene stof tot de andere, m.; **—toire,** a. voorbijgaand, vergankelijk, vluchtig, van korten duur; **—toirement,** adv. op voorbijgaande wijze, in 't voorbijgaan.

Transjuran, e, a. aan gene zijde van den Jura.

†**Transla‖ter,** v. a. vertalen, overzetten; †**—teur,** m. p. u. vertaler, overzetter, translateur; **—tif, ve,** a. overbrengend, overdragend; **—tion,** f. (préf. trans et lat. latus, porté) overbrenging, overvoering, v.; overdracht, v. (van eigendom); vertaling, v.

Translu‖cide, a. doorschijnend; **—cidité,** f. doorschijnendheid, v.

Trans‖mettre, v. a. overdragen, overlaten, overgeven; van de eene plaats naar eene andere overbrengen, overleveren, van den eenen persoon op den anderen doen overgaan; fig. voortplanten; **—migration,** f. verhuizing, v. (van een volk); **— des âmes,** zielsverhuizing; **— des peuples,** volksverhuizing; **—migrer,** v. n. verhuizen (van de ziel); **—missible,** a. dat overgedragen of overgevoerd kan worden; **—mission,** f. (lat. transmissio; de transmittere, transmettre) overdraging, overzetting, overbrenging; voortplanting, v.

Transmu‖able, a. veranderlijk, hetgeen in eene andere zaak of zelfstandigheid kan veranderd worden; **—er,** v. a. (lat. transmutare) veranderen, hervormen (van metalen); **—tabilité,** f. veranderbaarheid, v.; **—tation,** f. (rad. transmuer) verandering, verwisseling door de werking der scheikunde, v.

Transpadan, e, a. (préf. trans et Padus, nom lat. du Pô) aan gene zijde van de Po.

Trans‖parence, f. doorzichtigheid; doorschijnendheid, v.; **—parent, ente,** a. doorzichtig; doorschijnend; fig. gemakkelijk te raden; **—parent,** m. (préf. trans et lat. parere, paraître) lijnenblad, doorschijnblad; doorschijnend geölied papier; doorschijnend schilderwerk; lichtvang, m. lichtscherm; **—percer,** v. a. doorsteken, doorboren; **— le cœur,** fig. het hart doorboren.

Transpi‖rable, a. door zweeten uit te drijven; dat doorwasemen kan; **—ration,** f. uitwaseming, v. het zweeten; zweet; **—rer,** v. n. (préf. trans et lat. spirare, exhaler) uitwasemen, uitdampen, zweeten, transpireeren; fig. uitlekken, ruchtbaar worden.

Transplan‖table, a. verplantbaar; **—tation,** f. verplanting, v.; **—tement,** m. verplanting, v; **—ter,** v. a. verplanten; **se —,** v. pr. fig.

verplant worden; zich metterwoon ergens naar toe begeven.

Transpor‖t, m. vervoer, overvoering, overvaart; overdraging; overlading, overdracht, v.; **— par eau, par terre,** vervoer te water, te land, per schuit, per as; **frais de —,** vervoerkosten; **faire le —,** overdragen (eene schuldvordering, eene rente); fig. **— de joie,** vervoering van blijdschap, v.; **— au cerveau,** ijlhoofdigheid, verzwakking der hersenen, v.; **—table,** a. vervoerbaar; **—tation,** f. uitbanning, v. naar de koloniën; **—té, e,** a. in verrukking, in vervoering, in geestdrift; **—ter,** v. a. (préf. trans et lat. portare, porter) wegbrengen; vervoeren; verplaatsen, overdragen; fig. in vervoering brengen, verrukken; **— à,** overdragen op iemand, overdracht van eigendom aan iemand doen; **se —,** v. pr. fig. opstuiven, opvliegen, toornig worden; zich ergens heen begeven,

Transpo‖sable, a. verplaatsbaar; **—ser,** v. a. verzetten, verplaatsen; verkeerd drukken, verschuiven (woorden of letters); transponeeren, een muziekstuk in een anderen toon overbrengen, spelen of zingen; **—siteur,** a. **piano —,** transponeerende of toonomzettende piano, v.; **—sitif, ive,** a. voor omzetting vatbaar; **—sition,** f. verzetting, omzetting, verplaatsing, verandering; verkeerd gebonden blad; verkeerd gedrukt, verschoven woord of letter; verandering van toon, v.

Transrhénan, e, a. aan gene zijde van den Rijn, overrijnsch.

Transsubstan‖tiation, f. verandering van brood en wijn in het lichaam en het bloed van Christus, omzetting, verzelfstandiging, v.; **—tier,** v. a. verzelfstandigen, veranderen.

Transsu‖dation, f. uitzweeting, v.; **—der,** v. n. uitzweeten.

Transtéverin, e, a. (ital. transteverino, de trans et ital. Tevere, Tibre) aan gene zijde van den Tiber wonend.

Trans‖vasement, m. overgieting, overtapping, v.; **—vaser,** v. a. omgieten, oversteken, overtappen; **—versal, ale,** a. dwarsgaand, doorsnijdend; **—versalement,** adv. overdwars, schuins; **—verse,** a. (lat. transversus, placé en travers) **muscle —,** dwarsspier, v.

Transylvain, e, a. van of uit Zevenbergen.

Trantran, m. fam. sleur, v. slenter of trant, m. waarop iets gedaan wordt.

Trapan, m. bovenst gedeelte van eene trap.

Trapèze, m. (gr. tetra, quatre; peza, pied) hang-, zweefrek, trapezium.

Trapézo‖ïdal, e, a. het trapezoïde betreffend; **—ïde,** m. trapezoïde, figuur van vier zijden, in welke geene der zijden met de anderen parallel is, v.

Trap‖pe, f. valdeur; klep aan een duivenslag; val om iets te vangen, v.; **—pe,** f. orde der Trappisten, zekere strenge orde van geestelijken, v.; **—peur,** m. wild-, pels-, beverjager; **—piste,** m. monnik van la Trappe; **—pistine,** f. non van la Trappe; likeur, v. die de Trappisten maken.

Trapu, ue, a. kort en gezet, ineengedrongen.

Traque, f. klopjacht, v.

Traquenard, m. soort van telgang van een paard, m.; val om wezels en marters te vangen, v.; fig. **tomber dans un —,** in de val loopen, in den strik vallen; **tendre un —,** een strik spannen; **—quer,** v. a. een drijf-, klopjacht houden in een bosch; wild opjagen; fig. opjagen en in 't nauw drijven (misdadigers b.v.); **—quet,** m. klapper, onrust (in een molen); val, v. voor stinkdieren; witstaartje; **—queur,** m. drijver, jager, die eene klopjacht houdt.

Trass, m. vulkanisch puin, tufsteen, m.

Traumatique, a. (gr. trauma, blessure) wonden betreffend; **fièvre —,** wondkoorts, v.

†**Travade,** f. onstuimige wind, die met donder en wolkbreuken gepaard gaat, m.

Travail, m. arbeid, m. werk; moeite, v.; **en — d'enfant,** in barensnood; **homme de —,** daglooner; **maison de —,** tuchthuis, huis van dwangarbeid; **travaux,** pl. buitenwerken eener vesting; verschansingen; daden, v. (eens helds); **travaux publics,** openbare werken; **travaux forcés,** dwangarbeid, m.; —, pl. **—s,** pl. noodstal, hoefstal, m.; verslag van ambtenaren.

Travail‖lé, e, p. et a. gewerkt, bewerkt; geplaagd, geteisterd: **être — de la goutte etc.,** van de jicht enz. geplaagd worden; **—ler,** v. n. arbeiden, werken; zich buigen, krom worden; **ce bois travaille,** dit hout trekt krom; **— à un journal,** medewerker zijn aan een dagblad; **faire — son argent,** zijn geld op interest zetten; **la mer travaille,** de zee werkt, breekt; **les couleurs travaillent,** de kleuren verschieten; **— les nerfs,** de zenuwen aandoen, opwinden, zenuwachtig maken; —, v. a. bearbeiden, bewerken; kwellen, pijnigen; (een paard) berijden; **se —,** v. p. zich afmatten, zich moeite geven; **—leur,** m. arbeider; werker; graver.

Travée, f. ruimte tusschen twee balken; rij van sterke dwarsbalken, v.; bovengalerij eener kerk, boven de breukbogen, v.

Travers, m. (lat. transversus, oblique) dwarste, overdwarse middellijn, breedte, wijdte; schuinte, scheefheid, v.; fig. verkeerdheid, wonderlijkheid van geest, v.; **un — de doigt,** een vinger breed; **à tort et à —,** adv. onbedachtelijk, onbezonnen, in het wild, zonder maat of regel; **il a du — dans l'esprit,** hij heeft kuren in het hoofd; **regarder de —,** van ter zijde, met schele oogen, over den schouder aanzien; **en —,** adv. overdwars, dwars over heen, kruiselings; **de —,** adv. schuins, scheef; fig. averechts, verkeerd; **à — de, au — de,** prép. dwars of midden door; **avoir l'esprit de —,** malle kuren in het hoofd hebben; **présenter le —,** de breede zijde bieden; **mettre de —,** onder den wind draaien; **à — de la marée,** dwars strooms.

Traver‖sage, m. het scheren der lakens aan de rechter zijde; **—se,** f. (rad. travers) wat dwars loopt, dwarspijl, m. dwarsstaaf, v.; dwarsbalk, dwarslegger, m. dwarshout; dwarsweg, m.; fig. ongeluk, onheil; ongelegenheid, moeilijkheid, v.; **chemin de —,** m. ou **—,** f. dwarsweg, m.; **malgré toutes ses —s,** ondanks al zijne tegenspoeden, rampen; **à la —,** adv. onvoorziens, onverwachts; **—sée,** f. overvaart, reis welke een schip op zee doet, v. overtocht, m.; kruising van spoorbanen, v.; **—sement,** m. oversteking; doorboring; dwarse ligging, v.; fig. dwarsbooming, v.; **—ser,** v. a. (rad. travers) dwars door of over gaan, varen, rijden enz.; doorreizen, doortrekken; doordringen; fig. dwarsboomen, dwarsdrijven, verhinderen, hinder toebrengen; **— une ancre,** een anker kippen; **— une ligne,** dwars door eene linie heen zeilen; **— les voiles,** de schooten stijf aanhalen; **— le bois,** het hout overdwars schaven, zagen; **—sier, ière,** a. **vent —sier,** tegenwind, m.; **barque —sière,** schuit waarmede men over en weer vaart, v.; **flûte —sière,** dwarsfluit, v.; **rue —sière,** dwarsstraat, v.; **—sin,** m. hoofdpeluw, v.; dwarshout.

Traves‖ti, m. fam. mansrol, v. die door eene dame gespeeld wordt; **—tir,** v. a. verkleeden, vermommen; fig. door eenige verandering onkenbaar maken; **— un auteur,** een schrijver op eene boertige wijze vrij vertalen of omwerken; **se —,** v. pr. zich verkleeden, zich vermommen; fig. zich onkenbaar maken; **bal —ti,** gemaskerd bal; **—tissement,** m. verkleeding, vermomming,

Travon, m. draagbalk, bindbalk, m. [v.

Travouiller, v. a. garen tot strengen haspelen.

Travure, f. achteronder (huisje op 't schip).

Trayeuse, f. koeienmelkster.

Trayon, m. fam. speen (eener koe, geit enz.), v.

Trébel, m. zekere plant, v. die dient om de Havanna-sigaren geurig te maken.

Trébu‖chage, m. het sorteeren der muntstukken; **—chant, ante,** a. overwichtig; **—chant,** m. overwicht, uitslag, m.; **—chement,** m. p. u. struikeling, v. val, m.; **—cher,** v. n. struikelen; vallen; overwegen, doen overslaan; fig. een misstap doen, feilen; **—chet,** m. goudschaaltje; vogelknip, vogelslag, m.; meesval, v.; valstrik, m.; **prendre qn. au —,** fig. fam. iemand vangen, in den knip krijgen.

Tredame, interj. bij Onze Lieve Vrouw!

Tréfi‖lage, m. het draadtrekken; **—ler,** v. a. (lat. trahere, tirer; filum, fil) draadtrekken; **—lerie,** f. draadtrekking, v.; werktuig daartoe; **—leur,** m. draadtrekker.

Trèfle, Triolet, m. (lat. trifolium; de tres, trois; folium, feuille) klaver, v. klaverblad; klaveren (in de kaart); **roi, dame, valet, dix de —,** klaverenheer, vrouw, boer, tien; **— d'eau, — de marais,** waterklaver, v.

Tré‖flé, ée, a. klaverbladvormig; **mine —e,** kruitmijn met drie kamers, v.; **—fler,** v. a. eene munt twee of drie maal onder den stempel doen.

Tréflerie, f. klaverveld.

Tréfoncier, m. grondheer, grondeigenaar.

Tréfonds, m. grond, ondergrond, m.; fig. **connaître le fonds et le — d'une affaire,** eene zaak door en door kennen.

Treil‖lage, m. traliewerk; staketsel, waartegen eenige boomen worden aangelegd; **—lager,** v. a. met latwerk voorzien; **—lageur,** m. die latwerk of hekwerk maakt; **—le,** f. (lat. trichila, berceau de treille) wijngaard, die tegen den muur van een tuin groeit, m.: **jus de la —,** wijn, m.; **—lis,** m. traliewerk, tralieraam; traliën, v.; trielje, v. grof zaklinnen; **cage de —,** traliekooi, v.; **—lisser,** v. a. betraliën, met traliewerk voorzien.

Trei‖zain, m. soort van munt, v.; **—ze,** a. (lat. tredecim) dertien; **—zième,** a. dertiende; **—,** m. dertiende deel; **—ziémement,** adv. ten dertiende.

Trèje‖tage, m. 't overgieten der gesmolten glasstof uit de smelkroezen; **—ter,** v. a. de glasstof overgieten.

Trélinguer, v. n. zwichten, zwichting maken (zeeterm).

Trélucher, v. a. doorkaaien; **—,** v. n. gijpen, overgaan (van de zeilen).

Tréma, m. deelteeken, twee punten boven eene klinkletter.

Trémailler, m. kwartelnet.

Trem‖blaie, f. populierbosch; **—blant, ante,** a. bevend, rillend, sidderend; **—blant,** m. beving der stem in het zingen, of der snaren onder het spelen, v.; tremulant in een orgel, m.; **—blante,** f. sidderaal (zekere krampvisch), m.

Trem‖ble, m. ratelpopulier, espenboom, m.; **—blé, e,** a. bevend, wankelend, trillend; **écriture —e,** met bevende hand geschreven schrift; **—blement,** m. beving, siddering, schudding, dreuning; rilling, v.; beving der stemmen in de zangkunst, tremulant, v.; **— de terre,** aardbeving, v.; **—bler,** v. n. (lat. tremere) beven, sidderen, schudden, dreunen; rillen; **—bleur,** m. **euse,** f. hij of zij, die beeft of rilt; kwaker; **—blotant, ante,** a. bevend, rillend, huiverig; **—blotement,** m. lichte beving, siddering, v.; **—bloter,** v. n. fam. beven, rillen, huiverig zijn.

Trémeau, m. ruimte tusschen twee schietgaten, v.

Trémelle, f. geleiachtige paddenstoel, m.

Trémie, f. trechter of tremel van een molen; trechter voor het zoutmeten, m.

Trémière, a. f. **rose —,** ou —, f. stokroos, v.

Trémion, m. houten schraag, v. onder den tremel van een molen.

Trémoire, f. mengkoren van gerst en haver.

Trémois, m. zomertarwe, v.

Tremolo, m. (motital.) het trillen (in de muziek).

Trémous‖sement, m. schudding, beving, trilling, v.; **— des ailes,** het klapwieken; **—se, e,** a. levendig; **—ser,** v. n. met de vleugels slaan, heen en weer vliegen; **se —,** v. pr. huppelen; zich schudden, zich bewegen; fig. zich druk weren; alles in 't werk stellen; **—soir,** m. schommelstoel, m.

Trem‖page, m. het doortrekken met vocht: het harden; **—pe,** f. harding van ijzer of staal; hardheid ervan, v.; het nat maken van het papier; fig. **de bonne —,** van eene goede soort; **esprit de bonne —,** degelijke geest; **ce sont des gens de la même —,** 't zijn lieden van denzelfden aard, van één slag; **—pé, e,** p. et a. geweekt, nat gemaakt, doortrokken; **— de sucur,** doornat van zweet; **vin —,** met water gemengde wijn; **acier —,** gehard staal; fig. **caractère bien —,** krachtig karakter; **—pée,** f. weeking, doortrekking, v.; pak slaag; **—per,** v. a. (lat. temperare) weeken; inwateren, wateren; indoopen; nat maken, bevochtigen; **— la soupe,** de soep verdunnen; **— son vin,** zijn wijn met water mengen; **— le fer,** het ijzer harden; **— ses mains dans le sang,** zijne handen in het bloed doopen; **—,** v. n. weeken; **laisser — le hareng,** haring in 't water leggen; fig. **ne pas vouloir — dans qch.,** zich niet met iets willen inlaten; fig. **— dans un crime,** medeplichtig zijn aan eene misdaad; **—perie,** f. vochtkamer, v.; **—pette,** f. fam. beschuit, v. of brood in wijn gedoopt; **—pis,** m. vocht, waarin men iets heeft laten weeken, bijzonder zoutevisch of leder; zuur waarin men metalen doet weeken, om ze te zuiveren; **—plin,** m. springplank, aanloopplank der koordedansers, gymnasten, v.; **—poire,** f. weekkuip, v.; **—pure,** f. gewicht, dienende om den gang van een molen op zekere gelijkheid te houden.

Trémue, f. spijgat in den pisbak aan boord; rand van de bunnen der visschers, m.

Trémulation, f. voortdurende beving, tremulatie, v.

Trénitz (pr. **nice**), **Trénisse,** f. eene der figuren, v. der Fransche quadrille **(en avant trois).**

Tren‖tain, m. dertig (in het kaatsspel); **—taine,** f. dertigtal, getal van dertig; **il est dans la —,** hij is in de dertig.

Tren‖te, a. (lat. triginta) dertig; m. dertigste; **—-et-quarante,** zeker kaartspel, hazardspel; **—tenaire,** a. dertigjarig; **—tième,** a. dertigste; **—,** m. dertigste deel van een geheel.

Trentin, e, a. van of uit Trente.

Trépa‖n, m. (gr. trupanon; de trupaô, je perce) schedelboor, panboor, v., trepaan, m. (soort van wondheelersinstrument om eene opening in de hersenpan te maken); steenboor, muurboor, v.; het trepaneeren; **—nation,** f. schedelboring, v.; **—ner,** v. a. eene opening in de hersenpan maken, trepaneeren.

Trépas, m. (préf. trans et lat. passus, pas) dood, m. afsterven, overlijden.

Trépas‖sé, ée, f. overledene, gestorvene, m. en v.; **le jour des —s** (beter: **le jour des morts**), Allerzielendag, m.; **—sement,** m. zie **Trépas; —ser,** v. n. sterven, overlijden; **—,** v. a. overschrijden.

Trépi‖dation, f. (lat. trepidus, agité) beving; wankelende beweging, v.; **—der,** v. n. beven, popelen, trippelen.

Trépied, m. drievoet, m.

Trépi‖gnement, m. het stampen met de voeten; **—gner,** v. n. stampvoeten, met de voeten stampen; trappelen (van paarden); fam. afrossen, slaan.

Trépoint, m. **Trépointe,** f. rand van een schoen. m.; brandzool, v.

Tréport, m. hekstuk, voering, v. (op de schepen).

Très, adv. zeer, heel, bij uitstek.

Trésaille, f. dwarslijst, v. dwarsstuk, dat de zijden van een wagen samenhoudt.

Tré-sept, Trésette, m. trisetspel.

Trésil‖lon, m. spier, v. of houtje, dat tusschen planken of iets anders gestoken wordt, om het open te houden; **—lonner,** v. a. met houten spieën voorzien.

Tréso‖r, m. (lat. thesaurus) schat, m.; schatkamer, schatkist, v.; **les —s de Cérès, des sillons, des guérets,** de granen; **cet enfant est son —,** dit kind is zijn rijkdom, zijn alles; **—rerie,** f. schatmeesterschap, ontvangerschap; woning van den schatmeester, thesaurie, v.; **—rier,** m. schatmeester, rentmeester, ontvanger, thesaurier; in Engeland: **lord grand —,** grootschatmeester; **—rière,** f. schatmeesteres.

Tressail‖lement, m. siddering, ontzetting, opspringing; huppeling, v.; **—li,** a. **nerf —,** opgekrompen zenuw, v.; **—lir,** v. n. (lat. transilire, sauter par delà) sidderen, ontzetten, opspringen, beven, huppelen.

†**Tressau‖t,** m. plotselinge schrik, m. opspringing; ongelijke munting, v.; †**—ter,** v. n. van schrik opspringen.

Tres‖se, f. trens, vlecht, v.; goud- of zilverboordsel, tres, v.; **— de cheveux,** haarvlecht; grof grauw papier; **—seur, m. euse,** f. trensenmaker, trensenmaakster; **—soir,** m. trensstok, m.

Trest, m. soort van zeildoek.

Tréteau, m. schraag, v.; pl. kwakzalvers stellage, v.; schragen, waarop de houtzagers hun hout zetten, v.

Trétoire, f. houten tang, v. der mandemakers.

Treuil, m. spil, rol, v. of boom, m. van een windas.

Treuille, f. schepnet, voor garnalen.

†**Treuver,** v. a. zie **Trouver.**

Trêve, f. wapenstilstand, m.; fig. rust, verpoozing, v.; **faire une —,** een wapenstilstand sluiten; **— de cérémonie,** geene complimenten meer; **— de raillerie,** boert of scherts ter zijde.

Trévire, f. schrooitouw, waarmede men de vaten uit en in eene hoogte aflaat.

Tri, (lat. tres, tria, trois) voorvoegsel dat **drie** beteekent.

Tri, m. het schiften, sorteeren; **le — des lettres, des soies.**

Tri, m. omber met zijn drieën, zeker kaartspel.

†**Triacleur,** m. p. u. kwakzalver; fig. een die veel spreekt en zoekt te bedriegen.

Triade, f. (gr. trias, nombre de trois) drietal.

Triage, m. uitschifting, uitlezing, uitkipping, keus, v.; fig. fam. het scheiden van het erts; **un beau —,** eene fraaie keur (van waren).

Triaire, m. triarius, oudste en beste soldaat onder de oude Romeinen, die in de derde linie stond, en slechts in den uitersten nood gebruikt werd.

Trialogue, m. driespraak, samenspraak van drieën, v.

Triand, Triandin, m. spade, met drie tanden.

Triandries, f. pl. derde klasse der planten, v. met 3 meeldraden.

Trian‖gle, m. (préf. tri et angle) driehoek, triangel, m.; **— sphérique,** bolvormige driehoek; **—gulaire,** a. driehoekig; **—gulairement,** adv. bij wijze van een driehoek; **—gulation,** f. (lat. triangulus, triangle) opmeting, v. van een terrein door driehoeken.

Trianon, m. paviljoen in een slottuin; **petit —,** lievelingslustoord van Maria Antoinette.

Tria‖s (pr. **ace**), m. trias, v. de lagen van bonten zandsteen, schelpkalk en mergelaarde; **—sique,** a. tot de trias behoorend.

Tribade, f. ontuchtig vrouwspersoon.

Tribal, e, a. in stammen levend.

Tribale, f. †versch in eigen vet gekookt varkensvleesch.

Tribart, m. stok of knuppel, welken men de dieren aan den hals hangt, om hun het springen en kruipen door heggen te beletten, m.

Tribor‖d, m. stuurboord; **—dais,** m. stuurboordwacht, v.

Triboulet, m. ronde spil, die de zilversmeden gebruiken, v.; †hofnar, (naar dien van Frans I).

Tribu, f. (lat. tribus) stam, m. geslacht; **les douze —s d'Israël,** de twaalf stammen Israëls.

Tribulation, f. (lat. tribulatio; de tribulare, presser, affliger) verdriet, kwelling, droefheid, ellende, v.

Tribule, m. duivelsdoorn, m. zeker kruid, bekend onder den naam van tribulus terrestris; **— aquatique,** waternoot, v.

Tribu‖n, m. (lat. tribunus) tribuun, wijkmeester, hoofd des volks van het oude Rome; fig. **— du peuple,** volkstribuun, volksredenaar, volksmenner, demagoog; **—nal,** m. (mot lat.; de tribunus, tribun) rechterstoel, m.; rechtbank, v. rechtsgebied; **—nat,** m. ambt van tribuun, tribunaat, wijkmeesterschap; **—ne,** f. spreekstoel, m. spreekgestoelte; **monter à la —,** het spreekgestoelte beklimmen; **l'éloquence de la —,** de parlementaire welsprekendheid; **—,** galerij eener kerk, v. koor; **—nitien, enne,** a. tot den tribuun en zijne waardigheid behoorend; **puissance —nitienne,** macht eens tribuuns; **éloquence —nitienne,** onstuimige welsprekendheid van een volksman.

Tribu‖t, m. (lat. tributum; de tribuere, attribuer) belasting, schatting, v.; fig. hulde, v. tol, m.; fig. **payer le — à la nature, à la mort,** den tol aan de natuur betalen, sterven; **—taire,** a. cijnsbaar.

Tric, m. trek, m. in 't whistspel.

Tricénaire, a. dertigtallig, dat dertigmaal iets inhoudt of dertigmaal geschiedt.

Tricéphale, a. driehoofdig.

Tri‖cher, v. n. valsch spelen; bedriegen; v. a. iemand bedriegen (bij 't spel); **—cherie,** f. fam. bedrog in het spel, het valsch spelen; fig. bedriegerij, v.; **—cheur,** m. **euse,** f. fam. valsche speler, valsche speelster.

Trichiase, f. haarziekte, aan de oogleden, v.

Trichi‖ne (pr. **ki**), f. (gr. thrix, trichos, cheveu) trichine, v.; **—nose** (pr. **ki**), f. trichineziekte, v.

Tricline, Triclinium (pr. **ome**), m. eetkamer, eetzaal, eettafel der Ouden, met bedden om aan te liggen.

Tricoises, f. pl. nijptang der hoefsmeden, v.

Trico‖lor, m. driekleurige amarant, duizendschoon, v.; **—lore,** a. (préf. tri et lat. color, couleur) driekleurig; **drapeau —,** driekleurige vlag.

Tricorne, m. (préf. tri et corne) steek, hoed met drie punten, m.; —, a. driehoornig, met drie punten.

Trico‖t, m. breiwerk, gebreid werk; kleedingstuk van tricot; stok, om iemand te slaan, m. **(= trique); marchandises de —,** gebreide waren; **—tage,** m. het breien; breiwerk; breiloon; **—ter,** v. a. breien; v. n. kleine pasjes makend, de voeten tegen elkaar slaan; **—tets,** m. pl. zekere oude vroolijke dans, m.; **—teur,** m. **euse,** f. breier, breister; **les —euses,** vrouwen die gedurende de Fr. revolutie de vergaderingen bijwoonden en haar breiwerk meebrachten.

Trictrac, m. verkeerspel, triktrakspel; verkeerbord, triktrakbord.

Tricycle, m. (préf. tri et gr. kuklos, cercle) rijtuig op drie wielen; driewieler, m., velocipede, v. met drie wielen.

Tride, a. kort en gezwind of vlug (van den gang der paarden).

Trident, m. (préf. tri et dent) drietand, m.; fig. **le — de Neptune,** de oppermacht ter zee.

Tri‖di, m. derde dag eener decade, m.; **—dien, ienne,** a. drie dagen durend; **—duo, duum,** m. godsdienstige oefeningen gedurende drie dagen, v.

Trié, e, p. et a. uitgelezen, uitgezocht, uitmuntend; fig. **— sur le volet,** uitgelezen, met zorg gekozen.

Triédre, a. (préf. tri et gr. edra, base) drievlakkig.

Trienna‖l, ale, a. (préf. tri et lat. annus, année) driejarig; **—lité,** f. driejarigheid, v. driejarige duur van een ambt, m.; **—t,** m. driejarig bestuur of bewind.

Trier, v. a. (lat. extricare, démêler) uitzoeken, uitkiezen, uitlezen, uitschieten; **— des chiffons,** lompen uitzoeken of sorteeren; zie ook **Trié.**

Triérar‖chie, f. waardigheid van triërarch, galeikapitein bij de Atheners, scheepsvoogdij, v.; **—que,** m. triërarch, galeikapitein.

Trieur, m. **euse,** f. uitzoeker, uitlezer, sorteerder; uitzoekster, sorteerster; **—euse,** f. woluitpluizer, m. (machine die de wol uitpluist).

Tri‖facial, e, a. nerf —, drievoudige aangezichtsspier; **—fide,** a. driespletig; **—folié, e,** a. driebladig; **—forme,** a. drievormig.

Triga‖me, a. in derden echt levend, voor de derde maal gehuwd; ook: die drie vrouwen te gelijk heeft; **—mie,** f. drievuldige echt, m.; derde echt, m.

†**Trigau‖d, aude,** a. fam. bedriegelijk, valsch; **—der,** v. n. fam. bedriegen, oplichten; **—derie,** f. fam. bedriegerij, oplichting, v.

Tri‖glotte, a. drietalig, in drie talen; **—glyphe,** m. driedubbel lofwerk aan de fries eener zuil van de Dorische bouworde, driespleet, driekloof, v.

Trigo‖ne, m. kantzuil, v. prisma; werktuig om de bogen op de zonnewijzers te trekken; driehoek van drie dwaalstarren, m.; —, a. driezijdig, driehoekig; **—nocéphale,** a. (gr. trigônos, triangulaire; kephalê, tête) lansslang, v.; **—nométrie,** f. (préf. tri et gr. gônia, angle; metron, mesure) driehoeksmeting, v.; **—nométrique,** a. driehoekmeetkundig; **—nométriquement,** adv. naar de regels der driehoeksmeting.

Trijumeau, m. drielingskind.

Trilatéral, ale, a. driezijdig.

Trilingue, a. (préf. tri, et lat. lingua, langue) drie talen kennend; in drie talen geschreven.

Trille (pr. **tri-ie**), m. (ital. trillo) triller, m.

Trillion (pr. **tri-lion**), m. duizendmaal duizend Fransche billioenen, trillioen; zie **Billion.**

Trilobé, e, a. drielobbig.

Trilogie, f. (pr. tri et gr. logos, discours) drie treurspelen of tooneelstukken, die één geheel vormen.

Trimba‖(l)lage, m. het medesleepen; **—ler,** v. a. medesleepen, trekken, overal rondslepen.

Trimer, v. n. fam. zich afloopen, zich afwerken.

Trimes‖tre, m. tijd van drie maanden, m. kwartaal; **toucher son —,** zijn kwartaal ontvangen; **—triel, ielle,** a. driemaandelijksch; **—triellement,** adv. om de drie maanden, elk kwartaal.

Trimètre, a. vers —, jambisch vers van zes voeten, senarius of zesvoeter, m.

Trimor‖phe, a. in drie gestalten; **—phisme,** m. drievormigheid, v.

Trin, Trine, a. m. derde, dat 120 graden of een derde van den dierenriem verwijderd is; **— aspect,** stand van twee sterren, 120 graden van elkander; —, uit drie personen bestaand, in de godgeleerdheid: **Dieu est un en nature et trin en personne.**

Trin‖gle, f. stang, lat, roede, v. maatstok, m.; lijst rondom het verhemelte van een ledekant; gordijnroede, v.; hang, waaraan men het vleesch hangt, m.; **—gler,** v. a. aflijnen, met de slaglijn afteekenen; **—glette,** f. glazenmakersmes om het lood los te maken.

Trini‖taire, m. drieëenheidsbelijder, voorstander van de leer der drieëenheid, trinitaris; geestelijke van de orde der Drieëenheid: **—té,** f. (lat. trinitas; de trinus, triple) drieëenheid, drievuldigheid, v.; **la fête de la Trinité, (dimanche de) la Trinité,** triniteitsfeest, eerste Zondag na Pinksteren.

Trinkhall (pr. **trin-kal**), m. (all. Trinkhalle) open bierhuis, drinkhal, v.

Trinôme, m. (pr. tri et gr. nomê, distribution) trinomium, drieledige, driedeelige grootheid, v.

Trinquart, m. klein vaartuig voor de haringvangst.

Trinquer, v. n. (all. trinken) fam. met iemand klinken, aanstooten.

Trin‖quet, m. fokkemast, voorste mast, m.; **—quette,** f. stagfok, stormfok, v. driehoekig zeil.

Trinqueur, m. drinkebroer.

Trio, m. trio (soort van muziekstuk); gezelschap van drie personen, drietal.

Triolet, m. dichtstukje van acht regels, waarin de eerste in den vierden en zevenden regel herhaald wordt; drie verbonden noten, v. welke de tijdswaarde van twee gelijkgeteekende noten hebben.

Triompha‖l, ale, a. tot eene zegepraal of een triomftocht behoorend; **char —,** triomfwagen, m. zegekar, v.; **arc —,** triomfboog; **—lement,** adv. in zegepraal, op zegepralende, zegevierende wijze.

Triom‖phant, ante, a. zegepralend, zegevierend; **—phateur,** m. zegepralend overwinnaar; **—phe,** m. (lat. triumphus) zegepraal, zegeviering, triumf; overwinning, zege, v.; **arc de —,** zegepoort, triomfboog; **—phe,** f. troef (in het kaartspel), v. troefspel; **la — est de cœur,** harten is troef; **—pher,** v. n. zegepralen, zegevieren, triomfeeren; overwinnen; fig. zich verblijden; ergens goed in slagen; zijn roem ergens in stellen.

Tripaille, f. ingewand, gedarmte der dieren.

Tripartite, a. f. in drie deelen verdeeld; **histoire —,** zekere kerkelijke geschiedenis.

Tri‖pe, f. **Tripes,** f. pl. pens, m. ingewand, darmen, m.; fig. et fam. **rendre —s et boyaux,** het hart uit het lijf braken; **œufs à la —,** aan schijfjes gesneden en met uien gestoofde harde eieren; **—s,** pl. **—s (de velours).** trijpfluweel.

Tripe-madame, f. zie **Trique-madame.**

Triperie, f. pensmarkt, v.

Tripétale, a. driebladig.

Tripette, f. fam. ingewand van klein vee of gevogelte; loc. prov. **cela ne vaut pas —,** dat is niet veel waard.

Triphtongue, f. (préf. tri et gr. phtoggos, son) drieklank, m.

Tri‖pier, m. **ière,** f. pensverkooper. -verkoopster; †—, fig. fam. dubbelhartig mensch, man die goed en kwaad van iemand spreekt.

Tri‖ple, a. (lat. triplus) driedubbel; fig. fam. **à — étage,** volslagen; **—ple,** m. het drievoud; **—plé, ée,** p. et a. verdriedubbeld, driemaal verdubbeld; **—plement,** m. verdriedubbeling, v.; derde verhooging der schatting, v.; adv. op driedubbele of drievoudige wijze; **—pler,** v. a. verdriedubbelen, driemaal verdubbelen of verhoogen; **—,** v. n. driedubbel worden.

Tripli‖cata, m. (lat. triplicatus, triplé) derde afschrift, drievoudig afschrift; **—ce: la Triplice,** het Drievoudig Verbond (Duitschland, Oostenrijk, Italië); **—cité,** f. driedubbelheid, drievoudigheid; **—quer,** v. n. op de dupliek antwoorden; **—que,** f. derde antwoord of wederlegging van de dupliek, v.

Tripo‖li, m. tripel, m. tot polijsting gebruikte steensoort; †**—li,** p. et a. met tripelaarde schoon gemaakt; †**—lir,** v. a. met tripelaarde schoon maken.

Tripo‖t, m. †kaatsbaan, v.; speelhuis; **—tage,** m. morserij, v. vuil mengelmoes van verschillende dingen; fig. zwendelarij, kuiperij; **—tée,** f. dracht slagen, v.; groote hoeveelheid of menigte, v.; **—ter,** v. n. door elkander mengen, morsen, knoeien; fig. konkelen, kuipen; v. a. bekonkelen; (met geld) woekeren; **—teur,** m. **euse,** f. **—tier,** m. **ière,** f. waard, waardin van een speel- of dobbelhuis; eigenaar, eigenares van eene kaatsbaan.

Triptère, a. drievleugelig.

Triptolème, m. Triptolemus, gunsteling van Ceres; fig. et poét. **art de —,** landbouw.

Triptyque, m. m. schilderij, v. met twee vleugels.

Trique, f. fam. knuppel, m.

Triqueballe, m. voertuig voor het geschut.

Trique-madame, f. klein huislook, sedum.

Tri‖quer, v. a. hout enz. sorteeren; **—quet,** m. slagraket, waarmede men in de kaatsbaan speelt; **—queur,** m. lompensorteerder.

†**Tri‖règne,** m. pauselijke drievoudige kroon, v.; **—rème,** f. (lat. triremis; de res, trois; remus, rame) triremis, galei met drie rijen roeibanken, v.; **—rote,** f. driewielige velocipede, v.

Tris‖aïeul, m. **eule,** f. overoudgrootvader, overoudgrootmoeder; **—annuel,** a. driejarig, dat drie jaren duurt (van planten).

Trisec‖teur, trice, a. in drieën deelend; **—tion** (pr. **sèk-cion**), f. deeling in drie gelijke deelen, v.

Trismégiste, m. (gr. tris, trois fois; megistos, très grand) kanonletter, v.; Trismegistus (bijnaam van Hermes).

Trisperme, a. driezadig.

Trisser, v. a. driemaal doen herhalen (een stuk door een zanger of speler).

Trissylla‖be, a. drielettergrepig; **—bique,** a. een drielettergrepig woord betreffend.

Tris‖te, a. (lat. tristis) treurig, bedroefd, moeilijk, zwaar; droevig, donker; fig. verdrietig; armzalig, schraal, erbarmelijk; prov. **être — comme un bonnet de nuit,** van droefheid neergeslagen zijn; **— consolation,** schrale troost; **—tement,** a. droevig, treurig; **—tesse,** f. droefheid, treurigheid, v.

Trito‖n, m. Triton (zeegod); watersalamander, m.; horenschelp, v.; **—nien, ienne,** a. **terrain —,** grond met overblijfsels van zeedieren.

Tritu‖rable, a. dat verbrijzeld, tot poeder kan fijngewreven worden; **—ration,** f. verbrijzeling, vermaling tot poeder, v.; **—re,** f. ervarenheid, bedrevenheid, v. in zaken; **—rer,** v. a. (lat. triturare) fijn stampen, vermalen.

Triumvi‖r (pr. **triome**), m. (lat. trium, de trois; vir, homme) drieman, m.; **—ral** (pr. **triome**), **ale,** a. tot het driemanschap behoorend; **—rat,** m. driemanschap, genootschap van drie.

Trivelin, m. wortelsteker, m. (tandmeesters werktuig).

Triviaire, a. **carrefour —,** driesprong, m.

Trivia‖l, ale, a. (lat. trivialis; de trivium, carrefour ou aboutissent trois chemins) laag, plat, triviaal; alledaagsch; afgezaagd; **—lement,** adv. op gemeene wijze, plat; **—lité,** f. het gemeene, platte eener uitdrukking; gemeene platte uitdrukking, v.; alledaagsche, versleten zaak, v.

Trivium (pr. **ome**), m. de drievoudige schoolwetenschap. v. der Middeleeuwen.

Troc, m. ruiling, verwisseling, v.; **— pour —,** het eene voor het andere.

Trocart, Trois-quarts, m. instrument, waarmede men het bloed en water aftapt.

Trochaïque (pr. **ka-ï**), a. **vers —,** vers met de trochæische voetmaat.

Trochanter (pr. **kantèr**), m. dijbeensdraaier, m. (bovenst uitsteeksel aan het dijbeen, waar vele spieren en pezen eindigen).

Troche, —s, f. pl. drek van herten enz. in den winter, m.

Trochée, m. trochæus, voetmaat in de Grieksche en Latijnsche dichtkunst, bestaande in eene lange en eene korte lettergreep, v.

Trochet, m. vrucht-, bloembundel, m.; bos of tros vruchten, die aan de boomen hangen, m.

Trochile, m. holrond van een pilaar; kolibrie, v. vliegenvogel, m.

Trochisque, m. anijskoekje.
Trochoïde, f. radlijn, v. roltrek, m.
Trochure, f. het vierde uitspruitsel of takje aan een hertsgewei.
Trochus (pr. **tro-cus**), m. zeeslakhuisje, gekronkeld als eene schroef.
Troène, Troën(n)e, m. keelkruid.
Troglodite, m. (gr. trôglê, trou; duein, entrer) holbewoner; chimpanzé; winterkoninkje.
Trogne, f. fam. bol, welgedaan gezicht, tronie; **rouge —,** rood, puistachtig dronkemansgezicht; **—,** afgekapte boomtronk, m.
Trognon, m. koolstronk, m.; klokhuis (van appels enz.); **joli petit —,** fam. lief ding, aardig bekje.
Troïka, m. Russisch rijtuig met drie paarden naast elkaar bespannen.
Trois, a. (lat. tres) drie, derde; **—,** m. de drie.
Troisiè‖me, a. derde; **—,** f. derde klasse, v.; **—,** m. derde deel van een geheel; **—ment,** adv. ten derde, in de derde plaats.
Trois-mâts, m. driemaster, m. fregat; pl. **des trois-mâts.**
Trois-quarts, m. bijna volwassen haas.
Trois-six, m. alcohol of wijngeest, m. van 36 graden.
Trôle, f. **ouvrier à la —,** meubelmaker.
Trôler, v. a. fam. met zich sleepen; v. n. fam. drentelen, heen en weder loopen.
Trol‖le, f. het los maken der honden om het hert op te sporen; **—ler,** v. a. de honden los maken, om het hert op te sporen.
Trombe, f. hoos, v.; **— d'eau,** waterhoos.
Tromblon, m. donderbus, v. (schietwapen met verwijde mondopening); **(chapeau) —,** m. fam. hoed, die van boven breed is,
Trombo‖ne, m. (ital. tromba, trompe) bazuin, v.; **—niste,** m. bazuinblazer.
Trompe, f. (ital. tromba) jachthoren, m. trompet, v.; ijzeren spreektrompet, v.; snuit van een olifant, m.; rond gewelf; **publier à son de —,** met trompetgeschal afkondigen.
Trompe-l'œil, m. oogbedrieger, m. soort van schilderwerk, waarop voorwerpen uit de natuur met begoochelende getrouwheid zijn afgemaald.
Trom‖per, v. a. bedriegen, misleiden, oplichten; **se —,** v. pr. zich bedriegen, zich vergissen, een misslag begaan; **—perie,** f. bedrog, bedriegerij, v.
Trompe‖ter, v. a. met trompetgeschal uitroepen of bekend maken; fig. fam. uitbazuinen, ruchtbaar maken; **—teur,** m. **muscle —,** wortelspier der maaltanden, v.
Trompette, f. (dimin. de trompe) trompet, bazuin, v.; fig. **emboucher, entonner la —,** een hoogdravenden toon aannemen; **(nez en) —,** wipneus, m.; fig. **déloger sans —,** fam. met eene stille trom verhuizen; **— marine,** trompetschelp; **—,** m. trompetter; trompetvogel, m.; fig. **c'est la — du quartier, de la ville,** hij is een wandelende courant, hij kent alle nieuwtjes van de stad; **c'est un bon cheval de —,** hij is voor geen klein geruchtje vervaard.
Trompeur, euse, a. bedriegelijk; **—,** m. bedrieger, oplichter; prov. **à —, — et demi,** list tegen list, als men slim is, moet men er slim tegen wezen.
Trompillon, m. (rad. trompe), m. klein rond gewelf.
Tronc, m. (lat. truncus; de truncare, couper) stam (van een boom); romp (van het lichaam), m.; **— des pauvres,** armbus, v.
Troncature, f. afstomping, v.
Tron‖che, f. blok, groot stuk onbewerkt hout; **—chet,** m. kuipersblok, waarop men de duigen hakt.
Tron‖çon, m. (dimin. de tronc) afgehouwen, afgebroken, afgesneden stuk, stomp, v. splinter, m.; moot (van visch), v.; het dikke eind van een paardestaart; **—çonner,** v. a. aan mooten snijden.
Trô‖ne, m. (lat. thronus; du gr. thronos, siége) troon, koninklijke zetel, m.; hoogste macht en waardigheid, v.; **monter sur le —,** den troon bestijgen; **discours du —,** troonrede; **—ner,** v. n. regeeren, ten troon zitten; fig. heerschen.
Tronière, f. schietgat eener batterij.
Tronquer, v. a. (lat. truncare; de truncus, tronc) afknotten, verminken, afsnijden; fig. door verminking vervalschen, besnoeien, inkorten; **colonne tronquée,** geknotte zuil; **pyramide tronquée,** afgeknotte pyramide.
Trop, adv. te, te veel, te zeer, te overvloedig; fam. **par —,** al te veel.
Trope, m. (gr. tropos, tour) het gebruik eener uitdrukking in figuurlijken zin, beeldspraak, v.; b.v. **cent voiles** voor **cent vaisseaux.**
Trophée, m. (lat. trophæum) zegeteeken, tropee; zege, overwinning, v.; fig. **faire — de qch.,** ergens op roemen of snoeven; **—s,** pl. tropeevormige versierselen.
Tropi‖cal, e, aux, a. tusschen de keerkringen gelegen, tropisch; **—que,** m. (gr. tropikos, qui tourne) keerkring, m.; **— du cancer, du capricorne,** kreefts-, steenbokskeerkring; **passer le —,** den keerkring, de linie passeeren.
Tropolo‖gie, f. zedenleer, v.; **—gique,** a. verbloemd, oneigenlijk, figuurlijk.
Trop-plein, m. overvulling, v. het overloopende; zinkput, m. afvoerbuis, v.
Tro‖quer, v. a. ruilen, verruilen; **se —,** v. pr. verruild worden; **—queur,** m. **euse,** f. ruiler, ruilster.
Trot (pr. **tro**), m. het draven; **mettre au —,** laten draven; **prendre le —,** gaan draven (van een paard).
Trot‖table, a. waar men draven kan; **—tade,** f. fam. kleine reis te paard of in een wagen, v.; **—te,** f. fam. weg, m. streek, v.; **faire une bonne —,** een goed eind afleggen; **il y a une bonne — d'ici là,** 't is een flink eind loopens hier vandaan; **—te-menu,** a. met kleine pasjes loopend; trippelend; **la gent —,** het trippelvolkje, de muizen en ratten; **—ter,** v. n. draven, op een draf loopen; trippelen (van muizen); fam. veel loopen of draven; fig. fam. vele wegen of gangen om iets maken; fig. **cette pensée me —te par la tête,** deze gedachte maalt me door 't hoofd; **—teur,** m. draver, draflooper; **—tin,** m. loopjongen, loopmeisje; **—tiner,** v. n. een korten draf gaan, trippelen; **—toir,** m. verhoogd voetpad, trottoir.
Trou, m. gat, opening, v.; hol; **boire comme un —,** fam. zuipen, zwelgen; **boucher un —,** eene schuld betalen; **faire un — pour en boucher un autre,** nieuwe schulden maken om oude te betalen; **faire un — à la lune,** met de noorderzon vertrekken; **loger dans un —,** in een gat, naar dorp of gehucht of klein naar huis wonen; **— du chat,** soldatengat in de mars.
Troubadour, m. (provençal trobadour, le trouveur) minnezanger, Provençaalsch dichter.
Trou‖ble, a. troebel, niet helder, onklaar,

drabbig; fig. **pêcher en eau —**, in troebel water visschen, uit de verwarde omstandigheden van anderen voordeel voor zich pogen te trekken; —, m. onrust, wanorde, verwarring, oneenigheid, v.; beroerte, v.; **conseil des —s**, raad der beroerten; **—ble, Truble**, f. werpnet; **—ble-fête**, m. et. f. fam. vreugdestoorder, -stoorster; onrustig mensch; brekespel, m. en v.; pl. **des trouble-fête.**

Trouble-ménage, m. verstoorder van den huiselijken vrede; pl. **des trouble-ménage.**

Troubler, v. a. (lat. turbare) beroeren, onklaar, troebel, drabbig maken; fig. storen, verontrusten, verwarring stichten; **se —**, v. pr. onklaar, troebel, drabbig worden; betrekken, donker worden; zich verwarren, van zijn stuk raken, blijven steken.

Trou‖é, ée, a. doorboord, met gaten; **—ée**, f. wijde opening, bij voorbeeld in eene heg of in een bosch, v.; **—er**, v. a. doorboren, ergens een gat in maken.

Trou-madame, m. zeker spel met 13 ivoren kleine balletjes; pl. **des trous-madame.**

Trou‖pe, f. hoop, m. bende, v. troep, m.; pl. troepen, m. krijgsvolk; **par —s, en —**, loc. adv. met hoopen, met troepen; **—peau**, m. kudde, v.; fig. hoop, m. schaar, v.

Troupier, m. soldaat, oudgediende; **vieux —**, oude snorrebaard.

Trous‖se, f. pak, bundel, m.; barbierskoker, instrumentkoker, m. of tasch, v. (der chirurgijns); naaigereedschap van een soldaat; **en —**, achter op het paard; **—s**, f. pl. broek (zooals de pages die vroeger droegen); fig. **être aux —s de qn.**, iem. op de hielen zitten; voortdurend bij iemand zijn; **—sé, ée**, d. et a. fam. met opgeschorte, opgenomen kleeren; **dîner bien —**, aardig middagmaal; **compliment bien —**, aardig compliment; **—seau**, m. bos, bundel, m.; uitzet (van eene dochter); **— de clefs**, bos sleutels; † **—se-galant**, m. gevaarlijke ziekte in de XVIIIe eeuw (waarschijnlijk de cholera); pl. **des trousse-galants; —se-queue**, m. staartriem van een paard, m.; pl. **des trousse-queue; —sequin**, m. achterste boog van een zadelboom, m.; pl. **des trousse-quins.**

Trous‖ser, v. a. opschorten, opbeuren, oplichten, optrekken, opsteken, ophouden; fig. wegrukken (van ziekten); pop. **être —sé**, weggerukt worden door den dood; fig. **— une affaire**, eene zaak snel afdoen; **— bagage**, fam. de vlucht nemen, zijne biezen pakken; **— qn. en malle**, fam. iemand oplichten, oppakken; **se —**, v. pr. zijn kleeren opnemen, opschorten of opspelden; **—ses**, pl. zie **Trousse; —sis**, m. omslag, m. vouw, v.

Trou‖vable, a. te vinden; **—vaille**, f. fam. vond, m. vondst, v.; **—vé, ée**, p. et a. gevonden, bevonden; **voilà un moyen tout —**, dat is een gelukkig invallend middel; **expression —e**, gelukkige nieuwe uitdrukking; **enfant —**, vondeling, m.; **—ver**, v. a. vinden, ontmoeten, aantreffen; uitvinden, verzinnen; bevinden; meenen, oordeelen, achten; **aller — qn.**, iem. gaan opzoeken; **— bon**, goedvinden, goedkeuren; **— mauvais**, afkeuren, verwerpen; kwalijk nemen; **— à redire à tout**, op alles iets hebben aan te merken; **se —**, v. pr. elkander vinden of ontmoeten; zich bevinden; **se — mal**, zich kwalijk bevinden, niet wel zijn; **il se trouve que**, het blijkt dat; **—vère, —veur**, m. vinder, benaming der oudste Noord-Fransche dichters en minnezangers; **—veur**, m. **euse**, f. vinder, verzinner, vindster, verzinster.

Troyen, enne, a. Trojaansch; —, m. drie in 't dominospel, v.

Truan‖d, m. **Truande**, f. bedelaar, landlooper, bedelaarster, landloopster; **—daille**, f. bedelvolk; **—der**, v. n. bedelen; **—derie**, f. bedelarij, v.

Tru‖ble, Trouble, f. werpnet; **—bleau**, m. klein kruisnet.

Truc, m. soort van biljarttafel, troktafel, v.; fig. truc, kunstgreep, v. bedrog; **connaître le —**, de kneep kennen; **avoir le —**, bij de hand zijn; **—**, ook: **Truck**, m. open goederenwagen (op spoorwegen), m.

Trucage, m. vervalsching van kunstvoorwerpen, zóó dat ze antiek lijken.

Trucheman, Truchement, m. tolk, vertolker.

Trucu‖lence, f. woest, verschrikkelijk uitzicht; **—lent, e**, a. ruw, woest.

Truel‖le, f. (lat. trulla; de trua, cuiller) fam. troffel, m. truweel; **aimer la —**, veel houden van bouwen; **— brettée**, getande troffel, m.; **—lée**, f. troffel vol.

Truf‖fe, f. truffel, v. soort van geurigen paddenstoel van zeer lekkeren smaak; **—fer**, v. a. met truffels toebereiden; **—fière**, f. veld waarop truffels groeien.

Truie, f. (bas lat. troia) zeug of zog, v.; fam. morsig vrouwspersoon.

Truisme, m. (mot angl. true) algemeene, overbekende waarheid, v.

Trui‖te, f. (lat. tructa) forel (zekere visch), v.; **— saumonée**, zalmforel, v.; **—té, e**, a. met roode vlekken; **—ton**, m. kleine forel, v.

Trullisation, f. volraping, v. met pleisterkalk.

Trumeau, m. vensterpijler, m. penant, muur tusschen twee vensters; penant-spiegel, m.; runderschenkel, m.

Tru‖quage, zie **Trucage; —quer**, v. n. trucs gebruiken; v. a. een kunstvoorwerp vervalschen, zóó dat 't antiek lijkt; **—queur**, m. **euse**, f. gebruiker, gebruikster van trucs; zwendelaar, zwendelaarster.

Trusquin, m. meethout der timmerlieden.

Tsar, Tsarienne, Tsarine, Tsarowitz, zie **Czar —** etc.

Tschako, m. schako, m.

Tu, pron. pers. gij.

Tu‖able, a. fam. slachtbaar, dat of die den dood verdient; **—age**, m. het slachten van een varken; slachtgeld; **—ant, ante**, a. fam. zeer zwaar, zeer moeielijk; hoogst vervelend, zeer lastig, onverdragelijk.

Tu(-)autem, m. fam. hoofdzaak, v. wezenlijk punt, knoop, m.

Tu‖bage, m. het inzetten van buizen; **—be**, m. (lat. tubus) pijp, buis, v.; **—ber**, v. a. een in den grond geboord gat met buizen bekleeden.

Tubéracé, e, a. truffelachtig.

Tubercu‖le, m. (lat. tuberculum) kleine knobbel, m.; **—leux, —euse**, a. knobbelachtig, knobbelig; **—lose**, f. ziekelijke longknobbelvorming, longtering, v.

Tubé‖reuse, f. (rad. tubéreux) tuberoos, v.; **—reux, euse**, a. (lat. tuber, tubercule) knobbelig, vol knobbels; **—rosité**, f. knobbel, bult, uitwas; beenderknobbel, m.

Tubu‖laire, a. buisvormig; **—lé, ée**, a. van een pijp of buis voorzien; **—leux, euse**, a. lang en van binnen hol; **—lure**, f. bijzondere buisopening, v. aan een of ander chemisch vat.

Tudesque, a. oudduitsch; fig. ruw, grof.
Tue-chien, m. herfsttijloos, v.
Tue-mouche, m. vliegendooder, m. (soort van bladzwam).
Tue‖r, v. a. dooden, dood slaan, ombrengen, slachten; nedervellen; bederven, in den grond helpen; **— le temps,** den tijd met beuzelingen doorbrengen; **se —,** v. pr. zich zelven ombrengen of van het leven berooven; door een ongeluk om het leven komen; fig. zich kwellen, zich afmatten; **se — à force de travailler, se — de travail,** zich dood werken; **—rie,** f. fam. slachting, v. bloedbad; slachting (van dieren); slachtplaats, v.
Tue-tête à —, adv. uit al zijne macht; **crier à —,** luidkeels schreeuwen.
Tueur, m. **euse** f. moordenaar, moordenares; **— de gens,** fam. zwetser, snorker; **— d'hommes,** krijgsman.
Tue-vent, m. windscherm, loods waarin de steenhouwers en zagers werken, v.; pl. **des tue-vent.**
Tuf, Tuffeau, m. (lat. tofus) tufsteen, m. tufaarde, v.; fig. **rencontrer le —,** vinden dat iemand zeer oppervlakkig is, dat het niet diep bij hem zit
Tu‖facé, e, a. tufsteenachtig, tufachtig; **—fier, ière,** a. tufsteenachtig.
Tui‖lage, m. het strijken van het laken; **—le,** f. (v. fr. teule; du lat. tegula; de tegere, couvrir) dakpan, pan, v.; strijkbord der lakenbereiders; fig. fam. **c'est une —,** dat is een leelijke tegenvaller; **—leau,** m. stuk van eene gebroken dakpan, dakpanscherf, v.; **—lé, ée,** a. **coquille —lée,** zekere zeeslak, met eene naar dakpannen gelijkende schelp, v.: **—lée,** f. karetschildpad, v.; **—ler,** v. a. het laken strijken.
Tuile‖rie, f. pannenbakkerij, v.; **— mécanique,** stoompannenbakkerij; **les Tuileries,** f. pl. Tuilerieën, koninklijk paleis te Parijs, verbrand in 1871; **se promener aux Tuileries,** in den tuin der Tuilerieën wandelen.
Tuilier, m. pannenbakker.
Tuli‖pe, f. tulp, v. (zekere bloem); **—pier,** m. tulpenboom, m.; **—pomanie,** f. dwaze tulpenhandel, windhandel in tulpen (in 1636 en 1637).
Tul‖le, m. tule, tulle, v.; **— illusion,** zeer fijne tule; **—lière,** a. f. **l'industrie —,** de tuleindustrie; **—liste,** m. et f. tulefabrikant, tulemaker, tulemaakster, tulewerkster.
Tumé‖faction, f. zwelling, opzwelling, v.; **—fier,** v. a. doen zwellen; **—** v. n. et **se —,** v. pr. opzwellen.
Tumescen‖ce, f. (lat. tumescere, s'enfler) gezwollenheid, v.; **—t, e,** a. gezwollen.
Tumeur, f. (lat. tumor; de tumescere) gezwel, opzwelling der huid, v.
Tumulaire, a. (lat. tumulus, tombeau) de graven of grafsteden betreffend; **pierre —,** graf-, lijksteen.
Tumul‖te, m. (lat. tumultus; de tumere) être enflé) oproer, oploop, m. opschudding, v. tumult; **en —,** adv. in wanorde; **—tuaire,** a. woelig, onstuimig, oproerig, met oproer of gedrang; **—tuairement,** adv. met gedrang, in wanorde; **—tueusement,** op oproerige wijze; met gedrang; **—tueux, euse,** a. oproerig, onstuimig; **esprit —,** oproerige geest, heethoofd, woelgeest, onrust.
Tumulus (pr. **uce**), m. (mot lat. qui signifie tertre) grafheuvel der Ouden, m.
Tungstène, (pr. **tongh-stè-ne**), m. zwaarsteen, ijzerzwaarsteen, m.

Tunicelle, f. kleine witte tunica, v. wit kleedje der kloostergeestelijken; vliesje.
Tuni‖que, (lat. tunica) onderkleed (der geestelijken); korte jas, v. (van militairen); vlies; **—qué, ée,** a. gevliesd; **—queux, euse,** a. vliezig.
Tunisien, ienne, a. van of uit Tunis, Tunesisch.
Tunnel (pr. **tu-nèle**), m. (mot angl.) tunnel, v.
Tuorbe, zie **Théorbe.**
Turba‖n, m. (persan dulbend, bande de tête) tulband, m. (hoofddeksel der Turken); tulbandkatoen, zeker gestreept katoenen lijnwaad; **prendre le —,** Mahomedaan worden; **—né, ée,** a. met een tulband om 't hoofd.
Turbe, f. (lat. turba) hoop, m. menigte, verzameling, v.; **enquête par —,** getuigenverhoor bij menigte (van een groot aantal ingezetenen eener plaats).
Turbi‖ne f. turbine, v. waterrad; **—né, ée,** a. spiraalkegelvormig; **—nite,** f. spiraalkegelvormige schelp, v.
Turbith, m. Indische turbithstruik, m.
Turbo‖t, m. tarbot, v.; **—tière,** f. pan om tarbot te bakken, v.; **—tin,** m. kleine tarbot, v.
Turbu‖lemment, adv. onrustig, met gewoel; **—lence,** f. onstuimigheid, v. gewoel; **—lent, ente,** a. (lat. turbulentus; de turbare, troubler) onrustig, wild en woest.
Ture, Turque, a. Turksch; **—,** m. et f. Turk, Turksche vrouw; **tête de —,** Sla-Jut-op-den-kop; fig. zondenbok; fig. **traiter qn. de — à More,** iem. barbaarsch, zonder verschooning behandelen; **le Grand —,** de Turksche Keizer of Sultan; **le turc,** het Turksch; **à la turque,** adv. op zijn Turksch; fig. onbarmhartig.
Turcaret, m. (principal personnage d'une piéce de Le Sage) onbeschaafd gelukskind, ingebeelde geldman.
Turcie, f. steendam, m.; **inspecteur des —s et levées,** opzichter der dammen en dijken.
Turco, m. Turco, een in de Fransch-Afrikaansche infanterie dienend inlandsch soldaat.
Turco‖phile, m. Turkenvriend; **—phobe,** m. Turkenvijand.
Turelure, f. fam. **c'est toujours la même —,** het is altijd dezelfde deun, het oude liedje.
Tur‖f, m. (mot angl. qui signifie champ de gazon) renbaan, v.; **—fiste,** m. vriend, deelhebber in wedrennen.
Turgescen‖ce, f. (lat. turgescere, s'enfler) opzetting, opzwelling, v.; **— de la bile,** overloop van gal; **—t, e,** a. opzettend, opzwellend, volsappig.
Turion, m. wortelspruit, v.
Turlupi‖n, m. lompe gek, malle potsenmaker; **—nade,** f. laffe aardigheid, malle of lompe boerterij, v.; **—ner,** v. n. op malle of lompe wijze boerten, flauwe aardigheden zeggen; **—,** v. a. **qn.,** iemand bespotten of belachen.
Turlurette, f. soort van citer. v.
Turlu‖t, m. boom- of woudleeuwerik, m.; **—ter,** v. n. zingen als een leeuwerik.
Turlutaine, f. fig. stokpaardje.
Turlututu, interj. gekheid, maak dat anderen wijs!; m. mirliton, rietfluitje.
Turneps, Turnep, m. (angl. turnip) raap, v.
Turpitude, f. (lat. turpitudo; de turpis, honteux) schandelijkheid, schande, oneer, v.
Tur‖querie, f. Turksche manier van doen, v.; fig. hardvochtigheid, wreedheid, v.; **—quet,** m. Turkje, Turksch hondje; zomertarwe, v.; Turksche tarwe, v.; **—quette,** f. breukkruid;

—quie, blé de —, m. ou **—,** f. maïs, Turksche tarwe, v.; **—quin, a. bleu —,** donkerblauw.

Turquoise, f. turkoois, m.

Turrite, f. torenkruid.

Tussilage, m. hoefblad, (zekere plant).

Tutélaire, a. beschermend, behoedend, bewarend; **ange —,** beschermengel.

Tutelle, f. (lat. tutela, protection) voogdij, voogdijschap, v.; wapen achter een schip; **être en —, hors de —,** onder voogdij staan, meerderjarig zijn.

Tuteur, m. **tutrice,** f. (lat. tutor; de tueri, protéger) voogd, voogdes; **subrogé —,** toeziende voogd; **—,** m. paal bij een jong boompje, m

Tutie, Tuthie (pr. **ti**), f. gesublimeerd zinkoxyde.

Tutoiement, Tutoiment, m. gemeenzame wijs van spreken met jij en jou, v. het jijen en jouen.

Tutoyer, v. a. et (**se —,** v. pr.) (rad. tu et toi) (elkander) met tu en toi aanspreken, jijen en jouwen.

Tutrice, f. voogdes.

Tutti (pr. **tout-ti**), m. (mot ital; pl. de tutto, tout) zeker woord op de partituren om aan te duiden dat alle stemmen zich tegelijk moeten doen hooren.

Tuyau (pr. **tui-io**), m. pijp, buis, v.; **— de poêle,** kachelpijp; fam. hooge hoed; holle stengel, m.; fam. **dire qch. dans le — de l'oreille,** iets in 't geheim zeggen; **—,** pijpvormige plooi, v.; **bonnet à —x,** neepjesmuts; fam. **avoir des —x,** vertrouwelijke inlichtingen hebben.

Tuyau‖tage, m. gezamenlijk buis- of pijpwerk; **—ter,** v. a. (pr. **tui-ioter**), pijpplooien maken; **bonnet —té,** neepjesmuts.

Tuyère (pr. **tui-ière**), f. pijp van een smidsblaasbalg, v.

Tweed, m. soort Schotsche stof, v.

Tympa‖n, m. (gr. tumpanon, tambour) trommelvlies (van het oor); timpaam (der drukkers), m.; tredwiel; scheprad; rondsel (in een uurwerk); bekkenvormige indieping van een wand, v. (dikwijls met beeldhouwwerk gevuld); **—niser,** v. a. **qn.,** iemaud openlijk uitschelden, uitjouwen of uitkrijten; **—nite,** f. (gr. tumpanon, tambour) trommelzucht, opzwelling van den buik met wind, v.; **—non,** m. (lat. tumpanon, tambour) hakbord.

Type, m. (gr. tupos; de tupein, frapper) oorspronkelijke of eerste vorm van iets, m. grondvorm, modelvorm, m. voorbeeld; tegenbeeld; zinnebeeldige figuur, v.; letter, v.

Typhique, a. de typhus betreffend.

Typhlographe, m. instrument voor blinden om te schrijven.

Typhoïde, a. den aard van typhus hebbend; **fièvre —,** typhus, v.

Typhon, m. heete zuidenwind, m.

Typhus (pr. **fuce**), m. (gr. tuphos, stupeur) aanstekende, kwaadaardige zenuwkoorts, typhus, v.

Typi‖fié, ée, a. tot een type of grondvorm gemaakt; **—que,** a. verbeeldend, zinnebeeldig, figuurlijk, typisch.

Typochromie, f. typographische kleurendruk, afdruk in kleuren door de drukpers.

Typogra‖phe, m. (gr. tupos, type; graphô, j'écris) boekdrukker; **compositeur —,** zetter; **—phie,** f. drukkunst, boekdrukkerij, v.; **—phique,** a. drukkunstig, typographisch; **—phiquement,** adv. op typographische wijze.

Typo‖lithes, f. pl. steenen met afdruksels van planten enz., m.; **—manie,** f. zucht, v. om zijne geschriften uit te geven, te doen drukken; **—métrique,** a. m. **l'art —,** kunst om landkaarten te drukken, v.

Tyran, m. (lat. tyrannus) dwingeland, geweldenaar, tiran, wreedaard.

Tyran‖neau, m. kleine dwingeland of tiran; **—nicide,** m. (lat. tyrannus, tyran; cædere, tuer) tirannenmoord; tirannenmoorder; **—nie,** f. dwingelandij, geweldenarij; wreedheid, v.; **—nique,** a. gewelddadig, tirannisch, wreed; **—niquement,** adv. gewelddadiglijk, wreedelijk; **—niser,** v. a. et n. dwingelandij oefenen of gebruiken, geweld plegen; wreedelijk handelen, tiranniseeren.

Tyrien, ienne, a. Tyrisch; **—,** m. et f. bewoner, bewoonster van 't oude Tyrus.

Tyro‖lien, ienne, a. Tyroolsch; **—,** m. et f. Tyroler, Tyroolsche; **alpes —liennes,** Tyroler Alpen; **—lienne,** f. Tyroler berglied, Tyroler dans, m.

Tzar, Tzarienne, Tzarine, Tzarowitz, zie **Czar —** etc.

Tzigane, Tzingari, m. landlooper, heiden, zigeuner, waarzegger.

U.

U, m. U, eenentwintigste letter van het alphabet, v.

Ubiquiste (pr. **ku-i**), m. doctor in de theologie te Parijs, die aan geen bijzonder college verbonden was, Ubiquist.

Ubiqui‖taire (pr. **ku-i**), a. belijder van de alomtegenwoordigheid van het lichaam van Christes in 'tavondmaalsbrood; **—té** (pr. **ku-i**), f. (lat. ubiquitas; de ubique, partout) alomtegenwoordigheid, v.

Udomètre, m. schaduw-, regenmeter, m.

Uhlan, Ulan, Hulan, Houlan, m. uhlaan, ulaan.

Ukase, m. ukase, v. (Keizerlijk bevelschrift in Rusland).

Ulcération, f. ettering, verzwering, v.

Ulcère, m. (lat. ulcera) zweer, etterwonde, v.

Ulcé‖ré, ée, p. et a. verzweerd; vergramd, verstoord, door berouw gepijnigd; **—rer,** v. a. eene zweer of zwering veroorzaken; fig. tergen; haat inboezemen, verbitteren; **—reux, euse,** a. zweerachtig, vol zweren; **plaie —reuse,** etterachtige wond.

Uléma, m, pl. (turc oulemah) Turksche rechts- en wetgeleerde.

Ulmaire, f. olmkruid, geitenbaard.

Ultérieu‖r, eure, a. (lat. ulterior; de ultra, au delà) aan gene zijde gelegen; verder, dat volgt; **—rement,** adv. verder; nader.

Ultimatum (pr. **ome**), m. (lat. ultimus, dernier) laatste voorwaarde, eindverklaring, v. ultimatum; **c'est là mon —,** dat is mijn laatste woord; pl. **des ultimatum.**

Ultimo, adv. in de laatste plaats, ten laatste.

Ultra, m. iemand die verder gaat dan zijne partij medebrengt.

Ultra-cavalier, ière, a. al te ruiterlijk.

Ultra‖-libéral, e, a. overdreven liberaal; **—-libéralisme,** m. stelsel der ultra-liberalen, overdreven vrijzinnigheid, v.

Ultramon‖tain, aine, a. aan gene zijde van de Alpen woonachtig; a. et m. et f. voorstander van 't pausdom, zijne onfeilbaarheid enz.; **—tanisme,** m. leer en grondstellingen, v. der ultramontanen.

Ultra-révolutionnaire, a. et m. overdreven aanhanger der revolutie.

Ultra-royaliste, a. et m. overdreven aanhanger van het koningschap.

Umble, m. ridder, m. (soort forel).

Umbre, m. ombervisch, m.

Un, une, a. (lat. unus, un seul) een, m. eene, v.; **tout —,** even eens, het zelfde; **— à —,** een voor een; **l' — l'autre,** elkander; **donner d'une,** fam. eene poets spelen; **l'un portant l'autre, l' — dans l'autre,** door elkander; **de deux jours l' —,** om den anderen dag; **de deux choses l'une,** één van tweeën kan slechts waar zijn; fam. **c'est tout —,** dat is net hetzelfde.

Unani‖me, a. (lat. unus, un seul; animus, esprit) gelijk, eenparig, unaniem; **—mement,** adv. gelijkelijk, eenpariglijk; **—mité,** f. eenparigheid, eenstemmigheid, v.

Unau, m. luiaard (zeker dier), m.

Unciale, f. groote, hooge beginletter, v.

Unguis (pr. **on-gu-ice**), m. traanbeentje.

Uni, ie, p. et a. vereenigd: gelijk, effen; vlak; eenvoudig; —, adv. gelijk, effen; †**à l' —,** adv. gelijk, waterpas.

Unicolore, a. eenkleurig.

Unième, a. een (bij de getallen van 20, 30 enz.); **—mement, vingt et — etc.,** adv. ten een en twintigste, enz.

Uni‖fication, f. éénwording, éénmaking, v.; **—fier,** v. a. (lat. unus, un seul; facere, faire) tot één maken; **—flore,** a. eenbloemig.

Unifor‖me, a. (lat. unus, un seul; forma, forme) gelijkvormig, overeenkomstig, eenparig; **mouvement —,** eenparige beweging; **—,** m. monteering; v. regimentsdracht, uniform, v.; **—ment,** adv. met gelijkvormigheid, eenparig, eenstemmig; **—misation,** f. het gelijkvormig maken; **—miser,** v. a. gelijkvormig maken; fig. over één kam scheren; **—mité,** f. gelijkvormigheid, gelijkheid, v.

Uni‖latéral, e, a. (lat. unus, un seul; latus, lateris, côté) eenzijdig; **—ment,** adv. gelijk, effen; eenvoudig, op eenvoudige wijze.

Union, f. (lat. unio; de unire, unir) vereeniging, v.; huwelijk; fig. eenigheid, eendracht, v.: het geheel van een paard.

Uni‖pare, a. slechts één jong tegelijk voortbrengend; **—personnel,** a. eenpersoonlijk.

Uni‖que, a. (lat. unicus, de unus, un seul) eenig; **—quement,** adv. eeniglijk, bijzonder, alleenlijk.

Unir, v. a. lat. unire; de unus, un seul) vereenigen; effenen, glad maken, gelijk schaven, slechten; **s'—,** v. p. zich vereenigen, zich door vriendschap of belang verbinden.

Unisexuel, elle, a. éénslachig.

Unis‖sant, e, a. vereenigend, samenhoudend; **—son,** m. eenstemmigheid, overeenstemmig, samenluiding, v. medeklank, m.; fig. overeenstemming, eensgezindheid, v.; **être à l'—** overeenstemmen; **se mettre à l' — de tout le monde,** zich naar iedereen schikken.

Uni‖taire, m. die slechts één persoon in de Godheid stelt of aanneemt, eenheidsbelijder, unitaris; **—tarisme,** m. leer, v. der unitarissen of eenheidsbelijders; **—té,** f. (lat. unitas; de unus, un seul) eenheid, v.; **—tif, ive,** a. vereenigend; **—valve,** a. eenschalig; **—valves,** m. pl. eenschalige dieren.

Univer‖s, m. (lat. universus, entier) heelal, wereld, v.; **—saliser,** v. a. algemeen maken; **—saliste,** m. voorstander en drijver van de algemeene goddelijke genade; **—salité,** f. algemeenheid, v. het geheel; **—saux,** m. pl. algemeene eigenschappen, v.; oproeping tot den Poolschen rijksdag, v.; **—sel, elle,** a. (lat. universalis) algemeen, universeel; **histoire —selle,** algemeene geschiedenis; **monarchie —selle,** wereldheerschappij; **homme —sel,** man van algemeene kennis; **—sellement,** adv. algemeen, in het algemeen; **—sitaire,** a. de universiteit betreffend, er toe behoorend; **—sité,** f. (lat. universitas, universalité) hoogeschool, universiteit, akademie, v.

Univo‖cation, f. eennamigheid, v. algemeen begrip, éénzinnigheid, v.; **—que,** a. een van zin, van begrip, eensluidend, eenstemmig.

Upas (pr. **pace**), m. oepasboom, m. vergiftboom van Java.

Upsilon, m. Ypsilon (Grieksche letter), v.

Urane, m. uranium (metallisch lichaam); **—nie,** f. Urania, eene der negen zanggodinnen; kuische Venus, v. soort dagvlinder, m.; **—nium** (pr. **ome**), m., zie **Urane.**

Urano‖graphie, f. (ouranos, ciel; graphè, description) hemelbeschrijving, v.; **—graphiquement,** adv. volgens de hemelbeschrijving; **—métrie,** f. hemelmeetkunde, v.; **—scope,** m. sterrenkijker, m. soort van zeevisch.

Uranus (pr. **uce**), Uranus, m. (planeet).

Urate, m. piszuur zout.

Urbain, e, a. (urbanus; de urbs, ville) steedsch.

Urbani‖ser, v. a. een steedsch voorkomen geven; **—té,** f. gemanierdheid, hoffelijkheid, wellevendheid, v.

Urcéolé, e, a. kruikvormig.

Ure, m. wilde stier, buffel, woudos.

Urebec, m. knoppenvreter, m. soort van bladkever.

Urée, f. pisstof, v.

Urémie, bloedvergiftiging door urine, v.

Urétère, m. pisgang, m.

Urèthre, Urètre, m. pisweg, m. pisbuis, v.

Urgen‖ce, f. (lat. urgere, presser) dringende, hooge nood, m. drang, m.; **—t, ente,** a. dringend, hoogst noodig.

Uri‖naire, a. de pis betreffend; **conduit —,** pisbuis; **voies —s,** piswegen; **—nal,** m. pisglas; **—nation,** f. het urineeren; **—ne,** f. (lat. urina) pis, v. water; **—ner,** v. n. pissen, wateren, water loozen; **—neux, euse,** a. pisachtig, als pis ruikend; **—noir,** m. pisbak, m. openbare waterplaats, v.; **—que,** a. **acide —,** piszuur.

Urne, f. (lat. urna) urn, aschkruik, v. (waarin de

Ouden de asch hunner dooden bewaarden); vaas die de gedaante eener urne heeft, v.; **l' — électorale,** de stembus, v.

Uro‖cère, m. hoornstaartwesp, v.; **—dèle,** a. met zichtbaren, duidelijken staart; **—dèles,** m. pl. staartvorschen (tritons en salamanders).

Uro‖mancie, f. piskijkerij, v; **—mancien,** m. piskijker; **—scopie,** f. pisonderzoek.

Urson, m. soort van stekelvarken.

Ursuline, f. Ursuliner non.

Urti‖caire, f. (lat. urtica, ortie) netelzucht, netelkoorts, v.; **—cant, e,** a. prikkelend; **—cation,** f. het geeselen met netels; **—cées,** f. pl. netelplanten.

Urubu, m. Amerikaansche gier, v.

Urus, (pr. **use**), m. wilde os, woudos, m.

Us (pr. **use**), m. pl. (lat. usus) **— et coumus,** gebruiken, gewoonten, v.; **— et coutumes de la mer,** zee-usantiën en kostumen; wetboek van het zeerecht.

Usa‖ge, m. gebruik, gewoonte, v.; nut, vruchtgebruik; recht om in een bosch zooveel brandhout te kappen, als men noodig heeft; recht van te weiden; **mettre en —,** in gebruik nemen; **à l' — de —,** ten gebruike van; **— (du monde, de la vie),** wereldkennis, v.; **il manque d' —, il a peu d' —,** hij kent zijne wereld niet, hij weet niet hoe 't hoort; **—gé, e,** a. gebruikt; levenswijs; **—,** m. die het recht heeft om uit een bosch zijn brandhout te halen, en vee in de gemeene weiden te doen grazen.

Usan‖ce, †gebruik; wisselgebruik, wisseltermijn, uso (termijn van één maand zicht); **—t, ante,** a. genietend; afslijtend

Usé, ée, p. et a. gesleten, versleten; verzwakt.

User, v. n. **— de qch,** iets gebruiken, zich bedienen van iets; **en — bien, mal avec qn.,** iem. goed, slecht behandelen; **—,** v. a. verbruiken; verslijten, afslijten; stomp maken; **s' —,** v. pr. verslijten, afslijten, slijten; fig. afnemen, verzwakken, zijne krachten verliezen; **—,** m. lange duur van gebruik, m. slijting, v.; fig. **ce drap est d'un bon —,** dit laken houdt zich goed; fig. **cet homme est bon à l' —,** deze man valt mee bij nadere kennismaking.

Usi‖ne, f. (bas lat. usina, atelier au bord de l'eau) fabriek, v.; **— à gaz,** gasfabriek; **—nier,** m. eigenaar eener fabriek.

Usité, ée, a. a. (lat. usitatus) gebruikelijk.

Usnée, f. korstmos, soort van eiken mos.

Usquebac, Scubac, m. saffraan brandewijn, m.

Ustensile, m. (bas lat. ustensilia; du lat. uti, se servir) huisgereedschap, keukengereedschap; †**—s,** pl. al wat iemand verplicht is aan den soldaat, die bij hem ingelegerd is, te verschaffen; **—s de ménage, de cuisine,** huis-, keukengereedschap.

Ustion, branding, inbranding, schroeiing, v.

Ustrine, f. plaats, v. waar men te Rome de lijken verbrandde.

Usu‖el, elle, a. (lat. usus, usage) gebruikelijk, gewoonlijk; **—ellement,** adv. gewoonlijk.

Usu‖fructuaire, a. het vruchtgebruik betreffend; **—fruit,** m. (lat. usus, usage; fructus, fruit) vruchtgenot; **—fruitier, ière,** f. vruchtgebruiker, vruchttrekker; vruchtgebruikster, vruchttrekster.

Usum, ad, loc. adv. tot gebruik.

Usurai‖re, a. woekerachtig; **—rement,** adv. op woekerachtige wijze.

Usu‖re, f. (lat. usura, de uti, servir) woeker, m.; slijting, slijtage door lang gebruik, v.; **—rer,** v. n. woekeren; **—rier, ière,** f. woekeraar, woekeraarster.

Usurpa‖teur, trice, f. onrechtmatige bezitter, of bezitster; overweldiger, overweldigster; **—tion,** f. wederrechtelijke bezitneming. overweldiging, onrechtmatige bezitting, onbehoorlijke aanmatiging, v.; **—toire,** a. overweldigend, wederrechtelijk.

Usurper, v. a. (lat. usurpare) overweldigen, zich aanmatigen, onrechtvaardig bemachtigen; **gloire usurpée,** onrechtmatige, aangematigde roem.

Ut, m. ut (eerste noot der toonschaal), v.

Utérin, ine, a. uit ééne moeder geboren, van moeders kant; **frères —s,** halve broeders; **sœurs —es,** halve zusters.

Utérus, m. baarmoeder.

Uti‖le, a. (lat. utilus; de uti, se servir) nuttig, voordeelig, dienstig, goed; **—,** m. nut, voordeel, nuttigheid, v.; **—lement,** adv. nuttig, voordeelig, dienstig; **—lisable,** a. bruikbaar; **—lisation,** f. gebruikmaking; v.; **—liser,** v. a. gebruik maken, ten nutte maken, nuttig of voordeelig aanwenden; **—litaire,** a. het nut, het algemeen welzijn bedoelend; m. utilitarist; **—litarisme,** m. nuttigheidsleer, utililarisme; **—lité,** f. (rad. utile) nut, voordeel, nuttigheid, v.

Uto‖pie, (lat. utopia; gr. ou, non, topos, lieu; mot forgé par Thomas Morus) denkbeeldig land, met het bijdenkbeeld van nergens te vinden voortreffelijkheid; denkbeeldige beste regeeringsvorm, m.; **—pique,** a. hersenschimmig; **—piste,** m. politiek droomer, utopist.

Utricu‖laire, a. blaasvormig, **—le,** f. klein lederen zakje.

Uve, f. loodwitzalf, v.

Uvée, f. druifvlies, het derde oogvlies.

Uviforme, a. druifvormig.

Uvu‖laire, a. de huig betreffende; **—le,** f. huig, v. lelletje in de keel.

V.

V, m. V, tweeëntwintigste letter van het alphabet, v. **V. A. = Votre Altesse; V. Em. = Votre Eminence; V. G. = Votre Grandeur; V. H. = Votre Honneur; V. M. = Votre Majesté.**

Va, interj. (2e pers. sing de l'impératif de aller) mijnenthalve! het zij zoo! **eh bien, —,** welaan, 't zij zoo; **—, du courage,** kom, moed gehouden; **—, misérable,** weg, ellendeling.

Vacan‖ce, f. (lat. vacare, être vacant) vacature, vacante plaats, v.; pl. vacantie, v. (van scholen, rechtbanken); **—t, ante,** a. ledig, openstaand, vacant.

Vacarme, m. geraas, getier, geweld, gerucht.

Vacation, f. (lat. vacatio; de vacare, être vacant) zitting (van een architect, notaris,

griffier, expert tot onderzoek van eene zaak); de betaling daarvoor, v.; het openstaan van een ambt; **—s,** pl. daggelden; tijdelijke schorsing der gerechtszittingen, vacantie, v.

Vacci‖n (pr. **vak-sin**), m. (lat. vacca, vache) koepokstof, v.; **—nal, ale,** a. de koepokstof of de koepokinenting betreffend; **—nateur,** m. inenter met koepokstof, vaccineerder; **—nation,** f. inenting met koepokstof, v.; **—ne,** f. koepokken, inenting, vaccine, v.; **—ner,** v. a. de koepokken inënten, vaccineeren.

Vache, f. (lat. vacca) koe; koehuid, v. koeleder; **poil de —,** koehaar; fig. **manger de la — enragée,** kommer en gebrek lijden; **la — a vêlé,** de koe heeft gekalfd; **le plancher des —s,** de vaste grond, de vaste wal; fig. fam. **— à lait,** melkkoe (iemand van wien men veel voordeel trekt).

Vacher, m. **Vachère,** f. koeherder, koedrijver; koedrijfster, koehoedster.

Vacherie, f. koestal, m.

Vacil‖lant, ante (pr. **cil-lant**), a. waggelend, wankelend, onvast; **—lation** (pr. **ci-la-ci-on**), f. waggeling, schudding, trilling, beving, v.; fig. besluiteloosheid, onbestendigheid, wankeling, onzekerheid; **—latoire,** a. waggelend; fig. onzeker, twijfelachtig; **—ler,** v. n. (lat. vacillare) waggelen, wankelen, onvast zijn, trillen; fig. in twijfel staan, onzeker, besluiteloos zijn.

Vacuité, f. ledigheid, leegte, v. ledigstand, m.

Vade, f, inleg, inzet (in het spel), m.; fig. fam. aandeel.

Vade-in-pace, m. (mots latins) monnikenkerker, m.; pl. **des vade-in-pace.**

†**Vademanque,** m. vermindering van kapitaal, v.

Vade-mecum (pr. **vadé-mécome**), m. fam. (lat. vade, marche; mecum, avec moi) zakboekje, handboekje, enz. dat men gemeenlijk bij zich draagt; pl. **des vade-mecum.**

Vadrouille, f. zwabber, m. scheepsdweil, v.; deugniet, schavuit.

Va-et-vient, m. op en nedergaande beweging, v. het heen en weer loopen; beweeglijkheid, veranderlijkheid, v.; pl. **des va-et-vient.**

Vagabon‖d, onde, a. (lat. vagabundus; de vagari, errer) omdwalend, omzwervend; **—d,** m. **—de,** f. landlooper, landloopster; **—dage,** m. leefwijze eens landloopers, landlooperij, v.; **—der,** v. n. fam. omzwerven, omdwalen.

Vagant, m. strandzwerver, stranddief; **—, e,** a. zwervend.

Vagi‖n, m. (lat. vagina) scheede, moederscheede, v.; **—nal, ale,** a. tot de moederscheede behoorend.

Vagir, v. n. (lat. vagire) schreeuwen (van pas geboren kinderen en van sommige dieren).

Vagon, m. spoorwegrijtuig; zie **Wagon.**

Vague, f. baar, golf van de zee, v.

Vague, a. (lat. vagus) onbepaald, zonder bepaalde grenzen; fig. zwevend, onduidelijk, weifelend, onzeker, onbepaald; zwervend, zwevend; **terres —s,** woeste, onbebouwde landen; **—,** m. de ruimte van de lucht, v.; het ledige of het ledig gedachte; fig. het onbepaalde, onzekere.

Vaguement, adv. onbepaald, op onbepaalde wijze.

Vaguemestre, m. (all. Wagenmeister, maître de chariot) wagenmeester bij een leger; facteur (onderofficier, die met het afhalen der brieven voor zijn regiment belast is).

Vaguer, v. n. (lat. vagari) zwerven, dolen.

Vai‖grage, m. beschot, binnenbekleedsel van een schip; het beschieten of bekleeden van een schip; **—gre,** f. weger, m. wegering, v. (binnenplank van een schip); **—grer,** v. a. een schip van binnen bekleeden.

Vail‖lamment, adv. dapper, moedig; **—lance,** f. dapperheid, kloekmoedigheid, v.; **—lant, ante,** a. (lat. valens, qui a de la force, du courage) kloek; moedig, dapper; **—lant,** m. have, bezitting, v. vermogen, rijkdom, m.; **il a mangé tout son —,** hij heeft al zijn goed opgemaakt; **—,** a. **il n'a pas un sou —,** hij bezit geen cent meer; **—lantise,** f. heldenstuk, heldendaad, v.

Vain, aine, a. (lat. vanus) ijdel, nietig; onnut, vergeefsch; ijdel, verwaand, vol inbeelding; **terres —es,** dorre landen; **temps —,** betrokken lucht, drukkend weer; **semence —e,** zaad, dat niet opkomt; **en —,** adv. te vergeefs; **prendre le nom de Dieu en —,** Gods naam ijdel gebruiken.

Vain‖cre, v. a. (lat. vincere) overwinnen, bemachtigen, ten onder brengen; overtreffen; **se —,** v. pr. fig. zich zelven overwinnen, zijne driften te boven komen, zich beheerschen; **se laisser — à,** zich laten overhalen tot, zich laten overtuigen; **—cu,** m. verwonnene, overwonnene.

Vainement, adv. nutteloos, zonder gevolg, te vergeefs.

Vainqueur, m. overwinnaar, verwinnaar; —, a. m. zegevierend, onweerstaanbaar, vol zelfvertrouwen, aanmatigend.

Vai‖r, m. (lat. varius) grijs bont (pelswerk); zilveren klokje op een blauw veld (in 't wapenschild); **—ron,** a. m. (lat. varius, varié) met oogen van verschillende kleur; glasoogig (voornamelijk van paarden); —, m. veelkleurige grondeling, m.

Vais‖seau, m. (lat. vasculum, dimin. de vas, vase) vat (in het algemeen); schip, vaartuig; binnenruimte van een gebouw, v.; het schip van eene kerk; vat, ader, buis, kanaal (voor bloed en andere vochten); **— de ligne,** linieschip, v.; **— fanal,** lichtschip; **— de transport,** transportschip; **— de garde,** wachtschip; **— de charge,** magazijnschip; **— de tête,** schip aan het hoofd van de linie; **— de queue,** heksluiter; **— à trois ponts,** driedekker.

Vais‖se(l)lier, m. kast, v. voor vaatwerk; **—selle,** f. vaatwerk; **— montée,** gesoldeerd vaatwerk, als zilveren zout- en suikervaten enz.; **— plate,** ongesoldeerd vaatwerk, als zilveren borden, schotels enz.; **—sellerie,** f. vaatwerk.

Val, m. (lat. vallis) dal, vallei, v.; **par monts et par vaux,** over bergen en dalen.

Vala‖ble, a. goed, sterk, krachtig, bondig, aannemelijk; behoorlijk, deugdelijk, wettig, geldig; **testament —, contrat —,** geldig, deugdelijk testament, contract; **deniers comptants et —s,** baar en gangbaar geld; **—blement,** adv. deugdelijk, op geldige wijze.

Valaisan, e, a. van of uit Wallis in Zwitserland.

Valant, a. geldend, waard.

Valaque, a. van of uit Wallachije.

Valence, f. sinaasappel, m. (uit Valentia).

Valenciennes, f. Valenciensche kant, v.

Valéria‖ne, f. valeriaan, v.; **—nées,** f. pl. valeriaansoorten, v.

Valésien, ne, a. tot het huis van Valois behoorend.

Vale‖t, m. knecht, mannelijke dienstbode; pl. bedienden; gewicht aan eene deur; klemhaak

der schrijnwerkers, m.; steunplankje waartegen een staande spiegel rust; prop van het kabelgaren, v.; **— de chambre,** kamerdienaar; **— de pied,** lakei; **— de bourreau,** beulsknecht; **— à louer,** huurbediende, huurknecht; **— de carreau, de pique etc.,** ruiten-, schoppenboer; fig. **— de carreau,** verachtelijke of gemeene kerel; loc. prov. **tel maître, tel —,** zoo heer, zoo knecht; **âme de —,** vleier, flikflooier; **faire le bon —,** vleien, honig om den mond smeren, flikflooien; †**—tage,** m. fam. knechtschap; dienstbaarheid, v.; **—taille,** f. minachtend: hoop bedienden.

Valet-à-patin, m. snaveltang, v. heelmeesters werktuig om geamputeerde vaten te vatten; pl. **des valets-à-patin.**

Valeter, v. n. oogdienen, den gedienstige spelen om een plasdankje te behalen.

Valétudinaire, a. ziekelijk, onpasselijk; —, m. et f. ziekelijke, sukkelende man of vrouw.

Valeu‖r, f. (lat. valor; de valere, valoir) waarde, waardij; wisselwaarde, valuta, v. handelspapier; **en —,** in waarde; **— des termes,** eigenlijke zin der woorden, m.; **la — de,** fam. ongeveer zooveel als; **— reçue,** waarde genoten; **—,** f. (lat. valere, être fort, courageux) dapperheid, v. moed, m.; **—reusement,** adv. dapper, kloekmoedig; **—reux, euse,** a. moedig, dapper.

Vali‖dation, f. bekrachtiging, v.; **—de,** a. (lat. validus; de valere, être fort) krachtig, deugdelijk, geldig; **mendiant —,** sterke en gezonde bedelaar; **sultane —** ou **Validé,** f. moeder des sultans; **—dement,** adv. rechtsgeldig, op wettige wijze; **—der,** v. a. wettig maken, doen gelden; **—dité,** f. kracht, rechtsgeldigheid, behoorlijkheid, deugdelijkheid, validiteit, v.; **la — d'un testament,** de wettigheid van een testament.

Valise, f. valies, mantelzak, reiszak, m.

Valisnère ou **Vallisnérie,** f. soort van waterplanten, v.

Valkyries, f. pl. Valkyriën, Noordsche strijd-, noodlotsgodinnen.

Val‖lée, f. (rad. val) dal, vallei, v.; **—lon,** m. klein dal, laagte, v.

Valoir, v. n. (lat. valere) gelden, komen te staan, waard zijn; deugen, ergens toe goed zijn; —, v. a. opbrengen; verschaffen; **à —,** op afslag, op rekening; **ne — rien,** niets deugen, nergens goed voor zijn; **— mieux,** beter zijn, beter te pas komen; **faire —,** geldig maken, doen gelden; productief maken, exploiteeren; doen uitkomen; overdreven aanprijzen; **se faire —,** zich doen gelden, zich in achting of aanzien brengen; **chacun vaut son prix,** ieder krijgt wat hij waard is; **vaille que vaille,** fam. het ga hoe het wil! **tout coup vaille,** het ga hoe het ga! luk of raak; **autant vaut...,** het is even zoo goed als of...; prov. **le jeu n'en vaut pas la chandelle,** het sop is de kool niet waard; prov. **un tiens vaut mieux que deux tu l'auras,** één vogel in de hand is beter dan tien in de lucht.

Val‖se, f. wals, m.; **—ser,** v. n. (all. walzen, tourner) walsen; **—seur,** m. **cuse,** f. walser, walseres.

Value, f. †waarde, v.; **la plus-—,** de overwaarde, v.

Val‖ve, f. (lat. valva, porte) schaal, v.; klapvlies, zaadhulsel; schelp der slakken of mosselen, v.; **—vulaire,** a. klapvliezig; **—vule,** f. klapvlies, klapje.

Vampi‖re. m. vampier, m. groote Zuid-Amerikaansche vledermuis, v.; bloedzuiger, m.; fig. knevelaar, afzetter; **—rique,** a. vampierachtig.

Van, m. (lat. vannus) wan, om het koren mede te wannen, v.

Vanda‖le, m. ruw, vernielzuchtig barbaar; **—lisme,** m. vandalismus, verwoestingsgeest, m.; barbaarsche vernielingswoede, v.

Vandoise, f. pijlkarper. m.

Vanesse, f. soort vlinder, m.

Vangeron, m. roodoog, m. (zekere visch).

Vanil‖le, f. (esp. vainilla) vanille, v.; **—lier,** m. vanille-plant, v.

Vani‖té, f. (lat. vanitas; de vanus, vain) ijdelheid, nietigheid; hoovaardij, verwaandheid, opgeblazenheid, v.; **tirer — de,** ergens trotsch op zijn; **sans —,** adv. zonder verwaandheid; **—teux, euse,** a. fam. verwaand, hoogmoedig.

Van‖nage, m. het wannen van 't koren; **—ne,** f. schuif- of valdeur van eene sluis, molen enz., v. verlaat; hetgeen met de wan van 't koren wordt afgezonderd; **—né, e,** a. gewand; uitgeput (van vermoeienis); **—neau,** m. kievit, m.; **œufs de —,** kievitseieren; **—-pluvier,** m. pluvier-kievit, m.; pl. **des vanneaux-pluviers; —ner,** v. a. wannen, koren wannen; **—nerie,** f. mandemakerswerk; mandemakerij, v.; **—nette,** f. wanmandje of korfje om haver te wannen; **—neur,** m. wanner, korenwanner; **—nier,** m. mandenmaker, korfmaker of vlechter.

Vantail, Vanteau, m. blad of vleugel eener dubbele- of vouwdeur; **porte à vantaux,** vleugeldeur.

Van‖tard, m. fam. pocher, grootspreker; **—tardise,** f. grootsprekerij, pralerij, v.; **—ter,** v. a. verheffen, veel prijzen, hoog opvijzelen, roemen; **se —,** v. pr. pochen, snoeven, zich beroemen, zich zelven prijzen; **—terie,** f. pocherij, snoeverij, grootspraak, zwetserij, v.: **—teur,** m. **euse,** f. opsnijder, windmaker, grootspreekster, windmaaksters; **—tiller,** v. n. het water afdammen, met planken afschutten.

Va-nu-pieds, m. landlooper, vagebond; pl. **des va-nu-pieds.**

Vapeur, f. (lat. vapor) stoom, damp, wasem, m.; **—s,** pl. dampen, die naar het hoofd stijgen; winden, m.; zwaarmoedige toevallen; **— d'eau,** waterdamp; **à toute —,** met volle stoomkracht; fig. duchtig, verschrikkelijk; **bain de —,** dampbad; **machine à —,** stoommachine, v.; **bateau à —,** stoomboot, v.; **—,** m. stoomboot, v.; stoomschip; fig. **faire une chose à la —,** iets met stoom, zeer vlug doen.

Vapo‖ration, f damping, uitwaseming, v.; **—reux, euse,** a. dampig, vol dampen; winderig; **—risation,** f. verdamping, v.; **—riser,** v. a. verdampen; **se —,** v. pr. in damp overgaan.

Vaque-à-tout, m. bemoeial, m. en v.; pl. **des vaque-à-tout.**

Vaquer, v. n. (lat. vacare, être vide) open zijn, open staan; rusttijd hebben; **— à,** bezig zijn, onledig zijn met..., letten, passen op; **— à ses affaires,** op zijne zaken passen.

Varaigne, f. opening om het zeewater in de vergaderbakken der zoutputten te laten, v.

Varander, v. a. haring drogen.

Varangue, f. vrang, v. buikstuk (van een schip).

Varech, Varec, m. zeegras, zeewier; verongelukt schip, wrak; strandvond, v.; **droit de —,** strandrecht.

Varenne, f. onbebouwde zandige jachtvlakte, v. jachtveld, jaagland.

Vareuse, f. boezeroen.

Varia‖bilité, f. veranderlijkheid, ongestadigheid, v.; **—ble,** a. (lat. variabilis; de varius, varié) veranderlijk, ongestadig, onbestendig, variabel.

Varian‖t, ante, a. veranderlijk (alleen van menschen sprekend); **—te,** f. afwijkende verklaring van een tekst, v.; **les —tes de la Bible,** de verschillende lezingen van den Bijbel.

Variation, f. verandering, verwisseling, ongestadigheid, variatie, v.

Vari‖ce, f. (lat. varix) aderspat, v.; **—celle,** f. valsche pokken, water-, windpokken, v.; **—cocèle,** f. aderbreuk, v.

Varié, ée, p. et a. onderscheiden, verscheiden, geschakeerd, gevariëerd.

Varier, v. a. (lat. variare; de varius, varié) veranderen, afwisselen, verscheiden maken, varieeren; **—,** v. n. van gevoelen veranderen; onstandvastig zijn, variëeren, afwijken, geen streek houden.

Variété, f. verandering, verscheidenheid, v. verschil; **—s,** pl. mengelingen, v.; **des —s de tulipes,** tulpensoorten.

Varietur, ne —, (latin) opdat er verder aan 't stuk niets veranderd worde.

Varinas, m. varinas, v. (rooktabak).

Vario‖le, f. (lat. variola; de varius, tacheté) kinderziekte, kinderpokken, v.; **—lé, ée,** a. door de pokken geschonden, pokdalig; **—leux, euse,** a. de pokken betreffend; aan pokken lijdend; m. et f. poklijder, poklijderes; **—lique,** a. wat op de kinderziekte betrekking heeft.

Variorum, m. boeken van de uitgaven der latijnsche klassieken, met aanteekeningen; **cum notis —,** zekere uitgaven van oude schrijvers.

Variqueux, euse, a. aderspattig.

†**Varlet,** m. (in vroegere tijden) schildknaap, page.

Varlo‖pe, f. voorlooper, m. reedschaaf, v.; **—per,** v. a. met den voorlooper, de reedschaaf bewerken.

Var‖rer, v. n. schildpadden harpoenen; **—reur,** m. schildpaddenharpoenier.

Vascu‖laire, Vasculeux, euse, a. dat vele vaten of aderen heeft; **—le,** m. klein vat.

Vase, m. (lat. vas) vat; vaas, v.; fig. **— d'élection,** uitverkoren vat (door God tot een bijzonder doel uitverkoren individu); **—s sacrés,** gewijde vaten.

Vase, f. slijk, slik, modder, m.; **fond de —,** moddergrond.

Vaseux, euse, a. slijkachtig, modderig.

Vasier, ière, a. op slijk of modder betrekkelijk; **bateau —,** modderschuit.

Vasistas (pr. **vazistâce**), m. kijkvenstertje.

Vasque, f. rond en bijna vlak bekken.

Vas‖sal, m. **ale,** f. (bas lat. vassalus) leenman, vassal, leenvrouw; **—salité,** f. leenheerschap; **—selage,** m. leenmanschap; leenplicht, m. leenrecht.

Vas‖te, a. (lat. vastus) groot, wijd, ruim; fig. veelomvattend, veelzijdig; **—tement,** adv. zeer groot.

Vatican, m. Vatikaan, pauselijk paleis; fig. pauselijk hof.

†**Vaticiner,** v. n. de toekomst voorzeggen, voorspellen, waarzeggen.

Va-tout, m. gansche inleg in het spel, m.; laatste troef, v.; fig. **faire, jouer son —,** alles op het spel zetten.

Vau-de-route (à), loc. adv. hals over kop.

Vaudevil‖le, m. (de vau ou val de Vire, vallée de Vire) straatliedje, volksliedje, vaudeville, v.; soort van vroolijk tooneelspel, klein blijspel met ingevlochten liedjes; **—liste,** m. schrijver van vaudevilles.

Vaudois, e, a. van of uit Waadtland; m. et f. Waadtlander, Waadtlandsche vrouw; **—,** Waldenzisch; m. et f. Waldenzer, Waldenzische vrouw.

Vau-l'eau, à, loc. adv. met den stroom af; fig. fam. **aller à —,** mislukken, te niet loopen; **il envoie tous mes ordres à —,** hij slaat al mijne bevelen in den wind.

Vaurien, m. deugniet, schelm, schurk.

Vautour, m. (lat. vultur) gier, m.; fig. schraapzuchtig mensch.

Vautrer, se —, v. pr. zich wentelen; **se — dans la fange,** zich wentelen in 't slijk (van zwijnen b.v.; ook fig.); zich lekker languit neerstrekken.

Vauxhall (pr. **vô-ksal**), m. lusttuin, m. met dans- en concertzaal.

†**Vavasseur,** m. achterleenman.

Vayvo‖de, Waywode (pr. **vévode**), m. woiwode, titel van de voormalige vorsten van Moldavië en Wallachije; stadhouder in Polen; **—die** (pr. **vévodie**), f. waardigheid, v. gebied van een woiwode.

Veau, m. (lat. vitulus) kalf, kalfsvel, kalfsleer; kalfsvleesch; **— de lait,** zuigkalfje; **— mort-né,** nuchter kalf, nuchter kalfsvleesch; **— aquatique,** zekere kleine worm, draadworm, m.; **— marin,** zeekalf, gewone zeehond, m.; **faire le pied de —,** fig. soebatten; **adorer le — d'or,** fig. bij iemand die rijk en dom is zijn hof maken, het gouden kalf aanbidden; **pleurer comme un —,** tranen met tuiten huilen; loc. prov. **tuer le — gras,** het vette kalf slachten, een welkomstmaaltijd aanrichten; **s'étendre comme un — ou faire le —,** als een vlegel gaan liggen, zeer achteloos en log nederliggen; **bride à —,** fig. zotte beweegreden; kuren, grillen, potsen, v.

Vecteur, a. m. **rayon —,** rechte lijn, die uit het brandpunt der elliptische planetenbaan tot in het middelpunt der planeet getrokken wordt, v.

Vécu, e (part. passé van **vivre**) beleefd; **roman —,** op werkelijk gebeurde zaken berustende roman.

Véda, m. **Védas,** m. pl. oudste gewijde boeken der Hindoes, in 't sanskrit geschreven.

Védasse, Vaidasse, f. weedeasch, weedasch, v.

Vedette, f. ruiterwacht, schildwacht te paard, m.; schilderhuis op den wal eener vesting; afzonderlijke plaats, v. (b.v. voor den aangesproken persoon in een brief); **en —,** op een afzonderlijken regel; met groote letters gedrukt (van een naam op een aanplakbiljet b.v.).

Védiste, m. geleerde beoefenaar der Veda's.

Végé‖table, a. groeibaar (van planten en boomen sprekend); **—tal, ale,** a. van planten afkomstig; er toe behoorend; **—tal,** m. gewas, plant, v.; **—tant, ante,** a. wassend, groeiend, wat groeiende kracht heeft; **—tarien,** m. iemand, die alleen plantaardig voedsel gebruikt, vegetariër; **—tatif, ive,** a. wassend, groeiend; **—tation,** f. plantengroei, m. plantenleven, voortbrenging, groeiing, vegetatie, v.; **—ter,** v. n. (lat. vegetare; de vegere, être en vigueur) wassen, groeien (van planten); fig. een plantenleven leiden.

Véhémen‖ce, f. hevigheid, kracht; drift, oploopendheid, v. geweld; **—t, ente,** a. (lat. vehe-

mens; de vehere, porter) hevig, krachtig, sterk, geweldig, oploopend, driftig; **—tement,** adv. zeer sterk, hevig.

Véhicu‖le, m. (lat. vehiculum; de vehere, porter) voertuig; vervoer-, toevoermiddel; iets; waarmede een geneesmiddel ingenomen wordt; **—ler,** v. a. vervoeren.

Veh‖me, f., **la sainte—,** het veemgericht; **—mique,** a. op 't veemgericht betrekking hebbend; **la cour —,** het veemgericht.

Veil‖le, f. (lat. vigilia) het waken, slapeloosheid; nachtwake, v.; daags te voren; vóór-avond, heilige avond, m.; **chandelle, bougie de —,** nachtkaars, v. nachtlicht, nu: **veilleuse; la — de son départ,** de dag vóór zijn vertrek; **à la — de...,** op het punt van...; **—les,** pl. nachtwaken, nachtbraken; nachtelijke studiën; fig. slapelooze nachten, m.; **—lée,** f. avondtijd, m.; avondbijeenkomst, v.; het waken bij een zieke, een doode; **—ler,** v. n. (rad. veille) waken, wakker zijn, niet slapen; fig. **— à, sur qn.,** voor iem. waken, zorgen, zorg dragen; **—,** v. a. bewaken; **— de près qn.,** fig. op iemand van nabij het oog hebben, iemand van nabij gadeslaan; **—leur,** m. geestelijke, die een lijk bewaakt; nachtwaker; **—leuse,** f. nachtlichtje; **—loir,** m. werkstoel der schoen- en zadelmakers, waarop zij hun licht en gereedschap zetten, m.; **—lotte,** f. hoopje gemaaid hooi in eene weide.

Vei‖nard, e, a. fortuinlijk; **—nard,** m. **narde,** f. gelukskind; **—ne,** f. (lat. vena) bloedader, ader, v.; geluk, fortuin; **il est en —,** hij is in gloed, in vuur; **— poétique,** dichtader; **être en —,** gelukkig zijn bij 't spelen; **en — de gaieté,** in eene vroolijke stemming; **mauvaise —,** ongeluk; **—né, ée,** a. geaderd, dat aderen heeft; **—ner,** v. a. aderen; **—neux, euse,** a. aderachtig; **—nule, Vénule,** f. haarvat.

Vèlage ou **Vèlement,** m. het kalven.

Vélar, m. steenraket, v. (plant).

Vélarium (pr. **ome**), m. tentdak boven een schouwburg.

Velaut! int. op! geroep der jagers aan hunne honden.

Vel‖che, Welche, m. barbaar, duisterling; **—cherie,** f. barbarenland; barbaarschheid, v.

Vèlement, m. zie **Vèlage.**

Vèler, v. n. (rad. veau) een kalf werpen, kalven.

Vélin, m. fijnste perkament; **papier —,** perkement of velijn papier.

Vélique, a. de zeilen betreffend.

Vélites, m. pl. velieten, licht gewapende soldaten (bij de oude Romeinen).

Velléité, f. (lat. velle, vouloir) krachtelooze, halve wil, m. aanvechting, v. niet tot uitvoering komende wil, m.; **il me prit la — de...,** ik kreeg half en half lust om....

Vélo, Véloce, m. (de vélocipède) velocipède, v.

†**Vélo‖ce,** a. (lat. velox) snel, snelloopend (van een hemelbol; **—ceman,** m. (véloce et angl. man, homme) wielrijder, fietser; **—cer,** v. n. fietsen; **—cewoman,** f. (véloce et angl. woman, femme) wielrijdster; **—cipède,** m. (lat. velox, véloce; pes, pedis, pied) rijwiel, vélocipède, v.; **—cipéder,** v. n. fietsen; **—cipédiste,** m. et f. wielrijder, wielrijdster; **—cité,** f. (lat. velocitas; de velox, rapide) snelheid, gezwindheid, v.; **—drome,** m. (vélo et gr. dromos, course) baan voor wielerwedstrijden, velodroom.

Velot, Vélot, m. vel van een dood geboren kalf.

Velours, m. (v. fr. velous; du lat. villosus, velu) fluweel; **— plein,** glad fluweel; **— figuré,** gebloemd fluweel; **— d'Utrecht,** wollen (meubel) trijp; **chemin de —,** zachte, gelijke of gemakkelijke weg, m.; fig. **jouer sur le —,** fam. van zijne winst spelen; **faire patte de —,** zijne nagels intrekken (van een kat); zijne valschheid achter vriendelijke manieren verbergen; fig. **marcher sur le —,** op een zacht, donzig graspad gaan; **—,** fout tegen de uitspraak, wanneer men eene s invoegt, waar ze niet behoort: b.v. il aimait z'à rire.

Velou‖té, m. fluweelachtige, donzige oppervlakte, v. het fluweelachtige; **le — de la peau,** het fluweelachtige der huid; **—,** m. fluweelband, -lint; **—té, ée,** a. fluweelachtig, zacht, als fluweel gemaakt; **—ter,** v. a. als fluweel weven of bewerken; smal satijn lint, bieslint maken; **—tine,** f. zekere fluweelen stof, v.

Vel‖tage, m. peilgeld, peilersrecht; **—te,** f. peilstok, m. peilersroede, v.; viertel (zekere vochtmaat); **—ter,** v. a. peilen, roeien, met den peilstok meten; **—teur,** m. wijn- of brandewijnroeier.

Velu, ue, a. (lat. villus, poil) harig, ruig, met haar bewassen; **—,** m. het behaarde, het harige.

Velue, f. wolligheid, ruigheid, v.; borstelrups, v.

Velvetine, m. geribd manchester of katoen fluweel.

Velvote, Velvotte, f. basterd-vlaskruid.

Venaison, f. wild, wildbraad; tijd, dat het roode wild goed is om te eten, m.; **être en —,** vet zijn (van herten).

Véna‖l, ale, a. (lat. venalis) verkoopbaar, dat te koop is, veil; omkoopbaar, die omgekocht kan worden; **homme —,** veil, omkoopbaar mensch; **plume —e,** veile pen, schrijver, die zich laat omkoopen; **—lement,** adv. op baatzuchtige wijze; **—lité,** f. veilheid, het verkoopen, de verkooping (van een ambt enz.), v.; fig. omkooping, omkoopbaarheid, v.

Venant, p. et a. komend, die komt; **arbres bien —s,** boomen die flink groeien; **enfant bien —,** flink opgroeiend kind; **—,** m. hij die komt; **à tout —, à tous —s,** aan den eerste den beste, aan iedereen.

Vendable, a. verkoopbaar.

Vendan‖ge, f. **Vendanges,** pl. (lat. vindemia) wijnoogst, m. inzameling der druiven, v.; pl. wijntijd, herfst, m.; **adieu paniers, —ges sont faites,** fam. de zaak is geheel mislukt, het plan is in duigen gevallen; **—geable,** a. geschikt om geoogst te worden; **—geoir,** m. huis of getimmerte, schuur, v. tot den wijnoogst; mand daartoe, v.; **—ger,** v. a. den wijn oogsten, druiven inzamelen; fig. verwoesten of vernielen; **—geur, m. euse,** f. wijnoogster, druivenlezer, druivenleesster.

Vendémiaire, m. (lat. vindemia, vendange) wijnmaand, v. (van 22 September tot 21 October).

Venderesse, f. koopvrouw, verkoopster.

Vendetta (pr. **vindèt-ta**), f. (mot ital. qui signifie vengeance) bloedwraak, v. (op Corsica).

Vendeur, m, **euse,** f. verkooper, koopman, verkoopster, koopvrouw; **— d'orviétan, de mithridate,** kwakzalver; **— de fumée,** koolverkooper, die iets verkoopt dat hij niet leveren kan.

†**Vendi‖cation,** zie **Revendication;** †**—quer,** zie **Revendiquer;** †**—tion,** f. zie **Vente.**

Vendôme, prov. **c'est la couleur de M.**

de —, dat is onzichtbaar, dat is niet te vinden; **colonne —,** Vendômezuil te Parijs.

Vendre, v. a. (lat. vendere) verkoopen, slijten; **— en détail,** in het klein verkoopen; **— au poids de l'or,** zeer duur verkoopen; **— à revient, au prix de revient,** tegen inkoopsprijs verkoopen; **— à crédit,** borgen; **—,** fig. verraden; **être à — et à dépendre,** tot volkomene beschikking van iemand zijn; **il vend bien ses coquilles,** hij weet zijne waar goed kwijt te raken; **à qui vendez-vous vos coquilles?** wien denkt gij dat gij voor hebt? denkt gij mij te kunnen bedriegen? **se —,** v. pr. verkocht worden, aftrek hebben; **se — à,** zich laten gebruiken tot.

Vendredi, m. Vrijdag, m.; **— saint,** Goede Vrijdag.

Vendu, e, p. et a. verkocht; verraden; **—,** m. remplaçant.

†**Vénéfice,** m. vergiftiging, vergeving, v.

†**Venelle,** f. smalle weg, m. straatje; **enfiler la —,** wegloopen, wegvluchten, het hazepad kiezen.

Vénéneux, euse, a. (lat. venenum, poison) vergiftig (van planten).

Vener, v. a. de beesten moede jagen, om het vleesch malscher te krijgen; **faire — de la viande,** het vleesch laten besterven.

Vénéra‖ble, a. eerwaardig; **—blement,** adv. op eerwaardige wijze; **—tion,** f. (lat. veneratio; de venerari, vénérer) vereering, eerbiediging, v. heilige schroom, m. eerbiedigheid, eerbewijzing, v. eerbied, m. vereering, v.; **sa mémoire est en —,** zijne nagedachtenis wordt in eere gehouden.

Vénérer, v. a. (lat. venerari) vereeren (heilige dingen).

Vénerie, f. (lat. venari, chasser) jacht op rood wild, v.; jachtwezen, jachtboek; jachtstoet, m.

Vénérien, enne, a. (de Venus) venerisch; **mal —,** venusziekte.

Venette, f. vrees, v. schrik, m. ongerustheid, v.

Veneur, m. (lat venator, chasseur) jager, jagermeester van het roode wild.

Venez-y-voir, m. fam. beuzeling, kleinigheid, v.; **c'est un beau —,** het is wel de moeite waard; pl. **des venez-y-voir.**

Ven‖geance, f. wraak, v.; **tirer ou prendre —,** wraak nemen, zich wreken; **—ger,** v. a. (lat. vindicare) wreken, wraak nemen; **se —,** v. pr. zich wreken; gewroken worden; **—geur,** m. **geresse,** f. wreker, wreekster, wraakneemster; **—geur, geresse,** a. wrekend.

Veniat (pr. **vé-niate**) m. dagvaarding van een lageren rechter voor eene hoogere rechtbank, v.

Véniel, elle, a. (lat. venia, pardon) vergeeflijk, dat vergeven kan worden; **péché —,** vergeeflijke zonde.

Véniellement, adv. vergeeflijk, op vergeeflijke wijze.

Veni‖meux, euse, a. (v. fr. venin) venijnig (van dieren), vergiftig; **langue —meuse,** giftige addertong, lastertong, v. lastermond, m.; **—mosité,** f. vergiftigheid, v.

Venin, m. (lat. venenum) venijn, vergift; fig. venijn, kwaadaardigheid, v.

Venir, v. n. (lat. venire) komen, ontspruiten, ontstaan; **en — aux mains,** handgemeen worden; **en — aux injures,** schelden, schimpen; **— bien,** flink groeien, gedijen; **— à rien,** op niets uitkomen, uitloopen; **voir — qn.,** zien, merken waar iemand heen wil, wat hij wil zeggen of doen; **je vous vois —,** ik zie waar je heen wilt; **faire — l'eau à la bouche,** doen watertanden, begeerig maken; **faire — l'eau au moulin,** water op iemands molen brengen, hem voordeel verschaffen; **— aux oreilles,** ter oore komen; **donner l'aller et —,** iemand rechts en links om de ooren geven; **— de...,** zooeven... hebben; **il vient de dire,** hij heeft zoo even, zoo juist gezegd, enz.; **à —, temps à —,** toekomst, v. het toekomende.

Vénitienne, f. damasten tafelgoed; Venetiaansch gondelierslied.

Vent, m. (lat. ventus) wind, m. voortgedreven lucht, v.; wind, damp, die in de lichamen der menschen ontstaat, m.; **il fait grand —,** het stormt; **le — se lève,** de wind steekt op; **gagner le —,** de loef krijgen; **être ou tomber sous le —,** onder den wind zijn, in lij vervallen; **aller debout au —,** tegen den wind opzeilen; **faire — largue,** ruim zeil bijzetten; **serrer le —,** den wind inknijpen, dicht bij den wind zeilen; **flotter au gré du —,** in den wind golven, fladderen; **en plein —,** in de open lucht; **cheval qui porte au —,** paard dat den kop omhoog steekt; **cheval qui a du —,** dampig paard; **quel bon — vous amène?** aan welk gelukkig toeval dank ik uwe komst? prov. **petite pluie abat grand —,** een goed woord verdient eene goede plaats; **selon le — la voile,** men moet de tering naar de nering zetten, de huik naar den wind hangen; **—,** fig. wind, m. ijdelheid, opgeblazenheid, v.; **avoir du — dans la tête,** opgeblazen, hoogmoedig zijn; **il est logé aux quatre —s,** zijn huis is overal open; **instrument à —,** blaasinstrument; **— coulis,** tocht, m. trekwind, m. die door reten en scheuren dringt; **entre deux —s,** op den tocht; **le —, l'air du bureau,** de stemming, gezindheid der raadsleden; **le dessus du —,** fig. voorspoed, m. welvaren; fig. **il est au-dessus du —,** hij is boven jan, hij heeft zijne schaapjes op het droge; **mettre au — une épée,** een degen trekken; **mettre flamberge au —,** van leer trekken; **avoir le — en poupe,** fig. voorspoed hebben, alles zien gelukken; **aller selon le —,** zich naar de omstandigheden schikken; **aller contre — et marée,** fig. met tegenspoeden te kampen hebben; **écouter d'où vient le —,** fig. luisteren waar de wind van daan komt, zich naar den gang der zaken schikken; **tourner à tout —,** fig. fam. met alle winden draaien, onbestendig van karakter zijn; fig. **le — tourne,** het blaadje keert; fig. **avoir le — contraire,** met tegenspoeden te kampen hebben; **quelque — qu'il vente,** wat er ook gebeure, welken keer eene zaak ook neme; **autant en emporte le —,** fam. er is geen staat op te maken, niets op te reken; **— d'amont,** landwind; **— d'aval,** zeewind; **— largue,** ruime wind; **— maniable,** handzame wind; **— au plus près,** bij den wind; **— traversier,** wind die dwars over waait; **— dessus,** de wind op het zeil, zoodat het zeil tegen ligt; **— dedans,** de wind in het zeil, zoodat het vol staat; **—s alizés,** passaatwinden, welke regelmatig tusschen de keerkringen waaien.

Ventail, m. onderste gedeelte van 't helmvenster (in de wapenkunde).

Vente, f. verkoop, m. verkooping, markt, v.; hout dat in een bosch gekapt en verkocht wordt; **être de —, de bonne —,** geschikt zijn om goed verkocht te worden; **être hors de —,**

niet meer verkocht kunnen worden, niet meer geschikt zijn om verkocht te worden.

Venter, v. imp. waaien, stormen.

Venteux, euse, a. winderig; dat winden veroorzaakt.

Ventier, m. ontvanger der verkooprechten van een heer; houthandelaar, die een geheel bosch koopt.

Ventila‖teur, m. ventilator, luchtkoker, m.; **—tion**, f. luchtverversching, ventilatie, v.; waardeering. schatting, v.

Ventiler, v. a. (lat. ventilare) luchten, van versche lucht voorzien, ventileeren; fig. schatten, waardeeren.

Ventis, m. pl. boomen, m. die door den wind zijn ontworteld.

Ventôse, m. (lat. ventosus, venteux) windmaand, v. (van den 19den Februari tot den 20sten Maart).

Ventosité, f. opgeblazenheid van het lichaam, winderigheid, v.; **—s**, pl. winderigheid, v.

Ventou‖se, f. laatkop, kop, m.; luchtgat, rookgat; **—ser**, v. a. koppen, koppen zetten.

Ventral, e, aux, a. tot den buik behoorend, buik....

Ventre, m. (lat. venter) buik, m. lijf; **avoir le cœur au —**, kleinhartig zijn, weinig moed bezitten; **aller — à terre**, rijden zoo hard als een paard loopen kan; **demander pardon — à terre**, fig. fam. ootmoedig vergiffenis vragen; **passer sur le — à qn.**, iemand overhoop loopen; fig. iemand volkomen verslaan; **boire, manger à — déboutonné**, zich te bersten drinken, eten; prov. **— affamé n'a point d'oreilles**, praatjes vullen den buik niet; **mettre le feu sous le —**, tergen, verbitteren; **n'avoir pas six mois dans le —**, geen zes maanden meer te leven hebben; **curateur au —**, voogd van een nog niet geboren kind; **tout fait —**, alles vult den buik, ook de minste spijzen verzadigen; **être sujet à son —**, veel van eten en drinken houden, een afgod van zijn buik maken; **bouder contre son —**, uit koppigheid niet willen eten, uit gramstorigheid iets niet willen wat men anders zeer gaarne wil of doet; **remettre le cœur au — à qn.**, iemand weder moed inboezemen; **bas —**, onderbuik; **— saint gris**, sapprement, dat je de drommel hale!

Ven‖trebleu! int. verdord! voor den duivel! **—trée**, f. dracht, v. worp jongen; **—tricole**, m. et f. buikdienaar, buikdienares; **—triculaire**, a. tot de hartkamers behoorend; **—tricule**, m. (dimin. de venter, ventre) holte, kamer, v. (van hart, maag, hersenen); maag van herkauwende dieren, v.; **—trière**, f. buikriem, buikgordel (van een paard); sluitband, m. sluitlaken; voornaamste dwarsbalk, m.; **—triloque**, a. (lat. venter, ventre; loqui, parler) buiksprekend; —, m. buikspreker; **—triloquie**, f. buikspreekkunst, v. het buikspreken; **—tripotent, e**, a. fam. dikbuikig; **— trouiller (se)**, v. pr. zich wentelen; **—tru, ue**, a. dikbuikig, zwaarlijvig.

Venu, e, p. et a. gekomen; **nouveau —**, nieuw aangekomene, nieuweling, m.; **premier —**, die eerst gekomen is, eerstkomende; fig. de eerste de beste; **le bien —, la bien —e**, welkom; **mal —**, slecht gegroeid.

Venue, f. aankomst, komst, v.; **allées et —s**, het heen en weêr loopen; **arbre d'une belle —**, boom, die goed begint te groeien, m.; **tout d'une —**, zonder zwier of bevalligheid; overal even dik.

Vénule, Veinule, f. kleine ader, v. adertje.

Vénus (pr. **use**), f. Venus, godin der liefde; onkuischheid, ontucht; Venus (eene ster), v.; fig. beeldschoone en aanvallige vrouw; koper; **vitriol de —**, kopervitriool; **les plaisirs de —**, het minnespel.

Vénusté, f. schoonheid, bevalligheid, v.

†**Vèpre**, m. (lat. vesper) avond, m.

Vêpres, f. pl. (lat. vespera; de vesper, voir) namiddagdienst, m.; avondgebeden in de Roomsche kerk; de vesper, v.; **— siciliennes**, Siciliaansche vesper (moord op Sicilië aan 28000 Franschen, April 1282).

Ver, m. (lat. vermis) worm, m.; **— à soie**, zijworm, m.; **— luisant**, glimworm, glinsterworm, m.; **— solitaire**, lintworm, m.; fig. **— rongeur**, knagingen van het geweten, v.; fig. **tirer les —s du nez à qn.**, iemand uithooren.

Véracité, f. waarheidsliefde, waarachtigheid, geloofwaardigheid, v.

Véranda(h), f. veranda, v.

Vératrine, f. hevig werkend vergift.

Verba‖l, ale, a. mondeling, woordelijk; van een werkwoord afgeleid; **adjectif —**, van een werkwoord afgeleid bijvoeglijk naamwoord; **—lement**, adv. mondeling, met den mond, met woorden; **—lisation**, f. het opmaken van een proces-verbaal; **—lisement**, m. het opstellen van een proces-verbaal; **—liser**, v. n. een schriftelijk verslag opstellen, een proces-verbaal opmaken; fig. zijn verhaal te lang uitbreiden of uitrekken, veel onnutte woorden gebruiken.

Verbe, m. (lat. verbum, parole) werkwoord; woord; **avoir le — haut**, luid spreken; fig. een hoogen toon aanslaan; **le Verbe**, het Woord, de tweede persoon der Drieëenheid.

†**Verbénacées**, f. pl. ijzerkruidsoorten.

Verbération, f. aanstooting der lucht, luchttrilling, luchtgolving, v.

Ver‖beux, euse, a. praatachtig, te woordenrijk; **—biage**, m. geklap, gesnap, onnutte woorden; **—biager**, v. n. fam. nuttelooze woorden gebruiken, babbelen; **—biageur, m. euse**, f. fam. prater, snapper, praatster, snapster.

Verboquet, m. stuur-, keertouw, om lasten op te hijschen.

Verbosité, f. woordenrijkheid, overtolligheid, v. omhaal, m. van woorden; gesnap, gerammel.

Ver-coquin, m. rups der wijngaardmot; bolworm, hoofdworm, m. in den kop der schapen; fig. malle kuur, eigenzinnigheid, v.; pl. **des vers-coquins.**

Verdâtre, a. groenachtig; **brun —**, groenachtig bruin.

Verdée, f. lichte witte wijn, m. (uit het Toskaansche).

Verdelet, ette, a. nog wat wreed of wrang (van jongen wijn sprekend); nog groen of jeugdig.

Verderie, f. onderhoutvestersambt, onderhoutvesterij, v.

Verdet, Vert-de-gris, m. kopergroen, Spaansch groen.

Verdeur, f. (rad. vert) sap, vocht in 't hout; groenheid der boomen en planten; wrangheid; jeugdigheid, levendigheid, frischheid, v.; scherpte; bitterheid, v.

Verdiau, m. fijne roode wilg, m.

Verdict (pr. **verdik**), m. (mot angl.) uitspraak der jury, v.

Verdier, m. goudvink, groenvink, m.

Verdillon, m. breekijzer der leidelvers; gedeelte van den weefstoel, waaraan bij het tapijtweven de kettingdraden of kamlijnen gehecht zijn, moerstok, lusstok, m.

Verdique, a. **acide —**, groenzuur.

Ver‖dir, v. a. groen verven; **—**, v. n. groen worden, groenen, loof krijgen; **—doyant, ante**, a. groenend, groen; **—doyer**, v. n. groenen, groen worden.

Verdunois, oise, a. van of uit Verdun.

Ver‖dure, f. groente, v. groen gras, gebladerte, groen loof; groen tapijt; **la — des prés**, het groen der weiden; **tapis de —**, grasveld, grastapijt; **—durier**, m. †bediende des Konings, die de groenten bezorgde; **—**, m. **ière**, f. koopman, koopvrouw in groenten.

Véreux, euse, a. wormstekig; fig. fam. slecht, verdacht, onzeker.

Vergadelle, f. harde stokvisch, m.

Ver‖ge, f. (lat. virga) garde, roede, spitsroede; roede, soort van el (zekere maat), v.; ring; graadboog, peilstok, m.; **— de Moïse**, tooverstaf van Mozes, **— d'hameçon**, hengelroede, hengelstok; **— d'Aaron**, Aaronsstaf, m.; **— d'ancre**, schacht van het anker, v.; **— de girouette**, wakerstok, m. vleugelspil, v.; **— de pompe**, pompstang, v.; **—gé, e**, a. roedevormig; gestreept, geribd; **—ges**, pl. spitsroeden, v.; fig. roede, v. geesel, m.; **faire passer par les —s**, de spitsroeden doen loopen; **—geage**, m. het afmeten der stoffen; het roeien of peilen der vaten; misdruk in stoffen, m. het ongelijk gewevene; **—gée**, a. f. **étoffe —**, ongelijk geweven of geverfde stof, v.; **—**, f. een vierde morgen.

Verger, m. boomgaard. m.

Verger, v. a. met de el of roede meten; peilen, roeien (de vaten).

Vergerette, Vergerolle, f. vlooienkruid.

Vergeron, m. bastaardnachtegaal, m.

Vergeté, e, a. strepig; **—ter**, v. a. afborstelen, afschuieren; **—tier**, m. borstelmaker, borstelverkooper.

Vergette, Vergettes, f. borstel, schuier, kleerborstel, m.; **donner un coup de —s à un chapeau**, een' hoed afborstelen; **—**, kort gesneden haar; span hoepels aan eene trommel, m.

Vergeure (pr. **jure**), f. koperdraden, op de vormen gespannen, waarop men het papier maakt, m.; strepen, die door deze draden in het papier komen, v.

Vergla‖cé, ée, a. met ijzel overdekt; **—cer**, v. n. ijzelen.

Verglas, m. (fr. verre et glace) ijzel, ijsregen, m.

Vergne ou **Verne**, m. els, elzeboom, m.

Vergogne, f. (lat. verecundia) p. u. schaamte, eerbaarheid, schande, v.; **fille sans —**, schaamteloos meisje.

Vergue, f. ra (op schepen), v.

Véricle, f. valsch edelgesteente; **diamant de —**, valsche diamant, m.

Véridi‖cité, f. waarachtigheid, geloofwaardigheid van een verhaal of gezegde, v.; **—que**, a. (lat. verus, vrai; dicere, dire) waarheidlievend; waarachtig.

Vérifi‖cateur, m. echtheidsonderzoeker, onderzoeker der waarheid van eenig stuk of geschrift, verificateur; **—cation**, f. waarmaking, v. onderzoek omtrent de waarheid van eenig geschrift, verificatie: bevestiging of bekrachtiging van eenig gebod of edict, v.; **—er**, v. a. (lat. verus, vrai; facere, faire) waar maken, de waarheid van eenig geschrift bewijzen, verifieeren; bevestigen, bekrachtigen.

Vérin, m. dommekracht, vijzelschroef, kelderwind, v.

Vérine, f. Varinas, Varina's tabak, v.

Véri‖table, a. waar; waarachtig, oprecht; **—tablement**, adv. waarachtig, waarlijk, zekerlijk, oprecht; **—té**, f. (lat. veritas; de verus, vrai) waarheid, oprechtheid, v.; **en —**, in waarheid, voorwaar, voorzeker; **à la —**, om de waarheid te zeggen; **homme plein de —**, man vol waarheidsliefde; **—s**, f. pl. waarheden, v. ware woorden en zaken, die ongaarne gehoord worden; **dire à qn. ses —s**, iemand de les lezen; prov. **le temps découvre la —**, de tijd brengt de waarheid aan den dag; prov. **les —s sont odieuses**, als men de waarheid zegt krijgt men geen herberg.

Verjus, m. sap van onrijpe druiven; onrijpe of groene druiven, v.

Verju‖té, ée, a. scherp, zuur (van wijn sprekend); **—ter**, v. a. met zuur druivensap toebereiden.

Verle, f roeistok, peilstok, m.

Vermeil, eille, a. (lat. vermiculus, cochenille) rood, hoogrood van kleur (van bloemen); hoogrood blozend (van het gelaat); **lèvres —les**, rozeroode lippen; **—**, m. in het vuur verguld zilver: **service en —**, verguld zilveren servies; **—le**, f. zeker hoogrood edelgesteente.

Vermi‖celle, Vermicel, m. (ital. vermicelli) vermicelli, v. Italiaansche knoedels, m. soort van deeg; **—cellier**, m. vermicellibereider, -verkooper; **—culaire, —forme**, a. wormsgewijze, wormvormig; **l'appendice — du cœcum**, het wormvormig aanhangsel van den blinden darm; **—culé, ée**, a. wormstrepig; **—culures**, f. pl. wormlijnachtig werk (in bouw- en beeldhouwkunst); **—forme**, a. (lat. vermis, ver, et fr. forme) wormvormig; **—fuge**, a. (lat. vermis, ver; fugo, je chasse) wormen afdrijvend; **—**, m. middel tegen de wormen, wormkruid.

Vermil‖ler, v. n. de aarde omwoelen om wormen of pieren te zoeken; **—lon**, m. bergrood, vermiljoen; scharlakenbezie, v.; blozendrood, koraalrood (der wangen, lippen enz.); **—lonner**, v. a. met vermiljoen bestrijken; **—**, v. n. wormen zoeken.

Vermi‖ne, f. (lat. vermis, ver) ongedierte (als luizen, vlooien enz.); fig. gespuis, gebroed, slecht volk; **—neux, euse**, a. vol ongedierte; **maladies —neuses**, ziekten, die met ongedierte gepaard gaan, v.

Vermisseau, m. kleine worm, m., wormpje; **— de mer**, zeeworm, m.

Vermou‖ler (se), v. pr. wormstekig worden; **—lu, ue**, a. vol wormgaten, wormstekig; **—lure**, f. vermolming, wormstekigheid in het hout; wormmeel.

Vermout (pr. **oute**), a. (all. Wermuth) alsemwijn, m.

Vernal, ale, a. (lat. vernalis, de ver, printemps) dat tot de lente behoort, lenteachtig.

Verni, m. verlakt leder.

Vernière, f. elzenbosch.

Ver‖nir, v. a. vernissen, verlakken (het hout), verglazen; **bottes —nies**, verlakte laarzen; **—nis**, m. vernis, lak; verglazing, v.; fig. glimp, schijn, m. tint, oppervlakkige kennis, v.; **—nissage**, m. het verglazen of glazuren (van schilderijen enz.); fig. **le jour du —, le —**, de openingsdag van de Salons (tentoonstelling van schilderijen en beeldhouwwerk); **—nisser**, v. a. vernissen, verlakken; verglazen; **—nisseur**, m. vernisser, verlakker; **—nissure**, f. vernissing, verlakking, v.

Véro‖le, f. venusziekte, v. venerische ziekte,

v.; **petite —**, kinderpokken, v.; kinderziekte, v.; **marqué de petite —**, pokdalig; **— confluente**, inéén loopende pokken, v.; **— discrète**, pokken, die elkander niet aanraken, v.; **petite — volante**, windpokken, v.; **—lé, ée**, a. pokdalig; syphilitisch, venerisch; **—lique**, a. très bas: de syphilis betreffend.

Véron, Vairon, m. veelkleurige grondeling, m.

Véronique, f. eereprijs, veronica (zekere plant); —, f. zweetdoek, m. waarmee de heilige Veronica het gelaat van Jezus heeft afgewischt, dat er in afgedrukt staat.

Verrat, m. (lat. verres) geltvarken, beer, m. mannetje van eene zeug; **écumer comme un —**, van nijd schuimbekken.

Ver‖re, m. (lat. vitrum) glas; drinkglas, kelk, m.; **— ardent**, brandglas; **— à vitre**, vensterglas; **tube de —**, glazen buis; **— de Berlin**, melkkleurig glas; **— à bouteilles**, groen glas; **peinture sur —**, glasschilderen; **mettre sous —**, onder glas zetten; **— d'une montre**, horlogeglas; **le — d'une pendule**, de stolp eener pendule; **— à pied**, glas op een voet; **— dormant**, venster, dat niet open gaat; **choquer le —**, klinken (met de wijnglazen); **être entre les —s et les pots**, fam. aan tafel zitten en drinken; prov. **qui casse les —s les paie**, die eene fout begaat, moet er voor boeten; **—rée**, f. glasvol; **—rerie**, f. glashut, v. glasblazerij, v.; het glasblazen; glaswerk; **—rier**, m. glasblazer, maker van glaswerk; glaskooper; glaskorf, m.; **—rière**, glazen ruit, v. (voor schilderijen, reliquie-kastjes enz.); groot kerkvenster; met water gevuld waschbekken voor glaswerk; **—rillon**, m. glasharmonica, v.; **—rine**, f. glazen lamp van het zeilkompas, v.; zie ook **verrière**; **—roterie**, f. klein gering glaswerk, allerhande snuisterijen van glas, v.

Verrou, m. (lat. veruculum, petite broche) grendel, m.; fig. slot, verzekerde bewaring, v.; **pousser le —**, den grendel voorschuiven; **sous les —s**, achter slot; fig. **être sous les —s**, gevangen zitten; **venir baiser le —**, zich onderwerpen, eerbied betoonen; **tirer les —s sur soi**, zich opsluiten.

Verrouiller, v. a. grendelen, toegrendelen; **se —**, v. pr. zich opsluiten.

Verru‖caire, f. Europeesche heliotroop, v; wrattenkruid; **—e**, f. (lat. verruca) wrat, v.; **—queux, euse**, a. vol wratten, met wratten bezet; wratachtig, wratvormig.

Vers, m. (lat. versus; de vertere, tourner) vers, gedicht; versregel, m.

Vers, prép. bij, naar den kant, omtrent; tegen.

Ver‖sade, f. p. u. het omvallen of omwerpen van een rijtuig enz.; **—sant**, m. helling, v. (van een berg); **—sant, ante**, a. dat licht omvalt, dat aan omslaan onderhevig is.

Versati‖le, a. veranderlijk, wispelturig, ongestadig; **—lité**, f. veranderlijkheid, wispelturigheid, ongestadigheid, v.

Verse, à, loc. adv. **il pleut à —**, het stortregent, het regent dat het giet.

Ver‖sé, ée, a. ervaren, geoefend, bedreven, doorkneed; **—seau**, m. waterman (een der sterrenbeelden van den dierenriem); **—sement**, m. storting, overstorting, v.; **faire un —**, storten (van geldsommen); **—ser**, v. a. (lat. versare) gieten; storten; inschenken; uitgieten, uitstorten, vergieten; —, v. a. et n. omwerpen, omstorten, omvallen; neêrhangen, neêrgeslagen zijn, omliggen (van koren); **se —**, v. p. zich inschenken; geschonken worden; **—set**, m. vers of plaats, v. (uit de Heilige Schrift enz.); **—seur**, m. storter, m. de Waterman (een sterrenbeeld).

Verseuse, f. groote schenkkan, v. in koffiehuizen enz.

Versicule, Versiculet, m. versje.

Versifi‖cailleur, m. verzenmaker; slecht rijmer; **—cateur**, m. verzenmaker, rijmer; **—cation**, f. dichtkunst, rijmkunst, versificatie, v.

Versi‖fié, ée, a. in verzen of rijm gebracht of gesteld; **—fier**, v. n. (lat. versus, vers; facere, faire) dichten, rijmen, verzen maken; **—fieur**, m. verzenmaker, berijmer.

Version, f. (lat. versio; de vertere, tourner) overzetting, vertaling, v.; fig. lezing, v.; **la — des Septante**, de bijbeloverzetting der Zeventig; **il y a plusieurs —s sur cet événement**, er zijn verschillende lezingen over dit voorval, d. i. dit voorval wordt op verschillende wijzen verhaald.

Verso, m. (mot lat.) keerzijde, v. andere of tweede zijde van een blad, v.; pl. **des verso.**

Versoir, m. hout, waarmede men den ploeg omkeert.

Verste, f. werst, v. Russische wegmaat (1056 meter).

Vert, e, a. (lat. viridis) groen; fig. ontijdig, onrijp; **homme —**, fig. man, die nog jeugdig is; **cuir —**, onbereid leder; **fruit, vin —**, wrange, onrijpe vruchten, v. of wijn, m.; **morue —e**, versche labberdaan, m.; **tête —e**, fig. loszinnig, onbedacht mensch, m.; fig. **—e réponse, réprimande**, bits antwoord, scherpe berisping, v.; **—**, m. groen, groene verf, v.; wrange smaak van jongen wijn, m.; **— clair**, lichtgroen, **— foncé**, donkergroen; **— naissant**, grasgroen; **— de mer, céladon**, zeegroen; **— d'émeraude**, smaragdgroen; **— d'eau**, watergroen; **— d'iris**, sapgroen; **mettre au —**, in de wei doen; **manger son blé en —**, zijn goed ontijdig verteren; **avoir du —**, niet recht rijp, groen zijn (van wijn sprekend); **employer le — et le sec**, fam. al zijne krachten inspannen; **jouer au —**, met groene blaadjes spelen (kinderspel in Mei); **mettre les chevaux au —**, paarden met gemaaid gras voederen; paarden in de weide doen; **se mettre au —**, naar buiten gaan; **prendre qn. sans —**, iemand schielijk of onvoorziens op het lijf vallen.

Vert-de-gris, m. kopergroen.

Vert-de-grisé, e, a. met kopergroen bedekt.

Ver‖tébral, ale, a. tot de wervelbeenderen behoorend; **colonne —e**, wervelkolom; **moelle —e**, ruggemerg; **ligaments —téhraux**, wervelbanden; **—tèbre**, f. (lat. vertebra) wervel, m. wervelbeen; **—tébré, e**, a. gewerveld.

Vertement, adv. nadrukkelijk, hevig.

Vertenelles, f. pl. duimen en duimelingen, roerhaken en vingerlingen, m.

Vertex, m. (mot lat.) kruin van het hoofd, v.; kruinpunt.

Vertica‖l, ale, a. loodrecht, lijnrecht, verticaal; **point —**, toppunt; **—lement**, adv. lijnrecht, op loodrechte wijze; **—lité**, f. rechtstandigheid, v. het loodrecht staan.

Verti‖cille (pr. **si-le**), m. stam of stengel, m. waar kringsgewijze kleine takken om heen staan; **—cillé** (pr. **sil-lé**), **ée**, a. kringsgewijze.

Verti‖ge, m. (lat. vertigo, tournoiement) zwijmeling, duizeling, draaiing van het hoofd, v.; duizeling of zwijmeling van een paard, v.; fig. fam. oploopendheid, afwaling van 't verstand. van de rede, voorbijgaande zinneloosheid, v. schielijke kwaadheid, v.; **avoir le —, des —s**, duizelig worden; **cela me donne des —s**, dat

maakt me duizelig; **—gineux, euse,** a. die aan duizelingen of draaiingen in het hoofd onderhevig is, licht duizelig wordt; **hauteur —gineuse,** duizelingwekkende hoogte; **—go,** m. (mot lat. qui signifie tournoiement) kolder, m. plotselinge duizeling der paarden, v.; fig. gril, v. plotseling en dwaas denkbeeld.

Vertikow (pr. **ko**), m. kleine kast, v. (voor voorwerpen van waarde).

Vertu, f. (lat. virtus; de vir, homme courageux) deugd, kracht, sterkte, v. vermogen; **— curative,** geneeskracht: **en — de ...,** adv. krachtens, uit kracht van, uit hoofde, van wege.

Vertueu‖sement, adv. deugdelijk, deugdzaam, vroom; **—x, euse,** a. deugdzaam, deugdelijk, vroom.

†**Vertugade,** f. **Vertugadin,** m. (in vroegere tijden) hoepel van walvischbeen, dien de vrouwen met kussentjes op de heupen droegen, om de rokken wijd uit te zetten, m.; schuins afloopend tuinwerk van groene zoden.

Vertumne, m. Vertumnus, god der tuinen en boomgaarden bij de Romeinen.

Verve, f. dichtvuur, dichtlust, m.; fig. wonderlijke inbeelding, v. grillen, kuren, v.; **— poétique,** dichtgloed.

Verveine, f. (lat. verbena) ijzerkruid.

Vervelle, f. ring aan den voet van een valk, waarop het wapen van den eigenaar staat, m.

Verveux, m. fuik, netfuik, v. steeknet (om visch te vangen); —, **euse,** a. (de verve) vol geestdrift, gloed.

Vésanie, f. uitzinnigheid, v. waanzin, m.

Ves‖ce, f. boon, v.; **—ceron,** m. duiveboon, lazaruserwt, v.

Vési‖caire, f. blaaskruid; **—cal, e,** a. tot de blaas behoorend; **—cant, e,** a. blaartrekkend.

Vésica‖tion, f. het opkomen der blaren, door branden veroorzaakt; werking der trekpleisters, v.; **—toire,** a. (lat. vesica, ampoule) dat blaren op doet komen; —, m. trekpleister, v.

Vésicu‖laire, a. f. **vapeur —,** dampblaasje; **—laires,** m. pl. blaaswormen, m.; **—le,** f. (lat. vesicula) blaasje; **—leux, euse,** a. als kleine blaasjes.

Vesou, Vesoul, m. suikerrietsap.

Vespasienne, f. urinoir m. in den vorm van een schilderhuisje op de boulevards van Parijs.

Vesper (pr. **père**), m. (mot lat. qui signifie soir) avondster, v.

Vespéral, m. vesperboek; pl. **des vespérals.**

Vespertilion, m. vledermuis, v.

Vespétro, m. soort van ratafia, als versterkend middel, v.

Vesse, f. fam. veest, niet hoorbaar geloosde wind, m.

Vesse-de-loup, f. kampernoelje vol stof of wind, wolfsveest, v.

Ves‖ser, v. n. fam. veesten, winden laten; **—seur,** m. **—seuse,** f. hij of zij, die altijd winden laat; **—sie,** f. (lat. vesica) waterblaas; blaas, v.; **— de cochon,** varkensblaas; **enfler une —,** eene blaas opblazen; prov. **faire croire à qn. que des vessies sont des lanternes,** iemand knollen voor citroenen verkoopen; iemand iets op de mouw spelden.

Vessigon, m. kniegal, v. week gezwel van paarden.

Vesta, f. Vesta, godin des vuurs; eene der asteroïden tusschen Mars en Jupiter, v.

Ves‖talat, m. orde, v. der Vestaalsche maagden; **—tale,** f. Vestaalsche maagd; fig. kuisch, eerbaar meisje.

Ves‖te, f. (lat. vestis, vêtement) buis, wambuis; fig. fam. **remporter une —,** echec lijden; **—tiaire,** m. (lat. vestis, habit) kleermaker in een klooster; geld, dat men aldaar voor kleêren geeft; bewaarplaats, v. van de kleederen van 't publiek; kleedkamer, v.

Vestibu‖laire. a. tot den voorhof behoorend; **—le,** m. (lat. vestibulum) voorhuis.

Vestige, m. (lat. vestigium, trace) voetspoor, voetstap, m.

Veston, m. colbert (kostuum), korte heerenjas.

Vêtement, m. (lat. vestis) kleeding, v. kleed, kleedingstuk.

Vété‖ran, m. (lat. veteranus, vieux soldat; de vetus, vieux) oudgediende, oudsoldaat, veteraan; **—rance,** f. veteraanschap.

Vétérinaire, a. (lat. veterinarius; de veterinus, qui concerne les bêtes de somme) tot de veeartsenijkunde behoorend; **école —,** veeartsenijschool, v.: **—,** m. veearts.

Vétil‖lard, zie **Vétilleur; —le,** f. kleinigheid, beuzeling, beuzelarij, v.; **—ler,** v. n. beuzelen, zich met kleinigheden bezig houden, vitten; **—lerie,** f. vitterij, v.; **—leur,** m. **euse,** f. hij of zij, die zich met beuzelingen of kleinigheden bezig houdt; vitter, vitster; **—leux, euse,** a. knibbelachtig, bedilziek.

Vêtir, v. a. (lat. vestire; de vestis, habit) kleeden, bekleeden; **— un enfant,** een kind in de kleêren steken; **se —,** v. pr. zich aankleeden; zich op zekere wijze kleeden.

Veto, m. (mots lat. signifiant je défends) ik verbied, verwerp, ik stem daar niet in toe; **le —,** het recht om te weigeren, te verwerpen; fig. **mettre son — à qch.,** zich tegen iets verzetten; pl. **des veto.**

Vê‖tu, e, a. gekleed; **—ture,** f. aanneming van het klooster- of geestelijk kleed, v.

Vétuste, f. (lat. vetustas; de vetus, ancien) ouderdom, m. oudheid, v. (van een gebouw).

Vétyver, Vétivaire, Vétiver(t) (pr. **vère**), m. vetiver, naam van welriekende grassen uit Oost-Indië.

Veuf, Veuve, a. weduwnaar of weduwe geworden; **le théâtre — de sa meilleur actrice,** de schouwburg beroofd van zijne beste tooneelspeelster; **église —ve,** f. hoofdkerk, die oudtijds een bisschop had, v.; **veuf, veuve,** m. et f. weduwnaar, weduwe; **veuve,** f. paars en wit gestreepte tulp, v.; paars en wit gestreepte hoorn, of zeeschelp, v.

Veu‖le, a. fam. slap. zwak; **terre —,** lichte aarde, v.; **étoffe —,** slappe, lichte stof; **—lerie,** f. fam. slapheid, zwakheid, v.

Veuvage, m. weduwschap, weduwstaat, m.

Veuve, zie **Veuf.**

Vexant, e, a. kwellend, verdrietig.

Vexa‖teur, trice, a. plagend, kwellend; **—tion,** f. geweldenarij, onderdrukking, knevelarij, v.; **—toire,** a. drukkend.

Vexer, v. a. onderdrukken, plagen, kwellen.

Vexillaire, m. den standaard betreffend, standaardvormig.

Via‖bilité, f. levensvermogen, levensvatbaarheid, v.; goed onderhouden toestand van wegen, spoorwegen, straten, m.; **—ble,** a. (rad. vie) dat in het leven blijven kan.

Viaduc, m. (lat. via, voie; duco, je conduis), viaduct, m.

Via‖ge, m. leven, levenstijd, m.; **à —,** adv. voor het leven, levenslang; **—ger, ère,** a. dat het lijf of den persoon aangaat; **rente —gère,** lijfrente, v.; —, m. **placer en —,** op lijfrente zetten; **—gèrement,** adv. levenslang.

Vian‖de, f. (lat. vivere, vivre) vleesch, spijs, v.; **— blanche,** wit vleesch, vleesch van gevogelte, konijnen, kalveren; **— neuve,** vleesch dat voor den eersten keer opgedischt wordt; **— noire,** bruin vleesch van wild, van schapen, ossen; **— de boucherie,** slachtvleesch; **grosse —,** grof vleesch; **menue —,** wildbraad, gevogelte; **— faisandée, hasardée,** lang bestorven vleesch; fig. **— salutaire,** heilzaam voedsel of onderwijs; fig. **— creuse,** niet voedzame spijs, v. holle kost, m.; fig. **se repaître de —s creuses,** zich met ijdele hoop of hersenschimmen voeden; **la — prie les gens,** eene goede tafel wekt op tot eten; **—der,** v. n. grazen, weiden, den kost zoeken; **—dis** (pr. **di**), m. het grazen of weiden der herten enz.

Viatique, m. (lat. viaticum) †teergeld, teerpenning, m.; het heilig avondmaal, hoogwaardig sacrament, dat den stervenden wordt toegediend.

Vibord, m. boordplank, v. rahout (van een schip).

Vibr‖ant, ante, a. slingerend trillend; **d'un ton —,** met doordringende stem; **—ation,** f. slingering, v. slingerslag, m.; trilling, v.; **—er,** v. n. (lat. vibrare) trillen, slingeren, zich bewegen; **—ion,** m. trilwormpje (een soort infusiediertje.

Vibrisses, f. pl. haren in de neusgaten van den mensch; haarvormige, bijna baardelooze veeren, v. (der vogels).

Vicai‖re, m. (lat. vicarius, qui tient la place d'un autre) vicaris, plaatsvervanger, geestelijk stedehouder; **—rie,** f. **Vicariat,** m. vicarisschap, vicariaat.

Vica‖rial, ale, a. tot het vicarisschap, behoorend, stedehouderlijk; **—riat,** m. vicariaat; **—rier,** v. n. de vicariale diensten in eene parochie verrichten.

Vice, m. (lat. vitium) ondeugd v. gebrek, onvolmaaktheid.

Vice, (lat. vicis, fonction) voorvoegsel bij vele ambts- en waardigheidsnamen, heeft de beteekenis van: onder, waarnemend, plaatsvervangend.

Vice-amiral, m. onder-admiraal, vice-admiraal.

Vice-amirauté, f. vice-admiraalschap.

Vice-bailli, m. onder-baljuw.

Vice-chancelier, m. onder-kanselier, vice-kanselier.

Vice-consul, m. onder-consul, vice-consul.

Vice-consulat, m. onder-consulschap, vice-consulaat.

Vice-gérance, f. onderbestuur.

Vice-gérant, m. onderbestuurder.

Vice-régent, m. onder-regent.

Vice-légat, onder-legaat (van den Paus).

Vice-légation, f. vice- of onderlegaatschap.

Vice-préfet, m. onder-prefect.

Vice-présidence, m. ondervoorzitterschap.

Vice-président, m. onder-voorzitter, vice-president.

Vice-recteur, m. conrector, prorector.

Vice-rectorat, m. conrectoraat, prorectoraat.

Vice-reine, f. onder-koningin.

Vice-roi, m. onder-koning.

Vice-royauté, f. onder-koningschap.

Vice-sénéchal, m. onder-landvoogd.

Vicésimal, e, a. op het getal 20 betrekking hebbend; **système —,** twintigtallig stelsel.

Vice-versa (pr. **vicé**), loc. adv. (mot lat.) over en weer, wederzijds.

Vichnou (pr. **vi-chnou**), m. Vischnoe, m. (Indische godheid).

Vici‖able, a. dat aan gebreken onderworpen is, dat gebrekkig worden kan; **—é, ée,** a. bedorven, aangestoken; **—er,** v. a. bederven; van onwaarde, ongeldig maken.

Vicieu‖sement, adv. gebrekkig; **—x, euse,** a. gebrekkig, onvolmaakt; ondeugend; ongeregeld; niet geldig.

Vicina‖l, e, a. naburig, nabijliggend; **chemins vicinaux,** buurt- of bijwegen, m; **—lité,** f. hoedanigheid van een' bijweg; **chemin de grande —,** hoofdbuurtweg.

Vicissitude, f. (lat. vicissitudo) verandering, wisseling, omkeering, wisselvalligheid, v.

Vicom‖te, m. (préf. vice et comte) ondergraaf; tegenwoordig: adellijke titel tusschen graaf en baron; **—tesse,** f. onder-gravin; **—té,** f. ondergraafschap; waardigheid eens ondergraafs, v.

Victi‖maire, m. offerdienaar; **—me,** f. (lat. victima) offerdier, offerbeest, slachtoffer; fig. slachtoffer; **—mer,** v. a. offeren; **se —,** v. pr. zich opofferen.

Victo‖ire, f. (lat. victoria; de vincere, vaincre) overwinning, zege; godin der overwinning, v.; **—rial, e,** a. dat de overwinning betreft; **—rieusement,** adv. op overwinnende of zegepralende wijze; **—rieux, euse, e,** a. zegerijk, overwinnend.

Victuail‖les, f. pl. levensmiddelen; **—leur,** m. †leverancier der levensmiddelen; victualie- of proviandmeester der schepen, nu beter: **pourvoyeur de vivres.**

Vidage, m. het ledigen.

Vida‖me, m. bisschopsleenhouder; **—mé,** m. **—mie,** f. bisschopsleenhouderschap, ambt, gebied van een vidame.

Vidan‖ge, f. (rad. vider) het ruimen, wegruimen van drekstoffen uit beerputten enz.; maandelijksche uitslag van een herbergier, m.; **robinet de —,** spuikraan der locomotief **—ger,** v. a. ontruimen, doen verlaten; sekreten, putten ruimen; **—ges,** f. pl. drekstoffen. v. uitwerpselen; **—geur,** m. opruimer van een sekreet, putruimer, nachtwerker.

Vide, a. (lat. viduus) ledig, leeg; fig. **tête —,** dom, onverstandig mensch; **— de sens, de raison,** zonder zin of samenhang; **pouls —,** uiterst zwakke pols; fig. **cœur —,** hart zonder gevoel; —, m. ledige plaats, v. het ledige, ledig vak, ruimte, v.; fam. gaping, v. gemis; **à —,** adv. ledig, zonder er iets in te hebben.

Vide-bouteilles, m. fam. lust-, tuinhuisje dicht bij de stad; pl. **des vide-bouteilles,**

Vide-citrons, m. citroenuitknijper (werktuig).

Videlle, f. boor om vruchten uit te hollen, v.; pasteibakkers radje, waarmede hij het deeg snijdt.

Vide-poches, m. voormalig meubelstuk, waarin de vrouwen hare zakken ledigden.

Vider, v. a. ledigen, uitdrinken; ledig maken; ruimen; uithalen; uitstorten, uitgieten, uitdoen; fig. afdoen, ten einde brengen, uitmaken; slechten, effen en gelijk maken; doorslaan (van laken); —, v. n. verlaten, ontruimen; **se —,** afgaan, stoelgang hebben; minderen; leeg, ledig worden; fig. afgedaan, uitgewezen, beslecht worden.

Videur, m. lediger.

Vidi‖mer, v. a. bekrachtigen of onderteekenen, voor echt verklaren (een afschrift eener akte); **—mus,** m. bewijs van bekrachtiging.

Vidrecome, m. bokaal, tafelbeker, m.

Viduité, f. (lat. viduitas) weduwschap, weduwstaat, m.

Vidure, f. doorgeslagen of gepikeerd werk; het uitgesnedene, doorgeslagene; het uithakken, uitsnijden.

Vie, f. (lat. vita) leven; leeftijd, m.; levensgeschiedenis; wijze of manier van leven, v.; onderhoud, bestaan, kost, m.; fig. vermaak; vroolijkheid, v.; levensgeschiedenis, levensbeschrijving, v.; **les Vies de Plutarque,** de Levens van Plutarchus **faire la —,** goede sier maken; **attenter à la — de qn.,** een' aanslag doen op iemands leven; **entre la — et la mort,** in groot levensgevaar; prov. **qui a temps a —,** tijd gewonnen veel gewonnen; **la durée de la —,** de levensloop, de levensduur; **— d'ermite, d'anachorète,** kluizenaarsleven; **— champètre,** landleven; **— sociale, publique, privée,** maatschappelijk, openbaar, ambteloos leven; **faire — de garçon,** een los leven leiden; **gagner** ou **chercher sa —,** zijn kost winnen of zoeken; **demander sa —,** zijn brood bedelen: **faire — qui dure,** zijne leefwijze zoo aanleggen, dat men het volhouden kan; **il y va de la —,** daar hangt het leven van af; **à —,** loc. adv. levenslang; **pour la —, à la — et à la mort,** loc. adv. voor altijd, in leven en sterven; **de ma —, de la —,** van mijn leven niet.

Viédase, f. fam. lompe vlegel, ezelskop, domoor.

Vieil, Vieux, Vieille, a. oud; fig. **ne pas faire de vieux os,** niet oud worden; **vieux garçon, vieille fille,** oude vrijer, oude vrijster; **vieux comme le monde,** zoo oud als de weg van Kralingen; **vieille drogue,** oude kost, oude prullewaar; **un vieux de la vieille,** een oud soldaat van de oude garde; **un homme de la vieille roche,** een man van den ouden stempel, van erkende rechtschapenheid; **noblesse de la vieille roche,** oude adel; **ami, homme de la vieille roche,** fig. vriend, man van den ouden tijd, van bekende eerlijkheid.

Vieil‖lard, m. oud man, grijsaard; **—le,** f. oude vrouw, oud wijf; **—lement,** adv. op oude manier; op de wijze van oude wijven; **—leries,** f. pl. oude lompen, versleten vodden, oude rommel, m.; verouderde gevoelens; **—lesse,** f. ouderdom, m. hooge jaren; **—lir,** v. n. oud worden, verouderen; uit gebruik raken; vervallen; **—,** v. a. oud maken, oud doen worden; **—lissant, e,** a. verouderend; **—lissement,** m. veroudering, v.; het oud worden; **—lot, otte,** a. ouwelijk, oudachtig.

Viel‖le, f. lier, v.; **—ler,** v. n. op de lier spelen; **—leur,** m. **euse,** f. liereman, lierspeler, lierspeelster.

Viennois, e, a. van of uit de stad Vienne en van of uit Weenen; **—,** m. et f. Weener, vrouw uit Weenen.

Vierge, f. (lat. virgo) maagd; **—,** a. rein, ongebruikt; ongerept, ongeschonden; **métaux —s,** gedegen metalen; **argent, or —,** ruw zilver, enz.; **cire —,** maagdewas; **huile —,** maagdenolie, v.; **parchemin, —,** maagdeperkament; **vigne —,** ongesnoeide wijngaard, m.; **forêt —,** maagdelijk, onbetreden woud; **la Sainte —,** de heilige Maagd.

Vieux, (lat. vetus, ancien). Zie **Vieil.**

Vieux-oing, m. wagensmeer.

Vif, Vive, a. (lat. vivus; de vivere, vivre) levend; levendig; vlug, driftig; schoon, bevallig; geweldig, vinnig, gevoelig; **forêt —ve,** woud van levende boomen; **poutre à —ve arête,** balk, waarvan de hoeken niet afgehakt zijn, m.; **eau —ve,** wel-, bronwater; **roche —ve,** rotssteen die diep in den grond gaat, m.; **haie —ve,** levende, groene heg, v.; **de —ve voix,** loc. adv. mondeling; **—ve canonade,** hevig en aanhoudend kanonvuur; **prendre une —ve part à qch.,** hartelijk deel nemen, een levendig belang in iets stellen; **être —,** levendig, opgewekt zijn; **air —,** scherpe lucht; **propos —s,** scherpe, beleedigende woorden; **froid —,** vinnige kou; **chaux —ve,** ongebluschte kalk, m.; **dartre —ve,** dauwworm die altijd terugkomt; **—,** het leven, levend deel; levend vleesch; hart of binnenste van een boom; levend aas; **couper, trancher dans le —,** in het leven, gezonde vleesch snijden; fig. in het zeer tasten; doortastende maatregelen nemen; **piqué, touché au —,** gevoelig beleedigd, getroffen.

Vif-argent, m. kwikzilver.

Vigeon, m. fluiteend, v.

Vigie, f. (lat. vigil, qui veille) uitkijk, m. matroos met de wacht in den mast belast; kustwachter; **être en —,** de wacht hebben (op schepen); **—,** blinde klip, v.

Vigier, v. n. de wacht houden, op den uitkijk zijn (op schepen).

Vigigraphe, m. scheepstelegraaf. v.

Vigilamment, adv. vlijtig, wakker, naarstig.

Vigilan‖ce, f. waakzaamheid, wakkerheid, naarstigheid, zorg, v.; **—t, ante,** a. (lat. vigilare, veiller) wakker, vlijtig, naarstig, zorgvuldig, waakzaam.

Vigi‖le, f. (lat. vigilia, veille) dag of avond vóór een feestdag der Roomsche kerk, m.; **—les des morts,** lijkdiensten, m. zielmissen, v.

Vigne, f. (lat. vinea; de vinum, vin) wijnstok; wijnberg, m.; **pied de —,** wijngaardrank; **culture de la —,** wijnbouw; **la — du Seigneur,** de wijngaard des Heeren; **être dans les —s, dans la — du Seigneur,** fam. een halven roes hebben, half dronken zijn; **jean des —s,** fam. lomperd.

Vigneron, m. wijngaardenier.

Vigne‖tage, m. het aanbrengen van vignetten op sigarenkistjes; **—tte,** f. vignet, rankwerk, bloem- of lofwerk, dat boven de hoofdstukken der boeken wordt gezet; **—ttiste,** m. vignettenmaker; **—ture,** f. lofwerk van wijngaardranken.

Vignoble, m. wijnberg, m. wijnland.

Vigogne, f. (mot péruvien) Peruaansch schaap; zijn wol, zijn huid, v.; **chapeau, bas de —,** hoed, m. kousen van Peruaansche wol, v.

Vigorite, f. zeker knalpoeder.

Vigote, f. kaliberstok, kogelmal, m.

Vigou‖reusement, adv. kloekmoedig, dapper, met kracht; **—reux, euse,** a. sterk, kloek, krachtig; kloekmoedig, dapper.

†**Viguerie,** f. ambt van een landrechter.

Vigueur, f. (lat. vigor; de vigere, être fort) sterkte, kloekheid, kracht, v.; moed, m. dapperheid, v.; fig. geldigheid, v.; **être en —,** geldig, van kracht zijn (van wetten, gebruiken enz.).

Viguier, m. voormalig landrechter in Languedoc en in Provence.

Vil, e, a. (lat. vilis) laag, slecht, gering, ver-

achtelijk; **de — prix**, van geringe waarde; **à — prix**, tot lagen prijs, tot spotprijs.

Vilai‖n, m. (lat. pop. villanus, habitant de ferme, du lat. villa, ferme) (weleer) lijfeigene, niet-adellijk persoon, boer, man van lage afkomst; gierigaard, vrek, slecht mensch, schurk; —, a. leelijk, slordig; vrekkig, gierig, schrokkig; fig. oneerlijk, eerloos, schandelijk; **—nement**, adv. boosaardig, wreed; karig, gierig; onwaardig, eerloos.

Vilebrequin, m. boor, borstboor, druifboor, spijkerboor, v.; **des jambes de —**, hoepelbeenen.

Vile‖ment, adv. op lage of verachtelijke wijze, snoodelijk, schandelijk; **—nie**, f. laagheid, slechtheid, v.; vuiligheid, onreinheid; gierigheid. vrekkigheid; eerloosheid, v.; **—s**, pl. smaadwoorden, scheldwoorden; **—té**, f. slechtheid, geringheid, goedkoopheid, geringe waarde, laagheid, v.

Vilipender, v. a. fam. verachten, gering achten, versmaden, bespotten.

Villa, f. (mot lat.) villa, v. landgoed, buitengoed.

Villace, f. groote, maar slecht gebouwde en schraal bevolkte stad, v.

Villa‖ge, m. dorp; **noce de —**, boerenbruiloft; **gens de —**, dorpelingen; fig. **être le coq du —**, de voornaamste van het dorp zijn; **être de son —**, buiten zijn dorp niets weten, zeer eenvoudig zijn, niet weten wat er in de wereld te koop is; **—geois, oise**, a. boersch, landelijk; **—geois**, m. **—geoise**, f. landman, dorpeling, boer; boerinnetje, landmeisje; **—nelle**, f. soort van herderszang, m. of liedje; boerendans, m.

Ville, f. (lat. villa, maison de campagne) stad, v.; **à la —**, in de stad; **en —**, uit, niet thuis; **dîner en —**, bij een ander eten; **la — éternelle**, de eeuwige stad (Rome).

Villégiature, f. (ital. villeggiatura; du lat. villa, maison de campagne) het doorbrengen van den zomer op 't land.

Villette, f. kleine stad, v.

Villeux, euse, a. harig, ruig, vlokkig.

Villosité, f. ruigheid, harigheid, v.

Vimaire, f. verwoesting of schade, door het onweêr in een bosch veroorzaakt, v.

†**Vime**, m. wilg, m.

Vin, m. (lat. vinum) wijn, m.; **avoir peu** ou **beaucoup de —**, half of geheel dronken zijn; **— de deux feuilles**, tweejarige wijn; †**— d'une oreille**, goede wijn; **— de deux oreilles**, slechte wijn; **— qui se passe**, wijn, die flets wordt; **— éventé, poussé**, verschaalde wijn; **— de mère goutte**, voorloop, m; **— de liqueur**, zoete of zachte wijn; morgenwijn; **du petit —**, dunne of gemeene wijn; **porter bien son —**, den wijn wel kunnen verdragen; **faire jambes de —**, een glas wijn drinken, om des te beter te kunnen loopen; **un verre de — avise bien un homme**, eerst drinken en dan praten; **— bourru**, most, nieuwe witte wijn, die nog onklaar is, m.; **— de ville**, eerewijn, m.; **— de l'étrier**, een glaasje op den valreep, tot afscheid aan den wagen of op het paard; **— coupé**, versneden wijn; **— du Rhin**, rijnwijn; **— de la Moselle**, Moezelwijn; **— du Cap**, Kaapsche wijn; **— de garde**, wijn die duren kan; **commerce de —**, wijnkooperij; **commerce des —s**, wijnhandel; fig. **être entre deux —s**, half dronken zijn; **— de prunelles**, pruimenwijn; **être pris de —**, beschonken zijn; **en pointe de —**, een weinigje beschonken; **être chaud de —**, door den wijn verhit zijn; **cuver son —**, zijn roes uitslapen; fig. **sac à —**, dronkaard, zuiper; **avoir le — mauvais**, een kwaden dronk hebben; **mettre de l'eau dans son —**, fig. water in zijn wijn doen, tot een bedaarder besluit komen; prov. **à bon — il ne faut point de bouchon**, goede wijn behoeft geen krans; goede waar vindt altijd koopers; prov. **quand le — entre, le secret sort**, als de wijn is in den man, dan is de wijsheid in de kan; dronken lieden en kinderen zeggen de waarheid.

†**Vinage**, m. wijntiende, v.

Vinai‖gre, m. azijn, edik, m.; **il n'est que fiel et —**, hij is vol gal en bitterheid; **—!** bij 't touwtje springen: gauw draaien! prov. **on prend plus de mouches avec du miel qu'avec du —**, men vangt meer vliegen met honig, dan met azijn; met zachtheid richt men meer uit, dan met hardheid; **—grer**, v. a. met azijn bereiden, begieten; **—grerie**, f. azijnmakerij, v.; **—grette**, f. koude zure saus, van azijn, olie, peterselie, peper en zout gemaakt, v.; †soort van draagstoel, op twee raderen, en door één man getrokken; **—grier**, m. azijnfleschje, azijnkannetje; olie- en azijnstelletje; azijnmaker, azijnverkooper; azijnboom, looierssumak, m.

Vinaire, a. geschikt om wijn te bevatten; den wijn betreffend; **vaisseau —**, wijnvat; **fermentation —**, wijngisting; **l'industrie —**, de wijnhandel.

Vinasse, f. zeer slappe wijn; overschot bij destillatie van wijn, droesem, phlegma.

Vincible, a. overwinnelijk.

Vindas (pr. **dace**), m. windas.

Vindi‖catif, ive, a. (lat. vindicare, venger) wraakgierig, wraakzuchtig; **justice —ve**, straffende gerechtigheid, v.; **—cativement**, adv. op wraakgierige wijze; **—cte**, f. (lat. vindicta; de vindicare, venger) **— publique**, het wreken van het beleedigde openbare rechtsgevoel, gerechtelijke en openbare vervolging der misdadigers, v.

Vinéal, e, a. in de wijnbergen levend of groeiend.

Vinée, f. wijnoogst, m.

Viner, v. a. **— le vin**, alcohol bij den wijn voegen.

Vinetier, m. berberis-struik, m.

Vinette, f. zuring, v.

Vineux, euse, a. sterk, krachtig (van wijn); wijnrijk; wijnachtig, dat naar wijn riekt of smaakt.

Ving‖t, a. (lat. viginti) twintig; —, m. de twintigste, m. (van eene maand; **—taine**, f. twintigtal, getal van twintig; keertouw; **—tième**, a. twintigste; —, m. een twintigste, het twintigste deel van een geheel.

Vini‖cole, a. (lat. vinum, vin; colo, je cultive) wijnbouwend (beter: **viticole**); **—cation**, f. (lat. vinum, vin; facere, faire) de kunst van wijn maken, v.

Vino‖mètre, m. wijn-meter, m. werktuig tot het onderzoeken van de hoedanigheid des wijns; **—sité**, f. wijnachtige hoedanigheid, v.; wijngehalte.

Viol, m. verkrachting, maagdeschennis, v.

Vio‖lacé, a. paarsachtig; **—lacer**, v. n. naar 't paarse zweemen.

Vio‖lateur, m. **trice**, f. schender, verkrachter, overtreder; schendster; overtreedster, **—lation**, f. schending, ontheiliging, overtreding, verbreking.

Viole, f. altviool, viool met zes snaren, v.

Vio‖lement, m. overtreding, verbreking; schending, v.; **—lemment**, adv. met geweld,

gewelddadig; **—lence,** f. (lat. violentia; de violare, violer) hevigheid, v.; geweld, gewelddadigheid, v.; dwang, m.; **faire — à la loi,** de wet verkrachten; **se faire —,** zichzelven geweld aandoen; **—lent, ente,** a. hevig, geweldig; onstuimig, driftig, oploopend; **mouvement —,** sterke, hevige beweging, v.; **mort —e,** gewelddadige dood, m.; **homme —,** driftig, oploopend man; **—lenter,** v. a. geweld aandoen; **—ler,** v. a. (lat. violare) schenden; verkrachten, schoffeeren, overtreden, verbreken.

Vio‖let, ette, a. violetkleurig, paars: —, m. violetkleur, v.; **—leter,** v. a. violet, paars kleuren; **—lette,** f. viooltje, violierbloem, v.; **—lette-pensée,** f. driekleurig viooltje, pensée; **—lier,** m. violierplant, violierbloem, v.

Vio‖lon, m. (ital. violone) vedel, viool, v. vioolspeler, violist; **jouer du —,** op de viool spelen; **se donner les —s,** fig. fam. de vioolspelers betalen; **excellent —,** uitmuntend violist; **premier, second —,** eerste, tweede viool; **payer les —s,** fig. fam. de kosten betalen, terwijl een ander er de eer van heeft; **—s,** versterkingsstukken aan het end van den boegspriet, aan beide zijden van het kluivernet; **—loncelle,** m kleine basviool, violoncel, v.; basvioolspeler, violoncelspeler; **—loncelliste,** m. et f. violoncelspeler, -speelster; **—loniste,** m. et f. vioolspeler, vioolspeelster.

Viorne, f. (lat. viburnum) sneeuwbal, v. (plantk.).

Vipère, f. (lat. vipera) adder, v.; **langue de —,** addertong, lastertong, v.

Vipe‖reau, m. jonge adder, v.; **—rin, e,** a. op een adder of slang gelijkend.

Vipérine, f. slangenkruid.

Virage, m. het winden aan 't gangspil.

Virago, f. manwijf.

Virebrequin, zie **Vilebrequin.**

Vire‖lai, m. zeker Fransch vers met herhalingen en wederkeerende rijmen; **—ment,** m. het wenden, het door den wind gaan; **— de bord,** het wenden; **— de parties,** vereffening of verrekening van schulden tegen andere.

Virer, v. a. (een schip) draaien of wenden; **— partie,** eene schuld vereffenen, afrekenen; **—,** v. n. **tourner et —,** fig. zich draaien en wenden, allerlei uitvluchten of omwegen zoeken; **— de bord,** wenden (over een anderen boeg); fig. de huik naar den wind hangen; **— vent devant,** door den wind gaan, wenden; **— vent arrière,** halzen; **— en carène,** kielen; **— en quille,** met de kiel boven water winden; **— à pic,** op en neder winden.

Vireux, euse, a. giftig.

Virevau, Vireveau, m. braadspil, op kleine vaartuigen.

Vire‖vire, f. maalstroom, draaikolk, m.; **—volte,** f. schielijke wending, v. sprong, m. (van een paard); **—vouste, —vousse,** f. fam. het schielijk heen en weer loopen.

Virgi‖nal, ale, a. (lat. virginalis; de virgo, vierge) maagdelijk: **lait —,** maagdemelk, v.; **—nalement,** adv. op maagdelijke wijze.

Virginie, m. Virginia tabak, v.; —, f. zekere tulp, v.

Virginité, f. (lat. virginitas; de virgo, vierge) maagdom, maagdelijke staat, m.; **faire vœu de —,** gelofte van kuischheid afleggen.

Virgouleuse, f. glanspeer, soort van sappige winterpeer, v.

Virgu‖le, f. (lat. virgula) komma (,); **point-—,** komma-punt; **—ler,** v. a. van komma's voorzien.

Viri‖l, ile, a. (lat. virilis; de vir, homme) mannelijk; fig. manhaftig, kloek, standvastig; **portions —les,** gelijke deelen; **âge —,** mannelijke leeftijd; **—lement,** adv. mannelijk, moedigelijk, dapper; **—lité,** f. mannelijke leeftijd, m.; manmoedigheid; voorttelende kracht, v.

Viro‖le, f. beslagring, ring of band om eenig gereedschap of aan een rotting, m.; **—lé, ée,** a. geringd; **—let,** m. houten neut, v. aan het roer. voor den kolderstok.

Virtu‖alité, f. vermogende kracht, v.; **—el, elle,** a. (lat. virtus, force) de kracht of het vermogen bezittend; krachtig om uit te werken; **—ellement,** adv. krachtig, met inwendige kracht; stilzwijgend en vanzelve; **—ose,** m. et f. (ital. virtuoso) grootste kunstenaar of kunstenares, virtuoos; **—osité,** f. kunstvaardigheid, v.

Virulen‖ce, f. etterachtigheid, boosaardigheid; fig. vinnigheid, hevigheid, v.; **—t, ente,** a. (rad. virus) etterig, venijnig, kwaadaardig; fig. vinnig, heftig, bijtend.

Virure, f. omkring van het schip, m. hetgeen een schip omgeeft; **— de gouttière,** watergang.

Virus (pr. **ruce**), m. (mot lat. qui signifie poison) smetstof, aanstekingsstof, v.

Vis (pr. **vice**), f. schroef, v.; **escalier à —,** wenteltrap, v.

Visa‖ge, m. gezicht, aangezicht; **tourner —,** het gezicht afwenden; **faire bon ou mauvais — à qn.,** iem. vriendelijk of onvriendelijk ontvangen of behandelen; fig. **trouver — de bois,** eene geslotene deur, niemand te huis vinden; **se composer le —,** zijn gezicht in eene plooi zetten; **changer de —,** verbleeken, rood worden: van gelaat veranderen; **—gère,** f. voorzijde of strook, v. eener vrouwenmuts.

Vis-à-vis, adv. et prép. — **de,** tegenover, voor; fig. **se trouver — de rien,** van alles ontbloot zijn; —, m. rijtuig voor twee personen recht over elkander, v.; persoon, die bij 't dansen, aan tafel, enz. tegenover een ander geplaatst is; **avoir une dame pour —,** eene dame (aan tafel) als overzittende hebben.

Viscéral, ale, a. tot de ingewanden behoorend.

Viscère, m. (lat. viscera) ingewand.

Viscosité, f. (lat. viscosus, visqueux) slijmerigheid, v.; slijmachtig vocht.

Visée, f. (lat. visus, vue) het aanleggen, mikken, mikking (als men aanlegt om te schieten), v.; fig. fam. plan, oogmerk, voornemen, doelwit; **changer de —,** van bedoeling of plan veranderen; **avoir de hautes —s,** groote plannen in 't hoofd hebben.

Viser, v. n. mikken, turen, loeren; met eene handteekening bekrachtigen; fig. **— à qch.,** iets beöogen, bedoelen; —, v. a. mikken, aanleggen op.

Viseur, m. mikker.

Visi‖bilité, f. zichtbaarheid, v.; **—ble,** a. (lat. visibilis; de videre, voir) zichtbaar; klaar, blijkbaar, openbaar; **—blement,** adv. zichtbaar; op zichtbare wijze.

Visière, f. (v. fr. vis, visage) vizier; fig. fam. geest, m. denkvermogen; **rompre en —,** fig. op onbeschofte wijze uitvaren; **donner dans la —,** fig. in het oog loopen.

Visif, ive, a. het gezichtsvermogen betreffend; **—,** m. vermogen om te zien.

Visigoth, m. Westgoth; fig. lomp mensch, onbeschaafde vlegel, kinkel.

Visio‖n, f. (lat. visio; de videre, voir) het zien; gezicht, verschijning, v.; fig. inbeelding, hersenschim, v. verschijnsel, droombeeld, spook; fig. dwaas, buitensporig denkbeeld, visioen; **—nnaire,** a. vol hersenschimmen, vol dwaze inbeeldingen; —, m. et f. geestenziener, geestenzienster; fig. iem. vol van dwaze inbeeldingen en hersenschimmige plannen, vol grillen; droomer, dweper, droomster, dweepster.

Visi‖r, Vizir, m. visier (eerste staatsdienaar van den grooten heer); **—rat, Vizerat,** m. vizierschap, viziers-ambt.

Visitandine, f. non van de orde der visitatie.

Visi‖tation, f. bezichtiging, beschouwing, visitatie, v.; bezoeking, v. bezoek; **les sœurs de la —,** de Visitandinen; **—te,** f. bezoek, bezoeking; bezichtiging, v. onderzoek; **— domiciliaire,** huiszoeking, v.; **faire, rendre — à qn.,** iemand een bezoek brengen; **rendre à qn. sa —,** iemand een tegenbezoek brengen; **—ter,** v. a. (lat. visitare) bezoeken; doorzoeken, onderzoeken, bezichtigen, visiteeren; **—teur,** m. bezoeker der kloosters; onderzoeker der schepen en koopmanschappen; **— des douanes,** tolkommies, visiteur der tollen.

Vison, m. Amerikaansche marter, m.

Vison-visu, loc. adv. (lat. visum visu) tegenover elkander.

Visorium, m. visorium, plankje, waarop de zetter de kopie steekt.

Visqueux, euse, a. slijmachtig, slijmerig, kleverig.

Vis‖sage, m. het schroeven, vastschroeving, v.; **—ser,** v. a. aanschroeven.

Visuel, elle, a. (lat. visus, vue) tot het gezicht behoorend.

Vita‖l, ale, a. (lat. vita, vie) hetgeen het leven aangaat, tot het leven behoort; levens...; **esprits vitaux,** levensgeesten, m.; fig. **c'est une question —e,** dat is eene levensvraag; **—lité,** f. levenskracht. levensvatbaarheid, v.

Vitchoura, m. pels, mantel met bontwerk gevoerd, m.

Vite, a. snel, vlug; adv. schielijk, spoedig, haastig; dadelijk, aanstonds, op staanden voet, ras.

Vitellin, enne, a. (lat. vitellum, jaune d'œuf) uit dooier, uit eigeel gevormd, met dooier bestreken.

Vitelot, m. met scherpe saus bereide of in melk gekookte deegstrook, v.

Vitelotte, f. roode, langwerpige aardappel, m. muisje.

Vitement, adv. gezwind, haastig, schielijk.

Vitesse, f. gezwindheid, snelheid, vlugheid, vaardigheid, v.; **train de grande —,** sneltrein.

Viti‖cole, a. op wijnstokken levend of groeiend; wijnbouwend; **—culteur,** m. (lat. vitis, vigne; cultor, qui cultive) wijnbouwer; **—culture,** f. wijnbouw, m.

Vitonière, f. loggat (waterleiding langs de kiel van een schip, om het water naar de pomp te brengen).

Vi‖trage, m. vensterwerk; al het glas- en vensterwerk van een gebouw; het inzetten van glasruiten; **—trail,** m. kerkraam, kerkglas; pl. **des vitraux; —tre,** f. (lat. vitrum, verre) glasruit, v. glazen venster; glas; hoornvlies van het oog van een paard; **mettre des —s,** ruiten inzetten; fig. **casser les —s,** door dik en dun gaan, niets ontzien in eene zaak; **—tré, ée,** a. et p. van glas voorzien, glazen; glasachtig, glas...; **cabinet —tré,** glazen huisje; **corps —,** ou **humeur —e,** glasachtig, kristallijne vocht (van 't oog); **électricité —e,** glaselectriciteit; **—trer,** v. a. met glazen voorzien; **—rerie,** f. het glazenmaken; handel in glas, m.; **—trescibilité,** f. verglaasbaarheid, v.; **—trescible,** a. verglaasbaar; **—treux, euse,** a. dat den aard van glas heeft, glasachtig; **humeur —euse,** glasachtig vocht (in 't oog); fig. **œil —,** glazig oog; **—trier,** m. glazenmaker; **mastic de —,** stopverf; **—trière,** f. glasruitverkoopster.

Vitrifi‖able, Vitrescible, a. dat in glas kan veranderd worden; **—cation,** f. glaswording, glasmaking, v.; **—er,** v. a. (lat. vitrum, verre; facere, faire) glas doen worden, tot glas maken of branden.

Vitrine, f. glasvocht; glazen kast, v. glasraam.

Vitrio‖l, m. koperrood, vitriool, (zwavelzuurzout); **huile de —,** zwavelzuur **(acide sulfurique); —lé, ée,** a. vitrioolhoudend; **—ler,** v. a. met vitriool begieten (uit wraak); **—lerie,** f. vitrioolfabriek, v.; **—lique,** a. koperroodachtig, waar iets van koperrood in is.

Vitrosité, f. glasachtigheid, glazigheid, v.

†**Vitupérer,** v. a. laken, berispen.

Viva‖ce, a. (lat. vivax; de vivere, vivre) lang levend; dat geschikt is om het lang uit te houden, taai; vastgeworteld; blijvend (van planten); **—ce** (pr. **vi-va-tché**), adv. (mot italien) levendig (in de muziek); **—cité,** f. levendigheid, vlugheid des verstands, schranderheid van geest; vlugheid, vaardigheid; drift, hitte, v. ijver, m.; pl. opwellingen van drift, oploopendheid, v.; onvriendelijke bejegening, v.

Vivandier, m. **ière,** f. zoetelaar, marketenter; zoetelaarster, marketentster.

Vivant, ante, a. levend, dat in levend is; **langue —e,** levende taal; —, m. levende, die in leven is; **bon —,** fam. vroolijke baas, vroolijke Frans; **du — de,** bij het leven van.

Vivat (pr. **ate**)! int. leve! vivat! —, m. het vivat roepen; pl. **des vivats.**

Vive, f. pieterman, m. (soort van zeevisch); van **vivre: qui —?** wie daar? **être sur le qui-—,** op zijne hoede zijn.

Vive-la-joie, m. fam. lustige bol; pl. **des vive-la-joie.**

Vivelle, f. stopwerk, het gestopte, in linnen enz. beter: **reprise;** soort van zaagvisch, m.

Vivement, adv. krachtig, levendig, hevig, vinnig; met drift.

Viveur, m. **euse,** f. iemand die levensgenot najaagt.

Vivier, m. (lat. vivarium; de vivus, vivant) vijver, m.; vischkaar, v.

Vivifi‖ant, ante, a. levendmakend; **—cation,** f. levendmaking, verlevendiging, v.; **—er,** v. a. (lat. vivificare; de vivus, vivant, facere, faire) levend makend, verlevendigen; **—que,** a. levend makend, verlevendigend.

Vivipare, a. levende jongen voortbrengend.

Vivisec‖teur, m. iemand die vivisecties doet; **—tion,** f. (lat. vivus, vivant; sectio, action de découper) ontleding, v. van levende dieren.

Vivot(t)er, v. n. fam. bekrompen, zuinigjes leven.

Vivre, v. n. (lat. vivere) leven; zich onderhouden, leven, zich gedragen; prov. **qui vivra verra,** wie dan leeft, dan zorgt; **— au jour le jour, au jour la journée,** van de hand in den tand leven: **savoir —,** wellevend zijn; weten te leven, de gebruiken der wereld kennen.

Vivré, ée, a. hoekig (van eene lijn).

Vivres, m. pl. levensbehoeften, v. levensmiddelen.

Vivrier, m. leverancier van levensmiddelen.

Vizi‖r, m. vizier, eerste staatsdienaar van den Sultan van Turkije; **—rat,** m. vizierschap; **—riat,** zie **Vizirat.**

Vocable, m. (lat. vocabulum) woord.

Vocabu‖laire, m. (rad. vocable) klein woordenboek, woordenlijst, v. woordenschat, m.; **— systématique,** naar de begrippen geordend woordenboekje; **—liste,** m. p. u. schrijver of opsteller van een woordenboek of lijst.

Voca‖l, ale, a. (lat. vox, vocis, voix) wat door de stem wordt uitgedrukt, vokaal; **corde —le,** stemband; **—l,** m. stemhebbende; **—lement,** adv. p. u. overluid, met luider stemme; **—lisateur,** m. **trice,** f. die het vocaliseeren verstaat, m. en v.; **—lisation,** f. de uitspraak der vocalen, v. het vocaliseeren; **—lise,** f. opzettelijk tot stemoefening gezet muziekstuk; **—liser,** v. a. vocaliseeren; **—tif,** m. vocativus, vijfde naamval, m.; **—tion,** f. (lat. vocatio; de vocare, appeler) beroep, beroeping; roeping, v.; **se sentir une —,** eene roeping of neiging gevoelen.

Vocifé‖rateur, trice, a. schreeuwend; m. et f. schreeuwer, schreeuwster; **—ration,** f. geschreeuw; **—rer,** v. n. (lat. vociferare) schreeuwen, uitvaren.

Vœu, m. (lat. votum) gelofte, v.; †stem bij zekere verkiezingen, v.; **—x,** pl. wenschen, m.; begeerten, v.; kloostergelofte, v.

Vo‖gue, f. vaart, v. gang, m.; fig. aanzien, naam, roem, m. beroemdheid, v.; loop, toeloop, m.; **en —,** in zwang, in de mode; **avoir la —, être en —,** veel toeloop hebben; **mettre en —,** opgang doen maken, in zwang brengen; **—guer,** v. n. geroeid worden; varen, drijven, zeilen, **vogue la galère,** fam. het ga hoe het wil! laat maar waaien.

Voici, adv. zie hier, hier is.

Voie, f. (lat. via) groote weg, weg, m.; vracht, v.; rijtuig; spoor van dieren; streek van de zaag, v.; lek (in een schip); fig. gelegenheid, v.; middel; **— ferrée,** spoorbaan; **double —,** dubbel spoor; **— d'évitement,** wisselspoor; **— latérale,** zijspoor; **chemin de fer à une —,** enkel spoor; **sortir de la —,** ontsporen; **prendre la — de la terre, de l'eau pour expédier qch.,** iets per as, per schuit verzenden; **aller par la — de terre,** over land reizen; **— de bois, — d'eau,** vracht hout, dracht water, twee emmers water, v.; **— lactée,** melkweg, m.; **mettre sur la —,** fig. op den weg helpen; **—s de fait,** pl. dwangmiddelen; dadelijkheden, gewelddadigheden, v.

Voilà, adv. zie daar, daar is, daar komt.

Voile, f. (lat. velum) zeil; schip; **mettre à la —,** onder zeil gaan; **faire —,** zeilen; **caler la —,** het zeil strijken, fig. de vlag strijken, de minste wezen; **—s,** f. pl. zeilen of schepen; **escadre de vingt —s,** smaldeel van twintig schepen; **faire force de —s,** alle zeilen bijzetten; **aller à —s et à rames,** fig. allen mogelijken spoed maken; **à pleines —s,** fig. stoutelijk, regelrecht; **donner à pleines —s dans qch.,** zich geheel ergens aan overgeven; **—,** m. (lat. velum) voorhangsel, dekkleed; sluier, m.; **prendre le —,** non worden; **—,** fig. dekmantel, m.; fig. **lever le —,** toonen wat men is; fig. **les —s de la nuit,** de sluier van den nacht, de duisternis.

Voi‖lé, e, p. et a. gesluierd, gedempt, dof; troebel; fig. verborgen; **—ler,** v. a. met een dekkeed bedekken; onder een sluier verbergen, omsluieren; fig. bedekken, verbergen, bewimpelen: **se —,** v. pr. zich niet een sluier bedekken; **—lerie,** f. zeilmakerij, v.; het zeilmaken; zeilen; **—lette,** f. zeiltje; kleine sluier, m., voile, v.

Voi‖lier, m. zeilmaker; **bon —,** ou **vaisseau bon —,** goed zeiler, m.; **—lure,** f. zeilwerk; wijze van de zeilen te zetten, te gebruiken, te maken, v.; zeil, dat men gedurende eene vaart gebruikt; **être sous une petite —,** weinig zeil hebben bijstaan; **avoir la — d'un cutter,** kotterstuig hebben.

Voir, v. a. (lat. videre) zien; bezien, aanzien, beschouwen; inzien, aanmerken, overwegen; bevatten, begrijpen, doorgronden; beproeven, toezien; bezoeken; fam. zorg dragen; **— le jour,** het daglicht zien, geboren worden; **n'avoir rien à — avec ...,** niets te maken hebben met ...; **se —,** v. pr. zich zien, zich beschouwen; met elkander verkeeren of omgaan, elkander bezoeken; zich bevinden.

Voire, adv. zelfs, ja zelfs.

Voirie, f. (lat. viarius, qui concerne les rues) opzicht, toezicht over de wegen; vilplaats, vilderij; vuilnisbelt (van eene stad); vuiligheid van een geslacht dier, v.

Vois‖in, ine, a. (lat. vicinus) naburig, aanliggend, aangrenzend; **—,** m. **e,** f. buur, m. en v. buurman, buurvrouw; **—nage,** m. nabuurschap, buurschap; buurt, v.; **—ner,** v. n. fam. buurschap houden, met de buren omgaan.

Voitu‖rable, a. vervoerbaar; **—rage,** m. voerloon; **—re,** f. (lat. vectura; de vehere, transporter) vracht, lading, v.; voer; voerloon; rijtuig; **— de maître,** eigen rijtuig; **lettre de —,** vrachtbrief, m.; **— d'arrosage,** waterwagen, besproeiingswagen; **— de remise,** huurrijtuig; **par —,** per as; **—rer,** v. a. vervoeren; rijden; **—rier,** m. voerman; **—rin,** vrachtvoerman, verhuurder van paarden en rijtuigen voor de reizigers.

Voïvode, zie **Vayvode.**

Voix, f. (lat. vox) stem, v. stemgeluid; **faire la petite —,** met een fijn, pieperig stemmetje spreken; **à haute —,** overluid, hardop, luidkeels; **on n'a ni vent ni — de lui,** men hoort geen taal of teeken van hem; **mue de —,** stemwisseling; **la — active, la — passive du verbe,** de bedrijvende, de lijdende vorm des werkwoords; **à portée de la —,** onder bereik van de stem; **aller aux —,** gaan stemmen; **recueillir les —,** de stemmen opnemen; **tout d'une —,** eenstemmig; **aux —!** stemmen! **la — publique,** de openbare meening.

Vol, m. het vliegen, vlucht, v.; ruimte van de eene vlerk tot de andere; vogeljacht, valkenjacht, v.; **parvenir de plein —** à, in volle vlucht geraken tot; fig. **prendre son — trop haut,** te veel hooi op zijne vork nemen; **à — d'oiseau,** loc. adv. in vogelvlucht, vogelperspectief.

Vol, m. diefstal, roof, m. dieverij, v.; **— domestique,** huisdieverij; **— de grand chemin,** straatrooverij; **— nocturne,** diefstal bij nacht; **— avec effraction,** diefstal met inbraak.

Vola‖ble, a. besteelbaar; steelbaar; **—ge,** a. lichtvaardig, wild, los, wispelturig.

Volail‖le, f. (lat. volatilia, oiseaux) gevogelte; **—ler,** m. poelier.

Vo‖lant, ante, a. vliegend; **poisson —,** vliegende visch; **pistole —e,** pistool, geldstuk dat altijd in de eerste handen terugkeert;

feuille —e, los blad; **assiette —e,** schaaltje; **point —,** gierbrug, v.; **camp —,** vliegend leger; **feux —s,** kunstvuurwerken, als vuurpijlen enz.; **—lant,** m. pluimbal, m. pluimbalspel; **jouer au —,** met den pluimbal spelen; **—,** wiek van een windmolen, v.; zwengel van eene pomp, m.; lichte overrok, m.; los bezetsel onder aan dameskleeren.

Vola‖til, tile, a. (lat. volatilis) vluchtig; vliegend; **—tile,** m. (lat. volatilis; de volare, voler) gevleugeld dier; **—tilisation,** f. vluchtigmaking van een vast lichaam, v.; **—tiliser,** v. a. vluchtig maken; **—tilité,** f. vluchtigheid, v.; **—tille,** f. fam. klein eetbaar gevogelte.

Vol-au-vent, beter: **Vole-au-vent,** m. warme vleesch- of vischpastei, v. in een korst bladerdeeg; **des vol-au-vent.**

Volca‖n, m. (lat. Vulcanus, Vulcain, dieu du feu) vuurspuwende berg, vulkaan, m.; **—nique,** a. vuurspuwend, vulkanisch; **—nisé, e,** a. vulkanisch vuur bevattend; fig. in gloed gebracht; **—niste,** m. aanhanger van het stelsel, dat het vuur de hoofdrol in de vorming van onze aarde gespeeld heeft.

Vole, f. vole, v., het halen van al de trekken (in het kaartspel).

Volée, f. vlucht, v.; broedsel of gebroed; fig. troep, zwerm; stand, rang, m.; zwenghout van een rijtuig; **— de coups de bâton,** dracht slagen, v.; **— de canon,** kanonschot; **— de canons,** laag, van vele kanonschoten tegelijk of na elkander; **à la —,** adv. fam. in de vlucht, in het wild, zonder overleg of beraad; **— d'un canon,** gedeelte van een kanon tusschen de as en den mond; **tirer à toute —,** de gladde laag geven, eene batterij te gelijk lossen; **sonner à toute —,** al de klokken luiden; **la haute —,** de eerste stand, lieden van den aanzienlijksten rang.

Vole‖r, v. n. (lat. volare) vliegen; **—r,** v. a. jacht maken met roofvogels; doen opvliegen (van valken); **—r,** v. a. stelen, bestelen, ontstelen, rooven; **—reau,** m. kleine onhandige dief, diefje; **—rie,** f. dieverij, rooverij; vogeljacht, v.

Vole‖t, m. klein duivenslag, m.; vensterblind, binnenluik, luik van een venster; houten venster; valdeurtje, knip, m.; orgeldeur, v.; klein zeekompas; kroost of kroos, meerblad; **trié sur le —,** uitgezocht met zorg; **—ter,** v. n. fladderen, heen en weêr vliegen of zwerven; **—ttement,** m. het heen en weer vliegen; **—ttes,** f. pl. franje aan een vliegennet, v.

Voleur, m. **euse,** f. roover, dief, roofster, dievegge; **au —!** houd den dief! **— de grands chemins,** struikroover.

Volière, f. groote vogelkooi, vogelvlucht, v.; duivenhok, volière, v.

Volige, f. breede, dunne plank, v.

Volition, f. wilsuiting, v. wil, waarbij men iets opzettelijk of met voordacht doet of laat, m.

Volksting, m. volksraad, m. tweede kamer in Denemarken.

Volontai‖re, a. (lat. voluntarius; de voluntas, volonté) vrijwillig, ongedwongen, willekeurig; fig. eigenzinnig; **—re,** m. vrijwilliger, volontair; **petit —,** kleine deugniet, bedorven kind; **—rement,** adv. vrijwillig.

Volontariat, m. vrijwillige dienst, m.

Volon‖té, f. (lat. voluntas) wil, m.; welbehagen; verlangen, begeerte, v.; **dernières —tés,** uiterste wil, m. testament; **—tiers,** adv. gaarne, gewillig.

Voltaïque, pile —, kolom van Volta.

Voltai‖rianisme, m. geest, m. gevoelens, school, v. van Voltaire; **—tairien, ienne,** a. wat Voltaire betreft.

Vol‖te, f. (lat. volutus, enroulé) snelle wending (van een paard), volte, v.; **—te-face,** f. halve wending rechtsom, v.; fig. plotselinge verandering van opinie, v.; **faire —-face,** zich op eens omkeeren en het hoofd bieden; **—ter,** v. n. door eene wending den stoot ontwijken (in het schermen).

Volti‖ge, f. slappe koord (der koorddansers); dans, m. op 't slappe koord; kunstrit, m.; **—geant, e,** a. heen en weder zwevend, fladderend; **—gement,** m. het heen en weder vliegen of zweven; **—ger,** v. n. heen en weder vliegen of zweven; voltigeeren; kunsten en sprongen doen (als de koordedansers); te paard om en om rijden; **—geur,** m. luchtspringer, voltigeerder.

Volubi‖le, a. omslingerend; **—lis** (pr. **lice**), f. slingerplant, die zich om eene andere plant of stok heenslingert, v.; **—lité,** f. beweeglijkheid, behendigheid, vlugheid, snelheid in beweging, v.; **— de langue,** radheid van tong en uitspraak, v.; los gebabbel.

Volu‖me, m. (lat. volumen, rouleau, livre) lichamelijke omvang, m.; grootte, v.; band, m. boekdeel; **—mineux, euse,** a. groot; uit vele boekdeelen bestaand; dik, sterk.

Volup‖té, f. (lat. voluptas) wellust, m., wulpschheid, v.; pl. vermaken, genoegens; **—tuaire,** a. enkel tot vermaak gedaan, vermaakshalve aangelegd; **—tueusement,** adv. op wellustige, weelderige wijze; **—tueux, euse,** a. wellustig, weelderig, wulpsch.

Volu‖te, f. (lat. volutus, roulé) wrong, v. slangomtrek, geslingerde kronkel, m. krul van het kapiteel van een pilaar; rolschelp, v.; (invoeging, samenbinding, v.; **—ter,** v. a. garen op eene spoel winden; iets eene krulachtige gedaante geven bij 't winden, schelpvormig kronkelen.

Volva, m. **Volve,** f. beursvormig vlies of hulsel.

Volvoce, m. kogeldiertje, (microscopisch infusiediertje).

Vomi-purgatif, ive, a. braakwekkend en purgeerend.

Vomique, a. **noix —,** braaknoot, v.

Vomi‖r, v. a. (lat. vomere) overgeven, braken; fig. uitbraken (scheldwoorden enz.); **—ssement,** m. het braken, overgeven, overgeving, braking, uitspuwing, v.; **—tif, ive,** a. dat overgeven of braking verwekt; **—tif,** m. braakmiddel; **—toire,** m. (lat. vomitorium; de vomere, vomir) braakmiddel, braakdrank, m.; pl. uitgangen voor het volk (in de schouwburgen der Ouden), m.

Vora‖ce, a. (lat. vorax; de vorare, dévorer) zeer gulzig, verslindend; **—cité,** f. gulzigheid, zucht om te verslinden, v.

Vos, pron. poss. uwe.

Vosgien, ienne, a. uit de Vogezen.

Vo‖tant, m. stemgever; **—tation,** f. stemming, stemgeving, v.; **—te,** m. (lat. votum, désir) stem in eene openbare vergadering, v.; **—ter,** v. n. stemmen, zijne stem geven; v. a. **— un projet de loi, — le budget,** een wetsontwerp, het budget bij stemming aannemen; **—tif, ive,** a. (lat. votum, vœu) dat eene gelofte betreft, bij gelofte toegezegd.

Votre, pron. poss. uw, uwe.

Vôtre (le, la), pron. poss. (lat. vester) de, het uwe; **les —s,** de uwen, uwe familie, uwe huisgenooten.

Vouède, f. weede, v. (zekere plant).

Vouer, v. a. (lat. vovere) toewijden; eene gelofte doen; opdragen.

Vouge. Voulge, f. jachtspeer, v. zwijnspriet, m.

Vouloir, v. a. et n. (bas lat. volere, pour velle) willen; wenschen; mogen, begeeren; vorderen; inwilligen, toestaan; bevelen; **en — à qn.,** het op iemand gemunt hebben. boos op iemand zijn; **— dire,** zeggen willen, beteekenen; **—,** m. wil, m. begeerte, v.

Vous, pron. pers. gij, u.

Vousoyer, Voussoyer, v. a. et **se —,** v. pr. (elkander) met vous toespreken.

Vous‖soir, Vousseau, m. slotsteen, sluitsteen, voornaamste steen van een gewelf, m.; **—sure,** f. bocht van een gewelf, boogronding, welving, v.

Voussoyer, zie **Vousoyer.**

Voû‖te, f. gewelf; **—té, e,** p. et a. gewelfd, overdekt met een gewelf; **—ter,** v. a. overwelven, met een gewelf of verwelf bedekken; **se —ter,** v. pr. zich welven; fig. zich krommen, een hoogen rug krijgen.

Voya‖ge, m. (lat. via, voie) reis, v.; **— d'agrément,** pleizierreis; **— circulaire,** rondreis; **— d'aller et de retour,** heen- en terugreis; **— à pied,** voetreis; **— de long cours,** lange zeereis; **— pittoresque,** geïllustreerde reisbeschrijving; **—ger,** v. n. reizen, heen en weêr trekken; **—geur,** m. **euse,** f. reiziger, reizigster, hij of zij, die reist; **—,** a. reizend; **pigeon —,** postduif; **—giste,** m. reisbeschrijver.

Voyan‖t, ante, a. ziende; schel, opzichtig (van kleuren); **—t,** m. ziener, profeet.

Voyelle, f. (lat. vocalis; de vox, voix) klinkletter, vocaal, v.

Voyer, m. (lat. viarius; de via, chemin) opzichter over de rijwegen.

Voyer, v. a. inloogen.

Voyou, m. straatjongen.

Voyvode, m. Woiwode, m. titel der Poolsche en Wallachische opperhoofden.

Vrac, m. wanorde, v.; **en —,** loc. adv. onder-eengeworpen.

Vrai, aie, a. (lat. verus) waar; eigenlijk, waarachtig, recht, rechtschapen; **—,** m. het ware, de waarheid, v.; adv. waarlijk; **à — dire, à dire —,** om de waarheid te zeggen.

Vraiment, adv. waarlijk, waarachtig, inderdaad.

Vraisem‖blable, a. waarschijnlijk; **—,** m. het waarschijnlijke; **—blablement,** adv. met waarschijnlijkheid, waarschijnlijkerwijze; **—blance,** f. waarschijnlijkheid, v.

Vril‖le, f. zwikboor, fretboor, kuipersboor, v.; pl. hechtrankjes aan een wijngaard; **—lée,** f. winde, v.; **—ler,** v. n. draaiend in de hoogte rijzen (van vuurwerken, voetzoekers of zwermers); kronkelen (van touwen); **—lerie,** f. staal- en ijzerwaar, v.; **—lette,** f. klopkever, m. (die in 't hout leeft); **—lier,** m. boorsmid; **—lon,** m. zwikboortje.

Vu, m. inhoud van een vonnis, dat op de daarbij gebruikte bewijsschriften gegrond is, m.; inzage, kennisneming, v.; **au — et au su de tout le monde,** openlijk, voor het oog, ten aanzien der geheele wereld; **—,** prép. aangezien, gemerkt; na inzage, na kennismaking, gelet op, uit hoofde van, in aanmerking van; **— que,** conj. dewijl, daar, doordien, aangezien, vermits.

Vue, f. (lat. visus) gezicht, het zien; aanzien, oogen, blik, m.; uitzicht; tegenwoordigheid, v.; fig. oogmerk, bedoeling, v.; inzicht; **avoir la — basse,** bijziende zijn; **avoir en —,** in het oog hebben, bedoelen; **à perte de —,** zoo ver men zien kan; **à —,** op en na zicht; fig. **à — de pays,** lichtvaardig, in het wild; **à — d'oiseau,** in vogelperspectief, schuins van boven gezien; **à — d'œil,** oogenschijnlijk, naar het zich laat aanzien.

Vulcain, m. dichterlijk: smid slotenmaker.

Vulca‖nisation, f. vulcaniseering van caoutchouc; **—niser,** v. a. caoutchouc vulcaniseeren; **—nisme,** m. zie **Plutonisme.**

Vulgai‖re, a. (lat. vulgaris; de vulgus, la multitude) gemeen; laag, gering; **langue —,** platte volkstaal; **ère —,** burgerlijke tijdrekening; **le —,** m. het gemeene volk, het gemeen; **—rement,** adv. gemeenzaam, op de wijze van het gemeene volk.

Vulga‖risateur, m. **trice,** f. hij, zij, die iets algemeen maakt, in zwang brengt; **—risation,** f. algemeen verstaanbaarmaking, v.; **—riser,** v. a. algemeen maken, in zwang brengen, onder 't volk brengen; **—rité,** f. gemeenheid, alledaagschheid, platheid, v.

Vulgate, f. gewone latijnsche bijbelvertaling bij de R. K. kerk in gebruik, v.

Vulné‖rable, a. (lat. vulnerabilis; de vulnus, blessure) kwetsbaar, die gekwetst of gewond kan worden; **endroit —,** zwakke zijde; **—raire,** a. (lat. vulnus, vulneris, blessure) wat goed is om wonden te genezen; **—,** f. wondmiddel, wondkruid.

Vulpin, e, a. den vos betreffend; **—,** m. vossestaart, m. (plant).

Vultueux, euse, a. rood gezwollen of opgezet.

Vulturidées, f. pl. giersoorten, v.

Vul‖vaire, f. schaamkruid; **—ve,** f. uitwendige vrouwelijke geslachtsdeelen.

W.

W, m. W, drie-en-twintigste letter van ons alphabet, die aan 't Fransche ontbreekt, v.

Wagné‖rien, enne, a. (de Wagner) Wagneriaansch; m. et f. Wagneriaan, aanbidder, aanbidster van Wagner.

Wagon, Vagon, m. (angl. waggon, chariot) spoorwagen.

Wagon‖-lit, m. slaapwagen, m,; pl. des **—s-lit; —-poste,** m. postwagen, m.; pl. des **—s-poste; —-restaurant,** m. restauratiewagen, m.; pl. **des —s-restaurant.**

Walhalla, m. paradijs der oude Noordsche volken.

Walkyrie, f. Noordsche strijd- en noodlotsgodin.

Wallon, m. **lo(n)ne,** f. Waal, Waalsche;

le wallon, het Waalsch; **église wallonne,** Fransche kerk,

Wampoum, m. met schelpen versierde gordel der Indianen.

Wapiti, m. Noord-Amerikaansch hert.

Warrant, m. (mot angl. qui signifie garant) bevel tot inhechtenisneming.

Water-closet, (pr. **zètt**), m. bestekamer met waterbuizen.

Waterproof, m. waterdichte mantel, m. waterproof.

Wehme, f. zie **Vehme.**

Welche, m. fig. onwetend mensch, duisterling, barbaar.

Whig (pr. **ouigue**), m. oppositiepartij in Engeland, v.

Whiskey ou **Whisky** (pr. **ouiste**), m. whisky, brandewijn.

Whist (pr. **ouiste**), m. whist (soort van kaartspel.

Wigwam (pr. **ouig-ouame**), m. hut, v. der Noord-Amerikaansche Indianen.

Wildgrave, m. wildgraaf, roofgraaf

Wiski (pr. **ouiski**), m. open wagen met zeer hooge kap, m.

Writ (pr. **rit**), m. schriftelijk bevel der regeering.

X.

X, m. **a,** vier-en-twintigste letter van ons alphabet, v.

Xénélasie, f. verbod aan vreemdelingen, om zich in eene Grieksche stad op te houden; fig. burgerlijke onverdraagzaamheid.

Xénie, f. nieuwjaarsgeschenk.

Xénogra‖phe, m. kenner, beoefenaar van vreemde talen; **—phie,** f. algemeene taalkunde, v.

Xéranthème, m. stroobloem, v.

Xérasie, f. haarziekte, v. waarbij het haar verdroogt en uitvalt.

Xérès (pr. **kèrèce**), m. Xereswijn, sherry, m.

†**Xérophagie,** f. weleer feestdag in de kerk, waarop de Christenen niet anders dan droge vruchten en brood mochten eten, m.

Xérophthalmie, f. oogpijn, ontsteking der oogen, v.

Xiphias (pr. **ksi**), m. zwaardvisch, m.

Xiphoïde, a. zwaardvormig.

Xylo‖lâtre, m. aanbidder van houten beelden, m.; **—balsame,** m. balsemhout.

Xylogra‖phie, f. houtsnijkunst, v.; **—phique,** a. de houtsnijkunst betreffend.

Xylon, m. katoenboom.

Xylophage, a. houtetend; —, m. houtworm.

Xylostéum, m. hondskers, v.

Xyste, m. oefen- en wandelplaats, v.; overdekte zuilengang, m. tot kampplaats.

Y.

Y, m. Y, vijf-en-twintigste letter van ons alphabet en vier-en-twintigste van 't Fransche, v.

Y, adv. et pron. pers. daar, daar naar toe; daar toe, daaraan; er.

Yacht (pr. **iak**), m. jacht (zeker snelzeilend vaartuig).

Yachting (pr. **i-ôt-tigne**), m. watersport, m.

Yack ou **Yak** (pr. **iak**), m. buffel, m.

Yam, m. broodwortel, m.

Yankee, m. spotnaam van den Amerikaan.

Yard, m. Engelsche el, v. (0.914 meter).

Yatagan, m. Turksche ponjaard of dolk, m.

Yeo‖man, m. pachter in Engeland; **—manry,** f. pachtersstand in Engeland, de daaruit gevormde militie, v.

Yeuse, f. steeneik, m.

Yeux, m. pl. de **œil,** oogen; **— d'écrevisse,** kreeftsoogen; **— du peuple,** knoppen of botten van den zwarten populier, m.

Yole, f. jol, v. (vaartuig).

Youyou, m. licht Chineesch riviervaartuig.

Ypréau, m. witte of zilverpopulier, m.; olm met groote bladeren, m. **(Iprèau).**

Ysard, zie **Isard.**

Z.

Z, m. Z, zes-en-twintigste letter van ons alphabet en vijf-en-twintigste van het Fransche, v.; **être fait comme un —,** zoo krom als een hoepel zijn.

Zacynthe, f. wrattekruid, klierspeenkruid.

Zafre, m. soort van kobaltkalk, v.

Zagaie, f. soort van werpspies, sagaai der Afrikaansche volken, enz., v.

Zaïm, m. ruiter van de Turksche landmilitie.

Zain, a. m. eenkleurig, effenkleurig (van honden en paarden).

Zani, Zanni, m. hansworst of potsenmaker in 't Italiaansche blijspel.

Zèbre, m. zebra, Kaapsche ezel, m.

Zébrer, v. a. strepig maken.

Zébrure, f. streping, v.

Zébu, m. Oostindische bultos, m.
Zédoaire, f. maagwortel, m.
Zélateur, m. **trice,** f. ijveraar, ijveraarster.
Zèle, m. (lat. zelus; du gr. zêlos, ardeur) ijver, m.
Zélé, ée, a. ijverig.
Zélo‖te, m. overdreven, dweepziek ijveraar; **—tisme,** m. overdreven godsdienstijver, m.
Zend (pr. **zinde**), m. de oud-Perzische taal, v.
Zend-avesta, m. het heilige boek der oude Perzen.
Zénith (pr. **nite**), m. kruinstip, toppunt.
Zéno‖nique, a. Zenonisch, van Zeno; **point —,** ondeelbaar punt; **—nisme,** m. leer, v. van den wijsgeer Zeno.
Zéolithe, m. schuim- of bruinsteen, m.
Zéphire, Zéphyr, m. aangename, zoele wind, westenwind, m.; Afrikaansch infanterist.
Zéro, m. nul, v. niets, niemendal; fig. nul in het cijfer, v. onbeduidend wezen.
Zest! int. ba! ja wel! gekheid! **entre le zist et le —,** fam. tusschen goed en kwaad.
Zeste, m. goed en dun bekleedsel: schilletje om de pit der okkernoten; oranjeschilletje.
Zététique, a. zoekend, vorschend, de gronden opsporend; **méthode —,** vorschende leerwijze, navorschingskunst, v.
Zézaiement, Zézayement, m. het lispend uitspreken van sommige letters.
Zézayer, v. n. lispelen.
Zibeline, f. sabeldier; sabelmarter, m.
Zig, m. fam. vroolijk, rond, gul man.
Zigzag, m. lijn, v. die beurtelings uit- en inspringende hoeken maakt; **en —,** loc. adv. zigzagsgewijs.
Zinc (pr. **zink**), m. (all. zink) zink; (arg.) **boire sur le —,** aan de toonbank drinken.
Zincage, m. bekleeding v. met zink.
Zincogra‖phie, f. het drukken met zinkplaten; **—phier,** v. a. met zinkplaten drukken.
Zingage, m. bekleeding met zink, v.
Zingari, m. Zigeuner.
Zin‖guer, v. a. met zink bekleeden; **—guerie,** f. zinkfabriek, v.; zinkhandel, m.; **—gueur, —quier,** m. zinkwerker.
Zinzolin, m. roodachtig blauw.
Zirco‖n, m. zirkoon, roodachtig bruine edelsteen, m.; **—nium** (pr. **ome**), m. metallische basis, v. van de zirkoonaarde.
Zist, zie **Zest.**
Zizanie, f. (lat. zizania) onkruid; fig. oneenigheid, tweedracht, verdeeldheid, v.; **semer la —,** tweedracht zaaien.
Zodia‖cal, ale, a. tot den dierenriem behoorend; **—que,** m. (gr. zodiakos), dierenriem, zonneweg, zodiak, m.
Zoïle, m. Zoïlus, bitter beoordeelaar (naar een criticus van Homerus).
Zollverein (pr. **rène**), m. Duitsche tolvereeniging, v.
Zona, m. gordelroos, v.
Zo‖ne, f. (lat. zona) luchtstreek, wereldstreek, v.; **—né, ée,** a. gegordeld.
Zoo‖graphie, f. beschrijving der dieren, v.; **—graphique,** a. de dierenbeschrijving betreffend; **—làtrie,** f. aanbidding der dieren, v.; **—lite,** m. versteend dier.
Zoolo‖gie, f. (gr. zôon, animal; logos, discours) natuurlijke geschiedenis der dieren, v.; **—gique,** a. dierkundig; **—giquement,** adv. uit een zoölogisch oogpunt; **—giste, —gue,** m. dierkundige, dierkenner.
Zoo‖morphites, f. pl. steenen, die eenige overeenkomst met bekende dieren hebben, m.; **—phage,** a. vleeschetend; **—phagie,** f. het vleeschetend.
Zoopho‖re, m. met dierenfiguren versierde fries, v.; **—rique,** a. f. **colonne —,** zuil waarop een dier staat, v.
Zoo‖phyte, m. (gr. zôon, animal; phuton, plante) plant, die iets van de dieren heeft, v.; plantdier; **—tomie,** f. ontleding der dieren, v.
Zorille, f. stinkdier (in Afrika en Amerika).
Zouave, m. Zouave (soldaat der lichte Fransche élite-infanterie in Turksche dracht).
Zouzou, m. fam. Zouaaf.
Zwinglien, m. belijder van de leer van Zwinglius.
Zygène, f. hamervisch, m.
Zygo‖ma, Zygome, m. jukbeen; **—matique,** m. tot het jukbeen behoorend.
Zymo‖logie, f. leer der gisting, v.; **—simètre,** m. werking om de verschillende graden der gisting te meten; **—technie,** f. leer van de gisting, v.

LISTE ALPHABÉTIQUE DES PRÉNOMS

LES PLUS USITÉS.

(ALPHABETISCHE LIJST VAN DE MEEST GEBRUIKTE VOORNAMEN).

NOMS D'HOMMES.

(MANSNAMEN).

A.

Aaron. Aäron.
Abraham. Abraham, Abram, Bram.
Absalon. Absalom.
Achille. Achilles.
Adalbert. Adelbert, Albrecht, Albert.
Adélard. Adalard. Adelhart.
Adéodat. Theodorus, Adeodatus.
Adolphe. Adolf, Dolf.
Adrien. Adriaan, Adrianus, Janus.
Albert. Albrecht, Albert, Albertus.
Albin, Aubin. Albin, Albinus.
Alexandre. Alexander.
Alfred. Alfred.
Alphonse. Alphonsus.
Aman. Haman.
Amand. Amand, Amandus.
Ambroise. Ambrosius.
Amédée. Amadeus.
Anastase. Anastasius.
André. Andries, Andreas.
Annibal. Hannibal.
Anselme. Anselmus.
Antoine. Anthonie, Antoon, Toon, Anthonius.
Archambau(l)d. Archi(m)bald.
Aristarque. Aristarchus.
Armand. Herman, Hermanus, Manus.
Arnaud. Arnold, Nol, Nolletje, Noldus, Arnoldus.
Arnolphe, Arnolf.
Arnoud, ou **Arnoul.** Arnoud, Arnulf.
Arthur. Arthur, Aart, Arend.
Athanase. Athanasius.
Aubri. Alberich.
Auguste. August, Augustus.
Augustin. Augustijn, Augustinus.
Aurèle. Aurelius.
Aurélien. Aurelianus.

B.

Balthasar. Balthazard, Balthazar, Balt, Balthus.
Baptiste. Baptist, Bab.
Barnabe. Barnabas.
Barthélémy, Bartholomée. Bartel, Bart, Bartholomeus.
Basile. Basilius.
Baudouin. Boudewijn.
Benjamin. Ben, Benjamin.
Benoît. Benedict, Benedictus.
Bernard. Barend, Barendje, Bernard, Bernardus.
Bertrand. Bertram.
Blaise. Blazius.
Bonaventure. Bonaventura.
Boniface. Bonifacius.

C.

Casimir. Casimir.
Célestin. Celestinus.
Césaire. Cesar, Cesarius.
Charles. Karel, Kareltje, Carolus.
Chrétien. Christiaan, Kris.
Christophe. Christoffel, Stoffel, Christophorus.
Chrysostôme. Chrysostomus.
Claude. Claudius.
Clément. Clemens.
Colas. Klaas, Nicolaas.
Côme. Cosmus.
Conrad. Koenraad.
Constant. Constans.
Constantin. Constantijn, Constantinus.
Corneille. Kornelis, Krelis, Kees, Keesje, Cornelis, Cornelius.
Crépin. Krispijn, Crispinus.
Cyprien. Cyprianus.
Cyrille. Cyrillus.

D.

Dagobert. Dagobert.
Damien. Damianus.
Daniel. Daniël, Daan, Daantje.
David. David.
Denis. Denijs, Nijs, Dionisius.
Désiré on **Didier.** Desiderius.
Dieudonné. Deodaat, Theodoor.
Dioclétien. Diocletianus.
Dominique. Dominicus.
Domitien. Domitianus.
Donat. Donatus.

E.

Edmond. Edmond, Edmondus.
Édouard. Eduard, Edward.

Egbert. Egbertus, Egbert.
Égide. Egidius.
Éléazar. Eleazar.
Élie. Elias, Elia.
Éloi. Eligius.
Émile. Emilius.
Émilien. Emilianus.
Emmanuel. Manuel, Emanuel.
Énoch (pr. **nok**). Henoch, Hanoch.
Épiphane. Epiphanus.
Érasme. Erasmus.
Ernest. Ernst, Ernestus.
Étienne. Steven, Stephanus.
Eucharie. Eucharius.
Eugène. Eugeen, Eugenius.
Eusèbe. Eusebius.
Eustache. Eustatius.
Everard. Everard, Evert, Evertje, Everardus.
Ézéchiel. Ezechiël.

F.

Fabien. Fabiaan, Fabianus.
Fabrice. Faber, Fabricius.
Faustin. Faustinus, Faust.
Félix. Felix.
Ferdinand. Ferdinand, Nant, Nantje, Ferdinandus.
Fiacre. Fiacrus.
Firmin. Firminus.
Flavien. Flavianus.
Florentin ou **Florent.** Florentijn, Florentinus, Floris.
Fortuné. Fortunatus.
Franciscque. Franciscus.
François. Frans, Franciscus.
Fréderic. Frederik, Frits, Frerik.
Fulgence. Fulgentius.

G.

Gabriel. Gabriël.
Gaëtan. Cajetanus.
Galien. Galenus.
Ganthier. Walter, Wouter, Walterus, Gualterus.
Gédéon. Gideon.
Geoffroi. Godfried, Godevaart.
George. Joris, Georg, Georgius, Jurriaan.
Gérard. Gerrit, Geert, Gerardus.
Gérault. Geroldus.
Germain. Herman, Hermanus, Manus.
Gervais. Servaas, Servasius.
Gilbert. Gilbert, Gilbertus.
Gilles. Jil, Jilles, Gilles.
Gisbert. Gijs, Bertus, Bert, Gijsbertus, Gijsbrecht.
Godard. Gothart.
Godefroi. Godfried, Godevaart, Govert.
Gratien. Gratianus.
Grégoire. Gregoor, Gregorius.
Guernard. Werner.
Guillaume. Willem, Wim. Wimpje, Wilhelmus.
Guillibaud. Willebald.
Gustave. Gustaaf, Gustavus.
Guy. Vitus, Veit, Guido.

H.

Hector. Hector, Hektor.
Héliodore. Heliodorus,
Henri. Hendrik, Hein, Heintje.
Hercule. Hercules.
Hérode. Herodes.
Hérodien. Herodianus.
Hésiode. Hesiodus.
Hilaire. Hilarius.
Hildebrand. Hildebrandus.
Hippolyte. Hippoliet, Hippolytus.
Homfroi. Humphrey (Engelsche naam).
Honoré ou **Honorius.** Honorius.
Horace. Horatius.
Hubert. Huibert, Huib, Hubertus.
Hugues. Hugo, Huig.
Humbert. Humbertus.
Hyacinthe. Hyacinthus.

I.

Icare. Icarus.
Ignace. Ignatius.
Ildefonse. Ildefonsus.
Innocent. Innocentius.
Irénée. Ireneus.
Isaac. Isaäk.
Isaïe. Jesaïas.
Isidore. Isidorus, Isidoor.

J.

Jacob. Jakob.
Jacques. Jakob, Jaap, Japik, Kobus, Ko, Jakobus.
Jean. Jan, Jantje, Hans, Hannes, Joannes of Johannes.
Jeannot. Jantje, Hansje.
Jérémie. Jeremias, Jeremia.
Jérôme. Jeroen, Hieronymus, Jeronimus.
Joachim. Joachim. Jochem.
Job. Job.
Jonas. Jonas.
Joseph. Jozef, Josephus.
Josias. Josia. Josias.
Josse, Jodelet. Jozua.
Josué. Josua, Josué.
Judith. Judith.
Jules. Julius.
Julien. Julianus. Juliaan.
Juste. Justus, Joost.
Justin. Justinus.
Justinien. Justinianus.

K.

Kilien. Kiliaan.

L.

Ladislas. Ladislaus.
Lambert. Lambert, Lammert, Bertus, Lambertus, Bart.
Laurent. Laurens, Louw, Laurentius.
Lazare. Lazarus.
Léandre. Leander.
Léon. Leo.
Léonard. Leendert, Leen, Leonardus.
Léopold. Leopoldus, Leopold.
Lothaire. Lotharius.
Loudolphe, Ludolphe. Ludolf. Ludolphus.
Louis. Lodewijk, Lowies.
Luc. Lukas, Luik, Kas.
Lucain. Lukanus.
Luce. Lucius,

Lucien. Lucianus.
Ludovic. Lodewijk, Ludovicus.
Lutgar. Luitgard.

M.

Macaire. Macarius.
Macrobe. Macrobius.
Marc. Markus.
Marcel. Marcellus.
Marcelin. Marcellinus.
Martial. Martialis.
Martin. Martijn, Maarten, Martinus.
Mathias. Marthias.
Mathieu. Matthijs, Mattheus, Thijs, Teeuw.
Maur ou **Maure.** Maurus.
Maurice. Maurits, Mauritius.
Maxence. Maxentius.
Maximilien. Maximiliaan. Maximilianus.
Maximin. Maximinus.
Médard. Medardus.
Mérovée. Meroveus.
Michel. Michiel, Michaël.
Michon. Machieltje.
Modeste. Modestus.
Moïse. Mozes.

N.

Napoléon. Napoleon.
Narcisse. Narcissus.
Nazaire. Nazarius.
Néhémie. Nehemia.
Nicaise. Nicasius.
Nicandre. Nicander.
Nicéphore. Nicephorus.
Nicodème. Nicodemus.
Nicolas. Nikolaas, Klaas, Klaasje.
Noé. Noach.
Norbert. Norbert. Norbertus.

O.

Octave. Octavius.
Octavien. Octavianus.
Odoard. Odoardo.
Olivier. Olivius, Olivier.
Oscar. Oscar.
Oswald. Oswald.
Othon. Otto.
Ovide. Ovidius.

P.

Pamphile. Pamphilius.
Pancrace. Pancratius, Pancras.
Pascal. Pascalis.
Patrice. Patricius.
Paul. Paulus, Pauw, Paul.
Paulin. Pauwtje, Paulinus.
Paulot. Pauwtje.
Pélage. Pelagius.
Perse. Persius.
Pétrone. Petronius.
Pierrot. Pietje.
Pharamond. Pharamundus.
Philibert. Philibertus.
Philipot. Filipje.
Philippe. Flip, Philippus.
Pie. Pius.
Pierre. Pieter, Piet, Petrus.
Placide. Placidus.
Polycarpe. Polycarpus.
Polydore. Polydorus.
Properce. Propertius.
Prosper, Prospère. Prosper.
Protée. Proteus.
Prudence. Prudentia.

Q.

Quentin. Quintinus.
Quirin. Quirijn, Quirinus.

R.

Raoul. Rudolf, Dolf, Roel.
Raymond. Reimond.
Regnard. Reinhard, Reinhart.
Regnier. Reinerus.
Remi. Remigius.
Renauld. Reinier.
René. Renatus.
Richard. Rijkaard, Rijkerd, Rijk.
Robert. Robertus.
Roch. Rochus.
Roderic. Roderik.
Rodolphe. Rudolf, Rulof, Roelof.
Rodrigue. Roderik.
Roger. Rutger, Rogier.
Roland. Roeland, Roel.
Romain. Romein, Romanus.
Rufin. Rufinus.
Rupert. Rupertus.

S.

Sabin. Sabinus.
Salomon. Salomo.
Salvien. Salvianus.
Samson. Simson, Samson.
Samuel. Samuel.
Saturnin. Saturninus.
Saül. Saul, Saulus.
Scipion. Scipio.
Sébastien. Sebastiaan, Bastiaan.
Servais. Servatius, Servaas.
Sévère. Severus.
Sévérien. Severianus.
Sévérin. Severinus.
Sigebert. Sigebertus, Siegbert.
Sigefroi. Siegfried.
Sigesmond. Sigismundus.
Sigisbert. Sigisbertus.
Sigismond. Sigismundus.
Silvain. Sylvanus.
Silvestre. Sylvester.
Simon. Simon, Sijmen.
Sixte. Sixtus.
Stanislas. Stanislaus.
Sulpice. Sulpicius.
Sylvestre. Silvester.
Symphorien. Symphorius.

T.

Théobalde, Thibaud. Theobaldus, Theobald, Tibout.
Théodore. Dorus, Theodorus.
Théodose. Theodosius.
Théophile. Godlief, Govert.

Thibaud. Theobaldus.
Thierri. Diederik. Dirk.
Thomas. Thomas.
Tibère. Tiberius.
Tibulle. Tibullus.
Timothée. Timotheus.
Titus. Titus.
Tobie. Tobias.

U.

Ulrich. Ulrich.
Urbain. Urbanus.
Ursin. Ursinus, Ursyn, Oerson.

V.

Valentin. Valentijn.
Valentinien. Valentinianus.
Valère. Valerius.
Valérien. Valerianus.
Venceslas. Wenceslaus.
Verner. Werner.
Vespasien. Vespasianus.
Victor. Victor.
Victorien. Victorianus.
Vincent. Vincentius, Vincent.
Virgile. Virgilius.

W.

Willibald. Willibaldus.

X.

Xavier. Xavier, Xaverius.

Y.

Yves. Ywo.

Z.

Zacharie. Zacharias.
Zachée. Zacheus.

NOMS DE FEMMES.

(VROUWENNAMEN).

A.

Adélaïde. Adelheid, Ada, Aleida.
Adèle. Alida, Aaltje, Ada, Daatje.
Adelgonde. Adelgonda.
Adrienne. Adriana, Adriaantje, Jaantje, Da.
Agar. Hagar.
Agathe. Aagje, Agatha.
Agnès. Agniet, Agneta.
Agrippine. Agrippina.
Aldegonde. Adelgunda.
Alice. Alice.
Aline. Alina. Aaltje, Lina.
Amélie. Amelia.
Anastasie. Anastasia.
Andromaque. Andromache.
Angélique. Angelica.
Anne. Anna, Annaatje, Naatje.
Annette. Antje.
Antoinette. Antonia.
Apolline. Apollonia.
Armande. Armanda, Mantje.
Athanasie. Athanasia.
Augustine. Augustina.
Aurélia. Aurelia.
Avoie. Hedwig.

B.

Babet ou **Babette.** Betje.
Babiche. Batje, Babet.
Barbe. Barber, Barbara.
Béatrice. Beatrix, Badeloch.
Benoîte. Benedicta.
Bernardine. Bernardina, Barendina, Dientje.
Berthe. Bertha of Bertje.
Bette. Lijsbeth, Betje.
Brigitte. Brigitta.

C.

Camille. Camilla.
Caroline. Karolina, Carolina, Lina, Lientje.
Catherine. Katharina, Katrijn, Trijn.
Cécile. Cecilia.
Charlotte. Charlotte, Lotje.
Christine. Christina, Kristijntje, Krisje.
Claire. Clara, Klaartje.
Claudine. Claudina.
Clémence. Clementina.
Clotilde. Clotilda.
Constance. Constantia, Stans.
Cornélie. Cornelia, Keetje, Neeltje.
Cunégonde. Kunegonda.

D.

Denise. Dionysia.
Diane. Diana.
Didière. Desideria.
Dorothée. Dorothea, Doortje.

E.

Éléonore. Eleonora, Leonora, Leentje.
Élisabeth. Elizabeth, Betje, Lijs, Lijsje.
Élize. Eliza, Elsje.
Émilie. Emilia.
Emma. Emma, Emmetje.
Ernestine. Ernestina.
Estelle. Estella.
Esther. Esther, Hester.
Eugénie. Eugenia.
Ève. Eva, Eef, Eefje.
Évérarde. Everhardine.

F.

Fanchette ou **Fanchon.** Francijntje, Fransje.
Fanny. Fanny.
Faustine. Faustina.
Félicité. Felicitas.
Flore. Flora, Floortje, Floor.
Florence. Florentia.
Florentine. Florentina.
Françoise. Francina, Francisca, Francijn.
Frédérique. Frederika, Riek, Riekje.

G.

Gabrielle. Gabrielle.
Galatée. Galathea.
Geneviève. Genoveva.
Germaine. Hermania.
Gertrude. Geertruida, Truitje, Geertrui.
Gudule. Gudula.
Guillemette. Wilhelmina, Willemina, Willemijntje, Mijntje, Mina.
Gustine. Gusje.

H.

Hedwig. Hedwig.
Hélène. Helena, Leentje.
Henriette. Hendrika, Henrietta, Heintje, Jetje.
Hildegonde. Hillegonda, Hilletje.
Honorine. Honorina.
Hortense. Hortensia.

I.

Ide. Ida.
Irène. Irene.
Isabelle ou **Isabeau.** Isabella.

J.

Jacqueline ou **Jacobée.** Jakoba, Jakobina, Jakobijntje, Koos, Koosje.
Jeanne. Johanna, Hanna, Jannetje, Jansje.
Jeannette, Jeanneton. Jansje.
Joséphine. Josefina.
Julie. Julia.
Julienne. Juliana.
Juliette. Juliaantje, Juultje.
Justine. Justina, Stijntje.

L.

Laure. Laura.
Laurence. Laurentia.
Léonarde. Leonarda, Leentje.
Lise, Lisette, Lison. Lijsje.
Louise. Ludovika, Louisa, Louisje.
Louisette, Louison. Louisje.
Lucie. Lucia.
Lucrèce. Lucretia.
Lydie. Lydia.

M.

Madeleine ou **Magdeleine.** Magdalena, Magteld, Leentje.
Manon. Mietje, Mie.
Marceline. Marcelina.
Margot, Margoton. Grietje.
Marguerite. Margaretha, Margriet, Grietje.
Marie. Maria, Mietje.
Marion. Zie **Manon.**
Marthe. Martha, Mat, Matje.
Martine. Martina, Martijntje.
Mathilde. Mathilda.
Mimi, Minette. Mientje, Minet.
Monique. Monika.

N.

Nanette ou **Nanon.** Naatje, Annaatje.
Nicole. Nikola, Klaasje.

O.

Octavie. Octavia.
Odile. Ottilia.
Olympie. Olympia.

P.

Patience. Patientia.
Pauline, Paulina, Pauwlijn, Pauwtje.
Pétronille. Petronella.
Philippine. Phillippina, Flipje.
Priscille. Priscilla.
Prudence. Prudentia.

R.

Rachel. Rachel.
Rébecca. Rebekka, Bekje.
Régine. Regina.
Rosalie. Rosalia.
Rose, Rosette. Roosje.
Rosemonde. Rosamunde, Rozemond.
Rosine. Rosina.
Ruth. Ruth.

S.

Salomé. Salome.
Sara. Sara, Saartje.
Scholastique. Scholastica.
Sébastienne. Sebastina, Sebastiana.
Sibylle. Sibylla.
Sophie. Sophia, Fietje, Fie.
Stéphanie. Stephania.
Suzanne. Suzanna, Santje, Suusje, Suze.
Suzette, Suzon. Santje.

T.

Thècle, Thécla. Tecla.
Théodore. Theodora, Doortje.
Thérèse. Theresia.
Toinette, Toinon. Toontje.
Trinette. Trijntje, Katrijntje.

U.

Ulrique. Ulrica.
Ursule. Ursula.

V.

Valentine. Valentina.
Véronique. Veronica.
Victoire. Victoria, Victorine.
Virginie. Virginia.

Z.

Zoe. Zoë.

VOCABULAIRE

DE GÉOGRAPHIE ANCIENNE ET MODERNE.

(WOORDENLIJST VAN OUDE EN HEDENDAAGSCHE AARDRIJKSKUNDE).

A.

Abdère, f. Abdera. **Abdéritain, e,** of **Abdérite,** a. et m. et f. Abderietisch, Abderiet, Abderietin; fig. bekrompen inwoner eener kleine stad.
Abruzze, f. Abbruzzo; **les —s,** de Abruzzen.
Abyssi‖n, e, a. et m. f. Abyssinisch; Abyssiniër, Abyssinische vrouw; **—nie,** f. Abyssinië, Habesch.
Acadie, f. Acadië, Nieuw-Schotland.
Acarnanie, f. Acarnanië.
A‖chaïe, f. Achaje; **—chéen, enne,** adj. et m. f. Achaïsch; Achajer, Achaïsche vrouw.
Achem (pr. **kem**), **Achen** (pr. **kin**), Atsjin, Atchin.
Achanti, m. Asjanti, Ashantee.
Achémois, Achénois, Achinois, e, a. et m. et f. Atsjineesch; Atsjinees, Atsjineesche vrouw.
Açores (les), f. pl. De Azorische of Vlaamsche eilanden.
Adige, f. Etsch, Adige.
Adriatique (mer), f. Adriatische Zee.
Adule, f. Gotthardgebergte.
Afri‖que, f. Afrika; **—cain, e,** adj. et m. f. Afrikaansch; Afrikaan, Afrikaansche vrouw.
Aigle, f. Aelen, (vlek in Zwitserland).
Aix-la-chapelle, f. Aken.
Albain, e, a. ou m. et f. uit, van Alba Longa (in Italië); inwoner, inwoonster van Alba.
Al‖banie, f. Albanie; **—banien, ne, —banois, e,** a. et m. f. Albanisch; Albaniër, Albanees, Albaneesche vrouw.
Albe, f. Alba; **—-Greeque,** f. Grieksch Weissenburg, Belgrado; **—-Julie,** f. Weissenburg (in Zevenbergen), Karlsburg; **—Royale,** f. Stuhlweissenburg; **—-la-Longue,** Alba Longa (in Italië).
Albigeois, e, m. et f. Waldenzer, Waldenzische vrouw; Albigenzer, vrouw uit Alby (in Frankrijk).
Albion, f. Albion, dichterlijke naam van Engeland.
Alep, m. Aleppo.
Alexandrie, f. Alexandrië (stad in Egypte); Alessandria (stad in Sardinië).
Algarve, f. Algarvië.
Al‖ger, m. **Algérie,** f. Algiers, Algerië; **—gerien, ne,** adj. et m. f. Algerijnsch; Algerijn, Algerijnsche vrouw.
Alle‖magne, f. Duitschland; **—mand, e,** adj. et m. f. Hoogduitsch, Duitsch; Duitscher, Duitsche vrouw.
Alost, m. Aalst.
Alpes (les), f. pl. De Alpen, het Alpische gebergte.
Alsa‖ce, f. Elzas; **—cien, ne,** m. f. Elzasser, Elzasser vrouw.
Amalécite, m. Amelekiet.
Amboine, Amboyne, f. Amboina (een der Molukken).
Amé‖rique, f. Amerika; **—ricain, e,** adj. et m. f. Amerikaansch; Amerikaan, Amerikaansche vrouw.
Amirauté (îles de l'), f. Admiraliteits-eilanden.
Amorrhéen, m. **ne,** f. Amoriet, Amoritische vrouw.
Amsterdammois, e, a. m. et f. Amsterdamsch; Amsterdammer, Amsterdamsche vrouw.
Ancône, f. Ancona.
Andalou‖sie, f. Andaluzië; **—s, e,** adj. et. m. f. Andaluzisch; Andaluziër, Andaluzische vrouw.
Andrinople, f. Adrianopel.
An‖glais, e, adj. et m. f. Engelsch; Engelschman, Engelsche vrouw; **—gleterre,** f. Engeland.
Angles, m. pl. Angelen (Germanen, die zich in Groot-Brittanje vestigden).
Antilles (les), f. pl. De Antillen.
Antioche, f. Antiochië.
Anver‖s, (pr. **ver**; en Belgique on dit: **verse**), m. Antwerpen; **—sois, e,** a. et m. f. Antwerpsch; Antwerpenaar, Antwerpsche vrouw.
Apennins (les). m. pl. De Appenijnen, het Appenijnsche gebergte.
Aquitaine, f. Aquitanië.
Ara‖be, adj. et m. f. Arabisch; Arabiër, Arabische vrouw; **—bie,** f. Arabië; l'Arabie heureuse, — déserte, — pétrée, gelukkig —, woest —, steenachtig Arabië.
Arago‖n, m. Aragonië; **—nais, e,** adj. et m. f. Aragonisch; Aragoniër, Aragonische vrouw.
Arca‖die, f. Arcadië; **—dien, ienne,** adj. et m. f. Arcadisch; Arcadiër, Arcadische vrouw.
Argien, adj. uit Argos, van Argos (geboortig, afkomstig).

Argolide, Argos, f. Argolide, Argos.
Armé‖nie, f. Armenië; **—nien, ienne,** adj. et m. f. Armenisch; Armeniër, Armenische vrouw.
Arras, m. Atrecht, Arras.
Asiatique, adj. Aziatisch.
Asie, f. Azië.
Asphaltite, (lac), m. De Doode Zee.
Assy‖rie, f. Assyrië; **—rien, ienne,** adj. et m. f. Assyrisch; Assyriër, Assyrische vrouw.
Asturies (les), f. pl. Asturië.
Athènes, f. Athene; **Athénien, ne,** adj. et m. f. Atheensch; Athener, Atheensche vrouw.
Atlantique (mer), f. Atlantische Zee, Westelijke Oceaan.
Attique, f. Attica, het gebied van Athene.
Augsbourg, Auguste, m. Augsburg.
Auso‖nie, f. Ausonië, land der Ausonen of Aurunci (Beneden-Italië); **—nien, ienne,** a. Mer —ne, Tyrrheensche Zee.
Australasie, Australie, Polynésie, f. Australië (het vijfde werelddeel), Oceanië.
Austrasie, f. Austrasië.
Autrîche, f. Oostenrijk; **—chien, ne,** adj. et m. f. Oostenrijksch; Oostenrijker, Oostenrijksche vrouw.

B.

Babylo‖ne, f. Babylon, Babel; **—nien, ne,** adj. et m. f. Babylonisch; Babyloniër, Babylonische vrouw.
Ba‖de, f. Baden; **—dois, e,** et m. f. Badensch; Badenaar, Badensche vrouw.
Balaton, m. Plattenmeer (in Hongarije).
Bâle, f. Bazel.
Baléares (les), f. pl. De Balearen of Balearische eilanden.
Bâlois, e, adj. et m. f. Bazelsch; man, vrouw uit Bazel.
Baltique, adj. la mer — De Baltische Zee, Oostzee.
Barbade, f. Barbados.
Barbaresque, a. Barbarijsch; **les États —s,** m. pl. de Barbarijsche Staten.
Barbarie, f. Barbarije.
Barcelone, f. Barcelona.
Bareith, Baruth, m. Bayreuth (stad van Beieren).
Bas-rhin, m. De Nederrijn.
Basse-Allemagne, —-lusace, —-saxe, f. Neder-Duitschland, -Lausnitz, -Saksen.
Batave, adj. et m. f. Bataafsch; Batavier, vrouw van een Batavier.
Batavia, f. Batavia.
Batavie, f. land der Batavieren; dichterlijk: Holland, Nederland. Ook Batavië.
Ba‖varois, e, adj. et m. f. Beiersch; Beier, Beierschman, Beiersche vrouw; **—vière,** f. Beieren.
Bel‖ge, adj. et m. f. Belgisch; Belg, Belgische vrouw; **—gique,** f. België.
Belgrade, f. Belgrado.
Bénévent, m. Benevento.
Benga‖lais, e, adj. et m. f. Bengaalsch; Bengaal, Bengaalsche vrouw; **—le,** m. Bengalen.
Bergame, m. Bergamo.
Berg-op-Zoom, Bergues-sur-le-Zoom, m. Bergen-op-Zoom.
Ber‖lin, m. Berlijn; **—linois, e,** a. Berlijnsch; Berlijner, Berlijnsche vrouw.
Berne, f. Bern.
Bethlé(h)émite, a. et m. f. uit Bethlehem (in Judea); inwoner, inwoonster van Bethlehem.
Bienne, f. Biel.
Bis‖caïe, f. Biskaje; **—caïen, ne,** adj. et m. f. Biskaïsch; Biskajer, Biskaïsche vrouw.
Bizan‖ce, f. Byzantium; **—tin,** adj. Byzantisch, Byzantijnsch.
Boer, m. Hollandsche kolonist in Z.-Afrika, Boer.
Bo‖hème, Bohême, f. Boheme; **—hémien, ne,** adj. et m. f. Boheemsch; Bohemer, Boheemsche vrouw.
Bois-le-duc, m. 's Hertogenbosch.
Bo‖logne, f. Bologna; **—lonais (le),** het Bologneesche.
Bordelais, e, adj. et m. f. van Bordeaux; man, vrouw uit Bordeaux, bewoner, bewoonster van Bordeaux.
Boristhène, m. Borysthenes, Dnieper.
Bormio, m. Worms (stad in Italië).
Bos‖nique, adj. et m. f. Bosnisch; Bosniër, Bosnische vrouw; **—nie,** f. Bosnië.
Bosphore, m. Bosphorus, Bosforus, de Straat van Konstantinopel.
Bostonien, ne, a. et m. f. uit Boston; inwoner, inwoonster van Boston.
Bot(h)nie, f. Bothnië.
Bour‖gogne, f. Bourgondië; **—guignon, ne,** adj. et m. f. Bourgondisch; Bourgondiër, Bourgondische vrouw.
Bra‖bançon, ne, adj. et m. f. Brabantsch; Brabander, Brabantsche vrouw; **—bant,** m. Brabant.
Bragance, f. Braganza.
Brandebour‖g, m. Brandenburg; **—geois, e,** adj. et m. f. Brandenburgsch; Brandenburger, Brandenburgsche vrouw.
Brème, f. Bremen.
Brescian, e, a. Uit Brescia (in Lombardije),
Brési‖l, m. Brazilië; **—lien, ne,** adj. et m. f. Braziliaansch; Braziliaan, Braziliaansche vrouw.
Bre‖tagne, f. Bretanje; Bretagne; **—ton, ne,** adj. et m. f. Bretanjisch; Britsch; man, vrouw uit Bretanje.
Brette, f. vrouw uit Bretanje.
Brigance, f. Bregenz (Oostenr. stad).
Brindes, f. Brindisi (in Italië).
Brisac, m. Breisach.
Brittannique, adj. Britsch.
Bru‖ges, f. Brugge; **—geois, e,** a. et m. f. Brugsch, van of uit Brugge; Bruggenaar, Bruggenaarster.
Brunsvic, Brunswick, m. Brunswijk.
Bruxel‖les, f. Brussel; **—lois, e,** a. Brusselsch; Brusselaar, Brusselaarster,
Bucharie, f. Bucharije, Bokhara.
Bude, f. Buda of Ofen.
Bul‖gare, adj. et m. f. Bulgaarsch; Bulgaar, Bulgaarsche vrouw; **—garie,** f. Bulgarije.
Byzance, f. Byzantium, nu Konstantinopel.

C.

Ca‖fre, adj. et m. f. Kaffersch; Kaffer, Kaffervrouw; **—frerie,** f. Kafferland.
Caire (le), m. Kairo, Caïro.
Cala‖bre, f. Calabrië; **—brais, e,** adj. et m. f. Calabrisch; Calabriër, Calabrische vrouw.

Calais (Pas of Détroit de), m. Nauw of Zeëngte van Calais, de Hoofden.
Californien, ienne, a. et m. f. van of uit Californië; bewoner, bewoonster van Californië.
Calmouck, m. Kalmuk.
Cam‖brai, m. Kamerijk; **—brésis**, m. het gebied van Kamerijk.
Campagne de Rome, f. Campagna.
Canadien, ne, adj. et m. f. Canadisch, van of uit Canada; Canadiër, Canadische vrouw.
Cananéen, ne, adj. et m. f. uit Cana; Cananeeër, Cananeesche vrouw.
Canaries (les îles), f. pl. De Kanarische eilanden.
Can‖die, f. Candia; **—diot, e**, m. f. bewoner; bewoonster van Candia.
Cannes, f. Cannæ, Cannes.
Can‖tabre, a. Cantabrisch; **—tabres**, m. pl. Cantabriërs (oud bergvolk in Spanje). **Les Monts —tabres**, het Cantabrisch Gebergte.
Cantorbéry, m. Kantelberg, Canterbury.
Capado‖ce, f. Cappadocië; **—cien, ne**, adj. et m. f. Cappadocisch; Cappadociër, Cappadocische vrouw.
Cap de bonne Espérance, m. Kaap de Goede Hoop.
Capoue, f. Capua, (stad van Napels).
Cap-vert, m. Groene Kaap.
Caraïbe, adj. Caraïbisch.
Carinthie, f. Karinthië, Kärnthen.
Cartha‖ge, f. Carthago; **—gène**, f. Carthagena; **—ginois, e**, adj. et m. f. Carthaagsch; Carthager, Carthaagsche vrouw.
Caspienne (mer), f. Kaspische Zee.
Cassovie, f. Kaschau, stad in Hongarije.
Cas‖tillan, e, adj. et m. f. Castiliaansch; Castiliaan, Castiliaansche vrouw; **—tille**, f. Castilië.
Cala‖lan, e, adj. et m. f. Catalonisch; Catalonië, Catalonische vrouw; **—logne**, f. Catalonië.
Catane, f. Catania.
Caucase (mont), m. De Kaukasus, de berg Kaukasus.
Célébien, ienne, a. uit of van Celebes.
Césarée, f. Cesarea.
Ceylan, m. Ceilon.
Chal‖dée, f. Chaldea; **—daïque**, adj. et m. f. Chaldeeuwsch; Chaldeeër, Chaldeeuwsche vrouw.
Chi‖ne, f. China; **—nois, e**, adj. et m. f. Chineesch; Chinees, Chineesche vrouw.
Chypre, f. Cyprus.
Cimbres (les), m. pl. de Cimbren, Kimbren.
Circas‖sie, f. Cirkassië; **—sien, ne**, adj. et m. f. Cirkassisch; Cirkassiër, Cirkassische vrouw.
Clèves, f. Kleef.
Coblence, Coblentz, f. Coblentz.
Cochinchine, f. Cochinchina.
Coimbre, f. Coïmbra.
Coire, f. Chur (Zwitsersche stad).
Colchide, f. Colchis, het land van Colchis.
Cologne, f. Keulen.
Colombien, ne, a. et m. f. uit Columbia; Columbiër, Columbische vrouw.
Côme, m. Como, (stad en prov. in Italië).
Compostelle (la), f. Compostella, St. Jago de Compostella.
Com‖té (la), f. Franche-comté; **—tois, e**, m. f. man, vrouw uit Franche-comté.
Constance, f. Constanz, Kostnitz; lac de —, het meer van Constanz, de Bodenzee.
Constantino‖ple, f. Constantinopel; **—politain, e**, a. et m. f. Constantinopolitaansch; man, vrouw uit Constantinopel.
Copenhague, f. Kopenhagen.
Cordoue, f. Cordova, Cordua.
Coré‖e, f. Korea; **—en, enne**, a. et m. f. van of uit Corea; man, vrouw uit Corea.
Corfou, m. Korfu,
Corin‖the, f. Korinthe; **—thien, ne**, adj. et m. f. Korinthisch; Korinthiër, Korinthische vrouw.
Cornouaille(s), f. Cornwallis.
Corogne (la), f. Corunna.
Corse, f. Corsika; —, adj. et m. f. Corsikaansch; Corsikaan, Corsikaansche vrouw.
Cosaque, m. Kozak.
Côte d'or (la), f. De Goudkust.
Courlan‖de, f. Koerland; **—dois, e**, adj. et m. f. Koerlandsch; Koerlander, Koerlandsche vrouw.
Courtray, m. Kortrijk.
Cracovie, f. Krakau.
Crapacks, m. pl. Karpathen.
Crémo‖ne, f. Cremona; **—nais**, m. het gebied van Cremona.
Crète, f. Kreta.
Crétois, e, adj. et m. f. Cretenzisch, van Kreta; Cretenzer, vrouw van het eiland Kreta.
Crimée, f. De Krim, v.
Croa‖te, adj. et m. f. Kroatisch; Kroaat, Kroatische vrouw; **—tie**, f. Kroatië.
Cy‖pre, f. Zie **Chypre. —priot, e**, adj et m. f. Cyprisch; Cypriër, Cyprische vrouw.
Cythère, f. Cythera, nu: Oerigo.

D.

Da‖ces (les), m. pl. De Daciërs; **—cie**, f. Dacië.
Dalmatie, f. Dalmatië.
Damas, m. Damascus.
Damiette, f. Damiate.
†**Danemarche**, f. het Ardennerwoud, in Oud-Fransche gedichten.
Da‖nemark, m. Denemarken; **—nois, e**, adj, et m. f. Deensch; Deen, Deensche vrouw.
Dantzic, m. Dantzig.
Danu‖be, m. Donau; **—bien, ienne**, a. aan den Donau.
Dardanelles, (les), f. pl. De Dardanellen; **détroit des —**, de Hellespont.
Déliaque, Délien, ne, adj. et m. f. uit of van Delos; Deliër, Delische vrouw.
Delphes, f. Delphi, Delphos.
Deux-ponts, m. Tweebruggen.
Domingois, e, a. uit Sint-Domingo.
Dominique (saint-), m. Sint Domingo.
Do‖ride f. Dorië; **—rien, ne**, adj. et m. f. Dorisch; Doriër, Dorische vrouw.
Douvres, f. Dover (Engelsche stad).
Drave, f. Drau of Drave.
Dres‖de, f. Dresden; **—dois, e**, a. et m. f. van of uit Dresden; Dresdenaar, Dresdensche vrouw.
Dunkerque, f. Duinkerken.

E.

Ebre, m. Ebro.
Écluse (l'), f. Sluis (in Vlaanderen).
Écos‖se, f. Schotland; **—sais, e**, adj. et m. f. Schotsch; Schot, Schotsche vrouw.

Édimbourg, m. Edinburg.
Égée (la mer), de Aegeïsche Zee, nu de Archipel.
Église (États de l'), m. Kerkelijke staat.
Égyp‖te, f. Egypte; **—tien, ne,** adj. et m. f. Egyptisch; Egyptenaar, Egyptische vrouw.
Élide, f. Elis.
Elseneur, m. Helsingör.
Envilliers, m. Eschweiler.
Éphèse, f. Efeze.
Épidaure, f. Epidaurus.
Épire, m. Epirus.
Escaut, m. Schelde.
Esclavo‖n, ne, adj. et. m. f. Slavonisch; Slavoniër, Slavonische vrouw; **—nie,** f. Slavonië.
Espa‖gne, f. Spanje; **—gnol, e.,** adj. et m. f. Spaansch; Spanjaard, Spaansche vrouw.
Esquimaux, m. pl. Eskimo's.
Esthonie, f. Esthland.
État Ecclésiastique, m. De Kerkelijke Staat.
États-Unis, m. pl. De Vereenigde Staten van Noord-Amerika.
Étrurie, f. Etrurië; les Étrusques, de Etruriërs, Hetruriërs.
Euphrate, m. Euphraat.
Euro‖pe, f. Europa; **—péen, ne,** adj. et m. f. Europeesch; Europeër, Europeaan, Europeesche vrouw.
Eustace (Saint-), f. Sint Eustatius.

F.

Færoé, Færoer, ou **Féro (iles de),** f. pl. Faröer of Färöer-eilanden.
Fauquemont, m. Valkenburg.
Fénétrange, f. Viestringen (Fransch stadje).
Ferrare, f. Ferrara.
Finlan‖de, f. Finland; **—dois, e,** adj. et m. Finlandsch, Finsch; Finlander, Finlandsche vrouw.
Fionie, f. Funen (eiland).
Flamand, e, adj. et m. f. Vlaamsch; Vlaming, Vlaamsche vrouw.
Flandre, f. Vlaanderen.
Flessingue, f. Vlissingen.
Florentin, e, adj. et m. f. Florentijnsch; Florentijn, Florentijnsche vrouw.
Forestières (les villes), f. pl. De Woudsteden.
Forêt-Hercynienne, f. Het Hercynische woud, de Hartz, het Hartzgebergte.
Forêt-Noire, f. Zwarte-Woud.
Formose, f. Formosa.
Fran‖çais, e, adj. et m. f. Fransch; Franschman, Fransche vrouw; **—ce,** f. Frankrijk.
Francfort, m. **— sur Main, sur l'Oder,** Frankfort a/M (aan den Main), Frankfort a/O (aan den Oder).
Franconie, f. Frankenland.
Frédéricksbourg, m. Frederiksburg.
Fri‖berg, m. Freiburg (in Saksen); **—bourg,** m. Freiburg (in Zwitserland).
Fri‖se, f. Friesland; **—son, ne,** adj. et m. f. Friesch; Fries, Friezin.
Fulde, f. Fulda.
Furnes, f. Veurne (in België).

G.

Galice, Galicie, f. Gallicië.
Galilée, f. Galilea.
Galles (le pays de), m. Wallis, Walliserland.
Gallois, e, a. Wallisch, van of uit Wallis.
Gan‖d, Gant, m. Gent; **—tois, e,** adj. et m. f. Gentsch; man, vrouw uit Gent.
Gange, m. Ganges.
Gas‖cogne, f. Gasconje; **—con, ne,** adj. et m. f. Gasconjisch, Gasconsch; Gasconjer, vrouw uit Gasconje.
Gau‖les (les), f. pl. Gallië; **—le, lois, e,** adj. et m. f. Gallisch, Galliër, Gallische vrouw.
Gènes, f. Genua.
Ge‖nève, f. Geneve; **—nevois, e,** adj. et m. f. Geneefsch; man, vrouw uit Genève.
Génois, e, adj. et m. f. Genueesch; Genuees, Genueesche vrouw.
Ger‖main, adj. Germaansch; **—manie,** f. Germanië, Oud-Duitschland.
Gessen, m. **le pays, la terre de —,** het land Gosen (in den Bijbel).
Glaciale (la mer), f. de IJszee.
Glaris, m. Glarus.
Gnesne, f. Gnesen (stad in Posen).
Gothembourg, m. Gotenburg,
Gothie, f. Gothland.
Gœttingue, f. Göttingen.
Grammont, m. Geraardsbergen, Geertsbergen.
Grande-Bretagne, f. Groot-Brittanje.
Granique, m. Granicus.
Gravelines, f. Grevelingen.
Grec, Grecque, adj. et m. f. Grieksch; Griek, Grieksche vrouw.
Grèce, f. Griekenland.
Grena‖de, f. Grenada; **—din, e,** adj. van, uit Grenada.
Grison, ne, m. f. Grauwbunder, vrouw uit Grauwbunderland; le pays des —s, Grauwbunderland.
Gripsvalde, f. Greifswald.
Groënland, m. Groenland.
Groningue, f. Groningen.
Guel‖dre, f. Gelderland; **—drois, e,** a. Geldersch.
Guinée, f. Guinea.
Guyana, Guiane, f. Guiana (land van Zuid-Amerika).

H.

Hainaut, m. Henegouwen.
Hambour‖g, m. Hamburg; **—geois, e,** m. f. Hamburger, Hamburgsche vrouw.
Hano‖vre, m. Hannover; **—vrien, ne,** adj. m. et f. Hannoveraarsch; Hannoveraan, Hannoveraansche vrouw.
Haute-Allemagne, — Bavière, — Lusace, — Saxe, f. Opper-Duitschland, -Beieren, -Lausnitz, -Saksen.
Harlem, m. Haarlem.
Havane (la), f. Havana, de Havannah (hoofdstad van 't eiland Cuba).
Haye (la), f. 's Gravenhage, 's Hage, den Haag.
Hébrides, f. pl. Hebriden.
Hellade, f. Hellas (Griekenland).
Helvétien, ne, Helvétique, adj. et m. f. Helvetisch; Helvetiër, Helvetische vrouw.
Hes‖se, f. Hessen; **—sois, e,** adj. et m. f. Hessisch; Hes, Hessische vrouw.
Hibernie, f. Hibernië, Ierland.
Hollan‖de, f. Holland; **—dais, e,** adj. et m. f. Hollandsch; Hollander, Hollandsche vrouw.
Hol‖sace, f. **Holstein,** m. Holstein; **—satien, ne,** adj. et m. f. Holsteinsch; Holsteiner, Holsteinsche vrouw.

Hombourg-ès-Monts, m. Homburg vor der Höhe (Pruisische stad).
Hon‖grie, f. Hongarije; **—grois, e**, adj. et m. f. Hongaarsch; Hongaar, Hongaarsche vrouw.

I.

Ibérie, f. Iberië, Spanje.
Iles du Cap-Vert, f. pl. Kaap-Verdische eilanden.
Iles du vent, f, pl. De eilanden boven den wind.
Illy‖rie, f. Illyrië; **—rien, ne**, adj. et m. f. Illyrisch; Illyriër, Illyrische vrouw.
In‖de, f. s. pl. Indië, de Indiën; **—s occidentales, —s orientales**, West-, Oost-Indië; **—dien, ne**, adj. et m. f. Indiaansch, Indisch; Indiaan, Indiër; Indiaansche, Indische vrouw.
Indo-Chine, f. Achter-Indië.
Ingremanie, Ingrie, f. Ingermanland.
Ionie, f. Ionië; les îles ioniennes, de Ionische eilanden.
Irlan‖de, f. Ierland; **—dais, e**, adj. et m. f. Iersch; Ier, Iersche vrouw.
Iroquois, m. Irokees.
Islande, f. IJsland.
Issel, m. IJsel.
Is‖trie, f. Istrië; **—trien, ne**, m. f. man, vrouw uit Istrië.
Ita‖lie, f. Italië; **—lien, ne**, adj. et m. f. Italiaansch; Italiaan, Italiaansche vrouw.
Itha‖cien, ienne, adj. van Ithaka; **—que**, f. Ithaka, nu Theaki.

J.

Jamaïque, f. Jamaïca.
Japo‖n, m. Japan; **—nais, e**, adj. et m. f. Japansch, Japaneesch; Japanees, Japaneesche vrouw.
Javanais, e, adj. et m. f. Javaansch; Javaan, Javaansche vrouw.
Jodoigne, f. Geldenaeken (in België).
Jourdain, m. Jordaan, v.
Judée, f. Judea, het Joodsche Land.
Juliers, m. Gulik.
Jutlandais, e, a. et m. f. Jutlandsch; Jutlander of Jut, Juttin of Jutlandsche vrouw.

K.

Kamt(s)chadale, adj. et m. f. Kamtsjadaalsch; Kamtsjadaal, Kamtsjadaalsche vrouw.
Kiovie, f. Kief, Kiew.
Konigsberg, m. Koningsbergen.

L.

Lacédémo‖ne, f. Lacedemonië, Lacedemon; **—nien, ne**, adj. et m. f. Lacedemonisch, Spartaansch; Lacedemoniër, Spartaan, Lacedemonische vrouw.
Lampsaque, f. Lampsacus.
Lancas‖tre, m. Lancaster; **—trien, ienne**, a. van of uit Lancaster.
Lapo‖n, ne, adj. et m. f. Laplandsch; Laplander, Laplandsche vrouw; **—nie**, f. Lapland.
Leck, m. Lek (Nederl. rivier).
Leip‖sic, Leipsick, m. Leipzig; **—sicois, e**, a. Leipziger; m. et f. Leipziger, Leipziger vrouw.
Léman, Le (lac) —, het meer van Genève.
Léopol, m. Lemberg.
Lépante, f. Lepanto.
Levan‖t, m. Oostelijk gedeelte der Middellandsche Zee; de kusten van Klein-Azië, Syrië en Egypte, Levant; **—tin**, m. bewoner van de Levant.
Liban (le mont), m. De berg Libanon.
Liège, f. Luik; **Liégeois, e**, adj. et m. f. Luiksch; Luikenaar, Luikerwaal; Luiksche vrouw.
Ligu‖rie, f. Ligurië; **—rien, ienne**, adj. et m. f. Ligurisch; Liguriër, Ligurische vrouw.
Lille, f. Rijsel.
Limbourg, m. Limburg.
Linange, f. Leiningen.
Lisbonne, f. Lissabon.
Lithua‖nie, f. Litthauwen; **—nien, ne**, m. f. Litthauwer, Litthauwsche vrouw; **—nique**, adj. Litthauwsch.
Livadie, f. Livadië.
Liverpoolien, ienne, a. et m. f. uit Liverpool; inwoner, inwoonster van Liverpool.
Livo‖nie, f. Lijfland; **—nien, ne**, adj. et m. f. Lijflandsch; Lijflander, Lijflandsche vrouw.
Livourne, f. Livorno.
Lo‖cride, f. Locris (land in Achaje); **—crien, ne**, adj. et m. uit, van Locris, Locriër.
Lombard-Vénitien (le royaume), m. Het Lombardisch-Venetiaansch koninkrijk.
Lombardie, f. Lombardije.
Londres, f. Londen.
Lorraine, f. Lotharingen.
Louvain, m. Leuven.
Lovanois, e, a. Leuvensch; m. et f. Leuvenaar, Leuvensche vrouw.
Lucerne, f. Lucern.
Luc‖ques, f. Lucca; **—quois, e**, adj. et m. f. van-, uit Lucca; man, vrouw uit Lucca.
Lusace, f. Lausnitz.
Lusitanie, f. Lusitanië, Portugal.
Lutèce, f. Lutetia, nu: Parijs.
Luxembourg, m. Luxemburg.
Lyonnais, e, m. f. Lyonnees, vrouw uit Lyon.

M.

Macé‖doine, f. Macedonië; **—donien, ne**, adj. et m. f. Macedonisch; Macedoniër, Macedonische vrouw.
Madécasse, m. et f. bewoner of bewoonster van Madagascar.
Madère, f. Madera.
Madure, m. Madoera, Madura.
Magdebourg, m. Maagdenburg.
Magellan (Détroit de), m. Straat van Magelhaen of Magellaan.
Majorque, f. Majorka.
Malai‖s (les), m. pl. De Maleiers; **—sien, ne**, a. Maleisch; m. et f. Maleier, Maleische vrouw.
Malines, f. Mechelen.
Malouin, e, a. van of uit Sint Malo.
Malouines, f. pl. Falklandseilanden.
Mal‖te, f. Malta; **—tois, e**, adj. et m. f. Malthezer; man, vrouw van Malta.
Manche (la), f. la Mancha (oude prov. van Spanje); Het Kanaal, de Straat, het Nauw van Calais.

Mantoue, f. Mantua.
Marche (la), f. De Mark.
Maro‖c, m. Marokko; **—cain, e,** adj. et m. f. Marokkaansch; Marokkaan, Marokkaansche vrouw,
Maures (les), m. pl. De Mauren, Mooren, Moresken.
Mauritanie, f. Mauritanië, Moorenland.
Mayence, f. Maintz, Mentz.
Mecklembourg, m. Mecklenburg.
Mecque (la), f. Mekka.
Mède, adj. et m. f. Medisch; Mediër, Medische vrouw.
Médine, f. Medina.
Médique, a. Medisch, van Medië.
Méditerranée (mer), f. De Middellandsche Zee.
Memphite of **Memphitique,** a. Memphitisch, van Memphis (stad in Neder-Egypte).
Menin, m. Meenen (stad in België).
Mésie, f. Mœsia.
Messin, e, m. f. man, vrouw uit Metz.
Messine, f. Messina.
Meuse, f. Maas.
Mexi‖cain, e, adj. et m. f. Mexikaansch; Mexikaan, Mexikaansche vrouw; **—que,** m. Mexico.
Middelbourg, m. Middelburg.
Mila‖n, m. Milaan; **—nais, e,** adj. et m. f. Milaneesch; Milanees, Milaneesche vrouw; **le —nais,** het Milaneesche.
Milet, m. Milete.
Minorque, f. Minorca.
Misnie, f. Meiszen (in Saksen).
Missourien, ienne, a. van den Missouri, of uit den Staat Missouri.
Modène, f. Modena.
Moldavie, f. Moldavië.
Moluques (les îles), f. pl. De Molukken of Specerei-eilanden.
Mons, m. Bergen (in Henegouwen).
Mont-aigu, m. Scherpenheuvel (België).
Montbéliard, m. Mompelgaard.
Morat, m. Murten.
Mora‖ve, adj. et m. f. Moravisch; Moraviër, Moravische vrouw; **—vie,** f. Moravië.
Morée, f. Morea.
Moselle, f. Moezel.
Mulhouse, f. Mülhausen.
Munich, m. München.
Murcie, f. Murcia.

N.

Namur, m. Namen.
Nantais, e, a. van of uit Nantes; m. et f. inwoner, inwoonster van Nantes.
Na‖ples, f. Napels; **—politain, e,** adj. et m. f. Napolitaansch; Napolitaan; Napolitaansche vrouw.
Nassauvien, ienne, a. et m. f. Nassausch, van Nassau; Nassauer, Nassausche vrouw.
Navarin, m. Navarino.
Navarre, f. Navarra.
Néerlandais, e, a. Nederlandsch; m. et f. Nederlander; Nederlandsche vrouw.
Neuchâtel, Neufchâtel, m. Neuenburg, Neufchâtel.
Néo-Zélandais, e, a. et m. f. uit Nieuw-Zeeland; Nieuwzeelander, Nieuwzeelandsche vrouw.
Nice, f. Nizza.
Nieper, m. Dnieper.
Niester, m. Dniester.
Nil, m. Nijl.
Nimègue, f. Nijmegen.
Nord (Mer du) of **Mer d'Allemagne, Mer Germanique,** f. Noordzee.
Normand, e, adj. et m. f. Normandisch; Normandiër, Normandische vrouw.
Nor‖vège, f. Noorwegen; **—végien, ne,** adj. et m. f. Noorweegsch; Noorweger, Noorweegsche vrouw.
Nouvelle-Zemble, f. Nova Zembla.
Numance, f. Numantia.
Nu‖mide, a. Numidisch; **—dien, ienne,** m. et f. Numidiër, Numidische vrouw.
Nuremberg, m. Neurenberg.
Nyon, f. Neus, Neuss (in Zwitserland).

O.

Océan Atlantique, m. Atlantische-, Westelijke Oceaan; **— pacifique,** Stille zee, Zuidzee.
Océanie, f. Australië.
Oldenbourg, m. Oldenburg.
Olympe, m. Olympus (berg).
Ombrie, f. Umbria.
Orange, f. Oranje.
Orcades (les), f. pl. de Orkney of Orkadische eilanden.
Orénoque, m. Orinoko, (rivier).
Ostfrise, f. Oostfriesland.
Ostie, f. Ostia.
Oural, m. Oeralisch gebergte, Oeral, Ural.
Oxonien, ne, Oxfordien, ne, a. et m. f. van of uit Oxford; inwoner, inwoonster van Oxford.

P.

Pacifique (mer), f. Stille Zee, Stille Oceaan, Groote stille zee, Zuidzee.
Pactole, m. Pactolus (rivier van Lydië).
Pa‖douan, m. Het gebied van Padua; **—doue,** f. Padua.
Palat‖in, e, adj. et m. f. van de Paltz, Paltzer; vrouw uit de Paltz; **—inat,** m. de Paltz.
Paler‖me, f. Palermo; **—mitain, e,** a. et m. f. van of uit Palermo; bewoner, bewoonster van Palermo.
Palestine, f. Palestina, het Joodsche land.
Palmyre, f. Palmyra.
Pampelune, f. Pampeluna.
Pari‖s, m. Parijs; **—sien, ne,** adj. et m. f. Parijsch; Parijzer, Parijzenaar, Parijsche vrouw.
Parme, f. Parma.
Parnasse, m. Parnassus, de Zangberg.
Parthe, f. adj. et m. f. van-, uit Parthië; Parther, Parthische vrouw.
Pas-de-Calais, m. Zie **Manche.**
Patrimoine de Saint-Pierre, m. De Kerkelijke Staat.
Pavie, f. Pavia.
Pays-bas, m. pl. de Nederlanden.
Péloponèse, m. De Peloponnesus, Peloponnesië.
Pé‖rou (le), m. Peru; **—ruvien, ne,** adj. et m. f. Peruaansch; Peruaan, Peruaansche vrouw.
Pers‖e, f. Perzië; **les —es,** de Perzen; **—, —an, e,** adj. et m. f. Perziaansch; Pers, Perziaan; Perzische, Perziaansche vrouw; **—ien, ne,** adj. Perzisch.

Persique (Golfe), m. Perzische Golf.
Péruvien, ne, a. Peruviaansch.
Pétersbourg (St.-), m. St. Petersburg.
Pettoncourt, m. Pettenhofen (in Lotharingen).
Phalsbourg, m. Pfalzburg (in Lotharingen).
Phéni‖cie, f. Phenicië; **—cien, ne,** adj. et m. f. Phenicisch; Phenicië, Phenicische vrouw.
Philadelphie, f. Philadelphia.
Philippines, (les iles), f. pl. de Philippijnsche eilanden.
Philipsbourg, m. Philipsburg.
Phocée, f. Phocea.
Picardie, f. Picardië.
Pictes (les), m. pl. De Picten, mv.
Piémont, m. Piemont; **—tais, e,** adj. et m. f. Piemonteesch; Piemontees, Piemonteesche vrouw.
Pise, f. Pisa.
Plaisance, f. Piasenza.
Poitevin, e, m. inwoner, inwoonster van Poitiers.
Po‖logne, f. Polen; **—lonais, e,** adj. et m f. Poolsch; Pool, Polak; Poolsche vrouw.
Polynésie, f. Zie **Terres Australes.**
Poméra‖nie, f. Pommeren; **—nien, ienne,** a. et m. f Pommersch; Pommer of Pommeraan, Pommersche vrouw.
Pont, m. Pontus; **— Euxin,** m. de Zwarte zee.
Portugais, e, adj. et m. f. Portugeesch; Portugees; Portugeesche vrouw.
Posnanie, f. Posen.
Pouille, f. Apulië.
Prague, f. Praag.
Presbourg, m. Presburg.
Prince, (île du), f. Prinseneiland.
Prus‖se, f. Pruisen. **—sien, ne,** adj. et f. Pruisisch; Pruis, Pruisische vrouw.
Pyrénées (les), m. pl. De Pyreneeën, het Pyreneesch gebergte.

Q.

Quatre-Cantons, m. pl. De vier woudsteden.
Quedlinbourg, m. Quedlimburg.

R.

Ragu‖se, f. Ragusa, **—sain, e,** adj. et m. f. Ragusaansch; Ragusaan, Ragusaansche vrouw.
Racie, f. Rascië, Raitzen.
Ratisbonne, f. Regensburg.
Ravenne, f. Ravenna.
Rhin, m. Rijn.
Rho‖des, f. Rhodus; **—dien, ienne, diot e,** adj. et m. f. van Rhodus; Rhodiër; vrouw van Rhodus.
Rhône (Bouches du), f. pl. Rhônemonden.
Ribeau‖pierre, f. Rappoltstein; **—villiers,** m. Rappoltweiler.
Romagne, f. Romanië.
Rouen, m. Rouaan.
Roumain, e, a. et m. f. Uit Rumenië; Rumenië; Rumeniër, Rumenische vrouw.
Rus‖se, adj. et m. f. Russisch; Rus, Russische vrouw. **—sie,** f. Rusland.
Ryswick, m. Rijswijk.

S.

Saal, f. Saale.
Sagonte, f. Saguntum.
Saharien, ienne, a. van of uit de woestijn Sahara.
Saintes, f. pl. Heilige eilanden.
Salamanque, f. Salamanka.
Salerne, f. Salerno.
Saliens, m. pl. de Saliërs (volk van Frankenland).
Salonique, Thessalonique, f. Salonika, Thessalonika.
Saltzbourg, m. Saltzburg.
Sama‖rie, f. Samaria; **—ritain, e,** adj. et m. f. Samaritaansch; Samaritaan, Samaritaansche vrouw.
Samoïède, m. et f. Samojeed, Samojeedsche vrouw.
Saragosse, f. Saragossa.
Sar‖daigne, f. Sardinië; **—de,** adj. et m. f. Sardinisch; Sardiniër, Sardinische vrouw.
Sarmatie, f. Sarmatië, Oud Polen.
Sarrasins (les), m. pl. De Saracenen.
Save, f. Sau, Save (bijrivier van den Donau).
Saverne, f. Severn (rivier van Engeland); Zabern (stad in den Elzas).
Savoie, f. Savoije.
Sa‖xe, f. Saksen; **—xon, ne,** adj. et m. f. Saksisch; Sakser, Saksische vrouw.
Schaffhouse, f. Schaffhausen.
Scandinave, a. et m. f. Scandinavisch; Scandinaviër, Scandinavische vrouw.
Scanie, f. Schonen.
Scythes (les), m. pl. De Scythen.
Seelandais, e, a. Seelandsch, uit Seeland (Deensch eiland).
Ségovie, f. Segovia.
Sélestat, m. Schlettstadt.
Séleucie, f. Seleucië.
Ser‖vie, f. Servië; **—vien, ne,** adj. et m. f. Servisch; Serviër, Servische vrouw.
Siamois, e, adj. et m. f. Siameesch; Siamees, Siameesche vrouw.
Sibé‖rie, f. Siberië; **—rien, ne,** adj. et m. f. Siberisch; Siberiër, Siberische vrouw.
Sici‖le, f. Sicilië; **—lien, ne,** adj. et m. f. Siciliaansch; Siciliaan, Siciliaansche vrouw.
Silé‖sie, f. Silezië. **—sien, ne,** adj et m. f. Silezisch; Sileziër; Silezische vrouw.
Slaves, m. pl. Slavonen, Slavische volken, Slaven.
Slesvig, m. Hertogdom Sleeswijk.
Smyrne, f. Smirna.
Société, (îles de la), f. pl. Gezelschapseilanden.
Soleure, f. Solothurn.
Sonde (détroit de la), m. De Straat Sunda, **les îles de la —,** f. pl. de Sunda eilanden.
Sorlingues, (les), f. pl. De Sorlingen of Scilly-eilanden.
Souabe, f. Zwaben.
Spar‖te, f. Sparta; **—tiate,** adj. et m. f. Spartaansch; Spartaan, Spartaansche vrouw.
Spire, f Spiers.
Spitzberg, m. Spitsbergen.
Stoutgard, ou **Stuttgard,** Stuttgart.
Strassbourg, m. Straatsburg.
Sty‖rie, f. Stiermarken. **—rien, ne,** a. van of uit Stiermarken; m. et f. Stiermarker, Stiermarksche vrouw.
Sud (Mer du), f. Zuidzee.
Su‖ède, f. Zweden. **—édois, e,** adj. et m. f. Zweedsch; Zweed, Zweedsche vrouw.
Sudermanie, f. Sudermanland.
Suisse, f. Zwitserland. —, adj. et m. f. Zwitsersch; Zwitser, Zwitsersche vrouw.
Sund, m. de Sond.
Sybarite, a. et m. f. Sybaritisch; man, vrouw uit Sybaris.

Syracusain, e, adj. et m. f. Syracusaansch; Syracusaan; Syracuser, Syracusaansche vrouw.
Syrie, f. Syrië; **—rien, ne,** adj. et m. f. Syrisch; Syriër, Syrische vrouw.

T.

Table (Montagne de la), f. Tafelberg.
Tage, m. Taag.
Tamise, f. Theems (rivier); Teemsche, Temsche (vlek in Vlaanderen).
Tarente, f. Taranto, Tarent.
Tarta‖re, adj. et m. f. Tartaarsch; Tartaar, Tartaarsche vrouw; **—rie,** f. Tartarije.
Tauride, f. Taurië.
Termonde, f. Dendermonde.
Terre-australe, f. De Zuidlanden.
Terres-australes, pl. f. **Polynésie,** f. Zuid-Indië, Polynesië.
Terre de feu, f. Vuurland; **— ferme,** f. Terra-firma; **— Neuve,** f. Newfoundland; **— Sainte,** f. het Heilige Land.
Tessin, m. Ticino.
Texien, ienne, a. van of uit Texas.
Thèbes, f. Thebe; **Thébain, e,** adj. et m. f. Thebaansch; Thebaan, Thebaansche vrouw.
Thessa‖lie, f. Thessalië; **—lien, ne,** adj. et m. f. Thessalisch; Thessaliër, Thessalische vrouw.
Thionville, f. Diedenhoven.
Thrace, m. et f. Thraciër, Thracische vrouw.
Thurin‖ge, f. Thuringen; **—gien, ienne,** a. et m. f. Thuringisch; Thuringer, Thuringsche vrouw.
Tibre, m. Tiber.
Tigre, m. Tiger, Tigris.
Tirlemont, m. Tienen (Belgische stad).
Tolède, f. Toledo.
Tongres, f. Tongeren.
Tonquin, m. Tonkin.
Toscan, m. et f. et adj. Toskaner, Toskaansche; Toskaansch.
Tourangeau, gelle, a. et m. f. van of uit Tours; inwoner, inwoonster van Tours of Touraine.
Tournay, m. Doornik.
Transylvanie, f. Zevenbergen, Transylvanië.
Trèves, m. Trier.
Trieste, f. Triest.
Trinité (la), f. Trinidad.
Troie, f. Troje. **Troyen, ne,** Trojaansch; m. et f. Trojaan, Trojaansche vrouw.
Tunisien, ne, adj. et m. f. van of uit Tunis, Tunesisch; man, vrouw uit Tunis.
Turc, Turque, adj. et m. f. Turksch; Turk, Turksche vrouw.
Turgovie, f. Turgau.
Turquie, f. Turkije.
Ty‖r, m. Tyrus; **—rien, ne,** adj. et m. f. Tyrisch; man, vrouw uit Tyrus.
Tyrolien, ienne, adj. et m. f. Tyroolsch; Tyroler, Tyroolsche vrouw.
Tyrrhénien, ne, a. et m. f. Tyrrheensch; Tyrrheniër, Etruriër, Tyrrheensche vrouw.

U.

Upsal, Upsala, m. Upsala.

V.

Vahal, Wahal, ou **Waal,** m. Waal.
Vaigatche, m. Waigatz (Russisch eiland).
Valachie, f, Wallachije.
Valais, (le), m. Walliserland.
Valence, f. Valencia.
Valon, zie **Wallon.**
Vandales (les), m. pl. De Wandalen.
Varsovie, f. Warschau.
Vau‖d (pays de), m. Het Waadland; **—dois,** m. Waldenzer, Albigenzer.
Venise, f. Venetië; **Vénitien, ne,** adj. et m. f. Venetiaansch; Venetiaan, Venetiaansche vrouw.
Vérone, f. Verona.
Vésuve, m. Vesuvius.
Vetteravie, f. Wetterau.
Vicence, f. Vicenza.
Vienne, f. Weenen.
Visigoths, m. pl. Westgothen.
Vistule, f. Weichsel.
Visurge, f. Wezer.
Volga, m. Wolga.
Vosges, f. pl. De Vogeezen, mv. het Vogeezisch gebergte.

W.

Wahal, Waal, m. Waal.
Wallon, onne, a. et m. et f. Waalsch: Waal, Waalsche vrouw; **le wallon,** het Waalsch.
Wavre, f. Waveren.
Westpha‖lie, f. Westfalen; **—lien, ienne,** a. et m. f. Westfaalsch; Westfaler, Westfaalsche vrouw.
Wissembourg, m. Weissenburg.
Wurtzbourg, m. Wurtzburg.

Y.

Ypres, m. Yperen.

Z.

Zaretin, e, a. et m. f. uit de stad Zara (in Dalmatië; inwoner, inwoonster van Zara.
Zélan‖de, f. Zeeland; **—dais, e,** adj. et m. f. Zeeuwsch; Zeeuw, Zeeuwsche vrouw.
Zemble (Nouvelle-), f. Nova-Zembla, Nowaja-Semlja.
Zevenbergue, f. Zevenbergen.
Zuri‖ch, m. Zurich; **—c(h)ois, e,** a. uit Zurich; m. et f. inwoner, inwoonster van Zurich.

VERBETERINGEN.

Pag. 11. Bijvoegen: **Affamement**, m. uithongering, v.; groote honger, m.
» 14. » **Agoraphobie**, f. (gr. agora, place publique, et phobein, craindre) pleinvrees, v.
» 17. Staat: **à votre aise**, tot uw dienst enz. Lees: **à votre aise**, zooals u wilt; tot uw dienst enz.
» 20. Bijvoegen onder **Alpin**: **Club alpin**, alpenbestijgersclub; **Alpiniste**, m. alpenbestijger, alpenbeklimmer.
» 36. Bijvoegen: **Armagnac**, m. zeer goede brandewijn, m.
» 38. » **Arriviste**, m. iem. die carrière wil maken en daartoe alle middelen gebruikt (o. a. in de politiek).
» 42. Bijvoegen onder **Assouplir**: **s'Assouplir**, v. pr. buigzaam, gedwee worden, en **Assouplissement**, m. het buigzaam, gedwee maken; buigzaamheid, v.
» 44. Staat: **Attenter**. Lees: **Atten‖ter**.
» 53. Bijvoegen onder **Bagne**: galei, v.
» 53. » » **Bahut**: nu: porseleinkast, salonkast, v.
» 54. Staat: **Baladeur**. Lees: **Bala‖de**, f. pop. slentering, wandeling, v.; **—der, se**, v. pr. pop. slenteren; **—deur**, m. enz.
» 59. Bijvoegen onder **Barre**: maagkramp, v.
» 63. Onder **Beau** staat: **bien et —, bel et —**. Lees: **bien et —, bel et —, bel et bien**.
» 69. Bijvoegen: **Bigoudi**, m. ijzerdraad, m. om te friseeren.
» 70. » **Bistro**, m. (arg.) kroeghouder **(marchand de vin)**.
» 82. Staat: **Mener le branle**, voordansen. Lees: voordansen; fig. de eerste bij iets zijn.
» 87. » **Broussailles**. Lees: **Broussaille**, f. vooral plur. Bijvoegen: **barbe en —**, dichte, verwarde baard, m.
» 89. Bijvoegen onder **Buis**: **Buis bénit**, gewijde palmtak, m.
» 92. » » **Cadenas**: doos voor 't vorstelijk tafelzilver, v.
» 96. Staat: **Campanile**, f. Lees: id. m.
» 98. » **mettre à cape**, bijleggen. Lees: **mettre à la cape**.
» 99. Bijvoegen: **Caporaliser**, v. a. door het militarisme overheerschen.
» 99. » onder **Capote**: kapotje (vrouwenhoed).
» 101. Staat achter **Carex**: **Laiches**. Lees: **Laiche**.
» 102. Bijvoegen onder **Carré**: **— des officiers**, longroom.
» 102. Staat: **Carre‖lage**, m. het leggen enz. Lees: **Carre‖lage**, m. het leggen van een tegelvloer; het loon voor 't leggen; tegelvloer, m.; **—ler**, v. a. met tegels, vierkante steenen bevloeren enz.
» 103. Bijvoegen: **Carte-lettre**, f. postblad; pl. **des cartes-lettres**.
» 103. Staat: **Cartouchier**, m. enz. Lees: **—chier**, m. patroondoos, v.; †patroontasch, v.; patroontasch der zeelieden, v.; **—chière**, f. patroontasch, v.
» 103. Onder **Cassation** staat: **se pour-voir en —**. Lees: **se pourvoir en —**.
» 107. Staat: **Centaurée**, f. witte winterbloem, v. Lees: wilde amberbloem, v.
» 111. Bijvoegen: **Cham‖bard** ou **Chambart**, m. pop. lawaai, omvergooiing, v.; **—bardement**, m. pop. omvergooiing, v.; **—barder**, v. a. pop. omvergooien, tegen den grond smijten.
» 113. Bijvoegen onder **Charbon**: schurft aan den bek der schapen, v.
» 116. Staat: **Châti‖able**, a. enz.; **—er**, v. a. enz.; **—ère**, f. Lees als nieuwe rubriek: **Chatière**, f. katteval, kattestrik; kattegat enz.; en daarna: **Châti‖eur**, enz.
» 116. Staat: **Chaud**. Lees: **Chau‖d**.
» 117. Bijvoegen onder **Chausson**: appeltaart, v.
» 121. Staat: **Chiourme**, f. enz. Lees: id., het roeivolk op eene galei; galeislaven, galeiboeven in een bagno.
» 127. Bijvoegen onder **Clef de voûte**: fig. hoofdpunt eener zaak.
» 128. » **Clopée**, f. klauwzeer.
» 131. » **Colichemarde**, f. lange degen, m. rapier.
» 134. » **Comite**, m. hoofd van het roeivolk op eene galei.
» 144. » onder **Consigner**: Opteekenen.
» 145. » **Contagiosité**, f. besmettelijkheid, v.
» 151. Staat onder **Coq**: **— d'Inde**. Lees: **— (pr. ko) d'Inde**.
» 152. Bijvoegen: **Cordelet**, m. **Cordelette**, f. koordje.
» 152. » **Corceron**, m. dobber, m.
» 152. » onder **Cordonnet**: grove naaizijde, v.
» 153. » » **Coron**: mijnwerkersdorp.

Pag. 154. Staat onder **Corps: — de bâtiment**, enz. Lees: **— de bâtiment, — de logis,** hoofdgebouw; afzonderlijk gebouw.
» 156. Bijvoegen onder **Cotte:** lange jongenskiel, m.
» 158. Staat onder **Coup: — de mer,** storting enz. Lees: **— de mer,** stortzee, v.
» 159. Bijvoegen onder **Coupe-tête:** halsafsnijder, beul; revolutionnair.
» 164. » **Cran, Cranson,** m. mierik, m. **(raifort sauvage).**
» 164. » onder **Crâne,** a.: blufferig.
» 165. » » **Crémaillère: chemin de fer à —,** tandradspoorweg.
» 167. » » **Crincrin:** slecht vioolspeler; gekras.
» 176. Staat: **Datura,** m. steekappel. Lees: doornappel.
» 191. Bijvoegen na **Démissionnaire:** a. afgetreden, ontslagen.
» 192. » » **Dendrophage,** a. houtvretend: **—,** m. houtworm, houtkever, m.
» 195. » onder **Dépit: en — qu'il en ait,** in weerwil van hem, hem ten spijt.
» 199. » » **Descente:** gerechtelijke huiszoeking, v.
» 204. » » **Dévaler** (rad. val): afdalen.
» 205. » » **Diabétique:** lijder, lijderes aan suikerziekte.
» 220. » **Dunkerque,** m. **petit —,** étagère voor allerhande snuisterijen.
» 222. » onder **Écart:** verzwikking, verrekking, v.; **se donner un —,** zijn voet of been verzwikken.
» 229. Bijvoegen onder **Effets,** pl.: kleedingstukken, kleeren.
» 233. » » **Émanation:** damp, m.
» 254. » » **Équipe:** ploeg (werklieden), v.; **chef d'—,** ploegbaas; **homme d'—,** wegwerker (bij 't spoor).
» 255. Bijvoegen na **Ers:** linze, v.
» 260. » onder **État: pays d'états,** provinciën, die standen of stenden hadden (tegenovergest.: **pays d'élection**).
» 271. Staat: **des exvoto.** Lees: **des ex-voto.**
» 278. Bijvoegen onder **Fédéré:** communard, lid der Commune.
» 281. Staat onder **Feuille: — de route,** reispas, marschroute. Lees: reiswijzer, m. (van militairen).
» 281. Bijvoegen onder **Feuillet:** derde maag der herkauwende dieren, v.
» 285. » » **Fiscal:** †**procureur —,** ou —, m. fiskaal, openbaar aanklager (vooral optredend voor de rechten van den fiscus).
» 287. Bijvoegen onder **Fleur: — d'araignée,** juffertje in het groen **(nigelle de Damas).**
» 287. » **Flic,** m. (arg.) politieagent. **Flingot,** m. (arg.) geweer.
» 292. Staat onder **Fou: la folle de l'imagination.** Lees: **la folle du logis.**
» 292. » **Fouace,** f. aschbrood. Lees: aschbrood, aschkoek.
» 293. Bijvoegen onder **Fouée:** vuur; **galette à la —,** in de heete asch gebakken koek, m.; **—,** takkebos.
» 301. Bijvoegen onder **Fusil:** wetstaal, wetpriem (van een slager of een kok).
» 303. Staat: **Galvauder** enz. Lees: **Galvau‖dage,** m. het verknoeien; luieren, losbandig gedrag; **—der,** v. a. slecht behandelen, uitschelden; verknoeien: fig. onteeren; **se —,** v. pr. zich encanailleeren, zich met mindere lui afgeven, kroegloopen; **—deux,** m. sjouwer; leeglooper.
» 303. Staat onder **Gamelle:** houten bak. Lees: houten of blikken bak.
» 305. Bijvoegen: **Gargote,** f. gaarkeuken, v.
» 307. » **Geigneur,** m. pop. oud wijf, zuchter, klager.
» 332. » **Hiber‖nie,** f. Ierland; **—nois, e,** a. Iersch; belachelijk.
» 347. » onder **Inculte: barbe —,** slordige baard.
» 363. Staat: **Jante,** f. een velg enz. Lees: velg van een rad, v.
» 382. Bijvoegen onder **Limbes:** fig. onzekere, vage toestand, m.
» 405. » » **Mauve:** a. lichtpaars.
» 512. » » **Prétentieux:** gezocht, gekunsteld.